I
00326

Lucanus
Pharsalia
cum co
Sulpitii Verulani
et Omniboni
Leoniceni

12-3-5

UNIVERSIDAD
DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

BIBLIOTECA
DE LA
UNIVERSIDAD DE SALAMANCA.
Sala Est. Tab. Núm.

VNIVERSIDAD
DE SALAMANCA
GREDOS DIGITALES

326

326

226

29-1-14.

Del siglo 15.

2 - 12 - 3 - 4

UNIVERSIDAD
DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

00326

Bl7600712

¶ Lucanus Cum Duobus Commentis.

Cum Gratia & Previlegio

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA GREDOS.USAL.ES

Ad Ampliſſimum ac Optimum Patrem & Dominum.D.Antoniotũ Gentilem Palauicinum Sanctæ Romanæ eccleſiæ Tituli Sanctæ anaſtaſiæ præſbiterum ;Cardinalem digniſſimum Io . Sulpitii Verulani Interpretationem: Lucani præfatio.

T ſi multo ante Pater Ampliſſime:ꝗ Tuæ te uirtutes ad cardineam purpuram euexiſſent:mearum
e aliquid locubrationũ tibi ut de me optime merito dicare ſtatueram.Tamẽ ut felix ille dies illuxit:
quo patribus non ſolú approbantibus: ſed exoptantibus a Summo Pontifice in eũ ordinẽ es aſci
tus:cogitare mecú intentiſſime cœpi. Quodnã munus eo tempore tibi tam fortunato deditiſſimus ego
poſſem afferre.Volebã eni omnino eũ munere:ueluti parthorũ regẽ ſalutaturus accedere.Sed cum neq;
gemmas:nec aurũ.nec aulea:nec purpurã:nec multas:aut deſultores.nec fabrefacta uaſa:quibus omnibus
te abundare ſciebam:me habere conſpicerẽ.Sciréq; potius ingenii te uocalibus monumentis:quæ nomi
nis claritatẽ ad poſteros prorogant ꝗ mutis diuitiis delectari.Ad diuerſos meorũ laborũ faſciculos men
tem conuerti.Cunq; hinc epigrammatũ hinc poematũ aliorũ uolumina:hinc ſoluti pedis epiſtolæ & ora
tiones:hinc in poetas complures:& in Ciceronẽ cõmentarii plurimi ſe mihi offerrent nihil eorum uiſum
eſt uel præſtantius:uel oportunius his quos tunc in Lucanũ elaborabam.Sed cũ imperfectas non deceret
afferre ueni ut ſcis:tuæ illas dignationi pollicens:reꝝ omniũ uacuis:ſed multũ gaudio fide obſeruantiaq;
honuſtus.Quo me uultu:qua humanitate:quibus uerbis: & tunc & alias ſemper exceperis atq; dimiſeris:
quid opus eſt dicam:poſt illud equidem non conquieui donec librũ ad calcem perducerem:perduxi.eũq;
ſincera fide perfectũ ut cernis nunc affero.Vt quicquid Lucubrationis in facundiſſimi poetæ ſenſibus eno
tandis:aperienda hiſtoria:fabulis explicandis:orationũ artificio demonſtrando omnigena doctrina qua
totus refertus eſt oſtendenda:& totius operis ſingulorũq; libroꝝ argumentis ſcribendis impendi:id totũ
in lucem:ad tui decus nominis:meæq; gratitudinis teſtimoniũ prodeat.Nec ſolũ Hieronymo & philippo
fratris tui filiis tradas.Sed etiam ad omniũ illius poetæ ſtudioſorũ commoditatem:& in primis hiſpano
rũ quorũ habes innumeras clientelas in uulgus impreſſum emittas.Erit enim non parũ populare : ſi tanꝗ
per tuas manus Cordubenſis poetæ fidam hiſpania interpretationem acceperit.Valebitq; non modo ad
omniũ ex uetuſta & Illuſtri Gentiliũ palauicinorũ familia claritatem.Quod quidem cũ iis de cauſis:tũ ma
xime ut profis quãplurimis:perlibenter te facturũ exiſtimo.Eo enim ingenio iiſq; moribus te præditũ no
ui:ut cũ ſis Innocentia clarus:quæ ſolertii iuncta prudentiæ & modeſtiæ ſingulari ſemper ſe Diuo Innocẽ
tio chariſſimũ reddidit:multum operæ:Curæ:uigilantiæ:conſiliorũ & facultatum:ad cuiuſq; nationis ho
mines iuuandos impendas.A quibus & ſi meritas laudes conſequeris: Nemo eſt enim qui religione pieta
te fide gratia benignitate & humanitate præſtantiſſimũ te eſſe nõ prædicet:Clementia Continentia & hu
manitate quibuſlibet egregiis æquet.Animi Celſitudine atq; Conſtantia tam egregiũ:ut laudatiſſimos an
tecellas:Tamen cũ hoc ſit futurũ tam in hiſpanos ꝗ litteratos.omnes numeris ui multo quidem pulchrius
erit & fructoſius:Omnis enim beneficentia quo in plures effunditur eo præclarior eſſe ſolet & gratior.ſed
illuſtrant maiori quodam lumine de ſe benemeritos litterati:Efficiturq; in horũ ore cuiuſcunq; gloria ne
ſcio quo modo amplior.Ad quam nimirũ conſequendam ꝗuis omnes alicuius ingenii ſe ſolent erigere
Tamen quo ſunt præſtantioris eo magis illius ſtudioſi ac auidi eſſe debent.Illos autem gloriam flagrãtis
ſi me & uere expetere cernimus:qui res a quibus hæc emanat efficiunt.Emanat aũt a benefactis:quibus li
cet ipſa uirtute & conſequentia noſtra cõtenti aquieſcere ualeamus:Tamen dulcis eſt celebritas nominiſ.
Quod ut dilacerari & contaminari pati non poſſumus ſic ut perſtet & uigeat eſt adnitendum.Generoſa
enim uirtus & ſi ſe ipſam ſui premium putat:nec humana munera reſpicit.quia ſperat diuina.Tamen ſi il
la etiam uelut per ocium conſequatur:nitidior certe erit:& ſua rem ſolertia feciſſe dignam uidetur.ſed de
his hactenus:Nunc ad Vatem quem enarrauimus me conuertam.Qualiſq; ſit & in quo a Virgilio poeta
ſummo differat explicabo.Lucanus non minus oratoribus ꝗ poetis fabii iudicio imitandus cum puram
hiſto riæ fidem ſequatur:etiam hiſtorici ſuſtinere perſonam uidetur.ſingulorum enim pariter officio ſun
gitur.Quippe ardens concitatus:ſententiiſq; clariſſimus:modeſta figmenta & concinnas habet euagatio
nes.Eſtq; in concionibus artificioſus abundans uirilis & cultus.In cæteris uero grauis:copioſus:amplus:
terſus:mira eruditione & rerum uarietate perfuſus.Tantaq; carminis maieſtate conſilia rationes: geſtaq;
explicat ut hæc ipſa non legere:ſed cernere uideatis.Bella uero & conflictus nõ narrari.ſed geri:Vrbes tre
pidare:acies concurrere:& militum ardorem terroréq; te putes aſpicere. Cunq; ſit in deſcriptionibus fre
quens & locuples.In rerum perſcrutanda natura:exprimendiſq; affectibus perſpicax:in moribus iudican
dis argutus:Atq; in omni oſtentanda doctrina uerſatilis:quẽ Coſmographũ:quẽ aſtrologum aut mathe
maticũ aut philoſophũ dum eũ legimus deſideramus.Quis eni de rebus in quas incidit:aut affectat ſubti
lius & accuratius differit.Magnus profecto ẽ Maro:Magnus Lucanus:Adeoq; prope par:ut qui ſit maior
poſſis ambigere:Summis eni uterq; eſt laudibus eloquentiæ emulatus Diues eſt & magnificus Maro:hic
ſumptuoſus & ſplendidus.Ille maturus ſablimis abundans:hic uehemens Canorus effuſus.Ille uenerabi
lius pontificio more quadã cũ religione uidetur incedere:hic cũ terrore cõcitatius imperatorio.Ille cura
& diligentia cultus:hic natura & ſtudio perpolitus.Ille ſuauitate & dulcedine animos capit:Hic ardore &
ſpiritu complet.Virg.nitidus beatus compoſitus:Lucanus uarius floridus aptus.Ille fortioribus telis pu
gnare uidetur:hic pluribus.Ille plus roboris habere:hic plus terroris & acrimoniæ.Illũ grandi tuba uti &
horriſona dixeris:hunc fere pari ſed clariori.Tanta deniq; eſt huic cũ illo affinitas & in diuerſitate pſtãtia
ut cũ ad illã Maronis diuinitatẽ acceſſerit nemo:Tamẽ niſi ille priorẽ locũ apud nos occupaſſet hic poſ
ſideret.Vale iã Reuerẽtia digniſſime Dñe: & Mancipolũ tuũ ſolito patrocinio & amore pſeq ne grauere.

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

Lucani Vita a. Io. Sulpitio congeſta fideliter.

m

Arcum Anneum Lucanum Gaia Acilia Acilii Lucani oratoris filia ex Anneo Mela Senece Stoici fratre equite ro. peperit cordubæ tertio nonas nouembres. C. Cæſare germanico iterum & L. Ceſiano Cons. Octo menſium infans Romam a patre aduectus eſt. Ibiq; patemone grammatico Virginio flauio rhetore & Cornuto Poeta ac philoſopho præceptoribus uſus eſt una cum Saleio baſſo & A. Perſio quos præcipuo amore dilexit. Cumq; Neroni quem adoleſcentem patruus inſtituebat eſſet non iniucundus ante annos queſtor eſt factus: & munus gladiatorium edidit. Inde cunctis ſuffragiis in auguratus ſacerdotium aſcitus eſt. Vxorem habuit Pollam Argentariam Pollii argentarii filiam: nobilem ditem & eruditam. In neronis odium cupiditate oſtentandi ingenii incidit. Nam cum ille per Clinium Ruffum Nioben in theatro Pompeii pronunciaturum ſe indixiſſet: Lucanus Orpheum extempore decantauit. Coronamq; a iudicibus reportauit. Poſt illud famam Carminum eius præmente Nerone quieum publicæ recitare & oſtentare carmina prohibuerat: Piſonianæ coniurationi adhæſit Accuſatuſq; & tortus Matrem indicauit impunitate promiſſa ut Tacituus ait. Mox mori iuſſus calida aqua immerſus uenas medico prbæuit. Profluēte ſanguine ubi frigere pedes manuſq; & paulatim ab extremis cedere ſpiritum ſentit feruido adhuc & compote mentis pectore hos uerſus ex libro tertio enunciauit. Scinditur auulſus nec ſicut uulnere ſanguis Emicuit lentus ruptis cadit undiq; uenis Diſcurſuſq; anime diuerſa in membra meantis interceptus aquis nullius uita perempti eſt tanta dimiſſa uia: Hæc illi ſumma uox fuit. Deceſſit autem pridie calendas maii: Nerua Syllano & Attico Veſtino cons. Cum conſul deſignatus cum Plaucio laterano eſſet. Vitæ uero anno ſeptimo & uiceſimo Sepultus eſt in horis ſuis quos pulcherrimos habuit. Hæc de eo. Inſcriptio uetus & marmorea in Diui Pauli templo Romæ conſpicitur. M. Anneo Lucano Cordubenſi poetæ beneficio Neronis Cæſaris fame ſeruata: Scripſit pene puer ut Papinius docet Certamen Hectoris: & achillis cum cadaueris hectorei redemptione: fabulam orphei inferos adeuntis. Incēdium urbis. Lauream & laudes uxoris: declamauit etiam & cauſas orauit. Poſtremo loco pharſaliam ardenti animo eſt aggreſſus. ſed non perfecit: Primos tres libros adiuuante uxore correxit. Septem reliquos ſi uixiſſet emendaturus. In iis ordinē ſequitur quo res geſtæ ſunt. mens eius eſſe commēdare immortalitati & ciuilia bella diſſuadere: pharſaliam autem inſcripſit a pharſalo theſſaliæ oppido in cuius campis pompeius a Cæſare eſt ſuperatus.

Hiſtoriæ Argumentum ab eodem Sulpitio.

c

Vm prouinciæ Conſulares hiſpaniæ Pompeio Craſſo Syria & partichum bellum: Cæſari Gallia Gærmaniaq; datæ eſſent: Craſſuſq; periiſſet: & Cæſari in alterum luſtrum prorogata eſſet poteſtas Decretuſq; a decem tribubus Conſolatus: & pompeius Iulia uxore iam defuncta ſuſpectas haberet Cæſaris opes. Marcellus Cons. de Cæſaris ſucceſſione agere cœpit. Hic uero pacata iam intra nouem annos uniuerſa prouincia non abnuebat modo in proximis comitiis ſui abſentis ratio haberetur: ſed aduerſantibus pompeianis decretum eſt ut dimiſſo exercitu ueniret & peteret more maiorum. Ille niſi & pōpeius ab armis cederet & niſi decretis ſtaretur ſe non dimiſſurum reſpondens pro hoſte habetur. Iratuſq; iis prouinciam cum exercitu Romam uerſus egreditur. Tantumq; terroris urbi incutit: ut pom. cum ſenatu Capuam: & inde Brūduſium fugerit. Ibi obſeſſus a Cæſare uix euadit in græciam Cæſar Romam reuerſus ærarium direptum ſuis militibus diuidit. poſt Maſſiliam oppugnatus petreium & Afranium pompeianarum duces partium in hiſpania ſuperauit. Inde Romam poſt i Aemathiam uenit. Ibi deuictus pompeius in ægyptum fugit ad ptolemæum: cuius iuſſu ſpectante Cornelia coniuge & altero filio eſt interemptus. Alter enim in lybiam cum Catone & reliquis exercituum ad Iubam regem confugerat. Mox Cæſar ægyptum adiens biennium ibi conſumpſit & pharnacem ſuperauit. Inde in lybiam nauigans ſcipionē uincit: & Iubā ad mortē compellit Cato ipſe ſibi mortē conſciſcit pompeii filii Mundā ſe cōferunt ibiq; a Cæſare expuguantur: Gneuſq; etiam interficitur. ſextus ſe in ſiciliam recipit poſt hæc Cæſare Romā reuertitur triumphatq; quinquies. hic finis huius bellis ciuilis fuit: quod ſecutū eſt aliud ſub Auguſto.

Io. Britannicus brixianus Hieronymo aduocato. Ambroſii Iuriſconſulti. F. Salutem

On poſſū noſtris temporibꝰ Hieronyme aduocate mirūimmodū nō gratulari priſca. n. illa uideor uidere ſæcula. quibꝰ eo in culmine cū græcarū tū latinarū litterarū ſtudia fuere ut ad utriuſq; orationis facultatē deſiderari haud quicquā poſſet. perſpicuū. n. nobis eſt hæc noſtris ſtudia quæ penitus iā tre cētis: aut pluſ eo (ut arbitror) ānis ſiue tēpoꝝ iniqtate. ſiue hoium incuria & negligētia extincta erāt. iā ætate noſtra ita reluxiſſe. ut noſtri homines priſcis illis ad æquari fere poſſint. Scimꝰ. n. illos in ſcribendo immortalē quidē gloriā ſibi peperiſſe & laudē. Diuinū. n. quoddā potiꝰ q̄ humanū ingeniū ſcriptis ſuis oſtenderunt. Noſtra uero ætate ea proferunt hominū ingenia. quæ tantū ipſa laudis intelligendo. quantū illi ſcribendo promeruiſſe ualuerunt. Minorē. n. ego uirtutē cenſendā nō puto. cū poetarū qui diuino quodā ore & pectore carmina effundunt: mentē & ſenſū intelligas. idq; tibi liceat aperire: ꝙ ipſi plerūq; ad ingenii ſui magnitudinē oſtendendā obſcurū eſſe uoluerunt: & uix cuiquā præter (ut aiunt) muſas & Apollinē intelligibile. Quapropter qui in interpretandis poetis ad comunē omniū utilitatē. cū ex his omne genus ſcientie (ut noſti) colligat uerſati ſunt de republica litteraria bene meriti ſine controuerſia ſunt cenſendi. eorūq; induſtriā & laborē. qui nō laudet. admiret & magnifaciat. inuidiæ ſuſpenſione haud q̄q̄ carere debet. Quid. n. turpius q̄ uniuerſis bene conſulentē detractione & calumniis inſectari. & illius famā uelle extinguere: qui multis uigiliis & laboribus aliis potius q̄ ſibi prodeſſe ſtudet. in quo quidē genere ſi quiſpiā merito laudandus eſt Ioannē Taberiū conterraneū noſtrū. qui (ut ſcis) in hac noſtra urbe florentiſſima cū græcis tū latinis litteris ornatiſſimis & habet & prædicat: extollendū iudico. is. n. cū eos commentarios in Pharſaliā Lucani qui falſo Omniboni Vincentini titulo inſcripti circunferebant: tā manifeſtis ineptiis & mendis refertos animaduerteret. ut unicuiq; haud arduū eſſet dignoſcere a grauiſſimo illo litteratiſſimo uiro conſcriptos nō fuiſſe operis cū ut amicis & litteratis iuuenibus tū ut impreſſoribus qui id q̄ emendatiſſimū ſummo opere hr̄e ſtuduerunt ſatiſfaceret: correctionē tanto ſtudio ſuſcepit. induſtria labore & fide. ut plus certe q̄ mille locis opus emendauerit. Tantūq; ex ſuo ingenio. quo plurimū ualet & addiderit & ademerit. ut iā Lucanus pueris et iā rudibus intellectu facilis ſit. Nihil. n. ꝙ ad hiſtoriā ad fabulas ad geographiā ad aſtrologiā ad artē deniq; ipſā pertinet in eo deſyderandū inuenias: Nec mihi quidē dubiū eſt. quin his uigiliis ſuis Ioannes Taberius ſi minus apud præſentes. qui plærūq; uitio malignitatis humanæ uiuentiū ſcripta: & ſi lectionis cibus ſapiat. ueluti faſtidio quodā ſenili deguſtant & legunt apud poſteros immortalē ſibi & gratiā & nomē ſit conſecuturus. Hæc autē ut ad te ſcriberē Hieronyme Aduocate duo quidē illa impulere potiſſimū: alterū ꝙ ſcribā pro ea beniuolentia quia in Ioannē Taberiū (ut es a natura optimus & benignus) ſemper contuliſti eius ſcripta & laboro tibi iucundos & gratos fore. Es. n. tu is qui inter cæteros excellentis ingenii uiros. quorū haud paruus in urbe noſtra eſt prouētus. uirtutē colis: magnifacis. amplecteris. Nihil. n. tibi dulcius eſt: nihil ſuauius: nihil deniq; iucundius q̄ in his noſtris ſtudiis uerſari quorū (ꝙ mihi aliorū pace dixiſſe liceat) iā primā arcē poſſidere mihi uideris. iā omnes qui cū litteris commertiū habent ingentes gratias tibi agant neceſſe eſt. Feciſti. n. tua induſtria: ſtudio & labore ut Victruuius de architectura qui iā tot ſæculis in lucē caput ſuū proferre nō audebat: ꝙ ex omni parte mancū: lacerū mutilatū ſe ſentiebat: nunc politus: purus integer huc & illuc geſtat meare omnibus gratus excipiat. Alterū ꝙ tanta te obſeruantia proſequor. ut omnes meos labores induſtriā: & me ipſū ſtatuerim tibi dicatū eſſe debere. Nā inter cætera & corporis & fortunæ bonaq; illuſtria & ampliſſima habes unū illud eſt ꝙ me tibi incredibili quodā amore contingit: ꝙ ea te animi excellentia eē cognoſco: & magnitudine ut nihil fere nunquā niſi de uirtute aut loquaris aut cogites. Idq; tibi ſtatutū ſit uirtutē more ſtoico ſolū bonū dicendū eſſe. Ex quo fit. ut qui te nouerit plurimū te diligat: plurimū te obſeruet. Sed hæc hactenus. Illud a te dumtaxat penitus: ut Britannicū tui ſtudioſiſſimū diligas: ames & cōplectaris. Vale.

M. Annei Lucani uita ex commentario antiquiſſimo.

Arcꝰ Anneꝰ Lucanꝰ patrē habuit. M. Anneū Melā ex ꝓuincia Bætica hiſpāiæ interioris cordubēſē eqtē Romanū. illuſtrē inter ſuos. notū Rōæ & ꝓpter ſenecā fratrē clarū poēs uirtutes uirū & ꝓpter ſtudiū uitæ qetioris: ꝙ ſeqns magis a turba recedebat: minꝰ latebat. Matrē hūit & religiōis eiuſdē & urbis Acilā noie Acilii Lucāi filiā oratoris opæ apud ꝓcōſules freqntis. & apud clariſſimos uiros nōnulliꝰ in gēii. adeo nō im ꝓbādꝰ ut in ſcriptis aliqbꝰ hodieq; duret eiꝰ mēoria: cuiꝰ cognomē huic inditū apparet. Natꝰ eſt. iii. nōas nouēbres. C. Cæſare Auguſto Germāico. ii. L. primo Cæſiāo cōs. ſed in pria ſua nō ualuit educati. fatoꝝ (credo) decretis ut id ingēiū ꝙ orbē fama ſui impletuꝝ creſceret. in dōina mūdi alereť urbe. Octauū. n. mēſē agēs Romā trāſlatꝰ eſt ac ne diſpar euētꝰ in eo narrareť eiꝰ q in Heſiodo refert cū opinio tūc nō diſſimulis māeret cūas infātis qbꝰ ferebať apes circūualarūt oſq; inſidere cōplures aut dulcē iā tū ſpiritū eiꝰ inhauriētes: aut fœcūdū & qlē nūc exiſtimamꝰ futurū ſignificātes ꝑceptoribꝰ tūc eminētiſſimis eſt eruditꝰ: eoſq; intra breue tpis ſpaciū ingēio adeqūit. Vna uero ſtudētes ſupauit ꝓfectibꝰ: declamauit & græce & latine cū magna admiratiōe audiētiæ ob ꝙ puerili mutato in ſēatoriū cultū & in notiā Cæſaris Nerōis facile puēit. & honore uix dū ætate debito dignꝰ iudicatꝰ eſt Geſſit aūt q̄ſturā in q̄ cū collegis more tūc uiſitato munꝰ gladiatoꝝ edidit ſecūdo populi fauore ſacerdotiū ēt accepit auguratꝰ. Eqdē hactenꝰ tpa hūit ſecūda. Quæ āt ſequūť mutata inuidia & odio Nerōis ipi exitiū: dōeſticis luctū miſerabilē attulerūt. Inter amicos. n. Cæſaris: ꝙ tā cōſpicuꝰ fieret ꝓfectꝰ in poetica freqnter offēgebať. Quippe & certāine pētaterico acto in pōpeii theatro laureis recitāte Nerōe fuerat corōatꝰ & ex tpe orphea ſcriptū in experimentū ingenii ediderat: & tres libros quales uidemus. Quare inimicū ſibi fecit imperatorē. quo ambitioſe imitante nō hoium tantū: ſed &

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS USAL.ES

artiũ ſibi principatũ uetidicante:interdictũ eſt ei poetica:interdictũ eſt etiã cauſaꝝ actionib⁹:Hoc factũ Cæſa
ris iuuenili æſtimans animi calore.ſperanſq; ultionẽ.a coniuratis in cædẽ Neronis ſocius aſſumptus eſt ſed
paꝝ fauſte.Deceptus eſt enim.a Piſone & conſularibus:aliiſq; prætura perfunctis illuſtribus uiris.Dũ uindi
ctã expetit in mortẽ irruit:nã ſua ſponte coactus uita excedere:uenas ſibi prædicit. periitq; pridie Calendas
maias.Attico Veſtino & nerua Syllano cõ.xxvii.ætatis annũ agens:nõ ſine iactura utilitatis.cũ patriæ.quæ
tanta immature ammiſit indolẽ.tũ ſtudioꝝ quoq;.Reliqui enim.vii.belli ciuilis libri locũ calumniantibus
tanquã mendoſi nõ darent:qui tametſi ſub uero crimine nõ egent patrocinio.in eiſdẽ dici quod in Ouidii
libris præſcribit:poteſt.Emendaturus ſi licuiſſet erat.extant eius & alii complures.ut illa conſaturnalia. Ca
taſcomõ.ſyluaꝝ.x.Tragœdia media imperfecta.ſalticæ fabulæ.xiiii.& hippamata proſa oratione in Octa/
uiũ ſagittẽ.& pro eo de incendio urbis. epiſtolaꝝ ex campania nõ faſtidiẽdi quidẽ omnes:tales tamẽ ut bel
li ciuilis uideat acceſſio.

Ex dimidiato codice particula ad poetæ huius uitam pertinens ſumpta.

Rrima ingenii experimenta in Neronis laudibus dedit quinquennali certamine deinde ciuile bellũ
quod cũ pompeio & Cæſare geſtũ eſt:recitauit.ut præfactione quadã ætatẽ & initia ſua cũ Virgilio
comparans auſus ſit dicere : & quantũ mihi reſtat ad Culicẽ . Hic initio adoleſcentiæ cũ ob infeſtũ
matrimoniũ patrẽ ſuũ agere longiſſime cognouiſſet.reuocatus Athenis a Nerone cohortiq; amicoꝝ addi
tus:atq; etiã quæſtura honeratus.nõ tamẽ permanſit in gratia ſi quidẽ ægre ferens recitantes:ſubito ac nulla
niſi refrigerandi ſui cauſa indicta:ſenatu cũ receſſiſſet. neq; uerbis aduerſus principẽ . neq; factis extantibus
poſt hæc temperauit:adeo ut quondã latrinis publicis clamore cũ ſtrepitu uentris emiſſo emiſtichiũ Nero
nis magna confeſſoꝝ facta pronunciarit.Sub terris tenuiſſe putes.ſed & famoſo carmine cũ ipſũ:tũ poten/
tiſſimos amicoꝝ:grauiſſime proſcidit.ad extremũ pene ſignifer Piſonianæ coniurationis extitit multus in
gloria tyrannicidaꝝ palã prædicanda.ac plenus minaꝝ uſq; eo intemperans:ut Cæſaris caput proximo cui
q; iactaret ueꝝ detecta coniuratione ne quaquã animi conſtantiã præſtitit facile enim confeſſus & ad humi/
limas deuolutus preces matrẽ quoq; innoxiã inter ſocios nominauit ſperans impietate ſibi apud principẽ
profuturã.impetrato autẽ mortis arbitrio libero.codicillos ad patrẽ corrigendos quibuſdã uerſibus exara/
uit.epulatuſq; largiter brachia ad ſecandas uenas præbuit medico.

Pomponii Infortunati.M. Annei Lucani Vita.

Arcus Anneus Seneca e corduba ciuitate Bethice Romã uenit.ſtatimq; eques factus eſt cuius decla
mationes & ſi celebratæ:negligentia tempoꝝ ad nepotes peruenẽ. Suſcepit in patria ex Elbia uxo
re liberos tris:L. Anneũ Senecã Iuniũ Anneũ Gallionẽ: & Anneũ Melã .quẽ ut minorẽ natu domi
reliquit.Seneca & Gallio Romæ profecere ſub marulo grammatico & Ceſteo ſmyrnæo atq; Aſinio pollio
ne rhetoribus.Mela cũ adoleuiſſet iubente patre rẽ domeſticã gubernauit donatus ut cæteri fratres amici/
tia Cæſaꝝ equeſtri ordine.C.Aciliã duxit uxorẽ filiã Acilii Lucani oratoris cuius tunc nõ mediocre nomẽ
apud prouinciæ pioconſules erat Ex ea Melas.iiii.nonas nouembris.C.Cæſare iteꝝ &.L. Cæſiano conſuli/
bus.M.Anneũ Lucanũ impoſito ſoceri nomine genuit.faſtiditus inde familiari cura cũ octimeſtri infante
Romã uenit quietiori uitæ apud fratres uacaturus:ſperanſq; procurationes acquirendæ pecuniæ breuius ſi
bi iter fore quo æquari conſulibus credebat Lucanus ſtuduit Romæ ſub Rhemmio palæmonte & cornu
to:ex condiſcipulis Saleiũ baſſũ &.A.perſiũ præcipue dilexit Neroni cuius ætas patruo Senecæ commiſſa
erat diu gratus:quæſtor ante ætatẽ gladiatoriũ munus edidit.ſequenti anno populi fauore in auguratus ſa
cerdotũ aſcitus.ut papinius Statius refert.
Romani colitur chori ſacerdos.
Vxorem duxit pollam Argentariam polli Argentarii filiam de qua Calliope papinii canit.
Nec ſolum dabo carminum nitorem:
Sed tædis genalibus dicabo
Doctam atq; igenio tuo decoram:
Qualem Blanda Venus daretq; Iuno:
Forma.ſimplicitate:comitate.
Cenſu:ſanguine:gratia:decore:
Nero cum per per Clinium Ruffum Niobem ſe pronunciaturum polliceretur pronuncianit in theatro
pompei Lucanus ex tempore Orpheum recitauit iudices quorum cenſuram uerebatur princeps .coronam
Lucano dedere Non tulit Cæſar.cuius natura fuit odi proſequi præcellentes . & contumeliis ac maledictis
laceſſere.Interdixit igitur poetæ foro.theatro:& carmina oſtentare prohibuir.de quo papinius.
Ingratus Nero dulcibus theatris
Et noſter tibi præferetur Orpheus
Lucanus cum ſe premi odio animaduerteret.Piſonianæ coniurationi hæſit:quæ tunc ad extinguendum ty
rannidem inſurgebat:quam & ipſe fateri uidetur cum ait.
Conſilio iuſſuq; deum tranſibis in urbem
Magne tuam ſummuſq; feret tua buſta ſacerdos:
Corpus enim pompei niſi extincto Iuliorum gerere Romam transferri non poterat.Accuſatus diu ſilenti/
um tenuit ſed promiſſa impunitate matrem nominauit acceptoq; mortis arbitrio uenas ſoluit : Cum fri/
geſcere pedes manuſq; & ſpiritum cedere intellexit pronunciauit uerſus quos per huiuſmodi imaginem
de milite fecerat:
Sanguis erant lachrymæ:quæcunq; foramina nouit
Humor.ab his largus manat cruor.ora redundant.
Et patulæ nares.ſudor rubet:omnia plenis
Membra fluunt uenis totum eſt pro uulnere corpus.
Deceſſit pridie calendas Maii Silio Nerua Attico Veſtino conſulibus Qui conſul deſidgnatus cum plautio
Laterano erat Anno nondum ſeptimo & uigeſimo finito. Sepultus eſt in hortis ſuis ubi forte tale potuit
inſcribi epigramma.

Bethis habet natale ſolum:eſt annea Propago
Vix luna octonos cælo confecerat orbes
Setuatumq; foro traxit phœboq; dicauit
Orphœus ingrati ſtimulus liuorq; tyranni:
Inuidit famæ Nero : proh muſæq; canentis.
Aſſertore ſacros maculauit ſanguine uultus:
De genitore Mela dat mater Acilia terris
Cum me roma ſui reſperſit tybridis unda:
Hinc ſiluæ geminæq; faces:reus inde Sagitta:
Dum ciuile nefas aperit pharſalia noſtræ.
Interrupit opus gladio:uenisq; reſectis.

Scripſit Saturnalia ſyluarum libros decimo.Mediam.Orpheuum:incendium urbis.incendium Troianum
cum priami calamitate . Oratione ſua Octauium Sagitta qui pontiam confoderat damnauit . Pharſaliam
non finiuit.cuius primos tris libros cum uxor correxit quos inſcitia deprauotos cum reliquis ſeptem Ioan
nes Andreas Antiſtes Alerienſis diligentiſſime noſtro tempore emandauit rogantibus Conrado & Arnol
do qui ne lingua Romana pereat libros laudabili inuetione imprimunt Varius copioſus:ſublimis.concita
tus ut Quintilianus ait oratoribus magis quam poetis numerandus quanuis aliter Martia . Sunt quidam
qui me dicunt non onſſe poetam Sed qu me uendit bibliopola putat Mela pater Caſo filio dum rem fami
liarem diligentius quærit.accuſatur a Fabio Romano ex intimis Lucani amicis: ſimulataſq; filia ad patrem
litteras retulit:ubi Nero inſpexit inhians opibus eius cædem imperat: Mella uenas ſecuit ſcriptis codicillis:
quibus in Tigilinum & Coſſucianum Tigilini generum grandem pecuniam errogauit . ut cætera mane/
rent adiecit & quærelas:mori ſe ſcilicet nullis Sulpitii cauſis. Apud Cornelium Tacitũ legitur Conſulibus
Silio Nerua & Attico Veſtino coniurationem in Neronem cœptam & in primis Lucanum Anneum coniu
raſſe quod famam carminum eius præmebat Nero:prohibueratq; oſtentari uanus aſſimulatione.tum dete
cta coniuratione Lucanus Aciliam Matrem ſuam inter conſcios nominauit promiſſa impunitate. Sed Ne/
ro poſt mortem multorum Lucani cædem imperauit is pfluente ſanguine ubi frigeſcere pedes manuſq; &
paulatim ab extremis diſcedeie ſpiritum feruidus adhuc & compos mentis intelligit recordatus a ſe carmẽ
compoſitum quo uulneratum militem per eiuſmodi mortis imaginem obiiſſe tradiderat:uerſus ipſos retu
lit:atq; illi ſuprema uox fuit.

Si generi ſoceriq; cupis cognoſcere bella:
Non alium quæras : hic manifeſta facit.
Immatura dies rupit pharſalia fata
Quo bonus haud tantum clauderet auctor
Quod nero crudelis facinus licuiſſe putaſti.
A te non aliud debuit ire bonis.
Multa quidem licuere tibi:ſed plura relicta
Imperfecta licet non tamen illa perit :
Viuet:& extinctis pharſalia nempe legetur
Cæſaribus:cinereſ non capit urna ſacros:
Et licet hic partes uel plures rhetoris exten:
Inuenies & quæ mira poeta canat.

Ioannes Taperius brixianus Franciſcho Barbaro poſteriori patricio ueneto integerrimo Salutem.

Ommentaria quæ in Annei Lucani pharſaliam ab Omnibono leoniceno edita putabantur. uiro
ſi quiſquam fuit ætate noſtra eruditiſſimo:ſicut mihi mandaueras Franciſce Barbare : ſucciſiua & tu
multuaria quadam cognitione recenſui.Rem quæ & altioris ingenii uirum.& pluſculum temporis
ad poematis magnificentiam depoſcebat: Tanta enim in illis fuit errorũ ſeries.ut mihi uiderer aliquando
(quod aiunt)ſine filio labirynthum ingreſſus . Nam præter odioſam prolixitatem . multa inepte nimium:
multa contra ciuilis hiſtoriæ fidem atq; etiam nihil ad poetæ expoſitionem conferentes nugas:ut immen/
ſum opus excreſceret quiſquis fuerit.inculcauit.Neq; enim omnibonum ipſum iſtæc unquam ſcripſiſſe cre
diderim:ſed ab eo dictata uero ſimilius ſit quempiam ex diſcipulis in uolumen collegiſſe : qui inſcriptione
ipſa præceptori ſuo non tam benigne quam imprudenter acceptum retulit . Ego uero & ſi intelligebam
nullam me pro laboribus gratiam ſuſcepturum : quod eo deliciarum omnes hac tempeſtate peruenimus:
ut nihil ſit detrahentium morſibus inuiolatum. tuis tamen in me beneficiis aſtrictus.opus ipſum quod alio
quin uerborum ambagibus faſtidiendum uidebatur:pro ingenii tenuitate.ſed temperata caſtigatione cor
rexi.ne forte literatorum uulgus criſpatis naribus inſurgens.alienæ meſſi nõ auaram nimis falcem ſubieciſ
ſe contenderet. Tametſi quis iure ſuccenſeat. Addimus quæ græce latineq; fuerant oportuna : quæ autem
non poterant ſine puplico eminentiſſimi uatis diſpendio legi receſa ſunt. Deprauata loca fideliter emenda
uimus eaq;(opinor)ſolertia:ut ſi quis errorum cauſas.& rationes emendatiõum: collato priore exemplari.
ſepoſitoq; liuore diligenter excuſſerit:pauca admodum ſint:quæ ad plenam poetæ intelligentiam deſyde/
rentur.Te igitur mihi aſſertorem Vir humaniſſime præſtabis : cuius auſpicio quicquid eſt hoc lucubratio/
nis egreditur.Tu enim excellenti uirtute ſummoq; ingenio unus in primis litterarum ſubtilis æſtimator &
cenſor intelligis qua uerborum ſententiarumq; maieſtate poeta concitatus aſſurgat. intermiſſiſq; nonnun/
quam grauioribus ſtudiis poeticas interpretationes inſpicis:& explorthe. Stilus autem ſi quid te impolitior
offendet cogitabis trimeſtri celeritate:& pauciſſimis quidem diei horis cuncta mutari non potuiſſe.urgen/
te atq; indies expoſtulante impreſſorum turba . Cuius anguſtiæ teſtes mihi Hieronymum aduocatum . Io/
annemq; Britãnicum raræ ſynceritatis uiros & plane in ἐγκυκλοπαιδείᾳ diſertiſſimos appello . Quod
ſi acutiſſimo iuditio tuo pharſalica hæc enaratio fuerit comprobata.nihil erit amplius quod a doctoꝝ etiam
bibliotecis ullam repulſam uereat . Ama nos & uale.Brixiæ pridie Calen.maias.M.CCCC.LXXXVI.

Epigramma Laphrančí Ch.

Lucanus ad lectorem.

Nō rudís occurro:ſed lima terſus ad unguē.
Nuper quí fueram ſordídus atq; lacer.
Egredíor.língua íuuene animíſq; fauete.
Liuída turba tace.quíd nocuíſſe íuuat?
Pātagathí(fateor)mōumēta priorib⁹ annís:
Sed mage taberíi cura ſecunda placet.
O utínam tales producas bríxia fœtus.
Vnde habeas nomen perpetuumq; decus.

Lucaní Epitaphium.

¶ Corduba me genuít.rapuít nero ꝑlia díxí
Quæ geſſer pares.híc ſocer ídē gener.
Contínuo nunq̄ dírexí carmína ductu
Quæ tractím ſerpāt pluſ míhí cōma placet.

Sulpítíana argumenta ín ſíngulos líbros.

¶ Prím⁹ bella moués expellít ab urbe ſēatū
Brūduſíí oppugnat magnū fugat atq; ſecūd⁹
Tertíus exornatq; duces & phocída uexat.
Ad ſycorím quartus certat longaſq; ſalonas.
Quínt⁹ab heſperíís uíctorē míttít ín hoſtes
Claudít ín ſexto pſ & ſtríps cōſulít umbras.
Septím⁹ expugnat partes magnūq; repellít.
Octauus magní cædem cum funere deſlet.
Per líbycas nono uíctos cato ducít arenas
Exponít decímus cœnam fraudeſq; photíní.

Sulpítí argumentum ín prímum líbrum.

¶ Prímus hēt bellí cauſas. utq; actus ab íra
Præcípítí cæſar rubíconí trāſílít undas.
Vícínūq; mínax ínuadít arímínū. índo
Excípít attoníta deíectos urbe tríbunos.
Ad bellumq; ſuos anímatq; cohortes.
Auxílíum fídem:terror tum ſcríbítur urbís.
Et fuga pompeíí trepídans pauídíq; ſenatus.
Poſt hæc prodígía & uatū reſponſa canunt.

IOANNIS SVLPITII VERVLANI: ET OMNIBONI VICENTINI IN LVCANI PHARSALIAM INTERPRETATIO.

ELLA PER AEMATHIOS.Proponēs breui peryphraſi quid ſit ſcripturus poeta ſuo quodā inſtituto anteq̄ inuocet bella ciuilia deteſtatur atq; deplorat.& Neroni aſſentat.Inde ubi odiorū cauſas inter Cæſarē Pompeiūq; aperuit hiſtoriā narrare incipiet.Indicare autē uidetur hoc primo uerſu etiā ciuile bellū quod confecit Auguſtus ſe ſcribere conſtituiſſe:nā bella non bellum dixit & utrūq; in æmathia geſtū ē:& infra poſtq̄ pharſaliæ meminit qua utrunq; deſignauit exequitur reliqua loca his bellis ciuilibus nobilitata:& in fine primi libri ut tanq̄ ſpatia quæ ſit peruagaturus oſtendat uatē ſic dicentē inducit. Impiaq; in medio peragūtur bella ſenatu.Conſurgunt partes iterum totumq; per orbem rurſus eo. Canimus:metrice eloquimur ad græcorū imitationē qui ἀειλεῖν pro φράσιν ponebant ut indicat Strabo. Bella pluſq̄ ciuilia.i.inteſtina & cōia. Omne eni bellū aut eſt externū:aut ſociale:aut ciuile:aut inteſtinū:aut cōe.Sed hoc ut inquit florus non recte ciuile:nec ſociale nec externū dicetur:ſed potius cōe ex oibus & pluſq̄ bellū. Per campos æmathios:a loco q̄ eſt tanq̄ area ſui decurſus hæc bella ab aliis ſegregat:uelut ipſe per æmathiā præcipue ſit uagaturus: ac ſi diceret nos canimus æmathia prælia.Aemathia aūt uictore Plinio Macedonia eſt q̄ & pyrrhia & hemonia & theſſalia dicta eſt:nec hēt in pricipio aſpirationē nec diphtongū:quia nō ab ἄιμα τοσ ideſt a ſanguine:ſed a rege imathione dicitur : græciq; eā per ι & ο ſcribūt. Ius datū ſceleri.i bonū & æquū uiolatū:& iuſticiā ſubiectam iniuriæ.nā ut paulo poſt ait:menſuraq; iuris uis erat.Fuerūt eni humana diuinaq; iura a Cæſare oppræſſa promiſcue. Populū potentē:romanos rege dominos. In ſua uiſcera:in ſeipſos:hoc eſt ciues intimos propinquos fratres parētes & filios. Dextra uictrici:innumeras eni gētes domuerat. Cognataſq; acies:multitudines armatorū cōſanguineas. Cognati.n.dicuntur qui cōmune naſcendi initiū habent:quaſi una & cōmuniter nati ut Modeſtinus & labeo tradūt: Rupto fœdere regni rupta concordia dominādi quam Pompeius Cæſar & Craſſus inierant:ut unus hiſpanias:alter gallias: Tertius aſiam obtineret:nec legas regnum:ut quidam huius loci ordinādi ignari.

Ella per æmathios plusq̄ ciuilia campos
Iuſq; datum ſceleri cāimus: populumq; potentem
In ſua uictrici conuerſum uiſcera dextra
Cognataſq; acies: & rupto fœdere regni

(Marginal notes: Aemathia · Cognati · pharſalia)

ELLA per æmathios.In exponēdo hoc auctore hæc oia libanda ſunt:Libri titulus: Poetæ uita:Intentio ſcribētis:character carminis:cui parti philoſophiæ ſubiiciatur. Poſtremo q̄ nā inſauia ipulerit populū romanū:ut in ſe arma cōuerterēt:cuius belli cā explicabit:ubi dicit.Fert aius cās tātarū expromere rerū Verūtamen generaliter quædā dicit:quæ principes excitauerint ad arma.Titulus eſt.Lucani Annei Cordubenſis pharſaliæ Liber primus incipit.Lucani:propriū nomē.Annei:cognomē familiæ.Cordubenſis:patriū eſt.Nā Corduba ciuitas ē hiſpaniæ:pharſalia denoiatio ē operis a loco:ubi ciuile bellū de quo tractat geſtū eſt:q̄ puincia ſæpe nomē mutauit ꝙ eā Duces uarii a ſuis noibus appellauerūt .Nā ab Aemathio:æmathia dicta ē.pharſalia:a pharſalo. Theſſalia:a theſſalo.Macedonia:a Macedone.poſtrēo a philippo rege campi philippici ſunt appellati.Liber primus icipit qa ſequit ſecūdus & tertius & reliqui:nā numero decē ſunt.De poetæ uita dictū eſt . Intētio ſcribētis ē principes ciuitatū a bellis ciuilibus & ſeditioibus deterrere exēplo Cæſaris & pōpeii q diſcordia populū rōanū eo furore cōpulere:ut rēpu. funditus perderēt.parti āt philoſophiæ ſubiicit quā θνηκὴν uocāt.i.mortalē .nā ſub occaſiōe Nerōis in dominādi libidine iuehit: q̄ mala hæc infert ciuibus.Seditiones:ſacrilegia:Cædes:Rapinas:Incēdia ciuitatū caſus.Character carminis eſt grādiloquus & heroicus nā exametro ſcribitur.hic geſta uirorū fortiū ſubtilius uerbis grauibus q̄ ſententiis deſcripta cōtinet.Cauſæ belli tradūtur ab aliis:alio mō.C.iulius Cæſar iulii Lucii & Aureliæ filius a prima ætate aio magna cōcipiēs:Pōpeio magno:filiā ſuā iuliā:Seruilio Cæpioni ante deſponſatā connubio iūxit.hic pōpeio Marcū Craſſum cōciliauit.nā ab eo capitali odio diſſidebat.poſt conſulatū & ſe ipſis ſociū tertium adiunxit.ne male reſpublica gereretur.Itaq; Cæſar haud multo poſt:fauente pompeio Gallias cū illyrico petiit:ſed cum Lutius Domitius minaretur ſe ſi conſul factus eſſet:exercitum adempturum cæſari: illum nō modo a conſulatu deterruit:ſed fauente pompeio effecit:ut ſupplementū mitteretur: nec eo honore ſe indignū præbuit & bello fœliciter geſto in Gallia:Britanniā ſubegit : cuius uictoria magnæ ſunt ortæ diſceptatiōes & rēpub.geſſit:nō ut antea ſtipēdiū militibus duplicauit:& cætera fecit quæ ſine dubio tyrannicā adminiſtrationē præ ſe ferre uidebātur.Itaq; diu latens tādem erupit inuidia. Bella per æmathios.poeta ſicut mos eſt:primo quidē proponit.Deinde inuocat:poſtremo narrat:Sed hoc amplius facit quod per cōqueſtionē a lectoribus beniuolētiā comparat.nā deploratio eſt populi romani magis q̄ inuectio.proponit igitur Lucanus quod ſcripturus ſit cum dicit. Bella.ſ.geſta. Aemathios campos.i.theſſalos a loco ubi geſtū fuit bellū inter cæſarē & pompeiū ab Aemathione duce.Nā principes prouincias ab eorū noie in quibus imperabant denominare conſueuerunt. Pluſq̄ ciuilia: quia bellū ciuile dicitur quod inter ciues geritur.Hoc autē nō modo inter ciues:ſed inter cognatos parentes & filios fratreſq; geſtū fuit. Iuſq; datū ſceleri:Nam ius quod adminiſtrari deberet a uiris integris & puris quodāmodo datū eſt tyrānis. Sceleri:hoc eſt ſceleſtis. Victrici dextra.ſ.externorū populorū:nam qui externas gentes ſubegerant nunc ipſi inter ſe manus conuertunt. Cognataſq; acies:nūc declarat quod dixit pluſq̄ ciuila:uidelicet cum filius aduerſus patrē:frater aduerſus fratrē:cognatus contra cognatum arma ſumpſerit. Rupto fœdere.concordia ſoluta.ſ.Craſſi Pompei & Cæſaris. Regni:autē inuidioſe dixit:nā principum factiones regnum appellauit.nam quoad ipſi concordes fuere bellum ciuile quieuit.mortuo uero craſſo & iulia q̄ alterum uinculum erat inter cæſarem & Pompeium:tum demū bellum erupit:ideo regni inuidioſe dixit ꝙ ipſi tāq̄ reges rempublicā occupauerint

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

& mortuo Craſſo iurgia ſtatim in bella proruperunt.

SVLPI. Et nefas in cōe: canimus etiā īquit ſcelus in uniuerſos & cōtra bonum cōe quo oīa diuina & hūana pturbata ſunt. Certatū: pugnatū. Cōcuſſi: pterriti & cōmoti ad bellū. Nā oriēs Pōpeio: occidēs maiori ex pte Cæſari fauit: & i oibus mundi ptibus hoc bellū exarſit: primū i europa i italia hiſpania & dirrachio. Inde i aſia & ægipto. Poſtremo i lybia & iterū i europa. Obuia: cōtra eūtia & ſiſtia: nā litui uexilla & arma diuerſa nō erant. Infeſtis aduerſis & īpnitiē uenientibus. Signa: tubas: tympana lituos Fabius lib. ix. Nec idē ſignoꝝ cōcētus eſt. Signorum tria eē genera docet Vegetius: uocalia ut uoce hūana ꝓnunciata ut palma. Semiuocalia ut quæ cornibus aut tuba dant. Muta ut aquilæ dracones. Pares aquilas Aquilā argenteā ſimilē cū īſcriptiōe. S. P. Q. R. partes utreq; gerebāt. Sed ut tradit appianus cæſar uictricē uenerem: Pōpeius īuictū Herculē inuocabat. Pila minātia. tela cōtrauenientia: & p hæc oia exercitus accipit. Sūt aūt pila rōanoꝝ peditū miſſilia triū pedū utrinq; pfixa ferro trigono unciaꝝ nouē ut Halicarnaſſeus & Vegetius tradūt. Geſa galloꝝ hauſtæ Sariſſæ macedonum ſunt. Quis furor: Romanos ab imprudentia & ſeuitia arguēs utitur licentia cuius acrimoniam per deplorationem mitigat. Eſt autem ſenſus: quæ iſta ueſtra dementia: quis ferri abuſus: quæue crudelitas offerre uos ueſtroſq; barbaris occidendos: & male uobiſcum cum dedecore & ſeuicere quā cum ulciſcendo hoſte iuſte & cum honore pugnare. Furor. impetus animi ſine ratione. Licentia ferri: abuſus & certādi permiſſio. Præbere cruorem latium: exponere uos & italos occidendos. Gentibus inuiſis: barbaris quos odiſtis. Ideo hoc ait: quia barbari in utroq; exercitu ſtabant contra romanos. Cumq;: quæ fieri oportebat demōſtrat. Babylon: urbs chaldea a Semiramide condita: a qua chaldea omnis & Meſopotamia chaldea eſt appellata. Murus eius & lateribus & bitumine conſtat: latus pedes quinquagenos altus ducenos. lx. milia paſſuum amplectitur ut Plinius ait. Superba: uel nobilis uel elata recenti uictoria. Tropheis auſoniis: ſpoliis italis quæ parti Craſſo cum cede exercitus eripuerant. Sed hæc demum Tyberius auctore Auguſto recepit ut Suetonius docet. Sunt autē trophea hoſtium ſpolia in arborum truncis aut ſaxis affixa in uictore ſignum. Auſonia autem dicta eſt ab Auſone Vlyxis Calipſuſq; filio. Craſſus. M. craſſus parthico bello relicto poſt terga Euphrate in camporum uaſtitatē ad carras adductus a Silice & Sorena ducibus cum undecim legionum ſtrage captus eſt: & ne quid uiuus pateretur repugnans eſt interemptus. Caput uero eius ludibrio hoſti fuit: aurum enim liquidum in rictum oris infuſum eſt tāq ad auaritiam eius explendam. Erraret: quia inſepultus & implacatus. Inſepulti enim ut ait Maro Centum errāt annos: uolitantq; hæc littora circum. Vmbra: manibus eius. Nullos triumphos: de bellis nāq; ciuilibus auctore Valerio nō triumphatur. Triumphus aūt erat ſummus honor qui uictoribus ducibus publica cū ilaritate dabatur. Coronati. n. & quadrigis inuecti magna cū pompa capitoliū cōſcendebant: & illic tauros immolabant.

Certatum totis concuſſi uiribus orbis:
In cōmune nefas: infeſtiſq; obuia ſignis
Signa: pares aquilas & pila minātia pilis.
Quis furor o ciues quæ tanta licētia ferri
Gentibus inuiſis latiū præbere cruorem.
Cūq; ſupba foret babylō ſpoliāda tropheiſ
Auſoniis: umbraq; erraret craſſus inulta
Bella geri placuit nullos habitu͞ra triūphos:

OMNIBO. Certatum totis: nam gentes atq; nationes ſecutæ ſunt hinc Pompeium: inde cæſarem: cum totius orbis imperium po. ro. teneret. Commune: quia contra rempu. fit bellum. Signa: hinc cæſaris: inde pōpei: Obuia: ut oſtenderet ea ſigna non fuiſſe contraria ꝙ continuo oſtendit: nam uexillū pompei aquilam habebat in quo ſcriptum erat. S. P. Q. R. & hoc idem cæſar geſtabat. Pompeius teſte Appiano Herculem inuictum: Cæſar uero uictricem uenerē in auxiliū uocabat cui erexit templum: ut prius ad pharſalū uouerat bellum initurus. Pares aqui. declarat ſigna obuia. Pila: tela proprie romana. Quis fu. o. ci. nunc per deploratiōem ab auditoribus beniuolentiam comparat: deplorat. n. po. ro. ꝙ externis bellis relictis in ſeipſum arma cōuerterit: legenda autem hæc ſunt cū miſeratione: nō autem cum inuectione: neq;. n. inuectio conuenit poetæ heroici carminis ſed ſatyrici: eſt autem deploratio talis etiam apud Hora: Audiet ciues acuiſſe ferrum: Quo graues perſæ melius perirent: Audiet pugnas uitio parentum Rara iuuentus. Eodem modo Vir. cum de ænea loqueretur. Nos tua progenies cœli quibus annuis arcem. Ciues: admonet ciues ipſos eſſe qui ſanguinē ſuū appetūt. Licentia: eſt data uobis. Præbere: ut præbeatis. Gentibus inuiſis. i. hoſtibus. nam po. ro. barbaris ſanguinem ſuū donauit: quē aduerſus gentes imperio augēdo præbere debuerat. Cumq; ſu. fo. quæſtio uidetur excitari cur in principio deploret quod ſolet eſſe Epilogi. Epilogus autē fit per deploratiōnē & amplificationē: ſed habetur in arte rhetorica eoſdē ferme locos eē epilogi & prooemii. Locus eſt cū oſtendimus factū quod nō oportuit. ſ. po. ro. crudis uulneribus in ſe arma cōuertiſſe: nō factū qd oportuit: uidelicet externos hoſtes bello proſequi: & aduerſus eos pro augēdo imperio bellū gerere. In principio beniuolētiā a rebus cōparabimus ſi incōmode noſtra per cōqueſtionē ſiue deploratiōnē oſtendemus. Superba: declarat cur ſuperba: nam Parthi fuerāt gloriati ad internetionē uſq; cecidiſſe romanū exercitū. Nā cum Craſſus: Pōpeius & Cæſar inter ſe cōiūcti eſſent & rēp. ro. pro arbitrio ſuo uexarēt partiti ſunt inter ſe prouincias: ita ut Cæſar gallias Britaniā & germaniā. M. Craſſus parthiā: Pōpeius uero Italiā teneret. Sed craſſum cupiditas auri traxit in parthiā quā audiuerat auro abundare. Cū igitur fretus uirtute militū: negligentius exercitū duceret. in inſidias ꝑcipitauit: & tāta ſagittarū multitudine obrutus eſt: ut nubes uiderētur ꝙ quaſi cœlū obtexerēt. Cū igitur in collē tutū exercitū recepiſſet: ſpe colloquii allectus occiſus eſt. cuius caput abſciſſum: & cerebro uacuato plūbo impleuit nā rex decreuerat tantū auri ei qui caput Craſſi obtuliſſet ſe daturum. Auſoniis: italis. Babylon: metropolis parthorū chaldeæ gentis caput eſt a Semirami cōdita diu ſummā claritatē obtinuit in toto orbe: propter quā reliqua pars meſopotamiæ aſſyriæq; babylonia appellata eſt. lx. m. paſſus amplexa: muris. cc. pedes altis quinquagenos latis: unde & hoc ex ſeptē ſpectaculis unū dicitur. Iſtē orti penſiles ut refert Strabo: in figura quadrata: quorū latus qdlibet eſt quaternum iugerum: hi fornicibus cōtinētur ſeſe in forpicis modū intercidentibus: ſitis ſuper pilis in alea

toriarū tabellarū formā alius ſup aliā poſitarū. pilæ cōcauæ ſunt & terra plenæ: ut arbores maximas conſitas recipere poſſint. Ex lapide coctili & bitumine cōſtructæ: tā ipſæ: ꝗ fornices: & fornicū interſectiones ſupræmū tabulatū aſcenſus ſcalares hēt: & cohchlias ipſis adiacētes per quos cōtinue aqua ex Eufrate in hortos afferebat ab hoibus ad hoc ipſum cōſtitutis. Vmbraq; er. more gentiliū locutus eſt: qui dicebāt umbras mortuorū tā diu errare ꝗ diu ſepulchro carerent: & ideo quia Craſſi corpus alitibus laniādus expoſitus fuerat errare dixit. M. Craſſus bellū parthis illaturus Euphratē fluuiū trāſiit: uictuſq; ꝓlio in quo & filius eius cecidit: cū reliquias in collē recepiſſet: euocatus in coloquiū ab hoſtibus uelut de pace acturis: quorū dux erat Surenas: cōprehenſuſq;: nequid uiuus pateretur repugnās interfectus ē in urbe Sinaca: ut oſtēdit Stra. & ex cētū militū militibus teſte Appiano uix decē milia in Syriā e fuga euaſiſſe referūtur. nā illi urbe egrediēti multa quidē ac dira tribuni annūciauere: ne parthis ac re prorſus indignis inferret bellū monuere: cui minime parēti publicas execrationes extulerūt: quibus ſpretis craſſus demū in Parthia profligatus dedit pœnas. Nullos ha. tri. legibus eni romanis cautū erat nulli de ciue triūphare licere.

Heu quantū terræ potuit pelagiq; parari.
Hoc quē ciuiles hauſerūt ſangine dextre.
Vnde uenit titan: & nox ubi ſidera cūdit
Quaq; diei medi⁹ flagrātib⁹ æſtuat horiſ
Et qua bruma rigens ac neſcia uere rēitti:
Aſtringit ſcythicum glaciali frigore pōtū.
Sub iuga iā ſeres: iā barbar⁹ eſſet æraxes.
Et gens ſiqua iacet naſcēti conſcia nilo.
Tum ſi tātus amor belli tibi roma nefandi
Totum ſub latias leges quo miſeris orbē
In te uerte manus: nōdū tibi defuit hoſtis.
At nūc ſemi rutis pēdent qđ mœnia tectis

SVLPI. Heu quātū: cū deploratiōe amplificat. Parari: acquiri: & imperiū propagari. Hoc ſan. tot hoīum cede quot in bellis ciuilibus ceciderūt. Hauſerūt: emiſerūt & ſparſerūt. Ciuiles dex. ciues ipſi. Vnde ue. totū mūdū potuiſſe ſubiugari cōtendit quē ſub cardinibus quatuor complectitur. Vnde ue. titā: id eſt oriens. Titā teſte lactātio ſonat ultionē: fuit is cœli & ueſtæ filius cuius nepos ſol eodē noīe appellat. Et nox ubi. ſidera cō. i. occidēs ubi ſidera occidūt ex cœli reuolutione hoc ē coſmice & ēt cronice: nā noctu uidētur ſidera ꝗ illic occidūt. Quaq; di. id ē plaga meridiana extrema ad torridā zonā i qua ſunt maximi æſtus. Horis fla. uel ardētibus ſolibus. Horus. n. auct of Macrobio Sol ab ægyptiis appellat: uel p horas intelligit ꝗ filiæ & miniſtræ phæbi eē fingūt. dies q cōſtāt ex horis. Aeſtuat: feruet. Nā extrema lybiæ incolētes pp æſtū. diurnum quē pati nō poſſunt in antris ſe cōtinent: & noctu progrediuntur. Et qua. Septētrionē oſtēdit. Vſuſq; eſt uerbo bruma nō tā ut frigus. ꝗ ut breuitatē dierū ꝗ illic ē cōtinua indicaret. Inde. n. dicta ē bruma. ſignificatq; tēpus ipſum in quo dies ſunt breuiores. Rigēs aſ. glaciata. Neſcia uere remitti ꝗ uerno tēpore nō reſoluitur & miteſcit in aliis locis: adeo. n. illic uiget frigus ut flumina & maria gelu cōgreſcāt. Pōtū ſcythi. nō oceanū ſeptētrionalē qui nō cōgelatur ſed ſinū euxinū dicit. qđ ſolū mare gelu ducatur ob multa ꝗ ſuſcipit flumina ut Macrobius docet. Oceanus uero ille craſſeſcit nō cōgelatur. Scythia aūt regio eſt in ſeptentrione cuius pars in europa eſt pars in aſia: diuiditur. n. tanai qui eſt terminus utriuſq;. Putātq; dictū a ſcytha herculis filio ut docet herodotus. Sub iu. iā ſeres: ſubiugatæq; fuiſſent remotiſſimæ ignotæq; nationes: ſeres in ſcythia aſiatica populi īter tabim & Taurū mōtē ad orientē: meridianū lanis ſiluarū inclyti cæterū ferarū ſimiles. Araxes armeniæ fluuius ꝗ ex hemocorū mōtibus oriēs: nūc lenis nūc uehemēs in mare caſpiū exit. Et gēs: & ſiquis ad nili ortū qui ignoratur habitat Nilus fluuius oīum maximus aphricā ab æthyopia ſeparat ægyptū inūdat ſeptēq; hoſtia habet: eius fontes ignorātur ut li. x. Nō licuit populis paruū te nile uidere ubi tamen eſſe exiſtimētur uide apud Victruuiū & pli. Conſcia ꝗ ſciat & noſcat ortū eius & ab eo noſcatur. Eſt eni reciprocæ ſignificationis conſcius ut inſcius: qq in paſſiua ſignificatione rarius utantur auctores. ſic & ignarus ut etiā Gellius tradit. Virgi. Haud ignata mali Idē Ignarū laurens hēt ora numāta. Miſeris ſub la. le. ſubiugaueris. In te uer. ma. cōtra te pugna: gere ciuile bellū. At nunc increpat qđ eo maxīe tēpore ſecū diſſederit quo italia erat ſemidiruta afflicta cladibus & ſemideſerta. tū propter bella punica tū ꝓpter ſuperiora bella ciuilia. ſyllæ & Marii: adeo ut pene ſit interituꝝ nomē romanū. Mœnia: ædificia. Pendent: mittāt & ruinā minātur. Semirutis quæ dimidia parte ceciderunt.

OMNIBO. Heu quā. Dolentis eſt: uere inꝗ hoſtibus italū ſanguinem ꝓbuiſtis: ex quo intellige deplorationem. Hauſerunt: pro ſparſerunt. Vnde uenit: declarat illud tātum terræ: uidelicet qđ cōtinetur in oriente: occidēte: meridie: ſeptentrione. Vnde: aqua terra. Titan: hoc eſt oriens. Et nox ubi ſy. cō. i. occidens quo ſidera cōduntur: ꝓpter polos: ſed cōtrariū uidetur. nā nox nō cōdit ſidera. imo in nocte apparent. Vnde ſtellæ a ſtando dicte ſunt: ſed ideo dixit ꝗtū ad occaſum. quo oia ſidera tendūt. Qua bruma: plane ſeptentrionē oſtendit. Bruma ri. ſ. frigore: nā i ſcythia ſemp eſt hyems. Aſtringit: cōgellat. Scythicū: ſeptentrionalem. Glaciali: uehementi frigore: nā oceanus ſeptētrionalis cōgeletur ideoq; amalchiū eū appellat Hæcatæus: qđ ſcythica lingua oceanū cōgelatum ſignificat. Pli. luga. ſ. romana. Seres: ſcytharum gentes ſunt auctore Pli. li. v. lanificio ſyluaꝝ nobiles perfuſa aqua depectentes frōdiū caniciem: unde geminus fœminis noſtris labor redordiendi: fila & rurſum texendi: tā multiplici opere: tā lōginquo orbe petitur: ut in publico matrona trāſluceat. ſeres mites quidem: ſed & ipſis feris perſimiles: cœtum reliquoꝝ mortaliū fugiunt: adeo ut cæteraꝝ gentium cōmertia abnuāt. Primum eoꝝ fluuium mercatores ipſi trāſeunt: in cuius ripis nullo inter partes linguæ cōmertio: ſed poſita reꝝ ꝓtia oculis eſtimātibus ſua tradunt: noſtra nō emunt auctore Strabone. Apud hos populo ſunt quidam in arboribus uermes qui bombices appellantur. ii in aranearum morem tenuiſſima fila deducunt. ut refert ſeruius libro. ii. geor: Araxes fluuius qui per armeniā labitur: unde & Luc. i. vii. li. Armenūq; bibit miles romanus araxem. Et gens ſi qua: in dubitatione ponit: quia nō reperitur ortus nili: Nā apud herodotū legitur ꝙ Cambiſes perſarū res ſubacta ægypto conatus eſt nili ortū inuenire: quod nō potuit. ſolinus uero dicit Iubā regem tradidiſſe: & punicos libros affirmare nilum originē habere a monte inferioris mauritaniæ qui oceano propinquabat. Orbem totum: quia orbem terrarum imperio ſuo roma ſubegit. Si: pro quādo. Tantus

a.cōceſſio eſt color rhetoricus cū aliqd tūc maximæ negamus qđ cōcedere uidemur: Vt hoc loco cōcedit: ut bella ge rāt: ſed tamē dicēdo nefandū ſignificat nō debere po.ro.hoc belli ciuilis affici amore. In.i.cōtra. Vertet ad pñs tps pertinet. At nūc ſemirutis: ſed nūc inquit ſiquis quæſierit: quā ob rē multa italiæ oppida euerſa ſunt: aut deſerta nō inueniet id ab externis hoſtibus eueniſſe: nec eā aliunde acceſſiſſe cladē: ſed romanos ipos bellorū ciuiliū cauſam extitiſſe: ordo aūt tendit uſq; ad eū locū: nec tu pyrrhe ferox. Tūc inquit ſi tāta belli cupido inceſſit debebas ciuilia bella gerere: cū hoſtes externos debellaſſes: ſed nūc nō ita feciſti. nā prius urbes italiæ bellis ciuilibus aut uertiſti: aut deſertas feciſti. Pendent.i.ruinā ubiq; minantur. Semirutis: quia iā ferme ruerunt.

Vrbibus italiæ lapſiſq; ingentia muris
Saxa iacēt nulloq; domus cuſtode tenetᷣ
Rarus & antiqs habit ator i urbib⁹ errat.
Horridaq; i dūis multoſq; inarata p ānos
Heſperia ē: deſūtq; māus poſcētib⁹ aruis.
Nō tu pyrrhe ferox. nec tātis cladibus au
Pœn⁹ erit. nulli pēit⁹ diſcindere ferro (ctor
Cōtigit alta ſedēt ciuilis uulnera dextræ;
Quod ſi nō aliam uenturo fata neroni
Inuenere uiā: magoq; æterna parantur
Regna deis cœlumq; ſuo ſeruire tōanti
Non niſi ſæuorū potuit poſt bella gigantū
Iā nihil o ſupi querimur. ſcelera ipſa nefaſq;
Hac mercede placēt. diros pharſalia cāpos

SVLPI. Lapſis muris. uerſis publicis parietibus qui muniūt oppida. Nullo cuſtode te.a nullo domino habitaturi. Errat: uagatur: Antiquis: nobilibus. Horrida: aſpera iculta. In du. in ſpinis: hinc fit dumetū. Deſūtq; ma.poſ.ar: Sic & Virgilius Squalent abductis arua colonis. Manus: agricolæ. Poſcētibus: requirētib⁹ optātibus. tū quia ſcit horrida tū quia ē frugū penuria hoc loco aſſumendū eſt illud. Alta ſedent ciuilis. uulnera dextræ. nā hos duos uerſus adiungēdā rei atrocitatē duriuſculæ interiecit. Nō tu pyr. Pyrrhus rex epirotarū a Tarentinis quos Romani ulciſcebantur accitus magnā cladē italis intulit. Venit eni cū totius epiri theſſaliæ & macedoniæ uiribus: incognitiſq; in id tēpus elephantis mari terra uiris equis armiſq; munitus ſed demū a Curio fabritioq; eſt eiectus. Ferox: fortis. Pœnus cartaginenſis populus quiter rebellauit uel Hānibalem dicit qui quater in acie romanos afflixit: primū inter Ticinū & padū ubi fere periit ſcipio. Inde apud Trebiā ſempronio cōſ. Tertio apud traſumenū lacū Flaminio imperatore. Quarto apud canuſias apuliæ uicum ubi ferme quadraginta milia romanorū occubuere. Erit: inuenietur ratione deducta. Huiuſmodi expoſitione utimur in his futuris in qbus p̄teritū latet: ſed priſcianus erit p dicetᷣ uel cognoſcere expoīt: pōponius iurecōſultus, erit p p̄terito pōit iō huiuſmōi ſermone docet: Cū codicilli cōfirmati teſtamēto fuerint qđ codicillis ſcriptū erit. Tantis cla.tā magnis cedibus. Clades dicta qđ ea audita qſq; clamet: eſtq; tā unius quā pluriū. Nulli: nec iis nec alicui hoſti. Penitus diſtingere: in totū diſſipare & quaſi delere Romanū imperiū: ut uos ipſi ciuili bello feciſtis. Ciuilis uul.de.calamitas bello ciuili accepta profunda eſt & lethifera: Trāſlatio ē. Vulnus autē tunc dicitᷣ alte ſedere quū profundū eſt & ad uitalia peruenit. Quod ſi. Aperta ad principē aſſentatione in qua eſt ſuſpicio aliqua ironiæ: approbabat cladē belli ciuilis ex qua magnū p̄miū & ſolatiū eſt exortū Videlicet Neronis fœlix imperiū cui ad id aditus nō patuiſſent niſi prius tāta cede reſp. fuiſſet oppræſſa & a cæſaribus occupata. Argumentatūq; a Iouis exēplo. Quod: ſed. Fata: ſiue parcæ quæ humana omnia ordināt: ſiue ordines ſerieſq; cauſarū. Neroni: Claudius Nero Cæſar Domiti uiri ſceleſtiſſimi filius: Vitiorū oīum præſertim crudelitatis fuit officina. Aeterna: nunquā defutura. Parantur magnoq;: acquiruntur magno prætio. Suo tonan. Ioui qui ſolus ſuo arbitrio tonat. Sæuorum gigātum: impiorum terrigenarum qui cælites ſuperis regnis cōgeſtis montibus detrudere tentauerunt. Nihil quæri. iam probamus. Scælera nefaſq; illa ad homines rettulit: hoc ad deos.

Hac mer. hoc præmio & compenſatione quod imperat nero. Pharſalia: ora macedoniæ a pharſalo opido de cauſa in cuius campis nō modo inter cæſarem & pompeium certamen: ſed etiam inter Auguſtum: & Brutum & Caſſiū hinc Vir. Ergo inter ſeſe paribus concurrere telis Romanas acies iterum uidere philippi.

OMNIBO. Lapſis: euerſis. Nulloq; do.cu.te.& quia deſertæ ſunt urbes: & ꝙ nulli ferme in illis relicti ſunt ciues. Rarus & anti. aut ꝙ oino deſtitutæ ſunt: aut ꝙ rari admodū in his habitāt. Horridaq; du.& ꝙ uniuerſa italia iā deſolata eſt. Manus agricolarū: nō.n.ſunt qui agros colāt. Nō tu pyrrhe fe. per pyrrhum regē epirotarū oēs hoſtes externos intelligit: qui bellū italiæ intulerūt. nā pyrrhus rex epirotarū: materno genere Ab Achille: paterno ab Hercule oriundus cū imperiū orbis agitaret & romanos potentes uideret. Appollinē de bello cōſuluit. Ille ambiguo reſpondit. Aio te Aeacida romanos uincere poſſe. hoc dicto in uoluntatē tracto auxilio tarentinis uenit: bellū romanis intulit: Leuiniū cōſulē apud Heracleā elephātorū nouitate turbauit. Quūq; romanos aduerſis uulneribus occiſos eſſe uideret. ego inquit talibus militibus breui orbē terrarū ſubigere potuiſſem amicis gratulātibus: quid mihi cū tali uictoria inquit ubi exercitus robur amittā? Ad uigeſimū ab urbe lapidē caſtra poſuit: captiuos Fabritio reddidit: uiſo Leuinii exercitu eādē ſibi ait aduerſus romanos quā Herculi aduerſus hydrā fuit fuiſſe fortunā a Curio & Fabritio ſuperatus Tarentū refugit: in ſiciliā traiecit. Mox in Italiā Locros regreſſus pecuniā proſerpinæ auehere tētauit: ſed ea naufragio relata eſt tū i græciā regreſſus dū agros oppugnaret ictu tegulæ p̄ſtratus eſt: corp⁹ ad antigonū regē macedoniæ relatum magnifice ſepultum. Pœnus erit: ſed romani ipſi ſe mutuis uulneribus occidere. Pœnus: Hānibal qui ſexdecim annos Italiā occupauit & ſępe romanorum exercitus occidit. Diſcindere: uaſtare. Alta ſedēt: ſed id fecit romana diſcordia. Alta: profunda quæ adhuc apparent. Sedēt: ſunt: manent. Virgilius. Turnus ſecreta ualle ſedebat. Quod ſi non a. nunc ſenſum tranſit ad inuocationem: & ſine dubio hoc loco per ironiam dicit Neronē imperatorem: haud indigne tot cladibus ad imperium ro. perueniſſe. Dicit enim ſi aliter Nero imperator Ro. eē nō potuit: niſi prius tot clades italia pateretur: iuſta cauſa fuit: cur bella ciuilia fuerint: nam ut talem imperatorem Rōani conſequeretur nulla bella: nullæ clades timendæ fuere: immo potius optandæ: ordo eſt iam nihil o ſuperi quæri

mur. Non aliā uen.fa.ne.i.ſi nulla alia ratione Nero potuit imperare Romanis. Magno.ſ.p̄tio: labore & periculo declarat periculū: quia niſi prius bella contra Gigantes cōfeciſſent dii nō potuere reges eſſe cœlorū. Tonanti. Ioui. Gigantū: quia in eā animi elationē uenere: ut bellū Ioui inferre auſi fuerint. Scelera ſ.ciuilis belli. Nefaſq; quæ cōtra iuſdiuinū & humanū geſta ſunt. Hac mercede: hoc præmio ut Nero nobis imperet. Diros pha.campos: hæc omnia gaudemus contigiſſe: qdo non aliter: datur: ut imperatorem, hunc conſequamur.

Impleat. & pœni ſaturentur ſanguie manes
Vltima funeſta concurrant prælia munda
His cæſar puſina fames, mutinæq; labores
Accedāt fatis, & quas premit aſpera claſſes
Leucas. & ardenti ſeruilia bella ſub ætna
Multum roma tū debet ciuilibus armis.

SVLPI. Impleat cadaueribus romanorū: & pro impleuerit p̄terito ponitur ut uerba ſequentia diros noxios & ira deorū facto. Pœni ma. Afrorū aīe q̄ ſemper romanorū ſanguinē ſitiuerūt. Alluditq; ad p̄liū geſtū in aphrica inter curionē & uarū & iubā & rurſus contra pharſalias reliquias quæ ſe ibi receperat Catone Scipione: & Gn. pō. filio qui ad iubā cōfugerat ducibus: fuit aūt p̄liatū ad Tapſum nō minori q̄ in pharſalia cede. Ceciditq; illic Scipio: ſed multo ante ceciderat curio. iuba uero rex luxu regio epulatus petreio fuge comiti ſe p̄buit occidēdū. Inde ſemet petreius occidit. Vltima: illic.n. debellatū eſt & huic ciuili bello finis impoſitus. Cōcurrāt ſimul certēt. Funeſta mū. apud mūdā hiſpaniæ oppidū multis funeribus & cladibus inſignitū & mortiferū Nā cū ſe illic pōpeii filii recepiſſent tanta hoſtiū ſtrages eſt facta ut cæſar obſidēs uictos ex cōgeſtis cadaueribus aggerē circū urbē fecerit: q̄ pilis iaculiſq; cōfixa cōtinebantur. His cæ.ad cæ. quē ē inuocaturus ſe uertit. Peruſina fa.mu.q;.la: M. Anto. cōſ. ſecūdus cæſ. hæres Octauiū ſibi p̄latū inuidēs eūq; probris laceſſens armis palā opprimere ſtatuit: parataq; exercitu deciū brutū ſuis motibus reſiſtentē obſedit Mutinæ: Octauius ueteranis Cæſ. reuocatis conſulē fugat caſtriſq; exuit: una cū Hircio & panſa conſ. qui illic ceciderūt. Inde uero cū agros ueteraniſq; diuiſiſſet. L. Anto. antonii frater: tū cōſulatus quē gerebat tū fratris: qui in orientē acceſſerat cōfidētia res nouas moliens coactus ē peruſiā fugere: ubi ab auguſto obſeſſus penuria cibariorū turpiq; & nō nihil experta fame ad deditionē cōpulſus ē. & q̄q̄ ſine ſanguine res acta ſit: tamē inumeri inedia cōſumpti ſunt. peruſia in etruria oppidū conditū ab acheis: mutina uero in Gallia ciſalpina ē. Accedāt: addantur. Et quas.aſ.claſ.& naues q̄ ſubmerſæ ſunt apud leucadē in pugna nauali actiaca: in qua auguſtus anto. Cleopatrāq; ſuperauit per methonymiā claſſes milites qui perierūt accipimus: Leucas oppidū ē in leucadia peninſula quōdā Neritū appellatū ſicut & illa neritus ut pli. docet. Significatq; auctore Strabone albā petrā: ibiq; eſt ſaltus amatoribus ſalutaris. Ipſa aūt peninſula uix ambraciā ē ubi: & leucates promōtoriū. Aſpera: ſaxoſa. Leucas: oppidū ipſum p mari poſuit leucadio. Premit: grauat & ſic locutus ē ac ſi adhuc p̄mātur. Seruilia bel. nō indicat bellū illud ꝙ Eunus ſyrus phanatico furore ſimulato dū Syriæ deæ comas iactat ad libertatē & arma ſeruos quaſi numinū iperio cōcitauit: Idq; ut diuinitus fieri pbaret in ore abdita nuce q̄ ſulphure: & igne ſtipauerat leniter inſpirās flāmā inter uerba fundebat. hoc miraculo. lx. amplius militū hoīum coegit exercitū. oppida uaſtaui: romanorū p̄torū caſtra dirupuit. Sed hi a perpenna impatore uicti: & apud ætnā obſeſſi partim fame partim crucibus cōſumpti ſūt: multi & in ergaſtula miſſi. Sed illū bellū nauale ciuile demōſtrat: quo ſextus pō. Siciliā & ſardiniā obtinens cū ſeruos ēt armaſſet in freto ſiculo ab auguſti claſſe ē ſuperatus. Ipſe aūt cū in aſiā profugiſſet: cathenas tādē illic ſenſit & pcuſſores. Ardēti æt. hic mōs in ſicilia fumū flāmaſq; e ſummo cacumine euōmit. Debet: obligata eſt.

OMNIBO. Impleat.ſ.ſanguie. Diros cam. ubi dira bella geſta ſunt. Et pœni ſat.ſan.ma.i. umbræ carthaginēſiū q in italia cæſi ſunt ſatiētur: ut aſdrubalis qa claudio nerōe & liuio collega cū multis carthaginēſibus occiſus ē: ergo eorū aīæ gaudeāt ſe ultionē cōſecutas fuiſſe. Vltia fu. fuerit ēt p̄liū geſtū apud mūdā ſi aliter nero imptor eē nō pōt: bene qdē p̄liū ultimū cæſari fuit: nec illud qdē pro reliqua facilitate: ſed triſte & aſperū: nā nec cæſar p more lætus fuit: ſed ante aciē mœſtus conſtitit ſeu cōſideratiōe hūanæ fragilitatis ſecūdū appianū: ſeu metuēs ne id qđ pōpeio acciderat ſibi cōtigeret. Cū ergo diu æquo marte pugnaſſet, ſubitū inter milites ſilētiū exortū ē ipſe ēt nefas uidit: qđ ante nō uiderat: ut Veteranorū māus retro cederēt: ex quo adeo deſpauit: ut de morte cogitaret: & uenenū hauriret. Cū igitᷣ cohortes extrāſuerſo ad eius caſtra uenirēt: q̄s Labienus miſit ſimulauit eas fugere: & eas ad Mūdā uſq; ſecutus ē: & urbē Mūdā obſideri iuſſit: & cæſorū hoſtiū factis aggerib⁹ caſtra uallauit: Vbi iā deſpatis rebus filius pōpeii antea itorto talo: latēs in ſpelūca a cæſariāis occiſus ē in crure uulneratus ad laurōnē occidit dicit ergo ēt bellū illud qđ geſtū fuit apud mūdā accedat: ut tādē impator Nero fiat. Cæſar. ſ. Iulius q tribus & uiginti uulneribus in curia pōpeii occiſus ē cōſpiratiōe in eū facta iterfectores cuius teſte appiano alexādrino fuerūt ex ſuis potiſſimū fratres duo Cæcilius & Bucelianus: & ultra hos Rubrius Riga: Quintus ligarius Marcus Spurius: Seruilius galba: Sextius naſo potius aqla: ex amicis uero cæſaris decius Caius caſca: Trebonius p̄terea & Tullius cimber. Minutius. Baſiliuſq;. Peruſina fa. auguſtus cæſar cū uigintiq̄ttuor annorū eſſet lutiū antoniū peruſiæ obſedit: & eū fame i ſeditionē uenire coegit: ibi & ipſi antōio dedit ueniā: & militibus eius. Vrbē ipſam diruit: redactiſq; in p̄tātē oībus aduerſæ partis exercitibus bellū citra ullū ſanguinē confecit. Mutinæq; la. in mutina Marcus anto. deciū brutū obſidebat ad quē legati de pace miſſi: repudiati ſunt poſtrēo etiā impator octauius & prio q̄dē pāſa aduerſus anto. male pugnauit: deīde hircius fuſis ſociis pugnā adæquauit. tertio anto. uictus ab octauio in græciā cōfugit. Et quas pre.ar.cl.leu. auguſtus cæſar initio motus bellorū q̄ Marcus anto fecit: traiecit Durachiū ut ibi ueniēte anto. & Cleopatra occurreret: poſitis caſtris leucada promōtoriū caſtris circundedit. Cornua etiam promontorii cinxit: & ſtatim cleopatra & anto: affuere: quadringenæ naues erant auguſti: ducente uero amplius hoſtium: ſed magnitudo harū adæquabat illas. a nō ſenis in nonos remorum ordines ſurgebāt præterea tabulata adeo alta erant: ut caſtrorum & urbium formam præberent: ſed hæc moles exitio fuit hoſtibus: nam agiles auguſti naues: graues Cleopatræ plures ſingulas adortæ: facile diſſipauere: & ita Auguſtus Cæſar uicit. Præmit

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

qa ibi ſubmerſæ ſunt Cleopatræ & anto.naues. Et.ar.fer.bel.ſub ætna:ſyrius qdā noĩe eunus:quaſi phanatico furore ſtimulatus ſeruos ad libertatē & arma uocauit: cū Syriæ Deæ comas rotaret.nā ampla in os nucæ ſulphure ſtipata accepta:cū ſingulis uerbis ſingulas flāmas emittebat: quo miraculo moti ſerui.primo duorū miliū poſtea quadraginta miliū exercitū cōfecit:& cœpit caſtra romanorū.ſ.manilii:lentuli:ipſei & piſonis:ſed hos tādē nouiſſime fame uictos & quaſi peſtilētia cōſumptos apud ætnā mōtē perpenna in Ergustula duxit. Ardenti:quia ſēper flāmas emittit. Multū ro:quis hæc oĩa bella fuerint:in quibus tāta romanorū cædes fuit:tamē bene actū eſt tecū o Roma ꝗ talem conſecuta es imperatorem.

Quod tibi res acta ē. te quū ſtatiõe pacta
Aſtra petes ſerus:prælati regia cœli
Excipiet gaudēte polo: ſeu ſceptra tenere
Seu te flāgeros phœbi cōſcendere curr⁹
Telluremq; nihil mutato,ſole tumentem
Igne uago luſtrarẽ iuuet tibi numĩe ab oĩ
Cedetur iuriq; tuo natura relinquet.
Quis de⁹ eſſe uelis.ubi regnū pōerẽ mūdi
Sed neq; i arctoo ſedem tibi legeris orbe
Nec pol⁹ aduerſi calid⁹ qua uergitẽ auſtri
Vnde tuam uideas obliquo ſidere romā.
Aetheris imēſi partẽ ſi preſſeris unam
Sentiet axis onus librati pondera cœli
Orbe tene medio pars ætheris illa ſereni
Tota uacet nullæq; obſtēt cæſare nubes.
Tū gēus humanū poſitis ſibi cōſulat armis

SVLPI Quod t.r.a.ē:qd tu imperiū obtines. Tecū ſup Neronē poſt mortē nō mō in deorū nūerū recipiendū uaticinatur ſed etiā ſummū deū & ſidus futurū.Eūq; ut in medio cœli cōſiſtere uelit ſuadet & ad pacē colendā genus humanū hortatur. Peracta.ſ.finito uite curſu & ſtatu. Eſt.n.Statio ipſe ſtādi actus ad tēpus:& locus ipſe ubi ſtāt ad tēpus ſiue naues ſiue milites. Serus:tardus & lōgā uitā ei ominatur. Petes a.ibis in cœlū: Regia c.periphraſis & methonymia: magno celites gaudio te ſuſcipiēt. Prælati:qd tu prætuliſti terris:& illic maluiſtis ꝗ in terris regnare. Polo:celitibus. Tenere.ſ.ſummū imperiū & iouis officio fungi.Sceptrū uirga eſt regni inſigne Currus.i.currus ſolares quo in ſecūdo metha.deſcribit Oui. Luſtrare.i.ut circuire ſolet. Nihil ti.ut timuit phætōtis incēdium quum currus ſolares impetraſſet a patre. Mutato.ſ.auriga eſt ſolarii metonymia. Cedetur t.ab omni enim nullus deus tibi obſtabit.oēs tibi obtēperabunt. Iuri.t.arbitrio tuo quāꝗ priſ.in xviii.legit iuriſq; tui quod placet:ut ſit nam uiris tui.i.quæ tibi pebit relinquet tibi quis deus eſſe uelis hoc ē ꝗ ptātē uelis habere.nā certū eſt te Ioui & phœbo nil decraturū. Vbi r.p.m.in qua cœli parte uelis mundū regere. Sedē.ſolium. In ar.o.in parte ſeptētrionali in qua eſt utraq; arctos:hoc eſt urſa maior & minor. Nec ꝗ:nec iuxta eā partem. Polus: id ē uertex antarcticus meridianus:q polo arctico eſt oppoſitus. Eos polos dicimus ut ait apuleius a quibus uelut a cardinibus directio quædā profecta axis eſt ductus diuiſor & diſcriminator mūdi. orbē terræ in medietate cōſtituēs:ſiue ut apertius teneas poli ſunt extrema cacumina axis.i.linee recte pſperā mediā trāſeuntis. Auſtri aduerſi plagæ meridianæ oppoſitæ.ponitq; uētū pro regione. Vnde:a quibus locis. Sidere o.obliqua ſtella tua & nō recto ītuitu aſpiciēte.nā ſi ad occidētē cōuerſū os hūere ut ſidera pene oĩa romāi obliꝗ reſpicies:ſic etiā ſi ad arcticū aut antarcticū. Vnā:ſi oriētalē ſiue occidentalē. Sentiet a.o.ipedietẽ cœli curſus: & inclinabitur hac uel illac ipm oneri. Librati p.c.o.t.m.cōſiſte in medio cœli:nā nec cernes romā obliquo ſidere:nec eris axibus eni purū ē & uerſatile. Librati:ſuſpēſi æquali pōdere. Pars æ.i.ſ.proſpectus illius regionis in qua cōſiſtes perpetuo pateat nec nubes admittit:ut a terris ſemper cōſpiciare. Aetheris:cœli. Vacet:libera ſit nec inter illā & terras aliquid iterponatur. Obſtēt a cæ.opponātur nobis ne te ſiduſq; tuū proſpiciamus.multi ſed ,pfecto incaſſum uolūt totū hoc intelligi allegorice tāꝗ corporis eius deformitatē oſtēdat.fuit eni auctore trāquillo oculis ceſiis & hebetioribus ceruice obeſa & uentre proiecto:& ideo poetā dixiſſe ſidere obliquo:& ſentiet axis onus. Tū:tunc nerone in deū cōuerſo:poeta hūano gn̄ri pacē & concordiā auſpicatur. Conſulat ſibi:prouideat ſuæ utilitati.

OMNIBO. Tibi res acta.i.ad utilitatē tuā. Statione pa.a.pe.ſe. Apoſtrophat nūc ad neronē:& per ironiā dicit illū ptātē hr̄turū cœlicū ex hoc corpore humāo diſceſſerit:ut ꝗcūq; cœli partē uoluerit deligere poſſit: Hac ſta.p.i.hac uita finita nā ſtatio ē locus:ubi naues ad tēpus manēt:nō aūt hyemāt:ita & aĩa in corpore noſtro quaſi in ſtatione manet. Serus:qa lōga uita tibi ſupereſt. Prælati:ꝓpoſiti qa tu cœlū ꝓpones regiæ romanæ. Gaudēte po.qa oēs cœleſtes lætitiā agēt te in cœlū aſcēdere: Seu ſep.ſiue inqt rex cœli eē uolueris:ſiue currū ſolis aſcēdere facile tibi cōſentiēt. Nihil ti.quēadmodū timuit phætō cū currus patris regere uoluit.q.d.ñ eris ſimilis phætōti: qui zodiaci mōſtris teritus habenas equorū reliqt. Vago er.qa errauit tūc cū ſolis phæton currū gubernauit:Luſtrare circuire. Quis:pro qualis. Tuo iu.tuæ ptāti. Sed neq; in ar.monet ne imas cœli ptes deligat: ne forte maiori onere axem ꝓmat:ſed dicit mediū cœli locū capiēdū eſſe ubi ſedē ſuā ſtatuat. nā ſi e regione ſteterit nō poſſet niſi ex obliquo Romā reſpicere:& ex hoc cū ſtrabonē fuiſſe ſignificat. Nec le.pro elegeris. In ar.or.hoc eſt in ſeptētrionali:uidelicet in altero polo cœli.nā ſicut in ſphæra uidere licet:diameter:hoc ē axis alio noĩe appellatur:ab altero polo uſq; ad alterū polū per mediā trāſit ſphærā & ꝓmus polus arcticus.i.ſepētrionalis.dicitur ab arcto.i.urſa.nā ἄρκτος ē urſa.alter uero antarcticus ē ex oppoſito arctici.ſ.auſtralis uel meridionalis.dicit ergo ne in altera parte ſedē deligat nero.ne nimio pōdere cœlū ꝓſſum ruat. Nec po.hoc ē in extremitatibus cœli ſedere noli.nā utrinq; tibi periculū imīnet. Auſtra.i.in meridie in altero polo neq; delegeris ſedē. Vergitur:uoluitur:quia cœlū ſēp uoluitur ab oriēte in occidētē:& uertitur circa polos.i.arcticū & antarcticū. Auerſi:antarctico polo oppoſiti. Vnde tu.nā e regione poſitus:romā niſi ex obliquo aſpicere poteris. Aetheris imen:noli in extramitate cœli ſedere.qa nimio pōdere ꝓſſum cœlum in periculo eſt ne corruat. Axis.ſ.arcticus & antarcticus.Librati pō.quid igitur faciē dū:utra inquit pars cœli erit:ſi in medio ſederis. Orbe.ſ.cœli i.in media rotūditate & cōnexitate:nā cœlū ſphæricū ē. Libr ti.i.ſeipſum ſuſtinētis:quia ſuo pōdere ſe ſubſtinet:ut in nullā partē inclinet:iō libratū cœlū dicit.Pars

.ſ.medii cœli. Vacet.i.tibi ſeruiat:& ſignificat craſſi corpis hoīem:ac ſi dicat tāta ē tui corpis uaſtitas: ut totā cœli ptē ſis occupaturus. Tūc gēus hūanū:hoc loco rurſus ironice & āphibologice loqẽ. Videẽ.n.dicere tūc cū cœlū tenueris & gētib⁹ hūanis ipare cœpis:pax totū orbē tenebit: ſed hoc diē dōec uiuus ipiū tenebris ſp bella erunt. At ubi e terris diſceſſeris:tū dēiq; pax ubiq; regnabit. Tūc:poſtꝗ mortuus eris:uel poſtꝗ regna cœli tenueris.

Inq; uicē gēs oĩs amet pax miſſa p orbē
Ferrea belligeri cōpeſcat limina iani.
Sed mihi iā numen: nec ſi te pectore uates
Accipiā:cyrrhea uelim ſecreta mouētem
Sollicitare deū:bacchumq; auertere nyſa
Tu ſatis ad dādas romana i carmina uires
Fert animus cās tantarū expromere rerū
Immēſūq; apitur op⁹:quid i arma furētem
Impulerit populū qd pacē excuſerit orbi
Inuida fatorū ſeries ſūmiſq; negatum.
Stare diu nimioq; graueſ ſub pōderẽ lapſuſ
Nec ſe roma ferens.ſic quum ꝯpage ſoluta
Sæcula tot mūdi ſuprema coegerit hora
Antiquū repetēs iterū chaos oĩa miſtis

SVLPI. Inq; ui.themeſis ē. Miſſa:emiſſa e tēplo iani Oui. Quū libuit pacē placidis emittere tectis.Libera p tutas ābulat illa uias. Cōpeſcat li.ferrea claudat portā æneā & tectib⁹ ferreis mūitā. Iāi bel.Iāo pacis belliq; arbitro Nūa pōpilius templū erexit qd belli tpe apiebatẽ:ea rōne:Vt pateāt populo reditus ad bella,pfecto ut iqt Oui.Pace claudebatẽ.ne ꝗ poſſet diſcedere.fuerat āt uſq;,ad lucani tpa clauſū ter.Sub Nūa pōpilio.Poſt ſecūdū bellū punicū:& ſub Auguſto poſt Attiaca bella. Sed mi.iā nu.Sed mihi ēt uiuēs,p deo es:nec opꝰ ē bacchū aut apollinē iuocē ſi tu mihi faueris. Accipiā priſcianus legit accipio. Solicitare de.iuocādo uexare phœbū. Secreta cyr.mo.reddētē oracula apud antrū cyrrheū:Cyrrha oppidū ē iuxta pnaſum i phocide a quo icipit ad delphos aſcēſio. Ibi ē antrū cyrrheū phœbi oraculo celeberrimū de quo lege Iuſtinū li.xxiiii. Auertere:rēouere ut me adeat. Nyſa.Nyſa ut auctor ē Stra. uicus ē helycōis in phocide.& Vrbs in felici arabia:& alia i india: baccho ſacræ.Qui dn̄t nyſā uerticē alterū eē pnaſi i quo bacch⁹ colatẽ & cytherō etiā appellatẽ & p cyrrhā alterū uerticē ipſū helycōa accipiūt ridiculi ſūt:nā hi duo mōtes diuiſi ſūt:& a pnaſo bicipiti lōge diſtāt. Poeta ergo urbē arabicā uel idicā ītellexit:Nā ꝗuis Helycō phœbo & Cytherō baccho ſit ſacer. Nyſā ꝗ uicus ē i helycone nō deſignauit. Tu.ſ.tu ſufficis ad iſpirādā mihi facultatē canēdi romanā hiſtoriā. Fert aius. Vt facilius intelligatẽ quā ē ſcripturus Hiſtoriā:explicat cām belli ciuilis redditq; auditorē attētū & docilē:Vultq; ꝓcipuas cās fuiſſe fatū nāq; rerū iſtabilē & nimiā potētiā romanorū:Addit iis regnādi diſcordē cōcordiā quā inierūt craſſus Pōpeius & cæſar:cū regnū nō capiat duos.Poſtea ſubiūgit mortē craſſi & iuliæ.Ipſorū ducū ſupbiā & æmulationē.poſtrēo publicā urbis corruptionē & uitia. Cās huius belli cæſar i cōmētariis:florus i hiſtoria:& trāqllus i cæſarẽ diffuſe apiūt. Fert cupit. Expromere:apire: & uelut e cōdito emittere. Cās.Cā ē id pp qd aliqd fit. Immēſū.o ingēs capus & moles. Furētē uehemēter cōmotū. Excuſſerit:repulerit.Excuti ,pprie dẽ q ſedēs ex equo concuſſus eiicitẽ. Series fa.ordo & cōnexio cārū. Inuida:inimica:nā nihil qd,ē ſub luna uult eſſe æternū. Quippe oĩa orta occideẽ & aucta ſeneſceẽ neceſſe ē ut inqt Salu. Sūmiſq; ne ſta.d.oē qd ad ſūmū icremētū puēit aut iminui aut diſſolui natura cōſtituit. Nimioq;.g.ſ.p.l.& caſus grauiores ex magno & alto ſtatu.Claudiāus inqt. Tollūtẽ i altū ut lapſu grauiore cadāt.Nā qd nimis eminet diuturnū eē nō pōt.&,quo maius ē pōdus eo maior ruina. Vere igitẽ Hora.Sæpius uētis agitatẽ igēs pius & celſæ grauiore caſu decidūt turres:feriūtq; ſūmos fulgura mōtes. Sic cū.c.ſ.Similitudo a mūdi machia p diſcordiā i ſe aliqñ reditura. Soluta c.rupta elemētorū cōiūctione & amicitia. Hora.ſu.ultimū mūdi tp̄s. Coegerit:tot ſæcula coadunauerit & cōcluſerit hoc eſt finierit oē æuum. Antiquū.c.i.c.i.i pſtinā cōfuſionē reuertēs:nā oē cōpoſitū ſoluitẽ in ſuas ptes:& ſiue ex ꝗttuor elemētis cōſtet ut placet empedocli: ſiue ex athōis ut epicuro diſſoluēdus ē mūd⁹:ꝗꝗ multi uolūt fore æternū. ſed certū ē oĩa concordia firma eē lite uero & diſcordia diſſipari: ꝗ duo elementis adiecit Empedo.ut formæ,ppria.Amicitia ē cum contrariæ qualitates elemētorū & diuerſæ diſcedūt:Lis āt cū illæ redeūt. Chaos:cha.ē cōfuſa quōdā elemētorum unitas hiās pateſq; i,pfundū dictū a χαίνειν quod ē hio.

OMNIBO. Gens oĩs amet.i.ſit hoium iter ſe ſocietas atq; cōiūctio:ꝗ dū ipas eē nō ꝓt. Ferrea belligeri:ſecūdum hiſtoriā Liuii hoc dixit & conſuetudinē romanam.nā Numa pōpilius tēplū iani ædificauit:itaut cū clauſum eēt pacē ſignificaret:aptū uero bellū. Belligeri ia.i.iani dei tēplū quod aptū bellū ſignificat. Cōpeſcāt;claudāt. Vir.Claudētẽ belli portæ:ſignificauit pacē futurā eē:tūc cū Octa.imparet:qd ita fuit:nā regnante Auguſto cæſare pax per rotū orbē erat. Sed mihi iā numē.i.tibi uiuo diuinos honores exhibeo teq; non minus in terris iuoco:ꝗ ſi cœlū teneres. Te pectore.i.ſi diuinitatem tuā mēte aioq; cōcepo:mihi non opus erit iuocare apollinē:nec muſas:nec carmen quo bella romana deſcribā. Accipiā pe.i.ꝗ te aio & mēte cōcipiā. Nec ueli.i.nolim. Sollicitare deū.ſ.apollinem.Cyrrhæa:cyrrha urbs ē uetuſta ſub cirphi rupē iuxta delphos ubi colebatur apollo.uñ Iuuenalis.cyrrhæi ſpicula uatis. Nyſa:urbs fuit in felici arabia i qua bacchus enutritus fuit a nymphis d ꝗ nūc itelligit.aliā eiuſdē nois i idia bacch⁹ cōdidit:fuit ēt uicus in helicone ſtrabo. Mouētē.ſ.tūc cū oracula dat:qa mons oīs circumcuti ui & tremere. Auertere:remouere quāobrem nec hūc:nec illū a ſuis ſedibus mouebo. Tu ſatis.ſ.eris & ſufficies. Rōana carmīa:i qbus res romanas ſcribere conſtitui. Fert aius:poſt iuocationem narrare incipit:ſed ante ꝗ narret attētos facit a rebus magnis:nouis inuſitatis

Fert.i.cupit. Exprōere apire:ſicut i ,pœmio dixius:licet hoc loco ,pfiteatur ciuilis belli cās dicturum tñ generaliter ,pſeqẽ:& primo qdē dicit quēadmodū pōpeius & cæſar dn̄andi cupiditatē hūerint. Immēſum opus:qa rem puā ſcripturi ſum⁹ſed magnā. Excuſſerit:remouerit. Inuida fa.declarat gn̄ali cā:qa fata ſic uelle uidenẽ:ut nullū ipiū ſit diuturnū:ſed diuturnū certe ñ ſēpiternū. Inuida:ꝗſi rebus humāis iuideat. Senes:ē diffinitio fati. nā ut ait Ci.Fatū ē ꝗdā cōtinua ſeries rerū ſeſe uoluēs.īplicāſq; p æternos conſeqntiæ nodos. Stare diu: nam hoc ipiū ſtare diu ñ potuiſſe:ñ tm̄ fuit cā bellorū:ſed fata qb⁹aduerſātib⁹nihil ꝑpetuo durare ꝓt. Lapſus.ſ.fuerunt cā

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

huius belli. Graues ſub pō.L.unū ex reliquo ſeq̄tur.nā ſi pōdus magnū eſt:iō grādior eſt caſus. Ferēs: ſuſtinēs: qa ad tm̄ culmē magnitudis roma puenerat:ut nō amplius ex mole nimia ſtare poſſet.trāſlatio.n.ſumpta ē a mole q̄ ubi ad ſūmū puenerit neceſſe ē:ut ruat. Sic cū cō.ſo.p ſiſitudinē oñdit qūo pax turbata fuerit:ſatis uolētib⁹ ipiū romanū diutius ſtare:cū ſit fuſa pax i orbē terrař:ſic iqt & fuſa ē pax ſicut dñt oli iter ſe diſſolutis elementis: oīa ad antiquū chaos reditura eē. Sic:qūo pax fuit cōfuſa:ſicut machina mūdi.Ordo ē oīa ſidera cōcurrūt. Cū ꝑ qñ. Soluta.i.cōcordia q̄ elemētoꝝ ē uiculū ſecūdū Empedoclē:q dicebat q̄ttuor qdē eē elemēta: Aquā: Terrā Ignē:& aerē:ſed dicebat duo eē formalia:uidelicet litē & amicitiā:q̄ elemēta cōiūgūt & ſeparāt.Amicitia eſſe icipit cū cōtrariæ q̄litates elemētoꝝ & diuerſæ diſcedūt.Lis āt tūc cū illæ cōtrariæ q̄litates redeūt:ſed hoc dicebat futuꝝ ſpacio duodecī milia annorū·nā ut elemēta cōcordēt diuerſas q̄litates hn̄t.chaos ē rerū oīum rudis iordinateq; materiæ cōfuſa cōgeries & dr a χέω.i.cōfundo.

Sidera ſideribus cōcurrent ignea pontum
Aſtra petent:tellus extendere littora nolet:
Excutietq; fretum:fratri contraria phœbe
Ibit: & obliquum bigas agitare per orbem
Indignata diem poſcet ſibi:totaq; diſcors
Machina diuulſi turbabit fœdera mundi.
In ſe magna ruūt.lætis hunc numina rebus
Creſcendi poſuere modū.nec gētibus ullis
Cōmodat in populū pelagi terræq; potētē
Inuidiam fortuna ſuam.tu cauſa malorum
Facta tribus dominis cōis roma nec unq̄
In turbam miſſi feralia fœdera regni.
O male cōcordes nimiaq; cupidine cæci
Quid miſcere iuuat uires orbemq; tenere

SVLPI. Cōcurrēt cōcertabūt. Ignea.p.a.p.Vis aſtrorum ignea i æquore ſiccādi ipm ca deſcēdet. Tellus.e.l.n.tellus repugnabit ne mare littora dilatet:& ſe magis extēdat. Excutiet:reiciet. Frī.c.ph.luna ſole oppugnabit nec ipm reſpiciet:ſed ibit auerſa. In d.gnata.a.b.irata qd bigis iuehat̃ q̄drigas ſolis ſibi depoſcet.Vehit̃ āt luna bigis hoc ē duob⁹ eq̄s ſiue equo & mulo quoꝝ alter alb⁹ alter niger ē. Poſcet d.uolet die lucere. Per orbē o.p Zodiacū q ē obliqu⁹ circulus nā ab imo unius Zonæ tēpatæ ad ſūmū alteri⁹ trāſuerſus extendit̃. Machīa Machia:cōpoſitio & ſtrues:ē āt machia ut i.x. uictruuius ſcribit cōtinēs ex materia cōiunctio. Turbabit f. diſſoluet cōcordiā. Diuulſi diſcordātis & i diuerſa diſtracti. In ſe m.r.trāſlatio ab ædificiis q̄ igētia & altiſſima ſua mole ſe opprimūt. Poſuere h.m.c.cōſtituerūt hāc mēſurā & finē ut quū ad ſūmū puenerit icremētū iminuant̃ & ruāt. Lætis: felicib⁹. Nec g.u.nec fortuna iqt pmiſit facultatē atterendi romanū ipiū gētibus exteris:ſed ut ſe met.euerteret uoluit

Cōmodat i.ſ.cōcedit ꝓpriū odiū i res ꝓſperas.Odit eni nimis læta & ſūma imis & ima ſūmis mutare gaudet ut ait Seuerin⁹. In p.romanū. Tu c.p Apoſtrophē huius belli ciuilis originē fuiſſe iqt reip.occupationē a Pōpeio craſſo & cæſarefactam. Feralia ſ.mortifera regnādi cōcordia. Regni reip.& ipii romani qd hi ut regnū occcupauerāt. Nūq̄ mi.in turbā:nūq̄ tradi i pluribus.Nā roma añ hac aut ſua libertate uſa erat aut ſub ſingulis regib⁹ fuerat. Om.c.cū exclamatiōe arguit eos cupiditatis q̄ itinere cōcordiā iſidā:& ex qua ſūma eēt diſcordia oritura. Cœci c.improuidi & excordes a uiditate hñdi. Quid iu.qd ꝓdeſt cū uſa ſocietas durare nō poſſit qa eſt naturæ cōtraria. Miſcere u.cōiūgere & firmare potētias uſas:& hec iō dicit qa ut meminit florus.Cū res Romana toto orbe polleret & i theatris pōpei ſe triūphi decātarēt:& pōpei potētia apd ocioſos moueret iuidiā Catoq; pōpeiū detractaret actiſq; eius obſtreperet:Ille ad p̄ſidia dignitati parāde ſe uertit.Itaq; cū craſſus gn̄e diuitiis & dignitate floreret uelletq; opes altiores:&.C.Cæſar eloquētia & cōſulatu p̄ſtaret.Pōpeius tn̄ ſup utrūq; emineret & cæſar dignitatē cōparare craſſus augere pōpeius retinere cuperet.de iuadēda rep.facile cōuenere.cæſar quo firmius ſibi pōpeiū annecteret Iuliā filiā Scipioni deſpōſatā ei coniugē dedit. Tenere in medio:communiter poſſidere.

OMNIBO. Ignea aſtra.q̄ nā ſepata ſūt uidelicet ignis.i.æther miſcebit̃ cū elemēto cōtrario.i.aq̄. Fretū:mare ipm terra iunda te uidebit̃. Excutiet cōfūdet:ut oia iundent̃. Phœbe.i.luna aduerſa ibit ſoli:q̄ a ſole ſp naturaſr diſcedit & quāto magis appropiquat ſoli tāto minus lucet.& ecōuerſo:& hic ē ꝙ luna dr̃ creſcere & decreſcere:ſed ſol exteri⁹ ſuū curſū facit Luna iterius & quātū ſpacii ſol cōficit uno anno Luna uno mēſe pficit. Obliquū or.i.p zodia cū q circulus ex obliquo zonas cingit.ergo ubi nūc noctē Luna tenet:tunc diē tenere uolet. Diē poſcet ſibi.i.relicto ſuo p curſū ſolis icedere icipiet. Totaq; diſcors ma.i.cōcordia elemētorū q̄ oēs res cōſiſtūt & ſeruāt̃. In ſe magna ruūt:cū inqt ad eā celſitudinē uenerit iperiū romanū:ut altius aſcēdere neq̄at:neceſſe eſt ut p ſe ruat:ſed ita dii uoluerūt:ut ſit finis ipii. Lætis.i.ꝓſpis:ſicͭ triſtia aduerſa dicius:ſic læta ꝓſpa itelligius. Fortūa cōmodat iuidiā:Hoc inqt:q̄s fortuna opes po.ro.dedit iuidere cœpit noluitq; ut externæ gētes has opes ꝓſternerēt:ſed populus rōanus.ergo inuidiā ſuā nulli cōmodauit·Populū romanū.nā ita fortūa uoluit:ut romani inter ſe cōcurrēt bello ciuili & ſuas opes ꝓfligarēt. Tu cā malorū:rōa.n.fuit cā tātorū maloꝝ cū cœpit tribus dñis eē cōis. Nā cæſar ut Iuliā filiā pōpeio cōiūgeret & craſſū cōciliaret:ſe tertiū ſociū fecit:ut nihl i rep.gereret̃ qd ſuo arbitrio diſpliceret:ſed poſt q̄ cōcordia direpta ē morte Iuliæ & cæde craſſi q bello pthico occiſus ē: ita bellū ciuile ē exortū. Tribus dñis:pōpeio craſ.& Cæ.q iter ſe ipiū ro.ptiti fuerāt.nā ut refert Appianus.Craſſus Ac pōpeius cōſules ambo deſignati. Cæſari iperiū Galliæ i aliud luſtrū prorogarūt.ꝓuincias ipſi iter ſe exercituſq; partiti ſūt pōpeius hiberiā ſortitus ac Libiā.amicis ad eas emiſſis:rōæ perſtitit.craſſus uero Syriā ac ſyriæ ꝓxima aſſumpſit: ad parthira.ſ.fuerāt cauſa. Regni:quia regnū nō patit̃ duos:ſic Statius.Sociiſq; comes diſcordia regnis.hæc ē ergo cauſa malorū. Feralia:lætifera:ſed ſatius fuiſſet nō fuiſſe cōcordes Cæſarē & pōpeiū q̄ poſt concordiā in diſſenſionē ueniſſe.unde dicitur Cice.prius cōſuluiſſe pōpeio ne cæſari cōiungeret:quia cōiunctionē reip.optimā uidebat ſed diſordiā pernitioſam intelligebat. O male cōio inq̄ pōpeii Craſſe & cæſar quid tentatis inter uos ſocietatē im

gere ipii̇̃ nō ne ſcitis nullū regnū ſociatū eē poſſe. Male cō.nā ut ſcribit Plu.Nō(ut pimi exiſtimāt)pōpei ac cæſaris inimicitia:ſed amicitia poti⁹ bellū ciuile pepit. Cupidie:qa libido regnādi uos i hāc ſocietatē deduxit. Miſcet̃ uires.i.cōiūger̃ & eē ſocios q̄ſi.d.h frustra facitis. Orbē.i.ipiū orbis terraꝝ:nā rōa dña erat & regina terraꝝ.

In medio. dum terra fretum terrāq; leuabit
Aer. & longi uoluent titana labores
Noxq; diē cœlo totidē per ſigna ſequetur
Nulla fides regni ſociis.omniſq; poteſtas
Impatiens conſortis erit.nec gentibus ullis
Credite.nec longe fatorū exempla petātur.
Fraterno primi maduerunt ſanguine muri
Nec pretium tanti tellus pontuſq; furoris
Tunc erat.exiguū dominos cōmiſit aſylum

SVLPI· Dū ter.fre.quoad erit mūdus ſocii regni erūt i fidi:hoc eni p piphraſim & iterptationē dicit.Terra āt ē elemētoꝝ grauiſſima & æquo undiq; ſpatio diſtat a cœlo eſtq; ima & ab aere ſuſtētata cū aq̄ ſuſtinet aquā. Pli:ait:Acta uitalē ac pcūcta reꝝ meabilē: totoq; cōſertū:cuius ui ſuſpēſā cū quarto aquaꝝ elemēto librari medio ſpacio tellurē. Leuabit:ſuſtinebit. Et lō.uol.ti.la.& ſol uertet ſe magno labore.Voluit̃.n.cōtra motū mūdi & laborat nitēs cōtra ueniētis ſphære uolubilitatē:hic Oui.Adde qd aſſidua rapit̃ uertigine cœlū:Syderaq; alta trahit celeriq; uolumine torquet: Nitor i aduerſum nec me q cætera uicit:Impetus: & rapido cōtrarius euehor orbi.luna quoq; ſic nitit̃ & auctore Pli.Reliq quq; planetæ q erratici appellāt̃.nā cū mundo ferunt̃ & cōtra mūdū qñ retrogradi ſunt. Lōgi:qa annui ſunt & indeficiētes.Noxq; di.methonymia:hoc ē luna noctis p̄ſes ſeq̄tur ſolē p.xii.zodiaci ſigna q̄ diſcurrit intra menſem multo minori q̄ ſol ambitu. Nulla fi.re.ſo.ſnia exēplo cōfirmata:nullus ſocius erit fidus in regno. Regnū.n.nō capit duos ut tragicus ait:& Statim.inqt.Sociiſq; comes diſcordia regnis. Ptās:potentia. Erit ipa.cō.nō tolerabit ſociū:ſed illi iſidiabit̃. Nec gē.ul.cre.nec aliis natiōibus fidē adhibeatis:ſed ſumite a uobis ipſis exēpla:quid .n.ē opus aut etheoclē & policē thebanos:aut Atreū & Thieſtē mycenæos cōmēorare:nōne Rōulus remū occidit. Primi mu.cū i ludibriū fris remus nouos muros trāſiliſſet ab irato romulo ſiue eius celere ad muꝝ cuſtodiē dū p̄fato ē iterfectus.Alii malūt romulū ut ſolus regnaret ſub hoc p̄textu ea uſū ipietate.Eſt & alia fama ꝙ cū de urbis cōdite ipio noieq; iponēdo captarēt auguria & remus prior ex auētino ſex uultures.Romulus.xii. ex palatino uidiſſet:& hic numero:ille tpe p̄ſtaret:& uterq; a ſua multitudine rex ſalutaret̃ orto certamie ibi i turba ictus remus cecidit. Primi mu.noua urbs. Fraterno:Emphraſim hēt:ac ſi diceret uos tn̄ non eſtis frēs. Nec pre.tā.a minori ad mai⁹ arguñtatio.Si.n.illi ꝓ exiguo regno iſidi fuerūt:qd uos facietis ꝓ toto rōano ipio cōſequēdo. Tāti fu.tāti ſcæleris:q̄tū ē ſociū fallere & ei iſidiari. Exiguu aſyl.ſynedoche:exigua urbs i qua erat aſyllū hoc ē tēplū ſanctiſſimū qd cōſtituerāt iter palatiū & capitoliū iter duos lucos qd uocatū ē iter mōtiū duoꝝ q̄rcetoꝝ ad qd oīs turba ſine diſcrie liber an ſeru⁹ eēt tute cōfugiebat:nec ide auelli ui poterāt:quocūq; ſcelere maculati dictū eſt āt ab ἀ qd ē ſin ἀσύλω traho qd nemīnē ide licebat abſtrahere.Aſyllū a nepotib⁹ hercul̃ pmū cōditū athēis fuiſſe.Sta.i.xii.docet:de quo hæc:Auditi qcūq; rogāt nocteſq; dieſq;.Ire datū & ſolis numē placare q̄relis. & Paulo poſt·Sic ſacraſſe loco cōe aiantib⁹ ægris Cōfugiū un̄ ꝓcul ſtarēt iræq; minæq; regnaq; & a iuſtis fortūa recederet aris. Cōmiſit d.ad pugnā oppoſuit & icitauit romu.& remū: OMNIBO. In medio:i cōi.ut uos tres iperetis:nō itelligitis hoc uos fruſtra tētare:qa tētatis facere ꝙ numia ꝓhibēt:& dū mūdi nā p̄ſtabit ipa nūq̄ fides iuenit̃ iter ſocios regnoꝝ:nec frēs qdē iter ſe fidē ſeruauerūt cū regnare cœpunt qd ita ſic exēplis nr̄is & ueterū ꝓbari pōt:ut ueteꝝ etheoclis & polinicis⁹ fraꝝ:& cū ignū thebanū uterq; teneret:tādē iter illos orta diſcordia mutuis uulnerib⁹ ſe ceciderūt.ſic atrei & thyeſtis:quoꝝ thyeſtes uxorē fris uiciauit:atreus thyeſte ad cōuiuiū uocato filios ei⁹ epulādos poſuit. Dū ter.le.i.dū orbis terraꝝ duraait. Leuabit.i.ſuſtiebit:qa terra ſuo pōdet̃ liberata i certa pmanet circūferētia cœli:mare.n.terrā circūdat.recte ergo dicit qa terra fretū ſuſtiet:aq̄ uero aerē & t̃rā qa ſuo pōdere aer ſuſtiet terrā.circūdat⁹.n.ē terra:imedioq; cētro ē t̃ra.mat̃ ābit terrā:ergo terra ipm ſuſtiet:qd i nullā ptē declinari pōt terra:ſed cū grauis ſit deorſū tēdit & ad locū ſuū r̄dit.exēpli gr̄a ſi circio facis orbe pūct⁹ q i medio circuferētie erit diſtabit æq̄liter ab ipo orbe neci aliq̄ ptē icliari pt:ſic nec terra iclinari pt nec a ſuo cētro diſcedet̃ licet ſit ſuo loco mota ſiue dextrorſū:ſiue ſiniſtrorſū:ergo ſeq̄t̃ ut cā aer ſuſtieat & ceētrio i ſuo cētro pmāeat. Lōgi.la.qa ſeptē ſūt planetæ.ſ.ſaturn⁹:iupp.mars:mercuri⁹:uenus:ſol luna.quq; ſe mō cōtra mūdū ferūt:mō cū mundo retrogradi ſūt duo.ſ.ſol luna ſp cōtra mūdum ferunt̃:iō lōgos labores dixit.nā laborat nitens cōtra uentētis ſphære uertiginē. Voluēt:qa ſol ſemp cōtra mūdū uoluit̃. Cœlo.i.p cœlū. Totidē p ſi.p quod ſigna currit ſol p totidē ēt luna:ſed hoc intereſt:qa ſol exterius curſum ſuū facit & ſingulo mēſe ſingula zodiaci ſigna tenet. Luna uero p eūdē circulū curſum ſuū facit:ſed iterius:zodiacus ē circulus i quo duodecī ſigna poſita ſunt & p obliquū zonaꝝ circūdat̃ p hūc ſol & luna ſuū curſū faciūt:ſed exterius ſol & iterius luna:ergo breuiorē: ex quo ſeq̄t̃ ut q̄tū ſpacii uno anno ſol cōficit i uno ſigno pmanēs:cūq; i oibus ſignis curſum fecerit annū pficit. At uero luna uno mēſe oīa ſigna luſtrat.iō recte dixit lunā ſuccedere diei. Nox.i.luna. Nulla fi.re.ſ.erit. Oīs po.ἐξηγήσεω ſ.nam cum poetæ aliqd obſcure dixerit diffuſius poſtmodū dicere ſolēt. Impatiēs cō.i.poteſtas nulla conſortiū hr̄e poterit. Nec gē.ul. nolo inqt externis gētibus credatis ſed a uobis exēplū ſumite. Fatoꝝ.i. numinum & uolūtatis deorū. Longe.i.ab externis.nā a uobis & cōditoribus exēplū ſumere poteſtis.nā ut Liuius & oēs hiſtorici tradūt Romulus & remus urbē cōdidere:& cū augurio uellent inter ſe dignoſcere uter eorū urbi nomē imponeret.Remus mōtē auentinū romulus palatinū occupauit. prior ille ſex uultures hic poſtea.xii.uidit.Et quū ſe remus tēpore:romulus numero auiū priorē cōtēderet : exorta eſt diſcordia:ut nō multo poſt celer tribunus militū occiderit remū:alii dicūt remū nō a rōulo occiſum fuiſſe qd ad ludibriū fratris prima mēia urbis trāſilierit. Primi m.i.ab initio ædificati. Nec p̄.arguit a minori ad maius ſi duo nō potuerūt in ſocietate regni permanere:cū regnū exiguū eēt:q̄to magis pati nō potuerīt ſimul regnare cū tn̄ ipiū hēant ut orbē terrarū poſſideāt:multo magis ipel

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

ſeī ut plures regnaī ñ poſſint. Cõmiſit.i.i diſſéſſiõē cõcitauit fr̃es:nã cõdita urbe rõul' & rẽus cũ uiderét ciuitaté infrequẽtē eē ut aliũde ſibi ciues ɔparẽt Aſylũ ɔſtituerũt:ſed añ filii herculis aſylũ athẽis fecerãt uñ Vir.quẽ romulus acer aſyllũ r̃tulit.i.iſtar p̃oris ſtruxit. Aſyllũ aũt loc' erat quo oẽs cõuẽiẽtes ut ingreſſi erãt ſi fures:ſiue homicidæ:ſiue latrones fuiſſent extrahi nõ poterãt:unde dictũ ẽ aſyllũ ασυλεω qđ eſt traho & p̃dor a uero dicit p̃ uationẽ. Aſylũ.locus ipſe nõ urbs:ſed aſylũ paruũ cã fuit ut ipſũ nõ magno p̃mio:ſed ꝑpter cedes conderet: ex quo poſſumus intelligere qđ facturi ſint fratres regnorũ idẽ Sta.Lis ẽ de paupe regno. SVLPI. Tp̃is a. breui qdẽ tpe' põpeius & cæſar mãſere cõcordes ſed iuiti. Cõcordia di.cũ.n.cõcordes erãt i obtinẽda rep. ſuſpecti iuicẽ erãt & ſimultates gerebãt. Mãſit: heſit ſubſtitit. Nõ.ſ.d.ñ ipſis uolentibus. Erat.m.remorabaī & ipediebat bellũ. Melius iterpoſit' qppe alteri molienti nouas res obſtitiſſet:ut ligua terre inter duo maria obſtat contrariis fluctib'q̃ ſublata ſtati colluctabũī. Iſtmos:iſtmi terre iter duo maria dicũī ex qb' duo ſũt celebres. Achaicus ubi oli corinth'q diuidi: criſſeũ ionii ſinũ a ſaronico ægei:& Thracius i quo cardia. Gracilis tẽuis & uix ſex miliũ paſſuũ. Secat ge.ma.diuidit iõiũ & ægeũ. Cõferre:concertare. Si terra re.ſi tollaī iſtmos. Ioniũ:ioniũ dictũ ſiue ab ionia urbe regiõe i aſia: ſiue ut ait Solinus: ab ionia regiũcula in extrẽa italia. Aegeo:ægeũ auctore Pli.dictũ ẽ a ſcopulo iter tẽedũ & chiũ iſulas ſurgẽte in effigiẽ capræ quam græci ega uocãt. Frãget:ſupple ſe. Sic.u.ſæ.alteram ptẽcõpatiõis accõmodat. Vbi poſtq̃. Dirimẽs: ſepãs. Miſerãdo:qa feris & altib' expoſit' iacuit inſepultus. Aſſyrias car.carræ urbs in aſſyria q̃ & pthia eſt appellata:nã cũ pthia oli i oriẽtali ſcythia eẽt:pthi q exules i terp̃tãī i aſſyriã uẽiẽtes id nom̃ q̃ ihitauert ꝑuiciæ ididerũt Latio ſã.qa.xi.legiões ad iternitionẽ uſq; ſũt ceſæ. Parthica dã.mors craſſi. Soluert fu.ro.excitauerũt iſãiã & bellum ciuile:& methaphorice dixit tanq̃ ſi craſſo uiuẽte ligati eẽnt. Illa a.ɔflictu. Quã cre.nõ ſolũ.n.craſſo cũ legionibus occiſo qeté uobis paſtis: ſed cãm belli ciuilis hoſti dediſtis. Arſacidæ:arſaces pſarũ rex fuit.a quo reliq oẽs arſacidæ dicti ut cæſares rõani:murani latini.ptolomei ægyptii & Beli phœnicũ reges. Rehnũ ipiũ rõanũ qđ trib' occupatoribus p regno erat. Populiq; po.hoc ẽ fœlicitas & magnitudo rõani iperii q̃ tãta erat duobus fatis nõ fuit q̃re iqt Flo.Sic de pricipatu laborãt tãq̃ duos tanti ipiũ fortũa nõ capet.eſt & alius ſẽſus fortũa populi rõani q̃ oĩa poſſidebat duos ſub impio cõtinere nõ potuit:nã uiculũ quo cõtineri ualebãt ſublatũ e medio eſt. Nã iu.Cæſaris filia põpeiq; uxor :ſoceri cõcordiã m̃r̃imõnii fœdere tenebat.hæc ut Vale.tradit cũ comitiis ædilitiis põpei ueſtẽ cruoī reſpſã e cãpo domũ relatã uidiſſet pompei uitæ metuẽs p̃ dolore exãimis cõcidit & ptũ coacta eiicere expirauit. fuerat ãt i cõitiis ceſus dõitii ænobarbi ſeruus ut ait.Appia.Plu.i ptu eã piiſſe dicit & filiũ m̃ri ſupuixiſſe: ſed breui exceſſiſſe e uita: Intercepta ſæ.ma.par. dãnoſa morte erepta. pcætres deæ ſũt q uitæ & mortis bõi: & mali ptãtẽ h̃re dicũī:earũ noĩa cloto lacheſis atropos ſiue ut gellius ex Varrõe tradit Parca non a decia. Abſtulit ad ma.ad iferos tulit. Pignora iũ.ut ſã:hoc ẽ affinitatẽ & fœtũ quẽ cõcepat ex põpeio.ait.n.i qnto.Poſt pignora tãta ſãguinis iſauſti ſobolẽ morteq; nepotis. Thedas fe rales:affinitatẽ mortiferã:methonimia. Eſt ãt theda arbor picea ex q̃ faces nubẽtibus p̃ferebãī. Diro omi. peſſimo augurio & luctu q̃ſi p̃nũcio belli ciuilis & mortis pompeii. OMNIBO. Tp̃is:more ſuo qđ obſcurius dixerat declarat. Diſcors cõ.quõ diſcors ſi cõcordia ẽ:& quõ concordia ſi ẽ diſcors: qa pax erat iter Craſ.Cæſ.& Põpeiũ iuita:ergo qa iuita:odioſa erat:diſcors erat. Paxq;:p aĩos cõcordes iuiti tenerẽt declarat.Vere iquã iuiti tm' ẽ orta diſſenſio inter cæſarẽ & põpeiũ. Qualiter:p ſimilitudinẽ oñdit quõ medius craſſus tãtiſper cæſarem & põpeiũ i cõcordia retinuerit.eodẽ mõ inqt craſſus tenebat eos ne bello cõcurrerẽt:quẽadmodũ terra inter ioniũ & ægeũ duo maria cõtinet ne inter ſe undis collidãtur. Gracilis.i.tenuis & anguſta porthmos & iſtmoſ contraria ſũt nã porthmos ẽ mare circũdatũ terra iſtmos dĩ terraq̃ iter duo maria poſita ẽ. Cõferre.i. iter ſe cõtẽdere ut uñ undis collidãtur:ſi terra recedat e medio:ſtati maria illa undas miſcere icipiet:q̃ſi exoriatur illico pugna:ſic craſſo amoto iter ſe põpeius & cæſar cõcurreī cœperunt. Sæua ar.hiſtoria talis ẽ.nam craſſus aduerſus pthos ꝑfectus eſt auri cupiditate babyloniã aggreſſus qđ ſentiẽs Arſacides rex pthorum exercitũ cõtra eũ duxit:& cũ regionem illam igreſſus eẽt telis pthorũ oppſſus ẽ. Dirimẽs:diuidẽs Miſerãdo fu:bñ miſerãdo:qa cũ factũ eſſet ut ad colloquium uẽiſſet:p iſidias occiſus ẽ.Carræ:carrarũ ẽ ciuitas babylõiæ. Aſſyrias:qa babylõia eſt in aſſyria ubi hoc fectũ ẽ. Parthica.i.a pthis illata.& q̃ ipi itulerũt rõanis:ſed exercitus ſui bella ciuilia fecerunt. O arſacidæ opſæ. Pluſq̃ .c.qa ñ tm̃ craſſũ cũ exercitu ſuo deleuiſtis.uerum ẽt po.ro.inter ſe bello ciuili cõcurreī feciſtis. diuidiī in duaſ ptes omnes opes po.ro.diuiſæ ſũt. Quæ ma.p acclamationẽ dicit tm̃ ipiũ po.ro. hoc ẽ terrã & maria fortunã regere:tñ i imperio ſuo duo capi ñ potuert põpeius & cæſar. Nõ ce.ñ cõtinuit. Nã.i.qa aliã cãm ſubiũgit cur Põpeius & Cæſar ſimul cõcurrerẽt uidelicet mortem iuliæ:nã ea affinitas continebat:hinc patrẽ inde uirũ ne arma inter ſe mouerent. Iulia:cæſaris filia ex Põpeio p̃gnans ceſſit e uita:quo tempore domitius ænobarbus ad uerſabatur pompeio ad cõſulatus petitionem:die.n.ſtatuta ad petendũ deſcẽderãt:nec teſte Appia'. ſupueniente

Tp̃is anguſti manſit cõcordia diſcors
Paxq; fuit nõ ſpõte ducũ nã ſola futuri
Craſſ' erat belli medi' mora q̃liter undas
Qui ſecat & gẽinũ gracil' maī ſepat iſtmoſ
Nec patitur ɔferre fretũ ſi terra recedat
Ioniũ ægeo frãget mare ſic ubi ſæua
Arma ducũ dirimẽs miſerãdo fuñe craſſ' (furore)
Aſſyrias latio maculauit ſãguie carras.
Parthica rõanos ſoluerũt dãna furores.
Plus illa uobis acie q̃ creditis actũ eſt
Arſacidæ bellũ uictis ciuile dediſtis
Diuiditur ferro regnũ populiq; potentis
Quæ maī q̃ terraſ quæ totũ poſſidet orbẽ
Nõ cœpit fortuna duos nã pignora iuncti
Sãguinis & diro ferales omine thedas
Abſtulit ad manes parcaꝝ iulia ſæua

(Arſacidæ)

(Carræ. ... r. ba.)

nocte e martio cãpo diſcedebãt:dõec ceptis litib' iter eos:Dõitii ſeruũ lumẽ afferẽtẽ iteremeī iſecuta deide oĩum fuga domitius uis i domo ꝑpa ſalnatus ẽ.põpei ueſtis cruore ſordida:a nõnullis ad ſuos delata cãm mortis iuliæ attulit. Pignora:uicula. Iũcti ɔiũcti ſãguie. Ferales:qa tres duces male reip.ſociati fuerãt. Thedas.i.nuptias nã ſæpe uno iſtr̃o totius rei ꝑpetas idicaī:poſuit.n. thedã p nuptiis ãtiq.n.i nuptiis thedis.i. facibus utebãī eo q uir ſponſã noctu ducere ſolebat. Ferales:qa tres duces his nuptiis magno reip.malo cõſciati erãt: Ad manes.i.mortua ẽ. Parcarũ:qa.tres ſũt pcæ:lacheſis:cloto:atropos:q̃ uitã hoĩum diſpõere uidẽī.nã lacheſis q̃ filat:pricipiũ uitæ cuiuſlibet pſonæ oſtẽdit:cloto q̃ colũ ſuſtinet uitã hoium ducit. Atropos q̃ fila rũpit ſignificat finẽ uitæ hominis & d q̃ſi iexorabilis ab a & τρεπω uerto qa uerti nõ põt cũ ad finẽ puenerit pcæ quoq; liſī fila uitæ iuliæ duxerũt. SVLPI. Quod ſi:ſed ſi diutius uixiſſes: & eſt apoſtrophæ. Luce.uit . Virum ſu. iratum in cæſarem patrem & contra Armataſq; manus etiam pugnantes ferro abiecto reconciliare: ut olim fecerunt ſabinæ: quas cum romulus ob ſpreta a uicinis connubia in ludis neptuni equeſtris quos appellauit conſualia rapuiſſet:ſabiniq; aduerſus romanos acerrime dimicarent in medias acies matronæ crinibus paſſis flentes porrectiſq; in fantibus hinc patres hinc generos placauerunt. Diſcuſſa fi.ſublata concordia. Aemula: laudis ſimilis ſtudioſa. Stimulos: incitamenta. Tu no. diſtributio cum apoſtrophæ. Metuebat pompeius ne claritas triumphorum cæ.qui galliã germaniam britanniamq; pacauerat obſcurarent eius præclara in hiſpania & aphrica geſta & triumphos ponticum armenicum iudaicum cilicumq;. Laurea py.triũphus de pyratis hoc eſt maritimis prædonibus cilicibus quos pompeius intra diem quadrageſimum cum uitam petiiſſent in deditionem accepit:incruenta uictoria. Magne:magnus eſt pompeius appellatus & ſalutatus a ſylla cũ reuerteretur ab aphrica iuſſiq; ſunt omnes ut eodem nomine appellarent. Ferunt tamen prius ipſum ab uniuerſo exercitu inditum nomẽ poſtea a ſylla probatum:plutar.eſt auctor. Te.o.cæ. Series continuus ordo. Impacienſq; lo.for.ſe. cæſar eni in omni re ſe eẽ primum uolebat: itaq; ſæpe ex eo auditum ferunt auctore tranquillo difficilius ſe principem ciuitatis a primo ordine in ſecundũ:q̃ ex ſecũdo i nouiſſimũ detrudi:& cũ i hiſpaniã ſe cõferret:pteriẽs oppidulũ q nõ erat uacuũ factiõe ruſticorũ.malẽ inqt iter hos prius eſſe q̃ iter rõanos ſecũdus. Quis iu.ambiguũ ꝑfecto ẽ uter iuſtiorẽ pugnãdi cãm habuerit:cæ.n.deos adiutores hũit:q ſuã cãm ipa uictoria ꝑbauere.põpeio uero cato.uir itegerrimus fauit:& magna cũ laude deis cato cõferī. Vitrix:cæſariana uicta põpeiana catõi:uticẽſi q ſecutus ẽ eius ptes: & deniq; mortẽ ſibi cõſciuit. Nec co.pa.q̃ dr̃ia duces cõcurrerẽt aperit:& põpeiũ q̃ rcui annoſæ ſactatæq; ɔparat:cæſarẽ fulmini: mira qdẽ ſi ꝑſpexeris ſubtilitate & artificio. Coiere:certauere. Alter:põpeius. Vergẽtibus:iclinatis. Vſu togæ: conſuetudine pacis & ocii. OMNIBO.Quod ſi fa.rõ dicti qa ſi diu uixiſſes tu ſola potuiſſes i amicitiã cõiũgeī uirũ & pr̃em.Maiores mo.i. diuturniora ſpacia uitæ.qa iulia ſignũ erat paucis. Manus: nã manuũ cõiũctio ſignũ ẽ pacis. Vt ge. p ſimilitudinẽ declarat hiſtoriã tãgẽs:rõulus iſtituto ludo cõſi: unde cõſualia ludi illi quos igẽti appatu fecit:oẽs ciuitates cõuenerũt romã:ſed dixit prius militibus ſuis cũ ſignũ dareī:ut unuſqſq; uirgies rapet:raptis itaq; ſabinis pr̃es irati ſũt rõanis quorũ rex tatius cũ exercitu ſũptis armis bellũ rõanis itulit cũ ãt utriq; acies ſtarẽt dimicaturæ uirgines raptæ quarũ iniuria bellũ mouerat.ſciſſa ueſte & crinibus ſparſis hic uiros:inde parentes arma depõere cogerũt dicẽtes nos irarũ cã ſumus:i nos cõuertite ferrũ melius pibimus cũ uiris q̃ ſine uiris uiuere poterimus:qbus uerbis tũc pax trãqlla ſecuta ẽ.& uires ſimul cõicarũt rõanis cũ ſabinis & tatius rõæ uixit quẽadmodũ ergo ſabiæ uirgies uiros & parẽtes armatos i amicitiã duxerũt:ſic & iulia ſi uixiſſet media fuiſſet iter mãus armatas cæ. & põpei & illos i amicitiã cõiũxiſſet. Fides diſ.i.diſſoluta ẽ o iulia. Aemula uir.acceſſit uirtus æmula iuidia.nã uterq; dux & priceps erat & res maxias geſſerat:põpei' iqt dũ mare a pyratis liberat dũ mitridatẽ ſubigit: dũ arabiã iudeãq; bello ſupãt.at uero cæ.dũ galli ãgermaniã britãniã cũ illyrico decẽ annis po.ro.ipio adiũxit. Virtuſ æmu. qa nõ poterat ſibi pſuadere alter alteri cederat:nec patẽ põpei' nec cæ.ſupiorẽ patiebaī:ergo æmula qa æmuli uirtutis iuicẽ erãt. Tu ma.ſ.põpei.nã magnus poſt deuictã aphricã appellatus ẽ a magnitudine rerũ q̃s geſſit. Noua ac.ti.ſ.cæ.q p decẽniũ ſubegerat ſeptẽtriõis ptẽ & britãniã q̃ ab orbe terrarũ quodãmõ remota ẽ. Triũphos ue. qa triũphauit ſæpe põpeius de aphrica de hiſpania de mithridate. Pyratica lau.nã pyratæ mare ſuperũ & iferũ ita occupauerãt ut itercepta eſſet mercatorib' nauigatio.hi primo a ſeruilio iſaurico uicti fuerũt:deide a põpeio q̃dra geſimo die fũditus deleti:q ut refert Strab. ſupra mile & trecẽtia nauigia ɔcremauit.ex hoibus q plures uiginti milibus ſupfuere alios in urbe ſolos habitatũ deduxit q̃ ille põpeiopoli appellauit alios dimẽ urbẽ acheorũ hoibus effatã q̃ nũc rõanorũ colõia ẽ: Cedat gal.i.ne uictoria gallorũ maior uideaī q̃ pyratarũ: his rebus elatus erat põpeius:ſed cæ.ſua geſta hẽbat que illius animũ extolerẽt. Te.ſ.o.cæ. Series.i. ordo continuus q tuo tẽore uictorias cõſecutus fueris. Vſuſq; la.quia bellũ p decẽniũ geſiſti ſp inuictus. Secũdi lo.qa nõ poteras ſecũdus eſſe a põpeio ſed iam illuc põpei & cæſaris æmulatio proceſſerat. ut non poſſent animum inducere ut alter alteri cederet

Intercepta manu quod ſi tibi fata dediſſẽt
Maiores in luce moras tu ſola furentem
Inde uirũ poteras atq; hic retineī parẽtẽ
Armataſq; manus excuſſo iungere ferro.
Vt generos ſoceris mediæ iunxere ſabinæ
Morte tua diſcuſſa fides bellũq; mouere
Permiſſũ ducib' ſtiulos dedit æmula uirt'
Tu noua ne ueteī obſcurẽt facta triũphoſ
Et uictis cedat pyratica laurea gallis
Magne times.te iam ſeries uſuſq; laborum
Erigit impatienſq; loci fortuna ſecundi
Nec quẽquã iã ferre põt cæſar ue priorem
Põpeius ueparẽ quis iuſtius induat arma
Scire nefas.magno ſe iudice quiſq; tueī.
Victrix cauſa deis placuit ſed uicta catoni.
Nec coiere pares alter uergentibus annis
In ſenium longoq; togæ tranquillior uſu

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

de ſtatue pom

neceſſe ẽ ergo ut diſſenſio incẽdať & ardeat. Quis iu. magna laus catõis cuius ſentẽtiã cõpat iudicio deorũ: nã magnũ uterq; iudicẽ hẽt belli ſuſcepti: dii iudices ſũt ꝓ cæ. cato uero ꝓ põ. ut nõ iſerior uideať eẽ ſnia catõis iudicio deorũ. Nefas. i. nõ licet ſcire. Quis. i. uter cæ. an põ. Victrix declarat quo iudice: iuditio deorũ ſe defẽdit cæ. põ. ſnia catõis. Pares: nõ ætate: ſed pares cõgreſſu erãt: qa iã i ſeniũ uergebať põ. nã q̃drageſſimũ quartũ annũ agebat: ſed cæ. iuuẽis erat põ. inqt q ꝓuectioris erat ætatis cũ diu i pace uixiſſet: iã res bellicas oblitus fuerat. At cæſ. tũc maxie uigebat & oẽm ætatẽ p cõtinuũ deceniũ i bello gerẽdo cõſũpſerat. Lõgo uſu to. i. lõga pace.

Dedidicit iã pace ducem: famæq; petitor
Multa dať i uulgus totus popularib⁹ auris
Impelli plauſuq; ſui gaudere theatri
Nec reparare nouas uires: multũq; priori
Credere fortunæ. ſtat magni nois umbra
Qualis frugifero querc⁹ ſublimis in agro
Exuuias ueteres populi ſacrataq; geſtans
Dona ducũ: nec iã ualidis radicibus hærẽs
Pondere fixa ſuo. nudoſq; per aera ramos
Effundens trũco nõ frõdibus efficit ũbrã.
Et quanuis primo nutet caſura ſub euro:
Tot circum ſiluæ firmo ſe robore tollant
Sola tamen colitur. ſed nõ in cæſare tantũ
Nomẽ erat nec fama ducis. ſed neſcia uirt⁹
Stare loco ſoluſq; pudor nõ uincere bello.
Acer & idõit⁹ quo ſpes quoq; ira uocaſſet
Ferř manũ: & nũq̃ temerãdo parceř ferro.

SVLPI. Dedicit du. oblitus ẽ artẽ & ſolertiã ipatoris. Famæq; pe. i. popularis & ſtudioſus gloriæ cõparãdæ cõciliãdiq; populi. Multa da. in uul. i. edebat ſpectacula & munera ad populũ oblectãdũ. Auris po. fauoribus populi. Impelli. impellebať & inſeruiebat. Aura q̃nq; fauor eſt: unde. Aurari dicti qui fauoribus ſplendidos. i. clares faciunt. Theatri ſui: loci ſemicircularis ad ſpectacula acommodati in quo etiam ſuæ laudes & uictoriæ decantabantur. manſurum theatrum ex q̃drato marmore prius pom. magno ſumptu ædificauit conſulens parſimoniæ cum antea ſubitariis gradibus ſcæna inmenſo ſumptu ſingulis annis erigebatur ut tacitus ait. Credere pri. for. committebat ſe & inhærebat fœlicitati q̃ diu fuerat uſus. Vmbram no. ueſtigium famæ & effigies non ipſa ſolida gloria. Querc⁹ ſu. arbor trunca & ornata ſpoliis hoſtium qualem Vir. Statiuſq; deſcribunt. Exuuias ue. ſpolia antiqua. Geſtãs ſuſtinẽs. Dona ſa. quæ illic pro monumento in deorum honorem ſuſpendebantur. Nec hæ. ra. non habenť firmamenta. Nudos: ſine frondibus. Sub pri. eu. quem comparat aduerſitati põ. Nutet: tremat & ruinam minetur. Sola coli. ob uetuſtatem & religionem ueneratur & per ſiluas accipimus alios ciues egregios. Tantum no. tanta rerum geſtarũ gloria qua põ. ſuperioribus omnibus excellebat æquato non modo alexandri magni rerum fulgore: ſed etiam herculis ꝓpe ac liberi patris cæ. uero tunc erat illo inferior: poſtea uero tãtus tãq; illo maior euaſit ut ſiqs res eius noluit ꝑcẽſere torũ orbẽ terrarũ enũeret qđ iſinitũ eẽ cõueniet. Nec fa. du. qđ eẽt tã circũſpectus fortiſq; ipator. Sed ne. uir. ſed i erat cæ. uirtus irreqeta & ut i iuuene feruẽſ & cõcitata. Soluſq; pu. nullo pudore cæ. impudẽs tãgebať niſi doloſe aut pacifice uictor euaderet: cum mallet ui eẽ ſupior. Acer: fortis & uehemẽs idomitus iuincibilis. Ferre ma. inuadebat iniecta manu quicquid ira aut cupiditas ſuaſiſſet. Nunquã par. nunquã abſtinebat temerariã uim inferre. Temerãdo: temere cruentando.

OMNIBO. Dedicit. oblitus eum. i. iã neſcit ſe eſſe ducẽ. Famæ pe. i. cupidus gloriæ & laudis. Dare ꝓ dabat. In uul. quia largitiõibus liberior erat po. ro. Impelli: pro impellebať. eſt characteris hiſtorici iſinitũ ꝓ ꝑterito pſecto indicatiui põere. Auris. i. fauoribus populi: nã apud hiſtoricos aura pro fauore ponitur. Vir. Gaudẽs popularibus auris: aura itẽ ſignificat pulchritudinẽ. Hor. tua ne retardet aura marites. Sui the. i. quod ipſe cõdiderat: nã ante pom. nullũ theatrũ mãſurũ cõſtructũ fuerat. ſed pom. primo illud lapidibus q̃dratis cõſtruxit. gaudebat ergo plauſu populi quẽ in theatro ſuo dabat illi incedẽti per theatrũ: nã clari & bonæ æſtimatiõis uiri in theatrũ plauſibus excipi: mali uero exibilari ſolebãt. Hora. Datus in theatro quã tibi plauſus. Plauſu: quia læticia quadã ſignificabat q pom. uniuerſus populus faueret. Reparare: probat hoc inquit nulli curæ erat põ. nouas uires prioribus adiungere quaſi opes ſuæ ad culmẽ iã euaſiſſent. Credere pri. f. qa nõ putabat priorẽ fortunã poſſe mutari. Vires no. hoc ãt quod dicit nõ cõuenit ad illud quod põ. reſpõdit. cũ ſenatus eũ admonuiſſet: ut ꝓuideret & caueret ne quod detrimẽti reſp. patereť: nõ ignarus q cæ. cũ ingẽtibus copiis cõtra ſenatus auctoritatẽ in galliã ciſalpinã uenerat põ. uero dixit nihil timeatis pr̃es cõſcripti. nã ubi ego terrã pede percuſſero omnis italia mihi fauebit: poſtea cũ inferior eſſet pom. numantius quidã miles cæ. iubebat ut terrã pede ꝑcuteret. hic ãt miles ab appiano Fauonius nomine dicitur. Stat per ſimilitudinẽ oñdit q̃lis erat fortuna põ. cõpat põpeiũ q̃rcui uetuſtæ: q̃ ioui cõſecrata: ſæpe magnorũ ducũ ſpolia ſuſtinuit. antiq. n. ſolebãt cæſorum hoſtium ſpolia quercui ſuſpẽdere. Trophæum dr̃ quod fiebat fuſis hoſtibus: ſed triũphus ꝓ deuictis & cæſis hoſtibus. quẽadmodũ illa q̃rcus ſpolia cæſorũ ducũ ſuſt. uet: nã cũ eſt ſine frõdibus nullã põt ſine ramis umbrã facere: ideo eſt ꝓ uetuſta: frõdes. n. ſigna ſũt uiriditatis i arbore. at uero cũ frõdes ceciderũt ſignificat arborẽ iã uetuſtã. eodẽ modo antiquũ & ueterẽ pom. dicit fuiſſe: ſed prioris dignitatis adhuc inſigna retinere. Nominis. i. põpei. Stat: recta eſt & ſtabilis pmanet. Vmbra: nõ ipſa gloria: ſed glorie quaſi ueſtigia. Exuuias ue. antiq̃. ſpolia populi declarat uidelicet. hoſtes uiciſſet illorũ ſpolia ſe quercui ioui cõſecratæ ſuſpẽſuros. Dona du. quia duces nouebant. ſi nã nimia uetuſtate ſunt cõmotæ. cõpatio ptinet ad illud ut oſtẽdat põ. ꝓuectioris ætatis fuiſſe. Nec ua. ra. quia non nimis ualidæ ſunt radices: arboris pondus eã ſtabilẽ faciet: ſic res geſtæ in maxima dignitate pom. retinebãt. Suo põ. qa ipſũ. Non efficit um. nõ uigore ſuo efficit umbrã arbor: ſic pom nõ uigore ſuo honoratur: ſed rerũ geſtarum ſplẽdore. Sed q̃uis: q̃uis ipſa q̃rcus inqt adeo uetuſta ſit ut primo inpetu uẽti caſura eſſe uideať: tñ cum aliæ arbores ualidiſſime ſint ipſa præ cæteris in honore hr̃: itidem pom. cõtigit: nã licet multi duces ro. illo uiribus corporis & animi præſtantiores eſſent: tamen pompeius præ cæteriſs in honore habebatur. Euro. ſpecies pro genere. i. ſimulac

primus uẽtus flare cœpit. Nutet moueať. Sola. ſ. q̃rcus uetuſta: Sed nõ: talis erat põpeius: ſed cæſar q̃dẽ nõ erat tãtæ gloriæ dux uigebat tamẽ & aium hẽbat acriorẽ: ut nihil niſi uiribus & bello gerere auderet. Neſcia uir. qa nullus uictoriæ exps eẽ uolebat: ſed coactos bello potiuſq̃ dedetiõe hoſtes ſupare lætabať. Acer & ido. unũ ſeqť ex altero: nã qa idõitus iõ uehemẽs erat. Solẽt. n. duces uictoria fieri iſolẽtiores. Quo: ira pudebat aggredi illđ q aſſeq poſe ſpabat: ſed quo ira illũ uocaſſet ſtati ſe rapiebat. Manũ uires ſuas. Quo deẽ eo. Tẽerato ſ. poluto ſãguie hoſtili:

Succeſſus urgere ſuos. inſtare fauori
Numinis. ĩpellẽs q̃cq̃d ſibi ſumma petẽti
Obſtaret. gaudenſq; uiam feciſſe ruina.
Qualiter expſum uentis p nubila fulmen
Aeteris impulſi ſonitu: mũdiq; fragore.
Emicuit rupitq; diẽ: populoſq; pauẽtes
Terruit obliqua præſtrigẽs lumina flãma:
In ſua templa furit. nullaq; exire uetante
Materia magnaq; cadens magnaq; reuertẽs
Dat ſtragẽ late ſparſoſq; recolligit ignes
Hæ ducib⁹ cauſæ ſuberãt ſed publica belli
Sẽina quæ populos ſẽp merſere potẽtes
Nãq; ut opes nimias mũdo fortũa ſbacto
Intulit: & rebus mores ceſſere ſecundis
Prædaq; & hoſtiles luxũ ſuaſere rapinæ

SVLPI. Succeſſus ur. ſu. proſperos euentus quos ſibi fortuna ſubminiſtrabat impellebat nec contentus alios appetebat. Inſtare fa. nũ. proſequebatur fauentẽ fortunã. Impellens uexans & frangens. Petẽti ſũ. maxima & altiſſima appenti ut magnanimus ſolet. Feciſſe uiã ru. i. uiciſſe cũ aduerſantiũ calamitate. Qualiter ex poeta hac ſimilitudine nõ modo cæſaris uiolẽtiã: ſed etiã naturã fulminis aperit naſcitur id enim ex nubiũ coliſione quas uentus impellit: nã ſi in nube luctetur flatuſ aut uapor tonitruã eduntur. Serumpat ardens flumina: longiore nitatur tractu fulgetra: his findi nubẽ illis perrumpi uolũt: & eſſe tonitrua impactorũ igniũ plagas ideoq; protinus corruſcare igneas nubiam rimas. Fulminum genera tria quod afflat: quod ſcindit: quod urit. Horũ tria numina poteſtatem habere Seruius tradit. pli. uero. xi fulminũ genera hætruſcos ſeruare. & nouẽ deos arbitriũ illorũ habere docet. Ex præſſũ uẽ. uentorũ conflictũ emiſſum e nubibus. Aeteris im. cæli commoti. Fragore: ſtrepitu. tranſlatio eſt ab arboribus quæ franguntur. Emicuit: extra proſiluit & apparuit: idq; dixit propter fulgetrũ quod prius cernitur q̃ tonitru audiatur. Rupitq; di. ideſt erupit & emiſit igneã lucẽ: ut Rupitq; has pectore uoces. Præſtringens lu. obtenebrans oculos plau. in milite glorioſo præſtingit oculorũ acie in acie hoſtibus. hinc præſtigiũ actus ipſe & pſtigiatores q̃ q̃dã agẽdi celeritate ſic aciẽ pſtringũt ut aliud q̃ qđ agũt agere uideãtur. Flãma ob. trãſuerſa corruſcatiõe q̃ ſemp obliq̃ fit. In ſua tẽ. fu. in ſui aeris regionẽ uel in deorũ iouiſq; ædes. Eſt enim fulmẽ ꝑcipue ioui ſacrũ: Nulla ma. ue. nihil ẽ enim quod fulmini reſiſtere poſſit: & oia diſſipat. Cadẽs in terrã ſe uibrãs. Reuertẽs in cœlũ. ſ. Dat ſtra. ma. multa ſternit & uaſtat. Late ſpar. q; re. ig. cõtrahit fulgorẽ corruſcatiõis q̃ multiplex ꝓp celeritatẽ eẽ uĩ. Hæ. du: cau. Trãſit ad alias belli cãs & publica uitia rõanorũ: Se. origies. Populos po. ut lacedemões atheniẽſes & ipſos rõanos apud quos ut inqt ſalu. poſtq̃ diuitiæ honori eſſe cœpere & eas gloria iperiũ potẽtia ſequebãtur hebeſcere uirtus cœpit: pauptas ꝓbro haberi inocẽtia ꝓ bẽiuolẽtia duci cœpit. igiť ubi ex diuitiis iuuẽtutẽ luxuria atq; auaritia cũ ſupbia inuaſere rapere cõſumere ſua puipẽdere: aliẽa cupe: pudorẽ pudicitiã diuina atq; hũana ꝓmiſcua nihil pẽſi neq; moderati hr̃e. Subacto: ſubiugato alibi mollirũ & attẽuatũ ſignificat ut aruũ ſubactũ. Intulit: inuexit in urbẽ. Nimias o. quæ nõ ad uſũ uitæ neceſſariũ ſed ad delitias eẽnt ut fuerũt attalicæ: põtice: cypriæ: corinthiacæ. Mores: bõi. Ceſere re. ſe. corrupti ſunt a copia rerũ & uitiis q̃ ſecũdæ res afferũt: Prædã: tã de bõis ciuiũ & ſociorũ ſpoliatorũ q̃ illicita eſt q̃ de hõeſtis hoſtiũq; hõeſta. Luxũ nimia & impudẽtẽ profuſionẽ.

OMNIBO. Vrgere pro urgebat. i. impellebat: nõ expectabat fortunã ſecundã: ſed eã urgebat. Inſtare fa. ideſt imminebat fortunæ ut ei faueret. Impellens quicquid ipſi obſiſteret: ne ad ſummũ faſtigiũ perueniret: uiribus ſuis propulſabat. Ruina. i. omnia ꝓſternebat cõtra hoſtiũ uolũtatẽ. Qualiter: per ſimilitudinẽ oñdit cæ. impetũ. Talis inquit erat cæſar aduerſus hoſtes qualis impetus ſolet eſſe fulminis. quod magno ſonitu fragoreq; torqueť. Expreſſum uẽ. cãm fulminis tetigit: nã fulmẽ uentorũ cõflictu & nubibus in mediũ cohærẽtiuus exprimitur: quẽadmodũ os cæraſi a digitis exprimitur. Mũdiq; fr. ſtrepitu cœli nã fragor dr̃ ſtrepitus fractarũ arborũ. Rupitq; diem: ideſt emiſit lucẽ. i. corruſcationẽ. prius. n. fit tonitrus deinde ſequitur lux illa quã corruſcationẽ uocant. ſed primo lux uĩ quia oculorũ uiſus celerior eſt quã auriũ ſenſus qa certior aure arbiter eſt oculus. Rupit emiſit lucem. ſ. Vir. Rupitq; has pectore uoces Perſtringens lu. ideſt obtenebrans oculos nã pſtringere eſt obtenebrare. ſicut pſtringẽs oculorũ aciẽ. Obliq̃ flã. corruſcatiõe: quia ſemp fulmẽ per obliquũ cadit. In ſua tẽ. ipſius iouis. i. ætheris bñ dixit. cũ fulmẽ nihil ut nili ignis æthereus. Vir. Fœcundis nubibus æther Cõiugis in gremio lætæ deſcendit. i. iunois q̃ eſt aer. iuppiter uero æther dicitur. Tẽpla quia alta & excelſa loca fulmina capiũt. Nulla ma. quia nulla moles uim fulmĩs: cohercere põt: etiã ſi moles immenſæ magnitudinis obſtiterit: tñ facile exilit. Magnãq; ca: qa ſi ingrediens ruinã faceret ita exiens ruinã facit. Nulla ma. nulla mole. Cadens: cũ ingreditur. Reuertens cũ exit. Recolligit: colligit ſimul illos ignes ſpſos. Hæ du. nunc alia dicit fuiſſe illius belli principia nõ priuata ſed publica. ſ. cupiditas & libido imperandi quæ cauſa eſt belli: & hanc cauſã repetit & dicit poſt belli amor dedit luxũ ſupfluitas rerũ haberi cœpit & corrupti ſunt mores: tũc hñdi & dñandi libido inuaſit hoies q̃ maxiarũ ſeditionũ in rep. cã eſſe conſueuit. Hæ cau. ſupra memoratæ. Sed pub. ſæ. ſ. furunt principia. Merſere: oppræſſere. Fortuna. ſ. regnandi. i. cupiditas dñandi. has cauſas etiã perdendi rẽp. cõmemorat. Liuius in præfatiõe ſui opis Cæterũ aut me amor ſuſcepti negocii fallit. aut nulla unq̃ reſp. nec maior ſanctior: nec bonis exemplis ditior fuit: nec in quã ciuitatem tã ſera auaritia luxuriaq; immiſtrauerint: nec ubi tantus ac tã diu paupertati ac parſimõiæ honos fuerit: adeo quanto rerũ minus tãto minus cupiditatis erat nuper diuitiæ auaritiã & abũdãtes opes deſideriũ pro luxũ atq; libidinẽ pro'eundi pdẽdiq; oia inuaxere

has igitur cauſas publicas commemorat: quia labente diſciplina lapſi ſunt mores: & omnia ſimul corruerunt ad ea uſq; tempora. Opes ni. nõ neceſſarias. Mundo ſub. orbe terrarum imperio romano ſubiecto. Mores.ſ. boni & temperati nã μέσον ẽ. Ceſſere.ſe.re.i.pp copiã & pſpitatẽ abierũt boni mores. Mores: quia diu po.ro.nõ argẽto uſus ẽ nã familia tota æliorũ quæ.xvi.uiros habuit claros:nec ſcrupulũ quidem argenti poſſiderat.ſed pau. æmilius primus ælio tuberoni genero quinq; pondo argenti donauit ut Vale.dicit. Licinius cenſor Corneliũ ruffinũ cenſoria nota damnauit q quinq; pondo argenti poſſideret. Seruius rex primus ſignauit æs nota pecudũ teſte pli. unde & pecunia appellata. Argentũ ſignatũ eſt anno urbis quingenteſimo octogeſimo quinto.quinto Fab.conſule.p.r.ne argento quidẽ ſignato ante pyrrhũ regẽ deuictũ uſu eſt. Nota argenti fuere bigæ atq; quadrigæ. Nota æris fuit ex altera parte Ianus geminus:ex altera roſtrũ nauis. Aureus nummus poſt ãnũ .lxii. percuſſus eſt q̃ argenteus. Præda & hoſ.ra.i.præda hoſtiũ rapinarũ per endiadim. Suaſere Iu. quia quanto maiores opes eſſe cœperunt: tanto maior cupiditas habendi romanis uenit iuxta illud. Et cũ poſſideãt plurima:plura petunt.

SVLPI. Nõ auro te. q; mo. nullã in anullis uaſis ædificiis & uillis habuere modeſtiã cũ apd' priſcos illos ut inqt Oui. Leuis argenti lamina eſſet crimen: Hi uero parietes pingebant laquearia in aurabant & uillas & domos in urbiũ modũ edificabant:ut pli.Salu.q; teſtantur. Menſas pri.ueterũ frugalitatem apud quos frequentius pultis uſus quã panis erat:ut Vale. tradit. Et gulæ condimenta ciboſq; ganeatos non norant: poſtea uero ut inquit Salu. Veſcendi cauſa terra mariq; omnia exquirere. Mares ra.cul. uix de.ge.nu. Viri uſurpauere ornamenta & habitus uix conuenientes geri a puellis & ſponſis. Ouidius Fœminea ueſtri potiuntur lege mariti Et uix ad cultus nupta quod addat habet. Fecunda ui.quæ producit multos egregios uiros ut Fabricios Curios Quintios & Attilios. Acceſſitur expetitur aduocatur. Quo gens quæq; pæ. ideſt opes quæ ingeniis obſunt:nã ea mollia delicataq; reddunt. Auri uero & argenti uſus Licurgus lacedemonũ rex uelut omniũ ſcelerũ materiã ſuſtulit. Tũ iũ. iungebant præterea agros agris diſtantibus aut emptis aut ocupatis qui medii eſſent. Extendere ſub igno.co.dilatabant uſq; ad diſtãtes & ignotoſ agricolas eoſ agellos ĩ quibus Cãillus arauerat & Curius foderat:q fuerãt illis cõtẽti:cẽſẽtes pnitioſũ ciuẽ eẽ:cui ſeptẽ iugera nõ ſatis eẽt. Furius Cãil.& Mari.curius & ſi cõſulares triũphaleſq; uiri cũ a rep.uacarẽt rẽ ruſticã iduſtrie exercebãt. Nec lex gas curionũ:uerſus.n.nõ ſtaret:& ſnia exigit curiorũ. Nõ erat is po.alia a bellãdi cõſuetudie ro. Sua: ppria nã nulli pebat & oibus ipabat. Inde:qa bellis & armis aſſuetus. Et qd' ſu.ege.ui.ne.& oẽ ſcelus p cupiditatẽ audacter cõmittebãt:& uile cẽſebãt. Ege.cõcupiſcẽtia q̃ aios facit egẽos. Magnũq; de.honorẽ igẽtẽ: & p quo ferro dimicãdũ eẽt exiſtimabãt poſſe pluſ reliqs ciuibus:& ſuo arbitrio rẽp.gerere leges ferre:ſenatũ & po.irritare & flectere. Mẽſuraq; iuuis erat:q plus uiriũ hẽbat iure potior erat. Vi enim & fauore:non iure & legibus omnia agebantur.

Nõ auro tectiſq; modus menſaſq; priores	
Aſpernata fames:cultus geſtare decoros	
Vix nurib' rapuere mares:fœcũda uiroꝝ	
Paupertas fugit.totoq; accerſcitur orbe	
Quo gens q̃q; perit.tũ lõgos iũgeẽ fines	
Agroꝝ:& quõdam duro ſulcata camilli	
Vomere: & antiquos curioꝝ paſſa ligões	
Longa ſub ignotis extẽdere rura colonis	
Nõ erat is populus quẽ pax trãqlla iuuaret	
Quem ſua libertas imotis paſceret armis	
Inde iræ faciles: & quod ſuaſiſſet ægeſtas	
Vile nefas: magnũq; dec' ferroq; petẽdũ	
Plus patria potuiſſe ſua: menſuraq; iuris	

OMNIBO. Modus.i.menſura nulla fuit in opibus. Fames nõ modo in ædificiorũ magnificentia & in auro poſſidendo menſura nõ fuit:uerũ etiã in conuiuiis & epulis modũ exceſſere romani. Aſpernata.ſ.eſt. Menſas prio. qa adeo continentes priſci rõani erant:ut frequentior uſus apud eos eẽt pultis q̃ panis. Cultus.i. ornatus ueſtiũ oium & in poſſidendo auro:& in ædiũ magnificẽtia & in epulis cœperũt rõani excedere modũ:& creuit hñdi cupiditas:ĩde fuit cã bellorũ & ſeditionis. Virorũ.ſ.fortiũ: uir a uiribus dr̃ quia maiores hẽat uires q̃ fœmina: a quo deriuatͬ uirtus ſecũdũ Cice. Fœcũda.p.uirorũ paupertas fœcũda eſt qm̃ fortibus & bonis uiris pauptas abũdat.i pauptate enim duri in diuitiis moles & effœminati naſcuntͬ. Fugit.ſ.a rõais & ab omni natiõe & populo. Acceſſitur.i. arcetur ex pellitur phibetͬ ab arceo.n.ſit arceſſo. Quo gẽs.nã propter aurũ mille doli cædeſq; perpetrantur:phocilides χρυσε κακῶρ ἀρχὴτε βιοφθορε .i.aurũ malorum artifex: corruptor uitæ. Tunc.ſ.ubi opes abundare cepunt romani cõtẽti erãt modicis finibus agrorũ: nũc latifũdia poſſidere uoluerũt ut finẽ agrorũ nullum facerẽt. Iungere probant rõani. Quõdã ſul. quæ quõdã rõani principes coluere:nã rõani principes glorioſe colere agros ſolebant & ab agris ad cõſulatũ alioſq; magiſtratus accerſebantͬ. Oui.faſt.primo.iura dabat populis poſito mõ prætor aratro:paſcebatq; ſuas:ipſe ſanator oues: unde uiatores miniſtri illi dicti ſunt auia: q ab urbe ad agros miſſi in urbẽ colonos arantes accirent ad magiſtratus. Lõga ru. quia in agris culture dediti habitabãt nãq; agrũ male coluiſſe cenſoriũ pbũ putabatur & quẽ bonũ colonũ appellaſſent: ampliſſima erat laudatio. auctor Cato. Lõgos fi. quia agrum agro cõiungebant. Sulcata.i.arata. Vomere ca.nam camillus agriculturã exercuit: hic fuit qui gallos diſſipauit: ciueſq; in urbe romana retinuit:cum conſilium caperent migrandi uehios. Curiorũ:Curius fuit qui cæſis ſannitibus & ſabinis deuictis magiſtratu relicto agrũ coluit. Nõ erat is po.iam nõ talis erat po.ro. q ut ante cõſueuerat p libertate bellũ gereret & in pace ſine iniuria uiueret:in bello autem uiuebat cupiditate.ſ.poſſidendi. Sua li.ut cõtentus eſſet libertate. Ire fa.quia rõani facile iraſci cœperũt ut parua cauſa ſubſiſtẽte bellũ gentibus inferrẽt. Vile nefas.i.ut ſatiſfacerent cupiditatibus ſuis: nihil nefas eſſe putabant. Decus.ſ.rõanis erat.ſ.plus patria potuiſſe: q opibus atq; potentia cæteros uincerẽt id putabãt eſſe decus:quod ferro & armis acqrerent. Potuiſſe plus pa.i.ſibi ſuæ patriæ iura ſubiicere. Ferroq;:nõ ſolũ inquit eſſe magnũ decus:ſed de quo dimicarent ferro & armis. Menſuraq; iuris: uis erat tantum quiſq; poterat:q̃tum uiribus ſuperior erat:nã is iure omnes anteſtare uidebatur: qui uiolentia cæteros opprimeret. Plæbiſcita.ſ.coacta ſunt:leges erant cões tam patriciis q̃ plæbeis:ſed plæbiſcita dñr ſtatuta: quæ a plæbeis ferebantur

SVLPI. Hinc:ex cupiditate luxu & ut. Leges & pl.c.ſyllepſis eſt perſonarũ. Coacte dicuntur leges & cũ nõ exercentur:ut infra. At poſtq̃ bello leges ſiluere coactæ:& cum uiolenter promulgantur:ut egit cæſar cui pompeiuſ & craſſus cũ armatorũ præſidio aſtitere. Eſt autẽ plæbiſcitum ut ait capito.lex quã plebs nõ populus accipit ſunt & plæbiſcita plæbis decreta a tribunis facta:lex uero eſt ſumma ratio inſita in natura quæ iubet quæ facienda ſint prohibetq; contraria. Turbãtes iu.cũ cõ.a conſulibus diſcordantes. Faſces r:conſulatus empti ſunt.n. faſces ſecures uiminibus in uoluntatæ conſulũ inſignia. Sector.fa.ſ.hoc eſt emptor & uenditor ſuffragiorũ. Sectores .n. & qui ſecant dicuntur & qui empta ſua perſequuntur. Auctor Feſt. luca. ſectorẽ ideo populũ appellat quia fauorẽ & ſuffragia emebat & empta perſequens uendebat pedia.dicit ſectorẽ eſſe æſtimatorẽ redemptorẽq; bonorũ damnati atque proſcripti qui ſpẽ lucri ſui ſecutus bona illa ſeͬ auctionabatur proq; iis pecunias penſitabat ſingula uenditurus. Ambitus:aſſentatio & corruptio ad honorẽ conſequendũ. Ambitus eſt i actu.:Ambitio uero in animo honori concupiſcentia. Ambitus etiã locuſ duorũ pedũ & ſemiſ inter uicina ædificia ad circun eundũ relictus. Lætatis:mortifer. Annua cer. contentiones comitiorũ quæ menſe ianuario Martioque fiebant. Campo hoc eſt martio ubi ſepta erant & ſuffragia uendebantur. Vſura u. creditæ pecuniæ fructus ex uſu fœnus proprie naturalis terræ fructus eſt.inde ad uſurã tranſlatũ ſed hoc differunt q uſura ẽ primũ illud lucrũ ex pecunia redita:fœnus ſi ſtatuto die nõ reddatur duplũ aut quadruplũ ſoluatur eſtq; uſura uſuræ. Auidũ:cupidũ & auarũ. In tempore quia i certũ tempus debetur. Concuſſa.quaſata fracta. Vtile multis: multi enim bellis ciuilibus ditabantur.ut pompeio Craſſoq; euenit bello ſyllano.

Vis erat:hinc leges & plæbiſcita coactæ:	
Et cũ conſulibus turbantes iura tribuni,	
Hinc rapti faſces pretio:ſectorq; fauoris	
Ipſe ſui populus:lætaliſq; ambitus urbi	
Annua uenali referens certamina campo	
Hinc uſura uorax:auidũq; i tẽpore fœnus	
Et cõcuſſa fides & multis utile bellum.	
Iã gelidas cæſar curſu ſupauerat alpes	
Ingenteſq; animo motus bellũq; futuꝝ	

Am ge.cæ. Narrationẽ poeta aggreditͬ nõ a remoto initio ſumptã ſed a loco neceſſario inchoatã. Al-

1 pes:mõtes qa togatã galliã diuidũt a comata dictos ab alpho quod ſabia ligua ẽ cãdidũ feſto auctore:nã albẽt niuibus Supauerat.cur.accelerate trãſierat. Cœpat epheresis.p cõcepat. Cõſtituerat.n.uirtutis p̃mia q̃ negabãtͬ armoꝝ uirtute cõſeq p̃ſerti cũ ad nullũ æquã cõditionẽ admitteretͬ nec paciſci poſſet ut quoad cõſul fieret reliqs legiõib' dimiſſi trãſalpiaq; gallia ſaltẽ una legio cũ illirico ſibi cõcederetͬ. uidereq; iõ dimitti iuberi exercitus ut aduerſus ſe debiliorẽ aduerſus eẽt futurus iſtructor. Eo p̃cipue argumẽto q due legiões ad bellũ parthicũ deſtinatæ quarũ unã a pompeio ipſe accepat:ſibi ſubtractæ erãt & i italia retẽtæ. Ad hujus tribũorũ q ſibi fauebãt itercesſionẽ eẽ ſublatã:& ipſos urbe ceſſiſſe accepat: Sũt tñ q tradãt bellũ ciuile multo ipm antea cõcepiſſe ex quo q̃ſtor i hiſpãia uiſa ad gades magni Alexãdri imagie igẽuerat:quod ipſe ea iã ætate q̃ Alexãder orbẽ terrarum ſubegiſſet memorabile nihil egiſſet:& cũ noctũ pxia uiſus eẽt p qetẽ mr̃i ſtuprũ tuliſſe:cõiectores arbitriũ terrarũ urbis ſibi portẽdi rñderãt.qñ mr̃ ſibi ſubiecta nil aliud eẽt q̃ parẽs omniũ terra. põpeius dicebat eũ deſpatiõe adductũ q q̃ cõſtituerat cõſũmere nõ poſſet:nec priuatis opibus populi expectationẽ explere: turba oĩa ac pmiſcere uoluiſſe. Alii timuiſſe dicũt ne eorũ q prio cõſulatu aduerſus auſpicia legeſq; & itercesſiõe geſſiſſe rõnẽ reddere cogeretͬ. qdã putãt captũ ipii cõſuetudie pẽſitatiſq; ſuiſ inimicorũ uiribus uſũ occaſiõe rapiẽde dñatiõis quã ætate pria cõcupiſcet. Tallia Sueto.memorat. Ingẽteſ mo.maxiaſ curaſ. Futurũ:nũc a ſio ẽ nõ a ſũ. Vt uẽ.ẽ hoc tpe cæſare trãſalpia gallia reuerſus rauẽe agebat.bello uĩdicaturus ſi qd de tribunis plæbis itercedẽtibus p ſe grauius a ſenatu cõſtitutũ eẽt itaq; clã p̃miſſis cohortibus cũ ſpectaculo interfuiſſet poſt ſolis occaſũ iter igreſſus nocte extĩctis lumib' errãs ad rubiconẽ cohortes ẽ cõſecutus cõſiſtẽſq; paulũ & reputãs q̃tũ moliretur:cõuerſus ad pxioſ:& nũc inqt regredi poſſumus:quod ſi põticulũ trãſierimus oĩa armis agẽda erũt: Cõtãti oſtẽtũ tale factũ ẽ qdã eximia magnitudie & forma i pxio ſedẽs repẽte appuit arũdie canẽs ad quẽ audiẽdũ cũ p̃ter paſtores plurimi ẽt e ſtatiõibus milites cõcurriſſẽt iterq; eos & æneatoreſ rapto ab uno tuba pſiluit ad flumẽ & igẽti ſpiritu claſſicũ exortus pdẽtit ad alterã ripã.tũ cæ.eatͬ iqt quo deorũ oñta & inicoꝝ iniqtas uo.lactat ẽ alea iqt atq; ita traiecit exerci-

OMNIBO. Tribuni pl.abrogabant leges ſenatorum.patricii ãt phæbiſcita opprimebant: inde inquit iu(tũ:ra omnia tacuiſſe. Iura cum con.quia ſemper tribuni infeſti fuere conſulibus:nam tribuni remphæbis augere uolebant. At uero conſules ſtudebãt patriciis & nobilitati Hinc.i.a ui. Rapti fa.ſed cœpit eſſe largitio in po.ro.ut nõ bonis artibus ciuitati conſulerent ſed pecunia & largitionibus corrũperẽt populũ. Sector iuris:uerbũ ẽ. ſector dr̃ æſtimator redẽptorq; bonorũ proſcripti qui ea demũ maiore p̃cio ſit uẽditurus q̃ſi ſui lucri ſpẽ ſecaret.i.ſeqretͬ:nã ſecare p ſeq põebãt. Vir.ille uiã ſecat ad naues.i.ſequitͬ. Sectorq;.f.i.populus erat ſui fauoris uẽdictor:ita populus fauorẽ ſuũ uẽdebat:ut quis maius prætiũ largiretͬ ei ſua ſuffragia daret. Ambitus: imoderata cupido hñdi mgr̃atus precibus & pecuniis ſenatores ambibãt ut ſuis ſuffragiis puehe rentͬ ad mar̃atus.lõ lætatis ambitos.i peſtifera cupiditas mgr̃atuũ. Annua cer.quia cõſolatus mgr̃atus annus fuit. Campo ue.i.po.ro. quia in.campo martio ſua ſuffragia uendebãt.cõtinẽs p cõtẽto Hinc uſu.uo.quia nõ ſuppetebãt diuitiæ:ut poſſent ſuũ luxum implere ideo erat neceſſe:ut pecuniã in fœnus aciperẽt. Vorax q̃ ſemp & occulte deuorat. Intẽ.quia uſura tẽpore creſcit. Concuſſa.i.cõmota & fracta.quia fides ex po.ro.aufugit. Multis u.bel.nã q fœnore ſunt oppræſſi ſemper bella diſſidetant:ut aliena rapiant & ideo multis utile bellum dixit. Iam ge.cæ.naratio. poſtq̃ ciuilis belli ſemia atq; principia tam priuata q̃ uſia attullit cũ rõibus q̃ ſeditiões in ciuitatibus excitare ſolẽt nũc dicit qd' cæſar fecerit poſtq̃ aio bellũ gerere cõcepit:p moto.n. exercitu i galliã rauẽnã appulii deinde ariminũ ſe recepit:unde poeta ab hiſtoria non declinat quã ſi uoles lector inuenies apud appia.ſueto.Plutar.Flo.& in ſuis cõmentariis iulium Cæſarem. Curſu .i.celeritate.nã celeriter oĩa agebat cæſar. Cœpat.p cõcepat aio. Motus. magni belli maxios motus conceperat.

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

¶SVLPI. Rubiconis: fluuii inter ariminũ & rauennã qui italiã antiquã a gallia ſeparat & in hadriacõfluit. Ingens uiſa: aut eſt poetica fictio: aut hoc cæſari per quieté occurrit: dũ anceps eſſet ad rubiconẽ ubi marmor his uerbis ex ſenatus decreto inſcriptũ aduerterat. Imperator ſiue miles ſiue tyro armatus quiſquis ſiſtito: uexillũ armaq; deponito: nec citra hunc amnẽ arma ſignaue traducito. Quiſquis contrafeceris hoſtis diiudicabere.p.r. ac ſi arma contra patriam penateſue deos abſtuleris. Trepidantis: timentis. Canos crines: qui urbis indicant uetuſtatẽ. Turrigero: coronato turribus quia roma turrita eſt. Lacera cæſarie: laceris comis ob bellũ iminens & luctũ. Nudis lacertis: morte deflentiũ funera quæ brachia pectus & faciem plangunt permixta uerba. Signa mea: aquilas & tubas. Iure: iuſte & ut iniuriam inferre nolitis. Si ciues: Nam qui fert in patriam arma ciuis non dicitur niſi forte idem hoſtis eſſe & ciuis poteſt: ut in paradoſas Cice. inquit. Perculit: commouit: Horror: tremor ex metu. Riguere comæ. erecti ſunt capilli. Vir. Obſtupui ſteteruntq; comæ. Langor debilitas ex metu orta repreſſit euntem. O magne. Iouem & reliquos deos quiritium & ipſam romam ut cœptis faueant inuocat. ſeq; excuſat non impia arma ſumpſiſſe in patriam ſed in nocentes & ſibi iniurios ulciſcentes. O tonans: o Iuppiter optime maxime qui in capitolio coleris. Ratio temporis non patitur ut de Ioue tonante capitolino intelligas: eum enim dedicauit auguſtus cum in expeditione cantabrica eius lecti cauſa fulmen præſtrinxiſſet. Tarpeia: capitolina. Capitolinus.n. mons dictus eſt tarpeius a tarpeia uirgine quæ portæ cuſtos armilis ſabinis capta hoſtem admiſit a quo & illic eſt armis obruta. Penates. Dii ſunt q patrii genethlii eteſii Michii ercii genei & penetrales dicuntur. Erant ut Dionyſius ait duo iuuenes habitu militari pila tenentes. per eos alii intelligũt apollinem & neptunum. Alii Iouem Iunonem ueſtam & mineruam. Phrygii quos æneas e phrygia in latium tulit & lauinii conſecrauit: & bis albam tranſlati eodem ſponte reuerſi ſunt. Gentis Iuleæ ab Iulio aſcanii filio ortæ ex qua ipſe Cæſar erat. Secreta quirini rapti: miſteria romuli in cœlum ſublati. Romulus urbe iam muris & legibus conſtituta: cũ apud carpeæ paludem concionem haberet & luſtraret exercitum e conſpectu ablatus eſt. Sunt qui a ſenatu cæſum & in fruſta clam ſubtractum exiſtiment ſed ſubita tempeſtate ſoliſq; defecione oborta eum in cœlum raptum & conſecratum diuulgauerunt: ne populus in patres ſæuiret: huius rei Iulius proculus fidem fecit. iurans cum noctu in urbem ex alba rediret uiſum a ſe Romulum in colle quirina: forma auguſtiore: mandareq; urbi ut ſe ſub quirini nomine colerent: ſeditionibus abſtinerent: uirtutemq; colerent qppe forent omnium imperio gentium potituri.

Cœperat: ut uẽtũ ẽ parui rubicõis ad ũdas
Ingens uiſa duci patriæ trepidantis imago
Clara p obſcurã uultu mœſtiſſima noctẽ
Turrigero cãos effũdens uertice crines:
Cæſariæ lacera nudiſq; aſtare lacertis:
Et gẽitu permixta loqui quo tẽditis ultra
Quo fertis mea ſigna uiri ſi iure uenitis:
Si ciues hucuſq; licet. tũc perculit horror
Mẽbra ducis: riguerẽ cõæ: grẽſſ9q; cohercẽſ
Langor in extrema tenuit ueſtigia ripa.
Mox ait. o magnæ q mœnia pſpicis urbis
Tarpea de rupe tonans phrygiiq; penates
Gentis iuleæ, & rapti ſecreta quirini

¶OMNIBO. Vt uentũ ẽ par. cũ Cæſar perueniſſet ad rubiconẽ amnẽ & ibi aliquandiu cogitaſſet quid facere deberet: feſſum laboribus & diuturnis ſolicitudinibus animi ſomnũ oppreſſiſſe dicunt: & in ſomniis obſeruatã eſſe urbis romæ imaginẽ quæ illũ alloqui uidebatur. Parui rubiconis: quia rubicon amnis eſt haud procul ab Arimino oppido ad quẽ Cæſar cũ ueniſſet ſubſtitit: cauſa autẽ cogitationibus fuit. Dubitabat enĩ q decretũ erat ut quiſquis armatus hunc amnẽ tranſiret: ſiue ille imperator eſſet: ſiue miles: patriæ diiudicaretur hoſtis: quinetiã in portu Arimini prope rubiconẽ adhuc erat marmorea cruſta in qua hæc ſcripta erant. Imperator. ſiue miles: ſiue tyro armatus quiſquis ſiſtito: uexillum armaq; deponito: nec citra hunc amnẽ arma: ſignaue traducito: & ſi quis contrafecerit hoſtis diiudicabitur populi ro. ac ſi arma cõtra patriã tulerit penateſq; deos abſtulerit. Patriæ tre. cõtra morẽ dubitantis hoc dicit quia Cæſar ut ſtoici tradunt & maximæ Suetonius. ſomniauit ſe cũ matre ſua coire: aruſpices reſponderunt ipſum ſubacturũ urbẽ romã: quæ eſt mater comunis omnium ciuiũ. Clara ſcilicet imago & mœ. tanquã mœſtiſſima eſſet roma. Turrigero u. quia turrita eſt urbs roma. Canos c. quia iã ſeptingenti ferme anni præterierant: ex quo roma condita erat. Lacera cæ. laceratis crinibus ſignificabat mœrorẽ. Nudis la. ut mos eſt plorantiũ. O uiri quo ten. ul. quia nõ licet uobis tranſire rubiconẽ armatis. Iure: quia dicit inſcriptio quiſquis armatus: ſiſtito. Hucuſq; licet: uobis armatis uenire. Ciues: ſicut ciues debent. alioqui n patriæ hoſtes diiudicabimini: amnem tranſiueritis. Horror: eſt tremor cum frigore: Riguere. i. erecte ſunt: quod ſignum eſt timentis. Langor: quia torpore quodam impeditus continuit gradum ſuum in ripa: & conuerſus ad proximos ait: etiam nunc regredi poſſumus: quod ſi ponticulum tranſiuerimus omnia armis agenda erunt. Mox. deinde amnẽ tranſiuit: dicens eatur quo deorum oſtenta & inimicorũ iniquitas uocat: iacta eſt alea ſed hic ponit alia uerba quibus uſus fuerit Ceſar cum tranſiret. Proſpicis mœ. quia præſes urbis romæ iuppiter erat. nam in arce Trapeia quæ eſt in capitolio templum Iouis cum Iunone colebatur. & cætera omnia deorum templa ſuperabat. Rupe. capitolium .n. appellatum eſt rupes tarpeia a duce Spurio tarpeio qui prius arci romanæ præfuit. Phrigii pe. i. troiani dii quos æneas in italiam ſecum tulit. Gentis iu. i. conſecrati a gente Iulia. nam Iulus conſecrauit deos in Alba deinde euerſa alba tranſlati ſunt romã. Secreta: hic hiſtoriã tetigit. nã cũ Romulus qui quirinus eſt appellatus ſuos milites ad carpæ paludẽ recenſeret: ſubito tempeſtas cũ procella & fragore exorta eſt: ut cœlũ nubes obtexerit: & aſpectũ oculis adimeret in hoc turbine tẽpeſtatis euanuit Romulus: nec poſtea in conſpectu rediit. Vulgo creditũ ẽ illũ a patribus fuiſſe laceratũ quod ueriſimile uidebat̃ q uero pximi romulo ſteterãt dixerũt illũ ſublatũ in cœlũ euanuiſſe populus mœ. q deſiderio ſui regis tenebat̃ nõ hoc ſibi pſuadere poterat. & qa apparebat rẽ ad ſeditionẽ ſpectare:

poſt dies aliquot iulius proculus: ſiue id ratus: ſiue ut populi dolorem mœroremq; conciliaret in cõcionem prodiit & his uerbis conſolatus eſt po. ro. dicens mane: & prima luce ſibi obuiam factum eſſe romulum & dixiſſe. Abi nuncia romanis cæleſtes ita uelle. ut mea roma caput orbis terrarum ſit: proinde rem militarem colant: ſciantq; & ita poſteris tradant nullas opes humanas armis romanis reſiſtere poſſe: hæc locutus ſublimis abiit. qua propter uerbis huius proculi fides eſt adhibita: ut omnes iuſſerĩt ſaluere romulum deumq; ſalutauerint. Secreta: quia ipſum romulum ſumma ope occulata diſcerptum atq; laniatum ſciebant.

Et reſidens celſa latialis iuppiter alba.
Veſtaleſq; foci. ſummi quoq; nũinis iſtar
Roma faue cœptis. nõ te furialibus armis
Perſequor: en adſũ uictor terraq; mariq;
Cæſar ubiq; tu9. liceat mõ nũc quoq; mileſ
Ille erit ille nocẽs qui me tibi fecerit hoſtẽ
Inde moras ſolluit belli tumidũq; p amnẽ.
Signa tulit propere: ſicut ſqualẽtibus aruiſ
Aeſtiferæ libyes uiſo leo cominus hoſte
Subſedit dubius: totã dum colligit iram.
Mox ubi ſe ſæuæ ſtiulauit uerbere caudæ
Erexitq; iubã & uaſto graue murmur hiã
Infrẽuit. tum torta leuis ſi lãcea mauri tu
Hæreat. aut latũ ſubeant uenabula pectus
Per ferrum tanti ſecurus uulneris exit.
Fõte cadit modico. paruiſq; impellit̃ ũdis

¶SVLPI. Iuppiter lacialis: lacialẽ iouẽ in monte albo dedicauit aſcanius ad cuius ſacra quæ latinæ dicebantur totũ latiũ conueniebat: & rex ſacrificulus romanus. Huic oli humano ſanguine teſte lactantio ſacrificabant. Cælſa: tũ propter ædificia tũ quia in alto colle erat. Veſtaleſq; fo. ueſtã hoc eſt inextinctã flammã æneas e troia in latiũ aduectã lauinii dedicauit. Aſcanius inde albã tranſtulit Poſtea Numa põ. romæ conſtituit. Inſtar ſũ. nu. quæ es mihi pro ſummo deo. Inſtar nomẽ indeclinabile eſt a quo fit inſtauro ad priſtinã ſimilitudinẽ reparo: nã reſtauro barbarũ eſt. Furialibus. impiis & per furore ſumptis. Victor tu. ter. propter gallias & germaniæ partẽ pacatã dixit. Mari: propter britanniã quã primus romanorũ cũ uictoria inuaſit. Tuus. ſ. miles ac ſi diceret defenſor tuus Tuoq; parens imperio. Nunc q; etiã nunc quũ uideã arma contra te ferre ſi liceat ex imperatore miles caudã. Ille ille: epanalapſis: hoc eſt cũ maiore ſignificato repetitio facta ut Diomedes ait. Nocens: impius & rebellis. Qui me ti. fe. hoſt. qui cauſã mihi dabit in te pugnandi. Soluit mo. bel properauit ad bellũ & diſſoluit cauſas retinẽtis bellũ. Propere. ſ. raptim intulit aquilas uexilla & lituos. Tumidũ am. Rubiconẽ hymbribus & ſolutis niuibus auctũ. Sicuti: Comparat cæſarẽ leoni qui ſine reſpectu ſalutis ſuæ irruit in uenatorẽ. Squalentibus: horridis & deſertis. Aeſtiferæ: patientis æſtus feruoreſque ſolis. Hoſte. uenatore. Cominus: prope. Subſedit: firmat ſe. Verbere ſe. ca. percuſſione & ictu magnæ caudæ uel quia ipſe ſeuus. Plinus li. viii. ait Leonũ animi index cauda: ſicut & equorũ aures: nãq; & has notas generoſiſſimo cuiq; natura tribuit. Immota ergo placido: clæmens blandienti quod rarũ eſt crebrior enim iracondia eius in principio terrã uerberatur: incremento terga ceu quodã incitamento flagelantur. Iubã: ſetas & cyrrhos coli. Infremuit: cũ fremitu emiſit. Vaſto hia. magna omnis aperitione. Mauri: in mauritania aphricæ regione leones naſcuntur. Torta: immiſſa. Hereat: uulneret & ſit fixa. Subeant ingrediantur. Securus tã. uul. negligens uulnus. Exit per. fer. per ipſam haſtã ruit in uenatorem.

¶OMNIBO. Latialis: quia in oppido alba quod in monte condiderat Aſcanius templũ iouis erat latialis quod nomẽ accepit quia latinæ feriæ illi erant dedicatæ. Latinæ. n. erant ſacra iouis celeberrime conſtitutæ: ad quæ ex omni latio populi conueniebant. de quibus infra. oſtendens confectas flamma latinas. Foci ueſtales: æterni ignes ueſtæ: nã ueſta græce ἑστία interpretat̃ ignis eo q in templo eius perpetuus ignis ſeruaret̃. Hinc conſecratæ erant uirgines que. perpetuã uirginitatẽ ſeruarent: iõ ignis in templo eius repoſitus eſt: quia ex omnibus elementis ignis purior eſt: unde uirgines intemeratæ eſſe debent & incorruptæ ſicut ignis. Inſtar. i. quæ es mihi ſimilitudinẽ nũinis. Fũnalibus. i. pernicioſis & lætiferis armis: iõ ĩquit arma ſũo: ut pro ĩperio tuo augẽdo atq; amplificãdo pugnẽ. Ille erit no. ego ĩ iurã illius qui me ſibi hoſtẽ iudicauerit ulciſcar. Incertus cæſar his uerbis quod faceret: amnem trãſiit. Tũidũ: qũo tũidũ cũ dixerit parui rubicõis: quia ĩbribus creuerat amnis uſq; ad ripas. Sicut ſqual. per ſimilitudinẽ oſtẽdit quẽadmodũ ſe habuerit cæſar: cũ ad rubicõnẽ peruẽit. Hoc ĩquit: qũo leo facere ſolet cũ uẽator aut paſtor ĩſtet obiiciẽs uẽabulũ prio horret: deinde cũ cauda irã cõceperit: nõ tiet uẽatorẽ: nec ipſa arma ĩuadere: ita cæſar ſubſtitit aliquãtulũ ut leo. Squalẽtibus ĩcultis ſterilibus nimio calore. Nã aphrica ẽ ĩ meridie ubi ſol rapidiſſimus ẽ: iõ ſterilitatẽ ĩ agris generat. Libiæ: aphricæ quæ ab ĩopia aquarũ nomẽ habet; λιπω relinquo: & ὕω pluo. Colligit. i. recipit. Ver. cau. i. ſe cauda uerberãdo. Nã qui de animalibus ſcripſere: dicũt leonẽ ſe cauda uerberare. ut ad irã cõcitet. Plinius. Leonũ animi ĩdex cauda: ĩmota blãdicias oſtẽdit: iratus cauda terrã uerberat: deĩde terga ceu quodã ĩcitamẽto flagellat̃. Stimulauit: ĩcitauit ĩ irã. Sæuæ p ipſe ſæuus. Infrẽuit: cũ frẽitu emiſit. Tũc. ſ. ita iratus: nec ferrũ tiet: ſed medioſ ruit moriturus ĩ hoſtes. Si per quãuis. Mauri ſũt populi aphricæ iberiæ oppoſiti: quia græcis maurus ĩ uocãt a colore peruſto ἀμαυρὸν nigrũ: & ẽ ſpẽs pro genere: quia ĩ aphrica maiores & ſæuiores leones naſcũt̃ q̃ alibi. Vẽabula: uẽabulũ ferrũ aptũ uẽatiõi ĩuue. Et nuda teneat uẽabula mãma. Subeãt: ſuccedãt. Exit emicat: exilit. Fõte: deſcribit fluuiũ quẽ cæſar trãſiuit cõtra præceptũ fatorũ. Rubicõ: ut oſtẽdit ſtrabo iter Ariminũ & Rhauenã excurrit ĩ adriaticũ pelagus: hũc fluuiũ & Eſim amnẽ qui labitur iter Anconã & ſenegalliã: fecere antea terminos italiæ atq; galliæ. Delatus igit̃ cæſar ad rubiconẽ: qui italiã diffinit: parũper: ut refert Appiãus ſubſtitit & ad fluuiũ proſpectãs: quecũq; euẽire poſſet mala: ſi illũ trãſiſſet armatus: mẽte cogitare cœpit deĩde ad præſẽtes cõuerſus: hæc effatus dicit̃. Cõtinẽtia huiuſcemõi trãſitus o amici malorũ ĩitiũ mihi affert trãſitus

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

uero uniuerſis mortalibus imponet.His dictis ueluti furore concitus tranſire pergit.Hoc inquiẽs:iacta alea eſt de inde curſu arrepto Ariminũ circa aurorã ingreſſus eſt:nec diu moratus ad ulteriora contendit arcibus præſidia imponens: & quecunq; in curſu obſtiterant uel ui uel humanitate ſibi uendicans . Fugæ igitur & conuerſiones omnibus in locis ſumma trepidatione fieri cœpere.Curſus quoq; nullo ordine admixto fletu.Q ue omnia intelligentes conſules:Pompeũ per italiã delectus facere ueluti rep. extremo in periculo poſſita iuſſerunt . reliqui uero ſenatorii ordinis cũ cæſaris.impetũ tã ſubito adeſſe intuerentur:trepidabant:& pœniteť eoſ contigit q͂ cæſaris peticiones ueluti iniquas reieciſſent tunc quidẽ iuſtas arbitrati cũ timor eorũ animoſ a contentione ad conſiliũ maturitatẽ traduxiſſet. Fõte mo.parua aqua a natura abundat:ſed iugibus ac perpetuis imbribus inflať.

Pũice⁹ rubicõ quum feruida cãduit æſtas
Per q; imas ſerpit ualles,& gallica certus
Limes ab auſõiis: diſterminat arua colonis;
Tũ uires præbebat hiẽs: atq; auxerat ũdaſ
Tertia iã grauido pluuialis cinthia cornu.
Et madidis euri reſolutæ flatibus alpes.
Primus ĩ obliquum ſonipes opponiť ãnẽ
Excepturus aquas: molli tũc cætera rũpit
Turba uado faciles iã fracti fluminis ũdas
Cæſar ut aduerſam ſuperato gurgite ripã,
Attigit:heſperiæ uetitis & conſtitit aruis
Hic ait hic pacem temerataq; iura relinquo
Te fortũa ſequor: ꝓcul hic iã fœdera ſũto,
Credidimus fatis,utendũ eſt iudice bello,
Sic fat⁹ tenebriſ noctis rapit agmia ductor
Impiger,& torto balearis uerbere fundæ
Ocior & miſſa parthi poſt terga ſagitta
Vicinumq; minax inuadit ariminũ,ignes
Solis lucifero fugiebant aſtra relicto,
Iamq; dies primos belli uiſura tumultus
Exoritur. ſeu ſpõte deũ ſeu turbid⁹ auſter
Impulerat,mœſtam tenuerũt nubila lucem

¶SVLPI Puniceus :flauus rubicundus : punicus autẽ aphricanũ ſignificat. Cadit mo.fõ.defluit e paruo lacu. Cãduit.exarſit.Vnde candens ferrũ dicimus quod ignitũ eſt.

Serpit:labitur. Certus li. uetus terminus nã togatã galliã ab italia antiqua ſeperat . Diſterminat : diuidit . Auſoniis co.habitatoribus italis nã Vltĩa italiæ urbs Ariminiũ erat . Prima Galliæ Rauena.Poſtea ciſalpina ipſa gallia italæ eſt annexa. Hyems præ.ui. erat auctus hymbribus hyemalib⁹ propinquabat enim Ianuarii finis. Cynthia ter. plu.tertius lunæ dies quo ſunt maiores hymbres.Luna ut Virgilius & plinius tradunt tertio quarto die futuræ tempeſtatis dat ſignũ {Nã ſi ſplendens exorta puro nitore fulſerit ſerenitatẽ Si rubicunda uentos{Si nigra pluuias portendere creditur Cynthia dcã a cyntho monte dæli ubi cũ apolline cõlitur

Grauido:obtuſo & obſcuro: Alpes niues alpiũ methonimia. Reſolute ma.fla.eu. diſſolutæ pluuia quã eurus induxerat qui ſua tepiditate niues uere diſſoluit .{primus ſo.ualidior quiſq; equus aut qui primũ ingreſſi ſunt{uel lege per hypallagẽ.Sonipes obliquus opponiť in primũ amnẽ.Erãt enim equi obliqui in alueo fluminis ut impetũ aquæ exciperent:facilioreq; tranſitũ reliquis darent. Excepturus: aquarũ uiolentiæ obſtaturus. Moli ua.per locũ nõ profũdũ nec uiolentũ. Rumpit:rumpendo præterit. Faciles : ſine uehementia. Fracti : debilis: Cæſar ut ad . cæſar poſtquã rauenã diſceſſit.concionatus apud tertiamdecimã legionẽ quã ſolã ſecũ habebat omnes inimicorũ in ſe iniurias commemorauit illi clamore ſublato cũ reſponderent paratos ſe eſſe ad imperatoris ſui tribunorũq; in iurias defendendas Ariminũ cũ ea legione profectus eſt . ibiq; tribunos pl. qui ad eũ confugerant conuenit.reliquas legiones ex hybernis euocat & ſubſequi iubet . Gurgite:flumine. Vetitis:tũ .S. decreto tũ quia illic erat ſuæ prouinciæ terminus.

Temerata:uiolata a pompeio & a ſenatu qui ullã æquã conditionẽ nec dare nec accipere uoluit. Procul ſũ.fœ. pactiones iter me pompeiũ & Senatũ. Credidimus fa.commiſimus fœ.ipſa deorũ uoluntati ut bello ſint pro æqua cauſa iudicari. Bello iudice : nõ amplius ſenatu qui male iudicat de cauſa mea{Legiť & uindice ſed minus ꝓbat. Verberator.ictu & lapide rotũdo emiſſo. Fũde ba.funda inſtrumẽtũ eſt ex funibus ut loris ex quo lapides glãdeſq; emittũť ẽ & retiſ gẽus & lapilli in anulo receptaculũ quoddã{Baleares duæ inſulæ ſũt in mari hiſpãio cõtra littora terraconẽſia apud quas uſus fũdæ inuẽtus eſt & adeo celebratus ut matres paruos filios alias aues eſſe nõ ſinerẽt niſi quas fũda adepti fuiſſẽt.Florus tamẽ ait cibũ puer a matre nõ accepit niſi q͂ ipſa mõſtrãte percuſſerit . Miſſa poſt terga.parthi inter fugiẽdũ in ſequẽtẽ hoſtẽ poſt terga ſagittas emitũt. Ariminũ:colonia i umbra cũ annibus Arimio & Apruſa. Fugiebãt:obſcurabãť ſole aduentãte indicatq; aurore tp̄s in quo lucifer ſolis fulgore poſtrẽus extiguiť. Lucifero : phoſphoro ẽ aũt ueneris ſtela q̃ oriẽtẽ ſolẽ p̄cedit:eadẽ ipſo ocidente heſperus ueſperus ueſperugoq; dicitur . Tumultus concitatiões & inſultus. Seu ſp.de.ſeu prodigio ſe & deorũ pmiſſu: Auſtere tu.notus nebuloſus. Nubila te.mæ.lu.nubilus dies fuit & mœſticiã præ ſe tulit.

¶COMNIBO. Puniceus:cuius unda punicea ẽ.i.rubicõda a quo nomẽ accepit rubicon . Cãduit .i. accẽſa ẽ tp̄e æſtatis. Per imas u.qa ipſe hũilis eſt p imas ẽt ualles labiť. Certus li.eſt qdã q̃ſi termius galliæ ciſalpie. nã ab urbe rauẽna uſq; ariminũ ꝓtẽdiť gallia ciſalpina : cuius rubicõ annis eſt haud ꝓcul ab urbe Arimini incipit ſed ab Arimio flamia uſq; ad Anconã tẽdit deinde incipit ager picẽus q uſq; ad fines urbis romæ tẽdit. Diſtermiat diſtiguit:ueſ.diſcrimiat ĩ duas ptes findit qa diuiſionẽ facit iter galliã & italiã Tũc: ſi pu⁹ fluit rubicõ qũo dixit tũidũ annẽ trãſire cæſarẽ:qa tunc cũ trãſiuit tũidũ annẽ hyems fecerat. Cynthia tertia.ſignificauit tribus mẽſibus pluuiã iugẽ fuiſſe.Cynthia dicta eſt luna a Cyntho mõte deli.ĩ quo ſolũ natale fuit dianæ & Appollis.

Grauido cornu pluuioſã fuiſſe lunã oſtẽdit eo q͂ ĩbres cœpat & auxerat amnẽ. Alpes euri reſo.fla.quia Eurus ab oriẽte flãs ſp alpes.i.niues alpiũ in pluuias reſoluit. Primus oſtẽdit qũo trãſcendit amnẽ cæſar . ex obliquo n.amnis obiecit ualidiores equos:q tãtiſp obtierẽt annẽ dũ ĩbecillis trãſirẽt . Obliquũ.i: trãſuerſa aq̃. Sõipes a ſonitu pedũ equus dr̃ grãdior & robuſtior. Rũpit: ꝑ irrũpit: Apherẽſis eſt. Molli uado . Molliori facto equis

ferocibus annis impetũ retinentibus. Fracti:oppoſitione equorũ. Cæſar ut nũc proſequitur dicẽs:quod cæſar fecerit poſtq̃ leges ſemel trãſierat :dicit eni cæſarẽ inuitũ hoc feciſſe:& cætera oia fatis permiſiſſe. Ripã aduerſam .i.ulteriorẽ. Superato.trãſgreſſo.Vir.Hoc ſuperate iugũ. Aruis ueti.lege romanorũ. Heſpiæ:italiæ.Hic ait:cõſcius uiolate legis inquit. Hic:hic anadiploſis eſt.i.geminatio quæ uehementiã aliquã ſignificat. Temerata:uiolata. Te for.ſeq.quẽcũq; eni mihi exitũ dederis:te ſequar. Pro.ſu.fœ.pro ſint.i.nulla fœdera poſthac peruẽtura ſunt:ſed oia ferro gerẽtur. Credi.i.fidẽ dedimus.ergo utẽdũ ẽ fatis. Vindice bel.quia bellũ erit quod iniuriã noſtrã ulciſci poterit:& oſtẽdere an iuſte bellũ ſuſceperim. Sic fatus: ſẽper cæſarẽ celeritatẽ faciẽdi præſtitiſſe cæteris oſtẽdit.dicit.n.oẽs moras diſpuliſſe:nec diẽ expectauiſſe:cõparationeq; exprimit mirã uelocitatẽ. Glãdis:quã fundæ baleares mittere ſolẽt.nã in mari gaditano inſulæ baleares noie:ſunt q̃ hoc nomẽ ideo cõſecutæ ſunt:q͂ balearici peritiſſimi ſint hac iaculãdi funda & dicũtur ἀπὸ τοῦ βάλλειν.i.iacẽdo eas græci gymnaſias uocãt quia nudi æſtatẽ exigãt:uel dicuntur a balteo herculis comite quẽ illic reliquit cũ ad geryonẽ nauigaret.Liuius.ſcribũt hiſtorici illic matres filiis ſuis propõere p̄miũ:ſi metã deſignatã funda tetigerint: nec prius eos cibũ attigere q̃ demõſtratã metã funda percuſſerint dicit ergo motũ cæſaris tãta celeritate fuiſſe:ut miſſæ glãdis funda celeritatẽ ſuperaret. Ocior:uelocior.Torto.uer.exprimit geſtũ iaculãtis. Fũda.dicta a fundẽdo:q͂ glãdẽ plũbeã fundat. Sagitta miſ.quia parti fugiẽtis tãta arte ſagittas mittũt:ut perſeq̃ntes percutiãt. Vir.Fidẽteq; fuga parthũ uerſiſq; ſagittis.

Vicinũ:poſtq̃ rubiconẽ cæſar trãſiit:dicit arminũ ipſum ueniſſe:unde incipit flaminia: Ariminiũ:ut docet ſtrabo ẽ umbrorũ colõia: ſicut & Rauẽna:uerũ utraq; rõanos accepit inquilinos hẽt ãt Ariminũ portũ & eiuſdẽ nois amnẽ. Minax:minabũdus qa quocũq; iret exitiũ minabať. Aſtra fu.qa nocte qdẽ cœperat iter cũ Ariminũ uenit:iã ſolis ſplẽdori aſtra cædebãt.i.iã dies aduẽtabat. Ignes.ſ.ſplẽdorẽ ſolis. Luci.ſtella ẽ nũcia diei.ĩ mane ergo & in ortũ ſolis apparet lucifer unde a græcis φωσφόρος diciť:ſic & nocte ueniẽte in occaſu uideť eadẽ ſtella. Reli.luci.qa ultima ſtella cœli ẽ lucifer:q ſplẽdore ſolis offuſcať.ſtellæ ãt nũq̃ occidũt:ſed fixe ſunt ſp in firmamento: ſed maiore ſolis ſplẽdore ſupueniẽte offuſcať lucifer ãt maior ẽ ſtella cæteris ideo ſplẽdor eius diuturnior ẽ. Iãq; dies iã dies oriri cœperat:i quo pricipiũ belli erat futurũ. Tumultus:diciť auctore Fabio:quaſi timor multus:quia motu belli primo hoies timẽt.dicit illã diẽ obortã:fuiſſe obſcuratã:ſiue naturaliter q͂ cœlũ nubes obduxerint. Nubila:pro nubes. Tenuerũt:texerũt:quia nubes obſcuritatẽ inducũt:qđ ſignũ mœroris ẽ:ſicut lux læticiæ:unũ ſequitur ex reliquo:quia ſi obſcurũ ẽ mœſtũ:ideo uideť. Spõte de:ut ſignificarẽt futurũ malũ dii. Auſter.q uẽtus pluuiã inducit unde aliter notus uocat ἀπὸ τῆς νοτίδος ab hũore. Impulerit.ſ.illas nubes.

Conſtitit ut capto iuſſus deponere miles
Signa foro:ſtridor lituũ clãgorq; tubarũ
Nõ pia cõcinuit cũ rauco claſſica cornu.
Rupta qes:populi ſtratiſq; excita iuuẽtuſ
Dirupuit ſacris affixa penatibus arma,
Q ue pax lõga dabat:nuda iã crate fluẽteſ
Inuadunt clypeos:curuataq; cuſpide pila.
Et ſcabros nigræ morſu rubiginis enſes,
Vt notæ fulſere aquilæ romanaq; ſigna.
Et cælſus medio cõſpect⁹ ĩ agmine cæſar
Diriguer metu:gelid⁹ pauor occupat art⁹
Et tacito mutos uoluũt ĩ pectore queſtus,
O male uicinis hæc mœnia condita gallis:
O triſti damnata loco:pax alta per omnes
Et trãq̃lla qes populos:nos p̄da furentum
Priaq; caſtra ſum⁹:meli⁹ fortuna dediſſes
Orbe ſub eo-o ſedem:gelidaq; ſub arcto:

¶SVLPI. Miles:Sinecdoche:præmiſerat enim cæſar.ccc. equites & militũ.v.milia. Litue:lituus eſt tuba ærea flexa q̃ & cornu dicitur bacculus augurũ ĩ ſummo recuruus. Tubarũ:tubæ rectæ ſunt. Claſſica nõ p.hortendos & bellicos cõcentus. Cornu:buccinã recuruã intelligit diuerſã a lituo

Excita.ſ.cõmota a lectis. Dirupit:raptim rapuit. Affixa: ſuſpenſa. Penatibus.ſ.tẽplorũ tholis & poſtibus in quibus pacis tẽpore ſuſpenduntur. Inuadũt:accipiunt. Clypeos ſ. uetuſtate ſe diſſoluẽtes & carioſos exeſiq; corii:Clypeus ut i.xxxv.plinius docet dictus eſt nõ a cluendo.i.a pugnãdo ut peruerſa grãmaticorũ ſubtilitas uoluit : ſed a Clypho q͂ eſt ſculpo:illic eni affigebãtur imagineſ. Crate.cõtextura uiminea aut lignea. Vir.flectũtq; ſalignas Vmborũ crates:nuda abſq; corio. Curuata c.curuato ferro:exuetuſtate. Scabroſ m.r.aſpros ſitu rubiginoſo qui ferrũ exedit. Notæ cognitæ romanaq; ſi ſiue interp̄tatio eſt ſiue intelligit tubas & lituos a quibus dependẽt illa minora militũ ut lupi apri minotauri & equi picte quibus centuriones utebãtur. Diriguere:in horruere. Gelidus p.nũq̃.n.timor ſine frigiditate exoritur.

Ac t.m.hypallage ut ſit q̃ſtus tacitos in muto pecto.i.ſine uoce uel quæſtus mutos.i.ſubmiſſos. O male locuſ comiſerationis mouentis affectũ a loco & quod ſoli ſint in miſeria & quod alias fuerint etiam in maiore uerſati. Male c.infauſte edificata contra galliam. Vicinis g.cum galli uicini ſint.

Damnata a fatis deputata. Triſti:infelici. Alta.profunda ſumma. Furentum:concitantium bella. Primaq; c.hic enim exercitus italiam inuadentes primum ſe collocãt.

Sub or.eoo:in extremo oriente ubi habitant qui ſolẽ execranť quia eius feruore uexantur. Arcto:ſeptẽtrione ubi tã uehemens frigus ut illic pellici gethæ licet totũ corpus præter os oculoſq; induti uix degere poſſunt.

¶COMNIBO. Conſtitit ubi cæſar oppidum irrupit:primo forum cœpit deinde iuſſit claſſica canere:ut terreret Ariminenſes:qui nondum ſomno excitati erat:audito ſtrepitu tubarum expergefacti ſunt ad armaq; properauerunt:quæ diu fixa ſteterant:& his armis inſtructi in forum concurrebant ſed ut uiderunt cæſarem ſublimen in medio agmine ſtantem:ſtatim pterriti ſunt. Miles:exercitus poſuit:in ſingulari pro militibus. Deponere ſigna .i.figere in medio foro. Lituus:diciť icurua tuba ad ſimilitudinẽ litui uirgæ.qua uſus ẽ Romulus cũ auſpicia urbis caperet:uel ſit litiũ teſtis. Clãgor:fictitiũ eſt nomẽ. Claſſica.cor.ſua ſigna belli & tubæ flexibiles:ſignificãt ẽt ſonũ ipſum: Rupta.ſ.ẽ. Excita:mota electis:nã excio cis excire penultima correpta eſt tertiæ cõiugationis:dicitur & excire quartæ cõiugationis penultima producta. Diripuit:raptim abſtulit. Arma fixa.nã mos fuit ueterũ

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA

ut tēpore pacis arma tēplis ſuſpenderēt. Lōga pace uſi:nullis armis iſtructi fuerāt. Fluē.di.i.tabeſcentes. Crate ατε Κρᾶ Τέιϊ tenere:qa iuicē uimia cōtexebāt:Cratibus.n.ātiqui ſolebāt uti.p ſcutis:nā crates uiminibus textas fuiſſe legius:qbus cōglutinatiōibus cōiūgebāt:ut eas ualidiores facerēt:iō dicit iuaſiſſe clypeos nudis cratibus,cū tabuiſſent coria ſupi poſita. Nuda:apta creatæ q̄ coriis bouū tecta fuerat. Curuata tela:qa antea illis nō uſi fuerant cuſpidē obtuderāt. Scabros.i.aſpos qa rubigine ferrū corrodit niſi exerceas. Vt notæ:nūc dicit q̄uō ſe Ariminenſes hūerint poſtq̄ ſigna rōana in medio foro fixa cognouerint:& aquilas lucidas:& Cæſarē i medio agmine ſublimē cōſtitiſſe. Notæ aq.qa nouerūt ſigna rōana Ariminēſes.q̄ pro.i.& ē phexegeſis. Cælſus cæ.i.i ſublimore loco. Dirriguere.i.horruere. Geli at.qa metu mēbra torpeſcūt. Et ta.mu.uo.inſp.Hypallage eſt pro:ipi multi ſecū taciti cōqrebātur. O male ponit q̄relas ſecretas ariminēſiū:heu mœnia male cōdita:& reddit rōnē:qa pax p oēs trāq̄lla ē nos uero p̄ria bella rōanis illata ſentimus:ſiue domeſtica ſiue externa fuerint. Male:infelici auſpitio. Vicinis gal.qa teſte Appiano:hæc ciuitas gallia egrediētibus prima in Italia ſeſe offert. Triſti lo.ſ.galliæ ciſalpinæ.q̄ uſq; ad rubiconē fluuiū tēdit. Dānata:qa uobis pro dānatione cōtigit:ut hoc loco ædificaremini. Pax:p cōparationē oſtēdit ipſos eſſe miſeriores:alibi pax oīa tenet:nos iā initia belli ſentimus. Alta:profunda:& ē locus cōmiſerationis:cū,oňdimus nos in maioribus miſeriis ſemp p̄ cæteris fuiſſe ad cōmiſerationē cōmouentur auditores. Præda fu.i.gerētiū bella. Caſtra:qa ſumus tāq̄ caſtra quotieus bellū hic incipitur. Orbe ſub eoo.i.india. Gelidaq; ſub arcto.i.in ſcythia & in ſeptētrione:q̄ regio q̄uis frigidiſſima ſit:tamē nobis eſſet gratior.

Erranteſq; domos:latii q̄ clauſtra tueri.
Nos primi ſenonū mot⁹:cymbrūq; furētē
Vidimus:& martē lybies:curſūq; furoris
Teutonici:quotiēs romā fortuna laceſſit:
Hac iter eſt bellis:gemitu ſic quiſq; latenti
Non auſus timuiſſe palā:uox nulla dolori
Credita:ſed q̄tū uolucres cū brūa coercet
Rura ſilēt:medi⁹q; iacet ſie murmurē pōt⁹
Tāta qes noctis,gelidaſ lux ſoluerat ūbraſ
Ecce faces belli:dubiæq; in prælia menti

❡SVLPI. Errātes do.ſcythas itelligit qui in curribus habitant neq; oppida munita habent neq; certa tuguria certoſue agros poſſidēt.Hora.cāpeſtres melius ſcythæ quoq; plauſtra rite uagas trahūt domos.Viuūt.Potes & de Nūidis in aphrica intelligere qui olim uagi palātes quo nox coegerat ſedes habebāt ut Saluſtius ait. Tueri cla.ſeruare fines:& termios Italiæ galliæq;. Noſ pri.Iniqui:fati deploratio ē cū ſimilis in felicitatis expræſſiōe. Senonū mo.Galli ſenones ex ultimo oceano frugū uiniq; fama cōmoti in Italiā uenietes inter alpes padūq; cōſederūt inde per Italiā uagātes Cluſiū obſedere Romā ueniētibus Fabius cū exercitu occurrit ad Aliā flumē.ſed ipſi illata īgēti clade Romā cæperūt. Cimbrūq; fu. cymbri Teutoni & Tugurini cū eorū terras inundaſſet oceanus & pulſi gallia hiſpaniaq; fuiſſent terras quas colerent a rōanis p legatos petiuerunt.Repulſi arma intulere & cū ſilla nū malliū & ſcipionē fugaſſent caſtriſq; exuiſſēt a mallio deniq; deleti ſūt. Martem ly.ſecūdū bellū pūicū quo Hānibal ex hiſpāia i italiāq; traiecit exercitū:q̄q̄ reuera nō recta p ariminū uia ſe cōtulit. Laceſſit bel.uexat armis. Quiſq;:ariminenſis. Latēti:ſubmiſſo & ſecreto. Credita:cōmiſſa:nullus.n.audebat apta uoce deplorare dolorē.& ē hypallage nā nullius dolor ē creditus hoc ē cōmiſſus uoci. Sed q̄tū.ſilētiū ariminēſiū ruris & maris trāq̄lli ſilētio cōparat. Quū bru.co.quā pp hyemale frigus aues nō canūt. Medius pō.mare a terris lōge remotū:in quo ut maiores fluctus:ſic & maior quies eſſe ſolet. Noctis ge.lux dies orta noctē fugauerat. Faces bel.icitamēta itelligitq; tribunos q cæſarē irritarūt & iflāmarūt.

❡OMNIBO. Errātes.ſ.in meridie:nā in aphrica q̄ eſt meridici ſubiecta numidæ hitatores ſunt:q nūq̄ in eodē loco cōſiſtūt:una cū plauſtris liberos & oīa bona uehūt errātes:& ubi nox dephenderit:ibi habitāt ſicut Vir.dicit. armentaurus apher agit tectūq; larenq;.an potius p domos errātes ſignificat ſcythas q in tentoriis p cāpos errabūdi uiuūt nullis urbibus:ut docet Salu.& Hora.in carminibus. Cāpeſtres melius ſcythæ quorū plauſtra uagas rite trahūt domos. Clauſtra:quia principiū italiæ eſt flaminia & ager picœnus. Nos primi motus ſenonū:ſenones galli urbem qui deuaſtarūt nos primū iuaſere.Cimbrū teutones & cimbri cū de relictis ſedibus ſuis cū uxoribus & liberis ad italiā uenere:ut illi īperarent:quos marius funditus deleuit ad aquas eſtias:& p̄rio quidem dicit eos ariminū ueniſſe. Furentem:bello. Libyes.ſ.Hānibalis.nā Hānibal de Pirreneis mōtibus primū placentiā uenit q̄ ciuitas eſt Galliæ ciſalpinæ. Martem libyes.i.Hānibalem libycū qui de libya exercitū i italiā deduxit. Curſumq; teutonici cū cimbris & ambronibus fuerūt & eū magno ac prope innumerabili exercitu Italiā inuaſere. Quotiens ro.for.la.i.nūq̄ bellū rōanis infertur.quin nos illud primi ſentiamus:reddit ad illud quod cœperat nos primi ſenonū motus.Hac.i.per noſtrā urbem bella ſentiuntur. Sic quiſq;:ſubaudi a ſuperiori cōquærebatur. Latenti.i.ſuppræſſo nequis audiret quia timebat dicere palam. Credita:commiſſa. Sed q̄ uol. Similitudinem oſtendit illos tenuiſſe ſilentium. Tanta inquit fuit ariminenſium quies:q̄ta eſt auium tempore ayemis:aut q̄ta eſt in mari cū trāquillū fuerit. Bru.cohe.uo.nā cū pruina tecta ſunt rura:uolucres frigent nec canere poſſunt. Lux ſol.exorta dies erat cū hæc gererent. Ecce faces belli:iā inquit dies aderat cū Curio & Marcus Anto. tribuni plæbis ex urbe depulſi:q partem cæſaris defenderent ariminū uenerūt cōtumelia ſe affectos q̄rentes apud cæſarē:quia fortūa ēt uolebat:ut iuſte bellū atq; arma mouiſſe uideret cæſar.nā cū ſenatus cōſulto deliberaret ut ſucceſſor cæſari mitteret Marcus Anto.& Curio & Quintus caſſius.qm intercedebant:ne illi ſucceſſor eligeretur:in curia primū quidem grauiter reprehenſi ſunt:& deinde cum in propoſito ſuo perſtare uellent:ſenatuſconſulto a conſulibus ex urbe pulſi ſunt.uñ ariminū uenerūt cōq̄rētes apud cæſarē de iniuria ſibi illata a romanis:hinc multo magis indignatus eſt cæſar contra romanos. Duo fuere marcelli cæſari aduerſantes & cōſules ambo:prius Claudius marcellus qui teſte Suetonio retulit ad ſenatum ut ei ſuccederet añ tp̄s:quoniē bello cōfecto pax eſſet:ac dimitti deberet uictor exercitus.uerum ut Appianus refert:hūc Marcellū pōpeius orationis placabilitate & beniuolentiæ ſimulatione cōpeſcuit.Nec multo poſt alter Caius Marcellus i cōſulatu ſucceſſit fratri patrueli ſuo claudio Marcel

lo:& æmilius paulus una cum eo ad cōſulatū eligitur. Tribunus uero curio:& ipſe inimiciſſimus Cæſari:populo acceptus.præterea ad dicendū paratiſſimus:ex his teſte Appiano.Cæſar marcellū nullis pollicitationibus ad ſe allicere potuit.Paulū uero mille & quingentis talētis beniuolū ſibi reddidit:ut neq; pro illo qcquā ageret:aut molire tur contra:curionē autē ut pro ſe ageret:plurimo ære alieno opprǽſſum facile adegit qui apertius ac turbatius rem protulit:nec ſucceſſores cæſari mittendos eſſe decreuit:niſi & pōpeio mitterentur:egreſſis aūt urbe cōſulibus:enſeq; pōpeio oblato:ut pro patria in cæſarē ſurgeret.Curioni ulterius nulla ſupra urbē poteſtas erat:cū nihil proficeret:nec cæſari quicquā auxilii afferre poſſet:& iā tribunatus elaberetur tē pus:ueritus pro ſe ipſo curio ſumma celeritate ad cæſarē cōtendit rauēnā:blande admodū ſuſceptus:cæſar cū gratias ageret ob ea quæ egiſſet. rerū ſtatū cœpit inquirere.Curio copias oēs in unū cōferre ſuadet:uniuerſumq; exercitū ad urbē agere:cæſari ecōtra de cōciliatione adhuc agendū uidebatur.cōſules porro Marcellus & Lentulus Antoniū & Caſſiū:qui tribunatū una cū curione geſſerūt ſenatu excedere imperāt:ne in tribunatu aſſidentes quicq̄ acerbius ab ullo patiātur.ii celeriter nocte iā multa clanculū ad cæſarē uenere:curru mercenario aduecti ſeruilibus amicti ueſtibus quos cæſar eo habitu indutos exercitui oňdit:uerbis milites irritās q uiros tā p̄claros:tāq̄ ingētia opatos hoſtes iudicaſſent ac pro ipſis uerba faciētes turpiſſime expuliſſent.hæc tāgit Lucanus.Antonius tamē iuſſu cōſultū poſtq̄ e tribunali deſcēdit:q̄ſtus q ſacroſanctā dignitatē cōtumelia affeciſſent:e ſenatu egredit:bella:occiſiones:proſcriptiones:ciuiliū fugā:bonorū publicationes annūciās:exercitationē etiā ipias extulit in eos qui harū rerū cām attuliſſent. Ecce faces.ſ. Marcus Antōius curio & Caſſius tribuni plæbis. Dubiæ mēti:Nō q cæſar dubius eſſet bellū ſuſciperet an nō:ſed dubius erat qđ faceret:imo illis hoc exploratū erat unde mēti cæſaris potuerant addere ſtimulū.

Vrgētes addūt ſtimulos:cūctaſq; pudoris
Rūpūt fata moras.iuſtos fortuna laborat
Eſſe ducis motus:& cauſas inuenit armis.
Expulit ancipiti diſcordes urbe tribunos
Victo iure minax iactatis curia gracchis.
Hos iā mota ducis uicinaq; ſigna petētes
Audax uenali comitatur curio lingua:
Vox quondam populi:libertatēq; tueri
Auſus:& armatos plebi miſcere potentes
Vtq; ducē uarias uoluentē pectore curas
Conſpexit, dum uoce tuæ potuere iuuari
Cæſar ait partes:q̄uis nolente ſenatu
Traxim⁹ ipiū:tūc quū mihi roſtra tenere

❡SVLPI. Vrgentes:impellentes. Mēti du.cæſaris adhuc dubitātis an eſſet proſecuturus. Moras pu.pudebat eni cæſarem in patriam arma inferre:ſed tribunorum aduentu pudor omnis eſt diſſolutus:quia uidebatur iuſtam bellādi cauſam adeptus hoc eſt ut ſacroſanctæ poteſtatis iiurias ulciſceretur. Laborat:conatur efficere ut iuſti uideantur. Expulit an. Cum res cæſaris nullo pacto per tribunos in urbe cōpōi poſſet. dataq; eſſet pompeio cura ut cæſari exercitus opponeret & Curio ſuis pollicitationibus & interceſſionibus nihil proficeret. Lentulus marcelluſq; conſules.M.Antonium &.Qu.Caſſium tribunos ſenatu excedere imperauere:ne in tribunatu aſſidentes quicq̄ acerbius ab ullo paterentur eam ob rem Antōius iratus quæſtuſq; de magiſtratu quod ſacroſanctam dignitatem contumelia affeciſſet:exercitationes impias in conſules extulit.& conducto curru ſeruiliq; teſte amictus una cum caſſio & curione ad cæſarem confugit ex Appiano. Curia mi.ſenatus iratus & minitans. Victo iu.uiolata & oppræſſa iuſtitia nō enim licebat tribunos e ſenatu & urbe expellere. Iactatis gra.obiectis & cōmēoratis Grachorum ſeditionibus & cede.Tyb.enim Grachus aphricani ex filia nepos:&.C.gracchus frater eius ſeditioſi fuerunt:& in ipſis oppræſſi ſeditionibus. Ancipiti:dubia.nam pars Cæſari pars pompeio fauebat. Diſcordes:reſiſtentes ſenatui hoc eſt pompeianis. Curio au.curio antea cæſari inimiciſſimus populo acceptus:& ad dicēdū paratiſſimus a cæſare ingenti mercede corruptus eſt eius defenſor eſſet.plurimoq; ære alieno quo erat oppreſſus eſt ab eo liberatus ut Tranquillus appianuſq; tradunt.& ideo inquit uenali lingua quia ſuā eni operā uendiderat cæſari audacē uero appellat quia cōtra ſenatū cæſarē tuebat. Vox quon.po.olim tribunus qui pro populo loq̄batur. Auſus.aduerſus potentiores. Et armatos plæ.mi.magna ab eloquio laus quod ſedatis ſeditionibus plæbi potentiores cōciliarit. Varias cu.de rebus agendis. Dū uo.t.A ſui cōmemoratione officii beniuolentiā captat & quid ſit inde cōſecutus exponens petit ſuadetq; ab utili tuto & ut maturet cōſulit.Argumentaturq; a minori ad maius & a minus utili & difficili ad utilius & facilius.Poſtea irritat ipſum ab ingratitudine inuidiaq; ſenatus qui pro p̄mio qđ ei deberet quaſi ſuppliciū parat.itē a pōpeii odio qui decreuit ipſum oio proſternere. Voce:eloquio meo. Traximus i.produximus p̄tātē ſuā.Nā cū quinquenniū Gallias cæſar obtinuiſſet &.L.Domitius minaret in cōſulatu ſe ei exercitus adēpturū:fauente Curione effecit:ut pōpeius & craſſus aduerſus illū peterent cōſulatū & ſibi in quinquenniū imperiū prorogaretur. Tenere ro.e ſuggeſto in foro populū alloqui.

❡OMNIBO. Fata deorū fortuna. Cūctaſq; pudo.qa ſi qs pudor inerat mēti cæſaris illū penituſ ſuſtulerāt. Iu.for.la.qa fortūa uidet hoc uoluiſſe oňdere:ut bellū iuſte mouere uideret cæſar. Armis.i.bellis. Ancipiti urbe qa pars cæſari:pars pōpeio fauebāt. Diſcordes tri.i.An.ca.& curionē q itercefferāt ne ſucceſſor cæſari i galliā mitteret. Victo iure:tribunitio:qa tribunitia ptās erat ſacroſancta:uñ dicit curia minax:qa iure nemini tribuno plæbis poterat nocere. Iactatis:iproperatis qa qđ gracchis cōtigerat tribunis:idē & uobis cōtigit quia expulſi eſtis e curia. Hos iā:dicit curionē qui ſupiore anno tribunus fuerat ſe illis comitē dediſſe.hic Curio plurimū eloquentia ualebat & cōcionē ſæpe ad plæbē habuerat:ut ſeditionē in populo faceret:his ſtimulis impulſus cæſar ē:ut qđ aīo cōceperat.Nūc tādē efficeret. Hos.ſ.tribunos plæbis.M.Antoniū &.Qu.Caſſium. Vicina:quia Ariminū eſt haud procul ab urbe. Curio audax:quia auſus eſt cōtra ſenatus auctoritatem partes cæſaris defendere. Venali lin.qa cauſidicus cās precio egerat:illi liguā uendere dicuntur qui p̄cio cauſas agūt in foro. Vox quōdā po.i.tribunus:quia uox populi eſt tribunus plæbis:eo q agere ſolet de cōmodis plæbis. Libertatem.ſ cōtra nobilitatē nō dubitat ſenatui & patriciis ſi opus eſſet reſiſtere: Poten.nobiles. Vtq;:quia tali erat ingenio & eloquentia

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

ut cæſarem uidit cogitabundum & incertum:quid primum quidue ſecundum aggrederetur:his uerbis quæ ſe quuntur illum aggreſſus eſt. Voluentem:cogitantem. Varias cu.quia indiuerſas partes cogitans trahebatur. Dum uoce:dum oratione mea factionem tuam potui defendere. Traximus:produximus imperium tuum:eti am inuito ſenatu:ut & prouinciam galliam cum imperio teneres. Nolente ſenatu:ut tibi ſucceſſor mitteretur. Imperium:ut dux eſſes. Tenere roſtra: roſtra erant ſedilia in foro:ubi tribuni plæbis concionari ſolebant ad populum.roſtra dicta ſunt quia deuictis antiatibus bello nauali a romanis anno urbis quadringenteſimo & ſex tocecimo ſuggeſtum illud.i.ſedile erat ornatum roſtris nauium.

Ius erat: & dubios i te träſfere quirites.
At poſtq̃ bello leges ſiluere coactæ
Pellimur e patriis larib⁹ patimurq; uolẽtes
Exilium:tua nos faciat uictoria ciues.
Dũ træpidãt nullo firmatæ robore partes
Tolle moras: ſemp nocuit differre paratis:
Par labor atq; met⁹ pretio maiore petũt
Bellãtem geminis tenuit te gallia luſtris
Pars quota terraꝝ:facili ſi prælia pauca
Geſſeris euẽtu:tibi roma ſubegerit orbẽ
Nunc neq; te lõgi remeantẽ põpa triũphi
Excipit:haud ſacras poſcũt capitolia laur⁹
Liuor edax tibi cũcta negat:gẽteſq; ſubac
tas Vix ĩpũe feres:ſocerũ depeller̃ regno
Decretum ẽ genero:ptiri nõ potes orbẽ
Solus habere potes.ſic poſtq̃ fatus: & ipſi
In bellũ ꝓno:tãtum tamen addidit iræ
Accenditq; ducẽ quantũ clamore iuuatur

℄SVLPI. Transferre:traducere & inclinare ad tibi fauen dum. Quirites du.incertos cui fauerent. Coactæ bel.ui inimicorum oppræſſæ. Iam enim exercitus quidã pompeii ſenatui aſſidebat:& enſis fuerat pompeio a.CL.marcello tra ditus:ut in cæſarem iret & tota italia delectus habebantur. Siluere:non auditæ obſeruatæq; ſunt. Elati.e domibus & patria. Volentes:nõ inuiti exulamus. Facit ci.in ciuitatem reſtituat. Partes fir.nul.ro.aduerſarii debiles. Tolle mo.ac celera. Semper no.diſ.pa.Sententia eſt illis qui parati ſunt nocet mora. Par la.me.hoc eſt non maiori labore atq; peri culo contra Romam pugnabis q̃ dudum cõtra galliam:ſed maiori certe cum præmio. Geminis lu.Nouem ſolos ãnos galliis præfuerat cæſar: tamen duo luſtra poeta fuiſſe dicit. Eſt autem luſtrum quinq; annorum ſpatium. Quota mini ma. Euentu:ſucceſſu. Tibi ro.ſub.or.roma uicta orbis te dominum faciet. Pompa:comitatus & multitudo officioſa. Remeãtem:a domitis hoſtibus. Haud ſa.ornabatur enim Capitollium corollis & laureis quum quis erat triumphatu rus. Sacras:uel quia phœbo ſunt conſecratæ:uel quia ad Io uis maximi templum erant. Liuor edax.Inuidia ſe ipſam abſumens.Hora.Inuidia ſiculi non inuenere tyranni maius tormentum. Vix fe.im.uix impunitus præteribis quod ho ſtes ſubegeris. Genero:pompeio. Partiri non pe.or.cum aduerſariis nihil potes habere commune:quoniam pompe ius parem non patitur: ſed certe poteris ſolus regnare. Et ip.præſertim ipſi qui inclinatus erat ad bellum.

℄OMNIBO. Dubios quiri.quia concionibus crebris ego romanos incertos ad partes tuas tranſtuli. Dubios: an tibi an põpeio faueret.Quirites romani dicti ſunt a curibus ciuitate ſabinorũ.nã.T. Tatius & romulus cũ pa ribus auſpiciis imperiũ ro. regerent Romulus ut ſibi beniuolentiã ſabinorũ cõiũgeret ro.oẽs a curibus urbe ſabi na quirites appellari uoluit. Sed poſtq̃:ait o cæſar ubi oppræſſæ ſunt bello leges:nec potuimus ꝓ magiſtratu no ſtro agere q̃ ad dignitatẽ tuã ſpectarẽt:per uiolentiã e ciuitate expulſi:ad te confugimus:in te ſpẽ noſtrã oẽm repo nẽtes ut tua uictoria nos in patria reſtituat. Leges ſil.quia cõtra bellũ & arma leges nihil ualẽt.nã leges ſilent iter arma. Pati.q; uol.exi.nõ inuiti:ſed noſtra ſpõte libẽter exulamus cã tua. Faciet ut ci.ſed uictoria tua nos qui ho ſtes iudicati ſumus ciues reſtituet. Dũ trepi.arguit a facili nã cũ exercitu tuo romã inuaſeris põpeiũ & alios roma nos armatus & paratus imperator inermes offendes:facile ergo erit illos ſubigere.deinde arguit a minori ad ma ius.ſi maior labor fuit:maiuſq; periculũ debellãdi galliã q̃ minus erit in debellãda roma.debes ergo hãc rẽ ſuſcipe re o cæſar. Partes.ſ.cæſaris & põpeii:q̃ in dubio ſũt. Tolle moras quia nocuit ſp differre paratis:catholica ſnia ẽ. Par la.ſi par eſſet labor & periculũ in capiẽda roma:q̃tus fuerit in debellãda gallia:appeti oporteret aĩo:quia ma ius p̃miũ cõſequereris:ſed cũ plus laboris pluſq; periculi in debellãda gallia:q̃ in capienda ro.ſit:minus fuit p̃miũ. Pretio ma.quia ubi labor & periculũ ſunt:pretiũ maius appetitur. Metus:pro periculo poſuit a p̃cedẽti id qd ſe quitur. Bellantẽ:probat ꝙ maior fuit labor in debellãda gallia:q̃ roma capienda. Pars quota.q.d.minima.ſic Iu ue.Quãuis quota portio fecis achææ. Geminis lu.quia per decẽ annos occupatus fuit in debellanda gallia:quæ ẽ minima pars terrarũ:ſed paruo tẽporis ſpacio romã cõparare poteris:& declarat per cõparationẽ:quia cũ igẽti la bore galliã per decẽniũ debellaueris:triũphũ tãtũmodo tibi dare nõ potuit: ſed uicta a te roma te dominũ terrarũ faciet. Luſtrũ:ẽ ſpaciũ quinquennii græce ολυμπιασ: Facili euẽtu.i.nõ laborioſo exitu:quia facile finire bellũ erit imperatori. Tibi roma ſu.or.capta roma dominus eris terrarũ:cũ ex Gallia tantũmodo inuidiã ſis cõſecutus. Nũc:i.debellata gallia. Lõgi tri.quia ſic triũphare ſolebãt:ut currũ auratũ & albis equis ueherent:& lõgus ordo captiuorũ triũphãtes antecederet.Remeãtẽ.ſ.deuictis hoſtibus. Capitolia lau.nã in capitoliũ lauro coronati triũ phãtes uehebãtur. Liuor cũ.ne.quia nihil e cõſecutus ex illa uictoria niſi inuidiã.Liuor. pro cã effectũ ponit:nã i inuidia facit hoĩes liuidos:quo nullũ genus hominũ eſt pernicioſius. Edax:quia rodit ſeſe:& alios:unde iſocra tes φρονοσ ἐστι μετισ τον καρον τοισ εχουσι:hoc ſolũ iuſtũ habet inuidia ꝙ inuidũ prius pũgit. Gẽteſq; ſu.&(ſi diis placet)inquit:nõ poteris uiciſſe impune:quia tibi pœna erit uiciſſe hoſtes:alii uero ſolent præmia ha bere. Decretũ: deliberatum. Genero:pompeio:inuidioſe dixit. Socerũ:cæſarem. Partiri orbem.ſ.cum gene ro tuo ſed ſolus habere potes.Sic hæc oratio curionis uim maximam perſuaſionis habuit nam animo ſponte ſua cõmoto facile erat ſtimulos addere:& per ſimilitudinem nõ aliter inquit cæſar incitatus fuit q̃ curſor ſonipes in olympicis certaminibus qui q̃uis ſit arrectus animo ad curſum:tamen ubi clamorẽ circunſtantiũ & flagella audi

uerit:multo magis curſu rapitur. Prono:quia Cæſar q̃uis ſponte iratus eſſet:tamẽ addidit ſtimulos. Eleus ſo nipes.i.æquus curſor apud Elidem ciuitatem arcadiæ:ubi olympia iouis certamina apud olympum montem ſin gulis luſtris celebrabantur:ad quæ curſores & pugiles coueniebant.

Eleus ſonipes:q̃uis iã carcere clauſo
Immicat forib⁹:ꝓnuſq; repagula laxet.
Cõuocat armatos extẽplo ad ſigna mãipl
os
Vtq; ſatis trepidũ turba coeũte tumultũ
Cõpoſuit uultu:dextraq; ſilẽtia iuſſit.
Bellorũ o ſocii qui mille pericula martis
Mecũ ait experti decimo iã uincitis ãno.
Hoc cruor arctois meruit diffuſus i aruis
Vulneraq; & mortes hyemſq; ſb alpib⁹ ac
tæ
Nõ ſecus igẽti belloꝝ roma tumultu
Cõcutitur:q̃ ſi pœnus tranſcẽderet alpes.
Hannibal.iplẽtur ualido tyrone cohortes
In claſſes cadit oẽ nemus: terraq; mariq;
Iuſſus cæſar agi. quid:ſi mihi ſigna iacerẽt

℄SVLPI. Sonipes ele.æquus piſeus.elis oppidum eſt in acaia in campis eleis quos etiam elidem ptolemeus appel lat.ubi eſt & piſa amnis alpheus: fiunt illic Ioui olympio lu di olympiaci quinquennales uariis certaminibus ſed equo rũ curſu percelebres. Iuuat cla.plinius ait.Certãtes equos adhortationem & gloriam intelligere. Carcere clau.carceri bus & funibus ipſis obſtantibus. Immineat fo.ſic obiices e greſſurus. Laxet repa.lẽtet & impellat funes.Repagula in quit feſtus ſunt quæ patefaciendi gratia ita figuntur ut ecõ trario peragantur hæc & repages dicũtur. Conuocat cæſar ut ſupra ex eius cõmẽtariis diximus poſtq̃ Rauẽna diſceſſit de ſuis iniuriis eſt apud milites concionatus.Inde Ariminũ poſt tribunorũ aduentũ quos ut ſcribit Appianus in ſeruorũ ueſtibus oſtẽderat milites irritaſſet qd uiri clariſſimi ſic eẽnt eiecti iudicatiq; hoſtes rurſus concionẽ cõuocaſſe credibile eſt. Extemplo ſu.uerbũ ẽ ab auguriũ tẽplo deductũ. Mani plos manus & ordines militũ ſic olim appellato ſigno mani pulo fœni quod ſequebat̃.Oui. Pertica ſuſpenſos portabat longa maniplos:Vnde maniplaris.noia miles habet. Com poſuit uul.ſedauit graui aſpectu. Tumultũ:murmur & fre mitũ. Turba coeũ.cũ cõueniret multitudo. Bellorũ:Qui uo lũt hãc orationẽ in iudiciali genere & in iudiciali eẽ cõſtitutione ridiculi.pfecto ſunt totaq; errãt uia eſt.n.in gene re deliberatiuo eoq; tẽdit hæc actio ut milites ad iperatoris & ſuas iniurias fortiter uindicãdas & põpeii tyrãnidẽ extinguẽdã:& ad denegata p̃mia rapiẽda incẽdat:Videt̃ ãt in cõſultatiõe poni an ſint inferẽda i aduerſarios arma liberãdaq; patria an nõ:& affirmatiuã pacta ſuadet.habetq; demõſtratiuũ genus imiſtũ qd hic põpeius a ſupbis fa ctis uitupat̃.In primis igit̃ q̃ttuor uerſibus qui ꝓ exordio ſunt captat cæſar bẽiuolẽtiã qd ſocios magnanimos & uictores appellat & attẽtos reddit auditores quũ dicit hoc meruit. Martis:militiæ & ꝓliorũ metonymia. Decio iã ui.an.iã decẽnio cõtinuo uictores eſtis. Hoc me.acſi dicat audite ſenatus in gratitudinẽ.In ar.ar.ideſt in Gallia Germania & britãnia:q̃ ſunt ad ſeptẽtrionẽ expoſitæ. Mõtes:chariſſimoꝝ. Hyemes ac.ſub al.frigora hyemalia q̃ toleraſtis in hibernis ad alpes. Actæ:ductæ. Nõ ſe.Narratio eſt quã ut lucidiorẽ faciat breui utitur collatiõe. Nõ ſe.nõ alite r. Concutitur tu.terretur perturbatione & metu maiore. Quã ſi pe.ꝙ ſi iterũ ex hiſpania in ita liã reuerteretur cũ infeſto exercitu. Cohortes.multitudines equitũ:& hoc dicit tũ quia Domitius ei deſignatus ſucceſſor:cũ quattuor milibus armatorũ fuerat urbe egreſſus. tũ etiã quia ſenatus iuſſerat põpeiũ cẽtũ &.xxx.mi litũ ex theſalis cõgregare:& ex finitimis nationibus fortiſſimos quoſq; deligere:ut ait appianus. Tyrone ua.no uis militibus & robuſtioribus. In claſ.ca.om.ne.multæ naues fiunt ad me perſequẽdum. Agi.uexari. Quid:ecli pſis uerbi ageretur ſi a maiore argumentum ſumptum ex coniectura. Si ſigna.iacẽt.

℄OMNIBO. Carcere:pro carceribus:carceres eſt locus & meta ubi arcentur equi anteq̃ in curſum emittantur & dicitur quaſi arcer ab arcẽdis equis. Clauſo:quia adhuc linea recta teneatur. Carcere cla.retentis equis. Fo ribus.ſ.carcerum. Laxet repagula:quia toto pectore procliuis lineam percutit:ut tranſiliat:ſed tamen ab auriga detinetur. Conuocat:nunc dicit quomodo ad concionem exercitum ſuum cõuocauerit.oratione ſua ad bellum incitaturus.cum igitur magno ſtrepitu milites conueniſſent uultu & dextra illis ſilentium impoſuit:ut ſignifica ret apud eos orationem uelle habere quibus tacentibus:ſic cæſar incepit. Maniplos.manipli dicũtur ordines mi litum.collecti in principio fuerunt centum tantummodo & centuriones præerãt maniplis: deinde Tarquinio re gnante aucti ſunt.nam ex duobus factus eſt unus.ſ.latino & romano. nam romani & latini cum adhuc pauperes eſſent haſtis fecerunt manipulos herbæ illigari:& eas pro uexillis ſequebantur.Ouidius Pertica ſuſpenſos porta bat longa maniplos.Vnde maniplaris nomina miles habẽt. Signa:uexilla. Trepi.trepidantem timore uel feſti num.ut Ne trepidate meas teucri defendere naues. Turba.i.multitudine militum:quæ magno fremitu concur rebat. Bellorum o ſo.a beniuolentia principium facit commemorans fortitudinem & uictoriam militum. Illuc autem tendit indignum eſſe ut uictores exilio mulctati:hoſtes patriæ iudicentur. Socii proprie ſocius in laborẽ dicitur:& bene ſe parem illis facit. Mille peri.multa.finitus pro infinito. Decimo iam uin.an.quia per decem an nos galliam ſubegit populo ro.& illyricum Germaniam & Britanniam. Arctois.i.ſeptentrionalibus:& propter romanos trans rhenum incolẽtes dixit. Sub alpi.actæ.quia ibi omnia gelu rigent. Non ſecurus uidete q̃ ingra ti ſint romani.nam quibus præmia uictoriæ debent:eos etiam tanq̃ hoſtes perſequuntur:nõ certe maiore ui han nibalem perſequerentur:q̃ nos perſequi ſtatuerunt. Tranſcenderet al.Hannibal enim expugnata ſagunto trãs alpes exercitum duxit:& cum nulla parte in italiam tranſire poſſet:in galliam ciſalpinam deſcẽdit: & urbi romæ per.xvi.annos bella & clades innumerabiles intulit:ut in maximo periculo uerint romani:& fere uicti. Implẽ tur:ſupplentur. Tyrone Tyro nouus miles dicitur:ſignificat nouum exercitum ab aduerſariis comparari:& rapit eos in odium quia ſint crudeles:& in inuidiam:propter potentiam & factiones eorum quibus benefactorem inſe ctant̃.In claſ.propter naues fabricandas. Agi:impelli.ſ.eſt iuſſus. Quid.ſ.facerent.ſi a gallis uictus & fuſus fuiſ ſem.q.d.nullo pacto me incolumen paterentur.

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

SVLPI. Marte ſub aduer.ſi uictus & fugatus fuiſſē prælio infelici. Feroces:fortes. Ruerent in ter.perſeque rentur me. Nunc cum for.Nunc cum ſimus uictores:& dii uideantur nobis maxima polliceri uexamur. Veniat lon.Tacitæ obiectionis cum irriſione confutatio.ac ſi dixiſſet quiſpiam. Magno & forti cū exercitu te pompeius inuadet. Dux ſo.pompeius debilitatus longo ocio. Cum ſu.mi.cū euocato uel tumultuario:ſic eni auctore Ser uio tria militū genera Euocati qui ad ſubitū bellū pro milite ſunt. Tumultuari qui in uno militant bello & Iurati qui uigintiquinq; annos militaturos ſe iurāt.Idq; latenter uidetur obiicere quod pōpeius alias dixerat Exercitus ſibi nō defuturos & cū tellurē pede cōcuterēt:inde ſe eductu rum.

Marte ſub aduerſo ruerēt in terga feroces
Gallorum populi:nūc cum fortuna ſecūdis
Mecū rebus agat:ſupiq; ad ſūma uocātes
Tentamur:ueniat longa dux pace ſolutus
Milite cum ſubito:pteſq; in bella togatæ
Marcelluſq; loquax: & noia ūna catonis
Scilicet extremi pōpeiū emptiq; clientes
Cōtinuo p tot ſociabūt tempora regno:
Ille reget currus nōdum patiētibus annis:
Ille ſemel ratos nūq̄ dimittet honores:
Quid iā iura q̄rar totū ſuppreſſa p orbē
Ad iuſſam ſeruire famē:quis caſtra timēti
Neſcit mixta foro:gladii cū triſte minātes

Parteſ toga.uiri a militia alieni paciq; aſſueti. Marcel luſq; lo.C.marcellū intelligit qui cōſul cū lentulo erat Clau dius eni qui cū Paulo æmilio fuerat conſul q̄q̄ de ſucceſſore ei mittendo egiſſet:minus tamen uidebat infenſus. Et no. ua.Ca.hoc eſt Cato uani noīs inſipiens & imperitus qui ge rit cōtrariū effectibus noium.Catonē eni auctore plutarcho ueteres appellabāt:cui plurimarum rerū uſus & experientia inerat:& Catū ſapientē & prudentē dicebāt ut Dioniſius ait.
Scilicet:pōpeiū in inuidiā odiūq; adducit eius clientelas fe licitatē & potentiā aperiēdo:& ipſius tyrānidē manifeſtā im probādo. Extremi:clientes remotiſſimarū nationū ſectato res quos ſuæ dignitatis cā tuetur. Empti:quos ſua largitio ne ſibi infecit obnoxios. Per tot tempora:a ſua adoleſcētia in hunc uſq; diē. Regno:nō eni ciuē ſed regē agere uideba tur. Ille re.cur.Ille triūphabit ante legitimos annos. Nā an te triceſimū annum:cōſulatū triumphū-uegerere nō licebat Pompeius uero poſt perpennam e ſicilia.fugatū damnatūq; Carbonē & interemptum & poſt ſillæ hoſtes ſuppliciis illic affectos. In aphricā contra.Gn.Domitiū qui Mario fauerat miſſus illic iperatorē appellatus:& Cæſo Domitio & cōpræhēſo Hyarba Numidiā intra diē quadrageſimū ſub iugauit:annū quartū & uiceſimū agēs. Reuocatus a Sylla magnuſq; ſalutatus triūphū petiit:illo diſſuadēte cū pp ætatē tū qd rē nō geſſerat auſpiciis propriis:& qd nō dū fuiſſet in ſenatū admiſſus cū eū nō ſine ſyllæ ſimultate ob tiuiſſet:quo uideret admirabilior curru a quattuor elephātis tracto triūphū ducere ſtatuit anguſtiori tamē porta phibitus:equis cōſpectus ē ut tradit plutarchus. Honores ra.magiſtratus quos nō legittimæ ē aſſecutus:& qui bus nūq̄ uacauit. Cōſtat aūt ipſum cū apud agrū picenū diuerteret in agris ſuis quos illic ampliſſimos habuit:cō mouiſſe oēm picenū ut ſillæ faueret:cui poſt Cinnā occiſum cū Carbone cōtentio erat.Itaq; teriiū & uiceſimū na tus annū ptor a nemine deſignatus in Auximo oppido ſe ipſum pro ptore in ſubſollio in medio foro conſtituit.
Quid iā ra.libro nono ad acticū Cice.tradit legē cōſules cōſcripſiſſe qua pōpeio per quinquēniū oīs poteſtas rei frumētariæ toto terrarū orbe daret. Supprǽſſa:reſeruata ut nihil inde eueheret:uel coli uetita. Seruire ad fa. iuſ.ſubiecta eſſe pōpeio ut famē faciat cū uelit ideoq; Clodius in pōpeiū cauillās dicebat nō pp famē ſcriptā eē le gē:ſed ut lex ſcriberet factā eē famē. Quis ca.qd eſt laudi tribuēdū magno uituperat.Nā cū pōpeius cōſul ſolus a ſeruio ſulpitio inter rege creatus ſtatim duas leges promulgaſſet:unā de ambitu & alterā de ui:in qua noiatim Clodii cædē in uia appia factā expſſerat eſſetq; reus milo:& dū cā a iudicibus cognoſceret īmēſum clamorē tolle rēt Clodiani:armatis militibus cōſul forū cōpleuit:ne quis populi tumultus cōcitaret.Hac re territi clodiani:ſilē tio uerba teſtiū per biduū audiri ſunt paſſi & aſtāte præſidio accuſatus defenſuſq; eſt Aſconius auctor ē. Caſtra: milites. Foro:iudicibus. Gladii milites ipſi. Triſte:uulnera & mortem.
OMNIBO. Feroces.ſ.ingenio & uictoria.Ruerēt inter.i.me fugientem perſequerentur. Nunc poſt proœ miū uenit ad argumenta:quibus oſtendat facile poſſe uinci inuidos & obtrectatores:& arguit a facili:ꝙ imperato res & nouis militibus inſtructos minore labore uincere poſſent:cū ipſi ſint ueterani & in armis diu uerſati: Ad ſumma:ad maximā dignitatem & gloriā. Tentamur:impedior & irritor ad bella. Veniat dux.trahit in contem ptionem aduerſarios & primo oſtendit idoneū nō eſſe pompeiū ad bella:quia fortaſſe illis difficilius:uideri pote rat:ꝙ pompeius uir bellicoſiſſimus & bellicæ artis peritiſſimus uinci deberet:ſed in cōtrariū probat dicens longa pace deſuetū eſſe a bellis gerendis. Solutus:a priſtina bellicæ artis laude. Milite cū ſu.cū tyrone paulo ante pa rato qui facile ſuperetur. Togatæ:nō armatæ: Partes:ut ſenatores. Marcelluſq; lo.hoc dicit ne aliquis miretur mirū in modū ꝙ cōſules & ſenatus ſequerentur pompeiū:& inter cæteros maximæ cato:cuius ſententia probari poſſe ab omnibus uidebatur.Marcellus.n.conſulerat & ſeruius ſulpitius quo tēpore bellū ciuile nunciatū eſt: qui primi fuerūt cōſules qui retulerūt de ſucceſſore Cæſari mittendo.ſed tribuni plæ.Marcus Antonius & caſſius & Curio interceſſerant. Loquax:quia marcellus nimia eloquentia fretus cōtra Cæſarē nō in arma pcedendū diffi niuit:ſed Cæſari mittendū ſucceſſorē ut priuatus exercitu rediret:& legiones dimitterētur. Et noia ua.cato.nō poteſt negare quin magna apud hoīes habeatur Catonis opinio:ſed licet magna ſit:tamē uana & mendax. Sci licet:licet in odiū adducit pōpeiū:& inuidiū:tamē hoc loco præcipue id facit:ꝙ dicit illū ante tēpus cliētes largitio nibus corrupiſſe:quibus fretus audet oia per præliū facere. Sociabūt.i.ſi ſuper clientibus fuerit ſociatus pōpeius omni tempore regnabit.q.d.nō. Extremi humiles & abiecti. Empti.ſ.largitionibus quos ſibi pecuniæ largitio nibus ſubiectos fecit:ſignificat ergo ambitione pompeium tantas opes adeptū eſſe. Tempora re.i.ab adoleſcen tia uſq; ad ſenectutem. Reget cur.i.triumphabit: quia triumphare erat cæſis hoſtibus imperatorem curru ſubli me uehi albis equis in capitolium. Honores:nam Gn.Pompeius in aphrica Caium Domitium & hiarbam re

gen lybiæ bella moliētes interfecit:& uigeſimoquarto anno quod nulli romanorum contigerat triumphauit.nun quam di.ho.nunquid tyrannus ſemper erit & finem dignitatibus nunquam ponet: Supprǽſſa ſubiecta.ſ.poteſta ti ſuæ. Iuſſa fa.legem frumentariam tetigit quam Cicero defendebat.Gn.pompeium annonæ præfectum.terræ mariſq; quantum romani tenebant dominum fecerunt:unde & portus omnes & merces:fruges:comitiaq; totius agriculturæ negociationiſq; negocia ſub ſua poteſtate erant:unde Clodius cauilari cœpit ſic pompeio & dicere: Non propter famem ſcriptam eſſe legem ſed ut lex ſcriberetur factam eſſe famem: Per or.totum.ſ.cum dominus terræ mariſq; pō.eſſet. Famem.ſ.cum præfectus eſt annonæ factus. Quis ca.quis neſcit pō. militibus armatis cir cundediſſe:quo tempore ſeptus erat corona militum milo:unde Cice.pro milone cauſam dixit: & occiſo Clodio legem tulit pō.ut de cæde quereretur in appia uia facta: unde factum eſt ut militibus armatis ſibi iura fori ſubiice ret. Gladii mi.armati milites inſtrumenta pro militibus.

Iudiciū iſolita trepidū cinxere corona:
Atq; auſo medias prūpere milite leges:
Pompeiana reū clauſerūt ſigna millonem
Nūc quoq; ne laſſū teneat priuata ſenect9
Bella nefāda parat: ſuetus ciuilibus armis:
Et docilis ſyllā ſceleris uiciſſe magiſtrum.
Vtq; feræ tigres nunq̄ poſuere furorem
Quas nẽorī hircāo matrum dū luſtra ſequū
Alt9 cæſorum pauit cruor armētorum tur
Sic & ſyllanū ſolito tibi lambere ferrum
Durat mage ſitis:null9 ſemel ore receptus
Pollutas patitur ſāguis māſueſcere fauces
Quē tamē iueniet tā lōga potētia finem
Quis ſcelerum mod9 ē: ex hoc iā te i pbe re gno
Ille tu9 ſaltē doceat diſceder ſylla.
Poſt cilicas ne uagos & laſſi pōtica regis
Prælia barbarico uix cōſumata ueneno
Vltima pompeio dabitur puīncia cæſar

SVLPI. Cinxere iudicium trepidum:trepidos iudices circundedere. Corona inſolita : multitudine armatorum qui illuc ire non conſueuerāt. Signa : milites qui ſub ſignis erant. Clauſerunt reum:circundederunt cædis accuſatum.
Milite auſo.ablatiuus eſt abſolutus. Perrumpere: penetra re. Medias leges: forum in quo leges ſine armis uigere de bent. Nunc quoq;: mala anteactæ uitæ conſuetudine quid nunc præparet colligit. Suetus: nam poſt uentidios fratres Carbonis fautores Auximo pulſos cum tribus legionibus hoſtes inſequendo & a carbone homines auertendo ad ſyl lam contendit: & fugato : Scipione ad eum peruenit ab eo ꝙ mutuo imperator conſulatus quanquam mundum in ſe natum admiſſus Celtiberiæ profectus eſt & cum metello il lam adminiſtrauit. Docilis.qui facile doctus eſt. Magi ſtrum ſceleris:qui docuit bellum ciuile. Priuata: ſine magi ſtratu. Teneat laſſum:lentum in ocio & ſine imperio.uel le gatur lapſum ideſt iacentem. Vtq; feræ:apta ſed inuidioſa comparatio eſt. Tigres:Tigris uelocitatis tremendæ ani mal & ſemper in iram pronum. Feræ rabidæ: furorem ira cundiam. Hyrcano: ſchytarum.hircania regio in aſia eſt.
Luſtra:cubilia. Altus cæſorum:ſpondeum in quinto loco habet hic uerſus pro dactylo. Lambere : tranſlatio in eum qui ex bello ciuili & ſanguine romanorum ali ſit ſolitus. Si tis:cupiditas. Nullus ſemel.Sententia a feris tracta quæ ubi dulcedine ſanguinis in rabiem uerſæ ſunt nunquam man ſueſcunt. Quem tamen:improbatio a mora in ſcelere nam imponit finem ſapiens & rebus honeſtis ut ſatyrus ait. Tu us ſylla:quem imitaris ſub quo militaſti:qui tibi erat affinitate deiunctus:nam cum ſylla pacata ſibi italia dictatu ram iniiſſet & ſuos omnes diuitiis ſatiaret pompeium ſibi affinitate deiunxit iuſſum Antiſteam Antiſtii ſui patro ni in cauſam ambitus repudiare:& æmiliam priuignam ſuam e metello & ſcauro genitam ducere. Doceat diſce dere: ſuo exemplo qui dictaturam depoſuit. Regno: tyrannide. Poſt cilcias:ab indignitate rei conqueſtio acris: quod benemeritus de patria hoſtis eius acerrimus iniuſtiſſime habeatur & pompeo committatur expugnandus ut cilices & mithridates. Cilicas : uagos pyratas ex cilicia qui etiam per noſtrum mare ad hoſtiam uſq; diſcurre bant. Pontica:in ponti regem geſta. Regis laſſi:mithridatis defatigati tum ſenio tum belli diuturnitate : quia per quadraginta annos & amplius geſtum eſt: Vix conſumata uen.bar.uix finita pontico ueneno.eſt enim pon tus ueneni ferax. & hoc ideo dixit:quia cum de mithridate ſylla triumphaſſet & inde lucullus poſtea eum attriuiſ ſet pompeius atq; ipſum opprimendum ad petram caſtra mouiſſet accepit nuncium mithridatem per pharnacis filii ſeditionem : mortem ſibi conſciuiſſe ac male tentatum ueneno ſpiritum ferro expuliſſe.plutarchus & florus aiunt. Vltima prouincia:ultimus hoſtis debelandus tanquam prouincia.
OMNIBO. Trepi.mi.i.dubium:quia incertus erat milo abſolueretur ne an tolleretur. & in exilium miſſus eſt. Medias le.i.comunes. Pompeiana ſi.quia exercitus pompei circondedit forum. Reum : accuſatum.
Nunc quoq; adeo inquit facile per uim omnia facere fuit pompeio:& cum in ſenectute ſit bellum quoq; gerere poſſit:adducit in inuidiā. Laſſum:ſenio confectum. Priuata.ſine magiſtratu. Cuiuſlibet ar. quia ſyllam ſe cutus eſt ciuilia bella gerentem contra marium. Docilis: peritus. Syllam ma.ſcele.nam contrariæ factiōis fuit pompeius .ſ. ſyllanæ cæſar uero marianæ . ſylla(auctore ſueto.)cæſari multos marios ineſſe dixit. Magiſtrum ſce.ad irriſionem dicit:nam ſylla pernicioſiſſimus & crudeliſſimus omnium romanorum fuit: qui tot milia roma norum in campo martio cecidit:& multos nobiles ac patricios uiros interfici iuſſit: Vtq; fe.apoſtrophat ad pom peium & per ſimilitudinem cædis auidum fuiſſe oſtendit non alter q̄ tigres quæ cum ſemel armentorum ſangui nem hauſerint ſatiari non poſſunt: ſic & tu pompei cum ciuilia bella tractare cœpiſti ab eis deſiſtere neſcis. Sitis .ſ.ſanguinis. Tigres:animalia ſunt tremendæ crudelitatis quæ in hircania abundant:ſpeciem pro genere ponit ut Virgilius. Hircanæque admorunt ubera tigres . At earum truculentia maxime probatur cum maternis cu ris incitantur : cum catulorum inſiſtunt raptoribus : &(ut dicit Solinus) ſuccedent ſibi equites licet.& aſtu quan tolibet fuga amoliri prædam uelint : niſi in præſidio maria fuerint : fruſtra eſt aeſum omne notantur frequen

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

tiſſime:ſi quando latrones ſuos aſportatis catulis renauigantes uident in littore:irritata rabie ſe: dare precipites: uelut propriã tarditatẽ uoluntaria caſtigantes ruina quanquã de fœtu uniuerſo uix unus queat ſubtrahi. Feræ: crudeles. Hircanæ:nã hircania eſt prouincia ſcytharũ in aſia. Luſtra:cubilia ferarũ. Poſuere:pro de. Altus:profundus:quia ex multis armentis ſanguis effunditur. Armentorũ:ſpondaicus uerſus: Sitis durat.i.ſic uiditas cædis tibi permanet. Lambere ferrũ:perſiſtit in tranſlatione.nã tygres lambunt ſanguinẽ ferarũ. Syllanũ.i.ſyllæ quo tempore geſſit bella ciuilia contra Mariũ. Nullius:pro nõ ut aptid Terentiũ nullſus ſũ pro nõ: ſic & pompeius ſemel aſſuetus bibere & ſequi ſanguinẽ ſyllæ manſueſcere nõ poteſt. Quẽ tamẽ:cũ ita regnare cœperis & omnia per uim facere nunquid tandem inueniet hæc tua potentia finẽ. Quis ſcele. mo. ſed ſi inquit nulla ratio adducit: ut exuas tyrannidẽ ſaltẽ exemplũ tui magiſtri ſyllæ qui perpetuã dictaturã depoſuit: te doceat: quia cũ ſylla nocte quieſcere nõ poſſet amicis dictaturã depoſuit:ut profunde dormire poſſet. Tamẽ: anacoluthõ eſt complectur quantus aſſuetus ſis bellis. Modus:finis. Regno.i.tyrannidi inuidioſe dixit poſt cilicas diminuit res geſtas pompei & dicit nunquid deuictis barbaris:etiã contra me bellũ pompe.ſuſcipiet:& poſtquã externorũ regnũ prouincias multas ſuperauerit ergo ne ultima prouincia debellanda pompeio demandabor a ſenatu.q.d.indignũ eſt cũ contra hoſtes arma ſumpſerit contra ciuẽ romanũ arma ſumere. Cilicas.i.pyratas cilices populi fuerunt minoris aſiæ quos pompeius ſuperauit nã cũ omnis maritima regio eius imperio ſubiecta eſſet.adeo illi pyratæ infeſtũ reddiderunt mare:ut interdũ uſq; ad tiberis hoſtiũ peruenirent:ibiq; prætorẽ populi ro.cũ faſcibus cœperint:hanc indignitatẽ cũ nõ poſſet amplius pati romani pompeiũ imperatorẽ delegerunt: ut maritimã regionẽ omnẽ ſubigeret omneſq; pyratas ſuperaret. Vagos:huc & illuc diſcurrentes. pyratæ autẽ a græco dicti ſũt πεpαõ.i.a tranſeundo:quia naues mercatorias ex tranſuerſo tranſeuntes inuadebant. Pontica.i. ponti rex mitridates fuit contra quẽ miſſus eſt pompeius:& per colchos fugientẽ compulit in boſphorũ thratiũ.i.conſtantinopolim:quæ dicta eſt Bizantiũ: & redacta in formã prouinciæ poſtea filius mithridatis nomine pharnax patri bellũ intulit.qui in turre obſeſſus ueneno cui aſſuefecerat uſq; a puero ſe interficere uoluit: ſed cũ nihil proficeret a gallo percuſſore necem impetrauit:alii tamẽ acutiſſimo uenẽo extinctũ ferunt.quos hic lucanus ſequitur. Barbarico.ue.quia nõ ſoliti fuerunt romani ueneno gerere bellũ ſed armis:ergo barbarrũ fuit bellũ nõ romanorũ cogere hoſtes ad uenenũ.

¶SVLPI. Quod non uictrices. Factum quod improbant aduerſarii iuſtiſſimum ſibi & neceſſariũ fuiſſe oſtendit:quia & ſibi & ſuis militibus merces denegabatur:quorum magis cauſa q̃ ſua ſe moueri oſtendit: Quod:quia. Aquilas uictrices: ſigna ſub quibus gallias uicinus. Non paruerim: non obediuerim. Merces:præmia ut conſulatus honores triumphus. His conciliatio eſt. Præmia:ſtipendium:miſſio colonia:& agri. Non me du.ſine me alio quocunque. Triumphet:ex triumpho enim ſua præmia miles conſequebatur. Con ferret ex:commiſerationis locus ad militum animos incendendos nam ſi præmia iuuentutis amiſerint neceſſe erat ſenibus mendicare. Exangnis: debilis & frigida. Quo ſe confe.ad quem.confugiet. Emeritis:emeriti dicuntur qui obierunt legitimum militiæ munus. Quæ rura.qui agri dabantur enim ſingulis ſeptenna plurane iugera: Veteranus uetus miles & belli peritus. Quæ mœnia:colonia: An melius a contrario exemplo auget indignationem nam pyratis data eſt colonia & ciuibus denegatur. Magne:o pompei.

Quod nõ uictrices aquilas depõere iuſſ⁹
Paruerim:mihi ſi merces erepta laboꝝ eſt:
His ſaltẽ lõgi (nõ me duce) præmia belli
Reddãt: miles ſub quolibet iſte triũphet
Cõferet exãguis quo ſe poſt bella ſenect⁹
Quæ ſedes erit æmeritis:quæ rura dabũt
Quæ nr̃ ueteranus aret:q̃ mœnia feſſis:
An melius fient pyratæ magne coloni:
Tollite iã pridẽ uictritia tollite ſigna
Viribus utẽdũ ẽ quas fecim⁹:arma tenẽti
Oĩa dat qui iuſta negat,nec numina deſũt
Nã neq; p̄da meis nec regnũ q̃rit,armis
Detrahimus dominos urbi ſuire paratæ.

Pyratæ: quos poſtquam pompeius in deditionem accepit a locis maritimis remouit: & mediteraneę regionis fecit colonos. Melius:honeſtus q̃ ciues benemeriti de rep. Tollite.orationis concluſio eſt qua quid agendum ſit commotis militibus imperat. Tollite tollite:epanalepſis. Iampridem uicticia:iam diu per decennium uincere conſueta. Quas fecimus:quas exercendo comparauimus. Arma tenenti.ſententia eſt cuius hic ſenſus.Qui inermi abnegat iuſta dat etiam iniuſta uim inferenti. Omnia: etiam quæ iuſte negaret. Nec numina deſunt: diis fauentibus rẽ benegeremus.nã militũ animos graui ratione & acclammatione ſtimulis plena cõfirmat. Regnũ tyrannis. Detrahimus do.ci.uolumus tyrannos ex urbe ad ſeruiendũ ꝓmpta & inuidioſe dños cũ unũ intelligit dixit.

¶OMNIBO. Quod non iniuſtam cauſam belli dicit:quia uidelicet noluerim arma doponere:nam cum cæſar triumphum peteret:non ſolum non obtinuit: ſed hoſtis patriæ iudicatus eſt. Mihi ſi mer. ſumit argumentum ab honeſto.nam cum uolumus perſuadere exemplis aliquid ſolemus ab utili uel ab honeſto uel a facili arguere. hic arguit ab honeſto & a iuſtitia cuius partes ſunt quattuor.ſ.prudentia:iuſtitia.Fortitudo.& modeſtia & a partibus iuſtitiæ naturalis quæ ſunt ſex.ſ.religio pietas: gratia obſeruantia ueritas uindicatio.gratia benemerentibus ſua debita munera reddere. ſed mihi non modo reddiderunt debita genere munera uerum pro rep. bene geſta hoſtis adiudicatus ſum:ſed gratia quæ mihi debetur non reddatur mihi:ſed ſaltem his militibus qui ſanguinem ſuum pro rep.effuderunt.captat beniuolentiam a militibus ſuis cæſar: cum dicit non magnifacio q̄ mihi præmia ſunt adempta:ſed his reddantur qui imperiũ po.ro.peperunt ſanguine ſuo. Nõ me du.expecto duce.i.nihil præmii dux habeat. Sub quoli. me relicto: Cõfert:ſi primo ſuo milites in iuuẽta priuẽt cũq; ad ſenectutẽ peruenerit unde uiuẽt & qbus facultatibus ſenectutẽ ſuã ſuſtẽtare poterũt.q.d.nullis. Exãguis: & ꝓpter ætatẽ & ꝓpter bella qbus ſanguinẽ ſuũ effuderũt. Emeritus:dĩ q debita militiæ mũnera cõpleuit. Veterãus dĩ q diu bella geſſit belli pitiſſimus ẽ:cui cõtrarius ẽ tyro. An melius:obiicit põ. q̄ cilicas quos maritio bello ſupauerat in coloniã miſit ſed

hoc fecit pompeius ne iterũ congregati mare infeſtum redderent. Melius.ſ.q̃ uos o ro.honeſtius ne uideretur uobis q̄ pyratæ coloniam pr̄mi capiant:q̃ ipſi milites ro:qui pro patria ſanguinem ſuum effuderunt. Tollite: poſt q̃ probauit cæſar poſſe aduerſarios non magno labore ſuperari:& cauſam ſuam ſatis honeſtam eſſe:nunc quaſi cõcludit & adhortatur milites ut ſigna contra hoſtes ferant,que uincere didicerunt cum præſertim ſibi deos adhuc fauere dicat:& cum non id agat ut ciues ſubigerentur.ſed ab his libertatem defendat: Tollite tol.conduplicatio uehementiam habet. Iam pridem.quaſi.d.nõ expectate adhortationẽ meã. Victricia.i.que uincere cõſueuerũt.
Viribus utẽ.i.uires habẽdæ ſunt cõtra hoſtes. Arma tenen.i.armato qui negat dare quod iuſtũ eſt:armatis que etiã iniuſta ſunt. Nec nu.de.nõ agimus cõtra deos ſi iuſtã cãm ſuſcepi. Nec p̄da q̃.nõ querimus inq̃t ſubigere libertatem po.ro.imo tyrannos detrahere. Neq; regnum:non ideo bellum moui ut diriperem patriã meã neq; arma ſumpſi ut regnarem & ciuium libertatem deprimerem. Dominos ut pompeium. Seruii paratæ: quia roma oppreſſa opibus potentum iam parata eſt ſeruire:quæ antea libera fuit.

Dixerat,at dubiũ nõ claro murmur uulg⁹
Secũ icerta fremit,pietas patriiq; penates
Quãq̃ cæde feras mẽtes aĩoſq; tumẽtes
Frãgunt:ſed diro ferri reuocantur amore
Ductoriſq; metu;ſũmi tunc munera pili
Lælius æmeritiq; gerens inſignia doni
Seruati ciuis referentem præmia quercũ
Si licet exclamat romani maxime rector
Noĩs:& ius eſt ueras expromere uoces
Q̃d tã lẽta tuas tenuit patientia uires
Cõquerimur:deerat ne tibi fiducia noſtri:
Dũ mouet hæc calid⁹ ſpirãtia corpa ſãguis
Et dum pila ualent fortes torquere lacerti
Degenerẽ patiere togã:regnũq; ſenatus:

¶SVLPI. At dubium. poſt cæſaris per orationem quid milites egerint explicat. Vulgus du.multitudo incerta an inferret in patriam arma. Non cla.ſubmiſſa uoce. Fremit loquitur: Pietas:q̃q̃ pietate reprimerentur tamen acrius impellebantur,tum pugnandi deſiderio:tum cæſaris maieſtate que ipſis metum incutiebat. Penates: domus metonymia. Quanquam fe.ce. inhumanas & cedibus aſſuetas.
Frangunt:debilitant. Tumẽtes:ſuperbos. Diro: magno uel crudeli. Summi tunc:tunc conſurgens lælius primipilus legionis nomine in hæc uerba reſpondit. Gerens munera primipili.gerens officium primi centurionis. Primipilus enim & Centurio primus auctore Liuio idẽ ſunt.Quindecim enim ordinum qui locabant ſub ſignis & erãt ſinguli in tres partes diuiſi unaqueq; pars primipilus appellabatur & eius partis dux primipilus. Inſignia doni æme.ornamentum doni quod ſua uirtute erat æmeritus: uidelicet q̃rnam coronam que dabatur illi qui ciuem ſeruaſſet in prælio hoſtemq; occidiſſet:fiebat etiam ex ilice.De generibus coronarum lege Gellium libro quinto. Si licet:non modo milites dicto obtemperaturos promittit:ſed ipſum imperatorẽ inflammat. Silicet:prefatio eſt cum attentatione: utiturq; licentia. Romani ma.beniuolentiam cãptat. Expromere ue.uo.libere eloqui uera. Quod tam len. narratio ẽ.
Tenuit tu.ui.a bello & ultione repreſſit. Deerat:tacitam obiectionem reprehendendo diluit. Deerat quaſi dicat deeſſe non debebat. Dum mouet:dum uiuimus. Spirantia:uiuentia. Sanguis:qui eſt animæ ſedes & i quo uita conſiſtit. Et dum pila ualent:& dum ualemus uiribus certareq; poſſumus. Degerem patiere togam: tolerabis togatos inertes & qui maiorum fortitudinem non imitantur. Regnum tyrannidem.

¶OMNIBO. At dubium: milites romani Cæſaris audita concione; non certum reddidere clamorem ut eis appareret non placuiſſe quod facere Cæſar inſtituerat.ſed aliter alii ſentiebant:pars laudabat Cæſaris mentem:& pars improperabat. Dubium uulgus:ideſt ambigua multitudo militum. Incerta:ideſt anceps nunquid ſequeretur bellum ciuile. Non claro.non aperto:quia alii inter ſe dubitabant de his quæ Cæſar dixerat. Pietas. quanuis inquit cædibus aſſueti milites Cæſaris negato præmio uictoræ incenderentur ad arma tamen pietate patriæ mouebantur: Patriiq; penates:ideſt domus patriæ:quia deſiderio ſuorum & patriæ quiſq; tenebatur cũ diu a patria abfuiſſent. Frangunt:uincunt. Feras mentes:ideſt tamen frangebantur pietate patriæ licet mentes illis feræ ineſſent. Summi:cum ita incerti eſſent milites Lælius ſurgens incertas impulit eorum dubitationes: & ſicut ait Terentius dum in dubio eſt animus paulo momẽto huc & illuc impellitur. Hic Lælius fuit qui altero ciuili bello inter Marcum Antonium & Octauium ad exercitum Lepidiſſimus cum Clodio ſub habitu meretricis ad Antonium: ut eum interficerent. nam exercitus paratus erat illum uel Lepidum ſi uellet interficere. Antonius autem a duobus conſulibus Hircio & Panſa uictus:ſupplex ad caſtra Lælii profectus eſt & captus.Hic lælius ciuẽ ex hoſte ſeruaret & quernam coronam de more romano geſtabat: nam qui ciuem romanum ex hoſtibus ſeruaſſet coronam quernam conſequebatur. Hic igitur Lælius primipilus erat & Centurio ad confirmandos animos militum motus eſt. Scilicet:certe. Exclamat:apte centurionem introducit exclamantem ab exordio quod uitioſum eſt.id Aiax facit apud Ouidium. Munera:id eſt officia. Pili ſummi:id eſt primipili cui præerat Centurio a Pilo telo romano. Inſignia:ornamenta. Doni emeriti:id eſt coronæ ciuicæ:nam qui ciuem ſeruaſſet coronã ex quercu aſſequebatur.quæ ciuica dicebatur:fiebat autem ex ilice quod genus ſuperiori proximum eſt. Corona autem obſidionalis fuit quam hi qui obſidione liberati fuerant:dabant ei duci:a quo ſeruati fuiſſent; obſeruatiq; ſolitum ut fieret e gramie quod in eo loco generatum eſſet intra quem clauſi fuiſſet qui obſidebant fuere:& multa alia coronarum genera ut libro quinto a Gellio oſtenditur. Referentem:repreſentantem. Rom.ma.duc.o Cæſar inquit quaſi de uolũtate tuoꝝ militũ dubitaſti:imo ipi cõquerimur q̄ nimiũ patiẽs fueris hãc iniuriã ulciſci. Vis.i.ptãs: Veras uo.quaſi liceat uicere ſñiam ſuã. Lẽta pa.q̄ lẽtos faciat hoĩes ab effectu. Deerat fidu. ideo tardus fuiſti iniuriam tuam ulciſci q̄ de aĩs & mentibus noſtris dubitares. Dum mouet:dum uiuimus dum arma fixiſſe poſſumus togati romani tibi tua præmia auferant.quaſi dicat non debes pati.Hic ſanguis.χρκ τñõσ

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

Mouet corpo.ſecundũ opinionẽ philoſophorũ qui dicebant ſedẽ animæ in ſanguine poſitã eſſe: unde Virg. Et uitã multo cũ ſanguine fudit. Dene tog.i.uiles & inertes togatos ro.qui temp.occupauerunt. Regnũq;.ſ.patie re ut ſenatus regnet. Miſerũ.ſ.ẽ uincere bello:quaſi nõ deceat ciuile bellũ mouere:cũ te cõtra equitatẽ opprimũt.

Vſque adeo miſerũ eſt ciuili uincere bello.
Duc age p ſcythiæ pplos p ĩhoſpita ſyrtis
Littora:p calidas lybiæ ſitiẽtis arenas:
Hæc ma⁹ ut uictũ poſt terga rliq̃ret orbẽ
Oceani tumidas remo cõpeſcuit undas:
Fregit & arctoo ſpumantẽ uertice rhenũ.
Iuſſa ſequi tã poſſe mihi q̃ uelle neceſſe eſt:
Nec ciuis me⁹ eſt:in quẽ tua claſſica cæſar
Audiero:p ſigna decem felicia caſtris,
Perq; tuos iuro quocũq; ex hoſte triũphos
Pectore ſi fratris gladiũ iuguloq; parentis
Cõdere me iubeas plenæq; i uiſcera partu
Coniũgis:inuita peragã tamen oĩa dextra:
Si ſpoliare deos:ignẽq; immittere templis:
Numina miſcebit caſtrẽſis flãma monetæ
Caſtra ſup tuſci ſi ponere tybridis undas

SVLP. Vſq; adeo miſerũ eſt tã miſerabile uidetur. eſt enim miſerius hæc pati q̃ exercere bellũ ciuile. Duc age. Longa per amplificationẽ concluſio. Per ſyrtis.Syrtes duæ maior & minor ſunt in mari quod africã i ægiptũ uerſus allu it:dictæ a ſyrin quod eſt trahere nã naues ad ſe trahunt:ſunt autẽ maria nunc arenoſa nunc profundiſſima & importuo ſa ob uadorũ frequentiã breuia magis magiſq; etiã ob alter nos motus pelagi affluentis ac refluentis infeſta ut ait mela. In hoſpita: nõ ſuſcipientia hoſpitẽ: nã aut mergunt na ues aut arenis circundant. Per calidas arenas:per deſerta ly biæ in quibus eſt aquæ penuria & ſerpentes abundãt. Hæc manus: aut ſuã dextrã oſtendit aut militũ multitudinẽ & a ruto argumentatur: ne italiã inuaſuri quicquã a tergo uideã tur poſſe metuere. Victũ orbẽ: uictã galliã extremã mundi partẽ:ex qua Cæſar prius romanorũ cũ infeſto exercitu bri tanniã inſulã quæ alius quidã orbis dicitur nauigauit ſupe ratæq; obſides & pecuniã imperauit. Compeſcuit. repræſſit & ſuperauit. Vndas tumidas:fluctus maximos & q̃ in noſtro ſit mari maiores. Oceani:oceanus mare eſt quod circu it terrã dictus afluendi uelocitate: nã ὠκὺς græce citus dicitur. Fregit rhe. remigauit per rhenũ fluuiũ qui galliã a germania diuidit quã ut facilius Cæſar inuaderet ſuper eũ mirandũ pontẽ conſtruxit. Vertice arctoo. in ſeptentrione. Virg.hic uertex nobis ſemper ſublimis. uel legas uortice.i. aquæ uolubilitate quæ ſeipſã abſorbet. Iuſſa ſequi.ſenſus eſt neceſſe eſt mihi parere tibi quia uolo & uele cogor.cogi autẽ eũ melius intelligimus ab amore q̃ q ſit hoſtis iudicatus:quippe. Cæſar habuit milites amantiſſimos ſui: & ad omnia facinoria peragenda paratos:ut hunc ipſum ſæuã & acilũ. Nec eius:nec exiſtimabo ciuẽ ſed hoſtẽ.

Claſſica:tubas metonymia. per ſigna decẽ.per decẽ aquilas quas tuæ totidẽ legiones feliciter ſequuntur. Cæſar enim principio habuit quinq; legiones.Inde tres addidit.poſtea pompeii diligentia tris alias: in quibus primã cõfectã ex delectu prouinciæ tãq̃ ex ſuo nũero Cæſari dedit:eãq; demũ repetiit & abduxit. Caſtris:exercitibus tuis nec dicas decẽ caſtris. Pectore ſi fra.oĩa imania facinora facturũ ſe pollicetur. Iugulo. in imo gutture. Cõdere: immittere & uulnerare. Plenæ partu:grauidæ:ut in uxorẽ pariter fœtũq; ſæuiã. Inuita.ego inuitus hipallage.

Peragã:ut pariã tibi. Si ſpoliare deos.ſi deorũ templa & ſimulachra diripere ſacraq; omnia uiolare atq; incendere. Flamma caſtrenſis:ignis militũ & caſtrorũ tuorũ. Miſcebi:turbabit confundet. Numina monetæ: iunonis monetæ templũ metonymia eſt.moneta a monendo dicta:quoniã ut in primo de diuinatione Cice.inquit.cũ terremotus factus eſſet:ut ſue plena procuratio fieret uocẽ ab æde iunonis ex arce extitiſſe: quo circa iunonẽ illã appellata monetã: Caſtra ſuper.i.ſi patriã obſidere & ſuper tybrino ponte caſtramentari. Tuſci: oritur enim in tuſcia. Metator.metari:parare eſt menſurare & eligere. Virg.ſi piguis agros metabere campi. metator ergo eſt qui eligit & determinat loca:hinc fit caſtramentator & caſtramentari.

OMNIBO. Duc age: duc me per omnes populos:per regiones in habitabiles: non dubito te ſemper quocunq; uolueris ſequi. Scythiæ: frigidiſſime regionis: quæ nimio frigore riget. Per inhoſpita ſyrtis: in lybia ubi ſyrtes ſunt loca quæ nauigari non poſſunt:unde dicuntur ἀπὸ τοῦ σύρειν.i.traho:quia propter nimiam harenam deſiccatur unda & riuos in ſicco deſtituunt:Inter ſyrtes quanuis terra pergentibus iter(auctore ſolino)ſideribus deſtinatur:nec aliter curſus pateſcit.nam putris ſoli faciem aura mutat:& minimo licet uento:tantam diuerſitatem flatus efficit:ut ſub inde peruerſis ſyrtibus locorum nulla indicia agnitioni relinquantur. Vtræq; ſyrtes: ducentis quinquaginta milibus paſſuum ſeparantur. aliquanto clæmentior quæ minor eſt. Lybiæ ſitientis.i. uſq; ad torentem zonam. Hæc manus. an oblitus es q non dubitauimus cauſa tua tranſire rhenum. Victum orbem. id eſt cum in britannos uſq; exercitum Cæſar duxit & eos imperio romano ſubegit quaſi in alterum orbem terrarum tranſierit:nam extra ambitum terræ britannia eſt. Oceani: nam in oceano occidentalis poſita eſt britannia. Fregit rhenum:quia ponte uinxit rhenum.xi.dierum ſpacio & tranſiuit in germaniam. Arctoo:ſeptentrionali ubi habitant germani. Iuſſa ſequi:ita inquit uolo ſicuti neceſſe eſt imperia tua & iuſſa ſequi:quia iure iurando adducti ſumus ſequi imperatorem quocunq; nos duxerit:nam quemadmodum neceſſe eſt ut uereamur ita mihi eſt animus atq; uoluntas te ſequi quocunq; uolueris poſſum autem ideo uolo. Ne ciuis: ubicunq; fuerit ille contra quem ſigna belli cani iuſſeris.ille non ciuis mens erit:ſed hoſtis. Claſſica:ſigna bellica. Per ſigna hic ſignificat magnam ſuæ uoluntatis uehementiam Lælius. ut ſequatur non modo quocunq; impulerit cæſar:ſed ſi iuſſerit occidere patentes & filios:& uxorem & uxoris grauidæ ex uentre infantem eripere:nihil ſe recuſaturum: quo minus imperio cæſaris pareat. Decem caſtris:decem bellis a præcedenti quod ſequitur.nam decem bellis uictor fuit cæſar ſcilicet in britannia:gallia:germania. Primum bellum geſſit contra heluetios:Ligures. Secundum contra germanos. Tertium contra belgas. Quartum contra neruios. Quintum contra liperas & tenteritas. Sextum contra Hiſpanos trans Rhenum. Septimum contra Britannos. Octauum contra Altiorzines. Nonum

contra Ambianes. Decimum contra eos qui auaricum uenerunt:ut eam obſidione liberarent:hæc bella geſta ſunt a cæſare. per tuos triumphos.per tuam uictoriam. Iuguloq; pa.ſi patrem fratremq; iuſſeris occidere. Inuita de.inuitus quidem hoc faciam:ſed tamen ſi iuſſeris faciã. pleno par.ideſt in uiſcera grauidæ coniugis. Si ſpoliare:ſi iuſſeris etiam mihi ſpoliare templa deorum facile paratus ero non ſolum illa diripere:ſed comcubere. Caſtrenſis:militaris. Numina monetæ.i.templa Iunonis monetæ quæ moneta appellata eſt cum terremotus factus eſſet:& a ſue plena fertur uocem illam ab æde iunonis ex ſumma arce auditam:ideo monetam iunonem appellatam fuiſſe dicunt a monendo.unde ſus plena & grauida illi immolabatur.hæc Cice.in libro de diuinatione refert. Numina:templa iunonis monetæ. Caſtra:etiam tuo iuſſu o cæſar contra patriam bellum geram. Ponere: opponere. Tybridis:tuſci qui flu.perlabitur romam & originem habet a tuſcia.

Heſperios audax ueniã metator in agros.
Tu quoſcũq; uoles i planũ effũdeř muros
His aries actus diſperget ſaxa lacertis
Illa licet penitus tolli quam iuſſeris urbem
Roma ſit:iis cũctæ ſimul aſſẽſeř cohortes
Elataſq; altæ quæcũq; ad bella uocaret
Promiſere man⁹:it tãtus ad æthera clãor
Quãtus piniferæ boreas cũ thracius oſſæ
Rupibus icubuit curuato robore preſſæ
Fit ſõus:aut rurſus redeũtis ad æhera ſiluæ.
Cæſar ut acceptũ tã prono milite bellum
Fataq; ferre uidet:ne quo lãgore moretur
Fortunã:ſparſas per gallica rura cohortes
Euocat: & romã motis petit undiq; ſignis.
Deſeruere cauo tentoria fixa lemanno:
Caſtraq; quæ uogeſi curuã ſup ardua ripã
Pugnaces pictis cohibebãt lingões armis
Hi uada liq̃rũt iſaræ:qui gurgite ductus
Per tã multa ſuo famæ maioris i amnem:

SVLP. Heſperios:romanos. In planũ effu.ſolo æquare. Aries:trabs q̃ habet in ſummo ferrũ inſtar capitis arieti in quo muri cõcuſſi diruunt. Saxa:ſupple murorũ. Illa:uidelicet urbs. His uerbis Lælii. Cohortes: militũ ordines qui erant in quaq; regione decẽ numero p gradu diſſimili ita ut pria maxima & decima minima eſſet. Manus ela.dextras ſublatas quibus fortitudinẽ & fidem pollicebant. Ad æthera.hyperbole. Quantus ſo.ſimilitudo a ſonitu ſiluarũ Siluæ pſſæ impulſarũ arborũ. Curuato ro.plicatis ramis. Aut rurſus rede.in athe.aut qñ ceſſante uento in ſuũ ſtatum reuertitur. Boreas thra.uentus flans a thracia q̃ eſt regio ad ſeptentrionem a quo finem habet hiſtrum ab oriente põtũ: a meridie ægeum dicta eſt a τρόχος quodẽ ſerũ ſeu temerariũ. Incubuit:ſuperuenit & inuaſit. Oſſæ.Oſſa magnus theſſaliæ mons pinibus plenus. Cæſar ut ac.percepta militum optima uoluntate cæſar ut ſupra ex eius commentariis diximus reliquas legiões ex hibernis euocauit & ſubſequi iuſſit romam uerſus arrepto itinere in opportunis locis & ciuitatibus quas ſibi cõciliabat pſidia collocabat. Acceptũ: ſuſceptũ & gratum. Tã prono:tam cupido. Ferre :impellere & urgere. Lãgore.deſidia. Moretur for.in mora teneat proſperitatẽ. Euocat:extra ad ſe uocat. Vndiq;:ex oi parte ubi erãt. Deſeruere:loca unde diſceſſere milites per catalogum memorantur. Deſeruere ten.diſceſſere a tentoriis.Tentoria linea ſunt q̃ p tecto tendunt. Lemãno:iuxta lemannum galliæ tranſalpinæ lacum per quẽ rhodanus ararum deferẽs rapitur.is heluetios a gallia ſeparat:ſuiſq; accolis lemannorum indidit nomen. Cauo:concauo,pp̃ter ripas eminentes. Caſtraq; quæ uogeſi.Vogeſus mons a quo profluit flumen moſa qui eſt in finibus ligonum ut ait cæſar & ideo inquit curuam ripam. Lingones populos in belgica fæderatos & in occaſum uergentes qui ſuper heluetios & ſequanos hitãt. Pictis:picturatis. Cohibebãt:reprimebãt.nã erãt eis oppoſita. Hi:alii milites. Vada iſaræ iſarã nõ profundũ q inter aeriã durionẽq; fluens exit in rhodanũ & nomẽ amittit:apud hunc Fabius maxius pauli nepos monumẽtũ inſignis uictoriæ trophæũ erexit ex marmore & marti & herculi duo tẽpla. Gurgite:fluuio.

OMNIBO. Metator:caſtramentator. Audax:quia contra iura non dubitabo patriam inuadere. Tu quoſcũq;:quæcunq; mœnia oppugnari uolueris paratus ero:& arietem ſi opus erit ad mœnia expugnanda impellam: Aries ad ſimilitudinem arietis animalis dictus eſt.nam aries animal eſt quod capite urget obſtantem.ideo huic inſtrumento nomen a ſimilitudine rei impoſitum erat:& ferratus erat in extremitate ut ſpeciem preberet capitis arietini:nam tigillum ferratum in capite ſuſpendebant unde retrahentes maximo impetu remittebant & eo pacto ſæpe urbium mœnia euertebant. Actus:impulſus. Effundere:euertere. Sit roma.i.non dubito etiã romam euertere ſi iuſſeris. His:nunc uerbis inquit lælii ois exercitus conſenſit χειροτονία.i.eleuatio manuum facta ẽ ut ſignificarent ſeſe prõptos eſſe in quacunq; re quam ipſis cæſar imperaret. Cohortes: legio diuiditur i tribũos prefectos centuriones:decuriones.Legatus dicitur qui præeſt legioni.Tribunus mille militibus præeſt: præfectus præeſt cohorti:quæ conſtat ex quingentis & quinquaginta militibus. Centuriones preſunt centum militibus.Decuriones turmis equitum. His.ſ.uerbis lælii. Manus quod ſignum eſt probari id quod dictum fuerat ab imperatore. Clamor: non ſolum manu probabant quod cæſar dixerat:ſed clamore quem tm̃ fuiſſe dicit:q̃tus ſolet fragor eſſe arborum cum uentus per ſiluas magno impetu flat. It.aſcendit. Thracius.quia thracia eſt in ſeptẽtrione uñ boreas flat. Rupibus:collibus. Oſſæ: mõtis theſſaliæ q̃ oli cẽtaurorũ ſedes fuit:tãta piroq; copia ut ranorũ flexu & reflexu tonitrũ repẽtet.Soli. Fit ſo.ſ.eũ uẽtus ſpiras arbores uertit:q̃ redeũtes i ſtatũ ſuũ ſonũ f ac ũt:nã flectuř & redeũt. Cur.ro.p curuatis roboribus. Redeuntis:i ſtatũ priorẽ.Cæſar.x.legiões habuit quarũ ptẽ i gallia & germania reliq̃rat:cũ uenit in italiã:nõ dicit exercitũ de gallia i italiã reuocatũ poſtq̃ bellũ gerere cõſtituit. Fortuna:ut fortunã ſibi fauẽtẽ cæſar uidit:magnũ ex oi gallia exercitũ ſuũ reuocauit. Acceptũ.ſ. eſſe. Prono:ppẽſo ad id qđ uolebat. Ferre.ſ.ipm.i.fauere cæſari. Lãgore:torpore. Sparſas co.qa in hibernis & præſidia exercitum liquerat:euocat ergo in italiam. Vndiq;.i.ex oi parte galliæ & germaniæ. Deſeruere:incipit dicere qui milites conuocati deſeruerint galliam. Tentoria.ideſt præſidium & hybernia. Cauo:ideſt profũdo

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

Lemano:lacus eſt inter celtas non longe a rhodano:unde lemani populi a lemano ſunt:Eleuci:haud procul in deuicti ſunt a Cæſare ubi preſidium erat a tertia parte regionis ſuæ:tuti ſunt lemano lacu & rhodano qui prouinciam romanam ab eluecii diuidebant. Super ar.uo.ſic legendum eſt non ſuper ripam. Vogeſus.n.eſt mons: finibus hagonum non amnis.Nam cæſar in cõmentariis dicit moſa flumen de monte uogeſo prodiit/curuam ti pá pp moſam qui eſt in finibus lingonũ: quos uicti eleucii a cæſare profugerát. Armis:pictis.i.uerſicoloribus Pugnaces.quia bellicoſiſſimi ſunt lingones. Hic uada:alii uocati ſunt a iſara fluuio qui labitur in rhodanum:& ſub alio nomine deſcendit in mare:quia rhodanus maior eſt fluuius:& ubi illũ ingreſſus eſt iſara:nomen amittit. Per tã mul.ſ.loca. Gurgite:uidelicet nullius fluminis alueo coniunctus. In amnem.ſ.rhodanum.

Lapſus in æquoreas nomẽ ñ ꝑtulit undas
Soluuntur flaui longa ſtatione ruteni.
Mitis atax latias gaudet nõ ferre carinas.
Finis & heſperiæ ꝓmoto milite uarus
Q uaqꝫ ſub herculeo ſacratus noĩe portꝰ
Vrget ripe caua pelagus:nõ corus in illũ
Ius hẽt aut zephyrꝰ.ſolus ſua littora turbat
Circius.& tuta pro hibet ſtatiõe monœci
Q uaqꝫ iacet litus dubiũ.qd terra fretũqꝫ
Vẽdicat alternis uicibꝰ.cũ fundit̃ ingens
Oceanꝰ.uel quũ refugis ſe fluctibꝰ aufert
Vẽtus ab extremo pelagus ſic axe uolutet

❡SVLPI. Lapſus in am.rhodanum ingreſſus. Soluũtur ſta. diſceſſere inquit præſidia a rutenis. Ruteni narbonenſi prouincie contermini ſunt:eos idem Fabius qui allobrox dictus eſt ſeparauit.eſt enim ciuitas rutenorum una ex allobrogibus. Flaui.crinibus flauis: Soluuntur ſta.liberãtur a militibus qui illic ſtabant. Mitis atax:ex Cemeno monte oritur auctore Strabo.auctus hymbribus ripas egreditur lenis tamen & per rubreſum lacum tranſiens effluit in tyrrenum. Non fer.ca.non nauigari a militibus romanis. Varus:hic ex alpium monte cemeno profuſus Italiam a narbonenſi que & brachata gallia dicitur diuidit. Plini. Promoto:procul amoto. Quaqꝫ ſub her.longum eſt hyperbaton: q tenet ea qua & cætera.Signa mouet. Portus ſub no. her. In liguria ẽ monœci herculis portus quem ſolummodo uexat unus ex uentis dictus quidem monœcus uel quod pulſis omnibus illic ſolus uoluit uenerari uel ꝙ in templo ſemper fere colitur ſolus. μόνος enim ſolus eſt & οἶκος domus admittit tamen muſas ut in ſexto faſto.canit Ouidi. Vrget repellit. Caua ru.concauo & ſinuoſo monte. Corus qui & caurus dicitur & argeſtis flat ab ultimo occidente ſeptentrionem uerſus. Non ha.ius.non obeſſe poteſt. Zephyrus:qui flat a medio occidente. Circius ſeptentrionalis uentus iuxta corum. De uentis lege Gellium libro ſecundo.Plinium & Victruuium. Prohibet:terret & uetat nautas:quia perpetuo tutum portum nõ pſtat.ſed breuem nauibus ſtationẽ. Quaqꝫ ia.littus intelligit gallici oceani:qd nũc terra nũc mare ẽ: ex fluxu refluxuqꝫ eius: nec eã Aqtaniæ ptẽ idicat:q̃ ẽ a Garũna ad pyreneos mõtes:ſed quæ ad hiſpaniã uergit. Dubiũ:incertũ. Vendicat attribuit ſibi. Alternis:cõmutatis. Fundit̃ effundit̃. Aufert:retrahit ſe. Vẽtus ab ex.pendet hic locus uſqꝫ ad. Quærite quos agitat mundi labor.Cãm eni huius æſtus & fluxus ac refluxus oceani:relinqt philoſophis indagãdã.Eſt eni ſibi incertũ an ui uẽtorũ an ui lunæ an ſolis id accidat.Cõpertũqꝫ ẽ certa lunæ rõne moueri niſi uentorũ impetus obſit.De hoc motu qd Macrobius qdqꝫ Plinius ſentiat lege.ait hic eni.Sed æſtus maris accedere & reciprocare maxime mirũ ẽ pluribus qdẽ modis accidit. Verũ cã i ſole lunaqꝫ bis inter duos exortus lunæ affluunt biſqꝫ remeant uicenis quaterniſqꝫ ſemper horis:& primũ attollentes ſe cũ ea & mundo intumeſcẽtes:mox a meridiano cœli faſtigio uergẽte in occaſum reſidẽtes.Rurſuſqꝫ ab occaſu ſubter ad cœli ima & meridiano contraria accedẽte inundantes:hinc donec iterũ exoriant̃ ſe ſorbẽtes nec unq̃ eodẽ tpe pridie refluit & reliqua. Vẽtus ſe.impellens mare. Volutet ab axe ex.uoluendo urget ab ultima regione.& ſuo termino.

❡OMNIBO. Ruteni.ruteni ẽt in pſidio relicti uenerũt in italiã q ſunt populi galliæ nõ ꝓcul ab auernis & ſanctiouis. Statõe.i.pſidio romanorũ q eã gẽtẽ puſillis caſtris i pſidio tenuerũt. Soluunt̃.liberant̃ & cõfluũt ad cæ: Atax:fluuius ex mõte pyreneo erũpẽs p fines eluecíorũ labit̃:ſed tãta fluit lenitate:ut oculi in quã partẽ fluat iudicare nõ poſſunt. Nõ ferre ca.quia diſcedentes uacuum reliquerunt. Varus.App.finis.Nã Varũs fluuius ẽ qui galliam ciſalpinam diuidit ab italia:ut ſtrabo inquit & plinius. Qua:ordo gaudeant promoto milite illi qui habitãt ea pte qua. portus:liguriæ portũ ſignificat:i quo eſt portus Monœcus:appellatus iõ ꝙ ſolus habitauerat Hercules aliis expulſis hominibus:uel ꝙ in templo eius nullis dei numen colat̃ q̃ herculis.ſicut i templo Iouis Iuno & Minerua:in templo ueneris Cupido & Adonis & dictus ẽ monœcus a μόνος ſolus οἶκος domus.ideſt quia ſolus i domo expulſis aliis diis colebat̃ & portus herculeus monœcus.Vrget pelagus.ſ.dextra & ſiniſtra ne igrediat̃ mare. portus:quia portus liguriæ celeberrimus ẽ iter alios:ideo urget mare ne igrediat̃:cũ naues i portũ deuenerĩt tutæ ſunt ab aliis uẽtis pter q̃ circio uento occidẽtali:q ẽ collateralis fauonio:qui haud maximam uim habet qua poſſit nocere naui.Galli uentum ex ſua terra flantem quem ſæuiſſimum patiuntur: circium appellant a turbine ac uertigine ſua.Gellius. Vrget:a ſe cohercet. zephyrus:uentus occidentalis qui fauonius a latinis dicitur. prohibet.ſ.pelagus Statione:in portu tuto monœci herculis.ergo qui in liguria cõſtiterant relicto præſidio in italiam ad cæſarem uenerunt. Quaqꝫ.nũc deinde Aquitania ueniſſe milites qui a cæſare relicti fuerãt non de aquitania loquitur:quæ a garumna a fluuio tendit ad pyreneos mõtes.ſed de ea parte q̃ ad hiſpaniã pertinet: & ſpectant inter occaſum ſolis & ſeptentrionem:hunc autẽ locum per circuitionem ſignificat:non autem nominat: ſed Virgilius.hunc locum illic tetigit:Qua i maria alta tumeſcãt Obicibus ruptis rurſuſqꝫ i ſe ipa reſidãt. nam de oceano loqtur q p hiſpanias & gallias erumpit cõtempta lege riparum qui igitur in ea parte galliæ poſiti fuerãt: qua oceanus aliqñ p ipſã galliã & hiſpaniã erumpit in infitum iubẽte cæſare in italiã uenerũt. Et.ſ. gaudẽt q fũt i ea pte. Dubiũ:quia mõ mare excedit modo decreſcit. Vendicat:quia erumpente mari ſub ptãte eius eſt littus & redeunte in alueum ſuum terra littus cõtinet̃. Re.declarat i.cum refluit in ſuũ alueũ. Ventus:hic diuerſas philoſoporũ opiniones tangit & aſtrologorũ quare oceanus fluit & refluit̃ tanto impetu. Alii dicunt hoc fieri ui & impetu uentorũ qui cũ uehementius ſpirauerint maris undas euertunt:& inflatæ undæ terrã inundant.alii dicunt fieri creſcente luna:nã ardore ſuo & calore mare ferueſcere facit & creſcere: & cũ decreſcit ille calor lunæ ſic mare decreſcit:idẽ facit ſol cũ creſcit aut decreſcit:nã ferueſcente ſole unda maris feruet & creſcit:ſed ſi longius abſcedit in ſuũ alueũ redit:hanc opininẽ plane tetigit Ci.in lib.de natura deorũ. ſunt autẽ ſtellæ ut flammeæ:quæ terræ mariſqꝫ uaporibus aluntur.Aliã huiuſmodi cauſã Macro. dicit: oceanus ab oriente duos ſinus refundit. unũ ad extremitatẽ ſeptẽtriõis: ad auſtralis alterũ: rurſus ab occidente duo pariter enaſcuntur ſinus. qui uſqꝫ ad ambas quas ſupradiximus extremitatis refuſi occurrunt ab oriente demiſi:& dũ ui ſumma & impetu immaniore miſcentur:ex ipſa aquarũ colliſione naſcitur illa famoſa oceani acceſſio pariter & receſſio.Sed neqꝫ ſolini prætermitenda ſẽtentia eſt. Dubitatur etiã nunc inquit quibus ex cauſis intumeſcat oceanus & rurſus reſidat:nec obſcuro plura pro ingeniis differentiũ:potius q̃ pro ueritatis fide expræſſa. Sed omiſſa ancipiti concurrentiũ queſtione:has opiniones probatiſſimas inuenimus. Phyſici autumant mundũ animal eſſe eũqꝫ ex uariis elementorũ corporibus globatũ moueri ſpiritu:regi mente quæ utraqꝫ diffuſa per membra omnia æternæ molis uigorẽ exercitant:ſicut ergo in corporibus noſtri commertia ſunt ſpecialia:ita in profundis oceani nares quaſdã mundi cõſtitutas per quas emiſſi anhelitus uel reducti modo inflent̃ maria modo reuocent.At hi qui ſiderũ ſequuntur diſciplinã contendunt meatus iſtos commoueri lunæ curſibus:in qua quidẽ opinione Pli. eſt in ſecundo. Aeſtus maris accedere & reciprocare maxime mirũ eſt: pluribus quidẽ modis accidit: uerũ cauſa in ſole lunaqꝫ. Quærite.ſ.uos philoſophi qui rerũ cauſas latentes quæritis. Extremo axe.i.a cardine mundi.

Deſtituatqꝫ ferens: an ſidere mota ſecũdo
Tethyos ũda uagæ lũaribus æſtuet horis.
Flamiger an titan ut alentes hauriat undas
Erigat oceanũ fluctuſqꝫ ad ſidera tollat:
Q uærite quos agitat mũdi labor:at mihi
Tu q̃cũqꝫ moues tã crebros cã meatꝰ (ſẽp
Vt ſuperi uoluere lates. tũc rura mõethis
Q ui tenet & ripas ſatyri: q̃ littore curuo
Molliter admiſũ claudit.tarbellicꝰ æquor.
Signa mouet. gaudetqꝫ ãoto ſãtõiꝰ hoſte.
Et biturix longiſqꝫ leues axones in armis
Optimus excuſſo leucus rhemuſqꝫ lacerto

❡SVLPI. Deſtituat: derelinquat & eo ceſſante ſit reſiuxus. Vnda ua.te.uagũ mare periphraſis:Tethys oceani uxorẽ. Secundo ſidere: luna quæ poſt ſolẽ ſecunda eſt uel ſecundo.i.fauenti & proſpero. Eſt enim luna humidæ frigidæqꝫ naturæ cuius incrementũ & imminutionẽ humor imitatur:unde hi æſtus plena luna maxime feruent. Horis lunaribus: per certas horas obſeruationeſqꝫ lunæ ut docet Macro.de ſeptẽnario numero loquens. Erigat:attollat. Hauriat:attrahat & bibat. Vndas:alentes.Docent phyſici ſidera.i.ignes celeſtes maris undis nutriri.hinc Virg. Conuexa polus dũ ſidera paſcet. Cice. in libris de natura deorũ inquit.Sũt autẽ ſtellæ natura flãmeæ æquo circa terræ maris aquarũ uaporibus aluntur: his qui a ſole ex aquis excitatur.Q uibus altæ renouatæqꝫ ſtellæ atqꝫ omnes æthere refundunt eadẽ & rurſus trahunt in idẽ. Q uos agitat mũ.la. hoc eſt o philoſophi qui naturã mundi ſtudio & labore inueſtigatis. Labor:motus. At mihi: apoſtrophæ. Meatus fluxus & refluxus. Lates mihi:incognita es. Monethis:monethis.germaniæ populis arioiuſto duce militauit in cæſarẽ:legit̃ & Nemetes:eſt enim Nemes urbs germaniæ rheno uicina. Satyri:aquitaniæ fluminis. Tarbelicus:tarbelli populi littorales quattuor in aquitania ſunt.Signani Cocoſates Sexſignani Venani. Claudit cur. lit.concludit ſinu. Molliter ad molliter receptũ. Signa mo. diſcedit. Santonis in aquitania populus. Amoto ho.Cæ.milite qui oli fuerat hoſtis. Biturix: biturge populi liberi in aquitania qui dicunt̃ etiã Cubi auctore pli. & ioſci ut ait Stra. Axones:accollæ axonis fluuii infinibus remorũ ut eſt apud cæ.legit̃ & ſuexiones armis: nã hi inter germanios ſueuos ꝓximi menapiis ſunt uſqꝫ ad ſequane amnis exitũ:ut ſtra.tradit.pli.ſueſiões in belgica ponit. Leues in lõ.ar.agiles in haſtis lõgioribus. Leucus: leuci belgicæ populi liberi ſuper mediomatricos & ꝓpe treuiros & lingones ſunt. Rhemus:ex treuiris & Neruiis ſenones & rhemi ſua in occaſũ domicilia ut ait ſtrabo. At cæſar inquit eos ex belgis Galliæ proximos eſſe. Excuſſo lacerto:ad iaculandũ.

❡OMNIBO. Deſtituat:quia cũ uentus ſe remiſerit:refluit in ſinũ alueũ mare. The.ua.i.uagi maris. Secundo ſi.i.mota luna.quia primũ ſidus eſt ſol:ſecundũ uero luna. Oris.quia cũ creſcit luna:ita & mare: ſi decreſcit in ſuũ locũ rediit oceanus. Titã.ſol quia cũ ſol declinat:mare etiã declinat: ſi creſcit pari ratione feruet mare. Hauriat:quia cũ ſol & luna calore ſuo trahũt ad ſe humorẽ maria tumeſcere uidentur. Tollat.ſ. calore ſuo qui mittitur ab humore nã niſi humor eſſet ignis æthereus omnia combureret: ideo deficiente humore deficeret mundus:quia dicunt achademici aliquando mundus igneſcat neceſſe eſt. Ad ſi:quia ſtellæ cũ ſole & luna ſenſim trahunt ad ſe humorẽ:& paululũ retinent:nunc igni flammã remittit: & deficiente humore: calor eſt quia propter ueteres ſidera dixerũt ἄπο τῶν ὑδάτων ab aquis.quod pli.innuit:& achoreus ad cæ.ait.Nec nõ oceanũ paſci phœbũqꝫ polũqꝫ Credimus. At mi.ſẽ.in ſuperi uolunt ut ſecreta ſua neſciã nec ego ſire ueli.Late mi.i.ſi abſcondita:latet mihi dicimus pro abſcondere ſed latet me pro ignorare. Crebros m.i. uarios fluxus maris. Tunc ru.pergit enumerare populos:unde milites conuocati ſunt:qui aut in hibernis aut in preſidio poſiti fuerant. Nemetes:populus germaniæ inter belgas:qui ſub arioiuſto militabat duce gallorũ contra cæſa. Satyri.flu germaniæ.Terbelli po.ut inquit ſtra.ſunt aquitaniæ apud quos ſcrobibus paululũ deffeſſis cruſte auri repiũt̃.Curuo lit.nã ſi nõ habẽt maris reductũ itrorſus ad quẽ effodiẽdi aut i ſũmũ apud oẽs ſtudiũ ẽ.Sãtonus gẽs ẽ gallicæ aqtãiæ iuxta toloſãos ad oceanũ ſpectãs:quorũ maxĩa ciuitas ẽ mediolanũ.ſtra. Amo.ho diſcedẽtibus militibus q ſolẽt eẽ oneroſi pp̃lis & iſeſti. Bituri pp̃li iter aqtãos q burdigalliã emporiũ habẽt.hos ſtra.bituriges & ioſcos noĩat & cubos. Saxões pp̃li germaniæ q partẽ britãiæ occupauerũt: & de nomine ſuo

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

ſaxoniamappellauerunt. Leues.i.leuis armaturæ uel agiles. Longis ar.longis aſtis. Rhemis:populus ex b l gis galli treuiris.Leuci ſunt uicini lingonibus & ſequanis. Optimuſ excuſſo lacerto:optimus iaculator. Excuſſo:quia prius excutitur incertus: deinde emittitur ferrum: ſubaudi gaudet amoto hoſte.

Optima gens flexis i girum ſequana frēiſ,
Et docilis rector monſtrati belga couini,
Aruerniq; auſi latios ſe fingere fratres
Sāguine ab iliaco populi.nimiūq; rebelliſ
Neruius. & cæſi pollutos ſanguine coctæ,
Et qui te laxis imitantur ſarmata brachis
Vāgiões.bathuiq; truces.quos ære recur
Stridētes acuerᷓ tubæ.qua cinga perrat uo
Gurgite.qua rhodāus raptū uᷓlocib⁹ ūdis
In mare fert ararim.q̄ mōtib⁹ ardua ſūmis
Gēs habitat cana pēdētes rupe gebennas
Tu quoq; lætatus cōuerti prælia truir
Et nūc tōſe liger.quondam p colla decora

SVLPI. Gēs ſequana. poſt heluetios ſequāi & mediomatrici rhenū icolūt.Sequanaq; fluuius a belgicis celtās ſe parās pariſios diuidit. Flexis frēis in girū ad domādos & uertēdos i circulū equos. Bella: belgica ea pars galliæ eſt quæ a ſcalda ad ſequana iacet:Belgeq; ipſi per gētes quide ci diuiſi ſūt. Cocilis rector mō.co. qui facile didicit regere currū cāeratū quē ſua lingua couinū galli appellāt. Mōſtrati.a britānis & germāis q plurimū illis utūtᷓ & ualēt. reſūatᷓq; illud gaudēt amoto hoſte. Aruerni i aquitāia liberi populi ſūt ut Pli.tradit: hi ex troiāis ortos ſe prædicabāt a quibus & rōani duxere originē. Latis:rōanos. Iliaco:troiano. Figere:quia nō uerū erat. Neruius. i bellica feragēs germāica natio cōtigua triuſgris ſtrabo & cæſar. Nimiū rebellis:ſæpe:enim cōtra cæſarē rebellauit: & cū is abſſet i britānia L.Cottā & Titoriū ſabinū legatos cæſaris neruii interfecerūt & poſtea i .Q. Ciceronē ſe cōtulerūt ut ſcribit Cæſar cōmētario quito. Pollutus:maculatus. Vāgiões:prope incubos populi accolæ rhēi germāæ gētes. Laxis brachis:Vtūtᷓ.n.caligis clauſis ut ſarmatæ ſcytharū gētes: quæ a meotidæ icipiūt boreāq; uerſus quideci dierū itinere ſe extēdūt.Sūt brache ueſtes breues & ſtrictæ quibus pudēda uelātᷓ ab umbilico ad genua. ſi uero ad talos uſq; procedāt laxe ſūt quādoq; pro rhēonibus accipiūtᷓ quæ totū corpus operiūt. Bachaui:germāiæ populi i iſula rhēi.

Truces:terribiles. Tubæ re:ære.litui iflexi. Acuere:icitauere i bella. Qua:& qui ſūt ea qua. Ciga:ex pyrenæis mōtibus i hyberū fluit:itelligit autē eos qui cōtermini ſūt hiſpāiæ. Pererrat:errādo diſcurit. Rhodāus:galliæ fluuius a rhodāo oppido quod præterfluit denōinatus ex alpibus oriᷓ & citato deſcēdēs curſu per lemānū lacū ferᷓ iteger tēdēs i occidētē: & gallias diuidēs flectitᷓ i meridiē:& Arari Iſari Druētiaq; ſuſceptis effluit i mare. rhenū.Ararim:arare x alpibus labitᷓ ſequaios heduos & lyncaſios diſcernēs ut ait Strabo. Gebēnas.gebēna mōs iter aruernos & heluetios medius i quo ē eiuſdē nōinis gebēnæ ciuitas. Treuir: treuiri i belgica populi liberi prope leucos & lingōes ſūt.Cōuerti: i italiā. Tōſe ligur.liguria a ligiſco phætōis filio dicta iter galliā & hetruriā & macrā & uarū flumē ab imis alpiū iugis extēditᷓ.eius caput ē Gēua.Sed ego cēſeo legēdū liger qui fluuius e cēiēis mōtibus ortis iter pictōes & uamuitas excurrēs aquitanos a celtis diuidit:& i britānicū oceanū exit: ponitur q; liger pro accolis.

OMNIBO. Sequana g.ſecanus & ſequanus diciᷓ antiqui enim c & q pro eadē littera habuerunt ſicut græci ubi nos ponimuſ q ponunt κ & ſunt ſequani nō mediocris fortitudiniſ populi galliæ qui domicilia habent trans Ararim. Gens op.ſignificat hanc gentē peritiſſimā equitandi fuiſſe. Frenis.i.frenatis equiſ. Belgæ:populi galliæ ſunt oceano confines:quos matrona & ſequana fluuii a celtis diuidunt. Monſtrati:nā belgæ ab his populis ſequanis didicerunt regere equos trahētes currū. Docillis.i.qui facile didicit eſſe auriga.Couinus genus eſt currus britannici falcatis axibus:meminit Pompeius:& Martia. O iucunda couine ſolicitudo: Carruca magis eſſedoq; gratū: Aruerni.ſ.gaudent amoto hoſte:aruernus populus galliæ qui ſe gloriabatur originē ab iliaco ſanguine duxiſſe:qui conſanguinei popu.ro.ſunt appelati nā quemadmodū ab Aenea romani originē duxiſſe gloriabantur:ſic hi auerni a ſanguine troiano ſe natos eſſe iactabant.hoc tamē quod de auernis poeta ſcribit: hedui ſibi uendicabant.Cornelius tacitus:Hedui primi ſenatoriū ius in urbe adepti ſunt:datū id fœderi antiquo & quia ſolli gallorū fraternitatis nomē cū po.ro. uſurpant itidē Strabo:& Plutar.in cæſare:& Ci.ad trebatiū.Vna noſtra cōgreſſio pluris erit quā nō modo hoſtes ſed etiā fratres noſtri hedui:ſed ideo hæc diuerſitas facta eſt quia tū auernis hedui ſunt contermini. Neruii ſunt popoli inter belgas fortiſſimi: ad quos aditus nemini patet:niſi mercatoribus qui nihil patiunᷓ uini:nec aliarū rerū ad luxuriā pertinentiū intro ferri:qui huiuſmodi rebus exiſtimant molleſcere animos: & a uirtute remitti: hi adeo partinaciter cō. cæ. pugnauerunt ꝙ ex hominū milibus ſexaginta:quingenti tantūmodo ſuperſtites fuerunt ideo rebellis nimiū neruis. Sanguine cot.hiſtoria hoc habet gallorū aliquot populi ambiorige duce eburonū defecerunt:ad his cotta &.T. Aurunculeius legati cæ.ut inquit Liui. eo in li.in quo ſummatī rerū geſtarū capita referunᷓ:circumueniēti in ſidiis cū exercitu cui præerāt cæſi ſunt quā rē latius narrat Cæ. i quinto commentario. Vangiones.ſ.gaudent populi inter begas uicini thutenis.

Laxis brachis.i.imitabanᷓ brachas ſarmatarū:ſarmatæ ſunt populi iuxta danubiū:aliter præuiromatæ dicti qui laxioribus brachis utebanᷓ:ſunt autē ueſtes ab umbilico ad genua quibus pudenda obteguntᷓ græce ἀνάξυρίδες. Bataui:populi ſunt incolentes inſulā quā facit mopſa cū parte rheni quæ nualis diciᷓ: alii penultimā producunt.Mar.Et mutat latias ſpuma batauia comas: Truces:bellicoſi. Quos ære recuruo.i.lituo.lituus autē baculus eſt recuruus:in cuius ſimilitudinē tubæ fabricanᷓ. Stridentes:reſonantes. Acuere:incitauerunt ad bellū nā tubæ cantu ad bellū incitanᷓ milites. Cinga fluuius eſt gal. Qua rho. Viēſes & lugdunēſes ſignificat apud quos arar rhodāo cōmiſceᷓ:auctore Strabōe.Gebēnæ oppidū fuit galliæ in prupto mōtis gebēnæ iugo cōditū

Caua rupe.ſ.niue:quia mōs ille frequēter niuibus tegitur. Tu quoq; læ.es.ſ.ut gallia militeſ ro.in italiā uocarētur a cæſare. Treuir:populus rheno proximus in cōſinibus germaniæ finitimus neruiis. Et nūc: tu quoq; lætatus es ꝙ qui in præſidio poſiti fuerāt a cæſare:euocati te in libertate reliquerūt. Ligures:populi ſunt in finibus italiæ:quorū caput eſt Genua. Nūc ton.ſ.ætate tonſus es inquit Luca.ſed nō ſuperiore tempore.

Crinbus effuſis toti prælatæ comatæ.
Et quibus immitis placatur ſāguine diro
Theutates.horrēſq; feris altaribus heſus.
Et taramis ſcythicæ non mitior ara dianæ.
Vos quoq; qui fortes aīas belloq; pēptas
Laudibus in lōgū uates de mittitis æuum
Plurima ſecuri fudiſtis carmina bardi.
Et uos barbaricos ritus morēq; ſiniſtrū
Sacrorū driudæ poſitis rpetiſtis ab armis
Solis noſſe deos. & cæli numina uobis
Aut ſolis neſciᷓ datᷓ: nemora alta remotis
Incolitis lucis.uobis auctoribus umbræ
Non tacitas erebi ſedes.ditiſq; profundi
Pallida regna petūt. regit idē ſpiritus art⁹

SVLPI. Prælate ro.co.præpoſite in criniū laude togalliæ.Gallia enim omnis cōata uno nomine appellata in tria populorū genera diuiditur amnibus maxime diſtincta a Scalde ad Sequanā belgica eſt ab eo ad Garūnā Celtica:eadēq; lugdunēſis.Inde ad pyrenei montis ex currū Antiquitania arēonica ante dicta Ad hæc trib⁹ diſtiguūt nōinib⁹ gallias Togatā liguriā. Comatā burgundiā & franciā Brachatā Teutonicā uocant immitis quia nō niſi humano ſanguine placatur. Teutates:qui mortis deus interprætatur Mercuriū hoc nomine galli appellant: quē ægyptii ut in tertio de natura deorū Ci.docet Their uocant. Heſus bor.aſper & ſæuus:quia humanis uictimis ut docet primo libro lactātius placabatur.Eū aliquid Martē eſſe exiſtimant Cice. uero Ariſteū Appolinis filiū oleæ inuentorē. Taramis ara: qui iuppiter interprætatur. Nō mi. æque crudelis quia humanis hoſtiis gaudet.ut Diana quæ in Taurica colitur regione ubi perſas oeethæ frater id ſacrificii genus primus inſtituit. ſiue ut malunt alii Thoas cū illuc a cæde lenniaca perueniſſet. Voſq;:Strabo li.iiii.inuuit. Apud omnes tres paſſim nationeſ eximio in honore ſunt Bardi Vaties Dryudæ.Bardi quidē laudationibus rebuſq; poeticiſ ſtudent Vaties autē ſacrificiorū naturaliūq; cauſarū curæ dediti.Dryudæ præter cauſarū naturaliū ſtudia mortalē diſciplinā exercent:Iuſtiſſimi autē omniū opinione cū ſint:priuata & publica iudicia eorū fidei mandantur.Addit prætere a quod diuerſis cruciatibus homines afficiendo imolabant. Bardi ua. bardi poetæ:qui lingua gallica cantores ſignificant. Securi:aut quiā laudationibus tātūmodo uacant. aut qa metū rōanorū multū depoſuerunt. Qui for.quia geſta uirorū fortiū noſcenda poſteris traditis. Dryudæ:ſic dicti quod ſub quercubuſ uiuant & uaticinentur δρῦς enim quercus eſt De eis apud pliniū in fine.xvi.& in Cæſaris commētario ſexto leges multa. Dryudę

Barbaricos:inhumāos efferos. Siniſtrū mo.peruerſā cōſuetudinē.Nā hominē diuinatiōi deſtinatū:in tergo feriebāt quoſdā ſagitis efficiebāt: quoſdā in ſacris ædibus patibulo affigebāt. Repetiſtis: poſt diſceſſū militū romanorū in quos arma tenebatis. Solis.noſ.de. exmoribus & opiniōe ipſorū poeta cēſet: aut ſolos dryudas magos uerā dei cognitionē habere:aut ſolos ignorare. Incolitis al.ne.habitatis altas arbores quas in locis ſacris amēitatis cauſa habetis. Vobis au.Vobis afferētibus inquit Aniæ nō eūt ad inferos ſed ad aliū orbē ubi uita ſēpiterna fruūtur. Tacitas:quia ſilētiū loca.Virg.loca nocte ſilētia late. Herebi.inferni per quem accipimus ſedē eorū qui bene uixerūt. Ditis:plutōis. Pallida:ab effectu quæ pallorē inducūt & tartarū dānatorū locū intelligit: Idē ſpiritus: eadē anima ſuſtinet nouū corpus.

OMNIBO. Cōate.ſ.galliæ nā triplex eſt gallia brachata tōſa & cōata:de qua Catulus.Māurā habere quod cōata gallia. Decora.pulchra.Et illi.ſ.lætati ſūt cōuerti prælia in romā. Teutates:ligua gallica mercurius dicitur:cui hūanā hoſtiā iolabāt:de quo apud.Ci.legitur.qui dicit quinq; mercurios fuiſſe: Prius fuit qui argū occidit:& ob eā cauſā in egyptū profugiſſe:eiſq; litteras & leges tradidiſſe:hūc uero ægyptii theutatē uocāt eodē nomie primū anni mēſē appellabāt hic triegiſtus dicitur ob multarū rerū ſciētiā:quaſi ter maxius.ergo in ægypto Theutates Mercurius appellatᷓ:qui colligitᷓ in gallia & hūano ſāguie placatᷓ: Theutatē appellari Mercuriū docet etiā Liuius. Immitis:quia patitᷓ ſibi hūanā hoſtiā immolari. Heſus:ut quidā uolūt mars diciᷓ:cui etiā hūana hoſtia iolatᷓ:unde Ci.ſic inquit.Quid Ariſteus qui oliuæ diciᷓ inuētor fuiſſe appollis filius: qui heſus: & alii quoq; patres dii fuerūt:nō.n.ipſi in nūero deorū fulciūtᷓ:qui matre dea nati ſūt.opior etiā mars.Legitᷓ in iure ciuili: ſicut qui ex libera matre natus liber eſt: ita qui dea matre eſt natus deus ſit neceſſe eſt: ergo orpheus & heſus muſa matre nati dii ſūt.Lactātius etiā dicit hoc ꝙ eſus & Teutates hūano ſanguie placātᷓ & tartarius.i.iuppiter qui & ipſe placatᷓ ſāguie hūano apud cypros.Tarāis:ſic appellatus eſt gallica ligua iuppiter. Ara.ſ.dianæ & bis intelligitᷓ ara. Nō mi.quia diāæ i taurica regiōe hūanā hoſtiā iolabāt:cuius tēplo aliquādiu præfuit Iphigēia ab ipſa diana liberata. Voſq;:uos etiā letati eſtis diſceſſiſſe rōanos:ut trāquillo anio uiuere poſitis:nā dū in præſidio erāt rōani poſiti:ſoliciti eratis & carmīa cāere nō poteratis. Bardus:ligua gallica cātor diciᷓ Bardi.n. populi gallis in eximio honore ſūt quoniā laudatiōibus & rebus poeticis ſtudēt. Fortes lau.i.qui uirorū fortium laudes cāitis. Fortes.i.uirorū fortiū de gēte lōbardorū. Lōgū æuū:nā uatū labor imortalitatē parat. Securi:ſine ſolicitudie rōanorū. Poſitis.pro depoſitis. Barbaricos.i.mores barbarorū. Morē ſiniſtrū:quia quoſdā homies cōfigūt & itra ſacras ædes patibulo ſuffigūt:magnāq; e fēo cordo ſtatuā apparātes: eiq; ligniū iniectātes:pecoraq; & uarias imittētes belluas atq; homies holocauſtū faciebāt ut ſcribit Strabo. Dryudæ: populi ſūt galorū religioſi & ſapiētes:qui præter nāliū cauſarū ſtudia moralē diſciplinā exercēt:& quia ſyluas habitāt inde nomē traxerūt:nā δρῦς quercus diciᷓ de his in cōmētariis cæſar ſed Lucanus tetigit nūc etiā alia,nā eſt mos illorū ſibi perſuadere non interire animas:ſed poſt mortē ab aliis ad alios trāſire:quod ad uirtutē maxime excitā

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA

dá pertiet mortis metu neglecto. Noſce deos: qa militiæ habét uacationẽ:& aliarũ rerũ:niſi cũ neceſſitas cogit ſicut cũ cæſar bella intulit coacti ſũt ſũere arma. nũc diſcedétibus militibus rõanis ad ſua rediere ſacra. Noſce de.uel ſoli didiciſtiſ quid ſit deus:uel neſcitis:aut cæteris eſtis ſapiẽtiores:aut ſtultiores. Remotis. dicit illos in ſolitudine abditos máere:ne frequẽtia aliorũ a cognitiõe ſua rẽoueãtur:& ne aliquid mius cõceſſũ cogitare inducát: & ibi dát theologicæ uitæ operá. Vobis au.nõlicet uobis aĩas ad inferos deſcẽdere.ſed poſt morté ab aliis ad alios tráſire. Tacitas ſe.i.propter ſilẽtiũ inferorũ: quia oia ibi ſilẽt,nõ.n. uoces exaudiũtur. Ditis.i. plutõis: eo q diues ſit: ná omnia redeũt ad inferos.

¶ SVLPI. Orbe alio:ſiue antipodes ſiue in inſulis fortunatis. Cãitis ſi co.ſi uera & cõperta loquimini. Mors é me. lõ. ui. i.media morte peruẽitur ad illá uitá eterná. Populi quos de.ar.dryude ſeptẽtriõales. Eerrore:opiniõe. Quos il.ideo certa felices quia morté maximũ terribiliũ ut Ariſtoteles inquit nõ timẽt:ipſaq gaudét.ut quia ad immortalitaté perueniát.Hi quoq Valerius ſcribit pecũiá in alio orbe reſtituẽdá credere nõ dubitát. Lethi:mortis. Inde ex mortis ſecuritate. Ruẽdi in fer. pugnádi oppetẽdiq morté. Capaces: patiẽtes & quæ nõ terrẽtur. Et ignauũ eſt: turpe eſſe exiſtimát morté effugere. Et uos,op.ar. uos qui reppellebatis. Caicos:caici germáiæ populi cõati acole rhẽi ſũt:dicũtur & Gauci. Feroces: a caicis ferocibus habitatas. Apertũ or. germaniá ad quá inuadẽdá prius cæſar aliis aditũ patefecit. Cæſar ut immẽ.Cæſar legionibus euocatis fruſtra tẽtata cõcordia per.L.Cæſaré & Roſciũ prætoré quibus dederat mádata põpeius.M. Anto.cũ cohortibus quinq Aretiũ miſit ipſe Ariminum cũ duabus legiõibus ſubſtitit delectũ habere inſtituit: piſaurũ ſanũ Anconá ſingulis cohortibus occupat:ut ait cæſar. Apiáus uero inquit cæſar ab Arimino ubi nõ diu moratus ad ulteriora cõtẽdit arcibus præſidia imponés & quecũq in tráſitu obſtiterát uel ui uel hũanitate ſibi uẽdicás. Imméſæ ui.col.ro.ut magna potẽtia excoáũatis legiõibuſ. Maiora q eſſet Arimini ocupato. Spargitur:ſpargit cohortes methõymia. Cõplet:præſidiis firmat.

Orbe alío:longæ canitís ſí cognita uitæ
Mors media ẽ certe populi quos deſpicit
Fœlíces erroꝛ ſuo:quos ílle tíorũ arctos
Maxím⁹haud urget læthí met⁹; íde ruẽdi
In ferrũ mẽs ꝓna uíris:aíæq capaces
Mortís: & ígnauũ ẽ redituræ ꝑceræ uitæ.
Et uos crinígeros bellís arcere caicos
Oppoſiti:petítis romã:rheníq feroces
Deſeritís ripas: & apertũ gentibus orbẽ.
Cæſar ut immenſæ collecto robore uires
Audendí maiora fidẽ fecere: per omnem
Spargitur italiã;uícinaq mœnia cõplet
Vana quoq ad ueros acceſſít fama tíores
Irrupitq animos populí; cladẽq futuram
Intulit; & uelox properantis nuncía belli
Innũeras ſoluít falſa in ꝑconía línguas;
Eſt quí tauríferis ubí ſe meuanía cãpis

Vana quoq:Terror urbis deſcribitur de quo fere ſic Appiáus Fugæ igitur & cõuerſiõe omnibus in locis ſũma trepidatiõe fieri ceptæ quũ cæſaré cũ uniuerſis copiis adeſſe crederẽt. Quæ omnia itelligẽtes cõſules põpeiũ urbe egredi & per italiá delectus agere ueluti rep.extremo in periculo poſita iuſſerũt. Vana:inanis. Acceſſit:addita eſt. Irrupit:aggreſſa eſt. Intulit:inmiſit in animos uelut cõſpicuá. Velox nũ.fama ipſa: quo nullũ malũ uelocius ut ait Maro. Properátis: feſtini Ná cæſar erat preceps in omnia. Innũeras lin. uel hominũ uel ipſius famæ cui quot ſunt corpore plumæ tot linguæ totidẽq ora ſonant. Precõia:denunciatiões.

¶OMNIBO. Orbe a:quia poſt morté ab aliis ad alios tráſire creditis:ut noſtras aĩas ad antipodes: antipodũ uero ad nos tráſferri tredatis. Artus:mẽbra. Regit:quia aĩa dicit regere corpus. Cãitis ſi co.ſi uerũ é quod dicitis i diſputatiõe. Mors media é: mors é media uitæ: quia iter hác uitá & ſequẽté mors é media. iõ nõ é finis nec pricipiũ. Vnũ ſequit ex reliquo:ſi finis nõ é uitæ:ergo uita é lõga:ſi mors media é uita lõga é. Certe populi uerũ ſit nec ne q dicitis.nõ ego affirmaueri:ſed illi populi hoc ſuo errore felices ſũt qui nõ morté eſſe uolũt.ſed tráſmigrationé tantũ aĩarũ. Arctos.i.ſeptẽtrio ſub quo habitát dryudæ. Tior maximi lœti:quia omniũ teribiliũ maximá é mors. Haud urget.i.nõ timet ab eis mors. Vrget:nõ agitat. In ferrũ mẽs ꝓ.qa neglecto mortis metu excitát ad uirtuté cũ ſecuritate. Prõa:ꝓcliuis. Ruẽdi i fer.qa iuadũt morté ſine metu. Ignauũ:uile dicũt qd timẽda é mors.cũ ſit niſi tráſmigratio corporis ad corpus. Rediturae:i aliá formá.ſ.Et uos:iſtructus erat cæſar his militibus quos ad ſe euocauit i italiá qui i præſidio i gallia poſiti fuerát. Vos.ſ. milites oppoſiti.i. poſiti i pſidio ne caici rebellẽt:nũc acciti uenitis ad Cæſaré. Caicos:populos bellis aſſuetos:unde caici aſſueti a gallis dicũt. Crinigeros:q crines habẽt i hũeris demiſſos. Ripas rheni:qa iuxta rhenũ habitát. Rhenus át orit ex lepõtiis q alpes incolũt:& lõgo ſpacio p fines matuátiũ:eluecioꝛũ:ſequanorũ:mediomatricũ:tribucorũ: treuirorũ:citatus fert:& ubi oceão appropinquat i plures defluit ptes multis igẽtibuſq inſulis effectis Cæſar. Apertũ gẽtibus orbé.i.regioné gallicá relinqtis a pſidio militũ. Cæſar:nũc dicit quid cæſar fecerit collecto exercitu i quo octo legiões fuiſſe tradit ab hiſtoricis.Præpauit.n.iter ſuũ:& ad urbé intẽdit: ſed prius de medio ſuſtulit q ipi adimẽda uidebát. Fama belli p oẽm italiá ſpſa erat:q maiora ueris nũciace cõſueuit.rõani ſibi animo fingebát maioré Cæſaré deuictis gallis cũ germáis aduẽtare: & cũ populis barbaris ut romá eis diripiẽdá cõcederet. Imméſæ uires.ſ.totius exercitus. Collecto robore.i.undecũq cõuocatis militibus. Fecere fidé.i. fiduciá dedere Cæſari: Audẽdi ma.qa aĩo cõceperat:ut urbé romá ſuo iperio ſubigeret. Cõplet mœ.i.exercitũ duxit ad mœnia uel cõplet.i.pſidiis munit & firmat mœnia q cœpat. Vana: nũc dicit famá ꝓ cõſuetudine ſua maioré p italiá fuiſſe uulgatá.Virgilius:Fama malũ.Vana:nõ ſolũ uera qa plus aliq̃to uulgat q uerũ ſit. Vana: mendax.ut Ci.Nec uero é quicq turpius uanitate. Irrupit inuaſit. Properátis:feſtinátis.re uera.ná celeritate cõficiẽdi nullus imperator cũ cæſare cõparari potuit:unde Cælſus dicit ipſũ abſenté nihil minus mutuebát q præſẽté

Falſa præc.quia multa falſa nunciabantur & maiora ueris. Eſt qui:alii inquit dictitabant cæſarem:alii in arma ipſum ſubito affore: & cum uniuerſo barbarico exercitu italiam inuadere: ut diripiendam urbem militibus concederet.

Explicat:audaces ruere i certãína turmaſ
Afferat; & qua nar tyberino illabitur ãni
Barbaricas ſæui diſſcurrere cæſaris alas.
Ipſũ oẽs aquilas collataq ſigna ferẽte
Agmine nõ uno dẽſiſq icedere caſtris.
Nec qualẽ meínere uidẽt:maiorq feruſq
Mẽtibus occurrit;uíctoq imanior hoſte.
Tũc iter rhenũ populos alpeſq iacẽtes
Fínibus arctois patriaq a ſede reuulſos
Pone ſequi: iuſſãq feris a gẽtibus urbem
Romano ſpectãte rapi; ſic quiſq pauẽdo.
Dat uires famæ nulloq auctore malorũ
Quæ finxere timẽt.nec ſolũ uulgus iani
Perculſũ terrore pauet.ſed curia & ipſi
Sedibus exiliere patres iuiſaq belli
Cõſulibus fugiẽs mãdat decreta ſenatus.
Tũc quæ tuta petãt: & q̃ metuẽda rliquãt
Incerti: quo quẽq fugæ tulit ipetus urget
Præcipitẽ populũ;ſerieq herẽtia longa
Agmia prorũpũt,credas aut tecta nefãdas

¶SVLPI. Eſt qui:aliquis cæſaris acies Meuaniæ campos aliquis ortinos uaſtare dicebat Turmas:equitum claſſes. Meuania:oppidum in umbria ad uiam flaminaim præter quod labitur fluuius Theneas. ibi & Clitumnus eſt cãdido tauri armentorum gregumq ferax. Explicat:dilatat. Qua nar.Nar ſabinorum fluuius e fiſcello monte defluens aquiſ ſulphureis miſcetur & iuxta narniam oppidum præterit.& ad Ortas in tyberim influit. Alas bar.turmas cæſaris gallicas. Omnes aqui.decem legiones methonymia. Collata: in unum coadunata. Agmine nõ uno:pluribus aciebus & exercitibus. Denſis ca.hoc eſt præ copiarum multitudine denſa caſtra facere. Nec ui.qua.nec conſiderant nec uidetur aſpicere tam mitem & placabilem. Occurrit:repræſentatur. Immanior ho.ui.crudelior ipſis quos ſuperauit germanis qui inmanes ſunt.uel inmanior improbior obuictos hoſtes. Populos ia.omnes gallos tráſalpinos. Reuulſos: euocatos. Pone:poſt ut pone ſubit coniunx. Vrbem:romam. Romano:romanis militibus ne ipſi direptione patriæ ſe cõtaminent. Dat ui.auget Nam ut inquit Maro parua metu primo. Millo au.cum nullus minarum nuntius eſſet. Finxere:ipſi met. Perculſum petterritum:Percellere ad animum:percutere ad corpus pertinet. Curia:ſenatoreſ reip.curam gerentes.Indicat enim id uerbum perſonas & locum. Ipſi patres:interpretatio ex his multi pompeium capuam ſecuti ſunt multi alio abierunt. Mádat:committit decreta inui.conſtitutiones odio plenas:ut cæſarem perſequærentur & prouiderent ne quid mali reſp: pateretur quod in tumultibus ſuper ſolebant conſulibus dicere.Conſulibus: lentulo & marcello. Quæ tu.pe.& quæ ad quæ loca confu

giant & unde diſcedant. Incerti:Syntheſis. Quo tu:ipe.fu.quo metus & fugiẽdi ſtimulus abſtulit. Vrget præci.impellit feſtinum. Seriæq her.lon.continuæ & ordinatæ multitudines egrediuntur. Credas:credere poſſis inquit aut domos comburi aut terræ motu uexari. Faces ne.incendium.

¶OMNIBO. Eſt.ſ.aliquis.Meuania:pars eſt tuſciæ:cuius & nominis inſula hibernis proxima meuania dicitur:ſed de thuſcia hoc in loco loquitur. Explicat:extendit. Tauriferis cauſa.i.paſcuis ubi tauri paſcuntur:ná loca meuaniæ plena ſunt paſcuis:ubi armenta nutriuntur. Et.ſ.afferat.i.nũciat ea parte qua. Nar.fluuius thuſciæ in tyberim defluens a cuius nomine ciuitas propinqua Narnia appellata eſt.Vir.Sulphurea nar albus aqua. Alaſ idest turmas:alæ dicuntur equites qui in acie apud antiquos dextro cornu ſiniſtroq collocabantur:lateraq aciei in alarum modum tegebant:unde interdum alæ omnẽ militum turbam ſignificát. Omnes aqui.uniuerſum exercitum ſignificat poſuit enim.aquilas ſigna militaria pro omni exercitu:quæ inſignia romana erant. Non uno ag.ſed diuerſis agminibus. Denſis:nam maxima celeritate tribus caſtris ad urbem peruenit ideſt tribus diebus.

Memi.uid.ideſt maiorem uidebant cæſarem.q̃ ante:& maiora ueris expectabant:ut faciunt qui timent. Occurrit:repræſentatur maior ſolito. Hoſte:quia uerisſimilius putabatur cæſar ſæuior eſſe quia germaniam & galliam cum britannia debellauerat:nam uictoria facit homines inſolentiores. Nunc:deinde eſt qui afferrat. Alpem:uidelicet gallos ciſalpinos:nam ultra rhenum habitant germani. Arctois:ſeptentrionalibus nam in ſeptentrione eſt gallia. Pone.ideſt poſt cæſarem ſequi.Virgi.Pone ſubit coniunx.Vrbem:romam κατ' ἐξοχὴν. Rapi.diripi. Ro.ſpe.quod indignius eſt.ſic quiſq.ſ.fingebat animo quod metuebat:ut mos eſt timentium. Dat.u.f.ideſt auget famam. Auctore nullo:nuncio.mala nuncibaant.ſed qui ea diceret incertus erat auctor. Finxere.ſ.ea quæ cogitauerunt faciente timore. Nec ſolum uul.nec mirum inquit cæteram turbam timuiſſe:cum ſenatus terrore pulſus curiam deſeruerit & remp.conſulibus demandauerit.ſeruius ſulpitius & marcellus eo tempore conſules erant:quo in urbe romana bellum nunciatum eſt. Inani terrore:quia nondum cæſar ſatis cõſtituerat ad urbem aduentare:ſed cum ipſe mœnibus minime inſtaret:romam deſeruerunt. Sed curia & ipſi patres:declarat quod dixit curia. Conſulibus:ſemper cum aliquis tumultum & periculum inferret urbi ſolebant hoc uerſu rempu.demandare conſulibus ſenatores.Videant conſules nequid detrimenti reſp.patiatur ita nuuc factum eſt:nam ſenatus cum uidit tanto impetu cæſarem uenire & maiora nunciarentur q̃ res ipſa eſſet:uerſiculo declarabant poteſtatem reip.conſulibus demandandam:ut uiderent nequid detrimẽti reſp.pateretur:qua poteſtate data poſſent bellum gerere:pacem iungere:exercitum ſcribere:delectus habere. Fugiens:fugientibus patribus cæteri eos ſunt ſecuti. Tuta petant.i.quoniam ſe tuo recipiant. Metuenda relinquant:ideſt quo non fugiant ſatis tuti. Quo metus unumquenq patrum detulit:eo ſeſe contulit. Agmina prorumpunt.ſ.ex urbe. Hærentia coniuncta in uicem. Credas:non aliter profugiebant romani ex urbe q̃ ſi incendio tota ciuitas correpta eſſet:aut certe hoſtes urbem cepiſſent. Credas:credere quiſq poſſet. Faces nefandas.i.hoſtiles.

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

Corripuiſſe faces: aut iã quatiente ruina
Nutãtes pendere domos: ſic turba p urbẽ
Præcipiti liphata gradu: uelut unica reb⁹
Spes foret afflictis pr̃ios excederẽ muros
Incõſulta ruit. qualis cum turbidus auſter
Repulit a libycis imẽſum ſyrtibus æquor.
Fractaq; ueliferi ſonuerũt pondera mali
Deſilit ĩ fluctus deſerta puppe magiſter
Nauitaq;. & nõdũ ſparſa cõpage carinæ
Naufragiũ ſibi quiſq; facit. ſic urbe relicta
In bellũ fugitur. nullũ iam lãguidus æuo
Eualuit reuocare parẽs. cõiunxq; maritũ
Fletib⁹. aut patrii dubiæ dũ uota ſalutis
Cõciperẽt tenuerẽ lares. nec limĩe quiſqui
Hæſit. & extremo tũc forſitã urbis amatæ
Plenus abit uiſu: ruit irreuocabile uulgus.
O faciles dare ſumma deos eademq; tueri
Difficiles. urbẽ populis uictiſq; frequẽtẽ
Gentib⁹ & generis coeat ſi turba capacẽ
Humani. facilem uenturo cæſare prædam
Ignauæ liquere manus. cũ preſſus ab hoſte
Clauditur externis miles romanus ĩ oris
Effugit exiguo nocturna pericula uallo.
Et ſubitus rapti munimine ceſpitis agger
Præbet ſecuros ĩtra tentoria ſomnos.

SVLPI. Corripuiſſe: occupauiſſe. Nutantes: trementes & inclinantes. Pendere: minari caſum. Ruina quati. ruinoſo impetu agitante. Lymphata: furioſa: lymphati dicuntur mente commoti qui ex aqua uitium contraxere cuius eſt huc atq; illuc diſcurrere. Lympha enim eſt aqua quod fit a nympha mutata littera. lymphati ergo lympharum furore percuſſi dicuntur ſicut Cerriti cereris. Vnica: ſola fugiẽdi ſpes reliqua eſſet. Afflictis: aduerſis: fligere enim percutere eſt. Inconſulta: inconſiderata ſine cõſilio. Qualis uelut naue auſtrinis fluctibus periclitate ſed nõdum diſſoluta nautæ ſe in mare præcipitant ſic populus ruebat in fugam. Turbidis: nubibus & uehemens. Reppulit eq̃uor a ſyr. ita in ſeptentrionem flat ut ſyrtes meridianæ ſiccentur. Pondera ma. ue. grauis malus uela gerens cum ſonitu fractus eſt. Deſilit deorſum ſalit. Magiſter: quem pompeio & ſenatui comparat. Nautas uero populo. Nondum ſpar. con. naui adhuc integra & non diſſoluta contextura. Facit nau. iacit ſe in mare & enatat: uelut naui fracta. eſt enim Naufragiũ fractio nauis: & Naufragus qui nauim fregit & cum periculo nat. Nullus iam: quanta trepidatio mentes inuaſerit ex obliuione charitatis oñdit. Languidus æuo: decrepitus. Nullum: filium. Eualuit re. potuit reducere & retinere. Aut pa. aut expectauit dum ſacrificaretur & pro ſalute ipſorum uota conciperentur: Hoc etiam Ideo dixit. Quoniam ut habet plutarchus Conſules nec peractis de more ſacrificiis ſe fugam ſurripuerũt. Patrii la. ſiue dii domeſtici domorum & cuiuſcũq; loci cuſtodes laris nymphæ: & mercurii filii. Concipiẽt: conceptis uerbis enunciarent. parẽtes & cõiuges. Dubiæ: quæ in periculo erat. Hæſit lu. q̃ ipſum cederet abire ut eſt mos diſcedentium Qui. Ter limen tetigi ter ſum reuocatus & ipſe Indulgens animo pes mihi tardus erat: Sæpe uale dicto rurſus ſum multa locutus. Iuſſu extre. aſpectu ultimo quia nunq̃ reuerſurus. Ruit: properat. Irreuocabile. reuocatoribus non auſcultans.

O faci. Amplificando rem poeta ſententioſe exclamat. Dare: ad dandum. Difficiles tue. duri ad ſeruandum. facilius ẽ enim parare q̃ parta ſeruare. Ignaue ma. inertes cœtus. Facilem pre. quam facile prædari poſſet. Frequẽtem: plenam & multos continentem. Capacem ge. hu. quæ cunctos homines caperet ſi in unum coadunarentur. Cum preſſus: fugam improbans & deplorans a contrario argumentatur. Rõani inquit in agris hoſtilibus uallo aggere & foſſa ſe muniunt ac cõtinent: Vos uero urbem munitam ſub primum rumorem relinquitis: Præſſus uexatus. Clauditur: obſidetur ĩ agro hoſtili ut Exercitus Sp. poſthumii ad furculas caudias ubi a ſanitibus obſeſſus caſtra mũiuit ut noctu ſecurus eſſet. Vallo. munimẽto ex uallis hoc eſt palis facto. Aggere ſu. congeries ſubitaria ad munitionem caſtrorum. Securos ſine metu. Tentoria: multum tecta. Munimine ceſpi. ra. munimẽto terræ euulſæ. Ceſpes proprie eſt terra cum uiridi herba euulſa uel exciſa.

OMNIBO. Corripuiſſe. i. incẽdio correpta eſſe tecta. Quatiente ru. quãdo terræmotus eſſet. Turba: adeo omnes præcipites fugiebant: ut nulla ſpes niſi in fuga relicta eſſet. Lymphata: inſana tranſlatio a canibus ſumpta: nam canes lymphati dicuntur: cum in rabiem ſitis obuerſi huc & illuc diſcurrunt. Lymphata enim æquam ſignificat: & nympham: quia nymphæ ſunt fontium deæ n pro l ponitur. Inconſulta: furens. incõſiderata. Velut tanq̃ in fuga ſalus eſſet. ſ. excedere muros. Vtrũq; dicit excedere muros. i. extra muros cedere. Excedere muris. i. a muris diſcedere. Qualis: fugiebant inquit anteq̃ hoſtes uiderent. ſicut nautæ cum uentus inſtiterit: & procedẽs nauem percuſſerit: metuentes ne nauis frangatur: ſe prius in undas præcipites trahũt. Ordo eſt. ſic fugitur in bellũ urbe relicta. Turbidus auſter: uẽtus a meridie: qui ſuper pluuias iducit: ideo turbidus. Libycis ſyrtibus bene libycis dixit: quia a meridie flat auſter: ibi ſyrtes ſunt quæ a σύρω quod eſt traho dicũtur. Veliferi. ferẽtis uela: quæ antẽnæ malo ſuſtinẽtur. Deſerta puppe: ſic adhuc integra urbe romani fugiebãt: ſicut puppe integra nautæ fugiunt. Sparſa. ſciſſa & diſſipata naui. Compage iunctura: quia integra manet. Naufragiũ ſibi quiſq; facit: præceps ſe dimittit in undas tanq̃ fracta ſit nauis: ſic romani ex urbe fugiebãt licet ſecura. Fugitur: imperſonale eſt ad oẽs pertinens. Nullũ iã. dicit romanos tã conſternatos fuiſſe ut nec pater filios. nec uxor maritũ nec frater fratrẽ retinere poſſent: quaſi hoſtes iminerent. Languidus æuo: quaſi ſenectus ipſa cõmiſerationem mouere deberet filiis relinquẽtibus parẽtes æuo cõfectos. Nullũ. ſ. filiũ. Coniunxq;: quæ lachrymas fundens rogabat maritũ ne ſe deſereret: tamen impetrare nõ poterat. Patrii lares: ſaltẽ inquit in urbe morari nõ poterãt tantiſper dũ uota diis facerẽt: ut ſe a periculo belli liberarẽt. Conciperẽt: nec tantũ tẽporis ſumebant quãtũ animo uota pro patria cõciperent: ne dũ uerbis. In limine hæſit. ſicut qui caras ædes relinquũt: quaſi eas nõ amplius uiſuri in limine morãtur dicẽtes erit ne tẽpus ut redeã: ſed hoc illi nõ faciebãt: quaſi hoſtes nũc nũc iminerẽt. Plenus abit uiſu: ideſt nemo diſceſſit ut ſanaret uiſum & conſpectum ſuũ prius aſpiciendo patriã: ſed imemor erat. Ruit irreuocabile uulgus

quod nulla ratione reuocari poteſt. O faciles dare ſumma deos: hic per exclamationẽ quaſi cõtra romanos inuehitur: q̃ urbẽ deſeruerint rerũ dominã quæ uniuerſi terrarũ orbis populos capere potuerit: quãq̃ hoc dicit uoluntate deorũ eueniſſe. qui facile res humanas augeãt: ſed nõ tã facile defendãt: nõ eni quẽadmodũ proni ſunt res ſecũdas hoĩbus pſtare: ita prõpti ſunt eas defendere. Summa: magna imperia. Vrbẽ populis: probat ex eo qđ rõani fecere: Raro deos res magnas: ſicut dedere: ita etiã cõſeruauere. Frequentẽ: celebrẽ & plenã. Victis: nã etiã hoſtes uicti urbe romana donati ſunt. Populis: nã multi populi romã cõfluxerũt. Coeat ſi turba: q̃a ſi populi oẽs in unũ coiiſſent poterat hæc urbs oẽs tutos cõſeruare: eſt ãt hyperbole. Ignauæ manus: inbelles & effœminatæ quaſi ſuæ uirtutis oblitæ. Facilẽ cæ. quã facile dirupuit cæſar. Venturo: iã romã uerſus directo. Cũ præſſus ab hoſte: q̃ deorũ uolũtate hoc fuerit probat: ſæpe inquit romani exiguis caſtris a multitudine hoſtium circundatis ſe cõtinuere. Nũc ãt in tã ualidis mœnibus urbis ſe parũ tutos crediderũt. Preſſus ab hoſte: nũc ãt nullo hoſte inuadẽte ſed cæſare ciue. Externis oris: nũc in patria. Nocturna pericula: nocte etiã putauit ſe tutũ. P. R. in caſtris: nũc ãt ĩ ualidis mœnibus urbis ſe tutũ nõ putat. Et ſubitus rapti: & ſecure dormiuit iter aggerẽ quẽ rapto ceſpite ſubito fecerat. nũc ãt ĩ patria horæ ſpacio ſecurus ſtare nõ audet. Rapti ceſpitis. raptim ſtructi. Ceſpes dicit pars terræ cũ uiridi herba reuulſa ex q̃bus rõani aggerẽ facere ſolebãt. Tẽtoria: tabernacula ubi milites pernoctãt.

Tu tãtum audito bellorum nomine roma
Deſereris: nox una tuis non credita muris
Danda tamẽ uenia eſt tãtorũ: dãda pauorum
Pompeio fugiente timent: tũ ne qua futuri
Spes ſaltem trepidas mẽtes leuet: addita fati
Peioris manifeſta fides: ſuperiq; minaces
Prodigiis terras implerunt æthera pontum
Ignota obſcuræ uiderunt ſydera noctes
Ardentẽq; polum flammis cœloq; uolãtes
Obliquas p inane faces: crinemq; timendi
Syderis: & terris mutantẽ regna cometen.

SVLPI. Nomine rumore. Nox una tu. nõ cre. ma. unius noctis ſpatio tuis muris non confiderunt. Danda tamẽ: Ab accuſatione pompeii uictoris gentium illos expurgat. Tum ne qua. Præterea ne metus minueret omnia erant prodigiis plena de quibus ſic appianus. Mõſtra præterea ac ſigna cœleſtia mẽtem plerũq; territabant. Nã ſanguinem pluiſſe Deum ſudaſſe ſimulachra. Plurima e cœlo tacta fuiſſe templa: Mulam etiam peperiſſe memorant multaq; alia horrẽda apparuiſſe quæ reip. interitum mutationemue portenderent. ſupplicationes igitur ut in communi cõſternatione decretæ ſunt Populus ad Marii ſyllæq; recordationem uehemẽter excitus exclamare cœpit cæſarem ac pompeiũ magiſtratũ deponere oportere: quaſi in hoc ſolo finem bellum eẽt habiturum. Addita: ſuperiori conſternationi. Fides pe. fa. certitudo peioris calamitatis q̃ metuerent. Minaces: terrifici. Prodigiis: ſignis quæ prædicunt. Cice. quia eni oſtendunt monſtrant prædicunt oſtenta portenta monſtra prodigia dicuntur. Obſcure no. homines per noctem obſcuram. Ignota non alias uiſa & obſeruata: plinius tradit. ſtellas repente in cœlo humore fortuito & ignea ui naſci. ſunt tamẽ qui eas eſſe perpetuas credant: ſuoq; ambitu ire: ſed nõ niſi relictas a ſole cerni: Intelligit autem poeta pogonias quæ iubam demiſſam in ſpeciem barbæ habent: & acontias quæ iaculi modo umbrantur ociſſimo ſignificatu: & Xiphias pallidiſſimas: & doliorum figura fumidæq; lucis pythetes: & ceratias in ſpẽm cornus. & Typhões ignea ſpecie ſpiræ modo intorta Ardentẽq; po. cũ uẽtus ad altiora perlatus partẽ ignisætherei ſecũ rapit hoc fieri Ariſtoteles docet. Id etiã eſſe obſeruatũ Poſthumio albo & Sp. fuſio furio cõſulibus libro ab urbe cõdita tertio Liui. ait. Obliquas fa. trãſuerſas q̃ ut inquit plinius emicãt nõ niſi cũ decidũt uiſæ. Earũ ſunt genera duo lãpades q̃ ſunt plane faces & bolides. Faces ueſtigia lõga faciũt priore ardẽte parte. Bolis uero perpetua ardẽs lõgiorẽ trahit limitẽ. Celo p ina. in aere per ſummã eius partẽ quã inanẽ uocãt philoſophi. Crinẽq; ſi. ſidus crinitũ Cometas græci uocãt horrẽtes crine ſanguineo & comaræ mõ in uertice hiſpidas. ut plinius ait. Timẽdi: quia terrificũ magna ex parte ſidus atq; nõ leuiter piatũ ut ciuili motu octauio cõſule: iterũq; põpeii & cæſaris bello. Ariſtoteles in methoris uult in flãmatũ aerẽ circa aliquẽ ex quinq; planetis a quibus naſcũtur fulgura: & cõtractũ cometæ pbere ſpẽm: ſed ſaturni & martis eſſe peiores. Eos autẽ neq; luna neq; ſol gignit. Mutantem re. id eni portendit.

OMNIBO. Tu tãtũ audito: miles caſtra tenuit exiguo uallo: & nũc nõ fidit ſe poſſe mœnia cõtra cæſarẽ defendere: & ideo quaſi cõmiſeratione in hãc apoſtrophẽ uenit: cũ dicis eos nõ circũſeſſos ab hoſtibus ſicut caſtra circũſeſſa tenebãtur ſed tãtũ audito noĩe cæſaris urbẽ deſeruiſſe. Nox una tuis: & nũc nõ ſunt cõfiſi ſe poſſe intra mœnia cõſeruari unius quidẽ noctis ſpacio. Danda tamẽ uenia: Excuſat quaſi romanos dicens: quid mirũ ſi cæteri ro. fugiere: cũ põpeius effugerit: qui ſæpe magna ac periculoſa bella cõfecerit. Dan. dan. anadiploſis eſt quæ uehementiã quãdã ſignificat. Tũ ne qua futuri: præterea aliæ quoq; cauſæ acceſſerũt. Nã cœli terra põtus ſigna dabant futuri mali. Tũ: præter q̃ quod pompeius fugiebat. Ne qua ſpes futuri. i. ne ſperent. Spes. n. ſemper incerta eſt: ergo ſigna euenere adeo certa: ut non ſperent aliquid bonum futurũ. Leuet: leuiores faciat. Fati: fortunæ. Prodigiis terras: quia terra cœlo mariq; ſigna apparuere: prodigia dicta ſunt a prædicendo: q̃ futura prædicant. Dicit enim Cice. præſenſiones rerum futurarũ quid aliud q̃ monſtra & prodigia ſunt. Appianus alexandrinus referens mõſtra ac ſigna cœleſtia quibus territabãtur romani: ſanguinem dicit pluiſſe deum ſudaſſe ſimulachra: plurima e cœlo tacta fuiſſe templa: mulam etiam peperiſſe: multaq; alia apparuiſſe horrẽda: quæ reipu. interitum mutationẽq; portenderent ſupplicationes quoq; in cõmuni conſternatione decretas fuiſſe hæc quoq; & alia pdigia romæ apparuerunt: ut idem Appianus oſtendit: quo tempore geſtum eſt bellum inter ſyllam & marium. Nam & mula peperit: mulier prægnans uiperam pro infante edidit. terræ etiam motus concuſſit terram: capitolium igne correptũ eſt. Ignota: inuſitata. Noctes: ideſt hoĩes in obſcura nocte. Ardentem po. hoc facit uentus cum ad altiora ſublatus partẽ ignis ætherei ſecũ rapit. Obliquas per inane faces: cũ uentus in altiora ſublatus partẽ ignis rapit diuerſas ſpecies flammarũ facit: & imitat̃ ſtellas candentes. Per inane: ideſt per conuexitatem cœli. Crinemque timẽ

di:ideſt cometen.nam cometes eſt crinita ſtella. Et tertis:& pro ideſt.

Fulgura fallaci micuerunt crebra ſereno.
Et uarias ignis dẽſo dedit aere formas.
Nunc iaculũ lõgo nũc ſpſo lumine lampas
Emicuit cœlo.tacitũ ſine nubibus ullis
Fulmẽ.& arctois rapiẽs de partibus ignẽ
Percuſſit latiale caput.ſtellæq; minores
Per uacuũ ſolitæ noctis decurrere tempus
In mediũ uenere diem cornuq; coacto
Iã phœbæ toto fratrem cũ redderet orbe
Terraq; ſubita ꝑcuſſa expalluit umbra
Ipſe caput medio titã quũ ferret olympo
Cõdidit ardentes atra caligine currus.
Inuolluitq; orbem tenebris.gẽteſq; coegit
Deſperare diem.qualem fugiente ꝑ ortus
Sole thyeſteæ noctem duxere mycenæ

SVLPI. Fulgura:fortuitorum fulgurum uaria genera tio eſt.Illa uero fatidica ex alto ſtatiſq; de cauſis & ex ſuis ue nere ſideribus ut plinius ait.& ſic e ſtellis illis tanq̃ ſcintilla e carbone progrediuntur. Micuerũt:ſpenduerũt. Fallaci: quia non niſi cœlo nubilo naturaliter apparere ſolent:nunc uero prodigioſe.M.herẽnium Decurionem in Catilinianis prodigiis ſereno die fulmen ictum plinius ſcribit. Denſo aere: ſpiſſo & contracto priſcianus in libro carminum legit tenſo id eſt extẽto. Nunc iacu.explicat ipſas uarietatem & per iaculum acontias accipit. Lampas:lampades ardentes imitatur faces q̃q̃ plinius ait Scintillam e ſtella cadere & au geri terræ appropinquantem ac poſtq̃ in lunæ magnitudinẽ facta ſit illuxiſſe ceu nubilo die.deinde quum in cœlum ſe re ciperet lampadem factam ſemel proditum. Tacitum:ſine tonitru. Sine nu.nubes enim tonitrua edere conſtat. De ar.par.cum proprie ex auſtrali naſcantur & notus ipſe dicat fulminis fabricator. Itaq; plinius ait per plurimũ referre un de uenerint.fulmina & quo conceſſerint. Caput la.romam uel ædem Iouis latialis apud albam. Stella mi.ad differenti am quinq; planetarum errantium quæ ſtellæ appellant mi nores dixit. Decurrere:oriri & uerti. Vacuum non occu patum a ſolis luce ut dies. Venere:apparuere. Cornuq; co. Tempus & cauſam lunaris eclypſis paucis complectitur:Nam non fit niſi plena luna & per terræ interpoſitionem ob quam luna ſolem nequit aſpicere:ut obiectu ipſius lunæ inter ſolem & terram fit ſolaris defectus.hinc plinius manifeſtum eſt inquit Solem interuẽtu lunæ occultari lunamq; terræ obiectu ac uices reddi eoſdem radios luna interpoſita ſuo auferente terræ terraq; lunæ. Coacto:cõiuncto quod coierat. Redderet fra.repræſentatet ſolem integra rotunditate. Expalluit:non luxit ecclypſim paſſa eſt. Vmbra:obſcura interpoſitione. Ipſe ca.Sol quoq; ait meridie ita defecit ut omnis terra tenebris obduceretur. Caput:quod eſt radiis coronatum ut fabulæ canũt. Ardentes:flammigeros. Atra cali.obſcuris tenebris. Diem:diei lucem. Qualem no.obſcuritatem & tenebras Duxere:contraxere. Mycenæ thy.Mycenæ oppidum eſt in argolide apud quas Thyeſtes pelopis hippoda miæq; filius Meropem Atrei fratris uxorem ſtuprauit ſuſcepitq; ab ea filios. Inde eiectum regno cum ficta gratia reuocaſſet attreus:tris ei liberos epulandos appoſuit:quo ſcelere ſol iam altior indignatus in ſuos ortus reuerſus eſt:& terra tenebris inuoluta. Per ortus:per orientem.

OMNIBO. Fulgura fallaci.Ariſtoteles in metheoriis(nã dicũtur μετέωρα quæ apparẽt in regione ætherea) cometarũ cauſam dicit.fulgura enim naſcuntur ex uno quinq; planetarum uel a Ioue: uel a ſaturno:uel a Marte: uel a Venere:uel a Mercurio.hi planetæ aerẽ qui circa ſe eſt inflammãt:inflammatũ ſuo ſplẽdore cõtrahũt:deinde cometæ ſpeciẽ præbent:ſed ſaturni & Martis peiores ſunt:a reliquis aũt minus mali ſignificatur:ſed de his nũc in telligit nã ſi a ſaturno fuerint:famen & peſtem ſignificant:ſi a reliquis:uaria portendunt: pro ut ipſi ſunt planetæ: quarũ naturã & Pli.in.ii.cõmemorat. Fallaci:quia tametſi ſerenũ uidebatur:tamen uerũ nõ erat:Nã ut idẽ Ariſto les ait:nõ poteſt eſſe fulgur ſereno aere:cauſa materiæ eſt uapor ſiccus:qui totus facile accenditur:locus ubi gene ratur tanq̃ in uaſe eſt nubes aquoſa. Vterq; uapor & ſiccus & aquoſus rapido cœlo ſubuehitur:& terreſtris uapor qui nõ tam facile diſcinditur:ſicut aquoſus in medio illius cõſtringitur:aquoſus circa illum in circuitionis modũ expanditur:ſiccus uapor & calidus in medio comprehenſus eſt:& fugit:& fugiendo contrahit humidũ.humidus aũt cõtractus fugientem proſequitur & urget:& impellit:ita ignis a contrario pulſus contrahit nubem,& magno cũ ſonitu & fulgure nubẽ erũpit. Nunc:Aliquãdo. Iaculũ:flãma illa fulguris quæ iaculus uidet. Sparſo lumine: lampas:pro ipſa ſparſa per cœlũ. Tacitum:Hoc mirum fuit:ꝙ ſine fulgure fulminata ſint mœnia urbis. Tacitũ .ſ.tonitru nã fulmen cõtortũ ſine tonitru,& ſine nubibus prodigiũ eſt:fulminũ auctore plinio plura genera tradũ tur:uerũ quæ ſicca ueniunt nõ adurunt ſed diſſipant:quæ humida nõ urunt:ſed infuſcant:tertiũ eſt quod clarum uocant mirificæ maximæ naturæ:quo dolia exhauriũtur intactis operimẽtis:nulloq; alio relicto ueſtigio : aurũ & æs & argẽtũ liquatur:intus ſacculis ipſis nullo modo ambuſtis:ac ne cõfuſo quidẽ ſigno ceræ.Martia princeps ro manorũ icta grauida:partu exanimato:ipſa citra ullum aliud incõmodũ uixit.In catilinariis prodigiis pompeiano ex municipio herẽnius decurio ſereno die fulmine ictus eſt. Et arctois partibus:cũ dẽret rapere de partibus me ridianis.Latiale caput:ideſt romã q̃ eſt caput latii uel capitoliũ. Stellæ minores:Minores appellãtur comparatio ne ſolis & lunæ & ideo ꝓdigium ẽ ꝙ ſtellæ moueant quæ ſemper in firmamẽto fixæ ſtant:mouere aũt uidet qa cœlũ ſemp uoluit. Cornuq; coacto luna nõ obſeruato tẽpore ſubito obſcurata eſt. Vmbra terraq; tangit cauſam eclypſis lunæ:qui fit obiectu terræ inter ſolẽ & lunã.quũ pleniluniũ eſt:& luna umbrã terræ quæ metæ figuram fa cit:attigerit:repentinæ inducunt tenebræ.ἐκλείπω ſignificat deficio:unde ἐκλείψις defectus. Coacto:coniun cto:cum cornua in unum coierunt luna tunc plena eſt. Fratrem.i.ſolis ſplendorem redderet orbi:nam non ſuo lumine luna lucet:ſed radiis ſolis illuſtratur:ſicut cætera ſydera.ſolis aũt eclypſis eſt cum luna per pendiculariter ſubiecta ſoli fuerit & ſolis radii excepti a luna ad nos peruenire nõ poſſunt:& maior eſt pro ut perpendiculariter ſoli ſubiecta fuerit. Fratrẽ:ideſt ſolem:nam Phœbus & diana ſecundũ fabulas fratres ſunt:ex Ioue & latona nati Expalluit eclypſim paſſa eſt. Inuoluit:circũuoluit. Deſperare diem.Quia gentes credidere nunq̃ diẽ reditur:

Sole thieſtiæ non aliter obſcuratus eſt q̃ cum Atreus in cœnam fratris filium thieſtæ fratri epulandum appoſuit: nota fabula:quo ſcelere ſol obſcuratus eſt. Mycenæ thieſte .Vbi habitauit thieſtes:ſed fratrem pro fratre:poſuit nam Atreus maior erat & rex mycenarum. Duxere noctem.Quia ſol a meridie in ſuum ortum redit.

Ora ferox ſiculæ laxauit mulcifer ætnæ
Nõ tulit i cœlũ flãmas : ſed uertice prono
Ignis i heſpiũ cecidit latus:atra carybdis
Sãguineũ fũdo torſit mare:flebile ſæui
Latrauere canes: ueſtali raptus ab ara
Ignis:& oſtẽdẽs cõfectas flãma latinas
Sciditur i partes geminoq; cacũie ſurgit
Thebanos imitata rogos:tũ cardine tellus
Subſedit:ueterẽq; iugis nutãtibus alpes
Diſcuſſere niuẽ.tethys maioribus undis
Heſperiã calpen ſũmũq; ipleuit atlanta.
Indigetes fleuiſſe deos:urbiſq; laborem
Teſtatos ſudore lares:delapſaq; templis
Dona ſuis:diraſq; diẽ fœdaſſe uolucres
Accipimus:ſiluiſq; feras ſub nocte relictis
Audaces media poſuiſſe cubilia roma.

SVLPI. Ora fe.ætneus ignis qui tendebat in cœlũ italiam uerſus maiori cum copia ſe in italiam iclinauit. Mulcifer:uul canus. Laxauit ora:aperuit lentauit craterẽ. Etnæ:Etna mõs in ſicilia ardens a quo ad lypatem eſt antrum & officina uulca ni:qui Ioui cũ cyclopibus fulmina fabricat. Quanq̃ & Tiphœ um ſiue enceladum gigantem ætnæ ſubpoſitum flammam il lam per os dicunt emittere.In la.heſ.e regione uicina italiæ. Atra caryb.ſiculum fretum cruentum apparuit.Carybdis lo cus eſt qui aquas attrahit & ſorbet inuertẽdo & ruſus emittit. Fuit ãt anus rapaciſſima quã cum illuc hercules præcipitaſſet loco nomen dedit. Torſit:conuoluit. Sæui ca.de.Scylla dicit quæ puella pube tenus cerces ueneficio in canes conuerſa fin gitur: cum ſit locus cauernis plẽus qui percuſſus a fluctibus la tratus uidetur emittere. Flebile:flebiliter. Veſtrali ra.Ignis ueſtæ perpetuus qui a Virginibus in Capitolio ſeruabatur ex tinctus eſt. Raptus:remotus. Ab ara:quæ pro foco eſt. Et oſtendens:flãma ſacrificii quod fiebat Ioui albano in duas par tes eſt prodigioſe diuiſa. Latinas:ſacra latialis Iouis a latinis populis qui ad albam conueniebant. Confectas:finitas:nam peracto nocturno ſacrificio latinæ finitæ erant . Vnde alibi ui dit flammifera cõfectas nocte latinas. In par.quod indicat po puli diuiſionem. Gemino cacu duorum diſcordiam ducũ por tẽdit. Thebanos ro.Etheoclis & polinicis qui filii œdipi poſt q̃ mutuis ſe uulneribus cõfecerũt in eodẽ rogo:ille ab Antigone ſorore:hic ab Argia uxore poſiti gẽinã flãmã ſum mumq; æterni teſtimonium odii emiſerunt.ſtatius in.xii . Exundant diuiſo uertice flamme alternoſq; apices abru pta luce corruſcant. Subſedi. cat.cõcuſſa a firmamẽto ſuo eſt facta depræſſior relicta foſſa & loquitur de hiatu mox uero de motu terræ. ſic liuius Terra uelitris trium iugerum cauerna ingenti deſederat. Veteremq; q̃ntus fuerit ter ræmotus hoc uno indicat argumento quod alpes ſunt agitatæ. Diſcuſſere:eiecere. Veterem:multorũ annorum. Nutantibus iu.trementibus ſummitatibus. Tethys:oceanus ipſe. Calpen:Calpe mons eſt cũ eiuſdẽ nominis ci uitate ab hercule cõdita in ultima hiſpania europã terminans una ex metis herculis.Nã altera quæ terminat aphricã appellatur a byla ut auctor eſt ſtrabo.hæ aũt cũ cõtinuo iugo tenerentur hercules ſeparauit & in terras admiſit ocea nũ ut etiã meminit mela. Heſperiã:hiſpanã. Atlanta:Atlas mons altiſſimus ab occidente per aphrycã producitur in meridiẽ. Accipimus:audiuimus. Indigetes.ſimulachra deorũ.Indigetes auctore feſto hi dii ſunt quorũ noĩa uul gare nõ licet.hoc noĩe æneas eſt ab aſcanio appellatus cũ pugnans cũ Mezentio nuſq̃ apparuiſſet. Erant aũt indige tes dii minores ex hoĩbus facti ſic dicti quaſi in diis ægẽtes uel quod rei nullius indigeãt. Teſtatos labo.indicauiſ ſe calamitates futuras.hæc oĩa & ſi accidere potuerũt tamẽ ,exiſtimamus poetam ex ueteribus hiſtoricis collegiſſe ut ex liuii lectione licet aduertere. Delapſa do.ſponte decidiſſe ornamenta & coronas deorum. Diras:horrẽdas & mali augurii ut ſtriges bubones noctuas. Fœdaſſe:maculaſſe qa inſolite apparere. Feras:ſilueſtria aĩalia. Au daces:contẽpto hoĩum metu. Poſuiſſe cu.cubitũ ueniſſe adinueniſſeq; luſtra. Sub nocte:per noctẽ.

OMNIBO. Ora ferox:dicit ætnam emiſiſſe ignem:ſed non rectum:ut antea:ſed italiam uerſus fluxiſſe:ut faci le poſſe apparere peſtem italiæ imminere. Mulciber.i.uulcanus poeræ enim dicunt in monte ætna uulcani offici nam eſſe & ignem emittere quotiens fornacibus ar den tibus aliquid fabricare cœperit . Nec tulit in cœlum f.nã natura ignis eſt ſemper ſuperiora petere:Nunc autẽ non ita fecit. In Heſperium latus.Qui a aliquando ſicilia con iuncta fuit italiæ:ſed longo ſpacio temporis fluctus maris diremit latus ſiciliæ. Atra carybdis:in ſanguinem dicit conuerſas eſſe maris undas:quod ſignũ erat cædis futuræ . Flebile:pro flebiliter . Sæui canes.ſ.ſyllæ:nam hoc fabula habet ſyllam fuiſſe uirginem pulcherrimam quam glaucus deus marinus amauit:Circe ãt quæ amore glauci tenebat:inuidere.cœpit & fontẽ uenenis uitiauit ubi ſylla abluere ſe ſolebat:in quem : ingreſſa puella dimidia par te ſui in canes eſt cõuerſa illa autem ſuis monſtris territa ſe in mare deiecit eſt autẽ locus in freto ſiculo ſaxa habẽs ca uernoſa:in quæ colliſæ undæ latratum canum repræſentant. Veſtali raptus ab ara:ait ẽt ueſtalem ignem ſubito cor reptum fuiſſe ab ara:& holocauſtum uictimarium diuiſum eſſe:quæ ſigna deorum indignationem ſignificabant. Confectas:Finitas: nam ignis qui accenditur in fine holocauſti oſtendit ſacrificium eſſe finitum.Holocauſta autẽ ſacrificia erant in quibus tota uictima comburebatur græce ὁλοκαύτωμα latine uero ſacrificia in honorem Iouis i albano monte conſtituebantur:quo omne latium conuenire ſolebat dicta quoniam eo die inter latinos & po.ro.fœ dus ictum fuit:licebatq; latinis a ro.po.ex ſacris uiſcerationem petere.Cicero pro planco: Quibus eſt mũicipiis uix qui carnem latinis petant inueniuntur. Scinditur in partes . Quod ſignificat ducum diſſenſiones . Thebanos imi.ro.dicit nõ aliter ſciſſam fuiſſe flammam quam ſciſſa eſt quondam in rogis fratrum. Etheoclis & polinicis:cum ille a ſorore antigone:hic ab uxore argia rogo ſuperimpoſiti ſunt:quo rogo flammæ ſciſſæ:ſunt tanquã adhuc mor tui pugnare uellent. Subſedit:ſubmiſſa eſt. Cardine.i.a centro ſuo declinata eſt. Nutantibus:concuſſis. Ni uem:ſignificat autem terremotum fuiſſe. Tethys maioribus.i.mare inflatum eſt adeo:ut calpem undis ſuperaret.

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

Calpe in europa & Abila in aphrica mõtes ſunt inter quos mare mediterraneum irrumpit: & indigenæ columnas herculis appellant. Atlanta:mons eſt in mauritania altiſſimus. Indigetes:dicuntur qui ex hominibus facti ſunt dii:dicti quaſi in diis agentes:uel ꝙ nullius rei indigeant:qui etiam diui dicuntur. Lares:deos penates. Teſtes.L. .ſ.oam quia marmora ſudabant:ideo magnum laborem fore oſtendebant. Dona:arma. Diraſq;.d.f.u.ut bubones noctuas ueſpertiliones:ſtriges:quæ tempore noctis uolitare ſolent:nunc die uolabant. Siluiſq; fe. Hoc magnum fuit ꝙ feræ irrumperent urbem & in medio foro cubilia ponerent. Sub nocte:tempore noctis. Audaces:Quia in frequentiam hominum uenire auſæ ſint.

Tũ pecudũ faciles hũana ad murmura lin/
Mõſtroſiq; hoiũ ptꝰ;nũeroq; mõq; (guæ
Mẽbroꝝ:matrẽq; ſuis cõteruit iſans
Diraq; p populũ cumanæ carmina uatis
Vulgantur. tũ quos ſectis bellona lacertis
Sæua mouet cecĩeȓ deos: crinẽq; rotãtes
Sanguineũ populis ulularũt triſtia galli
Cõpoſitis plenæ gemuerũt oſſibus urnæ
Tũ fragor armorũ,magnaq; p auia uoces
Auditæ nemoꝝ. & uẽiẽtes cominꝰ ũbræ
Quiq; colũt iũctos extrẽis mẽibꝰ agros
Diffugiũt. ingens urbẽ cingebat erymnis
Excutiẽs pnam flagranti uertice pinũ
Stridẽteſq; comas: thebanã qualis agauẽ
Impulit,aut ſæui cõtorſit tela lycurgi.
Eumenis.aut qualẽ iuſſu iunonis iniquæ
Horruit alcides uiſo iã dite megæram
Inſõuere tubæ. & quãto clamoȓ cohortes
Miſcẽtur.tantum nox atra ſilẽtibꝰ umbris

SVLPI. Pecudum:animalium quæ ſub imperio hominũ ex pabulo terræ paſcuntur: ut in ſecundo bello punico bos in agro romano & in priuernati. & Bello macedonico Gn. Domitio Conſ. dixit Roma Caue tibi. Monſtroſiq; ho.par.fœtus fœminarum contra naturam ut pro puero ſerpens. Numero & modo mẽ,ut plura aut pauciora & diuerſa a naturalibus mẽbra haberent. Puerum elephantino capite Sinueſſe natum liuius ſcribit & Arimini pueros ingenuos ſine oculis ac naſo: & in piceno non manus nõ pedes habente natum & Arretii Vnimanum. Cõſtat & bicipites natos & androginos & gemina membra habentia. Diraq; hor.ex quibus unum tribus.R.R.R.& totidem.F.F.F.notatum fuiſſe dicunt:& ſic interpretatum:Ferrum flamma fames Romula regna ruẽt. Tum quos ſe.ad hæc bellonæ Cybelleſq; ſacerdotes ſunt triſtia uaticinati. Bellona: quæ & duellona dicitur ſoror eſt martis uirtutiſq; dea cui ut inquit lactantius ſacerdotes non alieno ſed ſuo cruore ſacrificant ſectis nanq; humeris & utraq; manu diſtictos gladios exerentes currunt efferantur inſaniunt. Mouet:concitat in furorem Sectis la.uulneratis brachiis ut inde ſanguinem deæ libarẽt. Cecinere de.uaticinati ſunt deorum iram & uolũtatem. Galli: ſacerdotes cybeles caſtrati dicti a Gallo phrygiæ fluuio ex quo qui bibit furit. Rotantes cri.rotando iactantes Oui. Cedunt iactatis iulia membra comis, Idem Longaq; in inmundo puluere iacta coma eſt. Rotantes er.cri.uertentes agitanteſq; caput crinitum. Nam inter ſaltandum capita iactant quod cotiptin dicitur & hinc corybantes appellãtur ut ait ſtrabo.& qui numine corepti & furiis agitati id faciunt corybantiare dicuntur. Sanguineum:cruentatum ex furore. Vlularunt cum ululatu uaticinati ſunt aduerſa.grandi eni uoce tympana & aera mouetes cantabant. Vrnæ ple.ex ſepulchris inquit auditi gemitus poſuitq; urnas cinerũ uaſa pro umbris ipſis. Compoſitis:bene placatis nam implicati manes gemere & errare dicuntur. Tum fra.ſimile prodigium ſecundo bello punico accidit.& in Cæſaris morte.hinc Virgilius. Armorũ crepitus toto germania cœlo audiit Itaq; bene plinius inquit.armorum crepitus & tubæ ſonitus auditos e cœlo.Cimbricis bellis accipimus:crebroq; & prius & poſtea.tertio uero conſulatu Marii a Mamertinis & tudertibus ſpectata arma cœleſtia ab ortu in occaſum inter ſe cõcurrentia. Magnæ uo.Cice.de diuinatione ait:ſæpe etiam in præliis fauni auditi:& in rebus turbidis ueridicæ uoces ex occulto miſſæ eſſe dicuntur. Per auia ne.per ſiluas ſine uia. Venientes co.apparãtes cominus in loco propinquo.Quiq; co.qui iuxta murum urbis & pomerium habitant territi monſtris deſerunt domos. Erymnis:furia. Excutiens pi.pro agitans facem ex pinu intentã in obuios. Flagranti uer.ardentem. Comas ſtri.colubros & Ceraſtas ſibilantes quos gerit pro comis. Cingebat:circuibat. Thebanam aga.agaue Cadmi & hermiones ſilia & uxor echionis ſubito furore correpta Pentheum filium bacchi contemptorem quem aprum eſſe putabat dilaniauit. Qualis eu.Qualis furia ſic a contrario appellata:nam Eumenis bona interpretatur. Impulit:in furorem uertit. Contorſit:conuertit in ipſum. Lycurgi:lycurgus trax Driantis filius bacchi numen exoſus dum uites uult amputare inſania percitus ſua ſibi crura concidit. Megæram:quæ una ex tribus furiis magna contentio interpretatur.thyſſiphone uero irarum uox.alecto inquieta. Iuſſu ini.Iu.inpulſu moleſtæ deæ quæ euriſteum regem athenarum urgebat ut herculem ad uaria monſtra domanda mitteret.cũ itaq; ad inferos in Cerberum acceſſiſſet plutonis aſpectum non reformidauit:ſed cum Megæram angues erigẽtem uidiſſet uehementer ut eſt apud ſenecam timuit. Viſo iam di.poſt uiſum plutonem. Tubæ:furiarum uel umbrarum. Nox edi.noctu emiſſus eſt. Silentibus um.per ſilentia tenebroſa.

OMNIBO. Tu pecu.faci.Acceſſit ẽt boues locutos fuiſſe:pecudes ãt pro bobus poſuit.apud etiã T.Liuiũ accepimus bouẽ locutã.io triũphe:caue tibi roma.Ad humana murmu.ad humanã uocẽ. Monſtroſi partus hoium.declarat:quia maiora & plura membra habuere ꝙ ſolent. Modo:magnitudine: Matrẽq; ſu. Quia cũ maiora & plura mẽbra ſe peperiſſe mater uideret ꝙ ſolita ſit:tertia ẽ. Dira carmina.c.u.Quæ in libris ſibyllinis iuẽta ſunt uidelicet. R.R.R.F.F.F.uates hoc mõ interptati ſunt.regnũ romæ ruet:ferro:fame:fuga. Tunc quos ſectis.Etiã Cybelis matris deorũ ſacerdotes in furorẽ uerſi ſunt.bellonã aũt pro cibele poſuit.Nã ex Apuleii ſentẽtia eadẽ erat bellona cybele:& iſis:idẽq; ſacerdotes triũ dearũ ſacra peragebãt in ſacriſq; bellonæ ipſi ſacerdotes nõ alieno ſed ſuo cruore ſacrificabant.ſectis nanque humeris & utraque manu gladios diſtrictos exercentes currebant:& uelut inſani ferebantur quam turbam Mar.entheatam.i.phanaticam appellauit ut Nec turba ceſſat entheata bellonæ. Sectis lacertis.i.bra/

chiorũ uenis inciſis:nã galli ſacerdotes ſanguine ſuo placabant Cybellẽ: & crinibus rotati in furorẽ uertebantur. Cecinere de.i.oracula deorũ. Sæua:quia ſæuos facit ſacerdos. Triſtia.ſ.oracula. Compoſitis ple. dicit etiã ſepulchra mortuorũ gemitũ dediſſe. Compoſitis.locatis in urna. ſic Catullus.Inter cognatos compoſitũ meres. Tũ fra. ar.ſ.auditus eſt.Eſt autẽ zeugma a medio. Per auia:quæ procul a uia ſunt. Quiq; co.i.qui in ſuburbanis uicis habitant romã uenere nunciantes ſe uidiſſe megerã quæ flammis & flagellis ſerpentinis urbẽ ambiret. Erynnis:furia infernalis. Excutiens pronã:ardentẽ facẽ altera manutenens & altera ſerpentia flagella. Stridentes co. propter ſerpẽtinos crines. Agauẽ.agaue mater penthei qui ſacra libri patris a mœnibus ſuis ammouit:liber pater indignatus authonoẽ materterã & agauẽ in furorẽ uertit:quo furore extimabant phentheũ aprũ eſſe:& eũ occidere.mater uero caput filii per urbẽ furens geſtabat putans aliud apri caput. Sæui.lycurgi regis thraciæ:qui & ipſe indignatus bacchũ ipſũ quoq; a mœnibus arcebat:& eo uſq; proceſſit indignatio ut uites etiã inciderent:quod dũ facere uellet crura incidebat hoc ideo fingitur quoniã abſtemius fuit: Eumenis:furiæ eumenides dominatur ab ευμενὴς beniuolus κατὰ ἀντίφρασιν. Horruit al.i. hercu.qui ditẽ uidit & nõ timuit:ſed uiſa megæra totus horruit.nã hercules rediens ab inferis. iuſu iunonis nouercæ in furorẽ uerſus eſt: & lycũ qui urbẽ ſuã ceperat occidit ac proprios liberos cũ uxore megæra credens eos eſſe lyci filios:hoc late patet apud ſenecã in hercule furente. Silentibs umbris.i.ſilenti nocte.

Edidit.& medio uiſi cõſurgere campo
Triſtia ſyllani cecinere oracula manes:
Tollentẽq; caput gelidas aniẽis ad undas
Agricolæ fracto mariũ fugeȓ ſepulchro.
Hæc pp placuit thuſcos d̃ moȓ uetuſto
Acciri uates:quoꝝ qui maximus æuo
Aruns incoluit deſertæ mœnia lucæ
Fulminis edoctus motus.uenaſq; calẽtes
Fibraꝝ,& monitus uolitãtis i aere pẽnæ
Mõſtra iubet primũ,nulloq; ſæmie diſcors
Protulerat natura rapi.ſteriliq; nefandos
Ex utero fœtus infauſtis urere flammis.

SVLPI. Et medio uiſu: ſyllæ etiã & marii umbræ qui bellis ciuilibus gauiſi ſunt ad ſua ſepulcra apparuere. Medio campo.ſylla e puteolis ubi pediculari morbo deceſſerat romã relatus in foro eſt uſtus & in martio campo ſepultus. Triſtia ora: uaticinia triſtitiã afferẽtia. Fracto. cũ iã olim fractũ eſſet a ſylla Cice.ſic ait Caii marii ſitas reliquias apud Aniẽnẽ diſſipari iuſſit ſylla uictor acerbiore odio incitatus ꝙ ſi tã ſapiens fuiſſet ꝙ fuit uehemens. quod aut ſcio an timens ſuo corpori poſſe accidere primus e patritiis corneliis igni uoluit cremari. Tollentẽ ca. reſurgentem & apparentẽ. Ad undas ani. iuxta Aniẽnẽ fluuium qui per tybur ſe præcipitãs exit in tybrim. Olim autẽ anio uetus & Anio nouus influebant in urbẽ ut docet frontinus. Hæc propter: ad hæc prodigia procuranda placandoſq; deos acciti ſunt hetruſci aruſpices inter quos Aruns qui monſtra cõburi & urbẽ luſtrari iuſſit. Incoluit: inhabitauit proſtheſis eſt: nã ciuẽ nõ incolã idicat. Lucæ deſertæ:ad mõtes lunæ incumbens urbs eſt luca ubi plerię uicatim habitant Strabo ait: ſunt qui lunæ legant quod oppidũ quoq; etruriæ eſt cũ portu nobili quẽ ſicut & ciuitate ſelenes id eſt lunæ dicunt. Fulminis edo. mo. pyromaticus fluminũ enim cauſã & naturã & quod protenderent callebat. Venas ca.fi. tenebat etiã aruſpicinã: & erat uerus ariolus. Fibrarũ.fibræ ſunt iecoris partes: & uelut diuiſæ appendices ab eo quod ueteres fibrũ extremũ dicebantur ait Varro:Diuiditur autẽ iecur in quattuor fibras:pulmo in duas ut Celſus tradit Cordis quoq; & herbarũ radices fibras dicimus. Monitus pẽ.uo.i.doctus augur & duobus uerbis duplicẽ ex auibus diuinationẽ expræſit:nã aut manent garritu & uoce & oſcines dicuntur:aut uolatu & præpetes appellantur. Rapi: raptim capti & interimi.Nã etiã Ariſtoteles monſtroſa educare nos uetuit. Diſcors:natura diſcordante enim a ſeipſa:& uelut diminuta aut nimia monſtra naſcuntur. Nullo ſemine: nullo coitu: aut nullo a ſimili monſtro principio. Ex utero ſteri. hoc propter mulã quæ pepererat dixit. In fauſtis:infelicibus.

OMNIBO. Medio uiſi.cõ.& uiſæ ſunt umbræ:hinc ſyllæ triſtes:inde marii lætæ. Campo:quia in campo martio ingẽti pompa a P.R.ſepultus ſylla fuerat. Triſtia: ſignificabat enim pompeiũ cũ ſuis uictũ iri. Gelidas anienis: nã apud ripas anienis ſepultus erat Marius:ubi enim erant ſepulchra mariana. Hæc propter placuit. prodigia eiuſmodi diuerſis in locis futuri mali prænuncia apparuerant: Cenſuit ergo ſenatus accerſcendos eſſe uates etruſcos qui omni diuinitate periti erant:ſicut ab ipſis ſacrorũ omniũ principia manauerant:& eorũ uetuſtiſſimus erat aruns:qui audito prodigio primo præparat ſi qua rome deos placare poſſet. Hæc propter: hyſterologia eſt .i.præpoſterus ſermo qui ſit quotiens ſermo qui præponi deberet poſtponitur. Placuit.ſ.ſenatui.poq;.ro. Demo. ue.ſic eni mos erat romanorũ uates etruſcos accire:ꝙ eiuſmodi rerũ periti ſſimi erant. Lunæ:luna eſt ciuitas liguriæ quæ nunc deſerta eſt.eiuſdẽ nominis portus iuxta eſt pulcherrimus:quẽ græci σελήνης.i.lunæ appellãt. Ful.edoc.i.qui noſcit quotiens flumina uel ratione ferũt:uel præter rationẽ:nã ſi ratione mouentur prodigiũ nõ eſt ſi uero contra rationẽ prodigiũ id appellat. Mouent autẽ fulmina & locis & temporibus ſecundũ rationẽ: locis:ut in frigidis & calidis temporibus in frigidis raro mouet fulmẽ:ut pote in ſexto & quinto climate:mouet autẽ in tropico æſtiuo cũ ſol eſt in capite cancri uel accedens uel recedens:tunc eſt fortis calor:& uapores terræ ſubleuat:quibus coniunctis fulmẽ efficit locis calidis in æquinoctiali tropico & frequentius cũ ſol eſt in capite arietis uel libræ:quia in locis calidis nõ poteſt moueri tropico æſtiuo:quia calefacti calores conſumerent priuſꝙ ſubleuarent: & fulmẽ fieri nõ poſſet:ꝙ ſi moueret fulmẽ prodigiũ eſſet:ergo dicit eũ fuiſſe doctũ quotiens eſſet prodigiũ uel nõ. Venaſq; calentes:aruſpicinæ peritũ fuiſſe ſignificat. Calentes:adhuc palpitantes:& ſi lætæ fuiſſent rẽ proſperã futurã ſignificarẽt: ſi e contra aduerſa. Fibrarũ: fibræ propriæ dicunt uenæ iecoris. Monitus admonitiones:ſignificat auſpicii peritũ. Pennæ:hoc eſt præpetis auis partẽ pro toto poſuit:nã auiæ aliæ ſunt præpetes:aliæ oſcines:præpetes ſunt quæ auſpicia uolatu ſignant.oſcines uero quæ uoce futura prænunciãt dictæ ab ore & cano. Mõſtra iubet:id eſt aboleri & comburi mõſtra quæ ſupra dixit Natura diſcors:quia ſibi ipſi natura diſſentiebat quũ pduceret mõſtruoſos ptus. Nullo ſe ideo pdigiũ qa præter

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

naturam ut anili ſemine aut uirgineo. Semine:quia uirgo. Sterili : quia anus. Neſandos : execrabiles.

SVLPI. Ambiri:luſtrari. Pōtificeſ:pōtificibus iquit præ
cedētbus i luſtratiōe urbis reliqui ſequebātur Numa eni ſacer
dotū ordinē & cultus diuini iſtutitionē diuiſit in curiōes qui ꝓ
curiis hoſtias iolabāt.In flāines qui pilleū aſſidue geſtabāt.In ce
lerū duces qui reges cuſtodiebāt.In augures qui futura collige
bāt.In ueſtales uirgies quæ deos præcarētur.In feciales qui ōel
li & pacis auctores eēnt & i pōtificē maximū cui oia ſacra exſcri
pta tradidit & tā priuata ꝙ̄ publica ex ſcitis eiuſ ſubiecit ex diōy
ſio ſuperiora:ſed poſtremū ex liuio. Luſtro fe.ſancta circuici
one & purgatiōe eſt eni luſtrū quinquēnale tēpus : nā quinto
quoq; anno ciuitas luſtrabatur peracto cēſu & triburis exactis
auctorē.Varro. Cigere: circūdare. Pōeria: liuius auctor ē pōe
riū ſignificare ſpaciū tā extra ꝙ̄ itra murū: quod neq; arari fas e
rat : diciq; nō magis quod poſt murū eſſet ꝙ̄ quod murus poſt
id. Turba mi. mioris auctoritatis ſacerdotes. Ritu.gabi.hoc
eſt toga ſic i ſiniſtrū humerū reiecta ut una eius lacinia a tergo
reuocata hoiem cigat. Quo cultu utebatur & cōſul bella indi
cturus.Originē habuit a gabiis qui dū ſacrificarēt audito hoſti
um aduētu ſic accīctis togis i hoſtē profecti ſunt uictoreſq; re
dierūt ꝙ̄ꝙ̄ & cīct⁹ gēus eſt ueſtis.Gbii oppidū eſt ad dexterā uiæ
præneſtiæ ubi & latōiæ ſunt diſtātes Rōa & præneſte ex equo
ſtadiis cētū ſtrabo docet. Sacerdos uittata:maxia ueſtaliū uela
ta.Erāt āt Veſtales uigiti & cauet̄ pappia lege.De eis plutarchū

Mox iubet & totā pauidis a ciuib⁹ urb
Ambiri: & feſto purgātes mœnia luſtro
Lōga per extremos pomeria cingere ſic
Pōtifices ſacri quibus ē permiſſa poteſta
Turba minor ritu ſeqtur ſuccīcta gabino
Veſtalemq; chorūq; ducit uittata ſacerdos
Troianam ſoli cui fas uidiſſe mineruam.
Tū q fata deum ſecretaq; carmina ſeruā
Et lotā paruo reuocant almone cybellen
Et doctus uolucres augur ſeruat̄ ſiniſtras
Septemuirq; epulis feſtus. ticiīq; ſodales
Et ſalius læto portans ancilia collo:
Et tollens apicem generoſo uetice flāen
Dūq; illi effuſā lōgis a mfractib⁹ urbem
Circueūt . aruns diſperſos fulminis igne

in uita Nūæ & Gelliū lege. Mineruā:palladiū quod cū lateret in lōco ſecreto Helēus apud Ariſbā captus indicau
Eius exēplar i aperto ad fallēdos iſidiatores fuiſſe poſitū Dionifius tradit. Diomedē & uliſſē id troiano bello pe ra
niculos ſurrupuiſſe uulgatū ē diomedēq; apud ſe ſeruaſſe: & prætereunti ad calabriā æneæ obtuliſſe Nautenq; id a
cepiſſe:& ideo mineruæ ſacra nō penes iuliā ſed pene nautearis familiā eſſe. Tū qui fa.de.hoc eſt quidecim uiri qu
bus eſt facultas ſybillinos libros inſpiciendi & iterprætādi.hi pricipio duo fuere poſtea.x:inde.xv.demum ad.lx.a
cto numero.quindecimuirū tū nomē retinuerūt. Et lotā par.hoc eſt galli ſacerdotes cybelles: alluſitq; ad ueterē riti
qui quotannis repetebatur.Nā cū cybelle e phrygia aduceheretur & nauis i uado tybridis inheſiſſet: nec ulis uiribu
poſſet euelli & claudia caſtra facile ſola traxiſſet:prouectaq; dea eſſet uſq; ad Almonis in tyberim exitū . Sacerdos e
aqua eius fluminis lauit.Hinc Oui.Eſt locus in tybrim:quo lubricus influit almo : Et magno nomē perdit in amn
minor.Illic pur.cāus cū ueſte ſa. Al.do. ſacraq; lauit aquis . Augur.augurū collegiū Augures pricipio tres fuere pat
ti:inde quattuor poſtea adiecti ſunt quinq; plæbei Erant igitur nouē.in captandis auguriis a q̄ttuor partibus auſp
catas aues obſeruabant.Anticā poſticā dextrā ſiniſtrā. Siniſtras proſperas: ſiniſtra enim auguria ideo proſpera di
cuntur:quia a diis miſſa putantur quibus quæ dextra ſunt nobis oppoſitis ſiniſtra. alias rationes apud plutarchū ui
de. Septemuir:ſeptemuiri epulones ſacerdotes erant qui in dicendorū faciendorūq; epulorū ioui & diis reliquis fa
cultatē habebant.Cice. in oratione : pontifices ueteres propter ſacrorū multitudinē tris uiros epulones eſſe uolue
runt:cū eſſent ipſi a numa ut etiā illud ludorū epulare ſacrificiū facerent inſtituti. Titiiq; ſodales:titii ſacerdotes apol
linis a titiis auibus quas in auguris certis obſeruare ſolebāt ſunt appellati ut ait Varro. Salius:numa pompilius.xii
ſalios marti conſtituit.Tullus hoſtilius numerū duplicauit hi geſtantes ſcuta & ad tibias tripudiantes deorū laudēs
cantabant : hos palatinos agonales & collinos fuiſſe appellatos Dioniſius ſcribit. Ancilia:ſcuta cuneata ſpecie habē
tia latera arctiora: quæ calendis martii per urbē ferebātur celeſtiaq; arma uocabantur: principio Vnū fuit quod Nu
mæ tempore e cœlo decidit.In quo cū eſſet fatū romāi imperii ne forte ſubtrahi poſſet.xi.ſimilia ſunt fabricata: dicti
q; ancile quod ſit circunciſū.Ouidi. Atq; ancile uocat quod ab omni eſt parte reciſū Cūq; notes occulis angulus om
nis abeſt. Flamē:flamē dictus quod aſſiduo filo uelatur quaſi filamē ut inquit feſtus . Geſtabat autē apicē hoc eſt in
ſigne laneū in pileo quod dictū eſt ab eo quod comprehendere uinculo antiqui apere dicebant flaminū ſinguli co
gnomina habent ab eo deo cui ſacra faciunt ut Dialis Martialis Vulcanalis furinalis Numa tamē conſtituit Dial
unū:Martiales duos Quirinalē unū. Læto:ipſe lætus . Amfractibus reuolutionibus & flexibus Amfractus enim
eſt flexus ipſe aut uiæ aut aquæ . Via ut eſt apud Iureconſultos in rectū octo pedes habere dēt in amfractū.xvi. Va
ro ab ambitu & frāgēdo dictū exiſtimat. Ignes ful.telū in quo fuit ignis uel res dudū ignitas & fulmiatas.

OMNIBO. Mox iubet.i.iuſſit ambaruale ſacrificiū fieri quo ciuitas quibuſdā ſacris ambiebatur. Feſto lu.feſti
ua circuitione.nā luſtrare eſt circunire. Longa:late porrecta. Pomeria: nō magis dominatur pomeria ꝙ ſint extra
mœnia ꝙ̄ ꝙ mœnia ſint poſt ſe dicitur pomeriū ſolū illud quod in habitatur:ſiue intus ſiue extra mœnia. Sacri pro
ſacrificii.nā in poteſtatē pontificū ſunt ſarificia.uidelicet quibus diis & quibus temporibus ſacra fieri uelit. Ritu ga
Nā gabini cū extra mœnia ſacra celebrarēt:hoſtes ſuperuenere:ipſiq; ſiñ armis erāt:togā a tergo reiecerūt:ita ut a dex
tera pte ad ſiniſtrā reiecta:ultimā partē extremæ togæ in ſiniſtrū humerū uerterēt:ſic tāꝙ̄ clypeo muniti ita pugnarūt
ut uincerēt:& ita ſeruatū eſt ſacrificia rōæ more gabinorū fieri. Veſtalē chorū d.u.ſ.ēt ſacerdos ueſtal̄ quæ p̄eſt cete
ris chorū ſuarū uirginū circunduxit. Vitatta:uelata more ſacerdotū. Troianā ſoli.i.palladiū .nā ſicut ut in urbe tro
iana paladinū ſeruabatur:ita & aruſpices reſpunderunt.dū ea ſtatua ſeruaretur:fore ut priamus tutus regnaret quod
oraculum cum audiſſent græci Diomedes & Vlyxes ſeruili habitu induti cæſis cuſtodibus rapuere palladium

quod cū ueniſſet ad manus diomedis italiā petentis diuerſis agitabatur curſis & tempeſtatibus.ueritus ne hoc pa
teretur ira palladis:dedit operā ut palladū redderetur æneæ quod deinde romā traductū eſt & ſeruabatur in tem
plo ueſtæ. Fas eſt:neq; enim ulli palladium uidere licet præter quā ueſtali uirgini . Qui fa. de.i. quindecim uiri
qui præerant libris ſybillinis in quibus fata romana continebantur. Secreta cae.ſ. ſybillæ:cuius librū ut inquit ſo
linus ad corneliū uſq; ſyllā conſulebant romani pontifices. Et lotā paruo:cybelleos ſacerdotes dicit.Quibus mos
erat quotiens iratū nomē placare uellent ſtatuā deæ almonis aquis abluere. cybellē : quā die peſſimonte acciuere
romani. Almone:almo fluuius eſt ad capenā portā ubi ſacerdotes ſimulachrū cybelles lauabant. Mar. phrigiū
q; latus almo:qua lauat ferrū. Et doctus uo.i.augures.erat.n.romæ collegiū augurū. Siniſtras:ſecundas : quia ut
Ci.dicit:græcis & externis a dextra uenientes aues ſignificant rē aliquā ſecundā:ideo optant dari a dextra.At uero
noſtri optauere dari a ſiniſtra:qua ſæpe bona prouenere. Septemuir:nā ut Cicero.ait ſub perſona Catonis romæ
erant ſacræ deæ matris in quibus diebus feſtis nocte epulabantur:erant autē ſeptē numero:ſed magis placet intel
ligi ſeptē ſacerdotes Iouis qui epulones appellabantur:quoniā ante aureā Iouis ſtatutā epulabantur in capitolio :
nec nō epulas indicendi Ioui cæteriſq; diis poteſtatē habebant:hi e generoſis ciuibus eligebantur cū lictore ſellaq;
curuli procedentes. Ticii ſo.dicti ſunt a titiis auibus ut inquit Varro quas in cærtis auguriis obſeruare ſolebant .
Et ſalius læ . Salii erant duodecim qui ancilia per urbē geſtabant canentes Marti carmē & extremo hymno ue
turii mamurii memoriā.ſic enim Mamurius faber petierat. Flamē:tres flamines erant.ſ.quirinalis:diali: & marti
talis.Dialis dicitur iouiſ ſacerdos:Quirinalis:quirini.i.romuli.Martialis uero ma flamē: nō.n.licebat ſacerdoti eſſe
capite aperto ſed cū ſacrificare æſtate pileū laneū geſtare nō poterat:uirgā cū filo lanæ propter calorē geſtabat alia
ratio ut inde aues abirent.quæ ſæpe in uictimarū inteſtinia impetū faciebant . Vel dicit̄ quaſi pileamē a pileo quo
caput tegebatur. Dumq; illi.ſ.ſupra memorati ſacerdotes. Effuſam:lacte porrectā: Anfractibus.Diſperſos ig.i.
ignitū fulmē. Condit.ſ.collectū fulmē .

Colligit: & terræ mœſto cū murmur̄ cōdit
Datq; locis nomē:ſacris tūc admouet aris
Electa ceruice marem:iā fundere bacchū
Cœperat:obliquoq; molas iducere cultro
Impatienſq; diu nō grati uictima ſacri.
Cornua ſuccīcti p̄merēt cū torua miniſtri
Depoſito uictū præbebat poplite collum
Nō cruor emicuit ſolit⁹:ſed uulner̄ largo
Diffuſum rutilo dirū pro ſanguine uirus
Palluit attonitus ſacris feralibus aruns
Atq; iram ſuperū raptis quæſiuit i extis.
Terruit ipſe color uatem. nā pallida tetris
Viſcera tincta notis gelidoq; infecta cruor̄
Plurimus aſperſo uariabat ſanguine liuor
Cernit tabe iecur madidū.uēaſq; minātes

SVLPI. Condit.obruit . Datq; lo.no.appellat biden
tal. Locus enim fulmine percuſſus poſt peractum illic ex bi
dentibus ſacrum bidental uocatur . Marem ele.cer. biden
tem taurum non præſſum iugo quo hoſtia iniuſtis di
cebatur ut macrobius docet: eligebantur etiam bidentes ne
haberent caudam aculeatam : nec linguam nigram nec au
rem fiſſam. Bacchum.uinum quo primum hoſtium perfun
debant . ut frontiq; inuergit uina ſacerdos . Inducere mo.
ſpargere ſacra re.quæ ex farre orno toſto ſale & aqua conficie
batur. Obliquo cul.tranſuerſo & a cauda ad caput anteꝗ̄ iu
gularetur uictima ducto. Impatiens. refugiens & obluctans
quod eſt mali ominis. Sacri non gra.ſacrificii non placantis
deos & quo litare non poterat. Succincti. ſuffulti expediti.
Turua terrentia.tauros a toruo dici uult Varro. Præbebat
col.ui.Inclinabat collum ui deflexum & iugulabatur. Popli
te de.hoc eſt flexo genu: quamquam poples primarum tibi
arum eſt parſ poſterior.pli.popliteſ intus flectit hominiſ mo.
fabius.tunice prioribus oris infra genua paulum poſteriori
bus ad medios poplites. Emicuit.cum ſaltu apparuit. Soli
tus.ex aliis emanare. Largo:lato. Virus. terra & uirulenta
ſanies. Ritulo.rubicundo. Palluit. perterritus inquit ſacer
dos uictimam aperuit ut ex extis futura colligeret . Ferali
bus.mortiferis. Iram ſuperum.mala futura. In ex.ra.in in
terioribus ſtātim extractis.Exta ut Feſtus aut dicta ꝙ ea diis præſecentur quæ maxime extunt eminentq;. Conti
nentur autem ſub eis epar pulmo cor præcordia lien renes & lingua. Terruit ip.co.na.Aruſpicinam quæ quidem
apud diuerſas gentes uaria eſt innanem & falſam Cice.putat.Eius primam obſeruatio erat in habitu & colore ex
torum:an nitida & plena:an horrida & exilia eſſent.ea in partes duas diuidebant dexteram quæ familiaris:& ſini
ſtram quæ erat hoſtilis inde fibras & partes reliquas conſiderabant. Fiſſum familiare & uitale tractabant. Caput
iecoris ex omni parte diligentiſſime aduertebant. Si id non inueniebant nihil putabant triſtius accidere potuiſſe
Viſcera.carnem quæ exta continebat. Tincta no.te.ſparſa obſcuris maculis. Infecta.maculata. Gelido: denſato
cum mouere ſe deberet. Liuor:nigredo plumbea. Variabat.diuerſi coloris faciebat. Iecur madidum tabe: epar
corruptum & ſparſum putredine. Venas minantes:Venas plus ſanguinis.Arterias plus ſpiritus continere Gelli
us tradit.

OMNIBO. Colligit:eo loco ubi ceciderat fiumē. Mœſto murmure:ut ſuplices faciunt. Datq; nomē locis:
Locus ille bidental appellatur.nā quotiens fulmina placere uolebant bidentes imolabant. Sacris tunc admouet
.i.tuarū Ioui imolauit. Iā fundere bac.more ſacrificantis:nā cū ſacerdos experiri uolebant bona ne uictima foret ui
nū intra cornua fundebant:ꝙ ſi uictima immota ſtetiſſet:diis placebat.ſi uero ſe mouiſſet diſplicebat. Virg.& du
ctus cornu ſtabit ſacer hyrcus ad arā. Obliquo cultro:ritu ſacrificantis. Molas. mola fiebat aqua ſale & ferro or
no:id eſt unius anni:& hac laniebant cultros & a cauda ad uerticē uictimæ cultro circunducto iugulabant . Impa
tiens:oſtendit nō gratā fuiſſe uictimā:quia nō ſtetit aris. Premerent: Quia miniſtris prementibus tandē uictima
uicta requieuit. Nec cruor:aperto iugulo cruor nō exiluit ſolitus:ſed ſanies ꝗdā effuſa ē. Palluit atro. Aruns ubi
hæc uidit:totus expalluit. Feralibus:Læteferis. Ipſe color:Quia pallidus ſanguis erat iteſtiorū. Tincta noctis:id

eſt nigris diſtincta maculis. Liuor:proprie eſt color plumbeus. Iecur madidū:inteſtina in duas parteſ diuiſerat unā pompeio:alterā uero cæſari attribuerat:uidit autē partē pompeio ſpectantē:mœſtā eſſe partē uero cæſari deſignatā lætā & exultantē. Madidū:putridū & hæc pars erat pompei. Venaſq; mi.ho.de.par.ui.i.de parte cæſaris nā hoſtis patriæ iudicatus erat qui rubiconē tranſiſſet armatus.

Hoſtilí de pte uidet:pulmonis anheli
Fibra latet puuſq; ſecat uitalia limes
Cor iacet.& ſaniē p hiātes uiſcera rimas
Emittūt:pduntq; ſuas omenta latebras.
Quodq; nefas nullis ipune appuit extis:
Ecce uidet capiti fibrarū increſcere molē
Alterius capiti:ps ægra & marcida pēdt:
Pars micat:& celeri uēas mouet ipba pul
His ubi ɔcepit magnoꝝ fata maloꝝ ſu,
Exclamat:uix fas ſupi quæcunq; mouetis
Proderē me poplis.neq;.n.tibi ſūme litaui
Iuppiter hoc ſacrū:cæſiq; i pectora tauri
Inferni uenere dei.non fanda timemus
Sed uenient maiora metu.dii uiſa ſecūdēt
Et fibris ſit nulla fides.ſed cōditor artis
Finxerit iſta tages.flexa ſic oīa thuſcus
Inuoluēs.multaq; tegens ambage cāebat.
At figulus cui cura deos ſecretaq; cæli
Noſſe fuit.quē nō ſtellaꝝ ægyptia mēphiſ

❡SVLPI. Anheli:palpitantis:uel quia eius ui ſpiramus & reſpiramus. Latet replicata eſt intraſecus quod cæſari fœlicitatē ſignificat nā hoc cū in ſex uictimarū iocineribus acciſſet auguſto ſpoleti ſacrificanti reſponſū eſt duplicaturū intra annū imperiū. Paruus lib.parua præcordia quæ auctore plinio membranæ ſunt quæ cordi prætenduntur:nā omnia principalia uiſcera membranis propriis ac uelut uaginis incluſit prouidens natura. Limitē autē id eſt terminū appellat.quia diuidit cor a iecore & pulmone. Inquibus tribus & in cerebro uita conſiſtit:& ideo uitalia appellantur: Cor iacet nō mouetur cæſari dictatori quo die primū ueſte purpurea proceſſit at in ſella aurea inſedit ſacrificandi bis in extis defuit. Viſcera exta iuſa. Saniē:corruptū ſanguinē. Hiantes ri.fiſſuras ſeſe aperientes. Produntq; ſu.& inteſtina ruptis omentis apparuere. Omentū:membrana eſt quæ continet inteſtina.pli. uentriculi atq; inteſtiua puingui ac tenui omento integuntur:præter q̄ oua gignentibus. Produnt oſtendunt manifeſtant.Quodq; ne.uiſa ſunt etiā inquit magni mali argumentū duo iocinoris capita quorū unū ab altero opprimebaſ. Impune:ſine graui ſignificatione & incommodo. Capiti:quod erat a parte pompeii familiari. Increſcere:inſurgere & hoc uictoriā indicat. Molē alterius ca. alterum caput magnū & graue quod erat parte hoſtili. Pars familiaris. Aegra & mar. debilis & putris. Pendet nō mouetur. Pars.hoſtiis. Micat:ſalit & palpitat. Improba:audax.

Mouet ue:agitat ſe. Pulſu ce.ictu ueloci quo audatia & celeritas cæſaris ſignificatur. Concepit:animo comprehendit.

Fata:conſtitutiones & ſeries. Prodere.manifeſtare. Neq; li.ti.hoc ſa.neq; te hoc irito ſacro placuai.nam litare eſt ipſo ſacrificio deos placare:non enim omnis qui ſacrificat litat:dicimuſq; lito deis ſacrū & lito ſacro. Cice. in diuinatione: Quum pluribus deis imolatur qui tandem euenit ut litetur aliis:aliis non litetur.Sueto.plurimis uictimis cæſis cum litare non poſſet. In prætoria: in exta mactati tauri: Inferni dei:nam deformia dira & minantia apparuere uelut ſi ipſis litaſſem. Non fanda:quia nimia animorum conſternatio fieret. Maiora:deteſtabiliora: Viſa ſe.quæ uidimus in bonum uertant. Et fib.ſit nul.fi.& ars aruſpicina:ipſaq; ex extis diuinatio falſa ſit. Tages conditor ar. Cum in agro tarquinienſi ut in diuinatione cice. inquit terra altius araretur:repente extitit ſenili prudentia puer:cuius aſpectu bubulcus attonitus clamorem edidit:breuiq; tota etruria eo conuenit:& uerba de diſciplina aruſpicina differentes pueri excepit litteriſq; mandauit hæc ſcripta conſeruant.hinc fontem habent diſciplinæ. Finxerit iſta: mentitus fuerit & nos deluſerit. In uoluens:confundens & occultans. Omnia:ſigna futurorum. Ambage fle.& mul.longa & implicita uerborum circuitione. Canebat:uaticinabatur. At figulus: Nigidii figuli pythagorei ſummi aſtrologi uaticinium poeta dicturus eum commendat.Huius Euſebius meminit: Deos: deorum mentem quæ ex aſtris percipitur. Secreta cœ. motus & uires ſiderum. Quem non ſtel.qui erat egyptiis inuentoribus doctior & diligentior in aſtris ſeruandiſ.

Memphis:oppidum in ægypto in ea parte nili quæ dicitur delta ab Ogdoo rege conditum.

❡OMNIBO. Pulmonis anheli:Spiritum reciprocum trahentis & remittentis. Latet: quaſi trepida. Paruuſq; ſecat ui.li. ideſt paruum interuallum uitalia diſtinguit. ſignificat autem ducum inter ſe concurrendi magnam cupaditatem. Vitalia:Quæ ſunt cor:iecur: & iecoris capita. Cor iacet: ſcilicet a parte pompei. Iacet: Demiſſum eſt. Omenta: omentum membrana eſt pinguis & tenuis qua uentriculi atq; inteſtina obteguntur penetralia igitur omenti patebant:& putridum ſanguinem emitebant.Quodq; nefas:euidentiuſ ex inteſtinis bellum futurum apparuit: Nam iecinoris pars quæ conſtituta pompeio erat & quæ Cæſari: ita ſe habuerunt ut altera alteram fugere uideretur. Impune:ieſt nunquam ſine exitio & pernicie. Capti: ſcilicet iecinoris:Nam ἄρπαγον græce dicitur caput iecionris:dicit ergo caput unum quod erat Cæſaris inſurrexiſſe:quaſi uelet cum aliis fibris concurrere. Alterius capitis:ſcilicet cæſaris. Pars ægra:ſcilicet pompei iacet. Micat:emicat cæſaris pars.

Et celeri uenas mouer improba pulſu:pars Cæſaris palpitabat:quaſi adbuc uiueret. His ubi: Aruns ubi tam manifeſta ſigna uidit in hanc exclamationem prorupit o ſuperi tanta ne mala apparent:ut uix oratiōe mea explicari poſſint His:ſcilicet prodigiis quæ in extis uiderat Litari:recte dixit:nam inter ſacrificare & litare magna eſt differentia.omnes ſacrificant pauci uero litant.Litare eſt ſacrificia diis grata facere.ergo nō grata tibi iuppiter ſacrificaui:ſed plutoni. Cæſiq;:pro ſed copulatiua pro aduerſatiua. Nō funda:adeo deteſtabilia mihi timentur.ut nec fari quidē licet. Sed uenient.magnus quidē metus eſt malorū inſtantiū.ſed mala ipſa multo maiora erant. Dii uiſa ſecū.O utinā inquit uiſa quæ tanta mala portendunt ſint minus infeſta q̄ apparent. Et fibris ſit nulla fi.Et mala

falſa utinā ſint quæ fibræ demonſtrant. Artis:aruſpicinæ. Finxerit iſta:nō uera docuerit:ſed falſa finxerit.de Tage apud Cice.lib.de diuinatatione ita legimus. Tages cuidā dicitur in ago tarquinenſi qui araret ſtatim apatuiſſe & uiſus eſſe in ſpecie puerili:ſed ſenili prudentia ad eius comſpectū attonitū fuiſſe qui arabat & clamorē magnū edidiſſe: & undique concurriſſe breui temporis ſpacio totā pene etruriā. Tū ille multus audientibus plena uerba mandauit:& quæ de aruſpicina traduntur mandaſſe dicitur:hoc idē tangit Ouian metha. Flexa:implicata obſcura. Ambage:circuitione uerborū. At figulus: ex altera parte aderat aſtrologus periti ſſimus nomine figulus qui prodigia explicaret:quæ in cœlo apparuiſſent. Noſſe de.i.arcana deorū quæ curſibus ſtellarū ſignificantur. Aegyptia mē.i.par figulo nemo eorū eſt qui habitant apud memphim ciuitatē ægyptii:ægyptios autē ſcimus aſtrologiæ periti ſſimos:immo inuentores a quibuſdā dicuntur fuiſſe.

Aequaret uiſu. numeriſq; mouētibꝰ aſtra.
Aut hic errat aít nulla cū lege per æuum
Mūdus:& incerto díſcurrūt ſydera motu
Aut ſi fata mouēt:urbi generiq; paratur
Humano matura lues.terræ ne dehiſcēt:
Subſidentq; urbes:an tollet feruidus aer
Temperiem:ſegetes tellꝰ iſida negabit:
Omnis an iſuſis miſcebitur unda uenenis:
Quod cladis genꝰ o ſupi:q̄ peſte paratis
Sæuiciam:extremi multoꝝ tēpus i unum
Conuenere dies:ſummo ſi frigida cœlo
Stella nocēs nigros ſat̄ni accēdret ignes:
Deucaliones fudiſſet aquarius imbres.
Totaq; diffuſo latuiſſet in æquore tellus
Si ſæuum radiis nemæum phœbe leonē
Nūc pmeres. toto fluerēt incendia mūdo

❡SVLPI. Viſa: inſpectione & obſeruatione. Numeris canonis ſpatiis temporū quibus ſe aſtra per gradus mouent quadā cū armonia ut Cice.docet. Aut hic errat: propoſitis duobus contrariis: quorū alterū alicui ineſſe uidetur ſi ſubtrahas alterū neceſſe eſt id quod ſupereſt eſſe uerū ut hoc loco.Aut mundus inquit per ſe errat & uertitur: aut prouidentia dei gubernatur: per ſe & temere uerti ſtultū eſt dicere igitur a deo gubernatur qui per aſtra futura mala humano generi indicatur. Mundus:cœlū. Errat: mouetur & uertitur. Sine lege: ſine ordine & magiſtro. Per æuū: per eius æternitatē. Incerto:temerario & fortuito. Fata: deorū conſtitutiones. Matura lu. ſubita peſtis & pernities ex quattuor elementis. Dehiſcent:aperient ſe. Subſident. pereſſum ibunt ſubmergentur & obruenſ. Feruidus:æſtuans. Tollat tē.fiet intemperatuſ. Iſida:quæ fructū nō reddet ex ſemine credito & indicat famā futurē. Negabat ſe. nō producet fruges. Omnis an infu. an aqua corrumperetur & magnā peſtilentiā pariet Oui.ait:Conſtat & in fontes uitiū manaſſe l.cuſq;: Qua pe.quo genere mortis ſeuire in homineſ uultis. Multorū temporis in unū: multi ſunt eodē tempore perituri. Multorū:hominū. Conuenere:in unū uenere.

Summi ſi fri.cœ.planetæ quando in ſuis domibus:hoc eſt ſub propriis feruntur. multo plus potentiæ habent q̄ cū in diuerſis.ſunt autē ſigna.xii.ſunt aries:taurus:gemini:cancer leo:uirgo.libraq;:ſcorpius.arcitenens:caper:amphora:piſceſ ex his ſolis dōus & propria ſedes eſt leo.Lunæ cācer.Reliquorū plāetarū cuilibet duo ſigna aſcribūtur. Mercurio uirgo & gēini.Veneri libra & taurus.Marti ſcorpius & aries:ioui ſagittarius & piſces.Saturno capricornus & aquarus.Si ſaturnus igitur inquit qui eſt frigidus ſub aquario ferreſ & eſſet diluuiū fieret.Si ſol in leōe incēdiū. Quia mars in ſcorpio eſt bella cædeſq; fiēt.Nā ſalubres ſtellæ ut Iupiter qui ſaturnū tēperare poſſet occidit & Vēus quæ rabiē martis debilis eſt. mercurius uero interceptus in arcu epicicli inferioris inter duas ſtatiōes retrogradus eſt. ſolus ergo marſ in ſua eſt ſublimitate. Frigida:quia a ſole in quo totus eſt calor eſt rēotiſſima. Accēderet ig.ni.ſulgeret liuido plūbeoq; ſplēdore. quē cū ipſe ſua natura cādidus ſit tamē mutat ut alii plāetæ a propinquis circulis. ſed a poſtrēa.orbita a terra trahūt obſcuritatē ut pli.tradit. Sūmo.cœ.plāetarū altitudines treſ ſūt ut pli.docet.Vna qua cœli nō circuli mēſura conſideratur de qua modo diximus quū in ſuis dōiciliis plāetæ eſſe dicuntur. Altera eſt cū a cētro ſuo in aliis ſignis ſunt eleuati.Tertio quādo a cētro terræ abſides.i.circulos altiſſimas habent.Aquarius ſignū i quod finxerūt gānimedē fuiſſe cōuerſū & ex urna aquā emittere.māilius.Ille quo in flexa fōtē qui prolicit urna. Deucaliōeos:q̄les fuere deucaliōis pmethei filii tpe.quo tota terra aqs ē merſa. Leonē ne. Nemæa ſylua in arcadia eſt in qua Hercules leonē maximū qui molorchi hoſpitis ſui filiū interemerat ſuffocauit: qui poſtea inter ſigna relatus eſt. Fluēt incē. diluuia & incēdia ex cōtrariorū elemētorū abūdātia fieri neceſſe eſſe philoſophi docēt. De incēdiis etiā plato in Timæo ſic ait.fit enim longo interuallo temporis mūdi circūactionis exorbitatio: quā inflammatiōis uaſtitas cōſequatur neceſſe eſt.

❡OMNIBO. Nūeris:nūeros dixit quoniā nō eodē tēporū ſpacio ſidera circūagūtur.Nā ſaturnus triginta annis iuppiter.xii.mars duobus:ſol diebus.ccc.lv.&.viii.horis.Vēus tricēis & duo de quinquagēis diebus.ccc.lix.luna.xxvii.additis horis.xiii. ſigniferi ambitū peragūt. Aut hæc er.ait aut inquit temere oīa regūtur aut diuina prouidētia gubernātur.ſi temere regūtur nihil eſt quod metuāus ſed ſi diuina prouidētia gubernātur exitiū magnū & pernicies preparatur urbi noſtre:& toti orbi terrarū:ſed tolle alterū ſequitur ueritas alterius nō autē temere regūtur ſed diuia prouidētia gubernātur ergo ingēs calāitas inſtat. Errat:fertur ſine ullo dei regimie. Lege. ſine dei prouidētia. Mouēt.ſ.cœ. Vbi.ſ.ro. Generi hu. p cōſequēs generi hūano.nā urbs imperiū tenebat. Leuis exitū pernicies. Dehiſcent:aperientur:& ſubita uorago cuncta ſorbebit. Suſident ur. nunquid hiatu terræ ſorbebitur urbs.ut ad barathrū genus humanū deſcendat. An tol.fer.aut inficietur aer & omne genus animātiū perhibit. Segetes:tellus etiā ſi ſemina terræ mandaueris:fidē nō ſeruabit agricolis:terra enim fidelis eſt cū ſeminibus acceptis reddit multiplicia. An infu.mi.un.ue.an:inquit corrūperentur fontes & amnes:ut qui ex his hauſerint ueneno pereant. O ſuperi: admirantis exclamatio cum horrore. Extremi dies.i. mors multorum conueniet in unum diem.i.multi peribunt eodem tempore. Summo pergit:nunc per duodecim ſigna zodiaci & uniuſquiſq; ſigni domū innuit:oſtendit autē ſigna ſuas domos deſeruiſſe: & cœlum marti reliquiſſe. ut ex eo appareat magnū fu

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

turũ bellũ. Si fri.cœ.ſaturni domus eſt capricornus & aquarius:dicit ergo ſi ſaturnus in domo ſua aquario incen deretur fieret diluuiũ:ſed nõ ita eſt. Frigida:nã ſaturnus torpentis eſt naturæ & ideo cæteris planetis tardior eſt, unde etiã gradũ.xxx.annis perficit. Nigros.i.nocentes & mortiferos uel minus fulgentes. nã quia ſaturnus ſum mus eſt omniũ planetarũ:ideo nõ minimus uidet. Deucalioneos fu.aqua cathacliſmũ quo terre inundantur:de ucaliones autẽ quia tempore deucalionis diluuiũ fuit:ſed nõ uniuerſale: nã theſſaliã ferme omnẽ inundauit. Si ſæ.ra.domus ſolis eſt lunæ cancer ꝙ ſi ſol in domo ſua leonẽ accenderet:ſignificaret omnia flammis peritura. Ne meũ le.nemea ſylua eſt inter philontẽ & agros iuxta cleonas in qua hercules primo certamine uaſtiſſimũ leonem proſtrauit:qui inter.xii.ſigna zodiaci relatus eſt. Premeres leonẽ incenderes.

Succeſſuſq; tuis flagraſſet curribus æther
Hi ceſſant ignes: Tu qui flagrãte minaci
Scorpioni icẽdis cauda:chelaſq; peruris
Quid tãtũ gradiue paras: nã mitis in alto
Iuppiter occaſu prẽitur ueneriſq; ſalubre
Sidus hebet motuq; celer cyllenius hæret,
Et cœlũ mars ſolus habet: cur ſigna meatus
Deſeruere ſuos: mũdoq; obſcura ferũtur,
Enſifer; nimiũ fulget latus orionis.
Imminet armorũ rabies: ferriq; poteſtas
Cõfũdet ius omne manu ſceleriq; nefãdo
Nomen erit uirtus multoſq; exibit i ãnos
Hic furor: & ſupos qd ꝓdẽ poſcere finẽ
Cũ domio pax iſta uẽit duc roma malorũ
Cõtinuã ſeriẽ:cladẽq; i tempora multa
Extrahe, ciuili tãtum iã libera bello.

ℭSVLPI. Hi ignes:hæc incendia: ſiue hæ ſiderũ aſcenſio nes. Tu qui.o mars qui es in ſcorpio in quod ſignũ uerſus fuit.is ſcorpius terra genitus qui peremit orionẽ. Flagran te:ardente. Chelaſq;.chelæ ſcorpii brachia ſunt quæ libræ ſignũ faciunt:& ex hoc quidẽ uehementia & diuturnitas belli colligitur:quia etiã uicinũ ueneris ſignũ incenditur. Quãq; uoluere chaldei librã & ſcorpiũ unicũ eſſe ſignũ. Quid tan tũ.quod tã magnũ malũ. Mitis:benignus. Premitur in oc. al.occidit & in ſigno oppoſito domicilio ſuo. Salubre: ue nus & iuppiter terris ſunt ſalutares:martiſq; & ſaturni mali uolentiã temperant. Hebet: debile eſt. Cyllenius ce.mo. Mercurius qui trecentis & octo & triginta diebus zodiacũ luſtrat luna uero diebus uigintiſeptẽ & horis octo: Venus trecentis & octo & quadraginta diebus.Iuppiter annis duo decim.Mars duobus.ſaturnus annis triginta. ſol diebus tre centis & quinq; & ſexaginta & horis ſex.Cyllenius dictus a cyllene monte arcadiæ in quo eũ pepit Maia. Heret. retro gradus eſt. Hẽt cœ.eſt in ſuo domicilio & plurimũ poteſt.
Cur ſi. per ſigna nunc planetas intelligit qui diuerſo mõ per cœlũ uagantur:nã ſigna ipſa zodiaci fixa ſunt: & ſemper eodem tenore uertuntur. Meatus: curſus & aberrant. Mũ do:per cœlũ. Obſcura.& propter eclypſes hoc dixit & quia a malis futuris & a terra contraxere nigredinẽ. Latus ori. Oriõ ſidus eſt quod in ſuo ortu & occaſu tempeſtates acerrimas concitant bellaq; & cædes ſæpe portendit. Effin gitur in formã iuuenis enſe accincti. Is precibus hyrei deũ hoſpitiſ Iouiſ Mercurii Neptunniq; urina genuſ fertur & cũ uenerator euaſiſſet egregius:iactaretq; ſe quodcunq; monſtrũ uel irata terra produceret confecturũ. ſcorpii illa emiſit:cuius ictu hic peremptus in ſidus conuerſus eſt.ut canit Oui. diuerſas de eo opiniones lege apud Higi nũ. Nimiũ ful.quaſi dicat ſæua bella ſuo ſplendore & toruitate prædicit. Iminet: inſtat. Ferriq; po.i.uis iuſtitii opprimet & ius faſq; omne. Sceleriq;:audacia & ſcelus pro uirtute habebuntur:uirtutiſq; nomine appellabuntur Hic ſi hæc bellorũ inſania. Exibit in mul.an.progredietur & durabit pene quinquenniũ: quoad apud mundã ui cerit cæſar. Quid pro nempe nihil quia finitis his bellis amittetur libertas & roma ſeruiet:melius itaq; erit ut diu bella ciuilia durent. Cũ do. Tyranno & libertatis occupatore per quẽ intelligit cæſarẽ dictatorẽ qui aduerſariis ſuperatis finẽ bellis impoſuit:& breui duratura pax fuit. Quippe ante quinquenniũ elapſũ ex eius cæde alia ciui lia bella ſunt excitata:quæ cũ confeciſſet auguſtus:imperii habenas ſibi a patribus delatas arripuit.Itaq; hæc poeta deplorans inquit. Duc cõti.ſe.malorũ.trahe & patere continua bella ciuilia. Extrahe cla. ꝓduc & ꝓtrahe cædes.
ℭOMNIBO. Hi ceſſant ignes.i.nihil tale minantur ſidera. Tu qui flagrante: maris domicilium eſt aries & ſcorpio:hunc dicit totum ſcorpionem cum libra occupaſſe: ita ut in cenſo ſcorpione bellum ſignificet. Nam ſicut mars totum cœlum occupauit:ita & bellum uniuerſo orbi futurum apparet. Cauda:uidemus enim ſcorpionem cauda lætiferum uulnus inferre. Chelis ipſius: ſcorpionis quæ libram efficiunt:ergo ſcorpio occupauit etiam li bram quæ domus ẽ Veneris. Tantum ſcilicet malorum. Gradiue:mars. Nam mitis ab alto:Iuppiter relicta do mo ſua piſce & ſagitario:in occaſu conſtiterat: ergo quoniã ſidera præter naturã per cœlũ feruntur aliquod ma gnũ malũ orbi impendet: Cyllenius:tardatur mercurius præter naturã: nã ipſe mercurii curſus cæteris celerior eſt:præter nã(ut dictũ eſt.) Cyllenius:mercurius a cylleno mõte arcadiæ in quo natus eſt. Et cœlũ mars:ſequi tur ꝙ cũ cætera ſigna relictis domibus ſuis uacuũ cœlũ reliquerint marti.& bellũ toto terrarũ orbi futurũ ſit. Ob ſcura feruntur:id eſt eum ſol & luna patiantur eclypſim præter rationem. Enſiferi fulget orionis:orion uenator fuit:& auſus eſt dianam de ſtupro compellare. Diana uero indignata ſcorpionem in eum miſit qui eum ueneno confecit mox in ſignum cœleſte traſlatus eſt: quod in ortu ſuo bellum ſignificat. Enſiferi χρυσάορ apud græ cos dicit quaſi aureum enſem ferens. Latus quia lateri accommodauerat enſem. Rabiens:furor. Ius diuinum & humanum. Sceleriq; nefando. Quia uiolentia appellabitur fortitudo: Nam cæſar qui per uim omnia agebat fortis appellabitur. Sceleri:impietati & uiolentiæ. Multoſq; id eſt magnus & diuturnus erit hic furor. Vt ſupe ros.primo furor erit ingenſ non ſolum inter ciues ſed inter cognatos:deinde diuturnus:quia multi interfuere an ni uſq; ad extremum bellum:quod auguſtus geſſit cum antonio & cliopatra:deinde finis eiuſmodi erit ut ſatius fuerit non finiri bellum nam exitu ciuilis belli ſeruitus erit: quia cæſar omnia tenebit: ergo quod eſt quod ſu peros oremus ut finiãt ciuile bellum quando finis belli deterior futurus eſt ipſo bello. Cum domino pax iſta ue nit,ergo ſeruierunt romani:nam dominus & ſeruus correlatiua ſunt: Duc roma: apoſtrophat ad urbem romam

noli inquit querere finem belli:quia tam diu libertas durabit quandiu etiam bellum durabit. Duc: protrahe. Continuam ſeriem.i.continuum ordinem belli ſine intermiſſione. Extrahe:prolata.

Terruerãt ſatis hæc pauidã ꝑſagia plebẽ
Sed maiora ꝑmũt; nã qualis uertice pindi
Aedonis ogigio decurit plena lyeo:
Talis & attonitã rapitur matrõa per urbẽ
Vocibus his ꝓdẽs urgẽtẽ pectora phœbũ
Quo feror o pæã q̃ me ſup æthera raptã
Conſtituis terra; uideo pangea niuoſis
Cana iugis: latoſq; hẽi ſub rupe philippos
Quiſ furor o phœbe doce: quo tela mãuſq;
Rõanæ miſcẽt acies: bellũq; ſine hoſte eſt:
Quo diuerſa feror: prios me ducis i ortus
Qua mare lagei mutatur gurgite nili.
Hũc ego flumiea deformis trũcus arena
Qui iacet agnoſco: dubiã ſup æquorẽ ſirti
Arentẽq; feror libiæ: quo triſtis erymnis

ℭSVLPi. Terruerãt:& ſi rũores prodigia aruſpicũ: aſtro logorũq; reſpõſa ſatis terroris incuſerãt:tamẽ magis ſũt cõ ſternati ciueſ ubi audiuere matronã deo plenã uaticinia im plexa enũciãtẽ. Præſagia: prædiuiatiões & præſẽtiões re rũ futurarũ. Præmũt: uexãt. Aedõis: mẽas ſacerdos bac chi:Aedõ mõs in thracia baccho ſacer. Plẽa lyeo.ogi. cor rupta furore bacchi.lyeus dictus a λύω uerbo græco ꝙ eſt ſaluo.eo ꝙ uinũ mẽtẽ & mẽbra diſſoluat. Ogigio:thebão a ogige rege. Vertice pidi:per iuga mõtis theſſali. Matro næ: quæ nõie Oricia fuiſſe dicitur Matrõa ea proprie au ctore gellio eſt quæ in matrimonio cũ uiro cõuenit: etiã ſibi liberi nõdũ nati ſint. Prodẽs phœbũ:mãifeſtãs phœbi nu mẽ. Quo feror:hæc ſibi i aerẽ rapi.& in diuerſas terras ubi cõflictus futuri erãt diſcurrere uidebatur. Peã:o apollo qui ſic eſt dictus a ſagittarũ emiſſiõe: pei eni græce ferire ſi gnificat:auctor eſt Feſtus. Cõſtituis: ſiſtis. Pãgea: pãge us thraciæ mõs theſſaliæ iũctus ad quẽ Cæſar a põpeiãis ſe re ad deditionẽ coactus eſt. Hẽi: mõtis in theſſalia. Phi lippi: oppidũ eſt in theſſalia cũ cãpis eiuſdẽ nominis apud quoſ pugnatũ eſt inter cæſarẽ & põpeiũ ruſuſq; inter augu ſtũ & brutũ. Quis furor:quæ ira & inſãia. Quo: ad quẽ finẽ quid profuturi. Sine hoſte. hoſtis eni is proprie dici tur qui ob æquã cauſã pugnat & his quibus nos uel qui no bis bellũ publice cõſtituerũt hoſtes dicũtur ut ait Põpõius. Diuerſa:alio cõuerſa. Prios ortus.in oriẽtẽ: & per hoc indicat põpeiũ fugiẽtẽ in ægyptũ in peluſio littore a ſeptio & acchilla iuſſu ptolõei obtrũcatũ eſſe:& inſidi as ſuſcitatas i Cæſare a ptolõeo. Qua mare lagei. ubi nilus mare ingreditur iuxta alexãdriã: unde in octauo: Vix tetigit qua diuidui pars maxia nili.Inuada diſcurrit peluſia ſeptius amnis. Lagei: lagus pater fuit ptolõei eius qui Alexãdro in ea regni parte ſucceſſit ut Strab.ait: Ab hoc reliqui omnes ptolõei ſũt appellati. Mutatur augetur & uariatur diuerſo calore:tũ propter nilũ:tũ quia ad peluſiacũ arabia eſt rubrũ mare pertigẽs auctor eſt pli. Hũc ergo.Põpei corpus abſq; capite indicat quẽ ſuaſu photini ptholõeus puer in naui quam ornatã præ miſerat iuſſit occidi. Aequore: p æquor. Dubiã ſyrti:reliqaſ põpeiani exercit⁹ poſt pharſalicũ pliũ ad iubã regẽ i aphricã cõfugituras ĩdicat ubi cæ.eos ſupabit.dubiã aũt dicit qa ſyrtis nũc mare ẽ nũc terra. Quo: ad q̃ loca
ℭOMNIBO. Terruerant ſa. hæc quidẽ quæ thuſcus uates prædixerat & Figulus aſtrologus uaticinatus fu erat ſatis trepidã ciuitatẽ reddiderant:ſed acceſſit etiã ꝙ quedã matrona furens per urbẽ ambage uerborũ exitiũ belli prædixit: & mortẽ pompei qui apud ægyptũ a ptholomeo iuſſus eſt occidi: & etiã filios pompei Gn. & Sextũ tetigit:bellũq; inter antoniũ & auguſtũ ex una:& ex altera parte Brutũ.nec prætermiſit bellũ auguſti con tra antoniũ & cleopatrã:prædixit & mortẽ cæſaris. Hæc:quæ dicta ſunt ab arunte & Figulo. Nã qua. dicit nõ alter per urbẽ debachatã matronã hanc q̃ ſolet in monte thebano furere bacchi ſacerdos orgia celebrans. Pin di:pindus mons eſt theſſaliæ:ubi bacchanalia mulieres frequenter celebrare ſolebant: quæ mænades dicuntur ἀπὸ τοῦ μαίνομαι.i. inſanio. Aedonis.i.threiſſa mulier.aedon autẽ mons eſt thraciæ:unde patrominicũ fœ.ædonis dis fecit autẽ ſiſtolẽ.nã o natura productũ eſt.Oui. Protinus in ſiluis matres ædonidas omnes. Ogigio lyeo. baccho thebano.nã bacchus filius iouis & ſemeles q̃ cadmi fuit lyeus dicit qa liberet hõines a cutis λύω ſoluo: Hora.Nũc uino pellite curas.ogigio:Ogiges prius thebanorũ rex fuit poſt cadmũ. ergo a rege Bacchũ ogigiũ appellauit. Prodens:manifeſtans. Vrgentẽ:præmentẽ:nã plena erat numine phœbi qui cogebat eã mala fu tura prodere. O pean:pean proprie laus eſt apollinis:hymnũ autẽ pro ipſo deo poſuit. Qua me ſu.æ.ſic.n.eſti mabat ſe ab apolline ſuper æthera raptã fuiſſe.deinde in terrã cõſtitui. Video p.dicit ſe uidere locũ ubi cæ ſar & pompe.concurrerunt.Pangeũ mons eſt thraciæ iunctus macedoniæ. Cana iu.quia ſemper nubibus te guntur: Hemi:hemus: mõs eſt thracie :qui in theſſaliã uſq; porrigitur ad cuius radices iacent philippici campi.
Latos phi.lõge lateq; porrectos cãpi philippici appellati ſũt a philippo rege macedoniæ. Quis fu.eſt.ſ.quẽ uideo per theſſaliã; que acies admiratio eſt. Mãuſq;:nã ſibi uidere uidebat rõanas acies manũ cõferere. Bellũ q; ſi. qa ciuile. Quo di.ſe.ſtati ſe a philippicis cãpis rapi i ægyptũ exiſtiabat. In or.nã in oriẽte eſt ægyptus. Qua ma.la.ea pte q̃ nilus i mare ifluit & maris undas mutat.nã nilus ſeptẽ hoſtiis mare igrediẽs ſua magnitu dine aquas cõfũdit:ita ut aliũ colorẽ tribuat. Lagei ægyptii.nã ptolomeus lagi filius unus ex pricipibus alexã dri fuit qui poſt alexãdrũ ĩpauit a quo oẽs ægyptii reges ptolõei ſũt appellati. Hũc ego flu.dicit eam cur phœ bus ſe i ægyptũ rapuerit:ut ꝑdiceret mortẽ põpei q poſt q̃ i theſſalia uictus fuit ac diu quo cõfugeret cogitaret tãdẽ petiit ægyptũ ubi ptholomeus regnabat:cuius pẽm aliquãdo i regnũ reduxerat:ſed ubi ptolomeus audi uit põpeiũ acie pharſalica uictũ conſilio achille & photini cẽ fuit occidẽdũ.ut gratiã cæſaris iiret. Flumiea ha.i.harena nili fluminis. Deformis trũ.quia ſine capite nã acchillas & photinus cũ põpeiũ in naue ꝓrora re cepiſſent:abſciſſo capite trũcũ i littore nili reliquerũt.caput uero theodotus ad cæſarẽ tulit. Dubiã ſup æquo ra ſyrtim:rurſus in alias regiones ſe transfert.ſ.in lybiam ubi bellũ ciuile geſtum eſt.cum Cato collegiſſet reli

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

quas exercitus poſt pompeium interfectum ad iubam numidiæ regem ſe contulit: qui mox ut inſtantes cæſaris manus effugeret uticæ ſeipſum interfecit: unde uticenſis ē appellatus. Dubiam: quia ſyrtes aliquando uidētur aquam habere ad uehēdas naues: deinde ſubito areſcunt: & in ſicco relinquunt naues. Arentemque ſe. libyen quia aquæ penuria laborat Quó tri.eri .acies enim pompei in theſſalia uictæ traſlatæ ſunt In africam a catone.

¶SVLPI. Aemathias aci. exercitus qui in theſſalia ſuperfuere. Nunc deſu.al. expeditionē cæſaris in hiſpaniā deſignat qua maſſiliam petreium & afranium expugnabit item aliā qua pompei filios apud mundam quo ex africa pulſi cōfugerant. Nubiferæ. alte & nebuloſe. Pyrenen: pyrene & pyreneus mons eſt qui hiſpaniam a gallia diuidit dictus a πῦρ quod eſt ignis: crebro enim fulminatur. Patriæ ſe. reditum cæſaris e munda denonſtrat. cædemq; eius qui in ſenatulo a Bruto & Caſſio tribus & uiginti uulneribus eſt affectus. Conſurgunt par. eas indicat diſcuſſiones quæ ortæ ſunt poſt cæſaris mortem. Nam primum cum antonio inde cum bruto & Caſſio pugnatū eſt ab Augu. poſtea cum ſexto pompeio: ultimo uero iterum cum Antonio &

Tranſtulit æmathias acies: nūc deſup alpiũ
Nubiferæ colles, atq; aerēm pirenen
Arripimur: patriæ ſedes remeam⁹ in urbis
Impiaq; in medio pagūtur bella ſenatu.
Cōſurgūt partes iterũ: totumq; p orbem
Rurſ⁹ eo, noua da mihi cernẽ litora pōti
Tellurēq; nouā uidi iā phœbe philippos
Hæc ait & laſſo iacuit defecta furore.

Cleopatra. Per to.or. per aſiam africam & europam. Da cer.no.lit. concede ut uideam pugnas nauales alibi q̃ ubi conſpexi: intelligimus autem ipſam uidiſſe ea quæ in mari hadriaco & ad Maſſiliam cæſaris tempore geſta ſunt: & nunc uidere alias apud Siciliam quæ ab auguſto contra Sextum pompeium gerentur: & in Antonium & Cleopatram in mari actiaco. Vidi phili. prælia quæ ibi conferet Auguſtus cum bruto & Caſſio indicat. Defecta: deſtituta. Laxo fu.lētata ui diuinandi: ſiue laſſo defeſſo: nam deſcendente numine ſolent pene exanimes eſſe. Iacuit: exanimis remanſit.

¶OMNIBO. Nunc deſuper alpis. & iam hinc trahitur in hiſpaniam. Nam ibi Gneus & ſextus filii pompei ingentem exercitum compararunt una cum Scipione: qui poſt mortem Iuliæ ſocer fuerat pompei etiam Labienus qui rei militaris peritus erat & multa præclara in gallia cum cæſare geſſerat: ibi ergo bellum geſtum fuit adeo acre ut cæſar uenenum haurire cogitauerit nam ut oſtendit Plutarchus: quamuis adhuc adoleſcentes eſſent filii pompei dignas tamen imperio uires & audaciam oſtētabant: ita ut extremum cæſari diſcrimen intentarent magnum prælium ad urbem Mundā commiſſum eſt in quo cum cæſar ſuos ægre impetum ſuſtinere cerneret per medias armatorum acies diſcurens: elato clamore: ſi nihil, inquit pudoris ſupereſt: corripite me: & in puerorum manus tradite: magna uſus promptitudine & animi audatia repulſis hoſtibus triginta milia eorum cecidit ex ſuis mile fortiſſimos amittens: poſt prælium excedens ad familiares conuerſus: ſæpe numero ē p uictoria inquit: nunc autem pro uita dimicaui. Nubiferæ: quia nubibus frequēter ſunt obuolutæ alpes. Aeream pyrenen mons eſt hiſpaniæ altiſſimus ad quem ſicut Liuius in tertia decade ſcribit: Hannibal peruenit tranſiturus in italiam. Patriæ ſedes remeamus in urbes: & ſtatim uiſa eſt reduci romam: ubi ſe uidere uidebatur cæſarem in ſenatu a Bruto & Caſſio confodi. Conſurgunt partes iterum: nam Marcus Antonius cadauer cæſaris in forum contulit: & rationem habuit qua per commiſerationem mouit plæbe contra Brutum & Caſſium: Totumq; per orbem: quia bella geſta ſunt uſq; in ægyptum: Rurſus eo: quia uideo bellum inter Antonium & Cleopatram ex una: & Octauium ex altera quos uicit apud actiacum promontorium. Littora ponti: quia exiſtimat ſe iterum rapi ad cāpos philippicos ubi Octauius cum Bruto & Caſſio conflixit ideo noli me inquit illuc reducere. Namq; hos iam pridem uidi: ſed potius me reduc uſq; in pontum regnum Mithridatis: hoc autem dicit propter bellum quod aduerſus cæſarem renouauit pharnaces Mithridatis filius ex ponto: & ſine ulla belli mora uictus eſt. Et laſſo defecta furore: ſic enim fieri ſolet ut cum aliquis afflatus fuerit recedente ſpiritu: reliquatur exanimis.

Ioannis Suplitii Verulani in ſecūdum Lucani librum interpretatio.

Amq; iræ. Conſternatis populis prodigiorum uarie
1 tate aruſpicum Vatumq; reſponſis: & furentis feminæ uaticinio utitur poeta ad iouem apoſtrophæ: orans ut uelit mortales latere futuros euentus ut poſſint etiam in malis ſperare aliquid ſiue mundus diuinā prouidentia regatur: ſiue temere caſibuſq; agitetur. Loquiturq; ſecundum Ciceronis ſentētiā qui inquit: præſcientiam malorum cui prouideri non poteſt inutilem eſſe. præterea quid poteſt futura cognoſcere: nam ſi futura ſunt: uitari non poſſunt. ſi poſſunt futura non erant: & bona non præuiſa plus gaudii: mala uero præuiſa plus doloris ſolent afferre. Iræ deum: qui hominibus ob peccata irati bella: peſtem famem & alia mala minari & inferre putantur. Patuere ob prodigia & uaticinia ipſa. Leges & fœdera: rationem & conſuetudinem. Tumultu: mōſtrifero turbatione præter naturam: monſtra .n. nō niſi ex naturæ diſcordia oriunẽ. Indixit nefas: denunciauit bellum ciuile & cædes futuras. Hācuram: ſollicitu

In ſecūdū Lucani Librū ſulpitii argumē
¶Eſt ubi cōqueſtus noſci uētura ſecūd
Iuſtitio idicto. narrat ſera tpa ſyllæ
Poſt hæc brutus adit ɔſtāti mēte catōem
Cui rurſum nubit fuñeſto martia cultu.
It capuā magnus. late occupat oīa cæſar.
Teq; capit domiti. ſeqtur tū cōcio magni
Brūduſio it natuſ cuius tētare remota
Auxilia. obſeſſuſq; tamē uix effugit ipſe.

M. annei Lucani pharſaliæ Liber Secundus

1 Amq; iræ patueẽ deū māīfeſtaq; bel
Signa dedit mundus, legeſq; & fœdera rerum.

Præſcia monſtrifero uertit natura tumultu
Indixitq; nefas: cur hanc tibi rector olympi
Sollicitis uiſum eſt mortalibus addere curam
Noſcant uenturas ut dira per omnia clades
Siue parens rerum cum primum informia regna
Materiamq; rudem flamma cedente recepit
Finxit in æternum cauſas: qua cuncta cohercet
Se quoq; lege tenens: & ſæcula iuſſa ferentem
Fatorum immoto diuiſit limite mundum
Siue nihil poſitum eſt: ſed ſors incerta uagatur
Fertq; refertq; uices: & habent mortalia caſum
Sit ſubitum quodcunq; paras: ſit cœca futuri
Mens hominum fati liceat ſperare timenti
Ergo ubi concipiunt quantis ſit cladibus urbi
Conſtatura fides ſuperum: ferale per urbem
Iuſtitium latuit plæbeio tectus amictu

dinē noſcendi futura de qua ſtatius i Thebaidos tertio pluribus agit. Per di.om. per auguria extipitia aſtra & uaticinia. Siue pa.re. locus ex abdito ſumptus philoſophiæ. Siue deus inqt a principio fata ordinauit & ſe ipſū fatis legeq; regit ſiue nihil fixum cōſtituit: Sed oīa caſu quodā accidunt: fac ut lateant nos futura. Regna īfor. chaos ipſū qd erat materia abſq; forma. Stoici duo eſſe dicūt in rerũ natura. Cām & materiam. Cām accipiunt id qd facit. Materiā id ex quo qd fit. ariſtoteles quattuor dicit Materiam opificem formā q̃ unicuiq; opi īponiẽ tanq̃ ſtatua. Ea dat eſſe rei & cōfirmat rē ī eſſe & diſcernit rē a re. Quarto loco ꝓpoſitum ponit. i. finem ad quē aliqd fit. Flāma ce. igne in ſublimiorē locum abeunte. Finxit cās: firmauit ſeriem cāꝝ iplexam. i. fata ipa. Se: ipſū deū. Qua cun.coher. loqẽ ſecundū ſtoicoꝝ ſniam q uolunt mūdum diuina ꝓuīdentia regi: & fata a mundi pricipio ſtare. qd & Chryſippus ſēſit & Manilius his uerſibuſ explicat. Soluite mortales aīos curaſq; leuate Totq; ſuperuacuis curā deflere q̃relis. Fata regūt orbem certa ſtāt oīa lege. Lōgaq; p certos ſignanẽ tpa curſus. Mūdū ſe. mūdi motū ſæcula afferētē. ex eo .n. cōſtāt cōficiturq; tpa. Iuſſa: ordiata & certa negoci amortalib⁹ afferētia. Im.li.fa. firmo termio & coꝝ ſeqẽ opiniōem q dicūt fata tolli nō poſſe ſed ꝓduci: aut cōtrahi. Virg. i. vii. at trahere atq; moras tātis licet addere reb⁹. & ī. x. Tolle fuga turnū atq; īſtātib⁹ eripe fatis. Siue ni.po.ē: ſnia ē epicureoꝝ deos q̃etos eē & eoꝝ ꝓuidētia mūdū regi: ſed caſu & fortuna accidere oīa. Poſitū: cōſtitutū firmū. Caſū: euentū ꝑter ꝓpoſitū. Eſt .n. caſus inopinatus ex fluentibuſ cauſis in his q̃ ob aliquid geruntur euentus. Sors: fortuna. Fertq; re.ui. mutat proſpa aduerſis & cōtra. Sit ſu. ignorent hoīes. Cœca: ignata. Timenti: paſſuro incōmoda. Ergo: poſtq̃ inqt aduertere mala futura. Indicto iudicio tēpla freq̃ntaue. e. Cōcipiunt. aīo cōphendunt. Conſtatura: firma & imobilis futura. Fides: quā p mōſtra oñderant. Iuſtitiū: ſupple fuit. Iuſtitiū eſt iuris dicendi intermiſſio ob publicā calamitatē aut luctū. dictū quaſi iuris ſtatio: ſolebat āt id in publico luctu indici. Ferale: luctuoſū. Latuit: nō diſcernebaẽ ab aliis ipſa ueſte Tectus plæbeio amictu. uulgares & pullas togas indutus. Caſſus Iuſtitiũ

1 Amq; iræ patuere deū: in huius ſcdi libri principio agiẽ quō romani manifeſta certaq; ſigna belli uidentes. magno dolore affecti ſūt & oēs q̃rebāt quō deos placare poſſent: q̃q̃ adeo irati erāt: ut nullis ꝑcibus moueri potuerint. ſed poeta ad eū apoſtrophat q̃rens quidnā ita uoluerit hoīes ꝑſcire inſtantia mala quibus ꝓuideri non poſſit. Nā ſicut ēt Ci. dicit: ꝑſcientia maloꝝ inutilis eſt cui prouideri non pōt: deinde dicit hoc eueniſſe: aut caſu: aut uolūtate fatoꝝ. Patuere: aptæ ſunt ſignis & prodigiis: q̃ terra cœlo mariq; apparuere. Leges: cōſtitutōes. Fœdera reꝝ. i. cōcordiā: nā tunc mutata eſt lex reꝝ: cū bos pepit uitulū capite humano. & mulier infantem capite elephātino. Præſcia mōſtrifero. naturale eſt ut ex uulnere ſequatur ſanguis: ſed ex uulnere uictimæ nō uenit ſanguis. ergo natura dedit hoc. q̃ multoꝝ futuroꝝ præſcia erat. Tumultu: ꝑturbatōe. Indixitq; nefas: uerbū fæcialium ē qui ꝑſunt fœderibus faciēdis: hi .n. cōſulto popu.ro. cū q̇bus uolebāt idicebāt. Inxit: denunciauit. Nefas: ciuile bellum: quod inter cognatos & parentes geſtū ē. Cur hāc: apoſtrophat poeta ad Iouem: q̃rens cur hoīes in ſpe tenere noluerit o Iuppiter: inquit cur mala ita apta eſſe uoluiſti ut ſperare non poſſent Romani meliora fore. Olympi: cœli quaſi ὁλοσ λάμποσ. i. totus ſplēdens. Per omina. p prodigia ſæua q̃ ex deoꝝ ira procedūt. Siue pares reꝝ. quaſi conq̃riẽ de deo ſiue natura: q̃ non occoluerit mala ut interim hoīes ſperare poſſent ſed ut dicit ſpe remota: certa ſigna futuri mali dediſti. eſt autem ordo: quodcunq; paras ſit ſubitum. & mens ſit cœca futuri ſiue parens reꝝ finxerit cauſas. ſenſus eſt ſiue oīa diuina prouidentia reguntur ſiue oīa fortuitu trahūẽ nō debueras manifeſta ſigna hoībus dare: qd futuꝝ eſſet: ſed incertos tenere: ut ſpe falſa tem inani fruerentur. Parens reꝝ. ſiue natura ſiue deus: nō .n. differunt re: ſed noīe. Cū primū infor.re. cū primum chaos de reꝝ oīum materia fuit: & eam diſtinxit deus. Informia: ſine forma quia oīa permixta erāt & cōfuſa: nec elementum alteꝝ ab altero diſcernebatur. Quæ: pro .i. Flāma cedente: pro recedente: quia diſtinxit ignem ab aqua terra. & aere: quo facto ſtatim lux apparuit. Nā terra quia grauior eſt in firmamento perſiſtit: circa quā eſt aqua q̃ leuior ē terra: aer uero quia leuior ē aqua: ſuperior exiſtit: at uero ignis oīum leuiſſimus regionē aeream petiit. Finxit in æternū cauſas. i. facta rebus conſtituit. quæ præteriri non poſſint: nam fatum nihil aliud eſt q̃ ſeries cauſaꝝ. ſuis ſeſe ordinibus inuicem tenens. Se quoq; lege tenens. qa legem ſuam ſibi ipſi deus impoſuit ut quicquid ſemet ſtatuerit. Illud mutari non poſſit. Et ſæcula iuſ. ſer. ſecundum ſtoicos qui oīa fatis regi dicunt. Limite ſtabili. termino fatoꝝ. Siue nihil poſitum. i. firmatum & ſtatutum diuina prouidentia: hoc aūt ſecundū epicureos. qui oīa caſu & fortuna regi dicūt. Fertq; refert ui. quia mō hoc agit modo illud. Vicẽs hominum. Et habent mor.ca. i. ſunt ſubiecta fortunæ poteſtati. Sit ſubitum. i. prouiſum. Liceat ſpe.ti. iō uelim ignarā eſſe mentē futuroꝝ malorū: ut ſaltē ſpē habere poſſint. Ergo ubi: poſtq̃ inquit iam certū erat fore bellū romani magna ex parte parabant deos placare & ſubito iuriſdictio interdicta eſt. & mœſtiōes ueſtes lugubres iduerūt: & oīa honoris īſignia depoſuerūt. Cōſtatura fi. i. certitudo deoꝝ magna clade cōſtatura ſit. Fe OMNIBO.

d

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

rale:letiferum calamitoſum:nam iuſtitium dicebatur quotiens trepidatio aliqua erat in urbe:unde iuſtitiũ quaſi iuris ſtatio:& eſt uerbum iuris ciuilis.

Omnis honos: nullos cõitata purpura faſces
Tunc quæſtus tenuere ſuos magnuſq; per omnes
Errauit ſine uoce dolor. ſic funere primo
Attonitæ tacuere domus. quũ corpora nõdum
Conclamata iacent; nec mater crine ſoluto
Exigit ad ſæuos famularum brachia planctus
Sed quũ membra premit fugiente rigentia uita
Vultuſq; exanimes; oculoſq; in morte minaces
Nec dũ eſt ille dolor ſed iam met⁹ incubat amẽs
Miraturq; malum. cultus matrona priores
Depoſuit; mœſtæq; tenent delubra caterua
Hæ lachrimis ſparſere deos; hæ pectora duro
Afflixere ſolo: laceras in limine ſacro
Attonitæ fudere comas uotiſq; uocari
Aſſuetas crebris feriunt ululatibus aures.
Nec conctæ ſummi templo iacuere tonantis
Diuiſere deos: & nullis defuit aris
Inuidiam factura parens. quaꝝ una madentes
Sciſſa genas planctu: liuentes atra lacertos
Nunc ait o miſeræ contundite pectora matres
Nunc laniate comas: ne ue hunc differte laborem
Et ſummis ſeruate malis: nunc flere poteſtas
Dum pendet fortuna ducum: dum uicerit alter

SVLPI. Omnis ho. oẽs magiſtratus. Purpura: ueſtis purpurea cõſularis. Nullos faſ. nullũ cõſulẽ. Faſces eni eorũ ſunt inſignia. Tunc quæ. Tũc tacite ſine clamore dolebãt ut ſolẽt qui aſtãt morientibus. nã quoad uidẽt eos aĩas exalaſſe nõ plorãt. Primo fu. in pricipio mortis alicuius. Domus: familiæ.

Fasces

Cõclamata: deplorata tũc eni mortuis cõclamabaᷓt quũ nullũ amplius uitæ ueſtigiũ eſſe reliquũ uidebatur. Eſtq; cõclamare ſatis clamare & deflere in qua re nulla dilatio eſt doloris & luctus. Exigit: requirit.

Concla mare

Brachia fa. Veteꝝ mos erat in funere plangere hoc eſt percutere faciẽ pectora brachia. Premit: cõplexãdo ipſa mater. Rigẽtia: frigentia. Exaĩes: ſemimortuos. Minaces ocu. In inſtanti morte oculos moueri & caligare auctor eſt plinius. Nec eſt do. ſed me. Dolor. n. ẽ de pſenti malo metus de futuro. Amẽs: pdolore inſaniẽs. Incubat ſuperinſtat filio. Cultus ma. matronæ pullatæ deorũ tẽpla frequẽtabãt. Deos: deorũ ſtatuas & tẽpla. Affixere pecto. ſo. in templis ſe proſtrauere. Fudere: ſpſere. Feriũt au. obtundũt deorũ aures clamoribus q̃ ſolent nobis ad uota patere. Diuiſere de. diuiſim in diuerſa tẽpla ſe cõtulere: ita ut nullũ tẽplũ pcatricibus uacuũ eſſet. Factura iui. cõcitatura odiũ erga deos ſi nõ exaudirẽt: uel excitatura deos ad odiũ in ſupplices & ad inuidẽdũ inter ſe de ueneratione. Liuẽtes plan. nigros pcuſſione. Sciſſa ge. ſynecdoche. O miſe. In cõcitãdis & ſedãdis affectibus ſupra q̃ dici põt noſter ẽ poeta mirificus Nullũq; locũ prætermittit. Elicitq; pathos ab ætatibus: a fortuna: a loco: a tpe: a cã a qua & indignatio ẽ a mõ Nũero forma quãtitate Materia circa rẽ. a parabola ab imagine A minore ad maius a maiore ad minus: a Similitudine: Dubitatione: Atteſtatione: Nimietate: exclamatione: Taciturnitate: Repetitione obiurgatione: modiſq; cæteris. Nunc: dum licet. Contundite: percutite. Pendet: in dubio eſt.

Loci pa thi

OMNIBO. Omnis honos: ædilis: pretor: cenſor: conſul: & cæteri magiſtratus. Nullos faſces: ideſt nullos honores: faſces autem proprie inſignia conſulum ſunt: ſed pro omni magiſtratu poſuit. Tunc tenuere. ſ. q. in mente. ſ. quia tantus dolor erat ut uocem emittere non poſſent. Virgi. Et uox faucibus hæſit. Magnuſq; per omnes: declarat quomodo quæſtus ſuos tenuere: quia præ nimio dolore uox præmebatur. Sic funere: per ſimilitudinem oſtendit quomodo quæſtus ſuos tenuerint quemadmodũ fieri ſolet cum aliquis moritur: primo quidem domeſtici tacent præ nimio dolore: deinde ubi iam ſpiritũ omnem emiſerit omnes una uoce conclamant. Primo funere: cũ primum ſpiritum emiſerit. Domus ideſt domeſtici. Conclamata iacent: ſecundũ conſuetudinem antiquorum locutus eſt: quia ſpiritus uitalis excluſus homines plærũq; fallebat mortuos calida a qua lauare inſtituerunt & per interualla conclamare: nam cum uidebant eũ interlauandum nõ moueri: conclamabat unus. ha. ha. he. he. deinde uentrem iterũ lauabant: & iterũ conclamabant: poſtremo ueniebant ad uitalia & ubi uidebant ſpiritũ penitus abiiſſe: tum demũ omnes conclamabant. Nec mater cri. ſo. ideſt nondum iubet præficas uenire quæ more romano flerent mortuos. præficæ dicũtur mulieres quæ pretio conducuntur ad funus deplorandum. Exigit: poſtulat. Premit. i. palpitat explorans nunquid uiuat. Rigentia: frigida. Vita: anima. Vultus exanimes: nunquid aliquis ex ore ſpiritus reddatur. Oculos in morte minaces. i. minantes & quaſi toruos ſicut moriẽtes habent. Nec dum ille dolor. i. nõdũ extat & apparet: dum adhuc ſpes aliqua ſupereſt: nã mater neſcit quid faciat: & præ nimio dolore ei uox intercluſa ẽ. Miratᷣ ma. i. obſtupefacta eſt. Cultus ma. pri. matronæ quoq; ſuas ueſtes exuerũt: & lugubria indumenta accepere: & per tẽpla diuiſæ ſunt. Priores cultus: quibus i pace utebãtur. Hæ lachry. ſpar. de. i. aliæ ipleuere lachrymis ſimulacra deorũ. In limine ſacro. i. ueſtibulo tẽpli. Fudere: ſparſere comas more mœſtarũ. Aſſuetas uo. uotis: quia uotis deos inuocare ſolebãt. Diuiſere deos. i. deorũ tẽpla: quia aliæ alia templa petiere. Parens: ideſt multitudo matrum quæ ſolent timere filiis ſuis. Inuidiam: ideſt odium diis concitatura propter nimias querelas. Quarũ una madentes: una ex illis matronis quæ cæteris nobilior erat adhortata eſt alias. ut nunc planctu miſerias ſuas flerent: quando poteſtas eſſet flendi nã cũ alter ducũ uicerit: & ſi dolor magnus nobis erit: tamẽ lætitia erit ſimulanda. Madentes ſciſſa genas: ſynecdoche. Sciſſa: laniata. Liuẽtes lacertos ideſt liuidos qd fit ex nimio planctu: nã mos erat lacertos nudos percutere. Nũc: quia nũc tẽpus eſt: ut oẽs noſtras miſerias lugeamus. Ne ue hunc differte dolorẽ: iã eni certa ſunt ſigna mali futuri. Nec ſummis ſeruate malis: ideſt nec ſeruate ad extrema mala: nam cum alter ductum uictoriã obtinuerit: reprimẽdus erit luctus & ſimulanda lætitia: ergo nũc cũ licet lugeamus. Flere: pro flendi facultas: & eſt conſtructio græca. Pendet fortuna: ideſt dum incertum eſt uter uincat.

Gaudẽdum ẽ his ſe ſtimulis dolor ipſe laceſſit
Nec non bella uiri diuerſaq; caſtra petentes
Effundunt iuſtas numina ſæua querelas.
O miſeræ ſortis. quod non in punica nati
Tempora cãnarum fuimus trebiæq; iuuentus
Non pacem petimus ſuperi: date gẽtibus iras
Nunc urbes excite feras: cõiuret in arma
Mundus; achemeniis decurrãt medica ſuſis
Agmina. maſſagetes ſcythicus nõ alliget iſter
Fundat ab extremo flauos aquilone ſueuos
Albis: & ĩdomitum rheni caput oĩbus hoſtes
Reddite nos populis; ciuile auertite bellũ.

SVLPI. Gaudẽdũ: quia bella ceſſarint & tyrãni metu. Laceſſit: ſtimulat & uexat. Nec non: Viriquoq; i caſtra uel Cæſaris uel põpeii euntes cõquerebãtur. Miſeræ ſor. miſerandæ conditionis. Cãnarum: Cannæ apuliæ uicus ẽ apud quem ultra quadraginta milia romanorum ab exercitu hannibalis cæſa ſunt. Trebiæ: Trebia fluuius eſt prope placentiam in Gallia Ciſalpina & Apẽnino in padum fluens. L. Sempronii cõſulis clade nobilitatus. Non pa. pe. nõ querimus ab armis ceſſare ſed gentes omnes. ſ. nos cõcitate: dummodo bella ciuilia deponantur. Ex tite: commouete. Achemeniis ſu. Suſia quaſi pars eſt perſiæ inter eam & babyloniam poſita. habetq; Suſa urbem clariſſimam quam Titonus Memnonis pater teſte Strabone condidit. Achemenios autẽ perſas dicimus ſiue ab Achemone bacchenionis filio rege perſarum ſiue ab achemenide tribu ex qua perſarum reges traxere originem ut herodotus inquit. Medica: Media in aſia regio contermina aſſyriæ & pſiæ & mari hyrcano a medio medeæ filio cognominata. Totumq; hoc poeta dicit propter bellum parthicum quod gerebatur.

Cannæ

Trebia

Suſia

Suſa

Ache menii

Media

Maſſagetes: nobiles populi in ſcythia aſiatica ſolem colunt: & quum per deſerta uagantur equorum quibus inuehuntur ſanguinem potant. Iſter: fluuius qui & Danubius dicitur in iugis germaniæ oritur & ſexaginta fluminibus auctus per ſeptem ora effluit in euxinum. Sueui: germaniæ populi: Non alliget: non retineat. Albis: germaniæ fluuius qui Sueuos a Ceruetiis diuidens mergitur in oceanum. Rheni: Rhenus ex alpibus oritur eluetios ſequanoſq; alluens bathauorum inſulam efficit & mergitur in oceanum.

Maſſa/gethæ

Iſter

Sueui

Albis

Rhẽus

OMNIBO. Gaudendum eſt. ideſt ſimulanda lætitia etiã ſi dolore pectora noſtra afficiantur. His ſe ſtimulis: ſic inter ſe conquerebantur mulieres primariæ. At nec ipſi uiri aliter affecti erant: cũ diuerſos duces ſequi cogerentur: ſibi eni ipſis in memoriã reducebantur bella elapſa: & antiqua ſcilicet marii & Syllæ & cõparatione illorũ hæc inſtantia mala illis deteriora eſſe dicebant. His ſtimulis: his adhortationibus ad luctum. Dolor: ideſt dolentes mulieres. Diuerſa caſtra: quia alii Cæſarem: alii Pompeiũ ſecuturi erant. Iuſtas querelas: quia iuſte conquerebantur de ſæuitia deorũ & ſecundũ Epicureos locutus eſt: qui nullã curã rerũ humanarũ deos habere uolebant. O miſeræ ſortis: ac ſi dicat ſatius fuiſſet q̃ periſſemus q̃ ad hæc mala ſeruari. Punica tempora cannarum: uicus erat Apuliæ ignobilis cannæ: ſed clade romana poſtea nobiliſſimus factus: & duorum ducum alter occiſus eſt Paulus æmilius: alter uero Terẽtius Varro fugit & incertum fuit: uter magis probaretur: nã æmilium cæſo exercitui ſupereſſe noluiſſe conſtat. At uero Terentiũ ut creditum eſt de republica nõ deſperaſſe: ut apud Liuiũ diffuſe legitur & Valeriũ. Trebiæ iuuentus: nã prima clades romanorũ fuit apud Ticinũ flu. ſecũda ad Trebiam. tertia ad locũ Traſimenũ. Quarta ad cannas. nã apud Ticinũ exercitus ro. primo fuſus eſt ab Hannibale: & dux ro. Scipio ſauciatus fuit: captuſq; erat: niſi a filio qui poſtea a deuicta aphrica aphricanus ẽ appellatus: liberatus fuiſſet: huic bello Trebiũ ſucceſſit: haud procul a placentia ubi milites ſuos igne oleoq; fouit Hannibal: & homines ab Aphrica calida regione: romanos in ſua hyeme duce ſempronio uicerũt: dicit ergo ſe uelle fuiſſe ex his qui apud Trebiam ab Hannibale cæſi ſunt. Non pacem: alii inquit pacẽ optarunt: nos uero bellum undiq; inferri: nã pace ciuilia bella excitantur: at uero cũ bellum inſtat: romani relictis bellis ciuilibus ſumptis armis ſe defendunt: huc igitur malorũ prouecti ſumus ut melius ſit optare bellum: q̃ pacẽ. Date gentibus iras: optat ut ab omnibus partibus orbis terrarũ bellũ urbi romanæ inferatur ſic eni ciuilẽ diſcordiã ſedari poſſe dicit: nam cum bellum cõmune eſt ſtatim diſcordia & ſimultates inter ciues deponuntur. Vrbes fe. cum quibus nunq̃ bellum fuit. Achemeniis ſu. ſuſa nobiliſſimũ eſt perſidis oppidũ in quo (ut docet Solinius) tẽplũ fuit Suſæ Dianæ & auctore Strabone libro. xv. fere ſuſia perſiæ pars eſt inter eã: & Babyloniã poſita: & ſuſa urbẽ clariſſimam habet: nã perſæ & Cyrus ſuperatis medis cum propriam terram in ultimis ſitam uiderent: Suſiam uero interius & babyloniæ & aliis gentibus propinquam in ea imperii ſedem locauerunt: ſimul & regionis confinium oſtendentes Suſa a tithono condita dicitur Memnonis patre Suſii etiã Caſſii ſunt appellati: Nam Eſchylus Memnonis matrem Caſſiam uocat. Vrbis mœnia & templa & regiæ ſtructura erant babylonicis ſimilia: & coctili latere & bitumine: ut quidam ediderunt. A ſuſis uſq; perſepolim ſtadiorũ quattuor milia &. cc. atq; hinc uſq; in Carmaniæ fines ſunt mille & ſexcenta: nationes incolunt regionem quæ patiſcholes appellantur. Item magi qui honeſtũ quoddam uiuẽdi genus ſectantur: & Achemenidæ: de quibus loquitur Lucanus: ex India reuertentes A a azanio carmaniæ flumine ſeptentriones primũ uident Achemenidis in hoc tractu ſedes fuerunt: auctore Solino. Medica. i. mediæ prouinciæ: Media ut inquit Solinus ab occaſu tranſuerſa utraq; Parthiæ regna amplectitur a ſeptentrione Armenia circundatur ab ortu caſpios uidet: a meridie perſidem: deinde tractus hic procedit uſq; ad caſtellum: quod magi obtinent phydaſarciola nomine: hic cyri ſepulchrũ eſt. Hiſter. hiſter fluuius in germaniæ iugis montis arnobæ multiſq; ultra alpes milibus ac per innumeros lapſus gẽtibus danubii nomen habet: ut primũ illyricã alluit hiſter appellatur: ſexagintaq; amnibus receptis: in pontũ uaſtis ſex fluminibus euoluitur: Pli. ultra danubiũ incolunt maſſagetæ. Maſſagetẽ: maſſagetæ in ſcythia aſiæ populi tantũ modo ut refert Strabo libro. xi. ſolẽ deũ putant: atq; illi equũ mactant: ſinguli ſingulas uxores ducunt: utuntur

etiam uxoribus aliorum:idq; haud occulte. Alliget:teneat quominus ueniãt in Italiam. Suæuos:populi ſunt galliæ contra quos magno periculo bellum geſſit cæſar. Flauos:quia flauos per colla crines geſtaut:& ex Gallia ſunt quæ comata dicitur. Albis:flu.eſt in ſueuis & fluuium pro regione poſuit. Indomitum:quia bellicoſiſſimi ſunt populi. Omnibus hoſtes.ſummatim hoc præſtate:ut omnis terrarum orbis bellum inferat:modo ciuile bellum auertatis. Auertite:nam cum romani ſe uiderint undiq; ab hoſtibus præmi:depoſitis ſimultatibus ſe defendent.

Hic dacus premat ĩde gethas:occurrat iberis
Alter:ad eoas hic uertat ſigna pharetras.
Nulla uacet tibi roma mãus uel pdere nomẽ
Si placet heſperiũ ſuperi:collapſus ĩ ignem
Plurimus ad terrã p fulmina decidat æter
Sæue parens utraſq; ſimul parteſq; duceſq;
Dum nõdum meruere feri:tanto ne nouoq;
Prouentu ſcelerum quærũt:uter ĩperet urbi:
Vix tanti fuerat ciuilia bella mouere
Vt neuter:tale pietas peritura querelas
Egerit.at miſeros angit ſua cura parentes
Oderuntq; grauis uiuacia fata ſenectæ
Seruatoſq; iterum bellis ciuilibus annos
Atq; aliquis magno querens exempla timoris
Non alios inquit motus tunc fata parabant

Dacus
Geta

SVLPI. Dacus:daci & Gethæ in ſcythia uicini ſunt. Sed Getas appellat eos qui ad pontum in orientem uergunt Dacos autem qui oppoſitum germaniam uerſus ad Iſtri fontes quos olim dauos uocatos eſſe putat Strabo:& ideo apud Athenienſes Dauorum & Getarum nomina ſeruilia abundare. Occurrat iberis alter: Cæſar inquit in hiſpanos ſe conferat Pompeius uero conuertat ſe ad parthicum bellum. Ad eos pharetras:alluſit ad mortem parthorum orientalium populorum qui pugnando & fugiendo ſagittas emittunt. Nulla uacet tibi roma manus: nullus abſtineat ab armis in te inferendis. Plurimus æther: magna copia ignis cœleſtis:

Collapſus in ignem:deſcendens in ſpeciem ignis noſtri qui ab illo diuerſus eſt. Per fulmina legitur & flumina. Sæue parens: magne Iuppiter. Vtraſq; partes:Cæſaris & pompeii. Dum nondum meruere:anteq̃ manus ciuili ſanguine maculem: nam ubi conſeruerint prælia digni ſunt fulminari. Tanto ne: Actis ab iniuſtitia crudelitateq; reprehenſio quod per tot cædes quærant patriam occupare quæ pro eadem a Tyrãnide liberanda faciendæ uix eſſent. Prouentu:fertilitate copia. Vter:an Cæſar an pompeius. Vix tanti: argumentatur a contraria cauſa. Tanti:ſatis honeſtum & dignum. Vt neuter:nec Cæſar nec pompeius. Pietas peritura uiri:nequicq̃ pii & qui mox pietatis obliti in ciues & propinquos pugnabũt. Egerit effudit. At miſeros:patres uero inquit affligebantur & oderant quod tam diu uixiſſent eſſentq; ad tanta mala reſeruati. Angit:uexat. Fata uiuacia:ſortem longæuam. Grauis:moleſtæ. Atq; aliquis:Hac longa ſæuis oratione hæc bella ciuilia Marianis Syllaniſq; conferuntur:in quibus q̃q̃ crudelia omnia facta ſunt tamen nunc multo crudeliora inſtare homines arbitrabantur. Primum itaq; Marii ſors & crudelitas. Inde Syllæ cõmemoratur & Marius Pompeio Sylla uero Cæſari tacitæ conferri uidetur.

OMNIBO. Dacus: daci populi thraciæ ſic a romanis appellati a græcis getæ dicuntur ut ſcribunt Pli. & Appianus q̃uis hos nunc poeta diſtinguat ſicut inferius motura dacas ut clade getaſq;. Occurrat iberis.Al.ſ. cæſar & bene prouinciam hiſpaniæ ei dat:q; galliæ & cæſar præfuerat & ex ea uictor redierat. Ad eos hic uertat:ideſt pompeius & ſuam quoq; Pompeio prouinciam dat q; hic aliquando de oriẽtalibus triumphauit quo tempore Mithridatem & tigrannem ſuperauit. Pharetras:quia orientales arte ſagittandi peritiſſimi ſunt:& præcipue parthi qui inter fugiendum ſagittis utuntur. Nulla uacet ti.ideſt nullum ſit tibi ocium. Vel perdere no.nunc quaſi tacitæ quæſtioni reſpondet:quia occurrebat hoc tu bellum optas:ut bella ciuilia deſinãt:at iuppiter ita ſtatuit:ut imperium ro.pereat reſpondet ſi dii ita uoluere:potius uos fulminibus occidãt:q̃ mutuis uulneribus pereamus. Collapſus in ig.nam æther:cæleſtis ignis eſt αἰθὴρ enim ab αἴθω ardeo dicitur:quia elementum illud ſemper ardet. Sæue parens:& anteq̃ nocentes fiant fulmine inquit omnes perde.ac ſi dicat ſatius eſt nobis perire innocentibus q̃ noſtro ipſi ſanguine maculati uideamur meruiſſe. Sæue:uel magne:uel crudelis. Feri:percute. Dum nondum:dum adhuc ſunt innocentes & ſanguinem nondum inuicem fudere. Tanto ne nouorum:nunquid hoc permittendum fuit o ſuperi ut duces tanto ſcelere quærerent uter eorũ imperaret. Eſt autẽ argumentũ ualidiſſimum:nam hoc dicit:q; romani bellum ciuile gerãt:ut uel Cæſar uel Pompeius imperet eſt iniquũ & nefariũ:at uero ſi bellũ gereretur pro libertate ut neuter eorũ imperaret: æquũ eſſet ſed tamen nec pro libertate quidem tantum bellorũ fieri deberet:quanto minus pro ſeruitute licet. Prouentu ſcelerũ.i.acceſſione ſcelerũ. Vix tanti:ideſt uix cauſa erat ut bella iſta tãto furore concitarẽtur:ad hoc ut neuter imperaret:ſed libertas ſeruaretur. Talis peritura pietas:quia paulo poſt pietatẽ belli habebunt nullã cũ partes ſequentur omiſſa pietate bellũ ſumma libidine gerent ergo pietas peribit. At miſeros.ſeniores dolebant q; tamdiu uiuerent ut cogerentur ſecundũ bellũ ciuile uidere:nã primũ uiderant inter Syllã & Marium. Fata uiuacia.i.uitã ſuã nimiũ diuturnam. Grauis ſenectæ:quæ ipſis moleſtior eſſe cœperat. Seruatoſq; ſic Euander uirgilianus. Tuq; o ſanctiſſima cõiunx Felix morte tua:neq; in hunc ſeruata dolorẽ. Contra ego uiuendo uici mea fata ſuperſtes. Atq; aliquis magno: nũc per cõparationem oſtendit ipſos cæteris miſeriores eſſe:nã etſi præterito tẽpore bellũ gerebatur a Mario & ſylla:tamẽ ſi bellũ illud cũ iſto cõpararetur: multo illud hoc inferius eſſe uidebitur quo tẽpore inquit marius exul urbe pulſus in minturnenſibus paludibus latuit eadẽ mala parabantur quæ nũc nobis imminent. Aliquis:ſcilicet e romanis ſenioribus. Exempla quærens: ideſt cogitans:nunquid antea tale aliquid populus romanus meminiſſet. Alios motus:q̃ tempore noſtro.

SVLPI. Theutonicos:de iis & cymbris a Mario ſuperatis ſatis diximus libro primo. Libycos:aphricanos: nam primo conſulatu ſuo cum iugurta rege numidarum bellum geſſit. Secundo eum captum ante currum triumphans duxit. Continuauit autem ſex Conſulatus in quorum quarto Teutones fudit. In quinto cymbros & ſeditionibus remp.perturbatam ſedauit. In Sexto ultus eſt Syllæ iniurias. In Septimo periit. Exul:Cum Sulpitiana rogatione ſyllæ prouinciam marius uellet eripere: & legatus ad Syllam miſſus ut traderet exercitum eſſet occiſus. Sylla ſtatim dilato bello Mythrydatico legiones in urbẽ infudit:fugatoq; Mario omnia ex ſua ſententia geſſit. Marius uero cum deſperaſſet ſe poſſe reſiſtere Syllæ copiis clam urbe profugit.& apud Minturnenſes percuſſorum metu nudus in paludibus latuit. Inuẽtuſq; & in carcerem coniectus: immiſſum percuſſorem Gallũ uultus auctoritate deterruit: acceptaq; nauicula traiecit in aphricam: ubi diu exulauit. mox Cinnana dominatione reuocatus ruptis ergaſtulis coegit exercitum Cæſiſq; inimicis iniuriam ultus ſeptimo conſulatu ut quidam ferũt uoluntaria morte deceſſit. Vlua limoſa:herba in limo paluſtri naſcenti. Auidi:bibuli. Laxæ:lente quæ non fluunt:uel lapſæ:quæ fluxerunt.

Marius

Quã p⁹ theutõicos uictor libicoſq; triũ
Exul limoſa mari⁹ caput abdidit ulua(phoſ
Stagna auidi texere ſoli:laxæq; paludes
Depoſitum fortuna tuũ:mox uincula ferri
Exedere ſenẽ:longuſq; in carcere pædor.
Conſul & euerſa fœlix moriturus in urbe

Vlua

Depoſitum

Pædor

Depoſitum tuum:Illic enim ipſum ſeruaſti. Eſt autem Depoſitum res quæ ad tempus cuſtodienda ſeruandaq; traditur ea conditione ut reſtituatur. Exedere:attriuere. Senem.marium ſexagenarium. Pædor:fetor & putredo dictum a pedibus uermiculis quorum diminutiuum pediculi. Conſul:uidelicet ſeptimum. Moriturus felix:quia ultus & ſpõte deceſſit:atq; ut ait Valerius ſi eum inter miſeros poſueris miſerrimus:ſi inter fœlices fœliciſſimus reperietur. Euerſa:deleta cedibus quas fecit in reditu.

OMNIBO. Cum poſt teutonicos:Marius poſt debellatum Iugurtham cũ rediiſſet romã: & triumphus uniuerſi ſenatus decreto ei concederetur. fama ſubito ſuperuenit inſtare Cimbros:Gallos:Senones:Teutones quos rumor ita uulgauerat deſeruiſſe regiones ſuas animo cum liberis & uxoribus ut Italiam occuparẽt:& pulſis romanis ipſi imperium tenerent.& quemadmodum eſt apud Plutarchum.xxx.myriades fuere: una quæq; myrias decem milia hominum tenet. Marius cum maxima lætitia ſuſceptus eſt nõ tantum propter uictoriam ex Numidia partham: quãtum q; in tempore ueniſſe uidebatur ut tanto malo ſolus reſiſteret neq; alius eſſe uidebatur idoneus:qui hoc tantum bellum ſuſciperet. Ille ergo continuo factus eſt conſul:& quod raro cõtingit iuſſus eſt conſulatum continuare: duxit igitur exercitum aduerſus hoſtes: primo quidem eos uicit haud procul ab atheſi flumine:deinde alter conſul catulus cum oppoſitus eſſet cimbris:nam ipſe Teutones uicerat:in loca tutiora ſe recepit:ueritus non poſſe uim tantam hoſtium ſuſtinere: & cum uictor marius læticiam cum uniuerſo exercitu ageret:rumor uenit catulum cum ſuis ab hoſtibus fuſum eſſe:tunc perturbata non nihil eſt læticia marii & militum ſuorum:ſed tamen ſumpto animo ſe cum exercitu ad catulum recepit quem inuenit ſe in locis tutioribus tueri:nullam tamen cladem ab hoſtibus recepiſſe. Collectis igitur exercitibus aduerſus hoſtes pugnandi occaſionem expectat. Hic cum ſæpe equitum caſtris hoſtes per ludibria inſultarẽt:ut cogerent romanos e uallo exire.& romanam illam fortitudinem oſtendere. Marius ſe continebat. Tandem legati miſſi ſunt a Cimbris qui peterent a mario & populo romano ſibi terræ tantum dari ut urbem condere poſſent: & in Italia habitare: cui legationi marius reſpondit ita uos terram tantũmodo Petitis uobis:at uero ſociis ueſtris nũquid nõ prouiſum eſſe uultis:Nobis inquiunt tantũmodo:tunc cæteri quidem riſum tenere nõ potuerunt cum hoc audiſſet marius:recte inquit facitis q; ſociis ueſtris terrã nõ petitis:nam terram habent nunq̃ amiſſuri. Tunc legati intellexerunt quid marius diceret:& illi quaſi nõ crederent minati ſunt multis contumeliis mariũ pœnas daturum:& ne unquam mariũ mentiri exiſtimarent:teſtimoniũ rei facere uoluit:iuſſit enĩ reges teutonicos ad ſe duci:quos in uincula captiuos habebat:quos cũ cathenis uinctos uidiſſent:tunc in maximos eiulatus cõuerſi ſunt:& ſe ad pugnam crudeliter apparabant:ut appareret nunq̃ deſcendiſſe in bellũ & arma uẽturos: marius cenſuit differendũ:donec intercepta occaſione temporis pugnarent:& ſimiliter uicti ſunt cimbri omnes. mulieres autẽ ne in poteſtatẽ hoſtiũ uenirent:aliæ uiros uulneratos occiderunt:aliæ parentes:aliæ filios:deinde ſe crucibus ſuſpenderũt:aliæ autem ſe pedibus equorũ laqueis nectebant: & ipſos equos ad curſum incitabant: quo facto ad unum omnes conſumptæ ſunt mulieres:ſed tamen in poteſtate hoſtium ſex milia uenerũt. Poſt hanc uictoriam ſpecioſum triumphum de hoſtibus egit. & alter catulus collega marii cum exultatiõe triumphauit. Poſt aliquot annos marius cũ pacem pati non poſſet:conſul egit ut ſi prouincia mithridatis demandaretur quã ante conſul alter ſylla ſortitus fuerat.& cum Sulpitius Tribunus plæbis legem tuliſſet de prouincia demandãda mario exorta eſt contentio in foro. & Qu.pompeius alter conſul collega ſyllæ maxima ui reſiſtebat: ne illa lex conſumaretur:quod diceret prouinciam datam eſſe ſyllæ:ſed confirmata tandem lege ut prouincia demandaretur mario: miſit legatum Gratidium qui exercitum a ſylla acciperet.ſed legatus ille a militibus occiſus eſt: Sylla ubi uidit cõtra leges ſibi prouinciam arripi & nulla ſeruata conſuetudine iniuriam ſibi fieri:cum exercitu maximo romam uenit. Marius metuens ne reſiſtere poſſet ſyllæ:qui cum tanto exercitu uenerat clam ex urbe fugit: Vrbem ingreſſus eſt ſylla:& omnes qui aduerſi fuerant occidit:deinde conuocato ſenatu rettulit in ſenatũ:ut hoſtis patriæ iudicaretur marius:& ſenatuſconſultũ factũ eſt ut mitterentur interfectores qui mariũ occiderent. Marius minturnas ſe receperat:qui cum audiſſet interfectores adeſſe diuertit apud quẽdam paſtorem eũq; rogauit ut ſe in abdito loco poneret:ut periculũ effugeret.q; ſi opera ſua contigiſſet:pollicebatur illi ingentia præmia aliquãdo daturũ:paſtor metuens illũ domi ſuæ tenere traduxit in ſolitudinẽ & ipſum in paludibus deliteſcere iuſſit:idẽq; retulit ſe nulli indicaturũ:interfectores cũ inueſtigarent eum & audiſſent apud paludes

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

diuertiſſe ad eum uenere nunc promiſſis:nunc minis.tandem paſtorem illum cogerũt: ut ſibi latebras oſtenderet. Ad quem cum ueuiſſent:ipſum paludibus & cœno oblitum eduxerunt:& interficiendum minturnenſibus tradiderunt.Marius igitur in carcerem & in uincula coniectus eſt: deinde cuidam cimbro negocium demandatum eſt:ut marium occideret.Cimber ille ut carcerem ingreſſus eſt quaſi uiciſci uellet gentem ſuam:quam marius deleuerat bipenni inſtructus cum ad marium ueniſſet : ſtatim lux maxima oculis obo:ta eſt & maieſtate illius perterritus eſt &(ſicut ipſe dicebat) uox audita ẽ quæ illum a cæde marii arceret . Ille ergo cimber maxima dubitatione carcerẽ egreſſus magna uoce dixit:nõ poſſum interficere mariũ:mariũ interficere:non poſſum.Vnde ab illis ſtatim minturnenſibus audito clamore e uinculis ẽduxerunt mariũ:illiq; optionẽ fecerũt eundi quo uellet:ac ſe paratos auxiliũ præſtare fugæ:cũ uero marius conſideraret quid nam potiſſimum faceret.Ecce uidit aſellum obiectũ ſibi pabulũ relinquere:& celeritate maxima ad quã confugere: tunc marius peritiſſimus augariorũ intellexit:ſalutem ſuã in mari poſitã eſſe:unde nauiculã aſcẽdit : & Carthaginem profectus in Aphricam cui a Sextilio qui præerat aphricæ iubetur ſe cõtinere a regionibus ſuis quas ipſe teneret:Interea romæ ſeditio oritur inter conſules.Octauiũ & Cinnam . Lucius Cornelius Cinna cũ leges proſterneret:& per uim & arma omnia faceret a conſule Octauio urbe pulſus:ille corruptione Appii Claudii exercitum in poteſtatem redegit: marius uero audiens in aphrica milites collegit ubi erat ſertorius & Gneus Carbo:qui ingẽti multitudine uenerant paſtorum conuenarũ & huiuſmodi generis hominũ: & ingenti exercitu urbẽ romã inuaſere:ſed anteq̃ romã uenirent hoſtes urbem romanã expugnatione diripiunt:deinde ad ianiculũ oppidũ profecti cũ iſtud expugnarent a conſule Octauio pulſi fugantur.marius tres colonias Antium:Aritiã: Lauiniũ expugnauit : Optimates cũ ſpem nullã reſiſtendi haberent pigricia militũ qui pugnare nolebant corrupti recepti ſunt in urbem quattuor exercitus:quorũ duo inter Sertorium & Cn. Carbonẽ dati ſunt.ingreſſi urbem eã ferro & rapinis uaſtauerunt:multi nobiles contrariæ partis a mario fuerunt occiſi:in primis Octauius conſul:Antonius uir conſularis:& eloquẽtiſſimus orator obtruncatus eſt:cuius caput marii menſis expoſitũ fuit.L.Cæſaris oratoris caput roſtris ſuſpenſum eſt:tũc atharius quia ſalutare mariũ noluit:ipſo inſpectante mario occiſus eſt. Alii oẽs itidem fecerũt:nã marius ſignũ militibus ſuis dederat:uti oẽs occurrẽtes quos ipſe nõ ſalutaret.aut quorũ saluti nõ reſponderet in uiis necarent. Numitorius bebius per mediũ forũ lacerati carnificum uncis tracti ſunt:ipſe quoq; quintus maximus pontifex ſcæuola.per cõparationẽ igitur oſtẽdere uoluit mala inſtantia grauiora fore:q̃ marii & ſyllæ ciuilis fuerit rabies. Theutonicos:quia primo theutonicos & cymbros uicit manus. Lybicoſq; triũphos quia iugurtã numidiæ regẽ captiuũ in triumphũ duxit. Que:pro ideſt. Auidi ſoli:ideſt ſorbẽtis terræ.

Fortuna:quia fortuna uolebat tantiſper ſeruari incolumen mariũ:ut malorũ cauſa foret. Mox uincula:tũc enim Marius in carcerẽ & uincula coniectus eſt. Exedere:quia ferrea uincula corroxere membra. Senem:ideſt mariũ Cathenatũ:nã ſexaginta annos natus erat. Longus pædor:quia q̃diu fuit in carcere immundicia & ſqualore obſitus erat.pædor ẽ ſitus & ſordes quæ in opacis enaſcitur locis:& in membri nexorũ dicitur a pede : quod pediculũ ſignificat: an potius a πο ιο ποιδοσ puer:quoniã pueri a ſordibus neſciũt abſtinere. Conſul & euerſa.marius in carcerem coniectus eſt mox conſul futurus:& in ſumma felicitate moriturus uicta roma.

SVLPI. Pœnas ante dabat:ante pœnas patiebatur q̃ ſcelera cõmiſiſſet. Mors ipſa refugit:refugere uiſa eſt quia nec ab inimicis nec ab incommodo paludis & carceris confici potuit. Fruſtraq; hoſti:Cimber quidam publicus minturnenſium carnifex Galata nomine ad Marium percutiendum immiſſus cũ primum carcerem eſt ingreſſus marii oculis igneo ſplendore micãtibus trepidare cœpit:mox marius cũ e lecto ſurrexiſſet inclamaſſetq; C.Mariũ occidere audes ille inſanienti ſimilis egreſſus eſt.clamans.Ego.C.Mariũ occidere nequeo.Hac de cauſa ſuperſtitione quadam ducti minturnenſes eum carcere liberauerunt. Cumq; aduerteret marius aſellũ pabulum obiectum negligere & ad aquam percurrere augurium capiens orauit amicos ut ad mare adduceretur:ubi piſcatoriam nauiculam nactus nauigauit in aphricam ex appiano & Valerio maximo. Diriguit cum ſtupore contractus eſt. Torpente:rigente:Torpedo piſcis eſt cuius tactu membra habetantur & rigent inde fit Torpor pigritia:& torpeo uerbum pigreo. Terribiles deos: furias uſuſq; eſt genere maſculino ſecundum Orphei & aliorum ſententiam qui dicunt utrũq; diis ſexum ineſſe:ſic Vir.de Venere intelligens Deſcendo ac ducente deo & alibi de Iunone aut lecto loquens ait: Nec dextræ erranti deus abfuit.& Tibullus Qui ueneris magni uiolaui numina uerbo:& Caluus Pollentemq; deum uenerem. Marium:emphaſim habet ideſt crudelem & ſceleratum. Audierat:audire uiſus fuerat:nam exiſtimabat Galatam occurſu cuiſdam dæmonis territum. Legibus æui:morti quæ lex æui eſt.

Pœnas ante dabat ſcelerũ mors ipſa refugit
Sæpe uirũ: fruſtraq; hoſti cõceſſa poteſtas
Sanguinis inuiſi primo qui cædis in ictu
Diriguit ferrũq; manu torpente remiſit
Viderat imẽſam tenebroſo in carcere lucẽ
Terribileſq; deos ſcelerum mariũq; futurũ
Audieratq; pauẽs fas hæc contingere nõ ẽ
Colla tibi debet multos hic legibus æui

Torpedo

Deos utriuſq; ſexus eſſe

OMNIBO. Pœnas ante dabat ideſt anteq̃ ſcelera committeret:pœnas ſcelerum dabat marius. Refugit uirum ideſt marium:nam in minturnis paludibus latuit:quem etiam hoſtis cimber expauit occidere. Hoſti: ideſt uni ex cimbris conceſſa poteſtas occidendi marium. Diriguit:contractus & debilis factus eſt. Torpente:languente manu:quia ferire nõ poterat marium. Viderat:ratio eſt:uidere enim ſe exiſtimabat immenſam lucem. Terribileſq; deos ſcelerum:per deos ſignificat furias.unde græce ὀρσ ἐρσοθηλέσ dicũtur dii qui habent utrũq; ſexum:ut Vir.de Venere.Deſcendo ac ducente deo.i.uenere:quia nõ diſcernitur ſexus in diis:hinc eſt q; dicunto Κάιιι θέοσ.Deos igitur ſcelerum:ideſt furias uidit.Megæram:Tiſiphonem:Alecto. Mariũq; futurum non qualis erat in carcere:ſed qualis eſſet futurus. Debet multas mor.ideſt auctor erit multarum cædium anteq̃ ipſe moriatur. Legibus æui:ideſt fatis.

Ante ſuã mortẽ : uanum depone furorem:
Si libet ulciſci deletæ funera gentis
Hunc cymbri ſeruate ſenem:nõ ille fauore
Numinis ingenti ſuperũ protectus ab ira
Vir ferus & romam cupienti perdere fato
Sufficiẽs:idem pelago delatus iniquo
Hoſtilẽ in terrã uacuiſq; mapalibus actus
Nuda triũphati iacuit per regna iugurthæ
Et pœnos preſſit cineres:ſolatia fati
Carthago mariuſq; tulit. pariterq; iacẽtes
Ignouere deis,libycas ſibi colligit iras
Vt primum fortuna redit.ſeruilia ſoluit
Agmina,cõflato ſæuas ergaſtula ferro
Exeruere manus.nulli geſtanda dabantur
Signa ducis.niſi qui ſcelerũ iã fecerat uſum
Attuleratq; in caſtra nefas proh fata qs ille
Quis fuit ille dies marius q moenia uictor
Corripuit,q̃toq; gradu mors ſæua cucurrit
Nobilitas cum plæbe perit,lateq; uagatur

pariter

SVLPI. Furorem:cupiditatem interimendi Mariũ Funera gentis:ueſtrorum exercituum cædem. Seruate hũc: nam nõ minus ſeuiet in romanos q̃ in uos olim: Non ille. Marium inquit non conſeruauit deorum benignitas ſed ira ipſorum in romãos quos quia decreuerant perdere: hunc efferum elegerũt qui eſſet eorum uoluntati ſatiſfacturus. Protectus:nam quũ per deuia iter ad mare arripuit ſub foliis latitans perſequentes euaſit. Ferus:ſupple fuit. Iniquo pelago:non tranquillo:Nã inſurgente tempeſtate perfracto gubernaculo uela uentis quo ſors eum duceret permiſit. Hoſtilem in terrã: prohibitus eni lybie ingreſſu ueluti hoſtis a Sextio prætore in mari hyemen perferre coactus eſt paulo ſupra libyem inter Numidarũ montes non longe a quibus annis ſuperioribus in iugurtham numidaſq; ipſe pugnauerat. Actus mapalibus uacuis:agitatus per domos paſtorum deſertas.Mapalia & magnalia paſtorum caſæ linguæ punica appellantur : in hocq; ſolo differunt quod mapalia primã corripit magnalia producit. Iacuit:quia inhonoratus ſpretus:& infrequens. Nuda:hominibus uacua propter cædes illic ab ipſo factas : & agros lateuaſtatos. Triumphati:de quo triumphauerat. Iugurthæ filii manaſtabilis cuius bellum Saluſtius ſcribit. Et pœnos preſſit cineres:fertur marius deletæ carthaginis ſpeluncam quãdam habitaſſe. ut plutharchus & ſeneca meminere:& ideo ait eum ruinas carthaginis calcaſſe.Tulit ſolatia fati :accepit ſolamen ſuæ aduerſitatis . Nam Carthago cernens Marium ex tanta fœlicitate in tantam miſeriam cecidiſſe ſe ſolabatur.& marius potentiſſimæ urbis ruinas aſpiciens æquiore animo aduerſam fortunam ferebat. minuſq; deos incuſabat & ipſis iraſcebatur.

Libycas:barbaras & efferas quales habent afri. Redit fortuna:proſpera.quippe Cornelius Cinna conſul de Mario & iis quos Senatus hoſtes iudicauerat Gn . Octauio Collega aduerſante referret ad populum tincta eſt ſanguine concio:& Cinna patria profugus ad partes fugit Mariumq; cum ſuis ab aphrica reuocauit . Qui etiã ſeruis ad libertatem uocatis & ſolutis ergaſtulis confecit exercitum. Ergaſtula ſunt loca clauſa & officinæ ubi ſerui uel damnati operari coguntur:Ergaſtuli uero perſonæ ipſæ dicunturq; ab ἐργάζομαι quod eſt operor. Ergaſtulum

Conflato ferro:diſſolutis cathenis & uerſis in arma. Exeruere:liberauere. Nulla geſtanda dabantur.Nemo inquit marii ſignifer eſſe poterat aut alicuius apud eum poteſtatis niſi ſcelere aliquo inſigni ſe maculaſſet. Pro fata:Exclamatio.Præ rei immanitate . Quo mœnia uictor:quum Romam ingreſſus eſt.Nam ut florus habet hoſtiam primum diripuit & ut Appianus Lauinium Ariciam & Antium cœpit.Mox i urbem triplici agmine intrauit.Sed florus Quadruplici inquit.Diuiſere Copias Cinna marius Carbo ſertorius . Hic poſtq̃ omnis manus Octaui depulſa ianiculo eſt ſtatim ad principium cædem ſigno dato aliq̃to ſeuius q̃ aut in punica aut in cymbrica urbe ſeuitur.C.octauii conſulis caput pro roſtris exponitur:antonii conſuleres in marii ipſius menſis ceſi a ſimbria in penatibus domorum ſuarum trucidantur:Caſſii pater & filiis in mutuo alter alterius aſpectu. Ergaſtulus

Quanto gradu:quanta celeritate crudelitatiſq; magnitudine. Nobilitas:nobiles.

OMNIBO. Ante ſuam.ſ.mortem. Depone:o cymber. Vanum furorem.ideſt nihil nociturum mario. Seruate ſenem:uobis o cymbri ſatius eſt ut ſeruetis incolumen marium:quia ultor erit ueſtrorum malorum multis enim cladibus romam capiet:& ſic maiorum ueſtrorũ fuiſſe ultor uidebitur. Si libet ulciſci.ſ.uobis cymbris placet habere ultorem ſeruatæ marium. Deletæ gentis:cymbricæ ab ipſo mario conſumptæ. Non ille fauore:non eſt ideo ſeruatus marius q; romæ fauerent numina:ſed quia romanis erant irati dii:ideo ſeruatus eſt ad ciuium perniciem. Vir ferus marius immitis & truculẽtus. Sufficiens fato:hic unus erat qui ſufficere poſſet uoluntatibus deorum qui romam perdere cupiebãt. Idem.ſ.marius. Iniquo pelago:pelagus iniquum appellauit q; non obruerit marium:qui cauſa malorum fuit. Hoſtilem in terram:aphricam bello ſubiugauit & iugurthã uictũ in triumphũ duxit. Vacuis mapalibus:ideſt quæ ipſe uacua & deſerta fecerat:mapalia caſæ ſunt paſtorales. Nuda regna:nãq; debellata aphrica deſertos agros fecerat. Pœnos pſſit cineres.i.ſepulchra & cadauera numidarũ calcauit:quos ipſe occiderat. Solacia fati:uiciſſim utrũq; miſeria & ruina alterius cõſolabat qa Mariũ cõſolabatur ruina carthaginis:& miſeria marii:carthaginẽ carthago.n.euerſa & ipſe marius ad extremã miſeriã redacti fuerãt: Ignouere deis:nolo indignari dicebat marius:ſi ad extremã miſeriã redactus ſum:cũ uideã Carthaginẽ in tãtũ excidiũ deueniſſe : Et carthago dicit:nõ iraſcor.cũ uideã meũ hoſtẽ ad hanc deſcendiſſe calamitatem. Colligit iras libycas.i.iras quales habuit cũ libyam bello ſubegit. Fortuna.ſ.ſecunda quæ interea a Mario diſceſſerat:cũ primũ rediit. Soluit ſeruilia ag.quia Cinna pulſus a collega ſuo Octauio conſule exercitum appii Claudii corruptũ in poteſtatẽ ſuã redegit:& Mariũ exulem cũ cæteris exulibus ex aphrica acci-

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA

uit in Italiã. Exeruere:liberauere:& nudauere. Ergaſtula.ergaſtulũ erat locus ad quẽ mittebantur ſerui fugitiui ut operas ſuas cõpediti dominis abſoluerent:nã ἔργον opus στέλλω mitto:ſed poſuit hic pro ſeruis cathenatis. Ferro cõflato:nã cathenæ ergaſtuli conflatæ ſunt gladios. Ducis.ſ.Marii. Nulli:ideſt nullus geſtabat uexilla Marii:niſi quia in malorũ & ſcleerũ cõſuetudine uerſatus eſſet. Nefas in caſtra:uel paricidiũ uel latrociniũ uel proditiones. Proh fata:per exclamationẽ cõmiſeratur tẽpora:quibus a Mario capta ẽ ciuites Romana. Quis:nõ interrogantis:ſed obſtupeſcentis ẽ. Quis fuit ille dies:ideſt q̃ pernicioſus & letifer. Victor.ſ.Syllæ.

Corripuit mœnia:Nam ut dictũ eſt quattuor exercitus:quorũ duo dati ſunt Gneo Carboni:& Qu.Sertorio inuaſere Italiã.& prima expugnatione hoſtiũ ciuitatẽ Ro.dirripiunt:deinde ad laniculũ ueniunt:ubi ab Octauio Conſule pulſi fugantur:Sed marius iam tres colonias expugnabat:ſcilicet Lauiniũ Antium & Aritiam:optimates uero quia ſpem amiſerant poſſe reſiſtere tantis exercitibus:uel ſua uel pigritia m.litũ pugnare nolebant.Marius & cinna recepti ſunt in urbem:quã captam cædibus atq; rapinis uaſtauere.Gradu.i.celeritate. Nobilitas cum ple.pe.quia nullis parcebant aduerſæ partis ciuibus:ſiue nobiles:ſiue ignobiles eſſent.

Enſis: & a nullo reuocatũ ẽ pectore ferrum
Stat cruor in tẽplis:multaq; rubẽtia cæde
Lubrica ſaxa madent:nulli ſua ꝓfuit ætas:
Nõ ſenis extremũ piguit uergentibus ãnis
Præcipitaſſe diẽ:non primo in limine uitæ
Infantis miſeri naſcentia rumpe fata.
Crimine quo parui cædẽ potuere mereri:
Sed ſatis ẽ iã poſſe mori: trahit ipſe furoris
Impetus: & uiſũ lenti quæſiſſe nocentem.
In numerũ ps magna perit:rapuitq; cruẽt⁹
Victor ab ignota uultus ceruice reciſos.
Dũ uacua pudet ire manu:ſpes una ſalutis
Oſcula pollutæ fixiſſe trementia dextræ
Mille licet gladii mortis noua ſigna ſeq̃tur
Degenero popul⁹: uix ſæcula lõga decorũ
Sic meruiſſe uiris ne dũ breue dedec⁹ æui
Et uitam dũ ſylla redit cui funera uulgi
Flere uacet uix te ſparſum p uiſcera bœbi

SVLPI. A nullo reuocatum eſt pectore ferrum:nulli pepercere ne iis quidem qui ad templa deum ſtatuaſq; confugerant. Lubrica ſaxa:pauimenta & ſtrata marmorea in quibus propter ſanguinem nullus conſiſtere poterat. Vergentibus:ad mortem ſe inclinantibus. Præcipitaſſe:abrupiſſe. Primo limine:ipſo ortu & pricipio. Fata:ſortem uitæ. Crimine:ab innocentia & ætate cõmiſeratio. Poſſe mori:quia partium aduerſarum. Trahit ipſe furoris: auiditate occidendi tracti milites mariani non quærebant nocentes & inimicos:ſed quencunq; obuiũ trucidabant. Viſum lenti:uidebatur eſſe ſegnis inertiſq; militis. In numerum:per ordinem ut occurrebant. uel in numerum hoc eſt ut ingens numerus conſiceretur. Cruentus:crudelis. Ab ignota ceruice:Ignotis etiam capita amputabant ut haberent quod oſtenderent Mario: & quo ſe fortiter egiſſe teſtarentur. Spes una ſalutis.Conſtituerat & indixerat marius ut quos ipſe non ſalutaret:quibuſq; ſalutantibus non reſponderet milites interimerent dederat & aliud ſignum:ut quibus ipſe manum oſculandam præberet parcerent hinc.Qu: Ancharius ipſo mario uidẽte confoſſus eſt quia fatalem illam manum nõ porrexerat ſalutanti. Hic ancharius in Capitolio ſacra facturum marium adiit. ut facilius ueniam impetraret. Ille tamẽ q̃q̃ incoato ſacrificio appellantem ab aſtantibus iuſſit interfici. appianus & florus auctores ſunt. Pollutæ:maculate crudelitate. Mille licet: Eos arguit qui tam turpi oſculo uitam breui duraturam redimebant. nam ſtatim ut Sylla rediret eſſet ipſos interempturus. Noua ſigna mortis:marium dantem ſigna cædis quæ diximus. Vix decorum:honeſtum.Melius eſt enim honeſtæ mori q̃ turpiter uiuere. Breue dedecus:ignominioſam breuemq; uitam. Cui uacet:fle re.Quis ſit uacuus ad deflendum cædes innumeras quæ factæ ſunt.Vix:Ordo eſt O bœbi uix uacat mihi deflere hoc manus innumeras coronæ intercarpentis membra diſcerpiſſe te ſparſum per uiſcera. Bœbi:Bœbius & Numitor in uia deprælıẽſi trucidati ſunt:& per mediũ forũ uncis carnificũ tracti.fuit & alius quidẽ Bœbius quem ſine ferro inter manus ſyllani milites diſcerpſerunt ut meminit florus.

bœbius

OMNIBO. Et a nullo.re.quia quicũq; obuiã fierent oẽs occidebantur. Stat cruor in tẽplis:nõ proderant etiã tẽpla illis:Nã mos eſt:ut qui ad tẽpla deorũ cõfugiũt tuti ſint:ſed tũc illis nõ proderãt tẽpla. Lubrica ſaxa: quibus ſtrata erãt pauimẽta tẽplorũ. Madẽt ſcilicet ſanguine. Nulli ſua profuit ætas.nulli inquit parcebãt:uel plebei:uel nobiles:uel mares fœminæ:an ſenes ſiue iuuenes:ſiue pueri:an infantes fuiſſent. Piguit.i.nõ graue fuit militibus marianis occidere ſenes qui ad extremũ diem uenerãt. Præcipitaſſe:acceleraſſe. Annis uergẽtibus:declinãtibus in ſeniũ & decrepitã ætatẽ. Non.ſ.piguit occidere infantẽ paulo ante natũ:quod ẽ miſerrimũ calamitatis genus. Primo limine:primo ingreſſu:quia uix natus erat. Fata.i.fila parcarũ:quæ uix cœperãt ducere fila infanti. Crimine quo parui.cũ cõmiſeratione quod crimẽ inquit cõmiſerũt ipſi pueri:ut tã crudeliter occidi deberẽt: Sed ſatis eſt iã poſſe mori.i.ſufficiebat militibus marii: q̃ qui paulo ante natus erat mori poterat. Trahit.ſ.milites Marianos. Impetus:quia quocũq; trahebat eos impetus furoris.eo ueniebãt:ſiue nocẽs. ſiue innocens erat unũquẽq; occidebant. Viſum lenti.i.uidebatur ille piger qui quæſiſſet nũ aliquis eſſet ſyllanus:nã nullo excepto omnes trucidabantur. Ignota ceruice.i.obtruncabant quos nunq̃ cognouerant. Dum uacua pudet ire manu:ne ocioſus quiſq̃ eſſet alicuius ignoti hominis caput mario geſtabant. Spes una ſalutis oſcula:nam hoc ſignũ marius ſatellitibus ſuis dederat:ut ſi alicui ſalutanti manũ nõ iungeret Marius ſtatim ille occideretur.ſi uero porrigeret:abſtinerẽt ſe a morte illius. Vnde ancharius quidã:quia manũ marius porrigere noluit.in ipſius cõſpectu occiſus eſt.Hic.Qu.Ancharius(ut referr appianus)mariũ:i capitolio ſacra factũ ge obſeruabat:ſperãs in ſacrificio iuẽtũ facile cõciliaturũ ſibi. Ille inchoato ſacrificio igrediẽtẽ anchariũ eũq; appellãtẽ

ab aſtantibus iuſſit interfici. Fixiſſe.i.porrexiſſe: Trementia oſcula: pro ipſorũ trementiũ. Pollutæ.ſ.ſanguine. Mille licet gladii:repræhẽdit eos quitã effœminati fuerũt:ut uitã redimerent oſculando manũ:& dicit etiã ſi mille genera mortis ſubeũda eſſe ut ſatius fuiſſet mori q̃ ſic turpiter uiuere per oſculũ manus impuriſſimæ. Sic.ſ.oſculãdo manũ. Noua ſi.i.indicia quæ indicãt noua gñа mortis. Mille g.mille gña mortis. Vix ſe.lõ.de.uix honeſtũ erat illis uiris(ſi modo nomine uiuorũ appellãdi ſunt)oſculari manũ cruentã: etiã ſi uita illis diuturna futura eſſet ſed cũ uicturi iquit tãtiſper ſitis.dũ ſylla uictor redeat qui reliquias marii trucidabit q̃to minus uobis fuit honeſtũ eã manũ oſculari. Breue dedecus: quia nõ uita ſed ignominia appellatur: ſylla enim omnes illos interficeret. Cui uacet:uacuũ ſit.q.d.tẽpus deerit ſi quis uoluerit uulgi cadauera deflere. Flere:proflẽdi. Bebi: hic Bebius cũ Numitorio:quia ſyllanus erat iuſſu marii pro forũ unco carnificis protractus fuit:ut oſtẽdit.L.florus.Hũc tamẽ mẽbrati dilaceratũ fuiſſe Lu. ſcribit hiſtoriã cõmutãs:nã alius Bebius ferroritu ferarũ iubẽte ſylla lancinatus fuit. O bebi:ordo uix uacat flere inumeras manus coronæ itercapiẽdis mẽbra diſcerpiſſe te o bebi.

M.antonius

Innum eras intercarpẽtis mẽbra coronæ
Diſcerpiſſe manus aut te præſage malorũ
Antoni cuius laceris pẽdentia canis
Ora ferẽs miles feſtæ rorantia menſæ
Impoſuit trũcos lacerauit fimbria craſſos.
Sæua tribunitio maduerũt robora tabo
Te quoq; neglectũ uiolatæ ſcæuola dextræ
Ante ipſũ penetrale deæ ſẽpq; calẽtes
Mactauere focos paruũ ſed feſſa ſenect⁹
Sẽguinis effudit iugulo flãmiſq; pepcit
Septimus hæc ſeq̃t repetitis faſcib⁹ ãn⁹

SVLPI. Intercarpentis: diſcerpentis & laniantis. Coronæ: multitudinis in coronã expoſitæ: Antonii:marii Antonii oratoris abſciſſum caput manibus lætis inter epulas per ſummã animi ac uerborũ inſolentiã aliquandiu tenuit marius: & ſuæ menſe ſacra eius ſanguine contaminari eſt paſſus: publiũq; anniũ quid attulerat in ſinũ ecepit Fuit autẽ proditus Antonius a caupone a quo ſeruus eius uinũ emerat dũ in uilla amici lateret & p tribunũ militũ eſt occiſus: cũ eius præmiſſi ſatellites dulcedine ipſius oratione detenti manus in hominẽ nõ auderent inferre. Præſage: præſciæ nuncitauerat enim metello q̃ niſi mature adduceret exercitũ: populũ ro. qualia ſenonũ tempore eſſe paſſurũ. Cuius ſa. Caput huius Antonii in roſtris poſtea poſitũ fuiſſe Cicero in tertio de oratione tradit. Pendentia canis: ſuſpenſa a capillis. Feſtæ:ſolemni cũ gaudio ductæ. Fimbria:miles marianus. Craſſos: patrem & filium quos cũ hoſtes perſequerentur: pater prius filiũ occidi paſſus:& ipſe ab inſequentibus eſt occiſus ut ait Appianus. Liuius in epitome filiũ a militibus intẽremptũ dicit:patrẽ uero ſeipſum confodiſſe:ſic tradit & Cice.. Robora ma. ſanguine tribunorũ roſtra tincta ſunt nã iterempti tribuni fuere & e ſaxo præcipitari ut licinius. Tabo ſanie. Te quoq; mutius ſcæuola pontifex maximus non marii ſenis tempore ſed poſt eius mortẽ filii iuſſu aupud aras ueſtæ ad quas confugerat eſt interemptus. Dextere uiolate manus multũ cruentatæ. Te neglectũ te ſpretũ cũ ob pontificatũ uenerari te debuiſſet. Penetrale deæ:aditũ ueſtæ. Semper calentes.in extinctus enim illic ignis ſeruatur. Pepercit:abſtinuit maculare cruore. Septimus hæc ſe. marius poſt occupatã urbẽ cũ Cinna conſul factus primo ſui conſulatus menſe duo de.lxx.annis natus deceſſit.Cui ſuffectus Valerius Flaccus cũ in aſia periſſet Carbonẽ habuit ſucceſſorẽ. Cinna poſtea a ſuis occiſo Carbo ſolus conſul reſtitit.Hunc ſecuti ſunt.C. Norbanus.&.L.ſcipio: q̃q̃ & ipſe Carbo conſulatũ gerebat.Interim uero ſylla intra tirenniũ mithridaticis rebus compoſitis ad quadraginta militũ hominũ ſecum agens exercitũ & mille ſexcentaſq; naues in italiã rediens Brunduſii primũ appulit: circa canuſiã ſub annei uulturno hoſtes ei occurerunt:ibi Norba.fugatus eſt & ſcipio poſt datos obſides ab exercitu deſertus & captus eſt. Carbo ratione hoſtes indicauit qui ad ſyllã confugerant:& metellũ in primis inde papyrius. Carbo iterũ: & marius marii filius conſules creati ſumt pugnatũq; ad ſacriportũ:ubi marius a ſylla uictus præneſte fugit & cũ clauſas urbis portas adinueniret per funẽ demiſſum quo ſe cinxit in murũ ſuſceptus eſt. Carbo a metello ẽ ſuperatus ſylla mariũ præneſte foſſa & muro concluſit.marius deſperatis rebus ſuos hoſtes occidere ſtatuit: per Brutum prætorẽ ut ait Appianus.ſiue ut alii per Damaſciũ qui in uocatos ſenatores præſertim in ſæuolã ſænit.ſylla interea Romã exercitũ diuerſis itineribus miſit: & ut portas urbis occuparet imperauit. mox ipſe ante portam in campo martio exercitũ ſtatuit marius obſeſſus q̃q̃ fruſtra tentaſſet erũpere a Lucrecio offella Syllanarũ partium uiro cum per cuniculum tentaret euadere orcum ſceptus mortem in ipſo cuniculo ſibi conſciuit.Septimus annus ſeptimus conſulatus ad que omniũ primus ipſe peruenit de qua re poſt fugam illam ex urbe oſtentum dicitur habuiſſe ſeptem aquilatũ pullos ut ait Appianus.

Craſſi

OMNIBO. Diſcepiſſe membra: quia ſine ferro laceratus fuit membratim. Intercarpentis in medio carpentis participium ab intercapo pis. Membra:tua o bebi.aut.ſ.uacat flere. Te præſage malorum quia ſic diuinabat futura fata ſua antonius hic enim antonius uir conſularis & clariſſimus orator occiſus eſt & proditus a quodam ſeruo per imprudentia: marcum enim antonium(ut appianus & plutarchus docent)ad fundum quendã fugientem: agricolla diligenter oculuerat: benigneque ſuſceperat:ſeruum deinde induſtrium in diuerſorium ire iuſſerat ut uinum emeret:cauponi uero cur diligentius uinum poſceret inquirenti cauſam inſuſurrauit auribus. Ille cum diſceſſiſſet propere ad marium accelerans caupo: rem aperuit qua præcepta marius lætitia geſtiens accurrit ueluti operam necis eius ſuſcepturus:retinentibus eum amicis:Tribunus militum annius ad id facinus electus cæteros intra domum immittit quos antonius dicendi peritia ſuauiſſimis detinuit ſermonibus multa uarie pieq; elocutus donec Tribunus ipſe domum ingreſſus milites intentos ad audiendũ miratu san tonium peronate differerentẽ interemit.caputq; ad mariũ detulit: ſed audi genus crudelitatis in auditũ nã dici

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

Menſæ feſtæ:id eſt feſti.ſ.marii.Ora caput. Canis.quia ſenior erat:& per crines caput eius. Fimbria:miles fuit marii qui duos craſſos:patrē & filiū occidit in penatibus propriis:& in mutuo alterū alterius conſpectu obtruncauit:ideo craſſos pluratiue dixit.Appianus tamē dicit ꝙ craſſū cū filio una fugientē:cū hoſtes inſequerentur:filiū prius occidere maluiſſe:ipſe deinde inabſequētibus occiſus eſt. Tribiūtio tabo nā cū ſeptimū cōſulatū ſibi marius & Cinnū uſurpaſſent:ſtati ſimul atq; magiſtratū inierūt.Sextus lucius tribunus pl. e ſaxo calēdis Ianuarii ꝑcipitatus eſt ꝙ mario futuras calamitates ꝑdixerat. Robora:erat locus in carcere q robor appellabatur quo maleficorū genus ꝑcipitabatur:ſic dictū ꝙ ante rubeſteis arcis.i. ſeriniis ex robore factis iduebātur deinde ꝑcipitabant:hic tracta eſt cōſuetudo de robore ꝑcipitatus:ut apud Valeriū:familiares gracchi de robore ꝑcipitati ſunt:ita hoc & in loco Lucanus intelligit. Dici tñ poſt robora.i. roſtra ex robore facta maduiſſe ſanguine ꝓrorum ac cōſulū:quorū capita in foro ꝓ roſtris appēſa fuerūt: ut docet Appianus. Sæuola:nō a Mario ſenire iuſſus eſt occidi:ſed a minore mario hæc autē.Q.mutius ſcæuo. pōtifex maximus fuit:q mortuo mario ſeniore minoris marii iuſſu ueſtales ductus ante oras occiſus. Neglectū:cōteptū:qa q̄uis pōtifex eſſes tamē religionē tuā cōtēpſerūt. Violatæ de.alluſit ad nomē illius primi ſcæuolæ q dexterā cōbuiſſit. Ante ip.in ueſtibulo ædis ueſtæ. Sed feſſa ſe.ſed iā inqt ſenior erat:ut uix poſſet ſanguinē effundere cū occideret. Flāmiſq; pepcitq́ nec rogus ſanguīe illius extictus eſt. Septimus annus:ſepties enī cōſul fuit marius & ī ſeptīo cōſulatu mortuus eſt.

SVLPI. Oīa paſſo:nam exhumilimo potētiſſimus euaſit:& infeliciſſimo feliciſſimus. Menſoq; homini quid fata pararent:qui menſurauerat expertuſq; fuerat aduerſa & proſpera quæ fortuna ſolet afferre. Iā quot cadauera:repetatur illud cui flere uacet. Sacriportū:themeſis eſt:Sacriportus locutus eſt prope præneſte ubi marius iunior marii filius conſul uiceſimo ætatis anno factus contra ſyllam pugnans fugatus eſt anteq̄ ſylla urbē occuparet. Sic enim ex Plutarcho aliiſq; colligitur. ſic indicat & Appianus. eſt etiā ſacriportus locus intra urbē iuxta pallatium eius meminit Varro. Collina por.Theleſinus ſannitum dux cū mariū obſidiōe liberare nō poſſet ad decimū a porta collina ſtadiū caſtra poſuit.Ibiq; a ſylla magna cū ſuorum ſtrage ſuperatus periit.eſt autē porta collina quæ ducit adquirinalē:eadē ferunt ſalariā appellatā. Caput mundi:imperiū romanū quod marius ad ſamnites trāſferre promiſerat fauebant.n.partibus ſuis. Sannis.ſannites inter picenum campaniam & apuliam populi ſunt.

ſacriportus

Ille fugít uítæ mario modus oīa paſſo
Quæ peior fortuna pōt atq; oībus uſo
Quæ melior mēſoq; hoī quíd fata pararēt
Iā quot apd ſacri ccciderē cadauera portū
Aut collia tulít ſtratas quot porta catuas
Tū quū pene caput mūdí rerūq; poteſtas
Mutauít trāſlata locū romanaq; ſamnís

Porta collina Sánites

OMNIBO. Omnia paſſo quæ peior fortuna poteſt quia nunc aduerſa nunc ſecunda fortuna illū comitata fuerat: Nā hoſtis patriæ iudicatus marius exulauit:& minturnis in carcerē coniectus eſt. Quæ melior:triumphauit enim de.Iugurtha deCymbris & Theutonibus:& conſul factus ultus eſt iniurias inimicorū. Menſoq; homini:ideſt mario qui omnia impleuerāt quæ fata de illo iudicauerant futura: nā cū adhuc pubeſceret marius & in agro mortē ageret:perhibent illū ueſtibus excepiſſe nidū ab aliqua delatū in quo ſeptē pulli ferebantur:qui uero domū ueniſſet cū nido parentes admirati quæſiuerunt a uatibus quid aliud portenderet: Reſponderunt hunc hominē ſepties ſummū magiſtratū cū imperio conſecuturū. Iā quot.Hic neſcio quis:qui a poeta loqui introducitur qui pergit narrare cladē ciuiū romanorū quæ fuit bello ciuili:quod inter mariū & ſyllā geſtū eſt: Marius quidē ſenior innumerabiliū cladiū aliarū ſuper alias auctor extitit Romanis: ſed iunior qui patri ſucceſſit: apud paruā clamitatē ubi Romæ intulit cū ſylla ſubacto Mithriade Romā forcior rediit. idq; cū marius ſenior audiſſet cū iā ætate confectus eſſet parti dolore parti ſenectute diē ſuū obiit.Marius itaq; ſenior cū uideret ſe nō poſſe urbē aduerſus tantū exercitum ſyllæ defendere:ut tamē interea ulciſceretur inimicos ſuos ex ſenatu eligi iuſſit quoſdam quos in carcerem coniecit & ſingulos eductos iugulandos mittebat ad mariū iuniorem:deinde ex urbe egreſſus in ſamnū profugit & lamponiū & Theleſinū duces ſamnitū ad auxiliū marii iunioris cōuocauit qui atrocius pyrrho & Hannibale etruriā omnem atq; campaniam depopulati ſūt iam ſylla ad urbem appli cabat:dum omnes copiæ ueniſſent ad ſacriportū & ad collinam portam concurrerunt.ibi ſeptuaginta milia hominum & amplius ſylla occidit.ſacriportū: eſt themeſis.& eſt locus non procul a preneſte: urbe ubi exercitum habebat marius:ad portam uero collinam lamponius & Theleſinus oppreſſi ſunt ſamnitū duces:& ſeptem milia ibi occidit ſylla:unde in magno diſcrimine fuit imperium romanū:ne ſubacti romani regerentur: a ſamnitibus qui antea a romanis uicti fuerant marius illius clarioris marii affinis atq; cognatus: ut inquit Appianus cū ad ſacriportū ueniſſe copias in preliū educit.acriterq; ab eo pugnatum uigeſimum nondum egreſſo annum:ſiniſtra acie inclinante.quinq; peditum cohortes:duæ equitum non expectata aliorum conuerſione:arreptis ſignis ad ſylam cōfugerūt. Actum primo mario cladis origo emerſit:interfectiſq; plurimis:reliqui preneſte fugi cōtendere. Quot cateruas:quaſi dicat innumeras. Caput mdiū:ideſt Roma. Trāſlata locum quia in periculo fuit ne imperiū romanum transferreretur ad ſamnites.Romana& ſamnis id eſt ſamnitū populus ſperauit maiorē uictoriam tempore ſyllæ q̄ apud furcas caudinas conſecutus olim fuerit:tāgit hiſtoriā.C.Vetrurius & Spurius poſthumius conſules romani.cū ducerent exercitū aduerſus ſamnites:q luceriam ſociā urbem populi Romani obſidebant. Duæ uiæ erant una breuior:ſed circundata collibus ac ſaltibus. & per fauces duas ingredi oportebat. Altera uero latior:& longior: ſed quia res celeritate indigebat miſerunt Romani exploratores ad ſamnites.ſed ſamnites rati id quod futurum erat: ſub habitu poſtorali miſerunt exploratores Romanis cū gregibus & armentis. Romani ſtatim ut hæc uident greges & armenta diripient: paſtores captiuos ad Imperatorem ducuut:Conſules quernnt de rebus hoſtium: paſtores reſponderunt ſamnites omnes occupatos eſſe circa

Luceriæ ruinā quod romani credentes ſtatim ingreſſi ſunt fauces uiæ breuioris: uix ingreſſi ſunt cū clamor exortus ſignificauit romanos hoſtibus eſſe circumdatos: ut nullo modo exire poſſent:tandē cū fruſtra tentaſſent exire in collocutionē hoſtes uenerant. potius uero ſannitū dux cū noluiſſet conſilio parere patris ſui qui iuſſerat filio ut omnes romanos aut interficeret aut dimitteret intactos ſub iugū omnes cū maximo dedecore:& clade & cū magna uictoria ſanitū.ptās re.i.ipū ro.

Vltra caudinas ſperauit uulnera furcas.
Sylla quoq; ī mēſis acceſſit cladibus ultor
Ille quod exiguū reſtabat ſanguínis urbi
Hauſít.dūq; nimis iā putrida mēbra r̄cídít
Excedit medicía modū:nimiūq; ſecuta eſt
Qua morbi duxere mãus:pīere nocenteſ
Sed quū iā ſolí poſſent ſupeſſe nocentes
Tunc data libertas odiis:reſolutaq; legum
Frenís ira ruit:nō uni cuncta dabantur
Sed fecit ſibí quiſq; nefas:ſemel oia uictor
Iuſſerat: īfandū domíní p uíſcera ferrum
Exegit famulus: natí maduere paterno
Sanguíne:certatū ē cuí ceruíx cæſa pentiſ
Cederet: ī fratrum ceciderūt præmía frēs
Buſta repleta fuga.ꝑmixtaq; uíua ſepultis
Corpa:nec populū latebræ cepere ferarꝫ.
Híc laqueo fauces eliſaq; guttura fregít
Híc ſe præcipíti iaculatus pōdere dura

SVLPI. Vltra furca. ſupra eā calamitatē quā ad caudinas furculas accepere. ſunt autē furculæ caudinæ liuio auctore ſaltus duo alti ſiluoſiq; montibus circa ſe perpetuis inter ſe iuncti. Iacet inter eos ſatis patens clauſus ī medio campus herbidus aquoſuſq; per quē mediū iter eſt:ſed anteq̄ uenias ad eū intrandæ primæ anguſtiæ:& aut eadem qua te inſinuaueris uia retro repetendo aut ſi ire porro ꝑgas per aliū ſaltū arctiorē impeditioreq; euadendū. Hunc in locū.T. Vetrurius & Sp. poſthūius cōſ. exercitu deducto cū nulla ſpes euadendi eſſet ſannites obſidentes fœdere cū eis facto & ſexcentis equitibus romanis datis obſidibus:ita exercitū abduxerūt ut omnes ſub iugū mitterentur. Caudinæ: a caudio uicino oppido dictæ. Cladibus quas marius fecerat. Exiguū ſan.reliquias ſuperſtitis populi. Hauſit:attraxit & quaſi bibit:quod dixit ad eius improbandā crudelitatē. Dūq; ni.tranſlatio a chirurgis qui cū putrida loca ſecant interdū ſincerā carnē abſcidunt. Putrida mē. per quæ nocentes & inimicos intelligit. Medicina:ultioni hæc comparatur. Nimiū ſe.eſt:altius ſecuit q̄ oporteret. Sed cū iā.ſ.ſed cū nulli alii uiuerent. Tunc da.li.odiis: tunc licuit unicuiq; quē uellet occidere nulla lege ſeruata:nec ſylla pones ſe arbitriū necandorū reſeruauerat ſicut marius.Itaq; diu ſeuitū eſt: donec clamauit furfidius uiuere aliquos debere eſſent quibus imperarent: & uunc propoſita eſt tabula q̄ duo milia nobiliorū mori uidebantur auctor ē Florus. Fecit ne aſſūpſit licētiā ſcelerū. Infandū do.uaria mortis crudelitatiſq; genera mēorat. Domini enī ultra occidēdos ſāulis ſe ꝑbebāt & multi ſiue per odiū ſiue ꝑ pietatē dominos obtrūcabāt: & filii patres. Certatū ē:a filiis inter ſe. Ceruix cæ.caput āputatū. Cederet:in ſortē uēiret. Inpræ.ſra.i ſalutē quā fratris caput gerēs aſſequebaē. Fuga:ex fuga hoc eſt fogientibus.

Furcule caudine

Caudiū

Latebræ:luſtra & ſiluę. Percuſſus.repercuſſus. Hic:aliquis. Eliſa ſtrangulata. Iaculatus:demittens ſeſe.

OMNIBO. Vltra uul.i.ſupra quā fuere clades romanorū apud ſurcas caudinas cū cū conſules romani lucerię obſeſſæ ſuccurrere uellent hæc hiſtoria eſt apud.T. Liuiū. Sperauit.nā ſannites ob hanc cladē ſperauerunt potius romanū imperiū ſe conſequi poſſe: q̄ tunc cū exercitū romanū clauſū inter anguſtias caudinas tenuere. Caudinas:acaudio oppido quod haud procul inde fuit. Sylla quoq; ſylla quoq; acceſſit mario qui clades romanorū augeret: quas marius ſenior & iunior intulerant. Vltor.i. ut partes ſyllanæ ulciſcerentur clades a mario illatas ipſe quoq; ſtragē fecit. Exiguū eſſet tamē ille fuit ultor. Dūq; mi. dū recidere uult id ciuiū quod corruptū erat redicit etiā quod ſanū erat.tranſlatio ſumpta a medico:qui cū putridū ulcus incidere uult periculū imminet ne cū putrido ſanū amputet quod feciſſe dicit ſyllā ſupra modū. Qua morbi:quæ ita impellebat militū animos ea ſecuti ſunt ut occiderent maria nos omnes:nā ſyllæ cū occidēdi nullus modus eſſet.C.Metellus:uel ut alii dicunt Offidius eius aſſentator & quis inquit finis erit cædis: nōdū enī quos occidi uelis ſtatuiſti: & quos ſeruaris tū ſylla nōdū cōſtitui:dic ergo quos occidi uis.faciā inquit ſylla: & trido amplius quīngētos ciues romanos ꝓſcripſit:tū demū ſenatus tacuit:tū ſylla duo talēta dedit qui ꝓſcriptos occideret. Quod autē iniuſtiſſimū erat ex eorū bōis qui occidebanē ærariū fecit. Senatores quadraginta:equites mile & ſexcētos ad mortē cōdemnauit teſte Appiano:deſcripſit & ꝑmia interfectoribus & his qui:accuſarēt.& ſuplicia oculētibus inſuper aſcripſit: nulli inimicorū ad exercitū uſq; ſuppliciū pepercit:uerū ꝑtores:qſtores:tribūos: & quoſcūq; alios q eū hoſtibus ſimul qdpiā egiſſent ſūmis pœnis affecit dicit ergo ante ſyllæ cōſtitutionē nocentes ſimul & innocētes piſſe. Periere nocētes: anteq̄ innocētes periēt cōſumpti ſūt prius nocētes omnes. Soli nocētes: occiſis nocētibus innocētes ſupererāt:& demū in innocētes ſæuitū eſt unde quidā:Q.Anrelius ciuis romanus mediocris fortūæ uir nec dicto nec facto bellis ſe implicās cū in forū uēiſſet:uidit nomē ſuū in tabella ꝓſcriptū:hei mihi dixit ꝑdiā in albano me ꝓſequunē:nā ꝓpter ſuos agros in albano ꝓſcriptus erat:uix hæc uerba dixerat:cū ſtati interfector ſuperueniens ipſū in foro obtrūcauit. Tunc data:qa permiſſū fuit cuicūq; ſyllāo inimicos ſuos interficere: & occidētibus decreta ſunt duo talēta:ſiue ſeruus dominū ſiue filius patrē occideret. Reſolutaq; legū frenis ideſt libera prohibitione legem. Non uni cuncta dabantur:ſed ſibi quiſq; diripiebat. Fecit nefas: quia occidit illos quorū opes affectabat occupare. Sibi ad utilitatem ſuam. Infandum domini:quia decretum eſt præmium ſeruis: ſi dominum ſuum occiderent:frater fratrem: filius patrem. Certatum eſt: filii certabant inter ſe uter prior occideret patrem. In fratrum:quia frater a fratre occiſus eſt. Buſta.re.fu.i.fugientibus plena ſunt ſepulchra. Permixtaq; uiua ſepul.quia uiua corpora latebāt in ſepulcris. Latebræ ſe tanta multitudo fugientiū erat ut illam cubilia

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

ferarū capere nō poſſent. Hic laqueo fau. cū aliter mortē fugere nō poſſent:ſe occidebāt ne occiderēt. Hic ſe præcipiti: aliquis ſe de altiori parte ædiū præcipitē dabat.

Deſiluit percuſus humo: morteſq; cruēto
Victori rapuere ſuas hic robora buſti
Extruit ipſe ſui ne dū omni ſanguine fuſo
Deſilit in flāmas & dū licet occupat ignes.
Colla ducū pilo trepidā geſtata per urbē:
Et medio cōgeſta foro cognoſcitur illic
Quicqd ubiq; latet ſcelerū: nō thracia tātū
Vidit biſtonii ſtabulis pendere tiranni.
Poſtibus anthei libiæ nec græcia mœrēs
Tot laceros artus piſea fleuit in aula.
Cū iam tabe fluūt cōfuſaq; tēpore multo
Amiſere notas miſerū dextra parentum
Colligit & pauido ſubducit cognita furto
Meq; ipſum memini cæſi deformia fratris
Ora rogo cupidū uetitiſq; īponere flāmis
Omnia ſillanæ luſtraſſe cadauera pacis
Perq; oēs trūcos cū qua ceruice reciſum
Cōueniat q̄ſiſſe caput quid ſāguine māes
Placatos catulí referā: cū uíctima triſtis
Inferias marius forſan nolētibus umbris

SVLPI. Deſiluit: deorſū ſaluit & ſe præcipitauit. Rapuere mortes. præoccupauerunt mortē ne inimici eius inferendæ poteſtatē haberent. Robora bu. ligna rogi quem ipſe parauit & anteq̄ ſe uulnerare incendit. Colla ducum pillo. Valerius inquit abſciſa miſerorū capita nō modo uultū at ſpiritū retinentia in conſpectū ſuū afferri uoluit: ut illa oculis quia ore nefas erat manderet. Ducū: marii thelefini & lamponii. Congeſta coadunata. Quicquid iacet: etiā cædes quæ ignorabantur. Nō thracia: Diomedes thraciæ rex hoſpites mactere ſolitus eſt: & ſuis equis apponere: capitaq; eorū affigere poſtibus. Tantū ſcelerū tot capita. Biſtonii thracis a biſtonia palude in thracia: quæ cū ipſa regione a rege Biſtone nomē accepit. Anthei Antheus libybus terræ filius hoſtium cæſorum capita poſtibus affigebat. Nec græcia: Oenemaum indicat qui rex piſarum: & helydis hyppodamiæq; pater cum generi manu ſe periturum ex oraculo accepiſſet. procis filiæ equorum cum ea currentium certamen conſtituit ea lege: ut uictores illa potirentur: uicti trucidarentur. quorum quidem capita nam innumeri illic confluebant ante ianuam affigebat. Piſea aula: regia œnomai. Piſa oppidum in achaia ad alpheum fluuium. Quum iam tabe fluunt: poſtq̄ corrupta erāt parētes furti ſubtrahebāt ut ſepelirēt. Cōfuſa: marcida ut diſcerni nō poſſēt. Notas: liniamēta & ſigna. Dextra pa. pyphraſis. Vetitis: uetuerat eni ſylla ſicut & mari° cōburi cadauera ut feris alitib° p̄da eēnt. Luſtraſſe: circūſpexiſſe. Pacis: irōia: pacē enim itelligit cædiū finē quæ paria iā uictoria facta ſunt. Cū qua ceruice: cū quo trunco ut ipſū pariter cū ſuo capite ſepeliret. Manes catuli: Catulus Luctatius cymbrico bello Marii colega ne in marianorū manus incideret ignis hauſtu ſe interemit ut inquit Florus. Appianus uero tradit ipſū uocatū in iudicio in cubiculo recenter illinito: & humido carbonibus accenſis ſponte ſuffocatū fuiſſe. In [illegible]ius ultionē Catulus frater petiit ſyllā ut Marius pretor maioris marii frater ſibi concederet: cuius rei etiā Valerius meminit. & Florus his uerbis mariū ipſius ducis fratrē apud catuli ſepulchrū oculis eruribus manibuſq; defoſſis ſeruatū aliquamdiu ut per ſingula mēbra moriretur poſitis ſingulorū hominū pene pœnis. Victima hoſtia ſacrificata catulo. Pendit inferias perſoluit ſacra quæ mortuis fiunt. Nolentibus umbris: inuitis manibus catuli. Nō ſanda piacula: crudelia ſacra & purgamina.

Biſtonii

Anthe°

œnomaus

Pyſa

Marius prætor

OMNIBO. Morteſq; cru. ra. ui. ſu. quia ſatius ducebāt ſibi ipſis inferre mortē q̄ in ptātē hoſtiū uiuere. Hic ro. bu. alter ſibi rogū ſtruebat ut ſe in eū iniiceret. Deſilit in flammas. i. cū uix ſe iugulaſſet ſuper iniiciebat ſe rogo. Et dū licet. i. ante q̄ occidi iuſſus ſit a ſylla: uel dū ſupereſt aliquid ſanguinis. Colla ducū: ut Marii & Cinnæ telo ſuper īpoſita p urbē geſtabāt. Medio cō. fo. qa roſtris īponebant. Illic ſ. foro. Cognoſcit. i foro cognitū erat qcquid ſcelerū cōmiſerāt & nō corpa ſed capita cæſorū ī foro cognoſcebāt ſuſpēſa. Nō thra. p ſimilitudinē oſtēdit crudelitatē ſyllanā: dicēs nō plura capita hominū nec corpa ī p̄ſepibus diōedis regis thraciæ occiſa fuiſſe ab eqbus ſuis q̄ hūanis carnibus uelcebant: & nō plura cadauera cæſorū fuerūt appēſa poſtibus anthei gigātis: uel ad aulā regis œnomai ī ueſtibulo q̄ capita rōanorū ī foro pēdebāt. Nō tamē. ſ. cæſorū. Tirāni bi. diōedis regis thraciæ. nā biſtōia pars eſt thraciæ. Lybiæ nec lybiæ. ſ. uidit tamē cæſorū hominū. Antheus gigas fuit q hoſpites qcūq; p libyā trāſirēt ad luctā iuitabat: & uictos occidebat: quorū capita poſtibus ſuſpēdebat ut cæteros terreret: cū aūt ī libyā hercules ueniſſet: puocatus ab illo certauit: & ſublimē illū pectori ſuo lacertis aſtrictū ſuffocauit. Nec græ. œnōaus rex piſæ filiā habuit hippodamiā pulcherrime quā matrimonio deſpōſare uolebat hac lege ut qcūq; eū curuli certamie uiceret: filia potiret: ad hoc plures forma puellæ capti cū ad certamē ueniſſent uicti ſūt: & corpa cæſorū iuuenū ī aula œnōai ſuſpēſa ſūt: ut cæteri pterrerēt: pelops tādē certauit: & corrupto mirtyllo auriga puella potitus eſt: dicit ergo nō plura capita in aula œnōai fuiſſe ſuſpēſa q̄ in roſtris po. ro. Aulea pi. i. œnōai regis pyſæ. Cū iā tā. ſed cū inqt hic ſtetiſſent ſuſpēſa: tādē remiſſa ira data eſt ptās unicuiq; cognoſcendi ſuos. Fluūt: pfluxerūt: p̄ſens p p̄terito. Cōfuſa: qa nō cognoſcebant. Notas: ſigna & indicia. Pauido ſub co. fur. adhuc metuebāt q̄uis ira nō nihil extīcta eſſet. Subducit. i. clā ſurripit. Meq; ip. fingit hoc poeta dici ab eo quē ipſe loqui itroducit q uix caput fratris ſui dicit cognouiſſe. Impōere flā. i. cremare. Luſtraſſe: circuiſſe. Pacis ſyl. pacē appellat finē cædis. Perq; omnes trū. caput ipſū aptabā ceruici cæſorū: dōec iueni corpus fratris mei.

Quid ſā. nūc ſpecialiter noiat nō nullos q crudeliter occiſi fuerūt iter quos mariū uirū ſenatoriū ducis ipſius fratrē: quē dicit iubente ſylla ad ſepulchrū Catuli tractū fuiſſe: & ibi tanq̄ uictimā occiſū mēbratimq; laniatū fuiſſe: cruribus. n. brachiiſq; fractis: auribus p̄ſectis & oculis effoſis apud catuli ſepulchrū aliquādiu ſeruatus eſt ut per ſingula mēbra moriretur: auctor Liuius. Inferias ma. piacula catuli hic eſt Catulus quē cū Marius occidi iuſ-

ſiſſet orātibus amicis ut ueniā daret: nil aliud reſpondit marius: mari oportet: q cū ſenſiſſet Mariū impetū in ſe facere: cubiculo recenti calce illito: igniq; præcalefacto incluſus expirauit: & ſic cōtumeliam hoſtis aufugit: nunc ergo ſylla quaſi placare uellet catuli manes: mariū ducis ipſius fratrem ad ſepulchrū catuli trahi iuſſit: ut ibi tanq̄ uictima immolaretur. Marius. ſ. iunior frater.

Pendit inexpleto non fanda piacula buſto?
Cum laceros artus æquataq; uulnera mēbris
Vidimus: & toto quanuis in corpore cæſo:
Nil animæ lœthale datum: moreq; nefandæ
Dirum ſæuitiæ pereuntis parcere morti:
Auulſæ cecidere manus: exectaq; lingua
Palpitat: & muto uacuum ferit aera motu
Hic aures: alius ſpiramina naris aduncæ
Amputat ille cauis euoluit ſedibus orbes:
Vltimaq; effudit ſpectatis lumina membris.
Vixerit ulla fides: tam ſæui criminis unum
Tot pœnas cœpiſſe caput. ſic mole ruinæ.
Facta ſub īgēti miſcentur pondere membra
Nec magis informes ueniūt ad littora trunci
Qui medio periere freto: quid pdere fructū
Iuuit? & ut uilem marii cōfundere uultum?
Vt ſcelus hoc ſyllæ cædeſq; oſtenſa placeret
Agnoſcendus erat. uidit fortuna colonos
Præneſtina ſuos cunctos ſimul enſe reſciſſos
Vnius populum pereuntē tempore mortis:
Tunc flos heſperiæ latii iam ſola iuuentus

SVLPI. In ex. bu. ī ſaciato ſepulcro: uel iexpleto nō ſaciato: p qd ulciſcētis Catuli rabiē taxat. Aequata mēbris nā nō prius uita priuauit q̄ oculos infelices erueri: & ſingulas ptes corporis cōfregerit: ut inquit Valerius. Cæſo: āputato. Nil animæ lethale datū: nil mortiferū illatū uitæ: ſic enim ipſum ſcindebant ut uita conſeruaretur. Morem. crudelitatem accuſat quod eius uitam ſeruabāt quem ſtudebant iterficere. Parce morti: ſeruare uitam: Palpitat: mouet. Muto: non uocali nam non emittebat uocem. Spiramina maris adun. id ē uncum naſi. Euoluit orbes: uerſando eduxit oculos. nam præſſi uoluunt exeunt. Vltimaq;: ultimo loco ei oculos eruerunt. ut uiſis mēbris amputatis maiori cū dolore decederet. Vnū caput marii corpus. Criminis: crudelitatis. Sic mole nō alter diſſipant eorum membra qui ruinis obruunt: nec ſunt magis laceri qui merſi in mare ad litus deferunt.

Informes: qa agitati fluctibus & exeſi a piſcibus. Mole ruinæ: ædificiorum ruentium pondere. Trunci: cadauera truncata. Quid perdere fructum: improbat catuli conſilium quod ſyllam non ea uoluptate affecerunt quā ipſi putauerant: qppe multum eius fedatū nequit agnoſcere. Vt uilem: ut uulgarem. Cōfundere: deformare.

Fortuna p̄neſtina: habebat p̄neſte fortunæ templum illuſtre unde certa edebant oracula ut ait Strabo. Simul reciſos: qnq; milia eni p̄neſtinorū ſpe ſalutis p. P. Cethegum data extra mœnia municipii euocata cū abiectis armis humi corpora proſtrauiſſent interficiēda protinuſq; p agros ſpargenda ſylla curauit. Quippe Lucretius ofælla præneſtæ recepta: ſenatores omnes qui cum Mario bellum geſſiſſent partim iterfecit: partim in uincula coniecit quos ſylla adueniēs inermes in campū exire iuſſit: & paucis ſibi utilibus electis reliquos ī tres ptes diſtinxit ī romāos ſānites & p̄neſtinos. romāis q̄q̄ morte digna ppetraſſēt p p̄conē ſalutē denūciata reliquos cōfodi īpauit Mulierib° eorūq; liberis libre abire pmiſit: ac ciuitatē diripuit hoſtiliter. ex maxio & Appiāo. Colonos: habitatores. Tpe mortis uni°: itra tātū ſpaciū q̄tū un° hō poſſet iterfici. Flos heſpiæ iuuēt° ex bellis ſupiorib° reliq̄.

OMNIBO: Pendit: pro pependit: p̄ns p præterito. Nolētibus umbris: quaſi tantā crudelitatē nec umbræ catuli q iuſſus fuerat occidi a ſeniore mario patiebantur. Vmbris. ſ. catuli. Non ſan. deteſtanda. Inexpleto buſto: non ſaciato qa ſaciari non poterat ſylla cæde huius adoleſcentis. Vidimus: qa poeta introducit loqui di cit hoc ætate ſua uidiſſe. Aequataq; uulnera mēbris: quia quot mēbra erāt tot uulnera in eius corpore cōſpiciebantur. Corpore cæſo: q̄uis eēt interciſus uiuebat tñ: cū uitalia læſa non eēnt: nā ſingulis articulis iuſſit eū īcidi ſylla: iuſſitq; oculos poſt oīa mēbra effodi: ut ſui corporis lacerationē uideret. Lœthale: mortiferum. Datum aīæ: quia uitalia læſa nō erāt. Morteq; nefādæ: inauditū crudelitatis genus. ſ. pcere morti peuntis: qa cū per ibat mori tamē nō poterat. Auulſus: deſcribit quō interciſus fuerit. Palpitat li. i. mouet. Muto: qa mouebat lingua tamen uocē emittere non poterat. Hic: alius ex ſatellibus ſyllæ. Euoluit or. oculos poſtremo euulſit. Spectatis mēbris. i. poſt qui mēbra uidit tum oculi effoſſi ſunt. Vix erat illa ſi. uix credi poſſet tā crudele facinus. uideli cet unū caput accepiſſe tot pœnas quot mēbra in uno corpore ſūt. Sic mole: p ſimilitudinē oſtendit quō laniatus erat marius. Non aliter inqt moles q̄ de mōte ceciderit in corpus alicuius ipſū cōfringit q̄ erāt diſſipata mēbra Marii: aut certe quale eſt cadauer in undis maris iactatū: tanddē a piſcibus laniatū in littus iacitur. Miſcentur: cōfundūtur. Ruinæ: montis uel ſaxi uel tecti. Quid perdere fructū: miror q hoc fecerint ſatellites Syllæ: pdiderūt enim fructū: quia deformauerūt membra ſui inimici: & ſylla inimicū mariū cognoſcere nō potuit: quē ſi cognouiſſet gratius fuiſſet ſyllæ. Iuuit. ſ. ſatellites Syllæ. Perdere fructum: quia nihilo magis cognouit eū ſylla q̄ ſi alterius eius corpus eſſet. Agnoſcendus erat: non ita deformis eſſe debebat: ut cædes inimici eſſet grata ſyllæ. Fortuna: præneſtina: quia ut inquit Strabo: habet præneſte fortunæ templū illuſtre: unde certa edūtur oracula. Vidit colo. cunctos: populum pereuntē tempore unius mortis. Vidit colonos: Sylla expugnata præneſte: ſex milia præneſtinorum in campo martio: dum ipſe æde bellonæ conuocato ſenatu haberet orationem per ſatellites iugulauit: ad quorum prolatus attonito ſenatu: iuſſit omnes ſenatores ſylla quieſcere & intentos animos uerbis ſuis p̄ſtare: nec quæ foris gererentur curare: quoniam ſuo edicto caſtigarentur quidam flagitioſi. Cædebantur aūt in uilla publica: nā publica uilla in cāpo martio erat: & domus oēs extra mœnia ſūt appellatæ uillæ: qa ibi plerūq; aliqd cū populo agebat ſi ſupueniret imber ſe in eā uillā recipiebāt ut tecti eſſent in

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

qua etiam uilla quattuor aut ſecūdum liuiū octo milia deditorū inermiū ciuiū romanorū ſylla iuſſit interfici:

Concidit: & miſeræ maculauit ouilia romæ
Tot ſimul īfeſto iuuenes occūbere lœto
Sæpe fames pelagiq; furor ſubitæq; ruinæ
Aut terræ cœliq; lues aut bellica clades
Nunq̄ pœna fuit. denſi uix agmina uulgi
Inter & exangues immiſſa morte cateruas
Victores mouere manus: uix cæde peracta
Procumbunt: dubiaq; labāt ceruice: ſed illos
Magna premit ſtrages: pagūtq; cadauera ptē
Cedis; uiua graues elidunt corpora trunci.
Intrepidus tanti ſedit ſecurus ab alto
Spectator ſceleris: miſeri tot milia uulgi
Non piguit uidiſſe mori: congeſta recepit
Omnia tyrrhenus ſillana cadauera gurges.
In fluuium primi cecidere: in corpora ſummi
Præcipites hæſere rates: & ſtrage crueta
Interruptus aquis fluxit prior amnis ī æquor
Ad molē ſtetit unda ſequēs: iā ſanguinis alti
Vis ſibi fecit iter cāpumq; effuſa per omnem
Præcipitiq; ruens tyberino in flumina riuo:
Hærentes adiuuit aquas nec iā alueus amni
Nec retinent ripæ: redditq; cadauera campo,
Tandem tyrrhenas uix obluctatus in undas
Sanguine cæruleū torrenti diuidit æquor.

SVLPI. Ouilia. Cāpū martiū i quo Tarqnii ſuperbi ſepta fuere. Dicit hoc aūt poeta pp quattuor legiones contrariæ partis fidē ſyllæ ſecutas: quas in publica uilla q̄ erat i cāpo martio ne qcq̄ fallacis dexteræ iplorātes miſericordiā obtrūcari iuſſit & corpora ferro lacerata in tyberim abiici ut meminit ualerius. At Plutarchus ait: Sylla accepto nūcio Craſſū ſtrauiſſe hoſtē ſub aurorā ꝓfectus eſt antēnā ꝓmiſitq; tribus milibus ſalutem: quibus pollicitationibus cum credidiſſent facto i reliquos ipetu multi mutuis uulneribus ceciderūt: hos tamen & alios qui ſuperāt ad ſex milia in circo congregat: ſenatū in ædem bellonæ uocans eodem tpe & ipſe orationē in ſenatu exorſus eſt: & quibus negociū datū erat: ſex illa milia truncabant. cūq; fremitu cōmoueret ſenatus: ipſe nihilominus conſtāti uultu orationem cōtinuās ſenatū dictis ſuis animaduertere iuſſit: nec quæ foris gererent ut ſupuacua pſcrutaret: ſuo nāq; iuſſu puniri quoſdā flagitioſos. meminit & huius rei in libro de clemētia Seneca. Tot ſimul: tā multi inqt aut fame aut fluctibus aut ruina aut peſtilētia aut ꝓlio periere: ſed nunq̄ tyrāni iuſſu. Occūbere: ut occūberēt. Infeſto letho: uiolenta morte. Subitæ ruinæ: ex terræmotu aut pondere nimio ut Theatrum teracinēſe cuius meminit Suetonius. Lues: peſtilentia ex terra aqua cœloue orta. Clades bel. cōflictus pugnātiū. Dēſi uix agmi. uul. adeo ſpiſſi frequēteſq; erant ut occiſores ferrū exercere uix poſſent: & uulnere lethali accepto uix cadere poterāt. Labant: nutāt hac illac. Dubia: uacillāti & ſemiuiua. Illos: ſemiuiuos. Premit ſtrages: ipellit & enecat alioꝝ caſus. Peragūtq; cadauera. hoc eſt mortui ſuo pōdere uiuos necabāt. Trūci: eorū quibus capita erāt abſciſſa. Elidunt: cōprimūt: ſuffocāt

Intrepidus. amplificatio crudelitatis. Recepit: iuſſu ſyllæ. In fluuiū: i aquā ipſā. In corpora. qbus fluuius repletus erat. Præcipites: ꝓno alueo diſcurrētes. Hæſere: i cadauera. Strage cru. agere cadauerū. Prior amnis: q̄ erat ante cadauera: nā poſterior ſubſtitit cadaueꝝ cumulo. Iā ſan. al. Cruor cæſoꝝ hoīum e cāpo martio ita ui fluxit i tyberim ut aquā adiuuerit ad molē cadauerū ipellēdā. Hærētes: ſtagnātes nō fluētes. Nec iā al. ſi inqt tyberis inūdauit ut corpora in ſuū alueū paulo ante ꝓiecta i cāpū rettulerit martiū. Alueus: cōcauitas in ripas qua fluuius labit. Ripæ: q̄ latiores ſūt. Obluctatus: cōtra corpoꝝ molē. & eā partē q̄ ē a thuſcia. Sanguine torenti: cruore cū abundantia uehementiaq; currenti. Cæruleū: uiride cum nigrore.

Cerule/us

OMNIBO. Ouilia: appellauit ſepta illius domus publicæ ubi hos iuſſit interfici. hāc uero hiſtoriā appianus ita refert. Lucre. ſella ꝑneſte recepto: ſenatores oēs qui cū mario ea i urbe geſſiſſēt bellū par tim iterfecit: partim in uincula cōiecit: quos ſylla ſubinde adueniēs neci tradidit: iuſſitq; ex ꝑneſte ſine armis in campū prodire omnes qui in urbe moram duſſixent ex his quoſcunq; ſibi utiles: paucos tū e cæteris elegit: reliquos i tres ptes diſtixit: Romanos: ſannites: & ꝑneſtinos: cū diuiſi forēt romanis i primis p ꝑconē annūciat: qm̄ morte digna perpetraſſent: ueniā illis elargiri: reliquos cōfodi iuſſit: mulieribus eorūq; filiis libeꝛ abire pmiſit: ac ciuitatē diripuit hoſtiliter: opibus qdē refertā maximis. in hūc igit modū ꝑneſte capit. Populū peūtē tpe mortis unius. ſubaudi ſunt. Vnius. ſ. hois nō unius mortis: Tot ſi. iſe. hoc dicit uel peſtilētia uel fame uel bello: tot iuuenes ſimul aliqn̄ perire potuerūt: ſed uno tpe tātā fuiſſe multitudinē dānatā: nunq̄ auditū ē: ſicut ſylla nunc iuſſit eos iterfici. Pellagiq; fu. ut naufragio. Subitæ rui. ut tectorū. Cœliq; lu. i. peſtilētia. Clades bel. qa bello multi periere. Pœna. ſ. q tot dānati ab uno occiderent nunq̄ auditū ē. Vix ag. uul. tāta multitudo cæſoꝝ marianorum erat ut pp denſitatē uix ſyllani gladios uibrare & mouere iter eos poſſent. Immiſſa mor. qa mos furere uidebaꝛ iter eos. Peracta cæ. i. occiſione. Procūbūt: añq̄ morerēt: metu cōcidebāt. Dubia cer. qa icertū erat an mortui an uiui eēnt. Strages ꝑ. qa alius ſup aliū cumulabaꝛ. Peragūtq; ca. ptē cædis: qa mortui uiuos occidebāt cadendo ſup eos. Partē. ſ. eoꝝ q mortui nōdū erāt. Graues trū. i. grauitas illorū trūcoꝝ. Elidūt: ſuffocantur ne cura. Alto: tribunali. Nō piguit: nō graue fuit ſyllæ. Gurges tyrenus. i. tyberis thulcus q parti ut inqt ſtrabo p ethruriā excurrit: deiceps ipſā diſterminās: primū qdē ab ea diuidit umbriā: poſtea uero ſabinos & latinos. Romæ ad littus uſq; finitimos ex appenninis autem montibus tyberis effluit: igitur omnia cadauera cæſorum iuſſit in tyberim conici: ita ut egerat Marius. nam ut inquit appia; iuſſerat ne corpora humarentur: ſed fluuio immergerent. Syllana cadauera. q̄ a ſylla cæſa ſunt. In fluuiū primi cecidere: q prius iactati fuerūt trahunt ad mare: ſed ultimi in fluuiū minime cadere poſſunt ob tantam cæſoꝝ cōgeriem. In corpora. ſ. cecidere. Præcipites na. qa cū naues magno uento & remorum impulſu agitarent: tū tāta uis cadaueꝝ erat ut teneret.

Præcipites: remis & uētis impulſæ. Interruptus: intercluſus. Prior am. prima pars amnis deſcēdit in mare: ultima cadere nō poterat: qa detinebaꝛ aqua mole cæſoꝝ. Ad molē ſte. un. i. aqua retēta eſt a mole cadauerum.

Vis al. ſan. uis abūdantia ſanguinis traxit cadauera i mare. Effuſa. ſ. ſanguinis uis p oēm cāpum: ruens in fluuiū adiuuit aquaꝝ iter. Nec al. ſpaciū qd̄ eſt inter utranq; ripā. Redūt ca. cam. emittunt corpora i terrā. Diuidit æquor: tanta fuit ſanguinis abundantia: ut ſuffocatis undis fluminis in mare ꝓrūpens illi colorē imponeret purpureū. His ne: ſylla enim reip. ro. ſalus uocabaꝛ cū pro rep. pugnaret: ſed nūc tāta fuit crudelitate ut hoc nomine dignus non uideaꝛ. Inquit ſenex: meruit ne ſalus reꝝ uocari ſylla.

His ne ſalus rerum: fœlix his ſylla uocari?
His meruit tumulū medi ſibi tollere campo
Hæc rurſus patiēda manent: hoc ordine belli
Ibitur: hic ſtabit ciuilibus exitus armis.
Quāq̄ agitat grauiora metus multoq; coitur
Humani generis maiora in prælia damno
Exulibus mariis bellorum maxima merces
Roma recepta fuit: nec plus uictoria ſyllæ
Præſtitit inuiſis penitus q̄ tollere partes.
Hos alio fortuna uocas: olimq; potentes
Concurrunt: neuter ciuilia bella moueret
Contentus quo ſylla fuit: ſic mœſta ſenectus
Præteritiq; memor flebat metuenſq; futuri:
At non magnanimi perculſit pectora bruti
Terror: & in tanta pauidi formidine motus
Pars populi lugentis erat: ſed nocte ſopora
Parrhaſis obliquos elice cum uerteret axes
Atria cognati pulſat non ampla catonis
Inuenit inſomni uoluentem publica cura

SVLPI. His ne ſa. Valerius ait en qbus actis ſelicitatis nomē aſſerendū putauit. eſtq; ꝓbroſa inſultatio. nā cōſeruator patriæ & felix & uenuſtus appellatus ī medio campo martio ſibi ſepulchrū erexit. Tradit appia. erectā fuiſſe ſyllæ æqueſtrē imaginem ante roſtra īſcriptā Cornelio ſyllæ imperatori fortunato: & plutarchus ait: q cum Metella uxor eius gemellos eſſet enixa ſemellam fauſtā: marem fauſtum appellauit. Hæc rur. pgit ſenex bella cōquerēs. Agitat gra. me. metuimus maiora. Coit: cōueniꝛ & fit coadunatio. Dāno: cede. Exulibus ma. marii exules inqt cōtēti fuerūt in urbē reuerti. Sylla nil aliud bello ciuili aſſequi uoluit niſi ut perderet inimicos. Cæſar uero & pōpeius his terminis nō acquieſcent. ſed tētabunt ſibi romanū iperium ſubiugare. Præſtitit: tribuit. Partes inuiſ. aduerſarios quos oderat. Hos cæſarē & pōpeiū. Alio: ad aliū finem. Olim: nūc & in pterito. Neuter: nec cæſar nec pompeius. At nō ma. Solus Brutus in publica romanorū conſternatione non territus Catonē inquit adiit ut cū ipſo deliberaret an qete uiueret an pōpeiū ſequereꝛ. Fuit aūt hic Brutus Iunii bruti ex Seruilia catonis ſorore filius: Portiāq; huius Catonis filiā duxit uxorē: uir q dē omni doctrina & uirtute ꝑclarus cuius laudes & plutarchus & Cice. præſertim in libro de perfecto oratore cōmmemorat. Pauidi mo. timidæ conſternations & fugæ. Erat pars: repetaꝛ illud nō. Sed nocte ſo. cronographia eſt: indicatq; auroræ tempus quo urſæ plauſtꝛ in orientē conuertiꝛ. Elice: urſa maior quæ & arctos dicitur appellataq; eſt elice ab eo q in gyrum uertitur: nam ἕλιξ circunuolutio eſt. Sunt qui ab elice oppido in theſſalia: ſunt qui ab eo quod eſt in peloponneſo dici putent. Nam Caliſtonem lychaonis arcadis filiam dianæ nympham a Ioue ſtupratam & a Iunone in urſam conuerſam: cum arcas filius ſagittis conficere uellet: cum illa in ſidus conuerſus eſt: & is cynoſura illa elice dicitur. Parrhaſis: arcadica a parrhaſis oppido.

olim

Brutus,

Elice

parrhaſis

Axes obliquos: rotas tranſuerſas: Iuuenalis: Frigida circumagunt pigri ſarraca boetæ. Septem enim ſtellæ ſic poſitæ ſunt ut formam plauſtri conficiant. Atria non ampla: paruam domum. Atrium unde dicatur Feſtus docet. Cognati: conſanguinei. Voluentem fata: cogitantem ſortem reipublicæ. Cura inſomni: uigili cogitatione.

OMNIBO: His. i. pter hūc facta. q. d. minime. Felix: ſylla a fortuna felix dictus: cū paruulus a nutrice ferreꝛ: mulier obuia ſalue inquit puer tibi & reipub. tuæ felix: & ſtatim quæſita quæ hoc dixiſſet: non potuit inueniri ad quod alludit poeta dicens felix. Appianus tamen ait imaginem ſyllæ ex auro æqueſtrem ante roſtra collocatam fuiſſe: inſcriptumq; fuiſſe: Cornelio ſyllæ imperatori fortunato: ſic enim illū adulatores in hoſtes feliciter pugnantem appellare conſueuiſſe: q̄ adulatio ſtabile tandē nomen obtinuit: refert item nōnulla legiſſe in quibus ſylla ex decreto uenuſtū appellari ſe uoluit: qd non longe a felici & fauſto differre uideꝛ: meruit ne uocari felix: certe non. Sylla ſe in omnibus felicem uocari uoluit unde filio ſuo fauſtum ſylla nomen impoſuit. Tumulum: nam ſylla fuit a ſenatu honorifice ſublimi ſepulchro in campo martio ſepultus. Hæc rur. reuertiꝛ ad ꝓpoſitum oſtendens maiora eſſe q̄ timent romani q̄ ea quæ olim ſylla intulit. Hoc ordine: qualis fuit ſyllanus: talis erit pompeianus & cæſarianus ordo bellorum. Hic exitus: finis erit huius belli futuri: ut tot ſint occidendi inter cæſarem & pōpeium: quot fuerunt occiſi inter ſyllam & mariū. Grauiora: qm̄ illi pugnabant ꝓpter uindictam ſed cæſar & pompeius martem collaturi ſūt: ut romano potianꝛ impio. Multū humani: maior pars humani generis congregaꝛ in prælia maiori damno q̄ fuerit illud ſyllanum. Maxima merces bel. hanc ſylla mercedem maximam bellorum arbitrabatur: cum roma recepta foret marianis factis exulibus. Vel ſic maxima erat merces Marianis exulibus ut Romam redimerent a ſyllanis: ſed pompeios ac Cæſar non contentabunt: hac mercede: quoniam maiorem affectabuntur: ſcilicet ſeruitutem romanam. Hos alio fortuna uocas: o fortuna tu uocas hos duces ultra mercedem mittendi partes aduerſas i exilium. Olim: aliquādo cōuet

rent pōpeius & cæſar potiundi iperii gra. Sic mœſta:iponit finē oroni illius ſenis:q̄ præteritæ memor calami tatis futuram romanoꝝ miſeriā lugebat. At nō:q̄dā romæ ꝓclara familia portia:q̄ a tuſculo oppido traxit ori ginem:illuſtris duobus claris uiris.ſ.cenſorio & uticenſi catonibus. Huius uticenſis catonis ſoror ſeruilia iunio bruto nupſit:de qua hic brutus editus ꝓclarā mulierē Portiā Catonis filiā in uxorē accepit. Igiť & nepos & gener erat catonis:ad quem ſuam facturus ē oronē. Cū eni tota ciuitas eſſet in tremore:ſolus brutus ſecurus uidebať qm̄ erat magnanimus. Terror:eſt in agente utputa in bellis:tremor i patiēte. Et pars:ſubaudi non erat par populi lugētis. Motus pa.q hoies panidos efficit. Parrhaſis he.legiť apud Home.atq; Oui.quādā adoleſ tulam Caliſtonē dictā iunonis inſtinctu in urſam fuiſſe cōuerſam:quā(ut aiunt) i polū arcticū trāſtulit:q̄ Parrha ſis dicta ē a parrhaſia ciuitate archadiæ de qua fuit oriūda:uocabať etiam helice. Ait itaq; ꝙ urſa iam flexerat cur ſus ſuos:qm̄ brutus ſe domum catōis cōtulit. Nō am.qm̄ neq; libidini neq; lautæ uitæ cato ſtoicus deditus ſu it. Cognati ca.q̄a & nepos erat & gener catonis. Publica fa.de ſtatu ciuitas cogitātē inuenit catonē. Vitū enī conſilii tota nō oportet dormire nocte ut ait Home:

Fata uirum caſuſq; urbis:cūctiſq; timentem
Securumq; ſui:fariq; his uocibus orſus.
Omnibus expulſæ terris olimq; fugatæ
Virtutis iam ſola fides:quam turbine nullo
Excutiet fortuna tibi:tu mente labantem
Dirige me:dubium certo tu robore firma.
Namq; alii magnum uel cæſaris arma ſequuntur
Dux bruto cato ſolus erit:pacem ne tueris
Inconcuſſa tenens dubio ueſtigia mundo?
An placuit ducibus ſcelerū:populiq; furentis
Cladibus immiſtum.ciuile abſoluere bellum?
Quenq; ſuæ rapiunt ſcelerata in prælia cauſæ:
Hos polluta domus:legeſq; in pace timendæ:
Hos ferro fugienda fames:mundiq; ruinæ
Permiſcenda fides:nullum furor egit in arma
Caſtra petunt magna uicti mercede:tibi uni
Per ſe bella placent?quid tot duraſſe per annos

SVLPI. Cūctiſq; timētē: Cato eni tū natura tū ſtoica doctrina & uſu ſic erat iſtitutus.ut ciuiū patriæ q; ſalutē ſuæ ꝓferret: nihilq; ſibi ſed aliis metueret. Omnibus expul. Oratio hæc i deliberatiuo genere ēq̄q̄ ut inqt Cice. Genus hoc cauſaꝝ ex ſuaſione diſſuaſioneq; cōſtet:& ſuaſori utrūq; dicendū ſit honeſtū & utile eē & fieri poſſe. Diſſuaſori ſi alteꝝ ifirmauerit ſatis ſit. Diſſuaſione utiť brutus tanq̄ ſi uideat Catonē in bella iā inclinatū. Exordiť aūt a beniuolētia cōmendando eius in uirtute cōſtātiā. Sola fides uirtutis:i quo ſolo reperiť uirtus ꝑfecta:quā reliq homines pellūt & fugāt. Quā turbine nullo:a q̄ nulla rerū perturbatione diſcedes: quippe ut inquit Hora. Iuſtū ac tenacē ꝓpoſiti uiꝝ:Non ardor ciuiū praua iubentiū:non uultus inſtantis tyrāni Mēte quatit ſolida neq; auſter:Dux iquiet turbidus hadrie:ſi fractus illabať orbis.Impauidū ferient ruinæ. Dirige labātē.cōſule uacillāti & incerto: Robore:rōne & ſtabilitate. Nāq; alii:breuiſſima narratio ē. Pacem ne tueris:diuidit qd ſuadere poſſet ab eo qd diſſuadet. Tueris ne pacem:uis ne inquiete te ſeruare. Tenens icōcuſſa ueſtigia:ꝑſtās in ſtabilitate & cōſtātia tua etiā ſi nutet ruatq; mūdus:q̄ppe turpiſſimū ē uirtute prædito uiro de gradu deiici ut in officiis Cice.inquit: hoc ē nō ſeruare cōſtantiam: An placuit:diſſuadet a turpitudine fugiēda:diuerſis argumentis ſumpi& a recto a laudabili ne eat in bella. Ducibus ſcelerū:cōſulibus & pōpeio belli auctoribus. Abſoluere:perficere. Videbať enim iniuſtū bellū eē niſi cato i eo militaret. Quēq; ſuæ.q̄ſq; priuatis actus cauſæ in bella feſtin Tu ſolus amore pugnandi accedes qd eſt cōtra uirtutē tuā. Hos: diſtributio ē. Polluta domus : ſtupra q familias exercuere. Leges timendæ in pace:metus iudicioꝝ:nā leges quæ improbis inferūt pœnas inter arma ſilent & exerceri nō poſſunt. Hos ferro fugi.fa.alii inquit paupertate ducunť i bella:alii ut ſeruent fidē conia gnandi. Victi mercede:ꝑmio ducti aut ſpe uitandi incommodi aut commodi conſequēdi. Furor:cupido p cauſa niſi pugnandi. Quid tot duraſſe per annos:argumentať qd faciat tam contra rectum q̄ cōtra laudabile quia a priſtina uirtute deficiens in dedecus ruat:

OMNIBO. Cūctis ti.cūctoꝝ gratia timore afficiebať. Oibus expulſæ:hæc oratio in deliberatiuo gene cōſtituta habet honeſtatem:qm̄ illud laudibus ꝓſequiť qd ab omni uiro laudari deberet. Suadet eni Catonē manere domi a bellis ciuilibus abſolutum.quod officiū ſuaſionis ē boni uiri. Sola fides:o Cato,ſolus es refugium urtutis ab oibus aliis remotæ. Captat baniuolentiā ab auditore oſtendēs rē eius magnificam: Fortunæ ue ꝓſpera:ſiue aduerſa nunq̄ uirtutē tibi excutiet:hoc ē nullus reꝝ euētus tibi uirtutē auferre poterit:fortunæ rei incertus euentus: Namq; alii:arguit ab honeſto ut Cæſerē aut pompeiū nō ſequať:ut alii faciūt imperio lū concitato uis tueri pacē:ac ſi diceret ſolus es q pacē tueri debes. Mūdo du.i.toto orbe in bel omni re perfectam appellamus:abſoluere etiam eſt a damnatione liberare. Brutus igiť inquit o Cato uis ne ab ſoluere.i.perficere bellū ciuile te alicui ducū fauente. Eſt aūt ordo: an placuit.ſ.te immixtū ducibus ſcelerum & cladibus populi furentis abſoluere bellū ciuile. Scelerata:q̄ nō tuendæ libertatis gratia fiūt. Quenq; ſuæ ra ſuaſit Brutus ne bellū ciuile ingrederet Cato a cōſequenti.nam ſi ita inqt o Cato bellum patieris:id probare deberis:& cæteri libentius bellum hoc ſuſcipient:nūc arguit hoc modo. Cæteri inqt excuſari poterūt: ꝙ aliqua cauſa impulſi bellum petant:tu uero nulla excuſationis cauſa moueris:duæ ſunt cauſæ.ſ.impulſiua & ratiocinatiua. Impulſiua eſt quæ impellit hominem ſine cogitatione ulla non prius habita ratione ipſius rei. Ratiocinatiua eſt quotiens prius diligentius conſiderata re & ratione ad eam accommodamus:cæteri habent cauſam ratiocinatiuam:qa uel commodi conſeq̄ndi uel incōmodi uitādi cā bellū petunt: Hos po.do.id eſt cā uitandi incō

moda. Hos ferro fug.fa.hoc cauſa conſequēdi cōmodi. Fides:ſubaudi ſemper rapit a ſuperioribus:alii eni promiſerūt ſequi Cæſarē uel Pōpeiū:etiā ſi rueret mūdus:ideo promiſſa fides ruinæ mūdi trahit aliquos. Poluta:nocens: Domus:qui delictū aliquod cōmiſerūt uel parricidiū:uel adulteriū:uel futurū;unde libēter bellū hoc amplectūtur ut poſſint effugere ſuppliciū futurū. Leges:quæ improbis pœnā ſtatuūt. In pace:quia in bello impunitas ſcelerū amať:ubi ſperat unuſq̄ſq; licenter uiuere. Hos furto cauſa cōſequēdi cōmodi. Fames.i.pauptas:qa in bellū proficiſcūtur pauptate ducti. Permiſcēda fi.quia fide aſtricti ſequūtur:alii cæſa.alii Pom.quā ſeruare nō poſſunt ſine mūdi ruina neceſſe ē ergo ut ruat mūdus. Nullum fu.nemo ira parcitus ad hoc bellum proficiſcitur.q.d.tollerabilius eſſet ſi ira & indignatione inimicitiarū moti bellū peterent:ſed cū ſpe cōmodi hoc faciāt iniuſtior cauſa eſt. Mercede.ſ.quā uterq; dux militibus ſuis promittit. Tibi uni. Validū argumentū cur non debeat ipſe huic bello intereſſe. quoniam nulla cauſa excuſabili hoc feciſſe uidebitur.nam alii cauſa uitandi incommodi:tu uero cupiditate uidebe ris bello itereſſe. Quid tot:arguit a iuſtitia:nam qui innocētiam per omne tempus uitæ ſeruauit:debet in ea perſeuerare:nam ſi bellum petis innocentia tua corrumpetur a nocentia:& ab officio innocētis & integri uiri deſiſtes ergo debes te o cato mouere ante acta uita ut nolis innocentibus cōnumerari. Tibi:o cato.

Profuit imunē corruptis moribus æui:
Hoc ſolum longe pretiū uirtutis habebis
Accipiēt alios faciēt te bella nocentem
Ne tamē o ſuperi liceat feralibus armis
Has ēt mouiſſe manus:nec pila lacertis
Miſſa tuis cœca telorum in nube ferantur
Nec tāta i caſſum uirtus eat.ingerat omnis
Se belli fortuna tibi:quis nollet ab iſto
Enſe mori:quis alieno uulnere labens
Et ſcelus eē tuū:meli[9] trāquilla ſine armis
Ocia ſolus ages.ſicut cœleſtia ſemper
Incōcuſſa ſuo uoluuntur ſydera lapſu
Fulminibus propior terræ ſuccenditur aer.

SVLPI. Immunem:inexpertem uitiorum. Duraſſe:in uirtute perſeueraſſe. Hoc ſolum:nil aliud cōſequeris ex tua uirtute:niſi quod cū cæteri iā olim ſint mali:tu nūc primū peccare incipias. Ne tamen o ſuperi:Implorat deos ne quēq̄ Cato ſit occiſurus:aut ſi quem duces ipſius belli. Feralibus:mortiferis. Has manus:Emphaſis quaſi dicat quæ ſanctæ immaculatæq; ſunt. Pila:tela. Ferātur in cœca nube talorū:hoc ē cū aliis cōfundātur & in uanū pereat uirtus tua & te macules cæde ſine magna reip.utilitate. In cœca nube:in ignota multitudine. Omnis fortuna:qualiſcunq; euentus. Ingerit immittit ſe ſuadetq; tibi clam & dependet a te:nā iuſta eius partis cauſa uidebitur pro qua ſequeris : & illa uictoriā aſſequeť Placet tamē magis legať ingerat:ut ſit ſenſus ois belli euētus ſubmittat ſe tibi & tu bellū conficias. Quis nollet:certe quiſq; inimicorum tum laudis ſuæ cā tum dedecoris tui.in quem etiam ab alio cæſus culpam transferret. Melius:Immunitatē bellorum & quietem ab ipſius uirtutis natura ſuadet:nam cū diuina & altiſſima ſit: in pace ſine perturbatiōe uerſari debet. Eſtq; ſuperiorum argumentorum complexio quam ſimilitudine firmat. Ages ocia:eris quietus. Inconcuſſa:fixa & ſine turbatione quoniam ut ait Lucretius. Omnis enim diuum per ſe natura neceſſe eſt. Immortali æuo:ſumma cum pace fruatur. Fulminibus propior:Imus aer fulminibus infeſtatur.latenterq; innuit uilibus & inſipientibus ais idē accipere. Propior:uicinior. Succenditur fulminibus:fulminatur. Sed huic loco illud horatianū uidetur eſſe cōtrariū. Feriuntq; ſummos fulgura mōtes.

OMNIBO. Immunem:criminis inexpertem. Corruptis moribus:cum mores totius mundi cupiditate corrupti fuerunt:tu uero incorruptus es. Quid profuit.q.d.nihil ſi bellum hoc petieris. Hoc ſolum:o Cato hoc præmium conſequeris:nam cæteri in caſtra nocentes proficiſcentur:tu uero innocens ut primum proficiſceris nocens efficeris:ergo a bello deſiſte:quod te nocentem faciet. Pretium:hyronia immo pœnam. Alios:nocentes. Non tantum:nunc per exclamationem deteſtatur hoc conſilium:ut nolit cato bellis ciuilibus intereſſe. O ſuperi prohibete hoc nefas:ne hoc bello Cato uir innocens ſe inferat:ſi uero o Cato hoc feceris tibi uni cædes aſcribentur:nam ſi quis uulneratus fuerit dicet ſe periiſſe magis tuo tælo q̄ aliorum:maior ergo pars huius belli tibi aſcribetur. Feralibus:ideſt lætiferis uidelicet mouiſſe manus. Has.ſ.Catonis. Nec pila lacertis.i.ne tua brachia ferātur in cædem Romanorum Pila.ſunt tæla Romana. Ferantur.ſ.temere ideo cæca nube dixit. Eat in caſſum:euaneſcat:nam ſi ſemel te immiſcueris ſceleſtis ciuibus tua omnis uirtus periiſſe uidebitur. Ingeret:iculcabit ſe tibi. Quis nollet q.d.omnes. Mori:qui occidi cupient a te. Alieno uulnere:ideſt alterius militis:tamen te auctorē fuiſſe cædis ſuæ dicet. Melius.o brute diſſuaſiſti ꝙ nō ſit proficiendum in bellum:ſed nunc ſuade quid ſit faciendum: nam non ſatis eſt ꝙ monueris quid ſit fugiendum:niſi etiam quid ſit faciendum. Hoc ergo dicit Brutus o Cato conſilium tuū debet hoc eſſe:ut a bello ciuili remotus in aliqua regione ſolus permaneas: & ibi tua tranquillitate animi fruatis:& per ſimilitudinem oſtēdit ut ſecurus uiuat in ſolitudine a ſceleſtis hominibus remotus. Nam quemadmodum altiora cœli nō ſentiunt pertubationem.nullāq; uentorum uel fulgurum uel fulminum procellam:ita tua mēs: quæ celeſtibus comparanda eſt omni perturbatione uacare debet. Solus:o Cato. Melius:q̄ hunc uel illum ducem belli ciuilis ſequatis. Sicut:fac ut eandem ſerues ſtabilitatem propoſiti tui q̄ ſidera ſeruant quod ab initio ſibi impoſuit diuina prouidentia ab eo non declinat:ita & tua mens quæ cœleſtibus comparari poteſt. Cœleſtia:ut ſol luna ſemper eodem motu ſuum curſum perficiunt:hinc eſt ꝙ Stoici crediderunt ſtellas : & non ſolum corpora cæleſtia animata eſſe:ſed etiam terram mare deos eſſe:ſicut Cice. etiam oſtendit dicens: Solem lunam ſtellas:& non ſolum corpora cæleſtia : ſed etiam terram mare deos eſſe quia reguntur ratione quadam & ꝙ omnia animata intelligentia permaneant:nam cum uidemus ſolem & lunam ſuper eadem ratione moueri:nec unq̄ a curſu ſuo declinare: id ſine ratione nō poſſe fieri arguebant:& rationem habere non poſſe:niſi animata eſſent:ſed ualde decepti ſunt:non eni aiata ſunt cæleſtia:ſed deus diuina prouidētia angelū uel ſpiritū ſiue intelligētiā ut theologi dicūt impoſuit cœleſtibus:q̄ regūtur & gubernātur:& ideo nō ſine ſumma ratiōe mouētur. Suo lapſu:diuina prouidētia hoc faciēte.

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

Fulminibus cœleſtia quæ in alto ſublata ſunt.nullam aeris perturbationem ſentiunt:ſed craſſus hic aer humilior & terræ propinquior ſuccenditur fulminibus:ſic tu o Cato. Aer propior terræ.ſ.Craſſus. Ima telluris.i.pars inferior terræ.

Imaq; telluris uẽtos:tractuſq; corruſcos
Flãmarũ accipiũt :nubes excedit olympus
Lege deum minimas rerũ diſcordia turbat
Pacem ſumma tenent.q̃ lætæ cæſaris aures
Accipient.tantũ ueniſſe in prælia ciuem:
Nã prælata ſuis:nunq̃ diuerſa dolebit
Caſtra ducis magni.nimiũ placet ipſe catõi
Si bellum ciuile placet.ꝑs magna ſenatus,
Et duce priuato geſturus prælia conſul
Sollicitãt:ꝓcereſq; alii qbus adde catõem
Sub iuga põpeii.toto iam liber in orbe
Solus cæſar erit:quod ſi pro legibus arma
Ferre iuuet patriis libertatemq; tueri
Nũc neq; põpeii brutũ nec cæſaris hoſtẽ
Poſt bellũ uictoris habes ſic fatur at illi.
Arcano ſacras reddit cato pectore uoces:
Sũmum brute nefas ciuilia bella fatemur
Sed quo fata trahũt uirtus ſecura ſequet
Crimen erit ſupis & me feciſſe nocentem
Sidera quis mũdũq; ualet ſpectare cadẽti

SVLPI. Ima tellus:ipſa terra quæ ima eſt. Tractus flammarum diſcurſus coruſcorrum igniũ. Nubes excedit olympus in cœlum nubes non ueniunt nec ab eis perturbantur. potes & de olympo monte Theſſaliæ intelligere:qui quidem tãta eſt altitudine ut eius cacumen uenti non afflent nec hymbres attingant. Conſtatq; etiam. Solino auctore Caracteres in Cinere ſacrorũ ignium quos illic quot annis facere ſolent integros reperiri. Lege deum:Cælſa omnia quieta eſſe minima uero & humilia turbari conſtituit deus. Quam lætæ:acer ad permouendum Catonem ſtimulus. Si iueris inquit in Caſtra gratiſſimum Cæſari feceris: qui non ægræ feret quod pompeium ſequaris ſed gaudebit quod bellum probes in eoq; milites. Diuerſa contraria. Pars magna:a ſeruitutis a turpitudine fugienda argumentatur nam cum conſules obediant pompeio quia belli dux eſt & pompeius Cõſulibus quia priuatus:hoc eſt abſq; magiſtratu eſt. Solus cæſar relinquetur liber reliqui ſeruient Cõſul:ſupple uterq; uidelicet & Marcellus. Solicitant:uexãt me ut militem ſub pompeio. Proceres: primarii ciues. Quibus ad.cato. quibus ſi catonem adiunxeris ſolus Cæſar erit liber. Quod ſi: Sed ſi ſumus pro patria libertateq; pugnaturi Certe nec Cæſaris nec pompei nunc ſum inimicus: Sed perfecto bello inuictorem inſurgam ut patriam Tyranide liberem. Quod propoſitum eſt executus cæſarem occidendo. Sacras pientiſſima & gratiſſima uerba. Arcano pectore:deprompſit enim ſecreta animi ſui. Summum brute:Cum ſuaſoriæ partes ſint honeſtum & tutum. Aliiq; tertio loco poſſibilitatẽ:alii neceſſitatem ponant:& brutus diſſuaſerit ab honeſto:Cato honeſtum illud fieri non poſſe oſtendit quippe neceſſitate urgente ne conſilio quidem eſt locus ut fabius ait:præterea a militia ceſſare eſt contra aliud honeſtum: quia impium eſt ruenti patriæ non ſubuenire. Primum igitur neceſſe eſſe ſic facere & non poſſe aliter fieri oſtendit:inde ſi aliter fecerit impium furioſumq; fore demonſtrat. Quoq; ſit ipſe in patriam animo:& ut ſolus pro eius ſalute perire cupit & libertatem tueri cum lachrimis explicans:hoſtes patriæ in ſe prouocat & cum pompeio ſtatuit militare:ne ille ſolus uiciſſe uideatur & in ſuam utilitatem uictoriam uertat. Summum nefas captatio beniuolentiæ:Senſuſq; eſt. Scelus eſt maculati bello ciuili ſed uirtus mea nil ſibi metuens ſequetur neceſſitatem:Culpa autem ſceleris referetur in deos qui me cogunt:nam tantis malis nequeo metu non commoueri. Crimen:culpa. Et me.etiam me inuitum. Sydera quis:exemplum ab impoſſibili.

OMNIBO. Ventos:hic aer terræ propinquior in nubibus inuoluitur: & e nubibus ignes ætherei erũpunt qui pacem & tranquillitatẽ hanc perturbent. Tractuſq; corruſcos:ſignificat fulgura,quæ ſciſſis nubibus erũpere uidentur. Olympus:pars cœli altior:uel Olympus excellenti uertice mons theſſaliæ tantus attollitur:ut ſumma eius teſte Solino cœlũ accolæ uocent:ara eſt in cacumine Ioui dedicata:cuius altaribus ſi qua de extis inferãtur nec diſflantur uentoſis ſpiritibus:nec pluuiis diluuntur: ſed uoluente anno cuiuſmodi relicta fuerint:eiuſmodi reperiũtur:& oĩbus tẽpeſtatibus a corruptellis aurarũ uindicatur quicquid ibi ſemel eſt deo cõſecratũ. Litteræ in cinere ſcriptæ ad uſq; alterã anni cærimoniã permanent. Excedit:ſuperat nubes:nam in ætherea regione nõ nubes nõ uẽti ſunt: ſed oĩa quieta ſilent. Lege deũ:deorũ uolũtate factũ ẽ ut oĩa cæleſtia ſunt quieta. Minimas rerũ.i.humiles res & terræ propinquas perturbat. Summa.i.alta. Quam lætæ cæſaris:alia ratio cur non debeat bella ciuilia ſequi Cato:ne Cæſarẽ licentia augeat armorũ:nã ſi Cæſar uiderit te eſſe ſecutũ pom.ciuilia bella mouẽtẽ gaudebit:& licẽtius arma contra rempu.ſumet:& dicet Cato arma ſumpſit ſic Cæſar ſumere poteſt. Nam prælata:ꝗ pom.ſequaris:non dolebit Cæſar:nam ſe ſatis placuiſſe Catoni exiſtimabit:cum bellum ciuile a catone probabitur. Diuerſa: inimica. Magni:põpei. Nimium placet:quia ſi catoni placet bellum:& ipſi cæſari magis placet qui eiuſdem ſententiæ ſũt idem approbant & improbant:uel nimium placet ſcilicet ſibi.ideſt gloriatur & nimis ſuperbit cæſar:ſi bellum placet catoni. Pars magna:alia ratio:ſi tu bellũ ciuile ſecutus fueris te Põpeio ſubiicies:ſicut ciues omnes Romani parati ſunt ſeruire Põpeio:immo omnes pompeium ſolicitant ut bellum hoc ſuſcipiat:qm̃ ſeruire parati ſunt:ſi tu idẽ feceris omnes ſerui tũc erunt præter cæſarẽ. Sollicitant.ſ.põpeiũ:ut uelit iperiũ ſuſcipere cõtra cæſarẽ. Adde catonem.tunc omnes alii ſerui erũt:& ſolus cæ.liber iudicabit. Pars magna:qa ex maiori parte ſenat⁹ iperiũ Pompeio demandabatur:ut bellũ ſuſciperet contra cæſarem. Priuato duce.i.põpeio qui eo tempore nullũ magiſtratum gerebat. Conſul.i.Marcellus & Seruilius:q̃uis conſules eſſent:tñ quia in bello uidebant præſtãtiſſimum ducem põpeium eſſe ideo ei priores partes dedere. Sub iuga pompei:ſi ipſe uelit ſe ſubiicere pompeio omnes quidem ſeruiunt:præter cæſarem. Quod ſi pro legibus arma:ſed ſi inquit Brutus o cato hoc bellum uelis ſequi: ut pro libertate & patria pugnes:ſcito me ante uictoriam nec cæſaris:nec pompei hoſtem eſſe: poſt bellum uero me hoſtem fore

uictoris. Pro legibus:romanis:ut leges defendãtur aduerſus Cæſarẽ qui iura omnia diuina & humana perturbat. Libertatẽq; tueri.ſ.aduerſus Cæſarẽ qui eã perſequitur. Poſt bellum.uter eorũ uictor fuerit eius hoſtis ero. Summũ brute nefas:cũ aliquid ſuadere uolumus ſi oſtendere poſſumus id eſſe honeſtũ utile:delectabile facile:& neceſſarium:nihil ſupereſt ꝗ ad ſuaſionem afferre poſſimus:& econuerſo ſi diſſuademus turpe:inutile difficile triſte:& nõ opportunum:ſed inter omnia neceſſarium maximum ẽ. Parum & enim eſſet id quod ſuadere uolumus & honeſtũ & utile eſſe ſi fieri nõ poſſet. Cũ igitur brutus ſuadere conatus ſit ab honeſto:ne uelit intereſſe bellis ciuilibus cato:idq; negare nõ poſſet honeſtum eſſe:& innocentiæ ſuæ conuenire. In principio orationis ſuæ id confirmat cato:ſed ad neceſſarium confugit:oſtendit quoq; honeſtum eſſe id quod ſuaſerit brutus:tamen neceſſitate compelli ſe ait:ut una cũ cæteris uelit pompeium in bella ſequi. Fatemur:fatemur inquit cato eẽ nefas ſequi ciuile bellum:& ſi ab eo abeſſe poſſimus id æquius eſſet:uerũ cũ nos fata compellant quibus reſiſtere non poſſum: ſi quid turpe in hoc erit: nõ mihi:ſed diis erit aſcribendum. Virtus:ſenſus eſt idẽ quẽ Euripides in tragœdia de Hæccuba poſuit:omne ꝗ neceſſe eſt ſapientibus ſeruit.i.neceſſitas ſeruit ſapientibus:ſi neceſſe eſt aliquid eſſe nemo reſiſtere poteſt:ſi nõ reſiſtit ergo ſeruit neceſſitati ſapiens:ſed ille dicit ꝗ neceſſitas ſeruit ſapienti & recte:ſapiens eni cũ intelligit aliquid eſſe neceſſe facit id eſſe uoluntariũ unde deſinit eſſe neceſſe:ita etiã hoc loco uolumus & nos ſequi bellũ ciuile quia neceſſe eſt. Crimẽ erit ſuperis:ſi oẽs nocẽtes ſunt:ego quoq; nocens ero culpa deorũ. Trahunt:arguit a neceſſitate. Sydera:probat argumẽtũ:cũ tãta ſit totius orbis terrarũ ꝑturbatio quis eſt qui inter perturbationẽ oĩum ſolus ipſe quieſcere uelit:Probat a neceſſitate ſi totus orbis terrarũ perturbatus ẽ:nemo põt eſſe tranquillus:& ꝗ ſit perturbatus apparet:nã ſigna cæli mare & terra ſignificãt uniuerſo orbi terrarũ magnũ & ineuitabile periculũ inſtare.

Experſ ipſe met⁹:qs quũ ruat ardu⁹ æther
Terra labet miſto coeũtis põdere mundi:
Cõpræſſas tenuiſſe manus:ne furorẽ
Heſperiũ ignotæ romanaq; bella ſequẽt.
Diducti fretis alio ſub ſidere reges:
Ocia ſolus agã procul hunc arcete furorẽ
O ſuperi:motura dacas ut cladei gethaſq;
Securo me roma cadat,ceu morte parẽtẽ
Natoꝝ orbatũ lõgũ ꝓducere fun⁹ atris
Ad tumulos iubet ipſe dolor. iuuat ignib⁹
Inſeruiſſe manus.cõſtructoq; aggere buſti
Ipſum atras tenuiſſe faces.nõ ante reuellar
Exanimẽ q̃ te cõplectar roma tuumq;
Nomen libertas & inanẽ ꝓſequar umbrã.
Sic eat:imites romana piacula diui
Plena ferant nullo fraudem⁹ ſanguie bellũ
O utinam cœliq; deis herebiq; liberet
Hoc caput i cũctas dãnatũ expõer pœnas

SVLPI. Expers:metus ſecutus &,q̃uis cato ſapientiſſimus ſtoicus ſit tamen metuere ſe fatetur:eſt enim magnanimi proprium timere quod quantum & quando timendum. Terror autem ipſe ſi ſupra facultatem hominis eſt:quiſquis eo non cõmouetur inter furioſos reiicitur. Laber:nutet. Coeuntis:cõfundentis ſe. Tenuiſſe manus compreſſas:nõ extendere manus in,uenientem ruinam & ſe tueri. Gentes ne:argumentatur a minori ad maius:pro pietate. Furorem heſperium:bellum ciuile romanum. Diducti:ſeparatim. Furorem:ex inſania impietatem. Motura:ad commiſerationem & auxilia ferenda. Securo non id curante. Ceu morte:ſimilitudo qua infert ſe romano funeri nolle deeſſe. Orbatum:priuatum. Producere funus:comitari longam pompam exequiarum. Inſeruiſſe manus ignibus:rogum incẽdere & ignem fouere. Conſtructo aggere:compoſito rogo. Buſti:loci i quo cadauer comburitur. Tenuiſſe faces:Virgilius & ſubiectam more parentum.Auerſi tenuere facem. Atris:nigri coloris. Reuellar:relinquam te. Exanimem:dirutam & deletam. Nomen:quod mihi dulciſſimum eſt. Sic eat:ſic procedat res. Immites:duri & inexorabiles:& hoc ex pietate in patriam dixit. Ferant piacula:accipiant peccatorum expiationem. Plena:etiam ut ego nondeſim. Nullo fraudemus ſanguine bellum: nullum ei ſubtrahamus:& nullius mortis damno afficiamus. O utinã: exclamatio. Hoc caput:me ipſum. Damnatum in cunctas pœnas:ut omnium pœnas mea morte perſoluerem.

OMNIBO. Expers metus:uidetur Cato philoſophi non ſeruare grauitatem: quia dicit ſe terroris non poſſe eſſe expertem philoſophus animum ita conſtituere debet. ut nihil metuat:nihil ſperet:& nulli paſſioni ſubditus ſit. Aduertendum eſt autem quod uir fortis ſicuti omnis uirtus in medio conſiſtit:ita ipſe medium teneat:alioquin a uirtute deſiſtit:ſiue ad extremum per exceſſum declinauerit: ſiue per defectum ad aliud contrarium extremum declinauerit. Vir fortis dicitur qui non timet:qui non ſperat:qui non gaudet:qui non dolet:ſed timet tantũ quæ ſunt timenda.ſi uero non timet quæ ſunt timenda.declinare incipit ad extremũ per exceſſum:nã appellatur audax:ſi uero timet ea quæ nõ ſunt timenda per aliud extremũ declinat:nũ timidus eſſe incipiet:ſed quotienſcunq; aliquis per exceſſum timenda contemnit:poteſt in audaciam & furorem incurrere. Terror autem eſt ſupra facultatem hominis:aut ſecundum facultatem:ſi ſupra facultatem conſideratur dupliciter:aut ſecundum magnitudinem:aut ſecundũ magis & minus:ſecundum magnitudinem eſt:uerbi cauſa multi hoſtes maiorem terrorem incutiunt q̃ pauciores ſecũdum:magis & minus eſt.ut ſi hoſtes uicini ſint magis timẽdi q̃ remoti:in hoc terrore poteſt intrepidus eſſe uir ſapiẽs & fortis:terror eſt ſupra facultatem hominis:de quo hic loquitur cui reſiſtere nemo poteſt:ut terremotus diluuium incendia prodigia:quæ ſunt ſupra facultatem hominis & ſiquis hunc terrorem non ſentiret:iam non fortis:ſed inſanus & furens diceretur. Nunc ergo Cato dicit timere hunc terrorem: qui gentibus inſtat: qui eſt huiuſmodi: ut facultatem hominis ſuperet.quem ſi quis contemneret non fortis:ſed furens appellabitur:quod in ſequentibus probat Cato quum dicit: procul hunc arcete furorem. O ſuperi:hic locus ex arcãis philoſophiæ depromitur. Compreſſas tenuiſſe manus ſumptum eſt ex prouerbio:nam dicere ſolemus ignauis cum omnes prouident periculo:iſte manus tenet compreſſas. Coeuntis mundi:ideſt concurrentis. Gentes ne furorem: totus orbis terrarum ad hoc bellum concurrit:ego ne ſolus in ocio perſiſtam.q.d.

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA

non. Furorem heſperium:ideſt bellum ciuile. Ignotæ:in extremis terrarum partibus poſitæ. Reges alio ſub ſide re.i.alio climate habitantes ꝗ ro. Diducti fre.diuiſi per maria nauigantes ad hoc bellum. Procul hunc arcere furorem:quia non eſſet fortitudo:ſed potius amentia non timere hoc bellum. Clade:ciuilli bello. Me ſecuro.i.ſine cura manente. Ceu morte:ego inquit non aliter ero urbi rome ac libertati ꝗ pater ſolet eſſe filio:nam ſicut pater adeſt in funere filii:nec ſolum uult adeſſe ſed rogum ſtruere:facem tenere quam rogo ſubiiciat:ita ego interero exitio romæ patriæ & parenti libertatis:dum ad finem peruenero: & ſi uerã libertatem retinere nõ potero:umbram ſaltem libertatis amplectar donec aliquis ſit exitus. Producere funus.i.comitari pompam funeris. Ad tumulos:id ē dum fertur ad ſepulchrũ. Inſeruiſſe:immiſcuiſſe. Atris.i.rogalibus ut cadauer filii cremetur. Conſtructo ag.bu.i.cõſtructa pyra ad cadauer comburendum: Ipſum.ſ.iuuat patrẽ. Tenuiſſe faces:quod miniſteriũ a propinquioribus præſtabatur. Ante reuellar:eodem modo me gerã in ruina patriæ & libertatis. Reuellar:a bello. Vmbrã:declarat illud nomen libertatis. Sit eat:quoniã ita diis placuit ut nullus ſanguis abſit huic bello ciuili. Piacula.i.expiationes uel ſcelera:propter quæ bellum patimur. Nullo ſanguine:nec meo quidem. Immites:implicabiles:qui exorari nõ poſſunt ut imperio ro.parcant. O utinam:tantum abſit inquit ut ego ſolus uelim a bello ciuili remotus eſſe:immo ſi fieri poſſet me libenter pro po.ro.& libertate deuouerem:exemplo deciorum. Duo fuerunt decii pater.ſ.& filius:alter bello gallico ſe deuouit:alter latino:cũ uterq; dux.ſ.Decius & manlius cum latinis ſequenti die congreſſuri eſſent habuerunt uterq; in ſomniis cuius exercitus dux periret uictoriam haberet ubi illuxit inter ſe cõmunicauerunt conſilium de ſomnio : & ſic inter eos conuenit ut ſi altero cornu milites pedem referrent : tunc imperator ſe deuoueret pro omnibus:forte accidit ꝙ ſub ſiniſtro cornu:ubi Decius conſiſtebat: cohortes refugerent:tum uero Decius ritu Gabino cinctus toga prætexta ſe deuouit.M.Valerio ſacerdote pontifice maximo uerba deuotionis ſcribente: deinde prælium ingreſſus:fortiter pugnans occiſus eſt:& ex eo loco ubi ſe deuouerat hoſtes ceſſere:tanꝗ procella ingẽs percuſſiſſet ipſos & uictores fuere romani:eodem modo filius ſe deuouit bello gallico : itidem precatur Cato de ſe.

Pœnas cunctas:id eſt pœnas cunctorum.

SVLPI. Deuotum decium:Decius pater bello latino cum Manlio torquato conſul diis manibus pro publica ſalute p Valerium põtificem ſe deuouit in medio prælio & facto in hoſtes impetu uictoriam ſuis reliquit. Decius uero filius quarto cõſulatu ſuo per.M.Liciniũ pontificem ſe quoq; pari ſucceſſu deuouit. Deuotum:addictum deputatũ ſtygiis diis. Gemie:pompeii & cæſaris. Figant:uulnerent. Barbara:turba germani & galli qui cum cæſare militant. Peruius penetrabilis. Excipiam:recipiam. Hic:meus. Hac:mea. Luatur:purget. Quicquid me.pe.pœnas quas pati meruerũt. Mores uitia. Ad iug. cur fa.cur qui ſeruire uolunt pugnant & interimũtur:me libertatis propugnatorem occidite. Me me:congeminatio. Tuentem iu.ina.defendentem uanum ius hoc tempore. Hic iugulus:mors mea: eſt enim iugulus locus læthalis in uno collo.

Quin:cur non:de huius particule ſignificatione Donatum lege. Nec non bene compertum eſt:bene etiam pro explorato habemus ꝙ ſi uictor erit Pompeius uolet imperium occupare Sibi.ad ſuam utilitatem. Acres ſtimulos:uehementia incitamẽta ad militandum. Calorem:feruorem cupiditatem.

OMNIBO. Cateruæ hoſtiles.i.multitudines latinorum. Geminæ acies:hinc Cæſaris inde Pom. Rheni:quia germanos ſecum ducebat cæſar uictos iuxta rhenum. Medius.i.poſitus inter utranq; aciem. Peruius.i.penetrabilis: Excipiam uulnera.i.a telis omnium confodiar. Hic:δεικτικῶς dixit.i. huius hominis catonis. Quicquid ro.i.quicquid ſupplicii crimina populi ro.meruere:id omne in meum caput redundet.

Deuotum hoſtiles decũ preſſere cateruæ
Me geminæ figant acies : me barbara telis
Rheni turba petat cũctis ego puius haſtis
Excipiam medius totius uulnera belli:
Hic rediat ſãguis populos. hac cæde luatˀ
Quicquid rõani meruerũt pẽdere morũ
Ad iuga cur faciles pplĩ:cur ſæua uolentũ
Regna pati pereũt: me ſolũ iuadite ferro:
Me fruſtra leges & inania iura tuentem:
Hic dabit hic pacẽ iugulus:fineq; laborũ
Gentibꝰ heſperiis:poſt me regnare uolẽti
Nõ opꝰ ẽ bello.quin publica ſigna ducẽq;
Pompeiũ ſequimur nec ſi fortuna fauebit
Hũc quoq; totius ſibi ius ꝑmittere mũdi
Nõ bene cõpertũ ẽ.ideo me milite uincat
Ne ſibi uiciſſe putet:ſic fatur & acres
Iraꝝ mouit ſtimulos: iuueniſq; calorem
Excitat:in nimios belli ciuilis amores.

Mores:ſ.ſcelesti : nam μέσον eſt. Ad iuga:populi inquit nil metuerunt:ut pereant:quia parati ſunt parere uictori:ego uero qui pati non poſſum ſeruitutem libentius pro omnibus peream ꝗ pro libertate pugnem. Ad iuga.i.ſeruitutem. Me ſolum:qui ſeruire non poſſum : Me.fr.le.quia tametſi arma ſumpſerim pro ſenatu:tamen uideo me fruſtra ſuſcepiſſe. Hic.hic: ἀναδίπλωσις quæ ſemper uehementiam aliquam ſignificat. Hic iugulus.ſ.catonis:qui ſolus eſt qui reſtat tyrannis. Poſt me:poſt mortem meam. Non opus eſt bel.quia nemo erit qui reſiſtat. Quin pu.ſi.concludit animi ſui ſententiam:ut ſequatur Pompeium qui decreto ſenatus arma contra cæſarem ſumit:nam hic bellum contra cæſarem iuſtius ſuſcipere uidetur: ut ſenatus auctoritate:quaſi pro patria & libertate pugnaturus ſit. Publica ſi.quia auctoritate ſenatus pompeius arma ſumpſit. Nec ſi for.fa.ſed ita ſequar Pompeium ut etiam parta uictoria imperium populi ro.in libertate eſſe uelim:ꝙ ſi aliter efficere uoluerit opinionem ſuam falſam eſſe inueniet:nec enim ſibi concederetur. Fauebit:ut Pompeius uincat. Hunc:Pompe. Ius mundi:ut ipſe ſit dominus orbis terrarum. Compertum:exploratum eſt pompeio. Nec nõ bene compertum:duæ negationes magis negant more græco:etiam inquit ſi fortuna fauebit:ut uincat:non debet ſibi ſoli imperium communicare:ſed reip. Ideo me mi.uin.ob hanc cauſam uictor ſit: ſi exiſtimet me milite non ſibi:ſed reip.uiciſſe. Sic fatur & acres: hæc ubi dixit cato:quæ contra Bruti opinionem:ſed tamen his rationibus firmata ut aliter uideret facere nõ

poſſe:quin bellum ſequeretur:quaſi tanti uiri auctoritate motus Brutus ad bellum & ipſe accenſus eſt. Iuuenis calorem:uehementia quadam irritat iratum Brutum:eo tamen animo & conſilio ut uictoris hoſtis eſſet:

Interea phœbo gelidas pellente tenebras
Pulſatæ ſonuere fores: quas ſancta relicto
Hortenſii mœrens irrupit martia buſto.
Quõdã uirgo toris melioris iũcta mariti
Mox ubi cõnubii pretiũ merceſq; ſoluta ẽ
Tertia iam ſoboles: alios fœcũda penates
Impletura datˀ:geminas ex ſãguine mřis
Permiſtura domꝰ. ſed poſtꝗ cõdidit urna
Suprẽos cineres miſerãdo cocita uultu
Effuſas laniata comas: cõcuſſaq; pectus
Verberibꝰ crebris.cieres ĩgeſta ſepulchri
Nõ aliter placitura uiro ſic mœſta ꝑfatˀ.
Dum ſanguis inerat . dũ uis materna pegi
Iuſſa cato.& gemĩos excepi fœta maritos
Viſceribꝰ laſſis:partuq; exhauſta reuertor
Iam nulli tradenda uiro.da fœdera priſci
Illibata tori:da tantum nomen inane
Connubii.liceat tumulo ſcripſiſſe catonis
Martia.nec dubium longo quæratˀ i æuo
Mutarim primas expulſa an tradita tedas.
Nõ me lætorum ſociam rebuſq; ſecundis
Accipis.in curas uenio partemq; laborũ.
Da mihi caſtra ſeq:cur tuta ĩpace rliquor:
Et ſit ciuili propior cornelia bello:
Hæ flexere uiꝝ uoces. & tempora quanꝗ
Sint aliena toris.iam fato in bella uocante

SVLPI. Interea:ſole oriente Martiam domum catonis ueniſſe impetraſſeq; ab eo ut iterũ reciperetur in coniugem poeta iam narrat. Interea dum Brutus & cato deliberant. Fores: hoſtia. Martia:hæc martii philippi filia catoni nupſerat : ſed poſt tres liberos ab ea ſuſceptos:conceſſa eſt Qu. Hortenſio oratori qui in cauſis orandis ſecundum poſt ciceronem locum obtinuit.de ea ſic in faſtis Oui.clari monumenta philippi Aſpicis unde trahit martia caſta genus:Martia ſacrificio deductũ nomen ab anco:in qua par facies nobilitate fuit. Sancta:caſta integra. Mœrẽs:dolens. Buſto relicto:quæ a ſepulchro paulo ante diſceſſerat. Irrupit:ingreſſa eſt. Melioris mariti:nuſerat enim primum catoni qui melior ꝗ hortenſius erat. Vbi connubii precium merceſq; ſoluta eſt: ubi eſt matrimonii officio ſatiſfactum & proles ſuſcepta quæ eſt matrimonii premiumnam ad eam ſuſcipiendam inuentum fuit. Tertia ſoboles: tres enim filios catoni pepererat & cum conceſſa fuit hortẽſio grauida erat. Fœcunda:parata ad procreandum. Alios penates:hortenſii domum. Impletura:filiis. Geminas do.hortenſii & catonis familias. Permiſtura:cognatione iunctura.Nam catonis & hortenſii filii germani erant. Condidit cineres:ſepeliuit hortenſium. Concita:commota. Vultu:qui lacer erat

Effuſas:ſolutas. Ingeſta cine.ingeſtos ſparſoſq; cineres habens in doloris & luctus argumentum. Non aliter placitura uiro:ſi enim culta ad catonem ueniſſet eum offendiſſet. Viro:catoni qui fuit futuruſq; eſt maritus. Dum ſanguis inerat. Conſtat hæc oratiuncula ex exordio petitione confirmatione & confutatione. Sanguis inerat:eram iuuenis:& per ectaſim dactilum conficit : nam tribrachum heroicus uerſus non recipit:ut nec hiambum. Dum uis materna:dum mater eſſe poteram. Peregi iuſſa cato:obtemperaui tibi qui me hortenſio tradidiſti:& eſt captatio beniuolentiæ a perſona ſua. Fœta:prægnans : nam cum conceſſa hortenſio eſt grauida erat auctore Plutar. Laſſis uiſceribus:defeſſo & iam ſterili uero:ſum enim anus. Exhauſta partuq; reuertor:euacuata filiis quæ amplius non concipiam & pariam. Da fœdera priſci illibata concede: coniugium pudicum & abſq; uenere:eſtque honeſta petitio.

Tori:coniugii. Inane nomen cõnubii:ſine ullo effectu & uſu titulum. Tumulo liceat ſcripſiſſe catonis martia:meo. Nec dubium:nec dubitare homines poſſint an mea culpa tu me expuleris & repudiaueris:an ſponte tua hortenſio me conceſſeris. In æuo longo quæratur: apud poſteros.

Primas tedas:primum maritum:methonymia. Non me:nõ uenio inquit ut fruar deliciis tuis ſed ut ſolicitudinis & laborum ſim particeps. Lætorum:rerum felicium. Da mihi caſtra ſequi:periculorum etiam comitem ad corneliæ imitationem ſe offert. Cornelia:hæc eius Scipionis filia fuit qui bello ciuili in africa periit:Eam pompeius poſt iuliæ mortem coniugem duxerat. Flexere uirum uoces:exorauere. Aliena toris:nõ apta nuptiis:quia uterq; erat in luctu:& quia dies nõ erat feſtus in quo uiduæ ſolebant nubere. Fato:neceſſitate.

OMNIBO. Interea phœ.cum brutus & cato inter ſe belli conſilia communicarent eo tempore cum iam illuceſceret dicit pulſaſſe fores Martiam:quæ relicto catone nupſerat Hortenſio : ſed more romano obtentio facta eſt ut mutuo ſibi uxores darent:ſed nunc mortuo hortenſio redibat ad catonem ſupplex oratura ſe ut reciperet:ut perpetuo apud eum uiuere poſſet.quod etiam factum. Fores.ſ.ædium catonis. Pulſatæ.ſ.a martia. Gelidas:quia nox ẽ humida & frigida.Virgilius Noctis lentus non deficit humor. Martia ſan.nã pudiciſſima mulier fuit:quæ caſtitatem uiris ſuis ſeruauit:non enim pulſa a catone:ſed ſponte tradita fuit hortenſio. Sic enim mos erat apud antiquos ro. ut cum ex muliere prolem ſuſcepiſſet uir primus:alii uiro poſſet traderet.auctores Stra.& plutar.Hac autem martia teſte appiano philippi filia plurimum oblectatus eſt Cato:filioſque ex ea genuit:deinde hortenſio amico habendam tradidit ueteri conſuetudine:cum ille filiorum cupidus nuſquam mulieri fœcundæ cõueniſſet : hanc tamen ex catone prægnantem domum reduxit. Relicto buſto.ſ.hortenſii qui e uita migrauerat. Irrupit.ſ.ædes catonis. Quondam uir.quæ uirginitate ſua primum catoni cõiuncta fuit. Melioris ma.i.catonis qui melior fuit hortenſio. Mox ubi:ubi functa eſt officio apud catonem ꝙ tres filios peperit: ſatis uiſum eſt & eam tradidit hortenſio:ut illi quoq; filios pareret. Pretium mer.i.filii qui ſunt præmia connubii matrimonium:quorum gratia conſtitutum eſt. Penates:hortẽſii. Et ſan.ma.quia filii hortenſii & catonis fratres erant ex matre. Sed poſtꝗ:ſed ubi ſepulchro mãdauerat hortenſiũ:ſqualore obſita uenit ſciſſis crinibus & atra ueſte(neq; eni aliter mouerat ſe placere poſſe catoni). Cõdidit:collocauit in urna cineres hortẽſii. Concita:cõmota miſerãdo uultu quia adeo triſtis erat:ut intuentibus con

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

miſerationẽ mouere poſſet. Cineres in ſe.quia cinere ex buſto hortenſii aſperſerāt crines ſuos:qđ erat ſignũ mœroris. Nõ ali.pla.ui.rõ ẽ cur hac forma uenerat. Dũ ſan.o cato inq̃t dũ mihi fuit facultas procreādi filios ſatiſfeci tibi & hortẽſio ſicut iuſſeras:nũc poſtq̃ deſino a puerperio ad te cõfugi obſecrans ut me iterũ ſuſcipere uelis:& cũ finis uitæ meæ uenerit ſepulchro inſcribatur.hæc iacet martia catonis. Sāguis.ſ.iuuenilis ad cõcipiẽdũ. Vis ma.ſ.ut cõcipies parere poſſem. Viſceribus laſ.feſſis q̃ amplius cõcipere nõ poſſunt. Priſci to.qa primo fui cõiũcta tibi. Illibata:incorrupta. Nomẽ i.ſine fructu coeũdi.Nec du.mihi cõcedas hoc cato:ut dubitari nõ poſſit an expulſa fuerim a te an tua ſpõte tradita hortẽ.qđ ſi nõ feceris uidebor repudiata:ne igitur in hũc errorẽ incidā obſecro te ut me ſuſcipias. Expulſa:quaſi indigna cõnubio tuo. Tradita:ſpõte tua. Nõ me:nõ ueni inq̃t ducta ſecũdis rebus tuis:ut exiſties me nõ amore tui ſed potius fœlicitate rerũ tuarũ ueniſſe. Da mihi.ca.nec inq̃t ueli me domi reliq̃s in ocio ſed tecũ i caſtra ducas:qa ſicut dignũ ẽ ut cornelia ſequatˀ põ.ſic ẽt nec martia deſerat catonẽ. In c.i.ut tuaq; curaq; ſim particeps.Cornelia q̃ ſcipionis filia fuit:& mortua iulia cæſaris.põ.duxit corneliā.Hæ fle.nũc dicit quẽ effectũ habuerẽt preces martiæ:quia motus ẽ cato. Et tẽ.q̃q̃ q̃uis tẽpus eẽt minime idoneũ nuptiis tamẽ cũ potuit:eā cato recepit. Iā fa. in bel.ratio quia fata deorũ iā in bella impellebant.

Fœdera ſola ramen.uanaq; carentia põpa
Iura placẽt ſacriſq; deos admittere teſtes,
Feſta coronato nõ pendent limine ſerta
Inſulaq; in gẽinos diſcurrit cādida poſtes.
Legitiæq; faces gradibuſq; acclĩs eburis
Stat torus & picto ueſtis diſcrimĩat auro.
Turritaq; premẽs frontẽ matrõa corona.
Tranſlata uetuit cõtingere limina planta.

¶SVLPI. Sola fœ.ſola cõiugii fides. Iura ca.põ.nuptiæ abſq; apparatu. Sacriſq; de.ad.te.deos in ſancto cõnubio inuocare. Solebāt āt hos.v.iouẽ adultũ:iunonẽ adultā : uenerẽ ſuadelā & dianā.græci uero hymenea ad quoq; fere imitationẽ latini etiā thalaſſiũ ſiue thalaſſionẽ in nuptiis repetebant.nõ qđẽ ꝙ is deus eſſet ſed ominis cā.fuit oium uir ꝓclarus optimus & facetus cui in ſabinarũ raptu cũ ægregia ſpecie uirgo a cliẽtibus amiciſq; adduceretˀ:nec alii illā eriperẽt thalaſſio ſe ducere clamitabāt: frequenter noie repetito.& quia res ſucceſſit in rei memoriā & omẽ thalaſſii nomẽ in nuptiis celebratˀ. ſiue ꝙ thalaſſionẽ quaſillũ.i.callatũ appellabāt quẽ nupta cũ lanificio ſecũ ferebat. Feſta co.nõ eo more quo alia ſolẽt fuere hæc cõiugia celebrata:nihil.n.ornati nihil tumulti : nihil tibiarũ:nihil frequẽtiæ adhibitũ ẽ:nulla põpa:nulli ꝓpinq:ne filii q̃dẽ īterfuerũt:ſed ſolo bruto medio fœdera inierũt. Serta:coronæ & frõdẽtes ram i portas nõ ornāt. Inſulaq; in ge.ſtolā intelligit q̃ ſũma porta ī formā inſulæ:a qua faſciæ depẽdẽt in poſtes extẽdebatˀ.Eſt āt iſula mitræ ſpẽs.uel idicat eũ morẽ cuius meminit plutar.Spõſā.n.itroducẽtes pellẽ ſubſternebāt:ipſa uero ſecũ colũ ferebat & fuſũ·Viriq; ianuā lana coronabat ac cingebat p inſulā:ergo filamẽta illa lanea ex inſula ſiue mitella depẽdẽtia potes accipere & repete illud nõ Legitiæ fa.ſupple nõ ſtāt:Nouæ nuptæ ignẽ & aquā uidebātˀ attigere. Patrimiq; & matrimi pueri tres ipſas comitabātˀ unus ꝑferebat faces ex ſpino alba qa noctu nubebāt:duo nubẽtẽ tenebāt:ꝑferebātˀ āt ſingulis q̃nq; faces:ſiue ob q̃nq; deos quos uocabāt.ſiue nõ plures q̃nq; uno partu edũtur:ſiue qa īpar numerus uiſus ẽ nuptiis cõueniẽtior.par.n. interuallũ ſuſcipit:& eius paritas aduerſatˀ ac repugnat:īpar uero ſcindi nõ põt:ſed ſi diuidatur ſemp cõe aliqđ relinquit:quinarius igitˀ ꝓprius nuptialis qa īpar nũerus mas eẽ dicitˀ:par fœia.hæc ex Plu. Docet āt diuus aurelius ex uarrone:ꝙ cũ mas & fœmina cõiũgebātˀ adhibebatˀ deus iugatinus: cũ nupta domũ ducebatˀ domiducus ut i domo eẽt.domitius ut maneret cũ uiro addebatˀ dea,mãturna incubiculũ inferebātˀ ſimulachra deorũ ut ope illorũ ſine ulla difficultate uirginitas auferetˀ.hi erāt uirginẽſis dea:ut uirgini zona ſolueretˀ:ſubiugus deus ut uiro ſubiiceretˀ.dea ꝑma ut ſubacta ne ſe cõmoueret & cõprimeretˀ:& dea ptũda q̃ cõcuteret & penetraret.ite uenus & priapus.Iubebātˀ āt noua nupta ſup īgẽtẽ faſcinũ.i.mẽbrũ priapi ſedere:q erat in loco altiori quẽ indicat poeta inquiẽs:Torus a.ſtrati pẽdulũ & erectũ in qđ aſcẽdebatˀ gradibus ebore ornatis. Veſtis:ſtragulũ. Diſcriminat:diuidit & uariat lymbis & lineis aureis. Matrõa:q nuptā ſuſcipiẽs corõaret prohibieretq; limẽ calcare. Turrita:turriculis inſurgẽs & ornata. Vetuit:nuptā:legitur etiā uitāt:nā exẽplo quodā ſpõſā uitare docebat. Plantat.pede ultra exporrecto qđ quidẽ ei rõe plu:fieri tradit:qa q ꝑias mulieres rapuerũt:ſic eas domibus ītulerũt nõ īgreſſæ ſũt: an qa eo iuitæ īgredi uideri uolũt ubi pudicitiā ſũt amiſſuræ:an id argumẽto ẽ ipſa:nõ ſpõte ſed coactas domo egreſſas fuiſſe ſeruius ex uarrone dicit iõ nuptas limẽ nõ tāgere ne a ſacrilegio inchoarẽt ſi depoſituræ uirginitatẽ calcẽt rẽ ueſtæ.i.nũini caſtiſſimo cõſecratā.ſolebat ꝑterea noua nupta lupino adipe poſtes mariti ungere:ne qđ mali medicamẽti inferretˀ : ut pli.aitſolebat & mariti coma haſta diſcriminari:ſolebat & nuces ſpargere tāq̃ puerilibus rebus renunciās.Cingulũq; nouæ nuptæ ex lana ouis herculaneo nodo ligatũ uxori diſſoluebat : ominis gratia qđ herculanus.lxx.liberos reliq̃ſſet: ut auctor eſt Feſtus.iũgebātur āt in tenebris uerecũdiæ ꝑſertim cā ſeruādæ:auctore plutarcho.

¶OMNIBO. Fœdera.ſ.matrimonii. Sacris.ſ.nuptiarũ. Deos t.de antiquo more hoc tractũ eſt a poeta:nā in nuptiis thalaſſius inuocabatˀ qui græce υπ έρατος dicitˀ:hiſtoriā & cās ponũt Liui.& plu.Inſula.ſ.lanæ:nā noui ſpõſi ianua frõdibus & lauro coronabāt cādida faſcia lanea intercurrẽte.Iuue.Ornẽtˀ poſtes & gradi ianua lauro. Legitimæ fa.quæ.v.ſecũdũ leges multis rõibus erāt:uel ꝙ īpar numerus ſicut in pleriſq; melior eſt ita in nuptiis.par uero nũerus interualla ſuſcipit: & paritas repugnat & aduerſatur:uerbi cauſa quattuor repugnat:interuallũ inter duo & duo & paritas aduerſatˀ:qa quot primi duo:ſũt totidẽ & reliqui.& i hac parte duo:in illa duo ergo repugnat.īpar nũerus oio ſcidi nõ ꝑt:& ſi diuidatˀ aliqđ cõe utriq; reliquitˀ:uidelicet:v.ſi diuidatˀ duo & duo unũ reliquitˀ qui utriq; cõiũgetˀ ita ſignificat nõ poſſe diuidi uirũ ab uxore tāq̃ maſculus cũ fœia miſceatur uir ꝑnũerũ trinariũ:fœia p binariũ.nā uir ẽ ꝑfectior muliere:ſic trinarius nũerus ẽ ꝑfectior binario.maſculinus.n.ẽ nũerus trinarius:mulier uero binarius:nā trinarius nũerus ẽ ꝑfectior binario:in quo cõſtat ꝑicipiũ mediũ & finis:binarius uero ex ꝑicipio & fine cõſtat:iõ.v. faces itererāt nuptiis:uel alia rõ q a cũ ſignũ ſit pariẽdi no ꝑt mulier plus.v.nũero uno eodẽq; ꝑtu naturaliter parere poſtrẽo etiā quinq; deos ꝑ cari ſolebāt:& eos iuocabāt qui cõnubio cõiungebantur.ſ. Iouẽ adultũ:iunonem adultā: uenerem & dianā in primis:quā ad partus auxilium mulieres uocabant:unde Teren.iuno lucina fer opem. Gra

dibus eburnis:non habebat lecticam ſex ebore. Accliuis:inclinatus. Diſcriminat:uariat. Auro:non ueſtibus aureis.i.auleis aureis tectus non erat thorus. Frontem:ſponſæ. Corona turrita:quia matronæ:imponebant coronā nouæ nuptæ uerbenis floribus:herbiſq; factam. Turrita:quia incincinato capite eminens corona erat. Planta.i.cauerent:ne pede tangerent limen:tribus rationibus:quia nec Sabinæ raptæ a Romanis:cum domum ingrederẽtur uectæ ſunt ultra limen:quia ſponſæ inuitæ eo ingredi uidentur:ubi pudorem ſuum amiſſuræ ſunt aut certe ꝙ ſponſa domo patris ægreſſa:nec ad ſuos amplius reuerſura cum uiro perpetuo permāſura proficiſcitur:unde apud Ro.axẽ currus ferebant:pro foribus curruа comburebatur:ut intelligerent illic perpetuo habitandum eſſe.

Nõ timidũ nuptæ leuiter tectura pudorẽ
Luthea demiſſos uelarunt flãmea uultus.
Balthe⁹ haud fluxos gẽmis aſtrixit amict⁹
Colla mõile decẽs. hũeriſq; hærẽtia primiſ
Suppara nudatos cingũt anguſta lacertos
Sic ut erat mœſti ſeruās lugubria cultus
Quoq; mõ natos hoc ẽ amplexa maritũ.
Obſita funerea celatur purpura lana.
Nõ ſoliti luſere ſales. nec more ſabino
Excepit triſtis cõuitia feſta maritus.
Pignora nulla domus nulli coire ꝓpinq.
Iunguntur taciti cõtẽtiq; auſpice bruto.
Ille nec horrificā ſancto dimouit ab ore
Cæſariem.duroq; admiſit gaudia uultu.
Vt primũ tolli feralia uiderat arma
Intonſos rigidā in frontẽ deſcẽdere cāos
Paſſus erat. mœſtāq; gẽis icreſcere barbā
Vni quippe uacat ſtudiis odiiſq; carenti.

¶SVLPI. Non timidum:non uelauitˀſe flammeo.Flammeo enim amicitur nubens ominis boni cauſa quod eo aſſidue utebatur flamminica id eſt flamminis uxor cui nõ licebat facere diuortium.Erat autem flameũ uelum coloris flammæ. Luthea: Lutheus color eſt ruffus dilutior ut inquit Gellius. Pudorem timidum:ruborem quem trahit ex uerecundia miſta timiditate. Demiſſos inclinatos & uerecundos. Baltheus:zona bullis & gemmis ornata quæ prætioſam ueſtem incingũt. Monile: colli ornamentũ. Suppara:Supparus ut ait feſtus eſt ueſtimenum puellare lineũ quod ſubucula id eſt camiſia dicitur. Afranius dixit puella non ſum ſupparos ſi induta ſum. Nonius tradit ſupparum eſſe lintheum femorale uſq; ad talos pendens dictum quod ſubtus appareat. Poeta tamen per ſuppara indicat maniculaſ quæ a ſummo humero ad imum brachium anguſte producuntur. Herentia humeris:quæ in hærent & apparẽt in humerorum ſummitate. Anguſta:ſtricta Cingunt:circũdāt. Nudatos:ſeminudos quia anguſta. Lugubria mœſti cultus: luctum & ſqualorem erat enim ſordidata & pullata.Quoq; modo:eadẽ pietate & integritate. Purpura:ueſtis purpurea. Obſita:circundata. Ter.annis panniſq; obſitus. Sales ſoliti:ridicula dicteria q̃ dici in nuptiis ſolent. More ſabino:more feſcennino feſcennino feſcennini enim uerſus canebātur in nuptiis ex urbe feſcennina allati quæ a ſabinis trahebāt originem:ſiue ita dicti quia faſcinationem putabantur arcere.Catullus in epithalamio.Ite concinite in modũ nec diu taceat procax feſcennina locutio. Conuitia feſta:maledicta feſtiua. Excepit:audiuit.

Nulla pignora nulli filii Catonis & Martiæ. Coiere:conuenerunt. Auſpice:auſpex eſt qui præeſt nuptiis celebrandis idem dicitur & paranymphus:fœmina uero pronuba appellatur:Quandoq; uero auſpex eſt militiæ dux. Ille nec horrificā:Eodem horrore & ſqualore quo erat cato nuptias fecit. Horrificam:horridam & uenerabilem. Cæſariem:quam nutrierat. Duroq; admiſit gaudia:nõ tulit præ ſe lætitiam. Vt primum tempus:indicat ex quo fuit in luctu cato. Tolli arma feralia:geri bellum ciuile ſumptis armis. Rigidam:ſeueram. Increſcere:ualde creſcere. Vni quippe:Ratio quæ hunc habitum ſibi aſſumpſit. Vacat:uacuum eſt & decens. Studiis odiiſq; carenti:qui neq; gratia cupiditate aut ambitione:neq; odio mouebatur:ſed ipſo honeſto:

¶OMNIBO. Non timidum:quæ in nuptiis fieri conſueuerant apud priſcos:nihil celebratum fuiſſe commemorat in reuocatione huius matrimonii:dicit enim Martiam uelo flammeo non fuiſſe uelatam:flammeum uelum eſt quo noua nupta tegi ſolet ad celandũ pudorẽ : unde flāminea uxor flāminis ſacerdotis.illo utebatur cui nõ licebat facere diuortiũ:erat aũt crocei coloris:quo ut dictũ noua nupta tegebatur ut celaret pudorẽ : ſed eſt etiā alia cauſa ut in hiſtoriis legitur:flāmeo utebatur flāmina uxor flāmis cui flamini nõ licebat facere diuortiũ uſq; in ſenectutẽ : ergo ut perpetuā oſtenderent cõiunctionẽ futurā inter uirũ & uxorẽ hoc flāmeo utebantur. Geminis:ideſt gẽmatis fibulis. Fluxos amictus.i.fluentes:longos:& ſyrma trahentes. Monile:ornamentũ colli:a munio dicitur:quod pectus ambit. Suppara:ſupparus eſt puellare ueſtimẽtũ lineũ quod alio noie dicitur ſubucula:ideſt camiſia:quia ſub aliis ueſtimentis eſt poſita. Humeris hærentia:quia mulieres faciebant extremam horam ſuppari apparere in ſummis humeris & lacertos tegere:ut non nihil appareat in extremo lacerto:dicit ergo iſtis ornamentis:nõ tam exquiſite inſtructam fuiſſe Martiam Catonis:ac noſtræ matronæ diem ipſum conſumunt in ſe ornando. Sic erat: quemadmodum interfuerat funeri hortenſii paulo ante ſepulti ita ſe Catoni obtulerat. Mœſti cultus:quo comitata eſt hortenſii funus. Purpura : qui & ſi purpuram habebat : tamen atra ueſte tegebatur. Funera luna:ueſte ferali:quæ funeſtis conueniret. Non ſoliti lu.ſales:non uerſus ioculares auditi ſunt:quos iactabant in ſponſos:ut nimiam lætitiam tẽperarent. Sales:ioculares uerſus. Feſta conui.i.ioculatoria:quæ iactabant in ſponſos & ipſos mordebant uerſibus tā in urbanis:ut lætitiā temperarent. Pignora.ſ.conuenerunt:ideſt nulli affines utriuſq; familiæ interfuerunt. Iunguntur taciti.ſine ſtrepitu & cantu tibiarum. Auſpice bruto:ad antiquam conſuetudinem reſpexit:nam ſicut Cicero in li.de diuinatione ait. Maiores quondam:nil publice quidem priuatim ue gerebant niſi auſpicatu:quem morem nunc in his nuptis declarat ſicut & Iuue. Veniet cum ſignatoribus auſpex:omiſſa te nomen tantum declaratur:quia ſatis fuit intereſſe nuptiis nomen auſpicis:auſpicium uero captare non poterant. Ille cato in hac renouatione matrimonii non iuſſit ſibi tonderi barbam:nam graui mœrore afficiebatur : ꝙ intelligeret bella ciuilia futura. Horrificam:quia horrorẽ in uultu oſtendit intuẽtibus. Duro.i.ſæuo uultu nullam huma

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA

nitatem oſtendens. Vt primū:dicit cauſam cur permiſerat creſcere crines & barbam. Rigidam.i.aſperam fronten deſcenderāt crines. Mœſtāq;.ſ.erat paſſus barbam creſcere:quæ mœrorē ſignificat. Vni ſolus:cato erat qui poſſe apte humani generis lugere miſeriam:quæ inſtare uidebatur expers erat ipſe cupiditatis : nec huic magis q̄ illi fa batſed communem tātummodo reip.utilitatem ſeruabat. Vui ua.i.licet ipſi Catoni. Odiis.ſ.inimicitia:quia ne amore nec odio cuiuſq̄ mouebatur cato:uacuus erat enim omni perturbatione mentis:

Humanū lugere genus.nec fœdera priſci
Sūt tentata tori.iuſto quoq; robur āori
Reſtitit.hi mores hæc duri imota catonis
Secta fuit.ſeruare modū finēq; tenere
Naturāq; ſequi.patriæq; ipendere uitam
Nec ſibi ſed toti genitū ſi credere mundo
Huic epulæ uiciſſe famē.magniq; penates
Submouiſſe hyemē tecto ꝓtioſaq; ueſtis
Hirtā mēbra ſuper romani more quiritis
Induxiſſe togā.ueneriſq; huic maxim⁹ uſus
Progenies urbi pater eſt urbiq; maritus
Iuſtitiæ cultor rigidi ſeruator honeſti.
In cōmune bonus.nulloſq; catonis i actu
Surrepſit.partēq; tulit ſibi nata uoluptas
Interea trepido diſcedens agmine magnus
Mœnia dardanii tenuit campana coloni
Hæc placuit belli ſedes.hic ſūma mouentis
Hoſtis in occurſū ſparſas extēdere partes
Vūbroſis mediā qua collibus apœnin⁹
Erigit italiam.nullo quæ uertice tellus
Altius itumuit.propiuſq; acceſſit olympo
Mōs iter geminas medi⁹ ſe porrigit unda

❡SVLPI. Nec fœdera priſci:nec cum uxore rem habuit:tan taq; fuit abſtinentia: ut etiam ab honeſta ſibi uenere tempera uerit. Robur:conſtantia & continentia. Hi mores:De uita & moribus Catonis catilinam Saluſtii lege. Secta:inſtitutum & habitus animi dicta a ſeco quod ē ſequor & ten eo:græce hereſis dicitur. Immota:cōſtans. Modum:modeſtiam. Tenere: intelligere & proſpicere Naturamq; ſequi:qua duce ut inquit Cice.errare non poſſumus. Patriæq; impendere uitam:id eſt mori pro patria:pro qua ut Cice.ait uir bonus nō dubitet mortem occumbere modo ſit ei profuturus. Nec gēitum ſibi:nec natū ad ſuam utilitatem. Huic epulæ:laus a temperantia:Nā ut ad Herennium Cicero ait Eſſe decet ut uiuas non uiuere ut edas.Eſtq; uetus Socratis dictum ut Seneca ait:Ed e citra crapulam & bibe citra ebrietatem: Viciſſe famen:pellere famen nō oblectare ſe. Magniq; penates:domum habebat paruam non ad luxum & delitias : ſed ad uſus uite neceſſarios & ut eſſet ab hymbribus tutus: Hyrtam.aſperam & piloſam. More quiritis romāi: more illorum ſabinorum qui facti fuere ciues romani. Quirites enim a curibus ſabinorum oppido dicti ſunt:qui Romuli tempore in urbem habitatum ſe contulerunt. Veneriſq;:huic ſolū coibat ut filios procrearet. Pater urbi:fouebat enim & pientiſſime utebatur. Maritus:fidus cuſtos & ſocius Rigidi honeſti:ſeueræ uirtutis. Quippe ut ait ſaluſtius:Huic ſeueritas dignitate addiderat & paulopoſt: At catoni ſtudium modeſtiæ decoris:ſed maxime ſeueritatis erat. In commune:erga remp.& omnis homines. Subrepſit:ſubintrauit nunq̄ enim in ſua uita & in actibus ſuis uolupꝛates admiſit. Nata ſibi:nam inficere eum nō potuit. Interea:perterritus pompeius falſo nuntio:breui cæſarem eſſe romam uenturum fugam ex urbe arripuit capuam ubi cum ſenatu ſe confirmauit atque collegit conſtituens legiones quas antea acceperat a cæſare:in apulia hybernantes contra cæſarem mittere : qui Arretium piſaurum fanum & anconam ſingulis cohortibus in occupauerat. Trepido agmine:timido impetu & motu uel multitudine. Mœnia cāpana: Capuā quā capis troia fertur ædificaſſe ut indicat ſuetonius & Vir.i.x. & capis hinc nomen cāpane ducitur urbi. Alii capuā dictā uolum cāporū latitudine:alii a capi.i.falconis augurio. Extendere partes:mittere & diuidere cohortes & copias. In occurſum hoſtis:contra cæſarē mouentē bella. Apœninus:mons qui per mediā & uniuerſam italiā in longū extēdit Qua erigit:liguriā Galliā heturiā umbriā picenos Brutios & marſos intelligit. Nullo uertice:nullo monte & altitudine. Intumuit propius olympo:erexit ſe uicinus cœlo. Mons:inter Apœnini mira deſcriptio:cuius dextram partem eſſe dicit ad tyrrenum mare meridiemq; conuerſam ſiniſtram uero ad hadriacum.

❡OMNIBO. Priſci thori.i.nec uoluit cū uxore cōcūbere. Iuſto amori:nā tāto robore animi fuit Cato:ut etiā legitimū amorem prætermitteret. Robur.i.fortitudo animi. Iuſto:legitimo:matrimoniali. Immota:ſtabilis q̄ cōcuti nō poterat. Seruare modū:laudat eū a modeſtia quæ eſt quaſi firmamētū & ſolida uirtus:ex ea naſcitur moderatio quæ tēperat omnia in dictis aut factis & in cæteris officiis: Naturāq; ſequi:hoc idē Cice.ait primo officiorū quod a Catone præclare ſcriptū eſt Nō nobis ſolū nati ſumus:ſed etiā ortus noſtri partē patria partē amici uendicāt deinde infra in quo debemus naturā ſequi tāq̄ optimā ducē:nā ſequi naturā eſt impēdere uitā patriæ. Genitū.i.nō ſibi ſoli natū eſſe. Huic epulæ:comedebat ipſe cato ut uiueret:nō uiuebat ut comederet:ſecundū illud Virgilii poſtq̄ exempta fames epulis ſignificat ipſos comediſſe q̄tū ſatis erat. Magniq; penates:ſignificat ipſum in ædificiis ſeruaſſe cōtinentiā:nā cōtinētia eſt per quā appetitus cōſilio & ratione imittitur:ea eſt cū rationi appetitus obtēperat. Summouiſſe hyemē tecto.i.ut tātū haberet ædiū:q̄tū ſatis eſſet defendere ſe a frigore & uento. More quiritis:more ro.ciuis quirites dicti ſunt ro.a curibus ciuitate ſabinorū : nā id ſtatuit primū rōulus ut ſe gratificaretur Tatio & cæteris ſabinis:quos in partē regni acceperat. Hyrtā togā.i.piloſam aut hypallage eſt pro induxiſſe togā ſuper hyrta mēbra. Veneris huic:ipſe tātū ueneri indulgebat q̄tū ſatis erat ad procreandā ſobolē. Vrbi pater:quia ipſe patriæ libertatē defendebāt:& in eo ſuper occupatus erat:ut nullius opes plus ualerēt q̄ reſp. Vrbiq; maritus:ſignificat pietatē in patriā:quæ eſt iuris naturalis pars:nā ſex ſunt partes iuris naturalis:uidelicet iuſticia pietas:gratia:iudicatio:uirtus:obſeruantia. Iuſticiæ cultor:unde poſt ſpeciem continuo poſuit genus ſic Vir. εὐτα ξίαν:ideſt bonum ordinem ſeruauit:ubi dicit de Aenea quo iuſtior alter : nec pietate fuit nec bello maior & armis nam primo iuſticiam tetigit:quæ eſt genus:deinde ad ſpeciem deſcendit ideſt pietatem. Rigidum dicitur rectum

& q̄ flecti non poteſt ulla animi perturbatione. In commune bo.quia proprium innocetis eſt omnibus prodeſſe nulli nocere. Nata uoluptas.i.naturalis uoluptas:quæ naturalis eſt homini.ſic cupiditas & libido: non ſolum ueneris ſed etiam aliarum rerum quæ uulgo appetuntur ut diuitiarum & honorem nullam partem habent in Catonē ini micum uoluptatum omnium. Nata.i.naturalis. Subrepſit.i.clam irrepſit:quia titulationibus quibuſdam uidetur irrepere uoluptas cum ſenſus naturæ flectitur. Partemq;:quia nulla cupiditate flecti poterat. Interea cum tanta eſſet in urbe trepidatio quantam ſuperius Luca.deſcripſit:iam pompeius ex urbe trepidus diſceſſerat:& in campaniam uenerat ubi comparato exercitu caſtra poſiturus erat obſeruans quid nam cæſar facturus eſſet ut illi uenienti in italia occurreret. Magnus:pompe.nam maximo rex omnium metu uerſatur pompe. Trepido:feſtino & timenti ſimul. Dardanii:coloni.i.capuæ a capy:nam capys cum ænea troiano in italiam uenit:de quo Virg. At capys hinc nomen campanæ dicitur urbi. Hæc ſedes.ſ.campana. Placuit.ſ.pompe: Hinc:ex campania. Summa mouem.i de ſumma rerum pugnare paranti. Sparſas partes.ſ.ne qua parte cæſar poſſet in italia uenire:quin obuios haberet. Occurſum.i.ut occurret hoſti cæſari. Vmbroſis : nunc deſcribit locum ubi caſtra pompeius poſuerat expectaturus & obſeruaturus quid cæſar faceret: placuit pompe. extendere ſparſas partes ea parte qua appeninus mons omnem italiam mediam umbroſiſ collibus ſene galiam atq; campaniam mediam diuidenſ ſcabroſis & cliuoſis collibuſ in finem campaniæ tendit. Vmbroſis col. quia ſcabroſis finibus appēinus in finem campaniæ tendit. Nullo uer.a nulla parte. Olympo.i.cœlo ut ibi tuto loco caſtra poneret. Mons: de hoc appenino loquitur dicens quomodo italiam omnem mediam diuidit. Geminas un.hic monſ ea parte qua tendit in longum mediam diuidit italiam a dextera parte mare inferum ſpectat a ſiniſtra ſibulum uſq; fretum progreditur.

Inferni ſupiq; maris:colleſq; cohercēt
Hic tyberina uado frāgētes æquora piſſæ:
Illinc dalmaticis obnoxia fluctibus ancon
Fōtibus hic uaſtis imenſos cōcipit āmes:
Flumina q̄ in gemini ſparſit diuortia pōti:
In leuū cecidere latus : ueloxq; methaur⁹
Cruſtumiūq; rapax. & iūctus ſapis iſauro.
Sēnaq;. & adriacas q uerberat aufid⁹ ūdaſ
Quoq; magis nullū telus ſe ſoluit i amnē
Eridanus fractas deuoluit in æquor ſiluas
Heſpiāq; exaurit aquis.hūc fabula primū
Populea fluuiū ripas umbraſſe corona
Cūq; diē ꝓnum tranſuerſo limite ducēs

❡SVLPI. Inferni.tyrrheni quod eſt ab inferiori italiæ parte Nā orbis terræ in meridiē pendet. Superi : hadriaci. Hinc a dextra. Frangenteſ æquo. apud q̄s frāgit mare tyrrhenū in locis uadoſis & nō profundus. Piiæ:dictæ a piſa oppido in achaia unde ſunt oriunde: Neſtoris.n.milites ab ilio renauigantes illuc delati eas condidere. Coherent col.ſtringunt ipſam italiā quæ ut ait mela tota anguſta eſt & alicubi q̄ unde cœpit anguſtior plinius eā frondi quercus comparat. Ancon : oppidū in piceno ad hadriacum mare cuneto promontorio oppoſitū dictūq; ab ancon quod eſt cubitus: eſt enim in ipſo littoris flexu. Obnoxia repercuſſa & quæ fugere fluctus nō poteſt. Dalmatios: a dalmatia uenientes quæ macedoniæ regia eſt contra hadriacū mare ſpectans. Hic:mons. Concipit amnes:gignit fluuios: In diuortia : in diuerticula & in diuerſa maria quæ quaſi diuortio id eſt diſcordia & diuiſione quadā ſunt ſeparata. Gemini ponti hadriaci & tyrrheni. Methaurus umbriæ fluuius Cruſtumiū: haud longæ ab arimino. Rapax.uelox. Sapis ciſalpinæ galliæ fluuius ſenogalliā urbē ſubterlabens : iuxta quē & iſaurus eſt. Senna:galliæ flumen. Auſibus: apuliæ amnis ex hirpinis oriens montibus Canuſiū præterfluit. Verbera: quia uiolentus exit. Quoq; magiſ:padus etiā quo nullus eſt maior in terris cecidit i læuū latus. Eridanus:fluuius qui & padus:ab eridano rege:ſiue a phætōte qui dicebatur eridanus dictus eſt. Deuoluit ſil.eius uiolentiā indicat:nā cū aggeres riparū egreditur. Cū ſtabulis armenta trahit ut ait maro: Exhaurit heſperiā.Quicquid.n.aquarū eſt italia ſecū uidetur arripere. nā multa in eū influunt flumina: Fabula.fama ſupple eſt: uidelicet hunc fluuiū primū in ripis ſuis habuiſſe popu.arbores.alluſitq; ad phætontiadas phætontis ſorores:quæ cū lugerent fratrē a Ioue ꝓcipitatū in arbores uerſæ fuerunt.phæton.n.phœbi ex climene filius impetrato a patre curu ſolari:cū eū regere ignoraret:& mundū fluminibus deſiccatis ſolo pado relicto combureret a ioue fulminatus eſt. Diē pronū:ſolē præcipitē. Tranſuerſo limite : nō recta uia euntem.

❡OMNIBO. Inferni.i.tyrrheni. Super.i.adriatici. Colles:qui in italia ſint utrinq;. Tyrrhena uado primo quidem hic mons appeninus nō nihil tendit in boreā:deinde urgens in auſtrū tyrrhenū mare ſpectat:& lucā ciuitatē:lucam.piſas:piſtoriumq; : & florentiam nobiliſſima thuſciæ ciuitatem ad meridiem linquit hic tandem in modum cubiti flectens ceu. portus ſui partem in adriaticum mare iaciens promontorium facit in cuius promontorii extremitate ſyracuſani tyrannidem dionyſii fugientes urbem anconam condidere. Hinc:ab hac parte. Tyrrhena æquora:quia non nihil in boream tendit. Illinc:ab ea parte. Ancon obnoxia.ſ.eſt.i. ſubiecta. Dalmaticis fluctibus. ubi ſunt populi hiſtriæ. Fontibus hic uaſtis:nunc dicit de appenino multos fluuioſ diſcendere:& alios quidem in ſuperum mare alios in inferum defluere. Hic.ſ.appeninus. Concipit.generat. Gemini ponti.i.inferi & ſuperi maris. Methaurus.flu.ē qui præterlabit̄ fanū oppidū.q̄a ibi fortunæ fanū fuit:iō fanū eſſe appellatū uolūt. Cruſtumum flu.qui ꝓterlabit̄ ariminū.Sapis:flu.qui ꝓterlabit̄ cæſenā. Iſaurus:flu.q ꝓterlabit̄ piſaurū. Senna: flu. q ꝓterlabit̄ ſenegaliā:quæ ſinus galliæ dicitur. Aufidus:fluuius eſt cannarū: ubi hannibal exercitū romanū deleuit. Vndas adriacas hunc fluuinm mons appeninus effundit in adriaticū mare & galliā ciſalpinā reſpicit : Quoq; magis nullum.ſ. conſpicit ab hac parte. Soluit ſe in nul. am.i.non capitur ullo amne. eridanus græce padus latine dicitur eridanus ut nonnulli uere ſentiunt dictus eſt eo q̄ circa padum paſcua optima ſunt & ouibus oportuna ab ἔριον lana & Δανεῖον lucrū:unde daniſtæ appellantur fœneratores lucri. Tellus ſoluit.quia oēs italiæ fluuii in padū deriuant̄. Fractus ſyl. Virg. Fluuiorū rex eridanus cāpoſq; per omnes: cū ſtabulis armenta tulit. Heſperiāq; ex aquis:quia omnes pene italiæ fluuii deriuantur ie illum. Fabula.ſ.eſt dicit notā eſſe fabulam phætontis filii phœbi & Climenes qui

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

decidit i padū:dicit ergo phætōtē currū duxiſſe haud procul a terra:a deo ut omnes fluuii nimio calore ſolis deficcauerit:ſed ſolus eridāus tāto calori reſtitit ut deſiccari nequerit ex quo magnitudinē illius amnis oſtendit. Coronā popu.quia circundatæ ſunt ripæ padi his arboribus in coronarū modū. Phætō:filius ſolis:eſt autē dictio triſyllaba Varro per ſynaliphen protulit.Quū te flagranti flumine phæton. Ducēs diē pronū: quia neſciebat regere paternos currus. Pronū:procliuē in terrā uergentē. Tranſuerſo limite:nō recto quo ire conſueuerat.

SVLPI. Flagrantibus loris:habenis & curru ardentibus.

Succedit phæthon flagrātib⁹ æthera loris:
Gurgitibus raptis penitus tellure peruſta
Hūc habuiſſe pares phœbeis ignib⁹ undas
Non minor hic nilo: ſi non p plana iacētis
Aegypti libycas nilus ſtagnaret arenas.
Nec minor hic iſtro:niſi q; dū pmeat orbē
Iſter caſuros quælibet æquora fontes
Accipit: & ſcythicas exit nō ſolus ī undas
Dextriora petens montis decliuia tybrim
Vnda facit:rutubamq; cauū: delabitur inde
Vulturn⁹q; celer:nocturnæq; editor auræ
Sarnus: & umbroſæ lyris p regna maricæ
Veſtinis impulſus aquis:radēſq; ſalerni
Culta ſiler: nullaſq; uado q macra morat
Alnos uicinæ percurrit in æquora lunæ.
Longior educto qua ſurgit in ae ra dorſo,
Gallica rura uidet: deuexaſq; aſpicit alpes:
Tūc ūbris marſiſq; ferax, domi t⁹q; ſabello
Vomere piniferis āplexus rupib⁹ omnes
Indigenas latii populos.non deſerit ante
Heſperiam ꝗ cum ſylleis clauditur undis

Succendit:combuſſit. Raptis: deſiccatis. Pares undas ignibus:quia tāto æſtui reſiſtere potuerunt. Nilo:ægypti fluuio.

Stagnaret:inundaret & in fortunam ſtagni redderet. Libycas:quas ſecum ex libya trahit. Extenditur enim nilus per ægypti planitiem in maris ſimilitudinem non tamen quod habet plus aquaum ꝗ ipſe padus. Iacentis:accuſandi caſus eſt.

Iſtro.iſter qui & danubius dicitur ex iugis arnobæ germaniæ montis oritur ſexaginta fluminibus: augetur & mergitur in euxinum ſex hoſtiis ſiue ſeptem ut alii tradunt: Permeat:circuit. Fontes. flumina. Quelibet:circa quæ uagatur. In undas ſcythicas:in mare ponticum. Dexteriora petens. Aquæ quæ ab apœnini dextra cadunt hæc conficiunt flumina. Tybrim:qui tuſciam ab umbris ſabinis & latinis diſterminans in tyrrhenum exit. Rutubam:ex apœnino in tybrim fluentem non deſunt qui dicunt promontorio moneco in finibus ligurum eſſe propinquum. Cauum: propter riparum altitudinem. Vulturnus. qui in ſannio oriens per campaniam ſaxa rapiens labitur & capuam alluit. Sarnus: campaniæ fluuius ad oppidum ſannum qui quicquid in eo cadit cum mora durat in ſaxum: & prope ſtabiam mare tirrhenum ingreditur

Nocturnæq; editor auræ:obſcuri aeris emiſſor.eſt enim ea natura ut & ipſe paludes quas in planitie facit ſupra pompeianū nebulas gignant. Lyris:non longe a ſora naſcens & ſibrenum accipiens & terum ſragellas præterit:mynturnaſq; diuidit & effuuit in tyrrhenum. Impulſis aquis ueſtinis: in quem influunt:flumina ueſtinorum.ſunt autem ueſtini marſis campanis ſannitibuſq; contermini & ad ſinueſſam uſq; & phalernum exporriguntur ut docet liuius lib.x.altera in ſaltu ueſcino phalernum contingente agrum &. ſunt & alii picentibus & marſis coniuncti. Marice: matica nympha latini mater i mynturnenſiū littore templū celeberrimū:a qua & oppidū nomē accepit.Hora.& innantē maricæ littoribus tenuiſſe lyrim. Vmbroſæ ſiluoſæ. Siler:lucaniæ fluuius ſalernum præterit dicitur & ſilarus.ſilius lib.octauo: nunc ſilarus quos danutrit aquis:quo gurgite tradunt duritiē lapidū merſi moleſcere ramis. Culta:arua. Macra:hic per ligurum montes iuxta lunā i effluit tirrhenū:& eſt innauigabilis quia uadoſus & præceps. Moratus alnos nullos: nullā retinens nauim luna uero eſt etruriæ oppidū nobiliſſimū portu celeberrimo & metallis abundans. Longior:ea qua magis longus erigitur. Dorſo:longa ſummitate. Gallica rura uidet:deſpicit galliā tranſalpinā. Alpes deuexos:montes inclinatos & pendulos. Vmbris:umbri dicta q; hymbribus ſuperfuerit:contermina eſt etruriæ & piceno:hancq; Rauennam uſq; protendi conſentiunt omnes. Marſi populi montani ſabinos umbros hermicos attingentes. Ferax abundans. Domitus:aratus. Sabellos:ſabelli populi ſunt qui & ſammites dicuntur auctore ſtrabone & pli: Rupibus piniferis monte ferente pinus. Indigenas:natiuos ab eo indigenæ enim ſunt qui eo in loco geniti ſunt & nō uenerunt aliunde.igitur per indigenas habitatores antiquos accipimus. Nō deſerit: nō prius terminatur ꝗ peruenerit in ſiculū mare ad rhegiū ubi italia in duo cornua ſciſſa eſt:reſpicitq; altero ſiculū pelagus: altero ionicum.

OMNIBO. Loris.curribus partē pro toto: Flagrantibus loris.i.ardenti curru. Gurgitibus raptis:nimio calore deficcatis. Penitus tel.pu.qui a penitus ardebat:& tantū calorē ſolis ſubſtinere nō poterat. Pares um.phæ.igni quia ſolus calori reſtitit. Nec minor:nō minor etiā padus nilo niſi q; nilus maior uidetur: quia quotannis uniuerſū inundat ægyptū & eā fecundiſſimā facit. unde nilus quaſi νεοϊλὺς nouus limus. Aegypti iacentis per plana.quia ægyptus in plano poſita eſt:unde inter ſcythas & ægyptios maximum certamen fuit:qui nam priores nati eſſent ægyptii ſe primum his rationibus natos dicebant:q; illa regio eſſet temperatior:& per conſequens ubi aer tēperatior eſſet ubi primum etiam gēus humanum natum fuiſſe.At uero ſcythæ contra dicebant cum ſe prius natos aſſererent non fieri poſſe hoc:ſed cum ſit humilis ægyptus & in plano iacet:ideo poſtremum fuiſſe quæ a fluctibus maris derelicta fuerit:nam cum primum deus elementa & aquas a terra ſeparauit:primo regionem ſuam i.ſeptentrionem quia altior eſt a mari deſtitutam fuiſſe:& ideo ibi primum homines natos eſſe. Stagnaret:quia facit ægyptum omnem nilus eſſe ſtagnum tum cum inumdat eam. Nec mi.hoc iſtro:nec padus minor eſſet iſtro niſi q; iſter ante ꝗ i mare ueniat omnes undiq; amnes comprehendit : hic fluuius alio nomine Danubius dicitur.per ſexaginta amnes capiens ſeptem hoſtiis in pontum influit. Non ſolus: quia ſexaginta amnes accipit.&.vii.hoſtiis in pontum infuit ſiculum.

Dexteriora petens.nunc.d.a.dextera parte quos flu. habebat. Tybrim. tyberis a dextera parte ex hoc monte de

ſcendit Thuſciam uerſus Rutubamq;.ca.i.profundum flu.qui in finibus liguriæ labitur. Vulturnus flu.eſt qui præterlabitur capuam. Nocturnæ edi.au.ſar.ſarnus flu qui præterfluit Veſeuum campaniæ. Et oſtendit naturam huius flu.qui nebulam craſſam & obſcuram facit ut noctem immitari uideatur. Lyris:ē flu.inter pompeios & Vulturnus labens iuxta minturnas. Maricæ um.i.ſyluæ a marica nympha latini matre quæ templum habuit in ripa lyris.

Veſtinis aquis.ſ. auctus curſu ab aquis quæ defluunt a ueſtinis populis:nam lyris quem antea clanin appellabant labitur aet agros ueſtinorum. Culta.i.arua. Salerni:qui mons ferme in uiſceribus ſuis Beneuentum habens in ſalernum reſpicit. Salernum:oppidum campaniæ dictum a ſilere anne per ἀντίφρασιν.i.mutatam litteram. Macra:dictus a proprietate rei quia macet eſt flu.per pontremultum labens quia tam rapide humiliter fluit ut etiam naues ſuſtinere non poſſit. Nullas al.i.naues. Longior ed .i. ab aquilone reſpicit padum & galliam omnem ciſalpinam. Surgit:attollitur in aerem. Gal.rui.i.galliam ciſalpinam. Deuexas: inclinatas alpes pars altior apœnini ab aquilone padum proſpicit deinde mantuam. Parmam Regium paduam & alia oppida longior hoc dicit quod & ſuperius dictum eſt quomodo apœninus in modum cubiti ſe flectens : uel partem ſui potius in adriaticum mare uergens promontorium facit: in cuius extremitate ueteres græci urbem anconam condidere poſt uero firmum picenum: Auſulum Marſos pelignos reſpicit:deinde alterum flexum faciens altiſſimus uerticibus garganeis appellatis in adriaticum mare influens maſſiliam ciuitatem amplectitur. Ferax.ſ. apœninus abundans : quia ibi ſunt populi fertiliſſimi.Nam Vmbria & Marſia abundantiſſimæ regiones ſuere. Sabello.i.ſabino in eam partem uergens. Piniferis.i.ferentibus pinus. Indigenas.i.inde genitos. indigenæ dicuntur qui non aliunde uenerunt: ſed inde nati ſunt ubi habitant a græcis αὐτόχθονες .Non deſerit ante:ut ante dictum:habet fere in uiſceribus beneuentum.

Sale nos:lucanos:denec extremum italiæ oppidum rhegium reſpicit.ubi,a peloro diuiſus a dextra ſyllam facit:

Non deſerit heſ.non terminat aute italiam. Sylleis undis:nam qua parte aſſiduis maris fluctibus clauditur.ibi ſtatim ſyllam facit a dextero latere.

Extenditq; ſuas in templa lacinia rupes
Longior italia.donec cōfinia pontus
Solueret icūbēs: terraſq; ſpelleret æquor:
Ad poſtq; gemino tellus eliſa pfundo eſt.
Ex tremi colles ſiculo ceſſere peloro.
Cæſar ī arma furēs:nullas niſi ſanguie fuſo
Gaudet hre uias:q; nō terat hoſte uacātes
Heſperiæ fines: u acuoſq; irrupat ī agros:
Atq; ipſum nō perdat iter. cōſertaq; bellis
Bella gerat. nō tam portas intrare patētes
Q uā fregiſſe iuuat,nec tā patiēte colono
Arua premi ꝗ ſi ferro populetur & igni.
Conceſſa pudet ire uia ciuemq; uideri.
Tunc urbes latii dubiæ. uarioq; fauore

SVLPI. Templa lacinia:iuno lacinia in calabria colebatur in templo ditiſſimo atq; ſanctiſſimo quod ei conſtituit hercules lacinio latrone illic occiſo.lacinium etiam promontorium eſt ibidem prope petiliam & erotonem. Pōtus:mare ionium & ſiculum. Solueret con.diſſolueret uicinitatem. Tellus italia coniuncta ſiciliæ. Eliſa:excluſa ſiue ſubmerſa: nam ut in tertio inquit.Quo mare tellure ſubitis aut obruit undis aut ſcidit.Et Strabo ait ui terremotuum auulſam fuiſſe. Gemino: profundo tyrrheno & hadriaco. Extremi col.ultima pars apœnini.

Ceſſere:in ſortem uenere:quoniam annexi ſunt peloro ſiciliæ promontorio qui denominatus eſt a peloro nauis hannibalis gubernatore illic ſepulto: Virg.lib.iiii. de hoc loco ſic ait. Venit medio ui pontus & undis Heſperium ſiculo latus abſcidit arua q; & urbes littore diductas anguſto iterluit æſtu. Cæſar in ar.fu. qua ui & impetu cæſar irrueret narrans poeta metum ciuitatum explicat: ut & pompeiana præſidia ſunt ex diuerſis locis eiecta. Furens.ſ.uenti ſimilis & ſeuiens. Vias: aditum.

Quod non : ordo eſt non gaudet q;. Terat: uaſtet. Vacātes hoſte.in quibus præſidia pompeiana non erant. Vacuos:ſine hoſte. Non perdat ipſum iter:non ueſtat agros quacunq; itinerat. Conferta:connexa:& uno nondum finito inciperet aliud: Patentes:amice apertas. Nec tam pa.co.ar.præ.nec tam q; tranſeat per agros oppidorum permiſſu:maler.n.illos uaſtare. Populetur:deſtruat. Pudet:ardebat enim omnia uiolenter potius agere. Ciuem: amicum romanum. Tunc ur.urbes inquit breui defecturæ & cæſarem ſeſe muniebant ut in hoſtem.

OMNIBO. Suas rupes in templa lacinia:ideſt promontorium lacinium ubi eſt templum Iunonis laciniæ:ubi Hercules ſuperato lacinio latrone templum condidit in honorem Iunonis : & de nomine laciniæ iunonis lacinium appellauit.eſt autem promontorium haud procula petilia. Longior italia.A pœninus eſt longior ꝗ ſit italia:quia in Siciliam uſq; tendit uel uerius totam continens italiam terminat: quod Virgi.oſtendit: Hæc loca ui quondam & uaſta conuulſa ruina Diſſiluiſſe ferunt cum protinus utraq; tellus una foret:id eſt italia & ſicilia ſimul coniunctæ erant. Incumbens:ſcilicet apœnino qua parte cum ſicilia iungebatur italia. Confinia: ſcilicet italiæ atq; ſiciliæ.

Terras:uidelicet hinc terram ſiciliæ:hinc italiæ. Gemino profundo:ſiculo & adriatico mari. Ceſſere colles peloro:quia parte ſiciliæ pelorus terminatur & a parte italiæ apœninus. Cæſar in arma: Cæſar poſtquam ſenſit pompeium relicta urbe in campaniam cum ſuis copiis profectum caſtra poſuiſſe uim & imperium Cæſaris oſtendit lucanus.dicit enim illum nihil magis queſiuiſſe ꝗ ut uires ſuſciperet nulloſq; tandem ibi populos armatos inueniret:ut uiribus magis ꝗ uoluntate uinceret. Furens hoc perpetuo facit poeta pompei partes extolit: Cæſarem acerbiſſime inſectatur:non inſpecta ueritate. fuit enim clementiſſimus & humanitate uſq; ad pœnitentiam cunctos ſuperauit. Terat hoſte uacantes: id eſt non gaudebat populari terras hoſte carētes : immo hoſtibus plenas. Terat: uaſtat populet. Atq; ip.nō per.iter.ſuicendo nō perdat iter.quia niſi uinceret perdere uideretur. Conſertaq; bellis bella gerat.i.bella bellis inferre.nā finis unius belli principiū ē alterius. Fregiſſe.ſ.uiolentia armorū. Pati colo.i.uolente populo. Ciuemque uideri.quia non ciuis ſed hoſtis uult uideri Cæſar. Tunc urbes populi licet uiderent non poſſe tantum Cæſaris impetum ſuſtinere. muniebant tamen ſua quiſque oppida & parati erant defendere

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

quoad uires haberent. Tunc tempore,quo ita cæſar craſſabatur per italiam. Dubiæ:incertæ quid facerent. Varioq; fauore:quia hinc cæſar timore trahebat eos: inde pompeius terrebat uctoritate ſenatus qui bellum iuſtum,contra Ceſarem mouere uidebatur.

Ancipites quos primo terrore ruentis

Ceſſuræ belli: denſo tamen aggere firmāt
Mœnia: & abrupto circūdāt undiq; uallo:
Saxorūq; orbes: & quæ ſupeminus hoſtē
Tela petant altis murorū turribus aptant.
Pronior i magnū populꝰ pugnat q; minaci
Cū terrōe fides ut cū marē poſſidet auſter
Flatibꝰ horriſōis hūc æquora tota ſequūt.
Si rurſus tellus pulſu laxata tridentis
Aeolii tumidis immittat fluctibus eurum
Quanuis icta nouo uentū tenuere priorē
Aequora,nubiferoq; polꝰ cōceſſerit euro
Vēdicat ūda notū.facilis ſed uertēr mētes
Terror erat dubiāq; fidē fortuna ferebat
Gens etruſca fuga trepidi nudata libonis.
Iuſq; ſui pulſo iā pdidit umbria thermo.
Nec gerit auſpiciis ciuilia bella paternis.
Cæſaris audito conuerſus nomine ſylla.
Varus ut admotæ pulſarunt auximon alæ
Per diuerſa ruens neglecto mœnia tergo
Qua ſiluæ,qua ſaxa fugit,depellitur arce
Lentulus eſculea,uictor cedentibus inſtat

SVLPI. Ancipites:incertæ cui faueant:& inſtabiles Cæſſuræ:defecturæ deſituræ. Primo terrore: primo metu. Denſo aggere:ſpiſſis monumentis ſe præparant & muniunt. Abrupto: eminenti erecto. Saxorumq; orbes:rotunda ſaxa q̄ tormētis emitterent. Super:deſuper & loco eminentiori. Petant eminus: feriant a longe. Tela: ſagitas haſtas ſaxa & quicquid longius iaci poteſt. Aptant componunt. Pronior:inclinatior populus: populi ſynechdoche. Pugnatq; minaci cum terrore fides: nam fidus quidem erat,ſed metuebat cæſarem: rixabant ergo metus & fides. Vt cum mare: Auſter pompeio mare populus:Eurus cæſari. Comparatur:curſuſq; maris fidei populorum. Poſſidet: perflat. Horriſonis:cum horrore ſonantibus.

Rurſus: contra. Tellus:ſtrōgile in qua regnauit Eolus & in q̄ eſt uētorum antrum. Laxata:aperta. Pulſu tridentis: iactu ſceptri:quo eolus uentos emittit. Vir. Conuerſa cuſpide montem impulit in latus. Vtitur autem eolus tridente ſicut Neptunus. Fluctibus:in mare. Nouo:euro. Tenuere: ſecuta ſunt.

Nubiferoque polus: quanuis eurus pulſo noto aerem poſſideat: tamen mare ſecundum notum ſe mouet & tenorem priſtinum ſeruat. Polus:aer nunc. Vendicat:acquirit & retinet. Terror:metus cæſaris. Dubiam:nutantem & ancipitem. Gēs he. Cæſar ab arimino.M. Antonium cum quinq; cohortibus: ut miſit aretium Libo ſcribonius qui præerat etruriæ in fugam ſe dedit. Nudata:ſpoliata militibus & præſidio. Ius ſui: poteſtatem de ſe. Pulſo thermo:Cæſar ſic habet in commentariis. Interea certior factus tignium Therminum prætorem cohortibus quinq; tenere oppidum munire omniumq; tigniorum eſſe optimam erga ſe uoluntatem Curionem cum tribus cohortibus quas piſauri & arimini habebat mittit: cuius aduentu cognito diffiſus municipii uoluntate: Thermus cohortes ex urbe producit & profugit milites in itinere ab eo diſcedunt ac domum reuertuntur: curio omnium ſumma uoluntate Thignium recipit. Sylla: Fauſtus Sylla Syllæ felicis filius audita cæſaris fama ſtatim fugam arripuit. Auſpiciis paternus qui fugare & uincere ſolitus eſt. Varrus:Accius uarrus Auxinium oppidum cohortibus introductis tenebat delectumq; toto piceno circummiſſis ſenatoribus habebat Aduentu cæſaris cognito decurionis auximii ad accium Varrum frequenter conueniunt: docent ſui iudicii rem nō eſſe:neq; ſe neq; reliquos municipes pati poſſe.C.cæſarem imperatorem bene de rep.meritum tantis rebus geſtis oppido mœnibuſq; prohiberi:proinde habeat rationem poſteritatis & periculi ſui. Quorum oratione promotus.M. Varrus præſidium quod introduxerat ex oppido educit & profugit.hunc ex primo ordine pauci cæſaris conſecuti milites conſiſtere coegerunt:commiſſoq; prælio deſeritur a ſuis Varrus:non nulla pars militum diſcedit: reliqui ad cæſarem perueniunt. Alæ admotæ:cohortes propinquæ. Pulſorum auximon pedibus calcarunt agrum auximi op. Neglecto tergo.non habito reſpectu ſequentium. Lentulus:Lentulus ſpinter decem cohortibus tenebat aſculum oppidum in piceno:qui cæſaris aduētu cognito profugit: cohorteſq; ſecum adducere coatus a magna militum parte deſeritur.Dicimus autem aſculum & eſculum. Victor:cæſar. Inſtat cedentibus perſequitur fugientes.

OMNIBO. Ceſſuræ.ſ.cæſari.Denſo: forti. Abrupto:feſtinato & Abrupte facto. Saxorumq; orbes.i.ſaxa rotunda:quaſi uidetur deſcribere machinam quam uocamus bombardam:nam legitur apud Ioſephum & plutar.ueteres uſos fuiſſe hoc genere tormenti:unde tormentum dicitur a torquendo:quia magna ui torquetur bombarda.

Super: pro deſuper a mœnibus. Pronior: nunc dicit populi quia,uoluntate fuerint omnes quidem erant proniores in pompeium:ſed metu cæſaris ab eo deterrebantur. Populus.ſ.italus. Pugnatq; minaci cum ter.ſ.quia hinc fides ad pompeium trahit: inde terror cæſaris ab eodem illos deterret. Vt cum: mare per comparationem oſtendit quomodo animi populorum in diuerſas partes diſtrahebant: nam ſicut maris unda incerta eſt cum diuerſis uentis agitatur.primo ſi auſter flauerit ſequitur auſtrum unda:at ſi deinde flare cœperit eurus tunc relicto auſtro eurum ſequitur ita animu populorū diſtrahebantur in uarias partes. Vendicat un.no.i. unda maxima notum trahit:uel poteſt eſſe hipallage pro uendicat notus nundam. Auſter:uentus a meridie perflans græce ϕοτοσ. Hūc:auſtrum.

Laxata:pulſata. Tellus.i. ſubteranea ſpelunca ubi æolus uentos clauſos habere dicit a poetis quos cum uult emittere ſua uirga percutit terram. Tridentis æo.quia æolus tridentem habet ſicut neptunus:quo imperat uentis. Eurū:uentū orientalē qui dictus eſt quaſi ἀπο τῆς ἑῴας ῥέων.i.aurora fluens. Priorē:uentū.i.prioris uenti reliquas:quia prioris uenti impetu adhuc mare criſpat & tremulū eſt. Facilis ter.quanuis pugnet cū terrore fides:tamē uim maiorē habet terror a cæ. Dubiāq; fidē: quia pro fortuna mutabat fides. Gens:Libo.præerat etruriæ.cæ.M:Anto.cum cohortibus quinq; miſit areciū:Libo ubi audiuit iam adeſſe Anto.trepidus aufugit. Nudata.ſ.eſt. Vmbria ther. ther

mus prætor tenebat tignium oppidum umbriæ:cæſar factus certior umbriam a thermo teneri: & omnium uoluntates ſibi conciliare pompeium:Curionem cum tribus cohortibus quas piſauri & Arimini habebat miſit:Cuius aduentu cognito diffiſus municipii uoluntatem cum quinq; cohortibus Thermus aufugit & :Curio oppidum recepit. Nec ſylla:hic ſenioris fuit filius qui fauſtus eſt agnominatus:ubi ſenatuſconſulto cum decreta mauritania eſſet philipus tri.ple.interceſſit: Auſpiciis paternis:quia bella feliciter geſſit Sylla unde ſe felicem appellari uoluit:qui etiam filio fauſtum ſyllam nomen impoſuit. Varrus:cæſar audita deditione Thermi oppidi confiſus uoluntati municipum tertiæ decimæ legionis cohortes euocauit ex præſidio auximonq; proficiſcit: hoc opidum tenebat actus.Varrus audentu cæſaris cognito milites Varrum circunſiſtunt orationem: donentq; quæ ſit uoluntas municipum: horum oratione pro motus Varrus eductis cohortibus fugere tentauit:ſed tamen ex primo ordine pauci milites illum conſerere manum adhortantur:ſed commiſſo prœlio deſeritur a ſuis:pars demum fugerūt: reliqui ad cæſarē tranſfugiunt. Varrus:ordo eſt.Varrus ruens per diuerſa mœnia neglecto tergo fugit: ea parte qua ſyluæ ſunt & ſaxa. Alæ admotæ.i.cohortes Cæſaris appropinquatæ pulſarumt auximon oppidum non procul ab ancona. Neglecto tergo:quia modo hac modo illac petebant milites. Syluæ:per loca auia fugit trepidus deſertus a ſuis. Lentulus qui præerat aſculo cum decem cohortibus:& cum audiuit aduentare cæſarem: ipſe quoq; trepidus relicto oppido fugit:hic lentulus cum deſerto,aſculo fugeret incidit in iubilium rufum qui præmittebatur a pompeio: ut piceni agri ciuitates & populos confirmaret.ab eo admonitus quæ gerantur a cæſare:milites accepit & contractis militibus pōpeii corphinum ad lucium domitium ænobarbum perueniunt: & coniunctis copiis oppidum muniuere ut ſe a Cæſare tueantur.

Diuertitq; acies:ſoluſq; ex agmine tanto
Dux fugit: & nullas ducētia ſigna cohortes.
Tu quoq; cōmiſſæ nudatā deſeris arcem
Scipio lucetiæ q̄q̄ fortiſſima pubes
His ſedeat caſtris iā pridē cæſaris armis
Parthoꝝ ſeducta metu: qua gallica damna
Suppleuit māꝰ dumq; ipſe ad bella uocaret
Donauit ſocero rōani ſāguinis uſū.
At te corphini ualidis circūdata muris

SVLPI. Diuertitq; acies: abducit illius cohortes,dux lentulus. Et ſigna: hoc eſt ſigniferi. Tu quoq;: ſcipio quoq; pompei ſocer præfectus lucetiæ oppido in uenetia prope hadriā fugam arripuit q̄q̄ haberet ſecū milites: & cohortes eius primæ legionis quam cæſar pompeio reſtituerat ut in bellum parthicum mitteretur pompeius enim rogatu cæſaris qui maiorem Galliæ motum expectabat duas ei legiones miſit: primamq; confectam ex delictu prouinciæ tanquam ex ſuo numero dedit inde ex ſenatuſconſul.conſtitutum eſt ut ad bellum parthicum legio una a gn.pompeio:altera a Cæſare mitteretur. Ita hæ ambæ a cæſare ſunt abductæ. cenſeo autem lucetiæ legendum:tum quia ante captum corphinum nihil in apulia metuere potuiſſet. & poſtquam cæſar domitium cœpit cōſtet pompeium iuiſſe luceriam & inde canuxium & brunduſium petiuiſſe:ut cæſar in incommentariis tradit. Commiſſæ traditæ tibi & cui tu præeras. Nudatam:ſpoliatam præſidio.

Pubes: iuuentus. Seducta: ſubtracta armis. Armis:potentiæ exercitibus. Metu parthorum: ob bellum parthicum. Damna galli,quoniam titurius ſabinus:&.L.cotta cum magna militum parte fuerant a gallis occiſi. Suppleuit:reparauit & in ſupplementum dedit. Dum:quouſq;. Vſum rationi ſanguini:uſum illi patriæ legionis q̄ in præliis uulneraretur. Socero:cæſari. At te cor.L: domitius ænobarbi filius ſucceſſor imperii cæſaris a ſenatu deſtinatus cum corphini præeſſet cum.xx.cohortibus:tredecimq; alias ad eum iubilius adduxiſſet quum primum cæſarem uenire uidit cohortes quinq; ad pontem fluminis excidendum præmiſit:quibus repulſis a cæſarianis & cum aliis intra oppidum coactis cæſar caſtra ad muros poſuit:dumq; munitiones ad obſidionem expugnationemq; expediret & domitius a pompeio ad quem ſcripſerat certior factus ne rem in ſummum diſcrimen adduceret:& ſi poſſet cum omnibus copiis inde faceſſeret:fugam clandeſtinam apparet a ſuis eſt compræhenſus.& cæſari cum oppido traditus. Eum uero cum omnibus pecuniis rebuſq; ſuis quocunq; libuiſſet cæſar abire conceſſit. corphini: corphinum oppidum pelignorum ſeptem milium paſſuum a ſidmone diſtat.

OMNIBO. Diuertit:id eſt a fuga ad ſe reuocat acies aſculanorum. Dux:ſcilicet lentulus. Agmine: quia a ſuis deſertus,eſt. Nullas cohortes:quia ſolus ipſe lentulus cum uexillis aufugit.alii uero milites eius ad cæſarem confugerunt. Tu quoq;: nudatam nunc dicit ſcipionem deſeruiſſe luceriam ciuitatem: quanquam robuſtiſſimis illam munitam cohortibus teneret. Nā ibi duabus legiōibus ſcipio præfectus erat. Legiones autem hæ ante ſub cæſare militauerant:nam cum gallia in aliud quinquenium cæſari prorogata eſſet:fauente pompeio cum quo cæſar affinitate tunc coniunctus erat:quæ cum ſtipendiis decreta eſſet in ſupplementum unam legionem cæſari pompeius dedit.poſtquam uero craſſus cum exercitu a parthis deletus eſt: duæ legiones cæſari detractæ ſunt ſub prætextu parthici belli imminentis:quia ſenatuſconſultum factum eſt:ut duæ legiones ad bellum parthicum mitterentur: una a gneo pompeio: altera a cæſare: Sed cæſar cum eſſet certus de uoluntate inimicorum ſuorum ex ſenatuſconſulto legionem ſuam pompeio reddidit:& quintamdecimam legionem: quam ipſe in gallia citeriore habuerat ex ſenatuſconſulto item tradidit: has legiones dicit præſidio lucetiæ poſitas fuiſſe quibus præerat ſcipio qui tametſi firmos ac certos milites haberet:tamen & ipſe terrore cæſaris præſidium deſeruit. Nudatam: ſcilicet præſidio & militibus ſuis. His caſtris:in præſidio luceriæ. Seducta cæſaris armis: id eſt ab armis. quia ſenatuſconſultum factum eēt ut duæ legiones mitterentur ad bellū parthicū:una a cæſare:altera a pōpeio:ſed has legiones prius in ſupplementū exercitus pō.cæ. tradiderat. Qua pube.ſuppleuit gallica dāna.i.i ſuplemētū exercitus pō.dedit cæ.& ſuppleuit exercitus ptē belo gallico cæ.amiſerat. Ipſe cæ. ad bella uocaret.ſ.gal. Socer cæ.ut uteret hac legiōe & ſāguinē eoꝝ

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

pro ſanguine & gloria ſua effunderet. Acte corphini. Lentulus ut ductum eſt Aſculum tenebat:hic audito Cæſaris aduentu ex oppido ſtatim progrediens milites,ſecum ducere conatus eſt:ſed a maiori parte militum deſeritur incidit autem in ı̄abilium ruffum a pompeio magno miſſum ad confirmandas piceni agri ciuitates : hic a lentulo multos milites auditis quæ facta erant a Cæſare.ſ.ꝗ municipium uoluntates inclinatæ erant in cæſarem contractis undiq; cohortibus quos potuit milites ſecum adduxit & magnis itineribus corphinum intendit ad.L. Domitium ænobarbum ſucceſſorem cæſari a ſeātu deſtinatum qui præerat corphino:cæſar eo cōfeſtim cohortes duxit eum cohortibus iam quinq; premiſſis qui pontem fluminis interrumperent diſtantem ab oppido paſſuum circa tria milia cæſar cum ad pontē ueniſſet prælium,cōmiſſum eſt:milites ſtatim domitiani repulſi ſe in oppidū receperunt : cæſar ad oppidum cohortes ducit ad muroſq; caſtra ponit: & oppidum magnis operibus intercludere inſtituit interea.L. Domitius deſperatis Gn.pō.auxiliis fugam parabat cum ſenſiſſent milites cenſentes ſalutis ſuæ quoq; habendam eē rationem ipſi cum cæteris domitium circunſtant:ipſumq; productum in publicum cuſtodiunt. poſtera die ubi illuxit per lentulum facta deditione:cæſar in poteſtatem acceptos educi iuſſit : fuerunt autem patricii tribuni militum equiteſq; ro.& patriciorum liberi:inter quos erat.L.Domitius corphini præfectuſ & lentulus ſpinter ruffus Varrus Quintilus quæſtor.L.rubrius & Domitii filius: hos omnes cæſar contumeliis & conuitiis militum ſuorum prohibitos incolumes ex uinculis dimiſit accepto tamen corphino:hoc habet hiſtoria : quā breuiter Lucanus amplectit.

Tecta tenēt pugnax dōiti tua claſſica ſuat
Oppoſitus quondā poluto tyro miloni.
Vt ꝑcul immēſam cāpo cōſurgere nubē
Ardēteſq; acies percuſſis ſole coruſco
Conſpexit telis:ſocii decurrite dixit.
Fluminis ad ripas: undeq; īmergite pōtem
Et tu montanis totus nūc fontibus exi
Atq; oēs trahe gurgeſ aqs: ut ſpūeuſ alnos
Diſcuſſa cōpage feras;hoc limite bellum
Hæreat.hac hoſtis lentus terat ocia ripa
Præcipitē cohibete ducem: uictoria nobis
Hic primū ſtās cæſar erit:nec plura locut⁹
Deuoluit rapidū nequicq̄ mœnib⁹ agmen
Nā prior e campiſ ut cōſpicit amne ſoluto
Rumpi cæſar iter calida:prolatus ab ira
Nō ſatis ē muris latebras quæſiſſe pauori
Obſtruitis cāpos fluuiiſq; arcere paratis
Ignaui non ſi tumido me gurgite ganges
Sūmoueat ſtabit iam flumine cæſar in ullo
Poſt rubiconis aquas:eqtū ꝑpate caterua
Ite ſimul pedites ruituꝝ aſcendite pontem
Hæc ubi dicta leuis totas accepit habenas
In campū ſonipes creboq; ſimillima nibo
Trans ripam ualidi torſerūt tela lacerti
Ingreditur fluuiū pulſa ſtatione uacantem
Cæſar: & ad tutas hoſtis compellit arces.

SVLPI. Claſſica: tubas & concentum earum. Tyro oppoſitus : hi erant milites illi quos pompeius locauerat in foro ne quis tumultus populi concitaretur dum ageretur cauſa milonis: non quidem ꝙ eſſent contra milonem poſiti ſed in conſpectum ipſius.inquit enim cice.Quanquam præſidiis ſalutaribus & neceſſariiſ ſepti ſumus tamen ne non timere ſine aliquo timore poſſumus : quæ ſi oppoſita miloni putarem crederem tempori iudices : Polluto : reo & cæde maculato. Nubem pulueream quam cohortes excitabant. Ardentes ſplendētes. Fluminis ideſt.Aterni qui ab adria per marſos labitur:tranſitq; iuſta corphinum ad tertium fere milium. Et tu montanis : apoſtrophæ ad fluuium ut inſurgat pontemq; aquarum impetu auferat. Exi totus: egredere cum omni aquarum copia.

Alnos:trabes ex alno arbore ex quibus pons conſtabat. Diſcuſſa compage:diſſolutis iuncturis. Hæreat hoc limite.firmetur & remoretur hoc termino. Terat ocia:amittat tempus.

Cohibete:o cohortes retinete. Ducem præcipitem:cæſarem feſtinantem. Stans : detentus. Deuoluit agmen:emitit quinq; cohortes. Ne quicquam : fruſtra : nihil enim profecerunt : quoniam cæſar ut primum animaduertit : ſuos equites in domitianos emiſit repulſiſq; illis oppidum obſedit: Prior ut erat in agmine. Soluto amne: ſi pons deiiceretur:nam ligatus dicitur fluuius qui pontem ſupra ſe habet. Non ſatis eſt:inſultatio in tumidos hoſtes. Quæſiſſe latebraſ abſcundiſſe uoſ intra mūros & non audere in cāpo operto concurere. Obſtruitis:clauditis: impeditis ruina pontis. Ganges:indiæ fluuius qui decem & nouem alios ſuſcipit. Eum cyrus in quadringentos & ſexaginta alueos diuidens pene in riuum attenuauit is Alexandrum ne indos magis perſequeretur prohibuit : audiuerant enim macedoneſ duo & triginta ſtadia latum eſſe.profundum uero centū. Submoueat prohibeat. Sabit firmabit ſe. Ruiturum:quem diruere parant. Accepit totas habenaſ celeriter cucurit Leuis ſonipes equus celer id eſt equitatus ipſe. Nymbo:grandini & multitudinem militum indicat. Vacantem uacuum: Statione pulſa:reiectis domitianis. Ad tutas arces:intra corphinum.

OMNIBO. Tecta.i.menia: non priuata edificia dixit corphini. Tua claſſica ſeruat : hi enim milites uel pars eorum ex delectibus pompei fuerunt : quos ſub poteſtate ſua dicit habuiſſe domitium : quibus aliquando forum pompeius obſederat:quo tempore milo circundatus corona militum non auſus dicere cauſam damnatus eſt de cæde clodii. Poluto miloni ideſt nocenti cædis clodianæ. Oppoſitos:obſeſſo a militibus pompei foro ne qua uis fieret iudicibus:& cauſam ſuam dicere coactus eſt milo:pro quo orationem inſignem cicero habuit. Dixit ſcilicet domitius. Nubem ſcilicet pulueris.nam ex puluere qui ſublatus erat cognouit adeſſe cæſarem : deinde poſt puluerem acies conſpexit dentes ideſt fulgentes.Vir.Ardentes aere cateruas. Immergite:rumpite fluminis pontem.

Et tu montanis:ad ipſum torentem apoſtrophat.L.domitius quē rogat ut totas uires cōtrahat:& inflatus hūc cæſariſ impetum retineat:quod ſi fecerit uictoria prima domitio attribuetur ꝙ ubi primum ab impetu ſuo cæſar remotus fuerit. Exi:egredere o amnis:ſed torrens erat ſine nomine. Ingentes trahe aquas.i.contrahe oēs aquas ut im

pleatis & ingentes quoq; naues ſuſtinere poſſis. Alnos:naues. Diſcuſſa compa.i.ut diſſoluantur naues nimia ui aquarum. Hoc li.hære.hoc termino retardetur Cæſaris impetus. Lentus:ab impetu ſuo tardatus. Cohibete.ſ. commilitones comprimite. Victoria nobis:id eſt cæſarem ab impetu ſuo repræſſum eſſe inſtar uictoriæ nobis erit: nec plura locutus:hæc ut dixit domitius:ita etiam fecit:nam milites ſtatim ad flumen concurrunt: & pontem demoliri parant. Deuoluit.i.emittit ex mœnibus. Ne quicq̄:nam cæſar audiens aduentare cohortes domitii indignatus magna celeritate cohortes ſuas dixit:& ibi commiſſo prælio ſtatim domitiani repulſi in oppidum ſe recipiunt.

Prior cæſar:ſignificat ducis diligentiam qui prior ex omnibus uidit ubi ſibi obſtaculum fieret. Amne ſoluto:id ē ſoluto ponte amnis. Prolatus:quaſi porro latus a ſeipſo quaſi alienus eſſet ira nimia parcitus. Queſiſſe latebras pauori:id eſt ut ſe in muris abſcondant pauore deterriti. Ganges:flumen eſt indiæ de cuius ortu ignoratur ſicut nili: hic non paucioribus hoſtiis oceanum ingreditur q̄ nilus : bene elegit hunc fluuium gangem cæſar ingentem : ut oſtendat ſe nulla ui reprimi poſſe. Poſt rubiconis aquas:poſtq̄ rubiconem ſemel traieci:nullus fluuius erit qui me retinere poſſit. Pontem ruiturum:priuſq̄ euertatur. Hæc ubi dicta.ſ.ſunt a cæſare ſtatim eius imperiū executi ſunt milites. Leuis:uelox. Totas acce.habe.i.omnibus equis ad pontem delati ſunt milites. Creboq; ſimillima nymbo:tanta tælorum copia fuit ut imber cœlitus cadere uideretur:poſuit nymbum pro uēto cum pluuia. Validi lacerti:pro ualidorum militum lacerti. Vacantem:uacuum hoſtibus. Pulſa ſta.i.pulſis militibus qui in ſtatione pontis poſiti fuerāt. Arces:corphini.

Et iā moturas ingentia pōdera turres
Erigit & mediis ſubrepſit uinea muris
Ecce nefas belli reſeratis agmina portis
Captiuū traxere ducē ciuiſq; ſupbi
Cōſtitit ante pedes uultu tamē alta minaci
Nobilitas recta ferrum ceruice popoſcit
Scit cæſar pœnāq; peti ueniāq; timeri
Viue licet nolis & noſtro munere dixit
Cerne diē uictis iam ſpes bona ptibus eſto
Exēplūq; mei uel ſi libet arma retenta
Et nihil hac uenia ſi uiceris ipſe paciſcor
Fatur & aſtrictis laxari uincula p̄lamis
Imperat heu quāto melius uel cæde pacta
Parcere romano potuit fortuna pudori
Pœnaꝝ extremū cui ſit qđ caſtra ſecutus
Sit patriæ magnūq; ducē totūq; ſenatum
Ignoſci premit ille graues interritus iras.

SVLPI. Moturas pondera:unde ſaxa e tormentis mitterentur. Erigit:cæſar. Vinea:machina quædam lata pedibus octo alta ſeptem longa . xy .duplici tabulato cratibuſq; contexitur & latera uimine muniuntur . ne intra eam ſtantes milites lædantur. Eam lib.quarto ſcribit Vegetius : & noſter poeta tertio. Tunc ad operta leui procedit uinea terra. Sub cuius pluteis & tecta fronte latentes : moliri nunc ima parant . Subrepſit:paulatim peruenit. Nefas:igēs quia ducē prodiderunt cohortes ipſe. Agmina:domitii milites. Reſeratis portis: facta deditione. Ducē:domitiū. Ciuis:cæſaris. Alta nobilitas:laudat eū poeta ut neroni pricipi qui ab hoc duxit genus aſſentet.

Alta:antiqua egregia. Minaci:minarū pleno & interrito.

Popoſcit ferrū.nō deprecatus ē mortē ſed petiit. Recta cer. nulla capitis inclinatione:& ſupplicis ſigno. Pœnamq; peti: mortē a domitio optari:& metui uita donari. Licet nolis:iuitus. Munere:beneficio. Cerne di.fuere luce & uita. Bona ſpes: quod eis etiā ſim ignoturus. Partibus uictis:aduerſariis meis uincēdis:ut Submerſaſq; obrue puppes. Exēplūq; mei: ſignū meæ benignitatis atq; clemētiæ:cuius exemplū in te cōſpiciant. Retēta ar.reſume & iterū in me pugna. Et nihil hac uenia:nolo mihi quicq̄ debeas pro hoc beneficio ſi me uiceris

Venia:remiſſione pœnæ ſine beneficio. Terētius.Da ueniam pater. Heu quāto:cōmiſeratio a rei indignitate. Vel cæ.p.etiam occiſo domitio. Parcere ro.pu.abſtinere & nō efficere romanos tanto dedecore.Turpe enim erat ꝙ ueniam ab hoſte inuiti cogerentur a ccipere. Cui ſit extre.pœnarum:cui ſit maxima & grauiſſima pœna. Ignoſci:ꝙ ignoſcatur & nō ſummatur de eo ſupplicium quod fuerit pompe.& ſenatum ſecutus. Premit iras:diſſimulat iram domitius:dimiſſus uelut contemptus.

OMNIBO. Erigitur:nam poſitis ad muros caſtris oppidum ipſum magnis operibus munire inſtituit Cæſar: ut illud expugnaret. Ingentia pom.turres facit quæ rotis uehi poſſent quocunq; uellent. Subrepſit:clam admota eſt. Vinea:tegmen eſt in modum turris quæ admota muris defendit milites qui mœnia concutere & effodere uoluerunt. Ecce:facta per lentulum deditione Lu.Domitium milites ſui cum cæteris appræhenſum ad cæſarem traxerunt. Agmina:milites domitiani. Nefas:poteſt eſſe interpoſitio:ut dicat o nefas.quaſi deteſtetur hanc perfidiam militum qui ducem ſuum prodiderunt hoſti. Conſtitit ſcilitet Lu.domitius. Ciuis ſuperbi: cæſaris : uultu minaci q̄uis ante pedes cæſaris ſtetiſſet domitius: tamē minaci uultu intuebatur cæſarem qui cupiebat potius interfici q̄ ſupplex uiuere. Nobilitas:domitii generoſitas & magnanimitas. Recta ceruice:non demiſſo collo ſicut ſupplices facere ſolent. Popoſcit ferrum:quia mori malet. Scit cæſar:cæſar intellexit illum potius mori uelle q̄ uiuere ſed tamen ueniam dedit domitio ac cæteris quos in captiuitatem redactos contumeliis militum prohibitos incolumes dimiſit: Pœnamque peti:ſcit Domitium petere mortem. Viue licet nolis:licet ſciat hoc eſſe cæſar:tamen ait:uiue etiam inuitus. Noſtro mu.quia in poteſtate noſtra ſita eſt uita tua. Cerne di.i.uiue. Victis iam bo.ſpes par.eſto:hoc uelim eſſe principium meæ clementiæ ut omnes intelligant aduerſæ partis me non ideo arma ſumpſiſſe : ut crudelitatem uelim exercere in ciues:ſed ut iniuriam potius propulſem q̄ inferam. Eſto bona ſpes:exemplo tui ſeruati cæteri ciues omnes bene ſperent de cæſare:ut facile a nobis ueniam impetrent. Exemplumq; mei:id eſt eſto exemplum meæ manſuetudinis & clementiæ. Vel ſi libet arma:non recuſo quin arma repetas contra me:& ſi uiceris nolo mihi gratiam fieri. Vel:pro etiam. Retenta:iterum tenta:quanuis tibi ſemel male ceſſerit. Nihil paciſcor: ideſt nullum pactum faciam ueniæ quam tibi cedo. Heu quāto:deplorat ignominiam Lu.domitii Luca

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

nus:ꝙ coactus fuerit uẽiam a Cæſare accipere cum honeſtius mori debuerit: Parcere romano pudori:hoc fuit ma
gno dedecori romanis ciuibus:ut ueniam ab hoſte accipere cogerentur. Pœnarum: declarat illud pudori: hoc in/
quit loco ſupplicii magni:ut ignoſcatur habuit:quia meliorem cauſam ſecutus eſt. Ignoſci:ciui Domitio.Ordo eſt
hoc ignoſci fuit extremum pœnarum ciui:ꝙ quia ſit ſecutus caſtra patriæ. Extremum pœ. hoc fuit loco extremi
ſupplicii:ut ſibi ignoſceretur:quaſi ingens facimus admiſerit.Extremum: ultima pœna qua nulla maior eſſe pote/
rat. Premit ille:ꝗꝗ indignabundus & interritus a Cæſare eſſet Domitius:tamen iram in pectore claudebat:& cum
diu cogitaſſet quidnam faceret an bello ſecederet:an in aliquam ſolitudinem ſe reciperet deliberat ut potius moria
tur ꝗ ipſe cæteris bellum gerentibus in pace quieſceret. Premit:claudit.Virg.premit altum corde dolore.

SVLPI. Romam ne petes: quaſi dicat cogeris in ocio ui
uere. Receſſus pa.loca ſemota a bellis.Degener uilis & ab
iecte ſi id egeris. Iãdudum paulopoſt:Vita enim noſtra in
certa eſt: & omnino breuis: uel iandudum morituri.i.qui
paulo ante mori debueras. Paras non ire:ſtimulis ſe conci
tat. Lucis rumpe mo.noli amplius uita fũgi beneficio cæ
ſaris.Contulit autem ſe Domitius ad põpeium a quo Maſ/
ſiliam poſtea miſſus cum obſeſſam confirmaſſet ſtatim di/
ſceſſit.Inde in acie pharſalica periit. Neſcius interea: cum
pompeius ex Campania in apuliam ſe contuliſſet: & ſuas
uelet copias domitianis coniungere eas ad concionem uo/
cauit qua illi nihilo magiſ excitati uehementer ſe timere cæ
ſarem oſtenderunt. Ducis capti: domitii. Arma parabat:
cogebat exercitum. Vt imiſ.fir.ro.par.ut ſe domitio cõiun
gendo fortior fieret. Iuſſurus claſſica:concentum tubarum
in expeditionem & iter. Ratus.putans. Tentandas iras ir
ritandos animos. Moturi:iter arrepturi. O ſcelerum:hec
oratio in genere deliberatiuo gẽus demõſtratiuum habet
admiſtum. Suadet enim pompeius ab honeſto & facili for
titer eſſe pugnandum in Cæſarem patricidam: quem pluri
bus uituperat: inde ſeipſum laudat. primum igitur captat
beniuolẽtiã a rebus aduerſariorum quas dicendo ſcelerum
deprimit.tum ab auditoribus quod ſapienter & fortiter fe/
cerint cum arma in ultionem patrie ſumpſerint:& ſint para
ti pugnare. Meliora:a rebus ſuis quas commendat audito
rem conciliat. Vere romana: id eſt fortis ſeruitutis impati
ens:libertatiſque & patriæ ſtudioſa: hec enim ſunt propria
romanorum. Manus multitudo. Non priuata:ut ſunt cæ

Et ſecũ romã ne petas:paciſꝗ receſſus
Degener: in medios belli nõ ire furores
Iã dudũ moriture paras rue certus & oẽs
Lucis rũpe moras & cæſaris effuge munus
Neſcius interea capti ducis arma parabat
Magnus ut imiſto firmaret robore ptes
Iãꝗ ſecuturo iuſſurus claſſica phœbo.
Tentandaſꝗ ratus moturi militis iras
Alloquitur tacitas uenerãda uoce cohortes
O ſcelerꝝ ultores melioraꝗ ſigna ſecuti
O uere rõana manus quibus arma ſenatus
Nõ priuata dedit uotis depoſcite pugnas
Ardẽt heſperii ſæuis populatibus agri.
Gallica p gelidas rabies effunditur alpes
Iã tetigit ſãguis pollutos cæſaris enſes
Dii melius belli tulimus qd dãna priores
Cœpit inde nefas iã iã me præſide roma
Suppliciũ penãꝗ petat neꝗ enĩ iſta uocari
Prælia iuſta decet patriæ ſed uindicis iram.

ſaris. Votis depoſcite pugnas:alacri ſitis in hoſtes animo:& huc uſque exordium eſt. Ardent heſperi: Narratio
ꝗ explicat factorũ atrocitatẽ. Populatibus:populationibus & prædis. Gallica rabies:inuidioſe dicit Cæſarẽ acerri
mos in patriam hoſtes immittere. Effunditur: ſpargitur immittitur. Iam tetigit:iam imbutum eſt ſanguine bel
lum:ut ait Maro: Iam cepte fieri cædes. Pollutos:crudeles maculatos: Dii melius:cauſam que erat hõeſta factam
honeſtiſſimam docet: quod ille prior laceſſerit.itaque ab ultione quæ honeſti pars ẽ argumẽtatur.Nam de male me
ritis de patria eſt ſummendum ſupplicium. Dii melius:ſupple egerunt.q.d.gratia eſt eis habenda. Inde:a Cæ/
ſare. Me præſide:me duce. Petat ſuppli.ulciſcatur ſceleratos. Neque enim: Antipophora:non poteſt bellum uo
cari:quod eſt ſine hoſte. Vindicis.ulciſcentis ſe de latronibus.

OMNIBO. Et ſecum ſcilicet cogitat quæ ſequuntur. Petes:adibis ne romam:quaſi beneficium Cæſaris pro
bans quod te dimiſerit incolumẽ. Degener:ſi hoc feceris ſcilicet. Receſſus:ſolitudines. Medios belli:ſeipſum
alloquitur:o ignaue adhuc dubitas:quaſi tibi morituro non intelligas ſatius eſſe in bella ruere. Rompe moras id
eſt omnes dilationes frange. Rue certus:id eſt rue in media hoſtium arma:ut interficiaris.& ſic pereat donum Cæ
ſaris qui te incolumen eſſe uoluit:& ſicut dixerat Domitius fecit: nam ſe ad exercitum Pompeii recepit: Sed aliter
res ipſa tamen ſeſe habet:nam Domitius captuſ corſini tædio uitæ uenenum hauſit:poſtꝗ uero biberat:audita Cæſa
ris clementia:pœnituit facti:& omni opere ut uiueret annixus eſt:ut ſcribit Pſi. Neſcius interea:redit nũc ad Pom
peium:dicens quid fecerit poſtꝗ audierit Cæſarem quecunꝗ præſidia romana debellare.Parabat igitur Pompeius
ut firmaret exercitum aduerſus cæſarem. Capti ducis.ſ.domitii. Immiſto robore:ex diuerſis militibus parabat ex
ercitũ. Partes:quæ erãt aduerſæ Cæſari. Iamꝗ:anteꝗ caſtra moueret pompeius primo orationẽ ad ſuos milites ha
bere uoluit:ut animũ tentaret omniũ:quo fortes ſtudioſiꝗ arma ſummerent cõtra Cæſarẽ. Claſſica:ſigna mouẽdi
caſtra:claſſicum ſignũ eſt militare:tuba contorta. Secuturo phœbo:die ſequenti. Iras militis:id eſt ut iram ſumme
ret cõtra hoſtes. Veneranda uoce:propter uenerandã uoce ducis põpeii & maieſtatẽ quo attentos orationi ſuæ mi
lites faceret. O ſcele.ul.Hæc oratio eſt in deliberatiuo genere:cuius finis eſt ſuadere arma contra Cæſarẽ eſſe ſum
menda:ſuaſio finẽ habet utilitatis honeſti & facilis:ut cũ oſtendimus qd ſuadere uolumus eſſe utile:delectabile:faci
le:honeſtum:& neceſſarium.hic arguit ab honeſto & a facili magis:deinde beniuolentiã captat: primo a perſona cõ
militonum qui ſecuti ſunt pompeium & fortiter arma pro patria ſumpſerunt contra patricidam Cæſarem. Oſce

lerũ ultores: ſũmit beniuolentiã laudãs eorꝝ res geſtas.ꝙ.ſ.arma fortiter ſumãt uindicãdi ſceleris cã. Melio
raꝗ ſigna:a cã arguit:a re ipſa beniuolẽtiã cõparabimus:cũ noſtrã cãm extollendo laudabimus: aduerſario
rũꝗ uituperando deprimemus. Meliora.i.quæ ſenatus populuſꝗ romanus mihi tradidit. Vere romana
manus.q.d.ſtudioſa libertatis:& qui pati nũ poteſtis ſeruitutẽ cæſaris. Non priuata arma:ſed publica ad il
lud reſpicit:ꝙ cæſar bellũ gerebat cõtra patriã priuato conſilio. Ardent heſperii:beniuolentiã compara/
mus a perſona aduerſariorum tribus locis:uidelicet i odiũ:in inuidiã:in contemptũ:aduerſarios inducen/
do:quos nunc in inuidiam adducit:res eorꝝ ſuperbe & crudeliter factas proferens:quia cõtra patriam ſum/
pſit arma cæſar. Heſperii: itali:unde Quintilianus ardentẽ & cõcitatũ Lucanũ dicit:& oratoribus magis ꝗ
poetis enumerandũ. Popularibus:qa quacunꝗ ibat cæſar depopulabaſ agros. Gallica rabies:qa bellico
ſos gallos cæ.ſecũ duxerat. Sãguis.ſ.roma. Dii melius:a cã arguit:qa nos nõ bellũ gerimus i alios ſed ut ꝓ
pulſemus iniuriam:qa nocens qui iniuriam infert:ſed innocens eſt qui illatam propulſat:licet.n.uim ui re/
pellere. Dii melius.ſ.fecerunt. Tulimus:paſſi ſumus non intulimus aliis: ergo licet iniuriam propulſare.
Inde.ſ.ab aduerſariis & a cæſare. Iã iam:nunc incipit arguere bellũ eẽ ſuſcipiendum contra cæſarẽ. ꝑrio
a partibus iuſticiæ:quæ eſt pars iuris naturalis.Ius naturale diuiditur in religionẽ:pietatem:gratiam: uindi
cationem:obſeruãtiam ueritatem:hoc loco eſt a uindicatione. Vindicatio eſt per quam oſtendimus male
merentibus pœnam eſſe ſtatuendã:quia cæſar male meritus ẽ de patria:iõ petit ſumi ab ipſo ſuppliciũ. Me
præſi.me duce & imperatore. Prælia iuſta:qa latrociniũ potius eſt ꝗ bellũ. Sed uidicis iram: ideſt ultoris
patriæ non eſt bellum appellandum:ſed ira:ab attributis negocii arguit.

Nec magis hoc bellũ ẽ.ꝗ quũ catilina pauit
Auſuras in tecta faces.ſociuſꝗ furoris
Lẽtulus.exertiꝗ manus ueſana cethegi
O rabies miſeranda ducis.cũ fata camillis
Te cæſar magniſꝗ uelint miſcere metellis
Ad cinas marioſꝗ uenis. ſternere ꝑfecto
Vt catulo iacuit lepidus noſtraſꝗ ſecures
Paſſus ſicanio tegitur qui carbo ſepulchro.

¶SVLPI. Nec magis:ſimilitudo ſiue exemplum
quo crimen auget. Catilina.L.Catilina ex cornelio
rũ familia cũ Lentulo Cethego Statilio & Gabio de
patria: & cicerone conſule opprimendo cõiurauit.
Exerti:habentis humerũ & brachiũ dextrũ nudatũ
& inerme: ſic.n.ſolebat hæc familia in aciẽ ire.Silius
de cethego alio loquẽs li.viii.ſic ait.Ipſe hũero exer
tus gentili more parentum:difficili gaudebat equo.
O rabies:acris cũ exclamatione accuſatio qd cũctus
cupiditate cæſar cõtra pietatis officiũ faciat: nã ꝓ ſer
uanda augendaꝗ patria non pro euertenda laboraſ
deberet. Camillis:Camilli ſimilibus.Furius.n. Ca/
millus urbe a gallis capta dũ capitoliũ obſidereſ: ab
ſens dictator creatus gallos ad internetionẽ occidit romanoſꝗ ꝑ icenſam patriã ueios migrare cõſtituen
tes retinuit. Miſcere:equiperare. Metellis:in metellis tres fuere preclari Macedonicus Nimidicus & Pius
qui Nimidici filius cũ ꝑtor eſſet Popediũ marſorũ ducẽ bello ſociali oppſſit.Cõſul herculeios fratres ſupe
rauit & Sertoriũ ex hiſpania expulit. Ad cinas:Cinnæ ſimiles.Cornelius cina cõſul mariũ exulẽ ex aphri
ca reuocauit:& una cũ eo geſſit ciuile bellũ. Sternere:locus a facili cũ exemplis. Catulo:ipſo auctore. Le/
pidus.n.cõſul rerũ nouarũ cupidus acta ſyllæ reſcindere:ꝓſcriptoſꝗ reuocare conatuſ cõcitata urbe i hetru
riã ꝓfectus ẽ:& mox exercitũ urbi admouit.At Luctatius catulus collega eius & Gn.Pom.ſyllani q ianicu
lũ & miluiũ põtẽ iſederãt.prio ſtatim ipetu eũ reppulerũt.Ille uero i hetturiã poſt i ſardiniã abiit.ibiꝗ mor
bo & penuria ꝑiit. Carbo:ſylla deuicta italia dictator factus Põpeiũ ſibi affinitate deiũctũ i ꝑpẽnã & Carbo
nẽ q ſiciliã occupauerãt miſit:is Perpẽnã fugato ſiciliã recepit.carbonẽꝗ dãnauit & ſecuri ꝑcuti iuſſit.
¶OMNIBO. Hoc bellũ:quod ſuſcepimus cõtra cæſarem. Qua cũ catilina:qui patriã cũ eodem icẽdio
rapiniſꝗ conſumere parauit. Lentulus:q ꝑtor romanus coniurationis huius conſcius & particeps fuit. Hi
ſtoria nota eſt apud Saluſtium. Exerti cethegi.i.deſerti & nuda.i.nã poſtea nudatus fuit cum in carcerem
coniectus eſt:aut melius exerti.i.ſtrenui & accincti:cethegi.n.celeritatẽ maxie ꝓbarunt.& iõ nũꝗ tunica uſi
ſunt:ut tradit Porphy. O rabies miſe.ecce breuis totius argumẽti cõplexio qd ẽ quod cæſar agit: nõ ẽ bel
lũ ſed eſt proditio patriæ:quã miſerãdã rabiẽ appellat. Miſeranda.ſ.quæ deteſtabilitate ſua miſerabilis eſt:
Ampliat hoc argumentum per locũ illum:cũ oſtendimus id cõmiſſum eſſe ab illo quod oporteret ipſum
ſi ab alio cõmitteretur.defendere. Cũ fata camillis:dii de patriæ defenſorem cæſar eſſe uolebãt: nõ autem
proditorem. Camillis ſimilem facere Camillo:qui defendit patriã a gallis. Metellis:quorũ alter a Iugur/
ta patriã defendit:alter uero a Cretenſibus. Ad cinnas marioſꝗ uenis:ſimilis eſſe uoluiſti his qui patriam
prodiderũt ut fuit Cinna & Marius.Cinna flagitioſiſſimus rempu.ſumma crudelitate uaſtauit:primo cõſu
latu ferens de exulibus reuocãdis legem ab Octauio collega prohibitus & honore priuatus urbe profugit
uocatiſꝗ ad pileũ ſeruis aduerſarios uicit:Octauium interfecit:Ianiculum occupauit. Iterum & tertio cõſu
lem ſe ipſe fecit:quarto conſulatu cũ bellũ contra ſyllã pareret Anconæ ob nimiam crudelitatem occiſus ẽ
Sternere:arguit a facili per ſimile. Catulo lepidus:facile erit Pompeio uincere cæſarem: qm ſuper uince/
re conſueuit:arguit ẽt a poſſibili:a maiori ad minus:nam ſi magnos imperatores uici:uincam etiã miores:
ꝑterea uult comparare Cæſarem fugitiuis:ut bellum hoc non dici poſſit:ſed potius latrociniũ. Catulo le/
pidus.M.Aemilius Lepidus cũ tẽtaſſet acta ſyllæ reſcindere bellum excitauit:unde a.Q.Catulo eius colle
ga pulſus eſt.qui cũ ſe in ſardiniam recepiſſet bellum molitus eſt.ubi paulo poſt periit. Carbo.Gn.Põpe/
ius cũ imperio miſſus eſt in ſiciliam Carbonem a ſcylla proſcriptum quem etiam occidit:ſed turpiter mor
tuus eſt.nam cum duceretur ad ſupplicium.petiit tantum tpis ſpacium ut aluum leuaret. cũꝗ illic diutius

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

motam traheret:a militibus ſedens in latrina detruncatus eſt. Secures:quia iuſſit eum uirgis cedi & ſecuri percuti· Sicanio ſepulchro:in ſicilia enim res geſta eſt.

Quiq; feros mouit ſertorius exul iberos
Quāq̄ ſiqua fides,iis te quoq; iūgere cæſar
Inuideo,noſtraſq; māus quod roma furenti
Oppoſuit parthorū utinā poſt prœlia ſoſpes
Et ſcythicis craſſus uictor remeaſſet ab oris
Vt ſimili cā caderes.quia ſpartacus hoſtis.
Te quoq; ſi ſuperi titulis accedere noſtris
Iuſſerunt ualet in torquendo dextera pilo
Feruidus hæc iterū circa præcordia ſanguis
Incaluit.diſces non eſſe ad bella fugaces
Qui pacem potuere pati.licet ille ſolutum
Defectūq; uocet,ne uos mea terreat ætas
Dux ſit in his caſtris ſenior.dū miles in illis
Quo potuit ciuē populus perducere liber
Aſcendi.ſupraq; nihil niſi regna reliqui
Non priuata.cupit romana q̄ſquis in urbe
Pompeiū tranſire parat.hinc conſul uterq;
Hinc acies ſtatuta ducum,cæſar ne ſenatus
Victor erit.nō tā cœco trahis omnia curſu
Teq; nihil fortuna pudet.multis ne rebellis

❡SVLPI. Pertorius:hic a ſylla ꝓſcriptus oēm hiſpaniā & Mithridatē cōtra romanos ſollicitauit: eoq; duce luſitania & celtiberia bella agitabat. Metellus & Gn. Pompeius aduerſus eū miſſi ancipiti bello multis cū cladibus diu pugnādo non prius bellū cōficere potuerūt q̄ Sertorius ſuorū ſcelere & īſidiis eſt extinctus. Inde uicto deditoq; perpēna hiſpaniā in romanā fidē receperūt. Iberos:hiſpanos ab ibero fluuio dictos. Si qua fides:ſi quid mihi credendum & utit̄ argumento a facili & a maiori ad minus per contemptū. Inuideo:odio habeo & doleo. Iungere:cōparare & annumerare. Manus:arma:ipſi.n.fuerat demandatum bellū. Furenti:furioſo & impio ī patriā. Parthorū:inuidioſe ipſum ſparthaco cōparat & dignū Craſſo ultore dicit. Scythicis pthicis. Parthi.n.e ſcythia uenientes aſſyriā occupauere eāq; parthiā appellarunt. Sparthacus:hic eſt ſtipēdiario thrace miles.de milite deſertor:de latro poſtea gladiator euaſit. Effractoq; ergaſtulo Lētuli Capuæ cum.xxx.eiuſdem fortūæ iuris:ſeruos ad uexilla uocauit factoq; exercitu Ceruefium montem in campania occupauit ubi cum a Clodio glabro obſideret̄ eius caſtra diripuit:& campaniam populatus raptis ꝑtorum faſcibus appellatus eſt imperator. Inde lentuli exercitum in Apœnino diſſipauit:apud Mutinā Caſſii caſtra deleuit. Tandē cum de urbe inuadenda deliberaret a Licinio craſſo pulſus fugatuſq; cū brutium:angulum occupaſſet nec in ſiciliam præ nauiū penuria traiicere potuiſſet:cū ſuis oībus fortiſſime dimicās q̄ſi iperator occiſus eſt. Siſi cā:latrocinio. Te quo.a uiribus & a cōſtātia ſe cōmendat. Feruidus ſanguis:in ſanguine calēti ſunt uires:ſi frixerit debiles redimur & puſillanimes & tardi. Virg. Frigidus obſtiterit circū ꝑcordia ſanguis. Qui pacē potuere pati:qui ſciunt in pace uiuere. Solutū:diſſolutū uiribus. Defectū debilitatū:& in quo defecerūt uires. Ne nos:commendādo ſe a rei militaris peritia:& clā cæſarē carpit. Senior:qui peritior eſt & grauior. Miles.q.d.iuuenis & imperitus rei militaris:& ꝓceps ad oīa. Quo potuit locus eſt a modeſtia. Quo ad quaſcunq; dignitates. Niſi regna:niſi patriæ occupationē & tyrrānidē. Nō priuata:nō uult ciuis eſſe ſed tyrānis q uult me ſuperare. Hinc cōſul ab auctoritate & tuto & facili cū irriſione argumentat̄. Vterq; Lentulus & Marcellus. Hinc:a partibus noſtris. ſtatura:nō fugitura. Ducu:ſenatorū & procerū. Nō trahis oia nō cœco cur.nō es adeo temeraria & cœca:Nā ut Cice.in Lælio ait:Nō.n.ſolum ipſa fortuna cœca eſt:ſed eos ēt plærunq; efficit cœcos quos cōplexa ē. Teq; nihil pudet:ut certe pudet nā nunquā hoc efficies. Multis ne:geſta eius amora extenuat & cōtemnit præ ſuis. Multis inuidioſe dixit:duo enim fuere. Rebellis:quā pacare non potuit:& quin rebellaret efficere. Aetas:decennium.

❡COMNIBO. Quiq; feros mouit:ſertorius a ſylla ꝓſcriptus in hiſpānia citeriore bellū ingens excitauit & ꝓfligatus a.M.Antonio &.M.Perpēna:aliiſq; cōiuratis i cōuiuio trucidatus ē decimo ſui ducatus anno: periū ad.M.Perpēnā tranſlatū eſt:quē paulopoſt uicit pōpeius atq; interfecit. Mouit feros iberos:qa prius q̄ bellū motū fuit illū recepit hiſpania. Exul quia proſcriptus ē a ſylla. Iberia hiſpania:ab ibero flu. appellata. Quāq̄ arguit a facili p argumētū a maiori ad minus.q.d.hoc mihi dedecori eē uidebit̄: ut te o cæſar uincā q magnos iperatores uincere cōſueui:cū tu ſugitiuis & gladiatoribus aſcribi potius debueris q̄ ducibus ro. Vtinā inquit Craſſus e parthia uictor rediiſſet:quēadmodum.n.ſpartacū fugitiuū & gladiatorem uicit.ita te quoq; fugitiuū & gladiatorē uinceret. Inuideo:indignor te cū his enumerari q cōnumerandus es cū fugitiuis. His:magnis imperatoribus quos ſupra dixi. Oppoſuit furēti.i.tibi gloria erit periiſſet auſpiciis noſtris iō inuideo tibi:quia mereris ſterni a minori duce:utpote a Craſſo parthorū:utinā(ſi fieri poſſet)Craſſus e parthia uictor rediiſſet.q fugitiuos uincere cōſueuit. Ab oris ſcythicis.ſ. ubi deletus ē Craſſus cū exercitu ab Arſacide rege ſitiorū. Simili cā ſ.latrocinii: ſparthacus e thracia oriūdus gladiator chryſus & eunomaus ex ludo Lētuli cū quattuor &.lxx.eiuſdē fortunæ uiris aufugerūt Capuā: cōgregataq; ſeruorū & ergaſtulorū manu uſq; ad iuſtū exercitū bellū fecerūt populo romano eruperūtq; p cāpaniā oēm:& infeſtā illā regionē reddidere uniuerſa acie cū Claudio legato:& Voreno ꝑtore cōflixerūt eoſq; cū exercitu uicere. Tādē a Lucio craſſo uicti pulſi atq; fugati:is ad extremū angulū brutiorū īcluſus fugā fruſtra tentauit eruptiōe deīde fca(ut dignū uiro erat)mortē ſparthacus nō timēs i bello fortiter dimicās tāq̄ bōus impator occiſus ē. Te quoq;:nūc arguit a poſſibili:uires:n.ſe paratas habere oſtēdit atq; uirtutē : qua poſſit uincere

Cæſarē:nō uſq; adeo inquit etate ꝓuectus ſum:ut arma tractare nō poſſim. Te quoq; : ſimiliter cū cæteris titulis id eſt uictoriis:trophæis. Hæc ꝑcordia:demōſtratiue. Diſces:o cæſar diſces me longa pace a bellis diſſuetū poſſe ēt gerere bella ſi neceſſitas igruat. Pacē potuere pati:qa ſicut pacē ita bellū ſuſtinere poſſum Licet ille:pōpeius ſuis cōfirmatis argumētis debere milites ſuos bellū ſuſcipere aduerſus cæſarē:nunc argumenta aduerſariorū.ſ.cæſaris q dicebat ſuperius:ueniat lōga dux pace ſolutus:oratorie refellit:& quod ille obiiciebat in ſuā uertit utilitatē. Dux:cōcedo ꝙ ego ſim ſenior uobis:ſed quāto magis ſum ſenex:tanto ēt peritior ī re militari. At uero cæſar iuuenis eſt ut miles potius q̄ iperator appellari poſſit. Senior: ſit miles ſenes ī illis caſtris:& ſit iuuenis dux:ſed nobis ſit ſenior dux & milites iuuenes. Quo potuit: arguit nūc ab auctoritate:nā hæ ſunt ptes quæ ualēt ad imperatorē ꝓbādū:ut dicit Cice.ſ.uirtus & auctoritas fœlicitas & ſcia rei militaris:oſtenditq; auctoritatē ſenatus tatā eē ut fortuna ſine pudore pati nō poſſit pō. a latrone ſuperari:ab auctoritate ſui:ergo refellit dicēs ſe ad eū dignitatis gradū euaſiſſe: quo nullus ſuperior eſt : niſi ſi aliquis regnū appetat:& ſic cæſarē in inuidiā adducit:qa maior uult eſſe pōpeio nō ciuica:ſed tyrānica cōditione. Aſcēdi:ad eū dignitatis gradū euaſi: Quo:ad quē gradū. Liber.i.q in libertate ſit.nō ſub tyrāno Supraq; ni.ſupra gradum quo euaſi nihil reliqui:niſi ſi aliquis fieri rex appetit:plane h̄ in cæſarē loquit̄:q cū maior eſſe pōpeio uelit regnū appetit. Nō pri.nō priuatā uitā ſed regiam dignitatem appetit. Hinc conſul:nunc ab auctoritate cōſulū arguit totiuſq; ſenatus. Hinc:a parte noſtra. Vterq; cōſul.ſ.Lētulus & Marcellus. Cæſar ne.ſ.uictor erit ſenatus:cū indignatiōe legēdū. Trahis oia cœco curſu.i.nō adeo īpudens eſt fortuna:ut tm̄ dedecus patiatur ſenatus. Nihil pudet:pro nō ullius rei te pudet.nomē ꝓ aduerbio. Multis ne rebellis:refellit ea quæ ab aduerſario dici poterant.ſ.non uincent cæſarē o pōpei qui galliā & fortiſſimas gentes ſubegit:unde pompeius hoc argumentis leuat quod negare non poteſt.

Gallia iam luſtris,ætaſq; impenſa labori
Dant aīos rheni gelidis quod fugit ab undis
Oceanumq; uocans.incerti ſtagna profundi
Territa quæſitis oſtendit terga britannis.
An uanæ timuere minæ,quod fama furoris
Expulit armatā patriis e ſedibus urbem:
Heu demēs,nō te fugiūt me cūcta ſequuntur.

❡SVLPI. Dant aīus:addūt audatiam cæſari. Rheni gelidis:Inſimulatio ē cū itonia:Cæſar poſt oppugnatos germanos & non amplius decem & octo dies trans rhenum conſumptos ſatis & ad laudem : & utilitatem feciſſe arbitratus ſe in galliam recepit & pontem quem fecerat reſcidit:& ideo pompeius eū fuiſſe dicit:& æſtuaria maris gallici appellaſſe oceanum. Stagna æſtuaria. Incerti profundi : dubii maris. Britānis:britania inſula eſt in oceano adeo a terra remota:ut alius quidam orbis exiſtimet̄. Ad eā cæſar audita ipſius fama:ex gallia traiecit exercitū & poſt eā iterū atq; iterū uictā illico iperatis obſidibus i galliā ſe recepit. Quæſitis:qa nō plane norāt nautæ:ubi iaceret britānia:uel iō qa cū iterū i britāniā ad ſolis occaſum cæſar naues ſoluiſſet:leui aphrico ꝓuectus media circiter nocte uēto itermiſſo curſum nō tenuit:& lōgius delatus æſtu orta luce ſub ſiniſtra britāniā relictā cōſpexit.tum rurſus æſtus cōmutationē ſecutus remis cōtēdit. An uanæ:cauilatio eſt:an ideo ſuperbis quod ciues profugerunt:erras inquit nā me ſecuti ſunt. Furoris:belli. Vrbē:methonymia: Armatam:emphaſim habet ad terrorem. Heu demens:diſſolutio falſæ opinionis.

❡COMNIBO. Gallia.ſ.quā uiciſti.x.āni fluxerūt:ex quo cōtra gallos bellū geris.q tibi ſemp rebelles fuere.nec unq̄ eos ſubiigere potuiſti. Multis luſtris:hoc inuidioſe dicit:nam duobus tm̄ luſtris galliā omnem ſubegit cæſar:qa cū q nq; ānis galliā po.ro:ſubegiſſet:& ps illius tn̄ reſtaret:obtinuit i alterū luſtrū : ut ſibi ꝓuincia ꝓrogaret̄. Aetaſq; ipēſa labori:qa ætatē cōſumpſiſti ī debellāda gallia. Aios.i.audaciā:ut Iuue. Irā atq; aīos a crimīe ſumūt. Rheni gelidis:qđ ad rhenū flu.ptinet.ita legi:cū hūc flu.cæſar pōte iūxiſſet:cūq; bellū ſuſcepiſſet:qđ ñ alius unq̄ fecit:traductis copiis i finibus hoſtiū paucos dies moratus ē ut uicis & ædificiis exuſtis i fines ubiorū ſe cōtulit & illis auxiliū pollicitus ē ſi a ſueuis ꝑmerent̄ a qbus cognouit ſueuos more ſuo liberos uxores reſq; ſuas oēs i ſiluis depoſuiſſe:& oēs q arma ferre poſſēt i unū locū cōueniſſe ibiq; romano & exercitū expectare:atq; ibi decertare cōſtituiſſe:hoc ubi cōpetit cæ.confectis oibus rebus pp q̄s exercitū traduxerat:ut germāis metū īferret ut ſicābros ulciſceret̄:ut uobis obſidiōe liberaret.ſatiſ eē ad gloriā & ultilitatē arbitrās exercitū i gallia reduxit:pōtēq; reſcidit.iſte uero dicit fuiſſe ex oceāo i galliā:ſed falſū ē qa domitis hoſtibus ſe in galliā recepit. Terga britānis:ſicut a germāis ita a britānis dicit fuiſſe cæſarē Ita ſe habet de britānis hiſtoria:Caſſi uellaunus dux britānorū uaſtatis agris detrimētiſq; acceptis: & in primis ciuitatū defectiōe ꝑmotus p attrebatē Comiū legatos ad cæ.de deditōe miſit. Cæſar ꝙ icōtinēti hyemare cupiebat obſides britānis īpauit:britāniāq; pplo roma.tributariā fecit:& obſidibus acceptis i galliā copias traduxit:ñ igit̄ fugit imo ſubactis britānis ſpote ſua ſe cū exercitu recepit i galliā:ſed Pōpeius res q̄s negare ñ pt Cæſari leuat. Oceanūq;:nā uenit i Britāniā Cæſar:& duxerat ad oceanū uſq; exercitū:poſt quē ē Britānia q̄ alter orbis terrarū a nōnullis dr̄. Vñ & Virg. Et penitus toto diuiſit orbe britannos. Incerti profundi ſtagna: qa uocat oceanū tāq̄ ſtagnū. Britānis:quos ipſe temere inuaſerat iō terga dare coactus ē Cæſar. An uanæ:refellit qđ Cæſar dicere poſſet. Facile erit uincere Pōpeiū q Romā deſeruit. Vnde dicit inferius Cæſar. Pro pua pugnabitur urbe:ac ſi dicat ſi parum tutus in urbe Romana uidebatur Pompeius : ubi tutus eſſe poterit a Cæſare. Vñ ſe nō fugere inqt.ſed ſenatus me ſecutus eſt non fugientem ſed conſilio bella gerentē:Nā ciuibus parcere uolui:ne ſi in urbe permanerem aliquid detrimenti ciuitas caperet. Vanæ minæ.ſcilicet Cæſaris:rurſus oratorie in laudem & utilitatem ſuam uertit:quod Cæſar dicere poterat.

SVLPI. Qui cũ ſigna tuli: a pclarorũ geſtorũ celeritate ſe cõmendat:ſuaſq; laudes & geſta pſtringit. Fulgentia:glorioſa. Toto põto:alludit ad cylicas q cũ maria undiq; inuaſiſſent:prouidentia diligentiaq; põpeii intra quadrageſimũ diẽ certamine uix parato i deditionẽ cũ plauſu uenerũt:hos deinde põpeius locis maritimis remouit fecitq; mediterraneæ regiõis colonos. Ante bis:anteq̃ luna bis uerteret & curſum pficeret. Pelagi:trãquilli maris. Pyrata:pdo marinus.cilix. In,anguſta ſede:pſertim ad urbẽ ſoliorũ q ẽi cilicia & Põpeopolis ẽ appellata ut Plutarchus & Pli.tradũt. Profugũ p diuortia:fugientẽ p ſemitas tranſuerſas & diuerticula Vir.in.ix.Obiiciũt equites ſe ſe

Qui cum ſigna tuli toto fulgentia ponto.
Ante bis exactum q̃ cynthia cõderet orbem
Omne fretum metuẽs pelagi pyrata reliquit.
Anguſtaq; domum terrarũ in ſede popoſcit.
Idem per ſcythici profugum diuortia ponti
Indomitum regem, romanaq; fata morãtem
Ad mortem ſylla fœlicior ire coegi.
Pars mundi mihi nulla uacat.ſed tota tenetur
Terra meis quocũq; iacet ſub ſole tropheis.
Hinc me uictorẽ gelidas ad phaſidos undas
Arctos hẽt.calida medius mihi cognit⁹ axis
Aegypto.atq; umbras nuſq̃ flectente ſyene
Occaſus mea iura timet: tethymq; fugacem
Qui ferit heſperius poſt oĩa flumina bethis
Me domit⁹ cognouit arabs me marte feroceſ
Eniothi.notiq; erepto uellere colchi

ad diuortia nota. Regẽ:mythridatẽ de quo trium phauit Sylla & poſtea Lucullus.Inde uero a Põpeio attritus cũ in ſe ſeditionẽ ueniſſet cũ pharnace filio mortẽ ſibi conſciuit. Fata fœlicitatem & uictorias. Fœlicior:iõ ſe fœliciorẽ appellat qa bellũ confecit. Vacat mihi:uacua ẽ gloria mea. Sub quocunq; ſole:ſub quacunq; regione quã ſol aſpicit. Tropeis uictoris. Arctos:ſeptẽtrio. Phaſidos.phaſis colchorum fluuius ultra hoſtia tanais i põtũ effluit. Medius axis:meridies. Calida:ẽ.n.ſub cancro iuxta torridã zonã. Syene:Macrobius hũc locũ aperiẽs iquit. Ciuitas Syene quæ prouincia thebaidos poſt ſuperiorũ mõtiũ deſerta principiũ ẽ:ſub ipſo æſtiuo tropico cõſtituta ẽ:& eo die quo ſol certã partẽ ingreditur cancri hora diei ſexta.qm̃ ſol tunc ſuper ipſum iuenitur uerticem ciuitatis nulla illic poteſt i teris de quolibet corpore umbra iactari.Sed nec ſtilus hemiſpherii monſtrantis horas quem gnoniona uocant: tunc de ſe poteſt umbram creare:& hoc eſt quod Lucanus dicere uoluit: nec tamen plene ut habetur abſoluit dicẽdo.n.atq; umbras nunq̃ flectente ſyene rẽ qdem attigit: ſed turbauit uerũ nõ.n.nũq̃ flectit:ſed uno tpe.Sic ille q iniuſte Lucanũ arguit:q inqt nuſq̃:hoc ẽ nec ante nec poſt nec ad dextrã nec ad ſiniſtram nõ nunq̃ ut ille legit. Bethim:fluuiũ q ex terraconẽſi demiſſus mediã hiſpaniã pluit: mox mari ppiquus lacũ efficit magnũ ex quo duobus alueis lõge pprie maioribus exiẽs labit in oceanũ. Ferit cũ ipetu ingreditur. Tethym fugacẽ:oceanũ ueločẽ & q fluit & refluit. Poſt oĩa:ẽ.n.ultimus oium. Arabs:arabes ppſi in aſia iter iudeã & ægyptũ. Enio:hi:gens fera iuxta põtũ a lacedemõiis oriũdi. Colchi:iactabundi more nunc colchos:mox cilices repetet.Colchos regio i aſia iuxta põtũ apud quã erat uelus aureũ:qd Iaſon cũ argonautis eripuit.

OMNIBO. Qui:ab auctoritate ſui & uictoris arguit:& a maiori ad mius.Ego Põ(peius qui maiora bella cõfeci:minora ẽt cõficere potero & uincere: unde introducit a poeta pompeius qui res oẽs geſtas ſuas breuiter & ſuccincte cõmemorat. Signa tulit me:iõ inquit ſequunt:cum ea ante oculos ponunt:quæ toto orbe terarũ magna uirtute geſſi. Ante bis exactũ: lege gabina præfectus eſt pompeius maritimæ regioni:nã mare infeſtũ reddiderãt pyratæ adeo ut nec portus caietæ imo nec hoſtiæ tutus eſſet quin in terras deſcendebant & latrociniũ exercebãt:duo ptores romani cũ inſignibus imperii capti ſunt capta eſt ẽt.M.Antonii filia cũ in agrũ proficiſceret:& magna redempta eſt pecunia:illi ergo regiõi maritimæ præfectus eſt pompeius:qui poſtq pſequutus eſt pyratas mare totũ duorũ mẽſiũ ſpacio liberauit: quos maiori ex parte captos nõ occidit:ſed cogitãs hoiem eſſe rationis participem exiſtimauit uitæ mutatione atq; locorum poſſe feritatem deponere.conſtituit eo,incontinentẽ deſerre:& partẽ quidẽ eorum urbes paruæ deſertæq; receperũt:concludens cõplures in ſolorũ urbæ quæ reſtituta a põpeio fuit:quã tygrannes armeniæ rex nuper deſertã fecerat.Alii dimẽ achaiæ ciuitatẽ tũc ciuibus uiduata incoluerũt. Ante bis exactũ.i. ante duos menſes:nam quadrageſimo die ſecundũ.L.Florũ ſuperati ſunt. plutarchus uero haud longiori trium menſium ſpacio.pyrata:prædator i.a tranſeo:quia ex tranſuerſo ſimul ac nauem uiderẽt impetum facientes deprædabantur. Metuens.ſ.me & arma mea. Anguſtãq; domũ.i.paruã habitationẽ. qui totum mare infeſtum redebant:cõtẽti fuere breui ſpacio terræ. In ſede:in urbibus paruis ut ſolis & dimæ Idẽ per ſcy.gentes bello.a ſe ſubactas dinumerat:nã dum fugientem regẽ perſequitur Mythridatẽ:ſprio q dẽ Mythridates a Lucullo ſæpe acie uictus:tandem ad tygrãnem cõfugere coactus eſt:cũ quo & ipſe tygrãnes aliquotiens fuſus atq; fugatus:poſtq̃ nulla ſpes eſſet a tygrãne defendi:alias gentes & ignotas quærere cõſtituit.Fugit igit in Boſphorũ atq; Meotim & in ultimas terras.pompeius tñ fugientẽ perſequit: qui p populos boſphoro ac meoti uicinos incõmoda multa paſſus eſt.ſed natiões ac gẽtes per quas iter faciebat bello ſubegit.nã hãc põpeii expeditione domita inſula ponti.Armenia.Cappadocia.paleſtina. Arabia.Iudia.& pyratæ oẽs.paphlagonia.Media.Colchis.Hyberes.Albani.Syria.Cilicia. Meſopotamia. phœnicia. hæc igitur enumerat pompeius breuiter quæ in excurſione illa breui temporis ſpacio confecerat. Idem. ego pompeius. Per diuortia. per diuerticula. quia huc & illuc fugiebat Mythridates ſalutis ſuæ incertus. Scythici ponti.ſcilicet uer gẽtes Boſphori ac meotidis paludis accolas. Indomitum regẽ.mythridatẽ qui antea uinci nõ poterat ab iperatoribus romanis Lucullo & Sylla. Sylla fœlicior:qa neq; Sylla hoc effecit.quis ipſum regno mutilaſſet. Pars mũdi.& pfecto hoc põpeio contigit qd nemini alii iperatorũ romanorũ nã de tribus partibus orbis terrarũ triũphauit de libya uicto:Domitio de europa pulſis e maritima regione pyratis:poſtremo de aſia:de uictis gẽtibus & nationibus paulo ante dictis. Quocunq; ſub ſole:ſiue i lybia ſiue in europa:ſiue i aſia. Arctos.i.ſeptẽtrio: Ad phaſidos undas:qa dũ perſequit Mythridatẽ cœpit populos oẽs pontũ:armeniã cappadociã:paphlagoniã:Mediã:Colchidẽ:ubi eſt fluuius phaſis: Cognitus axis ægypto:pp paleſtinã dixit:quæ eſt pars ægypti. Calida ægypto:qa in meridie eſt:iõ calida: qa ſub torrida zona expoſita. Atq;.ſ.eſt cognitus. Axis ſyene.i.pp ſyenẽ ablatiue poſitus:nã græce locutus.ſicut thebe thebes. Nuſq̃ flectente umbras:qa ſyene ciuitas in ægypto eſt ubi radii ſolis terrã perpẽdiculariter adeo feriunt ut nullũ corpus umbrã faciat:quia quãto magis ſol capiti noſtro perpendiculariter iminet tãto breuiorẽ facit umbram.De quo Macrobius.Ciuitas autẽ ſyene q̃ prouinciæ thebaidos poſt ſuperiorũ mõtum deſerta principiũ ẽ ſub ipſo æſtiuo tropico conſtituta eſt:& eo die quo ſol certã partẽ ingredit cancri hora diei ſexta(qm̃ ſol ſup ipſum tũc inuenit uerticẽ ciuitatis)nulla illic poteſt i cæteris de quolibet corpore umbra iactari:ſed nec ſtilus hemiſpærii monſtrantis horas quem uocãt tunc de ſe põt umbrã creare & hoc eſt quod Luca.dicere uoluit:nec tñ plene ut habetur abſoluit.dicendo.n. Atq; umbras nuſq̃ flectẽte ſyne:rẽ quidẽ attigit ſed turbauit uerũ:nõ.n.nuſq̃ flectit:ſed uno tpe. Occaſus:de ſeptẽtrione & oriente dixit:nunc de occidente pp hiſpania:ubi Sertoriũ expugnauit. Mea iura:meã poteſtatem. Bethis:qui fluuius eſt hiſpaniæ a quo Bethica pars hiſpaniæ dicitur. Me domitus:nunc de oriente dicit. Arabs pp arabiã dicit:Iudeam:phœniciam & paleſtinam. Eniochi populi ſunt iuxta colchon dicti quoniã rhecas & Amphiſtratus Caſtoris & pollucis aurigæ cũ laconibus ex exercitu Iaſonis hanc habitauerant regionem enim aurigam ſignificat.Strabo. Erepto uellere:nal colchorum nomen uulgatum eſt propter aureum uellus quod Iaſon cum argonautis rapuit.

Cappadoces mea ſigna timẽt & dedita ſacris
Incerti iudea dei.molleſq; ſophene
Armenios cylicaſq; feros tauroſq; ſubegi
Quod ſocero bellum præter ciuile reliqui.
Verba ducis nullo pares clamore ſequuntur
Nec matura petũt pmiſſæ claſſica pugnæ.

SVLPI. Cappadoces:Cappadocia regio ẽ i aſia minori Armeniæ contermina ſed diuiſa euphrate. Iudea:regio paleſtinæ ẽ. Pli.ſupra Idumeã inquit & Samariã.Iudea lõge lateq; funditur. Incerti dei: iguoti & nomen non habentis & de quo uidet poſſe dubitari.Sic & Iuue.Nil pter nubes & cœli numẽ adorant. Quãq̃ re uera optime de deo uetuſtiſſimi ſenſere iudei. Sophene: oppidũ in armenia iuxta Maſium mon:ẽ a parte ſeptentriouali. Molles:uel ob cœli clementiam uel qa Aſiatici oẽs molles laſciuiq; ſunt. Armenios:armenia duplex in aſia ẽ inter Taurũ & Caucaſum:altera maior:altera uero minor & & inferior dr: Cilices:Cilicia regia iuxta Taurũ & ſyriæ pxima:dicta a Cilice agenoris filio. Cilices dupliſces eſſe Strabo docet li.xii. Tauros populos Tauri mõtis q ab idico mari ſurgit:deinde iter ægyptũ & pãphilicũ pelagus obiectus ſeptẽtrioni dexto latere:leuo mediterraneæ plagæ occurrit:deniq; ſe rypheis iugis annectit.ſed p gẽtiũ uarietate diuerſa noĩa accipit apud indos biamos apud parthos pniphates dicitur: inde Taurus:At ubi i excellẽtiſſimã ſublimitatẽ cõſurgit Caucaſus. Quod bellũ reliq: ac ſi dicat nullũ unde poſſit glotiã reportare: nã hoc qd gerit ẽ latrociniũ ſũmi dedecoris. Verba ducis facto dicẽdi fine:cum nõ clamarẽt præ cæſaris formidie milites:põpeius a cõſtituto itinere ſigna reuocauit & ſe brũduſiũ cõtulit. Claſſica matura:feſtinũ cõcẽtũ tubarũ quo iter denũciaret:ſupra.n.dixit:iãq; ſecuturo iuſſur⁹ claſſica phœbo.

OMNIBO. Cappadoces:qa dũ perſequit fugientẽ mithridatẽ oĩa luſtrauit loca põpeius orientis:ſed primo ẽt Tygrãnẽ uicit:q cũ põpeiũ ſucceſſiſſe Lucullo audiuiſſet:nã filius eius a patre Tygranne defecerat:& põpeiũ in armeniã uocauerat tygrãnes certior factus de humanitate põpeii ipſum adire cõſtituit & cũ equo ueheret a lictoribus põpeii iuſſus eſt deſcendere:q uidelicet nemo peregrines in caſtra romana equo uectus uenire cõſueuerit: paruit tygrãnes & gladiũ eductũ præbuit militibus: deinde cũ ad cõſpectũ põpeii ueniſſet:& coronã ante pedes eius deponere uellet:põpeius eũ dextera porrecta in pximã ſedẽ id eſt ſiniſtrã apud ſe collocauit.Tunc põpeius inqt q tibi ablatæ fuerint armeniæ ptes.ſ.ſyria.Cilicia:Cappadocia:Gallatia:ſophone:lucullo aſcribendum ẽ q̃ ãt nũc uſq; tenuiſti:ſi nouẽ milia talenta p reliquo ſolueris oĩa poſſidebis:delectatus ẽ his uerbis tygrãnes:cũ ẽt põpeii milites eũ regẽ ſalutarent:promiſit militi heminã:Centurioni uero heminas.x.Tribuno ãt militũ.x.talẽta.hæc cum audiuiſſet filius eius ægre tulit:ad cœnãq; uocatus uenire uoluit:q diceret ſe nõ egere põpeio:& romanorũ aliũ inuenturũ eſſe.põpeius tradidit illũ cuſtodibus & in triũphũ a põpeio cũ cæteris captiuis ductus ẽ. Cappadoces mea ſi.te:qa Cappadociã ablatã regi tygrãni reſtituit.Cappadoces ſunt populi in capite ſyriæ Taurũ montem ab oriente oriente Cappadocia ſpectat:cui monti Iſauria ſubiacet atq; cilicia:iõ cũ dixit Cappadoces:ſtatim has puincias nominauit cũ tanto monte. Incerti iudea dei:imo tu incertũ deũ colis inſane poeta:ſed iudei unũ deũ uerum ſolũq; colebant. Incerti:qa deũ unũ uerũ colebant iudei:nec nomẽ imponebat:iõ deos incertos colere dicebant.ſe uero deos certos collere dicebant ueteres:quia illis noĩa imponebant. Iudea dedita ſacris: iudeam ut ante dictum ſubegit pompeius:& templũ ad id tp̃s uiolatum ſpoliauit.Ariſtobolũq; regẽ iudeæ cœpit:& captiuũ ſecũ duxit. Sopone:populi gallatiæ finitimi ſunt. Molles:dixit pp benignitatẽ aeris:ſic iſerius.Emollit gentes clementia cœli. Cilicas:propter pyratas dixit:tauroſq; qui iuxta taurũ mõtẽ habitabãt

nam taurũ montẽ cappadocia ab oriẽte ſpectat cui ſubiecta eſt Iſauria & Cilicia. Quod ſocero bel.qd deniq; reliqui cæſari ꝑter ciuile bellũ.q.d.nihil.oi.a.n. belli confeci in toto orbe terrarũ. Socero:cæſari. Verba ducis:hæc ubi dixit põpeius nulla ſub clamatione ꝓbata ſunt:ut taciturnitas:põpeio ſuſpecta fuerit:ideo non eſt auſus cõtra cæſarẽ ducere exercitũ timentẽ:ſed ſatius eẽ exiſtimauit in locũ tutũ recipere.ſ.brunduſium: Nullo clamore:nõ eſt ſucclamatũ a militibus.ut ſolet fieri cũ orationẽ ducis cõprobant. Matuta claſſica.i.ſigna propere data. Promiſſæ pugnæ:quia promiſerat ſi aius ita fuiſſet pompe.militibus ſe ſignũ daturũ:ut caſtra mouerẽt:& cæſarẽ q italiam populabatur uniuerſo exercitu petere. Matuta:oportuna.

Senſit & ipſe metũ magnus.placuitq; referri
Signa:nec i tantæ diſcrimina mittere pugnæ
Iam uictum fama non uiſi cæſaris agmen.
Pulſus ut armentis primo certamine taurus
Syluarum ſecreta petit.uacuoſq; per agros
Exul in aduerſis explorat cornua truncis
Nec redit in paſtus:niſi quũ ceruice recepta
Excuſſi placuere tori:mox reddita uictor
Quoſlibet i ſaltus comitãtib⁹ agmina tauris
Inuito paſtore trahit:ſic uiribus impar
Tradidit heſperiã:ꝓfuguſq; per apula rura
Brunduſii tutas conſedit magnus in arces
Vrbs eſt dicteis olim poſſeſſa colonis
Quos ꝓfugos chreta uexere p æquora puppes
Cecropiæ uictum mentitis theſea uelis
Hanc latus anguſtũ iam ſe cogentis in arcũ
Heſperiæ.tenuem ꝓducit in æquora linguã.

SVLPI. Senſit & ipſe:aduertit ſe quoq; timere. Diſcrimina:pericula. Signa.aqlas. Agmẽ:exercitũ ſuum. Pulſus:uictus & eiectus a fortiori ex armẽtis. Explorat:tentat & experit. Aduerſis:occurrẽtibus. In paſtus.in paſcua. Recepta ceruice: reſumptis uiribus ceruicis. Tori : pulpæ maſculi & dẽſitas q̃dam carnis in collo & cruribus: & ẽt in brachiis hoium:in qua quidẽ ineſſe dicunt uires. Virg. Luxuriatq; toris aioſum pectus. Saltus paſcua. Agmina reddita:armenta q̃ recepit:nã uictorẽ ſequunt. Apula:Apulia regio italiæ hadriaco mari ꝓxima iter Dauniã & calabriã. Brũduſii:Brũduſiũ meſapiorũ lingua ut Strabo docet:ſonat cerui caput.Eſt ãt calabriæ oppidum Vrbs ẽ:Brũduſiũ chretenſes q e gnoſo cũ theſeo diſceſſerunt habitauiſſe:memoriæ ꝓditũ eſt poſtea alios e ſicilia cũ iapige digreſſos:nã utroq; modo fama eſt:cũ una pmanere nollẽt in boetia diſceſſiſſe. Idem eſt auctor. Dicteis:chretẽſibus.Dictæ enim in chreta mons eſt qui & dicteus dicit. Strabo tradit. Cecropiæ:athenienſes. Theſeus.n.athenis in chretã ad minotaurũ ſorte delectus uel ſpõte ſe cõtulit.nota eſt fabula apud plutharcũ & Diodorum.Eam in principio ti æneidos Vig.ſtrinxit. Mentitis uictũ theſea . iuſſerat ægeus diſcedenti filio ut ſi uinceret minotaurum uela quæ nigra erant mutaret in alba:ſin in minus:nigra referentur.Sed illis oblitis mutare: cũ ægeus nigra uel a redeuntium cõſpexiſſet ſe ꝑcipitauit in mare quod poſtea ægeũ ẽ appellatũ. Mẽtitis: falſum de theſeo indicantibus. Hanc linguã:terrã tenuẽ exporrectã in linguæ formã. Cogentis in arcũ:conſtringentis ſe i flexũ in cuius uno extremo calabria i medio Tarentus in altero magna græcia & brutii ſunt: nec nos lateat portum quem poeta deſcribit Virg.in.i.ænei.effinxiſſe his uerſibus:Eſt in ſuceſſu longo locus inſula portũ Efficit &c.q̃q̃ & hiſpaniæ chartaginis portus huic ſimilis eſt.

OMNIBO. Senſit & ipſe metũ magnus.i.põpeius:qa tacitos milites uidit cœpit:& ipſe metuere. Placuit:põpeio. Referri:retro ferri:iã.n.milites ꝓcedere ceperant. Mittere:exponere. Iã uictum fama: qa anteq̃ cæſarẽ uideret:iã ferme uictũ metu uidebat. Pulſus ut armentis:incertus inquit & pudibundus agmẽ auertit põpeius nõ aliter q̃ taurus alterius tauri metu deterritus & uictus ſollitudinẽ petit ubi ſe tantiſper exerceat:& reſumptis uiribus aduerſariũ repetat. Tradidit.ſ.cæſari. Armẽtis:deeſt ab. Syluarũ ſecreta ſolitudines. Vacuos:armẽtis. Exul:a paſcuis ſuis depulſus quaſi extra ꝓpriũ ſolum ſit. Explorãt.i.exercet tentat. Impaſtus:qa quaſi dedignat carpere gramen:donec uires ſuas pſecerit:ut ſe nõ parẽ niõ ſed ſuperiorẽ eſſe exiſtimet aduerſariis. Recepta ceruice.i.recepta fortitudine. Excuſſi qa cũ caput excutitur colla quatiũt & palearia. Mox reddita uictor:qa q̃ antea uictus amiſerat:nunc rediit uictor. Inuito nolẽte paſtore. Quoſlibet in ſaltus:quocũq; uoluerit ipſe. Trahit agmina.i.armẽta. Comitãtibus tauris.ſ.ipſum quaſi triũphantẽ & uictorẽ. Mox:ſecũda pugna. Vrbs eſt dictæis:nũc deſcribit ſitũ brũduſii:& eſt.i.ueri loci deſcriptio eſt ficta:qualis apud Virg.Eſt in ſeceſſu lõgo locus.Hæc urbs brũduſii a chretenſibus condita fuit:ab his qui uecti ſunt naue theſei:poſtq̃ deuicto minotauro athenas uictor rediit:nec meminit mutare uela.ſicut ægeus pater mãdauerat.Fabula hoc hẽt Androgeus erat Minois regis filius nobiliſſimus athleta.qui cũ iuuenes atheniẽſiũ uirtute ſuperaret inuidiã contraxit:hunc igitur equales in terrã editiſſimã ſubductũ i mare ꝑcipitauerunt:minos rex cũ fruſtra filiũ repeteret bellũ atheniẽſibus intulit:qui cũ obſidionem amplius tollerare nõ poſſent in deditionẽ uenerũt:hac lege:ut quotãnis ſeptẽ uiros ſeptẽq; fœminas Minotauro deuorãdos mitterẽt.primo mittebant plæbei:multitudo cũ gẽtẽ ſuã pdi uideret fcã ſeditõe i urbe diutius hoc paſſi nõ ſunt.& ita coactus ẽ ægeus rex atheniẽſiũ.ſorte noblies eos cœpit educere q mitterent. Accidit igit ut ſors caderet i theſeũ cui ꝓficiſcẽti i cretã pr mãdauit ut ſi uictor ociſo miotauro rediret uela ex nigris i alba mutaret.Theſeus igit occiſo miotauro ope Ariadnæ filie miois.cũ eã phedrãq; ſororẽ abduceret ꝑnimia feſtiatiõe oblitus ẽ uela mutare pr ægeus cũ filiũ expectaret locũ eminẽtẽ cõſcẽdit.nauẽ redeũtẽ uidit uelis nigris.& exiſtimãs filiũ ſuũ a minotauro deuoratũ cũ ſupſtes poſt illũ eẽ nollet . ſe ꝑcipitẽ dedit in mare: & de ſuo noie mare ægeũ appellatũ eſt dicit ergo chretenſes qui uecti ſũt naue theſei.hãc urbẽ cõdidiſſe

Androgeus.

Velis mẽtitis:q̃a uelis nigris rediit Theſeus uictor:& mẽtitæ ſunt uictũ eẽ. Hanc latus italia a circio i eurũ extẽdit.i.a uẽto qa collateralis occiduo ẽ:habẽs ab aphrico mare thyrrenũ:ab oriẽte loniũ:a borea adriaticũ ſinũ ubi ẽt in anguſtũ cõtrahit:ubi ſita ẽ ciuitas Brunduſii i linguæ modũ qa i oxigonũ.i. i acutũ angulũ extendit Italia:ubi ædificatũ fuit brunduſiũ lingua meſapiorũ ſignificat caput cerui:Strabo. Linguã tenuẽ qa in modũ tenuis linguæ ſubit adriaticũ:lingua ſignificat ꝓmontoriũ Ouidi.Tribus hæc excurrit in æquora linguis. Producit:porrigit. Cogentis ſe in arctum:qa italia deſinit in oxigonũ.i.in acutum angulum.

Hadriacas.flexis claudit q̃ cornibus undas.
Nec tñ hoc arctis immiſſum faucibus æquor
Portus erat ſi non uiolentos inſula coros
Exciperet ſaxis.lapſaſq; refunderet undas
Hinc illinc montes ſcopuloſæ rupis aperto
Oppoſuit natura mari.flatuſq; remouit
Vt tremulo ſtarent contentæ fune carinæ.
Hinc late patet omne fretũ:ſeu uela ferantur
In portus corcyra tuos.ſeu leua petatur
Illyris.ionias uergẽs ue epidaurus in undas.
Hinc fuga nautarũ ẽ.quũ rotas hadria uires
Mouit.& in nubes abiere ceraunia cumq;
Spumoſo calaber perfundit æquore ſaſon.
Ergo ubi nulla fides rebus poſt terga relictis
Nec licet ad duros martem cõuertere iberos
Cũ mediæ iacent immenſis tractibus alpes.
Tum ſobole extanta natũ cui firmior ætas
Affatur.mundi iubeo tentare receſſus.
Euphratẽ nilumq; moue.quo nominis uſq;
Noſtri fama uenit.quas ẽ uulgata per urbes
Poſt me roma ducẽ ſparſo ſpet rura colonos
Redde mari cilicas.pharios hic cõcute reges

SVLPI. Claudit: cõplectit. Cornibus rupibus exporrectis i formã cornuũ ceruinorum qbus ſimillimæ ſunt:& urbs ipſa caput imitat. Nec tñ:flexus hic mõtiũ portũ nõ faciebat niſi eẽt oppoſita inſula. Coros uentos ab occaſu ſolſtitiali flantes. Refunderet:remitteret fluctus qbus ferit. Lapſas:diſcurrẽtes. Flatus:uentos. Cõtẽte fune:q̃ nõ idigerent anchoris & tutæ eſſent. Late patet:apta ẽ in oẽm partẽ nauigatio. Corcyra: q inſula ẽ in Ionio pheacũ patria alcynoi regnũ olim ſcherea dicta. Illyris:europæ regio q̃ terminat italia germania macedonia thracia epyro & mari hadriatico. Epidãnos:oppidum epyro qd pp inauſpicatũ nomẽ ut Pli. inqt romani dyrrachiũ appellauere. Quũ rotas hadria uires:qñ in habriaco tẽpeſtas exorit. Huc:i totũ brũduſii: Ceraunia:mõtes epyri a crebris fulminibus dicti enim fulmen interꝓtat. Abiere i nubes:pleni ſunt nubibus & nõ uident. Saſon:inſula cõtra calabriã quæ ut Strabo ait ipſius interualli qd iter epyrũ & brũduſiũ iteriacet media ſita ẽ ꝓpterea q̃ rectũ nauigãdo tenere curſum nequeũt : a Saſone ad hydruntem leuorſum iter faciũt. Rebus relictis italiæ. Nec licet:nõ.n.hẽbat claſſem paratã:& cæſar facile poteral hiſpaniã occupare. Cõuertere martẽ methonymia. Iberos:hiſpanos q lõgo ſpacio diſtabãt alpibus interiectis. Tũ ſobole ex tãta:ex nobilibus ꝓtãtibus filiis Gn.põpeiũ maiorẽ natu eſt allocutus ut undiq; cõuocaret auxilia. Receſſus: remota loca. Euphratrẽ:accolas eius. Euphratres i armenia iuxta fontẽ tygridis orit Babylonẽq; i duas diuidẽs ptes Meſapotoniã irrigat more nili : & inde euphrates nũcupat:qñ euphrata fertilitas accolarũ lingua dr affluit ãt i mare rubrũ. Cylicas:pyratas. Quas ẽ uulga.p ur.oẽs ppſos ad quos puenit nomẽ romanũ poſtq̃ ego fui imperator. Phario s: ægyptios : Pharus inſula eſt in nilo coniuncta Alexandriæ ponte in qua turris altiſſima unde nocturnũ ignem nautæ proſpicere ſoliti & pericula uitant:& in portus ſe dirigunt.

OMNIBO. Quæ lingua. Claudit undas.i.facit portũ. Cornibus flexis:dicit ex hac lingua oriri duo cornua:qbus mare coercet:ut ſit nauibus tutiſſimus portus & ſimul alludit ad deriuationẽ brũduſii. Nec tñ & q̃q̃ inqt lingua q̃ mare coercet portũ faciat:tñ niſi rupes altiſſimæ iſulæ ubi oppoſitus ẽ portus uentos ꝓhiberẽt nõ ſic tutus eẽt nauibus portus: ergo ſaxa defendũt locũ a uẽtis:ut ſit ſtatio fida catinis. Tñ ſubaudit q̃q̃ lingua obductis cornibus claudat mare. Faucibus.ſ.linguæ illius. Saxis:rupibus altis.Laſſas undas:fatigatas:qa frangunt undæ cũ ſæpe ſcopulũ pcutiũt:ſicut Virg:Inq; ſinus ſcidit ſe ſe unda reductos Hinc illinc:utrinq; rupes altius iſurgũt:ut mare ab utroq; latere coherceãt. Hinc illic:a dextera & a ſiniſtra. Apto ma.qa mare ante aptũ erat. Flatus remouit:his ſcopulis altioribus remouit iſula uẽtos:ut in portu naues retineri poſſint ẽt ſine anchora. Tremulo:tremẽti:qa nõ opus ẽ anchora. Hinc late:nũc dicit portũ cõmodiſſimũ nautis:ꝙ i diuerſas Aſiæ ptes dirigit nauigationẽ. Fretũ:adriaticũ. Corcyra:iſula Ionii maris.q̃ alio noie melæna dr. Illiris læua:a pte ſiniſtra illyricũ mare. Epidaurus:ciuitas græciæ ut refert Strabo ei cares Ariſtotele teſte occuparũt:nec hæc urbs dr nũc dyrrachiũ ut affirmãt nõnulli:nã dyrrachum ut idẽ inqt Strabo:alio noie dr epidamũ. Huc fuga:fuga nautarũ excitat ad hũc portũ ſi qñ uiderint in mari tempeſtatẽ. Adria:adriaticũ mare. Mouit ui.i.uẽtis agitatas naues cõcutit. In nubes abiere.qa tãtæ nubes ſunt cumulatæ ꝙ cacumina cerauniorũ tegãt. Ceraunia ſunt mõtes epyri ſic appellati a crebro fulminum iactu:nã fulmẽ ſignificat. Saſon:ſaſon ut refert Strabo iſula iteruallii:ꝙ iter epyrũ & brunduſiũ iteriacet:media ſita ẽ ea pp q rectũ nauigãdo tenere curſum nequnt:a ſaſone ad hydruntẽ leuorſũ iter faciunt. Calaber:dixit ad drãm alterius.q mõs ẽ germãiæ ñ Saſonia ps germãiæ. Ergo u.redit ad hiſtoriã.cum ſe brunduſiũ recepiſſet põpeius uidẽs ſpẽ nullã repoſitã eẽ i italia:ꝙ iã oẽm eã cæſar occupaturus eẽt nec trãſire poſſet i hiſpaniã.qa oppoſitæ erãt alpes.ſtatuit mittere i Aſiã filiũ natu grandiorem.Gn. pompeium & conſules q gentes & nationes orientales omnes ad bellum contra Cæſarem concitarent : quos aliquando

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

deuicerat:& ſuo beneficio & libertate deuictos habebat. Relictis.ſ.ſ.italis q̄a iā oē latiū occupauerat cæſar. Iberos q̄a claudit hiſpania alpibus. Natū.Gn.Pōpeiū. Sobole:ſtirpe pōpei. Iubeo:uerba pōpei ad filiū. Gn.pōpeiū. Receſſus.i.loca extrema mūdi. Euphratē:q̄a ut ante dictū:dū pōpeius proſequit̄ fugiētē Mithridatē ad ægyptū uſq; gētes oēs domuerat. Euphratē:flumia ꝓ icolis poſuit. Noſtri.ſ.u.q̄a poſt q̄ dux romanorū ſui nomē romanū ꝑuenit ad extrema uſq; terrarū loca:añ ppl̄s romāus gētibus illis icognit⁹ fuerat. Roma:ſama & nomē romanū. Cilicas:pyratas quos aliq̄n expuli. Pharios:reges ægypti ptolemeū.

❡SVLPI. Tygrānē:regē maioris armēiæ:de quo ſic Valerius:Vbi de humanitate atq; clementia regē armēiæ tygrānē.q & ꝑ ſe magna cū po.ro. bella geſſerat & iſeſtiſſimū urbi noſtræ mythridatē pōto polſum uiribus ſuis ꝓtexerat ī cōſpectu ſuo diutius iacere ſupplicē paſſus nō ē:ſed benignis uerbis recreatū.diadema q̄d abiecerat capiti reponere iuſſit.certiſq; rebus īperatis in pꝛiſtinū fortunæ habitū reſtituit æque pulchrū eē iudicans & reges uincere & facere. Meū de quo ſum benemeritus. Pharnacis: pharnax mythridatis filius cū a patre bello mytridatico defeciſſet mortis illi cām ꝑbuit. Vtraq;:maiori & minori: Ponti:maris euxini q̄d a meotide palude incipit.terminaturq; helleſpōto ſupra ipſum aūt multæ & diuerſæ habitāt natiōes. Rhipheas māus: multitudines īcolarū ripheorū mōtiū. Sunt āt riphei ī ſcythia a ꝑpetuo uētorū flatu denoīati:nā idem eſt q̄d flo. hæc regio aſſiduis obſeſſa niuibus uices tēporum non nouit:ſed ē in nubē æternæ caliginis merſa ut Solinus ait. Ripei ī arcadia ſunt quibus ad differētiā ſubtrahit̄ aſpiratio. Palus meotica. Meotis palus ī ſcythia nō ꝓfunda nā n̄ ē altior pedibus habet in habitu ſeptingēta milia paſſuū. Eā Tanais:rhipheis mōtibus fluēs īgredit̄ & exit ī pōtū adeoq; durat̄ gelu:ut uehicula ſup eā accolæ ducāt. Triūphi populi de q̄bus triūphauimus militēt nobiſcū. Per ortus:ꝑ oriētē. Et uos q latio. Conſules adhortat̄ ut ī Epirū ſe cōferāt ad græcos & macedones ſolicitandos. In epirū: Epirus in europa regio olim dicta molloſſia. Sunt tamē qui chaoniam & Molloſſiam epiri partē eſſe dicant. Signatis faſtos

Tygrānēq; meū:nec pharnacis arma relīq̄s
Admoneo:neu tu populos utraq; uagantes
Armenia:pontiq; feras per littora gentes.
Rhipheaſq; manus. & q̄s tenet æquore denſo
Pigra palus ſcythici patiens meotica plauſtri,
Sed q̄d plura moror:totos mea nate ꝑ ortus
Bella feres.totoq; urbes agitabis in orbe
Perdomitas,oēs redeāt in caſtra triumphi,
Et uos qui latios ſignatis nomine faſtos
Primus in epirum boreas agat. inde per arua
Graiorū macedumq; nouas acquirite uires.
Dum paci dat tp̄s hyems,ſic fatur: & oēs
Iuſſa gerūt,ſoluūtq; cauas a littore puppes.
At nunq̄ patiens pacis longæq; quietis
Armorum,ne quid fatis mutare liceret
Aſſequitur.generiq; præmit ueſtigia cæſar,
Sufficerent aliis tot primo mœnia curſu
Rapta tot opp̄ſſæ depulſis hoſtibus arces
Ipſa caput mundi bellorū maxima merces
Roma capi facilis.ſed cæſar in oīa præceps
Nil actū credēs quum quid ſupeſſet agēdum
Inſtat atrox. & adhuc q̄uis poſſederit omnem

ideſt quorum noomina in faſtis notantur. Tempora.n.& anni a conſulum nominibus ſignabant̄. Faſti ſunt libri qui totius anni continent deſcriptionem. Boreas : uentus ſeptentrionalis ſonorus. Macedonum: Macedonia a macedone oſyridis filio dicta eſt ut docet Diodorus. Eam ab oriente thracius limes ꝑcingit. Meridiana theſſali & epirotæ tenent:ab occidente dardani ſunt & illyrici:a ſeptētriōe Peonia & paphlagonia. Dat tp̄s paci:nō ē certādi cōmoditas. Gerūt iuſſa:obtēperat. At nūq̄:Cæſar his quæ hactēus egerat nō cōtētus:e Corphinio ſe brūduſiū cōtulit:pōpeiūq; illic fruſtra obſeſſum capere ſtatuit. Ne q̄d fa.mutare liceret:ne q̄d aduerſi accideret:& hoſtes firmiora ſibi auxilia cōpararēt. Aſſequit̄:ualde ſequit̄. Premit ueſtigia:urget pōpeiū. Maxima merces:nā qui roma potitur:uidetur totius mundi imperiū obtinere. Oppreſſæ:occupatæ. Præceps:ſubitus expeditus & diligēs. Quū quid ſupeſſet:finem enim rerum proſpiciebat & exoptabat. Inſtat atrox:cum atrocitate perſeuerat.

❡OMNIBO. Tygrānēq; m.q̄a cū Tygrānes mythridatē dimiſiſſet:ꝙ nullius ſibi auxilii ſpes foret filius tygrānis a patre defecerat:& ī armeniā Pōpeiū uocauerat cū quo ꝓgrediēs multas urbes pōpeius capiebat certior factus tygrānes de humanitate pōpei ad eū uenire cōſtituit:& cū in illius cōſpectū ueniſſet:coronam a capite dēptā ad pedes pōpeii deponere uoluit:ſed eū pōpeius ꝑuenit:illūq; correptū dextera in ꝓximam ſedē collocauit:deinde ipſum regē cū uniuerſo exercitu appellauit. Tygrānē meū igit̄ quē uictū ī regnū reſtitui. Nec pharnacis:pharnax filius mythridatis fuit:q patrē & ipſe ꝓdidit pp pōpeiū : & pater monitus ſe a filio ꝓdi:ſumpto ueneno q̄d ſecū geſtabat:ne triūphū pōpe.duceret̄ ſe occidit. Vtraq; armenia:maiorē & minorē. Nec ſubaudi relinqua a ſuperioribus:nō relinquas quin ad bella cōcites. Armenia:cuius regē mythridatē uici. Pōti.i.maris q̄d nūc mare magnm appellat̄. Rhipheaſq; māus.i.ſcythicas: nā de rhipheis mōtibus naſcit̄ tanais:ad quē uſq; ꝑſequens mythridatē pōpeius gētes oēs Boſphoro & meotidi uicīas debellauit. Aequore denſo.i.planitiæ cogelata & glatiē meotidis palludis dicit:quæ adeo duro & cōgelato erat tergore:ut plauſtra ſuſtineret. Sed q̄d pla.mo.quod opus ē inq̄t ut ſingula loca cōmemorē ubi gētes habitāt meo bello domitæ. Per totos ortus:ꝑ totū oriente. Oēs rede.in ca.tri.omnes populi de q̄bus triumphaui in caſtra redeāt. Et uos:qui latio:nunc pō.conſules in græciā mittit atq; macedoniā: ut ubicun

q; nomē ſuū cognitū eēt inde gentes oēs ad bellū excirent. Signatis fa. libros magiſtratuū nomina continebant̄. Agat uos boreas.quia ut ſupra dixi habet a borea.i.a ſeptentriōne adriaticū ſinū:ubi ſitus eſt epidaurus oppidū ꝙ antea uocabat̄ epitaurus uide Stra. Primus:pro primū : uñ ſuperius ita declarauit poeta portū hunc brūduſii aptū in græciā nauigantibus:in epirū & in indiā. Inde ab epiro:quæ eſt finitima macedoniæ. Macedū:pro macedonū ut papinianus:Nec macedū gens dura placet. Dat tē.hy.i.dū tp̄s hyemis bellū differt. Oēs:filius & conſules. At nunquā:nunc redit ad Cæ.oñdens illū ingenio prompto & impigro & celeritate conficiendi gaudere:nec.n.unquā ſatifeciſſe uidebat̄:ubi aliquid ſupereſſet agendū. Pacis:quia nō poterat pacē intermittere:ſed bella bellis continuare gaudebat. Ne quid fatis.ne interea dū morā facit fata.i.fortuna:q̄ ſecundā habebat in aduerſā mutaret̄. Sufficerent aliis : oñdit quantū differat Cæ. ab aliis. Cæteri.n.ſibi ipſis grande facinus feciſſe uiderent̄:ſi omnē italiā uiribus occupaſſent. At uero Cæ.nihil feciſſe uidebat̄:cū nōdū tota italia pō.pulſus eēt & exercitū in anguſtiis italiæ teneret:cūq; adhuc ps italiæ eēt cū pō.ſ.brunduſiū.ꝙ eſt in fine italiæ. Curſū:prio impetu. Ipſa caput:& ro.ſufficeret aliis : ſed relicta ro.quæ eſt caput mundi perſequit̄ pō. Bellorū ma.mar.ꝙ.n.maius præmiū eē poterat:de quo inter ſe certantes bellabant q̄ ro. Roma ca.fa quia cū deſtituta eēt a ſenatu populoq; ro.qui oēs ſecuti ſunt pō.haud difficulter capi poterat:aliis eēt ſatis hoc feciſſe:ſed alia ratione bellū gerebat Cæſar.

❡SVLPI. Cōmunē:cōmuniter poſſeſſā. Rurſus:nā pauloante conſules libere & ſecure dirrachiū nauigauerant. Aperto:libero hoſtibus. Sed molibus undas:brunduſiū Cæ.ueniens cū accepiſſet conſules magna cū exercitus parte ſe dyrrachiū contuliſſe pō.ꝙ brunduſii cū decē cohortibus remanſiſſe: ueritus ne italiā dimittendū pō.nō exiſtimare exitus adminiſtrationeſq; brunduſii portu impedire inſtituit:quorū operū ut ſcribit Cæ. hæc erat ratio : Qua fauces erant anguſtiſſime portus molē atq; aggerē ab utraq; parte littoris faciebat.ꝙ his locis erat mare uadoſū. longius progreſſus cū aggere altiori aqua contineri nō poſſet rates duplices quoquo uerſus pedibus triginta e regione molis colocabat . has quaternis anchoris ex quattuor. angulis diſtinebat ne fluctibus mouerent̄. Iis perfectis collocatiſq; aliis deinceps pari nauigatione rates iungebat : has terra atq; aggere contegebat ne ne aditus atq; incurſus ad defendendū impediret̄.a fronte atq; ab utroq; latere ac pluteis protegebat in quarta quaq; earū turres binorū tabulatorū excitabat quo cōmodius ab impetu nauiū incendiiſq; defenderet. Molibus ingentibus

Italiam:extremo ſedeat quod littore magnus
Cōmunē tāen eſſe dolet.nec rurſus aperto
Vult hoſtes errare freto ſed molibus undas
Obſtruit. & latum deiectis rupibus æquor
Cedit ī imenſum caſſus labor.omia pontus
Haurit ſaxa uorax monteſq; ī miſcet harenis.
Vt maris ægei medias ſi cælſus in undas
Depellatur eryx:nullæ tamen æquore rupes
Emineant.uel ſi conuulſo uertice gaurus
Decidat in fundum penitus ſtagnātis auerni.
Ergo ubi nulla uado tēuit ſua pōdera moles :
Tum placuit cæſis innectere uincula ſyluis:
Roboraq; immenſis late religare cathenis.
Tales fama canit:tūidū ſup æquora xerxem

ſaxis & aggere. Obſtruit : claudere conat̄. Deiectis : exciſis ex inſula & rupibus portus. Cedit in immen: caſſus la:hypallage labor immenſus cadit in caſſū. Vorax . irreplebis. Arenis : arenoſæ profunditati. Vt ma.ægei:nō aliter inquit q̄ ſi erix mons in ægeū præcipitet̄.aut gaurus in auernū. & nō appareant. Aegei. ægeū mare uel ab ægeo patre theſei qui ſeipſū præcipitauit.uel a ſcopulo capræ ſimili denominatū. aiꝑ.n. capra eſt. Erix:mons in ſicilia in quo templū eſt ueneris erycinæ & ſepulchrū erycis filii quē hercules cū eo certans ceſtibus interemit. Gaurus.mons in campania maſſico & furento propinquus: Auerni: qui lacus eſt in ſinu baiāo dictus quaſi i.ſine auibus. Penitus ſta.ꝓfundiſſimi. Ergo ubi:cū ſaxoq; aggeribus nihil proficeret Cæ.ratibus exitus occupare conſtituit. Tenuit ſua pō.firmauit ſe. Vado:nō profundo nimis ſed præcipiti. Innectere uincula rates ex arboribus & trabibus facere. Tales fama canit:ſic & Xerxē inquit feciſſe ferunt quū ex aſia in europā contra græcos traduxit exercitū . Xerxē : xerxes darii regis perſarū ex athoſſa filia cyri genitus patri ſucceſſit in regno bellūq; græciæ inferens in mare helleſponthiaco ab abydo urbe aſiæ uſq; in ſextō urbē europæ pontē connexit & pedibus traiecit exercitū.

❡OMNIBO. Extrēo littor.i.āguſtiis adriatici maris:uidelicet brūduſii.iō exiabat ſibi cū pō:cōem italiā ꝙ pati n̄ poterat. Rurſus:ſicut añ fecerat. Errar.ſ.tētat excluder a mari pō.ne brūduſio exire poſſit. Aperto libero mari. Molib⁹.i.mūitiōib⁹ꝓbat mūir brūduſiū:iſtituit & muros reſcider & circūdar mūitiōib⁹ ut obſidiōe opp̄ſſus pō.ī deditionē uēr cogeret̄:ſed obtiner n̄ dotuit ꝙ uolebat. Molib⁹:igētib⁹ædificiis. Rupib⁹:ſaxis igētib⁹q̄ſi fūdamētū opis cōſtruēs. Cedit ī imē. caſ. la. māifeſta hypallage.ꝓ imēſus labor cedit in īcaſſū.i.fruſtra:nā n̄ obtiuit ꝙ optabat. Oia pō: hau. ſa. uo. q̄a tātæ ꝓfūditatis erat ut oīa ſaxa q̄tacūq; forēt obrueret. Vorax .i. ꝓfūdū mar. Et mōtes .i. ſaxa tāq̄ mōtes. Vt mar q̄madmodū iq̄t ſi magni mōtes ionii ægeiq; maris obrueret:n̄ eminer n̄ poſſēt. Emineāt:ꝓ eminerēt.i.extarēt. Erix mōs ſiliciæ in quo Veneris tēplū locatū ē:teſte Stra.ꝙ ſingulari ueneratiōe colit̄:ſed hæc tēpeſtate deſolatū ē:ē & ro.añ portā collinā deæ hui⁹ædificiū.ꝙ ueneris erycinæ tēplū dictitāt.cui cū æde ſacra inſignis adiacet portic⁹. Gaur⁹ mōs: cāpāiæ. Cōuulſo.abrupto. Stagnātis a.auern⁹ lac⁹ ē q̄ deſceſus ad inferos dr̄:haud ꝓcul a cūis . R ūor erat indigēaꝝ ut refert Stra.ſupuolātes naues.q̄s teter exhalās odor ex aiaſſet in ipās aq̄s decider.iō hāc ꝑtē plutōi dicatā opinat̄. Ergo u.poſtq̄ nō uoluit moles ī mar iacer ut pō.brūduſii icluderet ſtatuit deinde circūda

re uallo. Tenuit: ſtruare potuit. Vado.profundo. Cæſis ſyluis:hoc eſt uallo munire brunduſiũ cœpit. Late:ſpacioſe ut donte conſtructo adiret mœnia brunduſii. Tales fa.p ſimilitudinẽ oñdit quomodo mare obſtrueſ uoluerit Cæ.ne nauigari poſſet a pō.queadmodũ inqt Xerſes:cũ in græciã traiecit inũerũ exercitũ:ut quacũq; iret fluuios deſicaret. Vñ eſt illud iuue. Crediſ olim uelificatus athos:itẽ apotaq; flumina medo prandente. Athos mons eſt macedoniæ altitudinis admirandæ mari ægeo ſupereminens. Xerxes cũ bellũ æthenienſibus inferret facto ponte p heleſpontũ ex aſia exercitũ traiecit in europã:deinde huuc montẽ athõ defoſſũ:partim inſulã fecit partim montẽ reliquit: & p mediũ montẽ nauigabile iter fecit p mille & quingentos paſſus dicit ergo queadmodũ mare helleſpontẽ traiecit & athõ montẽ nauigabilẽ fecit ita etiã conatus eſt nunc faceſ Cæ.ut pō.clauderet & brunduſii obſideret. Tumidũ:ſuperbũ:quia minatus eſt compedes Neptuno iuue.ipſũ compedibus q uinxerat enoſigeũ. Aequora .ſ. heleſponti.

¶SVLPI. Inceſſit: ambulauit. Heleſponti rapidi: id mare ſtrictũ & uellox heleſpontus appellabat: q a Tenedo in.ppontidẽ uſq; uergit ſic dictus ab helle ſorore phrixi illic ſubmerſa: ferſ autẽ eẽ ſtadiorũ ſeptẽ. Nõ eurũ zephirũq; nõ metuens uentorũ tempeſtatẽ. Quũ uela rateſq; in mediũ differret athõ: cũ montẽ athõ magna ex parte nauigabilẽ feciſſet. athos ſeu athõ mons eſt inter macedoniã & thraciã altitudinis admirandæ a claſſibus Xerxis nauigatus nã mille & qngentis paſſibus abſciſſus eſt. & pons ſub ſtrimone fluuio relictus adeo ſubcauus & flumẽ curſũ ſup pontẽ conficeret & ſub ponte mare inundaret. Ora.pfun.hoſtia & exitus portus brunduſii. Arctanſ caſu nemorũ:ſtringunſ trabibus. Surgit: augeſ. Tellure noua erant.n.trabes terra conſtratæ Cõpſſa:occupata & colligata. Vt referet pelagus ut apiat mare & obiices ſoluat. nã contra munitiones Cæ. hæc pō. Naues magnas onerarias qs in portu brunduxino dephenderat adornabat: ibi turres cũ ternis tabulatis erigebat.eaſq; tormentis & omni genere tellorũ completas ad opa Cæ. appellabat ut rates prumper atq; opa diſturbaret: ſic quotidie utriq; eminus fundis ſagittis reliqſq; telis pugnabant atq; hæc ita Cæ.adminiſtrabat ut conditiones pacis dimittendas nõ exiſtimaret. Spgat bellũ:diſſipet bellicas machinas. Plenæ noto:plenus uento uelis. Tẽſis rudentibus:extenſis funibus ut maiori cũ impetu irent: Rates:naues onerariæ qq; pprie ſunt trabes ſimul connexæ. Actæ: impulſæ. Per clauſtra maris. p mare cluſũ.i.portũ ipm. Diſcuſſere ſolo.remouerunt e ſuo firmamento. Eſt.n.ſolũ qcqd aliqd ſuſtinet ut terra aq cælũ. hinc illud. Aſtra tenent cœleſte ſolũ.

Conſtrũxiſſe uias: multũ quũ põtibus auſus
Europamq; aſiæ ſeſtonq; admouit abydo
Inceſſitq; fretum rapidi ſuper helleſponti
Non eurũ zephyrumq; timẽs: cũ uela rateſq;
In medium differret athon ſic ora profundi
Arctantur caſu nemorum tunc aggere multo
Surgit op9: lõgæq; tremũt ſup æquora turres
Pompeius tellure noua compreſſa profundi
Ora uidens: curis animũ mordacibus angit:
Vt referet pelagus: ſpargatq; p æquora bellũ,
Sæpe noto plenæ remiſſq; rudentibus actæ
Ipſa maris per clauſtra rates faſtigia molis
Diſcuſſere ſalo. ſpaciumq; dedere carinis.
Tortaq; per tenebras ualidis baliſta lacertis
Multifidas iaculata faces. ut tempora tandem
Furtiuæ placuere fugæ, ne littora clamor
Nauticus exagitet. neu bucine diuidat hora.
Neu tuba pmõitos pducat ad æquora nautas
Præcipit ſociis iam cœperat ultima uirgo
Phœbum laturas ortu præcedere chelas.
Cum taciti ſoluere rates. nõ anchora uoces
Moui dum ſpiſſis auellitur uncus harenis

Faſtigia mo.ſummitates aggeris & turriũ. Carinis pō. exituris. Baliſta: tormenti genus quo haſtæ maiores emittunſ dictũ a q eſt iaceo.qdoq; p inſtrumento qſſante muros ſaxo accipiſ. Oui.q graue baliſtæ mœnia pulſet onus.& in hanc ſignificationẽ. Victu:accipit. Torta la.nũ emiſſa ſed intenta & curuata. Iaculata f.fuſtes ardentes & ſciſſas. Vt tẽ.tã.interea nouẽ nauibus & conſulibus dyrrachio remiſſis pō. diſceſſũ pauit obſtructis tamẽ prius portis & uicis:plateiſq; ciuitatis: factiſq; foſſis in uiis in quibus ſtipites acutos pfixerat & eas cratibus & terra aquerat quo facilius Cæ.impetũ remorareſ.idẽ cũ ſilentio iuſſit milites naues conſcendere. Furtiuæ:clandeſtinæ. Exagitet:repcutiat & audiaſ. Neu.b.di.ho.ne uigilũ pmutationes ſigno buccinæ fierent ut moris eſt:nã e ternis in ternas horas alii euocanſ. Buccina. litus. Neu. tu. neu ſignũ pfectionis tuba dareſ. Iã ce. ul. uir. duplicis deſcriptio temporis. nã & tempus ante aurorã deſignat & æqnoctiũ autumnale.q eſt circiter octauo calendas octobres.tunc.n.ſol eſt in libra q uirgo pcedit. Vltima uir.ultima ps uirginis. Chelas.bracchia ſcorpii q librã efficiciunſ. Laturas phœbũ. in qbus erat ſol oriturus. Nõ mouit uoces:ſolent.n.nautæ in anchorarũ euulſione clamare.

¶OMNIBO. Põtib9:ut maria quoq; põtib9 iũgeret. Admouit:adiũxit. Europãq;.a.ſeq:ephexegeſis eſt nã ſeſtos ẽ op.i europa:abidos i aſia. Vela.ra.q.i. uela ratiũ endiadis ſicut.Vir. Moleq; & mõtes.i.molẽ mõtiũ. In.m.d.a.i.p mediũ mõtẽ nauigaret. Ora.i.hoſtia maris. Arctãſ.ſ.a Cæ. Caſu.n.i.cadẽtib9 ardẽtib9 ícis. Aggeſ.qa aggerẽ uallo addidit. Tremũt.ſ.æ.t.qa fũdamẽtũ erat iſtabile. iõ turres q emiebãt iſtabiles erãt pō.Cæ.obſideſ pabat pō.i mẽib9 brũduſii q cũ uideret po.i digno aio ferẽs qrebat q rõe poſſet erũpe nec p ri9 diſtitit q ruptis molib9 ſeqnti nocte cũ oi exercitu egreſſus ẽ. Ora.p.i.hoſtia maris. Cõpſſa: obſtructa Telluſ:aggeſ. Angit cruciat aium curis:qa pati nõ poſſet ſe icluſũ eẽ. Spgat bel. uidelicet claſſe ſua. Sæpe:ut id facerer flãte uẽto & plẽis uelis roſtra i moles illas collidebat:ut rũpet aggerẽ Cæ.& ſtatim tormẽtis fracta mole iter apuit ut exire poſſet. Noto plene ra.i. uela ratiũ plena uentis. Tenſis ru. qa ſpirante uen

to tendunſ rudentes. Diſcuſſeſ:diſſipauere. Spaciũ ca.ut exire poſſent. Torta.ſ.eſt baliſta dr inſtrũentũ quo tela maiora iaciunſ:dictũ .i.a iacendo. Validis la.quia quibus haſtis torquenſ ut intendanſ poſt quã intenſæ ſunt remittunſ: Vt tẽ.tã.poſtquã ſatis rupta moles eſt pō. omnẽ exercitũ apparatũ eẽ iuſſit ut ſequenti nocte militibus paratis:nec nullo buccinæ ſonitu excitati:ſed clã omnes conuenirent & ex oppido exirent clã Cæ. Nec cla.nau.exa.ſ.repercuſſiõe uoci: quia iuxta littus ſi quis clamorẽ ediderit ſtati uox eius percutiſ. Neu.buc.di.ho.qa noctẽ qttuor partes diuidunt:& unaquæq; pars ternas horas continebat q uigilæ nocturnæ appellabanſ. Horas:ut primis cuſtodibus ſecun ſuccederent:tertii ſecundis. Deducit ne tuba ſignũ det mouend caſtris ut inſciis hoſtibus aufugerent. Iã ce.ul.uir.nunc deſcribit tps quo pō.diſceſſit e brunduſio:aſtronomice. Dicens autumnale fuiſſe equinoctiũ q fit octauo calendas octobris ſole in libra poſito. Vernale autẽ equinoctiũ fit octauo calendas aprilis ſole in ariete poſito:dixit ultima uirgo: nã ſignifer circulis in quo duodecim ſigna continẽſ ita p zonas tripartitas in obliquũ extendiſ: ut curſũ ſolis continet ipſe circulus q zodaicus appellaſ:ita p zonas uertiſ.ut ſol in unoquoq; ſigno menſis unius ſpaciũ conſumat:ergo diſcendente uirgine ſequiſ libra chelæ ſcorpii librã faciunt:quo circa ultima uirgo inquit iã cœperat diſcedere ſub ſequente libra.i.chelis ſcorpii ſubſequentibus in quibus curſus ſolis futurus erat. cũ ergo in libra curſus ſolis eẽ cœperit equinoctiũ eſt autumnale: recte ergo ultima uirgo .i. ultima pars uirginis. Cœperat præ.quia cũ ſenſim diſceſſerit uirgo.iã ſubſequiſ libra. Chelas.i.librã. Ortu:quia occidente uirgine oriſ libra & ſtatim eſt equinoctiũ atumnale. Voces mo.i.ſonitũ fecit. Vnc9.ſ.ancora:nullas uoces fecit dum euelleret.

Dum iuga curuantur mali: dũq; ardua pinus
Erigitur pauidi claſſis ſiluere magiſtri.
Strictaq; pendẽtes deducunt carbaſa nautæ
Nec quatiunt ualidos ne ſibilet aura rudẽtes
Dux etiã uotis hoc te fortuna precatur
Quã retinere uetas liceat ſibi perdere ſalutẽ
Italiam uix fata ſinunt nam murmure uaſto
Impulſum roſtris ſonuit mare fluctuat unda
Totq; carinarum permiſtis equora ſulcis.
Ergo oſtes portis quas oẽs ſoluerat urbis
Cum fato conuerſa fides. muriſq; recepti
Præcipiti curſu flexi per littora portus
Ora petũt, pelaguſq; dolent cõtigere claſſes.
Heu pudor exigua eſt fugiẽs uictoria magn9
Anguſtus puppes mittebat in equore limes
Arctior euboica. q chalcida uerberat unda.
Hic hæſere rates geminæ. claſſiq; paratas
Excipe manus. tractoq; in littora bello

¶SVLPI. Dũ iuga mali curuanſ: dũ antennæ.i. tranſuerſa in malo ligna inclinanſ ad uella aptanda Pinus: malus ex pinu. Pauidi: ne Cæ. audirent. Pendentes: aſcendentes & deſcendentes per funes. Deducunt carbaſa ſtricta: explicant inuoluta uela. Ne arua ſibilet: ne ſonitus fiat. Dux: pompeius. Hoc: hanc rẽ. Vix fa.ſinunt: uix licet fugere: quippe accipientes ſonitũ Cæ. & Brunduſianis per tecta admoniti ſtatim in oppidũ irruere: & ne in foſſas inciderent moniti longo itinere circunducti ad portũ perueniunt duaſq; naues cũ militibus quæ ad Cæ. moles adhæſerant ſchaphis lintribuſq; deprædhendunt: deprædhenſaſq; excipiunt. Roſtris: frontibus nauiũ. Sulcis. foſſis quas naues faciunt. Quas omnes ſoluerat: brunduſii.n.pō.militũ iniuriis: & ipſius pō.contumeliis permoti Cæ.rebus fauentibus in oppidũ milites admiſere. Fato fortuna.nã ut cœpit eẽ ſuperior Cæ.a pō.defecere. Cornua: flexũ. Ora: hoſtia exitus. Pelagus: apertũ mare per q fugiebat pō. Exigua eſt: minima uideſ eũ magna: nã ſemper fugare & uincere alios ſolitus fuerat. Anguſtus limes ſtrictus egrediendi terminus. Euboica unda: euripo: Eſt autẽ euripus mare exiguũ inter boetiã ſeu phocidẽ boetiæ partẽ & euboiã inſulã: q ſepties in die influit & refluit: Seneca inſhercule œtheo Euripus undas flectis inſtabilis uagas. ſeptẽq; curſus fert & totidẽ refert: Dũ lapſũ titã mergat oceano iubar. Eoboia uero inſula eſt atticæ adiacens: exiguo freto a boetia ſeperata. Chalcis: oppidũ in eoboia olim oethalia dictũ. Manus uncos fereos. Cæ: in commentariis ubi de maſſiliæ oppugnatione Atq; intecta manu ferrea retenta utraq; naue. Claſſi. contra naues ut eas caperent. Tractoq; ad littora bello. perducta ad terrã utraq; naui.

¶OMNIBO. Dũ iu.c.m.ſ.ne ipediri poſſet. Ardua p. arbor alta nauis. Siluere m. ipi quoq; gubnatores nauiũ taciti ſuũ qſq; offĩm pfecerũt. Pẽdẽtes: qa pẽdeſ uideſ.cũ uela detrahũt & inuoluũt. Stricta c. inuoluta uela: Nec.q.u.ru.q ſolẽt faceſ nautæ: ſed ñ nũc ne cõcũſſæ rudẽtes ſõitũ redderẽt & ſibilũ auræ facerẽt ſed ſẽſim & qete trahebãt. Dux ẽt pō.nã ſolũ ñ reſiſtit tibi o fortũa.qa tolebas ut ex italia diſcederet ſed ipe te rogat ſibi liceſ amitteſ italiã.i.e mãib9 Cæ.aufugeſ. Quã r.u.tu fortũa uetas pō.retieſ italiã: & ipe cõſẽtit imo pcib9 optat ut ſit ſibi fas illã pẽit9 amitteſ. Nã m.u.qa dũ naues i mai pucherẽſ iges ſõit9 fact9 ẽ: adeo ut uigiles Cæ.excitauerit. Vaſto: p uaſtorũ nauiũ põdeſ Fluctuat: qa unda fluctuãs excitauit uigiles Cæ. Permixtis: cõfuſis. Ergo ho.p.pō.q pitiſſim9 dux erat exiſtiauit id q futurũ erat uidelicet ne taciti diſcedeſ poſſẽt: ſed hoſtes ſẽtirẽt: & ipis cedẽtib9 ñ dubitauit fere ut brũduſii oppidãi apirẽt Cæ.portas qa militib9 ſuis ñ ſatis placide tractati fuerãt: ſed fecit ut p oẽs uicos urbis mũitiões opponerẽſ: & ſolũ effoderẽt cratibuſq; tegerẽt ſuppoſita terra: ne hoſtes ſupiores eẽ poſſẽt dũ p urbẽ diſcurreret: hiſq; caſtris ipoſitis & foueis iter eẽt icluſũ: iterea ſpaciũ datũ ẽ pō.& ſuis ut diſcederẽt: Quas portas: ergo qa ſeceſſerat ex portis pō.cũ exercitu Petũt: cæſariãi. Cũ fato cõuerſa fides: qa ita fieri ſolet: u fides muteſ cũ fortũa. Oui.& cũ fortũa ſtatq; caditq; fides ita & q cũ pō.ſenſerunt cũ Cæ.nunc ſentiebant. Ora petũt: noluit dicere diſcurrunt p portus: Sed ora

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

ideſt hoſtia. Per cor. quia portus & lingua ubi ſitũ eſt brunduſiũ deo cornua quaſi porrigit & portũ efficit:& ut inquit Sra. brunduſii portus ſua excelentia præſtat:Multi.n.ore uno portus includunť.qui nulla fluctuũ agitatione perturbanť:cũ in terra ſinus excipiant:ut fortuna ipſa cerui cornibus ſimilima ſit. unde & nomẽ inditũ eſt locus.n.cũ urbe ceruino capiti maxĩe eſt comparandus:nã lingua Meſapiorũ brunduſiũ caput cerui uocať. Dolent.ſ.Cæ.ꝙ claſſes mare obtinuerant. Heu pudor Cæ.parua uictoria uidebať ꝙ põ.fugerat

Anguſtus:dicit. qua munitionibus occluſus erat portus molibus & relictus erat limes anguſtiſſimus exeundi:dicit ergo ꝙ brunduſii portus Cæ.adeo exiguus erat:ut naues exire nõ poſſent:ſed paulopoſt duæ naues exire nõ poterunt:q̃ a Cæ.capræ fuerunt: Limes:anguſtæ fauces molibus Cæ. Chalcida: eſt urbs euboeæ:cuius maris hoſtiũ anguſtiſſimũ eſt.i.arctiores fauces erant q̃ unda q̃ uerberat pulſat & inundat chalcida: Hic in anguſtis faucibus. Paratas.i.q parati erant contra claſſẽ. Excepere.i.milites ad obſidionẽ parati comprægendere eas duas naues:aut per manus harpagonas intelligit.

Hic primum rubuit ciuili ſanguine nereus:
Cætera claſſis abit ſummis ſpoliata carinis:
Vt pagaſea ratis:peteret quũ phaſidos undas
Cyaneas tellus emiſit in æquora cautes
Rapta puppe minor ſubducta e mõtibꝰ argo
Vana repercuſſit pontum ſymplegas inanẽ:
Et ſtatura rediit:iã:phœbum urgere monebat
Non idem eoi color etheris:albaq; nondum
Lux rubet: & flãmas ꝓpioribus eripit aſtris
Et iam pleias hebet: feſſi iam plauſtra bootæ
In faciem puri redeunt languentia cœli:
Maioreſq; latent ſtellæ:calidumq; refugit
Lucifer ipſe diem pelagus iã magne tenebras

SVLPI. Nereus:mare fuit is oceãi & cethios filius. Sũmis:altimis. Vt pagaſea ratis.ſic euaſit inqt ut Argo cũ ꝑteriit inter cyaneas q̃ i puppe læſa reliq̃ pte ſalua fuit. Pagaſea theſſalica.pagaſa.n.oppidũ eſt theſſaliæ in quo regnabat pelias Eſõis frater & iaſõis patruus. Oui.iãq; fretũ nymiæ pagaſea puppe ſecabant. Phaſidos undas.i.Colchõ ad phaſidẽ fluuiũ ꝓ aureo uellere. Tellus terra irata nouis nautis cautes immiſit ut nauim trãſiturã colliderent. Cyaneas: cyaneæ duæ ſũt inſulæ uicinæ & ꝓuæ in põto cõtra thraciũ boſphorũ q̃ qa olim cõcurrere creditæ dictæ ſũt ſymplegades.i.cõcurrẽtes. Cautes inſulas ipſas ſaxoſas. Argo nauis iaſõis.ſic ab artifice appellata:habetq; gẽitiuũ argus. Minor puppe:diminuta ultima pte. Subducta mõribus. liberata a cõcurſu mõtiũ. Vana ſymplegas. Cyanea inſtabilis uel nihil nocẽs cõcurrẽdo. Repcuſit põtũ: colliſit mare nõ nauim. Inanẽ refluẽtẽ. Statura: pmãſura nõ.n. ſe mouit amplius. Iã phœbũ: iã oriẽtis color mutatus ſolẽ aduẽtare indicabat. Nõ idẽ clarior & diuerſus a nocturno. Nõdũ rubet.primũ:n:albeſcit cũ rubet aurora. Eripit:flãmas obſcurat ſplẽdorẽ. Propioribꝰ quo.n.uiciora ſũt ſoli eo citius deſinũt appeř. Pleias ſynecdoche.i.pleiades:q̃ fuere ſeptẽ atlãtis filiæ Steropæ Alciõe Celeno Maia Electa Taygete Merope:ut in q̃rto faſtorũ ſcribit Oui. Hebet ẽ debili nitore. Plauſtra bootæ:currus arctophylacis.i.cuſtodis urſæ Ci.arctophylax uulgo q dicit eẽ bootes. Feſſi:q̃a aratoris more cũ labore iã girũ peregit mãe.n. in oriẽtẽ cõuerſus eſt libro ſupiore dixit parrhaſis obliquos helyce cõuerteret axes. Lãguẽtia: minus cõſpicua. Redeũt redire incipiũt. Puri clari ſereni. Maiores ut planetarũ & ſignorũ lucidiores. Lucifer: ſtella ueneris q̃ ultima euaneſcit. Pelagus.q̃rela q̃ habet uarios affectus:a fortũa a q̃litate rei a pſõis a loco.

OMNIBO: Hic primum rubu. unda maris primum rubuit multis occiſis cum ſe defenderent. Nereus:ideſt mare. Cætera claſſis abit quemadmodum inquit per ſymplegapes iaſon cum agro nautis periranſit:ut puppi comprægenſa cætera nauis incolumis euaſerit.ita claſſis pompei eſt emiſſa in extremis anguſtiis. Pagaſea ratis:Argo qua iaſon colchos ad rapinam aurei uelleris nauigauit:pagaſſa autẽ oppidum fuit theſſaliæ:ab ubertate fontium nomen habens nam ſignificat fontem:huic adicet ſinus pagaſicus ex quo iaſon nauem deduxit in altum. quidam inepte legerunt pegſea monte quorum error manifeſtus nam præterquam quod ſyllaba primã repugnat.pegaſus mons in theſſalia nuſqum in geographis apparet Peteret undas phaſidos:ideſt cum nauigaret colchos.nota quidem fabula.Aeſon & pelias fratres fuere & reges theſſaliæ pelias filias tantũ habuit.aeſon uero unum filium iaſonem.pelias ſub ſpecie gloriæ filium patris parabat exponere periculo quia uidebat poſt mortem ſuam fore:ut in regnum ueniret nepos: tandem iaſon a pelia exercitus ad colchos profectus eſt ad tollendum uelus aureum: de quo fata reſponderant ubi cunq; illud eſſet futurum illic imperium orbis terrarum.nauigauit igitur ad inſulam Colchoſ Vnde neceſſe erat per anguſtias ſymplegades una cum argonautis tranſire. ſymplegades ſunt duo ſaxa in ponto euxino quæ ab utroq; latere concurrebat.& in locum ſuum redibant. non ſine ratione finxerunt hoc poetæ quoniam paruo diſcrete interualo ex aduerſo intrantibus geminæ cernebantur paulumq; deflexa acie coeuntium ſpeciem præmebant:nam fieri ſolet ut quanto magis apropinquať. tanto magis operire uideãtur unde dicuntur a uerbo græco ideſt percutio & collido iaſon igitur quum tranſiret ſymplegades dicuntur concurriſſe ſed ipſe celeri remorum impetu cum naue elapſus eſt extrema tamen puppe compræhenſa & mutilata ſic nauis põ.per anguſtias portus aufugit relictis aliis. Emiſit in æquora ideſt tellus utrunq; latus emiſit Cyaneas.ideſt ſymplegades nam cyaneæ etiam ſymplegades appellantur. Cautes cyaneas ideſt utrunq; latus.ſ.dextrum & ſiniſtrum. Montibus.i. ex illis cautibus & ſaxis concurrentibus. Minor: quia minor poſtea egreſſa eſt. Vana:quia non fregit nauem ſicut uolebat. Inanem.ſine naue. Statura rediit.quia indignata eſt ſymplegas & noluit amplius concurrere:ſed nunq̃ mota eſt in litore. Iã phœbũ. iã inquit aurora ful

gebat q̃ relicta inferio hẽiſpærio ſignificat aduẽtare & ſolis ortũ. Nõ idẽ:q̃ fuerat tota nocte qa incipiebat clareſcere. Eoi:oriẽtalis. Vrgere:inſtare. Albaq; nõdũ lux ru.i.nõdũ dies erat:ſed ſtellæ incipiebãt iã lãgueſcere:qa ſupueniẽte ſolis ortu lãgueſcit lumẽ ſtellarũ. Propioribus:ꝓpinqoribus:nã ꝓpinqora ortu ſolis primo lãgueſcũt. Et iã ple.he.ſtellæ.n.ſupueniẽte ſole in cæli colorẽ mutari uideť: nõ dicit plauſtra bootæ flecti q̃ uertũť circa polũ arcticũ Lãguẽtia.obſuta. Maioreſq; la.ſtel.ſẽſim dicit prio ſtellas ꝓpiqores luci ſolis euãeſcere & deinde maiores ſicut ſtella Mercurii & aliorũ plãetarũ. Lucifer ip.di.lucifer quãuis ſit maior cæteris ſtellis unde a luce appellať tamẽ & ipſe euaneſcere cœpat ſupueniẽte ſole. Pelagus iã ma. te. hoc eſt oriẽte ſole ſine ullo piculo ſecurus cũ tota claſſe nauigabas.

Nõ ea fara ferẽs: quæ quũ ſuper æquora tota
Prædonem ſequerere maris: laſſata triũphis
Deſtituit fortuna t is.cum co iuge pulſus
Et natis:totoſq; trahens in bella penates
Vadis:adhuc ingẽs ppꝉ is comitãtibus exul
Quæritur indignæ ſedes longiqua ruinæ
Non quia te ſuperi patriũ priuare ſepulchro
Maluerint:phariæ buſto damnantur arenæ
Parcitur heſperiæ ꝓcul hoc ut i orbe remoto
Abcondat fortuna nefas:romanaq; tellus
Immaculata ſui ſeruetur ſanguine magni

SVPI. Non ferens ea fata:non ea cum fœlicitate nauigans. Prædonem:cylicas. Laſſata: defatigata & faſtidiens. Deſtituit: deſeruit illa fata uel te.

Coniuge:cornelia. Natis: Gneo & Sexto. Penates:familiam. Ingens: magne auctoritatis ob comites. Populis comitantibus: exercitu & oratoribus populorum. Queritur: reddit rationem cur fata pompeium exulare uoluerint non quidem odio: ſed ne italia tanti uiri ſanguine inficeretur. Ruinæ indignæ:morti indecenti. Sedes longinqua: remotus locus. Patrio:italo. Phariæ:ægyptiacæ a pherο inſula. Parcitur heſperiæ. ſeruatur immunis italia.

Nefas: cædem tuam. Sui: quem tantopere amauit & coluit a quo eſt uictoriis ædificiis ſpectaculis & triumphis ornata.

OMNIBO. Nõ ea fa.fe.nõ erat inqt ea fortũa tibi q̃ quõdã fuerat cũ pſecutus es pyratas: tũc.n.tibi rebuſq; tuis aſpirauit: ut deorũ mẽſiũ ſpacio mare immẽſũ q̃ pyrate infeſtũ reddiderãt paccaueris. Fortũa laſſa.i.fatigata: qa pene ad ſatietatẽ uſq; triũphauerat. Deſtituit.ſ.te. Cũ cõiu. pul.nũc pidẽ mare pulſus fugis cũ uxore natis:& ſẽatu populoq; ro. Cõiuge: Cornelia filia Scipiõis. Natis: Gneo & Sexto põ.

Penates.i.uniuerſã familiã. Ingẽs exul:quis ſis exul:tamẽ ingẽs:uidelicet populis cõitãtibus te. Queriť indigne:cauſã cur lõgius ab italia diſceſſiſti:credo hãc fuiſſe.ſ. ne ducẽ ſuũ uictũ in regiõe ſua cõſpiceret: ſed ꝓcul tãtũ ducẽ:q de te bene meritus fuerat indigna morte affici uoluerit cõſpiciat.i.ſit ob hoc:qa ſupi maluerint ne in patria ſepeliaris. Phariæ bu.qa loco ſupplicii fuiſſet italia:ſi in ea tã indigna morte affecereris ideo dii in ægypto uolũt te ꝓcul ab italia occidi. Parciť he.italiæ ne uideat ducẽ ſuũ laceratũ. Orbe rẽoto in ægypto. Immaculata:nõ poluta ſanguine ducis ſui pompei.

In tertium Lucani Liberum
ſulpitii Argumentum.

Eertius expõit fugiẽtis ſõnia magni
Atq; ut triacrias ẽ curio miſſꝰ i urbeſ
Brũduſio ſditũ deſcribit cæſaris ide
Prædanti fiſcum cui uult obſtare metellus.
Hinc populos magnũ qui ſunt iu bella ſecuti
Vtq; iter accelerans hiſpanas cæſar in oras
Maſſiliam fidã uexat terraq; mariq;
Moxq; abiens bruto uictori bella relinquit.

M.annei Lucani pharſaliæ Liber Tertius.

Ropulit ut claſſem uelis ceden/
tibus auſter/
Incũbẽs:mediũq; rates tũere ꝓfũdũ
Ois in ionios ſpectabat nauita fluctus
Solus ab heſperia nõ flexit lumina terra

Io. Sulpitii Verulani in Tertium Lucani Librum interpretatio.

Ropulit:poeta in fictionibus rarus concitus tamẽ & modeſtus põ. nauigantẽ: ubi italiã præ diſtantia amplius uidere nõ potuit: per quietẽ uidiſſe iuliã querulã fingit: quæ admonens ipſũ affinitatis futurã populoꝶ cædẽ:& ipſũ in bello ciuili Corneliæ coniugis fato periturũ denunciat.

Vt auſter incumbens: poſtquã meridianus uentus ſuperueniens. Cedentibus:impulſu procedentibuſ

Propulit:procul pepulit. Profundũ:mare. Ionios fluctus: ioniũ mare a ſicilia incipit & in ioniũ uſq; protenditť partes habet hadryacũ achaicũ & epyroticũ. Felix: remouit & declinauit: Patrios. italos.

Nunquã reditura ad uiſus:poetæ præſago eſt. Cacumẽ. montiũ ſummitates quæ nubibus ſolent obduci. Vaneſcere: nõ amplius uideri. & tanquã uanos fieri. Languida: debila & feſſa uigiliis & curis ſuperioribus. Horroris:terroris. Per terras hianteſ uidebať enim ſe ſe aperire terra & inde egredi. Iulia appoſitio eſt. Furialis. irrata & in furiæ ſimilitudinem. Accenſo: uidebatur enim ardere: aut affixis facibus collucere. Elyſis. elyſiis loca ſunt animorũ beatorũ & nil aliud interptať q̃ horti.ſunt ãt in inſulis fortunatis ſiue ut alii uolunt in ima terra. Ad ſty

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

gias tenebras. ad tartara ubi cruciant̃ ſceleſti. Stix: palus: inferni eſt & eiuſdẽ in arcadia nominis quæ epota illico necat. Eumenides: furias quæ ſ c a contratio appellant̃ q̃ beniuole nõ ſint. Lampades: faces quibus uos in bello ciuili uexarent. Innumeras puppes per has indicat innumeros morituros: quoniã una cymba ad eorũ animas uno tempore exportandas nõ ſatis eſt. Portitor: charõ qui uehit animas.

Portitor is dicit̃ qui exigit uelaturã in flumine & ue in portu: & qui portat. Vt languet hyperboræ glatialis portitor urſæ. & abuſiue etiã qui portat̃ ut Seruio placet. Laxant̃ dilatant̃ ut ſint capacia. uel laſſant̃ fatigant̃. omnes .n. manes ad puniendas animas ſe ſe præparant: & per hoc accipimus omnes qui bella ciuilia gerent in tartara cruciandos. In multas pœnas in multorũ ſupplicia: Acherõ: fluuius in inferno qui ſine gaudio interpretat̃ hunc aliqui igneũ: ali qui ex igneo phlegetonte oriri uolunt. eſt hoc nomine alter in epyro: eſt & ad elidẽ tertius qui penæũ ingredit̃. Sorores: tres parcæ Clotho Lacheſis Atropos quæ fila amputando hominibus uitã eripiunt. q̃q̃ ut ille inquit Clotho colũ baiulat. Lacheſis trahit Atropos occat: Laſſant: defatigan. Coniuge me: Corneliã in odiũ eius adducit diuerſũ utriuſq; fatũ commemorans. Toris: cũ uxore. Nã duxiſti Corneliã quæ eſt ſuis maritis pernitioſa. fuerat autẽ .P. Craſſi filii uxor: qui cũ patre & toto exercitu bello pharthico cecidit apud Carras. Pellex: pellex ut Flacus ait ea eſt quæ cũ eo cũ uxor eſt corpus miſcendi cit q; pellex nõ uiri. Maſſurius eã dicit quæ pro uxore eſt cũ nõ ſit: & ſic hoc loc accipit̃. reſpectu .n. amoris & pietatis ſuæ in magnũ iulia Corneliã pellicẽ dicit q̃ mariti amorẽ ab ipſa ad ſe euertit. Buſto tepido me mortua recenter & adhuc: tepido loco in quo ſũ conbuſta improbat q; põ. feſtinantiã ad nuptias nouas nõ ſeruato luctus legitimo tempor̃ menſiũ decẽ Hæreat: licet tecũ aſſidue ſit tamẽ nõ poteris mei noctu te uexantis cura dormire. Et nullũ ueſtro & nõ ſit uobis ſpaciũ incumbendi quieto amori. cũ Cæ. die ego noctu te uexẽ. Obliuia ripæ letheæ: animæ ſi purgatæ letheũ fluuium potare dicuntur ut præterita obliuiſcantur. Virgi. Letheos latices & longa obliuia potant. Eſt autẽ lethe in inferno flu: eſt & eiuſdẽ nominis in aphrica apud extrema ſyrtiũ.

Magnus: dũ patrios portus: dum littora nunq̃
Ad uiſus reditura ſuos: tectumq; cacumen
Nubibus: & dubios cernit uaneſcere mõtes.
Inde ſoporifero ceſſerunt languida ſomno
Mẽbra ducis: diri tum plẽa horroris imagno
Viſa caput mœſtũ p hiantes iulia terras
Tollere: & accẽſo furialis ſtare ſepulchro.
Sedibus eliſiis campoq; expulſa piorꝶ
Ad ſtygias inquit tenebras: maneſq; nocẽtes
Poſt bellũ ciuile trahor uidi ipſa tenẽtes
Eumẽides quaterẽt ueſtris cũ lãpadas armis.
Præparat inumeras puppes acherõtis aduſti
Portitor in multas laſſantur tartara pœnas
Vix operi cunctæ dextra pperante ſorores
Sufficiunt laſſant rumpẽtes ſtamina parcas.
Cõiuge me lætos duxiſti magne triumphos
Fortuna eſt mutata toris. ſempq; potentes
Detrahere in clade fato damnata maritos
En nupſit tepido pellex cornelia buſto.
Hæreat illa tuis per bella per æquora ſignis
Dũ nõ ſecuros liceat mihi rũpere ſomnos:
Et nullũ ueſtro uacuum ſit tempus amori
Sed teneat cæſarq; dies & iulia noctes
Me nõ letheæ coniunx obliuia ripæ
Immemorẽ fecere tui: regeſq; ſilentum
Permiſere ſequi ueniam te bella gerente

Repulit ut claſſem. Hic tertius liber hæc continet primo quemadmodum iulia pom. cui in ſomnis apparuit exterret: deinde quomodo Cæ. demandata Curioni rei frumentariæ cura ſpoliat ærarium poſtea catalogus fit populorum: quos põ. contra Cæ. armauit ſubſequenter Cæ. petreium & Aphranium in Hiſpania, petens Maſſiliam oppugnare conſtituit & huic bello Decium Brutum præfecit primum Iulia deſcribitur quæ in ſomnis terreat põ. Solus magnus non felix: hoc fieri ſolet ut homines ſatiari non poſſint ea intuendo quæ ſibi cara ſunt: ſic hoc loco facit põ. nam ex italia nauigans cum uniuerſa claſſe alii alia loca ſpectabant ſolus põ. nunquam oculos ab italia deflexit. Auſter: uentus meridionalis. Velis cedẽtibus: quia uentis uela cedunt cum inflantur. Nunquam reditura: quia nunquam Poſtea rediturus erat in Italiam. Cacumina montium: quia in cacumine montis reſidere uidetur nubes. Dubios: quia primo quidem incertus erat uideret necne: ſed cum atq; magis recederat euaneſcebant. donec nihil omnino uidere poſſet. Inde ſoporifero poſt hæc (ut ferme fit) ex langore ſomnus irrepſit. nam ſi quis feſſus eſt calore & frigore ex ipſa ſolicitudine in ſomnum reſoluitur: ſicut nunc põ. Diri tũ: uix põ. ſomnus inuaſerat quum ſtatim iulia põ. olim uxor in ſomnis uiſa eſt ſibi obſeruari: minaciter in uerba prorumpens. Per hiantes terras. quaſi aperta terra erumperet. Furialis: furenti ſimul. Sepulchro: ſubaudi in: Pedibus: hoc ait faciunt ciuilia bella quæ geritis uos: ut cum ego in campis elyſiis quieſcerem: tunc cogar ad inferos tranſire: ſed dabitis pœnas: & ita minata eſt põ. Pedibus elyſiis. ubi animæ piorum ut poetæ fingunt dicuntur habitare.

Eumenides .i. furias. ſ. megeram Alecto & Theſiphonem. Lampades: faces. de phlegetonte accenſas.

Phegeton amnis inferorum totus igneus. Veſtris armis: poſt bella ciuilia ſupplicia digna daretis. Præparat. Charon ſeparauit ut omnes animas in hoc bello ciuili morituras multis nauibus per paludem traduceret: quia una cymba facere hoc non poſſet. Portitor: charon. Laxantur: apperiuntur & dilatantur ut capiant aias ciuilis belli ad ſupplicia. Vix operi: dicit tot hoies in bello perituros. ut ad rumpenea ſtamia uix pcæ ſufficere poſſent. Laſſat. fatigat. Opi .i. rũpẽdis ſtamibus. Cõiuge me: quoad ego iqt tibi cõiũcta fu

ſecũda fortũa ſp bella tua cõitata eſt: nũc uero cũ cõiuge mutata eſt ẽt fortũa: tibi .n. cõiũcta eſt cornelia q̃ ſp uiris ſuis in felix eẽ cõſueuit. Lætos .i. ſp uictor fuiſti: & de hoſtibus trũphaſti. Fortũa mu. t .i. mutata cõiuge mutata ſimul eſt fortũa. Fato: ita dii uoluerũt ut uiri qbus cõiũcta eẽt cornelia infelices forẽt hoc dicit ꝓpter publiũ Craſſũ Licinii craſſi filiũ q cũ patre & oi exercitu Cæſus fuerat: huic publio primũ Cornelia nupſerat: adoleſcẽs ſpectatæ uirtutis fuit: & ſub Cæ. militauit in gallia ipſius opa. P. craſſus in illã regionẽ ꝓfectus fuerat nõ patri in pthiã exercitũ ducẽti: hũc Cæ. moleſte tradidit. Pellex: cornelia Scipiõis filia. Gn. põ. nupſit nõ uirgo: ſed uiro eius in pthia mortuo publio Craſſo inerãt puellæ ambitiões: pulchra erat ꝑter corporis formã litis inſtructa: fidibus quoq; pſõare ſciebat: geometriã didicerat philoſophiã haud temere audire cõſueuerat: mox erãt illi ois faſtus & arrogãtia: q̃ uitia huiuſmodi artibus phœnis inſtructis eſſe ſolẽt. Pellex: cũ inuidia: qa marito ſuo nõ cõiũcta erat: ſed. P. Craſſo adoleſcẽti ſpectatæ uirtutis. Tepido buſto: qa uix extinctus erat rogus prioris mariti: & iã altero uiro ſe cõiũxerat. Vel tepido buſto referat̃ ad iuliã .i. ſepulchro meo adhuc calẽti. Hæreat illa: tuis cõceſſio color cũ id cõfirmare uidemur: q̃ maxime negãus

Hæreat .i. quocũq; duxeris exercitũ ſp bello tuo hæreat. q. d. nõ hærebit. Dũ liceat: eſto q̃ hæreat ſp: ſed nũq̃ te ſecurũ dormire pmittã. Vacuũ ſit tps amori: ſe indignatã oñdebat q̃ ſecũdas nuptias appetiſſet põ.

Sed teneat: ſed Cæ. die te infeſtet: ego uero nocte. Me nõ leth. nõ exiſtimes me de lethea palude bibiſſe q̃ facit inmẽores umbras: ſed in imo pectore meo reconditũ eſt ſcelus tuũ ut aboleri nõ poſſit. Lethe eſt palus ad inferos de q̃ cũ umbræ biberint oium rerũ & malorũ obliuiſcũt̃ ppeſſorũ cũ eẽnt in corporibus: hãc paludẽ uel flu. inferna exũdatiõe, prũpẽtẽ ꝑterlabi berẽicẽ Ci. circa extimũ ſyrtiũ cornu refert Soli. eſt ẽt lethe flu. in hiſpãia q̃ a celtiberis & uacceis labit̃ auctore Stra. Silẽtũ mor. ibi ſũt iferi. Vẽiã: ut tibi terrorẽ icutiã.

In medias acies: nunq̃ tibi magne p umbras
Perq; meos manes generum non eſſe licebit
Abſcidis fruſtra ferro tua pignora bellum
Te faciet ciuile meum. ſic fata refugit
Vmbra per amplexus trepidi dilapſa mariti
Ille dei quanuis cladem maneſq; minentur
Maior in arma ruit certa tum mente malorꝶ.
Et quid ait uani terremur imagne uiſus:
Aut nihil eſt ſenſus enimis a morte relictum:
Aut mors ipſa nihil: titan iam ꝓnas in undas
Ibat: & igniferi tantum demerſerat orbis:
Quantũ deſſe ſolet lunæ ſeu plena futura ẽ:
Seu iam plena fuit: tunc obtulit hoſpita tell9
Puppibus acceſſus faciles: legere rudentes
Et poſito remis petierunt littora malo.
Cæſar ut emiſſas uenti rapuere carinas:

SVLPI. Per meas umbras quantũ eſt in umbris & anima mea: ſemper eris Cæ. affinitate deiunctus.

Abſcidis ſ. neceſſitudinẽ noſtrã fruſtra conaris bello extinguere: quia omnino breui te poſſidebo. Faciet te meũ: his uerbis ei mortẽ denunciat. Per amplexus: nã uiſa erat mutuo maritũ amplecti. Dei quicquid .n. portenta & iulia prædixere deorũ permiſſu eſt actũ. Manes: uel anima iuliæ: uel melius pœnas ut Quiſq; ſuos patimur manes. & ſupra dixit in multas laxant̃ tartara pœnas. Certa cũ mente malorũ: cũ certo propoſito agendi belli ciuilis. Viſus: pro uiſi poſuit. Viſũ .n. dicit̃ quũ inter uigiliã & adulterã quietẽ: dũ adhuc uigilare nos credimus aſpicere uidemur formas irruentes ut Epialthẽ hoc eſt incubũ:

Viſus eſt uis occulorũ: uiſio uero quũ id quis uidet q̃ eodẽ modo quo apparuerat euenit. Aut nihil eſt ſenſus. Dylema eſt quo conficit̃ mortẽ nõ eſſe metuendã. Aut inquit animæ poſt mortẽ nũ ſentiunt & cũ corpore percunt: ut uult epycurus. aut ſentiunt & uiuunt. ut aſſerunt Dryude. Si uero ſentiunt nil mali eſt in morte: ſi ſentiunt: mors ipſa uitæ nil officit. Titã iã pronus: cœperat ſol occidere cũ põ. dyrrhachiũ appulit. Orbis: rotundi ſui corporis. Hoſpita tellus: dyrrhachiũ ſuſcipiens in hoſpiciũ. Legere rudentes: collegere funes & arborẽ inclinauere: & collectis uellis remigando portũ ingreſſi ſunt. Cæſar ut ceſar & ſi ad ſpẽ conficiendi negocii põ. ſe qui probabat: priuſquã ullis tranſmarinis auxiliis ſe confirmaret: tamẽ morã metuebat q̃ naues eſſent a picenis & gallia expectandæ. itaq; ne uictus põ. exercitus & duæ hiſpaniæ confirmarent̃. & ne Gallia & italia abſente ſe tentarent̃ põ. inſequendi ratione omiſſa in hiſpaniã proficiſci conſtituit. Emiſſas: portu egreſſas.

OMNIBO. Nunquam tibi: & uelis noſis ſemper eris gener patris mei Cæ. Perq; meos ma. quia umbræ & manes mei facient te inuitum eſſe generum Cæ. Abſcidis fr. fruſtra affinitatẽ dirimis bello: quia in bello morieris & ad inferos deſcendes ubi ego ſum. Pignora .i. affinitatem quæ tibi eſt cum patre meo.

Per amplexus dela. ma. quia põ. qui q̃q̃ multa ſigna nunciarentur quæ aduerſa ſibi omnia ſignificarent: tamen maior erat ad bella gerenda. & nunqum deterrebatur quo minus uoluntatem ſuam perficeret. Dii minentur. ſ. ſignis quæ ſuperius deſcripſit Lucanus. Manes umbræ mortuorum minentur cladem. In arma .i. in bella. Certa cum men. ma. etiam mori certus bellum: tamen magno animo ſuſcipiebat. Aut ni. eſt ſen. animis. dilemmate utitur pulcherrimo non inquit timendum eſt hoc ſomnium. Aut .n. poſt mortem ſenſus nullus relinquitur: ſi nullus mors igitur nihil eſt ergo non metuenda ſi relinqnitur: mors nihil eſt: quia anima etiam poſt mortem uiuit: ab utraq; parte concludit non eſſe timendum mortem. Aut nihil eſt ſenſus: ſcili cum corpus moritur: ergo mors non eſt timenda. Aut mos ipſa nihil: Nam poſt mortem animus eſt: qui uiuit: ergo nihil timenda mors: Nihil: quia non priuat uitam: immo potius ſoluit animum: qui hoc carcere corporis detentus eſt ut uigorem ſuum exercere non poſſit. Titan: iam pronus deſcribit tempus quo tandem peruenit ad terram pompe. dicit enim ſol ad occaſum tendens talis erat: quem

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

admodū luna cū dimidia parte ſui ſemiplena eſt. Plena futura.i.creſcit & iā ſemiluniū eſt: hoc eſt iā dimidia parte ſui ſol occiderat: Plena fuit.ſ.cū decreſcit. Hoſpita tellus.ſ.macedonia. Legere:pro collegerunt rudentes in ſpirā. Remis:quia detractis uelis:remis littora petierunt. Poſito:pro depoſito & flexo malo.

Cæſar:cæſar poſtquā uidit bellis laſſū eē pō.quanuis relictus ſolus in italia eſſet:tamē dolebat ꝙ pō.euaſiſſet: quem maxime compræhendere cupiebat. Solus dux.ſ.Cæ.& ordo eſt Cæ.dux.ſolus ſtetit. Carinas: emiſſas e portu. Brunduſii.

Abſconditq; fretum claſſes & littore ſolus
Dux ſtetit heſperio.nō illum gloria pulſi
Letificat magni:queritur quod tuta ꝑ æquor
Terga ferāt hoſtes:nec enim iam ſufficit ulla
Præcipiti fortuna uiro:nec uincere tanti
Vt bellum differre erat tunc pectore curas
Expulit armoꝝ:paciq; intentus agebat
Quoq; modo uanos populi cōciret amores
Gnarus:& iraꝝ cauſas:& ſumma fauoris
Annona momēta trahi nāq; aſſerit urbes
Sola fames emiturq; metus cū ſegne potētes
Vulgus alūt neſcit plæbes ieiuna timere
Curio ſicanias trāſcēdere iuſſus in urbes
Qua mare tellurem ſubitis aut obruit undis
Aut ſcidit & medias fecit ſibi littora terras
Vis illic ingens pelagi ſemperq; laborāt
Aequora ne rupti repetāt cōfinia montes.
Bellaq; ſardoas etiam ſpargūtur in oras.
Vtraq; frugiferis eſt iſula nobilis aruis

SVLPI. Fretū abſcondit claſſes: ob diſtantiā uel ob maris altitudinē naues nō uidebanť. Eſt.n. curuū mare:& terra ipſa rotunda altius. Queriť:do let nō perſequi pō. Vlla fortuna: ulla felicitas: cui nō acquieſcebat. Præcipiti:impatienti more. Nec uincere tanti:nec tanti exiſtimabat uictoriā ut uellet bellū protrahere:malebat.n.cū periculo ſtatim conficere.Paciq; intentus:depoſitis curis bellicis animū ciuilibus & pacis officiis applicauit. præſertim quo modo poſſet populorū ſibi gratiā conciliare. Agebat:mente uoluebat. Conciret:alliceret. Vanos:inſtabiles. Gnarus:ſcius populos ex rei frumentarie copia conciliari:ex penuria a fide deficere. Momenta:motus & impetus. Trahi:contrahi & conciliari.

Annona: annonā nō modo appellamus fructus omnes quos terra producit ad uſū uitæ neceſſarios. ſed annuū quarumcūq; rerū quæ in noſtro ſunt uſu prouentū. Aſſerit: liberas facit & in ſe confirmat.

Emiť metus:metuunt ne forte deſit eis id quo indigent: & ꝙ dare principes cœperunt qui cererē dando illos metuere docent. Neſcit plæbes:quū.n.eſurit a fide deficit & inſurgit in principes. Curio ſicaneas: Cæ.curionē proprætorē cū tribus legionibus in ſiciliā quæ eſt fertiliſſima frumentandi gratia miſit.At cato qui illic naues reficiebat:& nouas imperabat: & delectus habebat cognito curionis aduentu: proiectū ſe a pō.& proditū conquerens:ꝙ omnibus rebus imparatiſſimus nō neceſſariū bellū ſuſcepiſſet ex prouincia profugit. Qua mare: eā partē quæ eſt contra rhegiū indicat.locus hic autē circa finē ſecundi apertus eſt. Obruit:teremotu. Scidit:impetu undarū. Medias terras:italiæ & ſiciliæ partē. Vis:impetus Laborant.laborare uidenť quaſi metuentes: Montes:apœninus & pelorus: Bellaq;:ſardinea inſula eſt in mari tyrrheno a ſardo herculis filio dicta qui e libya ueniens inſulā occupauit. Eſt autē fertilis:ſed pene peſtilens abundatq; præſertim frumento ut ſiciliā que ut Ci.Straboq; aiunt appellata eſt horeū ro.in ſardiniā igiť Valeriū legatū cū una legione miſit Cæ. ſub cuius aduentu Caralitani Cottā qui eā obtinebat ſtatim eiecerunt: & ideo dicit bella ſparſa.

OMNIBO. Abſconditq; fre.claſ.hypalage eſt:pro claſſes abſcundere fretum:quia tectum mare claſſibus erat uel hoc dicit quia medium mare tenentes uideri non poterant. Terga ferant ho. reſpexit ad illud quia fugiebant. Præcipiti for. ui. quia iam tanta celeritate omnia conficere gaudebat Cæ. ut nulla fortuna quantunlibet ſecunda eſſe ſatis uideretur niſi re perfecta: Præcipiti:celeri & ueloci uiro in operibus. Nec uim.tan. uictoria etiam ſibi parua eſſe uidebatur quæ bellum differret: quia ſibi gerere bellum gratius erat quam uincere. Tunc pectore curas:ſed poſt quam uidit ademptam occaſionem ſibi belli gerendi: animum ad alia conuertit.ſ.ut ſibi populorum animos faceret gratos: & cum uideret nihil eſſe ꝙ magis placeret populo quam ut annona abundaret miſit in ſiciliam Curionem: Valerium uero legatum in ſardineam quæ duæ regiones ſunt feraciſſimæ ut inde magnam frumenti copiam adueherent.hanc rem optime tangit Appianus dicit.n.Cæ:factis publici ærari clauſtris theſauriſq; raptis. Lepidum æmilium urbi præfeciſſe.tribunum autem Marcum Antonium itale Curionem Catonis loco imperare ſiciliæ uoluiſſe. Quintum ſardiniæ:ad illyricos.C.miſiſſe Antonium. Licinio Craſſo galliam quæ intra alpes ſita eſt regendam tradidiſſe claſſem quoq; duplicem ſumma celeritate fieri mandaſſe.circa ionium ac Tyrrheniam claſſis prefectos iam pridem ad id conſtitutos delegauiſſe Dolobellam & Hortenſium:eo modo italiam inacceſſabilem pō.arbitratus Cæ. iberiam deſcendit petreio & Aphranio pō. prætoribus occurſurus. Pectore curas: quanuis ita gauderet bello tamen hoc tempore adempta occaſione belli gerendi.hanc omnem curam depoſuit. Quoq; modo.i.quocūq; modo. Agebat:cogitabat. Vanos amores po. quia fides populi cum fortuna mutatur ut iuſtinus. quo fortuna eodem & ſe fauor hominum inclinat. Gnarus & iterum cauſas:nouerat.n. nihil eē ꝙ magis animos populariū coniungeret ſibi ꝗ cōmeatibus abundarent.quia cū populus fame laborat nihil timet: ſi nihil timet ergo liber eſt: ſed ne nihil timerent ipſos nullius rei indigere uoluit. Irarum cauſas:ſcilicet erga ſe. ſi inopia fuerit. Gnarus.i. probe ſciens. Annona.ſ.ab uel propter annonā. Et ſumma fauoris:ſic copia fuerit annonæ illa gignet amorē inter pplm & pricipē. Momēta.i.nutrimenta. Aſſerit.i.

uendicat:Senſus.pp famē plebs ſæpe uendicat ſibi libertatē occiſo tyrāno. Emiturq; metus: nā ſi priceps alit populos ſuos ipſum timere incipiēt:illa.n.cōditio placet:& qa placet metuunt:ne ſibi iraſcať princeps.

Segne.i.ignobile. Neſcit plæbes ieiuna timere:probari ēt hoc pt a cōtrario ſenſu: ſi plebs ieiuna nihil timet:ergo ſatura oia timet plebs & plebes dicitur in caſu noiatiuo.Curio ſicanias:dicit cæſarē miſiſſe curionē in ſiciliā ut ibi ſimul bella gereret: & rei frumentariæ curā haberet.duxit āt ſecū tres legiones. Sicanias ideſt ſiculas. Qua mare tellurē:diuerſas opiniones tāgit:& ſignificat illas anguſtias iter apœninū & Pelorū poſitas & dextrū latus a peloro ē:ubi periculū eſt maris: quod appellať ſylla: in ſiniſtro uero latere eſt charibdis:dicit ergo iuiſſe in eā partē ſiciliæ:ubi ē anguſtū mare inter pelorū & appœninū:qui mōtes olim iūcti:italiā cū ſicilia cōtinuabāt:deinde aut inquit aſſiduis undis abrupta ē tellus media: aut certe fluctibus aſſiduis interrupta:ut ſiciliā ab italia ſeparauerit:alii dicūt terremotū fuiſſe & partē mediam mōtis ita mare Occupaſſe Strabo dicit:Siciliā:nihil magiſ ꝗ abſciſſum ab italia fragmētū uideri.Aut ſcidit.ſ.terremotu uel aſſiduis fluctibus obruit. Et medias fecit ſi.lit.ter. pro ipſum mare mediū fecit ſibi littora terras. Terras .ſ.Siciliā & italiā diuiſo apœnino a peloro qui cōtinuabāt ſiciliā cū italiā:& italia a ſiniſtra:ſicilia a dextra factæ ſunt littora maris. Vis.i.impetus pelagi. Laborāt æquora:quia ubi mare anguſtius ē illic ſolet eē impetuoſius ergo agitanť maria ibi. Mōtes.ſ.pelorus apœninus. Cōfinia:italiæ. Repetāt.i.iterū cōiūgāť.

Bellaq;:nō ſatis ē miſiſſe curionē in ſiciliā:ſed ēt miſit Valeriū in ſardiniam:ut ibi ſimul bella ferret: & res frumētariæ prouideret. Sardoas:a ſardinia ſardous formatur:ſunt quædam deriuatiua quæ pauciores ſyllabas habent ſuis primitiuis:ꝗuis econtrario fieri debeat.ut Hiſpania hiſpanus:& ſardinia ſardus & ſardous. Vtraq; inſula.ſ.ſicilia & ſardinia.quia ſunt uicinæ:anguſto mari intercluduntur.

Nec plus heſperiam logiquis meſſibus ullæ
Nec romana magis cōplexerūt horrea terræ
Vbere uix glebæ ſuperat ceſſantibus auſtris
Quum mediū nubes borea cogēte ſub axē
Effuſis magnū libyæ tulit hymbribus annū.
Hæc ubi ſunt ꝓuiſa duci:tunc agmia uictor
Nō armata trahēs:ſed pacis habētia uultum.
Tecta petit patriæ:proh ſi remeaſſet in urbē:
Gallorū tantum populis arctoq; ſubacta
Quā ſeriem rerum longa ꝑmittere pompa
Quas potuit belli facies:ut uincula rheno
Oceanoq; daret:celſos ut gallia currus
Nobilis.& flauis ſequereť miſta britānis
Perdidit o qualē uincendo plura triūphū.
Nō illū lætis uadentem cœtibus urbes
Sed tacitæ uidere metu.nec conſtitit uſquā
Obuia turba duci.gaudet tamē eſſe timori
Tam magno populis & ſe nō mallet amari

SVLPI. Nec plus:nec unde plus frumēti i italiam & romā aduehiť. Meſſibus lōgiquis: frugibus externis. Horrea tecta:in ꝗbus fruges cōdūť. Vbere uix glebe:aphrica uix ſupat has inſulas fertilitate quū nū flantibus auſtris irrigať ab aqlone. Auſtri.n.q in aphrica ſerenitatē faciūt in ſeptētrionem pluuias afferūt.Aqlones cōtra illuc.n.nubes ipellūt & coadunāt.Sub medium axē: meridiem uerſus & ordo ē libyæ uix ſupat. Vbere glebæ: abundantia terræ.Gleba ē terra cū uiridi herba auulſa. Annum magnū:magnā meſſem.Virg. Magnaq; eſt magno ueniet tritura calore.Hæc ubi:his cæſar milites in ꝓxima municipia deduxit.Ipſe ad urbē cū nō magna manu ꝓficiſciť. Proh: cæſaris ipietatē & imprudentiam arguit:quod ſuo furore ductus præclarū triumphū amiſerit. Remeaſſet: rediiſſet. Arcto ſubacta uictā germania & reliquis ſeptētrionalibuss. Quā ſeriē:quē ordinē & apparatū:quas ciuitatū: ꝗs prœliorum imagies potuiſſet in ſui triumphi pōpa oſtētare:ut fieri ſolet. Daret dediſſet. Vincula rheno quia pontem in eo conſtruxerat. Oceano: quoniā primus romanorum in britanniam nauigarat: eamq; tributariam fecerat.Celſas ut ſolebāt triumphantes imagines rerum geſtarum ante currum ducere: poſtea captiuorum ordo ſubſequebatur. Flauis:ꝓpter crines dixit.Vincēdo plura: dum uoluit etiam Pompeium & italiā ſuperare. Non illum lætis: ciuitates ad quas præteribat non ei gratulabantur ſed metuebāt.Cœtibus ſocietatibus. Nō mallet amari: ꝗꝗ ad opes parandas & tuendas:nihil ſit accoōmodatius ꝗ amari & nihil alienius ꝗ metui.

OMNIBO. Nec plus:nulla terra ē feratior frumento ſicilia & ſardinia:adeo ut ſint horrea duarū ꝓuinciarū:uidelicet italiæ & hiſpaniæ.Heſperiā:hiſpaniā. Meſſibus.i.frugibus aduecticiis. Vbere:abundantia.

Cū me.dicit ſiciliā & ſardiniā uix fertilitate frugū a libya ſuperari quā conſtat eſſe fœcundiſſimam. Vnde Hora.Quicqd de libycis uertiť areis. Ceſſante:qñ inqt aphrica flāte auſtro q calorē inducit penuria laborat:at ſi pluuiæ abūdarent mirifice ibi naſcunť fruges. Superat.ſ.ſardiniā & ſiciliā.Magnū:fertilē & fœcundū effuſiōe pluuiarū. Cogente:cōgregāte. Axē:polū antarcticū:q ē in meridie. Hæc ubi.nūc dicit cæſarē poſt hæc ſtatim aium intendiſſe ad urbē romā ut in patriā lōgo poſt tpe rediret. Hæc:quæ ad rē frumētariam ptinent. Nō armata agmina:qa milites depoſitis armis duxit:ꝗñ nō bellū patriæ inferret: ſed ad eā uictor rediret. Proh.o ſi inqt Cæſar cōtentus fuiſſet uictoria gallorū:in patriā redire ꝗ ſpecioſiſſimū de hoſtibus triūphū ducere potuiſſet:ſed dū plura uincere uult:minus laudis conſecutus eſt. Arcto.i.ſeptētione ubi ē germania & gallia tranſalpina: ſed tū magis britannia declinat in occidentē. Seriē:ordinē rerū. Lōga pō.Lōgo ordine captiuo& ꝑcedēte de more triūphantiū. Potuit.ſ.ꝑmittere. Belli fa.i.diſſonas līguis habitu & armis. Vt uincula:exponit quō id facere potuerit:qa pictis uictoriis geſtabat in triūphum duces urbeſq; captas:& populos bello ſubactos ante currū. Vt:pro qualiter. Vincula the.qa rhenum ponte iu n

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

xit decē diebus:& trāſgreſſus ē in germaniā quā ſubegit:& deinde britanniā. Cælſos cur.ideſt triūphales. Britānis:qa britāni ſunt flaui ſicut res ipſa oſtēdit:& Cæſarē ſequerenť: ergo cæſar dū uictoria galloꝝ & germanoruu britānorūq; minime cōtētus ē:ſed alias uictorias addere tētat:maiorē triūphū pdidit. Non illū læ.uenientē cæſarē nō læto uulto excepe urbes:ſed mœſto: q̄ tanq̄ hoſtē cæſarē timuerūt. Lætis cœtu. qa urbes nō pceſſere cæſari obuiā honoris gratia. Eſſe timori:gaudebat cæſar:tū ſe pbere formidandum populis. Iāq; & pcipites:nunc dicit qua parte italiæ iter cæſar fecerit:dū romā petiit:connumeratq; loca & urbes dicit primo per campaniam iter feciſſe &albā ueniſſeunde in Auxoniam tetendiſſe & tandem ad urbem perueniſſe. Præcipites:altas & quæ in præcipitium ſtare uidentur.

Iāq; & præcipites ſupauerat anxuris arces
Et qua pontinas uia diuidit huda paludes
Qua ſublime nem⁹ ſcythicæ q̄ regna dianæ
Quaq; iter eſt latiis ad ſūmā faſcibus albam:
Excelſa de rupe procul iam proſpicit urbem
Arctoi toto non uiſam tempore belli.
Miraturq; ſuæ ſic fatus mœnia romæ.
Tene deum ſedes nō ullo marte coacti
Deſeruere uiri.p qua pugnabiť urbe.
Dii melius.quod non latias eous in oras
Num furor icubuit.nec iūctus ſarmata uelox
Pānonio.daciſq; getes admiſtus.habenti
Tam pauidū tibi roma ducē fortūa pepercit

SVLPI. Anxuris arces:agrū tarracinenſem:Anxur uolſcoꝝ oppidū qd Trachinna ab aſpitate: Trachinnaq; poſtea dictū ē. Anxur āt appellatum quia illic puer Iuppiter colebať:qui qm̄ nunq̄ barbā de poſuiſſet:anxur.i.ſine nouacula dicebať. Præcipites:altas. Pōtinas paludes:hæ non longe a Setia ſūt Martialis:Pendula pontinos qua ſpectat ſetia campos.Eum locū.xxiiii. urbiū fuiſſe Mutianū ter cōſulem tradidiſſe Pli.ait. Via:appia uſq; quæ ut Strabo ait ſtrata eſt e roma uſq; brundiſium. Huda:ſparſa humore eſt enim paluſtris. Sublime nemus dianæ ſeu Virbii:nemus in montibus latiis eſt:cis uelitras &albam. Regna dianæ ſcythicæ: Horreſtes poſt Thoantem Tauricæ regem occiſum Dianæ ſcythicæ ſimulachrum raptum prope ariciam una cū Iphigenia collocauit mutato tamē ritu ſacrororum Lucus athenienſium. Templum ædificium Tauricæ nominatur:pro quo obtinēdo ſingulis annis ſacerdotes inter ſe dimicabant. Qui enim uictimæ mactator prius extiterat ſacerdos inſtituebať:fugitiuus quidā uir gladiū tenens & inſultus ſemp circūſpectās ad tutandū ſtrenue paratus.Templū āt ſylua circūdat:cui lacus adiacēs montano circūdatū ſupercilio.Is āt qui obtinebat rex appellabať.Auctores ſunt Strabo & Tranqllus in Claudio q inqt regi nemorenſ. & i tertio faſtoꝝ Oui.Regna tenent fortes pedibus manibuſq; fugaces:Et perit exemplo poſt modo quiſq; ſuo. Quaq; iter eſt:Solebāt conſules in latinis feriis.i.in feſto Iouis latialis in mōtē albanū ſacrificatū ſeſe conferre. Faſcibus:conſulibus. Summā in alto colle ſitā. Toto tpe:p decēniū & ultra. Arctoi gallici. Tene a cōmiſeratiōe i patriā captata beniuolentia aduerſariū in cōtēptū adducit. Sedes deū:ſic & Oui.Roma deum ſedes:& alibi.Dignus roma locus quo deus ois eat. Nō ullo marte coa.nulla cōpulſi pugna. Pro qua pugnabiť:certe p nulla:& arguit pōpeiū ut patriæ deſertorē p q̄ uir bōus nō dubitet mortē oppetere. Dii melius:ſupple puidere.habēda ē eis gra q̄ parthi orietales te nō uexāt. Sarmata: ſarmatæ q & ſauromatæ dnt i ſcythia ſunt. Pānonio:pānonii europæ ppli ſunt iter noricos danubiū & dalmaticos. Daci: ppli ad thrachiā. Ducē:Pōpeiū intelligit. Pepcit:nolit tibi nocere:qd maluit hoc eē bellū ciuile q̄ heſternum.

OMNIBO. Anxuris:ciuitas cāpaniæ ubi iuppiter coliť.i.iberbis:nā ſine: & nouaculā ſignificat:unde ciuitas Anxur dicta ē q̄ ut Pli.docet alio noie Taracina dicebať. Pontinas paludes:q nō pcul ſunt ab anxure inter uolſcos.Iuue.Et pōtina palus & gallinaria pinus:Pōtinæ paludes a Cornelio cæthego cōſule ſiccatæ:agerq; ex his factus.Mutianus ter cōſul pōtinā paludē.xxiiii.urbiū locū fuiſſe pdit teſte Plinio hūc locū ſiccare ēt cōſtituerat diuus Cæſar:ut refert Sueto.niſi morte pūetus fuiſſet. Huda ui .i.paluſtris uia q̄ ē inter illas paludes. Sublime nemus.i.nemus aricinū dianæ cōſecratū. ubi eſt fons egerius:apud quē ſimulabat Numa Pōpilius ſe cōſilia agitare de rep.romana:cū egeria nympha:a q̄ & fons appellatus ē:Aricinū uero nemus ab aricia ſylua urbi uicina ubi relegauit hyppolitū diana. Regna . ſacerdotes.n.dianæ aricinæ reges appellabanť:qd oňdit Sueto.in caligula:regē nemorēſem uocās ſacerdotem dianæ.& Flaccus in argonautis:Immittis aricia regi Martia.Qua triuiæ nemoroſa petit dū regna uiator. Scythicæ:q colebať in ſcythia & in Taurica regiōe & ſanguine humano placabať Iphigenia aūt cū horreſte ſimulachrū dianæ in italiā detulit. Latiis fa.qa romani cōſules feriis latinis albā cōuenire cōſueuerāt:& uniuerſo latio & albanis uiſcerationē dabāt:uň feriæ a feriēdo dictæ ſunt. Excelſa:Poſtq̄ in albanū mōtē conſediſſet Cæſar pſpiciēs de rupe alta mœnia urbis romæ uidit. Rupe.ſ.albani mōtis. Arctoi.i.gallici & ſeptētriōalis. Te ne deū:cæſar ubi pcul ex arce albana mœnia urbis romæ uidit:in hæc uerba prupit: ad urbē romā apoſtrophans:te ne deū ſedes:cū admiratiōe q̄dā legēdū ē:quō inqt tā ignaui fuere romani ut te o roma deſererēt:in q̄ ſedē ſua poſuerūt dei:cul pſides ſunt Iuppiter Iuno & Minerua. Nō ullo mar.co.ſi bellū forte igrueret cuius metu urbē egredi cogereť romāi excuſandi forēt. Pro q̄ pu.ut.q̄ſi dicat p nulla ſi p ro.nō pugnauerūt. Dii melius.ſ.fecerūt:ut hoc tpe ň ſint gētes natōeſq; heſternæ:q ſp inimicæ fuerūt ipio romano:nā ſi bellū romanis itulſſent magnū ipiū piculo iminebat:cū tā formidoloſus romāis dux cæſar hoc tpe foret. Eous furor.i.parthoꝝ:q paulo aň exacerbati fuerāt cōtra romāos bello illato p Craſſū quē cū uniuerſo exercitu occiderūt.Sarmata uelox.ſcilicet nō icubuit:q eſt populus ſcythiæ.Iuncto pannonio.i.iuncto populo p annoniæ quam nunc Vngariam uocant. Getes dacis:populi ſunt ſcythiæ de qbus ante dictum eſt hic getes gete dicitur & geta.

Quod bellū ciuile fuit.ſic fatur.& urbem
Attonitam terrore ſubit.nāq; ignibus atris
Creditur ut captæ rapturus mœnia romæ
Sparſuruſq; deos.fuit hæc mēſura timoris
Velle putant quæcunq; poteſt:nō oia feſta
Non fictas læto uoces ſimulare tumultu
Vix odiſſe uacat.phoebea palatia complet
Turba patrum.nullo cogendi iure ſenatus
Elatebris educta ſuis.non conſule ſacræ
Fulſerunt ſedes.non proxima lege poteſtas
Prætor adeſt.uacuæq; loco ceſſere curules
Omnia cæſar erat.priuatæ curia uocis
Teſtis adeſt.ſedere patres cenſere parati
Si regnum:ſi templa ſibi.iugulumq; ſenatus
Exiliumq; petat.melius quod plura iubere
Erubuit.q̄ roma pati.tamen exit i iram
Viribus an poſſent obſiſtere iura per unum
Libertas experta uirum.pugnaxq; metellus
Vt uidet ingenti ſaturnia templa reuelli

SVLPI. Subit:ingrediť. Rapturus mœnia:direpturus domos. Deos:templa & ſimulachra. Fuit hæc menſura:tantū timebant romani:quātum uidebant cæſarem poſſe:& quia oia in eos poterat oia ſibi ab eo metuebant. Omnia feſta: feſtiuas fœlicitatis pcationes ſalutationes & gratulationes. Non ſimulare:nū modo id ex aio nō faciebāt:ſed ne fingere quidem poterant. Vix uacat odiſſe:adeo trepidi erant ut uix mentē colligerēt ad habendū odio cæſarem:præ metu enim obliuiſcebanť:potes ēt interpretari uix ſtatim ut Nonius docet & ſit ſenſus ne ſimulate quidē gratulabanť ſed ſtatim oderāt. Phœbea pallatia:templū in capitolio in quo ſenatus habebať:quod poſtea Auguſtus phœbo conſecrauit. Turba patrū:conuentus ſenatorū.Coacto.n. ſenatu cæſar cū cōmemoraſſet inimicorū iniurias & ſuā patientiā ſenatuſq; inſolētiā in tribunos poſtulauit ut rēpu.ſuſciperent.& una ſecū adminiſtrarent. Sin timore deſugerent illis ſe oneri nō futurū & p ſe rēpub.adminiſtraturū.Legatos ad Pōpeiū mittendos de cōpoſitiōe.Nā ut operibus ſic iuſticia & equitate uelle ipſum ſuperare dicebat.Sed q mittereť nō reperiebanť.Pōpeius.n.diſcedēs ab urbe in ſenatu dixerat eodem ſe habiturum loco qui romæ remāſiſſent & qui in caſtris cæſaris fuiſſent. Nullo iure:cæſar enim q priuatus erat nullū ius cōuocandi ſenatū habebat:erat enim id cōſulū & prætorum. Educta Ia.euocata domibus in qbus latebāt. Nō ful.nō ornatæ erāt Prætor proxima pote.qui ſecundū locū poſt conſules obtinet:quorū ēt collega dicitur:ut tradit Gellius.& Feſtus ait ptorē tūc romæ creari ceptū cū conſules belli cā euocarenť. Curules: ſellæ eorū q geſſerāt maiores magiſtratus q qm̄ honoris gratia i curiam curru uehi ſolebāt in quo ſella eſſet ſupra quā ſederēt ipſi quoq; curules appellabanť:auctor ē Gellius. Ceſſere loco remotæ ſunt. Oia cæſar erat:ſolus cæſar aderat loco oium magiſtratuū. Curia teſtis:Senatores cōuenerāt nō ut aliqd cōſtituerēt ſed ut eſſent teſtes eorū q cæſar iuberet. Priuatæ:cæſaris q ſine magiſtratu erat. Cenſere:decernere & cōſtituere. Si regnū:ſi uelit rex effici. Templa:ut p deo colereť:ſiue templorū direptionē. Iugulū cedē ſenatorū. Exiliū:pſcriptionē. Melius:ſupple fuit. Erubuit:uerecundia ductus cæſar nihil ſupbū aut crudele imperare ē auſus.ſed magna ſpe & pollicitationibus turbatū populum leniuit. Quā roma pati:ſupple erubuiſſet. Tamē exit.L.Metellus tribunus ple. ab inimicis cæſaris incitatus ut quæcunq; ageret inſtitueret ipediret ſeſe ærariū frangēti oppoſuit. Sed eo deterrito cæſar clauſtra perfregit:& theſaurus a nemine ad illā diē tactos militibus rapere cōceſſit.hos.n.olim execratione pp oſita publice cōditos fuiſſe memorāt ut niſi celthico inſurgente bello a nullo pmereť. Verū cæſar celthas a ſe deuictos aſſerens urbē ab execratiōe liberā reddidiſſe ait:Appianus ē auctor. Experta p unū: tentans p Metellū. An iura:an auctoritas tribunitia poſſet reprimere uiolentiā cæſaris. Exit in irā:palā irata ē. Pugnax ſyllanis tpibus cū celtiberiæ pfſet metellus:collegāq; pōpeiū ſuſcepiſſet euaſit excitatior & pugnatior ut Plutarchus tradit. Saturnia tēpla:ærariū:Hoc tēplū a Tullo hoſtilio cū tertio triūphaſſet fundatū i capitolio fuiſſe Macrobius tradit.Id ideo romani uoluerunt eſſe ærariū:uod tpe quo incoluit Saturnus italiā nullum furtum cōmiſſum eſt:ſiue quia is deus agriculturam docuit:ex cuius perceptis fructibus cumulatur pecunia.aut quia ſub illo nihil erat cuiuſq̄ priuatū:Macrobius & Plutarchus auctores. Reuelli:ui impelli.

OMNIBO. Quod bellū ciuile fuit:qa bellū ciuile conflatū ē.iō ſalutē tibi dii o roma dederunt: ſed ſi aliud bellū q̄ ciuile fuiſſet periiſſes. Subit ingrediť. Attonitā:territā metu. Nāq; ignibus atris cauſas explicat terroris romanorū:qa exiſtimabāt cæſarē urbe quaſi capta incendio & ferro oia uaſtaturū. Vt id ē ac ſi capta eſſet urbs ab hoſtibus. Rapturus:euerſurus. Ignibus atrix:incēdio. Sparſuruſq; deos.ſ.creditur euerſurus templa deorū Fuit hæc menſura timoris:tantū mali timebant quantū cæſar inferre poterat: uidelicet ut funditus urbē euerteret. Non oia feſta:romani nō ſimulabāt uultu læticiā:imo nec poſſunt etiā odiſſe aio cæſarem:tantū pauoris aio conceperant. Vix uacat:nō licet romāis. Feſta oia feſtiua auguria. Nō fictas:ſaltem fictas ſi non ueras. Odiſſe cæſarem. Phœbea:pallatia.i: ſibyllina:ubi libri ſibyllini ſeruabantur.longe eſt repetitum epitheton:ſibylla autem ſacerdos phœbi erat: deo phœbea pallatia appellauit. Nullo cogendi iu.quia ſponte ſua ueherunt nullo uocante. Cogendi ſe.quia nec conſules nec prætores: nec princeps de more conuocauerant ſenatum. Elatebris:e penatibus ſuis ubi latebant:& eo uerbo expreſſit pauorem. Sacræ ſedes.i.ſanctæ ſedes curiæ: quia in curia conſules ſuis ſedibus cum maieſtate quadam ſedebant. conſules autem priores ſedes tenebant: ſecundas uero prætores. Proxima. ideſt ſecun

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

da poteſtas qa ſecunda poteſtas poſt cōſules erat prætoria. Prætor:appoſitiue ſecunda ptās. Lege:ſecūdū legē nō erat ſecūda. Curules:nō ſolū nō aderant conſules nec prætores:ſed nec ſedes qdē ipſæ erāt. Ceſſere loco:de loco ſuo. Oia cæſar erat:ubi nō conſules, nō ptores erāt: ſed p ipſis Cæſar fuit:in ipſo uno oia fuere:oēſq; magiſtratus romani in uno cæſare cōſpiciebanť. Priuatæ uo.ſ.cæſaris:qa ſolus cæſar loquebatur:& nemo in ſenatu ſniam dicebat:iō qa loqbať niſi uox cæſaris:illius teſtis erat ſenatus. Curia:cōtinēs p cōtento.i.ſenatus. Priuatæ uocis:ſolius cæſaris & nō publici cōſilii. Sedere patres:patres cōſederūt in curia:& parati erat decernere quodcūq; iuſſiſſet.ēt ſi ſe regē facere uoluiſſet. Ceſſere parati:nimio metu cōpulſi patres regnū cæſari decreuiſſent:ēt ſi peteret regnū.ſi tēpla:ſi iugulū:ſenatuſcōſultū i ſniam cæſaris deueniſſet. Si regnū.i.ſi ſe regē eſſe uellet. Si tēpla.i.ſi i deoꝝ numero eē uelit:ſicut ipatores oēs relati ſunt. Iugulū ſenatus.i.ſi petit iugulari patres. Exiliū:ut i exiliū mittāť patres: Melius.ſ.fuit urbi romæ.Quod plura iubere eru.qa cæſar pudore deterritus:ne id qdē iperaſſet:quod romani pati uolebāt. Tamē exit i irā quis tāto furore pculſi eēnt:libertas amiſſa uoluit expiri unū uirū Metellū:an tueri pōſſet iura. Exit:erūpit. Virū:metellū.Cæſar teſte Appiano romā delatus po.ueterū calamitatū recordatiōe turbatū: quā ſub ſylla & Mario olim ptuliſſet trepidātēq; magna ſpe pollicitatōibuſq; leniuit:hoſtibus pferēs humanitatem ac clemētiā:Luciū.n.domitiū a ſe captū cū pecuniis ac neceſſariis ſuis:libertati:redditū fuiſſe ait :qbus dictis publici ærarii clauſtra pfregit:obſtātiq; i aditu Metello ex tribunis plæbis mortē eſt cōminatus:theſauros a nemine cōtactos uſq; in illā diē militibus rapere cōceſſit:hos.n.olim execratiōe ꝓpoſita publice conditos fuiſſe memorant ut niſi celthico iſurgēte bello a nullo ꝓmerenť:uerū Cæſar celthas a ſe deuictos aſſerēs:urbē ab execratiōe liberā reddidiſſe ait. Iura:leges. Pugnaxq; metellus : Metellus tribunus plæbis alia oia ppeſſus ē:ſed ubi uidit reſerari tēplū Saturni:in quo erat ærariū ppli romani.ut idē aurū & argētū auferret cæſar:quo militibus ſuis ſtipēdiū daret:cōmotus ē q antea leges uiolari pmiſerat & iura : cupiditate auri & pcio:ut hoc tollerare nequerit. Pugnax:ex eo qd ſeqť. Saturnia tēpla.i.ærariū qđ in tēplo Saturni erat.

Mole rapit greſſus.& cæſaris agmina rūpēs
Ante fores nondum reſeratæ conſtitit ædis.
Vſq; adeo ſolus ferrum mortemq; timere
Auri neſcit amor/pereunt diſcrimine nullo
Amiſſæ leges:ſed pars uiliſſima rerum
Certamē mouiſtis opes.prohibenſq; rapina
Victorem:clara teſtatur uoce tribunus.
Non niſi per noſtrū uobis percuſſa patebūt
Tēpla latus.nullaſq; feres ſine ſanguine ſacro
Sparſo raptor opes:certe uiolata poteſtas
Inuenit iſta deos:craſſumq; in bella ſecutæ
Sæua tribunitiæ uouerunt prælia diræ

ℭ SVLPI. Mole:apparatu: uel ꝓter æreas portas. Rapit greſſus:accelerat. Agmina:cateruas militū. Aedis ærarii. Vſq; adeo:iprudentiæ hoies arguit quod pro libertate minus pugnent q̄ pro pecunia. Vſq; adeo.uel in tantum : uel certe ut apud Iuuena. Vſq; adeo nihil eſt quod noſtra infantia cœlum. Hauſit auentini. Pereunt leges : non defenduntur lege alicuius periculo ſed pro diuitiis certatur. Teſtatur:damnat deteſtatur:aphereſis eſt. Clara. quæ ab oibus audiretur. Tribunus metellus. Non niſi: cōuitioſa & terrore plena oratio.Per noſtrum latus niſi me prius confoſſo & interempto. Feres auferes Noſtro:legitur & ſacro:quoniam tribunitia poteſtas eſt ſacroſancta. Certe uiolata poteſtas: Tribuni quādo uiolantur habēt deos ultores: idq; Craſſi exēplo confirmat quē in bellum parthicum egredientē Atteius tribunus ple. primum uoce cohibuit quod i hoies nihil mali meritos & pro.po.ro. confederatos irrueret.Inde torrem ignitum ianuæ antepoſuit:obuiantiq;.Craſſo delibatis ante ſacras diras execrationes imiſit:ſæua quædam numina & imania inuocans.Has quidem execrationes romani condi ſolitas & antiquas profitentur:talem quoq; habere poteſtatem:ut nemini fas ſit qui in eas inciderit effugere.Peſſime prætèrea operari his utentem ſi non a conuenientibus iis aut a multis excitentur. Appianus eſt auctor. Diræ tribunitiæ:execrationes tribunorum:meminit huius rei Plutarchus & Cicero in diuinatione his uerbis.M. Craſſo quid acciderit uidemus dirarum obnunciatione neglecta. Vouerunt:deputauerunt.nam exeūtem ducem diis hoſtilibus Metellus deuouerat ut ait Florus.

ℭ OMNIBO. Ingenti molle.i.uecte. Rapit:raptim fert. Rumpēs:p agmina cæſaris irrumpens. Vſq; adeo:impulit Metellū pro ærario pugnare cupiditas auri:& qui p legibus nō decertauit:nunc p auro decertare auſus eſt. Amiſſæ leges:ſine certamine pereunt leges:quia nemo ē q pro legibus decertauerit. Diſcrimine nullo.i.nullo certamine:ſicut apud Virg.in eadē ſignificatiōe:Poſt hos æquo diſcrimine piſtris. Sed pars uiliſſima:leges nullū certamē mouerūt:quāuis uiolatæ:ſed opes fuerūt q̄ auſæ ſunt certare cōtra cæſarem. Viliſſima pars qa ſordes dicunť diuitiæ:q; hoies faciāt ſordidos. Tribunus.ſ.Metellus. Victorē cæſarem prohibens.ſ.a rapina ærarii. Teſtatur.ſ.defenſionem ſuam clara uoce. Non niſi:conuerſus ad omnes cæſarianos metellus:nec ueritus cæſarē ipſum dixit:uobis nullo pacto patebūt ærarii fores .niſi prius per pectus noſtrū tranſfigatur ferū. Per noſtrū latus:ideſt prius percutiendū ē noſtrum latus q̄ templa Saturni uobis pateāt. Raptor:o cæſar. Sparſas opes.i.ſpargandas militibus tuis. Certe uiolata poteſtas ſ. Tribunitia. Deos.ſ.ultores. Craſſum:probat exemplo o cæſar ſi me uiolaueris:qa tribunus ſum ſcito deos ultores fore. Diræ:furiæ quæ ſunt tres Alecto Megæra & Tiſiphone. Tribunitiæ: fauentes tribunis. Vouerunt:deſtinauerunt:ut refert Appianus:Craſſo urbe egredienti illaturo bellū parthis : multa quidē ac dira tribuni anunciauere:ne parthis hoc malo prorſus indignis iferret bellum monuere:cui minime parenti publicas execratiōes extulerunt:quibus ſpretis Craſſus demum in patria pfligatus eſt cū filio eiuſdem

noie.P.Craſſo & uniuerſo exercitu fere cæſo:nā ex cētū milibus uix decē milia in ſyriā e fuga euaſiſſe feruntur alii.Vouerāt.ſ.Craſſo. Sæua plia.ſ.parthorū.M. Cato Tribunus plæbis interceſſionibus ſuis comitia impedierat & ueſtem ſenatus mutauerat deinde prælato uatinio præturæ repulſam tulit:idem.M. Cato cū impediret legem qua in quinquennium prouincia ſyria Craſſo parthicumq; bellum. hiſpania Pompeio dabantur a.C.Trebonio in carcerem deductus eſt:ideo dicit tribunitiæ iræ ſecutæ ſunt Craſſum in bella : qa ad hoc ut ſyriam parthicumq; bellum obtineret Craſſus:Cato tribunus plæbis in uincula coniectus ē.

Detege iā ferrū neq; eni tibi turba uerenda ē
Spectatrix ſcelerū.deſerta ſtamus in urbe
Nō ferret e noſtro ſceleratus præmia miles
Sunt quos ꝓſternas populi q̄ mœnia dones
Pacis ad exhauſtæ ſpolium nō cogit egeſtas
Bellum cæſar habes.iis magnā uictor in iram
Vocibus accēſus.uanā ſpē mortis honeſtæ
Concipis. haud inquit iugulo ſe polluet iſto
Nr̃a metelle manus.dignū te cæſaris ira
Nullus honor faciet.te uindice tuta relicta eſt
Libertas.non uſq; adeo permiſcuit imis
Longus ſumma dies.ut nō ſi uoce metelli
Seruentur leges.malint a cæſare tolli.
Dixerat. & nondū foribus cedente tribuno
Acrior ira ſubit.ſæuos circunſpicit enſes
Oblitus ſimulare togam.tūc cotta metellum
Compulit audaci nimium deſiſtere cœpto
Libertas inquit populi quē regna cohercent
Libertate perit.cuius ſeruaueris umbram

ℭ SVLPI. Detege ferrū aperte in me enſes ſtringe nec in uulgi conſpectu te pudeat. Deſerta:ciuibus honeſtis qui te improbent. E noſtro de cōi. Præmia:quæ ipſi pollicitus es. Sunt quos ꝓſternas : potes aliūde ſumere quod militibus eroges. Pacis ad exhauſtæ ſpolium.i. ad diripiendū nos qui ſumus i pace & pauperes eum liceat tibi diripere hoſtes uel ñ es ita pauper inquit ut cogaris ita nunc prædari ærarium ut olim i pace feciſti.Tranquillus.n. ſcripſit cæſarem in primo conſulatu:tria milia pondo auri ſuratum fuiſſe capitolio & tantūdem inaurati æris repoſuiſſe. Exhauſtæ:direptæ ſpoliatæ. Vnam ſpem fruſtra ſperas cum gloria mori pro defenſo ærario: ſed certe morte tua nō maculabor : & q̄q̄ tribunus es non exiſtimabo te dignum ferro & ſeuitia mea. Te uindice:ironia:Tu uis eſſe inquit aſſertor & ultor libertatis nondum in tantam rerum cōfuſionem peruenimus ut ſi leges poſſint a te ſeruari nolint potius a me deleri. Longus dies:uetuſtas. Immiſcuit pfudit & perturbauit. Subit:inaſit: Circumſpicit enſes:innuit armatis ut ui repellerent. Simulare togā pacificum ſe oſtendere : & eſt methonymia. Cotta collega metelli. Nimium audaci :quia fruſtra manifeſto periculo ſeſe exponebat. Deſiſtere:ceſſare. Libertas:ſenſus eſt.Libertas populi ſeruientis ammititur:illius libertate cui ſeruitur. Nam cum primum quis ſe parat liberare opprimitur a domino cui licēt omnia:nam nil aliud eſt libertas niſi poteſtas uiuendi ut uelis. Quem regna cohercent:qui ſeruit tyranno. Vmbram:imaginem & ſimilitudinem.

ℭ OMNIBO. Detege iam ferrum:accinge inquit in me gladium o Cæſar: hoc enim facere potes abſq; reſpectu cuiuſpiam pudoris:nam qm̄ ciuitas deſerta eſt:ideo pauci erunt qui hoc tuum ſcelus aſpiciāt . obiicit cæſari:q; metu ipſius romani urbē deſeruerint. Turba uerenda:non eſt opus ut erubeſcas hoc facinus committere quia deſerta ſtamus in urbe. Miles.ſceleratus.i. tuus exercitus. Non fe.p.nam hoc aurum & argentum militibus tuis diſtribuere uolebas. E noſtro.i.de publico. Non cogit egeſtas : ſed ſi neceſſitas hoc te facere cogeret excuſādus uidereris:at uero cū poſſis alienos populos militibus tuis diripiēdos obiicere:debes parcere tuæ patriæ. Populi.ſ.hoſtiū. Dones:militibus tuis. Pacis exhauſtæ.ſ.ciuibus q̄a ciues in pace conſumpti ſunt nec illorum ſpolia:quæ nulla cogit neceſſitas eripere debes. Bellum cæſar habes quia habes bellum o cæſar potes milites tuos diuites facere. His magnā:ira percitus eſt non mediocri cæſar:ubi uidit Metellū tam obſtinate aduerſari uoluntati ſuæ. Vanam ſpem:Vana inquit eſt ſpes tua o Metelle:q; uidelicet honeſte mori & fortiter poſſis:ut dicaris pro libertate reipub.pugnaſſe & q; mori malueris q̄ pmittere ærariū ſpoliari:ſed manus Cæſaris indignarenť polui ſanguine tuo. Honeſtæ mor. cū pro libertate & ærario po.ro.pugnes. Iſto ſan.ſ.tuo uili ſanguine. Nullus ho.i.magiſtratus: nō ē tātæ dignitatis ut digneturte cæſar occidere. Te uindice:ironice loquitur:te ultore nimirū tuta erit libertas po.ro.Nō uſq; adeo:nō adeo inqt lōgitudo tpis cōparauit magna paruis: ſumma infimis ut ſi alterū præſtaretur : aut deſtruanť leges a Cæſare aut ſeruenť a Metello:nō malint a Cæſare deſtrui:q̄ a Metello pefendi. Lōgus di. id eſt lōga uetuſtas. Seruenť le.ſi iſta cōditio ponereť inter te & me & leges ſenſum haberent:dicēdo optate leges:an malitis deſtrui a Cæſare an defendi a Metello:ipſæ leges diligerēt potius a me deſtrui q̄ a te defendi. Et nondum.cum ad huc perſiſteret in propoſito Metellus neſineret reſerari ærariū: tunc Cæſar magis incenſus ira ita cœpit circūſpicere gladios militū ſuorū:ut ipſum in conſpectu ſuo obtruncarent : tunc Cotta tribunus alter collega Metelli:ut cognouit periculū eum eſt allocutus: ut a propoſito ſuo deterreret & oſtenderet rationes quibus Metellus non deberet ſupra uires rē tantam ſuſcipere:cuius perſuaſione tandem motus ceſſit a foribus ærarii: Togam.i.pacem quam ſimulauerat in ingreſſu urbis. Libertas: o Metelle inquit qui in libertate ē ſi libertatem illam defendere uoluerit cōtra potētiores libertas illa peribit:ſed hæc libertas q̄uis defenderis perit:nā potentior libertatem illam deſtruit:eodem modo cum te ſit Cæſar potentior ipſa libertas peribit qa nō poteris reſiſtere ſed ſeruire cogetis.Sed quomodo poteris defendeť li

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA

bertatē:ſi nolis reſiſtere potentiori ēt ſi nō ſeruabis libertatē:libertatis tñ defenſor eris. Cuius ſeruaueris umbram:ſed tu ſeruabis umbram libertatis:ſi uelis qcquid iubeare a potentioribus:uerbi cā.Si cæſar uolue rit aperire ærarium & tu permiſeris aperire:ſeruare uideberis:ſic hoc facere nolueris : tunc ſeruabis umbrā libertatis:at uero ſi reſiſtere uolueris & non potueris:tunc ſeruare eam uideberis:ſed libertatem non ſolum uerum nec imaginem libertatis ſeruabis.

Si qcquid iubeare uelis.tot rebus iniquis
Paruimus uicti.uenia eſt hæc ſola pudoris
Degenerisq; metus.nil iam potuiſſe negari.
Ocius auertat diri mala ſemina belli.
Dāna mouēt popnlos ſiquos ſua iura tuētur
Nō ſibi ſed domio grauis ē q̄ ſeruit egeſtas
Protinus abducto patuerūt templa metello,
Tūc rupes tarpeia ſonat,magnoq; recluſas
Teſtatur ſtridore fores.tunc conditus imo
Eruitur templo,multis non tactus ab annis
Romani cenſus populi quem punica bella
Quē dederat pſes quē uicti præda philippi
Qd tibi roma fuga pyrrhus trepidāte reliqt
Quo te fabritius regni non uendidit auro
Quicquid parcorū mores ſeruaſtis auorū

ℭ SVLPI. Si quicquid iubeare uelis:ſi iuſſus pue ris. Tot rebus: a cōſuetudine & a maiori tacite ſic argumentatur. Si temporibus ſyllanis & mariāis tam multa indigna pertulimus & modo galliæ & parthia inuitis oībus fuere in quinquennium diſtri buetæ & leges oppreſſæ ſunt poſſumus & hanc di reptionem pati. Venia eſt: hac una ratione poſteri nobis ignoſcent quia negare nil poſſumus:& cogi mur neceſſitate parere. Auertat mala ſemina:auſe rat theſauros cauſas bellorū.Aurum enim & argen tum malorum oīum principia ſunt:ut ſenſit Lycur gus:uel ideo ſemina appellat quoniā exiſtimatus ē Cæſar prædæ gratia mouiſſe bellum ciuile.cū quæ ſuis pollicitus fuerat perſoluere aliunde nō poſſet Damna mouent populos:populi inquit qui libe ri ſunt iure dolent qn̄ ærariū eorum diripitur: nos autē dolere non decet quia illorum paupertas qui ſeruiunt non ſibi eſt moleſta & periculoſa ſed dño. Egeſtas : egeni methonymia. Abducto:repulſo. Rupes tarpeia ſonat: ideſt reſonat mons capitoli nus ob fores æreas ingentes ita ſtructas ut cum magno ſonitu aperirentur. Eruitˀ:exportatur. Conditos ſeruatus. Multis ab annis:a ſecundo bello punico. Cenſus:aurum & argentū & oīs facultas reipub. Plini us libro.xxxiii.inquit.Auri in ærario populi romani fuere ſex.Iulio.L. Aurelio conſulibus ſeptem annis ante bellum punicum tertium.dcc.xxvi.Argenti nonaginta duo milia:& extra numerū.cccxxv.milia. Item ſexto Iulio.L.Martio conſulibus:hoc eſt belli ſocialis initio.octingenta.xlv:auri pondo.Cæſar primo itroi tu urbis in ciuili bello ſuo ex ærario protulit laterum aureorum.xxvi. milia & in numero pondo trecenta nec fuit aliis temporibus reſpub.locupletior. Quem punica bella:qui illatus fuerat in ærarium ex tribu tis chartaginēſium:& aphrorum & ex præda deletæ chartaginis. Perſes:Philipi filius apud Samothracas a.L.æmilio pauli filio captus eſt & in triumpho ductus:de eius præda:hæc Plinius.Intulit & æmilius pau lus Perſeo rege macedonico deuicto:prædam pondo trium milium: a quo tpe populus romāus tributum pendere deſiit. Philippi uicti:hunc patrem perſe primū.P.Sulpitius conſul.Inde.T.Quintus Flaminius At talo & rhodiis auxiliantibus ſuperauit. Pyrrhus : Hic cum in Tarentinorum ueniſſet auxilium magnaq; iuſticia cū romanis dimicuiſſet:uictus a Curio & Fabricio tarentum profugit:inde in Siciliā: unde cum lo crorum proſerpinam expillaſſet:in græciam rediit.dumq; Argos oppugnaret:ictu tegulæ periit reliquit āt in fuga multum diuitiarum præſertim Tarenti. Quo te fabritius:is cum ad Pyrrhum legatus iuiſſet regia dona & pollicitationes quibus de proditione tentabatur neglexit.Illud ergo aurum quod Fabricius non accepit:pyrrhus fugiens reliquit. Quicquid parcorum:Quicquid auri ex parſimonia & frugalitate ueteꝝ congeſtum eſt.

ℭ OMNIBO. Velis permittas. Iubeare.ſ.a potentiori. Quem regna cohercent.i.reges & principes q non iam ciuicam ſed tyramnicam poteſtatem exercent. Libertate perit.i.nimia libertate qua uolūt reſiſte ſtere potentioribus. Tot rebus:maioribus inquit iam uicti paruimus.ſi ergo maiora perpeſſi ſumus cur ñ minora patiamur. Venia hæc:in hoc ſolum uenia nobis præſtatur:ꝙ ſi uelimus potentioribus negare non poſſumus. Tot rebus iniquis:id eſt opibus potentium paruimus:cum Cæſari contra ſenatus auctoritatem prouinciæ delegabantur.Syria parthicumq; bellum Craſſo:Pompeio hiſpania nolente tribuno mandaba tur:ſed tamen hæc inuitis nobis facta ſunt:paſſi ergo ſumus maiora: minora ēt patiamur. Venia pu.ſi pu det contra libertatem aliquid permittere. Degeneris metus:ſi ſibi uidetur puſillanimis fuiſſe. Non potuiſ ſe ne.etiam ſi uolueris negare non poteris:ideo hæc eſt ſola uenia pudoris. Ocius auertat:o Metelle pmit tas hunc a nobis auferre aurum & argentum quod eſt cauſa & primordium omnium bellorum. Damna ſi quos ſua iurē:cum poteſt aliquis ſua iura ſeruare:tunc indigniſſimū eſt:ſi quid amiſerit:at uero cū iam op primitur a potentioribus ſi qd indignū patiatur.id nō ſibi ſed uiolatori uitio dandū eſt. Si quos ſua iura ꝑ ſi qui poſſunt ſua iura defendere:hyppallage eſt. Non egeſtas:egeſtas & neceſſitas quæ ſeruit potentiori bus nō ē dedecori ſibi.ſed domino:qui coegit eā:& nō patienti dedecori eſt ſed faciēti. Protinus: cū hæc dixiſſet Cotta:Metellus tandē ceſit cæſari:& remoto illo reſeratæ ſunt fores ærarii. Abducto : remoto me tello: Tunc rupes tar.ſic.n.fabricatæ fores ærarii erant:ut ſine magno ſtrepitu aperiri nō poſſent:iō hoc fe cerunt romani ne qs furari poſſet.aurum & argentum.dicit igitur cum reſerarentur fores ingentē ſtrepitū feciſſe:ut tota rupes tarpeia reſonuerit Tunc conditus:dicit quātus ab ærario theſaurus exceptus fuerit a

cæſare:uidelicet ꝙ iam a condita urbe ad tps Cæſaris fuerat a populis & nationibus partū id oē in ærarium repoſitū fuerat. Multis non tactus ab annis:q ſeruatus fuerat permultos annos. Quem punica bel.ut car thago populi romani inimiciſſima euerſa bona oīa & pecuniæ a Scipione romam tranſlata ſunt : & in hoc templo repoſita. Quem:cenſum. Perſes:rex macedonū quē uicerat Paulus æmilius & captiuum cum ma gnis opibus in triūphū duxit. Præda philippi:nam.L.Quintius Flāminius philippū regē macedonū di cit. Præda.ſ.dederat. Quod.ſ.aurū eruitˀ. Pyrrhus rex epiratorū qa tarētinis accitus in italiā cū aliquot eqtibus uenerat bellū populo romano itulit:& ſæpe uictor euaſit tandem uirtute & continentia fabricii ui ctus ex italia decedere coactus eſt:& ipſe reliquit aliquid prædæ po.ro.ad hoc uſq; tps ſeruatā, Fuga trepi dāte:nā trepidus ex italia fugit. Quo uēdidit rē.qa Fabricius cū miſſus eēt legatus ad pyrrhū q tarēti erat Pyrrhus Fabricii uirtutē ē admiratus iam.n.ante ēt medicum regis auerterat q capto ꝑmio ſpōdebat ſe ne caturū eſſe regē tentauit quoq; pyrrhus magnis precibus pollicere Fabriciū & ſi ſecum uiuere uellet ipſum inter primos habiturū & cū eo oē ſuū regnum cōicaturum:Fabricius āt oēs pollicitationes Pyrrhi contem pſit.ideo dicit aurum illud dirtipi a cæſare:quo auro pyrrous rex epirotarum non potuit emerˀ Fabricium. Fabricius non uendidit:qa ſi aurū accepiſſet:imperiū oppreſſiſſet. Quicquid parcorum:eruitur etiā om ne aurum quod parſimonia antiquorum congeſtum & cumulatum fuerat.

Quod dites aſiæ populi miſere tributum
Victoriq; dedit minoia chreta metello
Qđ cato lōgiqua uexit ſup æquora cypro
Tnnc orientis opes captorūq; ultia regūm
Quæ pōpeianis prælata eſt gaza triumphis
Eggeritur.triſti ſpoliantur templa rapina
Pauperiorq; fuit.tūc primum cæſare roma,
Interea totum magni fortuna per orbē
Secum caſuras in prœlia mouerat urbes.

ℭ SVLPI. Quod dites aſiæ:hoc pp Anthiochum ſyriæ regem ditiſſimum dixit:qa a Scipiōe aſiatico fratre aphricani eſt uictus:& pp Attali hereditatem & pp̄los quos tributarios pōpeius ēt fecit. De bello aſiatico lege.L.Florū. Chreta:inſula i ægeo dicta a chrete curetū rege i qua minos regnauit. Metello. Q.Metellū macedonicū accipimus q Philippū ſu perauit & acheos bis ꝑlio fudit:& a uicta chreta cre ticus dictus ē. Cypro.Cyprus iſula i Carpathio ma ri:quā ditiſſimā cū ptolemæus cyprius poſſideret ui uuſq; a po.ro.phiſco eēt addictus aduētante portio Catōe ſe ueneuauit.Cato opes eius lyburnis p tybe rinū hoſtiū iuexit q̄ res latius ærariū pp̄li romani q̄ ullus triūphus impleuit:ut ait Florus. Vexit ſuper æquora:nā ut ait plutarchus ueritus lōgitudinē nauigationis uaſa multa ꝑparauit:ſingula duorū talentoꝝ & quinquaginta dracmarū cappacia:lōgū funē ſingulis alligauit & in funis capite ſuber bonæ magnitudi nis erat:ut p ipſum ſi naufragiū fieret ubi eſſet argētū cerneretˀ. Gaza:ſermo perſicus eſt diuitiaſq; ſignificat Vltra:ex remotiſſimus regibus. Prælata ē triūphis:q̄ ꝑceſſit curris pōpeii:q̄lis fuit Tygrānis Mithridatis Ariſtoboli & reliquorū. Triſti:triſtāti ciues. Paupior:minus diues abuſio cōpatiui. Interea : pp̄los q ad fauēdū pōpeio tā ab eius filio q̄ a cōſulibus ſunt excitati poeta cōmemorat:eo ſeruato ordie ut primū euro peios:ide aſiaticos:poſtea aphros cōnumeret. Fortuna magni:pōpeius a fortūa uexatus. Vrbes caſuras po pulos perituros.

ℭ OMNIBO. Quod dites aſiæ pp̄li:deuicto rege Anthiocho:nā tūc tributaria fa cta ē aſia pp̄lo romano:& ide magna uectigalia exigebātˀ. Metello.ſ.chreticomā chretam deuicit: uñ ēt co gnomē accepit. Minoa:i.q̄ quōdā fuit ſub ipio regis minois. Cato lōgingua:Ptolemeus rex cypri ma gnū theſaurū ſeruabat:& po.ro.ueritus ne magnitudie pecuniæ magnū aliqd piculū urbi romæ iferret ſta tuit pecuniā regi auferre:Rex cū audiuiſſet Catonē i cyprū mitti:ut aurū ſuū auferret quod i eo ſpē oēm re poſuerat:tāta ai ægritudie affectus ēuit ſibi mortē cōſciuerit:Cato cū aurū illud accepiſſet ſūma diligētia & itegritate romā aduexit:illudq; i ærariū repoſuit. Tūc oriētis opes.Cæſar diripit & ultia ſpolia q in ærariū pōpeius repoſuerat ſubactis oriētis regibus. Oriētis opes.ſ.eruuntˀ:ē.n.zeugma ab iferiori. Captorū re gū:Ariſtoboli:Mithridatis:tygrrātis regis armeniæ & filii ſui quos captos i triūphū duxit pōpeius.& Mi thridatis regis pōti opes multæ ac ꝑcioſæ i ærarium a pōpeio repoſitæ fuerāt. Prælata gaza.i. q eſt ꝑmiſſa & añ lata:nā ꝑcedere uidebantˀ captiui:& ſpolia captorū regū ꝑmittebantˀ i pōpa triūphi. Templa.ſ.ſaturni. Triſti rapia:ab effectu q̄ triſtes facit ſpoliatos. Paupiorq; fuit: & quo die cæſar ærariū po.ro.ſpoliauit:di tior urbe roma fuit. Interea totū:In hoc capite cōtinetˀ catalogus genitis & populorū q pōpeio cōiūcti ſūt aduerſus cæſarē:nā filiū ſuū.Gn.pōpeiū & cōſules miſerat i aſiā:q oēs undiq; gentes cōducerēt i bella:Ap pianus Alexādrinus refertˀ pōpeio affuiſſe oriētis nationes oēs magno numero:partim in equis partim pe deſtribus ſuffultas copiis græcia lacedæmonios ſub ꝓpriis diſtributos regibus & ex pelopōneſo alios.Boe tii præterea cū ipſis aderāt:& atheniēſes i caſtris ex græcis qcuq; in circuitu maris oriētē uerſus icolunt fere oēs ad eū uenerāt.Thraces:Helleſpōtii:Bithinii.phryges:leones:Lydii:pāphilii:piſidæ:& paphlagōes.Cili cia ad hæc & ſyria:phœniceq;:& hebreorū genus:Arabeſq; his finitimi:Cypri iſup & rhodii : & chretenſes fūditores & iſulares alii cōuenerāt :& reges ac dynaſtæ auxilia ſecū afferētes. Deiotarus oriētaliū galatarū Tettarcha:Ariarathes cappadocū rex:Armenios itra euphratē icolētes Taxiles pīceps adduxerat:Armeni os uero ſupra euphratē megabatehes Artapi regis ꝑfectus:alii ꝑterea iferiores potentia Dinaſtæ ad belli la borē una ſe cōtulerāt.ferūtˀ & ex ægypto naues.lx.ad illū ꝑueniſſe: ex ægyptiis regibus Cleopatra fratre puero:uerū hæc quidē bello minime interfuere:nō.n.aliæ naues ad id acceſſerant ſed corcyræ i ocio cum cæteris deæbant:quod a pōpeio minus prudenter factū exiſtimatˀ : ꝙ claſſem neglexiſſet:qua lōge ꝑponē tēs oēm q ad hoſtes ferebatur cōmeatū facile auferre potuiſſet.Cæſari uero affuere equites celtæ:ac celtaꝝ

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

qui ſuqra alqes incolit numerus fere alius græcorú ad hos auxilia acceſſerũt:dolopes:arcanes:etoli. Cæſar
duo ſupra.xx.milia habuiſſe fert̃ iter quos eq̃tes circa mille annumerat̃.põpeiũ bis totidẽ ſecuti ſunt:i qui
bus ſeptẽ milia eqtum fuere:q ãt uerisſimilia loq exiſtimant̃: ſeptuaginta milia italorum hoc ꝓlio i unũ cõ
curriſſe memorãt:q minorẽ numerũ deſcribũt.lx.milia. q rẽ in maius extolunt quatercenta milia extitiſſe
aiunt horũ ſexcupulũ Põpeio:alii tribus ex partibus duas illi aſcribũt:hæc paulo altius repetiuimus:qa co
gnitu digna ſunt. Caſuras urbes:methonymia ꝑ populis q in urbibus cõtinent̃. Caſuras:qa gẽtes quas ſe
cum habebat Põpeius cæſari i theſſalia ad iternetionẽ ꝓpe cæcidit. Verũ ut idẽ Appianus refert ex põpei
partibus ſenatores decẽ ceciderũt:quorũ e numero fuit.L.Domitius olim cæſari in gallia ſucceſſor deſtina
tus in corphinio captus ab eo dimiſſus:equeſtris ordinis ad quadraginta ex illuſtrioribus.ex reliquo autẽ
exercitu qui rẽ in maius extollunt quinq̃ ſupra uiginti milia cecidiſſe aiunt cæterũ aſinius pollio q ſub cæ
ſare ea in pugna dimicauit:ſex milia ex pompei exercitu interiiſſe ſolum ſcribit.

Proxima uicino uires dat grætia bello
Phocaicas ãphiſa mãus.ſcopuloſaq̃ cyrrha.
Parnaſuſq̃ iugo miſit deſertus utroq̃
Boetii coiere duces,quos impiger ambit
Fatidica cephiſos aqua.cadmeaq̃ dirce.
Piſeæq̃ manus,populiſq̃ per æquora mittẽs
Sicaniis alpheus aquas,tunc menala liquit
Arcas.& herculeam miles thrachinius œthã

¶SVLPI. Proxima.uicina dyrrachio ubi pompe
ius erat. Amphiſa.oppidũ eſt in phocide ut Pli.do
cet.Phocis uero regiuncula iuxta parnaſum Oui.in
.i.meth.Separat aonius attæis phocis ab arius.Ter
ra ferax. Manus:multitudines.Cyrrha:oppidum i
phocide ad ipſum pelagus ſitũ ſub rupẽ cyrphi: ideo
q̃ ait ſcopuloſa.i.ſaxoſa. Vtroq̃ iugo:habet.n.duo
cacumina parnaſus:Oui. Mõs ibi uerticibus petit ar
duus aſtra duobus. Boetii:thebãi. Boetia dicta a bo
ue quã indomitã. Cadmus aduenieus imolauit. Eſt
autẽ uicina atticæ:qdã & ſub attica cõprehendũt.Ce
phyſos:ãnis in phocide ꝑfluẽs delphos ortus i lilæa
urbe quondã. Fatidica:qa delphis ẽ apollinis ora
culũ.Dyrce.fons ad thebas in quẽ dyrce lyci uxor cõuerſa ẽ.Cadmea:thebana.Thebas.n.cõdidit Cadmus
Piſeæq̃ manus:Piſa i acaia oppidũ ad quod ẽ amnis alpheus:q helidis fluuius in ſicilã exit. Virgi.Alpheũ
fama ẽ huchelydis amnẽ Occultas egiſſe uias ſubter mare q nunc ore arethuſa tuo ſiculis cõfundit̃ undis.
Arcas:arcadiæ pp qui & in attica eſt & præſertim mediterraneã tenet. Menala:mõtes arcadiæ. Trachini
us:Trachin boetiæ ciuitas tetheæ noie ſimilis phocẽſi.exigua ſane eius ciues Trachinii uocant̃:Strabo ait
Oethã herculeam montem inter theſſaliam & macedoniam:rogo ſepulchroq̃ herculis clarum.

¶OMNIBO. Proxima:ex his urbibus q̃ auxilia põpeio attulerãt:dicit primo de græcia. Proxima:pro
pinqua italiæ. Vicino bello.i.ciuili bello:quod haud procul geſtũ ẽ.phocaicas:urbes phocidos ẽ Amphi
ſa teſte Strabone:iõ amphiſa.i.populi q circa hãc urbẽ habitãt auxilia dant pompeio. Scopuloſaq̃ cyrrha:
Cyrrha urbs uetuſta eſt ad mare phocẽſiũ locata ſub cirphin rupẽ parnaſi.Strabo.recte ergo ſcopuloſam di
cit. Parnaſus mõs eſt phocidis decãtariſſimus:baccho dedicatus & appolini:ut auctor ẽ Macrobius in ſe
ptẽtrionẽ flexus uſq̃ ad oethios & etholios mõtes. Vtroq̃ iugo:ſignificat uẽiſſe locros:ozolas & delphos
q hoies hitãt parnaſũ.Habet.n.parnaſus duo latera:alerũ i meridiẽ uergẽs:in quo delphi:Alterũ in occaſũ
proſpectãs in quo habitãt locri & ozolæ ut ſcribit Strabo:iõ Luca.reſpiciẽs montis ſitũ q bifidus eſt: utro
q̃ iugo dixit.Nã qui heliconem & citheronem colles aſſignauerunt parnaſo:erroris ſui excuſationẽ nullã
inuenient.Sunt enim a parnaſo ſe iuncti:quod patebit uetuſto coſmographos diligentius inſpicienti. Boe
tii:præterea etiam boetii duces. Coiere:id eſt conuenerunt ad pompeium:& qui fuerunt declarat uidelicet
quod impiger ambit fatidica zephiſus aqua. Fatidica.i.iuxta quem fluuium eſt templum fatidicæ thẽidis.
Cephiſos:fluuius eſt boetiæ e lilæa urbe ortum habens in cuius amnis marginibus themidis templũ fuit
quæ fata ſiſcitantibus dabat. Cadmeaq̃ dyrce thebas urbem boetiæ quã codit Cadmus: dyrcem appella
uit Lucanus:a fonte dyrceo qui ante thebas eſt pro urbe fontem ipſum ponens. piſeæq̃ manus piſa & Elis
arcadiæ ciuitas fuerunt iuxta olympũ montem:ubi olympica certamina in honorem iouis celebrabantur.
Sicaniis alpheus aquas:hoc dixit ſecundum fabulas & rei ueritatem:fabula eſt q̃ alpheus ãnis uiderat i un
dis ſuis arethuſam nymphã poſt ſudorem uenationis ſe lauantem quã uiſam ſtatim amauit: quæ cum illi
aduerſaretur hãc uiolare uoluit:illa in fugã conuerſa eſt:quæ diu e manibus illius elapſa:tãdem cum uince
retur ab alpheo ſupplex deos rogauit ut ſui miſererent̃:& ſtatim cõuerſa eſt in fontem ſui nominis: Alphe
us ſtatim fontem ſuum ſecutus eſt:illa ſubter mare per medium trãſiuit in Siciliã:ut aquã ſuã non immiſce
ret amaritudini maris:& ab elide uſq̃ in Siciliã petrauit: Alpheus proſecutus eſt eã: dicit ergo per æquora
mittens ſicaniis alpheus aquas:nã ita eſſe depræhenditur ex eo q̃ apud ipſas ſingulis quibuſq̃ luſtris in ho
norem Iouis olhmpia certamina celebrarentur:& ſacrificia flerẽt ſanguis æ ſordes uictimarum quæ apud
piſam & Elidem imolabãtur:poſtea in ſiciliã apparebãt in Arethuſa fonte.Huius ſententiæ fuerunt. pinda
rus & Timeus philoſophus:ſed Strabo id plene diſputat fabuloſum eſſe & impoſſibile. Mænala:montes
arcadiæ. Oethã:mõtem theſſaliæ:ubi Hercules comquæſtus eſt:nam cum illi uxor eius deianiara miſiſſet
ueſtem.Neſeo ſanguine tinctam q̃ ſtulta credebat:ipſam uires amoris habere(erat autem lerneo ſanguine
uenenata)ſtatim uenenum ſerpentis ad medullas uſq̃ Herculis ita penetrauit. ut in furorem conuertere
tur:& quum dolorem pati non poſſet:rogum ſibi conſtruxit in quem ſi iniiceret: & philoctetæ cui arcum
ſuum & ſagittas reliquit:iuſſit ut flammã rogo ſubiiceret & ita combuſtus eſt: ideo dicit herculeã œtham
in qua Hercules combuſtus ẽ. Trachinius:Trachin ut oſtendit Strabo Boetiæ ẽ ciuitas Thereæ nomine

ſimilis phocenſi exigua ſane:eius ciues Trachinii uocant.

Theſproti dryopeſq̃ ruunt quercuſq̃ ſilẽtes
Chaonio ueteres liquerunt uertice ſellæ
Exhauſit totas quãuis delectus athenas.
Exigue phœbea tenent naualia puppes.
Treſq̃ petunt ueram credi ſalamina carinæ.
Iam dilecta ioui centenis uenit in arma
Chreta uet⁹ populis gnoſiſq̃ agitat̃ phartras
Docta,nec eois peior gortina ſagittis.
Tũc qui dardaniã tenet orithõ & uagus altis
Diſperſus ſyluis athamas & nomine priſco
Encheliæ uerſi teſtantes funera cadmi
Colchis & adriacas ſpumãs abſyrtos i ũdas.
Et penei qui rura colunt quorumq̃ labore
Theſſal⁹ hæmoniã uomer proſcidit hiolcon

¶SVLPI. Theſpti:in epyro,populi ſunt. Dryo
pes:etiã in epyro ut pli.docet: ſunt & q dicant iuxta
pnaſũ eẽ. Sellæ: methonymia: oppidũ in epyro.
Quercus ſilentes: dodonea q̃rcus intelligit in q̃s
duæ columbæ deſcendere ſolitæ dabant reſponſa
petentibus.ibi dodonei iouis tẽplũ illuſtre oraculo
Silẽtes ideo dicit qa columbarũ altera delphos:alte
ra uero in aphrycã ad ammonẽ ſe contulit: & hic
amplius reſponſa nõ dabant. Vertice chaonio mon
te epyri. chaones epyrotæ dicti ſunt a chone fratre
heleni:Virgi. chaoniãq̃ omnẽ troiano a chaone di
xit. Delectus:electio militũ & iterũ repete q̃uis dele
ctus. Exauſit:uacauit uel qa q̃ plurimi in bella ſe cõ
tulerunt: uel qa tunc populoſa nõ erat. Athenas:
oppidũ in attica. Tenent naualia: remanſerunt in
pyreo portu ubi athenienſiũ naualia ſunt phebo di
cata a minerna. q̃ marti artopagũ etiã de dicauit:&
arces ſibi retinuit. Petunt credi: uolunt exiſtimari:
ſunt.n.inſtar urbiũ magne. Verã ſalamina:uerũ op
pidũ. Salamis q̃ & ſalain dicit̃ inſula eſt & oppidũ
in euboico mari contra athenas in q̃ Thelamõ aiacis
Teucriq̃ pater regnauit.Alia i cypro cõdita a Teucro q amiſſo fratre noluit patrẽ reuerti.Horati.Nil deſpe
randũ teucro duce & auſpice teucro Certus.n.ꝓmiſſit apollo Ambiguã tellure noua ſalamina futurã. Chre
ta:inſula in æego dicta a chreta nympda heſpidis filia hæc aeria Curetis & Macarõ a cæli tempia dicta eſt.
de ea Virgi.centũ urbes habitant magnas uberrima regna. Dilecta ioui:illic.n.natus eſt iuppiter illic regna
uit illic eius ſepulchrũ oſtendebat̃. Gnoſis:oppidũ in chreta q̃ & gnoſũ dicit̃. Agitare pharetras:ſagittare
Eortina:oppidũ in chreta. Eois:pthici:norunt.n.melius q̃ pthi ſagittas emittere. Orithõ: orithos oppi
dũ in epyro uel inter macedoniã & epyrũ ferens therebinthũ conditũq̃ a cholchis. Dardaniã: poſſeſiã a
dardanis:idq̃ ꝓpter helenũ dicit:uel q̃ eã dardanii illyrici tenuere. Athamas:oppidũ eſt in theſſalia ut pli.
ait Sed athamantis eſt fluuius q ligna ſuo tactu incendit Ouidi.in.xv. Admotis athamantis aq̃s acendere li
gnũ Narrat̃ minimos quũ luna receſſit in orbes: Enchelie: oppidũ in illyrico apud q̃ Cadmus cũ coniuge
uerſi ſunt in ſerpentes. Priſco nomine:encheli.n.ſerpentes dicunt̃. Colchis: ſiue regionẽ iuxta pontũ in
telige:ſiue oppidũ in illyrico q̃ ochiniũ dicit̃:olim Colchinũ dicebat̃ a Colchis conditũ pli. auctor eſt. Ab
ſyrthos:fluuius colchidis dictus ab abſyrtho medeæ fratre illic diſerpto:uel is a flauio abſyrthus eſt appella
tus Ci.n. de natura deorũ ſic ait.Quid de fratre abſyrtho medeæ q apud paccuuiũ ægyaleus ſcribit̃. exit au
tẽ in mare adriacũ. Penei:peneus theſſaliæ flu.q Orconẽ accepit ſed nõ recepit. nã olei modo ſupnatantẽ
uehit & abiicit:ortr̃ autẽ iuxta gomphos. Hæmus mons in thracia:ſiue inter thraciã & theſſaliã. Hiolchõ
oppidũ in theſſalia q̃ Thracenſes hæmonii condiderunt.

¶OMNIBO. Teſpti:teſpti acarnaniã & etoliã ſupiorẽ habitant barbarorũ ſane(ut refert Strabo)natio
ſub teſptis priſtinis ſæculis erat dodona. Dryopes ppl̃i ſunt epyri: Sellæ:ſellarũ ppl̃i ſunt in epyro.q̃ cha
onia eſt appellata a chaone fratre heleni.ut Virg.chaoniãq̃ oẽm troiano a chaone dixit:ubi nemus erat ple
nũ q̃rcubus q̃bus inhabitabant columbæ:ſiſcitantibus rñſa dabant q̃ſi ex ore iouis.ioui.n.nemus illud con
ſecratũ erat:dicit ergo quo tpe miſerunt auxilia põ.tũ columbæ amplius rñſa nõ dabant.ideo ſilentes q̃rcus
.i.in qoibus iã ſiluerant colũbæ. Chaonio uertice:qa in monte ſint poſiti. Exhauſit totas: dicit q̃uis mili
tes delecti eẽnt tñ athenas exhauſerunt q̃ tanta mltitudo uiſa eſt militũ. ut athenæ deſertæ fuerint & pene
uiduatæ. Exiguæ pupes: relectæ ſunt paucæ naues q̃ pyreũ portũ athenienſiũ cuſtodirent: nã pyreus por
tus famoſiſſimus erat athenis:cuius naues q̃ſi imperiũ totius græciæ tenuerunt. Delectus.ſ. militũ. Naua
lia py.i.naualia pyrei portus. Treſq̃ petunt uerã.& ſalemim cypri miſit auxilia põ. ſed uerã dicit: qa thela
mõ pater teucri & aiacis cũ.xii.nauibus miſit ſ[illegible]os filios ad troiã cũ Agãenone.cũ ad ecceiũ troianũ græci mi
le nauibus,pfecti ſunt:teucer ne faceret contra pr̃is impiũ:nõ ẽ auſus in patriã redire. nã pater mittens aiacẽ
& teucrũ p̃cepit ne aliter ſine altero rediret mortuo aiace q deſpatione armoꝝ Achillis ſe interfecerat Teu
cer nõ eſt auſus redire in patriã:ubi erat thelamõ pater ſed ꝓfectus in cyprũ Salaminã condidit nouã. ideo
imitati ſunt Salaminã antiq̃ thelamonis:qa ſicut miſerat.xii.naues ad auxiliũ Agamenonis aduerſus troiã:
ſic & ip̃a tres miſit cũ põ.contra Cæ.q natus erat ſanguine troianorũ. Petunt credi ueniã.i. uĩ poſtulare ut
credat̃ ſalami uere eẽ a teucro condita quũ auxilia mittat aduerſus Cæ.troianũ. Iã dilecta ioui.& chretenſes
q centũ urbes habebant miſerunt auxilia põ. Dilecta ioui:qa in ea educatus eſt & ſepultus. Centenis ppl̃is
qa centũ habitabãt urbes ſicut Virg.Cẽtũ urbes habitabãt: nũc tres tñ urbes eẽ dicit̃. Agitare: tractare.
Gnoſis:gnoſias urbs metropolis ẽ toti⁹ chretæ i q̃ regia Minois fuit. Cortyna:cortynẽ ciuitas ẽ:ubi ſtabu
la regis miois fuere. Nec peior:nõ ipitior. Eois ſagittis.i.ptſſorũ q ſũt pp̃ſ orẽtis. Tũc.ſ.uenerunt. Ori
cõ dardaniã:oriccũ.oppidũ ẽ ad initiũ epyri cõditũ a cholchis ut tradit pli.q̃uis troiãos poeta fuiſſe hic inuæ

SALMANT
UNIVERSIDAD DE SALAMANCA

Athamas flu.epiri qui dicit̃ incendere ligna admota:unde Oui.metha.in ſecta pethagorea dicit:Admotis athamantis aquis incendere lignũ Narrat:minimos quũ luna receſſit in orbes.dicit̃ ergo ppl̃os athamanes qui iuxta flu.athamantẽ habitant ueniſſe in auxilia põ. Encheliæ:etiã encheliæ ppl̃i illiriæ nõ procul ceraunijs montibus ubi cadmus cũ hermione uxore conuerſi ſunt in angues. Priſco:antiquo. Teſtantes ſunt ra cadmi:nã apud enchelias ea oſtendebant̃ dicit Stra.quæ de cadmi & hermiões mutatiõe narrata ſunt in de ſumpto nomine:nã anguila ſignificat. Colchis: uenerunt etiã qui habitant colchõ inſulã: quæ eſt haud procul a Caucaſo monte:hæc loca ſubegerat põ cũ perſequeret̃ mithridatẽ. Abſyrtos: flu. colchorũ ſic dictus ab abſyrto fratre medeæ quẽ illa fugiens membratim dilacerauerat. nota fabula. In undas adriacas:quia deſcendit in mare adriacũ in omnibus ſubaudi uenerunt. Penei:peneus amnis theſſaliæ ante omnis claritate inſignis:ortus iuxta gomphos inter oſſã & olympũ fluit amœniſſima temperie interſecans pli. Colunt rura.i.qui peneũ amnẽ habitant. Hemoniã hiolcõ:urbẽ theſſaliæ. Quorũ:theſſalorũ.

Inde laceſſitum primo mare quũ rudis argo
Miſcuit ignotas temerato littore gentes.
Primaq; cũ uentis: pelagiq; furẽtibus undis
Cõpoſuit mortale genus;fatiſq; per illam
Acceſſit mors una ratam: tũc linqtur hæmꝰ
Thracius:& populũ pholoe mẽtita biformẽ
Deſeritur ſtrimon tepido cõmittere nilo
Biſtonias conſuetus aues. & barbara cone
Sarmaticas ubi perdit aq̃s:ſparſamq; pſũdo
Multifidi peucen:unum caput abluit hiſtri;
Mœſiaq;:& gelido tellus perfuſa chaico
Idalis:& nimium glebis exilis ariſbe.
Quiq; colũt pytanẽ & q̃ tua munera pallas
Lugent damnatæ phœbo uictore celene;

SVLPI. Inde. ab hiolco: nã ut Strabo ait hinc pelias iaſonẽ ac argo nauẽ foras emiſit & inde egreſſi ſunt primi nautæ. Laceſſitũ: uexarũ remis. Rudis:impolita uel ignora nauigandi. Miſcuit gentes iunxit commertia diſtantiũ & ignotarũ gentiũ quæ mari ſunt ſeperatæ. Temerato:occupato & uiolato Compoſuit conciliauit & concors fecit.nã auſi ſunt homines media naui fluctibus & uentis ſe credere. Vna mors:unũ genus mortis. Acceſſit:adita eſt. Fatis:multis aliis generibus mortis. Per il.illa media. Hæmus: mons in thracia. Pholoe: arcadiæ mons & oppidũ lapitarũ centaurorũq; patria. Mentita: nã cũ centauri uiſi fuiſſent ſuper equos crediti ſunt biformes hoc eſt ſemi homines & ſemiequi appellatiq; ſunt hippocentauri. Strimon. flu. in thracia ex hæmo deſcendens macedoniam a thracia ſeparat. Committere:credere & commendare Nam grues in hyeme ex ſtrimone diſendunt: & nilũ qui nõ eſt adeo frigidus petunt: in æſtu uero contrafaciunt. Aues biſtonias:grues a biſtonio lacu in thracia Cone barbara:cone inſula eſt ad hoſtiũ hiſtri circunfuſa mare. Hiſter.n.ſex habet hoſtia tertiũ eius Galoſtoma nominat̃ iuxta inſulã ſarmaticã ut pli.docet. Perdit:diſperdit & confundit cũ mare. Sarmaticas:i.hiſtri quæ eã inſulã præterit. Peucẽ:primũ hoſtiũ hiſtri peuce appellat̃:ubi eſt & inſula peuce ampla ſatis.

Multifidi:ſex.n.uaſtis fluminibus in pontũ euoluit̃. Meſiaq;:hactenus europeos: nunc aſiaticos numerat miſia prouincia eſt adiaceus helleſponto conterminaq; habet eoliã in qua eſt ciuitas meſia. Chaico: chaicus miſiæ flu.eſt ueniens a Teutrania ultra pergamũ.eſt autẽ teutrania pars eolidis & troadis. Tellus idalis oppidũ eſt in Troade q pli.idalẽ uocat. Ariſbe:oppidũ in thetheis littoribus. Exilis glebis:ſterilis & infecunda. Pithanẽ:oppidũ in troade. Celene:oppidũ in phrygia de quo ſtatius: Quis nõ certamina phœbi noſſet:& illuſtres ſatyro pendente celenas. Damnatæ:quia marſia illic decoriatus eſt. Lugent tua munera pallas:deflent tibias a te eẽ inuentas.pallas.n.inuenta tibia cũ buccis tumidis ex aqua ſe conſpexiſſet abiecit: q̃ cũ marſia ſatyrus celeneus reperiſſet.tractareq; didiciſſet:phœbũ prouocare ad muſicũ certamẽ eſt auſus: a quo conuictus eſſet. Ceſa receſſerunt a cute membra ſua ut in ſexto faſtorũ canit Oui. inde uero in ſui nominis fluuiũ uerſus eſt.qui meadrõ ingredit̃ & cũ eo miſtus circuit.Fuit autẽ ut meminit Apuleus: hiagnis phrygiis tibicinis filius uultu ferino trux hiſpidus multibarbꝰ ſpinis & pilis obſitus iactabundꝰ atq; ridiculꝰ.

OMNIBO. Inde laceſſitũ primo mare:ex hac theſſalia inquit primũ nauigare cœperunt principes.nã ædificata prima naue argo ab argo fabro.cui ſuũ nomẽ tantũ poſuit iaſõ theſſalus fuit qui græciæ principes accitos ſecũ duxit ad inſulã colchõ ad rapieudũ uellus aureũ q auxilio medeæ partũ uexit in theſſaliã. Inde:a theſſalia.rudis argo:noua uel quia prima fuerat: nõ ita artificioſe fabricata fuerat græcæ per omnes caſus declinat̃:latine autẽ in tribus caſibus tantũ:nominatiuo: accuſatiuo. & uocatiuo. Hæc argo. hanc argo.o argo. Ignotas gentes.ſ.theſſalos colchis qui nunquã ante ſe uiderant. Temerato littore.i.uiolato quaſi nefas.declarat illud temerato littore:quia nauis prima fuit auſa miſcere terreſtes mortales cũ alitibus & piſcibus. Compoſuit.i. miſcuit & coniunxit cũ uentis & concutientibus undis pelagi. Acceſſit mors una.multa genera mortis ante erant:ſed aliud acceſſit.ſ. naufragiũ q execrat̃ Hora. illi robur & æs triplex circa pectus erat.qui a fragilẽ truci commiſit pelago ratẽ primus:nec timuit præcipitẽ africũ iaſonẽ autẽ longa naue primũ nauigaſſe auctor eſt philoſtephanus. Per illã.ſ.argo. Hæmus:mons thraciæ:ſex milibus paſſibus teſte arduus pli.& Solino. Linquit̃:ab incolis. Pholoe:arcadiæ mors olympiæ terræ proximus. Populum biformem.i.centauros. Mentita:quia falſe dixerat centauros biformes habuiſſe in eo mõte ſemiuiros non.n.biformes erant:ſed quia primum aſſueti equos equitare & frena equis imponere:ab his a quibus antea nunq̃ uiſi fuerant ſemiuiri fuiſſe dicuntur. Strimon:fluuius thraciæ. Biſtonias aues idest grues thracias:nam tempore æſtatis diſcedunt a nilo qui eſt in libya & conferunt ſe ad ſtrimonem: qui eſt in ſeptentrione.grues einm amant tenperiem: & in eã ſe conferunt quia tunc in ægypto uel nilo tempore

æſtatis maior calor eſt: ideo deſerto nilo conferunt ſe in biſtoniã ubi eſt ſtrymõ flu.adueniente hyeme relicto ſtrymone redeunt in nilũ. Tepido calido.i.ſuperueniente hyeme. Biſtonias.i.thracias.nã biſtones populi ſunt in thracia pli. Multifidi iſti. nã ſex hoſtiis uaſtiſſimis in euxinũ pontũ deſcendit iſter. Alii ſeptẽ dicunt primũ peuce. ſecundũ naracuſtoma:tertiũ caloſtoma. ubi eſt inſula ſarmatica: quartũ pſeudoſtoma ubi eſt inſula Cone.quintũ batyoſtoma.ſextũ ſpireoſtoma dicit̃. Vbi perdit aquas.i.ummiſcet aquas ſuas aquis pelagi:nã inſula Cone aqua maris circũ inundat̃: unde traſeuntibus neceſſe eſt ut ambiant inſulã. Perdita a.deſcendit in mare deſeritq; ſarmaticã inſulã. Vnũ caput.i. hoſtiũ pſeudoſtoma. Peucẽ: inſulã quæ eſt in primo iſtri hoſtio. Sparſa:ſparſã ablutã & madefactã ab illo hoſtio. Mœſiaq;.ſ.deſerit̃ a populis ſuis eſt autẽ mœſia minoris aſiæ regio. Tellus idalis:ab ida fit idalis.i. terræ idæa: dicit põ. auxilia dediſſe omnes qui aſiã incolunt iuxta idã. Chaico: quia ab ida quemadmodũ bacchylides inbuit fluit caicus id Strabo negat:ſed in teutrania ortus ad gergethã uicũ pergamũ præterfluit per campũ qui caicus appellat̃.

Exilis ariſbe:ciuitas eſt Troiæ teſte Strabone. Ariſba citras etiã in leſbo fuit. Ariſbus uero thraciæ fluuius eſt prope quẽ cebrini thraces habitant. Pitanẽ ciuitatẽ æolicã:e pitana fuit Arceſilaus academicus qui cũ zenone apud polemonẽ didicit tradunt apud pitanẽ lateres ſuper aquis innatare:q & in etruria in inſula quadã contingit:nã cũ terra ſit leuior q̃ aqua:uehi eã cõtingit:ita refert Strabo. Et quæ tua mu pal.pallus tibiarũ uſũ prior inuenit:duatũ ſonus placuit quidẽ:inflante autẽ ea buccas diſplicuit:unde Ouidius ſexto faſtorũ.prima terebrata per rara foramina buxo.Vt daret effeci tibia longa ſonos Vos placuit faciẽ liquidis referentibus undis Vidi & uirgineas tiuiſſe gẽas Ars mihi nõ tanti eſt ualeas mea tibia dixit.hæc de ſe loqt̃ pallas & abiectã tibiã ſuſtulit marſya:& tantũ ualuit ea arte ſonandi:ut phœbũ auſus ſit prouocare a quo uictus & excoriatus in flumine ſui nominis conuerſus eſt:ſed ideo celenas dicit lugere munera palladis cui cauſa fuit ut marſya eius nimiũ ſuperbus conuenereit̃ in flu. Calenæ: urbs phrygiæ ubi natus eſt marſya quæ deinde apamea uocata fuit eo flumine circonfuſa pli. Munera:tibias. Damnatæ a phœbo:qui in certamẽ prouocatus uicit & uictũ pelle nudauit:& in fluuiũ uertit pli.uero ingenti platano marſyã ſuſpenſã confirmat.

Qua celer ereptiſ deſcendens marſya ripis.
Errantem meandrõ adit:miſtuſq; refertur.
Paſſaq; ab auriferis tellus exire metallis
Pactoſon:qua culta ſecat non uilior hermus
Iliacæ quoq; ſigna manus.pituraq; caſtra
Omnibus petiere ſuis:nec fabula troiæ
Continuit:phrygiiq; ferens ſe cæſar iuli.
Accedunt ſyriæ populi:deſertus orontes
Et fœlix ſic fama ninos.uentoſa damaſcus.
Gazaq;:& arbuſto palmarũ diues idume.
Et tyros inſtabilis: pretioſaq; murice ſydon.

SVLPI. Ereptis ripis:nõ.n.habet ripas marſya ſed impetu ſuo nulla allei fert̃ concauitate. Meandrõ:flu.ioniæ qui orit̃ in monte aulocrene. eſtq; ita ſinuoſis flexibus ut ſæpe credat̃ reuerti: Apameniã peruagat̃:mox eumeneticã: ac deinde hircatellicos campos poſtremo cariã: & ad decimũ a meleto ſtadiũ lenis in mare illabit̃. Miſtus: marſyæ. Refert̃: retrofert̃. Tellus: lydia. Pactolõ: pactolus lydiæ fluuius arenis aureis ſmyrnã irrigat: orit̃ in thmolo monte ubi ſunt auri metalla hoc eſt uenæ. Hermus lydiæ quoq; fluuius harenas aureas trahens. Secat culta:fluit per cultos agros. Iliacæ manus: iliũ oppidũ in troade eſt q miſit põ. auxilia: nec abſtinuit q Cæ.eẽ ferebat̃ ex ſanguine iulio troiano. Signa põ. Omnibus ſuis:malis auguriis quia uinci ſoliti ſunt. Fabula:rumor fama q Cæ.eẽt ex ſtirpe æneæ Continuit:abſtinere fecit. Syriæ:ſyria in aſia regio euphrate arabico:ſinu noſtro & ægytio mari. armeniaq; & capadocia terminat̃. Orontes ſyriæ fluuius ex libano monte oriens diuidit anthiochiã. Ninos: ciuitas in ſryia a nino rege aſſyriorũ condita. Fœlix:diues & beota ut fert̃. Damaſcus: oppidũ in decapoli ſyria irriguũ amne chriſorroha. Gaza:oppidũ in ſyria idumea conditũ a Cambyſe. Idume oppidũ in idumea parte ſyriæ apud q eſt maxima palmarũ copia. Tyros: in phœnicia eſt quondã inſula præalto mari ſeptingentis paſſibus diuiſa.inde Alexandri oppugnantis operibus continens facta ut plinius Straboq; tradunt. eam Agenar priſci Belli filius condidit. Inſtabilis:uel quia terremotu uexata eſt ut Strabo docet: uel inſtabilẽ appellat propter crebras ſeditiones & principũ mutatioues. illic.n. ſerui occiſis dominis regnauerunt. Sydõ:oppidũ in phœnicia artifex uitri purpura nobilis thebarũq; boetiarũ parens. Murice:purpura murex.n. piſcis eſt cuius ſanguine tingit̃.

OMNIBO. Qua celer:nã hic flu.marſya deſcendit in meandrũ. Meandrõ:amnis qui per phrygiã & cariã excurrit:& a deo ſinuoſis flexibes deſcendit ut in fontẽ ſuũ regredi uideat̃:& ſecũ trahit marſyã amnẽ.

Paſſaq; ab au. & populi lydiæ uenere ubi naſcit̃ pactolus & hermus lydiæ flu. qui harenas aureas ſecũ trahunt. Virgi. Atq; auro turpidus hermos:ſed hermus myſiæ initiũ eſt: Tellus.ſ.lydia. Auriferis metal.quia harenis aureis irrigat populos. Nec hermus ui.ſ.pactolo.qui & ipſe harenas aureas trahit. Iliacæq; manus um.p.ſu.i.mali auſpiciis.quia uinci conſueuerant:nã iliõ ter capta eſt: primũ ab hercule & telamone: deinde ab Agamẽnone: a quo euerſa eſt: poſtremo a fimbria romano duce capta eſt & deleta: eſt autẽ urbs in aſia quã recidiuã condiderunt. Nec fabula troiæ: nec eos continuit: quo minus ſe pompeio coniũgerent quod a ſanguine ſuo iactabat̃ genus ſuũ traxiſſe Cæſar: nã Cæſar ferebat ſe a ſanguine iuli troiani orinẽ duce. Virgi. Naſcet̃ pulchra troianus origine Cæſar. Syriæ: populi in oriente. Deſertus: ab incolis ſuis.

Orõtes flu. ſyriæ iter libanũ & antilibanũ iuxta heliopoli orit̃:ſub terã illatus iterũ emergit:prope anthiochiam procedens in mare ſeleuciæ proximum defert̃. Et felix ſic.ſ.n. ſignificat ipſã fertiliſſimã regionem

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

Ninos:ciuitas eſt ſyriæ quã condidit ninus:cuius uxor Semiramis regno ſuccedens condidit babylonẽ. Damaſcus.& ipſa ſyriæ prima ciuitas eſt. Gazaq;. ciuitas a diuitiis appellata: quã Cambiſes condidit perſarũ rex. Idume:ciuitas quæ abũdat palmis.Virgi.i.iii.Geor.primus idumeas referã tibi mantua palmas eſt autẽ ciuitas meridiæ quidẽ contermina Arabiæ:a ſeptentrione uero pheniciæ. Arbuſto: locus eſt arboribus conſitus. Et tyros inſtabilis:propter terremotũ. Sidõ:ciuitas fuit a phœnicibus cõdita dicta a frequentia piſciũ quos ſidonas uocant. Pretioſa murice:quia ibi tingit̃ purpura:

Has ad bella rates:nõ flexo limite poti
Certior haud ullis duxit cynoſura carinis
Phœnices primi famæ ſi creditur auſi
Manſurã rudibus uocem ſignaſſe figuris:
Nõdũ flumineos mẽphis cõtexere biblos
Nouerat:& ſaxis tantũ uolucreſq; feræq;
Sculptaq; ſeruabãt magicas animalia liguas
Deſeritur tauriq; nemus perſeaq; tarſos.
Coriciumq; patens exeſis rupibus antrum.
Mallos & extremæ reſonãt naualibus æge.
Itq; cylix iuſta iam nõ pyrata carina.
Mouit & eoos bellorum fama receſſus:
Qua colitur gãges qui toto ſolus in orbe
Hoſtia naſcẽti cõtraria ſoluere phœbo
Audet:& aduerſum fluctus impellit in eurũ
Hic ubi pelleus poſt tethios æquora ductor
Cõſtitit:& magno uinci ſe faſſus ab orbe eſt,
Quaq; ferẽs rapidum diuiſo gurgite fõtem
Vaſtis indus aquis mixtũ nõ ſentit hydaſpẽ:

SVLPI. Has ad bella rates: hæ recto curſu uenere dyrrachiũ duce Cynoſura ſtella. Ordo eſt Cynoſura haud certior ullis carinis duxit has rates ad bella. Certior haud ullis: quia nullæ aliæ rates ipſã obſeruant nõ flexo limite: recta nauigatione. Cynoſura:una fuit ex nymphis quæ ioue nutriuit:& in ſtellã uerſa propter ſimilitudinẽ q̃ cũ arcto habet minor arctos eſt appellata:dictaq; quaſi canis ura:i. cauda.de ea Manlius inquit. Anguſto Cynoſura breuis torquet̃ in orbe Tã ſpacio q̃ luce minor: ſed iudice uincit maiorẽ tyrio.& germanicus phœnices Cynoſura regit & Ci.hac fidunt duce nocturna phœnices in alto. Phœnices:phœnicra pars ſyriæ iudeæ contermina fertilis quidẽ ad centuplũ phœnus. Famæ ſi credit̃:ut eſt apud tacitũ ægypti prim i per figuras animaliũ ſenſũ mentis effingebant ab his phœnices & maxime cadmus græciæ intulerunt Litterarũ inuentores fuere Rhadamanthus aſſyriatũ.Anubis & Memnõ ægyptiarũ. Hercules ægyptius phrygiarũ: græcarũ uero phœnices quarũ auxit numerũ palamedes & inde Symonides latinarũ alii beroſũ & tricodemũ alii Carmentẽ arcadicã dicunt. Signaſſe figuris compræhendiſſe litteris. Manſurã:duraturã. Memphis:urbs in ægypto. Biblos: iuncos & papirũ Herodotus li.v. ait phœnices priſca conſuetudine biblos appellare pelles q alquando penuria biblorũ hoc eſt ſcyrporũ pellibus caprinis ouilliſq; utebant̃. Flumineos: niloticos in lacunis n.nili ſtagnantis naſcunt̃ iunci ex quorũ tenuiſſ is filluris chartæ contexunt̃ & uela & ueſtes & ſtragula ut pli.in.xiii.docet Olim nõ erat uſus chartarũ ſed palmarũ foliis primo ſcriptitarunt.inde quarundã arborũ libris:poſtea publica monumenta plumbeis uoluminibus: mox & priuata lintheis confici cepta aut ceris pugillariũ .n. uſũ fuiſſe ante troiana tempora ſcribit Homerus.tantũ quantũ litteras nõ notant. Sculpta animalia:animaliũ figuræ quæ pro litteras erant. Magicas linguas:i:ſermonẽ ſapientũ & ſacerdotũ qui magni dicunt̃ Tauri nemus:taurus mons cilicius dictus ab eois ueniens littoribus chelidonio promontorio diſterminat̃:aſiãq; in duas diuidit ptes. Tarſos: oppidũ in cilicia a perſeo danaes filio conditũ pli.teſte.hanc Cidnus flu.mediã ſecat. Coriciũ:coricos oppidũ & portus & ſpecus eiuſdẽ nominis in cilicia ſunt is ſpecus celebris fama dicit̃ etiã antrũ coryciũ. Mallos:oppidũ ad portas cilicias. Ege oppidũ liberũ in cilicia. Naualibus: ſtrepitu & tumultu:qui fit ad naualia. Nõ py. nõ prædo marinus: ut olim ſed iuſtus pugnator. Gauges indiæ flu.de quo ſupra. Soluere ho.i. exire in oceanũ orientalẽ & contra eurũ. Hic ubi:gangẽ dicit ad quẽ uſq; peruenit Alexander: uel hippanim indicat qui poſt indũ poſtremus eſt.Nã ut inquit Strabo.libro.xv.ea mente Alexander orientales partes omiſit primo q prohiberet̃ hippanim tranſire inde q campeſtris regio eſſet exuſta. Pelleus ductor:dux Alexander:pella oppidũ in macedonia exiguũ in quo natus eſt Alexander.iuue.Vnus pelleo iuueni nõ ſufficit orbis. Poſt æquora te. poſt mare oceanũ ad q conſtituerat prius. Indus: amnis in cybyratarũ iugis ortus recipit.lx.perennes flu. torrentes uero amplius centũ:ab incolis Sagus appellat̃ pli.auctor eſt qui li.vi.ſecũ ſentire nõ uidet̃: ait .n. e iugis caucaſi effuſũ in ſolus ortũ unde uiginti amnes recipere. Diuiſo gurgite:efficit.n. plures inſulas & ſe diuidit. Hydaſpẽ:hydaſpes e patria in indiã fluens quattuor ſuſceptis fluminibus indũ ingredit̃. Nõ ſentit: non enim uidet̃ augeri.

OMNIBO. Has ad bel.ra.ſed tyrus & ſidõ reſpiciẽtes miorẽ urſã nauigãt i italiã:nã Cynoſura.i. urſa mior nauigãtibus a tyro i italiã iter oñdit. Phœnices pri.dicit phœniciã ſecũdũ nõnullos primã fuiſſe lr̃arũ iuẽtricẽ:licet nõ notis primũ:ſed aĩaliũ figuris uſos fuiſſe credat̃ ſed plato dicit lr̃as antiqſſimas uideri apud ægyptos Cornelius tacitus idẽ dicit uidelicet aĩaliũ figuris,p lr̃is uſos.quorũ adhuc mõumẽta,p mẽoria ſeruãt̃:q teſtat̃ Ariſtoteles:ubi cũ ſerpẽs retorta i os cauda:annũ ſignificat qa annus i ſe reuertit̃.Virg.atq; in ſe ſua p ueſtigia uoluit̃ annus. Nõdũ flu.nõdũ iſis i ægypto iuenerat papyrũ ubi ſcriberet̃ nã e iũcus:& ex iteriori cortice cõpagiauit libros & papyros appellauit:nã ſecũdũ quoſdã iſis pria dr̃ fuiſſe q̃ lr̃as iuẽit apud ægyptos.alii mercuriũ uolũt. Mẽphis:ciuitas ægypti ubi erat tẽplũ iſidis:q̃ a iunone primũ in uaccã conuerſa eſt.deinde a ioue in iſidem deam quam coluerunt ægytii: Flumineas:qa iunci naſcunt̃ in fluminibus.

Magicas:ſapientes & eruditas: nam in oriente apud perſas præcipue ſapientes magi dicuntur quos græci

philoſophos:nos ſapientes dicim⁹. Tauri. mons eſt orientalis inter ægyptũ & pamphiliũ pelag⁹ oblect⁹ ſeptentrioni:uicin⁹ caucaſo:unde & nõnulli utrũq; unũ eẽ crediderunt. Tarſos:ciuitas ciliciæ:q̃ condidit pſe⁹ Coryciũ:coryc⁹ eodẽ nomine oppidũ q & port⁹ & ſpec⁹ eſt ciliciæ croci fama inclyt⁹ q montẽ impoſitũ mari a ſummo cauat uertice:patul⁹ hiatu ampliſſo:p duo.n.milia & qngentos paſſus extendit̃ nõ ſine largo die hinc inde fontiũ larga & aſſidua ſcaturigine.Soli. itẽ corycinũ antrũ in pnaſo eſt nympharũ domicilio celeberrimũ:de quo.Oui.Corycidas nymphas & numina montis adorat. Mallos:ciuitas maritima ciliciũ. Aegæ:oppidũ eſt liberũ in cilicia pli. Naualib⁹:ppter naualia:nã pyratæ has urbes coluere. Iuſta carina:qa deſtitit eẽ pyrata poſtq̃ a põ.uict⁹ eſt. Mouit & eoos:etiã q iuxta gangẽ indiæ flu.habitãt ad bella uenere. Receſſus:ſepatos locos orientis. Ganges flu.indiæ latiſſim⁹ ex ſcythicis montib⁹ defluens: quũ ad planitiẽ puenerit ad orientẽ conuerſus:palihothra ciuitatẽ maximã pterfluens:in eius mare,pgredit̃ uno hoſti: Strabo.Hunc Alexander poſt oceanũ nauigare timuit. Toto q ſol⁹:hic ſol⁹ dicit̃ fluere orientẽ uerſus: cũ alia flũina aliorſũ tendant. Eurũ:qa eurus flat ob oriente. Hic ubi pelle⁹:hic ganges eſt q primũ deterruit Alexandrũ poſt oceanũ ut ulterius pgredi nõ auderet. Pelle⁹ ductor:alexander natus in pella urbe macedonũ: unde iuue.Vnus pelleo iuueni nõ ſufficit orbis. Tethios:primũ continuit ocean⁹:ſed poſt oceanũ ganges Conſtitit:firmat⁹ eſt & nõ auſus ulteri⁹ pgredi. Et magno uinci: deniq; confeſſus eſt ſe nõ poſſe pagrare totũ orbẽ:qa maior eẽt q̃ ipe comphendere poſſet. Quaq; ferens:nunc indos ueniſſe commemorat in expeditionẽ põ.quos ſubegerat. Diuiſo gurgite: qa duob⁹ hoſtiis in mare deſcendit indus flu. qa defluit a paro panyſo iugo caucaſi montis in indiã a quo india eſt denominata.hic etiã recipit hydaſpẽ:q parthiã pterlabit̃:& ex eo q̃ta ſit uaſtitas inde dephendit̃:q hydaſpẽ q̃ſi limũ obruit:& ideo dicit. Nõ ſentit hydaſpẽ .ſ.magnitudine ſua ſubaudi a ſupiori.mouit eos fama bellorũ.

Quiq; bibũt tenera dulces ab arũdie ſuccos
Et qui tingentes croceo medicamine crinem
Fluxa coloratis aſtringunt carbaſa gemmis.
Quiq; ſuas ſtruxere pyras:uiuiq; calentes
Cõſcẽdere rogos. proh quãta eſt gloria gẽti
Inieciſſe manum fatis:uitaq; repletos
Quod ſupereſt dõaſſe deis:uenere feroces
Cappadoces:duri populus nõ cultor amãi:
Armeniuſq; tenens uoluentem ſaxa niphatẽ
Aethera tangentes ſyluas liquere coatræ.
Ignotum uobis arabes uenitis in orbem
Vmbras mirati nemorum non ire ſiniſtras:
Tum furor extremos mouit rõanus oreſtas
Carmanoſq; duces:quorũ iã flexus in auſtrũ

SVLPI. Quiq; bi.idiæ pp̃los mõſtrat pli.n. in xii.ait.ſaccarõ & arabia fert:ſed laudabili⁹ idia.Eſt ãt mel ex arũdinũ ſucco collectũ quo plurimũ utũt̃. Et qtigẽtes:regio hæc cathea appellat̃: i q̃ colit̃ pulchritudo & puerorũ mẽtũ tigũt & ueſtes & capilũ: Stra.in.xv.docet cigũtq; ueſtes lieas zõis gẽmatis. Carbaſa:ueſtes ex lio. Carbaſus lini gen⁹ q,p ueſtib⁹ & uelis ſæpe põit̃. Fluſa:lũga. Quiq; ſuas: hi ſũt apud gãgarides regio ptalis uocat̃: quũ ad ſenectã puenere ſe ipos i rogos iniiciũt ut faciãt ſupis tãq̃ ſacrũ. Vide ſtrabonẽ ubi de braginanis gymnetis & gymnoſophiſti.. Inieciſſe ma.fa.iferre ſibi mortẽ. Cappadoces: armẽiæ maiori cõtermini & Euphrate diuiſi. Amani:aman⁹ mõs ẽ q a ſyris ciliciã ſepat Niphatẽ:armẽiæ flu:pcipitẽ. Tenẽs: accolẽs. Coatræ: ciuitas ad pſidẽ ubi aera uicere ſũmũ arboris haud ullæ iactu potuer̃ ſagittæ ut ait Maro. Arabes pp̃li i aſia iter iudeã & ægyptũ. Mirati um. umbræ .n.q̃ nobis ad occidẽtẽ cõuerſis deſtræ ſũt: illis ſiniſtre ut iqt Soli. ſũt ãt iter æqnoctialẽ & tropicũ cãcri duaſq; habẽt æſtates & totidẽ hyemes ſolſtitia q̃tuor:& umbras dextras ſiniſtras ppẽdiculari oriẽtales:ſed qñ citra tropicũ uenerũt ſp habuerũt ſeptẽtriõales. Oreſtas:pp̃los i idia:puto legẽdũ oretas q i idia ſũt & nõ idorũ ligua ſed ſed ſua loquũt̃. Carmanos:carmãia ultra pſiã regio. Flex⁹ ẽ.n.ultra dimidiã ptẽ torridæ zõæ ubi terra ẽ mſto decliuior nr̃a meridiẽ uerſ⁹.

OMNIBO. Bibunt te.dul.ſuc.Soli.dicit:india q̃ pte paluſtris eſt arundinẽ creat: adeo craſſã ut internodiis ſciſſis lembi uice uectet nautas:& in radicibus earũ humor dulcis eſt ut ſuauitatẽ melleã imitet̃:q Luca.breuiter pſtringit. Etq c.c.m. idẽ Soli. dicit in indis:omnibus,plixa Cæ. eſt nõ ſine fuco cerulei coloris: aut crocei:ſed cultus corpis in gemmis pcipuus eſt. Cororatis gẽ.i.margaritis uerſicoloribus: nã habent gemmas,p fibulis:inde dicit aſtringunt:qa fibula ſtringit in humeris chlamidẽ. Fluxa car.i.tunicas lineas a ſinu fluentes. Qui ſuas.ſ.p.apud indos eminentiſſimũ ſapientiæ genus eſt repletos uita ſtructis rogis & accenſis mortã accerſere uiui.n.ſe ſup rogos iniiciunt uoluntaria morte uitã finientes. pli. Quanta & gloria: qa eminentiſſimũ ſapientiæ genus eſt & religionis. Proh:cũ admiratione legendũ. Inieciſſe m.fa.i.pripuiſſe fata nolentia. Quod ſu.do.de. nã q uitæ ſuperat diis donare uoluerunt. Venere: ad auxiliũ põ. Nõ cul.du.a.unũ ex reliquo ſeqt̃:nã qa durus eſt ideo nõ colit̃. Amanus mons eſt q a ſyris ciliciã diſterminat: in quo eſt oppidũ bomite.pli. Tenens:habitans. Niphatẽ. flu. eſt armeniæ uelociſſimus q tanta celeritate decurrit:ut ſecũ ſaxa deuoluat. Coatræ populi indiæ:apud quos nemora ſunt tã pcera & ſublimis celſitudinis ut nec iactu ſagittæ tranſiri poſſint. Syluas tã:æthe.qa nõ poſſunt ptranſiri cacumina arborũ. Arabes pp̃li ſunt orientis q qa habitant in oriente:iõ admirati ſunt cũ ueniſſent in occidentẽ:& uidiſſent umbras nõ ire a ſiniſtra.nã his qui habitant in oriente cũ ſol ad occaſũ tendit:umbra ſiniſtrorſũ uergit̃:ſed habitantibus in occidente ſicut nos:cũ ſol tendit ad occaſũ umbra dextrorſũ uergit̃:ſicut apud ipſos: ubi dicit̃ maleũ mõtẽ ſex mẽſibus in auſtrũ.i.in dexterã ptẽ uergere umbras & totidẽ mẽſibus in ſeptẽtrionẽ. In orbẽ ig.i.in occidentẽ. Siniſtras: ut in oriente. Oreſtas: pp̃li ſũt in rẽotiſſima regiõe habitãtes meridiẽ uerſus

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

Extremos:quia habitant meridié uerſu in extrema parte orbis:ultra quos nulla hominũ inueniṫ habitatio. Carmanos:carmania regio eſt contermina perſis quæ oppida habet zethym & alexandriã. pli. Aſpicit arctó:bñ aſpicit urſã ſed nõ totã:ergo hoc facit ratio orizontis. Orizontes auté dicunṫ fines. quoad oculi noſtri proſpicere poſſunt græcæ: termino latine Orizontes.n.duo ſunt.ſ.ſublimis & humilis:ſublim is in arctico:humilis in antarctico:terra in medio eſt & ſperica : qui iuxta orizonté ſublimé incolunt nõ poſſunt uidere eos qui in orizo nte imo habitant:quia tumor terræ impedit: nec nos illos proſpicere poſſumus : ideo dicit hos populos qui habitant in oriente meridié uerſus in orizonte depreſſo tumore terræ impediri:& parũ admodũ uideṫ ſeptentrionũ flexus. Flexus.i.uergens in meridié:quia impediṫ tumor terræ ſpericæ:quæ impedit oculos eorũ:ne ad orizonté noſtrũ peruenire poſſint.

Aether:nõ totã mergi tamen aſpicit arcton,
Lucet & exigua uelox ibi noſte bootes.
Aethiopũq; ſolũ quod nõ præmereṫ ulla.
Signiferi regione poli niſi poplite lapſo
Vltima curuati ꝓcederet ungula tauri
Quaq; capud rapido tollit cũ tygride ma-
Euphrates:quos nõ diueſis fõtib⁹ edit (gnus
Perſis & incertũ eſt tellus ſi miſceat amnes
Qd potius ſit nomẽ aqs ſed ſparſus in agros
Fertilis euphrates phariæ uice fungiṫ undæ.

SVLPI. Nõ totã mergi tamẽ aſpicit arctõ.pli. Inqt a flũine hitali ſeptẽtriões primũ nauigãtibus apparuiſſe. Arctus nec omnibus cerni noctibus nec totis unq̃. Velox: qa illis occidit nobis nõ. Bootes: cuius lucidiſſima ſtella arcturus eſt. Exigua nocte: pua pte noctis. Aethiopũq; ſolũ: æthiopiæ ptẽ ſuple mouit. Quod nõ ꝑmereṫ : eſt.n.æthiopia iuxta mediã torridã zonã : extendiṫq; ab oriente hiberno ad occidenté hibernũ ut Soli. ait : Aſtrologi aliter hunc locũ intelligunt:dicuntq; ſigna zodiaci in duas ptes diuidi in cardinalia & regiones. Cardinalia dicunṫ ſigna in qbus incidunt ſolſtitia & æqnoctia ut Capricornus & Cancer. Libra & Aries. Regiones uero appellanṫ inter media & ſic æthyopia cũ ſit ſub æquoctiali nõ ꝑmiṫ ab aliq̃ regione ſed tantũ a duobus ſignis ariete & libra Taurus ergo contingit ipſã pede exporrecto æqnoctialẽ uerſus:ſic illi quos qdẽ ſupiore ratione refutaremus:& multorũ auctoritate : ſed qd opus cũ a pede Tauri ſeptentrionalis ſigni tangi nõ poſſit.itaq; ut melius cũ iis ſentiamus cenſemus & Solinũ & pliniũ & reliquos emendandos & ꝓ oriente hiberno apponendũ oriente uerno. Poli ſigniferi: zodiaci q circulus diuerſos polos a polis mundi habet. Lapſo poplite:externo crure: eo.n.geſtu in ſignũ conuerſus eſt taurus quo europæ blanditus eſt ut facilius conſcenderet. Vltima ungula:ultima ps ungulæ. Quaq; caput: hoc eſt Tygridis Enphratiſq; accolæ. Tygris oriṫ in regiene armẽniæ maioris fonte conſpicuo in planitiæ loco nomẽ hellegoſine eſt ipſiusq̃ tardior fluit diglito:unde concitaṫa celeritate Tygridis incipit uocari.ita appellant medii ſagittã. Euphrates q oriṫ in ꝑfectura armeniæ maioris catanitide in monte aga ſeu capote. Nõ diuerſis : nõ diſtantibus. Perſis:orientalis regio iuxta cedroſiã. Quod potius ſit nomẽ:quo nomine appelleṅṫ & an tygridis & euphratis peat nomẽ. Spſus in agros:nã meſopotamiã irrigat more nili:& ideo dixit uice undæ phariæ. Fertilis:interꝑtatio nominis q̃lis apud Virgi. exul pthus Euphrata.n.fertilitas diciṫ.

OMNIBO. Lucet exigua:bootes eſt ſtella in minori urſa poſita quæ plauſtrũ comitaṫ:nã ſunt quædã ſtellæ quæ faciunt plauſtrũ: & bootes eſt quaſi bubulcus qui plauſtrũ uehat qui græcæ uocaṫ .i.cuſtos urſæ:ſed occurrit queſtio cur dicat uelox:cũ Virgi. & alii tardã dixerint diuerſo reſpectu uelox diciṫ tarda:tarda diciṫ quia magno temporis ſpacio magnã cæli partẽ diſcurrit: ſed ſi cõſideremus tempus tarda uideṫ : ſi ſpacium ꝙ percurrit uelox eſt : ſed eſt alia ratio cur uelox & tarda ſit quia reſpicit ad ſitũ regionis.ſ. arabicũ:uelox eſt quia totũ arctophilacẽ.i.bootẽ uidere nõ poſſunt:ſed paruã eius partẽ:& quia cito occidit arabibus propterea uelox eẽ uideṫ : nobis autẽ quia nunquã occidit tardior uideṫ:nã a nobis ſemper uideṫ & nunquã occidit:niſi cũ aurora luceſcit. Aethyopũq; ſolũ:æthyopes duo ſunt.ſ.in oriente & occidente. Solinus dicit hanc regionẽ æthyopũ nõ ſubiectã fore alicui ſigno zodiaci . niſi ungula tauri protenſo pede illos pertingeret. Ratio eſt hæc . quinq;.n.ſunt zonæ:duæ extremæ frigidiſſimæ una feruentiſſima : ſed inter has frigidiſſimas & mediã utrinq; duæ temperatæ ſunt:quæ habitaaanṫ a nobis ſed ſignifer circulus ita ambit obliquas has zonas ut nunquã perueniat ad hanc mediã & nunquã ad has frigidiſſimas redeat uicinus autẽ eſt ſol his duabus modo magis modo minus:& cũ antipodes facit æſtatẽ minus apparet nobis e diuerſo:cũ ergo meridiẽ uerſus poſiti ſint æthyopes:circulus ſignifer excludit eos in oriente: & qui in occidente poſiti ſunt niſi ungula tauri protendereṫ nulli ſignorũ zodiaci ſubiecti eſſent:ſed quia dixit poplite lapſo reſpexit ad fabulã.nã iuppiter commutauit ſe in taurũ : & captus amore europæ blade ad eam uenit . quæ cũ cæteris æqualibus flores colligebat.& poplite flexo puellam in tergũ recepit & boſphorum mare traiecit deinde in ſignum tauri extendentis pedem tranſlatus eſt iu cælum . Signiferi poli.i. zodiaci ferentis ſigna.

Procederet ungula.ſ.meridiem uerſus ubi ſunt poſiti ætyopes. Poplite lapſo.i.genu flexo quo geſtu ſtetit dum exciperet puellam. Quaq; caput:dicit etiam ex armenia ueniſſe populos. Euphtates oritur ex armenia maiore.ſub radicibus montis quem cathotem appellant ut mutianus:ut domitius corbulo ex monte aga receptiſq; aliquot fluuius luctatur cum tauro monte.quem tandem apud elegeam ſcindit.& inter arabiam Comagenemq; ꝓfluens mox babylona inter ſecat.& in mare erythreum influit ex eadem armenia tygris ortũ habet a loco qui elogoſine appellaṫ : primum pigre fluit mox quum ad fines medorum peruenit rapidiſſimus eſt:unde nomẽ ſumit:nam tygrim medi ſagittam uocant influit in arethiſſam locũ oĩa põdera ſuſtinẽtẽ.tranſ uectuſq; reſiſtẽte tauro in ꝓfũdũ ſpecũ mergiṫ ſubterq; lapſus ab altero eius latere erumpit

apud zoroandã eundẽq; eẽ purgamenta demerſa oſtendunt:tranſit deinde in theſbitẽ lacũ : & identidẽ abſcondiṫ ruſuſq; emergit mox diuiſus inſulã meſopotamiã complectiṫ & in euphratẽ apud babylonios deſcendit : auctores pli. & Soli. Dicit poeta ꝙ uterq; tantæ magnitudinis eſt ꝙ ſi miſceanṫ in unũ : incertũ eſt uterq; eoꝝ nomẽ obtinuerit:an tigridis an euphratis. Perſis:cuius pars eſt armenia. Nõ diuerſis fontibus nã tigridis & euphratis fontes inter ſe diſtant ſolũ ſtadiis duobus militis & quingentis Strabo . Sit nomẽ: an de nomie euphratis appelleṫ:an tigridis. Sed ſparſus in agros:ſed fertilis euphrates eſt: cũ in agros funditṫ:nã cũ euphrates meſopotamiã inundat illã fertiliſſimã reddit eodẽ tempore quo nilus ægyptũ. Pharæ niliacæ:nã pharus inſula ægypti eſt.

At tygrim ſubito tellus abſorbet hiatu
Occultoſq; tegit curſus:rurſuſq; renatum
Fonte nouo flumen pelagi nõ abnegat ũdis.
Inter cæſareas acies diuerſaq; ſigna
Pugnaces dubium parthi tenuere fauorem:
Contenti feciſſe duos:tinxere ſagittas
Errãtes ſcythiæ ppñ:quos gurgite bactros
Includit gelido uaſtis hircania ſyluis.
Hinc lacedomonii moto gens aſpera freno
Eniochi ſæuiſq; affinis ſarmata moſchis
Colchorũ qua rura ſecat ditiſſima phaſis
Qua chreſo fatalis halis qua uertice lapſus

SVLPI. Abſorbet:nã occurẽte Tauro mõte in ſpecum mergiṫ:ſubterq; lapſus ab altero lateṙ eius erũpit:deinde rurſus mergiṫ in cũiculos. Nõ abnegat: ipa tellus in mare.n.pſicũ exit. Diuerſa:põpeiana. Dubiũ neutri.n.fauebãt. Cõtẽti fe. du.leti ꝙ craſſo interẽptores ro. rediiſſet ad duos duces quos ipſi cõmiſiſſẽt. Scythiæ po.i. bactriãi ; ſchythia tanai diuidiṫ:pſq; eius in aſia ps in europa eſt. Errãtes : q̃tũ in curribus uagãribus habitãt. Tinxere: ueneno infecere. Oui. in primo de põto : q mortis ſæuo gẽinẽt ut uulnere cauſas omnia uipo ſpicula felle linũt.

Bactros: fluuius in finibus ſcythicæ aſiaticæ a quo bactra bactrorũ regio & urbs & bactri & bactriãi populi nõiãṫ. Hircãia : in aſia ſcytharũ regio. Eniochi lacedẽonii : eniochi in aſia iuxta põtũ gẽs fera q ut pli. docet ab Amphito & Telchio Caſtoris & pollucis aurigis originẽ traxit. Sarmata:gẽs in ima pte meotidis boreã uerſus. Moſchis : populis ad hircanũ mare. Colchorũ : iterũ dixit colchis regio eſt iuxta põtũ. Phaſis:colchorũ flu. Ditiſſima:ꝑpter aureũ uellus. Halis:capadociæ flu.inter calibes decurrẽs iuxta licaſtã ciuitatẽ inſignis uictoria Mãli uulſois & clade gallo græcorũ. Creſſo:regi lydorũ. Fatalis:pnitioſus fato q̃tũ eo trãſgreſſo regnũ amiſit:nã ut eſt apud Iuſtinũ quũ babylõibus:quos Cyrus oppugnabat ferret auxiliũ uictus eſt & in regnũ refugit. Cyrus quoq; poſt uictoriã cõpoſitis in babylõia rebus bellũ in lydiã trãſtulit:& ibi Chreſſi exercitũ fudit. Chreſſuſq; ipſe captus cõceſſis urbibus ꝓximã maieſtati regiæ uitã degebat. Fatalis : cõſulẽti apollinẽ Chreſſo ita reſpõſũ eſt. Chreſſus pdet halim trãſgeſſus plurima regna. Siue ut de diuinatiõe Ci. ait Chreſſũ halim penetrãs magnũ puertet opũ uim . oraculoq; nõ intellecto cõtra cirũ ſe cõtulit.

OMNIBO. At tigri:ſed tigris deflués p pthiã armeniã ſtatiṁ mergiṫ : & p.xii. milia paſſuũ ſubterrãeo metu diſcurrẽs tãdẽ emergit. Nouo flu.pe.uidelicet maris rubri. Inter cæ.alii qdẽ populi ſeq̃bãṫ põ. ſicut dictũ eſt:ſoli uero pthi medios ſe inter utrũq; geſſere ducẽ ſatis.n.habuere ꝙ ex tribus ro.principibus duos feciſſẽt occiſſo craſſo cũ exercitu. Acies:inter arma Cæ. Diuerſa ſigna.ſ. põ. cõtra Cæ. Dubiũ fauorẽ : qa neutrũ ſecuti ſũt:atq Iuſtinus cũ trogo pthos in caſtra põ. uẽiſſe auxilio refert. Errãtes:qa errabãt ſicut nũidæ: nã plauſtris uehebãt liberos & uxores : ubicũq; nox dephẽdiſſet ibi habitabãt . ideo cãpeſtres ſchytæ ab horatio nũcapãṫ. Bactros:ſcythiæ flu.q hircanos fines includit:a quo populi circa habitãtes bactriãi dicũṫ.

Vaſtiſq; hir.nã circãia eſt ſylueſtris & nẽoroſa & tigribus abũdãs ſcytharũ regio. Hinc:ab hac ſcythia. Lacedẽonii:eniochi populi ſcythiæ ut dictũ eſt ſupra:dicti ab auriga.nã. Rhecas & Amphiſtratus aurigæ Caſtoris & pollucis hãc regiouẽ tẽuerũt:& a ſe nõinarũt:hos nũc lacedẽoneos appellat poeta:qa a lacedẽoniis Rheca & Amphriſtrato originẽ habẽt. Moto gẽs aſpa fre.i. equo pugnãtes. Sæuis : aſpis bello . Affinis:uicinus. Sarmata:ſarmatæ ſũt ſcythiæ populi:quos græci ſaurõatas uocãt:unde iuuenalis. Vltra ſauromatas : ſũt autẽ populi q ex ꝓfũdo paludis meotidos incipiẽtes regiões uerſus boreã itinere dierũ .xv. incolũt exilẽ qdẽ ac tẽuẽ ſed felicibus & infelicibus arboribus abũdãtẽ q ſecudũ pli. de medorũ ſobole ſũt & florus . Sarmatæ inqt nihil ꝑter niues raraſq; ſyluas habẽt : qbus eſt tãta barbaries ꝙ pacẽ nõ intelligũt . Moſchis : populi ſũt ſcythiæ uicini ſarmatis. Colchorũ q̃ ru. phaſis flu. de armẽia fluẽs . q ꝑterlabiṫ colchos p quẽ argonautæ cũ iaſõe ingceſſi ſũt ad colchos. Oui. vii: metha. Multaq; ꝑpeſſi claro ſub iaſõe tãdẽ Cõtigerãt rapidas limoſi phaſidos undas:eſt etiã phaſis urbs colchoꝝ emporiũ. Strabo. Ditiſſima regio.n.colchorũ amœniſſima eſt fructibus & fabricãdis nauibus oportuna:lino.canobe:cera:pice.fecũdiſſima. Mel tamẽ frequẽtius amarũ eſt. Fatalis:reſpicit hiſtoriã.nã Creſſus cũ bellũ Cyro pſarũ regni inferre paret apollinis oraculũ ſciſcitatus eſt quẽ:nã excitũ eẽt habiturus:reſpõdit oraculũ ambigue ſicut cõſueuit. Chreſſus pdet halim trãſgreſſus plurima regna . Chreſſus in fauorẽ ſuũ hoc horaculũ apollinis accepit . Chreſſus: rex lydiæ. Perdet.p deſtruet: ſed oraculũ amittet intelligebat:qa uictus eſt a Cyro magna pugna:& in regnũ ſuũ trepidus refugit : ſeq; in ſardim metropolim regni ſui recepit:& Cyrus obſediſſet eã ad extremũ & ipm regnũ & regẽ in poteſtatẽ ſuã redegit:fatalis igiṫ fuit.i.pnitioſus: Halis:fluuius eſt põti : & oriṫ ex radicibus Tauri mõtis:& deflués p capadociã diſiungit olim regna lydiæ a pſis:q etiam teſte Herodoto uerſus boreã exiens in euxinum pontum deſinit:unde Oui. de ponto oſtendit . Adde ꝙ hic ſcythico miſceutur flumina põto influit & multo uertice totus halis .

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

Rhipheo tanais diuerſi nomina mundi
Impoſuit ripis:aſiæq; & terminus idem
Europæ: & mediæ dirimens confinia terræ
Nunc hũc nũc illũ qua flectitur ampliat orbẽ
Quaq; fretũ torrens meotidas egerit undas
Pontus & herculeis aufertur gloria metis,
Oceanũq; negat ſolas admittere gades.
Hinc & ſidoniæ gentes auroq; ligata
Subſtringens arimaſpe comas:hic fortis ariꝰ
Longaq; ſarmatici ſoluens ieiunia belli
Maſſagetes quo fugit equo. uolucreſq; gelõi
Nõ quum meoniis deducens agmina regnis
Cyrus & effuſis numerato milite telis
Deſcendit perſes. fraterniq; ultor amoris
Aequora quũ tantis percuſſit claſſibuˢ: unum
Tot reges habuere ducẽ: coiere nec unquã
Tã uariæ gentes cultu:tam diſſona uulgi
Ora tot i menſæ comites miſſura ruinæ.
Exciuit populos & dignas funere magni
Exequias fortuna dedit. nõ corniger hãmon

¶SVLPI. Tanais:a tanao ſcytharũ rege dictus ex rhipheis montibus fluens ex arctoo in orientẽ ſarmatas ſchythaſq; irrigat. idẽ in meridiẽ uerſus ſuſcipit̃ a meothide poſt Euxinũ pontũ ingredit̃ iuxta Theodoſiã urbẽ. Ampliat:dilatat:nã quũ flectit̃ aſiã uerſus europa fit latior:quũ uero europã uerſus aſia amplior fit. Quaq; fretũ:boſphorũ cymmericũ dicit:& auxinũ ex quo meothidis paludis unda emittit̃ in propontidẽ. Eggerit:emittit: Torrens fretũ:uelox mare & præceps ꝙ fluit nunquã tamẽ refluit. Pontus: euxinũ mare. Herculeis aufert̃ gloria metis:imminuit̃ laus de mediterranei maris immiſſione qui etiã ab euxino uidet̃ ortiri:nã ſemper in propontidẽ fuit. Legimus tamẽ in extremis ripis Tanais apud toboſteros terminũ eẽ itineris Alexandri macedonis aris ab eodẽ impoſitis ſignatũ. Metis : terminis & columnis herculis quarũ altera eſt in extremo bethice:altera in aphrica:hæc calpe illa abyle nominat̃ ſunt autẽ duo montes quos olim iunctos hercules dicit̃ diramiſſe:& in terras oceanũ miſiſſe. Gades autẽ inſulæ ſunt & oppidũ ad hoſtiũ noſtri maris ꝙ gaddir & Tarteſſus etiã appellat̃. Hinc & ſidoniæ: uenere & qui a ſidoniis traxere originẽ. Arimaſpe : populi in ſcythia aſiatica ultra meotidẽ qui ut li.iiii. docet herodotus unũ oculũ in fronte habent & cũ grypibus ſmaragdos & aurũ cuſtodientibus bella gerunt dicti ab arimo & ſpu quæ lingua ſcythica ſignificant unũ oculũ. Arius: ſcytiæ populus. Maſſagetes : in ſcythia populi : qui pugnantes in ſarmatas & per deſerta uagantes ex imis pedũ equorũ detractũ ſanguinẽ bibunt. Claudianus in Rufinũ & qui cornipedes in pocula uulnerat audax maſſagetes : Geloni in ſcythia populi:a gelono herculis filio dicti. Virg. in ſecundo Geor. pictos appellat. in tertio ait Biſſaltæ quo more ſolent acerq; gelonus. Quũ fugit in rhodopẽ atq; in deſerta getharũ Et lac concretũ cũ ſanguine potat equino. Nõ quũ : nec cyrũ nec xerxẽ nec agamenona tot ſubſe habuiſſe milites inqt:quot in põ. auxiliũ conueniebant. Quũ:quando. Cyrus : perſarũ rex qui contra Chreſſũ lydiæ regẽ ſe contulit. Deducens agmina regnis meoniis : ducens exercitũ in lydiã:lydia .n. quæ a lydo tyrrheni fratre eſt dicta ante meonia uocabat̃. Perſes .i. xerxes perſiæ rex qui græciæ bellũ inferens quinquies mille milia & ducenta octoginta milia hominũ ſeptingentoſq; & ſexaginta ut ſcribit Herodotus habuit. Nauiũ quoq; decies centum mila numero ut ait Iuſtinus: Telis effuſis: iuſſit .n. ſingulos ſingulas ſagittas emitere & ſic milites numerauit. Fraterniq; ultor amo . hoc eſt Agamẽnõ in troiã proficiſcens qui helenã menelai fratris uxorẽ a paride raptã ulciſcebat̃. Quũ:quando. Tantis:tot pindarus inquit biſſeptẽ uenere minus ꝗ mile ducente. Ordo eſt. Tot reges nõ habuere unũ ducẽ quũ cyrus &c.
Coiere:conuenere in unũ. Cultu:habitu. Ora:linguæ. Miſſura comites ruinæ:immiſſura ſocios cedi.
Exciuit:commouit: Exequias pompã. Funer:morte. Nõ corniger ammõ : omnis aphrica etiã miſit auxilia. ammõ iuppiter in formã arietis in libya colit̃ conſtitutus a baccho qui ariete duce fontẽ ſitiẽs adinuenit Ammõ autẽ arena interpretat̃. de eo libro nono dicendũ uberius.

¶OMNIBO. Tanais. fluuius fert̃ de ſeptentrionis ptibus nilo contrarius:nõ tamẽ p diametrũ:ut qdã putant ſed orientalior:originẽ ut ille incertã habens. Qua. ſ. ea pte habitantes. Rhiphei:montes ſunt ſeptentrionis. Ripis mũ. ripis aſiæ & europæ. tanais. n. aſiã ab europa diſterminat. Mediæ ter. in ꝗ medias ipſe eſt. Ampliator:qa ꝗ pte incuruat̃ in aſiã auget europã:ꝗ pte incuruat̃ i europã:illic aſiã auget. Hinc:ab europa. Illinc:ab aſia. Pontus ege. ſ. ſ meotidis undas:qa tanais flu. nõ prius in meridiẽ uergit̃ ꝗ recipit̃ a meotide palude ꝗ adeo longẽ lateq; amplificat ut ab ignaris ꝑgrandis maris ſinus credat̃. Pontus : euxinus.
Meotidas un. qa ripis meotidis paludis apud boroaſtras ab Alexandro terminus itineris ſui poſitis aris deſignatus eſt. Aufert̃ glo. me. h. qa nõ ſolũ hercules in oceano gades poſuit : ſed etiã Alexander in meotide palude terminũ ſtatuit. Oceanũq; ne .i. negat oceanũ ſolas gades accipe : qa & in meotide palude Alexander terminũ poſuit & gades. Arimaſpe:arimaſpus flu. eſt aureis fluens arenis quẽ ſcythæ colunt:& quia auro abundat:ideo circulis aureis crines nectunt in coronæ modũ. Hinc:a ſcythia. Arius: hi omnes ſunt populi ſcythiæ. Maſſagetes ſol. ie. ſar. bel. e. q. fu. qa uidelicet hi fugientes ſæpe hoſtes ad laſſitudinẽ ducunt̃. neq; commeatibus indigent:ſed lacte & ſanguine equino nutriunt̃. papi. Lactea maſſagetæ ueluti quũ pocula fuſcant ſanguine puniceo. qui mos etiã ſarmatarũ fuit:ut plinius. & biſaltarõ:ut Virgi. & concanorũ ut Hora. in carminibus teſtat̃. Belli ſarmatici .i. bellũ ꝙ contra ſarmatas gerit. Volucres geloni : populi ſcythiæ a filio Herculis. Gelono appellati. Herodotus. Nõ cũ mennoniis : per ſimilitudinẽ exaggerat exercitũ G. pompei dicens nunꝗ ante fuiſſe exercitum:in quo dux pluribus regibus imperaret ꝗ nunc pompeius im

perabat. Non cyrus:nõ Xerſes:non Agamẽnon:tot manibus bellum ante geſſerunt. Ordo eſt:tot reges non habuere unum ducem. Ducens agmina.i. inferens bellum parthis & babylonis. Mẽnoniis re.i. mẽnon indiæ rex fuit:& auroræ filius:& parthia pars indiæ:qua bellos Cyrus inuaſit cum babyloniam cœpit urbem a Semirami conditam in diuerſos meatus Euphrate diuiſo. Herodotus autem optime deſcribit obſidionem hanc:qua urbẽ babylone Cyrus:& dicit nulla ui urbem capi potuiſſe:niſi hoc feciſſet Cyrus quod operis adeo magnum laborẽ perfecit:ut apud poſteros plus admirationis habiturũ ſe crederet:nam Euphratem qui ꝑterlabitur hanc urbem in duos alueos diuiſit ut deſiccaret alueũ & tenuitate aquæ ad deditionẽ ueniret cogeret babylonios:dicit ergo quo tempore bellum geſſit cyrus cum babyloniis non duxit ſecum tot reges quot pompeius. Xerxes:nec xerxeſ habuit tot reges cum ille deſcendit in græciam tãta multitudine militum:ut eos ſagittis miſſis numeraret. duobus autem modis exercitum ſuum dinumerauit:nam ſi ſingulos dinumerare uoluiſſet tempus non uacabat. primo ſeptum quoddam coſtruxit Doriſcum nomine centum uiginti milia hominum capientem:deinde iubebat milites ingredi & quotiens replebatur locus ille notari iubebat:alter modus. nam iuſſit omnes mittere ſagittas i unũ locum:deinde ſagittas numerare iuſſit. Vltor:agamẽnon:non habuit tot reges. Fraterni amoris:Menelai fratris ſui:nam uxorem illius helenam abduxerat paris. Vltor:quia potentiſſimam urbem Troiã totius aſiæ euertit:cum ulciſci uellet iniuriam fratris. Coiere:conuenere. Tam uarium gentes:uidelicet cultu & linguis : ut locis erant diuerſæ. Tot immenſa:hoc fuit:quia fortuna uoluit ut dignas conſequeretur exequias pompeius: & quoniam periturus erat uoluit ul ipſe qui totum orbem domuerat cum toto etiam orbe terrarum periret.
Non ceſſauit:cum his etiã mauritani omnes & marmarici ad pompeium uenere. Corniger hãmon:ex ea parte lybiæ multi uenerunt in auxilium pompeii ubi colit̃ iuppiter in forma arietis. cuius diuinationem & oracula plarimum uenerabant̃ antiqui:teſte Strabone lib. xv ii:ſed earum rerum maxima acceſſit negligentia:nam romanis Sibyllæ reſponſa ſatiſfaciebant:& etruſca diuinatio:per auguria:per exta:& iouis ſigna:rñſa non ut apud delphos & branchidas uerbis dabantur:ſed magna ex parte nutu & ſignis:& dicitur ab αμμου quod ſignificat harenam: nam iuppiter & populo ſuo ſitiẽti per lybiam iter facienti in formam arietis pede pulſauit harenam ubi primum fons exiuit:unde bacchus patri ſuo ioui templum condidit. Corniger:in formam arietis.

Mitter marmaridas ceſſauit i arma cateruas
Quicqd ab occiduis libiæ patet arida mauris
Vſq; paretonias eoa ad litora ſirtes.
Accipet fœlix:ne non ſemel omnia cæſar
Vincendũ pariter pharſalia præſtitit orbẽ.
Ille ubi deſeruit trepidantis mœnia romæ
Agmine nubiferam rapto ſup euolat alpem
Cumq; alii fame populi terrore pauerent
Phocais in dubiis auſa eſt ſeruare iuuentus
Nõ graia leuitate fidem. ſignataq; iura
Et cauſas nõ fata ſequi. tamen ante furorem

¶SVLPI. Marmaridas:Marmaridæ a phere domi ferme regiõe:ad ſyrtim uſq; maiorẽ porrecti ſunt. Quicqd .i. quãtũcũq;. Mauris:qui ſunt i ultima aphrica occidentem uerſus. Paretonias:paretonium oppidũ cum portu quadraginta fere ſtadiorũ ad ſyrtim maiorẽ eſt. Eoa:ad orientẽ uerſa: Præſtitit. cõceſſit. Ne nõ ſemel acciperet oĩa:certe ut ſemel una uictoria oĩa occuparet conuenit in phaſſalia totus mũdus. Ille ubi:infectis his ꝗ in urbe agere deſtinauerat cæſar in ulteriorẽ galliã profectus cognouit iubiliũ Ruffum ꝓfectũ & Domitiũ ad occupãdã maſſiliam a põpeio miſſos nauibus actuariis ſeptẽ. Præmiſſos etiã legatos maſſilienſes domũ nobiles adoleſcẽtes quos ab urbe diſcedẽs põpeius erat adhortatus ne noua cæſaris officia ueterem ſuorũ beneficiorum in eos memoriã expellerẽt. Quibus mãdatis accep:is maſſilienſes portas cæſari clauſerunt. Albiciſq; ad ſe aduocatis:frumento aduecto officiniiſq; armorũ in urbe iſtitutis muros claſſem & portas reficiebãt. ex Cæſaris cõmentariis. Agmine rapto:exercitu celeri. Nubiferam:altam ſuſtinentemq; nubes. Supereuola :raptim trãſcendit. Alii:populi galliæ & hiſpaniæ ciuitates. Fame:cæſaris. Phocais iuuentus.i. maſſilienſes qui a græcis phocenſibus ſunt oriundi. Illi enim a perſis afflicti ad hoſtia rhodani cõmigrantes maſſiliam peroſo in loco cui portus ſubiacet conſtituerunt.
In dubiis:rebus. Non graia leuitate:leues enim ſuapte natura ſunt græci & inconſtantes. Iura ſignata: fœdera ſcripta quæ cum populo romano habebant. Cauſas:rationes iuſti & equi. Non fata:non fortunam ſucceſſum q; cæſaris. Ante:uidelicet ꝗ integræ fidei ſpecimen darent & periculum facerent.

¶OMNIBO. Marmaricas cateruas:nam marmaria appellatur regio:ubi poſitũ eſt templum iouis ammonis.
Quicquid:ſubaudi non ceſſauit mittere. Libyæ:nominatiuus græcus. Arida.i. penuria aquæ laborans. Patet.i. iacet planitiæ magna. Ab occiduis mauris:incipiens ab æthiopibus occidentalis:nam mauri occidui ſunt & æthiopes:duæ enim ſunt æthiopiæ. ſ. orientalis & occidentalis. Mauris occiduis.i. a mauris qui ſunt iuxta æthiopas occidentales. Paretonias ſyrtas.i. ægiptias:nam ſyrtes aphricæ reſpiciunt ægyptum. Eſt autem Paretonium urbs ægypti & portus ingẽs quadraginta fere ſtadiorũ. Strabo. Eoa:orientalia. Acciperet:felix:fortuna quæ fauebat cæſari effecit ut uniuerſum orbẽ haberet in theſſalia quẽ una pugna uincere poſſet. Ne non.i. ut acciperet omnia. Semel.i. una pugna uincere uniuerſum orbem. Vincendũ pariter:quia fortuna uoluit ut i pharſalia totus terrarum orbis congregatus ab ipſo cæſare uinceretur. Pariter.id ẽ una acie ſimul uinceret. Ille ubi deſeruto: poſtꝗ dinumerauit :quæ magno pompeio auxilia tulerunt. Nunc redit ad cæſarem dicens quid fecerit poſt quã ex ærario pecuniam ſuſtulerit:ut militibus ſtipendium tribueret. dicit enim illum conſtituiſſe in hiſpaniam proficiſci:ut prouinciam illam opibus ac uiris abundãtem ſubigeret:nam id maximum uictoriæ momentum fore putabat:ſi hiſpanias in ſuam poteſtatem redigeret:quod facile ſe facturum exiſtimauit ꝙ petreius & Afranius tam & ſi magnos exercitus haberent:tamen minime duces idonei uidebantur. Ille:cæſar. Trepidantis:romæ: ſpoliato ærario timentis. Nubiferam.i. altam quæ nubes tranſcẽdat:ideſt tranſit i galliã tranſalpinam : ut in hiſpaniã

tendat:nã eã ꝓuinciã in ptãtẽ ſuã redigere uolebat:ꝙ maximũ uictoriæ momentũ fore putabat:id q̃ra aſtutia pſe cerit Cæſar hoc dephendi põt.dicebat eni uado ad exercitũ ſine duce:& reuertar ad ducẽ ſine exercitu.Cũq; alii fa me:cũ alii populi metu ſe dederãt cæſari :ſoli maſſiliẽſes iuẽti ſunt q fidẽ ſenatui populoq; ro.ſeruarẽt:& in oi offi cio ſuo:pmanerẽt. Terrore:Cæſaris q oia ferro ſubigeret. Phocais iuuẽtus:phocis ciuitas græciæ fuit quã a bar baris iuuſtã & crematã deſeruere ciues:& diu nauigãtes i galliã uenerũt:ubi Maſſiliã cõdiderũt ſupra rhodanum. Eſt aũt maſſilia:ut oñdit Stra.petroſo i loco ſita:cui qdẽ portus ſubiacet:ſaxũ:uidelicet in theatri formã : ad auſtrũ ſpectans:urbs uniuerſa pulcherrimis circũcincta mœnibꝫ:magnitudĩe eximia:i cuius arce epheſiũ & apollinis del phici tẽplũ cõditũ eſt. Nõ graia leuitate.i.incõſtãtiaq; graiorũ ẽ propria. Signataq; iura.i.ſcripta in marmore aut in ſculptura ære:ſignificat fœdera :qbus populi romani ſacii & amici facti erãt. Cauſas:iuſtas.ſ. Nõ fata.i.fauorẽ: licet fortuna ſecunda uteretur. Cæſar:tñ iuſtiorẽ cauſam ſenatus populiq; ro.q̃ Cæſaris credebãt. Tamen ante fu rorẽ:quis ſeuere in fide pſiſterent Maſſilienſes:tamen uoluerunt tentare oratiõe leni ut ſi quo modo poſſent ani mum cæſaris placarent anteq̃ plane ſe cæſari aduerſos oſtenderent. Ante.ſ.q̃ excluderent cæſarem.

Indomitũ : duramq; uiri deflectere mentem
Pacifico ſermone parãt:hoſtemq; ꝓpinquũ
Orant:cecropiæ prælata fronde mineruæ.
Semp in externis populo cõmunia ueſtro
Maſſiliã bellis teſtatur fata tuliſſe
Cõprenſa eſt latiis quæcũq; annalibus ætas
Et nũc ignoto ſi quos petis orbe triumphoſ
Accipe deuotas externa in prœlia dextras.
At ſi funeſtas acies:ſi dira paratis
Prœlia diſcordes:lachrymas ciuilibꝰ armis
Secretũq; damus: tractẽtur uulnera nulla
Sacra manu.ſi cœlicolis furor arma dediſſet
Aut ſi terrigenæ tentarent aſtra gigantes.
Nõ tamen auderet pietas humana uel armis
Vel uotis ꝓdeſſe ioui;ſortiſq; deorum
Ignarum mortale genus:ꝑ fulmina tantum
Sciret adhuc cœlo ſolum regnare tonantẽ

❡SVLPI. Indomitum furorem:inflexibilem iram & i petum. Duram:pertinacem. Prælata fronde mineruæ: mos legatorum erat oleam ſignum pacis geſtare & prætẽ dere. Virgilius.in.vii. Centum oratores auguſta ad mœ nia regis ire iubent ramis uelatos palladis omnes. Pro pinquum. aduentantem enim cæſarem procul ab urbe adierunt. Mineruæ cecropiæ : palladis athenienſis quæ oleam adinuenit. Semper in externis:habet hæc oratio latentem diſſuaſionem belli ciuilis & fidelis decreti maſſi lienſium honeſtam expoſitionem. Ea eſt ſe fidos pop.ro. ſocios nolle bellis ciuilibus immiſcere:licereq; cæſari de poſitis armis maſſiliam ingredi:quam ſi ſtatuerit oppu gnare certum ipſis eſſe quæq; aſpertima pro ſeruãda fide & libertate perpeti uelle. Totaq; ad placandum Cæſarem tendit oratio. Exordium ſumitur a beniuolentia per anti quæ ſocietatis & fidei uerecundam commemorationem & promptitudinem ad præſtandum officium. Omnis ætas:omnis antiquitas quæ romanis continetur hiſtori is:Annales ſunt hiſtoriæ per annos notatæ ut docet Gelli us libro quinto. Fata communia : communem ſucceſſũ & aduerſitatem. In externis: contra exteros alienoſque geſta. Triumphos:uictoriam ex qua triumphaturus.
Ignoto orbe.i.ignotis gẽtibus. Dextras:deuotas: iuuen tem deputatam. Funeſtas:mortiferas luctuoſas. Diſcor des:uos. Damus lachrymas:miſeret nos & deflemus. Secretum:receſſum quo confugiant ciues qui uolunt eſſe ab illis immunes. Tractentur:accingantur & inferan tur. Nulla manu:non aliqua noſtrum. Sacra uulnera:execrabilia:hoc eſt non geramus in romanos ſceleſta bel la. Si cœlicolis:argumentantur a ſimili quod tantis bellis externi ſe immiſcere non debeant. Nã ſi dii diſcordes inter ſe pugnent:aut ſi in eos gigantes inſurgant tamẽ homines lice t pii præ ſtupore & ignoratione uictoriæ nõ auderent fauere ioui. Furor:ira diſcordia. Cœlicolis:per hos ſenatum per gigantes Cæſarem intelligit. Terri genas:fuerunt enim terræ titaniſq; filii. Tentarent aſtra:oppugnarẽt cœlum. Pietas humana:homines pii. Vo tis:apertis deſideriis. Sortis:ſtatus & fortunæ. Sciret per fulmina:ex fulminibus intelligeret. Solum tonantẽ iouem per quem uidetur pompeium indicare qui erat in ſenatu primus & belli dux.

❡OMNIBO. Hoſtemq; propinquum.i.cæſarem uicinum:iã eni aduentabat urbi Maſſiliæ. Prælata frõde mi neruæ.i.oliuæ q̃ ſignum eſt pacis. Mineruæ:palladis:nam ipſa pallas fuit:quæ percuſſa terra prima edidit oleam Vir. Oleæq; minerua inuentrix. Semper in externis:in deliberatiuo genere & conſtitutione iuridiciali abſoluta hæc oratio poſita eſt:deliberatur utrum ſe cæſari coniungant an ne. Eſt aũt conſtitutio iuridicialis abſoluta eſt:ui delicet iniuſtum eſt ſe cæſari coniungere:ideo licet nobis a bello ciuili abeſſe abſoluta eſt.quia nulla extriſecus a ſumpta:iuſtum dicunt quod faciunt.nam cõiungere ſe Cæſari iniuſtum eſt:licet igit̃ nobis a bello ciuili abeſſe: partes effectus proemii ſunt:qa captãt beniuolentiã a perſona ſua:cum officium ſuum ſine arrogãtia oſtendunt.
Semper in externis:ſenſus eſt. Oẽs hiſtoriæ & quæcunq; annalibus continent̃:declarant nos po.ro. ſemp fuiſſe cõiũctos. Ordo eſt quæcũq; ætas ẽ cõphenſa latiis annalibus teſtat̃ Maſſiliã tuliſſe fata cõia ſp po.ro. in externis bellis. Externis bellis.i.quotiens bellum geſſiſtis contra externos o romani. Fata cõia:fortunam communem ſiue bonam ſiue malam. Quæcunq; ætas.ideſt cuiuſcunq; ætatis res geſtæ quæ continentur in italicis hiſtoriis.
Et nũc ignoto:& nunc idẽ facere parati ſumus:ſi uis iuuentut ũarmatã ducere contra hoſtes externos po.ro. Et nunc:ſicuti ſuperiori tempore. Deuotas deſtinatas. Quos triumphos:aliquas uictorias. At ſi funeſtas acies:ſed ſi uultis bella inter uos gerete:oramus patiamini nos ab hoc ciuili bello abeſſe:ne manus noſtras in ſanguine ue ſtro polluamus quem ſocii omnes uereri deberent. Dira prœlia.ideſt quæ geruntur inter propinquos & ci ues & filios & patres. Lachrymas damus:liceat nobis abeſſe & deplorare fortunam & caſum ueſtrum. Secre tumq; damus.i.uolumus ſeceſſum & receptaculum eſſe diſcedentibus a bello ciuili. Sacra uulnera:ideſt uerẽda

a ſociis:quia ſocii uerẽri deberent ne uulnus inferant principibus romanis:aut ſacra. ideſt execranda. Tracten tur:ſcilicet a uobis. Nulla manu:nulla ope auxilioq; ſociorum. Si cœlicolis.arguit ab obſeruantia : nam ſuaſſio & diſſuaſio habent locos a partibus honeſti neceſſarii facilis delectabilis utilis. Sumit igitur argumentum ab ob ſeruantia:quæ eſt pars una iuris naturalis:obſeruantia eſt per quam homines aliqua dignitate excedentes cultu & honore coli debent:oſtendit enim debere ſocios cultu & honore proſequi romanos & a ſimili exornat hãc ar gumentationem. Si dii inter ſe bellum gererent:non eſſet æquum homines his uel illis ſe adiungere. uereri eni debemus deos:cõparantur rõani diis:quẽadmodũ arma ſumere cõtra deos non æquum eſt eodem modo roma nos inſtar deorum ſocii & amici timere debent: & potius uereri eos q̃ ſe illis adiungere. Si cœlicolis:ab obſeruã tia arguit:uos o romani nobis eſtis tanquam cœlicolæ:& quam obſeruantiam habẽt homines erga deos : eadem ſumus erga uos habituri ſed diſcordibus diis nemo auderet arma coniungere:ergo nec quiſquam concurrenti bus ro.ſe ad bellum adiungere debet:ſed procul abeſſe. Tamen quamuis dii eſſent. Ignarum ſortiſq;:ideſt neſci ens quæ nam ſit ſors deorum. Fulmina:quia cum fulmina audiret tunc ſciret iouem in cœlo regnare.

Adde quod innũeræ cõcurrũt undiq; gẽtes.
Nec ſic horret iners ſcelerꝫ contagia mũdus
Vt gladiis egeãt ciuilia bella coactis.
Sit mens iſta quidẽ cũctis:ut ueſtra recuſent
Fata:nec hæc alius cõmitat prœlia miles;
Cui nõ cõſpecto languebit dextra parente:
Telaq; diuerſi prohibebũt ſpargere fratres.
Finis adeſt rerum ſi non committitiſ illis
Arma qbus fas eſt:uobis hæc ſũma precãdi
Terribiles aquilas ; infeſtaq; ſigna relinquas
Vrbe ꝓcul noſtriſq; uelis te credere muris
Excludiq; ſinas admiſſo cæſare bellum
Sit locus exceptus ſceleri magnoq; tibiq;
Tutus ut inuictæ:ſi fatum conſulat urbi
Fœdera ſi placeant:ſit quo ueniatis inermeſ.
Vel cũ tanta uocent diſcrimina mortis iberi
Q uid rapidũ deflectis iter: nõ põdera rerũ
Nõ momẽta ſumus. nunq̃ fælicibus armis
Vſa manus patriæ primis e ſedibus exul
Et poſt tranſlatas exuſtæ phocidos arces
Mœnibus exiguis alieno in littore tuti

❡SVLPI: Adde:earum gentium temeritatem accuſat quæ bellis ciuilibus ſe ſponte immiſcent. Iners:uilis & inofficioſus. Horret contagia ſcelerum: timet corrupti onem belli ciuilis. Coactis gladiis:compulſis militibus.
Sit mens iſta quide m:in ſui propoſiti commendationẽ optant omnes in eadem eſſe ſentẽtia. Mens iſta: propo ſitum ſimile. Recuſent ueſtra fata:nolint nos interime re. Alius:externe:ſed uos ipſi inter uos pugnetis : nam ſtatim præ neceſitudine quæ inte uos eſt ceſſabitis. Cui:certe unicuiq;. Diuerſi:oppoſiti. Fratres:nominan di eſt ſed rurſus ſupple ir accuſandi. Finis adeſt rerum ceſſabunt bella ciuilia. Illis:externis. Fas eſt:licet in uos ſeuire. Hæc ſumma:hæc breuis collectio eorum quæ ꝓ caturi te ſumus ut relicto exercitu inermis ingrediare. Infeſta:hoſtiliter uenientia. Credere:committere te & fi dere. Excludi:repelli:& extra manere. Admiſſo cæſare: ſuſcepto a nobis. Sit locus:perſtat in eo ut Cæſſari diſ ſuadeat ſe hoſtem non eſſe: Exceptus:liber & exemptuſ a bello. Fatum:fœlicitas. Conſulat urbi:prouideat ro mæ. Fœdera ſi placeant:ſi eritis fœdus & pacem inter nos inituri. Sit:ſuperſit hic locus. Veniatis: uenire poſ ſitis. Vel cum tanta:ab honeſtiori & utiliori argumentea tio. Diſcrimina:pericula. Martis iberi:ne uetus põpeii exercitus qui in hiſpania eſt galliam occupet. Deflectis: declinas ad nos cum illuc acceleres. Rapidum: accelera tum. Non pondera:attenuant rem ſuam ut digni negli gi uideantur:non enim ſunt hi in quibus ſiue foueant ſi ue repugnant belli pondus conſiſtat præſertim cum in ar mis ſint infelices. Momenta:impulſiones & efficaciæ.
Manus exul:multitudo profuga ab antiqua in græcia pa tria. Horatius:Nulla ſit hac potior ſententia phoceorum. Vult profugus exécrata ciuitas Agros atq; lares patrios habitandaq; fana:feris reliquit & rapacibus lupis. Exu ſtis:a Xerxe & ab ipſi in nouas ſedes migrare conſtituentibus. Exiguis mœnibus:paruo oppido. Eſtq; ordo & poſt tranſlatas acies phocidos exuſte:nos quos ſola fides illuſtrat ſumus tuti in mœnibus.

❡OMNIBO. Adde ꝙ innumeræ:arguit a neceſſario a contrario:quia quemadmodum ille qui ſuadet arguit a neceſſario:cum aliquid faciendum eſſe dicit:quia ſit neceſſitas:ita qui diſſuadet arguit a neceſſario a contrario quia non ſit neceſſitas. Non uſq; adeo inquit gentes horrent bellum ciuile:quin ſint plures populi bello q̃ nos :er go nulla neceſſitas eſt quæ cogat nos maſſilienſes inuitos in bellum coniungi. Concurrunt:ad uos ſponte ſua.
Iners:ignauus in bello. Contagia ſcelerum:ut macuient ſe ſcelere bellorum ciuilium. Egeant gladiis:quia po puli ſponte ad bella concurrent non eſt neceſſe nos trahi inuitos in prœlia. Sit mens iſta:arguit ab utili: utile : ne uobis cum populi arma coniungant:nam ſi nemo uobis arma coniungeret tunc cum ciuis ciuem:pater filium e fili us patrem:frater fratrem uiderit:arma comprimet:nec erit qui audeat tantum ſcelus committere:ut primus bellũ ciuile incipiat:ex quo ſequitur ut tam tetri:tanq; nepharii belli iſiſtet finis. Fata:fortunas. Alius miles.ideſt n ul lorum prœlia ſequantur. Cui non:ſi ciues cum ciuibus:parentes filiis coniuncti fuerint:quis erit qui audeat ar ma miſcere:ergo finem habebunt bella ciuilia. Languebit:torpeſcet. Conſpecto:uiſo patre nemo eum uulnera re audebit. Finis adeſt rerum.ideſt finis eſt bellorum ciuilium:ſi non conceditis arma externis. Arma quibus eſt fas:ideſt externis:tunc enim bellum locum habebit. Hæc nobis ſumma: Maſſilientium legati hic ſe gratos oſtendunt.ꝙ uidelicet Cæſarem recipere uelint dimiſſo tamen exercitu:qui de ſe benemeritus fuerat: nam deui ctis gallis maximis uectigalibus aucti fuerunt maſſilienſes o Cæſar:ut nos beneficiorum gratos intelligas placet ut ꝑmiſſo exercitu ipſe ingrediaris mœnia noſtra. Credere:committere. Excludiq; ſinas:arguit a parte ho

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

neſti ab ea parte quam Cicero par appellat.par eſt ꝙ inter omnes æquabile eſt:uidelicet ut omnes pacis rationem habeant:nos ergo hanc pacis rationem habere uolumus:ut ſi ciuitas noſtra receptaculum tibi & pompeio: ubi de pace tractare poſſitis. Sit locus.ſcilicet ciuitas noſtra. Exceptus:remotus a ſcelere. Tutus locus:uidelicet ciuitas noſtra ad quam uos recipientes tuti eſſe poſſitis. Fatum ſi conſulat: ſi fata uoluerint conſulere paci ut bis romanæ paratus ſit locus tibi & pompeio pacis auctoribus. Vrbi inuictæ.ſcilicet romæ quæ a nullis externis uinci potuit. Fœdera pacis:inter uos. Sit.ſcilicet urbs noſtra. Vel cum: a partibus prudentiæ arguit: quæ ſunt tres: memoria: intelligentia: & prouidentia:primo ab intelligentia arguit.nam prudentis eſt maiora minoribus anteponere cum bellum hiſpanum ſit maius quam oppugnatio maſſiliæ o Cæſar:quid ē cur nō omiſſa oppugnatione maſſiliæ debeas ad bellum hiſpanum proficiſci. Cum tanta uocent:o Cæſar cum ire feſtines in hiſpaniam:quid non relicta maſſilia properas in hiſpaniam:quod maioris eſt momenti. Deflectis: declinas.

Tanta diſcrimina:tanta bella & certamina. Martis iberi:hiſpani belli. Non pompei:quia comparatio belli hiſpanienſis:nos non ſumus pondera belli. Nec ſumus momenta.ſcilicet non ſumus utiles bello: qui ſemper infeliciter dimicauimus. Nunquam fœlicibus armis.a partibus memoriæ arguit o cæſar non debes nos itam bi facere ſocios in bello ciuili:qui ſemper infelices fuimus in bellis.ergo a partibus prudentiæ.ideſt memoria.nã memoria præteritorum facit ut futura prouideamus. Et poſt tranſlatas poſtquam barbari urbem noſtram incendio cremarunt: ſemper animus noſter infelix fuit: & hanc urbem poſuimus in ripis rhodani ſola fide tuti fideles igitur ſe Cæſari oſtendunt ut ſibi parcere uelit. Manus patriæ:urbis noſtræ. Poſt arces: poſtquam ſedem e græcia tranſtulimus in galliam. Exuſtæ a barbaris:cum Xerxes penetrauit in græciam. Menſibus exiguis.ſ.compatione urbis phocidos. Littore alieno:ſcilicet rhodani.

SVLPI: Sola fides:ſemper enim fide clari fuere. Liuius in ſecūdo belli punici:Nec hoſpitale quicquam peccatumue ſatis prius auditum quam maſſiliam uenerunt.

Claudere muros: a difficili argumentatio ad Cæſarem terrendum. Hauſtus raptos: potum ſubſtractum.

Auerſis fontibus:amotis fluminibus & ipſo rhodano

Larga ceres:copia panis. Tunc horrida cerni: parati ſumus uideri macilenti. Contingi: infici & morderi a nobis cruentatis dentibus uel opprimi tabe ulceribus & ſcabiei morſu ut famelicis ſolet accidere. Saguntum. Valerius libro ſexto hæc ait.Saguntini uictricibus Hannibalis armis:intra mœnia ſua compulſi cum uim punicam ulterius nequirent arcere collatis in forum quæ unicuiq; erant clariſſima. Atq; undiq; circundatis accenſiſq; ignis nutrimentis ne a ſocietate deſiſterent publico & cōmuni rogo ſeipſos ſuperiecerunt. Eſt autem Saguntum oppidum in hiſpania a zacynthiis conditum:diciturq; & hæc Saguntos uel ſaguntus. Sillius. Conclamant utrinq; acies ceu tota ſaguntos:Igne micet. Trahentes:ſugētes. Sicca:nihil lactis habentia ob inediam. Fata mortem. Miſcebunt uulnera:ſeipſos interriment. Coacti: compulſi a te. Hoc quod mutuo ſe occidant,q̃ cōtra romanos pugnent. Graia.Maſſilienſis oriunda a græcia. Ducis:Cæſaris. Prodita:manifeſtata:nam uultum coloremq; mutauit:& truces oculi euaſere.

Illuſtrat quos ſola fides ſi claudere muris
Obſidione paras. & ui confringere portas.
Excepiſſe faces tectis & tela parati.
Vndaq; raptos auerſis fontibus hauſtus
Quærere. & effoſſam ſitientes lābere terrā
Et deſit ſi larga ceres.tunc orrida cerni
Fœdaq; contingi maculato corpora morſu
Nec pauet hic populus pro libertate ſubire
Obſeſſum pœno geſſit quod marte ſaguntū
Pectoribus rapti matrū.fruſtaq; trahentes
Vbera ſicca fame medios mittētur in ignes.
Vxor & a charo poſcet ſibi fata marito
Vulnera miſcebūt fratres.bellūq; coacti
Hoc potius ciuile gerent.ſic graia iuuentus
Finierat.cum turbato iam prodita uultu
Ira ducis.tandem teſtata eſt uoce dolorem.

OMNIBO. Sola fides:nullo bello ſumus illuſtres:ſed fide tantum. Si claudere muros:a difficili arguit:difficile eſt enim o cæſar uincere eos qui parati ſunt extrema quæq; pati:ſunt enim ipſa deſperatione fortes. Vnde Lucanus alibi. Vincitur haud gratis iugulo qui prouocat hoſtem:hic poſita eſt magna pars deliberatiuæ conſtitutionis:ſed ſi credis nos facile poſſe oppugnari:hanc ſpem deponas:nos enim extrema mala pati parati ſumus: etiam ſi auertas undas:puteos in uiſceribus terræ quæremus:& ſi inopia commeatuum nos præmere tētabis: noſtra ipſorum uiſcera laniare parati ſumus:& morte potius affligere nos q̃ a fide populi romani deficiamus. Claudere muros:circumuallare mœnia noſtra ne quis egredi poſſit ut nos fame expugnare poſſis. Excepiſſe: pro excipere. Faces tectis:ideſt parati ſumus etiam uidere domos noſtras incendi. Vndarum raptos: parati ſumus etiam ſi fontes auertis ne rhodanus per urbem noſtram labatur.effodere terram & in ipſis terræ uiſceribus inuenire aquas. Lambere terram:non ſolum aquam:ſed aquam terræ mixtam bibemus. Et deſit: ſi etiam fame oppræſſeris parati ſumus ea facere quæ nephas eſſet dicere:ne dum uidere ſignificant ſe nec uiſceribus quidem filiorum parcere paratos eſſe. Et:ſcilicet ſumus parati. Si larga ceres:ſi copia frumenti deerit.deam pro frumento poſuit. Fœda contingi:ideſt fœda contactu. Nec pauet hic populus:non dubitamus inquit ſuſtinere quod ſaguntini aliquando ſuſtinuerunt potius quam amiſſa libertate in poteſtatem tuam uenire. Saguntum autem hiſpaniæ oppidum cauſa fuit ſecundi belli punici:ut dicit Liuius.Cum ſocii populi romani ſaguntini eſſent: hānibal diu eos obſedit:cum uero ad extremum uſq; perueniſſent fidemq; ſeruare promiſiſſent: ne in poteſtatem Hannibalis uenirent rogum in medio foro ſtruxerunt:quo ſe ſuaq; omnia cara ſuperiecerunt. Hic populus. ſcilicet Maſſilienſis. Subire.ſcilicet extremum. Pœno marte:aphricano bello. Pectoribus rapti:præterea auulſos a pectoribus matrum liberos in medios rogos proiiciemus. Sicca ubera.ſcilicet lacte:quia fame afflictæ lac habere non poterunt. In ignes.ſcilicet accenſos in foro. Fruſtra:unum ſequitur ex reliquo: quia ſicca ubera ideo fruſtra trahentur. Vxor & a charo:præterea mulieres nolent uiuere:immo uxor poſcet maritum ut ſe interficiat. Fata:mortem. Miſcebunt:confundent:quia fratres alios occident. Bellumq; coacti:ſi coacti erimus bella gerere potius in urbe noſtra faciemus ut nos ciues mutuo occidamus q̃ te ſequamur o cæſar. Hoc ciuile: potius.ſcilicet q̃ tuum. Sic graia iuuentus:iam dudum ducentibus maſſilienſium legatis uultu ſuo oſtendit indignationem cæſar:quem ſtatim ſilentibus illis:uerbis oſtendit. Graia iuuentus.ideſt maſſilienſes:quia a phocide ciuitate greciæ uenerunt. Turbato iam:ſcilicet anteq̃ loqueretur.

SVLPI: Vana mouet:Cæſar cōuerſus ad milites maſſiliam ſe deleturum denunciat:ilarique eos animo eſſe iubet:& confidentiam maſſilienſium arguit ſimulatoſque dolos improbat.Ideo enim inermem ſuſcipere uolebant: ut ipſum caperent quare de his ſumpturum ſe pœnas minatur. Fiducia:confidentia & improba ſpes. Curſus: accelerati itineris. Graios:maſſilienſes. Ad axem heſperium:ad hiſpaniam regionem occidentalem. Vacat. uacuum tempus eſt. Gaudete:quia cum gloria ipſam diripietis. Munere fatorum:deorum benignitate & eſt tacitæ laudis expræſſio:oſtendit enim eos pugnandi cupidos eſſe. Ventus:ſimilitudo qua ſe uento & igni pacem ſpacio inani:hoſtes arboribus & materiæ comparat. Robore ſpeciem pro genere poſuit. Manu:libero arboribus.

Nullis:nulla man. Nocet:deſides euadimus. Armorum:exercitus & potentiæ noſtræ. Qui potuere uinci quos uincere poſſumus. Sed ſi ſolus:ironia. Degener uilis & humilis. Dimiſſis:depoſitis. Tecta patent:aperiuntur porte admittent me. Excludere:expellere. Incluſiſſe:in carcere continere.nec ſolum ſed etiam. Cōtagia:corruptionem.nolunt enim bello ciuili ſe maculare. Fugāt expellunt. Dabitis pœnas:nunc ad legatos ſe uertit. Meo æuo:meis temporibus. Quam duce me bellum: q̃ meis partibus inhærere quod qui non facient tuti non erunt. Sic poſtquam:quibus iniuriis permotus Cæſar legiones tres maſſiliam adducit turres uineaſque ad oppugnationem urbis agere:naues longas Arelatæ numero duodecim facere inſtituit.Quibus effectis armatiſq; diebus:xxx.a qua die materia cæſa eſt adductiſq; maſſiliam: his Decimum Brutum præfecit.C.Trebonium legatum ad oppugnationem maſſiliam reliquit. Ad urbem haud trepidam:ad maſſiliam nil metuentem quia ſe ad bellum parauerat. Vallata corona:circundata ordine armato rūcuſtodum. Mœnia clauſa:urbem clauſis portis. Haud procul.Locus caſtrorum deſcribitur:& ut uallis inter caſtra & urbem repleta eſt agere & obſeſſa maſſilia explicatur.Maſſilia ut in ſecundo bellorum ciuilium ſcribit Cæſar ex tribus fere partibus oppidi mari abluitur:reliqua quarta eſt quæ aditum habet a terra. Huius quoq; ſpacii pars ea quæ ad arcem pertinet loci natura & ualle altiſſima munita longam & difficilem habet oppugnationem. Trebonius igitur in uiminibus & materia comportata aggerem in altitudinem pedum octoginta extruxit.

Vana mouet graios noſtri fiducia curſus:
Quāuis heſperium mundi ꝓperēus ad axē
Maſſiliā delere uacat:gaudete cohortes
Obuia præbentur fatoꝝ munere bella.
Ventus ut amittit uires:niſi robore denſæ
Occurrāt ſyluæ ſpacio diffuſus inani
Vtq; perit magnus nullis obſtātibus ignis
Sic hoſtes mihi deeſſe nocet: dānūq; putā
Armorum niſi qui uinci potuere rebellant.
Sed ſi ſolus eam dimiſſis degener armis
Tunc mihi tecta patēt.iā nō excludere tantū
Incluſiſſe uolunt;at enim contagia belli
Dira fugant;dabitis pœnas pro pace petita
Et nihil eſſe meo diſcetis tutius æuo.
Quā duce me bellū.ſic poſtq̃ fatus ad urbē
Haud trepidā cōuertit iter.tūc mœia clauſa
Conſpicit.&denſa iuuenum uallata corona
Haud ꝓcul a muris tumulus ſurgētis in altū
Telluris:paruum diffuſo uertice campum
Explicat: hæc patiens lōgo munimine cingi
Viſa duci rupes:tutiſq; aptiſſima caſtris
Proxima pars urbis:celſam cōſurgit in arcē
Par tumulo,mediuſq; ſedēt cōualibus arua.

Tumulus:collis. Explicat campum:habet paruam in ſummo planitiem. Diffuſo ue.dilatato cacumine. Patiens cingi:quæ poſſet circundari. Munimine:uallo. proxima:uicina huic rupi. Conſurgit:erigitur & munita eſt. Sedent:iacent & uallis latitudinem montiſq; diſtantiam indicat. Statura: quæ ſtaret & erigeretur uel conſtatura.

OMNIBO. Vana mouet:pro exordio poſuit hunc uerſum.Creditis uos maſſilienſes uerbis ueſtris diſſuadere:ne faciam quod iam animo propoſui:in hoc uerſu conſiſtit proprietas proemii:beniuolentiam captat a perſona aduerſariorum in contemptionem adducit graios:arguens eorum leuitatem. Quanuis heſperium refellit quod dixerant ſatius eſſe inferre bellum hiſpanis q̃ oppugnare maſſiliam:dicit cæſar ſi de duobus alterum eligēdum eſſet:uerum fateor ſatius fore bellum hiſpanum conficere omiſſa oppugnatione maſſiliæ:ſed ſi utrunq; poſſum efficere:ſatius eſſe exiſtimo. Vacat.ideſt uacuum eſt nobis tempus & ſpacium delere uos. In heſperium axem:in hiſpaniam quæ eſt in occidente. Gaudete cohortes:arguit ab utili:dicit utile eſt oppugnare maſſiliam o commilitōes: ne uires ueſtræ ocio langueſcant:quia excitebantur uires in oppugnatiōe maſſiliæ. Fatorum munere.ideſt dii ita dii uoluerūt & inſtar muneris diuini hoc eſſe debet:uidelicet ut oppugneris hāc urbem. Ventus exornat hanc argumentationem a ſimili quemadmodum inquit uentus quum perflat habe uires non uidetur: quia omnia ſibi patent:ſed ſi obſtiterit aliquid.uehemētior efficitur:ſic & nobis ſi patefacta eſſent omnia uires deficerent:ſed ſi quid obſtiterit exaugebuntur uires ueſtræ. Denſæ ſiluæ:caſus genitiui. Roboro:arbores. Occur

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

tant:reſiſtant. Inani ſpacio:uacuo:quia omnia patent nihil reſiſtit:ideo uentus languidior efficitur. Armorum: militum. Niſi uinci p.t.ideſt niſi uobis aduerſarii ſint & rebelles qui tamen a uobis uinci poſſint. Sed ſi ſolus eam:nunc refellit illam partem quam dixerant maſſilienſes:ꝙ parati eſſent exercitu dimiſſo Cæſarem ſuſcipere: dicit enim hoc illos non quaſi gratos:ſed quaſi proditores obtuliſſe:ꝙ ipſum ſine exercitu excipere uellent ut in cluſum illum perdant: Si ſolus eam.ideſt ſi ego ſolus ire uoluero:ſine exercitu omnia mihi parebũt. Degener: ignauus. Dimiſſis armis:ut inermis ingrediar urbem. Iam non excludere tantum:quia non ſolum uolunt me excludere:ſed etiam includere. Incluſiſſe:pro includere. At cum:dicunt ſe uelle facere hoc ne polluãtur ſangui ne bellorum ciuilium. Pro pace petita:quia utriuſq; cauſam pacis eſſe uolebatur:quod quia honeſtum erat ne gare non poterat Cæſar:ſed inutile dicit eſſe. Ad eum:quia dicunt ſe nolle pollui ſanguine ciuili:ſed pro pace uo bis bellum dabo:itaq; probatum faciam:ut intelligatis nihil tutius eſſe q̃ bellum me duce. Fugant:a ſe. Conta gia dira belli:pro contagionem diri belli. Et nihil:ꝙ illi honeſtum dicunt:cæſar illis parum tutum & utile eſſe de monſtrat. A euo:ætate mea:dum ego ſum uiuus. Duce me.ſ.cæſare.i.cuius belli dux fuero:i eo bello ſemper ui ctoria parata erit. Haud:non timentem quia uenienti portas clauſas obiecerunt. Vallata:circundata:quia i mœ nia iuuentus aſcendit:& parata erat pro defenſione patriæ pugnare. Haud procul:nunc dicit quid fecerit cæſar poſtq̃ obſtinate uidit maſſilienſes in propoſito perſiſtere:ne cum exercitu urbem ingrederetur circunſpexit dili gẽter ſitũ urbis:& tumulũ uidit æqualem altitudine muris:& ubi caſtra poni poſſent:& ut ipſum coniũgeret:qua parte aqua erat:ubi exercitũ aquatum copia tueri poſſet ſtatuit eum collem occupare:& illum foſſa ualloq; circun dare: Procul a muris.i.circa muros. Vertice:quia in ſummo uertice eſt planities. Paruum campum: paruã pla nitiem pro qualitate tumuli. Patiens:apta. Longo mu.i.circundari longo uallo. Tutiſſima caſtris.ꝙ in colle ca ſtra poſita ab omni hoſtium impetu tuta eſſent. Proxima pars ur.quæ ex oppoſito erat tumulo & propinqua ei arcem habebat. Par tumulo:quia altitudine mœnia urbis ubi arx fuit:erant æqualia tumulo. Par altitudine æqualis. Mediis con.nam inter urbem & tumulum media conuallis erat plana:conuallis dicitur quæ inter alti tudines media eſt poſita uallis uero dicitur reſpectu altioris loci.Sed etiam:iacent. Mediis.ſcilicet inter collẽ ur bis & tumulum a cæſa.captum.

Tunc res immenſo placuit ſtatura labore
Aggere diuerſo uaſto committere colles
Sed prius ut totam qua terra cingitur urbẽ
Clauderet a ſũmis ꝑduxit ad æquora caſtris
Longum cæſar opus: fõteſq; & pabula cãpi
Amplexus foſſa denſas tollentia pinnas
C eſpitibus crudaq; extruxit brachia terra
Iam ſatis hoc graiæ memorãdũ cõtigit urbi
Aeternũq; dec⁹:quod nõ ipulſa nec ipſo
Strata metu tenuit flagrantis in omnia belli
Præcipitem curſũ:raptis a cæſare cunctis
Vincitur una mora : quãtũ eſt q̃d fata tenẽt
Q uodq; uirꝫ toti ꝑperãs imponere mũdo
Hos perdit fortuna dies:tunc omnia late
Procũbunt nemora ſpoliãtur robore ſiluæ
Vt cũ terra leuis mediã uirgulatq; molem

SVLPI. Committere:coniungere. Diuerſos:urbis & caſtrorum. Aggere:congerie terræ & faſcibus uiminũ Prius:placuit. Vt clauderet urbem:ut occluderet omnẽ aditum per terram hinc & illinc:nam aggere & foſſam du xit a caſtris ad maria. pabula:paſcua. Brachia: aggeres. Ceſpitibus:glebis terræ cum herba. Cruda:dura. Tol lentia pinnas:erigentia turriculas & propugnacula in ſi militudinem pinnarum muri. Iam ſatis:non paruã lau dem inquit aſſecuti ſunt maſſilienſes quod ſoli auſi ſunt reſiſtere cæſari. Memorandum:memorari dignũ. Cur ſum belli:impetum Cæſaris. Cunctis raptis: cæteris ur bibus ſtatim occupatis. Vna:ſola. Mora:longa oppu gnatione. Quantum:magnum profecto. Tenentur: re tinẽtur ſucceſſus cæſaris. properãs:imponere mũdo : fe ſtinans præficere cæſarem. perdit:in caſſum conterit. Nemora conſitæ arbores amenitatis cauſa. Robore: ar boribus ut earum trabibus & materia hinc & illinc agge ris latera firmarent:media autem replebat ex faſcibus uir gultorum & terra. Virgulta:uimina rami arborũ & fru ctices. Molem.congeriem rerum.

OMNIBO. Tunc res:quantum operis ſuſcipiebatur ab imperatore romano.quod etiam ſuſceptum perfici de clarat:placuit igitur cæſari aggerem ducere a tumulo:ubi caſtra poſuerat ad alium tumulum ubi poſita erat arx ur bis:ut urbs facile expugnari poſſet. placuit:cæſari. Diuerſos co.i.urbis & caſtrorum. Committere: coniunge re. Statura:conſtatura. Sed pri.ſed ea parte qua urbs in plano ſita erat:uallis lata fuit arx in colle erat poſita:ergo anteq̃ aggerem cum arce coiungeret Cæſar ſtatuit munitiones opponere ne quis egredi poſſet:& ut aquam ido deret unde omnis exercitus aquari poſſet. Terra cingitur.i.a plano:colle uero non. A ſummis caſtris:ab altitudi ne tumuli.in quo caſtra erant. prius.i.anteq̃ collem caſtrorum & urbis coniungeret. Amplexus foſſa:quia duo brachia terræ in uertice collis deduxit : ut clauderet urbem : & aquatum ut ire poſſent milites. Ceſpitibus cru da terra:expoſitio eſt unum alterius.ceſpes dicitur pars terræ cum uiridi herba auulſa. Extruxit : incumulauit. Tollentia:erigentia. pinnas.ideſt propugnacula ædificauit a quibus milites mœnia urbis oppugnarent. Iam ſa tis hoc:non potuit non honorificum & glorioſum eſſe. Maſſilienſibus:ꝙ potuerit impetum cæſaris retinere. Iam ſatis:etiã ſi nihil aliud feciſſent. Curſum belli cæſaris. Strata metu:inducta metu:quo cæteræ urbes indu cebantur. Flagrantis in omnia. Cunctis:urbibus. Vna.ſ.urbs maſſilia uincitur mora. Quantum eſt.i.quantũ eſt glorioſum.q.d.q̃ magnum & mirum. Quod fata tenentur:tardantur fortuna enim quæ cæſarem dominum terrarum orbis facere uolebat:potuit retardari. perdit dies:ſcilicet in oppugnanda. Maſſilia. Tunc omnia late: ad ſtruendos & ad circumuallandam urbem omnes ſiluæ cedũtur. Robore:ideſt arboribus:hoc faciebat ne rue ret agger. Arctet:ut coniungat. Leuis terra:quia quum primum terra defoditur leuior eſt ſed euulſa deinde

grauior ſit:uel paulo ante effoſſa.ideo uidebatur non denſa:ſed inſtabilis. Virgulta:quæ innata erant terræ ſtru ctuam non ſinebant condenſari:ideo agger uidebatur inſtabilis.

Suſpẽdant.ſtructa laterũ compage ligatam
Arctet humũ ꝑſſus ne cedat turribus agger
Lucus erat longo nunq̃ uiolatus ab æuo
Obſcurum cingens connexis aera ramis
Et gelidas alte ſubmotis ſolibus umbras
Hũc nõ ruricolæ panes.nemorũq; potẽtes
Syluani nymphæq; tenent.ſed barbara ritu
Sacra deum:ſtructæ diris altaribus aræ
Omnis & humanis luſtra cruoribus arbor
Siqua fidẽ meruit ſuperos mirata uetuſtas
Illis & uolucres metuunt inſiſtere ramis
Et luſtris recubare feræ.nec uentus in illas
Incubuit ſiluas.excuſſaq; nubibus atris.
Fulgura.non ullis frondem ꝑbentibus auris
Arborib⁹ ſuus horror ineſt tũ plurima nigris
Fõtib⁹ unda cadit.ſimulachraq; mœſta deoꝝ
Arte carent.cæſiſq; extant informia truncis.
Ipſe ſitus putriq; facit iam robore pallor
Attonitos.non uulgatis ſacrata figuris
Numina ſic metuũt.tantũ terroribus addit
Q uos timeãt ñ noſſe deos.iã fama ferebat
Sæpe cauas motu terræ mugire cauernas
Et procumbentes iterum conſurgere taxoſ.
Et non ardentis fulgere incendia ſiluæ

SVLPI. Suſpendant:ſuſpenſe attolant. Agger:tota ipſa machina. Præſſus:oneratus. Arctet humum:compri mat terram ſed trabes pondus ſuſtineant. Ligatam:incli ſam. Compage:coniunctione. Ne cedat:ne diſſoluatur ob turres. Lucus erat. Sacri uenerandiq; luci quem cæ ſar excidit deſcriptio. Violatus:cæſus. Cingens:com plectens. Obſcurum:tenebroſum. Solibus:radiis ſolari bus illuc non penetrantibus. Panes : dii ruſtici fauni ſi ue saturni filii. Syluani:dii ſyluarum. Nymphæ: dria des & amadriades. Barbara:efera & inhumana. Ritu: conſuetudine:quia homines illic mactabãtur. Aræ cum altaribus: Aræ tam ſuperum deorum quam iferum ſunt. Altaria ſuperum tantum. Diris:efferis. Luſtrata:expia ta. Luſtris:cubilibus & antris ſuis. Incubuit:flauit. Ex cuſſa nubibus:quæ ex nubium colliſione naſcũtur ex Epi curi anaxagoræque ſententia. Non ullis:uirent inquit il lic arbores: quanquam ſint non tanquam ſub dio ſed ſub tecto:nec auras alentes aſpiciant. Horror ſuus:propria ui riditas. Non ullis auris:nulla aeris luce. Tum plurima: plurimi illic riui ſed nigri ſunt. Cadit:emanat e fõtibus. Mœſta:ſqualida mœroremque inducentia. Carent ar te:nullo ſunt artificio fabricata. Extant informia:eminẽt indolata & turpia. Truncis:in ſtipitibus arborum. Si tus : ſqualor & lanugo.qui proprie ex humore aut nulla tractatione & cultu oboritur. Putri:corrupto. Facit at tonitos : terret aſpicientes. Non uulgatis figuris :non enim ea forma deos illos effigiant :quo reliqui alios. Non noſſe:ex ipſa figura. Iam fama:miracula quæ in ip ſo loco ſolebant accidere memorat. Cauernas : antra. Mugire:reſonare:tranſlatio a bobus qui proprie mugi re dicuntur. Procumbentes:ſiue uetuſtate ſiue prodigio ſe: Taxos:arbores quarum ſuccus eſt uenenoſus hinc to xica quaſi taxica dicta eſſe plinius docet. Et nõ ardentis: uidebatur comburi cũ illic nullum eſſet incendium.

OMNIBO. Compage.i.uallo. Laterum:quia extrinſecus uallum faciebat:& quum duceret utrinq; uallum medius ſtringebatur agger. Præſſus ne:quamobrem uult ſtringere terram:quia turres ſuper aggerem ædifica re uolebat:ne agger rueret:ut circunuallata foſſa & terra condenſata ſtabilior fieret. Lucus erat : nunc deſcribit Lucum qui haud procul ab urbe erat:incerto tamen deo conſecratus:Nam cum lucus dicitur de religione intelli gimus. Obſcurum aera connexis ramis:unum ſequitur ex altero:quia a nullo:cæſus:ideo denſus uidebatur. Summotis ſolibus:quia illuc uſq; radii ſolis penetrare non poterant:ideo opacitatẽ reddebat. Hunc:dicit hunc lucum non panes:non ſyluanos deos ſyluarum habitaſſe:non nymphas quæ nemoribus præeſſe dicuntur. Pa nes:dii paſtorum. Nymphæ:driades:quæ ſyluas habitant:& amadriades:quæ cum quercubus ſimul naſcuntur & pereunt. Sacra bar.ritu deum:quia nullus deus erat certus : ſed colebatur more deorum: Vnde dixit barbara: Luſtrata:purgata. Humanis cruoribus:quia ibi humanæ uictimæ immolabantur. Si qua fidem meruit tamet ſi ignarus eſſet deus:cui lucus iſte conſecratus eſſet:tamen tanta apud homines reuerentia:immo etiam in ſtupo re fuit.ut lucum hunc ipſi ingredi pauerent. Si qua fidem meruit.i.ſi credi poſſet ꝙ religionem admirabantur: profecto id quoq; dixerunt uolucres horruiſſe ſyluis illis inſiſtere. Inſiſtere:inſiſto alibi habet etiam accuſatiuũ. Virg.Nulli fas caſto ſceleratum inſiſtere limen. Luſtris:cubilibus ferarum. Nec uentus.i.uentus quoq; horret illas ſyluas inſtringere. Fulgura:non audent illas arbores infringere. Nubibus atris:tetigit naturam fulminis: nam ex nubibus colliſis fulmen erumpit. Non ullis auris:quia auræ ſunt cauſa ut arbores frondeſcant & flores emittant:cum propter opacitatem radiis ſolis non ingrediantur. Suus horror:ſua reuerentia ineſt arboribus. Tum plurima:ibi ſunt fontes quorum unda nigerrima ſimilis eſt umbræ arborum : & tenebris luci ſimillima. Simulachraq; mœſta:ſunt etiam ſimulachra deorum:non fabrefacta ſed tantummodo manibus agreſtium ꝑer dolota. Arte carent:non artificioſe ſed rudi arte effecta: Extant in formia truncis:quia in ipſis arboribus inciſæ ſunt formæ deorum. Situs:pro antiquitate ponitur:ſed proprie ſitus eſt lanugo quædam quæ ex humore inna ſcitur locis ſole carentibus:ſicut in cellis uinariis apparet & ſyluis. Facit:reddit. Pallor:unum ex reliquo ſequitur quia robora putrida ſunt:ideo pallent. Non ſic metuunt:non uſq; adeo inquit imagines deorum iamdudũ tem plis dedicatæ plus timoris afferunt quam aſpera arborum facies. Vulgatis : celebratis iampridem. Tantum terroribus addit : hoc ipſum magis timent : quia neſciunt quem deum timeant. Iam fama fe.iam fama uulga ta erat inquit ꝙ auditi ſunt mugitus ex cauernis terræ erũpentes:& taxos arbores:nunc quidem cadere nunc ite

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA

rum reſurgere. Ferebat dicebat. Cauernas:quia concuſſa terra ex cauernis mugitus quaſi erumpe uidebatur.
Et:ſcilicet fama erat ardere ſiluam:neq; tamen comburi:q̄ ignis deorum facit.ut ardere aliquid uideatur:nec ta
men comburitur:ſicut Virgilius dicit de Iulo in cuius uertice ignis erat:tamen de hiſtoria ſumptum eſt :q̄ uide
licet in domo Tarquinii priſci puer ſeruius tullus de ſerua natus erat: qui nutriebatur in domo regia:in cuius ca
pitis uertice ſtatim flamma ſuperuenit:ut crines eius ardere uiderentur tamen innoxia illa flamma fuit. Non ar
dentis:ut ardere uideretur nec combureretur.

Roboraq; amplexos circūfulxiſſe dracō e
Non illum cultu populi propiore frequētāt
Sed ceſſere deis;medio cū phœbus i axe ē:
Aut cœlū nox atra tenet. pauet ipſe ſacerdoſ
Acceſſus. dominūq; timet deprendere luci.
Hanc iubet immiſſo ſiluā procunbere ferro
Nam uicina operi belloque intacta priori
Inter nudatos ſtabat denſiſſima montes.
Sed fortes tremuere māus motique uerēda
Maieſtate loci;ſi robora ſacra ferirent:
In ſua credebant redituras menbra ſecures
Implicitas magno cæſar torpore cohortes
Vt uidit: primus raptam uibrare bipennem
Auſus, & aeream ferro proſcindere quercū
Effatur merſo uiolata in robora ferro.
Iam nequis ueſtrū dubitet ſubuertere ſiluā
Credite me feciſſe nefas. tunc paruit omniſ:
Imperiis. non ſublato ſecura pauore
Turba. ſed expēſa ſuperorum & cæſaris ira
Procumbunt orni;nodoſa impellitur ilex.
Siluaq; dodones. & fluctibus aptior alnus.
Et non plæbeios luctus teſtata cupreſſus
Tūc primū poſuere comas. & frōte carētes
Admiſere diem. propulſaq; robore denſo
Suſtinuit e ſilua cadens gemuere uidentes
Galloꝝ populi muris quoq; clauſſa iuuentꝰ.
Exultat. quis enim læſos impune putaret

❡SVLPI. Roboraq;:uidebantur ab ingentibus draco
nibus arbores eſſe complexæ. Propiore cultu:nō enim
lucum ingrediebantur:nec propius accedebant metu de
orum. Ceſſere:dedere locum abſtinēdo tam die quam
noctu. In medio axe : in media cœli regione hoc eſt in
die:intelligitq; medium quicquid cœli eſt inter orientem
& occidentem. Pauet acceſſus:timet adire. ipſe:empha
ſis:quaſi dicat qui deis amicus eſt. Deprendere:inueni
re numen ipſum. Iubet:cæſar. Procumbere excindi.
Ferro immiſſo:ſecuribus infixis. Operi:ad opus. Bel
lo priori:bellico gallico quod annis ſuperioribus geſſerat
Cæſar in alias urbes. Nudatos: priuatos arboribus:reli
quis enim ſiluis exciſis ſola ſupereat. Forte manus:ma
gnanimi milites. Moti:territi. Verenda.obſeruanda.
Robora:ligna. In membra ſua:quod Lycurgo threicio
uitem incidere conanti accidit cruſq; ſuum pro ſui ſe inci
dit. Implicitas cohortes:dubitātes & impeditos milites.
Vibrare:cum motu tractare:& concutiendo immittere.
Bipennem raptam : ſecurim ab uno militum extortam.
Aeriā.altam. Merſo:immiſſo. Violata:corrupta uim
paſſa. Iam ne : in gallicæ ſuperſtitionis contemptum :
& in militum cohortationem cæſar hæc dixit : quo ita nu
minum ſi qua eſſet in ſuum caput conuerteretur. Feciſ
ſetq; nefas:uiolaſſet ſacra. Secura:ſine reſpectu deorum
uel bis rrepetatur non. Non ſublato:adhuc enim metue
bant:ſed magis cæſarem quam deos. Expenſa:pondera
ta & conſiderata utra magis nocere poſſet. Procumbunt
orni:exciduntur arbores ipſæ ingētes. Ilex:arbor glandi
fera:de qua Virg. Ilicis & nigræ ſpecies poſſeſſiuum eius
eſt iliginis. Silua dodōes:quercus ioui dodoneo dicata:
alluſitq; ad fatidicas quercus epiri: Alnus aptior flu.ex
qua fiunt naues ſtatius in ſexto. Alnus amica fretis. Cu
præſſus arbor feralis diti ſacra quæ in funeſtis nobilium
domibus plantabatur:eiuſque ramis rogorum latera intre
xebantur:ut in ſexto Virg. indicat. Cæſa nunquam ferre
pululat diciturq; cupræſſus cypræſſus & cipariſſus. Nō
plæbeios lu. nobilium mortem. Poſuere comas:exciſe
ſunt: Propulſa:impulſa. Suſtinuit ſe:erat ſuſpenſa in ae
re propter arborū ramorumq; denſitatem licet eēt exciſa. Populi:ciuitates. Exultat:gaudet:ſperabant enim de
os fore ultores:& Cæſarem meritis ſuppliciis affecturos. Quis enim: nemo enim exiſtimabat Cæſarem id im
pune facturum.

❡OMNIBO. Roboraque:fama ferebat dracones eſſe:qui complecterentur arbores:deinde ſubito confluere.
Non illum:non audent homines uenerari illos deos:quia non audent cominus accedere:ſed procul abſiſtunt:
Pauet ipſe ſacerdos:immo ipſe ſacerdos:cuius cure lucus ille demandatus: erat non audebat propius accedere.
Cum phœbus in axe eſt:nec medio die nec media nocte audet ire. Medio axe:ideſt meridie.nam dicunt Lar
uas ideſt imagines & ſpiritus & umbras in terras uenientes hominibus plærunque nocere: ita & media nocte
umbras errare ideſt manes:ideo dicit ſacerdotem timere: cui demandata erat luci cura in ipſo meridie. Domi
num luci:ideſt ipſum:deum:in cuius tutela lucus erat. Hanc iubet cauſa cur luci huius religionem tam late de
ſcripſerit pota : hæc eſt : ut oſtendant in Cæſare contemptum deorum. unde in partes pompeii Lucanus incli
nate uidetur.nunc dicit tametſi omnes gentes hunc lucum:ut pote religione ductæ uenerarentur: & ipſi milites
Cæſaris horrerent : tantum Cæſar detracta e manibus militum ſecuri primus arbores incidere cœpit : ut exem
plo eius milites moti idem facerent. Nanque uicina operi : quia commoda erat munitioni quam circa ubi face
re parabat. Inter nudatos : alii quidem montes nudati erant ſiluis & arboribus. ſed ſola ſilua in tacta erat & in
uiolata : Nudatos : ſpoliatos arboribus. Sed fortes tre. manus : militibus quidem iuſſit incidere ſiluam Cæſar
ſed tamen militum manus q̄uis fortium non ſunt auſæ auertere ſiluam. Motiq; uerenda.m.l.metuebāt ne ſi in

cidere cœpiſſent arbores & ab arboribus in ſua ipſorum corpora reſſilirent ſecures. Implicitas magno:Cæſar de
manibus militis rapuit ſecurim & proceram quercum incidere cœpit:& cum immiſiſſet in arborem bipennem i
quit ne quis ueſtrum contra religionem timeat facere:hanc mihi culpam attribuite:qui prius hoc nefas ſine terro
re cōmiſerim. Torpore:ne auderent incidere arbores. Vibrare:mittere. Aeriam:proceram. Feciſſe nefas : id
eſt culpam mihi tribuite. Non ſublato pauore:quanuis uidiſſent milites Cæſarem bipenni incidere arborem il
lam nondum tamen erant ſine metu. Sed expenſa:ideſt librata ira deorum & cæſaris:quia hinc cæſaris:inde deo
rum metuebant iram.ideo incerti erant quid facerent:tamen non ſine metu inciderunt ſiluam. Siluaq; dodōes
ideſt quercus dodone ſilua chaoniæ fuit in epiro quæ abundabat quercubus:in cuius ramis columbæ inſidētes
reſponſa dabant ideo per excellentiam dixit:ſiluaq; dodones. Aptior alnus:nam ex alno arbore fiunt tabulæ qui
bus naues ædificantur. Cupreſſus luctus:quia cupreſſi arboris rami ſolebant apponi poſtibus ædium principū:
in quibus aliquod funus erat:unde cupreſſus poſtibus affixa ſignum erat domum funeſtam eſſe.ideo autem affi
gebantur:quia ſemel cæſa non repululat:quenadmodum ſemel mortuus non reuiuiſcit. Luctus non plæbeos
ideſt principum. Tunc pſimum:quia nunquam antea cæſa fuerat: Admiſere diem.ideſt accepere lucem. nā an
tea denſitate arborum lux eo penetrare nequiuerat. Propulſaq; robore denſo:quia arbores cadebant aliæ i alias.
ideo arbor arborem ſuſtinebat. Gemuere uidentes:cum id Galli uidiſſent gemitum dedere:neq; enim ſine do
lore id intueri poterant:ut quam ſiluam uenerati fuerant:eam nunc euerti uiderent oppidani maſſilienſes qui p
mœnibus ſteterant.ut urbem ab oppugnatione hoſtium defenderent.gauiſi ſunt.neq; enim dubitabant futurū.
quin deorum numen læſum ſupplicia de hoſtibus ſumeret.ſed aliter inquit ;euenit atque illi putauerunt . nam
non omnibus numine iraſcuntur.ſed miſeris tantum. Videntes.ſcilicet arbores illius ſiluæ religiona patrum
iam diu ſeauatæ euerti:

Eſſe deos;ſeruat multos fortuna nocentes
Et tantum miſeris iraſci numina poſſunt.
Vtq; ſatis cæſi nemoris:quæſita per agros
Plauſtra ferunt:curuoq; ſoli ceſſantis aratro
Agricolæ raptis annum fleuere iuuencis.
Dux tamē ipatiens hæſuri ad mœnia martis
Verſus ad hiſpanas acies extremaq; mūdi
Iuſſit bella geri.ſtellatis axibus agger
Erigitur:geminaſq; æquātes mœnia turres
Accipit:hæ nullo fixerunt robore terram.
Sed per iter longum cauſa repſere latenti.
Cum tantum nutaret onus:telluris inanes
Cōcuſſiſſe ſinus:quærentem erūpere uentū
Credidit:& muros mirata eſt ſtare iuuentus

❡SVLPI: Seruat multos:ſentetia eſt:cum adiecta que
rela: Vtq; ſatis:poſtquam ſatis materiæ eſt exciſum Tre
bonius raptis undiq; iuuencis ipſam ad aggeres compor
tari curauit. Satis:ſupple eſt eis. Ferunt:nemus. Fleue
re annum:lachrymauerunt fructus annos ſe amiſiſſe : qa
ereptis bobus arare & ſerere non potuere. Plauſtra ruſti
ci:currus. Aratro:ab aratro. Ceſſantis:fructum non fe
rentis. Dux tamen:cæſarem oppugnationem fore lon
gam proſpiciens:præfecto Bruto claſſi & Trebonio terre
ſtri oppugnationem hiſpaniam uerſus iter arripuit. Hæ
ſuri:diu duraturi. Acies hiſpanas:ueterem pompei ex
ercitum: Geri.ut gereretur a bruto & trebonio. Erigitur
ſtruitur. Axibus.ſtellatis:lignis in ſtellarum ſimilitudi
nem commiſſis:connexis:quod fieri ſolet ut ipſa machi
na quæ erigitur firmior ſit. Axem autem:non modo regi
onem & lignum aut ferrum circa quem uertitur rota:
Sed quodcunq; genus ligni aut tabularum axem Feſto
auctore dicimus. Geminæq;:ſupra aggerem conſtitutæ
ſunt duæ turres reptilis:quæ in aggere affixe non erant:
ſed per ipſum agebantur. Robore:ligno. Cauſa latenti
trocleis:& rotis. Per longum iter:per aggerem ipſum.

Repſere:diſcurrere: Nutare:nutando procederet:Nutare tremere eſt.& caſum minari. Iuuentus : maſſilienſis.
Inanes ſinus concauitatem terræ. Quærentem erumpere. Terremotum qui fit ex incluſo uento conanti erumpe
re:q̄q̄ Anaxagoras dixit terremotum eſſe ſucceſſione aeris in terra.
❡OMNIBO. Seruat multos.ſed fefellerunt opinionem eorum.quia non ſeper nocentes puniuntur. ſed plæ
runq; ſeruantur. Miſeris:iam non miſer erat Cæſar.ſed felix.ideo nullam deorum iram ſentire potuit.huic cō
traria eſt ſententia iuuenalis. Contemnere fulmina pauper creditur atq; deos diis ignoſcentibus ipſis. Vtq; ſa
tis poſtquam ſatis arborum uiſum eſt inciſum.ex omni agro plauſtra aduecta ſunt quibus arbores ueherentur.
& agricolæ doluerunt q̄ raptis iuuencis ab aratro agros colere non poterant. Plauſtra ferunt. ipſas arbores.
Fleuere annum agri.quia ſolum ceſſabat & ſteriles erant agri:quia arari ſolum nequiuerat raptis iuuencis. Dux
tamen:Cæſar quanuis occupatus eſſet in obſideda urbe maſſilienſium:tamen poſtponere noluit bellum hiſpanū
quia obſidionem illam diuturni temporis futuram uidebat:ideo demandauit militibus ſuis oppugnationem ur
bis.& ipſe in hiſpaniam profectus eſt. Tamen:quanuis adeo perſeueranter Cæſar inſiſteret in propoſito in op
pugnandæ urbis. Ad mœnia:quæ tam obſtinate defenderentur ab hoſtibus. Extremaq; mundi:ideſt ad extre
mitates mundi ideſt hiſpaniam eſt enim ephexegeſis. Iuſſit bella geri.ſ.ducibus ſuis in terreſtre bellum gereret
treboniūs:Maritimū uero Decius Brutus. Stellatis:hi duces Trebonius & Decius.ſtati execuri ſunt iuſſa ducis:
primū qdē inquit erigit̄ agger in cœlū:nā ſignificat altitudinē aggeris per hyperbolē:qui ad cœlū uſq; erectus fuiſ
ſet: Stellatis axibus:uſq; in cœlū:nam axis polus appellat̄. Accipit:agger quidē altiſſimus:& ſuper aggerē duæ
turres ſurgebant. Aequantes mœnia:ideſt q̄ tātæ altitudinis erant:quantæ mœnia urbis:ideo id fecerunt duces
Cæſariani:ut ex his turribus tela i oppidāos imitrere poſſent. Hæ:ſcilicet turres. Fixerūt terrā.n.r.i.hūi nō ſunt
fundatæ:ſed ſubiectis rotis quocūq; uellēt ipelli facile poterant. Sed per iter longū:ideſt in longum ſpacium.& tra
ctum uecte ſunt ignorantibus oppidanis. Latēti:ideſt occulta oppidanis cū tm̄ oppidani:cū uiderent turres mo

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

ueri crediderunt terremotum eſſe. Iuuentus.ſcilicet maſſilienſis:quæ corona circunderat mœnia.& parata erat ad propugnationē patriæ credidit erunpere uentum. Onus.ſcilicet turrium. Nutaret:concuteretur. Telluris inanes concuſſiſſe ſinus cauſam oſtendit terremotus:nam phyſici:qui latentes rerum cauſas inueſtigant:dixerūt hanc cauſam eſſe terremotus:ut cum uentus per cauernas ingreſſus fuerit in uiſcera terræ .& cum exire uoluerit non reperto exitu terram impulſu ſuo erumpit . & ita terremotum efficit. Erumpere.ſcilicet e terra. Inanes ſinus.ideſt gremium uacuum terræ. Mirata muros ſtare . mirabantur ergo ꝙ mouerentur turres & ſua mœnia firma ſtarent.

Illinc tela cadunt excelſas urbis in arces:
Sed maior graio romana in corpora ferro
Vis inerat:nec enim ſolis excuſſa lacertis
Lancea.ſed tenſo baliſtæ turbine rapta
Haud unum cōtenta latus tranſire quieſcit:
Sed pādēs perq; arma uiā perq; oſſa relicta
Morte fugit:ſupeſt telo poſt uulnera curſus
At ſaxum quotiens ingenti uerberis ictu
Excutit̄:qualis rupes:quam uertice montis
Abſcidit impulſu uentorum adiuta uetuſtas
Frangit cuncta ruens:nō tantū corpora pſſa
Exanimat.totos cū ſanguine diſſipat artus
Vt tamen hoſtiles denſa teſtudine muros
Tecta ſubit uirtus:armiſq; innexa priores
Arma ferūt galeamq; extenſus ptegit umbo
Quæ prius ex lōgo nocuerunt tela receſſu
Iā poſt terga cadūt.nec graiis flectere iactū
Haud facilis labor ē.longīqua ad tela parati
Tormenti mutare modum.ſed pōdere ſolo
Contenti nudis euoluunt ſaxa lacertis

¶SVLPI. Illinc:ex turribus. Cadunt in arces:quæ erant inferiores. Sed maior graio:ſed uehementiora erāt maſſilienſium tela.Cæſar in ſecundo belli ciuilis ait. Tanti erant antiquitus in oppido omnium rerum ad bellum apparatus.Tantaq; multitudo tormentorum ut eorum uim nullæ textæ uiminibus uineæ ſuſtinere poſſent.Aſſeres uero pedum.xii.cuſpitibus præfixi atq; in maximis baliſtis per quatuor ordines cratium in terra defigebant. Rapta:raptim immiſſa. Tenſo:turbine:extenſo impetu & uolubilitate qua intenditur.Namq; ut Victruuius ait fiunt in capitibus foramina per quorum ſpacia contenduntur capilio maxime muliebri:uel neruo funes:magnitudine ponderis lapidiſq;:quem debet ea baliſta mittere. Baliſtæ:inſtrumenti ex ferro aut taxo aut oſſæ: quæ ſi minor eſt manu baliſta & ſtorpio appellatur quanquam proprie baliſta dicitur ex qua emittuntur ſaxa ut etiam Cicero in tuſculanis docet quandoq; ſignificat machinā qua magni lapides emittuntur. Vnum latus:unam corporis partem. Pandens uiam:perrumpens. Fugit;relicta morte:egreditur relicto mortifero uulne. Poſt uulnera:poſt uulneratum traiectumq; hominem: telum egreſſum ulterius euolat. At ſaxum:ſaxa uero quæ ex tormētis & machinis maiori ui mittebantur totum hominem conterebant. Ictu uerberis:percuſſione & iactu trabis ex qua uelut e funda ſaxa emittuntur. Excutitur: excutiendo emittitur. Ruens:ipſum ſaxum. Rupes:ſaxum. Quam uetuſtas:quæ & uetuſtate & uento diſſoluta. Exanimat:perimit. Diſſipat:diſpergit & contundit. Artus membra quanquam ſunt eorum partes iuncturæq; ipſæ. Vt tamen:propinquantes inquit muro romanos ſaxa & tela tormentis emiſſa:quia altius longiuſq; tendebant non poterant lædere.Cæſar tamen ſic ait:itaq; pedalibus lignis coniunctis inter ſe porticus integebantur:atq; hac agger inter manus proferebatur.Antecedebat teſtudo pedum ſexaginta æquādi loci cauſa facta.item ex fortiſſimis lignis:euoluta omnibus rebus quibus ignis iactus & lapides defendi poſſent:ſed magnitudo operū multi altitudo atq; turrium multitudo tormentorum omnium adminiſtrationem tardabat. Virtus tecta: fortes milites tecti. Subit:propinquauit. Denſa teſtudine:denſis ſcutis.Teſtudo enim dicitur quum milites iuncti incedunt clxpei capiti ſuperimpoſitis & connexis.Eam poeta ſequentibus uerbis deſcribit.Sic & Virgilius. Accelerāt acta pariter teſtudiue uolſci. Priores:precedentes. Armis clypeis ſequentium. Vmbo:clypei curuatura. Extenſus:eleuatus ſupra caput. Cadunt poſt terga.quia parata in diſtantes propinquos ferire non poterant. Receſſu:ſpacio. Flectere iactum:inclinare & mutare ut breuius iacerent. Modum:menſuram. Ad longinqua tela ad ictus telorum longius emittendos. Aut:coniunctio eſt & cum uerbo mutare iungenda. Mutare:temperare ne longe procederet. Euoluunt:euoluendo emittunt. Nudis:abſq; armis & tormentis.

¶OMNIBO. illinc tela:dicit ad quem effectum turres ædificatæ fuerint:tela enim miſſa a romanis ſunt in arcem maſſilienſium.ſed maiore impetu a maſſilienſibus tela ī romanos torquebantur.quia non e mœnibus tantū ſed etiam machinamentis ſaxa torquebant. Ferro:ideſt ferratis telis. Vis:impetus. Tenſo turbine:ideſt impetu ſumptum a uento impetuoſo:nam quibuſdam machinis tanto impetu tela mittebantur:ut cum corpora militum pertranſiſſent ſpacium aliquod procederent. Rapta:ideſt raptim acta. Baliſtæ:tenduntur rotis: & ualidi iuuenes rotas torquent:donec erectæ fuerint:ſuper imponuntur terræ rotæ:quæ ualidis manibus reuolutæ:deinde remittuntur. Haud contenta latus:quia quum unius militis latus tranſiuit non cadit.ſed duorum uel trium militum latera tranſit.& tamen etiam ſpacium aliquod ulterius progredit̄. Relicta morte fugit.i.relictis duobus uel tribus militibus mortuis. per arma.i.p armata corpora. Supeſt curſus.i.poſtquā uulnerauit hoſtes. progreditur adhuc telum. At ſaxum:tota quidem lancea magnam faciebat ſtragem in exercitu cæſaris: ſed ſaxa quæ mittebantur non minorem cladem faciebant: Excutitur:emittitur. Ictu uerberis:ſcilicet baliſtæ. Adiuta uetuſtas:quod ſaxum præ nimia uetuſtate abſciſſum uentus impulerat de uertice montis. Cuncta:ſcilicet obſtātia & occurrentia. Nec tātum:nec ſatis eſt ſaxum corpora oppreſſiſſe:niſi etiam oſſa ſimul cū ſanguine diſſipet

& diſcutiat: Vt tamen hoſtiles: dicit quod remedium adhibuerunt romani aduerſus turbinem tormentorum quæ mittebantur ab hoſtibus:dicit illos feciſſe teſtudinem:eſt autem teſtudo ſcutorum concauus innexio quæ capitibus ſuperimponuntur ad ſimilitudinem animalis: qua animal teſtudo rectum eſt:his tegebantur milites ut mœnibus innocui ſuccederent:deinde cum ſucceſſiſſent tela nocere non poterant:niſi eminus miſſa fuiſſent:ſuccedentibus igitur romanis ad mœnia maſſilienſes tela longius mittebant:& milites Cæſarianos pertingere non poterant. Tamen quanuis tanta ſtrages fieret in exercitu cæſariano. Virtus tecta.ſ.teſtudine. Armiſq; innexa: teſtudinis diffinitio. Arma:dicuntur ꝙ armatos tegant. Vmbo extenſus:declarat quod dixit arma innexa:armis:ne alia arma intelligamus quam ſcutum: Vmbo:eſt ſcuti umblicus.i.tumor. Quæ prius ex longo:quia niſi ſpacium interpoſitum fuerit inter tela quæ torquentur:ad quod tela perueniunt:nihil nocere poterunt. Nec graiis:quia occurrebat illud cur non flectebant tela maſſilienſes in ipſos ro.qui ſucceſſerant mœnibus: dicit non poterant quia tormenta tam grauia ſunt:ut ubi ſemel poſita ſunt non facile poſſint tolli:ordo eſt: haud facilis labor ē mutare modum tormenti parati ad bella longinqua: nec facilis labor eſt graiis.i.maſſilienſibus flectere iactum. Haud facilis labor:quia fundantur in mœnibus tormenta. Miſſa.ſ.in Ro. Parati tor.paratum quidem erat tormentum longius tela mittere:non autem propius uulnerare. Sed pon.ſed poſtquam maſſilienſes tormentis nō ualuerunt conuoluere tela mœnibus ſaxa euoluere cœperunt in ro. Solo pondere:quia adeo ponderoſa illa ſaxa erant:ut ſine impulſu tormentorum ingentem ſtragem facere poſſent.

Dum fuit armorꝝ ſeries:ut grandine tecta
Innocua percuſſa ſonāt.ſic omnia tela
Reſpuit:at poſtq̄ uirtus incenſa uirorꝝ
Perpetuā rupit defeſſo milite cratem.
Singula cōtinuis ceſſerunt ictibus arma.
Tunc adoperta leui ꝓcedit uinea terra
Sub cuius pluteis & tecta fronte latentes
Moliri nūc ima parant:euertere ferro
Mœnia:nunc aries ſuſpenſo fortior ictu
Incuſſus.denſi compagem ſoluere muri
Tentat.& impoſitis unum ſubducere ſaxis:
Sed ſup & flāmis & magnæ fragmine moliſ
Et ſudibus crebris aduſti roboris ictu.
Percuſſæ cedūt crates.fruſtraq; labore.
Exhauſto feſſus repetit tentoria miles.
Summa fuit graiis ſtarent ut mœnia uoti.
Vltro acies inferre parant.armiſq; coruſcas
Nocturni texere faces.audaxq; iuuentus
Erupit.non haſta uiris non lethifer arcus
Telum flamma fuit.rapienſq; incēdia uētus

¶SVLPI. Dum fuit armorum ſeries:dum teſtudo ſtetit ſuo ordine: & non eſt a maſſilienſibus fracta nil detrimenti accipiebat a ſaxis:ut tecta nihil a grandine. Innocua:non nocente: quanquam Nonius frigide ut mihi uidetur ait: Innocens non nocens: Innocuos illæſus citatq; Virgilium ſedere carinæ omnes inocuæ. Virorum:maſſilienſium. Incenſa:inflammata. Cratem perpetuam:teſtudinem continuam: Fabius cum duo ſint genera orationis:altera perpetua quæ rhetoricæ dicitur:altera conciſa quæ dialeticæ. Milite romano:qui non tantum onus totque ictus poterat ſuſtinere. Singula arma:clypei ſingulorum. Tunc adoperta:facta teſtudine uineam admouere quæ quid ſit ſupra docuimus. Vinea:crates terra tectæ. Pluteis:tabulatis & ſolis. Tecta fronte:munita anteriori parte ne milites qui primum procedunt ledantur Latentes:romani. Moliri:demoliri:aphereſis eſt. Ima. mœnia:murum terræ uicinum. Aries:inſtrumentum quo muri feriuntur. Eſt autem librata trabs habens in cacumine ferrum ſimile capiti cornibuſq; arietis. Incuſſus:immiſſus. Compagem:iuncturam. Soluere:frangere. Subducere:ſubtrahere unum ſaxum e toto muro. Sed ſuper:maſſilienſes uero omni telorum genere repulere romanos. Fragmine molis:fruſto montis.hoc ē ſaxo. Sudibus:contis & perticis. Aduſti:quod durius eſt. Cedunt crates:frangitur uinea. Exhauſto:conſumpta. Tentoria:caſtra. Summa uoti:maximum uotorum: & uotorum cumulus. Vt ſtarent:ut non diruerentur. Vltro acies:crebro tamen per albicos eruptiones fiebāt: igneſq; aggeri & turribus inferebantur quæ facile noſtri repellebant milites:magniſq; ultro illatis detrimentis: eos qui eruptiones fecerant in oppidum reiiciebant. Inferre acies:immittere milites contra romanos. Texere faces armis:oppoſuerūt ſcuta igni ne uideretur ab hoſte. Lethifer:mortifer. Telum flamma fuit:pro telis faces gerebant. Incendia:ignem quem immittebant.

¶OMNIBO. Dum fuit armorum ſeries:nunc dicit dum ſcutorum connexio ſtetit:tela omnia innocua diſceſſerunt:non aliter quam grando tecta percutere ſolet. Armorum ſeries.i:teſtudo. Innocua grandine:i.nō nocenti:quia grando tecta percutit ſed percuſſis tectis nihil nocet. At poſtquam:ſed ubi ciues maſſilienſes grauitate ſaxorum & generum omnium telis teſtudinem ſoluerunt:tunc uulnerare cœperunt quia antea tecti fuerant. Defeſſo milite:quia ſub ſcutis tecti ſtantes milites defeſſi ſunt ut diutius ſuſtinere non poſſent cum tela grauius mitterentur. Perpetuam.i.continuam. Cratem appellauit teſtudinem. Singula:ſeparata & diſſoluta abiiciebantur: cum antea coniuncta reſiſterent. Tunc adoperta:diſcuſſa crate:ſucceſſit uinea:eſt autem uinea dicta a ſimilitudine uineæ: quæ ab agricolis ab una parte tenditur: & ſub ac uinea tecti milites ad mœnia proceſſerunt: & poſito ariete mœnia concutere tentant. Terra leui:non ualde craſſa. Procedit:ad mœnia. Pluteis:plutei dicuntur tabulæ quibus aliquid præſepitur:ſed proprie ſunt crates crudo corio tectæ ſub quibus latentes milites opus faciebant. Cuius: uineæ quæ tecta erat cratibus. Fronte: prima parte. Moliri: pro demoliri: ideſt deſtruere fundamenta muri. Nunc aries: aries tigillum grauiſſimi ponderis eſt: in cuius extremitate erat ferreum caput arietis:quod quibuſdā machinis retroactū:mox ingenti impetu in murū ita immittebatur ut omnia ſcinderet & per rūperet:& dictus eſt aries a ſimilitudine aīalis impetū faciētis. Suſpenſo:quia ſuſpenditur machinis & fu

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

nibus. Incuſſus:a militibus. Soluere:pro diſſoluere. Imum ſubducere.i.ſaxo quod erat in fundo remoto poſtea ſternere cætera. Sed ſuper:ſed ipſis oppidanis qui tela grauiſſima mittebant omne tegmen ceſſit:& diſſoluta eſt uinea:ſicut & teſtudo:unde milites nudati tegmie in caſtra redire coacti ſunt. Super.i.deſuper. Flammis:quia flammas coniiciebant i uineam. Sudibus:præacutis palis & obuſtis. Vir. ſudibuſue præuſtis. Summa uoti fuit:quia antea optabant tantummodo pro uoto ut mœnibus ſe tutos continerent:nunc audent in hoſtem prorumpere. Nocturni.i.ipſi tempore noctis. Faces texere:nam faces ſub armis geſtabant quibus omnia opera romanorum incenderunt. Erumpit:uidelicet e mœnibus. Non haſta:non tela conſueta maſſilienſes geſtabāt ſed flammas. Incendia:quia igne in munitiones cæſaris iacto uentus ſpirare cœperat:cuius flāma incenſa ſunt fere oia:

Per romana tulit celeri munimina curſu:
Nec quanuis uiridi luctetur robore lentas,
Ignis agit uires: teda ſed raptus ab omni
Conſequitur nigri ſpacioſa uolumina fumi,
Nec ſolum ſaluas ſed ſaxa ingentia ſoluit
Et crudæ putri fluxerunt puluere cautes.
Procubuit maiorq; iacens apparuit agger.
Spes uictis telluris abit: placuitq; profundo
Fortunam tentare mari: non robore picto,
Ornatas decuit fulgens tutela carinas
Sed rudiſ & qualis procōbit mōtibuſ arbor
Conſeritur ſtabiliſ naualibus area bellis
Et iam turrigeram bruti comitata carinam
Venerat influctus rhodāi cū gurgite: claſſis
Stœchados arua tenēſ.nec n̄ & graia iuuēt
Omne ſuum fatis uoluit committere robur
Grandeuoſq; ſenes miſtis armauit ephœbis
Accepit non ſola uiros quæ ſtabat in undis
Claſſis. & emeritas repetūt naualibus alnos
Vt matutinos ſpargēs ſup æquora phœbus
Fregit aquis radios. & liber nubibus æther
Vt poſito borea paceq; tenentibus auſtris

SVLPI. Per munimina:per aggerem. Nec agit letas uires:uehemens magnuſq; eſt. Luctetur:difficulter corripiat & urat. Tæda:a facibus maſſilienſium. Conſequitur:erigitur in fumum primo enim fluuius deinde ignis apparet. Spacioſa uolumina:magnas replicationes & inuolucra. Soluit ſyluas:comburit ligna aggeris. Cautes crudæ:dura ſaxa:quanquam proprie ſit ſcopuli pars. Fluxerunt puluere: in tenuem ſunt puluerem diſſolutæ.

Procubuit:cecidit. Spes uictis:aduertendum hic confundi a poeta hiſtoriam:nam primū deſcribit omnem terreſtrem pugnam: inde naualem & ſæpe certatum eſt terra:bis mari:primum quidem terra leuiter. Poſtea mari fuit ſuperior Brutus. Inde incenſus eſt agger:poſtea rurſus mari pugnatum. Inde agger refectus eſt ex lateribus artificio ſummo:& coacti ſunt ad deditionem maſſilienſes.

Victis:romanis qui poſſe terra amplius expugnare iam deſperauerant. Non robore picto:Romani rudas & indolatas carinas habebant: & omni pictura uacuas. Fulgens tutela:imago numinis. Solebant enim in nauibus deum alquem qui eas ſeruaret appingere: Pingebant & in dracones piſtrices & equos. Tutela:ſignum aliquod numinis quod tueretur nauim. Decuit:ornauit. Conſeritur:connectitur. Area:appoſitio.i.ſolum & ſpacium erat enim claſſis ipſa firmior quam agilior. Et iam:Iam brutus inquit per rhodanum ad maſſiliam cum claſſe peruenerat. Turrigeram:quia prætoria & magna. Claſſes: naues fabricatæ arelatæ. Cum gurgite rhodani:cū aqua & ſecundo flumine. Stœchados:tres inſulæ ſtœchades ut inquit ſtrabo incumbunt maſſiliēſibus digna ſatis amplitudine ſed duæ exiguæ, eas exercent maſſilienſes opere ruſtico. Stœchados unam indicat. Nec non:maſſilienſes domitii conſilio ut ſcribit cæſar:naues longas decem & ſeptem parauerant:ex quibus undecim tectæ erāt multaq; nauigia minora: ut ipſa multitudine noſtra claſſis terretur: magnum præterea numerum ſagittariorum claſſeq; ita inſtructa in romanam proceſſerunt. Cunq; utrinq; fortiſſime & accerrime pugnaretur magna cum eadem pars græcarum nauium depræſſa eſt: nonnullæ cum hominibus captæ: reliquæ in portum compulſæ ſunt. Quo accepto incommodo ueteribus nauibus refectis:adiectiſq; piſcatoriis & contectis non minori fiducia quam ante dimicuere:ſed iterum uicti ſunt. Robur:uolentiam. Ephœbis:puberibus qui primam adoleſcentiam ingrediuntur. Quæ ſtabat in undis:qua ante fuerant uſi. At emeritas:etiam ueteres reparauerūt. Emeritas quæ ſuum officium iam peregrant. Tranſlatio a ueteribus militibus & gladiatoribus ſumpta. Vt matutinos:tempus & mariis tranquillitatem qua naualem pugnam iniere deſcribit: adeo quidem apte ut potius geri quam dici res uideatur. Fregit aquis:Radii ſolares in aquam nitenti reflectuntur & frangi uidentur. Matutinos:primum apparētes Mater matuta aurora eſt. Liber nubibus:ſerenus fuit. Poſito:quieto. Virgilius. Quum uenti poſuere. Tenentibus pacem:non flantibus:

OMNIBO. Munimina:ideſt per romanam munitionem. Nec quis.& tanta uis tædarum fuit ut quāuiſ uiridis materia eſſet:tamen igne ſtatim correpta ſit. Ignis non tardus uires agit:qui non tarde comburit. Robore: ligno uiridi paulo ante cæſo. Conſequitur:id eſt adæquat. Nigri fumi:quia uiridis materia ideo fumus exhalabat. Fluxerunt:labefactæ ſunt. Putri:id eſt ſolubili. Procubuit:Agger uſtus cecidit & maior apparuit quam ante quū erectus erat. Spes uictis:poſtq̄ uicti ſunt milites Cæſariani oppugnatione terreſtri ſpē oēm depoſuerūt poſſe mœnia oppugnare. Spes telluris:id eſt ſpes pugnæ terreſtris. Placuitq; q̄do terreſtris nō proceſſerūt ſtatuerunt tentare pugnā naualem. Non robore picto:dicit non fuiſſe naues fabrefactas ſed pro tempore celeriter extructas. Tutela fulgens.quia non erat pictus in puppe deus in cuius tutela eſſet:ut piſtrix:Neptunus:Centaurus Nā ut teſtatur Virgilius naues denominabātur a tutela dei:qui in illis pictus erat. Rudis:nō elaborata. Cō

ſeritur:paginatur ad naues app. Area:quia non uidebatur nauis pondere ſuo moueri:ſed fixa planitiem oſtendebat:in qua milites tanquam in area ſtantes pugnarēt. Et iam turrigeram:Iam inquit prætoria nauis bruti præceſſerat:nam Brutus claſſis præfectus erat: Trebōius dux erat pedeſtris exercitus. Turrigeram.i.excelſam:ſignificauit illius prætoriam nauem. Fluctus.r.quia rhodanus fluuius galliæ iuxta maſſiliam urbem decurrit:& mari tyrreno miſcetur. Stœchades:ſtœcades inſulæ tres ſunt:digna quidem ſatis amplitudine:ſed duæ perexiguæ eas exercent maſſilienſes opere ruſtico. ſtrabo. inſulæ ſunt ſic dictæ ꝙ in ordinem ſunt poſitæ:nam στιχάοιαι per ordinem incedere ſignificat. Nec non:ſicuti ſumma ui claſſem temperauerant romani:itidem maſſilienſes effecerant:qui non ſolum iuuenes ſed ſenes & impubes armarunt. Accepit:nō ſolum claſſis:quæ in undis erat uiros accepit:ſed etiam quæſitæ ſunt naues uetuſtæ & prioribus bellis conquaſſatæ. Emeritas alnos:naues naues nimia uetuſtate dimiſſas. Tranſlatio a militibus ſenioribus qui emeriti dicuntur: cum debita ſtipendia peregerunt. Naualibus:deeſt de. Vt matutinos:hic poeta deſcribit quomodo naues utrinq; inſtructæ fuerint: & altera in alteram uehi cœpit:ex quo tunc clamor undiq; ſublatus eſt & magno impetu concurrere cœperunt. Fregit radios:quia radii percutientes undam franguntur. Liber:ideſt ſerenus. Poſito:ideſt quieſcente:ſic Vir. Quū uenti poſuere. Auſtris tenentibus pacem:quia neq; a ſeptentrione neq; a meridie uenti flabant.

Seruatum bello iacuit mare, mouit ab omni
Quiſq; ſua ſtatione ratē: paribuſq; lacertis
Cæſaris hic puppes: hinc graio rēige claſſis
Tollitur: impulſæ tonſis tremuere carinæ.
Crebraq; ſublimes cōuellūt uerbera puppeſ
Cornua romanæ claſſis: ualidæq; triremes
Quaſq; quater ſurgēs extructi rēigis ordo.
Cōmouet: & plures q̄ mergūt equore pinus
Multiplices cinxere rates: hoc robur aperto
Oppoſitū pelago. lunata claſſe recedunt
Ordine contentæ gemino creuiſſe lyburnæ.
Celſior at cunctis bruti prætoria puppis
Verberibus ſēis agitur: molēmq; profundo
In uehit. & ſummis longe petit æquora rēis.

SVLPI. Seruatum bello:compoſitum & tranquillum factum in huius prælii uſum. Quiſq;:tam romanus quā maſſilienſis. Statione: portu. Quanquam ſtatio locus omnis ē ubi ad tempus ſtatur. Brutus ut ſcribit cæſar obtinebat ſtationes in inſula. In eum ergo inſtructa claſſe uenerunt maſſilienſes:romani manus ferreas atq; harpagones parauerant magno numero pilorum tragularum reliquorumq; telorum ſe inſtruxerant: ita cognito hoſtium aduentu ſuas naues e portu educunt cum maſſilienſibus confligunt. Paribus lacertis:remigibus qui naues lacertorum uiribus mouent: Tollitur:aufertur. Impulſæ tonſis:actæ remis qui tonſæ dicuntur a decutiendis fluctibus ut tonſores a tondendis & decuriēdis capillis ut maurus ait. Crebra uerbera:ſpiſſi remorum ictus. Conuellunt:mouent ui educunt ex undis. Cornua romanæ:romanæ claſſis ordinem:quæ maſſilienſi eodem eunti ordine oppoſita erat deſcribit. Cornua:dextrum ſiniſtrumq; latus ordinis i lunæ formam flexi. Triremes:naues tres remorum ordines in ſingulis tranſtris habentes. Quaſq;:quadriremes. Quater ſurgens:nam cum quatuor ſint quater ad remigandum:ſe erigunt. Extructi:ordinati:

Et quæ:& quæ habent maiorem ordinem ut quinq;remes. Mergūt plures pinus:immittunt plures remos. Multipliciis:multas & diuerſas inter ſe ut biremes & uniremes & eſt appoſitio. ordo eſt: Validæq; triremes &c. cinxere cornua rates &c. Hoc robur:hæ ꝗ buſtæ naues inter ſe cornibus erant oppoſitæ in medio autem minores naues & lyburnæ continebantur. Aperto:libero:illis qui in cornibus erant. Lunata:curua & flexa. Lyburnæ:naues celeres a populis lyburnis ſic appellatæ. Gemino ordine:ſunt enim biremes. Creuiſſe:attollere ſe ſe. Prætoria:quia brutus præfectus claſſis prætorque erat: Verberibus ſenis agitur:ſeno ordine remorum impellitur. Mollem:graue pondus ſe ipſam. Et ſummis:remorum extremitate longe in mare protenditur.

OMNIBO. Seruatum bello: ut uideri poſſet ad id pacatum mare:ut inter ſe concurrerent claſſes: Ab omni ſtatione Romani a ſua: Maſſilienſes a ſua portus:ubi ſemper naues tutæ permanent. ſtatio uero locus eſt ubi naues ad tempus tempeſtate ſe recipiunt. Paribus.i.pariter motis. Tonſis:remis:tonſæ remi dicuntur a tondēdo mari.i.a decutiendis fluctibus. Virg. In lento luctantur marmore tonſæ. Tremuere:deſcribit motum nauis:quæ quaſi tremere uidetur cum impellitur a remis. Crebra uerbera:ſcilicet remorum. Conuellunt:e portu commouent. Cornua:nunc dicit quomodo claſſem ſuam romani inſtruxerint:nam ualidiſſimus arboribus militum romanorum firmata erant cornua aciei:ſiue terreſtris: ſiue maritima pugna eſſet: ſtruebant acies in modum cornu ad ſimilitudinem lunæ nondum plenæ. Cornua ro claſſis:ſcilicet in medio poſita. Triremes:quæ tres ordines remorū habēt. Quaſq; quater.i.quattriremes. Extructi remigis:in ordine poſiti. Et plures pinus:etiam quinq;remes. Cinxere:circūdedere. Aperto:patenti. Oppoſitū:ut exciperet impetum:hoſtilē:ſiquis alicūde impetus fieret. Lyburnæ: ſed in medio in modum cornu lyburnæ naues poſitæ erant. De quibus Horatius. Ibis lyburnis inter alta nauium. Lunata claſſe:quia in modum lunæ ſemiplenæ erant. Recedūt.ideſt medio aciei ſinum faciunt ſi enim claſſis recta ſtetiſſet: cornua non fuiſſent aciei:ſed cum dicat in utroq; cornu multas naues circundatas fuiſſe a triremibus:dicit in medio fuiſſe lyburnas. Lyburnæ aūt ſunt naues a lyburnis populis q adiacent adriatico mari. Vnū ergo ſequitur ex reliquo:qa retro cedūt:iō claſſem faciunt in lunæ modū. Gemino ordine:quia biremes erāt. Prætoria puppis:ſexiremis erat:nā tabernaculū in terra uel in puppe prætoriū dicebatur& magiſtratus ille poterat imponere nomina tabernaculo:unde imperatores qui reliquos dignitate antecedebāt p̄tores appellabātur quaſi præitores ꝙ præirēt. Agitur:impellitur. Verberibus ſenis.i.cū ſex ordinibus remorum.

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

Summis remis.i.altis:quia ultimi remi & altiores ſunt & longiores:

¶SVLPI. Vt tantum:poſtq̃ adeo fuere uicinæ ut uno remorum impetu ſe poſſent attingere:clamor ſublatus eſt & colluſere ſe naues. Quod:ut ſiue quantum. Tonſis:palmulis. Vaſto:magno. Præmitur:non auditur. Verrunt cerula:trahunt maria cerulei coloris:hoc eſt remigant. In tranſtra cadunt:aptiſſima deſcriptio. Remiges enim in puppim uerſi dum in proram nauim impellunt terga in tranſtra reflectunt & in pectora remos eductos percutientia redeunt. Roſtra:frontes prorarum æratæ. Crepuerunt:ſonuerunt. Rediere in puppim:mutuo repulſæ puppim uerſus recedebant. Tela:lanceæ. Vacuum:liberum remis & nauibus. Extendunt:tam romanæ q̃ maſſilienſes. Diductis in diuerſa ductis & ita ordine dilato ut mutuo naues hoſtiles ſuſciperent medias: quæ breui gyro ad ſuos poſtea reuertebantur. Laxata claſſe:diſſoluto:laxioriq; ordine. Vt quotiẽs:ſimilitudo qua curſus nauium fluctibus quos contrarii uenti agitãt comparatur. Aeſtus:feruor maris: Zephyris:uentis occidentalibus. Fluctus:ſummæ undæ. Vbi:poſtq̃. Duxerunt uarios tractus: iuerunt diuerſo tramite & ſulco. Hæc quæ uenit. Illa:quæ diſceſſit. Sed grais habiles. Qua nauium dfferentia pugnarent etiam cæſar his uerbis oſtendit. Maſſilienſes & celeritate nauium ſciẽtia gubernatorum confiſi noſtros eludebant impetuſq; eorum excipiebant: & quoad licebat latiorẽ ſpacio producta longius acie circunuenire noſtras aut pluribus nauibus adoriri ſingulas aut remos tranſcurrẽtes detergere ſi poſſent contendebant. Noſtri tum etiam grauitate & tarditate nauium impediebatur: factæ enim ſubito ex humida materia non eundem uſum celeritatis habebant. Itaq; dum locus communis pugnandi daretur æquo animo ſingulas binis nauibus obiiciebant. atq; iniecta manu ferrea & retẽta utraq; naue diuerſi pugnabant atque in hoſtium naues deſcendebant. Habiles laceſſere:eam aptæ ad prouocandum & appetendum. Gyro:reuolutione. Cedere clauo: obtemperare themoni: ut Clauumq; ad littora torquet. Eſtq; proprie fuſtis themonis. Tarde flectenti:quo enim maiorẽ nauis eo tarditus flectitur & maiori gyro indiget. Tentare:ad tentandum. Ratis:claſſis. Certior:firmior erat. Cariam ſtabilem:firmum ſolum pugnaturis. Terræ:uidebantur enim tanq̃ in terra pugnare:

¶OMNIBO. Vt tantum:Nunc clamor inquit emiſſus eſt ingens utrinq; ut etiam ſuo clamore ſtrepitum remorum ac maris occuparent. Tantũ medii maris:ideſt

Vt tantum medii fuerat maris. utraq; claſſis
Quod ſemel excuſſis poſſet trãſcurrer tõſis
Innumeræ uaſto miſcentur in æthere uoces:
Remorũq; ſonus p̃mitur clamore. nec ullæ
Audiri potuere tubæ. tunc cerula uerrunt
Atq; in trãſtra cadũt. & remis pectora pulſãt
Vt primũ roſtris crepuerunt obuia roſtra
In puppim rediere rates. emiſſaq; tela
Aera texerunt. uacuumq; cadentia pontum.
Et iam diductis extendunt cornua proris.
Diuerſæq; rates laxata claſſe receptæ.
Vt quotiẽs æſtus euris zephyriſq; repugnat
Huc abeũt fluct⁹ illuc mare. ſic ubi puppes
Sulcato uarios duxerũt gurgite tractus.
Quod tulit illa ratis. rẽis hæc r̃ttulit æquor
Sed grais habiles pugnãq; laceſſere pinus
Et tentare fugam, nec longo frangere gyro
Curſum. nec tarde flectenti cedere clauo.
At romana ratis ſtabilem præbere carinam
Certior. & terræ ſimilem bellantibus uſum:
Tunc in ſignifero reſidenti puppe magiſtro
Brutus ait. pateris ne acies errare profundo

tantum ſpacium fuit maris in medio utriuſq; claſſis. Semel:uno impetu remorum: Præmitur:occultatur. Nec ullæ tubæ:non modo ſtrepitus remorum:ſed nec tubarum audiri poterat. Tunc cerula:tunc uero exorto clamore q̃ maximo potuerunt utrinq; naues impulerunt ut roſtra roſtris colliderentur. Cerula:ſcilicet maria:nam ceruleus color maris eſt:a græco dictum κέρατος latinæ cornu ſignificat:quod cornu colorem haber maris. Atq; in tranſtra cadunt: ſignificat tanto impetu concurriſſe: ut cum remos traherent ſimul pectora pulſarent & in tranſtra caderẽt. Vt primũ roſtris:poſtquam roſtra roſtris impulſa ſunt repercuſſa impetu ſuo regreſſa ſunt. Rediere:quia cum naues retroceſſerunt. Aera texerunt:tantus telorum numerus fuit:ut quaſi ſolem tegerent. Pontum uacuum:ſcilicet nauibus:ſed telis tectus erat. Iam diductis proris:ſcilicet utrinq;:ideſt in diuerſas partes doctis:id faciebant ne ipſi circũuenirentur ab hoſtibus:ſed ipſi hoſtes circunuenirent. Diuerſæq; rates:quia maſſilienſes a romanis & econuerſo recepti ſunt. Laxata claſſe:id eſt cornu facto. Vt quotiens:per ſimilitudinẽ oſtendit quomodo inter ſe naues commixe fuerint:quemadmodum inquit ſæpe euenit:q; diuerſis flantibus uẽtis fluctus maris impellitur aut repellitur a uentis inter ſe certantibus eodem modo impellebantur & reppellebantur aliæ naues ab aliis. Ordo eſt:ſic æquor repellitur. zephyrus ab occidente. eurus ab oriente ſpirat:ideo contrarii ſunt. Abeunt fluctus:undæ recedunt:impulſæ ab alio uento. Tractus:ſpatia. Sulcato gurgite:quia in ſulci modum nauis mare diuidit cum impellitur. Tulit:ſcilicet in claſſem Maſſilienſiũ. Hæc æquor repulit:quia æquor impulſum a maſſilienſibus repuli ad roma: Sed grais:diuerſæ erant naues hoſtium:quia maſſilienſes habebãt naues leues & agiles:ut quocunq; uellent impellerent eas. At uero romani naues habebant quæ rudes ædificatæ fuerãt. & paulo ante in ſiluis cæſæ: Pinus habiles:id eſt naues pineæ poſuit materiã pro forma. Laceſſere:id eſt aptæ ad laceſſendã pugnã hoſtiũ. Tentare fugã:quia cũ paraſſent ro. claſſem & quacũq; excurrere cœpiſſent:ubi ſe nõ poſſe reſiſtere maſſilienſes intelligerẽt ſtatim refugiebãt. Curſum:nauis ſi põderoſa fuerit:nõ facile flecti põt in gyrũ:ſed nauis agilis:ſi in medio curſu fuerit facile cõuertitur. Gyro.i.circũuolutione. Nec tarde:immo

cito:quia ſimul atq; preſſiſſet gubernator clauũ uel dextrorſum uel ſiniſtrorſum ſtatim ſentiebãt. Certior:firmior. Carinam ſtabilem:quia naues ro. graues erant:ideo ſtabiles. Bellantibus uſum:quia nõ aliter pugnabant: q̃ ſi in terra fuiſſent. Tunc in ſignifera maſſilienſium naues agiles ad pugnam eſſe dixit:& ideo naues ro. facile inuadebat: Brutus igitur in prætoria naui reſidentem magiſtrum alloquens & pateris inquit hoſtes artibus ſuis ut nos includant & mare in ſua poteſtate teneant:quid nõ opponis nauem noſtram hoſtium nauibus ut illas excipiant:& exceptas profundo mari immergant. Signifera:prætoria.

Artibus & certas pelagi: iã conſere bellum:
Phocaicis medias roſtris oppone carinas.
Paruit:obliquas & præbuit hoſtibus alnos.
Tunc quæcũq; ratis tentauit robora bruti
Ictu uicta ſuo p̃cuſſa & rapta cohæſit.
Aſt alias manicæq; ligãt tereteſq; cathenæ
Seq; tenent remis: tecto ſtetit æquore bellũ
Iam non excuſſis torquentur tela lacertis:
Nec lõgiqua cadunt iaculato uulnera ferro.
Miſcenturq; manus nauali plurima bello
Enſis agit: ſtat quiſq; ſuæ de robore puppis
Pronus in aduerſos ictus: multiq; perempti
In ratibus cecidere ſuis. cruor altus in undis
Spumat: & obducti cõcreto ſãguie fluctus.
Et quas immiſſi traxerunt uincula ferri
Has p̃hibẽt iungi cõſerta cadauera puppes:
Semianimes alii uaſtum ſubiere profundũ:
Hauſeruntq; ſuo permiſtũ ſanguine pontũ.
Hi luctantẽ animã lenta cũ morte trahenteſ.
Fractarum ſubita ratium periere ruina.
Irrita tela ſuas peragunt in gurgite cedes
Et quodcunq; cadit fruſtrato põdere ferrũ
Exceptum mediis inuenit uulnus in undis.
Phocaicis romana ratis uallata carinis
Robore diducto dextrum læuumq; tuetur

¶SVLPI. Artibus & certas pelagi:contendis arte nauigandi & nauium agilitate qua ſuperamur. Iam oppone: tranſuerſas naues roſtris maſſilienſiũ. Medias carinas: latera nauium. Obliquas alnos:tranſuerſas naues. Tẽtauit:percuſſit & oppugnare uoluit. Robora:fortem nauim. Ictu uicta ſuo:percuſſione ſua læſa. Cohæſit:firma ſtetit cum ea. Capt:harpagoniabus & manibus ferreis. Manicæ:unci ferrei ſed proprie ſunt manuum uincula ſicut pedicæ pedum. Vir. Et gruibus pedicas & retia figere ceruis. Teretes:logæ & rotundæ. Seq; tenent remis his mutuo & pectinatim cõnexus ſe continent uel contrario remorum impulſo. Stetit:non mouit ſe fecerũt enim ſtatariam pugnam. Tecto æquore:iam enim coniunctis nauibus mare inter ipſas non uidebatur. Iam nõ excuſſis: iam cominuſ pugnabant:& non iaculis ſed enſibus res agebatur. Torquent tela lacertis. emittuntur. Vulnera ferro nec cadunt lõginqua:tela uulnerantia: nec ueniunt e longinquo emiſſa: eſtq; methonymia. Iaculato:immiſſo. Agit plurima maiorem partẽ occidit. Bello:hoc ipſo. Aduerſos:hoſtiles & ſuos in hoſtem. Suis: propriis. Spumat:ſpumam facit. Obducti:tecti. Vir. Limoſoq; palus obducat paſcua iunco. Concreto:durato: ſanguis eni tam in frigida q̃ in calida dureſcit. Et quas: naues inquit quæ a romanis captæ harpagonibus trahebant coniungi nõ poterant cadaueribus iterpoſitis ipeditæ. Conſerta:denſa & interpoſita. Vincula ferri immiſſi:unci iacti. Subiere profundum:merſi ſunt. Hauſerũt: biberunt & ſuffocati ſunt. Hi:alii inquit ex uulneribus difficulter perituri ſubito cum nauibus merſi ſunt. Luctantem cum morte:reſiſtentem morti. Irrita tela:aliud mortis genus:qui enim integri in mare cadebant telis temere iacentibus & non iactis in eos conficiebantur. Irrita: in uanum emiſſa & quæ nullum in nauibus uulnerarent. Suas:ad quas faciendas immiſſa erant. Fruſtrato pondere:decepto ferro:uulnere non illato: Exceptum: infixum alicui:in quem incidit. Vuulnus corpus quod uulneraret. Phocaicis:quomodo una romanorum nauis duabus maſſilienſium reſiſteret narrat. Vallata:circundata. Robore diducto:fortibus militibus diuiſis in naui tranſuerſa.

¶OMNIBO. Artibus:quia nos artibus pelagi includunt. Conſere bellum.i.pugnam miſce. Opponere carinas:id eſt trãſuerſas naues oppone roſtris maſſilienſiũ. Tunc quæ:tunc ubi naues oppoſitæ ſunt e tranſuerſo naues maſſilienſiũ adempta ludendi occaſione roma. nauiũ robora percutientes nõ poterant uim roma. nauiũ ſuſtinere ſed in ſeipſas redeuntes harpagonibus capiebantur. Percuſſa:dũ percutiunt percutiuntur:nã ſi quippiã paruum percutit aliquid maius:ictu proprio leditur. Cohæſit:quia fugere nõ poterat At alias:deinde nauibus ſuis manus ferreas in naues hoſtium proiiciebant:quæ cathenis alligatæ & manicis retinebantur ut quaſi in terra continenti ſiſterent. Manicæ:uincula manuũ ſed intelligit harpagonas: Seq; te. re. cũ remis ne poſſent ſe in aliquã partẽ trahi. Stetit æquore:bellũ firmatũ eſt tanq̃ ſi in terra pugnaretur. Ia nõ:ideo quia cõſtiterant naues nõ hoſtes tela emittebãt a loge:ſed:cominus gladiis pugnabant. Excuſſis:uibratis. Stat:ſtabilis manet. Pronus:obliquus in inferendo ictus aduerſos. Obducti:circundati:quia maris uortices & fluctus uidebantur ſanguinei. Et quas:dicit tot iam cadauera cecidiſſe e pubibus q; nõ ſinebant naues coniungi:q̃uis cathenis retinerentur. Conferta ca. inter duas naues condenſata. Hauſerũt põ.i. biberunt maris undã ſuo ſanguine permixtã. Hi luctantẽ: alii dũ natarent:& reſiſtentẽ animã retinerent:ſubito ruina nauiũ in eos euerſa obruebantur. Trahentes:trahere animã eſt cũ labore reſpirare. Luctãtẽ:quia anima cũ morte certabat ne exiret. Irrita te. & tela quæ primo ictu uana erant:cadentia ipſo ictu uulnerabant:quia tot erant cadauera ſemimortua in mari natãtia ut uana cadere nõ poſſent. Exceptũ:a corpore natãtis. Inuenit uul. nã uulnus qd nõ iuenerat in nauibus inuenit in mari. Phocaicis ro. poſt generalẽ pugnã:ad ſpecialẽ Luca. deſcẽdit dicẽs quomodo ſinguli pugnabãt:& loquitur de rata quadã ro. quã circundederat maſſilienſes. Robore di. dicit ro. nauem circundatã fuiſſe a maſſilienſium nauibus illius mili

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

tes bifariã diuiſi defendebant utrunq; latus:in medio erat tagus qui pugnabat:a tergo tela mittebantur & eodem tpe duobus telis pectus & tergum percuſſum eſt : in dubio autem erat in quam partem caderet ſanguis:tandẽ emiſſus ſanguis loca uulnera docuit. Robore diducto.i.diuiſis militibus: robur poſuit pro militibus fortibus.

¶SVLPI. Aequo marte:pari & forti pugna. Tagus:romanus miles Retentat:retinere conatur. Amplustre:ornamentum nauis : feſto auctore dictum q̄ amplius ſit quam quo nauis indigeat : ſunt tamen qui uelint græcum eſſe & ſubtrahant m primamque eius quidam corripiunt. Cicero : Nauibus abſumptis fluitantia quærere plauſtra. Tranſfigitur terga ſynedoche. Ferrum concurrit : obuia ſibi fiunt tela medio pectore Quo uulnere:antiquo an poſtico. Largus cruor expulit haſta: magna uis cruoris. Vtraſq;:ambas. Vtitur autem hyperbole manifeſtiſſima. Animam:uitam quæ eſt in ſanguine. In uulnera : nam utraq; cauſam mortis dederunt. Dirigit huc : Maſſilienſis Telonis mortem deſcribit quem a nauigandi aſtrorumque peritia laudat. Telonis:magiſtri nauis. Nullam manum audiuere : nulli manui melius obtemperauerunt. Turbante: uidelicet ſe:aut ipſas carinas. Notior: exploratior an ſerena an turbida ſit futura : id enim ſiue ex ſolis ſiue ex lunæ aſpectu callebat. Carbaſa uentis:uela. Componere: aptare undecunque flaturus eſſet uentus. Hic:Teloni. Compagem alni latiæ:nauim romanam. Roſtro: graiæ nauis. Auertitque ratem morientis dextra magiſtri:cum primum uulneratus fuit nauiſ auerſa eſt. Gyareus:maſſilienſis. Sociam:maſſilienſem. Excipit ferrum:uulneratur. Suſpenſa:nam cum ex naui ſua ſaltaret in alteram Telum quo tranſfoſſus eſt naui inhæſit & ipſe a telo pendebat. Stant gemini fratres:a ſorte gemellorum diuerſis modis mouet affectus:& alterius fortitudinem prædicat. Stant:parati ſunt & pugnant. Gemini fratres:gemelli:uterini. Gloria matris fœcũdæ quos eadem:cedit laudi mulieribus geminos parere. Viſcera:uteruſ. Variis fatis genuerunt:cum eadem eſſe deberent. Diſcreuit mors ſæua uiros:ſeparauit. Agnorunt miſeri:quia alterum nõ uidebant. Sublato errore:quippe erant adeo ſimiles ut ipſos minus diſcernerent. & alterum pro altero uocarent & ſalutarent. Ille:frater ſuperſtes. Tenet dolorem ſemper:ſeruat & cõtinuat luctum.

Eternis:indeficientibus : & eſt a fraterna pietate commendatio. Offert:refert repræſentat. Lugentibus: parentibus ſuis. Quorum alter: confundit hiſtoriam poeta maſſilienſibus aſſentatus : nam re uera miles is qui ſe adeo fortiter geſſit romanus & cæſaris decimæ legionis præfectus fuit Caiuſque Accillus eſt appellatus. Meminit eius Trãquillus in cæſare:meminit plutarchus meminit & Valerius maximus. Similis hiſtoria de Cynegyro græco tradita eſt. Pectine obliquo:nam remi qui obliqui in naui ſunt miſti pectinati erant. Iniectare manum:iniicere dextram. Ictus:romani militis. Hæſit:firmauit ſe in naui. Niſu : eodem conatu & geſtu.

Diriguit:rigida facta eſt & inhorruit naui non dimiſſa.

Aequo marte latus : cuius dũ pugnat ab alta
Puppe tagus, graiũq; audax ãpluſtre retẽtat
Terga ſimul pariter miſſis & pectora telis
Tranſfigit':medio cõcurrit pectore ferrũ:
Et ſtetit icertus flueret quo uulnerẽ ſãguis
Dõec utraſq; ſimul larg9 cruor expulit haſtã:
Diuiſitq; animã.ſparſitq; in uulnera lœtũ.
Dirigit huc puppi miſeri quoq; dextra telõis
Q ua nullam melius pelago turbãte carinæ
Audiuere manum;nec lux eſt notior ulli
Craſtina;ſeu phœbũ uideat ſeu cornua lunæ
Semper uenturis componere carbaſa uẽtis
Hic latiæ roſtro compagem ruperat alni
Pila ſed in medium uenere tremẽtia pectus,
Auertitq; ratem morientis dextra magiſtri.
Dũ cupit i ſociam gyare9 irrũpere puppim
Excipit immiſſum ſuſpenſa per ilia ferrum
Affixuſq; rati telo retinente pependit.
Stant gemini fratres fœcũdæ gloria matris
Q uos eadem uariis genuerũt uiſcera fatis
Diſcreuit mors ſæua uiros.unumq; relictũ,
Agnorunt miſeri ſublato errore parentes.
Aeternis cauſam lachrymis tenet ille dolorẽ
Semp. & amiſſũ fratrem lugentibus,offert
Q uorũ alter mixtis obliquo pectine remis
Auſus romanæ graia de puppe carinæ
Iniectare manum.ſed eam grauiſ inſup ictus
Amputat.illa tamen nixu quo prẽderat eſt
Diriguitq; tenens ſtrictis ĩmortua neruis.

¶OMNIBO. Aequo mar.quia quot erant in uno latere:tot in altero.Cuius:nauis romanæ. Tagus:romanus miles. Graium amplustre.i.gubernaculum græcæ nauis manibus cœpit. Incertus:an pectore an a tergo ſanguis erumperet. Diuiſitq; animam.ſ.in duas partes:quia ſanguis dicitur eſſe ſedes animæ. Dirigit huc puppem :ad hanc nauem ubi tagus uulneratus ceciderat telon peruenit: hic erat peritiſſimus nauigãdi ut nullus magis tempora tempeſtatis & ſerenitatis futuræ cognoſceret. Miſeri:iam uno uerbo habitum futuræ rei ſignificauit. Turbante:dum turbaretur:participium:pro participio.i.turbato. Nec lux eſt notior:nemo erat nauta:qui magis cognoſceret futuram ſerenitatem aut tempeſtatem. Seu phœbum.i.a ſignis ſolis cognoſcebat & lunæ

Lux chraſtina.i.qualitas temporis futuri. Componere carbaſa uentis.i.parare uela uentis:ſiue ſecundis ſiue aduerſis. Hic latiæ:is inquit telon roſtro nauem ro.infregerat & eam ictu diſſoluerat:ſed telum infixum ad pectus eſt:& cum fugere uellet moriens nauem in partem aliam uoluit. Latiæ alni.i.nauis ro.arborem pro materia poſuit. Pila : ſed cum iam uictor exultaret ecce telum immiſſum pectus illius tranſiliuit. Pila : tela proprie romana. Auertit ratem : quia accepto uulnere nauem auertit iam moriens telon. Dum cupit in ſociam : alter Gyareus in nauem telonis tranſire uoluit : ſed dum toto corpore rectus i illa naui ſtaret : ecce telũ immiſſum ilia eius tranſfixit. Gyareus: nomen maſſilienſis. Cupit:ut pote ſucceſſurus miniſterio gubernandæ

naſſis occiſo iam telone. Suſpenſa:quia toto corpore erectus erat. Pependit.ex rate. Stant gemini fra.nunc deſcribit pugnam duorum gemellorum:qui adeo inter ſe ſimiles erant:ut a parentibus non diſcernerentur:ſed alterum ro.miles occidit:alter relictus ſemper parentibus amiſſi fratris memoriam repræſentabat:ſed quomodo perierit non ſine ſtrage ro.patet:quia antequam periret romanam nauem ſubmerſit. Hic miror quomodo Lucanus: quanuis poeta ſit hiſtoriam peruertat:non enim græci nauem romanam immerſerunt:immo ut eſt apud: Valerium plutarchum:& ſuetonium:hic fuit miles cæſaris : dicit enim Valerius : nec Acilium præterire poſſumus : qui cum miles decimæ legionis eſſet & pro cæſaris partibus pugnare:amiſſa dextra:quam in puppem maſſilienſium iniecerat:leua puppim appræhendi::nec prius dimicare deſtitit q̃ captam nauem profundo mari immergeret.miles ergo Cæſaris fuit : ſed excuſari poteſt Lucanus quia poeta : & quia ſtudioſus partium pompeii hanc gloriam maſſilienſibus rradidit. Variis fatis.i.fortunis:quia alterum morte amiſit. Diſcreuit mors ſæua uiros:quia ante adeo ſimillimi erant:ut diſcerni non poſſent. Sublato errore:quia uno tantummodo ſuperſtite iam errare nõ poteraot in diſcernendis fratribus. Aeternis cauſam la.ſed ſuperſtes ille:æternum dolorem ſeruauit parentibus. Quorum alter.i.unus:nunc dicit quomodo occiſus fuerit alter. Obliquo pectore:expræſſit nauigantis geſtum.

Ictus:Ro.militis. Hæſit:naui ro. Diriguit:uidelicet contractis neruis.

Creuit in aduerſis uirtus:plus nobilis iræ
Truncus habet fortiq; inſtaurat prælia leua:
Rapturuſq; ſuã procũbit in æquora dextrã.
Hæc quoq; cũ toto mãus eſt abſciſa lacerto
Iam clypeo teliſq; carens.non conditus ima
Puppe.ſed expoſit9 fraternaq; pectorẽ nudo
Arma tegens crebra confixus cuſpide pſtat.
Telaq; multorum letho caſura ſuorum
Emerita iam morté tenet:tũ uulnere multo
Effugientem animam laſſos collegit i artus:
Membraq; cõtendit toto quicũq; manebat
Sanguine: & hoſtilẽ defectis robore mẽbriſ
Inſiluit ſolo nociturus pondere puppim.
Strage uirũ cumulata ratis:multoq; cruore
Plena p obliquũ crebros latus accipit ictus.
At poſtq̃ ruptis pelagus cõpagibus hauſit
Ad ſũmos repleta foros:deſcendit in undas
Vicinum inuolens contorto uertice pontũ:
Aequora deſcendunt merſa diducta carina
Inq; locũ puppis cecidit mare;multaq; põto
Præbuit ille dies uarii miracula fati.

¶SVLPI. Creuit in aduerſis uirtus:magnanimi proprium eſt rebus aduerſis non perterreri ſed in illis inſurgere

Plus iræ:Iram peripatethici cotẽ eſſe fortitudinis dicunt: nec ullam uim illam habere:niſi ira excandeat : ut quarto lib.tuſcu.quæſtionum Cice.ait. Inſtaurat:renouat:nec dicimus reſtauro quia ſtauro non dicitur:& inſtar nõ reſtat latinum eſt. Leua:auget ueritatem poeta. Cõſtat enim non ita ſe geſſiſſe Acilium:ſuetonius ſic habet. Acilius nauali ad maſſiliam prælio iniecta in puppem hoſtiũ dextra & abſciſſa memorabile illud apud græcoſ Cynegiri exemplum imitatus tranſiliuit in nauim umbone obuios agens. Procumbit:inclinat ſe. Lacerto brachio. Clypeo:quem læua gerebat. Tellis:maſſilibus quæ dextra.

Non conditus:non latens. Expoſitus:ictibus romanorum periculiſq; obiectus. Fraterna arma:erat enim ante clypeum fratris inermi pectore. Cuſpite.telis. Perſtat: perſeuerat in pugna. Morte iam emerita:nam euadere non poterat:& mortis munus plenum iam erat. Tenet: excipit. Caſura letho:caſura in mortem: Tum uulnere: iamiam moriturus collectis totis uiribus in hoſtilem nauim inſiluit. Vulnere:per quod ſanguis egrediebatur.

Laſſos:debiles. Sanguine:uiribus. Contendit:dirigit extendit immittit. Membris defectis robore:corpore uiribus exhauſto. Inſiliit:coniecit ſe. Nociturus:ut inclinaret atq; obrueret. Cumulata ſtrage uirum:plena cadaueribus. Ictus a romanis illatos. Hauſit pelagus:admiſit aquam. Foros:tabulata & ſpacia. Deſcendit in undas ſubmerſa eſt. Vortice contortto:uoraci aquæ cõuerſione: Eſt & uortex uentorum qui Typhon dicitur ut eſt apud plinium. Diducta:diuiſa & ſeparata. Mare:aqua.

¶OMNIBO. Creuit in aduerſis uirtus:amputata dextra:leua comprænhenderat nauem:qua amputata ſe ſuper iniecit q̃ maxima ui potuit in nauem romanam : nec prius dimicare deſtruit q̃ nauem profundo immergeret : ut antedictum maſſilienſis fuit:ſed Acilius decimæ legionis præfectus pro cæſaris parte pugnãs. De hoc ita inquit plutarchus. Acilius ex cæſaris commilitonibus nauali prælio apud maſſiliam hoſtilem ingreſſus puppim abſciſa ei dextra gladio:umbonem ſiniſtra retinuit:eo uſq; uultibus hoſtes obterens : ut proſtratis omnibus nauem uictor occupauerit. Creuit uirtus:qui maiore iracundia contra hoſtes percitus eſt amiſſa manu:eſt eni ira quaſi cos fortitudinis:nam ſicut cote ferrum acuitur:ita uirtus ira acuitur:unde academici diſputantes multas omnibus cõmotiones datas:iracundiam ipſam quaſi cotem fortitudinis eſſe dixerunt. Truncus.i.amiſſa manu truncum dixit militem. Dextram:quæ pendebat de naue hoſtili. Lacerto:demiſſus ẽ gladius a romão qui lacertum ãputauit. Iam clypeo & q̃q̃ utraq; manu priuatus eſſet:ille nihil ominus iſtabat ut puppem pderet hoſtilem. Clypeo. ideſt amiſſa ſiniſtra qua clypeus tenetur. Telis.ideſt amiſſa dextra. Non con.non:propterea a pugua defecit.

Expoſitus:extra poſitus:ut ſe obiiceret telis hoſtium. Arma:ſcutum fratris. Confixus cuſp.quanuis telis hoſtium tranſfixus eſſet.tamen perſtabat in propoſito ut non inultus caderet. Emerita morte tenet : perfecta : quia corpore excipiebant tela.quæ mittebantur in alios:adeo a morte ſuos:corpore ſuo defendebat. Emerita tranſlatio a militibus:qui emeriti dicuntur:cum debita ſtipẽdia perfecerunt. Tũ uulnere multo:poſtq̃ iam toto corpore cæſus ſtare non poterat diutius:collegit uires ſanguine ſuo : & ſe ſaltu deiectis in nauem romanam : quæ cum grauata eſſet cadauere:& ſanguine repleta in latus pendere cœpit & ſubmerſa eſt ſed peruertit hiſtoriam. Effugientem:expirantẽ. Laſſos.ſ.ſanguine effuſo: Cõtẽdit.intẽdit. Defectis:exhauſtis ſanguine. Solo põdere: quia

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

manibus nocere non poterat. Strage uirum: nunc dicit quomodo merſit nauem. Accipit ictus. ſ. fluctuum maris quia qua parte inſiluerat hic maſſilienſis ea parte latus nauis inclinabat. & fluctu maris pulſabatur. Hauſit: accepit. Ruptis. ſ. nimio pondere. Ad ſummos foros: ad ſumma tabulata nauium. Deſcendit in undas: modum nauis pereuntis & mergentis expoſuit: quia ſubmerſa naui pontum inuoluit in uorticis modum. Merſa: dum mergitur carina. Dicta: in duas partes ſeparata quia diuiduntur maria cum aliquid mergitur. In eq locum: ſed nauis obruta mare occupauit locum ſuum. Varii fati: quia deſcripſit uaria genera mortis.

Ferrea dū puppi rapidos mānus inſerit ūcos
Affixit lycidam merſus foret ille ꝓfundo
Sed ꝓhibent ſocii: ſuſpēſaq; crura retentāt
Scinditur auulſus: nec ſicut uulnere ſanguiſ
Emicuit lentus. ruptis cadit undiq; uenis
Diſcurſuſq; animæ diuerſe in mēbra meātis
Interceptus aquis. nullius uita perempti
Eſt tanta dimiſſa uia. pars ultima trūci
Tradidit in lethum uacuos uitalibus artus
At tūidusq pulmo iacet. qua uiſcera feruent
Hæſerūt ibi fata diu. luctataq; multum.
Hac cum parte uiri uix oia membra tulerūt:
Dū nimiū pugnax unius turba carinæ
Incūbit prono lateri. uacuamq; relinquit
Qua caret hoſte ratē. ꝯgeſto pōdeī puppis
Verſa. caua texit pelagus nautamq; carina
Brachia nec licuit uaſto iactare ꝓfundo.
Sed clauſo periere mari. tunc unica diri
Conſpecta eſt lethi facies. cum forte natantē
Diuerſæ roſtris iuuenem fixere carinæ.
Diſceſſit mediū tam uaſtos pectus ad ictus
Nec prohibere ualēt obtritis oſſibus artus
Quo minus æra ſonēt. eliſo uentre per ora
Eiectat ſaniem permiſtus uiſcere ſanguis:
Poſtq̄ inhibēt rēis puppes. ac roſtra rcedūt

SVLPI. Ferrea dum: Cum romani manu ferrea a lycidam pro naui corripuiſſent ſociis eum per crura retinentibus diuiſus eſt. poſtremaque parte ſtatim mortua ſuperior in qua uitalia continebantur diutius uixit. Manus: inſtrumentum cum pluribus uncis. Inſerit: immittit. Puppi: maſſilienſi. Rapidos: ueloces & rapaces. Auulſus: abreptus & a ſuis & a ferrea manu. Scinditur: hos uerſus lucanus ipſe percuſſis uenis profluente ſanguine ubi frigere pedes manuſq; & paulatim ab extremis cedere ſpiritū ſenſit feruido adhuc & compote mentis pectore dicitur cecinisse. Emicuit: profiluit. Lentus: tardus & uelut ab uno uulnere. Diſcurſus: qui fiebat ex diuerſa cruoris effuſione. Animæ: ſanguinis in quo uita eſt. In membra: inferiora. Interceptus: confuſus miſtus. Tanta: tam larga: erat enim totū corpus uulneratum. Vltima pars: puta fuiſſe ab extremis lateribus ad talos: Tradidit in lethum: dedit extinguendos. Vacuos uitalibus: in quibus uitalia membra nō erant: Ea ſunt epar pulmo cor præcordia cerebrum. Tumidus: eſt enim ſpirandi officina: iccirco ſpongioſus ac fiſtulis inanibus cauus. Viſcera: exta ipſa uitalia. Fata: mors. Hæſerunt: diu laborauerunt.
Luctata: conata. Vix tulerunt: difficulter abſtulerunt tradidereq; morti. Dum nimium: militum imprudentiam qui nauim inuerterunt enarrat. Incumbit: tota enim in unum latus ſe uertit. Verſa: inuerſa. Cōgeſto: in unū latus collecto. Texit pelagus: quoniam nauis ſupra mare in faciem cadens milites merſit. Iactare brachia: nare.
Tunc unica: docilitas eſt. Vnius enim quia a roſtris cōcurrentibus eſt interceptus fatum ſingulare commemoratu. Facies lethi: apparentia & qualitas mortis. Fixere penetrauere. Diſceſſit: diuiſum eſt tam uaſto impetu.
Quo mi. æra ſo. ut ipſa roſtra ærata ſe non collidant: licet eſſent illo torpore impedita. Eliſo: compræſſo & contuſo. Saniem: ſanies ut celſus ait eſt, tenuior ſanguine uaria craſſa glutinoſa & colorata. Permi. u. contuſus cum carne.
Inhi. prohibent nautæ & retrahunt.

OMNIBO. Ferrea dum puppi: nunc etiam deſcribit quæ de nouo ſuperuenere: & quo alii genere mortis perierūt & unius caſum deſcribit: qui quum in undas maris præceps caſurus eſſet: cruribus retentus eſt a ſuis: ſed cum ab altera parte diſtrahitur: medius crepuit & ſanguis una ſimul omnis effuſus eſt. Ferrea: nam manicis ferreis aduerſas naues quaſi irretitas tenent: ne e manibus euadant: cum igitur manum ferream inieciſſent: ut nauem compræhenderent: compræhenderunt lycidam quendam: & manus cum retraheretur: hunc in undas traxiſſent: niſi ſocii eum cruribus retinuiſſent: dicit ergo dum illæ trahunt: & illi retinent medius diſruptus. Ordo eſt. Manus ferrea quæ iniecta erat non ut raperet lycidam ſed compræhenderet nauem. Dum inſerit: dū iacitur ut puppem compræhendat. Nec ſic: nec ſanguis inquit effuſus eſt ſicut e uulnere a quo ſenſim egreditur: ſed uno eodemq; tempore. Nullius uita: nullius unquā inquit mortuus eſt: qui tam lato meatu uitam aperiret. Tanta: tam lata. Pars ultima: pars interior ab umblico, mortua erat: ſed ſuperior ubi uitalia erant: ut pulmo & cor: diu cum morte luctata eſt. Trunci: pro truncata. Vacuos artus: ideſt membra carentia uitalibus. Pulmo tumidus: quia aerem reciprocum recipit & remittit: ſed cum aerem recipit inflatur. Feruent. i. palpitant circa præcordia. Hæſerūt: morata ſunt. Fata. i. mors. Vix membra tulerunt: quia ægre omnia membra extincta ſunt: ubi uitalia erant. Dum nimium aliud genus mortis ſcibitur: non unius quidem: ſed uniuerſorū qui in naue conſtiterāt dum inquit una naue acrius pugnatur & omnes ad eam partem tantummodo ſe receperunt ubi pugna erat: fecerunt ut cū intenti ad pugnā in uno latere nauis conſiſterent: uſq; adeo nauē ab illo latere oppræſſerunt ut eā euerterent & ipſum cū naue obruerentur. Puppis uerſa nā qui in naue erant latere ſiniſtro relicto in dextrū uenerūt: ubi aduerſus hoſtes pugnabāt. Nimiū pugnax. i. uſq; in ꝑnicié ſuā. Lateri. ſ. unde pugnabāt aduerſus hoſtes. Caua: cōcaua: & caſus ablatiui: & in modum uaſis euerſa eſt. Brachia: quia tecti erant: ideo non potuerunt explicare ſe e naui: ut nantes euaderent. Clauſo ma. i. non patenti. Tunc u. deinde ſecutus eſt caſus nouæ mortis unius iuuenis: qui dū medio

natatet pelago: forte duæ naues aduerſæ concurrunt & roſtis corpus illius tranſfixerunt. Vnicā ſingularis. Diſceſſit: ideſt diuiſum eſt in medium. Ictus uaſtos: ideſt immenſos concurrentium nauium. Nec artus: corpus nihil impedimento fuit quo minus roſta inter ſe colliderentur: & ſonarent. Aera. i. roſtra ærata. Poſtq̄ Inhibent remis puppes: ideſt poſtq̄ ἀνοκῶχην fecerunt. i. cum remiges in puppem contrahunt nauem: dicit ꝙ naues illæ colliſæ roſtris ſe in puppem receperunt: & cadauer medium in undas deiecerunt: & ſubmerſum eſt.

Deiectū in pelagus perfoſſo pectore corp⁹
Vulneribus trāſmiſit aquas. ps maxia turbæ
Naufraga iactatis morti obluctata lacertis
Puppis ad auxilium ſociæ concurrit. at illi
Robora cum uetitis prenſarent altius ulnis
Nutaretq; ratis populo peritura recepto
Impia turba ſuper medios ferit enſe lacertoſ
Brachia linqentes graia pendentia puppe
A manibus cecidere ſuis. non amplius ūdæ
Suſtiuere graues in ſummo gurgite trūcos
Iamq; omnis fuſis nudato milite telis
Inuenit arma furor. remū contorſit in hoſtē
Alter. athi tortum ualidis ampluſtre lacertis
Auulſaſq; rotat expulſo remige ſedes.
In pugnam fregere rates. ſiæentia peſſum
Corpora cæſa tenēt, ſpoliātq; cadauera fero
Multi inopes teli iaculum lethale reuulſum
Vulneribus traxere ſuis. & uulnera leua
Oppreſſere manu, ualidos dū præbeat ictus
Sanguis. & hoſtilem cū torſerit exeat haſtā:
Nulla tamē plures hoc edidit æquora cladeſ
Quam pelago diueſa lues, nā pīguib⁹ ignis
Affixus tædis, & tecto ſulphure uiuax
Spargitur. at faciles præbere alimēta carinæ
Nūc pice nūc liquida rapuere incēdia cæra,
Nec flāmas ſuperant ūdæ ſparſiſq; p æquor
Iam ratib⁹ fragmēta ferus ſibi uēdicat ignis

SVLPI. Vulneribus trāſmiſit aquas: latitudinem uulneris īdicat cum per ipſum aqua diſcurreret. Pars maxima: quorundam maſſilienſium ad ſuorum naues natantium mors ſæua deſcribitur. Naufraga: cuius nauis ſuerat fracta & ipſa expoſita erat mergendi periculo. Obluctata: repugnans. Iactatis lacertis: nando. Concurrit: ſimul natat. Altius prænſarent robora ulnis: compræhēderent ſummam nauim brachiis. Vetitis ab his qui in naui erant. Peritura: erat enim tantus numerus ut ſi ſuſceptus fuiſſet nauis proculdubio mergeretur. Nutaret: īclinaret ſe & periclitaretur. Impia. quia ſocios lædebat.
Super: deſuper. Brachia linquentes: illi amputatis brachiis & ī naui relictis ſubmerſi ſunt cum nare nō poſſent:
A manibus: quibus inhærebāt. Graues: amiſſus enim brachiis corpus nando liberare nō poterant. Iamq; omnis: deficientibus inquit telis remos temones & trāſtra in hoſtem iactabant. Omnis furor: cuiuſq; ira. Inuenit arma: ſic Virgilius. Rimati telum ira facit. Nudato: inermi.
Ampluſtre tortum: ornamentum uel temonem immiſſum ut abutatur uerbi proprietate. Rotant: rotando immittunt. Sede: tranſtra. In pugnam: ut pugnarent. Sidentia peſſum: manentia ſub pedibus deorſum & infra. ſic & ī quito: Obruit illā dies qua cælſa cacumina peſſum Tellus uicta dedit: hinc fit peſſundo: hoc eſt ſub pedibus do. Inopes telis: quibus tela deerāt. Lethale: quod lethiferum uulnus intulerat. Oppræſſere: obduxere ne ſanguis egrederetur. Sanguis: qui uires fouet. Exeat: egrediatur: poſt emiſſam haſtam qua fuerat uulneratus. Lues: uis mortiſ & uelut peſtis. Quā diuerſa pelago: quam ignis qui eſt aquæ contrarius. Tædis: facibus ſulphure piceq; ſparſis & plenis. Viuax: ardens & urens. Faciles præbere: quæ facile incē debantur & alebant ignem. Rapuere incendia: correpta ſunt igne. Nunc pice nunc cera: ſiue quod ipſas ſpargerent: ſiue quod nauium iuncturæ ſtuppa pice & cera refarctæ ſunt. Nec ſuperant flammas. nec reſtringunt incendia. Sparſis ratibus: diſſipatis nauibus. Vendicat fragmenta ferus: corripit & ſibi attribuit fruſta.

OMNIBO. Deiectum: ideſt cadens quod ante ſuſtentatum fuerat a roſtris. Vulneribus tranſmiſit aquas: quia uulnus adeo latum erat ut aqua per medium tranſiret. Pars maxima: alium mortis caſum deſcribit multorum. Iuuenes multi e naui deiecti fuerant: qui natantes ſpem ſalutis habebant: ſi in ſuis recepti eſſent: quoniam & ipſi maſſilienſes erant. Itaq; ad naues maſſilienſium natantes tendebant: cum iam in eo eſſent: ut manibus nauem appræhenderent: illi ne nauem euerterent. manus ſimul cum lacertis obtruncarunt: & corpora ipſa merſa ſunt. Naufraga quæ naui fracta enatabat Turba. ſ. maſſilienſium. Obluctata: cum diu contendiſſet cum morte.
Puppis ad auxilium: uidelicet ut a ſocia naue recepti ſeruarentur. Robora. ſ. nauis. Altius: i. manus erigentes ut nauem compræhenderent. Vlnis uetitis: quia utebantur ne compræhenderent nauem. Peritura: quia ſine dubio ſi recepiſſent eos peritura erat. Impia: contra ſocios: quia maluerunt ſuæ ſaluti conſulere quam aliorum. Brachia linquentes: abſciſſis brachiis. Furor arma inuenit: nam ut inquit Maro: rimanti tellum ira facit & nobilis tragicus ἐπ᾽ ἐχθροῦσ δυλιοσ οπ λίξει χερά. In hoſte armat ira manum. Ampluſtre: gubernaculum nauis. Auulſaſq;: quid dixi remos & Ampluſtra torquære: cum tranſtra nauium alius in alium coniiceret. Sedes: tranſtra nauium & ſedilia: Excuſſo: eiecto. Fregere: quia frangebant rates: ut fragmine earum uterentur pro telis in hoſtem. Sidentia peſſum: ideſt ſub pedibus ſtantia: unde peſſundo ideſt ſub pedibus do. Spoliantq; cadauera: cæſos telis ſpoliabant: & e corporibus eorum tela extracta mittebant in hoſtem. Et uulnera: quomodo ſi lethale uulnus attulerat: poterant in hoſtem telum mittere quia ammoto telo ne ſanguis exiret leuam appoſuerunt & ſanguinem retinebant ut uulnerato ſaltem hoſte: non inulti deinde expirarent. Oppræſſere: ideſt occluſerunt. Validos dum: ut interim ſanguinem retinerent: quo poſſent uires ſuppetere ad uulnerandum hoſtem. Hoſtilem: quam hoſtis contra ſe torſerat. Nulla tamē plures: ꝗuis diuerſa genera lethi ſuperi

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

us tractarentur:tamen nulla fuit mortis plurium cauſa:quam ea quæ contraria eſt pelago:uidelicet ignis: Lues ſtrages diuerſa pelago.i.ignis. Nam pinguibus:quia faces habebant pice illitas: quas incenſas mittebant in aduerſas naues unde uis tanta ignis erat: ut non ſolum ſiccas naues corriperet:ſed etiam fragmina nauium quæ aquam inbiberant: Viuax.ſ.ignis abdito in ipſis facibus ſulphure. Faciles:ad comburendum quia aride. Præbere:ſcilicet igni. Pice:quia pice & cera naues inſperſerunt:ut facile incenderentur. Nec:flammas nec undæ inquit extinguere poterant flammam. Fragmenta uendicat:ideſt atthrait:nam ignis nauium fragmina quæ natabant corripiebat & correpta conſumebat.

Hic recipit fluct⁹ extiguat ut æquoꝛ flāmas
Hi ne mergantur tabulis ardentibus hærēt.
Mille modos inter lethi mors una timori eſt
Q ua cepeꝛ mori;nec ceſſat naufraga uirt⁹.
Tela legunt deiecta mari:ratib⁹q; miniſtrāt
Incertaſq; manus ictu languente per undas
Exercent;nunc rara datur ſi copia ferri
Vtuntur pelago;ſæuus complectitar hoſtē
Hoſtis:̣ & iplicitis gaudet ſubſideꝛ mēbris:
Mergenteſq; mori.pugna fuit unus in illa
Eximius phoceus.animam ſeruare ſub undis
Scrutari q; fretum ſiquid merſiſſet arenis;
Et nimis affixos unci conuellere morſus.
Adductū quotiēs nō ſenſerat anchora funē
Hic ubi compreſū penitus deduxerat hoſtē
Victor & incolumis ſūmas remeabāt i ūdas
Sed ſe per uacos credit dum ſurgere fluct⁹
Puppib⁹ occurrit tādēq; ſub æquore māſit.
Hi ſuper hoſtiles iecerunt brachia remos
Et ratium tēuere fugam.non perdere lethū
Maxima cura fuit.multus ſua uulnera puppi
Affixit moriens & roſtris abſtulit ictus

❡SVLPI. Hic recipit: Diuerſa diuerſorum ſtudia memorat. Hic:aliquis. Inter mille modos lethi:inter innumera mortis genera illam uitabant qua lædi morique cœperant. Virtus naufraga nec ceſſat: illi qui fractis nauibus nabant ſe exercebant in legendis ſubminiſtrandiſq; telis pugnantibus & in feriendo ut poterant hoſte. Ratibus:militibus:methonymia. Incertas:non ferientes deſignatum locum: ea enim dicitur certa manus: & certum telum quod locum deſignatum ferit. Incertas ergo quia nantes ualidum ictum incutere non ualebant. Languente:debili. Si datur rara copia:ſi telum aut enſem non habeant. Vtuntur pelago:mergunt hoſtem in mari: Subſidere:ſubmergere ſe. Implicitis:connexis. Mergenteſq; mori:dum merguntur mergere alios. Pugna fuit:egregii & callidi urinatoris mortem poeta deſcribit. Is autem dicitur urinator qui nat ſub aqua quod qui faciunt urinare dicuntur ab urna uaſe. Eximius:præſtans. Animam:anhelitum:Plautus:Olet anima uxori tuæ. Scrutari:inquirere. Conuellere:ad reuelendum anchoram ſi funere figi non poſſet. Adductum:tractum: Hic ubi:raptum in ima hoſtem ubi ſuffocauerat emergebat. Penitus:ualde ſubtus. Per uacuos fluctus: per mare a nauibus non occupatum. Puppibus occurrit:incidit ſub naues. Iecerunt brachia:compræenderunt retinuerunt. Non perdere lethum: non mori fruſtra & inulte & non læſo aduerſario. Multus: multi morientes inquit ſuſpenderunt ſe a puppi ut roſtrorum ictus ne nauis lederetur exciperent.

❡OMNIBO. Hic recipit fluctus:alii hauriebāt aquam ut extingueretur ignis qui in naue erat. Mors una unuſquiſq; timebat mortem: qua afficiebatur: nam alius igne: & alius ferro:alius aqua peribat: & omnes ſimul conabantur mutare genuſ mortis. Nec ceſſat:illi etiam qui natabant: non propterea pugnare deſtiterunt: ut ſi non pugnarent:ſaltem tela ſuſciperent collecta ex fluctibus. Virtus naufraga:ideſt natantium: Legunt:pro eligunt tela ut ea ſubminiſtrent ſuis. Incertas:errantes in iaculando:quia natantes cum ſiniſtrorſum uellent hoſtem ferire:aqua eos impellebat dextrorſum. Ictu languente:quia manus nutabat ut ictum non poſſet ualidum inferre. · Nunc rara datur:qui non poterant ferro hoſtem occidere: ipſi inter ſe obruere certabant: ut ſub undis necarentur. Vtuntur pelago:ut inter ſe alius alium demergat. Et implicitis:declarat quomodo ſe complectuntur:qui dum mergunt alios:ipſi etiam mori non recuſabant:& dum hoſtes necarent ipſi necabantur: Subſidere: obrui aquis. Pugna fuit: ſed præcipuum quendam deſcribit qui peritiſſimus erat natandi & retinendi ſpiritum ſub aqua is cum hoſtem ſub aqua obrutum tenuiſſet: deinde emergebat ut alium hoſtem necaret: ſed ſemel capite percuſſit nauis fundum:& ipſe etiam tandem ſubmerſus eſt. Eximius:præclarus. Phoceus:nomen proprium eſt:non autem patrium. Arenis:ita ſcrutabatur arenas:ut quod ſubmeſum erat inueniret ſub undis tanquam in continenti terra. Affixus unci:ſi forte anchora adeo profundo eſſet infixa:ut ab arenis trahi non poſſet:ipſe merſus in undis e fundo trahebat. Morſus unci:ideſt anchore. Virgilius:Vnco non alligat anchora morſu. Adductum quotiens:cum funus traheretur cui anchora eſt appenſa:& anchora tractum non ſentiret. Hic ubi:hic adeo natandi peritus erat ut retinere ſpiritum facile ſub aqua poſſet. Penitus:infimo maris loco. Victor:necato hoſte. Occurrit:ſcilicet capite. Surgere ſe:ideſt ſurſum erigere ſe:a ſurſum & rego cūponitur. Per uacuos fluctus: immo erant nauibus tecti. Puppibus:fundo nauis. Hi ſuper:nunc dicit de his qui necati fuerunt:ut manibus admotis remos caperent:interiiſſeq; nonnullos dicit:qui ubi naues concurrere uidiſſent: ſe medios interpoſuiſſe corpore ſuo:ut nauem ſuorum ab hoſtili impetu defenderent. Non perdere lethum:ideſt non fruſtra mori:niſi prius nocuiſſent hoſtibus. Moriens affixit:pro multi morientes affixerunt. Virg. Plurimus uolitans pro plurimi uolitantes. Abſtulit ictus.ſ.ſe in medium interponens.

❡SVLPI. Stantem:Lygdami maſſilienſis & tyrrheni ro.pugna narratur. Tortor ha.:agitator fundæ ex qua torta & rotata emittuntur ſaxa. Balearis: baleares inſulæ ſunt in mari hiſpano quarum incolæ egregiæ funda utuntur dictæ ſiue a βαλλω quod eſt iacio ſiue a Baleo herculis comite. Glande:pila plumbea. Tempora:latera capitis. Vincula:neruos quibus continentur. Prorumpunt: egrediuntur.ui enim incluſi ſanguinis præſſi excluſi ſunt oculi. Lumine:ui uidendi. Conſtare uigorem:ſe ualere uiribus. Componite:collocate & ſtatuite ad iacenda tela. Tormenta:baliſtas & catapultas. Eggere:ſe ſe adhortatur. Hoc cadauer:corpus meum. Habet uſum:faciet officium magni militis. Manu cœca.ipſe cœcus. Non irrita:nam hoſtem uulnerabant. Argus maſſilienſis excipit: hæc uulneratus eſt his. Argus: maſſilienſis. Qua uenter non medius:inter umbilicum & latus dextrum ſiue ſiniſtrum. ſunt enim ilia arterie iter ueſicam & aluum ad pubem tendētes ut ait plinius. Adiuuitq; Cecidit enim & ferrum altius eſt ingreſſum. Stabat:tota hæc oratio diuerſis modis mouet affectus. Carinæ:eiuſdem. Non ille:fuerat enim fortiſſimus maſſilienſium. Victum æuo robur cecidit:fortitudo annis debilitata proſtrata eſt. Exemplum non miles: nam quanuis non pugnaret ipſo aſpectu alios excitabat. Funere:morte filii. Sæpe cadens:dum ad filium properaret. Spirantes:palpitantes & adhuc uiuentes. Non lachrymæ:ex uehementiſſimo dolore lachrymæ interdum potius comprimuntur quam effundantur. Tundit:percutit. Riguit:induruit. Dſtentis:externis & paſſis. Nox ſubit:ſuperuenit obſcuritas præ dolore enim exanimatus eſt.

Stantem ſublimi tirrhenum culmine proræ
Ligdamus excuſſæ balearis tortor habenæ
Glāde petēs.ſolido fregit caua tpa plumbo
Sedibus expulſi poſtq̄ cruor omnia rupit
Vincula prorūpunt oculi.ſtat lumine rapto
Attonitus.mortiſq; illas putat eſſe tenebras.
At poſtq̄ ſenſit membris conſtare uigorem
Vos ait o ſocii ſicut tormenta ſoletis
Me quoq; mittēdis rectum componite telis
Eggere qd' ſupereſt animæ tyrrhene p oēs
Bellorū caſus.ingentem militis uſum
Hoc hēt ex magna defunctū parte cadauer.
Viuētis feriere loco.ſic fatus in hoſtē
Cœca tela manu.ſed nō tamen irrita mittit.
Excipit hæc iuuenis generoſi ſanguis argus
Q ua iam nō medius deſcendit in ilia uēter
Adiuuitq; ſuo procūbens pondere ferrum.
Stabat iam uictæ diuerſa parte carinæ;
Infelix argi genitor.non ille iuuentæ
Tempore phocaicis ulli ceſſurus in armis
Victum æuo robur cecidit. feſſuſq; ſenecta
Exemplum non miles erat qui funere uiſo
Sæpe cadēs longe ſenior p tranſtra carinæ
Peruenit ad puppī.ſpirantes inuenit artus
Nō lachrymæ cecideꝛ genis.n̄ pectora tūdit
Diſtētis tēto riguit ſed corpe palmis. /bræ
Nox ſubit atq;.oculos uaſtæ obduxeꝛ tene/

❡OMNIBO. Stantem ſublimi.more ſuo poſt genus deſcendit ad ſpeciem: deſcribit nonnullos qui hoſtilibus ratibus nocere ſtudentes etiam nocuerunt. Hic ictum intulit:mirādum:nam lygdamus quidam erat peritus fundæ glande enim quencunq; locum uoluiſſet facile percutiebat: hic ſpeculatus tyrrhenum quendam pugnantem egregie in ſumma prora:fundanter & quater rotans dimiſit in tempora tyrrheni glandem: ille fractis temporibus oculos amiſit:& tenebras oculorum credidit mortis:eſſe: ſed paulo poſt intellexit uirium aliquid ſibi reſiduum eſſe tunc iuſſit ſuis:ut ſe in fronte nauis ponerent:futurum loco tormenti bellici:& datis telis pugnaturum. Culmine proræ:ideſt in celſitudine nauis. Lygdamus:maſſilienſis erat. Tyrrhenus:romanus. Excuſſa glande:quia funde habenam ligatam habent & ter ac quater circa caput rotautur. Baleares:inſulæ ſunt in oceano poſitæ ubi maximus funde uſus fuit: dicuntur baleares a βάλλω ideſt iaculor & torqueo. Has propius inſulas ad nauigans Metellus cognomento balearicus: pelles nauium tectis prætendit: ut aduerſus fundarum iactus tegmina eſſent: in his enim optimi funditores ſunt a pnerilibus hoc pacto ad fundas exercebāntur annis ut alioquin ne panis quidem pueris exhiberetur niſi funda quicquam prius attingerent:& ut ſcribit ſtrabo homines ad implorandam populi romani opem confugere coacti ſunt cum arbores & domicilia ex ſubterraneis cuniculis euerterentur. Vincula:ideſt neruos:quibus oculi fixi ſunt. Procurrunt: exeunt oculi ex uulneribus. Stat eiectis oculis obſtupefactus erat:neſciens quid id eſſet.credebat autem illas tenebras mortis eſſe. At poſtquam:ſed poſtq̄ in ſe rediit:& rediiſſe uires ſenſit aliud cogitauit. Tormenta:quem admodum baliſta & machina.quibus tela torquentur in fronte nauium ponuntur ita & me ponite & fingite animis ueſtris me eſſe baliſtam:ſicq; tela in ponite manibus meis: Conſtare:conſiſtere. Rectum:ex oppoſito ad mittenda tela. Eggere:emitte:hortatur ſeipſum. Viuentis feriere loco.q.d.quum nihil reliqum uitæ ſit:ſi ferieris:uiuentem alium ſeruabis. Caſus proſperos uel aduerſos. Hoc:demonſtratiue. Cœca manu:pro ipſe cæcus: quod eſt perſonæ rei attribuit:hyppallage eſt. Irrita:quia multos ex hoſtibus uulnerauit. Excipit h.nam uulnerauit nobilem maſſilienſem nomine argum. Deſcendit ilia uen.i.cum ad imas coſtas deſcendit. Adiuuitq;:quia cecidit ex ſuo caſu inuit telum:nam cadens altius telum fixit. Stabat diuerſa:nunc caſum deſcribit miſerabilem: nam pater in altera parte nauis ſtans ut uidit in telum procubuiſſe filium accurrit quoquo modo poterat ſenior: & dum properaret ſæpius lapſus eſt antequam ad illum perueniſſet: tandem peruenit:cunq; ſuperincubuiſſet filio:tanto dolore confectus eſt ut tenebræ oculis oborte ſint:& iam filium non cognoſceret:filiuſ qui nondum mortuus erat attolens oculos patrem ipſum inuitabat ad amplexum ſuum & oculos claudendos: pater nullo modo

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

patiens filio ſuperſtes eſſe:cupiebat ante filium mori : dicitq; ignoſce patri tuo qui non uult occupari amplexibus tuis ſed confoſſo pectore mori properat ut tua fata præueniat:hæc dicens ſe telo percuſſit. Victæ carinæ:quia fere uicti erant:qui in illa naui conſtiterant. Diuerſa:remota:ab ea parte ubi filius ceciderat. Iuuentæ:qui cum iuuenis eſſet nulli maſſilienſium uirtute cedebat armorum. Victum æuo:ſed nũc ſenectute languidior factus erat & imbecilior. Exemplum:quia occurrebat illud:ſi imbellis erat & ſenior.quid igitur militabat:dicit ut exemplo ſui concitaret iuuenes. Carinæ:pater erat in prora:filius uulneratus fuit in puppe. Sæpe cadens:unum ex teli quo ſequitur.quia ſenior ipſe ſæpe cadebat ad filium properans. Spirantes:uiuẽtes. Non lachrimæ cecidere:ſcilicet præ nimio dolore:qui latentes lachrymas occludit. Riguit:obſtupefactus eſt. Diſtentis palmis:ideſt extenſis manibus. Nox ſubit:quia tenebræ ſunt oculis obortæ. Obduxere:circunuenere oculos.

❡SVLPI. Argum:filium. Labens caput:inſtabile inclinatum. Leuat:attolit. Vox fauces:loqui non potuit. Solutas fauces:apertum os. Inuitat:geſtu hortatur. Claudenda ad lumina. Maiorum mos fuit ut propinquiores morientibus oculos clauderent ut parentes liberis liberiq; parentibus. Ouidius : Dii præcor hoc iubeant ut euntibus ordine fatis. Ille meos oculos comprimat ille tuos. Caruit torpore:fuit ſine ſtupore:& in mentem uiresq; rediit. Cruentus:crudelis in ſe. Non perdam tempora:non differam mortem. A ſæuis deis:præ animi perturbatione deos incuſat qui ei quod filio ſupereſſet uidebantur iniuſti. Iugulum:lethalem ſub gutture locum. Nondum:par eſſe uidetur ut qui prior in uitam egreditur exeat prior:tu cum ſis me iunior ante me non morieris: Eſſe ſu.ſuperuiuere mihi.ſuperſtes hi dicuntur qui in uita remanent. Polluerat capulum:maculauerat enſis manubrium quo ſe percuſſerat. Tendit ſub æquora:in mare ſe mergit. Feſtinantem animam morti non credidit uni : metuens ne ipſe non antequam filius e uita decederet:ſe prius ſauciatum in aquam præcipitauit. Credidit:commiſit : Inclinant iam fata:iam maſſilienſium res aduerſo marte præcipitabatur romano uictore. Anceps: dubius:ſed erat certa uictoria. Vexere uictores ſuos:in uexere romanis qui eas cæſis hoſtibus occupauerant. Naualia:maſſilienſium. Quis in urbe:per commiſerationem concludit poeta luctum ſuperatæ ciuitatis admirãs Fletus:qui lachrymis fit. Plantus:percuſſio pectoris faciei & brachiorum. Coniunx:commiſeratio ab errore. Cadauer:quod fluctus in littus expulerat. Accenſis:pathos a pietate & certamine. Trunco: abſq; capite quod fuiſſet certus iudex. Brutus:Brutus inquit primus fuit qui uictoriis cæſaris terreſtribus maritimam gloriam addidit.

❡OMNIBO: Cognoſcere.ſ.argum tenebris impedientibus oculos ſenſim enim amittebat lumen oculorum. Languentia:torpentia:quia moriebantur. Vox fauces nulla ſolutas proſequitur : intelligitur bis negatiua.i.fauces non ſolutas proſequitur nulla uox quia ſolui non

Et miſerum cernẽs agnoſcere deſinit argum
Ille caput labens: & iam languentia colla
Viſo patre leuat: uox fauces nulla ſolutas
Proſequitur: tacito tãtũ petit oſcula uultu
Inuitatq; patris claudẽda ad lumina dextrã.
Vt torpore ſenex caruit: uireſq; cruẽtus
Cœpit habere dolor: nõ perdam tẽpora dixit
A ſæuis permiſſa deis iugulumq; ſenilem
Cõfodiam: ueniam miſero cõcede parenti
Arge.q; amplexus extrema qđ oſcula ſugi
Nõdum deſtituit calidus tua uulnera ſãguis
Sẽiãimiſq; iaces & adhuc potes eſſe ſupſtes
Sic fatus q̃uis capulum per uiſcera miſſi
Polluerãt gladii : tamẽ alta ſub æquora tẽdit
Præceps & lethum gaudẽs præcedere nati
Feſtinantem animam morti nõ credidit uni.
Inclinãt iam fata ducũ: nec iã ãplius anceps
Belli caſus erat: graiæ pars maxima claſſis
Mergitur aſt aliæ mutato remige puppes
Victores uexere ſuos: naualia paucæ
Præcipiti tenuere fuga. quis in urbe parẽtũ
Fletus erat. quantus matrũ p littora plantus.
Coniunx ſæpe ſui cõfuſis uultibus unda
Credidit ora uiri romanũ amplexa cadauer.
Accẽſiſq; rogis miſceri de corpore trũco
Certauere patres. at brutus in æquorẽ uictor
Primus cæſareis pelagi decus addidit armis

poterant in uocem. Tacito uultu:quia uidebatur inuitare patrem ut ſe oſcularetur & oculos clauderet. Inuitatq; dextram patris:quia præhendebat dexteram patris ut clauderet oculos quem morem etiam nunc ſeruamus:ut qui propinquiores ſunt morienti oculos claudant:locus hic eſt plenus commiſeratione. Vt torpore:poſtquam ſenex tandem ad ſe rediit. Torpore:languore:qui toto corpore perfuſus erat. Cruentus:ſæuus dolor. Sæuiſ deis:ſæuos deos appellat.qui ſe uoluerunt filio ſupereſſe:quia æquius erat ut ſenex moreretur ante filium. Veniam concede:ignoſce inquit parenti tuo qui nolit occupari in te amplectando:hoc ideo facit quia tu uiuis & potes eſſe ſuperſtes:properat ergo ut tua fata præueniat. Quanuis capulum:quanuis inquit uulnus lethale ſibi intulerit: tamen ut cito moreretur ſe præcipitem deiecit in undas. Capulus manubrium enſis a capiendo dictus. Præcedere:præuenire mortem filii. Feſtinantem animam:pro animam ipſius feſtinantis mori. Non uni morti:duabus enim cædibus ſe occidit:una cum ſe uulnerauit:altera cum ſe in undas præcipitauit. Inclinant iam:tandem fatebantur maſſilienſes ſe uictos eſſe:nam multis amiſſis nauibus & cæteris concuſſis non poterant reſiſtere. Fata: ducum:ſcilicet maſſilienſium:quorum princeps fuerat.L.Domitius. Claſſis mergitur:quia tum flectibus obrupta erat:tum roſtris hoſtium. Aſt aliæ:ſed naues maſſilienſium quæ non ſunt obrutæ. Victores:quia romani conſcenderant eas naues:quæ iam mutatis remigibus in portum ſubducebantur. Mutato re.occiſis maſſilienſibus. Victores ſuos.ſ.romanos Naualia paucæ:ſed paucæ naues maſſilienſium fuere:quæ in ſua ſe naualia recẽperint. Naualia loca ſunt ubi naues ſeruantur græcæ Quis in urbe:deſcribitur paſſim fletus & comploratus ſuorum:qui maximus erat in urbe maſſiliæ. Quis : pro qualis : non interrogantis:ſed admirantis. Virgi. Qui talia fando. Matrum : quæ filios ſuos expectantes implacabiliter lachrymabantur. Coniunx ſæ.ui.coniunx Ro.militis cadauer amplexa eſt:credens eſſe maritum ſuum:cum confuſus eſſet cæde uultus Vndaq;:propter undam. Confuſis:turgidis & infectis. Miſeri patres certauere:ita inter ſe contendebant quia trunci agnoſci non poterant auulſo capite. Accenſis rogis: ut cadauera filiorum ſuperimponerent. At brutus:brutus fuit primus qui e ducibus ornamentum addidit ad laudem armis Cæ. In æquore:quia nauali pugna uictor fuit Trebonius uero terreſtri pugna uictoriam amiſerat.

Io. Sulpitii argumemtum in quartum uolumen.

Aſtra ducis caſtris ad cælſã q̃rt⁹ ilerdã
Cõfert i tumulo q pene ẽ obrut⁹ hibri
Enatat hic cæſar ſicoris diducit & ũdaſ
Petreiq; fugam ſequitur uicinia pacem
Incipit at ſubita petreius cede repellit
Qui mox eſuriens ueniam uitamq; precat
Pugnat in adriaca poſt hæc antonius unda
Vulneriuſq; cadit libyæ te curio mactat

Marcii annei Lucani pharſaliæ Liber Quartus.

T pcul extrẽis terrarũ cæſar in oris
Martẽ ſæu⁹ agit ñ mlta cæde nocẽtẽ
Maxia ſ; fati ducib⁹ momẽta daturũ
Iure pari rector caſtris afranius illis
Ac petreius erat concordia duxit in æquas
Imperium commune uices tutelaq; ualli
Peruigil alterno paret cuſtodia ſigno.

Io. Sulpitii Verulani in Quartum Lucani Librum interpretatio.

T procul : interea dum maſſilia oppugnaretur Cæ.ad ilerdam ſe coniunxerat fabio: quem a maſſilia cum tribus legionibus præmiſerat in hiſpaniam duabus ſubſequentibus ut celeriter pyreneos ſaltus occuparet : qui ab afranio pom.legato eo tempore tenebantur. Deiecto itaq; ex ſaltu præſidio Fabius magnis itineribus ad exercitum contendit Afranii:qui citeriorem hiſpaniam cum tribus legionibus obtinebat. Nam Varro eius collega ulteriorem cum duabus legionibus titabatur. Afranius petreo quoq; collega ad ſe accito cum duabus legionibus communi conſilio ſtatuerat ob loci oportunitatem bellum gerere ad ilerdam. Sæuus : magnus crudelis. In extremis horis : in hiſpania quæ eſt ultima mundi pars. Martem. bellum methonymia. Non multa cæde : pauci enim peribant. Momenta:impulſiones & adiumenta Cæ.in primo belli ciuilis magnum attulit noſtris ad ſalutem momentum : & ideo momenta dixit : quia in hoc bello quanquam non fuerit ſumma uictoriæ: tamen id multum Cæ. profuit nocuitq; pom. Ducibus Cæ. & pom. Iure pari : æquali poteſtate præerant exercitui petreius & Afranius legati pom. Duxit impium : produxit gubernationem ipſorum in partes dierum uiciſſitudines ut alternis præeſſet. Tutela peruigil:defenſio uigilans & eſt appoſitio. Cuſtodia:cuſtodes ipſi. Alterno ſigno:nunc enim petreiani: nunc afraniani uallum cuſtodiebant.

T procul: hic quartus liber continet quomodo Cæ. hiſpanias ſubegerit : uicto petreio & Afranio: qui cum exercitu & conſulari imperio pro parte pom.eas tenebant deinde quomodo piſo & Curio duces Cæ. in aphrica Cæ. fuerint in principo autem deſcribit quomodo petreius & Afranius communi conſilio bellum contra Cæ.apud ilerdam ciuitatem hiſpaniæ gerere conſtituerunt : quod his locus ſibi oportunior eſſe uideretur & Cæ eodem duxit exercitum: cum ſub noctem ueniſſet equitibus ante aciem locatis & maniplis condenſis in unum ut hoſpes proſpicere non poſſent caſtra foſſa muniuit: cum id prius factum uiderint hoſtes quam præuiderint. At procul:maſſilia.nunc terra.nunc mari pugnabatur tandem uiribus Ro. ipſi ceſſerunt:at uero in hiſpania bellum grauius Cæ.gerebat: quod & ſi incruenta uictoria ſucceſſerit.tamen magnum momentum ſequentibus rebus reliquit:nam facile apparebat eos magnum uictoriæ partem adeptos eẽ qui hiſpanias obtinerent. In extremis horis:in occidente in quo hiſpania eſt: unde heſperia dicta eſt. Sæuus:ideſt magnus & fortis. Virgi. Sæua iouis coniunx. Idem. Sæuus ubi æacidæ telo iacet hector:quanuis Lucanus ex animo ſuo uideatur poſuiſſe pro crudeli. Non multa cæde:quia ibi pauci admodum occiſi ſunt. Maxima ſed fati . tamen bellum hoc daturum eſt maximum momentum ducibus. Fati : fortunæ. Momenta ducibus : uter enim dux hiſpanias obtinuiſſet:ille magnam partem uictoriæ obtinuiſſe uidebatur. Iure pari:nunc deſcribit,nam duces in hiſpania fuerint. Nam equitibus auxiliiſq; laſitudine petreius celeritate cantabriſq; & barbaris omnibus illius regionis Afranius imperabat. Sed petreius coactis omnibus per uectones ad Afranium peruenit:conſtitueruntq; communi cõſilio bellum apud ilerdam urbem capta loci oportunitate contra Cæ.gerere. Rector:petreius:quia ut dixi ex luſitania petreius per uectones populos coactis omnibus ſuis ad afranium peruenit: Comune im. ſcilicet petreii & afranii. In æquas uices.ideſt pares uiciſſitudines:quia alternis diebus imperabant. Cuſtodia ap.tutela.tutela Alterno ſi.nunc claſſico petreii: nunc afranii : quia alternis diebus imperabant exercitui. Cuſtodia peruigil:quæ in ſtatione pro caſtris poſita erat obſeruandum uallum.

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS USAL.ES

His præter latias acies erat impiger aſtur
Vectoneſq; leues profugiq; a gente uetuſta
Gallorum celtæ miſcentes nomen iberis
Colle tumet modico leniq; excreuit in altum
Pingue ſolū tumulo ſup hūc fūdata uetuſta
Surgit ilerda manu paludis prælabiť undis
Heſperios inter ſicoris non ultimus amnes:
Saxeus ingenti quem pons amplectitur arcu
Ibernas paſſurus aquas at proxima rupes
Signa tenet magni nec cæſar colle minore
Caſtra leuat: medius dirimit tētoria gurges
Explicat hinc tellus campos effuſa patentes
Vix oculo prendēte modū: cāpoſq; cohercet
Cinga rapax: uetitus fluctus & littora curſu
Oceani pepuliſſe ſuo: nam gurgite miſto
Qui præſtat terris aufert tibi nomen iberus
Prima dies belli ceſſauit marte cruento
Spectandaſq; ducū uires numeroſaq; ſigna
Expoſuit piguit ſceleriſ pudor arma furentū
Continuit patriæ & ruptis legibus unum

SVLPI. His præter: ultra copias italas etiā hiſpanas habebant. Aſtur: aſtures.xii. populi ſunt in citeriori hiſpania ab aſturica urbe magnifica dicti. Vectones: in citeriori ſunt hiſpania iuxta uaceos. Leues: agiles. Profugiq;: ideſt celtiberi periphraſis eſt. Celtæ enim qui in iberiā migrarunt celtiberi ſunt appellati. Celtæ autē noſtra lingua galli dicunť ut inquit Cæſar. Gallia enim omnibus in belgas aquitanos & celtas diuiſa eſt. Colle tumet: ſitus ilerdæ & caſtrorū deſcribiť. Pingue ſolū: fertilis terra. Tumet: inſurgit. Excreuit: erecta eſt. Leui tumulo: nō arduo & accliui colle. Ilerda: oppidū uetus in citeriori hiſpania ſurdaonū gens.xx.milibus paſſuū ab ibero fluuio diſtat. Prælabiť: ante & iuxta labiť. Placidis: mitibus. Sicoris: nō ultimus fluuius mediocris: magnus tamē littore. Heſperios: hiſpanos. Amplectiť: compræhēdit ab una in alternā ripā. Paſſurus aquas: a quibus percutiť præſertim hyeme. Proxima rupes: uicinus mons. Signa magni: pompeianorū caſtra. Nec Cæſar: fabiana caſtra longius ab ilerda diſtabant: eo poſtera die Cæſar cum nongentis equitibus uenit: omnibus copiis triplici inſtructa acie ad ilerdā proficiſciť: & ſub caſtris afranii conſiſtit: & ibi facit æquo loco pugnandi poteſtatē. Afranius copiis adductis in medio colle pugna abſtinens ſub caſtris conſtitit. quo animaduerſo Cæſar ab infimis radicibus montis intermiſſis circiter paſſibus quadringentis caſtra facere conſtituit: ualloq; muniri uetuit quod eminere & procul uideri neceſſe erat: ſed a fronte pedū .xv. foſſā fieri iubet: prima & ſecunda acie in armis conſtituta poſt quas opus in occulto acies tertia faciebat. Sed opus omne eſt perfectū quā afranius id intelligeret. Leuat: attolit eleuat. Minore: quā is in quo erat afranius. Medius dirimit tentoria gurges ſicoris medius eſt inter utraq; caſtra. Tentoria ſunt militū tabernacula linea dicta a tendendo. Ea cū primū bello ueientano Romanis militibus concederenť fuere pellicea. Hinc: a flumine. Explicat: dilatat. Effuſa: ſparſa: Modum: manſurā. Cohercet: terminat ſtringit. Cinga: fluctus uelox circū campos actus: dictus a cingendo. Vetitus: nā nō peruenit ad mare nomine ſuo cū ab ibero ſuſcipiať. Iberus fluctus qui oriť in cantabris & in mare effluit balearicū. Præſtat: terris egregius eſt in hiſpaniā. Prima dies: prima inquit die qua caſtra collata ſunt tantūmodo parauerunt acies & ſe ſe oſtentarunt. Sceleris: belli ciuilis: Furentū: impiorū.

OMNIBO. His præter: nunc dicit celtiberiæ: cantabris: barbariſq; qui uſq; ad oceanum pertinent afranium imperaſſe. Latias acies: præter Romanos milites. Aſtur: hiſpaniæ populus ab aſtrue fluuio nomen accepit. Vectoneſq;: populi hiſpaniæ iuxta uacceos. Leues: leuis armaturæ: haſtis tantummodo & ſcutis armati. Celtæ gallorum: qui populi ſunt galliæ: & forte hi errantes in hiſpaniam uenere: & in locis iberiæ conſederunt: & mixto uacabulo celtiberi appellati ſunt. A gente uetuſta: unde originem habuerunt. His: ſcilicet petreio & afranio & Romanis qui ſecum erant. Colle tumet modico: nunc deſcribit ubi caſtra poſuerit uterq; exercitus: nam haud procul ab ilerda oppido conſederant: ſed planitiem deſcribit ilerdæ: quam dicit in medio quodam tumulo poſitam fuiſſe. Pingue ſolum: ſignificat terram fœcundam atq; feracem frugum. Colle modico: non ualde ſublimi. Leui tumulo: quia ſenſim creſcit: & in altum ſurgit. Manu. ſcilicet armorum. Super hunc: ſcilicet tumulum: Placidis aquis: ante urbem ilerdam prælabitur ſicoris fluctus qui ignobile nomen tenet inter hiſpanos fluctus. Saxeus ingenti: dicit hunc amnem ponte lapideo uinctum: & addit rationem quia fluctus hic hybernis aquis nimium creſcit & omnes alios pontes facile merſerat. Arcu: quo totum fluctus uinxit. Paſſurus: ſuſtentaturus aquas etiam ſi nimium inflaretur. Signa: in quibus petreius & afranius erant nomine pompeii. Tentoria. ideſt caſtra Cæſaris & pompeii diuidebat ſicoris. Explicat hunc tellus dicit planitiem quandam longe lateq; porrectam fuiſſe: ut ad extremum illius uiſus hominum uix peruenire poſſit. Hinc ab hoc ſicori: Tellus effuſa porrecta in omnes partes. Explicat: extendit aperit. Vix oculo. ideſt uix quantum oculi hominum capere poſſent. Cinga rapax: fluuius uel occiſſimus & præceps: qui circa hanc planitiem labitur. Cohercet: terminat campos: Fluctus: qui fluuius cinga non ſuo nomine in mare hiſpanum decurrit quia ibero fluctus miſcetur qui eſt maior. Litora non ſuo curſu ſed iberi. Pepuliſſe: pro pellere præteritum pro præſenti. Curſu ſuo. ſui nominis: Nam gur. ideo uetitus es o cinga fluctus & littora oceani impellere tuo curſu. quia miſceris ibero: qui quemadmodum præſtat regioni (nam ab ibero iberia eſt appellata) ita nomen aufert tibi: quia maior flu. eſt. Prima dies belli: nunc ponit quomodo ſe uterq; exercitus habuerit poſtquam in conſpectum hoſtium Cæſar uenit. dicit enim primo quidem teritos eſſe a pugna: cum utrinq; proſpicerent: alii cognatos: alii amicos: nō poterat animus arma ſectari ergo diē unū bello ciuili donauerunt duces exercituū. Marte cruento: bellū & pugna differunt. nā bellū diciť cū inimicitiæ ſunt. ſed pugna & præliū diciť cū manus conferuntur. hoc loco martē pro pugna poſuit. Spectandaſq; ducū uires: quia in eo occupati fuerunt omnes: ut diligenter uires & exercitus hoſtiū cōtēplarenť: nā Cæſar uires petreii contemplabať e diuerſo. Numeroſaq; ſigna: ideſt multiplicia uexilla. Piguit ſceleris: cū uidet etiā utriq; ſuos cognatos & affines. Ruptis lenibus quia contra leges pugnabant.

Donauere diem prono tunc cæſar olympo
In noctem ſubita circundedit agmina foſſa
Dum primæ perſtant acies. hoſtemq; fefelit
Et prope conſertis obduxit caſtra maniplis
Luce noua collem ſubito conſcendere curſu
Qui medius tutam caſtris dirimebat ilerdā
Imperat huc hoſtē pariter terrorq; pudorq;
Impulit & rapto tumulū prior agmine cepit
His uirtus ferrumq; locum promittit at illis
Ipſe locus miles rupes oneratus in altas
Nititur aduerſoq; acies in monte ſupina
Hæret & in tergum caſura umbōe ſequentis
Erigitur nulli tellum uibrare uacabat
Dum labat & fixo firmat ueſtigia pilo
Dū ſcoplos ſtirpeſq; tenēt atq; hoſte relicto
Cedunt enſe uiam uidit lapſura ruina
Agmina dux equiteſq; iubet ſuccedere bello

SVLPI. Donauere. abſtinuere. Prono: tunc Cæſar olympo: ſole occidente & phiſice loquiť Sol enim nō ſuo curſu occidit ſed a mundo rapiť in occidentē. Perſtant. in armis perſeuerant. Obduxit caſtra. Protexit & muniuiu: in armis enim ea nocte quieuit. Maniplis. manibus militū. Prope conſertis. coniunctis & uicinis. Luce noua. erat intet oppidū. Ilerdā & Afranii caſtra planities circiter paſſuū quadringentorū Atq; in hæc fere medio ſpacio tumulus erat paulo editior quē ſi occupaſſet Cæſar ponte & commeatu interclusurū aduerſarios confidebat. Itaq; eductis tribus legionibus. Vnius ante ſignanos præcurrere atq; occupare eū tumulū iubet. Sed afranii cohortes breuiori itinere præoccupare: pugnatū eſt igiť uario marte & ita præliū diremptū ut ſe utriq; ſuperiores diſcuſſiſſe exiſtimarent. Caſtris. deeſt a. Terror: metus ne paterenť incommoda. Pudor: quod eſſe uiderenť debiliores. Hoſtē: afranianos. Rapto agmine: acceleratis cohortibus. His: Cæſarianis. Virtus & ferrū: pugnandi audacia Ipſe locus. qui uicinus erat caſtris & iā occupatus: Miles: Cæſaris. Oneratus. armis pilis clypeo. Nitiť. conať aſcendere. Acies ſupina: milites ſupino pectore aſcendentes & a ſequentium clypeis ſuſtenti. Caſura in tergū. quæ facile cecidiſſet. Vacabat. uibrare: emittere poterat. Dū labat. dū pedibus nequit conſiſtere. Frmat ueſtigia pilo firmat pedes telo in terrā fixo ſtirpes: truncos uirgulta fructices. Reliſto hoſte: nō habito hoſtis reſpectu. Cedunt uiā: imputant uirgulta uepres & ramos. Lapſura ruina quæ facile: repelli ſterniq; poterant. Equites: equitatū. Succedere bello: certare.

OMNIBO. Prono. ſed interea Cæſar inſtituit milites ſuos circundari foſſa ſub noctē: quod ſanū conſiliū putabat eſſe muniri caſtra. Iuſſit enim equites in fronte cōſiſtere. maniplos denſos atq; conſertos caſtra circundare. ne conſpectu hoſtiū uideri poſſent: inter illos uero maniplos denſos alios duci iuſſit. nec uallū fieri uoluit: ne a ſuperiori loco hoſtiū conſpectu uideri poſſit: ſed tamē foſſa ſine uallo ſatis erat ad tuendū exercitū ab hoſtiū impetu. Prono olympo: ſole iā occidente. Foſſa. nō uallo. ne uidelicet uallū erectū conſpici poſſit ab hoſtibus qui ſubito incurſu Cæſarianos ab opere prohibeant: quod in commentariis etiā Cæſaris commemorať. Præſtant. ante ſtant. a p̄ & ſto. Fefelit hoſtē. ut ante foſſa cingeret caſtra ſua quā hoſtes intelligerent. Conſertis. ideſt cunctis. Obtexit circundedit & ſub ueſperū Cæſar intra hanc foſſā legiones deduxit. atq; ibi ſub armis proxima nocte conquieuit. Luce noua. ideſt ſequenti die ubi luxit. in medio duorū caſtrorū erat collis. unde apparebat uter duorū exercitū illū occupaſſet ipſū magnā oportunitatē habiturū & nociturū hoſti quotiens uoluiſſet Cæſar ergo peritiſſimus dux collē uiſū ſtatim occupari uoluit & ex militibus ſuis quoſdam elegit qui collē aſcenderēt. ſed conſpecti ſunt ab hoſtibus: Medius: inter caſtra. Huc: ad hunc collē. Teror. quia & hoſtes hoſtiū terrore concuſſi ne ſi occupatus eſſet collis a Cæſarianis plurimū incōmodi ſuſciperent. Pudor: quia pudebat eos cū propinqui eſſent peueniri ab hoſte. Rapto rapti & uelociter capto. His: Cæſariāis. Virtus: quia fieri uirtute & ferro ꝑperabant eū locū occupare. Illis petreii & afranii militibus. quia iā illū aſcenderant. Miles. collē mediū inter caſtra uterq; exercitus occupare uolebat. ſed priores fuere milites petreii & afranii. qui tumulo propinquiores eſſent Cæſaris: tamē in aduerſū niti tentauerunt: ſi forte illos impellere poſſent: ſed de ſuperiore loco facile extrudebanť ab his qui iā locū tenebāt. & cū in periculo eſſent ne intecluderenť Cæ. dux peritiſſim' Cæ. equitatū miſit qui inter utrāq; atiē equitaret & interim auerſis hoſtibus in alterā partē. ut cū equites pugnarent. facultas dareť peditibus recipiendi ſe in locū tutiorē. Oneratus. armis. Nitiť. ſ. aſcendere. Supina. expreſſit geſtū aſcendentis in aduerſū quia Cæ. in montē ex aduerſo tendebant. Hæret: tarda eſt neq; .n. facile erat ſuperare montē. Caſura. ſ. acies Cæ. Erigiť propter arduitatē tumuli a ſequentibus umbone ſuſtentať. Nulli telū. ſed nō poterant tela in hoſtes torquere quæ ictū ualidū facerent. qui inſtabiles erant & pedibus niti: nō poterant Vacabant: licebat. Labat inſtabilis eſt. Et fixo firmat. i. tantū aberat ut pila in hoſtē mittere poſſent ꝙ neceſſe erat ipſis pilis gradū ſtabilire. Scopulos. eminentia ſaxa tenebant ne ruerent. Stirpes: arborū radices præhendebant ut quomodo euaderent in ſummū. Relicto hoſte: quia firme obliti erant hoſtiū qui in ſuperiori loco erant. Cedunt enſe uiam: ſatis habebant enſibus uirgulta cedere: ut iter ſibi expeditum

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA

facerent. Vidit lapſura:at uero Cæ.ubi uidit periculũ ſuo:ne de ſuperiori loco facile detruderent̃ & inde ab his qui ĩ urbe erãt & qui ex tumulo deſcenderent interclud̃erent̃:equitatũ ab altera parte montis ſuccedere iuſſit. ut interea facultas ſuis daret̃ ſe in caſtra recipiendi. Lapſura:caſura de loco ſuperiore. Equidẽ.i. equitatum.

Munitumq; latus læuo producere gyro
Sic pedes ex facili nulloq; urgente receptus
Irritus & uictor ſubducto marte pependit
Hactenus armorum diſcrimina cætera bello
Fata dedit uariis incertus motibus aer
Pigro bruma gelu ſicciſq; aquilonibus hærẽs
Aethere conſtricto pluuias in nube tenebat
Verebant montana niues campoſq; iacẽtes
Non duraturæ conſpecto ſole pruinæ
Atq; omnis propior mergenti ſidera cœlo
Aruerat tellus iberno dura ſereno
Sed poſtquã uernus calidum titana recepit
Sidera reſpiciens dilapſæ portitor helles
Atq; iterum æquatis ad iuſtæ pondera libræ
Temporibus uicere dies tunc ſole relicto
Cynthia quo primũ cornu dubitanda refulſit
Excludit boream flammaſq; accepit ab euro
Ille ſuo nubes quaſcunq; inuenit in axe

¶SVLPI. Producere latꝰ mũitũ: extẽdere ordinẽ a leua pte q̃ eſt ſcutis & haſtis mũita. Læuo gyro:ſiniſtro circuitu. Pedes:Cæ.milites. Receptꝰ: liberatꝰ & ſuſceptꝰ: ut frugeſq; receptas. Nullo urgẽte:i hoſte nõ pſeq̃nte eq̃tũ metu. Victor:afrãiꝰ. Irritus: uanꝰ qa nullo dãno hoſtes affecit. Pepẽdit:ſtetit pẽdẽs in mõte. Subducto marte:ſubtractis peditibꝰ q̃ pugnabãt. Hactenꝰ:hæc armis geſta ſũt inq̃t: ſed q̃ ſequũt̃ aeris tẽpeſtate. Nã accidit repẽtinũ incõmodũ biduo quo hæc geſta ſũt. Tãta.n.tẽpeſtas cohorta eſt ut nũq̃ illis in locis maiores aq̃s fuiſſe cõſtaret. Tũ autẽ ex omnibꝰ mõtibꝰ nix,pfluit ac ſũmas ripas flũinis ſupauit potẽteſq; ambos quos.C.Fabiꝰ fecerat uno die interrupit:q̃ res magnas difficultates exercitui Cæ attulit.Siqdẽ caſtra cũ inter Sycorim cingãq; eẽt nõ frumẽtũ ſupportari nõ pabulatũ ire. nõ cõitatꝰ q̃ undiq; uẽiebãt ſuſcipere licebat. Diſcrimina:picula differẽtias. Incertꝰ:inſtabilis. Fata:euẽtꝰ Pigro brũa gelu:hyẽale tẽpꝰ deſcribit.Inq̃tq; Siccã hyemẽ ſecutũ eſt uer pluuioſũ. Brũa:hyẽs a breuitate dierũ dicta. Hærẽs:torpẽs pigra. Siccis: pluuiis. Tenebat in nube: nõ emittebat e nubibꝰ. Cõſtricto æthere:aere in glaciẽ & in niuẽ cõdẽſato: eſt autẽ Glacies apuleo auctore hũor ſerẽo frigore cõcretus. Niues:q̃ ex iactatiõe dẽſarũ nubiũ oriũt̃.nã priuſq̃ in aq̃ defluãt fractæ ac diſciſſe ſpũas agitatiõibꝰ ſuis faciũt:& mox gelatꝰ hũo rigore frigoris inhorreſcit. Vrebãt mõtana:torrebãt mõtes. Frigꝰ.n. urere dicit̃ ſicut & calor.Virg.penetrabile frigꝰ adurit. Pruinæ:pruina eſt roris mollities.q̃ frigoribꝰ matutinis incãuit.Ros uero nocturnꝰ hũor quẽ ſerẽitas tẽuiter ſpgit. Nõ duratuꝛ: primo ſole ſoluẽdæ. Iacẽtes cãpos: pãtiẽ. Omnis tellꝰ:hiſpãia. Cœlo:merget ſidera:occidẽti. Serẽo:ſerenũ nil aliud eſt q̃ aer purgatꝰ caligine & pſpicue ſincerꝰ. Sed poſtq̃:poſtq̃ ſol arietẽ eſt ingreſſꝰ q̃ fit circiter tertio decimo calẽdaſ apriles. Vernus portitor:aries uector ſub quo cũ ſol eſt uernũ eſt tẽpꝰ. Helles dilapſæ:q̃ in mari helleſpõti liaco occidit. Nã cũ Ino nouerca hellẽ:& phryxũ priuĩgnos ſuos p dolũ mactare pcurauiſſet.& hi Iunonis ope arietẽ nacti trãſfretare uellẽt Helle in mediis fluctibꝰ tertia a fratris tergo cecidit numẽq; mari dedit phryxꝰ uero ad Colchorũ regẽ delatꝰ Arietẽ ioui mactauit q̃ poſtea in cæleſte ſignũ cõuerſꝰ eſt: Reſpiciẽs ſidera:reſpiciẽs ſe ipm eo.n.geſtu effigiat̃ ut ſua terga reſpiciat. Dies:iterũ uicere.i.maiores fuere noctibꝰ. Iterũ æq̃tis tẽporibꝰ:dies & noctes bis in anno æq̃t̃ uere ſole & ſub ariete exiſtẽte:& autũno ſub libra.Virgi. Libra dies ſõniq; parẽs ubi fecerit horas. Ad põdera iuſtæ libræ:ad mẽſurã iuſtæ ſtatere. Eſtq; apta trãſlatio ut ad æquoctiũ & libræ ſignũ alludat.in q̃ Aſtrea aſtrei gigãtis filia uerſa eſt. Eã efficiũt Scorpii brachia eſtq; inter ipm & uirginẽ.Virgi.Qua locꝰ erygonẽ inter chelaſq; ſequẽtes. Sole relicto:luna ſẽp ſolẽ relinq̃t in eodẽ ſigno unde ipa noua diſceſſit Cynthia:luna a cyntho mõte del. Dubitanda erat.n. adeo obtuſa & fuſca ut diſcerni nõ poſſet quo primũ cornu apparuiſſet. Pliniꝰ inq̃t cornu eiꝰ ſeptẽtriõale atq; rigidũ illũ p̃ſagit uẽtũ.Inferiꝰ auſtrũ.Et Virgi.Luna reuertẽtes cũ primũ colligit ignes.Si nigrũ obſcura cõprẽderit aera cornu.Maximus agricolis pelagoq; parabit̃ imber.At ſi uirgineũ ſuffudent ore ruborẽ Vẽtꝰ erit uẽto ſemp rubet aurea phœbe. Fãmas:flãmeũ pallorẽ. Nubes:nubes eſt exaltatio uaporata craſſior nebula plena humore.

¶OMNIBO. Munitum latus:ideſt denſum latus hoſtium:quia denſum ideo munitam nec facile poterant uinci. Producere:ideſt extendere:porro ducere auertere a ſuis:quia dum auerſi ſunt contra equites:interea facultas daretur militibus:ut ſe in caſtra tuos reciperent:quod ita factum eſt. Sic pedes: hoc modo liberati ſunt Cæſariani. Pedes:pro peditu:ſingularis numerus pro plurali.Virgi.armato milite complent: qui modus hiſtoricis familiariſſimus eſt. Nullo urgente:quia ſublati erant: dum ab altera parte equitatus Cæſaris ſuccederet. Recetus:quia e colle deiecti pedites ſe ad ſigna legionum receperunt. Victor irritus: ideſt pompeianus miles impos propoſiti ſui:quia copia pugnæ ſublata eſt. Pependit in dubio ſtetit. Subducto marte:ideſt in remoto milite:contra quem pugnaret. Hactenus armorum hucuſq; inquit milites inter ſe pugnauere:ſed quæ deinde ſecuta ſunt intemperiæ ſeris potius quam armis geſta ſunt. Cætera fata:reliquam fortunam. Incertus: dubius: quia modo ſerenum modo pluuim ſe oſtendebat. Pigro deſcribens:inundationem aquarum:& hymbres qui ſecuti ſunt: primo dicit frigore conſtructas fuiſſe nubes: ne aquam cœlitus emitterent & ſuperueniente uere: ſtatim collectas nubes in occiduum axem condeſatas fuiſſe:& imbrem effuſum plus quã credi poſſet emiſiſſe:ut regionẽ illã omnẽ hiſpaniæ inundaret. Bruma.i.

ideſt omnis occidens aruerat nimio frigore. Propior cœlo mergenti.ideſt occidenti:nam in mari ſol mergitur. ſecundum uulgares. Sed poſtquam:ſed ubi inquit hyemi ſucceſſit uer:ſtatim calor liquefecit nubes:quæ a natura nimio frigore conſtrictæ pluuias continuerant.Ordo eſt:ſed tunc cynthia exclnſit boream.& accepit flammas ab Euro. Portitor helles.ideſt aries:nota quidem hiſtoria de ariete aureum uellus habente:qui poſtea tranſlatus eſt in ſydus cœleſte. portitor.ideſt uector aries qui per mare hellem uehebat:& quia retro ſpexerant eam exciſſit a tergo.Calidum titana:cum in arietem ſol ingreſſus eſſet liquæfactæ ſunt niues & nubes calore ſolis reſolutæ effuſum imbrem emiſcere. Vernus.ideſt qui facit tempus uernum.ſol enim exiſtente in ſiguo arietis æquinoctium eſt.xi.kal.Martii.& tempus ueris eſt.ſic ſole exiſtente in libra æquinoctium eſt autunnale. Sydera re:id eſt q̃ ſol in ariete eſſet. Libræ pondera temporibus:quia bis ẽ æquinoctium. Vicere.ſcilicet noctes. Iterum: id eſt ſecundo quia ſemel quum ſol eſt in ariete:dies uincunt noctem.ſed quando eſt æquinoctium autunnale:dies quoq; uincunt noctem. Aequatis temporibus:quia tantum ſpacium occupat nox:quantum dies. Tum ſole relicto.ideſt nouilunio quod ſecutum eſt ſtatim reſolutis niuibus pluuiæ & imbres effuſi ceciderunt. Dubitanda: cum luna primum noua eſt dubitat̃ q̃d uideat̃.nõ.n.plena ſatis uidetur:ut affirmari poſſit lunã eſſe. Boream frigidiſſimum uentum ſeptentrionalem:cuius frigore ante nubes cõſtrictæ fuere. Euro a uento orientali qui ideo calidus eſt quod ab oriente perflat. Ille ſuo nubes:eurus flãs ab oriente nubes omnes a regione ſua i occiduum compulit.& illic congregatæ nubes:poſtq̃ ſemel calore ſolis reſolutæ ſunt ingentes inundationes facere.

Torſit in occiduũ nabatheis flatibus orbem
Et quas ſenſit arabs & quas gangetica tellus
Exhalat nebulas: quicquid cõcreſcere prius
Sol patitur: quicquid cœli fuſcator eoi.
Impulerat corus: quicquid defenderat idos.
Incendere diem nubes oriente remotæ
Nec mediæ potuere graues ĩcũbere mũdo
Sed nĩbos rapuerẽ fuga: uacat ĩbribꝰ arctos
Et notus in ſolam calpen fluit humidus aer
Hic ubi iã zephyri fines & ſummus olympi
Cardo tenet tethym: uetitæ trãſcurrerẽ dẽſos

¶SVVLPI. Torſit:torquendo impulit. Axa regione. Nabatheis:orientalibus Nabathea regio ab Arabia incipiens tendenſq; uſq; ad mare rubrum.Ouidius:Eurus ad euroram nabatheaq; regna receſſit. Tellus gangetica.india per quam labitur ganges. Exhalat:emittit. Nebulas Nebula eſt exhalatio uaporata humore uiduata aere craſſior nube ſubtilior cui ſerenitas abolitionem infert. Primus:matutinus & oriens. Concreſcere:condenſari tũc enim uapores terra emittit: Fuſcator:obſcurator:nam in contrarias partes ſemper uentus nubes impellit. Quicquid defenderat:omnes nubes quæ a radiis & æſtus ſolis indos protexerant. Incendere diem:incendii cauſam prebuerunt:maioremq; æſtum in oriente fecerunt: Graues plenæ aqua. Nec potuere:impellebantur enim ab euro: Incumbere:manere citra hiſpaniã: Nymbos: hymbres. Hymbribus:denſioribus pluuiis. Aer humidus:nubes & pluuiæ. In ſolam calpem:in occidentẽ ubi Calpe mõs & urbs. Zephyri fines:extremus occidens nnde zephyrus flat. Summus car.extrema regio.Sunt quidem cœli cardines quatuor oriens occidens meridies ſeptentrio. Tethym:oceanum quem ex uulgi opinione cœlo coniũctum eſſe poeta dicit. Tranſcurrere:ulterius ire.

¶OMNIBO: Torſit compulit. Suo axe:orientali. Nabatheis flatibus:ideſt orientalibus:a nabath qui in regione orientis repugnauit:& filius fuit iaphet.nam Noe genuit Sem.Cham:& iaphet:ex quo natus eſt Nabath a quo regio Nabathæa dicta eſt quæ eſt ex arabia contermina ſyriæ:Ouidius primo methamorphoſeos. Eurus ad aurotam nabathæaq; regna receſſit. Arabs :populus orientis.ſGangetica tellus. ideſt india:nam ganges fluuius eſt indiæ:& india pars eſt extremi orientis. primus ſol:ideſt orientis ſicut ultimus occidens. Concreſcere cõdenſari. Quicquid cœli:patitur:quia tam in oriente quam in occidente calor eſt.ut ibi raro nubes uideantur nimio calore ſolis. Quicq̃d corus.ſubaudi nubiũ torſit.a ſuperioribus.nam corus occidentalis eſt uentus collateralis fauonio. Fuſcator:tenebrator:nam flante coro pluuioſum & nubiloſum efficitur cœlum in oriente. Defenderat:a calore. Indos:populos in extremo oriente poſitos qui nimio ſole peruſtos habent uultus. Incendere diem:nam nubes remotæ incendunt diem unum:ſequitur ex reliquo:quia remotis nubibus radii ſolis non impediuntur:quominus uim ſuam exerceant. Diem incendere.ideſt orientem. Nec medio: nec nubes in meridie eſſe poterant qui illinc ſol nunquam ferme diſcedit. Graues:aquoſæ. Nymbos rapuere fuga: hypallage eſt pro nymbi rapuere nubes. Fuga rapuere.ideſt uelocitate:nymbi dicuntur uẽti cum pluuiis eſt etiam uas quo theatri pulpita uino & croco ſpargebantur.Martialis:Lubrica corycio quanuis ſint pulpita nymbo. Vacat imbribus:a ſufficienti numeratione probat in occidentem nubes compulſas fuiſſe.non erant in oriente eſſe non poterant in meridie propter calorem.nec in ſeptentrione flante aquilone. relinquitur ergo ut compellerentur omnes in occaſum. Arctos : ſeptentrio. Vacat:uacuata eſt imbribus. Notus.ideſt meridies. Solam calpen:ideſt in ſolum occidentem. calpe mons hiſpaniæ eſt.Calpen & abylicen ut tradit Strabo opinati ſunt quidam eſſe columnas herculis radicibus huius montis ſita eſt eiuſdem nominis urbs calpe.uetuſtum & haud abiectum ſane oppipum hic mons circuitu quidem non magnus admodum :altitudine uero ingens & arrectus:adeo ut longinquis inſulæ formam præſtet. Hic ubi : nunc dicit q̃ zephyrus qui perflat ab occidente terminum ſuum profert uſq; ad Aphricum : omnia illic nubibus plena erant.ſic enim ſe habeant ſi orbem cœli conſideres. hic oriens eſt & eurus a parte dextra : Vulturnus a ſiniſtra deinde a ſeptentrionem uerſus boreas contiguus euro : deinde corus contiguus eſt zephyro a parte occidentali circius contiguus eſt. Aphryco : & Aphrycus collateralem habet notum qui latine appellatur auſter : dicit ergo qua parte terminos ſuos porrigit zephyrus ad Aphrycum omnia nubibus plena erant ut uix ſpacium quod erat a cœlo uſque ad terram nubes capere poſſet. zephyri fines:inter aphricum & zephyrum. Summus.ideſt ultimus:nam ultimus

& ſummus pro ſe inuicẽ ponunt. Summus cardo.i.ultimus axis.uidelicet occiduus: Tethym.i. mare occiduum.

SVLPI. Cõgeſtumq; aeris atri. Ordo eſt ſpaciũ quod ſeparat terram ab æthere uix recipit congeſtum atri aeris .i.congregationem nubium quam atrum aerem appellauit. Preſſe polo:compreſſe & ſtructæ. Denſatur:a denſis enim nubibus hymbres a rarioribus pluuiæ oriuntur. Hymbres:denſiores ſunt:pluuia lenta & iugis eſt. Nymbi uero repentini uehementes & breues. Fluunt:ſoluunẽ. Nec ſeruant:nec retinent extinguntur enim in ipſis nubibus. Crebra micent:ſpiſſa appareant. Arquus.iris q̃ fit a nube humida & caua a ſole aduerſo uel a luna repercuſſa. Arquus inquit plinius cum duplices ſunt pluuiam nunciant:a pluuis ſerenitatem non perinde certam. Imperfecto gyro:circulo rupto:nam propter nubium dẽſitatem nec poterat perfici:nec uarios colores cõtrahere. Vix ulla luce uariatus:ſqualebat enim. Bibit:atrahit aquas maris & in cœlum euectam effundit in terras & mare. Pyreneæ:pyrenei montes inter galliam & hiſpaniam ſunt. Titan:ſol æſtuans. Fluxere:diſſolutæ ſũt:plinius. Madeſcunt:uda fiunt. Vnda fluuiorum. Vias.certum alueum:nam omnia hymbribus redundabant. Tam largas: tanta aquarum copia a ripis effluebat in fluuios. Alueus:locus concauus per quem riui & flumina profluunt. Naufraga:periculo mergendi expoſita. Labant:procumbunt ruunt. Reſtagnant:effunduntur & ſuperant uallũ. Raptus pecorum:præda animalium unde uiuerent. Pabula:herbas alimenta equorum. Populator:prædator miles. Occultis:tectis aqua: Iamq; comes:in magnis calamitatibus primum ſe fames offert:& eam ut plurimũ ſequitur peſtilentia:iam ad quadraginta in ſingulos modios annona peruenerat:& militum uires inopia frumenti diminuerat:ut cæſarem ait.

Inuoluere globos.cõgeſtũq; aeris atri
Vix recipit ſpaciũ quod ſeparat æthere terrã
Iamq; polo p̃ſſæ largos dẽſanẽ in hymbres
Spiſſatæq; fluunt.nec ſeruãt fulmina flãmas
Quãuis crebra micẽt.moriũẽ fulgura nibiſ
Hinc impefecto complectitur aera gyro
Arquus.uix ulla uariatus luce colorem
Oceanũq; bibit.raptoſq; ad nubila fluctus
Pertulit. & cœlo diffuſum reddidit æquor.
Iamq; pyreneæ quas nunquam ſoluere titan
Eualuit.fluxere niues. fractoq; madeſcunt
Saxa gelu.tunc quæ ſolitis fontibus exit
Nõ habet nuda uias tam largas alueus oĩs
Aripis accepit aquas.iam naufraga campis
Cæſaris arma natant.ipulſaq; gurgite multo
Caſtra labant.alto reſtagnant flumina uallo.
Non pecorũ raptus faciles nõ pabula merſi
Vlla ferunt ſulci tectorum errore uiarum
Fallitur occultis ſparſus populator in agris
Iamq; comes ſemp magnorũ prima malorũ
Sæua fames aderat nulloq; obſeſſ9 ab hoſte

OMNIBO. Inuoluere globos.quia uenti eas glomerauerant in occaſum: Vix recipit.ideſt uix a toto quantum a cœlo eſt ad terram ſpacio capi poterant. Congeſtum:ſubſtantiuum eſt.ideſt congeriem aeris & nubiũ condenſationem. Iamq; polo:more poetarum deſcribit hanc multitudinem nubium per hyperbolem:iam inquit ſolis calore compreſſæ nubes & reſolutæ in himbres inundationem fecere. Denſantur:quæ raræ antea erant.ſic.n. aer cum denſantur in nubes conuertitur:quæ deinde aquam calore ſolis haurientes poſtquam altius aſcenderint eodem calore ſolis compreſſæ imbres emittunt. Polo.ideſt calore ſolis: Spiſſatæ:cum altius euectæ fuerint. Nec ſeruant fulmina:dicit tantam fuiſſe denſitatem nubium:ut quãuis fulgura crebra eſſent:tamen ad oculos peruenire non potuiſſe:retinebantur enim craſſitudine nubium. Moriuntur fulgura:in ipſis nubibus fulgura extinguntur. Impefecto:nam ita offuſcatus erat ut uarii colores in ipſo proſpici non poſſent. Hinc ex ipſis nubibus. Variatus colorem:ideſt habens uariatum colorem ulla luce.nam ſolis radii ex oppoſito repercutientes nubes faciunt arcum:ſed quia denſæ nubes erant:radii ſolis non uſq; adeo poterant penetrare & illuſtrare nubes ut arcum efficerent. Luce:quia uarios colores arcus repreſentat.ut mille trahens uarios aduerſo ſole colores. Oceanumq; bibit:quia una extremitas arcus uidetur in extrema parte cœli hauriri aquas:nam arcus nunq̃ fere appa ret:quin ſequantur pluuiæ:ergo poetæ finxerunt ipſum ex mari aqua haurire:quas e nubibus emittat. Raptos hauſtos. Cœlo.ſ.de. Diffuſum æquor.ideſt hauſtam aquam maris emiſit in terras. Iamq; pyreneæ:dicit pyreneos montes cum altitudine ſua ſemper niues habuerit:quia quo altiores ſunt:eo minus calorem ſolis ſentire poſſunt.niues nunq̃ reſoluebanẽ.ſed hoc tempore reſolutæ ſunt:ut multitudine imbrium regionem omnem hiſpaniæ inundarent. Pyreneæ niues.ideſt pyrenei montis. Montes ſiquidem pyrenei Galliæ partem ab occaſu terminare dicuntur.auctore ſtrabone mare ex utroq; latere perſtringentes & internum & externum ab ortu rhenus qui æquali a pyreneis montibus ſpacio ad lineam diſtat.ab Aquilone & meridie ſic iacet:ut a ſeptentrionalibus promontoriis pyrenes inchoans oceanus ambiat uſq; ad rheni eruptiones.e regione autem maſſilienſe ac narbonenſe pelagus. Fracto gelu.ideſt reſoluta glacie. Tunc quæ fontibus.unde quæ a fontibus exeunt.uiam inuenire non poterant per alueos ſuos qua fluerent.nam adeo alueos plenos inueniebant.ut tranſcenderent in campos: Iam naufraga campis.iam plena omnia aquis erant.ut caſtra inundata eſſent.& arma militum natarent: Naufraga.ad ſimilitudinem naufragorum.quemadmodum enim naue fracta remiges & uectores ruunt per undas.ita arma cæſarianorum natabant. Caſtra.uallum caſtrorum. Labant. quia uis aquarum uallos caſtrorum euellebat. Flumina uallo.reſtagnant.redundant ſtagnare eſt locum in ſtagnum facere. Non pecorum ex hoc diluuio ſecuta eſt inopia commeatuum:ut iam cæſaris milites fame oppreſſi.nec ſibi commeatum nec equis facile ſubiicerent. Raptus faciles pecorum.ideſt non facile milites predari poterant pecora quibus ueſcerentur. Tectorum errore uiarum.gregarii milites q pabulatũ mittebanẽ.ut ex agris fœnũ & herbã conuehe

rent:q aquis omnia tecta erant uiam diſcernere non poterant. Occultos:pro occultatos. Iamq; comes:& hoc diluuio ſecuta eſt fames:& inopia rerum omnium. Comes malorum fa.quia fames peſtilentiæ comes eſt: magna mala ſunt bellum & peſtis:& ſemper fames eſt comes horum duorum molarum:unum non eſt ſine altero. Obſeſſus miles:ſcilicet cæſaris a nullo hoſte obſeſſus:nihilominus laborat inopia commeatus:ac ſi undiq; ab hoſtibus oppreſſus eſſet.

Miles eget. toto cenſu non prodigus emit
Exiguam cererem:proh lucri pallida tabes
Non deeſt prolato ieiunus uenditor auro.
Iam tumuli colleſq; latent:iam flumina cũcta
Cõdidit una palus: uaſtaq; uoragine merſit.
Abſorſit penitus rupes:ac tecta ferarum
Detulit:atq; ipſas hauſit: ſubitiſq; frementes
Vorticibus cõtorſit equos: & reppulit æſt9
Fortior oceani: nec phœbum ſurgere ſentit
Nox ſubiecta polo.rerum diſcrimina miſcet
Deformis cœli facies:iunctæq; tenebræ.
Sic mũdi pars una iacet:quam zona niualis
Perpetuæq; p̃mũt hyemes: nõ ſyderacœlo
Vlla uidet:ſterili nec quicquã frigoẽ gignit:
Sed glãcie medio ſignorum temperat igneſ
Sic o ſumme pater mundi:ſic ſorte ſecunda
Aequorei rector facias neptune tridentis:
Et tu perpetuis impendas aera nymbis:
Tu remeare uetes quoſcunq; emiſeris æſt9.
Nõ habeãt amnes decliuũ ad littora curſũ:
Sed referanẽ aquis pelagi:concuſſaq; tellus
Laxet iter fluuiis: hos cãpos rhẽus inundet:
Hos rhodãus:uaſtoſ obliquẽt flumĩa fõteſ.

SVVLPI. Eget:eſurit. Cenſu:patrimonio aut peculio. Non prodigus:prodigus is proprie dicitur qui rem ſuam temere diſſipat:ſic appellatus q ſeipſum perdit. Milites ergo qui magno panem emebant ut ſe ſeruarent nõ erant prodigi. Cererem:panem. Pallida tabes:auara corruptio macies & anxietas. Auaritiæ affectus & ſi pluribus indicatur modis præſertim tamen pallore. Non deeſt inuenitur famelicus qui prætio panem uẽdat. Tumuli:tumores terræ non alti. Montes uero ſunt eminentiæ terrarum non equæ ſurgentes: Colles ut plurimum montium ſummitates in longum exporrectas dicimus. Promontoria quæ ſeſe in mare promouent & extendũt. Iam flumina:loca illa omnia unius palludis faciem obtinebant. Voragine:attractione & uortice. Abſorſit: ſubmerſit deuorauit. Contorſit:circunuoluit. Frementes: clamantes. Vorticibus:uolubilitatibus aquarum. Fortior:quæ impetus & fluctus uehementiores habebat. Nec phœbum.ideſt ſol propter tenebras non apparebat quanquam tempus nocturnum non eſſet. Subiecta:ſupposita. Rerum diſcrimina miſcet:diurnum cum nocturno tempus confundit. Sic ſimilibus tenebris & hymbribus ſqualet. Vna:ſeptentrionalem intelligit nobis notã quanquam & altera eſt in meridie. Nam quinq; zonæ tenẽt cœlum:quarum media torrida eſt. Duæ extremæ glatiales:intermediæ uero temperatæ. Hyemes:perpetuæ: hymbres & niues indeficientes.de quibus ſcribit Herodotus in melpemone. Sterili frigore: quemadmodum calor eſt cauſa generandi:ſic frigus ſterilitatis. Medios ignes:torridam zonam per quam uagatur ſol & quæ cõtinet ſigna zodiaci. Nam huius zonæ frigidas illius a ſtũ temperat: Sic o:Apoſtrophæ ad iouem & Neptunum ut orbem diluuio mergant. Secunda ſorte: ſecunda parte: prima enim ſors in mundi diuiſione fuit iouis: ſecunda Neptuni:tertia plutonis:quarta iunõis. Tridentis æquorei.ideſt qui fuſcinam ſuſtines:neptunus enim tricuſpide tridenti utitur:iuppiter ſceptro:pluto cerbero: Mercurius caduceo:Mars haſta:Saturnus falce:Amor facibus. Et tu:o iuppiter concede perpetuas pluuias: Tu:o Neptune prohibe ne fluctus reuertantur in mare ſed terram mergant. Omnes enim undæ quæ in terram ueniunt in equor poſtea redeunt. Non habeant:diuerſis modi diluuium imprecatur. Non habeant curſum: non effluant in mare. Referantur:repellantur. Concuſſa:commota. Laxet iter:apperiat uenas fontium ut ſcaturiant latius. Rhenus & rhodanus:galliæ & germaniæ fluuii. Obliquent:obliquos habeant:& per totam longitudinem alueis tranſuerſis emittant.

OMNIBO. prodigus:quanuis prodigus eſſet:non poterat exiguum panem emere:etiam ſi quæcunq; poſſidebat pro exiguo pane commutare uellet. proh lucri.p.per exclamationem inuehitur in auariciam quanta inquit eſt hominum auaritia:nam in tanta rerum inopia inuentus eſt quidam qui ieiunus eſſe mallet: ut pecuniã acciperet:quam neceſſaria ſibi retinere. prolato:ideſt qui paratus erat ipſe ieiunare:ut alimenta magno præcio uenderet. Iam tumuli:dicit inundationem tantam fuiſſe aquarum ut ea regio inſtar paludis eſſe uideretur. Detulit.de loco in locum. Tecta:luſtra cum cubilibus ſuis. Subitiſque. ſcilicet ipſos etiam equos militũ abſorpſit Frementes:hinnientes: Et repulit æſtus:impetus huius inundationis tantus erat.ut fluctus oceani uinceret & repelleret: Nec phœbum ſurgere.tan denſæ erant tenebre.ut nox a die haud quaquam diſcerni poſſet. Miſcet diſcri.ſ.Tantæ inquit erant:& tam denſæ tenebræ.ut res a rebus diſcerni nõ poſſent.ſicut illud Virgili. Et rebus nox abſtulit atra colorẽ.nam color eſt qui facit res a rebus diſcerni. Deformis:tenebroſi. Miſcet. cõfundit. Iũctæ.ideſt denſatæ: Sic mũdi pars.p ſimilitudinẽ oſtẽdit quãtæ erãt tenebræ in ea regione.non aliæ inquit erant i ea parte hiſpaniæ:q̃ etiam ſint i frigidiſſima zona:ubi continue ſunt nubes & frigora. Zona niualis:ideſt oppreſſa niuibus ubi ſemper frigora ſunt & gelu:nec radiis ſolis illuſtratur. Sterili frigore:nam frigus contrarium eſt generationi rerum. Sed glacie medios ſignorum temperat:Ratio hoc facit ſphæræ:cœlum quinq; tenetur zoniſ quarum media feruentiſſima eſt.qa ab ea nũquam ſol ferme diſcedit:ſed duæ temperatæ ſunt:quia in medio frigidiſſimarũ & huius feruentiſſimæ ſunt:ideo habitabiles ſunt.recte ergo dicit medios temperat ignes zona quæ eſt in extremo. Ignes:calores ſolis qui per ſigna zodiaci curſum ſuum peragit. Medios: ideſt mediæ zonæ. Glacie:ideſt frigore. Sic o ſumme parens: hic poeta deos implorat: ut uelint hoc perpetuum eſſe dilu

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

uium potius q̃ iter ſe ro. bella conſerant inuocat autem iouem perpetuos hymbres de cœlo mittat: neptunum ut ipſe emiſſis undarum habenis totam hiſpaniam obruat potius q̃ bella ciuilia permittat. Summe parens: ſummum iouem appellauit: cui prima ſorte cœlum obtigit. Nota eſt fabula: mortuo ſaturno tres filii relicti ſunt. iuppiter Neptunus & pluto qui ſorte iter ſe tria regna diuiſerunt: cœlum prima ſorte obtigit ioui: ſecunda ſorte mare neptuno: tertia ſorte terra plutoni contigit. Aequorei tridentis: quia ſeptrum neptuni tridens eſt: quod alio nomine fuſcina nominatur: hac enim & piſcatores utuntur. Impendas aera: ideſt deſuper facias aerem nebuloſũ & effuſos hymbres emittentem. Emiſeris. ſ. in hiſpaniam. Remeare. ſ. in mare. Non habeant amnes: & ſemper mare tumidum uetet in ſeipſum aquas fluuiorum deſcendere. Ad litto: cur. quia naturaliter omnes fluuii decurrunt in mare. Referantur: retro ferantur. ſ. in fontem. Concuſſaq; tellus: ideſt terremotus: & ſic certe contingere ſolet: ut terremotu amnes qui nunquam fuere ſubito erumpant qui uero aliquando fuere terremotu ſorbeantur. quod de numicio fluuio legitur: ubi Aeneas demerſus eſt. & nunc non inuenitur. Obliquent fontes. ſ. ut ad hunc locum omnes deriuentur.

Rhyphæas huc ſolue niues: huc ſtagna lacuſq;
Et pigras ubicunq; iacent effunde paludes.
Et miſeras bellis ciuilibus eripe terras.
Sed paruo fortuna uiri contenta pauore
Plena redit. ſolitoq; magis fauere ſecundi
Et ueniam meruere dei. iam ratior aer
Et par phœbus aquis denſas i uellera nubes
Sparſerat & noctes uentura luce rubebant
Seruatoq; loco rerum diſceſſit ab aſtris
Humor. & ima petit quicqd pẽdebat aq̃tũ
Tollere ſilua comes. ſtagnis emergere colles
Incipiunt. uiſoq; die dureſcere ualles.
Vtq; habuit ripas ſicoris campoſq; reliquit

SVLPI: Rhyphæas: hyperboreas & ſcythicas: Huc: ad ilerdam. Eripe: libera ſubmergendo Cæſarem cũ exercitu. Sed paruo: cum magnis difficultatibus & periculis cæſar agitaret. & ubiq; fama increbuiſſet debellatum iam eſſe fortuna cæſarem metuens: nec ulterius audens in eum magno poſt hæc ipſum fauore eſt proſecuta. Plena: fauens. Meruere ueniam: niſi enim ſunt preſenti beneficio præteritam culpam diluiſſe: & eſt ironia quod metuerint offendere cæſarem fauerintq; impio. Iam ratior: iam ſerenare incipit. Par phœbus aquis: uehemẽs & continuus ſol ut fuerant hymbres. In uellera: in uelleris ſimilitudinem: non enim erant denſæ nigræ & hymbribus plenæ ſed raræ & candidæ: Rubebant: apparebat enim aurora & nox a die diſcernebatur. Seruatoq; loco rerum: ſeruoto ordine elemẽtorum ut unum quodq; ſuam in ſedem rediret. Humor: aqua. Pendebat: ſuſpenſum erat in nubibus. Petit ima: defluit. Emergere: apparere. Quanquam emergere proprie eſt ab imo ad ſummum exiſtere & enatare. Die: ſole ipſo. Vtq; habuit ripas ſycoris: ideſt poſtquam in alueum rediit. Cum dies plures aquæ permanerent & res cæſaris in anguſtiis eſſet: nec põtes perfici poſſent. imperat militibus Cæſar ut naues faciant cuius generis eum ſuperioribus annis uſus Britanniæ docuerat. Carinæ primum ſtamine & leui materia fiebant: reliquum corpus nauium uiminibus contextum coriis integebatur. has perfectas carris iunctis deuehit noctu milia paſſuum a caſtris uigintiduo milites his nauibuſq; flumen tranſportat continentemq; ripæ collem improuiſo occupat. pontem biduo perficit.

OMNIBO. Huc: in hiſpaniam. Niues rhyphæas: ideſt ſeptentrionales. nam rhiphæi montes ſunt in ſeptentrione poſiti qui ſemper niuibus tecti ſunt. Et ut inquit ſolinus: damnata hæc pars mundi. & a rerum natura in nubem æternæ caliginis miſſa ipſiſq; prorſus aquilonis conceptaculis rigentiſſima: ſola terrarum non nouit uices temporum nec de cælo accipit aliud quam hyemen ſempiternam. Terras eripe: ideſt ne concedas terram & locum romanis: ubi bella ciuilia facere poſſint. Sed paruo fortuna: poſt inuocationem hanc narrat poeta fortunam quaſi pœnituiſſe: ꝙ non nihil ab eo tenore quo ire cœperat ſecundum uota cæſaris declinaſſe uidebatur & paruo hoc interuallo quo cæſarem deſeruiſſe uidebatur: deinde multo plenier rediit: ut in quo defecerat: id poſtea maiore copia ſuppleret. Contenta pauore: ꝙ exiguum timorem inieciſſet Cæſari. Plena. ideſt uberior & copioſior. Veniam meruere quaſi indignatum Cæſarem metuerunt dii ſcilicet ne cæſar ignoſceret diis qui aduerſi fuerant. Iam ratior aer: nunc oſtendit quomodo dii magis propitii fuere cæſari: quam antea. Ratior: quia cum denſatur aer in nubes cogitur: at cum rarefactus erit: nubes quæ ante denſatæ fuerant rarefacte in ſerenum recuntur. Ratior. ideſt tenuior ſcilicet fuit. Par phœbus aquis. ideſt calore ſui par erat humori: antea enim phœbus humoris abundatia uictus fuerat. Sparſerat: attenuauerat nubes in uelleris modum: non enim nigræ erant aquis: ut ante. ſed perlucide ut uellera quædam uiderentur. Noctes rubebat. quod ſihnificat craſtinam ſerenitatem. Seruato loco rerum. ideſt diffinito loco rebus aqua in ſuum rediit: nam ſicut motuſ ita quietis triplex eſt locus. uidelicet naturalis: animalis uiolentia: naturalis qes dicit̃ cũ corpus ẽ in ſuo loco: ſibi a natura determiato atq; conſtituto: ut terra in centro: ignis i alio aialis Se dicit̃ cũ aia ceſſat a motu ſiue ſuo apperibili cõiũcta: ſiue nõ uiolenta aũt quis dicit̃ cũ corpus eſt in loco ſibi aſtricto: & non ꝓprio ut ecõtrario: terra in ſublimi ignis uero in cẽtro. Ergo ſeruato loco: ut in cẽtro ſit qes terræ in oceano ſit qs aquarũ: in cœlo & ſublimi ſit quies ignis. naturaliter ergo poeta dixit hoc in ſuum locum rediiſſe humorem qui antea in altiora euectus eſt: nunc tandem cœpiſſe ſeruare locum a natura conſtitutum. pendebat: ſcilicet in aere: deſcendit ad ſphæram ſuam. ſ. in oceanũ. Tollere ſilua co. ſiluæ obrutæ inundatione aquarum: nunc ſenſim ſurgere cœperunt defluentibus aquis. Emergere: apparere ex undis. Viſo die. i. ſole. Vtq; habuit. r. nunc dicit quid cæſar egerit: poſtq̃ aquarum inundatio ſubſtitit: nã ſimul atq; itra alueũ ſuũ ſycoris fuit: ſtatim iuſſit militibus ſuis itexere naues: & ita uiminibus itextis corio cæſorũ iumẽtorũ eas texit: deĩde his nauibuſ milites traiecit. & cũ nihil tale timerẽt: hoſtes ſubito aufugerũt. Hiſtoria eſt nã ſæpe tẽtauit cæſar trãſire alpes. hoſtes i ulteriore ripa ſe obtulerũt ut cæſarem impedirẽt: ille contextis naui

bus cũ diſceſſiſſet: & procul ab hoſtibus traiecit am: men prius q̃ ab hoſtibus ſentiretur. Habuit ripas: nam inflatus amnis ripas tranſiuerat: nunc declinantibus aquis ripas habere cœpit.

Primũ cana ſalix madefacto uimine parua
Texitur in puppim: cæſoq; induta iuuenco:
Vectoris patiẽs tumidũ ſuper enatat amnẽ
Sic uenetus ſtagnãte pado: fuſoq; britann⁹
Nauigat oceano: ſic quũ tenet omnia nilus
Conſeritur bibula mẽphitis cymba papyro.
His ratibus traiecta manus: feſtinat utrinq;
Succiſum curuare nemus: fluuiiq; ferocis
Incremẽta timens: non primis robora ripis
Impoſuit: medios põtem diſtendit in agros
Ac ne quid ſycoris repetitis audeat undis
Spargitur in ſulcos: & ſciſſo gurgite riuis
Dat pœnas maioris aquæ: poſtq̃ oĩa fatis
Cæſaris ire uidet: cælſam petreius ilerdam
Deſerit. & notis diffuſus uiribus orbis
Indomitos q̃rit populos. & ſemper in arma
Martis amore feros. & tendit i ultima mũdi
Nudatos cæſar colles deſertaq; caſtra
Cõſpiciẽs capere arma iubet. nec q̃rere põtẽ
Nec uada. ſed fluuiũ duris ſuperare lacertis
Paretur rapuitq; ruens in prœlia miles

SVLPI: Salix cana: uimina ſalicis purgata. Texitur: cõponitur. Cæſo iuuenco: corio bouis ſynodoche. Vectoris: qui ueheretur: Vector qui uehit & uehitur ut portitor dicitur. Venetus: Veneti ut ſolinus ait ab enetis paphlagoniæ populis traxere originem. Stagnante: effundentis ſe in ſtagni ſimilitudinem. Fuſo: ſparſo & inundante Tenet: omnia: occupat & irrigat omnes ægypti campos Memphitis: ægyptiaca: Memphitis enim urbs eſt i ægypto condita ab Ogdoo: ut tradit Diodorus. Conſeritur conſtruitur. Papyro bibula: herba paluſtri & arenoſa: trãſtulitq; in herbam id quod erat arenæ. Traiecta manus: tranſportatus exercitus. Feſtinat: Traiecto cæſar exercitu firmiſſimum pontem ſtruere cœpit. Vtrinq;. ab utraq; ripa. Curuare: in arcum ſtruere ligna excifa. Incrementa: augmenta. Robora: trabes. Primis: fluuio uicinis. Ne quid audeat: ne nocere in aliquo poſſit. Spargitur in ſulcos: cœpit enim cæſar foſſas latas facere cauſa attenuandi fluminis & reddendi uadoſum: Cyrus amiſſo nobili equo in Gange fluuio eum fertur pene in riuum attenuaſſe cum in. cccclx. alueos diuiſiſſet. Riuis: in riuos. Dat pœnas: punitur ꝙ paulo ante adeo excreuerit. Poſtquam omnia: peractis pene foſſis magnum i timorem Afranius petreiuſq; perueniunt: ne omnino frumẽto pabuloq; intercluderentur quod multum cæſar equitatu ualebat: itaq; conſtituunt ipſi locis excedere & in celtiberiam bellum transferre. Sed cæſar eos acriter perſecutus caſtra caſtris oppoſuit. Orbis noti: regionis in qua erat. Indomitos: a cæſare. Tendit: iter dirigit. In ultima mundi: in ulteriorem hiſpaniam. Nudatos: abſq; tẽtoriis & militibus qui tertia uigilia abſceſſerant. Vada lo. non profunda. Superare: in alteram ripam enatare. paretur: a cunctis. Rapuitq; r. ei ſe periculo per ſequendi hoſtis cauſa expoſuit quod fugiens metuiſſet.

OMNIBO. Cana ſalix: quia frondes ſalicis ex una parte canæ ſunt ideſt uimina ſalicis: Madefacto uimine: ut flexibiliores eſſent in texendo nauiculas. Cæſoq; in. cum texiſſent ſibi milites naues: deinde eas texerunt corio: ut aquam retinerent. Patiens nec: ut ſuſtinere poſſet uectores. Super emicat. i. mouetur ſuper amnem: & exilit. emicare eſt celeriter moueri. Sic uenetus: per ſimilitudinem oſtendit quomodo ſicorim flu. milites cæſaris traiecere. non aliter inquit quam nauigare ſolent Britanni per oceanum: tunc cum terram inundauerit: ut ægyptii Nilo creſcente puppibus per agros ſuos nauigãt: nam oceanus certo tpe britaniã inũdat: & nilus ægyptũ. Stagnãte pa. quia aliquando padus ita inflatur: ut regionem inuudet. ut nauibus de loco ad locum neceſſe ſit nauigare Fuſo. inundante britanniam. Conſeritur bi. in ægypto naſcuntur ſcyrpi ſiue iunci robuſtiores qbus ſibi cymbas intexunt ægyptii: & his utuntur cum nilus ægyptum inundauerit. Memphitis. ideſt ægyptia: nam mẽphis ciuitas ægypti fuit: unde memphitici uates dicti ſunt. Cymba dicitur ꝙ ad ſimilitudinem cubæ figuræ facta ſit: nam figura cuba eſt concaua: & ab extremitatibus edita. Bibula: arenoſa: quia papyrus in arenoſis naſcit̃ locis. Tenet: obruit & omnia inũdat. His ratibus: dicit cæſarianos incidiſſe arbores nemoris: & his arboribus texuiſſe crates. quibus ſicorim amnem facile tranſire poſſent: ſi rõ belli poſceret. Manus: multitudo militum. Succiſum ne. pro arbores inciſas. Curuare ne. ideſt feſtinat texere crates. Fluuiq; fe. adhuc memor priſtinæ inundationis miles cæſarianus: non incipit a ripis fluminis pontem: ſed longius ſpacium occupat. ne inundationes fluminis impedire poſſent. quo minus quo uolebant traiicerent. Incrementa: inflationes fluminis. Robora: ligna baſides pontis. Primis ripis impoſuit: parte prima riparum. Diſtendit: porrigit. Ac ne quid ſicoris: præterea diduxit alueos quibus fluuius diminueretur: ſi forte creſceret. Sulcos: meatus. Repetitis undis. ideſt inundationibus ne iterum creſcat. Dat pœnam. ideſt patitur: quia antea nimis inflatus fuerat. poſtq̃ omnia fatis. petreius & afranius poſtq̃ uiderunt mutatam fortunam: & res ex uoto fluere cæſari: ſtatuerũt inde diſcedere. Hiſtoria autem eſt: nam afranius & petreius ueriti ne omnia pabula intercluderentur: qa Cæſar eqtatu multũ ualebat: conſtituerũt capta loci opportunitate inde diſcedere: & i celtiberiã bellũ trãſferre: huic cõſilio ſuffragabat̃ & illud quod priori bello in luſcitania fecerat: quod põpeius cõtra ſertoriũ geſſerat: ciuitates q̃ cũ illo ſenſerant magni põpeii uiribus uictæ ipus abſentis: fama uel nomine terrebant̃: q̃ uero in amicitia & officio pompeii mãſerãt maximis beneficii affecte eũ diligebant. ꝑterea parua admodũ: aut nulla fama cæſaris illuc puenerat. ergo inde diſcedere conſtituerunt ſed non ex ſnĩa ceſſit: nam cæſar illorũ iter interpellauit. Fatis. i. ire ſecundum fortunam & uoluntatem cæſaris. Noti orbis: ideſt cognitæ hiſpaniæ. populos: ſcilicet celtiberos bellicoſos. In ultima mundi: quia i ultima parte hiſpaniæ poſiti ſunt celtiberi. Nudatos cæſar colles: ſed cum cæſar uidit hoſtium caſtra eſſe deſerta: ſtatim iuſſit militibus tranſire fluuium: nec per pontem traiicere: ſed natantas ad ulteriorem ripam properare: ut fu

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

gientes perſequerentur:unde ſicut imperauit Cæſar:ita milites executi ſunt. Nudatos colles: ubi caſtramentati erant hoſtes. Nec uada:loca ubi humilior aqua eſſet per quæ exire poſſent. Superare:tranſire. Virgilius. Superant montes & flumina tranant. Paretur:ſtatim dicto cæſaris milites fuerunt audientes:& ſe in iter periculoſũ iecere ut perſequerentur hoſtem:qui uix fugientes ſe in tantum diſcrimen coniecíſſent:quam ipſi ſuſceperunt ꝑſequendo fugientes.

Q đ fugiẽs timuiſſet iter: mox uda receptis
Mẽbra fouẽt armiſ gelidoſq; a gurgite curſu
Reſtituunt artus, donec decreſceret umbra
In mediũ ſurgẽte die. iamq; agmina ſumma
Carpit eques. dubiiq; fugæ pugnæq; tenẽt.
Attollunt campo geminæ iuga ſaxea rupes
Valle caua media. tellus hinc ardua cæſſos
Continuat colles. tute quos inter opaco
Amphractu latuere uiæ. qbus hoſte potito
Faucibus emitti terrarum in deuia martem
Inq; feras gentes cæſar uidet. ite ſine ullo
Ordine ait, raptumq; fuga conuertite bellũ.
Et faciem pugnæ uultuſq; inferte minaces.
Nec liceat pauidis ignaua occũbere morte:
Excipiant recto fugientes pectore ferrum.
Dixit. & ad montes tendentẽ ꝑuenit hoſtem
Illic exiguo paulum diſtantia uallo
Caſtra locãt poſtq̃ ſpacio languentia nullo.
Mutua conſpicuos habuerũt lumina uultus
Et fratres natoſq; ſuos uidere patreſq;

¶SVLPI: Mox uda:Ex fluminis traiectiõe udi receptis armis corpora recreauerunt:& frigus ex flumine conceptum curſu in meridiem uſq; continuato diſcuſſerunt. Die ſurgente:ſole attollente ſe in medium cœli. Iamq; agmina ſumma traducto incolumi exercitu Cæſar copias inſtruit tripliceṁq; aciem ducere incipit ac tantum fuit in militibus ſtudium ut miliũ ſex ad iter addito ad uadum circuitu magna fluminis mora iterpoſita eos qui de tertia uigilia exiſſent ante horam diei nonam conſequerentur. Carpit agmina ſumma laceſſit in pugnam extremum Afranii exercitum. Dubiiq;:incertiq; erant an pugnarent an fugerent. Attollunt:locus quo iam prouentum erat deſcribitur. Gemine rupes:duo montes. Media inter rupes. Tellus hinc ardua:Suberant caſtris mõtes ut inquit cæſar atq; a milibus paſſuum quinq; itinera difficilia atq; anguſta excipebant:hos montes intra ſe recipiebant ut equitatum cæſaris effugerent:præſidiiſq; in anguſtiis collocatis exercitum itinere prohiberent ipſi ſine periculo ac timore iberum copias traducerent: poſuit itaq; caſtra in colle proximo Cæſar & poſtridie per loca aſpera hoſti a dextra occurrit:quod uidens Afranius ad iberum contendit:res erat in celeritate poſita:confecit prior iter cæſar & contra hoſtem aciem inſtruxit. Afranius i colle quodam conſtitit:cumq; miſiſſet quatuor cetratorũ cohortes ad alium occupandum cæſæ ſunt illæ a Cæſaris equitatu perterritusq; exercitus tãtaq; uictoriæ ſpes orta cæſari:ut ſine pugna & uulnere uideretur rem confecturus. Hinc:ab eo loco ultra. Amphractu:flexu & reuolutione. Quibus faucibus:anguſtis itineribus. ſunt enim fauces exitus & itinera inter montes anguſta & paruia.

Hoſte:afranianis. Potito:ſi in poteſtatem habeant. In deuia terrarum:in remotas terras. Ite ſine ullo: Cohortatio cæſaris ad ſuos. Raptum bellum:ereptum exercitum. Faciem:apparentiam & imaginem. Pauidis fugientibus. Ignaua morte:ut fugiendo pereant acceptis in tergo uulneribus. Excipiant pectore:occurrendo eis a fronte. Præuenit:præterit. Hoſtem:afranianos. Illic:in loco proximo. Poſtquã ſpacio:Dum petreius & afranius uallum a caſtris ad aquam ducunt & longius progrediuntur milites:colloquiorum facultatem habentes ꝓcedunt & notos municipeſq; in caſtris quiſq; conquirit & uocat:primumq; agunt gratias omne omnibus quod ſibi perterritis pridie pepercíſſent eorum ſe beneficio uiuere:deinde imperatoris fidem qrũt recte ne ſe illi ſint cõmiſſuri:& quod nõ initio fecerint cõquerunt. his ꝓuocati ſermonibus fidẽ ab iperatore de Petrii & Afranii uita petũt:neu in ſe ſcelus concepiſſe:neu ſuos perdidiſſe uideant. Quibus cõfirmati rebus ſe ſtatim ſigna tranſlaturos confirmant:legatoſq; ad cæſarem mittunt. Alii ſuos in caſtra adducunt:alii a ſuis adducuntur:adeo ut una caſtra iam facta uiderentur. Poſtq̃ ſpacio:ubi ex uicinitate ſe agnouerunt.

¶OMNIBO. Fugiens nam qui fugit minus cõſiderat picula. Mox uda:quoniã mẽbra ſua rigida & frigentia curſu fouere:impoſitis armis:& pſequendo hoſtes. Curſu:ſubaudi cũ. Reſtituũt:calefaciunt. Gelidos:frigefactos a gurgite:nam dum celeritate pſequerent hoſtes:calefacta ſunt mẽbra. In mediũ ſurgente die:qa nõ deſtiterũt perſequi hoſtẽ:uſq; ad meridiẽ. Decreſceret:diminueret. nam meridie umbræ ſunt minores. Surgẽte die .i. ſole ſe attollente in meridiem. Iãq; agmina ſumma:& iã adepti erãt cæſaris milites fugiẽtẽ hoſtẽ ut extremum eorum exercitũ cederẽt. Eques .i. eqtatus. Carpit:cõprehẽdit. Sũma agmina .i. ultima .ſ. fugiẽtis petreii & afranii. Dubiiq; fugæ:quia incerti erãt fugerẽtne:an cõuerſi cõtra Cæſarianos pugnarent. Attollunt campo: deſcribit nunc locum:ad quem fugientes:petreii & Afranii milites:& pſeqūentes cæſariani puenerunt:dicit uallẽ cauã fuiſſe:in mediaq; ualle duos colles ſurrexiſſe:qui terra cõtinuabant:inter hos colles media uia erat ad quam ſi ꝑuenissent fugientes:tuti etiã inuitis cæſarianis in extremas iberiæ partes contuliſſent:ergo Cæſar ut ante caperet locum:milites ſuos properare iuſſit. Geminæ rupes: duo colles. Tellus eſt in medio:duo colles erant a dextris & a ſiniſtris deinde uia arctior coniungebat hos colles. Hinc:ab una parte. Continuat:coniungit. Amphractus:proprie dicit locus ꝑceps. dicit ergo uias illas undiq; clauſas fuiſſe amphractu colliũ .i. ꝑcipicio ut locus ille inaceſſibilis eſſet. Latuere .i. occulte fuerunt. Quibus .h.p. ſi ad hanc uiã ueniſſent hoſtes tũc ire potuiſſent inuitis cæſarianis in extrema iberiæ. In deuia .i. deſt remota loca & uſq; in celtiberiam. Feras gentes:qa bellicoſi ſunt celtiberi: Ite. ergo cũ Cæſar iã mitteret milites:ꝑuenite inquit hoſtem:& occupato loco fugiẽtibus occurrite:ut nõ a tergo illos:ſed a fronte cedatis. Cõuertite .ſ. in uos. Raptũ:qa rapti fugere tẽtant. Nec liceat:cum illi

fugiant. Ignaua morte .ſ. a tergo: & facite ut milites ignaui moriantur fortiter. Pauidis .i. fugientibus: quia mors ignaua eſt fugientibus. Dixit:hec ubi dixit Cæſar:ſtatim milites paruere:& iã hoſtem præuenere. Illic: hoſtes ubi id uiderunt ſe depræhendi caſtra poſuerunt. & Cæſar haud procul inde caſtra poni iuſſit. Illic:in eo loco ubi Cæſariani adepti erant hoſtẽ. Locant .ſ. Cæſar & Petreius. Exiguo uallo: quia nõ erat ſpaciũ longioris ualli faciendi in orbẽ anguſtũ caſtra poſuerunt. Poſtquã:& cũ caſtra nõ procul uterq; exercitus poſuiſſet data eſt facultas:ut inter ſe milites conſpicerent de caſtris:& fratres conſpicerent fratres:patres filios:& primo quidẽ taciti enſe quẽ cuncti tenebant inclinato ſignificabant ſalutẽ:ſenſim autẽ proceſſerunt eo ut intra uallũ hoſtium tranſirent:& iã eo res peruenerat. ut pax ſecutura uideret:ſed Petreius & Afranius ubi periculũ uiderunt:ne ſui milites moti pietate ſuorũ cũ cæſare iungerentur:armati cũ aliquot cohortibus ueniunt:& hoſtẽ e caſtris trudunt. ſuoſq; acriter trudunt:ꝙ fidẽ datã Pompeio ſenatui:atq; reip. prodere uoluerint:& ita concordia quæ prope modũ coniuncta erat excuſſa eſt nec hic fabuloſe loquitur Lucanus ꝙ hæc fere eadẽ ab Appiano referunt ait enim cũ Petreius & Afranius ad interiora iberiæ loca ſeceſſiſſent:aliũ paraturi exercitũ ꝙ Cæſar inſecutus: foſſa præpeditos ulterius tranſire prohibuit:eorũ quoq; partẽ ad exercitus ſui detentionẽ prodeuntẽ circundedit:hi autẽ capita clypeis ſubiicientes (quod deditionis ſignũ haberi ſolet) ſeipſos tradere ſignificabant. cæterũ Cæſar nec ſuſcepit eos:nec ullo genere mortis affecit: uerũ ad Afraniũ redire conceſſit:omnifariã blandiciarũ genere ad hoſtes uſus:qua ex cauſa milites in unũ ſe immiſcentes loquebant: & iã ſermones inter eos de conuentione agitabant:tandẽ Afranio Cæſariſq; ducibus hiſpania excedere uiſũ eſt:eãq; Cæſari relinquere:& nullo accepto incommodo ad Pompeiũ redire:his Petreius aduerſabat:& per exercitũ hinc inde diſcurrens quoſcũq; Cæſaris militibus immixtos reperiſſet ferro ſequebat inſurgentibus in eũ exercitus primioribus: unũ ex ipſis enſe confecit:aquatione tandẽ a Cæſare intercepta. Petreius in arcto conſtitutus cũ Afranio ad colloquiũ cũ Cæſare peruenit exercitibus utraq; parte ſpectantibus:couenire igit cũ illo hiſpania excedere: eãq; illi poſſidendã tradere: ſi ultra fluuiũ tutos præmiſiſſet:indeq; ad pompeiũ liberos abire ſineret. Lumina languentia ſpa. hoc fit quũ uius oculorũ nullo interuallo hebetantur.

Deprehenſũ ẽ ciuile nefas: tẽuere pãrũpe
Ora metu, tantum nutu motoq; ſalutant
Enſe ſuos. & mox ut ſtiulis maiorib⁹ ardẽſ
Rupit amor leges audet trãſcẽdere uallũ
Miles: & amplexus effuſas tẽdere palmaſ.
Hoſpitis ille ciet nomẽ. uocat ille ꝓpiquã
Admõet hũc ſtudiis cõſors puerilib⁹ ætaſ.
Nec rõanus erat q nõ cognouerat hoſtẽ.
Arma rigãt lachrimis ſingultib⁹ oſcula rũ/
Et q̃uis nullo maculat⁹ ſãguie miles pũt
Quæ potuit feciſſe tiet. qd pectora pulſaſ
Quid ueſãe times. flectus qd fũdis inães
Nec te ſponte tua ſceleri parere fateris
Vſq; adeo ne ties quẽ tu facis eſſe timẽdũ
Claſſica dãt bellũ ſæuos tu neglige cãtus
Signa ferũt ceſſa. iam iam ciuilis erinys
Cõcidet & cæſar generũ priuatus amabit

¶SVLPI. Deprehenſũ:itellectũ & agnitũ. Tenuere ora: taciti aſpiciebant. Nutu: inclinatione capitis & manus exporrectione. Ardens:maio. ſti. uehementior. Ruit leges: fregit belli conſuetudinẽ: hoſtes enim in caſtris hoſtiũ nõ uerſant. Ille:aquis. Nunc:amicũ a pueritia cognitũ. Admonet:memorẽ reddit: Nec romanuſ:omneſ enim romani ſe agnoſcebant. Arma rigant: ꝑ leticia triſtitiaq; lachrimabant & ſingulciebant. Timet quæ potuit feciſſe:horret cedẽ amici fratris filii parentis qua facere potuiſſet. Quid pectora:Milites dolentes arguit. quod ipſi darent ſibi belli cauſã cũ finẽ bello poſſent imponere ſi Cæſari nõ parerent Pulſas: percutis ut eſt dolentiũ mos. Sceleri: bello ciuili Eſſe timendũ: potentẽ. Claſſica dant bellũ. Diſtributio eſt cũ contrario Tubæ inquit dato ſigno ad pugnã te incitãt:tu loco nõ te amoueas. Ferunt:ſigniferi. Signa: aquilas & reliqua militaria. Ceſſa:noli comitari. Erimnys:furor & ſeditio Erimnys furia dicitur habetq; in plurali erimnes. ſunt tamẽ qui ſubtrahant .n. cũ .y. Priuatus: ſine imperio & deſertus a militibus.

¶OMNIBO. Deprehenſũ eſt .c. tũ deniq; intellectũ eſt quantũ nefas eſſet ciuile bellũ. Metu .ſ. ſuorũ ducũ:quia nõ audebant hinc Cæſariani milites ſalutare illos & e diuerſo. Enſe:quia educto enſe aciẽ gladii in manu tenebant: & inclinato capite ſe ſalutabant. Mox ut .ſ. ſed ubi ſenſim appropinquauerunt: & uis pietatis animos utriuſq; impulit:primo quidẽ auſi ſunt Cæſariani milites tranſcendere uallũ.

Rupit leges:quibus ducibus ſuis aſtricti erant:iureiurando enim afirmauerant fidẽ datã ſeruare: Palmas:quia ocurrebant militibus: & inter ſe nõ tanquã hoſtis hoſtẽ ut amicus amicũ amplectebantur. Hoſpitis ille: nunc cauſas exponit quibus illi in amorẽ ſine ullo ordine ruerunt. Admonet hunc ſtudiis: & amicus familiarẽ ſuũ aſpiciebat:cũ quo ab ineunte puericia uſus & conſuetudo fuerat: Puerilibus ætas:quia ſimilitudo ſtudiorũ maximũ eſt amoris uinculũ:at Vir. Adeo in teneris conſueſcere multũ eſt. Nec romanus erat:ſed peregrinus ipſi ro. inter ſe cognoſcebant:præter q̃ qui ex iberia & Celtiberia erant cũ Petreio & Afranio: & ex gallia cũ Cæſare illi ergo nõ cognoſcebant hoſtẽ. Arma rigãt: cũ ita inter ſe coniuncti alloquerentur. primo quidẽ lachrymas dabant & ſingultus uerba impediebat. Singultibus:quia primũ uerba exprimere nõ poterat dulcedine quadã pietatis: Quæ potuit fe. quia obſeruabatur oculis eorũ quantũ mali facere poterant:uidelicet pater filiũ: filius patrẽ:familiaris familiarẽ occidere potuiſſet. Maculatus ſanguine .i. nullã Cædẽ perpetrauerit. Quid pectora .p. cũ in notitiã uenit ſceleris quod facere poterat ſibi pectora pulſabat dicens. Hei mihi quo redactus fui ut paululũ affuerit:quin patrẽ occiderẽ:reprehenditq; eos poeta dicens: ſtulte quod pectora percutis quaſi doleas ꝙ tantum ſcelus committas:nunquid difficile eſt pacem agere. q. d. facile eſt:uidelicet ſi uolueris Cæſarẽ deſerere

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA GREDOS

ergo hāc tibi neceſſitatē īducis.quā ſi uolueris facile uitare poteris : ut quē potētē feciſti : priuatū reddas . Inanes.i.cur inaniter fles.cū poſſis tuis tibiq; cōſulere. Spōte:quaſi coactus ſis ab hoc facius belli te peruēire . Times.ſ.cæſarē cui niſi parere uolueris: te cogere nō poterit. Claſſica dēt : oſtēdit ſi modo uoluerit miles poſſe a bello deſiſtere:nā ſi cæſar iubet tubis ſignū belli dari:tu neglige cātū:nec ad cātū tubæ ſūpſeris arma. Claſſica .i.tubæ. Bellū ſignū belli. Signa ferāt:cōtra hoſtē.ſ.iubēte cæſare. Ceſſa:deſiſte noli ire. Iā iā ciuilis he.ſi hoc feceris:furor deſiſtet:& ceſſat qui perſequit̄ generū ubi ſe priuatū uiderit nō parētibus militibus illud amare incipiet. Priuatus:nō parēte milite.

¶SVLPI. Nūc ades.inuocatio nūinis ut inter hos nexa cōcordia amoueat tātū reip.calāitatē. Agitq; phyſice quantū mētē ſiue uerbū ſiue amorē ſiue ſpiritū inuocat quo omnia cōtinētur ut libro ſexto Virgilius docet. Pricipio cœlū ac terras &c.& in ſecūdo de natura deorū Cice.ait Vno ſpiritu omnia cōtieri : hic eni elemēta & res omnis cōnectit. O ſalus rerū:o deus: Mūdi miſti: cōiūctorū elemētorū. Nexu:uiculo a pace Sūt eni elemēta certo fœdere & naturæ cōcordia iūcta. Terra eni propter frigiditatē aqua cōiūgitur Aqua aeri propter hūanitatē. Aer igni propter caliditatem in reliquis autē nauræ qualitatis cōtraria ſūt. Sacer amor:inuiolabiliſ caritas ſine qua nec mūdus nec minimæ eius partes ſtare poſſūt:amicitia eni ut Ci. in bello docet omnia cōtinētur. Nūc ades:adiis & faueas. Dſcrimē uēturi : periclū in ſtitiū malorū. Periere latebræ:iā ſe impietatis excuſare nō poſſūt quia uiderūt ſe cōtra neceſſarios arma ferre per latebraſ ergo mutuā perſonarū ignorationē intelligit. Eſt erepta: ſciūt eni ſe cōtra chariſſimos militare:quod cū prius ignorarēt poterāt ut nō impii uideri uēia digni. Pro fata:deos Incuſat quod tātā ſtragē ex cōcordiæ initio emanare permiſerit. Siniſtro nūine : iniuſto & aduerſo imperio & poteſtate. Inſtituūt mēſaſ:ordinat toroſ ſuper quibuſ diſcūbāt. Libāina:pitiſſatiūculas & guſtātiūculas. Permiſto.nā ex caſtriſ in altera caſtra uectū miſcebāt. Grāinei:herboſi. Luxere.ſplēduere igne qui lucebat in focis. Fabula : cōfabulatio i geſtorū i bello. Extrahit:ptrahit & expellit nā

Nūc ades æterno cōplectēs omnia nexu
O rerum miſtiq; ſalus concordia mundi.
Et ſacer orbis amor.magnū nūc ſæcula no
Vēturi diſcrimē habēt.perire latebræ (ſtra
Tot ſcelerū.populo uēia ē erepta nocēti
Agnouere ſuos.proh numine fata ſiniſtro
Exigua requie tantas augētia clades
Pax erat & caſtris miles permiſtus utriſq;
Errabat. duro concordes ceſpite menſas
Inſtituūt, & permiſto libamina bacco
Graminei luxere foci,iunctoq;' cubili
Extrahit inſomnes bellorū fabula noctes,
Quo primū ſteterit cāpo q̃ lācea dextra
Exierit.dum quæ geſſerūt fortia iactant
Et dū multa negant.qđ' ſolū fata petebāt
Eſt miſeris renouata fides , atq; oē futurū
Crēuit amor nefas.nā poſtq̄ fœdera pacis
Cognita petreio,ſeq; & ſua tradita uenū

ſtudio cōfabulādi noctē puigilabāt. Quo primū ſteterit.ubi primū ſteterit Iactāt uel ianiter loquūt uel cū iactātia referūt. Negāt:diſſētiūt iterloquēdū. Fata petebāt:dii uolebāt. Fides:i ſuos duces. Creuit amor:ſpōte fecerūt. Nefas:cædes. Nā poſtquā:his rebus nūciatis afrāio ab opere ſic ſe recepit in caſtra ut quæcūq; accidiſſēt æquo animo ferret. Petreius uero cū fāilia armata & prætoria cohorte cetratorū barbariſq; equitibus improuiſo ad uallū aduolat:colloquia militū iterrūpit hoſtes repellit quos deprehēdit interficit. Reliqui ſe coadunāt & diſtrictis enſibus ſiniſtras ſagis inuolūt & ſe in caſtra recipiūt. Quidus rebus cōfectis Petreius māipulos circuit militeſq; appellat:neu ſe neu pōpeiū abſētē imperatorē ſuū aduerſario ad ſupliciū tradāt obſecrat . fit celeriter cōcurſus in prætoriū poſtulēt ut iurēt omnes ſe exercitū duceſq; nō deſerturos neq; prodituros neq; ſibi ſeperati a reliquis cōſiliū capturos.iuratū eſt:edicūt penes quē quiſq; ſit miles cæſaris ut producāt productoſq; palā in prætorio interficiāt. Sed plerięq; quos cæperāt celāt noctuq; per uallū emittūt. Cæſar milites aduerſariorū qui in caſtra per tēpus collocutiōis uenerant ſumma diligentia conquiri & remitti iubet retentis qui ſpōte ſua apud eūa remanſerunt. Venum:in uenditionem.

¶OMNIBO. Nūc ades æterno : poeta hic cōcordiā inuocat ut adſit perpetuoq; māeat inter milites. Ades: pro adſis: O rerū ſalus:q niſi cōcordia eſſet:nec ipſa rerū primordia ſtarēt:nā id eſt ex quo ,pbāt philoſophi:primā materiā eſſe uidelicet q̄iter ſe cōcordia q̄dā cūcta tenerēt:dicūt.n.nō ſecūdū diuerſas q̄litates cōiūcta eſſe inter ſe elemēta.i.rerū primordia ſed ſecūdū eas magis diſcerni uel diſſētire frigus a calore hūidū a ſicco:ſed ē aliud cōmune oībus.cōcordia q̄ iter ſe cōiūcta manēt. Cōcordia mūdi:qa ex diuerſis q̄litatibus q̄ i mūdo ſūt cōtinēt. Et ſacer orbis amor: hoc ad hūmanū gēus ſpectare uidet̄ nā niſi iter ſe amore cōiūctū teneret̄ hūanū genus:nec dōus:nec urbes nec ipſe orbis terrarū ſtare poſſet:ſed hoc pimū pietate ,pueit.deide a iuſtitia . Sacer amor.i.cōiūctio iter amicos & amicitia q̄ ſalus ē totius orbis:omnia.n.cōſeruat: & i ea oia cōſiſtūt . Magnū nūc ſæ.no.nūc in magnū periculū uēturi ſumus: ne in futurū caritas pereat : & ea quæ eſt inter ſanguine cōiūctos nā,propoſito horū exēplo qui ſe uulneribus ſciētes occiderūt:nullo ſanguinis uinculo deterriti:periculū eſt ne id,poſteri quoq; faciāt. Vēturi:ne malo horū exemplo arma cōtra ſeipſos homines ferāt : & filii cōtra parētes. Periere latebræ: iā nō ignorātiæ pōt attribui hoc poſtquā iter ſe ſemel cognouerūt . Latebræ.i.ignorātia.qa primo neſciebāt cōtra quos arma ſtringerēt : ſed nūc nō poterūt ſine magno ſcelere cōferere manū . latebræ in ,pſa corū mpit:i uerſu uero ,p rōne metri cōis ē. Populo uenia ē. nūc poſtq̄ cognouere ſuos nō excuſādi erūt. Proh numine fata:o fata inqt q̄ aduerſū fuit nomē romanis:& uoluentis illos breui tpe eſſe cōcordes:ut mox ſcelus inexpiabile facerēt:fata eni hoc interuallū pſtare uoluerūt: ut inter ſe cognoſcerēt quo ſcelus magnū cōferrēt. Siniſtro nūine:p ſiniſtri nūinis. Exigua requie.i. paruo interuallo poſito quo inter ſe cognouerūt

Tātas clades:cōcordia hoc facit:ut futura clades maior ſit:& interuallo nō ignoſcēda. Pax erat:redit ad propoſitū poſt inuocatā cōcordiā . Et miles caſtris: nā cæſariāi milites in caſtris Petrei & Petrei milites in caſtris Cæſaris permixti erāt. Errabat:quia iter eos iā nouū fœdus cōpoſitū erat. Libāina baccho:quia mos erat antiquiſ antequā biberēt exiguū uini in ignē infūdere : & id baccho libare dicebāt .a græco λοιβη .i.libamē a λείβω fūdo.ita id uinū quaſi primitias dicebāt. Libāina.ſ.inſtituūt. Grāinei ex herba incēſi : uel in grāine cōſtituti . Foci dicūt̄ loci ubi ignis ſeruat̄ a fouēdo. Iūctoq; cu. in eodē lecto dormiētes inter ſe cōfabulāt̄ de bellis inter ſe geſtis. Extrahit.i.producit. Inſōnes no.quia uigilabāt dulcedie amoris cōfabulātes : Quo.narrabāt.n.cæſariani milites:quæ bella in gallia geſſere dū per.x.annos ſub cæſare militabāt.Exierit.ſ.in hoſtē. Quod ſolū ſ.p.ita dii inqt uolebāt ut fides reſtitueret̄: & ad ſuos utriq; duces redirēt rēouata fide: cuius obliti uidebāt̄:nā cæſariāi milites obſigauerāt ſe cæſari & petrei petreio. Amore.ſ.uiolato. Nam poſtquā: nā petreius inquit poſtquā uidet caſtra ſua plēa eſſe militibus cæſariāis.uidēs fore ut ipſe cū ſuis omnibus cæſari propēodū uēderet̄: & ſuæ ſalutiq; ſuorū metuēs ſatellites ſuos arma ſūere iuſſit : & cū in tētoriis militū inſpexiſſet:ubi cū omnibus cōuiuia celebrabāt mēſas diſturbat:quoſdā uulnerat:nōnullos interfecit.& ita eiectis e caſtris cæſariāis ad cōcionē milites ſuos cōuocat:& eos acriter reprehēdit : q̄ facile obliti libertatis ſe in ſeruitutē cæſaris cōferre uoluerint. Tradita uenū.i.uenūdata eſſe:unde uenūdo dicit̄ a uenū & do:& dare uenū eſt uēdere .

Caſtra uidet:fāulaſ ſcelerata ad p̄lia dextraſ
Excitat:atq; hoſtes turba ſtipatus iermes
Præcipitat caſtris:iunctoſq; āplexibus ēſe
Separat:& multo diſturbat ſāguine pacē.
Addidit ira ferox moturas prælia uoces
Immemor o patriæ:ſignorū oblite tuorū:
Non poteſ hoc cauſæ mileſ præſtare ſēat⁹
Aſſertor uicto redeas ut cæſare:certe
Vt uincare potes:dū ferrum incertaq; fata
Quiq; fluat multo nō deerit uulnere ſāg⁄
Ibitis ad dōinū.dānataq; ſigna feretis (uis:
Vtq; habeat fāulos nullo diſcrimine cæſar
Exorād⁹ erit ducib⁹ quoq; uita petēda ē.
Nunq̄ noſtra ſal⁹ pretiū merceſq; nefādæ
Proditionis erit:non hoc ciuilia bella
Vt uiuam⁹ agūt: trahimur ſub noīe paciſ
Non chalybē gētes pēitus fugiēte metallo

¶SVLPI. Dextras famulas:familiā & ſatellites ſuos. Scelerata:quia ciuilia & hoſpicialia. Turba ſtipatus: frequentatus cohorte. Voces: uerba irritantia ad certamē. Immemor o patriæ:acris ad pacē diſſuadendā oratio irritandiq; ſuos & in fidē retinendū primūq; ipſos ab ingratitudine & perfidia arguit. Immemor:ingrate. Signorū: quæ ſequeris. Nō potes præſtare: nō potes hoc agere ut uicto cæſare redeas patriæ ſanatuſq; liberator & confirmator priſtini ſtatus. Dū ferrū:argumentatur a fortuna pro libertate ſeruanda quæ uitæ eſt ante ferenda: melius eſt enim libere mori q̄ in ſeruitute uiuere: Incerta fata. euentus & uictoria dubia. Ibitis ad dominū:euadetis ſerui. Signa damnata:cæſariana qui patriæ hoſtis eſt. Exorandus erit: imperrandū a cæſare. Vt habeat fam.nul.diſ. ut ſitis eius ſerui & abſq; doctrina nullus ſit liber. Vita : ſalus ducū. Nunquā noſtra ſalus : nunquā erit inquit ut ego ex proditione ſalutē conſequi uelim:nā malo mori.pacti enim fuerant milites de ducū ſalute in ipſa caſtorū proditione. Nō hoc ciuilia:nō pro ſola uita ſed pro libertate pugnamus. Ideo: enim gerenda ſunt bella ut tute uiuere in pace poſſumus. Trahimur : ducimur in ſeruitutē chalybē : nō opus eſſet neceſſaria bello parare atq; pugnare:ſi libertatē pro pace uellemus amittere. Eruerent:effoderent. Calybē : calybs fluuius in hiſpania a quo Calybes dicunt̄ eius accolæ qui ferrū effodiunt quod & calybs appellatur . Virg. Vulnificuſq; calybs. Sunt alii calybes iuxt paphlagoniā in ponto. Fugiente::uidetur enim fugere quia latet in uenis terræ .

¶OMNIBO. Ad ſcelerata:quæ diſcordiā & caritatē uiolarent. Turba.ſ. ſatellitū ſuorū. Inermes : quia depoſitis armis inter ſe pacē agebant. Præcipitat:præcipitando expellit e caſtris. Sanguine:cæſorū & uulneratorū. Addidit ira ferox:nō contentus fuit eieciſſe quoſdā cæſarianos e caſtris quoſdā uulneraſſe:niſi contione reuocata milites ſuos acriter reprehenderet. Ira ferox:pro ipſe iratus. Moturas:cōcitaturas animos ad prælia.& ſic habitū futuræ orationis exponit. Immemor o patriæ:primo meliorē ſuā cauſā oſtendit: quod in principio facere ſolemus:& eſt oratio diſſuaſoria:quæ in deliberatiuo genere poſita eſt:diſſuadet.n.nec uelint ſub obtentu pacis ſe cæſari in ſeruitutē tradere : oblitus es ne inquit melioris cauſæ uidelicet qui partes ſenatus po. q; ro. ſuſcepiſti locutus eſt beniuolentiæ a rebus ipſis cū cauſā noſtrā extollendo aduerſariorū per contemptionē deprimemus. Nō potes:occurrit in principio:quia dicere poterant nō poſſumus uincere ergo ſatis eſt ut concordiā & pacē agamus:reſpondet uincere nō potes. mori potes ergo ſatius eſt ut liber moriaris : q̄ ſeruus uiuas . Cauſæ.ideſt qui meliorē cauſā ſecutus pro rep.arma ſumpſeris. Aſſertor.ideſt uindex libertatis. Vt uincare nō potes hoc facere:quia inferior es uiribus:moriaris pro libertate potius quā in ſeruiture uiuas. Incerta fata. ſcilicet nō deerunt nobis : quia in dubio adhuc eſt pugna uter uictor futurus ſit. Ibitis ad dominum:ut ſeruiatis: cum liberi eſſe poſitis. Feretis: ſuſtinebitis. Damnata ſigna.ſcilicet Cæſaris : quæ ſemel damnaſtis : tunc cum Pompei ſigna prætuliſtis quaſi dicat non debetis ſeruire. Vtq; fa.habebat pulchrum eſt inquit exorare Cæſarem: ut uos uelit in ſeruitutem recipere. Nullo diſcrimine.ideſt certamine hoc eſt incruento marte. Ducibus quoque uita:ſi diis placet hoc pacto cum Cæſare conuenientis : ut uos accipiat : & nobis ducibus uitam donet: ſed non patiemur hoc. Precium merces.ideſt nunquam paciſcemur pro libertate ſeruitutem. Non hoc.c.b.non intelligitis quid Cæſar agat : & milites ſui non enim hoc facit ut uiuamus : ſed ſub obtentu pacis ſeruitutem dabit : ſi ei parere uoluerimus . Precium merces : arguit a parte honeſti.ideſt fortitudinis : quia uiri fortis eſt glorioſe mori:potius q̄ turpiter uiuere. Non calybem genus : ſenſus eſt ſi homines ſeruire poſſent bella nul⁄

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA

la gererentur:ſed libertatis cupido facit ut homines uelint alii aliis eſſe ſuperiores.eſt autem argumentũ a comparatione.nam in locis argumentorum continetur a pari:a ſimili:a maiori: & minori: & a comparatione.i.cum comparatur res rei:quæritur enim utrum libertas anteponenda ſit paci:an pax libertati.

Eruerent.nulli ualerent oppida muri.
Nõ ſõipes in bella ferox.nõ iret in æquor
Turrigeras claſſis pelago ſparſura carinas
Si bene libertas unquam pro pace dareẽ
Hoſtes nẽpe meos ſceleri iurata nefãdo
Sacramenta tenent.at uobis uilior hoc ẽ
Veſtra fides. quod pro pugnãtibus æqua
Et ueniam ſperare licet proh dira pudoriſ
Fœdera nunc toto.fatorũ ignarus in orbe
Magne paras acies.mũdiq; extrẽa tenẽteſ
Solicitas regeſ.cum forſan fœdere noſtro
Iam tibi ſit promiſſa ſalus.ſic fatur. & oẽs
Concuſſit mẽtes ſcelerũq; reduxit amorẽ.
Sic ubi deſuetæ ſyluis in carcere clauſo
Mãſueuere feræ & uultus poſuere mĩaces
Atq; hoiem didicere pati.ſi torrida paruus
Venit i ora cruor redeũt rabieſq; furorq;
Admõitæq; tumẽt guſtato ſãguine fauces
Feruet & a tepido uix abſtiet ira magiſtro
Itur in omne nefas. & quæ fortuna deorũ
Inuidia cœca bellorum in nocte tuliſſet
Fecit mõſtra fides. inter menſaſq; toroſq;
Quæ mõ cõplexu fouerũt pectora cedũt

℄SVLPI. Valerent:munirent & uellut uallo circundarent. Sonipes:equus. Nõ iret in equor: nõ fabricarent.n naues ad pugnã. Si bene libertas:ſi ſerui eſſe pro pace eſſe quendã uelemus. Hoſtes: argumentatur a fide ſeruanda cũ collatione ab iniuſto ad iuſtũ. Illi enim: inquit ſeruant ius iurandũ in re iniqua uos ipſũ etiã cũ ſpe uẽie in re æqua negligitis. Sceleri: bello ciuili. Hoc: tanto. Aequa cauſa: quia ſenatũ & libertatẽ tutamini. Pro dira: epilogus per commiſerationẽ & amplificationẽ. Auget enim generalẽ offenſionẽ & inſperatã peccati imanitatẽ: & iniquũ factũ deplorat. Dira pudoris: hypallage eſt diri & magni pudoris. Quũ forſan: cũ forſan iſti pepigerint de ſalute tua teq; prodiderint. Selerũ:cediũ. Sic ubi: fere militibus Carcer caſtris rabies iræ confertur. Deſuetæ: quã diu ceſſauere.
Vultus minaces:toruitatẽ & iracundiæ ſigna. Pati homi nem:nõ iraſci. Torrida: ſicca & famelica. Admonitæ. in memoriã reuocatæ. Tument: ſuperbiunt. Feruet: excãdeſcit. Magiſtro: gubernatore. Itur: a militibus. Fecit monſtra fides: pax ipſa uel certitudo rei geſtæ fecit impias cedes quas fortuna in bello occuluiſſet. In cœca noctæ: in confuſione & ignorantia præliorũ.nemo enim ſciuiſſet auctorẽ impiæ cædis. Deorũ inuidia:cũ odio in deos: ſi quidẽ omne ſcelus diis fuiſſet aſcriptũ gementes inuiti.
℄OMNIBO. Si bene libertas.i. ſi homines æquo animo ſeruire poſſent in pace: nulla bellorũ cauſa prorſus eſſet: ordo tendit ad eũ locũ: ſi bene libertas unquã daretur pro pace. Gentes nõ er.ca.i. nõ quærerent ferrũ:quo arma fabricarent.Calybes: populi ſunt in ponto iuxta paphlagoniã apud quos optimũ ferrũ inuenitur. Vir. At calybes nudi ferrũ.Hos enim ferri copia ut inquit Strabo: illuſtres fecit:apud calybes phamatia ſita eſt in mari habens pelamydũ copiã in terra uero ſunt metalla:nunc ferri: prius etiã argenti imminent monteſ metallis pleni ac ſiluis. Nulli ual. opi.mu.nec etiam mœnia ædificarentur quibus ſe ab hoſtibus defenderent. Fugiente metallo:quia metallum interius fugere uidetur & homines illud humano labore effodiunt. Nec ſonipeſ:nec bella terreſtria eſſent nec maritima. Turrigeras carinas:quia turritæ ſunt carinæ quibus bella geruntur. Si bene libertas.ideſt ſi pax libertati eſſet anteponenda. Hoſtes nẽpe meos:ab honeſti parte arguit:a iuſtitia a partæ iuſtitiæ: quã ueritatẽ ci. appellat nam ueritatiſ fides eſt cuſtos:fidem dictam eſſe uolunt Stoici q fiat quod dictum eſt: arguit ergo a iuſtitia:uidelicet debere eos ſeruare fidem datam pompeio: qua deinde ſunt ipſis ducibus obligati.arguit etiam a minori ad maius: nam ſi hoſtes cæſariani qui deteriorem cauſam ſequuntur:ipſi quoq; arma ſumpſerunt: ut unus cæſar regnet:tamen milites fidẽ illi ſeruant:quanto magis uos eam ſeruare debetis: qui non pro unius imperio:ſed pro libertate:pro rep.pro ſenatu po.q; ro.arma ſumpſiſtis. Sacramenta tenent: nam ſiiuſiurandum præſtiterunt:ut pro unius dominatu pugnarent:tamen fidem datam ſeruant: Sceleri nefan.ſ. Cæſaris. Quod pro cauſa pu.æqua:pro ciuitate pro libertate.pro legibus:atq; iudiciis defendendis. Et ueniã ſperare licet:uos tãdẽ meliores eſtis q̃ Cæſaris milites:a quibus etiã ueniã ſperare poteſtis:& Cæſar q arma cõtra illũ ſumpſeritis:cũ uos honeſtiorẽ cauſã defendatis:immo cæſar a uobis ueniã petere deberet. Proh dira pudoris fœdera: nunc in conqueſtionẽ erumpit. Pudoris:nõ aduertitis quantũ dedecus admitatis qui parati eſtis contra maieſtatẽ ueſtri imperatoris Pompei fidẽ iungere cũ Cæſare: ut ab eo (ſi diis placet) ueniã petatis quod indignũ eſt ætate:fortuna:honore:& maximis meritis: quibus & rempublicã ſibi obligauit. Dira: ideſt ſæua fœdera quæ uos inſtituiſtis. Nunc toto fatorũ:nunc apoſtrophat ad Pompeiũ. o Pompei quo nã redacti ſunt milites tui uides:qui pro dignitate tua totum orbem in bella concitas:arma ſumis pro libertate aduerſus cæſarem: & milites tui parant turpiter a cæſare impetrare ſalutem quod indignum eſt. Fatorum.i. tuarum rerum quæ hic geruntur. Paras acies:paras totum orbem ad arma concitate pro libertate. Cum forſan fœdere noſtro:cum iam nos milites tui(ſe enim cum illis commemorat) paciſcatur ſalutem tuam a cæſare. Sic fatus: concludit nunc quomodo ſe habuerint milites audita oratione petrei depoſita enim pietate: omnes in belli amorem reſtituti ſunt. Sic ubi deſuetæ per ſimilitudinem oſtendit quomodo redierint in priſtinũ furorem:quẽadmodũ inquit cuſtoſ & magiſter leonũ:qui eos in cauea ſeruat:ita plærũq; ſubigit:ut incipiant paulati manſueſcere & hois iperia pati:ſed ſi forte ſanguinẽ guſtauerint:ſtati naturæ ſuæ recordant & in furorẽ naturalẽ redeunt. Deſuetæ ſyluis.i.relictis ſyluis diu in caueis cuſtoditæ fuerunt. Manſueuere.i.manſuefactæ ſunt feræ longitudine tẽporis.

Vultus po.mi.quia nõ ſolũ re ipſa manſueuerunt:ſed etiã ſpecie & habitu manſuetudinẽ quandã induiſſe uident. Atq; hominẽ:ideſt imperia hominis. In torrida ora:quæ diu ſanguine ſicca fuerunt. Admonitæ: ſcilicet guſtato ſanguine. Feruet. incendit. Trepido magiſtro:quia magiſter trepidare incipit ubi uiderit iraſci leonẽ. Itur: in omne nefas poſtquã ſemel concitati ſunt uerbis & oratione petreii milites: ruunt in omne ſcelus. Et quæ for.deorũ:ſenſus eſt ſi fortuitu inter ſe pugnarent ignari: tolerabilis illa pugna fuiſſet & quicquid diſcordiæ geſtũ atq; admiſſũ eſſet diis aſcribendũ uideret. Tuliſſet: excuſaſſet. Cæca nocte:ignorantia occulta quia ignorabant parentes filios ſuos. Inuidia for.de.quia omne nefas diis aſcribendũ eſſet q uoluiſſent ut manus inter ſe confererent. Fides:ideſt certitudo:quia certi erant contra ſuos ſumpſiſſe bellũ & ferrũ.uel fides qua iurati erant petreio. Monſtra:ſcelera monſtris ſimillima. Inter ipſas epulaſ ubi paulo ante inter ſe complexi fuerant cædes perpetratæ ſunt. Cædunt:uulnerant.

Et quanuis primo ferrũ ſtrinxere gemẽtes:
Vt dextræ iuſti gladius diſſuaſior adhæſit
Dum feriunt odere ſuos:animoſq; labentes
Confirmãt ictu feruent iam caſtra tumultu
Et turba ſcelerum rapiuntur colla parẽtum
Ac uelut occultũ pereat ſcelus:oia mõſtra
In faciẽ poſuere ducum:iuuat eſſe nocenteſ
Tu cæſar quanuis ſpoliatuſ milite multo
Agnoſcis ſupos. neq; eni tibi maior in aruiſ
Aemathiis fortuna fuit:nec phocidoſ undis
Maſſiliæ:phario nec tantũ eſt æquore geſtũ
Hoc ſiquidem ſolo ciuiliſ crimine belli
Dux cauſæ melioriſ eris:polluta nefanda
Agmina cede duceſ iũctis cõmittere caſtris
Non audent:altæq; ad mœnia rurſus ilerdæ
Intẽdere fugã: cãpos equos obuius omneſ
Abſtulit: & ſiccis incluſit collibuſ hoſtem
Tunc inopeſ undæ prærupta cingere foſſa
Cæſar auet. nec caſtra pati contingere ripaſ
Aut circum largos curuari brachia fonteſ

℄SVLPI. Diſſuaſor iuſti: qui enim ferrũ ſtringit iuſtitiã obliſcit. Dũ feriunt odere interferiendũ oderant quos paulo ante amauerunt. Labentes: cadentes languidos & miſerantes. Feruent caſtra: exercitat exercitus. Turba:multitudine. Rapiunt:amputant a filiis.
Ac uelut occultũ pereat:ac ſi ignoret fruſtra & ſine laude & gratia eſſe uideat. Monſtra: cediũ portenta per quæ intellgit eorũ capita qui fuerant cæſi. Nocentes: particidas & impios. Tu Cæſar:commendat cæſar a benignitate & clementia quod in aduerſarios hoſpites nõ ſæuierit quo: quidẽ effectũ eſt ut uideret poſt hac iuſte pugnare. Spoliatus: priuatus iis qui cæſi fuerant. Agnoſcis ſuperos:cognoſcis deos tibi propitios nãq; fuere tibi a deo dexteri in æmathia ubi pompeiũ uiciſti: neq; ad maſſiliã ubi græcos: neq; in ægypto ubi alexandrinos ſuperaſti quippe iã habes cauſã iuſti belli. In aruis æmathiis: in pharſalia. In undis: in mari. In æquore phario: in flumine nili quũ pugnaſti contra alexandrinos Virg. Virideſq; ſecat placido æquore ſiluas. Hoc ſolo crimĩe:hac petreiãorũ perfidia & ſcelere. Polluta nefanda:cũ præmerent afraniãi pabulatione: aquarent ægræ frumentiq; copiã pauci haberent & ad cæſarẽ multi trãſfugerent.ex caſtris Ilerdã uerſus duces proficiſcuntur. cæſar æquitatu præmiſſo qui nouiſſimũ agmẽ continue carperet cũ legionibus ſubſequit: pugnat acriter & hoſtes in monte excælſo,longe ab aqua caſtra munire cogunt.eos Cæſar Vallo & foſſa circundat & cũ neq; aquari neq; pabulari poſſent: nec pugnare liceret quantũ Cæſar ſine ſanguine rẽ confici poſſe uidebat:quarto iã die rerũ inopia coacti faciunt deditionẽ. Duces: pompeiani. Committere:in pugnã exponere contra hoſtes uicinos. Polluta agmina: maculatũ exercitũ.
Intendere:direxere. Ilerdæ:ubi paulũ frumenti reliquerant & meliorẽ exitũ rerũ ſperabãt. Eques: equitatus cæſaris. Abſtulit campos:prohibuit eos ab omni planitie. Auet:cupit. Prærupta.alta. Inopes undæ: egenos aquæ. Pati:patiebat. Contingere:admoneri. Curuare brachia:duci uallũ a caſtris ad fontes.
℄OMNIBO. Et q̃uis prio:& quanquã primo quidẽ inuiti uulnerauerunt ſuos:& cũ gemitu: tamẽ poſtquã ſemel dextra ſanguine corrupta fuit:id multo etiã crudelius fecere. Dũ feriunt:inter pugnandũ. Primo:in principio pugnæ. Vt dextræ iuſti: quia inter ſtrepitus armorũ iuſtitia & leges nõ audiuntur. Odere ſuos:odiũ cõcepere contra ſuos. Animoſq; la.quia contremiſcebat dextra & uulnerabat:ſed uulnerãdo confirmabatur animus & dextra. Feruent tumultu:ideſt contremiſcunt:quia omnia perturbata erant. Rapiunt col.pa.& filii obtruncabunt parentes & capita illorũ ante duces ſtatuebant:ne ſcelus occultũ fuiſſet:
Occultũ pereat.ideſt ſine fructu:quia ſi ignoraret ſcelus ſine fructu periret. Monſtra: cædẽ parentũ monſtra appellat. In faciẽ: ante oculos ducũ. Tu cæſar quanuis: dicit poeta quã in partẽ Cæſar acceperit hoc: quod ex ſuis militibus multi occiſi fuiſſent in partẽ meliorẽ accepit:quia iuſte nunc cæſar arma ſumere uidebatur poſtquã ſemel milites in ipſa pacis compoſitione occiſi fuerint. Tu cæſar: nunc demũ agnoſcis fauere tibi deos:q eſt data tibi occaſio arma iuſte contra hoſtes ſumere. Superos.ideſt duorũ fauorẽ. Neq; enim maior for. quia nec maior felicitas fuit tibi: cũ pompeiũ in campis philippicis profligaſti .q. nunc demũ data eſt tibi pugndi iuſta cauſa. Phocidos:maſſiliæ quã phocenſes græci edificarunt.& quã maritima pugna uinciſti. Phario: in equore ægyptio:nã pharus inſula eſt ægypti, quæ turrim habet multis tabulatis(ut refert Strabo)excelſã:& albo lapide mirifice ſtructã.eodẽ nomine quo inſula eã ſoſtratus gnidius regnũ amicus poſuit ob nauigantiũ ſalutẽ:ut epigramma declarat:ſoſtratus gnidius Dexiphanis filius:diis ſeruatoribus pro nauigantibus:nam cum ora ex utraq; parte importuoſa & humilis eſſet: ſignũ aliquod neceſſariũ fuit:altũ & clarũ:quo nauigantes ad portus ingreſſũ dirigerent. Hõc ſi quidẽ:reddit rationẽ quare Cæ:plus læticiæ habuerit ex hac cæde:quæ in caſtris facta eſt petrei q̃ ex omnibus uictoriis: quas uel antea

uel poſt conſecutus fuerat:dicit enim hoc ideo illud conſecutũ eſſe cæſarē:ut iuſte uideaꝛ bellũ gerere.quā
occaſionē nullis antea bellis habuerat. Cauſæ melioris:in hoc uno uidebis honeſtiorē belli cauſā habuiſſe
Polluta:nefanda.petreius & afranius poſtquā tantā cædē in caſtris commiſerunt: & hoſtes qui concordes
eſſe cœperant:cũ ſuis e caſtris eiecíſſent:nō auſi ſunt milites in caſtris tenere quæ Cæſari coniuncta eſſent: er
go ſtatuere iterũ ilerdā redire unde diſceſſerant. Polluta agmina: quæ manus commaculauerant ſangui-
ne ſuorũ. Iunctis:propinquis caſtris.ſcilicet hoſtiũ metuentes: ne rurſus de concordia agerent. Intendere
ideſt direxerunt. Campos eques:ſed Cæ. ubi ſenſit quid facere pararēt hoſtes:equites miſit:qui omnes adi
tus occuparent: ne qua hoſtes tranſire poſſent. Eques: pro equitatu poſuit. Obuius: occurrens hoſtibus
ilerdā petentibus. Siccis collibus: ubi nihil omnino naſceretur quod ad ſuſtentandos equos uel homines
pertineret. Tunc inopes:ubi Cæſar uidit hoſtes in collē ſe recepiſſe:ubi nec aquæ nec pabuli facultas eſſet
conſtituit eos ibi obſidere:& omnes deſcenſus claudere ne ad aquā deſcenderent. Prærupta foſſa: ideſt in-
genti:alta ſimul & lata. Nec caſtra pati:ideſt auet prohibere hoſtes: ne uallũ ducant ad aquas uel certe bra-
chiũ:ut ab undis excluſi in deditionē uenire cogantur. Brachia. ſcilicet caſtrorũ. Circũ .I.fon. ideſt om-
nino pati nō uult ut uallũ deducant de monte in fontes in brachiorũ modũ.

Vt lethi uidere uiam conuerſus in iram
Præcipitem timor eſt.miles nō utile clauſis
Auxiliũ mactauit equos.tandemq́ coactus
Spe poſita damnare fugā. caſurus in hoſtē
Fertur.ut effuſo cæſar decurrere paſſu
Vidit.& ad certā deuotos tendere mortē
Tela tene iam miles ait.ferrumq́ ruenti
Subtrahe nō ullo conſtet mihi ſāguie bellū
Vinciꝛ haud gratis iugulo q̄ ꝓuocat hoſtē
En ſibi uilis adeſt contenta luce iuuentus
Iam damno peritura meo.nec ſentiet ictuſ
Incumbens gladiis gaudebit ſanguine fuſo
Deſerat hic feruor mētes. cadat īpetꝰ amēs
Perdant uelle mori.ſic deflagrare minaces
In caſſũ. & uetito paſſus langueſcere bello
Subſtituit merſo dũ nox ſua lūina phœbo
Inde ubi nulla data ē miſcendi copia martis
Paulatim cadit ira ferox.menteſq́ tepeſcūt
Saucia maiores animos ut pectora geſtant
Dũ dolor ē ictuſq́ recens. & mobile neruiſ

¶SVLPI. Vt lethi uidere uiā:ut uiderunt ſe in mon
tē ex rerũ penuria trahi. Præcipitē: ſubitā. Mactauit
equos: illi & inopia pabuli adducti & ut eſſent expediti
ores omnia ſarcinaria iumenta interfici iubent. Dam-
nare fugā:monere. Caſurus:moriturus quia ruebat ſi-
ne reſpectu ſalutis.Decurrere:e caſtris in campus curre-
re. Tendere:dirigere ſe. Tene:noli iacere. Subtrahe:
noli opponere in eos qui irruunt. Conſtet nō ullo ſan
guine:uincamus ſāguine tā hoſtiũ q̄ meorũ. Vinciꝛ ha
ud gratis.Qui cũ moriendi propoſito ruit nō uinciꝛ om
nino inultus: lædit enim & ipſe. Haud gratis: ſed cũ
damno uincentis. Sibi uilis:ſe ipſam ſpernens. habet
enim odio uitā & deſperauit. Damno: militũ amiſſio
ne. Nec ſentiet ictus: nō erit ei moleſtũ uulnerari atq́
occidi. Sanguine: ſuo. Feruor: cupido moriendi:
Mentes:hoſtiũ. Cadat: impetus refrigeſcat deſpera-
tio. Perdant uelle mori: excidat eis ex animo deſideri
um mortis. Deflagrare:iraſci & indignari. In caſſum:
quia nihil nocebant & nihil proficiebant ſubſtituit mer
ſo dũ nox ſua lumina phœbo: quod ſtelæ poſt ſolis oc-
caſũ apparuerunt. Copia miſcendi martis: facultas pu
gnandi. Tepeſcunt:frigentiā enim mori nō cupiebāt
Saucia maiores: hoſtes cæſaris uulnerato alicui cōpa-
rat qui poſt uulnus acceptũ dũ calet eſt audaciæ maxi-
mæ:ſed ſi uictor pugnare abſtineat.impetus ille ſangui
ne effuſo reprimitur & corpus friget paulatimq́ mori-
tur. Pectora ſaucia: hoīes uulnerati. Aīos:audaciā.
¶OMNIBO. Vt lethi uidere:ſed ubi petreius & afra
nius cũ militibus ſuis uidere ſe pati famē ut ſibi in illis collibus moriendũ eſſet:tunc ex metu in irā conuer-
ſi ſunt. Lethi:mortis propter famē. Miles: nō primo quidē mactauere iumenta & equos ut eorũ carnibus
ueſcereꝛ. Nō utile auxiliũ:ideſt quibus uti nō poterant:nā in obſidione equi augent inopiā & nullũ ſui u
ſũ præbent. Clauſis.obſeſſis. Damnare fugā:ideſt pœnituit fugæ:quā antea intenderat ad ilerdā quia ui-
delicet uidit hac ratione nō poſſe ſe ab hoſtibus liberare ergo q̄ fugiendo obtinere nequiuerat:id nunc au-
dendo facere tentauit: Spe po.ſ.ſalutis comparandæ in fuga: Caſurus in hoſtes: deſperatione quadā mo
riturus ferꝛ in hoſtes. Vt effuſo:at uero cæ.belli peritiſſimus ut uidit illos ipſa deſperatione fortioreſ factoſ
eſſe:iuſſit militibus ſuis ut interea arma continerent:donec fruor ille torpeſceret nec.n.uidebat cũ hoſtibus
poſſe conferre pugnā ſine maximo militũ ſuorũ damno. Vnde Vir Vna ſalus uictis nullā ſperare ſalutē.
Ducurrere:deſcēdere e collibus. Effuſo paſſu:inordinate quēadmodũ deſperati. Deuotos: morti deſti-
natos. Tene tela.i.cōtine:ne cũ furēti hoſte pugnaueris:nā magno tibi uictoria cōſtabit. Subtrahe.i.ab ho
ſte currēti rēoue ferrũ. Nō ullo:nolo ſāguine militũ effũdere:ſed incruētā ex his uictoriā parare uinciꝛ ha
ud gratiſ.i.is qui eo animo laceſſit hoſtē ad pugnā:ut mori uelit nō ſine magno dāno uinciꝛ. Iugulo.i.mor
te ipſa:quia paratus eſt iugulari & mori. Haud gratis.i.ſine magna iactura & dāno. En ſibi uilis adeſt: hæc
dicēs cæ. oſtēdit militibus ſuis furorē hoſtiũ:nũquid uidetis quomodo ipſi mortē ſuā cōtēpſerīt: quis ſpe-
rare poſſet uictoriā:ſine magno ſāguine. En ſibi uilis:quia ſe hoſtis cōtēpſit deſperatiōe quadā. Inuiſa lu-
ce quia uitā quoq́ oderũt hac obſidiōe coacti. Nō ſētiet ictus:adeo obſtinata eſt. Incũbet gladiis.ſ.noſtris
quia miles moriturus ferꝛ in hoſtē. Deſerat hic feruor:antequā manũ cũ hoſte cōſeratis:ſinite interea ut de
ferueſcat ira:furor.inſania:qua mori cupiũt:uiuere.n cũ deſiderēt: tũc manũ cōſerere poteritis. Perdāt uel
le mori.i. poſtponāt cupiditatē mortis. Sic deflagrare: ſicuti inſtituerat cæ.ita etiā fecit: nā abſtinuit a pu-

gna milites ſuos per totum diem. Deflagare:ideſt deferueſcere & tepeſcere. In caſſum:quia non eſt data facul
tas pugnandi. Inde ubi:ſicuti animo conceperat Cæſar:ita & uenit: nam ſublata pugnandi copia ſenſim calor
ille & ira feruens extincta eſt. Saucia ma. per ſimilitudinem oſtendit quomodo ſenſim ira defecit in hoſtibus:
quem admodum inquit aliquis ſaucius fuerit:dũ adhuc calor ineſt ipſo uulnere fortior eſt: & dolore uehemen
tior.ſed ſi uictor qui eum uulnerauit telum abſtineret: donec ſanguis deficiat: tunc ille ſine ullo labore uinci-
tur. Maiores:quia dolor ipſe facit eos maiores & fortiores. Dolor eſt:quia cum ſaucius eſt aliquis in principio
uulneris dolor incitat illum. Mobile neruis:quia dum menbra calida ſunt:facile moueri poſſunt & quo uelint
facile gladium & tela uibrare.

Conamē calidus ꝑbet cruor: oſſaq́ nōdũ
Adduxere cutem:ſi conſcius enſis adacti
Stat uictor:tenuitq́ manus:tũ frigidꝰ artꝰ
Alligat atq́ āimũ ſubducto roboꝛ torpor
Poſtq̄ ſicca rigēs aſtringit uulnera ſāguis
Iamq́ inopes undæ primũ tellure refoſſa
Occultos latices abſtruſaq́ flumina q̄rũt
Nec ſolũ raſtris duriſq́ ligonibus arua
Sed gladiis fodere luis:puteuſq́ cauati
Montis ad irrigui premitur faſtigia cāpi.
Nō ſe tam penitus tam longe luce relicta
Merſerit aſſyrii ſcrutator pallidus auri.
Nō tamen aut tectiſ ſonuerũt curſibꝰ āneſ
Aut micuere noui percuſſo punice fōtes.
Antra neq́ exiguo ſtillant ſudantia rore
Aut impulſa leui turbatur glarea uena
Sit exhauſta ſuper multo ſudore iuuentuſ
Extrahitur duris ſilicum laſſata metallis.
Quoq́ minꝰ ſiccoſ poſſēt toleraꝛ uaporeſ
Quæſitæ feciſtis aquæ:nec languida feſſi

¶SVLPI. Conamen:uires non proficientes. Cruor:ſan
guis ipſe. Adduxere cutem:tunc oſſa cutem adducunt hoc
eſt attrahunt quum cruor effunditur:quæ ante q̄ id fiat plæ
na eſt ſanguine. Conſcius: qui ſit ipſum moriturum. En-
ſis adacti:mortiferi uulneris quod enſe intulit. Stat: non
pugnat. Torpor: mortis pigrities. Alligat: ſtringit & de-
bilitat. Subducto robore: eneruatis uiribus & ſubtractis:
Rigens:cōgelaſcens & indurans. Sicca: exhauſta ſangui
ne. Inopes undæ:aquarum indigi. Latices: aquas latent
enim in uenis terræ. Latex etiam uinum dicitur quia latet
in uitæ. Abſtruſa:occulta remota. Raſtris: ruſticis inſtru-
mentiſ dictis a radendo. Ligonibus:quæ a legendo dicun
tur. Præmitur:effoditur. Ad faſtigia: ad profundam alti
tudinem. Virgi. & quæ ſint ſcrobibus faſtigia queris. Irri-
gui: qui irrigantur quandoq́ irriguis: qui irrigat dicitur.
Virgili.in.iiii.georg.Irriguumq́ bibunt uiolaria fontem.
Scrutatur pallidus: queſitor pallens ſiue ex terræ exalatio-
ne ſiue ex odore ſulphureo.uel pallidus auarus. Tam pe-
nitus: tam intimæ & ſub terram. Aſſyrii: quod foditur in
aſſyria. Plinius aurum inueniri pluribus modis docet: in
fluuium ramentis ut in tago pado hæbro. pactalo Gange.
& in india quod a formicis & gryphibus ut etiā in ſcythia
eruitur alio modo puteorum ſcrobibus effoditur ut in rui-
na montium. Non ſonuerunt:non inueniuntur flumina.
Punice:topho aut cemento pumex proprie lapis non du-
rus & decoctus & aſper quem etna mons euomit. Antra ſu
dantia:diuerſas fontium origineſ acute deſcribit aut enim
naſcuntur ex punicibus: aut ex antris ſtilantibus aut ex cre
ta ſabulone & terra dura & ſaxis ſcaturiunt:de aquæ autem
inuentionibus.Vitruuius libro octauo mirifice ſcribit. Stillant.ſtilas effundunt. Glarea:ſicca & ſterilis terra &
dura Virg.nā ieiuna quidē cliuoſi glarea ruris.Tibullus. Nāq́ opibus cōgeſta tuis hic glarea dura: Leui uena:
paruo aquarum riuulo. Victruuius inquit. Glarea uero mediocres & non incertæ uenæ reperiuntur hæ quoq́
egregia ſuauitate ſunt. Exhauſta:debilitata & deſiccata. Super ſudore:in labore id quod ſequitur pro eo quod
procedit. Extrahitur laſſata:educitur e puteis defatigata. Duris metallis ſilicum:duris uenis lapidum:Metal-
la enim dicimuſ quarumcunq́ rerum quarum una inuenta uena non procul inuenitur alia unde ut in.xxxiii.pli
nius inquit metella græci uidentur dixiſſe. μεταλλάω enim ſcrutor & inquiro ſignificat. Quoq́ minus: in
auras educti calore uēxati plus ſitiebant. Vapores. aeris æſtum. Feciſtis: ex labore enim magis ſitiebant:& e
ſubterraneis lociſ egreſſi minuſ æſtum poterant tolerare. Nec languida feſſi non cōcedebant ne magis ſitierent.
¶OMNIBO. Conamē:quia quocũq́ conati fuerint uibrare tela:facile cedunt membra. Stat uictor:interea
dũ ille nimio dolore parcitus pugnaturus eſt: & uictor ſe ab eo continuerit: facile ſuperabitur. Conſcius enſis
adacti:ideſt ſcit traſfixiſſe pectus illi:& nō diutius duraturũ eſſe: Tenuitq́ manus:ſcilicet a pugna. Frigidus ar
tus: quia paulatim ſanguinis egreditur & frigus ſuccedit: quo membra omnia uno tempore frigeſcunt. Ri-
gens:frigeſcens. Aſtrinxit uulnera: quia uulnera clauduntur cũ inde ſanguis exierit. Iāq́ inopes:dicit milites
cũ depoſita ira in caſtris rediſſent:cœpiſſe nō ſolũ raſtris & ligonibus:ſed gladiis ſuis terrā effodere:ut quoquo
modo poſſent:uenā aquarũ inuenirent: ſed cũ uſq́ ad profundũ montis deſcendiſſent:nec minima pars aquæ
inuenta eſſet cogebanꝛ glebas comprimere manibus:ut uel gutta aquæ in os caderet: rorē etiā colligebant ex-
frondibus:& ſicubi forte aqua putrefacta eſſet eo decurrebant omnes tanquā ſuauē potũ hauſturi. Abſtruſa:id
eſt occulta. Raſtris:nā huiuſmodi inſtrumenta etiā milites portabant cũ foueā facere uellent: ſemper.n. foſſa
& uallo caſtra cingebant.raſtra a radenda terra dicta ſunt. Puteuſq́ caua:dicit feciſſe foueā quandā:quæ uſq́ ad
profunditatē colliũ peruenerat & in planũ & uallē deſcendebat: tamē nihil aquæ apparuerit. Premiꝛ:fodiꝛ:
Faſtigia.i.profunditatē.faſtigiũ ſignificationē habet contrariā:nā ſignificat culmina:ut.Virg.& ſummi faſtigia
tecti: ſignificat etiam profunditatem. ut idem in Geor. Forſitan & ſcrobibus quæ ſint faſtigia quæras. Non ſe
penitus:maiori quidem diligentia & labore rimati ſunt uiſcera terræ:ut aquam inuenirent q̄ ſi aurum & argen
tum quæſiuiſſent. Penitus:interius:ideſt in ipſius terræ uiſcera. Relicta luce: ideſt relicto cœlo & die. Aſſyrii

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

ſcrutator pallidus:quia in uiſceribus terræ cum diu multumq; uerſatur pallorem quendam contrahit. Aſſyrii: quia in oriente frequentius uenæ oriuntur auri. Nam garrei ex auro & argento:multa habent uaſa: ut refert ſtrabo:lectos tripodas:crateras cum operculis.domoſq; ſumptuoſas: nam & portæ & parietes & tecta ex ebore:auro:argento:lapidibuſq; incruſtatis ſunt diſtincta. Sunt & prope hos alii apud quos aurum effoditur:magnitudine nimia ſanſæ:mediana: meſpili:maxima nucis:has auri glebulas perforantes cum lapillis pellucidis alternis poſitis armillas faciunt inſerto filo & collo menibuſq; circumponuntur:uendunt id aurum uicinis uili precio: æris triplo: argenti duplo:tum propter operandi iuſtitiam:tum propter inopiam eorum quæ contra accipiuntur:quorum uſus magis eſt ad uitam Aſſyria regio in oriente ubi regnauit ninus quam eſſe auri fertiliſſimam legimus. Non tamen: quanuis in profunditate terræ rimati fuerint: tamen nunquam apparuit unda. Percuſſo: ideſt aperto. Pumex:lapis eſt cauernoſus. Antra nec exiguo:ſed nec paruam quidem:aut illam inde ſtillam emiſſerunt. Stillant: ideſt minuatim guttas emittunt. Impulſa: ſcilicet ſcaturiente aqua. Tunc exhauſta: & cum diu in uiſceribus terræ ſcrutati eſſent undas nec ullo modo inuenire poſſent.tandem extracti ſunt ad auraſ quaſi ex ipſis inferis emerſerint. Exhauſta:effœta & multo labore defatigata. Super:ideſt ſupra terram. Metallis:ideſt inquiſitionibus a græco μεταλλω:ſcrutor:& inquito:nam metallum eſt quicquid inquiritur:non enim quæſiuerant metalla:ſed aquas. Sudore:ideſt labore a præcedenti id quod ſequitur. Extrahitur: ſupra auras deducitur. Quoq; minus:non modo non profuit quærere aquam:quia nihil inuenerunt:ſed etiam nocuit: quia dum fatigantur: aucta eſt ſitis.

Corpora ſuſtentant epulis, menſaſq; peroſi
Auxilium facere famem. ſi mollius aruum
Prodidit hũorẽ. pigues manꝰ utráq; glebaſ
Exprimit ora ſuper. nigro ſi turpida limo
Colluuies immota iacet. cadit oĩs ĩ hauſtus
Certatĩ obſcœnos miles. morienſq; recepit
Quas nollet uicturus aquas. rituq; ferarũ
Diſtentas ſiccant pecudes. & lacte negato
Sordidꝰ exhauſto ſorbet ab ubere ſãguis
Tũc herbaſ frõdeſq; terũt. & rore madẽteſ
Diſtingũt rãos. ac ſi quos palmite crudo
Arboris aut tenera ſuccos p̃ſſere medulla
O fortunati fugiens quos barbarus hoſtis
Fontibus in miſto ſtrauit per rura ueneno
Hos licet in fluuios ſaniem tabeq; ferarũ.
Pallida dictæis cæſar naſcentia ſaxis
Infundas aconita palã. romana iuuentus
Nõ decepta bibet. torrentur uiſcera flãma

SVLPI. Peroſi menſas: habentes odio cibum. Auxilium:eſurie enim ipſa minus ſitire uidebantur. Mollius aruum:terra humida. Prodidit: idicauit ut prodere uoce ſua quemquam: Pingues:humidas. Colluuies: ſordes putridus humor lotium. Limo:cæno. Immota. Nam ut Ouidius ait & capiant uitium ni moueantur aquæ. Cadit in hauſtus obſcenos inclinat ſe in potum turpem. Certatim:contentioſe inter ſe. Morienſq;: cum ſe morti uicinum uideret id bibebat quod pro ſeruanda uita repudiaſſet. Siccant ſuggebant:enim lac pecorum. Diſtentas:lacte plenas. Vir. Sic cythiſo paſtæ diſtendãt ubera uaccæ. Sordidus:ſanioſus. Sorbetur:attrahitur ab uberibuſ uacuis. Terunt:contundunt ut ſuccum exprimant enim romas contuſos meduläſq; arborum. O fortunati: felices eos appellat poeta qui ex uenenatis fontibus aliquando periere quantum durus eſt perire liquoris penuria. Itaq; ſi: Cæſar fontes ueneno infeciſſet miles ſciens libere non recuſaſſent. Barbarus hoſtis:mythrydates põti rex aq̃s ueñeo infecit ut hoſtes, pſequentes necaret.iugurta quoq; fontes & pabulum corrupit in aphrica & iuba rex.item & Aquilius romanus in aſia cui magno crimini eſt aſcriptum quod impuris medicaminibus in id tempus ſacroſancta romana arma uiolauerit. Appianus Saluſtius frontinus & florus auctores ſunt. Strauit:interemit. Saniem tabemq; ferarum:ideſt uirus & marcidum ſerpentium buforumq; ſanguinem. Dictæis: cretenſibus. Aconita: herbas quæ natæ feruntur ex ſpumis cerberi tracti adſuperos naſcuntur in ſaxis & coribus nudis quas græci aconas uocant. ut plinius libro .xxii. ſcribit eſſeq; omnium uenenorum peſſimum tradit. Solinus ait ab Acone portu in ponto aconita herbas noxias nominata. Non decepta: ſed prudens & ſcia. Flamma: calori naturali.

OMNIBO. Corpora ſuſtentant: abſtinebant etiam ſe a cibo:quia fames uidebatur quaſi leuamen ſitis: cibus enim inducit ſitim. Si mollius aruæ:quærebant ſi alicubi eſſet mollior terra: & glebam auulſam manibus comprimebant:ſi qua gutta exprimi poſſet. Pingues: humidas. Nigro ſi .ſ. ſicubi forte piſcina putrida congeſta eſſet omnes eo ſe conferebant:ut aquam etiam putridam & grauiter olentem haurirent. Nigro.li.ideſt fœtenti. Colluuies: ideſt permixtio aquæ cum terra immota: ſtabilis: ideo & putrida. Morienſq; recepit: & moriendo haurit aquas quas ſi conditio uitæ fieret non hauriret:ut ſi diceret aliquis. Tu uiuere potes:ſi hanc aquam bibis:ille recuſaſſet:nunc certus mortis eam bibebat. Nollet:ſcilicet accipere. Rituque ferarum:pecudes erant in exercitu. Has ore lactebant: uſq; a deo etiam ut cum lac deficeret ſanguinem exprimerent & haurirent. Diſtentas: plenas. Tunc herbas: omnia inquirebant unde humorem aliquem haurire poſſent: nam herbas & frondes terebant:ut inde ſuccum aliquem ebiberent: aut etiam matutinum rorem de frondibus colligebant. Diſtingunt:frangunt:& decutiunt. Palmite: qui nondum in duritiem ligni conuerſus ſit. Crudo:uiridi. O fortunati fugiens:nunc per comparationem dicit fortunatos fuiſſe illos: quibus poteſtas data eſt bibendi uenenatos fontes. Mythrydates dum perſequentem pompeium fugeret: quacunq; iret fontes ueneno inficiebat.ideo fortunatos illos uocat quibus data eſt poteſtas hauriendi aquas:quanuis ueneno infectas: comparatione iſtorum qui ſic mori cogebantur. Hos licet in.f.o Cæ.inquit:ut ſcias quantum iſti mortem non ti-

ment:ſi bibentibus ipſis aquas ueneno infeceris illis quanuis ſciant ſe ueneno morituros:tamen bibere non dubitabũt. Non deſpecta: quia uidentibus ipſis hoc feceris. Flu.ſcilicet ſicorim & cingam. Tabem corpora putrida ferarum. Aconitum:herba eſt uenenata:quam poetæ fingunt ex ſpuma cerberi natam eſſe: cum illum ab inferiis traxit Hercules quæ quia in cautibus naſcitur dicitur ἀπὸ τῆς ἀκονῆς ideſt a caute. Plinius quanuis ab acone portu ab aliis deducatur. Dictæis:cretenſibus ſpecies pro genere. Torrentur:nec mirum quia diuturna ſiti ardebant.

Oraq; ſicca rigẽt ſquamoſis aſpera lĩguis:
Iã marcent uenæ: nulloq; humore rigatus
Aeris alternos anguſtat pulmo meatus.
Reſciſſoq; nocent ſuſpiria dura palato.
Pandunt ora ſiti nocturnũq; aera captant.
Expectãt imbres: quorũ mõ cũcta natabãt
Impulſu: & ſiccis uultus in nubibus hærẽt.
Quoq; magis miſeros undæ ieiunia ſoluãt
Nõ ſuper arentẽ meroẽ cancriq; ſub axem
Qua nudi garamãtes arãt ſedere. ſed inter
Stagnãtẽ ſicorim & rapidũ dep̃hẽſꝰ iberũ
Spectat uicinos ſitiens exercitus amnes
Iam domiti ceſſere duces: paciſq; petẽdæ
Auctor damnatis ſupplex afranius armis
Sẽianimeſq; trahẽs ĩ caſtra hoſtilia turmas
Victoris ſtetit ante pedes. ſeruata precãti
Maieſtas. non fracta malis interq; priorẽ
Fortunam caſuſq; nouos, gerit oĩa uicti
Sed ducis. & ueniã ſecuro pectore poſcit.

SVLPI. Rigent:aſpera ſunt. Squamoſis:aſperis:ut accidit etiam fabricantibus. Venæ:in quibus eſt plus ſanguinis quanquam uidetur pro arteriis in quibus eſt ſpiritus ponere ut infra: Aera non paſſus uacuis diſcurere uenis.
Pulmo: qui ſpongioſus ac fiſtulis inanibus cauus attrahit redditque animam. Rigatus: irroratus. Nullo humore: quem attrahit ex aere & concipit ex potu. Anguſtat meatus alternos:ſtringit ſpirationeſ & reſpirationes. Suſpiria: halitus emiſſiones anhelæ: unde ſuſpirioſi dicti qui difficulter reſpirant. Reſciſſo:ulcerato. Captant:attrahunt & hauriunt. Nocturnum: qui frigidus eſt. Hærent: innubibus.ſpectant nubes pluuiam non emittentes. Quoq; magis: ut magis ſitis irritaretur erant inter duo eis conſpicua flu. Oui. Non facile eſuriens poſita retinebere menſa. fortis equus uiſæ ſemper ad innit equæ. Super: ultra. Meroen: metropolim & inſulam nili in ægypto cuius longitudo ſtadia tria milia latitudo mille: a matre cambyſæ conditoris ſic apellata. Arentem:æſtu ipſo: & libyam uerſus plurimis arenæ cumulis & uerſus arabiam præcipitibus montibus cingitur. Sub axem cancri:ſub regione cancro ſubiacenti.
Garamantes: populi ſunt in libya pſyllis contermini ſed in auſtri plagam magis conuerſi: a garamante Appollinis filio denominati. Nudi:propter æſtum. Deprẽſus: obſeſſus. Stagnantem latum & effuſum more ſtagni. Iam domiti: omnium regnum indigni duces cum colloquium in loco a militibus ſemoto petiſſent negaſſetq; Cæſar & conceſſiſſet ut palam loquerentur accepiſſetq; obſidem afranii filium Ventum eſt in locum a Cæſare delectum & utroque exercitu audiente locutus eſt afranius. Domiti:coacti neceſſitate & uicti. Ceſſere: deſtitere aduerſari fortunæ.
Damnatis:armis abiectis & improbatis. Afranius.petreius enim minus audebat quia pacem ſuperiorem deturbauerat. Semianimes:ſemimortuos ſiti. Hoſtilia:cæſariana. Seruata precanti maieſtas:quamquam ſuplex eſſet ſeruabat tamen maieſtatẽ auctoritatẽq; ſuam dum precaretur:& ducis perſonam ſuſtinebat. Non fracta: non deiecta aduerſitate. Priorem: proſperam. Nouos: aduerſos. Sed ducis: ducem enim ſui officii non oblitus agebat.

OMNIBO. Squamoſis aſpera linguis:quia arida lingua erat in ſquamarum modum. Iam marcent uenæ:euacuatæ ſanguine. Nulloque humore: pulmo eſt qui reciprocum ſpiritum trahit: dicit ergo deficiente humore pulmonem ſtrinxiſſe meatus: ut iam necarentur non nulli: & nimia ſiti: ſemianimes redderentur.
Meatus alternos:ideſt reciprocos:quia accipit ſpiritum & redit pulmo: nihil aliud uita hominis eſt niſi reciprocus ſpiritus aeris. Longa: ab imo uſque pectoris anhelitum trahebant. Reſciſſo: proſciſſo. Pandunt ora ſiti ut uel aere lenirent caloris & ordoris uim. Nocturnum aera:quia humidus eſt. Virgilius:noctis lentus non deficit humor. Cuncta natabant:paulo ante omnia erant multitudine imbrium plena aquis:nunc autem arida terra facta erat:& ĩbres quos antea inuiſos habuerant nunc expectant. Quoque magis miſeros:aliud addit quod plurimum ualebat ad augendam ſitis grauitatem: quia uidelicet non in regione poſiti erant: quæ naturaliter arida eſſet:ſed in medio fluuiorum poſiti ſiti ardebant:nam ſi regio penuria aquæ laboraſſet:tolerabilius uideri potuiſſet:nunc cum undique aquæ fluerent:in mediis undis ſitiebant. Ieiunia unde: penuria aquæ.
Soluant:ideſt cruciẽt illos. Meroen:inſulam.merore inſula eſt quam nilus in medio ſui facit & calidas emittit aquas. Influunt eni:ut refert Strabo:duo flumina e lacubus quibuſdam ab oriente delata & merore ingentem inſulam complectuntur:quorum alterum dicitur aſtaboras ad orientale latus fluens alterum aſtapus quod nõnulli aſtoſabam uocant:ſupra aſtaboræ & nili concurſum:urbem eſſe eodem nomine quo inſulam. Sub axem:ideſt ſub oriente & regione peruſta. Nudi garamantes.quia nimio calore ſolis populi libyci nudi arare coguntur:garamantum regio ultra gætuliam eſt: & pariter cum illa progreditur: unde carchedonii lapilli afferuntur. Inter ſtagnantem ſicorim:inundantem eam regionem. Rapidum iberum:uelocem fluuium:unde iberia dicta eſt hiſpania:nam iberius amnis toti hiſpaniæ nomen dedit:ut ait Solinus. Sectat uicinos:quia augebat dolorem aquam proximam uidere:& eam haurire non poſſe. Iam domiti:cum diu omnia tẽptaſſent: ſi quo modo poſſent e manibus Cæſaris euadere:poſtquam omnia fruſtra fuerunt: tandem in Cæſaris deditionem uenerunt. Paciſq;:poſtquam uidit nulla ratiõe nulliſq; uiribus euadere poſſe: Afranius auctor fuit deditio

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA

nis cũ primũ conſiliũ cũ omni exercitu communicaſſet: deinde ipſe quaſi publicus legatus totius exercitus ad Cæſaré profectus orationé habuit. Ceſſere: ſcilicet neceſſitati. Domiti: ideſt ſubacti fame. Paciſq; petendæ: quia petreius concitauerat milites: iã de pace fœdera agétes. Damnatis: ideſt abiectis. quibus ſe defendere non poterat. Semianimes tur. quia pene ſiti conſumpti erant milites. Seruata: nec tamé quanuis ſupplex ad pedes acceſſiſſet maieſtaté imperatoriã depoſuit. Stetit nõ fracta: quia dignitaté imperatoriã præ ſe ferebat. Prioré fortunã: inter fortunã imperatoris. Nouos caſus: quia nunc uictus erat. & in poteſtaté uenerat Cæſaris. Victi ducis: nõ ignaui militis ſed qualia uictũ ducé decebant. Securo: quaſi ſine cura ſalutis quia licet peteret ueniã & ſi nõ conceſſiſſet Cæſar: tamé nõ manifeſtabat. Si me degeneri: conſtitutio coniecturalis eſt: cũ quæritur de facto & diſputatur. ut o Petrei & Affrani: ſumpſiſtis arma contra me: queſtio eſt: immo nõ ſumpſimus: & probat per locos ipſius conſtitutionis. Primo captat beniuolentiã a perſona ſui: cũ oſtendit ſe forté eſſe qui mori honeſte potuerit: ſi opus fuerit: a perſona auditoris cũ oſtenditur quæ de iudice ſpes ſemper fuerit: & cũ res eorũ ſapienter fortiter manſuete factus oſtendemus: & ita hoc loco a Cæſare beniuolentiã captat: qué forté manſuetũ oſtendit: ideo dignus eſt a quo uenia petatur.

Si me degeneri ſtrauiſſent fata ub hoſte
Non deerat fortis rapiendo dextera letho
At nunc cauſa mihi eſt orandæ ſola ſalutis
Dignum donanda cæſar te credere uita.
Nõ ptis ſtudiis agiur: nec ſũpſimus arma
Conſiliis inimica tuis: nos deniq; bellum
Inuenit ciuile duces: cauſæq; priori
Dũ potuit ſeruata fides: nil fata moramur:
Trad mus heſperias gentes apim⁹ eoas:
Securũq; orbis patimur poſt terga relicti
Nõ curor effuſſus cãpis tibi bella peregit
Nec ferrũ laſſæq; mãus: hoc ho ſtibus unũ

ℭSVLPI. Si me: oratio eſt ſuaſoria ab utili & honeſto Captans enim Afranius a perſona ſua auditoriſq; beniuolentiã aperit cur confidat uitã a Cæſare imperatore. inde confutat quæ obicii poſſent coiectura eorũ quæ ante acta ſunt: & a iure quia quod oportuit fecit & ſic utitur ſtatu coniecturali & abſoluta iudiciali. Inde decens exercitũ cũ rei amplificatione petit a militia ceſſationé tũ quia uictũ quia infelices ſint. Degeneri: uili: & a Cæſare qué nobilé intelligit beniuolentiã captat. Fortis dextera: a perſona ſua conciliatio ꝙ maluiſſet fortiter mori ꝗ indigno & turpi facere deditioné. Rapiendo: ſubito inferendo. Salutis: uitæ. Dignũ donanda: quod credã te dignũ a quo tantũ accipiã beneficiũ. Nõ partis: confutatio eſt pompeianas inquit factiones nõ ſectamur nec ea mente ut tecũ dimicaremus præfecti exercitui ſumus. ſed cũ duces eſſemus motũ eſt bellũ ciuile. Cauſæ priori: legationi noſtræ & in pompeiũ officio quod debebamus. Dũ potuit: quoad licuit & oportuit. Nil fata moramur: cedimus diis & neceſſitati: nec impedimus ſucceſſus tuos. Gentes heſperias: exercitũ & hiſpanias: Aperimus: quia hac uictoria patebit tibi iter in orienté. Patimur te ſecuri orbis relicti: ſinimus te nihil uereri de occidente orbis occidentis. Nõ cruor: hoc in nos eſſe debes clementior quod eſt tibi ſine labore & ſanguine parta uictoria. Peregit: perfecit. Laſſe manus: debilitate & ſeſe cedendo.

ℭOMNIBO. Si me degen. ecce quomodo oſtendit ſe forté qui mori potuerit honeſte nõ turpiter uiuere ſi opus fuerit. Degeneri: ideſt uili qui indignus eſſet ut ab eo ueniã peteremus. Dextera fortis: ideſt uirtus quã oppeteré potius. At nunc a perſona auditoris beniuolentiã captat: ſed quia credimus o cæſar te eſſe dignũ qui uitã dones (id enim ante facere conſueuiſti) ideo ſupplices ad te uenimus. Nõ partis ſtudiis: nunc deſcendit ad conſtitutioné hoc modo ſumpſiſti arma contra me o Afrani: quomodo uis ergo ignoſci tibi: immo nõ ſumpſi queſtio eſt: probatur unde proderit plurimũ conſiderare quæ facta ſunt ante ré: in re: & poſt ré. Ante ré: ubi fuerit ante quã bellũ gereret: in hiſpania cũ imperio: quã prouinciã Senatus populuſq; ronmanus ei tradidit ante quã bellũ ciuille conflaretur: nã ſi poſt quã bellũ conflaretur arma ſumpſiſſet: tunc culpandus eſſet. Conſiliis inimica: quia nõ eſt demandata nobis prouincia contra te: quia nos deniq; inuenit bellũ ciuile: nã ante quã bellũ ciuile moueretur: prouincia nobis cũ imperio demandata eſt. Cauſæ priori: ideſt populo romano a quo huic prouinciæ præfecti eramus. Nil fata moramur in re: uidelicet cũ uolumus probare per conſtitutioné coniecturalé aliquid factũ: & ante quã factũ fuit aliquid oſtendimus factũ quod nõ oportuit: aut nõ factũ quod oportuit: probata coniecturali: hoc modo in prouincia tenenda feciſti aliquid quod nõ oportuit: dici poteſt nõ fecimus: quia ſi prouinciã tenuiſſemus ultra quã neceſſe fuerit. dicere poſſes fuiſſe aliquid factũ quod ñ oportuit. ſed illã terminus quoad facta conceſſere: ergo nõ fecimus quod nõ oportuit. Nil fata moramur: fecimus quod oportuit: imo nõ fecimus quod ñ oportuit: nõ oportuit tenere nos prouinciã poſt quã omnia experti ſumus quæ humana neceſſitas tolerare poſſet: ſed poſtquã dii nobis contrarii fuerunt uolumus contra deorũ uoluntaté prouinciã tenere. Tradimus heſperias: deſcendit a conſtitutione coniecturali ad deliberationé: nã omnis petitio habet deliberationé: uidelicet eius a quo petimus cũ enim petimus aliquid: is a quo petimus deliberat dare uelit an nõ ideo opus eſt ſuaſione. ſuaſio omnis eſt in deliberatione: deliberatio habet finé honeſti & utilis: quemadmodũ petitio cũ petimus aliquid debemus ſuadere a partibus honeſti: cũ deliberamus aliquid: ab hiſdé partibus ſuadere debemus: deliberatio habet finé utilitatis: utile eſt ut in deditioné accipias nos o Cæſar: quoniã ex hac deditione magnam utilitatem conſequeris. Tradimus heſperias gentes: o Cæſar ueniam preſtes: in tuam enim poteſtaté tradimus hiſpaniam & orientalem plagam aperimus. Aperimus eoas: ideſt orientales: nã donec hiſpania occidentalis regio contra te eſſet: non ſecurus inuaderes orientem ubi pompeius erat. Securum: quia ſecurum damus: ut nihil a tergo hoſtile relinquamus. Poſt terga: ſcilicet occidentis. Nec cruor: ſuadeat a facili quia hanc uictoriam cæ. incruentam cõſecutus es. Laſſæ. ſ. pugnando. Hoc hoſtibus unum

hoc ſolum, ignoſce ꝙ incruentam uictoriã accipias: & ne tibi uiliores uideremur.

Q d'uincas ignoſce tuis: nec magna petũt'
Ocia dà feſſis: uiuam patiaris inermes
Degere quã tribuis: cãpis proſtrata iacere
Agmina nr̃a putes. nec enim fœlicib⁹ armiſ
Miſceri damnata decet: partéq; triumphi
Captos ferre tui. turba hæc ſua fata peregit
Hoc petimus uictos ne tecũ uincere cogaſ
Dixerat. at cæſar facilis uultuq; ſerenus
Flectit' atq; uſum belli pœnamq; remittit
Vt primum iuſtæ placuerunt fœdera paciſ
Incuſtoditos decurrit miles ad amnes
Incumbit ripis permiſſaq; flumina turbat.
Cõtinuis multis ſubitarũ tractus aquarum
Aera non paſſus uacuis diſcurrere uenis
Arctauit clauſitq; animã. nec feruida peſtis
Cedit adhuc. ſʒ morb⁹ egẽs iã gurgite pléis
Viſcerib⁹ ſibi poſcit aq̃s. mox robora ner
Et uires rediere uiris. o prodiga rerũ uis
Luxuries. nunquam paruo cõtẽta paratu.
Et quæſitorum terra pelagoq; ciborũ
Ambitioſa fames. & lautæ gloria menſæ
Diſcite quam paruo liceat producere uitã
Et quantum natura petat; non erigit ægros

ℭSVLPI. Ignoſce: noli imputare ꝙ uicti ſumus. Ocia: quieté & ceſſationé ab armis. Inermes: exauctoratos & dimiſſos a militia. Campis: per commiſerationé cũ diſſuaſione ut nõ ſeruet ipſos in uſũ ſuũ. Proſtrata: mortua. Damnata: Infelicia & uicta. Partéq; triumphi: nec decet nos captiuos tecũ triumphare. Fata: ſua ſuũ offici fata'éq; militiæ curſũ. Victos: nos. Vincere militare cũ tuis. At cæſar. his auditis cæſar cũ reſpondiſſet has parteſ miſerationes nulli hominũ minus conueniſſe: improbaſſetq; ducũ crudelitaté & totã cauſã. Conſtituit ut ſi de prouinciis excederent exercituſq; dimitterent ſe nemini nociturũ: hancq; eſſe extremã pacis conditioné: dũq; res huc deducitur: ut hi qui habeant domiciliũ ac poſſeſſioneſ in hiſpaniã ſtatim: reliqui ad uarũ flumé dimittantur ne cui de his noceatur. poeta paucis uerbis hæc obruens militũ decurſũ ad flumina dũ luxuriæ improbatione exequitur & uarios petreianorũ affectus explicat. Facilis: exorabilis. Serenus: lætus. Flectitur: monetur & exoratur. Remittit uſum belli pœnãq;: conceſſit ceſſationé a militia & impunitaté. Iuſtæ: benignæ. Incuſtodito: a cæſarianis. Incumbit: inclinat ſe ut bibat. Turbat: turbida reddit. Permiſſa. Continus: multi ex continuo potu quaſi ſunt ſuffocati. & tamé adhuc ſitiebant. Tractus: hauſtus potus. Aera nõ paſſus: qui nõ ſint ſpirare & reſpirar̃. Venis arteriis & fiſtulis ſpiritus. Arctauit: ſtrinxit colliſit. Animã: ſpiritũ. Multis: militibus. Peſtis feruida: uehemens ſitis: Cedit: ceſſat. Morbus egens: ſitis indiga & inſatiabilis. Nã quo plus ſunt potæ plus ſitiunt' aquæ Robora & uires: robuſtæ uires & neruoſis uiris endiadis eſt uel ſepara. O prodigia: in luxurioſos inuehit' in quos & plinius præſertim lib. nono & decio: & Iuuenalis & Horatius & Perſius. Luxuries: immodeſtia.

Prodiga: quæ effundit & perdit res. Paratu: apparatu. Fames ambicioſa: definitio gulæ. Quæſitorũ: in agris ſiluis & aquis. Et lautæ gloria menſæ delicati & ſumptuoſi qui gloriã in dapũ ſplendore locatis. Diſcite: ab hoc exemplo. Paruo: parua re. Producere uitã. uiuere: Quantũ natura: paucis enim minimiſq; rebus natura contenta eſt. Erigit: attolit ſanat.

ℭOMNIBO. Nec magna petuntur: a poſſibili nã cũ petimus aliquid oſtendere debemus id quod petimus præſtari poſſe ab eo qué rogamus: quod tu facere potes o cæſar: uidelicet ut dimittas nos ab armis hac conditione: ut poſt hac nõ liceat nobis: nec pro te: nec contra te arma ſumere & tanquã emeritis militibus futuri temporis ſtipendia nobis dabis. Petuntur: a te quæ præſtare potes. Ocia des: ideſt nos ab armis dimittis. Inermé: ideſt depoſitis armis: & relicta militia: Proſtrata iacere: & putes animo nos ad internectioné uſq; occiſos eſſe: Nec enim felicibus armis: arguit a partibus iuſtitiæ: uidelicet a gratia: gratia eſt ut bene merentibus præmiũ detur: & male merentibus pœna: quia infelices ſumus præmia nos habere nõ debemus. nec igitur debes nos exercitui tuo felici coniungere. Felicibus: quia cũ nos infelices ſumus participes uictoriæ tuæ nos eſſe nõ decet. Turba hæc: quantũ pertinet ad exercitũ noſtrũ noſtræ fortunæ ſatiſfecimus: ideo nihil nobis relictũ eſt quod bellũ ciuile ſequi uelimus. Fata peregit: quando ſemel uicta eſt. Vincere cogas: ideſt poſtquã ſemel uicti ſumus nolumus amplius uincere. Facilis: ſcilicet ad ignoſcendũ Vultuq; ſerenus: ideſt benignus quia qualitas uultu ſignificat animi intentioné. Pœnáq; re. ut ſint tanquã emeriti & uacationé habeant. Vt primũ iuſtæ poſtquã Cæſar faciliter conſenſit petitioni petrei & afranii. ſtatim milites ubi facultas data eſt ad aquarũ flumina omnes ſine ordine diſcurrunt. Iuſtæ pacis: quia iuſta pax erat quæ inter ciues componebatur. Incuſtoditos: ſicut ut antea ſeruabantur ab hoſte. Incũbit: ideſt inſtat nimia ſiti laborans. Flumina turbat: quia multitudine militũ perturbabatur unda. Continuus multis: dicit ꝙ milites poſtquã ſemel facta eſt bibendi facultas tã auide aquas hauſerunt: ut ſeipſos ſuffocarent. nã multi ex ipſis præmia auiditate bibendi ſuffocati ſunt. Continuus tractus: ideſt hauſtus aquarũ ſine intermiſſione: quia auide nimis trahebant. Arctauit: anguſtauit. Animas: ideſt uitã & ſpiritũ. Feruida peſtis. i. aqua auide hauſta. Cedit quanuis aquæ ſuperent & abundarent: tamé ſatiari nõ poterant. Morbus egés. i. uitiũ ſitis ex inopia aquæ cõtractũ. Robora neruis: poſtquã tandé ſiti expleuerũt uires in corpora rediere. O prodigia rerũ luxuries: capta occaſione poeta inuehitur in eos qui curioſi ſunt ciborũ & qui terra mariq; quærunt. unde delicatũ aliquid habere poſſint: quod nõ neceſſitati ſuæ conueniat: ſed uoluptati ſatiſfaciat. O uos: inquit qui adeo ſoliciti eſtis in inquirendis uariis ciborũ generibus aduertite &

conſiderate quã paucis rebus humana uita poſſit eſſe contenta. Hi enim recupauere uires ſuas aqua & pane contenti. Luxuries: ſuperflua rerũ abundantia. Prodiga: ideſt quæ rebus abuteris. Prodigus dicitur a prodigere: ideſt conſumere & dicitur qui ſua bona nequicquã conſumit. Nũquã contenta: ideſt quæ ſemper magno ſumptu cibos & epulas parare ſoles. Ambicioſa: ideſt cupida: ambitus proprie dicitur cupiditas honoris: ſed pro omni cupiditate aliquando ponitur. Paruo paratu: quæ nunquã ſaciari poſſis. Diſcite: nunc exemplo horũ militũ qui ſatis habuerunt aquã haurire & panẽ comedere. Paruo. ideſt aquã exiguo ſuſtentari poſſit hamana hominis natura. Aegros. ægrotantes. eſt argumentũ: ſi ægrotantibus aquã facile ꝓponẽtibꝰ medicis ſatis erit ad recuperãdã ualitudinẽ priſtinã: q̃to magis ſufficiet corporibꝰ ualidis.

Nobilis ignoto diffuſſus conſule bacchus
Nõ auro myrrha ue bibũt ſ; gurgite puro
Vita redit: ſatis ẽ populis fluuiuſq; cereſq;
Heu miſeri q bella gerũt tũc arma relinquẽs
Victori miles ſpoliato pectora tutus
Innocuuſq; ſuas curarum liber in urbes
Spargitur. o quantũ donata pace potitos
Excuſſis nunquam ferrum uibraſſe lacertis
Pœnituit toleraſſe ſitim: fruſtraq; rogaſſe
Proſpa bella deos: nẽpe uſis marte ſecũdo
Tot dubiæ reſtant acies: tot ĩ orbe labores
Vt nũquã fortuna labet ſucceſſibus anceps
Vincendũ totiens. terras fundẽdus in oẽs
Eſt cruor: & cæſar tot ſua fata ſequẽdus
Felix qui potuit mundi nutante ruina

SVLPI. Nobilis bacchus. Vinũ cuius patriã titulũq; ſenatus deleuit: ut iuuenalis ait. Ignoto conſule: ſignabanť enim in doliis & teſtis a conſulibus tempora. Diffuſſus: expræſſus & conditus. Auro: uaſis aureis. Myrrha. poculis myrrhiniſ. Myrrha humor eſt qui ſub terra in oriente denſať calore. uarietate colorũ grata & nitida potius q̃ ſplendida ut Plinius lib. xxxvii. ait Puro gur. ſim. aq̃. Satis ẽ flu. q; certuſq;: ſufficit & pa. Ho. inquit Ie. raro ſto. uulgaria tẽnit. idẽ. Cũ ſale panis latrantẽ ſtomachũ bene leniet. Cicero in tuſculaniſ lib. quinto ait: Darius in fuga cũ aquã turbidã & cadaueribus inquinatã bibiſſet negauit unquã ſe bibiſſe iucundius Ptolomeo peragranti ægyptũ comitibus nõ conſecutus cũ cibarius in cauſa panis datus eſſet nihil uiſũ illo iucundius. Heu miſeri: parœmia eſt. Victori: cæſari: Tutus: illæſus cæſaris iuſſu. Innocuus: nõ nocens uel cui nõ nocetur. Curarũ: bellicarũ. Vrbes: patrias O quantũ: afranianos inquit militiæ & laboris penituit & quod nõ prius ſe dediſſent ſeq; felices uacatione exiſtimabant: cũ uiderent tantũ laboris ſupeſſe uictoribus. Vibraſſe: immiſſa. Fruſtra: quia nõ exauditi ſunt Vſis marte ſecundo: cæſarianis. Dubiæ: incertæ an ſint ſuperandæ. Vt nunquã: quãuis fortuna incerta nunquã fauere deſiſtat. Labet ſucceſſibus: cadat a proſperitate. Terras: in macedonia ægypto aphrica & hiſpaniæ. Fata: euentus. Fœlix: in ſolatiũ petreianorũ & cæſarianorũ inuidiã poeta fœlicẽ cenſet qui in tanta ruina ſcit ubi ſcit moriturus. Nutante: inclinante ſe.

OMNIBO. Nobilis bacchus: ideſt uinũ precioſũ quod magno precio comparatur & aduectitũ eſt. Diffuſus ignoto conſule: ideſt uetuſtũ uinũ nã quanto uetuſtius eſt tanto ualidius: ideo dicit ignoto conſule propter antiquitatẽ quia ro. tempora a conſulibus dinumerabant: ergo conſule ignoto ideſt cuius nomẽ propter uetuſtatẽ incognitũ eſt. Nõ auro myrrhaq;: ideſt nõ aureis poculis & myrrhinis bibebant. Myrrhina mittuntur ab oriente: ut refert plinius inueniunť enim ibi in pluribus locis: nec inſignibus: patrici regni: præcipua tamẽ in carmania. humorẽ putant ſub terra calore denſari amplitudine nunquã paruos excedunt abacos: craſſitudine rata uaſi pototorio: ſplendoriis ſine uiribus: nitorq; uerius quã ſplendor: ſed in pretio uarietas colorũ: ſubinde circunagentibus ſe maculis in purpurã candoreq; & tertiũ ex utroq; igneſcente ueluti per tranſitũ coloris purpura rubeſcente: aut lecte candeſcente. ſunt qui maxime in iis laudent extremitates: & quoſdã colorũ repercuſſus: quales in cæleſti arcu ſpectanť his marulæ pingues placent: tranſlucere quicquã aut pallere uitiũ eſt. Flu. ideſt aqua pro parte ſui ponitur: ut reſtinguere fontibus ignes. Ceres: deã pro fruge poſuit. Heu miſeri: nunc in eos inuehiť qui cupiditate bella gerunt: quos dicit miſeros eſſe ſeu uincant: ſeu uincanť: ſi uicti fuerint: neceſſe eſt ut ſeruiant: ſi uicerint nunquã a bellis deſinent: ſed bella ex bellis ſæuiunt: cũ alia ſemper appareant ꝙ miſeri ſint ex hoc cognoſci poteſt: quia depoſitis armis in extrema miſeria conſtituti cœperunt eſſe multo feliciores uictoribus ſuis. Tunc: probat ꝙ ſecuri ſint depoſitis armis milites cũ antea armati in extrema miſeria conſtituti eſſent & tuti eſſe nõ poterant: nunc uero inermes ſecuri ſunt: quod e contrario uidetur. Victori: cæſari. Tutus: qui neminẽ temebat. Innocuus. cui nemo noceret. Liber curarũ: qui ante magnis curis & ſollicitudinibus agitabať: cũ mortis periculũ ante oculoſ haberet. Spargiť diuidiť. In oras ſuas: ideſt in patriã ſuã: quia in ſuã quiſq; patriã redibat. O quantũ donata poſtquã depoſitis armis ſemel liberi fuerunt: pœnitentiã agebant ſeipſos incuſantes: quod ſitim & aliarũ rerũ inopiã: tã diu perpeſſi fuiſſent. O quantũ: cũ admiratione quadã legendũ. Pace potitos: potentes factos pacis: quã conſecuti erant: potiť aliquis cuiuſpiã rei: qui potens factus eſt rei qua cupiebat ut. Virgilius. Optata troes potiuntur arena. Toleraſſe ſitim: ſtultos ſe quodammodo fuiſſe intelligebant: & ſtultitiã ſuã damnabant: quod depoſitis armis potuiſſent omnia abunde conſequi. Rogaſſe bella deos: conſtructio latina: ideſt precibus petiiſſe a diis. Fruſtra: quia obtinere nequierunt. Nempe uſis: rationẽ affert: quanobrẽ pœnituerit eos tanta cupiditate uictoriã a diis exoptaſſe quia intelligebant ſe nunc feliciores eſſe uictoribus & quodã diis optabant ipſis damno: potiuſquã utilitati futurũ: hoc comparatione ſui & oſtiũ intelligebant. Videbant enim multa bella reſtare Cæſari & militibus ſuis: ut unius belli finis: princi

piũ alterius eſſet: quanuis etiã omnia Cæſari proſpere cederent: tamẽ opus eſſe longiore tempore antequã uictoriã plene conſequereť. Dubiæ acies. i. incertæ pugnæ. Tot in or. la. quia opus erat ut pompeiũ terra mariq; perſequerenť: qui magnis exercitibus terreſtribus atq; maritimis abundabat. Vt nunquã for. & ſuppoſitio nõ conceſſo tamẽ: ꝙ nunquã fortuna ſic Cæſari aduerſa: tamẽ ſæpe numero gerenda ſunt bella ut magno labore uictoria conſtet. ordo eſt: uincendũ eſt totiens: cruor eſt fundendus in omnes terras: & cæſar eſt ſequẽdus ꝑ tot ſua fata. Vt: quanuis. Fortuna anceps. i. quæ ſemper dubia & incerta eſſe ſolet euentibus. Vincendũ totiens: quanuis omnia ex uoto cæſari ſuccedent. In omnes terras: in omnes partes terrarum: in oriente: in occidente: in meridie: ubi pompeius exercitus ſuos habebat. Cæſar ſequendus: neceſſe eſt ut cæſaris milites ipſũ ſequanť. Per fata: per fortunas: qui ubicũq; in periculo eſt: & uincat ne an uincať. Felix qui po. comparatione Cæſaris atq; ſuorũ felix eſt qui ſit iã ubi habitaturus ſit qui ſequunť cæſarẽ incerti ſunt quas colſonias habitaturi ſint pro præmio uictoriæ milites enim uictores in colonias mittebanť more maiorũ. dicit igiť uictos illos habitaturos patriã ubi geniti & educati ſunt: at uero uictores milites cæſaris adhuc neſciuere quã partẽ habitaturi ſint. Nutante ruina. i. cũ mundus omnibus ruin i mineť nã cũ eſſet imperiũ romanũ longe lateq; porrectũ & ferme omnẽ terrarũ orbẽ compræhenderet: mortis romanis mouebať uniuerſus orbis.

Quo iaceat iã ſcire loco. nõ prœlia feſſos
Vlla uocant. certos nõ rũpũt claſſica ſonos
Iam coniunx natiq; rudes. & ſordida tecta
Et non deductos recipit ſua terra colonos
Hoc quoq; ſecuris oneris fortuna remiſit
Sollicitus mẽti qď abeſt pauor. ille ſalutis
Eſt auctor. dux ille fuit. ſic prœlia ſoli
Fœlices nullo ſpectant ciuilia uoto.
Non eadem belli totum fortuna per orbẽ
Cõſtitit. ĩ partes aliq̃d ſed cæſaris auſa eſt
Qua maris adriaci lõgas ferit unda ſalõas
Et tepidũ ĩ molles zephyros excurrit iader
Illic bellaci confixus gente curetum
Quos alit adriaco tellus circunflua põto
Clauditur extrema reſidens antonius ora.

SVLPI. Feſſos. petraneos. Certos: nõ interruptos: & ſuo arbitrio intos. Sordida: nigra fumoſa. Sua terra: patria propria natale ſolũ. Colonos nõ deductos: habitatores nõ alio tranſmiſſos ut accidet ueteranis cæſaris q inno uas colonias deducentur. Remiſit hoc oneris: imminuit hanc pœnã. Quod abeſt pauor: quod nec pompeiũ nec cæſarẽ: timent legitur & fauor hoc eſt ſtudiũ uel ĩ pompeiũ uel in cæſarẽ. Ille: cæſar. Ille: pompeius. Nullo uoto: nõ enĩ plus uictoriã pompeio q̃ cæſari precabãť. Nõ eadẽ: florus poetæ fere uerbis hoc idẽ explicat inquiens. Aliquid tamẽ aduerſuſ abſentẽ ducẽ auſa fortuna eſt circa illyricũ & aphricã quaſi de induſtria ꝓſpera eius aduerſis radiarentur. quippe cũ fauces adriatici maris iuſſi occupať Dolobella & antonius ille illyrico hic corcyrico littore caſtra poſuiſſent: iã maria late tenente pompeio legatus eius Octauius libo ingentibus copiis claſſicarũ circumuenit. Vtrãq; deditionẽ fames extorſit Antonio miſſæ quoq; a Baſilo in auxiliũ eius rates quales inopia nauium fecerat noua pompeianorũ arte cylicũ actis ſub mare funibus captæ quaſi per indaginem duas tamẽ æſtus explicuit. Vna quæ opiterginos ferebant in uadis heſit. Nõ cõ. ea. nõ perſtitit ſimilis & proſpera: ſed aduerſa. In partes: contra claſſes & exercitus. in mari enim adriaco obſeſſus eſt antonius a pompeianis. Ferit: percutit alluit. Salonas: urbẽ & emporiũ in dalmatico littore ut tradit Strabo: Longas: exporrectas. Iader: dalmatia in adriacũ mare excurrens opidũ: quod iadera appellatur. Tepidũ: nõ frigidũ. Moles: mites: Illic Antonius: legatus cæſaris. Bellici: pugnaci. Curetũ brundiſinorũ. in ſecundo dixit. Vrbs eſt dictæis olim poſſeſſa colonis. Curetes ut Strabo lib. x. docet gentes fuere in creta dictæ a cura. i. a tonſura quaſi detonſi uel a curo monte: uel quia ſicuti coræ ideſt puelle muliebres longas ſtolas induunt. Tellus corcyra: inſula ut indicat florus. Circunflua: quæ circundať mari. Claudiť: obſideť. Extrema: ultima quã cæſar tenebat.

Curetes.

OMNIBO. Quo iaceat: in quo loco moriturus ſit: & uicturus reliquũ uitæ ſuæ tempus. Nõ prœlia feſſos: nã hi milites iã ſunt ſecuri bellorũ: & cũ coniugibus ac liberis ſuis acturi ſunt uitã: & in ſuis tectis habitaturi: ubi geniti & educati fuerunt. Vocant feſ. ſ. dimiſſis armis & relicta militia. Sõnos cer. quia nõ ſunt ſoliciti de bello imminenti. Nati: recipiunt eos qui in patriã rediere ad ſuos. Rudes na. infantes qui adhuc in cunabulis nutriunť. Sordida te. uilia & ideo pacifica: quia raro diſcordia in humili tecto: ſed in magnis principũ ædibus diſcordia regnat. Sua ter. in qua nati ſunt & educati. Deductos. ſ. in alienas colonias: inter municipiũ & colonias hoc intereſt: municipiũ diciť oppidũ illud cuius ciues donati ſunt digniori ciuitate ę diuerſo appellať colonia: cũ a digniori ciuitate mittunť ad inferiorẽ. rectæ ergo dicit hos milites felices: hoc etiã felicitatẽ ſuã auget: ꝙ uidelicet nõ cogerenť relicta patria ubi nati ſunt in alienas colonias deduci. Hoc quo. ſe. hoc quoq; acceſſit ad felicitatẽ eorũ ꝙ ſecuri ſunt & nullũ onus metuebant: nullũq; laborẽ militiæ. Menti. i. a mente eorũ: ꝙ nil metuant. utercũq; uincat: haud in magno diſcrimine ponunť. Fortuna re. fortuna hoc adidit etiã ad felicitatẽ eorũ: ut ſine pauore ſint uter cæſaris & pompei uincat. Oneris: nã magnũ onus ẽ pauor. Solicitus: ab effectu quia reddit homines ſolicitos. Salutis au. quia cæſar: cũ paulo ante ueniſſent in poteſtatẽ ſuã ipſis ſalutẽ donauit. Ille: pompeius. Nullo uo: quia nõ optant ut cæſar magis q̃ pompeius: aut e diuerſo uincat. Nõ e. b. ſicuti antea res omnes fortuna cæ. feliciter ex uoto cedebat: at nunc omnia in inuidia mutata ſunt: nã fortuna tametſi cæ. fauebat: tamẽ aduerſus eũ nõ nihil ſiniſtri auſa eſt. Nõ e. nõ fuit ſimilis huic fortunæ quã in hiſpania habuerat. In par. ce. quia nõ nihil cæ. partibus aduerſata eſt. In: contra. Ferit ſa: in illyrico littore & dalmatico auſa eſt cæſari aduerſari. Salonæ arũ. ciuitas eſt dalmatiæ quã pollio expugnauit & de ea ſpecioſiſſimũ triumphũ egit: unde filiũ ſuũ de nomine captæ urbis Salõium appellari uoluit. Salonæ imperium dalmatarũ fuit: hæc gens ut refert

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

Strabo.annos cõpluris aduerſus ro.bella geſſit:caſtella ad.L.habuit dignitate præſtãtia. Lõgas:reſpexit ad ſitũ urbis ita albã lõgã dicimus: Tepidũ iader.nõ q iader ſit generis neutri:ſed retulit ad flumẽ tepidũ:iader autẽ ſiu.eſt in adriacũ mare fluẽs:unde oppidũ eſt haud procul ab eo iadra appellatũ. Tepidũ:quia in ocidẽte eſt.& zephirus ſẽper eſt tepidus. Illic bellaci: narrare incipit nũc quomodo nõ nihil aduerſi in illyrico paſſus fuerit cæſar.Hiſtoria ita ſe habet:cũ fauces maris adriatici.C. Antõius & Dolobella cæſaris legati ipſius iuſſi occpaſſent inde in illyrico littore alius:alter in Dalmatico caſtra poſuiſſẽt.Põpeio omnia iã maritia loca tenẽte:Octauius Libro cylix repẽte cũ omni exercitu claſſicorũ utrũq circũuẽit: & fãe quidẽ Antoniũ deditionẽ abſtorſit: qui etiã rates quæ in auxiliũ eius uenerãt cũ Baſilo nouo põpeiãorũ marte fũibus occultis i medio mari extẽſis cylicia arte captæ ſũt: duas tãtũ explicuit:una quæ ferebat opiterginos inuaſit hæſit. faciuſq mẽorabilis poſteris edidit quippe uix mille iuuenũ mãus circũfuſi undiq exercitus per totũ diẽ tela ſuſtinuit & cũ exercitũ uirtus nõ haberet:tamẽ ne in deditionẽ uẽirẽt:hortãte tribũo uulteio mutuis ictibus in ſe cõcurrit: & ad unũ omnes occiſi ſũt.hoc eſt quod fortũa operata eſt cõtra cæſarẽ. Curetũ .i. cretẽſiũ quia cretẽſis milites auxiliãtes ſecũ habebat.Curetes ut oſtẽdit ſtrabo:quidã ad Acarnães:quidã ad Etolos aſſiſcũt:& nõnulli a creta aliqui ex euboea gẽus duxiſſe aſſeuerãt. Quos alit: deſcribit inſulã curetũ. Põto: in medio eni mari adriatico poſita eſt creta.:in illyrico littore ubi caſtra poſuerat.C.Antonius:nã Dolobella in dalmatico poſuerat.

Cautus ab incurſu belli;ſi ſola recedat
Expugnat quæ tuta fãcs:non pabula tellus
Paſcendis ſubmittit equis nõ protulit ullã
Flaua ceres ſegetẽ; ſpoliabat gramie cãpũ
Miles: & attonſo miſeris iam dẽtib9 aruo
Caſtrorũ ſiccas de ceſpite uulſerat herbas,
Vt primum aduerſæ ſocios i littore terræ
Et baſilũ uidere ducẽ:noua furta p æquor
Exquiſita fugæ:neq enim de mor carinas
Extẽdũt:puppeſq leuãt:ſed firma gerẽdis
Molibus inſolito contexũt robora ductu:
Namq ratẽ uacuæ ſuſtentãt ũdiq cuppæ,
Quarũ porrectis ſeries cõſtricta cathẽis
Ordinibus gẽinis obliquas excipit alnos:

SVLPI. Cautus ab incurſu: quia in loco munito forti manu ſtipatus contra uim erat. Recedat: abſit ea enim opprimebatur. Expugnat tuta:uinci munitiſſima. Submitit ſubminiſtrat.. Ceres:triticũ ſatũ. Flaua:epithetõ. Protulit:emiſiit legitur& proferit. ideſt eſerit. Segetem: herbã frumentti quæ uix exorta attondebatur.potes & per hypallagẽ legere. Miles: Antonius qui herbis ueſcebatur. Miſeris:miſerabilibus. Attonſo aruo:depaſtis herbis uiridibus ſiccas glebarũ aggeris aſumpſerat. Vt primũ:poeta aliter q florus hanc narrat hiſtoriã ait his enim:quod Antonius obſeſſus q primũ uidit baſilũ ducẽ & ſocios auxiliares ſtatim fabricatis nauibus conatus eſt euadere. Sed cũ eius duæ triremes præteriſſent:ratis tertia cathenis pompeianorũ inhæſit quæ quidẽ memorabile poſteris dedit exemplũ. Quippe uix mile iuuenũ manus circunfuſi undiq exercitus per diẽ totũ tela ſuſtinuit: & cũ exitũ uirtus nõ haberet: tamẽ ne in deditionẽ ueniret hortante tribuno uulteio mutuis ictibus in ſe concurrit. Socios: cæſarianos. Baſilũ: præfectũ claſſis. Terræ aduerſæ:illyricæ ubi Dolobella erat. Equiſita: excogitata. Furta fugæ: apparatus occulti diſceſſus. Extendunt: ordinant. Leuant: erigunt ſtruunt. Sed firma florus non ait antonianos edificaſſe: ſed a baſilo miſſas antonio rates quales inopia nauim fuerat. Contexunt robora: componunt rates hoc eſt trabes ſibi connexas. Ductu:ſtructura & ordine. Molibus:ponderibus magnis. Namq ratem:ratis:hoc pacto eſt ſtructa poſitæ ſunt in geminum ordinem ſexaginta ſchaphæ quas trabibus deuinxerunt & cratibus contexerunt:tamen intra ipſum ordinem non extra ordinatis & collocatis. Cuppæ:cuppæ proprie ſunt uaſa magna in poculorum aut parapſidum formam:ut eſt trapeti concauus locus: Vtitur eo uerbo Cato in primo de re ruſtica & Varro dixit cuppas uinarias & cuppas aceti. Cathenis:trabibus cõnexis & implicitis quæ cuppas ligabant. Excipit:recipit & ſuſtinet. Alnos: trabes ex alno.

OMNIBO. Cautus ab incurſu belli:prouiderat inquit neq parte hoſtes inuaderent:ſed nõ prouiderat commeatibus. Si ſola recedat.nõ prouiderat commeatibus:ſed hec pars magna illi & neceſſaria deerat unde exercitus fame obſidebatur. Tuta. ſcilicet loca etiã ſi in tutiſſimo conſtiteris: & nõ ſuppeditentur alimenta neceſſe eſt ut ſponte in hoſtiũ poteſtatẽ uenias. Nõ pa.deſcribit quanta inopia Antonius & milites ſui laborarent: iã enim herbas cũ radicibus euulſerant. Paſcentibus equis:multo minus nutriendis hominibus. Proferit: producit eo quod præcedit id quod proſequitur:nã primo ſeritur ſeges:deinde oritur. Segetẽ frugẽ: uel poteſt eſſe hyppallage:& ſegetẽ pro terra poſuit. Virg. Quid faciat lætas ſegetes. Spoliabat gra.cam mil.deficientibus aliis rebus terrã quoq in uſũ ſuũ milites colligebant. Attonſo aruo:more iumentorũ: nã inquit comſumptis herbis ad radiceſ uſq tendebant. Caſtrorũ ſiccas:quia aggere caſtra circundederunt & ex aggeribus herbã dentibus carpeſerant. Vt primũ:nunc deſcribit quomodo res geſta fuerit nã antonius ad hanc inopiã redactus ubi baſilũ uidit ratibus auxiliaribus ueniſſe:parauit ſe ad fugã:ſi quo modo poſſet furtim emanibus labi: quomodo autẽ fecerit poeta deſcribit. Baſilum cum auxiliaribus uenerat nauibus. Fugæ:ad fugam. Neq enim: declarat quia ſibi rates non ſecundum ritum fecerant. Extendunt:producunt:non de more naues ædificant longas:quas uulgo galleas uocant. Puppes leuant.ideſt leuiores puppes faciunt. More.ſcilicet antiquo. Leuant atollunt gerendis molibus. Rates:uulgo dicitur cum multa ligna inuicem connexa officiũ & uſum nauis præbent. Firma robora:ualida ligno.ſ.gerendis molibus.i.ad ſuſtentandas moles grauiores. Inſolito ductu: id eſt tractu nõ ſolito:nunquã antea tale aliquid factũ erat: Nãq ra.declarat quod dixit robora firma cuppæ:quia

naues quas hic cuppas huius ponti uocant.ſcutellæ dicuntur alio loco.i.ad ſimilitudinẽ ſcutellæ:uel cappas has undiq ſtruxerant longo ordine cathenatas:quæ hanc ratẽ ſuſtinuere uerbi cauſa hic ratis erat:utrinq erant ſcutellæ ſiue cuppæ:quæ ſuſtinebant hanc ratẽ: & a fronte & a tergo nauigantes latebant ſub hac rate:& in ipſis cuppis tribus ordinibus nauigabant:mouebatur ratis:illi admirabantur quare moueretur:cũ nullũ uiderent remũ ſed hoc erat quia interius nauigabant. Vacuæ:quia nihil in his præter remiges uehebantur. Cathenis:quibus coniunctæ tenebantur. Obliquas alnos:tranuerſos remos:materiã pro materia poſuit. Geminis or.quia ſicut ordines duos habebant a tergo:ita interius ne uideri poſſint.

Nec gerit expoſitum telis in fonte patenti
Remigiũ.ſed q trabib9 circũdedit æquor
Hoc ferit & taciti præbet miracula curſus
Qd nec uela ferat nec aptas ueberat ũdaſ
Tũc freta ſeruantur dum ſe decliuib9 ũdis
Aeſtus agat refluoq mari nudẽtur arenæ
Iamq relabenti creſcebant littora ponto
Miſſa ratis prono defertur lapſa profũdo
Et geminæ cõites.cũctas ſup ardua turris,
Eminet.& trẽulis tabulata minãtia pinnis
Notuit illirycæ cuſtos octaui9 undæ
Confeſtim tẽtare ratem. celereſq carinas
Continuit.curſu creſcat dũ præda ſecũdo
Et temer ingreſſor repetẽdũ iuitat æquor
Pace maris,ſic dũ pauidos formidine cer
Claudat odoratæ metuẽtes aera pẽnæ(uoſ
Aut dum diſpoſitis attolat retia uaris
Venator.leuis ora tenet clamoſa moloſſi.

SVLPI. Nec gerit remigiũ:nec haber remorũ ordinẽ cui noceri poſſit. In fronte. in facie lateris. Ferit hoc æquor:remigat intra illud mare quod eſt intra ſcaphas. Miracula:mira ſpectacula. Taciti:ſecreti. Nec uerberet undas apertas:nec remis agi uideatur. Tunc freta.ſtructa rate mare obſeruauerunt ut cũ undarũ reflexu eã deducerent. Aeſtus:fluctus. Decliuibus:refluis. Nudentur arenæ:in refluxu undarũ littoris arena detegitur. Iãq:expolitio & refluente mari: littus fit latius. Miſſa: immiſſa. Lapſa: labens tempus pro tempore. Profundo: prono per mare refluũ. Geminæ:comites. Duæ triremes:quas habuerat Antonius iuuer tutis gratia exercendæ. Turris ardua: ratis turrita & tabulatis munita reliquas ſuperabat. Pinnis:merulis & apicibus. Noluit:tota hæc hiſtoria uaria eſt: quippe poeta ante cæſaris ex hiſpania reditũ hoc præliũ geſtũ fuiſſe ſcribit. Cæſar uero poſtquã brunduſiũ rediit & inde in epyrũ nauigauit. Liuius in epithome Antoniũ captũ ſcribit. Floro cum poeta conuenit:qui ait libonem octauium cũ quinquaginta nauibus brunduſium ueniſſe inſulam occupaſſe. Antonium obſediſſe: inde abſceſſiſſe. Cuſtos octauius. Pompei præfectus qui Salonas peruenit.& concitatis dalmatis a Cæſare ipſos auertit Salonaſq oppugnauit. Illyricæ.maris quod illyrios alluit. Confeſtim tentare:ſubito oppugnate & capere. Celeres:expeditas. Creſcat:dũ præda: dũ reliquæ egrediantur ne captis primis ſtationẽ tenerent. Temere: incaute. Inuitat: nõ inuadendo. Ad repetendũ æquor: ad nauigandũ cũ reliquis nauibus quas plures putabat. Sic dũ. Octauius uenatori naues ceruis cathenæ retibus ſagittis & canibus comparantur. Claudat: includat. Aera:odorẽ aereũ.Eſt enim odor corpus aereũ. Pennæ odoratæ:ſynecdoche ſagittæ uenenatæ quæ a ueneno odorẽ accepit.uel per pennas intelligimus quas in retiũ funibus ad terrorẽ ferarũ uenatoreſ. apponunt pro quibus rubri panni fruſtulis utuntur. Attollat:erigat. Varis: perticis furcis quæ retia ſuſtinent. Varri quoq Nonio auctore dicuntur qui plantas obtortas expenſaſq habent. Clamoſa: latrantia. Moloſſi: canis epyrotici.Epyrus enim moloſſia dicitur.

OMNIBO. Nec gerit expoſitũ:a frõte uidebantur cuppæ:ſed nõ hic erant remiges qui uideri poſſent ſed a tergo: Telis.ſ.hoſtiũ:quia potuiſſent ab hoſte uulnerari: ſi in fronte fuiſſent. Remigiũ .i. remiges expoſitos Circundedit:ipſi remiges trabibus æquor circundiderant. Taciti miracula curſus:quia mouebatur ratis: nec unde moueretur quiſquã percipere poterat. Nec uela:nõ ſuſtinebat uela: quibus uento impulſis nauis feratur: Apertas:patentes undas:quia interius remi impellebant æquor: & ita ratẽ mouebant. Tunc ſeruantur: & cũ ita parata eſſe:expectabaut donec mare faceret refluxũ(quia quotidie mare fluit & refluit & undã haberent quæ ratẽ ſuſtinere poſſet. Seruantur:obſeruantur. Decliuibus un.quæ declinarint. Iãq relabenti: poſtquã mare refluxiſſet:& unda ſufficiens erat:ut ratẽ ſuſtinere poſſet:illã maiore curſu commouerunt. Relabenti: quia fluentẽ obſeruarent undã maris. Geminæ co.ſcilicet naues:quia ea ratis longas ſecũ duas naues habent. Pinnis.ſcilicet cũ. Cũ minantia ta.ideſt eminentia. Tremulis pin.quia ſicut mouebantur naues ita & tremere uidebantur propugnacula. Noluit illyricæ:nunc dicit quomodo ſe egerit Octauius libo cylix peritiſſimus: tametſi inquit facile poſſet eã nauẽ obruere; tamẽ nihil oſtendit in ſuis ſe caſtris facere:ut ſpẽ augeret hoſtibus: & reliquas naues etiã in pontũ deducerent: ut maiorẽ prædã capere poſſet. Præda. ideſt naues prædandæ deducantur in mare. Inuitat ingreſſos: ſcilicet hoſtes ut iterũ aliæ naues deducantur in mare. Pace maris. ſcilicet reliqua: quia nihil ipſe infeſtabat hoſtẽ. Sic dũ pauidos: per ſimilitudinẽ oſtendit quomodo Octauius libo cylix peritiſſimus nõ prius fraudes ſuas aperire uoluit: quã ſpem omnibus daret poſſe eos liberius fugere: ut omnes e caſtris & e loco tutiore deductos una omnes cõprehenderet: nã ita eos illexit: ſicut uenator facit: cum iubet omnes canes qui latrare conſueuerunt remoueri: & eos tantum mittit in ſaltus: qui prædam inueſtigare didicerunt:poſtea cum præda patuerit:tunc omnes in eos canes emittit ita & iſte pyrata fecit: ſi omnes relictis caſtris mediũ mare tenerent quaſdã emiſit qui latentibus cathenis naues illaquearent. Cõparat autẽ octauiũ libonẽ uenatori.rõanas uero naueſ Antonii & Vulteii cõparat ceruis. Metuentes aera pennæ:dicũt enim rubras pennas ueheméter formidare ceruos.Venatores igit cũ ad locũ peruenerint: ubi cerui frequentant

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA

ſaltum omnem circundant funibus:& de funibus pennas rubras ſuſpendunt:ut Virg. Rubræ pauidos formidine pennæ:qui cum de ſaltu effugere uelint ad funem ſæpe ueniunt:de quo pennæ rubræ dependent:qui cum timent nunc huc nunc illuc redeunt:has adeo dicunt pennas ceruos formidare:ut antequam illas uideant earum odorem ſentiant. Odoratæ pennæ.i.cuius odorem ſentiunt a uentis deportatum. Diſpoſitis uariis .i. perticis Varrus per geminum r ſignificat perticam:qua retia circundantur. Moloſi: moloſſia eadem eſt quæ & epyrus primo moloſſia:inde chaonia appellata eſt a moloſſe & chaōe: ut Virg. Chaoniamq; omnem troiano a chaone dixit:ideo moloſſi dixit per excellentiam:quia ibi canes uelociſſimi naſcuntur. Leuis.i.agilis & uelocis.

Sparthanos chretaſq; ligat: nec credit͛ ulli
Sylua cani: niſi qui preſſo ueſtigia roſtro
Colligit: & præda neſcit latrare reperta,
Cōtentus tremulo: mōſtraſſe cubilia loro
Nec mora cōplent͛ moles: auidæq; petitis
Inſula deſerit͛ ratibus. quo tēpore primas
Impedit ad noctē iā lux extrēa tenebras
At pompeianus fraudes innectere ponto
Antiqua parat arte cylix: paſſuſq; uacare
Sūma freti. medio ſuſpēdit uincula ponto
Et laxas fluitare ſinit: religatq; cathenas
Rupis ab illyricæ ſcopulis: nec prīa nec illa
Quæ ſeqt͛ tardata ratis. ſed tertia molles
Hæſit: & ad cauteſ adducto fune ſecuta eſt
Impēdēt caua ſaxa mari: ruituraq; ſemper
Sat mirū moles & ſyluis æquor inumbrat
Huc fractas aqlōe rates: ſubmerſaq; pōt⁹
Corpora ſæpe tulit. cæciſq; abſcōdit î atris
Reſtituit raptus tectū mare: cūq; cauernæ
Euomuere fretū: contorti uorticis undæ
Taurominitanā uncīt feruore caribdim
Hic opiterginis moles onerata colonis

SVLPI. Sparthanos:lacedemonios canes. Creditur committitur uagari ue ſinitur. Colligit ueſtigia: obſeruat ſigna pedum. Preſſo roſtro : non emiſſa uoce e rictu. Cubilia:locum ubi fera cubat. Loro tremulo: cauda trementi tranſlatio eſt. Complentur moles : implentur militibus rates. Inſula:corcyra in qua erat Antonius. Quo tempore ſub ſolis occaſſum:& in crepuſculo quum nox ad huc a ſolis qui occidit ſplendore impeditur. Cylix : Cylices qui erant in claſſe Octauii. Antiqua:quam iam olim in pyratica exercuerant. Vacare . uacuam eſſe ſuperficiem maris ut cathenæ non apparerent. Vincula : cathenas & funes hamatos. Medio ponto:ſub aqua maris. Laxas:lentas. Fluitare:fluxe moueri cum aqua. Scopuliſ diuerſiſ ſcilicet ut ab uno in alium extenderentur. Quæ ſequitur:ideſt ſecunda. Tardata:retenta. Sed tertia.i.rates ex cuppis in qua erant opitergini rapta eſt ad præruptam quandam & concauam rupem quam poeta deſcribit. Adducto : tracto. Impendent:iminent. Moles ruitura : rupes exporrecta : quæ iam iam cauſura uidetur: Stat:non cadit. Mirum:præfacio eſt interpoſita. Syluis quæ ſunt ſupra rupem. Pontus:fluctuſ Cœcis:obſcuris & ignotis. Tectum:latens. Reſtituit raptus:emitit quod rapuit. Cauernæ:antra. Euōuere fretum: emiſſere aquam quam attraxere. Contorti uorticis undæ : undæ uorticoſæ & uehementes ſuperant charybdim quæ attrait & uomit aquas. Taurominitanam : Taurominium mons aſperimus in ſicilia ſuper quo & oppidum taurominium eſt non procul a maſſana quod Zanclei condiderunt Hic.iuxta hanc rupem. Colonis:ciuibus opiterginis:opitergium opidum eſt in uenecia.

OMNIBO. Sparthanos:nam in lacedemonia & in Creta inſula optimi canes nutriuntur. Horatius. Aut fuluus lacon. Creditur:committitur. Ligat:ſic reprimit caneſ uenator:ſicut claſſem ſuam retraxit Octauius. Nſi qui præſſo ueſtigia roſtro : niſi tacitis canibus qui nihil aliud agunt:niſi odore narium huc & illuc curſantes inueſtigent feram. Roſtrum:appellauit nares canis : nam olfaticis canis nares acutæ ſunt in roſtri ſimilitudinem. Veſtigia : nam ueſtigare proprie eſt canum qui per ueſtigia ſequuntur ferarum odorem. Neſcit la.nam canes olfatici ſunt docti:cum feras uiderint latratum tenent. Cōtentus tremulo:huiuſmodi canes cum ad cubile uenerint leporis uel alterius feræ concutit lorum: quia ligatus a uenatore tenetur . tunc intelligit uenator inuentam eſſe feram:ecce non diſcedit ſimilitudine.nam ille peritiſſimus pyrata miſerat qui funem ſub mari latentem ducerent quo fune illaquearent naues hoſtium. Nec mora: antoni igitur milites & opitergini : ubi uiderunt neminem moueri ex hoſtibus crediderunt metu deſiſtere: ergo una omnes relictis caſtris in mare naues deducunt. Moles:naues magnæ. Complētur:implentur. Virg. Complentur ualleſq; cauæ. Auidæq; : ſolent poetæ quod obſcuræ dicunt per ephexegeſim exponere. Inſula: ubi caſtra antonius poſuerat. Ratibus pe.i.cum rates milites coſcendiſſent. Quo tempore: deſcribit tempus crepuſculi noctis : crepuſculum tempus illud dicitur incertum : cum nec plenus eſt dies : nec plena nox : nam κρέπερος dicitur latinæ dubius. Lux ex.i.occidens ſol. At pompeianus:ſicut uenatores retia tendunt: & fune ſaltum circundant:ita hic pyrata funes medio mari extendit ut illaquearet fugientium naueſ. Pompeianuſ quia cylices fuerunt. pyrate contra quos magnus Pompeius miſſus duorū menſium ſpacio mare uniuerſum infeſtiſſimum pyratis liberum reddidit : deinde pyratas ut uires eorum diſſiparet in diuerſas colonias miſit: & cum ante mare habitarent incontinenti terra ſub ſpecie beneficii habitare fecit : ideo amabant eum quaſi beneficio eius aſtricti . & partes ipſius ſequebatur. Antiqua arte . ideſt cuius erat peritiſſimus & aſſuefactus. Summa fre. ideſt ſuperficiem. Vacare . ideſt uacuam eſſe : quia in ſuperficie maris nihil doli eſſe uidebatur : ſed ſub mari miſerat qui funes & chathenas ex trāſuerſo ducerent : quibus hoſtium naues caperentur. Suſpendit:quia uincula non tetendit : ſed laxauit:ut naues quæ captæ eſſent non ſentirent. Religatq; cathe . religat eas : ut cum poſtea nauis ſenſerit captam:tunc copia fiat circunueniendæ nauis. Illyricæ ru .i. littoris illyrici.

Nec p.noluit primā nec ſecundā nauē capi ut reliquæ ſpē conciperent fugæ. Nec illa quæ ſequitur ideſt ſecunda nauis. Sed tertia moles:ideſt tertia nauis: quia plus hominū uehebat. Adducto fu. quia funē adduxerunt:& ſic ad littora impulſa nauis conſtitit. Impendent: deſcribit locū quo ratis capta adducta eſt quæ onerata erat militibus:crepido hinc porrecta eſt ī mare:quia fluctus cū littora ſæpe pulſarent concauitatē fecerant ut rupes crepidinis pendere uideretur:& ſub hanc crepidinē deducta eſt nauis. Caua:ſcilicet fluctuū inundatione. Moles:rupis illius & crepidinis. Mirū interpoſitio eſt. Ruitura : quia ſi quis ſupoſitus fuerit crepidini:timent ſemper ruinā rupis quanuis nō cadat. Aequor inumbrat.quia rupes porrecta eſt in mare: & in rupe natæ ſunt arbores ideo dicit inumbrari æquor . Fractas: dicit fluctus ſub hanc crepidinē naufraga corpora ſæpe inuoluiſſe:deinde quia natura maris eſt ut nihil ſordidi contineat: ex eodē loco euomere conſueuerat quæ antea abſorpſerat. Submerſaq;:quæ naufragio perierant. Abſcondit:illa corpora & naues fractas. Reſtituit: reuomuit rapinas. Cūq; cauernæ : dicit ꝙ tā feruens mare ibi eſt : ut cū inuoluuntur uortices imitetur ſiculā charybdim. Taurominitanā: nā ut traiectu charybdis oſtenditur profundū quidē immenſū : quo inundationes freti mirū immodū nauigia detrahunt:magnas per circunditiones & uortices præcipitata: quibus abſorptis ac diſſolutis & naufragiorū fragmenta ad tauromīnitanū littus attrahuntur:taurominiū condiderunt zanclei ut refert ſtrabo. & urbs eſt nō procul a Meſſana. Euomuere: eructauere fretū. Vortex : a uertendo dicitur. Feruore : quia maior eſt feruor huius maris ꝗ ſiculæ charybdis. Hic opiterginis : redit ad id quod omiſerat : & oſtendit rationē cū deſcripſerit: dicit enim ī hunc locū raptā nauē & chathenis illaqueatā fuiſſe:qua opitergini uehebantur. Hi opitergini tranſpadani Cæſaris auxiliares fuerunt,qui teſte Liuio in eo codice:ubi ſummatim rerū geſtarū capita referuntur:rate ſua ab hoſtilibus nauibus clauſa:potius quam in poteſtatem hoſtiū uenirent : inter ſe concurrentes: occubuerunt. Moles.ratis.

Cōſtitit: hāc omni puppes ſtatione ſolutæ
Circuneunt: alii rupeſ ac littora complent.
Vulteius tacitas ſenſit ſub gurgite fraudes
Duxerat ille ratis: fruſtra qui uincula ferro
Rumpere conatus: poſcit ſpe prælia nulla
Incertus ꝗ terga daret: qua pectora bellot
Hoc tamen in caſu quantū dep̄nſa ualebat
Effecit uirtus: inter tot milia captæ
Circūfuſa rati: & plenā uix inde cohortem
Pugna fuit nō lōga qdem nā cōdidit ūbra
Nox lucē dubiā. pacēq; habuere tenebræ.
Tūc ſic attonitā. uenturaq; fata pauentem
Rexit magnanima ulteiuſ uoce cohortē.
Libera nō ultra parua quā nocte iuuentus

SVLPI. Omni ſtatione:omni loco & cuſtodia inqua ſtabant. Circuneunt:circum inuadunt. Puppes octauii. Tacitas fraudes:nauim inſidioſe captam. Vincula: cathenas & uncos. Ferro:ſecuribus. Poſcit prœlia : accingit ſe ad pugnam. Nulla ſpe:quia ſi uinceret ſoluere nauem non poterat. Ignorabatq; quo ſe uerteret:& non uidebat in quos eſſet pugnaturus quia erat iam nox. Hoc tamen in caſu: in hac aduerſitate inquit fortitudo oppreſſa quantum potuit ſe defendit. Tot milia:hoſtium. Inde:ex naui uultei. Vix plenam cohortem : mille ut diximus erant : ſed rem poete imminuit quanquam prima legionis cohors eſt militaria: habetq; pediteſ mille centum & quinq; equites cētum.xxii. reliquæ uero nam in ſingulis legionibus decem erant : minores dimidio conſtituebantur. Nam condidit:nam prœlium nox diremit. Dubiam lucem: crepuſculum. Pacemq;:ceſſationem ab armis. Rexit: moderauit & confirmauit perterritos. Sic:huiuſmodi ratione. Libera:concia ſuaſoria ut pro libertate & fide in Cæſarem mori honeſte malint ꝗ in parata ſeruitute turpiter uiuere . Eſtq; honeſtior ſuaſio ꝗ illa hegeſiæ philoſophi cirenaici qui de humanæ uitæ miſeria differens multos ad mortem uoluntariam inducebat: Ideoq; a Ptolomeo de ea re concionari prohibituſ eſt.

OMNIBO. Conſtitit: retenta eſt ſub hac cauerna. Hanc omni : nunc uero emittuntur moloſſi : quia omnes undiq; claſſes circundederunt hanc nauē. Vulteius:dux quidē ſenſit ſe captū eſſe:ſed ſero:tunc cū prouidere nō poſſet. Incertus:dubius an fugeret an pugnaret. Conatus: poſtquā diu tentauit ferro an rumpere poſſet cathenas. Ferro enſe:quia credebat uincula eſſe ſtupeia. ſed ferrea erant. Spe:nulla : quanuis nō ſperaret poſſe uincere: tamē prælia poſtulat:ut uel glorioſe moriatur . Incertus : cogebatur appetere prælīū : quia neſciebat quo fugeret ut pote irretitus. Bello:ſe fortiter pugnando defenderet. Hoc tamē:quanuis ne fugiendi ne pugnandi poteſtas erat tamē plus effecerunt quā uires eorū ualebant nā cū omnis uidiq; claſſis hoſtiū intenta eſſet uni rati:tamē tantū uirtus eualuit ut uſq; ad noctē pugnando pugnā ſuſtinerent. nā mille fere iuuenes hac rate uehebantur. Effecit:quantū potuit efficere inter tot milia. Cohors:eſt quingentorū & quinquaginta quinq; militū numerus:ſed tamē fere mille iuuenes fuiſſe legitur. Cohortē:ſcilicet opiterginorū . Pacēq; habuere tenebræ:interiecta nocte pax fata eſt:hoc eſt a pugna deſtiterunt omnes. Tum ſic attonitā : nunc. Vulteius: ſe ipſum & ſocios adhortatur:ut liberi potitis moriantur:quam in ſeruitute uiuant : eſt igitur hæc oratio in deliberatiuo genere habet enim conſultationem cum duæ res plures ue in queſtionem poſitæ ſunt & utrum potiuſ faciendum ſit quæritur. conſulatur enim utrum liberi moriantur:an ſerui uiuāt:& quia non eſt dubinm liberam mortem. anteponi uite ſeruili:ſtatim ad probandū uēit . Sed quia ſpacium breue conſulendi datur occurrebat Si uelimus non poſſumus deliberare mortem . Refellit hoc Vulteius a repugantibus hoc modo. Mors deliberata. mors improuiſa. deinde longa uita:breuis uita:ea quæ repugnantia ſunt ſe e diuerſo reſpiciunt. contraria autem exoppoſito ponuntur. ut deliberata longa contraria eſt . improuiſa breuis contraria eſt : ideo dixit ꝙ contraria opponuntur: ut deliberata mors : & breuis uita oppoſita ſunt improuiſa mors longa uita repugnant itaq; arguit ſi de morte deliberate poſſumus ſatis uitæ nobis ſupeſt:at qui de morte deliberare poſſumus: igitur

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

ſatis ſpacii datur. Libera:hic ponitur queſtio:non utitur proemio : nam ubi auditorum animí nón ſunt ad attentionem excitandi.non opus eſt proemio : nec beniuolentia neceſſaria eſt:nec etiam dubitat de quo locutus eſſet:hæ proprietates ſunt proemii ut beniuolentiam captemus. Libera non ultra oſtendit illos in ſeruitute eſſe:& ſi delegerint uiuere ipſis paratem eſſe ſeruitutem: Parua nocte: ideſt paruo noctis ſpacio:quia ſimulatq; illuxerit neceſſe eſt ut in ſeruitutem hoſtium ueniatis.

Cõſulite extremiſ auguſto in tẽpore rebus
Vita breuis nulli ſupereſt. qui tẽpus in illa
Quærẽdæ ſibi mortis hẽt. ne gloria lethi
Inferior iuuenes ad moto occurrere fato,
Omnibus incerto uenturæ tẽpo re uitæ:
Par animi laus ẽ & quos ſperaueris annos
Perdeř. & extremæ momẽtũ abrũpeř luciſ
Accerſas dum fata manu. nõ cogitur ullus
Velle mori. fuga nulla patet ſtãt undiq; nr̃iſ
Intenti ciues iugulis. decernite lethum
Et met⁹ oĩs abeſt. cupias qđ cũq; neceſſe ẽ
Nõ tñ in cœca bellorũ nube cadẽdũ eſt
Aut quũ permiſtis acies ſua tela tenebris.
Inuoluunt. cõſerta iacẽt quũ corpora cãpo
In mediũ mors oĩs abit. perit obruta uirtus

❡SVLPI. Conſulite: ſyntheſis eſt. Auguſto:breui. Vita breuis:nullus parũ uiuit qui ſpaciũ ſe occidendi habet.& ocurritq; his qui uitæ cupiditate ducuntur: cũ uideant mortẽ ſibi ab hoſte inſtare. Quærendæ:in ferende ſibi. Nec gloria lethi inferior.nec eſt minus glorioſũ in morte. Ad moto occurrere fato ire contra uicinã mortẽ quæ incerta eſt omnibus. Tempore incerto : quũ ſit tempus incertũ. Par animi laus:æqua magnanimitatis gloria. Annos quos ſperaueris.uitã incertã ut egit Cato Caláus & indorũ philoſophi. Momentũ:breue ſpatiũ: Accerſas dũ fata dummodo tibi mortẽ conſciſcas. Cogitur : ſupple a me. Velle mori: uoluntas enim unicuiq; libera eſt. Fuga nulla patet. argumentũ a neceſſitate certe ĩquit fugere nõ poſſumus:& inſtat hoſtis uitæ noſtre. igitur ſi genus mortis delegerimus erimus abſq; metu nõ enim niſi mortẽ timemus. Ciues romani. Iugulis.uitæ. Lethũ.genus mortis an ueſtra an hoſtili manu perire malitis. Et abeſt metus: & metuere deſinimus. Cupias quodcunq; neceſſe eſt.nũ reſiſtamus quod neceſſitas exigit. Sequiturq; præclarã illam ſententiã omne quod eſt neceſſe ſeruit ſapienti: quia quicquid eſt neceſſe ſapiens uult: Nõ tamẽ cœca : Conſolationis locus a laude præſenti & certa. quia conſpicui & inſignes nõ in confuſa ſtrage pereunt. Cadenda in cœca. nubæ : moriendũ in lateberis & ignorantia præliorũ in quibus nõ liquido apparet qui fortiter agunt. Inuoluũt:cõfundunt. Permiſtis tenebris.confuſione & ignorantia. Conſerta.confuſa & imiſta ita ut neq; ipſa diſcernantur neq; auctores cedis ipſorũ nati ſint. In mediũ : i cõmune cõmuniter enim occidi extimantur. Obruta: uirtus fortitudo confuſa. Perit: nõ cognoſcitur nõ apparet.

❡OMNIBO. Extremis rebus:ut mori potius in libertate uelitis:q̃ in ſeruitute uiuere. Vita breuis: occurrebat illud nõ poſſumus deliberare mortẽ præ anguſtia temporis:reſpondet ſi tantũ ſpacii nobis eſt:quantũ ſatis eſt ad deliberandã mortẽ.nõ poteſtis dicere nobis parũ uitæ supereſſe. Quærendæ.ideſt deliberandæ mortis:

Nec gloria lœti:refelit quod obiici poterat ſi morimur nihil glorioſũ erit ideo nõ ſpõte noſtra nos moriemur ſed coacti: unde probat hoc mera quadã ratione:locũ autẽ ſumit ab adiunctis negocio:in quo deſperatũ,& contrariũ ſecundũ rethoricoſ contineť uidelicet maius.minus æq.magnũ. forma. ſpecies:ſiue genus : ab his argumenta ſumuntur:arguit hoc loco ab oppoſitis ſui contrarii. Inferior:occurrebat illud quæ nã nobis gloria erit morientibus:cũ coacti eſſe uideamur:illi enim glorioſe moriunť qui ſponte moriunť : at nos coacti nobis mortẽ intuliſſe uidebimur:primũ argumentũ eſt a pari.hoc modo in æqua laude ponendũ eſt & contemnere quod ſperes:& deſperare quod contemnis:nã utrũq; incertũ eſt quod deſperamus & ſperamus: ergo nõ minus laudandum eſt mori : inſtante morte.quã mori in ſpe longæ uitæ:nã illi qui moriuntur inſtante morte : deſperant de uita : & alii interrumpunt uitã longã ſperantes : ſed iſti qui deſperant imminente morte poſſunt tamẽ uidere ſi dii uoluerint:ſicut qui longã uitã ſperant uiuere. Fato admoto:ideſt uicinæ morti:dummodo preueniamus eã quanuis inſtet: Inferior:nõ minor eſt gloria quã ſi uita remota uideretur. Omnibus incerto uẽ. ratio cũ tempus futuræ uitæ breue ſit tã ſperantibus quã deſperantibus eã:nã & qui deſperant poſſent longã uitã habere : & qui ſperant breuẽ conſequi:ſequitur ergo ut in æqua laude ponendi ſunt per comparationẽ. Speraueris annos:quanuis ſperes longos annos:pontes tamẽ breues habere. Accerſas:ideſt prouoces. Fata manu:ideſt ſpõte moriaris:dũ uiuere poſſis. Nõ cogitur ullus:ratio cur par laus:& eſt argumentũ ut ſupra dictũ a contrariis:ſcilicet uelle & nolle. Velle mori:ergo ſi mori uoluerimus ſponte moriamur : libertatis amore quã turpiter uiuamus. Fuga nulla patet:poſtquã refellit quæ obiici poſſent:nunc arguit a neceſſitate : uellimus nolimus nos neceſſitas urget:uel ut fortiter moriamur:uel turpiter uiuamus.ſi uero poſſes neceſſitatis ſeruitutẽ fugere:uel libertatẽ ſeruare hoc eſſet anteponendũ:ſed alterũ horũ eligamus neceſſitas urget. Stant undiq; noſtris : quia uidemus nos undiq; circumuentos ab hoſtibus:ut multitudine circunſtantiũ fugere nõ poſſumus. Abeſt:pro abſit.

Cupias quodcunq; neceſſe eſt : ideſt de neceſſitate feceris uoluntatẽ uera eſt illa ſententia : omne quod eſt neceſſe ſeruit ſapienti:quicquid neceſſe eſt ſapiens uult:& quicquid uoluerit cedit ſapienti: & ex neceſſitate fit uoluntarium. Cupias:iam non erit neceſſe ſi cupias. Non tamen i cæca:hic a laudabili ſumit argumentum.nã in ſuaſione conſideratur non modo utile & honeſtum:ſed etiam laudabile:quanquam ex recto & laudabile ſequatur tamen poſt laudabile ſeorſum tractari ab honeſto:quia honeſtum nõ ſolum laudis cauſa fit:ſed etiam ſi nulla laus ſequeretur:ſed ſi laus ſequitur duplicatur recti appetendi uoluntas:ut hoc loco: & eſt pars una laudabilis quæ gloria dicitur.Eſt autem gloria frequens de aliquo fama cum laude.& hanc gloriã illos conſecuturos oſtẽdit Vulteius:hæc autem ſumunť ab auctoritate & opinione hominũ : nã cum homines opinanť uulgo aliquid

eſſe magnificũ:id nõ poteſt nõ laudabile eſſe & glorioſũ:ſed nos inquit in conſpectu tã hoſtiũ:q̃ etiã noſtrorũ poſiti:mortẽ nobis fortiter inferemus:& in magna tã hoſtiũ q̃ noſtrorũ opinione moriemur:& id nobis honorificũ atq; glorificũ eſt. Nõ tamẽ in cæca quanuis ſimus ab hoſte circunuenti nõ tamẽ moriemur ignaua morte : immo in conſpectu tã hoſtiũ q̃ noſtrorũ fortiter cademus. Cæca nocte : ideſt occultis tenebris bellorũ:ut diſcerni nõ poſſit uirtus noſtra. Permixtis tenebris : ideſt permixta turba quæ occultať. Conſerta corpora: ideſt permixta cũ ignauis fortes & inertes confuſi ſunt.ut alii ab aliis diſcerni nõ poſſint : ſed noſtra melior eſt conditio:qua uirtus noſtra & fortitudo in conſpectu omniũ erit. Mors. illorũ. In commune:in turbã ignobilẽ. Perit:euaneſcit:quia nõ cognoſiť. Obruta uirtus: quia licet fortes fuerint tamẽ nõ dignoſcunť ab ignauis.

Nos in conſpicua ſociis hoſtiq; carina
Conſtituere dei : præbebũt æquora teſteſ:
Præbebũt terræ: ſũmis dabit inſula ſaxis.
Spectabũt geminæ diuerſo littore partes.
Neſcio q̃ nr̃is magnũ & mẽorabile fatis
Exemplũ fortuna paras. quæcũq; p æuũ
Exhibuit monumẽta fides: ſeruataq; ferro
Militiæ pietas: tranſibit noſtra iuuentus.
Namq; ſuis pro te gladiis incũbere cæſar
Eſſe parũ ſcimus: ſed nõ maiora ſuperſunt
Obſeſſis: tãti quæ pignora demus amoriſ.
Abſcidit noſtræ multũ ſors inuida laudis.
Qđ nõ cũ ſenibus capti natiſq; tenemur
Indomitos ſciat eſſe uiros: timeatq; furẽtes
Et morti faciles animos: & gaudeat hoſtis
Nõ plures hæſiſſe rates : tentare parabunt
Fœderibus turpiq; uolent corrũpere uita.
O utinã quo plus habeat mors unica fãæ
Promittant ueniam: iubeãt ſperare ſalutẽ
Ne nos quũ calido fodiemus uiſcera ferro
Deſperaſſe putẽt: magna uirtute merẽdũ ẽ
Cæſar ut amiſſis inter tot milia paucis

❡SVLPI. Nos in conſpicua : deorũ beneficio nos ſumus aſſecuti teſtes uirtutis noſtræ. Conſpicua: quæ conſpicitur. Equora : in quibus ſunt hoſtes. Terræ: diuerſæ littora in quibus ſunt ſocii & hoſtes. Inſula : corcyra ex qua diſceſſimus. Geminæ partes:cæſaris & pompei. Diuerſo littoř dalmatico & illyrico. Neſcio quod:gratulať fortuna locus a laude conſequenti pollicetur enim hoc exemplũ ſuperatũ eſſe omnes ueterũ hyſtorias. Fatis:mori. Tranſibit monumenta:ſuperabit exempla. Exhibuit per æuũ : dedit præterito tempore. Fides & pietas:ut erga imperatorẽ: aut rem. Seruato ferro:uulneribus & mortibus acceptis aut illatis.

Nãq; ſuis:apoſtrophe ad cæſarẽ incumbere iuuentutẽ noſtrã. Suis:propriis. Sed nõ maiora: ſed nos obſeſſi maius teſtimoniũ præſtare nõ poſſumus. Pignora: teſtimonia. Tanti:quantũ in te gerimus. Abſcit noſtræ conquæritur quod totus ſimul populus mori ſaguntiorũ exemplo nõ poſſit. Abſcidit:diminuit ſciat hoſtis.

In domitos:in ſuperabiles ei: Furientes: iratos: Nõ plures:quia eos ſuperaſſemus. Tentate fœderibus paciſci. Turpi uita.turpe enim eſſet & uictos eſſe & in ſeruitute uiueř. Vnica:ſingularis & egregia. Habeat:aſſeqť.

Promitant ue. ſalutẽ & ignoſcatur. Calido : caleſcit. enim itu & ſanguine. Deſperaſſe:omnẽ ſalutis & uitæ ſpẽ amiſiſſe. Virtute merendũ : fortitudinis exẽplo acquireř debemus ut cæſar mortẽ noſtrã indoleat: & ſtragem appellet.

❡OMNIBO. Nos in conſpicua : ſed nos tã in conſpectu fortiũ hoſtiũ quã noſtrorũ dii poſuerunt:ut mortẽ noſtrã laudabilẽ omnes ſpectare poſſint. Conſpicua:quæ in occulis ſociorũ eſt atq; hoſtiũ. Præbebunt æquora eſtes cœlũ:terra:homines:ipſa quoq; ſaxa muta ſtrenuæ mortis noſtræ teſtes erunt. Teſtes:ſcilicet claſſẽ hoſtilẽ. Præbebũt terræ:ſcilicet exercitũ noſtrũ & hoſtiũ qui littora ocuparunt. Inſula:ideſt qui inſula conſtiterant. Diuerſo littore:illyrico & dalmatico.

Neſcio quod noſtris:perſiſtit in hoc ut probet mortẽ ſuã glorioſã forte. & perpetuã laudẽ perſecuturũ. Exemplũ:uidelicet ut exemſtloſimus poſteris noſtris : uelint pro fide & pietate erga imperatorẽ ſuũ ſeruanda & ardua quæq; ſubire:& mortẽ ipſã ſi opus fuerit. Tranſibit noſtra iuuentus:fortiter moriendo ſuperabit ſinẽ militiæ. Exhibuit.ſcilicet imperatoribus ſuis. Tranſibit mo.ideſt uincet hiſtorias omnes. Pietas:erga imperatores ſuos. Ferro ſer: nã nonnulli ante milites fuerunt qui pro fide erga imperatorẽ ſeruanda id fecerunt quod nos facturi ſumus:ſi me audire uolueritis. Nãq; ſuis pro te:nulla unquã fides & pietas erga imperatorẽ ſuũ militũ maior fuit:immo noſtra ſuperabit : quia nõ conſiderabitur quod fecimus ſed quod facturi fuiſſemus modo facultas fuiſſet:nã multũ laudis noſtræ fortuna nobis auferet quod nõ fuerint parentes liberi coniuges quoque noſtræ.nã pro te o cæſar pro pietate & fide tibi ſeruanda:ſicut nos interimus:ita & parentibus liberis coniugiſq; noſtris mortẽ illaturi ſumus ſi facultas fuerit. Suis:ideſt propriis gladiis.

Sed nõ maiora ſuperſunt:ſed nõ maius aliquid facere poſſumus pro te:quod ſi maiora facere poſſumus id libenter & cupide facerimus. Abſcindit:ideſt diminuit noſtræ laudi. Indomitos ſciat : moratur in eo argumento laudabili:dicit enim nõ ſolũ cæteris laudandi ſed etiã admirandi uidemur : quin etiã ipſis hoſtibus iã nimis fortiter oppetere uidebimur:& incipit fortunã laudare: quod nõ plures fuerint cathenis in uoluti nã ſi pauci admodũ iã fortiter & obſtinate pugnauerint ut uix eos uincere potuerint : quid plures facturi erant magnam igitur gloriam oſtendit honorificamq; mortem. Sciat:ſcilicet hoſtis. Viros milites Cæſaris. Timeatq; furentes : poſt hac quia ipſa deſperatione fortes ſunt. Hæſiſſe : ſcilicet cathenis eorum.

Tentare : etiam hoſtes tentabunt animos noſtros nunquid in deditionem pacto ſalutis uenire uelimus.

Turpi uita:turpis uita eſt eorũ qui inſeruitutẽ ueniunt. Vnica morſ:ſingularis & præcipua. Famæ:gloriæ.

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

Salutē ſperare:ut mors noſtra glorioſior ſit. Ne nos:utinā promitāt nobis ſalutē:propterea ut cū no uide
būt māibus noſtris oppetere:intelligāt nō coactos ſed uolūtarios interiiſſe. Deſperaſſe ſalutē.i.coactoſ mo
ri. Magna uirtute merēdū eſt:artificioſe argumētū qd ualidius erat in fine poſuit:id uidelicet ad laudē ſui
uel in primis ſpectaret:ut magnā de ſe opinionē cæ. relinquāt: nā ab optimo laudari ea demū uera laus eſt:
ſēſus autē eſt:nō eſt inquit mediocri uirtute opus:ut id agamus ꝙ cæ. exiſtimet morte noſtra magnā cladē
accepiſſe.cū tales uiros ſtrēuos & fortes occidiſſe audierit intelligat ſe plurimū dāni habuiſſe cæ. ut amiſſis
etiā ſi pauci ſumus tamē nō mediocrē cladē accepiſſe exiſtimabit cæ.nō multitudine:ſed uirtute.

Hoc dānū cladēq; uocet.dēt fata receſſum
Emittantq; licet uitare inſtantia nolim.
Proieci uitā comites. totuſq; futuræ
Mortis agor ſtiulis.furorē, agnoſceſ ſolis
Permiſſū eſt quos iā tangit uicinia fati
Victuroſq; dei cælant ut uiuere durent.
Felix eſſe mori.ſic cunctas ſuſtulit ardor
Nobiliū mentes iuuenū. cū ſydera cæli
Ante ducis uoces oculis hūentibus oēs
Aſpicerent flexoq; urſæ temone pauerēt
Idē cū fortes animos præcepta ſubiſſent
Optauere diem.ſegnis uergere ponto
Tūc erat aſtra polus.nā ſol ledæa tenebat
Sydera.uicino cū lux altiſſima cancro eſt,
Nox tū theſſalicas urgebat parua ſagittas.
Detegit orta dies ſtātes in rupib⁹ iſtros
Pugnaceſq; mari graia cū claſſe lyburnos

SVLPI. Dent fata receſſū: quanuis incolumis poſ
ſē euadere nolim tamē ulterius uiuere. Receſſū liberū
diſceſſū. Emittant: liberent. Inſtantia: mortē inſtan
tē: Proieci animā:ſpreui uiuere poſthac. Stimulis:ar
dore. Furor eſt:diuinus impulſus & concitatio: unde
& uaticinantes furere dicunt. Vir. lib.viii. hos morien
di ſtimulos appellat ardor dei dii ne hunc ardorē men
tibus addunt euriale an ſua cuiq; deus fit dira cupido.
Quos iā tangat uicinia lethi:qui ſunt uicini mortis.
Victuroſq; dei: dii uolunt ut uictori intelligant mor
ti felicitatē quo magis in uita permaneant. Durent:
perſeuerent. Felix eſſe mori:ſiquidē ut cice. in tuſc.ait
uel dii ipſi uel cū diis futuri ſumuſ.eſt enim magnū bo
nū mors & erumnarū requies quæ cuncta mortaliū ma
la diſſoluit. Eā aliquando dii immortales pro præmio
dedere hominibus ut cleobi & bitoni.triphonio & aga
medi qui exedificato delphis templo apollini: petita
ab eo mercede quæ eſſet homini optima: & ille daturū
ſe oſtendiſſet triduo poſt reperti ſunt mortui. Suſtulit
erexit. Cū ſidera cœli:cū omnes lucē futurā metuerent
antequā eos uulteius oratione confirmaſſet: Flexo te
mone urſæ:apparente aurora quo tempore urſæ maio
ris plauſtrū in orientē conuertitur ſupra dixit.perrhaſiſ
obliquos elyce cū uerteret axes. Cū precepta ſubiſſent:
cū perſuaſi eſſent uulteii ſententiis. Nec ſegnis:& tunc
inquit nox erat breuis & nocturna ſidera ſtatim occidebant erat.n. ſol in geminorū: & nox incipiebat abor
tu ſagittarii. Lædea ſigna: geminos quos fuere conuerſi caſtor & pollux ledæ filii fabulā apud higinū &
quintū faſtorū ouidii lege. Lux ē altiſſima cancro uicino.Quū ſol ex geminiſ cancrū eſt ingreſſurus qui eſt
ſignorū altiſſimus:dies ſunt maximi. Nox: nox inquit impellebat ſagitariū in quē chyron centaurus achyl
lis magiſter conuerſus eſt qui eſt arcitenens dicit. Vrgebat:in occidentē ita ut apparente ſole ſagittariuſ oc
cidiſſet & ſub primā noctē oriret.nox autē quæ eſt umbra terræ ſemper eā circuit fugiendo a contraria par
te in qua ſol eſt:eſtq; deſcriptio occaſſus cronici reſpectu oppoſitionis. Detegit caſtros:oſtendit hoſtes opi
terginorū.Iſtri populi ultra uenetiā dicti a fluuio iſtro qui danubius eſt. Rupes:ſupra dixit alii rupes ac li
tora complent. Lyburnos:lyburnia regio cuius finis & initiū dalmatia. Graia cū claſſe: corcirea:nā ut ſtra
bo docet cherſicrates archie qui ſyracuſas condidit ſocius ad deducendos corcyrā accolas & heraclidarū ge
nere procreatus expulſis lyburnis inſulā habitatorū frequentia referſit:

OMNIBO. Dent fata receſſū oſtendit ſe adeo eſſe cupidū huius laudis ut optimā de ſe opinionē Cæ.
relinquat:ꝙ ſi det illi euadere malit tamē fortiter oppetere. Viuere: ſi mihi libera fieret optio utrū uelī: an
elabi e māibus hoſtiū:an fortiter mori:ego illi optioni anteponerē mortē. Inſtantia.i.fata imminentia. Pro
ieci:contēpſi. Felix generis neutri & ſubſtantiuū.i.eſſe quādā felicitatē hoc eſt illi ſoli cognoſcūt felicitatē
eſſe mori. Felix ſi oēs homines inquit cognoſcerēt inſtar felicitatis eſſe mori:nēo uiuere uelet. ideo occul
tāt hāc cæteris felicitatē dii:ut in uita permaneāt:his autē tātū indicāt qui morti uicini ſūt: ſicut nos. Vici
nia mortis.i. qui propinqui ſūt morti ſicut nos. Cælāt:occultāt cæteris hōinibus felicitatē mortis. Durēt
.i.patiāt uincet. Si cūctas ſuſtulit:nūc dicit quē effectū uulteii habuerit oratio: nā qui antea mortē metue
bāt:& ideo nox breuis eis eſſe uidebat ꝙ exiſtimarēt ſpaciū uitæ ſuæ futurū ꝗ nox lōgā fuiſſet:audita oratio
ne uulteii mutata ſētētia noctē lōgā nimis eē exiſtimarūt:quæ mortē impediret. Ardor: cupiditas moriē
di. Suſtulit: ideſt erexit pene demiſſos atq; iacētes. Oculis hu.i.lachrymātibus: præ timore imminētis.
Ante ducis uo.āte orationē uulteii. Flexo tēone urſæ.i.iā media nocte præterita:quū tēo artici plauſtri iā
incipit flecti:ita ut uidet uelle occidere. Flexo.ſ.ad occaſū iā aduētāte aurora. Optauere diē ut ſub oculis
animū occūberēt. Præcepta.ſ.uulteii de morte honeſta. Nec ſegnis urgere noctē lōgiorē eſſe putabāt quā
uis breuis eſſe:erat autē nox æſtiua. Nec ſegnis po.i. nō erat tarda nox ſed cito ocidebat quia breuis. Nā
ſol lædea tenebat.i.ſol erat in gēinis. Nā quinta decima die mēſis Iunii ſol egredit gēinos: & tūc lōgiores
ſūt dies & noctes breuiores:quid autē eſt ꝙ dicit nox ad ſagittas peruenerat.i ſanitariū. ſi ſol ingreſſus erat
gēinos quomodo nox parua ad ſagitariū peruenerat: ſed ro.hoc facit hemiſperii quia zodiacus in quo ſūt
duodecim ſigna dimidia parte eſt ſupra terram & dimidius infra terram quo ſit ut ſemper ſex ſigna zodiaci

ſint ſupra terrā: & totidē infra:dicit ergo ꝙ geminos ingreſſus erat ſol: quo tempore hæ res geſta eſt: finge
circulū:& gemini ſignū quod ingreſſus erat ſol: computando ſic Cancer:Leo:uirgo:Libra:Scorpio:Sagita
rius:cū igitur ingrederetur ſol geminos occidebat ſagittarius: & conſequēter nox illa erat ſagitarii. Syde
ra ledæa: ideſt geminos.: nā gemini. ideſt caſtor & polux qui lædæ & iouis filii fuerunt poſt mortē inſi
gna cæleſtia tranſlati ſunt qui gemini appellantur:ꝙ eodē partu nati ſunt. Altiſſimo cancro:gemini iā ori
ebantur:& cancer aſcendebat. Theſſalicas ſagittas: ideſt ſagittariū: nā chiron centauruſ qui præceptor fuit
Achillis in Theſſalia medicinæ præcepta docuit:quē antiqui finxerunt eſſe ſagittariū ſignū in zodiaco. De
tegit or.di.nunc dicit orta luce quid fecerint hoſtes & quid uulteius conſuluerit. Iſtros:qui partes pom.ſe
quebantur:nā illyrico res geſta eſt in illyrica autē ſunt iſtri atq; liburni populi. Virg.illyricos penetrare ſi
nus atq; intima tutus Regna liburnorū & fonte ſuperare timaui. Strabo libro ſeptimo dicit primos illyrici
littoris iſtros eſſe in ipſo italiæ ambitu. Solinus liburnos gentē eſſe Aſiaticā affirmat in italico excurſu qui
procedit in dalmatiæ pedē Dalmatia in limitē illyricū. Appianus dicit illyricorū gentē liburnos eſſe qui
quia finitiua quæq; citis nauibus inuaderent ob.id a celeritate nonnullas romani naueſ liburnicas dixerunt
Graia claſſe:naues longæ ex diuerſis locis acitæ legionibus pluribus ſtipatæ uſque ad ſexcētorū numerū
Pompeiū ſequebantur:teſte Appiano ex his centū Romanis refertæ:quæ cæteras anteirent.

Tentauere prius ſuſpenſo uincere bello
Fœderibus:fieret captis ſi dulcior ipſa
Mortis uita mora:ſtabat deuota iuuentus
Damnata iam luce ferox; ſecuraq; pugnæ
Promiſſo ſibi fine manu: nulliq; tumultus
Excuſſere uiris mentes ad ſumma paratas
Innumeraſq; ſimul pauci terraq; mariq;
Suſtinuere manus:tanta eſt fiducia mortiſ
Vtq; ſatis bello uiſum eſt fluxiſſe cruoris
Verſus ab hoſte furor:prius dux ipſe cariæ
Vulteius iugulo poſcens:iam fata retecto.
Ecquis ait iuuenū eſt:cuius ſit dextra cruore
Digna meo: certaq; fide p uulnera noſtra
Teſtetur ſe uelle mori: nec plura locuto
Viſcera nō unus iamdudum tranſigit enſis
Collaudat cūctos:ſed eū cui uulnera prima
Debebat.grato moriens intreficit ictu
Concurrunt alii: totumq; in partibus unis
Bellorum fecere nefas. ſic ſemine cadmi

SVLPI. Suſpenſo uincere bello indutiis & pactio
nibus ut facerent deditionem. Mora mortis: tarditate
inferendi ſibi mortem dicitque hoc ex ſua coniectura
poeta: Si fieret dulcior: quia inuiſa eis erat. Deuota:
deputata & addita. Luce damnata. cū moriendi pro
poſito & uitæ infenſa. Promiſſo ſibi fine manu: cū ſe
met conſtituiſſet occidere. Tumultus: metus prælio
rum. Excuſſere mentes paratas ad ſumma: remouere
propoſita prompta ad mortem. Manus: hoſtium cœ
tus. Terra. multi enim e ſcopulis & e rupe ipſos oppu
gnabant. Fiducia mortis: quam mors dabat. Vtq; ſa
tis:poſt certamen hoſtile in ſe ipſos tela uerterunt: Bel
lo:prælio. Furor:ira & impetus pugnandi. Fata:mor
tem. Retecto aperto:nam armis antea tegebatur. Cu
ius ſit dexta: qui me occidere audeat. Certa fide: nam
ſi me percuſſerit dabit argumentum ſe quoq; mori uel
le. Non unus:ſed multi. Iamdudum: tunc tunc. Viſ
cera:corpus. Grato:quia reddit pietatis officium. De
debat:quia ab eo ictus: ex fide erat repercuſſurus. Cō
currunt:contra ſe ruunt. Totum nefas: omne ſcelus:
quia cognatos fratres & filios & parentes cedebant.
Vnis partibus:in militibus Cæſarianis qui erant eiuſ
dem partis. Sic ſemine. non aliter inquit mutuis ſe
uulneribus conficere qui nati ſunt ex draconis denti
bus:quos ſeuit Cadmus ad thebas ut in tertio meth:
ſcribit Ouidius Nec alter:terrigenæ ex orti ex denti
bus peruigilis Dracōis ab iaſone ſatis auxiliāte medea.

OMNIBO. Tentare prius hoſtes: tentare uoluerunt: nunquit fœdere in deditionem uenire uellent
ſed non cogit quod optabāt. Suſpēſo bello.ideſt intermiſſo hoc eſt factis induciis. Fieret captis: quia ſi
interponeretur ſpacium interea inciperent uelle uiuere. Dulcior uita: cum ipſi ſperarent uiuere poſſe:inci
perent uelle uiuere:potius quam mori. Deuota.ideſt deſtinata mori. Damnata luce:contempta uita. Pro
miſſo ſibi fine manu:ideſt promiſſa morte: quia omnes conſpicauerunt conſciſcere ſibi mortem. Tumul
tus:terrores. Excuſſere mentes: quia cirunuenti ab hoſtibus non mutarunt conſilium. Ad ſumma: ideſt
ad ultima:ſummum & ultimum inuicem cedunt. Innumeraſq; ſimul & aliquandiu tanta claſſe circunuenti
uultei milites ſua uirtute ſe ſuſtinuere:adeo ſolet ipſa deſperatione creſcere uirtus mariq;:quia littora plena
erant hoſtibus & claſſis circundederat eos. Fiducia mortis:ideſt in morte tantum confidunt & eſt aclama
tio: Verſus ab hoſte furor:cum iam ſatiſ cædium pro facultate ſua feciſſe uideret tunc uulteius imitauit ſo
cios ut iugulū ſibi aperirent:ut primus ipſe adimpleret:ꝙ ſuperiore nocte conſtituerat:ſtatim igit uno tem
pore multi uulteio uulnus intulerunt. & qui primū lethale uulnus intulerat ut uiciſſim redderet ꝙ accepe
rat ipſum interfecit:quo facto cæteri homines in mutuam cædem ruerunt. Fluxiſſe:pro emiſiſſe cruoris ui
delicet:ꝙ iam multos ex hoſtibus occiderat. Furor:quo uſi fuerant contra hoſtes in ſe ipſos conuerterunt.
Vlteius iugulo & uulteius qui primus cæteros adhortatus fuerat:ipſe etiā impelere uoluit ꝙ aliis perſuaſe
rat:nā aperto iugulo quis erit inquit qui mihi iugulū aperiat:& ſtatim cū lethale uulnus accepiſſet: talionē
redidit ei a quo primū uulneratus fuerat. Retecto:nudato. Dextra digna cruore.i.qui ſe dignū facit:ut me
interficiat. Teſtetur.i.teſtimonio ſignificet ſe uelle mori eo ipſo quod me interficiat. Nec plura locuto:uix
hæc locutus fuerat cū iam multi pectus uultei gladiis & telis confoderant. Non unus:ſed complures. Col
laudat:quod recte feciſſent. Sed enim cui:cū multi uulnus una uulteo itulīſſent: ei primo a quo uulneratus

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

fuerat mortẽ intulit. Grato:quia gratitudinẽ ſeruauit ut redderet quod acceperat. Debebat: debitor erat primi uulneris. Concurrunt:mortuo duce in mutuã mortẽ & cædẽ corruere omnes. Partibus unis: quia omnes erant concordes. Sic ſemine cadmi:duas ſimilitudines ponit:quomodo inter ſe occiſi ſunt. nõ aliter inquit quã terrigenæ qui nati ſunt ex ſerpentinis dentibus ſatis a cadmo uel quã illi terrigenæ ex ſerpentinis dentibus nati: quos ſeminauit iaſon tunc cũ aureũ uellus comparauit: medea conſulente & auctore. Nota quidẽ eſt fabula cadmi:qui fatigatus i ſorore quærenda Europa:oraculũ Apollinis conſuluit.ubi nã urbẽ conderet & auſpicio bouis boetiã condidit: ſed conditurus urbẽ primũ de morte uoluit ſacrificare loui.miſit igiť quoſdã ex ſociis aquatũ quia ſerpente morti ſacro ſunt interfecti:quẽ poſtea cadmus interfecit ex cuius dentibus ſatis nati ſunt homines armati qui ſe mutuis uulneribus interfecere. Dyrcæa:in argo thebano.

Emicuit dyrcea cohors: ceciditqꝫ ſuorum
Vulneribus.dirũ thebanis fratribus omẽ.
Phaſidos. & campis inſomni dente creati
Terrigenæ miſſa magicis e cantibus ira
Cognato tãtos.cõplerũt ſanguine ſulcos
Ipſaqꝫ inexpertis qď primũ fecerit herbi
Expauit medea nefas.ſic mutua pacti
Fata cadũt iuuenes.nimiũqꝫ i morte uirorꝫ
Mors uirtutis hẽt.pariť ſternũtqꝫ cadũtqꝫ
Vulnere lethali.nec quenq̃ dextra fefellit
Cũ feriat moriẽte mãu.nec ultus additis
Debeť gladiis. percuſſũ eſt pectore ferrũ
Et iugulis præſſere manus.cũ ſorte cruẽta
Fratribus i currunt fratres. natuſqꝫ parẽti
Haud trepidãte tñ toto cũ põdere dextra
Exegere enſes.pietas ferientibus una
Nec repetiſſe fuit.iam latis uiſcera laxa
Semiãimes traxere foris multũqꝫ cruoris
Infudere mari deſpectam cernere lucem
Victoreſqꝫ ſuos uultu ſpectare ſuperbo
Et mortẽ ſentire iuuat. iam ſtrage cruenta
Cõſpiciť cumulata ratis. buſtiſqꝫ remittũt
Corpora uictores ducibus mirantibus ulli
Eſſe ducem tanti.nullam maiore locuta eſt
Ore ratem totum diſcurens fama per orbẽ

SVLPI. Dyrcea cohors. acies terrigenarũ thebanorũ. Emicuit: apparuit exorta eſt. Semine:dentibus. Durũ omẽ:malũ augurũ etheocli & polynici fratribus:qui ad illorũ exemplũ mutuis ſe ictibus cõfecerunt. Phaſidos: fluuii hoc ẽ regionis i ſcythica. Dẽte inſomni:ex dentibus draconis peruigilis. Miſſa: immiſſa & concitata ueneficiis medeæ quæ in eos id furoris immiſit: ne impetũ in Iaſonẽ facerent. Tantos ſulcos:quos iaſõ bobus igniuomis fecerat:ut in.vii.meth. ſcribit ouidius. Medea:cethæ hypſæqꝫ filia. Inexpertis:de quibus ante nõ fecerat periculũ. Expauit: ne in iaſonẽ irruerent. Iuuenes:opitergini. Pacti fata mutua: qui ſe uiciſſim occidere conſtituerant. Virtutis: fortitudinis quia ſemimortui alios occidebant. Pariter:uno eodẽqꝫ tempore. Nec quenquã: quiſqꝫ inquit quenquã ſaucius aliũ interemit. Nec uulnus:nec expectabant ut ferirenť ſed ſponte in gladios in ruebant.

Adactis immiſſis intentis. Et iugulis præſſere manus: iã per ferrũ euntes iugulo uulnerantis manũ tangebant. Incurrunt:interrimunt incurendo. Haud trepidante: audacter feriebant ea ſola pietate utentes ut uno duntaxat ictu chariſſimũ quẽqꝫ proſternerent.

Pondere:uiribus. Vna:ſola & præcipua. Nõ repetiſſe:nõ iteraſſe ictus. Viſcera laxa: inteſtina egreſſa. Foris:latis:per ſpacioſa tabulata ratis. Lucẽ deſpectã: aurã uitalẽ quã ſpreuerunt & oderunt. Victores:octauianos quanquã nõ armis uicerant ſed obſeſſis mortis cauſã præbuerant. Iã ſtrage:peracta cede. hoſtis rate potius cadauera comburenda ſepeliendaqꝫ tradidit. Cõſpiciť:ab hoſte. Ducibus:octauio & reliquis. Eſſe tanti:eſſe tantæ auctoritatis apud milites ſuos:adeoqꝫ amori ab eis ut pro fide ei ſeruanda ſe milites interrimerent

Maiore ore:maiori laude eſt celebrata.

OMNIBO. Emicuit: ſcilicet de ſerpentinis dentibus. Omẽ dirũ: quia omẽ fuit ſceleris quod uenturũ erat: ut etheocles & polynices thebani fratres ſingulari certamine dimicantes mutuã ſibi cædẽ inferrent.

Phaſidos: nota fabula: ꝙ iaſon filius æſonis incitatus a patruo pelia colchon tetendit ſuſcepturus uellus aureũ quod ſeruabatur ab inſomni ſerpente: & opus erat ut occiſo ſerpente illius dentes tauris ignẽ naribus afflantibus ſeminaret:& ex his naſceretentur terrigenæ: cũ quibus ſingulari certamine dimicandũ erat: ſed Medea Regis filia amore iaſonis capta puluerẽ & medicamina dedit quibus ſopitus eſt ſerpens: nunc hoc dicit quenadmodũ ſe terrigenæ occiderũt ita Vulteius cũ ſuis: Phaſidos:ideſt colchi inſulæ nã phaſis flu.eſt colchorũ. Inſomni dente ideſt dente peruigilis ſerpentis. Cognato ſanguine:quia fratres erant ex hiſdẽ dẽtibus nati. Sulcos: ideſt planiciẽ & tantũ æquor quãtũ capiebat ager in quo ſati erant ſerpentini dentes. Expalluit ipſa medea quæ remedia iaſõ dederat nõ ſine timore fuit. Inexpertis herbis.quarũ uim & proprietatẽ nondũ antea experta fuerat. Nimiũqꝫ in morte:poteſt eſſe ſentẽtia generalis huic loco commoda uidelicet quia cũ mors contemniť:nimiũ uirĩũ habet. Nec quenquã: nõ errabant inferrendo ictus.

Moriente manu:quanuis lethali uulneř confoſi eſſent:tamẽ:nõ errabat manus: quin aliũ occideret. Nec debeť gladiis uulnus.i.nõ præueniunť:ſed præueniunt: quia gladii nõ prius uulnerabant: q̃ ipſi in gladios incurrerent. Et iugulis manus eius qui uulnera inferebat tanta cupiditate moriebať: ut nõ contenti iugulũ confoſſũ eſſe:ita præmebant:ut uſqꝫ ad capulũ præmerent. Parenti:in parentẽ. Haud trepidante: ꝙ fratres in fratres:& filii in parẽtes occurrerẽt:quia uidebať repugnare naturæ:mirũ ꝙ mãus cũ percuteret pauore nõ cõtremiſceret. Exegere.i.pectus uſqꝫ ad alterã partẽ trãſfixere. Pietas ferient: una hæc ſola pietas fuit inter eos ut uno uulnere ſe interficerent:ne multis uulneribus fruſtrarenť. Foris latis.ideſt ſpacioſis tabulatis:nã fori.orũ.dicunť tabulata nauiũ & pontes quibus naues utroqꝫ latere circundatæ ſunt:a ferendo quia ferant nautas. Deſpectã lucẽ: ideſt contemptã uitã. Victoreſqꝫ ſuos morientes:gaudebant ꝙ uulnera ſua hoſtes intuerenť. Vultu ſpectare ſuperbo:quia ſuperbe aſpiciebãt uictores ſuos: ut gauderent potius quã timerent. Et mortẽ ſentire:ideſt uoluntatẽ capiebant ex ſenſu mortis. Buſtis.ideſt rogis decorauerunt cæſos. Mirantibus:quia mirabanť Octauius Libro & cæteri pompeiani ꝙ inuenire potuiſſent milites qui tanti facerent ducẽ ſuũ. Nullã maiore: dicit nullã unquã fuiſſe nauẽ quæ totũ orbẽ terrarũ fama impleuerit poſt hanc. Ore. ideſt ſermone. Nõ tamẽ ignauæ: hic latenter Lucanus inuehiť in Populũ Romanũ qui turpiter crudeliſſimo Neroni ſeruiebat exemplũ opiterginorũ habens qui mori tã fortiter uoluerunt potius quam ſeruire:

Nõ tamen ignauæ.poſt hæc exẽpla uirorꝫ
Percipient gentes q̃ ſi non ardua uirtus
Seruitiũ fugiſſe manu:ſed regna timentur
Ob ferrum & ſæuis libertas uritur armis.
Ignorat qꝫ datos ne quiſquam ſeruiat enſes
Mors utinã pauidos uitæ ſubduceř nolles
Sed uirtus te ſola daret.nõ ſegnior illo
Marte fuit qui tunc libycis exarſit in aruis
Nanqꝫ rates audax lilybæo littore ſoluit

SVLPI. Nõ tamẽ: nõ intelligent inquit hoc exemplo populi qui tyranno ſeruiunt: ut aut ſe ipſos aut tyrannũ mori:ui conficiant. Totũqꝫ hoc dicere ad concitandũ iuuentutẽ in neronẽ uideť. Ignaue:puſillanimes & imbelles. Virorũ: magnanimorũ opiterginorũ.

Nõ ardua:nõ difficillima. Seruitiũ:ſeruitutẽ. Manu morte manu facta. Regna. reges methonymia. Ob ferrũ:ob armatos & mortẽ quã ferro inferunt. Vritur: uexatur. Ignorat:neſcit arma iuuenta fuiſſe ad arcendã ſeruitutẽ tuendãqꝫ libertatẽ. Mors utinã:utinã puſillanimes mori nõ poſſent: & ſenio conſumerentur:ſed ſola uirtute & egregio facinore mortẽ conſequeremur.

Subducere uitæ.ſubtrahare e uita. Te: emphaſim habet uidelicet ex qua felicitatẽ conſequimur. Nõ ſegnior:in aphrica quoqꝫ aduerſis fatis pugnauere cæſariani.Curio enim præmiſſo e ſicilia Martio cũ nauibus & cũ exercitu eũ ſecutus flumẽ bagradã peruenit.ibiqꝫ .C. ganiũ legatũ cũ legationibus reliquit:ipſe cũ equitatu proceſſit ad caſtra exploranda Corneliana. Cũqꝫ pugnaret contra Varrũ qui æphricã ſenatus nomine obtinebat obrutus a iubæ copiis eſt occiſus. Non ſegnior:ſupple mars. Illo:quod geſtũ eſt in adriaco. Libycis aruis:in aphrica. Lilybæo ſiculo: lilybæus promontoriũ in ſicilia occidentẽ uerſus a lilybæa urbe dictus

OMNIBO. Tamẽ quanuis fortiter occiderint:tamẽ poſt hoc exemplũ romani nõ intelligent:q̃ ſit facile effugere ſeruitutẽ.q.d.ſatius eſt mori q̃ ſeruitutẽ crudeliſſimi tyranni ſuſtinere. Perficient .i. ueniet tempus ꝙ obliuiſcenť gentes ſuæ libertatis: cũ hoc propoſitũ ſit exemplũ gentibus ne uelint ſeruire. Sruitiũ. fu.ma.uel ſeipſos uel tyrãnũ potius interficiendo: Regna timeť ob ferrũ:quia cuſtodibus armatis & ſatellitibus ſecuri incedunt tyranni. Ignoratqꝫ datos:homines neſciunt quã ob cauſã enſes ſint dati hominibus nullã ob aliã cauſã in primis: quã ut ſe a ſeruitute liberent. Mors utinã pauidos: nunc imprecať hoc illis pro pœna contingat ut ſemper in timore mortis uiuant. Mors utinã:o utinã negares interficere eos qui nimiũ ſunt cupidi uitæ. Subducere.i.remouere a uita. Pauidos.ſ.mortis. Sed uirtus te ſola: ut illis ſolũ aliquẽ finẽ imponeres:qui cæteris uirtute præſtant.nã mors eſt finis omniũ malorũ. Nõ ſegnior illo: tranſit ad aliã hiſtoriã oſtendẽs quomodo curio pro partibus cæſaris bellũ geſſerit aduerſus Actiũ Varũ & iubã regẽ numidiæ in aphrica qui partibus pompeianis fauebant:dicit.n. nõ inferius fuiſſe bellũ hoc ꝙ nunc mari geſtũ eſt per Vulteiũ contra pom. q̃ bellũ ꝙ geſtũ eſt in aphrica per Curionẽ aduerſus iubã. Nã cũ Actius Varrus in libya pro pom.exercitũ haberet: & iuba mauruſiorũ numidarũ rex(ut inquit Appianus) Varro obſequerenť.Curio a Cæ.ex ſicilia miſſis duabus cũ legionibus in eos mouit.nauibus longis duodecim: oneratiis uero plurimis ſtipatus:is cũ Vticã applicuiſſet breui quadã equeſtri pugna: nõnullos ex numidis equites in fugã uertit & exercitu adhuc i armis conſiſtente imperatorẽ tamẽ ſe nominari uoluit: eſt.n.hæc appellatio prætoribus nõ mediocris apud milites auctoritatis: quaſi ipſis teſtificantibus eundẽ imperatorio nomine haud indignũ fore hunc quippe honorẽ prætores iã pridẽ in maximis belli operibus ſibi uendicauerant.nunc autẽ ſub quo decẽ milia in bello concidiſſent:hac appellatione dignus habeť: cũ autẽ Cæ. in iberia uictorẽ euaſiſſe nunciatũ eſſet animo ſublatus Curio: loco admodũ anguſto iuſta mare caſtra locat: pugna igiť acriter incepta:unicus ex Curionis militibus cecidiſſe diciť:uarii ad ſexcentos interiere: adueniẽte deinde iuba rumor falſo ſublatus eſt circa Bagradã flu. iubã nõ longe diſtantẽ retrouerti: finitimis eius regnũ inuadentibus.Saburã prætorẽ regis cũ parua manu ab eo in ripa flu. deſtitutũ eſſe quo rumore confiſus curio æſtatis calore cuncta perurente:circa tertiã diei horã fortiſſimã exercitus ſui partẽ in ſaburã mouit per iter arenoſũ & aquis ſterile prouectus:latex quippe hybernus calore ſolis aduſtus inarerat:ſqualebant omnia circũ loca fluuius uero a ſabura & rege aſiſtente tenebať: ſublata itaqꝫ ſpe curio ad colles ob arbores retroceſſit ſuffocatione confectus.quẽ cũ adeo affectũ intuereť hoſtes flu. ſtatim tranſiuere ad pugnã præparati.Curio uiciſſim ẽ montibus deſcendit.imperite admodũ ac inſcipiẽter acies in firmas agens demũ Numidarũ equitibus eũ circunuenientibus per aliquantulũ tẽporis Paulati retroceſſit & intra breue ſpaciũ telluris copias redegit: repulſus denuo confugit ad montes. Aſinius polio clade iã multorũ imminente uticã cũ paucis exercitũ reducit:ne quia interi a uarro calamitas ob rumorẽ habitæ cladis inſurgeret.Curio periculũ aggreſſus pugnanſqꝫ cũ omnibus qui una aderant interfectus eſt. ita ut ad poliõnẽ neo uticã tantæ cladis nuncius redire poſſet hũc igiť finẽ:pugna apud bagradã fluuiũ geſta habuiſſe diciť: Curiõi caput abſciſ

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

ſū ad iubā delatū eſt: Nec ſegnior:hic mars. Nāq rates audax: nūc incipit narrare(ut ſuperius dictū)Cæſar curā rei frumētariæ agēs curionē miſerat in ſiciliā:nūc ergo dicit ꝙ profectus ex ſicilia in aphricā Curio uēit ad eū locū:qui ut hiſtorici quidē referūt:aquilaria uocat̃:inde trāſportauit duas legiōes:quas a Cæſare acceperat &.cl. equites biduo & tribus noctibus nauigatiōe cōſūptis ad eū locū peruenit:hic autē locus abeſt ab oppido culpea:quod ſiculi axtruxerūt: & aſpida primū nōinauerūt : teſte Solino paſſuū .xx.milia . ibi etiā eſt ſtatio nauibus aptiſſima:nā duobus promōtoris utrinq̄ eminētibus cōtinet̃:ideo ſtationē hāc notā ideſt nobilē poeta dixit hic apud flu. Bagradā caſtra poſuit Curio : ſed bagrada flu : aphricæ iuxta oppidū Vticā labit̃:& huic fluuio bagradæ uicina etiā meatus eſt caſtra Atilius regulus:quo tēpore magna clade militū ſerpētē illū lōgitudine & magnitudine inſignē in hoc ipſo fluuio interemit pedū uidelicet eſſe tum & uiginti:ut refert Gelius. Audax:Lucanus & Virg.nūquā audacē appellāt quēquā cui deinde nō ſit ſēper aduerſa fortuna ſecuta ut Turnus audax:ſic etiā ſupra:audax uēali cōitatus Curio lingua. Lilybæo: ideſt ſicula tellure:nā Lilybæus mōs eſt ſiciliæ quæ trinacria appellat̃ ideſt triū promōtoriū inſula.quæ ſūt lilybæus Pachinus & Pelorus.

Curio,nec forti ueli aquilone recepto
Inter ſēirutas magnæ carthartaginiſ arces
Et culpeam tenuit.ſtationis littora notæ:
Primaq caſtra locat cano ꝓcul æquore.q̄ ſe:
Bagrada lentus agit ſiccæ ſulcator harenæ
Inde petit tumulos.exeſaſq undiq rupes
Anthæi quæ regna uocat n̄ uana uetuſtas
Nominis antiqui cupientē noſcere cauſas
Cognita ꝑ multoſ docuit rudiſ icola patreſ
Nōdū poſt genitos tellus effœta gigātes
Terribilē libycis partū concepit i antris.
Nō tam iuſta fuit terrarum gloria typhon
Aut tyti⁹ briareuſq ferox. cœloq pepcit.
Q d' nō phlegræis antheū ſuſtulit aruis.

℃SVLPI. Nec forti.lēi nō uehemēti. Inter ſēirutas locū in quo Curio peruēit deſcribit appellat̃ autē aquilaria abeſtq a Culpeis paſſuū.xxii. milia habet nō incōmodā æſtate ſtationē & duobus emmētibus promōtoriis cōtinet̃. Culpeā:urbē littoralē in promōtorio mercurii. Notæ. fama cognitæ. Cāo ſpūoſo:ꝓpter fluminis ingreſſū. Bagrada : fluuius nō lōge ab utica & caſtris corneliāis iuxta quē.M.Attilii : milites ſerpētē.C.&.xx.pedū lōgitudine occiderūt. Agit ſe: fluit ocioſe. Inde ilinc in caſtra Corneliana ſe cōtulit. Anthæi quæ:regna anthæi in mauritāia eſſe nō lōge ab hortis heſperidū Pli.ſcribit.ſic & reliqui. Lucāus nō idē ſētire uidet̃. Tumulos:ſiue colles ſiue ſepulchrū anthæi intelligit in quo auctore Strabōe inuēta eſt a Sertorio tibia ſexaginta cubitis lōga. Exeſas: præruptas & arroſas. Cupiētē:me ſiue aliquē. Cauſas nominis: cur appellent̃ regna anthæi. Incola rudis. ruſticus habitator. Cognita : ea quæ cognouit & audiuit a partibus auis & pro auis. Nōdū effœta:nōdū pēitus uacuata partu. Cōcepit : ex ſeipſa. Partū terribilē : fœtū tremēdū.

Nō tā iuſta fuit:nō tā potuit gloriari terra thyphōe tytio & bryareo q̄ anthæo quātū fortior fuit & maior. Iuſta uera legit̃ & uaſta. Typhō:qui & typhæus dicit̃ titāis & terræ filius arma cōtra ſuperos tulit.Sed tādē fulminato trinacria ſuper impoſita eſt lege in quinto meth. Virg. tamē inquit inarime iouis imperiis impoſta typhæo. Tytius:iouis & hellar s filius quē iuppiter abdidit cū irā iunōis metueret: & hinc dictus eſt terræ omni parētis alūnus.is cū diāæ uim cōaret̃ ſagittis appollinis cōfixus eſt. Tibullus porrectuſq nouē tytus per iugera terræ Aſſiduas atro ſāguine paſcit aues.Briareus titāis & terræ filius fuit & cētūgēinus. Pepercit cœlo:fuit cauſa ſeruādi cœli. Suſtulit:produxit. Phlegræis:theſſalicis : ubi gigātes cōtra deos cōgeſtis mōtibus:inſurrexerūt.Phlegra macedōiæ oppidū in thermico ſinu ut inquit Pli.eſt & in cāpānia locus iuxta puteolos in quo gigātes alii fulminati ſunt. Hoc quoq:terra:etiā hoc dono auxit uires filii.

℃OMNIBO. Aquilone recepto:quia biduo & tribus noctibus nauigatione conſumptis ad eū locū peruenit qui aquilaria appellat̃:& ut ex cōmentaris Cæſaris fert̃:ex quatuor legionibus:quia copias Acti Vari deſpiciebat qui prouinciā illā a ſenatu Populoq Romano tenebat aut pro Pompeio exercitū habebat:duas tantummodo Curio aſportauit. Semirutas chartaginis arcis:quia euerſa fuit a Scipione aphricano inferiore. Notæ.ideſt nobilis quia habet hic locus ſtationē æſtate accommodatā: nā duobus promontoriis eminentibus claudit̃. Cano æquore : ſpumoſo mari. Lentus bagrada. ideſt tardus deſcenſu. Siccæ arenæ: quia libya quæ eſt pars aphricæ penuria aquæ laborat. Inde poſt : hæc ſecunda nocte poſuit caſtra apud rupes ubi fama eſt anthæū habitaſſe cauernas. Anthæi regna:ut refert Solinus Colonia in eodē tractu Libyæ conſtituta eſt:ubi anthei qui implicandis explicandiſq nexibus humi melius ſciens uelut: genitus matre terra ibidē ab Hercule uictus eſt. Strabo libro ultimo dicit:gabiniū Romanorū ſcipionē litteris mādaſſe apud lingē anthæi ſepulturā eſſe:& Tibiā cubitorū.lx.quā a Serterio nudatā ait : ac rurſū terræ demandatā. Rudis incola ideſt agreſtis. Antiqui no. ideſt nobilis cur uocarent̃ anthæi regna. Patres:quia per ſucceſſionē ātiquarū fama perpetuo manſerat:nā apud ueteres hiſtoriæ hoc genus:ut maiores natu antea acta poſteris indicarent:Virg.atq equidē memini fama eſt obſcurior annis Auruncos ita ferre ſenes. Nondum poſt genitos : nunc ponit narationē incolæ qui exponebat Curioni quare ea loca anthæi regna appellata fuiſſent.

Tellus enim gigantes illos cum genuiſſet ut ceum. Enceladum : qui auſi ſunt reſcindere cœlum & Briareum:qui centi manus bellum ſuſcipit aduerſus eos:non effeta fuit quin alios generaret Gigantes. Effœta:id eſt exauſta : primo gigantes genuit. qui in Iouem gigantomachiam fecere. Terribilem : & hanc tantarum uirium genuit anthæum Tellus : ut ſi illū ante gigantes genuiſſet in maximo periculo fuerit regnum iouis:unde peperciſſe uidetur diis quod illum ſero genuerit terra. Nec tam iuſta fuit:quam typhon

magnæ gloriæ fuerit terræ,ꝓpter talē partū:unus ex gigantib⁹ qui arma cōtra iouē ſumpſerat. Typhonis : gigantis cubile poſitū accolæ credunt in antro illo ciliciæ famoſiſſimo ꝙ latis primū patet faucib⁹:poſt mōdū in proceſſu ꝑ anguſtias obſcurat̃ auctore Solino. Tytius: gigas qui auſus fuit latonā de ſt pro intepellare:unde Apollinis & dianæ ſagittis occiſus eſt tantæ magnitudinis fuit ut per terrā extenſus nouē iugera terræ occuparet & detruſus eſt ad inferos hac pœna:ut corroſis a uulture uiſceribus ſemper renaſcant̃ Verū Tityus(ut refert Strabo)uir uiolentus ac flagitioſus tyrannus panopeæ interemptus eſt ab Apolline: cū delphos adiret per uiā qua tunc athenienſis populus pythaidē ſupplicationē:cū pompa præmittebat. Briareus:gigas centimanus: qui auſus eſt prodere cœlū. Quod nō: ph.in hoc miſerato cœlū terra ꝙ nō hunc ante alios peperit. In aruis phlegræis:ideſt in gigantomachia quæ geſta eſt in ualle phlegræia.Auctore ſtrabone quinto libro in phlegra agro Campaniæ uicino: antequā oppidū fieret rumor eſt in militia mundi dimicatū cū gigantibus:& proſequit̃ Solinus quanuis probationibus impia indicia diuinæ expeditionis in hoc ſæculo perſeuerauerunt : illic ſi quando ut accidit nimbis torentes excitant̃ : & aucta aquarū pondera ruptis obicibus ualentius ſe in campos ruunt eluuione oſſa refert detegi:quæ nō ſunt ex corporibus humanis:ſed modo grandiori:quæ ob enormē exercitus monſtroſi magnitudine iactitant extitiſſe: idq adiuuat̃ argumento ſaxorū immaniū : quibus oppugnatū cœlū credunt.

Hoc quoq tā uaſtaſ cumulauit mūer uireſ
Terra ſui fœtus qd' quū tetigere parentē
Iā defata uigent renouato robore mēbra.
Hec illi ſpelunca domus latuiſſe ſub alta
Rupe ferut,epulas raptos habuiſſe leōes
Ad ſomnos nō terga feræ prabere cubile
Aſſuerunt. nō ſilua torū. uireſq reſum it
In nuda tellure iaceas. periere coloni
Aruorū libyes,peūt quos appulit æquor.
Auxilioq diu uirtus non uſa cadendi
Terræ ſpernit opes.iuictus robore cūctis
Quanuis ſtaret erat.tandē uulgata crueti
Fama mali.terras mōſtris æquorq leuātē
Magnanimū alcidē libycas exciuit in oras
Ille cleonei proiecit terga leonis
Anthæus libyci perfudit membra liquore
Hoſpes olympiacæ ſeruato more paleſtræ
Ille parū fidens pedibus contingere matrē
Auxiliū membris calidas inſundit arenas:
Cōſeruere manus & multo brachia nexu,
Colla diu grauibus fruſtra tentata lacertis.

℃SVLPI. Munere: beneficio. Defacta: debilitata. Parentē. terrā. Vigent:uires reſumit tacta enim terra fortior euadebat. Hæc:in qua natus eſt. Illi:anthæo. Epulas raptos:uixiſſe ex leonū carne quæ uires auget quaq achilles nutritus eſt. Ad ſomnos:nō dormiebat ſupra pelles & co ta ferarū nec ſupra frondes & tabulas. Nuda : abſq ſtrato & herbis. Periere : occidebat paſtores agricolas hoſpites nautas. Virtus:fortitudo ipſius: Auxilio cadendi: quo enim frequentius cadebat eo fortior reſurgebat. Terræ opes:auxiliū terræ. Staret:nō ſe proſterneret. Mali cruenti : monſtri crudelis. Exciuit.ex græcia concitauit. Alcidē : herculē ſic dictū ſiue ab alceo auo ꝙ improbat Seruius ſiue ab alcis ꝙ eſt fortitudo Leuantē monſtris immanibus: libertatē noxiis animalibus. Ille:certamē deſcribit herculis & anthæi. Proiecit terga: exuit & abiecit pellē. Cleonei:archadici & nemeæi. Cleone archadiæ oppidū eſt in Nemea regiuncula. Perfudit membra:hercules inquit more græco ſe oleo unxit. Statius Poſtquā oleo gauiſa cutis petit æquor uterq Procurſu mediū : atq hauſta ueſtit̃ arena. Tunc medios artus alterno puluere ſiccant. Liquore:oleo. Paleſtræ olympiace:luctæ quæ ſit apud olympii templū iouis in æl de.Paleſtra dicta ſiue a paleo ꝙ eſt luctor ſiue a pale dea. Statius Ante alios placet uncta pales. ille:anthæus. Matrē:terrā. Conſeruere manus:corripuere ſe. Nexu:implicatione. Colla diu: Tentarunt mutuo colla appræhendere ſed nō poterant quia firmiter contrahebant hinc Statius ait:Collaq demerſere humeros.

℃OMNIBO. Hoc tā uaſtas : ad cætera quæ alii gigātes habuere hoc mūus addidit terra anthæo ꝙ quotiēs uiribus defatigatus eſſet cādes a terra uires reſumebat : & recētior ad pugnā fiebat. Cumulauit:amplificauit. Sui fœtus:anthæi. Vigēt:recreat̃ reficiūt̃. Ferūt.ſ.maiores noſtri. Ad ſōnos:nec ſibi cubile ſternebat : ſed in nuda tellure iacēs ſeipſo fortior reddebat̃. Terga.pro tergora.i.pelles:quia nō utebat̃ ſtratis pellibus. Nō ſylua torū:nō frōdibus ſtratis iacebat. Periere colōi:& dū nauere terreſtria & maritima uaſtabāt̃ uiolētia anthæi: Auxilioq diu:& tātæ uirtutis erat ut dū certamē ipſi fuit cū cæteris ; nō opus fuit cadere ut uires a terra reaſſūeret : ſed cū hercules uēiſſet. opus fuit ut uires a terra acciperet.. Tādē uulgata tādē puēit ad aures herculis mōſtrū hoc anthæi : & ſicut aliis malis terrā liberauerat:ita & hoc mōſtro liberare uoluit. Terrā mōſtris æquorq leuātē nā occidit Cacū aprū Nemæū Leonē.hydrā i lerna palude. Aequos.i.ſtymphalidas aues i æquore occidit q̄ iſeſtabāt nauigātes.Stymphalides aues dictæ ſūt a ſtymphalide Arcadiæ palude q̄s ab hercule ſagittis & tympāis fugatas poetæ finxerūt. Ille cleōæi: nūc dicit cū hercules uēiſſet quo pacto uterq hic anthæus hic hercules ꝑparauerūt ad ſingulare certamē:noluit hercules claua:nec ille gladio pugnare:ſed rē lucta iter ſe agere placuit & tāq̄ luctatores iter ſe certarēt.&ꝓbare uter utrū ꝓſterneret. Cleōæi leōis:iter cleōas & phliūtē ſurgit ſylua (ut refert Strabo)i q̄ argiui ſacra celebrat̃ cōſueuet̃ Nemæa : ibi quoq q̄ de Nemæo leōe geſta:fabulis ꝓdita ſūt:diſtāt Cleōæ ab argo ſtad.cētū & uigiti a coritho uero ſtad.octogita ſūt āt Cleōæ medioci oppidū i uia ſitū q̄ ex argo corithū ducit. Anthe⁹li.qa ſicut hercules occiderat nemeæ leonē ita anthæ⁹libycū occidit & pellē deferebat. Hoſpes l.er. q pegrin⁹erat. Liquor.i. oleo. De mor pa.ad ſiſitudinē olympici certaminis

quod primum ipſum hercules inſtituerat in honorem ataui materni pelopis: intermiſſum autem auctore Solino iphitus filius eius inſtaurauit poſt excidiũ Troiæ anno quadrigenteſimo octauo. Ille parũ. anthæus non ratis tutus tangere terram pedibus: totum corpus inſperſit harenis: ut uires a matre ſumeret. Conſeruere. proprie eſt luctatorum qui manus manibus conſerunt. Et brachia ne. xu. ſcilicet conſeruere. Colla diu: quia etiã lacertis capere colla tentabant ut alter alterum proſterneret. Fruſtra: quia nihil efficere poterant. Caput immotum: ſcilicet tenebant: ſed fronte & pedibus certabant.

Immotumq; caput fixa cum fronte tenetur
Miranť q; habuiſſe paré. nec uiribus uti
Alcides primo uoluit certamine totis
Exhauſitq; uirũ. quod creber anhelitus illi
Prodidit. & feſſo gelidus de corpoŕ ſudor
Tũc ceruix laſſata quati. tũc pectoŕ pectus
Vrgeri. tunc obliqua percuſſa labare
Crura manu. iam terga uiri cedentia uictor
Alligat: & mediũ compræſſis ilibus arctat
Inguinaq; inſertis pedib⁹ diſtẽdit & omné
Explicuit per mẽbra uirũ. rapit arida tellus
Sudorem. calido complenť ſanguine uenæ
Intumuere tori. totoſq; induruit artus
Herculeoſq; nouo laxauit corpoŕ nodos
Conſtitit alcides ſtupefactus robore tãto
Nec ſic inachiis quãuis rudis eſſet in undis
Defectam timuit reparatis anguib⁹ hydrã
Conflixere pares telluris uiribus ille
Ille ſuis. nunquam ſæuæ ſperare nouercæ
Pl⁹ licuit. uidet exhauſtos ſudorib⁹ artus
Ceruicemq; uiri ſiccam q̃ ferret olympũ

SVLPI. Tenetur: ab utroq;. Miratur: uel ipſi inter ſe uel ſpectatores. Exhauſit: defatigauit anthæum. Quod prodidit: quã ré manifeſtauit. Ceruix laſſata quati: collũ debilitatũ agitabatur. Vrgeri: urgebatur quia ſe conſtringebant. Manu obliqua: ſolent luctatores ita cruribus manũ inſerere ut aduerſariũ loco moueant & ſtringant. Labare: lababant. Victos: hercules. Alligat terga: complectitur & aſtringit. Compræſſis: ſuis enim ilibus quæ ſunt iuxta femur illius ilia comprimebat. ut pectus pectore: Diſtindit inguina: extendit femur aperiendo coxas. Inſertis: immiſſis inter crura: Explicuit. diſſoluit dilatauit in terrã. Arida: arenoſa. Rapit. attrahit & inhærret ei. Sudoré: anthæi. Complentur: replentur nouo ſanguine nouiſq; uiribus. Tori: muſculi & carnis tu&ores in cruribus & brachiis in quibus fortitudo ineſt. Intumuere: repleti ſunt. Indurit: durus euaſit per totos artus. Laxauit: lentauit diſſoluit. Nodos: compræſſũ. Nouo corpore: nouis uiribus corporis. Conſtitit: firmus ſtetit. Nec ſic inachiis: nec adeo timuit quũ in hydrã ſerpenté quæ latinæ diciť excerta apud lernã argiuorũ paludé certauit cui: cũ amputaret unũ caput duo ut diodorus ſcribit renaſcebantur habebat enim centũ. Defectã: truncũ. Anguibus: capitibus. Rudis: nouus & inexpertus quia poſt angues in cunis eliſos hydrã primũ conficere iuſſus eſt ab Euriſteo iã adoleſcens. Inachaiis: argiuis ab inacho flauio & rege. Ille. anthæus. Ille: hercules. Nouerce. iunoni quæ morté eius optabat. Exhauſtos: uacuos & debilitatos. Ferret olympum: laturus eſſet cœlũ: Nã cũ atlas gigas defeſſus eſſet altero cœlũ humero ſuſtinere: mutareq; uellet alterũ: herculé oneri ſuccedere interim iuſſit.

OMNIBO. Immotũ: neruis extenſis. Fronte. quia fronté fronti opponebant. Miranturq; habuiſſe paré: & Hercules mirabatur ſibi paré Anthæũ eſſe: & anthæus herculé. Nec uiribus: nunc dicit qua arte hercules iactatus fuerit cũ Anthæo. nã primo aliquandiu ſuſtulit ut fatigaret eũ: & laſſũ facilius uinceret. Nec uoluit cer. noluit hercules primo effundere totas uires: ſed ſenſim illũ tenere ſublimé: & illũ ad laſſitudiné deducere tentauit. Exhauſit: euacuauit uiribus ex eo cognouit hercules quod ille crebro anhelitu fatebatur laſſitudiné. Tunc ceruix: alia ſigna ſubiungit primo immotũ caput dixit tenuiſſe nunc dicit magis magiſq; quati ac nutare nunc dextorſum nunc ſiniſtrorſum. Quati. pro quatiebatur. Pectore pectus: iã lacertis nõ poterat a corpore ſuo reiicere Anthæus herculé nã hercules compræhenſũ illũ pectori ſuo aſtrinxit. Vrgeri pro urgebatur. Labare. ideſt cadebant. Obliqua manu: nã habent luctatores arté quandã & manuũ & pedũ: ut facile aduerſariũ peruertere poſſint. Iã terga: iã ita inhærebat hercules Anthæo ut ipſũ manibus compræhenſũ conſtringeret. Mediũ: quia qua ilia ſunt medius compræhenſus erat. Pedibus diſtendit: cũ pedes pedibus inſeruiſſe peruertit illũ & præcipité dedit humi. Per membra uirũ: tã longus latuſq; erat quod membris occupauit terrã. Rapit arida telus: ſed ſimulatq; tetigit terrã refectus eſt: & recens ad pugnã rediit acrior. Venæ: anthæi. Intuere: reſumptis a matre uiribus inflati ſunt. Toros: pulpas appellat. Induruit: ideſt durior factus eſt. Nouo: ideſt corroborato. Conſtitit: admiratus eſt hercules: nã qué iã uiciſſe putabat nunc ita reſtitutum uideat quaſi nunc primũ luctari inciperet. Non ſic: dicit magis timuiſſe in hoc certamine nunc herculem: q̃ in certamine hydræ & aliorum monſtrorum: quibus cum certaret conſtat in periculũ atq; diſcrimen incurriſſe. Rudis: quia quam primũ adultus eſſe cœperat hercules: nullum ante monſtrum uidit præter angues: primum monſtrum fuit hydra lernea: & quãuis nouus eſſet certator tamen non tanto timore perculſus eſt. Inachiis aruis: ideſt lerneæ paludis ubi hydra habitabat. Lerna argiui & Mycenei agri palus eſt: in qua (ut oſtendit Strabo) hydram conſtitiſſe ſcriptores tradunt. in illa cum ſint purgamina: prouerbium quoddam uulgo manauit: Lerna malorum: & Lerna fluuius eſt eodem quo palus nomine præterfluit Temenium: in quo humatus eſt Temenus. Inachus flu: qui (ut ibidem docet Strabo) argiuam percurrit terram. Rudis: nouus bellator. Anguibus: qui cæſo uno capite tria ſubcreſcebant. Suis: naturalibus. Nunquã ſperare: & iuno quæ illũ prodere uolebat nunq̃ ſperauit poſſe herculé perire

niſi hoc certamine Anthæi Olympus: cũ ad atlãté ueniſſet Hercules Atlas auté ſtellas quaſdã labentes. cũ uidiſſet orauit Herculé ut humeros ſuos tantiſper ſubiiceret polo antarſtico: dũ ille labentes ſtellas firmaret quod Hercules fecit. Atlas teſte Solino mons é Libyæ e media arenarũ conſurgens uaſtitate: & eductus in uicina lunaris circuli ultra nubila caput condit: lucet nocturnis ignibus audiuntur & cantus tibiarũ & tinnitus cymbalorũ per orã maritimã. Apex Perſeo & herculi peruius: inacceſſus cæteris ita fidẽ ararũ inſcriptio palam fecit.

Vtq; iterum feſſis iniecit brachia membris
Non expectatis anthæus uiribus hoſtis
Spõte cadit: maiorq; accepto roboŕ ſurgit
Quiſquis ineſt terris i feſſos ſpiritus artus
Eggeritur. telluſq; uiro luctante laborat
Vt tãdem auxilium tactæ prodeſſe parẽtis
Alcides ſenſit. ſtandũ eſt tibi dixit. & ultra
Non credere ſolo. ſterniq; uetabere terra:
Hærebis præſſis intra mea pectora mẽbris
Huc anthæe cades. ſic fatus ſuſtulit alte
Nitenté in terras iuuené. morienis in art⁹
Non potuit nati tellus ſubmittere uires.
Alcides medium tenuit iam pectora pigro
Stricta gelu. terriſq; diu nõ credidit hoſté
Hinc æui ueteris cuſtos famoſa uetuſtas
Miratrixq; ſui ſignauit nomine terras.
Sed maiora dedit cognomia collibus iſtis
Pœnũ qui latiis reuocauit ab arcibus hoſté
Scipio: nam ſedes libyca tellure potito
Hæc fuit. en ueteris cernis ueſtigia ualli.
Romana hos primũ tenuit uictoria cãpos
Curio lætatus tanquam fortuna locorum
Bella gerat. ſeruetq; ducũ ſibi fata priorũ
Felici non fauſta loco tentoria ponens
Indulſit caſtris. & collibus abſtulit omen

SVLPI. Membris: anthæi. Sponte cadit: ut plus uiriũ a terra accipiat. Maior: fortior: Quiſquis ineſt: uiris omnis terrena mittiť infeſſũ. Anthæũ. Spũs: uis Eggeriť: mittiť. Laborat: ad ſuggerendas. Parentis: terræ. Standũ eſt tibi: ſtes oportet. Nũ credere ſolo: nõ committeris terræ nõ cadeſ ulteriuſ. Hærebiſ: ſuſtineberis ſupra pectus meũ. Huc: ſupra pectus moriere. Suſtulit: ſubleuauit. Nitenté: in terras conanté cadere. Nati: anthæi Stricta: gelu: correpta frigoŕ mortifero congelato iã ſanguine. Hinc æui: hæc eſt inquit ratio quia hic appellaŕ regia anthæi certaméq; cũ hercule. Famoſa: cuſtos plena fama & cuſtodiens antiquas hiſtorias. Laudatrixq; rerũ ſuarũ famoſus enim & in bonã & in malã parté accipiť. Sed maiora: quare hic idé locus caſtra corneliana appelleť ratio reddiť. Iſtis collibus: eſt enim iugũ directũ eminens in mare utraq; ex parte præruptũ atq; aſperũ ſed tamẽ paulo leniore faſtigio ad eã parté quæ ad uticã uergit a qua abeſt directo itinere paulo amplius paſſus mille ut Cæſar ait. Maiora: eſt enim celebrius hoc nomẽ. Qui reuocauit hoſté pœnũ: Cũ annibal iã quatuordecim annos intra italiã ſeuiret. Scipio Aphricanus magnis cũ copiis ad carthaginé oppugnandã ſe contulit: quia quidé re a ſuis hannibal reuocatus coactus eſt ex italia diſcedere. Pœnũ hoſté hannibalem aphricanũ. Arcibus: urbibus. Potito: ſcipioni qui iã tenebat libya. En: uerba ſunt incolæ qui fabulã docuit. Victoria romana: rõani primũ uictores fuere in his campis. Curio lætatus: auſpicio fœlicitateq; loci Curio ductus illic caſtra conſtituit. Fortuna locorũ: ſors loci. Ducũ: ſcipionũ maioris & minoris. Tranquillus: in Cæſare ait ad eludendas auté uaticinationes quibus felix & inuictũ in ea prouincia fataliter ſcipionũ nomé ferebať deſpectiſſimũ quendã ex Corneliorũ genere cui ad opprobriũ uitæ ſolutioni cognomé erat in caſtris ſecũ habuit. Tentoria: lin thea militũ caſas. Nõ fauſta: iſelicia fauſtus enim diciť is cui fereť. Felix: uero tã qui dat quã qui accipit felicitaté. Statius lib. quarto. Inachii proles infauſta lygurgi. Indulſit: operã dedit caſtrametatus eſt. Abſtulit omen: felicitatis uictoriæq; deleuit auſpiciũ quia uictus fuit.

OMNIBO. Vtq; iterũ: ſed poſtquã Hercules iratus iterũ lacertis mediũ cõplectebať. Anthæus: uero expectauit quoad complexus eſſet: & ſponte ſua cecidit ut uires reſumeret. Quiſquis ieſt: & tellus cũ uideret in magno diſcrimine poſſitũ eſſe filiũ ſuũ: ipſa quoq; filio omnes uires miniſtrabat. Spiritus: fortitudo. Laborat: ſcilicet tellus ſuggerendo filio uires. Vt tandé: poſtquã hoc intelligit Hercules: ſtabis inquit o anthæe: nõ cades: quia nõ patiar ut iacens reficiaris a terra hæc ubi dixit mediũ cõplexus anthæũ pectori ſuo aſtrinxit: & eo uſq; tenuit: quo illũ animã efflare coegit: & exanimatũ cadere permiſit. Credere: nõ committeris terræ. Senſit cognouit crebro caſu id quod erat. Pigro gelu: quod homines pigros facit: quia anima excedente corpus contrahitur & torpeſcit. Hinc æui ueteris: nunc ſuæ narrationis concludit effectũ ut ex his quæ ſupra dicta ſunt id inferat quod Curio audire cupiebat hac de cauſa qa ibi anthæus habitabit: & ab Hercule tandem ſuperatus eſt: hæc loca anthæi uocata ſunt: ſed nomen inſignius hiſdé locis Scipio africanus dedit: qui primus Populo Romano carthaginé tributariam fecit: qui Hanibalem tandem ex italia excedere coegit. Hic: ab anthæo. Aeui ueteris cuſtos famoſa uetuſtas: nã uetera monumenta rerum geſtarum cuſtodiunt ea quæ ab initio facta fuerunt. Veteris niſi: enim fama eſſet: omnia antiqua iam pridé periſſent. Miratrixq; ſui: quia cũ uetera audimus: quæ per famã ad aures noſtras peruenerunt: nõ ſine admiratione accepimus. Sed maiora: magnũ quidé nomé eſt q̃ anthæi regna uocitentur: ſed multo maius fuit: hoc q̃ Scipionis. Aphricani Cornelia caſtra ad hanc uſq; ætaté appellentur. Cognomina: ſcilicet Cornelia caſtra. Reuocauit: bene reuocauit nã ſicut in iſtoria eſt hãnibal per decẽniũ in italia mãſit quã multis cladibus ac populatiõ ibus uaſtauit: tãdé Scipio aphricãus: cũ prouinciã aphricã accepiſſet a ſẽatu po. q; ro. traiecit ineã

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA

proſiinciã ipſã tãdẽ urbẽ carthaginẽ inuaſit & ad eã redegit inopiã:ut neceſſario in aphricã reuocatus ex ita lia hãnibal redierit. Reuocauit:hoc eſt eã fuit ut reuocaret nã carthaginẽſes illũ cẽſuerũt reuocãdũ:q̃do ſe aliter a ſcipiõe defẽdere nõ poſſet. Sedes fuit.ſ.ſcipiõi:qui poſtquã traiecit in aphricã:his primũ locis caſtra mẽtatus eſt. En ueteres: nã adhuc foſſæ erãt quibus caſtra circũdata fuerãt. Rõana hos: hæc loca fuerũt: ubi primũ ro.carthaginẽſes uicerũt. Curio lætatus:hæc ubi dixit incola gauiſus eſt curio q̃ſi uictoriæ omẽ concepiſſet: q in ipſo loco caſtra ppneret:ubi ſcipio carthaginẽſiũ uictor aliquãdo caſtrãetatus erat: For tũa:oſtẽdit ſtulticiã ſui animi curio:quaſi felicitas locorũ eſſet quæ bello cõduceret:nõ uirtus militũ. Ducũ priorũ:ſcipionis qui ibi uictor fuit. Felci nõ fauſta loco quãuis locus ille felix fuiſſet ſcipiõi:tamẽ ipſe in felicitatẽ cõſecutus eſt. Nõ fauſta:uno uerbo totius rei exitũ declarauit. Induſit: caſtrãetatus eſt ibi. Ab ſtulit omẽ: nã ubi ſcipio uicerat ipſe uict⁹ ẽ:ut refert ſuetõius i uita cæ.felix ẽ iuictũ i aphrica fataliter ſcipio nũ nomẽ ferebat quo fuit ut cũ cæ.ſci.& iubã pſeq̃ret deſpectiſſimũ quẽdã ex corneliorũ generi ſecũ i caſtris habuerit ad eludẽdas uaticinatiões. Omẽ:felicitatis.

Sollicitatq feros nõ æquis uiribus hoſtes.
Omnis romãis quæ ceſſerat aphrica ſignis
Tunc uari ſub iure fuit. qui robore quanq̃
Confiſus latio. regis tamen undiq uires
Exciuit libycæ gentis. extremaq mundi
Signa ſuum comitata iubã. non fuſior ulli
Terra fuit dño. qua ſunt longiſſima regna
Cardine ab occiduo uicinus gadibus atlas
Terminat & medio cõfinis ſyrtibus hãmõ
At qua lata iacet uaſti plaga feruida regni
Diſtinet oceanum. zonæq exuſta calentis
Sufficiũt ſpacio populi tot caſtra ſequunt
Autololes numidæq uagi. ſẽperq paratus
Inculto getulus equo. tunc concolor indo

SVLPI. Nõ æquis:nã copias uari deſpiciẽs Curio duas legiões ex quattuor quas a cæſare acceperat & cẽ tũ quinquaginta equites trãſportauerat. Omnis rõa nis: quæ omnis pars aphricæ quæ uicta parebat ro. im perio. uari.P. acii uari qui olim illic prætor fuerat: ſed auximo profugiẽs aphricã ſua ſpõte uacuã occupaue rat duaſq legiões coegerat: ut Cæſar in primo bellorũ ciuiliũ tradit. Robore:militibus. Regis lybicæ gẽtis: regis mauritãiæ. Extrẽa:extrẽo occidẽte meridieq ad uecta. Suũ: qui ipſis præerat. Fuſior:amplior. Atlas: mõs a mauritãia in ethiopiã uſq porrectus. Gadibus: inſulæ in mari atlantico. Q ua ſũt lõgiſſima: qua extẽ dũtur in lõgũ. Ab occiduo cardine & medio:a regiõe occidẽtis & meridie. Hammõ: tẽplũ iouis arẽoſi qui apud garamãtes in formã arietis colitur: de aqua eius hæc inquit ouidius Medio tua corniger hãmon Vnda die gelida eſt ortuq obituq caleſcit. Cõfinis ſyrtibus uicinis locis uadoſis i fine aphricæ ægyptũ uerſus. At qua:ſed latitudo inquit regni hinc & illinc tãgit oceanũ
Plaga feruida: regio calida. Regni: iubæ. Iacet lata:extẽdit in latitudinẽ. Diſtinet: hinc & inde tenet & exporrit ſub torri zõa. Exuſta:loca ipſa iubæ:Saluſtius: deinde loca exuſta ſolis ardoribus. Sufficiũt ſpa tio:extẽdũt in ſpatiũ & implẽt eã. Zõæ calẽtis:torridæ ſub qua ſũt iubæ regna. Tot caſtra: quaſi dicat nu meroſa. Autololes: populi ualidiſſimi tingãiæ prouinciæ gẽs getula per quã iter ad mõtẽ atlãtẽ ut pli. tra dit. Nũidæ: qui & nõadus appellati a mutãdis papiliõibus ut pli. ait. Getulus: gẽs æthiopiã uerſus habet terras ab oriẽte mõtoſas ubi elephãtes naſcunt. Inculto:nõ ſtrato.

OMNIBO. Nõ æquis uiribus: quia inferior erat. Omnis ro. nunc dicit quomodo uiribus inferior erat hoſte curio:nã (ut ante dictũ) Actius uarrus præerat aphricæ.nã puinciã illã ſenatus po.q.ro. ei deman dauerat quã cũ imperio tenebant:aut teſte Appiano pro Pompeio exercitũ ducebat:nã ab initio copias actii uarri deſpiciens Curio ex quattuor legionibus quas a Cæſare acceperat: duas tantũ & .cl. equites biduo & tribus noctibus nauigatione conſumpto in aphricã aſportauit. ſed Actius uarrus:licet cõ exercitu romano prouinciã teneret:tamẽ iubã regẽ Numidæ po.q.ro. ſociũ ad ſuũ auxiliũ contra Cæſarẽ uocauit. Aphrica ſignis ea pars aphricæ quã carthaginenſes aliquando cũ imperio tenuerant:nã uictis carthaginenſibus om nis aphrica q̃ ſub imperio carthaginenſiũ fuerat in po.ro. deditionẽ uenerat. Cæſſerat.i. uicta erat ab im peratoribus ro. Libyæ gentis.i. iubæ regis libyæ & Numidæ. Nõ fuſior: uſq ad torridã zonã porrigebat regnũ regis iubæ.terræ cuius longitudo erat Atlas. Iuba: Ptolomæi filius auctore Solino utriuſq Maurita niæ regna potius eſt. Mediũ terminat ammõ latitudinẽ torrida zona:quã mare occiduũ ab aphrica ſe iun git. Cardine ab occiduo:quia longitudinẽ ſui terminabat atlas uſq ad gades. Gadibus: aquibus nõ pro cul metas in mari occeano Hercules poſuerat. A medio confinis ſyrtibus ammõ: a meridiæ mediũ regni ſui terminabat ammõ templũ Iouis in libya arenoſa ubi Iuppiter in forma arietis colit: quia baccho & po pulo ſuo ſicienti:cũ illac tranſiret in forma arietis arenã pede percuſſit:& ſtatĩ natus eſt fons. hoc ergo tẽplo cingebat mediũ regnũ iubæ. Cõfinis ſyrtibus. qa ut refert Stra. circa paruæ ſyrtis initiũ eſt Thera urbs:ppe quã eſt ammodis promontoriũ. Soli. dicit maiorẽ ſyrti oſtentare oppidũ q cyrenas uocant:inter hoc oppi dũ & tẽplũ Ammõis milia paſſuũ trecẽta eſſe. At qua: latitudo terminat a torrida zõa. Feruida: quia ni mio feruore habitari nõ poteſt. Detinet.i. diſiungit Libyã: qui torrida zona inter Libyã & occeanũ poſita eſt. Exuſta calentis: ideſt exhauſta loca feruidæ. zonæ. Sufficiunt.i. finẽ imponunt ſpacio regni Auto loles populi aphricæ qui meridiẽ uerſus habitant. Numididæ uagi:uagos dicit nã ut lib. ul. refert Strabo cũ regionẽ fœcundã incolerent quanquã abundantẽ omiſſis & agricolendi ſtudio licentius inter ſe cõuerſa batur:& regione feris dimiſſa:uagam & inſtabilem uitam agebant:nõ ſecus quã q ob inopiam & locorum ſterilitatẽ & aeris inclementiã eiuſmodi uitæ genus eligunt. Naſamones:populi qui teſte Strabone primi ſterilem & aridam regionẽ obtinent:poſtea pſylli & getulorũ pars a garamantes. Paratus getulus: incul

to equo. unum ſequitur ex reliquo:nam quia inculto utitur equo:ideo ſemper paratus eſt:nam equum aſcẽ dunt ſine ephippio ſine freno. Getuli auctore Stra. in penitiore regionæ libyæ montana ad deſerta tenent quæ quodammodo diſperſa ſunt uſq ad ſyrtes.

Maur⁹. iops naſaõn:miſti garamãte puſto
Marmaridæ uolucres. æquatur⁹q ſagittas
Medorũ. tremulũ quũ torſit miſſile mazax
Et gens quæ nudo reſidens maſſylia dorſo
Ora leui flectit fremorũ neſcia uirga
Et ſolitus uacuis errare mapalibus apher
Venator. ferriq ſimul fiducia non eſt
Veſtibus iratos laxis operire leones.
Nec ſolum ſtudiis ciuilibus arma parabat
Priuatæ ſed bella dabat iuba concitus iræ
Hũc quoq quo ſupos hũana q̃ polluit ãno
Lege tribunitia ſolio depellere auorum
Curio tentarat. libyamq aferre tyranno
Dũ regnũ te roma facit memor ille doloris
Hoc bellum ſceptri fructũ putat eſſe retẽti
Hac igitur regis trepidat iam curio fama
Et quod cæſareis nunquã deuota iuuẽtus
Illanimis caſtris:nec rheni miles in undis
Exploratus erat. corphini captus in arce.
Infiduſq nouis ducibus. dubiuſq priori
Fas utrunq putat. ſed poſtq̃ lãguida ſegni
Cernit cũcta metu. nocturnaq munia ualli
Deſolata fuga. trepida ſic mente profatur.
Audẽdo magnus tegit tior arma capeſſã
Ipſe prior. miles cãpũ deſcendat in æquũ
Dũ meus eſt: uariã ſemper dãt ocia mẽtẽ.

SVLPI. Maurus: mauri in occidentali aphrica ad atlanticũ oceanũ ſunt. Concolor: quia niger. Naſa mon: gens in deſertis libyæ iuxta anſchiſeos & littora ſyrtim de quibus poeta libro nono ait Hoc tã ſegne ſo lũ raras tantũ exerit herbas:Quas naſamõ gens dura le git qui proxima ponto nudus rura tenet. Marmari dæ:ægypto contermini a pharedoni ferme regione ad ſyrtim uſq maiorẽ porrecti ſunt. Garamantes: gara mas populus indeſertis libyæ utrinq augilis & pſyllis uicinus. Medorũ:qui in aſia ſunt conterminiq aſſyriæ Miſſile: iaculũ. Michax: ſiue mazax ſiue maca poſt naſamones eſt iaculandi peritus. Maſſylia: mediterra nea regio eſt beonicis ciuitatis libyæ. Nudo dorſo: æquis ſine ſtratis. Ora leui: equos infrenos baculo re git. Flectit. percutiendo. Et apher: & aphri illi extre mi uenatores qui erant mutantq caſas ut nomades.
Errare mapalibus:uagari per domos paſtorũ. Simul poſtquã. Nõ eſt fiducia: nõ fidunt ferro poſſe confi cere. Operire: tegere iniiciendo. Laxis: apertis. Nec ſolũ:iuba nõ ſolũ ſenatu & pompeio fauere:ſed etiã cu rioni obeſſe ſtudebat:nã ut cæſar ait. huic & paternũ ho ſpitiũ cũ pompeio & ſimultas cũ curione intercedebat quod tribunus pleb. legẽ promulgauerat qua lege re gnũ iubæ publicauerat. Dabat bella iræ: pugnabat ex ira priuata de cauſa ſuſcepta. Hunc quoq: cauſã iræ ex ponit. Polluit maculauit: nã pietatis oblitus accepto precio cæſaris partibus fauit eũq irritauit. Tribunitia quã ipſe ſe tribunus tulerat. Tyranno: iubæ. Dũ fa cit te regnũ: dũ te cæſari ſubigit:a quo fuit ingenti lar gitiõe corruptus. Ille: iuba. Eſſe fructũ: quantũ in eo ſe conſtitetat: ſperabatq ulciſci. Sceptri: regni quod obtinebat. Hac fama: iræ & exercituũ. Et quod: time bat etiã quia milites infidos habebat & inexpertos ty rones de qubus in ſecundo dixit. Oppoſitus quondã polluto tiro miloni. hi enim ſub domitio fuerant & tra diti a cæſare curioni: Deuota addita. Exploratus: ex pertus & probatus cice. in uerrẽ tu mihi reliquis exploratũ atq prouiſũ. In undis rheni: in gallico & ger manico bello. Corphini: oppidi pelignorũ. Ducibus: cæſari & curiõi. Priori: põpeio & domitio. Vtrũq quod ſit infidus & dubius lege hiſtoriam apud cæſarem. Sed poſtquam. curionis conſiliũ poſt fugã ſuorũ narrat. Munia: cuſtodias & officia methonymia. ſaluſtius: muniã ordinis extrema ſequi. Deſolata: deſerta nã centuriones marſi duo. ex caſtris curionis cũ manipularibus ſuis duobus & .xx. ad aciũ uarũ profuge rant. Profatur: ſecũ. Audendo: inuadendo hoſtẽ & eſt ſententa. Dũ meus: priuſquã me deſerat. Variã dant ocia mentẽ quies cõſiliũ mutat. Terenti⁹ dũ anim⁹ in dubio eſt paulo momento huc uel illuc impellit.

OMNIBO. Maurus: occidentẽ uerſus ſunt mauri in æthiopia occidentalis:& refert Stra. uberẽ regio nẽ in habitant: magna ex parte paſtoraliter uiuũt: his comæ cincinis exornantur:& barba & auro: & terſura dentiũ & unguiũ cultu raro uideas inter ſe contingere: dũ ambulant: nec capillorũ ornatus perturbet: pu gnant frequentius ab equo haſtati equis nudis utentes & iunceis frenis. Cõcolor indo. nã ſicut indi oriẽ tales nigri ſunt: ita mauri occidentales nigri ſũt dicti a μαῦρον nigrũ. Inops. ideſt ariditate nimia ſterilis.
Garamantes: ut docet Strabo ab æthiopibus ab ſunt. ix. x. ue dierũ itinere hi matrimoniorũ exortes paſ ſim cũ fœnina degunt. pli. Marmaridæ: marmaridæ ut idẽ inquit Strabo ad anmonẽ uſq pertendentes cy rene plurimũ accedunt & a pharedoni regione: ad ſyrtim uſq maiorẽ porrecti. Pli. Peruſto: ac ſolis calore. Aequaturuſq ſagitas: & macas populus ſagittarũ peritus: ut etiã ſagittando medos equiparare poſſit ma cas populus eſt libyæ poſt naſamonas. pli. Tremulũ: uibratũ. Et gens maſſylia: quæ equũ regit nõ freno nõ calcaribus ſed uirga tantummodo. Martialis. Et maſſyleũ uirga gubernet equũ. Maſſylia nõ galliæ: ſed aphricæ ſecunda producta. Vir. maſſyliq ruunt equites: nã maſſylia urbs galliæ ſecundã corripit ſupra maſ ſyliã delere uacat. Dorſo. ſ. equi. apher uenator: qui conſueuit mapalia habitare nã hi ſunt maximi uenato res:& præcipue leões agitant: equos uẽabulis perſequũt & ſi uincere nequiuerit laxis ueſtibus implicãt eos tãquã retibus implicãtibus capiũt: aphricæ pricipiũ eſt a finibus ægyptorũ:& alexãdriæ ultimus autẽ finis il lius atlas inſulæq occidẽtales. quas fortunatas uocant: interna eius plurimæ quidẽ beſtiæ: ſed in primis leo

nes tenēt.qui ut Ariſtoteles pethibet:ſoli ex eo genere:quod dētatū uocāt:retinus cū noſcūt uidēt. Fetri nō cōfodiūt uēabulis nec ſagittis:ſed latis ueſtibus. Nec ſolū: dicit iubā regē motū fuiſſe ut bellū inferret Curiōi nō:ſolū ꝙ in auxiliū a præfecto ro.uocabat: uerū etiā ꝙ priuatæ ſibi erāt cū Curiōe inimicitiæ & ſimultates:nā Curio in tribūatu ſuo interceſſerat ad populū:ut bellū inferret iubæ:ꝙ periculoſus ac formidoloſus eſſet prouinciæ rōanæ.ideſt aphricæ huius rogatiōis cauſa hic magna cupiditate in auxiliū actii Vari cū uniuerſo exercitu aduerſus Curionē uēit. Cōcitus iræ:ideſt bella cōcitabat ira qua inflāmatus erat aduerſus Curionē. Anno:ſui tribunatus. Superos hūana:ideſt diuina hūanaq; iura turbauit hoc dicit & quia magis fauebat pōpeiāis partibus lucāus.& quia re ipſa fuit:nā cū ſeatus cēſeret referēte cōſule primo legatū mittēdū eſſe cæſari in galiā ipſe uero cæſar tradito ſucceſſori ex ercitu in italiā priuatus rediret:huic ſenatuſ cōſulto ꝙ in ſētētiā fiebat cōſulū interceſſerūt tribūi phæbis.M.Antōius & Curio cōtra leges ideo dicit ipſū uiolatorē fuiſſe diuinarū hūanarūq; rerū hāc autē rogationē fecit ad populū de bello inferēdo iubæ Curio: Lege:quā tulerat ad populū. Tyrāno:iubæ. Dū regnū: quod uni ſubigere tētauit:quia uolebat ut cæſar cū imperio italiā armis opprimeret. Mēor: ſcilicet iuba doloris ꝙ ſe nouerat e regno prope dēpulſū a tribūo Curio ne exiſtimabat ſe nūc ulciſci iniuriā quā a curiōe acceperat. Fruſtū putat ꝙ:ſcilicet dii hoc dederint:ut hoc bello poſſit in ſtare cōtra eū qui ſe de regno expellere cōatus fuerat. Hac igitur regis: curio poſtquā audiuit in auxiliū Vari uēturū eſſe iubā:trepidare cœpit ꝙ illius uires cognouerat:prætereа etiā ſuorū ipe militū fieri nō ualde fidebat.ex his enim erāt qui diuerſis in locis a cæſare uicti de partibus pōpeiāis ad cæſarē trāſierāt:ut propterea fidē illorū inſtabilē fore metueret. Fama:trepidare cœpit curio antequā cū exercitu uēiret iuba. Atq;:aliā rationē adiūgit cur etiā trepidat. Nouis caſtris: quia ſub ipſo nūquā antea militauerat. Nec exploratus:ſed tyro potius. Corphini:erāt milites:qui maiori ex parte capti fuerant:ideo de fide eorū curio nō mediocriter dubitat. Priori.ſcilicet pōpeio. Dubius: inter priorē ducē pōpeiū & nouū.ſcilicet curionē. Fas:utrūq; an illā magis q̄ aliā partē tenerēt ignari. Sed poſtquā: at uero ut audit etiā milites dubitare & incertos eſſe:quin etiā metu perculſos deſeruiſſe excubias tēpore noctis: tū uero curio: iā ſecū cogitare cœpit:audatiā oſtēdēdā eſſe & metū deponēdū:ut fiduciā uultu ſimularet. Nocturna moenia:ideſt officia excubiarū nocturna. Deſolata:deſtituta. Fuga:quia omnes in interiorē partē ualli ſe receptāt. Prior:ſcilicet q̄ hoſtis:& quia prior deſcēdit in aciē uidet ſuis uiribus cōfidere & ſic audatiā oſtēdēs timorē tegit.Dū meus eſt:ideſt ſub imperio meo:& antequā trāſfuga fiat. Variā mētē: quādo ſpaciū cogitādi dat ſemper in diuerſa trahit animus.

Eripe conſiliū pugna.quū dira uoluntas
Enſe ſubit preſſo & galeæ texere pudorē
Quis cōferre duces mēinit.qs pēdere cāſ
Qua ſtetit inde fauet ueluti fatalis arenæ
Muneribus.non ira uetus cōcurrere cogit
Productos.odere pares.ſic fatus apertis:
Inſtruxit campis acies. quē blanda futuris
Deceptura malis belli fortuna recepit.
Nā pepulit uarū campo. nudataq; fœda
Terga fuga.donec uetuerūt caſtra cecidit.

SVLPI. Eripe conſiliū interumpe pugna ipſorū de fuga conſultationē. Quū dira uoluntas. quū pugnandi furor quempiā inuaſit & galatus enſē ſtrinxit: nō pudet eū nec meminit debere infeſtæ parti:ſed pugnat in eā. Subit:in mentē uenit. Et galeæ texere pudorē: & quā nō pudet quia nō uident nec agnoſcunt. Pudere eni poterat tyrones illos pugnare in eos trāſfugas q eadem eſſent uiſi fortuna: & eadē in obſidione perpeſſi.
Conferre: comparare ambos & pluris facere alterū.
Pendere:ponderare iudicare quæ iuſtior ſit. Inde illis partibus pro quibus ſtat. Veluti:ſit gladiatores in aduerſariū pugnant nō ex iniuria iraq; ueteri:ſed quia contra ſtat & oppoſitus eſt. Muneribus:laudis gladiatoris
Arenæ fatalis:mortiferi certaminis quod fit in arena.
Productos: commiſſos ad pugnandū. Odere pares: habent odio aduerſarios & oppoſitos. Quē blāda: cui fortūa ipſū deceptura principo fauit. nā primū cū Nūidis proſpere pugnauit imperatorq; eſt appellatus. inde Varū pepulit poſtea cū aduertiſſet aquas uenēo infectas nā bibētibus ueluti nebula uiſus obtenebrabat cū uomitu & ſpaſmo ut mēinit appianus. Vticā obſedit. Blāda malis futuris:alliciēs in futurā cedē. Recepit:excepit. Nudata:patiētia:nā quādo ſtat aduerſo uultu latēt. Terga:militū uari. Cecidit:percuſſit uſq; in caſtra. Feda:turpe eſt.n.fugere.

OMNIBO. Eripe conſiliū: ideſt demas ſpaciū ne cogitent transfugere ad hoſtes. Cū dira uoluntas: quia ſimul ac pugnare cœpit nō cogitabit utrū ex duobus ſequi malit. Præſo: ideſt compræhenſo manibus enſe. Texere pudorē:quia nō uident contra quos pugnant neq; ipſi cognoſcunt tecto ore galea:ut aliquis eis obiiciat.qui paulo ante cū pompeio militaueras:nunc partibus cæſaris faues. Conferre:ideſt comparatione alterū alteri præponere. Pendere:compenſare uter ducū meliorē cauſā habeat. Veluti:nunc per ſimilitudinē probat hanc ſententiā Curio: quemadmodū gladiatores poſtquā in campū proceſſerint nulla ſimultate antiqua concitat:ſed ubi alter aduerſariū ſibi oppoſitū uideri.etiā ſi nullæ unquā inimicitiæ fuerint ira aduerſus eū fert.ac ſi eſſet capitalis hoſtis:ita facerent milites noſtri. Arenæ: in qua gladiatores dimicare ſolent. Muneribus:ideſt ſpectaculis.Iuue.Munera nunc edunt. Fatalis: in theatro enim ſæpe confodiebantur ad necē gladiatores & arenā pro theatro ponit quod arena inſpargebatur:ſic Marcialis.in matutina nuper ſpectatus arena. Pares: pares dicuntur proprie quū armis inter ſe concurrunt. Quē blanda fu.& primo quidē curſu fortuna fauit Curioni:quia ſic ſolet facere his quos maiore clade parat opprimere.
Blanda:quæ ſemper blanditur malis. Nam pepulit: quia primo concurſu fuſus eſt Varrus cum exercitu romano. Caſtra cedit: Curio cum exercitu ſuo inſequebatur cædens exercitum Varri: donec ſe in caſtra

recepit:& cum caſtra ingreſſus eſſet:uallo prohibiti ſunt ne percuti poſſent.

Triſtia ſed poſtquā ſuperati prælia uari
Sunt audita iubæ:lætus quod gloria belli
Sit rebus ſeruata ſuis:rapit agmina furtim
Obſcuratq; ſuam per iuſſa ſilentia famam.
Hoc ſolū metuens incauto ab hoſte timeri
Mittitur exigua qui prælia prima laceſſat
Eliciatq; manu numidis a rege ſecundus
Vt ſibi commiſſi ſimulator ſabura belli.
Ipſe caua regni uires ut ualle retentat
Aſpidas ut pharias cauda ſolertior hoſtis
Ludit & iratas incerta prouocat umbra
Obliquuſq; caput uanas ſerpentis in auraſ
Effuſæ tuto comprendit guttura morſu
Lethiferam citra ſaniem:tunc irrita peſtis
Exprimitur fauceſq; fluunt pereunte uenēo:
Fraudibus euentū dederat fortuna feroxq;
Non exploratis occulti uiribus hoſtis
Curio:nocturnum caſtris erumpere cogit
Ignotiſq; equitem late diſcurrere campis
Ipſæ ſub auroræ primos excedere metus
Signa iubet caſtris multū fruſtraq; rogatus
Vt libycas metuat fraudes.infectaq; ſēper

SVLPI. Triſtia ſed poſtquam: audita uari repulſa ſperans iuba ſe curionē ſuperaturū futurū cū ingenti exercitu uenit præmiſitq; ſaburā cū paucis copiis quas magna ex parte pauci equites ex noſtris noctu interfecerunt. Sequenti uero die Curio cū omnibus copiis quarta uigilia egreſſus cohortibus quinq; relictis in caſtris rē geſtā cognouit ad hoſtē peruenit ignarus iubā cū magnis copiis elephantiſq; quadraginta ſex milia paſſuū diſtare: miſiſſeq; ad Saburā hiſpanorū gallorūq; equitū duo milia præliū iniit. inſtanſq; cedentibus cū exercitu ex ſexdecim miliū itinere defeſſo circunuentus oppreſſuſq; eſt. Rebus: potentiæ.
Rapit agmina furtim: raptim & clanculū copias dicit.
Iuſſa: uetuerat enim uulgari aduentū ſuū. Timeri: ne timeretur. Ab hoſte:a curione improuido. Mittitur: ordo eſt Sabura ſecundus numidus a rege mittitur qui laceſſat & eliciat prima prælia exigua manu. Vt ſimulator belli ſibi commiſſi. Laceſſat:prouocet. Eliciat: educat. Commiſſi:mandati ut gereret ferebatur enim iubā reuocatū eſſe bello finitimo & ſabure rē commiſſā. Sed rex ſex miliū paſſuū interuallo & ſabura aberat. Ipſe: rex. Retentat uires: retinet exercitū. Aſpidas:ſic iuſſus eſt inquit Curio ut aſpis ab ichneumone. Aſpidēq; curioni: ſaburā caudæ ichneumonis Iubāq; Capiti comparat. Aſpis ut ait pli.li.viii. habet internecíuū bellū cū ichneumōe notū animal hac gloria maxime in eadē natū ægypto: mergit ſe limo ſæpius ſiccatq; ſole mox ubi pluribus eodē modo ſe coriis loricauit in dimicationē pergit.in ea cauda ſe attollens ictus irrito auerſus excipit.donec obliquo capite ſpeculatus inuadat in fauces. Meminit eiuſdē ſtrabo in.xvii. Aſpidas: ſerpentes frigidas. Pharias:ægyptiacas. Hoſtis:ichneumon. Solertior: aſtutior. Vmbra: caudæ celeris. Obliquuſque caput: ichneumō qui ē obliquo capite. Tuto:inoxio ſibi:nō enim penetrat dentibus. Citra ſaniē lethiferā:citra uirus mortiferū. Guttura ſerpentis effuſæ in auras:exilientis in umbrā caudæ. Tunc:ubi comprændit. Peſtis irrita: uenenū nō nocens. Exprimitur:colliditur & emittitur. Fluunt:diſſoluuntur & pereunt. Pereunte:effluente. Fraudibus: inſidiis iubæ occultis uiribus hoſtis.
Hoſtis:ſaburæ poſt quē latebat iuba legitur & occulti hoſtis hoc eſt iubæ. Erumpere:exire uaptim. Ignotis: in exploratis. Ipſe. Curio auditis quæ equites egiſſent: quarta uigilia cū omnibus copiis exierat. Rogatus: a Gn.Domitio præfecto equitū. Infecta:mandata & miſta.

OMNIBO. Triſtia:ſed reddit ad iubā qui ad auxiliū Varri uēit quū audiſſet ꝙ Curio illū ſuaderat atq; fugauerat:hac conditione magnā lætitiā cœpit iuba:ꝙ ſibi facultatē nec deniq; dari uidebatur ut ſuā iniuriā ulciſceretur continuo igitur exercitū ſuū ducere parat & nititur:nō ſolū uiribus ſed conſilio curionē opprimere. Triſtia:aduerſa. Gloria belli: ipſe uictor gloriā huius belli obtineat. Rapit: ideſt raptim ducit. Suā famā: ideſt ſui aduentus fama. Iuſſa ſilentia: quia iuſſit ut omnes q̄ maxime poſſent profectionē ſuā occultarent quia illū incautum opprimere poſſe ſperabat. Hoſte:qui incautus erat donec timeret. Mittitur exigua: ſimulauit ſe iuba nō deceſſiſſe de regno ſuo.ſed præmiſiſſe ſaburā quendā ductorē exercitus ſui uel prætorē regis: teſte appiano (ut diximus ſuperius) & præmiſit quidē illū:ſed ipſe iuba cū reliquis copiis ſubſecutus eſt ſaburā. Numidas: inter numidas primus erat iuba qui omnibus imperaret:ſed poſt regē hic habebatur ſecundus. Simulator:ut ſimulet ſibi bellū eſſe commiſſū a rege & tamē ipſe erat in ualle: ubi milites & exercitū omnē deliteſcere iuſſerat iuba. Aſpidas ut pharias: ichneumon ut oſtendit Strabo crocodilis & aſpidibus perniciē infert eas & eorū oua delet luto incruſtatus: inuoluit enī in eo poſtea ad ſolē ſiccatus aſpides p caput uel caudā capiens In flumē trahit atq; occidit. qui autē ſentiunt muſtellā interimere aſpidē erant: nā ut ait Solinus muſtellæ uincunt Baſiliſcū malū in terris ſingulare per ſimilitudinē oſtendit igitur quomodo ludificauerit Curionē iuba:quemadmodū ichneumō ſerpentē:hanc enim naturā habet ichneumō ut occidat aſpidē dolo:nā cū diligenter obſeruauent ubi aſpis in cauernis habitat:ichneumō ad cauernulā uenit: & caudā trahit ſupra os illius cauernæ cū autē caudæ umbrā uiderit moueri irritatur aſpis:ichneumō fertur huc & illuc deniq; excitus ſerpens erumpit: at uero ichneumō agilitate corporis huc & illuc mouetur.& ſerpens cū iā captū eſſe crediderit: obliquo capite in eā partē ubi eſt ichneumō flectitur:ille agilis ſaltu a tergo occupat eū:& guttur aſpidis dentibus agringit. hoc modo dicit feciſſe iubā: nā curio cū intentus eſſet in eos quos præmiſerat a tergo cū iuba inuaſit & cū omni exercitu circunuenit ut deletus occideretur bellū ichneumonis & aſpidis exponit Pli. in octauo. Hoſtis: ichneumō.
Aſpidas pharias.i.ſerpentes aſpidas quæ abundant i ægypto. Solercior.ſ.aſpide: licet uenenoſior ſit aſpis tamē cautior ē ichneumō. Prouocat:ad irā. Incerta umbra.i.cōcuſionē extremæ caudæ. Obliquus:nā obliquo

capite ſpeculatus inuadit in fauces. Effuſæ ſerpentis: quia effunditur in auras: dum credit capere chinemonē ipſe ab illo capitur. Guttura: ideſt ſub capite ubi ſanies eſt nam in dentibus ſerpentis ſanies eſt. Citra ſa.le. ideſt ſub ueneno lethifero. Irrita peſtis: nam cum eliſum fuit guttur ſerpentis tota ſerpens extenditur: quæ cum ui uit in ſpiram circunuoluitur. Exprimitur: explicatur. Fortuna: quia prima pugna hoſtes fuderat curio. Euen tum: ſucceſſionem in fraudibus: nam quia uicerat ideo audatior factus erat. Ferox: ob uictoriam. Non explo ratoribus: de more nullis exploratoribus præmiſſis. Nocturnum: notatur curionis imperitia: & temeritas: q per ignotos campos equites miſerit. Sub auroræ mo. ideſt ſimulatq; illuxit ſub ortu ſolis ſigna mouit: quæ de niq; exercitus ſequeretur: Fruſtra rogatus: a militibus ſuis ut cautus incederet. Lybicas fraudes: nam punici na tura ſolent eſſe uerſuti unde Liuius de hannibale. in humana crudelitas: perfida pluſquam punica. Infecta. ideſt ualde ſecta hoc loco auget: ſicut Vir. Turnus ut infractos aduerſo: uel infecta: ideſt immixta.

Punica bella dolis: lethi fortuna propinqui
Tradiderat fatis iuuenem: bellūq; trahebat
Auctorem ciuile ſuum: ſuper ardua ducit
Saxa ſuper cautes abrupto limite ſigna
Quū pcul e ſūmus cōſpecti collibꝰ hoſtes
Fraude ſua ceſſere parū: dum colle relicto
Effuſum patulis aciem committeret aruis.
Ille fugam credens ſimulatæ neſcius artis
Vt uictor medios aciem deiecit in agros
Tūc primū patuere doli: nūidæq; fugaces
Vndiq; cōplectis clauſerūt mōtibus agmē
Obſtupuit dux ipſe ſimul perituraq; turba
Nō timidi petiere fugam: nō prælia fortes
Quippe ubi ñ ſōipeſ motꝰ clāgore tubaꝝ
Saxa quatit pulſu: rigidos uexantia frenos
Ora terens ſpgitq; iubas & ſubrigit aureſ,
Incertoq; pedum pugnat nō ſtare tumultu
Feſſa iacet ceruix fumant ſudoribus artus
Oraq; proiecta ſqualent arentia lingua
Pectora rauca gēunt: q̄ creber āhelitꝰ urget
Et defecta grauis longe trahit ilia pulſus

SVLPI. Lethi fortuna propinqui: ſors uicinæ mortis iam fatis curionem adduxerat. Trahebat: ducebat ad mor tem. Auctorem ſuum: Curio enim qui tutatuſ fuerat incita rat Cæſarem: dederat cauſam belli ciuilis. Ardua ſaxa: montes. Cautes: ſaxa dura. Abrupto limite: præterito ter mino & non ſeruata uia. Ceſſere: pedem rettullere. Sabu ra enim iubæ iuſſu præceperat ſuis ut ſimilitudine timoris paulatim cederent. Dum colle: quoad ex locis ſuperiori bus copias in campum deducit. Patulis: in diuerſum & la te patentibus. Ille: Curio. Artis: fraudis ut arte tractauit ui rum græce Tecni dicitur. Victor: hactenus enim uicerat:

Deiecit: præcipitauit. Doli: inſidiæ hoſtiles. Fugaces: ce leres. Agmen: curionis exercitum. Complectis. occupa tis. Quippe: ideo neq; fugere neq; pugnare ſunt auſi quia habebant equos ex itinere defatigatos. Sonipes: eques:

Non motus: non excitatus. Quatit: repetatur non & in ſe quentibus. Non quatit ſaxa pulſu: non pulſat ſolum ictu pedum cupitq; ire. Terens: atterens & mandens ut ſolet de feſſus equus. Vexantia: lege per hypallagem uexantes.

Spargit: non excutit collum capu.q; erigit: & non cona tur ire ut ſolet recens & fortis equus qui audito ſigno ſtare loco neſcit. Iubas: crines. Subrigit: arrigit. Incerto: inor dinato motu. Non ſtare: proſternere ſe. Iacet: languet.

Arētia: ſitientia. Squalent: deformia ſunt. Proiecta: emiſ ſa. Gemunt: ſonitum reddunt. Vrget: uexat. erant enim ſuſpitioſi. Pulſus grauis: ſpiratio & reſpiratio moleſta quia alia pulſantur cum retractione. Trahit: contrahit. Illa de fecta: ultima latera debilitata & attenuata.

OMNIBO. Lethi fortuna: ſic facta uolebant. ut hic ſponte in perniciem ſuam curio rueret: & qui belli ciuilis au ctor eſſet ipſe inter primos periet. Lethi: propinquæ mor tis. fata enim appropinquabant curioni. Auctorem: curionem qui ipſius belli ciuilis auctor extiterat: nam tribu nus plæbis interceſſerat: quo minus ſenatuſconſultum fieret in ſententiam conſulum qui cenſebant mitten dum ſucceſſorem cæſari: & ne cum exercitu: ſed priuatus in italiam rediret: ideo partes cæſaris defenderat in ſe natu: ut ille ciuilis belli auctor dici poſſet: auctorem belli ciuilis fuiſſe curionem memorat etiam plinius. nec fuit rex curio aut gētiuum imperator: non opibus inſignis uti qui nihil habuerit in cenſu præter diſcordiam principum. Super ardua ducit ille nulla montis aſperitate deteritus ſuper omnia abrupta ducit exercitum. Ab rupto milite: ideſt non ſeruata uia. uel aſpero: nam ab rupta loca aſpera dicimus. Cum procul: & ubi uiderunt temere exercitum a Curione duci hoſtes ſublata fuga retulere pedem ut audatiam curionis augerent. Cum per ardua loca multo ſeruato limite ducebat exercitum curio: cum procul e ſpecula montis ab hoſte conſpe ctus eſt: & illi non nihil retulere pedem: ut ille audatius procederet. Sua: ideſt prouincia. Dum donec. in pla num duceret exercitum. Ille fugam: curio ubi uidit illos recedentes quantam uictor eſſet ſine ullo ordine exer citum duxit in planum. Patuere do. uix in planum deſcenderet: eum undiq; ex inſidiis exorti eſſent hoſtes: & non prius ſenſit illos q̄ ſe circūdatum aſpiceret. Numidæq; fugaces: qui fugam ſimulauerant. Agmen. ſ. ro. & curionis. Proiecit: ſine coſideratione. Non timidi petiere: nec licuit timidis fugere nec fortibus pugnare adeo erant undiq; circunuenti: ut nullis ſe uiribus tueri poſſent. Prælia: quia pugnare non poterant incluſi. Fugam nec fugere poterant. quia incluſi. Quippe: nam inter ſaxa & abrupta loca equites impellebantur: q ſi eſſet cal caribus urgerentur equi cum per ſaxa moueri non poſſint: indignabundi frena mandebant. Spargitq; iubas. nam equi cum in locis ſint anguſtis & moueri non poſſint quatiunt colla. Feſſa iacet ceruix. iam cum diu la ctati fuerint. Artus: quia calefacti erant labore. Lingua proiecta: quod ſignum erat laboris. Pectora rauca ge munt. ſic faciunt equi. cum nimio anhelitu ſpiritum trahunt. inde gemitum emitere uiddentur. Vrget: impel lit. Ilia pulſus ſigna. ſunt equi in ſuꝑma delaſſatione. Grauis. pro grauatus diuturno labore. Longe: p ualde

SVLPI. Lupatis: frenis aſperimus Lupata dicta a lupinis dentibus in quorū ſimilitudinē ſunt Virgili Duris parere lupatis. Neq; addunt gradū: nō greſſū accelerant & ocius eunt. Niſi conati propter ſtimulos fer reos qui calcaneis annectunt. Vulneribas: per uulnera. Cogunt: in hoſtē ire. Illi: equiti. Rupiſſemo ras: concitaſſe. Neq; impetus: concitatio breuis: neq; curſuſ longior. Profert: propinquat hoſti & exponit uiciniorbus ictibus. Donat ſpaciū: diminuit diſtatiā telis exponendo ſe ad uulnus excipiendū. At uagus: Sed numide celeres tanto equos impetu immiſerunt ut terra tremeret & puluis immenſus fuerit excitatus.

Siccaq; ſanguineis dureſcit ſpuma lupatis
Iāq; gradū neq; uerberibꝰ ſtimuliſq; coacti
Nec quanuiſ crebriſ iuſſi calcaribꝰ addunt
Vulneribus cogunt equi. nec profuit ulli
Cornipedis rupiſſe moras. neq; neptꝰ illiſ
Incurſuſq; fuit. tantum profert ad hoſtes
Et ſpatium iaculis oblato uulnere donat.
At uagꝰ apher equoſ ut pmū emiſit i agmē
Tunc campi tremuere ſono. terraq; ſoluta
Quantꝰ biſtonio torquet turbine puluis
Aera nube ſua texit traxitq; tenebras.
Vt uero in pedites fatum miſerabile belli
Incubuit: nullo dubii diſcrimine martis
Ancipites ſteterāt caſus. ſ; tepora pugnæ
Mors tēuit. neq; enim licuit pcurrer cōtra
Et miſcere manus. ſic undiq; ſepta iuuētus
Cominus obliquis & rectis eminus haſtis
Obruit. nō uulneribꝰ nec ſanguine ſolum
Telorum nymbo peritura ac pōdere ferri
Ergo acies tantæ paruū ſpiſſant in orbem
At ſi quis metuēs mediū correpſit i agmē
Vix impune ſuos inter conuertitur enſes.
Dēſat q; globꝰ. quantū pede prima relato
Conſtringit giros acies. nō arma mouēdi
Iam locꝰ eſt preſſis. ſtipataq; mēbra terūt.
Frangit armatum colliſo pectore pectus.
Nō tam læta tulit uictor ſpectacula mauruſ
Quā fortuna dabat. fluuios ñ ille cruoris
Mēbrorumq; uidet lapſus. ferietia terram
Corpora. cōpræſſū turba ſtetit oē cadauer

Soluta: diſſoluta in puluerē & eſt ablatiuus abſolutus ſequit q; ordo tantus puluis texit aera nube ſua & tra xit tenebras quantus torquet turbine biſtonio. Tor quet: excitat & uoluit. Turbine biſtonio: impetu aqui lonis qui flat a thracia que biſtonia appellat. Nube: in uolucro & denſitate. Traxitq; tenebras: induxit. Vt ue ro: poſtquā ad pedites interremptis equitibus uentū eſt nō fuit opus certare in uictoria certa: ſed tantummo do in cedibus faciendis ſe exercere. Dubii martis: in certæ uictoriæ. Nullo diſſoluat in nō ullo & nō iunga tur uerbo. Tempora pugnæ mors tenuit: tempus q in pugnandū conterendū fuiſſet in occidendo conſum ptū eſt. Procurrere: cū impetu ire. Miſcere manus cer tare. Septa: circundata a numidis. Obliquis haſtis: icti bꝰ tranſuerſis. Obruit: opprimit. Rectis: recto ictu & punctim. Nymbo: multitudine tranſlatio. Ferri: telo rū ferratorū. Ergo acies: circunuenti undiq; romani in rotunditatē ſe ſe collegerunt. ſed adeo denſierant ut ſe nequirent conuertere: & paulatim magis ac magis conſtringendo & collidendo ſtantes moriebant. Cor repſit: immiſit ſe quaſi rependo. Globus: multitudo col lecta. Denſat: reſtringit quantū primi præ metu pedē referebant. Giros: circulū orbis. Preſſis: compræſſis & ſtrictis. Pectore: armato. Nō tā læta: nō eā uolupta tē numidæ acceperunt ex romanorū cede quā fortuna uidebat offerre: quia riuos ſanguinis nō uidebat: nec trunca nec cadenda corpora. Spectacula: cedis aſpectū

Lapſus membrorū: membra cadentia & mutilata.

Compræſſū. turba ſtetit omne cadauer omnia mor tuorū corpora multitudinis denſitate compræſſa tecta erant.

OMNIBO. Sicca: ſcilicet præ nimia ſiti. Lupatis ſanguineis: ideſt cruentatis frenis. Lupatū genus freno rū eſt ad ſimilitudinē dētiū luporū. Virg. Et duris pare re lupatis. Iāq; gradū: & ſeu uirga: ſeu calcaribus urge rent equi tamē nō poterant augere gradū præ nimia laboris laſſitudine. Addunt: addere gradū eſt augere.

Rupiſſe moras cor. ideſt equū impuliſſe. Impetus: curſus bis idē dicit. Tātum proſequit: tantū inquit ap proquinquabat hoſtibus ut tella in eos torqueri poſſint. Oblato uulnere. ideſt oblato milite ad uulnera.

At uagus apher: at uero equites hoſtiū poſtquā ſemel adepti ſunt campum: tū uero toto curſu & impetu in hoſtē delati ſunt: ut puluerē excuſerint: quo tanquā nube cœlū tegi uidebat. In agmē. ideſt in impetū ut in uaderēt hoſtes. Virg. Illi agmie facto Laocoōta petūt. Sono: ſcilicet cornipedū & tubæ. Terraq; ſoluta: dif finitio eſt pulueris: Torquet: excitat. Turbine biſtonio. ſcilicet borrea flante per thraciā: nā biſtones po puli ſunt inter thraces Pli. Vt uero in pedites: primo equeſtre certamē fuit: cū ad pedites ueniſſent: tū uero apparuit: q̄ inferiores eſſent ro. uiribus nā cū eos hoſtes incurrerent: quos iā circunuenerant. quanto propi us; tanto denſiorē orbē in auguſtū coarctabant: adeo ut unde ferme telis aut gladis occiderent ſed corpo rū dēſatiōe ita urgerēt: ut multi ſuffocarēt. Incubuit: in uaſit in pedites: Miſerabile: quia quadā miſeratio ne opprimebāt: cū nulla parte ſe defēderēt. Nullo: pro nō. Diſcrimine: dubitatiōe. quia iā uictoria inclina uerat ad hoſtes: nec dubitare quiſq̄ poſſet qui oppreſſi eſſēt ro. Ancipites ca. quia nō dubius erat mars. ap parebat. n. māifeſte curionē uictū eſſe cū ſuis. Sed tēpora pugnæ mors tenuit. i. prorogatū fuit tēpus prælii nō propter fortitudinē ro. ſed quia nō breui ſpacio poterat tāta multitudo trucidari. Sit undiq; ſepta: adeo ab hoſtibus præmebāt ut ſe in eos cōuertere nō poſſēt. Obliquis haſtis: quia: in gyro dēſos ro. nō poterāt ex directo: adeo ex obliquo neceſſe erat ferire. Eminus: quia qui paulo longius erant rectis tellis petebant

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

Nimbo:multitudinē telorū comparat nimbo:nōtā denſus imber cadere ſolet:quā tela in ro. coniecta ceciderunt. Ponderē:ferri:nedū acie ferri:ſed pondere ipſo ro.cadebant: Ergo acies:ergo quia undiq; circumuenti erant ro.ut ſenſim in eos hoſtes ruerent effectū eſt ut quanto magis eos inuaderent : tanto denſiori orbe in anguſtū coarctarentur. Ac ſiquis: is qui metu perculſus ex militibus Curionis ſe intra ſuos recepiſſet uulnerabat̃ a ſuis: Vix in:adeo denſi & ſuffocati erant. Metuens:metu perculſus. Correpſit:ideſt recepit ſe intra ſuos. Denſant̃q;.g.ſicuti denſabant̃ hoſtes qui circumuenerant. Gyros quanto magis primi referebant pedē a medio:tanto orbis breuior & denſior efficiebat̃. Terunt̃:premunt̃ab hoſtibus & ipſi iter ſe Pectus:ro. Pectore:hoſtiū. Nō tā læta tulit : dicit magnū uictoriæ fructū amiſiſſe iubā cū præſtringerent̃ ac ſuffocarent̃ potius quā uulnerarent̃ occiſi quod hoſtiū ſanguinē fluentē uidere nequiuerit. Fluuios nō ille:uincit quidē iuba:ſed nō potuit ſpectare uictoriā: ut ex ea læticiā caperet. Ferientia terrā : quia opræſſi & ſuffocati moriebant̃. Compræſſū in media terra condenſatū ab hoſtibus. Stetit:nō cecidit. Excitet inuiſas : nunc poeta quaſi deteſtat̃ hanc uictoriā regis iubæ:quæ nō uidebat̃ eſſe pro.S.P.q.R. dicit.n. ex hac uictoria ro.nihil capiunt utilitatis : ſed fiunt quaſi quædā inferiæ carthaginenſiū & Hannibalis : ut umbræ eorū quia ro.cæſi fuerunt:ex hac uictoria læticiā capiant:& pars nulla ad Pompeiū perueniat:nec ad ſenatū populūq;ro.pro quorū partibus nunc rex iuba pugnare uidebat̃. Inferiæ:propriæ dicunt̃ſacrificia quæ dis manibus:exhibent̃:& pro mortuis fieri conſueuerunt unde in feriæ quaſi diis inferis dicebant̃.

Excitet inuíſas díræ carthaginis unbras
lnferriiſ fortuna nouís,ferat iſta cruentus
Hannibal . & pœní tā díra piacula manes.
Romanam ſuperi libyca tellure ruínam
Pompeio prodeſſe neſas uotiſq; ſenatus.
Aphríca nos poti⁹ uincat ſibí curio fuſas
Vt uidit campis acies:& cernere tantas
Permíſit clades cōpreſſus ſāguine puluís.
Nō tulit afflíctis animā producere rebus.
Aut ſperare fugā:ceciditq; in ſtrage ſuorū
lmpíger ad lethū & fortis uirtute coacta.
Q uid nūc roſtra tibi poſſūt turbata foroq;
Vnde tribunitía plæbeius ſignifer arte
Arma dabas populís:qd ꝓdita iura ſenat⁹
Et gener atq; ſocer bello concurrerē iuſſi
Ante íaces q̄ díra duces pharſalía confert
Spectandūq; tibi bellū ciuile negatū eſt.

SVLPI. Excitet inuiſa : præ dolore hoſti læticiā elicit:& ad inſultandā inuitat. Excitet:eliceat uelut ad ſacrū : In uiſas umbras : inimicas carthaginenſiū animas . Inferis : ſacris & harū uictimarū piaculis . Ferat piacula:accipiat purgationes & ſacra. Romanā ſuperi:in deos exclamat quod tantā cedē paſſi ſunt fieri nulla reip. utilitate melius enim aphri romā ſubiugauiſſent:quā quod libertate amiſſa perpetuo ſub cæſaribus ſeruiamus: Compræſſus:ſedatus cruoris copia nā antea per puluerē cedes uideri nō poterat. Producere animā:ulterius uiuere. Afflictis:aduerſis miſeris. Cedit: nō quod ſe percuſſerit:ſed cū oraret̃ a Gn. Domitio ut ſuæ ſaluti parceret & in caſtra confugeret . Curio nunquā amiſſo exercitu quē a Cæſare fidei commiſſū acceperat ſe in eius conſpectū reuerſurū confirmat : atq; ita prælians interficit̃. Coacta : conpulſa a neceſſitate uel coacta collecta. Quid nunc: epicœdiō ſiue nænia qua per uariā conmiſerationē accuſatur Curio & laudat̃ . Roſtra turbata:forū & pulpita unde populū tribunus alloquebaris & collegis te apponebas. Plæbeius ſignifer: Tribunus cū inſignibus tribunitiis. Arte: aſtutia: Dabas:concitando. Prodita:tradita cæſari. Ante iaces:ante mortuus es quā in pharſalia confugat̃. Confert : committat in prælium .

OMNIBO. Excitet:ad lætitiā. Inuiſas umbras.ideſt animas iā pridē inimicas ro. Nouis inferiis: id eſt ut ſanguis ro.nunc a iuba effuſus ſit quaſi inferiæ umbratū carthaginis. Hannibal:qui infeſtiſſimus hoſtis ro.fuerat. Iſta:mala quæ nunc ro.occiderunt. Manes.ideſt aphricanæ umbræ. Piacula expiationes uidelicet quod ſanguis ro. fuſus fuit quaſi quoddā piaculū umbrarū carthaginenſiū : ut nunc purgent iniuriā quā a ro.acceperunt. Libyca tullere quæ facta eſt in aphrica. Votiſq; ſenatus.indignū eſt quod ſenatus cupiat hāc ruinā ro.illatā ſibi a iuba rege numidarū. Sibi:ad utilitatē ſuā magis quā Pompei. Curio fuſas:curio poſtquā uidit ſuorū ſtragē nec ſpē ullā eſſe relictā nō potuit ſuperſtes eſſe:ſed in fortiſſimos ruit:& fortiter dimicans occubuit:hiſtoriā ex Appiano ſuperius recitauimus. Fuſas campis:ideſt ſtratas iacere per campos. Sanguine puluis:quia ipſe ſanguis præ nimia multitudine puluerē humore ſuo compreſſerat. Compreſſus:congelatus cū puluere. Afflictis rebus:poſt cædē ſuorū. Sperare fugā:ideſt ſpē ponere in fuga & uitæ ſuæ contulere. Fortis:quia ipſa in deſperatione factus eſt fortis. Q uid nunc roſtra tibi: nunc apoſtrophat ad Curionē dicens o curio:quid utilitatis aut quē fructū cœpiſti ex tribunita poteſtate: i qua te geſiſti ut auctor bellorū ciuiliū fieres. Ecce nunc pœnas meritas dediſti:ut te mors præueniret:antequā bellū ciuile uidere potueris. Roſtra turbata.cū populū conuocata contione contra ſenatū concitabas:roſtra ſunt ſedilia populi in quæ concionabundi tribuni plebis ſedere ſolebant:ſic dicta quod deuictis bello nauali anciatibus.C.Mēio conſule:anno urbis.cccc.xvi. ex roſtris captarū nauiū ſedilia in ſuggeſtu populi ro. ſunt ornata:unde a roſtris nauiū ſedilia & forū roſtra appellata ſūt. Vnde:a quo foro. Plæbeius ſignifer ideſt tanquā ſignifer:quia tribunus plæbis erat: Arte tribunitia:ideſt tribunitia poteſtate. Arma dabas po. ideſt armabas populū contra ſenatū: Prodita:ſcilicet plebi. Bello concurrere : quia ipſe auctor fuerat ciuilis belli nā ſemper interceſſerat ſenatus conſulto:ne ſucceſſor mitteretur cæſari . Pharſalia : ideſt campi philippici in quibus bellum ciuile geſtū eſt. Dira: in qua bellū dirū inter parentes & affines geſtū fuerit. Spectandū q; tibi : ideſt negatū eſt ne belli ciuilis ſpectator fieres.

SVLPI. Has ubi:deterret potētes a ſeditionibus quātū ſolēt eſſe primi qui pereāt. Luitis arma iugulo datis pœnas mortis ex bellis ciuilibus . Felix rōa : beata eſſet rōa cū ciuibus ſuis ſi dii tātā curā haberēt libertatis ſeruādæ:quāta ulciſcēdi illos qui in libertatē inſurgūt: Vindicta : ultio nocētiū patriæ. Libycas en.en e diuerſis cauſis affect⁹ miſerationēq; elicit. Corpus:curiōis. Paſcit aues:inſepultus enim fuit & uolucrū præda. At tibi:nos uero te o iuuenis laude proſequimur immortalitatiq; cōmēdāus nā ſilētio prætertre uirtutes tuas nihil prodeſſet. Præcōia digna:hypallage ſi uis merita præcōia dignæ uite. Præcōia:laudatiōes. Aqu bus:precōiis. Repellit omne ſeniū:tollit ſitū & obliuionē ac gloriā immortalē & nō ſeneſcētē affert quātū ut ait Ouidius Carmina morte carēt. & Horatius. Virtus & fauor & lingua potētiū Vatū diuitibus cōſecrat inſulis. Dignū laude uirū muſa uetat mori. Cœlo muſa beat. Nō proderit : nocet enim ciuitati egregiorū laudes ciuiū ignorari. Indole : inditio probitatis & incremēto. Deberēt: illis debēt leges qui iuſti ſūt & optimi interprætes legū ut de Seruo Sulpitio Ciiſcribit. Recta: iuſtitiā. Perdita ſæ. Corruptorū tēporū culpa uitioſus euaſit . Perdita : de quibus nulla ſpes. Vrbi:quæ aucta fuiſſet & potuiſſet multū de Curione ſperare. Ambitus luxus:ambitio & luxuria. Opū facultas:auaritia cū ſuperbia inuaſcere quæ ſūt ciuibuſ metuēdæ: Tulerūt:abſtulerūt. Torrēte trāſuerſo:im obliquo & cōtrario iuſtitiæ trāſlatio eſt . Curio mutatatus.Corrupt⁹ a Cæſare magna mercede & a recto deſiſtēs. Fuit momētū:impulſio motus & cauſa bellorū. Spoliis gallorū : præda Cæſaris. Et auro : ſuetonius ait æmilio paulū.C.q;. Curionē uiolētiſſimū tribunoq; ingēti mercede Cæſar defenſores parauit . Ius licet : Curionē omnibus tyrānis urbis potētiorē fuiſſe eo argumēto demōſtrat quia uēdidit urbē . Fecerit uis in noſtros iugulos:ui libertatē occupauerit ita ut arbitrio ſuo iugulare nō poſſet minus tamē quā Curio potuit. Series dōus Cæ.cōtiuus ordo Cæ. ut auguſtus Tyberius Caius Claudius Nero. Tāta ſumma eſt enim cū imperiū reliquāt hereditariū. Emere: largionibus & cladibus accept s. Hic uēdidit Curionē uēdiſſe urbē cæ. ſcribūt ſeptē &.xx.milia aureorū ad q; alluſit. Vir. quū dixit. Vēdidit hic auro patriā dn̄umq; potētē īpoſuit:

Has ubi míſeræ ueſtro de ſanguine pœnaſ
Ferre datís,luitis iugulo ſic arma potentes
Fælíx roma quidē ciueſq; habitura beatos
Si libertatís ſuperís tā cura placeret pus
Q uā uídícta placet lybicaſ en nobile cor/
Paſcít aues nullo contentus curio buſto.
At tibi nos quando nō proderít iſta ſilere
Aquibus omne æui ſeniū ſua fama repellit
Digna dāus iuuenís meritæ præcōia uitæ.
Haud alium tanta cíuem tulít índole roma
Aut cui plus leges deberent recta ſequētí.
Perdíta tunc urbi nocuerūt ſæcula:poſtq̄
Ambítus & lux⁹ & opū metuēda facultas
Trāſuerſo mētem dubiā torrente tulerunt.
Momētūq; fuit mutatus curio rerum.
Gallorum captus ſpoliis & cæſaris aruo
Ius licet ín noſtros íugulos ſibi fecerít enſe
Sylla potēs.marí⁹q; ferox.& cinna cruēt⁹
Cæſareæq; domus ſeríes cuí tanta poteſtaſ
Cōceſſa ē.emere omnes.hic uēdídit urbē

OMNIBO. Has ubi miſeræ:nunc alloquit̃ generaliter poeta omnes principes ciuitatū:qui ſtatū reip. perturbant.dicit.n.ita contigere ſolere ut patriæ dent pœnas quas etiā ipſa patria nō mediocriter paſſa eſt ſicut nūc cōtingit curiōi:qui quia auctor belli ciuilis extiterat dedit pœnas patriæ ex quibus ipſa quoq; patria nō mediocrē dolorē & iniuriā accepit. Ferre datis:ut ferat: quia hoc ipſo patria dolet q; quāuis iniuriā accepit a uobis tamē uos perdere nollet. Luitis arma.i. pœnas datis bellorū quorū auctores fuiſtis. Libertatis .ſ.tuēdæ. Quā uindicta.ſ.offēſæ libertatis:ſi ita dii libertatē Po. Ro. defēdere uoluiſſēt ſicuti uindictā ſumpſerūt de his qui libertatē offēderūt: i perpetuū reſp.māeret ſed qui cōtra libertatē fecerūt pœna quidē dederūt:nā marius & Sylla & Cina:& pauloāte ſaturninus tr.pl.poſtea cæ.& .M.anto.crudeli morte perierūt dicit ergo q; dii uindicāt eos qui cōtra libertatē faciūt:& rēp. peruertūt probās exēplo curiōis. Paſcit:quia iacet in ſepultū. At tibi nos:& ne quis forte exiſtimet hoc me de curiōe dixiſſe q; ſeditioſus fuerit: & auctor bellorū ciuiliū:quaſi cōtra eū inuehi uoluerim tamē nō fraudabo eū meritis laudibus nā etiā ſi ego tacuiſſē quæ pauloāte expoſui tamē fama ipſa uulgaſſet:unde q; ad laudē eius pertinet:nō præteribo . Nos:ego lucāus niſi iſta narrarē:fama ipſa uulgaſſet. Iſta.i.facta tua o curio: Omne ſēiū.i.omnē uetuſtatē:quæ nūc etiam poſt tot annos narrat̃ quaſi recēs fuerit clades curiōis. Meritæ uitæ:quia multa tibi bōa partim fortuna partim natura data fuerūt:ſi modo bōis in meliorē partē uti uoluiſſes: nō omnino tibi culpa eſt aſcribēda ſed tēporibus: nā illis tēporibus natus es quibus diſciplina bene uiuēdi de ſuo curriculo labi cœperat.

Haud aliū tāta laus maxima curiōi . dicit nullū unquā in urbe ro. adoleſcētē tātæ indolis fuiſſe quā curio ſi recta ſecutus fuiſſet:fuit enim eloquētiſſima curionū familia:& in ea tres cōtinua ſerie oratores claruerūt Solinus. Indoles:proprie eſt ſpecies futuræ probitatis. Leges deberēt:ſi ipſe ingenii acumine leges ciuitatis defēdere uoluiſſet. Nunc enim fruſtra ſperauit Cicero rēp.aphricā & oppreſſā miſeris temporibus & perditis moribus in ueterē libertatē uendicaturū. Perdita.i.pernicioſa:nā corrupti mores ciuitatis nocuere tibi o curio:neq; ab his te cauere didiciſti:ſed aliorū conſuetudinē ſecutus es. Ambitus.i. ſuperflua cupiditas honorū: Luxus: luxurioſe uiuendi conſuetudo quæ ciuitatē omnē corrumpebat. Metuenda facultas: quia diuites uſque adeo facti erant potentes ut formidoloſi eſſent reipublicæ: Dubiam : incertam : quia hinc te trahebat reipublicæ amor : inde uero cupiditas honorum ſed tandem parua cupiditas . Tulerunt tor.quaſi excuſat eum:quod illa conſuetudo admalum omnes contrhaeret nimia cupiditate incenſos:

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

tanquã torrens. qui liquefactis nubibus & effuſis Imbribus tanto impetu fertur:ut nullũ prorſus obſtaculũ reſiſtere poſſit. Mutatus:ſcilicet a propoſito honeſto. Fuit momentũ: ideſt inclinatio rerũ. Gallorũ captus ſpoliis: quia magna munera a cæſare accepit curio ut partes ſuas defenderet: cũ tr. plæ. eſſet. Cæſaris auro quod ingens ex prouincia quã delectauerat ſecũ attullerat: Nã auctore Appiano curionẽ ut pro ſe ageret. plurimo ære alieno oppreſſũ facile adegit cæſar: Ius licet: nõ parua eũ nunc uituperatione onerat. dicit .n. quis alii pricipeſ q bella ciuilia moueſt priæ libertatẽ emerint tñ cũ cæteri emerit libertatẽ hic ſol⁹ inuẽt⁹ eſt qui uenderet. Licet intelligitur tamẽ. Ius: ideſt poteſtatẽ ſibi fecerunt armis. In.c.o.iug. ideſt in ciues. Sylla marius: quia marius ſylla de imperio paribus uiribus decertarunt. Cinna: qui Octauiũ collegã ſuum trucidauit ipſũ Mariũ e Libya uocauit ad perdendã urbẽ. Cæſareæ domus ſeries: quia ad neronẽ uſq; cæſares imperauerant nã omnes imperatores cæſares dicti ſunt a iulio cæſare primo. Tanta poteſtas: ut ipſi imperiũ romanũ teneant in quo totus terrarũ urbis continetur. Emere omnes urbẽ quanuis iſti libertatẽ noſtram uſurpauerint tamẽ emere eã. Hic: ſcilicet curio uendidit urbẽ quod intellexiſſe creditur Virgilius in æneide Vendidit hic auro patriã acceptis. ſcilicet muneribus a cæſare nã plurimo ære alieno oppreſſũ facile adegit cæſar ut pro ſe pugnaret.

Io. Sulpi. Verulani in Quintũ Lucani interpretatio:

S Ic alterna duces: Acceptis mutuis in bello calamitatibus duces. Nã Pompeius italia pulſus fuerat & exercitũ cũ hiſpania maſſiliaque amiſerat: & cæſar in adriaco claſſẽ ꝙ exercitũ cũ Curione in aphrica reſeruati ſunt pares ut mox confligerent in epyro. ubi cũ inſtaret ianuarius menſis Lentulus Conſul apud ſenatores undiq; conuocatos orauit alterna uulnera: mutua damna. In terras macedũ: in pugnã theſſalicã Methonymia eſt locũ enim pro negocio ponit. Iã bruma: iã hyems uenerat. Hæmo: monte theſſaliæ. Atlantis cadens: atlantides occidentes iã inquit prætierat nouember & erat finiſ decembris atlantideſ enim quæ & Vergiliæ appellant͛ tertio idus nouembris apud Pliniũ quinto apud columellã occidunt. & brumale ſolſtitiũ eſt octauo fere calendas ianuarii.

S Ic alterna duces: hic continetur quomodo cæſar atq; Pompeius ſe in epirũ receperunt: nec procul alter ab altero erat. Primũ quidẽ conatus eſt cæſar Pompeiũ obſidere & eũ magno uallo & foſſa intercludere: quod fecit ſed ita ut maiorẽ inopiã obſidentes pateretur quã obſeſſi. Cũ interim cæſar cũ ſuis fame maxima laboraret: adeo ut radices herbarũ in uſũ conuerteret. Tandẽ Pompeius tametſi omnia abunde ſibi ſuppeditarentur indignatus quod a cæſare intercluderetur. cũ bene gerendæ rei occaſionẽ cepiſſet adhortatus ſuos: uenit extra uallũ ubi aliquandiu pugnatũ eſt tandẽ in fugã conuerſis cæſarianis Ponpeius eos proſecutus eſt uſq; ad uallũ: & niſi Pompei humanitas & cõmiſeratio fuiſſe eo die actũ erat de cæſare: ſed iuſſit militibus ſuis ut ciuibus parcerẽt. Appiãus tamẽ dicit Põpeiũ cõuerſis militibus cæſaris i fugã uoluiſſe bellũ uno opere cõficere niſi a labiẽo prohibitus fuiſſet cæſarẽq; dixiſſe: bellũ ea die finẽ habiturũ fuiſſe: ſi hoſtes ducẽ qui uictoria uti ſciuiſſet habuiſſet. poſt hãc pugnã ſe in theſſaliã uterq; recepit. ibiq; rurſus cũ cæſar magna inopia laboraret: nec dubiũ eſſet quin neceſſitate ipſa cogẽte ad omnes cõditiões pacis accipiẽdas uẽturus eſſet: qui: cũ Pompeio erãt quaſi uictoriã in mãibus haberẽt nõ prius deſtiterũt q̃ ipſũ impulerũt: ut in cæ. bellũ moueret: ꝙ ubi præſẽſit cæ. licet fame ingẽti laboraret: tamẽ magna lætitia effectus eſt: & uniuerſos milites ſuos ad pugnã adhortatus. Sic fortuna ſeruauit pares duces: actẽus fortũa nõ magnopere: aut cæ. aut Põpeio fauit: ideo pares. Alterna uulnera quia in hiſpãia Põpeius cladẽ acceperat amiſſis Petrei & afrãii exercitibus in illyrico mari cladẽ perpeſſus erat cæ. amiſſa naue opiterginorũ in aphrica amiſſo curiõe cũ exercitu. In macedũ terras. i. fortũa dubiã ſe præſtitit uſq; dõec peruẽtũ eſt in Macedõiã & a uicinitate Theſſalia intelligit in qua nũc cæ. fortũa ſe totã cõceſſit. aut macedũ terras uocat epirũ: nã macedõia epiroticas terras in ſolis occaſũ recedit auctore. Pli. Iã ſparſerat hẽo iã inquit appropinquabat principiũ anni: quo noui magiſtratus creari ſolẽt. & noui cõſules inire magiſtratũ: ante q̃ magiſtratus cõſulũ exieret uidelicet Lẽtuli & Marcelli curiã habuere in epiro ut de ſumma rerũ cõſultarẽt. Hæmo: mõte Theſſaliæ cuius eſt ſex miliũ paſſuũ excelſitas Pli. Cadẽs atlãtis: ſcilicet ſparſerat. ideſt occidẽs: ſumit tẽpus quo res geſta fuerit uidelicet in fine nouẽbris. nã ſtellæ quæ ſũt inter finitionem tauri & caueam arietiſ pleiades dicuntur. Iã antem uergiliæ hæ. xi. nouembris ocidere incipiunt. & .ix die gladius oratiõis occidere incipit Per atlãticas ergo. i. per pleiadas filias atlãtis ex pleiõe ſignificat nouenbrẽ: in decembri autẽ finis ẽ magiſtratuũ: nã calendis Ianuarii noui conſules magiſtratũ inibant. Gelido olympo: quia incipiebat hyems. Atlantis patronymicũ eſt fœ. & unã pro omnibus poſuit.

Io. Sulpi. argumentum i quintum Lucani Volumen

Q Vit⁹ i epyro narrat te magne ſẽatũ
Conſtituiſſe. ducem tum delphica conſulit antra
Appius & domitis rediẽs iã cæſar iberis
Cõponit ſæuos intra ſua caſtra tumultus.
Et dictator abit nec non & cõſul ab urbe
Brunduxiũ: claſſẽ recepit pharſalia cymba
Pene ducis periit temeraria. nauigat inde
Marcus. & in leſbũ te uir cornelia mittit.

M. Annei Lucani Pharſaliæ Liber Quintus.

S Ic altẽna duceſ bello⁊ uulnera paſſoſ
In macedum terris miſcens aduerſa ſecundis
Seruauit fortuna pares. iã ſparſerat hæmo
Brũa niues gelidoq; cadẽs atlãtis olympo
Inſtabatq; dies qui dat noua nomina faſtis
Quiq; colit primus ducẽtẽ tẽpora ianũ.
Dũ tamẽ emeriti rẽanet pars ultima iuris
Cõſul uterq; uagos belli per munia patres
Elicit epyrum. peregrina ac ſordida ſedes.
Romanos cœpit proceres. ſecretaq; rerũ
Hoſpes in externis audiuit curia tectis
Nã qs caſtra uocet tot ſtrictas iur͛ ſecures
Tot faſces. docuit pp̃los uenerabilis ordo
Nõ magni partes ſed magnũ in partib⁹ eẽ.
Vt primũ mœſtum tenuere ſilentia cœtũ
Lentulus excelſa ſublimis ſede profatur.
Indole ſi dignum latia: ſi ſanguine priſco
Robur ineſt animis. nõ qua tellure coacti
Quãq; ꝓcul tectis captæ ſedeãus ab urbis
Cernite. ſed ueſtræ faciẽ cognoſcite turbæ
Cũctaq; iuſſuri primũ hoc decernite patreſ
Quͦd regnis populiſq; liquet nos eſſe ſẽatũ
Nã uł hypboreæ plauſtrũ glaciale ſub urſæ

SVLPI. Dies: calendæ ianuari in quibus creant͛ noui magiſtratus: quorũ nomina affigunt͛ in faſtis ideſt in libris quibus anni deſcriptio contine͛ & in ipſis annalibus. Quiq; colit primus primo ianuarii anniq; die celebrat͛ feſtũ iani dei principiorũ. Ducentũ tempora eſt enim caput anni & eũ reliqui menſes ſequunt͛. Vterq; lentulus & marcellus. Pars ultima: ultimũ tempus magiſtratus quaſi peracti. Iuris emeriti: conſulatus iã iã finiti. Elicit: educit & conuocat in epyrũ. Vagos patres ſenatores diſperſos. Munia: officia. Sordida: reſpectu romanæ. Cœpit. continuit. Curia: hoſpes ſenatores hoſpites in alienigenis urbibus. Nã quis caſtra: antipophora ꝙ potius tecta q̃ caſtra appellauerit. Tot ſecureſ tot legitimos magiſtratũ cũ ſecuribus lictoribus & faſcibus. Ordo: ſenatorũ. Nõ magni partes: hoc eſt ſenatũ nõ eſſe ex factione Pompeii eũq; ſequi: ſed pompeiũ eſſe unũ ex fautoribus ſenatus. Silentia tenuerunt: hypallagæ hoc ẽſt cœtus mœſtus tenuit ſilentia. Indole oratio ſuaſoria qua primũ adhortat͛ ſenatũ lentulus ut decernat eos qui in epyro ſunt uerũ ſenatũ cõficere: nã qui cæ. fauent hoſtes ſunt patriæ. Confirmatq; animos hominũ ab auxiliũ magnitudine & fortiter pugnandũ fore cenſet: proponitq; Pompeiũ belli ducẽ eſſe continendũ. Indole ſi dignũ: ſenſus eſt ſi ea magnanimitas eſt in uobis q̃ in ro. eſſe debet: nõ aduertendũ eſt qua ſimuſ in terra: ubicũq; .n. ſumus ſenatũ referimus. Indole: inditio & in cremento uirtutis. Nõ cernite: nolite aduertere. Coacti: coadunati: Faciẽ: habitũ & apparentiã ſenatorũ. Liquet. manifeſtũ eſt. Ferat ſub plauſtrũ: extrahat in ultimũ ſeptentrionẽ in ſcythia ubi ſunt montes & populi hyperborei. ideſt ſupra boreã. Plauſtrũ glaciale. frigidos ſeptentriones:

OMNIBO. Inſtabat: quia menſis unus cũ dimidio erat ab occaſu nouembris uſq; ad principiũ ſequentis anni quo magiſtratũ noui conſules ineunt. Faſtis: faſtis libri ſunt quibus nomina conſulũ continent͛: bene ergo nomina faſtis dicit: quia cũ noui conſules creant͛ etiã eorũ nomina faſtis inſcribunt͛. Colit: obſeruat tanquã diẽ feſtũ. Ianũ: menſẽ ianuariũ a iano dictũ. Dũ: tamẽ quanuis inſtaret finiſ: conſulatuſ anni illius: tamẽ antequã finirent magiſtratũ ſuũ conſules ſenatũ uocarunt in epirũ: & ibi curiã ro. ſtatuerunt. Conſul uterq;. ſ. Lentulus & Marcellus. Epirũ: ſubaudi in: Pars ultima. ſ. menſis unius cũ dimidio. Emeriti iuris: i. poteſtatis ſuæ prope iã finite: emeritus dicit͛ qui ſui officii debita officia peregit: ſicut emeriti milites: Per mu. i. uagos propter diuerſa belli officia: quia alii in alterã promiſſã miſſi fuerant. Peregrina ac. ſ. quaſi conmiſeratio eſt quã miſera conditione fuit nunc temporis po. ro. quia coactus eſt in epirũ miſera ac ſordida ſede curiã ponere. Sordida: comparatione urbis ro. Hoſpes curia: pro hoſpita quia in aliena regione. inuenit͛ hic & hæc hoſpes: & hic hoſpes & hæc hoſpita. Secreta. i. conſilia quæ ſecreta eſſe conſueuerũt. Nã quis: quis. n. appellare auſus fuerit caſtra: ubi ſenatus fuit omnis. Tot faſces: uidelicet .xxiiii. ſecures: nã duo conſules erant: & uterq; habebat. xii. lictores qui præcedebant geſtantes manibus ſecures. ut reos punirent. Quis uocet. q. d. nemo appellaret caſtra. Venerabilis ordo: ſenatus ille ueredus facile declarauit omnibus nõ ſe eſſe in partibus Põ. ſed põ. eſſe in partibus ſenatus: quia Põ. eſt ſub ſenatu. Vt primũ mœſtũ hæc Lentuli q̃ ad ſenatũ habet in deliberatiuo genere eſt conſtituta refert. n. de bello contra cæ. gerendo & ſententiã ſuã dicit pro libertate aduerſus eos qui hoſtes patriæ facti & iudicati ſunt habet etiã ſuaſionẽ. Suadet enim pro patria fortiter pugnandũ: & nihil omnino omittendũ quod ad libertatẽ tuendã & conſeruandã pertineat: deĩde argumẽtũ ſumit ab honeſto: poſtea a poſſibili quod uidelicet etiã uiribus ſuperiores ſint ſenatores: cũ maior pars ſenatus & ciuitatis cũ ea parte ſentiat quæ libertatẽ tue͛ deinde etiã imperiũ magna ex parte populi romani cũ eo ſentiat ut iã prope uictoriã certã in manibus habere uideant͛: primũ igi͛ lentulus hortatur patres conſules: ut magno animo eſſe uelint: nec poteſtatẽ & ius ſuum ex loci qualitate intueri: ſed ex dignitate ipſorum qui ubicunq; fuerint eandem poteſtatem habent. Lentulus: alter conſul. Vt: p. m: quam primũ partes mœſti ſiluerunt: ſtatim in excelſũ locũ Lẽ. conſcendit: ut eius ſententiã omnes audire poſſent. Tenuere ſil. c. hypallage: pro mœſtus cœtus ſilentium tenuit. Indole ſi. d. & quia mœſti erant pa. quod in alterna ac peregrina ſede curiam habebant ipſos conſolatur: ut propterea non uelint maieſtatem ſuam diminutam credere: quod procul a patria in aliena regione ſedem profuerit: ordo tendit uſq; ad eum locum partes cernite. Indole: ideſt incremento uirtutis quia indoles non ſolum ſignificat ſpeciem futuræ probitatis in adoleſcente: ſed etiam in adulto uirtutis crementũ: ut apud Liuium: tanta indoles in Lauinia erat. Robur ineſt. i. ſi uirtutis aliquid ueſtigium maiorem ueſtigium ĩ uobis remanet. Coacto:

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

congregati. Captæ ſedeamus:a.n.beniuolentiá comparat a perſona aduerſariorū cū eos dicat impios qui contra patriá arma tulerint & eá quaſi ab hoſte captá teneant. Primū hoc: ut nos pro arbitrio noſtro quicquid in remp.uſū fuerit:ſtatuere ac decerneř poſſimus. Ná uel hy.in eo perſiſtit ut oſtendat eos ius & poteſtaté habere imperandi populis cū cauſá ſuá honeſtá oſtendit:a cauſa noſtra beniuolentiá captamus ſi eá laudando extollemus : aduerſariorūq; per contemptioné deprimemus extollit cauſá ſuá quod arma pro patria:pro libertate:pro diis penatibus : pro rep.ſumpſerunt.ideoq; ubicūq; fuerint : exiſtiment ſe eos eſſe qui poteſtaté habeant recte & pie gerendi bellū aduerſus hoſtes patriæ ſiue ſub frigida: ſiue ſub torrida zona fuerint:deniq; in remotiſſimis orbis terrarū partibus conſtituti ibi curia eſſe intelligeř. nō enim locus ſenatū facit:ſed ſenatus curiá. Ná uel hy.ſiue ſub frigidá : ſiue ſub torridá zoná delati fuerimus ibi & curia & ſenatus erit. Hiper.urſæ.ideſt ſeptentriōalis ná hyperborei montes dicunř a ſeptentrione quaſi ſupra boreá:Hyperborei incolunt penepteraphorō que ultra Aquiloné dicunt iacere: gens beatiſſima : eá Aſiæ magis quá Europæ quidá dederunt : ſunt Europa auctore Solino apud quos mundi cardines eſſe credunt :& extimos ſyderū ambitus:ſunt qui putent nō quotidie ibi ſolé ut nobis:ſed uernali æquinoctio exoriri :autunnali occidere:ita ſex menſibus infinitū dié:ſex aliis continuá eſſe nocté de cœlo magna clæmentia auræ ſpirant ſalubriter:nihil noxiū flatus habent.domus ſunt nemora uel luci in dié uictis arbores ſumminiſtrant:diſcordiá neſciunt:ægritudine nō inquietanř. Plauſtrū glatiale: quia regio frigidiſſima & rigeſcit. Vrſæ quæ circa polū arcticū uergiř ad ſimilitudiné rotæ & ſtellæ quæ præcedunt Bootes appellař quaſi dux & gubernator plauſtri.

Vel plaga,q̄ torrés clauſuſq; uaporib⁹ axis
Nec patiř noctes,nec iniquos creſceř ſoles
Si fortuna ferat.rerū nos ſumma ſequetur,
Imperiumq; comes. tarpeia ſede peruſta
Gallorum facib⁹,ueioſq; habitante camillo
Illic roma fuit.nō unquam perdidit ordo
Mutato ſua iura loco:mœrentia tecta
Cæſar habet.uacuaſq; domos legeſq; ſilétes
Clauſaq; iuſtitio triſti fora.curia ſolos
Illa uidet patres plena quos urbe fugauit
Ordine de tāto quiſquis nō exulat hic eſt,
Ignaros ſcelerum longaq; in pace quietos
Bellorū primus ſparſit furor. oia rurſus

¶SVLPI. Plaga:regio zona. Axis.torrés & clauſus uaporibus.ideſt torrida zona ubi ſemper eſt equinoctium & dies ſunt pares ut apud Meroen in ægypro ſumma poteſtas. Tarpeia ſede peruſta . Confirmat exemplo loci mutationé nō tollere poteſtaté ſenatus. Ná cū Galli Senones romá combuſſiſſent Veioſq; Senatores ſe contuliſſent.Illic erat ſenatus& illic camillus dictator eſt conſtitutus. Sede tarpeia: urbe roma ná re uera Capitoliū combuſtū nō fuit. Camillo:furio: Veios:oppidū etruria nō procul ab urbe. Illic: ueiis. Iura : poteſtaté. Mœrentia tecta:Cæſar poſſidet urbé mœſtá. Silentes:Tunc ſilere leges dicunř quū nō ſeruanř& nō adminiſtranř iuſtitia: Fora:iudicialia. Iuſtitio:iuris dicendi intermiſſione. Illa.in ſenatu cæſariano ſoli illi ſunt qui exulauerunt:& iudicati ſunt hoſtes ante quá ſenatus ex urbe diſceſſiſſet. Ordine:ſenatorio. Prius furor : nos pios & abhorrentes a bellis quo primus armorū motus in diuerſa ſparſerat in unū locū conuenimus. Ignaros ſcelerū:inocentes & pios.

¶OMNIBO. Torrens pla,feruida zona. Axis:antarcticus axis. Vaporib⁹:feruoribus zonæ torentis: Nec patitur noctes:quia ibi ſemper in eodé ſtatu nox & ſol permanent:ideſt ſemper æquinoctiū eſt. Iniquos:intemperatos Virg.dirimit plaga ſolis iniqui. Summa rerū.ideſt imperiū. Tarpæia ſede:probat a ſimili: ná ſicuti capta reliqua urbe capitolio incolumi ibi ſenatus permanebat : & ideo curia in capitolio erat . idé etiá nunc dicit capta urbe ab hoſtibus hic nos habitantes curiá facimus:Nota é hiſtoria: an Alliá fluuiū Galli fabiū conſulé cū exercitu fuderunt:& ad urbé ro. contenderunt:& primo quidé metuentes inſidias nonnullos præmiſerunt:qui diligenter omnia ſcrutarentur:quibus exploratis neminé exire uidentes ſtatim ingreſſi ſunt mœnia : & uaſtá urbé atq; deſertá reliquerunt:ná ro.relictis ſenibus & imbelli turba cæteriſq; qui arma per ætaté ferre nō poſſent capitoliū conſcenderant: ſed eo tempore camillus qui ardeæ exulabat propter prædá ueientá ná male diuiſá Dictator abſens creatus poſtquá audiuit urbé captá a galls miſertus eſt patriæ : & cū aliquot copiis gallos ꝑpter uictoriá negligentiores inuaſit & eos partim ſopitos ac temulentia oppreſſos occidit. Illic roma fuit:ubi ergo fuit camillus Dictator cū exercitu romano illic roma eſſe conſueuit: pari ratione & nos hic romá eſſe putemus.

Mutato ſolo:ideſt regione: Mœrentia tecta:hactenus beniuolentiá auditorū comparauit a ſapientia eorū quia ſenatus ſapienter iudicauit & ubicūq; eſſent:ſe ius imperii tenere decreuerit.nunc beniuolentiá captat a perſona aduerſariorū cū adducit eoſ in inuidiá oſtendens eorū uim potentiá:nobilitates:affinitateſ oſtendit potentiá & uim cæ. qui patriá tanquá hoſtilé occupauerit armis. Tecta cæ.habet:nō eſt dicendū ro. ſenatū eſſe & curiá:cū in poteſtate cæ. ſit deliberare quicquid uoluerit: Vacuas.ſ.ſēatorib⁹. Legeſq;:quia nō poſſunt uim ſuá obtinere.poſtquá ſemel armis oppreſſæ ſunt. Triſti iuſtitio:qua ſemper iuſtitiū triſtitiá ſignificat:quaſi iuris ſtatiū. Curia:in qua nos ſenatores cōſiſtimus. Ordine de tanto.adhuc in eo perſiſtit ut in inuidiá adducat de tanto ordine ſenatorio nemo abeſt a nobis : niſi qui exul eſt cū cæ. ná qui hoſtes patriæ adiudicati ſunt:hi etiá exules ſunt. Nō exulat:cū cæ. Hic:apud nos. Ignaros ſcelerū: ante inquit cū maxima trepidatione ciuitas plena eſſet:ſparſi fuimus in diuerſa loca : prout quéq; impetus tulit nunc deniq; cū reſpirauimus in unū eundéq; locū omnes conuenimus. Ignaros.ſcilicet ſenatores:qui diu a ſceleribus huiuſmodi alieni fuimuſ uel ignaroſ:ideſt qui nunquá timere potuerunt tantū ſcelus ut cōtra:patriá Cæ

ſar arma ſumere:poſtquá audiuerunt ꝙ rubiconé tranſiuit contra leges & iura ciuitatis: Longa pace:quia oés qui diu in pace cōſtiterūt omni tumultu facile cōmoueuř atq; perturbanř. Rurſus:poſtq̄ reſpirauim⁹.

Membra loco redeūt:en totis uirib⁹ orbis
Heſperiá ſuperi penſát.iacet hoſtis in ūdis
Obrutus illyricis. libyæ ſqualentis in aruis
Curio cæſarei cecidit pars magna ſenatus.
Tollite ſigna duces fatoꝶ impellite curſum
Spem ueſtrá præſtate deis.fortunaq; tátos
Det uobis animos quátos fugiétibus hoſté
Cá dabat.noſtꝶ exhauſto uis claudiř anno
Vos quoꝶ finem noneſt ſenſura poteſtas
Cōſulite in mediū patres.magnūq; iubete
Eſſe ducem læto nomen clamore ſenatus
Excipit. & magno fatum patriæq; ſuumq;
Impoſuit.tūc in reges populoſq; merétes
Spſus honor,pelagiq; potés phœbeia dōiſ
Exornata rhodos.gelidiq; inculta iuuentus
Taygeti fama ueteres laudantur athenæ
Maſſiliæq; ſuæ donatur libera phocis
Tunc ſadalé fortéq; cotim fidūq; per arma
Deiorarū.& gelidæ dominū.racipalin ore
Collaudant,libyamq; iubét auctoř ſenatu.

¶SVLPI. Membra:nos ipſi ſenatores. En totiſ:confirmat ſenatū a ſpe uictoriæ & damnorū compéſationé ná pro amiſſa italia & hiſpania reliquū orbé deorū beneficio obtinent. Penſant: compenſant. Iacet hoſtis propter opiterginorū raté hoc dicit. Squalentibus: ſiccis deſertis. Impellite curſū : nolite deſerere propitios deos:& bene ſperare. Fortunaq; tantos: ideſt & ſucceſſus rerū ſic uos animet ad perſequendū hoſté ut iuſta cauſa animabat ad fugiendū ex urbe. Ius : conſularis poteſtas. Claudiř:finiř. Exhauſto: cōſumpto. Vos quorū finé:uos qui eritis perpetuo ſenatores. In mediū : in commune. Læto nomé : magna cū lætitia pompeius eſt dux declaratus. Suū & patriæ : priuatū & publicū.

Impoſuit:commiſit. Tunc in reges:deinde reges amici laudati ſunt & eis honos eſt habitus populiq; liberi facti. Merentes :quia miſerant auxilia. Rhodos : inſula in mari carpathio in qua coliř phœbus ſic appellata a capulo roſæ quod in fundamentis inuentū ferř. Potens pelago : quæ claſſe plurimū ualet. Taygeti : taygetus mons lachonū inter lacedemona & mare. Iuuentus inculta:lacedemones nō ſumptuoſi in ueſte ex ueteri inſtituto lycurgi. Phocis libera : phocis regio in boetia a qua maſſylienſes ſunt oriundi donata eſt libertate. Sadalé:regé ponti qui miſerat equites. Cotim : regé thraciæ. Deiotarū:regé œthe ut ait ruffus: ſed poſtea gallaciá ideſt gallogræciá tenuit. Racipalim : qui preerat ei parti macedoniæ : quæ in thraciá uergit & frigidiſſima eſt. Libyáq; iubet:& iubá regé toti libyæ præfecere.

¶OMNIBO. Membra:ſcilicet totius ſenatorii ordinis. En totis uiribus:ideſt pro toto orbe terrarū ſuperi compenſant italiá : bene dixit:ná omnis terrarū orbis commotus eſt italiæ gratia. Iacet hoſtis : poſtquá cauſá ſuá honeſtá oſtendit extollendoq; illá habuerit :& aduerſariorū per contemptioné deprimendo: nunc arguit a poſſibili:ná oſtendit totius terrarū orbis uires cū ſenatu Po. q; Ro. conſenſiſſe:ut dubitari nō poſſit quin ab ea parte conſecuturi ſint uictoria & commemorat uictorias quaſ pauloante in illyrico & aphrica partes ſenatus habuerunt:ſed nullá mentioné facit cladiū:quas habuere præſertim amiſſorū exercituū in hiſpania:oratione enim facit:ut ea quæ cauſæ ſuæ proſunt commemoret:quæ auté obſunt pretereat. Hoſtis in undis obrutis:quos Octauius Libro uicerat:& opiterginos præcipue qui ſe ipſos occiderunt. Curio: a rege iuba cū exercitu deletus. Squallentibus:ſterilibus aridis app. Pars ma.ſe quia curio erat patricius nobili & magna indole fax & caput bellorū. Tollite ſigna duces:poſtquá ſemel fortuna nobis obſequi cœpit ſequamur eá. Fatorū impellite curſū : urgete fata ut feſtinantius uictoriá ex hoſte obtineamus. Fortunaq; tantos:ſi magno animo patriá deſeruimus maiore nunc animo retentéus:quádo aſpirař fortuna nobis cœpit:& eſt argumentū a minori ad maius. Cauſa. ſcilicet melior . quia melioré cauſá uoluimus ſequi potius deſerendo patriá:quá contra libertaté aliquid & dignitaté ueſtrá facere. Noſtrū ius.ideſt poteſtas conſularis:nos iá inquit uenimus ad finé magiſtratus noſtri. Vos quorū:uos o patres conſcripti qui perpetuo duratis(nō enim ad tempus ſenatores erant)conſulite in mediū:& in commune quid uobis de rep.uideař. Læto no.c.nunc dicit quomodo in ſententiá Lentuli conſulis factū eſt ſenatuſcon.ut magnus Pom . exercitus imperator decerneret:tunc enim omneſ maximo clamore læticiá ſuá ſignificabant:deinde decretū eſt ut honor habereř his ciuitatibus & populis:qui ſenatū populūq; Romanū ſequerenř. Magno fatū:& ſummá rerū Pompeio demandauit ſenatus. Fatū:fortuná. Tunc in reges:deinde decreuerunt ut honores habereř his qui in fide & officio ſenatus populiq; Romani permanerent. Sparſus:diuiſus. Mœrentes:bene de populo romano: Rhodos phœbeia:quia ibi fuit coloſſus Apollinis miræ magnitudinis a chare lydio tanta arte fabrefactus ut inter.xii. mirabilia mundi connumereř quanuis Strabo hanc ſtatuá iouis fuiſſe dicat : aut phœbeiam appellat ꝙ cœlū nunquá ita nubilū eſt : ut in ſole rhodos nō fit : ut oſtendit Solinus. Potens : quæ potentiſſima fuit claſſe & nauali bello: Iuuentus taygeti:ideſt laconica.ná taygeti montes ſunt laconicæ regionis. Inculta.ideſt modico cultu contenta:utpote: quæ legibus Ligurgi ad rigiditaté inſtituta fuerat. Fama ueteres laudantur:ꝙ non ſolū ciuitas fuit bonarū artium inuentrix ſed etiam fama ꝙ in officio populi romani permanebat: Athenienſes enim ut libro nono oſtendit Strabo regali prius gubernabantur imperio in popularem poſtmodum tranſire ſtatum. Romanus ſenatus eos popularem ſtatum agentes accipiens proprias ipſis leges inſtitutaq; ſeruauit & libertate donauit. Veteres athenæ:ideſt uetuſtate ipſa nobilis ná ex Aſia.ciuibus.athenis.corcyra ponto..& bithinia magná claſſé coegerat pōpeius. Phocis:unde uenerant qui in Gallia Maſſiliá condiderunt : donař libertate in gratiá Maſſiliæ. Suæ maſſiliæ : quia ex pho

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

cenſibus originē traxerunt maſſilienſes.Phocis auctore Strabone libro nono appoſita eſt Boetiæ.phocenſiū ædificium eſt Maſſilia: ut idē refert:petroſo in loco ſita:cui quidē pontus ſubiacet de qua plura ſuperius.

Tunc ſadalim:ſadalis & cothis ex thracia duces auxilia cū equitibus ſuis miſerant. Deiotarū:quia cū ſeptē mila equitū haberet Pompeius deiotarus quia pedibus plurimū utebant̄ antiqui: milia multa peditū ei miſit.Ariobarzanes ex Cappadocia ad eundē numerū miſerat equites & Rhaſipolis ex Macedonia pæerat ducentis equitibus:qui cū Pompeio militabant.Deiotarus orientaliū Galatharū Tetarcha.Ariarathes Cappadociū Rex:Armeniorū intra Euphratē incolentiū taxileſ princeps:Armēiorū uero ſupra Euphratē Megabates:alii pæterea inferiores potentia dynaſtæ ad belli ciuilis laborē ſub Pompeio militauerunt:ut refert Appianus libro ſecundo & quicūq; in circuitu maris orientē uerſus incolunt fere omnes ad eū uenerant:

Collaudant ſenatores. Fidū deiotarū: quia donec bella ciuilia durarunt ſemper fideliſſimus Populo Romano fuit. Gelidæ oræ.ſcilicet Macedonū. Rhaſipolis enim ex Macedonia equitibus ducenbus preerat Libyāq; iubent:etiā iubā regē eſſe Numidiæ quia pauloante pro ſenatu curionē cū exercitu deleuerat.

Sceptifero parere iubæ.proh triſtia fata
En tibi non fidæ gentis digniſſime regno
Fortunæ ptolomee pudor.crimenq; deoꝝ
Cingere pellæo preſſos diademate crines
Permiſſū ē. ſæuū ī pplos puer accipis enſē
Atq; utinā in populos. dōata eſt regia lagi
Acceſſit magni iugulus. regnumq; ſorori
Ereptū eſt;ſoceroq; nefas.tā turba ſoluto
Arma petit cœtu.quæ cū populiq; duceſq;
Caſibus incertis & cœca ſorte pararent
Solus in ancipites metuit deſcēder̄ martis
Appius euentus,finemq; expromere rerū

ℭSVLPI. En tibi: inueit̄ poeta in ptolomeū ingratū pompeio quē iuſſit interfici quanquā eius eſſet beneficio in regno confirmatus ipſūq; regno fuiſſe indignū ob multa ſcelera quæ factitauit exclamat.Fuit autē hic eius Aulethæ filius quē Alexandrini e regno eiecerāt & Gabinius reduxit.Sororē Cleopatrā habuit. Pudor fortunæ poterat .n. pudere fortunā quod indignū illū in dignitaaē regiā euexiſſet:eratq; id ſuperis crimini & culpæ. Diademate pelleo:corona regia alexandrina Pelleus enim Alexander magnus a pella patria dictus eſt:cui ſucceſſit in regno ægypti Ptolomeus lagi militis gregarii filius:a quo reliqui Ptolomei deducti ſunt: hic enim filios habuit Ptolomeū Ceraunū & philadelphū doctiſſimū qui ei ſucceſſit & conſtituit in Alexandria bibliothecā egregiā Hunc euergetes quē philopater ſecutus eſt. inde epiphanes: poſt quē philopater Tū ſecundus euergetes quē phyſconē dicunt.Cui ptolomeus cognomento lathurus ſucceſſit.Quē quidē ſecutus eſt Aulethes huius Dioniſii pueri pater.ut ſtrabo libro:xvii: tradit.

Sæuū:nā crudeliter imperauit. Vtinam in populos:uidelicet ſolos. Regia lagi:imperiū quod obtinuit lagi filius. Magni iugulus:mors pom. Sorori:cleopatræ quæ ex dimidia regni parte relicta fuerat hæres a patre. Soceroq; nefas: cedes pom. ſubtracta Cæ. Soluto cœtu:dimiſſo ſenatu & congregatione: Cœca ſorte:ignoto & obſcuro euentu. Appius:huius meminit Ci.in tuſculanis his uerbis. Inde ea quæ meus amicus Appius Necromantia faciebat. In uentus ancipites: in caſus dubios nā uoluit ea apollinis oraculo certior eſſe. Expromere finē:aperire futura.

ℭOMNIBO. Proh triſtia fata:in exclamationē prorumpit:quod inter cæteros Reges Ptolomeus quoq̄ rex declaratus ſit qui deinde magni Pompei cauſa fuit mortis.& auctor cuius caput obtruncatū cæſari obtulit. Triſtia: ideſt miſerima & aduerſa populo romano. Digniſſime regno. digniſſimus prope Rex eras gentis. Nō fidæ.ideſt perfidæ.quæ tibi ſimilima eſſet: Pudor fortunæ:nā fortunā pudere debuit: quod ad regiā maieſtatē te peruexerit. Crimēq; deorū:quia dii in hoc peccaſſe uidentur quod ipſū Regē dici paſſi fuerit. Pellæo diademate:ideſt Alexandrino:nā pella (ut refert Strabo) Macedonū metropolis fuit philippi & Alexandri patria:unde pellæ⁹ ideſt ægyptius:Alexandriā enim de nomine ſuo condidit Alexander.iuuenalis.Vnus pellæo iuueni ſufficit orbis pellæ igitur.ideſt Alexandrino quia urbē ipſā amplificauit. Puer accipis enſem: adhuc puer ſub tutela aliorum uiuebat.Principes autem erant Photinus & Achillas: quorum conſilio res omnes Ptolomeus gerebat. Atq; utinam: ſcilicet accipias in populo & non in Pompeium. Donata:ſcilicet patri tuo ſenatuſconſulto: quo pater acceperat regnum ægypti :in eum poſtea tantū nefas auſus es perpetrare. Regia lagi: quia primus inter Aegypti Reges lagus fuit nam cum multos annos permanſiſſet lagidarum imperium tandem euerſum eſt:nam Ptolomeus lagi filius Alexandro ſucceſſit Ptolomeo autem(ut refert Stabo)philadelphus. philadelpho euergetes: poſtea philopater agatocliæ: poſtea Epiphanes:poſtea philomator filio a patre imperium accipiente:hinc uero frater ſucceſſit ſecundus Euergetes nominatus:hunc phyſconem dicunt:cui Ptolomeus Cognomento lathurus ſucceſſit.Lathuro auletes Cleopatræ pater qui præter alia flagitia: etiam choraulum exercuit hic eſt quem Alexandrini exegerunt.quem Romam profectum Pompeius ſuſcepit:& Senatui commendauit: Ptolomeus itaq; a Gabinio reductus, non multo poſt morbo abſumptus: relictis duobus filiis & totidem filiabus: quarum grandior erat Cleopatra: Alexādrini & puerum natu grandiorem & Cleopatram regno præfecerunt ſed pueri familiares.mota ſeditione Cleopatram eiecerunt:Cæſar adoleſcentulum interemit:& Cleopatram ab exilio reuocatam ægypti Reginam conſtituit: Iugulus magni:quia ſimul cum regno factus es potens Cædi Pompeii. Acceſſit:ſ. poteſtati tuæ. Regnumq; ſorori:& quia te regem ſenatus Po.q; ro.declarauit:ereptum eſt regnū ſorori tuæ Claopatræ. Soceroq; nefas:quia ꝙ nefas erat Cæ. occidere generū.eripuiſti tu o Ptololemeæ. Túc tu:nūc dicit quōdo ſēatu dimiſſo oēs ſe ad arma parabāt.ſed appi⁹unus ex omnb⁹oraculū ſciſci

tari cōſtituit:quid nā factus eſſet:an bello ciuili intereſſet:an a bellis ſegregatus receſſū aliquē eligeret: ubi quietus ab omni cura & periculo redderet̄. Vēit igit̄ delphos ; & oraculū illud auſus eſt mouere quod per multos annos tacuerat.Diuinū ipſū domiciliū:auctores certi mēorāt profūdā & curuā eſſe ſpelūcā:nō admodū lato ore patētē:unde aurū quidē referri ſacro efflāte nūine:excelſū autē oſtio imminere tripodē. quē cū Pythia uates inſcēderit hauſto diuinatiōis ſpiritu.dei reſpōſa referre:& metro & oratiōe ſoluta:auctore Strabōe:ſed anteq̄ narret:quid agnouerit in antro delphici apollinis:deſcribit primo locū ubi ante thēis reſpōſa dare cōſueuerat deinde Apollo delphicus. Soluto cœtu. ideſt dimiſſo ſenatu. Ancipites euentus. quia martis euentus ſemper incertus eſt.

Sollicitat ſupos.multoſq; obducta p annos
Delphica fatidici reſerat penetralia phœbi
Heſperio tantum quantum ſemotus eoo
Cardine parnaſus gēino petit æthera colle
Mōs phœbo brōioq; ſacer.cui nūie miſto
Delphica thebāæ reſerūt triaterica bacchæ
Hoc ſolū fluctu terras mergente. cacumē
Eminuit pontoq; fuit diſcrimen & aſtris
Tu quoq; uix ſūmā ſeduct⁹ab æquor̄ rupē
Extuleras unoq; iugo parnaſe latebas.
Vltor ibi expulſæ p̄meret quū uiſcera pt⁹

ℭSVLPI. Reſerat penetralia: aperit apollinis tēplū: ꝙ multis fuerat clauſū & ſine oraculo. Quadrageſimo .n.ab hinc anno fuerat a thracibus cōbuſtū & Iuuēalis ait Quomodo delphis oracula ceſſāt & gēus hūanū dānat caligo futuri. Delphica: quæ in parnaſi radicibus apud delphos oppidū ſūt. Heſperio: parnaſū boetiæ mōtē in medio mūdi eſſe ait:ſic & Statius Audiit & medius cœli ſparnaſus:Strabo libro.viiii. refert miſſas duas a ioue aquilas alterā ab occidēte alterā ad illic recta linea coiuiſſe. Brōio:baccho a brōi ꝙ eſt cōſūmere.Vinū nāq; modeſte ſūptū hūorū ſupe fluitates imminuit: immodeſte uero bonā hūiditatē deſiccat:& atterit uireſ ſūt q̄ dicāt a ſōitu ductū nomē q̄ βρῶμιος dicit̄. Bacche ſacerdotes coēs. Triaterica delphica:ſacra apollīea delphis in triēniū repetita Ouidius Hiſmariæ celebrāt repetita triēnia bacchæ. Miſto nūine:cōi cultu Apollinē & bacchū eūdē eſſe Erupides tradit & Ariſtoteles in Teloguinis & Varro & Grāius flaccus cōfirmāt auctore Macrobio. Cui:brōio: Hoc ſo.ſolā parnaſi ſūmitas diluuii tēpore ſubmerſa nō eſt: Fluctu: aquis:

Diſcrimē:interſtitio & medius terminus inter aquas & cœlū: Seductus ab. eminēs ſuper equor uix ſūmo cacūine alterius iugi extabas. Vbero. altero laudauitq; ipſū & altitudine Sic Ouidi. Mōs ibi uerticibus petit arduus aſtra duobus Nōine parnaſus ſuperatq; cacūine nubes. Ibi:apud parnaſū.Phœb⁹ puer pythōa ſerpētē dēogorgōis terræq; filiū qui matrē latonā iunonis iuſſu fuerat perſecutus ne pareret: intremit. Pean: apollo ordo eſt pean ultor matris expulſæ partus. Quū præmeret par. uiſce. cū eſſet uicina partui:

ℭOMNIBO. Sollicitat:cū ſolicitudie inquirit. Expromere finē rerū.i.ut exprimāt & aperiāt quē finē res habituræ ſint. Multoſq; obducta:quia īter cætera ſigna aduētus dōini Ieſu chriſti:hoc etiā præcipuū fuit ꝙ ſtatim omnia oracula tacuerūt. Heſperio:dicit autē petiſſe antrū cyrrheū.ubi colebat̄ apollo:in quo adytū erat illud nobile quo phœbas cū aduēiſſet nūine apollinis aflata futura omnia reſiſceret: atq; ex his quæ cōſulētes ſcire uolebāt aperire: dicit autē locū eſſe in umbilico orbis terrarū. Heſperio eoo: nā parnaſus mōs eſt in medio orbis terrarū.nā(ut refert pindarus)cū iuppiter ſcire uellet: ut nā eſſet mediū orbis terrarū aquilas duas alterā ab oriēte alterā ab occidēte miſit:& ubi iuicē occurrerēt:ibi mediū orbis terrarū eē itelligeret:occurrerūt:autē in parnaſo mōte:hinc appellat̄ umbilicus orbis:ꝙ & ſi Varro plāe inficiat̄.Vir. tamē ait: Delphos phytius orbis umbilicū. Hic mōs ut libro nono refert ſtrabo uſq; adocciduos phocidis mōtes locatus eſt eius latus in occaſū proſpectās Locri & Azolæ poſſidēt:auſtrale uero Delphi: locus ſāe petroſus: ſpectaculi formā habēs in eius cacūine tēplū ſurgit & oppidū:in circuitu ſtadia.vii. ac.x. cōplectēs ſupra illud lycorica ſita eſt quo in loco antiquitus delphi ſupra tēplū cōſiſtebāt hoc autē tēpore circa ipſū affines caſtalii fōtis ſua locarūt dōicilia.ante urbē autē cirphis ex auſtrali parte periacet rupes ſāe prærupta. at ſub cirphim urbs uetuſta iacet cyrrha ad mare locata: ab ea incipit ad delphos aſcēſio ſtadia fere .lxxx. Gēino colle eſt enim parnaſus biceps(ut antea dictū eſt)parnaſuſq; iugo miſit deſertus utroq;. Nā ab auſtrali parte habet cirphim præruptā rupē:cū profunda ualle per quā plurimus annis effundit̄. A qua diuerſione biceps cognominat̄.illic phœbus & bacchus colebant̄ ut aſſerit Macrobius: qui tamē eiuſdē numinis ſunt & poteſtatis:auctore diodoro. Bromio:baecho βρῶμιος ſignificat impetū uel ſonitū uel ꝙ ebrii impetuoſi ſint & uocē incompoſitā emittant:aut quomodo in bacchi ortu tonitru inſonuit. Numine:ipſius bacchi: quia propter uinū in furorē uerſæ ſacrificia bacchi colebant.Mixto: inſerto ipſis bacchis. Bacchæ: ſacerdotes bacchi græce.Mœnades: dicit̄ quaſi inſanientes: μαίνομαι inſanio. Referunt: repræſentant. Trieterica:ſacricia bacchi triennalia quæ ternis quibuſq; annis celebrantur:a τρεῖς:& ἔτος annus. Thebanæ:nā thebanæ mulieres hæc ſactificia colebant ſicut delphicæ. Solū eminuit: ideſt apparuit ſupra terras tempore diluuii quo omnes terræ obrutæ ſunt. Pontoq; fuit:qui mare a cœlo diſcerneret. Diſcrimen: interuallum & ſeparatio. Extuleras.extra diluuium. Summam rupem: cacumina. Vno: alterum quidem iugum obrutum erat:alterum apparebat. Vltor ibi:dicit ibi phytonem ſerpentem ab Apolline occiſum fuiſſe cum primum e uentre matris eductus eſt.nam ut in fabulis eſt iuno irata ꝙ latona grauida eſſet ex ioue: ipſam per totam orbem perſecuta eſt quæ terram nullam inuenit a qua exciperet̄:timebant enim omneſ rem ingratam facer̄ iunoni ſed cum ad Ortigiam ueniſſet(Sic enim tunc appellabatur)cogouit ſororem ſuam Latonam:& eam beningniſſime accepit:ortygia enim fuerat ſoror Latonæ:quam cum iuppiter uitare uellet illa aueriata eſſet aufugere cœpit: cunq; ad mare perueniſſet deos petit ut miſerentur: quæ ſtatim conuerſa eſt in coturni

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

cé(οp τ ΰξ enim græce coturnix dicit͛ Iuppiter autē conuerſus in accipitē inſequi cœpit auē: & cū in medio mari eſſet: nec diutius poſſet ex unguibus Iouis euadere. Rurſus mente ſua precata eſt deos: & ſtatim conuerſa eſt in lapidē: lapis ſtatim creſcere cœpit i inſulā: & excepit ſororē ſuā latonā Ortygia: quæ ibi gemellos peperit apollinē & Dianā. Apollo igit͛ loco beneficii ꝙ matrem excepiſſet: eā duabus inſulis illigatā ſtabilē fecit ſcilicet Gyaro & Mycone: & phytonē ſerpentē: que Latonæ iuno immiſerat: ſagittis occidit: & matri ſuæ iā tunc diana obſtetricis præbuit officiū.

¶SVLPI. Explicit: interemit. Adhuc rudibus: nouis & inexpertis. Themis: dea quæ iubebat hominibus peterent quod fas eſſet themis enim fas interpretatur. Eius templū iuxta cephyſū amnē fuit. Vaſtos hiatus: magnā cauernā Nā eſt illic media ſaxi rupes in formā theatri in media fere montis altitudine planitieq; exigua atq; in ea profundū terræ foramē quod oraculo patet: ex quo frigidus ſpiritus ut quadā uelut uento in ſublime expulſus mentes uatis in uecordiā uertit impletāq; deo reſponſa conſulentibus dare cogit: hec iuſtinus libro. xxiiii. & Strabo libro nono inquit Auctores certi memorant diuinū ipſū domiciliū profundā curuā eſſe ſpeluncā: nō tamē lato ore patentē Vnde aurā quidē referri ſacro efflante numine. Excelſū autē hoſtio iminere tripodē: quē quū phytia uates inſcenderit hauſto diuinationis ſpiritu dei reſponſa refert & merito & oratione ſolute. Sperare diuinā fidē: emitere oracula: Ventos loquaces: uentū & ſpiritū qui loquacitatē excitaret Cice. in diuinatione inquit Credo etiā anhelitus quoſdā fuiſſe terrarū quibus inflatæ mentes oracula funderent. Condidit: immiſit. Incubuitq; adyto: inclinauit ſe in locū ſecretū ut uentos exciperet & diuinaret. Factus uates: diuinator & denuntiator futurorū

Quis latet: quoniā ſupradicta fabuloſa ſūt rei ueritatē conat͛ elicere. Quis superū: quis deus. Præſſis ab æthere: manes ſub cœlo nā dii ſupra ethera ſunt. Cœcas cauernas: antrū obſcurū. Quis terrā cœli patit͛ deus: qui cæleſtis uult terrā habitare. Secreta: præterita præſentia & futura. Curſus æterni: fati quod eſt herens rebus mobilibus diſpoſitio per quā prouidentia ſuis quæq; nectit ordinibus ut ait Seuerinus: eſt & fatū ut Cicero definit Ordo serieſq; cauſarū. Cauſa autē eſt ex omni æternitate fluens ueritas ſempiterna. Ferens contactus: patiens tangi ab homine nā ingredit͛ uirgines.

Matris adhuc rudis pean phytona ſagittis
Explicuit. cū regna thēis tripodaſq; teneret
Vt uidit pean uaſtos telluris hiatus
Diuinam ſpirare fidē. uentoſq; loquaces
Exhalare ſolum. ſacris ſe condidit antris
Incubuitq; adyto uates ibi factus apollo.
Quis latet hic ſupū qđ numē ab æthere p̄ſſū
Dignat͛ cœcas incluſū habitar͛ cauernas?
Quis terrā cœli patit͛ deus omnia curſus
Aeterni ſecreta tenens mundiq; futuri
Conſcius ac populis ſeſe proferre paratus.
Cōtactuſq; ferēs hōinū magnuſq; potēſq;
Siue canit fatū. ſeu quod iubet ille canēdo
Fit fatum. forſan terris inſerta regendis
Aere libratum uacuoq; ſuſtinet orbem
Totius pars magna iouis cyrrhæa p antra
Exit. & æthereo trahit͛ cōnexa tonanti.
Hoc ubi uirgineo cōceptū ē pector͛ numē

Siue canit fatū: ſeu dicit futura ſeu quicquid uaticinat͛ eſt fatū neceſſarioq; futurū. Forſan terris: putat poeta mentē iouis ſiue animā mundi: quæ diffuſa eſt per omnia elementa: terraſq; ſubſtinet illinc ſpirat͛ ſpiritus enim dei per omnia uagat͛ omnia nectit omnia continet: ut ſentiunt ſtoici & Cicero docet & Virg. iouis omnia plena: & alibi principio cælū ac terras campoſq; liquentes Lucenteſq; globū lunæ titaniaq; aſtra ſpiritus intus alit & poeta noſter iuppiter eſt quodcūq; uides. Inſerta: immiſta. Orbē. libratū terrā penſilē.

Exit: egreditur & ſpirat. per antra cyrrhea: per antrū delphicū a cyrrha oppido dictū. Connexa tonanti æthereo: coniuncta & quæ reſpondet menti diuinæ quæ eſt in cœlo. Numen: mens dei. Eſt conceptū pectore: ingreſſum eſt pectus.

¶OMNIBO. Pæan: apollo qui a ſagittatione phytonis nomē conſecutus eſt. nā παίω ſignificat ferio pæanes proprie dicunt͛ laudes apollinis. Matris: quā ſerpens a iunone miſſus perſecutus fuerat. Præmeret uiſcera: cū in eo eſſet: ut pareret Latona. Expulſæ: a iunone. Rudibus ſagittis: quia tū primū natuſ erat: nec unquā ſagittas exercuerat. Explicuit: occidit a præcedenti id quod ſequit͛. Cū regna themis teneret. ideſt cū themis oracula daret. Vt uidit pæan ſequit͛ dicere originē oraculi apollinis quomodo ſedē ſibi delegerit: dicit enim cū ibi natus eſſet: & phytonē ſagittis occidiſſet: poſt quā uidit ex eo antro uentū cū humana uoce erumpere: iucunditate habitandi in eo loco ductus eſt: ut ipſe futura ſiſcitantibus prædiceret. nā ibi templū themidis fuerat antequa reſideret Apollo. Vaſtos hiatus. antrū illud cyrrheū. Fidē diuinā: hoc eſt oracula & reſponſa dare. Spirare: ideſt emittere. Ventoſq; loquaces: quia ſpiritus inde erumpebat ut humanas uoces & uerba perfecta emitteret: Sacris ſe antris. ideſt in illis penetralibus unde reſponſa darentur. Incumbuit. a ibi fatidicus eſſe cœpit Apollo. Adyto nomē græ. & neutri generis: ſignificat locū templi ad quam nulli ſacerdoti ingreddi licebat. a priuatiuū eſt & χύω ingredior. Factus uates. diuinator & oraculorū reſponſor. Quis: latet hic nunc quaſi cū admiratione quadam loquit͛ poeta dicens: quis potuit deorū eſſe: qui primū ibi habitauerit ubi poſtea locū deleuerit apollo: & deus ab æthere delatus huic loco includi uoluerit: & has cauernas collere: eſt ne aliquis deorū qui deſerto cœlo terrā in habitare malit. Preſſū: depoſitū: præmere deponere. Virgilius Quod ſupereſt quæcūq; præmes uirgulta per agros. Cæcas: obſcuras. Aeterni curſus tenens. ideſt ſeries fatorū: quia cauſa cauſam generat: nam nihil aliud eſt fatū niſi ſeries cauſarum. Mundiq; futuri conſcius: ideſt conſcius eorū quæ in futurum uentura ſunt. Proferre: ape

rire. Cōtatuſq; ferēs hominū. ideſt phœbadē afflās nūine ſuo: hoc eſt pati hominū cōtactus: quia ut in ſequētibus declarabit͛: pugnabit Apolllo ut mētē & pectus phœbadis occupet. & in ea omnia quæ ſunt: quæ fuerūt: quæ futura ſint repōat. Magnus poſſeſus eſt: magnus & potēs eſt ille deus: ſiue quæ futura ſunt ipſe prædicit. ſiue prædicēdo facit eſſe futura fatū enim eſt quod dii fant͛: Forſā terris: an fortaſſe illud eſt: quod cū magna anima mūdi per omnes partes diffuſa ſit cæli: ibi maiorē partē ſui eſſe uoluerit: ut futura omnia reſpōderet: quia Stoici dicebāt unā tātūmodō eſſe animā: & eā per omnes mūdi partes eſſē diffuſā: quā ſētētiā Virg. quoq; expreſſit in. vi. principio cælū ac terras cāpoſq; liquētes. Lucēteq; globū lūæ titāia atq; aſtra Spiritus intus alit. Pars iouis: anima mūdi reſpicit illud quod Stoici diffiniebāt quod deus eſt ignis ſēſibilis: inſertus omnibus elemētis: in hūc errorē cōuenere Stoici quod uidebāt omnia ſūma ratiōe regi: ut propterea uiderēt͛ habere animā intelligibilē & ratiōabilē: & ſine ratiōe putabāt hūc ordinē nō poſſe ſeruare cæleſtia terrēa corpora. ideo cælū: terrā. mare: deniq; elemēta omnia deū eſſe putabāt. Libratū orbē. ideſt ſuſtētatā. terrā ſphæricā hoc loco ſignificat. Aere uacuo. ideſt in cētro uacui aeri nā ſuo pōdere terra in medio orbis in cæli cētro eſt poſita: ideo in nullā partē moueri poteſt: cū terra grauius ſit elemētū cæteris: ſuū propriū ac naturalē locū habet cētrū dimidiū totius orbis: & circūferētiæ cæli a quo pūcto diſcedere nō poteſt. Tonāti: cū æthereo ioue: nā ſignificat ignē cæleſtē reſpicit ad illud ſtoicorū qui dicūt iouē ignē eſſe ſēſibilē hoc Hoc ubi: & cū hoc numē quod in eo loco magis habitat ꝙ alibi inſederit & occupauerit uirgineū pectuſ tūc uero ora mouēſ quicquid dixerit uerū eſt ſiue de præſētibus ſiue de præteritis ſiue de futuris quæſitū fuerit. Virgineo: nō licebat enim adytū illud ingredi niſi uirgini incorruptæ.

Humanā feriens animā ſonat. oraq; uatis
Soluit. ceu ſiculus flāmis urgentibꝰ æthnā
Vndat. campana fremens ceu ſaxa uaporat
Conditus in arimes æterna mole typhoeus
Hoc tamē expoſitū cunctis nulliq; negatū
Numen ab humani ſolum ſe labe furoris
Vidicat. haud illic tacito mala uota ſuſurro
Concipiūt. nam fixa canens mutādaq; nulli
Mortales optare uetat: iuſtiſq; benignus
Sæpe dedit ſedes totas mutantibus urbes
Vt tyriis. dedit ille minas impellere belli

¶SVLPI. Feriens: incitans impellens. Sōat. loquitur eſtq; trāſlatio a cytharredo chordis quæ ſūt ut anima. Soluit ora uatis: puellā loqui coegit. Ceu ſiculus ſimultudo eſt ſecretioris ſonitus & uehemētiæ uerborū: Apex ſiculus: cacumē ætne ardētis. Vndat: abunde corripit ætnā mōtē fumo & flāmis. Typhoeus: qui fulminatus inarimæ ſubiacet Virg. Inarimæ iouis imperiis impoſta typhœo. Vaporat: uaporādo emittit.

Saxa cāpana pūicee & lapides exeſos. Inarimes: inarime mōs eſt prochyte inſulæ in ſinu baiano. Expoſitū cūctis: ꝙ omnibus reſpōdet & nulli ſe negat. Vindicat: liberat ſe. A labe: furoris ab inſāia malignitateq; hominū nā nō uotis & precibus flectit͛ ſed futura prædicit: Mala: inhoneſta. Tacito ſuſurru: ſolēt enim turpia hūmili uoce honeſta uero clare poſci Perſius Haud cui uis promptū eſt murmurq; hūileſq; ſuſurros Tollere de tēplis & aperto uiuere uoto Mēs bōa fama fides & reliqua Hora. Iane pater clare quū clare dixit apollo. Vetat optare: docet nihil petere a deis. Bēignus: liberalis. Dedit: dixit Virg. Præſcia uētuti da nō indebita poſco regna mors fatis. Vt tyriis: iuſtinus lib. xviii. Tyriorū gēs inquit cōdita a phœnicibus fuit qui terræmotu uexati relicto primo ſolo aſſyriū ſtagnū primo mox mari proximū littus incoluerūt cōdita ibi urbe quā a piſciū ubertate Sydonē appellauerūt: Nā piſce Sydō phœnices uocāt poſt multos inde annos a rege aſcāiorū oppugnati nauibus æppulſi tyrū urbē ante annū troiæ cladis cōdiderūt. Cadmus quoq; quū exularet bouē ſequi ab oraculo iuſſus eſt. Dedit ille minas: athenienſibus delphicū apollinē cōſulētibus quid aduerſus perſas agēdū eſſet reſpōdit ligneis mœnibus ſe tuerēt͛: quo intellecto Thēiſtocles iuſſit omnis ciues naues cōſcēdere & in mari Salaminiaco aduerſus xerxē cū certarēt euaſere uictores. Dedit: cōceſſit. Impellere: repellere.

¶OMNIBO. Ferēs animā: pulſās: & cruciās animā corporis quod occupauerit. Sōat. ideſt ſōitū dat: Solit aperit ora ut futura prædicat reſpōdēs ad ea quæ interrogant͛: tāto quidē tumultu & impetu: ut uidet͛ ætna qui globos flāmarū eructat: Siculus apex cacumē ſiculi mōtis. Aetna: mōs eſt ſiciliæ qui ſēper fere euomit globos flāmarū: adeo ut regionē totā depopulet͛ ac uaſtet ipſi quoq; urbi periculū immineat: Loca ſuperiora mōtis. tū nuda tū cineroſa ſūt: & per hyemē niuibus referta. ut Strabo refert. Cæterū inferiora ſyluis & uariis arborū cōſitionibus partita: ipſi uero mōtis cacumina multas ſuſcipiūt mutatiōes: ueſcētibus incēdiis nūc quidē unū i craterē collabēte igne nūc diuiſo eſt luēte: igniti emittūt͛ riui: nūc flāmæ fumoſæ nec fuligēs: nūc exardētes exhalat lapides: nec eſſe eſt meatus ipſos ſubterrāeos cū his pariter accedētibus uariari: & ora ipſa quādoq; ſecūdū circūſtātē ſuperficiē plura eſſe. Vrgētibus: pellētibus mōtē. Inarimes: inſula in ſinu puteolāo: in qua mōs flāmas emittit: unde poetæ finxerūt typhœū unū ex gigātibus qui ioui bella intulere ſub eo mōte poſitū. Aeterna. ideſt perpetua quia perpetuū emittit ignē: Vaporat: calefacit & exurit.

Saxa cāpana: nā maxime quæ & pythecuſa dicit͛ in cāpāo mari eſt. Thiphoeꝰ autē cū oe diuiſo: & eu dipthōgo omnino proferēdꝰ eſt ꝙ ſi quis dubitat græce nihil uidit. Hoc tamē expoſitū: & quāquā reſpōdeat omnibꝰ tamē noſcētibꝰ nō reſpōdet: ſe bōis & hōeſte aliquid ſcire cupiētibꝰ: ſeruat ergo dignitatē numinis.

Expoſitū: ideſt paratū omnibꝰ aliquid ſcire cupiētibꝰ. Vēdicat. liberat. Hūana labe. ideſt uitio flagitioſorū hōinū. Haud illic mala: ꝙ tātūmodo audiat bonos malos uero repellat ꝓbat exēplis. Iuſtiſq; bēignꝰ ideſt his qui patriā & regionē ſuā deſeruere. & aliquē ſibi locū elegere cōſilio nūinis: propitiꝰ fuit: Vrbes: diuerſas patrias. Tiriis. i. cadmo: de quo ſupra dictū: cū cadmus iuſſu patris agēoris europā quæſiuit. Minas im

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

pellere:bellū hoc fuit tempoꝛ Xerxis:cū rumor exiſſet xerxē cū uniuerſa Aſia in europā impetū facere:& terræ mariq; bella atq; pernicē minitari. Athenienſes miſerunt qui peterent ex oraculo quomodo hanc pernitiē effugerent: reſpondit oraculum:ita illos reſiſtere poſſe hoſtibus: ſi mœnibus ligneis pugnarent conſilio habito cū alii alia dicerent. Themiſtocles qui prudentiſſimus erat conſuluit: ut claſſe parata occurrerent hoſtibus:& ſuaſu Themiſtoclis quantā claſſē conſtruere potuerunt Athenienſes eā conſcēdere relictis mœnibus patriæ: quo factum eſt ut apud Salaminam xerxes conſilio Themiſtoclis ſit ſuperatus: Impellere: refellere.

Vt ſalāiniacū meminit mare. ſuſtulit iras
Telluris ſterilis. monſtrato fine reſoluit
Aera tabificum. non ullo ſæcula dono
Noſtra carēt maiore deū. q̄ delphica ſedes
Quod ſiluit. poſtq̄ reges timuere futura
Et ſuperos uetuer̄ loqui. nec uoce negata
Cyrrheæ mœrent uates. templiq; fruunt̄.
Iuſtitio. nā ſi qua deus ſub pectora uenit.
Nūinis aut pœna ē mors imatura recepti
Aut p̄tiū quippe ſtimulo fluctuq; furoris
Compages humana labat. pulſuſq; deorū
Cōcutiunt fragiles animas. ſic tēpore lōgo

℄SVLPI. Salamis urbs in euboico mari contra athenas. Suſtulit: quia docuit piare numina: Telluris: ſterilis: hoc propter ægyptū dixit quæ cū nouē annis fuiſſet ſterilitate uexata reſponſū accepit ut thraſiū hoſpitē mactaret: eius rei Ouidius in arte meminit. Dicit̄ ægyptus caruiſſe uiuacibus herbis & reliqua. phryges etiā ſterilitate uexati iuſſi ab apolline corpus athis ſepelire & Cybelē uenerari cū pro illo quod inuenire non poterant adoleſcentis imaginē multis cū lamentis ſepeliſſent:& arcas deæ ac ſacrificia inſtauraſſent liberati ſūt ut meminit Diodorus: eſt & alia ex eodē auctore hiſtoria. Athenienſibus enim ſiccitate laborantibus reſpondit deus. Minoi pro Androgeo mortuo quas uellet pœnas eſſe dandas: cū igit̄ minoiſ iuſſu quotannis ſeptē pueros & totidē puellas minotauro dare cœpiſſent ſiccitate ſunt liberati. Fine. ideſt modo piandi. Aera tabificū. Lucanis peſtilentia laborantibus reſpondit phœbus palinuri manes eſſe placandos ob quā rē nō longe a uelia lucū ei conſecrauerunt. Virg. prodigiis acti celeſtibus oſſa piabunt. Romani quoq; peſtilentia laborantes Eſculapiū in urbē aduehere iuſſi ſunt. Noſtra ſæcula: hæc ætas in qua ego ſū. Quā delphica ſedes quod ſiluit: quā quod nō reddunt̄ delphis oracula: nā reges & principes metu ducti uetuere antiſtites templi ne ad id quenquā admitterent. Nec merent: ideſt gaudent quod nō reſpondent. Littore. Cyhrreæ uates: phœbades. Fruunt̄ iuſtitio: fructū delectationēq; capiunt ex ceſſatione & ſilentio: appellauitq; iuſtitiū reſpondendi intermiſſionē: cū ſit proprie uiris reddendū intermiſſio i publico luctu. Nā ſi quis: ſi quæ enim phœbā concipiebant deorū ira aut beneficio moriebant̄ hinc Valerius ait Vnde ut certæ conſulentibus ſortes pe/tunt̄: ita nimius diuini ſpiritus hauſtus reddentibus peſtifer exiſtit. Immatura: ſubita. Pena numinis recepti: ſuppliciū quod numē concepiſſet. Preciū: præmiū: nil enim morte utilius dii nobis dare poſſūt ut etiā Cice. docet in Tuſculanis per eā enim in cœlū reuertimur uel dii uel cū diis futuri. Compages humana labat: compoſitio humani corporis diſſoluit̄ impetu furoris quē adhibet deus anceptus: qui eſt uelut ex uehementi & peſtifera febere totū corpus diſſoluente. Pulſus: impetus & conciones. Animas: uitas hominū.

℄OMNIBO. Salaminiacū: ideſt mare ſalamines inſulæ: nā auctore Strabone iuxta lepathū Cicero. quæ ſtationē habet & naualia: eſt aphrodiſiū: ad quod inſula per anguſta eſt: ſeptuaginta enim ſtadiorū interuallo Salamina traſit̄: poſtea achiuorū acta quo primū teucer applicuit: qui in Cypro ſalaminā condidit a patre ut fert̄: pulſus & ut libro nono refert: Quū a Nyſea in atticā nauigās quinq; per exiguæ procumbunt inſulæ: dehinc ſtadi. lxx. in longū porrecta: uel ut alii aſſerunt. lxxx. habet autē eiuſdē nominis urbē in ſalamoniaco littore attici & megarici confina ſunt ſoli. Telluris ſterilis: exemplum eſt Calabriæ: nā cū Calabria ſubita telluris ſterilitate laboraret: nec ullus finis inueniretur iræ deorū ad oraculum miſerunt reſponſū eſt ita fertilitatem reparari poſſe. ſi palinuri manes placarentur quo facto ſtatim fertilitas rediit. Monſtrato fine: & ipſe conſilio ſuo peſtilentiam expulit: nam & Ro. cum nullum remediū inuenirent patriæ peſtilentiam laboranti libros ſibyllinos inſpexerunt: qui & ipſi ab apolline originem habuerunt nam ipſe Cumeam ſibyllam docuit uaticinari quæ deinde hos ſcripſit libros: inſpectis igitur libris intellexerunt Romani ita peſtilentiam poſſe ſedari: ſi æſculapium ab epidauro Romam adducerent. legatos igitur miſerunt: qui cum eo ueniſſent & ſimulacrum ignens mirarentur anguis e ſedibus eius elapſus uenerandus & non horribilis per mediam urbem cum admiratione omnium ad nauem Romam conceſſit: & ſe in Vgolini tabernaculo conſpirauit: legati deum uehenteſ Antium prouecti ſunt: ubi anguis proximum æſculapii templum petit: & poſt paucos dies ad nauem rediit & cum aduerſo tybri ſubueheretur: in proximam inſulam deſiliit ubi templum ei coſtitutum: & peſtilentia mira celeritate ſedata eſt. Aera tabificum: peſtilentem. Non ulla ſæcula: ætas noſtra inquit nullo maiore munere deorum priuata eſt: quod ſilet apollo: nec poteſt hominibus ſciſcitantibus reſponſa dare. Poſtquam reges: cauſam huius ſilentii ignarus poeta regibus attribuit: & principibus: qui maluerunt ignorare futura: quam ut ſcientes mala ſua: quibus prouideri nullo modo poſſet: in continuo regni metu uerſarentur. Sſpiraculum igitur clauſum fuit: quod tangit etiam Iuuenalis. Credent a fonte relatum ammonis: quoniam delphis oracula ceſſant. Timuere futura: ideſt petere reſponſa Vates cirrheæ: ideſt placet hoc phœbadibus: Mœrent: quia magno ſibi conſtabat hoc: nam quotiens oraculum peteretur aut moriebatur: aut ſemiuiua iacebat: poſtquam numen a pectore diſceſſerat. Nec mœrent: immo gaudent. Iuſtitio templi: ideſt ſilentio ad ſimilitudinem cum ius in

foro tacet̄. Nā ſi qua: reddit nunc cauſā cur fruerer̄ hoc ſilentio phœbas: nā cū ſemel inflata numine phœbi eſſet nō prius omittebat: quā aut moreret̄: aut parū deerat quin mortua eſſet. Si qua deus: ſub alicuius uirginis pectora. Immatura: acerba & ante tēpus: ad ſimilitudinē fructus qui ante tempus colligit̄. Mors pœna: ſi mala eſt mors pœna: ſi bona preciū eſt ſecundū diuerſas opiniones dicit bonā & malā eſſe mortē ſecundū iunonis ſententiā bona uiſa eſt mors cū ſacerdos argia petiit a iunone: ut filiis ſuis pro beneficio daret quicquid bonū eſſe ſciret: poſtremo die inuenti ſunt mortui: uel talis ordo ſit preciū recepti numinis aut eſt pœna: aut eſt mors immatura. & ſic dicunt pretiū: ut Terēti': ergo preciū ob ſtultitiā fero: Stimulo: irritamento furoris: quia deus tanquā ſtimulus pectori uirginis inſidens incitabat. Fluctu: abundantia quia uſq; adeo furore replebatur: ut eū capere nō poſſet. Compa. huma. lab. humani corporis compoſitio diſſoluitur. Pulſus: impulſiones deorū: quæ pectora ſacerdotū concutiunt. Fragiles animas: ideſt fragilis corporis animas: quæ uim tantā ſuſtinere nō poſſunt. Sic: ut ſupra diximus. Longo tempore: ideſt poſt longū ſilentiū. Tripodes: erant tabulæ apollinis: quibus ſuperpoſitū erat coriū phytonis: ad quos tripodas cū ueniſſet ſacerdos ſtatim dei numine replebatur.

Immotos tripodas uaſtæq; ſilentia rupis
Appius heſperii ſcrutator ad ulima fati
Solicitant: iuſſus ſedes laxare uerendas
Antiſtes: pauidāq; deis immittere uatem.
Caſtalios circū latices nemorūq; receſſus
Phœmonoē errore uagā: curiſq; uacantē
Corripuit cogitq; fores irrumpere tēpli
Lūine terrifico metuēs cōſiſtere phœbas
Abſterrere ducē noſcendi ardore futuri.
Caſſa fraude parat. qd ſpes ait iproba ueri
Te romane trahit: muto parnaſus hiatu
Conticuit. præſſitq; deū. ſeu ſpiritus iſtas
Deſtituit fauces. mundiq; in deuia uerſū
Duxit iter. ſeu barbarica cū lāpade pyton
Arſit. in immēſas cineres abiere cauernas
Et phœbi tenuere uiam. ſeu ſponte deorū
Cyrrha ſilet fatiq; ſat eſt arcana futuri
Carmine longæuæ uobis cōmiſſa ſibyllæ
Seu pean ſolitus tēplis arcere nocentes
Ora quibus ſoluat uoſtro inuenit æuo.

℄SVLPI. Trypodas immotos Cortinas ad quas iā diu nemo acceſſerat: & diu ſiluerant uexat ut reſpōdeatur. Scrutator: fati indagator & explorator eſſet ultimi euentus belli. Antiſtes qui templo præerat quo nomine appellatur etiā quiſquis aliqua re excellit & preeſt. Laxare. aperire. Vatē. puellā. Pauidā: morte futura. Caſtalios: circū: Valerius inquit Antiſtitē ab appio immiſſā poeta ab antiſtite delectā eſſe puellā quæ iuxta fontē Caſtaliū in parnaſi radicibus uagabatur. Caſtilus dictus a Caſtilia nympha: quā cū perſequeretur apollo ſeſe de rupe præcipitauit & in fontē conuerſa eſt. Receſſus: loca remota. Phœmonoen: Strabo ait phœmonoen primā diuinantē pythiā fuiſſe ferunt urbis quoq; uocabulū a pytheſche id eſt interrogare audire diſcere inclinatū eſſe Mihi uero coniectare libet phœmonoen enim archadicæ lacus Ouidius eſt lacus archadiæ phœmon dixere priores. Vagā errore: uagantē & errantē. Vacantē: uacuā. Phœbas: phœbi ſacerdos. Corrupuit: manu apræhendit. Limite terrifico: iuxta foramen ubi nomē concipiebatur. Caſſa: inani & uana tractū a caſſibus: ideſt telis aranearū quæ fragiles uanæq; ſunt. Improda ſpes ueri: audax cupido noſcendi uentura. Hiatu muto: antro nō reddente oracula. Præſſit: oppræſſit & obruit. Iſtas fauces: hoc antrū. Duxit iter uerſū: diuertit alio. Python: cortina pythonis corio tecta. Barbarica lampade: barbarorū Thraces enim ut ſupra diximus delphicū templū combuſſerant poſſumus intelligere & de Xerxe qui ante naualis prælii congregationē miſerat quatuor milia armatorū delphos: & ad templū apollinis diripiendū quaſi nō cū græcis tantū: ſed cū diis immortalibus bellū gereret quæ manus tota hymbribus & fulminibus delata eſt poſt hæc Teſpiadas & Athenas & plateas uacuataſ hominibuſ incendit ut ait inſtinus De brenno & gallis intelligendū nō eſt quantū ante deleti ſunt quā templo nocerent ut Valerius memorat. In cineres: repletæ ſunt cinere cauerne ita ut ſpiritus uiā qua progrediatur nō habeat. Sponte deorū: uolunt enim dei eū ulterius nō reſpondere præſertim romanis qui poſſunt ſua fata in libri ſibyllinis inſpicere. Commiſſa: ideſt eſſe. Sibyllæ longæuæ: nota eſt fabula Nā ab amatore apolline ad numerū arenæ manibus auſte annos dicitur impetraſſe: & in uocē fuiſſe conuerſā. Ea nouē libris romanorū fata mandauerat ex quibus tres tantū ſuperfuere conbuſtis reliquis: quū Tarquinius priſcus ut inquit Lactantius ſiue ſuperbus ut Gellius in ternos trecentorū philippeorū pretiū denegaſſet. Arcere nocentes. nō ſe ſpondere nocentibus quod quidē nō uerū eſt nā ſupra poeta dixit. Hoc tamē expoſitū cunctis nulliq; negatū numē. Sed ideo mentitur phœmonoe ut abſterreat appiū. itaq; bene præmiſſū eſt illud Caſſa fraude. Soluat: ora: per quos loquatur uel quibus reſpondeat.

℄OMNIBO. Immotos: quia nemo ad ipſos peruenerat. Silentia: quia diu ſiluerant. Vaſte rupis: ideſt magni & profundi illius antri. Ad ultima uſq; ad ultimum: Antiſtes uſus: antiſtes templi iuſſus ab Appio ut aperiret antrum & phœbadē uirginem immitteret: diu quæſiuit phœbadem: quæ per Parnaſum circa caſtalium fontem uagabatur ſecura non dubitabat enim poſt diuturnum tempus fora aliquem qui reſponſa dei peteret. Antiſtes: templi cuſtos qui alio nomine æditus appellatur. Phœmonoen: uirginem phœbadem: nam quæ eo temporis præerat ſacerdos templi ſic appellabatur: phœmone prima diuinatrix pythia fuit: ſic & uates ipſa uocata eſt: ut refert. Strabo. Receſſus: ideſt circū ſecreta nemorum. Cogit: inuitam ut accepta numine reſponſa det. Limine terrifico: phœbas quæ didicerat diſcrimine ſalutis ſuæ de

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA GREDOS

mū pectore accipere cōata eſt diſſuadere Appio ue uellet ab apolline reſpōſa accipere q; iā diu deſierat dare reſpōſa:& cæteras ratiōes afferebat cur iā deus in antro ſileret: ſed nihil ſuis rationibus apud Appium ualuit. Phœbas:nomē grecū. Limine:in antro Apollinis. Terrifico:terrorē incutiēti. Abſterrere: remouere. Caſſa:irrita & uana: Improba:proterua:quia ſperas ſupra q̄ obtinere poſſis. Veri:ut uerū ex oraculo cognoſcere poſſis. Parnaſus.ideſt cyrrha. totū pro parte. Hiatu mu. nullā uocē reddēte. Præſſitq; de. ideſt clauſit ut nullā uocē emittere uelit. Spiritus:obmutuit inquit oraculū:nā ex antro erupuit & alio migrauit. Verſū:cōuerſū. Deuia:extrēa mūdi. Seu barbarica:ſecūda ratio ſeu inquit cū tēplū cōbuſtū eſt: & a Xerxe & Brēno rege gallorū cieres clauſei ſpiracula tēpli:unde uox illa erūpebat ut poſtea exire nequerit. Phyton.i.cortina phœbi. Tenuere uiā: ideſt ſpiracula unde uox phœbi emittebat̃. Seu ſpōte deorū: tertia ratio: ſeu etiā ita dii uoluerūt ut poſthac reſpōſa daret:quia ſufficit uobis o ro. libros ſibylinos habere: unde poſſitis fata ueſtra cognoſcere. Arcana.ſcilicet carmina. Lōgæuæ ſibylæ quia cū Apollo captus eſſet amore ſibyllæ:& illa Apollini cōſētire nollet:ut eā præmio duceret: dedit liberā opinionē petēdi quicquid uellet:illa manu cōpræhēdēs arenā quātā utraq; māus cōpræhēdere poteſt: petit ab Apolline ut ſibi daret uitā tot annorū quot grana arenæ māibus cōpræhēdiſſet:ille cōſēſit:quæ ad ultimā ſenectutē redacta:cū nec quidē oculos attōllere poſſet:& iā uitæ ipſā tæderet:ciues cōmiſeratiōe eius cōmoti:quia ſub hac cōditiōe uitā diuturnā ſicuti(petierat)cōceſſerat Apollo ut nūquā moreret̃:donec patriā ſuā uideret:epiſtolā fecere: quā creta ſuæ terræ ſigillarūt. ſibylla accepta epiſtola terrā ſuā uidit. uidelicet Cretā: & ſtatim in mortē reſoluta eſt: Seu pœna:alia ratio:ſeu ideo tacuit Apollo:cū mos eius fuerit nēini reſpōſa dare niſi piis. omnes autē nūc nocētes ſunt & nemínē inuēit cui reſpōdere poſſit. Soluat: aperiat iā ad hāc fecē ætatis peruenerint homines ut nēo niſi nocēs inueniat̃: ideo Apollinis oraculū tacuit.

Virginei patuere doli. fecitq; negatis
Numinib⁹ met⁹ ipſe fidē. tūc torta priores
Stringit uicta cōas. crineſq; i terga ſolutoſ
Candida phocaica cōplectitur infula lauro
Hærētē dubiāq; premēs in tēpla ſacerdos
Impulit. illa pauens adyti penetrale remoti
Fatidicū prima templorū in parte reſiſtit
Atq; deū ſimulās ſub pectore ficta quieto
Verba refert. nullo cōfuſæ murmur̃ uocis
Inſtinctam ſacro mentem teſtata furore:
Haud æ quæ læſura decē cui falſa canebat
Q uē tripodaſ phœbiq; fidē ñ rupta tremti
Verba ſono. nec uox antri cōplet̃ capacis
Sufficiens ſpaciū nulloq; horrore comaq;

℄SVLPI. Metus fecit:fidē indicauit teſtatuſq; eſt adeſſe deos quos illa negabat. Nūinib⁹ negatis. ablatiuus eſt abſolutus. Tūc torta: tūc caput uicta cinxit & infulā hoc eſt mitellē cū laurea induit: Phocaica:delphica iā in phocide ſūt delphi. Sacerdos: antiſtes. Hærētē: dubitatē. Penetrale: ocū ſecretū ad cauernā unde egredit̃ ſpiritus. Atq; deū: mētiēs uirgo deū ſe cōcepiſſe fictis reſpōſis apiū deludebat. Q uieto:nō uexato adeo nā ſupra. dictū ē hūanā feriēs animā & apud Vir: Nō uultus nō color unus nō cōptæ māſere cōæ:ſed pectus anhelū. Cōfuſæ: obſcure ut ſolet phœbus loqui: Inſtinctā:impulſā. Furore ſacro: diuino impetu. Haud æquore: nō ita impune. Nō rupta trementi: ſigna quæ plene deo ſolēt accidere & in hac nō euenere perſtringit ut tremebūda & maxima uox interrupta uerba cōarū horror: laureæ deturbatio: trēor tēpli & horror nemoris. Nec uox: ſufficiēs ampla & ſupra humanā. Virg. nec mortale ſonās. Laurus:qua corōata erat uates:Immotaq; culmina:uix ea fatus erat tremere omnia uiſa repēte. liminaq; lauruſq; dei totuſq; moueri mons circū ſecurū ſine horrore qui illic ſtātibus incutiebat̃ cōcuſſis arboribus.

℄OMNIBO. Virginei patuere doli: his rationibus uſa eſt ſacerdos quæ nō uidebantur contennendæ: ſed tamē in hoc ipſo quod metuebat uirgo intellexit fraudē illius Appius. Doli inſidiæ: quibus Appiūa petendo oraculo abſterrere parabat. Negatis:nā quod negabat reſponſa dari:ſignificabat metū. Tunc torto:quia nō potuit deterrere Appiū a propoſito:uirgo coacta eſt inſignia ſacerdotis accipere: ut in antrū ingrederetur ritu ſacerdotis. Prioris:a fronte. Stringit comas:more mulierū: quæ crines uita compræhenſos capti intorquent & inuoluunt. Phocaica inſula: ideſt phœbeia:nā ut refert Strabo ad occiduos uſq; phocidis montes locatus eſt Parnaſus muſis & apollini dedicatus. Hærētē:tardantē quia ingredi nolebat ad periculū manifeſtū. ſciebat enim nō inde ſe exiturā ſine magno uitæ ſuæ diſcrimine. Premens: urgens. Illa pauens:nec dū a fraude & dolo ſtetit: nā cū paulo proceſſiſſet ſimulauit ſe accepiſſe nomē & uerba neſcio quæ incerta & ambigua dicere quæ quaſi reſponſa uideri uolebat: ſed appius etiā fraudē cognouit & minatus eſt grauiter: niſi ad tripodas apollinis ueniret. Penetrale: quia niſi ad interiorem templi partem deſcendit non recipiebat numen. Prima parte:in ipſo aditu. Simulans:quaſi deus in ſe inſediſſet. Quiete:quia quietum erat pectus:ideo manifeſtum erat nondum afflatam eſſe. Confuſæ uo. non enim prius fata & reſponſa dabat ſacerdos quam in inſaniam conuerteretur. Intactum inſtigatum incitatum. quia murmur uocis confuſum non erat ideo teſtatur mentem ſuam nullo furore: percuſſam: & bis intelligitur: ut ſi nullo furore: Teſtata: oſtendens nullo furore. Haud æquæ læſu. quibus uerbis non magnis læſura erat appium:quam fidem oraculi nam dum falſa diceret fidem oraculi offendebat: quia mendatium appius & cæteri attribuiſſent apollini. Canebat:dicebat. Fidē: quia mendatiū illud deo aſcriptū fuiſſet. Non rupta:qa uerba nū emittebat inter rupta; ſed ſemiplena. Nec uox exaudiri pene poterat: qa hūana nō diuina erat nā dū diuia erat adeo reſōabat:ut uniuerſū tēplū cōpleret. Spaciū. ſan. qa cū deū accepiſſet uirgo rigebāt cries adeo ut eiiceret̃ ſerta laurea de capite. Horor.i. rigor. qa cōæ nō rigebāt ut excuteret̃ ſerta lau

rea. Immotaq; culumina templo. quia tremere omnia uiſa repente: ut Virgili. ait: tamē nihil hic mouebatur. Securum:nulla trepidatione concuſſum ſicut antea conſueuerat ideſt quietum. Credere:committere ſe phœbo.

Excuſſæ laurus immotaq; culmina templi.
Securūq; nemus ueritā ſe credere phœbo
Prodiderāt. ſēſit tripodas ceſſare furenſq;
Appi⁹. & nobis meritas dabis ip̄ba p̄eas
Et ſupis quos fingis ait. uiſi mergeris ātris
Deq; orbis trepidi tanto conſulta tumultu.
Deſinis ipſa loqui: tandem cōterrita uirgo
Cōfugit ad tripodaſ. uaſtiſq; adducta cauer
Hæſit. & iſueto cocepit pector̃ nūen nis
Q uod nō exhauſtæ per tot iā ſæcula rupiſ
Spiritus ingeſſit uati. tandemq; potitus
Pectore cyrrhæo. nō unquā plenior artus
Phœbados irrupit pean. mentēq; priorem
Expulit: atq; homínē toto ſibi cedere iuſſit
Pectore. bacchat̃ demēſ aliēa: per antrum
Colla ferens. uictaſq; dei phœbeaq; ſerta
Erectis diſcuſſa comis per inania templi
Ancipiti ceruice rotat. ſpargitq; uaganti
Obſtātes tripodas. magnoq; exæſtuat igne
Iratum te phœbe ferens. nec uerbere ſolo
Vteris. & ſtiulis flāmaſq; i uiſcera mergis
Accipit & frenos. nec tantū prodere uati
Q uātū ſcire licet. uenit ætas omnis in unā
Cōgeriē. miſerūq; p̄mūt tot ſæcula pectus
Tanta patet rerū ſeries. atq; omne futurū
Nititur in lucem. uocemq; petentia fata
Luctant̃. nō prima dies. nō ultima mundi
Nō modus. oceāi. nūerus ñ deerat arenæ.
Talis in euboico uates cumana receſſu
Indignata ſuum multis ſeruire furorem
Gentibus: ex tanta fatorū ſtrage ſuperba
Excerpſit romana manu. ſic plena laborat

℄SVLPITIVS Prodiderant:hec omnia quæ dicta ſunt manifeſtauerant. Ceſſare tripodas: ab eſſe numē apollinis & ſe ad tripodas nō contuliſſe. Et nobis: increpat phœbadē. Deſinis ipſa: per te nō inſtinctu apollinis. Adducta: inclinata ſe ad mouit foramini per quod uentus ſpirituſq; egredit̃. Spiritus: uentus. Nō exhauſtæ:nō uacuatæ & a qua nō ceſſat egredi. Ingeſſit immiſſit. Cyrrheo:uirginea ex cyrrha. Tandē:quia iā olim nō fuerat aliquā ingreſſus. uel ad appii deſideriū refert̃. Mentē priorē:humanū ſenſū. Aliena:a ſpiritu agitata & illi parentia. Diſcuſſa: diſcuſſas habens & abiiciens uittas infulā & laureā. Erectis: nā ſtatim concepto numine capilli in ſurrexere. Rotat:uertit ſe. Per mania templi: per uacuū templū. Vaganti: ſibi. Obſtantes:obuias. Igne. feruore nimis. Iratū: quia dudū fuerat eū mentita. Verbere:nō modo ipſā torquebat: tanquā uerbetibus & ſtimulis uerū etiā incendere frenareque uidebat̃. Accipit & frenos: prohibet̃ nō niſi quædā loqui. Virgilius ea frena furenti connetit & ſtimulos ſub pectore uertit apollo. Prodere: enunciare nā nihil ignorat. Venit: ætas. Omniū: ætatū fata in unū erant cumulū & globū coaduna ta. Tot ſæcula: fata totius æui. Nitit̃ in lucē: conat̃ egredi & enuntiari. Petentia uocē:cupida expromi. Luctant̃:conantur egredi. Nō deerat: hæc ſciebat & norat. Modus oceani. menſura altitudo & finis maris: Numerus arenæ: q; ſint grana & corpuſcula arenæ. Talis. non aliter nouerat huiuſmodi ſibylla cumana quæ ut immineret ſibi uaticinandi laborē fata romanorū ſehorſū annotauit nouēq; libris complexa eſt. Talis:tā conſcia fatorū. Euboico:cumano. Cumæ enim oppidū in campania conditū ab atticis q ex euboia uenerūt eſt autē euboia inſula auulſa boetiæ:& in atticā uergens in qua chalcys eſt oppidū. Virg. & tandē euboicis cumarū allabit̃ oris Idē chalcydicaq; leuis tandē ſuper aſtitit arce. Furorē: ſuæ mentis commotionē. Strage fatorū: cumulo fortium. Excerpſit:coegit in libros romana fata & ſcripſit.

℄OMNIBO. Senſit tripodas: illa quidē ſimulabat ſe accepiſſe deū:ſed Appius ira plenus minari cœpit niſi aditū templi ingrederet̃ & deſineret ipſa per ſe loqui daret pœnas cū præſertim tantis de rebus conſuleret: ita correpta uirgo tandē deſcendit ad tripodas:& in furorē conuerſa eſt. Ceſſare. ideſt a uerbis alienos eſſe: quia nō ab adito numē acceperat. Furens:indignabundus. Impia:cōtra deos:nā ſicut pietas & in patriā & i deos & i parētes debet̃: ita ipietas hoc ē ātpietas loco ſciētia colendorū deorū:impietas e contrario. Et ſuperis quos fingis:quia nō recte colis deū:immo mentiris. Mergeris:ingreſſa fueris antrū. Ipſa. ideſt per te ipſā. Inſueto:inſolito: quia numē illud diu reſponſa nō dederat & plenius erat antrū numine:ideo maiore quantitate numinis pectus puellæ repletū eſt. Nō exhauſtæ. ideſt plenæ. Ingeſſit: inculcauit. Pectore cyrrhæo: uirgineo quæ cyrrhæi antri cuſtos atq; ſacerdos erat. Irrupit:ingreſſus eſt pæan phœbados pectus. Plenior:maior. Mentē priorē:humanitatē ex pectore uirginis extruſit. Demens:inſana more bacchantiū. Aliena:ideſt a mente ſua remota. Serta: redimicula capitis quibus ſacerdos religabat̃. ſignificat inſulā. Phœbea ſignificat laurū:quæ apollini eſt conſecrata. Per inania:uacuū & connexitatē templi. Spargitq;: & illa cū uagaret̃ inſana ſepæ offendebat̃ tripodibus quos in medio templi euertebat. Spargit:euertit. Igne:ſcilicet furore & uehementia iratū. Nec uerbere ſolo: nec ſolū inquit ſtimulas & irritas uirginē ut futura prædicat:ſed reprimis atq; refrenas ut multa taceat. Flāmas: aperiendi res occultas cupiditatē. Prodere: nā omnia ſciebat ſed niſi quod concederet phœbus dicere poterat. Omnis ætas: p̄ſens p̄terita & futura. i. omne ſæculū q̄a conſtitutione mundi fuerat ſciebat.

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA

Congeriẽ:cumulũ:ſcilicet mentis illius. Tot ſæcula:ſcilicet quot præterierant. Præmunt:occupant. Patet.ſcilicet menti puellæ. Nitiť in lu: in apertũ quia quæ mente conceperat:uolebat ut cognoſcereť: ſed Apollo prohibebat:Luctãť:ſcilicet exire. Petẽtia:appetentia uocẽ puellæ ut declareť. Deerat: ſcilicet ſcientiæ illius. Prima dies:ideſt ſciebat a prima conſtitutione mundi uſq; ad finẽ:quæ facta præterita & futura erant. Nõ modus:ideſt menſura:quia exprimere potuiſſet numerũ arenarũ:ſi deus permiſiſſet. Talis:nunc per ſimilitudinẽ:talis inquit erat qualis Cumea ſybilla quæ omnia quæcũq; fuerant & erunt futura ſciens:tedio uaticinandi omnibus delegit unũ imperiũ Ro.quod cæteris pæſtabat:ubi futura prædiceret: nã libros ſybillinos ſcripſit : quibus romana facta contineť : ita hæc puella licet omnia ſciret tamẽ nõ omnia dicere uoluit nec potuit. Euboico receſſu:ideſt in antro cumarũ:quas Euboenſes ut refert Solinus condiderunt: & ibi ſaccellũ & antrũ eſt illud famoſũ ſybillæ.De quo multa Virgilius. Multis gentibus ideſt etiã infimis: Strage:cumulo fatorũ. Superba: generoſa. Sic : eodẽ modo laborat ut diligenter exquirat mente ſua ea omnia excipere quæ ad te pertineant o Appi.

SVLPI. Operti dei: apollinis latentis in terra delphica. Vix inuenit : dificile enim erat unius appii fatũ inter tot & tanta recondita inuenire. Veſana : magna. Spumea tũ primũ: inuento appi fato acrius eã concitatã inquit fuiſſe. Effluit:emittiť. Meatu:expræſſione Clara: quæ a perte audireť. Iã domita: iã compoſita a numine ad uaticinandũ nã principio deũ pati nõ poteſt : & bacchans conať excutere ſed ut ait Maro Tanto magis magis ille fatigat os rabidũ fero corda domãs fingitq; præmendo. Mœſtus: mœſtitiã indicans uel inculcens: Effugis. nihil eſt inquit ad te hoc romane bellũ Euboicæ cælũ obtinebis ut Valerius ſcribit. Expers diſcrimini : ſeũ ante pharſalicũ certamẽ indicat periturũ. Quietẽ:mortẽ intelligit. Lateris. regionis. Suppræſſit : reticuit & enuntiari uetuit : Obſtruxit fauces: clauſit os. Cuſtodes: quærit poeta cur tot futuras calamitates romanorũ apollo reticeat:an forte quia nondũ conſtituere dei illas inferre : an ut Cæſar Victor brutũ percuſſorẽ uitare nõ poſſit. Potens ueri: ueridice. Suprema: ultima tempora: Ceſos : occidendos : tempus pro tempore ut ſubmerſaſq; obrue puppes. Collapſas quæ collabeť. Nefas:calamitatẽ: Caput: ſalutẽ. Tenent:reſeruanť a deo & phœmonoe. Facinus uindicis gladii : cedẽ Cæſaris. ordo eſt an taces ut fortuna peragat facinus. Furoris: belli ciuilis concitati ex imperii cupiditate. Regna: ideſt ut romã ſubiuget & poſtea reges interficianť: & eiicianť ut iunii bruti temporinus. Ad brutos: ad bruti ſimiles ſat erat brutũ dicere:ſed latenter hoc in neronẽ protulit Duo autẽ fuere bruti qui urbẽ liberauere iunius brutus qui reges expulit: & Marchus Brutus qui cum Caſſio cæſarem interemit.

Phœmonoe phœbo dũ te cõſultor operti
Caſtalia tellure dei uix inuenit appi
Inter fata diu querẽs tam magna latentem
Spumea tũc primum rabies ueſana p ora
Effluit. & gemitus & anhelo clara meatu
Murmura. tũc mœſtꝰ uaſtis ululatꝰ i antris
Extremæq; ſonant dõita iam uirgie uoces
Effugis ingentes tanti diſcriminis expers
Bellorum o rõane minas. ſoluſq; quietem
Euboici uaſta lateris conualle tenebis.
Cætera ſupp̃ſſit fauceſq; obſtruxit apollo:
Cũſtodes tripodes fatoꝝ arcanaq; mundi
Tuq; potens ueri pæan: nullumq; futuri
A ſuperis celate diem ſuprema ruentis
Imperii. cæſoſq; duces. & funera regum
Et tot in heſperio collapſas ſanguine gẽtes
Cur aperire times: an nõdũ numina tãtũ
Decreuerẽ nefas: & adhuc dubitãtibꝰ aſtris
Pompeii damnare caput tot fata tenẽtur
Vindicis an gladii facinus pœnaſq; furoris
Regnaq; ad ultores iterũ redeũtia brutos

COMNIBO. Operti: neq; enim licebat alia aperire: ſed ea tãtũ de quibus cõſulteť: cõſultor diciť qui cõſulit & reſpõſũ petit. Horatius cõſultor ubi hoſtia pulſat. Caſtalia tellure: ideſt in cyrrha : iuxta quã fõs eſt caſtalius muſis ſacer. Vix inuẽit: quia inter rerũ omniũ ſẽtẽtiã latebat q̃ ſcire uolebat Appius: ideo nõ facile iuẽiebat. Diu quærẽs: cũ tãdẽ inuẽiſſet q̃ ſcire cupiebat Appius : rẽouato furorẽ maiorẽ quaſi rabiẽ præferẽs ſpũas ex ore uomebat. Effluit: ſcilicet e pectore. Anhelo meatu : quia nimio ſpiritu trahebanť. Domita. ideſt iã ſubacta imperio Apollinis: trãſlatio eſt ab equo qua etiã in ſibylla utiť Virgilius Os rabidũ fera corda domãs. Effugit in gẽtes. Appio reſpõdet phœmonoe. Soluſq; quidẽ: habebis quietẽ in ualle Euboici maris cõſtitutis: In uaſta cõualle: nã ibi ſepultus eſt: & ita bellũ ciuile morte præuẽtus effugit. Cætera ſuppreſſit: quæ nõ pertinebãt ad Appiũ. Cuſtodes: nũc ad phœbũ apoſtrophat interrogãs: cur nõ omnia dicat quæ Populo Romano imminebãt pericula nõ enim omnes clades exprimebat. ut populus ro. prouidere poſſet deinde cauſas dicit: cur ea uoluerit eſſe occulta Apollo. Tripodes: ideſt Apollo cuius tripodes i tẽplo delphico poſiti ſũt. Fatorũ arcana: idẽ eſt: nã fata ſũt ſecreta totius mũdi. Futuri. ideſt qui cognoſcis futura tãquã præſẽtia. Suprẽa: finẽ ultimũ. Duces: qui tot occiſi fuerũt. Regnũ: qui ſimul cũ Rõa cecidere. An nõdũ: reſpõdet tacitæ quæſtiõi an fortaſſe ideo taces: quia nõdũ dii ſtatuere quid futurũ ſit : & nõdũ ſatis planũ ſit moriturũ eſſe Põpeiũ. Dubitãtibus aſtris: ſecũdũ opinionẽ eorũ: qui dicũt omnia fieri infuſione ſtellarũ. Tot fata: ideſt tot uẽtura : Vindicis: alia ratio eſt ne ſi omnia dixeris prohibeať Brutus : ulciſci patriã a cæ. oppreſſã: nã ſi hoc præſciuerit cæ. prohibebit ne ſibi ſtruãť inſidiæ. Facinus: ſcilicet præclarũ nã laudat hoc factũ Bruti qui patriã a tyrãnide liberauit. Vindicis. Bruti ultoris patriæ. Furore: cæſaris quia furore potius quã ratiõe ductus libertatẽ occupauit. Ad ultores brutos : ſicut primus ille brutus pulſis re-

gibus ad conſulatum redegit imperium: ita nunc quoq; futurum eſt ut occiſo cæſare iterum conſulatus in urbe imperium teneat.

Vt peragat fortuna taces: tũc tẽpore uatis
Impacte ceſſere fores: expulſaq; templis
Proſiluit: perſtat rabies: nec cuncta locuta ẽ:
Quẽ non emiſit ſupereſt deus illa feroces
Torq̃t adhuc oculos: totoq; uagãtia cœlo
Lumia: nũc uultu pauido: nũc torua minaci
Sta: nunq facias: rubor igneus inficit ora
Liuenteſq; genas: nec qui ſolet eſſe timenti
Terribilis ſed palor ineſt: nec feſſa quieſcũt
Corda: ſed ut tũidus boreæ poſt flãinapõtus
Rauca gemit: ſic multa leuãt ſuſpiria uatem:
Dũq; a luce ſacra qua uidit fata refertur
Ad uulgare iubar: mediæ uenere tenebræ.
Immiſit ſtygiam pean in uiſcera lethen
Quæ raperet ſecreta deũ: tũc pectore uerũ
Fugit: & ad phœbi tripodas rediere futura
Vixq; refecta cadit: nec te uicinia lethi.
Territat ambiguis fruſtratum ſortibus appi.
Iure ſed incerto mũdi ſubſidere regnum
Chalcidos euboice uana ſpe raptæ parabas.
Heu demens nullum belli ſentire fragorem
Tot mundi caruiſſe malis: præſtare deorũ
Excepta quis morte poteſt: ſecreta tenebis
Littoris euboici memorando cõdite buſto.
Qua maris auguſtat fauces ſaxoſa cariſtos.

SVLPI. Impacte ceſſere: impulſæ aperte ſunt. Expulſa: a deo. Proſiluit: raptim exiit. Perſtat: remanet. Deus: pars ſpiritus. Nunc multum pauido: ſic Virg. non uultus non color unus non comptæ manſere comæ. Stat: in eodem ſtatu eſt. Terribilis: uehementiſſimus & qui terreať. Sed ut: ſic poſt dei abſceſſum uexabatur uates : ut agitantur maria etiam ubi borreas flare ceſſauit. Tumidus: fluctuoſus. Gemit: reſonat. Leuant: recreant leuabatur enim ſuſpiriis. Dumq; a luce : dum a diuina mente in humanam redit exanima eſt per lucem autem intelligit rerum: illam noticia: per iubar uulgare cognitionem humanam quanquam etiam per lucem ſacram templo incluſum aerem per iubar uulgare profana loca expoſita aeri & ſolis ſplendori accipere poſſumus. Lethen: obliuionem deleuit enim e mente eius fata quæ uiderat. Futura notitia futurorũ. Refecta: recreata & quæ in ſe redierat. Cadit: mortua eſt ſupra dixit. Nam ſi qua deus ſub pectora uenit Numinis aut pœna eſt mors immatura recepti : aut pretium. Nec: tu tameno appi nihil metuebas oraculo nõ intellecto: quanquam eſſes moriturus breui & in proximo loco. Hic ut ſcribit Valerius ratus conſiliis appollinis ſe moneri: ne illi diſcrimini intereſſet in eam regionem receſſit: quæ inter Ramnuntam nobilem attici ſoli partem Chariſtumq; chalcydico freto uicinam interiacens cellæ euboiæ nomen obtinet: ubi ante pharſalicum certamen morbo abſumptus prædictum a deo locum ſepultura poſſedit: Raptæ: deductæ. Subſidere: ſuppoſitũ iri tibi. Iure mũdi incerto: cũ adhuc ignoreť quis ſit dominaturus. Chalcidos: oppid. quod olim ethalia ẽ appellatum adiecit autem euboicæ quoniam altera chalcis in etholia eſt ut ait ſtrabo. Sentire: ut nõ ſentias. Caruiſſe tot malis: tot aduerſitatum inexpertem fore. Excepta monte: nam ſola mors dare poteſt. Morte: quæ dei eſt. Chariſtos urbs euboicæ opulentiſſima ut ait Mela: quæ diuerſis auctore plinio fuit nominibus appellãta ea eſt chariſta marmoris ferax. ſenecaan ferax uarii marmoris chariſtos: eſt enim illic ut ait ſtrabo columnarum lithomia ideſt exciſio lapidum. Ibi naſcitur & apis quem pectunt nent texunt. Inde mantilia egregie contexta ubi ſordeſcunt: in flamma coniecta emundantur illeſa.

COMNIBO. Ceſſere fortes: quia eas furibunda impulit. Impactæ: impulſæ. Expulſa: eiecta impetu numinis. Perſtat rabies: adhuc furor & inſania permanſit in pectore. Quem non emiſit. i. expræſſit loquendo: fata enim quæ a phœmonœ retinebantur in pectore: luctabantur exire: ideo furoris adhuc reliquiæ permanebant. Lumina: quia ſuſpiciebat huc & illuc ferens uultum. Stat nunquam facies: quia modo læta modo triſtis uidebatur. Rubor igneus: modo quaſi irata rubeſcebat facies. Pallor: furoris. non qui ſolet eſſet timenti: ſed errorem ſignificabat. Nec feſſa quieſcunt: phyſionomice: quis feſſa: tamen non quieſcebant. Sed ut timdius: dicit emiſiſſe ſuſpiria: e pectore ſacerdotem: qualia ſolet emittere murmure ſuo boreas: tunc cum flare deſinit : nã q̃q̃ ſenſim dimiſiſſet furorem tamen aliquid furoris cogebat eam ſuſpiria emittere: & effundendo ſuſpiria quodammodo pectora leuari uidebantur. Pontus gemit: quia poſtq̃ mare boreas turbauerit: & uiolentus ille ſpiritus diſcedere incipiatq;: tamẽ adhuc mare priorẽ perturbationem ſentit & murmur emittit. Rauca: pro rauce. Leuãt. nã ſi crebra ſuſpiria remittimus: leuari quodãmodo uideť grauitas cordis. Dũq; a luce. dũ ab illa cognitione diuina & dũ a tẽplo exiret dicit diuinã quidẽ mẽtẽ relinquere. humanã aũt recipere: inter hæc duo extrẽa tenebræ oculis obortæ ſunt: & exanguis cecidit. lucẽ uero appellauit eo q̃ i ea uiderat oĩa atq; cognouerat. Ad uulgare iubar. i. ad cõem ſenſum & humanã mẽtẽ: nã humana mẽs eſt lux cõis & intellectus: ille uero diuinus erat. Mediæ tenebræ. inter diſceſſum diuinæ mẽtis. & reditũ humanæ: Immiſſit ſtygiã. i. obliuionẽ rerũ oĩum: nã ſtyx appellatur palus inferni: de qua cũ biberint aĩæ malorum oium obliuiſcuntur: quæ perpeſſæ ſunt. Itẽ ſtrabo libro. viii. dicit: in argiua ora apud pheneũ campũ ſtare ſtygis aquas: ſic enĩ uocatur lætalis aquæ ſtillicidiũ: quã ſacrã hoium facit opinio. Raperet. auferret. Futura. quæ in pectore illius cõſtiterãt. Refecta. i. quæ uix refici potuit a tanto furore. Nec te: nunc redit ad Appium: dicens quomodo Appiũ fefellit oraculũ Apollinis : quia dixerat ipſum ſolũ effugere minas bellorũ ciuiliũ. & ſoli dicere in Euboico littore in pace conſiſtere Vicinia. i. uicinitas mortis. Subſidere. i. tibi ſubiicere. Incerto iure: incerta pãte: uidelicet uter mũdi teneret

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

imperium.an cæſar:an pompeius. Raptæ:ſublatæ. Chalcidos euboicæ:chalcis euboicæ metropolis prædicatur & proculdubio dignitatis principatum reportat. Euboicæ:dicit quia:ut inquit ſtrabo Chalcis eiuſdem appellationis in Etolia quoq; dicitur. Heu de.quia ea tibi perſuades:quæ uix deus cuiq̃ præſtare poteſt:ut toto orbe terrarum perturbato nihil perturbationis abs te ſentiatur. Excepta morte.i.non intelligis deum minari tibi mortem:cum dicat te quieſcere poſſe. Secreta tenebis:o demẽs inquit Appi tu credis te ſolum immunem fore belli ciuilis:ſed te multum fallit opinio:nam mors erit quæ te premet:& hanc tibi quietem dixit apollo:nam in euboea ſepultus iacet bis:& hic Lucanus locum deſcribit ubi ſepulchrum habuerit Appius. Secreta.i.ſeceſſum. Memorando:quia memoriam maris illius ſepulchrum tenebit. Caryſtos ciuitas eſt euboæi Caryſtos ut Refert ſtrabo ſub montem ſalomin in atticam proſpectantem conſiſtit:ad Caryſtum lapis naſcitur quem pectunt:nent:texunt:inde mantilia conficiuntur egregie contexta: ea ubi ſordeſcunt in flammam proiecta non ſecus mundantur:q̃ ſi maculas elueris.ſolinus dicit:ꝙ ibi fiunt carbaſa quæ inter ignes ualent & ꝙ chalcis eadem habita eſt apud priſcos:ut Gallidemus auctor eſt ære ibi primum reperto. Anguſtat fauces:nam collis imminet mari:& in eo colle poſita eſt Caryſtos ciuitas quam ideo ſaſoxam appellauit.

Et tumidis infeſta colit quæ numina rhãnis:
Arctatus rapido feruet qua gurgite pontus
Euripuſq; trahit curſum mutantibus undis
Chalcidicaſ puppes ad iniquã claſſib⁹ aulim
Interea domitis remeabat cæſar iberis
Victrices aquilas alium laturus in orbem
Cum prope fatoꝝ tantos per ꝓſpera curſus
Auertere dei;nullo nã marte ſubactus
Intra caſtroꝝ timuit tentoria ductor
Perdere ſucceſſus ſceleꝝ:cũ pene fideles
Per tot bella manus ſaciatæ ſanguine tandẽ
Deſtituere ducem:ſeu mœſto claſſica paulũ
Intermiſſa ſono.clauſuſq; & frigidus enſis
Expulerat belli furias.ſeu præmia miles
Dum maiora petit dãnat cauſamq; ducẽq;
Et ſcelere imbutos etiam nũc uendicat enſes

❡SVLPI. Rhamnis urbs in euboia ubi ut ait ſtrabo eſt Nemeſeos templum quæ auctore macrobio contra ſuperbiam colitur. Ouidius in triſtibus. Nec metus dubio fortunæ ſtantis in orbe Numeri & exoſæ uerba ſuperba deæ.exigit at dignas ultrix rhamnuſia pœnas. Numina.Nemeſim. Tumidis:potentibus & ſuperbis. Arctatus gurgite rapido:ſtrictus aqua ueloci. Euripus:idem ſonat quod inquietus mare ẽ quod fluit & refluit.ut diximus libro ſecundo.aulim:Aulis regiuncula & oppidum in boetia cum portu quinquaginta nauium capaci contra euripum ſita. Iniquam claſſibus:quia notis flantibus egredi nequeunt ut græcis in troiam ire uolẽtibus accidit.Ouidius aulide te fama eſt uento retinente morari. A me cum fuges hic ubi uentus erat. Interea cæſar petreio Aphranioq; ſubactis bethicam adiit ibiq; omnium ciuitatum hiſpaniæ legatos ſibi adeſſe Cordubæ iuſſit conciliataq; uniuerſa hiſpania & Varrone qui bella ad gades parabat in deditionem accepto maſſiliam rediit & eam in deditionem accepit hic Placẽtiam accelerauit quod exercitus qui illic erat ſeditione excitata Imperatorem conclamauerat & præmium poſtulabat ut ſcribit appianus:ſtatimq; ut peruenit non modo oratione tumultum compeſcuit: ſed etiam totã legionem ignominioſam ægreq; & poſt multas & ſupplices ꝑces nec niſi exacta de fontibus pœna reſtituit:ut ſuetonius ait. In alium orbem:ĩ Italiam & in epyrũ contra põpeiũ. Prope auerterunt:quaſi remouerunt ſeriẽ fœlicitatis. Nullo marte ſubactus:ubiq; uictor. Succeſſus ſceleꝝ:uictoriã belli ciuilis. Satiare ſanguinẽ:cædẽ faſtidẽtes. Pene deſtituere:quaſi reliquerũt. Seu mœſto:ſeu quia aliquãdiu a ꝑliis ceſſaſſent:depoſuerãt priſtinũ pugnãdi furore. Clauſus:in uagina. Frigidus nã quãdo dimicatur caleſit. Præmia:ꝑſertim q̃ promiſerat brũduſii Cæſar. Cauſam:cæſaris.Duce:quia crudelis in ciues. Vendicat:propriã faci:. Imbutos ſcelere:maculatos ſanguine ciuiũ.

❡OMNIBO. Rhamnis:rhamnis ut inquit ſtrabo ciuitas atticæ nemæſeos templum habet & ſtatuam:quod Diodoti opus plæriq; dicunt:aliqui uero agoracriti parii:quæ ex magnitudine & pulchritudine perfecta:magis ac magis & cum phidiæ operibus æmulatione contendit. Tumidis infeſta:irata ſuperbis. Numina.ſ.nemeſeos. Nemæſis autem dea eſt quæ contra ſuperbos colitur: & nimia fœlicitate elatos:dicta νεμισαω indignum puto:& ſuccenſeo:quia iraſcatur elatis in ſuperbiam.Catullus Ne pœnas nemæſis repoſcat a te:eſt uehemens dea lædere hanc caueto. Inde rhamnuſia eſt appellata. eadem iuxta cyzicum adraſtea dicta eſt ab adraſto qui templum ei conſtruxit. Venerationis locum habet poſt autem dextram:quam antiqui attingebant quum eam uenerabantur.Plærique rhamnuſiam pro fortuna capiunt:ſed falſo pontus arctatus:inter ſaxa montis:ſuper quo impoſita eſt aulis:Aulis (auctore ſtrabone libro nono) lapidoſa ſane ora & Tanagreorum uicus eſt portus ſane eſt quinquaginta capiens naues quo circa græcorum claſſem magno in portu conſcendiſſe ſimile ueri eſt:prope conſiſtit chalcidis euripus. Rapido:unum ſequitur ex altero:ubi mare anguſtum eſt: ibi ſolet eſſe maior eſtus. Euripidusq;:ægæi maris ſinus eſt:inter eubœam inſulam:& Boetiam ſine phocidem in longum arctumq; productus & ſepties iter diem & noctem reciprocas agit undas.ideo infidus dicitur eſſe earinis:de huius euripi natura legitur quidam philoſophus eiuſdem nominis cum eam diu multumq; conſiderans inuenire non poſſet:quia reciprocas ageret uices.poſtquam ſcire non potuit natura fluminis:ſe præcipitem dedit in medios fluctus:dicens quando quidem euripus euripum non habet:euripus euripum habeat. Chalcidicas:euboicas. Ad aulidem iniquã claſſibus.ſ.græcoꝝ:nã cũ in aulidẽ græci ueniſſent:& mare perturbatum eſſet:aliquãdiu retenti ſunt:nec prius mare peccatũ fuit.q̃ de ſanguine regio placaret diana.cuius ceruã Agamennon occiderat:q̃uis fabulæ dicant:cũ iphigeniã imolaturus eſſet pater:diana cõmiſeratione ſtari ceruã ſubiecit. Ad uſq; ad.tantus eſt ĩpetus euripi ut uſq; ad aulidẽ naues ĩpellat. Claſſibus.ſ.Agamennonis ibi

tempore maris diu retentis. Interea Cæſar dũ hæc gerunt Cæſar ſubactis Petreio & Afranio ex hiſpania cũ exercitu uictore:redibat ut Põ.ſequeret.Sed hic fortuna quæ ſemper Cæ. ſecunda fuerat neſcio ꝙ dubitaſſe uidet an ſequeret Cæ.uoluntatẽ:nã milites diſſenſionem fecere:ita ut iam plane per omnẽ exercitũ dicerent ſe poſt hac Cæ.ſequi nolle:poſtquã nullũ ex tot laboribus atq; periculis præmiũ conſequerent & quã quã ſedito ferme illuc peruenerit:ut Cæ.deſererent:tamẽ Cæ. ſicuti ſemper in rebus difficilimis maior apparebat:ita hoc tempore oppreſſit hanc ſeditionẽ militũ ut multo q̃ antea obſequentiores facti ſint. Nonã ſiquidẽ tumultuantẽ legionẽ apud placentiã quanquã adhuc in armis Pom.eſſet(ut refert Suetonius)totã cũ ignominia miſſã fecit:ægreq; poſt multas preces:nec nõ de fontibus pœna reſtituit.minatus fuerat(auctoꝛ Appiano)decimũ quẽq; morte mulctare ſed gemitu ab uniuerſa legione edito:& prætoribus genibus affuſis qui ueniã depoſcebant Cæ.poſt modicũ uix tandẽ ab ira liberatus hoc ſolũ conceſſiſſe uiſus ut centũ duntaxat & .xx. ſeditionis ab omnibus eligeret duodecimq; ex his a cæteris ſceleſtos ſupplicio afficeret. Laturus ui.aliquas:ideſt exercitũ uictorẽ ducturus. In aliũ orbẽ:ut in græciã ſequeret Põ. Per proſpera:quia fortuna omnia ex uoto Cæ.fecerat. Tantos curſus:ſeditione orta in exercitu q̃ deſcribit. Nullo iã marte ſecundo:cũ ſemper aduerſus hoſtes Cæ.uictor extitiſſet in ſuis caſtris timuit:ne ſeditione militũ deſertus uinceret. Scelerũq; contra patriã arma ſumpſiſſet. Cũ pene:id autẽ fuit:cũ haud procul abfuit:quin milites Cæ. deſererent:quanuis per tot bella ſemper fideliſſimi fuiſſent. Fideles per tot bella:quæ in gallia britannia germania nouiſſime geſſerant. Seu mœſto.rationes nõnullas affert quãobrẽ animi fortaſſe militũ mutati fuerint.quia nõ nihil intermiſerant bella:ꝙ incruento marte Petreiũ & Afraniũ uicerant:& quia nõ redibant in italiã & quia deſueti erant a pugna:ideo hebetiores facti incipiebant nunc bonũ pacis cognoſcere. Mœſto ſono:quia mœſtitiã inducit. Clauſuſq; & frigidus:ideſt nõ exercitus ad cædes. Expulerat.ſcilicet eminente militũ inſaniã belli. Præmia:ſeu ꝙ laboribus ſuis haud digna præmia conſequebant. Damnat: cauſã quaſi in honeſtã. Duceq;.quaſi ingratũ. Scelere imbutos:quia etiã poſtquã ſæculus commiſerant a ſcelere enſes liberare uolebant.

Haud magis expert⁹ diſcrĩne cæſar ĩ ullo ẽ
Quã nõ e ſtabili trẽulo ſed culmine cũcta
Deſpiceret.ſtaretq; ſupra titubãtia fultus.
Tot raptis trũc⁹ mãibus.gladioq; relictis
Pene ſuo.qui tot gentes in bella trahebat
Scit nõ eſſe ducis ſtrictos ſed militis enſes
Nõ pauidũ iã murmur erat nec pectoꝛ tecta latẽs.nã q̃ dubias cõfringere mẽtes ecto
Cauſa ſolet.dũ quiſq; pauet.qb⁹ipſe timorẽ
Seq; putat ſolum regnorũ iniuſta grauari
Haud retiet qppe ĩpamet⁹ exoluerat audax
Turba ſuos.quicqd multis peccat multũ ẽ
Effudere minas.liceat diſcedere cæſar
Arabiæ ſcelerũ queris terraq; mariq;
His ferrum iugulis.animas effundere uiles
Quolibet hoſte paras.partẽ tibi galia nr̃i
Eripuit.partem duris hiſpania bellis

❡SVLPI. Haud magis:conſtat Cæ.auctore tranquillo nullã ſeditionẽ per decenniũ in caſtris habuiſſe in gallia in ciuilibus uero bellis hanc præcipuã. Equã nõ ſtabili culmine:ex quantũ infirmo ſtatu & potentia. Tremulo:dubio & periculoſo. Titubantia.trementia inconſiſtentia:& incerta. Truncus:priuatus & tanquã truncus. Manibus:militibus. Strictos:euagiatos. Nõ eſſe ducis:nõ eſſe in ſua poteſtate. Nõ pauidũ:iã conclamabant milites & iratos eſſe ſe oſtendebant:nec metuebant ne ſoli dominũ uiderent offendere:quia omnes erant unanimes. Nã quæ:nã metus ne indicarent Cæ.ipſos nõ retinebat:aperta enim audatia illo ſe liberauerant. Confringere:terrefacere. Dubias:incertas aliquid ad audiendũ. Dũ quiſq;:coniurati metuunt indicari a ſociis a quibus metuunt & ipſi tanquã ſoli ſint nocentes. Grauari iniuſta regnorũ:inferre moleſtiã iniuſtis regibus: Quicquid multis ſententia eſt ſiue paræmia. Liceat:oratio eſt militiſ pro omnibus copiis in Cæ.abſentẽ loquentis.Ea petitur miſſo:Cæ.accuſat militũ incommoda explicãt:bella ciuilia damnant.irritantq; milites ad patriæ deſideriũ cũ cõqueſtione a paupertate & ſenectute.Minat etiã Cæ.& eius accuſat ingratitudinẽ quod ſuis detrahat eſt autẽ ita in iudiciali demonſtratiuo deliberatiuoq; genere conſtituta ut in nullo magis uideat excellere. Arabiæ:a bellis ciuilib⁹ & eſt captatio beniuolentiæ a reb⁹. Viles:apud te.

❡OMNIBO. Haud magis expertus:& ſi omnia ex uoto cedebant tamen intellexit unquam ſtatum ſuum eſſe tam debile ſicuti nunc:cum pene deſtitutus ab omni exercitu ipſe ſolus ſtaret. Deſpiceret:tanquam deorſum aſpiceret tranſlatio ab eo qui in ſummo gradu conſtitutus ipſe ſuperſtes alios inferiores deſpicit. Culmine:ex altitudine gradus incerti. Truncus.nã Cæ.quaſi corpus appellauit:exercitum & milites corporis manus. Raptis manibus:amiſſis militibus ſuis. Gladio ſuo.deficientibus armis militum. Non pauidum:iam inquit non clam murmurabant in ſuum ducem milites ſed palam uerba contumelioſa iactabant.ut appareret eos a duce ſuo penitus alienos eſſe. Tecto:ſimulato:Nec quæ dicit unam uel potiſſimam cauſam eſſe cur populi metuãt tyrannũ:nec ſe ab illius iniuria ulciſcentur:quod unus quiſq; credit ſibi ſoli iniuſte imperari:non cæteris:nam ſi crederet ita ab uniuerſis odio haberi:ſicut a ſe non dubitaret aperte inuadere tyrannum:ſed hæc cauſa non erat in ipſis:nam milites Cæ.conſcii erant ſibi inuicem ꝙ omnes odio Cæ. haberent. Dum quiſq; pauet:tyrannus uult timeri:& tamen timet populum ſuum ut in officiis Ci. ait iniuſta grauari:ſynecdoche eſt ut grauatur mentem ideſt exiſtimat ſibi ſoli iniuſte imperare potentem. Exoluerat:liberauerat:quia oẽs ſciebant ſibi inuiſũ eſſe Cæ. Quicquid multis pecat nã ſi unus uel decẽ auderent tyrannũ ulciſci.tamẽ nõ poſſent:at ſi uniuerſa ciuitas conſentit ulciſci audet iniuriã. Effudere:euo

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA

inuectas iras quas ſimul in pectore tenebant. Liceat diſcedere cæſar: eſt diſſuaſio ne cæſari militent. nā ſub eo militia dura eſt & laborioſa:argumētū a difficili. Liceat cōſtitutio coniecturalis:licet diſcedere: nō licet queſtio eſt:utrū liceat. Aut conſtitutio eſt iuridicialis.hoc modo. Diſceditis uos a militia: diſcedimus ſed iuſte:nā ingratus es: attamē nō licet uobis iuratis ab imperatore ueſtro diſcedere concedendū eſt:ſed refel lit oia.prio quia magna picula & labores perpeſſi ſunt:& patiunť tamē nullū præmiū acceperūt:Rurſus argu it a neceſſario quia ſi etiā diutius ſub eo militare uoluerint nō poſſent:cū ad decrepitā ætatē peruenerint rur ſus ab Inutili quia uictoriæ præmia ſolus poſſidet. Quæris:a difficili.arguit:quia laborioſa eſt miltia quæ ris ferrū iugulis noſtris:qui terra mariq; occidimur: Viles:ſcilicet tibi. Partē duris hiſpania bellis: ſcilicet fame:cū diluuiū hiſpaniā omnē inundauit adeo ut extrema inopia laborarent multi perierunt:nā armis pe ne nullus conſumptus eſt.

Pars iacet heſperia.totoq; exercitus orbe
Te uincente perit.terris fudiſſe cruorem
Quid iuuat arctois rhodāo rhēoq; ſubactis
Tot mihi pro bellis bellum ciuile dediſti
Cœpimus expulſo patriæ quū tecta ſenatu
Quos hoīum uel quos licuit ſpoliaŕ deoꝝ?
Im⁹ in omne nefas.māib⁹ ferroq; nocētes
Paupertate pii.finis quis quæriť armis
Quid ſatis eſt ſi roma parꝝ. iā reſpice cāos
Inualidaſq; manus.& inanes cerne lacertos
Vſus abit uitæ.bellis conſumpſimus æuū?
Ad mortē dimitte ſenes. en improba uota
Non liceat duro moriētia ceſpite membra
Ponere,non anima glebam fugiente ferire
Atq; oculos morti clauſurā quæreŕ dextrā
Coniugis illabi lachrymis.uniq; paratum.
Scire rogum.liceat morbis finire ſenectā.
Sit præter gladios aliquod ſub cæſare fatū.
Quid uelut ignaros ad q̄ portēta parēur
Spe trahis. uſq; adeo ſoli ciuilibus armis
Neſcimus cui⁹ ſceleris ſit maxima merces
Nil actū eſt bellis ſi nondū comperit iſtas
Oia poſſe māus. nec fas nec uincula iuris
Hoc audeŕ uetāt. rhēi mihi cæſar in undis

ℭSVLPI. Terris arctois: gallia & germania. Rhodano & rheno. horū fluminū accolis. Tot mihi: improbū inſperatūq; præmiū conqueriť. Cœpimus impietatē damnat. Licuit.commiſſū eſt. Manibus:propter rapinas. Ferro:propter cædes. Paupertate:ſumus tamē in tanta rapiendi licentia pauperes: tanquā ſi pii & inocentes eſſemus. Roma. imperiū romanū: & eū ab inſatietate arguit. Inualidas:debiles. Inanes: abſq; pulpa & toris. En improba uota: ironia eſt quaſi dicat modeſtiſſima & miſeranda. Dimitte ad mortē: libera a militia ut eamus ad moriendū domi. Nō liceat. ſiue moriamur in lectulo nō in terra in caſtris. Glebā:terrā Ferire:percutere capite uel pedibus anima diſcedente Clauſurā: clariſſimi enim oculos morientiū claudebant. Coniugis illabi: mori in ſinu coniugis lachrymantis. Vni:ſoli nā incaſtris unus rogus pluribus mortuis erigiť: domi uero ſinguli ſingulis conſtruunť. Sit præter: ſuperſit militibus tuis aliud genus mortis quā ex ferro. Quid uelut: quod ad omnē immanitatē: & pompei ſenatuſq; cædē ducanť accuſat. Vſq; adeo: minať cæſari mortē quā quidē honeſte poſſe inferri pluribus rationibus indicat. Cuius ſceleris: cuius ſceleratí facinoris.nā maximū præmiū milites ex cæde ducis accipiūt. Cōperit.re ipſa inueīt cæ: Poſſe oia:etiā ipſū iterficere ducē. Nec fas:nec ꝓhibēur ſacramēto militari & iure aliquo. In undis rheni:in bello gallico.
ℭOMNIBO. Iacet:apud maſſiliā in italia. Totoq; exercitus orbe: nos quidē occidimur.tu uero uictor appellaris. Fudiſſe cruorē: tot labores ſunt: tot pericula: ut ubiq; ſanguinē noſtrū pro uictoria tua effuderimus & ſine præmio. Terris arctois: in gallia: germania: & britania quæ ſunt in ſeptentrione. Rhodano rhenoq; ſub.idest ſubactis populis: qui iuxta rhenū & rhodanū habitant rhodanus galliæ:rhenus germaniæ.flu.eſt. Tot mihi:quia his bellis: quæ per tot annos ſuſtinuimus in diuerſo orbe terrarū:nihil niſi ciuile bellū ſupereſt. Cœpimus expulſo cū inquit urbē ro.ingreſſi ſumus:nec diuina nec humana licuit nobis diripere quando nil prædæ conſecuti ſumus & omnia in poteſtate tua fuerint:quid inde utilitatis conſecuti fuimus in urbe:quæ ē opulētiſſima:quid ex aliis ſupereſt ꝙ ſperare poſſumus. Deorū:templorū. Imus in omne nefas:ergo ſcelus noſtrū ē: utilitas uero tua: nā omnia ſcelera committimus propter diuitias:ſed tamē nos pauperes ſumus:tanquā pii & inocētes. Finis quis quæ. armis:quando nec capta ro.tibi ſufficere potuit: Iā reſpice canos: ſi nihil aliud cogit nos ab armis diſcedere ſaltē hoc iā enim ſenectus & mors ipſa imminet nobis: inde inquit membra noſtra ſunt exhauſta ſanguine & corpora noſtra ſenectute effœta. Vſus abit uitæ:ille enim ex uita abiit: cuius uita nullius fructus eſt. En improba:hæc eſt petitio:ut nō i caſtris:ſed domi noſtræ moriamur. Ceſpite: ut nō unda terra moriamur. Nō duro liceat:idest mori liceat uobis i cubilibus noſtris:apud uxores & liberos.ut ſaltē ſint qui morientibus nobis oculos claudant: Non anima galeā: idest liceat nobis non armatis interire. ſecundū eos loquitur qui dicunt animā eſſe aerē. Anima.idest ſpiritus exire nō poſſit niſi per galeā. Dextrā uel filiorū uel uxoris:uel parentum: quia ſic mos erat:ut propinquiores morientibus oculos clauderent. Coniugis illabi.idest inter lachrymas uxoris expirare. Rogum quia in caſtris rogus communis extruiť & multorum cadauera uni rogo ſuperimpoſita cremantur:liceat ergo ſingulis noſtrum rogum habere. Sit præter gladios ſit aliqua mors præterquam quæ illi to ferro. Quid uelut:rurſus ab inutili diſſuadet nunquid neſcimus ait quæ utilitas ſit in bello ciuili quaſi dicat inſani eſſemus. niſi intelligeremos eorum qui bella ciuilia gerunt ſolum labores eſſe: præmia uero unius tantummodo ducis. Spe:falſa: Portēta:bene appellauit pot

tenta cædes promiſcuas parentū filiorū & fratrū. Nil actū Cæ: intelligit poſſe nos illius iniuriā uindicare. Nec fas:arguit a facili. facile eſt a militia diſcedere:quia ſi alios popu. uindicauimus facile poterimus nos quoq; ab iniuria Cæ.uindicare. Nec uincula uetant.ut ab eo diſcedamus:nec diuino:nec humano iure prohibemur. Rheni mihi Cæ. quoad militauimus ſub Cæ.gallia ille noſter dux fuit. nā prouincia gallia Cæ. ſenatus Po.q; Ro.decreto demandata erat. at uero poſtquā in italia uenit. & urbē ingreſſus eſt cœpit eſſe priuatus:ergo cū nullū ius habeat magiſtratus: nihil illi obligati ſumus.

Dux erat hic ſoci⁹.facin⁹ quos iquiat æq̄t
Adde quod ingrato meritoq; iudice uirtus
Noſtra perit. qcqd gerimus fortūa uocať
Nos fatū ſciat eſſe ſuum. licet omne deorū
Obſequium ſperes. irato milite cæſar
Pax erit.hæc fatus totis decurrere caſtris
Cœperat. infeſtoq; ducē depoſcere uultu.
Sic eat o ſuperi quoniam pietaſq; fideſq;
Deſtituūt. moreſq; malos ſperat e relictū ē
Finem ciuili faciat diſcordia bello.
Quē nō ille ducē potuit terrere tumult⁹?
Fata ſed in præceps ſolitus cōmittere cæſar
Fortunāq; ſuam per ſūma pericula gaudēs
Exercere uenit.nec dum deſæuiat ira
Expecta. medios ꝓperat tentare furores
Non illis urbes ſpoliandaq; tēpla negaſſet
Tarpeiamq; iouis ſedem. matreſq; ſenatus
Paſſuraſq; infanda nurus. uult omnia cæſar
A ſe ſæua peti. uult præmia martis amari
Militis indomiti tantū mens ſana timetur
Non pudet. heu cæſar ſoli tibi bella placeŕ
Iā manibus damnata ſuis. hos ante pigebit
Sāguis.his ferri graue ius erit īpe p omne
Faſq; nefaſq; rues.laſſere.& diſce ſine armis
Poſſe pati. liceat ſcelerum tib ponere finē.
Sæuæ qd inſequeris? qd iā nolētibus iſtas?

ℭSVLPI. Hic:nunc in bello ciuili. Facinus quos inquinat.parœmia eſt.qui eodē crimine ſunt infecti æquales ſunt:& ſocii appellanť. in grato iudice: iniquo iuditio. Virtus:laus uirtus. Vocať fortuna.dicitur ab eo fœlicitaſ prædicat enim ſuo fato ſe uinceŕ nō militū fortitudine. Licet omne deorū: quanuis deos omnes propitios habeas tamē ſi tibi milites iraſcenť amplius bella nō geres. Obſequiū.deorū benignitatē. Infeſto:aduerſo & truci. Sic erat: orat deos poeta ut ſinant malis moribus finē bellis imponi cū in fide pietate & deorū benignitate nulla ſpes reliqua ſit. Solitus dimittere in præceps: ſolitus præcipitare magniſq; exponere diſcriminibus. Venit:iit ad reprimendū. Deſæuiat: mitigetur & ceſſet. Medios ꝓperat:Cæ.nunquā tumultuantibus ceſſit:ſed ſemper obuiā iit ut Suetonius ſcribit. Nō illis: omnia militibus conceſſiſſet ne belli ciuilis furor extingueretť: & nil aliud metuebat niſi ne bona mente ducti ſcelera nō appeterent. Amari: quia ciuile uel uerbū ſit. Nō pudet:obiurgat Cæ. poeta nimiæ in bellis ciuilibus pertinaciæ præſertim cū cogi quodā modo uideať illud deſerere. Manibus:militibus.Ius ferri: facultas interimendi & bellandi. Laſſere defatigeris:monet & conſulit quid agere debeat. Scelerū: bellorū ciuiliū. Nolentibus.recuſantibus bella ciuilia. Inſtas:urges.
ℭOMNIBO. Socius.quia ita priuatus eſt ſicuti nos. Facinus:ſicuti nos arma contra patriā ſumpſimus. ita & Cæ. ergo comune facinus eſt præmiū etiā æquale eſſe debet. Adde quod ingrato:arguit a parte iuris: quæ eſt gratia:ut bene merentibus gratia reddať: ſed argumentū intendit.nō ſolū Cæ.nullā nobis gratiā: ſed nec gratias quidē agit quicquid enim gerim⁹ nō nobis ſed fortune attribuit. Iudice.ſcilicet Cæ.ingrato. Nos fatū:intelliget tunc deniq; Cæ. nos illā eſſe fortunā:cui attribuit omnia cū ab eo diſceſſerimus. Obſequiū: idest licet deos tibi ſecundos ſperes fore:tamē cū diſceſſerimus intelliges nō ita eſſe: nā neceſſario cū aduerſariis tuis pacē iungere cogeris. Infeſto:irato. Depoſcere ducē:paratus etiā mortē inferre duci:ſi forte eos inuitos retinere uoluiſſet. Sic eat:deos poeta precatur ut agant:ſicuti cœperūt: nam ſi alio modo bellum ciuile dirimi non poteſt ſaltem diſcordia militum hoc fiat. Pietas:quæ debetur caritati. Fides: quæ patriæ debetur. Quem non ille ducem:cum diſſenſio tanta orta eſſet in caſtris Cæſaris: nullus dux tanti animi fuiſſet præter Cæſarem:qui non timuiſſet hanc militum perturbationem:ſed in arduis atq; difficilimis rebus ſemper fortior efficiatur. Fata ſed in preces:ſed Cæſar qui ardua omnia & periculoſa magno animo aggrediebať uenit in conſpectum militum ſi forte aliquid contra ſe facere uoluiſſent:& minabundo uultu cœpit eos obiurgare & qui huius ſeditionis auctores fuerant: ſecuri percuti iuſſit: quo facto perterriti cæteri multo plus quam antea obſequentiores facti ſunt. Alii quoq;: ueniam petiere ſi quid contra eum minus clæmenter dixiſſent. Fata dimittere: idest augere occaſionem fatorum: quia non expectabat fata Cæſar ut ſibi ſecunda eſſent ſed ea præueniebat. Deſæuiat ira:idest non expectat donec ira militum deferueſcit:ſed dum incenſi ſunt. Tentare furores:uidere nunquid imperio ſuo cedant:an non: Non illis urbes:hic lucanus ſicuti ſemper inuehitur in Cæſarem: dicit autem illum nihilo magis timuiſſe milites quā ne deſereretur ab eis quos ſciebat iam diu bellis ac facinoribus aſſuetos: & nihil eſſe quod non facile eis concederet: dum modo eos retineret. Non illis: modo cupiditatem eorum Cæſar expeleret: nihil militibus negaſſet. Vrbes: ſcilicet ſpoliandas: quicquid ſceleris. quicquid prædæ ab eo petiiſſent id facile impetrare potuiſſent: modo ne ab eo diſcederent. Tarpeiamque ſedem. idest iouis capitolini templa non negaſſet diripienda. Matreſque ſenatus:matronas primarias eis conceſſiſſet. Paſſuras in fandæ: adulteria & ſtupra. Vult omnia Cæſar.idest placet uti ducti ſceleribus milites ab ipſo ſeparari non poſſint. Præmia.prædam quæ præ

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

miū maris eſt. Militis indomiti:id unū erat quod timebat Cæ. ne ad ſaniorē mentē milites redirent: & in ciperent ſcelus ſuū cognoſcere. Nō pudet:Cæ.tanquā præſentē increpat φ ſolus ipſe ſit cui bella ciuilia placant. Manibus:ideſt a tuis militibus damnata manus imperatoris milites appellat. Hos: milites tuos prius pigebit ſanguinis q̄ te. Vis ferri.licentia armorū illius diſplicebit.tibi uero nō. Laſſare:defatigeris.imperatiuus modus eſt. Nolentibus:militibus tuis & cogis eos in bella ruere.

Te bellum ciuile fugit. ſteti aggere fulti
Ceſpitis intrepidꝰ uultu.meruitq; timeri
Nō metuens.atq; hæc ira dictante profat᷑.
Qui mō in abſētē uultu dextraq; furebas
Miles:hēſ nudū prōptūq; ad uulnera pectꝰ
Hinc fuge ſi belli finis placet enſe relicto.
Detegit imbelles animos nil fortiter auſa
Seditio. tantūq; fugā meditata iuuentus
Ac ducis inuicti rebus laſſata ſecundis
Vadite.meq; meis ad bella relinquite fatiſ.
Inueniēt hæc arma māus. uobiſq; repulſis.
Tot reddet fortūa uiros.quot tela uacabūt
An ne fugā magni tanta cū claſſe ſequent᷑
Heſperiæ gentes.nobis uictoria turbam
Nō dabit.impulſi tantū quæ præmia belli
Auferat. & ueſtri rapta mercede labori
Lauriferos nullo comitet᷑ uulnere currus
Vos defecta ſenes exhauſtaq; ſāguīe turba
Cernetis noſtros iā plæbs rōana trūphos
Cæſaris an curſus ueſtræ ſentire putatis
Damnū poſſe fugæ:ueluti ſi cūcta minēt᷑
Flūina quos miſcēt pelago ſubducer᷑ fōtes
Nō magis ablatis unq̄ decreuerit æquor
Quā nūc creſcit aqs.an uos mōenta puta(tis
Vlla dediſſe mihi, nūq̄ ſic cura deoꝝ

ℭSVLPI. Aggere fulti ceſpitis:in loco eminenti & ceſpitibus congeſto. Meruit: propter maieſtatē ſuā.
Dictante:ſubminiſtrante. Promptū:paratum ad uulnera. Qui modo: aſtute ut ſibi conciliet milites ſub eorū poteſtate ſe eſſe dicit. inde utit᷑ callida ſimulatione: nā dū cohortat᷑ ad deponenda arma & ad fugā ſubnectendo qualia ſint præmia noui milites aſſecuturi latenter retinet & dehortat᷑. Nil auſa fortiter: eſt enim proprīū ſeditioſorū metuere fugāq; meditari. Laſſata ſecundis rebus:defatigata Cæ.felicitate. Inuicti duciſ: meis. Arma:quæ uos relinquetis. Manus:milites nouos. Vacabunt:erunt ſine militibus. An ne:argumentat᷑ a minori ſi pompeio fugato & uicto milites nō deſunt multo minus & mihi uictori. Impulſi:iā præcipitis & quaſi peracti. Tātū auferat:accipiat & nō pugnet.
Currus lauriferos:me triumphantē in curru. Defecta debilitata. Iā romana plæbs: nō ampius meus miles.
Cæſaris:fugā militū nil ſibi poſſe nocere dicit: cū dii ſtatuerint ipſū fore omnino uictorē. & quenadmodū mare nō auget᷑ ſuſceptis fluminibus: minueret᷑ ſi ipſū nō ingrederent᷑: ſic eius fortunā a militibus nec augeri nec minui poſſe. Curſus:felicitatē fatorū. ſubducere ſubtrahere: & nō influere. Decreuerit. minuet᷑. Momenta:fauores & effectus.
ℭOMNIBO. Bellum ciuile:nō ne uides quod bellū ciuile fugit te & tu illud ſequeris. Stetit aggere fulti poſt inuenctionē redit ad propoſitū:dicens quomodo Cæ. magno animo ſe militibus obtulerit. Intrepidus uultu. ideſt uultus talis erat ut metui potius poſſet: q̄ metuere: Aggerē: nā aſcendit aggere de ceſpite erectū ut ab omnibus poſſet circumſpici. Qui modo in abſcentē. redarguit milites ſuos & probat eſſe dimittendos:oſtendit ab utili: quod utile ſit eos dimittere qui ſe ipſos oſtendunt in belles ex eo quod nihil auſi fuerunt q̄ uerba in imperatorem: & primo captat beniuolentiā ab ipſorū perſona: ut qui Cæ.amat aduerſi fiant his qui ſeditionē concitauerūt in odiū ducimus aduerſariū cū oſtendimus aliquid ſpurce: ſuperbe factū oſtendit eos pro imperatore ſuo: primo cōfidenter facere uoluiſſe:deinde fidē nō ſeruaſſe quoniā ei minitabantur.
Miles habes:tu qui pauloante audebas confidenter contra me: pectus meū apertū uide quod ferire potes.
Hinc fuge.deliberat dimittendū eſſe quia imbelles & ignaui ſint:nā ſi fortes eſſent. nō uerbis cōtra imperatorē exaccerbati eſſent:ſed re. Si belli finis placet.iuſta cauſa eſt cur te dimittā quia nō es dignus ſub Cæſare militare. Nil fortiter auſa.ſcilicet præter quā uti uerbis contumelioſis. Ac duciſ inuicti:quia ſecunda fortuna mea faſtidio uobis eſſe cœpit ideo indigni eſtis qui mecū poſt hac uincatis. Fatis:felicitate mea.
Vadite.probauit dimittendos eſſe:quia imbelles & ignaui rurſus ab utili quod meliores inueniet. Viros ſcilicet fortes. Quot tela uacabunt. ideſt quot arma mihi ſupererunt:tot mihi fortuna uiros fortes dabit.
An ne fugam:probat a minori ad maius.Si pompeius fugiens milites inuenit qui ipſum ſequerentur quāto magis Cæ.milites inueniet qui ſemper uincit:φ fugientem pompeium perſequitur. Impulſi a facili probat.non enim inuitabuntur milites ut me ſequi uelint quia non ad bella ſed ad præmia uenient. iam bello propemodum peracto & laborum ueſtrorum præmia ipſi accipient. Impulſi: propemodum confecti tranſlatio ſumpta a columna quæ cum ſemel concuſa fuerit:facile euertitur. Lauriferoſ.ideſt triumphaleſ. Voſ deſpecta propter ſenium & interim uos relicta militia & facti plæbei omnes uidebitis ueſtros triumphos ab aliis occupatoſ eſſe. Exhauſta ſanguine:uulneribus acceptis.plæbs ro.in plæbem romanam tranſlati. Veſtros. qui ueſtri fuiſſent. ſi mecum uſq; ad finem militare uoluiſſetis. Cæſaris an curſus: confutat militum ſuorum rationes a ſimili:dixerant enim quicquid gerimus fortuna uocatur.& nunc ſciat Cæ.nos ſuum fatum eſſe.Reſpondet & dicit licet ipſi diſceſſerint tamen fortunam ſuam non diſceſſuram. Curſus.fortuna ſecundā quæ ipſū comitat᷑. Veluti:a ſimili queādmodū inquit oceanus etiā ſi omnes fluuii auerterent᷑ nō tamē decreſceret:eodem modo ſi uos diſceſſeritis:nec mea fortuna minuet᷑ ſe comparat mari oceano ipſos

uero fluuiis. Subducere:remouere fontes. An uos momenta: nunquid creditis me dū mecum militaſtis ſuſtinuiſſe aliquā inclinationē uictoriæ meæ:nā nō uos uictoriæ cauſa fuiſtis:ſed ego fui cauſa ut uos uinceretis perſiſtit in ſimilitudine:quemadmodū oceanus eſt origo fluuiorū: ita a me uictoria profecta eſt. Nunquā ſic cura deorū quid creditis deos curare huiuſmodi homines:ſed curæ diis ſunt tantummō principes.

Se præmit ut ueſtræ morti ueſtræq; ſaluti
Fata uacēt,ꝓcerū motus hæc cūcta ſequūt᷑
Humanū paucis uiuit genus.orbis iberi
Horror & arctoi noſtro ſub nōine miles
Pōpeio certe fugeres duce.fortis in armis
Cæſareis labienus erat. nūc tranſfuga uilis
Cū duce ꝑlato terras atq; æquora luſtrat
Nec melior mihi uſa fides ſi bella nec hoſte
Nec duce me geritis.qſqs mea ſigna rliqt
Nec pompeianis tradit ſua partibus arma.
Hic nunq̄ uult eſſe meus: ſunt iſta ꝓfecto
Curæ caſtra deis.qui me cōmittere tantis
Non niſi mutato uoluerunt milite bellis
Heu quātū fortūa hūeris iā pōdere præſſiſ
Amolitur onus:ſperātes omnia dextras
Exarmare datur.qbus hic nō ſufficit orbis
Iam certe mihi bella gerā diſcedite caſtris:
Tradite noſtra uiris ignaui ſigna quirites
At paucos qbus hæc rabies auctoribꝰ arſit
Nō cæſar.ſed pœna tenet. ꝓcūbite terra
Infidumq; caput feriendaq; tendite colla
Et tu quo ſolo ſtabunt iam robore caſtra
Tyro rudis ſpecta pœnas.& diſce ferire
Diſce mori.tremuit ſæua ſub uoce minātiſ
Vulgus inerſ unūq; caput tā magna iuuētꝰ
Priuatum factura timet.uelut enſibus ipſiſ
Imperat.iuito moturus milite ferrum.

ℭSVLPI. Præmit ſe: demittit & inclinat. Vacent: intenta ſint. Procerū motus hæc cuncta ſequunt᷑ omnia hæc ad principes ducæſq; referunt᷑ qui ſunt curæ deis & uolunt multitudinis labores in illorū commoda uerti. Viuit paucis:ad paucorū utilitatē nā reges & principes quib ſeruit humanū genus ſunt pauci. Horror:quantū fortior eſt exercituſ ceruorū leone duce quā leonū duce ceruo ut philippus macedonū rex dicere ſolitus eſt:milites a fuga in qua ſunt a priſtina uirtute degeneraturi deterret:nā cū ſub ipſius auſpiciis ſoliti uincere ſint ſub Pompeio efficient᷑ imbelles idq; labieni ſui olim legati exemplo confirmat: Horror: metus. Orbis iberi:hiſpaniæ: Luſtrat:luſtrando fugit: Cū prælato duce: cū Pompeio quē prætulit mihi. Nec melior: nec uos fideliores extimabo ſi nō militabitis ſub Pompeio q̄ ſi militabitis. Quicunq; enim a me diſcedit & Pompeio nō adheret nunquā uult eſſe meus: & ueniæ accipere beneficiū. Hic nunquā: qui igit᷑ ſub Pompeio ſunt aliquando in ſuā poteſtatē uenturos cōfidit: Sunt iſta:a religione argumento: Diis eſt mihi habenda gratia inquit qui uoluerunt reliqua bella nouo ſim milite peracturaſ. Heu:lætantis ē hoc loco ſic & ī Sillii li.xvii. Optimus heu nomē melius maiuſq; triumphis. Onus appellat curā præmiorū quæ militibus dare ſtatuerat.
Amolit᷑ humeris:remouet ex animo. Dat᷑:concedit᷑:
Sperantes omnia:qui potuiſſent a me omnia ſperare: & eſt calida ad mitigandū retinendūq; ratio. Nō ſufficit:nō ſat eſt etiā ſi totus diuidat᷑. Mihi: ad meā utilitatē. Viris:fortibus nā uos præ ignauia uiri ñ eſtis. Quirites:nō mileteſ appellauit:ut magis moueret ſic & alias fecit ut ſuetonius tradit his uerūis ſed una uoce qua quirites appellat:tā facile circunegit & flexit ut ei milites eſſe confeſtim reſponderint. At paucos: pauci ſeditionis auctores remāebunt nō in meū uſū ſed ut puniant᷑.
Hæc rabies arſit:hæc ſeditio eſt excitata. Tendite: extendite. Tyro rudis:noue miles & inexperte. Robore firmamento. Specta:mirare hæ exempla. Ferire: nocentes. Mori:ſi quid tale fueris auſus. Iners:bene inertē appellat cū neq; ſecedere auſū ſit:nec in Cæſarē inſurgere. Vnū caput:Caſa. Factura: quæ facere potuiſſet ut Cæſar dux nō eſſet. Moturus ferrū.iuſſurus enſibus ut eos quos recuſarent milites ipſi læderent:
ℭOMNIBO. Præmit.ſubmittit. Morti ſalutiq;:nullam habent curam dii uiuatis ne:an moriamini. Vacent:ideſt uacua ſint & intenta: Humanum paucis uiuit genus: ideſt uiuit ad imperium paucorum: quando dii curant niſi principes.ſequitur ut multi uiuant ad imperium paucorum.& rationem ſuam confirmat. Orbis iberi:nunc probat exemplo id ita eē quod dii tantummodo magna curant: & ideo humanum genus arbitrio paucorum uiuit:unum enim ex reliquo ſequitur: quia dii principium ſolummodo curam habent:a principibus igitur reliqui autem pendent:dicit cum me ſequimini uictores eſtis quod ſi Pō. ſequeremini fugeretis ſicut ille fugit. Iberi:hiſpani. Fortis in armis:& ne forte me oſtentare credatis. exemplū capite a Labieno:qui ubi me ſecutus eſt ſemper uictor fuit: mutato uero duce uictus eſt: hic Labienus legatus erat Cæ.& ſolus ad Pō.tranſit & legato Cæ.Galliā uicerat:& ut refert Plutarchus. Labiēus a Cæ.miſſus Tugurinos Galliæ populos penes A ratim fluuiū profligatos attriuit: & interempto Pō. cui adheſerat ſecutus eſt in Libyā Scipionē & Catonē: dū Cæ. militibus occurreret equo per ilia confoſſo humi deiectus eſt: auctore Appiano: Nunc tranſfuga:per totū orbē fugit cū duce quē mihi præpoſuit. Nec melior mihi.ueſtra fides tranſit ad confutationē:quia illi dixerant Cæ.ſibi ducē fuiſſe in germania:nunc uero cū priuatus redierit nō ducē ſed ſociū eſſe ſed quod inquit Cæ.dicit ius uelle neutrū ſequi: nō ideo fides ueſtra probatur: nā quicunque diſcedit e caſtris meis & nō tranſit in caſtra Pompei: hic oſtendit animum ſuum a me quia ſequendo neutrum oſtenditis meos eſſe nole: quia uincentes mecum præmio: nec cum Pompeio uicti uenia mei eſſe recuſatis ergo ſequitur quod nec mei eſtis præmio:nec beneficio ueniæ. Eſſe meus. uincens mecum præmio: uel ui uictus cum Pompeio ueniam poſtulet. Sunt iſta profecto: nunc

oſtẽdit ex eo curã ſui habuiſſe deos.ꝙ uoluerit milites infidos a caſtris ſuis diſcedere. Oratorie.qđ illi i de trimatũ Cæ. dixerũt ipſe idẽ in ſuã utilitatẽ cõuertit. Vos dicitis me tũ demũ mea fata cognoſcere cũ a me diſceſſeritis: recte dicitis:quia cognoui mihi deos propitios:& mihi milites infidos propterea me liberarũt acri onere. Mutato milite.ne ipſius perfidia mihi noceret. Heu quantũ:exonerarunt me dii magno onere quia ſpes ueſtras præmium nullum quantunlibet magnum implere potuiſſet: Amolit᷑: rẽouet. Nõ ſuffi cit: orbis quia quanto maiora præmia caperent:tanto maiora ſibi deberi exiſtimabant. Mihi bella geram idest ad utilitatem meã nec uobis obligatus ero: Viris:fortibus. At paucos. poſt cõfutationẽ ſuorũ: nũc exequit᷑ ſẽtẽtiã ſuã:ut ſecuri percuterẽt pauci huius ſeditiõis auctores:his dictis ſimul etiã impletis: omnes terrore perculſi obediẽter paruerũt imperio Cæ. Paucos: qui nõ amore meo timẽt: ſed metu pœnæ: ergo dabũt pœnas: Nõ Cæ.ideſt amor Cæ. Sed pœna.ideſt pœnæ metus. Procũbite terræ: ut caput detrũcet Tẽdite: χειν τικῶσ. Specta pœnas: o tyro horũ exẽplo diſce fidelis eſſe. Diſce mori: ſi aliquid perpetraueris. Tremuit ſua ſub uoce: nunc milites Cæ. repræhẽdit Lucanus:tãtã multitudinẽ iuuenũ timuiſſe unũ hominẽ cũ facile illũ tollere poſſẽt:& nec recuſarũt:ſed imperio illius paruerũt: ut inuiti illos occiderẽt quorũ auctoritate ſeditio orta fuerat. Priuatũ.ideſt qui ſine imperio eſſet:nã ſi diſceſſiſſẽt nõ habuiſſet quib⁹ imperaret. Enſib⁹ ipſis imperet:ut uidelicet ipſi milites:niſi imperio Cæ. enſes mouere nõ poſſint.

❡SVLPI. Patiẽtia: obediẽtia militũ. Præſtitit iugulos:obtulit ſe morti.& nõ tãtũ officiũ gladiiſ exegit ſed etã ſuos iugulos obtulit. Nil:magis id uæhemẽtiſſime metuebat Cæ. ne amitterẽt audaciã ueterani qui erãt ſceleribus aſſueti. Mẽtes:furorẽ ueteranorũ. Perire:remitti & ne recuſarẽt exequi quod iuſſerat.Tũc autẽ perit mẽs ſcelerata cũ pia efficit᷑. Ictu tã diri fœderis id eſt cede auctorũ ſeditiõis quos decimauit ideſt ex decẽ ſingulos puniuit percuſſi itaq; ſũt auctore appião .xii.

Attingere decimis caſtris: peruenire intra decẽ dies: ſingulis enim diebus una caſtra locãt᷑. Hydrus:fluuius apuliæ qui in Adriacũ effluit Eſt etiã mõs auctore Mella a quibus eſt appellatũ hydrus oppidũ quod anno proximo ſuperiore a turcis eſt crudeliſſime expugnatũ:& uix demũ a noſtris receptũ. Auius:flexuoſuſ Taras fluuii iuxta Tarẽtũ a Tara Neptũni filio qui eã urbẽ edificauit. Leuce: urbs nõ grãdis quæ diſtat Tarẽto ſtadiis quingẽtis & hydrũte cẽtũ quinquaginta: hinc uero brũduſiũ quadraginta. Salpina:palus eſt in

Ipſe pauet ne tela ſibi dextræq; negentur
Ad ſcelus hoc cæſar.uicit patientia ſæui
Spẽ ducis. & iugulos nõ tãtũ pſtitit enſes
Nil magis aſſuetas ſceleri q̃ pdere mentes
Atq; perire timet. tam diri federis ictu
Parta qes pœnaq; redit placata iuuentus
Brũduſiũ decimis iubet hãc attiger caſtris
Et cũctas reuocare rates.q̃s aui⁹ hydrus
Antiquuſq; tharas ſecretaq; littora leuce
Quas recipit ſalpina palus.& ſubdita ſip⁹
Mõtib⁹; auſoniã qua torqueſ frugifer orã
Dalmatico boreæcalabroq;obnoxi⁹auſtro
Appulus adriacas exit garganus in undas.

apulia iuxta ſalapiã ciuitatẽ meretricio amoꝛ hãnibalis in clytã. Sypus palus etiã ſiue lacus ad ſypũtẽ quod ædificium credit᷑ diõedis diſtat a ſalapia ſtadis cẽtũ & quinquaginta græci eã ſepũtẽ nũcupãt ab eiectis fluctu ſepiis iter ſalapiã & ſypũtẽ fluuius eſt & lacus. Torquẽs:inflectẽs. Gargãus: ante ſinũ adriacũ promõtoriũ eſt gargãus qui ad ſtadia trecẽta protẽdere in pelagus oriẽtẽ proſpectãs. Obnoxi⁹:quia latera ad hos uẽtos uerſa habet a ſiniſtra enim boreã & dalmaciã a dextra calabriã:& meridiẽ ſpectat.

❡OMNIBO. Ipſe pauet:at ipſe Cæ.metuebat id ꝙ milites parati erãt exequi; ne illi recuſarẽt:occidere huius ſeditiõis auctores. Scelus.ad puniẽdũ ſeditioſos. Vicit patiẽtia. patiẽtiores fuere milites q̃ Cæ.ſperabat. Iugulos nõ tãtũ:quia dixerat feriẽda tẽdite colla illi exhibuere colla:& iugulũ interficiẽtibus ſe. Timet mẽtes:militũ ſuorũ.licet ſimularet nõ magnificare milites ueterãos:tamẽ nihil erat ꝙ magis timeret ſciebat enim illos aſſuetos militiæ & nõ facile inuẽiri poſſe tales. Tã diri fœderis:ſed cũ paucos ſeditiõis auctores cicidiſſet:ita animos militũ cõfirmauit:ut nũq̃ antea fuerint obſequẽtiores. Diri fœderis:per execrationẽ:nã porca immolari ſolebat & cædi:cũ fœdera iũgerẽt. nũc uero milites cæſi ſũt. Virg. illud expreſſit. & cæſa iũgebãt fœdera porca. Parta quies: nã mœtu pœnæ placatus eſt miles. Redit: in fidẽ imperatoris.

Brũduſiũ decimis:nũc Lucãus proſequit᷑ quomodo Cæ.ſũpta de paucis pœna cõſtituit:ut ꝙ reliquũ belli ſuperaret proſequeret᷑: primũ igit᷑ brũduſiũ iuſſit ire milites: & reuocare rates oẽs quæ brũduſiũ uenerãt:& loca nominat ubi claſſis Cæ.cõſtiterat. Hãc:ſcilicet iuuẽtutẽ quæ ſe data ſeditiõe obſequẽtiſſima facta erat

Decimis caſtris.ideſt decimo die:nã ſic dies nõinãt᷑ in re militari:ꝙ ſingulis diebus caſtrametari ſolebãt antiqui & quocũq; iter facerẽt ubi nox eos depræhẽdiſſet.ibi caſtra põebãt.ideo quotiẽs legimus ſecũdis uel tertiis uel quartis caſtris:ſignificat ſecũdũ uel tertiũ uel quartũ diẽ. Hydrus:urbũcula eſt Apuliæ:ex qua ad Leucã(ea enim urbs nõ grãdis eſt)ſtad.cl.ad brũduſiũ uero.xl.ſtad.ſũt auctoꝛ Strabõe li.vii. dicit᷑ & hydrũs

Bares:bares uel ut nũc uocãt baretũ: urbs exigua:iacet in Salẽtinorũ finibus ad q̃ pedeſtri magis q̃ maritimo itinere a Tarẽto facile peruenit᷑ e Tarẽto ad brũduſiũ nauigatiõis circuitio eſt.poteſt legi etiã Taras id eſt Tarẽtũ:nã taras neptũi filius cõdidit tarẽtũ & a ſe appellauit.ꝙ deĩde phalãtus lacedæmõius cũ perthẽiatis:occupatũ ampliauit.Antiquus ergo taras ideſt uetuſtũ tarẽtũ:in cuius portu habuit naues Cæ. Nã cõditores pro ſuis urbibus põi uſitatũ eſt. Salapina palus:quæ eſt a ſalapina ciuitate amore pœni Hãnibalis in clyta:hæc Apuliæ prima fuit quæ ad hãnibalẽ defecerat:& ab hac ciuitate palus dicta eſt. Sypus. apuliæ ciuitas.credit᷑ diõedis fuiſſe ædificiũ:dicit᷑ alio nõine ſipõs uel ſipõtũ diſtat a ſalapia ſtad.c.&.l. Græci uero eã ſepiũtẽ nuncupãt: abeiectis e fluctu ſepiis ut li.vi.a ſtrabõe refert᷑. Subdita mõtibus: quia ſita in cãpis & in

plão eſſet. Gargãus frugifer.ideſt fertilis mõs eſt Apuliæ fœcũdiſſimis ad ſtad.ccc.protẽdit᷑ in pelagus(ut inquit Strabo): Torquet auſoniã orã:quia in anguſtũ orbẽ uoluit᷑:& ibi iuxta adriacũ mari linguã facit ubi ſitũ eſt brũduſiũ. Dalmatico boreæ.obnoxius Boreæ:qui a ſeptẽtriõe in Dalmatiã perflat:& obnoxius calabro auſtro. qui a ſeptẽtriõe boreã:a meridie auſtrum habet. Exit in undas:cũ ambitu adriatici:nã ibi linguã facit:ubi ſitum eſt brunduſium:per hæc loca claſſis Cæ.tranſitura erat.

Ipſe petit trepidam tutus ſine milite romã
Iam doctã ſeruire togæ.populoq;precanti
Scilicet indulgẽs ſummũ dictator honorẽ
Contigit.& lætos fecit ſe conſule faſtos.
Nãq; oẽs uoces per quas iã tẽpore tanto
Mentimur dñis hæc primũ repperit ætas.
Qua ſibi ne ferri ius ullum cæſar abeſſet
Auſonias uoluit gladiis miſcere ſecures.
Addidit & faſces aquilis. & nomen inane
Imperii rapiens. ſignãuit tempora digna
Mœſta nota.nã quo meli⁹ pharſalic⁹ ann⁹
Cõſule notus erit. fingit ſolemnia campus
Et non admiſſe dirimit ſuffragia plæbis.
Decantatq; tribus. & uana uerſat in urna:
Nec cœlũ ſeruare licet.tõat augure ſurdo.

❡SVLPI. Ipſe petit: Cõpoſita ſeditiõe ad placẽtiã Cæ.Ro.ſe cõtulit: & cũ nec ſẽatus nec cõſul ipſũ eligeret ſeipſũ dictatorẽ nõinauit:ut ſcribit Appianus. Sed dictaturã ultra dies nõ geſſit undecim. inde cõſulẽ ſe creauit Põ. q; Iſauricũ collegã ſibi aſſũpſit:Prætores in prouincias miſit.M.Lepidũ in iberiã.Albinũ in Siciliã Peduceũ in Sardineã.Decimũ uero brutũ Galliæ præfecit & collatis multis in populũ beneficiis brũduſiũ iter arripuit. Togæ:ipſi Cæ.inermi & uim nõ inferẽti. Populoq; precãti:ironia eſt nã Cæ.ſcribit ſe apud Maſſiliã cognouiſſe legẽ de dictatore latã ſeq; dictatorẽ a.M.Lepido dictũ. Indugẽs:obtẽperãs. Lætos:ironia. Nãq; cõfirmat ironiã. Omnes uoces.ut ſũt diuus:imperator Auguſtus:Pater patriæ:fũdator quietis.&c: Dõinis:tyrãnis. Qua:ætate ut plenã Cæ.poteſtatẽ haberet. Gladiis ſecures:cõſulatũ tyrãnidi. Faſces aquilis:cõſulatũ imperio.Imperatores enim aquilas gerũt & arma cõſules faſces & ſecures. Inane: uanũ nã re uera is iperator dicit᷑ nõ qui:tyrãnus eſt ſed qui uictori exercitui præeſt

Mœſta:propter ſeruitutẽ & bella ciuilia. Nota digna ſigno cõueniẽti & apto:ꝙ ſe cõſule facta eſt cedes pharſalica. Cãpus. populus ad martiũ cãpũ cõueniẽs methonymia. Fingit ſolẽnia: fingit cõitia nõ facit uere.

Dirimit ſuffragia:diuidit fautores. Admiſſæ:ad ſuffragãdũ & paucis morẽ cõitiorũ cõplectit᷑. Decãtat. nominatim citat. Tribus nomina tribuũ. Vana. quia populus ifrequẽs erat & fingebãt ſe ex omniũ cõſẽſu create magiſtratus. Nec cœlũ:& quãquã ſine auſpicio magiſtratus creari nõ ſolerẽt: tamẽ ñ obſeruabãt tonitrua aues proſperaq; eſſe auſpicia mẽtiebat᷑. Surdo: diſſimulãte audire nã tonãte & fulminãte ioue cõtia haberi fas ñ erat ꝙ Ci. philippica quita his uerbis docet ioue.n. tonãte cũ.p.r. agi ñ eẽ fas qs ignorat.

❡OMNIBO Ipſe petit:hiſtoria hoc habet:deuictis Petreo & Afrãio: pro cõpoſitis prouinciæ rebus Cæ. primũ uẽit in Teracõẽ:& eo legatiões undiq; ad Cæ.cõuenerũt quib⁹ expeditis:redit maſſiliã quæ iã deuicta erat(ut ſupra dictũ ẽ)ipoſitoq; duaꝝ legionũ præſidio reliquas copias in italia miſit: ipſe uero audita lege lacta de dictatura a.M.Lepido prætoꝛ: factũ ſe eẽ dictatorẽ Ro.proficiſcit᷑:& ipſo dictatore habẽte cõitia creati ſũt cõſules:prior ipſe dictator:deinde.P.Seruilius collega: Tutus ſine milite. quia iã nullus erat in italia exercitus quẽ metueret:immo omnia Imperio Cæ.in Italia patebãt. Iã docta ſeruire togæ ideſt trãquilitati.nã ex quo Põ.diſceſſerat omnia Cæ.occupauerat:ideo quaſi oblita erat libertatis:& nẽo audebat reſiſtere Cæ. Dictator.Cæ.quia ante a.M.Lepido lege lata dictator dict⁹ erat. Sũmũ honorẽ ideſt cõſulatũ:quia ex dictatore cõſul factus eſt Cæ. Appiãus autẽ dicit ꝙ Cæ.ſeditiõe apud placẽtiã ſedata Ro. reuerſus eſt trepidãte adhuc populo:neq; ſe ſẽatu aut cõſule illũ eligẽte.ſeipſũ dictatorẽ nõiauit.uerũ ſiue ut inuidiã dilueret:ſiue ꝙ magiſtratu minime indigeret:per undecim ſolũ dies illi præfuit:ſe cõſulẽ in futuꝝ deſignauit.P. quoq; Seruiliũ.Iſauriũ collegã ſibi aſſũpſit.M.Lepidũ in iberia.In Sicilia Aulũ Albinũ.In Sardinia Sextũ Peduceũ delegauit.Galliæ nuper adeptæ deciũ Brutũ præſidere iuſſit Deniq; ciuibus cõfectis omnibus Ro. regreſſus Cæ.appellat⁹ eſt pater patriæ & dictator in omnẽ uitã electus cõſulq; ad decẽniũ corpus eius ſacrũ & intemeratũ habitũ.Suetõius uero dicit cõtinuũ cõſulatũ recepiſſe perpetuã dictaturã præfecturãq; morũ insuper prænomẽ Imperatoris cognomẽ patris patriæ ſtatuã inter reges eminẽtiorẽ locũ in Orcheſtra:& alia ampliora etiã hũano faſtigio decerni ſibi paſſus eſt ſedẽ aureã in curia: tẽpla & aras & ſimulacra iuxta deos.

Indulgẽs populo:quia Cæ. quaſi ſimulabat ſe nole accipere cõſulatũ. Precãti: quia popolus precabat᷑ cõſulatũ ſibi ut ſumeret. Indulgẽs.ideſt faciẽs hãc gratiã populo. Lætos faſtos:faſti libri erãt:in quibus magiſtratus omnes ſcribebãt᷑:præcipue cõſulẽ. Nãq; omnes uoces.hoc tẽpus quo Cæſar conſulatũ accepit fuit principiũ. Vt falſis nõinibus Imperatores Ro.appellarẽt᷑:cũ reges ſint.Immo uero tyrãni appellãdi: nõ cõſules nõ prætores cũ Imperatores: nõ leuis eſſe uideat᷑: tamẽ grauis atq; moleſta res eſt:ipſi enim tyrãni omnia libidie ſua faciebãt.tũc primũ inquit huiuſmodi nõina inuẽta ſũt quibus dõinos atq; tyrãnos falſo appellãus. Qua ſi.ne.quia Imperatoriæ dignitati miſcuit cõſulatũ & omnes dignitates. Gladiis ar.quæ propria ſũt ipatorũ:nã ipatores ꝓprie dicũt᷑ q exercitib⁹ ꝑ ſũt.q̃q̃ corrupto uocabulo dicãt᷑:q terrarũ orbi iperent.

Reppit ætas ex eo tpe primũ iceperũt appellari dñi. Ferri.militũ q ſũt arma ipatorũ. Auſõias ſecures.i. cõſularẽ dignitatẽ q̃ pacifica eſſe ſolẽt. Gladiis.i.ar.militũ:q̃ ſub ipatore cõſtituũt᷑. Addidit & faſces aqlis militarib⁹ iſignibus addidit faſces q̃ ſũt cõſularia iſignia. Nõ ẽ iane:qa ñ legitie factus erat ipator quãdo ſecũdũ leges factus erat cõſul ipii. Digna nota.ſ.cõſulatus notã tporũ Cæ.cõſulatũ appellat.i.maculã & inuimiã. Nam quo melius cõſule talẽ enim tunc cõſulẽ po. Ro. accepit ut exercitũ ſimul cũ libertate amitte-

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

ret. Pharſalicus annus:quo in pharſalia pugna ciuililis geſta eſt. & ſimul cũ exercitu Rõano libertas periit
Notus erat:dignus cõſulatu Cæſar erat quo cõſule tãta clades ingrueret: Fingit ſolẽnia: incipit oſtende-
re quomodo nõ ſecũdũ leges factus erat cõſul. Solẽnia.ideſt cõitia ſolenniter indicta. Suffragia:uidelicet
equitũ & ſẽatorũ. Decãtatq; tribus:ideſt per præconẽ iubet citari tribus:nã præcões decãtat̃ uidebãt̃ cũ no
minatim tribus citabãt: Vana:quia populus infrequẽs erat: Vrna. i urnã enim cõniciebãt̃ ſortes trigita
quinq; tribuũ & per mixtis in urnã ſortibus.deinde ſingulæ excipiebãt̃. & cuius prima ſors educeret̃ illa pri
mũ citabat̃.cœlũ ſeruare:ideſt aues & ſigna cœli nõ licet inquit auſpiciũ capere:quia mos erat Rõanorũ:ut
nec publice nec priuate quicquã facerẽt:niſi prius captis auſpiciis ergo ñ licet capere auſpiciũ quia nulli erãt
augures: Augure ſurdo: quia etiã ſi augur aliquis eſſet diſſimulabat ſe audire tõitrũ aduerſa ſignificãtẽ:&
quãuis aduerſæ aues eſſẽt iurabat tamẽ bõas aues aparuiſſe:quæ cõſulẽ Cæſarẽ admitterẽt.

Et lætæ iurantur aues bubone ſiniſtro,
Inde perit primũ quõdã uenerãda poteſtaſ
Iuris inops. tantũ careat ne nomine tẽpus
Menſtru⁹ in faſtos diſtinguit ſæcula cõſul
Nec nõ iliacæ numen quod præſidet albæ
Haud meritæ latio ſolẽnia ſacra ſubacto
Vidit flammifera cõfectas nocte latinas
Inde rapit curſus. & q̃ piger appulus arua
Deſeruit raſtris. & inerti tradidit herbæ.
Ocior & cœli flammis & tygride fœta,
Tranſcurrit curuiq; tenens minoia tecta
Brũduſii: clauſas uentis brũalibus undas
Inuenit &,pauidas hyberno ſidere claſſes
Turpe duci uiſum eſt rapiẽdi tẽpora belli
In ſegnes hæſiſſe moras portuq; teneri
Dũ paueat tutũ uel nõ fœlicibus æquor
Expertes animos pelagi ſic robore cõplet
Fortius hyberni flatus cœlumq; fretumq;
Q uũ cœpere tenẽt q̃ quoſ incũbeꝛ̃ certoſ
Perfida nubiferi uetat inconſtantia ueris

❡SVLPI. Et læte iurãt̃ aues: & cũ apparuiſſet mali
augurii bubo iurabãt auſpices felicia ſe auſpicia habuiſ
ſe. nã lecti magiſtratus niſi ab auguribus approbarẽtur
priuabãt̃ inde ex illo tẽpore. Poteſtas:cõſularis. Pote
ſtas iuris inops:oppræſſa ui:nõ defẽſa:& quæ nequit di
gnitatẽ ſuã retinere. Tãtũ: tãtũmodo ideo inquit cõ-
ſules creati ſũt.ut tẽpora ſignari poſſẽt. Mẽſtruus:mẽ
ſtruũ appellat quia tãtũ uno mẽſe ideſt decẽbri durauit
collega Cæ. Numẽ:iuppiter latialis: Iliacæ: troianæ:
Haud meritũ:indignũ quia latiũ cui præerat in priſti-
na libertate nõ ſeruauit. Sacra ſolẽnia:feſta quæ quot
annis celebrãt̃. Latinas cõfectas:ſacra & ferias finitas.
Flãmifera:ferebãt enim nũina noctu cũ iret̃ ſacrificatũ
Piger:nõ ſatis arãs. Arua:prata quorũ ſectæ herbæ ra
ſtris colligũt̃. Inerti. quæ nullo labore naſcit̃. Ocior
& cœli:hyperbole ad celeritatẽ indicãdã. Cœli flãma:
fulmine. Tygride fœta:quadrupede illa quæ peperit.
Tũc uelociſſima eſt: & uẽatorẽ quæ catulos ſe abſente
rapuit perſecuta ubi illos abiecto obiectos reportauit in
luſtra fugiẽtẽ depræhẽdit & lacerat niſi flũine prohibe
atur ut plinius ſcribit. Minoia:tecta:hoc ideo quia cre
tẽſes brũduſiũ ædificarũt. Clauſas: nõ nauigabiles ma
ria enim Vegetio auctore claudi dicũt̃ e die tertio idu-
um nouẽbris uſq; in diẽ ſextũ iduũ martii. Brumali-
bus:hyemalibus: nã brũæ tẽpoꝛ̃ brũduſiũ uẽit.& pridie
nonas Ianuarias naues ſoluit. Sideꝛ̃ hiberno:tẽpeſtate
hyemali. Duci:Cæ. Tẽpora.occaſionẽ arripiẽdi belli
ut minus ab hoſte lædereꝛ̃ & plus ipſe nil ſuſpicãtibus
nocere poſſet. Hæſiſſe.diſtrahi & tardari: Vel nõ fœli
cib⁹: etiã infælicibus quibuſcũq; & põpeianis nõ modo ſibi cui fata fauebãt. Robore a: animi firmitudine
& audacia. Sic huiuſmodi uerbis. Fortius:ſuadet uernos uẽtos nõ expectãdos & nũc in hyeme nauigãdũ:
quia uẽti plus durãt & hoſtes minus nocere poſſũt & plus lædi tale nil ſuſpicãtes. Vtiꝛ̃ autẽ cõfirmatiõe &
confutatiõe cũ cõcluſiõe. Tenẽt cœlũ:durãt in aere. Incõſtãtia ueris:Ver enim nũc ſerenũ nũc turbatũ eſt
nec ſeruat in ulla tẽpeſtate cõſtãtiã.

❡OMNIBO. Lætæ.felices. Bubõe ſiniſtro:mala ſignificante ſiue uolatu:ſiue cantu auguriũ dabat:nãq;
(ut ait Plinius)Bubo funebris:& maxime abominatus publicis præcipue auſpiciis. Inde perit. primũ & ex
eo tempore perire cœpit conſulatus. Inde:ex eo quod contra leges occupaſſet magiſtratũ Cæ. Iuris inops
poteſtatis cum Cæſar omnia foret̃. Nomine tempus: quia tempus denominabatur a conſulibus. Nomi-
ne:ut in faſtis ſcripti cõſules tempora denotent. Menſtrus conſul. ideſt qui uno menſe tantũ duraret:quia
extremo anni mẽſe creabat̃. Nec nõ iliacæ:dicit populũ feciſſe latiali ioui ſacra.tametſi nõ mereret̃ & red
dit cauſã quia permiſerat ut latiũ ſubigeret̃ a Cæſare:hæc ſacrificia latialia dicebant̃: eo quod ex omni latio
ad hæc ſacra conueniebant: Solenia.ideſt latinas. Numẽ iliacæ albæ:latialis iuppiter ideo latialis dicitur:
quia præſit albæ quã primus condidit Aſcanius Aeneæ & lauinæ filius ubi latialis iouis in medio templũ
condidit:ubi latinæ ſolemnia ſacra Ioui inſtituta ſũt. Latinæ feriæ(ut refert Varro)a latinis populis dictæ
quibus ex Albo monte ex ſacris carmẽ petere fuit ius cũ Romanis. indicebantur autem latinæ quum noui
conſules magiſtratũ inibant. Flammifera nocte: quia nocte ſacra fiebant:ideo faces gerebant: Inde rapit
curſus:hæc ubi fecit Cæſar ipſe Brunduſiũ nauigauit:quo claſſẽ ſuã conuenire iuſſerat. Rapit curſus: ſem-
per Cæſari celeritatẽ tribuit. Longiſſimas:enim uias(ut refert Suetonius)incredibili celeritate confecit ex
peditus meritoria rhedacentena paſſuũ milia in ſingulos dies:ſi flumina morarentur nando trahens:uel in-
nixus inflatis utribus:ut ſæpe nuncios de ſe præuenerit. Piger apulus:quia piger ideo fœcunditate ocioſus:
quia ſine labore ſponte ſua ſegetẽ producit. Inerti herbæ: quæ ſine agricolarum labore naſcitur. Ocior
cœli flam.ideſt uelociter fulmine. Fœta: quæ peperit. Clauſas:tantũ frigus fuerat: ut omnia glacie obdu-

cta eſſent adeo autẽ nauigare nõ poſſent. Minima tecta:nã a Cretenſibus: qui a Cnoſo cũ Theſeo diſceſſe
runt habitatũ fuit brunduſiũ. Vndas:quia in littore conditũ eſt brunduſiũ. Clauſas undas brunduſii.quia.
in anguſtũ orbẽ ubi mare conuoluit̃. Clauſas:congelatas:ſi de mari:referendũ eſt ad uentos: quia nauiga-
tio maris clauſa dicit̃ cũ uenti ſunt aduerſi. Turpe uiſũ duci:dicit Cæ.nõ potuiſſe hanc morã pati: dũ ma-
re quieſceret ſed milites ſuos adhortatus eſt:ut ſe freto.committerent. Rapiendi: feſtinandi. Vel nõ feli-
cibus:donec mare tranquilũ efficeret̃:ut etiã infelices per id tuto nauigare poſſent. Robore:audatia & for
titudine animi. Fortius hyberni:hæc oratio habet ſuaſionẽ:ergo in deliberatiuo genere conſtitutã intelli-
gimus: ſuadet enim militibus ut nauigare uelint:nec perturbationẽ maris timere. Suaſio autẽ ab honeſto
ab utili:a facili:a iocundo:a neceſſario ſumit̃: Arguit primũ a partibus prudentiæ:quæ in tres diuidit̃.in me
moriã:prouidentiã:intelligentiã. Arguit ab intelligentia.oſtendit enim ſe peritũ eſſe mariſ & uentorũ:quia
uidelicet ſit tutius nauigare flante Aquilone tempore hyemis quã uernis uentis: quia aquilo perdurare ſo
let uerni uero permutari. Forti⁹ hyberni: hyemalibus nos indigemus uentis perſeuerantibus: ſed hyberni
uenti magis durant quã uerni ergo ſperanda eſt bona nobis nauigatio. Incumbere.inſiſtere certos.

Nec maris ãfract⁹luſtrãdaq; littora nobis
Sed recti fluctus ſoloq; aquilone ſecandi
Hic utinam curuet ſummi carcheſia mali
Incũbatq; fereus & graia ad mœnia perflet
Ne pompeiani pheacum e littore toto
Languida iactatis cõpræhẽdãt carbaſa rẽis
Rumpite quæ retinẽt fœliceſ uincula pras
Iamdudũ nubes & ſæuas perdimus undas
Sidera pria poliphœbo labente ſub undas
Exierant, & luna ſuas iam fecerat umbras
Tum pariter ſoluere rates totoſq; rudẽtes
Laxauere ſinus, & flexo nauita cornu
Obliquat leuo pede carbaſa,ſũmaq; pãdẽs
Suppara uelorum,perituras colligit auras
Vt primũ leuior propellere linthea uentus
Incipit,exiguũq; tumẽt, mox reddita malo

❡SVLPI. Nec maris: argumentũ a facili. Amfra-
tus: flexus circuitus. Luſtranda: circundanda. Recti
flu.mare quanquã rectæ undæ dicunt̃ quæ puppim feri
unt obliquo uero quæ latus nauigii. Carcheſia: ſum-
mitates & propugnacula in ſummo malo:& foramina
quæ funes recipiunt quandoq; etiã: pro poculis ponit̃.
Curuet:præ uæhementia inclinet. Incumbat: ſupue
niat & perſeueret: Furens: uæhemens: uel ferens pro-
ſper: Perflet:ad finẽ flet & perducat nos ad littora gra
ia. Pompeiani:claſſiſ quæ eſt in Corcyra pheacũ patria
Carbaſa languida:naues noſtras nõ impulſas a uentiſ:
Iactatis remis:remigando quia triremes habent. Car
baſa:uela pars pro toto: Iamdudũ: iã diu Perdimus:
amittimus quia nõ nauigamus: & fruſtra nobis prodeſ
ſe conant̃ ut occulti quo uolumus celeriter perueniã-
mus: Sidera:habita concione huiuſmodi Cæ. uniuer-
ſus exercitus conclamauit quæcũq; iuberet ſe eſſe parã-
tũ.impoſitis ergo ſeptẽ legionibus in claſſẽ ire cœpit.
Prima ſidera: ueſpera idicat cronographia. Labente
occidente. Fecerat umbra:nõ lucebat amplius nã occi
derat. Rudentes:tracti & adducti funes. Laſſauere ſi-
n⁹:dilatauere uela. Flexo cornu.antẽnarũ ligno. Ob
liquat: in obliquũ opponit: Leuo pede: ſiniſtro fune
quo uelũ tendit̃ græci πόδα dicunt:Virg.una omneſ ſecare pedẽ.Vento autẽ a ſiniſtra flante quo recta na
uigatione uti poſſumus funẽ & uella in dextrã conuertimus & ſic contra. Suppara: linthea quanquã pro
ueſtimẽto puellari lineo proprie poni ſupra docuimus. Perituras: nõ uæhementes & breui ceſſaturas.
Propellere linthea:impellere uella. Exiguũ:pro aduerbio nomẽ. Reddita malo:nã quũ plena nõ ſunt &
acti uento nõ impellunt̃ in malũ redeunt:

❡OMNIBO. Nec maris.amfractus præterea nõ requirimus ueritatẽ uentorũ.ſicut faciunt qui mare cir
cumueniunt: ſed ex directo nauigantes ſolo aquilone in græciã perferri poſſumus. Amfractus: circuitus:
Hic utinã: ut hic Aquilo diuti⁹ duret. Curuet:adeo impetuoſe perflet.ut malũ nauis inclinet. Carcheſia
hanc uulgo nauẽ appellant:quæ in ſummo mali poſita eſt: eſt etiã genus poculi. Ferens. uæhementer ſpi-
rans. Ne Pompeiani. reddit rationẽ cur optet aquilonẽ uæhementius ſpirare: quia rates erant per littora
pheacum ubi claſſis pompeiana conſtiterat: metuebat igitur ne uentus deficeret & naues in medio mari
continerentur & a Pompeianis caperentur: in hoc mari naufragiũ fecit Vlyxes: cũ in græciã proficiſceret̃.
Languida:deficiente uento. Rhemis:ne ipſi rhemis noſtras circunueniunt. Rumpite quæ:ergo dũ uobiſ
fauent uenti:ſoluite naues. Iamdudũ nubes: nunquid ſentitis nebuloſũ hoc tempus & uentoſũ uobis pro
pitiũ eſſe. Sæua: quæ ſæuæ uidentur. Sydera prima poli: hac perſuaſione animos militũ Cæſar erexit ut
ſe intrepidos mari committerẽt:deſcribit tempus nauigationis:dicit enim principiũ noctis fuiſſe. Prima
ſidera poli:occidente ſole ſtatim ueſper prima ſtella apparuit. Suas umbras.ideſt noctẽ: iã luna exorta erat
ſicut lux propria ſolis dicitur:ita umbræ ſunt lunæ: Totoſq; rudentes: quia cũ carbaſa intendere uolunt ru
dentes intendunt:ut antenna ſublata uenti uela implere poſſint. Rudentes: funes quibus intenditur uelũ.
Et flexo nauita cornu obliquat leuo pede: expreſſit geſtum nautæ: tum cum ſoluta uela aperit tenſo ru-
dente. Vela obliqua leuo pede: ut Virgilius Vna omnes fecere pedem. ideſt una omnes intenderunt fu-
nem. Leuo pede.quo intenſo ſtatim aperta ſunt uela:Pes autem funis eſt quo uelum tenditur Cattullus:Si
ue utrunq; iuppiter ſimul ſecundus incidiſſet in pedem. Cornu.ſcilicet antennarum: quæ tanquam cornu
ſunt in ſummo malo. Supparus:eſt linteum fœmorale.eſt etiam ueſtimentum puellare quod ſubucula di-
citur hic & alibi accipit pro ſumma uelorum parte:quæ rugoſa eſt. Summa:ſummas partes ſignificat ſecũ
dos habuiſſe uentoſ. Vt primũ:ſtatim inqt uenti ceſſauere & deſtitutæ ſunt in medio mari naueſ. Exiguũ:

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

pro exigue:unum ſequitur ex reliquo:nam quia leuior ſpirat uentus:ideo parum tumeſcebant uela:

In mediam cecidere ratem terraq; relicta,
Nō ualet ipſa ſequi puppes q̃ uexerat aura
Aequora lenta iacent alto torpore ligata:
Pigrius immotis hæſere paludibus undæ.
Sic ſtat iers ſcythicas aſtrigēs boſphorꝰ ūdas
Cum glacie retinēte fretū nō impulit iſter
Immēſū gelu tegit' mare. cōprimit unda
Deprændit quaſcūq; rates. nec peruia uelis
Aequora frāgit eq̄s fluctuq; latēte ſonātē
Orbita migrantis ſcindit meotida beſſi.
Sæua quies pelagi. mœſtoq; ignaua ꝓfūdo
Stagna iacētis aquæ. ueluti deſerta rigente
Aequora natura ceſſant. pōtuſq; uetuſtas
Oblitus ſeruare uires. non commeat æſtu
Nō horror tremit. nō ſolis imagine uibrat
Caſibus inumeris fixæ patuere carinæ.
Illinc infeſtæ claſſes. & inertia tonſis
Aequora motura grauis hinc lāgor ꝓfūdi
Obſeſſus uētura fames. noua uota timori
Sunt inuēta nouo. fluctꝰ nimiaſq; precari
Ventorum uires. dum ſe torpentibꝰ unda
Excutiat ſtagnis. & ſit mare. nubila nuſquā
Vndarumq; minæ. cœlo languente fretoq;
Naufragi ſpes oīs abit. ſed nocte fugata
Læſū nube diē iubar extolit. imaq; ſenſim
Concuſit pelagi. mouitq; ceraunia nautis.

SVLPI. Nō ualet. deſinit flare. Ligata torpore hærentia & immota quiete & tranquilitate. Iacent: nō fluunt. Pigrius immotis: hanc maris tranquilitatē paludibus & euxinio gelu aſtricto meotidi comparat. Immotis. quietis pigris. Boſphorus. boſphori ſunt duo anguſtiſſima freta quorū alter cymmericus appellat' eſtq; inter meothidē & euxinū contra europe principiū de quo Ouidius: Boſphorus & tanais ſuperant ſcythicæq; paludes. Alter thratius pontici maris pars prope bizantiū qui eſt inter euxinū & propontidē. ponit ergo boſphorū pro euxinio. Stat iners: nō mouet'. Hiſter danubius qui per ſeptē hoſtia exit in pontū. Mare: euxinū ipſū.
Comprimit: conſtringit retinet: Nec peruia: ideſt equites nō rumpunt gelu ipſius maris per quod eunt nauigia & uela. Orbita: rota currus & eiꝰ ueſtigiū ut ait Aſconius dicit' & orbitus adiectiuū ut motus orbitus apud Varronē. Beſſi po. ad hæmū monte qui ob latrocinia latro uocat'. Migrantis. diſcedentibus euntis. Meotida. paludē in ſcythia quā efficit Tanais & congelat' ſicut euxinū. Latente. quia ſub gelu eſt. Sæua: magna. Ignaua ſtagna: mare trāqlū. Mœſto ꝓfūdo: mari pigro. Veluti deſerta natura rigente: tanquā relicta a natura quæ nunc rigere & ſe nō mouere uidet'. Ceſſant. nō mouet'
Vices: officiū curſū. Nec uibrat: commeat. fluit. Tremit: concutit' ui. Imagine ſolis: nec concitat' ui lunæ cuius certis temporibus acrius commouet'. Fixæ: immotæ. Patuere: expoſitæ fuere. Illinc: ab hoſtibus. Et moturæ tonſis æquora: nauigaturæ remigando: Hinc. ex altera parte. Langore profundi: maris tranquilitate.
Fames: non enim habebant dierū pluriū commeatū.
Noua uota: ut tempeſtas maxima concitaret' qua in terras aquilas propellerent'. Dū: dummodo. Excutiat: commoueat ſe. Torpentibus ſtagnis: tranquilo æquore. Et ſit mare: & agitet' unda ſolito more. Minæ undarū: inditia tempeſtatis. Languente cœlo. nō flantibus uentis. Naufragii: periculoſæ tempeſtatis. Iubar: lucifer ſtela. Extulit diē læſū nube: eduxit nubiliū diē quia ſummo ad imū mare concitauit. Mouit ceuraunia: aut enim tremerunt aut cū naues a uentis impellerent' moueri uideant'. Ceraunia epyri montes a crebris fulminibus dicti κεραῦνοσ. enim fulmē ſignificat.

OMNIBO. Terra relicta: quia iam a littore in mare mediū deduxerant naues. Ligata: compreſſa. Alto torpore. quia nil mouebantur. Sic ſtat: per ſimilitudinem oſtendit quomodo mare immobile conſtitue rat: dicit enim non aliter mare ſtabat immotum q̃ ſcythia palus Meotis cum glaciæ aſtricta fuerit. nam gel uacri adeo præmitur Meotis ut iter tranſmeantibus facile præbeant: eodem modo de mari dicit: duæ ſimilitudines ſunt prior de Boſphoro: ſecunda de meoti bina aut ſunt boſphora: unum quod cimmericum appellatur quaſi cimbricum (ut refert Strbo) græcorum lingua cimerii Cimbri nominantur: hi ad paludem uſq; meotim militiam agitarunt: alterum uero trhacium Boſphorum eſt appellatum ſecundum fabulas. Iuppiter in forma bouis Europam ea tranſtuliſſe dicitur. Vnde boſphorus a βοῦσ bos: & χορέω: fero uel a περάω tranſfero: circa autem margines meotides diuerſi populi habitant qui ſæpe gelu ſtringente paludē non aliter q̃ per continente ſolent. Iſter: danubius: ſignificat frigoris uæhementiam: quæ tanta eſt ut danubium celeriter cruentem plærunq; inglaciet. Fertur enim (ut libro. iii. refert Strabo) iſter ab occaſu in ortum & in euxinum pontum a ſiniſtra relinquens Germaniam omnem: incipientem a rheno: geticumq; totum & quod eſt Tyrengetarum & Baſtarnorum atque Sauromatarum uſque ad flu: Tanaim. lacumque Meotidem a dextra uero Thraciam omnem & illyricum reliquamq; ultimam græciam. Gelu: quin etiam maris unda gelatur: quod eſt mirandum. Frangit eques: ſcilicet ungula cornipedum: Meotida beſſi: nam circa margines Meotis habitant diuerſi populi: inter quos & beſſus. Strabo libro ſeptimo refert. Beſſos magna ex parte montem Aemum diuidētem mediam Thraciam incollere: & latrones uocari propter latrocinandum.
Migrantis. huc & illuc & ultro citroque tranſeuntis. Latente: ſub glacie. Sæua quies: ſcilicet erat. reſpexit ad uoluntatem Cæſaris nam quam tranquilitatem cæteri optant: hanc Cæſar abominabatur. Mœſto. pro quod mœſtum reddebat Cæſarem. Iacētis: immotæ aquæ. Veluti deſerta regente æquora natura: mare iaquit perſtabat immotum quaſi ipſius maris natura mutata eſſet: nam mare contin ae flu ſum pariter atq; refluxum patitur. Vices: uiciſſitudines quas ab initio habuit & fluxus & refluxus. Commeat: ultro citro

q; quia nūc ſemet æſtus nec deficit. Horror: ſcilicet uētorū. Solis imagine. ideſt luna unde etiā ſolis ſoror dicit'. Caſibus innūeris: mare ita erat trāquillū: ut nec uētis ullis: nec ſyderibus: aut uarietate: unda in ullā partē moueret': & ſtagni potius q̃ maris ſpeciē præberet. Fixæ: ſtabiles. Claſſes: ſcilicet pō. quæ littora & portus obſidebāt. Inertia tōſis: quia uelis nauigabāt cæ. naues mouere nō poterāt: at uero pō. rēis naues impellebāt. Tōſis rēis: a tōdēdis undis. Grauis: intollerabilis. Lāgore. immobilitate maris. Noua uota timori: qui i medio maris ſūt trāquilitatē exoptāt: hi uero tēpeſtatē: quia ſi uētꝰ uæhemētior fuiſſet ita ſe poſſe exiſtimabāt periculū euadere ergo noua uota nouus etiā timor: ne propter trāquilitatē maris deprehēderent' ab hoſtibus. Vētorū uires: ut uētus incūberet uæhemētior qui ſolet a nautis timeri. Nimias uæhemētes: nihil recuſabāt: nō tēpeſtatē: nō uētos uæhemētes: dūmodo poſſēt exire. Excutiat: ideſt eripiat. Et ſit mare. ideſt ſit natura maris quod ſēper agitat' & fluctuat. Spes omnis: quod ali metuūt: illi ſperabāt. Naufragi: ideſt tēpeſtatis. Cœlo lāguēte: quia uētus nullus erat. Nocte fugata: ideſt nocte præterita. Iubar: ſplēdor ſolis. Læſū: ideſt obſcuratū: quia nō ſerēus exortus ē dies. Ceraunia: promōtoriū epyri i anguſtiis adriatici ſinus nā ibi incipit epirus unde dictū eſt acroceraunō q; frequētibus infeſtet' fulminibus: nā ἀκροσ mōte ſignificat: & κεραῦνοσ flumē. Ceraunia: ideſt mouit fulmina quibus apta ſūt acroceraunia: hoc nō placet quia hyēis tēpus erat: quo fulmina nō cadūt. Sed mouit ceraunia. ideſt admouit ceraunia ad cōſpectū nautarū orto enim ſole uiderūt eos mōtes uel mouit quia tremēte pelago: ceraunia uidebant' moueri.

Inde rapi cœpere rates. atq; æquora claſſē
Curua ſequi. q̄ iā uēto fluctuq; ſecundo
Lapſa paleſtinas uncis affixit arenas
Prima duces uidit iunctis conſidere caſtris
Tellꝰ. quā uolucer gēoſꝰ quā molior apſus
Circuneunt ripis. apſo geſtare carinas
Cauſa palus leni quam fallēs eggerit unda
At gēoſū nūc ſole niues nūc chymbrī ſoltæ
Præcipitant. neuter longo ſe gurgite laſſat
Sed minimum terræ uicino littore nouit
Hoc fortūa loco tantæ duo nomina famæ
Compoſuit. miſeriq; fuit ſpes irrita mundi
Poſſe duces parua campi ſtatiōe dirēptos
Admotū damnar' nefas. nā cerner' uultus
Et uoces audire datur. multoſq; per annos

SVLPI. Rapi. uæhemēter impelli. Curua: flexuoſa & fluctuoſa nā undæ curuæ ſūt. Sequi: impellere.
Lapſa: diſcurēs & agitata. Vncis: anchoris. prope oricū: Paleſtinas: epiroticas paleſtini in ſiria ad idumeā populi ſūt a quibus locus in epyro paleſte dicitur eo quod gēinæ colūbæ fatidicæ e ſyria i dodonā uolauerūt quæ paleſtinæ ſūt appellatæ ibi erat inferni hoſtiū & furiaꝝ tēplū eſſe ferebat'. Vnde paleſtinas deas futuras intelligimus. Ouidius quarto faſtorū. Sæpe paleſtinas iurat adeſſe deas. Peruēit autē cæ. poſtridie q̃ ſoluit ad eū locū qui paleſte appellat' nactus quietā ſtationē: cū omnes portus metueret quos teneri ab aduerſariis arbitrabat' ibi nauibus omnibus ad unā incolumibus milites expoſuit: & naues eadē nocte brūduſiū rēiſit per fuſiū calenū ut reliquæ legiōes equitatuſq; trāſportari poſſēt. Sed a bibulo qui coryciæ erat circiter. xxx. captæ cū nautis & dōinis cūbuſte ſūt cæ. uero orico cui Torquatus præerat recepto & inde appollōia Dyrrhachyū uerſus iter arripuit. Quibꝰ auditis pō. qui tūc in cāpania erat magna celeritate prior peruēit: & poſitis ad apſū fluuiū caſtris ſub pellibus ut cæ. uicinus faciebat hyēare cōſtituit. Iūctis. uicinis. Gēoſus: epyri fluuius quē a Dyrrhachio in theſſaliā eūtes inuēiūt. Apſus: macedonū fluuius quē ſi pecudes biberint nigros pariūt fœtus.
Mollis: lēis curſus. Apſo geſtare: apſū nauigabilē facit palus uicina quæ in ipſū lēiter influēs auget. Fallēs: nō enim uidet' ipſā emittere: Eggerit: uacuat emittit educit. Gēoſū: qui torrētior ē: Hymbre: pluuiis.
Laſſat. defatigat quia ſtatim in mare effluūt. Gurgite: curſu aquæ. Hoc fortūa loco: huc inquit peruenerūt tāti duces quos quidē ſperauit mūdus ab armis propter uicinitatē poſſe deſiſtere. nā ex quo iulia ſuo cū partu ē mortua nūquā propinquius uidit pō. cæ. niſi quū fuit ſibi eius caput oblatū. Cōpoſuit: cōtulit cōiūxit:
Nōina duo cæ. pō. Dirēptos: ſeparatos. Statiōe: ſpacio in quo ſtari poſſet. Nefas. ſcelus belli ciuilis ante oculos poſitum.

OMNIBO. Inde rapi: ſub hac mutationē cœli & aeris: Rapi: a uentis. Curua: inſinuata. ſcilicet uentis. Aequora claſſē: poteſt eſſe hypallage. ideſt claſſis cœpit ſequi æquora. Secundo: bis intelligit' & ſecundo uento. & ſecundo fluctu: quia puppe uentus ſtabat. Lapſa. ideſt celeriter currens. Confixit uncis. ideſt anchoris. Harēas paleſtinas: in epyro iuxta oricō locus eſt paleſte appellatus: in quē nunc deſcendit e nauibus cæ. quod etiā in commentariis legit' emendatis. Poſtridie inquit terrā attigit græcorū ſaxa inter: & alia loca periculoſa: quietā nactus ſtationē & portus oēs timens: quos teneri ab aduerſariis arbitrabat' ad eū locū quæ paleſtina appellat' omnibus nauibus ad unā incolumibus milites expoſuit. quanuis in deprauatis: pharſalia legat'. a paleſte igit' fit paleſtinus. Sic ouidius de faſtis paleſtinas deas appellat. Eſt etiā paleſtina regio contermina ſyriæ. Gēoſus flu. eſt epyri. Apſus flu. alter epyri qui medius erat inter caſtra cæ. & pō. Apſo geſtare ca: & cū per ſe uterq; amnis nō ſufficeret ſuſtinere naues humilitate aquarū uterq; adiutus eſt: ille palude uicina. Hic uero niuibus: quæ de montibus propinquis ſoluebant'. Fallens leni unda: quia uix curſus deprehendit'. Vnū ſequit' ex reliquo quia leni unda influit ideo fallens. Præcipitant: uelocē faciunt. Littore. ſ. paleſtini maris. Nouit: quia paruū terræ ſpaciū labit'. Hoc fortūa uoluit: ut hi duo duces nobiliſſimi quorū fama totū orbē impleuerat caſtra directa ponerēt. Miſeriq; fuit: quia ꝓpinqui erāt miſeri homines ſperarūt illos poſſe ciuilis belli nefas cognoſcere & cognitū relinquere: ſed ſpes hæc irrita fuit: quia in ꝓpoſito perſtiterūt. Admotū dā: quia quanto propinquiores erant tanto clarius ciuilis belli nefas cognoſcebāt

quando inquit remotiores erant:ſi in propoſito belli ciuilis gerendi perſtiterunt: ueniā mereant̄ quia neſas nō cognoſcerent:at uero cū nunc ita propinqui eſſēt ut alter alterū inſpiceret: uituperatione carebant. Diremptos diuiſos. Parua ſtatione:paruo interſtitio & ſpacio. Multoſq; per annos: poſtquā in matrimoniū filiā ſuā iuliā Cæſar dederat Pompeio:nunquā tā prope te uidit.quā hoc loco Pompei: niſi in ægypto cū caput tuū Cæ.oblatū eſt a rege Ptolomeo:tunc propinquius te uidit ſed mortuū.

Dilect⁹ tibi magne ſocer.poſt pignora tāta
Sāguinis infauſti. ſobolē mortēq; nepotis
Te niſi niliaca propius non uidit arena.
Cæſaris attonitā miſcēda in prælia mentem
Ferre moras ſcelerū partes iuſſere relictæ,
Ductor erat cunctis audax antonius armis
Iam cum ciuili meditatus leucada bello
Illū ſæpe minis cæſar precibuſq; morantē
Euocat.o mundi tantorum cauſa laborum
Quid ſupos & fata tenes:ſūt cætera curſu
Acta meo.ſumma rapti per proſpera belli
Te poſcit fortuna manū. nō rupta uadoſis

❡SVLPI. Pignora ſanguinis infauſti:affinitatē infelicis filiæ. Nepotis. fœtus immaturi: nā iulia Pompei uxor conſternata ac dolore quod Pompei ueſtiſ:e comitiis ædilitiis cruore plena domū emittere coacta periit. ut diximus ſupra. In arena niliaca:in ægypto ibi tuū caput aſpexit. Cæſaris: illico manū cū hoſte Cæſar conſeruiſſet ſi omnis copias habuiſſet. Tardior igit̄ aduentus Antonii quē Brūduſii reliquerat remorabat̄ qui ſæpenumero accitus & metu hoſtiū & tempeſtate prohibebat̄. Partes:copiæ. Relictæ: brunduſii. Attonitā:ni mis intentam. Moras: ceſſationem prælii & cedis. Cunctis armiſ regionibus methonymia. Meditatus qui cogitauerat & ipſe bellum ciuile mouere quod poſtea geſſit.Sed in mari leucadio ab auguſto Octauio eſt ſuperatus. Leucada:methonymia leucas pro bello:Eſt autē leucas oppidū in epyro. O mundi:uerba Cæſaris quibuſ antoniū per litteraſ & nuntios accerſebat. Cauſa:nam niſi tu me remoraueris.bello ciuili finis eſſet impoſitus. Curſu:celeritate. Summā manū:appoſitio id eſt finē & qui perficias ſummā enim manū rebus imponere dicimur cū perficimus. Nō rupta.ſyrtes libycæ nos nō ſeparant inquit:ſed,ſumuſ uicini. Vadoſis:nō profundis & quibus in hærent naues.

❡OMNIBO. Pignora uincula affinitatis: Sobolē:iulia. Sanguinis infauſti:quia in ipſo flore iuuentutis mortua eſt:nā cū grauida eſſet & ueſtes Pompei conſpexiſſet cruentas quas ille ſanguine deturpauerat exiſtimauit Pompeiū uulneratū fuiſſe:unde peperit abortiuū:& cū filio cōtinuo mortua ē. Mortēq; nepotis: quia paulopoſt filius ex ea natus ſecutus eſt matrē. Propius:propterquā hoc loco. Niliaca arena:ibi ſepultus eſt Pompeius. Cæ. attonitā. Cæſar ut prope caſtra conſtitiſſent in conſpectu hoſtiū properabat ipſe in aciē ducere milites:ſed cauſa moræ fuit.ꝙ partē ſui exercitus reliquerat Brunduſii:neq; enim naues exercitū omnē traiicere poterant:Cæ.enim cū expoſuiſſet in terrā milites eadē nocte naues brunduſiū remiſit: quibus reliquæ legiones & equitatus cū.M.Anto. tranſportari poſſet:& huic officio præpoſitus eſt iulius Callenus legatus:ſed diuitius moratus eſt Anto.quā Cæ.cupiebat:qui ſpē omnē in celeritate conficiendi ponere ſolebat.Verū ut libro.ii.refert Appianus cū Cæ.& Pō.iuxta Dirrhachiū caſtra poſuiſſent:Pō.tyrones ad bellū inſtruere ſuos a Brunduſio uenturos expectans Cæ.magna celeritate ad eos mittit: curſūq; accelerare iubet:nō accedentibus illis: ipſe inſcio exercitu adnauigare ſtatuit: utpote qui neminē facilius eos adducere ſperaret:e cœnaculo diſcedens corporis ſagittatione prætenſa amicos epulari ſuadet deinde priuato habitu curru deferṫ mox nauē ingreſſus Cæ. nunciū ſe eſſe ſimulat: cætera per ſeruos facienda ediſſerit:eo modo latens nocte potiſſimū inſtante cū a uentis agitaret̄ mare:ſeruos gubernatorē adhortari monet:propere curſū aripiunt: quaſi hoſtes finitimos latere cuperet gubernator elatis remis per uim fluuiū celer exuperat: cū autē ad hoſtia & maris aditū peruentū eſſet mare ipſū ſummis concitatū fluctibus:magno impetu ac turbine curſū intercipit: gubernator ueluti inſtantibus hoſtibus per uim conabat̄ euadere: uerū cū nihil proficeret fatigatus ac deſperans tandē clauū emanibus adiicit.Tū Cæ. ſublato uelamine ad gubenationē conuerſus & intonans:allacri animo & forti aduerſū fluctus eſto inquit Cæ. quippe & fortunā eius tecū uehis: hac uoce ſtupefacti remiges gubernatorq; magna ui nauē educere contendunt:ita ut fluuii hoſtia denuo euaderet:uento deinde & fluctibus eā extollentibuſ ad littus tandē uicta compellit̄. Inſtante die cū lux cuncta apertiora redderet trepidare cœpere ueluti manifeſti futuri hoſtibus tū Cæ.fortuna accuſans ꝙ felicitati eius inuidiſſet:nautas retrouerti iubet:nauis itaq; aſpirante uento facile compulſo fluuio reddidit. Cæ. igit̄ nōnulli ob audaciā admirābant̄: quidā querelis proſecuti ſunt. ꝙ facinus militari potius ꝙ̄ imperatoria laude dignū eſſet aggreſſus.is uero cū ulterius latere nō poſſet:poſthumiū eius loco adnauigare iubet: gabinioq; ut exercitū nauibus adducat imperare:ſin id abnuat hæc ipſa Anto.præcipere: poſt Anto.uero Caleno: ſin id omnes negent epiſtola alia ad exercitū ſcripta erat uelle ſe eos ſupra naues poſitos poſthumio obſequi & in locū quē uentus duceret uela tradere nihil nauibus parcentes: nō enim nauibus ſed uiris Cæ. opus eſſe in hunc modū Cæ, pro ratione fortuna uti deliberauerat.quæ omnia Pō. intercipere faſtitians in pugnā paratā ducebat aciē. Iuſſere:coegerunt quia properabat ipſe bellū ciuile ſtatim peragere. Scelerū:mordet ſemper Cæ.Luca. Relictæ:brunduſii cū Anto. Attonitā:furentē & in inſaniā propemodū conuerſā. Miſcenda.ideſt committenda quia properabat ipſe bellū ciuile conficere quaſi attonitus. Iā tū ciuili:ex eo tempore inquit exercere cœperat Anto. bellū ciuile:quod poſtea geſſit ad leucada promontoriū cū Octauio. Meditatus:quaſi præludia quædā nunc faceret bello ciuili. Leucas: promontorium eſt epiri: ubi ciuilia bella geſſit Antonius & cleopatra aduerſus octauium. Euocat: e Brunduſio: Minis: ſcripſerat litteras aſperiores ad antonium Cæſar ꝙ ſerius cum reliquo exercitu in epyrum ueniret. O mundi.hæc uerba ſunt quibus dicit Lucanus illum per litteras uocaſſe. Cauſa laborum:quia ſi ueniſſes iam omnes labores extincti eſſent. Tenes:moraris. Superos:nobis fauere uolentes. Acta:expedita. Curſu:celeritate. Rapti belli:ſtatim geſti: & accelerati. Proſpera per fauorem & felicitatem. Non rupta:hæc oratio ſiue epiſtola Cæſaris quam habuit ad antonium habet ſuaſionem cum indignatione:oſtendit enim illa omnia facilia eſſe:dummodo uelit ad ſe traiicere alteram partem exercitus:primum fortunam ſecum eſſe dicit:quæ ſemper ſua uota ſequi conſueuerat quod in ſuperioribus oſtendit.cum dixit.Sunt cætera curſu acta meo.nunc uero arguit facilitate nauigationis dicit eni breue admodū ſpaciū ē iter te & nos:nā:ut refert Strabo lib.v.Brūduſio ī trās maritimā ripā nauigatio eſt:una qdē ad ceraunia:littuſq; deinceps reliquū & Epiri & græciæ:altera in Epidanū:q̄ prima languior: nam mille &.d.ccc.ſtad.ſunt. Nō rupta uadoſis:nō ſūt inqt tibi nauigādæ ſyrtes:p quas naues plærūq; periclitant̄.

Syrtibus icerto libyæ nos diuidit æſtu.
Nūquid iexperto tua credim⁹ arma ꝓfūdo:
Inq; nouos traheris caſus:ignaue uenire
Te cæſar non ire iubet.prior ipſe per hoſtes
Percuſſi medias alieni iuris arenas
Tu mea caſtra times pereuntia tempera fati
Conqueror in uētos impendo uota fretūq;
Nererine dubium cupientes ire per æquor.
Sibene nota mihi eſt ad cæſaris ar ma iuēt⁹
Naufragio ueniſſe uolet.iam uoce doloris
Vtendum eſt.non ex æquo diuiſimus orbē.
Epyrum cæſar tenet totuſq; ſenatus
Auſoniam tu ſolus habes.hih terq; quaterq;
Vocibus excitum poſtq̄ ceſſare uidebat.
Dum ſe deeſſe dies ac nō ſibi numina credit
Sponte ꝑ incautas audet tētare tenebras
Quod iuſſi timuere fretū.temeraria prono
Expertus ceſſiſſe deo. fluctuſq; uerendos
Claſſibus.exigua ſperat fulcare carina
Soluerat armorum feſſes nox lāguida curas
Parua quies miſeris.in quorū pectora ſōno

❡SVVLPI. Incerto:quia loca illa nunc mare nunc arenæ efficiuntur. Credimus: committimus. Inexperto.prius enim ipſe nauigaui q̄ tu. Venire: ſequi. percuſſi arenas medias:nauigaui mare quod cuſtodiunt & poſſident inimici. Tempora peuntia: felicem fatorum occaſionem ſubtrahi nobis. Impendo uota:conſumo deſideria mea in maris tranquillitate optanda.Ouidius.in uentis & aqua ſpes mea tota manet. Cupientes:legiones. Naufragio: etiam cum periculo naufragii faciendi & ſi certo ſcirent naues fractum iri. Voce doloris:quā dolor cogit emittere. Ex æquo:in æquas partes. Auſoniam:italiā quæ eſt nobilior. Excitum:euocatum. poſtq̄ ceſſare iubebat:Ceſſantibꝫ copiis quas ſubſequi iuſſerat cum ad accerſendas fruſtra ſæpe miſiſſet. nouiſſime ipſe clam noctu paruulum nauigium ſolus obuoluto capite conſcendit neq; aut quis eſſet ante detexit aut gubernatorem cedere aduerſæ tēpeſtati paſſus eſt q̄ pene obrutus fluctibus:hæc trāquillus:plutharchus uero ait Seruili eum habitu tacite ex caſtris diſceſſiſſe & per Annium fluuium parua duodecim remotum ſcapha ad mare fuiſſe de latum. Se deeſſe deis:ſe non ſequi fauores deorum prodeſſe ſtudentium. per incautas tenebras.nocte enim maiori cū periculo nauigabat. Iuſſi:antoniani Temeraria:temeritatem. Ceſſiſſe:ſucceſſiſſe proſpere eueniſſe. prono deo:fauenti numine. Verendos claſſibus: metuendos etiam magnis nauibus. Soluerat:iā miſeri milites ſomno ſe dederant. In quorum pectora qui profundius dormiunt ob paupertatem paruaſq; curas:Nā ductores & pricipes ēt ī ſōno ſūt inqeti.

❡OMNIBO: Libiæ:noiatiuus eſt græcus. Nō rupta:interrupta. Vadoſis ſyrtibus:ſyrtes a σύρω traho.dictæ ſunt quia modo trahunt modo emittūt undam. Incerto æſtu:quia unda aliquādo profunda eſt: aliquādo ſicca. Nunquid:a prudētia nūc arguit:qa dicit ſe peritū eē hmōi nauigatiōis:quā pauloante exptus fuerat: an dicere potes me nō ad hāc naūigationē te hortari O Marce Antoni.qa piculū maris ignorē nunquid nō experti ſumus huiuſ maris picula. Credimus:cōmittimus. Tua arma:exercitū & milites qbus ꝑes. Nouos inuſitatos:qbus nūq̄ antea uerſati fuerimus. Nō ire iubet.i.ꝑire:hoc ē iubet ſe q & nō icipere. Venire.i. ſequi nauigationē meā. Iuris pōpeiani:nā in poteſtate pōpeii tota regio maritima erat. Tu mea ca.ego prior nauigaui: & nō audes in mea caſtra uenire. Tēpora fati.ſ.ſecūdi nobis: In uētos.i.uota mea inaniter fundo:nā id ſpargi dicitur in uētos: & ī aquas qđ fruſtra dicit̄.Catullus Sed mulier cupida qđ dicit amāti:in uēto & rapido ſcribere oportet aqua. Ne retine.ai poſſibili:qa poſſet dicere anto.nō poſſum uenire:qa milites reſiſtūt:immo parati ſunt uenire:etiam ſi nolueris:non enim ipſi ad nos te uenire prohibent:ſed tu eos. Si bene mihi nota: ſi bñ tuorū militū ingenia noui etiam cū periculo ad me uenire nō dubitarēt. Naufragio:ſubaudi cū. Iā uoce doloris:concludit per indignationem.uidelicet ſi cū iniuria cōtumelia iuncta eſſe oſtenditur.per quem locum in ſuperbiam & arrogantiam inducit:ſuperbus oſtenditur:ꝙ uelit Auſoniam cū imperio tenere ſolus ipſe anto. cū Cæ.tantum modo tenet epirū cū uniuerſo ſenatu. Vtendū uoce doloris:non poſſum ſine dolore eſſe ꝙ tu tibi uēdicaueris italiā:& ego cū uniuerſo ſenatu epirū teneā. Totus ſenatus.i.ſenatores:q cū cæſare erant:uel potes intelligere de ſenatoribus q cū pompeio erant.quod magis placet. Bis terq;:uocatus Anto. uenire tardabat:cæſar uerius ne interciperetur a pompeianis nauibus.nō potuit diutius hāc moram pati:ſed ſe paruo nauigio cuiſdam pauperis amyclæ commiſit:ſed parum admodum abfuit:quin naufragio periret: fortuna tamen quæ ſemper ei fauere cōſueuit:illū a periculo liberauit. Terq; quaterq;.i.ſæpius.Virg. O terq; quaterq; beati Dum ſe deeſſe deis.i.numina parata eſſe:ut uotis ſuis rñderēt:& ſe non rñdere diis. Sponte:reſpicit ad illud

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

Quod iuſſi timuere:quando Anto.Cæ.iuſſu uenire nolebat:Sponte ipſe ad Antonium uenire uoluit. Exp tus temeraria:cum a Brunduſio nauigauit ꝙ temeraria nauigatio feliciter ceſſit:nihil enim eſt quod magis ho mines temerarios faciat.& incautos:q̃ ſecunda fortuna. Ceſſiſſe:ſucceſſiſſe pro uoto. Fluctuſq; uerendos:& tempeſtatem maris quam uix magnæ naues uincere poſſent:tamen ſperabat exigua cymba ſe poſſe ſuperare.

Claſſibus:nauigiis maioribus:ne dum paruæ cymbæ. Soluerat armorum:deſcribit quo tempore Cæſar ad caſam amiclæ nautæ admodum pauperis uenit ſub habitu gregarii militis:ne dignoſceretur:cum iam exerci tus omnis quieſceret. Nox lan.cu.quia cura cum diu animum agitauerit.primo quidem ſomnum expellit: ſed cum diu fatigauerit animum reſoluitur in ſomnum. Languida:quæ languidos facit homines. Parua quies miſeris:quia nunquam quieſcebãt niſi parũ illud ſpacium quod ſomno concedebatur. In quorum pe. quia pauperes ſolent eſſe magis uacui curis:ideo etiam ſecurius dormiunt.

Dat uires fortuna minor, iam caſtra ſilebant
Tertia iam uigiles cõmouerat hora ſecundos.
Cæſar ſollicito per uaſta ſilentia greſſu
Vix famulis audenda parat. cunctiſq; relictis
Sola placet fortuna comes. tẽtoria poſtquam
Egreſſus uigilum ſomno cedentia membra
Tranſtulit. æquus tacite quod fallere poſſet
Littora curua legit, primiſq; inuenit in undis
Rupibus exeſis hærentem fune carinam.
Rectorem dominumq; ratis ſecura tenebat
Haud procul inde domũ non ullo robore fulta
Sed ſterili iunco, cannaq; intexta paluſtri
Et latus inuerſa nudum munita phaſelo
Hæc cæſar bis terq; manu quaſſantia tectum
Limia cõmouit. molli cõſurgit amyclas
Q uẽ dabat alga toro qſnã mea naufrag⁹ iquit
Tecta petit, aut quem noſtræ fortuna coegit
Auxilium ſperare caſæ. ſic fatus ab alto
Aggere. tam tepidæ ſublato fune fauillæ
Scintillam tenuem commotos pauit in ignes;
Securus belli prædam ciuilibus armis
Scit non eſſe caſam, o uitæ tuta facultas'
Pauperis, anguſtiq; lares. o munera nondum
Intellecta deum, quibus hoc contingere tẽplis

SVLPI. Fortuna minor: parua facultas. Hora tertia:iam erat ſecunda uigilia quæ e ternis internas horas mutari ſolet. Solicito:ſuſpenſo. Tranſiliuit præteriuit. Vix audenda famulis: quia periculoſa audebat & ſe ut uiliſſimum abiecit ſoluſq; ibat. Quã quam ut tradit Appianus præmiſerat tres ſeruos q optimum gubernatorem & nauim celerrimam ad inuenirent:eiſq; remiſſis nuncium ſe cæſaris ſimula uit. Poſſet fallere:a nemine ſentiretur. Legit:aſpi cit. Virg. unde omnes longo ordine. poſſent aduer ſos legere. Exeſis:corroſis a fluctibus. Rectorem: Amyclam piſcatorem. Secura hypallage ideſt ſecu rum & tranquilli animi. Fulta non ullo robore:ſu ſtentata nullo ligno & fulcimine. Sterili:nil enim producunt iunci & in ſterili ſolo naſcuntur. Muni ta latus:ſynechdoche. Phaſelo:cymba quam ere ctam inuerterat. Hæc cæſar:Adiit hoc tugurium p cuſſitq; hoſtium cæſar ut dormientem excitaret. Quaſſantia:tota enim commouebatur. Alga:mariſ herba. Vlua uero eſt paludis & fluminis. Naufra gus:exiſtimbbat cæſarem naufragum eſſe. Tecta petit:pro petiuit ſyncope eſt ut apud iuuenalem ma gnus ciuis obit. Aut quem:aut quis eſt adeo ege nus & miſer ut a me poſſit auxilium petere. Ab al to aggere:aggerem appellat cubile ex ſtipula & ma teria diuerſa congeſtum. Sublato fune fauillæ: So let ignis in torto fune ſeruari:ex cuius agitatiõe ad motis foliis & fomitibus flamma elicitur. Eſt autem hoc loco hypallage ſublata fauilla tepida funis ideſt remoto cinere ſub quo ignis latebat. Scintillam te nuem:exiguum ignem. Commotos pauit i ignes nutriuit mouendo donec flamma eluxit. Non eẽ prædã armis:non eſſe prædandã armatis. O uitæ laudat pauperem ſtoico more:& quod det tutam ſe curamq; uitã:& quod ſit donum dei ab hominibus nõ itellectũ:ut Diogenes cynicus ẽ dicere ſolitus.

OMNIBO. Minor:humilior conditio q.u.in ſublimiori fortuna conſtituti ſunt:magna mole curarũ & ſo licitudine dormire non poſſunt. Iam caſtra ſilebant.i.ſomno occupata erant:a precedẽti quod ſeqtur. Tertia hora:ideſt prima uigilia:quia unaquæq; uigilia ternas horas habebat:nã in quatuor ptes nox diuidebatᷣ apud antiquos:& unaquæq; ps uigilia dicebatᷣ. Commouerat:excitauerat. Audẽda:audet Cæſar q̃ uix famuli eius auderent.ſ.ire ſolus. Relictis cunctis:quia ſolam fortunã ſibi comitẽ reqrit. Poſtquã tentoria: poſtq̃ egreſſus eſt e caſtris ſecum indignbatᷣ ꝙ uigiles fefelliſſet:cogitabat ita etiã decepi poſſe ab hoſtibus:tñ placuit hoc:ut occultus perficere poſſet quod aĩo cogitabat. Vigilũ ceden.membra:ideſt uicta ſomno membra uigilũ quia ad cuſtodiam poſiti erant. Curua littora:littoris epitheton eſt. Hærentem:quia religata erat fune. Fultã nõ ul lo robore:q̃a non metuebatᷣ fures. Robore.ſ.parietũ. Canna paluſtri:non tigillis tecta erat manipulis cãnæ paluſtris. Et latus:latus caſæ circundatum erat fragmento cuiuſdã inuerſæ nauis. Nec cæſar:tugurũ amyclæ deſcribit:quem cæſar petierat ut traiiceret fretũ nauicula qd uix magna nauigia traiicere auderẽt:ſed hoc facie bat ꝙ fortunæ ſuæ nimiũ confideret; Cũ ergo ad hanc caſam Cæſar ueniſſet:& crebro hoſtiũ pulſare cœpiſſet totã ferme domũ cõmouit:neq;.n.altius fundata erat cõmotus tãdẽ uoce atq; tumultu amyclas ſurrexit e ſtra tis. Limia:pars pro toto.i.fores huius caſæ. Quaſſantia: tectũ dũ fores cõcureret tectũ oẽ nutabat:cum funda menta non eſſent altius infixa. Molli alga:pro plumis utebatᷣ alga:eſt uerba q̃ in fundo maris naſcitᷣ:& īterpo nitᷣ uaſis uitreis ne colliſa frangantᷣ. Quiſnam mea naufragus:exiſtimabat enim quẽdam naufragũ ad ſua te cta ueniſſe:ut tantiſper reciperetᷣ donec auxilium haberet. Aut quem:an quis adeo aduerſa fortuna frangitᷣ:

ut cogatᷣ ad auxiliũ noſtrũ uenire illius quidẽ fortuna ualde aduerſa eſt qui ſperare poſſit a nobis auxiliũ.

Sic fatus: hæc ubi dixit excitauit ignes cinere ſopitos ut lumẽ accenderet. Aggere: ideſt cumulo cineris ſemper impoſito ad ſeruandas prunas. Sublato fune:funẽ enim ſubiecerat igni:& una cũ prunis cinere te xit: nunc cũ ignẽ accendere uellet: detexit funẽ quẽ ſubiecerat igni & ſpiritũ incitare cœpit. Commotos: ſpiritu oris incitatus. Sic nõ eſſe caſã:quia probe nouerat nõ diripi caſas ab his qui bella ciuilia gerunt: un de caſæ dictæ ſunt a cadendo:quia paruo impetu euertuntᷣ:uel a cauatione:ſecundũ Põ. O uitæ tua:hic Lu canus in exclamationẽ quandã prorumpit: plenã admirationis: ꝙ hi qui opibus abundant in magna rerũ omniũ facultate ſemper trepidi ſunt:at uero pauperes tuti ſunt: & licet humili habitatione tecti: nihil om nino reformidant quod nã oppidũ tã ualidũ fuit.quæ mœnia tã munita nõ timuiſſent:ſi ea manu Cæ.pulſa ta fuiſſent: tamẽ nihil tale accidit amyclæ:neq; timore ullo perculſus eſt.

Aut potuit muris nullo trepidare tumultu
Cæſarea pulſante manu tum poſte recluſo
Dux ait, expecta uotis maiora modeſtis
Speſq; tuas laxa iuuenis, ſi iuſſa ſecutus
Me uehis heſperiã, nõ ultra cuncta carinæ
Debebis: mãibus ue iopẽ duxiſſe ſenectã.
Ne ceſſa præbere deo tua fata: uolenti
Anguſtos opibus ſubitis implere pẽates
Sic fatur, quanquã plæbeio tectus amictu
Indocilis priuata loqui. tũ pauper amyclas.
Multa qdẽ, phibẽt nocturno credere põto
Nã ſol nõ rutilas deduxit in æquora nubes
Cõcordeſq; tulit radios. notũ altera phœbi
Altera pars boream diducta luce uocabat.
Orbe quoq; exhauſt⁹ medio lãguẽſq; re
Spectãtes oclos ifirmo lũine paſſ⁹. ceſſit
Lunaq; nõ gracili ſurrexit languida cornu.
Haud orbis medii puros exeſa receſſus
Nec duxit recto tenuata cacumina cornu
Ventorũq; nota rubuit, tũ lurida pallens
Ora tulit, uultu ſub nubem triſtiſ ituro,
Sed mihi nec mot⁹ nẽorũ, nec littoris ict⁹

SVLPI. Muris:urbi. Poſte recluſo: aperto hoſtio Iuuenis:o mycla. Expecta maiora uotiſ modeſtis:ſpe ra maiora præmia eis quæ poſſes modeſte optare. La xa: dilata & opta ampliſſima. Nõ ultra cuncta cerinæ: poſt hac nõ eris obligatus ſcaphæ tuæ & laboribus ex quibus uiuis & omnia accipis. Duxiſſe: ut ducas quan tũ reddam te ditiſſimũ. Præbere fata:committere for tẽ. Deo: fortunæ uel bono euentui. Plæbeio amictu: ſeruili ueſte. Indocilis loqui priuata:neſcienſ loqui ut deceret priuatũ quẽ ſimulabatᷣ:ſed magis pollicitatiõb⁹ & uerbis principis utebatᷣ. Credere:cõmitterᷣ nos. Nã ſol:ſole enim occidente nõ apparuerunt nubeculæ ru bræ:quæ futurã indicant ſerenitatẽ ut pliniuſ tradit:ſed in diuerſas partes radios ſol emiſit: ita ut hinc notũ hic aquilonẽ portenderet: nã ſic ſparſi radii in ortu pluuiã & uentos plinio auctore ſignificãt. Concordes: unico lores & pares ſed diuerſos. Altera: dextra. Vocabat: portendebat. Diducta luce: diuiſis radiis. Exhauſtus: quũ ſol apparet aut occidit in medio concauus & obtu ſus tempeſtatẽ portendit. Languens:debilis. Spectan tiſq; oculos: ſpectari potuit nõ læſa acie aſpicientis. Lã guida: nõ clara:nã nigra pluuias portendere creditᷣ ut plinius inquit & ſi ſplendens exorta puro nitore fulſe rit ſerenitatẽ. Surrexit:apparuit. Nõ gracili: nõ tenui ſed obtuſo & craſſo uel legatᷣ ſurrexit nõ lucida cornu gracili: nã ſi cornu lunæ acuminatũ atq; rigidũ ſit illũ præſagit uentũ in quẽ uerſũ eſt. Inferius auſtrũ: utraq; recta noctẽ uentoſã. Haud exeſa corroſa:ſed continẽs in medio & concauitate nubẽ. Recto cornu: ſi quarto die luna erit directa magnã tẽpeſtatẽ in mari præſagiet niſi ſi coronã circa ſe habebit & ſincerã. Rubuit: Virgi. Vento ſemper rubet aurea phœbe. Nota:ſigno & argumento. Tũ præterea. Pallens:quod eſt tempeſta tis indiciũ. Luna reuertentes cũ primũ colligit ignes Si nigrũ obſcuro compræenderit aera cornu. Maxim⁹ agricolis pelagoq; parabitᷣ hymber. Lurida.ſupra modũ ſqualida. Triſtis:obſcura ob futurã tempeſtatẽ.

Motus nemorũ: ſiluarũ mugitus hyemẽ futurũ denuntiat. Nec littoris ictus: mare ſi tranquillo portu a curſu ſtabit & murmurauerit intra ſe uentũ prædicit: ſi identidẽ hyemẽ & hymbrẽ.

OMNIBO. Tumultu:nulla animi perturbatione commoueri. Tũ po.re.Cæ. his uerbis hortatᷣ amyclã: ne laborẽ ullũ aut diſcrimẽ metuat ſi.n.ei obſequi uoluerit remuneraturũ promittit:adeo ut nunquã poſtea pauper uicturus ſit. Recluſo:apertis foribus: Modeſtiſ:moderatis:ſcio eã eſſe conditionẽ tuã: ut nihil niſi modeſtũ ſperare audeas:ut uero ſi mihi obſequi uolueris multo tibi maiora polliceor:q̃ ſperare audeas. La xa:auge. Si iuſſa ſe.poſt hac nõ pones ſpes omnes in naulo carinæ:& a me nõ minus conſequeris q̃ tibi tua præſtare poſſit gubernatio nauis. Nõ ul.i.poſt hac. Volenti.i.propitio deus tibi propitius eſt:ut te ditẽ fa cias.ſi modo fortunã tuã cognoueris. Opibus ſu.i.repente comparatis præter ſpẽ & opinionẽ tuã. Sic fa. Cæ. quauis gregarii militis ueſte tectus eſſet ne dignoſceretᷣ: tamẽ ita loquebatᷣ. ut ſe nõ Gregariũ militẽ oſtenderet:ſed magnũ Imperatorẽ. Priuata.i. res priuato homine dignas. Tũ pau. amy. dicit amyclas ſe multa ſigna uidiſſe:quæ tempeſtatẽ ſignificarent & ſtudebat ſuadere Cæ.ne ſe maris undis commiteret:cũ omnia periculũ minarentᷣ. Nã ſol nõ ru.quia occidente ſole ſi aer rubuerit ſignificat diẽ craſtinũ ſerenũ fore ſed hoc ſignũ tunc nõ fuerat. Concordes ra.i.in unũ locũ tendentes quũ diuerſi radii inter ſe rũpuntᷣ & ſubauditᷣ nõ. Altera pars bo.cũ radii in duas partes ſciſſi:hac quidẽ in meridiẽ:hac uero in ſeptentrionẽ in clinauerint:ſignificãt poſtea die a meridie notũ a ſeptẽtriõe boreã uẽturos eſſe.oſtẽdit autẽ hũc peritũ fuiſſe nauigãdi:nouerat.n.ſigna quibus uel ſerẽitas:uel tẽpeſtas ſignificaretᷣ. Exhauſtus:quia uidetᷣ euacuari & cõ cauus fieri. Receſſit.i.retroceſſit:quia cõcauitatẽ quãdã fecit. Paſſus:oculos:cũ ſol ita uidetᷣ cõcauus & con

o

uexus facile ab oculis ſpectari poteſt.at uero cũ pleno orbe refulget oculi radios ſuſtinere nõ poſſunt. Spectantes oculos:pro oculos ſpectantiũ. Infirmo lumine : cũ imbeciliores ſunt radii. Gracili: tenui. Lucido cornu:quia cũ tenua fuerint cornua lunæ:& lucida atq; purificata ſignificant ſerenitatẽ.ſed nõ ita fuerunt.ſic Virg.ſi nigrũ obſcuro compræhenderit aera cornu:Maximus agricolis:pelagoq; parabit́ imber. Exeſa: id eſt habens puros receſſus exeſos.eſt enim ſynecdoche. Tenuta.ideſt accuminata. Recto cornu: quia ſi cornibus ſupinis fuerit luna ſemper pluuiã ſignificat.At uero cũ recta fuerit & alterũ cornu ſublime : alterũ uero infimũ teneat:quaſi ſignificare uideť ſe uacuatã eſſe pluuiis & humore. Rubuit nota.Virg. Vento ſemper rubet aurea phœbe. Lurida : ſupra modũ pallida. Sub nubẽ : nã ille pallor lunæ ſignificabat ſe paulo poſt ſub nubẽ obſcuratũ iri. Sed mihi : ſunt alia ſigna tempeſtatẽ ſignificantia.ſcilicet cũ ſyluæ reſonant. Virg. Et nemorũ increbeſcere murmur.

Nec placet icertꝰ qđ ꝓuocat æquora dlphi
Aut ſicũ qđ mergꝰ amat. qđq; auſa uolať
Ardea ſublimis pennæ confiſa natanti:
Q đq; caput ſprgẽſ ũdiſ uelut occupet imbrẽ
Inſtabili greſſu metitur littora cornix,
Sed ſi magnarũ poſcunt diſcrimina rerũ:
Haud dubitẽ ꝑbeŕ manꝰ. uel littora tangã
Iuſſa uel hoc potiꝰ pelagꝰ flatꝰ q; negabunt
Hæc fatus ſoluẽſq; ratẽ dat carbaſa uentis
Ad quoꝝ motus non ſolum lapſa per altũ
Aera diſperſos traxere cadentia ſulcos
Sidera.ſed ſummis etiam quæ fixa tenenť
Aſtra polis ſũt uiſa q̃ti. niger inficit horror
Terga maris. lõgo ꝑ multa uolũina tractu
Aeſtuat unda minax.flatuſq; incerta futuri
Turbida teſtanť conceptos æquora uẽtos
Tunc rector trepidæ fať ratis. aſpice ſæuũ
Q uãta per pelagꝰ zephyroſ tẽdat an euroſ
Incertũ ẽ. puppi dubius ferit undiq; põtus
Nubibus & cœlo notꝰ ẽ. ſi murmura põti
Cõſulimꝰ.uẽient cori in mare gurgite tãto
Nec ratis heſpias tãget. nec naufragꝰ oras

SVLPI. Delphin:delphini tranquilo mari laſciuientes nentũ ex qua uenerint parte flaturũ demonſtrant. Incertus.dubius quo tendat quo indicať diuerſos uentos flaturos. Mergus:mergi uolucres quæ urinant aut maria aut ſtagna fugientes tempeſtatẽ ſignificant.Vir. iã ſibi tũ curuis male temperat unda carinis. Quũ medio celeres reuocant ex æquore mergi. Clamorẽq; ferunt ad littora. Ardea: auis alba quæ in mediis arenis triſtis hymbrẽ indicat & etiã quũ altior uolat. Virgi. Notaſq; paludes deſerit atq; altã ſuperuolat ardea nubẽ. Confiſa natanti penæ:quæ ſolet natare & fidere mari. Quodq; caput : aliud a cornice præſagiũ quæ quũ uagať ꝑ littora & tanquã irrorare ſe geſtit tẽpeſtatẽ denunciat. Greſſu inſtabili.Virg. Tũ plena pluuiã uocat improba uoce & ſola in ſicca ſecũ ſpaciať arena. Poſcũt requirunt ut nauigemus. Præbere manus: rẽ manibus aggredi. Vel hoc potius : uel mare uel uenti prohibebunt me tibi obtemperare. Potius:quã ego. Dat carbaſa uentis:nauigat. Quorũ:carbaſorũ. Nõ ſolũ : tanta fuit fulminũ ſpiſſitudo fulgetrorũq; denſitas ut uiderenť ſidera innumera e cœlo labi & nõ modo ea quæ ſunt in inferioribuſ cœlis:ſed quæ in ſummo & ſtellato uiderenť quaſſari.plinius ait fieri uideť & diſcurſus ſtellarũ nunquã temere ut nõ ex ea parte truceſ uenti cooriań & ex iis tunc procellæ in mari terriſq;. Sulcos:uias & limites. Cadentia : quæ cadere uidebanť. Aſtra: ſigna ipſa zodiaci. Niger horror : obſcura tempeſtas. Inficit terga:maculat ſuperficiẽ. Volumina:inuolutiones undarũ. Tractu:ſpacio quod eſt argumentũ maioris tempeſtatis. Minax : prænuntians tempeſtatẽ : ſed nõ a certo uento orituraã. Conceptos:flaturos & paratos. Sæuũ:timens. Intendat:immittat. Dubius:incerti motus. Nubibus & cœlo: in cœlo inquit flat notus in mari ut conniicimus flabunt cori qui ueniunt ab occaſu ſolſtitiali: Gurgite:tẽpeſtate. Tanget:perueniet in italiã. Naufragus:nos naufragi & eiecti in undas:

OMNIBO Incertus delphin:quia dubiũ mare ſemper delphin ſignificat:cũ apparuerit. Mergus amat: quia fugiunt ex æquore mergi:cũ tempeſtas futura eſt. Ardea : quaſi ardua κἀτἀντἰφρᾳσἰν: quia ſemper humilis eſt: & in paludibus habitat : ſed cũ tempeſtatẽ futurã ſentit relictis undis ſupra uolat ardea nubẽ. Auſa uo.cũ natura ſua ſit in paludibus habitare. Pennæ na.i.quæ antea pẽna & alis uolare conſueuit. Caput ſpar.un.i.ſpargere cupiens: Virg. Et ſtudio incaſſũ uideas geſtire lauandi. Occupet : præueniet imbrẽ hoc ſigno. Inſtabili gerſſu:quia per arenã gradiť Vir.Et ſola in ſicca ſecũ ſpatiať arena. Magnarũ.poſtquã amyclaſ multa futuŕ tempeſtatis ſigna prædixit:ut imminentẽ nauigationẽ Cæ.periculoſã oſtenderet:nunc autẽ dicit quamuis tanto diſcrimine nauigaturus ſit: tamẽ ſi res ita poſtulat quod ſine magno incommodo reſiſteŕ ñ poſſit ſe nauẽ expoſiturũ eſſe uentis:ut uel in italiã ueniant:uel ſi id nõ poterit:intelligat Cæ.nõ propter ſe:ſed propter maris tempeſtatẽ reſtitiſſe. Littora iuſſa.ſ.auſoniæ quo me nauẽ impellere iubes. Hoc .ſ.in italiã ire. Ad quo.mo. dicit uix illũ patefeciſſe uela uentis : cũ alia quoq; ſigna futuræ tempeſtatis apparuerunt:quæ Virg.quoq; commemorauit.Sæpe etiã ſtellas uento impendente uidebis:nõ tamẽ labunť:ſed quodammodo uidenť labi:phyſici.n.dicunt uentũ ad ſuperiorẽ partẽ aſcendere:& inde partẽ ætheris rapere:quã cũ uentus impellat:caſus imitať ſtellarũ quod ſignũ dicit apparuiſſe cũ primũ uela ſoluit: Nõ ſolum lapſa.ideſt uiſa ſunt dd cœlo cadere ſydera:ſed etiã quæcunq; occidunt ſcilicet ſeptentrionis urſæ: quodam modo euaneſcere:quod uim magnam uentorum ſignificat. Cadentia:quæ cadere uidentur. Diſperſos:in diuerſas partes ſparſos:quia tractum longum ducunt ut ignis uideať per aera ſpargi.Virgilius. Flammarũ longas a tergo albeſcere tractus. Fixa aſtra : ut maior urſa & minor. Summis polis : arctico & antarctico.

Terga:ideſt ſuperficies maris horreſcit. Longo tractu:quia a longe uideť albeſcere fluctus maris:& cũ ſpuma procul uideť ſignificat uentos adeſſe. Incerta futuri : quamuis incertũ eſſet quis uentus inſtaret manifeſtũ tamẽ erat uentos adeſſe. Trepidæ ratis:pro ipſe trepidus. Auſtros :meridionales: ſuadet a prudentia quia ſe peritũ maris oſtendit:& ſignorũ quæ tempeſtatẽ ſignificant. Vndiq;: dextra atq; ſiniſtra. Nubibus & cœlo:notus ſemper agit nubes:& idẽ eſt quod auſter. Chori:chorus a ſolſtitiali occaſu perflat:& dicť & aure murmura ſentiunt:u intelligant q̃ parte uenti flaturi ſint. Nec ratis heſperias.ideſt nauis cũ uectoribus ſuis tancto fluctu periclitabiť. Vectores: dicunť qui uehunt : & qui uehunť: Gurgite tanto : ideſt tumultu & perturbatione maris.tapinoſim epitheto eleuauit.

Deſperare uiã & uetitos cõuertere curſus
Sola ſalus:liceat uexata littora puppe
Prẽdere:nec longe nimiũ ſit ꝓxima tellus.
Fiſus cuncta ſibi ceſſiſſe pericula cæſar
Sperne minas inqt pelagi;uentoq; furenti
Trade ſinum.italiã ſi cœlo auctore recuſas
Me pete:ſola tibi cã eſt:hæc iuſta timoris
Vectorẽ nõ noſſe tuũ:quẽ numina nunq̃
Deſtituũt:de quo male tũc fortuna mereť
Q uũ pꝰ uota uenit.medias ꝑrũpe ꝓcellas
Tutella ſecure mea:cœli iſte fretiq;
Nõ puppis nr̃æ labor:ẽ hãc cæſare ꝑſſam
A fluctu defendet onus.nec longa furori
Ventorũ ſæuo dabiť mora: ꝓderit undis
Iſta ratis:nec flecte manus:fuge ꝓxia uelis
Littora:tũ calabro portu te crede potitum
Cũ iam non poterit puppi noſtræq; ſaluti
Altera terra dari.quid tãta ſtrage paretur
Ignoras.quærit pelagi cœliq; tumultu
Q uid ꝑſtet fortuna mihi.nõ plura locuto
Auulſit laceros percuſſa puppe rudentes
Turbo rapax.fragilẽq; ſup uolitantia malũ
Vela tulit.ſonuit uictis compagibus alnus
Inde ruunt toto congeſta pericula mũdo
Primus ab oceano caput exeris atlanteo

SVLPI. Deſperare uiã: nõ ulterius ire & & reuerti. Nec ſit minimũ longe.nec multũ:diſtat terra propinquior. Fiſus cuncta ſibi : poſtquã gubernator retrocedere ſtatuit & clauũ e manibus abiecit Cæ. apprehenſa dextra eius.Perge inquit generoſe perge:nec extimeſce quicquã. Cæ. quippe & fortunã eius uehis. Auctores ſunt Appiáus & plutarchus:qui tradunt Cæ. nõ ingreſſũ fuiſſe mare ſed ab hoſtio ipſius fluminis fuiſſe repulſũ. Poeta uero & tranquillus aliter ſentiunt: Ceſſura: datura ſibi locũ & ſucceſſura. Trade ſinũ: cõmitte uela. Auctore cœlo: uento & tempeſtate diſſuadentibus & aduerſis. Me:auctore. Nõ noſſe uectorẽ tuũ: me ipſũ quẽ uehis:nã nondũ illi ſe indicauerat. Deſtituunt:relinquunt ſed fouent. Male mereť : maleficiũ infert. Quũ uenit poſt uota:quũ expectat deſiderari & nõ preuenit. Procellas : fluctus maris. Tutela : defenſione. Cœli & freti:uentorũ & maris. Iſte labor: hoc periculũ Hanc Cæſare preſſã: magna confidentia polliceť & quod nauis quæ ipſũ uehit mergi ñ poſſit & quod tempeſtatẽ ſit ſedatura.Nec longa:id ẽ ſtatim ceſſabũt uẽti: Ne flecte manus:ne uerte temonẽ in terrã.Tũ calabro ꝑge inquit & exſtima te ꝑueniſſe brũduſiũ quũ primus i medio mari & nequerimus alio ire ſed illuc neceſſario ire cogemur.Calabro:brũduſino. Strage : maris & cœli ruina. Tumultu:ꝑturbatione. Preſtet:oferat blãdiť eni mihi oſtẽdẽs qđ cũ poſſit nocere beneficiũ cõferat. Turbo rapax:uẽtus uæhemẽs & uolubilis qui diſtat a uortice ut fragora ſtridore. Auulſit rudẽtes:abſtulit funes. Alnus ſonuit:nauis crepitum dedit Congeſta:collecta.

OMNIBO.Deſperare uiam:quod erga melius cõſilii fuerit:dicam:una ſalus ſupereſt ut a nauigatione deſiſtamus. Deſperare : ideſt de ſpe nauigandi decidere ſalus eſt. Conuertere:ſcilicet ad littora: dum puppis uexata eſt. Tellusquæ uidetur.proxima fortaſſe nimium longior uidebitur:quia non longo ſpacio deſiſtat Epirus ab adriatico ſinu. Fiſus cuncta ſibi: ne timeas tempeſtatem inquit Cæſar nam dii gratum habent:ſi mihi rem gratam facere poſſint. Ceſſura : ideſt proſpere euentura ſibi. Ventoque ſcilicet audacter uela uenti pande. Si cœlo auc.re.ſi cœlum tibi auctor nõ eſt nauigandi in Italiam:ego tibi auctor ero. Sola tibi cauſa eſt :neſcis quem uirum tua rate uehas. ſi nouiſſes non dubitares ueheŕ. Vectorem paſſiue ſtat. Q uem nunquam ſcias:me comites ſemper habeŕ deos. De quo male:fortũa male de me meretur:niſi mea uota præuenerit:quia pœnas daret. Poſt uota uenit:id eſt cum non præuenerit uota mea:neceſſe eſt ut fortuna diuinet quod ego uelim. Mea tutela:ideſt preſentia mea. Cœli iſte fretique:uexatur inquit cœlum & aer. Onus:Cæſaris: Nec longa:& me nauigante tempeſtas a rate deſiſtet.Ille diſſuaſerat a prudẽtia:hic ſuadet a fortuna:quaſi a facili quod ſit facile uincere tempeſtatem:quod argumentum trahitur a negociis perſonæ que multa ſunt:conſideratur in perſona quid uenerit & quid euenturum ſit:quod ſi male euenit:& male eueniet: Si bene in præterito euenerit:& ſperandum eſt bene uenturum in futuro. Proderit undis:hoc proderit cæteris nauigantibus quod : ego nauigo: nam nauigatio mea faciet ui ex tempeſtuoſo mare tranquillum efficiatur. Tunc calabro portu:ſic tibi perſuadeas:cum iam medium mare tenebis & nulla terra poterit noſtræ ſaluti cõcedi exiſtimato te tenuiſſe Calabriam.Cum iam non poterit:ideſt alibi ſalui eſſe non poterimus:niſi in Calabria. Q uid tãta ſtrage : ſcis quare uentus omnia inuolat:& iam tanta perturbatio immineat: ſignum eſt quod dii cogitant quid magnum præſtaturi ſint. Q uod præſtet:ideſt quod fortuna exhibeat mihi: Non plura locuto : ſic de ſe & fortuna ſua loquebatur cæſar:quaſi nihil aduerſi cõtingeŕ poſſet:cum ex tranſuerſo procella ruens uela ſuſtulit:& fracto prope malo nauis quoque iuncturas ſoluit. Auulſit:fregit. Turbo rapax:ex:tranuerſo ue-

niens: turbo dicitur uentus qui circuit & omnia una ꝓcella inuoluit. Vela tulit: quia ſuſtulit uela uſq; ad ſummitatem mali. Alnus:ideſt nauis:materiam ꝓ forma poſuit:nam alnus eſt arbor:ex qua naues conficiuntur. Victis compagibus:ideſt ſolutis iuncturis: Toto mundo:a toto cœlo quale eſt illud Virgilii:Omnia uentorum concurrere prelia uidi. Atlanteo oceano:ideſt ocidente.

Core moues:æſtus:iam te tollente furebat
Pontus:& i ſcopulos totas erexerat undas
Occurrit gelidꝰ boreas: pelaguſq; retũdit
Et dubium pendet uento cui pareat equor
Sed ſcythici uicit rabies aquilonis:& ũdas
Torſit:& abſtruſas pẽitꝰ uada fecit arenas
Nec perfert pontũ boreas ad ſaxa:ſuũq;
In fluctus cori frãgit mare motaq; poſſunt
Aequora ſubuctis etiam cõcurrere uentis
Nõ euri ceſſaſſe minas nõ hymbribus atrũ
Aeolii latuiſſe notum ſub carcere ſaxi.
Crediderim:cũctos ſolita de parte ruentes
Defendiſſe ſuas uiolento turbine terras.
Sic pelagus manſiſſe loco:nã parua ꝓcellis
Aequora rapta ferũt:ægeas tranſit i undas
Tyrrhenũ:ſonat ionio uagus adria ponto.
Ah quoties fruſtra pulſatos equorꝭ mõtes
Obruit illa dies:q̃ cælſa cacumina peſſum
Tellus uicta dedit non ullo littore ſurgunt
Tam ualidi fluctus:aliaq; ex orbe uoluti
A magno uenere mari:mundũq; coercẽs

¶SVLPI: Core: hic aduerſus aquilonem orientalem flagellio teſte. Mouens æſtus:concitans tempeſtatem. Exeris caput:oriris & flas: Ab atlanteo oceano:ab occaſu ſolſtitiali qui eſt ad atlantem. Tollente.concitante & erigente. In ſcopulos:in fluctus ſcopulorum ſimiles: Oocurrit:ex contraria parte flat. Retundit:repercutit repellit. Pendet dubium: ſuſtinet ſe ambiguum. Cui concidat:cui pareat.quem ſequatur. Rabies:uehementia. Torſit.uoluit contra corum. Et abſtruſas penitus uada fecit arenas:& fecit ut fundum maris quod arenoſum eſt eſſet uadoſum hoc eſt non profundum. Perfert ad ſaxa. perducit ad rupes littoris. Suũq;: quod ipſe impellit. In fluctus cori:in undas a coro impulſas:fluctꝰ eni fluctibus collidebãtur. Motaq; poſſunt:tanta erat maris concitatio ut etiam ſi uenti ceſſarent obuiis & contrariis fluctibus agitarentur. Minas euri:eurum uæhementem & minacem. Atrum nubilum & pluuioſum. Latuiſſe:incluſum fuiſſe in antro æoli regis uentorum qui regnauit in æolia regiõe iuſta ſiciliã quæ complectitur inſulas ſeptem in quibus & Strongilem. Ruentes:uehementer flantes. Defendiſſe ſuas terras:ne a mari mergerẽtur: q; cum ſit altius terra facile potuiſſet. Turbine uiolẽto: uolubilitate uæhemẽti. Manſiſſe loco: nõ egreſſum fines ſuos nec merſiſſe terrã: Parua æquora:fluctus qui imiſcẽt mare mari ut ioniũ ægeo. Ferũt:uenti ipſi. Tyrrhenũ. tuſcũ dictũ quod tyrrheniã ideſt tuſciã illuit. In undas in mare. Adria uagus:mare adriacum. Sonat ionio: cum ſonitu impellitur in ionium. Illa dies: illud tempus. Obruit:ſubmerſit. Fruſtra pulſatos:in uanum ꝑcuſſos fluctibus: nam nec proſtrati ſũt nec merſi perpetuo reman ſerũt. Victa: ſupata a mari uel quaſſata terremotu. Quã ceſa cacumina:q̃ altos mõtes. Dedit peſſũ:in profundũ demiſit:ſiue qd̃ ſubſederint:ſiue qd̃ ſub fluctibus obruti fuerint. Põ ullo:in nullo alio niſi in hoc ad quod nanigat cæſar. Validi:uehemẽtes. Voluti ex alio orbe:alliati ex alio mari & ipſo oceão. Vndas coercẽs mũdũ. Oceãus q circuit terrã.

¶OMNIBO Tollẽte:ideſt iã te erigẽte funes. In ſcopulos:in medio mari poſitos. Gelidus:a ſeptẽtriõe Retundit:repellit. Dudiũ æqnor:hic a borea:inde a coro agitabatꝭ fluctus ideo ĩcertus: iu quã partem caderet. Sed ſcythici:ſed uis maior aquilouis fuit. Abſtruſas:recõditas. Fecit arenas:quia ita erectus eſt fluctus ut arena in fundo maris ſicca deſtituereꝭ. Vada:ut per ea iri poſſet. Aa ſaxa:ad littra. Perfert põtũ:q̃quis uicerit boreas:tamẽ nõ ita licuit ut ui & impetu ſuo ad littora perferreꝭ. Frangit mare:qa ex altera parte repellebatꝭ:ut non poſſet ad ſaxa littoris peruenire. Suum:quod poſſederat:qa ſupior erat. In fluctꝰ:in alios fluctus a coro erectos:ita ut ad ſaxa littoris puenire nõ poſſet. Motaq; poſſunt:& tãta fuerat agitatio maris ut ẽt deficiẽtibus uẽtis mare agitatũ cõcurreret:qa nõ ſimul atq; uẽti deſierint:ſtati mare paccatꝭ.ſed ſẽtit ꝓximã tẽpeſtatẽ. Nõ euri.ego crediderim uẽtos nullos deſtitiſſe.quin maria lacerarẽt a ſeptẽtrione & a meridie. Atrũ: nebuloſũ:nã notus nebulas ſemp agit & pluuias. Sub carcere ſaxi:ideſt antro æolio: nã apud. Virgiliũ ĩtelligitꝭ æolũ uentorũ Regẽ ſeruare uẽtos ĩ antro:quod nũc carcerẽ uẽtorũ appellat. ſicut Virgilus. Aeolus & clauſo uẽtorũ carcere regnet. Solita de parte:ab oriẽte:ab occidẽte:a ſeptẽtrione ubi ſedẽ ſuã obtinẽt. Defendiſſe ſuas:ut Eurũ orientalẽ uẽtũ. Defendiſſe ſuas:ne pflarentꝭ a zephyro uel noto:ſic notꝰ defendiſſe meridiẽ: ne pflareꝭ a coro. Pelagus:nã flãtibus uentis undiq;.in nullam partem oceanus ꝓtendi poterat:ſed mediteranea maria ꝓcellis agitata ruebant alia in alia æquora mediterranea appellauit:& omnẽ hũc fluorẽ acceſſũ uel receſſũ.ſũt q ſentiant a ponticis faucibus inundare:alii a gaditão freto naſci (ut refert Solinus) potes igiꝭ illud ſupius aliter exponeꝭ:oceanũq; negat ſolas admittere gades:ideſt negat ſolas gades admitteꝭ oceanũ in mare mediterraneũ:ſed ẽt admittiꝭ a faucibus ponticis:non inani argumẽto:q; æſtus e ponto profluus nunq̃ reciprocetur. Ferunt tyrrhenum mare:uidelicet inferum:nam adriacũ mare ſuperũ dicitur. Eſt autem adriaci ſinus forma ipſi Italiæ per quam ſimilis magnitudine: quam Appenini montes terminat:& utrunq; mare uſq; ad Iapygiam:terramq; ſinu Tarentino & poſidomate circundatam:ita refertur a Strabone. Ionio ponto:nam ionium mare a ſuperiori promontorio maleæ ſumit initiũ unde terminatur ægeum. Aegæas undas:ideſt ægæi maris:quod circa promontorium maleæ terminatur & inde ionium incipit. Adria:ideſt mare ſuperum. Adria ut inquit Strabo libro quinto:inclyta ciuitas fuit:

a cuius nomine modica tranſpoſitione ſumpta ſinus appellatus eſt adriaticus. Ah quotiẽs.ſ.p.quotiẽs iq̃ fluctus maris adeo erecti ſunt:ut ſumma mondũ cacumina tegerẽt.quam multi montes eo die terremotu facto ceciderũt. Fruſtra:qa nihil eos mouebant fluctus:quaſi referre uidetur ad Cæſarem:q; quanuis uenti adeo magni incubuerint. tamen ipſi nihil nocuerunt. Illa dies:Cæſar nocte nauigabat:ſed dies dixit reſpiciens ad diem naturalem qui.xxiiii.horarum eſt. Victa.ſ.impulſu undarum maris: unde terremotu facto montes ceciderunt:græci autem appellant mare ἐνοσιγάιον:ideſt terram cõcutiens:hinc eſt q; phyſici dicunt hanc unam rationẽ terremotus eſſe:quod terra impulſu maris concuſſa moueatur:& ita terremotus fiat. Alii dicunt uentum eſſe in uiſceribus terræ conceptum.qui cum erumpit terrã concutit: nunc dicit cauſa illius terremotus uidelicet concuſſione maris terremotus factus eſt:& coucuſſa terra cacumina montium ceciderũt:quã mare per quod cæſar nauigabat.Nam mare quod Cæſar nauigabat incipit a cerauniis montibus epiri deinde a Seſareſios alioſq; quãplurimos populos peruenit uſq; ad calabros.Apulos:& Salẽtinos:unde haud procul intendebat curſum ſuũ cæſar ut Antonius reuocareꝭ. Alio ex orbe:ab alia regione maris. Ahit ſinus.ſ.quales nũc agebat in epiro. Vnda.i.oceanus.nã unda q̃ mundũ cohercet eſt Oceanus:dicit ergo ab oceano nunquã tantas procellas agitatas fuiſſe q̃ nunc agitabanꝭ ab hoc mari epirotico.

Mõſtriferos agit ũda ſinꝰ ſic rector olympi
Cuſpide fraterna,laſſatũ in ſæcula fulmen
Adiuuit regnoq; acceſſit terra ſecundo
Quũ marꝭ ouoluit gẽtes,quũ littora tethys
Noluit ullã pati.cœlo contenta teneri
Tũc quoq; tãta maris moles cꝭuiſſe i aſtra
Ni ſuperũ rector preſſiſſet nubibus undas
Non cœli nox illa fuit.latet obſitus aer
Infernæ pallore domꝰ, nymbiſq; grauatus
Deprimiꝭ fluctuſq; i nubibꝰ accipit himbrẽ
Lux ẽt metuẽda perit.nec fulgura currunt
Clara.ſed obſcurũ nymboſus diſſilit aer
Tũc ſuperꝝ cõuexa fremũt.atq; arduꝰ axis
Intonuit.motaq; poli compage laborant.
Extimuit natura chaos.rupiſſe uidentur
Concordes elemẽta moras. rurſuſq; redire
Nox manes miſtura deis. ſpes una ſalutis
Quod tãta mundi.nõdum periere ruina.

¶SVLPI. Agit ſinus monſtriferos: facit mira undarũ in uolucra & fluctus immẽſos. Sic rector:ſic inq̃t erectus fuit i maximos fluctus oceanus diluuii tpe: cũ Iuppiter defeſſus punire nocẽtes fulminibus neptuni auxilio humanũ genus merſit. Laſſatũ: defatigatũ ꝓpter nocentiũ multitudinẽ In ſæcula:in multorũ ſæculorũ homines.Seculũ enim nõ ſolũ ꝓ tẽpore ſed ꝓ humano gñe poniꝭ.Virg.in geor.Hunc ſaltẽ euerſo iuuenẽ ſuccurrare ſæclo Ne prohibete. Cuſpide fraterna: fuſcina neptuni. Acceſſit:addita eſt. Secundo regno mari quod forte cõtigerat neptuno:cũ terra eſſet ſors tertia plutonis.Sed obruta mari iam erat neptuni poſſeſſio. Tethys:oceanus methonymia. Noluit pati ulla littora ſubmerſit omnẽ terrã & habuit ſolos earis terminos. Cœlo:aere. Tanta moles:tãti fluctus. Ni pſſiſſet undas fluctibus:niſi nubes fluctibus oppoſuiſſet. Nõ cœli nox:nõ fuit naturalis qualis fit ex cœli cõuerſione ſed obſcurior & inferna. Ob ſinus.obumbratuſ obſcuratus ſqualidus.Terẽtius pãnis anniſq; obſitus. Nymbis: uentis & pluuia. Deprimiꝭ:infra denſatur & reſtringitur. Fluctuſq;:& maris fluctus ad nubes uſq; erigebantur. Lux metuenda:fulgur uel fulgetrum. Perit extinguitur in ipſis nubibus & pluuia. Diſſilit: diſſultat. Aer nymboſus:uentoſus:nam ex nymbis id eſt uentis & nubibus oriꝭ. Obſcurum:nomen pro aduerbio. Conuexa ſupẽrum fremunt:cœli concauitas reſonat. Axis arduus.Septentrio de quo: Virgi. Hic uertex nobis ſemper ſublimis. Poli:quibus ſuſtinetur cœlum. Mota compage.excuſſa coniunctõe & cardine. Chaos:elementorum cofuſionem. Moras concordes:cauſas quibus coniunctæ ſunt:moranturq; in concordia.Terra enim frigiditatis reſpectu eſt aquæ contermina.Aqua aeri humiditatis ratione coniungiꝭ Aer ab igne ob cõmunem calorem non diſſidet. Nox:tenebroſum chaos. Miſtura manes dies: confuſura infernum cœlo. Vna:ſola & precipua. Ruina mundi:elementorum concurſione.

¶OMNIBO. Monſtriferos:admirãdos. Sic rector olſimpu:dicit nõ aliã fuiſſe procellam maris adriatici q̃ tunc fuiſſe credimus cum Iuppiter diluuiũ fecit. Sic:queãdmodũ perturbatũ erat hoc mare: eodẽ modo Iuppiter pturbauit oceanũ:tũc cũ fluctꝰ ſupra excelſos mõtes euexit:poſtq̃ cõſumptis fulminibus.ſicuti ſtatuerat humanũ genus pdere nõ potuit:nã prio Iuppiter humanũ genꝰ fulminibꝰ pdere tẽtauit.ſed cõſũptis ĩpis cũ id facere nõ poſſet fulmẽ ſuũ adiuuit cuſpide fraterna.i.tridenti Neptuni quo cõcuſſit maris undas: ut excelſos mõtes trãſcenderint. Laſſatũ:uictum. In ſecula:in eius temporis homines quos perdere uolebat. Cuſpide fraterna:ideſt accepto tridente Neptuni. Regno ſecũdo.mari.primũ regnũ eſt cœli. ſecũdũ maris.Tertiũ uero terræ. Tethys.i.oceanus. Vlla littora:quia littoris & riparum legem cõtempſit. Cœlo cõtenta teneri:ſufficiebat mari:ut a cœlo cõtinetur ſed nolebat cõtineri a terra:ſicut ante conſueuerat:oĩa ergo erant cœlũ & pontus:tamen cõtinebatꝭ a cœlo extrinſecus: Tũc quoq; tanta:quo tpe inquit nauigabat cæſar parũ abfuit quin diluuiũ fieret. Moles:magnitudo uſq; ad caſtra:ſicut creuit tempore diluuii. Preſſiſſet:quia craſſo aere undas circũdedit:ue terminos ſuos tranſirẽt. In aſtra:ſi ſuperius elemẽtum eſt æther.ſecundum aer:tertiũ aqua:quartũ terra:ergo dicit a ſecũdo elemẽto oppreſſũ eſſe mare ne ſuos terminos trãſiret:quod niſi feciſſet Iuppite ad ſydera uſq; trãſiſſet. Nõ cœli nox:quẽ diem ſuperius appellauit: nunc noctem ratione ſuperius dicta:ideſt nõ fuit naturalis nox:ſed ſupra naturã.nõ enim occidẽte ſole facta ẽ nox ſed nubibus craſſis inuoluit aerem. Latet ob ſitus aer:ideſt tanta erat aeris craſſitudo & nigredo ut cõparari poſſet palloti inferni: Nimbis.i.uentis cũ pluuia. Fluctus accipit imbrem.nã mare adeo elatũ erat i aera

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

ut ex nubibus fluentes pluuias ſtatim acciperet. Lux etiam metuenda: dicit nubes adeo fuiſſe craſſas ut fulgura e nubibus erumpere nõ poſſent: audiebatur quidem tonitrus cũ fulmine: ſed nõ procedebant fulmina ſicuti cõſueuerant. Lux. ſ. fulguris. Peri: propter craſſitudinem nubiũ. Diſſilit: ideſt diuiditur. Obſcurum pro obſcure. Tũ ſuperũ: aer & cœlũ ipſum cõcuti uidebatur. Cõuexa. ideſt cœli cõcauitates. Axis. i. polus arcticus. Virg. Hic uertes nobis ſemper ſublimis. Poli. ſ. arcticus & antarcticus. Extimuit natura chaos: natura rerũ timuit: ne rurſus elementa pturbarentur. & antiquũ chaos rediret: chaos eñ elementorũ omniũ cõfuſio dicitur & rudis indigeſtaq; materies. Concordes moras: hanc morã concordem. i. connexionem elementorũ Homerus appellat Cathenã aureã: nã elementa cõueniunt inter ſe ſecundũ diuerſas qualitates. ut late Macrobius explanat. Nox manes mixtura deis. ideſt periculũ eſſe uidebatur ne lux cũ tenebris miſceretur per deos lucem intelligit per manes obſcuritatẽ. Spes una ſalutis. ſ. erat Cæ. & amiclæ q; quãq; tãta tẽpeſtas ingrueret. nõdũ tamẽ perierãt. poſtq; tantũ periculi uitauimus: & id facile quod inſtat euitabimus.

Q uãtũ leucadio placidꝰ de uertice põtus
Deſpicitur: tantũ nautæ uidere trementes
Fluctibꝰ e ſũmis pceps mar̃. cũq; tumentes
Rurſus hiãt undæ. uix eminet æquor̃ malꝰ.
Nubila tanguntur uelis: & terra carina
Nã pelagus qua parte ſedet nõ cælat arenaſ
Exhauſtũ i tumulos: oĩſq; i fluctibꝰ unda ẽ.
Artis opẽ uicere metus. neſcitq; magiſter
Q uã frãgat: cur cedat aquæ diſcordia põti
Succurrit miſeris. fluctꝰq; euerter̃ puppim
Nõ ualet influctũ. uictũ latus unda repellẽſ
Erigit. atq; omni ſurgit ratis ardua uento:
Nõ humilem ſaſõa uadis: nõ littora curuæ
Theſſaliæ ſaxoſa pauent oræq; malignos
Ambraciæ portꝰ. ſcopuloſa ceraũia nautæ
Sũma timẽt. credit iã digna pericula cæſar
Fatis eſſe ſuis tantus ne euertere dixit
Me ſupis labor ẽ: parua quẽ puppe ſedẽtẽ

SVLPI. Quantum. fluctuũ altitudo rupi leucadiæ comparatur quæ quidem altiſſima eſt iuxta ambraciam epyri oppidum ubi & Leucates promontorium eſt ad quod leucadium mare & littus. & Leucadia peninſula quondam neritus appellata. in ea & oppidum Leucas Neritum dictum. Deſpicitur. dehorſum uidetur. Vertice: rupe de qua amantes ſe præcipitare ſolebant ut ait Strabo. Nautæ: Cæſar & amyclas. Præceps: decliue. Quũq;: quãdo. Hiant: deſcendunt & aperiũtur Virgi. his unda dehiſcens terram inter fluctus aperit. Vix eminet equore malus: uix apparet ſummitas mali. Nubila tanguntur: hyperbole. Terra: fundi maris arena. Sedet: demittitur. Non celat arenas: oſtendit imam terram quæ ſuſtentatur. In tumulos: in fluctus inſtar montium & tumulorum. Eſt in fluctibus: erigitur in fluctus & deſerit ima. Artis opem uicere metus: pme tu arte uti obliuiſcebantur. Frangat: ſecet. Cui cedat: quos fluctus uitet. Succurrit: auxilio eſt. Fluctuſq; euertere puppim: ex fluctuum diſcordia nauis cõſeruabatur: nã dextro eam impellente ſiniſter obſtabat & erigebat. Victum: iam inclinatum. Surgit ardua: erigitur eminens. Non humilem: nõ metuebant inquit ſaxa & ſcopulos humiles: ſed inſulas montes & promõtoria altiſſima. Saſona: Saſon inſula inter brũduſium & epyrum de qua libro ſecũdo. Spumoſo calaber perfunditur æquore ſaſon. Theſſaliæ curuæ: ſinus theſſalici flexi. Malignos: periculoſos. Ambraciæ urbs i ſinu Leucadio. Summa ceraunia: cacumina ceranniorum quæ ſunt inter ionium & adriacum & a quibus ex epyro ſumitur nauigatio italiam uerſus. Virg. prouehimur pelago uicina ceraunia iuxta. Vnde iter italiam curſuſq; breuiſſimus undis. Digna ſuis fatis: tanti uiri morti congrua. Tantus ne: Diffidens Cæſar euadere poſſe conqueſtus eſt aliquantulum & mortem æquo animo laturum ſe dixit. ſolatuſq; eſt ſe ipſum breui ſuorum geſtorum commemoratione. & deos precatus eſt ut ſuum cadauer in terras non deferatur: ut hoſtes ſemper metuant: & ſui ſperent. Tantus labor: nam facile eſt.

OMNIBO. Quantum leucadio: dicit nõ humilius erectos fuiſſe fluctibus quam ſit uertex leucadis promontorii: ſublati longe lateq; maria porrecta deſpiciebant: quemadmodum deſpicitur mare de uertice leucadis promõtorii epirotici. Q uantum deſpicitur: quantum de ſpecula leucadi proſpici poteſt tantum de ſummis fluctibus erecti Cæſar & amyclas de puppe maria uidere poterant: ordo eſt. Nautæ trementeſ. ſcilicet Cæſar & amyclas: & alii qui nauigabant aliis nauibus uidere tantum mare. Trementes: imminenti periculo tempeſtatis. Præceps: perturbatũ. Cunq; tumentes. r. deinde in profundũ maris mittebantur ut uix extra undas malus appareret. Hiant. i. dehiſcunt. Terra. ſ. tangitur: quia ad imũ maris & uſq; ad arenas deſcendebant: & eſt ocioſa & poetica hyperbole. Nam pelagus: dicit uniuerſum mare exhauſtum turbine uẽtorũ ſiccas in fundo maris arenas deſtituiſſe. In tumulos: in ſublime. Non cælat nõ tangit arenas: quia nihil undarũ in fundo maris relinquebatur: ſed arena ſola relicta erat. In fluctibus: nõ in alueo ſuo: ſed in fluctibus erecta conſtiterat. Artis opem. u. m. nimio metu oblitus eſt Amyclas gubernationẽ nauis. Metus. ſ. manifeſtæ mortis. Artis opem: ideſt artẽ gubernandi. Neſcitq; magiſter. i. neſcit quã in partem dirigat nauẽ nec a qua parte retrahat. Diſcordia ponti. ſ. m. quomodo diſcordia proderit nauigantibus: hoc modo: nã cũ a dextra fluctus in nauẽ impuliſſet: niſi tẽpeſtas aduerſa fuiſſet nauis euertebatur: at uero cũ in eo eſſet ut obrueretur nauis: impulſa ab impetu uẽtorũ flantiũ a dextera flatus motus a ſiniſtra retundebat nouem & ita eã obrui nõ permittebat: ideo perturbatio maris proderat. Diſcordia ponti: quia undiq; cõflictabatur mare. Euertere puppim: quia iã euerterat dexter fluctus ſiniſter poſtea erigebat eã. Omni uẽto: ideſt undiq; flante. Non humilem: nõ metuebat inquit humilia ſaxa litoris & ſcopulos in medio mari: ſitos. ſed metuebat ima cacumina mõtiũ quia elidebant eos in mari. Saxona: inſula eſt quæ ipſius interualli quod inter

Brunduſium & Epyrum interiacet: media ſita eſt: ut refert Strabo. Theſſaliæ curuæ: quia theſſalia ẽ in littoribus maris. Oræ ambraciæ: ambracia iuxta argos eſt amphilochium quod alcmeon eiuſq; liberi cõdiderũt refert Strabo. Credit nunc digna. p. c. nunc demum Cæſar timere cœpit: & tanta pericula exiſtimauit iã eſſe ſua morte digna: q; magna nubes ad hoc demitteretur ut Cæſarem interficeret. Tantus ne euerteret cum uiderit undiq; maria perturbari: & uentos inter ſe confligere: nec adhuc periiſſe: tamen ſe continere nõ potuit: quin in hãc uocem prodiret. Parua quem puppe: parua puppe uehor: & cum ueriſimiliter mori hac cymba poſſim tamen undiq; uentos dii concitauerunt.

Tam magno petiere mari. ſi gloria lethi
Eſt pelago donata mei. belliſq; negamur
Intrepidus quãcũq; datis mihi nũina mortẽ
Accipiam. licet ingentes abruperit actus
Feſtinata dies fatis. ſat magna peregi
Arctoas domui gentes. inimica ſubegi
Arma metu uidit magnũ mihi roma ſecũdũ.
Iuſſa plæbe tuli faſces per bella negatos
Nulla meis aberit titulis romana poteſtas
Neſciet hoc quiſquã: niſi tu quæ ſola meorũ
Conſcia uotoꝝ es: me quãuis plenus honorũ
Et dictator eam ſtygias & conſul ad umbras
Priuatum fortuna mori: mihi funere nullo
Eſt opus o ſuperi: lacerum retinete cadauer
Fluctibus in mediis: deſint mihi buſta roguſq;
Dum metuat ſemp terraq; expecter ab omni.
Hæc fatũ decimus dictu mirabile fluctus
Inualida cũ puppe leuat. nec rurſus ab alto
Aggere deiecit pelagi: ſed pertulit unda
Scrupoſiſq; anguſta uacant ubi littora ſaxis
Impoſuit terræ. pariter tot regna tot urbes
Fortunamq; ſuam tacta tellure recepit
Sed nõ tam remeãs cæſar iam luce ppinqua
Q uã tacita ſua caſtra fuga comiteſq; fefellit
Circũfuſa duci fleuit gemituq; ſuorum
Et non ingratis inceſſit turba querelis.

SVLPI. Tam magno: cum uel paruo poſſint. Si gloria: ſi in mari ſum periturus. Negamur: prohibemur. Feſtinata dies fatis: mors imatura quã fata urgent. Ingentes actus: præclara quæ erã acturus. Arctos: gallicas & germanicas. Subegi arma inimica: ſubiugaui potẽtiam pompeii metu iniecto quem italia expuli. Magnum ſecundum: pompeium me minorem. nam fui primus in urbe. Iuſſa plæbe: factus ſum conſul iuſſu meo quod prohibebant etiam bello mihi illato. Tuli faſces: fui conſul. Iuſſa: a me. Nulla meis: omnes titulos honoreſq; romanorum geſſi. Neſciet: ſolus ſũ mihi huius rei cõſcius. Niſi tu: apoſtrophe ad fortunã. Me quis: id eſt qd cũ peream magiſtratuſ morior ſecũdũ uolũtatẽ priuatus. Plẽus honoꝝ: q geſſi oẽs honores. Mori priuatũ: Videt̃ hoc loco cõſtituiſſe tyrãnidẽ uelle deponere & ciuẽ agere ac ſi legeris neſciat iterp̃tare priuatũ id eſt mor̃ priuati hoc eſt ſine frequentia & exequiis pcat̃q; fortunã ut mortẽ euis celet. Funer̃ exeqiis & põpa. Ennii ſñia ẽ: Nemo me lachrymis decoret nec funera fletu faxit. & homerus ait Nil pſũt lachrymæ uitali lumine fũctis Nec uitã reuocar̃ ualẽt nec fata mouer̃. Deſint buſta: nõ comburar nõ ſepeliar. Decimus fluctus: qui maximus omniũ eſt auctore feſto & Ouidius in triſtibus ait. Q ui uẽit hic fluctuſ: fluctuſ ſupemiet oẽs Poſterior nono eſt undecimoq; prior. Oua ẽt decimana dicũt̃ quia aliis maiora naſcũtur. Leuat. tollit. Nec rurſus: nec præcipitauit indecliuem partem fluctus ſed in terram pertulit. Agger̃: fluctu. Impoſuit terræ: Appianus inquit quod inſtante die Cæſar fortunam accuſans quod fœlicitati eius inuidiſſet nautas retrouerti iuſſit: & nauim in orã fluuii citã fuiſſe regreſſam. Vacant ſaxis ſcrupoſis: ubi non ſunt aſpera. ſaxa. Scrupus enim lapis: aſper a quo ſit diminutio ſcrupulus: & poſſeſſium ſcrupeus Virg. Scrupea tuta lata. Recepit: in ſuã uis acceris. Sed non tam remeans cæſar iam: Non ita in reddítu ſuos fallere potuit quia iã aderat dies: ut in diſceſſu fefellerat: Itaq; eum quidam admitebant̃: qdam q̃relis ſunt pſecuti. Remeans: reuertens. Fuga: diſceſſu. Circũfuſa: Conqueſti ſunt milites cum fletu & eũ libere accuſauerunt. Inceſſit: inuaſit aggreſſa eſt.

OMNIBO. Petiere: inaſerũt. Si gloria lecti: ſi ita ſemel ſtatuiſtis: ut naufragus moriar nõ refugiã: ſed unũ eſt tãtũ. quod uos rogo o ſuperi ut corpꝰ meũ occultũ ſit: & ut me ab omni pte mũdi homines metuãt cũ ignorẽt uiuã ne an mortuus fueri. Dõata pelago: ut pelagus mea morte glorief̃. Belliſq; ne: id eſt ne bellis a ciuilia cõmittã. Licet ingentes: etiã ſi mors ante diẽ pueniẽs: maiora facinora poccupet: tamẽ ſi modo iubetis: corpus meũ nuſq̃ iueniat̃: ſatis mihi erit: nã quãtũ ad gloriã ptinet: ſatis magna peregi: quia ſeptentrionẽ omnẽ uſq; ad occaſũ meis armis ſubegi: & tantus iam euaſera ut Roma Põpeiũ mihi ſecũdũ fecerit. Feſtinata: ante tempus occupãs. Belli: qd̃ iam perfecturus eram: & illi manũ extremã impoſiturus. Arctoas gẽtes. ſ. Galliã uniuerſam atq; germaniã. Inimica arma: partis pompeianæ. Magnũ: pompeiũ ſecũdũ mihi cũ ille pulſus ex urbe in exiliũ quaſi pfectus erat: ego autem Romæ ſecurus fui. Faſces: dictaturam & conſulatum. Nulla meis aberit quoniã ædilis & prætor & conſul & dictator fui. Neſciet hoc: oẽs inqt ignorẽt mortẽ mei præter te o fortuna: q oium meaꝝ rerũ ſp cõſcia fuiſti. Hoc: ſcilicet memori priuate: Plẽus honorũ: quaſi hæc duo inter ſe cõtraria ſint ſcilicet plenũ aliquẽ eſſe honorũ: & priuatũ ſed priuatũ dicit idẽ more priuati hominis: quia moriebr̃. ſine apparitoribus: ſine miniſtris. Dictator: nã ipo dictatore habente cõitia ſeipſum creauerat cõſulẽ ut ſupius uiſũ ẽ. Mihi funere nullo: nõ quero inqt ut ſepulchro corpus me-

um reponatur:immo libenter honoré ſepulchri caruerim dũmodo quiſq̃ neſciat me mortuũ eẽ. Hæc fatũ hæc ubi dixit Cæ.mira inq̃t res dictu eſt cõtinuo fluctus nauẽ ſuſtulit:& eã ĩpulit:ut nõ rurſus redierit in un das:ſed ad littora defereret̃:& ibi ĩ ſicco deſtitueret̃:ſimulatq̃ terrã Cæ.tetigit oĩa ſecũ recupauit & uictoriã & bellũ exercitũ atq̃ fortunã. Decimus fluctus.i.ingens:ideo aũt dicit̃ decimus ingens & maius: qa cũ pri mũ gallina oua parere cœpit decimũ eſt maius:hoc Feſtus Põpeius affirmat. Deiecit:poſtq̃ nauẽ ſemel ere xit:rurſus nõ deiecit in pelagus. Pertulit:pſeuerãter tulit. Impoſuit.ſ.nauẽ terræ. Scrupoſis:aſperis ſaxis: uidelicet in medios ſcopulos. Vacãt:uacua ſunt. Pariter tot regna:ſeruato Cæ:ſeruata ſunt oĩa quæ eius erãt. Sed nõ tã remeãs:cũ cederet e caſtris ſecũda uigilia & Cæſar cuſtodes & uigiles fefellit:at uero cũ luce facta rediret illos nõ fefellit:excitati.n.oẽs cõquerebãtur de Cæ. abſentia q̃ uiderent ſe in periculo relictos grauiterq̃ de illo cõquerebãtur. Fuga:diſcedens. Sed nõ:nã ſicut fefellerat diſcedẽs:ſic nõ decepit rediẽs. Inceſſit:cumulauit inuaſit nõ. Ingratis quærelis:nã placebat Cæſari q̃ de ſe cõquererẽtur milites:

Q uo te dure tulit uirtus temeraria cæſar
Aut quæ nos uiles animas in fata relinquenſ
Inuitis ſpargẽda dabas tua mẽbra procellis
Cũ tot in hac anima populorũ uita ſaluſq̃
Pendeat: & tãtus caput hoc ſibi fecerit orbiſ
Sæuitia ẽ uoluiſſe mori. nullus ne tuorum
Emeruit comitum:fatis non poſſe ſupſtes
Eſſe tuis:quũ te raperet mar̃ corpora ſegniſ
Noſtra ſopor tẽuit pudet heu tibi cã petẽdæ
Hæc fuit heſpiæ:uiſũ eſt cõmittere quenquẽ
Tam ſæuo crudele mari:ſorſ ultima rerum,
In dubios caſus & prona pericula mortis
Præcipitare ſolet mundi iam ſumma tenentẽ
Permiſiſſe mari: tantum quid numina laſſas
Sufficit ad fatum belli fauor iſte laborq̃
Fortunæ:quod te noſtris impegit arenis
Hi ne uſus placuere deũ: nõ rector ut orbis
Nec dominus rex ſed fœlix naufragus eſſes.
Talia iactantes diſcuſſa nocte ſerenus
Oppreſſit cum ſole dies: feſſumq̃ tumentes
Compoſuit pelagus uẽtis patiẽtibus undas
Nec nõ heſperii laſſatum fluctibus æquor
Vt uidere duces:purumq̃ inſurgere cœlo
Fracturum pelagus boream ſoluere carinas

¶SVLPI. Q uo te dura:Licẽtia eſt:hoc eſt exorna tio quæ fit quũ apud eos quos uereri aut metuere de bemus aliquid pro noſtro iure dicimus quod mini me offẽdat. Temeraria:icõſiderata & audax. Nos aĩas uiles:nos quos ſpreuiſti. Dabas tua mẽbra:ex ponebas te morti quã elemẽta & procellæ recuſabãt inferre. In hac anima:in tua uita. Pendẽt:nã ſine te ſalui eſſe nõ poſſunt nec uolunt. Et caput hoc:& te pricipẽ ſibi maior pars mũdi delegerit. Sæuitia eſt uoluiſſe mori: & in te & in alios fuiſti crudelis cum ita morti te expoſueris. Emeruit:meritus eſt ut te cũ periret:nec tibi mortuo ſupereſſet. Q uũ te raperet mare:quũ fluctibus agitareris nos inſcii & ſecuri dor miuimus. Pudet heu:Temeritatis accuſatur:quod urgentem cauſam tanto ſe diſcrimini exponendi nõ habuit.potuiſſet enim nũtium mittere quoniam nõ niſi neceſſitate cogente duces periculis ſe nõ debent: excuſatur tamen a pietate quod noluerit quẽquam alium diſcriminibus tãtis obiicere. Sors ultima:ne ceſſitas mortis metus. Permiſiſſe:ſuple decuit. Laſ ſas: defatigas nam ab innumeris quibus te expoſui ſti periculis conſeruauerunt. Sufficit:quod ſeruatuſ es incolumis adeo magnum fortunæ beneficium fu it ut uideatur nil ulterius in bellis tibi debere præſta re. Impegit:affixit & deduxit. Hi ne uſus:ſic ne uiſ deis abuti tentareq̃ ipſos. Vt eſſes naufragus felix ut mergendi periculo propinquuſ euaderes. Patien tibus:ceſſantibus. Nec non:impatiens moræ cæſar Poſthumium brunduſium miſit ut Gabinium addu cere iuberet exercitum. Si abnueret Antonio ut præ ciperet:poſt Antonium Caleno:Sin omnes negarẽt epiſtolam ad exercitum ſcripſit ut poſthumio obſe queretur. Pompeius uero iterea paratas acies fruſtra educebat in pugnas. Duces heſperii:Antonius Ga binius & Calenus quia in italia erãt. Laſſatum fluctibus:iam mitius. Boream:Cæſar ait:Nacti auſtrum na ues ſoluunt atq̃ altera die appolloniã Dyrrachiumq̃ peruehuntur. Facturum:impulſurum.

¶OMNIBO. Quo te dure:ponit quibus quærelis uſi fuerint in cæſarẽ. Eſt aũt exornatio ſentẽtiarũ quæ dicitur licentia:& græce παρρησία cũ inferior ſibi ſumit aliquid de maiori:de eoq̃ cõqueritur:& ita obiur gat ſuperiorẽ quẽadmodũ putat illũ ſe uelle obiurgari. Dure:qui potueris milites tuos in periculo deſere re. Temeraria:nimiũ audax. Nos uiles animas:quas paruifacere uidebaris. In hac anima.i.tui unius uita poſita ſit ſalus multorũ. Caput hoc.ſ.demonſtratiuũ eſt. Sæuitia eſt uoluiſſe mori:quia ille nimiũ ſæuus eſt in ſeipſum qui mori uult:quũ ab eo ſalus multorũ pendeat. Nullus ne tuorũ:nunquid inquit aliquis no ſtrum:nõ ita te amat:ut nõ unũ tecũ dixeris:q̃ tuorũ fatorũ comes eẽt. Cũ te reperet mare:flẽtes hoc dice bãt nos dormiebamus:tu uero tempeſtatẽ maris patiebaris. Pudet theu:cũ in mentem uenerit q̃ noſtra ſa lus tibi carior fuerit q̃ tua. Petendæ heſperiæ:ut tu peteres & nõ mitteres. Sors ultima.i.cum ad extremã neceſſitatem redactus quis fuerit ſolet ſe ſpõte periculis tradere ſed nulla fuit neceſſitas quæ cogerit te hoc facere. Præcipitare.ſ.homines. Prona:manifeſta.Mundi iam ſumma te:nã rex omniũ dominus eſſe cœpi ſti:nã multos habebas in italia populos tibi obſequẽtes. Tenentẽ:ſupple decuit:eclypſis uerbi eſt:quæ fieri ſolet in orationibus:quæ πάθος.i.paſſionẽ habent cũ indignatione ergo dictũ. Tantũ quid numina laſſas tu nimiũ inquit fatigas deos & illos tẽtas:cui nõ neceſſe:ſit ſed iuſte fortaſſe nõ erũt in bello tibi dii propitii quia dicẽt q̃ te ex undis ſeruauerint:& ſatis tibi propitios fuiſſe in mari. Labor fortũæ:qa ereptus es a me

dia marte. Impegit.ideſt adegit impulit. Hi ne uſus:uidet̃ ne hoc tibi æquum:ut uelis abuti numine deo rũ in rebus nõ neceſſariis. Nõ rector ut orbis:nõ utebaris hoc deorũ fauore:ut dominus eſſes orbis terrarũ ſed ut a naufargio uolũtario te liberates. Feſſũq̃ tumentes:& ſimul exorta luce procella tempeſtaſq̃ maris placata eſt. Patientibus.ideſt deficientibus. Nec nõ heſperii.& mare adriaticũ in ea parte tranquilũ effectũ erat uentis deſinentibus uno tantũmodo uento:aquilone leuiter tenebat̃:qui uentus ſecundus eſt nauigan tibus ab italia in Epyrũ:ergo duces Cæ.qui adhuc tardati fuerant quanuis crebro per litteras acciti tandẽ ſo luta claſſe nauigare cœperunt. Nec nõ.ideſt ſimiliter. Duces.Anto.&.P.Calenus & Gabinius.hi enim pre erat copiis Cæ. Purũ:ſerenũ. Boream.qui ſecundus eſt ab italia nauigantibus in Epyrũ.

Q uas uẽtus doctæq̃ pari moderaie dextræ
Permiſtas habere diu latumq̃ per æquor
Vt terreſte coit conſertis puppibus agmen
Sed nox ſæua modum uentiueliq̃ tenorem
Eripuit nautiſ.excuſſitq̃ ordie puppes.
Strymona ſic gelidũ bruma pellente reliquũt
Poturæ te nile grues. primoq̃ uolatu
Effingunt uariaſ caſu moſtrante figuraſ
Mox ubi percuſſit denſaſ notus altior alas
Confuſos temere imiſtæ glomerant̃ in orbes
Et turbata perit diſperſiſ littera pennis.
Vt primum redeunte die uiolentior aer
Puppibuſ incubuit phœbeo concitus ortu
Prætereunt fruſtra tentati littora liſſi:
Nympheũq̃ tenẽt nudaſ aquilonibus undas
Succedẽs boreæ iam portum fecerat auſter
Vndiq̃ collatis in robur cæſariſ armis
Sũma uidenſ duri magnuſ diſcrimina martiſ
Iam caſtris inſtare ſuis.ſeponere tutum
Coniugi decreuit onuſ.leſboq̃ remota
Te procul a ſæui ſtrepitu cornelia belli
Occuler̃.heu quãtũ mẽtes dominat̃ ĩ æquas

¶SVLPI. Dextræ doctæ:hoc eſt ducti remiges & gubernatores pares duxerunt. Permiſtas: coniun ctas & ordinatas. Diu:hoc eſt interdiu quia ſequit̃ & nox. Agmẽ:claſſis. Coit:coniungit̃ conuenit. Cõ ſertis connexis uicinis. Vt terreſtræ.ut turmæ & ca teruæ militũ incedentiũ per terrã. Modũ: menſurã q̃a ceſſauit. Tenorẽ:cõtinuationẽ. Excuſſit ordine deturbauit. Strymona:fluuiũ in hæmo ortũ qui ma cedoniã a thracia ſeparat hyeme congelat̃ æſtu a grui bus frequentatur.quæ hyeme in nilũ euolantes.Y lit terã faciunt ſed uæhementiori uento impulſæ ordi nẽ turbant. Grues:quæ ut ait plinius uolant ad pro ſpiciendũ alte. Ducẽ quẽ ſequant̃ eligunt: in extre mo agmine per uices qui acclament diſpoſitos ha bent &: qui gregẽ uoce contineant: excubias habent nocturnis temporibus lapilũ pede ſuſtinentes:qui laſ ſatis ſomno decidens indulgentiã ſono coarguat Cæteræ dormiunt capite ſubter alã condito alterius pedibus inſiſtentes:dux erecto prouidet collo ac præ dicit. Figuras uarias:ut Y.A.L. In orbes: in rotundi tatẽ & globũ. Littera.Y.q̃ ut plurimũ faciunt. Perit: delet̃. Pennis:ipſis gruibus. Aer uiolentior:uentus qui nil aliud eſt q̃ aer impulſus & uæhemens. Conci tus ortu: ſurgens oriente ſole. Liſſi: liſſus oppidũ in macedonia poſt ſinũ Ciricũ iuxta Acroliſſim.eſtq̃ ci tra nympheũ milia paſſuũ tria. Fruſtra tentati:ad quæ curſũ ne quicq̃ dixerãt:quia hoſtes tenebãt & alii eos perſequebãt̃.Cæ.n.ſic habet.Cũ noſtri eſſẽt ex cõtinẽ te uiſi.Q.Coſcõiuſ qui dyrrachii claſſi rhodi præerat naues e portu educit:& cũ iã noſtri remiſſiore uẽto a propinquaſſẽt.idẽ auſter increbuit: noſtriſq̃ præſidio fuit:& nacti ſũt & portũ qui nympheũ appellat̃: qui portus ab aphrico tegebat̃ ab auſtro nõ erat tutus. Sed ſubita fortũæ cõmutatiõe auſter qui per biduũ flaue ra in aphricũ ſe uertit:roſtratæq̃ hoſtiũ naues.xvi.eliſæ merſæq̃ ſũt Cæ.duæ naues tardius cõſecto:curſu cũ ignorarẽt. quẽ locũ reliquæ cepiſſẽt cõtra liſſũ ĩ anchoris cõſtituerũt:quas cũ Otalicius qui liſſi præerat op pugnaret aliqui ſe dedidere nõnulli occiſi ſũt.ueterãi uero cõplurib' ceſis ad ſuos ſe receperũt. Nudas aqui lõgibus.i quas nõ flat aquilo. Succedẽs: qui flauit poſt boreã.ſed cõtra ait Cæ.ut dixius. Vndiq̃ collatis: ubi põ.uidit iudicatis ſuis & Cæ.uiribus,magno periculo eſſe pugnãdũ cõiugẽ ĩ leſbõ mittere ſtatuit. In ro bur.i potẽtiã & fortitudinẽ. Sũma:extrẽa. On' cõiugii:cornelia cõiugẽ quã ñ poterat ſatis cõmodæ apud ſe retiere:nec abſq̃ moleſta ſegregare. Tutũ:ut tuta eẽt. Leſbo:leſbos ĩ troade iſula ẽ ĩ q̃ oppida ſũt tymna & Mitylene. Heu q̃tũ: cõſcius ſuæ ĩpollã mẽtis poeta. Magna iq̃t ui hẽt iugulis amor ĩ iuſtis hõib' põ.n.ĩ mediis bellis nõ potuit amor̃ nõ tãgi. In eq̃s mẽtes:iniq.n.ſpnũt cõiugia ĩ qb' ẽ pria gñis hũani ſocietas.

¶OMNIBO. Quas uẽtus: dicit uelis pariter & remis aliquãdiu nauigaſſe: ut celerius p medios põpeiãos tranſirent. Latamq̃ per æquor:ita ferebantur naues æqualiter currentes ut uiderentur quaſi agmina in con tinenti terra inſtructa. Diu:quia non perpetuo.nam mutatus eſt uentus. Sed nox ſæua. qa ſuperueniente nocte uentus ex aduerſa parte flare cœpit deſinente aquilone. Excuſſit.diremit puppes q̃ ante uelut agmen uæhebãtur. Strymona ſic.g.per ſimilitudinem oſtendit quomodo ordo nauigantis claſſis pturbatus ẽ quẽ admodum inquit perturbatur ordo Gruum tunc cum de ſtrymone flu.uolant in Epyrum: nam hæc auis amat temperatas regiones ergo tempore æſtatis relinquũt ægyptũ calidiſſimam regionẽ:& ĩ thracia trãſuo lant ubi eſt ſtrymon flu. e diuerſo tempore.hyemis. Grues(ut inquit Solinus)excubias nocte diuidunt: ut ex omni decima ſit quæq̃: uigiles ponduſcula digitis amplectuntur:quæ ſi forte exciderint ſomnũ coargu ant:quod cauendum erit clangore indicãt: harenas deuorantes non prius euomunt q̃ ſecuræ ſedis ſuæ fue rint nigreſcunt ſenectute: & ſic ætas in illis prodit̃ colore:uoluntates autem per aerem ſuo ordine Y litterã imitãt. ſi uæhemẽtior uẽtus ĩcubuerit diuerſas litteras imitant̃ eodẽ mõ dicit pturbatũ fuiſſe ordinẽ nauigã tium. Primoq̃ uolatu:cum primum uolare incipiunt. Effingunt:formant uarias figuras litterarum. Ca

ſu moſtrante:quia non ingenio ſed caſu litteras formant uolatu. Percuſſit:inuaſit. Tēſas alas:ſcilicet uolātium. Altior:ab alto flans. Littera:quam ante imitabantur a uento perturbata eſt atq; confuſa. Hinc martialis:turbabis rurſus nec littora tota uolabit:Vnam perdideris ſi palamedis auem. Diſperſis pennis: diſperſo uolatu. Cum primum : dicit qua iter nauigans intenderunt:primo inquit ad liſſum uenerunt quod (ut inquit Strabo) oppidum eſt poſt ſinum Rhizicum:non longe ab epidanno:qua Corcyræi ædificauere. deinde ad nympheum locum celebrem:auctore Strabone in Apolloniatarum finibus ibi petra eſt ignem uomens. cui fontes ſubſunt. qui aquas tepidas bitumenq; ſcatēt. Liſſo āt præerat octacilius dux ex Pompeianis ꝑtibus. Redeunte die.i.cū luceſceret redijt uentus:& ꝑio oppugnare tentarūt Liſſum oppidū:quod cū oppugnare nō poſſent deinde ad Nympheū portū rediere. Violentior aer:uæhementior uētus. Phœbeio ortu.i.luceſcente die:quia uenti mutātur ut plurimum & aeris qualitas mutatur ī ortu & occaſu. Nudas aqlonibus undas:qa deſinente borea auſter flare cœperat:nympheus erat ī ſimilitudine portus & nullo uento ꝑturbari pōt:niſi a borea:deſinente ergo borea cū flare cœpiſſet auſter a meridie. ibi naues portū qetū habebant. Nudas.i.ab aqlonibus liberatas. Succedens boreæ.i.flante auſtro. Vndiq; collatis : nūc dicit qđ nā cōſilium fuerit Pōpeii:poſtq̄ uidit ipſū Antoniū aduentaſſe cū reliquis copiis & nihil iam abeſſe: qn Cæſar pugnādi copiam faceret:cōſtituit uxorē ſuā Corneliā:ſeiūgere:nā nunq̄ tēpus & occaſionē aperiendi cōſilii ſui inueniebat:ne ꝑturbaret uxorē. In robur:ad roborādū exercitum. Sūma diſcr. extrema pericula iminere ſuis fatis. Seponere:ſepare. Leſboq;.re.i.in ſeceſſu poſita. Occulere:occultare. Heu quātū mentes:qtū inquit uirium habet neceſſitudo:quæ eſt īter uirū & uxorem:ꝓſertim ſi utriuſq; mens æqua fuerit : nam etiam in Pompeio maximam uim habuit:qui tāetſi ductor fortiſſimus eſſet : tamen non ſine moleſtia uxorem ſuam a ſe potuit ſeiungere.

¶SVLPI. Iuſta uenus:iugalis amor. Quod nolles ſtare:qđ uolles præliis te cōmittere:eſſent ꝙ tibi illa moleſtiora. Ictu:cōflictu & pugna. Cōiunx ſola fuit:ſupple cauſa: ꝙ abſtinuiſti. Verba deſtituūt enūciare nō pōt animi cōceptum & decretū hianti eni uerba nō ſuccurrebant. Blandeq; iuuat:differebat tē in lōgum ut minori moleſtia afficeret coniugem. Ventura.i.diſceſſum corneliæ : & ꝓlia futura. Subducere fatis:ſubtraere neceſſitati quæ inſtabat. Nocte ſub extrema:in diei principio. Pectuſ grauidū: pōpeiū ſolicitū bellicis curis : & īpatiētē abſētiæ cōiugis quā unice amabat. Aduerſi: oppoſiti. Humentes genus : lachrimabat̄ enim pompeius. Perculſa.perterrita. Deprendere. interpellare ſermone & quare fleret interrogare. Gemens : ſuſpiria emittens. Non nunc : hac oratione pompeius ut æquo animo ferat abſceſſum conat̄ efficere. eſt autem ſenſus. O dulcior mihi uita fœlici & ante acta non præſenti & miſera cuius me tedet. Mœſta:quia ſegregatiōis. Nimium: reſpectu belli & publici commodi. Parum : reſpeſtu amoris pietatiſq; noſtræ. Totus cæſar : totæ cæſaris uires. Latebra : latendi locus. Negaui iam mihi:non potui a me impetrare : quia eſt comodum & periculo plenum quanquam quanuis fuiſſet mihi q̄ ſuauiſſimum. Nec longos patiere receſſus:nō lōge a me diſtabis:nec diu abſq; me eris.

Iuſta uen⁹:dubiū trepidūq; ad prælia magne
Te quoq; fecit amor. qđ nolles ſtare ſub ictu
Fortunæ: quo mundus erat: romanaq; fata
Coniunx ſola fui mentem iā uerba paratam
Deſtituunt: blandæq; iuuat uentura trahētem
Indulgere moræ: & tempus ſubducere fatis
Nocte ſub extrema pulſo torpore quietis
Dum fouet āplexu grauidum cornelia curis
Pectus: & aduerſi petit oſcula blanda mariti
Humentes mirata genas:perculſaq; cœco
Vulnere non audet flētē deprēdere magnū
Ille gemens:non nūc uita mihi dulcior inq̄.
Q um tedet uitæ:læto ſed tempore coniūx
Venit mœſta dies : & quā nimiunq; parūq;
Diſtulimus. iam totus adeſt in prælia cæſar
Cedendū eſt bellis:quorum tibi tuta latebra
Leſbos erit: deſiſte preces tentare. negaui
Iam mihi nec longos a me patiere receſſus

¶OMNIBO. Dubiū nulla cauſa fuit quæ te fecerit ciuilia bella metuer̄ præter uxorē. Q uod nolles ſtare:ſola cōiunx fuit cauſa ꝙ recuſares fortunam. q̄ cōis erat nō uni ciuitati. ſed toti mūdo. qa uniuerſus terrarū orbis Romanis ſubiectus erat. Fata:fortuna īperii. Mentē paratā: dicere ſn̄iam ſeparandæ uxoris incipiebat quodāmodo:ut o Cornelia deinde cū incepiſſet hoc uerbū ingrediebat̄ aliam orationē:q̄uis paratus eſſet plura dicere. Deſtituūt mentem.ꝑ.nunq̄ audebat hanc uoluntatē aperir̄:quam ſciebat moleſtā futurā Corneliæ. Trahentē:prolatantē. Subducere.i.clam furari ſibi tēpus. Nocte ſub extrema : Cornelia ignorabat qđ agitare animo Pōpeius:nocte enim quæ præceſſit diē ſeperationis cū uirū ſuum (ut conſueuerat) amplecteretur. Ille auerſus eſt & gemitus & ſuſpiria nō poterat retiner̄ admirata Cornelia quaſi quæ manu clam terſiſſet lachrymas eius & tamen ſe ſenſiſſe diſſimulabat. Non audebat. qa nō audebat oſtendere Pōpeio ꝙ ſenſiſſet illū lachrymantē. Sub ex. nocte.i.circa ultimā partē noſtis. Pulſo torpore:qa propter ſollicitudinē quieſcere non poterat. Genas humentes:qa manus ad uultū conieeerat. Cæco uulnere. ideſt occulto dolore. qa neſciebat cām lachrymarū. Ille gemens:cū Cornelia amplecteretur pompeiū. & ille ab ea auerſus fleret. poſtq̄ illa ſenſit uirum flentem:uultum lachrymis rigatum abſterſit:ſed pompeius eam cum gemitu in hunc modum allocutus eſt. Mihi non uita. tenet locum exordii oratio hæc in qua ſuadet Corneliæ pompeius:ut uelit ab eo diſcedere. Beniuolam quoq; facit Corneliam cum dicit de ſuo erga eam animo & ſi quid ad eos pertinet qui audiunt referemus:nam pertinet ad eam quod dicit pōpeius : uxorē ſuā ſibi ui

ta dulciorem fuiſſe:cum læta tempora forent & oſtendit ſe iuitum aliquid dicere:quod ipſi moleſtum ſit futurum. Non uita nunc dulcior. nō hoc tempore cum me meaq; uitæ tædeat. Sed dulcior. Læto tempor̄: felici & ſecundo. Venit meſta dies:oſtendit ſe inuitum dicere ꝙ Corneliæ diſplicet uidelicet neceſſarium eſſe ut a ſe diuellatur. Nimium:quantum ad belli rationem. Parum:quantum ad effectum:quia parum diſtuliſſe uideor ne ſeperarer a te : ſed nimium diſtuli:ut multo ante cum Cæ. confligerem:ante quam Antonius cum eo coniungeretur. Totus Cæ. coniunctis exercitibus: Nō longos:ſuadet a facili:quia non diu ab ea diuulſus erit: Negaui:ſcilicet precibus tuis. acquieſcere:interdicit ne tentet. quod cōceſſurus non eſt.

Præcipites aderunt caſus: ꝓperante ruina
Sūma cadūt. ſatis eſt audiſſe ꝑicula magni
Meq; tuus decepit amor. ciuilia bella
Si ſpectare potes: nā me iā marte parato
Securos cœpiſſe pudet cū cōiuge ſomnos
Atq; tuo quatiūt miſerū cū claſſica mundū
Surrexiſſe ſinu. uereor ciuilibus armis
Pompeiū nullo triſtem cōmittere damno.
Tutior interea populis & tutior omni
Rege late. poſitāq; procul fortuna mariti
Nō tota te mole premat:ſi numina noſtras
Impulerint acies: maneat ꝑs optima noſtri
Sitq; mihi:ſi fata premēt:uictorq; cruētus:
Q uo fugiſſe uelit:uix tantū infirma do orē
Cœpit: & attonito ceſſere e pectore ſenſus.
Tandē uix mœſtas potuit ꝓferre querelas.
Nil mihi de fatis thalami ſuperiſq; relictū ē
Magnæ q̄ri. noſtros nō rūpit fun⁹ amores
Nec diri fax ſumma rogi ſed forte ſequēti
Plebæaq; nimis careo demiſſa marito.
Hoſtis ad aduentū rūpamus fœdera tedæ
Placemus ſocerū:ſic eſt tibi cognita magne
Noſtra fides credis ne aliqđ mihi tuti⁹ eſſe
Q uā tibi non olim caſu pendem⁹ ab uno:
Fluminibus me ſæue iubes tantæq; ruinæ
Abſentem præſtare caput. ſecura uidetur

¶SVLPI. Caſus præcipites:ſubito enim aut uictores aut uicti:erimus. Properante ruina ſumma cadunt: ſententia ſeu parœmia quæ enim ſunt altiſſima celerius corruūt: Satis eſt audiſſe:Minus enim dolet qui audit quam qui uidet aduerſa. Meq; tuus decepit amor. Non amas me uere ſi potes intereſſe præliis:nam ē mihi turpe in tantis periculis tecū cubare. Securos:quietos id ē me qetum & ſine aſſidua cura belli uxoriū eē:& tuis uacare cōplexibus. Marte:certamīe. Claſſica quatiunt:ideſt quum datum eſt ſignū pugnæ quo tremūt omnes natiōes. Sinu:gremio :& complexu. Vereor: dubito inquit hac triſtitia de te ſuſcepta pugnare itaq; deponenda eſt. Nā decet pugnaturum Imperatorē ilarem eſſe. Committere:exponere. Late:latita. Fortuna:aduerſa ſcilicet. Nō tota te mole premat:non te toto dolore affligat. Impulerit:euerterint. Optīa pars noſtris tu ipſa ſis ſalua. Si fata prement:ſi aduerſa fortuna uexabor & cæſar me perſequetur. Sit quo uelim fugiſſe:habeam locum in quem libenter fugiam. Infirma:debilis animi. Cœpit:continere potuit capax eius fuit & ei reſiſtere quin moreretur. Cæſare e pectore ſenſus:exanimata eſt. Proferre:enuntiare. Nil mihi:A cōmiſeratione exorditur & conqueritur quod a uiro diuidatur non morte : ſed quod contemptui habeatur.

Nil relictum eſt queri : non poſſum conqueri & incuſare fata coniugii ut Iunonē & hymenea quod nos in uita non ſeruauerint. Funus:mors. Summa fax: mors ipſa interpretatio. Diri:funerei. Demiſſa humilis & uilis apd te:ul̄ dimiſſa ideſt repulſa abducta. Sorte frequenti:ut multis ſolet accidere. Plebæa : humilis nam uiles ſolent coniugia negligere. Hoſtis aduentū Argumentatur ab eo quod fiat quod faciendum non eſt:Nam par eſt ut amicis non inimicis gratas res faciamus. Rumpamus fœdera. ſeparemus coniugium noſtrum. Placemus ſocerum:mitigemus Cæſarem qui turbatus eſt quod ſimus concordes atque coniuncti. Sic eſt tibi cognita:ſic uideor tibi infida occurritq; illi quod dixit pompeius. Meque tuus decepit amor. Nō olim caſu pendemus ab uno: non ne ex quo coniugium iniuimus eo connexi uinculo ſumus ut una ſalus ambobus ſit unum & commune periclum: Fulminibus me:Allegoria eſt uis inquit ut ego abſens eodem aficiar dolore quo & uos qui prœliis intereſtis. Secura uidetur: immo meſtiſſima ē:& occurit illi ſuperiori Tutior interea populis

¶OMNIBO. Præcipites aderunt caſus:uel in bonam uel in malam partem caſus terminabuntur: Properante ruina. tranſlatio ſumpta ab ædificiis. quando enim ædificia ſunt in ſublime erecta celeriter cadunt cū ruina icubuerit. Summa. ideſt omnia quæ ſumma ſunt. Satis eſt audiſſe. Sumit argumentum ab obſeruātia ideſt a beniuolentia quam uxor in uirum habere debet. ſi me amas non libenter intereſſe debes periculis noſtris. quod ſi libenter intereſſe non uidereris me amare ſicut fingis. Ciuilia bella:ideſt ſi forte bello ciuili uis intereſſe:in quo ſalus noſtra periclitabitur. Tuus amor decepit me. ideſt minus a te amor quā putabā. Nā me iā:nūc a modeſtia:qa cōtinentis iperatores eſt nolle cū ſopore bella gerere deīde ēt patientia: uidelicet poſſe aliqđ pati cōtra uolūtatē ſuā:primū ergo a cōtinētia. Parato:inſtāte bello. Vereor:nūc a patiētia:pati nollo inqt aliqđ dānū i gerēdo bellū ciuile:aliud autē erit mediocre:ut abs te patiar diuelli q̄ uniceamo. Tutior iterea:arguit ab utili:utile:ē iſtic diſcedas i tutiorē locū:& tibi & mihi:nā ſi q̄ aduerſa fortuna fuerūt hēo quo me recipā. Poſitaq; ꝓcul:q ſi tu ꝓcul a fortūa nō abſis:males te oio premet ut tm̄ uuliuus ſuſtinere non poſſis:ſed ſi ꝓcul eris:erit tibi leuior quæcūq; fortuna. Fortuna.m.ſi forte aduerſa fuerit.

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

Numina:ſcilicet aduerſa. Impulerint:fugauerint. Maneat:incolumis ſit quia ubi tu repoſita fueris ille
locus mihi tutus erit. Vix tantum infirma:quia non timebat tale quicquã Cornelia: ideo uix pati potuit
perferre querelas. Attonitos ſenſus:ideſt cecidit in ſyncopim. Nil mihi de fatis:hoc quoq; obtinet proœ
mii locum quia ſua refert incommoda.propter quæ ad commiſerationem cõmouet.ueluti pla bea (inqt)
deſeror a uiro meo nec de fortuna eſt quod quicquam conquerar.nam ſi a marito diuellerer morte nihil eſ
ſet illi aſcribendum niſi fortunæ at uero non illi.ſed culpa tibi o coniunx aſcribenda eſt. Fatis ſuperi:ideſt
fatis ſuperorum.quia ſi mors interuenerit conquererer de fortuna.non de te. Summa.ultima. Sorte frequẽ
ti.quia frequenter nimis abs te diuellor. Sorte:plæbia fortuna. Dimiſſa.deſerta frequenter a uiro qa plæ
beorũ eſt relinquere frequẽte uxores cũ negociis impediuntur. Hoſtis ad aduentum:nunc arguit a parte
iuris:quod eſt par:par eſt ius quod inter omnes æquabile eſt.quod ſit ex æquo & bono ideſt iuſto & hone
ſto:honeſtum eſt ut gratificemur amicis:nõ autem inimicis:tu uero gratificaris non amicis:ſed inimicis:ar
guit a cõtrario:cum noſtra coniunctio diſpliceat Cæſari:ergo eidem noſtra diſiunctio placet:quod ẽ cõtra
ius æquabile. Tædæ:coniungii. Placemus ſocerum:mitigemus Cæ.qui iratus eſt quod coniuncti ſumus.
Sic eſt tibi.c.a fide coniugii plane arguit quia fides coniugalis eiuſmodi debet eſſe ut omnis fortuna utriuſ
q; communis ſit:ſed me uis a fortuna communi ſeiungi dum uetas me intereſſe caſibus tuis. Tutius eſſe:
id quod tibi tutum non eſt:nec mihi quidem. Fulminibus me:o ſæue Pompei nunquid uis tutum caput:
tuamq; ſalutem expõere periculis me abſente. Iubes.ideſt uis. Fulminibus.ſcilicet belli. Secura, uidetur
quia Pompeius ſuperius dixerat ipſam in Leſbo tutiſſimam fore: Reſpondet q; ſecurum tu appellas:id mi
hi miſerium eſt.

Sors tibi cum facias etiam nũc uota periſſe
Vt nolim ſeruire malis. ſed morte parata
Te ſequar ad maneſ:feriat dũ mœſta rẽotas
Fama procul terras:uiuam tibi nẽpe ſupſtes
Adde qd aſſueſcis fatis:tãtumq; dolorem
Crudelis me ferre doces.ignoſce fatanti
Poſſe pati timeo:qd ſi ſunt uota:deiſq;
Audior:euentus rerum ſciet ultima cõiunx
Sollicitam rupeſ iam te uictore tenebunt,
Et puppim quæ fata ferat tam læta timebo,
Nec ſoluẽt audita metꝰ mihi proſpera bella
Cum uacuis proiecta locis a cæſaræ poſſim
Vel fugiente capi:noteſcent littora clari
Nominis exilio: poſitaq; ibi cõiũge magni
Quis mitylenæas poterit neſcire latebras,
Hoc ꝑcor extremũ: ſi nil tibi uicta reliquẽt
Tutius arma fuga. cum te commiſeris ũdis
Quolibet infauſtam potius deflecte carinã
Litoribus quærere meis.ſic fata relictis
Exilit ſtratis amens:tormentaq; nulla
Vult differꝛ mora:nõ mœſti pectora magni
Suſtinet:amplexu dulci nõ colla teneri
Extremuſq; perit tam longi fructus amoris

SVLPI. Etiam nunc:dum aſſum & antequam præ
lium ineas Cum facia periſſe uota:cum nolis me ex
audire:& patiaris me in mœſtitia uiuere. Vt nolim ſe
uire malis:ut nolim in aduerſitate crudeliter in me age
re. Parata:prompta non lenta. Feriat dum:tam diu ſu
peruiuam ubi quamdiu ignorauero te uictum uel mor
tuum eſſe: id ubi reſciuero mihi inferam necem. Fe
riat terras remotas:perueniat leſbon. Aſſueſcis:aſſue
facis me actiue poſuit. Tantum dolorem: quantus ẽ
ſuſcipiendus ex morte calamitate ut tua. Poſſe pati:
poſſe dolori reſiſtere:ne ſtatim ex ipſo enecere. Si ſũt
uota:ſi ſuccedunt deſideria mea. Euentus:ſuſceſſus.
Rupes:leſbos ipſa ſpera. Solicitam.me timidam. Fe
ret fata tam læta:afferet mihi tam lætum nũtium. Nec
ſoluent audita:audita tua uictoria adhuc timebo. Vacu
is:deſertis & ſine defenſoribus. Vel fugiente:etiam ſi
fugiat. Noteſcent:nota fient & refutat illud late. Exi
lio nominis clari:exilio meo quæ celebror ob coniugi
um tuum. Quis:unuſquiſq; enim ſcit. Letebras mity
leneas:ideſt me apud mithilenas latere.eſt autem mity
lene urbs in leſbo. Si nil tibi uicta.ſi fugere cogeris p
mare in leſbum non uenias:ſed diuerte quocunque.
Infauſtam:infelicem quia uirum tam præclarum fugi
entem uehat. & eſt methonymia. Exiliit ſtratis: rapt
extra lectum ſaltauit. Tormenta:dolores diſceſſus qui
erant ſibi pro tormentis. Nõ ſuſtinet pectora:non ſuc
cumbit uiro non uult amplexari ab eo. Suſtinet:parti
tur. Extremus fructus:hoc eſt complexus ipſi & extre
ma uoluptas diuturni amoris quam tunc caperꝭ potuiſ
ſent:non decerpitur non eſt grata.
Perit:amittitur.

COMNIBO. Sors tibi cum facias:ſenſus eſt mea uota ſunt non ut poſt te miſera uiuam: ſed tecum mo
riar:qbus uotis nunc reſiſtis cũ me ſperes a pñtia tua diuellere. Morte parata:qa prõpta ſum mori tecũ:iõ
facis ut mea uota pereant. Supſtes:qa ſi mihi aliud aderit:ſaltẽ ſuperſtes ero:dũ fama triſtis ad me pferetur
Adde q; aſſueſcis:Accedit q; me ſemſim docebis poſſe carere tui:qd ego minime uellẽ:(nã fatebor)timeo.
ne pati poſſim hoc poſt prœlia.ſed cũ me ſeiungas abs te paulatim efficies qd mihi nũc intolerabile uidetꝛ.
Aſſueſcis:aſſuefacis me. Fatis:tuis aduerſis ut poſſim tua fuit quacũq; fuerint ferre cũ abs te ſeiũgar. Tan
tũq; dolorẽ:ſcilicet quantum ex morte tua caperem:ſi quid tibi aduerſis contigerit. Ignoſce fatenti: fateor
q; timeo ne poſſim pati mortem tuam. Quod ſi ſunt uota:titur dilẽmate:qd ab utraq; pte concludit:neceſ
ſe eſt enim alterum duorum fieri aut uinceris:& ſi tu cũ exercitu tuo uinceris:hoc incommodi conſequar:
nam aliquandiu poſt te uiuam:ſi uinces ego poſtrema gaudebo: hoc incommodi habebo ex abſentia tua:
quod fieſſem fortunæ tuæ ſocia.nec poſſem uiuere poſt te. Euentus ſucceſſus. Deis audior.ideſt ſi dii mihi

propitii fuerint ut preces meas exaudiant. Sollicitã rupes:etiam ſi uictoriam ex hoſtibus cõſecutus fueris.
timebo tñ rupes & ſcopulos ne nauis nuncia uictoriæ tuæ in ſcopulos illiſa frangatur: & cũ ad me uenent
ſine periculo nõ ero:nã Cæſar ẽt fugiens Leſbon poterit cõuertere curſum:& ui aliq̃ iferre Corneliæ. Fata
.i.fortunã tuam. Ferant puppim:ſcilicet ne frãgatur ſcopulis. Non ſolent audita metus:etiã ſi nũcius ue
nerit:oĩa tibi feliciter ſucceſſiſſe:nõ tñ ſine metu ero:ne Cæſar fugiens aliqd incõmodi nobis inferat: ſciet
enim uxorem Põpeii hic poſitam. Vacuis:deſertis locis. Vel:ꝑ etiã. Noteſcent littora clari:dicere poſſes:
neſciet cæſar ubi ſcis:ſed hoc fieri non poteſt:uidelicet ut locus ille obſcurus ſit:ubi relegata fuerit uxor Põ
peii. Clari nominis:Corneliæ. Ibi:in inſula leſ bo:ubi eſt mythilene inter Methymnam & maliam iacẽs
ciuitas maxima:quæ a Malia diſtat ſtadiis ſeptuaginta(ut inquit Strabo). Hoc precor extremũ: adhuc re
fellit qd dixit põpeius:uidelicet ut ſit locus tutus quo me cõferre poſſim:ſiqd aduerſi cõtigerit: illa ecõuer
ſo dicit ſi uictus fuerit:quocũq; potius nauiget:q̃ ad inſulam Leſ bon:qa ubi Cornelia erit:eo coniiciet Cæ
ſar Põpeium ſe contuliſſe amore cõiugis. Deflecte.q.c.ſ.q̃ ad inſulã Leſbon. Victa arma: q; uictus fueris a
Cæſare. Tutius fuga:ut ſalutẽ tuam niſi in fuga conſtituas. Cõmiſeris undis.i.ut nauiges ad aliquẽ locũ
tutiorem. Infauſtam:ifelicem.i.uictam. Sic fata re.hæc ubi dixit cornelia ſtatim ſurrexit e ſtrato:ubi cũ Põ
peio quieſcebat & noluit animi ſupplicium curamq; differre: quando ſemel erat diſiũgẽda a Pompeio: ſta
tim hoc facere properauit & auertit ſe ab illius conſpectu:poſt hac uero pompeium non uidit:donec uictus
a Cæſare. Tormenta:abſentiæ uim. Nulla mora:quia ſtatim ab eius conſpectu aufugit. Non mœſti pe
ctora:non ſuſtinuit amplexum Pompei nec brachia collo circundedit:ut conſueuerat.

Præcipitãtq; ſuos luctus:neuterq; recedẽs
Suſtinuit dixiſſe uale.uitamq; per omnem
Nulla fuit tã moleſta dies:nã cætera dãna
Durata iam mente malis firmaq; tulerunt,
Labitur infœlix manibuſq; excepta ſuorũ
Fertur ad æquoreas ac ſe proſternit arenas
Littoraq; ipſa tenet tãdẽq; illata carinæ eſt.
Non ſic infelix patriam portuſq; reliquit
Heſperios ſæui ꝑmerẽt cum cæſaris arma
Fida comes magni uadit duce ſola relicto
Põpeiũq; fugit.quæ uox ſibi ꝓxima uenit
In ſomnos:uiduo tũ primũ frigida lecto.
Atq; inſueta quies uni:nudumq; marito
Non hærente latus: ſomno q̃ ſæpe grauata
Deceptis manibꝰ uacuũ cõplexa cubile eſt
Atq; oblita fugæ quæſiuit nocte maritum.
Nam quis flãma tacitas urgente medullas
Non iuuat in toto corpus iactare cubili.
Seruatur pars illa tori:caruiſſe timebat
Põpeio:ſed non ſuperi tam læta parabant.
Inſtabat miſeræ magnũ quæ rẽdderet hora.

SVLPI. Præcipitant:ipellunt:nã feſtinant in dolo
res. Suſtinuit dixiſſe uale:potuit more diſcedentium
ſalutare. Cætera damna.ut fugam ex urbe & Italia.
Durata malis:firmata & aſſueta aduerſitatibus. Labi
tur:cadit exãimata. Suorum domeſticorũ. Ad æquo
reas arenas:ad littus. Proſternit:abiicit ſe in terram.
Tenet:occupat membris Illata:importata immiſſa.
Non ſic:non tanto cum dolore & gemitu. Præme
rent:urgerent:perſequerentur. Fida comes: Cornelia
quæ nunquam deſeruit magnum. Vadit ſola: non
quod ſola eſſet ſed ſine uiro. Virgilius Sola domo mœ
ret uacua. Quæ nox ſibi proxima uenit i ſomnos: hoc
ẽ,nox ſeq̃ns qua dormitura erat. Frigida lecto:ſupple
fuit. Atq; inſueta quies uni:tum primum iacuit ſola.
Nudum:quaſi nudum non enim calebat. Quam ſæ
pe:admiratiue certe ſæpiſſime. Deceptis:nam puta
bat ſe complecti pompeium. Nam quanuis:licet amo
re uexaretur tamen non iactabat corpus per totum to
rum ut amantes præ moleſtia conſueuere. ſed partem
tanquam ſi uir adeſſet ſeruabat intactam. Non iuuat
in toto. Ouidius Eſſe quid hoc dicam quod tam mihi
dura uidetur Strata nec in lecto pallia noſtra ſedent.
Et uacans ſomno noctem quam lõga peregi Laſſaque
uerſati corporis oſſa dolent. Caruiſſe:penitus ami
ſiſſe eius conſuetudinem. Tam læta ut eſſet pompe
io caritura: Hora:breue tempus. Inſtabat:uicina erat
Quæ redderet magnum:qua eſſet uiſura magnum ui
ctum & pereuntem.

COMNIBO Præcipitantq; ſuos luctus feſtinant ſe
parationem:quæ utriuſque luctus cauſa erat. Neuter
q; recedens: & cum ſapararetur Vir ab uxore: nec illud
dixit quod extremum dici ſolet uale. Vitamq; per omnem:per omne uitæ tempus quo pompeius & cor
nelia diſiuncti ſunt uullum:diem tã moleſtum uiderunt. Nam cætera damna:quia poſt cladem acceptam
iam animus idurnerat ut fortius fortunã aduerſam pateretur. Durata mẽte:ideſt forti animo. Labitur in
felix:quia exanimata eſt propemodũ abſentia uiri. Manibus excepta:itra manus ſuorum ſuſcepta. Fer
tur ad æquor.ut naue ipoſita uehatur ad inſulam Leſ bon. Littora:ubi parata nauis erat. Illata: impoſita.
Non ſic infelix:dixit maiore dolore diſceſſiſſe ab Epiro Corneliam:quam diſceſſerat ab urbe Ro.quia cũ
diſceret a patria comita eſt pompeium:nunc uero diſcedens ab Epiro ſola uirum ſuum relinquere cogeba
tur. Heſperios:italos. Fida:quæ nunq̃ uirũ in ulla fortuna deſeruit. Inſomnis: ſine ſomno:quia tota no
cte uigilauit. Inſueta qes uni:qa nõ ſola dormire conſueuerat. Vacuũ.ſ.uiro ſuo: Deceptis m.qa oblita
erat uiri ſui abſentiã quẽ cũ ãplecti crederet lectũ uacuũ ãplectabatꝛ. Fuge:qa ſõno oblita erat a uiro ſe diſiũ
ctã eẽ: Nã q̃uis flãma:q̃uis iqt arderet amoꝛ põpei cornelia:tñ locũ i quo iacerꝭ cõſueuerat põ. relinq̃bat ua
cuũ:iõ quaſi oblita mariti ſui abſentiam:locus ille ab illa uacuus relinquebatur. In toto cubili:ut totum le
ctum luſtraret. Pars illa:in qua ſolebat iacere uir. Caruiſſe: timebat pompeio:nemo timet qđ euenit:ſed

euentuſ: eſt.i.abſtinebat ſe ab eo loco tãq̃ icerta an Põpeius adeſſet. Non tã læta:quia hoc ſatius fuiſſet q̃ a
Cæſare uici:ſed uinci a cæſare fecit ut põpeio cornelia non careret:qa ſtati ut uictus ē ſe cõtulit ad corneliã.

Io.Sulpitii in Sextum Lucani interpretatio.

Oſtq̃ caſtra duces:cum Antonius nymphei
appuliſſet receptuſq; eſſet lyſſi poſt Otacilii
p fugam Cæſar ut cum eo ſe coniungeret.Põ-
peius ut uenienti ſe opponeret properabat.
Cumq; his caſtra non multum diſtantia poſuiſſet & an
tonius unum diem in caſtris ſe retinuiſſet Cæſar ad eũ
peruenit pompeius ne duobus circunclauderetur exer
citibus ad Aſparagum ſe contulit caſtraq; poſuit.cæſar
uero miſſa una legione cum ducentis equitibus in theſ
ſaliam & ætoliam unde legati uenerant pollicẽtes om
nes ciuitates eius imperata facturas in macedoniã iter
arripuit:expugnatoq; in itinere oppido patinorum ter
tio die ad pompeium peruenit:iuxtaq; eum poſuit ca-
ſtra & poſtridie eductis omnib⁹ copiis acie inſtructa po
teſtatem decertandi pompeio fecit. Sed cum ſuos ille
contineret poſtero die cæſar magno circuitu difficili
anguſtoq; itinere. Dyrrachium profectus eſt : Sperans
pompeium aut Dyrrachium compelli aut ab eo inter-
cludi poſſe ut accidit.pompeius eodem accellerans cũ
præuentu cæſaris eſſet Dyrrachio interclusus ædito lo
co qui appellatur petra caſtra communit:eo partem lõ
garum nauium conuenire frumentum commeatum-
q; undiq; comportari imperat ſeq; ſuis continet locis.
Cæſar uero munitionibus ipſum circundedit ne inde
poſſet exire.Cumq; ille peſte hic fame afficeretur con-
ſertum eſt prælium quo pompeiani erumpentes fuere
uictores. Propinqui pugnæ mente : breui pugnaturi
uoluntate & conſilio. Iugis:montibus macedoniæ ad
aſparagum. Admota:uicina. Par ſuum. dominos re-
rum ſunt ipſi qui dominantur in cœlo uel par ſuum di
xit quia ſi erant in uoluptatem ſpectantium deorum in
ter ſe digladiaturi ut patria in arena. Capere mœnia:
expugnare ciuitates epyri. Martemq; ſecundum:negli
git ullam niſi de Pompeio habere uictoriam. Funeſtã
mundo uotiſ petit omnibus horam : lethiferum huma
no generi tempus tota mente deſiderat. In caſum : in
euentum pugnæ incertum. Alea: periculum & caſus
incertus.Eſt enim Alea omnis ludis in fortunæ uarie-
tate conſiſtens traduciturq; ad euentus incertos.Hora:
Periculoſæ plenum opus aleæ tractas .Plinius extra

Io Sulpitii argumẽtũ in ſextũ Lucani.

d Yrrachium i ſexto dum ma-
gnus ab hoſte tuetur
Tallatur muro i campis . &
peſte laborat.
Eſurit & Cæſar . pugnaque
erumpit aperta.
Pompeius ſcæuæ uires & nobile fatum
Theſſaliæq; ſit⁹.mox q̃ tulit illa canuntur
Hic magicã ericto ſtygias ut cõſulat ũbras
Sextus adiiciet illa deos.cogitq; cadauer
Triſtia fata loq.morit qđ carmine rurſus.

Marci Annei Lucani Pharſaliæ Li-
ber Sextus.

Oſtq̃ caſtra duces pugnæ iã
mente propinqui
Impoſuere iugis. admotaq;
cominus arma
Parq; ſuũ uidere dei. capere omnia cæſar
Mœnia graiorũ ſpernit.martemq; ſecũdũ
Iam niſi de genero fatis debere recuſat.
Funeſtã mũdo uotis petit omnibus horã.
In caſum quæ cuncta ferat.placet alea fati
Alterutrũ merſura caput.ter collibus oẽs
Explicuit turmas.& ſigna minãtia pugnã.
Teſtatus nunq̃ latiæ ſe deeſſe ruinæ.
Vt uidet ad nullos exciri poſſe tumultus
In pugnam generũ.ſed clauſo fidere uallo.

omem ingenii aleam poſitus. Alterutrum:alterum de duobus aut ſuum aut pompei. Ter explicuit tur-
mas ter ad prælium ineandum acies ordinauit. Signa:uexilla aquillas. Teſtatus:promptum ſe oſtendens
ad euertendum romanum imperium. Exciri ad tumultus:ad prouocatiões excitari quoniam intra caſtra
ſuos continebat. Clauſo uallo:caſtris:

Oſtquam caſtra duces pugnæ iam mente propinqui. Hic liber continet quomodo poſitis prope
p caſtris ad Alorem fluuium a Cæſare:teſte Appiano:& a Pompeio ad Dyrrhachium properabat
Pompeius expeditionem :ſenſimque poteſtatem decertandi Cæſari fecit : eductis in aciem co
piis:quod cum recuſaret Cæſar a Brunduſio uenturos milites expectans:deinde iter Dyrrhachi
um tendit quomodo etiam ſecutus eſt Cæſarem Pompeius & cum illum preuenire non poſſet:ut cupie-
bat caſtra ad locum poſuit qui appellatur petra .eo etiam Cæſar ſe contulit:iam Cæſari tunc exercitus om
nis in unum aderat. Aderat uiciſſim & pompeio & ad inuicem in colle quodam: magnis preſidiis caſtra
habuerunt.Et cum pompeius ſe ſuis locis teneret.ſtatuit eum Cæſar munitionibus intercludere. ſed cum
maiore inopia laboraret Cæſar qui obſidebat:quam pompeius qui obſidebatur :non potuit tamen pom
peius.hanc indignitatem ferre:ſtatuitq; erumpere in cæſarem cum exercitu ſimulque commiſſa pugna cũ
ſcæua ſupra hominem egregie pugnaſſet tandem eo confecto uulneribus in fugã Cæſariani conuerſi ſunt:
& eos uſq; ad caſtra põpeiani pſecuti ſunt unde eo die ſi uoluiſſet põpeius de Cæſar & exercitu ſuo actũ erat
Appiãus uero refert cæſarẽ dixiſſe:bellum ea die finem habiturũ fuiſſe ſi hoſtes ducẽ q uictoria uti ſciuiſſet

habuiſſet. Iugis:Dyrrhachinis. Admotaq; cominus arma : ideſt conſtitutis prope caſtris conſtitere utriq;
Parq; ſuũ uidere dei:ideſt poſtquã dii uiderunt Cæ.& Põ.pares ſibi:quia dii dominant in cælo Cæ.& Põ.
in terra. Mœnia graiorũ:qui ſi uoluiſſet facile erat:ſed ad id animũ intendebat:in quo ſumma rerũ ſteterat
uidelicet ut Põ.uinceret. Marteq; ſecundũ:quanquã fata ei propitia eſſent: tamẽ nihil cedere ſibi exiſtima
bat:niſi Põ.uinceret. Et niſi de genero:licet cætera ſecunda eſſent : tamẽ nõ exiſtimabat ſe fatis obligatũ.
Funeſta mundo: hanc horã qua bella ciuilia committenda eſſent uniuerſo orbi funeſtã : tota mente pete-
bat. In cauſã:in dubiũ. Alea fati:fortuna belli incerta :qualis eſt ludus aleæ . Horatius : periculoſæ plenũ
opus aleæ. Placet:quia ad extremũ uenire properabat. In collibus omnis : aſparagus eſt egri dyrrhachini
locus in quo caſtra Põ.poſuerat:eodẽ Cæ.cũ omnibuſ copiis expugnato opido pratiorum profectuſ:haud
procul inde caſtra poſuit . & cũ exercitũ e caſtris duxiſſet:ſtructa acie Põ. decerne ndi facultatẽ fecit: at ubi
Põ. ſe ſuis locis detineri animaduertit : cũ exercitu proficiſci inſtituit ad ipſũ oppidũ Dyrrhachiũ : ſperans
Põ.haud procul e caſtris exiturũ eſſe : aut illũ intercludere poſſe q Dyrrhachii omnẽ commeatũ belliq; ap
paratũ Põ.repoſuerat:nec Cæ.fefellit opinio:nã ubi e caſtris ſenſit Põ.illũ exiſſe: ipſe breui itinere per mare
nauigauit:ut ei ocurreret.nã Cæ.difficiliori & arduo magis itinere ibat : ſed ubi cõſiliũ illud nõ ceſſit in aliã
auerſus eſt: nã locus qui petra dicit ignẽ emittentẽ(ut refert Strabo)haud procul a mœnibus dirrhachii cœ
pit : ibiq; Põ.caſtra poſſuit eodẽ Cæ.perfectus eſt:Põ.aliquas longarũ nauiũ eo conuenire iubet.Ex omniq;
Aſia & regionibus quas Põ. tenebat commeatũ eo comportari iuſſit:id ubi Cæ. uidit munitionibus claude
re conſtituit:ſed tamẽ parũ profuit. Explicuit turmas:ideſt extendit aciẽ & pugnandi facultatẽ Põ. fecit .
Turmæ proprie ſunt equitũ:ſed abuſiue peditũ dicunt hoc loco . Turma eſt nonaginta equitũ multitudo
quaſi terdena:q ex tribus tribubus.Tatienſiũ. Ranniũ.Lucerũ:terdeni eligebant.

Signa mouet.tectuſq; uia dumoſa per arua
Dyrrhachia pceps rapiendas tẽdit ad arces
Hoc iter æquoreo: puenit limite magnus
Quẽq; uocat collẽ taulantius incola petrã
Inſedit caſtris. ephyreaq; mœnia ſeruat:
Defendens totam uel ſolis turribuſ urbem
Nõ opus hãc ueteru nec moles ſtructa tuet
Humanuſq; labor. facilis licet ardua tollat
Ceder uel bellis uel cũcta mouentibus ãnis
Sed munimen habet nullo quaſſabile ferro
Naturam ſedemq; loci.nam clauſa pfundo:
Vndiq; pcipiti ſcopuliſq; uomẽtibus æquor
Exiguo debet quod non eſt inſula colli
Terribiles ratibus ſuſtẽtãt mœnia cautes
Ioniũq; furens rapido quum tollitur auſtro
Tẽpla domoſq; q̃tit.ſpũatq; i culmia põtus

¶ SVLPI. Signa mouet:diſcedit. Tectuſq; uia:oc-
cultus per loca ſpinoſa alterũ ex altero ſequit . Præ-
ceps:celer. Dyrrhachii:hæc in cherroneſo colonia quæ
epidannos dicebat propter nauſpicatũ nomẽ quia ue-
lut in damnũ ituris omẽ eſſe uidebat a Romanis eſt
Dyrrhachiũ appellata ut ait Mela. Præuenit uel præce
pit:ideſt præoccupauit breuiori enim iuxta littuſ uia ac
celerauit. Limite:uia termino. Incola taulantius . tau
lantii in lyburnia populi auctore plinio ſunt ex quibuſ
nonnulli iuxta Dyrrhachiũ habitatũ ſe contulerunt: &
ideo eos incolas appellat poeta.Eſt enim incola qui in
alterius regione ciuitateq; habitat: Inſedit: occupauit.
Seruat:tuet a ui Cæſariſ. Ephyrea mœnia.Dyrrhachiũ
quod auctor Strabone corcyrei condiderunt:ſed quia
Ephyrei id eſt Coryntii Apolloniã uicinũ oppidũ colo
niã habere ob uicinitatẽ rẽ poeta confundit. Vel ſoliſ
turribus : etiã ſolo præſidio turriũ : & ſine exercitu . Eſt
enim natura & arce munita. Nõ opus. Dyrrhachiũ a ſi
tu laudat & nõ opere hominũ quod facile a tormentis
uetuſtateq; ſoluit ſed natura munitũ eẽ ait. Opus ædi
ficiũ. Moles ſtructa. fabricata compoſitio. Facilis ce-
dere:diſſolubilis:facile enim corrumpit quod hominũ
labore conſtruitur . Cedere : ad cedendũ . Vel annis
cuncta mouentibus hoc eſt uetuſtati quæ omnia diruit.Ouidius tempus edax rerũ tuq; inuidioſa uetuſtas :
omnia conſumitis. Licet tollat ardua quanuis ipſe labor erigat altiſſima & munitiſſima. Munimẽ:firma
mentũ. Quaſſabile:quod quaſſari euertiq; poſſit. Naturã ſedẽq;:appoſitio eſt & endiadis:ideſt naturalẽ ſe
dẽ. Vndiq; clauſa profundo:circundata mari & præcipitibus rupibus. Vomentibus æquor: ideſt hauſtos
fluctus emittentibus. Debet exiguo colli:exiguus collis quo continenti iungit efficit . Terribiles ratibus :
terrentes nautas ad nauigantes:nam ex eis facile lædi poſſent. Cautes: ſaxa . Suſtentant mœnia ſuſtinent
oppidum . Ioniumq; furens: auſtro ioniũ turbante mœnia concutiuntur . Spumat : cum ſpuma attolit in
ſumma tecta. Huc auidã Cæ. conſiliũ cœpit ex loci natura . Erant enim circũ caſtra Põ. permulti æditi atq;
aſperi colles hos primũ præſidiis tenuit caſtellaq; ibi communiuit. Inde ut loci cuiuſq; natura ferebat ex ca-
ſtella in caſtellũ perducta munitione circunuallare Põ.inſtituit ne rei frumentariæ anguſtia laboraret. & ut
Põ.equitatũ quo ualebat inutilẽ redderet & ut eius auctoritatẽ minueret.
¶ OMNIBO. Signa:uexilla aquilas. Teſtatus.ſe nunquã deeſſe.ideſt paratũ eſſe italiã euertere ſi facul-
tas daret. Vt uidet ad nullos Cæ.abi aliquando tentauit:an Põ. uellet ſe permitere pugnæ : poſtquã id nõ
perfecerat:arduo ac difficili itinere iter Dyrrhachiũ intendit. Tumultus: quoſcũq; tumultus Cæ . moueret
eos parui faciebat Põ. Signa:caſtra. Tectuſq; uia:quia difficili & operto itinere Dyrrhachiũ petit. Dumo
ſa per arua:unũ ſequit ex altero:quia dumoſa:ideſt tecta uia incedebat. Præceps: hoc ideo fecit Cæ. ut alte
rũ ex duobus ſequeret uel e caſtris exiret põ:uel ut ipſũ Dyrrhachio intercluderet.ubi commeatum: & om-
nem belli apperatum põ.collocauerat. Taulantius:taulanti pertini & pirei: ſuper Epidanum ſiue Dyrrha-
chium & appolloniam ſedes habent uſq; ad ceraunios montes:ut refert Strabo Epyriaq; mœ.i. Dyrrhachii

Vel ſolis turibus.quia ſine propugnatione & defenſione ulla locus ille per ſe munitus & expeditus erat. Nō opus: nō humana manu munitū erat:ſed naturali ſitu: nā quæ humano labore conſtruunť: licet ar/dua ſint:tamē credunt uel bellis uel uetuſtati tēporis & quæ naturalia ſunt fere perpetuo durant. Hanc au/bē dyrrhachii. Annis:nāq; omnia tempus edax conſumit.& omnia capit. Ardua tollat: ideſt ſi humano labore munita fuerit. Natura ſedēq;: ideſt naturalem ſedem loci.endiadis eſt. Clauſa profundo: ab una parte qua collis eſt opp.continenti terræ coniungiť. Nō eſt inſula:ſed urbs:aut peninſula. Terribiles ru/bus:eſt condita in rupibus adeo altiſſimis.ut qui nauigant ſuſpicientes altitudinē mœniū admiratione qua/dā attoniti fiant. Terribiles cautes: nō ſolū admiratione ſed periculi timore: quia ſi muri caderent naues frangerenť. Ioniūq; furens:unde ionii maris. quæ uentis impellunť tantū fragorē incutiunt: ut templa & omnia mœnia concutianť. Furens:uentis perturbatū. Spumatq; iculmina.i.uſq; ad culmia tectoꝝ engiť.

Huc auidā belli rapuit ſpes improba mētē
Cæſaris,ut uaſtis diffuſus collibus hoſtem
Cingeret ignarū, ducto ꝓcul aggere ualli
Metitur terras oculis, nec ceſpite tantum
Contentus fragili, ſubitos attollere muros
Ingentes cautes auulſaq; ſaxa metallis
Graioꝝq; domos direptaq; mœnia trāſſert
Extruitur, quod non aries impelere ſæuus
Qd non ulla queat uiolenti machina belli
Frangunť montes, planūq; per ardua cæſar
Ducit opus, pandit foſſas turritaq; ſummis
Diſponit caſtella iugis, magno & receſſu
Amplexus fines, ſaltus nemoroſaq; teſca
Et ſiluas, uaſtaq; feras indagine claudit,
Nō deſunt cāpi, nō deſunt pabula magno
Caſtraq; cæſareo circūdat⁹ aggere mutat,
Flumina tot curſus illic exorta fatigant
Illic merſa ſuos, operūq; ut ſumma reuiſat
Defeſſus cæſar mediis intermanet agris
Nunc uetus iliacos attolat fabula muros,
Aſcribatq; deis, fragili circundata teſta
Mœnia mirenť refugi babylonia parthi

℄SVLPI. Huc:in hanc ſententiā. Diffuſus: ſparſus nā eos occupauit. Hoſtē ignarū:pō.improuidū. Du/cto procul:producto e colle in collē. Metiť: conſide/rat. Tantū e ceſpite fragili:tantummodo terra ſolubi/li. Attollere:ad attollendū. Cautes. montiū partes.
Euulſa metalliſ excīſa ex natiuiſ ueniſ de hoc uerbo di/ximus li.iiii.idq; ſignificat ꝙ uulgo minera diciť. Do/mos graioꝝ: materiā domorū & urbiū epyrotarū. Ex/truiť:erigiť munimentū. Sæuus aries: tormentū illud uæhemens. Impellere: diruere. Vlla machina: ullus apparatus& inſtrumentū. Frangunť:æquanť muro ut p'mūtiōes facilis ſit diſcurſus. Planūq; per ardua Cæ. ducit opus: æquū aggerē per altos montes extendit.
Pandit foſſas: effodit ante murū. Diſponit caſtella: collocat arces muro munitas. Magnoq; receſſu:ingen/ti ſpacio ꝙ erat mille ducentorūq; ſtadiorū ut ſcribit ap/pianus. Saltus: ſiluoſa paſcua. Teſca: loca ut inquit Ci. aſpera & difficilia. Sunt etiā loca augurio deſigna/ta. Indagine:apto uerbo eſt uſus eſt enim indago cir/cuit⁹ ille inquiſitionis & rætiū quo feræ clauduntť. Pa/bula paſcua. Mutat caſtra:amplitudo ſeptorū oſtendi/tur quæ tanta erant: ut intra ipſa ſine incommodo ca/ſtra mutaret. Flumina: diuerſa peryphraſi immenſū ambitū munitionū oſtendit multa enim flumina intra ipſas oriri & longo curſu defatigata in mare ſubmergi dicit.Illic:intra munitiōes. Summa operū.ultimū ag/gerē. Intermanet: ideſt noctē ducit quantū continuo itinere ſine intermiſſione tantū nequibat ſpaciū pera/grare. Nunc uetus: in fabuloſā uetuſtatē utiť ironia in/duſtriā celeritatēq; Cæ.extollendo. Attollat: iactet & laudet. Fabula:fabuloſū eſt enim ipſos a phœbo & ne/ptuno lyræ ſonitu fuiſſe conſtructos. Iliacos:troianos qui feruntť habuiſſe in ambitu quadraginta milia p/ſuū. Babylonia mœnia ambitus babylonis cuius murus ex coctis lateribus & aſpaltho cōſtabat trecenta ſe/xaginta ſtadia diciť habuiſſe:eā ſemyramis condidit. Teſta fragili:lateribus nō duris.

℄OMNIBO. Huc auidā belli: poſtquā uidit ſe loco tutiſſimo tenere Pompeiū Cæſar nec inde duci poſ/ſe ad pugnā conſtituit illū munimentis claudere ut inde exire nō poſſet. Vt uaſtis collibus, quia late loca patebant: ubi Pompeius caſtra poſuerat: ergo conſtituit illū munimentis claudere: Metiť: terris quanti proſpectus erat. Nec ceſpite tantū ideſt nō ſatis habuit Cæſar circuncludere Pompeiū. Aggere terræ: ſed muris lapideis cingere parat. Ceſpite:terra cū radicibus immixta. Metallis: inſtrumentis fereis:ut uecti/bus. Diruptaq; mœnia.tranſſert mœnia quæ oppugnando euerterat uiſa ſunt idonea ad hæc munimenta conſtruenda. Extruiť:ſcilicet munimentū ꝙ ualidū eſſet ad mœnia urbis ſtruendæ. Frangunť montes:ſi collis obſiſtere frangebat & mœnia cingebat & per montes ducebat muros. Turrita caſtella:propugnacu/la ualli. Magnoq; receſſu:& tātū terræ circūdabat:ut lucos & ſyluas ſimul cū feris clauderet. Receſſ⁹:diciť locus ſeorſum poſitus:quia ꝓcul a caſtris Pōpei munimenta hæc ſtruebat. Nemoroſaq; teſqua:teſqua aſpe/ra & inculta loca appellauit ut Horatius:nāq; deſerta & inhoſpita teſqua credis. Vaſta indagine: hoc dixit ad feras reſpiciens:quia indago diciť circuitus rætiū cū feræ claudunť ne qua exire poſſunt. Nō deſunt cam/pi.quanuis Cæſar circundederit Pompeiū undiq; munimentis ualidis ut nō uidereť exire poſſe:tamē ita la/te patebat campos ubi conſtiterat: ut nec pabula equis deeſſent: commeatus longis aliquot naui ex omni aſia & regionibus.quas Pōpeius tenebat cōportari iuſſit. Mutat. ſcilicet tantū quantū cāpi patent. Flumi/na huc etiā:quantū mittere equites potuerat. Illic:in alia parte tantū ſpaciū erat:ut ibi fontes eſſent fluuioꝝ & per alueos ſuos in alios fluuios diſcurrerent. Merſa: cū deſcēderent per alios fluuios. Opeꝝq; ut ſūma Cæ.quia tā longa munimenta duxerat:caſtra in medio poſuerat.ut extrema reuiſere poſſet. Sūma princi/

piū & finis dicunť ſumma alicuius rei. Opeꝝ.ideſt monumentoꝝ. Intermanet agris ideſt in mediiſ agriſ caſtra ponit. Nuncuetus:iliacos.Lucanuſ hic quaſi repræhendit poetaſ qui mœnia urbiſ Troiæ nimiū ex/tulerunt laudibus.ꝙ uidelicet magni ambitus fuerint:cū comparatione hoꝝ munimentoꝝ breuia admo/dū fuerint. Ventus fabula:audeant inquit ueteres poetæ muros Troianos laudibus efferre:ꝙ dicāt qua/dratā fuiſſe urbē.&.xxxx.milia paſſuū occupaſſe. Aſcribatq; deis:ꝙ tā magnifica illa ædificia eſſent ut ui/derenť:nō ope humana eſſe conſtructa.ideo apollinē & Neptunū Laomedonti auxilio fuiſſe cecinerint.
Fragili circundata teſta admirenť etiā mœnia Babylonis:quā ſemiramis cinxit lateritiis muris:ideo fra/gili teſta dixit. Refugi parthi:quia fugientes ſagittas in hoſtes remittunt.

En quātum tygris quātū celer ambit orōtes,
Aſſyriis quantum populis telluris eoæ
Sufficit in regno ſubitum belliq; tumultum
Raptum clauſit opuſ quanti periere labores
Tot potuere manus adiūgere ſexton abydo
Ingeſtoq; ſolo phryxeum elidere pontum,
Aut pelopis latis ephyren abrūpere regnis,
Et ratibuſ longæ flexum donare maleæ,
Aut aliquem mundi ꝗuis natura negaſſet
In melius mutare locum:coit area belli,
Hic alitur ſanguis terras fluxurus in omnes:
Hic & theſſalicæ clades. libycæq; tenentur,
Aeſtuat anguſta rabies ciuilis arena,
Prima quidē ſurgens operū ſtructura fefellit
Pompeiū:ueluti mediæ qui tutus in aruis
Sicaniæ:rabidum neſcit latrarť pelorum
Aut uaga quū tethys rutupiaq; littora feruēt

℄SVLPI. En quātū:ſpatiū mūitionū a cōpara/tiōe poeta cōmēdat. Orōtes.ſyriæ fluuius e lyba/no profluēs. Ambit.circuit. Aſſyriis quātū, quā/tū ſpaciū occupāt urbes aſſyrioꝝ ut babylō & ni/nos quæ quadringēta octoginta ſtadia cōplecte/bať. Tumultu.trepidatiōe. Raptū.raptim accele/ratū. Periere:in caſū cōſūpti ſūt. Māus: operarii.
Adiūgere Sextō abydo .ideſt europā aſiæ iūgere mari repleto: Sextō: urbē europæ. Abydo. urbi aſiæ. Elidere:ſuffocare obruere repleť. Pōtū phry/xeū. helleſpōtū qui anguſtus eſt & aſiā ab europa diſterminat. Abrūpere ephyrē. iſtmū effodere & ſeparare a poloponneſo ita ut corynthus inſula fie/ret. Ephyrethi. corynthū quod ſiſyphus cōditor ſic appellauit. Regnis pelopis. peloponneſo ubi pelops late regnauit. Dōare ratibus flexū: ideſt fa/cere rectā nauigationē quod maleā promontoriū ipſūq; tollere. quod quidē inter meſēiacū & laco/nicū ſinū.l. milibus paſſuū protēdiť. Quāuis nā negaſſet:licet uidereť cōtra naturā fieri. Area:lo/cus ille clauſus tāquā area in qua eſſet dimicādū.
Coit: cōiūgiť claudiť. Hic: intra areā ubi erāt pō. Sāgnis: innūeri militis. In omnes terras: in europa aſia & aphryca. Clades theſſaliæ: ideſt pe/rituri in theſſalia & in aphryca. Arena: metapho/ra:a theatro & gladiatoribus ſūpta:qui in areā cōmittūť & digladiāť. Rabies ciuilis: ſeuitia belli. Angu/ſta. nō quidē quod breuis eſſet ſed reſpectu innūere multitudinis ex omnibus regiōibus mūdi poterat breuis uideri. Aeſtuat. ſæuit. Prima quidē pō. principio nō aduertit ſe a Cæ. claudi. Veluti. ut qui in media britānia oceāi ſonitū nō percipiūt. Peloꝝ.promōtoriū iuxta quod latrat ſcyllā. Vaga tethys. ma/re oceanū. Rutupina: rutupiū littorale britanniæ oppidū.

℄OMNIBO. En quātū tigris quātūlibet admireť. tamē uideāt ſubito & quodā tumultu tātū ſpacii clauſū a militibus Cæ.eſſe quātū ſatis eſſet Regno Aſſirioꝝ:ubi reges ſedē ſuā poſuerūt. Raptū: ſubitū: feſtinatū: Tigris flu.eſt Moſopotamiā amplectēs. Orōtes flu.eſt ſyriæ qui Antiochiā præterlabiť:cū pri/us Typhō dicereť mutato nōine ab illo qui in eo pōtē fecit Orōtes eſt appellatus(ut inquit Strabo). Tāti periere labores:ſed tamē quāuis tātū opus fecerit Cæ. omnia incaſſū periere. Tot potuere māus: quātū utilitatis poſuerūt afferre labores Cæ.qui nūc perierūt:ſi in re utiliori cōſūpti fuiſſet. Seſton abydo:inter ſeſton & abydon helleſpōtus eſt qui facit ut ad hæc duo oppida ſine incōmodo nauigari nō poſſit & eſt ſenſus potuiſſet Helleſpontū iungere ponte ut ſine nauigio ab altero oppido ad alterū nauigari poſſet.
Abydos urbs eſt Aſiæ:& ſeſtos Europæ: ut refert Solinus. Elidere. ideſt interumpere. Phryxeū. ideſt helleſpontū:in quo helle ſummerſa eſt. ſed poetæ de propinquo nomina uſurpare ſolent ſic Virgi. Dar/danū pro Teucro poſuit. Ingeſto ſolo.ideſt cumulata terra ut pontus obrueret. Aut pelopis. aut potue/runt corinthū urbē nobiliſſimā a peloponneſo ſeparare inter quas anguſti termini terræ ſunt: & propter longū & ancipitē nauiū ambitū perfodere auguſtas nauigabili alueo tentauere. demetrius rex: dictator Cæ.C.princeps.Domitius Nero infauſto omniū exitu.plinius. Ephyrē:nā Corintus ciuitas peloponne/ſi antea Ephyre dicta eſt:ut libro quarto a plinio oſtendiť. Latis regnis pelopis.ideſt a peloponneſo. ubi regnū fuit pelopis:nā peloponneſus diciť a pelope & insula pelops auctore Strabone ex phrygia ducto ſecū populo ab ſe peloponneſo nomē indidit. Longæ maleæ:quia malea eſt promontoriū laco/niæ.quod quinquaginta milia paſſuū intra mare protendit.adeo impellens undas ut naues perſequi ui/deať ad id nō niſi longo ambitu peruenīri poteſt a nauigantibus. ideo dicit potuiſſe perficere:ut ad hoc promontoriū a nauigantibus facili ambitu & ſine nauigatione perueniri poſſet. Coit area belli:tantū ab fuerunt ut coercerent milites.qui hoc ipſo indignabāť.magis & ad bellū incitabāť.ut ſāguinē effūderēt.
Coit.includiť: Area belli:ſpaciū in quo bellatores cōtinēť. Terras fluxurus in oēs: quia ex omni parte orbis terraꝝ interfuere populi huic bello ciuili: Theſſalicæ clades: eoꝝ qui cū pō.cæſi fuerunt. Libyæ eoꝝ q deinde in Aphtica cū Catōe perierunt. Aeſtuat.incēdiť. Anguſta arena. in anguſto ſpacio littori

Ionii uel ad ſimilitudinē arenæ theatri quaſi incluſi eſſent cauea. Anguſta breui: quantū ad multitudinē populoꝝ qui includebant̃: aliter nō conuenit cū antedictis. Aſſir is quantū populis. Prima quidē. adeo remota erant monumenta. ut nihil omnino pō. cū exercitu ſenſerit: Surgens. creſcens. Veluti mediæ: quenadmodū qui in Sicilia habitant etiā ſi perturbatū fuerit mare ſiculū. tamē nō ſentiunt maris perturbationē: ita pō. quanuis circundaret̃ munimentis a Cæ. tamē nō ſentiebat. Rapidū peloꝝ. ideſt ſyllā quæ iuxta peloꝝ eſt. Virgi. Dextꝝ ſylla latus læuū implacata charybdis. nā pelorus mons eſt qui cū a pœnino continuabat̃. poſtea uel terremotu uel aſſiduo fluctu maris interruptus eſt & cū Siciliā ab italia diuiſit fecit duo periculoſa nautis loca ſyllā a dextra atq; charybdim a ſiniſtra. Latrare: quia hæc ſylla puella fuit & cū deſcendiſſet in fontē uenenis a circe imbutū ſtatim hiſpidæ partes conuerſe ſunt in canes. illa ipſius terrore perculſa ſe coniecit in undas: & locū illū fecit nautis periculoſū. Neſcit. i. non audit. Aut uaga cū thetys. circa Britāiā mare oceanū eſt. qd aliqdo fluxū aliqñ refluxū facit̃. adeo ut ingēti terrēotu iſula propemodū terreat̃: præterquā qui in interiore inſu a habitant. Rutupina. rutupe oppidū eſt littorale Britanniæ. ptolomeu. Iuuenalis rutunio ue edita fundo oſtrea.

Vnda calydonios fallit turbata britannos.
Vt primum uaſto ſeptas uidet aggere terras
Ipſe quoq; a tuta deducens agmina petra
Diuerſis ſpargit tumulis: ut cæſaris arma
Laxet: & effuſo claudentem milite tendat.
Ac tantum ſepti uallo ſibi uendicat agri
Parua miceneæ quantum ſacrata dianæ
Diſtat ab excælſa nemoralis aricia roma,
Quoq; modo romæ ꝓlapſus mœnia tybris
In mare deſcendit: ſi nuſquā torqueat amnē,
Claſſica nulla ſonant: iniuſſaq; tela uagantur
Et fit ſæpe nefas iaculum tentante lacerto,
Maior cura duces miſcendis abſtrait armis.
Pōpeiū exhauſtæ præbēda ad gramina terræ
Quæ currēs obtriuit eqs; gradibꝰq; citatis
Vngula frondentē decuſſit cornea campū:

SVLPI. Calydōios. calydōiæ ſilliciæ in britannia mēinit pli. li. iiii. pro qua ſecūda producit̃. quæ pro oppido in etholia corripit̃. Vt primū. ubi pō. aduertit ſe cōcludi a Cæ. a mari: dyrrachioq; nolle diſcedere ſtatuit: & cū mūitiōes Cæ. prohibere nō poſſet. niſi uellet prælio decertare qꝫ eo tēpore faciendū nō erat q̄ plurimos colles occupauit ut capias Cæ. diſtineret. idq; accidit. Caſtellis. n. xxiiii. effectis. xv. m. paſſuū circuitu amplexus eſt. hoc ſpacio pabulabat̃. Aggere: mūit. ōibus. A petra tuta: a loco illo mūito. Tumulis. colibus. Laxet: extēdat diſtineat. Tēdat. producat: Vēdicat. mūit ſibi ipſe pō. Septi: circūdati. Aricia. oppidū in latio ad quintūdecimū ab urbe lapidē: illic nēus diāæ & uirbio ſacrū. illic & lacus deæ: Miceneæ: quia ab iphygēia & Horeſte qui micenei fuerūt: dea ex Taurica aduecta eſt dedicata: de qua uaria ſcribūt auctores. Quoq; modo. Triāgularē uidet̃ formā deſignat nā a rōa ad hoſtiā qui interſūt quatuordecim milia paſſuū. ad ariciā. xv. ab aricia ad Oſtiā fere totidē: Prælapſus. qui prælabit̃: Torqueat flectat. ſed eat recto curſu. Claſſica nulla ſonāt: nō dat̃ ſignū pugnæ a ducibus. Iniuſſa. temere emiſſa. Vagant̃ erāt. Nefas: cedes. Tētāte iaculū. ſtudio. n. exercēdi lacertos & emittēdi iaculū milites inſcii faciebāt cedes. Maior cura. pō. n. peſte & pabuloꝝ pēuria laborabat Cæ. rei frumētariæ iopia uexabat̃. Terræ exhauſte: cura terræ priuatæ herbis & pabuloꝝ pēuria. Vngula co. de. cā. frō. greſſus equoꝝ euertit herbas uirētes.

OMNIBO. Vnda calydōios. mai turbatū illi quidē ſētiūt. at uero q in calydōe interiori oppido britāniæ ſūt nihil omnino maris illā tēpeſtatē ſētiūt. Tethys. i. oceāus. Caledōios. caledō. & calidō. is. differūt. nā calydō eſt ciuitas Etolorū. quæ quōdā græce tutamē erat. ut Stra. refert: habetq; ſecūdā breuē. Vir. Quod ſcelus aut lapithis tatū aut chalydōe merēte aut uero caledō. ut refert pli. li. iiii. Eſt ſylua britāniæ iterioris ſecūda producta. Martialis. Nuda caledōia ſic pectora præbuit urſo. Vt primū uaſto. ſimul ac ſēſit pō. ſe a Cæ. circūcluſū tāetſi nihil detrimēti ſētiret tamē pati nō potuit. quin diſſiparet exercitū Cæ. ipſe etiā milites ſuos diuerſis in locis cōſiſtere iuſſit. nā ea ſolicitudine motus Cæ. explicuit ſuos. Agmina. ſ. ſua: ut diuerſis locis iuga capiēs ſolicitū redderet Cæ. Petra. ut inquit Stra. locus eſt iuxta dirrachiū ignē uomēs. cui fōtes ſubſūt qui aquas tepidas bitumēq; ſcatēt. Laxet. diſtrahat cū Cæ. diuerſos locos captos a militibus teneret pō. & ipſe ad ſingulos mittebat exercitū. Tēdat: extēdat. Claudētē. ſ. Cæ. Effuſo milite: ut ſparſo exercitu ſuo exercitū quoq; Cæ. ſpargeret: Ac tātū ſepti. dicit tātū agri circūdati habuiſſe pō. quātū diſtat aricia ſylua ab urbe rōa aut tyberis cū recta uia ſine ullo flexu a mari tyrrhēo diſtat. Dianæ miceneæ: hoc autē dixit propter iphigēiā quæ diāæ cultrix fuit: adeo ut cū pater eius illā imolaturus eſſet: ſubiecta ceruā ipſā abſtraxit & eā tēplo ſuo præfecit. nā mycenæ ciuitas græca fuit ubi regnauit Agamenō. ariciæ autē (ut refert Solinus) Oreſtes oraculo mōtius ſimulachrū ſcythicæ diāæ. quod de taurica extulerat prius q̄ argos peteret cōſecrauit. iō ſacrata dixit. cōſtituta fuit aricia ciuitas ab archiloco ſiculo: unde & nomē tractū diſtat a rōa Stadi. c. & lx. ut inquit Stra. & nēoralis dicit̃ quia tēplū diāæ ſylua circūdat cui lacus inſtar pelagi ſlu. adiacet. auctore Stra. Quoq; modo. aliā deſcriptionē facit uidelicet tāta tēuiſſe pō. caſtris ſuis quātū diſtat urbs rōa ab hoſtia: uidelicet octo milia: nā tybris ab urbe deſcēdit in mare tyrrhenū ea pte q̄ eſt hoſtia: hoſtia āt urbs ab anco martio cōdita appellat̃ ab hoſtio. hoſtiū dr̃ exitus quo flu. i mare deſcēdit: qa ea parte tyberis igredit̃ mare. Prælapſus mœ. i. lapſus p mœnia. Si nuſq̄ torqat amnē nā ſi uolueris metiri ſpaciū q̄ tyberis deferr̃ i mare tyrrhenū lōgius ē nā curuatis ripis & flexis tādē puenit

in mare. Claſſica nulla ſonant: atiam nullo ſigno dato ipſi inter ſe milites exercebant̃. Iniuſſa tella. ut unū ex reliquo ſequit̃ ideo iniuſſa quia nullū ſignū tuba dabat. Et fit ſæpe. n. quanuis toto die equitarent tamē nō erat ſpaciū ſatis latū tantæ multitudini: nā propter anguſtiā loci: nō nunquā uulnerabant ſuos. cū ipſi ſe exercerent. Iaculū tētare. i. dū ſe exercēt militeſ iaculando. Maior cura pō. peſtilentia premebat Cæ. uero fames. Maior cu. ſ. q̄ cura pugnandi. Exhauſtæ: euacuatæ. ſ. herbis ſtramine: & hæc cura erat quæ pō. a bello diſtrahebat. Quæ currens ob: nā licet ibi paſcua eſſent: tamē eques dū ſe exercet ita calcauerat herbas ut nihil omnino ſupereſſet. Obtriuit: calcauit. Gradibuſq; citatis. i: currentibus eqs: Diſcuſſit. diſſipauit. Frondentē. uirentē cāpū trāſlatio ab arboribus: nā arboꝝ frōdere. pratoꝝ uirere eſt.

Belliger attonſis ſonipes defeſſus in aruis
Aduectos cū plena ferant præſepia culmos
Ore nouas poſcēs moribūduſ labit̃ herbas:
Et tremulo medios abrūpit poplite giros.
Corpora tum ſoluit tabes: & diggerit artus.
Traxit iners cœlum fluidæ cōtagia peſtis
Obſcurā in nubem. tali ſpiramine neſuſ
Emittit ſtygiū nebuloſis aera ſaxis
Antraq; lethiferi rabiem typhonis anhelāt:
Inde labāt populi: cœloq; paratior unda
Omne pati uiruſ durauit uiſcera cœno
Iam riget atra cutis: diſtentaq; lumina rūpit.
Igneaq; in uultus & ſacro feruida morbo
Peſtis abit: feſſumq; caput ſe ferre recuſat.
Iam magis atq; magis præceps agit oīa fatū
Nec medii dirimūt morbi uitāq; necemq;.
Sed langor cū morte uenit: turbaq; cadentū
Aucta lues: dū miſta iacēt incondita uiuis
Corpora: nā miſeros ultra tentoria ciueſ
Sparger̃ funꝰ erat: tamē hos miuere labores
A tergo pelagus: pulſuſq; aquilonibus aer.
Littoraq; & plenæ peregrina meſſe carinæ

SVLPI. Attōſis: depaſtis ſine herba. Aduectos cū pl. hoc eſt cū clauſi itra præſepia paleis abūdarēt. Ferāt ſuſtineāt: Labit̃ moribūdus. cadit moriēs deſiderio grāinis. Et trēulo mēdios: & currere nequit ſed in medio curſu & flexu cadit ex inedia & debilitate. Trēulo polite: tremētibus cruribus. Corpora: initiū peſtis ex corporibus corruptus oſtēdit: Tabes: corruptio. Soluit corpora putrefecit cadauera. Diggerit: diſſipat: Cœlū iners: aer quietus. Traxit cōtagia: infectū eſt & in nigrā nubē dēſatū. Peſtis fluidæ: peſtē appellat cadaueris ſaniē quæ fluebat. Neſus cadauer: neſi cæſi ab hercule in calydōia ad euenū fluuiū ubi centaurorū ſepulchrū eſt: ex quo tetertimus odor egredit̃. placet etiā legat̃ neſis: quæ inſula eſt in ſinu puteolāo tetrū odorē emittēs. Eius mēinit. Seneca in epiſtolis. Spirāine. exaltatiōe. Stygiū. mortiferū. Antraq; & ipſe ſpelūcæ ſub quibus eſt typhœus: qui inarime inſulæ ſubiacet; a qua Neſis ipſa non multū diſtat. Lethiferi: peſtiferi: Anhelāt rabiē: emittūt ſulphureū odorē. Inde: ex aere nubilo & fetore. Vnda paratior cœlo: nā facilius aqua q̄ aer inficit̃. Virus. uenenū & peſtilētiā. Durauit cœno: ſtrinxint adeo uētres ut nō poſſēt egerere. Iā riget. obſcurabat̃ cutis uētris duritie. Diſtētāt lūinā. corūpit oculos tūidos ulcerat. Abit in uultus: inflāmabāt̃ enim rubore & ulcerabāt̃ hōinū ora. Seneca in ædipo. piger ignauos alligat artus langor & egro rubor in uultu: maculæq; caput ſparſere leues tum uapor ipſā corporis arcē flamēs urit: multoq; gēas ſāguine tingit. oculiq; rigēt: & ſacer ignis paſcit̃ artus. Sacro: execrabili & diro. Quāq̄uā eſt etiā morbus quidā qui dicit̃ ignis ſacer de quo lege apud Cælſū li. v. Recuſat ferre. præ dolore & grauedine ſuſtinere nō poteſt. Præceps fatū: ſubita mors. Nec morbi dirimūt. iā nō ægrotabāt: ſed lāgore ſubito moriebāt̃. Lues: peſtis. Aucta. quo enim plures peribāt eo tetrior erat odor & cœlū magnū lethiferū. Incōdita. inſepulta: Nā miſeros: quoniā tātūmodo extra tētoria efferebāt & nō ſepeliebāt nec exequiis proſequebāt̃. Spargere. proicere & ſparſos dimittere. Funus. exquiarū pōpa. Tamē hos. ſalutaris inquit fuit uētus: qui a libera aggeribus regiōe aerē infectū pellebat. & rerū copia quæ per mare aduehebat̃.

OMNIBO. Belliger ſōipes: bellator equus. Ferāt: offerāt. Culmos aduectos: erāt inquit paleæ ad ſatietatē ſed eas ſpernebāt equi. Labit̃ moribūdus. itercurrēdū deficiebat. Et trēulo. m. dū eques ſōipedē in gyrū uolueret ille ꝓlapſus in medio curſu deficiebat. Gyros. reuolutiōes. Corpora uiroꝝ & cætera iumēta corrūpebāt̃: & aerē inficiebāt. Iners cœlū: craſſus aer pulrefactis iumētorū corporibus: nā aer craſſus obſcuritatē inducit ad ſimilitudinē nubis. Tali refert: Stra. li. viiii. ſubter calydonē eſſe collē. Taphoſſū in quo Neſi & alioꝝ cētauroꝝ tumultus locatus cernit̃: equoꝝ tabo deterrimus odor ſub mōtis radice ꝓfūdit̃: & hūor groſſioribus gutā manat: q̄ qdē ob cauſā gētē illā Ozolas. i. mali odoris uocāt: hoc a Lucāo tāgit̃. Stygiū aera. i. peſtiferū. Tali: q̄lis erit aer in caſtris Pō. infectis putrefatiōe corpoꝝ q̄ reſoluebāt̃. Typhōis: gigas fuit unus ex his q̄ bellū cōtra Ioue intulerūt. poſtea hūc ſub inarime mōte occiſū Iuppiter cōdidit & quotiēſcūq; mouet feſſū latus: ſēp emittit aerē peſtilētē. Antra. ſ. mōtis iarimes. Inde ex hac peſtis corruptiōe. Labāt. cadūt. Vnda: primo qdē corrupta eſt unda talē ordinē tēuit Vir. cū peſtilētiā deſcriberet. q̄ atticā terrā infecit. Cœlo. ſ. turpido & corrupto. Riget: dureſcit: cutis ꝑmū ſignū erat morbi cōtracti. ſ. qꝫ tactū cutis reſiſteret. Atra: qa nigra efficiebat̃ cutis. Igneaq; in uultus: qa intētis oculis faciē toruā oſtēdebāt & ſtatim pallida efficiebat̃. Sacro morbo: execrabili ſicut Vir. ſacrū ignē appellat: qa depaſcit̃ & oīa cōſūit. Feruida: nā calebāt oculi & facies ut ignē quodāmō emitter̃ uider̃. Feſſūq; caput: qꝫ ultro citroq; iactabat̃. Iā magis creſcēte peſtilētia ſine ulla itermiſſiōe cadebāt. Præceps fa,

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

tũ.i.mors uelox. Nec me.d.nec morb⁹ diu cõſũpſit corpora ſed ſimul ac morb⁹ puenerat ſtatĩ moriebãť. Medii morbi.qa ĩter uitam & mortẽ ſolet ĩtercludere morb⁹ qa aliq̃diu & ſẽſim corpora ĩterimit. Turbaq; cadẽtũ: ipſa etiam corpora auxere peſtilẽtiam.nam ſepeliri ñ poterant p̃ multitudie. Incõdita:in ſepulta. Nec miſeroſ:nec licebat fũera facere:ſed extra tẽtoria tantũ eiiciebant corpora:& iſepulta rẽanebãt Funus erat: uidelicet e tẽtoriis eieciſſe cadauera. Tamẽ hos: hanc peſtilẽtiam uẽtus ſupuẽiẽs nõ nihil abſtulit:ita ut puriorẽ aerẽ relinq̃ret:cũ p̃ferti oi genere cõmeatuũ abũdarẽt: nam aduectitia frumẽta undiq; uehebanť. Meſſe.i.frumẽto plenæ cariæ:qa abũdabant cõmeatibus:nam fães ſolet iducerẽ peſtilẽtiã.

SVLPI. At liber Cæ.qui numero militũ erat inferior copias põ.maximas cõtinebat.Sed frumẽti inopia laborabat. Idq; ſingulari patiẽtia milites ferebãt.Pecus ob lac in honore habebãt: & radicĩ uus herbæ quæ Cara appellať lacte ad miſto famẽ leuabãt.ex hac pães effectos cũ in colloquiis põ.famẽ, noſtris obiectarẽt uulgo in eos iacebãt ut ſpẽ eorũ minuerẽt. Nõ pigro:nõ peſtifero. Inertibus uiciosis. Arcta.ſtricta. Surgẽtibus culmis.creſcẽtibus calãis ſiue turgẽtibus inflãtibus ſe. In cibos pecudũ:ueſcebãť enim herbis & frõdibus. Dũos ſpinarũ fructus & mora. Folis:frõdibus arborũ ex quibus pães faciebãt. Lethũq; minãtes:periculoſas uenẽatas. Dubias.ut ſõt helleborũ Scãoniũ uitis alba & nigra Mãdragola. Vellere.capere effodere. Mollire flãma: de coquere ut coria. Abraſas:læſas & ulceratas aſperitate eſculẽtorũ. Diripiens plurima:rapiẽs & cõedẽs. Ante hac:ante hoc tẽpus: Saturũ:abũdãtẽ cibis. Vt primũ: ſtatim ut cõſtituit põ.erũpere media luce aciebus ſtructis caſtella Cæ.& aggreſſus ut per medios hoſtes euaderet.poeta unius dũtaxat prælii mẽinit cũ Cæ. ſcribat uno die ſex prælia facta: tria ad dyrrhachyũ & totidẽ admũitiões. Cecidere in iis ex põ. ad duo milia aduocati & mãipulares cẽturiõſq; cõplures: & ſex ſigna militaria amiſſa ſũt Cæ.amplius q̃ uiginti omnibus ſũt præliis deſiderati.Sed omnes qui in caſtello milites erãt uulnerati ſũt.Ex una cohorte quatuor cẽturiões oculos amiſerũt:milia ſagittarũ circiter triginta in caſtellũ cõiecta ſũt. Clauſtris mũitiõibus Cæ. Permittere:cõcedere ſibi ad euagãdũ. Dedignať iter raptũ. ſpernit clãdeſtinã fugã & ſine prælio. Furto:ſecreta fuga. Vallo impulſo: aggere percuſſo. Oportũa: apta expugnatiõi. Caſtella mũici:ſiue a cõditore ſic appellata ſũt.ſiue a fluuio eiuſdẽ nõinis cuius eſt ille in latio.in quo producitur pẽultima. Dũeta cõfraga ſpineta aſpera dẽſa & ſe ſe frangẽtia. Agit agmẽ.ducit exercitũ Cæ.nõ aduertentibus. Proditus: indicatus.

At liber terræ ſpatioſis collibus hoſtis
Aere non pigro nec inertibus angitur undis
Sed patitur ſæuam ueluti circũdatus arcta
Obſidione famem: nõdum ſurgentibus altã
In ſegetem culmis:cernit miſerabile uulgus
In pecudũ cecidiſſe cibos:& carpere dumoſ
Et foliis ſpoliare nemus lethumq; minantes
Vellere ab ignotis dubias radicibus herbas:
Quæ mollire q̃unt flãma quæ frãgeř morſu
Quæq; per abraſas utero demittere fauces:
Plurimaq; hũanis ante hoc incognita menſis
Diripiens miles:ſaturũ tamẽ obſidet hoſtẽ
Vt primum libuit rupt s euadere clauſtris
Pompeio:cunctaſq; ſibi permittere terras:
Non obſcura petit latebroſæ tempora noctiſ
Et raptum furto ſoceri ceſſantibus armis
Dedignatur iter.latis exire ruinis
Quærit:& impulſo turres cõfringere uallo
Perq; omnis gladioſ & q̃ uia cede parãda ẽ
Oportuna tamen ualli pars uiſa propinqui
Qua numici caſtella uocãt:& cõfraga dẽſis
Arboribus dumeta tegũt: huc pulueř nullo
Proditus agmẽ agit ſubituſq; in mœnia uẽit.

OMNIBO. At liber terræ: hoc erat q̃ a conferenda manu deterrebat põ. nunc dicit q̃ deterrebat Cæ.exiſtimabaťli.ipſe:q nullis munitionibus incluſuſus erat ſed nihilominus famẽ tollerauit ingentẽ & inopiã.ac ſi obſeſſus eſſet. Liber:nõ interclusus. Angiť.i.cruciať. Sur.cul. in ſege.nõdũ flaueſcentibus agris nec matureſcentib⁹. In pecudũ ce.cibos.i.ipſos iã pabulo pecudũ uti cœpiſſe. Carpere dumos:more pecudũ. Spoliare nemus.i.arbores ſylueſtres ſi forte naſcerenť fructus ſicuti pruna:corna:& unedones Lœtũq; minantes:& nõ nunq̃ carpebant radices herbarũ q̃s neſciebant uenenatas eſſe. Herbas dubias: q̃a neſciebat eſſent ſalubres an ne: ſed in cõmentariis legiť herbã q̃da frequenter inueniebant.cui⁹ nomẽ eſt chara & hanc herbã lacte pmixtã in modũ panis cõficiebant: & huiu⁹ herbæ magna copia fuit. Refert & plutarchus q̃ cũ Cæ.maxima opprimereť inopia:& milites radicẽ q̃dã a uellerent:& cõmixta lacte ueſcerenť.interdũ factos ex ea panes intra hoſtiũ ſtatiões p̃tercurrẽtes iniiciebant.addebantq; ſe quoad huiuſmodi terra radices,pduceret obſidionẽ põ.nõ relicturos:eos autẽ & panes & ſermones in uulgus pferri põ uetuit ne ſuorũ animi pfringereňtq hoſtiũ immanitatẽ ptinacẽq; tollerantiã ſicuti ferarũ exhorreſcerẽt. Quæ mollire queũt:cernit etiã alios milites alia euellere q̃cũq; molliri poterant aq:uel elixari q̃uis aſpa eſſẽt tamẽ p guť mitterẽt dũmõ ſe ſuſtẽtare poſſẽt. Mollire flãma.i.elixaŕ. Fragere morſu.i.q̃ dẽtib⁹ poſſint mandere. Per abraſas fauces aſperitate radicũ & herbarũ. Plurimaq; hũanis:& ita milites nouo generẽ ciborũ utẽtes põ.omnibus rebus abũdantes obſidebant. Vt primũ libuit:nũc dicit poſtq̃ põ.decreuit erũpere munimentũ:nõ cogitaſſe illũ tpe noctis clam exire: ſed p eam munitionũ ptẽ q̃ freq̃ntius cuſtodireť. Et:p ſed. Permittere terras.i.arbitrio ſuo oẽs terras habere.ut quacũq; uellet exercitũ duceret.

Nõ ob.i.nõ occulte:nec p inſidias bellũ gerere parat. Furto: p furtim. Ceſſãtibus armis: ſine pugna Cæ.reſiſtẽtis. Latis ruinis:q̃s ipſe p mũicionũ euerſionẽ faceret. Oportũa tamẽ q̃uis nõ occulte exire uellet tamẽ eã ptẽ elegit:q̃ pxima caſtris erat.q̃ appellabať caſtella minuci:& ibi ſcæua erat uir unus fortiſſimus omniũ. Quã minuci caſtella uocãt.caſtellũ.minuci uocabať. a Minucio q cuſtodiæ huius ppugnaculi p̃fectus fuerat a Cæ.id q̃ ex Appião cognoſciť.Vallũq;(inq̃t) inſup tutati ſũt minucio q cuſtodiæ p̃fuerat q̃ plura tollerãte:fuerũt qppe clypeio eius uiginti ſupra cẽtũ inhæſiſſe ſagittas: corpus ſex uulneribus trãſfixũ potuiſſe:hoc ſolũ placet. Quidã a nũicio flũine latii in quo æneas piit deducere cõtẽderũt. ſed nõ uideo q̃uo poſſit ſic intelligi. Dũeta:q naſcũti locis cõfragis & abruptis. Huc pulueř nullo:& hæc caſtella uẽit põ.q̃ prius opugnare cœpit q̃ puluis aſpici poſſet ab hoſte. Ad mœnia.ſ. mũitiõis Cæ.

Tot ſimul e campis latiæ fulſere uolucres
Tot cecinere tubæ ne quid uictoria ferro
Deberet:pauor attonitus confecerat hoſtes.
Quod ſolum ualuit uirtus: iacuere perẽpti
Debuerãt quo ſtare loco: qui uulnera ferrẽt
Iam deerant & nybus agens tot tela peribat.
Tum piceos uoluũt imiſſæ lampadis ignes.
Tum quaſſæ nutant turres lapſuſq; minantur
Roboriſ ipacti crebros gemit agger ad ict⁹.
Iam pompeianæ cælſi ſuper ardua ualli
Exierant aquilæ:iam mundi iura patebant.
Quem nõ mille ſimul turmis nec cæſaŕ toto
Auferret fortuna locum:uictoribus unus
Eripuit:uetuitq; capi:ſeq; arma tenente
Ac nondum ſtrato magnum uiciſſe negauit
Scæua uiro nomẽ: caſtrorũ i plebe merebat
Ante feras rhodani gẽtes:ibi ſãguine multo
Promotus:latiam longo gerit ordine uitem:

SVLPI. Volucres: aquillæ & ſigna militaria. Ne quid uictoria ferro deberet:ne opus eſſet prælio uictoriã cõſequi ſolus metus ex tubis & ſignis ſic hoſtes exanimauerat ut reſiſtere & pugnare nõ auderẽt. Quod ſolũ ualuit:id ſolũ fortiter præſtiterũt ut e cuſtodiæ loco ſe nõ mouerint ſed ibi ceciderint: Qui ferrẽt: qui paterẽť quia omnes cæſi fuerãt. Nymbus: impetus & ius uelut uẽti. Agẽs.impellẽs. Peribat:neminẽ feriebat. Tũ piceos:inde facies pice ſparſas iactabãt. Lãpadis: facis. Quaſſæ: percuſſæ & quaſſate ariete. Nutãt: tremũt. Aggere:murus mũitionũ. Gẽiti reſõat. Roboris.impacti:arietis impulſi. Iã põ.iã ſigniferi uallũ cõſcẽderãt. Mũdi iã iura patebãt: iã liber erat obſidiõe põ.poteratq; per mũdũ uagari. Toto Cæ. totis copiis Cæ. Vnus: ſolus ſcæua qui hoſti uictoriã eripuit & caſtellũ ſua uirtute ſeruauit. Victoribus põ.quos eiecit. Strabo.ceſo: Scæua: de hoc caſſio ſcæua lege Cæ. cõmẽtarios & ualeriũ maximo li.iii.& ſuetoniũ qui inquit ſcæua excuſſo oculo trãſfixus fẽore & hũero &.c.xx. ictibus ſcuto perforato cuſtodiã porte cõmiſſi caſtelli retinuit.Huius ſcuto ad Cæ.relato ut Cæ.ipſe ſcribit dõauit eũ ducẽtis milibus æris:& ab octauis ordinibus ad primipilũ traduxit. Reliquã de eo apud plutarchũ lege qui cũ Appião nõ cõuenit. Merebat in plebe:militabat inter gregarios. Ante gẽtes rhodãi:ante bellũ gallicũ. Promotus ad dignitatẽ euectus & uulneribus ſuis cede quã fecit. Latiã gerit uitẽ:cẽtauro eſt Vitis enim eſt inſigne cẽturionũ qua ſolebãt interdũ percutere milites Iuuenalis Noſtra poſthæc frãgebat uertice uitẽ.ſic etiã Marcus iureſcõſultus ubi ſcribit de re militari. docet ſilius li.vi. Leuinus ab altra priuerno uitis latiæ præſignis honore. Longo ordine:multitudine militũ.

OMNIBO. Tot ſimul e campis:nunc dicit ſubito aduentu ſuo põ ita hoſtes teruiſſe:ut attoniti pene ſui ipſorum obliuiſcerentur:nam ubi aliquas innumeras fulgere uiderunt:& claſſica undiq; obſtrepare ſic timebant:ut uix tela in hoſtes mouere poſſent:& ſtatim fugere omnes cœperunt: præter unum ſcæuam:qui aliorum etiam animos in bella erexit. Latiæ uolucres:aquilæ ro. Debere ferro: quia etiam ſint ferro uicti ſunt cuſtodes Cæ. Pauor conferat.i.conſumpſerat hoſtes: quia territi nec tela quidem mouebant. Quod ſolum.n.uirtus:in eo loco inquit ubi ſemel poſiti fuerant:ubi potius mori uolebant q̃ fugere. Quo ſtare loco:ubi poſiti fuerant. Qui uulnera adeo inferiores erant numero põ. ut multo plura tela eſſent quæ mitterentur ab aliis:q̃ homines qui uulnerari poſſent: Peribat:fruſtra erat. Nimbus multitudo telorum. Tum piceos.nec ſolum telis ferreiſq; haſtis utebantur põ.ſed etiam facibus ut propugnacula incenderent. Piceos:pice incenſos: Roboris impacti:impulſi arietis:nam robur arietem appellauit quo muri impelluntur. Iã põ.nã alique exieant per munitionem & ferme libera loca tenebant: cum ſcæua unus: fuit qui uictoriæ tot militum reſiſteret.nam repulſo Cæ.circa uallum inter hoc ductor. Turme:cui ſcæua nomen fuit:multa & præclara facinora edidit:occulum ſagitta ſaucius:haſtam perfregit.deinde ueluti quippiam dicturus (ut refert Appianus)in medium proſiliit. ſilentibus cunctis põ. doctorem ſingulari uirtute cognitum ad ſe uocat deinde affatur. Salua tibi ſimilem: ſalua amicum: ac curatores mihi adhibe:quoniam uulnere affligor:accurentibus ad illum duobus exercitu põ.unum aggreſſus occidit:alterius numerum enſe deiecit:quæ cum egiſſet ſeipſum uallumq; reliquit. ob id cæteri rubore concitati impetu feruntur:uallumq; inſuper tuati ſunt.Minutio qui cuſtodiæ præfuerat complura tolerante: feruntt quippe clypeo eius.xx.ſupra centum inhæſiſſe ſagittas corpus ſex uulneribus traſfixum putaſſe.oculum uiciſſim excuſſum eſſe.hos Cæ. multis honoribus inſigniuit.In hoc non conueniunt plutarchus: & Appianus: nam plutarchus dicit centum ac.xx.telorum ictus in clypeo accepiſſe ſcæurm dehinc ſuorum exceptum amplexibus tuto relatum eſſe:quæ uulnera Minutio attribuit Appianus. Iura.poteſtates imperium. Quẽ nõnullæ:unus eripuit locũ põ.quẽ Cæ.cũ toto exercitu eripere nõ potuerat. Toto cæ.i. tota

ad Cæ. Strato:occiſo. Arma tenēte:dū arma teneret negauit uictoriā pō. Merebat in.p.antequā Cæ. ſu
bigeret Germaniā miles erat Gregarius ſed uirtute ſua euaſerat ad dignitatē Cēturiōis. In plebe ca.i.mi
litabat inter gregarios milites. Ante feras gētes.i.gallos bellicoſos. Promotus:ab infimo loco militū ad
cēturionē. Vitē: uitis eſt inſigne cēturionis. nō ut qdā indocti dicunt quod uitem in clypeo pictā geſta
rēt:ſed uitē geſtabāt:q̄ milites negligētes ſolebāt pulſare: ut ipſos ꝓptiores ad officia gerēda redderēt
hoc plinius oſtēdit cēturionū in manu uitis:cōtinuo ꝓlio tardos homines ducedāt ad agmina.quod.M.
Iuriſcōſultus oſtēdit digeſtoꝝ libro q̄drageſimo de re militari.dicit.n.q cēturiōi ſe caſtigare uolēti reſiſte
ret:& ex induſtria fugerit.aut cēturiōi manū intulerit capite puniat̄: & iuuēalis apto oſtēdit uitē fuiſſe cē
turiōis.Nodoſā poſt hæc frāgebat uertice uitē.ſ.impactā manu cēturiōi. uidē Martialis. Vare parethoni
as latia modo uite p urbes Nobilis & cētū dux memorāde uiris. Lōgo ordine.ſ.militū comitantiū.

℄ SVLPI. Et qui neſciret.& qui nō intelligeret quāta crudelitas ſit in bellis ciuilibus fortitudinē exercere. Hic ubi:mediātes fugā ſocios hac oratiōe arguit & retinuit. Tuta fugæ: loca inquibus fugiētes tuti eſſent. Abegit. reppulit. Et cūctis ignotus Cæ.armis Cæ.n.tiere fugereq; nō norūt: O fāuli:ſeruoꝝ enim & pecudū eſt fugere:& uiuere malle turpiter q̄ mori hōeſte. Abſq; cruore. terga datis morti: fugitis mortē antequā uulnera acceperitis & intuleritis. Cumulo uiroꝝ:mori inter fortes quoꝝ hic ſūt cadauera cumulata. Haud quæri buſtis: ñ quæri ad ſepulchra. Nō ira. Irritat eos a iuſta cauſa iræ quā mox explicauit. Pietate in Cæ.& in patriā ſi nō mouēini pietate ſaltē ira uos moueat. Ex cūctis: ex cōtēptu irā cōflat: nā ſūt pro imbecilioribus a pō. electi. Ierit: trāſierit: Paruo ſāguine: parua cede pō. Peterē umbras: morerer. In uultu: in cōſpectu ſi Cæ. me pugnantē aſpiceret felicior e uita decederē. Cōfringite tela irruite in ferrū nec expectare ut hoſtes in uos emittāt. Hic:cōfirmat eos a ſpe ſubſidii breui affuturi. Petit lōginqua:apparet lōgius. Securas: nil enim huiuſmodi metuebat. Vēdicet: recipiat. Dū morimur. moriēdo pugnāus. Vox: adhortatio. Furorē:impetū & irā pugnādi. Claſſica.tubæ quaꝝ cōcētu milites animāt̄. Nō ſuccedūt.nō excitāt. Sciturt: aduerſuri: An uirtus depræhēſa: an uir fortis a multis iniquo loco oppugnatus poſſet aliud q̄ mortē cōſequi quoniā etiā uictoriæ gloriā poteſt. Depræhēſa nūero locoq; obſeſſa pluribus & in debili loco.

Pronus ad omne nefas: & q neſciret i armis
Quam magnū uirtus crimen ciuilibus eſſet
Hic ubi quærentes ſocios iam marte relicto
Tuta fugæ cernit.quo uos pauor iqt abegit
Impius: & cunctis ignotus cæſaris armis:
O famuli turpeſ:ſeruum pecus:abſq; cruore
Terga datiſ morti:cumulo uoſ deeſſe uiroꝝ
Nō pudet haud buſtiſ iterq; cadauera quæri
Non ira ſaltem iuuenes pietate remota
Stabitiſ:ex cunctiſ per quos erūperet hoſtis
Nos ſumus electi:non paruo ſāguine magni
Iſta dies ierit:peterem fœlicior umbras
Cæſariſ in uultu:teſtem hunc fortūa negauit
Pompeio laudante cadam:confringite tela
Pectoris incurſu:iugulisq; retundite ferrum
Iam longinqua petit puluis ſonituſq; ruinæ:
Securaſq; fragor concuſſit cæſaris aures:
Vicimus o ſocii ueniet qui uendicet arces
Dum morimur mouit tantū uox illa furorē
Quantū non primo ſuccēdunt claſſica cātu
Miranteſq; uirū:atq; auidi ſpectare ſequūtur
Sciturt iuuenes:numero deprenſa locoq;
An pluſq̄ mortem uirtus daret ille ruenti
Aggere conſiſtit,primumq; cadauera plenis

℄ OMNIBO. Pronus ad omne nefas. ſicuti fortis erat:ita omne nefas facere audebat. Neſciret in armis: neſciebat ille fortitudinem non eſſe in armis ciuilibus exercendam. Virtus: fortitudo. Hic ubi:nunc dicit quantum in caſtello defendendo ualuerit: q̄ cæteris fugientibus ſolus ipſe perſtitit. tum uerbis tum re ipſa aliorum animos excitans. Tuta fuge.i. loca tuta ad fugiendum. Abegit impulit uos.ſ.ut fugeretis. Impius.ab impietate erga ducem ueſtrum proficiſcitur:non quaſi parentem uult coli a militibus ſuis ducem:ſed nunc cum fugerent immemores illius factos dicit: Et cunctis ignotus:nullo nunquam in bello quod cum Cæ.geſſeritis pauorem aliquem ante hac oſtendiſtis. Armis.i. bellis. O famuli turpes inuehitur in eos quaſi ignauos & ſine cauſa fugientes. Seruum pecus.i.qui ſeruilibus pecudibus comparari poteſtis. Datis terga.i.antequam uulnus acceperitis in fugam conuerſi eſtis. Cumulo uos.i. an poteſtis uos fugere turpiter:ut nolitis potius inter ſtragē Cæ iacere q̄ turpi fuga uitam quærere. Virorum.ſ.Cæ.q.d. ſatius eſt mori fortiter q̄ turpiter uiuere. Buſtis.i.ad ſepulchra:ut poſtquam pugna deſierit uos qui inter cæteros fortiter occiſi fueritis:etiam ad rogum a ueſtris ſociis quæramini. Non ira ſaltem nomine inquit ira uos ſaltem accendit ſi non pietas, Et cunctis:ex omnibus cuſtodientibus Cæ.caſtella. Flecti.q̄ uos cæteris inferiores uirtute putarent. Non paruo ſanguine:ſi uos fugere uultis retinere nō potero ſed ego ſolus efficiam ne uictoria iſta pō.incruenta cedat. Ierit:tranſierit. Peterem feli.umbras uellem ut me pugnantem uideret Cæ.& ante oculos eius præclara hæc facinora ederem:dum mihi feliciter mori uideret ſi pro ipſo fortiter dimicans ante oculos eius opperirem. Felicior.q̄ ſi abeſſet. Laudante:quia inuitus pō.uirtutem meam probabit. Confringite.ſ.uos hoſtes. Pectoris incurſu.i. reſiſtere pectori meo. Iugulis.ſ. meis. Iā longinqua pul. iam puluis qui exercitus eſt in hoc tumultu peruenit ad oculos Cæ.ſimul etiā fragor auditus eſt. Vicimus o ſocii: ne dubitatis ſi poſſimus hoc caſtellum tenere:

quoad Cæ.ueniet: morientibus nobis uictoriā Cæ.conſequet̄. Vendicet artes. ſcilicet defendendo munimenta. Mouit tantū uox.nō ita accendunt̄ tubaꝝ clangore ad pugnā animi militū. ſicut nunc oratione ſcæuæ accenſi ſunt. Primo cantu. ideſt primo belli ſigno. Sciturt iuuenes. ideſt ueniunt ſperaturi uirtutē ſcæuæ:& cogniturі an uirtus numero inferior & loco plus aliquid præſtare poſſet q̄ fortiter mori uidelicet q̄ unus uinceret uniuerſū pō.exercitū. Loco: quia ſuperiores erant pō. ipſe uero inferior. Ille ruenti.ſcilicet aggeri conſiſtebat.quaſi tergo eū ſuſtentaturus. Conſiſtit:firmat̄. Primūq; cadauera: cadaueribus pro telis utebat̄ in hoſtes:& ſic eos obruebat. Plenis:ſubaudi de.

Turribus euoluit:ſubeunteſq; obruit hoſtes
Corporibus:totæq; uiro dant tela ruinæ
Roboraq; & moleſ hoſti ſeq; ipſe minatur
Nunc ſude:nūc duro cōtraria pectora cōto
Detrudit muris: & ualli ſumma tenentes
Amputat ēſe ma⁹: caput obterit oſſaq; ſaxo
Ac male defenſū fragili compage cerebrum
Diſſipat:alterius flāma crineſq; genaſq;
Succendit ſtridentq; oculis ardētibus ignes
Vt primum cumulo creſcēte cadauera murū
Aequauere ſolo non ſegnior extulit illum
Saltus: & i medias iecit ſuper arma cateruas
Quā per ſūma rapit celerē uenabula pardū,
Tum denſos inter cūeos cōpreſſus & omni
Vallatus bello uincit quem reſpicit hoſtem.
Iāq; hebes & craſſo nō aſper ſāguine mucro
Percuſſum ſcæue frangit nō uulnerat hoſtē.
Perdidit enſis op⁹: frangit ſie uulner̄ mēbra
Illum tota petit moles:illum omnia tela:
Nulla fuit non certa manus: nō lancea fœlix:
Parq; nouū fortuna uidet: concurrere bellū
Atq; uirū:fortis crebris ſonat ictibus umbo.
Et galeæ fragmēta cauæ compreſſa perurūt
Tempora;nec quicq̄ nudis uitalibus obſtat
Iam præter ſtantes in ſummis oſſibus haſtas.

℄ SVLPI. Euoluit.`in hoſtes immitit. Obruit corporibus:interimit ictibus cadaueꝝ. Totæq; uiro:omnis materia erat ei telū: Virg.rimāti telū ira facit. Moles:ſaxa. Seq;:corpus ſuū quod uidebatur uelle in hoſtes immittere: Sude. palo: Cōto: pertica. Detrudit pectora cōtraria. repellit cōtra uēiētes milite. Māus:aſcēdētiū. Obterit: frāgit. Diſſipat:diſpergit. Cōpage fragili.galea uel caſſide debili. Ardētibus oculis.in quos telū ignitū immiſerat. Vt primū.poſtquā cadaueꝝ cumulus eſt muro æquatus in medios hoſtes ſe ſe immiſit. Cumulo:cōgerie cadaueꝝ. Solo:ſolū intelligit ſtruē illā & locū:qui ipſos ſuſtētabat. eſt enim ſolū omne quod aliquid ſuſtinet. Quā per ſūma:q̄ pardus celeritate ſua per uēabuloꝝ aciē ſaltat inter uēatores eſt autē pdus leōi ſimilimus niſi quod iubis caret. Cōpreſſus:obſeſſus. Vallatus: circūdatus. Cūeos:multitudines peditū quæ iūctæ cū acie primo anguſtiores deinde latiores procedūt Omni bello: toto qui in eū pugnabat exercitu. Quē reſpicit:ſolo enim aſpectu perterrebat & territū feriebat. Mucro hebes:enſis obtuſus: Nō aſper ſāguine: nō oblitus cruore: qui crebris ictibus excuciabat̄. Perdidit opus.amiſit uulnerādi officiū. Frāgit ſine: interpretatio eſt. Tota moles: acies pugnātiū. Nulla māus fuit.nō certa:omnes uel ipſū uel ſcutū feriebāt. Nouū par. inauditū certamē: quod in unū pugnarēt innūeri. Bellū: uniuerſas pō.copias. Vmbo: clypeus. Fragmēta: fruſtra quæ ipſius caput uexabāt & uulnerabāt Cōpreſſa:reſtricta. Nec quidquā nudis uitalibus obſtat:nihil prohibet quo nimis feriat̄ in uitalibus hoc eſt in locis in quibus eſt uitæ ſūma:ut in præcordiis femore iugulo cerebro poſt aurē & muſculis qbuſdā. Nec obſtat:nā inermis. iā erat tantūmodo haſtæ corpori & ſcuto affixæ ipſū defēdebāt.

℄ OMNIBO. Corporibus.ſ.ſuoꝝ. Totæ ruinæ.ſ muroꝝ erant pro telis ſcæuæ. Robora:ligna munimenti. Moles:ſaxa. Hoſtiq; ſe ipſe minat̄ nā ſæpe ſimulabat ſe uelle præcipitē dare:& interea illi pedē referebant. Sude:pro ſudibus ſudes proprie dicit̄ palus acutus & præuſtus ut durior ſit. Conto: haſtili. Amputat.præcidit enſe manus eoꝝ qui aſcendere uellent aggerē. Caput obterit:ſaxis. Fragili compage.i.fragili galeæ iunctura. Vt primū cumulo:ſimilitudo:ſic ſcæua pugnabat con hoſtes ſicut pardus ubi uulnus acceperit ſæuior fieri ſolet. Cumulo creſcente:cū iā tot cæſi eſſent ex hoſtibus.& etiā corporibus quæ e turribus coniecerat in hoſtes ut cumulū feciſſet æqualē munimentis. tunc ille tranſiliuit agili ſaltu nō aliter q̄ pardus ſolet per media arma & uenatores tranſilire. Arma.ſ. hoſtiū. Rapit. raptim trahit. Tunc denſos: & cū tranſiliuiſſet cū ſumma omniū admiratione uallū & cadauera quaſi rē geſſiſſet ſupra uires humanaſ admirari ſunt omneſ & quecūq; toruo uultu conſpexiſſet illi pauorē incuciebat. Compreſſus:coarctatus undiq;: Omni bello: omni exercitu rē pro perſona poſuit. Inter cuneos: inter ordines & manipulos pō. Vincit quē reſpicit.quia hoſtes oculos eius ſuſtiner̄ nō poterant. Itaq; hebes. iā enſis ſcæuæ cruentatus lubricus factus erat: ita ut hoſtē uulnerare nō poſſet & obtuſus erat crebro ictu.adeo ut hoſtē nō uulneraret:ſed nimia ui confringeret. Hebes: obtuſus nimio & crebro ictu. Craſſo ſan. quia lubricus erat. Enſis opus:qa opus enſis eſt ut indicat. nunc autē membra frangeba. Illū tota ꝓmit moles .i. in eū totus exercitus conuerſus erat. Incerta manus.i. omnes milites eū uulnerarunt: ita tamē ut uulnus ad uitalia nō pueniret. Parq; nouū fortuna:par ſemp de duobus dicit̄.ſicuti hoc loco ꝓ uno uniuerſū exercitū pō. ponit ꝓ altero ſolū ſcæuā. Concurrere:manū conſerere. Vmbo.clypeus:umbo autē ꝓprie eſt media pars clypei eminentior. Et galeæ fragmenta:qa iā tot ictibus percuſſa erat galea: ut fracta in ipſis temporibus impremeret̄. Perurunt:exulcerant. Nec qcq̄.denſæ inq̄t haſtæ corpori ſcæuæ infixæ ipſū & uitalia

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA

lia præcipue tanquam ſylua protegebant. Nudis:iā detectis uitalibus:

Quid nūc ueſani iaculis leuibuſq; ſagittis
Perditis hæſuros nunq̄ uitalibus ictus:
Hunc aut tortilibus uibrata phalarica neruis
Obruat:aut uaſti muralia pōdera ſaxi.
Hunc aries ferro:baliſtaq; limine portæ
Promoueat:ſtat nō fragilis pro cæſare mur⁹
Pompeiūq; tenet: iā pectora nō tegit armis:
Ac ueritus credi clypeo:leuaq; uacaſſe:
Aut culpa uixiſſe ſua:tot uulnera belli
Solus obit: denſamq; ferens in pectore ſiluā
Iam gradibus feſſis:in quē cadat eligit hoſtē
Par pelagi monſtris.libycæ ſic belua terræ
Getulus denſis elephas oppreſſus ab armis
Omne repercuſſū qualenti miſſile tergo
Frangit:& hærēteſ mota cute diſcutit haſtaſ.
Viſcera tuta latent penitus citraq; cruorem
Confixæ ſtant tela feræ:tot facta ſagittis
Tot iaculis:unā nū explent uulnera mortē.
Dictea procul ecce manu gortinis arundo
Tenditur in ſcæuā:quæ uoto certior omni
In caput atq; oculi læuum deſcēdit in orbē.

℄ SVLPI. Quid nūc.irriſio in pō: cū laude ſcæuæ. Ictus:percuſſiōes quæ nūquā ſcæuā interimēt
Phalarica:gēus teli miſſile quo utūt ex phalis id eſt ex turibus & editis locis eſt autē in modū haſtæ ualido ferro præfixa intra tuba cuius haſtile Sulphure reſina bitumine & ſtuppis cōuoluit̄ infuſo oleo q̄ incēdiariū uocāt. & e baliſta emittit̄. Vibrata neruis tortilibus:emiſſa fūibus quæ fiūt ex capillo maxime muliebri:uel e neruis quibus tēdit̄ baliſta ut docet Victruuius. Pōdera muralia: ſaxa ingētia. Aries:trabs ferrata. Baliſta. tormētū quo ſaxa emittūt̄ & haſtæ. Limine portæ:e munitiōibus quas egredi uultis: Stat murus:ſtat pro muro qui nō facile dirui poſſit: Credi: cōmitti & fidere clypeo ipſū abiecit: ut ſiniſtra etiā poſſet hoſtē ferre. Vacaſſe:nō exercere. Aut uixiſſe:ſtatuerat enī illic pro Cæ.mori. Solus obit: hoc eſt infert & patit̄ tot uulnera quot innūeri bellātes pati inferreq; poſſēt. Siluā:multa tela. Feſſis gradibus.lāguido corpore. In quē cadat: in quē ſe ſe immittat. Par mōſtris pelagi:par cetis hoc eſt ingētibus piſcibuſ in quoꝝ tergis frutices & arbores oriūt̄: eminēt enim ſupra mare in formā ſcopuloꝝ. Libycæ ſic: ſcæuā cōparat elephāto. Ab armis dēſis: a multis uēatoribus. Miſſile: telū. Tergo ſqualēti: corio duro & ſqualido. Hærētes.affixas. Cute mota corio cōcuſſo & tūefacto. Citra cruorē:& tela ad ſanguinē nō perueniūt ſed collo & cori ſordi inherēt
Tot facta.tot uulneribus unus periere nō poteſt.
Dictea: dū acriter pugnaret oculū ſagitta ſautius haſtā perfregit.Inde pō.cēturionē ſibi notū ſic eſt allocutus.Salua tibi ſimilē ſalua amicū:ac curatores mihi adhibe.Ad hæc uerba cū duo accurrerēt unū occidit & alterius humeꝝ enſe deiecit:ut tradit Appianus
Dictea:cretēſi. Gortinis arūdo: ſagitta cretēſis a gortina oppido in creta ubi calā naſcūt̄ ſagittis aptiſſimi. Certior omni uoto:quæ felici ſucceſſu ultra deſideriū emittētis eū percuſſit. In læuū orbē oculi:periphraſis in oculum læuum.

℄ OMNIBO. Quid ueſani.nunc apoſtrophat Luca.ad pō.repræhendens q̄ putant poſſe interfici telis lacertoꝝ uiribus immiſſis ſed hoc fruſtra tentant.nā ad opprimendū tantū uiri robur neceſſe eſt ut tormenta in illū mittant̄. Leuibuſq;ſagittis:hæc tela nunquā ad uitalia penetrabant.aut tortilibus.ideſt qui torqueant̄. Phalarica: maioris teli genus quod neruis ac funibus torquet̄: cuius formā Liuius oſtendit: erat iquit telū Miſſile haſtile ab ligneo & cætero tereti præter quā ad extremū:unde ferrū extabat:id ſicut in pilo quadratū ſtuppa circumligabant.linebantq; pice:ferrū autē tres in longū habebat pedes: ut cū armis tranſfigeī corpus poſſet. Sed id maxime etiā ſi hæſiſſet in ſcuto nec penetraſſet in corpus pauorē faciebat: qđ cū medi accenſū mitteret̄: cōceptūq; ipſo motu multo maiorē ignē ferret arma omitti cogebat:nudūq; militū ad inſequentes ictus præbebat:ideo phalaricæ ſunt appellatæ: quod phalis ideſt turribus ligneis mitterent̄.ut conſulit aute phalas ideſt turres ligneas. Muralia:ideſt pondera inſtar muri.in illū re uolatu opprimenteū. Aries ferro pro aries ferratus. Baliſta.a βάλλω ideſt iacio inſtrumenta ſunt quibus maiora ſaxa mittunt̄ ut inquit marcellus. Stat nō fragilis, poſtqua pō. increpauit nunc redit ad id quod inſtituerat ſcæua nō unus miles erat ſed quaſi muris qui pō obiectus eſſet. Pom.ten.ne poſſit eum per. Iā pectora:iā ita ſpernebat uitā ſuā & hoſtiū tela paruifaciebat:ut clypeū cū cæteris armis abiecerit:& ſolo corpore telis hoſtiū reſiſteret:ideoq; abiecit clypeū: ne leua ocioſa eſſet. Armis. ideſt ſcuto nā arma de ſcutis dicunt̄ eo quod armos tegant. Vacaſſe:ocioſā fuiſſe ſiniſtrā:loris clypei impeditā:nec cū hoſtibus pugnaret. Culpa ſua.ſcilicet ſi ſe clypeo protegeret. Obit ideſt adit.ut manus obit magiſtratus ideſt adit nā ob pro ad ponit̄. Denſāq; ferens:per ſimilitudinē oſtendit qualis fuerit ſcæua. quale dicunt cæte uideri cuius tergo innaſcit̄ ſilua.Cæte autē eſt genus maioris piſcis adeo immenſi quod dicunt eminet̄ tergo ſupra maris undā:& nōnunquā tergo eius ſyluas inaſci:quæ cū mouet̄:& ſylua moueri uidet̄. Nearcus Auctore Strabone li.xv. magnitudinē Cætoꝝ uicenū & ternū paſſuū eſſe refert. ita cū moueret̄ ſcæua quaſi ſecū ſyluā in corpore geſtai uidebat̄. Gradibus feſſis:quia ex hauſto ſanguine nō poterant diutius perſiſtere. Libycæ ſic belua.alia ſimilitudo quemadmodū inquit in libycis agris uenatores perſequuntur elephantes:& tela qdē in terga mittunt q̄ licet corpori figant̄ tamē ad uitalia nō ueniunt: eodē mō in pugnādo ſe hēbat ſcæua.Elephātes italia anno urbis cōditæ:q̄dringēteſimo ſecūdo i Lucāis primū bello Epirotico uidit & boues lucas ide dixit.ut iqt Soli. Miſſile.haſtile. Repcuſſū: retro incuſſū. Sq̄lēti:duro

& aſpero tergo. Mota cute:qa cū ſe excuſſerit eiecit tela leuiter fixa. Viſcera:uitalia mēbra. Citraq; cruorē.i.nondū puenietia ad cruorē. Stāt:erecta ſūt. Nō explent.i.multa uulnera nō ſufficiūt ad unius mortē. Dictæa pcul & cū ita ſtaret imobilis ecce fatigator qdā ſpeculatus locū armis nudū ſagittā direxit:& oculū cuſpide traiecit. Gortynis harūdo:ſagitta gortynenſis:cortyna ciuitate Cretæ:de qua.Vir.Perducāt aliq ſtabula ad cortynia uaccæ. Dictæa.i.cretēſi:nā Dicte mōs ē Cretēſis:ut refert Stra.cōſtat āt Cretēſes ſagittandi fuiſſe pitiſſimos:Nā ut inquit Solinus Creta prima remis ac ſagittis poruit.prima litteris iura iūxit pyrricho reptore equeſtres turmas:prima docuit laſciuas uertigines iplicare:ex q̄ diſciplina belli cæ rei uſus datus:ideo p excellētiam dixit gortynis. Certior oi uoto:qa plus effecit q̄ ſpabat ſagittator.

Ille moras ferri neruorū & uincula rumpit
Affixam uellēs oculo pedente ſagittam:
Intrepidus telumq; ſuo cum lumine calcat
Pānoniſ haud aliter poſt ictum ſæuior urſa
Quū iaculum parua libys amētauit habena
Se rotat in uulnus telumq; irata receptum
Impetit & ſecum fugentem circuit haſtā.
Perdiderat uultū rabies ſtetit hymbī cruēto
Informis facies lætus fragor æthera pulſat
Victorum maiora uiris e ſanguine paruo
Gaudia non faceret conſpectū i cæſare uuln⁹
Ille tegens alta ſuppreſſum mente furorem
Mitis & a uultu penitus uirtute remota.
Parcite ait ciues procul hic auertite ferrum
Collatura meæ ni ſunt iam uulnera morti,
Non eget ingeſtis ſed auulſis pectore telis
Tollite & in magni uiuentem ponite caſtris.
Hoc ueſtro præſtate duci ſit ſcæua relicti
Cæſaris exemplū potiuſ q̄ mortiſ honeſtæ.
Credidit infelix ſimulatis uocibus aulus
Nec uidet recto gladium mucrone tenētem
Membraq; captiui pariter laturus & arma
Fulmineū mediis excipit faucibus enſem.

℄ SVLPI. Ille rūpit:hoc ē Scæua cū oculo ferꝝ educit.Alii tradūt eū haſtam pfregiſſe. Vincula: Neruoſas radices qbus oculis cōtinet̄. Calcat:pedibus pmit. Pannonis haud aliter:Nō ſecus inqt urſa telum quo uulnerata ē appetit. Pānonis: Pānonia regio terminat̄ noricis Danubio Illirico & dalmatis. Libys:uenator libycus. Amentauit: iecit ex Amento:hoc ē ligula quæ telo inectit̄. Habena:amento. Impedit:inuadit. Receptū: quo uulnerata ē. Circuit:circuendo conat̄ appndere.
Fugientē ſecum:q̄ ſecū conuertit̄:uel quā fugiēs fert. Perdiderat uultū:Ira & acrimonia i uultu nō noſcebat̄:nam euulſo oculo cruētaq; facie terrorē hoſti minus incutiebat: Cruento:hymbre: fluxu ſanguinis. Lætus fragor:Cōclamauere pōpeiani ubi ſcæuā uulneratum uiderūt non aliter q̄ ſi cæſarē uulneraſſent. Furorem:iram. Et a uultu:cōpoſuit.n.uultum ad miſericordiam cōmouendam.
Collatura meæ:ad meā morē nō opus eſt uulneribus ſed ſat erit e uulneribus tela educere ut ſanguis emanet. Sit ſcæua relicti: efficite ut uideat potius cæſarē reliquiſſe q̄ cū gloria pro eo periſſe.
Honeſtæ:laudatæ. Recto mucrone:intēta cuſpide:Mēbraq; captiui:cū ſublimē portare tentaret.

℄ OMNIBO. Ille:ubi ſenſit ſe uulneratū extraxit ſagittā cū oculo & terræ impactā pedibus calcauit. Moras &:pro i.fit enim ephexegeſis. Vincula neruorū:quæ cuſpidē ſagittæ retinebant: ſed neruos oculi radices appellat:quia neruis qbuſdā q̄ſi radicibus ſtabiliti ſūt:nō dicit fuiſſe moras telorū. Pānonis haud aliter:non aliter telū euulſit cū oculo q̄ urſa Libyca q̄ ubi ſagittā in corpore accepit tētat ipſam dentibus euellere. Pannonis:Pānonia(ut inqt Solinus)regio pcedit in noricū uſq; agrū:deinde Mœſiæ cōiungit̄:in æa ſæui urſi naſcūt̄: ſed ponit ſpeciem pro genere. Libys:ideſt uirgo libyca uenatrix: ſic Virg.dicit conſuetudinem eſſe libycarum uirginum agitare feras:ut Virginibus tyriis mos ē geſtare pharetram:uel libys.ideſt uenator libycus.eſt.n.hic libys generis maſculini. Martialis:Et lybis in lōgo puluere ſudet eques. Amētauit:iaculata ē:& contorſit. Habena:ſed pprie amentum dicitur lorum:quo dignitati iaculantis immiſſi uæhemētiorem ictum inferūt:unde uerbum eſt amentare. Impetit:inuadit ſcilicet dentibus. Secum fugiētē:qa dū ſe mouet:mouet̄ &.ſagitta. Perdiderat uultum rabies:poſtq̄ cū oculo ſagittā euulſit adeo efferatus erat ſcæua ut iā uultū omnino mutauerit. Perdiderat:inflāmauerat. Imbre cruento:qa euulſo oculo ſanguis in faciem effuſus eſt. Lætus fragor:clamorem inquit ſuſtulere Pompeiani eximantes nunc demū ſcæuā lætiferum uulnus accepiſſe. Maiora uiris:non maius gaudium habuere Pompeiani:cum uiderunt ſanguinem ex oculo uulnerati ſcæuæ exire q̄ ſi ſanguinem uidiſſent ex corpore Cæſaris. Sanguine paruo: ideſt unius militis. Ille tegens alta:cum propemodum deficere uideretur ſcæua ſimulauit laſſitudinē: & q̄ſi uultu mitior factus ita allocutus eſt hoſtes:Parcite mihi:iam uobis cedēri non opus eſt tela in corpus meū cōtorquere:nā ſatis erit ad mortē ſi fixa corpori tela euulſeritis:cū his enim omnis ſanguis exibit:& uita mea diſcedet:ſed ante obſecro ut me afferatis in exercitum ueſtrum:ut exemplum omnibus potius ſim Pōpeianæ partis cōprobatæ q̄ honeſtæ mortis:hæc cum dixiſſet quidam Aulus demens credidit ita eſſe & acceſſit ad Scæuam:& mediū complexus armis omnibus credebat ſe poſſe illū in caſtra Pōpeii ſubleuare:ſed non prouidit mucronem:quem ille tectum habebat:quoad iugulum eius tranſfixit: & ipſo occiſo:ſic eat inquit qcunq; Scæuam uictum putabit. Alta:ideſt profunda: Virgilius. Premit altum corde dolorem. Virtute remota:ideſt utilitate:quia non iam ſicuti ut fortis & robuſtus:ſed mitior factus erat
Parcite.ſ.tela in meum corpus conicere. Hic a corpore meo. Iam uulnera.q.d.ſatis uulnerum eſt.

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA

Nõ eget ingeſtis.ſ.telis:ſed euulſis. Et in magni uiuentem:nam exemplo meo alii moueri poterũt:ut Põ peii partes Cæſari anteponãt: Quã mortis ho.quia malo partes ſeq Põpeii q̃ honeſte mori.i.fortiter. In felix:uno uerbo exitum rei futuræ declarat. Fulmineum:corruſcantem. Membraq;:qa mediũ complexus credebat ſe ſublaturum hominem.

Incaluit uirtus atq; una cede refectus:
Soluat ait pœnas ſcæuam quicunq; ſubactũ
Sperauit pacem gladio ſi querit ab iſto
Magnuſ adorato ſubmittat cæſare ſigna.
An ſimilem ueſtri ſegnemq; ad fata putaſtiſ?
Pompeii uobis minor eſt cauſæq; ſenatus
Quã mihi mortis amor.ſiul hæc effat̃ & alt⁹
Cæſareas puluis taſtat̃ adeſſe cohortes.
Dedecuſ hic belli magno crimenq; remiſit
Ne ſolum totæ fugerent te ſcæua cateruæ
Subducto qui marte ruis nã ſanguinæ fuſo
Vires pugna dabat labẽtem turba ſuorum
Excipit. atq; humeris defectũ ĩpõere gaudet
Ac uelut incluſſũ perfoſſo in pectore numẽ
Et uiuam magnæ ſpeciem uirtutis adorant
Telaq; confixis certant euellere membris
Exornantq; deos ac nudum pector̃ martem
Armis ſcæua tuis.fœlix hoc nomine famæ
Si tibi durus iber aut ſi tibi terga dediſſet
Cantabar exiguis aut longis teutonus armis
Non tu bellorũ ſpoliis ornare tonantis
Templa potes:nõ tu lætis ululare triumphis
Infelix quãta dominũ uirtute paraſti:
Nec magis hac magn⁹ caſtrorũ parte repulſus
Intra claſtra piger dilato marte quieuit
Quã mare laſſatur quũ ſe tollentibuſ euris

¶SVLPI. Incaluit uirtus:fortitudo renouata ẽ ſucceſſuq; recreata. Subactũ:uictũ & ſubiugatum Similem ueſtri:ĩbellẽ. Segnẽq;:tumidũ. Põpeii:bius:plus inqt ego cupio mori q̃ uos Põ.& ſenatũ ſaluos eẽ optetis. Altus:q alte apparebat. Dedecus hic: Aduẽtãte nõ te uera cæſare ſed.P.Sylla liberati ſũt eo dedecore põpeiani ne ſolũ ſcæuam ſed ipſum Cæſarẽ fugere uiderent̃. Hic:puluis. Dedecus:infamiã fugiẽdi. Crimẽ:culpã. Ruis:moreris. Subducto marte:Nã recipiẽtibus ſe põpeianis cũ nõ haberet ĩ quos pugnaret cecidit. Vires pugna dabat:ex cedibus fortior euadebat. Labẽtẽ:cadẽtẽ moriẽtẽ. Defectum:q iam defecerat. Adorãt:ſuppliciter uenerãtur. Numẽ:deũ quendã fortitudinis. Speciẽ imaginẽ uiuã & tractabilẽ. Virtus.n.incorporea ẽ. Deos deoꝝ imagines q̃ erãt in caſtello & Martis ſimulachrũ qđ nudauerãt: Fœlix:Pathos hæc hẽt oĩo a fortitudine ĩ caſſum & ſine uera laude cõſumpta qm̃ non ꝓ Iuſtitia & libertate ſed impie cõtra Iuſtitiã ſe exercuit:quare erit feritas & immanitas appellãda. Iber:hiſpanus.quanq̃ & Iberes gẽtes ſunt ultra armeniã. Cãtaber:In hiſpania terra conẽſi cãtabri ſũt:uergũtq; ad oceanũ: & breuibus armis utunt̃. Teutonus:i Gallia eſt,ut diximus lib.i. Nõ tu: Valerius maximus tradit de bellis ciuilibus triumphare non licere nec ouare & ut ait poeta Ioui capitolino ſpolia referri nõ poterãt. Vlulare:Clamãdo proſeq triũphantẽ. Virtute fortitudine. Paraſti dñm feciſti romã ſeruã. Nec magis:Põpeius poſt hæc magna celeritate impoſitis ſagittariis & militibus in nauibus media nocte ipſe cũ ſexaginta cohortibus per terram ad eam partẽ munitionum acceſſit:quæ ꝑtinebat ad mare reſciuerat.n.ex tranſfugis trãſuerſum ad mare uallum nondum illic eſſe deductum. Itaq; terra mariq; pugnans erupit:& in campo apto poſuit caſtra Cæſar.iis cognitis non lõge ab eo caſtrametatus ẽ: & cũ pompeii legionẽ ſemotã aliquot cohortibus aggrederet̃ uictus eſt.His duobus prẽliis deſiderati ſunt milites cæſaris nongenti.lx.Romani equites quadringenti & Tutianus. A placentia centum:a Puteolis centum.a capua decem ſacrati uiri:& decem tribuni militũ & centuriones duo &.xxx. Signa militaria duo &.xxx.amiſſa ſunt. Pompeius eo prælio imperator ẽ appellatus:atq; hoc nomine ſe ſalutare paſſus ẽ.Sed neq; in litteris ſcripſit:neq; in faſcibus inſigna laureæ ꝓtulit. Nec piger marte dilato:nec piger fuit:nec ꝓlium diſtulit. Laſſatur:fatigatur & hebeſcit. Se ipſum mare.

¶OMNIBO. Icaluit uirtus:occiſo aulo rediere ĩ corpore uires:uiſuſq; ẽ recepiſſe quodãmodo robur qđ amiſerat. Incaluit.i.durior.reddita ẽ. Vna cæde:ꝑ unius cæde.Soluat ait pœnas:iã ñ demiſſa uoce loqbat̃:ſed toruis oculis & acriori uoce. Pacẽ gladio:aliter inqt pacẽ põpeius habere nõ poterit a militibus Cæſaris:niſi ille depoſitis armis Cæſarẽ adorauerit. Iſto.i.meo. Similẽ uñ.ſ.creditis eẽ ſcæuã: ut ſic ignauus ſit:& mortẽ timeat ſicuti uos o põpeiani.q.d.nõ. Põpeii uobis minor:ego ĩqt plus amo fortiter mori q̃ uos defendere Põpeiũ cauſamq; ſenatus. Simul hæc effat̃:ꝓſpexit & uidit puluerẽ q erectus erat:nã Cæſ.audito ſtrepitu & fragore belli ad ſubſidiũ ꝓperabat caſtello laborãti ꝓſtandũ. Adeſſe cohortes:qa iã ſenſerant expugnari caſtellũ. Dedecus hic belli:hic puluis fecit:ne tantũ dedecus admitterent Pompeiani ut uni ſcæuæ totus exercitus ceſſiſſe uideret̃. Subducto qui marte: diſcedẽtibus Pompeianis ſtatim cecidit præ laſſitudine ſcæua. Dabat uires:ideſt fortis erat:dũ pugnaret:qa non ſentiebat ſanguinẽ effũdi. Defectũ uiribus:corporis uacuum. Ac uelut incluſum:ipſum humeris geſtabant non aliter quam ſimulacrum aliquod deorum. Viuan ſpeciem:quia adhuc uiuebat ſcæua: Exornantq; deos:ſcilicet his telis e corpe ſcæuæ euulſis. Nudũ martẽ:ſimulacrũ martis:qđ ſine armis relictũ fuerat armis ſcæuæ iſtruxerũt q̃ſi ea tũ demũ digna eẽnt:qbus mars amaret̃. Felix hoc noĩe famæ:o quãta felicitas & gloria fuiſſet tua o ſcæua:ſi hæc tua uirt⁹ ꝓ libertate po.Ro.pugnaſſet aut hoſtes ꝑpl̃i ro.uiciſſes nõ ciues ꝓ tuẽda ſerui

tute fudiſſes. Durus iber.i.populus hiſpaniæ. Cantaber:populus eſt hiſpaniæ:quẽ(ut refert Suetonius & Strabo)auguſtus oppreſſit. Exiguis:qui uteret̃ breuibus armis. Teutonus:populus germaniæ quem Cæ uicerat. Non tu bellorũ:ſed quia cauſa tua minus honeſta erat:ideo nõ potes gloria cõſeq quam tribuiſſent ro.ſiue de Germanis:ſiue de gallis hoſtibus triumphũ cõſequi uoluiſſes. Vlulare triũphis:mos erat ouãtẽ,ducẽ q equo uehebat̃ ad capitoliũ:ſequẽtes milites ut clamarẽt io io uñ ouationẽ ab ea uoce dictã uolũt:ſed tñ ouatio & triũphus differũt:nã ouatio ei dabat̃ q hoſtes incruẽta & facili uictoria in fugã uertiſſet. Triũphus uero his q hoſtes cecidiſſent. Infelix quãta.d.q hæc ꝑma uictoriæ cõſequũt̃ ꝓ libertate pugnã.Tu uero cõtra libertatẽ pugnaſti ut patriã in ſeruitutẽ redigeres. Nec magis hac magnus Ppeius ſicuti antedictũ unius ſcæuæ decertatione locũ obtinere nõ potuit ſed nihilominus tentauit alia parte ſi quo mõ poſſet erũpe:neq;.n.ꝙ ſibi hac parte exire nõ liceret:iõ a ꝓpoſito ſuo deterritus ẽ dicit ãt ꝑ ſimilitudinẽ multo eẽ auidiorẽ erũpendi factũ Pompeiũ q̃ antea ſicut fluctus maris cũ ſemel inuaſerit ſcopulũ aſſiduo ĩpulſu:tandẽ illud euertit. Parte ca.ubi cõſtiterat ſcæua. Dilato marte:itermiſſa pugna.

Frangentẽ fluctus ſcopulũ ferit aut latus alti
Montis adeſt ſeramq; ſibi parat unda ruinã.
Hinc uicina petens placido caſtella ꝓfũdo
Incurſu gemini martis capit armaq; late
Spargit & effuſo laxat tentoria campo.
Mutandæq; iuuat ꝑmiſſa licentia terræ.
Sic pleno padus ore tumẽs ſup aggere tutas
Excurrit ripas:& totos cõcutit agros
Succubuit ſiqua tellus: cumulũq; furentem
Vndarũ nõ paſſa ruit tum flumine toto
Tranſit: & ignotos aperit ſibi gurgite cãpos.
Illos terra fugit dominos:his rura colonis
Accedũt donante pado uix prælia cæſar
Senſerat: elatus ſpecula quæ prodidit ignis.
Inuẽit impulſos præſſo iam puluere muros
Frigidaq; ut ueteris deprẽdit ſigna ruinæ
Accẽdit pax ipſa loci mouitq; furorem
Pompeiana quies:& uicto cæſare ſomnus.

¶SVLPI. Alti mõtis:q altior ẽ ſcopulo Scopulus.n.magnis obruit̃ fluctibus q ad ſummitatem mõtis uſq̃ ꝑueniũt. Ruinã ſerã:nã frequẽter ꝑcutiẽdo & exedẽdo mõtẽ diruit. Vicina ꝓfundo.ꝓpinqua mari. Rapit:expugnat. Gemini:maritimi & terreſtris. Armaq; late ſpargit:& munitiões egreſſus ꝑ liberos cãpos uagat̃. Laxa:extẽdit. Iuuat:delectat eũ. Licẽtia ꝑmiſſa:qd liceat ꝑmiſſũ ꝙ ei ſit mutare nouã tellurẽ. Sic:eruptionẽ põpeii pado ſtagnãti compat. Pleno ore:undanti alueo. Sup excurrit ripas tutas aggere:ſupegredit̃ ripas munitas aggeribus. Cõcutit:tremefacit. Siq̃ tellus ſuccubuit:ſiq̃ ꝑs aggeris loco mota ẽ & euerſa. Furẽtẽ cumulũ.magnã uim fluminis. Ruit:ꝑteriti tẽporis ẽ. Apit ſibi cãpos:ꝑ ignotũ cãpũ fluit & alueũ facit. Terra fugit:in aliã ripã traducit̃.Eſt .n.ex legibus id cõſtitutum ut quod fluuius alicui agro aufert additq; alteri:eius dño cui addit̃ cedat. Ignis elatus:flamma ſublata uel funus ex igne ut ait Cæſar Die.n.fumo.nocte flamma ſignũ datur. Specula:eminẽti loco. Impulſos:ꝓſtratos. Præſſo:ſedato iãdudũ enim expugnatis caſtellis Pompeius ꝓterierat. Frigida:nõ recẽtia. Pax:tranqllitas & ſolitudo. Furorẽ:iram cæſari:quies & ſomnus:qđ quieſcerent & dormirent.

¶OMNIBO. Frangentẽ ſco.ut Virgilius.Inq; ſinus ſcindit ſeſe unda reductos. Latus adeſt.i.corrodit latus oppoſitũ fluctibus Et fit a uerbo adeo ades adeſt. Seram ru.euerſo tandem ſcopulo a fluctibus. Hinc uicina petens:capto erumpendi cõſilio Põpeius tegmenta galeis milites parare iubet uiminibus deinde leuis armaturæ milites in ſcaſas ĩpoſuit:his ita pactis ſexaginta cohortes ex maximis caſtris ꝓſidiiſq; educit:ꝑ eã munimẽtoꝝ parti:q̃ ad mare ꝑtinebat:& hĩ ꝓcipit:q fieri uelit eodemq; naues honuſtas aggere & leuis armaturæ militibus ire iubet:& qua ad Dyrrhachiũ naues ꝓparatas habebat. Caſtella ꝓfundo petẽs:in caſtellũ remotiſſimũ: & ꝙ lõgiſſime aberat a caſtris Cæſaris:ĩpetũ fecit Põpeius:exiſtimãs:qd lõgius aberat Cæſar:hac parte facilius erũpere poſſe:& qa ꝑtinebat ad mare pars illa maris quã inuaderet oportuna uiſa eſt quia in poteſtate Põpeii oĩs regio erat. Vicina caſtella.i.munitionis partem:quæ ad mare ꝑtinebat. Gemini martis:terreſtis & maritimi:nã ſexaginta cohortes miſit a maximis caſtris & præſidiis. Incurſu.i.cum impetu. Armaq; late ſp. poſtq̃ ſemel caſtella cepit:arma ſpargit:qa iuuabat cũ libero campo poſſe uagari. Effuſo campo:ꝓ ipſe effuſus ꝑ campum. Iuuat:ſcilicet Pompeium:nã ſic fieri ſolet:ut q diu in anguſtiis obſeſſi fuerint:poſtq̃ ſemel data licentia fuerit maxima lætitia euagantur. Sic pleno padus ore ꝑ ſimilitudinem oſtendit quo modo longe lateq; uagaret̃ Põpeii exercitus:poſtq̃ data eſt ꝑtãs erũpẽdi:quẽadmodũ padus cũ inflatus fuerit:ſi partem aliquam aggeris euertit deinde effuſo amne diſcurrit:ut ui nulla retineri poſſit. Sup aggere:cum ſemel aggerem ſupauerit. Concutit:commonet & diſſipat totos agros.ſic Virgilius.Sternit ſata læta boumq; labores. Si qua telus.quia paruo etiam ore ſimul facto uis continere poteſt undationem fluminis: Succubuit:ideſt euerſa eſt. Gurgite:ideſt fluctu & undatione. Ignotos cãpos:ideſt per quos antea fluere nunq̃ conſueuerat. Illos terga fugit:iuriſconſulti de alluuione allegant hæc carmina qd unda ſi ab una ripa ad alteram agrum detulerit:illius ager eſt ad quem unda detulerit. Vix prælia Cæſa. quia(ut diximus) caſtellum hoc longiſſime a maximis caſtris Cæſa.aberat poſt longum tempus tandem tumultu & clamore militum excitus Cæſar ad ſuos ut propere ſubſidium daret uenit. Specula:ex edito loco:ſic enim conuenerat:ſi forte hoſtes inuaderent:ex ſpecula ignem accenderent:ut ſigno dato poſſet:cum præſidio ſubuenire laborantibus. Inuenit impulſo:ſed iam euerterat caſtellum

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

illud Pompeius:& late agros tenebat:noua etiá caſtra poſuerat & ſumma quiete campos pompeii tenebat exercitus. Impulſos:euerſos. Preſſo:compreſſo:quia iam puluis in unum compactus erat:ſignificat enim multo ante euerſos fuiſſe muros. Frigida:in cinerem ſoluta. Accendit pax ipſa:indignatus é Cæſar:ꝙ iam hoſtibus tuto capere ſomnum liceret.

Ire uel in clades properat:dũ gaudia turbet.
Torquato ruit ide minax:qui cæſaris arma
Segnius haud uidit:q̃ malo nauta tremẽte
Omnia ſubducit cyrceæ uela procellæ.
Agminaq; interius muro breuiore recepit
Denſius ut parua diſponeret arma corona:
Tranſierat primi cæſar munimina ualli
Q uũ ſup e totis emiſit collibus agem
Effuditq; acies obſeſſum magnus in hoſtẽ.
Non ſic ætnæis habitans in uallibus horret
Enceladum ſpirante noto:quũ tota cauernas
Eggerit & torrens in campos defluit ætna.
Cæſaris ut miles glomerato puluere uictus
Ante aciem cœci trepidus ſub nube timoris
Hoſtibus occurrit fugiés:inq; ipſa pauendo
Fata ruit totuſ mitti ciuilibus armis
Vſq; uel in pacé potuit cruor ipſe furentes
Dux tenuit gladios fœlix ac libera legum
Roma fores uiriſq; tui uiciſſet in illo
Si tibi ſylla loco dolet heu ſempq; dolebit
Q uod ſcelerũ cæſar pdeſt tibi ſũma tuorũ
Cum genero pugnaſſe pio:proh triſtia fata

ℭSVLPI. Vel i clãdes:ét i certá morté. Gaudia pópeianorum ex uictoria. Minax torquato:q pfectus pópeii caſtellú expugnatú ſeruabat. Ruit.impetú facit. Q ui cæſaris arma: q cæſare uiſo intra murú interiorẽ ſuos metu retraxit. Haud uidit ſegnius:nõ minus diligẽter pſpexit:liptote. Quam malo nauta:q̃ nauigator ad circeũ in mari tyrrheno cũ primú tẽpeſtas ĩuadit uela demittit. Muro breuiore: Cæſar hoc loco geminú aggeré fecerat Torq̃tus i iteriorẽ ſe ſe recepat ut fortior eẽt.denſioreſq; milites Cæſariani haberet uero q exterioré iá occupauerát aduentante pópeio q ſuis opem ferebat præ metu fugã arripiẽtes i arma incidebát. Potuiſſet hoc loco Pópeius debellare: ſed cú nõ iſtaret cæſar negauit eú uincere ſcire ut Suetonius ait. In hoſtẽ contra cæſaré q erat intra primú uallũ:& in medio hoſtiũ. Intus enim Torquatus extra pópeius erat. Non ſic ætneis. Nõ aliter metuit Cæſar aduentũ pópeii q̃ ſolẽt Ca.menſes metuere:quú ætna flámã emittit: p montẽq; ſpargit. Enceladũ:ignem quẽ gigas ſpirat enceladus qui eſſe ferẽ ſub ætna. Eggerit uacant. Aetna torrés flamma ætna flués & eſtuás. Defluit: diſcurrit in cãpos. Victus:territus aduentu pópeii. Ante aciẽ añ q̃ manú cú hoſte adueniente cõſereret:& ipſũ uideret. Cæci:quia qui timẽt qd ſint acturi nõ puidẽt. Ruit in fata:in morté inſcius qd ageret ſe præcipitat. Totus cruor:potuit hic fieri omnis cædes:futura ita ut pax ſequeret.Dux: pompeius repreſſit milites ne cæſarianos perſeq̃rentur. Fœlix exclamatio cum commiſeratione. Scylla. Hiſtoriam poeta cõfundit niſi p Syllam aut pompeiũ ipſum aut quépiá pompeianũ accipiamus.Sed pfecto nõ ſeruato tẽpore & loco.P.Syllam qui ſub Cæſare militabat demõſtrat.de quo i prælio ſupiori ubi periit Scæua ſic ait Cæſar. Interim certior factus.P.Sylla quẽ deſcendẽs caſtris præfecerat Cæſar auxilio cohorti uenit cũ legionibus duabus cuius aduẽtu facile ſunt repulſi pompeiani.neq; uero conſpectũ aut impetũ noſtrorum tulerũt:primiſq; deiectis reliqui ſe uerterũt & loco ceſſerũt:Sed inſequẽtes nr̃os ne lõgius pſequerẽtur ſylla reuocauit:ac plæriq; exiſtimát ſi acrius inſequi uoluiſſet:bellũ eo die potuiſſe finiri. Tibi.ad tua utilitaté & nõ ad cæſaris ut uincere Sylla potuit. Summa ſcelerũ:maximũ inter ſcelera tua uidelicet quod piũ generum oppugnaris.

ℭOMNIBO. Ire i clades.i.ruere in apta diſcrimina. Torquato ruit:legato Pópeii:qui in frõte caſtrorũ cõſtiterat cum legione una. Qui cæ.arma:ideſt q ſegnior nõ fuit ad puidendũ cæſaris impetũ:q̃ ſolet eſſe nauta:cũ tyrrhenũ mare uentoꝝ tẽpeſtatibus tollit. Subduxit:cõtraxit oĩa uela:qa cũ nimius inuaſerit.nullũ eſt maius remediũ. Circeæ pcellæ:tyrrenæ tẽpeſtati.Circes oppidũ in cãpania fuit(ut inq̃t Solinus)Caius Gelius Aeetæ:tres filias dicit:Angiciá:Medeá:Circen:angiciá uicina fucino occupauiſſe:ibiq; ſalubri ſcia aduerſus morbos reſiſtenté deá habitá:Medeá a Iaſone Buthroti ſepultá: filiũq; marſis ĩperaſſe.Circen circeos inſediſſe mõtes carminũ maleficiis uarias imaginũ facies mẽtientẽ hác etiá ueneficá finxere poetæ:ꝙ illos qa appellarẽt ad littus ſuũ in uaria ferarũ genera uenenis cõuerteret: Agminaq; interius:& relictis maioribus caſtris ſe recepit i interiora:ná gemino uallo caſtra circũdederat relicto ergo exteriori uallo ſe recepit ad iterius ob hác cãm ꝙ facilius breuiora caſtra defendere poterát q̃ latiora. Arma:armatos milites.Dẽſius.i.ualidius. Corona:i.ambitu caſtroꝝ: qa in coronæ modũ cõſtiterát pulſantes hoſtẽ ex oĩ parte. Tráſierat primi:uallũ relictũ a Pópeanis ĩpetu ſuo Cæſ.cũ exercitu tráſiuit. Cũ ſup e totis:ſed Pópeius q ĩde haud peul caſtra noua poſuerat legiones a mediis caſtris ſubduxi: & repẽte ſuis ſubſidio affuit:Milites uero Cæ.ꝙ iá erũpetát prioris ualli munimẽta cũ fugere uellent & timerẽt: inſtáte exercitu pópeiáo i hoſtes dũ fugeret ruebát:ſiue exteri⁹ fugere uellẽt:circũdati erát a Pópeio:ſi uero iterius in torq̃tũ icidebát.uñ i medio ps militũ capta é.Setonius dicit ñ iſtáte Pó.Cæſ.negaſſe eũ uicere ſcire ſed dicũt hoc eẽ factũ pietate Pó.q ſuis ciuibus parcere uolebat:i q̃ ſnia ẽt Lucanus uideť eẽ. Nõ ſic ætneis:dicit nõ minore ĩpetu iuaſiſſe Pópeiũ Cæſaré q maiori uallo iclusus erat:q̃ ſolet inuadere uicinos flãma ex mõte ætna emiſſa.nec miore terrore pculſos eẽ cæſ.milites q̃ illi terrẽť emiſſis flámaꝝ apicibus ex ætna:

q ſæpe regionẽ illá uniuerſá deuaſtare uideť:ná Gatinẽſiũ Colles alto exũdát cinere q aliq̃n illos magno afficiens mœrore:poſterioribus annis magnũ terris attulit bñficiũ:qppe tá læta reddidit illis uineta & ſingulari bonitate fructuoſa:ut reliq̃ nulla uini nobilitate eis cõparabilis exiſtat:ita refert Strabo. Habitá.ſ. populus ſiculus: In uallibus ætnæis.i.ſub radicibus mõtis ætnæ.Enceladus unus ex gigãtibus:q auſi ſũt bellũ inferre Ioui:quẽ uictũ ſub mõte ætna poſuiſſet ferť iuppiter:cũ nimio põdere pſſus deſeſſũ latus mutare uoluerit mõs totus tremit:& ſtatim flámaꝝ ingẽtes globos uomit:ita ut regionẽ illá plæruq; depopuleť. Glomerato puluere.i.iminẽte Pó.cũ exercitu magno & immenſa legione. Cæci timoris: qa cæcos cõſilii hoies facit. Hoſtibus ocurrit:ſi exterius Pó.ſi interius torquato. Fata ruit:dũ timet fata i fata ruit uel i pacé:ẽt uſq; ad pacé:qa uicto Cæ.deide pax fuiſſet. Ipſe furentes:hæc ſũt uerba Pópeii: q dixit. Parcite ciuibus ueſtris. Fœlix ac libera legũ:deplorat hic Luc.euerſá libertaté Romaná dicẽs pietaté Pópeii illi nocuiſſe. Libera fores ſi ſylla:ſi hác uictoriæ occaſioné talis ipator cõſecutus eẽt:q̃lis erat Sylla:actũ erat de Cæ.& libertas cõſeruata fuiſſet. Dolet heu ſemp:Semp inq̃t quotiẽs meminerit roma dolebit ꝙ Cæ.cũ pio genero pugnauerat:hæc cauſa fuit:cur ſcelera ſua cæſara implere poſſet. Scelerũ tuorũ: quia cum pio genero pugnaſti:ideo ſcelera tua ipleta ſũt. Proh tri.fa.i deploratiõe cõſiſtit oñdẽs multa deide mala inumeraſq; clades pſecatas fuiſſe:qa hoc loco Pó.uicere noluerit: Triſtia:infelicia infauſta.

Nõ uticæ libyæ clades:hiſpania mũdæ
Fleſſet: & iſando pollutus ſanguine nilus
Nobilius phario geſtaſſet rege cadauer.
Nec iuba marmaridas pſſiſſet nudus arenas
Pœnorũq; umbras placaſſet ſanguine fuſo
Scipio:nec ſancto caruiſſet uita catone.
Vltimus eſſe dies potuit tibi roma malorũ.
Exire e mediis potuit pharſalia fatiſ
Deſerit auerſo poſſeſſam numine ſedem
Cæſar: & æmathias lacero petit agmie terras
Arma ſecuturũ ſoceri quacunq; fugaſſet
Tentauere ſuo comites diuertere magnum
Hortatu:patrias ſedes atq; hoſte carentem
Auſoniá peteret:nunq̃ me cæſaris inquit
Exemplo reddá patriæ:nunq̃q; uidebit
Me niſi dimiſſo redeuntẽ milite roma.
Heſperiá potui motu ſurgente tenere
Si uellem patriis aciem cõmittere templis
Ac medio pugnare foro:dum bella relegem
Extremũ ſcythici tranſcendam frigoriſ orbẽ
Ardenteſq; plagas:uictor tibi roma quietẽ
Eripiam:qui ne premerent te prælia fugi:

ℭSVLPI. Libyæ:aphrica nõ uidiſſet tot cedes ad uticá factas nec hiſpania ad mũdá:nec nilus pópeii fuiſſet cruore iſectus. Cadauer:pópeii. Phario rege:ptolemeo rege phari iſulæ nili. Nec Iuba:rex numidarũ. Marmaricas: Marmaridæ populi ſũt ad ſyrtim maioré uſq; porrecti. Vmbras pœnoꝝ:aphricanoꝝ q ſunt romani ſanguinis auidi. Scipio:q dux erat exercitus & reliqaꝝ pharſaliæ. Vita:uiuẽtes ipſi & illius ſæculi hoies. Exire e mediis pot.phar.fat.potuit nõ fieri pugna pharſalica. Deſerit:Cæſ.a pó.fugatus i theſſaliá ſe cõtulit.Pó.iuitis ſuis q eũ hortabáť ut in Italiá reuerteret eũ eſt pſecutus.Sed Cæſ.cũ primũ illuc puenit cõiũcto cũ Domitio exercitu Gõphos oppidũ expugnauit:& militibus diripiẽdum conceſſit.Inde metropolim q primũ portas clauſerat exẽplo Gõphoꝝ territá i deditionẽ accepit.Poſtea nulla Theſſaliæ ciuitas fuit q Cæſ.nõ pareret:pter lariſſeos q magnis Scipionis exercitibus tenebáť Pó.uero cũ primũ aduenit Scipiõis ẽ milites adhortatus:ut parata iá uictoria pdæ ac pmioꝝ uelint eẽ participes receptiſq; oibus in una caſtra legionibus ſuũ cũ ſcipione honoré ptitus ẽ. Sedem:munitiones ſuas. Auerſo:irato qa uictus fuit. Agmine lacero:exercitu fugato & fracto. Comites:pópeiani. Patrias ſedes:romá. Reddá me patriæ:reuertar i patriá niſi dimiſſo exercitu facta pace. Surgẽte motu:i principio belli. Vellẽ cõmittere aciẽ:uoluiſſem pliari. Dũ bella relegẽ:mõ procul ab italia bella calamitateſq; abigá nõ erit mihi moleſtũ extremas mũdi regiones adire. Scythici:ibo ultra ſcythas ſeptentrionales. Ardentes plagas:deſerta aphricæ æthyopiam Indiam quæ ſolis æſtu infeſtantur. Victor tibi roma quietem eripiam:certe non:nec me uictore uexabere.

ℭOMNIBO. Libye clades:ubi reliqæ exercitus uictæ ſũt cum Catone. Hiſpania mundæ:ubi uictus eſt.Gn.& ſextus Põpeius: ſed.Gn.Pompeius occiſus eſt:Sextus aũt profugit in Siciliá. Et infando pollutus ſan.nec etiá Pom.fuiſſet in Nilo flumine truncatus:cuius cadauer piectũ ẽ in undas fluminis. Infando ſanguine:nõ Põpeii ſed ſanguine infandi Ptolemæi Patricidæ Regis. Phario rege.i.Ptolemæo rege ægypti:ná pharos inſula eſt ægypti. Nec iuba mar.Rex Iuba q partes ſenatus populiq; Ro.ſeq̃bať uictus ẽ a Cæſare in Africa:ná Iuba & petreius(ut refert Appianus)pceptis his quæ geſta fuerát a cæſare cũ nec fugá aut ſaluté ulterius ſpare poſſent.Inedia uulneribuſq; ſe adinuicẽ tádẽ cõfecere. Nudus.inſepultus. Mar.ha.marmaria ẽ pars Libyæ. Placaſſet umbras pœnoꝝ:ná mors huius Scipiõis q ab illo ſupiore deſcẽderat uiſa eſt q̃ſi placare umbras pœnoꝝ:q cæſi fuerát a maioribus ſuis:publius.n.Scipio q bello in Libya geſto cõtra Cæſaré cõſtitutus ĩpator fuit:Appiano auctore hyemẽ in mari agẽs hoſtibus nauibus a caſu obuius peregregie ſe geſſit donec ſupata eius claſſe ſeipſum interemit & cũ hoſtes ppius ſupueniſſent:interrogarẽtq; ubi eſſet impator:ipſe reſpõdit:iperator bñ ſe habet: Caruiſſet uita:ætas nr̃a nõ caruiſſet catone:q poſtq̃ uidit pſligatas eẽ.Põpeii partes ſupeſſe reipu.noluit:ſed ipſe ſibi morté in Vtica cõſciuit:unde uticẽſis eſt appellatus:ná Cato ac Scipio:ut refert Plutarchus poſt pharſalicá pugná i libyá

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA GREDOS USAL.ES

ꝓfugerũt:& ĩgẽtibus ibi copiis coactis ex iuba:q̃ opẽ atq; auxilia miniſtrabat cõtra eos cæ.expeditionẽ egit Scipionis exercitu ſupato:Catonẽ ut uiuentẽ reciperet ſummo ſtudio cõtẽdit: Vticã:quãq̃dẽ urbẽ cũ ille pſidio teneret:minime ꝑlio iterfuerat:poſtq̃ Cæ.Catonẽ ſibi mortẽ cõſciuiſe cognouit acriter ĩdoluit tũq; iq̃t Cato:tibi ꝓ morte iuideo nã & tu mihi ꝓ ſalute inuidiſti. Vltimus eſſe.d.p.ſi Põ.uincere uoluiſſet. Exire p.m.ph:ne i pharſalia bellũ ciuile cõmitteret:qp poſtea factũ ẽ:nã ita fata uolebãt ut ibi ſãguis Ro.effũderet qd euitari tũc potuit:ſi Cæſ.Põpeius uiciſſet. Deſerit aduerſo pol.poſt cõplorationẽ libertatis Romanæ ꝓſeqt narrare qd nã inſtituerit Cæſ.ubi.n.uidit oĩa ſibi aduerſa:ex his locis ſtatuit diſcedere.& i theſſaliã recepit exercitũ. Sedẽ:Epirũ. Tẽtauere ſuo:hic dicit cõſiliũ habitũ fuiſſe i exercitu Põpeii qdnã potiſſimũ agẽdũ eẽt:nõnulli fuerũt q cẽſerẽt Romã redeundũ eẽ:ſed huic ſententiæ aduerſus fuit Põpeius neq;.n.iduci poterat:ut uellet bello ĩfeſtari Italiã:hãc quoq; rationem fuiſſe dicebat:ut ab initio belli urbẽ deſerere:ne Cæſ.illud exercitũ ducẽs mœnia urbis bello inuaderet:ergo qd ab initio fecerat i eo ſe pſtitug aſſeuerat. Comites:ſenatores q cũ põpeio erãt. Diuertere.i.a ꝓpoſito ſuo remouere. Nũq̃ me cæ.nõ imitabor inqt põpeiõs cæſarẽ q cõtra leges romanas rubiconẽ trãſiuit armatus. Dimiſſo milite.i.exercitu:ſicut leges uolunt: Heſpiã potui:ſi pati poſſẽ ut bello infeſtaret italia:& roma piculũ belli ſubiret:poterã ab initio belli romæ cũ ſenatus maneret i medio foro bellũ pficere:ſed qm̃ lõge mihi alia mẽs eſt:ab hoc ꝓpoſito nõ deterrebor:prius q̃ bellũ pfecero. Motu ſurgẽte.i.icipiẽte tumultu belli. Medio foro:ut fecerat Sylla:Marius:Cinna & cæteri q urbẽ inuaſere. Dũ bella re.ſed hæc mihi mẽs ẽ:ut in extremas orbis terrag partes potius exercitũ ducere uelim:q̃ bellũ in italia fiat. Relegẽ.i.repellã:unde relegati dicũt q ſunt a patria pulſi. Scythici frigoris.i.ſeptẽtionis:in q̃ parte ẽ ſcythia:hoc ẽ uſq; ad hyboreos mõtes tranſibo uel e diuerſo ibo trãs torridã zonã:nã utraq; inhabitabilis ẽ. Victor tibi Roma:antea cũ timere hoſtes diſceſſi ab urbe ne te bella q̃terẽt:nũc uero cũ nõ timeã ſed uincere cœpi:m te belli iplicabo.q.d.nõ faciã. Fugi:cũ inferior eſſem Cæſare.nũc uero cũ ſim ſupior te in bellum deducam.

Ah potius bello nequid patiaris in iſto:
Te cæſar putet eſſe ſuã:ſic fatus in ortus
Phœbeos conuertit iter:terræq; ſecutus
Deuia:qua uaſtos aperit candauia ſaltus
Contigit æmathiã bello quam fata parabant
Theſſaliã qua parte diem brumalibus horis
Attollit titam rupes oſſea coercet.
Quũ p ſũma poli phœbũ trahit altior æſtus
Pelion opponit radiis naſcẽtibus umbras:
At medios ignes cœli rabidiq; leonis
Solſtitiale caput nemoroſus ſubmouet otris
Excipit auerſas:zephiros & iapiga pindus.
Et maturato præcidit ueſpere lucem.
Nec metuens imi borean habitator olympi
Lucentẽ totis ignorat noctibus arcton.

❡SVLPI. Ah potius:Dũmodo ſis exps dãnorũ te cæſ.poſſideat. Cãdauia:mons epyri q illyricũ a macedonia ſeparat. Cõtigit:tetigit. Bello quam fata para.in qua fata cõſtituerãt certaret. Theſſaliam q̃ parte. Topographia Theſſalia inqt ab oriẽte brumali oſſã ab occidẽte æſtiuo peliõ a meridie otrim ab occidẽte pindũ a ſeptẽtriõe olympũ hẽt. Sed in hoc errat poeta qd iter oſſam & olympũ peliũ:q ad oriẽtẽ hybernũ ẽ iterponit & oſſa ad æſtiuum ut ptolemeus & li.vii.herodotus docẽt: & ipſe mox dicet olympũ oſſe cõuictũ.peliũ ergo ꝓ oſſa & oſſam ꝓ pelio poſuit.ẽ ãt pelii altitudo ut pli. tradit.M.cc.l.paſſuũ. Coercet:terminat & ſtrigit. Attollit diẽ:erigit lucẽ ſuã. Quum p:ab oriente æſtiuo æſtiuo pelion eſt. Opponit umbras:iaciũtur.n.in occidentẽ recta ab oriente linea. Otris: mõs. Submouet me.ig.cœ.repellit meridianũ ſolẽ & otrim eẽ altiſſimũ indicat. Caput ſol.leonis: æſtũ leonis & ſolſtitii qd ẽ ſexto calẽdas Iulii apd Columellã:Sole uero exiſtẽte i cãcro & nõ ꝓprie i leone. Pindus:mõs q ad occidẽtẽ uerſus a tergo zephyros excipit. Iapiga uentũ quem fauorinus Caurũ exiſtimat:Eũ appuli uocãt Iapiga. Præcidit lucẽ:ſubſtrahit lucẽ & inumbrat theſſaliã:quã præ eius altitudine ſol occidẽs ſpectare nõ põt. Veſpe maturato:fine diei accelerato:nã prius noctẽ inducit q̃ ſol occiderit. Habitator:q incolit radices olympi:q ab interiori parte borea uexari nõ poſſunt:Septentriones & urſam maiorem non cernit.

❡OMNIBO. Sic fatus in ortus:nũc deſcribit qua iter fecerit Põpeius:nam orientẽ uerſus exercitũ duxit:& p Cãdauiã tandẽ uenit i Theſſaliã. Deuia.i.auia ut tutior iret. Cãdauiã:cãdauia (ut inqt Strabo) mõs ẽ q illyricũ Macedoniãq; diſterminat:circa uiã cãdauiæ lacus ac paludes ad Lychnidũtẽ extãt:ubi copioſa piſciũ habẽt ſalſamẽtaria:ſũt fluuii Ioniũ irrũpẽtes ſinũ:& in auſtrũ uergẽtes Inachus achelous:& nonnulli alii. Saltus:nã ſaltuoſa ac nemoroſa regio ẽ. Theſſaliã:hic ita deſcribit theſſaliã ut dicat deos uoluiſſe hãc regionẽ naturaliter inhabitabilẽ eẽ fortaſſe ne bellũ ciuile i ea gereret. Attollit tiã:oſtẽdit a ſole nunq̃ illuſtrari ullo anni tpe ſed undiq; mõtibus ita circũdatã eẽ:ut nec diẽ qdẽ integrũ uidere poſſit. Sũma po.i.cũ altius ad ſeptẽtrionẽ quodãmõ urgẽs naſcit ſol. At medios ignes.ſ.a meridie othrys mons oppoſitus eſt radiis ſolis. Rapidi leonis.i.feruẽtis nã.xv.die Iunii ſurgit leo:& circa meridiẽ ſol ingredit leonẽ:ergo tũc feruẽtiſſimus eſt ſol. Soſtitiale ca.nã ſolſtitium dr̃ q ſol ſtare uĩ:nec aſcẽdere nec declinare p aliquot dies. Zephyrus:uẽtus occidẽtalis. Iapix:ẽ uẽtus q Apuliã perflat:quẽ caurũ eẽ gellius ꝓpemodũ putat uñ iapigia dicta eſt Apulia:Strabo ãt ait Iapiges uniuerſos cognomẽ e quodã Iapige duxiſſe:quẽ dedalus e cretẽſi muliere ſuccepiſſe dr̃ ducẽq; Cretẽſibus extitiſſe:iapides uero gens illyricis galliſq; cõmixta:Auctor Stra.ab Aug.Cæſ.ſũmo cũ labore debillitati ſũt. Aduerſus:qa ab occidẽte pflat iõ oppoſitus ẽ pindo:& (ut inqt Gelius) aduerſus Eurũ ſpirare uĩ. Et maturato.p.qa mõtes oppoſiti ſunt

iõ ibi citius ſol occidit:nã mõtes:obſtãt ne poſſit ſplẽdore ſuo illuſtrari theſſaliã. Præcedit occupat. Maturato ueſpe.ſ.citius occidẽte ſole. Nec metuẽs:nũc a ſeptẽtriõe oſtẽdit claudi:ut etiã aerẽ accipere nequat:in theſſalia qui habitat nunq̃ uidet maiorẽ urſam quæ circa polum uertitur. Imi olympi:i.in radice eius montis theſſaliæ. Nec metuens.ſ.boreã:unũ ſeqtur ex reliquo:ſi nũq̃ uidet ſeptẽtrionem:ergo nõ timet boreã. Arcton.i.urſam maiorẽ:q̃ circa polũ uergit. Ignorat noctibus:qa nunq̃ apparet.

Hos inter monteſ media qui ualle premũtur
Perpetuis quondam latuere paludibus agri.
Flumina dum campi retinẽt:nec peruia tẽpe
Dant aditus pelagi:ſtagnũq; iplentibus unũ
Creſcere curſus erat: poſtq̃ diſceſſit olympo
Herculea grauis oſſa manu.ſubitæq; ruinã
Sẽſit aquæ nereus:melius mãſura ſub undis
Aemathis:æquorei regnũ pharſalos achillis
Eminet:& prima rhæteia littora pinu
Quæ tetigit philace:theleoſq;:& doriõ ira
Flebile pieridũ:thrachin pretioq; nephãdæ
Lampados herculeis fortis melibœa ſagittis

❡SVLPI. Perpetuis quõdã:Theſſaliæ planities inquit olim fuit palus ab hercule deſiccata. Retinẽt:retinebãt. Tempe:locus inter oſſam & olympũ:quinq; miliũ paſſuum lõgitudine & ferme ſex latitudine ultra uiſum hoĩs attolẽtibus ſe dextra leuaq; leniter cõuexis iugis. Intus ſua luce uiridãte allabit peneus:uiridis calculo amenus circa ripas gramine.Canorus auium cõcentu accipit amnen orcon nec recipit olei mõ ſupnatantẽ.Oui: Eſt nemus hæmoniæ ꝑrupta qd undiq; claudit Silua uocãt tempe p q̃ peneus ab imo Effuſus pido ſpumoſis uoluit undis undis. Peruia:patẽs:nã tunc illac flumina nõ egrediebãt. Nec dant aditus pelagi: nec ſinebãt in pelagus labi. Implẽtibus:in iplẽda theſſalia occupatis. Curſus erat creſcere: loco curſus creſcebãt. Poſtq̃ di.poſtq̃ oſſã ab olympo hercules ſepauit & ſi Herodotus li.vii.dicit a neptũo ſiue terremotu id factũ. Nereus: mare. Ruinã:ĩpetũ. Melius:pſtitiſſet.n.ut habitabilis facta non eẽt. Eminet:apparuit tũc. Pharſalos:locus ubi edificatũ eſt oppidũ pharſalos qd duplex ẽ uetus & nouũ:iuxta qd ẽ tethidis fanũ:& hãc orã achylli ſubiectã fuiſſe ſuſpicãt ut ait Stra. Phylace: oppidũ ꝓpe thebas phioticas ex quo fuit ꝓtheſilaus q primus bello troiano puenit i littus primuſq; ceſus ẽ.Oui.Sors quoq; neſcio quẽ fato deſignat iniquo Qui primus danaum troada tangat humũ. Pinu:naui. Rhethea:troiana. Aequorei:nati ex nympha æquoris thetide.
Theleos:oppidũ: Doriõ:op.magneſiæ.Statius lib.quarto Gethico quos flebile uati Dorion:hic fretus doctas anteire canẽdo Aonias multos Thamiras damnatus in annos Ore ſimul Citharaq; qs obuia numina temnat Conticuit ꝑceps:qs nõ certamina phœbi Noſſet:& illuſtres ſatyro pẽdente celenas. Trachin:huius nois oppida eẽ diximus in phocide:& in boetia.puto aũt hic eẽ legẽdũ atracẽ qd eſſe apud lariſſam Stra docet. Melibœa:urbs litoralis magneſiæ ꝓpinqua theſſaliæ pr̃ia phyloctetæ abſq; quo ſagittas herculeas afferẽte troia capi nõ poterat. Pretio nefãdæ lãpados:ob ꝑtiũ icẽdii ſacri. Hercules.n.ea lege ſagittas pharetrãq; phyloctetæ cõceſſit ut eius rogũ incẽderet oſſaq; cõderet:& in cœlũ raptũ uulgaret: Iurareq; id coegit. Nefandæ:quia nõ licebat de rogo qcq̃ effari. Lampadis:ignis & rogi.

❡OMNIBO. Hos iter mõtes:theſſalia inter medios mõtes incluſa ſterilis fuit: nec quicq̃ erat ꝑter lacũ flumia mõtibus circũdata tenebãt:ut curſũ nullũ haberẽt:ſed tñ i unũ cõfluẽtia creſcebãt:poſtq̃ uero Hercules euerſo mõte lacũ apuit relictus locus medius fertilis & amœnitate plen⁹: uñ.etiã tẽpe græco uocabulo appellatus ẽ.Stra.ãt li.nono dicit cũ littus altiora cãpis haberet loca motibus terræ factis ab rupta ſũt:q̃ tũc uocãt tẽpe:& olympo abſciſſa ab oſſa:hac peneus fluxit in mare:& orã illã ſiccatã reddidit:poſtea flumina deſcribit:q̃ inde deſcenderũt. Agri.la.ager medius:q nũc rerũ oĩum feraciſſimus ẽ:quẽdã iugibus occupabãt paludibus:antequã inacceſſibilis exiccaret unda. Premit:claudit. Peruia tẽpe:nominatiui caſus ẽ hoc loco ſed apud græcos uariat. Tẽpe:loca amœna dicunt de qbus uide Pliniũ. Peruia.ſ.nũc: Curſus erat:uidelicet inſſari & creſcere:qa decurrere nõ poterãt neceſſario inſlabãt. Poſtquã diſceſſit o.eo Hercules uenit:& diligẽter circũſpiciẽs locũ cognouit ſi aq̃ deriuari poſſet:agrũ in medio rectũ cuiuſlibet generis frugũ feraciſſimũ fore:& ſucciſo monte olympo ab oſſa:aditũ aquæ dedit. Grauis magnus. Manu.i.uiribus. Nereus:mare. Aemathis:ora theſſalica ab æmathio Rege dicta. Manſura ſub undis:qa ſi undis oppſſa mãſiſſet nũquã ibi bella ciuilia geſta fuiſſent in qbus totius terrag orbis cruor fuſus eſt. Achillis æquorei:q fuit filius thetydis deæ maris:unde mare regnũ achillis appellat. Et prima:oſtendit quæ deinde ciuitates ibi conditæ fuerint:poſtquam ſtagnũ exhauſtum fuit. Pharſalos oppidũ theſſaliæ:cui impauit achilles. Rhœteia.i.troiana littora:a rhœteo promontorio. Phyliace.i.protheſilaus:nã phylace oppidum eſt theſſaliæ:ubi regnauit ꝓtheſilaus:qui primus fuit auſus in terram Troianam deſcendere:& fata impleuit:nam reſponſum erat quod q primus in terram troianam deſcenderet primus occideretur:& occiſus eſt ab Hectore. Pteleos:eſt ciuitas theſſaliæ:Pteum ut refert Strabo ẽ poſt antronem urbẽ Protheſilai. Dorium:quidã montem:quidam campum eſſe ſcribunt. Dorium oppidum eſt magneſiæ.Plinius.in.iiii.ca.ix.cuius hoc tempore pars nulla mõſtrat:ut refert Strabo:aliq tamẽ olurin nunc ſeu oluram in Meſſenia ualle iacentem Dorium uocant:illic prope Oechalia Euriti eſt:quæ nunc Andania dicitur urbs arcadiæ tenuis:cuius nominis ẽ altera in theſſalia:altera etiam in Euboea: Ex hac proficiſcentem Thracẽ Thamirin ad Dorium a Muſis muſica fuiſſe ſpoliatum commemorat Homerus:Achelos & pteleon:tum dorion aſt ibi muſæ Treicio:inciderant Thamiri reſonoq; canore Priuauere uirum:oechalia tum forte profectum Regis ab euryti regno oechaliaq; creati. De hoc itidem Lu-

canus intelligit. Alii āt: Flebile pieridū. qa pierides auſæ ſunt ꝓuocare muſas: cātu: & cōuerſæ ſūt i picas: uñ ēt adhuc naturā tenēt loq̄citatis. Trachin: trachi parua urbs thraciæ iuxta læbadiā (Strabo) nō ꝓcul a theſſalia. Herculeis: i qua habitauit philoctetes: q ſagittas Herculis & arcū accepit ꝙ flāmas rogo Herculis ſubiecerat hercules cū uiciſſet ætholiā: captus ē amore Ioles: oblitus Deianiræ uxoris filiæ Oenei Regis quā ſingulari certamie cū Acheloo dimicās uictor ſibi matrimonio cōiunxerat. Deianira cū ſe derelictā uideret: in memoriā rediit tunica quā a Neſſo ſanguine lerneæ hydræ inſpſam acceperat: Neſſuſq̧ uires amoris illam habere dixerat: credidit illa: miſitq̧ hanc ueſte ad uirum quam cū induiſſet: ſtatim uenenum ad interiora penetrauit & uiſcera Herculis, carptim cōſumebat: donec ille diutius doloris impatiēs rogum ſibi extruxit: & cum ſupimpoſitus eſſet: p̄cepit philoctetæ ut flāmas ſubiiceret: in cuius beneficii p̄mium ſagittas & arcū ſuū illi tradidit. Lampados. i. faci quam philoctetes Herculi ſuppoſuit. Mœlibœa: urbs finitima theſſaliæ: pr̄ia philoctetæ. Virgilius hic illa ducis meliboei parua philoctetæ.

Atq̧ olim lariſſa potens ubi nobile quondā
Nūc ſup argos arāt: ueterſ ubi fabula thebas
Mōſtrat echionias: ubi quōdā pētheoſ exul
Colla caputq̧ ferens ſupremo tradidi igni.
Quæſta qđ hoc ſolū nato rapuiſſet agaue:
Ergo abrupta palus multos diſceſſit i amnes
Purus in occaſus parui ſed gurgitis æas
Ionio fluit inde mari: nec fortior undis
Labitur auectæ pater iſidis: & tuus oeneu
Pene gener craſſis oblimat echinadas undis

❡SVLPI. Lariſſa: achillis patria. Potēs: eaco peleo achille. Nobile argos: Stra. lib. viiii. ait Argos ipſū pelaſgicū pleriq̧ urbē theſſalicā opinanť ſupiori tpe lariſſæ ꝓpinquā. Quæ hac ætate nullibi eſt: Alii nō urbē ſane ſed theſſaloꝝ cāpū hoc uocabulo nūcupatū qđ qdē nomē abas ex argo hæc ad loca migrās impoſuit. Vbi fabula: fabuloſum ē qđ de thebanis terrigenis dī & muro ab amphiōe ſtructo poeta uero confundit noīa: Nā hic indicat theba phtiothicas & loqť de echioniis. Echion uero un⁹ fuit ex terrigēis natis ex dētibus dracōis a cadmo cæſi. Vbi quōdā. Agaue Cadmi filia echionis uxor materq̧ pēthei fuit. quē bacchi numē ſpernēte ſorore adiuta dilaniauit cū eum p furorē aprū eſſe exiſtimarēt. Pentheos: pēthi. Quæſta: cū. n. i bonā mentē rediſſet doluit qđ plus de filio non rapuiſſet ut rogis poſſet iponere. Igni ſupræmo: pyræ. Palus: lerna q̄ theſſaliā mergebat. Diſceſſit: diuiſa eſt & exhauſta. Aeas: fluuius q occidētem uerſus in ionium fluit. Pater Iſidis: Inacus q fuit argiuorū rex & pater Ius: uerſus fuit in fluuium qui eſt in peloponneſo: a quo q in theſſaliā uenerūt hūc ēt inacū appellarunt. Auectæ tranſportatæ a Ioue in ægyptum: Oeneu: pater deianyræ acheloo deſponſatæ: inde traditæ herculi: ſed orto inter eos certamine uictori herculi ceſſit: q acheloc in paleſtra cornu cantauerat. Echynadas: Echynades inſulæ ſunt in ſinu corynthiaco ex oppoſito ad eliden & in oſtiis acheloi. Statius in ſecūdo Thebaidos Turbidus obiectas achelous echynadas exit. Oblimat: limo inficit.

❡OMNIBO. Lariſſa: ciuitas theſſaliæ potētiſſima fuit: i q̄ regnauit Achilles. Virg. Et lariſſæus achilles. Nūc arāt: ætate inq̄t uřa Luca: arāt argos: nāi argos urbs fuit theſſaliæ argos pelaſgicum dicta. Pli. Veteres ubi fabula: de fabula cadmi ſupius diximus: quomō cōdens thebas oēs ſocii interfecti ſunt a ſerpēte ſed ex terrigenis qnq̧ ſupfuerūt iter quos fuit unus Echion: hūc ſociū ſibi aſſumpſit ad cōdendas thebas q̄s iō poeta uocauit echionias: Strabo aūt refert phœnices Cadmi comites Boetiā tenuiſſe: & Cadmūat cē Cadmeā muro uallaſſe: regnū poſteris & Nepotibus ſuis reliq̄ſſe: q porro arci Cadmeæ thebas muro cōiunxerūt: regnūq̧ cōſeruarūt: plurimoꝝ Boetioꝝ ipiū adepti. Solinus uero dicit Amphionē cōdidiſſe thebas: nō ꝙ lyra ſaxa duxerit: ſed qa affatus ſuauitate hoies rupiū incolas: & incultis moribus ad obſeqi ciuilis pellexit diſciplinā. Vbi: in qua urbe thebaꝝ Agaue filii ſui Penthei auulſū caput rogo ſupimpoſuit: dolēs ꝙ tm̄modo caput filii abſtuliſſet. Nota ē fabula qūo Pētheus iterdixerat ab adro thebano bacchū: q in patriū cū rediret: populos oēs ſibi ſupplicare cogebat: & ſacrificia eius plena erāt libidine: i qbus epulis ac uino traditi oēs ſpiritu bacchi dicebāť afflari: Pētheus cui huiuſmō ſacrificia diſplicebāt interdixit bacchū a regno ſuo: ſed mř eius Agaue & Authonoe cū cæteris mulierib⁹ ſeq̄bať Bacchū. Pētheus miſit primo famulos: ut bacchū ab agro regni ſui abſterrerēt: ſed cū ad eū iuiſſens: capti illecebris: eū cū cæteris ſequebāť. Pētheus uero cū ſatellitib⁹ coactus ē uenire ut bacchū ābigeret: ubi cū in cōſpectu ueniſſet mř Agaue cū ſorore Authonoe in furorē ſunt cōuerſæ: mř exiſtimauit filiū in aprū aut uitulū cōuerſum: mulieresq̧ nō prius deſtiterūt quā thyrſis & haſtis mediū illū diſcerpſere mř Agaue q̄ſi uictoriæ p̄miū caput eius qđ apri eſſe credebat manibus geſtās p mediam urbē ouans ibat: quæ cū ad ſe rediiſſet ſtructo rogo caput filii cōbuſſit: & uæhemēter doluit ꝙ reliquū corpus habere nō poſſet: ut itegra filii mēbra ſepulturæ mādaret hæc āt facta fuiſſe dicit Stra. apud ſcolū uicum aſopræ ſub citherone. Exul: a ſeipſa alienata: uel exul reſpiciť ad illud ꝙ Pētheus bacchum & oēs q illum ſequebāť ab agro ſuo interdixerat ergo q̄ſi exul erat interdicto Penthei. Pentheos: genetiuus græcus ē a luctus. Hoc ſolū. ſ. caput. Ergo abrupta: qa ſemel data uia ē ſtagno. Diſceſſit in amnes: ideſt in multos flu. deriuata ē. Inde: ex hac theſſalia. Parui gurgitis: quia flu. eſt nō ualde latus æas æantis. Fluit ad occaſum i pelagus adriaticū Apolloniā uerſus: ita a Strabone referť. Fortior. ſ. æante. Pater: ideſt inachus pater eius: quæ iſis mox eſt appellata: nā poſtq̄ uenit in ægyptū genibus flexis in ripa nili uiſa eſt ſupplicare Ioui: ſtatimq̧ in priſtinā formā rediit: nam bos diu fuerat. Auctæ. ſ. a Iunone: poſtq̄ eam dono accepit a Ioue. Gener. ſ. Achelous: Oeneus Rex Deianiram filiam habuit & procis expoſuit hoc pacto: ut qui ſingulari certamine uictor eſſet:

ille Deianirā acciperet in uxorē Achelaus cætero omnes ſuperauit: deinde ſuperuenit Hercules: qui cū eo certare cœpit. Achelous ſe modo in leonē: modo in ſerpentē: tandē ſe conuertit in Taurū haud facili labore illū ſubigere potuit: tandē manu eius cornu cœpit Hercules. & nō prius dimiſit quā a capite euelleret achelous pudore compulſus ſe merſit in undas neq̧ amplius uiſus eſt. Echinadas: echinades inſulæ ſunt maris maliaci oppoſitæ acheloi hoſtio. De quibus lege Strabonē. Oblimat: impinguat limo.

Et meleagream maculatus ſanguine neſi
Euenos calidona ſecat: ferit amne citato
Maliacas ſperchius aquas: & flumine puro
Irrigat amphryſos famulātis paſcua phœbi.
Quiq̧ nec humēteſ nebulas nec rore madē
Aera: nec uētos tēues ſuſpirat anauros.
Et q̄ſquis pelago per ſe iam cognitus amnis
Pænæo donauit aquas. & gurgite rapto
Apidanos: nūq̄ ꝗ celer niſi miſtus enypæus
Accipit aſopos curſus: phœnixq̧: melaſq̧:
Solus in alterius nomē quū uenerit undæ
Defendit titareſos aquas: lapſuſq̧ ſuperne:
Gurgite penei pro ſiccis utitur aruis.
Hūc fama eſt ſtygiis manare paludib⁹ amnē
Et capitis memorem fluuii contagia uilis
Nolle pati: ſuperumq̧ ſibi ſeruare timorem.
Vt primū emiſſis paruerunt amnibus arua:
Pinguis bœbicio diſeſſit uomere ſulcus.

❡SVLPI. Calydōa: urbē calydoniæ patriā meleagri quā Euenus fluuius iuxta quē cæſus eſt neſſus centaurus diciť ſeparare. Sperchios: theſſaliæ fluuius cui achilles uouerat comas ſi rediiſſet ex troia. Malliacas: malliacus ſinus iuxta pagaſeū eſt & opuntium. Amphryſos: fluuius theſſaliæ limpidis aquis apud quē apollo Admethi regis pauit armenta. Anauros. dictus ꝗ ex ſe neq̧ aura neq̧ nebulā emittat. Per ſe: alueo & nomine ſuo: Nā cū alia ingrediunť nomē amittunt & nō per ſe deferunť in mare. Donauit aquas influit & ingrediť peneū qui oriť iuxta Gomphos interq̧ oſſam & olympū nemoroſa conualle defluens quingentis ſtadiis dimidio eius ſpacio nauigabilis. Apidanos: uelox theſſaliæ fluuius. Enypæus: lenis eſt ſed miſtus apidano ſit librevelociſſimus. Aſopos: hic fuit ægenæ pater: mergiť q̧ in epidanū & concitať ab eo. Phœnix fluuius theſſalie in nomē unde peneū Defendit: tueť. Titareſos: q & orchos diciť de quo plinius. Peneus accepit amnē orchon nec recipit. Sed olei modo ſupernatantē ut dictū eſt ab homero breui ſpatio portať abdicat: penales aquas diriſq̧ genitas argenteis ſuis miſceri recuſat. Pro ſiccis aruis: pro alueo. Manare: egredi. Memorē: orchon. Capitis: originis ſuæ. Vilis: penei quē uilē præ ſe ducit. Timorē reuerentiā & cultū. Patuerūt: remāſere patētia. Emiſſis: eductis. Bœbicio. bœbicii illic arare ceperūt & alii po. Bœbe una ē urbib⁹ adiecētib⁹ Demedriadi ubi ē & bebeis loc⁹ uicin⁹ pheris ut li nono Stra. docet bebricia autem bythinia eſt. Diſceſſit: diuiſus eſt:

❡OMNIBO. Et meleagreā: alius quoq̧ amnis natus eſt ex hoc ſtagno. ſcilicet. Euēus hic flu. p̄terlabiť Calydōa: ubi regnauit melager. unde meleagreā calydōa appellauit. Sāguine neſi maculatus: accepta Deiāira: cū Thebas rediret Hercules uēit ad Euenū flu. q forte magis undis iflatus erat de ſe nō dubitabat qn facile trāſire. ſed neſciebat quo pacto traduceret Deiāirā: ſtati ſe ibi obtulit Neſus Cētaurus: q ſuā opā ꝓmiſit amnē Deiāirā traduceret: hāc credidit ei Hercules: iā amnē trāſierat: cū illā i ripa uiolare uoluit illa clāorē ſuſtulit: tunc Hercules ſagittis trāſfixit Neſū: q̄s lerneæ hydræ uenēo inſpſerat moriēs ergo cognouit quo pacto ſe ulciſcereť: educta iteriori ueſte tradidit eā deiāiræ dicēs hæc mea ueſtis uires hæbet amoris: dato opā ut hāc iduat hercules: qa ſtati ad amorē tuū cōuerteť. Spchios: theſſaliæ ex pelio effuſus i pelagus maliacū. Maliacas. i. malæi ſinus i lacōia: nā Malæū lacōicū æquorē i ꝗ Spchius deſcēdit. At ſupra Maliā auctore Stra. ꝓpter aduerſos uētorū flatus nō tuta fuit nauigatio: ide natū uulgo ꝓuerbiū: cū Malæā deflexeris dōeſticos obliuiſcere. Amphryſos: iter cæteros amnes miſceť etiā Amphryſus q flu. ē Theſſaliæ: iuxta cuius ripas Regis admeti phœbus pauit armēta captus amore filiæ ut hac uia poſſet libidinē ſuā explere. Paſcua. ſ. Regis admeti theſſaliæ. Quiq̧ nec humētes: ex hoc ſtagno etiam anauros flu. nomē accepit ꝙ nullā nebulā exhalat cū ubicūq̧ ſint amnes illic uēti regnare ſoleāt: hic ſolus erat ſine aura ideo anauros diciť ab ſine & aura. Rore madētē: qa ignes ætherei rapiūt hūorē & ſupeuēiēte ſole hūor cadēs rorē efficit. Suſpirat. ſurſū ſpirat. Et q̄ſqs pelago: qa nō ſuo noie i mare deſcēdūt ſed noie penei. Enipeus. flu. ab erythra p̄ter pharſalō currēs i apidanū elabiť apidāus uero i peneū. Aſopos. ſeruauit decliatiōnē græcā aſopus ꝓcurrēs pelagus iter Termopylas igrediť ut iqt Stra. Accepit. ſ. ab hoc ſtagno. Solus in alterius ſed unus flu. ē q q̄uis miſceať peneo tamē ſuū retiet nomē. ſ. titareſus quē alio noie Orcō appellant (ut refert plinius) q̄uis i eū decurrat Titareſus tamē nō miſcereť: ſed deſup labiť nō alter q̄ oleū dedignat⁹ miſceri peneo ne ſuū nomē amittat nā penei ꝑlucētes aq̄ ſūt Titareſi uero craſſæ Verba plinii ſūt appoſita peneus accipit amnē Orcō nec recepit ſed olei modo ſupnatātē (ut dictū ē ab Homero) breui ſpacio portatū abdicat cœnales aq̄s diriſq̧ gēitas argēteis ſuis miſceri minime ꝑmittit. Lucāus tāq̄ poeta cōtra hiſtoriā ſētiēs dicit Titareſū & nobiliorē flu. eſſe & dedignari cōmiſceri peneo. Deſēdit aq̄s. i aquarū ſuarū nomē. Lapſuſq̧ ſupne. nō alter labiť deſup peneū q̄ ſi per ſiccā terrā deflueret. Hūc. ſ. orcō: quē Titareſū alio noie Lucāus & Stra. appellāt. Fama eſt. ſ. de ſtygia palude natū & dedignaťaq̄s uilioris fluminis miſceri qñ ēt terrori diis ſemp ſit. Flu. uilis. i. penei. Superū timo. Virg. Dii cuius iurare timent: & fallere numen. Vt primum emiſſis exhauſtra grandi lacu. Theſſalia fertilis fa

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

ꝺa eſt:& ſubſequenter populi eam colere cœperunt.emiſſis de Theſſalia amnibus:

Mox lelegum dextra præſſũ deſcẽdit aratrũ,
Eolidæ dolopeſq; ſolum fregere coloni
Et magnetes equis: miniæ gẽs cognita rẽis
Illic ſemiferos iſionidas centauros
Fœta peletroniis nubes effudit in antris.
Aſpera te pholoeſ frangentem monice ſaxa
Teq; ſub æthco torqẽtem uertice uulſaſ
Rhethe ferox: q̃s uix boreaſ iuerteret ornoſ
Hoſpes & alcide magni phole: teq; p amnẽ
Improbe lerneas uector paſſure ſagittas.
Teq; ſenex chiron: gelido qui ſidere fulgens
Impetis hæmonio maiorem ſcorpion arcu.
Hac tellure feri micuerunt ſemina martis
Primus ab æquorea per cuſſis cuſpide ſaxis

¶ SVLPI. Lelegum:leleges populi ſunt in attica q pigmẽidi cognominãt:hi qdẽ in theſſaliã habitatũ ſe cõtulerũt. Deſcẽdit:immiſſũ eſt. Eolide:q ex etholia in theſſaliã iuerũt. Dolopes:q homeri teſtimõio ad extrẽa phithiæ locãt ad pyndũ mõtẽ & ſub peleo achille & pyrrho militauerũt.
Magnetes: Stra.ſic ait. Eos uero: Magnetes qa poeta in ultimo theſſalicorũ cathalogo nũerãt exiſtimauerim macedõibus pieriis uicinos q intra tẽpe a peneo atq; oſſa uſq; ad peliũ trãs peneũ loca habẽt mari tẽus. Eqs.ſũt enim optimi equorũ q bus abũdãt dõitores. Miniæ:populi in theſſalia q cũ Iaſõe nauigarũt. Nubes: q̃ erat in iunõis formã quã Iſiõ auſus fuerat ſtupri interpellaꝛ. Fœta: grauida. Peletrõiis:peletroniũ oppidũ in theſſalia: Semiferos: q erãt dimidia pte hõines & reliq̃ inferiore eq. Iſiõidas. Iſiõis ex nube filios quos nõinatim recẽſet. Mõice: cẽtauri nomẽ. Pholoes:mõtis. Oetheo uertice: cacũine œthe mõs. In uerteret:inuertere potuiſſet. Phole: pholus hoſpes hercules fuit quũ in Nemeæũ Leonẽ ſe cõtulit. Vector:næſũ dicit qui herculi Deianyrã quam is trãs euenũ fluuiũ uehẽdã tradiderat, cũ poſt trãſitũ in alterã ripã auferre tẽtaſſet eius ſagittis occubuit. Lerneas:tinctas uenẽo hydræ q̃ fuerat in lerna palude. Chirõ:cẽtaurꝰ achillis magiſter:q Sturni & phyllitis filius iuſtiſſimus omniũ cũ tractaret ſagittas herculis unaq; ex eis lapſa pedẽ uulneraſſet. poſt nonũ diẽ in ſignũ ſagitariũ uerſus eſt.Ouidius Nona dies aderat quũ tu iuſtiſſime chirõ Biſſeptẽ ſtelis corpoꝛ cinctus eras. Gelido ſidere:qa hyeme ſol ipſũ ingrediꝛ. Impetis:ualde petis & inuadis.& hoc ideo qa iuxta & cõtra Scorpiũ ſitus eſt: Maiorẽ:q̃ tu ſis Scorpius enim obtinet ſpaciũ duorũ ſignorũ ſuiſq; chelis facit ſignũ Iibræ: Hæmonico:theſſalico ab hæmo mõte: Sẽina matris principia pliorũ nã inqt pli.Equo uehi bellerophõtẽ primũ adinueniſſe frẽos & ſtrata equorũ peletrõiũ: pugnare ex equo theſſalos q cẽtauri ſunt appellati habitantes iuxta peliũ mõtẽ: Primus:equus primũ natus eſt in theſſalia cũ neptunus cũ pallade certãs de nõine imponẽdo athenis tridẽte ſaxũ theſſalũ pcuſſit cõuenerãt autẽ inter eos ut a pſtãtia rei q̃ naſcereꝛ:ex ictu ipſorũ uictoriã cõſeqrẽꝛ. Illa pcuſſa terra cũ olea apparuiſſet uitrix euaſit.

¶ OMNIBO. Pinguis:propter aquã diuturnã. Bebrycio uomere. ſeruius in quintũ æneidos: cũ exponit bebrycia ueniens Amyci de gente ferebat:dicit bebryciã bithiniã eſſe.Saluſtius. Igiꝛ introrſũ prima Aſiæ bithinia eſt.multis antea nominibus appellata ipſa enim eſt & maior phrygia.Stra. libro duodecimo dicit bebryces quantũ exiſtimat Thraces fuiſſe & miſiã incoluiſſe & tertiodecimo refert habitaſſe circa Cyzicũ ubi phryges & circa abydũ ubi Thraces habitauerunt.Solinus autẽ dicit bythiniã ante bebryciã dictã eſſe. Deſcendit.in Theſſaliã ut eã coleret. Lelegũ hi quoq; populi theſſalicos agros coluere Leleges (ut inqut Solinus) idẽ fuerunt qui boetii ſunt.ſtrabo autẽ de his multa dicens refert Ariſtotelẽ in politia locros lelegas uocare:a quibus boetiã accupatã fuiſſe memorat:æoles (ut idẽ ait) una cũ bœtiis e theſſalia commigrarũt & cõmuniter cũ his etoliã tenuerunt. Dolopes:populi qui Auctore Strabone ſub phœnice militauere pindi theſſaliæ montis acolæ ſunt. Magnetes. populi qui domitores equorũ ſunt.Magnetas Macedonibus pieriis uicinos eſſe refert Strabo intra tempe a Peneo atq; oſſa uſq; ad peliũ trans peneũ loca habent maritenus pieria autẽ (ut refert Solinus) a tergo theſſaliæ ad Macedoniã protendiꝛ.quæ deuicta ſub macedonũ uenit iugũ: Gens cognita remis: ideſt clara arte nauigandi. Miniæ plurimũ nauigatione ualent:& hi primũ cũ Iaſone in Colchon nauigarunt ut aureũ uellus raperent.
Illic ſemiferos.nihil aliud agit in hac diſcriptione theſſaliæ Lucanus niſi ut oſtendat ꝙ in de nati ſunt ſæuiſſimi popoli ut nõ mirũ uideaꝛ ſi hanc terrã ſæuis gentibus habitatã uoluerunt eſſe in qua bellũ ciuile gereretꝛ in theſſalia nati ſunt centauri ſemiferi. Diodorus ſiculus refert centauros in prælio a nymphis nutritos equas poſtmodũ ſubagitaſſe:exq; eis hippocentauros natos creditũ: ꝙ primi equitare auſi ſint: eoq; natã fabulã ueluti:equi eſſent hominiſq; natura. Ixionidas:nã Ixion captus amore iunonis auſus eſt eã interpellare de ſtupro iuno indicauit Ioui. Iuppiter præcepit ut imaginẽ ſuã ex nube Ixioni obiiceret ille complexus eſt nubẽ credens eſſe iunonẽ:& ex ea nube nati ſunt centauri unde nubigenæ dicti ſunt.
Semiferos.ideſt dimidia parte equos:nam ferus ſignificat equum animal. Virgili. in latus inq; feri curuam compagibus aluum. Nubes fœta:ideſt grauida. In antris peletroniis:peletronii ſunt populi Theſſaliæ in montibus habitãtes & peletroniũ ut inquit ſtra. locus eſt monti pelio ſubiectus. Aſpera te hic nominat ex centauris noõnullos. Monyche:centaurus. μώνυξ μώνυχος diciꝛ habẽs ſolidũ unguẽ. a μόνος ſolus & ὄνυξ unguis. Hũc etiã iaculatorẽ arborũ fuiſſe dicit Iuue.Quantas iaculeꝛ monychus ornos. Saxa pholoes:montis arcadiæ.ut pli. Rethus:nomẽ centauri. Oethæo uertice. ideſt in ſummitate mõtis Oethæi. Sub.p in tantas.n.uires habebat ut radices euelleret ornorũ. quas flatus boreæ euellere nõ poterat. Phole:unus ex cẽtauris qui teſte Diodoro ſiculo Herculẽ dõi cũ ſuſcepiſſet:& cẽtauros

peremiſſet:ei cõtigit ut cognatos ſepeliret cũ a quodã euulſa ſagitta in eũ cecidiſſet & uulnere curari nõ poſſet:obiit pholũ Hercules ſepeliit ſub mõte q res ei glorioſior omni colũna accidit nã mõti nomẽ dedit.at ſecũdũ Virgi.in bello lapithaꝝ occubuit leto dõuit Rethũq; pholũq;. Teq; : ſcilicet o Neſe q trãſigẽdus eras ſagittis lernæis cũ Deiãirã trãſuehẽdã uiolare uolebas. Teq; ſenex chirõ:hic diſſẽtit ab aliis Lucãus:nã alii dicũt chironẽ.nõ ex nube & Ixiõe natũ:ſed ex Saturno & phylira:ut pli.in.vii. & Virgi.in Georgicis docet:ſed poetæ a ſimili mutant fabulã. Gelido ſidere.ideſt gelido tẽpore hyemis:nã oriꝛ chirõ mẽſe nouẽbris. Impetis: ideſt in uadis. Hæmõio:ideſt theſſalico arcu: nã chirõ aſſũptus in cœlũ factus eſt ſignũ zodiaci.ꝙ appellaꝛ ſagittarius.q in uadit ſcorpionẽ dũ uertiꝛ ſignifer circulus: Maiorẽ:ſcilicet aliis ſignis:nõ ſine ratiõe dixit:qa ipſe duoꝝ ſignoꝝ occupat locũ: & magnitudo locati dephẽdiꝛ a quãtitate loci:nã locus & locatus ſũt correlatiua ꝙ cæteris ſignis ſit maior. Virgi. docet: ipſe tibi iã brachia cõtrahit ardẽs ſcorpius:& cœli iuſta plus pte reliquit. Hac tellure feri alia: genus quoq; ſæuiſſima nata eſt quia primũ fuere theſſali:qui equis pugnaꝛ cœperũt ꝙ nũq̃ antea fuerat. Virgi.ge.Prius erichthonius currus & q̃ttuor auſus iũgere equos. Primus ab æquorea cuſpide.ſcilicet.Neptũi.Sequiꝛ Lucãus eorũ opinionẽ qui dicũt in theſſalia Neptunũ tãtũ nõ aſtãte tũc minerua tridẽte locũ pcuſſiſſe: a quo equꝰ emiſſus eſt cũq; de Athẽis alias cũ Minerua cũtẽderet ictu tridẽtis Neptũi nõ equũ: ſed arcẽ & aquas alii hauſtus pſiluiſſe ferũt hodieq; fõtẽ in ea arce Neptũi appellari.Seruius autẽ dicit notũ eſſe quomodo inter palladẽ & Neptũnũ ortũ eſt certamẽ uter eoꝝ nomẽ impõere Athẽis tãdẽ inter ſe cõuenerũt ut uter eoꝝ munus hũano generi utilius dediſſet:hic nomẽ ubi impõeret:neptunus igiꝛ tridẽte terrã percuſſit: & ſtatim equus natus eſt palladis pcuſſiõe in terrã facta exorta eſt oliua.laudabile qdẽ fuit munus Neptũi nã ad multas res eſt utilis equus.Aut uero laudabilius fuit palladis qa olea pacẽ ſignificat: & fructũ offert hõimbus utilẽ unde de ſuo nomine urbẽ Athẽarũ appellauit palladẽ ſignificat.

Theſſali cus ſonipes bellis feralibus omen
Exiliit: primꝰ chalybem frenoſq; momordit
Spumauitq; nouis lapitæ domitoriſ habẽis.
Prima fretum ſcindens pagaſeo littoꝛ pinus
Terrenum ignotas hominẽ proiecit ĩ undas
Primus theſſalicæ rector telluris ionos
In formam calidæ percuſſit pondera maſſæ:
Fudit & argentum flãmis: aurumq; moneta
Fregit: & immenſiſ coxit fornacibus æra
Illic quod populos ſcelerata impegit ĩ arma
Diuitias numeraꝛ datum ẽ: hic maxĩa ſerpẽs
Deſcendit python: cyrrheaq; fluxit in antra:
Vnde & theſſalicæ ueniunt ad pythia laurꝰ.
Impius hinc prolem ſuperis immiſit alœus
Inſeruit cælius prope ſequum pelion aſtris
Sideribuſq; uias incurrens abſtulit oſſa.

¶ SVLPI. Omẽ: auguriũ & ſignũ. Feralibus mortiferis. Exiliit. ortus eſt. Chalybẽ frenoſq; endiadis ideſt frẽos ferreos & chalybeos & hoc ꝑpter cẽtauroſ q a lapitis primũ in eqs aſpecti:exiſtimati ſũt ſemiferi: Lapithæ: gẽtis q apeleo gẽus traxit ſolitaq; eſt cũ cẽtauris pugnare. Prima fretũ.plinius libro.vii. docet lõga naue theſſalũ Iaſonẽ primũ nauigaſſe. Pagaſeo: ſinus pagaſeus in theſſalia eſt Emporiũ enim phere habẽt pagaſas ut ait Strabo. Terrenũ.q in terra terminũ uerſari debebat. In undas.in maria. Ionos:rex theſſaliæ & apollinis filius primus argẽtũ & aurũ ſignauit auaritiæ & omniũ malorũ orginẽ.Strabo uero libro.viii.tradit phæloñẽ nũmũ mẽſuras & põderã primũ adinueẽiſſe. Percuſſit in formã: ſignauit in monetã. Fregit: diuiſi auri maſſã. Aera. metalla æris. Quod:q res. Impegit:Impulit. & ideo lycurgus ut ait Iuſtinus Auri argẽtiq; uſũ uelut omniũ ſclerũ materiã ſuis legibus ſuſtulit. Python: ſerpẽs quã apollo puer ad huc interfecit: eius corio triphos delphicus ſtatus eſt. Fluxit. repſit delphos. Ad pythia: ad feſta apollinis dei pythõis uictoria q quũ celebraꝛ de tẽplũ nõ delphica: ſed theſſalica lauro ornaꝛ. Alœus. titã filius qui ipſi mediã uxorẽ habuit cũ q̃ coiuit neptunus ex quo peperit Zethũ & epyaltẽ.q aloidæ ſũt dicti:hi cũ ſingulis mẽſibus nouẽ digitis creſcerẽt.In nomẽ ulnas erecti ſũt. Inſurrexerũtq; in deos & mõtibus ppe cõpoſitis cœlũ aggreſſi ſũt. Impius:crudelis inſuperos. Peliõ:mõs. Inſeruit.quaſi immiſcuit qa uicinus erat Incurrens:occurrens & retinens cœlũ ne uertereꝛ.

¶ OMNIBO. Theſſalicus ſõipes:qa hic equus primi in theſſalia habitauit appo. omẽ lethiferis bellis. Lapithæ:natio theſſaloꝝ.primi exiſtimãꝛ eqtaſſe:ideo ſubiũgit chalybẽ frenoſq; momordit alii cẽtauros fuiſſe commouerant qui primi equitare cœperunt.plinius pugnare ex quo theſſalos qui centauri appellati ſunt.habitantes ſecundũ peliũ montẽ. Chalybẽ frenoſq; : endiadis eſt ideſt frenos chalybeos
Prima fretũ ſcindens:ex hac etiã terra nati ſunt qui temeritate ſua primi auſi ſunt tẽtare mare:nõ cõtenti ſuo elemẽto. Pagaſæo littore.qa pagaſa oppidũ fuit theſſaliæ plinio.unde fabricata eſt nauis argo.quæ primũ undas experta eſt Iaſõ æſonis filius:nepos fuit peliæ theſſaloꝝ Regis.ut libro quĩto inquit Diodorus primũ iuxta peliũ nauẽ ædificauit q argos dicta eſt ab Architecto reſarciẽte: uel ab uelocitate q̃ antiq ἀργὸν appellabãt. Terrenũ hominẽ natũ ut terras inhabitet. Pinus. ideſt nauis argo pinea. Nouas.i. ignotas hominibus. Primus theſſalicæ:etiã primi theſſalici fuere qui auꝝ & argentum & æs in pecuniã cõflarent.quæ multoꝝ maloꝝ cauſa ſemper fuit. Ionos:dux theſſaliæ a quo Ionia eſt appellata pars græciæ: quæ uidelicet antea Attica eſt dicta. Attici Iones uocabanꝛ ab his Iones illi pfecti ſunt q in Aſiam colonias deduxerunt auctore Stra.libro Octauo Ionum autem filium ſuum fuiſſe in reſponſis pfeſſus eſt.

Apollo delphicus: ut oſtendit Vitruuius de architectura. Percuſit. percuti iuſſit: Calidæ maſſæ. calidi æris. In formā: nummorū: Fudit & argentū: ſcilicet in monetā in theſſalia ſed in Macedonia theſſaliæ coniuncta ut Solinus ait auri uenæ & argenti optimæ & plurimæ eruunt̄. Vere (ut inquit Strabo) apud Elidē phedō origine decimus a Temeno omniū ætatis ſuæ Potentiſſimus: nummū tū aureū tū argenteū ſignari docuit. Impegit. impulit. In arma: nā pecunia eſt cauſa belloꝝ. Hinc: ex theſſalia natus eſt phythō ſerpens ille ingens qui perſequebat̄ Latonā cū grauida eſſet ne ab ulla terra ſuſciperet̄: tandē ſuſcepta eſt ad inſulā delon quod cū ſenſiſſet Apollo illū ſagittis ſuis interfecit. hic uel hæc ſerpens dicit̄: Cyrtheaq; fluxit in antra: quia deinde pelle phytonis tripodas ſuos texit Apollo: Vnde: a qua propter quā rē: hinc eſt ꝙ laurus in theſſalia natæ deferunt̄ ad pythiū idest ad delphicū Apollinē: qui pythius a phytone ſerpente a ſe occiſo eſt dictus. Laurus. arbor conſecrata Apolini qui daphnē uirginē amauit. quæ conuerſa in lauꝝ. Impius hinc prolē: nati ſunt hic alœi filii œtus & ephialtes qui in ſingulas ebdomadas nouē digitos creſcebant: unde magnitudine ſua conati ſunt cū gigantibus occupare cœlū detruſo Ioue. Iuſeruit prope: quia montes cumulabant ut ſibi gradus facerent in cœlum.

¶ SVLPI. Hac: tellure Theſſalia. Damnata ſatis deputata & omnia ſcelera uoluntate deorum: Mens præſaga belli quiſq; enim futurā cedē p̄diuinabat. Palā eſt: manifeſtū eſt ex omniū opiniōe. Degeneres: imbelles timidi uiles. Verſāt peiora: cogitāt miſeros fore. Ad dubios: pauci inquit animo fortiori bene ſpabāt. Robore firmitate animi. Caſus: euētus belle in certos. Sextus pō. filius: Turbe inerti: inter puſilāimos. Qui mox: ſextus pō. cū fuga euagiſſet ex clade mūdana diu latuit Auguſtiq; Cæ. tēporibus ſiciliā & Sardiniā occupauit & cū auguſto p̄lio maritimo certauit uictuſq; in aſiā fuit. Graſſatus in undis ſcylleis: q p̄lia in mari ſiculo cōcitauit. Graſſari: enim eſt ſeuire facere. Pyrata: p̄do. Polluit triūphos equores: maculauit triūphū patris de pyratiſ cilicibuſ. Præ noſcer̄: ad p̄noſcēdū. Curſus fati: uētura: Aeger ſolicitus qbuſq; futuris. Nō tripodas deli: nō oraculū apollinis q in delo inſula colit̄. Antra pythia: cyrtheū oraculū ubi eſt coriū pythōis. Quid Dodōa ſōet: qd reſpōdeat Iuppiter q collit̄ in ſilua dodōea q̄ eſt in epyrho: ubi ex q̄rcu colūba reſpōdet. Altrix primis frugibus primi enim hōines glāde nutriti ſūt. Quis noſter fibra: nō cōſulauit auſpices nō augures: nō q pyromāſiā exercēt & a fulminibus diuināt nō q p̄fitēt̄ aſtrologiā.

Hac ubi damnata fatis tellure locarunt
Caſtra duces: cūctos belli præſaga futuri
Mens agitat: ſūmiq; grauē diſcriminis horā
Aduentare palam eſt: propiuſ iā fata moueri
Degeneres trepidāt animi peioraq; uerſant,
Ad dubios pauci: præſumpto robore caſus
Spēq; metūq; ferūt: turbæ ſed miſtus inerti
Sextus erat: magno proleſ indigna parente,
Qui mox ſcylleis exul graſſatus in undis
Polluit æquoreos ſiculus pyrata triūphos:
Qui ſtimulante metu: fati p̄noſcere curſus
Impatiēſq; moræ uenturiſq; omnibus æger
Non tripodas deli: nō pythia conſulit antra:
Nō quæſiſſe libet primis quid frugib⁹ altrix
Ore iouis dodona ſonet quis noſcere fibra
Fata queat quis prodat aues. qs fulgura cœli
Seruet & aſſyria ſcrutetur ſidera cura

¶ OMNIBO. Agitat: commouet: Damnata. abominabili. Præſaga: diuinatrix futuri belli: Palā manifeſtū eſt omnibus. Degeneres trepidant animi: cū in theſſalia ſicuti dictū eſt pō. & Cæ. caſtra poſuiſſent: omnes mētes cōceperāt futurū bellū nec qſquā erat q nō diuinaret ea loca diis uolētibus electa eſſe: ubi belli ciuilis curor fūderet̄. quē tot mōſtra p̄dixerāt. cū timerēt igit̄ omnes pauci uero ſparēt. inter reliquā turbā metuētiū. ſextus quoq; pō. magnus pō. filius nimio timore cōpulſus cōſtituit p Necromātiā futurū rei euētū pqrere & locus forte ſuffragabat̄ ei nā in theſſalia pitæ uenefidæ fuerūt: q̄ cæteris hac arte p̄ſtabāt una ex his elegit q̄ cæteris pitior eſſe uidebat̄: & ex ea futurū belli euētū ſcire uoluit. Verſāt maiora: q natura timidi ſūt: ſp maiora ſibi p̄ponūt. Præſūpto robore. p̄ſūpta fortitudine & uirtute. Spēq; metū. qa tātū metuebāt quātū ſpabāt. Qui mox: indignus qppe fuit tali parēte qa quos pater mari expulit hos impāte Auguſto imitatus eſt ſextus: nā capta ſicilia factus eſt pyrata poſt mortē patris. Mox: deinde ſcilicet impante Auguſto Craſſatus in undis ſcyllæis: ideſt cū per undas ſiculas ſeuiret ꝙ ibi mōſtrū marinū eſt ſcylla. Aequoreos triumphos: quia de pyratis triumphauit pater pō: quos omnes duorū menſiū ſpacio expullerat e mari. Qui ſtimulante metu: ideſt ſi præſcire futura uolebat ſaltē conſulaſſet Apollinē uel aliquē deorū. ſed eligit ſibi ueneficā quæ Necromancia arte futura prædiceret. Curſus: ideſt ſcirē & diſpoſitionē fati. Impatienſq; moræ quia tempus præoccupare uolebat. Venturis æger: ideſt metuens ſine modo futura. Nō tripodas deli: ideſt Apollinē qui reſponſa dabat in dello: unde delius eſt appellatus. nā Δῆλος ſignificat manifeſtū eo ꝙ ibi certiora daret reſponſa. Pythia antra in cyrrha monte Boetiæ: ubi pythia uates hauſto diuinationis ſpiritu dei reſponſa referebat: & carmine & oratione ſoluta ut refert. Stra. Nec quæſiſſe libet: nec conſulit columbas Iouis in dodona ſylua eſt Epyri: quæ alio nomine cahonia dicit̄ in cuius ſyluæ arboribus columbæ inſidentes reſponſa petentibus dabant. Primis frugibus ideſt glandibus: quæ ex hac ſylua multæ legebant̄. Altrix. abundans glandibus. Ore Iouis dodona ſonet. nā columbæ reſponſa dabant tanquā ſi ex ore Iouis darent̄. Quis noſcere fibra. nam haruſ-

pices inteſtinis uictimarū futura prænoſcunt. Quis prodat aues: intelligat̄ aues & intellectaſ manifeſtet auſpices ab aſpiciendis auibus dicti ſunt quaꝝ aliæ præpetes dicunt̄ quæ uolatu alie oſcines quæ cantu futura prænunciant. Fulgura cœli. ideſt coniecturas portentorū quærit nec aſtronomiā cuius artis Aſſyrii inuentores fuere ſiue altas libyæ filius: aut ægyptii. ut inquit plinius.

Aut ſiquid tacitum ſed fas erat ille ſupernis
Deteſtanda deis ſæuorū arcana magorum
Nouerat & triſtes ſacris feralibus aras.
Vmbrarum ditiſq; fidē miſeroq; liquebat
Scire parū ſuperos. uanum ſæuumq; furorē
Adiuuat ipſe locus uicinaq; mœnia caſtris
Hæmonidum ficti quas nulla licentia mōſtri
Trāſierat quarum quicquid nō creditur arſ ē
Theſſala quin etiā tellus herbaſq; nocentes
Rupibus ingenuit ſenſuraq; ſaxa canentes.
Arcanum ferale magnos. ibi plurima ſurgūt
Vim factura deis & terris hoſpita colhis.
Legit i hemoniis quas nō aduexerat herbas
Impia tot populis ſurdas gētibus aures
Cælicolum diræ conuertunt carmina gentiſ.
Vna per æhereos exit uox illa receſſus.
Verbaq; ad inuitū perfert cogentia numen
Quod nō cura poli cœliq; uolubilis unquā
Auocat iſandū tetigit quum ſidera murmur
Tunc babylon perſea licet ſecretaq; mēphis

¶ SVLPI. Tacitū: ſiq̄ erat tacita diuinatio & honeſta ut eſt geomāſia aſtrologia & aruſpicina. q̄ p ſigna & abſq; uoce indicāt: necromāſia uero p uocē. Nouerat: ſciebat fieri. Deteſtata: q̄ dii ſupi odere & teſtāt̄. Magorū. q necromāſiā exercēt. Triſtes: triſtitiā enim afferūt umbris q̄ reuocāt̄ in lucē & eas aſpiciētibus. Feralibus. q̄ mortuis fiūt. Fidē: quia necromāſia uerū dicit & eſt a ſtygiis diis: Miſeroq; liq̄bat: certus erat deos celeſtes parū noſſe & darū ſe ab eis doceri poſſe. Ipſe locus theſſalia in q̄ ſūt multæ ueneficæ. Furorē: cupiditatē unam & ipiā. Nā ut pli. ſcribit Nero ipſe dep̄ndit omnē magicā nō eſſe niſi quādā illuſionē. & Lactātius docet Dæmonū inſidiis id fieri ut q̄ nō uera ſūt uideāt̄ & cernere & audire: Ficti: qs nulla q̄ ſciebāt facere quicquid fingi poteſt: & omnia incredibilia. Quarū ars eſt. q̄ p̄fitēt̄. Ingēuit: p̄ducit. Nocētes. ueneficis aptas. Saxa ſenſura q̄ tāquā animata carminibus ueneficiorū mouēt̄. Ferale arcanū: ſecretū & mortiferū carmē. Ibi: in theſſalia. Factura uim: compulſura ad omnia faciēda: Colchis. medea uenefica maxima. Aduexerat. ex cholide q̄ magicarū herbarū & fertilis. Impia. carmina inquit theſſalidū exaudiūt̄ a deis qui ſurdi ſūt ad p̄ces populorū & ſola uox ipſarū penetrat cœlū cogitq; deos. Gētis: diræ theſſalidū. Exit: ingredit̄ penetrat. Receſſus. ſecreta. Numē. deos. Quod nō. quod polū curare negligit. nec retrahit̄ & reuocat̄ ab officio gubernādi. Murmur infādū: carmē. Tūc babylō. quāuis magi babylōici & ægyptii conent̄ dos ſuis carmib⁹ retiei n̄ poſſūt: qa theſſaliæ ſūt potētiorſ. Perſea cui pſæ pſuerūt.

¶ OMNIBO. Aut ſi quid tacitum. aut non quærit alias artes arcanas quæ hominibus conuenirent. Sed fas erat. i. nō quærit quæ licent homini. ſed quæ negata ſunt. Tacitum. ſ. ad uiſum. Deteſtanda: a deo. n. inuiſa erat necromantia. i. diuinatio. quæ fit per cadauera mortuorum. ut etiā gentiles illam abhorrerent: ſed alio genere utebantur geomantia. i. diuinatione quæ fit ſignis in puluere fixis: hydromantia pe aquam pyromantia per ignem. Ille ſupernis. ſed nihil cognitum erat ſexto. niſi arcana magorum. Deteſtanda. abominanda. i. magicam artem quam ſuperi abominabantur. unde & ipſa uenefica inuita hæc ſe facere confitebatur. Liquebat. i. manifeſtum erat. Scii parum ſuperos. non nouerat deos ſcire futura melius quam inferos: Vanum: mendacem. Hæmonidū: theſſalicorū mulierum. Ficti quas nullā licentia monſtri. i. quæ mulieres omnia facta monſtra nouerant: quia omnia ficta. uera uidentur tamen non ſunt. Quarum quicquid lactantius horum dæmonum reprobat præſtigia dicens. Magorum omnis ac potentia diuinandi horum aſpiratione conſtāt: a quibus euocati dæmones præſtigiis occecantibus falluntur ut non uideant quæ ſunt & uidere ſe putent quæ non ſunt: hi etiam geniorum nomen aſſumunt ſe. n. dæmones latino ſermone interpretantur. hos etiam penetralibus coſecrant. qui quoniam ſpiritus tenues ſunt & incompræhenſibiles inſinuant ſe corporibus hominū & inde uiſceribus operati ualitudinē uitiant. i. morbos citant ſomniis animos terrent mentes periculis quatiūt: ut his morbis homines cogantur ad eorū auxilia confugere. & tunc prodeſſe dicunt̄ cū nocere deſiſtunt. Ars eſt: uidelicet miracula: quia pauci ſunt qui miracula credunt ſed ipſæ demonſtrant artē magicā quicquid credi nō poteſt: Theſſalia quin etiā. accedebant etiā & illud ad oportunitatē quod in hac theſſalica naſcunt̄ uenenatæ herbæ quibus utunt̄ huiuſmodi mulieres: & in ea Mædea herbas inuenit. quas in inſula ſua nunquā uiderat. Senſura ſaxa. i. motura ſe ad cantū quaſi ſenſum haberēt. Ferale mortale. Vbi. plurima & ut uerbo uno complectar naſcunt̄ in theſſalia mala: quæ deos ipſos cogere poſſunt. Virgi. Carmina uel cœlo poſſunt deducere lunā. Hoſpita colchis: ideſt medea quæ e colcho peregrina uenerat. Quas nō ad quas in colcho non inuenerat eas collegit in theſſalia. Impia tot: ipſa congeret deos carminibus ſuis ſe exaudire: etiam ſi nolent. Vox. ſcilicet theſſalica. Receſſus. per connexa & loca cœli remota. Inuitum numen: ut lunæ quia deducunt etiam e cœlo lunam. Martialis: quæ tunc theſſalico lunam deducere rhombo. Murmur: ideſt carminum ſecreta: ne quis intelligat. Sydera. ut lunam quia ſtatim offuſcatur ad carmina. unde tympana & æra pulſant. nam ſtatim pateretur eclypſim luna. lu-

uenalis.Iá nemo tubas atq; æra fatiget.Vna laboranti poterit ſuccurrere lunæ. Cura poli: quia ipſa luna
eſt regina cœli tempore noctis. ideo obliuiſcit̃ tegere cœlũ cũ carmine theſſalidũ uexat̃. Euocat. ideſt
nunquã ad ſe trahit:ſenſus a cura gubernandi cœli deducit̃ & intenta eſt his carminibus quæ dicunt̃.
Tunc babylõ:quãuis inquit babylõ & ægyptus ubi ſunt ſuperſtitioſi magi incantent deos ut aliquid eis
prædicant inde nihil timebunt quia magis metuunt:ſi theſſaliis aliquid uoluerit: ſed illos quidẽ negli
genter hanc autẽ continuo exaudiunt dii. Babylõ ſoluat.quia babylones nihil metuunt dei.ſiquid theſ
ſalis uoluerit:hinc Statius iraſcentẽ & minantẽ inducit tireſiã:nõ audiat̃:& theſſalidibus & Medeæ poſt
ponat:quãuis igit̃ inquit minent̃ ſe magis pateſacturos ſecreta deorũ ægyptii & babylones: nihil metu
unt ſi theſſalis aliquid uoluerit.ipſa potius audit̃ & metuit̃:nã ut li.xvi:refert Stra.apud aſſyrios chaldæi:
apud perſas magi:& apud ægyptios ſacerdotes in rerũ cæleſtiũ ſcientia præſtabant & futurorũ notitiã ha
bebant. Secreta propter ſacerdotes myſticos & incommunicabiles: plurima enim occultabãt Eudoxo
& platoni cũ quibus.xiii.annos uerſati ſunt nõnulla præcepta commoſtrarunt:cũ maxima difficultate ex
orati(auctore Strabone). Babylõ perſea.ideſt quæ olim fuit ſub imperio perſarũ.nã xerxes eam obtinuit
eruitq; belli ſepulturã.Q uetiã magnã babylonis partẽ perſæ diruerunt ut ſcribit ſtrabo quidã abſurde
pro mercurio.perſea expoſuerunt nã ſyllaba prohibet & obſcurior ſenſus inducit̃. Memphis:ideſt ægy
ptus quæ ſuperſtitioſa fuit.

Omne uetuſtorũ ſoluat penetrale magorũ,
Abducit ſuperos alienis theſſalis aris.
Carmine theſſalidũ dura in præcordia fluxit
Non fatis adductus amor. flammiſq; ſeuer
Illicitis arſere ſenes nec noxia tantum
Pocula proficiũt aut quum turgentia ſucco
Frontis amaturæ ſubducunt pignora fœtæ.
Mens hauſti nulla ſanie polluta ueneni
Excantata perit quoſ nõ cõcordia miſti
Alligat ulla tori blandæq; potentia formæ
Traxerũt torti magica uertigine fili.
Ceſſauere uices rerum dilataq; longa
Hæſit nocte dies:legi non paruit æther
Torpuit & præceps audito carmine mũdus,

¶SVLPI. Omne.penetrale: omne ſacrariũ &
arcana hoc eſt monumenta & diuerſa inſtituta.
Magorũ uetuſtorũ. hoc dixit etiã propter Zoroa
ſtẽ magices inuentorẽ. Theſſalis.uenefica. Abdu
cit.remouet ab alienis ſacris & cogit ſibi parere.
Amor ñ adduct⁹ fatis:nõ naturalis ſed ui ueneficio
rũ immiſſus Virgi: Hæc ſe carminibus promittit
ſoluere mentes Quas uelit aſt aliis duras immitte
re curas. Seueri:graues. Illicitis flammis inhone
ſto & turpi amore.Ouidius Turbe ſenex miles tur
pe ſenilis amor.& Ci.luxuria uero cũ in omni æta
te ſit turpis in ſene fœdiſſima eſt. Proficiunt. ad
amoris effectũ nõ faciunt tãtũ pocula amatoria q̃
ipſa carmina. Subducunt pignora ſubtrahunt hy
pomenes de quo. Virgi. Q uerit̃ & naſcentis equi
de matre reuulſus & matri præreptus amor. Id qui
dẽ maximã uim habet ad amorẽ & libidinẽ conci
tandã.Eſt autẽ caruncula carice magnitudine colo
re nigro quæ in fronte naſcentiſ pulli equini appa
ret eã niſi ſtati mater uorauerit fœtũ nõ alit:& ideo dixit amaturæ. Fœte equæ:quæ peperit. Mens perit
furor & inſania immittit̃ ſolis carminibus & nullo ueneno auſto. Quos nõ concordia.illi qui neq; amo
re iugali neq; forma commoti coniuges nõ amant ſola uolubilitate filiorũ amore cogunt̃. Filii torti:in
uoluti & aduertendũ eſt filiũ habere filios & filia. Vertigine magica:conuolutione excantatoria Intelligit
rhombũ inſtrumentũ magicũ & muliebre uerſatile quadratũ cuius Ouidius meminit & propertius.li.ii.
Staminia rhombi ducit̃ ille rota & in ſecundo.Deficiunt magico toti ſub carmine rhombi.Alio quodã
uſu dixit Vir.Terna tibi hæc primũ triplici diuerſa colore licia circũdo. Vires:uiciſſitudies noctis & diei.
Dies dilata:lux ĩ multũ noctẽ ꝑducta ẽ ſole ſe firmãte. Mũdus ꝑ.cœlũ uolubile. Torpuit nõ uoluit ſe.
¶OMNIBO. Soluat.i.pateſaciat. Carmine theſſalidũ.proſequit̃ dicere quantã uim carmina ueneſi
cãq; habeant.dicit.n.poſſe amorẽ animis decrepitoq; ſenũ immittere:ut quãuis ſenectute frigeſcant ta
mẽ amore incendant̃ etiã ſi per reliquã uitã caſti & continentes uixerint. Carmine.i. incantatione theſſa
lidũ. Nõ fatis.i.conſtellationibus:nã qui nati ſunt ſub ſtella ueneris. ideo in amorẽ rapiunt̃. Dura præ
cordia.i.eorũ qui penitus ab amore auerſi fuerunt. Sæueri ſenes.qui uitã auſterã etiã in iuuentute uixe
rant:tamẽ huiuſmodi carminibus arſere. Illicitis flammis.i.obſcœnis amoribus. Nec noxia tantũ & nõ
uim maiorẽ habent pocula ad amorẽ quã harũ ueneficarũ carmina ad libidinẽ:plus .n. carminibus poſ
ſunt:quã poculis:nã ſolent mulieres miſcere pocula quædã quibuſdã herbis quæ qui hauſerint ſtatim
ad amorẽ concitant̃. Proficiunt.ſ.ad amorẽ. Aut cũ tur.ſuc.f.nec caruncula tantũ ualet. quæ ex fronte
pulli equini aufert̃ & miſcet̃ poculis:quantũ carmina dicunt.n.quod expertũ eſt.Et plinius aſſerit:pullis
equinis amoris innaſi ueneficũ Hippomenes appellatũ.in fronte caricæ magnitudine. colore nigro: q̃
ſtatim edito partu deuorat fœta ꝙ niſi ſtatim mater deuoret animũ a filio penitus auerſũ habet. hanc ca
runculã in puluerẽ uerſã ueneficæ miſcent poculis: & propinant his quos uoluerint allicere in amorẽ.
Fœtæ.i.equæ:quæ paulo ante peperit:nã fœta dicit̃ & grauida.& partu leuata. Frontis:pulli. Amaturæ
.i.ſ.filiũ niſi prærepta fuerit caruncula. Turgentia ſucco.i.humida carne. Mens auſti: etiã ſi pocula nulla
hauſerint:carmina ſufficiunt ad amorẽ inducendũ. Meus.ſ.alicuius. Nulla ſanie.i.nulla ui ueneficii. Ex
catata.i.ſolo carmine præhenſa. Q uos nõ: immo ꝙ maius eſt quibuſdã carminibus.nendo & deducen
do fila utunt̃:quibus fila eiuſmodi maiorem uim habent nã quẽquã circundederint his filis. ita illũ amo
re implicant:ut ſolui nullo mõ poſſit ut eſt apud Vir: Necte tribus modis ternos amarylli colores: necte

amarylli modo. & ueneris dic uincula necto. Et rhombus dicebat̃ inſtrumentũ incantatoriũ:quo fila
torquæbant̃ ad amorẽ:cuius meminit propertius:& Ouidius.hunc Lucanus magicã uertiginẽ appellat.
Blandæq; potentia formæ:qui nec amore matrimonii dicunt̃: nec illecebris formæ hos ipſæ torquen
tes fila carmine ſuo ita implicant ut ſolui nõ poſſint. Vertigine.a uertendis filis. Vices.ideſt uiciſſitudi
nes:nõ enim nox diei:nec hyems cedit æſtati & ſi uoluerint producere noctẽ diẽ reiiciunt. Legi. nõ pa.
immo nec cœlũ mouet̃:ſi carnibus retinere uoluerint. Præceps: uellox mundus qui ſemper uertit̃.

Axibus & rapidis impulſos iupiter rugens
Miratur nõ ire polos:nũc omnia complent
Hymbrib⁹ & calido ꝑducũt nubila phœbo
Et tonat ignaro cœlum ioue:uocibus iſdem
Humẽtes late nebulas:nymboſq; ſolutis
Excuſſere comis.uẽtis ceſſantibus æquor
Intumuit:rurſus uetitũ ſentire procellas
Conticuit turbante noto puppimq; ferẽtes
In uentum tumuere ſinus de rupe pependit
Abſciſſa fixus torrens amniſq; cucurrit
Nũ qua pronus erat:nilum nõ extulit æſtas.
Meander direxit aquas: rhodanũq; morãtẽ
Præcipitauit arar. ſubmiſſo uertice montes
Explicuere iugum nubes ſuſpexit olympus.
Solibus & nullis ſcythicæ cũ bruma rigeret
Dimaduere niues impulſam ſidere tethym
Reppulit hemonidũ defenſo littora carmẽ.
Terra quoq; imoti cõcuſſit ponderis axem:
Et medium uergens niſu titubauit in orbem
Tantæ molis onus cõcuſſum uoce receſſit.
Proſpectumq; dedit circum labẽtis olympi.
Omne potens animal lethi genitũq; nocere

¶SVLPI. Polos impulſos:cœlũ quod impulit
Axibus rapidis:uelocibus firmamẽtis: Nõ ire:nõ
uerti. Cõplẽt hymbribus:replẽt pluuia. Calido
phœbo:ſereno æſtu. Tõat: reſõat uocibus iiſdẽ:
ſimili excãtatiõe. Excuſſere nebulas. excuſſerunt
pluuias quæ emanãt e nebulis. Nymbos: uẽtos
inducẽtes ſerẽitatẽ. Solutis comis.paſſis capillis
Intumuit: in fluctus erectũ eſt. Rurſus. cõtra.
Cõticuit:ſiluit quieuit: Turbãte:cõcitãte. Sinus
ferẽtes.pupim tremuere:uela ſũt facta tũida cõtra
uẽtũ in quẽ fert̃ & nauis. Torrẽs:copia aquæ præ
cipitis & nõ natiue. Fixus: firmatus & qui nõ flu
xit.Virgi.Siſtere aquã fluuiis & uertei ſidera retro.
Abſciſſa. decliui & præcipiti. Nõ qua pronus
erat: ſed ſurſũ. Nilũ nõ extulit æſtas: nõ auxit &
æmiſit in agros ut ſolet. Meander.fluuius flexuo
ſus qui cariã irrigat. unde in tertio eũ errãtẽ appel
lat. Arar: qui leniſſimus eſt: & moueri nõ uidet̃:
rhodanũ ingredit̃ celerrimũ. Submiſſo:demiſſo
& in planũ effuſo. Olympus: mõs macedõiæ in
cuius ſummũ nubes nũquã perueniũt. Suſpexit:
ſe altiores aſpexit. Scythicæ.quæ altæ ſũt & duræ
Brũa rigeret:hyẽs aſpera eſſet. Dimaduer: diſſo
lutæ ſũt. Impulſã ſidere thethym. oceãus qui ho
ris lũaribus ſolet augeri: nõ creſcit harũ carmini
bus prohibẽtibus. Defẽſo littore:nõ enim ut ſo
let terras inundat. Terra quoq;:faciũt terræmotũ
& firmamẽtũ terræ cẽtrũq; ipſũ qui immobilis eſt
ut Macrobius tradit cõcutiũt. Axẽ: cẽtrũ. Ver
gẽs niſu:inclinãs ſe & firmãs. Titubauit. cõtrẽuit.
Mediũ in orbẽ.in cẽtrũ. Tãte molis onus.terra
inquit aperit & ſcindit ſe magica uoce: aliãq; cœli
partẽ oſtẽdit quæ eſt ſub terra. Receſſit.ſciſſũ eſt & ſeperatũ. Dedit proſpectũ:fecit ut uideret̃ cœlũ quod
circũ terrã uertit̃. Potẽs lethi.lethiferũ. Et genitũ nocere: natũ ad hominũ pernitiẽ.
¶OMNIBO. Axibus & ra. poli etiã nõ uertũt cœlũ quãuis ipſe Iuppiter mãibus cõcutiat ut moueat̃:
dicit̃ autẽ polus uero:& duplex eſt.ſ. Arcticus & antarcticus.arcticus ſublimis: antarcticus humi
lis.Virgi.Hic uertex nobis ſemper ſublimis at illũ ſub pedibus ſtyx atra uidet maneſq; profũdi. Aſtrolo
gi dicũt diãetrũ uſq; ad cẽtrũ terræ trãſire:& ab uno polo ad alterũ peruẽire:eſt autẽ diãeter ad ſimilitudi
nẽ axis fixus trãſiẽs uſq; ad cẽtrũ terræ & pertingit polos & uoluit̃ quẽadmodũ Bootes: dicit igit̃ cũ cir
ca polos aſſidua uertigine uoluat̃ cœlũ:nũc uero ſtetiſſe:ac Iouẽ mouere nõ potuiſſe. Nũc omnia cõplẽt
noctis rotãtes caput mouẽt nebulas. Vẽtis ceſ.faciũt tũeſcere maris undas uẽto nõ ſpirãte. Rurſus uẽ.
e diuerſo etiã ſi uẽtus flauerit faciũt quieſcere mare: Cõticuit. traqullũ fuit & fruſtra facta eſt. Puppẽq;
ſe.etiã uela tumuere cõtra uẽtos. Sinus.i.uela. In:pro cõtra. De rupe pe.to.torrẽtes ſũt amnes magnitu
dine imbris de montibus decurrentes:quia torrent̃ æſtate.ſ.ſiccant̃.Græce Χειμάῤῥους. Pependit.i.faci
unt ut torrentes inhæreant.ne decurrere poſſint: Fixus.i.herens monti. Abſciſſa.i.præcipiti. Pronus.re
trogradus in fontẽ. Nilũ nõ extulit. & æſtatis tempore nõ inflatus eſt nillus: nã in ægypto nunquã ſunt
pluuiæ.ſed Nilis ſingulis quibuſq; annis creſcit:& inundat ægyptũ eãq; facit fœcundã. Meander:flu.per
phrygiã currit.poſtea cariã Lydiãq; diſterminat.& tortuoſus eſt ut fluat & refluat.ut nõnunquã uideat̃ in
ſe reuerti. Arar flu.galliæ eſt per fines Eduorũ atq; ſequanorũ.in rhodanũ influit. adeo leniter currens:
ut quã in partẽ fluat:oculis uix uideri poſſit & cũ natura lenis ſit:carmine theſſalidũ efficit̃ impetuoſus.
Morã præci.rhodanus ante uelocior erat.Arare.qui flu.Galliæ maximus eſt:ſed nunc Arar efficit̃ impe
tuoſior. ut Rhodanũ impellat: Arar amnis(auctore Strabone)Rhodano apud Lugdunũ commiſcet̃.
Submiſſo uertice:faciunt etiã ut montes adæquentur ſolo. Submiſſo: demiſſo uſq; ad terrã. Suſ.ol.&
olympus mons q ſolet tranſcendere nubes.tñ carmine hsrũ inferior efficit̃ nubibus. Dimaduere.i.nullis
ſolibus liquefactæ ſunt: Scyticæ.i.ſeptentrionales. Rigeret. congelaret. Impulſã ſidere. ideſt creſcen

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

te luna mare etiã creſcere ſolet:ſed ipſæ carminibus repellunt maris undas. Impul. tethym: ideſt mare: Sydere.ideſt luna creſcente huius incrementi cauſas diximus in primo. Littore.quia nõ permittunt attingere littus. Terra quoq;.teremotũ faciunt:adeo ut cœlũ concutiat. Immoti ponderis axẽ.quia poli nitunt axibus diametri terræ:mota igit terra concutit polus: concuſſis polis concutit & cœlũ. ideo etiã cogunt terrã a ſuo centro diſcedere. Immoti ponderis:quia nunquã ſuo pondere innixa centro moueri poteſt. Vergens in orbẽ. ideſt pollos qui uertunt circa orbẽ. Titubauit. ideſt concuſſus eſt. Tantæ molis.ſcilicet terræ magna enim moles terra eſt quæ ſua grauitate deſcendit in centrũ: Receſſit. ſcilicet a centro ſuo. Circũlabentis olympi.efficit ut cœlũ labi uideat. Omne potens alimal. ut ſerpentes leones & tygrides carminibus theſſalidũ manſueſcunt.

SVLPI. Et pauet.mãſueſit enim ipſarũ carmine:& depõit irã & uim nocẽdi. Inſtruit: præparat prodeſt enim eis & faciũt ad inferẽdã mortẽ. Auidæ.cupidæ ſãguinis uel rabidæ. Nobilis ira: ſolet leo nõ niſi in magnas feras iraſci & ſupplici homini nõ nocere. His ueneficis uel ex cãtatiõbus Explicat:diſtẽdit ſinus & replicatiões. Pruinoſo frigido: ſerpẽs enim quãqua ſua natura lociq; frigeat eorũ tamẽ carmine incaleſcit & repit. Viperei coeũt: ſerpẽtes dilaniãtæ redeũt in integrũ corpus:nodoſq; faciũt. Hũanoq;:naturale eſt ut afflati a ſerpẽtibus hõines lædãt:& pereãt:ipſæ tamẽ efficiũt ut ſerpẽtes aflatu hõinũ moriãt. Quis labor cũ exclamatioe inquit unde tãtã uim habeat magica. Labor: laborioſa cupido. Spernẽdi timor q timẽt ſpernere. Comercia: cõmutatiões & cõcordiæ. Habuere deos aſtrictos.obligauere ad obtẽperãdũ. Merẽt: ipſæ ueneficæ. Pietate ignota: ut alii neſciãt tã pie colere deos:& eſt Irõia. Minis tacitis:quas tacite in deos intẽdũt. Hoc iuris.hæc poteſtas. Imperioſa. ſuperba & cogentia deos. Certũ:propriũ ſeparatũ ab aliis. Qui:certus qui cogit cogere mũdũ. Illis. theſſalis primũ deducta ſũt e cœlo ſidera & ſtellæ. Phœbæ ſerẽa: luna clara. Obſceſſa uenẽis:excãtata carminibus. Arſit ignibus: rubuit luce nõ clara ſed fũoſa ut eſt terreni ignis. Quã ſi tellus: quã ſi eclypſim pateret quæ fit interpoſitiõe terræ inter ipſã & ſolẽ. Ima

Et pauet hemõias & mortibus inſtruit artes
Has auidæ tygres: & nobilis ira leonum
Ore fuent blãdo, gelidos his explicat orbes
Inq; pruinoſo coluber diſtenditur aruo,
Viperei coeũt abrupto corpore nodi,
Humanoq; cadit ſerpens afflata ueneno
Quis labor hic ſuperis cãt⁹ herbaſq; ſeq̃ndi
Spernẽdiq; timor: cuius comertia pacti
Obſtrictoſ habuere deos: parẽ neceſſe eſt:
An iuuat: ignota tantum pietate merentur:
An tacitis ualuere minis: hoc iuris in omnes
Eſt illis ſuperos: an habẽt hæc carmina certũ
Imperioſa deũ, qui mũdũ cogere quicquid
Cogitur ipſe poteſt. illis & ſidera primum
Præcipiti deducta polo: phœbeq; ſerena.
Nõ aliter diris uerborum obſeſſa uenenis
Palluit: & nigris terreniſq; ignibuſ arſit.
Quã ſi fraterna prohiberet imagine tellus,
Insereretq; ſuas flãmis cœleſtibus umbras
Et patitur tantos cãtu deprenſa labores
Dõec ſuppoſitaſ propior deſpumet i herbas

gine fraterna ab aſpectu ſolis qui eſt eius imago ſimilima: Insereret:immiſeret ipſa tellus umbra.ideſt noctẽ uſq; ad ſidera & aſtra:cũ nõ excedat altitudinẽ lũæ. Deprehẽſa:obſeſſa uel depræſſa facta uicia terræ Propior: uicinior. Labores.ut pallere & deduci: Deſpũet:ſpũas emittat qb⁹ poſtea utãt ad ueneficia.

OMNIBO. Pauet:quia timẽt carmina ueneficaꝝ. etiã ſi ſint ſæuiſſima animalia. Auidæ tygres.ſ. ſãguinis cũ præſertim pauloãte pepererint: Blãdo: mãſueto. Nobi.ira.le.nã leo dedignat minora animalia perſequi.ſed tãtũ tauꝝ uel equũ ferorẽ inuadit & ſi hõminẽ inuaſerit iratus.quẽ iã dilãiare uelit:& ille ſe terræ ſubiciat quaſi ſupplex diſcedit ab eo & relinquit in tactũ. Explicat:extẽdit orbes:quãuis gelidos.quia coluber tẽpore hyẽis habitat in cauernis.illæ uero mulieres. cũ uoluerũt faciũt exire. Viperei coeũt ſerpẽtes etiã mortui reuiuiſcũt: & uiuẽtes moriũt carminibus illarũ. Abrupto corp. no. etiã ſi ſectus fuerit ſerpẽs in ſuã formã rediit. Afflata.ſ.ſpiritu ueneficarũ. Cadit.i.morit. Quis la.hic ſu.hic Lucãus cauſãs quærit cur dii ueneficis huiuſmodi parere cogãt: multas autẽ cauſas dicit cũ admiratiõe quãdã nõ.n. cõuẽiẽs uidet ut uim tãtã hadeãt mulieres quo poſſint carminibus ſuis ad uolũtatẽ ſuã cogere deos quæ cauſa eſt inquit ut dii uſq; adeo laborẽt obſequi ueneficis: ut nihilominus timeãt earũ præcepta q̃ ſi deorũ eſſẽt: Quis.qualis eſt. Cuius co.pacti:qua cõuẽtiõe dii inter ſe pepigerũt: ut huiuſmodi cõuẽtiõibus ſtare cogãt: Obſtrictos.ſ.his mulieribus. Parere ne eſt. nũquid hoc neceſſitate faciũt dii. an uolũtate:ut quæcũq; illæ iuſſerint uelint & ipſi. Ignota pie.quia alienæ ſũt ab omni pietate: ideo hoc ipſis potiſſimũ cõcedit religio eſt ſẽtẽtia colẽdorũ deorũ.ſed pietas eſt eſt iuſtitia ergo deos: ergo ab omni pietate rẽotæ ſũt: Tacitis minis.i. ſecretis q̃s ſcire nẽo poteſt. Hoc iuris in omnes:hãc poteſtatẽ habẽt ne cõtra deos omnes:& cõtra eũ q eſt deorũ deus.ut uno illo coacto neceſſario cogãt & cæteri. Imppioſa: q̃ impeo deoſ coercẽt. Qui mũdũ ge.poteſt cõuertere mũdũ ad uolũtatẽ harũ mulierũ poſtq̃ ipſe coactus fuerit: Mũdũ.i.cœlũ. Illic & ſi.q ita admiret iuſta cã ẽ:& rõ admiratiõis priæ fuerũt theſſalides q̃ ſtellas de cœlo deduxerũt: Præcipiti.p ipſa ſidera p̃cipitia. Phœbeq; ſe.& car.haꝝ mulieꝝ.nõ aĩr expaluit lũa q̃ ſi pateret eclipſi:phœb⁹ dĩ ſol hæc phœbe phœba dĩ lũa. Obſeſſa.oppſſa. Ditis.u.i.car. Paluit:obſcurata ẽ. Arſit:ea luce q̃ lucere ſolet tũc:cũ terra ẽ interpoſita lunæ & ſoli. Terẽis.i. luce q̃ habere ſolet:cũ terra interpõit. Fina.i.dicũt aſtrologi lunã eẽ corp⁹ rotũdũ i formã ſtellæ:& lumẽ a ſole cõci

pere:& quãtũ a ſole diſtat:tm̃ augeri uidet.cũ uero luna cõtra ſolẽ ex aduerſo fuerit:ipſa ueluti ſpeculũ ſolis imaginẽ recipit:& tũc cũ plena ẽ.pleniluniũ appellat:ergo ſi iter ſolẽ & lunã aliq̃ umbra terræ interuenerit tũc luna patit eclypſim. Prohiberet:qa nõ pmittit ipſũ ſolis imaginẽ reddere:hæc cã ẽ iſerta telre. Flãmis Cæ.uidelicet ſolis & lunæ. Et patit tãtos poſtq̃ carmine lunã de cælo deduxerint: nõ prius pmittunt ipſam in cælũ redire:q̃ ſpũas dimiſerit in herbas:quibus utuntur in ueneficiis.

Hos ſcelerum ritus hæc diræ carmina gẽtis
Effera damnarat:nimiæ pietatis ericto:
Inq; nouos ritus pollutam duxerat artem,
Illi namq; nefas urbis ſumittere tecto:
Aut laribus ferale caput:deſertaq; buſta
Incolit:tumulos expulſis obtinet umbris:
Grata deis herebi: cœtus audire ſilentum
Noſſe domos ſtygias arcanaq; ditis operti
Non ſuperi non uita uetat:tenet ora profãæ
Fœda ſitu macies:cœloq; ignota ſereno.
Terribiliſ ſtygio facies pallore grauatur
Impexis onerata comis:ſi nimbus & atræ
Sidera ſubducunt nubes tunc theſſala nudis
Egreditur buſtis nocturnaq; fulmina captat
Semina fœcundæ ſegetis calcata peruſſit.
Et nõ lethiferas ſpirãdo perdidit auras.
Nec ſuperos orat nec cantu ſupplice numẽ
Auxiliar uocat nec fibras illa litãtis
Nouit funereas aris imponere flãmas.
Gaudet & accẽſo rapuit quæ tura ſepulchro
Omne nefas ſuperi prima iã uoce precantis
Cõcedunt carmenq; timent audire ſecundũ:
Viuẽtes animas & adhuc ſua mẽbra regẽtes
Infodit buſto fatis debentibus annos
Mors inuita ſubit peruerſa funera pompa
Rettulit a tumulis fugere cadauera lethum:
Fumantes iuuenum cineres ardentiaq; oſſa
E mediis rapit illa rogis ipſamq; parẽtes
Quam tenuer facem nigroq; uolẽtia fumo
Feralis fragmenta tori ueſteq; fluentes
Colligit in cineres & olentes mẽbra fauillas

SVLPI. Hos ſceleꝝ:Ericto theſſalidũ ſceleſtiſſima reliquarũ morẽ nõ ſequebat. Sed noua inſtituta ſibi indixerat.nõ.n.urbes ĩgrediebat nõ domos & i ſepulchris hitabat adibatq; iferos arbitrio ſuo. Ericto pietatis ni.Ironia ẽ poteſtq; id a uerbo regi. Gẽtis:theſſalidũ. Buſta:loca i qbus fuere cõbuſta cadauera. Expulſis:uel ueneficio uel qa cũ ipſa habitat metuerũt. Noſſe domos:Dii q uix ſinũt uiuos ad inferos ire ſed redire nũquã uel ſaltẽ non ſæpe:& q uoluere res inferũ eẽ ignotas ipſam phibere nõ poſſũt. Vita:uiuis.n.illa noſſe ñ licet. Tenet ora:effictio. Situ:putredine ſq̃lore. Profanæ ſceleſte erictus. Ignota cælo ſereno: q nũq̃ ſe luci clare oſtẽderat ſed noctu errabat. Grauat:plena ẽ & oppſſa. Stygio:inferno & q̃lis mortus eẽ ſolet. Impexis:icultis. Nymbus:uẽtus & nubes. Subducũt ſidera:inducũt obſcuritatẽ ut ſol luna & ſtellæ nõ uideant. Nudis:ſine cadaueribus. Captat: frequẽter capit in uſum ſuũ. Semina fecũdæ ſegetes:terrã & herbas quas calcabat urebat utrũq;.n.ſeges ſignificat. Et nõ letiferas ſpirãdo pdidit auras corrupit ſalubrẽ aerẽ alitu ſuo. Nec fibras: Sacrificia qbus dii placãt fibris hoc ẽ iocinoꝝ extremitatibus i ignẽ poſitis. Funereas:ex rogo raptas. Flãmas:ardẽtia ligna: Sepulchro:pyra. Nefas:monſtrũ ſcelus. Carmẽ ſecũdũ:repetitã excãtationem. aĩas:uiuis mortẽ inferebat & diu uicturis.mortuoſq; reuocabat in uitã. Infodit:ſepeliuit. Fatis dẽtibus ãnos:q̃q̃ aliqs ex fato & ſidere ſuo diu uictur⁹ eſſet:ñ ipſa uolente moriebat. Peruerſa põpa:ex triſtitia in lætitiã mutata. Funera:mortuos. Fugere lethũ:reuixere. Cineres iuuenũ:qbus in ueneficiis uterent. Ipſãq; parẽtes:faces e mãibus parẽtũ incẽdẽtiũ filioꝝ rogos in ueneficia rapiebat. Fragmẽta:fruſtra ſãdabilæ & carbones p aera uolitãtes & cinerem ueſtium & fauillas corporis colligebat. Tori feralis:feretri. Fluentes:dũ fluerẽt. Olẽtes mẽbra:quæ adhuc ſeruabant odorem:

OMNIBO. Hos ſceleꝝ:inter cæteras theſſalides erat una Erichtho:q̃ crudelitate cæteras uinceret:& ueneficiis deos ſupos & inferos in oẽ fas & nefas cogeret. Erichtho: græce dĩ ἐριχθὼ ἐριχθῶυσ ſicut ſapho ſaphus:ſed latine dicimus didonis: erichthonis. Dãnauerat ni.pie.q̃q̃ alie crudeles eſſent tamen cõparatione ſui pias nimium exiſtimbat. Pollutã.i.artem deteſtabilitatem. Nouos ritus: quia noua genera inuenerat crudelitatis. Laribus:mœnia urbis ingrediebat nec ſubibat tecta ædiũ. ſed ſemper ſub diuo pnoctabat. Deſertaq; buſta:nã ſepulchra mortuoꝝ erãt domus eius. Deis he.i.diis inferis.herebus uocabulũ græcum quaſi ἐρέβεννοσ.i.obſcurus. Cœtus au.ſilem.nec contemptu deorum nec metu mortis tenebatur:quo minus audiret congregationes umbraꝝ inferorũ & inferos frequẽtaret: & ipſius Plutonis arcana inq̃reret. Supi.i.metus deoꝝ. Cœtus:cõgregatiões umbraꝝ. Teneto.p.ſi uis ſcire ſpẽm eius uultu nõ tegebat ĩpietatẽ:torua facies:macilẽta atra: & ſqualore obſita:ut facile apperet q̃lis eẽt. Profanæ:deteſtabilis ſceleſtæ:pfanũ dĩ q̃ſi pcul a fano:pfanũ & facꝝ cõtraria ſũt:ut pcul eſt pfani. Fœda ſitu.i.ſq̃lore deformis. Cæloq; ignota:qa nũq̃ cõſueuerat pdire i aptũ.ſed ſp in tenebris uerſabat:cuius facies lurida erat q̃lis eoꝝ q i carcere detinẽt. Terribilis:ut ipſo ituitu terrorẽ icuteret. Impexis onera co.qa ipexæ erãt cõæ:iõ graues & capiti oneroſæ. Impexis:ñ pexis & imũdicia plẽis. Si nimbus:e ſepulchris exire ſolebat:cũ nubilũ tps eẽt. Nudis buſtis.i.aptis ſepulchris ſubducũt:de cælo. Nocturnaq; ful.ca.i.elegit noctẽ illã qua cælũ intonat. Semina fæ.q̃cunq; incedit etiam ſi ſata fœcunda fuerint ea pedibus huius erichthonis calcata ſtatim areſcunt Et non læ. & q̃uis aer ſalubris ſit atque ſince

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA

ruſ:ipſius ſpũ inficit polũ. Nõ lætiſſimo ſalubres. Nec ſuo:nõ utiť pcibus ut cõpos fiat:ſed ipſis diis imp at:& ipio ſuo dii parere cogũť. Fibras litã.i.nõ nouit ipſa ſacrificia diis grata:nã litare ẽ ſacrificiis deũ ſibi ppitium reddere. Fibras li.i.uictimas placãtes deos. Funereas a.& ſi qñ ſacrificabat nõ alio utebať igne:q̃ eo quẽ ex rogis rapuerat:araſq; illo incẽdebat. Funereas.i.de funere raptas. Et accẽſo:ſi tute placare uolebat inferos:eo utebať quo añ ſepulturæ mãdata corpora fuerãt. Oẽ ne.ſu.Erichtho tãtæ ipietatis erat:ut dii ſupi atq; inferi eã metuerẽt:& qcqd illa uolebat anteq̃ bis peteret illi ſtatim adimplebãt. Supi:ergo multo magis iferi. Viuẽtes aias:& anteq̃ ſpũs a corpore exiret ipſa in ſepulchris cõgerebat & ſepeliebat. Fatis de.an.& q uicturi erãt carmine ipſius moriebãť:& q morituri erãt reuiſcebãt. Retulit a tu.i.fecit mortuos reuiuiſcere:& q cadauera elata pſecuti fuerãt ad ſepulchra:& redibãt eo reſuſcitato. Põpa.ſ.mortuoꝝ. Fugere cada.le.i.mortui uitã recipe. Fumãtes iuue.ci.exuſtãtis cadauerib⁹ cineres apiebat qbus utereť i ueneficiis ſuis ꝙ oſſa ſemicõbuſta rapiebat cũ carnibus ſuis. Ipſamq; pa.qap pinqores ſubiiciebãt facẽ rogo. Nigro uo.fu.qa cadauera cum pcioſiſſimis ueſtibus:& quæ ipſis gratiores fuerat comburebantur:dicit ergo ꝙ ſumebat reliqas harũ ueſtium:& partẽ tori:cui cadauer ſupimpoſitũ fuerat. Olentes fauil.i.q̃ adhuc redolebãt uſtrinam carnium & membrorum.

Aſt ubi ſeruãtur ſaxis:qbus intimus humor
Ducitur:& tracta dureſcunt tabe medullæ
Corpora:tunc omnes auide deſeuit in artus
Immergit q; manus oculis gaudetq; gelatos
Effodiſſe orbes:& ſiccæ pallida rodit
Ex cremẽta manus:laqueũ nodoſq; nocẽtes
Ore ſuo rupit:pendẽtia corpora carpſit
Abraſitq; cruces:percuſſaq; uiſcera nimbis
Vulſit:& incoctas admiſſo ſole medullas.
Inſertum manibus calybẽ:nigramq; per art⁹
Stillantis tabi ſaniem:uiruſq; coactum
Suſtulit:& neruo morſus retinente pepẽdit
Et quodcũq; iacet nuda tellure cadauer bra
Ante feras uolucreſq; ſedet nec carpere mẽ
Vult ferro mãibuſq; ſuis:morſuſq; luporum
Expectat ſiccis raptura e faucibus artus.
Nec ceſſant a cede manus:ſi ſanguine uiuo
Eſt opus:erumpat iugulo qui primus apto.
Nec refugit cedes:uiuum ſi ſacra cruorem
Extaq; funeræ:poſcunt trepidantia menſæ
Vulnere ſi uentris non qua natura uocabat
Extrahitur partus calidis ponẽdus in aris.
Et quotiẽs ſæuis opus eſt ac fortib⁹ umbris

❡SVLPI. Aſt ubi:ſi qñ incidebat in ſepultos in marmoreo tumulo ubi corpora deſiccãť & nõ corrũpunť:euellebat illis oculos abrodebatq; ungues dentibus. Quibus:in qbus. Intimus humor:interior cadauerũ ſuccus. Duciť:educiť fugiť attrahiť ut atq; ubere ducunt:& duceret apricis in collibus uua colorẽ. Tabe tracta:macie & ſiccitate cõtracta uel tabe.i.corruptione medullæ educta ut ſit aphereſis. Dureſcũt:ſiccãť. Deſeuit:ualde ſeuit & rapit Orbes gelatos:oculos ſanguine conſtrictos. Excremẽta:unguiũ purgamẽta q i mortuo creſcũt ut capilli. Ore:dentibus. Laqueũ:capiſtrũ alicuius ſuſpenſi. Carpſit:laniauit dẽpta parte. Cruces:ſaniẽ cruciũ. Percuſſaq; uiſcera nimbis:carnẽ q diu fuerat expoſita uẽtis & pluuiis. Incoctas:duratas. Admiſſo:recepto. Calybẽ:manicas ferreas aut clauũ fixũ. Nigrã ſaniẽ:cruorẽ putridũ. Vir⁹ coactũ:humorẽ cõgelatũ. Et morſus neruo:& cũ non poſſet auferre qđ momorderat ipediẽtibus neruis ſuſpendit ſe dentibus ut auelleret. Sedet:ſeruat. Morſus luporũ:ut prius mordeãt lupi quorũ ore famelico & ieiuno rapiat mẽbra. Nec ceſſant a cede:pimit ẽt hoiem ſi calido ſanguine indiget. Et eo qui e uulnere primus egrediť. Sacra:ſtygia ſacrificia. Extaq; funereæ poſcũt trepidãtia mẽſæ:& ſacra ex hominis morte requirunt exta palpitãtia. Vulnere ſi uentris:ſi fœtus nondum æditus ponẽdus eſt in aris per uterũ uulneratũ:educitur. Qua natura uocabat:qua ſolet naturaliter egredi. Sæuis umbris:anima crudeli & immani.

❡OMNIBO. Aſt ubi ſer.nã de his cadaueribus q̃ marmoreis ſepulchris cõdebanť oculos manib⁹ ipſa euellebat:& dẽtibus ſuis etiã unguiũ excremẽta rodebat. Humor.ſ.cadaueꝝ. Vbi:qñ ſeruãť.ſ. ſaxis cadauera. Ducitur.i.deſiccať:nã ipoſita cadauera marmoreis monumẽtis deſiccãť qa ſi cõderẽť terræ putreſcerẽt. Tracta ta.p extracto ſanguie ex oſſib⁹. Gelatos:frigidos mortuos. Extremẽta ma.qa mortuis ẽt ungues creſcũt. Laqos nodoſq; nocẽ.nã ãtiq alios crucifigebãt:alios ligabãt:ſi crucifixi erãt euellebat clauos:ſin ligati ptẽ funiũ ſumebat:ptẽ ẽt cadaueris & his utebať. Nodoſq; no.p nodos nocẽtiũ.i.funes. Pẽdẽtia corpa.i.ẽt de ſuſpẽſis corpibus partẽ accepit. Abraſitq; cruces.ſ.dẽtibus:qa crucis ptẽ abſtulit. Percuſſaq; ui.q̃ diu ſuſpẽſa a nibus & uentis pcuſſa fuerãt:de his cadaueribus ẽt auulſit partẽ. Incoctas medullas:ualde coctas.i.duratas & ſiccas. Coactũ:congelatũ. Manibus:ut ſi qs crucifixus erat non ligatus. Calybem.i.calybeũ clauum. Inſertum:infixũ. Stillãtis:ideſt ſanie ſaliẽtis & liquentus partus. Neruo.m.r.p.qa dẽtibus appræhenſo neruo pendebat a cadauere. Et quodcũq; iacet:ipſa apud cadauer ſedebat:nec prius cadaueris partẽ rapiebat:q̃ feræ & lupi laniaſſent:& e dẽtibus luporũ abſtuliſſet Sanguine uiuo:p ſanguine uiui hois. Aperto iug.ſ.manibus ſuis:nõ refugit cædes.i.nõ fugit quo minus occidat hoies. Sacra:ſacrificia. Vinũ cru.uiui hois. Mẽſæ.i.ſi libuiſſet ueſci carnibus hũanis. Vulnere.ſi uẽtris:& ſi ſacrificabat nõ expectabat partũ:añq̃ natus eẽt:imo ipſã matrẽ pgnantẽ interficiebat & e uentre eius cõceptũ partũ eripiebat. Vẽtris uul.i.ſciſo oẽtre mris:ñ a parte q̃ natura uocabat. Calidis:

incenſis. Et quotiens ſæuis:& ſi opus erat recenti umbra ideſt quæ paulo ante a corpore diſceſſiſſet:interficiebat hominem.

Ipſa facit manes:hominũ mors ois in uſu eſt
Illa genæ florẽ primæuo corpore uulſit
Illa comã læua morienti abſcidit ephœbo.
Sæpe etiã charis cognato in funere dira
Theſſalis incubuit mẽbris:atq; oſcula figens
Trũcauitq; caput:cõpreſſaq; dẽtibus ora
Laxauit:ſiccoq; hærẽtem gucture linguam
Præmordẽs:gelidis infudit murmũra labris
Arcanũq; nefas ſtygias mãdauit ad umbras.
Hãc ut fama loci põpeio prodidit:alta
Nocte poli:titan mediũ quo tempore ducit
Sub noſtra tellure diem:deſerta peraua
Carpit iter:fidi ſceleꝝ ſuetiq; miniſtri
Effractos circũ tumuloſ ac buſta uagati
Conſpexere pcul prærupta in caute ſedẽtẽ
Qua iuga deuex⁹ pharſalica porrigit hæm⁹
Illa magnis magiciſq; deis incogita uerba
Tentabat:carmenq; nouoſ fingebat in uſus.
Namq; timẽs ne mars aliũ uagus iret i orbẽ
Emathis & tellus tam multa cede careret
Pollutos cantu diriſq; uenefica ſuccis
Conſpſos uetuit trãſmittere bella philippos
Tot mortes habitura ſuas:uſuraq; mundi
Sanguine cæſoꝝ trũcare cadauera regum
Sperat:& heſperiæ cineres auertere gentis.
Oſſaq; nobiliũ:tãtoſq; acquirere manes
Hic ardor:ſoluſq; labor:quid corpoꝛ magni
Proiecto rapiat:quos cæſaris inuolet artus.
Quã prior affatur pompeii ignaua ppago
O decus hemonidũ populis quæ pãdeꝛ fata
Queq; ſuo uentura potes diuertere curſu
Te precor ut certum liceat mihi noſceꝛ finẽ
Quem belli fortũa paret non ultima turbæ.
Pars ego romanæ magni clariſſima proles

❡SVLPI. Ipſa facit.m.ipſa hoiem ſæuũ interficit ut habeat eius aiam in ſuũ uſũ. Ois mors:cadauera cuiuſcũq; generis ſexus & ætatis:& q̃cunq; morte ceciderit. Genæ florẽ:ſolet adoleſcẽtibus mortuis barbæ lanuginẽ uellere. Ephœbo:adoleſcẽti. Leua:manu ſiniſtra. Theſſalis:Ericto ipſa. Charis:qa ppinquorũ. Trũcauit:aliqua parte iminuit abſcidit enim aut narem aut labrũ aut aurẽ. Laxauit apuit. Cõpreſſa:clauſſa ſtricta. Herẽtẽ:fixam. Sicco:arido quale ẽ mortui. Infudit murmura:immurmurauit dixitq; carmina. Gelidis:mortuis. Mandauit:cõmiſit aliqđ ſcelus ſecretũ ut umbris renũciaret. Põpeio prodidit:manifeſtauit Sexto. Alta nocte poli:pfundis tenebris. Vitã medium quo tpe:quũ apud Antipodes eſt meridies:q fit media nocte nr̃a. Fidi miniſtri:famuli ſexti pompeii. Vagati:diſcurrẽtes. Prærupta in rupe:pcipiti & alta. Hemus deuexus:mons pẽdẽs. Porrigit:extẽdit. Pharſaliam iuga:colles in qbus ẽ pharſalos oppidũ. Incognita inaudita. Tẽtabat:meditabatur. Fingebat.formabat excantationes. Namq; timens.metuebant.n.ne prælium alibi cõfereret & ipſa cadaueribus potiri neqret.itaq; ueneficiis hoc tentabat auertere. Philippos.campos in pharſalia quos excãtauit & ſparſit herbaꝝ ſuccis ne alibi fieret pugna. Tranſmittere.trãſferre in aliũ locum. Mortes:cadauera. Auertere:remouere abuti romanoꝝ cineribus. Tantos manes:tantorũ uiroꝝ animas. Ardor:deſideriũ eius. Quid:quã corporis partem. Inuolet inuolam ſuam ponat & rapiat tractumq; ẽ ab auibus auctore donato. Pro pago ignaua:Sextus pompeii degener filius. O decus:exordiť a beniuolẽtia. Fata:futuros euentos. Diuertere:impedire ne eueniãt. Vt certũ:Narratio ẽ ſiue petitio. Non ultima turbæ:a pſona ſua quam commendat a patre captat beniuolentiam.

❡OMNIBO. Manes:animas cũ & corpore aiæ diſceſſerint:manes dicũť:facere manes nihil aliud eſt q̃ occidere. Fortibus umbris:quia diſcedẽtes a corporib⁹ umbræ ſunt fortiores & uæhemẽtiores ad id qđ uolũt ueneficæ. Hoium mors ois:ipſa cõſuetudine adeo facta erat crudelis:ut oẽm cuiuſlibet ætatis hoiem occideret. Hominũ mors p cuiuſlibet hois mors. Genæ florẽ.i.auulſit aiam adoleſcentis:Primæuo cor.i.adoleſcẽte tunc.n.uirere ætas dr̃ cũ ad quartũ & decimũ annum peruenerit. Morienti ephebo.i.adoleſcenti quem ipſa occiderat:ephebus dicitur adoleſcens & eſt græcus ſermo.nam ἐπι ad & ἥβη pubertatem ſignificat:ſed pp daſſeam.π.uertiť in.φ. Sæpe etiã caris:nec ſuorum cognatoꝝ corporibus pepcit. Cognato in fu.p in funere cognatorũ. Caris:q̃ ipſi cara eſſe debebant qa ſanguine cõiuncta erãt. Atq; o.ruſtica ſatis:nã dum oſculareť aliquẽ:dẽtibus narẽ ſecabat. Ora la.qa mordẽs labra abſcindebat:& dẽtes appebãt. Sicco.g.qa mortuum. Præmordẽs:circũmordẽs. Gelidis i.la.qa mordẽs linguã rapiebat:& imurmurabat q̃ſi mãdata daret ad iferos. Hãc ut fa.lo. poſtq̃ cœpit Sextus Pom.audire uulgata fama:ꝙ erichtho cæteris ueneficii arte pſtabat hãc pcæteris audire cõſtituit:& alquot cõitibus huius ſceleris ſecũ ſumptis q̃ſiuit:ubi nã hitare ſoleret iuenitq; eã inter buſta & ſepulchra mortuoꝝ tpe noctis. Alta no.i.intẽpeſta. Sub.n.t.i.ad ãtipodas:nã quo tpe meridies ẽ apud antipodas hic ẽ media nox. Fidi ſce.cũ huius ſceleris miniſtri ſexti mõiti eẽnt locoꝝ ubi hitabat iter buſta mortuoꝝ cõſpiciẽtes:uiderũt illa ſepulcro quodã iſiſteꝛ:& ſtati illã adiere. Sueti.i.ſcelerib⁹:q̃lis erat dñs. In ca.i crepidine ſaxi. Hem⁹:mõs theſſaliæ & icuru⁹ & lõgus uſq; i thraciã. Illa m.cogitabat noua carmia q̃ nllis aña unq̃ magis cognita fuerãt. Magis:magicis ueneficis. In u.i.ad deteſtabile & inauditũ ſcel⁹. Nãq; t.n.m:carmẽ hmõi faciebat ne bellũ ciui.poſſet

ex agris philippicis diſcederẽt:ut hr̃et copiã mortuoꝶ:oſſibuſq; eoꝶ & mẽbris uteretᷣ i ueneficiis ſuis. Vagis:mutabilis. Aemathis dis:ẽ forma patronymica ꝓ gẽtili. Succis:herbarũ. Suas.i.i uſũ ſuũ. Cadauera regũ:ſi bellũ hic gereᷣ:multi reges cæis cadẽt:quorũ capita & manes multo potẽtiores erũt ad ueneficiũ q̃ priuatoꝶ hoium & humiliũ. Heſpiæ gẽtis:uidelicet.ut Ro.nẽo referatᷣ i patriã.Hic ardor ſolus:in hoc uno tm̃ mẽs eius intẽta erat. Quid corpore magni:qd de Põpeio magno:qd de Cæ.rapiã nã ſpabat utrũq; cæſũ iri. O decus hæmonidũ:hæc petitio hẽt partes ſuas non oẽs tñ:petitio ãt cõſtat ex his ptib' ut honeſta ſint:ut poſſibilis hñs actionis modũ:& ſit remũeratio:ut Vir.æole nãq; tibi diuũ pr̃ atq; hoium rex:illic poſuit oẽs ptes:ſed nõnulla hic deficiũt. Potes oñdit poſſibilitatẽ. Potes maiora:ergo ẽt minora:qa ſi potes naturã & rerũ curſum mutare in toto orbe:ergo potes fata pãdere. Vẽtura deuertere curſu .i.potes deoꝶ fata & ſeriẽ cãrum puertere:ne cauſæ ſuo ordine ꝓcedant. Nõ ultima turbæ:oſtẽdit honeſtatẽ:qa hoc petit nõ infimus homo:nã quãto nobilior ẽ perſona quæ petit:tanto ẽt petitio honeſtior.

Vel dominus rerum uel tanti funeris heres
Mens dubiis perculſa pauet:ruſuſq; parata ẽ
Certos ferre metus:hoc caſibus eripe iuris
Ne ſubiti cæciq; ruant:uel numina torque
Vel tu parce deis:& mãibus exprime uerũ:
Elyſias reſera ſedes:ipſamq; uocatam
Quos petat e nobis mortẽ tibi coge fateri:
Nõ humilis labor ẽ dignũ eſt qd q̃rere cures
Vel tibi quo tanti preponderet alea fati:
Impia lætatur uulgatæ nomine famæ
Theſſalis:& contra:ſi fata minora moueres
Pronũ erat o iuuenis quos uelles iq̃t i actus
Inuitos præbere deos:conceditur arti
Vnam cum radiis preſſerũt ſidera mortem:
Inſeruiſſe moras:& quanuiſ fecerit omnis
Stella ſenẽ:medios herbis abrũpimus ãnos
Ad ſimul a prima deſcẽdit origine mundi
Cauſarum ſeries:atq; omnia fata laborant

SVLPI. Vel dñus rerũ:ſi uicerit pater. Heres ſi ꝑibit. Perculſa dubiis:pterrita incertis euẽtibus Ferre metus certos:tolerare quæq; aduerſa. Hoc iuris:hãc uim ut nõ lateãt ſed ꝑnoſcãᷣ. Cæci:nõ ꝑcogniti. Vel numina torq;:Dat modũ petitioni q̃ honeſtã & illi poſſibilẽ eſſe oñdit. Torq; nu.coge deos ſupos. Exprime:elice. Manib':iferis. Reſera ſedes elyſios:aduoca umbras ex cãpis elyſis. Ipſamq; uocatã:& uoca mortẽ deã ut pãdat tibi quos uelit pimere. Nõ humilis:nõ uilis:ſed egregius & te dignus:& honeſtã petitionem oñdit eiq; utilem. Alea fati:euẽtus belli q ẽ in fatis. Vel tibi:ẽt tibi ñ mõ mihi & aliis. Quo ꝑpõderet:ut lucrũ utilitatẽ afferat legiᷣ & qd prepõderat:ideſt qa in tuũ maius cõmodũ uenit. Impia:uenefica. Nomine:gloria. Et cõtra:& ex aduerſo locuta eſt. Si fata minora: locus ẽ ex intima philoſophia ſũptus:dicũt.n. Veritatẽ ſempiternã ex æternitate fluẽtẽ mutari non poſſe.ꝓſertim ſi ad oẽ genus humanũ reiq; ſummã attineat:ſinguloꝶ uero poſſe fata mutari & ꝓduci. In quã ſniam & Virg.i.x.loqᷣ quũ ait poſſe tamo mortẽ differri ſed totũ bellũ mutari nõ poſſe.Itaq; polliceᷣ ericto:ſe uel uitã uni facile trũcaturam uel mortuũ in lucẽ reuocaturã. Moueres: moueri uelles:uel mẽte agitares. Minora fata:q̃ ad ſingulos attinerent. Præbere deos inuitos:cogere numina in actus.in officia & actiones.Arti.ueneficæ. Inſeruiſſe moras.protrahere. Sidera.potentia ſtellarum Præſſerunt.conſtituerunt mortem alicui. Fecerit ſenem.tribuerit ſenectutem inferimus illi mortem in iuuentutæ. Herbis.ueneficiis herbarum. Cauſarum ſeries:ordo & ueritas fluens ab æternitate. Omnia fata laborant:omnia obſtant & periclitantur.

OMNIBO. Vel dominus rerũ:dũ icerti ſũt exitus timeo : ſed poſtq̃ nouero qd futuꝶ ſit:deſinã timere ſiue illud bonũ:ſiue malũ. Dñs:ſi pr̃ meus uicerit. Heres:ſi uictus fuerit. Hoc iuris:hãc poteſtatẽ. Ne ſubiti.i.uelis nobis hãc poteſtatẽ eẽ ut intelligã futuꝶ caſũ:ſed iã deſinet eẽ caſus. Aut numina torq;:tũc modũ petitionis oñdit:nã q minora uult ipetrare maiora petit.ſic Virg.icute ui uẽtis:ſubmerſaſq; obrue puppes. Numia torq;.i.coge deos ſupos:tibi futura ꝑdicere:ſi nõ uis ſupos:ſaltẽ coge inferos. Manib' ſubaudi a.i.ab umbris iferis. Ipſãq; uo.i.euoca mortẽ ipſã ut uera dicat tibi coꝶ q̃ peto. Quos petat an ꝑrem meũ an cæſ. Nõ humilis labor ẽ:q̃ſi loco remmerationis:ſi hoc mihi ꝑſtiteris rẽ efficies tuo noie dignã:ut dicaris tãti belli exitũ ꝑdixiſſe. Humilis labor.i.nõ ſpectat ad humilẽ pſonã labor hic ꝑdicendi fata tãti belli. Vel tibi:q̃uis principi ueneficaꝶ. Quo.i.ad quẽ finẽ:in quã partẽ. Præpõderet.i.incli net. Alea fati.i.fortuna & incertus reꝶ euẽtus. Impia lætaᷣ:rñdet ericto:o ſexte inq̃t fata minora(ſi uis) mutare poſſumus:maiora ãt nulla arte mutari poſſunt.q̃ ãt maiora fata ſũt ex intima pꝭorũ ſcia trahiᷣ: ita.n.diſputãt philoſophi.Si nihil ſine cã fit.fato oia fiũt:ergo cõuinciᷣ nihil fieri ſine cã:ſed nihil ſine cã fieri:nec Epicuro:nec ulli philoſophico placet:nã id credere eẽt abſurdũ ſed multũ iter ẽ inter cãs fortuito:uel ſorte egreſſas:& iter cãs iter ſe cõnexas efficiẽtiã naturalẽ:uerbi cã qd ita pmitᷣ: ueꝶ ẽ deſcẽdati Academiã carneades:nõ ſine cauſis:ſed ex cauſis fortuito egreſſis:nõ a naturæ neceſſitate manãtibus dicit aũt genera cauſarum diſtingui.aliæ inq̃t perpetuæ ſũt:& principales:aliæ uero adiuuãtes:& ꝓximæ q̃re cum dr̃ omnia fato fieri cauſis antecedentibus:hoc uult intelligi non pfectis & principalibu cauſis antecedẽtibus:ſed adiuuãtibus qbus ꝑmiſſis:facile ẽ intelligere fata maiora & minora:fata maiora ſũt quorũ cãæ ſũt pricipales & pfectũ.ſiue æternæ.& a naturæ neceſſitate manãtes.At uero fata Miora ſũt.quorũ cauſæ ſnut adiuuantes & ꝓximæ uel fortuito ante egreſſæ.& id eſt q̃ ait Luca. Si moueri.i.mutari peteres. Fata minora.i.quæ pertinẽt ad ſingulas quaſq; perſonas. Cõceditur arti unam cum radiis.& iam ſi

ſtellæ:inquit aliquem cogũt mori: poſſumus carminibus differre mortem & econtra:& hæc ſũt fata minora. Vnã mortẽ:pro unius mortem:at uero unius impii cladem claminibus euertere nõ poſſum:nam nõ ea uertere poſſumus:q̃ ſũt a pfectis cauſis:& a naturæ neceſſitate manãtibus:ſed unius mortẽ euertere poſſumus a cauſis adiuuãtib'. In ſe.mu.differre. Radiis:cõſtellatiõe. Et q̃uis fecerit ois:ecõuerſo q̃uis ſub ſtellis natus ſit aliqs:q̃ lõgiorẽ uitã ꝓtẽdãt:poſſu tñ carminib' uitã interrũpe:ẽt ſi ſub ſtella ſaturni natus eẽt q̃ ꝓtẽdiᷣ tribus ſaturnis.i.uſq; ad nonageſimũ annũ. At ſimul:ſed ñ poſſumus ſeriẽ illã cãrũ æternã mutare cum cauſa ex cauſa pendeat ea eſt omni æternitate ueritas ſempiterna.

Si quicquam mutare uelis:unoq; ſub ictu
Stat gẽus hũanũ tũc theſſala turba fatemur
Plus fortuna poteſt.ſed ſi prænoſcere caſus
Contentus: facileſq; aditus multiq; patebũt
Ad uerum:tellus nobis ætherq; chaoſq;
Aequoraq; & cãpi rhodo peiaq; ſaxa loq̃nᷣ
Sed pronum:cũ tanta nouæ ſit copia mortis
Emathiis unum campis attolere corpus.
Vt modo defuncti tepidiq; cadaueris ora
Plena uoce ſonent:nec mẽbris ſole peruſtis
Auribus incertum feralis ſtrideat umbra.
Dixerat & noctis geminatis arte tenebris
Mœſtũ tecta caput ſqualenti nube pererrat
Corpora cæſorũ: tumulis proiecta negatis.
Continuo fugere lupi:fugere reuulſis
Vnguibus ipaſtæ uolucres: dũ theſſala uatẽ
Eligit:& gelidas letho ſcrutata medullas
Pulmonis rigidi ſtantes ſine uulnere fibras
Inuenit:& uocem defuncto in corpore q̃rit
Fata peremptorũ pendent iam multa uirorũ
Quẽ ſuperis reuocaſſe uelit : ſi tollere totas
Tentaſſet campiſ acies:& reddere bello
Ceſſiſſent leges herebi:monſtroq; potenti
Extract' ſtygio populus pugnaſſet auerno.
Electum tandem traiecto gucture corpus
Ducit:& inſerto laqueis feralibus unco.
Per ſcopulos miſerũ trahitur p ſaxa cadauer
Victurum:montiſq; caui quem triſtiſ ericto
Damnarat ſacris alta ſub rupe locatur.
Haud procul a ditis cæcis depreſſa cauernis

SVLPI. Ictu:piculo & caſu. Plus:q̃ ars nr̃a. Et multi aditus:multiplex erit uia ad ueritatẽ inueniendã. Tellus:uarios diuinãdi modos idicare uideᷣ p tellurẽ geomãſiã:p æthera pyromãſiã q̃ fit ex igne:p chaos necromãſiã:p æquora hydromanſiã: cãpos ãt & ſaxa ad exuberationẽ addidit & p methonymiã aiamantia q̃ his oib' cõtinenᷣ itelligit. Pronũ:facile. Tãta copia:cũ habeam' tot uirorũ cadauera. Atolle:erigei ſuſcitare. Vt ora mõ defuncti:ut recẽter mortuus poſſit bñ uerba explicarẽ nõ læſis organis uocis:ſed ſi deſiccatus corruptus ue eẽt nõ uocẽ intelligibilẽ ſed ſtridorẽ emitteret. Mẽbris:ob mẽbra. Strideat incertũ : ſtridorem emittat q ñ bñ audiaᷣ. Geminatis:arte duplicatis ꝑ excãtatiões. Squalẽti:ex carmine. Tecta:circũdata. Cæſoꝶ:poſtq̃ erat a ducib' in theſſalia uẽtũ Proiecta:ſtrata inſepulta. Tumulis negatis: ablatiuus ẽ abſolutus Impaſtæ:famelicæ: Vatẽ cadauer uaticinaturi. Scrutata:q̃ inqſiuit. Fibras:extremitas. Pulmonis:exquo uox oriᷣ. Vocẽ organa uocis integra. Fata.uita. Pendẽt: in dubio ſũt:nã qſq; i lucẽ poterat reuocari. Supis:ad ſupos. Tollere:erigere & ſuſcitaᷣ. Totas acies:oẽs cæſos. Et reddere bello:& facere ut rurſus ꝑliarẽt. Ceſſiſſẽt: cõceſſiſſent:nõ reſtitiſſent Extractus auerno ſtygio reuocatus in uitã ab iferis. Mõſtro:portẽto miraculo uel erictone q̃ multũ poterat. Traiecto:pforato. Ducit:trahit. Inſerto unco:ferreo uncino i miſſo. Feralibus:funereis. Victuꝶ:in uitã redituꝶ. Sub alta rupe:in ualle & antro. Caui:cauati in antrum. Damnarat:cũ damno elegerat.

OMNIBO. Vno ſub ictu ſtat genus humanũ uidelicet quando nõ ad unum cauſæ ſpectant: ſed ad omnes:ſicuti fatum de quo nunc petebat Sextus quod ad uniuerſum terraꝶ orbem pertinebat. Plus for:poteſt.ſ.q̃ carmina noſtra. Sed ſi ꝑnoſcere caſus:quia dixerat poſſe illam ea melius mutare quæ admirationi futura eſſent.Rñdet q̃dam mutare poſſe quædã nõ:ſed qñ ſatis hẽs ꝑnoſcere futuꝶ ſiue illud ꝓſperũ fuerit.ſiue aduerſum : hoc tibi facile facere poſſumus : Prænoſcere contentus: qd futurum ſit: & non mutare: quia omnia coguntur ad id qd petimus obſequi. Tellus:uidelicet geomantia. Aether:aeromãtia. Chaos:cõfuſio rerum ideſt necromãtia. Aequora: hydromãtia. Cãpi:adhuc ad geomãtiã ſpectat.geomãtia eſt diuinatio q̃ ſignis qbuſdam ex terra deſignatis depȟẽdiᷣ a γαια id eſt terra μαντεια diuinatio hydromãtia q̃ fit p aq̃ colorẽ ſiue illa fuerit alba:ſiue nigra: ſiue ſanguinolẽta ab υδωρ aqua:acromantia q̃ fit p ætherem ut p fulgura:uentos & cætera huiuſmodi. Rodopeiaq; ſaxa:uidelicet per necromãtia:quæ fit per cadauera:quæ inferis excitanᷣ:nã νεκροσ mortuus τονεκρον cadauer ſignificat. Pronũ eſt.i.facile. Attollere:ſuſcitare unũ corpus eorum qui recenter cæſi ſũt. Nouæ mortis:recenter occiſorum. Sonent:loquantur. Plena:integra. Ne membris ſole peruſtis:nã ſi diu terræ cadauer iacuiſſet:& ardius factum eſſet per arterias uox clara exire non poſſet. Dixerat:accincta eſt ad rem exequendam:& multa nube circundata uagari cæpit per corpora cæſorum:ut idoneum unũ exciperet & deligeret. Squalenti nigra:& terra. Negatis.tumu.quia inſepulta iacebãt. Lupi:qẽi illuc uenerãt ut cæſoꝶ corpa dilaniarẽt. Impaſtæ uo.q̃ iã unguib' cadauera lacerauerãt:ſtati relictis cadauerib' abierũt. Vatẽ.i.eligit mortuũ:futuꝶ uatẽ.dũ ab iferis excitat ei' aiam. Et ge.letho:cũ diu ſcrutata eẽt:tãdẽ

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA

ĩnuenit mortuũ quendã:q pulmonẽ integꝝ & illæſũ habebat:ꝑ quẽ uox clarior emittit. Vocẽ de.i.unũ corpus defunctũ iuenit:qd poſſet emittere uocẽ ai eius ab inferis excita. Fata pemptoꝝ: aiæ mortuorũ oium q cæſi cãpis iacebãt:dubitabãt quẽ nã ex ipſis Erichtho uellet ab inferis eſuſcitare. Pendẽt.i.dubitãt. Supis.i.ad ſupos. Si tollere totas.i.ſuſcitare:qa ſciebãt ſi uoluiſſet illa potuiſſe oẽs ſuſcitare:ut iterũ ꝑ ugnarẽt. Ceſſiſſent le.e.leges inferoꝝ ſũt ut q ſemel ad inferos deſcẽderit nũq̃ inde reuertat. Mõſtro q̃ potẽti:mõſtꝝ appellat erichtho:potius q̃ hoiem. Electũ tãdẽ:deſcribit locũ in quẽ cadauer illud traxerit unco:& mire idoneũ ſuæ arti locũ delegit ubi necromãtiã exerceret. Feralibus:ueneficis. Vnco iſerto.ſ.iugulo. Miſeꝝ:qa uictuꝝ iteꝝ. Damnarat:bñ dixit: qa locus ille dãnatus dicebat:ubi dira ſacra exercebãt. Haud ꝓcul a ditis:topotheſia ẽ.i.ficta loci deſcriptio:deſcribit.n.locũ quo magicas artes erichtho exercere ſolebat:ꝑſertim cũ ꝑ necromantiã exciret ab inferis umbras: ut ſuſcitato corpore futura ꝑdiceret:dicit aũt locũ adeo ꝓfundũ fuiſſe:ut nõ lõge eẽt a diis mãibus. Cæcis:obſcuris. Depſſa:hũilis.

❧SVLPI. In ꝑceps ſubſedit humus:fouea inqt ẽ uicina iferno:quã inũbrat dẽſa ſilua ſolis radios ꝓhibẽs. Statius in thyreſiæ ſacris lib.iiii.ſimilẽ fere locũ deſcribit.ſic & ſeneca in œdipo. Eſt ꝓcul ab urbe locus ilicibus niger. Dyrceæ circa uallis irriguæ loca. Depſſa:ꝓfunda. Conus ꝓnis:ramis iclinatis. Nullo uertice:nullo arborũ cacumine q̃ nõ recte ſed trãſuerſe creſcũt. Nõ puia phœbo: quã radii ſolis ob dẽſitatẽ nõ penetrãt. Taxus:arbor uenenata a q̃ toxica q̃ſi taxica dicta ſũt. Marcẽtes tenebræ:obſcurus craſſuſq̃ aer. Situs: ſqualor & lanugo in ipſis arboribus. Nõ tenareis:nõ adeo eſt obſcura uallis tenarea a q̃ ẽ ad inferos aditus. Statius libro th.ſcdo. Hoc ut fama loco pallẽtes deuius umbras trames agit:nigriq̃ iouis uacua atria ditat Mortibus:arcadii ꝑhibẽt ſi uera coloni. ſtridor ibi & gemitus penarũ atroq̃ tumultu Feruet ager ſæpe eumenidũ uoceſq̃ manuſq̃ In mediũ ſonuerẽ diẽ lethiq̃ triformis Ianitor agricolas cãpis auditus abegit. Iners:obſcur⁹ immotus craſſus. Tenareis faucibus:antro tenari mõtis in laconia. Cõfine mundi latẽtis:terminus inferni & eſt appoſitio: Quo:in quã uallẽ tenareã. Emittei:extra infernũ mittere cũ uideat itra cõfinia eẽ. Dubiũ ẽ:dubitari põt inqt an ericto aſpiciat umbrã : qa euocauerit & extraxerit:an qa ipſa deſcẽderit i infernũ. Diſcolor:uarii coloris & pallidus. Furialis cul.habitus furia dignus. Vario:diuerſorũ colorũ. Opit uultus:circunuelat faciẽ. Sertis uipereis: adhibuerat enim uiperas comis furiarum more.& illis capillos nodabat. Iuuenis:ſexti. Defixum lumina: habentem defixa lumina. Ponite:nolite metuere:nam hic reuocabitur in uitam. Vt q̃uis pauidi: ut etiam timidiſſimi non metuant. Si uero: Si omnia horrenda quæ in inferno ſunt uobis oſtenderem nõ eſſet uobis metuendum: quippe manes metuunt me præſentem. Ignibus:phlegetontis qui tartarum circuit. Me præſente:metuunt enim præſentiam meam.

In preceps ſubſedit humus quã ꝑallida ꝓnis
Vrget ſylua conus: & nullo uertice cælum
Suſpiciens:phœbo nõ peruia taxuſ opacat.
Marcentes intus tenebræ:pallenſq̃ ſub ãtris
Longa nocte ſitus:nunq̃ niſſ carmine factũ
Lumen habet: non tenareis ſic faucibus aer
Sedit iners: mœſtum mundi cõfine latentis
Ac noſtri:quo non metuũt emittere manes
Tartarei reges.nam q̃uis theſſala uates
Vim.faciat fatis: dubiũ eſt qd' traxerit illuc
Aſpiciat ſtygias an qd' deſcenderit umbras:
Diſcolor & uario furialiſ cultus amictu
Induitur:uultuſq̃ operitur crine remoto
Et coma uipereis ſubſtrigitur horrida ſertis
Vt pauidos iuuẽis comites ipſumq̃ tremẽtẽ
Conſpicit exanimi defixuſm lumina uultu
Ponite ait trepida cõceptos mente timores
Iam noua iam uera reddetur uita figura
Vt quanuis pauidi poſſint audire loquẽtem
Si uero ſtygioſq̃ lacus ripamq̃ ſonantem
Ignibuſ oſtendam:ſi me præſente uideri

❧OMNIBO. Pallida.opaca. Taxus:arbor ẽ q̃ in umbroſis naſcit locis:ferẽs lethales baccas:qb⁹ uenenũ ineſt:Sũt q hinc toxica putãt appellata de q̃ multa Pli. Taxus opaca.i.dẽſa:& ẽ numer⁹ ꝑ numero. Peruia phœbo:qa adeo arbores dẽſe ſũt:ut radii ſolis eo penetrare ñ poſſint. Nullo uertice cæſũ:qa i antro adeo depſſe ſũt arbores ut aerẽ ſuſpicere nequeãt. Lar.i.ſq̃lidæ & ſordidæ. Pallẽſq̃ ſub ãtris:i iteriori pte hui⁹ cauernæ ẽ ſitus. Situs:ꝓprie dĩ imũdicia:q̃ naſcit i locis humidis:& ſanugini ſpeciẽ imitat. Nocte.i.tenebris. Nõ tenareis:dicit nõ eẽ tã tenebroſũ aerẽ in faucibus tenari mõtis laconiæ:q̃ dĩ eẽ deſcẽſus ad iferos:q̃ illic. Aer iers:craſſus. Mũdi latẽtis:iferoꝝ. Ac nũ.i.ſupoꝝ:dicit ibi eſſe cõfinia ſupi & iferi aeris. Cõfine mœſtum.i.terminus triſtis. Quo non metuãt:locus ille adeo tenebroſus ẽ:ut nihilominus eo ueniãt umbræ iferoꝝ.q i tartaꝝ deſcẽdere ſolẽt: ẽ ergo is locus tartaro ſimilis. Tartari reges: ut ꝑluto & ꝓſerpina:nã & Regẽ & Reginã dixit. Nã q̃uis theſſala:q̃uis.n.cõtra uolũtatẽ deorũ inferorũ aias excitet.illic tñ icertũ ẽ uiuãt ne an mortui ſint:uel qa q̃uis ab iferis excitẽt tñ adhuc ad iferos deſcendũt uel qa adeo obſcurus locus ẽ.ut adhuc apud iferos eẽ uideat. Diſcolor & uario:d̃ſcribit nũc habitũ Erichthõis quo ſe parauit:ut ũbrã excitaret ab iferis. Furialis.i.ſimilis furiæ. Induit:ab Erichtho. Vultus apit:oſtendit. Crine remoto:reiecto i tergũ. Vt pauidos iuuenes co.erichtho cũ ſe oſtẽdiſſet eo habitu quo ſolet cũ cadauerum excitat umbras:uidit ſextum Pompeium cum comitibus terrore ꝑcuſſum quem reꝑhendens allocuta eſt. Iam noua:iam hic quẽ mortuũ iacere uidetis excitabitur & uiuere incipiet. Vera:uerſus hic eſt ꝑ penthimerim:nam ſic iungit:noua ſimul & uera uita. Vt q̃uis.pa.multo magis intrepidi. Si uero ſtyg.arguit Sextũ Pom.comiteſq̃ ſuos ignauiæ:dicẽs ſi ego poſſum cernere oculis meis Eumenidas. Plutonẽ.Proſerpinã.Cerbeꝝ tricipitẽ:& mõſtra inferoꝝ oia:qs tantus pauor aios ueſtros occupat:ut timeatis umbrã ab iferis excicatã uidere ordo ẽ o ignaui metuẽtes cernere mães qs timor. Ripãq̃ ſo.flu.i.flegethõtẽ nã flu.ẽ iferoꝝ ſic appellat⁹:q̃ tot⁹ igneus ſit φλεγέιν ſignificat ardere.

Eumenides poſſent:uilloſaq̃ colla colubris
Cerberus excutiẽs: & uicti in terga gigãtes
Quis timor ignaui metuẽtes cerneꝛ maneſ:
Pectora tũ primũ feruẽti ſanguine ſupplet
Vulneribus laxata nouis:taboq̃ medullas
Abluit: & uirus large lunare miniſtrat.
Huc quicquid fœtu genuit natura ſiniſtro
Miſceꝛ:nõ ſpuma canũ quib⁹ ũda timori ẽ:
Viſcera nõ lyncis nõ duræ noduſ hienæ
Defuit: & cerui paſti ſerpente medulla.
Nõ puppim retinẽs euro tendẽte rudentes
In mediis echeneis aquis:oculiq̃ draconũ
Quæq̃ ſonãt fœta tepefacta ſub alite ſaxa.

❧SVLPI. Villoſa colla:uelut uillis:ſerpẽtib⁹ plena. Vincti in terga:habẽtes manus reuictas in terga. Metuẽtes:me & uos. Suplet:implet. Laxata apta. Feruenti:calido & recẽti. Taboq̃ medullas abluit:purgat iteriora ſanie. Virus lunare: ſpumã lunæ de qua ſupra diximus:poſſumus etiã de menſtruo intelligere. qd in lunæ ſingulis mẽſibus mulieres emittũt.eſtq̃ mire poiẽtiæ. Huc:in pectus. Quicqd natura genuit:oẽ mõſtri genus qd cõtra naturã:aut naturæ defectu aut in eius nimia natũ ẽ. Spuma canũ:nõ aconitũ intelligit:ſed ſpumas rabidi canis:q metuũt ſuã imaginẽ in aqua cõſpiceꝛ quo qdem metu etiã illi quos momordere afficiũtur:ait eni plinius. Ita morſis lethalis aq̃ metus. Eſt aũt Ouidii teſtimonii id genus morſus incurabile. Soluere nodoſã neſcit medicina podagrã nec formidatis auxiliat aqs. Lyncis: Lynx ut plinius tradit clariſſime omniũ quadrupedũ cernit. Eius urina in calculi pretio ſi duritiẽ tranſit:qd lyncurium uocãt. Nodus hyene.hoc ẽ iũctura habet enim ſpinã cõtinuã unico tñ nodo Pli.li.viii.Hyeni utrãq̃ eẽ naturã ait:& alternis annis eẽ marẽ alternis feminã fieri:parere ſine mare uulgus credit Ariſtoteles negat. Collũ & iuba cõtinuitate ſpinæ porrigiꝛ flectiq̃ niſi circũactu totius corporis neqt:multa ꝑterea mira tradũt. Sed maxie ſermonẽ humanũ inter paſtoꝝ ſtabula aſſimulare:nomẽq̃ alicuius ediſcere:quẽ enocatũ foras laceret. Itẽ uomitionẽ hois imitari ad ſolicitandos canes quos inuadat. Ab uno aiali ſepulchra erui inq̃ſitionẽ corpoꝝ:feminã raro capi:oculis mille eẽ uarietates colorũq̃ mutationes: ꝑterea umbræ eius cõtractu canes obmuteſcere:& qbuſdã magicis artibus:oẽ aial qd ter luſtrauerit i ueſtigio iherere. Cerui paſti ſerpẽte:Mos ceruoꝝ eſt ut ſerpẽtes naribus attrahãt ætate confecti nã illaꝝ hauſtu iuueneſcũt. Auctores ſũt plinius & Solinus. Tẽdẽte rudẽtes:iplẽte uela qbus tẽſis funes ẽt tẽdunt. Echeneis:plinius lib.nono inqt. Eſt paruus admodũ piſſis aſſuetus petris echeneis appellatus:hoc carinis adherẽte naues tardius ire creduntꝛ:inde nomine ipoſito:quã ob cãm amatoriiſquoq̃ ueneficiis infamis iuditiorũ ac litium more:quæ crimina una laude pẽſat:fluxus grauidaꝝ utero ſiſtẽs pertuſq̃ cõtinẽs ad partum:in cibos nõ admittiꝛ.ẽ aũt ſemipedalis & limaci ſimilis ut idẽ tradit.xxxii.dictuſq̃ ab ἔχειν qd eſt tenere & ναῦς qd nauẽ ſignificat. Echinus aũt ẽ piſciculũ in formã echi in caſtaneacei in qbus ſpine ꝓ pedibus. Ingredi eſt iis in orbẽ uolui. Draconũ:q naſcũt in æthyopia. Saxa tepefacta:pli.lib.nono inqt. Tribus primis & qnto aquilarũ generi medificatur nido lapis æthites quem aliq dixere gagytem ad multa remedia utilis:nihil igne deperdẽs. Eſt aũt lapis iſte pregnans intus quũ quatias alio uelut in utero ſonante ſed uis illa medica non niſi in nido direptis. Saxa:gagytes. Alite feta:aquila quæ peperit.

❧OMNIBO. Eumenides:diras ſignificat:qs alio noie furias appellãt κατ' ἀντίφρασιν ἀπὸ τοῦ εὐμενοῦς benivolũ ſignificat q̃ ſint oib⁹ maliuolæ. Colla colubris:q̃ circa colla cerberi ſerpẽtes ſint. Gigãtes:dicit titanas auſos bellũ iferre Ioui quos de cælo Iuppiter ad inferos fulminauit : & cathenis ferreis manus poſt terga reuixit. Si me.p.ui.iõ nec paueretis uidere eumenidas:qa ꝑſentia mea nihil uobis mali auderẽt iferre. Manes:umbras:nõ deos inferos. Pectora tũ pri.dicit qd fecerit Erichtho ut ꝑpararet cadauer qd eẽt aptũ recipe aiam. Sãguine fer.ſ.uictimæ. Vulneribus nouis:qa uulnera fecit ut irrumpe poſſet ſanguis. Tabo:ſãguine. Lunare.i.ſpumã lunæ:qa (ut antedictũ luna de cælo detractã nõ prius redire dimittebat q̃ ſpumã eiiceret ſup herbas:q̃ utebanꝛ ueneficæ. Huc qcqd.f.non tã facile põt excicari hæc umbra ab inferis:ſed neceſſe ẽ ut multis herbis mſtiſq̃ aialib⁹ id fiat q̃ uim habeãt magicã. Miſceꝛ huc.i.in pectus huius cadaueris. Quicqd.f.g.n.ſ.i.qcqd mõſtruoſũ natũ ẽ. Quibus un.ti.ẽ.i.canũ lymphati coꝝ:nã lymphatici canes dicũtq uæhemẽter aquã timẽt: lympha aq̃ dĩ inde lymphaticus cãis: cui occurſus lymphe terrorẽ iniicit:ſicut ceritor furore Cereris entheatos dicimus. Lyncis:Lynces ſũt feræ maculis diſtinctæ.quoꝝ urinæ coeũt in duricem ꝑcioſi calculi:quod perſentiſcentes egeſtũ liquorẽ illico arenaꝝ cumulis contegũt & λυγκούριον dicitur:at hi quos ceruarios dicimus:cum poſt longa ieiunia ægre carnes mandere cœperint:ubi qd caſu reſpiciũt:obliuiſcũt & immemores pñtis copiæ: eunt q̃ ſitũ:quam reliquerũt ſacietatem:Lyncis uiſcera aptiſſima ſũt magicis. Nodus hyenæ:aial hoc eſt aptiſſimũ ueneficiis cæteroꝝ omniũ:hyena eſt aial cuius collum rigẽti ſpina flecti nõ poteſt niſi toto corpore moueaꝛ:ſtabulũ perſequiꝛ paſtorũ:& uocẽ humanã exprimere diſcit:ut hauſtu hominem noctu accitũ deuoret:uomitus mentiens humamanos ut illectos canes deuoret:qui ſi umbrã eius contigerit latrare nõ poſſunt in oculis multiplex uarietas mutatioq̃ coloris:in pupillis oculoꝝ naſciꝛ lapis hien:q liguæ hois ſubditus futura prædicere facit:ꝓpterea cõuenit magicis:oculos nõnũq̃ cõniuet:gingiuã nõ habet:dẽtẽ

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

unius oſſis tantummodo habet hunc etiã dicunt coire cũ leena: & inde naſci monſtrũ ꝙ appellat̃ Corocote. Solinus. Et cerui paſti. ſe. me. cerui cũ ad decrepitã ætatẽ: uenerint ad cauernas: ubi deliteſcunt ſerpentes & naribus attractos per cauernas hauriunt: & ita uenenũ illud per uenas diffuſũ eos reiuueneſcere facit: Nõ pup. r. echeneis (ut ſcribit plinius) ſemipedalis eſt: aſſuetus petris quo carinis adhærente naues tardius iræ credunt̃: inde nomine impoſito nã ἔχω ſignificat teneo ναῦς nauis.

Non arabũ uolucer ſerpens: innataq; rubris
Aequoribuſ cuſtos pretioſæ uipera conche
Aut uiuẽtis adhuc libycæ mẽbrana ceraſtæ
Aut cinis eoa poſiti phœnicis in ara.
Quo poſtq̃ uiles & habẽtes nomia peſtes
Contulit: infando ſaturatas carmie frondes
Et quibus os dirũ naſcẽtibus inſpuit herbas
Addidit: & quicq̃d mũdo dedit ipſa ueneni.
Tunc uox letheos cunctis pollentior herbis
Excantat̃ deoſ: confudit murmura primum
Diſſona: & humanæ multũ diſcordia linguæ
Latratus habet illa canũ gemituſq; luporum
Qd trepid⁹ bubo: qd ſtrix nocturna q̃rũtur
Quod ſtridẽt ululãtq; feræ qd ſibilat anguis
Exprimit & plãctus illiſæ cautibus undæ.
Siluarũq; ſonũ: fractæq; tonitrua nubis
Tot rex uox una fuit: mox cætera cantu
Explicat hemonio: penetratq; i tartara ligua
Eumenides ſtygiũq; nefas peneq; nocentũ.
Et chaos innũeros auidũ cõfundere mũdos

SVLPI. Serpẽs uolucer. iacul⁹ arabic⁹ alatus q ſe e ſublimi demitẽs corpora penetrat. Innataq; rubris Ci. in tertio de finibus hæc habet. At alia q̃ in cõcha patula pina dicit̃ is q̃ enat e cõcha: quiq; eã cuſtodit pynoteres uocat̃: in eãq; cũ ſe recipit includit̃ ut uideat̃ mõuiſſe ut caueret. plini. ubi de cãcris ait pynoteres uocat minimus ex omni genere ideo oportunas iniuriæ: huic ſolertia inania oſtrearũ teſtis ſe cõdere & cũ accreuerit migrare in capatiores. Vipera: pynoteres: Pretioſæ: qa ꝓducit uniões. In rubris æquoribus in mari rubro ꝙ eſt in arabia. Nõ defuit etiã mẽbrana ceraſtæ: id eſt coriũ ſerpẽtis. Ceraſtis corpore eminere corni cula ſæpe q̃drigẽtina: quorũ motu reliquo corpore ocultato ſolicitẽt ad ſe aues. Phenicis auis de q̃ Ouidius. Vna eſt quæ reparat ſeq; ipſa reſeminat ales Aſſyrii phenica uocãt. Hic arõata cõgerẽs in arã quãdã alarũ agitatiõe accẽdit: cũ ipſa cõburit̃ & ex cineꝛ uermicul⁹ naſcit̃ q poſtea rediit in phenicẽ q̃ ſemp eſt unica lege pliniũ Lactãtiũ & Ouidiũ. Eoa: oriẽtali: Quo: i quẽ locũ. Peſtes uiles uenẽa & mõſtra. Frõdes ſaturatas: arborũ ramos prius excãtatos. Et herbas: q̃s cũ tenere eſſent & naſcerẽt̃ ſaliua reſpexerat. Os dirũ. ipſa ericto dira. Dedit mũdo adinuenit & fecit. Pollẽtior: potẽtior. Excãtare: ad excãtãdũ. Cõfũdit murmura celeriter murmurat ita ut uerba cõpræſſa nõ intelligãt̃. Diſcordia: aliẽa ab hõinũ ſermõe. Habet latratus canũ: imitat̃ cães latrãtes. Bubo nocturna auis maior oto q eſt maior noctua. Stryx: uolucris nocturna q̃ infãtes noctu inuadit ut Ouidius faſtorũ ſexto & plinius. xi. tradit. Exprimit: enũciat exꝓmit. Plãctus: ſõitus fluctus in ſaxo repcuſi. Vna uox: ipſa ſola tot uocis fecit diuerſitates. Penetrat in tartara. exaudit̃ ab inferis excãtatio eius. Eumẽides: furias deoſq; inferos inuocãs orat ut ꝓ ſceleribus ſuis remittãt umbrã in corpus defũcti. Chaos: cõfuſio & ꝓfũditas tartari. Mũdos innũeros etiã ſi innũeri eſſent ut ex Dẽocriti auctoritate Anaxarchus Alexãdro pſuadebat. Auidũ: inſaciabilis. n. ẽ aiaꝝ orcus.

OMNIBO. Quã ob cauſã amatoris quoq; beneficiis infamis eſt & alio loco proſequit̃. Ruant uenti licet & ſæuant procellæ imperat furori. uireſq; tantas compeſcit & cogit ſtare nauigia ꝙ nõ uincula ulla nõ ancoræ irreuocabili pondere factæ. infrenat impetus & domat mundi rabiẽ nullo ſuo labore nõ retinendo aut alio modo q̃ adhærendo hunc piſcẽ latini Remorã appellant. Qui igit̃ Echinũ legebant duplici errore tenebant̃ nã & prima ſyllaba repugnabat & Echini ſunt ex cancrũ genere pro pedibus habentes ſpinas diuerſi ab Echeneide. De quibus iuuenalis. Et ſemel aſpecti litus dicebat echini. Rudentes quia infinitas etiã uelis per uentũ. tamẽ uſq; adeo detinet nauẽ ut moueri nõ poſſit. Saxa. ideſt nõ defuit aetites lapis frigidiſſimus quẽ ab extremis orbis partibus ales iouis alit cuſtodẽ nidi ſeruatorẽq; futurũ quo ualeat pullis dubios auertere caſus nã hic lapis ſummæ frigiditatis eſt ideo hunc immiſcet ouis: ne quia ipſa aliqua calidiſſima eſt dũ ea fouet decoquat & pulli naſci nõ poſſint. Sonant. mire dixit nã lapis iſte aetites ſeu gagites intus prægnans eſt & quũ quatias alius uelut in utero ſonat pli. x. Volucer ſerpens. ideſt alatus draco nõ defuit & naſcit̃ in ea parte Arabiæ quæ eſt ultra flu. manufactũ. quæ regio prope deſerta eſt infeſtantibus feris ibi tamẽ pandaci enielchi habitant & opiophagi. ideo dicti: quia ſerpentes comedunt. Aequoribus cuſtos. ideſt india ſuperiori in rubro mari naſcit̃ indica teſtudo cuius cuſtos eſt uipera & hæc teſtudo lapidẽ emittit chelonitẽ: gratũ purpureo uarioq; coloꝛ nitentẽ quẽ ſi ſub lingua loto quis geſſerit ore poſſe magis credit̃ hunc diuinaꝛ futura chelonia itẽ oculus eſt indicæ teſtudinis uel portentoſiſſima magorũ mendaciis melle. ncolluto ore impoſitã linguæ futurorũ diuinationẽ pſtareꝑ mittunt pli. Conchæ. i. cuſtos teſtudinis indicæ quæ chelonitẽ lapidẽ emittit. Ceraſtæ. ſerpens cornutus ἀπὸ τοῦ κέρατος: a cornu. Mẽbrana. reticulũ illud ꝙ de uiuo ſerpẽte abduxerat. Plẽicis: phenix una auis tãtũ eſt in arabia naſcẽs & cũ ad q̃ngẽtos uenerit annos ipſa ſibi rogũ cõſtituit: ex lignis odoriferis ut ex cinãomo thur exilobalſamo & caſib. radiiſq; ſolaribus oppoſitũ ſe ſupiniicit. interea rogus ille qa in eũ ſol pdẽdiculariter uerberat ſolis radius accẽdit̃: & ipſa cũ rogo cõburit̃ deide uerniculus qdã ex oſſibus & medullis naſcit̃ ex quo alius phenix renouat̃. Eoa ara: nã poſtq̃ phẽix puulus adoleuit pricipio

funeri priori iuſta reddit: & totũ defert nidũ ꝓpe pãcaiã in ſolis urbẽ: & in ara ibi deponit. Pli. hãc arã phœbi eoã dicit Luca. Viles & habentes nomina. i. nobiles: & ignobiles. Frondes. ſ. arborũ colligit: & ipſis immurmurabat. Inſpumuit: ut herbæ naſcerẽt̃ uenenatæ & idoneæ ad ueneficia Tũc uero: his oĩbus in unũ cõgeſtis q̃ plurimũ ualerẽt ad cogẽdos manes: addidit uoces terribiles q̃ plus uitiũ haberent q̃ herbæ q̃s ſupra memorauit. Pollẽtior: potẽtior. Excãtare: ad exorãdũ deos. Diſcordia humanæ linguæ: nã non uidebat̃ humanã uocẽ emittere: ſed ſimilẽ aialibus brutis. Trepidus bubo ſtryx. aues ſunt q̃ tempore ſolũ noctis apparẽt. q̃ ſuo cantu ſemp malũ omẽn ſignificãt. Feræ: ſiue lupi ſiue leones. Sibilat anguis. i. ſibilũ emittit qualem anguis. Syluarũq; ſonum. i. fragorẽ arborũ. Tonitrua nubis. i. imitatur Vox una. i. unius Ericthus uox explicat: exprimit. Tartara: tartarus eſt locus ꝓfundior inferorũ ubi gigãtes uincti tenentur: q bellũ Ioui intullerũt nullũ relinq̃t ex diis quẽ deteſtabilis & ſacrilega mulier non inuocaret. Stygiũ nefas: nã nihil habent inferi ſæuius nihilq; immanius Theſiphone: Megæra: & Alecto. Chaos. i. o herebe: nam chaos cõfuſio eſt elemẽtorũ oĩum: apud inferos uero nõ diſcernuntur elemẽta: ſed confuſa ſunt ꝓpter obſcuritatẽ. Innumeras mun: quia ex chao oĩa nata ſunt ſecundum Heſiodum.

Et rector terræ quem lõga in ſecula torquet:
Mors dilata deum: ſtyx & quos nulla meret̃
Theſſalia elyſios. cœlum matrẽq; peroſa
Perſephone noſtræq; hechates ps ultima p q̃
Manibus & mihi ſũt tacitæ comercia linguæ
Ianitor & ſedis laxæ: qui uiſcera ſæuo
Spargis noſtra cani. repetitaq; fila ſorores
Tracturæ. tuq; o flagrantis portitor undæ
Iam laſſate ſenex ad me redeuntibus umbris.
Exaudite preces ſi uos ſatis ora nefando
Pollutoq; uoco. ſi nũquã hæc carmina fibris
Humanis ieiuna cano. ſi pectora plena
Sæpe dedit. & laui calido profecta cerebro:
Si quis quũ ueſtris caput extaq; lãcibus iſãs
Impoſuit uicturus erat parere precanti
Nõ in tartareo latitaotem proſcimus antro
Aſſuetamq; diu tenebris modo luce fugatæ
Deſcendentem animã primo pallẽtis hiatu
Hæret adhuc orci licet has exaudiat herbas

SVLPI. O rector ſtygiæ terræ: o pluto uel luppiter ſtygie. Que mors dilata torquet: qui mori nõ potes & uita eſt tibi moleſta. Styx: palus. Et quos: ſupple o elyſii. Nulla theſſalis: nam omnes impie ſunt: & in elyſios nũ niſi pii admittunt̃. Perſephone poſa celũ & matrẽ: pſerpina odio habẽs ſupos & Cererẽ quæ ipſam raptã deſiderabat cũ ardẽtẽ plutonẽ amaret Virg. Nec repetita ſeq curet proſerpina matrem. Noſtræq; he. pars ultima: abyſſi profunda inuocat hechatẽ a cẽtũ poteſtatibus quas: habet: hechaton enim centũ ſonat. noſtræ dixit qa illius tutela fruuntur in magicis. Per: quã: qua media & cuius motu cũ ſtygiis deis mutuo colloquor. Ianitor laxæ ſedis: cerbere cuſtos ampli inferni. Qui ſpargis uiſcera qui ab ſorbes carnẽ tibi ipſi & ad uerbi alluſit ethymon. dictus eſt enim qd carnẽ uoret Creas eni caro eſt & uorans. Sorores: parcæ. Tracturæ: daturæ uitã huic quem i lucẽ reuoco: Fila repe. uitã redditam. Cloto. n. colum habere: lacheſis filare: Atropos uero fila rũpe dicit̃. Senex laxate: charon animarũ uector fatigate: Vndæ flagrãtis: phlegetõtis: fluuii ignei q̃ circuit tartarũ: q̃q̃ re uera ꝓtinẽs ipſe ad ſtygem paludẽ uelificat. Vmbris: ob umbras quas reuocaui. Ore ſatis nefãdo: ſi ſum ſatis impiæ lingnæ & oris carne humana infecti & ideo uobis grata. Carmina: excantationẽ. Ieiuna fibris: q̃n ante guſtauerim carnẽ humanam. Pectora plena: corpus grauidæ mulieris. Profecta: exta alicuius infantis itaq; ſunt quos diis proſecentur. Si quis quum ueſtris: ſi infantem uicturũ & morbo non correptũ ſacrificaui. Veſtris lancibus: patinis dicatis uobis. Non in tarnareo: facilitatẽ iei oſtendit: quia recentem & inſepulti: & ad ripas ſtygias uix appulſam animã petit quã decetero ſecurã fore promittit. Modo luce fugagata: quæ dudũ mortua eſt & iter habet ad inferos. Hiatu: faucibus ingreſſu. Orci: inferui. Licet has: licitũ eſt ut illa quæ nunq̃ amplius a me euocabit̃ & ſemel iſtuc ueniet moueat̃ ueneficiis meis.

OMNIBO. Rector: o Pluto. Torquet: cruciat. Mors dilata. i. ꝓhibita ideſt qa imortales ſunt dii: iõ cruciaris. Styx: per quã dii iurare timent. Theſſalis elyſios: qa ſunt ſacrilegæ & polutæ theſſalicæ oẽs mulieres: ideo ad elyſios cãpos nõ deſcẽdunt. Perſephone. i. o. proſerpina græcũ eſt. Cælum matrẽq; pſa: ſecundũ fabulã dixit qa ꝓſerpina apud Aetnã montẽ a Plutone rapta ad inferos deſcendit: ipſamq; matrimonio ſibi cõiunxit Pluto: & eam herebi reginã feci. Mater ceres cũ eam diu queſiſſet: tandẽ indicante arethuſa cognouit eã a Plutone raptã: Venit igitur ed Iouẽ quærẽs qd ſibi facere iuberet: reſpõdit: ſi nihil apud inferos guſtaſſet: reduceretur: ſi ipſa uellet: mater ad Plutonẽ cũ ueniſſet: eiq; mãdata Iouis expoſet: primo q̃dem quæſiuit num redire uellet ad matrẽ: illa negauit: ex quo cognitũ eſt illã libẽter apud iferos manere: deide ſcire: uoluit: nuq̃d aliq̃d guſtaſſet cũ nõ inueniretur aliq̃d guſtaſſe. Aſcalaphus idicauit ipſã comediſſe ſeptẽ grana mali punici: ut redire nõ poſſet Virg. Nec repita ſeq curet ꝓſerpina matrẽ. Cælũ: qa noluiſti in cælũ redire: uñ Iuppiter præcepit ut ſex menſibus in cælo apud matrẽ eſſet: & totidẽ apud inferos cũ Plutone: & hoc ẽ ꝙ luna uno quoq; mẽſe creſcit & decreſcit uſq; ad annũ. vii. mẽſibus apud nos & totidẽ apud antipodas. Pars ultima: qa prima pars ꝓſerpinæ eſt luna. Secũda ẽ diana. Vltima uero ꝓſerpina ſiue hecate eſt in inferno. Noſtræ hecates. i. ꝓſerpinæ deæ infernæ. Noſtræ. i. quæ præ eſt noſtris incantationibus: Cõmertia linguæ. i. colloq̃a cũ diis inferis. Ianitor. i. cerbere q cuſtos dicitur portæ iferi. Sedis laxæ: lati regni inferorũ. Sæuo cani: ideſt tibi ipſi. Viſcera: nam di recumbere cadaueribus mortuorum.

& carnibus eorũ ueſci:nã cerberus dr̃ quaſi κρεασβορος.i.carnẽ uorãs. Sorores.i.parcæ:uidelicet Lacheſis.Clotho:Atropos. Fila.ſ.reuiuiſcẽtis ideo repetita dicit qa iterũ uicturus erat hic iuuenis que excãtabat Flagrantis undæ.i.ardentis flegethõtis. Portitor:charon:Virg.Portitor ille charon. Iã laſſate ſenex:ſignificat ſe umbras ſæpius ab inferis excitaſſe:qa dicit charõta laſſatũ eẽ referẽdo umbras,quas ipſa ad corpora reuocauit. Si uos ſatis:nũc honeſtã petitionẽ oſtẽdit:qa bñ merita eſt de diis omnibus. Neſando:ſacrilego execrabili. Si nũq̃ hæc car.ſ.& ſi nunq̃ carmina preces uobis facio:qn prius carnes humanas deuorauerim:ordo eſt parerei percanti. Fibræ:ſunt uenæ iecoris. Si pectora plena ſi occidi & imolaui uobis grauidas mulieres. Si lau.i.proſecta ipſarũ mulierũ calido cruore. Proſecta:dicũtur maiora inteſtina:q̃ alio nomine dicũtur exta:eo q extẽt.i.emineãt ſupra alia:& dicũt a pſecãdo:qa prius ſecta aris redũt.Vir.Lancibus & pãdis fumãtia reddimus exta. Siquis q ueſtris:& ſi ego ſæpe imolaui uobis infantes:& eorũ capita obtuli:q adhuc uicturi erant. Non in tartareo:nũc oſtẽdit poſſibilitatẽ:dicit.n.facile eſſe animã quæ pauloante deſcẽderit ad inferos remitti poſſe. Tartarus:locus inferorum pfundior nã tartarus pturbatus atq̃ cõfuſus dicit significat pturbo:eo q i pfundiori loco pturbata ſunt oĩa. Modo pauloãte.ſ.poſcimus. Luce:i.uita Primo hiatu.i.introitu. Has exaud:qa cum nondũ puenerit ad locũ deſtinatum:etiam ſi reuocata fuerit non pteribit leges herebi:poſtq̃ huc uenerit.

Ad manes uentura ſemel:ducis omina nato
Pompeiana canat noſtri mõ militis umbra
Si bene de uobis ciuilia bella merentur
Hæc ubi fata:caput ſpumãtiaq̃ ora leuauit
Aſpicit aſtantem proiecti corporis umbram
Exanimes artus,inuiſaq̃ clauſtra timentem
Carceris antiqui:pauet ire in pectus apertũ
Viſceraq̃ & ruptas lethali uulnere fibras.
Ah miſer extremum cui mortis munus iniq̃
Eripitur poſſe mori.miratur ericto
Has fatis licuiſſe moras;irataq̃ morti
Verberat immotum uiuo ſerpente cadauer
Perq̃ cauas terræ quas egit carmine rimas
Manibus illatrat,regniq̃ ſilentia rumpit
Theſſiphone,uociſq̃ meæ ſecura megæra
Non agitis ſæuis herebi per inane flagellis
Infelicem animã.iam uos ego nomine uero
Eliciam.ſtygiaſq̃ canes in luce ſuperna
Deſtituã.per buſta ſequar per funera cuſtos
Expellat tumulis:abigam uos omnib' urnis
Teq̃ deis ad quos alio procedere uultu
Ficta ſoles hechate pallenti tabida forma
Oſtendam.faciemq̃ herebi mutare uetabo

SVLPI. Canat nato ducis omina pompeiana uaticinetur filioli põpeii oẽ fatrũ patris. Omina: diuinationes & fata. Si bene uerent:cõferũt i uos beneficiũ:nã ex bellis ciuilibus multas ſimul aĩas cõſequimini. Leuauit:e rexit: Spumantia: pre celerata multorũ carminũ pnunciatione. Proiecti:iacentis. Clauſtra:carcerẽ corporis Clauſtrũ enim locus clauſus dicitur & ipſius clauſuræ inſtrumẽtũ. Lethali:mortifero. Cui eripit munus extremũ: q priuat mortis beneficio. Immotũ:quod non mouebatur. Has fati: licuiſſe moras quod ſtatim nõ paruerint. Viuo ſerpẽte:quem habebat in manibus. Illatrat: clamat cõtra manes. Quas egit: excãtationibus.n. terram in rimas per q̃s uocẽ imiteret apuerat. Rũpit ſilentia:uocẽ immittit. Secura uocis meæ: quæ nõ pares & negligis carmen. Non agitis:nõ pſequimini ſimulat.n.ſe nõ uidiſſe eã. Per inane herebi: p uacuũ infernũ & capaciſſimũ nã umbræ locum non occupant. Eliciã:in lucem educã. Vero noie:non enim uos eumenides appellabo.ſed quanq̃ pprio ſuo. Canes ſtygias:uos ipſas quæ canes appellamini. Per buſta ſequar:pſequar & fugabo. Funera exequias. Cuſtos:uos obſeruans. Teq̃ deis proſerpine minitatur ſe oſten ur̃iam eo quo eſt apud inferos uultu. Alio:diuerſo ab eo quem oſtẽdis mortalibus. Ficta:cõpoſita. Tabida:macilenta ſqualida & eſt uocandi caſus.

OMNIBO. Ad manes uentura:nondũ eni ad iferos peruenerat. Oĩa põ.i.diuinet futura & auſpicia q̃ Pompeio imminent. Noſtri.m.i.huius cadaueris:q pauloãte noſter miles erat:quaſi ſeipſam facit comitẽ Põ. Si.b.de uo.q.d.bene merentur:nam bellis ciuilibus multi occidentur q facient ut multarum umbrarũ dñi ſitis:& eſt loco remunerationis. Hæc.u.f.hæc ubi dixit erichtho ſuſtulit oculos:& uidit animam huius infelicis cadaueris quæ hærebat ſaxis & timebat ingredi corpus ſuũ:neq̃.n.tẽtare uolebat repetere q antea ſibi moleſtũ tentauerat:uidelicet ut denuo moreret. Spumãtia:qa tanq̃ inſana & rabie plena ore ſpumã enomebat. Proiecti:mortui. Inuiſa clauſtra.i.corpis:nã nĩm corpus nihil aliud ẽ q̃ aĩæ clauſtrũ.Vir.clauſæ tenebris & carcere cæco. Antiq car.corporis:in quo diu habitauerat:hinc ẽ q a græcis corpus dr̃ quaſi i.uinculũ aiæ:& alio noie quaſi i.ſepulchrũ aiæ. In pectus aptum:nam illud aperuerat ut ueneficii genera multa ifunderet.q̃ ſupra cõmemorauit. Ruptas.i.uulneratas. Ah miſer:quaſi luca.infelicẽ umbram illius cõmiſerat:quæ non poteſt id cõſeq:quod iã aſſecuta fuerat:uidelicet mortẽ qm̃ corpus repetere cogit. Extremũ munus.ſ.mortis q̃ malorũ oĩum finis ẽ. Miratur erichtho:quæ carminibus uſa fuerat acrioribus:qbus facile manes cogeret:pati nõ poterat ſine admiratione hãc tarditatem:ut umbra non auderet aut nollet ingredi corpus:ergo exarſit & incanduit ira. Fatis.i.pcis ſ hoc loco fata pcas appellat:neq̃ eſt quiſq̃ poeta uſus tam late huius noĩs ſignificatu. Moras:quæ moratæ fuerunt hanc animam in corpus ſuum remittere: Irata morti:q̃ non permitteret hanc animam corpus ingredi:cœpit uno ſerpente cedere cadauer. Rimas cauas:i.ſciſſuras terræ quas ipſa carminibus ſuis aperuerat

ut quos uellet manes alloqueret: & immurmurare cœpit indignatione cõcitata. Illatrat:nõ loq̃t: q̃a uox eius potius latratus erat q̃ humanus ſermo: Regniq̃ ſilẽtia rupit:qa uox eius ad inferos penetrãs interrũpebat ſilentiũ qd̃ apud inferos ppetuũ manet. Secura.i.negligẽs ut Vir.Securus amorũ germanæ. Agitis agitatis. Per inane:per uacuũ:nã inanem herebũ appellauit:ubi oĩa ſine corpe ſũt:& oẽ qd̃ ſine corpe ẽ locũ non occupat. Noie uero:i.pprio nã iratus uõ appellat pprio noie ſupiores:ſicut apud Vir.in geor.mater cyrenæ mater & te crudelẽ nomine dicit. Vero:non dicã uos eumenidas:ſed pprio noie compellabo. Eliciã:extrahã. Stygiaſq̃ canes:qa canes infernæ eſtis:uos deſtituã. Et genere muliebri canes dicũtur furiæ. Luce ſupna:quæ uobis inuiſa eſt:nã ſemp in tenebris inferorũ habitare cõſueuerũt:iõ non pñt hanc lucẽ ſuſtinere. Per.b.nec dimittã uos in mortuorũ ſepulchris habitare:quæ ſedes gratior eſt uobis. Expellã:proſequar uos quocũq̃. Abigam:excludã ſepulchris. Teq̃ dei:O pſerpina oſtẽdã te pallidã & deformẽ qualis eſſe ſoles ad inferos:nõ cũ redis ad ſupos:ut domina cæli eẽ uideatis. Tabida:marceſcẽs:unum ſequitur ex reliquo corpus quod marceſſit pallorem contrahit. Ficta:non uerã ſed ſimulatam te ſoles oſtẽdere. Faciem herebi.ſ.cogam te non commutari poſſe.

Eloquar immenſo terræ ſub pondere quæ te
Contineãt ennea dapes: quo fœdere mœſtũ
Regem noctis ames,quæ te cõtagia paſſam
Noluerit reuocare ceres . tibi peſſime mũdi
Arbiter,immittam ruptis titana cauernis,
Et ſubito feriere die. paretis:an ille
Compellandus erit, quo nunq̃ terra uocato
Nõ cõcuſſa tremit,q gorgona cernit apertã
Verberibuſq̃ ſuis trepidam caſtigat erymnẽ
Indeſpecta tenet uobis qui tartara,cuius
Vos eſtis ſuperi, ſtygias qui pererat undas,
Protinus aſtrictus caluit cruor atraq̃ fouit
Vulnera, & i uenas extrẽaq̃ mẽbra cucurrit
Percuſſæ gelido trepidant ſub pectore fibræ
Et noua deſuetis ſubrepens uita medullis
Miſcetur morti.tunc omnis palpitat artus
Tenduntur nerui.nec ſe tellure cadauer
Paulatim per mẽbra leuat terraq̃ repulſũ eſt

SVLPI. Ennea:pſerpina dicta ab enna oppido in ſicilia ad quam rapta eſt & ubi eſt eius tẽplũ celeberrimũ. Quæ dapes:Proſerpina rapta cũ Ceres eius mater a Ioue ipetrauiſſet ut ad ſupos reuocaret ſi nihil guſtaſſet:indicata eſt ab aſcalapho.vii.punici mali grana hauſiſſe:Itaq̃ iuſſit Iuppiter ut æquo tẽporis ſpatio nũc apud ſupos:nũc apud inferos eẽt. Dapes:ſeptẽ punici mali grana. Quo fœdere:indicabo ſtuprũ ſtuprũ tuũ & ut patrui turpi coitu delectaris. Regẽ noctis:plutonẽ.Cõtagia:ſtuprũ intelligit:quo mater ipſam uiſa ẽ neglexiſſe & nõ magni feciſſe reuocare. Peſſime arbiter.o pluto q lucẽ odiſti:ego rupta terra radios ſolis in te immittã. Feriere:percutieris. Die:luce. Ille:Demogorgon q eſt omniũ deorũ pater & iacet in imo tartaro Interpretaturq̃ terræ deus ſiue terribilis deus. Cõpellãdus: uocãdus & alloq̃ndus. Q uo nũq̃ terra uocato: ad cuius nomẽ inuocatũ fit terremotus. Apertam gorgona:patentẽ meduſam quã alii impune uidere nõ poſſunt. Erymnẽ:furiã. Tenet:poſſidet. Indeſpecta:non uiſa qa ſunt i penetralibus imiſq̃ tartari partibus. Cuius:demogorgonis. Eſtis ſupi:adeo.n.ẽ in inferno demerſus ut uos cœlũ incolere uideamini. Peierat ſtygias undas:periurat ſtygem paludem quod aliis deis nõ licet:Maro Dii cuius iurare timẽt & fallere numen. Aſtrictus:denſatus. Caluit: ſolutus eſt & cõmotu. Fouit uulnera:apparuit iu uulneribus. Fibræ:uitalia iecur pulmo & cor. Trepidãt:mouent palpitãt. Subrepens:ſubintrans. Deſuetis:quæ uiuere:iam ceſſarant. Palpitat:motitat ſe. Tenduntur,extenduntur nam lẽti laxiq̃ erãt. Nec ſe tellure cadauer:Cadauer inquit uno impetu repente ſurrexit. Tellure:a terra.repulſum:percuſſum & terræ impetu ſubleuatum.

OMNIBO. Eloquar immẽſo:dicã ẽt qua cã apud inferos ſtare delecteris:& qbus dapidus illecta inde exite noluiſti. Aetnæa.i.apud ætnã mõtẽ a Plutone rapta. Eloquar:effabor declarabo. Dapes:nã cũ lege iuppiter impoſuiſſet:ut rediret ab inferis ſi nihil guſtaſſet. Aſcalaphus indicauit eã ſeptẽ grana mali punici deguſtaſſe. Fœdere.ſ.cõiugii:qa matrimonio cõfœderata erat. Vel fœdere.i.lege:nam ita cõuenerũt pluto coniũx & mater ceres: ut ſex mẽſib' apud inferos eẽt:& totidẽ i cælo. Noluerit reuocare:hoc ita fingit ericTho qd̃ cererẽ puduerit reuocare ad ſupos filiã:quæ iã teterrimi plutonis cõcubitũ paſſa fuiſſet. Cõtagia.i.cõcubitũ. Tibi peſſime mũdi arbiter:& tu o.peſſime pluto faciã dehiſcere terrã:ut repente ad iferos deſcẽdat lux ſolis:qua oppreſſus neſcies qd agere debeas:ſicut Vir.trepidẽtq̃ immiſſo lumine manes Titana:ſolem nepotẽ titani. Paretis:cũ hæc dixiſſet:umbra morabat adhuc ingredi corpus:tũc indignata uoce clamauit paretis an neceſſe eſt : uocẽ deũ illũ:quo qdẽ uocato ſemper terra concutit:Nunq̃.non.i.ſemper. Quo,uocato:Dæmogorontẽ ſignificat multi dicunt per hunc Dæmogorontẽ intelligi animam mũdanã:q̃:uegetat omnia:q̃ omnibus naturis ppoſita eſt:de cuius ſemine:firmamentũ: ſolem & lunam & & ſtellas natas eſſe dicebant.& hoc ſecundũ Seruiũ:ſed ſecundũ Theocletem.philoſophi dicũt demogorõtem eſſe rerũ omniũ & deorum principẽ genitorem terræ herebi.& parcarũ a ſapiens:quia intelligentiam maximam rerũ omnium habeat. Gorgona.nam interpretatur ſtupor.unde Meduſa & ſorores interpretantur ſtupor. quas qui aſpexerint.fingitur in lapides fuiſſe cõuerſos.q præ nimia pulchritudine earum obſtupeſcebãt & quaſi ſaxa rigebant q autem hic dæmogoron cernat gorgona apertã ſignificat eum manifeſtum ſtuporem diuinitatis eſſe nam nullus eſt qui diuinitatem compræhendere poſſit: præter deum qui illam intelligit. Apertam: ſibi aliis uero occultam. Gorgona.ideſt diuinitatem,obſtu

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

ꝑſcendā. Verberibuſq; ſuis.t.c.e.i.ſuperbiā dæmonū:nam poetæ his fabulis ēt ueritatē occultarunt nam q̄ omniū deorū eſt deus ſuperbiā dæmonū caſtigat. Trepidā q̄tum q̄dē pertinet ad deū:nā ſuperbia non eſt trepida immo audax.ſed reſpectu dei a quo punitur ē trepida:nā ſcitis q̄uo e celo ſuperbi angeli eiecti fuerunt:unde ipſe de ſe Apollo ita reſpondit.cū quæretur qs eſſet coactus eſt reſpondere q per terrā & fundā ambulant infatigabiles domantur ſub flagello iouis. Indeſpecta te.uo.q.t.i.qui omnia continet.ſ.latitudinem & profunditatem & a nullo continetur. Tartara.i.profunditatē quam uos deſpicere & intelligere ñ poteſtis.ſ.o dæmões. Indeſpecta:ñ deſpecta a uobis q̄ non poteſtis aſpicere. Superi:uidelicet uos eſtis excluſi ab illa profunditate & abiſſo diuinitatis. Stygias qui peierat undas.ſ.ed ſtq nulli neceſſitati aſtringit̄:nā dii p ſtygiā paludē iurare timēt:pter dæmogorōtē: Protinus:cōtinuo aia ingreſſa ē corpus poſtq̄ ericcho indignabunda his uerbis uſa eſt ad eos manes. Aſtrictus.i.cōgelatus. Fouit: caleſecit. Extrema.i.per extremas partes mēbrorū: Percuſſæ.ſ.a ſanguine. Trepidāt.i.mouent̄ ſanguis infuſus in uenas palpitare cœpit. Et noua:& tandē uita totū corpus occupauit. Miſcet̄ morti.i.mortuo cadaueri cōiūgitur. Medul.deſ.ſ.ab anima q̄a iam medullæ & oſſa diu caruerant anima. Nerui.ſ.cōtracti tendūtur. Nec ſel.cadit autē;cadauer illud nō ſenſim ſurrexiſſe ſicuti q uiuūt:ſed repente exiliuit:quēadmodū ſi pila terræ incuteretur & repellet̄ a terra. Simul:uno tpe. Lumina:quia toruis oculis ſuſpiciebat quaſi attonitus.

Erectumq; ſimul:diſtento lumina rictu
Nudantur.nondum facies uiuentis in illo
Sed morietis erat. remanet pallorq; rigorq;
Et ſtupet illatus mundo. ſed murmure nullo
Ora aſtricta ſonant: uox illi linguaq; tantum
Reſponſura datur dic inq̄t theſſalia magna
Quod iubeo mercede mihi nā uera locutū
Immunem toto mundi præſtabimus æuo.
Artibus hæmoniis. tali tua mēbra ſepulchro
Talibus exuram ſtygio cum carmine ſiluis
Vt nul'os cantata magos exaudiat umbra
Sit tanti uixiſſe iterum nec uerba nec herbæ
Audebunt longe ſomnū tibi ſoluere lethes
A me morte data.tripodas uateſq; deorum
Sors obſcura tenet.cert⁹ diſcedit ab umbris
Quiſquis uera petit:duræq; oracula mortis
Fortis adit:ne parce p̄cor.da nomina rebus.
Da loca.da uocem.qua mecū fata loquātur:
Addidit & carmē quo q̄cq̄d cōſulit umbrā
Scire dedit mœſtum fletu manante cadauer
Triſtia non equidem parcarū ſtamina dixit
Aſpexi.tacitæ reuocatus ab aggere ripæ

¶SVLPI. Diſtento lumina rictu nudant̄:apte ore oculi aperiunt̄. Nondū facies uiuentis:nō uidebat̄ uiuere ſed mori. Rigor:diſtētio corporis. Stupet:q̄ in uitā redierit. Sed murmure nullo:ſed nō loquebat̄ ore iam ſtricto. Tantum reſponſura: ſolū ut reſpondeat non ut loqui incipiat. Theſſala:erichto. Mercede:præmio Nam ea lege te dimittā ut nullis carminibus & ueneficiis i uitam ualeas reuocari. Immune:liberum & cui nō noceāt ueneficia.

Toto æuo:toto tēpore futuro. Tali tua:ea diligētia te ſepeliā & talibus lignis adurā. Tua membra ſupple condā: Exaudiat magos:pareat excātationibus: Sit tanti:magno beneficio & felicitati tibi aſcribe q̄d per me fueris reuocatus in uitam. Verba:carmina. Somnū longe lethes:mortem nil enī aliud mors eſt niſi longus ſomnus Lethe aūt fluuius eſt in inferno qui animis ipſum potantibus obliuiōnē inducit ponitur & pro ipſa obliuione. Tripodas uateſq; deorum ſors obſcura tenet: Dii & uates reſponſū obſcurum dant.Necromanſia uero aperte omnia indicat. Tripodas:menſas apollinis methonymia. Fortis adit oracula:q magnanimus eſt necromāſiam aggredit̄. Dure:inflexibilis. Ne parce:ne abſtine. Da noia:dic nominatim. Da uocē:emitte claram uocē. Loquant̄ mecū: futura aperiant. Addidit & carmen:poſt hæc excantauit umbram ut ſciret quicquid rogaretur. Dedit:præſtitit conceſſit. Manante fletu:abundātibus lachrymis.

Triſta:Quid parce ordinent quoniā ab acherontis ripa ſit reuocatus:ſe uidiſſe negat id tamē quod ex umbris intelligere potuit eloquitur. Ab aggere a ripa acherontis.

¶OMNIBO. Diſtento ritu.i.aperto:q̄a in diuerſas partes intēdebat oculos. Nondū facies:facies ſimilis erat inter morientē & uiuentem:ut nō diſcerni poſſet uiueret ne:an mortua eſſet. Rigorq;:& duries illa q̄ ſolet eſſe in mortuo adhuc remanebat. Mūdo:in mūdū. Aſtricta.i.clauſa.reſpōſura datur: cōcēditur ut interrogatus reſpondeat. Nam. uera lo& eſt remuneratio huius petitionis:q̄ nūq̄ poſtea umbra eius a ueneficia aliqua muliere ab inferis reuocari poſſit. Immunē.i.liberū ab artibus theſſalis. Exurā tua membra: uerbū ſæpe unū duas ſententias clauſit:ſed uni tantummodo conuenit:ut hoc loco:nam exurā claudit duas ſententias.ſ.tali tua mēbra ſepulchro.& talibus exurā ſyluis:ſed uni tantū conuenit:uidelicet talibus ſyluis alteri uero ſubintelligendū eſt:uerbū Concedā:ſic Maro.Diſce puer uirtutē ex me uerumq; laborē:fortunā ex aliis.ſ.opta. Stygio car.inferna incantatione. Nec uerba:carmina. Nec herbæ.ſ.ueneficarū poterunt tuā q̄etē interrūpere. Soluere.interrūpere. Læthes.i.obliuionis: ſignificat obliuionē: dicūt poetæ umbras haurire læthæā aquam:qua hauſta omniū in uita malorū:quæ perpeſſæ ſunt obliuiſcūtur. Tripodas:nolo inq̄t mihi r̄nſa des:qualia ſolet dare apollo:q̄ ſemper obſcura ſunt & icerta:ſed canas oīa manifeſta ut intelligi poſſint. Sors.i.reſponſum obſcurum. Vates.i.ſacerdotes aliorū deorū:ut Amphirai & Themidis. Certus diſce.ab um.q̄cūq; petit ſcire futura per Necromantiā:diſceda hinc certus:& nō ambiguus. Fortis:q̄a nō cuiuſlibet ēt ſuſtine manes nā niſi magnanimus fuerit:terrore nonnunq̄ exa

nimauit. Dure inexorande. Da:dic:Vir.Da Tityre nobis. Fata:loquāt̄:ipſe parcæ mihi futura p̄dicent. Addidit & carmē:i.īmurmurauit;carmē:quo ſtatim ille præſciuit futura:ea p̄ſertim;q̄ iuuenis Sextus Pōpeius ſcire uolebat:& ut ſciatis:hæc eſt fictio poetica:nā licet Lucanus uideat̄ deſcribere hiſtoriā: tn̄ poetico more hæc de Erichto fingit ſicut inferius multa de ſerpētibus Meduſæ:ſed ueritas ſic ſe habet Sextus Pom. non modo non adiit erichto:ſed nec id facere poterat:nā Mitylenis cū puer eēt adhuc una cum Cor.matre poſitus fuit. Mœſtū nūc dicit q̄d reſponderit cadauer. Triſtia nō eq̄dē.i.nondū ad eā partē pueni ubi parcæ habitāt: q̄bus p̄ſcire futura potuerim:nā me reuocaſti anteq̄ eas adirē. Aggere.ſ.fluminis acherontis.

Quod tn̄ e cūctis mihi noſcere cōtigit umbris
Effera romanos agitat diſcordia manes.
Impiaq; infernam ruperunt arma quietem
Elyſias alii ſedes:ac tartara mœſta
Diuerſi liquere duces.quid fata pararent
Hi fecere palam:triſtis fœlicibus umbris
Vultus erat.uidi decios natumq; patremq;
Luſtrales animas bellis flentemq; camillum
Et curios.ſyllam de te fortuna querentem
Deplorat libycis perituram ſcipio terris
Infauſtam ſobolem maior carthaginis hoſtis
Non ſeruituti mœret cato fata nepotis.
Solum te conſul depulſis prime tyrannis.
Brutæ pias inter gaudentē uidimus umbras
Abruptis catilina minax fractiſq; cathenis
Exultat.mariiq; truces nudiq; cethegi

¶SVLPI. Effera:imanis. Agitat:uexat nam inter ſe certāt. Arma impia:ciuilia bella. Quietē:pacē & ſilentiū maniū. Tartara:in q̄bus ſceleſti puniunt̄.Eſt enim munitiſſimus & p̄fundiſſimus locus tripliciq; muro munita ars & adamantinis turribus

Fecere palam:manifeſtarūt. Triſtis felicibus: animis optimorū in erat in uultu triſtitia. Natūq bello Sannitico per.M.liciniū pontificē diis ſtygiis ſe deuouit.ut uictoriā ſuis relinqueret exemplo patris q eodem ſucceſſu bello latino per ualeriū ſe deuouerat. Luſtrales:appoſitio hoc eſt expiatorias: nā ſua deuotione romanorū peccata expiauerūt & exercitū icolumē p̄ſtiterūt. Camillū:furiū Camillū q captā patriā a gallis ſenonib⁹ liberauit. Curios: Mani⁹ Curius dētatus de ſannitibus ſabinis & lucanis triūphauit & iterū de ſabinis.legatis ſannitiū aurū offerētibus cū rapas torreret:malo hæc inq̄t in fictilibus meis eē:& aurum habētibus impare. Querentē:q̄d pompeius neceſſarius ſuus eēt a Cæſare ſupandus &;in egypto piturus. Scipio:æmilianus cuius progenitus ſcipio cōſul pōpeii gener pompeianæq; factionis in aphrica. Cato maior hoſtis carthag. Cato cēſorinus qui carthaginē in delēdam ſenatu eſſe ſuaſit precocē ficum inde allatam oſtēdēs ut plinius tradit: Mæret fata nepotis:dolet mortē Catonis uticēſis ſolum te: Solus inquit Iunius brutus q Tarquinios expulit:& patriā liberauit:primuſq; cōſul fuit lætus eſt q̄d uidet brutū eius progenitū Cæſarē occiſurū. & p̄iam iterū a tyrānide liberaturū. Catilina.L.Catilina ſeditioſus cuius:& patriæ hoſtis cū.reliq̄s impiis lætus eſt. Minax:minis plenus. Cathenis:quibus uictus erat & cruciabatur in tartaro. Marii.pater & filius. Cethegus:Cethegus fuit Catilinæ,ſocius i cōiuratione. Nudi:alluſit ad humerū exertum quo hæc familia i prelio utebatur ut diximus libro primo.

¶OMNIBO. Quod tn̄ e cūctis:ſed q̄d potui ex oibus umbris cognoui bellū ciuile inſtare. Impiaq; inferna:q̄ diſcordia ē inter romanos uiuos eadē ē inter manes eoꝝ apud inferos. Elyſi as alii ſedes:nā pii relictis elyſiis mœſti diſceſſerūt:at uero impii relicto tartaro læti cedebant:ut appareret meliorē partē Pōpeii aduerſa fortuna afflictum iri:at uero deteriorē.ſ.Cæſ.lætari:ex quo facile cognoſci poterat,uter eorū uictoriam eēt habiturus.Alii:ex Romanis uidelicet umbra piorū. Diuerſi:animæ ipiorū. Palam.i.manifeſtū fecere. Vidi decios:q p̄ repu.ſe deuouerūt:& uitam ſuā incolumitati patriæ poſtpoſuerunt:oēs hi mœſticiā & ſqualorē quēdam præſe ferebant. Decios.ſ.patrē q p̄ rep.deuouit ne bello latino:filiū q in bello gallico animas luſtrales.i.expiatorias:q̄d p̄ patria & exercitibus Romanorū quaſi piacula ſe deuouerint. Flentē camillū:reip.amantiſſimū q illā a gallorū manibus liberauit.Curios.q & ipſe p̄ patria cōtra Pyrrhū Epirotarū Regē fortiter pugnauit. Syllā de te.ſ.q.nāq; Syllæ partes cū Pō.adoleſcēs eēt armatus defendit:q.cōſtructo ualido exercitu uoluntariorū:ad ſyllam uenit ad quē deſerta p̄pe urbe:nobilitas omnis ſe in caſtra cōferebat:partē nobilitatis defendebat ſylla:partē uero plæbis Marius:deinde ſucceſſerat in partē ſyllæ pōpe.in partē uero marii Cæſ. Fortuna:q̄ cū antea ipſi fauere cōſueuiſſes:nūc mutato uultu ſæuire inciperes.

Deplorat liby.ſcipio et iā deplorat filiū ſuū piturū eē in terris libycis:quas ipſe aliquando impio Romā.ſubgerat:& de q̄bus triūphauerat:nā ſcipio cū rege iuba uictus ē in Numida. Scipio.ſ.africanus. Infauſtā ſobolem:ifelicē ſcipionem ſocerū Pompe. Maior:nam duo ſcipiones fuerunt.ſ.maior & minor: uel potius ordo ſit.Cato maior hoſtis carthaginis q̄ fuerit ſcipio.nam Cato aſſidua uociferatione ſuaſit excidendā eſſe carthaginem:allatis in ſenatū ficubus:hiſtoria ē nota apud Plini.ita uidetur carthago deleta prius conſilio catonis.q̄ armis ſcipionis. Cato.ſ.uticenſis:q ne cæſari ſeruiret ſibi mortē conſciuit. Solum te conſul:cæterorū q̄dem umbræ oēs quæ i campis elyſiis erāt triſticiam præ ſe ferebant.ſolus Brutus lætabatur:ex quo illud inuere uolebat progeniē ſuam fata maiorum ſuorum imitaturam: q̄ uidelicet patriā ſuam liraret:ſicuti ille brutus in libertatē patriam aſciuit expulſi tyrannis:hic eſt brutus a quo deſcendit Brutus ille qui pōceps coniurationis Cæſarem in curia Pompeiana.xxxiii.uulneribus confodit quo occiſo iterum in libertatem patria rediit tametſi breui tempore frui licuerit. Depulſis tirannis:nam exactis regibus tarquiniis propter ſtuprum Lucretiæ:primus cōſul fuit Brutus. Catilina:ſedicioſus ciuis. Exultat:q̄a uidet ſui ſi

miles uicturos. Fractiſq; cathenis:quia cathenis ad iferos circũligatus tenebat. Mariiq; truces.ſ.exultant hi eñi ſeditioſiſſimi oẽs fuere: q coniurarũt oẽs:ut i hiſtoriis leges. C.marius bella ciuilia aduerſus ſyllam geſſit:& multa milia Romanorũ cecidit. Nudiq; cethegi:q ſocii Catilinæ fuerũt. Nudi:iſepulti: nã unco tracti ſunt ad ſcalas gemonias:& ide præcipitati:honore ſepulturæ priuati ſunt.

¶ SVLPI. Druſos:Liuius Druſus trib.pl:ſocios & Italicos populos ſpe ciuitatis romãæ ſollicitauit legibuſq; agrariis & frumentariis latis cũ ciuitatem præſtare nõ poſſet:italicis & ſenatui factus inuiſus: uelut ſocialis belli auctor incertũ a quo domi occiſus eſt. Popularia noia:q populo aſſentabant. Immodicos:nimios. Grachos.C.& Tyberiũ Trib.pl. ſeditioſos. Manus:facinoroſorũ & ipiorũ. Conſtrictæ nobis calybũ:q̃ ſunt i uiculis ferreis i tartaro Plauſere: lætitiæ ſignũ dedere. Turba nocẽs:Impii ad elyſios ire nolũt. Poſſeſſor:dis orc' pluto. Aperit ſedes: ſinit igredi & parat ſe ad puniendum nocentes quos & patentibus hoſtiis & admiſſurus. Aſperat:i crucia tũ animarũ. Et durũ:parat etiã uictori cæſari adamantina uincula. Placido manes: põpeium cũ tota familia i bellis ciuilibus ꝑiturũ oſtẽdit. Expectare:placido ſinu:ſuſcepturos blande & reuerenter. In ſerena parte:i campis elyſiis: Nec gloria paruæ ſolicitet:noli exilarare te breui uita.

Veniet hora q̃ miſceat omnes:qua ꝑeant & põpeiani & Cæſariani. Properate mori:moriamini libenter. Magno:forti & conſtanti: Deſcendite:ite ad inferos. Quanuis e paruis buſtis:quale fuit põpeii. Calcate manes deorum: pedibus contundite animas occupatorum patriæ q i deos ferent eſſe conuerſi:nam uos eritis eorum ſuperi:qppe i tartaro cruciabunt hocq; dixit ꝓp cæſarem Auguſtũ & Claudiũ. Querit:a manibus. Quem:ex ducibus.

Vidi ego lætantes popularia nomina druſos
Legib' imodicos:auſoſq; ingentia gracchos
Aeternis chalybum nodis & carcere ditis
Conſtrictæ plauſere manus:cãpoſq; piorum
Poſcit turba nocens regni poſſeſſor inertis
Pallentes aperit ſedes abruptaq; ſaxa
Aſperat. & durũ uinclis adamanta parat q;
Pœnam uictori. refer hæc ſolatia tecum
O iuuenis. placido manes. patreq; domũq;
Expectare ſinu. regniq; in parte ſerena
Pompeio ſeruare locum. nec gloria paruæ
Solicitet uitæ. ueniet quæ miſceat omnis
Hora duces ꝓperate mori magnoq; ſuperbi
Quanuis e paruis animo deſcendite buſtis
Et romanorum manes calcare deorum
Quã tumulũ nili. quẽ tybridis abluat unda
Quærit. & ducibus tãtũ de funere pugnaẽ
Tu fatum ne quære tuũ. cognoſcere parcæ
Me reticente dabũt. tibi certior omnia uates
Ipſe canet ſiculis genitor pompeius in oris.

Tumulum nili:ſepulchrũ apud nilũ ubi pompeius ſepeliet. Quẽ Tybridis:hoc ꝓpter Cæſarẽ dicit q ſepultus eſt i campo martio. Ducibus:manibus eorũ qui duces fuere. Tu:o ſexte. Parcæ dabunt:fata tibi inferent etiam ſi non dixero. Tibi certior:Imago tui patris in ſomnis omnia tua incommoda ſicilia tibi uaticinabitur.

¶ OMNIBO. Vidi ego le.uidi alios ſeditionis auctores:iter quos uidi druſos:hoc dicit ꝓpter liuiũ druſum tribunũ plæbis:q & ipſe ſeditioſus fuit:cũ trib.plæ.eſſet.ut res ſibi acqreret.pernitioſa largitionis plæbẽ cõcitauit:& ſocios italicos populos ſpe amicitiæ Romanæ ſolicitauit:hiſq; addiuuantibus per uim legibus agrariis frumentariiſq; latis iudiciariam quo pertulit:ut æqua parte iudicia penes ſenatũ & equeſtrem ordinẽ eſſent. Immodicos:itemperatos:i legibus ſuis: uidelicet i lege agraria. Gracchos.ſ.tyberiũ:& C. Graccũ leges agrarias ferẽtes:uterq; autẽ eadem legis cã occiſus eſt. Alter qdem.ſ.tiberius a Scipione naſcica. Alter uero.ſ.Caius a Lucio opimio:lætabant autem qa uidebant ſuos ſimiles futuros eẽ uictores. Nodis:cathenis chalybeis: Campoſq; piorum:& impii iuadunt pios ut eos campis elyſiis expellant. Regni poſſes. Pluto aperit huiuſmodi umbras. Aperit:quaſi:paulopoſt immenſam turbã ſuſcepturus eſſet eorũ q bellis ciuilibus perituri ſũt. Regni ietis.i.tartari propter aeris craſſitudinẽ. Abrutaq; ſaxa: reſpicit ad illud qđ Virg.dicit Et e catilina minaci pendentẽ ſcopulo deſcribẽs catilinã ſcopulis pendentẽ:ut pœnas daret perturbatæ ciuitatis. Abrupta:præcipitia. Aſperat.i.aſperiora facit ut noua ſupplicia præparet uẽturis Adamanta:ꝑ cathenas adamantinas. Victori pœnã.i.ubi pœnis afficiat Cæſarẽ. Refer hæc ſolacia tecũ conuertit ſe ad ſextũ Pompeiũ dicẽs:o ſexte horũ malorũ hoc debet tibi eſſe ſolaciũ nõ mediocre:ꝗ tuorũ oium & tui ipſius ũmbræ ad campos elyſios pueniẽt. Domũ.ſ.ueſtrã. Nec gloria puæ.nec doleas quod poſt uos uiuat ipſe Cæſar:nã paulopoſt ẽt uictores morient. Miſceat:pturbet cõfundat. Oẽs duces:ſicut fuit poſtea:nã bella ciuilia geſta ſunt iter.M.anto.& Octauiũ ab una pte:& Caſſiũ & Brutũ ab altera Deuictis Caſſio & Bruto:tunc octauius & anto.necnon Lepidus iter ſe partiti ſunt orbẽ:& ꝑ triẽniũ triumuiri ſimul cordes fuere:paulopoſt diſcordia orta eſt iter illos qa Octauiam Octauii ſororem quã i matrimoniũ acceperat anto.repudiauit:Octauius uero bellũ mouit aduerſus anto.& apud Leucada bello nauali antonius uictus eſt cũ claſſibus ꝓſecutus eum Octauius alexandriã uſq;. Tandem eũ ad mortem coegit. Paruis buſtis:illud reſpicit:qa Põ.occiſus eſt ab ſeptimio ptolemæi iuſſu conſilio Photini & achillæ & Theodori cuius magna apud regẽ auctoritas erat:& cadauer eius i maris undas eiectum tandem i littore:a Codro ſepultus eſt iopi ſepulchro.Cn.Põ.magni pompeii filius maior i Hiſpania occiſus eſt:haud procul a munda ibi & ipſe pauperem ſepulturam conſecutus eſt. At uero Sextus pompeius minor natu i aſia apud miletum occubuit. Et Romanorum manes:impetatorum Ro.reſpexit ad umbras Cæſaris & auguſti: qui poſt

mortẽ in deorũ numero habiti ſunt. Calcate:iuidioſe.i.pedibus ſubiicite Ro.deorũ manes:qa uos i campis elyſiis habitatis:ipſi uero ad iferos detrudent:licet ro.tantum dii uocari meruerit. Et ducibus tantum: non de uictoria,inqt certatur ſed de tumulo uterq; eñi moriturus eſt.q.d.non meliorem multo fortunam habebit.Cæ.quam Põ. Quem tumulum ni.nam i ripa nili ſepultus eſt pompe.i campo aũt Martio:q iuxta Tiberim eſt:ſepultus eſt Cæſar. Tu fatum:quod ad te pertinet o Sexte: Parce:deæ quæ apud inferos:ſfata diſpenſant dabunt tibi cognoſcere mortẽ tuam. Tibi certior:ficta ſunt hæc oia:nam nunq̃ legimus põ. filio i ſomnis apparuiſſe. Genitor canet:diuinabit cuius umbra tibi apparebit:& hæc oia tibi futura ꝓdicet.

Ipſe quoq; incertus quo te uocet uñ repellat
Quas iubeat uitare plagas quæ ſidera mũdi
Europam miſeri libyen aſiamq; timete
Diſtribuet tumulos ueſtris fortuna triũphis
O miſeranda domus toto nihil orbe uidebis
Tutius æmathia. ſic poſtquam fata peregit
Stat uultu mœſtus tacito mortemq; repoſcit
Carminib' magicis opus ẽ herbiſq; cadauer
Vt cadat: & nequeũt animã ſibi reddere fata
Cõſumpto iam iure ſemel. tũc robore multo
Extruit illa rogum. uenit defunctus ad ignes
Accenſa iuuenem poſitũ ſtrue linquit ericto
Tandẽ paſſa mori: ſextoq; ad caſtra parentis
It comes. & cœlo lucis ducente colorem.
Dum ferrent tutos intra tentoria greſſus
Iuſſa tenere diẽ denſas nox præſtitit umbras.

¶ SVLPI. Quo uocet:re in quẽ locũ conſulat fugias ut ſis tutus. Plagas:regiones. Quæ ſidera: quam orma ſuis ſub ſideribus poſitam. Europã miſeri:Nulla orbis pars illeſos ſeruare uos poterit. Diſtribuet tumulos:diuidet ſepulchra ꝓ uictoriis ueſtris. Pompeius.n.q uictor i aſia fuit ad nilũ ſepelietur Sextus i aſia.gn.filius i hiſpania.Cato & ſcipio i aphrica. Nil tutius æmathia:qm illic nullus ex põpeii domo ꝑibit:ſed alibi.Sextus.n.ipſe poſtq̃ uictus ab auguſto i freto ſiculo fuit.i aſiam fugiẽs Amyntæ regi nullo ſe fœdere tradidit.a quo Mileti eſt obtrũcatus.quũ ageret quadrageſimum annum:frater uero eius ad Carteiã i hiſpania cecidit:ubi Cæſarẽ ad deſperationẽ redegerat. Repoſcit:nutu indicat ſe uelle mori. Vt cadat: ut moriat. Reddere animã ſibi:ad ſe aiam reuocare niſi permittat Ericto. Conſumpto iã iure ſemel:qa ſemel e ſua ditione eam liberauerunt & iuris alieni fecerunt. Extruit rogum lignorũ congeriem parat. Venit:iuit pedibus ſuis. Strue:i pyra. Tandem:ex defuncti deſiderio dixit It comes:comitata eſt ſextum. Et cœlo lucis:& cum iam inſtaret dies ſuis carminibus noctem produxit tenebris geminatis ne cõſpiceretur ab aliquo

Tenere diem:retinere lucem. Præſtitit:effecit.

¶ OMNIBO. Ille quoq; icertus:hoc dicit qa poſtq̃ Agrippa Octauii Cæ.Auſpicio bello nauali i Sicilia uicit Sextum pompeiũ.Sextus primo uenit Mitylenas:ubi quondã cũ Cornelia a patre ſuo contra Cæſarẽ bellũ geſturo:adhuc puer repoſitus fuerat poſt dies aliquot cogitauit:qd facturus eſſet:primo uoluit tentare ut ſe cũ antonio cõiungeret:iã eñi inter Octauiũ & antoniũ ſimultates erãt:ſed poſtq̃ audiuit a Medis contra quos exercitũ duxerat parthiſq; fuſum:ſperauit ſe illi ſucceſſorẽ fore ſi iteriiſſet.ſin ãt cũ illo iperiũ diuiſurũ.Legatis ad antoniũ miſſis.ſimul ad parthoꝝ Regẽ & i Thraciã & põtũ mittit clãculũ cũ regulis inituris fœdus: legatis deinde iterceptis:& ad antoniũ ductis: Lãpſacũ per proditionẽ cœpit & Furniũ reſiſtẽtẽ fugauit.Nicea quoq; & nicomedia capta pecuniis potitus eſt.Tertius deinde ob Titii aduentũ:naues iſcendit:deſtitutus uero ab amicis: ad Bityniæ mediterranea ſe cõuertit:quẽ Furnius & Titius & Amyntal inſecuti ſunt:& cum ſe dedere uellet:Furnio non admittente eo Amyntæ ſe committere tentauit:q nec ipſe uidebatur ſuſcepturus. Nocte igitur clanculum tentorio egreditur ad mare progreſſurus:Sed ſcaurus quidã tranſfuga eius iter ꝓdidit. Tũ uere Amyntas illũ mille & qgentis equitibus ſecutus eſt:ad quem omnes q cum pompeio erant tranſfugerũt.deſtitutus igitur ab oibus Amyntæ ſeipſum nullo fœdere tradidit.quẽ ille Mileti interemit:cum & quadrageſimũ annũ Attingeret. Certior:qa primo tentanit Reges Thraciæ & ponti:& i bithyniam iclinauit:eo animo ut ſe transferret i Armeniam: Quas pla.i.uniuerſum orbem terrarum: Europam:ubi ſepultus eſt ſextus pompeius. Libyam:ubi.Gn.Pompeius magnus ſepultus eſt. Aſiam:ubi uictus eſt Sextus pompeius:Vnde Mar.pompeios Iuuenes aſia:atq; europa:ſed ipſum terra tegit libyes:ſi tamen ulla tegit. Diſtribuit.t.qa ubi uictores aliquando fuiſtis:ibi etiã ſepulti eritis: nam magnus pompeius aliquando in Regnum collocauit Regem ptolæmeum:quem tamen conſilio photini & Achillæ occidit Sextus in ſicilia uictor fuit:& iſulam aliquandiu tenuit:& Sardiniam ſimul & Corſicam.Gn.etiam pompeius aliquando uictor extitit i Hiſpania:adeo ut de ſalute ſua Cæſar dubitauerit. Domus.ſ.pompeii. Thutius æmathia:quia ibi nullus eorum periit:q̃uis ibi uicti fuerint. Sic poſtq̃.ſ.p.nũc dicit quomodo ſe habuerit cadauer poſtquã reſpondit ad ea quæ erictho interrogauerat. Peregit fata.i.reſponſa dedit. Mortemq; rep.ſ.ut præmitteret umbram ſuam a corpore diſcedere. Car.ma.opus eſt:nec mori poterat niſi carminibus ericthus ut quæ ipſum excitauerat:eadem mori permitteret. Fata.ideſt parcæ. Animã ſibi reddere.ideſt repetere:& ad ſe retrahere:niſi erichtho euellet q̃ ipſa erichthoni conceſſerant. Conſumpto iam iure ſe.nam omnibus ſtatutum eſt ſemel mori:hic ſemel mortuus erat ergo iterũ mori nõ poterat: niſi erichtho iuberet. Robore.m.ideſt arboribus q̃mis. Ac ſtrue.icenſa pyra. Sextoq; ad ca.dicit autem erichtho comitatam fuiſſe ſextũ pompeiũ ad caſtra pr̃is redeuntẽ. Et cœlo.lu.iuſſit erichtho carminibus magicis:ne dies ſuperueniret priuſq̃ i caſtra pr̃is rediret ſextus ne ab hoſtibus captus ad Cæ.deferret. Ducẽte co.non luceſcente die:& aurora apparente. Dũ ferrẽt.i.dũ beneficio noctis tuti i caſtra redirent. Iuſſa

ſ.carminibus magicis. Tenere:retinere diem ne ſuperueniret. Nox præſtitit umbras.i.ſemp nox fuit.

Io.Sulpitii Verulani In ſepti/mum Lucani Interpretatio.

s Egnior oceano:Cū ꝑlii dies certo fato i/ſtaret:Sol mœſtus inqt poeta ortus ē ſolito ſegnius:& uoluit eclypſim pati.ſeq; nubibus inumbrauit: ne puris in theſſalia radiis luceret. Luctificus:mœſtus: luctuſq; nūtius. Segnior: tardior: Lex æterna:inſtitutū ei a natura impoſitū ut certo tempore oriat̃ certumq; curſum pagat. Vocabat oceano:euocabat e mari unde uidet̃ egredi. Egit æquos:impulit quadrigas. Cōtra ethera:cōtra motū mundi qui eſt ab oriente in occidentem cū ipſe uehat̃ curſu contrario ab occidente in orientē Ouidius rapido contrarius euehor orbi. Retorſit curſum:contra nixus eſt. Polo rapiente: cogente ipſum ad motum mundi ſequendū cui repugnabat ne oriretur:& futuram cladem ſpectaturus eſſet. Defectū:eclypſim. Labores raptæ lucis:Videt̃ eni ſol laborare quum nobis eius ſplendor per lunæ interpoſitionē aufert̃. Non pabula flammis non: ut aleret ſeipſum.Nā ignes celeſtes humore nutriri primo libro ſup eo uerſu docuimus Flamiger an titan ut alentes hauriat undas. At nox ſomnū pōpeii cōmemorat quod ei occurrit ī illa ultima nocte felicitatis. Pars ultima appoſitio ē. Fœlicis:poſt hac.n. infœlix fuit. Solicitos inqetos: Imagine:ſomno. Pōpeiani:quod ipſe met extruxerat. Cornelius tacitus ſit habet:Quū Gn:quoq; pompeiū incuſatum a Senioribus ferunt quod manſuram thatri ſedē poſuiſſet nam antea ſubitariis gradibus & ſcena in tēpus ſtructa fuerat:ſed conſultū parſimonie. quod ppetua ſedes theatro locata ſit potiuſq̄ immenſo ſumptu ſingulos per annos conſurgeret ac ſtrueretur. Effigiem plæbis imaginē populi romani. Atolli erigi clamore. Cuneos ſonantes:multitudinem in theatro certatim clamare & plaudere. Facies populi:apparentia & lætitia illa quum primū triumphauit e ſicilia aphricaq; reuerſus.perpenna Domitio & hiarba uictis. Iuuenis:quartū eni & uiceſimum annū agebat: Iberus torrens:flu.in hiſpania uelox & uehemens. Ambit:circuit.

IO.SVLPITII ARGVMEMTVM IN LVCANI SEPTIMVM LIBRVM

ſ Eptim⁹ ut magni narrauit ſōnia plorat
Fata ducis,mox turba ois ſibi plia poſcit
Ceſet idē cupid⁹ facūdo tulli⁹ ore
Dux dat id inuitus.ſcribit tum dira poeta
Prodigia:inſtructas acies factura ducumq;
Verba ſuis animos: & prælia geſta fugamq;
nuehitur poſt hæc in te ſæuiſſime cæſar
Damnans pharſali cōpletos ſanguine cāpos.

M.ANNEI LVCANI PHARSALIAE LIBER SEPTIMVS.

ſ Egnior oceano q̄ lex æterna uocabat
Luctificus titā nūq̄ magis æthera cōtra
Egit equos:curſuq; polo rapiēte retorſit
Defectuſq; pati uoluit:raptæq; labores
Lucis: & attraxit nubes:nō pabula flammis,
Sed ne theſſalico purus luceret in orbe
Vt nox fœlicis magni pars ultima uitæ
Sollicitos uana decepit imagine ſomnos,
Nam pompeiani uiſus ſibi ſede theatri,
Innumerā effigiem romanæ cernere plæbis,
Attolliq; ſuum lætis ad ſidera nomen
Vocibus & plauſu cuneos certare ſonantes
Q ualis erat populi facies,clamorq; fauentū
Olim quum iuuenis primiq; ætate triumphi
Poſt domitas gētes quas torrēs ambit iber⁹

s Egnior ocea.q̄ lex æter.uo.Hic ſeptimus cōtinet primo q̄dē ſomniū pōpei:ī quo exiſtimabat ſe romæ in theatro eē:q̧ ipſe magnificētiſſimū ædificauerat & ibi plauſu maximo a po.R o.excipiebat̃:Deinde qūo uictus tādē incolumitati ſuorū arma nō negauit.magis q̄ cōceſſit.poſt hæc deſcibit̃ pugna cōmiſſa inter utrunq; exercitū.qua tandē uictus.pōpeius aufugit.relictis caſtris:poſtremo īuectiones poeta ſequit̃ primū cōtra Cſarē.q̧ cæſorū corpora ſepultura ꝓhibuerit. Alterā contra æmathiā:q̄ belli ciuilis cladē tādē fecerit.primū igit̃ dicit ſolē inuitū reuexiſſe diē:quo tā tetrū ac atrox bellū futurū erat inter Romanos:ubi uniuerſi orbis populi ad internetionē ꝓpemodū cæſi ſūt.deinde ſomnium pōpei deſcribit. Segnior oce.nūq̄ inqt ſol magis īuitus diē reuexit:q̄ hoc tpe cū bellū ciuile ſecuturū eēt. Q uā lex æter.i.lex q̄ ab æterno poſita ē ſoli. Luctificos equos.i.nūq̄ magis tadauit luctificū diē.i.q luctus inducturus erat:pp cædes eorū:q bello ciuili piere. Aetherea co:qa luna & cæteri planetæ motus habēt:motui ſphæræ cæleſtis cōtrarios cū eni firmamentū in occidētē ferat̃:ſol oriente uerſus uergit̃. Cōtra æthera:contra ſphærā firmamenti cæleſtē. Retorſit:retro uertit. Polo:ra.i.q̄uis poli circa quos uertit̃ firmamentū raperent ſolem tamen retinebatur contra motū ipſius ſphæræ & firmamenti. Defectus.i.eclypſim. Raptæq; la.l.i.eclipſis nō q̧ ita naturaliter obſcuraret̃:ſed ne uideret cædem in campis philippicis futurā Attraxit nubes: ideſt tenebras : non nubes quibus ignem cæleſtem paſceret ſed ut caput obtegeret : nam ideo nubes trahuntur a corporibus cæleſtibus:q̧ ignea ſunt:& terræ maris & aquarum uaporibus aluntur qui ex aquis excitantur.q̧ niſi uaporibus alerentur.conſumerentur.& aſtronomice loquitur: Non pabula; flam.ut recrearet ignes ſuos. At nos felicis:at uero nocte in ſomniis Pompeius exiſtimauit ſe in theatro quod Romæ magnificentiſſimum conſtruxerat : magno plauſu totius populi romani excipi : & læti-

tia urbis reuocari quaſi uictor in patriā rediiſſet. Nox:ap.pars ultima. Felicis uitæ:quia poſt hanc noctē omnia ſemper aduerſa fuerunt pō. In nu.effi. pro innumerabilis ro. plæbis imaginē. Soli.ſō.i. ſolicitudine plenos:nō.n.ſine ſollicitudine inſtantis:belli quieſcebat pō. Nā pō.nā uiſus eſt ſe ſuſcipi a po.ro.ea lætitia qua quod ā cū ro.eques eſſet triumphauit. Pompeiani theatri.i.ſui q̧ de nomine cōditoris pō.appellabat̃. Martialis ī pōpeiano dormis leuine theatro. Attoliq; ſuū:qa ſic cōſueuerat po.ro.cū pricipes ſuos uideret bene de repu.meritos manuū plauſibus:& uocibus:& laudibus nomē eoꝝ efferre. Cuneos ſo.i. multitudinē clamantē. Q ualis erat:qualis tunc fuit:cū ſublimis curru triumphans cū totius orbis clamore equis albis ueheret̃ per urbē ad capitoliū deuicto Mithridate aut ſertorio. Facies .i. uultus & habitus populi. Iberus: hiſpaniæ flu. a quo iberia dicta eſt hiſpania.

Et quæcūq; fugax ſertorius impulit arma
Veſpere pacato:pura uenerabilis æque
Q uā currus ornante toga plaudente ſenatu
Sedit adhuc romanis eques ſeu fine bonoꝝ
Anxia uenturis ad tempora læta refugit
Siue per ambagas ſolitas;contraria uiſis
Vaticinata quies: magni tulit omnia plantus
Seu uetito patrias ultra tibi cernere ſedes
Sic romā fortuna dedit:ne rumpite ſomnos
Caſtrorū uigiles:nulla turba uerberet aures,
Craſtina dira qes,& imagine mœſta diurna
Vndiq; funeſtas acies feret,undiq; bellum
Vnde pares ſomnos populi noctēq; beatā,
O felix ſi te uel ſic tua roma uideret
Donaſſent utinam ſuperi patriæq; tibiq;
Vnum magne diem,quo fati certus uterq;
Extremum tanti fructum caperetis amoris
Tu uelut auſonia nadis moriturus in urbe
Illa rati ſemper de te ſibi conſcia uoti
Hoc ſcelus haud unq̄ fatis hærere putauit
Sic ſe dilecti tumulū quoq; perdere magni
Temiſto fleſſet luctu iuueniſq; ſenexq;

℄SVLPI. Sertorius ro.exul qui cū totā hiſpaniā ſuſcitaſſe in bella uictus eſt a pō.ut diximus libro ſecundo. Veſpere : hiſpania.& occidente qui ſub ſtella ueſpere eſt. Aeque:tā uenerabilis. Pura tota:candida ueſte & nō picta. Quā ornante currus:q̄ triumphali illa quæ ſtellata palmata ue fuit. Eques adhuc ante .n. q̄ ſenator eſſet & ante legitimos annos etiā ſylla improbante triumphauit. Seu: unde conflatū fuerit Somniū perſcrutat̃ poeta: ſiue inquit q̧ mens animaduertens finē bonoꝝ & calamitatē futurācon uertit ſe ad elapſā felicitatē . Siue id ſe obtulit ſomniū per contrariā ſignificationē ut lætitia uerteret̃ in luctū.Siue cū nō concederet̃ ei poſthac ro. uidere uoluit fortuna ut ſaltē per ſomniū intueret̃. Anxia uenturis:mœſta futura calamitate. Fine : deeſt in. Ad tempora læta: ad priſtinā fortunā . Per ſolitas ambages:per circuitiones & implicationes: nā ſomniū proprie eſt auctore Macrobio q̧ uelat ambagibus celat figuris. Viſis:ſomniis.Quanquā Viſū proprie eſt phantaſma : quæ inter uigiliā : & adulteriā quietē occurrit . Tulit omnia : attulit auguria & fuit prænuntius. Vltra:poſt hac. Sic: per ſomniū. Dedit:conceſſit obtulit. Ne rumpite:per commiſerationē apoſtrophe utit̃ inquiens nolite excitare pō. quia nox ſequens erit ei inquieta diriſq; imaginibus agitabit̃. Nullas tuba : hypalage. Craſtina quies: nox ſequens. Dira:inquieta. Diurna imagine : his quæ uidebit in die uidelicet exercitū profligatū. Feret:offeret repræſentabit. Funeſtas: funeribus affectas. Vnde:propter q̧. Pares ſomnos:ſomnia populū & duc noctē felicē. Vel ſic:etiā per ſomniū aut

uictū fugatū. Donaſſent utinā:utinā per diē tibi eſſe licuiſſet in urbe ro. ut populus ſciret te periturū amiſſurūq; pariter libertatē:ut mutuā inter uos caritatis officia ut lætitiā & luctū oſtēderetis. Fructū:affectus uenerationes & lachrimas. Fati:calamitatis. Vterq; : populus & tu. Velut moriturus : tanquā rediturus ro. uictor. Semper ſibi conſcia:quæ ſemper continet firmū deſideriū tui nō putauit te alibi periturū. Rati : firmi. Hærere:fixū eſſe & euenire poſſe. Hoc ſcelus:ut te tuoq; tumulo priuaret̃. Q uoq; : etiā. Sic dilecti : tā amati & culti. Miſto luctu: confuſis lachrimis.

℄OMNIBO. Et quæcunq; fugax:nā ſertorius hoſtis po.ro.iudicatur: uniuerſam hiſpaniam contra ro. concitauit.Aduerſus eum primo miſſus eſt metellus:deinde pō.a quo tandem debellatus eſt nec de ſertorio triumphum egit:quia ciuis ro.erat:nec de ciue ro.ulli triumphare licebat:ſed de hiſpaniis qui eum ſecuti erant triumphauit. Veſpere pacato.i.occidente:in quo eſt hiſpania. Aeque.i.tam uenerabilis. Romanos eques:quia ante ætatem aphrica tota ſubacta triumphauit:nondum.n.ad eam ætatem peruenerat:quia ſummum imperium gerere poſſet.nam uigintiquinque anno triumphum egit:cum antea nemo poſſet:niſi poſt trigeſimum annum per leges triumphare. Adhuc ro.eques.i.nondum ſenatoriū ordinem ingreſſus . Seu fine bonorum:cauſas exquirit:quare hoc ſomnium uidit pō.cum ſequēti die in tantam calamitatem inciderit:ut profligatus relictis caſtris fugere coactus ſit.dicit triplici ratione hoc potuiſſe fieri . Seu quod ſomnium illud ſolicitum fueris malis tempora fœliciora repetebat. Sine bonorum : quia iam fœlix pō. fortuna ad finem peruenerat. Refugit .i. redit ad fœlicitatem præteritam. Siue per : ſeu ſomnium contraria oſtendit : his quæ futura ſunt. Per am. ſo. quia per ambages ire conſueuit. Contraria uiſis: quia lætum ſomnium uidit:ideo triſtitia ſecuta ſunt omnia . Seu uetito:apoſtrophat ad ipſum pompeium ſeu fata uoluerunt ut uel hoc modo romam uideres:quam tibi poſtea uidendam negarunt. Sic: per ſomnium. Nec romam: nunc conuerſus ad milites pompeii rogat ut ſilentium teneant. pompeium quieſcere ſinant : ut in hac lætitia ſomnii diutius permaneat. Et ima.mœſta.di.quia diuerſa erit imago diei:ab hac imagine notis : nam

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

plena cædis & luctus erit. Vnde pares ſomni: quaſi conquerit ꝙ nunquā poſtea huiuſmodi quietē habitu rus ſit pō. ergo dū licet illū quieſcere permittite. O felix .ſ. eſſes o pō. ſi ita te uideret ro. quemadmodū per ſomnū uidebat. Vel: pro ſaltē. Sic: quemadmodū in ſomniis exiſtimabas. Quo ſa. cer. u. i. ut certes uolun tatis deorum: ꝙ uidelicet pō. periturus eſſet & urbis ro. libertas. Tanti amo. quantus inter utrūq; fuit: nā pō. reipu. amantiſſimus fuit: & ro. bene de ſe meritū magna caritate pō. amplectabat. Tu uelut: nunc dicit in magna incertitudine utrūq; uerſatū eſſe: ꝙ etiā maiorē moleſtiā fecit. acrior. n. dolor qui fuerit inexpectatus atq; improuiſus eſſe ſolet: nā pō. diſceſſit ab urbe: nō quaſi nō rediturus: immo hac ſpe: ut uictor rediret: & ro. eū dimiſit: nō quaſi nō amplius ſuū futurū: immo illū magno deſiderio expectabat. Vadis: diſcedis. Il la: ro. Conſcia uoti: quia nouerat illa: quantū abs te amaret: & illud uotū tamē erat ut in patriā uictor redi res. Rati: quia cuperes in patria mori. Hoc ſcelus: ut in aliis orbis terrarū partibus uitā tuā finires. Hære re: imo tū eſſe. Te mixto flexet: ſi in patria inquit uitā ſuā finiſſet pō. pueri & mulieres illū luxiſſent totū an nū: ſicuti fleuiſſe ferunt brutū.

Iniuſſuſq; puer, laceraſſet crine ſoluto
Pectora fœmineum ceu bruti funere uulgus.
Nunc quoq; tela licet paueāt uictoris iniqui
Nunciet ipſe licet cæſar tua funera: flebunt
Sed dū tura ferunt, dum laurea ſerta tonanti
O miſeri quorum gemitus odere dolorem
Qui te non pleno pariter planxere theatro
Vicerat aſtra iubar quū miſto murmur turba
Caſtrorum fremuit: fatiſq; trahentibus orbē
Signa petit pugnæ. miſeri pars maxia uulgi
Non totum uiſura diem. tentoria circum
Ipſa ducis quærit magnoq; accenſa tumultu
Mortis uicinæ properantes admouet horas
Dira ſubit rabies. ſua quiſq; a publica fata
Præcipitare cupit. ſegnis pauiduſq; uocatur
Ac nimiū patiens ſoceri pompeius. & orbis
Indulgens regno, qui tot ſimul undiq; gētes
Iuris habere ſui uellet pacemq; timeret.
Nec non & reges populiq; queruntur eoi
Bella trahi, patriaq; procul tellure teneri
Hoc placet o ſupi quū uobis uertere cūcta
Propoſitū: noſtris erroribus addere crimen

SVLPI. Iniuſſus: nō iuſſus a parentibus: ſed ſponte. Vulgus fœmineū: matronæ. Ceu bru. fu. Iuniū brutū: qui reges eiecit uniuerſæ matronæ de plorauere & per annū luxere. Tela: Cæ. uiolentia: Funera: mortē: Sed dū: nō modo priuatū & profe ſtis diebus ſed etiā feſtis & quando Cæ. triumpha bit. O miſeri: miſeros eos dicit qui metu doloris ſi gnificationē cogebant diſſimulare & nō publicæ ip ſū deplorauerunt. Gemitus odere dolorē: hypalla ge eſt. Vicerat aſtra iubar: lucifero inquit orto Stel læ aliæ obſcurabant. Quū miſto: cū turba ſuperio ribus elata uictoriis circunſtetit pom. & petiit: ut ſi gnū pugnæ proponeret. Erat autē ſignū pugnæ ue ſtis purpurea ſiue cruenta: ut ait Appianus. Sed huc ex hiſtoria aliquid afferamus. cū pō. de diuidendis bonis & honoribus. Cæ. & eius exercitus: deq; tabel lis ferendis inimicitiiſq; perſequendis inter ſe certa rent & conſultarent. Cæ. parata re frumentaria confir matiſq; militibus tentandū exiſtimauit quid nā pō. propoſiti aut uoluntatis ad dimicandū haberet. ex ca ſtris eduxit exercitū aciēq; inſtruxit pauloq; a caſtris pō. longius ut progrederet ille e caſtris ſuis. pō. ca ſtris in colle habitis ad infimas radice montis aciē in ſtruebat: ſemper ut uidebat expectans ſi iniquis locis Cæ. ſe ſubiiceret Cæ. nulla ratione ad pugnā elici poſſe pō. exiſtimans. caſtra ex eo loco mouere & paſ ſim frumentari conſtituit. Signoq; profectionis: iā dato tabernaculiſq; incenſis animaduerſū eſt longi us a Vallo eſſe aciē pō. progreſſā: ut nō iniquo loco poſſe dimicari uideret. Tunc Cæ. ad ſuoſcū iam eſſet agmē in portis: differendū eſt inquit iter in præſentia nobis, & de prælio cogitandū: Trahentibus ot bē: mundū in pernicīē impellentibus: Nō uiſitura totū diē: peritura ante noctē. Tentoria: prætoriū caſtro rū. Accenſa tumultu: inflamma concurſu. Admouet: propinquas fecit & accelerat. Dira ſubit rabies: quiſ ꝙ iraſcit & præliū cupit. Præcipitare: urgere ſine ullo ſui; & publico reſpectu. Segnis: arguebant pō. ꝙ pi ger ꝙ timidus eſſet & ꝙ gauderet bella protrahere: ut diutius in regno pſeueraret. Nā toti orbi & etiā regi bus imperabat Vnde: ut Appianus ſcribit eū regē: regē & agamennona appellabant. Indulgens regno: in cumbens imperio. Iuris: poteſtatis. Timent pacē: ne imperiū & ius ingentes eſſet depoſiturus. Reges: ut Deiotarus Arietes & Taxiles. Bella trahi: præliū differri nā cū ſuperiores numero eſſent certā ſibi uictoriā pollicebant. Hoc placet: cū admiratione conquerit. ꝙ dii eos quos euertere ſtatuerunt in errorē & ſuæ cul pā calamitatis inducunt. Vertere: apheresis. Crimē: culpā.

OMNIBO. Iniuſſuſq; puer: quia pueri non intelligunt cauſam doloris: tamen cum uidiſſent alios fle re. & ipſi fleuiſſent. Fœmineum uulgus. multitudo mulierum. Fune. bru. quia (ſicut Liuius ſcribit) matro næ totum annum luxere brutum: qui pulſis regibus libertatem populo romano prius uindicauit. Nunc quoq; tela. quia cum etiam procul a patria occubueris. flebunt tua funera. Tela pauent. ideſt quanuis bella minetur Cæſar: tamn prohiberi non poſſunt quin te lugeant. Nunciet ipſe. quid dixi licet paueant. ſed fle bunt te etiam dum ſacrificia diis exhibebunt pro uictoria Cæſaris. Lau. ſerta. ideſt ferent ioui lauream coro nam pro Cæſare qui coronatus lauro triūphabat. Edere dolo: ideſt comedere. dolor etiam editur nunc cum in pectore comprimitur. ut Virg. premit altum corde dolore. Miſeri. fuerunt. ſ. ro. qui non auſi ſunt tuam mortem o pō. metu Cæ. deplorare. Vicerat aſtra iubar: nunc declarat quomodo ſe habuerint milites pō. poſtquā illuxit. dicit. n. frequenter ad prætoriū populū conueniſſe petentes: ut ſignū pugnæ pō. propone

ret: & iā omnes ita cōcitati erāt ad pugnā ut cōtineri nō poſſēt: ſed negociū Ci. dēandat: qui uerba pro uni uerſo exercitu apud pō haberet. deſcribit autē tēpus quo frequētes milites ad prætoriū pō. cōuenerūt. ſimu latq; illuxit. Iubar. ſolis ſplēdor eo. ꝙ in iubarū modū ſpargit. Pars: quia pauci admodū erāt qui nō impu gnā cōſētirēt. Fatis trahentibus. quia fata nolebāt exitiū inferre orbi terrarū. Tra. or. ſ. in perniciē. Totū diē. eodē die multi Cæſi fuerūt a Cæ. Circa tentoria. i. prætoriū: nā prætoriū proprie dicit imperatoris ta bernaculū. Properātes admo. & mors apropinquaret: ipſi ruebāt in mortē. & prouocabāt ac ſtimulabāt. Di ra rabies. i. pugnādi ſcæuus furor. Pu. fata. i. mortē quia pereuntibus ro. ciuibus etiā reſpu. peribat. Præci pitare. i. temere euertere. Se. pa. q. uo. & pō. qui conſulto bellū trahebat: modo ignauus: modo belli imperi tus: modo timidus dicebat: ꝙ nō auderet ipſe ſe cū pluribus: aduerſus Cæ. cū paucis pugnare. Patiēs ali quādo rēiſſiōi animi tribuebāt. & aliquādo ipſū regni cupidū appellabāt. Indul. re. i. nimiū intētus. ꝙ quaſi rex totius orbis diutius eſſe uellet. Sui iuris. i. poteſtatis. pulchrū pō. uidet uniuerſū orbē ſub imperio ſuo retinere. & id eſt ꝙ cū perficere poſſit bellū. repugnat. Vndiq;. nā ex pluribus regionibus orbis. populi. ac natiōes ad pō. uenerāt. Pa. q. ti. i. qui nollet pacē habere: ne priuatus efficeret. Necnō & re. trigāes rex arme niæ. Ariobarzāes. Deiotarus. Hoc pla. conquerit de diis. ꝙ ipſi ſua fata cōuertāt in culpā hominū. Crimē. i. culpā. nā error eſt culpa. ſed erramus nos tūc cū uolumus id ꝙ fata uetāt: igit error eſt: ꝙ in fata noſtra rui mus. tūc cū nos cogitis in pernitiē noſtrā ruere ſed huic errori o dii culpā addere uultis. ut id noſtri erroris cauſa factū eſſe dicat

Cladibus irruimus nocituraq; poſcimꝰ arma
In pompeianis uotum eſt pharſalia caſtris.
Cunctorum uoces romani maximus auctor
Tullius eloquii, cuius ſub iure togaq;
Pacificas ſæuus tremuit catilina ſecures
Pertulit: iratus bellis cum roſtra forumq;
Optaret: paſſus tam longa ſilentia miles
Addidit inualidæ robur facundia cauſæ
Hoc pro tot meritis ſolum te magne p̄catur
Vti ſe fortuna uelis proceresq; tuorum
Caſtrorum: regeſq; tui cum ſupplice mūdo
Affuſi: uinci ſocerum patiare rogamus
Humani generis tam longo tempore bellū
Cæſar erit: merito pompeium uincere lente
Gentibus indignū eſt te trāſcurrere ſubactis
Quo tibi feruor abit, aut quo fiducia fati.

SVLPI. Irruimus: ultro imus. Pharſalia: locꝰ ille pernitioſꝰ & conflictꝰ. Eſt uotū: in pō. caſtris. ue hæmenter optat. Cunctorū uoces Vnꝰ Ci. pro om nibꝰ pō. eſt allocutꝰ. Maximꝰ auctor eloquii. Fabiꝰ ſic ait Dono quodā prouidentiæ genitus in quo totas uires ſuas eloquentia experiret. idē Apud poſteros uero. i. conſecutus: ut Ci. iā nō hominis nomē: ſed eloquentiæ habeat. Sub iure: poteſtate conſulari. Togaq;: pacifico conſilio & iuſtitia. Sæuus: im pa triā impiꝰ. Pacificas ſecures conſulatū. Nō. n. ui ſed conſiliis Catilinæ coniurationē deleuit & ipſū eiecit. Pertulit uoces: locutꝰ eſt. Iratꝰ bellis: ferens iniquo animo bella. Roſtra: unde concinaret ad populū aut ſenatui conſuleret. Fo.: ubi cauſas ageret. Mi les: qui militabat ſub pō. Facundia: eloquentia ſua firmauit & perſuaſibilē facit cauſā infirmā nō enim erant ſatis ualidæ rationes ad ineundū certamē: Hoc pro tot: ſuadens præliū Cice. facileq; uictoriā pollicens primū a felicitate argumentat. Adhor tatq; magnū ne fortunā ſuā priſtinā deſerat. inde eli cit argumenta ab auctoritate populorū & regū & in dignitate rei & pigritiæ fugienda. a deorū procliui benignitate. a ui & comtemptu fugiendo. Conclu ditq; per ſimplicē complexionē. Tot meritis: quæ in te contulit: Velis uti ſe. ut utaris ipſa. Proceres: prin cipes: Tui: tibi fauentes. Affuſi: ſubmiſi & genuflexi. Socerū uinci: ut Cæ. uincat. Rogamus: ſyllepſis eſt directa & deeſt nobiſcū. Humani: a rei indignitate locꝰ. Merito eſt indignū. nō iniuria cenſet inquū. Vin cere lente: nō accelerare uictoriā. Gentibꝰ ſubactis te tranſcurente. Argumento a maiori ad minꝰ hoc eſt cū tranſcurrendo perſequendoq; mythridatē multas uiceris nationes. ut iberes albanoſq; & adiacentes boſ phoro ad tanaim uſq;.

OMNIBO. Cladibus irru. quia non ipſi noſtra mala concupiſcimus: ideo nobis attribuitur ꝙ fa ue tant. Phar. uo. eſt. i. exercitum ſuum quaſi uotum concupiſcere. Pompeianis: ibi. n. pars magna moritura erat ro: pharſalia. n. fatalis erat ciuibus ro. Cunctorum uoces. i. totius exercitus ſententiam. Tullius elo quii. nam ipſæ ro. linguæ princeps ſine dubio perhibebatur de quo Mar. Hoc tibi roma caput quū loquere ris erat: Cuius ſub iure. i. poteſtate & conſulatu. Togaq;: quia non armis: ſed conſilio & uirtute Catilinam ſubegit cum coniuratis. Sæuus: impius contra patriam. Iratus bellis: neq;. n. forenſi & cauſidico bella pla cebāt. Roſtra: ut poſſet ad populum contines habere. Forum: ubi cauſas ageret: ſicuti conſueuerat. Lon ga ſi: nam qui modo in ſenatu: modo in foro modo in contione dicere conſueuerat: & eloquentia ſua ma gnam laudem conſequi poſſet indignabatur: quod tam diu miles pō. factus ſilentium tenuiſſe. Inualidæ cauſæ: bene quia poſcere bellum ciuile turpe uidebatur. Addi. ro. cauſæ ideſt hanc cauſam minus poten tem & honeſtam eloquentia ſua fecit: ut uim maiorem haberet. Hoc pro tot me. habet hæc oratio ſuaſio nem: ergo in deliberatiuo genere eſt conſtituta: non utitur prohœmio quia ſatis auditorꝫ animi parati erāt ad audiendum: ſed probat tantum modo ꝙ intendit: uidelicet pugnam eſſe ſuſcipiendam. primo quidem dem probat a facili cum dicit fortunam ipſam rogare: ut ſe ipſa uelit uti pom: Eſt autem argumentum ſum ptū ab attributo perſonæ: uidelicet a cauſa: in quo conſideratur: quid euenit: quid euenerit: & quid euentu ſit quid eueniet pō. nam quia ſemper uicit uicit igitur nunc quoq; uincet fortuna: ergo principiū ſuū ſeque

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

tur. Fortuna pre. hoc pro me. quia bene merita ē de te fortuna. & feliciter tecũ egit. Vti ſe. quia ſemper tibi fauit. ideo uelis uti ſe ipſa te poſtulante. Proceresq; tuoꝝ. eſt argumentũ ab auctoritate. in quo probat. laudabile eē: ut hác pugnam ſuſcipiat: quam oẽs reges: oẽs natiões. deniq; uniuerſus orbis terrarũ probat ergo ſi omnes conſentiunt. nõ debes tu ſolus reſiſtere. Proceres. ſenatus populuſq; ro. Affuſi. i. poſtrati pedibus tuis. Humani generis. arguit a uindicatione. quia æquũ eſt ut patriæ expugnatores uindicent. nunquid inquit aliquando ſuppliciũ ſumet de Cæ. qui ſolus eſt perturbator totius pacis. Merito. arguit ab attributo perſonæ. in quo fatis attribuit. nomẽ natura diſpoſitionẽ ſiue effectũ habitũ præſidiũ conſilia fata caſus. & orationes. In cauſa cõſideraṫ quid euenit. ut uiciſti ſemper. ergo nũc eueniet ut uincas. nã ſi orbẽ terrarũ uiciſti tranſcurrẽdo. quanto facilius nunc uincere poteris cũ omnes te ſequanṫ. ideo aũt tranſcurrendo. quia dũ mithridatẽ inſequereṫ. uicit iberes. albanos & gentes omnes quæ adiacent boſſoro uſq; ad tanai. Tranſcurrẽte: dignũ eſt. n. cũ tráſcurrẽdo ſubegeris orbẽ terrarũ nunc uelis bellũ protrahere. Lente: nã gentes ita ſcunṫ ſi uis uincere tarde. Quo tibi feruor: nunc arguit a fortitudine. quia ſi fortis eſſes ſicuti antea conſueras. magnanimus eſſes & iã diu uiciſſes. Fiducia fati. i. fortunæ.

ℭSVLPI. Ingrate: qui tot uictorias diis accepiſti nunc deſperas. Feruor: magnanimitas. Cauſa: quæ iuſta eſt. Credere. committere deorũ poteſtati. Signa: aquilas. Proſilient: incurrent in hoſtes. Pudeat uiciſſe coactũ. cogeris uinceṙ cũ tuo dedecore. Si duce te: argumentatio neceſſaria. ſi ſenatus inquit creauit te ducẽ: & bella geruṅt pro publica libertate. habeat uis ſenatꝰ conſerendi præliũ arbitrio ſuo uel te inuito. Iuſſo: a ſenatu. Nobis: in publicũ uſũ. Concurrere. præliari. Quid mundi. illũ uiuere. ſi nis quẽ omnes cupiunt mori: Vibrãt. quatiunt in Cæ. Vix ſigna maxima eſt omniũ pugnãdi auiditas: Propera. ad uictoriã. Ne te tua. ne te comtempto milites præliũ ineant. Scire ſenatus. ſimplex complexio eſt. cuius altera parte delecta concludiṫ eē pugnandũ: nã ꝙ ſenatus milites ſub põ. nõ fatebimur. Si fatemur: erit dilema & nõ complexio. Rector: põ. Eſſe dolos: uidelicet ꝙ pugna tã acriter poſcereṫ. Si placet hoc: clã imprudentiæ accuſat exercitũ culpã in deos transferens excuſanſq; ſe & oſtendens potuiſſe ſine ſanguine & ſola fame hoſtẽ ſuperari. qui quidẽ in eũ deſperationẽ iã uenerat ut mori pugnando optaret Cæ. uero metu maloꝝ nõ magnanimitate eſſe audacẽ ait. Sceluſq; eẽ: commitere fortunæ certã uictoriã. inde conqueriṫ plutibus optatq; mori: eo ꝙ tanta cede peracta is qui uictor erit efficietur infamis: qui uictus calamitatibus affligeṫ: Tempus: hoc negociũ in quo uerſamur.

De ſuperis ingrate times, cauſamq; ſenatus
Credere diis dubitas, ipſi ſua ſigna reuellent
Proſilientq; acies, pudeat uiciſſe coactum;
Si duce te iuſſo ſi nobis bella geruntur
Sit iuris quocũq; uelint concurrere campo:
Quid mũdi gladios a ſanguĩe cæſaris arces?
Vibrant tela manus, uix ſigna morãtia q̃quã
Expectat, propera ne te tua claſſica linquant
Scire ſenatus auet miles te magne ſequatur
An comes, ingemuit rector: ſenſitq; deorum
Eſſe dolos, & fata ſuæ contraria menti.
Si placet hoc inquit cunctis: ſi milite magno
Non duce tp̃s eget: nihil ultra fata morabor
Inuoluat populos una fortuna ruina.
Sitq; hoium magnæ lux iſta nouiſſima parti:
Teſtor roma tamẽ magnũ quo cũcta perirẽt
Accepiſſe diem potuit tibi uulnere nullo
Stare labor belli: potuit ſine cede ſubactum
Captiuum, ducem romanæ tradere paci.

Milite: ut militis nõ ut ducis officiũ agat. Nil morabor: parebo uobis nec impediã fata. Inuoluat: euertat humanũ genus. Nouiſſima: ultima. Magnæ parti: quæ peribit. Accepiſſe. nõ conſtituiſſe ſed ab aliis conſtitutũ accipere. Potuit ſtare tibi nullo uulnere: potuiſti abſq; ſanguine uincere. Stare. conſtare. Captiuũ: captũ. Subactũ: ſubiugatũ Cæ. exercitus traditione pax ſequebaṫ.

ℭOMNIBO. Times: cũ ſemper dii tibi fauerint nunc uero times. Ipſæ ſ. ſi. nunc a neceſſario: neceſſe eſt enim ut ſignũ pugnæ militibus proponas: nã niſi hoc feceris: ipſi ſua ſponte ſumptis armis in aciẽ uenient & contra Cæ. pugnabunt. Reuellent: refigent. Proſilientq;. ſcilicet de caſtris. ideſt explicabunṫ aduerſus hoſtẽ. Pudeat uiciſſe coactũ: ut dicant te coactũ a militibus tuis obtinuiſſe. Si duce te iuſſo: quod ſi pugna reprohibes ſenatus ipſe auctoritate ſua militibus arma concederet. id enim eſt quod ſenatus ſcire cupit: comes ne tibi ſit: an miles. Iuſſo: a ſenatu. nõ enim dux eſſes: niſi ſenatus iuſſiſſet: ergo quod iuſſit ſenatus: id etiã in eius poteſtate eſſe debet. Nobis: ideſt libertati noſtræ. Bella geruṅt: ut libertatẽ noſtrã uindicemus: nõ autẽ tuo imperio. ſed auſpitio noſtro bella geris. Iuris: poteſtatis noſtræ hoc uidelicet. Concurere campo: ideſt manũ cũ hoſte conſerere in quocũq; campo. Quid arces: quid arcere tentas: nunquid te exiſtimas: tantũ poteſtatis habere ut tenere poſſis totius orbis terrarũ animos: ne ſuã ulciſcanṫ iniuriã. Vibrant te. manus paratæ ſunt ut tela in hoſtes reip. torqueant. Vix ſigna: & nemo eſt qui expectaṙ poſſit morã pugnæ: niſi tu ſignũ propoſueris. propterea quia neceſſariũ eſt hoc: quia poſt hac te inuito contra hoſtes procedent: & pugnã inibunt. Scire: hoc eſt ꝙ ſcire cupit ſenatus: nunquid ſit tuus miles: an comes. comes eſt potius nõ. n. tibi ſubditus eſt ſed ſponte ſua tibi imperiũ tradidit: & ſalutẽ reip. demandauit. Ingemuit. ſub hanc Ci. orationẽ dicit põ. nõ tenuiſſe gemitũ: quaſi ſentiret fatũ imminens. ꝙ ſuo conſilio reſiſteret: nã ipſe conſiliũ tuũ ſequebaṫ: cũ exercitũ ſine cauſa nollet imponere bellis. Si placet hoc: beniuolentiã a perſona aduerſariorum ſumit quos in odium adducit. Quia confidenter eos facere oſtendit. ꝙ uelint teme

re cũ hoſtibus pugnã conſerere: cũ nulla neceſſitas cogat. Si milite magno: ſi uultis me tanquã militẽ: & nõ tanquam ducẽ ueſtrũ. eſto. ſed tamen tempus requirit. ut ducem habeatis. Nil ultra. ſ. conceſſio color: quæ fit quotiens aliquid ita concedimus. quod concedendo magopere negamus. Virgi. I nunc ingratis offerere irriſe periclis. Nõ duce: ſi tempus huiuſmodi eſt: ut multos duces habeatis pompeio præſtantiores: & tali ductore uobis minime eſt opus. Inuoluat populos: dicit hanc pugnã ſi ſuſcepta fuerit futurã exitũ orbis terraꝝ. ergo quod concedit: magnopeṙ negat. Iſta lux. qua pugna committenda eſt. Teſtor roma: nunc a perſona ſui beniuolentiã captat: oſtendit. n. ſe uirũ bonũ in ſuos eſſe quod eos periculis obiicere nolit: quando uictoriã incruentã conſequi poſſit Teſtor roma tamẽ: tot negare nõ poteſt: uidelicet hunc diẽ inuitũ accepiſſe: ſed nõ ſponte tradidiſſe. Potuit tibi: adhuc perſiſtit in illo: ut ſe bonũ uirum oſtendat: ſe nolle eos periculis exponere: nunc arguit a clementia quæ eſt coniuncta iuſtitiæ: nã cũ aliquid ſuademus: utimur partibus honeſti aut tuti. nã iuſtitia in duas partes diuidiṫ. ſ. tutũ & honeſtũ: honeſtũ eſt inquit: ut bella ciuilia ſine ſanguine geranṫ: nã ciues debent eſſe clæmentes: ideo a clementia arguit hoc loco: quis inquit tantus furor eſt in bellis ciuilibus: q̃ ſine ſanguine nõ geri poſſe putãt. cũ a ſanguĩe & cæde ciuiũ abſtinẽdũ ſit.

Quis fuor o cæci ſcelerum ciuilia bella
Geſturi metuũt ne nõ cũ ſanguine uincant?
Abſtulimus terras, excluſimus æquore toto
Ad præmaturas ſegetum ieiuna rapinas
Agmina cõpulimus: uotũq; effecimus hoſti
Vt mallet ſterni gladiis morteſq; ſuorum
Permiſcere meis: belli pars magna peracta ẽ
His quibus effectũ ẽ ne pugnã tyro paueret
Si modo uirtutis ſtimuliſq; iræq; calore
Signa petũt, multos in ſumma pericula miſit
Venturi timor ipſe mali, fortiſſimus ille eſt
Qui prõptus metuẽda pati, ſi cominꝰ inſtẽt
Et differre põt, placet hæc tam proſpera reꝝ
Tradere fortunæ, gladio permittere mundi
Diſcrimen, pugnare ducẽ q̃ uincere malunt
Res mihi romanas dederas fortuna regẽdaſ
Accipe maiores: & ceco in marte tuere
Pompeii nec crimen erit nec gloria bellum

ℭSVLPI. Quis furor cæci: eos ab imprudentia immanitateq; arguit: nã in bello ciuili refugienda eſt cruenta uictoria: dandaq; opera ut ſine cede uincaṫ. Abſtulimus terras: rationes quibus uictoria certã uidebaṫ aperit. Abſtulimus terras: fugauimus eos. Excluſimus: expulimus nã uictus eſt. Toto: quoniã plurima noſtra claſſe teneṫ. Ieiunia: eſurientia & famelica. Ad præmaturas rapinas ſeg. ad rapiendã ſegetẽ quæ primũ facta eſt eſui apta. Effecimus uotũ: fecimus ut uoueret & optaret. Meis: mortibus meorũ. Belli pars: ſententia eſt. Nõ eſt ultimus inquit ad uictoriã gradus eũ effectũ eſt: ut tyrones pugnare nõ metuant: modo id pugnandi furore faciant: at multi ſunt qui metu pugnare uolunt: Sed fortiſſimi eſt inſtantia malla differre: & nõ deſperare: His: illis ducibus & hoc dicit quia fugauerat hoſtẽ: bis uicerat & ad famẽ redegerat. Signa: prælii. Qui promptus: ariſtoteles in æthicis ait Viri autẽ fortis eſt quæ hominibus terribilia uidenṫ & ſunt ea ſubire: quia decorũ ſit ita fecere & turpe nõ facere: & ibidẽ: Mortẽ uero appeteṙ ob fugiendã paupertatẽ aut amorẽ: aut aliud quicquã graue nõ fortis eſt ſed magis timidi. Ouidius Nã timidi eſt optare necẽ. Ariſtoteles Deſperans quidẽ miticuloſus eſt. & Ci. Nunquã omnino periculi fuga committendũ eſt ut imbelles timidiq; uideamur: ſed fugiendũ etiã illud ne offeramus nos periculis ſine cauſa: quo nihil poteſt eẽ ſtultius. Differre: nõ longe producere & remorari. Hæc tã proſpera: certã uictoriã. Placet tradere fortunæ: uultis periculo exponanṫ: Diſcrimẽ: periculũ. Malunt: milites mei. Ducẽ: meipſũ. Res mihi: iã quaſi deſperatis rebus ad fortunã apoſtrophe utiṫ. Res imperiũ: ut poſtquã res aſiæ. Maioris: auxit. n. ipſe ro. potentiã. Tuere: defende. Pompeii nec crimẽ: nec culpã nec gloriã belli uolo mihi aſcribi.

ℭOMNIBO. Cæci ſceleꝝ. conſtructio uſitata poetis. ut feſſi reꝝ. Bella: ꝙ inquit ſummo ſtudio totaq; mente optare deberent: uidelicet ſine ſanguine uince: hoc maxime metuunt: & arguit a tuto: cũ rationẽ noſtrã tuã oẽ oſtendimus. uidelicet ſine periculo obtinere poſſe ꝙ uolumus: ꝙ eſt ſuaſionis argumentũ ualidiſſimũ. Abſtulimus terra: ad hoc inquit redegimus hoſtẽ: ut cupiat deſperatione quadã pugnare: nã ei aut famæ pereundũ eſt: aut euentũ pugnæ tentandũ: ſed ſi nos bellũ trahere uolumus: iã famæ coactus Cæſar ſe nobis ſubiiecit uictũ. Abſtulimus terras. ſcilicet Cæſari ne poſſit ire pabulatũ. aut frumẽtatũ. Excluſimus æquore toto. nã claſſe ſua pompeius maritimas omnes oras tenebat. Ieiuna: famæ coacta. Præmaturas: nondũ maturas. & intẽpeſtiuas. Votũq; efficimus: ad hanc neceſſitatẽ duximus Cæſarẽ ut deſperatione quadã pugnare uellet. Vt mallet ſterni. ſcilicet quã famæ perire. Permiſcere mei. ut ſi pereundũ eſſe. nõ periret inultus. Pars magna. arguit nunc a partibus prudentiæ. dicit enim prudentia ſua factũ eſſe. ut etiã tyrones non timebant hoſtẽ: ergo belli inquit magnã partẽ peregimus quando id egimus peritia noſtra. ut tyrones quidẽ paruifaciant hoſtẽ. quod ex eo depræhendi poteſt. quod pugnã non timent ſed tamen ait hanc ætatem comprimendam cupiditate eſſe. ne quid temere faciant. Si modo uirtutis. ſed uereor hoc faciant potius quam uirtute. Nam quod tyro negligat hoſtẽ tribuendũ eſt duci. ſed cupere pugnã temeritati tribuendũ eſt. Multos in ſumma pericula miſit. ſi quod malũ inſtaret. quod cogeret nos ſuſcipeṙ pugnã tunc omnibus periculi pugnandum eſſet. quia neceſſitas cogeret. In ſumma pericula. quando malum immine quod uitari non poteſt. tunc ſatius eſt mutare fortunam imminenti periculo quam opprimi. Fortiſſimus ille eſt: qui poteſt differre pericula. quæ etiã ſi inſtent pati nõ dubitat. Cominus. mala eſſe dicunṫ cum ui

tari nō poſſūt. Metu.pati.i.pericula ferre. Placet hæc in hoc permanet:ut a tuto arguat:nā argumenta quæ ſumunť tuto cæteris ſunt anteponenda.quando.n.noſtrū conſiliū omnis periculi expers oſtendim⁹ eē plurimū ualet adſuadendū. Proſpera re:quia poſſem⁹ incruentā uictoriā ex hoſtib⁹ reportare ſi modo uellem⁹. Accipe ma.ſ.q̄ dediſti.quia auxi rempu. Pompei nec crimē erit:ſi uicti fueri⁹. Nec gloria:ſi uicim⁹.

Vincis apud ſuperos uotis me cæſar iniquis
Pugnatur: quantū ſcelerū quātūq; malorum
In populos iux tſta feret? quot regna iacebūt
Sanguine romāo q̄ turpidus. ibit enypheus
Prima uelim caput hoc funeſti lancea belli
Si ſine momento rerum partiſq; ruina
Caſurum eſt ferat. neq; eni uictoria magno
Lætior. aut populis inuiſum hac clade pacta
Aut hodie pompeius erit miſerabile nomen
Omne malū uicti. quod ſors fert ultima rerū
Omne nefas uictoris erit. ſic fatur & arma
Permittit popis frenoſq; furentibus ira
Laxat. & ut uictus uiolento nauita choro
Dat regimen uentis ignauumq; arte relicta
Puppis onus trahiť. trepido cōfuſa tumultu
Caſtra fremūt. aiq; truces ſua pectora pulſāt
Ictibus incertis. multorum pallor in ore
Mortis uenturæ eſt. facieſq; ſimillima fato.
Adueniſſe diem qui fatum rebus in æuum
Conderet humanis: & queri roma quid eēt
Illo marte palā eſt. ſua quiſq; pericula neſcit
Attonitus maiore metu. quis littora ponto
Obruta. qs ſūmis cernēs in mōtibus æquor
Etheraq; in terras deiecto ſole cadentē
Tot rerum finem timeat. ſibi. non uacat ullo
Pro ſeſere metus. urbiq; magnaq; timetur

SVLPI. Vincis me iniquis uotis: cum iniquum ſit in bello ciuili manus conſerere. Tu tamen contra meam pietatem a deis id impetras. Pugnatur:non indicat ſed conquæritur. Regna: reges & nationes. Iacebunt:peribunt. Enypheus: fluuius in pharſalia. Prima uelim: utinam inquit ego primus periam modo id fiat ſine damno & calamitate partium mearum. Funeſti. mortiferi. Caput hoc: meum. Momēto:motu & calamitate. Partis.meæ Neq; enim uictoria magno lætior: nō plus lætitiæ ex uictoria conſequar quam triſtitiæ ſi uictus ero. Inuiſum nomen: ſi uixero habebor odio ut tantæ cladis auctor:ſi fuero uictus ero miſerabilis. Omne malum:incommoditas. Nefas:ſcelus & cauſa mali Laxat frenos: concedit prælium methaphora ab equitibus habenas lentantibus. Et ut uictus:ſic egit inquit ut nauta qui a uentis ſuperatus relicta arte uela & nauim uentis permittit. Coro: uento ab occidente ſolſtitiali. Dat regimen:tradit ſe regendum. Onus puppis ignauum: puppis grauis & iners ſine moderatore. Caſtra: exercitus milites. Truces:ſæui: Pulſant pectora ictibus:uexant ſe affectibus uariis:ut ſpe metu ira cupiditate. Fato: morti. Conderet fatum: nouum imperium & ſortem conſtiteret: & ob id prælium romanam rem obſcuraret. Neſcit non ſentit:non conſiderat. Maiore: principium & reip. Quis littora: argumentum a ſimili nullus eſt enim qui cernens mundum mergi:& cœlum cadere timeret ſibi ipſi. Obrupta ponto: ſubmerſa mari. Equor in ſummis montibus: diluuiem. Non: uacat: non uacuum eſt & non intenditur animus ad metuendum de ſe. Pro ſe ferre metus: ſibi metuere. Vrbi magnoq;:pompeio duci & reip.

OMNIBO. Votis iniquis quia cum uota mea plena ſint clæmentiæ dii me non exaudiunt: ſed te qui cupis romanos ciues cædibus exponere. Regna ia. cum regibus ſuis ſtrata: Enypheus: qui flu. eſt theſaliæ & ſanguine ro.perturbabitur. Hoc caput demonſtratiue dixit:ſcilicet meum. Si ſine mo.ideſt mutatione. ideſt ſi moriturus ſum ſine exercitus diſcrimine. Neq; enim uictoria: rationem oſtendit quamobrem optet ut moriatur: dicit enim non eſt mihi uictoria lætior clade: ſi pugnaturus ſum aduerſus ciues. nam ſi uictor euaſero inuiſus omnibus ero: ſi uictus omium miſerimus ero.& eſt dilēma.ideſt ex utraq; parte concluſio neceſſariū eſt alterū fieri.uel uinceť uel uinci ſed utrum fuerit id illi moleſtum erit. Peracta clade.ideſt Cæſis hoſtibus. Omne ma.uicti quicquid fortuna extrema mali afferre poteſt.hodie allatura eſt uicto. ergo extrema omnia contingent uicto: omne autem nefas uictori.utrum ergo eueniat id non poteſt non eſſe moleſtum. Sic fatur & arma poſtquam ita locutus eſt.ſenſit ita deſtinatis animis pugnam petere milites.ut ab ea nulla ratione poſſent auerti permiſit ut facerent quod uellent:& ſimilitudine utitur gubernatoris nauis.qui poſtquam ui uentorum uictus gubernare non poteſt quocunq; eam fortuna impulerit.ipſe dimittit. Fur. ira. ideſt propemodum in furorem conuerſis. Coro uento:qui flat ab occaſu ſolſtitiali: & græcæ dicitur & ſpeciem pro genere poſuit. Dat re.permittit uela uenti. Ignauum:pro ignaue. Caſtra fre: nunc dicit quomodo ſe habuerint milites: poſtquam ſemel eſt permiſſa licentia pugnæ dicit autem trepidaſſe exercitu. quod futuri mali ſignum erat: ſic enim mens ſolet eſſe præſaga futuri mali. Tumultus appellatur omnis perturbatio: quæ a metu proficiſcitur.quaſi timor multus. Caſtra.ideſt milites. continens pro contento. Ictibus incertis. inter ſpem & metū quia utrūquā cauſa eſſe ſolet cur corda pauor pulſet. Mortis.pl.in.ore: pallore ſuffuſi erant uultus. qui mortē futurā indicabat. Fato.i.morti. Adueniſſe:nō mirū erat trepidare exercitū pō.nā dies inſtabat. quæ ſtatuere deberet uter imperaret immo uero nunquid urbs eſſet ſeruitura. Palā manifeſtū. Adueniſſe. inſtare. Conderet:conſtitueret ut optato condunť tybridis alueo: Fato.i. fortunā humanarū rerū: nō.n.de unius aut alterius regno populi.ſed de totius orbis imperio certapať. Roma quid eſſet:an libera.an ſeruitura. Sua quiſq; pericula dicit.n. ſui queq; periculi oblitū eſſe: cū uniuerſi periculū ante oculos proponerent.

maiora ſolent animos a minoribus detetrere. Sua neſci.i.quiſquis metu reipu.attonitus obliuiſciť priuati Quis littora:ponto quis inquit eſt qui quū omnia peritura eē poſſit de ſua ſalute ſolicitus eē: Littora ob. .i.cernens diluuio terrā operā eē. In monti.æquor.i.dicit finē qui eſt uniuerſorū rerū. Sibi.i.ſuū periculū. Nō uacat.i.nō licebat de ſe timere. Vrbi ti.honeſta locutio:timeo tibi.i.cauſa tui:

Nec gladiis habuere fidē:niſi cautibus aſper
Exarſit mucro tunc omnis laneca ſaxo
Erigitur tendūt neruis melioribus arcus.
Cura fuit lectis pharetras implere ſagittis:
Auget eq̄s. ſtimulos fremorūq; aptat habēas
Si liceat ſuperis ominū conferre labores:
Nō alter phlegra rabidos tollente gigantes
Martius incaluit ſiculis incupidus enſis
Et rubuit flāmis iterum neptunia cuſpis
Spiculaq; extento pean pythone recoxit
Pallas gorgoneos diffudit in ægyde crines.
Phalenea ioui mutauit fulmina cyclops.
Nō tamen abſtinuit uenturos prodere caſuſ
Per uarias fortuna notas:nam theſſala rura
Cū peterēt:totus uenientibus obſtitit æther
Inq; oculis hominū fregerūt flumina nubes
Aduerſaſq; faces: imenſo igne columnas
Et trabibus miſtis auidos typhonas aquarū
Detulit:atq; oculos ingeſto fulmine clauſit

SVLPI. Nec habuere fidē:ſed magis acuerūt ut melius penetrarēt. Mucro:enſis quāquā proprie cuſpidē aciēq; ſignificat. Cautibus: cotibus. Exarſit: ſplēdit. Erigiť ſaxo:recta imponiť cotibus ut acuať ducēdo ferrū: uel cotes uertēdo. Tēdūt: flectūt & cōtēdūt. Neruis:cordis. Auget ſtimulos: parat:& acuit călcaria. Si liceat: ſi parua magnis & hūana diuinis cōferre licet nō aliter acuerūt arma dei bello gigāteo. Phlegra:cāpo in theſſalia. Tollēte: erigēte quia mōtibus mōtes impoſuere. Martius:martis Incaluit incudibus ſiculis:recoctus reformatuſq; eſt in antro uulcāi apud uulcāias inſulas quæ ſunt inter ſiciliā & italiā:ubi lypara in qua antrū uulcāi.& hyera uulcāo ſacra. Illic Brōtes Steropes & pyragmō arma & fulmina fabricāt. Qui neptūi & amphitriceſ filii ciclopes dicūť. Cuſpis.telū. Rubuit. ignitū eſt & tinctū. Spicula.ferrū ſagittas poſt pythonē occiſū Crines gorgōeos: ſerpētes meduſæ cuius caput in ægyde ſculptū gerebat. q aſpiciētes uertebāť in ſaxa Egis dicit mūimētū prætoris in nūine.In hōine uero lorica thoraxq; diciť ut indicat libro decimo martialis. Cyclos.pyragmō uel unius ex fratribus. Mutauit rēouauit. Peltenea. pellēa op. eſt in achaia ad Sicionē pallā uero in lacōia ſitū ut Strabo docet. Sed legēdū arbitror phalenea.i. theſſalica a phalēis op.iuxta phlegrā ut plinius habet ibi gigātes fūt fulminati. Nō tamē: prodigia cladis nūtia indicat. Prodere: māifeſtare. Notas. ſigna. Quū peteret theſſala rura Valerius maximus ait pō. egreſſa a Dyrrachio aduerſa agmini eius fulmina iacta fuiſſe: ſigna exāinibus obſcurata ſubita triſtitia implicatos militū animos totius exercitus terroribus & hoſtias ab altaribus fuiſſe. Obſtitit: quaſi prohibēs acceſſū. Fregere: rupere oriūť.n.ex ipſis nubibus ut primo libro diximus. In oculis a facie ipſorū. Faces: faces ueſtigia lōga faciūt priore parte ardēte.Bolis uero perpetua ardēs lōgiorē trahit limitē. Colūnaſq;.plini⁹ inquit Vocať & colūnæ quū ſpiſſatus hūor rigēſq; ipſe ſe ſuſtinet a cuius ſimilitudine colūnā igneā poeta appellat. Trabibus.trabes bolis ſimiles ſūt. eas docas uocāt quales apparuere quū lacedēonii claſſe uicti imperiū græciæ āmiſerūt. Auides phytōas.legēdū cēſeo typhōas. Fiūt.n. typhōes quū uēti arctius rotati nubē effregerint ſine fulmine & uorticē faciūt qui typhō.i.uibratus uocaťut plinius ait. Apuleius uero ſi ignitū nō fuerit fulmē inquit.Typhō uocať. Clauſit.perſtrinxit & terrefecit: Ingeſto.quaſi immiſo ſiue q extinxerit aliquē.

OMNIBO. Nec gladiis: poſtquā animo bellū futurū conceperunt:dicit ſeipſos ad pugnā accinxiſſe omnes armaq; acuiſſe. Habuere fidē.i.nō confiſi ſunt telis ſuis. Niſi cautib⁹:lapidib⁹ quib⁹ ferrū acuiť. Exarſit:acuiť. Mucro.i.gladiorū acies. Omnis lancea.i. mucro lanceæ. Erigiť: incurua dirigiť. Tendunt neruis:& nerui diuturna pugna attriti renouabanť. Auget eq.ſti.calcaria quibus equos ſtimularent. Frenorūq;.i.imponit frena equis quibus eos dirigere poſſit quo uelit. Si liceat:per ſimilitudinē oſtendit quomodo ſe ad pugnā futurā præparabant:nō aliter q̄ quū dii bellū aduerſ⁹ titanas ſuſcepere: tale eſt illud Virgi. ſi magna licet componere paruis. Conferre:comparare: ordo eſt nō aliter martius enſis incaluit. Phlegra: uallis ubi pugnā gigantes geſſerunt aduerſus deos: q magnitudine ſua freti auſi ſunt cælū aſcendere. Siculis incudib⁹.i.cyclopū qui officinā habent in ſicilia ſicuti poetæ ferunt. Martius enſis.i. martis qui & ipſe præparauit ſe ad pugnā. Neptunia cuſpis.nā neptunus tridenti pro tælo pugnatur⁹ erat aduerſ⁹ gigantes:ut fratri ſuo ioui auxiliū præſtaret:tridens eſt ſceptrū neptuni:quo utiť contra maris monſtra. Rubuit.ſ.recocta ut acuereť. Spiculaq; ex. phy. tela quib⁹ occiſ⁹ eſt phytō ab appolline.nā latonæ iuno irata immiſit phytonē ſerpentē qui eā inſequereť de hac ſuperi⁹ dixim⁹ dicit ergo tempore gigantomachiæ ſpiculū phœbū præparaſſe & meliores ſagitas ad pugnā reddidiſſe. Recoxit.ſ.incudib⁹ uulcani. Pallas gor. pallas pugnatura aduerſ⁹ gigantes gorgoneū Aegidi.i.ſcuto ſuo ſuperimpoſitus ut titanib⁹ oſtenderet & terrore ipſi⁹ capitis eos abigeret:& a pugna in fugā conuerteret: Gorgoneos cri.i.meduſæ gorgones ſunt appellatæ filiæ phorci quas uicit perſe⁹ & occidit. Mutauit ful. qa ſi pugnaturi erant ꝓ ioue nunq̄ meliora tela neceſſe fuerat q̄ nunc: Cyclops.hic uul:fingiť eē miniſter q tela arma & ful.in officina ſiciliæ cudit. Pellenæa ful.ep i. longe repetitū a pallene oppido theſſaliæ.i.æmathia.qb⁹ uſ⁹ fuerat in aloidas æmathios nā ſicuti dictū eſt ſuperi⁹ impi⁹ hanc ꝓlē ſuperis immiſit aloe⁹ inſeruit cælſis ꝓpe tunc cū peliō aſtris ſyderibuſq; uias incumbens ab

ſtulit oſſa olœus Iphimedia habuit uxorẽ quæ a neptuno compreſſa geminos peperit.ſ.zetũ & ephilaſẽ:qui digitos nomẽ per ſingulas ebdomadas creſcebant unde fieri altitudine ſua cælũ ſubuertere uoluerunt. ſed fulminati ſunt. Mutauit.ut meliora faceret. Nõ tamẽ abſtinuit. quanuis inquit intenti eſſent ad pugnã quæ imminebat tamẽ ſigna manifeſta futuri mali apparuerunt. Nã theſſala:cũ in planũ deſcenderent ubi futura pugna erat uentus adeo obſtitit ut uix ſigna ferri poſſent ꝙ ſignũ erat mali ciuilis futuri. Totus æther uniuerſi cuiuſlibet regionis uenti. Inq; occulus hominũ:& homines fulgura de cælo miſſa:plærę q; tetigerunt Fregerunt nubes: tetigit rẽ naturalẽ: dũ fulgura prodeunt. nã nubiũ colliſione exprimitꝛ ignis & fulgura generantꝛ. Immenſoq; igne columnas.dicit etiã immiſſos fuiſſe ſerpentes auidos.uidelicet hydros: & inaere etiã igneas columnas apparuiſſe. Trabibus in modũ trabiũ fabricatæ apparebant in cælo columnæ quas docos uocant aſtrologi. Ingeſto fulgure:immiſo æthereo igne qui oculos earũ perſtringeret.

Excuſſit criſtas galeis:capuloſq; ſolutis
Perfudit gladiis:ereptaq; pila liquauit
Aethereoq; nocẽs fumauit ſulphure ferrum
Necnõ innumero cooperta examine ſigna
Vixq; reuulſa ſolo:maiori pondere preſſum
Signiferi merſere caput rorantia fletu
Vſq; ad theſſaliam romana & publica ſigna.
Admotus ſuperis diſcuſſa fugit ab ara
Taurꝰ:& æmathios præceps ſe iecit i agros
Nullaq; funeſtis inuẽta eſt uictima ſacris:
At tu quos ſcelerũ ſuperos ques rite uocaſti
Eumenidas cæſar ſtygii quæ numina regni
Infernũq; nefas:& merſos nocte furores
Impia tã ſæue geſturus bella litaſti:
Iam dubiũ monſtris oẽ deũ nimio ne pauori
Crediderint:multis cõcurrere uiſus olympo
Pindus:& abruptis mergi cõuallibus hæmꝰ
Edere nocturnas belli pharſalia uoces

SVLPI. Criſtas:ornamenta & inſignia galeaꝝ Perfudit capulos.manubria enſiũ liquefecit enſeſq; Capulus ipſos.Capulus manubriũ eſt. Liquauit: liquefecit. Erepta pila:tela e militũ manibus ablata. Ferrũ nocens: iniuſta tela. Ferrũ: arma diſſoluta ſunt. Examine:apũ multitudine præterea examẽ in aris conſtitit ut ait Appianus. Maiori pondere: ſigna inquit grauiora erant quia ſudabant lachrimas & maiore ſigniferũ labore afficiebant. Merſere: inclinauere nã maiore onere preſſus caput demittere cogebatꝛ. Admotus ſuperis.uictima q; aufugit po.deprendi nõ potuit inquit Appianus.Compoſitaq; trepidatione orta ante lucẽ in caſtris quũ profundo ſomno correptus eſſet: exercitus ab amicis ſomniũ rettulit pauloante templũ ſe Ro.conſecrare uiſũ ueneri Victrici uoti. Cæ. ignatus. Ad motus ſuperis: deputatus ſacrificio: Diſcuſſaq; diſiecit ſiue concuſſit. Iecit ſe præceps: præcipitauit. Sacris funeſtis: in ſacra funera. At tu:in Cæ.poeta inuehitꝛ ꝙ fuerit cupidꝰ animũ pugnæ: ſed eũ ſtygios deos inuocauiſſe inſimulat Cũ conſtet ipũ media nocte perfectis ſacris martẽ inuocauiſſe eiuſq; parentẽ uenerẽ & templũ uictoriæ fauenti gratis Ro. dedicaturũ uouiſſe ſi rite peregiſſe ut ait Appianus:Cũ autẽ fulgure cælo labes e Cæ.ad põ.caſtra penetraſſet ibidẽq; exercitus eſſet qui in exercitu põ. aderant quippiã ſplendidũ ab hoſtibus ad ſe futurũ prædicabunt.Cæ.autẽ ſe in põ.inſurgentẽ gloriã eius extincturũ. Litaſti:placaſti. Quos ſuperos illos deos ſcelerũ quos uocaſti. Numina:deos inferos & tartareos. Iã dubiũ.dubitandi eſt inquit an hæc quæ dicemus prodigia fuerint uera: an præmetu hæ oculis militũ ſint ſubortæ imagines. Concurrere:concertare ut monſ monti illideretꝛ. Hæmus:mons in uallẽ conuerti. Edere nocturnas:uiſi ſunt audire uoces & clamores pugnantiũ e pharſalia.Valerius maximus inquit Conſtat in delubris deũ ſua ſponte ſigna conuerſa militarẽ clamorẽ ſtrepitũq; armorũ adeo magnũ Anthiochiæ & ptolemaide auditũ ut in muro concurretꝛ. Sonitũ tympanorũ pergami abditis delubris editũ.& cætera.

OMNIBO. Excuſſit criſtas galeis:cuſpides & gladii nimio calore fulgurũ liquefacti ſunt.ꝙ etiã naturaliter ſicut phyſici dicunt contingere poteſt:nã ignis ille ætherꝰ ſubtiliſſimꝰ eſt & cũ genꝰ illud fulminis qꝫ afflat de cælo ceciderit per tenuiſſimas rimas penetrat. adeo ut enſes ipſos in uagina conſumat:cũ tamẽ uagina ipſa intacta permaneat.Vide pli.in ſecundo. Excuſſit.ſ.fulgur. Solu: gla. liquefacto ferro gladiorũ quẽadmodũ ſi plumbũ liqueſcit perfunditꝛ.ita & liquefactũ ferꝝ perfuſũ eſt.ideo dicit liquefactis gladiis capulos eorũ fuiſſe perfuſos. Pila.i.cuſpides telorũ. Nocens ferũ quo nocetꝛ.i.impiũ quo uſuri erant patres in filios. Sulphure:igne æthero.quo afflatũ ferꝝ liqueſcebat. Innumero examine.innumerabili multitudine apũ: Vixq; re.ſo.quæ refigi nõ poterant:ſicut apud Valeriũ cũ in hoſtẽ dicturꝰ eẽt exercitũ claſſꝰ ſigna uix reuelli poterunt.unde ſecuta eſt clades . nã ipſe cũ uniuerſo exercitu deletꝰ eſt a parthis. Maiori pondere.ſ. examimũ:quibꝰ uexilla onerata erant per ꝙ oſtendit telis hoſtiũ põ.obrutũ iri.ſignate ergo dixit merſere:ſicut Virgi.obſedere apicẽ:cũ de apibꝰ loquæretꝛ.nã apes ſignificant bellũ quæ bombo claſſicũ imittantꝛ:cũ inter ſe concurunt more bellantiũ. Rorantia fletu.i.lachrimas emitentia.ꝙ ſignũ erat futuri luctus: Vſq; ad the.i.dũ uenirent ad locũ theſſaliæ ubi pugna commiſſa fuit. Publica ſigna.i. aquillæ. Admotus.i.cũ ad arã ſuperoꝝ poſuiſſet uictimã ſacerdos. Diſcuſſa.i.euerſa ara: Præceps:præcipitanter fugiens. Sacris funeſtis.quæ funera portendebant. At tu ita quidẽ ſacrificia põ.erant:ſed Cæ. grata diis erant. quibus ipſe litabat ordo eſt ſed tu Cæ.geſturus bella tã ſæua.litaſti ſuperis'. quos uocaſti. Litaſti: bene locus eſt.i.ſacrificium diis gratum dediſti.nam illi tantummodo litant qui ſacrificia diis accepta exhibent libant uero qui ſacrificant. Noctæ apud inferos:ſignificat autem furias infernales: alecto.megeram & theſiphonem a quibus furor omnis immittitur. Iam dubium monſtris & tam monſtroſa.tam inaudita. & uſq; adeo prodigia noua

nunciabantꝛ:ut in dubiũ uenirent homines nunquid ea uidiſſent.an uidiſſe ſe exiſtimaſſent: ſic enim pauor facere ſolet. Nimio ne.pa.ideſt nimius pauor fecerit ut ea uidere putarent: quæ nõ uidebant. Multis concurrere: multi fuerunt qui crediderunt ꝙ oſſa pelio ſuper impoſitus fuerit a gigantibus: ut gradus ſibi facerent in cœlũ.& uiſi ſunt inuicẽ collidi montes. Mergi conuallibus.æmus etiã uiſus eſt ita ſubmitti.ut in ſuis ipſe uallibus obrui uideretꝛ & humilior fieri. Abruptis:dehiſcentibus.

Ire p oſſeã rapidus beboeida ſanguis
Inq; uicem uultus tenebris mirantꝛ opertos
Et pallere diem:galeiſq; incũbere noctem
Defunctoſq; pr̃es & cũctas ſãguinis umbras
Ante oculos uolitare ſuos:ſed mẽtibus unũ
Hoc ſolamen erat: quod uoti turba nefandi
Cõſcia quæq; patrũ iugulos q̃ pectora fratꝝ
Sperabat:gaudet mõſtriſ mentiſq; tumultu.
Atq; omẽ ſcelerũ ſubitoſ putat eẽ furoꝛs(bat
Quid mirũ populos quos lux extrẽa manebat
Lymphato trepidaſſe metu præſaga malorũ
Si data mẽs homini ẽ:tyriis q gadibꝰ hoſpes
Adiacet:armeniumq; bibit romanꝰ araxem.
Sub quocunq; die quocunq; ue ſidere mũdi
Mœret: & ignorat cauſas: animũq; dolẽtem
Corripit:emathiis quid perdat neſcit i aruis.
Euganeo ſi uera fides memorãtibus augur
Colle ſedens: apõus terris ubi fumifer exit.
Atq; antenorei diſpergitur unda timaui.
Venit ſũma dies: geritur res maxima dixit
Impia concurrũt pompeii & cæſaris arma.
Seu tonitrus ac tela iouis præſaga notauit

SVLPI. Ire per beboeida. fluere per beboeidẽ lacũ qui eſt ad demedriadẽ ut diximus ſupra. Oſſeã quæ apud.oſſã eſt mõtẽ. Rapidus. uelox in torrẽtis ſimilitudinẽ. Inq; uicẽ:ten eſis. Opertos tenebris.caput umbra circũdatũ uidebãtꝛ habere. Incũbere.circũfuſã eſſe. Patres.m es parẽtũ & & cõſãguineoꝝ. Mẽtibus: militũ. Quod turba cõſcia:ꝙ auiditate certãdi appetebãt patres fratreſq; aliaꝝ partii iugulare. Tumultu:metu & perturbatiõe. Subitos furores:ipſa prodigia & imagines Omnẽ ſceleꝝ:augurũ ad ſcelera pficiẽda. Quid mirũ:nõ mirũ eſt inquit breui morituros fuiſſe furore correptos: ſi mẽs hõiũ ſolet futura mala mala prænoſcere. Lymphato: furioſo lymphati enim & lymphatici furioſi appellãtꝛ a uitio lyphæ ideſt aquæ:ſicut cerriti a cerere. Præſaga: præſcia. Tyriis qui gadibus:rõani omnes qui tũc apud exteraſ natiões hoſpitabãtꝛ eo die mœſti fuere mœroriſq; cauſã ignorabãt. Gadibus: inſula in hiſpania in qua tyrii gades oppidũ edificarũt ut diximus li.v. Araxẽ: fluuiũ qui per armeni i lẽiſſimus labitꝛ. In deuero præcipitatꝛ. Sub quocũq; die: hoc eſt luce & regiõe quæ ſub ſyderibus eſt. Ignorat:cauſas doloris. Quid perdat:qui propinqui pereũt. Euganeo: eugãeus ueneti æ mõs ad patauiũ ubi optima paſcua. Apõus: fluuius in agro patauio qui ex fõte nebulas exalat. Timaui:timauus uenetiæ fluuius qui delatus e mõtibus cadit in profũdũ deinde infra terrã abſorius ſtadiis circiter trecẽtis & .xxx. erũpit in mare ut poſſidõius ait eſt Timaus portus & lucus. Antẽorei. ad quẽ antẽor troiãus cũ duobus milibus hõinũ & quingẽtis uẽit. Diſpergitꝛ: diuiditꝛ habet enim ſeptẽ fõtes. Impia arma cõcurrũt: præliũ ciuile cõſeritꝛ. Notauit:anima duertit & præſẽſit hoc ex tõitru & fulminibus hoc eſt expyromãtiam

OMNIBO. Ire per oſſeã Boetida:pars eſt theſſaliæ dicta a boue:quæ ibi recubuit cũ eã ſequeretꝛ Cadmus accepto oraculo:ut ibi urbẽ conderet:ubi bos inuenta iacuiſſet: dicit autẽ homines exiſtimaſſe hanc ualle boetidã oſſe montis totã ſanguine redundare. Per oſſeã boetida:per uallẽ oſſe montis. Inuicẽ. alternatim ſe intuebantꝛ & exiſtimabant capita alter alterius nubibus circundata: Et pallere diẽ.ſ.mirabantur:quia ſubito pallor lucẽ ſolis occupabat: Incumbere noctẽ i.tenebras:quia circunfundebantꝛ tenebræ galeis. Defunctoſq; patres etiã exiſtimabant ſe uidere animas parentũ ſuoꝝ.quaſi nunciarent mortẽ uicinã. Vmbras.animas ſuoꝝ: Sanguinis prolis ſuæ: Volitarꝛ:circũ oculos ſuos errare. Sed mentibus unũ ſed quanuis hæc monſtra terrerent animos hominũ tamẽ hoc ſolatio ſe fouebant ꝙ uidelicet exiſtimabant hæc eſſe quæd: irritamenta furoris ad bellũ gerendũ ꝙ inſtabat. Quod uoti turba nefandi:uotũ nefandũ erat.ꝙ partes filii occidere cupiebant. Turba:aduerſæ partis quæ maxima cupiditate cupiebat pugnã. Conſcia ut filii partes aut fratres occiderent. Quæ patꝝ iugulos.ecce nefandũ uotũ.i. iugulare patres aduerſæ partis. Tumultu conſternatone concitatione. Omniũ ſceleꝝ.ſ.ſuoꝝ exiſtimabant hæc præſignificare futuꝝ.ut perſpicerent ꝙ animo agitabant. Quos lux ex.qui diẽ illũ uiſuri erant. Lymphato inſano. Præſaga maloꝝ exiſtimant neſcios fuiſſe Romanos ubicũq; : nedũ in theſſalia. Ordo eſt Romanus hoſpes qui adiacet gadibus mœret.ſi pro quia. Gadibus tyriis: columnis in mari oceano fixis ab hercule. Tyriis:autẽ quando (ut Solinus eſt auctor) tyrii e mari rubro profecti gades inſulã incolentes erhytheã uocauere. Die.i.regione. Sydere.i.climate. Ignorat cauſas.ſ.mœroris. Corripit:repræhendit. Euganeo ſi uera fides:dicit etiã Apiano uico uenetiæ corneliũ augurẽ fuiſſe qui futuꝝ bellũ prænunciauit:& ultimum tempus ueniſſe dixit:quo magnũ diſcrimẽ imperii Romani aderat nã Cæ.& pompeiũ de ſumma rerũ certare dixit hiſtoria eſt apud plutarchũ & geliũ in.xliii. Euganeo:monte a populis euganeis ſic dicto:ꝙ ibi olim habitarunt.nam Liuius idem oſtendit.nã & Troiani eas tenuere terras euganeis pulſis. Aponus uici nomen:ꝙ ad noſtram uſq; ætatem nomen obtinuit patria Liuii Martialis. cenſentur aponi Liuio ſuo tellus. Fumifer.quia ibi balnea calida ſunt quæ fumum exhalant. Atq; antenorei. multi credunt hic erraſſe Lucanum. ſed excuſari poteſt:non enim dixit anteonerei timaui: ꝙ timauus ſit pro

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

pe patauiũ ſed antenorei dixit per quẽ antenor nauigauit in italiã.nõ enim apud Antenoridas eſt tima,
uus:eſt autẽ timauus uenetiæ flu.concordiæ atq; tergeſtæ oppidis proximus ex monte quidẽ grandi qui
nouẽ ora effuſus.ampliſſimũ ante alia fontẽ facit ex quo tandẽ uno exiens alueo in adriacũ fundiť mare
ĩn ſinu tergeſtino & antenor in italiã ueniẽs:per hunc amnẽ in adriaci ſinus mare penetrauit. Summa di
es:quæ ultima erat populi romani. Seu tonitrus:& unde hoc bellũ inſtare augur cognouit. Notauit:ob
ſeruauit tonitrus qui bellũ indicabant. Tela præſaga.ideſt prænuncia mali fulmina. Seu diſcordi.ſeu ſi
dera cœli diſſenſere a curſu ſuo:q; uidelicet curſũ ſuũ ſtellæ a diuina ꝓuidentia impoſitũ minime ſeq̃reť:

Aethera ſeu totũ diſcordi obſiſtere cœlo.
Perſpexitq; polos:ſeu numẽ in ætherẽ mœſtũ
Solis ĩ obſcuro pugnã pallore notauit.
Diſſimilẽ certe cunctis quos explicat egi
Theſſalicũ natura diẽ:ſi cuncta perito
Augurẽ mẽs hõinũ cœli noua ſigna notaſſet
Spectari toto potuit pharſalia mundi
O ſũmos hoiũm quorũ fortuna per orbem
Signa didit: quorũ fatis cœlũ omne uocauit
Hæc apud ſeras gẽtes populoſq; nepotum
Siue ſua tantũ uenient in ſæcula fama
Siue aliqd magnis noſtri quoq; cura laboris
Nominibuſ ꝓdeſſe poteſt,quũ bella legẽtur
Speſq; metuſq; ſiul pituraq; uota mouebũt,
Attonitiq; omneſ ueluti uenientia fata
Nõ trãſmiſſa legẽt & adhuc tibi magne fauẽ
Mileſ ut aduerſo phœbi radiat⁹ ab ictu ꝓbũt
Deſcendẽs totos perfudit lumine colles
Nõ temerẽ imiſſus campis ſtetit ordine certo
Infelix acies cornus tibi cura ſiniſtri
Lẽtule cum prima quæ tum fuit optima belli
Et quarta legione daẽ. tibi numine pugnax
Aduerſo domiti frons dextri tradita martis,
At medii robur belli fortiſſima denſant
Agmia quæ cylicum terris deducta tenebat
Scipio mileſ ĩ hoc,libyco dux primus ĩ orbe
At iuxta fluuios & ſtagna undatis enyphei

℄SVLPI. Perſpexit:cognouit. Totũ æthera
omnia ſidera. Obſiſtere.nõ ob temperare & ſoli
tos curſus nõ agere. Seu numẽ:ſiue ſolis obſcuri
tas & pallor prælium indicaunt. Egit:eduxit. Diſſi
milẽ:quia fuit magis prodigioſus. Explicat:emit
tit aperit. Si cuncta:ſi homines diuinatore adhibi
to prodigia obſeruaſſent facile cedẽ pharſalicã
præſenſiſſet: Pharſalia:cedes ipſa. Spectari.co
gnoſci intelligi. O ſummos hominũ.admirato
ne plena laudatio ĩ Ro.qui ea tempeſtate fuerunt
quoniã totus mundus & cuncta ſidera de calamita
te eorũ ſigna dederunt: Fatis:morti. Vacauit:in
tentũ fuit: Hæc apud feras:quũ legenť audienť
ue hæc a minoribus tantis concitabunť affectibus
ut nõ præteriiſſe hæc mala.ſed uentura eſſe ſint ex
ſtimaturi. Fama ſua.quia tã miranda ſunt ut ſenio
res ſint iunioribus narraturi. Siue aliquid:ſiue ego
meis illa carminibus illuſtrabo. Vota peritura.de
ſiderabunt fruſtra lectores ut põ.uictor futurus ſit
Nõ tranſmiſſa.nõ prætenita: Venientia:futura.
Miles ut aduerſo:quo ordine põ.acies ſtruxerit
narrat.Sed latius apud Appianũ & Cæ.leges.Vter
q; italos in tres acies diuiſos in fronte collocauit
modico interuallo inter ſe diſtantes.Supra hos
equites per partes cornibus attribuit:quibus ſagit
tarii & funditores immiſti erant.Sociorũ uero co
pias ueluti ad oſtentationẽ quandã protulerunt.
Radiatus:repercuſſus a ſole oriente. Lumine:ar
morũ ſplẽdore. Nõ temere immiſſus:ordinatus
in aciẽ phalangẽ ut ait Appianus in medio rege
bat Scipio põ.ſocer.In ſiniſtro cornu domitius.In
dextro lentulus conſtit t.Afranius & põ.exercitus
cure præfuere Cæ.duces aderant Sylla Antonius
& Brutus Cæ.ipſe ut aſſuerat legioni decimæ præ
ſedit Cæ.duo ſupra.xx.milia militũ ſecũ habuit
inter quos equites circa mile annumeranť põ.bis
totidẽ ſecuti ſunt.In quibus ſeptemmilia equitũ
fuere.Qui antẽ de iis uериſimiliora loqui exiſti
manť.lxx.milia italorũ hoc prælio in unũ concur
riſſe memorant.qui minorẽ numeꝝ deſcribunt.lx.m.qui rẽ magis extolunt quadringenta milia extitiſſe
aiunt Hoꝝ ſexcuplũ põ.Alii tribus ex partibus duas illi aſcribunt. Cornus.genetiuus antiquus quo ſæ
pe pli.utiť.Veteres enim hic cornus & hic genus dicebant. Lentulæ.poetæ cũ Appiano & plutarcho nõ
conuenit. Domiti.L.Domitius in põ.caſtris.Gn.uero in Cæ.erat. Aduerſo numine:quia in felix in præ
liis: Frons dextri martis.dextꝝ cornu. Robur:firmitatẽ mediã. Denſant:ſpiſſant: Eterris cylicũ:cylices
qui ſub Scipione militabant in medio erant. Miles in hoc:militẽ appellat:ſed certũ eſt cũ eo põ.imperiũ
adequaſſe:quũ primũ in theſſaliã uenit. In orbe libyco:in libya quo pharſalicæ reliquiæ ſe recipient:

℄OMNIBO. Totum æther:uniuerſas ſtellas. Polos:arcticũ & antarcticum. Numen planetaꝝ:ſi
ue iouis:ſiue martis.ſiue Mercurii. Solis in obſcuro.quod ſol præter naturam eclypſim pateretur. Diſ
ſimilem certe:certe:ſiue hoc ſiue illud notauit:manifeſtum eſt diem illum fuiſſe cæteris diebus ualde diſ
ſimilem. Diem theſſalica.ideſt quo pugna theſſalica geſta eſt. Si cuncta perito.& uſq; adeo diſſimilis
fuit ut ſi quis ſigna illius diei diligenter obſeruaſſet:adhibito augure perito.facile intelligere poterat pu
gnam quæ inſtabat. Pe.cuncta.ideſt qui cuncta & artem omnem augurii cognouiſſet.eſt enim ſynecdo
che. Notaſſet:obſeruaſſet. Pharſalia.ideſt pugna in pharſalica geſta. O ſummos hominum:nunc
Lu:apoſtrophat ad romnos omnes dicit enim romanos ſummos omnium populorum:qui deos etiã ſol
licitent in auctoritate fortunæ ſuæ ut ipſi numine quoq; uacent & ſigna ubiq; ꝓſtent fortunæ iperii roma

ni. Fortuna per orbẽ ſigna dedit.nã quia mutatio futura erat:ideo ſigna undiq; apparuere. Vacauit ope
rã dedit. Siue ſua tantũ.tantũ inquit momẽti res ro. habere:ut cũ hæc audienť fama ipſa uulgante:inter
ſpẽ & metũ dubii erunt homines:quaſi nõdũ hæc pugna fuerit:ſed paulo poſt futura ſit. In ſæcula.in
gentes ſero naſcituras. Sua fama:fama magnitudinẽ reꝝ uulgante. Perituraq; uota mouebunt:ſcilicet
homines nõdũ euenerint:ſperabunt ut uincant:& metuent ne uincanť. Et adhuc.ſcilicet poſt mortẽ tuã
Miles ut aduerſo.nunc dicit quo modo aciẽ inſtructã planũ duxerit põ. Miles:põ. Ab aduerſo phœ
bi:quia repercuſſis armis a ſole ſplendorẽ & fulgorẽ undiq; mittebant. Lumine:fulgore armoꝝ. Nõ te
mere:quia ſuo quiſq; ordine ſtetit. Inflexit:uno uerbo exitũ rei ſignificauit. Cornus tibi cura:antiqui di
cebant hic cornus us uni.in eadẽ ſignificatione in qua & nos hoc cornu: Tibi numine:ſed in dextro cor
nu Domitius conſtituit:qui bellicoſus erat:ſed infelix.nã apud corphinũ uictus eſt. Frons.d.t.dextrũ cor
nu. At medii ro.dicit in media acie conſtitiſſe ſcipionẽ. Denſant:nã mediã aciẽ denſis militibus ualidio
rẽ reddebant. Miles hoc eſt in theſſalla ubi ſub põ.militabat. Sed dux in orbe libyco:nã prouincia libya
demandata erat ſcipioni a ſenatu po.q; ro. At iuxta flu.dicit autẽ equitatũ in locis campeſtribus poſitũ
fuiſſe qui procul erat a flu.nã fluminibus tota theſſalia ferme inundat.

Cappadocũ mõtana cohorſ:& larg⁹ habẽis
Ponticus ibat eques:ſicci ſed plurima campi
Tetrarche:regeſq; tenent magniq; tyranni
Atq; omnis latio quæ ſeruit pupura ferro,
Illuc & libyæ numidaſ:& creta cydonas
Miſit:ithureis curſus fuit inde ſagittis
Inde truces galli ſolitum prodiſtis in hoſtem
Illic pugnaces cõmouit iberia cetras.
Eripe uictori gentes & ſanguine mũdi
Fuſo magne ſemel totos cõſume triumphos
Illo forte die cæſar ſtatione relicta
Ad ſegetũ raptus moturus ſingna:repente
Cõſpicit in planos hoſtem deſcẽdere cãpos
Oblatũq; uidet uotis ſibi mille petitum
Tẽpus:ĩ extremoſ quo mitteret omnia caſus
Aeger quippe moræ flagrãſq; cupidie regni
Cœperat exiguo tractu ciuilia bella,
Vt lentum damnare nefas:diſcrimina poſtq̃
Aduentare ducum ſupremaq; prælia uidit
Caſuram fatis ſentit nutare ruinam
Illa quoq; in ferrũ rabies prõptiſſima paulũ:

℄SVLPI. Capadocũ.quoꝝ rex Ariarathes ad
erat. Põticus:ex põto regiõe: Largus:habẽis:
qui laxis loris utiť: Plurima:magnã partẽ. Tetrar
che:is tetrarcha diciť qui quartã regni partẽ obti
net ut taxiles qui princeps armẽos intra euphratẽ
adduxerat & Magabares ſupra armeniã qui præſe
ctus erat Artapi regis & Deiotarus Gallo græciæ
rex. Omnis purpura.omnis rex metonymia. Fer
ro:potentiæ & imperio. Illuc:in poſtrema ad flu
uios acie. Cydões:hi cretenſes ſũt qui Solino au
ctore primi remis ſagittiſq; ualuerũt.dicti a Cydõe
urbe:unde & ſpicula Cydõia dicũť & mala. Ithu
reis.ithurei populi malefici in laodicea apud liba
nũ mõtẽ auctore Strabõe. Inde:a media acie. Tru
ces galli:eos intellige qui cũ Roſcilio & Egeo al
lobrogibus fratribus a Cæ.ad põ.trãſfugerãt. In
hoſtẽ ſolitũ:in Cæ.cõtra quẽ pugnare in Gallea ſo
lebatis: Iberia hiſpãi. Cetras.ſcuta lũata. Liui⁹ li.
xxviii.peltra cetre haud diſſimilis eſt. Eripe uicto
ri.cohortatio ut omnẽ exercitũ & gẽtes de quibus
triũphauit in cladẽ emittat:ut deſinat Cæ.quibus
imperet. Illo forte:diximus ex apiano hiſtoriã:
Statiõe caſtris. Moturus ſigna:profecturus fru
mẽtũ. In cãpos plãos:ſuperioribus enim diebus
a mõtis radicibus põ.acies nõ diſceſſerãt. Aeger
moræ:impatiẽtes & ad omnia ſubitus. Flagrãs:
ardẽs. Dãnare:maledicere deteſtari. Exiguo tra
cta:paruo ſpacio quo pugna differebať. Vt lentũ
nefas:ut ſcelus tardũ. Ruina nu.calãitatẽ inſtare
trãſlatio a tremẽtib⁹ ædificiis. Rabies fu.pugnãdi.

℄OMNIBO. Largus habenis.ideſt cito fugiturus. Sed ſicci:ſed in locis procul a fluminibus conſti
terant reges & tetrarche:qui dicunť quatuor prouinciaꝝ præfecti:aut qui quartã unius regni partẽ obti
nent. Purpura:habitũ pro perſona poſuit. Seruit:debita armis italis. Illuc & numidas:poſtquã genera
liter dixit de populis quibus in locis conſtiterant a flu.remotis nunc ſpecialiter dinumerat. Numidæ ſũt
populi libyæ. Cydonas:populos cretæ:quæ(ut inquit Solinus)prima remis & ſagittis potuit. Curſus
fuit ideſt ſagittarii poſiti ſunt. Ithyreis ſagittis.ideſt parthicis.nã parthi ſunt ſagittandi peritiſſimi.ideo
ithyrei dicunť ab extendo.Virgi:ithyreos taxi torqueť in arcus: Truces galli:quia diu hoſtes fue
runt Cæ.nã per decenniũ Cæ.galliã domuerat. In hoſtẽ:contra Cæ. Iberia celtas.ideſt celtiberos:nã cel
te populi ſunt galliæ:qui cũ iberiã ueniſſent:permixti ex diuerſis gentibus populi utrinq; nomẽ obtinere
& a celte & iberi compoſiti ſunt celtiberi. Commouit in auxiliũ põ.miſit. Eripe uicturi gentes.occide
inquit omnes o põ.quando de his uictis Cæ.triumphabit. Conſume.ſcilicet ante totos triumphos ideſt
quos de tuis gentibus conſecutus eſt Cæ.ſed tuo potius iuſſu interfice gentes. Illo forte die:nunc oſten
dit quã ad inopia redactus erat.Cæ.quia uidelicet commeatus rerũ omniũ inopia laborabat:uſq; adeo:ut
cogereť etiã ſegetes ex agris nõdũ maturas rapere:& quo die aciẽ inſtructã dux põ.eodẽ Cæ.frumentatũ
milites mittebat. Signa.ideſt moturus milites ſuos. Statione relicta.ideſt caſtris põ. Conſpicit:ex im
prouiſo ſtructo agmie uidit hoſtes aduentare. Mile uotis:quod innumerabilibus uotis petierat. In ex
tremos caſus:ad ultimã pernicẽ ſeu uinceret:ſeu uincereť. Aeger.& animo & corpore diciť.quia moræ
impatiens erat paruũ etiã interuallũ damnabat.quaſi impiũ eſſet. Vt lẽ.i.tanquã tardũ. Aeger:impatiẽs

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

ſignificat mœſtū:ideo quia mœſtus impatiens moræ erat. Cupidine regni:ut unus omnia gubernaret. Exiguo tractu:ideſt parua dilationis mora. Diſcrimina poſtquā: ſed quāquā omnibus uotis optaret ciuile bellū Cæ.tamē ut uidit inſtare periculū nō potuit timere. hinc quidē confidebat fortunæ ſuæ: inde uero dubitabat: ꝙ pō. uiderat ſeptima ſecunda fortuna uſū & ex hoſtibus uictoriā reportaſſe: quantū ad fortunā ſuā expectabat.ſpē habebat:quantū ad fortunā pō.pertinebat.nō paꝝ dubitabat. Aduentare ducū:inter ſe & pō. adeſſe ut Ci. in epiſtolis nondū erat auditū te ad italiā aduentare. ideſt adeſſe. Nutare. minari: nā tunc magna moles minat̃ ruinā: cū nutat. ideſt concutit̃: eſt ergo ſimilitudo ſumpta a mole ruinā minanti. Rabies.ſcilicet Cæſaris.

❡SVLPI. Lāguit:refrixit cogitatiōe periculi & metus. Audax ſpōdere: cōfidēs & uictoriā ſperās. Quā mētē. Nec ſua fata. quū enim ſuā felicitatē cōſiderabat nō metuebat:quū pō.nō ſperabat. Merſa:diſſimulata uel pulſa. Proſilit.exorit̃. Fiducia.propoſitū ex ſua fide ſuſceptū. O domitor regni milites diuerſis ratiōibus excitatutus:& maxime a premiorū magnitudine ſi uicerint & a metu ſuppliciorū ſi fuerint ſuperati:facilē uictoriā polliceť:exorditurq; a beniuolētia a perſona militū & ſua. Regni ꝙ pō.parat. Fortūa: felicitas. Copia: facultas: Votis: uouere deis pro pugna. Accerſite fatū:aduocate mortē. In manibus: in poteſtate. Quātus ſit:quātuſcūq; ſiue magnus ſiue paruus ſiue felix:ſiue in felix. Promiſſā: eos datæ fidei admōet. Milites enim dextris elatis promiſerāt ſe ultū ire iniurias Cæ. & tribūorū:facturoſq; omnia & etiā patriā incēſuros. Rubicōis:fluminis de quo libro primo: Cuius ſpe.de uictoria nō dubitāus. Vetitos triūphos remeare:ut triūphi quos ducere nō potuimus redirēt recuperarēt & eis potiremur. Hæc eadē:locus ab utili & iocūdo. Pignora: filios. Pēates:domos & dōeſticos deos: Et emerito faciat uos marte colonos.quæ liberabit uos a militia cū premiis quæ dāť emeritis hoc eſt iis qui militiæ tēpus & officiū impleuere. Hæc faro: argumētū a ſpe gloriæ:& infāiæ metu.nā illorū qui uicerint cauſa quaſi deis iudicibus probāda uidebiť. Si pro mea maiore ad minus argumētatio. Ferro flāmaq; petiſtis:iuſtis in patriā parati elicere & incēdere ſi oportuiſſet: Truces:terribiles & crudeles. Exoluite gladios culpa. efficite ut dicať uos pro iuſtitia dimicuiſſe & eſt locus a metu probri. Eſt pura:habeť innocēs. Mutato iudice:ſi ſub aduerſario iudicať hoc eſt ſi uicerit aduerſarius.

Lāguit: & caſus audax ſpōdere ſecundos
Mēs ſtetit in dubio:quā nec ſua fata timere
Nec magni ſperare ſinūt:formidine merſa
Proſilit hortādo melior fiducia uulgo.
O domitor regni rerū fortuna mearum
Miles:adeſt totiēs optatæ copia pugnæ
Nil opus eſt uotis iam fatum accerſite ferro
In manibus ueſtris quātus ſit cæſar habetis
Hæc eſt illa dies mihi quā rubiconis ad ūdas
Promiſſā memini:cuius ſpe mouimus arma
In quā diſtulimus uetitoſ remeare triūphos.
Hæc eadē ē hodie q̃ pignora quæq; penates
Reddat: & emæritos faciat uos marte colonos
Hæc fato quæ teſte ꝓbet:q̃ſ iuſti⁹ arma
Sumpſerit:hæc acies uictum factura nocētē.
Si pro me patriam ferro flāmiſq; petiſtis
Nūc pugnate truces gladioſq; exoluite culpa
Nulla man⁹ belli mutato iudice pura ē.

❡OMNIBO. Languit. torpuit. Et cauſas:quāquā fortunæ ſuæ plurimū confideret Cæ.tamē nō potuit nō dubitare cū tantū periculū inſtaret. Mens quanuis omnia ſibi proſpera permitterent̃.tamē mens ſtetit in dubio. Quā nec ſua. oſtendit rationē quare dubitabat.nā inter ſpē & metū conſtitutus erat. ex una parte:ſi conſideres ſecundā fortunā Cæ.ſemper fuiſſe.cauſa erat cur ſperaret. At uero ex alia parte ſi uideres res geſtas Cæ.& pō. etiā cauſa erat cur dubitaret. Nec magni. quia ſicuti conſueuerat ipſe uincere ita etiā pō.tandē Cæ.metū diſſimulauit.& pectore incluſā gerens fiduciā uultu oſtentauit: orationēq; ad milites habuit plenā exhortationū. Merſa.ſcilicet in pectore. Melior.ſcilicet quā metus. Proſilit. ideſt in mediū proceſſit:& his uerbis uſus eſt ad milites. O domitor mundi. & quintilianus & cæteri omnes Lucanū in orationibus ſuis oratoribus magis q̃ poetis annumerant. nā ſemper orationes maxima arte componit: ut in hac facit.nā omnia adſunt neceſſaria:ſuadet enim Cæ. & hortať milites ad pugnā.& primo beniuolū ſe facit a perſona auditorū ex rebus fortiter geſtis:& a uoluntate fortiter gerendi. Optatæ prælio pugnæ.ideſt qui antea uotis optaſtis: nunc ferro aſciſſite. In manibus ueſtris. Locus beniuolentiæ in auditores.cū oſtendimus quæ de illlis ſpes eſt. Hæc eſt illa dies: incipit nunc confirmare & arguere:nā arguit a partibus iuſtitiæ & iuris naturalis:cuius partē conſtat eſſe ueritatē:a ueritate ergo arguit qui promiſerunt.ergo debent ſatiſfacere promiſſis:ut uerū ſit quod deſerint. Oubiconis ad undas:cū uos traiecturus eſſē. Promiſſā.dicendo.ne dubites o Cæ.nos pro te pugnabimus cū tempus erit. In quā diſtulimus. Triumphos. ex gentibus quas uos uirtute ueſtra ſuperaſtis.ſi uiceritis nunc: tandē nobis reddēt triumphi. Hæc eadē:ab utili: utile eſt inquit ut pugnetis. quia ſi uictoriā reportabitis coniuges liberoſq; ueſtros.patrios penates.& bona omnia conſequemini. Emerti mili es dicunť qui functi ſunt munere militiæ. Colonos qui ſimul ac ſtipemdia ueſtra perfeceritis:uos in coloniā duci iubebo.uirtute ueſtra peperiſtis id eā poſſideatis. Hæc fata.q t.perſuadet a laudabili. quia ſi niceritis omnes ueſtrā cauſā probabunt: uel dicať ab honeſto:nā quod honeſtū eſt:eſt & id laudabile ſed id laudabile.ſed ſi laus ſequiť & recti faciendi uoluntas duplicať. Facto.ſcilicet aliquo teſte quia ſumpſiſtis arma. Quis iuſtius .i. cui cauſa iuſtior fuerit.quia ſi uincitis arma iuſte ſuſcepiſſe uidebimini.ſi nō uiceritis iniuſte. Si pro me patriā. ſi antea

inquit pugnaſtis pro patria quo tempore in gallia fuiſtis:pro patria etiā uiciſtis: nunc magis pro me contra patriam pugnare debetis: ut cuncta uincatis: Truces. ideſt fortes. Exoluite. ideſt liberate. Gladios culpa:nam id quod ante tum ferro tum flammis petiſtis:ut ideo patriam recuperaretis:nunc aſcribitur uitio. At uero ſi uiceritis.omnis culpa abolebitur. Mutato iudice:quia uicti uictoris iuditio damnabuntur Nulla manus. ſcilicet illius qui uictus fuit.

Nō mihi res agitur:ſed uos ut libera ſitis
Turba precor:gētes ut ius habeatis i omnes
Ipſe ego priuatæ cupidus me reddere uitæ
Plæbeiaq; toga modicum componere ciuē
Omnia dum uobis liceant nihil eſſe recuſſo
Inuidia regnate mea nec ſanguine multo
Spem mundi petitis: graiis delecta iuuentus
Gymnaſiis aderit ſtudioq; ignaua paleſtræ
Et uix arma ferens: & miſtæ diſſona turbæ
Barbaries:nō illa tubas:nō agmine moto
Clamorē latura ſuū:ciuilia paucæ
Bella man⁹ faciēt:pugnæ parſ magna leuabit
His orbē populis romanūq; obteret hoſtē.
Ite per ignauas gentes famoſaq; regna
Et primo ferri motu proſternite mundum
Sitq; palā quas tot duxit pompeius in urbe
Curribus: unius gentes non eſſe triumphi
Armenios ne mouet romana potentia cui⁹.
Sit ducis:aut emptū nimio uult ſāguine q̃ſq̃
Barbarus:heſperiiſ magnū præpōere rebus:
Romanoſ odere oēs:dominoſq; grauantur
Quos nōuere magniſ,ſed me fortūa meoꝝ
Cōmiſit manibus: quorū me gallia teſtem

❡SVLPI. Nō mihi res agiť:beniuolētiā captat ꝙ nō in inſulā: ſed in militū utilitatē bellū gerať. ipſe enim priuatū & modeſtū ciuē ageř ſtatuit modo ille præmia cōſequāť. Mihi:ad meā utilitatē. Libera:nō ſubiecta pōi Cōpōere.cōſtituere. Modicū tēperatū modeſtū nō ambitioſū nō impotētē Plæbeia: uili populari. Recuſo eſſe nihil. patiar fieri qualiſcūq;: etiā rex. Inuidia. ut ego odio habear. Nec ſanguine: faciē uigoriā de tyrōibus & ignauis fore oſtēdit: Gymnaſiis. gymnaſiū proprie locus eſt ubi corpora exerceť dictū a ꝙ ē exerceo: ſiue a ꝙ eſt nudus nā ex pediti & nudi certare & luctari ſolebāt. Ignauia: in bellis mollis. Barbareis diſſōa. barbari diuerſarū linguarū. Quaſ uegetius ait Neceſſe ē tardius ad uictoriā peruenire qui diſcrepāt ante quā dimicēt. Nō latura clāorē: terrēdā & fugiturā ſolo clāore exercituſ ſui. Ciuilia paucæ ſuos a paucitate eorū in quos ſūt pugnaturi cōfirmat. Omnes enim notāt pō. eſſe nūero ſuperiores a qua re trepidationē diminuit. Paucæ māus faciēt: paucæ multitudines pugnabūt. Magna pars pugnæ leuabit his orbē populis:magna ex parte rōanorū hoſteſ barbari occidēť. Leuabit:alleuabit tāquā preſſū. Famoſa quæ fama tātū ualēt nō re & uiribus: & ſic dixit famoſa quaſi nūeroſa. Mūdū:reges & populos. Sitq; palā:cōtēnit res aduerſarii: ꝙ de imbelibus triumphauit. Sitq; palā. māifeſteť. Tot curribus: triūphis. Nō eſſe unius triūphi:nō ſufficere uni triumpho noſtro. Armēios ne mouet.ideſt curāt ne armeni qui rōæ præſit & his uerbis ſuos liberat metu oſtēdās barbaros pō. odiſſe: & facile fugituros.

Nimio ſāguine.multorū morte. Præpōere magnū: ꝙ præpōať pō: regnet. Grauať dōinos. moleſtæ ferūt.& quos nouerūt magis odere: Sed ne fortūa.meliori ſe loco quā ſit pō.eſſe oſtēdēs ſuos ſibi cōciliat.ille enim inimicis ſe credidit.ipſe fortes & ſuæ dignitatis amiciſſimos deſēſores habet. Meorū:amicorū. Quorū teſtē:quorū totiēs uirtutē ſpectaui:

❡OMNIBO. Nō mihi res agiť. rurſus ab utili nō pugnatis inquit mihi ſed uobis ego contentus ero uiuere priuata uita dummodo uos regnetis:& uos ueſtroꝝ laboꝝ ac cædiū perpeſſarū præmia tandē capiatis. Libera turba.ne in ſeruitutē pō.& ſuorū ueniatis. Gentes ut ius habeatis in omnes. nō uobis dominenť: ſed uos cæteris. Plæbeiaq; toga. beniuolū ſe ubiq; reddere debet orator.tametſi id magis facit in principio cauſæ capta occaſione dicit hos labores & pericula pro uobis ſubeo:quia quantū ad me attinet ſicuti plæbeius paratus ſū uiuer̃. At uero ut præmia habeatis laborū ueſtrorū:odio & inuidia mea uos regnare concupiſco. Componere.conſtituere. Modicū ciuē. ideſt humilē & moderatū. Omnia dū uobis:nō recuſo ut omnes in me odiū habeāt.dummodo uos liberi ſitis & diu regnetis. Nec ſanguine multo:arguit a facili: & oſtendit utilitatē magnā eos conſecuturos pro labore. nā genus militū dicit eſſe pō. ꝙ facile uincať quia ignaui ſint homines ludis ac paleſtræ dediti.ut Græci. ut Athenienſes in primis deinde Barbari.qui oneri ſunt potius exercitui:quā utilitati & indignanť infenſis parere gladiis. quia uidelicet populi romani hoſtes perpetui fuerunt: Spē mundi.ut domini omniū rerū ſitis. Delecta: ex aliis electa:Gymnaſia erant loca ubi iuuenes exercebanť nudi.qui paleſtra ludebant oleo peruncti. ideo nudi pugnabant ut facilius e manibus elaberenť a nudus. Et uix arma ferens: per ꝙ molles oſtendit. Mixtæ diſſona turbæ: quia ex diuerſis orbis partibus gentes atq; nationes erant in exercitu pō. Nō illa tu.Quæ adeo inn bellis eſt ut nō dicā arma ſtricta ſuſtinere poſſit. ſed hæc clamorē quidē bellicū. Suū cla.ſuo ipſius clamore terrebiť: Ciuilia paucæ.pauci admodū erunt ro.cū quibus pugnabiť. Pugnæ pars m.l. eſt locus a iuſtitia & a partibus iuſtitiæ. quæ eſt uindicatio. quia uidelicet pugnare fortiter debebunt contra barbaros.ut ulciſcanť iniuria romanorū. cū illi perpetui hoſtes populi romani fuerint. Pugnæ ſcilicet ueſtræ. Leuabit. liberabit. Obteret. opprimet. Romanū hoſtē: quia barbari occidentur & hoſtes populi romani obterentur. Ite per igna gen. quas facile uincere poteritis. Fama regna: quia fama

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

tantummodo magni ſunt:re autẽ ignaui & imbelles. Et primo fieri: nã facile erit primo concurſu uince
re illos omnes. Si:q;palã:& nunc manifeſtũ facite omnibus triumphos põ.qui ter de gentibus triumpha
uit.nec bene pro uno triumpho ſufficerent: uidelicet gentes imbelles eſſe quæ facile uinci potuerunt.
Curribus:triumphis. Armenios ne mouet:dixit generaliter omnes imbelles eſſe nunc ſpecialiter dicit
hanc gentẽ minime idoneã.Creditis ne armenios curare uter noſtrũ imperet neq; enim ipſi ſtudent faue
re põ.ut pro eo ſolo pugnã inire uelint.quid enim ipſorũ intereſt põ.uincat an Cæ. Rõana potentia:ui
delicet an potentia põ.an mei: Aut emptũ.ne putetis barbaros uelle hoc ſibi cõſtare magna mercede.ut
põ.uincat. Præponere magnũ.ideſt præficere põ.imperio ro. Quos nouere magis: omnes ro. oderunt
barbari:ſed eos in primis quos magis nouerunt.nouerunt autẽ magis põ.a quo iniuriã acceperunt.ꝙ tan
tũ putant ſe debellato a põ.ideo quia ipſi pugnare nollent facile uincent̃. Sed me for.a contrario. cũ illi
omnes ignaui ſint ut facile uinci poſſint. At uero uos commilitones ſemper uincere conſueuiſtis:ab attri
buto perſonæ arguit uidelicet a caſu:quid euenerit:quid euenturũ ſit. Meorũ:nõ barbarorũ ſed ueſtrũ qui
ſemper uicere conſueuiſtis.& ego ſũ uictoriæ ueſtræ teſtis.

Tot fecit bellis:cuius nõ militis enſem
Agnoſcã: cœlumq; tremẽs quũ lãcea trãſit
Dicere nõ fallar quo ſit uibrata lacerto.
Quod ſi ſigna ducẽ nũq̃ fallentia ueſtrum
Cõſpicio.facieſq; truces oculoſq; minaces
Viciſtis.uideor fluuios ſpectare cruoris
Calcatoſq; ſimul reges:ſparſumq; ſenatus
Corpus:& inmẽſa populos in cede natantis
Sed mea fata moror: qui uos in bella ruẽtes
Vocibus his teneo:ueniã date bella trahenti
Spe trẽpido haud unq̃ uidi tã magna daturos
Tã prope me ſuperos: cãporũ limite paruo
Abſum⁹ a uotis:ego ſum cui marte peracto
Quæ populi regeſq; tenẽt donare licebit.
Quo ue poli motu:quo cœli ſidere uerſo
Theſſalicæ tantũ ſuperi permittitis oræ.
Aut merceſ hodie bellorũ aut pœna paratur
Cæſareas ſpectate cruces:ſpectate cathenas.
Et caput hoc poſitũ roſtris:effuſaq; membra
Septorũq; nefas:& clauſi prælia campi:

ⓒSVLPI. Trãſit cœlũ. uolat per aera. Nõ fal-
lar.quia noui cuiuſq; uires. Quod ſi ſigna. ut ex
animi affectu uultũ cõponãt aſtute hortat̃. Videor
fluuios.certã ſibi uictoriã pollicet̃ ſi rẽ truci animo
geſſerint. Sed mea fata moror. quia prõptos cer-
nit ſe ipſũ arguit. cũ fortes adhortatiõe nõ egeãt.
Trepido. dubio. Haud unquã uidi: a deorũ be
nignitate locus. Tã prope me:tã propitios̃ hi enim
qui fauẽt nobis prope nos eſſẽ dicũt̃ & propitii.
Abſumus a uotis:diſtãus a uictoria. Limite. ſpa
tio termino. Ego ſũ: a ſũmorũ præmiorũ ſpe ad
hortatio. Quo ue poli. admirat̃ theſſaliæ fatũ &
poteſtatẽ. Quo ſidere uerſo.quia cõuerſatiõe aut
regreſſiõe plãete. Tãtũ: ut ſit rerũ dõinũ creatura.
Theſſalicæ oræ. ubi pugnãdũ eſt. Cæſareas: ab
incõmodis futuris ſi hoſtis uicerit euitãdis argu-
mẽtat̃. Poſitũ roſtris. affixũ in ſuggeto ꝙ erat in
tẽplo cui nomẽ roſtra. Effuſa: dilãiata. Nefas ſe
ptorũ: multos reges & dõinos ſua omnia libidine
moderatores. Septorũ:ſepta dicit̃ locus tabulis in
cãpo martio clauſus in quo magiſtratus creabit̃ &
ideo per interpretationẽ inquit. Prælia clauſi cã-
pi: alludẽs ad quattuor legiões quæ in uila publica
cãpi martii iuſſu ſylæ cæſæ fuerũt.
ⓒOMNIBO. Tot bellis. Quia ibi multæ in
ſtructæ ſũt aries: nã gallos atq; germãos uicit Cæ.
Cuius nõ militis.q.d.cuiuſlibet uiri nã cũ pro me
fortiter pugnabitiſ cognoſcã arma ueſtra & cui præ
mia debeant̃. Telũq; tremens:& ſi telũ uideo etiã ſi nõ uiſus fuerit ille a quo torquebit̃. tamẽ ab ipſo telo
militẽ cognoſcã. Tre lan. uibrata. Tranſit. ideſt per aerẽ penetrat. Nõ fallar. ideſt optime noſcã.
Quod ſi ſigna ducẽ:& ſi ueſtrã uirtutẽ conſidero:quæ nunquã me ueſtrũ ducẽ fefellit:nõ dubito dicere
uos uictores. Nunquã fallentia:quia quocũq; ea duxi:ſemper uictores extitiſtis. Facies truces: aſpera &
timorẽ incutientes. Oculoſq; minaces:quia oculis furorẽ & indignitatẽ ueſtrã contra hoſtes oſtenditis.
Simul clara.r.pedibus ueſtris ſubiectos ſed mea fata.m.nunc ſeipſũ repræhendit: quod adhortet̃ mili-
tes:cũ minime ſit opus exhortatione cũ ipſi per ſe incitati ſint. Spe trepido:quia ſpes ipſa me trepidũ facit
quod accidere ſolet.Virgi.corda pauor pulſans.nã trepidi ſumus aliquando nõ metu: ſed ſpe quæ noſtrã
mentẽ concitat. Haud unquã uidi:arguit ab attributo perſonæ: uidelicet a fortũa a caſu: quod proſpera
ſemper euenerint:ergo ea nunc euentura ſperat. Tã prope me. ideſt tã mihi propitios eſſe deos. Limite
ideſt paruo inteuallo. A uotis: a uictoria. Ego ſũ cui. ſcilicet licet uobis donare quecũq; tenẽt reges &
populi:uidelicet regna.imperia.& diuitias. Mar.peracto:ideſt uictoria peracta. Quo ue poli motu nunc
arguit a neceſſitate: & ſecunduũ artẽ argumentũ in fine ponit quod eſt ualidiſſimũ nã cũ ſuademus ali-
quid eſſe honeſtũ:facile eſt utile.ãt uero cũ dicimus eſſe neceſſariũ maius eſt,dicit enim aut uincendũ uo-
bis eſt:aut pereundum: neſcio quo curſu ſyderum:cœlũ impellat̃:ut hoc eueniat. ſcilicet an uincatis: an
pereatis:ſi uiceritis domini:ſi uiceritis.perituri eſtis.neceſſitas igit̃ impellit uos ut uincatis. Poli motu:nã
ſtellarũ motu inferiora regunt̃. Verſo ſyd.curſu ſtellarũ impellente. Oræ the.regioni theſſaliæ quod in
ſequentibus dicit uidelicet aut merces hodie bellorũ. aut pereundũ uobis eſt. aut uincendũ. Cæſareas
ſpectate cruces.per oratio eſt,quæ ſit per indignationem conqueſtioni permixam.nam locus indignatio
nis eſt per quem oſtendimus ꝙ factum eſt neceſſarium indignatur enim ꝙ Cæſar cruci mittendus ſit:uel
etiã cathenis ligandus. Effuſa. ideſt ſparſa ut nec pudeat corpus meũ membratim laniari. Septorum ne

fas.i.nefas cãpi martii.Nã ſylla in uilla publica q̃ erat in cãpo martio q̃tuor legiões iuſſit occidi:ut ſupra mõ
ſtratũ.Septa dicunt̃ clauſtra cãpi martii:ubi uilla publica erat uillam iõ uocabãt:ꝙ extra mœnia poſita erat.

Cũ duce ſyllano gerimus ciuilia bella.
Veſtri cura mouet nam me ſecura manebit
Sors quæſita manu fodientẽ uiſcera cernet
Me mea q nondum uictũ reſpexerit hoſtem
Dii quorum curas abduxit ab æhere tellus
Romanuſq; labor uincant quicũq; neceſſe
Non putat inuictos ſæuum diſtringere ferrũ
Quiq; ſuos ciues qd̃ ſigna aduerſa tulerunt
Nõ credit feciſſe nefas. pompeius in arcto
Agmina ueſtra loco uetita uirtute moueri
Quũ tenuit quãto ſauciauit ſãguine ferrũ
Vos tamen hoc oro iuuenes ne cædere quiſ
Hoſtis terga uelit: ciuis q fugerit eſto quã
Sed dum tela micãt nõ uos pietatis imago
Vlla:nec aduerſa cõſpecti fronte parentes
Cõmoueãt:uultus gladio turbate uerendos
Siue quis infeſto cognata in pectora ferro
Ibit ſeu nullum uiolabit uulnere pignus
Ignoti iugulũ tã quã ſcelus impetat hoſtis
Sternite iam uallũ foſſaſq; implete ruina
Exeat ut plenis acies nũ ſparſa maniplis
Parcite ne caſtris uallo tendetis in illo,
Vnde acies peritura uenit.uix cũcta locuto
Cæſare quẽq; ſuũ mun⁹ trahit armaq; rapti
Sumpta cereſq; uiris capiunt præſagia belli.
Calcatiſq; ruunt caſtris ſtant ordine nullõ
Arte ducis nulla permittuntq; omnia fatis.

ⓒSVLPI. Cũ duce Syllano:cũ põpeio q̃ Sylla-
nus fuit & Syllæ imitabit̃ crudelitatem. Veſtri cu-
ra:Conciliatio eſt. Nam me:Confutatio. Sors q̃-
ſita manu:mors manufacta. Dii quorũ:Locus con-
queſtionis qua ſuã clemẽtiã pietatẽq; indicat & ad-
uerſariorũ iram & crudelitatẽ ſignificat. Quo℞ cu
ras tellus & labor Ro.q curatis terrena & romanũ
imperiũ. Abduxit ab æthere:remouit ut non ſolũ
cæleſtia conſideretis. Quicunq; non eſt ſæuiturus
in uictos:& q ſeruaturus eſt inimicos. Pompeius:
Suos irritãs in odiũ põpeium adducit quod ſe in ip
ſos crudeliſſime geſſerit quũ pugnatum eſt ad ca-
ſtellum cui præerãt Torquatus ut diximus libro ſu
periore. Virtute uetita moueri:hoc eſt quũ in angu
ſto clauſi non poſſetis ueſtrã fortitudinẽ exercere:
Sanguine:cede. Vos tñ hoc oro iuuenes: Quia
romanum eſt parcere ſubiectis & debellare ſupbos.
Pertinacibus ueniam dari nõ oportere & cedenti-
bus ignoſcendũ ſuadet:Fuit autem hoc uſus ſtrata-
gemate in media pugna:quũ pcones iuſſit diſcurre
re clamando:ut a romanorum cede abſtineret̃:& ſo
lum in ſocios ſeuiretur. Eſto ciuis:habeat̃ pro ami
co dũ micãt tela:dũ micando emittũt & exercent.
In frõte aduerſa:in facie hoſtili. Cõmoueant mi-
tigent. Turbate uultus uerendos gladio:ferite faci
em ueneradorũ patrũ. In pectora cognata:i fratres
& ppinquos. Pignus:ppinquũ aut affinẽ aut cha-
rum. Impetat iugulũ hoſtis ignoti tanq̃ ſcelus: ea
attrocitate hoſtẽ ignotũ inuadat.qua inuaderet ne
ceſſariũ & cognatũ. Vallũ:adhuc caſtra egreſſi nõ
erant. Ruina:aggeris. Nõ ſperſa: nõ diſſipata ſed
ordinibus integris. Parcite ne caſtris:nolite caſtris
hoſtiũ abſtinere. Tendetis:tentoria affigetis. Aci
es:hoſtilis. Vix cũcta locuto: Cum uix per oraſſet.
Quemq; ſuũ munus trahit ſuũ officium qſq; obi-
uit. Sumpta cereſq; corpus prãdio curauerũt.quod
facere cõſueuerũt:auctore uegetio ut citatiores red
derẽt ut & lõgiore cõflictu non fatigatores inedia.
Præſagia:pdiuinationes auguria q̃ cæſar dixerat. Nullo ordine: Immo ſtruxit acies Cæſar aderantq; ei
duces Sylla Antonius brutus:& ipſe decimæ legioni præſedit ut diximus ex Appiano.
ⓒOMNIBO. Cũ duce ſyllano:ideſt Põpeio:quem ſyllanæ crudelitatis imitatorem uocat. Veſtri cura
mouet:hic locus ſine dubio eſt cõqueſtionis uidelicet p quem non res noſtras.ſed eo℞ q uobis chari eſſe de
bent cõquerimur. Nã me ſecura manet:& ſi animũ noſtrũ amplum & excelſum in omnibus paratũ:& om
nia eſſe facturũ:ſi quid acciderit:oſtendemus:ut hoc loco. Sors quæſita manu:q uincere uoluerit: me uide
bit manus mihi ipſi inferentem: Reſpexerit hoſtem.i.q nondũ uicerit hoſtẽ. Dii quo℞ curas: iterum lo-
cus conqueſtionis eſt:per quem oſtendimus animũ noſtrum in alios miſericordẽ: & nos fortiter paſſuros
eſſe:ſi qd aduerſi contigerit:audientium.n.animi ad miſericordiam cõmouentur. Vincat qcũq;:qcũq; iqt
clæmens futurus eſt & miſericors in hoſtes:ille uictoriã obtineat:& qui uictis parcere uelit. Quiq; ſuos ci-
ues.i.uincat quicũq; credit ſuos cines nõ ideo hoſtes eſſe:ꝙ arma eis cõceſſa ſunt: nam id imperio alicuius
fecere. Pom.in arcto.a.n.l.nunc e diuerſo p ignorantiam concludit oſtendens pom.fuiſſe ſæuum: & eſt lo
cus per quẽ oſtendit uindicandum eſſe in eos qui non coacti ſed uoluntarii arma ſumpſerũt:nã locus indi
gnationis p quẽ oſtendimus de induſtria aliqd factũ eſſe & uoluntario facinori ueniam pſtandã nõ opor-
tere.e diuerſo:ſi uoluntariũ non eſt:ueniã eſſe pſtandã:oſtendit aũt Pom.ꝙ non coactus: ſed ſponte ciues
occiderit.nam quo tẽpore ex munimentis:qbus cæſ.circũdederat Pom.aliquot ciues Ro.occiſi fuerũt:ſed
quanquã ibi nefarius non fuerit pom:tamen ita cõuenit iter ſcriptores:ꝙ ſi uoluiſſet potuiſſet eo die Cæ.
a Pom.debellari:ſed militibus iuſſiſſe:ut ciuibus parcerent:ſed uertit in contrariũ.Cæſ.nam oratorie argu
it:ut q̃ aliis commoda ſint:in ſuũ cõmodũ cõuertat: Agmina noſtra loco:meminiſtis q̃ crudeliter põ.uos
occiderit:cũ in anguſto eſſetis:nec uirtute ueſtra uti poſſetis. Vetita uirtute:qa uirtus ueſtra in locis angu-
ſtis moueri nõ poterat. Vos tñ hoc oro:adhuc pſiſtit i eo:uidelicet uolũtario facinori ueniã dari ñ oporte
rerat uero his q initi & coacti pugnauerit ultro ignoſcẽdũ ẽ.Vos inqt uolo o cõmilitones:ut quecũq; fugiẽ

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS USAL

tẽ uideritis:húc ciuẽ eſſe putetis:& ei ignoſcatis:& ſi poſſitis ipſũ icolumẽ eẽ uelitis. Vos tñ:quãuis inſtigati eẽ debeatis cõtra põ.q magnã urĩ ptẽ ociderit. Sed dũ tela micãt:e diuerſo ãt ſiue pater:ſiue fili⁹ fuerit q tela cõtra uos intẽdat:ipm occidite:ſed fugiẽtibus parcite.Illi.n.oñdũt ſe coacte:nõ ſpõte pugnare: Vultus uerẽ:ẽt uerẽdos:q cõtra uos arma ferẽt ipſos iuadite. Cognata in pectora:ſiue uobis ſanguine cõiũct⁹ pectora ueſtra.petet. Seu nullũ.i.ſiue nõ ppiquus. Ignoti iugulũ:habete ipm p ignoto hoſte. Sternite iã uallũ:nolite iqt p portas caſtrorũ exire:ſed euertite uallũ:& eo aio ad pugnã pdite:ut nobis uincẽdum putetis:nec rurſus in caſtra repeũdũnt deuicto hoſte caſtrorũ eius potiamini. Vallũ:ne reſpectus caſtrorũ uos faciat ibelles. Nõ ſparſa:diuiſa:ſed cõſera in unũ.Vallo tẽdetis:qa occurrebat illud ſi uallũ euertimus:quo nã poſtea nos recipiemus.Tendetis.i.tentoria ponetis in illo uallo Põpeii:quod ẽt factõ fuit:ut ſcribit Plutar.hic uallus:& hoc uallũ dr:ſed differenter:nã uallus dicit̃ palus:uallũ uero dr tota munitio caſtrorũ.Acies pitura:qa malo omine inierat. Vix cũcta locuto cæ.uix ſatis iqt adhortationẽ ſuã finierat Cæſ.cũ ſe oẽs ad ſuũ qſqꝫ munus pparauerũt:ut ſe pugnæ inſtãti accingerẽt. Viris ceres:i.ſe armis inſtruxerũt:& corpora cibo curarũt. Præſagia.ſ.uictoriæ:unuſqſqꝫ aio uictoriã pdiuinabat. Stãt ordine nul.ipſi adeo i hoſtẽ mebãt ut expectare neqerint:ut acies inſtrueret̃:ſed quo quẽqꝫ ipetus tulit:eo aciem direxit.Atqꝫ Cæſar cornu dextrũ.C.Antonius ſiniſtrũ.Domitius caluinus medias acies regebat:auctore plutarcho. Fatis fortunæ: hoc ptinet ad oſtẽdendam cupiditatẽ pugnãdi Militũ qui non expectauerũt ut acies ſtruerẽtur.

Si totidem magni ſoceros.totidẽqꝫ petentes
Vrbis regna ſuæ funeſto in marte locaſſet.
Non tam præcipiti ruerent in prælia curſu
Vidit ut hoſtiles in rectum exire cateruas
Põpeius nullaſqꝫ moras permittere bello.
Sed ſuperis placuiſſe diẽ:ſtat corde gelato
Attonitus.tantoqꝫ duci ſic arma timere
Omen erat.pmit inde met⁹totũqꝫ per agmẽ
Sublimi puect⁹ equo:quem flagitat inquit
Veſtra diem uirtus:finis ciuilibus armis
Quem quæſiſtis adeſt:totas effundite uires
Extremum ferri ſupereſt opus uuaqꝫ gentes
Hora trahit quiſquis patriã charoſqꝫ penates
Qui ſobolem ac thalãos:deſertaqꝫ pignora
Enſe petat.medio poſuit de⁹ oĩa cãpos (qnt
Cã iubet melior ſuperos ſperare ſecundos
Ipſi tela regent per uiſcera cæſaris:ipſi
Romanas ſancire uolent hoc ſanguine leges
Si ſocero dare regna meo mundũqꝫ pararẽt
Præcipitare meam fatis potuere ſenectam
Non iratorum populis urbiqꝫ deorum eſt
Põpeium ſeruare ducẽ quæ uincere poſſent

SVLPI. Soceros:inimicos põpeii qualis ipſe.
Petẽtes regna:rõanũ iperiũ affectãtes. In marte:i acie. Vt:poſtqꝫ. In rectũ:ex oppoſito e regione cõtra ſe. Gelato:formidoloſo. Omẽ:malũ auguriũ.
Præmit met⁹:diſſimulat metuere. Per agmẽ:p exercitũ. Quẽ flagitat:uaria adhortatiõe milites excitat:& ob iuſtã cãm de diis bñ ſperãdũ cẽſet.Inde facilẽ uictoriã fore oñdit:a maiore copiaꝝ nũero & uiroꝝ auctoritate.:Vtiturqꝫ epilogo p cõmiſeratiõnẽ.
Adeſt finis:ſi fortiter pugnaueritis. Extremũ ferri ſupeſt op⁹:ſolũ pliũ reſtat nã i reb⁹ reliqs ſum⁹ ſupiores. Trahit:i piculũ rapit. Thalamos:uxores. Sobolẽ:filios. Pignora:conſanguineos neceſſarios & chariſſimos ut paulo poſt.Siquis poſt pignora tãta.
Medio:cõi & nõ niſi pugnãdo potiri poſſum⁹. Secũdos:ppitios fauẽtes. Melior:iuſta. Regẽt:dirigẽt tela ut paridis i achillẽ. Sancire:firmare leges.
Hoc ſan.morte cæ. Si ſocero:cõfirmat qđ dixit argutiſſima cõiectura ex q̃ cõficit ſyllogiſmũ. Fatis:ex ordine fatali & naturali morte qa ſũ ſenex. Nõ iratorũ:ſed benignorũ & fauẽtiũ. Põpeiũ.emphaticæ dixit nã ẽ ſolit⁹ extinguere bella ciuilia & duceſ eoꝝ ut ppẽnã Carbonẽ Sertoriũ.Quẽ uincere poſſent:a ſua diligẽtia & ſocioꝝ auctoritate argumentatur.
OMNIBO. Si totidẽ magni.i.ſi quot milites erãt totidẽ cæ.fuiſſent:qui regnũ & tyrãnidẽ appeterẽt nõ potuiſſent infeſtius iuadere hoſtẽ. Soceros magni.i.totidẽ cæ. Totidẽqꝫ petẽtes:ſicut petebat Cæ. Vidit ut hoſtiles:nũc dicit qũo ſe Pũ.habuerit ubi uidit ab hoſtibus in ſe ipetũ fieri:nã pauor aĩum occupauit deide pſſo metu milites ad cõtionẽ uocatos exhortatus ẽ ad pugnã. In rectũ exire:ex aduerſo ei occurrere. Diẽ:cõferẽdæ pugnæ. Gelato corde: unũ ſeq̃ ex reliquo.nã ex pauore ſeq̃ frigus. Tãtoqꝫ duci.q̃tus Põpeius fuerat:q ſp ex hoſtib⁹ uictoriã reportare cõſueuerat nũc aũt in ipſo articulo belli cœpit timere:qđ ſiniſtrũ erat omẽ cladis futuræ. Præmit metus:claudit̃ & retinet.Virg.Spẽ uultu ſimulat:pmit altũ corde dolorẽ. Totũqꝫ p agmẽ.ſ.põ.hæc adhortatio ẽ põ.ad milites ſuos:ut ex eo fecile itelligat̃ i deliberatiuo gñe poſitã eẽ.nã finẽ hẽt ſuaſionis deliberatiuũ gen⁹ ſuadet.n.militib⁹ ut uelint fortiter capeſſere pugnã:ſed prio beniuolẽtiã captat a pſona auditoꝝ: cũ fortiter gerere appetãt & appetierint:appetiſtis inqt fortiter gerere:nũc ueſtris uotis occaſio dat̃. Veſtra dies:adeſt iqt occaſio bñ gerẽdæ rei:q̃ tãtope appetiſtis. Totas effun.uires a facili:facile iqt ẽ nobis debellare hoſtes nã occaſio ẽ data ꝙ oẽs i unũ cõuenerũt:ut ſimul ſemelqꝫ oẽs facile uicere poſitis. Quiſqs patriã ab utili:utile ẽ iqt ut pugnetis:nã parta uictoria:patriã parẽtes:uxores:liberos ueſtraſqꝫ domos recupabitis.
Medio po.poteſtis debellare cũ oia uideam⁹ poſita in medio cãpo. Cauſas ium.ab honeſto arguit:uidelicet a partibus iuſticiæ.qđ dii oẽs faueãt res iuſtas poſtulantibus:uos aũt arma ſumpſiſtis.ut patriã deos penates:leges atqꝫ iudicia ſeruetis:& libertatẽ inuiolatã defendatis:ergo oſtẽdit fore ut ſi pugnauerint uictoriã ex hoſtibus cõſequentur. Melior cauſa ueſtra.ſ.q̃ hoſtium qui pro tyranno non libertate arma ſumpſerunt. Regent.dirigent. Hoc ſanguine:quia ſancire eſt proprie ſanguine uictimæ aliquid confirmare.

unde leges immolatione hoſtiarũ ſanciebant̃. S ſocero dare regna:ꝙ uobis faueant dii cognoſcere poteſtis ꝙ in hac ætate me incolumẽ ſeruarunt:ex quo manifeſtũ eſt libertatẽ ac leges curæ eſſe diis. Dare regna ſocero:ideſt ut regni potiret̃ Cæ. Nõ iratorũ populis:ꝙ ducẽ põ. ſeruarunt incolumẽ dii indiciũ eſt ipſos uelle patriã ac libertatẽ incolumes eſſe:ſed quia urbi populiſqꝫ fauent hoc facere noluerunt. Quæ uincere poſſent:a laudabili arguit:ꝙ uidelicet põ.omnes qui ſunt in urbe ſequunt̃.

Omnia contulimus.ſubiere pericula clari
Sponte uiri.ſacraqꝫ antiquus imagine miles
Si curios his fata darent reduceſqꝫ camillos
Temporibus:decioſqꝫ caput fatale uouentes
Hinc ſtarent:primo gentes oriente coactæ
Innumereqꝫ urbes quantas in prælia nunquã
Exciuere manus.toto ſimul utimur orbe
Quicquid ſigniferi cõprenſum limite cicli
Sub notõ & boreã hoium ſum⁹:arma moue
Nõ ne ſupfuſis collectũ cornib⁹ hoſtẽ. (m⁹
In mediũ dabimus.paucas uictoria dextras
Exigit:at plures tantum clamore cateruæ
Bella gerent:cæſar noſtris non ſufficit armis:
Credite pẽdentes e ſummis mœnibus urbis
Crinibus effuſis hortari in prælia matres
Credite grandeuum uetitumqꝫ ætate ſenatũ
Arma ſequi.ſacros pedibus pſternere canos
Atqꝫ ipſam dõini metuentẽ occurrere romã
Credite q nunc eſt populus populũqꝫ futuꝝ
Permiſtas afferre preces.hæc libera naſci
Hæc uult turba mori.ſi qs poſt pignora tãta
Põpeio locus eſt cũ prole & cõiuge ſupplex
Imperii ſalua ſi maieſtate liceret

SVLPI Cõtulim⁹:in unũ adduxim⁹. Clari ui. ut reges tetrachæ. Dinaſte.i.potẽtes. Sacra imagine:uenerabili exẽplo & apparẽtia. Reduces:in uitã reuocatos. uouẽtes caput fatale:qui pro rep.ſe deuouerẽt. Hinc ſtarẽt:hinc fauerẽt nobis. Coactæ:coadũate. Exciuere tãtas man⁹:emiſere ad præliãdũ quot alias nũquã. Quicquid hõinũ:quotcũqꝫ hõines cõtineñtur inter meridiẽ & extremũ ſeptẽtrionẽ hoc eſt in hac tẽperata zõa impugnam⁹. Sum⁹ ſub notõ & boreã:ſub meridiẽ & ſeptẽtrionẽ. Cõprẽſũ limite:ꝙ cõprẽdit̃ & terminat̃ extrẽa parte zodaici hoc eſt tropico cãcri & circulo arctico:Circulũ.n.ſigniferũ zodaicũ dicim⁹. Nõ ne:facile ſe obruere & circũuẽire Cæ.poſſe oſtẽdit. Cornib⁹:acieb⁹ extrẽis
Paucas uictoria dextras exigit:ſat ſũt ad uictoriã pauci fortiſſime dimicãtes ſic ſupra.Ciuilia paucæ bella man⁹ faciẽt. Nõ ſufficit:nõ poteſt omnis noſtros exercere ad ſuos cõficiẽdũ. Credite:a pietate & miſeratiõe mouere animos irritareqꝫ ſtudet. E ſũmis mœnib⁹:e tectis e feneſtris. Sẽatũ grãdeuũ:ſẽatores ſenes. Vetitũqꝫ ætate.qui militare nõ poteſt. Occurrere:occurrẽdo precari. Metuẽtẽ dõini:quæ metit libertatẽ emitere & Cæ.ſubiugati. Populũ futurũ.minores qui ſũt futuri ſerui ſi fortiter nõ pugnaueritis. Hæc turba.minores. Hæc:præſẽs populus.
Si quis.cõmiſeratio qua expõit euẽtura ſibi in cõmoda præter dignitatẽ. Tãta pignora:tã magnas & urgẽtes cauſas & tot uobis chariſſima.
OMNIBO. Subire pericula clari etiã ſi ab inferis excitarẽt̃ piſci illi ac reip.amatores uiri.nõ dubiũ eſt quin partes noſtras ſecuturi ſint. Sacra ima.quia imagine priſcorũ patrũ repræſẽtãt.quia reip.amatores fuerunt. Daren fa.i.ſi ita dii uellent.ut hi a mortuis reſurgerent: Curios.i.ſimiles curiis.ut curius.qui contra pyrrhũ regẽ epirotarũ fuit imperator & qui conſul una cũ fabricio ipſũ ad pacẽ petenda coegit:hic eſt ille curius qui aurũ a ſannitibus allatũ contempſit.dicens ite & nunciate curiũ malle habentibus aurũ impare q̃ aurũ poſſidere. Reduceſqꝫ ca.i.ſimiles Camillo:qui patriã e manibus gallorũ eripuit.& reliquias ciuiũ quæ i capitolio obſidebant̃ liberauit & urbẽ Ro.fere redificauit. Decios:quorũ pater bello latino:filius bello gallico pro ſalute reip.ſe deuouerunt. Hinc ſta.partes ueſtras ſequerent̃. Primo gen.or.c.a facili:facile erit inquit hoſtes uincet̃ nã plures cũ paucioribus pugnabunt. Primo o.quia in exercitu habebat pharnacẽ regẽ armeniæ.quẽ aliquando uicerat põ.& in regnũ collcauerat:habuit & alios reges plurimos ac dynaſtas(ut refert Appianus.)qui partim ob inexperientiã partim ob res apud dyrrhachiũ feliciter geſtas elati põ.ad pugnã hortabant̃ Cæ.eos continue prouocantẽ & aciẽ inſtruentẽ oſtendentes põ.e contra eos admonebat.id Cæ.ex inopia ſumma contingere.ſtimulante deinde exercitu.inuitus pugnã ut oſtenderet.inſtruxit:nõ ſine ſuo ſuadentiũqꝫ periculo ac malo. Coactæ.congregatæ. Toto ſimul utit̃ orbe:uidelicet quidcũqꝫ compræhendit̃ ſub circulo ſignifero.uidelicet ab auſtrali plaga.uſqꝫ ad ſeptentrionẽ:nã cũ uertit̃ ſignifer circulus.ita uertit̃ ut nunquã diſcedat ab auſtrali plaga & ſeptentrionẽ uſqꝫ pertingat.ideo tantũ duas partes aſcendit.ut nõ diſcedat a torrida zona.& illa quã pertingit eſt auſtralis.plaga ad quã nunquã accedit eſt ſeptentrionalis.dicit ergo quicquid habitabile eſt in toto orbe terrarũ.inde ad nos gentes peruenient.quæ nos & ſigna noſtra ſequent̃. Sub notõ & boreã ab auſtrali zona uſqꝫ ad ſeptentrionalẽ. Nõ ne ſuperfuſis.cũ igit̃ tot gentes nobiſcũ ſunt.quæ difficultas erit uniuerſũ Cæ.exercitũ circundare extenſis cornibus.& collectos in mediũ ad unũ ad omnes uſqꝫ ad internetionẽ delei: Superfuſis cornibus.acies enim ſtruebant̃ in modũ cornuũ. Paucas uictoria.d.pauci admodũ erunt qui uincant:nã cæteri clamore ipſo hoſtes comprimẽt præ nimia multitudine. Cæ.noſtris nõ ſufficit armis.ob nimiã militũ ſuorũ paucitatẽ. Credite pendẽtes.p oratio eſt qua auditores commouent̃ ad commiſerationẽ:locutus eſt per quẽ res humilis.turpes.pferunt̃ꝙ uidelicet ipa patria.uxores liberi parenteſqꝫ affuſi genibus ipos ſuppliciter rogant.ut ſe & patria fortiter dimicare uelint. Credite.i.fingite animis. Grandeuũ ſenatũ:ingraueſcentẽ ætate:ideo Vetitũ arma ſequi. Atqꝫ ipam domini metuentẽ.& ipam urbẽ romã credite uobis obuiã pdii:quæ ſupplex rogat

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

ut libertatẽ ſuã defendere uelitis. Metuentẽ dominũ tyrannũ: cũ iã pridẽ in libertatẽ uixerit. Credite qui nunc eſt: credite nõ modo parentes: ſed etiã poſteros precibus agere uobiſcũ: ut ſe libertatẽq; ſuã defendatis. Hæc libera naſci: refert ad illud ꝙ dixit: populũ futurũ. ideſt poſteri qui uolũt in libertate naſci. Hæc uult turba mori: ſcilicet qui ſunt præſentes. qui cupiunt uitã ſuã in libertate finire. Si quis eſt pignora tanta: locus indignationis eſt cũ proferunt res indignæ: ætate fortũa honor beneficiis quas paſſi uel perpeſuri ſunt. Ideo recte magis oratoribus: quã poetis aſcribit Lucanus. Si quis oratores: indignas priſtinis beneficiis & ætate oſtendit: commouet indignationẽ. Pignora: ideſt ſigna amoris: quia ab ineunte adoleſcentia: bene de republica pompeius meruerat.

Voluerer ãte pedes. magnus niſi uicitis exul
Ludibrium ſoceri: ueſter pudor. ultima fata
Deprecor: ac turpes extremi cardinis annos
Ne diſcam ſeruire ſenex. tam mœſta locuti
Voce ducis. flagrant animi romanaq; uirtus
Erigitur: placuitq; mori: ſi uera timeret
Ergo utrinq; pari concurrunt agmina motu
Irarum metus hos, regni ſpes excitat illos
Hæ facient dextræ quicquid nõ expleat ætas
Vlla: nec humanũ reparet genus oĩbus ãnis
Vt uacet a ferro: gentes mars iſte futuras
Obruet & populos æui uenientis in orbem
Erepto natale feret. tunc omne latinum
Fabula nomen erit gabios ueioſq; choramq;
Puluere uix tectæ poterũt mõſtrare ruinæ.
Albanoſq; lares laurẽtinoſq; penates
Rus uacuũ quod nõ habitet niſi nocte coacta
Inuitus quæſtuſq; numam iuſſiſſe ſenator.
Nõ ætas hæc carpſit edax monumẽtaq; rerũ
Patria deſtituit crimen ciuile uidemus
Tot uacuas urbes generis quo turba redacta eſt
Humãi toto populi q naſcimur orbe
Nec muros iplere uiris nec poſſum⁹ agros

SVLPI. Voluerer ante pedes: proſternerer me & in genua ad miſericordiã excitãdã erigerẽ. Ludibriũ: irriſio. Pudor: infamia ueſtra ex ignauia. Deprecor fata: auerto repello infelicitatẽ. Turpes annos extremi cardinis. infamẽ uitã ultimæ ætatis meæ extremus enim uitæ cardo eſt ſenectus in qua ultima ætas ſe uertit. Flagrant: exercitant ardent. Voce: oratione. Virtus erigit: magnanimi euadunt. Si: quanuis. Placuit mori: conſtituit uelle mori pro dignitate patriæ pompeiiq; defendenda. Si: quia. Concurrunt: concurrere incipiunt. Vtrinq;: a Cæſaris & pompeii caſtris. Pari: concitato. Hos: pompeianos. Irarũ: Cæſaris quẽ metuebant. Illos: Cæſarianos. Hæ facient: conqueſtio & deploratio futuræ calamitatis. Facient: extinguent tantũ hominũ quantũ ætas futura nõ poterit reparare: etiã ſi in pace perpetua uixerit. Nõ expleat: compleat & reparet. Vt: quanuis. Vacet a ferro: uiuat in pace. Iſte mars: iſtud præliũ. Futuras: ceciderunt enim ex quibus erant in numeri alii orituri. Eui uenientis: futuræ ætatis. Erepto natale: ſubtracta natiuitate. Feret: auferet. Nomẽ latinũ: numeroſi milites populorũ latinorũ. Fabula: quia nõ credet latiũ adeo populorũ fuiſſe. Gabios: gabii in præneſtina uia ſiti ubi lathomiæ ſunt pluſquã reliquæ lapides Romæ ſuppeditantes diſtant Roma & præneſte ex æquo ſtadia centũ. Veos: ueii oppidũ in etruria ad uiceſimũ ab urbe lapidẽ uicinũq; fidenatibus. Choramq;: oppidũ in latio quod a chora fratre tyburti conditũ eſt. ad ſiniſtrã uiæ appiæ nõ longe auelitris. Albanos lares: albã ipſã quæ deleta eſt. Laurentinos: laurentũ op. in latio latini regia. Rus uacuũ: inhabitatũ & eſt oppoſitio. Nocte coacta: qua ipſe cogit ire ad ſacra quæ illic fiunt ioui albano in latinis feriis ex ueteri numæ pompilii inſtituto. Iuſſiſſe: quod iuſſerit. Nõ carpſit. nõ imminuit hæc oppida. Edax: conſumptrix rerũ & quæ atterit omnia. Monumenta putria: ueſtigia & reliquias ſolutas & lapſas. Crimẽ ciuile: culpã belli ciuilis. Quo: in quã miſerã ſortẽ recidinus ut nec urbes replere nec agros colere ualeam⁹.

OMNIBO. Voluerer ante pedes: ideſt proſternerer pedibus ueſtris. Magnus niſi uincitis: oſtendit nunc res indignas ætate & fortura. Deprecor: ideſt depello. Vt Naſo Sæpe precor mortẽ: mortẽ quoq; deprecor idẽ. Vltima fata. ideſt fortunã ultimæ ſenectutis: Tur: ex. car. an. ideſt articuloſ mortis quia iã ſũ in fine uitæ. Ne diſcã ſeruire ſenex: ne poſtquã ad ſenectutẽ peruenero: in ſeruitute uiuere incipiã. Tã mœſta locuti nunc dicit quo animo milites ſui fuerint audita oratione pompeii dicit omnes incitatos eſſe ad pugnã: ut ſi moriendũ eſſet nõ recuſarent. Flagrant: ſcilicet ad pugnã. Locuti tã mœſta: cũ ad commiſerationẽ moueret omnes. Placuit: ſcilicet ipſis militibus: ſi pompeii. timeret uera: uidelicet etiã ſi uerũ eſſet quod inſtare uident. uicto pompeo diligebat potius mori: quã tantũ nefas uidere. Vtrinq;. ſcilicet a Cæſare & a pompeio. Pari motu. ideſt pari impetu irarũ. Irarũ metus. hos pompeianos. uident enim ſeruitutẽ paratã eſſe omnibus. ſi uicti fuerint. Illos. ſcilicet Cæſarianos: qui ſuperabant cũ Cæſare regnare: ſi uincerent. Hæ facient dextræ: poeta antequã pugnã deſcribat inter utrũq; geſtã deplorat calamitatẽ. nõ unius: aut alterius populi ſed totius orbis terrarũ. dicit enim tot milia uirorũ hac pugna cecidiſſe: quod omnis ætas reſarcire nõ poſſet. Nec humanũ genus reparet omnibus uſq; ad extremũ finẽ mundi recuperari nõ poterunt. Vt: quanuis. Vacet a ferro. i. quanuis bella nulla poſtea ſequant. Feret. pro aufert. Erepto natale. i. patribus: quia patres natalia ſunt filiorũ. Tunc omne la. fa. no. erit poſt bella ciuilia nomẽ latinũ ꝙ apud gentes maximã famã habet. tunc fabula erit omnes. n. latini nominis urbes uere paulo poſt euerterent ut uix marorũ ueſtigia remaneãt ſicuti ẽt factũ eſt. Tunc poſt bella ciuilia. Fabula. i. nomẽ uacuũ & inãe erit. Gabios

noiat urbes latinas & has: quæ latini nominis celeberrimæ fuere: tñ uix ulla ueſtigia monſtrare poterũt. Puluere uix tectæ: qa ruinæ ipſarũ urbiũ uix indicare poterunt ibi aliqñ fuiſſe mœnia. Albanoſq; lares: domos albæ appo. Rus uacuũ: qa ibi nemo habitabit. Niſi nocte: nõ habitabit inqt albanos lares qſq;: niſi ſemel in anno: idq; inuitus facit ſenatu s: & cõqueret hoc a numa fuiſſe iuſſum. Niſi nocte: latinas ferias diſcit q̃ nocte albæ celebrabant. nã Numa Põpilius inſtituit: ut latinæ feriæ quot annis nocte cebrarẽtur ad quas oẽ latiũ cõueniebat: Vnde latinæ ſũt appellatæ: qd ſupius oſtendit Lucanus ubi dicit. Nec nõ iliacæ numen qd ꝑſidet albæ. Haud meritũ latio ſolemnia ſacra ſubacto: Vidit flãmifera cõfectas nocte latinas. Nõ ætas hæc: nõ uetuſtas tẽporis: nõ peſtilẽtia nõ terremotus: nõ alia clades: ſed ciuile bellum qd in cãpis philippicis geſtũ eſt: hãc cladem intulit. Hæc carpſit. ſ. oppida & mœnia urbiũ. Edax: ætas: qa tẽpus uetuſtate ſua cuncta conſumit. Vir. ta ntũ æui longinqua ualet mutare uetuſtas. Monumẽta hiſtorias & antiquitates rerũ. Tot uacuas urbes: deploratio eſt ſtatus populi romani quo nam inqt redacti ſumus: nam urbs quæ antea orbis terraꝝ celeberrima fuit impleri non poteſt: nõ dico Romanis: ſed nec ruſticis quidem: nec colluuione omniq; genere gentium permixta. Implere muros. i. frequenter urbem romam reddere. Implere agros: ſcilicet agricolis: quia non ſunt qui agros colant.

Vrbs nos una capit: iuncto foſſore coluntur
Heſperiæ ſegetes: ſtat tectis putris auitis
In nullos ruitura domus: nulloq; frequẽtem
Ciue ſuo romam ſed mundi fece repletam.
Cladis eo dedimus ne tanto in tẽpore bellũ
Iam poſſet ciuile geri pharſalia tanti
Cauſa mali cedant feralia nomina cannæ
Et damnata diu romanis alia faſtis
Tempora ſignauit leuiorum roma malorũ
Hunc uoluit neſcire diem proh triſtia fata
Aera peſtiferum tractu morboſq; fluentes
Inſanamq; famem permiſſaſq; ignib⁹ urbes
Mœniaq; in præceps laturos plena tremores
Hi poſſent explere uiri quos undiq; traxit
In miſeram fortuna necem dum muera lõgi
Explicat eripiens æui populoſq; ducenſq;
Conſtituit campis per quoſ tibi roma ruenti
Oſtendat q̃ magna cadas quo latius orbem
Poſſedit citius per proſpera fata cucurrit.
Omne tibi bellũ gẽtes dedit omnibus ãnis.

SVLPI. Vna urbs: ſola roma. Iuncto foſſore uicino & nõ lõge ab urbibus diſcedente agricola: ſed colẽte in ꝓximo. placet etiam legat uincto qm̃ pauci & cathenati ergaſtuli ſatis ſunt ad colẽdum agros qbus alat populi. Putris: corrupta iã iã lapſura. Tectis auitis: ædificiis auoꝝ. Ruitura in nullos: qa uacua. Mũdi fecæ: oĩum colluuie gẽtiũ qd quærit & Iuuenalis Nõ poſſum ferre qrites græcã urbẽ q̃uis quota portio fecis acheæ iãpridẽ ſyrus i tybrim defluxit orõtes. Eo cla. de. tãta clade affecimus ut bella ciuilia iã geri nõ poſſint. Pharſalia: cede pharſalica. Cãnæ: uicus in apulia apud quẽ ceſa ſunt ab hãnibale q̃draginta milia romanorũ. Feralia nomina: nomẽ funeſtũ: & clade inſignitũ. Cedãt: qa plures in pharſalia ceciderũt. Alia: fluuius: q in cruſtumunis ut ait liuius montibus orit diſtat ab urbe roma ad. xi. lapidẽ uia ſalaria apud quẽ Ro. a Gallis duce brenno ſũt fuſi: & mox capta roma. Faſtis: libris qbus anni deſcriptio cõtinet & aliẽſis cãnenſiſq; dies. Oẽs religioſos & aliẽſem cõſtituere tri. mil. cõſulari poteſtate ut habet liuius lib. ſexto. Tũ de rebus religioſis agitari ceptũ diẽq; ad. xv. calẽdas ſextiles duplici clade inſignẽ quo die ad Cremeram fabii cæſi: quo deinde ad aliã cũ exitio urbis ſede pugnatũ a poſteriori clade alienſem appellarũt inſignemq; rei nullius publicæ priuatimq; agẽde fecerũt. Signauit: annotauit in faſtis. Voluit neſcire: non ſignauit ut a minoribus ignoraret. Proh triſtia fata: deplorat poeta tot uiros illic cecidiſſe quot ſatis fuiſſent ad reparandã calamitatẽ quã affert peſtilentia fames incẽdium & terremotus. Explere: reparare. Tractu: regione uel actractione tetri odoris. Tremores laturos: in præceps terremotus dituturos urbes plenas hominibus. Vndiq;: ex omni parte mũdi. Eripiẽs munera æui: ſubtrahens eos q intra multos annos nati ſũt. Explicat: in pugna extendit. Quam magna cadas: ex populis enim & regibus cæſis romana potentia indicatur. Quomodo latius: fortuna romana quo maior fuit eo breuior. Omne tibi bellũ: ſenſus eſt ex omnibus bellis quæ geſiſti ſemp eſt auctũ imperiũ tuum qd nunc euenit pharſalia. Dedit: acqſiuit. Omnibus annis: ex quo primum condita es.

OMNIBO. Vrbs: Roma quæ omnes gentes atq; nationes capere poteſt. Iuncto foſſore: ſcilicet eũ ciue iuncto ruſtico colunt agri. Vel uincto. i. compedito & ſignificat ergaſtulos. Stat tectis putris auitis & adhuc magnificentia æditum ſtat: ſed minant ruinã omnes: quippe quæ uacuæ ſũt habitatoribus. In nullos ruitura: quia nemo habitat has domos. Nulloq; frequẽtẽ: & Roma ipſa uacua eſt: & ad eam cladẽ peruenit: ut iam ſi uelit ciuile bellum gerere nõ poſſit: nã deficientibus ciuibus bellum ciuile geri non poteſt. Eo: ideſt ad id. Sed mundi. f. r. qd ita uirum eſt ſi nulla domus antiqua Romanorũ inuenit: qa iam nũc defecerũt omnes: ſed a peregrinis tota Roma habitat: ut Iuuenalis non poſſum ferre qrites græcã urbẽ: quamuis quota portio fecis achææ. Fece: ideſt coluuione quadã gentiũ & hoium diſſimiliũ a romanis illis q rerum dñi fuerant. Cladis eo dedimus: ideſt ad eam cladẽ redegimus. Cedãt: feralia. n. cãnæ: nemo ſit inqt q nunc cannas deteſtetur: aut aliã flu. & alia loca ubi cladẽ romani acceperunt ab hannibale qñ inuẽtus ẽ locus ubi maiorẽ cladẽ romãi accepe. ſ. in phar. Cannæ: ẽ uicus apuliæ ubi Hãnibal quq̃ginta milia romanoꝝ cecidit Et dãnata diu. r. nã dies illi nefaſti hẽbabt ubi cladẽ accepãt romani. faſti uero

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

dicebant̃ in qbus cũ populo romanis ius dicere liceret:nefaſti ꝙ nec fari agi cũ populo romano qcq̃uam licebat.Ouidius primo faſtoꝝ:Ille nefaſtus erit p quẽ tria uerba ſilent̃.Faſtus erit p quem iure licebit agi. Damnata alia:ubi romanos galli cæciderũt:& turpi fuga terga dare coegerũt. Tẽpora ſignauit:romai faſtis notabat hos dies:& eos nefaſtos & pnitioſos eſſe uoluit:ſed hunc diẽ quo bellũ ciuile geſtũ ẽ in faſtis nõ notauit qa libẽter uellet ut oĩs eius memoria aboleret̃. Proh triſtia fata:cõquerit̃ de diis q tñ cladis intulere romanis:dicit.n.ꝙ populi q cæſi ſũt i cãpis philippicis reſarcire potuiſſent clades illatas peſtilẽtia:fame:incẽdio & terremotu. Morboſq; fluẽtes:cõtagionẽ morboꝝ.i.eos q morbo contagioſo perierũt. Permiſſaſq; ignibus:ſ.q pierunt incendio. In præceps latinos.i.q perierũt terremotu. Aera peſtiferũ:nã aerẽ peſtiferũ infectũ dicimus q reciproco ſpiritu inficit̃:& ipſe cũ peſtilentia iplicitus fuerit:morbos generat. Plena.ſ.ciuibus. Tremores:terremotus. Vndiq;:ex oi regione. Traxit.ſ.ad theſſaliã. Explicat extẽdit.ſ.acie ſtructa. Munera lõgi æui:uidelicet genus humanũ qd lõgo tpe natũ fuerat. Conſtituit.i inſtruxit campis:nam ex multitudine populoꝝ q in bella ciuilia uenerãt ꝓ parte Cæſaris & põpeii:nũc tota occupat̃ theſſalia: Tibi roma ruenti:nã tollunt̃ in altũ:ut graui lapſu caderẽt:ſicut ſupius dixit:in ſe magna ruũt. Omne tibi bellũ gentes:nũc oſtendit magnitudinẽ urbis romæ:& impii illius magnitudinẽ:q̃ in hoc ciuili bello fuit:qd ex eo coniici poteſt qd ad illud bellũ ex oi orbe terrarum gentes conuenerant. Omne bellũ.i.omnes gentes tibi bella ciuilia dederũt. Omnibus annis.i.ꝑpetuis:qa omnib⁹ annis omnes gentes populus romanus ſubegit bello:& ſemper uictores fuerunt.

Te geminum titan procedere uidit i axem.
Haud multum terræ ſpacium reſtabat eoæ.
Vt tibi:nox tibi tota dies:tibi curreret æther
Omnia quæ errantes ſtellæ romana uiderẽt;
Sed retro tua fata tulit:par omnibus annis
Aemathiæ funeſta dies hac luce cruenta
Effectum ut latios non horreat india faſces.
Nec uetitos errare dacas in mœnia ducat
Sarmaticumq; premat ſuccĩctuſ cõſul aratrũ
Quod ſemp ſæuas debet tibi parthia pœnas
Quod fugiẽs ciuile nefas redituraq; nũquã
Libertas ultra tygrim rhenumq; receſſit.
Ac totiens nobis iugulo quæſita negatur

SVLPI. In geminũ axẽ:in ſeptẽtrionẽ & meridiã. Haud multũ terræ eoæ:hoc ꝓpter parthos dicit quos romãi bello nõ domuerãt. Nox occidẽs. Tota dies:oriẽs totus & qcqd eſt ad occidentẽ uſq;. Tibi curreret:circa tua uerteret̃. Errãtes ſtellæ Quinq; planetæ dñr errãtes pp uagos quos habẽt curſus:ut Saturnus Iuppiter Mars Mercurius Venus.Dies emathiæ:huius ꝑlii dies. Par oibus annis:Qui tãtũ dãnũ attulit quãtũ utilitatis oẽs anni ſupiores. Tulit retro fata:minuit impiũ & felicitatẽ. Faſces latinos:romanos cõſules & imperium. Nec cõſul ducat in mœnia dacas:id eſt ut cõſules non cõſtituãt urbes dacis & ſcythis:& eos legibus traditis errare ꝓhibeant. Dacæ:populi qui ad germaniã & fontes hiſtri uergũt oli:daui appellabant̃ auctore Strabone. In mœnia:i urbes. Succinctus ueſte collecta expeditus ad urbẽ ſarmathis ſcythicis populis deſignandã. Præmat aratꝝ:aret uacca & tauro iũctis. Quod ſemper ſæuas:Quod nõ ultaes parthos q Craſſo & Antonio ſigna eripuerũt:& Craſſos cũ undecim legionibus ceciderũt. Quod fugiens:& qd libertas ad remotiſſimas gentes profecta nunq̃ romã ſit reuerſura. Tygrim:armeniæ.flu. Rhenum:germaniæ. Iugulo:morte noſtra nã detectas cõiurationes tyranni ulciſcuntur & extinguũt Iugulus autem eſt os duplex in colli pectoriſq; iunctura.

OMNIBO. Te geminũ oñdit:quo bello ſubactæ ſint gẽtes oẽs a populo romano: In geminũ axẽ:ſeptẽtrionalẽ & meridionalẽ. Haud multũ terræ hoc dicit pp parthos oriẽtales populos:quos nõdũ populus romanus impio ſuo ſubegerat. Multũ ſpaciũ.ſ.ꝙ tu bello ſubigeres. Vt tibi nox curreret:ut qcqd ſub curſu ſolis ac lunæ ac cæterorũ planetaꝝ circũ agit̃:id ſubito tuo iure eẽt: Nox:occidẽs. Dies:oriẽs. Errãtes ſtellæ.i.planetæ uidelicet ſaturnus:Iuppiter:mars:Sol:Mercurius:Venus:lũa:a πλάνα σ ...ι qd ſignificat error dicti. Oia er.ſtellæ.r.u.ſignificat oia q̃ ſignifer circulus ambit.i.plagas oẽs hitabiles luſtrare. Romana:& uidere ſub iure ſuo poſitas eẽ. Sed retro tua fata.i.qd oibus ãnis a cõdita urbe uſq; ad hãc diẽ peperas:uirtute & armis uno die pdidiſti. Tua fa.uidelicet ipii.ſicut Vir.ex illo fluere ac retro ſublapſa referri. Fata tulit:fata q̃ antea ꝓſpa cedere ſolebãt:nũc aduerſa eẽ cœpũt. Par ſu.dies:qa una dies abſtulit quãtũ oẽ æuũ dederat. Hac luce cruẽta.i.die luctifica effectũ ẽ ut reges orentis:q ſub tua ptãte erãt:iã tua iura ñ timeãt o Rõa. Latios fa.italũ ipiũ:qa faſces erãt iſignia cõſulis.cõſul ãt ſũmũ ipiũ gerebat. Dacas:populos uergẽtes germaniã uerſus:& ad iſtri frõtes:quos olim dauos uocatos dicit Stra.ex quo apud atheniẽſes dauoꝝ & getaꝝ nomina ſeruilia plurimũ abũdabãt. In mœnia:ut iã nõ deuincat dacas populus romanus de qbus uictis triũphãs eos in mœnia ducat. Vetitos errare:ne quocũq; uelint ducãt exercitũ & ſocios populi romani depopulent̃. Sarmaticũq; ꝓmat.i.ne cõſul ducto limite ex pedibus ſarmatis finẽ ꝑſcribat:quẽ trãſire nõ audeant:hic.n.mos apud ro.fuit ut cũ gentes & ciuitates debellaſſent:ſuccinctus cõſul aratro ſulcũ ducebat & fines deuictis populis ꝑſcribebat. Præmat aratrũ:ut limite ducto fines ꝑſcribat ſarmatis. Quod ſemp ſæuas.i.ꝙ parthi nõdũ pœnas dederãt iniuriæ & cladis illius q̃ intulerãt occiſo craſſo. Debet tibi:qa nondũ dederat pœnas.ergo tibi debet. Quod fugiẽs ciuile nefas:& ẽ effectũ ut libertas ppři romãi:nũc ocyus Italiã deſeruerit:& i extremas uſq; terraꝝ orbis regiones aufugerit. Ciuile ne.ꝙ bellũ ciuile fugeret:q̃ſi abhominãdũ nefas. Vltra tigri rhenũq; receſſit.i.atmeniã & Germaniã. Quæſita.ſ.liber.appo.germanũ ſcyticũq; bonũ.i.libertas: quã totiẽs morte ipſa &

ſanguine noſtro queſiuimus:effecta eſt ſcythiæ ac germaniæ bonum:quod a nobis diſceſſit. Iugulo:id eſt morte noſtra:quia libertati mortem poſtponebamus.

Germanũ ſcythicũq; bonũ:nec reſpicit ultra
Auſoniam:uellem populis incognita noſtris
Vulturis ut primum læuo fundata uolatu
Romulus infami compleuit mœnia luco.
Vſq; ad theſſalicas ſeruiſſes roma ruinas
De brutiſ fortuna quæror:quid tẽpora legũ
Egimus:aut annos a cõſule nomen habẽtes.
Fœlices arabes mœdiq; eoaq; tellus
Quam ſub perpetuiſ tẽuerunt fata tyrãnis.
Ex populis q r̃gna ferũt ſorſ ultima noſtra ẽ
Quos ſeruire pudet.ſũt nobis nulla ꝓfecto
Numina:cum cæco rapiant ut ſæcula caſu.
Intulit:& ſubitis damnauit noctibus argos
Mentimur regnare iouem:ſpectabit ab alto.
Ether theſſalicas teneat cũ fulmina cedes.
Sc; ipſe petet pholoen:petet ignib⁹ oethen
Immeritæq; nem⁹ rhodopeſ pinuſq; minãtis
Caſſius hoc potius feriat caput:aſtra thyeſtæ
Intulit:& ſubitis damnauit noctibus argos
Tot ſimiles fratrũ gladios:patrumq; gerenti
Theſſaliæ dabit ille diem:mortalia nulli

SVLPI. Germanũ bonũ:quo germani & ſcythæ fruunt̃. Vellẽ populis:Vtinã roma nõ claruiſſet & ex quo fuit cõdita ad hunc uſq; diẽ ſeruiſſet. Noſtris:italis & hiſpanis. Luco infami:Aſylo qd in palati mõtis ualle dãnatis infamibuſq; confugiũ tutũ apuit. Leuo uolatu uulturis:Siniſtro augurio uultuꝝ. Nã orta inter Romulũ & Remũ fratres de noie urbi imponẽdo diſſentiõe Remus palatinũ ad auſpiciẽdũ aſcendit ille auẽtinum:hic ſex uultures prior:ille poſtea.xii.uidit: Ruinas:cladẽ. De brutis:De Iunio bruto q eiectis regibus romã liberam fecit:nam nũc nõ eſſet nobis tyrannis moleſta. Quid tempora legũ:qd prodeſt tam diu ſeruaſſe leges & uixiſſe libere ſub conſulibus a quorũ nominibus annos ſignamus. Medi:populi in oriẽte q aſſyriorũ regnũ quod qngẽtis annis tenuerãt euerterũt Tandemq; Cyaraxẽ iſignẽ Iuſtitia regẽ conſtituerũt. Qui ferũt regna:q ſeruiunt regibus. Nobis:in noſtrũ fauorem. Sunt nobis pre dolore & rei indignitate poeta ut demẽs & cœcus deos non eſſe nec humana curare ex epicureorũ ſententia dicit:idq; argumẽto iniuſtitiæ ſuæ oñdit. Fulmina:qbus Cæſarem ferire poſſit. Pholœn:archadiæ mõtem & op.lapytarum. Oethen montẽ theſſaliæ: Petet ignibus:fulminabit. Rodopes:mõtis in tracia. Minantes:altas eminẽtes. Caſſius:q cũ bruto in Cæſarẽ coniurauit Iuſtitia pietateq; motus.Eſtq; maior iouis cõtẽptus q̃ ſi legeris caſus. Potius:q̃ tu qui deus eſt. Hoc caput:Cæſarẽ. Aſtra Thyeſtæ:cũ uideret ſcelus qd atreus in Thyſtem fratrẽ parueratnã liberos ei epulandos apposuerat reuocato ſole in orientem ſtellatum mundo induxit. Aſtra:noctem. Thyeſtæ: Coene thyeſtæ. Argos op.i achaia. Ille dabit diem theſſaliæ:non inuoluet tenebris theſſaliam q̃ ſuſtinet multos illorum ſimiles in crudelitate fratrum patrumq;:uidelicet gladiis fratrum & filiorum.

OMNIBO. Scyticum bonum:qa nunc germani:& ſcythæ liberi ſunt cum nos ſeruiamus. Nec reſpicit ultra auſo.amare hoc dicebat contra Neronẽ. Vellem populis:uellem inquit iam tũ primum deſeruiſſet urbẽ Romam libertas:ut nunquã poſtea rediiſſet:cũ ab initio urbs Roma condita fuit a fratribus Remo & Romulo:nã ſi nunquam liberi fuiſſent ro.æqori animo nũc ſeruitutem ferrent:ſed ſemel guſtata libertatis dulcedine:uix ſeruitutem nunc tolerare pñt. Vt primum.ſ.qui primũ inuento aſylo:romulus urbẽ condidit:nunquã libertatem urbs Roma nouiſſet. Leuo uolatu uulturis:qa condita urbe cũ fratres inter ſe certarent Romulus & Remus:uter eorũ urbi nomen iponeret.nec.n.ætas diſcretionis cauſa fuerat:cum gemelli eſſent.placuit auſpicio cognoſcere uoluntates deoꝝ.Romuls igit̃ Auentinũ montẽ ad augurandũ cœpit:& Remus palatinũ:Primũ igitur Remo ſex uultures apparuerũt:deinde Romulo:xii. adhuc certamen ẽ nã dum q̃runt finẽ certaminis iponere:inde exorta ẽ certaminis occaſio:nã cum nomẽ urbis ad ſe traheret Remus:ꝙ ſibi prius ſex uultures apparuiſſent:& ſibi hoc uſurpabat Romulus.ꝙ quãuis prius illi apparuiſſent:ſibi.xii.apparuiſſe aſſeuerabat:Ille igitur tẽpore ſe potiorem eſſe uolebat:hic uero numero:& ita exortũ eſt certamen ꝙ eo uſq; ꝓceſſit:ut uictus a romulo remus a celere tribuno militũ pcuſſus occideret̃. Leuo.i.ſiniſtro & infelici. Vſq; ad theſſa.i.uſq; ad hãc cladẽ i theſſalia geſtã. De brutis fortuna queror:ꝙ brutus pulſis regibus urbẽ liberauit:ſed ſatius fuiſſet:ut nũq̃ libera fuiſſet. Tẽpore legũ e.nã libertas legibus gubernabat̃:q in libertate ſũt ſub legibus uiuũt:at uero q ſub regibus ſũt nõ legibus regunt̃:ſed uolũtate tyrãnoꝝ. Aut annos a cõſule nomẽ habẽtes:nã a cõſulibus dinumerabãt̃ tẽpora apud romanos: Felices arabes.ſ.ſũt q ſemp ſub regibus uixerũt. Medi:populi oriẽtis ſunt q ſemp ſub regibus fuerũt quoꝝ rex ninus primus fuit.deinde pulſis ciuibus trãſlatũ ẽ regnũ in pſidẽ. Eoaq; tellus.i.populi oriẽtales q ſub regibus uixerũt. Ex populis q regna:nanq; in hoc ẽ deterior cõditio noſtra:quã ſunt populi qui ſemp ſub regibus fuerũt:ꝙ illi nihil indignũ putarẽt:qa ſemper aſſueti fuerũt ſub tyrannis. At uero nos pudet:qa cũ liberi eẽ ſoleremus:nũc in ſeruitute poſiti ſumus. Ferũt:ſuſtinẽt. Sunt nobis.Nunc epicuream quodãmodo ſententiam probat:q dicũt̃ deos non curare humana:ꝓfecto uerum eſt qd dicũt philoſophi ſcilicet nullam humanaꝝ rerũ curam deos habere:nã ſi humana reſpicerẽt nõ paterent̃ tantã indignitatẽ ut tyranni ſubigerent gẽtes & populos. Mẽtimur regnare Iouẽ:falſum ẽ ꝙ iuppiter regnet:ſiue qs alius deus: Caſu.i.fortuna. Spectabit ab alto eth.t.t.cũ.ſ.qa ſi ueꝝ ẽ ꝙ regnet iuppiter fulminabit ne mõtes & tyrannos ſæuos relinquet incolumes. Scilicet ipſe petet pholoẽ:certe ſi deus

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

eſt:de cælo tāget mōtes:& nos cæteros relinquet intactos ironicos. Nemus rodopes.i.ſiluas thraciæ:nā rhodope mōs ē thraciæ. Pinuſq̧ minātes.i.altas pinus:nā qcqd altū eſt caſū minant̃. Hoc.p.feriat caput Ambigue dixit:ſed intellibat caput neronis:cū caput urbē romam dicere uideret̃. Aſtra thyeſtæ intulit: iuppiter fecit ut ſol obſcuraret̃:ne ſcelus duoꝝ fratꝝ uideret.ſ.atrei & thyeſte:& clarū ſolē lucere iuſſit:cū nō duo fratres:ſed totius orbis terrarū fratres ſimul in acie Romana cōcurrerūt. Intulit aſtra thyeſtæ: fecit ut Atreus dū filiū ad epuladū thyeſtæ pararet:medio die aſtra uiderent̃:nā medio die nox facta ē:& obſcurato ſole aſtra apparuerūt. Argos:urbē græciæ cui dominabant̃ atreus & thyeſtes. Tot ſimiles fratꝝ duobus fratribus denegauit iuppiter:& tot fratribus q ſimul in theſſalia cōcurrerūt:lucē ſolis conceſſit:& nō ſolū fratres fratribus cōcurrerūt.ſed filii cū parētibus qd atrocius ē. Similes fratꝝ:ſicut fuerūt atreꝰ & thyeſtes. Patrūq̧ gerēti:qa & fratres in fratres:filii in parentes concurrent. Mortalia nul.ſunt.cur.deo:pfecto uerum eſt quod dicunt epicuri deos humana minime curare.

Sunt curata deo: cladís tamē huiꝰ habemus
Vindictā:quantam terris dat̃ numina fas ē
Bella pares ſuperis facient ciuilia diuos.
Fulminibus manes radiiſq̧ ornabit & aſtris
Inq̧ deum templiſ iurabit roma per umbras.
Vt rapido curſu fati ſuprema morantem
Conſumpſere locum: parua tellure dirempti
Inde manꝰ ſpectāt uultuſq̧ agnoſcere querūt
Quo ſua pila cadāt: aut quæ ſibi fata minēt
Facturi quæ monſtra forent: uidere parētes
Frōtibus aduerſis:fraternaq̧ cominus arma
Nec libuit mutare locū tamē omnia torpor
Pectora cōſtrinxit:geliduſq̧ in uiſcera lāguiſ
Percuſſa pietate coit totæq̧ cohortes.
Pila parata diu tenſis tenuere lacertis.
Dii tibi nō mortem quæ cūctis pœna parat̃
Sed ſenſum poſt fata tuæ dēt craſtine morti.
Cuius torta manu commiſit lancea bellum
Primaq̧ theſſaliam romano ſanguine tinxit

SVLPI. Cladis tñ huius:Ironia in iouem qui paſſus ſit imaniſſimū hoiem hñi.p deo. Quātā:quā magnā. Numina:quæ nulla ſūt:nec curāt terras. Diuos:hoies deoꝝ honore affeſtos ut Iulium & Auguſtū q in deos relati ſūt. Pares ſupis:equales diis. Ornabat fulmibus & aſtris: Alludit ad imaginē cæſaris quæ cū fulminibus & radiis effingebat̃:ſtela capiti ſup addita:qd poſt eius mortē cōtinuis diebus:ut tradit Suetonius apparuiſſet: exiſtimataq̧ eſſet Cæſaris aia. Manes:inferū cæſarem. Per umbras:p aiam Cæſaris & Auguſti q in tartaro cruciant̃. In tēplis:in locis ſacris dicatis ſupis: horatius de Auguſto ait præſenti tibi maturos largimur honores Iurādaſq̧ tuū per nomē ponimus aras. Vt rapido:Ad hiſtoriā redit poeta inqt acies quū primū uici næ fuere obſtupuiſſe:nec auſus fuiſſe tela i mittere. Parua tellure dirēpti:diuiſi paruo ſpatio. Cōſumpſere:pcurrere exercitus. Morantē ſuprema fati:retinētē mortē in morā. Quo cadant:in quos emittāt. Aut quæ: uidelicet tela. Fata:mortē. Mōſtra: crudeles cædes: Frōtibus aduerſis:in acie pōpeii. Nec libuit mutare locum: poterāt.n.paulo ſupra infra ue ſe trāſferre ne cū illis cōcurrerēt. Tamē omnia torpor: tamē omnes exanimati pigriq̧ euaſere. Torpedo piſcis eſt qui quū tangit̃ pigritiā affert:ide fit Torpor & torpeo. Coit:aſtringit̃ reſpectū pietatis & metus. Parata ut emitterent̃: Tenſis:ſublatis extenſis. Dii tibi nō mortem.Imprecat̃ Craſtino q̄ pugnā incepit æternā ſceleris conſcientiam & memoriam quæ ipſum diſcrutiet.Erat hic Craſtinus Euocatus in exercitu Cæſaris qui cohortatis manipularibus ſuis ut ſe ſequerentur reſpiciens ad Cæſarem:faciam inquit hodie imperator ut aut uiuo mihi aut mortuo gratias agas.hæc quum dixiſſet primus ex dextro cornu prorupit. Senſu.n.ut non moriatur poſt mortem animus tuus.

OMNIBO. Cladis tamē huius habemus:poſt deploratione urbis Romæ:nūc dicit q̄uis dii urbi hāc cladē intulerint uel certe auctores fuerint:ut tātū hominum piret:& quantum nūquam poſtea refici poterit:ipſi tamē nobis tantas pœnas dederūt:quātas dii hoibus dare potuerūt:nā Cæſares numen eoꝝ occuparūt. Quantū terris:nō poſſunt dii maiorem pœnā dare hominibus q̄ q̧ numē ſuum communicent & diuinitatē. Dare terris:do tibi pœnas:ſignificat patior:tu mihi das pœnas.i.pateris. Bella pares ſuperis bella diis dedere:qa hæc bella fecerūt ut homines in deoꝝ numero haberēt̃:& ita uſurparēt qd ſuū ē. Diuos pares.ſ.hoies:ita.n.interpretant̃:q ſubtilius uim reꝝ inueſtigant:nā dii naturaliter dicūt̃:diui q ex hominibus facti ſunt dii. Fulminibus manes.i.Cæſares:ſicuti etiā factū ē:nā ſtatua auguſti cæſaris cū fulmine & radiis pingebat̃:& tēpla illi uiuēti cōſecrata ſūt:ut Hora.pſenti tibi maturos largimur honores: iurādaſq̧ tuū p numen ponimus aras. Iurabit Roma p umbras.ſ.hoium qa nihilominus iurabimus p auguſtū Cæſ.q̄ p iouem optimū maximū. Vt rapido curſu.Poſt deploratione pugnā deſcribit:q̄ inter Cæſarem & pompeiū in cāpis philippicis geſta eſt:poſtq̄ inqt interuallum illud dimenſi ſunt: qd erat inter duas acies:& ita ppinqui fuerūt:ut iactus teli ab altera ad alterā aciē puenire poſſet:ſteterūt incerti:an ipſi tela mitterent an ſpectarēt unde tela mitterent̃. Cōſumpſere:ptranſiuere locum & interuallum quod erat inter duas acies. Parua tellure:dirempti: quantū ſpaciū ictus teli poſſe tranſire:inter pharſalum oppidū enipheumq̧ fluuium manus conſeruere teſte appiano. Manum:ideſt cuius manus telum. Inde ab aduerſa parte. Tempus quo noſcere poſſent:hoc tempus quo conſiderabant in quem tela coniicerent aut in ſe coniicerentur:tempus fuit quantum pietatis & ſceleris commiſerint: nam quiſq̧ plane uidit in quos tela ſua coniiceret:uidelicet frater in fratrem: filii contra parentes: & patres contra filios. Quæ mon-

ſtra:nam monſtri loco habendū eſt:ut fratrē frater filius patrē occidat. Frōtibus aduerſis:ideſt oppoſitis ex directo. Nec libuit mutare locū.i.adeo obſtinate bella ciuilia gerebāt:ut locū mutare noluerint: ſed in loco ubi cōſtiterāt aduerſi fratres fratribus:& filii parentibus conſtitere. Tamē oia torpor:etiam q̄uis nō mutauerint locū:tamē tanta uis fuit caritatis:q̄ inter patres & filios eſt:ut quodāmō manus torpuerit:nec poſſent:aut hic aut ide incipe præliū:ſubit.n.recordatio ueteris affinitatis atq̧ amicitiæ quā(ut inqt Appia.)& pclara p dignitate & gloria inuicē egiſſent:nūc aūt gladiis armiſq̧ cōtēderēt. oēs quoq̧ ſub illis militātes ad ſimile belloꝝ facinus adducerēt:q eiuſdē eēnt charitatis:ciues ſimul cognati amiciq̧:nōnulli frēs utraq̧ etiā ex parte lachrymas emiſiſſe refert. Percuſſa pietate.qa pietas q̄ inter ſanguine cōiūctos eē ſolet:pcuſſit uiſcera utriuſq̧ aciei. Gelidus.i.gelatus nā ſanguis gelatus frigeſcit:cū aliqd cōtra naturā cogitamus:ut frater fratrē occidat. Pila parata:ut iā iā eſſent inuicē pugnaturi. Dii tibi nō mortē:nūc deteſtat̃ illū q primus telū cōtorſit in aduerſam partē cui nomē craſtino fuit:nā cū ita conſtitiſſent incerti qd facerēt:& pietate moti langueſcerēt:ita locutus ē craſtinus.Aut ego moriar o Cæſ.aut egregiū facinus ædā & ita occidit illū quem petiit:tū ſimul effuſo ſanguine omnes concurrerūt. Di tibi:nollē inqt:ut dii mortis pœnas tibi darent:ſed ſenſum permitterēt:ut intelligere poſſes quantum piaculi cōmiſeris. Cūctis pœna:qa mors eſt communis omnium pœna. Tinxit:madefecit.

O præceps rabies:quum cæſar tela teneret
Inuenta eſt prior ulla māus. tūc ſtridulus aer
Eliſus lituis:conceptaq̧ claſſica cornu.
Tunc auſæ dare ſigna tubæ: tūc æthera tēdit
Extremiq̧ fragor conuexa irrupit olympi
Vnde pcul nubes quo nulla tonitrua durāt:
Excepit reſōis clamorem in ualibus hemus:
Peliaciſq̧ dedit rurſus geminare cauernis:
Pindus agit fremitus:pangeaq̧ ſaxa reſultāt:
Oſſeæq̧ gemunt rupes:uoceſq̧ furoris
Expauere ſui:tota tellure relatas.
Spargitur innumerum diuerſiſ miſſile uotis
Vulnera pars optat:pars terræ figere tela:
Ac puras ſeruare manus: rapit omnia caſus
Atq̧ incerta facit quos uult fortuna nocētes
Sed quota pars cladiſ iaculiſ ferroq̧ uolanti
Exacta eſt:odiis ſolus ciuilibus enſis
Sufficit & dextras romana in uiſcera ducit.
Pompeii denſis acies ſtipata cateruis

SVLPI. Teneret:ñ imitteret & ē acerrima increpatio. Prior:quaſi ſceuior cæſariana. Litus:tubis inflexis:colliſus & tāq̄ oppreſſus. Claſſica:cōcentus:curuorū cornuū & rectaꝝ tubarū. Tendit: implet:ut tendūt uela noti. Irrupit:puenit ad celi cōcauitatē:hypbolice:ad quam nubes puenire nō poſſunt nec tonitrus durare. Excepit clamorē: eccho reddita eſt. Geminare:nā ex hemo uox æditā aliā ex prælio excitauit. Agit:repreſentat. Pāgea:pangei montis in thracia. Reſultant reſonāt. Expauere:pugnātes ipſi. Miſſile:tela. Votis diuerſis:alii enim cedē facere alii terram ferire optabāt. Rapit omnia caſus:Caſu eni aut faciebāt aut non faciebāt cedem. Quota:minima. Exacta:pfecta. Pōpeii.Pompeius ut ait Cæſar ſuis pdixerat neu cæſaris impetū excipent:ne ue ſe loco mouerēt:aciēq̧ eius diſtrahi paterent̃ diſpſas adorirētur.Noſtri:aduertentes nō occurri a pōpeianis curſum repreſſerūt: & ad mediū fere ſpaciū cōſtiterūt: & paulo poſt renouato curſu pila miſerūt celeriter q̧ gladios ſtrinxerūt.Pōpeiani tella miſſa excepere & impetū legionum tulerūt:& ordines cōſeruauerūt:piliſq̧ miſſis ad gladios redierūt eodem eqtes tēpore a ſiniſtro pompeii cornu intēti pcurrerunt: Quorū impetū cæſaris eqtatus nō tulit: ſed paulū loco motus ceſſit.illi acrius inſtabant:ſeq̧ turmatim explicare & aciē a latere circuire cepūt. Quod ubi Cæſar animaduertit quartæ aciei quā inſtituerat ex cohortiū numero dedit ſignum. Illi tanta ui in pompeii eqtes impetū fecerunt:ut eorum nemo conſiſteret:ſed incitati in fugā mōtes altiſſimos peterēt qbus ſubmotis oēs ſagitarii funditoreſq̧ deſtituti inermes ſine pſidio iterfecti ſūt. Stipata:dēſata ſpiſſa.

OMNIBO. O præceps rabies: q̄tus inqt fuit furor huius caſtrini:immo rabies:cū Cæſar a pugna ſe contineret:tamē hic primus auſus eſt pugnā cōferere. Præceps ra.i.temerata & inconſiderata. Tela teneret:ideſt ſe a pugna abſtineret. Tūc ſtridulus aer:poſtq̄ cruor emanauit:tum uero claſſica & cornua cecinerūt: & i ſignum pugnæ dederunt:tantus deinde clamor ſubſecutus eſt:quantus unquam antea auditus fuerat: & tātum uicini montes clamorē reddebant.ut ſuo ipſorum clamore terrerentur. Tum:ſcilicet pfuſo ſanguine. Stridulus aer:qa ſonus nil aliud ē:niſi aer pcuſſus:unde philoſophi cū deſignant uocem ſic diffiniunt.Vox eſt aer tenuiſſimus ictus:q a pulmone trahitur:deinde cū emittitur tenuiſſimus ē. Lituus:eſt tuba incurua & uirga auguralis. Cœptaq̧ claſſica cornu:hoc dixit quia claſſica ſūt omnia inſtrumēta qbus belli ſignum datur. Tunc ſcilicet:uiſo ſemel cruore. Aethera.i.ad æthera. q̧:p.ideſt. Conuexa:ſupremā cæli:uel antra olympi mōtis intelligit: Quo:ad quē. Nulla to.d.dicit clamorem uſq̧ ad olympū pueniſſe:cum tamē eo nubes puenire nō poſſint:& ita notatū eſt a philoſophis: nam in ſummo montis olympi cinerem ſtrauerant:litteraſq̧ & quaſdam figuras depinxerant:& pfecto anno redeūtes litteras inuenerūt:adhuc in cinere deſignatas:ex quo deprahenderūt:nec nubes:nec uētos ad cacumina illius montis puenire. Aemus excepit clamorem:naturale eſt ut ſi clamor fiat & ſonus iuxta mōtes:illi pcuſſi uoce: uocē reddant pter eccho. Peliaciſq̧ dedit iterū geminare cauernis:qa uox & clamor repcuſſit æmum & æmus pelium reſonare fecit. Geminare:ſcilicet clamorem. Peliacis cauernis:ideſt pelio cōcauo q mōs aut inde pcul ē. Reſultant:reſonāt omnes. Voceſq̧ furoris expauere:& Romāi ſuo ipſorum

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

clamore territi ſunt. Relatas:redditas: Innumerű miſſile:innumerabilia tela miſſilia.ſingularis ꝓ plurali. Optant uulnera.i.uulnerare illű in quẽ telű miſerit. Pars terræ figere tela:ali uero pietate moti cupiebãt ſuű telű irritű mittere. Puras.i.imaculatas. Rapit oïa caſus: q̃uis ita cupent: alii uulnerare:alii uero nõ tñ nõ erat ſicuti ipſi uolebãt. Atq; incerta facit quos uult.i.facit & fortuna ut tele uulnerẽt ꝓ arbitrio ſuo. Sed quota pars cladis:q̃uis tela miſerint uno cõcurſu:tñ parua fuit pars q̃ eminus pugnauerit:plures cominus gladiis pugnabãt.q̃ eminus haſtis. Solus ciuilibus enſis: qa puguabãt cominus: ut hæret pede pes denſuſq; uiro uir. Põpeii dẽſis acies:deſcribit q̃ arte põpeiani uſi fuerint aduerſus Cæſareos: dicit.n. ipſos teſtudinẽ feciſſe:eſt.n.militaris artis:cű hoſtes uiderint nimiű inſtare telis & ſcutis in unű quandã q̃ſi teſtudinẽ immitent:ut nulla parte tela ad militű corpora trãſire poſſint:Appianus dicit phalãgẽ in medio texiſſe ſcipionẽ põpeii ſocerű in ſiniſtro cornu domitiű:in dextro Lentulű conſtitiſſe.Afraniű ac põpeium exercitus curæ præfuiſſe.Cæſari uero duces affuiſſe ſyllam antonium & domitiű:Cæſarem ipſum ut aſſeuerat legioni decimæ præſediſſe. Denſis cateruis.i.in unum conſertis.

Iunxerat in ſeriem nexis umbonibus arma:
Vixq; habitura lacű dextras ac tela mouẽdi
Cõſtiterat: gladioſq; ſuos cõpreſſa timebat.
Præcipiti curſu ueſanum cæſaris agmen
In denſos agitur cuneos: perq; arma ꝑ hoſtẽ
Quærit iter:q̃ torta graues lorica cathẽas
Opponit: tutoq; latet ſub tegmine pectus:
Hac quoq; ꝑuẽtű eſt ad uiſcera:totq; ꝑ arma
Extremum eſt quod quiſq; ferit: ciuilia bella
Vna acies patitur: gerit altera frigidus inde
Stat gladius: calet omne nocẽs a cæſare ferrű
Nec fortuna diu rerum tot pondera uertẽs
Abſtulit ingentes fato torrente ruinas.
Vt primum toto deduxit cornua campo
Pompeianus eques bellíq; per ultima fudit
Sparſa per extrẽos leuis armatura maniplos
Inſequitur ſæuaſq; manus immittit i hoſtem:
Illic quæq; ſuo miſcet gens prælia telo
Romanus cunctiſ petitur cruor: inde ſagittæ
Inde faces & ſaxa uolant ſpatioq; ſolutæ
Aeris & calido liquefactæ pondere glãdes:

SVLPI. Iűxerat arma:clypeos. Nexis umbonibus i ſeriẽ:hoc ẽ facta recta teſtudine. Cõſtiterat:firma erat. Cõpreſſa:ſtricta. Veſanű:furens. In cuneos:in põpeianas turmas. Lorica torta:hypallage:hoc ẽ lorica grauis opponit tortas cathenas. Cathenas:hamos ex qbus cõſtat lorica. Hac quoq;:ꝑ thoracem etiã ꝑuentű eſt ad uiſcera: Eſt extremű:ultima pars & intima. ꝑforatis.n.armis i corpus qd eſt poſt arma telű ꝑueniebat. Vna acies:ſola pompeiana. Patiť:ceditur. Altera gerit: cæſaris acies uulnera infert & cedit. Inde.a põpeianis. Frigidus:non uulnerãs.Calet:qñ enſis exerceť ictibus cõcaleſcit. Nec fortuna:fortuna inqt nõ fuit lenta ad parãdam uictoriã Cæſari. Abſtulit ruinas: amouit & euertit pugnantes morte præcipiti. Vt primű:præualentes põpei milites legionẽ decimã circundare feſtinãt ſigno a Cæſare ædito q in ſubſidiis cõſtiterãt accurrunt & ad eqtes delati arectis pilis ſeſſorű facies inuadunt. Illi hoſtiű audaciã plagaſq; in os illatas nõ ferentes fugam capeſſunt Pulſis põpei eqtibus eo loci cæſaris eqtes inuadűt circűdantq;: Quod aduertẽs põpeius peditibus edicit ne ſe ulterius i eos uertãt:neq; a phalãge longius excurrãt:aut telis cominus utanť.ſed eminus emiſſis hoſtẽ repellant. Deduxit cornua: extẽdit latera. Leuis armatura.i.eqtes leuis armaturæ q uelites dñr:cõtinet aűt Manipulus leuis uicenos milites & aliã turbã ſcutatoꝝ.Leues q haſtã tantű geſaq; gererent uocabanť:hæc prima frons i acie florẽ iuuenű pubeſcentiű ad militiã habebat. Robuſtior inde ætas totidem manipulorum quibus principibus eſt nomen ut liuius ait & de iis poeta intelligit. Inde:ab aliqbus. Glandes:pilæ plumbeæ glandium formam quæ e fundis emittebantur. Solutæ:liquefactæ. Calido:concaleſcunt enim ipſo curſu.

OMNIBO. In ſeriẽ:in ordinẽ. Iunxerat arma:arma ꝓprie de ſcutis dicűť eo ꝙ armos tegűt. Nexis umbonibus:partẽ ꝓ toto poſuit.Vmbo ẽ pars dimidia ſcuti:dr umbo q̃ſi umbilicus ſcuti. Vixq; habitura locű:adeo inqt dẽſatæ erãt acies:ut uix tantű iterualli iter eos eẽt:quo tela mittere poſſent: imo dű hoſtẽ uulnerare uellẽt:metuebant ne ſe ipſos uulnerarẽt. Præcipiti curſu:At Cæſarei milites toto ĩpetu ferebanť in põpeianos. Veſanű agmen:furẽs ſicut uecordẽ dicimus ſine corde. In dẽſos cuneos:in cõſertos ordines Põpeii. Cuneus ꝓprie ẽ acies i cunei modű ſtricta:nã cuneus ẽ lignű quo utunť agricolæ ad ſcindẽda ligna in anteriori qdẽ parte tẽdit in acutű:in poſteriori in obtuſű:eodẽ mõ ſolent duces ſtruere ordines ſuos:cű ꝓcipue circűdati ab hoſtibus:erűpe uelint.Sed cuneus aliquãdo accipiť ꝓ uno quoq; militű ordine ut hoc loco. Torta graues lorica cathenas op.hypallage ẽ.i.q̃ parte grauis lorica opponit tortas cathenas ſignificat plurimű põderis habuiſſe:qa quãto grauior erat:tãto ualidior aduerſus ictus teloꝝ & eſt deſcriptio loricæ:nã lorica cõſtat ex tortis cathenis:cathenas aűt tortas hamos dixit:qbus lorica ipſa nectiť. Sub tegmine.ſ.loricæ. Extremű ẽ:uſq; ad extremű corporis tela ꝑueniebant:& non erat opus iterare uulnus ictű:qa lethale uulnus ſtatim inferebãt. Ciuilia bella.u.a.p.eo redacta res erat:ut a põpeianis nihil aliud fieret:niſi ꝙ uulnerabanť oẽs:a Cæſareis aűt bellű gerebať:illi uulnerabanť:hi uero uulnerabant: Inde.ſ.a põpe. Stat gladius:qa nõ tingiť calido ſanguine. Calet omne nocẽs:quia milites Cæſaris:nec parentibus:nec fratribus:nec filiis parcebãt. Nec fortuna diu.ſ.diſtulit ĩclinare uictoriam ad Cæſarem. Abſtulit:pro diſtulit. Tot pondera uertens.i.quum ageretur de uniuerſi orbis imperio. Fato

torrente.i.ꝓperante in torrendis modű: Vt primo toto deduxit.c.c. Nunc dicit quomodo pugnandű cenſuerit põ.poſtq̃ uidit teſtudinẽ obſiſtere hoſtibus.quominus.multi ex ſuis ꝑirent. dicit.n. fretus multitudine militű põ.ſicut etiã cű adhortareť milites ſuos ad pugnã ſuperius dixerat. Nõne ſupfuſis collectű cornibus hoſtẽ in mediű dabimus. Memor ergo cœpit hoſtes in aciẽ ſtruere.& iuſſit eqtibus q in cornibus aciei conſtiterant:ut oſtenderent aciẽ:& a tergo circunuenirent hoſtes.ſe Cæ.q rei militaris ꝑitiſſimuſ erat. idq; etiã cogitabat futurű. ꝑatos habebat quoſdã milites ex totius exercitus robore: quos miſit ex tranſuerſo:ut uniuerſã põ.aciẽ ꝑrumperent:omnes autẽ equites ex acie ro. laſciui iuuenes atq; comantes erant.precepitq; militibus ſuis Cæ:ut in hiſtoria contineť.ut per galeas iuuenum enſes ponerent ꝙ cű illi uidiſſent facies ſuas deformari:ſtatim terga dederunt deinde pugna ſuſtineri nõ potuit. Toto campo.i. ſpacio ubi pugnabant. Deduxit:in aduerſas ꝑtes duxit: ut cingeret hoſtẽ põ. eqs. Cornua.i. alias q̃ in cornibus conſtiterant. Fudit.ſ.cornua. Per ultima belli.i.extrema.ſ.a tergo hoſtiű: Leuius amatura.ſ. põ. Leuis ar.i.eqtes q cornua extendebant:ſecuti ſunt & pedites. Immittit.ſ.a tergo hoſtiű. Illic quæq; ſuo:cű ita utrinq; cornua porrecta eſſent tű iuſſu põ.dicit tela undiq; miſſa fuiſſe: ſed præcipue eſſe ſagittarios ex omni natione barbarorű:q ſagittas nõ in hoſtẽ dirigere uolebant:ſed in aerẽ. & tã denſæ erant ſagitte.ut q̃ſi q̃dã nubes cælű terrerent:& q̃cűq; tela mittebanť ad id mittebanť ut ro.occiderent. Quæcűq; gens ſiue ꝑthia ſiue armenia ſiue pontica:nã hæ nationes utunť ſagittis. Cunctis.i.a cunctis telis eoꝝ. Inde.ab his gentibus q̃ cű põ.erant. Spatioq; ſolutæ a.glandes etiã mittebanť a leuis armaturæ militibus:q̃ cű magno ĩpetu ferrenť i aerẽ:ſuo ipſoꝝ gladiű q̃ ꝑlűbeæ erãt ĩpetu: calebãt & calefactæ liq̃ſcebãt.

Tunc & iturei mediq; arabeſq; ſoluto
Arcu turba minax nuſquam rexere ſagictas
Sed petitur ſolus qui campis iminet aer.
Inde cadűt mortes ſceleris ſed crimine nullo
Extremű maculant chalybẽ ſtetit oẽ coactű.
Circa pila nefas ferro ſubtegitur æther
Noxq; ſuper campos telis conſerta pepẽdit
Tum cæſar metuẽs ne frõs ſibi prima laberet
Incurſu tenet obliquas poſt ſigna cohortes
Inq; latus belli qua ſe uagus hoſtis agebat
Immittit ſubitum nõ motis cornibus agmẽ.
Immemores pugnæ nulloq; pudore timẽdi.
Præcipites fecere palam ciuilia bella
Non bene barbaricis nűq̃ conmiſa cateruis

SVLPI. Tűc & iturei: decima legio aſſiſtẽte Cæ. leuã põ. aciẽ ab equitibus deſtitutã percutit & latera eius omni ex parte immobilis telis cõfodit quoad in fugã uerti.ſocioꝝ põ.copiæ uelut certãinis huius ſpectatores quidã acieꝝ ordinẽ formidine metuq; repleuerãt. Nõ Cæ.caſtra ob admirationẽ aggredi auſæ paucis quibuſdã ueterãis aſſeruãtibus nihil aliud q̃ ſtãtes trepidabãt. Sed cű ſiniſtra dõ.acies hoſtibus cedere: & iã moueri implicariq; cepiſſet:Socii omnes in fugã uerſi nullo ordine clamare occipiűt.Superati ſumus.Deinde tabernacula eoꝝ ac caſtra ueluti aliẽa inuadẽtes diripiẽteſq; quocűq; licuit uarie ſpargűť. Reliqua italoꝝ acies pedẽ retrahebat. Iturei. in laodicea apud mõtẽ libanű populi. Nuſquã rexere.direxere in nullű. Inde:ex aere. Mortes. ideſt ſagictæ mortiferæ. Calybẽ extremű:ferrű peregrinű. Nullo crimine ſceleris:quia nõ uulnerabãt ciues ſuos. Stetit omne coactum circa pila nefas. cedes ciuiű a ſolis ro. eſt facta. Coactű.cumulatű. Nox cõſerta telis umbra dẽſa ex uolãtibus tellis & ſuſpẽſis cõflabať. Prima frõs:prima pars acierű. Labaret incurſu: inclinaret & fugareť impetu põ. Tenet cohortes:equites decimæ legiõis. In latus belli:in latera acierű hoſtiliű Cornibus:ordine extrẽo. Vagus:diſcurrẽs ad Cæ.includẽdű. Immẽores barbari põ.obliti quid eſſet in pugna agẽdű. Timẽdi: ſpernẽdi quia fugere nõ pudebat. Fecere palã. a perte oſtẽderűt ꝙ bella ciuilia nõ bene defẽdűť a barbaris.

OMNIBO. Tű: uidelicet poſtq̃ circunuenire Cæ. acie uiſi ſunt põ. Iturei.i.parthi: iturei & arabes montanã regionẽ habent malefeci omnes.q uero campos habent agriculturã exercent.Sunt iturei (ut refert Strabo)nõ longe a marca campo:in quo poſſidonius ſcribit uiſű fuiſſe ſerpentẽ mortuű iugeri longitudine:Craſſitudine tanta ut eqtes exutraq; ꝑte aſtantes ſe inuicẽ tueri nõ poſſent.Hiatu autẽ tanto ut hominẽ equo inſidentẽ recipet exercitű ſq̃mã q̃libet clypeo maiorẽ. Medi:populi qui ualidos uicinos habent armenios & ꝑthos:a qbus ſæpe aliqd circuncidunť.reſiſtunt tamẽ ablata recuꝑant: quẽadmodű ſimbacẽ ab armeniis cepunt:&(ut Strabo li.xi.refert)hoc medoꝝ eſt q̃q̃ nõ omniű.montanoꝝ.n.in regẽ eligere qui fortiſſimus ſit illud quoq; medorum eſt reges multas uxores habere qui mos & ad montanos & ad omnes ꝑmanat pauciores autẽ q̃.vii.nõ licet: Arabes orientis populi quos ſubegerat põ.apo. turba minax. Nuſq̃.r.ſ.a ad nullű locű direxere ſagittas ſed in aerẽ. Rexere:ꝓ direxere. Petiť:impleť.ſ. ſagittis. Inde cadunt mortes.& ab aere ſagittæ cadebunt:q̃ mortẽ inferebunt. Sceleris ſed crimine nullo.ꝑ ironiã:qa tantummodo cadebunt tela inter leuis armaturæ milites.nã tuti erant barbari & armati.ut eoꝝ corpora uulnerari nõ poſſint.at uero ro.tela gerentes nullo loco tecti erant ideo ſagittis huiuſmodi figebanť Circa pila.i.circa ro. Ferro: ferratis telis. Noxq; ſemp campos. & denſa tela noctẽ in campis induxerunt. Tunc Cæ.metuens.nunc dicit quomodo Cæ.arte uſus fuerit & milites quos iã ante ad id ꝓparatos habebat ex trãſuerſo miſerit in hoſtes. Frons ſibi pria labaret.i.ne cornua labarent & mouerenť. nã cornua ſunt priæ frontes aciei:q̃ in modű cornu ſtruebanť:& qa põ. extenſis cornibus ſuis. iã cornu ſua Cæ. circunuenerant.metuebat Cæ.ne cornua ſua ab hoſtibus circundata in medio tenerenť iõ aciẽ ex totius exercitus robore ꝓpatatã e regione miſit q̃ facile diſſipauit hoſtes. Obliqs cohor. ex tranſuerſo mitten

das. Poſt ſigna ne uideri poſſent. Incurſu:ideſt ob incurſū. In latus belli:ideſt in latera hoſtiū. Nō mon
tis cornibus quia cornua nondū circumuenta erant: ſed adhuc integra mouebant: Immemores pugnæ.
enim.p.t.ſimul atq; illi ex tranſuerſo uenerunt pō. milites: uidelicet barbari ſtatim in fugā conuerſi ſunt
exemplū omnibus facerent:nō poſſe ciuilia bella recte huiuſmodi gentibus committi. neq; enim ipſi uo
lunt morte ſua alterū uictorē fieri. Nā ſociorū copiæ (ut appia. inquit) ueluti certaminis huius ſpectatores
quidā acierū ordines formidine metuq; repleuerant cū ſiniſtra pō. acies hoſtibus cedere: & iā moueri im
plicariq; cœpiſſet. in fugā uerſi nullo ordine clamare cœpunt. ſuperati ſumus. deinde tabernacula corū ac
caſtra ueluti aliena inuadentes:diripienteſq; quocūq; licuit uarie diſpergebant. Immemores pugnæ:quia
ſtatim fugere. Pudore: quia nō puduit eos timere nec mori maluerunt quā fugere. At uero romanos:
puduit timere & mori potius uoluerunt in eo quo conſtiterant loco. quā fugere.

¶ SVLPI. Vt primū conātibus pō. Cæ. aciē cir
cūuenire Cæ. ſtātibus aciebus a tergo ipſaꝝ ex ob
liquo circūeuntes cohortes emiſit tāto impetu: ut
coacti ſūt illi refugere. Sōipes. methonymia ideſt
eque. pō. Regētis:equitis. Effuſi in caput. nā eri
gētes ſe equi ſeſſores a tergo excutiebāt. qui cade
bāt in caput. Ceſſit campis:fugit. Glōerata pu
bes:ipſi glōerati. Ruit cū impetu. fugit. Perdidit
modū:ſine modeſtia facta eſt. Hinc:ex parte pō.
Hæc acies. Cæ. Inde:ex pō. Vtinā. apoſtrophæ
d pharſaliā de uaſta cede. Mutēt:inquinēt ma
culēt. Hic nūerus. barbaroꝝ. Veſtiat:ſpargat te
gat. Parce iſtis:ſerua barbaros qui Cæ. Ro. futuri
ſint ciues. ro. q̄ pō. Galathe:populi ſūt in aſia iux
ta paphlagoniā auctore Strabōe in ea regiōe quæ
nūc galacia eſt & Galogrecia dicit. ſic appellata a
galati galis qui ea loca occupauere ut ait quinto &
uiceſimo libro iuſtinus. Gali: qui trāſfugerāt a
Cæ. ad pō. Iberi: hiſpāi qui habitāt in extrēo occi
dēte. Armēi. qui in pō. auxiliū uenerāt. Poſt bel
la ciuilia. ubi innūeri ro. peribūt. Hic populus:
barbaræ natiōes. Semel ortus. quū primi metuere
fugereq; ceperūt reliqui idē faciūt. Pro Cæ. in au
xiliū Cæ. Vētū erat. eodē ipetu cohortes Cæ. ſi
niſtrū cornu pō. oppugnātes circūierūt pō. & a ter
go ſunt adorti:& Cæ. tertiā aciē quæ quieta pcede
re iuſſit. ita cū recētiores atq; itegri defeſſis ſucceſ
ſiſſent:alii autē a tergo adorirent. ſuſtinere pō. nō poterunt. atq; uniuerſi terga uerterunt pō. ut equitatū
uidit pulſū acie exceſſit & in caſtra equo ſe contulit:& centurionibus quos inſtatione poſuerat clare ut mi
lites exaudirent. Tueamini caſtra. inquit & defendite diligenter Si quid durius acciderit: Ego reliquas
portas circumeo. His dictis in prætoriū ſe contulit Cæ. uero quāquā milites eſſent ad meridiē iā pugnan
do defeſſi caſtris tamē potiri conſtituit:facto impetu pō. potius de fuga q̄ de defenſione caſtrorū ſocii nō
multo poſt inde fugati ſunt. Ad robur. ad firmiſſimas turmas ut ad primip ilos uexilla & triarios.

Vt primum ſonipes tranſfixus pectora ferro
In caput effuſi calcauit membra regentis
Omnis eq̄s ceſſit cāpis: glomerataq; pubes
In ſua conuerſis præceps ruit agmina frenis
Perdidit inde modū cædes:ac nulla ſecuta ē.
Pugna:ſed hinc iugulis hic ferro bella gerūt
Nec ualet hæc acies tantū proſternere quātū
Inde perire poteſt, utinam pharſalia campis.
Sufficiat cruor iſte tuis:quem barbara fūdūt
Pectora:non alio mutentur ſanguine frōtes,
Hic numer⁹ totos tibi ueſtiat oſſibus argos.
Aut ſi romano compleri ſanguine mauis
Iſtis parce precor: uiuant galathæq; ſyriq;
Cappadoces galliq; extremiq; orbis iberi
Armeni cilices nam poſt ciuilia bella
Hic populus romāus erit. ſemel ortus ī oēs
It timor: & fatis datus eſt pro cæſare curſus.
Ventū erat ad robur magni mediaſq; cateruas

¶ OMNIBO. Vt primū ſonipes:proſequit dicere. quomodo equitibus uiriſq; fuſis ſtatim pō. ſecuta
eſt innumerabilis cædes. Tranſixus pectora: quia in ipſa corpora equoꝝ tela mittebant. Regentis effuſi
.i. equitis proni & in caput labentis. Ceſſit campis: e campis diſceſſit. Glemorataq; pudes: nā equites
erant ex nobilitate ro. In ſua conuerſis. quia conuerſi ab hoſtibus in ſuā aciē ruebant Cæ. Præceps. i. in
conſiderato curſu. Perdidit inde modū cædes:perdere modū nil aliud eſt quā ſine menſura & fine geri.
Ac nulla ſecuta eſt pugna: nā pugna dicit cū utrinq; certat: nunc uero pō. tantummodo cædebant &
Cæ. milites occidebant eos. Hinc:a pō. Hinc:a Cæ. Nec ualet hæc acies uix ſufficere poterant Cæ. mi
lites ad cædem pō. ex quo ſignificat innumerabilem eorum multitudinem fuiſſe. Proſternere:ideſt tan
tum occidere. Vt pharſalia:nunc imprecatur poeta deos. ut hac pugna barbari tātummodo pereant: &
ro. ciues ſuperſtites ſint. qui remp. renouare poſſint: uel ſi diis placet: ut ro. pereānt: barbari ſaltem uiuant.
qui poſtea facti ciues urbem ro. complere poſſint. Barba. p. t. i. effunditur a corporibus barbarorū. Non
alio ſan. ſ. q̄ barbarorū. Hic numerus. ſ. externorū. Oſſibus. ſ. reſolutorū corporū. Iſtis: externis. Galatæ
populi (ut Appianus refert) orientales galetæ cum deiotaro tetarcha uenerāt. Paphlagonibus ad auſtrum
ſunt galatæ quorum gentes tres ſunt: ut inquit Strabo duæ Trogini & Toliſtobogi a ducibus nominatæ
Tertia a gente quæ in celtica eſt Teſtoſages: hanc regionem poſt multos errores & multas excurſiones in
loca attalicis regibus & bitynis ſubditam galatæ occupauerunt. donec eam quæ nunc galatia eſt & galo
græcia dicitur ab illis nō inuitis acceperunt. Cappadoces: populi qui cum ariarathe rege uenerant teſte
Appia. hic primus cappadocum rex nominatus eſt ut refert Strabo: cappadocia in duas partes a perſis di

uiſa fuiſſe dicit. Iberi orbis extremi. iberes ſunt iuxta colchō populi: ſed iberi. ideſt hiſpani ab ibero am
ne. Armeni. populi: inter tauꝝ & caucaſū montes poſiti. Cilices: populi aſiæ quos deuicit pō. quia pira
tæ fuerunt: & quos nunc turcos appellant. Nā poſt ciuilia bella: iſti barbari uiuant. quia bellis hi ro. ciues
facti urbē ro. ciuibus implebunt. Semel ortus in omnes. poſt imprecationē poeta redit ad id quod omi
ſerat. uidelicet ut pugnā deſcribat. poſtquā inquit timere cœperunt pō. timor ille per omnē aciē illorū per
ſuagatus eſt: & ad omnes peruenit. ut ſibi unuſquiſq; fuga conſuleret. Fatis. ideſt fata inclinata ſunt in fa
uorē Cæ. ut uictoriā obtineret. Ventū erat ad robur: uenerant inquit ad cohortē prætoriā. ubi robur pō:
erat ibi enim coſiſtant ſenatores circa ducē & ibi pauliſper. quia robuſtiores erant ſubſtitit pugna Cæ. nec
uictoria tā celeriter ſubſecuta eſt. Ad robur. ideſt ad robuſtiores pō. milites. Mediaſq; cateruas: nā mediā
aciē ualidis militibus firmare ſolebat: ibi etiā imperator exercitus locū deligebat.

Quod totos errore uago perfuderit agros
Conſtitit hic bellum: fortunaq; cæſaris hæſit
Non illic regum auxiliis collecta iuuentus
Bella gerit: ferrumq; manus mouere rogatæ
Ille locus fratres habuit: locus ille parentes:
Hic furor hic rabies: hic ſūt tua crimina cæſar
Hāc fuge mēs partē belli: tenebriſq; relique
Nullaq; tantorum diſcat me uate malorum
Quam multum bellis liceat ciuilibus ætas:
Hæ potius pereāt lachrymæ pereātq; querelæ:
Quicquid in hac acie geſſiſti roma tacebo.
Hic cæſar rabies populi ſtimuluſq; furorum
Nequa parte ſui pereat ſcelus: agmina circū
It uagus: atq; ignes animis flagrātibus addit.
Conſpicit & gladios qui toti ſāguine māent
Qui niteant primo tantum mucrone cruētis:
Quæ p̄ſſo tremat enſe man⁹: qs lāguida tela
Quis cōtenta ferat: quis præſtet bella iubēti
Qué pugnare iuuet. qs uultū ciue perēpto
Mutet: obit latis proiecta cadauera campis.
Vulnera multorum tantum fuſura cruorem
Oppoſita premit ipſe manu: quacūq; uagat
Sanguinem ueluti quatiens bellona flagellū
Biſtonas aut agitās mauors ſi uerbere ſæuo.
Palladia ſtimulet turbatos egide currus,

¶ SVLPI. Quod: bellū. Pefuderat: ſparſerat
multiplici certamine. Hic: hac in pugna. Conſti
tit: pugnatū eſt acris quia nō fugiebant. Hæſit: fir
mata eſt. Nō illic iuuenius collecta: barbari inquit
illic nō erant. Rogatæ: a pō. ſed ſi togatæ legeris
hoc eſt ro. illud quæ quia interpretaberis: ut apud
Ovi. in faſtis nataq; de flāma corpora nulla uides
& Ci. nō ſolū nobis nati ſumus: ortuſq; noſtri par
tē patria uendicat. Fratres. ciues ro. Hic: hac in pu
gna & eſt acris deteſtatio. Hanc fuge mens: dehor
tat ſe poeta a ſinguloꝝ cedibus deſcribendis: nec
futura ætas tantū maloꝝ auctore ſe diſcat. Pere
ant hæ lachrimæ: nō deploremus nō conquera
mur: nō utamur hac pietate. Quicquid: omne ſce
lus & monſtꝝ q̄ egiſti tacebo. Hic Cæ. Cæ. inquit
incitamentū: & cauſa crudelitatis circuens ſuos
unūquēq; ad hortat. It uagus: circuit agmina:
Flagrantibus: furentibus in bello. Ignes: ardo
res & ſtimulos. Conſpicit & gladios animaduer
tit quo animo quibus uiribus quo uultu quiſq; pu
gnaret. Mucrone: cuſpide. Quæ manus tremat:
qui pie & timide feriat. Contenta: directa & in ten
ta in hoſtē uel contenpta ſpreta tanquā ſua nō ſint
Quis præſtet bella iubenti: quis iuſſu nō uolun
tate pugnet. Mutet uultū: præ miſeratione & do
lore. Obit. circundat. Vulnera multū. eo in ſuos
benignitatis officio utebat ut ſaucioꝝ uulnera col
ligaret. Bellona. quæ eſt belli furor: Flagellū: q̄
in manu tenere fingit & eo pugnantes cedere. Bi
ſtonas. thraces. Sæuo uerbere: quo mars pugnan
tes percutit. Turbatos. teritos: nā egidis aſpectu
martis & bellonæ equi terrent. Egide: thorace in
quo eſt meduſæ caput.

¶ OMNIBO. Errore uago: ſcilicet cum diſper
ſi ſunt ab equitibus. Conſtitit hic bellum: hic Cæ. aliquandiu retentus eſt ab impetu ſuo. Fortuna. ſ. pro
ſpecta: Hæſit. ſtetit non perſecuta eſt pō. Non illic. reddit rationem quanobrem uictoria Cæ. ſubſtitit:
non enim hic conſtiterant barbari: ſed ro. & ſenatores ipſi qui gladiis cominus pugnabant aduerſus ho
ſtem. Illic. i. in robore aciei. Regnum auxiliis. non auxiliarii milites a barbarorum regibus miſſi gerunt
bella illic. q̄: pro ſed. Manus togatæ: i. togatorum romanorum. Mouere ferrum. i. dimicauerunt: Fra
tres. i. Cæ. milites. quia milites fratres romani. partim cum Cæ. partim cum pō. dimicabant. Hic furor:
ubi fratres fratribus & filii parentibus bella miſcuerūt: Hic: in hoc loco ſcelus tuum fuit o Cæ. & tua cau
ſa fratres fratrum ſanguine polluti ſunt. & filii parentum. Hanc fuge mens. p. b. alloquitur ſe ipſum poe
ta. Omnia mens inquit refuge hanc partem pugnæ deſcribere: neq; enim præ nimia in pietate poſſum
tantum nefas exprimere. Tenebriſq; relinq;. ideſt tacitam prætermitte. Nulla ætas. ſcilicet poſterorum
Liceat multum. bene dixit liceat. non deceat. nam non omne q̄ licet: decet licebat fratri fratrem. patri. fi
lium filio patrem uulnerare. ſed tamen non decebat. Ah pereant potius; lachrimæ: Quas auditores ef
funderent: nam ſi ego hanc crudelitatem non deſcribam. nulla commſeratione legentes mouebuntur:
Quicquid in hac acie. ideſt quicquid ſceleris & impietatis perfeciſti. Hic Cæ. rabies: & ubi Cæ. uidit pau
liſper conſtitiſſe pugnam nec ſuos ſicuti cœperunt pergere: incœpit ipſe circuire ſuos: & quacunq; parte
uidebat timere militum animos eos ad hortabatur. & ſi quem uidiſſet ſtrenue hoſtem occidere: laudabat
eum ſin autem ſegniter pugnare uituperabat. Pereat ſcelus. i. ut a ſeipſo ſcelus compelatur. Atq; ignes:
incitatis ipſis per ſe aīs addebat etiā ſtimulos. Ignes: irritamenta. Qui niteant. prio aſpiciebat gladios in

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

manibus illoꝝ & qui toti erant ſanguine eos laudabat: & qui mucrone tantũ tincti erant hos increpabat.
Quæ præſſo tremat:nã alii trementibus manibus hoſtẽ feriebant. Alii autẽ audacter: & uæhementius pugnã gerebant:nã cũ ciuis in ciuẽ:aut frater.in fratrẽ:filius in patrẽ figeret telũ. pietate pectora concuſſa tremorẽ manibus inducebant.nõ.n.tantũ nefas animi ſuſtinebant. Præſo .ſ. in corpora ſuoꝝ. Languida tela:prope e manibus cadenda. Contenta directa tela. Iubenti.ſ.ipſi cæ.cũ iuberet & hortaret milites in hoſtẽ conſpiciebat quis nã imperio ſuo pareret:& quis etiã torperet. Quis uultũ.c.p m.quia cũ ciuis ciuẽ occidiſſet:deinde pœnitentia ductus:toto uultu pallore perfuſus:oſtendebat pœnitere. Obit:circuit. Vulnera multoꝝ:nunc dicit oppoſitione manuũ cæ.ipſũ compræſſiſſe ſanguinẽ multoꝝ:ut uiuerent tantiſper:quo ad hoſtes uincerent: nã ſi totus cruor effunderet. uitã ducere nõ poſſent. Quacũq; uagat cæ.nunc marti: nunc bellonæ compareat nõ aliter cæ. ſuos ad bellũ incitabat quã mars ſiue bellona incitere ſolet paltadẽ ægiferã:hanc etiã deã belli uoluere poetæ. Sanguineũ flagellũ.i.cruentũ : utpote belli inſtrumentũ. Biſtonas populos thraciæ qui bellicoſi ſunt:& eſt accuſatiuus græcus biſtõ : biſtonos. Sæuo uerbere.i.flagello. Currus.i.equos curui iunctos nã nõ currus ſed equi turbabant iuſſa gorgone: cuius caput in ægide geſtabat: a pallade nã egide clipeo utebat pallas & iupiter . ideo ægis iouis ſiue palladis dicit ꝙ pelle amaltheæ capræ tectus erat.nã αἴξ αἰγὸσ caprã ſiñificat nã ſicut in fabulis legit uim tanti terrores habebat caput meduſæ:ut ſiquis illud aperte uidelicet ſtatim in ſaxũ conuertebat . nunc dicit quemadmodũ bellona ægide territos pugnantes exercita ad pugnã ſic cæ. ſiquis ex ſuis cogitaſſet ſe in fugã uertere in pugnã conuertebat. Aegide palladia.i.clypeo palladis in quo caput meduſæ

Nox ingẽs ſcelerũ eſt: cedes oriunt & iſtar
Immenſe uocis gemitus: & pondere lapſi
Pectoris arma ſonãt:cõfractiq; enſibus ẽſes:
Ipſe manu ſubiicit gladios:ac tela miniſtrat
Aduerſoſq; iubet ferro contundere uultus.
Promouet ipſe acieſ impellit terga ſuorum
Verbere conuerſæ ceſſantes excitat haſtæ
In plæbem uetat ire manus ; mõſtratq; ſẽatũ
Scit cruor imperii qui ſit;quæ uiſcera regũ
Vnde petat romam : libertas ultima mundi,
Quo ſteterit feriẽda loco;permiſta ſecũdo
Ordine nobilitas uẽerãdaq; corpora ferro,
Vrgentur:cedũt lapidos;ceduntq; metellos
Coruinoſq; ſimul torquataq; nomina regũ
Sæpe duces ſũmoſq; hoĩũ te magne remoto
Illic plæbea contectus caſſide uultus
Ignotuſq; hoſti quod ferrũ brute tenebas:

℄SVLPI. Nox.cõfuſio. Et põdere lapſi pectoris . ſõabãt arma cadẽtũ pectore repercuſſa. Cõfracti:excollſiõe rupti. Subiicit : ſubminiſtrat quibus deerant. Cõtũdere: ferire. Vultus: hoſtiles. Promouet:impellit urget. Excitat ceſſãtes.ſollicitat ſegnes ictu haſtæ qua ferro eſt uacua. In plebẽ ire:in plebeos pugnare. Sẽatũ: ſẽatores. Qui ſit cruor imperii : morte quoꝝ poſſit ro. imperiũ aſſequi & opprimere. Quæ uiſcera regũ:qui regibus chariſſimi:iuuẽalis uiſcera magnaꝝ dõuũ. Libertas:libertatis defẽſoĩs. Nobilitas:patritii & ſẽatores. Secũdo ordine: equitibus. populus enim ro. in tris partes diuiſus eſt:in patritios equites & plæbeios. Corpora:grãdioꝝ ſẽatoꝝ & equitũ quæ nobiliora erãt & ideo uenerãda. Cedũt.occidũt. Lepidos.nobiles uiros lepidus dicit is in quo leporis.ideſt uenuſtatis eſt plurimũ. aut qui pollitus eſt ut λέπιοσ.id eſt lãina.dõatus eſt auctor. Coruinos . qui cognomẽ traxere a ualerio coruino qui gallũ prouocãtẽ corui ora hoſtis & oculos infeſtãt s auxilio ſingulari prælio interemit . Torquatas.. torquati ab eo .T.Mallio primũ denominati ſũt qui torquẽ gallo prouocãti ademit. Regũt . principiũ. Sũmos humanũ.reges. Te. o põ. Illic : inter hos inquit erat brutus cadiſſem plebeam indutus. ne noſceret & poſſet cæ. inuadere tutius : ſed id facere nõ potuit . Hic autẽ cũ iã fracti eſſent põpeiãi põpeiuſq; fugeret per paludẽ noctu euaſit : lariſſaq; ſe recepit ut ſcribit plutarchus .Eiuſq; ſalute cæ.lætatus cũ ad ſe uẽire iuſſiſſet:& uẽiã ei dedit:& honoribus eſt perſecutus : ab eo ꝙ intellexit quo põ. fugere cẽſtituiſſet. Illic.inter pompeianos.

℄OMNIBO. Nox ingens ſceleꝝ:dicit ibi promixtos fuiſſe uiros: ut nõ facile diſcerneret utri põ. eſſent utri cæ. Nox.i.cæcitas & ignorantia ſceleꝝ: Inſtar gemitus:quia gemitus ita effundebant. ut uoces imitarent. Pondere lapſi pectoris:imitatus eſt homeꝝ hoc loco.qui deſcribit cadentẽ uulnere.ut ipſo cadente arma ſuper eũ reſonent. Confractiq; enſibus enſes:enſes enſibus colliſi reſonabant. Ipſe manu:& ſi forte cæ.uidiſſet e manibus ſuoꝝ cecidiſſe gladias ſubminiſtrabat eius ne interea a pugna deſiſterent.
Aduerſoſq; iubet:licet multa fingant a poeta tamẽ ſequit hiſtoriã. nã tangit id quod re uera fuit . uidelicet comantiũ iuuenũ iuuenũ uultus :pilis per galeas uulnerari iuſſit cæ . ſed iuuenes qui erant formæ ſtudioſi.ſtatim in fugam conuerſi ſunt. Contundere.confringer diſſipare: Impellit terga ſuorũ ſi quẽ uidiſſet fugientẽ compræhenſũ uertebat in pugnã. Verbere conuerſæ ; ſi quẽ ſegnius pugnantẽ uidiſſet cuſpidẽ manu capiens:extremitate haſtæ eũ pulſabat ut ad pugnã excitaret. Ceſſantes:ſegnius pugnantes:
In plebẽ uetat ire manũ:nec uolebat plæbeos romanos ferro inuadi:ſed ſenatores atq; patricios:ibi enim uictoriã conſiſtere uidebat. Monſtrtq; ſeuatũ:ſcilicet ut trucidet ſenatores.immo cæ.(auctore Appiano) acies diſcurrere:& a romanoꝝ cæde omnes temperare iuſſit ſolũ ad ſocioꝝ manus afferre:uictis deinde ꝓpius admoniti intrepidos manere admonet. Sit cruor iperii ſcit ipſe quoꝝ cruore effuſo imperiũ ſit cõſecuturus : uidelicet nobilitate cæſa. Vnde : ideſt a quo cruore. Libertas ultima mundi . & ſic in qua acie ſenatores conſtituti ſunt:uidelicet in media:quibus cæſis libertas peribit. Libertas.ideſt ſenato

res in q̃bus ſpes omnis libertatis poſita erat. Permixta.ſ.impellente Cæ. Secundo ordine:eq̃ſtri nã prius ordo ſenatorius eſt ſecundus uero eq̃ſtris tertius plæbeius. Cædunt lepidos:nã ibi lipidi coruini metelli torq̃ti cæſi fuere. Metellos:q̃dẽ gente metelloꝝ erant. Nomina torq̃ta regnũ.i. principiũ ro. nõ ꝙ reges fuerunt:nã torq̃tus fuit:q occiſo gallo torquẽ.quo ſpoliauit hoſtẽ collo ſuo impoſuit : & a torq̃ eſt appellatus torq̃tus: & gens omnis familiæ torq̃ta: Duces.ſ.cedunt. Remoto.i.nõ uulnerato põ.q ꝓſpecta militũ ſuorũ conuerſione mente collapſus ab exercitu ſeceſſerat: & in thabernaculũ delatus aliq̃diu ſi ſine uoce ꝓſtitit. Illic plæbeia:nã cũ uideret iã brutus ad Cæ. inclinatã eſſe uictoriã:cogitabat de occidendo Cæ.in acie:ſed res nõ ceſſit. Quod ferrũ.q.d laudabile.

O decus imperii ſpes o ſuprema ſenatus.
Extremum tanti generis per ſæcula nomen:
Ne rue ꝑ medios nimiũ temerarius hoſtes :
Nec tibi fatales admoueris ante philippos:
Theſſalia periture tua;nil proficis iſtic
Cæſaris intentus iugulo; nondũ attigit arcẽ
Iuris; & humanũ culmẽ quo cũcta premunt
Egreſſus;meruit fatis tam nobile lethum:
Viuat: & ut bruti procũbat uictima regnet.
Hic patriæ ꝑit oẽ decus.iacet agger magno
Patricium campis nõ miſta plæbe cadauer.
Mors tamẽ eminuit clamoꝝ ĩ ſtrage uirorũ
Pugnacis domiti quẽ clades fata per omnes
Ducebant:nuſquam magni fortuna ſine illo
Succubuit.uictus totiens a cæſare ſalua
Libertate perit.tunc mille in uulnera lætus
Labitur:ac uenia gaudet caruiſſe ſecunda.
Viderat in craſſo ſoluentẽ ſanguine mẽbra
Cæſar & in crepitans, iã magni deſeris arma
Succeſſor domiti.ſine te iam bella geruntur
Dixerat,aſt illi ſuffecit pectora pulſans
Spiritus in uocẽ, morientẽq; ora reſoluit.
Non te funeſta ſcelerum mercede potitum

℄SVLPI. Decus imperii:ideo decus & ſpẽ ipſũ appellat quãdo hic.M. Brutus una cũ . Caſſio: paucos poſt annos Cæ. interimit : Tãti generis : ortus enim erat a iunio bruto qui torquiniũ regẽ eiecit & interẽit. Ne rue ad Cæ. occidẽdũ. Theſſalia periture tua. in qua pugnabis iterũ cõtra Auguſtũ & morieris:noli tibi nũc mortẽ accelerare.
Ante.quã tẽpus poſtulet. Philippi:op. & cãpi in thracia ſũt tamẽ qui uoluerũt in theſſalia eſſe propter uicinitatẽ . Fatalis : in quibus es periturus :
Admoueris:propiquos feceris : Intẽtus iugulo. conans occidere. Iſtic:in pharſalia: Nõdũ attigit arcẽ nõdũ perpetuus dictator eſt factus.nõdũ rerũ potitus eſt euerſo iure Cæ. Nõdũ egreſſus:qui nõ dũ ſuperauit. Culmẽ:ideſt ſũmã poteſtatẽ ro.imperii ꝙ toti orbi dõinat. Tã nobile lethũ. Hõeſte mãu bruti nũc in theſſalia occubuiſſet.Sed quia in ſenatu ab eo occiſus turpiter perit uictima hoſtia pro publica ſalute a bruto mactata. Omne decus: omnes nobiles. Patriciũ cadauer: Synechdoche.
Plæbe nõ miſta:ſeparati enim erant a plæbeis patritii qui circa põ.pugnabãt. Mors tamẽ eminuit excellẽtior tamẽ inter ceſos fuit dõitus. Eminuit cõſpicua fuit. Dõiti apocope pro dõitii qui fuerat ad corfiniũ a Cæ.dimiſſus & ad maſſiliã ſuperatus
Pugnatus:fortis. Omnes clades: omnia mortis genera omneſq; pugnas: Nuſquã magni fortuna nullibi uicti ſũt ſine dõitio põ . Salua libertate : liber adhuc & ante quã libertas publica periiſſet. Secũda uenia : prima enim Corfinii cõſecutus ab eo audiuerat . Viue licet nolis & noſtro mũere dixit Cerne diẽ. Gaudet .ꝙ moriret ne uita iterũ dõaret. Soluẽtẽ mẽbra: Dõitiũ pereũtẽ & extẽdẽtẽ mẽbra. Increpitãs:inclamãs. Succeſſor:q fueras deſignatus ut mihi in gallia ſuccederes. Spiritus pulſans pectora:anima pulmonem cõmouens illi ſat fuit in uerba enuncianda . Reſoluit : loquens aparuit. Non te funeſta:Anteq̃ uictor ſis & dũ euẽtus belli eſt dubius & tu es Põpeio iferior tranq̃llo animo e uita decedo præſertim quia liber. Nõ potitũ:qui non es cõſecutus. Funeſta mercede:præmio funereo.nã nõdum uiciſti adhuc uiuit Põpeius.

℄OMNIBO. O decus imperii:hoc dicit quia brutus nõ degenerauit a maioribus ſuis:qui exactis regibus:in libertatem patriã uendicarũt. Extremum tãti generis:quia ultimus fuit de genere brutoꝝ qui romæ cõſulatum gereret:& principatũ teneret. Nec tibi fatales:nec uelis in campis philippicis ante tempus mori:hoc dicit:quia poſt occiſiũ Cæſarẽ:cũ Antonius ſuſcepiſſet ultionẽ occiſi Cæ.& Cæſar Octauiꝰ cõiunctus eſſet & Antonio brutus:& Caſſius cõparatis exercitibus pro repu.& libertate romana aduerſus eũ pugnarũt in campis philippicis ubi tandẽ uictis partibus reipu.brutus occubuit. Fatalles philippos:ideſt fata q̃ te in cãpis philippicis manẽt. Nil ꝓficis iſtic:cogitãdo mortem cæſaris:ſed res nõ ſuccedet. Nõdum attigit arcẽ iuris:cæſar nõdum uenit ad ſummã poteſtatẽ dictaturæ. Humanũ cul.i.hũanum honorẽ:& ciuicã cõditionem. Quo.ſ.impærio cũcta premũtur. Nobile letum:nam mors nobilis aut ignobilis dicitur:pro qualitate occidentis.nam turpe eſt ab ignauo occidi: ſicut decorũ eſt a uiro forti. Et ut bruti pro.u.nam ipſe princeps cõiurationis fuit:q̃ Cæſar poſtea in ſenatu.xxiii.uulneribus cõfoſſus ẽ. Hic:ubi cæſi ſunt ſenatores. Domiti.pro Domitii:ut urbẽ pataui pro patauii:ſynæreſis eſt. Quẽ clades.ſ.& q̃uis bellicoſus eſſet:& magnanimus Domitius:tamẽ ſemp aduerſa fortuna uſus fuit:qa captꝰ a Cæſare uita donatus fuit. Fortuna ſuccubuit.nunq̃ Pompeius aduerſa fortuna oppræſſus eſt:quin comitem habuerit Domitium. Victus totiẽs:nam uictus fuit corphini & maſſiliæ:& a Cæſare uita donatus. Salua libertate:hoc illi inſtar felicitatis fuit:ut liber potius moreretur: quam ſeruus uiueret.
Tunc mille uul.inter innumerabiles cæſos labitur. Secũda uenia.qa captus a Cæſare donatus ẽ ui

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

ta deindè ad pō. ſe recipiens in bello nō ſecundū ueniā expectans pro libertate ro. mori uoluit. Cecidere
hoc in prælio ab utraq; parte (ut Appianus inquit) italoꝝ quidē (nō enim ſocioꝝ copiæ ob multitudinē
contemptūq; annumerant̃) e Cæ. primū exercitu turmaꝝ ductore. ad numeꝝ triginta. armati ducenti. ut
alii ſcripſere mille ac ducenti. Ex pō. uero partibus Senatores decē quoꝝ e numero fuit. L. Domitius olim
Cæ. in Gallea ſucceſſor deſtinatus. de quo nunc loquit̃ Lucanus. equſtris uero ordinis ad quadraginta ex
illuſtrioribus. Ex reliquo autē exercitu qui rē i maius ex tollunt. quinq; ſupra u giuti milia cecidiſſe aiunt
Cæteꝝ Aſinius pollio qui ſub Cæ. militauit. in ea pugna ſex milia ex pō. ſolū interiiſſe ſcribit. Increpitas
uerbis inſultans. Domitii uocatiui caſus eſt a media correpta. Deſeris arma. ſcilicet moriendo. Aſt il-
li ſufficit moriar inquit & ob ſolaciū mecū porto quod ante moriar quā te uideā obtinuſſe uictoriā. & in
de ſperare licet te pœnas magno daturū eſſe ſceleris huius & impietatis.

SVLPI. Sed dubiū: quia es intertus an uincaſ
pereo libēter ſub duce pō. Subactū: uictū. Datu
rū pœnas: paſſurū. Dēſæ tenebræ: moriētiū oculis
tenebræ oboriūt̃ ut libro tertio mortiſq; illas putat
eſſe tenebras. Virgi. in æternā claudūt̃ lumina no-
ctē. Impediſſe pudet: in totius hūani generis calāi
tate cōplurimorū mortē deflere pudet & uulnerū
diuerſitates explicare nō uacat. Cecidere hoc in
prælio ab utraq; parte italorū quidē nō enim ſocio
rū copiæ ob multitudinē cōtēptūq; numerabāt̃ e
Cæ. primū exercitu turmarū ductores triginta ſar-
mati ducēti: ut alii ſcripſere mille & ducēti ex pō.
ptib' ſēatores decē quos inter dōitius fuit eqſtris
ordinis ad quadraginta ex illuſtrioribus: ex reli
quo autē exercitu qui rē in maius extollūt quinq;
ſupra uiginti milia Cecidiſſe aiunt. Cæterū Aſini
us pollio qui ſub Cæ. ea in pugna militauit ſex mi
lia ex pō. exercitu periiſſe ſolū ſcribit ut refert Ap-
pianus Cæ. uero ait nō amplius ducētos in eo ſe
prælio deſideraſſe & cēturiōes circiter. xxx. Ex pō.
exercitu milia undecim cecidiſſe: in deditionē uēi-
ſſe amplius milia quattuor & uiginti. Viſcera cor-
pus. Viualia: epar cerebrū cor. Ore quis aduerſo
quis enſe ori immiſſo perierit: Coruat ictu: ſta
tim ut percuſſus eſt cadat. Steterit dum mēbra ca
dūt. nō ceciderit dū trūcat̃ māus aut brachiū. Trāſ
mittat tela pectore: qui a tergo uulneratus pectus
ferro penetratū habuerit. Cāpis: in terrā. Quis
cruor. pudet etiā dicere qui accepto uulnere uēlut
per fiſtulā cruorē emiſerit: & hoſtis arma irrigaue-
rit. Vt poſſit: ſine crudelitatis infamia. Lōge mit
tat abiiciat lōgius ne fratris trūcus agnoſcat̃. Pro
bet ſpectātibus. oſtēdat ſe nō patrē cuius ora iā la
cerau[e]rat. ſed quēpiā aliū iugulare. Nulla mors: nō decet ut querelis ſingulos proſequamur. Vacāus
lugere: uacui ſumus ad lugēdū. Iſte partes: iſtā formā pugnæ. Quas aliæ, ut cannēſis Aliēſis & Trebiana
Illic. in aliis cladibus. Per fata: per mortes.

Sed dubium fati cæſar generoq; minorem
Aſpiciēs: ſtygias magno duce liber ad ūbras
Et ſecurus eo: te ſæuo marte ſubactum
Pompeioq; graues pœnas nobiſq; daturum
Quum morior ſperar̃ licet: nō plura locutū
Vita fuit. denſæq; oculos preſſere tenebræ.
Impēdiſſe pudet lachrimas in funere mūdi.
Mortibus innumeris ac ſingula fata ſequētē
Quærere lethiferꝝ per cuius uiſcera uulnus
Exierit, qui fuſa ſolo uitalia calcet.
Ore quis aduerſo demiſſo faucibus enſe.
Expulerit moriēs animā: quis corruat ictu.
Quis ſteterit dū mēbra cadūt: qs pectora-
Trāſmittat: uel quoſ cāpiſ affixerit haſta (telo
Quis cruor emiſſus perruperit aera uenis
Inq; hoſtis cadat arma ſui: qs pectora fratris
Cedat, & ut notum poſſit ſpoliare cadauer
Abſciſum longe mittat caput ora parētis
Quis laceret nimiaq; ꝓbet ſpectātib' ira
Quē iugulat nō eſſe patrē mors nulla q̃rela
Digna ſua ē nulloſq; hoium lugere uacam'
Nō iſtas habuit pugnæ pharſalia partes
Quas aliæ clades illic p fata uirorum

OMNIBO. Dubium fati. incerto exitu belli. Cum: pro quanuis moriar. Non plura locutum: hæc
fatus erat cum ſtatim ſpiritus & uita e corpore exceſſit. Virgi. in æternam clauduntur lumina noctem.
Preſſere: ideſt clauſere. Impendiſſe pudet lachrimas: quia ſpecialiter cœperat deſcribere mortem huius
domitii: nunc dicit pudere ſecum clades ad uniuerſum prope terrarum orbem pertineat. ſingulorum cæ
dem deplorare. Singula fata: ſingulorum mortes. Quærere: ideſt inquirere diuerſorum. & qua quiſq;
morte occiſus fuerit uidelicet quod alius tranſfixus fuerit ferro: alius effuſa ſui ipſius inteſtina pedibus cal
cauerit. alius autem terram ore morderit & multa ac uaria genera lethi quæ in hac clade uidere licuit.
Vulnus: ideſt telum ſicut Virgi. Illum ardens infeſto uulneri pyrrus inſequitur. Ore quis aduerſo: quod
ex aduerſo oris gladius fauces tranſfixerit. & moriens animā cū ſanguine emiſerit. Demiſſo faucibus en
ſe: ideſt tranſfixo per fauces. Quis coruat ictu ſcilicet uno ictu accepto lapſus. Quis ſteterit: pudet ſcri
bere quis truncus abſciſſus adhuc ſtet. Pectore tela: ideſt in pectore tranſfixus ſit. Aut quos campis:
nonnulli etiam telis tranſfixierant. ut terræ figerentur. Quis cruor emiſſus. & pudet dicere cu
ius ſanguis per uenas tanquam per fiſtulas exierit. Fiſtula proprie dicitur canalis plumbeius per
quem unda longe ingreſſa fertur. Pectora fratris. pudet ſcribere. quod frater abſcindat caput fratris. &
abiiciat. ut inde poſſit corpus fratris ſpoliare armis: pietas enim non ſuſtinuiſſet. ſi faciem fratris uidiſſet
ut illum armis ſpoliaret. Longe mittat. ideſt abiiciat procul. Ora parentis quis laceret: & cum corpus

paternū filius laceret crēderet nec illū patrē eē: nec ille hūc filiū. nō. n. natura patit̃ ut filius patrē occidat.
Spectātibus ira: Vt qui uiderēt in hac clade tātā irā nō exiſtimarēt in pectore filii accidere poſſe: ut patrem
lacerare: ideo pſæ cū graues pœnas p leges ſanxiſſent: iter eos q ingrati fuiſſent: nullā legē parricidii tule-
runt: & cū quæreret̃: qd ita īpune uolebāt eē parricidiū reſpōderunt: naturā pati nō poſſe: ut filius patrem
occideret: ſed ſi occideret: diligētius intuētes inuenirēt: re uera illū nō fuiſſe filium. Nimia ira: Qua occi-
dit patrē. Mors nulla querela: & ut ſūmatim dicā nulla mors mereret̃ ꝓpriis lachrymis deplorari & ſiqs
hoc facere uellet nimiū tēporis cōſumeret̃. Sua: propria ergo omnes uniuerſaliter deplorabimus. Nō
iſtas habuit: oſtendit quare nō liceat ſingulos deplorare. qd' uidelicet hæc clades multo maior fuit: q̃ cæ-
tere omnes ſcriptores memoriæ poſteris tradiderūt. Hic: in hac clade. Illic: in aliis cladibus: ut in clade
Allienſi: & Cānenſi: & Ticini: & in aliis cladibus romanoꝝ. Per fata uirorū: nam apud ticinum lacum
uigintiquinq; milia Romanorum: & in clade Cānenſi quinquaginta milia cæſa ſunt. ad aliam fluuium fu
ſus eſt uniuerſus romanorum exercitus.

Per populos hic roma perit: qd' militis illic.
Mors hic gētis erat ſanguis ibi fluxit ache'.
Pōticus aſſyrius cūctos hærere cruores
Romanus cāpiſq; uetat cōſiſtere torrens
Mai' ab hac acie quā qd' ſua ſæcula ferret
Vulnus habēt populi pl' eſt q̃ uita ſaluſq;
Quod perit i totū mūdi ꝓſternimur æuū
Vincitur hic gladiis oīs quæ ſeruiet ætas
Proxīa qd ſoboles aut qd meruerē nepotes
In regnū naſci: pauidi num geſſimus arma.
Teximus aut iugulos alieni pœna timoris
In noſtra ceruice ſedet poſt prælia natis
Si dominū fortuna dabas: & bella dediſſes
Iam magnus māſiſſe deos romanaq; fata
Senſerat infœlix uix tota clade coactus
Fortunā dānare ſuā: ſtetit aggere cāpi
Eminus: unde oēs ſparſas p theſſala rura
Aſpiceret clades quæ bello obſtāte latebāt
Tot telis ſua fata peti tot corpora fuſa.

SVLPI. Per populos: quot. n. milites illic ce-
ciderūt tot hic populi. Ibi: i pugna pharſalica. Sā
guis acheus: græci ipſi. Pōticus aſſyrius. i. ponticæ
gētes & aſſyriæ. Cūctos hærere cruores: Ingētē ro
manoꝝ cedē eo idicat argumēto: qd' hærētē ſangui
nē barbaroꝝ cruor ille ipulerit. Torrēs: copia ro-
mani cruoris fluētis. Acie: pugna. Ferrēt ſua ſæ-
cula: illa tēpora pati poſſent: nam antea punicis &
modo Syllanis & Marianis præliis erāt attrita.
Qd' periit: libertas ēt poſteritatis. Proſternimur i
totū æuū: ſubiūgamur. n. cū omni poſteritate i ſer-
uitutē ꝑpetuā. Proxima: q̃rela a rei intēpeſtiue in
dignitate. In regnū: ut ſeruiāt. Pauidi nō geſſi-
mus arma: nūquid timide pugnauimus. Teximus
iugulos: recuſauimus pro patria mori. Alieni tio-
ris: eoꝝ qui ſub Pōpeio erāt. Sedet in ceruice no-
ſtra: ſubiugāt nos luimus pœnas timiditatis illoꝝ.
Dabas dominū: ſubmittebas cæſaribus nos q poſt
hāc pugnā nati ſumus: cū ēt pugnare nō cōceſſiſti.
Infœlix: qa uictus. Trāſiſſe deos: deſcēdiſſe a ſe
ad cæſarē. Vix tota clade: etiā accepta tāta calami-
tate uix ſuæ fortunæ maledicere potuit. Aggere:
colle. Clades: ſtragem hominum. Quæ bello
obſtāte latebāt: quæ propter pugnantes uideri non
poterāt. Sua fata peti tot telis: qd' oēs hoſtes mortē
eius appeterent.

OMNIBO. Per populos: q̃a i hac clade phar-
ſaliæ nō uiri romani: ſed populi & nationes occiſi fuerūt. Gentis: nō militis romani: ſed nationum. Sā-
guis: ideſt nationis mors. Achæus: ideſt græcus in europa. Ponticas: pontus eſt cappadociæ pars euxi
num uerſus: ut refert Strabo: Aſſyrius: in aſſyria Babylon eſt: Paleſtina: & Phœnicia. Cunctos hærere
cruores: & q̃q; aliorum populorum multi occiſi fuerint: tamen romanorū plures occiſi fuerunt. nam Ro-
manoꝝ ſanguis fluens in torrentis modum: alioꝝ cæſoꝝ cruorem in loco ſiſtere nō permittebat: & often
dit plures Romanos ciues cecidiſſe: q̃ alioꝝ populoꝝ. Maius ab hac acie: nō ſolum inquit hæc clades ad
præſentes pertinet: ſed etiam ad poſteros. Sua: ideſt præſentium ſæcula. Plus eſt: aliis cladibus multi
periere: in hac periit libertas romanorum. In totum mūdi proſternimur: quia ſemper ſeruiemus. Om-
nis ætas: præſentium & poſteroꝝ. Proxima quid ſoboles: nunc cōqueritur: quod poſteri nulla ipſorum
culpa in ſeruite naſcantur: neq; enim ipſi aut ignaui: aut metu aliquo in ſeruitute ponūtur: ſed culpa ma-
iorum ſuorum. Proxima ſoboles: paulopoſt uentura. proximū dicitur uel paulopoſt præteritū uel pau-
lopoſt futurum. In regnum: ideſt naſci in ſeruitutem. Pauidi: oſtendit nulla ipſoꝝ culpa cōtigiſſe hoc.
Num geſſimus arma: ideſt nūquid fortaſſe nos imbecillitate & metu quodam ſeruimus quaſi dicat non.
Teximus aut iugulos: ſcilicet armis: & auertimus eos a Dominis: qui nos in ſeruitute ſubegerit. Alie-
ni: ſcilicet maiorum noſtroꝝ. Poſt prælia natis: ſi uolebas o fortuna ut nos ſeruiremus poſt hæc bella ci-
uilia: ſaltem dediſſes nobis bella: aut ſi uicti fuiſſemus ſeruiremus. At uero cum nemo nos uicerit: feciſti
eſſe ſeruos. Iam magnus tranſiſſe deos: poſt deplorationem libertatis: Lucanus exitum deſcribit huius
pugnæ. Deos: ſcilicet ꝓpitios ſenſerat tranſiſſe ad Cæſarem. Infœlix uix tota clade coactus: uictus erat
nec tamen id ſibi perſuadere poterat: ſic enim facere ſolent qui ſemp ſecunda fortuna uſi fuerunt: ut ſi qd
aduerſi contigerit uix credere poſſint. Tota clade: cum iam prope exercitum amiſiſſet. Aggere: eminē
tia campi: ut circumcirca diligenter omnia circūſpiceret. Vnde: a quo campo. Omnes clades: ideſt om
nes qui cæſi erant. Obſtante: ideſt pugnantibus oppoſitis uidere non poterat cæſoꝝ corpora: ſed tan
tūmodo cumulum. Fata: ideſt mortem ſuam.

¶SVLPI. Tam multo ſanguine:hoc ē multoꝝ morte. Nec ſicut uoluit pōpeius in extremis rebus p deſperationem ut miſeri ſolent omnia ſecum obruere:ſed optauit ut exercitus reliquus ſeruaretur incolumis. Merſa:perdita & obruta. Suſtinuit:paſſus eſt deos precari ſperauitq; exauditurosipſum q̄q̄ credibile nō uideretur. Etiam tūc:in tanta calamitate. Dignos:indigni.n.uidebātur quia nō fauerāt. Vouit ſolatia:optauit ſalutem reliquoꝝ quæ erat ei ſolatio maximo in tāta ruina. Parcite:abſtinete. Stāte mūdo:ſine cede uniuerſoꝝ populorū & ciuium. Si plura iuuant:ſi nō acquieſitis miſeriæ meæ & uultis me maiori dolore cōficere. Eſt mihi cōiunx: Magna hæc pietate effudit. Nam omnis ſibi chariſſimos & ſeipſum pro publica ſalute exponere prōptus erat. Pignora:charos & cōſanguieos. Ciuili:apoſtrophe ad fortunam. Remoto orbe:ſi mūdus nobiſcum nō perierit. Iam nihil eſt:Nihil poſſideo amiſi iam oīa nihil eſt ſub arbitrio meo:ne in iuidiam meā in alios ſæuias. Et reuocat:ſignū receptui dat pcliuibus ad ſubitam mor ē. Matura:ſubita. Tāti:ut pereant pro ipſo. Nec deerat robur in enſes: inerat pompeio magnanimitas & mortis contemptus & feruor eundi in prælia. Sed timuit:Ideo in confertiſſimos hoſtes ſe non imiſit:ne ipſo proſtrato reliquus periret exercitus:ſiue noluit in cæſaris mori conſpectu ſiue ne ſuam corneliam intolerando dolore afficeret. Ne quicq̄:quia omnino capu eius uiſurus eſt. Vultus:forma. Fatiſq; pbatum eſt:Nam in coniugis conſpectu occiſus eſt in ægypto. Tunc magnum:pompeius cum iam intra uallum hoſtes uerſarentur æquum natus detractis inſignibus imperatoris decumana porta ſe ex caſtris eiecit:protinuſq; equo citato lariſſam contendit. Sonipes concitus:equus impulſus. Non pauentem tela tergo:nemo enim ipſum perſequebatur. Ingēteſq; animos:A magnanimitate & cōſtantia laus:quod rebus aduerſis perturbatus non fuerit:& quod res lætas tulerit moderate. Verendus:uenerandus. Romanis malis:publica calamitate. Non impare uultu:hoc eſt ſimili: Eodem.n. uultu quo fuit in proſpera fortuna fuit & in aduerſa. Idem de Socrate Cicero & Plinius tradunt. Nec te uidere ſuperbum:Victoria in ſuperbiam te non erexit.

¶OMNIBO. Multo:ideſt multorum ſanguine:nam ſicut mos eſt pars maior cum aduerſa fortuna in ſe ſæuierit:uellet eandem fortunam omnibus eſſe:quam ipſe ſentit:ſed non ita pompeius. Nam ſalute potius ciuium Romanorum conſtituit diſcedere:ut iam ſe a pugnando Cæſar abſtineret & ſuperſtitibus parceret:immo ſuppliciter deos rogauit ut ſuperſtites reliquias exercitus ſeruarent incolumes:& ſi Diis placeret:ut ipſe cum omni ſua ſtirpe potius periret. Miſcere:ideſt confundere ut omnia una ſecum inde uoluant ruina. Vt latiæ poſt ſe:nam pompeius q̄uis tantam cladem accepiſſet a diis:tamen nō deſtitit quin oraret illos ut ſeruarēt eos ſuperſtites qui ſuperant. Poſt ſe:ſcilicet uictum. Dignos uotis:tunc enim dii uotis digni ſunt cū exaudiunt: Etiam nūc:ſcilicet accepta tanta clade. Solatia ſui caſus.i.reliquiæ ut exercitus ſupereſſent ne ad internetionē uſq; occiderentur. Parcite ait ſuperi:ſcilicet gētibus & nationibus orbis terraꝝ & ſi me mori uultis nolite omnia proſternere:nā mori poſſum Roma īcolumi Stāte:ideſt durante. Si plura iuuant:ideſt ſi nō eſtis contenti morte mea:paratus ſum & cōiugē:& liberos meos & ſtirpē omnē in exitiū ducere:dūmodo cæteris pcatis. Tot pignora.i.ſigna dedimus. Fatis ideſt fortunæ. Meoſq;.uxorem & liberos. Orbe remoto.i.liberato a clade. Exiguæ clades:quaſi dicat ſumus ingēs clades:quod ſi plus etiam haberemus illud pro ſalute omnium exponeremus. Arma:ideſt armatos. Signa:uexilla ex manipulos. Et reuocat:& cum uideret omnes paratos in tantā mortem rue-

Ac ſe tā multo peuntem ſanguine uidit
Nec ſicut mos ē miſeris trahere oīa ſecū
Merſa iuuat:gēteſq; ſuæ miſcere ruinæ,
Vt latiæ poſt ſe uiuat ps maxima turbæ
Suſtinuit dignos etiā nūc credere uotis
Cælicolas uouitq; ſui ſolatia caſus.
Parcite ait ſupi cūctas pſternere gentes
Stāte pōt mūdo:romaq; ſupſtite magnus
Eſſe miſer ſi plura iuuāt mea uulnera cōiūx
Eſt mihi ſunt nati dedimus tot pignora fatis
Ciuili ne parū ē bello ſi meq; meoſq;
Obruis exigue clades ſumus orbe remoto:
Oia qd laceras qd pdere cūcta laboras:
Iā nihil eſt fortuna meū:ſic fatus & arma
Signaq; & afflictas omni iā pte cateruas
Circuit:& reuocat matura i fata ruētes
Seq; negat tāti:nec deerat robur in enſes
Ire duci:iuguloq; pati uel pectore læthū
Sed timuit ſtrato miles ne corpore magni
Nō fugeret ſupraq; ducē pcūbere orbis,
Cæſaris aut oculis uoluit ſubducere mortē
Ne q̄cq̄ infœlix:ſocero ſpectare uolēti
Præſtādū ē ubicūq; caput:ſeu tu quoq; cōiux
Cā fugæ uultuſq; tui fatiſq; pbatū eſt
Te præſente mori:tūc magnū cōcit⁹ auſert
A bello ſonipes:nō tergo tela pauentē
Ingēteſq; aīos extrema in fata ferentē:
Nō gemit⁹:nō fletus erat ſaluaq; uerēdus
Maieſtate dolor:qualē te magne decebat
Romāis præſtare malis nō impare uultu
Aſpicis æmathiā nec te uidere ſupbum

re potius quam cedere hoſtibus rogauit:ut uiuere uallent:neq; ſe tanti eſſe:ut morerentur omnes. Nec deerat in enſes:quia occurrebat illud:cur non ſe occidebat pompeius. potius quam in diſcrimen ſeruitutis uenire non defuit.inquit magnanimitas pompeio.ut ſibi ipſi mortem inferret.ſed metuebat ne ſi id ageret.nemo deinde uiuere uellet.non igitur cauſa ſui:ſed ſuorum ſe interimere noluit: Robur:magnanimitas. Ire in enſes:ideſt moriturum ruere in hoſtes. Iuguloq; pati uel pectore. ut ſe iugularet:uel pectus tranſfigeret. Sed timuit ne cauſa ſua deniq; milites omnes in mortem ruerent. Supraq; ducem:ideſt ſupra iacentis ducis:aut uultu alia cauſa fuit.uidelicet ne hac læticia cæſarem afficeret ut corpus ſuum occiſum oculis cæſaris obiiceretur: Subducere:ideſt remouere corpus ſuum occiſum ab oculis cæſaris. Nequicquam infelix:quia ubicunq; occubuerit pompeius:cæſar ipſum occiſum uidebit.dummodo uidere uoluerit ſicut caput eius obtruncatum a rege ptolemæo uidit. Sed tu quoq; coniunx:alia cauſa acceſſit cur fugeret. uidelicet. ut uideret corneliam uxorem. Vultus tui:quos tantū amabat.ſ.fuerūt cauſa fugæ Fatiſq; ne.ideſt a fatis fata noluerunt.ut abſente cornelia pompeius moreretur. Tum:poſtquam inde conſtituit diſcedere. Concitus.calcaribus ſtimulatus.ut in aliquas regiones ſe reciperet. non:ergo tela pauentem magnanimitatem pompei oſtendit poeta. Ingenteſq; animos.quod ſicut in rebus ſecundis. ita etiam in aduerſis conſtanti animo ſemper fuerat. Extrema in fata contra ultima pericula.& euentum fortunæ. Non gemitus:dolorem præſe non ferebat pompeius.ſed ita ut nihil a maieſtate ſua indignum faceret. Qualem:ideſt talis uultus illi erat.qualis conueniebat in pernicie reipu. Non impare diſſimili: Emathiam.ideſt cladem æmathiæ. Nec te uidere ſuperbum.quotienſcunq; rem bello proſpere geſſiſti non elatus es:nec in aduerſis oſtendis animi tui imbecillitatem.

Proſpera belloꝝ nec fractū aduerſa uidebūt
Quāq; fuit læto per tres infida triumphos
Tam miſero fortuna minor iam pondere fati
Depoſito ſecurus abis nūc tempore læta
Reſpexiſſe uacat.ſpeſ nunq̄ implēda receſſit
Quid fueris nūc ſcire licet fuge prælia dira:
Ac teſtare deos nullum qui perſtat in armis
Iā tibi magne mori ceu flebilis aphrica dānis
Et ceu mūda nocēs pharioq; a gurgite clades
Sic & theſſalicæ poſt te pars maxima turbæ.
Nō iam pompeii nomen populare per orbē.
Nec ſtudiū belli:ſed par quod ſēp habemus
Libertas & cæſar erunt.teq; inde fugato
Oſtendit moriens ſibi ſe pugnaſſe ſenatus.

¶SVLPI. Fractum. inconſtantem & uacillanti animo. Quanq; fuit. ſicut fortuna inquit fuit infida tibi proſperis rebus.ſic fuit te inferior in aduerſis. quia te de ſtatu mentis non deiecit. Tres triumphos. libycum hiſpanicum & mythrydaticum. Pondere fati. ſpe imperii & uictoriæ: Securus.quia nil plus poſſis amittere. Vacat:uacuum eſt tibi. Reſpexiſſe tempora læta:conſiderare præteritam fælicitatem quæ quidem ex aduerſitatibus cognoſcitur. Spes nunquam implenda. ſitis cupiditatis quæ nunquam expletur nec ſatiatur: Quid fueris nunc ſcire licet:quia ex aduerſorum comparatione proſpera diſcernuntur. Teſtare.iura in teſtes cita & romanos qui poſt hac pugnant non propter te ſed pro libertate pugnare. Perſtat. perſeuerat. Tibi.propter te. Ceu flebilis:ut reliquiæ pugnæ pharſalicæ quæ catone ſcipioneq; ducibus una cum iuba ſunt uictæ. Munda. opp. in hiſpania ubi pompeii filii ſunt ſuperati. Gurgite phario.ideſt in alexandria a cæſarianis illata. pharus inſula in nilo ad alexandriam eſt. Poſt te:poſt diſceſſum & mortem tuam ſignificatq; & hos qui nunc periere.& qui bruti bello. Populare.gratum populis Nec ſtudiū belli:non uoluntas pugnandi ſed cauſa libertatis redimendæ:& cæſaris opprimendi. Erunt par:erunt concertatores. tractum a gladiatoribus quorum quidem ſi duos committimus unum par committere dicimus ſi quattuor duo paria. Quod ſemper habemus:quod ſemper inter ſe pugnat & querit opprimere mutuo. Inde:e theſſalia. Sibi.pro recuperanda libertate.

¶OMNIBO. Infida fortuna:quia nunquam fidem ſeruat. ſed quos antea placido uultu fouerit:eos deinde deſerit: Per tres triumphos:quia triumphauit de mithridate. de ſicilia:de hiſpania. Iam pondere fati.nunc conſolat pompeium ipſum cladem ſane ingentem accepiſſe. ſed tamen hac clade magno rerum pondere.ac ſolicitudine liberatum eſſe. Securus.ſine cura. Pondere fati. ideſt depoſito pondere imperii. quod in fortuna conſiſtit. Nunc tempora læta. ideſt nunc tibi licet reminiſci lætorum temporum. Spes nunquam.iam enim ſperare deſinis. Quis fueris. nam ex aduerſis læta melius cognoſcuntur. Teſtare.ideſt fac deos teſtes. Nullum qui perſtet in armis:nam ſi quis in bello perſeuerare uoluerit.illum crede non tua cauſa mori.ſed ſponte ſua: Perſtet.perſeueret: Ceu flebilis africa. quemadmodum munda fuit ubi: Gn. pompeius magni pompeii filius bellum geſſit in hiſpania contra cæſarem ſicut & alexandria ubi cæſarem bellum geſſit contra ptolemæum: ſicut africa ubi bellum geſſit cato regi iubæ coniunctus aduerſus cæſarem hæc bella non fuerunt cauſa ut tuum nomen defenderetur. Ordo eſt ſic:pars maxima theſſalicæ turbæ. Poſt te. ideſt fortunam tuam. Ceu:quemadmodum pugnatum eſt in africa ad mundam: alexandria: in aegypto non pugnarunt te iubente: ita etiam nunc poſt hanc cladem in theſſalia. non tibi. ſed ſibi ipſis dimicauerunt: non enim auctor fuiſti harum cædium: quod tibi magnam conſulationem afferre poteſt. Ceu munda. Apud quam uictus fuit. Cn. pompeius quamquam magno diſcrimine Cæſar fuerit. Pharioq;: ideſt in

ægypto ubi etiam bellum geſſit contra ptolemæum. Ibi enim aliquot ciues ro. periere & parum abfuit: quin etiam Cæ. uinceretur. & a rege ptolemæo occideretur. Nomen populare: ideſt non erat cauſa nomen tuum o pō. cui fauebant ciues ut bellum amplius gereretur. Studium belli. ſcilicet ut cauſa tua ſtudeant pugnare. Sed par. ſed duo erunt ſemper qui ro. imperent: uidelicet libertas: & Cæ. reſpicit ad illud q̄ poſtquā Cæ. rempu. occupauit: ſemper deinde libertas oppreſſa fuit: & Cæ. omnia tenuit. duo igitur habebimus. ſ. libertatem: ut ſe in priſtinam formam reſtituat Cæ. ut imperium obtineat. Sibi ad utilitatē ſuā.

Nōne iuuat pulſū bellis ceſſiſſe nec iſtud
Perſpectaſſe nefas ſpumātes cede cateruas
Reſpice turbatos icurſu ſanguinis amnes
Et ſoceri miſerere tui quo pectore romā
Intrabit factus cāpis fœliciter iſtis.
Quicqd ī ignotis ſolus regiōibus exul
Quicqd ſub phario poſitus patiere tyrāno
Crede deis lōgo fatoꝝ crede fauori.
Vincere peiꝰ erat ꝓhibe lamēta ſonare
Flere ueta populos lachrias luctuſq; remitte
Tā mala pōpeii q̄ ꝓſpera mūdus adoret.
Aſpice ſecurus uultu nō ſupplice reges
Aſpice poſſeſſas urbes donataq; regna
Aegyptū libyāq; & terras elige morti.
Vidit prima tuæ teſtis lariſſa ruinæ
Nobile nec uictū fatis caput oībus illa
Ciuibus effudit totas p mœnia uires
Obuia ceu læto ꝓmittūt munera flentes
Pādūt tēpla domos ſocios ſe cladibꝰ optāt
Scilicet imēſo ſupeſt ex noīe multū:
Teq; minor ſolo: cūctas iuellere gentes
Rurſus ī arma potes rurſuſq; ī fata redire:
Sed qd opus uicto populis aut urbibꝰ inqt
Victori præſtate fidē: tu cæſar in alto
Cedis adhuc cumulo patriæ p uiſcera uadis
At tibi iā populos donat generi auehit inde
Pōpeiū ſonipes gēitꝰ lachrymæq; ſequūtur:

SVLPI. Nō ne iuuat: conſolat̃ fugientē poeta aſſerens melius fuiſſe uinci quā uincere. Perſpectaſſe: ad finē uidiſſe cladē. Cateruas: ſtrages hominū. Spumantes cede: cruore plenas. Et ſoceri miſerere tui: & nō iraſcere ſed potius miſerei Cæ. qui fuit tanti mali cauſa. Nā ut ait boetius ſicut corporū langor ita uitioſitas quædā eſt quaſi morbus animorū. cū egros corpore minime dignos odio ſed potius miſeratione iudicemus: multo magis non inſequendi ſed miſerandi ſunt quorū mentes omni langore attrocior urget improbitas. Pectore: conſcientia. Iſtis campis: hoc eſt tanta cede.
Quicquid: omnē calamitatē & mortē quā paſſurus es: æquo animo feras inquit & te permitte diis: qui te diu in fœlicitate conſeruare: es quippe minus infelix uictus quā ſi uiciſſes: Solus: nō a multis comittatus. Crede: da in manus deorū. Tyranno phario: ptolemæo cuius iuſſu obtruncabere. Longo: quo diu uſus fuiſti. Vincere prius erat: quia infeciliores ſunt qui faciunt quā qui patiunt̃ iniuriā & odioſū eſt & immaniſſimū tanta ciuiū clade uiciſſe. Lamenta: lamentationes fieri.
Remitte: reprime prohibe. Mala: aduerſitatē quā dii pro meliori euentu tibi dederunt. Reges ut ptolemæū. Regna donata. ut ptolomæo Tygranni Pharnaci Ariobarzani & iubæ cui libyā dedit. Elige terras: nā quocūq; iuris omnino es periturus. Vidit prima pō. primū Lariſſæ appulit nec ibi conſtitit: Sed eadē celeritate ex fuga paucos nactus nocturno itinere nō intermiſſo comitatu equitū triginta ad mare peruenit. Lariſſa theſſaliæ oppidū eſt: Nec uictū fatis: conſtantiā ſeruans. Ceu læto: tanquā uictori. Vires: potentiā in armis. Munera: officia auxilia donaq; offerunt.
Templa domos: aſynthethon eſt. Multū ſupereſt magna pars gloriæ tuæ adhuc ſtat & ideo hi te uenerant̃. Te ſolo minor: erat etiā nunc pō. omniū maximus. ſed ſe ipſo minor: ideſt inferior animo quam eſſet gloria & potentia ſua in fata: in bella & in mortem: Victo: me ipſo. Victori præſtate fidem. ſitis fidi Cæ. cumulo cædis: congerie cadauerum. Vadis per uiſcera: calcas cadauera & adhuc plures interficis. Donat tibi populos: quantum perſuaſit ut Cæ. obedirent. Auehit inde pō. ſonipes: ideſt uectus equo lariſſa diſceſſit.

OMNIBO. Non ne iuuat: pō. ſi conſideras quantum ſceleris & impietatis in campis philippicis perpetratum eſt nonne maximam ex eo uoluptatem capis q̄ inde te ſubtraxeris. q.d. capere debes. Cateruas. ſ. Cæ. & ſtragem militum. Et ſoceri mi. tui. & cum uideas tot uulnera tot monſtra ſcelerum quæ geſta ſunt in ea pugna theſſaliæ: ubi filii cum parētibus parentes cum filiis. fratres cum fratribus occiſi ſunt miſere Cæ. qui harum rerum cauſa & auctor ſteterit: ac ſi. d. tu felicior es Cæ. Quo pectore. i. animo ro. ingredietur. Factus campis felicior iſtis. i. cuius cauſa tot cædes ciuium ro. perpetratæ ſunt. Quicquid in ignotis ſolus: nunc alias quoq; rationes ſubiungit cur melior ſit pō. conditio. Quicquid in ignotis. i. cætera omnia quæ perpeſſus fuiſti poſt quam a pugna pharſalica diſceſſiſti attribuenda ſunt furori deorum. nam etiam ſi exulaueris: & ſi etiam a rege plolemæo obtruncatus fueris: hæc omnia ſigna fuerunt fauoris deorum nam te potius mori uoluerunt quam tyrannidem exercere. in qua poſtea Cæ. conſtitutus fuit nec diu permanſit & bonis omnibus odio fuit. Crede deis. i. attribue fauori deorum quicquid patiere exul. quia pene deſtitutꝰ fuit ab omnibꝰ. Regionibꝰ ignotis ſolus: ut cū uenit Mytilenē priꝰ deinde ſuper ignota maria nō ſecundū imperatoriā dignitatē nauigans: ſed paucis comitibꝰ atq; miniſtris. Quicquid phario ty. i. ſub ptolemæo rege ægypti, cuius iuſſu poſtea obtruncatus eſt. Longo crede. i. comitte

diis q tibi ꝑpetuo affuerūt. Peius erat: ſcilicet q̄ mori. Lamēta ſonare: noli ꝑmittere inqt: ut triſtes mœſtiq; ſint oēs & clamorē emittāt: quaſi te miſeꝝ eē oſtēdant. Tā mala. Nā hæ res aduerſæ ſunt: Sed inſtar felicitatis ſi cōſideres q̄ deterior fuerit uictoris cōditio. Securus: ſine cura: nihil enim eſt quod amittere poſſis. Vrbes: quæ ſub tua ditione fuerūt. Donataq; regna: ideſt quæ donaſti Ariobarzani: Tigrani: Pharnaci: & cæteris regibus. Terras: elige regionem ubi uitam tuam finias: nam in poteſtate tua eſt ubi mori uelis. Vidit prima tuæ: poſt cōſolationem redit ad iter pom. deſcribēs qua uectus eſt equo. Lariſſa ciuitas eſt theſſaliæ. uiderunt inquit te lariſſæi ingredientē mœnia tua dignitate ſeruata. Ciuibus: oēs ciues obuiam tibi e lariſſa ꝓdierūt: nam ſupatus Pom. mutata ueſte (ut oſtēdit Appianus) cōſcēdit equū quattuorq; ex amicis eū cominātibus: nullo in loco curſum ītermiſit: qd exorta luce lariſſam tādem uēit. Ceu læt: & ita tibi occurrerūt: ac ſi uictor fuiſſes: & flētes oia ſua tibi ꝓmittebāt qcqd ſub ſua ptāte eſſet: id tuū eſſe affirmātes. Læto. i. tanq̄ uictori. Munera: quecūq; uelis officia. In fata redire: ideſt rurſus experiri fortunā potes. Sed qd opus uicto: nūc dicit qd reſpōderit Pom. ut audiuit oēs paratos facere qcqd uoluerit: dicit enim ipſos laudauiſſe & cōmendaſſe uolūtatem eoꝝ ſed tamen nil his pollicitationibus motꝰ eſt: & ea potius uictor ſuaſit ut facerent. Inquit. ſ. pompeius. Tu Cæſar: adhuc es inter ſtragem cæſoꝝ: & reliquias pugnæ ꝑficis: cum pomp. in poteſtate tibi regna dimittat: & eos qui parati erāt ipſi obedire: iubeat tibi officium ꝑſtare: nō ſibi. In alto cumulo: in alta ſtrage. Per uiſcera patriæ: ideſt ciuiū tuoꝝ. Populos donat: ideſt ſponte terrarum omnium dominū facit. Inde a lariſſa.

SVLPI. Conuitia populi: maledicta hominū incuſantiū deos. Nūc tibi: Profecto inquit nūc tui

Plurimaq; in ſæuos populi cōuitia diuos.
Nūc tibi magne fides quæſiti uera fauoris
Cōtigit: ac fructus: fœlix ſe neſcit amari.
Cæſar ut heſperio uidit ſatis arua natare
Sāguine: parcēdū ferro manibuſq; ſuorum
Ii ratus: ut uiles animas pituraq; fruſtra
Agmina ꝑmiſit uitæ: ſed caſtra fugatos.
Ne reuocēt: pellatq; qes nocturna pauorē
Protinus hoſtili ſtatuit ſuccedere uallo.
Dū fortuna calet: dū cōficit oia terror
Nō ueritꝰ graue ne feſſis haud marte ſbactis
Hoc foret iperiū: nō magno hortaie miles
In prædam ducēdus erat: uictoria nobis
Plena uiri dixit: ſupeſt pro ſanguie merces
Quā mōſtrar̃ meū ē: neq;. n. dōare uocabo
Qd ſibi qſq; dabit: cūctis en plēa metallis
Caſtra patēt: raptū heſperiis e gētibꝰ aurū
Hic iacet: eoaſq; premūt tentoria gazas.
Tot regū fortuna ſimul magniq; coacta
Expectat dominos: ꝑpera præcedere miles
Quos ſeq̄ris quaſcūq; tuas pharſalia fecit

fructum fauoris & fidei percepiſti quia ex populoꝝ lachrymis quantū amareris intellexiſti. Felix neſcit amari: parœmia eſt. Felices: quia fidē amicorū nō experiuntur quātum & a quibus amentur nō intelligūt. Nam ut ille inquit Amicus certus in incerta re cernitur. Cæſar ut heſperio: Parta iam uictoria Cæſar miſſo præconio ut ciuibus parceret̃: neglectiſq; barbaris qui ſupererant milites ad caſtra diripienda hortatus eſt q̄q̄ ut eſt in Cæſaris cōmētariis a militibus cōtendit ne ī præda occupati reliqui negocii gerendi facultatem dimiterēt. Heſperio: italorum. Parcendum: abſtinēdum. Manibus: quæ cedendo defeſſe erant. Viles: ignobiles & quæ nocere non poſſent. Permiſit: uitæ ſeruauit. Caſtra Pompeii. Pauorem: pompeianoꝝ.
Protinus ſuccedere: ſtatim ingredi pōpeii caſtra.
Conficit omnia: ſola enim trepidatione hoſtium reliquam uictoriam conſequebatur. Hoc imperium: hic iuſſus ut caſtra diriperent. Feſſis militibus ſuis. Haud ſubactis: non uictis. Merces: præda præmium. Pro ſanguine: pro cedibus factis. Meum eſt: mei offici: Dabit ſibi: aſſumet acquiret. Metallis: auro argento electro. Heſperiis: hiſpanis quibus præfuit & quos uicit pompeius. Gazas: diuitias. Fortuna ſimul coacta: diuitiæ ſimul congeſtæ. Dominos: uos ipſos. Propera præcedere: feſtina præoccupare caſtra. Fecit tuas: fecit tui iuris.

OMNIBO. Plurimaq; in ſæuos: Quia populi deos tanquam crudeles uocabant: q̄ uictoriam Cæ. dediſſent. Nunc tibi magne uides: ideſt cognoſcis qui nam ſint ueri amici nam in fœlicitate uera amicitia non dignoſcitur. Fœlix ſe neſcit amari: ideſt nemo ueram amicitiam in fœlicitate cognoſcere poteſt: Syncere enim fidei amici in aduerſis cognoſcuntur. Quæſiti: pro acquiſiti. Cæſar ut heſperio: nunc redit ad Cæſarem qui poſtquam uidit iā eos cæſos eſſe qui uictoriam impedire poterant: uidelicet ſenatores & principes: iuſſit militibus ſuis: ut multitudini parcerent. Agmina: ideſt exercitus reliquias. Parcendum ferro: iam abſtinendum eſſe a pugna: & eſſe parcendum manibus ſuorum qui fatigati erant diuturna pugna. Viles animas: in quibus nullum momentum uictoriæ conſiſteret. Sed caſtra fugatos ne reuo. Sed metuentes Cæſar ne ſe in caſtra fugati reciperent nocte: iuſſit equitibus: ut ſine mora caſtra Pom. irrumperent. Pellatq; quies nocturna pauorem: ne interpoſita nocte uicti ſperare incipiant. Fortuna: ſcilicet ſecunda. Calet: feruet. Dum conficit omnia terror: Quia terrore ipſo perculſi hoſtes fugiebant. Ne feſſis: Reddit rationem quare non timuit: ne fatigati milites hoc imperium grauiter ſubirent quia ſciebat hoc libenter eſſe facturos: quia ipſis caſtra hoſtiū diripiēda ꝑmiſit: nō opus igitur erat hortamine. Victoria nobis. i. iā ſumus uictores: ſed reliquū eſt: ut ꝑmia uictoriæ capiatis: & caſtra hoſtium irrūpatis. Plena: itegra: Supeſt pro ſanguine merces. Nunc nihil reſtat uobis: niſi ut ꝑmium uictoriæ capiatis. Meum eſt: ideſt ad me

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

pertinet mõſtrare mercedem:ueſtrũ autem eſt accipere. Neq; enim:nolo hoc in muneris loco ponere: ſed ſibi quiſq; diripiat quæcunq; placuerint. Donare:ideſt hoc donũ eſſe cunctis metallis: ideſt omni ære auro & argento. Raptũq; heſperiis:ideſt omne aurũ quod deuictis gentibus in heſperia tulerat Põpeius hoc eſt aurũ hiſpanaꝶ gentium. Præmunt:ideſt claudum:nam in tentoriis Pompeii orientales diuitiæ poſitæ ſunt & occidentales:nam in hiſpania Sertorium debellauit:& inde magnas diuitias adduxit. Eoas gazas:nã populos orientales deuicit:qui ſub imperio Tigranis:& Mithridatis fuerãt. Tot regũ fortuna:currite inqt in hoſtes quos fudiſtis:aut anteueniatis eos:& in ptãte ueſtra raptũ auꝶ atq; argẽtũ iure belli omne diripiatis. Fortuna:diuitiæ. Tot regũ.ſ.quos Põpeius deuicit. Expectat dominos.ſ.uos cõmilitones. Pharſaliæ.i.uictoria pharſalica.

A uictis rapiantur opes. nec plura locutus
Impulit amentes auriq; cupidine cæcos
Ire ſuper gladios ſupraq; cadauera patrum,
Et cæſos calcare duces: q̃ foſſa quis agger
Suſtineat: precium belli ſcelerũq; petentes
Scire uolũt quãta fuerint mercede nocẽtes,
Inuenere quidem ſpoliato plurima mundo
Bellorũ in ſumptus congeſtæ põdera maſſæ
Sed nõ implerũt cupientes omnia mentes.
Quicqd fodit iber. qcquid tagꝰ expulit auri
Quodq; legit diues ſũmis arimaſpus arenis
Vt rapiant. paruo ſcelus hoc ueniſſe putabit
Cum ſibi tarpeias uictor deſponderit arces
Cum ſpe romanæ promiſerit omnia prædæ
Decipit̃ quod caſtra rapit. capit ipia plæbes
Ceſpite patricio ſomnos. uacuumq; cubile
Regibus. infandus miles p̃mit. inq; parentũ
Inq; toris fratrũ poſuerunt mẽbra nocentes:
Quos agitat ueſana quies ſummiq; furenes
Theſſalicã miſeri uerſant in pectore pugnã:
Inuigilat cunctis ſæuum ſcelus. armaq; toto
Mẽte agitãt. capuloq; manꝰ abſẽte mouent,
Ingemuiſſe putẽ campos terramq; nocente
Inſpiraſſe animas. infectumq; aera totum
Manibus & ſuperã ſtygia formidine noctẽ,
Exigit a meritis triſtes uictoria pœnas

¶SVLPI. Amẽtes:furẽtes. Auriq; cupidine:auaritia quæ eſt habẽdi cupido.ſiue iniurioſa appetitio alieni ut ait ad herẽnium Cicero. Suſtineat.retinere poſſit. Petẽtes:cæſarianos. Pretiũ belli:prædam. Scire uolũt quãta fuerint mercede nocẽtes: feſtinãt pſpicere quid ex ſuis ſceleribus cõſequãt̃. Maſſæ cõgeſtæ in ſumptus belloꝶ:argẽti & auri cõgeſti cõflatiq; in militũ ornamẽta. Spoliato mundo:nam ex oĩbus ciuitatibus fuerat illuc aduectũ. Nõ implerũt mentes:nõ ſatiſfuerũt auaritiam cæſarianoꝶ. Iber:in hiſpania & in ſcythia etiam populus. Tagus:hiſpaniæ fluuius trahẽs arenas aureas. Arimaſpus:Scythiæ populus qui certat cũ grypibus gemmas & aurum cuſtodiẽtibus de qua re diximus libro tectio. Vt quamuis. Scelus hoc: tantã cedem & imanitatem. Veniſſe paruo:uenditum fuiſſe minimo pretio cũ ſperaret pro præmio romam dirripe. Victor:miles. Deſpõderit:promiſerit. Spe:propter ſpem. Promiſerit omnia dixerit ſe facturũ omnia ſcelera. Decipitur:quia maiora ſperabat q̃q̃ maxima ſit conſecutus. Plæbes impia:cæſariani. Ceſpite patritio in tentoriis & terra in qua nobiles romani dormiuere. Infandus:nõ nominandus. Vacuum regibus:in quo reges iacuerũt. Totis parentum:lectulis patrum quos filii patricide peremerũt. Veſana quies:inquies ſomnus. Somniq; furentes:ſomnia furioſa. Verſant in pectore:ſomniãt. Inuigilat cũctis ſæuum ſcelus:Sceleꝶ cõſcientia uexantur: etiam dũ dormiunt. Abſente capulo:cũ non habeãt enſem & ſint inermes. Inſpiraſſe:inſpirando emiſiſſe. Infectum manibus: maculatum umbris. Noctem ſuperam: tenebras nocturnas noſtri cœli plenas fuiſſe territamentis:& malorum dæmonum & furiarum occurſibus. Exigit meritis: merito dant de crudeli uictoria pœnas.

¶OMNIBO. Sic milite iuſſo:oſtendit nullam maiorem militibus adhortationem fieri poſſe:q̃ ut caſtra ipſis diripiẽda pmitteret:ergo nullo metu nullo piculo retineri potuerũt qn amẽtes auriq; cupidine cæci ferrerentur per ſtrata cæſorum corpora. Sic:uidelicet permittendo caſtra diripi. Cæcos:inconſideratos. Quæ foſſa quis agger:quaſi dicat nulla minutio tam uallata eſſe poteſt:quæ arcere poſſit præmia uictoriæ petentes. Quanta fuerint mercede nocentes ideſt quanta mercede cõmiſerint parricidia. Maſſa:Auri & argenti:maſſa dicitur moles quædam rudis. Congeſtæ:non cõflatæ: ſed ſolidum aurum & argentum inuenere. Spoliato mundo: ideſt ex omni parte orbis debellati. In ſumptus bellorum:quod aurum ſecum attulerant:ut poſſent ſtipendia militibus ſoluere. Non impleuit:non ſatiauit. Quicquid fodit iber. Ordo eſt:tamen putabunt milites Cæ.hoc ſcelus ueniſſe paruo. Vt pro quãuis rapiant quicquid. Iber:populus hiſpaniæ:quæ tota abundat metallis:plumbi:ferri:æris:argenti:auri: Auctore pli. Tagus.fluuius:hiſpaniæ aureas trahens arenas. Extulit:ſcilicet euomendo aureas arenas. Arimaſpus:eſt populus ſcythiæ unoculus:apud quem gryphes aurum & ſmaragdos effodiunt & arimaſpi continue dimicant aduerſus eos ut aurum rapiant:ſupra. Auroq; ligatas ſubſtringens arimaſpe comas. Veniſſe:uenditum eſſe. Cum ſpe Romanæ prædæ:quia ita eos ſperare iuſſerat:ſi Põpe.uiciſſent ut urbem Romam diripiendam permitteret. Decipitur:ideo miles uidetur decipi cũ Romam promiſerit:nunc caſtroꝶ tãtummodo diuitias diripiẽdas obiecerit. Capit impia plæbes:cũ indignatiõe dicit: gregarios milites occupaſſe cubilia ſenatoꝶ. Ceſpite patricio:Vbi antea patricii uiri requieuerãt. Præ:

mit.ſ.corpore ſuo. Vacuum:regibus occiſis. Inq; parentũ:filii etiam in cupilibus parentũ:parẽtes filioꝶ & fratres fratrũ iacuerũt:quos antea in pugna occiderãt. Quos agitat:Hi ſoli inqt uidebant ſcelera quæ pꝑetrauerãt. Sõniq; furẽtes:Eumenides etiã dormiẽtibus obuerſabũt̃:ut qetem illã plenã tubationis agitarẽt. Veſana:plena iſaniæ. Agitat:turbat. Innuigilat ſæuũ ſcelus.Obuerſat̃ ante oculos eoꝶ. Agitãt: ideſt cogitãt arma.Capuloq; manus:& dormiẽtium manus mouebãtur:tanquam pugnãtium. Capulo: enſe pars pro toto.Putas:ideſt putare quiſq; poſſet. Inſpiraſſe:emiſiſſe.Superam:ideſt noctem quæ in hemiſperio noſtro eſt. Stygia formidine:ideſt ſtygiis umbris. Exigit a meritis:hæc eam erat ꝙ uictoria ipſa pœnas ſumebat a uictoribus:nam quia impia fuerat:ideo agitabatur furiis. A meritis.i.qui pœnas meruerant occidendo:alii patres:alii fratres.

Sibilaq; & flãmas iſert ſopor umbra perẽpti
Ciuis adeſt. ſua quẽq; p̃mit terroris imago.
Ille ſenum multis iuuenũ uidet ille figuras.
Hũc agitant totis fraterna cadauera ſomnis
Pectore in hoc pater eſt oẽs in cæſar̃ manes
Haud alios nondũ ſcythica purgatus in ara
Eumenidũ uidit uultus pelopeius horeſtes
Nec magis attonitos animi ſenſere tumultꝰ
Quũ fureſt pẽtheꝰ aut quũ deſciſſet agaue
Hunc omnes gladii quos aut pharſalia uidit
Aut ultrix uiſura dies ſtringente ſenatu
Illa nocte premũt hũc infera mõſtra flagellãt
Quod ſtyga qd̃ maneſ iſeſtaq; tartara ſõnis
Pompeio uiuente uidet tamen omnia paſſo
Poſtquã clara dies pharſalica damna retexit
Nulla loci facieſ reuocat feralibus aruis
Hærentes oculos cernit propulſa cruore
Flumina & excelſos cumulis æquantia colles
Corpora depreſſos i tabem ſpectat aceruos
Et magni numerat populos epuliſq; paratur
Ille locus uultus ex quo facieſq; iacentum
Agnoſcat iuuat æmathiã nõ cernere terrã;

¶SVLPI. Sibilaq; & flammas infert ſopor: offerunt̃ eis furiæ cum facibus & ſibilãtibus comis uipereis q̃les patricidis occurunt. Adeſt: occurrit mẽtibus. Sua imago:ſcelus qd̃ fecerat. Ille:aliquis diſtributio ẽ. Totis ſomnis:quoad dormit. Oẽs in cæſare manes:Cæſari uero oium imagies ſcelerũ occurſabãt. Horeſtes: Agamẽnonis filius & pelopis ꝓnepos matre occiſa a furiis agitabatur. Sed quũ apud Taurica regionẽ ueniſſet: ibi quibuſdã ſacris ab Iphygenia ſorore purificatus in bonã rediit mentẽ. Tumultus attõitos:perturbationes inſanas. Pentheus:bacchi cõtemptor ita numinis in furorem uerſus eſt ut diximus ſupra. Agauen: pẽthei metrem quæ furore cõcita filium aprum eſſe exiſtimãs ipſum dilacerauit. Deſciſſe:a recta mẽte diſceſſiſſet hoc eſt inſaniſſet. Hunc:cæſarẽ. Dies ultrix:quum ipſe occidetur in ſenatu. Senatu ſtrĩgente:immittentibus ſenatoribus coniuratis qui eum ſunt occiſuri. Monſtra flagellant:furiæ uerberant. Mens cõſcia:dira cõſcientia. Quantũ pœna:profecto multum. Stygia:infernum. Viuente Pompeio:nam eo mortuo maioribus terricula mentis uexabitur. Tamen omnia paſſo:ſed eum fuerit ita nocte uexatus mane occiſorum eſt ſpectaculo delectatus. crudelitatis igitur accuſatur. Retexit:maniſeſtauit & aperuit eedem: Nulla facies:nullus deformis aſpectus. Oculos: cæſaris. Hærentes: affixos. Propulſa:impulſa & aucta. Cumulis:congerie ſua. Depreſſos in tabem:merſos inſaniem. Numerat:tanq̃ numerando proſpicit. Epuliſq; paratur: Illic inquit diſcubuit unde poſſet peremptos proſpectare & agnoſcere. Terram:quæ erat cadaueribus tecta.

¶OMNIBO. Sibila:eumenidum murmura. Flammas:ſcilicet ipſarum eumenidum:quæ inferre uidebãtur faces cum ſibilis. Vmbra:ideſt anima ciuis quem occiderat ante oculos errabat eoꝶ. Sua quẽq; premit:unicuiq; imago terroris ante oculos uagabatur. Ille ſenum:ſicut occiderat:alii ſenes:alii iuuenes ita in oculis erant dormientiũ. Totis ſomnis: Tota nocte. Omnes in Cæſare manes: Vtpote auctore malorum omniũ. Haud alios:per ſimilitudinẽ oſtendit quomodo tota nocte agitati ſint dormientes milites:nõ aliter inquit:q̃ cum furorem bacchus in aliquem imittit:aut Horeſtes cũ occiſa matre in inſaniã uerſus eſt. Nam pẽtheus poſtquam a ſuis mœnibus Bacchi ſacrificia relegauit:miſit ſatellites ſuos: ut illũ abigerent:qui cum nõ redirent:ipſe ꝓfectus eſt. Tunc furorem Agaue matri:& Authonoæ matertere immiſit Bacchus:ut crederent:ipſum pentheũ eſſe aptum:aut uitulum:& inſecutæ thyrſis tandẽ eũ occiderũt. Mater uero eius Agaue per mediam turbã ouans filii caput geſtabat. Nõdum purgatur i ara: Quia ad aram uenerat Dianæ ubi tandem purgatus eſt in taurica regione ſcythie:cuius antiſtes erat ſoror iphigenia:quæ imolata fuerat Dianæ:in cuius locũ Diana ceruã ſubiecerat. Horeſtes pelopeius: ideſt originẽ a pelope ducens:nam pelops genuit atreũ thyeſtem & philiſtenem patrem Agamẽnonis & menelai ex agamẽnone natus eſt horeſtes. Senſere:a libero patre. Cum fureret pen. ſcilicet cõtra deũ: & eũ a finibus ſuis abigeret. Aut ultrix uiſura dies:gladii ob errabant oculis ipſius Cæſaris:quos deinde paſſus ẽ i ſenatu cũ occiſus ẽ:& cõfoſſis tribus & uigiti uulneribꝰ. Strigẽte ſenatu.ſ.cõiuratõe Bruti. Heu q̃tũ pœnæ:Supius rõnẽ attulit cũ cladẽ illã æqori aĩo ferre dẽbat põpe.nũc aũt cãs affert cur miſerior ſit Cæſar:cũ i mẽtẽ uenerit:cũ tãtoꝶ maloꝶ cã auctor extiterit. Heu:cõmiſerãtis ẽ interiectio. Miſero.ſ.cæ. Mens conſcia:ſcilicet tot admiſſoꝶ ſcelerum & cædium:quas pauloante milites ppetrauerant ipſo concitante. Donat:affert. Stygia.i.inferos:nam quo poſtea deſcenſurus erat. Manes:ſcilicet Cæſoꝶ aĩas

quæ dormienti obſeruabantur. Pōpeio uiuente.id enim erat quod cæſarē dolore maiori afficeret. Olꝫ paſſo:Quāuis tota nocte ꝑpeſſus eēt Cæſ.mala oīa ꝑdicta:magna aī ꝑtu bat ione cogitādo quæ ipſe mala ꝑpetrauerat:tamē cum lux facta eēt præ lætiçia oculos a pharſalia remouere nō poterat: ꝙ aduerſarios ꝓſtratos uideret. Retexit:apuit. Nulla loci faties:Quātūlibet execrabilis eē deformitas loci.multitudine cæſorū:tamē oculos a theſſalia nō reuocabat. Reuocat:remouet. Feralibus:ubi feralia ſcelera commiſſa fuerunt. Cernit.p.cruore:Vidit flumina multitudine cædiū inflata:qa tātus erat cæſoꝝ cruor effuſus:ut ipſa etiā flumina creſcerēt. Excelſos colles:uidet ēt ſtragē & ſtruem corporū adeo ſublimem: Vt comparari poſſet montibus. Sidentes:poſitos. Et magni numerat.p.& numerando lætabať. Epuliſq; paratur ille locus:ut quaſi ſpectaculū ante oculos haberet cæſoꝝ militū:dum epularet̃. Vultus facieſq; Aliquid inter ſe differūt:nam facies proprie eſt naturalis cuiuſq; habitus: Vultus autem ē qui ꝓ uoluntate mutatur & fingitur. Iuuat:ſcilicet Cæſarē. Nō cernere terram:ꝙ opta eſſet ſtrage cæſoꝝ.Cæſar autē cū cæſa cadauera perluſtraret:ferť hæc dixiſſe græce. Hoc uoluerūt huc me neceſſitatis adduxerūt:ut.C. Cæſar maximis cōfectis bellis:ſi exercitus dimiſiſſem cōdemnatus utiq; forem.Plutar.

Et luſtrare oculis campos ſub clade latentes.
Fortunā ſuperoſq; ſuos in ſanguine cernit
Ac ne læta furēs ſcelerū ſpectacula perdat
Inuidet igne rogi miſeris:cœloq; nocēti
Ingerit æmathiā:nō illū pœnus humator
Cōſulis:& libyca ſuccenſæ lampade cannæ
Compellūt:hominū ritus ut ſeruet in hoſtes
Sed meminit nōdum ſatiata cedibus ira
Ciues eſſe ſuos:petimus non ſingula buſta
Diſcretoſq; rogos: unū da gentibus ignem:
Nō interpoſitis urantur corpora flammis
Aut generi ſi pœna iuuat:nemus extrue pidi
Erige cōgetas œtheo robore ſiluas:
Theſſalicā ut uideat pōpei⁹ ab æquore flāmā
Nil agis hac ira tabes ne cadauera ſoluat
An rogus haud refert:placido natura recep/tat
Cūcta ſinu:fineq; ſui ſibi corpora debēt.
Hos cæſar populos ſi nūc nō uſſerit ignis
Vret cū terris uret cū gurgite ponti.
Cōmūis mūdo ſuper eſt rogus oſſibus aſtra
Miſturus:quocūq; tuam fortuna uocabit.
Hæ quoq; eūt animæ: nō altius ibis in auras

℄ SVLPI. Luſtrare:circūſpicere. Sub clade.ſub cadaueribus. Cernit fortunā ſuperoſq; ſuos:agnoſcit felicitatē & deos propitios. Scelerū ſpectacula perdat:nō fruať uoluptate ſpectādi. Inuidet miſeris:nō cōburit nō ſepelit & eſt uetus uerbi cōſtructio cuius meminit Diomedes. Ingerit æmathiā: hypallage id eſt immittit aerē peſtiferū in æmathiam:qui ex cadauerum corruptione inficiebať. Nō illū: Non eſt inqt motus exemplo hannibalis qui ꝗꝗ ſeuiſſimus Pauli tamē æmilii corpus &.M.Marcelli honorificētiſſime ſepeliuit ut Liuius & Silius tradunt. Humator penus:hannibal ſepultor. Cōſulis:Pauli æmilii q cecidit in pugna cānēſi. Cānæ uicus in apulia. Succēſe:coruſcātes pyra. Lampade libyca:igne hannibalis aphricani.Hoium ritus humanitatē ſepeliendi nā nō ſepelire feꝝ eſt & immane. Meminit eſſe ciues ſuos:quos maiori odio habebat ꝗ hannibal hoſtes. Non ſingula buſta:nō nō ut cuiq; ſuum rogū cōſtituas Sed unū in gentē omnibus. Diſcretos:ſepatos. Interpoſitis:ſed cōtinuis: Aut generi:aut ſi uis pōpeium maiori dolore afficere cōgeſtas theſſaliæ ſiluas incēde ut flāmas ex equore poſſit aſpicere. Robore œtheo:lignis œthæ montis. Nil agis hac ira:Vane crudelitatis improbatio:qa nihil odiis ꝑficiat. Tabes:corruptio. Soluat:i terrā uertat. An rogus: an ignis in cinerem. Placido natura receptat cūſta ſinu:oia enim quæ natura cōpoſuit in ſua elemēta diſſoluit Finē ſui:diſſolutionem. Sibi:naturæ. Vret cū terris:Vret qñ omnia elementa uno igne ardebūt idq; ea pythagoræ ſententia dixit.qui apud Ouidium ait:Eſſe quoq; in fatis reminiſcitur affore tellus, Quo mare quo tellus correptaq; regia cœli Ardeat. Plato quoq; in Tymæo,& Cicero in natura deorum docet Certa temporum reuolutione ex incremento contrariorum elementorum & incendia & diluuia fieri. Communis rogus:generale incendium. Quocunq; tuam:Quo iuerit anima tua uadit nunc hoꝝ quibus uerbis indicat eum nō deum: eſſe ut uulgo putabatur. In auras:ad ſpiritum rettulit quid eos repetit.

℄ OMNIBO. Sub clade.i.latētes ſub cæde:nā cladē ꝓ cæde poſuit: Fortunā:ſcilicet ſuā ſecūdā. Superoſq; ſuos:ideſt propitios:nam ex eo ꝙ tantā cladem ipſe cum militibus ſuis ꝑpetrauerat: intelligebat deos ſibi propitios eſſe. Ac ne leta.f.Et tantam ex cæde læticiam capiebat:ꝙ nec cæſoꝝ quidem corpora ſepeliri ꝑmittebat ut diutius oculos paſceret. Miſeris.ſ.occiſis. Inuidet igne rogi:Notanda eſt hæc conſtructio:inuideo tibi hac re:quæ rariſſima eſt:& nuſquam memini legere:niſi apud Lucanum : nam uſitatum eſt inuideo tibi hanc rem. Cœloq; nocenti:i eſt infecto: nam tum demum nocēs eſt cœlū cū infectus eſt aer. Non illum pœnus:Immanior inquit eſt & crudelior Cæſar ꝗ hannibal:nā noſtris conſulibus ſepulturam non negauit:quod nūc ciuibus ſuis nō fecit. Humator:ſepultor. Conſulis:uel pauli æmilii apud Cannas trucidati:cuius corpus diu quæſitum quantū in ipſo ſepulturæ mādauit. Aut certe Marcum Marcellum conſulem dicit:qui dux in brutiis:dum auidius pœnorum conatus inueſtigaret dum conſilia ſperneret:occiſus eſt:cuius corpus legittimo iure Hannibal extulit & punico ſagulo: & corona etiā donatum laurea rogo ſuperimpoſuit. Lampade:quia omnia corpora Romanorū cæſa apud cannas ſecundum liuium:quæ quinquaginta milia fuiſſe dicuntur:iuſſit comburi:& ſepulturæ omnia man/

dari. Ritus:id eſt mores:nā mos eſt nō inuidere ſepulturā hoſti. Sed meminit nondū: Bis itelligiť nondū:qa nōdū expleta erat ira Cæ.ideo oblitus erat ciues ſuos eē. Petimus non ſingula buſta: ſub perſona ſui inducit loq eos q cæſi fuerant:& ſepultura prohibiti:quaſi ipſi ita loquanť:nō eſt magnū qđ petimus o Cæ.nam ſi id peteremus:ut ſinguli ſingulo rogo cōburerenť:fortaſſe laborioſius tibi uidereť.At uero ut oium noſtꝛ corpora uno rogo extructo cōburať:petimus.Buſtū dr̄ qſi cōbuſtū: & ꝓprie diciť cadauer cū eſt combuſtū. Diſcretos:ſeparatos. Gentibus.ſ.occiſis. Nō interpoſitis.i.ſaparatis:ſed in unū comburātur. Aut generi ſi pœ.iu.aut ſi facis hoc ut maiorē dolorē pōpeio cōmoueas:Iube omnes cæſos in excelſum cacumē pindi.aut œthæ montis efferri:& ibi oēs comburi:ut ex ipſo mari p quod nauigat Pō.flamma uideri poſſit:hoc.n.pacto Pōpeii dolorē augebis. Extrue.ſ.in unā cōgeriē. Pindi:mōtis theſſaliæ:ꝑ magnus ad arcton macedonū partē habet(ut ait Strabo)ad occaſum aūt pebos hoies metanaſtas.i.nugatores continet ad meridiē uero dolopas. Nil agis hac ira:qđ iratus nolis cæſos ſepeliri.nā ſi rogus unus humano labore ſtructus nō cōburet eos:certe extrema illa flāma quas oīs mundus igne ꝑibit cōburētur & te inuito. Tabes an rogus.h.refert:& nihil refert:an ſua ipſorū cadauera corruptione ſoluāť: an dimittanť ſolui in cineres: Placido natura recepta cuncta ſinu:naturale eſt ut quicqd naſciť etiam ſoluatur:& oē cōpoſitū in ſua principia perueniat. Hos cæſar populos:ſi nō nūc:certe tūc comburenť cum ignis oīa corripiet in extremo die. Vret.ſ.ignis.Nā ēt philoſophi uolūt naturali quadam rōne fore ut omnis mūdus igneſcat:ſicut Cice.dicit: Aſtra.quia ignis ille terrena omnia & cæleſtia conſumet. Quocunq;:ad q̄cunq; exitium ueniat anima:tua memento etiā horum animas uenturas:nam & tu moriturus es. Nō altius ibis:tametſi aſſentatores dicturi ſint animam tuam in cælū aſcendiſſe:& conuerſam eſſe in ſydus cæleſte:ut Virg.Ecce dionei proceſſit cæſaris aſtꝛ. Altius:q̄ horum animæ.

Nō meliore loco ſtygia ſub nocte iacebis.
Libera fortuna mors eſt : capit omnia tellus
Quæ genuit:cœlo tegiť qui nō habet urnā.
Tū cui dant pœnas inhumato funere gētes:
Quid fugis hāc cladē:qd olētes dſeris agros
Has trahe cæſar aqs:hoc ſi potes uteř cœlo.
Sed tibi tabentes populi pharſalia rura
Eripiunt:campoſq; tenēt uictore fugato.
Nec ſolum hæmonii funeſta ad pabula belli
Biſtonii uenere lupi.tabemq; cruentæ
Cedis odorati pholoen liquere leones.
Tunc urſi latebras:obſceni tecta domoſq;
Deſeruere canes: & quicquid nare ſagaci
Aera nō ſanū motumq; cadauere ſenſit.
Iamq; diu uolucres ciuilia caſtra ſecutæ
Cōueniūt:uos quæ nilo mutare ſoletis
Threiicias hyemes ad mollem ſerius auſtrū
Iſtis aues:nūquam tanto ſe uulture cœlum

℄ SVLPI.Stygia ſub nocte:in iferno quo migrāt animæ. Meliore loco:circulo ameniore. Libera fortuna mors eſt:mortui īnqt nō ſūt fortunæ iniuriæq; ſubiecti. Capit oīa:ſuſcipit & cōtine:nam in terrā redeunt. Qui nō habet urnā:inſepultus. Tū præterea.& eſt acris increpatio. Cui:ad cuius uoluptatē. Funere inhumato:cadaueribus inſepultis. Hāc cladē:ſpectaculū huius cladis. Olētes:fetētes. Trahe:bibe qm̄ īfecte ſunt ſanguine. Hoc cœlo:qđ corruptū iā eſt & peſtifeꝝ. Tabētes:marcētes & q corrūpūť. Eripiūt rura:fugāt te. Ad pabulū:ad deuorāda cadauera. Biſtonii:threicii a biſtone rege. Odorati:ꝙ odorauerūt:eſtq; participium a deponēte odoror.Eſtq; ꝓprie odoratus q accipit aliunde odorē:Odorus uero qđ p ſe odorem emittit ut roſa. Pholoē:mōtē theſſaliæ. Latebras luſtra. Obſceni:turpes ꝓpter uomitū ex crapulis. Et qcqđ nare ſagacis:oīs fera odoriſeca. Non ſanū:corruptū odore cadauerū. Secutæ:alebantur enim cadaueribus equorum. Voſq;:Grues quæ e biſtonia palude in thracia frigidiori ad tepentē re uolāt nilū. Ad auſtrū mollē ad regiōalē auſtralē q̄ metior eſt:nā thracia ad meridiē habet ægyptum.

℄ OMNIBO. Non meliore loco.ſ.quā illi iacebūt. Stygia nocte:ſtygem tranſibis:ſicut alii & fortaſſe ꝓfundius:quia maloꝝ omnium cā fuiſti. Libera fortuna mors eſt:nō.n.mors fortunæ ſubiacet:ſed q̄cūq; ipſa uoluerit:faciet. Capit oīa tellus: nā ex terra oīa naſcunť:& in terrā redeūt. Cœlo tegiť.nā cœlū eſt ſepultura omniū. Vrnā.i.ſepulturā. Tu cui dant pœnas:ꝑgit poeta oſtendere qđ cœpat.ſ.Cæſarē ipſum:quanuis uictorem:tamē in deteriori conditione eē:q̄ Pōpeium:nā ipſe q iuſſit Cæſorū corpa inſepulta iacere:fugať a mortuis:has.n.dat pœnas qđ tetrū odorē eoꝝ ſuſtinere nō pōt ſed fugere cogiť. Inhumato funere:nō.n.genus pœnæ ē qđ eos ſepeliri ꝓhibes. Has trahe Cæſar aquas:ꝑſiſte inqt in æmathia ſi potes ſed nō poteris: nā ab his quos occidiſti fugaberis:cū uiui te fugare nequerint. Trahe:bibe. Has aquas:q̄ i æmathia naſcunť. Cœlo:aere. Tabētes:corrupti. Nō ſolū æmonii:nūc cōmiſeratione utiť oñdens id Cæſaris imanitate factū eē:ut Cæſorū corpa a lupis:lonibus :aliiſq; feris:& alitibus dilaniarenť & eē facta alimēta feraꝝ:& ē indignatio contra Cæſarē:quāuis ſit & cōmiſeratio Cæſoꝝ. Quæ:ꝓ ſed. Leones odorati:ꝓ odoriſecis:q odorē ſequunť Biſtonii.i.thraces. Ad pabula.i.ad cumulos. Pholoen:mortē arcadiæ: Latebras:nā e cubilibus ſuis urſi ad cadauera dilanianda uenerūt. Et qcquid nare ſagaci:ideſt omne genus ferrarum quod ſagacitatē narium habet ad hæc pabula concurrerunt. Sagaci:odoriſeca.unde ſagaces canes dicūť odoriſeci. Nō ſanum:ideſt infectum. Motum.i.turbatum. Vos quæ nilo ; o grues:inquit:quæ thraciam mutare ſoletis ægypto:quia ſtrimonem fluuium thraciæ ſuperueniēte hyeme deſeritis.& in ægyptum melioris auræ tranſitum facitis:hoc tempore tardiores in ægyptum tranſitis:detentæ uidelicet illecebris cadauerum

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

Mutare ſoletis.t.h.ſunt.n.quædā aues quæ aeris tēperiem amant: ſicut hirundines:& grues. Threicias hyemes.i.hybernum tempus thraciæ. Ad mollem auſtrum.i.ægyptum:nam ꝑ uentum ſignificauit regionem eſt.n.auſter uentus meridiona:ubi ſita eſt ægyptus Nunquā ſe uulture.i.i.nunq̃ antea uiſi ſunt tot uulturum greges:nam uultur auis eſt carnibus humanis ueſcens.

Induit:aut plures preſſerunt aera pēnæ:
Omne nemus miſit uolucres omniſq; crueta
Alite ſanguineit ſtillauit roribus arbor.
Sæpe ſuper uultus uictoris impia ſigna
Aut cruor aut alto defluxit ab æthere tabes,
Membraq; deiecit iam laſſis unguibus ales
Sicquoq; nō omnis populus ꝑuenit ad oſſa
Inq; feras diſcerptus abit nō intima curant
Viſcera nec totas auidæ ſorbere medullas
Deguſtantq; artus.laciæ pars maxima turbæ
Faſtidita iacet.q̃ ſol nybiq; dieſq;
Lōgior æmathiis reſolutam miſcuit aruis.
Theſſalia infelix quo tanto crimine tell su
Læſiſti ſuperos ut te tot mortibus unam
Tot ſcelerum fatis premerēt qd' ſufficit æuū
Immemor ut donet belli tibi damna uetuſtas
Quæ ſeges in facta ſurget nū decolor herba
Quo nō romanos uiolabis uomere mānes:
Ante nouæ uenièt acies ſceleriq; ſecundo
Præſtabis nōdum ſiccos hoc ſāguine cāpos.
Omnia maiorū uertamus buſta licebit
Et ſtantes tumulos & qui radice uetuſta
Effudere ſuas uictis compagibus urnas
Plus cinerum hemoniæ ſulcis telluris aratur
Pluraq; ruricolis feriuntur dentibus oſſa

℄SVLPI. Induit ſe uulture:a uulturibus fuit frequentatū q ut plinius ſcribit triduo cadauera futura ꝑſentiū. Plures pennæ ꝑſſerunt aera:plures uolucres uolauerūt. Roribus ſanguineis: inſpſione cruoris. Victoris:cæſari. Tabes:ſanies. Laſſis: defatigatis. Vnguibus:bū unguibus.Sunt.n.proprie ungues oīum aīaliū habētiū digitos: Vngula uero eoꝝ q̃ hn̄t aut ſolidos aut bifidos pedes. Mēbra:humana quæ rapuerat. Sic quoq;: etiā ferarū & uolucrum diſcerptione atq; rapina. Nō ꝑuenit ad oſſa:quia multa corpora integra remāſere. Abit in feras:conuertit ſe in carnē ferarū quæ illa carne alebant. Faſtidita:neglecta a feris & auibus: Sol: deſiccando. Nymbi:putrefaciendo molliendo.

Dies:tempus conſumēdo. Reſolutā: corruptā. Theſſalia:Theſſaliam quoq; deteſtat̃ & eam deplorat poeta. Crimine:culpa tua. Te unā:ſolā & ꝑcipuā. Fatis neceſſariis euētis. Quod ſufficit æuū: Quæ ætas inqt eſt ſatis ad tāti damni memoriam abolendā. Quæ ſeges:profecto nulla frumēti herba. Non decolor:nō ſanguinei coloris & palladi Herbarū enim radices arboꝝ ſatiatæ ſanguine aut uini fece rubicunda purpureos fructus producunt Sic perſica & auellanas purpureas fieri docet palladius. Quo uomere:nā quicūq; te arabit cineres eruet romanorum & umbras uexabit Ante nouæ hoc eſt ante hic iteꝝ ꝑliabit̃.dixitq; hoc ꝓpter octauiū & Antoniū q aduerſus brutū & Caſſiū nō multo poſt illic marte cruentiſſimo pugnauere. Secūdo ſceleri:ſecundo ꝑlio ciuili. Omnia maiorum Quāuis inqt omnes cineres omniaq; oſſa mortuorum quæ in toto ſunt orbe in unū cumulēt̃:maior tñ copia erit in theſſalia. Licebit:quāuis: ut apud horatium.Sis pecore & multa diue cellure licebit.

Buſta:loca in quibus combuſta ſunt. Stantes:integros. Vertamus:eruamus. Vetuſta radice:antiqua caprifico diſſoluti apertiq; ſunt.Martialis Marmore meſſale findit caprificus. Vrnas:in quibus cineres oſſaq; ſunt. Victis cmpagibus:diſſolutis coniunctionibus. Sulcis:in ſulcis. Dentibus ruricolis:dentatis inſtrumentis quibus coluntur rura.

℄OMNIBO. Induit:impleuit. Pennæ.i.aues.ps pro toto. Omniſq; cruenta.Et in arboribos ſidentes aues fruſta cadauerū roſtro geſtabāt:e qbus cruor effuſus arbores cruentabat. Roribus.i.guttis. Sæpe ſuper uultus:hoc ēt ſæpius cōtingit:ut membra cadaueꝝ quæ de roſtro auium caderent:in caput cæſaris & militum ſuorum ruerēt & nonnunquam etiā ſigna cruentarent. Tabes:quæ iā cruor eſſe deſierat.

Omnis populus.i.integra corpora multitudinis cæſæ non ſunt oīa corrupta:ſed pars eoꝝ in alituū & ferarum nutrimēta trāſiere. Ad oſſa.i.ad corruptionem. Quæ:pro ſed. Inferas:in nutrimenta ferrarum. Non intima.c.u.& aues iam ſatiatæ uſq; ad faſtidiū parum admodum guſtabāt:reliquam uero partē reliquebāt intactā. Sol.i.calor ſolis & lōgitudo tpis in cinerē cōuertit. Dies:tēpus nam dies fœ.genere tēpus ſignificat. Theſſalia infelix:nunc inuehit̃ in ipſam æmathiā:hanc omni ſupplicio dii irati damnarūt ea oīa cæſorum corpora ſuſtineret:& reſoluta corpora ipſam macularent:ut ibi nihil naſci poſſet nō cruore fœdatum:hoc inquit tibi magno aliquo ſcelere contigit ut una potiſſimum idonea habereris: in qua tot cædes commiterentur.Nam etſi diu æuum durabit:tamen nulla uetuſtas hanc tibi maculā abolere poterit. Quod ſufficit æuum.i.quæ tanta ſeculorum longitudo eſſe potuerit.ut obliuioni tradat̃ hoc nefas quod in commiſſum eſt:quaſi dicat nulla. Immemor:quæ obliuionem inducit. Demet dāna:ne his dānis uitupereris ab oībus. Decolor.i:deformis:& quæ redoleat cruorem cæſoum. Violabis:quocūq; uomere uerſata fueris ſemper uobis oſſa ſemipulta feriet:ita ut manes eorum quodāmodo lædant̃ ab agricolis. Ante nouæ uenièt:ideſt ante q̃ obliteretur prima cædes in te facta o Theſſalia Altera cædes ſupueniet belli ciuilis.Octauius enim & Antonius ab una parte: & Brutus & caſſius ex altera bella ciuilia renouabūt. Sceleriq; ſecūdo:uix primus hic cruor ſiccatus erit:cū nouus iterū fundet̃. Omnia maiorum: di

cit.n.nō unius aut alterius ciuitatis populos iacere inſepultos ſed tot romanoꝝ milia:quot nuſq̃ ſepulta iacēt:Nec ſi inqt omnia romanoꝝ ſepulchra euellātur:& eoꝝ quæ in his cōdita ſunt eruantur:numerum æquare poterūt eoꝝ qui in theſſalia iacent ordo tendit uſq; ad eum locum:tamen plus cinerū arat̃: ſuppletur enim. Licebit:quis. Vertamus.i.euertamus. Stātes tumulos:ſepulchra quæ nondum uetuſtate corruerūt. Et:ſcilicet euertamus ea buſta quæ iam ruere cœperint innatis radicibus caprifici: huius.n. arbuſculæ radices coagmenta lapidum maxime diſſoluunt. Iuue. Hæſuri ſaxis cinerum cuſtodibus: ad quæ diſcutienda ualent ſterilis mala robora fici.& Mar.Marmora meſſalæ findit caprificus. Effundere: aperuerunt. Victis con.ſolutis iuncturis. Radice.u.ſcilicet caprifici. Ruricolis.d.dens ruricola nil aliud eſt:q̃ dens uomeris.

Nullus ab æmathio religaſſet littore funē
Nauita:nec terrā qſquā mouiſſet arator
Romani buſtum populi.fugerētq; coloni
Vmbrarū cāpos:gregibus dumeta carerēt
Nullus & auderet pecori ꝑmittere paſtor
Vellere ſurgentē de noſtris oſſibus herbā:
Ac uelut impatiēs hoīum uel ſolis iniqui
Limite:uel glacie:nuda atq; ignota iaceres:
Si nō prima nefas belli ſed ſola tuliſſes.
O ſuperi liceat terras odiſſe nocētes
Quid totū premitis qd totū ſoluitis orbē:
Heſperiæ clades:& flebilis unda pachini:
Et mutina:& leucas puros fecere philippos

℄SVLPI. Nullus ab æmathio:Nemo inquit theſſaliam frequentaſſet aut araſſet aut armenta & greges ibi pauiſſet:ſed tanq̃ ſacram & ut cōmune romanorum ſepulchrum ſeruaſſet inuiolatam & deſertam ſi illic tantum geſta fuiſſent ciuilia prælia. Religaſſet funem:nauigaſſet in æmathiam & inde nauim ſoluiſſet. Mouiſſet: araſſet: Dumeta: ſpineta & ſaltus: Permitteret uellere: cōcederet paſcere herbam naſcentem ex oſſibus & puluere romanorum. Impatiens hominum: inhabitabilis. Vel ſolis iniqui limite uel glacie: ideſt uel uia ſolis ut terræ quæ ſunt ſub torrida zona: & ſub ipſa eclyptica:uel frigore intolerabili quo laborant qui ſunt ſub zonis extremis. Nuda: ſine hominibus. Si non prima:ſi prima certe non ſola nam primus ad differentiam ſecundi & tertii dicitur. Liceat:Votū eſt: cum nō liceat totus enī mundus eſt nocens. Terras nocentes: ut Theſſaliam Aegyptum Ciſalpinam Galliam Aphricā hiſpaniā Tuſciam Siciliam leucadiam quæ ciuili ſanguine maduere. Quid præmitis: cur grauamini & damnatis. Soluitis:liberatis culpa:nam unus locus alteꝝ leuat. Heſperiæ:hiſpanæ & italæ. Pachini:montis in Sicilia apud quem Auguſtus &.M.Agrippa Sextū pompeii filiū naualis prælio ſuperauit. Et mutina:apud quā uictus eſt.M.Antonius ab auguſto ubi & Cōſules Panſa & Hircius ceciderūt. Leucas:Hoc dicit ꝓpter præliū nauale quod in ſinu ambrocio geſſit Auguſtus in Antonium & Cleopatram.

Puros:quaſi innocentes & romano cruore imaculatos & inexecrabiles. Philippos:Poeta ut etiam ſu pradiximus pharſalios campos intelligit.q̃q̃ Plinius philippos in thracia eſſe oſtendit.

℄OMNIBO. Nullus ab æma.ſenſus eſt:adeo deteſtabilis fuiſſet æmathia:ſi nunq̃ alibi geſta fuiſſent bella ciuilia ꝙ nemo ibi habitaret:nemo ſereret:nemo araret:ſed eſſet omnino deſtituta ab hūano cultu. non aliter:q̃ torriſta:aut frigida zona:ſed quia alibi etiam geſta ſunt bella:ideo nō adiudicata eſt nocēs. Ordo uſq; ad eū locum.ſi nō prima nefas belli. Terram:appoſitio:Buſtum popu.roma.Quia ſepulchrū uere romani populi appellari potes. Dumeta:ꝓprie ſunt loca ſpinoſa & arida:ubi paſcere ſolēt greges.

Vellere:paſcere herbā. Nuda:ſpoliata fructu. Ignota.ſ.gentibus:quia nemo habitaret. Limite ſolis iniqui.i.torridæ zonæ. Vel glacie:ideſt frigidæ zonæ:quemadmodū hic nemo habitare poteſt propter nimiū calorē:illic ꝓpter nimiū frigus:ita & hic nemo habitaret:ſi tu fuiſſes non prima:ſed ſola. Terras odiſſe nocentes:ubi tantus romanoꝝ cruor effuſus eſt ſed nūc non licet:quia non uno loco tantū:ſed in multis regionibus romanoꝝ ſanguis ſparſus eſt:quia qcquid multis peccatur inultū eſt. Premitis damnatis:& damnādo totū orbē abſoluitis. Heſperiæ clades:hæc omnia loca ubi fuſus eſt romanoꝝ cruor fecerunt:ut æmathia uideretur eſſe abſoluenda. Heſperiæ clades ꝓpter Gn.pō. quem una cum exercitu ſuo cæſar in Hiſpania deleuit. Flebili unda pachyni:ubi Aggrippa auſpiciis Auguſti cæſaris Sextū pō. magni pō.filiū deuicit. Et mutina:ubi Auguſtus Hircius & pāſa uicerūt.M.Antoniū multiſq; occiſis cōſules lethali uulnere ſauciati ſunt.Et leucas:promontorium Epiri:ubi Octauius Antoniū & Cleopatram bello nauali deuicit ubi multa milia romanoꝝ perierunt.

FINIS LIBRI SEPTIMI.SEQVITVR LIBER OCTAVVS.

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

Io. Sulpitii Verulani Lucani Octauum Interpretatio.

i Am ſup herculeas: Pompeius ita tenuis & nudus ut inquiretes hoſtes plane lateret lariſſam tráſgreſſus ut ad tempe puenit ſe in ora ꝓſternés ſitibūdus e fluuio hauſit. Indeq; exurgés per tempe greſſus eſt quouſq; ad mare peruenit ut tradit Plutarchus. nauē q; fluuialem uel ut Appianus ait frumentari i cóſcendit ſæpe ut dicebat quærés tantú ſe opinioné feſelliſſe: ut a quo genere hoium uictoriá ſperaret ab eo initio fugæ facto pene ꝑditus uideretur. Poeta igitur qbus flexibus: qua trepidatione: quo dolore pudoreq; fugerit & nauim cóſcenderit narrat: Eſt autem ordo iam magnus petés diſpendia deſerta ſiluæ hemoniæ. Super fauces herculeas: tranſuallem & aditum quem hercules diſciſſis oſſa & olympo montibus fecit: & exitum peneo fluuio dedit ut exhauriretur aquis theſſalia: ut meminit Diodorus: & Seneca in hercule furente ait. Sciſſa quum uaſto impetu patuere tépe: pectore impulſus tuo. huc mons & illuc cecidit & rupto agere. Noua cucurrit theſſallus torrens uia. Tempe: uallem de qua diximus libro ſexto. Diſpédia deſerta: damna itineris & circuitus uiæ deſertæ. Hemoniæ ſilua: theſſalici nemoris & ipſorum tempe. Agens cornipedem exhauſtum: impellens equú feſſum. Stimuliſq; negantem: ideſt qui ictus calcaribus non promoueretur. Incerta fugæ ueſtigia turbat: non it recto itinere: ſed confundit & flectit ne poſſit per ueſtigia deprendi: & ut qui perſequūtur reddantur incerti. Implicitas errore: confuſas circuitionibus. Fragorem nemorꝰ: ſonitú arború ex aura. Comitum: nam eorꝰ ſtrepitum terrebat. Qui ferit: qui ſtrepitus reſonat & percellit. Trepidum lateriq; timétem examinat: perterret ipſum non modo a tergo ſed a latere metuentem: Quáuis ſummo de culmine: quis inquit a fœlicitate corruerit tamé ſcit magno pretio ſuá mortem a cæſare expetiri: & nó minori q̃ ipſe mortem Cæſaris emeret. Pretium ſui ſanguinis: pretium quod daret interemptori ſuo. Nódum eſſe uile: ſed maximú. Memor: fati: priſtinam fortunam conſiderans. Adhuc: in tanta calamitate. Iugulum tantæ mercedis: uitam tanti pretii. Pro ceruice auulſa: pro capite: quod collo ſuſtentatur. Deſerta ſequentem: quis per deſerta & occulta fugeret: eius tamen decus & calamitas latere non poterit quia ab omnibus noſcebatur.

Io. Sulpitii argum entum in lucani librum octauum.

o Ctauo i leſbó fugiés ꝑ deuia magnꝰ
Nauigat: & coniunx lachrimando abducta relinquit.
Deflenté populú: ꝓperás tú nauta monetur
Tédat ut ad cilices: ubi ſextus turba ducúq;
Decernút quo ſit dux cófugiturus: atroxq;
Aegyptus legit: uenientem regia ꝑdit.
Coniugeq; & nato corá cófodit achillas.
Ambuſtú codros truncú clam texit arena.

M. Annei Lucani pharſaliæ liber octauus

i Am ſuper herculeas fauces nemoroſaq; tempe.
Hæmóiæ deſerta petés diſpédia ſiluæ
Cornipedé exhauſtú curſu ſtiuliſq; negantē
Magnus ages icerta fugæ ueſtigia turbat
Implicitaſq; errore uías: pauet ille fragoré
Motorú uentis nemorꝰ comitúq; ſuorꝰ.
Q ui poſt terga ferit: trepidæ lateriq; timété
Exanimat. quis ſúmo de culmine lapſus.
Nódum uile ſui pretiú ſcit ſanguinis eſſe
Seq; memor fati tátæ mercedis habere
Credit adhuc iugulú: quantú ꝑ cæſaris ipſe
Auulſa ceruice daret: deſerta ſequenté

i Am ſup herculeas fauces néoroſaq; tépe: hic liber octauꝰ hæc cótiet primú qdé pó. ꝓfectioné i iſulá Leſbó ubi corneliá depoſuerat: deide cócioné pó. habitá in Cilicia ubi ps maior ſenatus cóuenerat: cuius ſententia erat ut ſe cóferret in parthiá: & parthorꝰ regú uires res extollens contra Cæſaré concitaret: Huic ſententiæ aduerſatus eſt lentulus: & orationem habuit romano cóſule dignam: & in ſententiá eius ſenatuſcóſultum factú eſt: ut ſe in ægyptum reciperet. Deide etiá narrat quō pópeius poſtq̃ in ægyptú uenit iubente ptolemæo pſuaſu photini & Achillæ obtrúcatus eſt poſtremo cótinet ſepulchrú pom. cuius cadauer Codrus inuentú rogo ſupimpoſuit ac ſepulturæ mandauit. Iá ſup: deſcribit quō Pompeius poſtq̃ a theſſalia diſceſſit fugiens metuebat ſtrepitú oém: ſciebat. n. mortem ſuá a Cæſare plurimú deſiderari. Ordo eſt uſq; ad eú locú magnus agens. Sup herculeas fauces. i. per fauces olympi montis & oſſæ. nam Hercules eú ueniſſet in Theſſaliam: & uideret montibus circúdatam uallé ingenté quæ aquam ſurgentem cótineret: adeo ut lacú feciſſe uideret: cognouit ſi locus undis euacuatus eſſet maximá ibi fertilitatem futurá: itaq; diſcidit olympú ab oſſa atq; effuſa aqua eſt: & inde diuerſa flumina deriuata quorꝰ nomina ſuperius deſcripſit: qua parte igit Herculem olympú ab oſſa diſcidit: hanc fauces Hercules appellat. Nemoroſaq; tempe: ephexegeſis eſt eius qđ dixit fauces herculeas. Nam tépe ſunt inter oſſam & olympú amœniſſima: quinq; milium lógitudine: & ferme ſex latitudine: attolentibus ſe utriq; leniter conuexis iugis: & inter labente peneo nemoroſam conuallem. Pli. latini. tribus tantum caſibus plurali utuntur. nominatiuo accuſatiuo uocatiuo. Sed a græcis uariatur τάτεμ τέάκαι τεμπή. per craſim

quia littera nó ſeruatur. Diſpendia: ideſt uaſtas longitudines: Aemoniæ ſiluæ: ea. n. ſilua. Theſſaliæ magna eſt & lóga: Cornipede: equú. Exhauſtum: defectú curſu. Stimuliſq; negátem: quiá iam ſuppoſita calcaria ſentire nó uidebatur pre nimia laſſitudine. Incerta fugæ ueſtigia turbat: hoc oio faciebat Pom. ne ſequerétur ueſtigia ſua: & ipſum deprehéderent: núc huc: núc illuc circúagebat equú: Implicitas erro: ui. ut errorem ſequétibus iniiceret. Pauet ille fra. ſtrepitú omnem: etiam comitú ſuorꝰ. Qui. ſ. fragor. Redit. i. ſequitur Pom. Lateriq; timenté. i. ſaluti ſuæ ne a latere aliquis inuaderet. Quáuis ſúmo de cul. q̃uis inqt aduerſa fortuna illum de ſúmo gradu deiecerit: tamé ſcit magno precio a Cæ. emptú iri morté ſuá. Nondú uile: imo pretioſum. Seq; me. ſ. i. priſtiæ fortunæ nó dubitat ꝙ q̃tum pópeius pro cæde Cæſaris: tantúdem etiá Cæ. pro ſua daret. Deſerta ſequentem: quamuis per occulta loca tranſiret pompeius: ne dignoſceretur tanta tamé erat uiri maieſtas: ut latere nó poſſet.

Non patitur tutis fatum celare latebris
Clara uiri facies: multi pharſalica caſtra.
Q uú peterét nódum fama ꝓpente ruinas
Occurſu ſtupuere ducis: uertigine rerú
Attoniti: cladiſq; ſuæ uix ipſe fidelis
Auctor erat grauis é magno qcúq; malorú:
Teſtis adeſt: cúctis ignotus gétibus eſſe
Mallet: & obſcuro tutus tráſire per urbes
Nomine: ſed lógi pœnas fortuna fauoris
Exigit a miſero: quæ táto pódere famæ
Res premit aduerſas: fatiſq; prioribus urget
Núc feſtinatos nimiú ſibi ſentit honores.
Actaq; lauriferæ damnat ſyllana iuuétæ
Núc & corycias claſſes & pótica ſigna
Deiectú meminiſſe piget: ſic lógius æuum
Deſtruit ingétes animos: & uita ſupſtes
Imperio: niſi ſúma dies cú fine bonorꝰ
Affuit: & celeri præuertit triſtia letho
Dedecori é fortúa prior: q̃ſq̃ ne ſecúdis
Tradere ſe fatis uidet niſi morte perata:

SVLPI. Multi: auxiliares eútes i pópeii caſtra nódum audita ꝓfligationis fama pópeio obuio ſtupuerút. Prodéte ruinas: indicáte cladé. Vertigie: mutatione & uolubilitate fortunæ. Cladiſq; ſuæ uix ipſe fidelis auctor erat: uix ipſo fugiéte & aſſeréte tanti ruina exercitus credebatur. Grauis: moleſtus. Adeſt teſtis: fit ei obuius & cóſcius eſt calamitatis. Obſcuro noie: nó nota nó celebri fama. Exigit pœnas: quo. n. erat illuſtrior eo iſamior euadebat. Longi: diu preſtiti. Pódere: claritate. Premit: grauat: notaſq; facit. Fatiſq; prioribus urget: uexat ſuperiori fœlicitate. Quo. n. fœlicior fuerat eo nunc miſerior erat. Et rebus fœlicibus aſſuetis difficilius eſt aduerſam ferre fortuná. Sentit honores feſtinatos: pœnitet ſe honores imperia & triúphos ante legitimú tempus geſſiſſe. Acta ſyllana: ea quæ iuuenis egit Syllanis téporibus quú ab eo in Siciliam & Aphricam miſſus de perpéna Domitio & hiarba triúphauit. Laurifere: triúphalis. Corycias claſſes: naues cilicú pyratarú quos mira celeritate repreſſit: ut diximus libro prio. Corycus oppidum in Cilicia croco abúdans: ubi & Corycium antrum. Pótica ſigna: de mythrydate uictoriá qua eius uexillis potitus é. Deiectú: uictú ꝓſtratú. Sic lógius æuú deſtruit igétes aios: ſic nocuit magnanimis clariſq; uiris uixiſſe diutiꝰ & i uita poſt amiſſum iperiú remáere. Deſtruit aios: delet magnanimitas gloriá parthá. Niſi ſúma dies: niſi quis in fœlicitate pereat: & morte ſuá ruinam præueniat priſtina fœlicitas eſt ei dedecori. bene igitur Ouidius ſed ſcilicet ultima ſemp expectanda dies homini diciq; beatus. Ante obitum nemo ſupremaq; funera debet. Niſi ſúma dies cú fine bonorꝰ affuit: niſi mors cum fine fœlicitatis aduenerit. hinc apud Senecá chorus. Fœlix priamus dicimus oés ſecú excedés ſua regna tulit: & paulopoſt fœlix quiſq; bello moriés omnia ſecum cóſumpta uidet. Et celeri præuertit triſtitia letho: præuéit & præterit res aduerſas morte feſtina. Quiſq̃ ne ſecundis: audet ne aliquis fœlicitatem amplecti niſi cum certo in ea moriendi propoſito.

OMNIBO. Clara facies: maieſtas impatoria. Fatú. i. fortuná ſuá aduerſam. Multi pharſalica caſtra: dicit auté multos fugiéti pom. obuiá factos eſſe qui Theſſaliá petebát. nódú. n. ſciebát uictú eé pópeiú & occurrétes obſtupeſcebát. Occurſu: obuiá facti. Vertigine: mutatione fortunæ: & uix credere poterant tantú cladis fuiſſe ut pom. cum tanto exercitu uinceretur: ꝓſertim qui ſuperiori tépore tantus uictor fuiſſet. Cladiſq; ſuæ. i. uix ſuæ cladis erat auctor cui fidem adhiberét audientes. Grauis eſt: & moleſtus erat pompeio quicúq; ſciebat cladé ſuam: Mallet. n. ignotus eſſe q̃ cladem acceptam dignoſci a gétibus: ná pudori uidebatur ꝙ poſt triumphos in ætate a Cæſare uictus eſſet. Obſcuro: ignoto nomine. Sed longi pœnas: quia adeo nominis ſui fama cópleuerat totú orbem terrarꝰ: ut ignotus eſſe nó poſſet. hæc nobilitas illi moleſta erat. For. lon. fa. i. fortuna diu ꝓſpera. Exigit pœ. i. facit hanc pœnam eſſe grauiorem. Pondere. i. tanta mole gloriæ & nominis. Premit: aggrauat. Res aduerſas: recte dicit nam qui diu in fœlicitate fuit aduerſam fortunam grauius ferre cóſueuit: diuturna fœlicitas eſt quoddam quaſi onus interi aduerſitate ſuperueniente. Vrget. ſ. res aduerſas. Fatiſq; prioribus: ideſt ſecundis: quia ſuperiori tempore fata putabant ꝓſpera: ſed núc magis illum premebát res aduerſæ. Núc feſtinatos: ꝙ ante trigeſimú annum de Sicilia de Aphrica triúphauit: partha uictoria auſpiciis ſyllæ. Acta ſyllana. i. auſpiciis ſyllæ: quia miſſus eſt in Aphrica contra Domitium quem uicit: & in Sicilia contra Gn. carbonem quem & ipſum ſuperauit: & de utraq; prouincia triumphauit: quia non licebat alicui de ciue triúphum ducere. Lauriferæ iuuentæ: quia lauream coronam accepit: cum ſublimis triúphali curru per urbem ueheretur. Nunc & corycias: in menté ueniebát priſtinæ uictoriæ pompeio: q̃ núc maiorem moleſtiam ac dolorem afferre

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

bant. Corycias claſſes.i.pyraticas a coryco antro:& oppido ciliciæ:duobus.n.mẽſibus mare pacatũ red/didit põpeius:quod pyratæ infeſtũ fecerãt.Cilices aũt pyratæ funditus deleti fuerũt(ut refert Strabo)pri/mũ a Seruilio Iſaurico:quo tẽpore ille Iſauriã cœpit.Poſtea a pom.q ſupra mille & trecẽta nauigia cõcre/mauit.eorũ uero habitationes excidit:ex hominibus qui ſupfuere in prælio:alios in urbem ſolos deduxit habitatum:quã ille pompeiopolim appellauit:alios didymenã hominibus effœtam:quæ nunc romanorũ eſt colonia. Et pontica ſigna:uictoriã:quã de mithrydate rege ponti retulerat:uexillaq; uniuerſa cœpat ipſo debellato. Sic lõgius æuũ:hoc pacto inquit multis nocuit diutius uixiſſe. Satius.n.fuiſſet Põpeio. ſi ante hanc cladẽ in fœlicitate mortuus fuiſſet.unde Iuue.prouida pompeio dederat cãpania febres opta/das:ſed multæ urbes & publica uota uicerũt. Deſtruit:debilitat. Vita ſupſtes impio.i.qui diutius uiuit q̃ iperiũ durat. Sũma:ultia dies. Præuertit:ante uertit:niſi mors preuenerit aduerſitatẽ:& res lætæ diu/turna uita pmũtur:ut Oui.met.Sed.ſ.ultima ſemp expectãda dies homini eſt diciq; beatus.Ante obitum nemo ſupmaq; funera debet.ſententia Solonis ẽ quã poeta uſurpauit. Quiſq̃ ne ſecũdis:eſt ne aliqs qui audeat ſe fœlicem dicere ante mortẽ.q.d.non. Fatis.i.ſecundæ fortunæ.

Littora cõtigerat per quæ peneius amnis
Emathiæ iã clade rubens exibat in æquor
Inde ratis trepidũ uẽtis ac fluctibus impar.
Flumineis uix tuta uadis euexit in altũ
Cuius adhuc remis quatitur corcyra ſinuſq;
Leucadii cilicũ dominus terræq; liburnæ,
Exiguã uector pauidus correpſit in alnũ.
Cõſcia curarũ ſecreta in littora leſbi
Flectere uela iubes qua nũc tellure latebas
Mœſtior in mediis quã ſi cornelia campis
Aemathiæ ſtares triſtes præſagia curas
Exagitãt trepida quatitur formidine ſomn9
Theſſaliã nox ois habet tenebriſq; remotis
Rupis in abruptæ ſcopulos extreãq; currẽs
Littora pſpiciens fluctus nutãtia longe
Semper prima uides uenie͂tis uela carinæ

SVLPI. Littora cõtigerat:Iã põpeius ad oſtia penei uenerat ubi cymbã natus mitylenas ad Corneliã nauigauit ut Appianus ẽt ſcribit.In cõmentariis:tamẽ ẽ eũ ad ãphipolim una nocte in ãchoris cõſtitiſſe:& irrogata hoſpitibus pecunia cognitoq; cæſaris aduẽtu inde diſceſſiſſe & mitylenas paucis diebus uẽiſſe:Plutarchus inqt eũ cymba inuectum cũ paucis libertis:nã ſeruos ad cæſarẽ ire iuſſerat:cõ ſpectũ fuiſſe apetitio & eũ in nauim onerariã pma/ximã meſtiſſime fuiſſe ſuſceptũ una cũ duobus lẽ/tulis & Faonio q apud eũ ſerui ſubierat miniſteriũ & præter amPhypolim nauigãs ad mitylenẽ tranſiit. Littora:hæc ſunt in ſinu thermaico. Rubẽs clade:cruẽtus.Inde:a lit oribus. Vẽtis ac fluctibus impar:hoc eſt fragilis & q̃ tempeſtati nõ poſſet reſiſtere.Cymbã.n.fluuiatilem fuiſſe Plutarchus & Appianus tradũt.Cæſar frumẽtariã nauẽ. Vadis:locis nõ pſundis. Cuius:põpeiũ uidelicet q adhuc tantũ claſſium habet. Adhuc:hoc tempore. Remis:nauibus. Corcyra:In ionio inſula. Terræ lyburnæ:apud quam erat Octauius ut patet libro quarto. Rector correpſit exiguã alnũ:ab officio geſtu & inſtrumẽto cõmiſeratio.ipſe.n.regebat nauiculam quã repens.i.trahẽs corpus intrauit:legitur & uector hoc eſt qui uehebatr. Alnũ:ex alno arbore cymbã. Cõſcia curarum:Apoſtrophe ad Corneliam doloris ſociã. Stares in campis:cladem ſpectares. Præſagia:prediuinationes mali futuri. Exagitant curas:cõmouent & augẽt meſtitiã. Somnus:cornelia dormiens methonymia. Nox:nocturna quies. Habet:affert theſſalicæ cedis imaginẽ. Tenebriſq; remotis:die uero e ſpecula uenientes naues pſpiciebat. Nutantia:mouentia ſe & inclinantia.

COMNIBO. Littora cõtigerat:nunc autem dicit Pom.ad penei fluminis hoſtiũ peruẽiſſe & ibi naue ad modũ exigua nauigare cœpiſſe:ut Leſbon peteret:ubi corneliam depoſuerat. Peneus:fluuius theſſaliæ qui ex pindo apud gõphos naſcitur.Plin Aemathia clad .i.cruore effuſo in campis philippicis. Inde ratis trepidum:cum ad hunc exitũ amnis perueniſſet:dimiſſo equo nauigare cœpit ſed hic oſtẽdit q̃ inanes ſint hominũ cogitationes:& quã in fragili ſtatu res humanæ poſitæ ſint.Nam Pom.qui claſſe corcyram:Siciliam:Luburniam:Ciliciã:tenebat:nunc p exiguam nauiculam uehi cõtigit.qua uix tuto per flumina nauigare potuiſſet. Inde:poſt hæc ſcilicet dimiſſo equo. Vix tua uadis:q̃ flatum uentorũ & undationem fluminum ſuſtinere nõ poterat. Trepidũ.i.uento tumentẽ: Euexit.ſ.Pom. Corcyra:inſula in mari ionio.quam appellabãt melenã. Sinus leucadii:leucas eſt pmontoriũ epiri. Cilicum dominus.i. qui ciliciam tenebat. Terræq; liburnæ:quæ cõtigua eſt dalmatiæ. Correpſit.i.ſimul cum ſociis ſuis repſit:repere pprie eſt animalium. In alnũ.i.paruam nauiculam:nam alnus ponitur pro fluuiali naui:eo q ex alno arbore cauari ſoleat:Pompeius ex lariſſa ad mare uſq; delatus eſt:eo loci paruam ingreſſus cymbam:cũ teſte Appiano:ad nauigantẽ nauem offendiſſet Mitylenas puenit.Aſſumpta igitr Cornelia uxore triremibus quattuor comitatus:quæ a rhodiis & tyriis ad eum uenerant:corcyram tũc quidem & libyã prætereuectus eſt:quo in loco exercitum alium & nauticos habebat apparatos:ad orientem itaq; cõuerſus parthos ueluti ab illis opem petiturus:nulli patefacto interim conſilio adire ſtatuit:quod pene cũ in ciliciam ueniſſet amicis rettulit.At illi a parthis abſtinendũ ſuadebant:qui nup craſſo inſurrexiſſent:& adhuc ob eius cladem elatiores ſpiritus haberent:nec cornelia ſingularis formæ mulierem in eorũ poteſtate cõmittẽdam eſſe:maxime cũ e craſſo eſſet genita:cum in ægyptum demũ ire ſtatuiſſet uel ad iubam potius ſe conuertere. Amici repudiatis iubæ rebus: utpote que nullius exiſtimationis:aut gloriæ futuræ eſſent: ægyptum ut adiret ſuadere non deſtiterunt. Conſcia curarum:amor corneliæ Pomp.nauigare coegit ad inſulam Leſbon: ubi repoſuerat eam. Mœſtior in mediis:in qua leſbo inſula o cornelia maiori

mœſticia uexabaris q̃ ſi eſſes in mediis theſſaliæ cãpis:nã maiora ſemp pericula animus diuinat. Qua titur:cõmouet:nũq̃ enim quiete dormire poterat. Theſſaliam nox ois habet.i.p ſomnos ſibi theſſalia obuerſabatur. Tenebriſq; remotis.i.exorta luce. Curris:uagaris p littora pſpiciens nũquid nauẽ uideres q̃ cladem nũciaret:quã tibi futuram animo pſuaſeras. Nutantia fluitantia & uentis agitata.

Quærere nec quicq̃ de facto cõiugis audes
En ratis ad ueſtros quæ tẽdit carbaſa portus
Quid ferat ignoras:ſed nũc tibi ſũma pauo
Nuntius armorũ triſtis rũorq; ſiniſter: (ris
Victus adeſt cõiũx:qđ perdis tẽpora luctus.
Cũ poſſis iã flere times. tũc puppe ppiqua
Proſiluit:crimenq; deũm crudele notauit.
Deformem pallor ducem uultuſq; premẽtẽ
Canitiem:atq; atro ſqualẽtes puluere ueſtes
Obuia nox miſeræ cœlum lucemq; tenebris
Abſtulit:atq; animũ clauſit dolor:oia neruis
Membra relicta labant:riguerũt corda diuq;
Spe mortis decepta iacet:iam fune ligato
Littoribus luſtrat uacuas põpeius arenas.
Quẽ poſtq̃ ppius famulæ uidere fideles.
Nõ ultra gemitus tacitos inceſſere fata
Permiſere ſibi fruſtraq; attolere terra
Semianimẽ conãtr herã quã pectore magn9
Ambit & afflictos refouet cõplexibus art9.
Cœpat in ſũmũ reuocato ſanguine corpus.
Pompeii ſentire manus mœſtãq; mariti
Poſſe pati faciẽ prohibet ſuccũbere fatis
Magn9 & imodicos caſtigat uoce dolores.

SVLPI. Nec audes q̃rere: ne qđ ſuſpicabaris audires:& qđ aius pſagiebat depræderes. Fato aduerſitatis. En ratis:cõmiſeratio ab ignoratione de Põpeio aduenie͂te:q̃q̃ Plutarchus inqt eũ cũ iſula hæſiſſet:iuxta littus ad ciuitatẽ nũtiũ miſiſſe:nõ q̃lẽ expectabat Cornelia q̃ ſpabat ex plio ad Dyrrachiũ geſto:illud unũ ſupeſſe põpeio ut cæſarem pſeq̃ret.Is igitr pluta lachrymis q̃ uerbo exprimẽs eã feſtinare iuſſit põpeiũ optaret aſpicere:naui ſola & aliena inuectũ.Ad hæc cũ ſe amẽs ſtrauiſſet non multo poſt uix cõpos mentis,pcurrit ad pelagus & a põpeio ulnis ſuſcepta .cõqueri cœpit. Tẽdit carbaſa:dirigit uela & curſum leſbõ. Quid ferat:fert enim põpeiũ uictũ qui eſt tibi dolor & nũtius. Sũma pauoris:appoſitio eſt: Quid pdis tẽpora abſtinebat.n.ne uideretur mala ominari. Proſiluit:celeriter naui occurrit:& aiaduertit põpeiũ itẽſum & ſqualidũ. Notauit:aduertit. Canitiẽ: canos. Sq̃lentes:decolores & infectas. Obuia nox miſeræ: Caligo pre merore exorta eã exanimẽ reddidit. Cœlũ lucemq;:claritatẽ cœli p endiadim. Clauſit animũ:oppſſit ſenſus & uiribus deſtituta ut exanimis cecidit. Neruis:uirib9. Riguerũt:nõ ſalierũt. nõ palpitauerũt ut uiuis ſolẽt. Decepta:nã in ſe rediit & nõ periit ut optabat. Iam fune ligato:põpeius in littus deſcendẽs & iter mitylenas uerſus arripiẽs ignarus illic in ppinquo adeſſe corneliã a famula uxoris tacito ploratu accitus eſt. Luſtrat uacuas arenas:circuit loca ſola. Nõ ultra gemitus tacitos:nõ niſi tacite & ſubmiſſe. Permiſere ſibi inceſſere fata:inceperũt in fata inuehi. Fruſtra:qa nõ poterãt. Ambit:ãplectitr. Refouet:recreat. Reuocato ſanguine in ſummum corpus:Natura in magno mœtu atq; dolore in altum tota demergitr & deſcendens ad cor ſanguinem quo uelut curru uehitur trahit.eo ſubtracto frigus in extremis membris: & humor dilutior cuti remanet:& ipſe palleſcit:remittente ſe mœtu ſanguis paulatim effundi incipit & ſic redit uigor & color. Poſſe pati:poſſe aſpicere:nam prius ad eius aſpectum ceciderat. Prohibet ſuccũbere fatis:mouet ut ſit magnanima & non cedat aduerſæ fortunæ. Caſtigat:uerbis arguit immoderati doloris q̃q̃ Plutarchus ait ipſam prius uerba feciſſe & poſtea a pompeio hortatam: & utriuſq; orationem commemorat.

COMNIBO. Quærere ne quicq̃:Et quia timebas id quod futurũ erat:ideo neminẽ audebas quærere de rebus in theſſalia geſtis:nã quando aliquid timemus etiã dubitamus quærere ne id forte intelligamus quod nolimus audire. En ratis:quæ oia tibi indicabit etiã tacenti. Nuncius triſtis:Qui etiã tacẽs tibi cladẽ mariti indicabit. Quid pdis:nã tẽpus eſt flendi:noli igitur hoc tẽpus uacuũ abire lachrymis tuis. Tunc puppe ppinqua:Sed cũ iam ppior factus eſſet Pom.& nauiculam cornelia uidiſſet: ipſumq; mœſtum:ſqualida barba:& demiſſis crinibus intellexit ex ipſo habitu uictũ eſſe. Notauit:ex habitu ap po. Crimen crudele deũ:Dicit deos crudeles fuiſſe:qui Pom.reip.amatorẽ uoluerit hac miſeria afficere. Deformẽ:quia pallor faciei ſignificabat rei euentũ. Præmẽtẽ. atq; atro.ſqua.p.quia dũ equitaret puluis erectus totã ueſtem ipleuerat. Obuia nox:ſtatim tenebræ oculis obortæ ſunt:& cecidit exanimis. Nox:uertigo quædam quæ naſcitur pre dolore. Atq; animũ clauſit:oppreſſit ut ſemianimis caderet. Neruis.ſ.contractis:ut quaſi mortua iaceret. Ri.corda.i.præcordia rigida facta ſunt. Diuq; ſpe.mor.qa mori ſperabat:ſed decepta eſt quia tandem ad ſe rediit:unde Oui.ait officiũ fecere pium:ſed iutile nobis indignor miſeræ nõ licuiſſe mori. Iam fune ligato.Pom.nõdum aduerterat uxorem cecidiſſe exanimẽ ſed ligata naue tendebat ad inſulam leſbon:ubi eſt mitylenæ in qua corneliam poſuerat. Quem poſtq̃ famulæ:Viderunt ſqualidũ triſtem & imundicia quadã obſitum ſicut his contingere ſolet qui in miſeria uerſantur:elata uoce cœperunt fata põpeii deplorare. Inceſſere fata:inuehi contra fata. Cœperat in ſummũ:& cum complexam teneret Corneliam Pompeius tandẽ illa ad ſe redire cœperit. Reuocato ſanguine:quia ubi nimius dolor inuaſerat:ſtatim ſanguis ad cor cõcurrit:ut auxilio ſit illi uitali mẽbro ideo extremæ partes corporis deſertæ a ſanguine frigeſcunt:nunc ergo dicit cũ rediiſſet ad ſe Cornelia: totus

ſanguis ad extremitatẽ corporis recurrerat. In ſummũ cor.i.in extremas partes corporis. Prohibet ſuccũbere fatis:& ubi uidit ad ſe rediiſſe uxorem pompeius cœpit eam conſolari nũc eam repræhendendo. nunc precibus rogando.

Nobile cur robur fortunæ uulnere primo.
Fœmina tãtorũ titulis inſignis auorũ.
Frãgis:habes aditũ mãſuræ i ſæcula famæ
Laudis i hoc ſexu:nõ legũ iura nec arma
Vnica materia eſt cõiunx miſer: erige mẽtẽ
Et tua cũ fatis pietas decertet:& ipſum
Quod ſũ uict⁹ ama:nã ſũ tibi gloria maior
A me qđ faſces & qđ pia turba ſenatus
Tãtaq; diſceſſit regũ manus:incipe magnũ.
Sola ſeq:deformis adhuc uiuẽte marito
Sũmus & augeri uetit⁹ dolor:ultia debet.
Eſſe fideles lugere uirũ.tu nulla tuliſti
Bello damna meo:uiuit poſt p̄lia magnus.
Sed fortũa perit qđ defles illud amaſti
Vocibus his correcta uiri uix ægra leuauit.
Mẽbra ſolo tales gemitu rũpente quærelas.
O utinã in thalamos inuiſi cõiugis iſſem.
Infœlix cõiunx & nulli læta marito
Bis nocui mũdo me pnuba.ducit erynnis
Craſſorũq; umbræ dæuotaq; mãibus illis.
Aſſyrios in caſtra tuli ciuilia caſus.
Præcipiteſq; dedi populos cũctoſq; fugant.
A cauſa meliore deos o maxie cõiunx.
O thalamis idigne meis hoc iuris habebat

ℭSVLPI. Nobile cũ robur:Puſillanimitatis cõiugẽ arguẽs eã a futura laude ad animũ erigẽdũ & ſe amãdũ & nõ deferendũ hortat᷑ atq; cura tuorũ maiorũ magnanimitate degeneras cũ fortiter tolerãdo miſerias meas & me nõ priſtinã fortunã amãdo atq; deflendo ppetuã laudã cõſequi poſſis. Titulis auorũ:uictoriis & magiſtratib⁹ Scipionũ. Erat enim Scipiõis filia qui ab illis clarioribus trahebat originẽ. Frangis robur:debilitas animi fortitudinem. Primo uulnere:prima aduerſitate:ante hac enim ſemp uſi fuerãt ſecũda fortuna. Habes aditum:habes inter feminas igreſſum & occaſionẽ ad æternã laudẽ quam neq; dicẽdo iure:neq; adminiſtrando rẽp.neq; re militari cõſequi potes:ſed ſola fide in miſeriis maritũ nõ deſerẽdo. Decertet cũ fatis:pugnet cũ aduerſa fortuna reſiſtatq; ei. Quod ſum uictus:qa ſum infœlix & miſerandus. Maior gloria:erit.n.ueri amoris argumentũ:& nõ te uiri amaſſe fortunã:ſed uirũ ipſum quẽ ab aliis deſertũ ſequaris. Faſces:cõſules. Tanta manus regũ:tot reges. Deformis:turpe eſt inquit uiuentẽ uirũ ita lugere:ut in morte eius nihil ad luctũ poſſit accedere. Vetitus augeri:cui quicq addi nõ poſſit. Vltima fides:ultimũ officium fidei cõiugalis. Tu nulla tuliſti dãna:habes patrẽ & maritũ icolumes quibus ſaluis lugere nõ debes. Fortuna:fœlicitas. Quod defles illud amaſti:Acri ſtimulo & magnanimã & ſui amantẽ reddit:nam ſi illã deflet uirum nõ amauit:ſi uirum amauit flere nõ debet. Eſt ergo ſimplex cõplexio:qua fateri cogitur nõ fortunam:ſed uirũ amaſſe:& ſtulte ſe flere. Correcta:caſtigata. Egra:debilis & infirma. Rumpente:emittente apherefis eſt. O utinam in thalamos:Cũ eõ fato ſegenitam norit Cornelia ut maritis infœlix ſit dolet qđ non nupſerit Cæſari inimicõ:ne tanta calamitate Põpeium afficeret:cui ut omnia ſint tutiora pœnas ſari dare & mori ſe auidam dicit. Iſſem in thalamos:nupſiſſem. Infœlix:infœlicitatẽ afferens. Bis:nũc & ſub priore marito.P.Craſſo.M.Craſſi filio. Erynnis pnuba:furia q̃ præfuit nuptiis meis & me comitatur. Craſſorũq; umbræ:manes patris & filii quibus ego addita ſum & qui me oderũt quod eis fui infœlix. Deuota:deputata:addita:tum quia cõiunxit:tum quia infœlix. Caſus aſſyrios:cladẽ ſimilẽ parthicæ. Dedi præcipites: præcipitaui & interemi. Fugaui deos:numinum fauorem a iuſta cauſa auerti. Indigne meis thalamis:tam infœlici coniuge.

ℭOMNIBO. Nobile cur robur:Pompeii cõſolatio quã uxori afferre ſtudet cũ repræhẽſione ꝙ nimia animi imbecillitate a maioribus ſuis degeneret:nam filia Scipionis erat:qui ab Aphricano Scipione inferiore originẽ ducebat deinde oſtẽdit unicã ſibi uirtutis occaſionem datã eſſe:neq; enim alia ſupereſt uia. Vnde uirtutem ſuã uxor:oſtendere poſſit:niſi in miſeria uiri:dicit enim nondũ antea fortunæ ſæuiciam ſenſiſti:& tamen cũ primũ aſperitas ſeſe oſtendit:ſtatim aio deficis. Titulis inſignis auorum.ſ.Scipionis filia:nam Scipiones ſuperior Aphricanus & inferior uiri illuſtres fuerunt.Publi.& Gn.Scipiones duo præſtantiſſimi duces:qui hiſpaniã populi Roma.imperio ſubegerunt. Primo uulnere. Quando ante fortuna nobis ſecunda fuit:nunc primũ in ipſo impetu fortunæ aduerſæ incipis deficere:contra maiorũ tuorũ uirtutẽ. Habes aditũ:nõ aduertis hac infœlicitate mea magnæ tibi oſtendẽdæ uirtutis oblatã eſſe occaſionem. Laudis in hoc ſexu.ſ.muliebri:nullũ eſt maius argumẽtũ laudis:q̃ miſeriam uiri ſi fortiter uxor tulerit:nõ enim poteſt ex adminiſtratione reipu.laudẽ aliquã comparare. Non legũ iura:in regenda repu. Nec arma:in exercenda diſciplina militari. Cõiunx miſer:eſt ſola materia mulieri:ut laudem acquirat ſi eius miſeriã fortiter tulerit. Et tua cũ fatis.p.d.i.pietas tua erga me uirũ tuum miſeria confectũ pugnet cõtra fortunam. Et ipſum ꝙ ſum uictus ama:Cũ in fœlicitate me poſitũ amaueris:nõ poteſt intelligi:utrũ amor ille uerus eſſet:nec ne:nunc autẽ ſi me amabis:nihil dubitationis erit:quin me ames. Ante ꝙ faſces:ut me:nõ cætera ornamenta amare uidearis. Tanta manus.i.tantus comitatus. Incipe magnũ ſola ſequi:tu nunc ſola ſequi debes Pompeiũ:quia antea me ſequebantur ſenatus:tot reges:tot tãtæq; clientelæ: Deformis adhuc.Senſus eſt:turpe eſt tantũ dolere adhuc uiuente marito:ut dolor augeri nõ poſſit in morte ſua. Sũmus & augeri uetitus.i.cui aliquid accedere nõ poteſt. Vltima.ſ.poſt mortẽ

uiri. Tu nulla tuliſti:ꝙ ego uictus fuerim:nihil ad iacturã tuã pertinet:nã habes uirũ tuũ incolumẽ:quẽ amabas & amare debueras:ſed ſi ita tu leges quaſi me amiſeris:tũc omnib⁹ oſtẽdas ꝙ nõ me:ſed ornamẽta mea potius amabas. Viuit poſt prælia magnus:& icolumis eſt:ergo aliud quærere nõ debes. Quod defles illud amaſti.Videris enim amaſſe fortunã ſecundã:quã defles:quandoquidẽ me incolumi tãtopere doles. Vocibus his:nũc dicit quẽ effectũ habuerit conſolatio Põpeii apud uxorẽ. Rũpente:pro crũpente emittente. O utinã in thalamos:cũ lachrymis legendũ eſt:o utinã:inquit nupſiſſem Cæſari:ut in domũ ipſius fortunã aduerſam tuliſſem:quandoquidẽ auctor eſſe debui maritos meos facere infœlices. Et nulli læta marito:imo triſtis:ſicut tibi:& craſſo iperatori adoleſcenti: qui ſub Cæſare militauerat in gallia:ſub quo anteq̃ corneliæ matrimonio ſe iũxiſſet:bellicis rebus magnã gloriã & laudem conſecutus fuit craſſus pater eius puinciã parthiam & Aſiã obtinuit:cũ tamẽ Rex parthorũ nullã iniuriã populo Romano feciſſet:ſed hæc cauſa tantũmodo ad bellũ impulit craſſum quia cupiebat aurũ eius auferre: cuius auidiſſimus erat:& in cõparando exercitu filiũ ſuum a militia Cæ.deduxit & cũ in parthiã ueniſſet:qa parum cautus iperator eſſet in inſidias præcipitatus eſt:& ſagitis parthorũ obruptus. Bis nocui mundo:ſemel craſſo:nunc tibi o magne. Pronuba:dicit᷑ quæ ſpõſam comitatur prima nocte in thalamum uiri. Erynnis:unã ex furiis inferorũ dicit fuiſſe pronubã quæ ſe in thalamos primũ craſſi:deinde Pompe. comitata fuerit. Vmbræ.ſ.dixerũt:ideſt umbra mariti mei craſſi:& patris eius. Aſſyrios:nã parthia eſt aſſyriæ ps ubi Ninus regnauit. Indigne tha.qa merueras fœliciorẽ uxorẽ.Hoc iuris:uidelicet ut te opprimeret.

In tantum fortuna caput:cur impia nupſi
Sic miſerum factura fui:nunc accipe pœnas
Sed quas ſpõte luã:quo ſit tibi molli⁹ æquor
Certa fides regum:totuſq; paratior orbis:
Sparge mari comitẽ mallem felicib⁹ armis
Dependiſſe caput nunc clades deniq; luſtra
Magne tuas ubicunq; iaces ciuilibus armis.
Noſtros ulta toros ades huc atq; exige pẽas
Iulia crudelis placataq; pellice cæſa
Magno parce tuo ſic fata iterũq; refuſa
Cõiugis in gremium cũctorũ lumina ſoluit
In lachrimas duri flectũtur pectora magni
Sicaq; theſſalia confudit lumina leſbos.
Tunc mitylenenẽ pleno iam littore uulgus
Affatur magnũ.ſi maxima gloria nobis
Semper erit tanti pignus ſeruaſſe mariti
Tu quoq; deuotos ſacro tibi fœdere muros

ℭSVLPI. In tantũ caput:i tãtũ uirũ. Spõte:mirã hoc uerbo pietatẽ oſtendit. Mollius:trãqllius. Certa fide regũ totuſq; paratior orbis:ut nullus a te deficiat & qſq; faueat tibi. Paratior:obſequentior. Sparge mari:obrue me in fluctibus.Mallẽ fœlicibus armis:utinã pro tua uictoria periſſem. Luſtra:expia purga cede mea & his inferiis. Vbicũq; iaces;Apoſtrophe ad Iuliã:quã in odiũ adducẽs ciuili clade ultã fuiſſe dicit cõiugium ſuũ. Placata:mitior facta. Pellice cæſa:occiſa me quæ ſum pellex tua & tuo uiro cõiuncta. Parce:abſtine nocere. Tuo:quẽ tibi amandũ relinquo. Duri flectunt᷑ pectora magni:Põpeii cõſtantia cõmota eſt hic ad lachrymas qbus in pharſalica clade abſtinuit. Sicca:quæ nõ fleuerũt. Tũc mityleneũ; Multitudo leſboꝝq; cõuenerant uæhementer Pompeiũ orauit ut honoris gratia ſaltẽ unã ibi noctẽ hoſpitaretur. oſtendẽſq; ei locũ eſſe tutũ & fidũ:oĩa tam priuata q̃ publica ei offert & ut eis utatur orat.Exordit᷑ aũt a beniuolẽtia glorioſum officiũ ſuũ ſine arrogãtia cõmemorando.Tũ petii.Inde cõfirmãs & refutans quæ obiici poſſent p amplificationẽ & miſerationem cõcludit. Pignus:Corneliã uxorẽ. Dignare muros deuotos:fac dignam ciuitatem tuam. Sacro fœdere:hoſpitali beneficio.

ℭOMNIBO. Caput.i.tanti uiri:q ſemp uictoriã ex hoſtibus cõſeq̃ ſolebas. Nũc accipe pœnas.i.cũ tibi tãtũmodo iũcta ſum:ſume pœnas de me. Quas ſpõte lunã.Ego libẽs inqt patiar pœnas:ut me morte mea incipiãt tibi uẽri eẽ ſecũdi:ſcis.n.me comite oĩa tibi aduerſa fuiſſe. Mollius.i.tranquillius. Certa fides regũ:ut reges fideles ſint tibi:Orbis obſequẽs erit tibi ſi ego piero. Sparge mari.i.fluctib⁹ maris merge me. Depẽdiſſe caput.i.caput meũ dediſſe neci.Cũ adhuc eẽs i fœlicitate. Nũc clades:quãdo nõ peni adhuc te fortũato:peã certe ãteq̃ oĩo te ſæua fortũa pmat. Luſtra:purga clades tuas morte mea. Vbicũq; iaces.Cõuertit᷑ ad Iuliã:ades nũc o iulia ſi rata es Põpeio:ꝙ ei nupſerim & nũc morte mea patrẽ tuũ Cæſarẽ placa:ne amplius ſæuiat cõtra Pom.crudelis:Quæ nimiũ ſæuis cõtra uirũ tuũ irata ꝙ ego illi nupſerim. Pellice.ſ.me.pellex pprie dicit᷑ quæ alieno uiro cõiungit᷑ & dicitur a pelliciẽdo:quia blãdiciis pelliciat ad ſe alienũ uirũ. Cũctorũ lumina ſoluit.i.lachrymis oĩbus cõmouit q aderant:quia plena cõmiſerationis erat. In lachrymas duri:& ipſe Põpeius:qui fortiſſimus erat:& q ſine lachrymis cladem pharſalicã tulerat a lachrymis tẽperare nõ potuit. Sicca.i.ſine lachrymis. Leſbos.i.cornelia quæ in leſbo erat. Tũc mityleneũ:poſtq̃ Põpeius corneliã uxorẽ ppemodũ cõſolatus eſt:& ad ferendã fortunã fortiter excitauit:iãq; oĩs mitylenæ populus i littora effuſus erat:ut honoris gratia Põpeiũ excipet:& ipſum orare iſtituerat ut uel una nocte i urbẽ ſuã pnoctare uellet. Hãc mitylenæorũ inuitationẽ PõPeius gratiſſimã habuit.Sed excuſauit celeritatẽ:ꝙ in ea re ipſis morẽ gerere nõ poſſet:Cũ maiora negocia iminerẽt. Mitylenæũ uulgus:poſſeſſiuũ ẽ p prio:nã mitylenẽſe dicere debuit:ſicut a Verõa ueronẽſis:ſed nõnũq̃ poetæ:imo ẽt oratores & hiſtorici poſſeſſiuũ p prio põere cõſueuerũt.Format᷑ ãt i græcis noibus poſſeſſiuũ hoc modo.Nomẽ deſinẽs in ĩ mutat ĩ in diphtõgũ.αι:addita eos facit apud græcos:apud latinos adita us poſſeſſiuũ:ut cyrene cyrenæus

Tanti pignus ſeruaſ

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

ſe mariti:uxorē uiro acceptam & obſequentē:nam uiro nil carius eſſe poteſt uxore obſequēti ex ſentētia phocylidis. Tu quoq;:ſicut uxor diu apud nos habitare dignata fuit. Deuotos:deſtiatos:& tibi debitos.

Oramus ſocioſq; lares dignare:uel una
Nocte tua:fac magne locū qua cūcta reuiſet
Secula quē ueniens hoſpes roman⁹ adoret.
Nulla tibi ſubeūda magis ſunt mœnia uicto:
Omnia uictoris poſſunt ſperare fauorem
Hæc iā crimē habēt:qd qd iacet iſula ponto
Cæſar eget ratib⁹:pcerū pars magna coibit
Certa loci:noto reparādū eſt littore bellum.
Accipe templorum cultus aurumq; deorum
Accipe ſi terris ſi puppibus iſta iuuentus
Aptior eſt: tota quantum ualet utere leſbo:
Accipe:nec cæſar rapiat:tu uictus habeto:
Hoc ſolum crimē meritæ bene detrahe terræ
Ne noſtrā uideare fidem:fœlixq; ſecutus
Et damnaſſe miſer.tali pietate uirorum
Lætus:in aduerſis & mundi noīe gaudens
Eſſe fidem:nullum toto mihi dixit in orbe
Gratus eſſe ſolum nō paruo pignore uobis
Oſtendi:tenuit noſtros hac obſide leſbos
Afectus:hic ſacra domus chariq; penates
Hic mihi roma fuit nō ulla ī littora puppim:
Ante dedi fugiens ſæui cū cæſaris iram
Iam ſcirem meritam ſeruata cōiuge leſbon
Non ueritus tantam ueniæ cōmittere uobis
Materiam ſed iam ſatis eſt feciſſe nocentes.

¶ SVLPI. Lares ſocios:regiā in qua tua uxor eſt hoſpitata. Fac magne locū:orna & cōſecra locū hoſpitii tui quē omnes poſteri adorabūt. Reuiſcent:ad uiſcendū redibūt & eſt ſuaſio a laude futura. Nulla tibi:ſuaſio a fidelitate præſtita. Nā reliq loca ſalutē a Cæſare ſperare poſſunt:hūc ſolū:quia ſuſcepit Pōpeii cōiugem oderit. Crimen:hoſpitii culpā. Quid qd:ſuaſio a tuto:qa Cæſar inſulā expugnare nō pōt. Procerū:locus ab honeſto. Coibit:cōueniet ut bella reſarciāt. Accipe templorū: a libertate & prōpto auxilio cōciliatio. Cultus: ueſtes ſtatuas tabulas. Aurū:uaſa & laminas. Si terris:ſi puppibus:accipe ſiue terra: ſiue mari eorū opera uti uelis. Quantū ualet:q̄tum pōt facultatiſq; habet. Ne cæſar rapiat: qd nobis moleſtiſſimū eſſet. Hoc ſolū crimen:hanc culpā a nobis de te bene meritis auerte ne uidearis noſtrā fidē cui in fœlicitate te credidſti:in tua miſeria præ noſtra leuitate dānaſſe. Meritæ bene:quæ in te hoſpitale beneficiū contulit. Mūdi nominis:pro toto mūdo:ē enim res mira fides in calamitoſum. Nullū toto mihi dixit in orbe:plena gratitudine oratio in qua oſtendēs quanti eos fecerit quāq; ſibi ſint chari mirifice laudat & deſinit in cōmiſerationē. Nō paruo pignore:littore intelligiq; uxorē illic depoſitā.

Affectus:curas amoreſq; meos. Hac obſide:Cornelia quaſi in pignus fidei data. Penates:deoꝝ domeſticoꝝ imagines. Roma:patria. Ante dedi: prius aduexi. Leſbon meritā irām cæſaris:quæ merito cæſari erit inuiſa obſeruatā cōiugem meam. Non ueritus:nō dubitans. Materiā ueniæ: cāmq; beneficii. Virg. Orantes ueniam & templū clamore petebāt. Fec ſſe nocētes:reddidiſſe inuiſos tāq ſi cæſari nocuiſſetis.

¶ OMNIBO. Vel:pro ſaltem:nam polyſemus ſermo eſt:uel ſignificat:aut etiā & ſaltem:uel pro certe nōnūquam ponitur. Fac magne locū:cuius deſiderio omnes moueantur:ueneratione quadam ſeruatæ fidei:ꝙ in rebus aduerſis fidem tibi ſeruauerit. Oia uictoris: Cætera oppida ſi te non acceperint ſperare poſſunt Cæſaris gratiam:at uero nos iam in culpa ſumus: quia uxorem tuā fideliter ſeruauimus. Omnia.ſ.alia mœnia. Poſſunt ſemper.ſ.uidelicet ſi te non acceperint. Crimen:ideſt culpam habent:quia ſeruauimus tuam uxorem. Quid.ſ.dicendū eſt ad hoc ꝙ ponto tuta eſt:& inſula noſtra in medio mari poſita:& Cæſar naues paratas nō habet:ut ſe huc conferat. Procerū pars magna co. Deinde ſi comites uis habere ſenatores:qui ſuperſtites ſunt:dubitare nō potes quin huc omnes ueniāt:ſciunt enim hic eſſe corneliam:& ueriſimiliter:te quoq; recepiſſe. Coibit:conueniet huc. Fatum:fortuna tua. Noto:tibi ac tuis: Accipe templorum cultus:Et ut intelligas quo erga te animo ſumus parati ſumus omnia in tuā poteſtatem cōmittere:templa quoq; deoꝝ cum ornamentis auro & argento:& quicquid ibi eſt tuum eſſe uolumus. Si terris ſi puppibus:iuuentutē noſtrā ſcito tibi obſequentiſſimā eſſe ſiue mari:ſiue terra uſum ipſius accipere malis:nam quia in mari erant:maritimis rebus aſſueti erant. Terris.i.terreſtri bello. Puppibus:nauali bello. Hoc ſolum crimen:unū eſt quod præ cæteris te exoratum uolumus:uidelicet ut hanc ſuſpitionem de nobis adimas: Ne dum fœlix eras uidearis nobis eſſe confiſus:tunc cum apud nos uxor tua fuit:poſt uero acceptam cladem cū iam te aduerſa præmere incipiant:nobis cōfidere non poſſe uideare:nam ſi noſtra mœnia intraueris:nullam huiuſmodi ſuſpitionem habebimus. Crimen.i.culpam & ſuſpitionē. Benemeritæ terræ:ſcilicet noſtræ quæ de te benemerita eſt. Fœlix:dum in fœlicitate eras. Miſer:poſtq̄ in miſeriam ueniſti. Tali pietate uirorum hæc oratio plena liberalitatis fuit mitylenæorum:nunc dicit q̄ grata fuerit Pompeio eorum pollicitatio. Lætus:reſponſio Pompeii eſt ducētis q̄ grata ſit mihi ciuitas ueſtra ex hoc cognoſcere poteſtis: qd pignus apud uos quod carius eſſe poteſt repoſuerim. Nomine:ideſt cauſa Cicero in ſecundo epiſtolarū. Quamquam me nomine negligentiæ:ideſt cauſa. Nomine mundi:uidelicet ꝙ in aliqua mundi pte fides inueniretur & eſſe diceretur. Leſbos tenuit affectus.i.amores noſtros ſeruauit. Hac obſide:demōſtrātis ē. Hic mihi rōa fuit:nā leſbō loco urbis romæ habui. Nō ulla ī littora:Præterea nō ſolū ex hoc cognoſce

re poteſtis: quod uobis commendauerim corneliam me uos amare: uerum etiam quod uictus ſtatim ad uos me recepi:ut facile omnibus apparere poſſit:quantam uobis fidem præſtiterim. Cæſaris iram: colligebam ex eo quod meam comitem ſeruaueritis meruiſſe uos: ut Cæ. uobis iratus eſſet. Tantam ueniæ materiam:ideſt tantam occaſionem beneficii nam ueniam pro beneficio poſuit ut Virgi. Satis eſſe feciſſe nō. quod Cæ. uobis in feſtum fecerim collocando corneliam apud uos.

Fata mihi totū mea ſunt agitāda per orbē.
Heu nimiū fœlix æterno noīe leſbos
Siue doceſ populoſ regeſq; admitteſ magnū
Seu pſtas mihi ſola fidē nā q̄rere certū eſt.
Fas qbus i terris ubi ſit ſcelus accipe numē
Si qd adhuc mecū es uotoꝝ extrema meoꝝ
Da ſimiles leſbo populos q marte ſubactū
Nō intrare ſuos infeſto cæſare portus
Nō exire uetent.dixit mœſtāq; carinæ
Impoſuit comitē cūctos mutare putares
Tellurem patriæq; ſolū ſic littore toto
Plāgitur iſeſtæ tēduntur ī ethera dextræ
Pōpeiūq; minus cuius fortuna dolorem
Mouerat aſt illā quā toto tēpore belli
Vt ciuem uidere ſuā diſcedere cernēs
Ingemuit populus quā uix ſi caſtra mariti
Victoris peteret ſiccis dimittere matres
Iam poterant oculis tanto deuinxit amore
Hoſ pudor hoſpitaſ caſtiq; modeſtia uult⁹
Q d ſōmiſſa nimiſ nulli grauiſ hoſpita turbæ
Stātis adhuc fati uixit quaſi cōiuge uicto
Iā pelago medios titan demiſſus ad ignes.
Nec qbus abſcōdit nec ſi qbus exerit orbē.
Totus erat uigiles pōpeii pectore curæ
Nūc ſocias adeūt romani fœderis urbes
Et uarias regū mentes nūc inuia mūdi
Arua ſup nimios ſoles auſtrūq; iacentes

¶ SVLPI. Fata mea ſunt agitanda:ego ſum exercendus & erraturus. Aeterno nomine. æterna fama ſeruatæ fidei ſiue alii idem fecerint ſiue tu ſola fueris mihi fida. Certum eſt: decreui qui fidi infidiq; ſint explorare. Accipe numen: deos ſi quis eſt ei propitius precatur. Similes: tam fideles ut leſbos. Non uetent intrare:ſinant ingredi Cæ. perſequente & meo arbitrio ſinant abire. hiſq; dictis eos uictori parere ſuaſit: inque eo qui clemens & æquus eſſet fidere ut ait plutarchus. Comitem: corneliam. Cunctos mutare tellurem: omnes mityleneos in alias terras migrare. Plangitur.manuum ictibus fletur. Infeſtæ: in deos præ dolore immiſſe. Pompeiumq; minus: multo magis diſceſſu corneliæ quam pom. aduerſitate dolebant.

Quam uix: quum etiam ſi ad uictorem maritum iuiſſet non ſine lachrymis dimiſiſſent. Deuinxit: ligauit. Pudor:uerecundia. Submiſſa: humilis. Hoſpita turbæ. blande uulgus excipiens: Stantis adhuc fati:cum adhuc fuiſſet in felici ſtatu ſic uixit ac ſi eſſet in infelici: aduertenduſq; dicendi modus:ſtantis fati hoc eſt ipſa quæ erat in ſtatu. Iam pelago: cronogrophia. Demiſſus ad medios ignes: demerſus ad dimidium ſui corporis. Qui bus abſcondit: nobis. Si quibus exerit: antipodibus quibus oritur quum nobis occidit. Vigiles pom. pectore curæ pom. meditabatur an ad ſocias p.r. urbes an ad reges confugeret an in deſerta libyes iret. Adeunt. cogitat. Ait enim: appianus aſſumpta cornelia uxore triremibus quattuor comitatus quæ a rhodiis & tyriis ad eum uenerant corcyram tunc quidem & libyam prætereuectus eſt: quo in loco exercitum alium & nauticos habebat apparatus ad orientem itaq; uerſus parthos ueluti ab illis opem petiturus nulli patefacto interim conſilio adire ſtatuit quod ciliciæ propinquus cum amicis aperuiſſet illi diſſuaſerunt. Socias: confederatas & liberas. Varias: mutabiles nihil enim habent amicum præter utile. Arua inuia: deſerta libyæ & æthiopiam.

¶ OMNIBO. Fata mihi totum:nunc maiora inſtant. ut experiar totum orbem: quæ nam ſit fortuna mea:& nunquid apud alias gentes fidem inueniam. Heu nimium felix:nam ſi ali fidem ſeruabunt: felix es quod omnes exemplo tuo fecerint.ſin aliter fides tua præſtantior erit quod ſola fidem ſeruaueris. Heu eſt quaſi admirantis. Seu doces populos:ſcilicet ſeruare fidem exemplo tuo. Nam quærere certum:quia conſtitui quære ubi iuſtitia ſit & iniuſtitia. iuſtitia ſi me ſeruauerint & acceperint fideliter. iniuſtitia & impietas.ſi contra me proditione utentur. Fas. iuſtitia. Scelus. ideſt perfidia. Accipe numen: nunc ſuam orationem ita concludit pom. ut primum deos obteſtetur:ſi quis adhuc deus mecum eſt:quaſi omnes alii a me diſceſſerint:illum oro ut faciat mihi alios populos non aliter ſeruare fidem quam leſbos ſeruauit: ut ſine intrare uelim:ſine exire.mihi ſemper limina pateant. Numen.ideſt deus. Non intrare. Vtrunq; dixit non uetent intrare.nec exire: ſicut fecit leſbos. nam ptolemæus non uetuit intrare: ſed uetuit exire.

Mœſtumq; carinæ impo. cum pompeius diſcederet cum comite ſua: non aliter lacrhymas de digreſſu ſuo mitylenæi dabant. quam ſi omnes relicta patria in alienas regiones migrarent. Mutare tel. ire in exilium. Sic:ideſt uſq; adeo plangitur. Infeſtæ. iratæ: Pompeiumq; minus: tam & ſi ipſis moleſtus fuerat diſceſſus pompei. tamen aliquanto moleſtus diſceſſum corneliæ tulerunt ob humanitatem & liberalitatem mulieris: cuius uirtute ac manſuetudine omnes ſibi deuinxerat. Minus: quam corneliam. Cuius fortuna tametſi ipſe auctor erat & cauſa doloris. Quam toto tempore: nam commiſeratione ipſius mouebantur populi omnes, ꝙ uidelicet de ſummo & grandi loco ad tantam clamitatem deueniſſet. Ciuē

quia ita complectabant eã:quaſi una ciuis eſſet. Quĩ ſi nec mirũ:ſi in diſceſſu ipſius fleuere matronæ:nam ſi et ii uir fuiſſet uictor:nõ poterant uidere illã ſine lachrymis diſcedere. Peteret ea.m.ſi ad læticiã iret:nõ ad mœrorem. Tanto.d. amore:ratio quia diuerſis uirtutibus ſuis cornelia omnes ſibi miro quodã amore deuinxerat. Caſtiq; mo.uultus:quia innatã uultu habebat quandã modeſtiã:ut cũ omnes dignitate præſtaret.humilibus quibuſq; par eſſe uideret. Summiſſa:remiſſa.quia ſe humilibus æquabat. Nulli grauis.immo ſuauis:quanuis adhuc in felicitate eſſet. Turbæ. Ignobili uulgo & multitudini. Stantis adhuc fati:quanuis adhuc eſſet in fœlicitate. Iã pelago medios.deſcribit tempus quo pompeius nauigans:animũ in diuerſas curas iactabat.animo conſyderans an urbes peteret an reges an populos:& ſecũ animo uoluens quibus magis crederet.dicit enim nõ animo ad occaſũ deſcẽderat ſol.quia dimidius ſolis erat in hemiſperio noſtro.& in hemiſperio inferiori:tũ cũ aduerſis curis animus pompei diſtrahi cœpit ad quos proficiſceret populos Nec quibus abſcondit:ſcilicet nobis. Nec ſi quibus exerit.ideſt aperit antipodibus. Ad medios ignes.ideſt ad medios orbes igneos quia igneus eſt ſol. Adeunt.ideſt intendunt ad urbes. Socias.r.ſ.ideſt coniunctas fœdere romanis: Varias mentes.r.q; reges ſolent uarii eſſe atq; diuerſi. Inuia arua:libyã ſignificat. Auſtrũq; iacentẽ:ideſt depreſſũ reſpectu ſeptentrionis.

Sæpe labor mœſtus curarũ:odiumq; futuri
Proiecit feſſos incerti ponderis æſtus:
Rectoremq; ratis de cunctis conſulit aſtris:
Vnde notet terras:quæ ſit menſura ſecandi
Aequoris in cælo:ſyriam quo ſydere ſeruet:
Aut quotꝰ i plauſtro libyã bene dirigat ignis
Doctus ad hæc fatur taciti ſeruator olympi.
Signifero quæcunq; fluunt labentia cœlo
Nunquam ſtãte polo miſeros fallẽtia nautas
Sidera non ſequimur:ſed q nõ mergit undis
Axis inoccidus gemina clariſſimus arcto
Ille regit puppes: hic quũ mihi ſemper i altũ
Surget & inſtabit ſũmis minor urſa ceruchis
Boſphoron:& ſcythiæ curuantẽ littora põtũ
Spectamus: quicqd deſcẽdit ab arbor ſũma

SVLPI. Sæpe labor meſtus ægritudo animi laborans repellebat tediũ ſolicitudinũ & rerũ futurarũ. Aeſt' feſſos:defatigatas cogitationes. Conſulit.interrogat. Vnde notet.a quibus aſtris qua ratione. Quæ ſit menſura ſecandi equoris.quæ aſtra obſeruando nauiget. Seruet ſyriã:dirigat curſus in ſyriam.ad quam euntibus arcto occidit. Quotus ignis in plauſtro.quota ſtella in urſa maiore quæ minore eſt lucidior.& proprie plauſtrũ eſt appellata a forma & poſito ſeptẽ ſtellarũ:ex quibus conſtat. Seruator olympi:magiſter nauis ſtellarũ contemplator. Signifero:nõ ſtellas quæ occidunt ſed ambas arctos quæ in cœli uertice ſemper apparent nautas obſeruare dicit. Labentia.labendo occidentia: Signifero:ferenti multa ſigna tũ in Zodaico tũ extra. Fluunt.diſcurrunt tã motu externo quã proprio. Nunquã ſtante ſemper ſe mouente. Axis inocciduus.populus arcticus qui ſemper apparet. Gemina arcto:maiore & minore urſa quam draco appellat'. Surget:apparebit. Inſtabit ſummis ceruchis:imminebit ſummis cornibus antennarũ dirigimur in boſphorũ & mare euximũ.ceruchi dicti a κεράσ quod eſt cornu,& χέω fundo de his Virgi. intellexit quũ dixit cornua uelatarũ obuertimus antennarũ. nã aſclepiades ut ſcribit macrobius libro quinto ait naualis ueli partẽ inferiorẽ paterã uocari:at circa mediã ferme partẽ dicit ſummã uero partẽ catcheſiũ nominari.& inde diffundi in utrũq; ueli latus eaq; cornua uocant': Boſphorõ & thraciũ & cymmericũ nã duo ſunt unus ad bizantiũ alter ad paludes meotides. Pontũ; euxinũ mare circa quod eſt ſcythia. Quicqd:quãtulũcũq; arctophylax erit inferior malo & urſa minor erit mari uicinior in ſyriã nauigãus

COMNIBO. Sæpe labor mœſtus.aliquando etiam uidebatur obliuiſci huiuſmodi curarum & loquebatur cum gubernatore:petebatq; quibus ſtellis uterentur nautæ:cum diuerſa loca nauem intendere uellent. Mœſtus curarum.i.propter curas:ſicut feſſus rerum. Odiumq; futuri.ſ.fati. Feſſos æſtus:æſtus appellat cogitationes & fluctuationes mentis ambiguas & comparat fluctibus maris ſicut Virgi. æneas nario curarum fluctant æſtu. De cunctis aſtris:quibus ſtellis utitur in nauigatione. Vnde:a quibus aſtris Secandi æquoris.i.nauigandi:nam ex ſyderibus & menſura ſtellarum intelligunt nautæ qua parte maris:& quanto ſpacio nauigauerint & nauigaturi ſint. Syriam quo ſydere dic mihi qua ſtella nauigatur in ſyriam. Libiam.i.qua ſtella dicitur nauigari in libyam.nam tendere cogitabat in libyã pom.ad regem iubam. Quotus ignis.nam maior urſa meridiem uerſus ambitur cauda ſerpentis.ſed minor urſa ſeptentrionem uerſus ambitur capite ſerpentis:nunc ergo dicit quotus ignis,quia ſerpens ipſe ſeptem ſtellas habet:quæ imaginẽ ipſius oſtendunt:habet unã in humero.alterã in pectore:tertiã in dorſo quartã in uentre tres autẽ in cauda. Sunt etiã aliæ ſtellæ lucentes quæ has ſeptẽ præcedunt:unde ſtella eſt quã uulgo occiduã uocant.per antiphraſim.quod nunquã occidat.hanc dicunt aſtrologi eſſe ſole ualde maiorẽ:quanuis nõ ita uideat'. nã remotiſſima eſt a nobis:ut nec ſplendorẽ ſuũ oſtendat. Quotus ignis.prima uel ſecunda uel tertia in plauſtro. Doctus ad hæc fat'.introducit nunc reſpondere põ.gubernatorẽ nauis qui peritus erat eiuſmodi artis. Seruator taciti olympi.i.nocturni cæli. Signifero cæl.i.ſtellato nolim exiſtimes me o põ.ſeruare ſtellas omnes:& præcipue errantes:ſicuti nõnulli gubernatores:qui ita errant.ſicut & ille ſed tantummodo ſtellas ſeptentrionales circa polũ uertentes:quæ nunquã occidunt. Polo:cælo pars pro toto.quia polus nunquã ſtat:ſed ſemper uertit' ideo ἀπὸ λέω:uerto deriuat'. Labentia.errantia. Axis inocciduus.ſeptentrionalis qui nunquã occidit. Gemina arcto.maiori urſa & minori.maior urſa (ut ante

dictum)meridiem uerſus ambitur cauda ſerpentis.nam ſerpens in modum.S.litteræ inter utranq; urſam fluit.maior cauda:minor uero capite cingitur.quæ helice appellatur:& cynoſura: Hic:ſcilicet axis:ideſt minor urſa quæ plauſtrum uehit. Summis ceruchis:cum urſa minor uidebitur perpendiculariter in ſummitate mali ferre plauſtrum nunc nobis curſus erit in boſphorum ſcythiæ nam duo:ſcilicet boſphorus trhacius qui & byzantius dicitur.alter cimmerius in aditu paludis meotidos.in ſcythiam uergens:& dicitur eo quod iuppiter in formam bouis conuerſus uexit europam de phœnicia in græciam & de nomine puelle appellauit europam tertiam orbis partem:unde & ſimilitudinem illius eſt boſphorus ſcythiæ appellatus:At ut inquit Strabo os byzantiacum thracius boſphorus appellatur.cimmerius uero boſphorus dicitur quodcunq; meotidis paludis hoſtium continet:dictus cimmerius quaſi cimbribus.quod cimbri errabundi militiam ſuam ad meotim uſq; agitarint. Pontum inſulam in qua mithridates regnauit. Ceruchis:ideſt antemna & ſummitate mali.in qua ſũt cornua quibus uela ſuſpenduntur ut Virgi.cornua uelatarum obuertimus antemnarum & dicitur κερούχοσ cornutus a κέρασ cornu.& ἔχω habeo. Quicquid deſcendit:ab arbore ſumma.reſpondet illud quod pompeius petierat ſuperius.ſcilicet ſyriam quo ſydere ſeruet:ſed non nihil plauſtrum declinauerit & ſummitate mali:tunc petimus ſyriam.

Arctophilax propiorq; mari cynoſura feretur
In ſyriæ portus tendit ratis inde canopos
Excipit auſtrali cœlo contenta uagari
Stella timens boreã illa quoq; perge ſiniſtra
Trãs pharon in medio tãget ratis æquor ſirti
Sed quo uela dari quo nũc pede carbaſa tẽdi
Noſtra iubes:dubio cõtra cui pector magꝰ
Hoc ſolum toto reſpondit in æquore ſerua
Vt ſit ab æmathiis ſemper tua longius oris
Puppis & heſperiam pelago cæloq; reliquas
Cætera da uentis comitem pignuſq; recepi
Depoſitũ tunc certus eram quæ littora uellẽ
Nunc portum fortuna dabit,ſic fatur at ille.
Iuſto uela modo pendentia cornibus æquis
Torſit & in læuum pupim dedit utq; ſecaret
Quas aſinæ cautes & q̃s chios aſpat ũdas.
Hos dedit in prã tenet hos i puppe rudẽtes
Aequora ſenſerũt motus aliterq; ſecãte
Iã pelagus roſtro nec idẽ ſpectãte carina
Mutauere ſonũ nec ſic moderator æquorũ
Dexteriore rota leuũ quũ circuit axem
Cogit inoffenſæ currus accedere metæ.

SVLPI. Arctophylax:bootes qui eſt ita uicinus arctis ut eius ſiniſtra manus neq; oriri neq; occidere uideatur. Cynoſura.urſa minor quæ bootæ oppoſita eſt. Canopos:ſtella auſtralis ingens & clara noſtris regionibus ignota eius meminit plinius libro ſexto.& uictruuius libro nono. Inde incipit.ultra ſiriam obſeruamus canopum quæ meridie extremo decurrit & metuit ne borea nubes impellente obſcuretur. Illa.canopo ſiniſtra ſi ultra ægyptum nauigaueris defereris i ſyrtes libycas. Quo pede:fune quo tenditur uelum. Carbaſa tendi:dirigi uela quæ dicta ſunt a carbaſo genere ſubtiliſſimi lini. Serua:prouide. Sit longius.ſit remotiſſima. Da uentis.commite fortunæ. Comitum pignuſq; recepi depoſitum:hoc eſt corneliam mecum habeo. Iuſto modo.pari altitudine & planitiæ. Torſit.in læuam flexit. Aſinæ cautes:ſaxa & ſcopuli aſinæ opiduli quod eſt in ſinu meſſenio: Qui ab eo aſineus dicitur.eiuſdem nominis alia eſt harmonica ut ait Strabo libro octauo. Chios:inſula leſbo uicina theopompi patria quæ paruo freto ab aſia diuiditur: Aſperat:reſonare facit ob ſcopulos in quibus illiduntur. Dedit.protendit. Rudentes.firmos funes. Senſerunt motus.nam conuerſa naui conuerſa eſt & nauigatio. Roſtro:prora. Nec ſpectante idem.nec conuerſa eundem in locum. Sonum:fragorem quem eunte naui emittunt. Moderator equorum auriga in curruli certamine. Quum læuum circuit axem.quam a dextra in ſiniſtram currum conuertit ut breuiore gyro metam intactam circumeat quo enim propius metam currus acceſſerit eo citius peruenit. Accedere.uicinos fieri. Inoffenſæ.intactæ illeſæ.

COMNIBO. Propior mari.i.quantuluncunq; plauſtrum declinauerit a ſummitate mali.capite ferire uidebitur maris undas tunc ſpectamus ſyriam.& eo nauem dirigimus. Arctophylax:bootes cuſtos urſæ. Cynoſura:quem ſuperius appallauit arctophylacem nunc cynoſuram. Propior ma. unum ſequitur ex reliquo nam quãto magis declinata ſummitate mali:tanto magis uidetur apropinquare mari. Inde canopos ſydus ex(ut ait i ſexto pli.)ingẽs & clarum:eſt autem in meridionali plaga:ad cuius contemplationem ait nauta:ſe nauem dirigere a ſiniſtra trans ægyptum:a medio tendit ad ſyrtes. Stella timens boream:quo ſpernante denſat' nubes:quibus ille obſcurat':nã cũ ſit in auſtrali plaga meridiẽ uerſus timet boreã qui nubes cotrahit in meridiẽ quibus illa obtegit'. Trans pharõ.i.ultra ægyptũ.reſpondet ad illud quod interrogauerat põ.uidelicet qua ſtella meridiẽ petat. Illa ſiniſtra.ſ.canopo ſtella apparente in parte ſiniſtra nauis. Syrtes.cui contigua eſt ægyptus. Sed quo uela dari cũ põ.& gubernator nauis ita inter ſe quaſi confabularent':de ſignis cæleſtibus & ad omnia quæ põ.quæſierat reſpondiſſet poſtea interrogat cũ quã in partẽ potiſſimũ nauigare deberet:ad hæc põ.reſpondit incertus ad quẽ locũ prius nauigaret quocũq; inquit nauẽ & curſũ dirigito dummodo procul a cãpis æmathiis nauiges nos deinde in fluctus fortuna reget. Quo nunc pede carbaſa.tendi idẽ dicit. Carbaſa.uela ſunt dicta a genere lini ſubtiliſſimi q ita appellat' uela. Quo pede:dicit morem nautarum,nã pedes ſunt funiculi:quibus uela pro uolun

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

tate nautarũ uertuntur. Dubio pectore:incerta mente:non enim ſatis deliberauerat quod potiſſimum in ter teneret. Heſperiam : italiam : neq; æmathiam nauem dirigere uolebat. Cælo ſydera conſyderando. Da:telinq;. Pignus: corneliam. Tunc certus eram : ſcilicet antequam uxorem accepiſſem certus eram quo nauigabam:uidelicet inſulam Leſbon:nunc uero ſcio quæ loca fugiam. quæ autem petam neſcio. Sic fatur:pompeius.& gubernator ab his regionibus auertit nauem . quas attingere pompeius nolebat Iuſto.recto mõ pro uolũtate nauigãtis. Quas aſinæ cautes:ut p mediã aſinam & chion nauigaret. Aſi na terre pagus argiuæ . penes lacedemoniam naupliam (ut refert Strabo) ex ea inquilini in meſſenium agrum commigrarunt eodem quo aſina oppidum argolicum uocabulo nuncupata dryopum domicili/ um & aſinam fuiſſe memorant qui ex uicinis ſperchio locis extitere . Aſperat undas : nam ubi ſcopulus eſt ubi etiam unda meris eſt aſperior. Chios: ut libro quarto decimo Strabo refert . chius inſula circum nauigationem habet ſtadiarum nongentorum.ſi quis ſecus terram deferatur : ea urbem & portum opti/ mum habet & nauale nauium octoginta. chii olim claſſem habuere & maris imperium & libertatem ſibi uendicauerunt e chio in leſbum uento auſtro ſunt ſtadia circiter quadraginta . uiri e chio elegantes fue runt Ion tragicus:& theopompus hiſtoricus:& theocritus ſophiſta. Motus.ſcilicet nauis.nam pro muta tione uelorum mutata eſt nauigatio: Secante.nauigante: Idem:ſcilicet mare quod ante. Sonum:uelo rum ſtrepitum & nauigationis . Non ſic moderator . dicit non maiore arte aurigam ferre currum circa metam ĩ laudis olympicis;quam hic gubernatos obuertit nauem contortis uelis . Moderator equorum ideſt auriga nam ludis olympicis ad metam currebatur curru , & qui prior metam illam curru circuiſſet hic primum palmam obtinebat.ſed quanto interius circunuolebant currum tanto etiam celerius id facie bant & ob hanc cauſam cum omnes interiores & propinquiores ad metam circunuoluere uellent cur rum:niſi peritiſſimi eſſent artis.currus in metam lapideam frangebatur:unde horatius.metaq; feruidis eui tata rotis . Inoffenſæ:intactæ. Metæ : metam appellat eam formam lapideam. Leuum axem:ideſt ſini ſtram partem axis. Dexteriore.ſcilicet uerſa in ſiniſtram.

Oſtendit terras titan & ſidera texit:
Sparſus ab æmathia fugit quicunq; procella
Aſſequitur magnum:primuſq; a littore leſbi
Accurit natus:procerum mox turba fidelis:
Nam neq; deiecto fatis acieq; fugato
Abſtulerat magno reges fortuna miniſtros
Terrarum dominos: & ſeptra eoa tenentes
Exul habet comites: iubet ire in deuia mũdi
Deiotarum:qui ſparſa ducis ueſtigia legit.
Quando ait æmathiis amiſſus cladib9 orbiſ
Qua romanus erat ſupereſt fidiſſime regũ
Eoam tentare fidem populoſq; bibentes
Euphraten & adhuc ſecurũ a cæſare tigrim
Ne pigeat magno quærentem fata remotas
Medorũ penetraſ domoſ ſcithicoſq; receſſe
Et totum mutare diem uoceſq; ſuperbo
Arſacide perferre meas ſi fœdera uobis
Priſca manent mihi per latiũ iurata tonantẽ
Per ueſtros obſtricta magos ĩplete phaetras
Armenioſq; arcus gethicis intendite neruis.

SVLPI. Oſtendit terras titan: ſole oriente te nebre abeunt & ſtelle non apparent. Quicunque ſparſus pom. qui palantes hoſtis uiolentiam fuge rant pom. ueſtigia ſequebantur. Natus : ſextus. Procerum . ſenatorum & ducum. Delecto fatis: oppreſſo. Abſtulerat reges miniſtros : priuauerat regibus qui ei miniſtrarent. Sceptra eoa.regna ori entis. In deuia : remotiſſima loca. Qui ſperſa du cis ueſtigia legit qui flexam pom.nauigationem ſe cutus eſt. Legit : nauigando obſeruauit. Quan do ait pom.ad regem gallogreciæ uerba . Roma nus.romani iuris & ditionis. Euphratem:arme/ niæ & meſopotamiæ multoſq; alios populos indi cat. Tygrim:tygris accolas ut armenoſ & parthos Quærentem .fata reparantem mihi ſecundam fortunam. Receſſus : ſemota loca. Totum muta re diem : excitare totum orientem unde dies ema/ nat. Arſacide.regi perſarum. Fœdera.bello my/ trydatico icta . Manent : ſtant ſublata non ſunt . Latium tonantem . per latialem iouem qui albæ collebatur uel per romanum & capitolinum. Ob ſtricta:firmata . Magos : ſapientes & ſacerdotes . Intendite:flectite. Neruis gethicis:ſcythicis cor/ dis quæ ex neruis fiunt.

OMNIBO. Oſtendit titan quia orto ſole di es apparebat : Sparſus ab æmathia , quicuncunq; inquit ab æmathia diſceſſit ſecutus eſt pom , inter quos fuit . Gn. pom. & deiotarus rex ſed per . Gn. põ.noli intelligere ſextũ.nã ſextus cũ matre cornelia in leſbo repoſitus fuerat:quia minor erat. Procerũ: quanuis uictus eſſet cũ magna turba.põ.tamẽ adhuc comites habebat reges:& principes ſenatus: Reges miniſtros.nã reges miniſtrabant põ.qui ſub clientela eius erant comites:inter quos habebat deiotarũ. de iotarus enim inter primos põ.ex acie ſecutus fuerat nã hic regũ fidiſſimus erat:hunc iubet põ.in ſyriã lega tionẽ ferre. In deuia mundi.in remotiſſimas partes orbis terrarũ hoc eſt in ſyriã. Legit.ideſt obſeruauit: ideſt quanuis incerta feciſſet ueſtigia : ne iter ſuũ dignoſceret põ.ea tamẽ diligenter rex deiotarus obſer uauerat. Quando ait æmathiis:quando inquit cladem accepimus in æmathia:quæ par eſt nullã orbis ter rarũ parauerat : quæ noſtra ſigna ſequeret nunquid opus eſt tentare reges orientis . Fidiſſime regũ : hic enim ſemper in officio permanſit:nulla fortua diſceſſit cũ denſenſaret libertatem & auctoritatẽ ſenatus Euphratem.fluuium in oriente:per quẽ ſignificat parthes armeniæ propter regẽ cũ quo fœdera iunxerat põ.quo tempore fugientem mithtidatẽ per eas regiones ſequebat . Tigrim : ſignificat armeniæ regem.

nã tigris fluuius eſt armeniæ tigris & euphrates meſopotamiã circundant & apud babylonios inuicẽ co hærent.auctore Strabone deinde in mare perſicũ emittunt.quorũ euphrates maior eſt.& plus regionis fle xuoſo alueo percurrit. fontes habet in parte tauri boreali:fluuit ad occidentẽ per armeniã quæ maior ap pellat:uſq; in armeniã minorẽ:quã a dextris habet. Tigridis.& euphratis fontes inter ſe diſtant ad ſtadia duo milia & quingenta. Nec pigeat:præterea ut exercitũ compares nõ orientẽ modo:ſed etiã ſeptentrio nẽ petas uelim. Quærentẽ: acquirentẽ.reparantẽ. Diẽ , ideſt orientẽ. Arſacidæ : regi pathorũ nã ſicut ptolemæi in reges ægypti appellabant ita parthorũ reges arſacidæ dicti ſunt. Si fœdera nobis : hæc eſt le gatio põ.ſi ſeruant inquid fœdera noſtra.quæ ſocietate & amicicia cũ populo ro.iunxit. Magnos magni enim ſapientes apud medos & perſas appellant. quos philoſophos græci dicunt . Implete pharetras . id eſt ſumite arma nã ſagittis & arcu parthi potiſſimũ utunt . Geticis neruis . ideſt ſcythicis cordis quæ ex neruo torquent .

Si uos o parthi peterẽ quũ caſpia clauſtra
Et ſequerer duros æterni martis alanos
Paſſus achemeniis late diſcurrere cãpis
In tutã trepidos nũq̃ babylona coegi.
Arua ſup cyri chaldeiq; ultia regni
Qua rapidus gãges & qua niſe9 hydaſpes
Accedũt pelago phœbi ſurgẽtis ab igne.
Iã ppior pſis erã tamen oia uincens
Suſtinui nrĩs uos tantũ deeſſe triũphis
Solus & e numero regũ telluris eoæ
Ex æquo me parthus adit nec mũere magni
Stãt ſemel arſacidæ. qs.n.poſt uulnera cladiſ
Aſſyriæ iuſtas latiæ cõpeſcuit iras:
Tot meritis obſtricta meis nũc pthia ruptis
Excedat clauſtris uetitã p ſæcula ripam
Zeucmaq; pelleũ põpeio uicite parthi
Vinci roma uolet regẽ parere iubenti

SVLPI. Si uos:ſi liberaliter nobiſcũ egi. Caſ pia clauſtra:portas caſpias & fauces montiũ caſpio rũ qui latebrã mythrydati dederunt. panduntq; iti nere manufato longo octo milibus paſſuũ . nã lati tudo eius uix eſt plauſtro permeabilis . ut ait Soli nus . Alanos : ſcythiæ populos uicinos iberis ab alano flumine denominatos. Eterni martis . ſem per pugnaces . Achemeniis : parthicis a rege ache mene . Nunquã coegi in babylona : nõ repreſſi & contineri feci intra muros poſt ictũ fœdus nã antea quod in gordianã hoſtiliter excurriſſent per afra/ niũ fugauerat. Arca ſuper cyri ultra campos perſi/ dis ubi cyrus regnauit. Chaldei regni:quod eſt ſu pra arabiã. Ganges : inde fluuius . Hydaſpes nyſe us: fluuius ad nyſã a bacho in india conditã. Acce dunt pelago : exeunt in oceanũ. Ab igne phœbi ſurgentis:ab oriente extremo auroraq; ipſa: Propi or:uicinior. Perſis , regio ſupra parthiã. Suſtinui: paſſus ſũ de nobis nõ triumphare. Ex æquo : quia æque liber & ſocius eſt nõ tributarius. Stant:con/ ſeruati ſunt meo beneficio : nã in ſenatu bellũ par/ thicũ ſuſcipiendũ donec duraret bellũ gallicũ diſ ſuaſi : Poſt uulnera cladis : poſt dolorẽ quẽ parthi de Cæ.craſſis & exercitu intulere. Conpeſcuit iras repreſſit bellũ: Ruptis clauſtris:fractis legibus & præſcrito & præteritis terminis & limitibus conſtitutis Ripã euphratis.intra quã phrahartes parthorũ rex ſe uelle perpetuo continere põ. qui tygranis filiũ ſer/ uabat in uinculis cũ obtuliſſet fœdere conſtitutũ aſt ut ſcribit plutarchus . Zeugma pellũ : op. iuxta eu/ phratẽ conditũ ab alexandro qui ex pelle macedoniæ oppido fuit. Vinci uolet.ut uincat cæſar.

OMNIBO. Si uos o parthi . hæc ſunt mandata pom.quæ deiotaro dat ad phrahatem partorum re gem.nam omnes reges parthi arſacidæ dicuntur:ſed tunc phrathes nomine regnabat.eſt autem ordo uſ q; ad eum locum.tot meritis obſtricta meis. Caſpia regna:perſequendo mithridatem in mai caſpium uſ q; uenit.ubi ſunt caſpii montes.Nam auctor Solino:ultra ſauronatas in aſia ſitos:qui mithridati latebram & originem medis dederunt confines ſunt talibus nationibus:quas ab oriente contingunt caſpii montis fauces. Alanos : populos qui ab alano flu.dicti ſunt: qui ultra danubium fluit in europam martialis nec te ſarmatico tranſit alanis equo. Aeterni martis:ideſt bellicoſiſſimos. Achemeniis campis:ideſt parthi cis ab achamene rege. In tutam trepidos.ideſt nunquam nos compuli in mœnia ueſtra.quia paſſus ſum uos errare per agros ueſtros . Arua ſuper.& tamen facere poteram : quia propinquior eram uobis : quam perſis. Arua cyri.ideſt ſuper arua perſidis ubi regnauit cyrus. Vltima chaldei regni : ideſt ad extremam regionem iudeorum nam ariſtobolum iudeorum regem cœpit: & templum ſalamonis ſpoliauit . & can delabra illa quæ in maximo honore fuerant in triumphum dixit & creditum eſt poſt hac pom. aduerſa fortuna laboraſſe. Nyſeus hydaſpes flu.indiæ qui per parthiã ſe ſe ferens uadit in indiam:ideo nyſeus. id eſt indicus nyſa urbe indiæ : Phœbi ſurgentis ab igne : ideſt ab oriente deſcendens uobis propinquior eram.quam perſis:perſis nominatiuus eſt perſidis gentium facit eſt autem regio finitima parthis : Nume ro telluris eoæ. ex omnibus rebus orientalibus tantummodo parthus fuit : qui me ex equo fœdere adiit nam cum põ. ad araxem flu.caſtra poſuiſſet . tigranocerota tigranis regis filius obuiam ei factus eſt (iam enim a Patre defecerat)tigranes ipſe humanitate pom.fretus qui uulgo laudabatur ab omnibus:ad eum uenit:quem ubi pom.onoriſice ſuſceptum regem appellat . indignatus filius palam dixit:haud ſibi opus eſſe pompeio : ſed alium quæſiturum romanorum tum pompeius eum in uincula coniectum ſeruari iuſſit ad triumphum:nec multo poſt phrahates parthorum rex legatos miſit qui tigranocerotam peterent:qua ſi generum ſuum . & euphratem flu.fines imperii ſtatueret . quibus pompeius inquit tigranocerotam ad tigranis magis partes.quam ad ſocerum pertinere.de finibus q̃ peteret eiuſmodi ſe uſurum. hoc ẽ qu od

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA

nunc poeta dixit:ex æquo me parthus adiit. & ita euphraté fines imperii tenuit rex parthorũ. Nec mune re magni:nec ſemel ſeruati ſunt parthi meo beneficio.neq; enim alius fuit qui ro.contineret ne ulciſcerentur manes craſſi & ro. qui a uobis cæſi fuerunt o parthi. ſententia fuit etiá pó. ne renouaret bellũ contra parthos: donec cæ. eſſet in gallia cũ exercitu ne duobus bellis uires ro. diſtraherent. Munere: beneficio pó. Quis có.quaſi dicat nullus niſi ego. Aſſyriæ cladis: ideſt poſt cladé craſſi & exercitus ro. qué ad carras ciuitaté aſſyriæ parthi cũ exercitu deleuerunt. Iuſtas iras: iuſte enim mouebant ad ultioné imperatoris cæſi. Ruptis excedat.clauſtris euphratis ripá dicit qué regni finé ipſi parthi petenti pó. finé tradidit.
Zeucma:ciuitas inter ægyptũ & parthiá.lxxii. miliũ paſſuũ a ſamoſatis diſtans. quá alexander condidit ſic appellata quod ſit utriuſq; regionis quoddá quaſi uinculũ.& dicit a ζεύγνυω. iungo. Pellæũ: ab alexandro conditũ:qui fuit de pella ciuitate macedoniæ. Pompeio.ideſt caſtra pompeii. Vinci ro.uolet.ut ſubacto cæ.pó. uictoriá conſequatur. Regé parere iubenti :nunc dicit quomodo rex deiotarus ad pó. legationé perficiendá ſeſe expediuerit.

SVLPI. Nõ piguit: nõ piger fuit. Inſignibus aulæ:regio habitu. Raptos:ab aliis raptim acceptos. In dubiis.ſententia per acclamationé quá laudando paupertaté exornat. Rege: deiotaro.
In littore: uidelicet ſinus baſilici ubi incipit Icariũ mare dictũ ab icaro dedali filio qui uolans illic cecidit. Epheſũ: urbé in ora ioniæ ubi diana colebat. Colophona.ioniæ op.ante quod eſt clariũ lucus ubi calchas a mopſo uictus præ dolore periit.
Sami: inſulæ ioniæ. Coo: cos inſula nõ longe ab halicarnaſo patria hippocratis. Gnidõ. inſulá in mari carpathio quá piſcoſá dicit ouidius. Rhodõ clará ſole: inſulá ubi colit apollo & ubi eſt Solis coloſſus mirabilis qué ſeptuaginta cubitorũ altitudinis fecerat chares lyndius. Compenſat ſinus recta nauigatione circuitus cũ compendio nauigat. Telmeſidos:telmeſũ op.eſt liciorũ & telmeſis promuntoriũ cũ portu. Pamphila: regio iuncta ciliciæ. Muris: oppidis. Phaſilis: ciliciæ oppidũ cũ tribus portibus ut inquit Strabo. ſed plutarchus ait primũ in attaliá pamphilæ ciuitaté ingreſſũ. Rarus incola:parua plebecula qua erant numeroſiores pó.comites. Rurſus:primũ enim tetenderat bello pyratico. In taurũ: qui in orá ciliciæ deſinit ab oriente incipiens. Dipſanta. fluuiũ ciliciæ.
Crederet:credere poſſet. Vndis.mari uictis pyratis. Eſt ſibi conſultũ: etiá ſibi promiſſũ ut nunc tutus nauigare poſſet. Celendris: oppido in cilicia cũ portu ut docet Strabo.& ipſe poeta indicat.nec legas ſinedris & ridiculæ congregationé hic ſignificare interpreteris. Selenus.ciciliæ fluuius in portu celendrarum qui emittit & recipit naues;eius quoq; meminit Strabo.

Ardua nõ piguit;poſitiſq; íſignibus aulæ
Egreditur famuli raptos idutus amictus.
In dubiis tutũ eſt inopem ſimulare tyranno;
Quáto igit mũdi dominis ſecurius æuũ.
Verus paup agit:dimiſſo in littore rege
Ipſe p icariæ ſcopulos epheſumq; relinqués.
Et placidi colophona maris ſpumátia puæ
Radit ſaxa ſami ſpirat de littore coo
Aura fluens gnidon ide fugit clarãq; relinqt
Solet rhodo magnoſq; ſin⁹ telmeſidos udæ
Cõpenſat medio pelagi páphilia puppi.
Occurrit tellus nec ſe cõmittere muris.
Auſus adhuc ullis te primũ pua phaſilis
Magnus adit nam te metui uetat ícola rarus
Exhauſtæq; domus populis maiorq; carinæ
Quá tua turba fuit tédẽs huc carbaſa rurſus
In taurũ tauroq; uidet dypſanta cadenté.
Crederet hoc magn⁹ pacé quũ pſtitit undis.
Et ſibi cõſultũ.cilicũ per littora tutus
Parua puppe fugit ſeqtur ps magna ſenatus
Ad pfugũ collecta ducé paruiſq; celẽdris
Quo portu mittitq; rates recipitq; ſelenus.

OMNIBO. Ardua:quia iuſſit eum extremas orbis partes penetrare. Poſitis inſignibus:ideſt depoſitis regiis ueſtimentis. Raptos amictus,ideſt gregaria ueſte ſumpta:& capta occaſione laudat paupertatem.ſi inquit dominis terrarum tutum eſt aliquando ſimulare paupertatem quanto ueri pauperes tutiores ſunt. Dimiſſo in littore rege;nunc dicit dimiſſo rege deiotaro; qua parte pompeius nauigauerit. Ipſe per icariæ. icaria inſula eſt ſamo adiacens: non procul a naxo;quæ nomen icario pelago impoſuit. ut plinius & Strabo. Epheſum: ciuitas ioniæ quæ & ſmyrna dicta eſt ab amazonibus dicta plinius. Colophona.ci.ionica quæ olim nauali ope:& equeſtribus præliis excelluit.Strabo. Telmeſis.promontorium eſt lyciorum quod portum habet; hunc locum eumenes in bello antiochico a ro. accepit. ſed oblato regno Lycii eum locum receperunt. hic enim eſt de quo Lucanus mentionem facit. Claram. ubi coloſſus iouis eſt tante magnitudinis. ut inter ſeptem mirabilia mundi connumeretur aut claram,quia(ut ſcribit Solinus)nunquam cælum tam nubilum eſt.ut in ſole rhodos non ſit.ſic horatius. Laudabunt alii claram rhodon; Coloſſũ auté fabricauit chares lyndius:dicatũ ioui;ut aſſerit Strabo alii ſcribunt apollini. Telmeſidos unde compenſat. ambitũ longũ telmeſidis ſinus breuitate maris recompẽſat. Phamphilia puppi.pamphalia olim ſub imperio cilicum conſtituta fuit alio nomine appellata moſopia.& pamphilũ mare iugit cilicio plinius. Ned ſe committere. & quia pompeius metuebat:ne omnes ciuitates uictori parerent non audebat mœnia ingredi: ſed nunc primum ingreſſus eſt mœnia. Phaſelis: phaſelis ciuitas eſt quæ port⁹ tres habet(auctore Strabone)ciuitas inſignis & loc⁹ imminet & mons nomine ſolyma. Phaſe

lis fuit ciuitas zeniceti piratæ qui capto monte iſaurico ſe cũ tota domo concremauit. Ná te: ratio cur ingreſſus eſt. Rarus incola: quia deſerta erat. Hinc:a phaſelo. Taurus: mos quia multis idé cũ caucaſo monte credit: ná aſiá omné ab eois incipiens & in cilicũ mare deſinens in duas ferre æquales partes diuidit. Dipſanta:flu. Cadenté.ideſt naſcenté. Crederet hoc magnus. nunquid credere potuiſſet hoc pó. cũ piratas deuicit hanc uictoriá ſibi utilé futurá ac ſi.d.profuit: quia nunc demũ per mare tutus nauigat.
Pacé:ideſt cũ piratas deuicit. Et ſibi nõ ſolũ negociatoribus: ſed etiá ſibi: Sequit pars magna ſenatus. pó. proficiſcenté in ciliciá uniuerſus ſenatus ſecutus eſt ubi ſententiam ſuá de repu.dixit: Paruis ſynedris.id eſt paruo conſeſſu.comparatione curiæ ro dictio græca eſt: ſύνεδρα conſeſſus: τὸ σύνεδριον conciliá. Selinis:oppidũ ciliciæ:ubi ſenatus pó.audiuit de rep.ſententiá dicenté.

In pcerũ cœtu tandé mœſta ora reſoluit
Vocibus his magn⁹.cõites belliq; fugæq;
Atq; iſtar patriæ.quis in littore nudo
In cilicũ terra nullis circũdatus armis
Cõſultem:rebuſq; nouis exordia quæram.
Ingétes præſtate aíos.nõ omnis in armis
Aemathiis cecidi:nec ſic mea fata premũtur
Vt nequeá reuelare caput:cladeſq; receptas
Excutere;an libycæ mariũ potuere ruinæ.
Erigere in faſces & plenis reddere faſtis:
Me pulſum leuiore manu fortuna tenebit.
Mille meæ graio uoluũtur i æquore puppes
Mille duces ſparſit poti⁹ pharſalia noſtras
Quá ſubuertit opes ſed me uel ſola tueri
Fama poteſt rerũ toto quas geſſimus orbe.
Et nomé qd mũdus amat uos pẽdite regna
Viribus atq; fide libyá parthoſq; pharonq;
Quæná romanis deceat ſuccurrere rebus.
Aſt ego curarũ uobis archana mearum.
Expromá mẽtiſq; meæ quo põdera uergát.
Aetas niliaci nobis ſuſpecta tyráni eſt
Ardua quippe fides robuſtos exigit annos:

SVLPI. Comites belliq; fugeq;: decreturus pó. ad parthos cõfugere: rationes quibus uires & exercitus quos nõ omnino amiſerit reparari poſſint: oſtendit ponitq; in conſultationé ad qué ſit potiſſimũ confugiendũ. Suadetq; ægyptũ nõ eſſe eundũ. propter ptolemæi ſuſpectá ætaté. nec in libyá qperpetua flagret odio in ro.tũ parthiá laudat exordit auté a beniuolentia. Inſtar: imago & qui patriá mihi refertis. In littore nudo.in arena ſine tecto & ea externa. Nullis armis: nullo exercitu armato. Exordia nouis rebus:principia noſtræ reparationi. Nõ omnis:nõ penitus. Nec ſic præmunt nec ſunt adeo proſtrata ut nequeá erigi. Excutere repellere damnũ & obliuiſci. An libycæ:a minori ad maius argumentatio.ná Marius ut dixit primo libro Nuda triumphati iacuit per regna iugurthæ & pœnos preſſit cineres. Ruinæ: inquibus latuit
In faſces:in conſulatũ. Faſtis. libris & annalibus & acta deſcripta ſunt. Leuiore manu Cæ. minus potente quá Sylla fuerint. Tenebit: nõ ſinet erigi.
In æquore graio:in ambratio peloponneſiaco ſinu Sparſit: late diffudit & diſſipauit. Vel ſola fama. etiá ſola auctoritas & gloria rerũ geſtarũ. Nomé:celebritas nominis omnibus grata. Vos pendite regna:uos conſiderate qui rex ſit fidelior. & dignior a quo petat auxiliũ an iubas an phrahartes ptolemæos. quos per libyen parthos pharonq; indicat. Expromá.aperiá. Pondera uergant.conſilia inclinent: Aetas tyranni. pueritia ptolemæi quæ inſtabilis eſt conſilii. Ardua: inſignis & egregia. Robuſtos annos: firmioré ætaté.

OMNIBO. In cœtu procerum:in conſilio ſenatus. Comites belli: in deliberatiuo genere conſtitutio. Coniecturalis eſt:potero reparare uires:non poteris. quæſtio eſt: an poſſit & deliberatur deinde quomodo reparet. Eſt autem deliberatio cum quæritur: quod ex multis rebus potiſſimum ſit faciendum.nam conſolatio duplex eſt. aut cum quæritur de duabus rebus utrum potius. ut ſi conſultetur bellum ne:an pax potius ſit facienda eſt autem conſulatio cum de pluribus rebus queritur quod potiſſimum ſit:ut ſi querat aliquis.an macedoniam:an ægyptum.an in indiam nauiget.ſed primum quod indubitatione ueniebat queritur.uidelicet an poſſit reparare uires.& probat reparare poſſe: non enim adeo ſe uictum eſſe dicit releuari non poſſit quæſtio coniecturalis eſt:quia quæritur an poſſit uires reparare.primo captat beniuolentiam a perſona auditorum cum eos comites fideles uocat. & eos laudat: quod ſint quaſi quedam imago patriæ: Quamuis in littore nuda:a perſona ſua nunc beniuolentiam captat: nam ſua profert incommoda per commiſerationem.quia beniuolentia facile comparatur. In cilicum terra: non in propria urbe. Nullis armis.non exercitu ſeptus.ſed inermis. Non omnis in armis æmathiis.ad coniecturam deſcendit.& probat poſſe reparare uires.& argumentum eſt a minori ad maius quod plurimum ualet ad cohortationem.dicit enim:ſi marius exul hoſtis populi ro:iudicatus.minturnis in carcerem compulſus in libyá profugus. in terris hoſtiũ tamé comparato exercitu reparauit uires ſuas aduerſus Syllá. multo magis ego facere.quod nõ ſũ hoſtis patriæ iudicatus: nõ habeo inuiſos populos: ſicut ille deinde nõ minor eſt mea aut gentes auctoritas quá illius immo maior. Nõ omnis. ideſt adhuc mihi uires ſuper ſunt. Excurere.abiicere. Libycæ ruinæ. quia iá carthago euerſa fuerat a ſcipione inferiore.quo tempore marius eo ſe recipit. Faſces:conſulatũ: ná exercitu comparato in italiá uenit & ſe cinnæ coniunxit & ita conſul factus eſt. Plenis faſtis:ut impleret ſeptimum conſulatum.nam ita Haruſpex prædixerat: uiſo auſpicio: Leuiore manu.ſcilicet Cæſaris quá ille manu ſyllæ: Mille duces: argumentũ eſt a ui quæ per claſſes decernit exercitus:arma tormenta reuocationes hominũ. Mille. ideſt multæ. Sed me uel ſola ab au

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS USAL

ctoritate arguit:quã ſibi tantã eſſe dicit:ut uel hac una reparaſ poſſit bellũ. Nomẽ.ſ.meũ. Mundus amat ſine dubio põ. beniuolus fuit apud omnes. nã humanitatis nomẽ ubiq; obtinuit. Vos pendite regna: nunc conſultatio eſt de multis rebus quid potiſſimũ. Fide & uiribus. utrũq; bene coniunxit: quia parũ poſſunt uires.ubi fides deeſt. Pharõ.ægyptũ:nã pharos clauſtra ſunt ægypti. Pondera uergant.i.quo cogitatio noſtra ponderoſa uertaſ:& primũ oſtendit neq; ægyptũ.neq; libyã eſſe petendã: & reddit rationẽ Arguit autẽ attributis perſone.uidelicet a genere ꝙ diuidit in naturã patriã & ſexũ arguit ab ea parte quæ eſt ætas.ubi conſideraſ puer ne.an adoleſcens.grandis natu.an ſenex.in puero fides ſtabilis eſſe nõ põt.

Hic anceps dubii terret ſolertia mauri
Nãq; memor generis chartaginis ipia ꝓles
Immiet heſperiæ multuſq; i pectore uão eſt
Hãnibal obliquo maculat q ſanguie regnũ
Et numidas cõtingit auos iã ſupplice uaro
Intumuit uiditq; loco romana ſecũdo.
Quare agitæ æoũ comites ꝓperem⁹ i orbẽ
Diuidit euphrates ingẽtẽ gurgite mũdum
Caſpiaq; imenſos ſeducũt clauſtra receſſus:
Et polus aſſyrias alter noctesq; dieſq;
Vertit & abruptũ ẽ nr̃o mare diſcolor undã
Oceanuſq; ſuus regnãdi ſola uolũtas.
Cælſior in cãpo ſonipes & fortior arcus
Nec puer aut ſenior lethales tẽdere neruos
Segnis & a nulla mors eſt icerta ſagitta.

ℭ SVLPI. Solertia mauri: aſtutia iubæ cui forſan ineſt pũica fides.de quo per cõiecturas & attributa perſõæ iudicat. Generis. maioꝝ ſuoꝝ quia ro. uicti ſubiugati & deleti fuerũt. Imminet. captat nocẽdi occaſionẽ. Multus hãnibal. frequẽs meditatio & imago hãnibalis qui per obliquã lineã erat ex ſãguine regio mũdaꝝ gloriã maculabat ꝙ adhuc multus iacebat erat autẽ iuba Maurisioꝝ Mũdaꝝq; rex. Supplice uaro.qui ab eo cõtra curionẽ auxilia petiit. quẽ ipſe iubã Varo potẽtior intereẽit. Intumuit.ſuperbiuit. Secũdo loco.id eſt inferiora aphricãis. in orbẽ eoꝝ: in parthiã.

Mũdũ: mũdi partẽ: uidelicet armẽiã a Capadocia Cõmagenẽ ab arabia & mediã babylonẽ. Caſpia clauſtra.mõtes & mare caſpiũ. Immẽſos receſſus: ſpacia remota oſtẽditq; pharthiã quæ ab indiæ finibus ad meſopotãiã exporrigiſ. includitq; aracuſiã aſſyriã perſidẽ & medie partẽ: Alter polus uertit noctes.ideſt illinc aſpiciſ polus antarcticus & ſidera notia & ad notũ eius uertũſ ſol luna aſtraq; omnia. Abruptũ. ſeparatũ mare enim caſpiũ eſt littoribus circũdatũ & nec noſtro mediterãeo nec oceão iũctũ eſt. Diſcolor unda mare rubrũ indicat ꝙ inter oceanũ & ethyopicũ late fũdiſ appellaſq; heritreũ: Sola uolũtas: ſine auaritia nã nulli alteri rei ſtudẽt niſi ut regnẽt.& ideo militiã exercẽt:

Celſior in cãpis ſõipes:ſunt parthis equi maiores noſtris. Fortior:firmior noſtris. Neruos lethales: arcus lethiferos ſynecdoche. Mors eſt incerta.quia quæq; ferit & perimit.

ℭ OMNIBO. Hinc anceps dubii:regẽ iubã dicit.Arguit autẽ ab ea parte quæ diciſ natio in qua conſideraſ græcus an barbarus. Athenienſis eſt:ergo acutus. Lacedæmonius eſt: durus & aſper. Thebanus eſt pinguis & ualens.Maurus eſt & Carthaginenſis:ergo perfidus unde Liuius de Hannibale perfidia pluſ quã punica. Nunquã memor:ab ea parte arguit:quæ eſt cognatio.uidelicet quibus maioribus ortus ſit ſcilicet ab Hannibale qui ſemper hoſtis populi ro.fuit. Imminet.ut ulciſcaſ iniuriã. Multus frequens:quia ſemper nominat Hannibalẽ Oblico maculat:prætetea.eſt etiã nothus & nothi ſolent eſſe callidi.uerſuti atq; perfidi. Contingit: contagione polluit. Iã ſimplice uaro: arguit factis. ꝙ eſt impiũ: & in attributis perſonæ ubi conſideraſ quid fecerit.quid faciat. quid facturus ſit ſuperbus. aduerſus Varrũ præfectũ noſtrũ. Vidit:nã Varrus Hiſpaniæ partẽ tenebat.& cũ eã Cæ.inuaſiſſet.hic ad Regẽ iubã in Libyã confugit: dicit autẽ illũ animũ extuliſſe:tunc cũ Varrus ad eũ profugit. Romana:ideſt res romanas. uidelicet Varrũ præfectũ noſtrũ. Quare agite. nunc ſententiã dicit: quo nã ſe conferre uelit. ſcilicet in orationẽ ad phraatẽ parthorũ Regẽ & ſuadere incipit ut ſententiã ſequi uelint primo arguens a ui quæ eſt pars tuti parthos oſtendens eſſe bellicoſos:ſeu patria.ſeu natione: Diuidit euphrates.nam armenios Cappadoceſq; diſterminati Caſpia:caſpiæ portæ dicuntur.quæ ſunt inter Colchos.& albanos:caſpias autem portas caucaſus habet.quibus ſeparatos dicit inhabitare parthos:ut nullius imperii uires timeant.Taurus per genitum & linguarum uarietatem plurifariam nominatus eſt.nam ubi in excelſam ſurgit ſublimitatem caucaſus dicitur etiam a populis appellationem trahit a dextro latere caſpius dicitur uel hyrcanus:a leuo amazonicus: mox cichus:ſcytichus ad hæc uocabula habet multa alia. ubi dehiſcit.hiulcis iugis facit portas. quarum primæ ſunt armeniæ: tum caſpiæ poſt ciliciæ a caſpis portis per parthiam una eademq; uia eſt alexandria. teſte Strabone porte caſpiæ auctore Solino panduntur itinere manu facto longo octo milibus paſſuum nam latitudo uix eſt plauſtro permeabilis.in his anguſtiis etiam aliud aſperum: ꝙ preciſorum laterũ ſaxa aliquentibus inter ſe ſalis uenis exundant humorẽ affluentiſſimũ: qui conſtrictus ui caloris uelut in glaciem corporaſ ita labes iniuria acceſſũ negat. Polus alter:antarcticũ dicit:nã ſicut nos ſub polo arctico poſiti ſumus.& ſublimitate terræ antarcticũ uideſ nõ poſſumus ita qui ſub antarctico uiuunt arcticũ uidere nõ poſſunt. Vertiſ.quia ſemper circa polũ uertiſ cælũ. Abruptũ eſt noſtro mari:mare rubrũ dicit ꝙ inter inditiũ & æthiopicũ ampliſſimo ore ab auſtro in ſeptentrionẽ fundiſ: ideo dixit abruptũ noſtro mari:quia ne in mediterraneũ exeat a terris perſarũ quibus finitimi ſunt parthi arabeſq; tenentꝰ

Regnandi ſola uoluptas:nunc arguit ab habitu ꝙ eſt unũ attributis perſonæ:in quo etiã cõmoda aliqua corporis conſyderanſ nõ natura.ſed ſtudio & induſtria comparata.ſtudio & induſtria equitare ac ſagitta

re didicerũt:& habitũ regnãdi fecere:ut nulli regno parere uelint. Voluptas.ſ.eſt parthis: Celſior in cãpis:& hoc quoq; induſtria cõpararũt:ut eqtandi & ſagittandi periti ſint. Nec puer:ſiue ſenex fuerit eſt ꝓnus ad ſagittandũ. Et nulla ſa.ideſt quẽ feriat ſagitta:ille ſtatim occidit.

Primi pelleas arcu fregere ſariſſas.
Bactraq; mœdoꝝ ſede muriſq; ſupbam
Aſſyrias babylona domos nec pila timẽtur
Noſtra nimis parthis audẽtq; i bella uenire.
Experti ſcythicas craſſo peunte ſagittas
Spicula nec ſolo ſpargũt fidentia ferro
Stridula ſed multo ſaturãtur tela ueneno.
Vulnera pua nocẽt fatũq; i ſanguie ſũmo eſt
O utinam nõ tanta mihi fiducia ſæuis
Eſſet i arſacidis fatis nimis æmula noſtris
Fata mouẽt mœdos multũq; i gẽte deoꝝ eſt
Effundã populos alia tellure reuulſos
Excitoſq; ſuis imitam ſedibus ortus
Quod ſi nos eoa fides & barbara fallũt
Fœdera:uulgati ſupra comercia mũdi
Naufragiũ fortũa ferat:nõ regna precabor.
Quæ feci:ſed magna ferã ſolatia mortis
Orbe iacẽs alio:nihil hæc in mẽbra cruentæ
Nil ſocerũ feciſſe pie:ſed cũcta reuoluens
Vitæ fata meæ:ſemp uenerabilis illa
Orbis parte fui quãtus meotida ſupra
Quãtus apud tanaim toto cõſpectus i ortu
Quas magis i terras noſtrũ fœlicibus actis.
Nomẽ abit:aut unde redit maiore triũpho:
Rõa faue ceptis:qd.n.tibi lætius unquã.
Præſtiterint ſuperi:quã ſi ciuilia partho
Milite bella geras:tantã cõſumere gentẽ
Et noſtris miſcere malis cũ cæſaris arma
Cõcurrãt mœdis aut me fortuna neceſſe eſt

ℭ SVLPI. Primi:Parthi primi Alexandrũ macedonẽ ſuperarũt. Sariſſas pelleas:tela macedonũ a pelle oppido in macedõia. Bactra:urbem & & regionẽ ſcythiæ aſiaticæ ſupra aſſyriã quã mœdi tenuerãt dictaq; eſt etzariaſpa auctore Strabone. Supbam muris q ex latebribus & bitumie a ſemyramide ſtructi fuerãt. Aſſyrias domos: appoſitio:

Scythicas:parthicas. Saturãtur: ſparguntſ ĩbuũtſ. Nocẽt:lethifera ſunt. Fatũ:mors. Sũmo:cuti uicino:nã uel exiguo ictu ueneno inficiſ. Arſacidis pſis. Nimis emula:pœne paria & æquãtia ſe noſtris in regnãdi fœlicitate. Mœdos:parthos q partẽ mœdiæ occuparũt. In gẽte:i parthis ipſis. Multum deoꝝ:multũ fauoris. Effundã:ſi nõ ſatis fuerint parthi. Ortus:orientales populos. Barbara: cum barbaris inita. Vulgati ſupra comercia mũdi ultra cognitas gentes & eas cũ quibus habemus commerciũ. Naufragiũ: nos miſeros. Ferat:auferat. Regna:reges ut Tygranem Ariobarzanẽ pharnacem ptolemæũ. Sed magna ferã:ſed erit mihi ſolatio perire i externis terris in quibꝰ cæſar nec crudelis: nec officioſus eſſe in me poſſit. Sed cuncta reuoluẽs:Argumenta fidelitatis ex ꝑteritis officiis colligit. Fata:ſucceſſus. Illa:parthia. Quantus:q̃ uenerabilis. Quas:certe in nullas. Abiit:ſyncope eſt. Roma:ciues tanq̃ numina iuocat. Partho milite:cũ quo aut uincemus in ultionẽ noſtrã aut ita attenuabitur ut Craſſi umbras ulciſcamur & ſit multo romanis inferior qđ ſequẽti oratiõe declarat. Cõſumere attere miſcere participes facere.

ℭ OMNIBO. Primi pelleas:arguit a caſu & fortuna:ubi cõſideraſ qd euenit:qd eueniat:qd euẽturum ſit:qd euenit ut ſemp uicerint. Primi.ſ.parthi hi a ſcythis originẽ ducũt.Et ab indiæ finibus uſq; ad meſopotamiã parthia nominata:quam diuidit Euphrates:hinc meſopotamia diciſ:nã ꝓpter inuictam uirtutẽ eoꝝ ꝓximæ regiones in eius nomen trãſierũt in qua ſunt Aracuſa:Aſſyria:Perſis:& Mœdia ab una pte:quod uidelicet a meridie rubro mari ab alia uidelicet a ſeptemtrione hyrcano claudiſ ſalo. Pelleas:ideſt Alexandri impetũ fregerũt. Sariſſas:Sariſſa ꝓprie eſt telum macedonicũ:ſicut pilũ Romanũ. Bactra ciuitas aſiæ eſt oxũ amnẽ uerſus: ex india diebus octo a bactris uſq; ad aliecũ flumẽ quod influit oxum amnẽ peruenit Pompeius. dum pſeq̃retur mithridatẽ:deinde auctore Solino ad Caſpium mare:inde per Caſpiũ ad Cyri amnis penetrauit fluẽtum:qui armeniæ & libyæ fines interluit. Babylona:Quam coctilibus muris cinxiſſe dicitur Semiramis.

Nec pila timẽtur:& nõ ſolum cæteras gẽtes ſubegere:ſed noſtras quoq; iam timere deſinunt:poſtq̃ craſſum deleuere. Experti ſcy.Quia(ut dixi)a ſcythis originem habent. Spicula nec ſolo ferro:argumentum eſt a conſilio:& conſilium rectius appellat:q̃ dolum:nam dolo aliquid ſuadere turpe uidetur:ergo rectius conſilio quo parthos uti dicit:ut ſcilicet ueneno muniant ſagittas. Stridula:ſtrepentia per aerem cum a neruo mittũtur. Fatumq;:ideſt mors eſt etiam in ſũma corporis exulceratione: quia uenenũ ingreditur.

O utinam nõ tanta mihi:uellem inquit ne tanta mihi fiducia eſſet in parthis ne uidelicet Craſſum cecidiſſent:nam inde orta eſt fiducia ꝙ exercitum cum duce occiderunt. Fata mouent mœdos: nam mœdia tranſiuit in nomen perſarũ. Aracuſa. Aſſyria:& Perſis:& ideo mœdos parthos dixit.Sicut Oratius: Neu ſinas mœdos equitare inultos te duce Cæſar. Multumq;:a caſu arguit: Alia tellure:ideſt aduerſa ab Italia:nam parthia in oriente eſt:italia uero in occidente: unde etiam heſperia dicta. Quod ſi nos eos fideles:Dilemma eſt:& confutat ab honeſti partibus:uidelicet a magnamitate:ſenſus eſt:ꝙ ſi parthorum perfidia:optatius id mihi continget:quaſi beneficio fortunæ in his regionibus peream:ubi nulla noſtri cum gentibus illis commercia habuerunt:nam id mihi ſolatio erit:ꝙ nec iniuriam a Cæſare nec beneficium accipere potero:aut parti fideles erunt:aut perfidi.ſi fideles nos contra Cæſ.iuuabunt.ſi uero perfidi id boni conſequar ꝙ in manus Cæſ. non ueniam: quo aut mors crudelis manet:aut turpis uita.

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

Eoa:ideſt orientalis hoc eſt parthorũ. Supra cõmertia mundi:ultra regionem mũdi Romanis cognitã: nam ro.nulla prorſus cũ parthis habuere cõmertia. Ferat:pro afferat. Regna quæ feci: ut tygrannis: Ariobarzanis & pharnacis:quos deuictos in regna cõſtituerat. Stat ma.ferã magna conſolatio erit ꝙ nõ ueniã in manus Cæ.a quo crudeliter trucidabor:aut turpiter uita donabor. Hæc mẽbra:ſi occideret. Nil feciſſe pie:ſi uita donabit: Sed cũcta reuoluẽs:ſed cũ omnia conſidero ipſi fidem ſeruabũt.Nã nullis mũdi partibus magis honoratus ſum q̃ in oriente:& arguit ab auctoritate:quã habuit in his gentibus:& a caſu: cum pſequebatur mithrydatẽ:Colcos:Albanos:Iberas:Arabes:Caldeos:Iudæamq; omnẽ ſubegit. Meotida:paludem ſcythiæ. Tanaim:qui diuidit Europam ab aſia. Cõſpectus:cõſpicuus. Quas magis:ſcilicet quam in terras orientis. Vnde:a quibus regionibus. Quid.n.tibi:alio utit̃ Dylẽmate: nam ſi inquit ad parthos uenimus:aut uincemus:aut uincemur:ſi uincemus obtinebimus ꝙ iſtituimus:ſi uincemur nobiſcum parthi peribũt:& umbrã Craſſi uindicabimus. Tantas gentes:quæ ſemp infeſtæ Romanis fuerũt Mœdis:ideſt parthis:

Vidicet:aut craſſos.ſic fact⁹ murmure ſentit
Cõſiliũ dãnaſſe uiros:quos lẽtulus omnes
Virtutis ſtimulis & nobilitate dolẽdi
Præceſſit:dignaſq; tulit mõ cõſule uoces:
Siccine theſſalicæ mẽtẽ fregere ruinæ.
Vna dies mũdi dãnauit fata:ſecundũ
Aemathiã lis tãta dat̃:iacet oẽ cruẽti.
Vulneris auxiliũ:ſolos tibi magne reliquit
Parthoꝶ fortuna pedes:quí trãſfuga mũdi
Terrarũ totas tractus cœlũq; peroſus
Aduerſoſq; polos alienaq; ſydera quæris.
Caldeos culture deos:& barbara ſacra:
Parthorũ famulus:qd cauſæ obtẽdit̃ armis
Liberratis amor:miſerũ qd decipis orbem.
Si ſeruire potes:te quem romana regentẽ.
Horruit auditu:quẽ captus ducere reges:
Vidit ab hircanis idoq; a littore ſiluis:
Deiectũ fatis:humilẽ fractũq; uidebit.

℄ SVLPI. Damnaſſe: improbaſſe. Nobilitate dolẽdi:nobili dolore & cõmiſeratione. Modo cõſule:eius qui pauloante fuerat cõſul. Siccine: hac oratiõe lentulus argumẽtis cõtrariis diſſuadet: de cernitq; ægyptũ eſſe petendã: Exorditur a beniuolẽtia p cõmiſerationem Põpeii. Mũdi damnauit fata:penitus oppſſit reliquoꝶ hoiũ præterq̃ cæſarianoꝶ fœlicitatẽ. Secundũ æmathiã lis tota dat̃: fert̃ tota ſentẽtia pro uictoribus in æmathia eſt autem iudicanciũ uerbũ: ſecundũ te litem do. Iacet oẽ: periere ne oẽs q eẽ nobis auxilio potuiſſent. Pedes:qbus tu ſupplices. Tranſfuga mundi: q exterminas te emũdo. Cœlũ:aerẽ noſtri poli. Aduerſoſq;:ideſt parthos qui aſpiciũt polum antarcticũ: Aliena:quæ notia dicuntur. Culture: relictis diis patriis uenerature & ſeruiture parthis. Quid cauſæ:aeris per ſimplicẽ cõplexionẽ interrogatio: cur pugnamus inqt niſi amore libertatis:ſed tu uis ſeruire.Romana:res romanas. Horruit: parthus. Reges parthos:tygranocerotã & Ariſtobolũ Iudæoꝶ regẽ quos duxit in triũphum. Hyrcano:armeno. Videbit:decebit ut uideat.

℄ OMNIBO. Sic fatus murmure ſenſit. Vt hæc locutus eſt Põpeius:nemo ſucclamauit:nõ.n.conſilium placuit:nã clamare ſolebant:perorãtis comprobãtes ſentẽtiã:ſed Põpeius ex murmure ſenſit nõ placere cõſilium. Quos omnes len.Sed lentulus omnes anteiuit:dolore enim pculſus colloquiũ tenere non potuit:quia cõſilium illud a uirtute alienũ uidebat̃. Nobilitate dolẽdi:Quia generoſitate animi dolebat hãc Pompeii ignauiam. Modo:pauloante cõſule. Siccine theſſaliæ:hæc oratio eſt cõtra id qd̃ Põpeius ſuadere uolebat:eſt autẽ in deliberatiuo genere poſita in iuridiciali cõſtitutione. Et primo beniuolẽtiã captat a perſona aduẽſarii:hoc eſt Pom.quũ adducit intentionẽ ipſius oſtẽdẽs ignauiã:ꝙ qui antea de ægypto triũphauerit:idem regibus ſe ſubiiciat. Siccine:pro ſic ne:eſt autem epentheſis:adeo ne animus tuus uictus eſt. Vnde dies.ſ.cladis tuæ. Damnauit fata:ideſt fortunã imperii Romani. Secũdum æmathiam lis tanta datur:eſt locutio iuris.i.bellũ ciuile ſic deciditur:ut ille ſuperior ſit qui in æmathia uicit:nam litem dari:ſecundũ hos:aut illos:eſt decidere litem ſecundũ uolũtatem eoꝶ. Iacet omne cruẽti.Senſus eſt:adeo ne uulnus eſt illatum tam magnum:ut nullo auxilio poſſit ſubleuari. Solos tibi magne:nũquid in toto terrarum orbe eſt:qui auxilium præſtare poſſit præter pharaatem:ad cuius genua te proſtraueris. Aduerſos polos:ideſt antarcticum relicto arctico:nam ratio hemiſperii facit hoc:ut ſydera quæ ſunt in antractico a nobis uideri non poſſint. Et barbara ſacra:& diis Romanis omiſſis incipias colere deos barbarorũ.

Quid cauſæ obtenditur armis:a ſenatu beniuolentiam captauit:nunc ad cõfirmationem cauſæ uenit: inſtabilem autem oſtendit Pompe. Vitiũ contra perſeuerantiam:quæ eſt in re bene conſiderata: ſtabilis & perpetua permanſio.nõ enim perſiſtit in ratione bene tuendæ libertatis: cauſa cuius bellum ciuile ſuſceptum eſt:ergo a perſeuerantia arguit:quæ eſt pars fortitudinis partiſ honeſti. Quid cauſæ:pro quæ honeſta cauſa eſt quam bello poſſis obtendere & demonſtrare:primo cauſam honeſtam habebas:nunc ſi nõ ſolum Cæſari paratus ſis ſeruire:ſed etiam externis regibus:hæc cauſa tollitur. Armis:ideſt cauſæ belli. Libertatis amor:interrogat:deinde reſpondet:ideſt prætextu libertatis potes dicere te bellum gerere. Te quem Romana gerentem. Oſtendit eum abiecti animi eſſe:quod eſt contra magnificentiam quæ eſt magnarum & excelſarum rerum cognitio atq; adminiſtratio:uel certe contra dignitatem:quæ eſt honeſta & cultu & honore uerecundiæ digna auctoritas quæ eſt in eo honeſti genere: in quo utilitas quoq; adiungitur: priſtinus honor fuerat: ut apud reges in maxima ueneratione fuerit pompeius quibus regna donauerit; nunc uero contra dignitatem ſuam fore arguit: ꝙ his ſupplicare paratus ſit:de

quibus triũphauerit:aut quos certe i regnũ reſtituerit. Te.i.imperatorẽ romanoꝶ. Horruit:dum pſequeris mithrydatem. Captos reges:Tygranocerotã & Ariſtobolum Iudæoꝶ regit̃ in triũphum duxiſti. Hyrcanis.i.ex hyrcania:quæ eſt pars Armeniæ.Hyrcania auctore Strabone ualde opulenta & multa & magna ex parte planicies:præclaris urbibus adornata.

Extolletq; animos latiũ ueſanus in orbem
Se ſimul & romã põpeio ſupplice menſus.
Nil animis fatiſq; tuis effabere dignũ
Exiget ignorãs latiæ comercia linguæ
Vt lachrymis ſe magne roges patiur ne pudoris
Hoc uuln⁹ clades ut pthia uidicet an̄
Heſperias q̃ roma ſuas ciuilibus armis.
Elegit te nẽpe ducẽ qd uulnera noſtra
In ſcythicos ſpgis populos:cladeſq; latẽtes:
Quid parthos trãſire doces:ſolatia tanti
Perdit roma mali nullos admittere reges.
Sed ciui ſeruire ſuo iuuat ire per orbem
Ducentẽ ſæuas romana in mœnia gentes.
Signaq; ab euphrate cũ craſſis capta ſeq̄ntẽ
Qui ſolus regũ fato celante fauorem
Defuit æmathiæ:nũc tantas ille laceſcet
Auditi uictorias opes:aut iũgere fata.
Tecũ magne uolet nõ hæc fiducia geniti eſt
Oĩs in arctois populus quicũq; pruinis
Naſcit̃ idomitus bellis & mortis amator
Quicqd ad eoos tractus mũdiq; teporẽ.
Labitur emollit gentes clemẽtia cœli.
Illic & laxas ueſtes & fluxa uirorũ
Velamẽta uides parthis p medica rura

℄ SVLPI. Extollet: decebit extollat & appetat romanoꝶ imperiũ.cõſiderãs uires ſuas & a romanis te auxilia ſupplicantem. Nil animis: Nil loq poteris ſecundũ magnanimitatẽ dignitateq; tuã. Exiget:requiret. Comercia linguæ: ſermonẽ latinũ. Patimur:pati debemus ut parthi ãte ulciſcãt cedẽ romanoꝶ q̃ ipſa roma. Ciuilibus armis: admonet eũ officii.Tu inqt electus es ad gerẽda bella ciuilia nõ ad exteros excitãdos in ciues. Quid uulnera:arguit ipru dentiæ qd̃ quæ celãda ſunt idicet:& hoſtes exciter. Solatia mali.ſpem & fructũ belli q eſt nõ ut ſeruiat regibus externis:ſed pareat magiſtratibus ſuis. Nullos admittet̃ reges: ut nõ admittat. Ducentẽ:te.In romana mœnia: oppugnanda uel euertenda. Ab euphrate:a parthis. Qui ſolus:Soluſ phrahartes q nobis hoc i bello nõ fauit cũ eſſet incerta uictoria nũc fauebit & in uictorem iſurget. Fato celãte fauorẽ:erat.n.exitus belli incertus. Opes uictoris:potẽtiã cæſaris. Tecũq uectus es. Genti:parthicæ quæ oriẽtalis eſt & mollis. Omnis in arctois: locus quo diſſoluit laudes quas põpeius parthis aſcripſerat: & argumentatur a cœlo & ſolo natali cuius qualitati hoium natura & mores reſpõdẽt ut docet Vitruuius libro ſexto.Ideoq; Arctoos fortes:Orientales molles:& parthos imbelles fugaces effœminatoſq; eſſe lentulus monſtrat. Tractus: regiones. Labitur: uergit exporrigitur. Emolli:eneruat effœminat. Laxas ueſtes:quæ ſunt argumẽta mollitiei. Laxas: latas. Fluxas:longas. Parthus:Parthum fuga per plana tantũ nõ uiribus ualere dicit.

℄ OMNIBO. Extollet aĩos: arrogãtior fiet. Se ſimul & Romã mẽſus:nã ꝙ te ſupplicẽ uidebit ipeniũ ſuũ impio Romano cõparabit. Exiget ignorãs:cũ loqui uolueris ad illũtũ dicet nõ intelligo linguã. Romanã:& uolet ut lachrymes:ut ſi nõ ex uerbis tuis:ſaltẽ ex lachrymis qd uelis intelligat. Patimur ne pudoris:Adhuc in eo perſiſtit ꝙ dignũ eſt Romanis:ꝙ uidelicet parthi prius uẽdicẽt iniurias italiæ:q̃ nos iniurias noſtras:ab ipſo rege illatas:turpe hoc eſt:quia prius iniurias noſtras ulciſci debemus:q̃ parthi ulciſcãtur romanos cõtra Cæ. Ciuilibus armis:contra leges argumentũ eſt a iuſtitia:quæ diuidit̃ in ius naturale:ius cõſuetudine:& ius lege pacto pari & iudicio:argumentũ eſt iure lege:quia lex erat:ut q ad aliqd bellum electus eſſet:nullũ aliud gerere poſſet:prius q̃ illud perficeret. Elegit te ducẽ:non autẽ:ut alios duces tentares. Quid uulnera noſtra:ignominiã oſtendit:arguit contra gloriã:quæ eſt frequens de aliquo fama cum laude:nam ſi clades romanoꝶ uulgauerit i parthia:magna erit populi Romani ignominia:ut melius oſtendat in Europa permanere:q̃ in Aſiam tranſire. Parthos tranſire doces:quia cum intellexerint diſſenſionem inter Romanos capta occaſione ipſi in Italiam uenient:& imperiũ Roma.de medio tollent. Solacia tollis:hanc conſolationẽ tollis quæ unica eſt nobis:ut ſi ſeruiendũ eſt:magna cõſolatio eſt:ut ſeruiamus potius ciuibus noſtris q̃ barbaris. Ciui.ſ.Cæſari. Iuuat ire per orbẽ: oſtendit periculum qd̃ eſt cõtra tuti partem:quæ incolumitatis dicitur:ea eſt ſalus tuta:atq; integra cõſeruatio. Signaq;:ſcilicet Romana quæ capta ſunt a parthis cum craſſis. Qui ſolus:arguit a maiori ad minus:quod eſt ex adiunctis negocio:ſi nos parthi i fœlicitate ſequi noluerũt multominus in aduerſis ſequentur. Defuit:quia noluit intereſſe bello ciuili: Celante fauorem:ideſt cum adhuc in dubio uictoria eſſet. Omnis in arctois; nunc Pom.rationes confutata natione primum conuertens dicta Pom.in ſuam utilitatem:nam quod Pom.dixerat de regione parthorum:quod eſſet ſeparata quodammodo a noſtro orbe:ubi liberos ſemper habitare parthos dixerat:nec regi cuiquam ſeruire:immo regnandi cupiditatem habuiſſe:ita conuertit Lentulus:ut oſtendat eos quia ibi nati ſunt & nutriti:enerues eſſe & effœminatos:quemadmodum etiam Cicero dicit pro qualitate aeris ex aſtrologorum ſententia ita eſſe naturam hominis;dicit enim Athenienſes ingenioſiores eſſe.Thebanos uero pingues & ualentes.ratio:nam Athenis aer tenuiſſimus eſt:ideo acutiores ſunt homines. Thebis uero craſſior:ideo pingues & ualentes ſunt:ſed in oriente aer clæmentior eſt:ideo etiam homines ſunt molliores:& ppterea effœminatiores: Omnis arctois:arguit a natione

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

quæ eſt una pars:& attributis perſon æ:& per contrariú quicúq; naſcitur in ſeptemtrione:quæ regio frigi
diſſima eſt & aſpera:fortiſſimus &bellicoſus eſt:e cõtra uero qui naſcit̃ in oriente: quæ regio mollior ha
bet̃ & clæmétior eneruatior eſt & mollior. In arctois:in ſeptétrione. Eoos tractus:longitudiné oriétis.
Emollit:molliores facit. Illic:in oriente & arguit a uictu imbelles eſſe oriétis populos. Laxas flu:as:ſi
nus habent amplos:ut lógú firma uertat humú:ſic & Virg. Et tunicæ manicas & habẽt redimicula mitræ.
Parthus per medica rura: Arguit ab affectione.eſt aút affectio:q̃ ex tépore & bellorum adminiſtratione & ſtu
dio hoium cõmutatur. Parthus p medica rura ſat.in cam.hoc uerú eſt:ſed mutatur hoc ex adminiſtratio
ne:in ea regione lata:ut equitare poſſint uictores ſunt:nam fugiédo inſequentes uulnerant:at uero in ita
lia quæ montuoſa eſt:& multas anguſtias habet non ita:neq; licebit ſpaciari: & ita mutata regione ſtu
dium eorum nihil proderit.

Sarmathicos inter cãpos effuſaq; plano
Tygridis arua ſolo:nulli ſupabilis hoſti eſt
Libertate fugæ:ſed nó ubi terra tumebit
Aſpera cõſcendet mõtis iuga:nec p opacas
Bella geret tenebras:icerto debilis arcu.
Nó fráget nãdo uioléti uorticis amné.
Nec tota in pugna pfuſus ſanguine mébra
Exiget æſtiuú calido ſub puluere ſolem
Nó aries illis nó ulla eſt machina belli.
Haud foſſas iplere ualét:parthoq; ſequente
Murus erit quodcúq; pót obſtare ſagittæ
Pugna leuiſ bellúq; fugax:turmæq; uagátes
Et melior ceſſiſſe loco quá pellere miles
Illita tela dolis:nec marté cominus unquá.
Auſa pati uirtus:ſed lóge tendere neruos
Et qua ferre uelint permittere uulnera uétis
Enſis habet uires: & gens quecúq; uirorum eſt
Bella gerit gladiis ná mœdos prœlia prima
Exarmát uacuæq; iubét remeare pharetræ
Nulla manus illis fiducia tota neneui eſt
Credis magne uiros quos in diſcrimia belli
Cú ferro ueniſſe parú eſt tétare pudendú.
Auxiliú tanti eſt toto diuiſus ut orbe
A terra moriare tua tibi barbara tellus.
Incúbat te parua tegant ac iulia buſta
Inuidioſa tamen craſſo quærẽte ſepulchrú.

¶SVLPI. Sarmathicos ſcythicos. Tumebit:
montuoſa erit. Per tenebras: noctu. Incerto: nó
certú locú ferienti. Vorticis uioléti:ideſt uortico
ſum & rapacis cõuolutionis. Nec tota:nec uulne
ratus in pugna perſeuerabit:nec æſtú & puluerem
patiet̃. Exiget ſolem.i.ducet dié. Aries:trabs fer
rata. Machina:cõpoſitio ex materia & tormentú:
græce dicit̃ .Foſſas implere:qđ fit faſci
bus cratibus terra trabibus. Murus erit: erit p mu
ro qui illæſum te præſtet. Pugna leuis:é ipſis par
this. Fugax:nó ſtatariú prœliú. Illita dolis:ſpar
ſa doloſo ueneno. Virtus:fortitudo. Pati marté
cominus:cõferere manus & ſtricto enſe pugnare.
Longe tédere neruos:procul ſagittas emittere.
Permittere uétis:caſu quodá nó recte inferre. Ha
bet uires:uim infert. Virorum:ortiú & quæ ex forti
bus cõſtet. Mœdos: parthos. Remeare: fugere.
Manus:fortitudinis. Viros:fortes & humanos
& a dolis & crudelitate uituperat. Tentare pudé
dum auxilium tanti eſt:tanti facis inquit ad par
thos confugere cum dedecore:ut mala incides &
perfidiá nó perſpicias:primú eris exul & in aliena
terra uix humatus:Corneliáq; turpi ſeruituti ſub
iicies. Incúbat tibi:premat cadauer tuum. Inui
dioſa:inuidia plena:cú Craſſus iſepultus fuerit fe
ris & alitibus præda.

¶OMNIBO. Sarmathicos cápos.i. aſſyrios:
ſed eſt epitheton lóge repetitum. Sarmatæ popu
li ſcythiæ ſunt:unde parthi originé habuere. Ef
fuſa:porrecta ſicut oium planicies iacet. Liberta
te fugæ:libertate uagandi lateq; ſpaciandi. Sed
nó ubi:ecce mutato tépore. Tumebit terra: ideſt
ubi ſunt montes. Nec per opacas: Nec in italia: ſi
cut mos eſt ſciunt gerere bella tépore noctis:qp
pe qui cú niſi ſagittis utat̃ uidere nó poſſunt: quo
eas dirigant. Opacas tenebras:ideſt per nocté:ſicut nos gerimus:nam tempore noctis Põpeius mithry
datis exercitum fugauit. Incerto:erranti. Non frangit nádo.ſi opus erit tranſire flumina:non erit pe
ritus natando uortices fluuiorum qui multi ſunt in italia. Eſt autem uortex gurges aquæ a uertendo
dictus. Nec tota in pugna:nec in pugna pati poterit æſtum caloris:quia aſſuetus eſt molliori aeri. Nó
aries:alia mutatio belli:quia non oppugnare conſueuere oppida:nec habent inſtrumenta quibus id fieri
ſolet. Machina nulla:utpote qui núquam oppida oppugnauerunt. Parthoq; ſequente: & cum par
thus ſequetur milites noſtros quicquid poterit tenere impetum ſagittarum:erit tanq̃ murus: clypeus
etiam non aliter defendet q̃ murus:non enim cominus gladiis pugnant. Pugna leuis:ideſt leuis arma
tura. Turmæ uagantes:quia fugientes huc & illuc perſequétes uulnerant. Ceſſiſſe: fugiſſe. Quá pelle
re:ideſt q̃ perſequi. Illita tela dolis:nunc arguit a conſilio:quia dixerat Pomp.illis uiribus addere con
ſilium:tunc cum ueneno munirent ſagittas hoc ipſo inquit ꝙ ſagittas ueneno poluút:oſtendunt ſuam
ignauiam:quia tota fiducia ipſorum eſt fugiendo:nec eſt quiſq̃:qui audeat cominus certare. Et quo
ferre uelint: ſed ictus eſt incertus:nam uentus aliquádo alioſum ſagittas uoluit:q̃ illi uoluerint. Enſis
habet uires:a cõtrario arguit:qui fortius eſt:cominus pugnat a cõtrario ſenſu q eminus debilis & eneruis.
Credis magne uiros:Tu credis illos eé fortiores:ꝙ habẽt fiduciá ſuá in ueneno magis q̃ in armis & hoc
ipſo oſtendút ignauiá ſuá:quia ſi fortes eẽnt nú in ueneno:ſed i armis fiduciá ponerét. Diſcrimina:certa
mina. Parum eſt:niſi adhibuerint uenenú. Tentare pudendú eſt:núc confutat qđ Pom.dixerat etiá ſi p

fidi eſſent parthi eo meliori cõditione eſſe:qa moreret̃ pcul ab italia:& ideo Cæ.nihil i illú crudeliter age
re poſſet:refellit hoc ab indignitate dicés:hoc eé indignú Pó.ut pcul mori uelit ab italia:q̃q̃ mors poterit
eſſe ſolamé miſeriæ:ſed Cornelia nó morté timebit:ná cú formoſa ſit:barbari uero libidinis impaciétes:
quid de hac ſperare poſſumus:quádo nec a ſororibus ſuis ſe cõtineant. Pudendú eſt:núquid ubi uidet̃:
ut tentes auxiliú in remotiſſimis partibus:hac ratione ut tñ pcul ab italia moriaris.q.d. hoc indignú eſt.
Incúbat:ſupimponatur corpori tuo. Te parua tegant:cõtra dignitaté tuam. Inuidioſa tamé:q̃uis uile
cõſequeris ſepulchrú:nó tamé ſine inuidia cõſequeris quia ſine ſepulchro iacet craſſus.

Sed tua ſors melior q̃m mors ultia pœna eſt
Nó metuéda uiris.at nó cornelia lethú.
Infando ſub rege timet nú barbara nobis
Eſt ignota uenus quæ ritu cæca ferarú.
Polluit innumeris leges & fœdera tedæ.
Cõiugibus thalamiq; patét ſecreta nefandi
Inter mille nurus epulis.ueſana meroq;
Regia nó ullis exceptos legibus horret
Cõcubit us tot fœmineis cõplexibus unú.
Nó laxat nox una marem iacuere ſorores
In fratrú thalamis ſacrataq; pignora matrú
Dánat apud gétes ſceleris nó ſpóte peracti
Oedipodionias infœlix fabula thebas.
Parthorum dñs quotiés ſic ſáguine miſto
Naſcitur arſacides cui fas implere parenté
Quid rear eé nefas proles tá clara metelli
Stabit barbarico cõiunx milleſima lecto.
Quáquá nó ulli plus regia magne uacabit
Sæuitia ſtimulata uenus tituliſq; uirorum
Ná quo plura iuuét parthú portéta fuiſſe
Hác ſciet & craſſi ceu pridé debita fatis
Aſſyriis trahitur cladis captiua uetuſtæ
Hæreat eoæ uulnus miſerabile ſortis
Nó ſolú auxiliú funeſto ab rege petiſſe
Sed geſſiſſe prius bellú ciuile pudebit.
Ná quod apđ populos ſoceri criméq; tuúq;
Maius erit:q̃ quod uobis miſcétibus arma.
Craſſorú uindicta perit incurrere cúcti

¶SVLPI. Sed tua ſors melius:melius tecú age
tur q̃ cú cornelia.eſtq; locus ab inſtátibus malis.
Quoniá mors:Saluſtius ait mortem erúnarú reqé
nó cruciatú eſſe. Eá cuncta mortaliú mala diſſolue
re:ultra neq; curæ:neq; gaudio locú eé. Nó lethú
ſed dedecus. Venus:laſciuia. Cœca:incõſiderata
promiſcua inceſta. Innumeris:plurimis:tot.n.re
ges accipiút quotlibet:alii quot poſſunt alere. Se
creta thalami patét:in publico coeút. Nefandi:ſce
lerati. Nurus:nuptas. Epulis ueſana meroq; re
gia:ideſt reges ſaturi & ebrii legibus uetitos coitus
appetút. Exceptos:notatos. Marem:q tam fortis
eſt ad libidiné:ut una nocte cú plurimis coeat inde
feſſus. Sacrata pignora:& filii qui iure naturæ de
bent eſſe inuiolati:thalamos matrú inceſtát. Dá
nat:exclamatio qua illos œdipode ſceleſtiores eé
coarguit:Is.n.caſu & p ignorátiam cú Iocaſta ma
tre.cõcubuit:hi ſponte:Oedipodionias:qbus œdi
pus eſt dominatus. Quotiens:ſæpe.n. accidit ut
rex ſic naſcat̃. Cui fas impellere:Ille cui cum ma
tre coire licet qđ ſcelus putabit. Proles metelli:
Cornelia Scipionis metelli filia. Mileſima:ultima
inter mille q̃q̃ ſit ea rex frequenter uſurus ut crude
liter inſultet ei & honori tuo & craſſi. Venus re
gia uacabit:rex libidinoſus erit intentus. Sæuitia:
ut crudeliter agat in mœſtá. Portenta: monſtroſæ
libidines & turpes cauſæ. Fatis:uictoriæ. Trahitur
captiua:ducitur ut præda craſſianæ calamitatis.
Hæreat:ſi memineris cræſſianæ cladis inquit nó mo
do te pudebit a parthis auxilium petiuiſſe:ſed ante
craſſi ultionem pugnaſſe in ciues. Maius: damna
bilius. Vindicta perit:ulciſci nó poſſumus.

¶OMNIBO. Sed tua ſors:hoc quidé indignú
erit:& ætate:& priſtinis moribus tuis. Nó metué
da uiris:nam qui fortes ſunt nó metuút mortem.
Nú barbara nobis:dixit Corneliæ maius aliquid
metuendú eſſe:q̃ mortem:cú ab indignitate pbaret
nó eſſe fidei barbarorum ſe cómittendú: ꝙ autem
hoc ſit metuendú probat a natura barbarorum:q ſunt
libidinis impacientes. Cæca:incõſiderata nimia libidinis cupiditate. Ritu ferarum:more belluarum in
promiſcuos concubitus ruit. Tedæ.i.coniugii a parte totum intelligit. Coniugibus quia barbari tot
uxores habent quot alere poſſunt. Thalamiq; patent:in propatulo coeunt. Inter mille nurus:nullæ le
ges naturales ſeruátur apud barbaros:cum lex naturalis ſit:ut ab his abſtineamus quæ nobis ſanguine cõ
iunctæ ſunt. Regia ueſana.i.rex ueſanus. Epulis meroq;:q̃ ſunt incitaméta libidinis. Nox una nó.l.m.
adeo expleti ſunt:ut q̃uis iaceát inter mulieres:tñ ſatiari nó poſſint. Iacuere ſo.pbat nullas eſſe leges:nam
ſorores in matrimonio iúgebant. Damnat apud gétes:p exéplum exornat:& arguit a minori ad maius.
Oedipus cú matre Iocaſta neſcius concubuit:exiſtimabat.n.eſſe regis uxorem:& illam ſibi merito deberi
exiſtimabat:ꝙ ſpingé uicerat:& uictam occiderat & q̃uis ignarus cõcubuerit:tamé apud omnes in fabu
lis deteſtabilis habetur:quantomagis deteſtádi ſunt reges parthorum:qui nó ignari:ſed ſponte ſua:tantú ſce
lus admittút. Apud gentes:apud oés nationes. Nó ſponte:ſed ignarus cum Iocaſta matre concubuit. ex
qua nati ſunt Etheocles & Polinicies. Infœlix fa.i.fabula infœlicis œdipi. Oedipodionias:Thebas qua
rum rex fuit œdipus. Sic:eo modo. Cui fas implere parenté. Nó erubeſcit grauidam facere matré. Pro
les tam claras:ex quo ſequitur ꝙ cornelia uxor tua erit & ipſa in numero cõcubinarum regis. Metelli: ná
mater Corneliæ Metelli filia fuit:& illam Scipio duxit. Milleſima:ultima uel una de mille. Quamquá
dixit milleſima immo fortaſſe ipſa frequentius cum barbaro iacebit:nam ſæuitia libidinis creſcet barbaro

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

hoc ipſo ꝙ nobilem uiderit:& ꝙ eam craſſi uxorem intelliget fuiſſe:quaſi ſibi debitam a fatis. Vacabit: Operā dabit. Titulis uirorum.i.nobilitate maioꝝ:a quibus Cornelia originem ducebat. Hanc ſciet & craſſi:Præterea cognoſcet nuptā fuiſſe craſſo:ut plura mōſtruoſa adulteria tētet:q̃ſi duplex cōmittat adul‑teriū:ꝙ craſſi:& Pompeii uxor fuerit. Ceu debita fatis:Tanq̃ ſibi fato obligata eſſet:eo ꝙ craſſum occide‑rit. Hæreat eoæ uulnus:Arguit a uindicatione nō modo nō eſt cōfugiendū ad regem parthoꝝ:ut arma cōtra Cæ.moueat:imo bellum illi inferendū eſt:& eſt ſenſus:ſi inqt fixum eſſet pectoribus & alta mente re‑poſtum uulnus occiſi craſſi puderet nos:nō mō petere auxiliū:ſed bella ciuilia pri⁹ cœpiſſe q̃ ulciſci:qa tuo Pompeii:& Cæſar debueratis prius ulciſci iniuriam ueſtram a parthis latā:q̃ ciuile bellū gerere. Hæreat ideſt ſi hæreat:hoc eſt ſi fixū ſit. Eoæ ſortis:fortunæ orientalis. Petiſſe:ſicut nūc petere uis. Prius.ſ.q̃ par‑thicum bellū. Nā quod apud populos:magnū nefas ē bellū ciuile gerere:ſed ex omni bello nullum tibi crimen maius obiicietur q̃ ꝙ manes Craſſi inultos reliqueris. Vindicta:ſcilicet craſſi:nam bellum ciuile cauſa fuit cur romani nō miſerint exercitum contra parthos.

Debuerāt in bactra duces & nequa uacarēt
Arma uel arctoū dacis rheniq; cateruis
Imperii nudare latus.dū perfida ſuſis.
In tumulos ꝓlapſa ducū babylōq; iacerent.
Aſſyriæ paci finem fortuna præcamur.
Et ſi theſſalia bellū ciuile peractū eſt
Ad parthos q uicit eat.gens unica mūdi eſt
De qua cæſareis poſſim gaudere triūphis
Nō tibi quū primū gelidū trāſibis araxē
Vmbra ſenis mœſti ſcythicis cōfixa ſagittis
Ingeret has uoces:tu quē poſt funera nr̄a
Vltorē cinerū nudæ ſperauimus umbræ.
Ad fœdus pacēq; uenis:tū plurima cladis
Occurrēt monumēta tibi:quæ mœnia trūci
Luſtrarūt ceruice duces:ubi noīa tanta
Obruit euphrates:& nr̄a cadauera tygris
Detu'it in terras ac reddidit:ire per iſta
Si poteſ:i media ſoceꝝ quoq; magne ſedētē
Theſſalia placare potes:quin reſpicis orbē.
Romanū:ſi regna times ꝓiecta ſub auſtro
Infidūq; iubā:petimus pharon armaq; lagi
Syrtibus hic libycis tuta ē ægyptus ac inde.

❡SVLPI. Duces:romani. In bactra:in parthos ſunt.n.ad oxum amnē. Nequa uacarent arma:ne ulli ab hoc bello ceſſarēt:a dacis germaniſq; reuo‑cādi eſſent exercitus. Nudare: uacuare militibus. Suſis:Suſis quæ & ſuſa dicūtur a Dario hiſtapis fi‑lio cōdita fuerunt in pſide:abſuntq; a Seleucia ba‑byloniæ quadrigētis qnquaginta millibus paſſuū: ut Plinius ait. Ducū: Craſſi & reliquoꝝ. Aſſyriæ paci finē.i.principium belli parthici:ut ulciſcamur cladem illatā. Per actū:finitū. Qui uicit:cæſar. De qua cæſareis:quam uinci & triūphari a Cæſare quem odi lætarer. Nō tibi:ab imagine mouet af‑fectus:& potius aliud quod eſt moleſtius faciendū ſuadet poſtea honeſtū tutū & utile cōſiliū aperit. Araxē:armeniæ fluuiū. Senis:craſſi. Nudæ um‑bre:inſepulti cadaueris. Monumēta:ſigna te ſub‑monētia. Quæ mœnia trūci:circa q̃ mœnia duces romani trunco capite capti fuerint:uel quas urbes ipſoꝝ capita circuiuerint. Noīa tanta:tātos uiros. Detulit in terras:abſorpſit ſecum & extulit:nā ty‑gris pluries longo tractu abſorbet a terra & inde emergit. Ire per iſta:tā crudelibus ſupplicare. In media theſſalia:in loco tibi grauiſſimo. Quin re‑ſpicis:cur nō ad amicos romani populi te conuer‑tis.Regna:lybiam. Petimus:petere poſſumus. Pharon:inſulā in ægypto. Arua q; lagi:regnū pto‑lemæi. Syrtibus:natura ſua munitā ægyptū eſſe & puero ptolemæo fidendū cōcludit. Hinc ab oc‑cidente qua flectitur ſinus ſyrtis maioris & areno‑ſum littus:cum mare libycum ſit ei a ſeptētrione. Inde:ab oriente.

❡OMNIBO. In bactra:ciuitas Oxū amnē uerſus teſte Solino:q ex indiæ mōtibus defert:& in caſpiū mare imittit & auctore Strabone irrigat Hyrcaniā:Bactra Aſiæ ciuitas etiā Zariaſpa noiatur. Et nequa ua‑carent:& ut uires omnes imperii inuaderēt hos barbaros:debebamus ſeptētrionē omnē aduerſus eos du‑cere:& eā partē imperii noſtri deſtitutā relinquere. Ne qua ua.arma:ideſt ne ullæ uires iperii noſtri imu‑nes eēnt ab hac militia. Arctoū:ſeptētrionem. Dacis cateruis:daci(ut inqt Strabo)appellant qui Germa‑niā uerſus:& ad Iſtri fontes uergūt:q olim daui uocati ſunt exquo apud atheniēſes dauoꝝ & getaꝝ nomi‑na ſeruilia plurimū abūdabant. Suſis:ſuſa:inquit Soli.Oppidū nobiliſſimū in perſide iuxta parthos i quo templum Suſæ dianæ eſt:Suſa(ut refert Strabo)a tithono cōdita dicūtur Mēnonis patre:Suſii etiā Caſſii ſunt appellati:nam æſchylus Mēnonis matrem caſſiam uocat. In tumulos ducum:ut eſſent quædā quaſi ſepulchra. Aſſyriæ paci fi.uos precamur o Pompei & Cæſar qui imperiū adminiſtraſtis:ne diutius ueli‑tis parthos in pace ſecuros uiuere:ſed operam detis:ut pœnas dent cædis craſſi. Et ſi theſſala:& ſi bellū ciuile peractū eſt pugna theſſalica oramus ut Cæſar ducat exercitū aduerſus parthos:nam de ſola partho‑rum gēte Cæſarē libēter uiderē triūphum ducere. Peractū eſt.i.ſi uicti nō poſſumus reparare bellū. Nū tibi cum primum:concluſio orationis Lentuli per cōqueſtionem ſumitur loco qui per proſopopœiam di‑citur:cum oratio ad res mutas & animi expertes refert.Inducit enim umbras Craſſi de Pompe. conque‑ri:ſi forte animum induxerit:ut auxilium ex rege parthorum petat. Araxem:flu.armeniæ qui in prima parte ſui tam lente labitur:ut quā in partē fluat:nō facile dignoſcas:qui poſtea in duos alueos diuiſus:alte‑ro perſepolim urbem præterlabitur. Mœſti ſe.craſſi. Tu quem poſt inducit conquerentem craſſi um‑bram de Pompeio ſumitur autem locus per quem oſtenditur ab eo fieri a quo mime oportuit:& ab eo fie‑

ri a quo ſi ab alio fieret uindicari deberet.Tu o Pōpeii. Poſt funera poſt cædes noſtras. Nudæ iſepultæ. Ad fœdus nō autem ad ulciſcendā iniuriā noſtrā. Tunc plurima cladis.Alius locus conqueſtionis per quem res indignas:turpes:humiles:illiberales & indigne referūt priſtina ætate genere honore beneficiis: hæc omnia geſta fuiſſe a parthis oſtendit:tunc cum deletus eſt a parthis Craſſus cū exercitu. Occurrent contra dignitatem nō craſſi ſolum ſed exercitus. Luſtrarunt.c.d.nam abſciſis capitibus circuibant mœ‑nia urbis parthi cum ea telis fixiſſent & poteris hanc indignitatē animo tuo conſiderare & petere auxiliū ab his qui hæc fecere quaſi dicat facere nō debes. Trūci pro truncati. Vbi Euphrates obruit.t.n.nam Eu‑phrares ꝑ parthiam labitur & per eum locū qui meſopotamia dicitur. Detulit ac reddidit: inundatione aquarū. Ire per iſtas ſi potes animū tuum ad hāc indignitatem remittere:potes potius a Cæſare humili‑ter ueniam petere:& nō tantum itineris tibi peragendū erit. Placare potes nec tibi ueniam denegabit. Quin reſpicis orbem confuteuit ſentiam Pōpeii de petendo a parthoꝝ rege auxilio: nunc autem ipſe ſuā ſententiam pronūciat:quæ eſt:ut ſe in ægyptum proferat. Orbem Romanum ideſt orbē imperio Ro‑mano ſubiectum. Regna proiecta ſub auſtro ideſt libyam. Infidum iubam:ꝙ gens illa naturaliter in‑fida eſt. Largi:regis ægyptiorū qui primus alexandriæ regnauit:quæ eſt metropolis ægypti. Syrtibus hinc libycis:arguit a tuto:& ab utili cōfirmat.Tutū eſt ut in ægyptū te cōferas:nā regio illa circūdata eſt a Nilo.Vtile quia fœcūdiſſima eſt & cōmeatū per ſe abūde præſtabit. Hinc:a meridie:nam cōtigua eſt ma‑ri libyco. At inde:ſcilicet a ſeptētrione.

Gurgite ſeptēo rapidus mar̄ ſubmouet āmis
Terra ſuis cōtenta bonis:nō indiga mercis
Aut iouis in ſolo tanta eſt fiducia nilo (gne
Sceptra puer ptolemæ⁹ hēt tibi debita ma‑
Tutelæ cōmiſſa tuæ:quis nominis umbrā
Horreat:inocua eſt ætas nec iura fidemq;
Reſpectūq; deū ueteris ſperaueris aulæ.
Nil pudet aſſuetos ſceptris: mitiſſima ſors ē
Regnoꝝ ſub rege nouo:nō plura locutus.
Impulit huc aīos:quantū ſpes ultima rerū
Libertatis habes:uita eſt ſentētia magni
Tūc cilicū liquere ſolū:cyproq; citatas
Immiſere rates:nullas cui prætulit aras
Vnde diua memor paphiæ:ſi numina naſci.
Credimus:aut quēquā fas eſt cœpiſſe deoꝝ

❡SVLPI: Amnis gurgite ſepteno: nilus ſeptē hoſtiis in mare ægyptiū & Syriacū effluēs. Suis: quæ ibi ſponte ꝓueniūt. Mercis importationi‑bus aliarū rerum. Iouis: pluuiarū quoniam a nilo inūdatur. Sceptra puer: diſſoluit illud pompeii ætas niliaci nobis ſuſpecta tyrāni. Debita: quia tu eius patri donaſti.Commiſſa:ex teſtamento pa‑tris. Horreat umbram nominis:timeat imaginē quādam pueri regis:nam uerus expreſſuſq; rex di‑ci non poteſt. Innocua: nocere neſcia. Nec iu‑ra: Antiquus rex iniuſtus infidus irreligioſus & impudēs eſt. Aulæ:regis. Mitiſſima ſors: op‑tima conditio eſt in regibus nouitas:& noui reges benigniſſimi ſunt ingenii. Impulit huc:in ægy‑ptum ut iretur perſuaſit. Quantū ſpes:magna ꝑ‑fecto eſt loquendi libertas in rebus extremis & qua‑ſi ſpe deſtitutis:liberius enim & quaſi inſolēter lo‑cutus eſt lentulus in pompeiū. Solum: orā. Cy‑pro:in cyprū. Citatas:præcipites. Diua: Venus. Vnde paphiæ:maris cyprii in quo nata eſt ex pu‑dendis celii patris. Naſci:cum æterni ſint & naſci non ſit credendum. Cœpiſſe:initium & originem habuiſſe:nam quæ initium habent finem habere & omnia orta occidere neceſſe eſt.

❡OMNIBO. Gurgite ſepteno:Quia ſeptem hoſtiis in mare defluit Nilus. Terra bonis:nūc ab uti‑li probat. Non indiga mercis:non opus eſt ut aduenticiis utatur mercibus. Aut Iouis:ideſt pluuiæ:Ni‑lus enim quotānis regionē mundat. Sceptra puer:nunc cōfutat Pompeii argumenta:ꝙ uidelicet nō eſ‑ſet fidendum puero regi:& ab eodem loco argui:ita ut dicta Pōpeii in ſuū cōmodum conuertat.Tu dicis nō eſſe fidendum puero regi.At uero ego quia puer eſt maiorē fidem adhibendā eſſe cenſeo.nō enim rex eſt:ſed umbrā tantūmodo regis habet.nam reges qui diu regnare ſoliti ſunt:raro:ſunt fideles:quia diutur‑nitate regni didicere perfidiam:ſed nūc ille innocens eſt:& puer & neſcit uti falaciis.argumentū ab ætate præterea tutela eius a patre ſuo tibi cōmendata eſt. Tutela cōmiſſa:nam cū pater Ptolemæi moriens cō‑didiſſet teſtamentū:puerum & regnū fidei Pom.cōmendauit. Innocua ē ætas:quia ille dixerat:ardua qp‑pe fides robuſtos exigit annos:nō eſt ita inquit:nam reges diu in regno uerſati calidi & aſtuti: nūquam fi‑dem ſeruare didicerunt. Iura fidemq;: endiadis eſt: Veteris aulæ:ideſt ſenioris Regis. Mitiſſima ſors: cum primū Rex regnare cœperit ſolet eſſe liberalior & benignior. Impulit animos:perſuaſit animis:ut ſe reciperet huc pompeius. Quantū ſpes ultima rerū:in extremis rebus plus licentiæ & libertatis homi‑nes ſumūt:ut quicquid uelint dicere audeant:nam ſi pompeius in priſtina fœlicitate fuiſſet non tantum libertatis habuiſſet in dicendo lentulus & cæteri omnes:nunc uero quia periculum inſtare uidet auſus eſt Lentulus diſſentire & cæteri potius Lentuli ſententiā ſecuti ſunt. Spes ultima:quia ad extremum redacti erant. Tunc cilicū:in hanc ſniam Lentuli Pōpeius ſe ad nauigionē præparauit ut ægyptū peteret. Cita‑tas:ueloces. Cypro:cyprum uerſus. Nullas cui prætulit:dicit hanc cyprū præ cæteris chariſſimā eſſe Ve‑neri. Vnde diua memor paphi:ex qua nata erat:nam ex ſpuma genitaliū Saturni originem dicunt habe‑re Venerem:unde ab ſpuma deriuatur dicitur etiam cypria Venns.Si nu.na.credimus ideſt ſi credendum eſt. Cœpiſſe:ideſt numina principium habuiſſe:nam ſi deus eſt æternus eſt ſi æternus: eſt :ideſt ſine principio.

¶SVLPI. Hæc ubi deſeruit: Pōpeius cū Cypri cognouiſſet arcē eſſe captam ſui excludendi cauſa: & de aduentu Cæſaris fama crebreſceret: depoſito ſyriæ adeūdæ cōſilio: pecunia ſocietatis ſublata: & a quibuſdā priuatis ſumpta & æris magno pōdere ad militarē uſum in naues impoſito: duobuſq; milibus hominū armatis peluſiū puenit ut ait Cæſar a Cypro enim ad nili hoſtium recta nauigatione in auſtrum ſunt quadringētamilia paſſuū. Inde maris: Inde ex trāſuerſo curſum direxit in caſiū montē: qui ut inquit Strabo eſt cumulatus in modū promontorii aquarū inops. In eo magni pompeii corpus iacet & Iouis Caſii templum. Noctutno lumine: cū obſeruaret nocturnū lumen phari noluit ire in Caſium: ſed in peluſiacū hoſtium. Pugnaci: intenti contra uentum. Pars maxima: eſt enim alueorū maximus. Diuidui: qui in ſeptem alueos finditur. Tempus erat: Equinoctium autūnale deſcribit quod ſol ſub libra decurrens efficit. Examinat trutinat. Non plus uno die: quæ reddit unum ſolum diē parem nocti quo præterito: dies īminuūtur creſcuntq; noctes. Rependit reddit cōpenſat. Solatia leuamen eius diminutionis in uere. Comperit pompeius. Teneri. Erat enim illic cū exercitu in cleopatram ſororē quā cōmunem heredem regno conabatur eiicere. Flectit a peluſio. Nec phœbus nec carbaſa lāguēt nōdū ſol occiderat & uēti ſpirabāt. Speculator cuſtos explorator. Cōpleuerat: aduētu hoſpitis uulgauerat pō. aduētare. Plutarchus & Appian⁹ dicūt Pō. nūtiū præmiſiſſe ad regem orandū & eū in anchoris expectaſſe iuxta regionem. Monſtra pelleæ domus inhoneſti cōſiliarii Ptolemæi Alexandrini. Fractis annis debili ſenectute. Creſcentis in arua irrigātis campos. Memphis cuſtos ideſt inſula Nili regia ægyptiorū. Vana ſacris quia bouem canem felē & diuerſa animalia monſtraq; colunt. Illo cultore cum ille ſacerdos eſſet & eum grādem natu indicat quia plurimorū apium uiderat mortem. Nō unus apis uixerat luſtra: plurimus bos eorū quos colit ægyptius perierat. bouē enim per apim itelligit. Eum ut Plinius ait nō eſt fas certos uitæ excedere annos: Merſumq; in ſacerdotum fonte enecant quæſituri luctu & alium quē ſubſtituāt: & donec inuenerint mœrent: deraſis etiam capitibus nec tamē unquam diu quæritur. Suæ phœbus: hoc dixit ꝓpter albam notam quā in dextro latere inſtar bicornis lunæ habent ingenitam.

¶OMNIBO. Hæc ubi deſeruit: cilicum mare a Cilicia cuius in conſpectu eſt denominatum cōtra ſe habet inſulam Cyprum a meridie: quod nunc mare pompeiū nauigaſſe deſcribit. Hæc littora ideſt cilicia. Totos ſcopulos: inſulam Cyprum ſcopuloſam. Exit in auſtrum. in eam partem quæ uergit in meridie. Inde maris uaſti: nec nauigat in portum: ſed ex tranſuerſo mari curſum dirigeus declinauit in Caſium montem. Montem: pharon ſignificat inſulam turrim magna altitudine: mirificis operibus extructam montis inſtar quæ nomen ab inſula accepit: haud procul ab Alexandria: hæc flammarū indicio a lōge inſpicitur eius lucis uſus eſt ad prodenda noctis uada: tutumq; portus introitum. Pugnaci uelo: quia uentos habebat aduerſos quaſi præſagi eſſent uenti eius quod futurum erat. Septimus amnis: ſeptimus ramus: nam ſeptem hoſtiis in mare deſcendit quorum unum peluſum appellatur. Tempus erat: deſcribit tempus quo Pompeius ægypto appropinquauit: deinde & locum ubi forte rex Ptolemæus erat: qui ad Pompeii aduentum tumultuarium concilium habuit: in quo duæ diuerſæ ſententiæ habite ſunt. Altera erat Achorei ſenioris ut pro amicitia & antiquo fœdere quod patri eius cum pompeio erat benigne ſuſciperet. altera uero photini pernitioſa in pompeium. Quo libra pares: æquinoctium inquit erat cū pōpeius appropinquauit ægypto. libra die. xv. ſeptembris oritur: & in ea ſol intrat circa meridiem. quo die tantum lucis & noctis æqualitas eſt: nam continuo noctes ſenſim augentur. idq; perexiguum: adeo ut ſentiri uix poſſit. Examinat penſat: & alluſit ad nomen: quaſi libra quod ſignū eſt: æqua luce dies ac noctes pēſet. Nō una plus: nā uno die ſolū æqualitas eſt lucis ac noctis. Repēdit: recōpenſat. Aeterni dāni: uer incipit. xvii. martii quo die ſol itrat arietem: & hūc diem ſolum nox adæquat: nam ſtatim decreſcit cuius diminutionis exiguitas uix pcipit. ergo ſicut autūno creſcūt noctes: ita uere decreſcūt: & ita qd dānū uer ītulerat noctibus decreſcētibus: repat deinde autūnus creſcētibus. Cōperit ut regē: nō uenerat ad caſium montē: ſed ubi cōperit regē ibi eē flexit iter: forte accidit ut his diebus ſororē regno expulerit per amicos & propinquos & caſtra apud Caſium habebat cōtra ſororem. Caſius mons eſt in aſſyria: peluſio ægypti

Hæc ubi deſeruit pompeius littora totos
Emēſus cypri ſcopulos qbus exit in auſtrū.
Inde maris uaſti trāſuerſus uertitur æſtu
Nec tenuit caſiū nocturno lumine montē
Infimaq; ægypti pugnaci littora uelo
Vix tetigit qua diuidui pars maxima nili
In uada decurrit peluſia ſeptimus amnis.
Tēpus erat quo libra pares examinat horas
Nō uno plus æqua die: noctiq; rependit
Lux minor hybernæ uerni ſolatia damni
Comperit ut regē caſio ſe monte tenere
Flectit iter: nec phœb⁹ adhuc nec carbaſa lāguēt
Iā rapido ſpeculator eqs p littora curſu
Hoſpitis aduētu pauidā cōpleuerat aulā.
Conſilii uix tēpus erat: tamē oīa monſtra
Pelleæ coiere domus: quos īter achoreus
Iā placidus ſenio: fractiſq; modeſtior annis
Hūc genuit cuſtos nili creſcentis in arua.
Mēphis uana ſacris: illo cultore deorū.
Luſtra ſuæ phœbes nō unus uixerat apis

conterminus: haud longe a loco qui oſtracine dicit̃ nobilis ſepulchro pō. Nec phœbus: quia adhuc dies erat. Carbaſa languent: quia uentus flabat. Iā rapido ſpeculator eques. iā inquit equites qui ſpeculatū miſſi fuerant (audiuerant enim de clade pō.) nunciabant regi aduentare pō. Pauidā ambiguā quid conſilii caperet. Vix tempus conſilii. quia ſubitus erat pō. aduentus. Omnia monſtra. monſtra appellat uicioſos regis conſiliarios. quia ut ferme fieri ſolet. miniſtri regū ſunt flagicioſi. nā ut regi aſſentent̃ quæcūq; illi ætate placeant. ſolent excogitare. quæ autē adoleſcenti placeant manifeſtū eſt. Pelleæ. alexandriæ. Hunc genuit. dicit hunc originē habuiſſe a memphi urbe ægypti. Cuſtos nili. quia memphis fuit. auctore plinio. arx regū ægypti. id cuſtodi nili appellat̃. aut quia ibi apis conſeruabat̃. quo naſcente. ſemper nilus creſcebat. & ſi forte nō naſceret̃ malo omine habebat̃ quaſi iratus eſſet deus. nā inter cætera quæ ægyptus habet digna memoratu bouē præcipue mirant̃. quē apim uocant. hunc inſtar colunt numinis inſignē albæ notæ macula. quæ dextro eius lateri ingenita corniculantis lunæ refert faciē ſtatutū æui ſpaciū eſt quod ut affuit (adeſt autē e nilo ſingulis luſtris) profundo ſacri fontis immerſus necat̃. ne diē trahat longius quā licebit. mox alter nec ſine publico luctu requirit̃: quē repertū centū antiſtites memphin proſequūt̃ ut icipiat ibi ſacris initiat⁹: ſacer fieri: Solin⁹. hūc igit̃ achoreū dicit ſacra ſæpi⁹ hæc celebraſſe: ꝓpter quod grandæuū illū ſignificat. Vna: quia apim bouē illū magna pompa ſequebant̃ ex nilo naſcentē & inſtar numinis colebant. Cultore deorū. ſcilicet achoreo operante in ſacris apis. Suæ phœbes. ideſt ſuæ lunæ quā in dextro armo geſtabat. Nō unus: quia ſæpe celebrauerat.

¶SVLPI. Vox prima fuit: primus ſententiā dixit. Iactauit meritūq; fidēq;: in uanū commemorauit officia & fidē pō. & fœdera quæ ptolemæus auletes cū ipſos percuſerat. hic ob flagitia ab alexandrinis eiectus cā ro. ueniſſet precatū ut in regnū reſtitueret̃ pō. præcipue fauore tandē reductus eſt per gabiniū cū nō magna militū manu qui apud regē remanſerunt: quos inter fuit ſeptimius qui pō. obtruncauit. Melior: aptior potentior ad ſuadenda mala: Malis: in malis. Tyrannos: tyrannorū uoluntatē. Photinus: enuchus regis & eius pecuniæ cuſtos qui pō. interimendū in uictoris cæ. beneficiū perſuaſit plutarchus ait theodotū rhetorē neutrū ſatis tutū fore demonſtraſſe: ſi enim ſuſcepiſſent ſe cæ. hoſtē habituros: pō. q; domū aiebat. ſi repuliſſent cū pō. eiectionis crimē ſubituros cæ. cauſā perſecutionis debere. Optimū itaq; uirū accitū occidere beneficiū hinc cæ. collaturos. Ius & fas: Suaſio ab utili honeſtate neglecta: qua docet regibus conuenir̃ crudelitatē: & pō. ptolemæū ob beneficia in patrē nihil debere: cūq; adeo eſſe miſerū ut reſarciri nō poſſit: & cū miſeris nō ſuſcipiēdā nec tenendū amicitiā eſſe docet. Ius & fas: iuris & liciti obſeruatio. incipitq; a ſententia graui & tragica. Dat pœnas: punitur. Quum ſuſtinet fortuna premit: quum tuetur miſeros. Fatis accede deiſq;: foue quos dei & fata. Sic utile recto: rectum & utile ſic natura coniuncta ſunt: ut ſeparari non poſſint ut ſtoici uolunt. qui uero uerbis & intellectu ea ſeparauerunt magnam ut ci. ait pernitiem hominibus induxerunt. Sceptrorum uis tota: potentia inquit regia extinguetur ſi iuſtitiam ſeruare & ſequi uoluerit. Euertitq; arces: tollit loca munita ne alius ſit potentior alio & omnia facit equalia. Libertas ſcelarū eſt: licentia peccandi & ſæuiendi in alios defendit & ſeruat reges. Sublatuſq; modus gladiis: hoc eſt delitas: Facere omnia ſeuæ: crudelitatem impune exercere non licet niſi ipſam exercendo audaces terrueris. Exeat aula: deponat regnum. Virtus & ſumma poteſtas non coeunt: non conueniunt quod quis iuſtus & rex eſſe uelit fieri nequit. Pudebunt: pudore aſficient terentius non iſtec te pudent.

¶OMNIBO. Prima uox conſilii: & hic primus ſententiam dixit: Sacraq; defuncti: ideſt ſacra hoſpitii & amiciciæ iura quæ ptolemæo ſeniori cum pom. fuerunt. nam ptolemæus auletes. ſicut in epiſtolis legitur: & apud ualerium: orta ſeditionis pulſus eſt ab alexandrinis. ille confugit ro. qua in re præcipue adiutus eſt a pom. gabinius qui poſtea eum reſtituit e ſenatuſconſulto pom. militum partem regi in ægypto reliquit: & inter cæteros. P. ſeptimium qui ſub pom. militauerat: a quo cum photino & achilla pom. occiſus eſt. Sed melior ſuadere. quia malus malo facilius ſuadet: quam bonus. Noſſe tyrānos: qa ꝑ libidine uiuere uolunt: neceſſe ergo eſt ut qui grati tyrannis eſſe uolunt aſſententur. Ius & fas multos: non utitur procemio & a tuto incipit argumentum. & ab utili: dicens multum differt inter honeſtum & utile. Ius & fas faciunt nocentes. ideſt ſeruare ius humanum & diuinum facit homines nocentes: a præcedente quod ſequit̃ ſi nocens eſt pœnā meret̃. ergo faciunt nocentes. i. faciunt pœnā pati tanquā nocentes ſi ptolemæus ſecundū ius & fas ſuſcepiſſet pom. pependiſſet pœnas a cæ. nihilominus quā ſi nocens eſſet. Laudata

Cōſilii uox prima fuit meritūq; fidēq;
Sacraq; defuncti iactauit pignora patris
Sed melior ſuadere malis & noſſe tyrānos.
Auſus: pōpeiū letho dānare photinus.
Ius & fas multos faciūt ptolemeæ nocētes
Dat pœnas laudata fides: quū ſuſtinet inqt
Quos fortuna premit: fatis accede deiſq;
Et cole fœlices miſeros fugæ: ſidera terra:
Vt diſtāt: & flāma mari ſic utile recto
Sceptrorū uis tota perit: ſi pēdere iuſta
Incipit euertitq; arces reſpectus honeſti.
Libertas ſcelerū eſt quæ regna iuiſa tuetur
Sublatuſq; modus gladiis facere oīa ſæue:
Nō impune licet niſi quū facis exeat aula
Qui uult eē pius uirtus & ſumma poteſtas.
Nō coeūt ſemp metuet quē ſæua pudebūt.

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

fides:quā omnes laudant. Fatis accede:ideſt acquieſce uoluntatibus deorū fata ſunt aduerſa pō. propitia uero cæ. ergo ſequere fata. Cole:obſerua. Sceptrorū:tyrannorū. Vis tota perit: ſi reges inqnit iuſtū ſeruare uoluerint regna cito amittent:ſed nō ita eſt:nā diuerſa eſt tyrannorū uita a regibus. tyranni enim magis metui uolunt:quā amari. Pendere:ponderare æſtimare. Reſpectus honeſti: ſi uis tueri regnū tuū: fac ut tibi cuiuſcunq; ſceleris licentiā retineas:& occidendi:& in exiliū mittendi. Libertas ſcelerū:quando aliquis contra uoluntatē ciuiū regnat: inuiſū eſt regnū & nō niſi per uim defendi poteſt. Sublatuſq; modus gladiis:ut ſine modeſtia gladii exercitant. Facere omnia ſæue nō impune licet:niſi ut facis:ideſt ſi intermiſeris facere turpia:tunc tibi licentia auferet:ſed ſi cōtiue pſeueras facere:tūc licet. Coeūt:cōueniūt.

Nō ipune tuos magnus cōtempſerit annos
Qui te nec uictos arcere a littore noſtro.
Poſſe putat neu te ſceptriſ priuauerit hoſpeſ
Pignora ſūt ꝓpiora tibi nilōq; pharonq;
Si regnare piget damnatæ redde ſorori
Aegyptū certe latiis tueamur ab armis
Quicqd nō fuerit magni dū bella gerūtur
Nec uictoris erit toto iā pulſus ab orbe
Poſtquā nulla manet rerū fiducia quærit.
Cū qua gēte cadat rapit ciuilibus armis
Nec ſoceri tātū arma fugit fugit ora ſenat9
Cui9 theſſalicas ſaturat ps magna uolucres
Et metuit gētes quas uno i ſanguie miſtas
Deſeruit regeſq; timet quorꝫ omnia merſit.
Theſſaliæq; reus nulla tellure receptus
Sollicitat noſtrū quē nōdū pdidit orbē
Iuſtior in magnū nobis ptolemæe querelæ.
Cauſa data ē qd ſepoſitā ſempq; quietā
Crie bellorꝫ maculas pharon aruaq; noſtra.
Victori ſuſpecta facis: cur ſola cadenti
Hæc placuit tellus in quā pharſalica fata
Cōferres: pœnaſq; tuas: iā crimē hēmus
Purgādū gladio qd nobis ſceptra ſenatus

SVLPI. Nō impune:in odiū pō. adducens regē irritat ꝙ per comtemptū pō. in ægyptū acceſſerit: ut qui inde repelli nō poſſet. Neu te ſceptris: uel ne pō. regno te priuet ſiue te a ſorori priuari:ſin tibi moleſtū eſt regnū trade illi nobiſq; defendendū. Pignora propiora:propinqui ut ſoror beniuoletior ipſo. Piget:triſtaris. Damnatæ:eiectæ a te. Fuerit magni:paruerit pom. Victoris cæ. & ſic erimus toto bello liberi. Cū qua gente cadat:quos ſecū in miſeriā trahat. Rapit: agitat ut furens.
Ora ſenatus:conſpectū eorū quos in diſcrimē adduxit. Deſeruit: fugiens. Merſit: obruit. Theſſaliæq; reus: ob cladē theſſalicā accuſatus & pulſus.
Iuſtior in magnū:iuſtius nos de eo quā alii conqueri poſſumus. Quid ſepoſitā: apoſtrophe ad magnū: Sepoſitā:ſemotā. Carmine bellorū: ciuiliū culpa. Conferres fata: transferres cladē ſimilē & ubi tu punireris. itaq; hoc peccato in regiā maieſtatē commiſſo iuſta morte es dignus. Quod nobis:con futatio obiiciende ingratitudinis: certe inquit ob regnū a te acceptū fuimus animo grati: nā deos in tua uota orauimaſ hanc autē facilē uim quā inferimus nō ut pō. de nobis benemerito ſed ut uicto inferimus: intuliſſemus profecto auidius cæ. ſed rerū curſū contra te ſequimur.

OMNIBO. Nō impune tuos:quando cauſa turpis eſt inſinuatione uti debemus:& nō opus eſt procemio oſtendit ꝙ utile ſit: nunc autē deſcendit ad ꝓprietates procemii & probauit a tuto pro poſitionē ſuā:nunc autē adducit in odiū hoc modo nā confidemer pō. hoc facere dicit. quia tuā contennit pueriſiā: facito:ut nō impune ſciat ætatē tuā contennendā. Qui te nec iucto:exiſtimat te nec tantū uirū habere: ut uictos etiā a tuo regno prohibere poſſis
Nō te ſceptris.p.h. nili inqt regnū tuū tradere pō. ut hoſtes priuet te regno: Pignora ſunt:ꝓbat a minori ad maius ſi noluiſti cedere ſorori nec debes cedere pō. nā ex teſtamento patris ſuccedere debet puella: nā apud reges primo genitus ſiue mas:ſiue fœmina fuerat ſuccedebat in regnū: ꝙ ſi animū inducere potes ut regno cedas:qd nō cedis ſorori: ut bellū finiamus. Propiora: habes neceſſitudine tibi magis coniunctos quam pō. Quicquid non fuerat: arguit a maiori ad maius ſi noluiſti ſequi pō. in felicitate: nec nunc ſeq debes:immo nec cæ. uictorē. Dū bella ge. nondū uictoria. ad alterū eorū inclinata. Nec uictoris:qa noſtrū nō reqret regnū qſi ulciſci uelit iniuriā. ꝙ ſecuti fuerimus pō. Toto iā pulſus ab orbe:arguit ab ea parte tuti q incolumitas dicit nā tuti duas eſſe partes dicimus incolumitatē. ſ. & potentiā. eſt autē incolumitas ſalutis tua & integra cōſeruatio & locus eſt ab attributis pſonæ uidelicet ab eo attributo ꝙ dicit factū ubi conſiderat qd fecerit qd faciat qd facturus ſit:qd fecit pō. fecit ut omnes q eū ſecuti ſint perierint. ergo q eū ſequent omnes pibunt. nō eſt inqt tutū ſeq pō. quē omnes oderunt: qa tantorū malorū cauſa fuit quorū & nos ſi eū ſeqmur participes erim9. Cū q gente cadat: ſicut cū his ante deletus eſt q eū ſecuti fuerant. Rapit ciuilibus armis:deeſt ab. i. fugit conſpectū ſuorū. quorū maior pars ciuili bello piit.
Ora ſenatus:fugit ꝓpter pudorē. nā ipſe cauſa fuerat malorū qſi ducis impitia milites piiſſent. Metuit gentes:qa ipſe auctor fuit:ut bello ciuili ꝑderent ideo metuit eos q ſupſunt. Regeſq;:ſ. orientis q eū ſecuti fuerant. Theſſaliæ reus:ꝙ impitia pō. dicerent cladē illā accepiſſe. Nulla tellure:nō habet quo confugiat:ſola relinquit ægyptus quo recipiat. ut ſi eū ſecuti fuerimus. ſicuti cæteri & nō pereamus. Iuſtior in magnū: nihil igit eſt ꝙ pō. de nobis querat ſi illū occiderimus: nā iuſtius de illo nos conqueri poterimus. quia ad nos peruenit ut nos uictori faciat inuiſos. Quid:oſtendit iuſtā ſe cauſā habere conquerendi de pō. Sepoſitā:ſeparatā ab bello ciuili: quia nec hunc nec illū ſecuta fuerat. Conferres. transferres. nā conferre proprie transferre ſignificat: ut ad hæc potiſſimum ſtudia contuliſſemus. ideſt tranſtuliſſemus.

Pharſalica fata: ideſt pœnas omnes: quas meruerunt qui tecū in pharſalia aduerſus cæ. pugnauerunt in nos transferrens: nam ſi te recipiemus parata ſunt nobis a uictore ſupplicia. Quæ: expoſitiue pro ideſt. Iā crimē habemus:i. etiā ſi te nō ſuſceperimus:tamē ab ipſo quod ad nos confugeris:nō ſine crimine erimus. niſi te occidemus. Pugnandū gladio:ideſt quā culpā nō poſſumus:niſi cæde tua fugare. Quod nobis ſceptra ſenatus:nunc poſtquā rationes ſuas confirmauit:refellit obiectiones: quæ fieri poſſent. obiici poterat uitiū ingratitudinis. quod uidelicet pō. auctor fuerit: nec auctor ſolū. ſed auxiliator ptolemæi ut in regnū reſtitueret ergo refellit:nec eſt inquit quod nos ingratos appelles o pō. nā ſi nobis fauiſti tunc cū reſtitutus eſt pater in regnū:& nos nō deſtitimus rogare deos:ut tibi uictoriā præſtarent: ſed diis aliter uiſū eſt:quo neceſſitas nos trahit:eo ſequi uolumus. ptolemæus auletes (ut oſtendit a Strabone) pater cleopatre eiectus regno ab alexandrinis:quia flagitioſus erat & coraulā in regia celebrabat: profectus ro. a pō. ſuſceptus eſt:ac ſenatui commendatus:egitq; de redutione eius:ac de nece legatorū: qui ſupra centū contra regē uenerant:e quibus fuit diō achademicus princeps legationis ptolemæus itaqa gabinio reductus archelaū quē regē ſibi alexandrini aſciuerant interemit: ac filiā: ſed nō multo poſt morbo aſſumptus eſt: relictis duobus filiis & totidē filiabus: quarū grandior erat cleopatra alexandrini & puerū natu grandior & cleopatrā regno præfecerunt:ſed pueri familiares:mota ſeditione cleopatrā eiecerunt:quæ poſtea in ſyriā cū ſorore ſeceſſit. interea magnus ex phalepharſolo fugiens in caſiū montē:ac peluſiū uenit: ibi quæ a regis familiaribus dolo obtruncatus eſt cæ. cū aduentaſſet adoleſcentulū interemit & cleopatrā ab exilio reuocatā ægypti reginā conſtituit:atq; ei in regni partē reliquū fratrē addidit admodū iuuenē.

Te ſuadente dedit: uotis tua fouimus arma:
Hoc ferrū quod facta iubent ꝓferre paraui
Nō tibi: ſed uicto: feriam tua uiſcera magne
Maluerā ſoceri: rapimur quo cūcta ferunt.
Te ne mihi dubitas an ſit uiolare neceſſe
Cum liceat: quæ te noſtri fiducia regni
Huc agit infelix. populū nō cernis inermē:
Aruaq; uix refugo fodientem millia nilo:
Metiri ſua regna decet uireſq; fateri
Tu ptolemæe potes magni fulcire ruinam:
Sub qua rōa iacet: buſtū cinereſq; mouere.
Theſſalicos audes: bellum in regna uocare:
Ante aciē emathiā nullis acceſſimus armis.
Pōpei nūc caſtra placent quæ deſerit orbis:
Nunc uictoris opes & cognita fata laceſſes:
Aduerſis non deeſſe decet. ſed læta ſecutos

SVLPI. Proferre:exercere. Te ne mihi: antipophora:dicere pō. qui te cogit me interimere. reſpondet: neceſſe eſſe quia licet & fieri poteſt. Quæ te noſtri fiducia: repræhenſio imprudentia. Inermē:imbellū & mollē. Mollia nilo refluo: quæ inundata nilus decreſcens reliquit mollia. Metiri ſua regna: menſurate ſuā potentiā & eſt ſuaſio ab impoſibili & inſtati periculo. Fulcire: ſuſtentare & reparare. Mouere: ſuſcitare ut repararent. Ante aciē: argumentū a maiori cū inſultatione. Nullis acceſſimus: nec pō. nec cæ. nos adiunximus.
Aduerſis nō deeſſe: turpe eſt ueterē amicū in aduerſitate deſerere: ſed ſi particeps fueris felicitatis: ſed cū clamitoſis amicitia in eunda nō eſt.

OMNIBO. Votis:deos rogando: ut uictor eſſes. Hoc ferrū:quod nunc nudat in cædē tuā paraurā nō ad te interficiendū:ſed cæ. Proferre:nudare contra te. Fata:nō uoluntas noſtra. Nō tibi ſed uicto:ac ſi dicat niſi uictus eſſes hoc nō facerē.
Rapimur quo cū:argumentū eſt a neceſſario: neceſſitaſ duplex eſt in arte Rhetorica:una ſimplex & abſoluta cui reſiſti nullo modo poteſt. alia cū adiectione ſimplex neceſſitas eſt:ut moriendū eſt homini aliquādo at uero homini requieſcēdū eſt aliquando: eſt cū adiectione: niſi malit laſſitudine cōfici: ita hoc loco. neceſſe eſt occidere pō. niſi nos perire maluerimus:hæc eſt neceſſitas cū adiectiōe. Ne. i. dubitas an ſit neceſſe uiolare te cū liceat:magna differētia eſt inter licere & decere. nā omnia q licēt decēt: ſed nō e cōtra:ideo dicit. Cū liceat. i. nobis poteſtas & facilitas ſit occidēdi te. q. d. nō debes dubitare an deceat: qa omnes ſuā incolūitatē anteponūt aliorū utilitati: ſed illud oſtēdit. ꝙ ſi te ſuſcepimus nec te qdē tueri poterimus & nos in piculū ſalutis cōiicieur. Quæ te fiducia noſtri: ab impoſibili arguit. hoc modo nō poſſumus defēdere pō. nā uires noſtræ exiguæ ſunt q uictori reſiſtere non poſſūt ſed ſi tādē ſuſcepimus piculū omne in nos cōferēus ergo quādo nulla utilitas ſecutura eſt:ſi ſuſceperimus pō. immo nos in piculū uēturi ſimus. ſatis eſt illū occidere. Quæ te fiducia noſtri:o infelix pō. nōne uides uires noſtras nō ſufficere:& opes q te poſſint in hoc caſu defēdere. Populū inermē:argumētū eſt a genere & attributis pſōæ gēus autē diuidit in patriā & nationē:ut græcus eſt. ergo ſupbus. pœnus eſt ergo pfidus. ægyptus: ergo mollis & imbellis. nō tutū eſt ergo cōſiliū:ut q alterius auxilio indigerat: ad gētē mollē & eneruē cōfugeret. Mollia arua:uix iqt uires nīæ ſuppetūt ad colēdū agrū & eū qdē mollē: q adeo p ſe fertilis ē cū inundatus fuerit nilo:ut nullo uel puo admodū laborare egeat. Meriti ſua regna decet. nūc a prudētia arguit. prudētiæ ptes tres ſūt. mēoria itelligētia:& ꝓuidētia:ab ea uires ſuas cōſiderare oportet diligēter: & ñ ſuſcipe pl9 negocii q ferre poſſit. Diceret. ſ. uirū prudētē. Fateri uires: qa ſi exiguæ ſint: nō debes eas extollere & oñdit ñ eſſe opes ægyptiorū eiuſmodi q poſſēt cladē hāc reſarcire q pō. accepat. Fulcire:ſuſtētare. Rōa: ipiū ro. qa cū eo uict9 ē pō. Bellū:ꝙ antea a nobis rēotū fuit. i te ipſū trāſferre auſ9 fueris. Ante aciē æmathiā:argumētationē excanat a maiori ad minus: nā a ſili a maiori ad minus a minori ad maius: ab exēplis a cōtrariis illā exornare cōſuerim9. ſi pō. iqt quū in felicitate erat defēdi nō potuit:quō nūc uictus defēdet a cōtrario quē in pſpis rebus ſecuti nō ſumus:eūdē in aduerſis ſeqmur. Nūc poſtq uict9 eſt Cognita:fata

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA

quia ante in dubio erat uter eorũ uictor futurus eſſet.nunc autẽ manifeſtũ eſt uictorẽ cæ.ergo fata cæ.manifeſta ſunt. Aduerſis nõ deeſſe decet:facit obiectionem deinde reſpondet.dicit aliquis nõ decet amicis deeſſe in aduerſis fateor inquit. Sed læta ſecutos.ideſt illos decet in rebus aduerſis amicis nõ deeſſe:qui amicos in ſecunda fortuna ſecuti fuerunt nos autẽ nõ ſumus põ. inſecundis rebus proſecuti ergo uicio nobis dabit̃.ſi illũ in aduerſis ſequemur.

Nulla fides unquã miſeros elegit amicos;
Aſſenſere omnes ſceleri lætatur honore
Rex puer iſueto qđ iam ſibi tanta iuberet
Permittãt famuli:ſceleri delectus achillas,
Perfida qua tellus caſiis excurrit arenis
Et uada teſtantur iũctas ægyptia ſyrtes
Exiguã ſociis mõſtri cladiſq; carinã
Inſtruit:o ſuperi nilus ne & barbara mẽphis
Et peluſiaci tã mollis turba canopi
Hos aĩos:ſic fata ꝓmũt ciuilia mũdũ.
Sic romana iacẽt:ullus ne ĩ cladibus iſtis
Eſt locus ægypto:phariuſq; admittit̃ enſis,
Hanc certe ſeruate fidẽ ciuilia bella
Cognatas præſtate mãus:externaq; mõſtra
Pellite:ſi meruit tã claro noie magnus.
Cæſaris eẽ nefas,tãti ptolemeæ ruinã
Nõis haud metuis:cœloq; tonãte ꝓfanas
Inſeruiſſe manus ĩpuræ ac ſemiuir audes,
Nõ domitor mũdi nec ter capitolia curru
Inuectus:regũq; potẽs uindexq; ſenatus,
Victoriſq; gener:phario ſatis eſſe tyrãno
Quod poterat rõanus erat,qđ uiſcera nr̃a,
Scrutaris gladio:neſcis puer iprobe neſcis,
Quo tua ſit fortuna loco:iã iure ſine ullo,

❡SVLPI. Nulla fides, nullus fidelis miſerum cepit amare. Tanta uidelicet pom.occidere. Permittant.ſuadent non uetent. Achillas. qui fuerat pedagogus eius & nunc præerat exercitui. Tellus excurrit. ægyptus extenditur ad radices caſii montis. Vada: uadoſa & non profunda loca. Socii monſtri:nam hic ſeptimium olim ſub pom.tribunum militũ. & ſaluium centurionem cum aſſumpſiſſet ſocios ꝑterea tres aut amplius quattuor ſatellites puppem ad pom.mouit.ut ait plutarchus.
O ſuperi.tragica exclamatio cum querela. Mollis. in bellis effœminata: Canopi: canopus oppidum in ægypto ſic appellatum a canopo gubernatore nauis menelai illic aſpidiſ ictu defuncto.Iuxta id ut tradit Strabo eſt foſſa cymbis plæna in quibus mulieres aſſiduæ canunt atq; laſciuiunt: Hos animos:deeſt habent. Præmunt: opprimunt Vllus locus:ulla nocendi occaſio. Admittitur:in ro.cedem: Bella: uocandi caſus. Cognatas ro.quæ põ.conficiant Monſtra: monſtroſos parricidas:
Si meruit:ſi. dignus eſt occidi nomine cæ. Tãti deterret eum a metu deum. Cœloq; tonante:dum adhuc tonet e cœlo iuppiter qui te ulciſcetur. Impure:obſcene. Non domitor: eſt non eſſet clarus rebus geſtis pom.non ne ſatis ab eo necando illud unum terrere te potuit:quod erat ro. Non domitor:non ſit uictor omnium:nec qui ter triumphauerit:nec qui reges fecit:nec imperator & ultor ſenatus cæ. gener. Ter:uidelicet de aphrica & hiſpania
Tum de pyratis:ultimo de tygrane & mithrydate innumeriſq; prouinciis. Quod poterat eſſe ſatis: quod te poterat deterrere. Quo tua ſit fortuna loco: hoc dicit quia & ipſe cæ.iuſſu conficietur. Noſtra ro. Iam iure: iam meris priuari cum ſis parricida. Negarat. depoſuerat cũ eſſet terræ proximus & remibus ibat.

❡OMNIBO. Nulla fides unquam:nemo unquam tam fidelis fuit. qui amicum in miſeria eligere inceperit. Aſſenſere omnes ſceleri.nunc oſtendit quem affectum achillæ habuerit oratio.dicit omnes huic ſententiæ aſſenſiſſe ꝙ uidelicet tuta uidebatur. Lætatur inſueto honore:ipſe etiam ꝙ puer eſſet gaudebat ſibi tantum licentiæ dari:ut pom.de medio tolleret. Famuli:ſub quorum tutela fuerat. Sceleri delectus achillas:qui fuerat conſilii electus eſt etiam auctor ſceleris. Perfida qua tellus: nunc dicit quomodo achillas huic cædi ſe præparauerit:& oſtendit unde nauigare cœpit achillas cum ſociis:ut pom.occurreret. dicit enim cœpiſſe ab eo loco ubi caſtra ptolomæus iunior poſuerat aduerſus cleopatram ſororem regno pulſam: nam ex teſtamento patris regnabat cleopatra quia maior natu erat: ſed ptolemæus puer poſtquam ad adoleſcentiam peruenit conſilio amicorum & factione ſolorem e regno pepulit illa aduerſus fratrem caſtra poſuerat: nam multos habebat qui eam ſecuti fuerant. Monſtri .i. monſtruoſi ſceleris.
Syrtes:nam ægyptus ob occaſu ſyrtes habet. O ſuperi: exlamat contra indignitatem ꝙ pom.ſit a ptolemæo iuſſis occidit. dicit enim indignum fuiſſe ptolemæum regem.qui manus ſuas in magni ducis cruore pollaaret:uſq; adeo inquit ad immum redactæ ſunt res ro. ut pom.dux ro. ab ægyptiis ſatellitibus uiliſſimis occidatur. Hos animos.ſ.habuit.ut ægyptii audeant hoc ſcelus ſuſcipere ſemiplenus ſermo conuenit afflictis. Nilus memphis: pro ægyptiis poſuit: Barbara: omnes enim barbaros maiores appellant preter græcos & latinos. Peluſiaci canopi.i.ſinus ægyptii:nam peluſium unus eſt ex ſeptem meatibus nili. Mollis.eneruis & effœminata. Sic:uſq; adeo. Vllis ne in cladibus:poteſt ne ægyptus ad hoc facinus ſufficere:ac ſi .d.non eſt ægyptus tanti ut mereatur occidere pom: Hanc certe ſeruate fidem: in hoc inquit fidem ueſtram requirimus o ſuperi uelitis:ut ſi pom. occidendus eſt a ro. ſaltem occidatur non a barbaro. Præſtate.ſ.in hanc cædem. Cognatas.i.ro.manus. Extremaq; monſtra.i.monſtruoſos & abiectiſſimos homines qui monſtri inſtar ſunt erãt.n.eunuchi: & moles miniſtri. Si meruit tam claro:ſi pom.inquit princeps ro. cuius nomen tantum orbem terrarum impleuerat occidi: nunquid tantum audaciæ ha

bere potes o ptolemæe qui nec plane quidẽ uir appellari debes.ut tantũ uirũ occideres:nunquid tanti nominis fama & claritate detereris. Tã claro nomine:pro tã clari nominis: ut præſtanti forma puella. Cæſaris nefas.ut cæ.põ.mortis auctor eſſet. Cœlo tonante nunquid nõ iouẽ ipſũ uerens dũ fulmina iaculat̃ & audes ne ſacrilegas manus tuas inferre põ. Nõ mundi domitor:ſenſus eſt fac inquit põ.nõ fuiſſe domitorẽ mundi nõ uendicaſſe ſcelera: nõ ter triumphaſſe.nõ fuiſſe generũ cæ. nunquid hoc ipſũ te terrere potuit.quod ro.erat.ut auderes miſcere manus in ſanguine ro. Domitor mundi. qui totũ orientẽ imperio populi ro.ſubegit. Ter capitolia curru: quia de hiſpania ſimul cũ aphrica triumphauit occiſo carbone & domitio triumphauit de piratis & de mithridate. Regũ potens: quia tigrannẽ regẽ armeniæ bello ſubegit: qui filiũ eius tigranocerotã ante currũ triumphans uexit: & ariſtobolũ iudeorũ regẽ. Quid uiſcera noſtra.ſed hoc quoq; te debuit ab hac cede remouere o ptolemæe:quod auctorẽ regni tui de medio tollis ut occiſo põ.ſine ullo iure regnare poſſis.nã ſi auctore põ.pater reſtitutus fuerat in regnũ ipſo occiſo ſequitur ut iniuſte regnũ ægypti occupes. Tua ſit fortuna: fortuna tua ſtabilita eſt in auctoritate põ. Iã: ſcilicet occiſo põ. ipſo enim auctore ſenatus cenſuit patrẽ tuũ per gabiniũ in regnũ eiecto archelao reſtituendũ. hic archelaus filius fuit eius quẽ ſylla & ſenatus in honore habuernut gabinio quoq; uiro conſulari ualde familiari(ut refert Strabo).

Nil ſceptra tenes cecidit ciuilibus armis.
Qui tibi regna dedit. iã uento uela negarat
Magnus & auxilio remorũ iſanda petebat
Littora quẽ cõtra nõ longa uecta biremi
Appulerat ſcelerata manus magnoq; patere
Fingens regna phari cælſa de puppe carinæ
In paruã iubet ire ratẽ littuſq; malignũ
Incuſat bimarẽq; uadis frãgentibus æſtum:
Qui uetat externas terris appellere claſſes
Quod niſi fatorũ leges intẽtaq; iuſſu
Ordinis æterni miſeræ uicinia mortis
Damnatũ letho traheret ad littora magnũ
Nõ ulli comitũ ſceleris præſagia deerant.
Quippe fides ſi pura foret ſi regia magno
Sceptrorũ auctori uera pietate pateret
Ventuꝶ tota phariũ cũ claſſe tyrãnum.
Sed cedit fatis claſſemq; relinq̃re iuſſus

❡SVLPI. Appulerat ſcelerata manus. interea ſcapha cũ iã propior eſſet præueniens ſeptimius fugit ro.q; eloquio põ. imperatorẽ appellat achillas põ. græce ſaluto ipſũ admonet ad ſcaphã conſcendere.limũ enim eſſe quã multũ inquit nec profundũ quod triremi peratenoſũ ſit ex plutarcho.
Patere:in hoſpitiũ. Littuſq; malignũ incuſat: uada littoris damnat & cauſat̃. quod maiorẽ nauẽ nõ fuerant: Aeſtũ bimarẽ: limoſũ feruorẽ qui fit ab ægyptio & libyco mari in uadis ipſis ſe illudentibus. Externas:quæ maiores & grauiores ſunt.
Quod niſi.ſed ſi fatale & neceſſe nõ fuiſſet põ. perire omnes poterant proditionis præſagia animaduertere. Intenta. immiſſa. Ordinis æterni: fati prouidentæq; diuinæ. Præſagia. præſertim cũ aſpexiſſent naues quaſdã regias inſtructas littuſq; ab armatis obtineri unde cuncta fore inuia ad regeſſũ cognoſcebant̃. Fides ptolomæi in põ. Auctori ſceptrorũ.qui regnũ donauerat. Pateret: itẽ rũ repetat̃. Tota. quantancũq; habet. Iuſſus: ab achilla & ſeptimio.

❡OMNIBO. Nili: ideſt ægypti. Regna dedit. quaſi ſine ullo iure regnare incipiat mortuo põ. Iã uento uela nunc dicit quo pacto põ. appropinquare cœperit peluſio nauigabat inquit remis.cũ uela demiſiſſet põ. ſic.n.nautæ facere ſolent cũ portibus appropinquant:ut uela dimittant.& remis nauigando nauẽ ſubducant in portũ. Infanda littora.pro infandi regis littora. Quẽ contra: nec a põ. procul erat achillas cũ cæteris miniſtris ſcelerũ. Nõ longa biremi.i. breui naue quæ duplici remorũ ordine impellit̃. Magno.p. & achillas primus profat̃ ſuadens põ.ut de cælſa naue ſua in biremẽ tranſeat.reddens rationẽ ꝙ uidelicet uadoſus ſit peluſios ſinus. nec grauiorẽ nauẽ humilitate aquarũ ſuſtinere poſſit. Cælſa de puppe: de maiori naue qua uehebat̃ põ. Littus malignũ: & ne poſuit mirari põ. ꝙ ſibi obuiã parua naue nauigaſſent ægyptii: in quã tranſire ipſũ uolebant reddunt.rationẽ littus illud uadoſũ inuiſũ eſſe nautis:ꝙ in ſicco ſæpe deſtitutæ naues naufragiũ faciunt. Malignũ:nocẽs in uiſũ. Bimarẽ æſtũ:æſtus ꝓprie dicit̃ maris impetus:bimarẽ dixit ꝓpter ægyptii & arabici ſinus maris.nã peluſiũ tẽdit in mare arabicũ. Externas claſſes.i.naues aliũde uẽiẽtes: Appellere .i.applicare.& ꝓprie dicit̃ quũ aliqs ex freto ad litus acceſerit. Virgi. hinc me digreſſũ ueſtris deus appulit oris. Quod niſi fatorũ.dicit niſi fata obſtitiſſẽt cõites omnes põ.ꝑfidiã regis intelligere & qbus ſignis id cõiectura aſſeq poterint ipſe declarat. Sceleris: ꝙ iã in animo cõceperãt ægyptii. Fatorũ leges: philoſophi etiã uæhemẽter inter ſe diſſẽtiũt.nũqđ omnia fato fiãt. ꝙ ipſis abſurdũ uidebãt̃. Nã ſi omnia fato fierẽt omnia fierẽt cauſa antecedẽte etiã ſi ea q̃ hõines appetũt aſſeq̃rẽt̃:ergo etiã aſſẽſiões nõ eſſẽt.igit̃ nec laudatiões iuſtæ neq; uituperatiões.nec honores nec ſuplicia.ꝗcũ ſit uitioſũ:ſeq̃t̃ nõ omnia fato fieri chryſippus diſtinguit genera cauſarũ:ut aliæ ſint principales & ꝑfectæ.aliæ ꝓximæ & adiuuãtes q̃obrẽ cũ dicit̃ omnia fato fieri cauſa antecedẽte.hoc uult intelligi cauſis antecedẽtibus ꝓximis & adiuuãtibus.nõ principalibus & perfectis quod autẽ dicunt̃ aſſenſiones fieri cauſis antecedentibus: explicat̃ ſimilitudinẽ cylindri nec turbine ſui nã queadmodũ qui percuſſit cylimbrũ dedit ei principiũ motionis uolubilitatẽ autẽ nõ dedit ita uiſũ obiectũ imprimit.& deſignat ſuã ſpeciẽ in animõ:ſed noſtra aſſenſio eſt in noſtra poteſtate.:eaq; ut cylindrus extrinxecus pulſa ꝙ reliquũ eſt ſua p ſe ui & natura mouet̃: Inuẽta.ĩeuitabilis. Aeterni ordinis:q̃a fatũ eſt cã æterna rerũ. Quippe fides:& ponit ſigna q̃bus ꝑfidiã cognoſcere poterãt: dicebãt

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

enim inter ſe comites pom. profecto ſub eſt aliquid ſceleris. nã ſi uellet occurre bona fide pom. honoris gratia ptolemæus non ſatellibus & miniſtris naue ſed tota claſſe obuiam prodiiſſet. Auctori: nam ut ip ſe regnaret auctor fuerat. Sed ceſſit:ergo aſſenſio ipſius erat i poteſta e ſua. Iuſſ⁹.ſ.miniſtris ptolemæi.

Obſeqtur:lethũq; iuuat præferre timori
Ibat in hoſtilẽ præceps cornelia puppim.
Hoc magis ipatiens egreſſo deeſſe marito
Q d' meruit clades remãe temeraria cõiunx
Et tu nate precor:lõgeq; littore caſus
Expectate meos: & i hac ceruice tyrãni
Explorare fidẽ:dixit:ſed ſurda uetanti
Tendebat geminas amens cornelia palmas
Quo ſine me crudeliſ abiſ:iteꝝ ne reliquor
Theſſalicis ſubmota malis:nũq̃ omine læto.
Diſtrahimur miſi:poteras nõ flecter̃ puppi.
Cũ fugeres alio latebriſq; relinquere leſbi
Omnibus a terris ſi nos arcere parabas
An tãtũ i fluct⁹ placeo cõces:hæc ubi fruſtra:
Effudit:prima pẽdet tamẽ anxia puppe
Attõitoq; mœtu nec quoquã auertere uiſus
Nec magnũ ſpectare põt:ſtetit anxia claſſis
Adducis euẽtũ:metuens nõ arma nefaſq;
Sed ne ſubmiſſis precibus põpeius adoret.
Sceptra ſua donata manu:trãſire parantem
Romanus pharia miles de puppe ſalutat
Septimi⁹:q proh ſupeꝝ pudor:arma ſatelliſ

SVLPI. Obſequit̃.obtemperat: prius cornelia quæ ſinẽ uiri lamentabat̃ cõplexus eſt: & duos cencuriones in ſcaphã ingredi iuſſit. & ex libertis unũ philippũ ſeruiũq; ſceni nomine. inde cũ achillæ comites dextris eũ ſuſcipere appararent ad uxorẽ filiũq; conuerſus illud iambicũ protulit. quiſquis domũ tyranni proficiſcit̃: fit illius ſeruus licet liber ſit: Lethũq; iuuat præferre timori: mauult mori quã timere. Ibat. ire uolebat. Hoc. hac de cauſa: Impatiens deeſſe. quæ pati nõ poterat ut deeſſet. Remane. uerba põ. Nate: ſexte. Surda quæ tibi nolebat obtemperare. Crudelis. quia in metu doloreq; deſerat̃ eũ crudelẽ appellat. Submota. ſegregata a te quod mali omnis fuit. Nunquã omine læto: ſed cladẽ præſagiente. Nõ flectere puppim: nõ uenire leſbõ & abducere me illinc cũ nunc in mare relicta ſine me ſis iturus. In fluctus. in mari & nõ in terris. Anxia. mœſta trepida. Viſus. oculos. Nefaſq;: cedẽ. Adoret ſceptra. adorare cogat̃ regẽ quẽ fecerat: Parantẽ põ. Saluat. appellando ipſũ imparatorẽ. Septimius. olim põ. miles: Satelles: ſtipator & famulus:

OMNIBO. Obſequit̃. paret præferre lethũ timori etiã ſi diuinaret ſibi mortẽ inſtare põ. tamẽ eã præponere timori uoluit. nã ſi nõ tranſiſſet in nauẽ ſine dubio timere uiſus fuiſſet. Ibat in hoſtilẽ nauẽ. ſcilicet achillæ quod cornelia ubi uidit metuens id quod euenit maritũ ſequi uolebat põ. autẽ prohibuit. & eã quaſi temerariã repræhendebat. filiũ quoq; ſuũ in naue remanere iuſſit:& euentũ ſui ipſius expectare, ut ſcire poſſent quantũ fidei ptolemæus præſtaret. Preceps. inconſiderata. nullũ periculũ metuens. Hoc. i. ideo magis. nã quia ſaluti uiri ſui metuebat: ideo etiã ipſũ cupidius ſequebat̃. Et tu o nate: o ſexte nã Gn. põ. erat cũ catone qui præerat claſſi. Caſus. i. quẽ euentũ habiturus ſim in hac ceruice: demoſtratiue dixit. Sed dura. ita quidẽ iubebat põ. ſed cornelia cũ in nauẽ tranſire nõ poſſet & uirũ ſequi. id quod poterat manus in uirũ tendebat lachrymans. Quũ ſine me: lachrymabiliter poſt diſcedentẽ uirũ hoc dicit. Iterũ relicta: ſicut relicta ſũ quo tempore pugnã ſuſcepturus eras aduerſus cæ. ita nũc etiã relinquor. Nunquã omine læto. ſemper inquit cũ diſiungimur mali aliquid expectamus. ſicut etiã cũ me reliquiſti in leſbo. Flectere pupẽ: ſi is animus tibi erat o põ. ut nolles me comitẽ eſſe tuã cuiuſlibet caſus cur inquit me in leſbo nõ relinqbas: ſatius enim erat ut me ibi relinqueres: quã ſuſceptã deſereres. Terris. ad quas iturus eras. An tantũ in fluctus nõ quid inquit hæc mea ſors eſt: ut tibi grata ſim tantummodo dũ nauigas. Hæc ubi fruſtra: neq; enim obtinere potuit a uiro quod uolebat magna igit̃ ſolicitudine expectauit euentũ. Anxia puppe: nã in ſumma puppe permanſerat. & dura erat conditio ipſius. nã nec audebat ſpectare uirũ in naue hoſtili. ne uideret quod metuebat, nec ab ea auerteret oculos. Tamen: quamuis uirum ſequi nequierat. Attonitoq; metu. qui homines attonitos facit. Auertere uiſus. ſ. a põ. Stetit anxia claſſis. pro una naue poſuit qua uectus erat põ. i. qui in naue erant: & eſt metonymia continens pro contento. Nõ arma. ſ. ptolomæi & miniſtrorũ eius a quibus occideret̃ põ. Nefaſq;. i. cædẽ põ. Ne ſummiſſis precibus: pro ipſe ſummiſſus ſupplex. Adoret: ne prouoluat̃ ad genua regis. cui regna donauerat: Tranſire parentẽ: de cælſa puppe in biremẽ. Septimius: hic ſemptimius, quẽ aliqui ſemproniũ uocant. tribunus militũ erat a quo benigne appellatus eſt põ. quod notitia quadã ipſius familiarior erat: nã ad piraticũ bellũ ſub põ. duxerat ordines. ſed nunc ſatelles regius factus occidit põ. Hanc rẽ longiori oratione proſequit̃ appianus. Dicit enim põ. ad ægyptũ cũ ſe uertiſſet & incombente uento ad caſiũ delatus eſſet: inſpectis copiis quæ plurimæ in littore conſtiterant a curſu temperauit meditatus quod re ipſa fuerãt adeſſe regẽ: præmiſſis nunciis amicitiã quã cũ patre eius habuiſſet exponit. Rex tertiũ ſupra decimũ ætatis annũ iã attigerat: exercitũ eius achillas quidã aſeruabat: pecunias uero photinus nomine eunuchus qui conſeſtim de põ. aduentu conſultare incipiunt aderat etiã theodotus ſamius rhetor: pueri regis præceptor hi nefandũ inuicẽ negociũ animo uolentes pompeiũ interficere conueniunt: quo cæſari mortẽ gererent: approbato deinde conſilio cymbã eximie ornata ad eum mittunt. ueluti mari importuoſo eo in loco exiſtente. nec a maioribus nauibus adiri facili. miniſtri porro regei cymbam inſcenderant. & cum his ſempronius uir Romanus qui tum forte regi

aſſidens: alias cũ põ. militauerat: is dextrã regis nomine põ. obtulit: & ad amicũ filiũ monet tute accedere inter hæc exercitus ueluti põ. honorẽ præſtiturus iuxta littus in acie conſtiterat. & rex inter medios purpurea amictus ueſte præſidebat. quorũ aſpectu põ. ſuſpitione motus eſt: cũ exercitus ordinẽ cymbæ ornatũ intueret̃ potiſſimũ cũ nec ad ipſũ acceſſiſſet rex: nec ex ſuis digniores præmiſiſſet. hunc ſolũ ita q; Sophoclis iambũ protulit. qui ad tyrannũ proficiſcit̃ illius ſeruus eſt quanquã liber ſit. quo dicto cymbã trepide ingreſſus eſt. cũ in alto longe abeſſet inter nauigandũ magis adhuc de ſemptimio cœpit ſuſpicari ſiue quod ro. hominẽ ſecũ olim militantẽ noſceret: ſiue quod ſolũ adeſſe cerneret. quaſi ob militaris diſciplinæ æmulationẽ imperatorẽ ſuũ eſſet inuaſurus ad illũ itaq; conuerſus, te ne inquit ego cognoſco ouilles: cui ſtatim ille annuit deinde ſe conuertentẽ primus perculit. cæteri uero inſecuti ſunt. uxor itaq; & amici eius hæc a longe intuentes eiulatu. gemituq; ad deos fœderũ uidices manus tollere nulla interiecta mora claſſẽ ab inimico littore auertere contendunt. Cæ. poſtea photinũ & achillã ob ea cũ in põ. perpetrauerant morte mulctauit. Theodorũ demũ fugiẽtẽ cũ in aſiã ueniſſet cruce ſuſpendit. Proh ſuperũ: exclamatio eſt dolentis. o nefas inquit cuius etiã deos pudere debet.

Regía geſtabat poſito deformia pilo.
Immanis uiolẽtus atrox nullaq; ferarũ
Mitior in cedes qs nõ fortuna putaſſet.
Parcere te populis qd̃ bello hæc dextera ua.
Theſſaliaq; pcul tã noxia tela fugaſſes caſſet
Diſponis gladios ne quo nõ fiat in orbe
Heu facinus ciuile tibi uictoribus ipſis
Dedecus & nũq̃ ſupeꝝ caritura pudore
Fabula romanus regi ſic paruit enſis.
Pelleuſq; puer gladio tibi colla recidit.
Magne tuo qua poſteritas i ſæcula mittet:
Septimiũ fama ſcelus hoc quo noie dicent.
Qui bruti dixere nefas iã uenerat horæ
Terminus extremæ phariãq; ablat⁹ in alnũ
Perdiderat iam iura ſui, tũ ſtringere ferrum.
Regía mõſtra parãt ut uidit cominus enſes
Inuoluit uultus atq; idignatus apertũ.
Fortunæ præbere caput tũc lumina præſſit
Cõtinuitq; animã ne quas effundere uoces.
Poſſet & æternã fletu corrũpere famã.
Sed poſtquã mucrone lat⁹ funeſtus achillas
Perfodit nulloq; gemitu cõſenſit ad ictum

SVLPI. Regia: ægyptiaca. Immanis. aſyntheto. Parcere te populis: uoluiſſe te ſeruare complurimos quos hic in theſſalia peremiſſet ſi affuiſſet. Vacaſſet. non interfuiſſet & ceſſaſſet. Theſſalia: in quam ſi ueniſſet ſtetiſſet pro pom. Diſponis: ordinas ut ubiq; fiat cedes ciuilis. Dedecus uictoribus. quod turpe eſt cæ. & partibus turpe etiam diis. Nunquam ſuperum caritura pudore: quæ pudorem affert deis. Romanus. ſeptimi. Puer: ptolemæus. Tuo. tui militis. Fama: infamia. Qui bruti dixere nefas. qui laudandam cæ. cedem a bruto factam nefas appellant. Iam uenerat horæ: cum inter nauigandum a trirene ad litus nulla uox pia ad pom. perueniſſet ad ſeptimum dixit. Non ego te meum commilitonem agnoſco hic nulla uoce emiſſa tantum capite annuit. Tum pom. orationem græcam qua erat apud regem uſurus legens litus propius acceſſit: & multis ex regiis deſcendentibus uelut ad officium ſalutemq; uiri: cum pom. appræhenſa manu philippi aſſurgeret ſeptimius a tergo eum enſe transfigit. inde ſaluius & achillas gladios nudauere. Perdiderat iura: erat ſub alterius poteſtate. Inuoluit. nam utraq; manu fronte ſuper toga obducta nihil ſeipſo indignum aut locus eſt: aut fecit. ſed tantum ſuſpirans ſe ictibus præbuit unde ſexaginta annos natus diemq; claudens die natalem ſuum in ſequenti. Apertum: detectum nam uoluit latere ac ſi non cognoſceretur ab illis. Animam: ſpiritum. Voces: uerba & eiulatus. Famam: fortitudinis & conſtantiæ hactenus ſeruatæ quam fletu corrupiſſet. Conſenſit: taciturnitate non improbauit.

OMNIBO. Poſito pilo: telo ro. Mitior. i. non minus crudelis: & eſt abuſio in comparatiuo. Quis non fortuna. adeo ipſe ſeptimius in omne nefas pronus erat ut credi poſſet fortunam peperiſſe orbi terrarum quia noluerit hunc bellis ciuilibus interfuiſſe qui omnes crudelitate ſuperaret dextra. ſ. ſeptimii. Vacaret: careret uacua eſſent. Diſponis. inſtruis paras. Ne non. ut fiat in omni orbe. ut nec etiam a ſcelere belli ciuilis ægyptus quidem libera ſit. Fabula: ſermo uulgaris eſt: quia ubicunq; uulgabitur hoc ciuile bellum cum magno deorum pudore. Sic. i. tam turpiter. Romanus enſis: ſeptimii qui ro. erat. Paruit occidendo pom. Tuo gladio. i. tui multis gladio. Fama: pro infamia: eſt enim τον μέσον. i. medium ſicut bona ualitudo & mala. Quo nomine dicent. ſi reperti ſunt: qui auſi fuerunt dicere bruti nefas quod cæ. occiderit. quo nomine tantæ crudelitatis ſcelus & inauditæ indignitatis appellabunt eius qui pom. occiderit. q. d. non extabit nomen ſceleris: Dicent. ſ. poſteri. Iam uenerat: appropinquauerat tempus, ut occideretur pom. & mors eius differri non poterat. Ablatus: ſublatus. In alnum. in nauem: materia pro forma: Perdiderat iura. i. uenerat in manus hoſtium & ſui iuris non erat. Vt uidit cominus enſes: pom. ubi uidit nudari enſes ſtatim caput & ora ueſtibus texit ſpiritum autem intra ſe continuit ne quam uocem effœminatã emitteret. quæ laudi & gloriæ ſue derogaret: occiſus autẽ fuit die natalem: quũ inſequente: quũ iã unde ſaxaginta annos natus eſſet. plutar. Apertũ: noluit inquit aperto capite ſæuienti fortunæ ſe oſtendere. Preſſit clauſit. Vir. preſſiue oculos aut uulnera laui. Animã: ſpiritũ. Nequas effundere uoces hic ẽ q; uiros fortes oppetere dicebat: quaſi ore terrarũ petere. ne audiri poſſet emittere eiulatũ. Sed poſt

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA

ꝗ mucrone.ſed in ipſis etiā uulneribus nō minorē præſtitit animi uirtutem. Perfodit.tranſfixit. Nullo
gemitu. ideſt nullo gemitu ictū euitauit.

Reſpexitq; nefas ſeruatq; imobile corpus.
Seq; ꝓbat moriēs atq; hæc i pectore uoluit:
Sæcula romanos nūquam tacitura labores
Attēdūt æuūq; ſequēs ſpeculatur ab omni.
Orbe ratē phariāq; fidē nūc cōſulæ famæ
Fata tibi lōgæ fluxerūt ꝓſpera uitæ
Ignorant populi ſi nō in morte probaris
An ſcieris aduerſa pati ne cede pudori
Auctorē ue dole fati quacūq; feriris
Crede manū ſoceri ſpargāt lacerētq; licebit.
Sum tamē o ſuperi felix nulliq; poteſtas.
Hoc auferre deo mutant̄ ꝓſpera uita
Nō ſū morte miſer uidet hāc cornelia cedē.
Pōpeiuſq; meus tantū patientius oro
Claude dolor gēitus nat⁹.cōiūxq; perēptū
Si mirantur amāt talis cuſtodia magno
Mentis erat ius hoc animi moriētis habebat
At nō tam patiēs cornelia cernere ſæuū
Quā ꝑferre nefas miſerādis æthera cōplet
Vocibus o cōiunx ego te ſcelerata pemi.
Lethiferæ tibi cauſa moræ fuit auia leſbos
Et prior in nili peruenit littora cæſar.
Nā cui ius alii ſceleris ſed qſquis in iſtud
A ſuperis imiſſe caput uel cæſaris iræ
Vel tibi ꝓſpiciens neſcis crudelis ubi ipſa
Viſcera ſint magni; ꝓperas atq; igeris ictus.

SVLPI. Nefas:cōſectores ſuos. Seq; probat
moriens: placet ſibi ipſi patientia ſua dū morit̄.
Sæcula:poſteri. Attendunt labores: obſeruant
aduerſitates. Aeuū ſequens.poſteritas interpreta
tio eſt. Speculat̄.uidet. Fidē:quæ nulla eſt. Fata
tibi. tu diu felix fuiſti an ſcieris pati aduerſa niſi
nunc oſtenderis omnes ignorant. Ne cede pudo
ri.noli ob dedecus in gemiſcere & quod a ptole
mæo ſiue achille & ſeptimo interimare. Licebit.
quanuis. Felix. uirtute & conſientia mea quæ in
uiolabilis a ui iniuria tuta eſt nec etiā deus ipſā ani
mo meo iā poteſt eripere. Mutant̄ proſpera uita
felicitatis rerū externarū cū uita mutat̄ & in mor
te ego nō ſū miſer quia mei me uident: ego certe
felix uixi & beatus decedo infelicitatē ante hac nō
expertus. Vident: quod eſt ad ſolatiū meū nā
amant & dolent. Pompeius:ſextus. Dolor: ani
me dolens. Cuſtodia.ratio temperantia. Ius: im
periū & poteſtatē ut dolori nō cederet. At nō tā
patiens cornelia & qui in nauibus erant ut aſpexe
re cedē ululatu ad littus uſq; emiſſo anchoris celer
rime eductis effugere. inde pelago altius petito
uentus adeo uæhementior flauit ut ab ægyptiis
perſequi ſatagentibus auerterit. ex plutar. Cerne
re quā perferre.uidere oculis quā forti animo pati.
Ego.ideſt charitas & benignitas erga me tua.
Auia:ſemota a recta fuga tua. Priorite. Cui alii
quā Cæ. Sed quiſquis: ſed quicūq; pō. percuſiſti
ut illū maiori dolore afficeres debueras prius inte
rimere me quā unice & nō minus ſe ipſo amabat.
A ſuperiis immiſſe: qui deū permiſſu petiiſti.
Proſpitiens.obſequens. Viſcera. corpus nā mea
eius ſunt. Properas.in cedē. Ingeris: immittis.
COMNIBO. Deſpexitq; nefas:quæ omnia ſi
gna erant libenter morientis. Voluit. ideſt cogi
tat ſecreta animi pō.quaſi uates diuinabat Lucanus: nā uatibus datū eſt ſcire ea quæ ſecreta ſunt. Sæcula
ro.fingit quæ ueriſimiliter ſecū pō.cogitare potuerit:& hac cogitatione prorſus ſenſū omnē a dolore uul
nerū alienabat. Attendunt.ſcilicet uirtutē animi mei. Aeuūq; ſequens. ideſt poſteritas quaſi poſteritatē
omnē fingit adeſſe: & laudare animi ſui fortitudinē: Ratē: biremē in qua miniſtri regi me occidunt.
Nunc conſule famæ:ſeipſū adhortat̄.ut ſe talē præſtare uelit:ut ab omnibus nō ſolū laude ſed etiā admi
ratione ꝓſequendus ſit. Ignorant populi. id ne fortunæ ſit attribuendū an uirtuti tuæ: quod res magnas
geſſeris:ſed nunc tempus eſt: in quo ꝓbare poſſis animi tui uirtutē. Ne cede pudori.nō te pudeat quod
a ptolemæo eneruí ac effœminatio occidaris ſed ita animo tuo comiice.quicūq; te occidēt hunc eſſe Cæ.
nā auctori rerū cauſa attribuenda eſt. Dole:quaſi ignauū & effeminatū quacūq;.ſcilicet manu:quia in gra
tiā ſoceri hoc faciūt. Nulliq; poteſtas:nā uirtus animi in poteſtate noſtra eſt.cætera uero fortunæ ſubie
cta:nā fortitudo.patientia.fiducia. perſeuerantia. Hæ uirtutes ita noſtræ ſunt: ut nemo a nobis eas poſſit
auferre: ideo dicit quanquā corpus meū lacerent tamē hoc uirtutibus animi officere nō poteſt. Hoc au
ferre.ideſt quod eſt in mea poteſtate: ut me fortē & patientiſſimū oſtendā. Mutant̄ proſpera uita: cū ad
hoc uſq; tempus ſemper ſecundis rebus uſus fuerim: mutari poteſt fortuna uirtus autē ſtabilis eſt atq; per
petua. Morte miſer: mortē mihi corporis inferre poteſt. famā autē & gloriā diminuere nō poteſt. Vi
dent hac cor.ce.præterea in conſpectu meorū occidor.quod mihi nō paruū eſt ſolaciū:ideo etiā me fortio
rē præſtare debeo. Claude dolor:alloquit̄ ſuū dolorē: Tanto patientius:quia in conſpectu meorū hanc
cedē patior. Peremptū.ideſt cū occidor participiū præteriti temporis pro præſenti poſuit.græci autē ha
bent participiū præſens paſſiui. nos uero utimur participio præteriti temporis: pro participio præſentis:
quo caremus. ut quia uectus abas pro uehebat̄. Talis cuſtodia magno: ſic inquit ſecū cogitabat pō: & ſe
ipſū ad patientiā mortis adhortabat̄. Hoc animi hunc animū. At nō tā patiens:at uero corneliā etiā ſi for
tis animi erat:tamē cernere nō poterat: nec tantā indignitatē ſuſtinere. & ideo in miſerabiles uoces pro
rūpit. Miſerandis. ideſt quæ cōmiſerationē uidentibus & audientibus cōmouere poſſent. Ego te ſcele
rata:exiſtimabat Cæ.præueniſſe pō.& iā egyptū occupaſſe cuius imperio hæc cædes admitteret: iā enim
ſibi pſuaderi nō poterat tantū audaciæ habuiſſe ptolōæū. Auia.i ꝑcul a uia qa ſi recta uia i ægiptū uēiſſes

nō præueniſſet Cæſar. Ius.ſ.eſſet alii.i.poteſtas. Sed quiſqs in iſtud:alloquitur ipſos qui occiderunt Pō
peiū:ſiue hoc facis ad gratiam Cæſaris:ſiue ut tu ꝓuideas tibi ne in offenſionē Cæſaris icurras:Neſcis: in
quit:ubi ſit dolor Pōpeii. nam ipſe qdē libēter moritur:ſed ſi uis illū moleſte ferre.mea uiſcera pete: nam
ſi me occideris nihil erit qd̕ maiore dolore afficiat Pom. Immiſſe:pro imiſſus es.uocatiuū pro nominati
uo poſuit. Vel cæſaris:ne illū hoſpitio ſuſcipiendū curares:qd̕ tibi periculoſum fuerit.

Qua uotū ē uicto:pœnas nō morte miores
Pēdat:& añ meū uideat caput haud ego cul
Libera bellorū:ꝗ matrum ſola ꝑ undas (pa
Et ꝑ caſtra comes nullis abſterrita fatis.
Victū quod reges etiā timuere recepi.
Hoc merui cōiunx in tuta puppe relinqui:
Perfide parcebas te fata extrema petēte
Vita digna fui:moriar:nec munere regis.
Aut mihi præcipitē nautæ ꝑmittite ſaltū
Aut laqueū collo tortoſq; aptare rudentes
Aut aliqs magno dignus comeſ exigat ēſem
Pōpeio præſtare pōt:qd̕ cæſaris armis
Imputet:o ſæui ꝓperantē in fata tenetis.
Viuis adhuc cōiunx & iā cornelia nō eſt
Iuris magne ſui:ꝓhibēt accerſere mortē
Seruor uictori:ſic fata:interq; ſuorum.
Lapſa manus rapit̄:trepida fugiente carina
At magni cū terga ſonēt & pectora ferro
Permāſiſſe decus ſacræ uenerabile formæ
Irataq; deis faciē:nihil ultima mortis.
Ex habitu uultuq; uiri mutaſſe fatentur
Qui lacerū uidere caput.nā ſæuus in ipſo.
Septimius ſceleris maius ſcelus inuenit actu
Ac retegit ſacros ſciſſo uelamine uultus
Semianimis magni:ſpirantiaq; occupat ora
Collaq; in obliquo poſuit languētia trāſtro
Tūc neruos uenaſq; ſecat:nodoſaq; frangit.

SVLPI. Qua uotū eſt uicto:qua incipit Pōpeius
mori optans: Perdat:patiatur. Ante:ꝗ ipſe peat.
Haud ego culpa:dignam morte ſe fatetur. ratis:
aduerſitate. Recepi uictū:pompeiū ſuſcepi in leſ
bo. Hoc:propter hoc qd̕ fui in te officioſa. Perfi
dum appellat quia ipſam deſeruit & non duxit ad
mortem. Nec munere regis:nec ptolemæi benefi
cio:ſed manu facta morte:aut impetrata ab aliquo
Saltū:in mare. Exigat:ualde agat & imittat. Po
teſt præſtare:poteſt cōferre beneficium pōpeio cui
erit grata mors mea:quæ crudelitati cæſaris aſcri
betur. Viuis adhuc:te adhuc uiuo libertatē amiſi
& uetor mori:ut uictor uiua me potiatur. Accerſe
re:ꝓuocare & inferre. Sonēt:enſium ictibus. Per
manſiſſe decus:nō mutatam fuiſſe acrimoniā gra
uitatemq; uultus. Vltima mortis:tempus mortis
mortemq; ipſam. In ipſo actu: dum ſcelus patra
ret. Velamine:quo ſe cadens intexerat. Occupat
ora:prendit adhuc ſpirantis caput. Languentia:
nō ſuſtentātia. Tranſtro:ſedili nauis.
COMNIBO. Victo:pōpeio ideſt optat pōpe
ius:ut occidatur poſt cladem acceptā. Pœnas nō
morte:ſed da operam tu qcūq; pompeium occidis
ut me prius occidas in cōſpectu illius:nā id demū
erit quod morte crudelius exiſtimet Haud ego cul
pa:& eſt iuſta cauſa cur occidat:neq;.n.ego ſum ex
pers belli ciuilis:qppe illū comitata ſum in caſtra:
& quocūq; ꝓfectus eſt ego ſemp comes extiti. Bel
lorū:quæ obiiciūtur Pompeio. Nullis abſterrita fa
tis:ideſt a nullis periculis fatorū territa. Victū ideſt
pompeiū uictum recepi in leſbo:ubi relicta eram.
Reges timuere.ſ.recipere uictū Pompeium:ne id
Cæſari dipliceret:& ipſi in aliquod diſcrimen inci
derēt. Hoc merui cōiunx:cōqueritur Cornelia ꝙ
Pompeiuſ in certū diſcrimen ire uoluerit:ſe autem
ſolam quaſi deſtitutam reliquerit:cui mors carior
eſſet uita:ſi ſine eo ſuperſtes eſſet nūquid ego hoc
merui ut in puppe relinqueret tuta:cum tu te in pe
riculum dederis:ac ſi.d non ita me geſſit tecum:ut credere poſſes ſine te uiueret. Parcebas ſcilicet mihi
tunc cum tranſires in nauem ægyptiacam. Fata ex petente:cum te certo periculo exponeres. Moriar
nec munere regis:rex ptolemæus occidit te in gratia Cæſaris:& noluiſti ut me tecum occideret: ſed tamē
moriar ſine regis officio. Munere:officio. Aut:ſuppliciter petit a nautis qui naue uehebantur:ut ſibi
libere permittant mori:uel aliquis eorum ſit qui ferocem uxorem interficiat:anteꝗ in Cæſaris manus aut
poteſtatem perueniat. Rudentes tor.ideſt funes quibus utar ad ſuſpendium. Aut aliquis comes: ſcili
cet Pompeianus fidelis ſtricto enſe mea pectora tranſfigat. Exigat:per pectora noſtra. Præſtare po
teſt:ſenſus eſt.poterit ille qui me occidet dicere occidamus uxorem pompeii:ne i manus Cæſaris ueniat
Imputet:cæſaris ut non ipſe:ſed cædis huius Cæſar cauſa fuerit. Properantem in fata: parabat Cor
nelia ſe de puppe in undam deiicere:ſed prohibebant qui ſimul naue uehebantur.ideo conqueritur. Vi
uis adhuc coniunx:en quo redacta ſum o Pompeii.adhuc tu uiues es:& ego mei iuris eſſe deſtiti. te uiuo
non poſſum libere uti corpore meo.ac ſi.d.antequam moriaris in ſeruitutem redacta ſum. Prohibēt ac
cerſcere mortē:nihil.n.aliud faciunt:niſi ut me cæſari ſeruent & ab eo ineāt gratiā. Seruor uictori:ut capti
ua tradar Cæſari. Sic fata:hæc ubi dixit nautæ ꝗ celerrime potuerūt nauē ipulerūt:ut ab ægyptio rege ſe
uendicarēt:a quo periculum manifeſte erat:nā qui Pōpeium occidi iuſſerat:nec pompeii quidem comiti
bus peperciſſet. Lapſa:quia cecidit exanimis. Rapitur.ſ.a miniſtris. Trepida:feſtina:nam trepidus non
ſolū timentem:ſed feſtinum ſignificat. Virgilius.ne trepidate meas teucri defendere naues: ideſt celerate.
At magni:nūc redit ad pompeium qui ab regiis miniſtris occidebatur & dum occideretur(ut perhibent
qui caput uiderūt)dignitatē uultus & oris mortuus etiā ſeruauit. Cū:quamuis. Sonēt:quia in omni pte

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

cædebaťa miniſtris alii in pectore:alii a tergo uulnerabát. Vltima mortis:pro ultimã morté. Iratáq; deis faciem:nam diis uidebatur iratus poſtq̃ acie pharſalica uictus:& ex ſecúda fortuna deiectus in calamitaté fuerat. Ex habitu:quia idem habitus eadem dignitas oris & uultus permanſerat mortuo quæ & uiuo. Fatentur:affirmát. Lacerú:abſciſſum. Ná ſæuus in ipſo:nam Septimius ille crudelis nó ſatis habuit occidere pompeiú:ſed etiá caput eius amputauit:ut illud regi ptolemæo offerret & fuit ipſe officii deterioris & ſordidioris:ná quaſi carnifex pompeio caput amputauit:qď poſtea Achillas regi obtulit. Scelus inuenit actu:actus ſceleris erat occidere pompeiú:ſed maius ſcelus adiecit caput obtrúcando. Retegit:apent. Sciſſo uelamine:quo pompeius ſpiritú continuerat dolore uulnerum:ne uerbú aliquod emitteret effœminati. Occupat:præhédit. Spirantia ora:nódum.ſ.omnino ſpiritú emiſerát. Láguentia col.p lágué tis colla. Neruos qbus ceruix humeris nectitur.

Oſſa diu:nódú artis erat caput enſe rotare
At poſtq̃ trunco ceruix abſciſſa receſſit
Védicat hoc pharius dextra geſtare ſatelles.
Degener atq; opere miles romane ſecúdæ
Pópeii diro ſacrum caput enſe recidis
Vt nó ipſe feras:o ſummi fata pudoris
Impi⁹ ut magnú noſcet puer illa uerenda.
Regib⁹ hyrta coma & gñoſa fróte decora
Cæſaries cópréſa manu é phario q; ueruto
Dú uiuút uult⁹ atq; os i murmura pulſant
Singultus aíæ dú lumina nuda rigeſcút
Suffixú caput é quo nunq̃ bella iubéte
Pax fuit.hoc leges cápúq; & roſtra mouebat
Hac facie fortúa tibi romana placebas
Nec ſatis infando fuit hæc uidiſſe tyranno.
Vult ſceleri ſupeſſe fidé túc arte nefanda.
Súmota eſt capiti tabes raptoq; cerebro.
Exiccata cutis putriſq; effluxit ab alto
Humor & íſuſo facies ſolidata ueneno eſt

SVLPI. Nondú artis erat:nódum norát artifices caput uno ictu rotato enſe amputare. Trúco reliquo corpore:nomen eſt tranſlatú ab arboribus quæ cæſis ramis trúci dicútur. Vendicat ſatelles: achillas ſibi attribuit. Degener:Septimiú arguit q cum nó primus magnú uulneraſſet:ſed uulneratú peremiſſet & obtrúcaſſet:alteri caput ferendú conceſſerit. O ſummi fata pudoris:o fatorú deúq; pudor:eſtq; deploratio plena cómiſeratione. Puer: Ptolemæus. Hyrta:aſpera. Manu: Achillæ. Veruto:gladio in ueru ſimilitudiné. Viuút:ſentiunt & cernút. Singultus animæ pulſant os in murmura:dum ſpiritus mouet linguá in uerba ipſaq; lingua palpitat. Dum lumina nuda rigeſcút:dú apti oculi mouere ſe deſinunt. Leges:forum. Campú comitia:roſtra:ſenatum. Fortuna romana placebas:o roma fœlix & læta eo ore delectabare. Tyranno:ptolemæo Fidem:fidei monumentú. Nefanda:crudeli. Tabes eſt ſubmota:corruptus ſanguis eſt depulſus. Ab alto:a ſummo & intimo deſiccatus eſt. Veneno:medicamento ut oleo cedrino opobalſamo oleo myrrino melle aloe & rebus huiuſmodi.Empedocles Diogenem ſcripſiſſe cómemorat medicamenta quædam quibus cadauera ac ſi dudum eſſent mortua cóſeruarentur. Romæq; hoc ipſo anno quo Innocétius octauus ſummus pont.factus eſt uia latina repertú eſt in archa marmorea muliebre cadauer antiquiſſimú uuenis oblitú colore corporeq; tá integro & tractabili ut receſſimú uidereť:caro digito pſſa reſurgebat:lingua educta retrahebať artus flectebárur:& nullum grauem odorem niſi medicamentorum emittebat.nihilq; ei ne capilli quidem præter cerebrú & inteſtina deerant. Sed cum magna frequentia gregatim ab omnibus ad ſuperſtitioné uſq; quotidie in capitolio uiſereť:maximi pontificis iuſſu inde aſportatum ubi ſit abditum ignoratur.

OMNIBO. Oſſa diu:qa nó tam facile oſſa recidi poterát. Nódum artis erat:ideſt cóſuetudo nódú erat caput amputare enſe ſicut fuit poſtea nam ſpiculatores uno ictu caput amputabát. Artis.ſ.ſpiculatorum. Enſe rotare ideſt rotato enſe amputare ut maiorem ictum inferret. At poſtquam trúco ſed poſtquá abſcidit caput idignius fecit ꝙ nó ipſe obtulit regi ſed offerédú cóceſſit achillæ ipſe ergo ſordidioris officii fuit Septimius.uidelicet carnifex.dignioris autem achillas cui caput datum eſt Pompeii Satelles: achillas. Geſtare.ſ.ut offerat regi. Trunco:corpus pprie dicitur ſine capite.Vir.iacet ingens littore truncus. Degener miles.Inuehiť cótra Septimiú poeta:o degener miles & códitionis ſeruilis:cú delegiſti obtruncare Pópeii caput:qď alius offerret. Secúdæ.i.uilioris operæ:hic duo opa fuere:primum recidere caput pópeii alterú uero offerre regi:ſed uilioris opæ fuit:is q recidit. Feras:p offeras aphæreſis.Diro enſe:put dirus. O ſúmi fata pudoris:plena cómiſeratióis é iſta cóquæſtio:quá de hac idignitate iducit poeta Fata:o mors. Noſceret cognoſceret impletú eſſe qď iuſſerat. Hyrta.i.denſa. Verenda regibus:ideſt quam etiam uereri conſueuerunt:ut tygrannes Ariſtobolus.Ariobarzanes & multi. Generoſa: nobili & decenti. Manus:ſcilicet carnificis. Singultus animæ:quia adhuc ſpirans caput:cum ſpiritum efflaret ſingultú reddebat. Phario q; ueruto:uerutú genus é teli quod uelut ueru habet pfixum Feſtus.nam ferrú habet oblógum ſed haſtá breué adeo ut manubriú potius dici poſſit q̃ haſtile hoc genere teli fixum é caput pom. Nuda aperta nondum clauſa. Rigeſcunt dureſcunt quia morientium dureſcunt lumina: ut nuſquam flectantur. Bella iubente pax fuit:quia tantum ualuit opibus pompeius: ut quotienſcunq; bellum eſſe uellet cum hoſtibus populi romani pax eſſe nó poſſet. Hoc leges ſignificat pompeium maximam bello:maximam pace auctoritatem habuiſſe. Campumq; & roſtra:rurſus domi foriſq; plurimum ſemper anctoritatis fuit. Hac facile fortuna:qua talem uirú genuiſſes. Nec ſatis infando: deteſtať Luca

nus hoc nefas ꝙ iuſſu ptolemæi admiſſum eſt nó ſolum ꝙ interfici iuſſerit:ſed ꝙ caput pompeii ſeruauerit quaſi nó ſatis haberet cómiti ſcelus niſi etiá ſceleri teſtimoniú ſupeſſet. Vult ſceleris ſupereſſe fidé:ideſt uult quibuſdá unguétis ſeruari caput:ꝙ ſit ſceleris teſtimoniú. Tunc arte:ſcilicet medicorú. Capiti:a capite. Raptoq; cerebro:euulſo:erepto. Veneno.i.pharmaco more græco dixi.nam malú uenenú:& bonú uenenum dicimus:omnis enim medicina particeps eſt ueneni.ſignificat autem unguentú balſami:aut certe huiuſmodi liquoris qui plurimum ualet ad ſeruanda cadauera.

Vltima lageæ ſtirpis pituraq; proles
Degener iceſtæ ſceptris ceſſure ſororis
Cú tibi ſacrato macedon ſeruetur in antro
Et regú cineres extructo móte quieſcant
Cú ptolemæorú maner ſeriéq; pudendá
Pyramides claudát indignaq; mauſolea
Littora pópeiú feriút:trúcuſq; uadoſis
Huc illuc iactať aquis:adeo ne moleſta
Totú cura fuit ſocero ſeruare cadauer.
Hac fortuna fide magni tá pſpera fata.
Pertulit:hac illú ſúmo de culmine rerú.
Morte petit:cladeſq; omnes exegit in uano
Sæua die quibus imunes tot præſtitit ânos:
Pópeiuſq; fuit qui núquam miſta uideret
Læta malis:fœlix nullo turbáte deorú.
Et nullo parcéte miſer:ſemel impulit illú
Dilata fortuna manu:pulſatur arenis.
Carpiť in ſcopulis hauſto p uulnera fluctu.

SVLPI. Vltima:in ptolemæum inuehitur quod pompeii trúcum nó condiuerit ut caput:& ut conditi ſunt reges ægyptiorú:appellatq; eú ultimú prolem lageá quia ptolemæorú genus in ipſo defecit. Primus ptolemæus qui alexandro ſucceſſit a quo reliqui ptolemæi ſunt denominati lagi filius fuit: huic philadelphus:philadelpho euergetes Poſtea philopater agachoclie.Poſtea epiphanes tum philomator filio a patre imperiú accipiéte. Hinc uero frater ſucceſſit.Secúdus euergetes nominatus.húc phyſconé dicút cui ptolemæus læthurus ſucceſſit Lathuro Aulethes Cleopatræ & huius adoleſcétis pater:ut memorat Strabo. Peritura: breui moritura.Cæſar enim ipſum peremit & regnú Cleopatræ eiuſq; fratri tradidit. Ceſſuræ ſceptris:locum daturæ imperio. Inceſtæ:impudicæ:ná tem cum fratre cuius erat uxor habuerat:in decimo dicet.lege ſumma pempti uerba patris:qui iura mihi cómunia regni & thalami cú fratre dedit. Macedon: corpus macedonis alexádri. In antro: in códitorio alexádri quod eſt moles extructa cócaua quá etiá morté appellat. Pudédá:quia inertes & ignaui fuerunt. Pyramides:moles maxime e lapidibus & calce & arena ſiue bitumine cóſtructę e lato in acutú tendétes.dictæ quod in ſimilitudiné flammæ ſurgát: uel quod lapidibus igne a uarietate fulgétibus ſtruerétur.eas græci pyropecilos uocant. Mauſolea: ſepulchra regum mauſoleo ſimilia: Mauſoleum enim hoc é ſepulchrum mauſoli regis Cariæ uxor Arthemiſia adeo mirabile cóndidit ut inter ſeptem orbis miracula numeretur:ab eo reliqua ſepulchra magnificétiora denominantur. Littora feriunt:littorales undæ illidunt. Moleſta cura:graue diſpédium. Hac fide hac perfidia abuſio uerbi. Pertulit:ad finem deduxit. Culmine:gradu & dignitate. Petit: ſincope. Cladeſq; omnes exegit:omnes calamitates & mala quæ ante hac fuiſſet paſſurus imiſit uno die. Immunes:expertes nil enim aduerſi paſſus eſt. Turbante:nocente. Parcente:ceſſante nocere. Semel impulit: ſemel proſtrauit diſtulitq; eius ruiná in ſenectutem. Pulſatur:truncus eius.

OMNIBO. Vltima legeæ ſtirpis:adhuc inuehitur poeta in ptolemæum: quomodo inquit tantum ſcelus in animum tuum cadere potuit:ut patiaris indigniores ac ſordidiores honore ſepulturæ donari:& pompeii cadauer in fluctibus maris ultro citroq; iactari. Vltima:bene ultima:nam paulopoſt ſuperueniéte Cæſare peribis. Lageæ:lagus enim primus rex ægyptiorum fuit. Sceptris ſororis: nam interempto ptolemæo adoleſcentulo in regnum Cæſar conſtituit ſororem Cleopatram:atq; ei in regni partem reliquum fratrem addidit admodum iuuené. Inceſtæ:cómiſcuit enim ſe Cæſari regina meretrix ex qua natus eſt cæſarion:quem poſtea iuſſit interfici Auguſtus Cæſar. Macedon.ideſt Alexander macedo. In ſacrato antro:ſcilicet Alexandriæ:nam in alexandria quam alexander condiderat ſepulchrum eius conſtructum fuerat:ubi tunc etiam ipſius cineres ſeruabantur. In antro:ideſt mole ſepulchri. In monte:ideſt pyramide quæ inſtar montis erat.ſicut apud Herodotum legitur:reges ægyptii magnis impenſis ſepulchra ſibi extruebat:adeo ut legamus trecenta talenta in pyramide regis Soſſis fuiſſe conſumpta in cibo cepagę & alii ut alerentur operarii:a quibus pyramis conſtruebatur:ex quo intelligi poteſt quanta fuerit magnificétia illius ſepulchri:De pfuſa pyramidú magnificentia cætera legito apud Herodotú.Pliniú:Straboné: Serié:ordiné regú. Pudendá:qa erant deſides & uiles. Pyramides fuerút ſepulchra ægyptiorú regum ex quadratis lapidibus mirifice cóſtructa ſignificat igné:eo ꝙ ignis figurá imitanť.ná fláma ignis ſemp a lato gracileſcit i acutú:qua forma fuerút pyramides. Mauſolea.i.ſepulchra ſimillima monuméto mauſoli:ná mauſolus rex Cariæ uxoré habuit Arthemiſiá cui uir adeo dilectus fuit:ut poſt morté eius quo perpetuo uiri memoria ſeruareť:inter cætera ſepulchrú ſtruxerit:cuius ædificiú tátæ magnificentiæ fuit:ut ex ſepté mirabilibus múdi unum cónumeretur:& inde ſepulchra magnifica mauſolea ſunt appellata.Mauſolus(ut refert Strabo)filius fuit Hecatomni cariæ regis qui tres habuit filios:Idryeú: pyxodarú:& mauſolú: filias duas e quibus Arthemiſia grádior.Mauſulo ex fratribus grádiori nupſit.Idryeo altera ſoror data é no

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA

mine clara.mauſolus itaq; regnauit:quo mortuo uxor imperiũ habuit:quæ (ut diximus) illi ſepulchrũ cõſtruxit. Arthemeſia tabe cõſumpta:ꝓpter luctũ quem e uiro ſuſceperat: Idryeus imperauit:atq; huic etiã ex morbo aſſumpto uxor ſucceſſit:at Pyxodarus qui reliquus erat ex filiis Hecatomni hãc eiecit. De mauſoleo quãuis hiſtoria ſit apud geliũ & Pliniũ & cæteros notiſſima. Solus tamen uictruuius de architectura maximæ uir auctoritatis & fidei: Mauſolũ ipſum regẽ dũ adhuc uiueret ſibi ipſi id monumentũ ꝓbat cõſtituiſſe. Indigna:quibus reges indigni fuerant. Adeo ne moleſta:ſi caput ſeruãdũ eſſe iuſſiſti:cur nõ totũ Pompeii corpus ſeruabas:ut ipſum Cæſari oſtenderes. Hac fide:ac ſi dicat perfidia ironice dixit: ut mutabilitatem fortunæ oſtendat. Pertulit:ideſt ꝑduxit:quia cum adhuc uſq; diem ſemp in ꝓſperitate uixiſſet pompeius:tamẽ retro ac ſordido fine uitam ſuã clauſit. Hac morte:tam ſordida. Summo culmine: tam romanoꝝ primus fuerat:hec autem deteſtat̃ Lucanus:ut oſtendat fortunæ cõfidendũ nõ eſſe. Cladeſq; omnes:quas inferre potuerat diuerſis temporibus pompeio:eas ſeruauit:ut in unũ diem omnes conferret. Immunes:exptes. Põpeiuſq; fuit:dicit nihil mediũ fuiſſe in pompeio fuere omnia ſiue læta ſiue triſtia. ſatius eſt aliquando lætis:aliquando triſtibus fruamur:q̃ diuturna ſemp & ſecunda frui:& in extremũ poſtea fortuna aduerſam experiri:quod Põpeio cõtigit. Fœlix:ſine ullius miſeriæ parte. Dilata.ſ.uſq; ad ſenectutẽ. Nunc.ſ.cadauer eius qui tam longa fortuna uſus fuerat. Hauſto per uulnera fluctu: quia tergo & pectore tranſfixũ fuerat cadauer pompeii:unde etiã maris aquam hauriebat.

Ludibriũ pelagi:nullaq; manẽte figura:
Vna nota ẽ magno capitis iactura reuulſi.
Ante tamẽ pharias uictor q̃ tangat arenas
Põpeio raptim tumulũ fortuna parauit
Ne iaceat nullo uel ne meliore ſepulchro
E latebris pauidis decurrit ad æquora codrꝰ
Quæſtor ab icario cinyreæ littorĩ cypri
Infauſtus magni fuerat comes:ille ꝑ umbras
Auſus ferre gradũ ruptũ pietate timorẽ
Cõpulit:ut mediis q̃ſitũ corpus in undis
Duceret ad terrã traheretq; i littora magnũ
Lucis mœſta parũ ꝑ dẽſas cynthia nubes
Præbebat cano ſed diſcolor æquore trũcus
Cõſpicit̃ tenet ille ducẽ cõplexibus arctis.
Eripiẽte mari nũc uictus põdere tanto.
Expectat fluctꝰ pelagoq; iuuãte cadauer.
Impellit poſtq̃ ſicco iam littore ſedit
Incubuit magno lachrymaſq; effudit in oẽs
Vulnꝰ & ad ſupos obſcuraq; ſidera fatur.

¶SVLPI. Ludibrium:ludus ridiculus. Figura: qua diſcerni poſſet. Vna nota eſt:hoc ſolo ſigno noſci poterat quod truncus eſſet: Victor: cæſar. Raptim:furtim & ſubito. Ne nullo:ut aliquo uel in tam humili. E latebris:ubi latuerat ut furtim põpeiũ ſepeliret. Codrus:pompeii libertus & quæſtor qui eũ a Cypro fuerat comitatus militabatq; cũ eo. Plutarchus ait philippũ libertum ipſum abluiſſe ipſiuſq; tunica circũuoluiſſe: & reliquias paruæ ſcaphæ dũ ſtrueret ſuperueniſſe ſenẽ libertum: & militem pompeii qui eſt philippo auxiliatus. Cypri Cyniręæ:lõge repetitũ epiteton. Pigmaliõ.n. cilicis filius qui Cyprum eiectis ſyris occupauit ex eburnea imagine ueneris beneficio animata cyniram filium ſuſcepit qui ei in regno ſucceſſit. de eo lege in.x.metamorphoſeos. Ferre gradum: ire & quærere pompeiũ. Compulit: compreſſit. Duceret:pietas. Mœſta:ſubobſcura. Diſcolor:diuerſi ab aqua coloris. Ille: codrus. Eripiẽte mari: obſtinãtibus fluctibus. Fluctus: qui ſubleuet cadauer. Impellit: extra mare.

¶OMNIBO. Nullaq; manẽte figura: id quod ſolet aliis notitiam auferre:põpeio notitiam dedit nam hoc ipſum ꝙ erat obtrũcatum caput notitia faciebat pompeii eſſe cadauer quia pauloante conſtabat obtruncatũ fuiſſe Pompeium. Nota:ſignũ.

Ante tamen pharias:quamuis aliquamdiu fluctibus maris huc & illuc impulſum fuerit pompeii cadauer:tamẽ fortuna uoluit anteq̃ Cæſar i ægyptũ ueniret:ut ſepeliretur:tameneſi humili ſepulchro. Meliore:ac ſi dicat cæſar ſi corpus illius inhumatũ inueniſſet:nõ dubiũ ẽ:quin ſicut de capite ita & de reliquo corpore feciſſet.nã poſtq̃ pompeii caput oblatũ ſibi uidit dolore ꝑculſus:lachrymas nõ tenuit:& illud omnibus undiq; odoribus collectis honorifice ſepeliri iuſſit. E latebris pauidus:deſcribit quõ Codrus: q Põpeii miles olim & quæſtor fuerat corpus in undis q̃ſierat:& repertũ ſepulchro clam mãdauit de codro nullam mẽtionẽ facit Appianus.dicit.n.caput põpeii abſciſſum: Cæſari magno pro mũere ſeruatũ fuiſſe. reliquũ corpis in littore ſepultũ a quodã:tumulo iſigni addito:cui ab alio inſcriptũ fuit. Tẽpli põdus erat modica q clauditur urna.ꝓcedẽte tempore cũ tumulus ſub arena eẽt obrutus:ſtatuæ etiã quæ põpeio a neceſſariis eius circa Caſium ex ære erectæ ſteterãt in templi aditu iam uetuſtate exeſæ ſeruarentur:ab Adriano imperatore ſũma diligentia perquiſitæ & inuẽtæ ſunt:cũ ad partes illas acceſſiſſet. tumulus quoq; mandato eius perpurgatus:ſtatuæ erectæ:ſic ut denuo ab omnibus dignoſci poſſet: pompeiũ a philippo liberto fragmentis ſcaphæ cõcrematũ fuiſſe ponit Plutarchus. Cynireæ cypri:epitheton eſt longe repetitũ:nã pygmalion cilicis filius fuit:q Cilicũ phœnicũq; manu collecta:imperiũ trãſtulit in Cyprũ & pulſis ueteribus icolis:inſulã omnẽ occupauit:hic ex uxore quã ex ebore fecerat (fuit.n.peritiſſimus ſculptor) beneficio ueneris uiuificata:ſicut in fabulis eſt apud Ouidiũ:genuit filiũ paphũ a quo natus ẽ cinyras inde cinyræus.i. cyprius. Ab icario littore:a littore maris icarii de quo ante dictũ eſt:Ipſe ꝑ icariæ ſcopuloſ. Victũ pietate timorẽ:pietas in põpeiũ:& timor ptolemæi iter ſe pugnabant tandẽ pietas timorẽ uicit:& ita per noctem

profectus cadauer Põpeii inuentũ ſepeliuit. Lucis parũ:nũc dicit exiguũ lumẽ præbuiſſe lunã:ut uix corpus diſcernere potuerit:ſed tamẽ q̃a repcuſſione lunæ unda lucebat:& corpus diſcolor erat a candore maris:corpus põ.& ad ripas ſubduxit. Cynthia:lũa a cynthio mõte cœpit deli ubi colitur dicta eſt:unde etiã cynthius apollo. Mœſta:quaſi cæde põpeii:ipſa quoq; ſidera mœrorẽ ſignificabãt. Tenet ille:poſt quã ſemel corpus cognouit cõpræhẽſum:illud cõplectebatur. Eripiẽte mari:quia dũ corpus teneret uis inũdationũ ꝓpemodũ rapiebat. Pelago iuuãte:q̃a fluctus maris nũquã deſiſtit:ſemp littora impellit:& cũ ĩpulerit redit.nũc ergo dicit dũ fluctus maris rediret:quaſi corpus manibus & complexu rapiebat:expectabat igitur ut fluctus rediret in littore cuius impetu corpus exciperet. Impellit.ſ.ad littora. Pelago.i.fluctu maris. Sedit:ſcilicet corpus. Incubuit magno:ſuperiniecit ſe cadaueri pompeii lachrymans. Obſcuraq; ſidera:ideſt ad ſidera obſcurum lumẽ reddentia:quia uidelicet nubibus oppoſitum erat cœlum:& his uerbis utitur:ab ipſa fortuna petens.ne uile ſepulchrum pompeio inuideat.

Nõ precioſa ꝑetit cumulato ture ſepulchra
Pompeius fortũa tuus, nõ pinguis ad aſtra
Vt ferat e membris coos fumus odores
Vt romana ſuũ geſtent pia colla parentem:
Præferat ut ueteres feralis põpa triumphos
Vt reſonent triſti cantu fora:totus ut ignem
Proiectis mœrens exercitus ambiat armis.
Da uilem mago phæbei funeris arcam:
Quæ lacerũ corpꝰ ſiccos effundat in ignes
Robora nõ deſint miſero nõ ſordidus uſtor
Sit ſatis o ſuperi quod non cornelia fuſo
Crine iacet, ſubiiciq; facẽ complexa maritũ
Imperat. extremo ſed abeſt a munere buſti.
In felix cõiunx:nec adhuc a littore longe eſt.
Sic fatus paruos iuuenis ꝓcul aſpicit ignes
Corpus uile ſuis nullo cuſtode cremantes
Inde rapit flãmas ſemiuſtaq; robora mẽbris
Subducit quæcunq; es ait neglecta nec ulli
Cara tuo ſed pompeio felicior umbra.
Q d' iã cõpoſitũ uiolat mãus hoſpita buſtũ
Da uẽiã.ſi q̃d ſẽſus poſt fata relictũ eſt,(chri
Cedis & ipſa rogo. pateris hæc dãna ſepul

¶SVLPI. Nõ pretioſa: nõ marmorea & a modeſtia uoti ſui & reꝝ penuria mouet affectus. Cumulato ture:adhibita turis copia & alioꝝ odoꝝ in rogo. Tuus:quẽ hucuſq; fouiſti. Ecoos odores: ut Crocũ myrrã balſama cymnama quæ ſolebant rogis nobiliũ inĳci ut de Archemori ſtatius ſcribit. Vt romana:ut efferatur a romanis:& fiat ſolemne funus. Virg.pars ingẽti ſubiere feretro triſte miniſteriũ. Feralis pompa:funebris apparatus præmittit imagies triũphoꝝ. Cantu: tybie & nenia deplorantiũ ad tibiã. Ambiat ignẽ: pyrã circundet Vir. ter circũ accenſos cincti fulgentibus armis erraure rogos ter mœſtũ funeris ignẽ luſtrauere. Proiectis:demiſſis nã per terrã haſtas trahebant. Arcã feretrũ ſandapilã. Lacerũ.truncũ. Siccos.nõ unctos pingui & ſuccis aromatũ. & oleo uino melle balſamo. Robora.ligna quibus urat̃. Sordidus uſtor.niger & deformis cremator. Subiici. ut ſubmittat̃ ſimulq; ipſa comburat̃.quod profecto iuſſiſſet. Facẽ. autẽ ſubiiciebant propinquiores:Virgi. & ſubiectã more parentũ auerſi tenuere facẽ. Vile: nõ charũ. Subducit membris: ſubtrahit cadaueri. Neglecta. quã nemo ſeruat quod iã combuſtus a me attingeris. Compoſitũ buſtũ. ordinatã pyrã: ſed buſtũ proprie eſt locus in quo corpus comburit̃. Cedis rogo: negligis comburi. ut des locũ põ. Damna: ſubtractionẽ lignorũ.

¶OMNIBO. Nõ precioſa. nõ petit inquit:o fortuna põ.pro dignitate ſua ſepulchrũ. Cumulato ture. ſcilicet rogis & cadaueri ſicut mos erat antiquiſſimus. Virgi. congeſta cremant̃ turea dona. Nõ pinguis. ideſt ex pinguibus aromatibus. ſic enim ſolebant cuiuſlibet generis aromatum ſuperinducere cadaueri.cum rogo ſuperimpoſitum cremaretur. Pia colla:ſic enim conſueuerant.quod & nunc tenetur ut pars ingenti ſubiere feretro triſte miniſterium. Præferat:& non petit:ut pompa funeris præcedat in qua ſit quædam imago triumphi. id etiam antiquitus faciebant.quod nunc quoq; ſeruatur. Triſti cantu.nenia carmen erat.quod laudandi gratia in funere cantabatur ad tybiam. quod ex uerbo græco dicitur. enim græce ſignificat ultimum. quia cantabatur in fine uitæ.alii dicunt neniam eſſe uocem querimoniæ flentium.uidelicet a ne. ne. ſunt qui dicant neniam extremum carmen ſignificare.ab extrema inteſtini parte.nam græce ſignificat extremum.alii referunt ad extremitatem chordarum quæ ultima eſt cythara dicitur chorda acuti ſoni quod ultimum ſit cantationis carmen de hac nenia loquit̃ hoc loco Lucanus. Merens exercitus pompam militarem ſignificat.ter enim circuire ſolebant equites rogum cui ſuperiniectum erat ducis cadauer. Vigi.& ipſe deſcribit.ter circum accenſos cincti fulgentibus armis decurrere rogos. ter mœſtum funeris ignem luſtrauere in equis. proiectis armis: depoſitis inſignibus. Da uilem magno: his omnibus omiſſis quæ fieri ſolent in funere magnorum ducum:ſatis eſt põ. ut uel uile ſepulchrum ei concedas. Robo: ideſt ligna quibus quibus rogus cadaueri conſtruitur. Victor.ſordidus cremator non deſit. Non cornelia:quia propinquiores ſolebant ſubiicere facem uel uxor uiro:uel filius patri. Sit ſatis. ideſt ſufficiat ad iram ueſtram.ſi fortunæ ſuccenſetis põ. uel nimium inuidetis. Imperat: bene. quia ipſa præ dolore non potuiſſet ſubiicere facem. Abeſt. nam arrepta erat nauis uehebatur cornelia cum pompeii comitibus.

Sic fatur: hæc ubi dixit codrus uidit ingentem rogum: haud procul inde ubi cuiuſdam cadauer crematum fuerat.acceſſit ergo & ignem conſtituit petens ueniam a manibus eius quicũq; rogo crematus ẽ. Vi

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

le:ideſt cuiuſdã plæbei. Suis:qa ſui dereliquerãt illud. Inde:ex illo rogo. Subducés.ſ.a corpore. Vmbra:o anima. Neglecta:quæ nullo cuſtode combureris. Nec ulli cara:quia ſi cara eſſes:tui te cuſtodirent uſq; ad ultimũ buſtũ. Iam compoſitũ:quia rogo ſupimpoſitũ cõburebatur. Manus hoſpita.i.mei hoſpitis eterni. Si qd ſenſus poſt fata:reſpexit ad opinionẽ epicureorũ falſam ac ſtolidã:q; anima ſimul cũ corpore extingueretur. Scio inquit ſi poſt mortem ſenſus aliquis ſupereſt:q; tu quoq; uolens ac libẽs mihi cõcedes:ut ignem de tuo rogo ſuſcipiam. Rogo:ſcilicet Pompei.

Teq; pudet ſparſis pompei manibus uri.
Sic fatus plenuſq; ſinus ardente fauilla
Peruolat ad truncũ. qui fluctu pene relatus
Littore pendebat. ſummis dimouit arenas
Et collecta procul laceræ fragmenta carinæ
Exigua trepid⁹ poſuit ſcrobe: nobile corp⁹
Robora nulla p̃mũt. nulla ſtrue mẽbra recũ
Admot⁹ magnũ ñ ſubdit⁹ accipit ignis (bũt
Ille ſedens iuxta flammas. o maxime dixit
Ductor. & heſperii maieſtas nominis una
Sit tibi iactatu pelagi ſi funere nullo
Triſtior iſte rogus; manes animãq; potentẽ
Officiis auerte meis: iniuria fati
Hoc fas eſſe iubet ne ponti belua quicquam
Ne fera ne uolucres. ne ſæui cæſaris ira
Audeat. exguã quantũ potes accipe flãmã
Romana ſuccenſæ manu: fortuna recuſus
Si det in heſperiam nõ hac in ſede quieſcent
Tam ſacri cineres ſed te cornelia magne
Accipiet. noſtraq; manu trãſfũdet in urnam:
Interea paruo ſignemus littora ſaxo.
Vt nota ſit buſti. ſiquis placare peremptum
Forte uolet. plẽos & reddeř mortis honoreſ
Inueniat trunci cineres. & norit arenas.
Ad q̃s magne tuũ referat caput hæc ubi fat⁹
Excitat in ualidas admoto fomite flammas.
Carpitur & magnus lentũ diſtilat in ignem

SVLPI. Sparſis manibus: errãte aia. Donec.n. corpus ſepultũ ſit animæ errant. Virg. Centũ errãt ãnos uolitantq; hæc littora circũ. Sinus: gremiũ ueſtis qd' prius arena ſtrauerat: inde prunas ardẽtes ſupimpoſuerat. Peruolat: accelerat. Relatus: in mare retractus. Donuit: effodit. Fragmenta laceræ carinæ: ligna fractæ ſcaphæ. Scrobæ: foſſa. Nulla ſtrue: nulla lignorũ cõgerie: nam ſolebãt in medio regi totũ erigere ſup quem cadauer collocaretur. Admotus: a latere p̃ximus factus nõ ſubiectus penſili corpori. O maxime: Codrus tanq̃ ſi hoc officio cadaueri ſit iniurius ueniam petit. Vna: præcipua. Si tibi: ſi minus moleſtũ tibi fuiſſet iactari fluctibus & nõ ſepeliri q̃ tam miſerande cõburi noli hæc aſpicere: nam aduerſum factũ tuũ ut hoc mihi liceat efficit. Triſtior: moleſtior. Auerte: remoue noli aſpicere. Iniuria fati: aduerſitas iuſta qua a fato p̃meris. Belua: piſcis. Quicquam: aliqd te indignũ. Succenſæ: cõbuſtæ. Romana: quod tibi aliquo ſolatio eẽ poteſt: Noſtra manu: ipſe enim te aduehã. Interea: anteq̃ ad Corneliã referaris. Paruo ſaxo: marmore nõ te digno. Nota buſti: ſignũ ſepulchri tui. Placare: iuſta & inferias ſoluere. Caput: quod his cineribus deeſt. Inualidas: lentas & debiles. Fomite admoto: adhibitis aridis lignis & nutrimentis. Carpiť: ſuccẽditur conſumitur.

OMNIBO. Teq; pudet: & nõ ſine pudore hoc hoc uides ut corpus tuũ crémetur: Põpeius uero inhumatus relinquatur: Plenuſq; ſinus: ideſt habẽs ſinus plenos: tanta cupiditate cõburendi ferebať. Fluctu relatus: quia dũ inundaret mare pœne a littore in maria retulerat corpus. Procul. i. ante oculos: nã utrunq; ſignificat: & porro ab oculis & præ oculis. Premunt nobile corpus: pro a nobili corpore nulla robora premunť. hyppallage eſt ſignificat autẽ nõ altũ & ſublimẽ rogũ ſtructũ: ſicut pro qualitate fortunæ rogus ſtrui ſolebat. Nulla ſtrue: quod obſcurus dixerunt poetæ: inſequentibus declarat. eſt ergo epexegeſis ideſt expoſitio ſupra expoſito. Ille ſedens iuxta: codrus poſtquam rogo fragmentis nauis conſtructo pom. ſuperimpoſuit. ueniam an eo petit: ſi non pro ipſius dignitate ſepulchrum pararet. O maxime ductor: nam pom. ſicut in hiſtoria legimus fama ſui nominis totum orbem impleuerat: cum maxime reges atq; nationes bello ſubegiſſet. Vna: ideſt ſola. Si tibi iactatu: ideſt ſi maluiſſet fluctibus maris dilacerari quam in hoc humili ſepulchro ſepeliri. iuſta cauſa eſt cur mihi ignoſcas cum hoc animo fecerim ne corpus tuum eſca fieret alitibus. piſcibus & feris. Triſtior. ideſt tibi moleſtius eſt tale ſepulchrum cõſequi: quam nullum. Officiis meis: hoc eſt ne conſideres uile meum officium: ſed officii religionem & pietatem: quæ me induxit ut hoc facerem. Fati: diſpoſitionis diuinæ: quia uſq; adeo fata tibi aduerſa fuerunt ut periculum ſit: ne ſi hoc uile ſepulchrum non conſequaris lacereris omnino a feris & alitibus ideo non eſt nefas putandum: quod ego te hoc uili ſepulchro condiderim. Audeat. ſcilicet aliquid contra corpus tuum. Quantum potes. quam celerime fieri poteſt benignus & libens cremeris. Exiguam: humilem. Romana manu: romani ciuis. Recuſus: in heſperiam: ideſt ſi dii conceſſerint. ut in italiam redeam: non pacear te hic iacere: Nac in ſe: tam humili ſepultura. Cornelia accipiet: & accipiendo noſtro utetur miniſterio. In urnã: ſcilicet maiorum tuorum: Interea: ideſt dum tempus illud aduenerit. ut in ſepulturam digniorem tranſferri poſſis. Signemus ſaxo: ut dignoſci poſſit ubi nam reliquiæ tui corporis iaceant: Vt nota: ideſt notatio & ſignum. Plenos: ideſt perfectos tuos honores: nam mortis honorem ſepulchrum appellat: Referat caput. ut totum corpus in uno ſepulchro condatur. Excitat. incendit. Inualidas: infirmas flammas. Admoto fomite: fomitem appellat materiam aridam qua fouetur ignis. Carpitur: ſcilicet corpus pompei. Diſtillat: liqueſit.

Tabe fouens buſtũ: ſed iã percuſſerat aſtra
Auroræ præmiſſa dies. ille ordine rupto
Funeris attonitus latebras in littore quærit
Quã metuis demens iſto p̃ crimine pœnã:
Quo te fama loquax oẽs accepit in annos
Condita laudabit magni ſocer impius oſſa
I modo ſecurus ueniæ faſſuſq; ſepulchrum
Poſce caput. cogit pietas imponere finem
Officio. ſemiuſta rapit reſolutaq; nondum
Oſſa ſatis neruis. & inuſtis plena medullis
Aequorea reſtinxit aqua: congeſtaq; in unũ
Parua clauſit hũo. tũc ne uelis aura retectos
Auferret cineres ſaxo compreſſit arenas.
Nautaq; ne buſtum religato fune moueret
Inſcripſit ſacrũ ſẽiuſto ſtipite nõen: (pulchrũ
Hic ſitus eſt magnus: placet hoc fortuna ſe-
Dicere pompeii: quo condi maluit illum
Quam terra caruiſſe ſocer. temeraria dextra
Cur obiicis magno tumultum: mãeſq; ua-
Includis: ſitus ẽ q̃ terra extrẽa refuſo (gantes
Pendet in oceano. romanũ nomẽ. & omne

SVLPI. Tabe: pingui & adipe quæ igne reſoluebatur. Dies: lux. Rupto ordine: non continuato officio. nam relinquere cogitabat. Quam metuis: arguit cum imprudentis metus: quod cum æternam famam ſit hoc facto cõſecutur' nullum cruciatum metuere debet. Crimine: officio quod uelut crimen paues: certe cæ. te id feciſſe probabit. Secutus. certa cum ſpe: Cogit pietas: pietate coactus eſt. Officio: funeri. Inuſtis: non combuſtis. Congeſtaq; in unum parua clauſit hũano: collecta modica terra occultauit. Retectos auferret: retegeret & auferret. Compreſſit: grauauit. Buſtum: buſti ſaxum. Sacrum. uenerabile quo indicatur & buſtum ipſum ſacrum eſſe: Semiuſto ſtipite torre & ligno uſtulato. Situs humatus nam proprie ſiti dicunť qui conditi ſunt. nec tamẽ ante eorum ſepulchrum eſt quam iuſta facta & corpus exeſum. ut ait in legibus cicero. appianus tradit ſepulchro pom. ab alio fuiſſe inſcriptum templi pondus erat modica qui clauditur urna. procedente tempore cum tumulus ſub arena eſſet obrutus ſtatue etiam quæ põ. a neceſſariis eius circa montẽ caſium ex ære erectæ ſteterant in templi aditu iam uetuſtate exeſæ ſeruarentur ab hadriano imperatore ſumma diligentia perquiſitæ & inuentæ ſunt cum ad oras illas acceſſiſſet. Tumuluſquoq; mandato eius perpurgatus ſtatuæ erectæ: ſicut denuo ab omnibus dignoſci poſſet. hæc appianus. Maluit: quia turpius fuit ita ſepeliri quam carere ſepulchro & ideo codrum arguit. Dextra: codri. Obiicis: opponas: Manes includes: animam & umbram quæ errant quietas iuxta cinerem reddis. nam tota terra erat magno ſepulchrum. Pendet: ſuſpenſa attingit indicat: quæ uniuerſam terram

OMNIBO. Tabe. ideſt adipe corporis ignis accendebatur. Sed iam percuſerat aſtra. iam illuxerat cum ſibi metuens codrus incohatum & ſepulchrum reliquit. poſtea pietate coactus eſt redire etiam cum diſcrimine ſalutis ſuæ. Dies præmiſſa auroræ: ideſt ante auroram. Percuſſerat aſtra: quia ſuperueniente die aſtra offuſcantur. Ordine rupto: interrupto rogo inchoato. Demens iſto pro crimine. p. repræhendit illum Lucanus dicens illum ne quicquam timuiſſe nam nec ipſe quidem cæ. adeo crudelis eſt: ut ſepultura pom: prohibere uelit. Crimine: ſicut tu exiſtimas. Fama loquax. diuulgans. non adeo eſt culpa: quod officium tuum fecit. ut tui nominis fama perpetuo duret. Condita laudabit: ne timeas inquit ipſe etiam cæ. quanuis impius ſit: laudabit hoc officium tuum. I modo. nec metuas ueniam tibi datum iri. Faſſuſq;. ideſt fatere te feciſſe ſepulchrum & hoc amplius agas caput etiam poſce quod habiturus es: ut reliquo corpori coniungas. Cogit pietas: ut officium impleat incohatum. Plena. quia non bene uſta erant oſſa. Congeſta in unum: ideſt omnia ſimul compoſita. Tunc ne leuis: & ne forte aura effoderet oſſa. non profundius demiſſa ſaxo preſſit. Nautaq;. & ne forte nauta illic ſepulto ſaxo religaret nauem: & fune forte trahenti ſaxum remoueret inſcripſit ſaxo epitaphium ut dignoſci poſſet ibi conditas magni reliquias. Semiuſto ſtipite: carbone litteras fecit epitaphii: Placet hoc for. ita uoluiſti o fortuna ut hoc ſepulchrum pom. fieret. Quo condi. cæ. maluit pom. tam uile ſepulchrum conſequi: quam omnino inhumatum iacere. Condi: ſepeliri. Terra: ſepulchro. Temeraria dextra: hic Lucanus codrum quaſi repræhendit: quod dicat ibi nomen eius comprændi: quod fama ipſius & gloria totum orbem terrarum impleuerat. Obiicis tumulum. ideſt cur pom. tumuli breuitate coerces: Maneſq; uagantes. quod ibi una cum corpore nomen eius ſepultum ſit. an neſcis ipſum toto orbe terrarum cognitum ac celeberrimum eſſe. Vagantes. ideſt totum orbem pererrantes. Situs eſt: non eſt hoc tanto tumulo ſitus magnus: ſicut tu dicis ſed eſt poſitus ea parte qua ſol oritur & occidit: hoc eſt in omnes partes terrarum. Terra extrema. uſq; ad extremos terrarum fines peruenit pom. nomen & fama. Refuſo pendet oceano: mare oceanum totam terram orbem ambit & terra dicitur ibi pendere quod in centrum deſcendit: nec in aliquam partem declinare poteſt: natura enim eſt corporis cuiuſq; grauioris ut in centrum deſcendat: quaſi in locum ſuum terra ergo cum grauior ſit omnibus elementis ſuo pondere libratur in medio totius orbis. & primo quidem aqua: deinde aere poſtea uero ſuperiori elemento ſuſtinetur. ut in nullam partem inclinare poſſit ideo ſuo pondere librata ſuſtinetur. Refuſo. reſpexit ad naturam quod fluit & refluit.

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

ℭSVLPI. Modus:menſura. Obrue:ſic appareant tege. Crimine:s culpa.id enim diis aſcribitur.quos ab indignitate arguit. Oethe:mons theſſaliæ ubi conſumptus eſt & ſepultus hercules a philoctete. Iuga nyſeia mos helicon ubi eſt ſepulchrum bacchi & nyſa uicus. Vacant bromio: conſecrata ſunt baccho.
Omnia lagi arua tenere poteſt: in qualibet ægyptii parte ſepultus uidebitur ſi nomen eius e ſaxo deleas. Lagi:quæ ptolemeus primus lagi filius tẽuit. Hæſerit:affixum ſit: Erremus:ſimus in errore. Metu:re ligione & uenetatione. Nullas niſi calcemus arenas in ægyptum. Dignaris:dignum facis. Tantos actus tot acta & geſta. Monumenta:inſcriptionem ſummarum rerum quas ſtrinctim recenſet: & nos quia ſuperius dicta ſunt uix attingemus. Lepidi motus qui acta ſyluæ tentans reſcindere a.Q. catulo Gn. pom.auſpiciis bis ex alpibus & italia tum ex ſardinia ubi etiam moueret bella pulſus perit. Conſul metello quo reuocato pom.in eundem ſertorium miſſus ipſum confecit: Eques. ante tempus enim & nondum ſenator triumphauit. Comertia:nauigationes & commutationes rerum.hocq; dixit propter maria a pyratarum incurſionibus liberata. Pauidos maris. nam in mediterraneis locis iuſſi habitare ad mare non accedunt. Barbariem: ut aſiam pontum armeniam paphlagoniam capadociam ciliciam ſyriam ſcythas iudeos albanos iberiam cretam baſternas. Genteſq; uagas.ſcythas.

Imperiũ magno tumuli ẽ mod⁹; obrue ſaxa
Crimine plena deũ: ſi tota eſt herculis œthæ
Et iuga tota uacant bromia nyſeia. quare
Vnus in ægypto magno lapis:omnia lagi
Arua tenere poteſt:ſi nullo in ceſpite nomen
Hæſerit: erremus populi cinerumq; tuorꝫ
Magne metu:nullas niſi calcemus arenas:
Quod ſi tam ſacro dignaris nomine ſaxum
Adde actus tantos mõumentaq; maxia reꝫ
Adde truces lepidi motus alpinaq; bella.
Armaq; ſertori reuocato conſule uicta,
Et currus quos egit eques comertia tuta (ctã
Gẽtib⁹,& pauidos cilicas maris,adde ſuba
Barbariẽ:genteſq; uagas & quicquid i euro
Regnorum boreaq; iacet,dic ſemp ab armis

ℭOMNIBO. Magno tumuli: ſi uis menſuram & modum ſepulchri ſcire pom.codre: ſcito late patere nec breuiuſ eſſe quam quo fama populi ro.peruenit. Obrue: ſubmerge fluctibus maris. Saxa: quibus coerceri pom.dixiſti: nam id etiam ſuperius inuidioſum eſt ut dicatur pom. tam breui tumulo coerceri:nõ enim ſine deorum inuidia hoc fieri aut dici poteſt. Si tota eſt:a minori ad maius arguit dicit enim ſi alii quorum uirtus inferior fuit: magna & ampla monumenta conſecuti ſunt. quid nõ pom. & ipſe conſequi debet non enim inferior hercule dicendus eſt: non regibus ægyptiis qui magnas moles pyramidum pro ſepulchro habuerunt. Tota æte:mons theſſaliæ ubi combuſtus eſt hercules a philoctete cui arcum & ſagittas dono dedit. Nyſæia:nyſa uicus eſt in heliocone. & ciuitas in arabia in qua nutritus fuit bacchus:de cuius nomine ipſe nyſam in india condidit. Bromio:libro patri: multa nomina habet bacchus.quorum unum eſt bromius. Rura tenere poteſt:dignitate enim ſua meruit occupaꝛ omnia quæ tenuit lagus primus rex ægypti. Erremus:pro errabimus. Nullo ceſpite:melius fuerat o codre: ut nomen pom.nuſquam ſcriberetur: quia uniuerſam ægyptum pro ſepulchro haberemus: nec in ægypto ullum locum calcare auderemus:ne piaculum committeretur. Calcemus: ne forte calcemus cineres põ.
Quod ſi tam ſacro:ſed ſi placet o codre nomen pom.inſcribere ſaxo plenum facito epitaphium & ibi res eius geſtas inſcribe:& ita breuiter perſtringit geſta pom. Actus:res geſtas. Si dignaris: ideſt dignum facis. Monumentaq; maxima:ideſt maximorum rerum hiſtorias: Adde truces lepidi motus: hic lepidus acta ſyllæ reſcindere tentauit:quem auſpiciis pom.Qu.catulus bis ab alpibus & italia pepulit:hic in ſardiniam quo confugerat bellum mouit.inde pulſus paulopoſt periit. Truces motus. qui audebat acta ſyllæ reſcindere quibus reſciſſis bellum ciuile renouaretur. Alpina: unde pulſus fuerat. Armaq; ſertorum: nam ſertorius populi ro.hoſtis iudicatus hiſpaniam occupauit:& magno exercitu comparato bellum aduerſus populum ro. geſſit:in quo ſæpe uictor euaſit: tandem cum a metello propemodum uinceretur factione pom. lata eſt lex ut ſucceſſor mitteretur metello & ipſe pom. electus eſt contra ſertorium qui deinde per proditionem ſertorium oppreſſit: nam perpenna cum ſuis ipſum inter epulas trucidarunt. Reuocato conſule:ideſt metello in cuius adminiſtratione ea omnis prouincia poſita fuerat. Et currus triumphauit enim ſimul de africa de hiſpania:occiſis hic domitio:illic Gn.garbone: ante ætatem quod non licebat:tamen ipſe obtinuit:& cum reſiſtiteret ſylla ne contra leges triumpharet:quanquam auſpiciis ipſius bene geſſiſſet.tunc pom. triumphabo inquit & ſylla: quomodo ne tu cum adhuc puer ſis audes dicere triumphabo contra leges populi ro.contra uoluntatem meam: quia inquit pom. tu es tanquam ſol occidens:ego uero ſum tanquam oriens: quo audito ſylla animi magnitudinem admiratus magno clamore dixit ſæpius triumphet:triumphet & ita triumphauit. Comertia tuta gentibus: ideſt debellatis piratis: quia tunc demum comertia tuta eſſe cœperunt poſtquam piratæ debellati ſunt qui uniuerſum mare reddiderant infeſtum:adeo ut portum ro.occupauerint:& ibi prætorem cum lictoribus in ipſo portu hoſtiæ ciuitatis uicerint. Genteſq; uagas:hiberes:albanos:hyrcanos:colchos:armenios cilices:& cæteros populos montis caucaſi.i.quod ait barbariem & gentes uagas. In euro boreaq;.i.in oriente uſq; ad ſeptentrionẽ:quia ab occidente uſq; ad ſeptentrionẽ pertingit caucaſus.cuius plures accolas domuit lege pli.& plu

tat: Dic ſemper ab armis.c.r.t.adde hoc quod etiã eſt maximus põ. ſplendor quod uidelicet nunquã tanto imperio uſus eſt: nunquã tantã ex hoſtibus uictoriã conſecutus quin ſtatim finito imperio & debelatis hoſtibus & depoſitis inſignibus imperii: ſimul etiã animũ ciuica conditione minorẽ deponeret: nunquã põ uoluit ciuilica conditione maior uideri.cæteri uero poſtquã ad principatũ ciuitatis euaſerant maiores cæteris haberi uoluerunt:& tyrannidẽ appetebat. Ab armis. ideſt a bellis debellatis hoſtibus.

Ciuilem repetiſſe togam ter curribus actis
Cõtẽtũ:tumulos patriæ donaſſe triumphos:
Quis caput hæc tumulus:ſurgit miſerabil e
Nõ illis plenum titulus.nõ ordie tãto (buſtũ
Faſtorum. ſolitumq; legi ſuper alta deorum
Culmina:& extructos ſpoliis hoſtilib⁹ arcus
Haud procul eſt ima pompei nomen arena
Depſſum tumulo. q̃ nõ legat aduena rectus
Qđ niſi mõſtratum rõanus trãſeat hoſpes.
Noxia ciuili tellus ægyptia fato
Haud equidẽ imerito cumãæ carmine uatis
Cautum ne nili peluſia tangeret ora
Heſperius miles,ripaſq; æſtate tumentes
Quid tibi ſæua precer,p tãta crimine tellus
Vertat aquas nilus quo naſcit̃ orbe retent⁹
Et ſteriles egeant ibernis imbribus agri
Totaq; in æthyopum putres ſolueris arenas
Nos in templa tuam rõana accepimus iſim

ℭSVLPI. Repetiſſe togã.rediiſſe ad urbana officia eſtq; a modeſtia laus quod nõ ſit molitus tyrannidẽ & ab induſtria quod ſe nõ dederit ocio.
Ter curribus actis.tribus triumphis. Donaſſe: attuliſſe multorũ utilitatẽ & decus. Surgit: erigit̃.
Faſtorũ.librorũ in quibus totiens conſul & imperator indicabat̃. Solitũ:nomẽ. Culmina: in quibus erat inſcriptũ. Arcus:triumphales. Extructos ſpoliis: ex præda & manubiis edificatos. Haud procul eſt ima arena: eſt uicinũ arenæ humili quæ præ culminibus & arcubus eſt ima. Legat rectus:legere poſſit niſi inflexus. Tranſeant:ignoret & prætereat. Noxia.per apoſtrophẽ ægyptũ deteſtat̃ cũ perpetuæ ſiccitatis imprecatione. carmẽq; illud ſibyllinũ quod quindecimuiri interpretati fuerant ne ptolemæus cum exercitu ro.in regnũ reduceret̃ ut ne in epiſtolis ci.poeta ad põ.ſeptimiũ & codrũ referri uult. nã e duce miles euaſit põ. ſtatim ut in regis ſcaphã deſcendit. Noxia ciuili fato:nocen ciuis fatali more. Haud immerito cautũ nõ ſine cauſa cauit prohibuitq; ſibylla. Ora peluſia:oſtiũ peluſiatũ. Heſperius:ro. Tumentes: increſcentes.
Precer:imprecer. Crimine:culpa mortis põ. Retentus orbe: nõ egrediens regionẽ. Vertat aquas: mutet curſũ & ægyptũ nõ amplius irriget. Steriles:facti ſteriles ariditate. Putres: ſolutas & puluereas quales ſunt in deſertis ethyopũ præ nimio ſolis ardore. Nos in tẽpla:ægyptũ cũ exp̃batione ingratitudinis arguit. Iſim: lanificii deã in quã io uacca a ioue conuerſa eſt. eius ſacra ro. tranſlata ſunt erectũq; ei templũ in campo martio:faciebant ei nouẽ diebus caſtiſſime.

ℭOMNIBO. Ciuilem togam:ideſt ſemper ſe ad ciuilem conditionem: ut æquo iure cum cæteris uiueret contuliſſe. Ter curribus actis.tribus triumphis: uno de ſicilia ſimul & aphrica: & altero de piratis: de ſertorio. de mithridate:de tigranne.tamen donauit hos omnes triumphos patriæ & ſatis habuit ter triumphaſſe. Surgit:erigitur pom. Miſerabile:ſordidum & humile. Titulis.nullis laudibus. Faſtorum: pro magiſtratibus poſuit: libri enim ſunt in quibus conſultum & aliorum miniſtratuum nomina inſcribebantur. Tanto ordine.quia pom.conſul ſæpius fuerat.ſæpe etiam imperator cum exercitu miſſus aduerſus hoſtes: & nomen quotiens imperium geſſerat. totiens faſtis in ſcriptum erat. Solitum legi.ſcilicet pom. nomen quod in ordine templorum inſcribi conſeruit.& in arcubus. quorum adhuc nonnulli in urbe ro. ſpectantur nunc legitur in imo littore:ad commiſerationem mouendam hoc ſcribit Lucanus. Culmina deorum. in capitolio. Artus: ſic enim arcus ædificabant ro. cum uictoriam ex hoſtibus retuliſſent: ut in modum arcus ædificio ſtructo ibi res omnes geſtas pingerent: aut fugerent:adhuc arcus & ſtatua pom. ro. ſpectatur in quo etiam ſunt candelabra quæ de templo ſalomonis rapuit. Depreſſum: calatum. Quod non legat: cum antea legeretur a ſuſcipientibus culmen templi: nec legi poſſet:niſi aſtantibus: neceſſe nunc eſt ut qui uelit legere nomen pom. in littore curuetur. Rectus: ſed incuruus propter humilitatem tumuli.
Quod niſi monſtratum: & ſi forte ro. hac tranſierent:niſi monſtraretur pom. nomen non agnoſcent.
Noxa tellus:apoſtrophat nunc ad ægyptum & inuehitur in eam dicens.uere carminibus ſibylinis iacebatur ne miles ro. ægyptum tangeret. & non ſine ratione cauerat ſibylla ne ro. miles in ægyptum ueniret. hoc oraculum religioſi obiiciebant ro. his qui prolemæum cum exercitu in regnum reſtituere uolebant & creditum eſt illud impletum cum craſſus in aſſyria quæ adiceat ægypto cum omni exercitu deletus eſt nunc refert ad cædẽ põ.oraculũ ſibyllæ Lucanus. Ciuile fato:propter ciuile fatũ. Haud immerito.nõ ſine ratione. Vatis:cumanæ ſibyllæ cumeæ quæ fata ro.deſcripſerat libris: ad quorũ cuſtodiã quindecim aſſeruabant̃. Peluſia:peluſũ unũ & hoſtiis nili. Ripaſq; æſtate tumentes: ripas nili qui quotannis creſcebat & ægyptũ in undas fertilẽ reddebat & nunc quoq; illud idẽ facit. Precer:pro imprecer. Vertat quaſi imprecabor inquit: ut nilus in fontẽ ſuũ redeat:nec poſt hac nilus inundet:ut ſterelitate habitare ibi nemo poſſit. Aethiopũ: ſicut apud æthiopas ardore ſolis terra in puluerẽ reſoluit̃: ſic tu quoq; ſoluaris. Nos in templa tuam:non ſimiles fuerunt ro.tibi o ægypte:nam nos deos tuos accepimus:& in his tẽpla

condidimus.tu uero manes noſtri pom.inſepultos iacere pateris. Iſim: Ionem inachi quæ mutata eſt in uaccam. caudæ cuius iuno æſtrum ſubiecit.quo illa agitata totum orbem terrarum peragrauit: tandem peruenit in ægyptum & cum in ripa conſtituiſſet nili forte ſuſpiciens uiſa eſt ſuplicare ioui: ut ſui tandem miſereretur & ſe in priſtinam forma m reſtitueret.qua reſtituta admirantibus ægyptiis eam pro dea nili coluerunt & iſim uocarunt cuius uir fuit oſiris. Tuá.quæ apud te colit̃

Semicaneſq; deos. & ſiſtra iubentia luctus
Et qué tu plangens hominé teſtaris oſyrim
Tu noſtros ægypte tenes in puluere manes
Tu quoq; cú ſæuo dederis iá tépla tyranno
Nondum pompeii cineres roma piaſti.
Exul adhuc iacet umbra ducis: ſi ſæcula pria
Victoris timuere minas nunc excipe ſaltem
Oſſa tui magni. ſi nondum ſubruta fluctu:
Inuiſa tellure ſedent. quis buſta timebit.
Quis ſacris digná mouiſſe uerebit̃ umbrá.
Imperet hoc nobis utinam ſcelus & uelit uti
Noſtro roma ſinu: ſatis o nimiumq; beatus
Si mihi contingat manes tranſferre reuulſos
Auſoniam: ſi tale ducis uiolare ſepulchrum
Forſitan aut ſulco ſterili cum poſtere finem
A ſuperis aut roma uolet feralibus auſtris

❡SVLPI. Canes: anubim dicit qué Virgi. latratoré appellat hoc eſt mercuriú qui canino capite colit̃ in ciuitate canú. in qua honor & ſacer quidá cibus eſt canibus conſtitutus ut ait Strabo. Colunt auté uniuerſi ægyptii animalia quedá ut bouē cané felé accipitré & ibim lepidotú: & oxyrynchú piſces. ut ex Strabone late in iuuenalé commétauius: ſeorſú auté oué latú piſcé lupú cynocephalú cepú aliquá leoné caprú hyrcú muré araneú. Siſtra: ſiſtra ſunt cymbala & inſtrumenta rotunda quæ in ſacris iſidis concutiebant̃ & ad quorú ſonitú conueniebant ſeneca de uita beata: cú ſiſtrú aliquis concutiens ex imperio mentit̃. Iubentia. lud⁹ indicentia iſidis ſacra quæ ſunt quatenus paruulú filiú uel perdiderit uel inuenerit. ná primo ſacerdotes eius deglabrato corpore ſua pectora contundunt: ſicut ipſa quú perdidit fecerat deinde puer producit̃ quaſi iuuentus & in lætitiá luctus mutat̃. Oſyrim. oſyris iouis ex niobe phoronei filius regnú argiuá ægyaleo fratri relinquens ægypto expugnata iſidé duxit uxoré. inde cú a typhoue fratre occiſus dilaniatuſq; eſſet a regina plorante & anxea tandem in uento diſcerpto cadauere apud philas illud in abbato ſepeliuit. ſed mox cum ægyptiis bos maculis inſignis apparuiſſet eum oſyridé exiſtimantes pro numine coluerunt. Teſtaris hominem: oſtendis non bouem ſed hominem fuiſſe. Tu quoq; ro. increpat. Tyranni cæ. qué in deorum numero aſcripſit auguſtus eiq; templum erexit. & plebs columnam numidici marmoris in foro erexit. apud quam ſacrificare & uota ſuſcipere perſeuerauit ut ſuetonius ſcribit. Piaſti: placaſti. Sæcula prima: illi qui uixere cæ. tempore qui pom. tam uili ſepulchro iacere uolebat. Excipe. reduc in urbem. Subruta: immerſa. Inuiſa. quam odio habuerit: qui in eo neglectus iacuerit. Quis buſta timebit. quoniam mortuorum cineres ſacri erant & niſi cum ſcelere loco moueri non poterant. neminem inquit oportere metuere illos effodere & in meliorem ut colantur locum transferre. Vmbram: corpus a quo umbra non diſcedit. Sacris: diuinis honoribus. Imperet hoc nobis utinam ſcelus: utinam tanquam ad ſcelus patradum hoc nobis̃ muneris detur & ego damner ad pom. cineres referendos. nam feliciſſimus mihi uiderer. Violare: quod uenerari eſſet: Forſitá Ro. aliquando monitu deum ut malis liberentur pom. cineres relaturos dicit & alludit ad illud quod quinto libro diximus de phrygibus qui athim ſepelire ſunt ab apolline iuſſi athenienſibus qui ſiccitate laborantes mortem androgei piauerunt: & Lucanus qui peſtilentia uexati palinuri manibus apolline iubente placatis liberati ſunt ea dixit autem illic ſuſtulit itas telluris ſterilis monſtrato fine reſoluit aera tabificum: Sulco: terræ. Feralibus: peſtiferis.

❡OMNIBO. Semideoſq; canes: mercurium quem anubim uocan. Virgi. omni genumq; deum monſtra & lattator anubis. nam colitur apud ægyptos in forma canis & lingua ægyptia anubis canis dicitur: canum (ut inquit ſtrabo) ciuitas eſt in qua anubis colitur. & honor & ſacer quidam cibus canibus eſt conſtitutus: quædam. n. animalia ſunt quæ uniuerſi ægyptii colunt quemadmodum ex terreſtribus tria: bouem canem felem. ex uolatilibus accipitrem atq; ibim. ex aquatilibus duo lepidotum. piſcem & oxyrynchum: ſunt alia quæ ſeorſum colit. Et ſiſtra iubentia luctus: ſiſtrum eſt inſtrumentum ad ſimilitudinem tubæ: eius cantu ægyptii quiſq; congregati imitabantur plangores iſidis. nam oſiris uir fuit iſidis a tiphone fratre laceratus quem diu cum lachrymis & plangore quæſiuit: de quo multa ſunt apud diodorum. Tu tenes noſtros manes: ideſt principum noſtrorum umbras. Tu quoq; cum ſæuo: nunc ipſam quoque ro. repræhendit: ꝙ ad ſua uſq; tempora in ægyptio puluere oſſa pom. iacere permiſiſſet: ꝙ ſi excuſationem meruerint ſuperioris temporis: ꝙ cæ. metuebant nunc certe nihil habent quo ſe excuſare poſſint. Sæuo tyranno. ſ. cæ. quem in deorum numerum tranſtulere ro. ꝙ etiam Virgi. oſtendit ecce dionei proceſſit cæ. aſtrum. nam ſtellam ꝙ per aliquot dies continuos apparuit cæ. eſſe animam in cœlum recepit (ut ait ſuetonius) dixerunt & hac de cauſa ſimulachro eius in uertice addebat̃ ſtella auctore plinio. Exul: extra ſolú patriæ ſuæ. Priſca ſæcula. ſ. quibus cæ. omnia tenebat. Nunc exci. ſ. ro. cineres pó. transferendo. Si nó dú ſubrupta. i. ſi nondú fluctus maris oſſa pó. abſtulit. Pedent: permanent ubi poſita fuerant. Quis buſta timebit: nec eſt quod dubitet quiſquá id laturá moleſte umbrá pom. quaſi ſepulchrú ipſius uiolaret: non

ſed ſacrificare. ut ex tá ſordido & uili loco. in ſedé ſuá & patriá reducat̃.
enim hoc erit uiolare ſepulchrú: ſed ſacrificare. ut ex tá ſordido & uili loco. in ſedé ſuá & patriá reducat̃. ꝗ
Sacris. ſacrificiis. Dignáur animá pó. quæ dignu eſt. ut ipſi ſacra deorú more ro. exhibeant̃. Imperet
hoc no. ſi alii hoc uerent̃. ut id mihi minus demandet̃ exiſtimabo enim me animæ pó. ré gratá facere.
Noſtro ſinu quia gremio ipſo cineres & oſſa pó. ro. transferá. Satis o. optantis eſt. Violare: nó erit uio-
late: ſed honorare. Forſitá aut ſulco: fortaſſe ro. tunc reſtituet cineres tuos: ut inde transferant̃ honorifi-
centius cú urbé ro. inuaſerit peſtilentia aut certe terremotus concuſſerit: & accepta reſponſa huiuſmodi
erunt: ut nec peſtilentia illa: nec teremotus ſedari poſſit. prius quá oſſa in ſedé & patriá transferant̃: ſicut
etiá de aliis lectú eſt: ná cybeles & aeſculapii ſimulachrú in urbé tranſlatú: illá a peſtilentia liberauit. Sulco
ſterili. ſignificat famé & penuriá annonæ. Feralibus auſtris. ideſt peſtiferis: ná auſter cú regnat calidior:
eius feruore corrumpit̃ aer.

Ignibus aut nimiis: aut terra tecta mouenti
Conſilio iuſſuq; deum tranſibs in urbem
Magne tuá ſúm⁹ qꝫferret tua buſta ſacerdos
Ná quis ad exuſtá cancro torrente ſyenem
Ibit. & imbrifera ſiccas ſub pleiade thebas.
Spectator nili quis rubri ſtagna profundi
Aut arabum portus mercis mutator eoæ
Magne petet qué nó tumuli uenerabile ſaxú
Et cinis in ſummis forſan turbatus arenis
Auertet maneſq; tuos placare iuuabit
Et caſio præferre ioui. nil iſta nocebuot
Famæ buſtu tuæ: templis auroq; ſupultus
Vilior umbra fores núc eſt ꝑ núine ſummo
Hoc tumulo fortuna iacens. auguſtius aris
Victoris libyco pulſatur ab æquore ſaxum:
Tarpeiis qui ſæpe deis ſua thura negarunt
Incluſum fuſco uenerentur ceſpite numen.

❡SVLPI. Ignibus: incendiis. Aut terræ mouenti tecta: aut terremotibus. Buſta: cineres methonymia. Ná quis: publici deſiderii & commodi gratia id etiá faciendú dicit quoniá nautæ omnes qui in orienté nauigarent illuc eſſent ad pó. nauigandú uel cú incommodo acceſſuri. Syené: oppidú in thebai de ſub æſtiuo canceri tropico conſtitutú ut diximus ſupra. Torrente. adurente. Vhebas: ægyptias quæ ſunt ſub tauro qué conficiunt pleiades. Imbrifera: pluuiali. Mutator: mercator & conmutator. Auertet: a curſu ad parentandú diuertet. Præferre: nó ut cenſeat pó. ioui præferendú: ſed quod potius buſtú pó. quá iouis caſſii templú uiſurus ſit. Iſta: tá humilia: Nunc eſt inſultatio in fortuná & in cæ. Auguſtius. ſacratius & maius templis cæ. Ab equore: a fluctibus qui e libya in caſiú illudunt̃. Tarpeius: ſenſus eſt multi populi qui deos ro. colere noluerunt ſepulchro & manibus pó. ſacrificent & ſic confirmat auguſtius eſſe. Strepant alii quicquid libet huc tendit poeta. Tarpeius: deus: qui colunt̃ in capitolio ut ioui apolini mineruæ ioui. Namé incluſú ceſpite fuſco: manes pó. ſepultos in terra nili nigra: talis enim præ pinguedine eſt.

❡OMNIBO. Ignibus nimiis: ideſt æſtibus & ſiccitati agrorum: Summus ſacerdos. pontifex maximus. Nam quis ad exuſtam: nemo eſt qui hac tranſiturus ſit ubi tua oſſa manent: quin nauem iubeat eo aduertire ſepulchrum tuæ qualecunq; ſit ſalutet & ueneretur. Syenem: ſyene eſt ciuitas ſupra alexandriam quinq; milibus ſtadiorum: ſolſtitii die medio nullam umbram iaciens plinius. eſt enim ſubiecta cancro. Thebas: thebæ ſunt ægyptiæ & boetiæ: ſed de ægyptiis thebis hic intelligit: quæ centum portas habuit & dioſopolis appellata. Strabo. Sub plæiade: ſub qua poſitæ ſunt thebæ ægyptiæ. Plæiades ſunt ſtellæ in tauro quæ ortu ſuo nauigationis tempus ſignificant: ut etiam dictæ ſunt ideſt a nauigo. Quis rubri ſtagna: ideſt quis nauigabit in orientem. aut meridiem: neq; enim poſſunt in orientem uel libyam náuigare niſi per mare libycum: & in littore libici maris poſita erant oſſa pom. Arabum: populi ſunt orientis felicis arabiæ (auctore Strabone) ſemptentrionale latus faciunt deſerta haud exigua: orientale perſicus ſinus. occidentale arabicus. auſtrale mare magnum quod extra utrunq; ſinum eſt: idq; totum mare rubrum uocatur: quod rubrum appellatur a ſole cum ſupra uerticem eſt: uel a montibus ex aduſtione rudentibus. cteſias uero gnidius hiſtoriæ mandauit fortem quendam eſſe qui aquam rubicundam ac minio plenam in mare emittit. Solinus etiam. refert ultra peluſiacum hoſtium arabiam eſſe ad rubrum pertinentem mare: quod erythræum ab erythra rege perſei & andromade filio non ſolum a collore appellatum Varro dicit. quia affirmat in littoꝛ maris iſtius fontem eſſe quem ſi oues biberint: mutent uellerum qualitatem. Auertet. ſcilicet ab his regionibus ad ſe nauigantes pro ea loca. Cinis in ſummis: quia fortaſſe fluctibus maris detecta erunt oſſa tua: ut etiam uideri poſſint. Præferre: ut digniore ſepulchro recondat. Caſſio: mons eſt in arabia nobilis ſepulchro pompeii. Caſio ioui: quia in caſſio monte iouis eſt templum & pom. corpus: ut dicit Strabo: non procul inde magnus iugulatus fuit. & ab ægyptiis dolo interemptus. Nihil iſta nocebunt. nec erit cur tibi minor habeat̃ honor: ꝙ in humili loco oſſa tua poſita maneant immo hoc ipſo erit uenerabilior umbra tua: iſta buſta. uilia & ſordida. Templis auroq;: quia ſi in téplis auratis cineres tui conditi eſſent minoré honoré ꝑ dignitate conſecutus eſſes. Téplis auroq;. i. téplis auratis endiadis. Pro numine ſummo. i. loco ſummi numinis habet̃ ꝙ fortuna ſepulchri tui in tá uili loco poſita ſit & ſubiungit rationé. Auguſtius aris: per ſimilitudiné oſtendit dignus eſſe ſepulchrú pó. ꝗ eorú qui ſculti ſunt in capitolio: unde thuſci ſacerdotes qui dedignabant̃ ſacrificare ioui in téplo conſtituto immolant uictimas in loco ubi iacet flumé: ná thuſci fuerunt religionis cultores maximi. ut. Val docet in primo: nunc ergo dicit ꝙ haruſpices thuſci quotiens prodigiú expiaꝛ̃ uoluerunt fulminis (ná ful

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

men quotiens aliquid percuſſerit prodigiale eſt)in locum quem de cælo tactum eſſe uiderint:bidentes ſacrificabant.& locum bidental appellabant:nec quiſquam auſus fuiſſet in eo loco conſiſtere.uenerabantur enim locum tanquam ſacrum & diis conſecrabant : idem continget ſepulcro tuo o pom. nam quenadmodum thuſci ſacerdotes dedignabantur ſæpe ſacrificare ioui capitolino : & imolabunt bidentem ubi fulmen cecidiſſet:ita etiam umbris tuis ſacrificia exhibebuntur a gentibus. Auguſtus.ideſt nobilius & uenerabilius:unde auguſtum dicimus locum uenerabilem:quaſi aue guſtatum.ſic enim augures locum uenerabilem habebant:quem aues deguſtaſſent uel quaſi augurio conſecratum. Aris uictoris : templis cæ. cui templa & aræ extructæ fuerunt. Saxum:ſub quo cineres tui conditi ſunt. Tarpeis de is . ideſt ioui & & mineruæ qui coluntur in tarpeia rupe.ideſt capitolio. Thura:ideſt ſacrificia. Thuſco ceſpite. ideſt ara a thuſcis ſacerdotibus extructa : non enim tantummodo in thuſcia hæc faciebant:ſed ubicunque flumen conditum eſſet.

Proderit hoc olim quod nõ manſura futuris
Ardua marmoreo ſurrexit pondere moles
Pulueris exigui ſparget non longa uetuſtas
Congeriẽ:buſtũq; cadet:mortiſq; peribunt
Argumenta tuæ:ueniet felicior ætas.
Qua ſit nulla fides ſaxũ monſtrantib⁹ iſtud
Atq; erit ægyptus populis fortaſſe nepotum
Tã mendax magni tumulo q̃ creta tonantis.

¶SVLPI. Proderit: ſolamen eſt a futuro commodo nam euerſo ſepulchro quod breui durabit minores non credent pom. mortuum nec in ægypto ſepultum : ſed in cœlo regnare ut putant iouem cretenſes. Olim:in futurum. Ardua:moles eminens ſepulchrum. Sparget : diſſoluet. Buſtum : buſti ſaxum argumenta ſigna. Sit nulla fides:non creditur. Erit tam mendax: putabitur ita mendatium dicere : ut creta de iouis ſepulchro : quod in creta fuiſſe ſolinus & Cice. in natura deorum & lactantius meminere.

¶OMNIBO. Proderit hoc olim:quod ibi ſepultus ſis o pom.quia aliquando cum aſſiduo maris fluctu ſaxum illud auferretur & nulla tui ueſtigia ſepulchri appellabunt:id faciet ut omnes te deum eſſe exiſtiment cuius ſepulchrum in terris nuſquam inueniatur. Olim:aliquando. Futuris: poſteris. Pulueris exigui : non erit inquit opus diuturno tempore ad hoc ut fluctus maris rapiat ueſtigia ſepulchri tui. Caderet:ideſt in undas. Argumenta:probamenta. Veniet ætas: in qua non credetur ibi tua oſſa aliquando fuiſſe ſupultá. Felicior:quantum ad gloriam tuam. Saxum monſtrantibus : quia ſi forte quis dixerit hic oſſa pom.ſepulta fuerunt:non adhibebitur fides. Atq; erit ægyptus:& fortaſſe idem continget tibi in ægypto:quod contigit ioui in creta: Nam in inſula cretæ oſtendebant ſepulchrum quod iouis fuiſſe dicebant.ſed nemo credere uolebant idem & tibi continget o pom.Varo in operi quod de littoralibus eſt:etiam ſuis temporibus(ut ait Solinus)affirmat ſepulchrum iouis in ida crete uiſitatum. Tam mendax.non erit mendax : ſed exiſtimatur.

Pharſaliæ liber nonus.

Io.Sulpitii Verulaui in Lucani
Nonum interpretatio.

T non in pharia:pom . animam quæ terra condi non potuit in campos elyſios qui ſub lunæ regione ſunt euolaſſe & contemptis terris atq; humana miſeria in bruti catoniſq; pectoribus requieuiſſe inquit: Manes:pom. anima. Pharia fauilla : cinere ægyptiaco: Compeſcuit:continuit. Proſiluit : extra ſalutauit. Sequitur conuexa : repetit cæli concauitatem. Qua niger. elyſios campos in orbe lunari eſſe oſtendit ea qua aer eſt coniunctus ætheri . Nigrum : autem aera appellauit reſpectu fulgoris ætherei & aſtrorum. Aſtriferis axibus:hoc eſt ſphæris planetarũ uidelicet lũnæ quæ prima eſt. Patet: effunditur:
Semidei manes.ideſt anime beatorum quæ ſunt in circulo lunari. Ignea. diuina loquiturq; ſecundum platonicos qui deos & animas igneas eſſe dixerunt & Virg.igneus eſt illis uigor & cæleſtis origo ſenibus. Patientes. ibi enim purgant̃. Imi:lunaris qui eſt in ſeptẽ infimus omniũ. In orbes. in ſphæras & circulos a quibus deſcendit . nã anima in ſupræmo cælo orta per ſeptẽ orbes in terras demittit̃. Nõ illuc.nõ dites ſed ſapiẽtes & optimi il-

Io.Sulpitii Argumentum
in Lucani Liberum Nonum

Pirit⁹in nono magni petit æthera: pugnæ
Reliquiaſq; cato libyæ tranſportat in oras
Et cum pompeius: magnum cornelia luget
Quẽ cato cõmẽdãs cilices caſtigat: & inde
Per ſyrtes agit̃ : libycas quoq; calcat arenas
Hãmonẽq; tuens ſerpentũ ſenta peragrat:
Dux & ab æmathia troianã uectus in urbẽ
It pharõ & generi lachrimãſ pia cõſpicit ora

M.Annei Lucani pharſaliæ Liber Nonus.

T non in pharia manes iacuere fauilla
Nec cinis exiguus tantam conpeſcuit umbram
Proſiluit buſto ſẽiuſtaq; mẽbra relinquens
Degenerẽq; rogũ ſequit̃ conuexa tonantis
Qua niger aſtriferis connectit̃ axibus aer

Quaq; patet terras inter lunæq; meatus.
Semidei martes habitãt quos ignea uirtus
Innocuos uita paciẽtes ætheris imi.
Fecit: & æternos animã collegit in orbes:
Nõ illuc auro poſiti:nec ture ſepulti
Perueniũt:illic poſtq̃ ſe lumine uero
Impleuit:ſtellaſq; uagas miratur & aſtra:
Fixa polis:uidit quãta ſub nocte iaceret
Noſtra dies:riſitq; ſui ludibria trunci.
Hic ſup æmathiæ cãpos & ſigna cruẽ:i
Cæſaris:ac ſparſas uolitauit i æquore claſſes
Et ſcelerũ uindex in ſancto pectore bruti
Sedit: & inuicti põſuit ſe mente catonis
Ille ubi pẽdebãt caſus:dubiũq; manebat
Quẽ dominũ mũdi facerent ciuilia bella.
Oderat & magnũ:q̃uis comes eſſet in arma

lucadmittunt̃ ſocratẽ enim dixiſſe ci.tradit : animos hominũ eſſe diuinos iiſq; quũ e corpore exceſſiſſent reditũ in cælũ patere optimo & iuſtiſſimo cuiq; expeditiſſimũ. Poſiti:ſepulti. Vero:clariſſimo nã hoc noſtrũ illi collatũ eſt tenebroſũ.
Impleuit:põ. Stellas ua .præter ſolẽ & lunã quinq; planetas errantes. Aſtra:ſigna ipſa quæ nõ errant ſed cũ ſtellato cælo uertunt̃ : ut ſunt quæ in Zodiaco & extra ipſũ ſunt. Nocte:tenebris : Noſtra dies: lux & uita humana: Ludibria . irriſionẽ & comtemptũ. Volitauit:uolando quaſi adiit nã per cœlũ uolans hæc deſpectabat. Claſſes :de quibus ſupra mille meæ graio uoluũt̃ in æquore claſſes. Scelerũ uindex: uindicaturus cladẽ belli ciuilis . Sedit : quieuit contemplans . Bruti : qui erat cæ.confecturus. Inuicti:liberimi animi. Ille ubi: cato inquit cũ eſſet uiuo põ. uictorẽ odio habiturus illo iã mortuo põ.euaſit & reliquias pharſalicæ colligens nõ pro ſe ſed pro libertate pugnauit plutarchus catonẽ præfectũ cohortiũ.xv.audita clade pharſalica ea mente corcyrã ubi naues erant dela tus iu ſi põ.periiſſet omneſ in italiã reducret ipſeq;

ſolus tyrannidẽ fugeret:ſi euaſiſſet copias illi conſeruare:cũ ci.pernegnanti tradere copias nõ potuſſet põ.
quẽ in ægyptũ aut libyã perueniſſe arbitrabat̃ cũ copiis omnibus nauigans ſexto occurrit a quo accepta
morte põ.principatũ petiuit:& a cyreneis receptus eſt cũ paucis ante diebus labienũ excluſiſſent. Vbi.quã
do. Quẽ:an cæ.an põ. Oderat magnũ: quia poterat euadere dominus.
T nõ in pharia manes iacuere fauilla. Hic continet̃ primũ quidẽ deificatio animæ põ. deinde ca
onis deliberatio cũ militibus:quos cũ uniuerſa ſecũ tenebat:cui cũ Gn.põ.præfectus erat:nã cũ mi
lites ad libertatẽ incitaſſet perſuaſit eis:ut ſe pararent ad regẽ iubã tranſire : ibi enim ſpẽ aliquã ſo
re:ut regis huius auxilio remp.recuperarent:& per quos labores quæ ue pericula iter faciens profectus fue
rit Lucanus deſcribit:primũ igit̃: ideſt deificationẽ loquit̃ põ.quomodo anima eius ad
comparẽ ſtellã redierit & deificata ſu corporis ludibria contempſerit: At:aduerſat̃ his quæ ſupradicta. ui
delicet in anguſto ac ſordido ſepulchro coercitos fuiſſe cineres põ. ſed e diuerſo anima in cæleſtẽ regio
nẽ ſublimis delara eſt. Tantã umbrã: ideſt tantæ magnitudinis & excellentiæ. Proſiluit : procul a buſto
exiluit in aerã regionẽ. Semiuſtaq; membra:quia nec tantũ quidẽ lignorũ:& fomenti habuit codrus: ut
plene corpus põ.creare poſſet. Degenerẽ:ſordidũ. Sequit̃ conuexa tonantis : reuertit̃ ad comparẽ ſtel
lã & ad cæleſte domiciliũ. Niger aer.ideſt inferior qui contiguus eſt planetis. Connectit̃:contiguus eſt:
uidelicet iuxta lunam. Aſtriferis axibus.in aeream regionem. quæ eſt inter terram & lunam : nam luna
eſt inferior planetarum omnium:ſic .n. ſe habẽt plãetæ. ſaturn⁹.iuppiter.mars.ſol.uen⁹.mercurius:& luna
axes enim planetarum globos appellauit:nam in uno quoq; planetarum intelligi poteſt axis(ſunt enim
ſphærici) quem alio nomine græci polum appellant . Quodq; patet inter terras : nam luna inferior eſt
planetarum omnium apud quam inferiorem aeris regionem ſemidei habitant. quos græci heroas uo
cant. ideſt in aere quia genere & uirtutibus digni aere.ideſt cœlo habeantur . Quos ignea ideſt
uirtus:ſecundum platonicos dixit qui animam dicebant eſſe ignem & deum ipſum
ſenſibilem igbem eſſe diffinierunt. Innocuos qui innocenter per omne uitæ ſuæ tempus uixerunt . Ae
therisimi:inferioris reſpectu cæleſtis.nam ignis æthereus eſt omnibus ſuperior elementis:nunc autem di
cit no poſſe quidem animam ad ſummam ætherem aſcendere : ſed in medio terrarum ac lunæ ſuum do
micilium habere.. In orbes.ideſt circulos. Collegit : ideo dixit quia quas uirtutes amiſerat dum per pla
netas uel planetarum regiones deſcendit:eas nunc recuperando colligit in unum ſic enim platonici dice
bant per planetas animas deſcendere & ab his uirtutem quandam contraere:ut a ſaturno pigritiam:a mar
te iracundiam a Venere libidinem. & ſic de cæteris .de quibus uide macrobium. Non illic auro poſiti :ad
comparem ſtellam inquit redeunt umbræ tantummodo eorum:qui cum uirtute uixerunt: non autem di
uites ſepulchro decorati.ſecundum platonicos . nam tres fuerunt opiniones philoſophorum deformes
nam anaxagoras dicebat formas eſſe inter materiam actu ſed animas latere a nobis & inſenſibiles eſſe:un
de ideu eſſe dicebant unum & in omne eſſe uidelicet forma cum materia & materiam cum forma ariſto
teles qui uiſus eſt melius ſentire dicebat quidem formas eſſe intra materiam ſed potentia non actu : dein
de ab extrinxeco a gente de potentia in actum deferri . plato & platonici dicebant fortunas eſſe extra ma
teriam in corporibus cæleſtibus ſeparatis quorum qualitas ſub quaque ſtella naſceretur : corporibus de
inde imprimi ab intrinſeco datore uidelicet deo . qui formarum dator eſſe dicitur . & cum e corpore ad
ſtellam comparem redirent ſub qua nati ſunt . Illuc , ad eam ſedẽ. Ture . ideſt aromatorum odoribus.
Poſtquam ſe : nunc dicit quomodo pompeius poſtquam ad regionẽ illam ubi heroes habitabant

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA GREDOS USAL

per uenit loca illa circunſpicere cœpit.& admiratione quadā perfuxus:reſpexit ad terras:& locū ubi qua ſi
ludibriū quodā corpus ſuū iacebat. Impleuit lumine uero. ideſt reuerſus eſt in comparē ſtellā cuius qua
litatē & ſplendorē concepit. Stellaſq; uagas:ideſt errantes:ſcilicet planetas:unde planetæ dicti.ſunt
ideſt erro. Aſtra fixa polis: dicit nō ſolū errantes ſtellas miratū fuiſſe: ſed etiā aliquas ſtellas fi
xas polus. Sidus enim a ſidio quod eſt ſedeo dicit̃:ideo nō recipit.y.nonnulli uolunt:ut dicat̃. & proba
bilius ideſt ab aliqua:quia ſydera humoribus nutriunt̃ quod plinius innuit: ideo habet
.y. Noſtra dies:quia ad aereæ comparationē lux terrarū tenebræ potius dici debent: Ludibria trunci:cū
uideret truncū corpus ſui.ita dilacerari:primo quidē fluctibuſ maris. deinde ſemiuſtū cōdi ſepulchro qua
ſi riſū continere nō potuit. Hic ſuper poſt: hac umbra pō. uenit in theſſaliā & ſpeculatus eſt quid tibi face
ret cæ.deinde ad claſē ſuā uenit quæ adhuc intacta erat:cui.Gn.pō. cū catone præfuerat. Sparſas in æquo
re: quia adhuc omne mare erat pō. Et ſcelerū uindex: tandē conſiſtit in pectore bruti & ei infudit quo
modo cæ.interficeret:& ammiſſā libertatē recuperaret. Vindex: qui ſemper tyrannos perſecutus eſt. In
uicti catonis:in quē nulla ægritudo animi caderet:nō ſpes:nō metus:nō gaudiū .nō dolor. & qui nullis
uincebat̃ paſſionibus. Ille ubi pendebant: oſtendit quod nulla animi perturbatione moreret̃ cato: nā
etiā pō.ipſū quoad uixit odio habebat metuebat enim ne ipſe uincens libertatē cū repu. occuperet. Pen
bat caſus:quorū inclinare uictoria. Dominū:uictorē. Oderat: quare ergo ſecutus fuerat pō. cato ſi ode
rat.quia boni omnes ſequebant̃ pom.

Auſpiciis raptus patriæ:ductuq; ſenatus:
At poſt theſſalicas clades iā pectore toto,
Pōpeianus erat:patriā tutore carentē
Excepit:populi trepidātia mēbra refouit,
Ignauis manibus ꝓiectos reddidit enſes
Nec regnū cupiens geſſit ciuilia bella
Nec ſeruire timēs:nil cauſa fecit in armis
Ille ſui:totæ poſt magni funera partes
Libertatis erāt quas ne ꝑ littora fuſas,
Colligeret rapido uictoria cæſaris actu
Corcyre ſecreta petit:ac mille carinis
Abſtulit æmathiæ ſecū fragmēta ruinæ:
Q uis ratibus tantis fugiētia crederet ire,
Agmina qs pelagus uictas arctaſſe carinas:
Dorida tūc maleā & aptā tenaron umbris,
Inde cythera petit boreaq; urgēte carinas.

¶SVLPI. Auſpicii raptus patriæ:tractus aucto
ritate & tutella. Ductu:duce ſenatu. Pompeianus
pō.amator & cultor. Excepit:fouendā ſuſcepit.
Carentē tutore: ſic dixit quaſi iā orbatā parente
pō. Membra: ſparſas reliquias. Ignauis: uictis,
Totæ partes: omnes pō. Rapido actu: propera
impulſione & perſecutione. actus enim impulſio
nē ſignificat & agere ante ſe pellere & perſequi. ut
auctor eſt feſtus. Ouidius in faſtis.pars quia nō ue
niant pecudes: ſed agant̃ ab actu nomē agonalē
credit habere diē. Corcyre ſecreta:inſulæ ſemotæ
portū cū eiuſdē nominis oppido quæ pheacia etiā
dicta eſt.diximus de ea ſupra.hiſtoria autē ita ſe ha
bet ex appiano cū quo poetæ & plutarcho nō con
uenit. Iutius igit̃ ſcipio pō. ſocer cæteriq; quicūq;
illuſtriores a pharſalica pugna perfugerant ad ca
tonē corcyrā uerſus abiere qui ad alterius exercitus
curā trecentarū triremiū cuſtodiā præter relictus
fuerat. Itaq; quicūq; ex ipſis clariores extitere pom,
copias claſſeq; inter ſe partiti ſunt.caſſius in pon
tū ad pharnacē profectus eſt ut in cæ.illū excitaret.
ſcipio & cato in libyā enauigarunt Vari fiducia &
exercitus qui cū illo aſſeruabat̃.Iuba numidarū re
ge pariter cū illis ad bellū conſpirante pom. autē
primogenitus pom.filius leuinuſq; cum eo copiarum partem deducentes in iberiam ſunt profecti. Petit
non ſyncope eſt ſed ecthaſis. Mille,hyperbole ideſt trecentis. Fragmenta:ſuperſtites reliquias. Fugien
tia cum præ numeroſa multitudine uiderentur eſſe uictritia. Victas.quæ uictorum erant: Arctaſſe.angu
ſtaſſe quia magnam eius partem occupabant. Maleam:promontorium laconiæ quam dorida appellata
doribus ideſt laconibus qui circa eam in peloponenſo ſunt ſupra eam tuta nauigatio erat: uentis aduerſis
flantibus:unde natum prouerbium quum ad maleam deflexeris domeſticos obliuiſcere. Tenarum. pro
montorium laconiæ in quo eſt antrum quo itur ad inferos.quaq; cerberum hercules ad ſuperos extulit.
Apertam urbis: qua umbræ eunt & redeunt. Cytheram: inſulam non longe a malea quæ antea porphy
ris appellata & a qua uenus cythera dicta eſt.
¶OMNIBO. Auſpiciis raptus patriæ:ſed poſt mortem pom. ideo factus erat pom.cato: q; hæ partes
tantum ſupererant in quibus ſpes libertatis poſita eſſet. Refouit. recreauit. Ttrepidantia morte pom. &
milites ſpectabant:ut quo ſe fortuna inclinaret:eo ſe conferrent ſed cato retinuit:& animos illorum trepi
dantes recreauit: & cum iam arma deponerent ipſos adhortatus eſt: cauſa libertatis recipiendæ. Ignauis
ma.pro manibus ignauorum. Nec regnum cupiens:non.n.ſeruire metuebāt:quid ergo eum adducebat
ad libertatem tuendam: ſi non metuebat:non metuebat ſeruitutem quia paratuſ erat mori.metuebat au
tem aliis non ſibi. Totæ partes: ſpectabat :n. ad libertatem cato:non ad libidinem dominandi. Ne per
littora: dicit quid fecerit cato metuens cato celeritatem cæ, qui uictoria uti ſciebat. collegit claſſem om
nem & in portum corcyræ ſubduxit.ut ita tua eſſet: Per littora .i. diuerſa maria. Rapido actu: perſecu
tione celeri:nam agere perſequi eſt:ut quos illi bello profugos egere ſuperbo.Virgi. Mille carinis:adhuc
magnæ fuerant per uires partium pompeianoꝝ: unde pro re magna ac admiranda legitur q; mille carinis

Aſiā græci inuaſerint cū ad excidiū troiæ nauigarent. Fragmenta:reliquias. Quis ratibus:quis crederet
mille carinas intactas.q.d.nemo nā mille carinæ tantas uires habere poterant ut nō fugerent: ſed uniuer
ſo orbi terrarū bellū inferrent. Tantis:ex quo cognoſci poteſt quantæ fuerint opes po. Arctaſſe pelagus
ut mare redderet̃ anguſtū. Dorida tunc maleā: proſequit̃ deſcribere curſū quē cato tenuerit dū ſtudet re
liquias militū pō. ſeruare: ſi quā rationē inire poſſet recuperandæ libertatis. Dorida manleā, ideſt ioniū
mare nauigat:quod principiū ſumit a malea promontorio circa quod ægeū mare terminat̃:& totā mun
dat ioniā a malea uſq; ad fines tenari.quæ dicit̃ animabus deſcenſus ad inferos eſſe: habet autē ab oriente
creticū mare a meridie africū ab occidente tyrenū: & circa hæc maria catonē nauigaſſe dicit. Dorida ma
leā.ideſt laconicā: nā circa eā ſunt dores populi laconiæ(ut refert Strabo) malea eſt poſt urbē boiā cū ad
maleā nauigat̃ amachus occurrit urbs. inde aſiæ atq; cythiū ſpartanorū nauale nobile intra .ccxl. Stadia
habet ſtationē manu effoſſā: fuit nō tuta nauigatio ſupra maleā propter aduerſos uentorū flatus: inde eſt
natū uulgo prouerbiū cū ad maleā deflexeris domeſticos obliuiſcere. Apertā tænarō:laconiæ montē in
quo deſceſſus ad inferos eſſe dicit̃ &(ut inquit Strabo)in ipſo laconici littoris in flexu tænarus ripa erecta
eſt:ſacrū neptuni ædē conſtructā continens in luco propinquaq; ſpelunca.per quā cerberū ab inferis ſupe
rius reductū ab hercule fabulæ canunt. Cythera:cythera inſula de qua nunc loquit̃ luca.commodis inſtru
cta portubus eiuſdē nominis urbe quā euricles lacedæmoniorū auctā in peculiaris iuris poſſeſſionē uēdi
cauit.nō procul eſt a malea teſte Strabone libro octauo in ea uēus culta fuit:& cytherea appellata. Borea
urgente:quia habet ab oriente crethicū mare a meridie aphricū ab oriente tyrrhenum.

Creta fugit:dictea legit cedētibus undis.
Littora:tūc auſum claſſi præcludere portus
Impulit:ac ſæuas meritū phycūta rapinas.
Sparſit: & hic placidis alto delabitur auris
In littus palynure tuū:neq;.n.æquore tantū.
Auſonio monumēta tenes:portuſq; qetos
Teſtat̃ libyæ phrygio placuiſſe magiſtro.
Tū procul ex alto tendētes uela carinæ
Ancipitis tenuere animos:ſocios ne maloꝝ
An ueherēt hoſtes:ꝓceps facit oē timendū.
Victor: & in nulla nō creditur eſſe carina.
Aſt illæ puppes luctus plāctuſq; ferebāt
Et mala uel duri lachrymas motura catonis.
Nā poſtq̄ fruſtra ꝓcibus cornelia nautas.
Priuigniq; fugā tenuit:ne forte repulſus
Littorib9 phariis remearet i æquora truncus.
Oſtenditq; rogū nō iuſti flāma ſepulchri.
Ergo indigna fui dixit fortuna marito.

¶SVLPI. Creta: inſula in ægeo centū urbibus
clara fama. Fugit:præter nauigātibus terrā nō na
uis ſed terra quū ad eū reſpiciunt moueri uidet̃. Le
git: nauigando præterit. Dictæa:dictæus cretæ
mons eſt auctore plinio. Præcludere portus claſſi:
nō recipere claſſē ſed propellere: Impulit: expu
gnauit populū urbē uero diripuit & euertit: Phy
cunta: phycus oppidū cū promontorio humili
quod contra tænarū lachoniæ iacet duorū milliū
& octingentorū ſtadiorū tranſitu.& ut inquit plini
us per chreticū mare excurrit diſtant.cccl.m.p.tena
ro promontorio a creta uero ipſa .cxxv. milibus.
Palynure:palynurus portus eſt in aphrica ut & in
calabria promontoriū, dictū a palynuro nauis.
æneæ magiſtro. Aequore auſonio monumenta
tenes: hoc eſt in calabria ad uelā eſt argumentū
nominis tui ſed in libya. Tū procul: inde proſpi
ciens naues quibus cornelia cū ſexto pō uehebant̃
timuit ne cæ.eſſent. Animos.catonis & reliquorū
Præceps: & celer ſubitus. In nulla nō: hoc eſt in
omni. Vel catonis duri: etiā conſtantis catonis ſe
ueriatiſq; ſtoicæ qui nō turbaret̃ & lachrymaret.
Fruſtra tenuit: quia nihil pō. profuit. Priuignis
ſexti pō. Repulſus: a flectu redeunte. Remearet:
referet̃ in mare oſtenditq; rogo:& ubi ex flamma
indignā pō.pyrā aſpexit. Ergo indigna: ſe inofficioſā: & miſerandū funeris mariti conquerens ſextū &
alios ad bella irritat & dolori ſolo mori conſtituit.
¶OMNIBO. Creta fugit:nā diſcedentibus a littore littus fugere uidet̃. Vrgente: impellente. Legit.
tranſit. Dictæa:cretenſia: nā dicte mons eſt cretæ. Tunc. ſcilicet com ad phycuntē perueniſſet quæ ciui
tas eſt in ipſo:hi portus catoni clauſere: iratus cato expugnauit oppidū: & militibus diripiendū tradidit
aphrica auctore Solino in duas prominentias extendit̃:quorū alterū promontoriū candidū dicit̃ alterū
quæ eſt in cyrenaica regione phycuntē uocant: ea per ſinū creticū oppoſita cretæ inſulæ contra tenarō ex
currit. Impulit:ideſt euertit. Rapinas: ideſt meritā diripi claudendo portas catoni. Sparſit: diripuit.
Et hinc: uenit deinde in aphricā ad palinurū portū a palinuri troiani gubernatoris nomine appellatū:
quū tempeſtate illuc delatus fuiſſet: eſt etiā palinurus promontoriū calabriæ nō procul a uelia notus uel
carmine. Virgiliano.ſed Strabo.& ptolemæus palinurū africæ portū uocant.eſt autē inter duos alios por
tus phuhiā & batrachū:cui nō procul abeſt promontoriū ardanaxe: de quo tamē loco amplius quærendū
arbitror. Magiſtro:gubernatori palinuro. Libye:caſus nominatiui eſt. Portus quæ: ideſt portū pali
nuri in africa tranquillū. Cū pro. cū ibi eſſet uidere naues procul uenientes. & primo quidē timuere ne
eſſent naues cæſaris: ſed erant naues quibus cornelia cū ſexto pom.& aliis pom.comitibus. Tendentes
uela inflate uentis. Socios pom. Præceps omne timendū. ideſt tanta erat celeritas cæſaris in conficien
dis rebus:ut ibiq; timeretur. Et in ulla non.ideſt creditur in una quaq; naue eſſe. Luctus: de morte pom
pei. Vel. etiam. Duri catonis. auſteri & fortis fuit enim ſtoicus cato uticenſis: quanuis eſſet du

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

rus tamē contineri,nō potuit quin & ipſe ſolueret in lachrymas. Tenuit: ideſt retinere tentauit. Priui gnꝰ,ſcilicet ſexti pō.qui filius fuerat æmiliæ quā pō.ante corneliā in uxorē duxit. Rogū: ubi tunc combu rebatur pō. Flamma.per quā intelligebat locū eſſe ubi corpus pō. cremaret. Indigna fui: nec merui accen dere rogū pō.qui adeo exiguus erat ut nō plene corpus combureret.

❡SVLPI. Accendiſſe:ut moris eſt auerſo uultu Effuſa: extenſa completendo ipſos. Laceros: quos laceraſſē mihi mos enim erat crinū euulſū in funere in rogo cumburere. Componere: apte collocare. Diſpeſi:truncati nō integri. Fletus: lachrymas. Veſtes:meā ſinū. Sparſura:ſparſim con ditura. Quicquid:cineres & oſſa. Fueris:exequia rū nā nō pompa aderat nō familia nō tibia nō ſan dapila nō laudatio nō præfica. Officiū:ſepeliendi Graue manibus: ingratū & moleſtū umbræ tuæ O bene nudi: quaſi dicat o feliciores quod inſe pulti fuiſtis pō. enim uſtus eſt maiore deorū odio. Craſſorū: patris & filii. Inuidia: odio. Coniugi bus:ut craſſo filio & pō. Plenas: cinere & oſſibus. Quid porro: ſeipſā uana optantē arguit: cū nō ſit opus ei aut cineribus aut monumento:nā ſēper ei adeſt memoria & imago pō. Porro: uero. Inſtrumenta: quæ te excitent & irritent. Victura ſuperſtes. hoc eſt aliqua diu uictoria poſt uiri mortē nā ego dolore moriar breui. Maligna: nō clara. Aliquid tui:aliquā partē de te. Reſcedit:ceſſauit extincta eſt. Ferrens pō.in quē pō.corpus reſolui tur oriente iā ſole. Et inuiſi tendunt in carbaſa uenti:& ego inuita a uentis odioſis auferor. Ventū eſſe dicunt philoſophi aeris undā. Inuiſi: quia diutius ſpectare uellē. Tendunt:implent. Virgili. tendunt uela noti: Nō mihi: nihil eſſe ei gratius ægypto & cineribus pō. fatetur. Siqua: ut pontus aphrica ſicilia hiſpania. Terens:qui triuit in trium pho. Elapſus felix.iā oblita ſū pō. felicē cupio infelicē: qui continetur ægypto quā nō incuſo: ſed quia pō.tenet eſt mihi gratior. Herere: coniunctā me eſſe. Commendat: chariores. Facit. Linque re ſiqua fides:acclamatio eſt.

❡OMNIBO. Componere: in unū colligere. Pelago:per pelagus. Et. ſcilicet fui indigna: In templis ſparſura:quia poſtea cineres pō.in templis deū condidiſſē. ſi id mihi facere licuiſſet. Ardet honore rogus: quia nemo eſt qui decoret ſepulchrū pō. Manꝰ hæc ægyptia:fortaſſe: ægyptiꝰ ē:qui meruit cremare pō.corpus:quod officiū ingratū eſt

Accēdiſſe rogū gelidoſq; effuſa per artus:
Incubuiſſe uiro:laceros exurere crines
Mēbraq; diſpſi pelago cōponere magni:
Vulneribꝰ cūctis largos infundere fletus.
Oſſibus & tepida ueſtes iplere fauilla
Quicqd ab extincto licuiſſet tollere buſto,
In tēplis ſparſura deū:ſine funeris ullo
Ardet honore rogꝰ manꝰ hoc ægyptia forſā
Obtulit officiū graue māibus o bene nudi,
Craſſorū cineres pōpeio cōtigit ignis,
Inuidia maiore deū ſimilis ne malorꝫ.
Sors mihi ſemp erit nūq̄ dare buſta licebit
Cōiugibꝰ nūquā plēas plāgemus ad urnas.
Quid porro tumulis opus ē aut ulla reqris
Inſtrumēta dolor nō toto in pectore portas
Impia pōpeiū nō imis hæret imago.
Viſceribꝰ quærat cineres uictura ſupſtes.
Nūc tamē hic lōge q fulget luce maligna.
Ignis adhuc aliqd phario de litore ſurgens,
Oſtēdit mihi magne tui iā flāma reſedit
Pōpeiūq; ferēs uaneſcit ſolis ad ortus
Fumus & inuiſi tēdūt mihi carbaſa uenti.
Nō mihi nūc tellus pōpeio ſi qua triūphos:
Vita dedit nō alta terēs capitolia currus:
Gratior elapſus fœlix de pectore magnus.
Hūc uolumus quē nilus hēt terræq; ne cēti
Nō hærere quæror crimē cōmendat arenas
Linquere ſi qua fides peluſia littora nolo.

pō.ut ab hoſtili manu cremetur. O bene nudi craſſorū cineres.dicit nunc ſatius eſſe:ut pō.inhumatus iace ret:quemadmodū craſſi:quā hoſtili manu cremari. Craſſos: quos occiſos cū exercitu deleto rex partho rū arſacides iuſſit inhumatos iacere. Inuidia maiore deū: ex hoc quod tā ſordido ſepulchro conditus eſt pō.cognoſcit ipſū diis inuiſū fuiſſe. Inuidia:odio. Similis ne malorū ſors eadē ne me ſemper fortuna ſe quatur. ut ſemper ſim a ſepulchro meorū uirorū remota:ne mortē ipſorū lugeā. Nunquā dare buſta: nun quid mihi licebit intereſſe exequiis uirorū meorū. Nunquā plangemus ad urnas: ſed procul a cineribus uirorū remota ſemper ipſorū mortē lugeā. Quid porro tumulis: quaſi ſe ipſā repræhendens: dicit quid opus eſt ſepulchro: nunquid nō ſemper mihi obuerſatur imago pō.ut abſentē etiā quaſi præſentē comple ctar: Porro:certe. Inſtrumenta: adminicula lachrymarū: pietas eorū quos diligimus eſt q̄ſi adminiculū doloris. Hæret imago:ut mihi ante oculos poſita ſit. Victura:illa quæ uictoria eſt quærat cineres uiri ſui ego autē nō ſū ſuperſtes futura. Nunc tamē hic longe:proſequitur complorationē corneliæ: quod cogeretur a nauis deſerere locos ubi pō.reliquiæ poſitæ fuerant. Qui fulget.ignis inquit lucens in littore nili oſten dit mihi aliquā partē tui eſſe o pō.quo fit ut inuita diſcedā. Oſtendit.noli dicere ignis nō oſtendit:immo nō longe hinc oñdit aliquid eſſe tui uel legitur nunc tū. Maligna luce.i.obſcura:quia iā extinguebatur. Flam ma reſedit.i.extincta eſt. Ferens:pro auferens pō.quia oñdit corpus pō.crematū eſſe. Vaneſcit:qa in eoā partē fumus aſcendebat. Et.ſ.quāuis ſint ueſtigia mei pō.tū diſcedere cogor. Mihi:ad dolorē meū: Nō mihi nunc tellus:iā felicitatis pō.oblita ſū:miſeriarū tātū recordor. Gratior.ſ. ægypto: uel quā hæc tellus

ubi iacent pō.reliquiæ. Terens curtus:nā triumphantes ſublimes uehebantur albis equis ad capitoliū. Felix:ſcilicet felicitas pō.penitus exceſſit. Hunc uolumus: & quia mihi hæc tellus gratior eſt quā huiuſmodi regiones:conſtitui(ſi fieri poteſt)nunquā hinc diſcedere quoad uitia ſuperſit. Si qua fides. ideſt ſi mihi creditis o nautæ. Hunc pō. Hærere.ideſt quod hic perſiſtere nequeā conqueror. Crimē commendat harenas:quia hic occiſus eſt pō.mihi commendabiliores & gratiores efficiuntur harenæ.

Tu pete bellorum caſus & ſigna per orbem
Sexte paterna moue.nāq; hæc mandata reli
Pōpeius uobis in noſtra condita cura (quit
Me quum fatalis letho damnauerit hora
Excipe o nati bellum ciuile nec unquam
Dum terris aliquis noſtra de ſtirpe manebit
Cæſaribꝰ regnare uacet.uel ſceptra uel urbes
Libertate ſua ualidas impellite fama
Nōinis. has uobis partes hæc arma relinquo
Inueniet claſſes quiſquis pōpeius in undas
Venerit & noſter nullis non gentibus heres
Bella dabit,tātū in dōitos mēoreſq; paterni
Iuris habete animos uni parere decebit
Si faciet partes pro libertate catoni.
Exolui tibi magne fidem:mandata peregi.
Inſidiæ ualuere tuæ deceptaq; uixi
Ne mihi commiſſas auferrem perfida uoces
Iā tunc te per ināe chaos.per tartara (cōiūx
Si ſunt ulla ſequar,q̄ longo tradita letho
Incertum eſt.pœnas animæ uiuacis ab ipſa
Ante ferā.potuit cernēs tua uulnera magne
Nō fugeret in mortem.plantu cōcuſſa peribit

❡SVLPI: Tu pete:ſextum ad bella reparanda ex pom.mandatis irritat. Caſus:fortuna pericula Condita:ſeruata ut eſſe curæ meæ uobis hæc aperire. Me quum.fatalis repetit pom. uerba. Fatalis hora: tempus mortis. Vacet. uacuum ſit tempus. Sceptra:reges methonymia: Impellite.concitate. Partes. officia & diuiſiones & factiones. Quiſquis pom. hoc eſt pom. filius. Venerit in undas.deſcenderit in mare. Non dabit nullis: excitabit multos. Indomitos. generoſos & liberos. Iuris paternis.libertatis & patriæ defendendæ. Si faciet partes.ſi defenſores cogeret. Exolui fidem: ſeruaui promiſſa. Inſidiæ tuæ: quod me in mari reliqueris. Vix ne mihi auferrem uoces: uiuere uolui hactenus ut hæc uobis fideliter iam uero his actis ut peream operam dabo. Chaos inane:ſpecioſas inferni tenebras. Si ſunt ulla:ex ſenecæ ſententia uidetur hoc dicere ait enim in libro de conſolatione ad martiam cogita nullum defunctum malis affici illa quæ nobis inferos faciunt terribiles fabula eſt. Quam longo tradita letho incertum eſt:ignoro mortis meæ tempus quam me diſcruciando & torquendo doloribus miſeram animam anticipabo. Ab ipſa:anima. Feram. auferam: Cernens.anima. Non fugere in mortem non ſeparari a corpore. Peribit: excutietur plangendo & lachrimando nam ad uim mihi inferendam & præcipitia nunquam deſcendam.

❡OMNIBO. Tu pete bellorum caſus:hic me deſere o ſexte quoniam hæc mihi grata loca ſunt: ubi poſitæ ſunt reliquiæ pom. Tu:quod ad te pertinet: accipe reliquias belli & uindica libertatem: id enim eſt quod mihi pater tuus dedit in mandatis. ut uos monerem.ſi forte aliquid de eo contingeret,nunquam deſineretis patriam cum libertate tueri. Signa uexilla. Condita cura.repoſita in noſtra ſolicitudine. Me cum fatalis.o cornelia dicito meis uerbis Gn. & ſexto pom.hæc uerba o nati poſt mortem meam inquit ſuccedente mihi. Cæſaribus:qui a cæ. deſcendent. Vel ſceptra:ideſt uel reges uel ciuitates uel populos qui potiuntur rerum impellite nobiſcum ut libertatem ro.recuperetis. Vel urbes libere uiuentes. Sceptra:monachiam inquit regem. Nominis: ſcilicet pom. Arma relinquo:ſcilicet tuendæ libertatis. Inueniet.claſſes.& ſuperſunt uires adhuc quibus hoc facere poſitis.uidelicet claſſis adhuc intacta. Quiſquis pom. ideſt aliquis exgente pom. Nullis non gentibus: ideſt quibuſlibet nationibus bellum inferre poterit. Tantum indomitos: uos tantummodo animos gerite dignos paterno nomine:non deerunt uobis opes:non populi quibus dignitatem ueſtram defendere poſitis. Tantum:tantummodo. Indomitos.ne ſeruire uelitis. Iuris:paternæ poteſtatis. Vni parere decebit:catoni ſi modo ipſe uoluerit partes libertatis tueri. Exolui tibi magne fidem:hæc ſunt mandata quæ mihi tradidit pō.dum uiueret:illa aperui uobis.ueſtrum igitur erit exequi uoluntatem paternam Inſidiæ ualuere tuæ:quia clam id agebas ut ante me e uita excederes. Perfida.quia niſi hæc mandata apeuiſſem filiis tuis quæ promieram a fide deſtitiſſem. Auferem .u.ſ. ſi tecum mortua eſſem. Iam nunc te per inane chaos:poſtquam tibi fidem ſeruaui nunc reliquum eſt:ut te ſequar quocunq; ſenſus tuus peruenerit. Per inane chaos:chaos ſignificat confuſionē elementorum omniū:ſic diffinitur chaos eſt inordinata indigeſta moles.& dicitur a Χεῶ:ideſt confundo:nā ante quā Deus elementa diuiſiſſet: erant omnia ſimul confuſa: & hoc chaos apud inferos eſſe dicunt:quia ibi perpetua nox eſt:& confuſio rerū omniū. Inane: ideo dixit quod ibi ſpiritus ſine corpore habitent. nā inane uacuū dicitur quod ſine corpore eſt. Tartarus locus inferior apud inferos:idē eſt quod chaos:tartarus,dicitur ideſt perturbando quod ibi omnia perturbata ſint. Si ſunt ulla dixit: ſecundum epicureos qui dicebant animā uel omnia ſimul cū corpore perire. Quā longo tradita letho: uita mihi inſtar mortis eſt:ea uero quā longa futura ſit incertum eſt:ſed ſi diuturnior fuerit pœnas ab ipſa ſumā animā uiuaci. Pœnas animæ feram: ego mihi ipſi mortē conſciſcā. Animæ uiuacis:quæ diu nimiumq; uixerit. Potui cernens: tam dura fui. ut tibi ſuperſtes eſſem.& dolore nimio non conficere cum te oculis meis occidi uiderē. Non fugere in mortem:

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA

ideſt tibi eſſe ſuperſtes. Planctu concuſſa peribit.quando ita uiuax fuit anima mea:ut nec dolore quidem mortis tuæ ex hoc corpore diſceſſerit.ſaltē ipſo planctu e pectore diſcedet.quia tam diu pectora plangam quod ipſam excedere cogam planctus proprie eſt percuſſio pectoris:

Effluet in lachrimas: nūq̄ ueniemus ad enſes
Aut laqueos. aut p̄cipites per inania iactus.
Turpe mori poſt te ſolo non poſſe dolore:
Sit ubi fata caput ferali obduxit amictu
Decernitq; pati tenebras: puppiſq; carinis
Delituit: ſæuumq; arcte complexa dolorem
Perfruit' lachrimis. & amat p̄ cōiuge luctum
Illam nō fluctus ſtridenſq; rudentibus eurus
Mouit: & exurgēs ad ſūma pericula clamor
Votaq; ſolicitis faciens contraria nautis:
Compoſita in mortem iacuit fauitq; p̄cellis.
Prima ratem cypros ſpūantibꝰ accipit undis
Inde tenenſ pelagus ſed iā moderatior euruſ
In libycas egit ſedes & caſtra catonis
Triſtis ut in multo mens eſt præſaga timore
Aſpexit patrios comites a littore magnus
Et fratrem: medias p̄ceps tunc fert' in undas
Dic ubi ſit germane parens. ſtat ſūma caput
Orbis an occidimꝰ rōanaq; magnus ad um/
Abſtulit hæc fat' quē contra talia frater (bras
O felix quem ſors alias diſperſit in oras
Quiq; nefas audis: oculos germāe nocētes
Spectato genitore fero: non cæſaris armis
Occubuit dignoq; perit auctore ruinæ
Rege ſub impuro nilotica rura tenente
Hoſpitii fretus ſuperis & munere tanto
In proauos cecidit donati uictima regnis
Vidi ego magnāimi lacerātes pectora patris
Nec credens phariū tantū potuiſſe tyrannū
Littore niliaco ſocerum iam ſtare putaui.

¶ SVLPI. Per inania: per aerem. Turpe: dolori dedecoris ſtumulum adiicit. Obduxit: texit lugentium more qui ueſtem mutant & in publicum non prodeunt: & lucem euitant. Ferali: nigo. Arcte complexa dolorem: uehementiſſime dolens.

Perfruitur: fructum uoluptatemq; capit. Luctum ſqualorem & tenebras. Mouit: deſiſtere fecit a flutu. nam ſolet affectus recens ueterem tollere. Clamor: nauticus. Pericula: in quibus acti tempeſtate uerſabantur. Contraria. illi enim ſalutem ipſa mortem optabat. Compoſita: apte collocata. Virgi. ſic o ſic poſitum affati diſcedite corpus. Fauit: adhortata eſt & laudauit. Prima ratem: ex ægypto primum in cyprum uenere. Tenens pelagus: flare non deſinens & mare propellens. Moderatior: remiſſior. Caſtra catonis: quæ erant ad palinurum. Magnus. Gn. pompeii filius qui cum catone erat. Fratrem: ſextum. Fertur præceps: celer naui occurit. Stat ſumma: uiuit ne ille in quem reducitur totus orbis. Romana: res romanas imperiū & libertatē. Quē ſors diſperſit: qui neq; iter fuiſti neq; uidiſti q̄ nos. Audis: & nō uidiſti ut ego.

Perit: ſyncope. Impuro: inceſto. Hoſpitii fretus ſuperis: fidens diis hoſpitalibus & beneficentia quam in reges ægyptios contulit. Cecidit uictima: mactatus eſt uelut uictima pro regno quod donauerat ptolomæo. Socerum: cæſarem.

¶ OMNIBO. Effluet: reſoluetur in lachrimas. Nunquam ueniemus ad enſes: quibus iugulum aperiamus non ad laqueos non ad præcipitia ueniemus: ſed ipſo dolore peribimus. Turpe: eſt enim uxori quæ uirum ſuum amet: non poſtea ipſo dolore perire. Obduxit caput: ordo eſt illa delituit ubi obduxit caput. Obduxit: circundedit texit. Ferali: nigro & atro amictu. ſicut lugentes ſolent. Pati tene. ideſt nunquam prodire in lucem. Complexa dolorem: quia quantum dolorem poterat animo complectebatur ut cito moreretur. Perfruitur la. ideſt fructum quendam capit ex lachrymis. Illum non fluctus: cum ſe cornelia in profundam partem nauis recepiſſet: & ibi operto capite obſtinato animo mori ſtatuiſſet: nec clamoribus nautarum mouebatur: nec procellis aut tempeſtate maris: quin etiam optabat naufragium. Fluctus perturbatio: & inundatio maris. Rudentibus .i. propter rudentes ſunt.n. funes quibꝰ uela tendunt. Clamor. ſ. remigum. Pericula: quia inſtante periculo & procellis armamenta nauium proiiciebant. Votaq; ſollicitis. ſ. periculo inſtante: nautæ uotum faciebant. ut incolumes in portum uenirent: Cornelia uero ut naufragio periret. Compoſita. conſtructa. Fauitq; pro. i. gratas habuit procellas. Prima ratem Cypros: primum inquit nauis qua uehebatur Cornelia cū ſexto & comitibus peruenit Cypron: unde curſus in libiam: tandem peruenit ubi erat Cato cum altero pompeii filio primo genito. Cypros: nominatiuus eſt græcus hæc Cyprus Cypri. Tenens pelagus .i. eurus in pelago regnans: nam eurus orientalis: eſt qui idoneus eſt de Cypro nauigantibus in libyam: Moderatior: quia non nimis uehæmens ſpirabat. In libycas ſedes: ibi. n. Cato præerat claſſi cum Gn. pompeio: Triſtis ut in uultu mens: & cum de littore proſpiceret Gn. pompeius & comites patris de puppe cognouiſſet: iam tunc mens mali præſaga nil boni diuinabat: ſed aliquid mali afferri quemadmodum fit a magno timor. Præceps: ſine ulla conſideratione fertur cupidus ſcire quid. nam de patre eſſet. Dic ubi ſit uerba Gn. pompeii ad ſextum. Stat: uiuit ne an una cum illo periuimus. Romana: res romanæ cum eo perierunt ſi ipſe perit. O felix: nunc magna cum miſeratione fratri reſpondet Sextus Pōpeius. O felix. ſ. es. o Gn. comparatione mei: quia tibi audire contingit quod patri noſtro accidit. ego autem peiori conditione ſum. quod non audiui: ſed meis ipſe oculis uidi. Oculos nocentes: uidendo patrem occidi. Non cæſaris armis: ad indignitatem & mo

leſtiā hoc quoq; acceſſit: quod occiſus eſt iuſſu indigni hominis. nā ſi iuſſu cæ. interfectus eſſet. hoc nobis æquiori animo ferendū eſſet. Dignoq; perit auctore ruinæ. nā confiſus eſt regi ptolemæo cuius pater aliquando in regnū redditus fuerat auctore pō. patre noſtro. & ipſius iuſſu occiſus eſt. Impuro. impio & nocenti rege. Hoſpitiis ſuperis: poteſt eſſe dialyſis: ideſt diſtinctio uel ſuperis. ideſt hoſpitalibus diis fretus: uel ſuperis pro ſupernis hoſpitiis ideſt ſuperioris temporis: quia hoſpitio pō. uſus eſt cū pater ptolemæi in regnum reſtitutus eſt pō. iuuante quo tempore ro. uenit pulſus a ciuibus. ut a ſenatu populoq; ro. in regnū reſtitueret' nunc a ptolemæo eius filio: tanquā uictima occiſus eſt. Munere tanto. quia auctore pō. reſtitutus eſt in regnū. Donati regni. nā milites ſuos Gabinio conceſſerat pō. quibus ille reſtitutus eſt in regnū. Magnanimi patris: quia fortiter & libenti animo mortuus eſt.

Sed me nec ſanguis nec tantum uulnera nr̄i
Affecere ſenis. quantum geſtata per urbem
Ora ducis. quæ tranſfixo ſublimia pilo
Vidimus. hæc fama eſt oculis uictoriſ iniqui
Seruari: ſceleriſq; fidem quæſiſſe tyrannū:
Nā corpus phariæ ne cāes auidæq; uolucres
Diſtulerit. an furtiuus quem uidimus ignis
Soluerit ignoro. quæcunq; iniuria fati
Abſtulit hos artꝰ: ſuperis hæc crimina dono
Seruata de parte queror: cum talia magnus
Audiſſet: non in gemitus lachrimaſq; dolorē
Effudit: iuſtaq; furens pietate profatur:
Præcipitate rates e ſicco littoræ nautæ
Claſſis in aduerſos erumpat remige uentos
Ite duces mecum nunquam ciuilibus armis
Tanta fuit merces inhumatos cōdere māes.
Sanguine ſemiuiri magnum ſatiare tyranni
Non ego pelleas arces: adytiſq; retectum
Corpus alexandri pigra mareotide mergam
Non mhi pyramidū tumulis euulſus emaſis
Atq; alii reges nilo torrente natabunt
Oīa dēt pœnas nudo tibi mangne ſepulchra
Euoluam buſto iam numen gentibus iſim
Et ſacer in magni cineres iactabitur apis

¶ SVLPI. Ora ducis: pō. caput ueruto ſuffixū. Hæc ora. ipſa. Seruari oculis: ut uideat cæ. Fidē ſceleris: ut crederet a ſe interfectus pō. Corpꝰ: trūcū. Diſtulerit. laceratū in fruſta abſtulerit. Soluerit: incinerē uerterit. Quæcūq; iniuria fati abſtulit hoc artꝰ qualitercūq; fuerit abſūptꝰ ſic uolentibꝰ diis æquo animo fero & ipſis non imputo: & ignoſco iniuriam: ſed caput ſeruatum doleo. Non in gemitus: non gemuit & fleuit præ dolore. Effudit: emiſit & oſtendit. Iuſta. quia paterna: Præcipitate: celeriter e littore in mare deducite & remis impellite etiam uentis obſtantibus. Erumpat: exeat & eat remis impulſa. Merces: premium. Manes: corpus & animam. nam corpore ſepulto manes errare deſinunt. Satiare magnum ſanguine tyranni dare ptolemæum pom. inferias. Semiuiri. mollis & effeminati. Non ego: ita feruens minatur ſe Alexandriam euerſurum & alexandri omniumq; regnum ſepulchris dirutis cineres diſperſurum. Adytis. ex conditorio. Mareotide. palude ægypti: quam efficit nilus reſtagnans & dicitur mareta ctus. Amaſis: ægyptiorum res qui ut ait Diodrus uiolentius quam Cæteri regnauit ſepultuſq; fuit in immenſa pyramide. eius Herodotus meminit fueruntq; ante eum in ægypto reges trecenti &. xxx. Torrente. uelociter inundante. Nudo. inſepulto Euoluam. extraham. Apis. bos ſacer qui idem eſt quod oſyris.

¶ OMNIBO. Sed me nec ſanguis: ſed tametſi magno dolore confectus ſim: quod patrem occiderunt: tamen id mihi etiam multo moleſtius fuit: quod telo patris caput tranſfixum a proficiſcentibus per urbem Alexandriæ geſtatum eſt. & ſeruatum ut cæ. uictori oſtendatur. Affecere ſenis: quia ſenex ideo minus moleſtū eſt. nā etiā ſi occiſus non eſſet: tamen haud ita multo poſt moriturus erat. Per urbē alexandriā. Fidē quæſiſſe tyrannum. ut oſtenſo capite tum deniq; fidem præſter commiſſi ſceleris. Nā corpus phariæ. de reliquo corpore nunquid expoſitū ſit alitibus & feries eſca ignoro: an rogo ignis quē de liſore uidimus combuſtum ſit: Diſtulerint. dicauerint laniauerint. Furtius: clam accenſus a Codro. Solueritt: cremauerit. Quecunq; iniuria fati: hæc omnia ignoſco ſuperis q̄ uoluerint patrē meū indigno etiā funere cremari. dūmodo totum corpus uoluiſſent in aliquo ſepulchro qualecunq; illud eſſet cōdi. Crimina. q̄ indigne ſepultus fuerit. De parte: de capite. Cū talia magnus: dicit Gn. pompeiū audita cæde patris indignatū fuiſſe. & tanta ira incaluiſſe: ut nec punctū quidē temporis differre uideret': quin ſtatim armata claſſe ægyptū peteret: ut manes patris ulciſceret' ſed prohibitus eſt a catone. Magnus Gn. pō. primo genitus. Præcipitate: celeriter agite & raptim deducite naues in mare: In aduerſos uentos. i. impellite remis naues etiā contra uentum. Ite. ideſt uenite. Saciate magnū: ideſt umbram pompeii. Sanguine tyranni: ptolemæi qui in ipſos patris noſtri ſepulchro tanquā uictoria imoletur. Non ego pellæas arces: minatur ſe euerſurum pyramides & ſepulchra omnia regū quin etiā apim & reliquias deorū ægyptiorum in ſepulchro patris combuſturum eſſe. Arces pellæas alexandriæ partes Alexander condiderat: pella macedonū metropolis philipi & alexandri patria fuit: teſte Strabone: Rectum: apertum. Adytis: adytū proprie ſignificat locū arcanū quo nemini: niſi ſacerdoti ingredi licet & eſt græca dictio δύω ſignificat ingredior: a priuatiuū eſt. Mareotide: palude ægypti. Non mihi pyramidum: non ne inquit ego reuellam cineres & reliquias regnū ac deorū ægypti & influctibus nili obruā. Amaſis: maſis rex fuit ægypti ut ſcribit herodotus: qui in pyramide ſepultus fuit amiranda pli. Atq; alii reges: omniū regū ſepulchra

& cæterorū qui pyramides ſibi ſtruxerim in ægypto omnia euertentur: & pœnas mihi dabunt pro iniuria & cæde tua o pater. Nudo:inſepulto. Virgi. Nudus in ignota palinure iacebis herena. Euoluam buſto:eruam ex ſepulchro. Iam numen gentibus iſim:iſis eadem eſt quæ io.fabula quidem nota. Spargam per uulgus : ideſt uulgo diſſipabo:

Et tectum lino ſpargam per uulgus oſyrim:
Suppoſitiſq; deis urā caput : has mihi pœnas
Terra dabit:linquā uacuis cultorib⁹ agros.
Nec nilus cui creſcat erit ſoluſq; tenebis
Aegyptū genitor populis ſuperiſq; fugatis:
Dixerat: & claſſem ſæuas rapiebat in undas
Sed cato laudatam iuuenis cōpeſcuit iram,
Interea totis audito funere magni
Littoribus. ſōuit percuſſus plantibus æther
Exemploq; carens & nulli cognitus æuo
Luct⁹ erat:mortē populos deflere potentis.
Sed magis ut uiſa ē lachris exhauſta ſolutas
In uultus effuſa comas cornelia.puppe
Egrediens:rurſus geminato uerbere plāgūt
Vt primum in ſociæ peruenit littora terræ
Colegit ueſtes: miſeriq; inſigna magni
Armaq; & impſſas auro quas fecerat olim
Exuuias:pictaſq; togas:uelamina ſummo
Ter conſpecta ioui:funeſtoq; intulit igni:
Ille fuit miſere magni cinis.accipit omnis
Exemplum pietas, & toto littore buſta
Surgunt theſſalicis reddentia manibus ignē
Sic ubi depaſtis ſubmittere gramina cāpis:
Et renouare parans ibernas appulus herbas

SVLPI. Tecū lino:alluſit ad ægyptiorū habitū qui utunt̄ lineis ueſtibus. Oſyrim : qui in ſuo Aſylo ſupra Sari Iacere credit̄ q̄q̄ fabulāt̄ iſim multis in locis eū ſepeliſ̄ finxiſſe metu typhonis & uno tantū in loco ſepeliuiſſe ut tradit Strabo. Suppoſitiſq; deis : ſubmiſſis cadaueribus & ſtatuis eorū quos colunt pro deis. Caput : magni: Terra : nā quas diximus erunt ædificiorū & deorū. Vacuos cultoribus:interimā enim & deſolabo. Cui:in eius utilitatē & fertilitatē. Genitor:pō.ibi ſepultus. Rapiebat:trahere uolebat. Compeſcuit:repreſſit oratione. Plantibus: percuſſionibus deplorantiū. Exemploq; carens:nulli comparandus & nunquā factus. Nō enim ſolent populi principis uiri mortē deflere ſed illa lerati. Exhauſta : attenuata. Effuſa : effuſos habens ſynechdoche. Verbere: ictibus manuū ſociæ amicæ. Impreſſas : intextas. Pictas : ut ſunt palmatæ & triumphales. Ter : in tribus triumphis. Intulit igni : combuſſit. Funeſto:mortuo dicato. Fuit cinis:loco cineris. Pietas omnis:omniū ro.intimus quidā amor & reuerentia erga ſuos. Buſta ſurgunt: ignes in ceſpitibus eriguntur eis qui theſſalia occubuerant. Sic ubi ſic lucet apulia quando depaſtas herbas uolunt per hyemē renouare paſtores. nā calefacta terra excitatur ad pululandū. Submittere: elicere & ſubnaſci facere:Ibernas:hyemales.

OMNIBO. Tectū lino:quia oſyrim dilaniatū a typhone fratre uxor eius iſis in mantella cœpit mantella dicit̄ tela lini qua tergunt̄ manus : inde manticula diminutiuū . hinc eſt quod iſidis ſacerdotes induebant̄ lineis ueſtibus.Mar Linigeri fugiunt calui ſiſtrataq; turba. Lino: tela linea. Et ſacer apis : erat enim apis taurus: qui quotannis(alii dicūt ſingulis luſtris)egrediebat̄ e nilo & hūc immolabāt nilo flūini quo facto:ſtatim nilus omnē ægyptū inūdabat:& niſi ille taurus egrederet̄:malū erat omē. dicit ergo hūc taurū ſe immolaturū cineribus patris. erat albus frōtē & quaſdā paruas corporis partes:cætera uero niger quibus ſignis(ut refert Strabo)indicabāt qui ſit ad ſucceſſionē idōeus:alio uita functo. bos apis in ſepto quod alebat̄ & apud ægyptios pro deo habebat̄:& idē eſt apis ꝙ oſiris: Suppoſitiſq; deis.i.reliquias deorū reulſas ex ſepulchris ſuis ſubiiciā capiti patris:& una cū capite urā Has mihi pœnas ſed ꝙ ad ægyptū pertinet:ego eā omnibus diis ac populis deſolatā desertā ꝙ facere inſtituti: ut nec populi nec dii locū illū teneāt ſed tātū uacuus ſit māibus patris. Nec erit.ſ.populis aliquis. Cui:ad utilitatē cuius. Nilus creſcat:ut ægyptū fœcūdā reddat. Populis ſuperiſq; fu tigit & illud antiquū quotiēs expugnaturi eſſēt urbē aliquā antiqui ex ea deos omnes ac deas euocabāt ne iniuriā diis illis facerēt:qui in ea ciuitate colebāt̄:ſicut apud Virgi. cū Aeneas oſtēdere uellet de troia deſperatū eſſe ait.Exceſſere omnes adytis ariſq; relictis.Dii quibus imperiū hoc ſteterat. Dixerat.ſ.Gn.pō.iāq; claſſē deducebat in undas:ut ægyptū peteret ſed Cato prudēter irā iuuēis auertit. Laudatā irā:quia iuſte iraſcebat̄. Interea totis.nūc deſcribit cōplorationē quæ facta eſt in fūere pō.nā uniuerſus exercitus clāorē ſuſtulit:ut ubiq; omnia plāctu & gēitu reſōarēt. Audito fu.i.cæde pō. Exēploq; carēs: nūquā antea auditū fuit uel raro ꝙ populi potētis mortē lugerēt.nā potētes inuiſi ſolēt eſſe populis : hic adeo diligebat̄ ab omnibus:ut omnes in morte ſua gēitū lachrymaſq; dederint. Sed magis ſic.n.cū aliquis propinquior apparuerit eius qui mortuus eſt ſolēt rēouari lachrymæ . Solutas:ſparſas i uultus.ut primū in ſociū nūc dicit corneliā:poſtquā egreſſa eſt in terrā ſocialē.ſ. in Libyā ſtatim cēotaphiū præparaſſe primo : q̄ oēs q ibi aderāt ſecuti ſūt.& dignitatē eius imitati cēotaphiū ſuis quiſq; faciebat q i acie pharſalica occiſi fuerāt. Collegit ueſtes . rogū inqt extruxit:& rogo ſuperimpoſuit ueſtes pō.& oia q̄ illi cū uiueret cariora fuerāt.ſic.n.facere ſolebāt antiq:ut cū corpore mortui oia q̄ illi cara fuerāt cōburerēt.ut Virgi. purpureaſq; ſup ueſtes uel anima nota:immo equos & ſeruos una cū dōinis cōburebāt. Impreſſas exuuias : intertextas auro:& clauis aureis intextas ſignificat. Pictas:palmatas ut triūphales. Ter cōſpecta ioui: qater triūphauit & curru ſublimis uectus per urbē fuerat ad alta capitolia. Funeſto:tu.igni.i.creauit in ro

go. Ille:quia aliū cinerē habere nō potuit. Accipit omnis exemplū pietas:exemplo inquit corneliæ omnes cenotaphiū ſuis quiſq; fecit:qui cæſi fuerant in acie pharſalica.cenotaphiū dicit̄ ſepulchꝝ inane quod ſtruebant in honorē alicuius:& ſi corpus aberat nā κένον ſignificat inane & uacuū & τάφοσ ſepultura. Buſta:rogi. Manibus theſſalicis.ideſt his qui in acie pharſalica occiſi fuerant. Sic ubi depaſtis: nunc dicit per quandā ſimilitudinē quomodo ignes per omne litus apparuerint dicit.enim hoc idē facere ſolent apuli tunc renouare uoluerint herbas : nā comburunt quæcūq; in agris inueniunt : ut cinis ille fertiliorē reddat terrā quod etiā Virgi.in georgicis oſtendit.Stipulā crepitantibus urere flammis. Depaſtis : a grege. Submittere: ſubſtituere.

Igne fouet terras, ſimul & garganus & arua
Vulturis & calidi lucent buxeta matini.
Nō tāen ad magni puenit gratius umbram:
(Omne ꝙ in ſuperos audet cōuitia uulgus.
Pompeiūq; deis obiicit) quā pauca catonis
Verba,ſed a pleno uenientia pectore ueri:
Cuius obit inquit multum maioribus impar
Noſſe modū iuris,ſed in hoc tn̄ utilis æuo:
Cui non nulla fuit iuſti reuerentia: ſalua
Libertate potens . & ſolus plebe parata
Priuatus ſeruire ſibi rectorq; ſenatus
Sed regnātis erat nil belli iure popoſcit
Quæq; dari uoluit uoluit ſibi poſſe negari
Immodicas poſſedit opes ſed plura retentis
Intulit inuaſit ferrum ſed ponere norat
Prætulit arma togæ ſed pacē armat⁹ amauit
Iuuit ſumpta ducem iuuit dimiſſa poteſtas
Caſta dōus luxuq; carens corruptaq; nūquā
Fortuna dōini charū & uenerabile nomen
Gentibus & multū noſtræ ꝓproderat urbi
Olim uera fides ſylla marioq; receptis
Libertatis obit pompeio rebus adempto
Nunc & ficta perit nō iam regnare pudebit
Nec color imperii nec frons erit ulla ſenatus

SVLPI. Vulturis : mōtis in apulia iuxta garganū . Horatius Me fabuloſæ uulturæ in appulo. Buxeta: loca buxis plena.legit̄ & bucera ideſt boum paſcua: bucerus enim eſt poſſeſſiuū a boue Lucilius lanigere pecudes & equoꝝ duellica proles. Buceriq; greges.quod quidā buceriæ corruperūt. Matini: mōtis in apulia ex quo matini populi dicti ſūt ſicut a uulture uulturni : Nō tamē : ex his omnibus inquit nil fuit pō.gratius.uerbis Catōis: nā uulgus ſuperis maledicebat . Omne quod: in ſuperos audet cōuicia uulgus pōpeiūq; deis obiicit:per parēthesim lege. Quod:qua. Deis : uelut oblitus honoꝝ & plāe in gratis. Cuius: pō. a modeſtia laudat ſibiq; ipſi ſi eſſet cæ. ſuccubiturus ſimile exitiū a iuba inferēdū precat̄. Obit : ſyncope. Impar noſſe modū iuris:minor inſeruāda menſura iuſtitiæ. Cui nō ulla:uidelicet æuo:& id quod in pō. uituperauit aſcribit tēpori nō naturæ eius ſi cui ad ciuē retuleris legēdū eſt nō nulla : ideſt aliqua . Salua libertate: nō efferēdo ſe in tyrānidē. Et ſolus priuatus : ſolus recuſās dōinari cū uellet populus ſibi ſeruire. Rectorq; ſēatus: ſed regētis erat regebat quidē ſēatū ſed cui ipſe pareret . Iure belli : iure imperii & belloꝝ geſtoꝝ quodq; aliis præſtaret. Quæq; dare uoluit: ideſt quecūq; petiit & imperauit . Immodicas opes : fuit enim ditiſſimus . Intulit . attulit in patriā. Inuaſit ferrū ſuſcepit bellū ciuile : ſed ſanatus arbitrio erat depoſiturus. Arma:militiā & bella. Iuuit ſūpta:ut delectabat̄ honores ſūere ſic & dimittere . Caſta : pudica & frugi. Corrupta nūquā fortūa dōini:quæ felicitate pō.nō ſuperbiebat & inſolēs erat: Nomē:no tamē ipſius & fama. Olim uera fides:uera libertas inquit Syllæ Mariiq; tēporibus periit. Nūc uero: cū ſupereſſet imago quædā & umbra libertatis quæ extincta aſt in pō.nēinē pudebit tyrannū. Color:qualitas & expreſſa dignitas. Frōs.uirilitas.

OMNIBO. Fouet:fœcūdas reddit terras. Gargāus: mōs eſt Apuliæ ſiniſtrorſū a apēino in mare adriaticū uēiēs. Vult:uult uel uulturn⁹ fluui⁹ eſt qui auctoꝝ Strabōe per uēafrū mediāq; Cāpāiā labit̄. Matin⁹:promōtoriū eſt apuliæ. Buceta:paſcua dicūt̄ ubi boues hyēant a boue. Nō tamē ad magni peruēit gratius:quāquā omnes cōuicia iactabāt in deos:ꝙ tā atroces & infeſti pō.fuiſſēt: tamē ulla gratior uox fuit māibus pō.oratio Catōis:quā de ſuis laudibus habuit ſūma cū moderatiōe. Audet cōuicia in ſuperos .i.inſectari deos. Pōpeiūq; deis obiicit:ut iniuria diis faciat. Sed a plēo.pauca quidē uerba fuerāt:ſed uera: Ciuis obit dixit:hæc oratio laudationem fūeris cōtinet mos .n.apud antiquos ꝙ etiā nūc quoq; tenetur:ut laudatiōes haberēt̄ in fūere:deoꝝ præſertim qui honore digni haberēt̄:Oratio eſt perſōæ cōuēiēs: nihil.n.fictū Cato:nihil ſimulatū loquit̄.nihil ad gratiā:laudat a modeſtia pō.qui nūqua plus ſibi ſūpſerit quā ciuica cōditio pateret̄. Impar maio.fuit quidē inquit nō cōparād⁹ pō.priſcis illis imperatoribus:ueꝝ tamē in hac ætate plurimū profuit:nā ſolus ex principib⁹ fuit q ſe priuatū gereret:quāuis plæbs illi ſeruire parata eſſet. Noſce modū iuris.i.poteſtatis hoc eſt cognoſcere quātā ſibi permitteret̄ nūquā.n.ſe ſupra ciuicā cōditionē extulit. In hoc tamē utilis æuo:quia cū ferme omnis iuſtitia periiſſet:in eo adhuc priſtinæ ætatis reliquiæ permāſerūt. Cui nonulla fuit iuſti reuerentia.ut nō omnino iuſtitiā cōteneret : ſed eā uereret̄. Salua libertate potēs : nō.n.ipſe in magiſtratib⁹ ſuis tyrānidē exercuit.quia nil cōtra libertatē geſſit.quāquā princeps ciuitatis eſſet. Et ſolus.ex principib⁹ omnib⁹ inuēt⁹ eſt pō.unus qui ſe priuatū gereret. Plæbe parata:licet prompta eſſet.ad ſeruiendū illi plæbs. Priuatus:qui ut priuatā uitā gereret . Rectorque ſena.,erat quidē mederator ſenatus: ita tamē ut ſenatus imperaret. Sed regnantis,nō ſeruiētis . Nil

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

belli iure popoſcit:ꝙ bello cæteris præſtaret:nil ſibi pluſquã cæteri arrogabat. Popõſcit. arrogaauit ſibi. Quæq; dari uoluit:nõ.n.ita ipſe petebat honores:ut ab inuitis extorqueret. ſed a uoluntariis acciperet. Immodicas poſſedit op.laudat a libertate. Intulit plus. quã ꝙ ipſe immenſas diuitias poſſederit: tamẽ plures in erariũ intulit quã ſibi retinuerit: Inuaſit ferꝛ:arma põ.placuerunt quibus plurimũ ualebat: ſed tamẽ cũ tempus pacis eſſet arma deponebat. Prætulit arma togæ .i. paci præpoſuit bellũ. nunquã tamẽ bellũ ſuſcepit niſi ut paci conſuleret:hæ laudationes dignæ ſunt:& laudatore & laudato. Iuuit ſumpta ducẽ:placebat põ.ſuſcipere honores:placebat illos deponere finito magiſtratu. Poteſtas :ſ. magiſtratũ. Carens luxu:quia nõ ſuperfluis rebus põ.familia abundabat. ſed his tantummodo quæ ciuiæ conditioni conuenirent. Corrupta : uitiata.nã in felicitate ſe moderatũ gerẽ difficilimũ ẽ. Claꝝ & uenerabile :ſed nõ minori ueneratione quã admiratione habebatꝰ põ. nomẽ. Olim uera fides : ante quidẽ uera libertas erat in ciuitate noſtra:ſed poſtquã Sylla & Marius ciuitatẽ occuparunt:uera illa libertas periit:tamẽ fictæ libertatis imago permanſerat in põ.ſolo:quæ nunc mortuo penitus tolliꝰ. Receptis .ſ. in urbẽ: Nõ iã regnare pudebit:quia poſt mortẽ põ.regnandi pudor omnis extinctus eſt:nã omnes licenter pro ut ſuperiores erunt rempubli.occupabunt. Colo : ſpecies quædã imperii. Nec frons: nullaq; erit ipſius ſenatus libertas.nam in fronte dignoſciꝰ quãtũ unicuiq; liceat.

SVLPI. O felix : eũ tempeſtiua morte felicẽ appellat. nã ſi uixiſſet in ſeruitutis diſcrimẽ potuiſſet incidere. Seneca in troade ait. felix priamus felix quiſquis bello morienſ omnia ſecũ conſumpta uidet. Scelus phariũ: ſceleſtus ptolemæus. Quærendos: optandos. Sciꝛ mori ſors prima uiris. Viro forti in miſeria conſtituto prima felicitas eſt: ſponte mortẽ ſibi conſcire: ſecunda ut ui ei inferaꝰ. Si fatis aliena in iura uenimus:ſi deoꝝ uoluntate ſub alterius poteſtatẽ uenturi ſumus. Talẽ:qualis fuit ptolemæus in põ. Deprecor. recuſo. Vocibus his:mors põ.plus eſt hac breui Catonis oratione laudata quã ſi pro roſtris fuiſſet publice commendatus. Roſtra: foꝝ nã id templũ in quo eſt erectũ ſuggeſtũ ex roſtris nauiũ antiatiũ roſtra eſt appellatũ ut libro.viii.liuius habet. Vulgi: præſerti cilicũ qui reſpectu põ. militauerant & eo iã mortuo diſcedebant. Tarchõ : cilicũ dux. Fugientẽ rapta claſſe: fugere uolentẽ acceptis nauibus. Notauit:cũ ignominiæ nota arguit. Nunquã pacate ſemper rebellis. Cilix : quædã prouinciaꝝ nomina a populis poſſeſſiuiſq; ipſis cũ contra fieri deberet deriuari uidenꝰut Thracia bebricia cilicia phrygia:a thrax bebrix Cilix phryx. Ad rapinas:ad pyraticã exercendã. Vnus:quidã cilix. Mente:conſilio propoſito. Regentẽ.catonẽ. Nos cato. excuſans ſe miſſionẽ petit & bello ciuili finẽ imponendũ eſſe ſuadet. Partes : factionẽ diuiſionẽ noſtrũ ut alii domi remanerent alii põ. officioſe fauerent. Orbis:q maluit p eo pugnare quã in ocio degere.

O felix cui ſumma deis fuit obuia uicto
Et cui q̃rendos phariũ ſcelus obtulit enſes:
Forſitan in ſoceri potuiſſes uiuere regno:
Scire mori ſors prima uiris.ſed ꝓxima cogi
Et mihi ſi ſatis aliena in iura uenimus
Fac talem fortuna iubam.nõ deprecor hoſti
Seruari. dum me ſeruet ceruice reciſa.
Vocibus his maior qua ſi romana ſonarent
Roſtra ducis laudes generoſã uenit ad ũbrã
Mortis honos.frẽit interea diſcordia uulgi
Caſtrorum belliq; piget poſt funera magni.
Tum tarchõ motus linquendi ſigna catonis
Suſtulit: hũc rapta fugientem claſſe ſecutus
Litus in extremum tali cato uoce notauit:
O nunquam pacate cilix iterum ne rapinas
Vadis ad æquoreas:magnũ fortũa remouit
Iam pelago pyrata redis.tum reſpicit omnes
In cœtu motuq; uiros.quorum unus aperta
Mente fugæ. tali compellat uoce regentem:
Nos cato da ueniam pompeii duxit in arma
Non belli ciuilis amor.parteſq; fauori
Fecimus: ille iacet quem paci prætulit orbis

OMNIBO. O felix : nunc ad conſolationẽ uenit:ſic.n.in laudatione funeris fieri ſolet:ut primo eiꝰqui mortuꝰeſt laudes proſequamur. deinde ad conſolationẽ eoꝝ ad quos funꝰpertinet perueniamꝰ. dicit.n.nihil eſſe cur implacabiliter cædẽ põ. flere debeant:quando nihil ei mali contigerit:immo uero inſtar fœlicitatis eſſe dicit:qꝛ a miniſtris ptolemæi occiſus fuerit.O felix inquit põ.eſt qui ſimul cũ fortuna& republica periit nã ſatius fuit põ. uicto mori quã uiuere ne indiſcrimẽ ſeruitutis ueniret : & quaſi cũ dmirationẽ legendũ eſt : Cui quærendos .i. debuiſſet põ. quærere enſes ad ſe interficiendũ:niſi a ſceleſto rege darenꝰ. ne poſt tantã cladẽ acceptã ſupereſſet. Forſitã in ſo.& rationẽ inferꝛ:dicit.n.o põ.niſi te ptolemæꝰoccidiſſet fortaſſe paſſus fuiſſes cæ.ipſo regnante uiuere. Scire mori ſors prima:primũ inquit eſt ſcire mori cũ neceſſe fuerit : ſecundũ uero cogi ꝙ proximũ fuit conſecutus eſt. Proxima cogi:uidelicet turpiꝰducerẽ in ſeruitute uiuere.quã mori. Viris:uiꝛ ſemper de forti diceꝛ ſolemꝰ. Proxima:ſecunda cogi.ſ.ad mortẽ. Et mihi ſi fatis:de ſe ipſo capit exemplũ felicẽ fuiſſe ꝙ occiſus fuerit imperio ptolemæi:dicit.n.hanc quoq; fortunã mihi ipſi optaueri. ſi in tyrannide uicturi ſumꝰ. ut rex iuba ad quẽ nos cofugimꝰ. idẽ mihi faciat. Si fatis.i.ſi fata uolunt:ut ſeruiamꝰuictori. Nõ deprecor hoſti: quaſi conſolaꝰ illud ꝙ nimiũ indigne ferebat.Sextꝰuidelicet caput põ. uictori Cæ.uiſendũ ſeruari:nõ magnificatio inquit. ut ſeruer uictori: uel capite truncato uel integer dummodo mortuꝰ ſeruer. Nõ deprecor.nõ recuſo nõ repello Ci. prima deprecatio defenſoris.i.depulſio. Ceruice reciſa : ſicut põ. Vocibus his maior:repetit: ꝙ ab initio dixerat incredibile dictũ eſſe : quã grata fuerit umbris põ

peii catonis oratio. Quã ſi Ro.roſtra ſonarent:nõ tã grata fuiſſet totius populi Ro.oratio.etiã ſi in omni foro laudes põ.decantarenꝰ:quã fuerunt hæc pauca catonis uerba. Fremit intera diſcordia uulgi:milites cũ antea põ. ſecuti fuiſſent nõ tã belli ciuilis cupiditate : aut libertatis ſeruandæ gratia : quã ꝙ põ. amabant:ſublato eo nunc ipſos arma ferre tedebat.& rediiſſent omnes ad ſuas quiſq; domos : niſi adhortatione catonis retenti fuiſſent. Fremit:ſecũ murmurat. Tarchõ: dux & princeps cilicũ quos põ. deuicerat & de uictis etiã colonias deſignauerat. Rapta:raptim deducta claſſe in mare. O quantũ pacate cilix. repræhendere cœpit tarchontẽ. Cilix:de cilicia duarũ prouinciarũ nomina inuenimus patriũ facere ut a cilicia cilix. a bebricia bebrix. Iterũ ne rapinas : iterũ ne redis ad antiqua latrocinia : ut piraticã mari exerceas. Magnũ fortuna.& cauſa eſt cur iterũ redis ad piraticũ ꝙ intellexiſti mortuũ eſſe põ. In cœtu motuq; uiros:cũ cœtus fieri incipiũt:aut in ciuitate.aut in caſtris a ciuilibus uel a militibus : ſignũ eſt rẽ ad ſeditionẽ ſpectare. Motuq;. quia omnes iã moti erant.ut domos ſuas ſe reciperent. Quorũ unus : unus auſus eſt aperte alloqui catonẽ & ſuã omniũq; ſuorũ mentẽ aperire. Nos cato da ueniã. oratio eſt illius qui ex omni turba auſus eſt aperte ſententiã ſuã dicere & ſociorũ. Amor põ.duxit in arma. ſublata cauſa quæ nos arma ſuſcipere fecit.nihil relinquiꝰ cur bellũ perſequi uelimus:auctor autẽ ſumendi arma põ.fuit ille nobis ademptus eſt. ergo arma nobis deponenda cenſemus. Fauore : beniuolentia & obſeruantia quã in põ.habuimus. Iacet : ſublatus eſt nobis. Paci prætulit orbis. nã populi : nationes & gentes. quũ in pace quieta uiuere poſſent. maluerunt ſuſcipere bellũ quã deſerere pompeiũ.

Cauſaq; nr̃a petit: patrios permittere pẽates
Deſertamq; domum dulceſq; reuiſere natos
Nam quis finis erit ſi nõn pharſalia pugnæ.
Nec põpeius erit perierunt tempora uitæ:
Mors erat intutum. iuſtas ſibi nr̃a ſenectus
Proſpiciat flammas. bellum ciuile ſepulchra
Vix ducibꝰ præſtare põt: nõ barbara uictos
Regna manẽt:nõ armeniũ mihi ſæua minaꝰ
Aut ſcythicũ fortuna iugum ſub iura togati
Ciuis eo. quiſquis magno uiuente ſecundus
Hic mihi prius erit: ſacris præſtabiꝰ umbris
Sũmis honor. dõinum q̃ clades cogit hẽbo
Nullũ magne ducẽ. te ſolum in bella ſecutus
Poſt te fata ſequar. neq;.n. ſperare ſecunda
Fas mihi: nec liceat: fortuna cuncta tenentur
Cæſaris æmathium ſparſit uictoria ferrum:
Clauſa fides miſeris: & toto ſolus in orbe eſt
Qui uelit ac poſſit uictis præſtare ſalutem:

SVLPI. Cauſaq; noſtra periꝰ. iã nõ habẽus pugnãdi cauſã. Perierũt tẽpora uitæ : hoc eſt cõſenuimus in bellis liceat tute mori. Proſpiciat tutas flãmas. præparet ſibi rogũ & fũeri neceſſaria. Vix ducibus. bene uix nã nõ totus põ. ſepultus eſt & quidẽ miſerãde:alii uero cũ innũeri ſint ſepeliri nõ poſſũt. Nõ barbara uictos:nos qui uicti ſumus nõ erimus ſub barbaris regibuſ ſed ſub eo ro.qui poſt põ ſecũdus erat. Regna nõ manẽt: reges nõ expectãt. Scythicũ iugũ: parthicũ imperiũ. Togati ciuis:ro.cæ. Vmbris ſacris põ. mãibus quos mẽoria,& ueneratiõe proſequemur. Clades.theſſalica Dominũ: cui excepto ꝙ nolo militare parebo in cæteris: Fata.fortunã uictoris & rerũ ſucceſſũ a diis cõſtitutũ. Nec fas.quia uictus ſũ. Secũda : proſpera uidelicet regna & imperiũ. Nec liceat.oſtẽdit ſe ſorti ſuæ acquieſceꝛ & ſimul rebelliõis tollit ſuſpicionẽ & fœlicitatẽ ro. precaꝰ imperio. Fortũa: felicitate oſtẽditq; nullã ſpẽ recuperãdatũ uiriũ ſupereſſe fuſo exercitu. mortuo duce. leuitate populorũ & clemẽtia cæ. Sparſit ferrũ: fudit exercitũ & potẽtiã partiũ põ. Clauſa fides miſeris.i. miſeris nõ ſeruatur fides & quiſq; ab eis deſciſcit. Clauſa occluſa. Solus:cæ. Velit:clæmentia ſua: Poſſit: quia uictor.

OMNIBO. Cauſaq; : põ.cauſa noſtra periit diis uolẽtibus: Patrios permitte pẽates. ꝙ uitæ nobis reliquũ eſt:una cũ liberis noſtris coniugibuſq; uiuere permittas. & iuſtã cauſã eſſe oſtendit cur uelint ab armis diſcedere.ut uidelicet tandẽ ſuoꝝ curã habeant. Nã quis erit finis.i. belloꝝ quæ nã cauſa magna ſatis eſſe poterit.quæ nos ab armis abducat.niſi clades pharſalica & ipſe põ.interitꝰſufficit. Perierunt tempora uitæ.i.bello uitã conſumpſimꝰ ꝙ reliquũ eſt nunc morti conſulere debemꝰ hoc eſt ut quieta morte fruamur:ut quando uita bellis ſemper agitata eſt. Mors erat in totũ.i. nobis quieta mors concedaꝰ. Proſpiciat.i.prouideat. Flammas iuſtas.i.deditũ honorẽ ſepulchri. Belli ciuile ſe. quia occurrebat illud:nũquid nõ fortaſſe etiã ſepulchra cõſequẽini:ſi in bello peribitis.Minime inquit.uix ducibꝰipſis facultas eſt ſepulchri. Ducibꝰ:ne dũ multitudini. Nõ barbara uictos:reſpõdet ad id ꝙ obiici poterat.nũquid ſatiꝰeſt liberũ mori quã ſeruũ uiuere.reſpõdet etiã ſi ſeruituri ſint nõ barbaris gẽtibꝰ ſed cæ. parituros eſſe qui ciuis Ro.erat. Armẽiũ iugũ:ſeruitiũ tigrãnis regis armẽiæ. Scythhicũ.i.regnũ ſcythiæ.i. nec ſeruituri ſumus Arſacidis.i.parthis:qui ut inquit Solinꝰporrecti ad terrã ſcytharũ cũ eis cõcorditer degũt: Togati ciuis.i.Cæ. Quiſquis ſecũdꝰ:qui mihi ſecũdꝰerat uiuẽte põ. nũc ipſo ſublato primꝰ erit. Sacris præſtabiꝰ umbris:& tamẽ omnino memoriã põ.obliuioni nunquã trademus: nã quẽ ipſi uiuo uolumus præſtare honorẽ : umbris eius præſtabimus. Clades .ſ. pharſalica cogit nos ut ſubiiciamur uictori. Nullũ magne ducẽ ad põ. abſentẽ apoſtrophat:nos o põ.nullũ ducẽ ſequi maluimus præter te dũ uiueres:ſed poſt mortẽ tuã meliora fata ſequemur. Neq; enim ſperare ſecunda : poſt mortẽ põ. nõ eſt mihi fas ſperare ſecunda.ſed nec liceat quidem & recte dicit:nam aliud eſt licere:aliud decere:q; decet honeſtũ eſt ꝙ uero libet plærunq; turpe ut regibus multa quidem licent: quæ tamen non decent: ut in exilium bonos pellere

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

Fas.ſecundum ius diuinum ius uero humanum. Fortuna:ideſt felicitate.] Aemathium.ideſt exercitum pom. Clauſa fides miſeris:ideſt fides quam præſtaī pom.debuimus:finita eſt. Virgi.Ante ducem clauſo componet ueſper olympo. Et toto ſolus in orbe eſt: Vnus tantum ſupereſt mortuo pom:qui uelit & poſſit nos uictos ſaluos facere.

Pompeio ſcelus eſt bellum ciuile perempto
Quo fuerat uiuente fides. ſi publica iura
Si ſemper ſequeris patriā cato,ſigna petamꝰ
Romanus quæ cōſul habet.ſic ille profatus
Inſiliit puppi iuuenum comitante tumultu.
Actum romanis fuerat de rebus & omnis
Indiga ſeruitii feruebat littora plæbes:
Erupere ducis ſacro de pectore uoces.
Ergo pari uoto geſſiſti bella iuuentus
Tu quoq; pro dominis & pompeiana fuiſti
Non romana manus.ꝙ nō in regna laboras
Qđ tibi nō ducibus uiuis moreriſq;:ꝙ orbē
Acquiris nulli: ꝙ iam tibi uincere totum eſt
Bella fugis:quæris iugum ceruice uacante
Et neſcis ſine rege pati nunc cauſa pericli
Digna uiris: potuit ueſtro pompeius abuti
Sāguine,nūc patriæ iugulos enſeſq; negatis
Quum prope libertas:unū fortuna reliquit
Iam tribus e dominis, pudeat plus regia nili
Contulit in leges.& parthi militis arcus.
Ite o degeneres ptolomæi munus & arma
Seruite,quis uſas ulla puret eſſe nocentes
Cæde manus.credet faciles ſibi terga dediſſe
Credet ab æmathiis prios fuiſſe philippis:
Vadite ſecuri meruſtis iudice uitam
Cæſare:non armis non obſidione ſubacti:

SVLPI. Scelus eſt: quia cū inter ſe de principatu certarent altero ſublato pax ſequi debet. Fides: conſtantiæ & ueritatis officiū. Iura publica: leges ro. Petamus:ſequemur: Conſul: Cæ. Inſiliit puppi: cū ſaltu conſcendit. Tumultu: turba.

Indiga ſeruicii. quæ cupida ſeruire dominū nō habebat. Erupere:egreſſæ ſunt. Ergo pari uoto: grauiter eos increpat Cato quod nō pro libertate ro.ſed ut pō. ſeruos ſe eſſe affererent in bella uenerunt & nunc mortuo illo cū liberi ſint.poſſintq; facilius in unū pro libertate pugnare.malint ſine cæde ſe ſubiicere cæ.& quo plus eis pudoris incutiat arguit timiditatis quia nō audent in Corneliā pō. & ipſū Catonē inſugere ut rē gratiorē cæ. faciant:

Pari uoto: æquæ optando ut alter uinceret. Pro dominis:pro dominorū uictoria quorū uterq; uincere optabat. In regna:in regno alicui conſtituendo. Quod tibi nō ducibus uiuis moreriſq;: ideſt quod potes uiuere & mori pro te & libertate ro. & quod nulli domino acquiris orbē: ſed potes eripere cæ. Totū: minus periculoſū tunc enim inſtabant duo domini nunc ſupereſt unus quo uicto eris liber. Iugū:ſeruitutē. Vacāte:libera nā ſi euaſeris cæ.dominū nō habebis. Sine rege pati: ſine domino ſub ditione ro. eſſe. Nunc cauſa pericli digna uiris: nunc ſi uiri eſtis iuſtā cauſā pugnandi habetis: pro libertate: præſertim cū potueritis pro pō. mori. Abuti: ad regnū ſibi conſtituendū. Iugulos enſeſq;: mortē & uires. Vnū: Cæ. E tribus pō: Craſſo & Cæ. qui inter ſe orbē diuiſerant.

Plus contulit:plus egit pro libertate recuperādæ nā pō. unū ex tyrannis occidit: Arcus parthi: qui craſſū peremerunt. Ite o degeneres: inclamatio cū contemptu: Munus ptolemæi .qui per cedē pō.donauit uos libertate. Eſſe nocentes: ſtrenue pugnaſſe. Terga dediſſe fugiſſe. Vadite ſecuri:ſarchaiſmos. Meruiſtis: quia nō pugnaſtis in ipſū ſed primi fugiſtis.

OMNIBO. Pompeio.ſcelus eſt:Dum pom.uiueret. licuit nobis bellum gerere ipſo duce cui fidem promiſeramus. ſed ipſo mortuo ſi bellum gereremus impii eſſemus quia ſponte noſtra id faceremus.

Quo fuerat uiuente fides. quia iureiurando addicti eramus ad omnia quæ nobis iuberet. Si publica iura. ad Catonem conuertitur:ſi leges Ro. ſequeris o Cato. & hoc tuum eſt propoſitum ut eas ſerues. nec nunquam ab amore patriæ diſcedas. his legibus cogeris ſequi Cæ.conſulem. & leges uolunt ut omnes conſuli parere debeant igitur nec tu aliter facere potes ſaluis legibus. Petamus.ſ.tecum. Sic ille quiſquis fuit.qui auſus eſt libere contra Catonem loqui: hæc cum dixiſſet in puppem inſiluit: & alii quidem eum comitabantur eo animo. ut ſe ad Cæ. transferrent. Tumultu. turba iuuenum. Actum ro. & tantum qui ualuerat huius ad hortatio ut cæteri quidem ad fugam inclinarent. niſi Cato illos ſeuera repræhenſione retinuiſſet: Actum de rebus.i.ad finem peruenerāt res Ro. Et omnis: ideo finis erat reipub.quia oēs parati erant cæ.ſeruire. Indiga.i.indigens ſeruitii. Pari uoto:ſimili deſyderio ſicuti Cæ.fecere.ut ſi pom.uiceret:ipſe quoq; faceret ſe dominum rerum. Pro dominis: pro uictoria dominorum. Et pom.fuiſti: nam antea credebam te fuiſſe Romanum. & tuas copias retinere: quæ pro repu: & libertate pugnarent: nunc cum pompeianus ſis non pro republica pugnaſti:ſed pro pompeio:ut uictor ipſe regnaret. Quod non in regna.dum pompeius uiueret pugnaſti:ut ipſe regnaret:at uero illo mortuo ſi pugnabis certum erit tibi bellum fore non dominis. Tibi.i.te ad utilitatem tuorum pugnatorum eſſe: non aliorum ob hanc cauſam fugis bella:cum uehæmentius appetere deberes. Non ducibus.non pro regno: ſed pro libertate. Si uiuis uincis.tibi uincis & non ducibus.ſicut ante.ſi moreris pro libertate moreris pro te:& non pro regno cuiuſquam. Quod urbem acquiris.quia ſi uictor fueris tibi dominus eris & non aliis. Tutum eſt: periculoſum antea fuit uincere quia ſi uiciſſes fortaſſe pompeius libertatem occupaſſet: nunc autem nil tale ti

bi metuendū eſt. Vacante.i.ceruice libera hoc eſt cū liber ſis ſeruitutē requiris. Cauſa pericli: antea inquit pō.cauſa pugnaſtis:mortuo ipſo nūc pro uoto & libertate ueſtra bellū geretis. Digna uiris.i. qui uelint libertatē ſuā recuperare. Potuit ueſtro pō.abuti ſangnine: ut pro ipſius regno ſanguinē ueſtrū funderetis. Cū prope libertas:quia ex tribus dominis craſſo pō.& Cæ.unus tantummodo ſupereſt Cæ. Patriæ iugulos enſeſq;: quibus pro pō.antea pugnaſtis: nunc patriæ pugnare nō uultis. Pudeat plus regia nili: nos inquit pudere deberet:ꝙ plus ad libertatē comparandā ptolemæus conſulerit & arſacides rex parthorū quā ipſi uos conferre:nā arſacides interficit Craſſum.ptolemæus iuſſit occidi pō.barbari ergo reges meliores fuere libertatis defenſores quā uos. Contulit ad leges.i.plus profuit ad leges patriæ ſeruandas occidendo pō. Nili. ar. quia ſagittis oppreſſerant Craſſū cū exercitu ſuo parthi. Munus: quia inſtar muneris uobis eſſe debet:ꝙ ptolemæus iuſſerit occidi pō.ut nunc deniq; libere pugnetis. Quis ueſtras:& iuſta cauſa eſt cur ad libertatē tranſeatis.neq; .n. ſuſpicari poteſt tā uiles ac ignauos homines bella contra Cæ. geſſiſſe:immo nō interfuiſſe pugnæ pharſalicæ: quare Cæ. uobis ueniā facile præſtabit. Terga dediſſe: primo congreſſu in fugā fuiſſe conuerſos. Ab æmathiis philippis: ergo quia nō exiſtimat poſſe contra uos arma gerere:ſtatim ſimulac commiſſa pugna fuerit:ipſe uos ſuſcipiet & ueniā præſtabit: Iudice Cæ. quia ſe nihil offenſū a uobis putabit. Nō armis:ſed ſponte ueſtra in deditionē ueniſtis.

O famuli turpes domini poſt fata prioris
Itis ad hæredem cur non maiora mereri
Quā uitā ueniamq; libet rapiatur in undas
In felix coniunx magni proleſq; metelli
Ducite pompeios ptolomæi uincite munus
Nr̄a quoq; inuiſo quiſquis feret ora tyranno
Nō parua mercede dabit ſciet iſta iuuentus
Ceruicis precio bene ſe mea ſigna ſecutam
Quí agite & magna meritū cū cede parate
Ignauum ſcelus eſt tantum fuga dixit & oēs
Haud aliter medio reuocauit æquore pup
Quā ſimul effetas liquūt examia cætas pes
Atq; oblita faui non miſcent nexibus alas
Sed ſibi quiſq; uolat:nec iam diguſtat amaræ
Deſidioſa thymū: tum ſi ſonus increpat æris
Attonitæ poſuere fugam ſtudiumq; laboris
Floriſori repetunt.& ſparſi mellis amorem
Gaudet in hyblæo ſecurus gramine paſtor
Diuitias ſeruaſſe caſæ,ſic uoce catonis

SVLPI. Turpes:molles & imbelles quia ſine uulnere & cede ſponte ſeruitis. Hæredē: imperii ſucceſſorē. Cur nō maiora mereri: cur nō maius facinus agredimini ut conſequamini etiā præmia ſcelerū: Rapiaī in undas: trahaī ad cæ.naui. Metelli: Scipionis metelli filia Cornelia ut ſupra diximus ex pluthaꝛcho. Pompeios: Gn. & Sextū.

Vincite:& ſuperate maiora ardendo. Noſtra ora caput meū. Ceruicis pretio:ut conſequereī ceruicē meā. Meritū: beneficiū ueſtrū in cæ. Ignauū ſcelus eſt: ignauorū eſt fugere & aliud nō audere.

Haud aliter:Apes puppibus:aluearia caſtris Tinitū æris orationi Catonis:paſtorē Catoni:& Hyblā littori aptiſſime comparat. Simul: poſtquā. Effetas:quæ fœtus apiū continuere. Faui: mellis & aluearioꝛū. Nō miſcens nexibus alas: nō conglobant ſe in unā. Sibi: ſeparatim. Deſidioſa negligens mellificare. Thymū: hērbā apibus gratā ſed auſterā nobis:quæ paulo plus palmo e terra erigiī eſtq; foliis ſimilibus roris marini: ſed acutioribus & nigrioribus. Sonus æris: quo terræ colliguní. Virgi.in Georgi. Tinnituſq; Cice. & matris quatē cymbala circū. Laboribus floriferi. mellificandi. in gramine hyblæo:in ualle attica.

OMNIBO. O famuli turpes:color rhetoricus quia appellaī conceſſio. nā ꝙ concedere uideī id maxime negat:& quotiens utimur conceſſione uerba quædā inferius quæ uim habent prohibentis: cum deos degeneres & turpes famulos appellat concedere uidetur: tamen maxime negat. Poſt fata. ideſt mortem: Ad hæredem:ſcilicet Cæ.hæredem dominationis pom.Cur non maiora: ſed ſi ita inquit animus eſt cur non audetis maiora beneficia Cæ. præſtare: uidelicet ut occidatis pom. filios & Corneliam occidatis me quoq; ipſum: neq; enim paruo id præmium emptum uoluerit Cæ. Quam uitam ueniam:ideo non debetis eſſe contenti ueniam:quando poteſtis Cæ. uobis maiore beneficio deuincere. Rapiatur:obruatur in undas. Infelix coniunx:cornelia. Proleſq; metelli: quia filia erat Scipionis & de Metellorum ſanguine. Pompeios.ſcilicet Sextum & Gneum. Ptolemæi uim.munus: ptolemæi iuſſu unus tantummodo occiſus eſt pom.ſed Cæ.iuſſu duos filios:uxorem:& me quoq; Cæ.inimiciſſimum occidere poteſtis. Noſtra ora: ideſt caput mei catonis. Non parua mer. quia ille pro oblato capite noſtro magnum a Cæ. præmium accipiet. Iſta iuuentus: ſcilicet quæ tranſit ad Cæ. cognoſcet profuiſſe ſibi ꝙ ſub me militauerit.quia uidelicet me occidendi & caput offerendi occaſionem habuerit. Quin agite:hortantis eſt nihil eſt ꝙ dubitetis iam dudum nos occidere: ſcelus enim feciſſe tantum fugiendo ignaui hominis eſt. Magna cæde:ſcilicet Corneliæ & filiorum pom.& mei ipſius. Ignauum ſcelus. ideſt ignaui hominis ſcelus eſt ꝙ fuga committitur. Et omnes nūc dicit quem effectum inſectatio catonis habuerit. omnes enim ſtatim mutata ſententia accenſi ſunt ad gerendum contra Cæ.bellum:& per ſimitudinem oſtendit quemadmodū inquit apes cū aluearia deſeruerint.& ſparſe quo impetus tulit:diſſipenī ſimul atq; uocē ſtrepentis æris audiuerint in aluearia redeunt uel certe de ramo arboris ueluti racemis quæ deprændit:ita Cato uoce ſua reuocauit milites. Effœtas:uacuas. Faui:fauus proprie dicitur congeries mellis ac ceræ. Nō miſcent nexibus alas.ideſt nō pedibꝰ pendent ſe inuicē ſuſtinentes alis. Volant ſibi.ideſt arbitrio &

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA

uoluntatē ſua:& nō regis. Nec deguſtat thymū.i.nec ipſis curæ eſt mellificare. Amarū:nō amarū. ſed tā quā amarū fugiunt. Thymus:flos eſt quo mel apes cōficiunt optimi odoris qui etiā in melle ſentiť nunc ergo dicit fugiunt thymū:quē ante cupidæ mellis tantopere colligunt. Deſidioſa:ignaua.quia nullā mellis curā habet. Sonus increpat æris:quia galli phryges cybelis matris deū ſacerdotes ſonitu æris utebanť in ſacris eius:pulſu autē æris apes ſtatim reuocanť. Attonitæ.i.tanquā attonitæ. Poſuere fu.a fuga deſtiterunt. Studiūq; laboris.ſtudiū ꝙ depoſuerant colligendi flores nunc repetunt. Gaudet.ſ. paſtor cui curæ ſunt apes.ubi uidit eas in aluearia redire. Hyblæo gramine:hybla ut inquit Strabo Siciliæ ciuitas fuit quæ penitus euanuit eſt & hybla:iuxta tractū megarenſiū quorū ſolū(ut idē dicit)Atticæ regionis pars extitit:hic optima mella congerere referunt poetæ:per excellentiā ergo dicit hyblæo gramine:nā mel atticū cuncta bonitate ſuperat eo uero illud longe præſtantius eſſe diciť:ꝙ ad Argentarias gigniť:& atticæ e montibus mel optimū gignit hymetus. Diuitias.i.apes. Caſa:nā caſa domus paſtoralis eſt. ſic dicta a cadendo ꝙ cito cadat. Iuſti martis. pro libertate ſuſcepti

Inculcata uiris iuſti patientia martis:
Iamq; actu belli doctas non ferre quietem
Conſtituit mentes:ſeriemq; agitare laborꝫ
Primum littoreis miles laſſatur arenis
Proximus in muros & mœnia cyrenarum
Eſt labor:excluſus nulla ſe uindicat ira
Pœnaq; deuictis ſola eſt uiciſſe catoni:
Inde peti placuit libycis cōtermina mauris
Regna iubæ:ſed iter mediis natura uetabat
Syrtib⁹:has audax ſperat ſibi cedere uirtus
Syrtes uel primam mundo natura figuram
Quū daret in dubio terræ pelagiq; reliquit
Nā neq; ſubſedit penitus quo ſtagna ꝓfundi
Acciperet.nec ſe defendit ab æquore tellus:
Ambigua ſed lege loci tacet in uia ſedeſ (do
Aequora fracta uadis.abruptaq; terra ꝓfun/
Et poſt multa ſonant proiecti littora fluctus
Sic male deſeruit nulloſq; exegit in uſus
Hanc partem natura ſui.uel plenior alto
Olim ſyrtis erat pelago.penituſq; natabat

SVLPI. Inculcata patientia: impreſſū & perſuaſū eſt eis ut patienter in bello iuſto militarent. Iāq; actu belli:iā milites neſcios quieſceř firmauit & exercuit. Actu belli. ob agitationē & exercitiū belli in quo uerſantes fere ſeditioſi ſunt. Laſſať ad laſſitudinē exerceť currendo luctando & imaginario prælio. Cyrenarū:oppidi ꝙ expugnauit prope maiorē ſyrtim. a batto edificatū ut Strabo ait. Cyrenaica oppida ſunt Apollonia Barce Theuchira & berrenice. Excluſus:nō receptus ſed aliter ex plutarcho oſtendimus. Viciſſe: uictoria ipſa in qua multi cyrenei uulnerati cæſiq; ſunt: ulterius enim nō ſeuiit. Inde peti placuit Cato cū Cyrenis audiſſet Scipionē apud iubā regē ſe recepiſſe & Appiū Varū Aphrycæ præfectū cū Scipione eſſe Pedes ad eoſ hyeme iuit multū commeatū & aquā uehens ducenſq; pſyllos qui ſerpentē morſibus medicarenť. iubæ:regis numidarū: Syrtibus:terreſtribus nā & maritimæ ſunt: & geminæ hoc eſt maior & minor ut diximus libro primo. Cedere: liberū iter dare. Syrtes: ſiue inquit natura a principio uoluit ſyrtes neq; terrarū neq; pelagus eſſe:ſed nunc illi nunc huic ſimiles: ſiue mare cui merſæ erant.æſtu torridæ zonæ ſiccari cœpit. & donec in terrā uerteť ſiccabiť. Nā neq; ſubſedit penitus: Sunt enim uadoſa arenoſaq; loca nō demiſſa: ut profundū mare ſuſcipiant. Nec ſe defendit: nā tegiť aliquantulū mari. Inuia: in acceſſibilis. Lege ambigua: natura conditioneq; incerta. eſt enim æquor uadoſū & terra mari ſeparata & intermiſta. Poſt multa littora:poſt multos arenaꝝ ſpiſſoſq; cumulos. Nullos in uſus:quia neq; nauibus neq; pedib⁹ uſū præſtat. Alto:ꝓfundo. Natabat: aquis merſa erat.

OMNIBO. Inculcata:ingeſta. Iāq; actu.i.exercitio belli Cato ubi cognouit incertas militū mentes ſtatuit nō permittere militibus ociū dari:ſed eos continue in laboribus continere ne ꝗde fuga cogitandi ſpaciū dareť. Conſtituit.i.parauit. Serię laborū:ordinē laborū ſine intermiſſione. Primū littoris:primū uoluit illos exerceri: ludentes paleſtra. nā currere in littore & harena nō eſt mediocris labor: Proximus: ſecundus labor fuit: In muros:cyrenæi portū clauſerant Catoni & claſſi eius: cyrenæos ergo expugnare inſtituit cato.& ita ſecundū hiſtoriā expugnauit:tamē ipſis permiſit ſuo iure uiuere:neq;.n.(ſicuti meruerant)militibus diripiendos permiſit. In:aduerſus muros. Et:pro.i: Cyrenarū:cyrenæ: ut refert Solinus: oppidū eſt ꝙ maior ſyrtis oſtendit.hoc Battus lacædemonius rege Martio res Ro.tenente poſt troiā captā condidit:quæ domus Callimachi poetæ fuit & patria. Excluſus: a portu cyrenarū. Nulla ira. quia in animū ſerpentis perturbatio nulla cadit. Pœnaq;.i. hanc ſolā uictis pœnā inferebat cato: ut ſuo imperio ſubiicerenť.& illis omnia ſua relinquebat. Inde peti placuit:poſt hæc ꝯſiliū cœpit cato pependi iubā regē ſociū & amicū populi Ro.ut eius ope & auxilio exercitū compararet ſatis firmū:quo Cæ.reſiſtere poſſet. Contermina mauris.quia iuba rex numidiæ eſt quæ mauris finitima eſt ſed ſyrtes intercipiebant iter. Mediis:nā in medio poſitæ erant.nec per ſyrtes nauigari poterat. Has audax. & quanquā ſytes interciperent nauigationē, tamē tantū uirtutis animo conceperat cato. ut eas euadere ſe poſſe ſperaret. Syrtes uel primā.ſunt antē ſyrtes media loca in mari quæ nunc areſcunt.nunc uero undis ac fluctibus exundant unde ſyrtes dictæ ſunt. .i.tradendo:quia fluctus ita trahit aquas: ut harena ſicca relinquať aliquando in litore quamobrem fiat quærit hoc loco Lucanus: erit autem ordo:natura uel reliquit ſyrtes in dubio pellagi terræq;: cum daret primam figuram mundo: uel ſyrtis olim erat altior pelago: nam

neq; hæc omnia per parentheſim leguntť:nā poſita una coniunctione in principio orationis. requiriť alia coniunctio:ut fiat perfecta oratio. Cū natura daret mundo primā figurā.i.cū primū natura res omnes produceret hoc eſt cū materiæ formā daret:nā fortuna eſt quæ dat eſſe rei:nā fortuna idē agit ꝙ deus:ideo laudať li.phyſicoꝝ ab Ariſtotere mirifice forma:quia idē habet ꝙ deus.ſicut deus dat eſſe rebus ita forma dat eſſe materiæ: In dubio pelagi.quia nec plene pelagus. nec plene terra & quomodo reliquit in dubio declarat. Nā neq; ſubſedit.i.nō omnio extitit infra undas. Stagna profundi:ut aqua eſſet profunda & nauigabilis. Nec ſe defendit.i.nec extra undas ſtetit.ideo nō defendit ſe omnino ab æquore. Sed in uia: qua nauigari nō poteſt. Lege ambigua: quia nec plene terra. nec plene aqua dici poteſt: Aequora fracta uadis.unda proprie dicunť per quæ pedibus iri poteſt. Abrubtaq; terra interciſa: quia interciſionibus retardanť fluctus qui ſtatim cū ad littora ueniunt reſonant uerūtamē ad omnes interciſiones fluctus peruenire nō poſſunt: Poſt multa littora:appellat littora:aggerē harenæ. Male.i. in utiliter deſeruit. Nulloſq; exegit in uſus:quia nec ibi habitant homines nec piſces tres partes ſunt quæ incolunť a diuerſis animantibus terra ab hominibus feris & quadrupedibus habitanť:aqua a piſcibus.aer habitať ab alitibus: ſunt etiā quædā animalia cherſydra.ſiue quæ partim terrā colunt partim aquā ſicuti ranæ & teſtudines dicit ergo ſyrtes inutiles eſſe.quia nulli generi animantiū utiles ſint. Vel plenior alto:uel ſuperioribus quidē temporibus ſyrtis fuit obrupta pelago:ut per eā partē nauigari poſſet.

Sed rapidus titan ponto ſua lumina paſcens
Aequoora ſubduxit zonæ uicina peruſtæ.
Et nūc pōt⁹ adhuc phœbo ſiccāte repugnat
Mox ubi damnoſum radios admouerit æuū
Tellus ſyrtis erit.nā iā breuius unda ſupernæ
Innatat. & late periturum deficiat æquor
Vt primum remis actū mare propulit omne
Claſſis on⁹.dēſis frēuit niger imbrib⁹ auſter
In ſua regna furens: tentatū claſſibus æquor
Turbine defendit.longeq; a ſyrtibus undas
Egit & illato confregit litore pontum
Tūc quaꝝ tecto deprǽhendit carbaſa malo
Eripuit nautis. fruſtraq; rudentibus auſis
Vela.negare noto ſpacium uicere carinæ.
Atq; ultra prorā tumuit ſinus: omnia ſiquis
Prouidus antemnæ ſuffixit linthea ſummæ
Vincitur: & undis a uertitur armamentis:
Sors melior claſſi quæ fluctib⁹ incidit altis.
Et certo iactata mari quæcunq; leuatæ
Arboribus ceſis flatum euffdere frementem
Abſtulit has liber uentis cōtraria uoluens
Aeſtus: & obnixū uictor detrudit in auſtꝝ:

SVLPI. Titā rapidus:ſol qui aliť humoř maris ipſūq; ad ſe rapit. Subduxit. magna ex parte attraxit. Peruſtæ:toridæ. Ad huc repugnat:nondū eſt a ſole exhauſtus & obſtat ne fiat ſolida terra ꝙ longo proceſſu temporis fiet: Vt primū remis: tempeſtatē quā ſunt i ſyrtib⁹ paſſim deſcribit. Actū: impulſū. Propulit omne claſſis onus: procul pepulit claſſē militibus oneratā. In regna ſua:in ſibi expoſita loca. Turbine. uolubili impetu. Egit undas longe a ſyrtibus: reppulit mare longe a primis ſyrtibus. Confregit: interrupit nō enim erat continuus. Illato littore: cumulis arenaꝝ immiſſis. Tunc quaꝝ.naues quas recto malo & uelis tenſis auſter inuaſit auertit inuitis & reluctantibus nautis. Eripuit:claſſes alio impulit quā quo remigando tendebant: cūq; uellent uel a deponere nō poterant. ſed adeo intumeſcebant ut fractis funibus prorā excederent. Sinus:uelū. Omnia ſiquis ſiquis etiā uela collegerat impellebať. Antemnæ ligno tranſuerſo in malo aquo pendent uela. Auertiť: a curſu remoueť. Armamenta nudis: malo & antemnis nudatiſ nā uiſ auſtri uela eripuit Quæ fluctibus incidit altis:quæ erat a terra remotior. Certo. nō uadoſo ut ſyrtes. Quæcūq; leuatæ.naues quaꝝ malo inciderunt ne a uentis impellerenť. auferebanť contrariis fluctibus contra auſtꝝ. Leuatæ:exoneratæ. Ceſis:inciſis ut fit in maximis tempeſtatibus. Effudere flatū: nō retinuerunt uentū:quia ſucciſo malo antemnæ & uela ceciderant. Contraria uoluens: obuius & contra ueniens. Victor. quia uiolentior uento. Detrudit: impulit: Obnixū.obſtantē & reluctantē.

OMNIBO. Sed rapid⁹ titā:rationē naturalē tāgit:corpora.n.cæleſtia: eo ꝙ ſūt lūina ignea. ideo paſcūť undis.& hūore.unde & philoſophi uiderūt fore aliqn̄.ut oīs hic mūd⁹ aliqū arderet:poſtꝗ cōſūpta eſſet aq̄ & hūor oīs. Rapid⁹ tā:ſol uſq; ab initio cū creat⁹ eſt mūd⁹ paulatī calore ſuo areſecit ſyrtes. nā ſol & cætera ſydera hūore terrēo paſcūť pli. Zōæ uicīa puſtæ:eſt rō ꝗobrē iſtic exaruit mare:qa torridæ zōæ ꝓpinq̄ ſūt ſyrtes. Et nūc pōt⁹ adhuc: & ꝗuis radiis ſolis & ipſa ſtellarū flāma exaruit mūd⁹: tn̄ hactēus reſtitit aq̄ igni:ſed erit tps ꝙ oīa cōſumet. Repugnat.ſ.calori ſolis & ſtellarū. Mox ubi dānoſū: ſed poſt lōgo tps cū ſenſim undā oēm exauſerit calor ſolis:loca ſyrtiū pēit⁹ areſcēt:& nihil niſi terra reliqť. Dānoſū æuū:ꝙ detrimētū facit. Nā iā breuis unda.qd futurū ſit apparet ex eo ꝙ factū eſt.qa maxima pars undarū cōſūpta eſt ſeqť omnē aquā cōſūptū iri. Vt primū rēis:poſtꝗ dixit ſuā de natura ſyrtiū ſētētiā:nūc ad ꝓpoſitū Lucan⁹ redit dicit paſſos fuiſſe tēpeſtatē milites poſtꝗ nauigare cœperūt: Actū: impulſū. Omne on⁹ claſſis.i.omnē claſſē catōis. Denſis fremuit:ſtatim auſter cū ingēti & effuſo imbre impulit naues. In ſua regna furens:quia auſter flat a meridie. Turbine:impetu ſuo nā naues repelebat ab undis. Egit:reppulit ut per eas nauigari nō poſſit:& ita defendit. Illato littore.i. cumulo harenæ: quia impetus uenti abſtulit mare & aggerē harenæ reliqt. Tū quarū recto quarū nauiū uela uentus cōprǽhēdit:has impulit in littus

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

ſe q̄uaꝶ uela nautæ in ſummū mali rudentibus traxerunt:has naues in ſyrtes uentus impulit. Tunc.ſ.auſter eripuit naues. Deprǖhendit.i.corripuit. Nautis.i.poteſtati nautaꝶ.quia nō habent poteſtatē gubernare naues nimio impetu uenti ſublatas. Fruſtraq̧ rudentibus auſis:nautæ ſi tentaſſent rudentibus uela in ſummū mali trahere:uentus uiolabat nautas: ita ut cogerent relaxare rudentes : quibus relaxatis uentus ita inflabat ut ſpaciū nauis præterirent. Spaciū carinæ:quia uela inflata ultra prorā tranſibant. Sinus.i.uelū intumuit. Omnia ſi quis : ꝙ quis etiā in:ſummū mali ſubduxiſſet antemnas:una cū uelis uentus repellebat naues:etiā ſolis armamentis:nā uelū & antemna ſunt armamenta nauis. Prouidus .i. qui prouidiſſet antequā uentus nimius inuadaret. Lintea:uela ſubducens. Nudis armamentis .ſ. ſine uelo & malo & antemnis quæ ſunt armamenta nauiū. Sors melior cl.pars nauiū fuit:quæ meliorē exitū habuit. & mari tranquilior nauigauit. Certo mari:nō in ſyrtibus ambiguis: Quæcūq̧ leuatæ.i.pars eaꝶ nauiū quæ ſunt ſubleuatæ ab undis:cæſis arboribus:dimidia parte ſui a terra recepta eſt a media parte a mari. Arboribus cæſis:quia hoc neceſſe erat contra tempeſtatē incidere arbores:ne uentus in malū nauis impetū faciens naues ſubuerteret. Leuatæ.ſ.ab undis maris. Effudere flatū.i.emiſere uentū nā cū armamenta nauis uento reſiſtunt:nō emittit uentus:immo retinet. Has : alias naues. Contraria uoluens : quia æſtus maris erat contrarius uentis:& tantus erat æſtus ut uinceret uentū. Voluens:inuoluens: Contraria:uentis oppoſita. Detruſit.ſ.illas naues. In:contra auſtꝶ. Obniſū.i.oppoſitū:quia plus ualuit æſtus:quā uentus.

Has uada deſtituunt atq̧ interupta ꝓfundo
Terra ferit puppes:dubioq̧ obnoxia fato
Pars ſedet una ratis pars altera pēdet ī undis
Tūc magis impactū breuiꝰ marī.terraq̧ ſæuiſt
Obuia conſurgens.quanuis eliſus ab auſtro
Sæpe tāen cumulos fluctꝰ nō uincit arenæ.
Eminet in tergo pelagi ꝓcul omnibus aruis
Inuiolatus aqua ſicci iam pulueris agger.
Sant miſeri nautæ terræq̧ hærente carina
Littora nulla uidēt.ſic partē ītercipit æquor.
Pars ratiū maior regimen clauūq̧ ſecuta eſt
Tuta fuga: nataſq̧ loci ſortita peritos:
Torpentem tritonos adit illæſa paludem
Hāc ut fama deus quem toto littore pontus
Audit uentoſa perflantem litora concha:

SVLPI. Has uada : aliquæ arēis mari ſubiracto inherebāt. Vada:mare uadoſū. Terra interupta profūdo:cumuli arēaꝶ miſti mari. Dubio fato in certo periculo an arēa an aqua obrueret. Seder inhæret terræ. Pars:ſiue puppis ſiue prora. Tunc magis:tū cōcertās arēa cū fluctibus nō diſſoluebat ſed ſe cumulās obſidebat & implicabat naues.
Breuius mar impactū:breuia ſyrtiū impulſa. Eliſus:repreſſus & ſic magis arenas diſſoluere potuiſſet tamē nō erat tāti: Eminet:cū eminētia apparet In tergo . in ſuperfie uel poſteriore parte. Agger pulueris arēæ cumulus. Stāt:nō prouehunt.
Terræ.arēis quæ firma littora nō faciebāt. Partē nauiū: Intercipit æquor : ſyrtes retinēt. Regimē clauūq̧:attificiū & tēonē: Tuta fuga: hæ quæ celeritate ſe ſyrtibus eripuerant in ſinū quietū quē tritōiā paludē uocāt ſe cōtolere: Tritonos : amnis qui ſuper ſyrtis maioris ſinū nō lōge a philenoꝶ aris a Tritōide palude ſuſcipit: a qua mineruæ cognomē eſt inditū ut incolæ arbitrāt ibi gēitæ : ut ait Mela : Nā regis ogigii tēpore uirginali habitu illic uiſa Neptūi & paludis filia eſt putata ſed ipſa patrē illū dedignata iouis uertice ſe gēitā ut ait Herodotus. Deus: tritō neptūi ex Salacia filius & eius tubicē. re autē uera eſt piſcis in hūani iuuēis ſpeciē qui ut plinius inquit : nauigia noctu aſcēdit & degrauat. Virgi.in.x.de eo ſic habet:hūc uehit immanis tritō & cerula cōcha Exterrēs freta cur lateꝶ tēus hiſpida nāti Frōs hōiē præfert in piſtrim deſinit aluus.Eū tyberii tēpore in ſpelūca inuētū cōcha hoc eſt tuba cānere plinius tradit.hāc tritōidē paludē.quæ & pallātias dicta eſt a callimacho.

OMNIBO. Has.i.eaꝶ nauiū partē. Deſtituūt.ſ.ne nauigare poſſēt. Interrupta.interciſa.eſt .n. deſcriptio ſyrtiū:ſyrtis.n.eſt terra interrupta. Obnoxia fato:quia pars nauis terræ cōtinebat pars mari.ideo incertū an terra an mari moreret. Dubio fato.incerte mori. Sedet.ſ. terræ. Altera pēdet .ſ. pars puppis pēdet in undis. Tūc magis:nā quia breuius mare : ideo etiā magis patebat uētis uētuſq̧ magis in nauē irruebat. Impactū .ſ. in nauē: Obuia terra : quā uētus impelleret. Quāuis eliſus ab auſtro : quāuis fluctus frequēter eliderer a uētis tamē nō poterāt tātā uim habere. ut moueret naues. Cumulos harenæ : qui in medio profūdo inuicti erāt. Eliſus:impulſus a uēto quāuis impeleret ab auſtro.tamē fortius impellebat ab harenæ cumulo. Eminet apparet:& extat. In tergo: in ſuperficie malis. Prōcul ōmnibus:quia repellebat undas. Inuiolatus aqua:quia aqua illuc peruēire nō poterat. Stant miſeri:pera naues partim terræ infixæ tenebāt.partim in aqua pēdebāt. Stāt.incerti quo fato pereāt. Terræq̧ hærēte carina: quāuis in ſicco deſtituta eſſet nauis:litora tamē nō uidebāt. Pars ratiū maior:incolūis euaſit:ea præcipue quæ nautas uehebat locoꝶ peritos. Regimē clauūq̧.i.regionē claui endiadis. Fuga.i.nauigatiōe. Nautas loci peritos.ꝙ ea etiā ſuperiori tēpore nauigauerāt. Illæſa : integra: Hāc ut fama deus: tritō deus marinus . eſt hūt tubicinē neptūi dixerūt:& tyberio principi nūciauit oliſiponēſiū legatio ob id miſſa : inuētū eſſe huiuſmodi piſcē in ſpelūca canētē cōcha teſte pli.ſicut poete ſcripſerūt : nūc ergo dicit hūc locū tritonē coluiſſe deū:& eūdē & placuiſſe palladi : ꝙ cū primū nata de capite patris e cœlo deſcēdiſſet ad ea loca quæ uiciniora erāt peruēit : & ꝙ hāc paludē dilexerit de nōine eius ſe tritōidē appellauit.ideo palus tritois apelat:ꝙ ea mirifice delectaret tritō:eādē etiā dilexit pallas:ꝙ ibi ſe frequēter lauare ſolebat. Deus : triton. Quē toto li.i. deſcribit tritonē neptuni tubicinē. Cōcha .i. tuba Virgi. Dum perſonat æquora concha.

SVLPI. Patrio quod : quia ut primū nata eſt illuc ut in altiſſimū e cœlo locū ne uulcāo nuberet deſcēdit & ſe ibi ſpeculās ab ea uoluit denōinari. Lethe:amnis ad berōicē ciuitatē inferna ut putāt inundatiōe prorūpēs & apud priſtinos uates latex mēoratus obliuiōis ut ait ſolinus. Inſopiti:peruigilis. Tutela:ab ipſo enim ſeruabat.quāquā fidei ratio eſt quod flexuoſo meatu eſtuariū e mari fert adeo ſinuoſis lateribus tortuoſū ut uiſētibus procul lapſus anguineos facta uertigine mētiat.idē eſt auctor Diodo. uero ait per Draconē intelligi paſtoꝶ curā qui ſua fortitudine latrocinia prohibebāt & per pōa aurea milas ideſt oues

Hanc & pallas amat.patrio ꝙ uertice nata
Terraꝶ primam libyen (nam ꝓxima cœlo eſt
Vt probat ipſe calor)tetigit : ſtagniq̧ quieta
Vultus uidit aq̄.poſuitq̧ in margine plantas
Et ſe dilecta tritonida dixit ab unda:
Quam iuxta lethes tacitus prælabit amnis
Infernis ut fama trahēs obliuia uenis:
Atq̧ inſopiti quondam tutela draconis.
Heſperidū pauper ſpoliatis frōdibus ortꝰ:
Inuidus annoſo qui famam derogat æuo:
Qui uates ad uera uocat. fuit aurea ſilua
Diuitiiſq̧ grauis: & fuluo germine rami
Virgineuſq̧ corus nitidi cuſtodia luci.
Et nunquā ſōno damnatus lumina ſerpens:
Robora complexus rutilo curuata metallo.
Abſtulit arboribus preciū nemoriſq̧ laborē
Alcydes.paſſuſq̧ inopes ſine pondere rāos
Rettulit argolico fulgentia poma tyranno
His igitur depulſa locis:deiectaq̧ claſſis
Syrtibus haud ultra garamantidas attigit un-
Sub duce pōpeio libyes melioris ī oris (das
Manſit : at impatiens uirtus hærere catonis
Audet in ignotas agmen cōmittere gentes:
Armorum fidens & terra cingere ſyrtim.
Hæc eadē ſuadebat hyēs: q̄ clauſerat equor.
Et ſpes imber erat nimios metuētibus ignes

aurei coloris uel pulchras. Spoliatis frōdibus raptis a frōdibus pōis aureis. Inuidus:magni eſt fidē uetuſtati nō adhibere:eiuſq̧ laudē minuere. Qui uates ad uera uocat : qui uult poetas quibus licet fingere dicere uera. Silua:arbores. Diuitiis:aureis pōis. Germine.fructu. Virgineus corus: heſperides quæ fuerūt filiæ atlātis ex heſperide heſperi fratris filia fuerūtq̧ ſeptē nūero.dicūtq̧ etiā atlātides.diodoro auctor. Lactātius eas heſpero genitas dicit fuiſſeq̧ quidā aut amāt tres Eglen Aretuſā & Veſpertuſa nec a gorgōibus eſſe diuerſas . Robora curuata:rāos arboꝶ flexos. Metallo:aureis pōis Laborē nēoris:in nēore ſeruādo impēdebat. Inopes:abſq̧ aureis pōis Tyrāno.Euriſtheo cuius illuc iuerat. Depulſa:liberata. Garamātidas.agaramātū regio auctore Strabōe ultra Getuliā eſt. Pōpeio duce:magni filio præfecto claſſis. Hæret.quieſcere donec ad iubā perueniſſet. Terra cingere . terreſtri itinere circuere. Clauſerat: uetabat nauigari Claudi maria dicūt die tertio iduū nouēbris uſq̧ in diē ſextū iduū martii . Et ſpes : & ſperabat imbres ſibi auxilio fore . per feruidā ſole regionē ituro ut tēperata efficeret:& nec ſol nec frigꝰ abeēt.

OMNIBO. Patrioq̧ e uertice nata:ſic fingūt poetæ de uertice iouis natā eſſe palladē . & habēt ratiōe phyſicā quia pallas Dea eſt ſapiētiæ. ideo de cerebro iouis natā eſſe finxerūt.nā deos ad ſimilitudinē hūanæ imbecilitatis fingebāt:fingūt hæc quidē poetæ & addūt ludibria quædā quod cū caput clamaret & partū eder uellet.iuppiter iuſſit Vulcano filio ut ſubtiliſſimo ferro caput aperiret:ille ſecurim fabricauit adeo tēuē : ut ſine doloris ſēſu caput aperiret patri:ex quo eſt nata pallas ſed ille hoc pacto aperuit ut quod ex illo naſceret ſibi cōiūgeret : ita tamē ſi ei placeret. Pallas ubi uulcanū uidit adeo deformē.indignata ſtatim aufugit : & primā tellurē petiuit libyen: eo quod cœlo proxima eſſet,ipſe calor:quia libya feruētiſſima eſt cæteratū regionū. Stagniq̧ quieta: & uultus ſuos ſpeculata eſt in liquida palude. Et ſe dilecta:& quia palas illi grata fuit de illius nōine ſe quoq̧ appellari uoluit Tritōida.&(ut ait Solinus) nō procul a philenorū aris in intimo receſſu ſyrtis maioris eſt palus quā tritō amnis interfluit.ubi ſpeculatā ſe artiū deā crediderūt. Quā iuxta læthes & iuxta hāc paludē: dicit labi flumē lætheū.qui de læthea palude inferorū deriuari dicit.Circa extimū ſyrtū cornu berēicē ciuitatē alluit læthen amnis inferna (ut dicūt) exūdattiōe prorūpēs:& apud priſtinos uates latice mēoratus obliuiōis : ut docet Solinus. Trahēs obliuia,reſpexit ad nomē:nā ſignificat obliuonē. Atq̧ inſodili: hic etiā eſt hortus heſperidū:heſperides autē filiæ athlātis fuere:cuſtodes horti ditiſſimi:ꝓ pōa aurea producētis: cuius cuſtos erat peruigil ſerpēs Hercules cū ad ea loca uēiſſet ſerpētē occidit:& pōa abſtulit priuauit ergo diuitiis puellas.De hortis heſperidū & peruigili dracōe(ne licētia uulneret)fides & ratio hæc eſt:ut refert Solinus flexuoſo meatu æſtuariū e mari fert ſinuoſis lateribus tortuoſū adeo : ut uiſētibus procul lapſus angueos fracta uertigine mētiat:itaq̧ ꝙ hortos appellauere circūdat. unde pomorū cuſtodes interꝑtātes inſtruxerūt mēdaciū fabulādi:hæc inſula ꝑter arbores oleaſtri ſimiles & arā ſacrā Herculi:illud nihil ꝑfert ꝙ ꝓ parget uetuſtatis mēoriā. Inuidus annoſo æuo. qa occurrebat illud quomō hāc fabulā ipe qſi uerā cōfirmas ego iqt ſequor alios poetas nā q antiqtati credet noluit iuidꝰ ē & iuidꝰ ē q poetas uera dicere cogit:quoꝶ ꝓpriū ē fingeī & cōmiſci. Qui uates ad uera uocat.i.poetas uera diceī cogit. Fugit aurea : pōa ferētes. Diuitiis:aureis fructibus. Fuluo germine.i.fulgātibꝰ pōis. Virgineus.heſpides athlātis filiæ q̄ cuſtodes huius horti fuere. Sōno dānatus ſerpēs.i. q nūquā ſōnū oculis admitteret. Robora cōple : quia circūdabat truncum arboris:ne quis aſcendens poma diriperet. Rutilo curuata metallo.adeo inquit grauia erāt

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

pōa:ut ipſā quoq; arborē incuruarēt. Preciū: aurea pōa. Nēoriſq; laborē : quia laborabat arbor ſuſtinere pōa. Argolico tyrāno.euriſtheo regi græce : nā euriſtheus inſtinctu iunonis Herculē mittebat ad omnia pericula eo animo : ut periret. His igit depulſa locis : cū ad hæc loca uēiſſet claſſis nō nauigauit ulterius: ſed ibi manſit in meliore parte libyæ præfecto Gn.pō.ipſe uero Cato cū reliquo exercitu.ſicut ſtatuerat ad regē iubā iter intēdit. Garamātidas:garamātū regio:ut inquit Strabo : ultra getuliā eſt: & cū illa pariter progredit:garamātes Cornelius Balbus ſubegit:& primus ex hac uictoria triūphauit auctore Solino. garamātici autē æthiopes matrimōia priuatim neſciūt : ſed omnibus in uenerē uulgo licet. inde eſt q; filios matres cognoſcūt tātūmodo nā paterni nōinis nulla eſt reuerētia . ea propter garamātici æthiopes inter omnes populos degeneres habēt. Melioris libyæ.i.fœcūdioris.nā reliqua(ſicuti in ſequētibus declarabit)libyæ arida eſt. At in patiēs uirtus:cato cuius uirtus nullā patiebat deſidiā : quieſcere nō poterat niſi tādē ad regē iubā peruēiret. Hærere.i. quieſcere. Terra cingere ſyrtim.i. terreſtri itinere circuire ſyrtes: quia nauigari nō poterāt.Hæc eadē ſuadebat hyēs : dicit etiā huic ſētētiæ ſuæ ſuffragatū fuiſſe anni tēpus uidelicet hyemē ſperabat enim calorē regiōis illius tēperari poſſe frigore hyēis. Suadebat .ſ.ut i ulteriorē libyā ſe cōferret. Clauſerat.ſ. glacie.& ſpes imber erat imber qui tēpore hyēis regnat ſpē dabat aerē tēperatū fore. Ignes: ardores.

SVLPI. Annus: aani tēpus. Neq; ſæuā: nō aſperā: Polo : propter cœlū q; natura calidū eſt. Brūa:propter brūæ frigus. O quibus:animos militū ad deſertorū libyes ſubeūda diſcrimina erigit. quæq; ſint illa aperiēs ſe primū ſubiturū eadē pollicet. Vna:ſola nā ſine libertate nolumus eſſe ſalui & pro illa moriēdo ſalui ſumus. Indōita:libera nō ſubiugata cæ. Cōpōite. præparate. Ad opus uirtutis:ad laborū periculorūq; tolerātiā. Squalēt:maculati ſūt. Durū:iter appoſitio. Ad leges:ad leges decuſq; patriæ tuēdū fortes inuitās molles qui ſeruire poſſūt. repellit a ſe ad cæ. Eſt poſitū euadere In nullo uoto:ideſt qui nulla uota faciūt euadēdi. Poſitū:cōſtitutū. Ire: & nō curare de reditu. Tecto:diſſimulato. Quos ipſa pericula ducēt:hoc eſt qui cauſa experiēdi pericula uēiēt. Vel quæ triſtiſſima:etiā quæ laborioſiſſima ſūt. Rōanū: quaſi dicat uirile. Pulchrū:hōeſtū ut pulchrūq; mori ſuccurrit in armis. Animæ:uitæ. Ad dōinū:cæ. Dū primus : mirificæ milites excitat imperatoris audacia:nā excutit metū & pudorē ſegnioribus incutit. bene igit philipp⁹ dicere ſolitus ē Terribiliorē eſſe exercitū ceruorū leōe duce: quā leonū ceruo. Me calor : umbraculo ſe nō uſurū pollicet : ſed aliorū more ſolē paſſurū. Mihi: alios præcedēti. Prætētate:explorate caſu meo. Sitiat : recuſet ſitim pati. Aeſtuet : æſtu laſſet. Aut equitē pedibus iturū ſe aſſerit.more gregarii milites.

OMNIBO. Vt neq; ſole uiā. ſpē faciebat imber in regiōe ſicca. Duro frigore.quia hyēs erat:ut calorē ſolis:anni tēpus tēperaret. Inde: ex hac parte libyæ. Polo.ideſt propter regionē:quia auſtralis regio feruet. ideo tēperet. Hinc : ex alia parte. Tēperet:ſcilicet uiā: Brūa.i.cū brūa. quia hyēs erat. Sole:quē frigus tēperabat. O quibus una ſolus:o

Vt neq; ſole uiam nec duro frigore ſæuam
Inde polo libyes. hinc bruma tēperet annus
Atq; ingreſſurus ſteriles ſic fatur arenas.
O quib⁹ una ſalus placuit mea ſigna ſecuti
Indomita ceruice mori. componite mentes
Ad magnū uirtutis opus ſūmoſq; labores.
Vadimus in campos ſteriles exuſtaq; mundi
Qua nimius titan & raræ in fontibus undæ
Siccaq; lethiferis ſqualent ſerpentibus arua
Durū iter:ad leges patriæq; ruentis amorem
Per mediā libyen ueniant.atq; inuia tentent.
Si quib⁹ in nullo poſitum eſt euadere uoto:
Si quib⁹ ire ſat eſt neq;.n. mihi fallere quēq;
Eſt animus.tectoq; metu perducere uulgua
Eſt animus.tectoq; metu perducere uulgus
Hi mihi ſunt cōites quos ipſa pericula ducet
Qui me teſte pati. uel q̄ triſtiſſima pulchrū
Rōanumq; putant. ac qui ſponſore ſalutis
Miles eget capit q; animæ dulcedine :uadat
Ad dōinum meliora uia. dū primus arenas
Ingrediar. primuſq; gradus in puluer ponā.
Me calor æthereus feriat. mihi plena ueneno
Occurrat ſerpens. fatoq; pericula ueſtra
Prætentate meo. ſitiat quicunq; bibentem
Viderit. ant umbras nemorū quicūq; petētē
Aeſtuet. aut equitē peditū præcedet turmas

milites inquit:qui mea caſtra ſequi uoluiſtis,animū ad curā cōfirmare:& ſūmos labores ſuſcipite. ac ſi dicat.nō uos ad uoluptatē inuito:ſed ad labores. Vna:ſola ſolus ſupereſt.ſ. libertatis. Indōita ceruice mori .i.in libertate mori. Cōpōite mētes.i.idōeas reddite ad opus uirtutis. Vadimus in cāpos ſteriles:cato.n ne quēquā decipere ſe uelle profeſſus eſt:ſed plāe illos ad labores & pericula inuitare : ut intelligerēt per ardua omnia atq; difficilia quærēdā eſſe libertatē. Steriles cāpos:libyā quæ laborat penuria aquarū: Serpētibus:nā ibi ſerpētes acriores ac ſæuiores fiūt calore ſolis. Squalēt:ſterilia ſūt. Durū iter ad leges : nec mirū cuiquā uideri debet ſi parati ſumus hoc ſubire labores aliter.n.leges & patriæ libertas ſeruari nō poteſt. Inuia.i.per quæ nūquā antea fortaſſe. quiſquā iuerit : uel pauci admodū. Euadere uoto .i. qui nulla uota faciūt euadēdi. Si quibus ire ſat eſt: uēiāt mecū illi quibus ſufficit ire & nō redire : hoc eſt qui nullā redeūdi curā faciūt. Fallere:mea ratio eſt ut nolim pericula cuiquā occultare ut poſtea ſe deceptos cōquerāt. Tecto metu:occulto picnlo. Hi mihi ſint cōites.uēiāt mecū illi q hoc ipō me ſequūt qꝛ in māifeſtū periculū prodeāt. Vel:pro etiā. Triſtiſſima:laborioſiſſima. At qui ſpōſore ſalutis.ſed ſi quis eſt cui uita ſit carior libertate: hic me deſtituto ſe ad Cæſarem conferat uia commodiore. Sponſore ſalutis : qui

ſibi ſalutē promitti uult. Animæ dulcedine.i.cui nimū uita cara eſt. Meliore:hoc eſt tutiore uia. Arenas .i.arida loca ſi uiderint me paratū ſubire labores.& extrema omnia nec ipſi quidē recuſare debebunt. Calor æthereus : quia torrenti zonæ libyes illa pars ꝓpinqua eſt. Fatoq; pericula : ergo tanquā prægustator malorū omniū ero. Sitiat quicūq; bibentē uiderit. nō recuſo quominus ille ſitim pati dedignet.qui uiderit me biber. Aut umbras:& ſi quis uiderit me umbra arborū releuar calorē.ille etiā calore nō debebit pati. Aeſtuet.i.nimio æſtu laboret. Aut equitē.& ſi quis uiderit me equo uehi . ille pedes ire recuſet.

Deficiat ſi quo fuerit diſcrimine notum
Dux an miles eam ſerpēs ſitis ardor harenæ
Dulcia uirtuti: gaudet patientia duris:
Lætius eſt quotiens magno ſibi conſtat hoñeſtū
Sola poteſt libyæ turbā p̄ſtare malorū (neſtū
Vt deceat fugiſſe uiros. ſic ille pauentes
Incendit uirtutis animos. & amore laborū:
Irreducemq; uiam deſerto limite carpit.
Et ſacrum paruo nomen clauſura ſepulchro
Inuaſit libyæ ſecuri fata catonis.
Tertia pas rerum libyæ(ſi credere famæ
Cuncta uelis) at ſi uentos cœlumq; ſequaris
Par erit europæ. neq; enim plus littora nili:
Quā ſcythic⁹ tanais: primis a gadib⁹ abſūt
Vnde europa fugit libyen: & littora flexu

SVLPI. Deficiat.ut defatigatus nō uēiat. Diſcrimine.differētia. Ardor:ſolis. Arenæ:q̄s uētu impellet : & in q̄bus nequeāt cōſiſtere. Virtuti : q̄ uerſat circa difficilia. Gaudet patiētia duris : magnāimis ſolatio eſt pati & fortes gaudet aduerſis. Lætius eſt.omnis uirtus quo circa difficiliora uerſat eo eſt laudabilior & maior. Hōeſtū:uirtus. honeſta actio. Cōſtat ſibi:cōparauit ſe ſe multa difficultate. Turbā p̄ſtare malorū ut deceat fugiſſe uiros : hoc eſt libyæ poteſt nobis multa incōmoda obiicere p q̄ uideāut ſeruitutē fugere ſi uiti ſumus. Irreducē : irremeabilē p quā rediturus nō eſſet. Limite:terra uicina ſyrtibus. Inuaſit fata cœpit tētar fortunā catōis mortē nō metuētis. Tertia pars rerū : ſaluſtiū ſeq̄r q ait inuiſiōe orbis terræ pleriq; in parte tertia aphricā poſuer pauci tātūmodo aſiā & europā eſſe ſed aphricā in europa. At ſi uētos: eurū zephirū boreā notū q a q̄ttuor mūdi partibus flāt ita ut eurus ab ortu eq̄noctiali occurat zephyro occidētali recta linea: & borea ſeptētriōalis e regiōe habeat notū. Cœlū : q̄tuor cœli regiōes : nā æque diſtāt ab occidēte tanais & nilus q̄bus aſia diſterminat ab europa & aphrica q̄s ſeparat mare gatitanū & mediterrāeū q amiſſū eſt inter utriuſq; flexū. leuoq; later europā dextro aphicā radēs ſepat calpē mōtē europe ab Abylla aphricæ mōte quos colūnas herculis dicūt. Gadibus: duabus inſulis in ipſis faucibus maris noſtri q̄rū altera gadis altera erythrea dicta eſt:in q fuit urbs gades ut apud pliniū libro q̄rto. Vnde:a q̄bus gadibus. Fugit:ſeparat.

OMNIBO. Deficiat.ſ.a labore itineris. Si quo diſcrimine: nā talis uobiſcū ero : ut me nēo dignoſcere poſſit:miles ſim an dux. Serpēs ſitis : hæc omnia quæ deſcribit ad pericula & labores eſſe uidet ſed dulcia ſūt his qui uerā uirtutē ſuſcipere poſſunt. Gaudet patiētia nec .n. patiētia cognoſci poteſt uiri fortis:niſi dura ſuſtineat. Lætius eſt:qui res hōeſtas aggredit cū labor:hic etiā maiore lætitia gloriā cōparat. Hōeſtū.i. hōeſtas hoc eſt unicui& hōeſtas magis grata eſt. Magno cōſtat .i. maxima mercede & labore tēditurq; ad hōeſtū. Turbā.i.multitudinē malorū:nulla regio eſt quæ poſſit facere:ut uiri fortes gaudeāt ſe fugiſſe ſeruitutē niſi libyæ:per quā ſine maximis laboribus ire nō poſſumus ad libertatē aliter ſi fugerēt ſine laboribus:ſine periculis uiderēt eſſe ignaui inertes ac deſides. Sic ille pauētes : his uerbis cato inflāmauit milites:ut omnes labores libēter ſubire ſtatuerēt. hoc.n. fieri ſolet ut cū princeps ſe periculis expoſuerit. alii deinde nullū periculū ſubterfugiāt. Irreducēq; uiā: quia nūquā inde redibit : nā ſibi ipſi mortē uticæ cōſciſcet. Et libyæ:nā in libya eſt utica nobilis cæde catōis. Fata:mortē. Tertia pars:deſcribit nūc libyā oſtēdās ſecūdū quoſdā eſſe tertiā partē orbis terrarū ſecūdū alios partē eſſe europe : ſed ut intelligi poſſit hæc deſcriptio:quāquā melius oſtēdi quā uerbis expōi poſſet tāen de ea breuiter dicēus. omnis terra ambit oceāo:& ea quattuor maria recipit unū a ſeptētriōe a meridie duo:quartū ab occidēte:uniuerſus orbis terrarū i tres partes diuidit & tanais quidē a ſeptētriōe in meridiē uergēs prope meotida defluit.at uero nilus e diuerſo defluit in pelagus ab altero latere uidelicet ad nilū aphricā . ab altero uidelicet ad tanaim europā uocāt.ultra uero quicquid eſt aſia eſt ex quo intelligi poteſt aſiā maiorē eſſe aphrica & europa. nā aphrica quidē terminata eſt ab una parte nilo.a reliquis tribus partibus a pelago & breuior eſt quā europa.nā europa quidē terminos habet ab oriēte tanaī & meotida:& pōtū a meridie ab ocidēte athlāticū:a ſeptētriōe britānicū.ſed aſia multo maior eſt:nā aſiā quidā attingit oceās:ita nominib⁹:ſicut locis differēs nā ab oriēte mare eoū dicit a meridie indicū:a ſeptētriōe ſcythicū cū ipſa uero ingēti & perpetua frōte in meridiē uergēs.tātū ibi diffūdit:quātū aphrica & europa.ita deſcribit uniuerſus orbis terrarū. Fāæ:ſic.n. fama eſt. Cœlū:ſed quomodo dicat cœlū & uētos in ſequētib⁹ aperiēus. Nec .n.plu.l. lōgitudine quidē par eſt latitudine uero in æqualis.ſic ergo littorib⁹ nili aphrica terminat : littorib⁹ tanais europa cōtinet. Vtraq; uero a gadib⁹ incipit. Vnde etiā ſeparat oceāo dirimēte p medias gades ſūt autē duo mōtes: hūc q dē Abilicē uacāt: illū uero Calpē:& fama ē Herculē cōiūcto ꝑpetuo iugo colles direiſſe:& oceanū ātea exclūſū in ea q uicina erāt loca admiſſū diſcuſſa mole mōtiū. Vnde europa fu: oſtēdit aphricā partē eē Europe uerbi cā.ab Occidēte p gade diuidit oceā⁹ Aphricā europā uſq; ad nilū a meridie:ad tanaī ab occidēte ſed nilus & tanais gadib⁹: unde incipit Aphrica & Europa tātū differūt:ut alter altero nō ſit lōgi⁹ a gadib⁹ ſed pari ſpacio diſtāt a gadib⁹ ſequit ergo Aphricā & Europā pares eſſe lōgitudine. ſed latitudine in æqua

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

les quia latior eſt europa.ideo nonnulli hanc ratioē ſecuti dixerunt:eā tertiā partē orbis nō eſſe. alia ratio quare uideť breuior aphrica quā europa propterea quod in aphrica plus terræ ardore ſolis.quā in europa frigoris rigoris rigore depræhendiť. Vnde:a quibus gadibus.

Oceano fecere locum: ſed maior in unam
Orbis adit aſiam.nam cū cōmuniter iſtæ
Effundant zephyrū.boreæ latus illa ſiniſtrum
Cōtingens: dextrūq; noti deſcendit in ortus
Eurū ſola tenens.libyæ quod fertile terræ eſt
Vergit in occaſus.ſed & hæc nō fōtibus ullis
Soluitur: arctoos raris aquilonibus umbres
Accipit. & noſtris reficit ſua rura ſerenis
In nullas uitiatur opes: non ære neq; auro
Excoquitur.nullo glebarum crimine pura
Et penitus terra eſt.tantum mauriſia genti
Robora diuitiæ. quarum nō nouerat uſum:
Sed citri contenta comis uiuebat & umbris
In nemus ignotum noſtræ uenere ſecures
Extremoq; epulas menſaſq; petiuimus orbe
At quæcunq; uagam ſyrtim complectiť ora
Sub nimio proiecta die uicina peruſti
Aetheris: exurit meſſes: & pulueř bacchum
Enecat: & nulla putris radice tenetur.
Temperies uitalis abeſt & nulla ſub illa

SVLPI. Sed maior: ſed aſia eſt maior europa & aphrica: nā utriq; communis ſit zephirus in orientē flans: a ſiniſtro boree extendiť. in dextrā uoti toto oriente complexo. Sed maior orbis: maior mundi pars. Adit: acceſſit ſyncope. Iſtæ: aphrica & europa. Illa: aſia. In ortus: in orientē.
Libyæ: naturā fertilitatēq; ſoli aphricani narrat.
Quod: ea pars quæ. Vergit in occaſus: ad occidentē inclinat. Arctoos imbres: a ſeptentrione immiſſos. ut enim auſter uobis pluuius eſt. & illis ſerenus: ſic boreas & aquilo nobis ſereni illis imbriferi ſunt. Reficit: recreat. Serenis: quia cū hic ſerenat illic pluuit. In nullis uiciať opes: nō habet uenas & metalla pretioſa. Nullo crimine ſine ſcelere. crimē terræ eſt aurū & argentū producere.
Et penitus terra: & ſimplex terra. Robora mauruſia. arbores & cedri mauritaniæ cuius ligni uſū nō norant contenti umbris frondibus. Plinius inquit: a muris cedrū & menſurā in ſaniā prouenire eſſeq; ſimilē cupreſſo fœminæ ſiluestri habereq; lignū uariis uenis pictū quo generū triū ad menſas utunť aitq; menſis præcipua dos in uena criſpis: uel in uertice paruis: illud ob longo euenit diſcurſu ideoq; tygrinæ appellať: hoc in torto & ideo tales puntherinæ uocanť. ſunt & undatim criſpæ maiore gratia ſi pauonū caudæ oculos imitenť magna uero poſt has gratia extra prædictas criſpi dēſa ueluti grani congerie quas a ſimilitudine apiatas uocant. Epulas: eſculenta & poculenta ut piſces aues feras.guláq; & luxū ro.obiicit. Menſas.uidelicet citreias.ante ci.menſā nulius uetuſtior memoria eſt.habuit.n.& ex cedro & exthia: Vagā: inſtabilē. Sub nimio proiecta die: in meridiē extenta qui nimis illic æſtuat. Peruſti ætheris.torridæ zōæ. Bacchū.uites: Putris.ſoluta in puluerē. Teneť: poſſideť.
OMNIBO. Oceano fecere locū: diſcuſſa mole montiū ab hercule. Nā cū communiter iſtæ. redit ad id q̄ dixit: ſi cœlo uentoſq; ſequaris.diuiſus eſt uentus uniuerſus in quattuor uentoſq; cardinales: uidelicet in eurū in oriente.zephirū ab occidente.auſtrū a meridie.& in boreā a ſeptentrione.ſe hi uenti habent alios collaterales.eurus orientalis habet collaterales: hinc circiū.inde ſubſolanū.at uero zephirus occidentalis collaterales habet.hinc corū inde fauoniū.auſter meridionalis habet collaterales aphricū & notū.boreas ſeptentrionales collaterales habet uulturnū & aquilonē.ſed melior tamē & uerior eſt de uentis ſententia plinii in ſecundo: & gelii in noctibus atticis. q̄ diligens lector inſpicio. nunc poeta oſtendit quomodo ſeperatæ ſint hæ parteſ orbis terrarū meridiōales & ſeptētriōales uētos cōunes eſſe dicit aphricæ & europæ.aſia partim tāgit meridiōalē uētū partim ſeptētriōalē. ſed ſola ipſa habet eurū uētū oriētalē: ex quo facile cōpræhēdi poteſt quomodo ipſa duplo maior ſit aphrica & europa. Iſtæ.ſ.aphrica & europa.
Cōmuniter effundāt zephirū: occidētalē. Illa.ſ.aſia. Boreæ: a ſeptētriōe. Noti: meridiōalis. Sola tenēs: quia nec aphrica nec europa euri participes ſūt. Boreæ ſiniſtrū latus: nā deſcēdēs boreas perflat aſiā a ſiniſtra. Libyæ q̄ fertile terræ eſt nūc de ipſa aphrica loquiť: dicit autē partē illā quæ eſt ſub feruēti zōa inhabitabilē eſſe meridiē uerſus: ſed quæ in occidētē uergit: eſſe habitabilē & eā nō omnino ſterilē immo ea producere quibus ſuſtētari poſſūt incolūes: tamē ea quoq; pars pēuria aquæ laborat. Quod fertile.pro ea terra lybyæ quæ eſt fertilis. Nō fōtibus ullis. quāuis ſit fertilis: tamē & ipſa aquæ pēuria laborat. Arctoo`raris: & quia ſequebať.illud quomodo fertilis ſi caret aquis dicit ab aquilōe nubes impelli uſq; in polū antarcticū & pluuias immittere: Noſtris reficit: qa q̄do ſerenū eſt.ibi nebuloſū cœlū eſt.& pluuias emittit. Reficit: recreat. In nullas uiciať opes.i.nullū gēus æris in aphrica ꝯnuēiť. Pura.crimē glebarū appellat aurū & argētū & bene: nā multorū criminū cā ē: ꝓpterea Vir.dixit Quid nō mortalia pectora cogis auri ſacra faēs. Sed pēitus terra eſt ſine cuiuſq̄ metalli admixtiōe. Tātū: tātūmodo. Mauruſia: in mauritania arbores naſcūť q̄ ſūt gētibus illis ꝓ diuitiis. Nō nouerat uſū: & diu eas arbores habuere aphri ſine utilitate.qa nō nouerāt in quos uſus ualerēt ſed ro.inqt curioſiores fuerūt q huiuſmodi arborū utilitatē nouere.mauritāia ferax eſt parte tamē excepta q̄ deſerta eſt & flūinibus & lacubus abūdat: arbores ꝓfecto (teſte Strabōe) multas & magnas hēt & oīa fert.antiq & ea mēſas ex uno integroq; ligno ac uarias ro. ſuppeditat.in occidētalibus clarioribuſq; libyæ partibus (ut idē refert) habitāt: q a græcis mauruſii uocāť libycū gēus & epulentū eos ro.& indigenæ mauros uocant & iberiæ ſunt oppoſiti. Vſum: utilitatē. Citri con

tenta: ſatis habuerunt Aphri: ut umbra citri quæ arbor eſt precioſiſſima ſe a calore ſolis defenderent. Comis & umbris: unū ſequiť ex reliquo: nā comæ ſunt frondes arbori & frondibus umbra redditť. In nemus ignotū.ſ.aphris quid arbores ſuæ ualerent: ſed notū ro. & ſatirice carpit luxuriā ro. Noſtræ ſecures: ro.
Extremo quæ epulas: ex arboribus nos ro.tragemata & menſas etiā precioſas fecimus: nā ex fructu citri tragemata.i.cibos ſecundæ menſæ fecimus. Extremo orbe.i.a polo antarctico: aphri nō nouerunt huiuſmodi epulas citri: nec ex arboribus menſas precioſas fieri. At quæcūq; uagā: hæc quidē fœcunda eſt & habitabilis.at uero par alia Aphricæ: quæ propinquior eſt feruenti zonæ nimio ſolis ardoř habitari nō poteſt: nec ibi quicquā naſciť q̄ ad uſus hominū neceſſariū ſit. Sub nimio die: ſub nimio ſole. Vicina peruſti æthe.i.uicinia torridæ zonæ. Puluere.i.calore ſequens pro antecedenti. Nulla radice: quia radices altius porrigi nō poſſunt. Temperies uitalis.i.quæ uitā dat plantis & arboribus: nā triplex eſt uita.ſ.uegetatina: ſenſibilis: & rationabilis. Nulla cura iouis.quaſi dicat nulla æris temperies eā terrā fertilē reddit: uel quaſi deſtituta ſit a deo: & cū alterius orbis curā habeat deus: hanc quaſi deſeruiſſe uideať: Sub illa.i.in illa terra: nā ſub pro in poniť. Virgi.nāq; ingenti luſtrat dū ſingula templo:

Cura iouis terra eſt. natura deſide torpet
Orbis & immotis annum nō ſeptit arenis:
Hoc tā ſegne ſolū raras tantū exerit herbas
Quas naſamō gēs dura legit: qui ꝓxia pōto
Nudus rura tenet: quē mūdi barbara dānis
Syrtis alit: nam littoreis populator arenis
Imminet. & nulla portus tam gente carina
Nouit opes. ſic cum toto comercia mundo
Naufragiis naſamones habēt: hac ire catone
Dura iubet uirtus. illic ſecura iuuentus
Ventorū.nullaſq; timens tellure procellas
Aequoreos eſt paſſa metus: nā littore ſicco
Quām pelago ſyrtis uiolētius excipit auſtrū
Et terræ magis ille nocet. nō mōtibus illum
Aduerſis frangit libyæ: ſcopuliſq; repulſum
Diſſipat: & liquidas ſe turbie ſoluit in auras:
Nec ruit in ſiluas: annoſaq; robora torqués
Laſſatur: patet omne ſolum: liberq; meatu
Eoliam rabiem totis exercet arenis.
Et non imbriferā contorto puluere nubem
In flexum uiolentus agit. pars plurima terræ

SVLPI: Cura iouis: ſalubritas cœli. Immotis: inaratis. Nō ſentit annū: annuas meſſes autumni uindemiā & floridū uer: Segne: in fecundū.
Naſamon: naſamones gentes ſunt in ora ſyrtis quos antea naſamones græci appellauere ab argumento loci medioſ inter arenas ſitos. Nudus.pauper. Damnis mundi: præda omniū qui incidunt in ſyrtes. diripiunt enim naues & naufragos. Populator iminet: prædator ſeruat: Et nulla carina: nec aliena nec ſua nā portū nō habent & ad eos nauigat nemo nec ipſi nauigant. Opes: quaſ rapiunt Habent naufragiis: habere uidenť ob naufragia.
Dura: fortis & paciēs. Metus æquoreos: pericula quæ ſolent in mari timeri. Aduerſis: oppoſitis.
Nō frangit. nō debilitat nec ullis ſcopulis aut ſiluis rumpit. ut illis repreſſus in altū ſe erigat: Soluit turbine: nō reſoluit uolubilitate. Laſſať: repente nec. Patet omne ſolū: apertus & liber eſt campus. Eoliā quā eolio carcere extulit. Et nō imbriferā: nubē & cōgeriē ſicci pulueris i circuitū uertit.
OMNIBO. Deſide.i. inerti: quia natura illius orbis in utilis eſt. Immotis ha.i.inaratis. nō ſubactis. Annū.i.utilitatē anni: & meſſes. Hoc tā ſegne ſolū: & quāquā hæc terra nimio ſolis ardore ſterilis ſit: ut nec meſſes: nec uites producat: naſcuntur tamē inquit herbæ quibus ueſcunť. Naſamones: ſunt populi ſub feruentiore plaga Aphricæ habitantes. uerū Strabo libro ultimo dicit naſamones primos: poſtea pſylos & gætulorū partē & garamantes Libyē ſterilē & aridā regionē obtinere.
Segne: iners: utile. Exerit.i.aperit. Gens dura.ſ. uictu: nā quanto uictu duriore utunť: tanto etiā ipſi duriores & patientiores reddunť. Proxima ponto: oceano: nā eo uſq; hæc regio produciť: quoad gentibus procedere licet: Nudus: nimio calore ſolis ueſtibus nō utiť. Quē mundi barbara: quia occurrebat illud quomodo uiuere poſſunt: ſi ibi nihil naſciť uel parū: dicit illos uiuere naufragio: ideo q̄ ibi ſyrtes ſunt & plærūq; uentis impulſæ naues ſyrtibus hærent: & ibi deſtitutæ cū omnib⁹ earū mercib⁹ a naſamonib⁹ diripiunť: & hoc genere uitæ ſuſtentanť. Imminet: inſtat. Sic cū toto commertiā: quia naufragia ſunt eis pro mercib⁹ naufragæ.n.naues cū in ſyrtib⁹ depræhenſæ tenenť copiā mertiū naſamonib⁹ faciunt. Toto commertia mundo.i.ex omni regione orbis terrarū naues illuc inuitæ compellunť. Hac ire catonē.nunc quaſi cauſā affert: cur libyes hanc partē deſcripſerit. ut oſtenderet magnā Catonis uirtutē: qui certū prope periculū petebat: ut ſi qua ratione poſſet libertatē prope amiſſā recuperaret. Dura uirt⁹: poſuit uirtutē pro fortitudine quæ eſt malorū & periculorū omniū durata ac fortis patientia. Secura: ſine cura.de iuuentute Catonis loquiť quæ numero fuit hominū ducē militū pagrauitq; libyā terreſtri itinere dieb⁹ triginta ꝑ ꝓfundā harenā.ut Strabo ſcribit. Illic: uidelicet in ea regione ubi ſyrtes q̄s terreſtri itinere ambiendo tranſire conſtituit Cato. Secura: qa ibi nullos uentos futuros exiſtimabant. Procellas: ꝓcella uis uentorū diciť q̄ omnia ꝑicula.i.ꝑcutiat. Aequoreos eſt paſſa: qa nō aliter uexata eſt itinere terreſtri: q̄ nauigatiōe naues cōcuti ſolēt. Nā littora: ſic ibi.n.nō min⁹ ſæuire & craſſari ſolet uēt⁹: q̄ ſolet in mari. Sicco.ſ.ſyrthiū: Ille: auſter. Nō mōtib⁹ illū: reddit rationē q̄re uehemēter ſæuiat in regiōe auſter: neq;.n. inqt mōtes ibi ſūt q uim & imperū auſtri impediāt: ob hanc cauſam in aliis regionibus non tantopere ſæuiunt uenti: q̄ uidelicet obiectos montes habent. Scopuliſq; repul

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

ſu.nec ibi ſcopuli ſunt.ſicut in medio mari quibus uento reſiſtit. Liquidas.i.puras.quia ibi calor nimius eſt ita ut uentus aſcendere nõ poſſit.ideo magis impetũ ſuũ exercet. In auras.quia nõ tendit altius. Turbine.impetu ſuo. In ſyluas.quia ibi nullæ ſunt arbores. Torquens.uoluens. Laſſatˀ.fatigatˀ.ut impetu ſuo deſiſtat. Patet.apertũ eſt omne ſolũ regionis illius: Liberq; meatu.i.auſter iter liberũ habet nullo obice impeditũ. Aeoliã rabiẽ.i.furorẽ reſpexit ad fabulã ꝙ Aeolus rex uentorũ dicatˀ.& montibus eos cohærceat. Et nõ imbriferã.ſed hic uentus nõ cogit aerẽ in nubes:ſed tantũmodo intorquet puluerẽ.& in medio aere retinet.neq; enim ipſa in aerẽ ſicut nubes reſoluitˀ. In flexũ.in circuitũ.quia puluerẽ contorquet nõ nubẽ ex qua imbres cadant. Pars plurima.i.magna.

Tollitˀ.& nunquã reſoluato uertice pendet.
Regna uidet pauper naſamõ errantia uẽto
Diſcuſſaſq;domos:uolitãtq; a culmine raptæ
Detecto garamante caſæ.non altius ignis
Rapta uehit.quantũq; licet cõſurgere fumo
Et uiolare diem:tantum tenet aera puluis:
Tũ quoq; romanum ſolito uiolentius agmẽ
Aggreditˀ:nulluſq; poteſt conſiſtere miles.
Inſtabilis raptis etiam quas calcat arenis.
Concuteret terras orbemq; a ſede moueret:
Si ſolida libyæ compage & pondere duro
Clauderet exeſis auſtꝝ ſcopuloſa cauernis.
Sed quia mobilibus facilis turbatur arenis
Nuſquam luctãdo ſtabilis mãet imaq; tellus
Stat:quia ſũma fugit galeas & ſcuta uirorũ
Pilaq; contorſit uiolento ſpiritus actu:
Intentuſq; tulit magni per inania cœli:
Illud in extrema forſan longeq; remota
Prodigium tellure fuit.delapſaq; cœlo
Arma timẽt gẽtes hominũq; erepta lacertis
A ſuperis demiſſa putant.ſic illa profecto
Sacrifico cecidere numæ:quæ lecta iuuentꝰ
Patritia ceruice mouet.ſpoliauerat auſter
Aut boreas populos ancila noſtra ferentes:
Sic orbem torquente noto.rõana iuuentus:
Procubuit:metuenſq; rapi cõſtrinxit amictꝰ

¶SVLPI. Pendet.ſuſpenſa eſt in aere. Vertice nunquam roſoluto:ſummitate nũquam diſſipata æ in aerẽ uerſa more nubis. Regna:urbes & terrã quã poſſidet. Garamante.populo naſamonibus uicino. Rapta.quæ rapuit ut carbonẽ fauilã Quãtũq; licet conſurg.q̃ alte eleuatˀ fumus tã & puluis.
Violare diẽ.ob tenebrare lucẽ. Aggreditˀ.uentus. Raptis.ſubtractis a uento. Concuteret. Auſter libyã conquaſſaret ſi eſſet dura ipſũq; auſtrũ in cauernis includeret ſed quia eicedit ſtabilis manet
Compage.denſitate coniunctione. Scopuloſa.ſaxoſa cũ nõ ſit. Clauderet cauernisˀ.Terræ motus enim ſit ex uento in cauernis terræ incluſo conanteq; egredi & ut ait plinius Neq; alud eſt in terra tremor q̃ in nube tonitruũ. Luctando.reſiſtendo uento. Stat.nõ concutitˀ. Fugit.cedit auſtro. Virorũ.militũ. Actu.impulſu. Intentus.continuus & uehæmens. Sic illa.Ancile hoc eſt ſcutũ ſine angulo undiq; exciſũ in formã pelte thraciæ a ioue quẽ Numa elicuerat fuiſſe in imperii pignus e cœlo demiſſũ ſincera fide credebat antiquitas.poeta ui uentorũ ereptũ alicui ro.fuiſſe prolatũ aſſerit.
Nume qui a Mamurio fabro iuſſit.xi.q̃ ſimilima fieri nequis illud poſſet ſubripere.ea autẽ omnia a canentibus & ſaltantibus ſaliis qui patritii erant & ſupra tunicã æneũ pectori tegmẽ habeaant per urbẽ menſe martio geſtabantˀ ut late in iuuenalẽ fa'ſtoſq; ex plutarcho & liuio diximus. Orbẽ.ſyrtes libycas. Procubuit.ſe proſtrauit. Conſtrinxit:ne lacerarentˀ uel auferrentˀ.
¶OMNIBO. Tollitˀ.ſubleuatˀ. Pendet.quia nõ reſoluitˀſicut nudes in aerẽ. Regna uidet.nunc dicit uiolentia ipſius auſtri.nõ modo puluerẽ ſublimẽ tolli.uerũ etiã tecta domorũ rapi.quin etiã ſaxa uolitare per aera. Regna:quæ ipſi naſamoni loco regnorũ ſunt:nã ruſticus regna ſua angellũ appellat.Vir.poſt aliquot mea regna uidẽs mirabor ariſtas. Diſcuſſas.ſ.impetu uẽtorũ: Nõ altiꝰ ignis.dicit ignẽ nõ altiꝰ trahere ſecũ ꝙ rapuerit q̃ uẽtꝰ tollitˀ:qn etiã fumũ nõ ſublimiꝰ aſcẽdere.q̃ ea q̃ uẽtꝰ rapuerit. Cõſugere fũo.qa tãtũ aeris cõtinet puluis ſublatꝰ uẽto.quãtũ fumꝰ.q magna emittitˀ flama. Violare.obtenebrare diẽ. Tũc quoq; ro.ſol.ſẽp ibi uim maximã exercet uẽtꝰ.ſed quo tẽpore p ea loca ro.ibãt multo etiã uehæmẽtiꝰ ſæuiebat. Nulluſq; põt.ex omni exercitu catõis nẽo erat q ſtarˀ poſſet.nã uẽtoꝝ ipulſu euertebatˀ: Raptiſq; ẽt arẽa ẽt q̃ pedibꝰ calcabat a uẽto ſubtrahebatˀ. Raptis:ſubtractis a uẽto. Cõcu.ter.or.tãtꝰ hic inqt impetꝰ eſt uẽti:ꝙ ſi ſolũ illud duriꝰ eẽt & nõ reſolueretˀ harena.uẽtꝰ rimis ingreſſus in uiſcera terræ:dũ erũpere q̃reret terremotũ faceret:ſed hoc adiuuat.qa facile p rimas ingreditˀ.ita facile p reſolubiles harẽas exit.ideo terrẽotũ nullũ facit.& ita latẽter terrẽotꝰ cauſã innuit ſecũdũ philoſophos.nã alii dixerũt oceanũ cauſã eſſe terrẽotꝰ.cũ uehæmẽtiꝰ terrã impellit & cõcutit.ut a cẽtro ſuo diſcedat.alii p uiſcera terræ ingredi uẽtũ:deinde cũ exire uoluerit:nec uiã inuenerit q̃ poſſit erũpere.terrã cõcutit & terrẽotꝰ efficitˀ. A ſede:a cẽtro. Solida cõpage.firma iũctura ꝙ ſolũ illiꝰ regiõis durũ eſſet & cõtinẽs. Scopu.ſcopulis plẽa ſi eſſet:ſed nõ eſt. Cauer.exe.i.corroſis & cauis antris Sed qa mobilibꝰ:ſed qa facile reſoluitˀ.ideo uẽto cõmoueri nõ põt:hæc cauſa eſt cur terra nũquã moueatˀ. Nuſquã luctãdo.i.reſiſtẽdo uẽtis:qa reſolubilis eſt.Ima.i.profũdior tellus. Stat.i.ſtabilis pmãet qa ſupficies reſolubilis eſt impellẽte uẽto. Galeas & ſcuta:& tãtꝰ fuit turbo:ut ſæpe e mãibꝰ militũ pila extorq̃ret.& ſcuta & galeas adimeret.& ea p aerẽ uolitãtia ferret. Spiritꝰ.illius uẽti. Cõtorſit:cõuoluit extorq̃ndo de manibus militũ. Actu:impulſu. Intentus uehæmens:ſicut intentũ calorẽ uehæmentẽ dici

mus. Illud in extrema:fortaſſe inquit eo tempore cũ uentus ſæuit:& pila e manibus ro.abſtulit & galeas & in alias regiones per aerẽ ferebat:cũ in terras caderent:quaſi de cœlo lapſa eſſe exiſtimarunt & prodigii loco habuerunt ꝙ Ro.tempore Numæ contigit:cũ de cœlo ſcutũ ancyle cecidit:augures dixerunt ubi ſcutũ illud ſeruaretˀ:ibi caput orbis fore:hinc eſt ꝙ numa.xii.ancilia ad ſimilitudinẽ illius fieri iuſſit:ne agnoſci poſſet illud diuinũ & Manutius faber inter cæteros gloriã obtinuit:ꝙ ſimiliora illi ancylia fabricaſſet:& cũ ei optio daretˀ:ut præmiũ ꝙ uellet artis ſuæ poſcere:petit ut ex patriciis.xii.ſalii per urbẽ cũ tripudiis ancylia ferentes:canerent ueterẽ Mamurii memoriã. Gentes:quæ ignorant unde tela uenerint
Hominũ erepta.& cũ uentus arma e lacertis abſtulit putant ipſi cælitus eſſe demiſſa. Sacrifico numæ.id eſt populi ro.inſtituit:ſicut eſt apud. Liuiũ:qui legibus urbẽ uoluit formare & religione inſtituere:pontifices creauit.flamines diales & alios ſacerdotes:pontificẽ docuit omnẽ cultũ diuinũ:ut ex eo cæteri diſcerent quæ unicuique deo ſacra facienda eſſent & quo tempore. Leta:pro electa. Mouet:concutit. Patricia ceruice:quia e patriciis eligebantˀ iuuenes ſacerdotes:quos ſalios appellabant a ſaltando. Spoliauerat auſter:ſed nihil aliud fuit:niſi ꝙ uentus ea depulerit in regiones noſtras:& Numa e cœlo lapſa credidit.
Noſtra:ideſt quæ poſtea noſtra fuerunt. Sic orbẽ torquente:noto milites ro.cũ tanto undiq; impetu uentorũ affligerentˀ:ſe humi proſternebant metuentes ne ſublimius tollerentˀ.ueſtes etiã accingebant & manibus terrã carpebant:ne a uentis ſublati auferrentˀ. Procubuit.ſcilicet humi. Torquente orbẽ:uoluente mundũ. Conſtrinxit:ſcilicet corpori.

Inſeruitq; manus terræ:nec pondere ſolo
Sed nixu iacuit.uix ſic immobilis auſtro
Qui ſuper igentes cumulos inuoluit arenæ
Atq; operit tellure uiros:uix tollere miles
Mẽbra ualet.multo cõgeſtu pulueris hærẽs
Alligat & ſtantes effuſæ magnus arenæ
Agger.& immoti terra ſurgente tenentur.
Saxa tulit penitus diſcuſſis proruta muris.
Exuditq; procul miranda ſorte malorum.
Qui nullas uidere domos uidere ruinas
Iãq; iter omne latet nec ſunt diſcrimina terræ
Viſa niſi æthereæ medio uelut æquore flãmæ
Sideribus nouere uias nec ſidera nota
Oſtendit libycæ finitor circuius oræ.
Multaq; deuexo terrarum margine celat
Vtq; calor ſoluit quem torſerat aera uentus
Incenſuſq; dies manant ſudoribus artus
Arent ora ſiti conſpecta eſt parua maligna
Vnda procul uena quã uix e puluere miles
Corripiens patulum geleæ confudit in orbẽ
Porrexeritq; duci ſqualebãt puluere fauces
Cũctoꝝ minimũq; tenens dux ipſe liquoris
Inuidioſus erat me ne inquit degener unum
Miles in hac turba uacuum uirtute putaſti
Viſq; adeo mollis primiſq; caloribus impar
Sum uiſus quanto pena tu dignior iſta es
Qui populo ſitiente bibas ſic concitas ira
Excuſſit galeam ſuffecitq; omnibus unda

¶SVLPI. Nixu:conatu ne raperetˀ. Viros:iacentes. Hærens:retentus & grauatus. Congeſtu cumulo. Alligat:retinet implicat. Diſcuſſis:euerſis. Latet iter:uia nõ diſcernitˀ:nã tota regio unius figuræ & ſimilitudinis erat:ſed itinerabant ſtellas obſeruando more nautarũ. Flammæ:ſtellæ.
Finitor:circulus orizõ qui terminat ea quæ proſpici aut nõ uideri poſſunt ut ait iginus:deducitq; ab ꝙ eſt termino diuidit.n.inferius hemiſperiũ a ſuperiori. Celat multa:ex his quæ in noſtro orizonte apparent illic eſt.n.terra deuexior. Nec ſidera nota:quæ a nobis nõ cernuntˀ ut Canopũ.
Vtq; calor:poſtquã inquit aduentante calore puluerulentũ frigus repreſſit eſt & ſolutũ ut ſolent nebulæ aduenien e ſole. Soluit:ſedauit. Torſerat:agitauerat. Incenſuſq; dies:poſtquã actus eſt diei calor. Maligna:nõ fecunda. Confudit:confundendo immiſit & turbauit. Inuidioſus erat.omnibus inuidiæ & odio erat. Virtute:patientia mollis delicatus & ſine roborˀ. Impar:qui reſiſtere nequeã
Pœna:inuidia. Populo:reliquis omnibus: Suffecitq; omnibus:nemo.n.cupit cũ nullus bibiſſet.
¶OMNIBO. Inſeruitq; manus terræ:terrã manibus compræhendebat. Nec pondere ſolo:nec ſatis habuit pondere corporis ſe defendere ne a uentis auferretˀ niſi etiã manibus niteretˀ. Immobilis auſtro:uix nixu coprporis ſtabilis poterat permãere. Qui ſup ingẽtes:cũ piculũ unũ uitaſſent:ne tollerentˀ a uẽtis:aliud nõ uitarũt:ne cumulũ harẽæ q̃ſi aggerẽ ſupimpõeret corpori & q̃ſi ſepeliret
Hærẽs.ſ.hũi. Mul.cõ.aggere cumulato pulueris
Eſt ſtã.nõ mõ pcũbẽtes milites alligat:ſed ẽt ſtãtes. Ag.ſ.cumulus arẽæ. Ter.ſu.ſ.ſuper corpora eorũ. Saxa tulit pẽitus qd mirꝝ ſi alia uẽtus aufert cũ ipſa ſaxa ſecũ rapet p aerẽ uolitãtia. Qui nullas uiderˀ ro.cũ ea tãſirẽt(iã.n.uẽtꝰ abſtulerat muros) ruinã qdẽ uidebãt:ſed domos nõ uiderãt. Iãq; iter omne latet:dicit aliqd deterius cõtigiſſe militibus Catõis q̃ nautis.nã ẽt ſi uẽtis diſſipẽtˀ:ſemp polũ arcticũ habẽt cuius ſydera obſeruãtes ſciũt q̃ pte maris nauigẽt:at uero hi tũc flãtibus uẽtis:qa orizõte ſuo phibebãtˀ:arcturi ſiue paluſtri ſydera uidere nõ poterãt.ut in q̃ ptẽ inclinarẽt uidere nõ poſſẽt.
Iter latet:obrutũ arẽis. Nulla diſcrimina.i.diſcernere nõ poſſũt ubi terrarũ ſint. Aethereæ flãmæ.i.ſtellæ.ſũt.n.ſtellæ natura flãmeæ quo circa uaporibus alũtˀ. Qui ex agris ſole tepefacti excitãtˀ. Sideribus no.uiã obſeruatõe ſtellarũ poſtea dignoſcebãt terras:nõ tamẽ oẽs ſtellas uidebãt.nã erãt in orizõte meridião:q humilis eſt iõ nõ poterãt aſpicere polũ arcticũ:ſeptẽtrionẽ.n.maxime cõſeruãt nautæ & eũ ſpectã

tes intelligunt qua parte maris nauigent. Finitor circulus oræ.i.orizõ meridionalis.orizõ appellaẗ circu lus qui diffinit regionẽ poli arctici & antarctici.nã ſignificat termino. nunc ergo dicit cõditionẽ ho rũ militũ deteriorẽ q̃ nautarũ:quia nautæ ſempe uidere poſſunt ſtellas ſeptentrionales quibus nauigatio nẽ ſuã dirigunt:quocũq; uoluerint:ſed hi plene omnia ſydera uidere nõ poterant:ꝙ ratio orizontis facit: in quo tunc erat cato cũ exercitu. Tota ſy.ſ.poli ſeptentrionalis. Deuexo :m.i. rotundo. Celat: nã qui in illo orizonte ſunt uidere nõ poſſunt ſtellas huius orizontis: quia tumor terræ intercipit acies oculorũ.
Vtq;.c.ſ. primo quidẽ paſſi ſunt tempeſtatẽ uentorũ: deinde nimiũ ſolis ardorẽ: nã ubi in meridiẽ ſol aſcendit uentus ſtatim calore ſolis diſſipatus eſt. ſed intenſior: inquit ardor erat facientibus iter ut e toto corpore ſudor manaret. Calor.ſ.meridinai ſolis. Quẽ.t.u.inuoluerat turbine ſuo & rotabat. Exarſit.i. factus eſt intenſior ſolis calor. Manant.ſ.ar.unũ ſequiẗ ex reliquo:nã quia ſudor fundebaẗ ex corpoꝛ:ideo ſequebaẗ ſitis. Conſpecta eſt parua maligna:caſus ita tulit:ut haud procul inde ſpectauerint undã:que po tius piſcina erat & ſtatim e militibus unus aquã inde hauſit & eã porrexit catoni. Cato toruis oculis illũ acriter repræhendit.nunquid inquit ex omnibus me unũ dilegiſti:qui ſitim pati nõ poſſim: & acceptã un dã effudit:in conſpectũ militũ:& ſatiſfecit omnibus:nã milites ubi uiderunt ducẽ ſitim fortiter pati:nihil erat ꝙ nõ ipſis tolerabile uidereẗ. Procul: præ oculis. Maligna uena.i. iniqua quia aqua nec erat quidẽ huiuſmodi:ut potalibus uideri poſſet. Quã uix puluere:adeo aqua perexigua erat:ut uix eã haurire miles
Minimũ liquoris.i.paruã aquæ partẽ tenens manibus: Inuidioſus erat.i. magnã in ſe contrahebat inui diã. Primis caloribus:ut in principio caloris ſitiu pati nõ poſſim. Quantã pœna:hac pœna potius di gnus es: qui aliis ſitientibus bibas. Concitus ira.i. perturbatus. Excuſſit galeã.i. effudit aquã ex galea.
Suffecit.i.omniũ ſitim explenit.

Ventũ erat ad tẽplũ libycis ꝙ gentibus unũ
Inculti garamantes habent ſtat corniger illic
Iuppiter ut mẽorãt. ſed nõ aut fulmia uibrãs
Aut ſimilis noſtro: ſed tortis cornib9 ammõ
Non illic libycæ poſuerunt ditia gentes
Templa. nec eois ſplendent dõaria gemmis
Quãuis æthiopum populis arabũq; beatis
Gentibus atq; indis unus ſit iuppiter ammõ
Pauper adhuc de9 eſt.nullis uiolata per æuũ
Diuitiis delubra tenens:.morumq; priorum
Numen rõano templum defendit ab auro.
Eſſe locis ſuperos teſtatur ſilua per omnem
Sola uirens libyẽ:nã quicquid puluere ſicco
Separat ardentem tepida berenicida lepti
Ignorat frõdes. ſolus nemus extulit ammon

SVLPI. Tẽplũ:iouis ammõis qui coliẗ in for mã eius arietis qui ſitiẽti libro patri fõtẽ pede effo dit: cũ illac exercitũ duceret. autẽ arẽa inter pretaẗ. Dõaria:loca ubi dõa ſeruaẗ. Virgi.Ductos alta ad dõaria currus. Beatis:diuitibus. Vnus ſo lũ & cõmũe omnibus tẽplũ. Morũ priorũ: priſcæ ſimplicitatis & fidei. Tibullus Tũc melius tẽuere fi dẽ cũ paupere cultu. Defẽdit:tueẗ ne inficiaẗ auro more ro. Eſſe locis ſuperos:hoc eſt deos habeꝛ ſyr tiũ curã nã omnis terra quæ eſt inter leptim & bere nycida arbores nõ producit. Berenicida: bereni cis urbs eſt in pẽtapolitana regiõe in ſyrtis extimo cornu quondam uocata heſperidum: ubi heſperi dũ horti me moraẗ abeſt a lepti.ccclxxv. milibus paſſuũ leptis uero eſt in libyphœniciũ regiõe quæ eſt eximie fertilitatis:ut plinius ſcribit. Extulit ne mus: erexit arbores.

OMNIBO. Vẽtũ erat ad tẽplũ: cũ per arẽtẽ libyã iter faceret cato: tãdẽ ad fõtẽ iouis ammõis peruẽit:ubi tẽplũ erat ipſius dei: ſæpe hoc dictũ ꝙ in fabulis legiẗ. cũ ex india uictor rediret liber pa ter:& ad arẽtẽ libyã peruẽiſſet cũ omni exercitu ſiti laborãs ſupplex diciẗ rogaſſe patrẽ iouẽ:ut ſibi exercituiq; ſuo miſereret:ſtatim ibi aparuit aries: qui pede terrã pcuſſit & ſtatim fõs nitidiſſimæ aq̃ exiluit:unde omnis exercitus bibit deinde in honorẽ patris liber pater ibi tẽplũ cõdidit & in medio tẽplo ſimulacrũ iouis in forma arietis erexit: ꝙ exiſtimabat iouẽ ſub ea ſpecie auxiliũ pſtitiſſe:& q ad hoc ſimulacrũ iouis uẽiebãt:de rebus dubiis reſpõſa accipiebãt. nũc ergo dicit ubi a catõe & ipſius exercitu illuc uẽtũ eſt:uniuerſæ gẽtis populi erãt: q ad petẽda oracula uenerãt.
Vnũ:ſingulare. Inculti:q uitã incultã & rudẽ exigũt. Illic:in illo tẽplo. Corniger:in forma arietis. Simi lis noſtro:nõ ibi factus eſt iuppiter. Qualis in capitolio noſtro. Similis.ſ.cũ maieſtate & fulmine. Am mõ:ab harẽa ubi poſitus eſt.nã harenã ſignificat ſiue ab ammõe paſtore qẽlli pmus tẽplũ cõſtituiſſe ſcribiẗ a pauſania: uel ab ammõ ꝙ lingua ægyptia ſignificat iouẽ & corrupto ſermõe aſti ammonẽ uocãt Herodotus. Nõ illic libycæ:dicit ibi nõ eſſe tẽplũ cõſtructũ magnificẽtia ædificioꝝ:nec dõaria plẽa auro & argẽto:ſicut ro.nã ea gẽs paup erat:& cõtẽta humilioribus:iouẽ igiẗ adorãt:nõ magnis dõis:ſed potius miti corde: Dõaria: pprie ſũt loca ubi dõa diis oblata repõunẗ: ſicuẗ ſacraria ubi ſacra colũẗ. Quãuis æthiopũ po.nõ ſũt hic dõa pcioſioria qbus ornari ſolent tẽpla iouis ro.q̃q̃ hoc tẽplũ ſit unicũ & ſingulare gẽtibus etiã oriẽtus. Beatis:apud quos naſcũẗ res pcioſæ: gẽmæ:aurũ. Pauper adhuc: q̃uis habũdẽt his reb9:tñ nõ exornãt tẽplũ:ſed pcib9 poti9 & piis ſacris iouẽ placãt. Per æuũ & oẽ tẽp9 ætatis. Morũq; prioꝝ qa ſicut ab initio cõſtitutũ fuit:ita ẽt poſteri ſeruarũt. Numẽ ro.tẽplũ.q.d.nõ tẽplũ illud exornaẗ auro. ſi cut capitoliũ ubi tẽplũ iouis erat in arce. Eſſe locis ſupos:ꝙ ibi nũmẽ inhabitet ex eo cognoſci põt: ꝙ cũ ois circa ipſũ regio nimio calore areſcat:ubi tãtũmõ herbæ uirides ac ſyluæ cõſpiciũẗ:ꝙ ſine nũine fieri nõ poſſet. Eſſe ſupos.i.numẽ deoꝝ ihabitaẗ. Sola:unica ſylua p omnẽ libyã. Nã qcqd pulueꝛ ſicco:a pẽtapo litana regiõe uſq; ad tripolitanã qcqd iter mediũ ẽ caret herbis & arborib9: ſed ibi tãtũmõ ubi tẽplũ am

nis eſt ſylua uirens reperiẗ. Quicquid:ideſt omne ſpaciũ terrarũ. Puluere:ideſt harena putri. Berenicida lepti:berenitis oppidũ libyæ eſt in ea parte quæ appellaẗ penapolitana:a quinq; ciuitatibus uſq; ad leptim oppidũ tripolitanæ:ideſt a principio libyæ uſq; ad extremitatẽ nõ inueniẗ arbor: nec ſylua: niſi in hoc lo co templi ammonis. Solus nemus:iuppiter dedit hanc ſyluã:ꝙ locũ illũ delegit.

Siluarum fons cauſa loco. qui putria terræ
Alligat. & domitas unda connectit arenas.
Hic quoq; nil obſtat phæbo quũ cardine ſũ
Stat librata dies:trũcũ uix ptegit arbor (mo
Tã breuis in mediũ radiis cõpellitur umbra
Deprenſũ eſt hunc eſſe locũ quã circulus alti
Solſtiti medium ſignorum percutit orbem
Non obliqua meant. nec tauro ſcorpius exit
Rectior. aut aries donat ſua tempora libræ
Aut aſtrea iubet lentos deſcendere piſces.
Par geminis chirõ: & idẽ ꝙ carcinos ardens
Humid9 egoceros: nec plus leo tolliẗ urna.
At tibi quæcũq; es libyco gens igne dirẽpta
In noton umbra cadit: q̃ nobis exit in arcton
Et ſegnis cynoſura ſubit: tu ſicca profundo

SVLPI. Putria terræ alligat: terrã pulueream cõtringit & dẽſat. Hic quoq;: ut in ſyene & in aliis locis. Quũ cardine ſũmo ſtat librata dies:ideſt cũ ſol eſt certo die in medio cœli ppẽdicularis: ut in ariete & in libra. Arbor:umbra arboris. Deprẽſũ eſt: cõpertũ eſt ſyrtes & Garamãtes ſub æquinoctiali circulo eſſe. Circulus alti ſolſtitii.i.æquinoctialis in quo cõtingũt duo. Ita ſolſtitia ſub æquinoctiali exi ſtẽtibus q cũ ſẽp habeãt æquinoctiũ habẽt q̃tuor ſol ſtitia uidelicet duo alta in principio arietis & libræ qa ſol directe trãſit ſupra ipſorũ capita: & duo ima in principio Cãcri & Capricorni qa tũc ſol maxi me rẽoueẗ a recta linea capitis eorũ. Percutit me diũ orbẽ: q̃ſi diuidit & correſpõdet medio zodia co. Nõ obliq̃ meãt omnia ſigna his q ſũt in æquino ctiali circulo recta oriũẗ & occidũt: iis uero q ſunt extra ptim recta ptim obliq̃ ut nobis qb9 ut ille in qt. Recta meãt:obliq̃ cadũt a ſidere Cãcri. Dõec finiẗ chyrõ:ſed cætera ſigna. Naſcũẗ prono deſcen dũt trãite recto. Meãt:pcedũt. Nec tauro: Signa. xii. q̃ inter ſe ſũt oppoſita: & habẽt ortũ & occaſũ cõtrariũ poeta cõmẽorat. Ortus autẽ uel occaſus alicuius ſigni nil aliud eſt q̃ illã ptẽ æquinoctialis oriri:q oriẗ cũ illo ſigno aſcẽdẽte ſupra orizõtẽ:uel illã ptẽ æquinoctialis occidere:q occidit cũ altero ſigno tẽdẽte ad occaſũ ſub orizõte. Signũ autẽ recte oriri diciẗ cũ quo maior ps æquinoctialis oriẗ. Obliq̃ uero cũ quo minor: ſic diciẗ & occidere. Aut dõat ſua tẽpora: par .n.tẽpus in decũrrẽdo cõſunit. Aſtrea:uirgo. Deſcẽdere:occidere. Piſces:q duo ſũt auſtralis & borealis
Chyrõ:ſagittarius. Idẽ:par in aſcẽdẽdo & deſcẽdo: Carcinos:cãcer:ſic.n.diciẗ græce. Ardere autẽ fer tur.qa q̃do ſol in eo eſt ſũt maximi æſtus. Aegoceros:Capricornus græce dixit. .n.capra eſt.& cornu.effigiaẗ.n.cap nẽtre tẽus reliquo corpore piſcis. Vrna: aq̃rio q urnã tenet.. At tibi: apoſtrophe ad libycos q ſũt ab æquinoctiali circulo:ad cãcrũ uſq;:q ita habẽt umbras meridiẽ uerſus:p ut ſol a ppẽdicula ri ipſorũ umbra ad Cãcrũ aſcẽdit. Dirẽpta igne libyco:diuiſa a nobis æſtu & torrida zõa. Vmbra:ſolſti tii noſtri q̃ eſt nobis ſeptẽtriõalis. Et ſegnis cynoſura ſubit: & urſa minor tibi uideẗ occidere. Segnis: parũ enim moueri uideẗ.

OMNIBO. Fons cauſa loca: & tamẽ ammoni ioui eſt attribuendũ: nã ipſe ſub forma arietis terrã pede percutiens fontẽ edidit. Et domitas un.declarat ꝙ dixit alligat: quia humor una cũ puluere maxi mus facit quaſi glutẽ: quo radices deinde nitunẗ terræ: Hic quoq; nil obſtat: adeo ſol directe tranſit per zenith capitis eorũ:ut nulla ibi prorſus uideaẗ umbra zenith eſt uocabulũ aſtrologorũ:ſignificat autẽ pun ctũ in firmamento:qui directe capiti noſtro ſuperimpoſitus eſt: & cuiuſq; regionis gentes ſuũ zenith ha bent:dicit ꝙ ibi tranſit per zẽith capitis eorũ qui directe ſupimpoſitus erat capiti garamantũ cũ i meridiẽ eſt ſol: nulla prorſus umbra apparet: adeo ut uix frondibus truncos ſuos arbores defendere poſſit. Hic quoq;:hic quanuis natus ſit fons:tamẽ cũ in meridie fuerit ſol:nulla umbra eſt:quæ poſſit ſe a calore ſolis defendere.nec ipſa arbor. Phœbo:calori ſolis. Stat:ideſt firmata eſt. Cardine ſummo: ideſt in meridie.
Truncũ uix protegit arbor:ex quo intelligi poteſt quomodo poſſent ſub umbra cætera animalia releua re calorẽ. Depræhenſæ:de illis loquiẗ quorũ zenith directe capiti eorũ ſuperimpoſitus eſt in æquinocti ali ſitu:qb9 duo ſolſtitia altiſſima fiũt: & totidẽ ſolſtitia ima ſolſtitia alta fiũt.his cũ ſol p capitis eorũ zẽith tranſit.uidelicet cũ ſol eſt in principio arietis:& itẽ in principio libræ tunc enim directe ſol perpendicula riter per zenith capitis eorũ tranſit: ideo autẽ alta ſolſtitia dicunẗ: quod ſol altius aſcendere nõ poſſit.
Circulus alti ſolſtitii: eſt æquinoctialis quod ſub æquinoctiali conſtitutis duo alta ſolſtitia fiunt mediũ aũt orbẽ ſignorũ appellãt zodiacũ:uidelicet qa æquinoctialis circulus mediũ zodiacũ diuidit. Percutit: di uidit. Depræhenſũ.ſcilicet ab aſtrologis. Hunc locũ. ubi poſitũ eſt templũ ammonis. Alti ſolſtitii: ui delicet æquinoctialis quare alti.quia uidelicet ſub æquinoctiali conſtitutis.duo alta ſolſtitia ſunt: uideli cet cũ in principio libræ & itẽ principio arietis ſol fuerit. Orbẽ ſignoru. ideſt zodiacũ in quo.xii. ſigna poſita ſint. Nõ obliqua meant. ideſt nõ obliqua oriunẗ nec occidunt. ut intelligaẗ hic locus ſciendũ eſt primũ quid ſit ortus & occaſus. deinde quid ſit obliq; oriri.& recte oriri ortus alicuius ſigni nil aliud eſt:q̃ illam partẽ orizontis oriri cum illo ſigno oriente.ideſt aſcendente ſupra orizontem arcticum. rurſus e di uerſo occidẽte aliquod ſignum nihil aliud eſt quam eam partem oriaontis occidere. quæ occidit cum il lo ſigno occidente. Signa enim cum uidenẗ.oriri dicunẗ.cum autem non uidenẗ. occidere dicunẗ. cum ſupra orizontem finita eſt acies oculoꝝ & nõ uidenẗ. cum ſupra alium orizontem fuerint: tumore terræ

impedit' acies oculorũ:ne ſydera uideri poſſint:hic eſt ortus & occaſus.oblique autẽ oriri dicunt' ſigna cũ minor pars orizontis occidit cũ eo.recte autẽ oriri dominant' cũ magna pars orizontis orit'.nunc ergo dicit. Nõ obliqua meant.i.recta ſigna oriunt':quia conſtitutis in æquinoctiali :ſicut ſunt de quibus loquitur garamantes ſemper maior pars orizontis orit' & occidit. Nec tauro ſcorpius exit.i. ſigna oppoſita æquales habent aſcenſiones & deſcenſiones:libra opponit' arieti.Scorpius tauro.Capricornuſ cancro.Aquarius leo.Piſcis uirgini:& in ſphæra:iſta oppoſita ſigna æquales habent aſcenſiones & deſcenſiones.i.æqualiter occidunt & oriunt':& hoc eſt ꝙ hoc loco dicit : nec tauro ſcorpius exit rectior. Tempora ſua : quia eodẽ tempore & oriunt' & occidunt. Cyrõ.ſ.ſagittarius nã in ſagitariũ ſignũ conuerſus eſt chyrõ. qui centaurus & nutricius Achillis. Carcinus.i.cancer.dictio græca eſt. Idẽ eſt .ſ. in aſcenſione & deſcenſione. Aegoceros:capricornus.nã ſignificat caprã cornu. Nec plus leo.t.urna:quia aquarius opponit' leoni cũ : dicit urna intelligit aquariũ : nã aquarius pingit' cũ urna effundens fluuiũ . At tibi quæcũq; es:apoſtrophat ad eos quorũ punctus.i.zenith arabice ſuperimpoſitus eſt capiti eorũ & ſunt in tropico cancri his .n.umbra ſemper a ſeptentrione uergit in meridiẽ. At uero illis quorũ zenith directe capiti eorũ ſuperimpoſitus eſt inter tropicũ cancri:& inter circulũ arcticũ:nunquã eius contingit.ut ſol tranſeat per zenith capitis eorũ : & illis umbra ſemper a meridie ſeptentrionẽ uerſus tendit : ſicut nobis : ita Lucanus hic dicit oſtendens eã gentẽ quibus umbra ſemper uergit in meridiẽ . Dirempta .i. diuiſa es a nobis. In notõ umbra cadit.i.in meridiẽ umbra eius. Quæ nobis.ſ.qui ſumus inter trõpicũ cancri:& arcticũ polũ umbra cadit a meridie in ſeptentrionẽ. Te ſegnis:o afer garamas. Cynoſura:minor. Segnis : quia tarda eſt.

Mergi paluſtra putas.nullũq; i uertice ſũmo
Sid⁹ habes imune maris:ꝓcul axis uterq; eſt
Et fuga ſignorum medio rapit omnia cælo
Stant ante fores populi quos miſerat eos
Cornigeriq; iouis monitu ſata noua petebãt
Sed latio ceſſere duci.comiteſq; catonem
Orãt.exploret libycum memorata per orbẽ
Numina de fama tam longi iudicet æui
Maximus hortator ſcrutandi uoce deorum
Euentus.labienus erat ſors obtulit inquit
Et fortuna uiæ tam magni numinis ora
Conſiliumq; dei:tanto duce poſſumus uti
Per ſyrtes:belliq; datos cognoſcere caſus
Nã cui crediderim ſuperos arcana daturos
Dicturoſq; magis quã ſancto uera catoni
Certe uita tibi ſemper directa ſupernas
Ad leges.ſeq̃riſq; deum dat' ecce loquendi
Cum ioue libertas:inquire in fata nefandi
Cæſaris.& patriæ uenturos excute mores
Iure ſuo populis uti legumq; licebit.

℄SVLPI. Paluſtra ſicca:urſã maiorẽ quæ nõ occidit: nec oceão tingit'. Putas : bene putas nã re uera & ſi abſcũdat' eis nõ mergit' in oceão . Nullũq; & omnes ſtellæ quæ ſũt in polo ſeptẽtriõali occidũt tibi. Vterq; : borealis & auſtralis. Procul: rẽotiſſimæ : quia ipſi ſub æquinoctiali ſũt : neutrũq; uidẽt. Fuga:oratio. Rapit medio cœlo:uerſat inter utrũq; polũ. Ante fores:tẽplis ammõis. Eos:aurora quæ græce dicit': eos etiã oriẽs appellat' & corripit primã. Fata:ſortes reſpõſa. Duci: catõi. Nũina mẽorata:iouẽ celebratũ. De fama: an ue͛ ſit illic uera reddi oracula ut iã olim creditũ eſt. Maximus:inter omnes: Scrutãdi euẽtus . ſcitãdi caſus belli: Voce.reſpõſis. Ora:oraculũ. Nã cui:ſauſio a facili cũ eius laudis atteſtatiõe. Superãs: diuinas. Deũ: dei uolũtatẽ quæ eſt ſecũdũ leges & uirtutẽ. Excute:explora an ſuis legibus & libertate uicturi ſint populi : an fruſtra bellũ ciuile fiat & tyrãni ſint dominaturi.

℄OMNIBO. Mergi paluſtra putas : quia(ſicut dixi ſuperius) tũc dicit' occidere ſignũ aliquod cũ tẽdit ſub orizõte:ideo quia orizõ hic noſter qui diffinit ſpaciũ ꝙ acies oculorũ pertingere poteſt: parũ uidet' ab his qui ſũt in polo antarctico : ob eã cauſã paluſtrũ ꝙ circa polũ arcticũ uertit' : ipſi exiſtimãt quũ nobis:nũquã occidat occidere:quia occidere: nõ uidẽt: nã tẽdit ſub orizõte : & tũore terræ impedit' acies oculorũ ideo eis urſa minor licet nunquã occidat occidere uidet'. In uertice ſũmo:in polo ſeptẽtriõali:qui ſẽper ſublimis eſt nobis: Procul axis uterq; : quia ipſi ſũt cõſtituti ſub æquinoctiali qui circulus eſt haud procul a polo arctico: Vterq; axis:arcticus & antarcticus:quia ipſis ſphæra eſt recta: cum circuli quinq; ſint ſphære uidelicet arcticus:antarcticus : æquinoctialis : hyẽalis : & auſtralis : ipſi ſũt cõſtituti in æquinoctiali : quia ſub meridie ſũt . Fuga ſignorũ : ſpaciũ ſignorũ eſt a terra rẽotũ ideo fugere uidet' ſub utroq; orizõte ſuo & noſtro . Stabãt ante fores populi .nũc dicit ad hoc tẽplũ multarũ nationũ gẽtes cõueniſſe:ut reſpõſa re͛ ſua͛ peterẽt:& ſimul atq; catonẽ uiderũt:ueneratiõe quadã moti ſtatim ipſi ceſſerũt. Eos:oriẽs dicit' aurora & oriẽs. Noua fata.i.reſpõſa re͛ noua͛. Exploret. tẽtet periculũ faciat ſi uera ſint oracula:quæ fama per totũ orbẽ uulgauerat. ꝙ ibi uera & certa reſpõſa daret'. Maximus hortator: ſed inter ceteros hortatores præcipuus erat labiẽus qui aliquãdo tribunus plæ.fuit & militauerat ſub Cæ. deinde ꝙ pars melior uideret' põ. & ſẽatus relictis ſignis Cæ. trãſiuit ad põ. Euẽtus re͛ .i. ciuilis belli fortunã. Voce: oraculo: Sors obtu. o cato fortũa ipſa uoluit:ut ad hũc locũ uẽirẽus ubi poſſẽus certa oracula accipere de rebus futuris nũquid aliquãdo noſtris legibus uiuẽre debeãus an bella ciuilia ne quidquã ſuſcepimus . Nũinis .i. iouis ammõis. Cõſiliũq; dei:quia cõſulere potes oraculũ iouis. Tãto duce: ioue ammone.datos caſus.ideſt qui caſus nobis debentur.proſperi an aduerſi . Nam cui crediderim : nec dubium eſt quin uera reſponſa habiturus ſit a ioue in quo ſumma ſemper ſanctitas fuit. Certe uita tibi

oſtẽdit ipſũ ſẽp obſequẽtẽ fuiſſe diis. Ad leges:nũq̃ iura diuina uiolaſti. Deũ.i.uolũtatẽ dei. In:aduerſus. Excute:exq̃re diligẽter. Mores patriæ:nũq̃d in libertate uicturi ſum⁹:an in ſeruitute. Suo:ꝓprio iure.

An bellum ciuile perít tua pectora ſacra
Voce reple : & duræ ſaltem uirtutis amator
Quæ' quid eſt uirt⁹ & poſce exẽplar hõeſti
Ille deo plenus tacita quem mente gerebat.
Effudit dignas aditis e pectore uoces
Quid quæri labiene iubes. an liber in armis
Occubuiſſe uelim:potius q̃ regna uidere
An ſit uita nihil:ſed longa an differat ætas.
An noceat uis ulla bonis:fortunaq; perdat
Oppoſita uirtute minas:laudandaq; uelle
Sit ſatis & nunq̃ ſucceſſu creſcat honeſtum.
Scimus & hoc nobis nõ altius inſeret ammõ
Hæremus cuncti ſuperis:temploq; tacente
Nil facimus nõ ſponte dei: nec uocibus ullis
Nũen eget . dixitq; ſemel naſcẽtibus auctor
Quicquid ſcire licet: ſteriles nec legit areãs
Vt cãeret paucis.merſitq; hoc puluere ue͛
Eſtq; dei ſedes ubi terra & pontus & aer :
Et cœlũ. & uirt⁹ ſuperos quid q̃rimus ultra
Iuppiter eſt q̃dcũq; uides:quocũq; moueris
Sortilegis egeant dubii:ſemperq; futuris
Caſibus ancipites: me non oracula certum
Sʒ mors.certa facit. pauido fortiq; cadẽdũ ẽ

℄SVLPI. Sacra:diuina iouis. Reple:hæc labieno dicente cũ Cato geſtu recuſaret ſe uelle de futuris ſcrutari ꝙ leuis & uani uidet': nã ſi futura ſũt uitari nõ poſſunt ſi nõ futura:curanda nõ ſunt. labienus hoc ut minimũ ei ſuadere tentauit: ut exploraret quid eſſet uirtus & eius exemplũ efflagitaret nã ſi uirtus eſt pro patria & libertate pugnare gratũ diis eſſe debet ꝙ ipſi agunt & Cæ. eſt ſuccubiturus. Ille : Cato qui quodã numẽ geſtabat in animo . Adytis : penetralibus iouis aut phœbi. Quid queri:improbat Labienũ quoniã nõ ſit opus explorare quæ ſunt præſertim ſtoico exploratiſſima. Regni:tyrannidẽ. An ſit uita nihil ; nã noſtrum iſtud uiuer' & ſpirare:ſiue breui ſiue diu duret: nihil profecto eſt : ſed eſt plane mors animo͛ qui ſunt demerſi in carcere corporis:& ætatis longitudo in nullo a breui differt niſi in moribus . An noceat: nocere poſſit . Sapienti.n.uis inferri nõ poteſt : & fortuna ſapienti nequit obeſſe.& quãquã uideat' affligere tamẽ ſapiens ipſe:uirtutis ſuæ conſcius ſemper beatus & fœlix eſt uel in Tauro phalaridis. Perdat minas: quia nocere poteſt. Velle laudanda: honeſtũ optare ad ipſũq; tota mente etiã ſi conſeq nõ poſſimus . Succeſſu creſcat: felicitate & ſuffragiis augeat' nã omnis recta actio ſi fauoribus deſtituat' recta eſt:ſi foueat' honeſtior nõ efficit'. Altius:profundius firmius. Hæremus:iuncti ſumus:& loquit' ſecundum illos qui dicunt animũ noſt͛ eẽ particulã dei : qui cũ omnia moueat etiã cogitata noſtra ipm nõ latent:eiuſq; permiſſũ agimus omnia: Temploq; tacente:etiã ſi ammõ nihil reſpondeat. Nec eget:nõ opus eſt loquat'. Auctor : ſummus opifex . Quicquid ſcire licet : quicquid uere poſſunt homines ſcire. Nec legit arenas:nec ſolus hic locus ſed totus mundus omniſq; uirtutis actio eſt dei ſedes. Vt caderet pacis:uaticinaret' huc uenientibus. Merſit: oculit: nã etiã alibi ueritas eſt. Eſtq; dei ſedes:deũ toti mundo ineſſe dicit:Sic & Virgi.principio cœlũ ac terras campoſq; liquentes lucentẽq; globũ Titaniaq; aſtra Spiritus intus alit:totãq; infuſa per artus Mens agitat molẽ & magno ſe corpore miſcet idẽ iouis omnia plena. Et uirtus: etiã in mente exercentiũ uirtutẽ & in ipſa uirtutis actione habitat deus. Iuppiter eſt quodcũq; uides.Sic.n.per omnia diffuſus eſt potentia ſua:ut quicquid eſt: poſſit dici deus. Sortilegis:diuinatoribus . Ancipites caſibus:per pendentes a caſu & fortuna . Oracula : reſponſa quæ poſſunt illudere. Mors certa:quæ neminẽ præterit.quæq; unicuiq; iminet.

℄OMNIBO. An bellum ciuile. ideſt an fruſtra bellum ciuile gerimus pro libertate quam reparaturi non ſumus. Voce.ſcilicet iouis. Duræ ſaltem uirtutis.& ſi de rebus futuris quærere non eſt tibi curæ:ſaltem quære quid eſt uirtus.& ut tibi aliquid uirtutis proponat' exemplũ. Ille non opus erat:inquit:ut cato ſciſcitaret' oracula.nã ipſe tota mẽte deum conceperat. Dignas uoces:hoc eſt non aliter reſpondit.quam ſi deus eſſet qui oraculum ederet. Adytum locus ſecretus quo nemini niſi ſacerdoti adire licebat a priuatiuum eſt ingredior. An liber in armis:iubes ne quæri ea quæ manifeſta ſunt omnibus. Occubuiſſe uelim:quia ſatius eſt mori liberum.quam uiuer' ſeruum. An ſit uita:breuius an longa.uita enim quantum libet longa ſit . breuis eſt . An differat ætas.ſiue adoleſcens fueris:an iuuenis an ſenes non uita differt ſed differunt mores ætatis. An noceat uis.q.d.manifeſtum eſt uiolentiam fortunæ: aut temporis non poſſe nocere bonis. Oppoſita uirtute iuuenalis nullum numen abeſt.ſi ſit prudentia:ſed te nos facimus fortuna deam cœloq; locamus. Laudanda.ſcilicet iubes queri. Sic ſiue honeſtum conſecutus fueris : ſiue non ſufficit:quod ad illud tota mente feratis. Succeſſu.felicitate. Scimus . ſcilicet quæ ad uirtutem pertinent: quia dixerat ſuperius Labienus quare quidem uirtus. Hæremus: initimur ſtabiliti ſumus. Superis : omnes a deo defendimur:inſtruit ipſe nos quid facere debeamus. Temploq; tacente:etiam ſi nullum oraculum fuerit hoc ſcire poſſumus: nil agere homines ; niſi ex uoluntate dei ergo etiam male faciemus ſponte dei:ſed uoluntas dei duplex eſt.poteſtatiua(ut aiunt Theologi) & permiſſiua:cum male agimus:permittit non quod ei placeat:Poteſtatiua dicitur:quia poſſet prohibere. Nec uocibus ullis:non opus eſt: ut nobis deus dicat quid ſit faciendum : unum tamen nos ſcire uoluit : omnibus ſemel moriendum eſſe. Auctor: uidelicet deus cum daret rationem omnibus nil gentium conſiſtere: quod ipſe declarat in fine orationis

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

dicit : me nõ oracula certũ ſed mors certa facit . pauido fortiq́ꝫ cadendũ eſt. Steriles nec legit harenas : nã ubiq́ꝫ curã rerũ humanarũ habet:& ſub nomine iouis uerũ deũ ſentiebat Cato . Hoc puluere .i. in hac ha rena alluſit ad nomẽ iouis ammonis. Eſtq́ꝫ dei ſedes : præterea nõ hic ſolũ eſt deus : ſed ubiq́ꝫ eſt potentia quid .n. ſedes eſt dei:niſi pontus terra.aer : uirtus. Niſi uirtus:in his omnibhs rebus deus eſt Aratus poeta ſcripſit. pleni ſunt iouis omnes : quidẽ uitiis mœſti plenũ eſt mare la cus pleni : & omnes ubiq́ꝫ utimur deo ſecundũ hunc ſenſũ Arati loquit̃ hoc loco Lucanus dicens dei ſedẽ eſſe pontũ:aerẽ terrã:cœlũ & uirtutẽ. Superos quid quærimus : cũ dii ſit in nobis ipſis. Quodcũq́ꝫ mouẽ ris:nã deus ipſe eſt ſpiritus ſine quo nihil mouet̃ aut regit̃. Et quid nos mouet:anima:quæ data eſt nobis a deo:ſed in hoc nõ nihil errauit:quaſi uellet animã eſſe deũ ſecundũ pythagorã qui dicebat animã eſſe partẽ diuini ſpiritus:ſecundũ quẽ locutus eſt Vir.igneus eſt illis uigor & cæleſtis origo.ita diffiniebant illi deũ eẽ :i.ignẽ ſenſibilẽ:hunc uigorẽ ſacratũ igni dicebant eſſe originẽ animarũ:ſed ſequeret̃ hoc in loco.ſi anima eſt pars diuini ſpiritus.ergo anima naturaliter eſt deus quod falſũ.nã pars ſequit̃ ſuũ totũ. Dubii.ſ.ſ. qui incerti ſunt rerũ futurarũ : illi reſponſſa petant ergo autẽ ſcio quid futurum eſt res .n. cũ uirtutibus proſpere cedunt:etiã ſi aduerſæ contingerent:tamẽ conſcientia recte factorũ loco beatitudi nis:& inſtar ſibi felicitatis eſt.Virgi.illud idẽ oſtendit paucis uerbis. Quæ uobis quæ digna uiri pro laudi bus iſtis:præmia poſſe rear ſolui pulcherrima primæ dii moreſq́ꝫ dabunt ueſtri : ſed mors quæ certa eſt fa cit me certũ.ſ.ſemel naſcentibus moriendũ eſſe.

¶ SVLPI. Dixiſſe: dicendo aperuiſſe. Seruata fi de:ſalua crudelitate populorũ de Ammone que no luit explorare ne fidei in eũ derogaret. Nõ explo ratũ:intentatũ an uerus an falſus eſſet. Pedes : am bulans non uectus.nã ut ait plutarchus ſeptẽ conti nenter diebus iter fecit ipſe ſemper abſq́ꝫ equo & ue hiculo agmẽ præcedens. Ora anheli militis : hoc eſt militẽ anheli oris. Monſtrat exemplo ſuo ſupi nus: ſuperbus nõ uehit̃ ceruicibus hominũ nõ cur ru. Stat dũ lixa bibat : expectat donec biberit etiã qui miles nõ eſt Lixæ .n. hi ſunt qui aquã ad tento ria uehunt. Nã lixã aquã ueteres dixerunt unde ſit elixare aqua coquere ut ait Nonius ; Feſtus uero in quit eũ eſſe qui queſtus gratia exercitũ ſequit̃: dictũ q́ꝫ a licendo ꝙ cũ ſic extra ordinẽ militie liceat ei quicquid libet. Si ueris : Catonẽ omniũ hominũ præſtantiſſimũ fuiſſe argumentat̃:q̃q̃ alii plus fortu næ habuerint.ſed ipſe in uirtute excelluit omnibus eſtq́ꝫ colendus pro numine. Veris bonis : uirtute ipſa aqua proficiſcit̃ laus. Et ſi ſucceſſu:& ſi conſide ratur pura uirtus ſine fauore:atq́ꝫ fortuna laus quæ Catoni tribuit̃ ex uirtute fuit in maioribus ex fortu na. Marte ſecundo:uictoria & cede hoſtiũ. Nomẽ famã,& gloriã quantã Cato. Hunc ego.malim ego inquit hanc Catonis laudẽ q̃ tres põ. triumphos & unũ Marii de iugurtha rege numidarũ qui in triumpho ductus & e capitolina rupe præcipitatus eſt.

Hoc ſatis eſt dixiſſe iouem:ſic ille profatus
Seruataq́ꝫ fide templi diſcedit ab aris
Nõ exploratũ populis ammona relinquens
Ipſe manu ſua pila gerens:præcedit anheli
Militis ora pedes:mõſtrat tolerare labores
Non iubet & nulla uehitur ceruice ſupinus
Carpẽto ue ſedẽs:ſomni parciſſimus ipſe eſt.
Vltimus haſtor aquæ : cũ tãdẽ fonte reperto
Indiga cogatur laticis potare iuuentus.
Stat dum lixa bibat ſi ueris magna paratur
Fama bonis & ſi ſucceſſu nuda remoto
Inſpicit̃ uirtus:quicquid laudandus in illo
Maiorum fortuna fuit.quis marte ſecundo
Quis tantũ meruit populorũ ſãguine nomẽ
Hũc ergo per ſyrtes libyeſq́ꝫ extrẽa triũphũ
Ducere maluerim.q̃ ter capitolia curru
Scandere põpeii.q̃ frangere colla iugurthæ.

¶ OMNIBO. Satis eſt dixiſſe.ſ. moriendũ eſſe forti & pauido. Sic ille profatus : hæc ubi dixit:cato ex templo diſceſſit & fidei ammonis oraculo derogare nihil uoluit.Nõ exploratũ:a ſe quia noluit ipſe pericu lũ facere:uerũ oraculũ eſſet:nec ne.ipſe manu ſua : nunc oñdit ipſũ optimi nõ imperatoris ſolũ : ſed militis officio uſũ:nã ſua ipſe arma geſtabat : nõ miniſtro:nõ equo:nõ uehiculo uſus. Pedes : nõ equo uehebat̃. Militis anheli i.anxii:ut uix ſpiritũ trahere poſſet. Monſtrat tollerare labore: dũ ipſe primus inſerit labo ribus. Nõ iubet:ſatius eſt e laborando exemplũ proponere aliis quid facere debeant:quã imperare: Supi nus:ſublimis. Nulla ceruice:quia nõ patit̃ ut ſe humeris geſtent milites.nã principes Ro. ad hanc luxuriã uenerant:ut lecticarios haberent qui lectica eos quocũq́ꝫ uehebant:ut in epiſtola ſerui Sulpitii.coactus ſũ il lũ in urbẽ meis lecticariis deferre.lecticarii autẽ erant:qui lectica uehebant Ro. principes quarũ aliæ dice bant̃ hexaphori:que a ſex.aliæ octaphori quæ ab octo ſeruis geſtabant̃. Carpentoq́ꝫ ſedens : carpentũ ge nus eſt uehiculi. Parciſſimus.continentiſſimus. Vltimus hauſtor aquæ:& cũ caſu aliquo offerrent̃ fontes q rariſſimi ſunt in ea regione ſemper ultim᷒ erat q biberet. Indiga:indigens. Stat expectat quoad etiã gre garii milites bibant:immo uero lixa:lixa dicit̃ miniſter q aq̃ coquo ſuppeditat nã antiq᷒ lixa aq̃ dicebat̃.un de elixare eſt aq̃ madefacere. Si ueris magna:nunc ꝑ comparationẽ Lucan᷒ laudat catonẽ.oñdit.n. Cato nis uerã uirtutẽ fuiſſe cetera q̃ in aliis pricipib᷒ Ro.laudant̃ fortunæ magis tribuenda eſſe : q̃ uirtuti. For tuna fuit.ꝑter q̃ in Catoni. Succeſſu:felicitate remtoa:ſecundũ ſtoicos q ſolũ bonũ in uirtute conſtituunt nã hic ſtoic᷒ erat ergo dicebat uirtutẽ ipſã ſatis eſſe ad bñe beateq́ꝫ uiuẽdũ: etiã ſi omnia aduerſa continge rent:hic ꝓprie ad uirtutẽ accedebat:niſi ꝙ in uirtute felicitatẽ eẽ uolebat: nã uirt᷒ nõ eſt felicitas:ſed ꝑ eã ad felicitatẽ ꝑuenit̃. In ullo maiorũ:aliquo antiquorũ quicquid laudat̃ ut in Scipione fortuna fuit:nã lauda

quod ſpecioſas uictoria:triumphos atq́ꝫ trophæa de hoſtibus reportauit:ſed hæc uictoria conſiſtit in fortu na maiore parte ſui . Et Ci.cũ de his rebus diſputaret , quæ in uno imperatore deligendo quærenda ſunt: fortunã inter cæteras poſuit:magnã enim ſibi partẽ in rebus bellicis fortuna uendicat. Quis marte ſecun do ſi confere uolueris uirtutẽ catonis cũ uirtute aliorũ principũ : qui res magnas bello geſſerunt inuenies Catonis maiorẽ laudẽ fuiſſe.nullã enim partẽ ſibi fortuna uendicauit. Tantũ:quantũ meruit Cato. Mar te ſecundo:rebus bello feliciter geſtis. Populorũ ſanguine:cæſis fugatiſq́ꝫ hoſtibus. Hunc ego per ſyrtes dubitari nõ poteſt quin uerſus ex animo ſcripſit Lucanus quia uirtute Catonis afficiebat̃. Maluerim: pro maluiſſẽ. Lybiæq́ꝫ extrema:per ſitientẽ Lybiã. Quã ter capitolia curru ſcandere.ideſt quã ter uictoriã hu iuſmodi conſecutũ fuiſſe qualẽ põ.qui ter triumphauit & quã conſecutũ fuiſſe uictoriã.C. marii qui de ui cto iugurtha triumphauit: & ipſũ ante currũ captiuũ duxit. Frã.colla . ideſt ceruices & ſuperbiã iugurthæ qui cũ in carcerẽ & uincula coniectus eſſet:poſt aliquot dies ſenatus conſilio de ſaxo tarpeio ꝑcipitatus eſt.

Ecce parens uerus patriæ digniſſimus aris
Roma tuis:per quẽ nunquã iurare pudebit
Et quem ſi ſteteris unquam ceruice ſoluta
Hunc olim factura deum.iam ſpiſſior ignis
Et plaga quam nullã ſuperi mortalibus ultra
A medio fecere die calcatur . & unda
Rarior : inuentus mediis fons unus arenis
Largus aquæ. ſed quẽ ſerpẽtũ turba tenebat.
Vix capiente loco : ſtabant in margine ſicco
Aſpides.in mediis ſitiebat dipſades undis
Ductor ut aſpexit perituros fonte relicto
Alloquitur.uana ſpecie conterite lethi
Ne dubita miles tutos haurire liquores
Noxia ſerpentũ eſt admiſto ſanguine peſtis
Morſu uirus habent & fatum dente minatur
Pocula morte carent dixit : dubiũq́ꝫ uenenũ
Hauſit & in tota libyes fons unus arena
Ille fuit:de quo primus ſibi poſceret undam
Cur libycus tantis exundet peſtibus aer
Fertilis in mortes:aut quid ſecreta nocenti
Miſcuerit natura ſolo.non cura laborq́ꝫ
Noſter ſcire ualet: niſi ꝙ uulgata per orbem
Fabula pro uera decepit ſæcula cauſa.

¶ SVLPI. Aris tuis:templis quæ erigas ei. Nun quam pudebit:ut pudet per Cæ.qui ſceleſtus fuit il le uero iuſtus atq́ꝫ diuinus. Ceruice ſoluta:liber a ty rannide. Factura deum : in deos relatura. Quem hunc : quem illum relatiuum demonſtratiuo con iunxit ut apertius indicaret. Iam ſpiſſior ignis cal catur: per uæhementioris æſtus loca iam eunt ultra quæ nulla hominibus habitabilia eſſe dicit. Et un da rarior. ideſt quæ rariores habet aquas unda abla tiuus eſt. Aſpides:ſerpentes ſcutum ſignificat eoq́ꝫ dicta quod dicta ad caput regendum reliquo corpore pro ſcuto utitur. & defendo ſignificat. Dipſades:dipſas ſiti interficit dicta a quod eſt ſitis uel a ſiuo. Fonte relicto:idem ſi non bibe rent. Vanã ſpecie : uana apparentia & opinione. Noxia ſerpentum:ſerpentes inquit morſu necant: non inficiunt aquas tactu aut guſtu. Peſtis : uene nenum. Admiſto ſanguine:quum ſanguini noſtro uirtus miſcetur. Dubium: nondum enim comper tum habebat an non noceret. Venenum : aquam hoc loco. Cur libycus:cur abundet ſerpentibus li byæ noſſe inquit non poſſumus:niſi fictæ fabulæ fi dem adhibuerimus ex ſtillis capitis meduſæ quod perſeus uolans ſuper libyem tulit exortas eſſe. Na ſo in metam . quarto . Cumq́ꝫ ſuper libycas uictor penderet harenas Gorgonei capitis guttæ cecidere cruentæ Quas humus acceptas uarias animauit in angues . Vnda frequens illa eſt infectaq́ꝫ terra colu bris. Exundet:abundet. Nocenti : feraci ſerpenti um . Noſter : metus nam ut horatius ait Nec ſcire fas eſt omnia. Pro uera cauſa: ꝓ uera ratione.

¶ OMNIBO. Ecce parens uerus : apoſtrophat ad Ro.dicens: ſi quis unquam fuit qui iuſte in deo rum numerum conſtitueretur:hic certe fuit:hic uerus eſt parens quem pro deo colas o Ro. Aris : ideſt di gniſſimus tuis deis . Per quem nunquam iurare pudebit : iurare per aliquem eſt ipſum quaſi deum colere & uenerari:ut horatius iurandaſq́ꝫ tuum per numen ponimus aras. Ceruice ſoluta.ideſt ſi unquam libera fueris. Iam ſpiſſior ignis.nunc redit ad propoſitum poſtquam laudauit uirtutem catonis dicit iam eos ad eam partem libyæ perueniſſe ultra quam progredi non licebat:iam enim ſub ardenti zona eſſe incipiebant Et plaga quam:circulus ſpæræ medius æquinoctialis eſt:& in extremo duo circuli ſunt a ſeptentrione ar cticus: a meridie antarcticus : hi circuli ſunt frigidiſſimi qui appellantur zonæ frigidiſſimæ inter æquino ctialem arcticum & antarcticum duo ſunt circuli. uidelicet zonæ habitabiles hominibus hyemalis : & au ſtralis:in qua hyemali nos ſumus in auſtrali ſunt afri. dicit ergo ꝙ ad ultimam hanc zonam peruenerant : ut ulterius progredi non poſſent : & ea erat feruentiſſima regio auſtralis ſiue æſtiua. Vltra.i. ſupra. Mor talibus a.quia poſtea eſt feruentiſſima ultra quam tranſiri non poteſt. Medio die:a meridie. Vnda rarior unum ſequitur ex reliquo:ubi interſior eſt calor:ibi rarior eſt unda. Largus: abundans. Stabant in margi ne ſiccæ:quia ſeuientes ueneno ſerpentes humida loca quærunt. Aſpides:genus ſerpentum lethiferum. Dipſades:ſunt ſerpentes ſic appellatæ ab eo ꝙ faciant . nam quem morſu ueneno afflauerint : ſtatim tan ta ſiti laborat:ut ſatiari non poſſit .ꝙ ſignificat ſitio. Ductor ut aſp.ad fontem uenerat Cato cum ſuis & quanquam ſiti arderent omnes tamen metu ueneni aquam haurire non audebant:q́ꝫ ubi uidit cato : ad hortatus eſt eos ad hauriendam aq̃.ꝙ diceret ſerpentes aq̃ inficere non poſſe. Perituros:ſi non biberent Vna ſpecie . ꝙ putarent ſerpentes aquam inficere. Totus:ſine metu ueneni. Noxia: tunc inquit nocent

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS USAL.ES

ſerpentes cũ uenenũ infuderint: & ſanguinẽ corruperint. Dente: nõ autẽ habitantes in undis. Pocula morte carant: nõ.n.ueneno infici poteſt aqua: tametſi in ea uerſent ſerpentes. Dixit dubiũq;: & ut maiorẽ fiduciã faceret militibus.ipſe aquã primus bibit: alibi ſemper extremus. Cur libycus tantis: dicit humana cura humanuſq; labor ſcire nõ poteſt cur ita frequentent libyẽ ſerpentes: & eã nocentẽ faciant: ſed ego inquit ſequor antiquã poetarũ famã: qui dicunt ſerpentes de capite ſanguinis meduſæ tunc emanaſſe cũ per eã regionẽ perſeus uolans meduſæ caput geſtaret. Quid: ob quã rẽ. Libycus;: & quaſi rationẽ quandã tetigit cũ diceret libycus aer: quia ibi arbores ſunt intenſiores ſerpentes gignunt ſæuiores. In mortes: impeſtiferos ſerpentes. Secreta: arcana.nã ueri caſus ſcire nemo nõ poteſt. Niſi q uulgata. præterquã q fabula uulgata eſt quã pro uera deceptũ uulgus accepit.

¶SVLPI. Finibus extrẽis libyes: ad mare athlãticũ cõtra promõtoriũ q uocat heſperiõ ceras. ſũt inſulæ Gorgades gorgonũ quomdã dõus bidui nauigatiõe diſtãtes a cõtinẽte Gorgões autẽ tres Stẽnio Euriale & meduſa phorci & Cetus filiæ tãta deformitate mõſtra: nã ſolũ unũ oculũ quẽ mutuo ſibi tradebãt cõunẽ habebãt & hydros pro crinibus gerebãt: ſeq aſpiciẽtes in ſaxa uertebãt. Sed perſeus auxilio palladis & mercurii clypeo ſpeculari & talaribus uſus meduſæ caput amputauit. Oceanũ: oceãi fluctus. Phorcinidos: phorci filiæ: phorcus uero neptũi p thooſæq; filius fuit. Squalebãt inculta & ſaxis aſpera erãt. Vultu dõinæ: meduſæ quæ omnia uiſa uertebat in ſaxa. Cõſpectis: quæ aſpexerat. Hoc primũ: ſerpẽtes quos primũ natura produxit in meduſæ capite apparuerunt nã minerua eius crines in angues cõuertit quia in ſuo tẽplo fuerat cõſtuprata a neptũo ex quo pegaſũ peperit. Peſtes: ſerpẽtes. Et faucibus: e maxillis e q bus pẽdebãt. Vibratis: celeriter agitatis. Gaudẽtes: ipſis ſerpẽtibus. Depexo crine: pectine rariſſimo explicitis & expreſſis ſerpẽtibus. Infelix: uel quia aliis pernitioſa uel quia mõſtrũ eſt. Impũe: ſine ſẽſu doloris quia ſtatim rigebãt in ſaxa quæ animã uelut ſepulchro includebãt. Quis: nẽo nã cũ primũ aſpicerẽt nõ moriebãt ſed uertebãt in ſaxa præcluſis animis. Se: ipſã: Mori: dolorẽ mortis pati. Dubitãtia: metu mortis: Præuẽit: præoccupauit.

Finibus extremis libyes ubi feruida tellus
Accipit oceanum demiſſo ſole calentem
Squalebant late phorcynidos arua meduſæ:
Nõ nemorũ protecta coma: nõ mollia ſulco
Sed dominæ uultu conſpectis aſpera ſaxis
Hoc primũ natura nocẽs in corpore ſæuas
Eduxit peſtes, illis e faucibus angues
Stridula fuderunt uibratis ſibila linguis:
Fæminæ qui more comæ per terga ſoluti
Ipſa flagellabant gaudentis colla meduſæ
Surgunt apuerſa ſubrectæ fronte colubræ
Vipereumq; fluit depexo crine uenenum.
Hoc habet infelix cunctis impune meduſa
Quod ſpectare licet: nã rictus oraq; mõſtri
Quis timuit: quẽ qui recto ſe lumine uidit
Paſſa meduſa mori eſt: rapuit dubitantia fata
Preuenitq; metus: anima perire retenta

¶OMNIBO. Finibus extrẽis liby. Phorcus tres filias ex cetho. genuit: uidelicet Meduſã Sthẽionẽ: & euralẽ quæ gorgades inſulas habitabãt: & hæ tres ſorores pulcherrimæ unũ oculũ habuiſſe dicũt: quo mutuo utebant. tãta uero pulchritudine fuiſſe dicũt ut neptunus uiſã in littore meduſã amauerit: & ſtatim perſequẽs uſq; in tẽplũ palladis ardẽs eã ſubegerit: irata pallas meduſæ crines cõmutauit in ſerpẽtes iniciq; tãtũ terroris i uultũ ut omnes aſpiciẽtes ob ſtuporẽ uerterẽt in ſaxa Hãc poſtea perſeus interẽit quẽ ad cædẽ meduſæ profectũ: pallas & cõſilio iuuit & ope. nã arpẽ dedit ei gladiũ curuũ quo caput & colla meduſæ ſecaret: dedit & clypeũ cryſtallinũ per quẽ uidere poſſet meduſã q dormiẽtẽ aggreſſus fortiſſimo ictu detrũcauit q hãc fabulã iterp̃tari uoluerũt. dicũt tres ſorores p̃ſtãtiſſia forma fuiſſe unũ ãt oculũ habuiſſe .i. ſpeculũ quo ſe ornatiores redderẽt adeo ut quicũq; eas aſpiceret: quaſi attõitus nimia pulchritudine corriperet: & deperiret earũ amore ſublato ſpeculo nõ habuerũt occaſionẽ poſteæ ſe ornãdi: ut tãtoperẽ deciperẽt iuuenes. obſciſo igit capite meduſæ cũ talatibus .i. alatis calceris per aera fert perſeus quæcũq; per libyẽ uolaret gutæ de capite meduſæ manabãt. ex quibus nati ſũt ſerpẽtes. Finibus extrẽis .i. extrẽa libyæ uerſus meridiẽ. Accipit oceanũ: quia haud procul ab oceão ſol uergit. Phorcynidos: meduſæ phorcinis filiæ: phorcys & phorcyn declinat. Squalebãt: erãt ſterilia & inculta. Cõa nẽorũ: frõdibus arborũ. Nõ mollia: quia ſubigi nõ poterãt præ duritia: omnia .n. loca in ſaxa cõuerſa erãt aſpectu meduſæ. Vultu dõinæ .i. oculis meduſæ. Hoc primũ natura: & caput huius uirginis primũ crines habuit ſerpẽtinos & cuius ſanguine deinde aliæ ſerpẽtes natæ ſũt. Sæuas peſtes .i. ſerpẽtes. Ex faucibus .i. ex maxillis pẽdebãt ſerpẽtes Vibratis linguis: quia tãta celeritate linguã mouẽt ſerpẽtes: ut cũ una ſit tres eſſe uideãt. Vibratis: celeriter motis. Fœminæ: quæ nutriũt cõas & eas per colla dẽittũt. Ipſa colla: pro ipſius meduſæ colla. Flagellabãt: colla ipſius pcutiebãt. Surgũt aduerſa: p cincinis ſerpẽtes habebat. Subrectæ: ſurſũ erectæ. Vipereũq; fluit. nec neceſſe erat ut haberet pectines latiſſimis dẽtibus quia pectebat ſerpẽtinos crines: & cũ depecteret de ſerpẽtibus fluebat uenenũ. Hoc habet infelix impune. dicit habuiſſe hoc unũ meduſã: q licebat omnibus eã impũe ſpectare quomodo impũe: ſi ſtatim in ſaxũ uertebãt: ſed dicit ideo omnibus impũe licuiſſe ſpectaꝛ: q dũ ſpectarẽt nihil metuebãt quid.n. metuerẽt qui priuſquã mala ſua cognoſcerẽt in ſaxa uertebãt. Quis timuit. q.d. nẽo. Quẽ qui: reddit rationẽ quare nẽo metuebat: nã antequã metuebant uertebant in ſaxũ: & duricie ſaxi anima ipſa cõpreſſa tenebat. Quẽ .ſ. eorũ qui eã intentis oculis inſpexit. Paſſa mori q.d. neminem. Rapuit .d. fata: quia antequam timerent: inſenſibiles efficiebantur. Fata: id eſt mortes eorum qui eam inſpicerent. Præuenit: qui morte præoccupabantur antequam meduſam metuerent. Anima retenta: ſcilicet duritie ſaxi.

Mẽbra; nec emiſſæ riguere ſub oſſib⁹ ũbræ
Eumenidũ crines ſolos mouere furores:
Cerberus orpheo leniuit ſibyla cantu.
Amphytriõiades uidit quũ uinceret hydram
Hoc mõſtrũ timuit genitor, numẽq; ſecundum
Phorcus aquis, cetoq; parens, ipſeq; ſorores
Gorgonis. hoc potuit cælo pelagoq; minari
Torporem inſolitum mõq; abducere terrã:
E cælo uolucres ſubito cum pondere lapſæ
In ſcopulis hæſere feræ uicina colentes.
Aethyopũ totæ riguerunt marmore gentes
Nullũ animal uiſus patiens: ipſiq; retorſum
Effuſi faciem uitabant gorgonis angues:
Illa ſub heſperiis ſtantem titana columnis
In cautes athlanta dedit. cæloq; timente
Olim phlegreo ſtantes ſerpente gigantes
Erexit montes bellumq; immane deorum
Pallados e medio confecit pectore gorgon.
Quo poſtq̃ partu danaes & diuite nymbo
Ortum parrhaſidæ uexerunt perſea pennæ

¶SVLPI. Vmbræ: animæ. Riguer. Cõpreſſe ſũt. Eumẽidũ: horribiliorẽ eſſe Meduſã furiis cerbero hydraq; dicit. nã furiæ cõſpectæ ſolũ furorẽ inducũt. Cerberus ab orpheo mitigatus eſt. & hydrã pugnãs hercules uidit. hãc nẽo cernere poteſt niſi cũ ſtupore ppetuo. Solos mouere furores: furiã tãtũ. Lẽiuit ſibila: deſtitit ſibilare. Amphytriõiades hercules. Mõſtrũ: meduſã. Secũdũ: poſt neptunũ Ceto: mõſtrũ marinũ. Sorores: ſtẽnio & euriale. Cœlo pelagoq;: uolucribus & piſcibus methonymia eſt q̃q̃ de ipſis elemẽtis loq uidet ſed mox declaraclarabit. Torporẽ: ut in ſaxa torpeſcerãt. Terrã: terrẽos hõines. Cũ põderẽ: qa ſaxeæ. Feræ: tã terreſtres q̃ marinas intelligit. Riguerũt marmore: duruerũt in marmor. Patiẽs uiſus: poteſt impũe uidere. Athlãta titana: athlãtẽ titãis filiũ quem uertit in mõtẽ. Sub colũnis: ultras Calpẽ & Abylã. Cœloq; timẽte: quũ dii gigãtes metuerẽt meduſæ caput q a pallade in pectore gerebat eos in mõtes cõuertit & ita finitũ eſt bellũ. Stãtes ſerpẽte phlegreo: inſiſtẽtes pedibus ſerpẽtinis apud phlegrã. Theſſaliæ uallẽ: ubi pugnatũ eſt: dicũt autẽ gigãtes ſerpẽti pedes qa ab imis ad ſũma q̃ ſi reptare ſũt uiſi. Erexit mõtes: cõuertit eos in mõtes. Gorgõ: meduſæ caput in mũimẽto pectoris .i. egide palladis. Cõfecit: finiuit qa eos uertit in ſaxa. Quo: ad quẽ locũ uidelicet ad gorgadas poſtq̃ puẽit pſeus. Danaes iouiſq; filius recidit caput meduſæ. Diuite nymo: ioue q ſe in nymbũ aureũ uerterat: ut cũ danae acriſii filia rẽ habere poſſet. Ouidius li.iiii. pſea quẽ pluuio danae cõcepat auro. hãc fabulã & Ouidi. & oratius in odis explicãt. Pẽnæ parrhaſii: talaria Mercurii arcadici citharæ paleſtræq; reptoris.

¶OMNIBO. Nec amiſſæ: anteq̃ emiterent e corpore. Eumenidũ: p comparationẽ oſtendit monſtrũ hoc meduſæ: furiis fuiſſe terrius ac atrocius: nã eumenides nihil aliud faciunt: niſi q furorẽ immittunt. At meduſa nõ furores immittebat ſed ſenſus omnes aferebat. Solos fur. ut Athamanti: ut Herculi. Cerberus or. ſæuius etiã eſt hoc monſtrũ cerbero: qa orpheus cũ ad uxorẽ ſuã Euridicẽ recuperandã deſcenderet ad inferos cantu ſuauiſſimo citharæ angues qbus colla cerberi circundata ſunt leniuit ut ad cantũ eius tantiſp manſueſcerent: ſed hæc nullo cantu manſueſcebat. Amphytrioniades uidit: hydra etiã mitior fuit anguibus meduſæ. nã hercules uidit eã nec in ſaxũ conuerſus eſt. Timuit genitor: uidet ſibi contra dicere: nã ſupius dixit impune licet omnibus ſpectare meduſã: nunc uero dicit genitorẽ eius timuiſſe. ſed facile q̃ſtio hæc ſoluit: potuit. qdẽ genitor anteq̃ uideret timere .ſ. ne ad conſpectũ eius ueniret ſed uiuendo: timuit nemo. Numẽ ſecundũ .i. a Neptuno: qa phorcus Deus eſt marinus. Parens .i. genitrix cætho. Ipſæq; ſorores: nã ex tetho & phorco natæ ſunt gorgones. Gorgones .ſ. metuerunt ſignificat terribilẽ eo q toruos oculos & aſpectũ habeant. Hoc po. pel. meduſa oculis potuit: ſi modo uoluiſſet: qcqd ſub cœlo continet in ſaxũ conuertere. Hoc .ſ. monſtrũ meduſæ. Pelago cœloq;: ſi inſpexiſſet cœlũ & mare in ſaxũ conuertiſſet. Addu. ter. ſ. ſaxificando. In ſco. hæ. feræ etiã currentes medio curſu ſcopulis hæſerunt ubi uiſæ fuerant a gorgone. Vicina co: gentes omnes q̃ uiſæ fuerant ab ea circa æthropiã habitantes inſigna marmorea uertebant. Rigu. ma. i. duruerunt in marmora. Ipſiq; re. & ipſi angues q de capite eius pendebant: in aliã ptẽ ſe auertentes uitabant faciẽ eius. Illa ſub hæ. hæc fuit q̃ athlantẽ gigantẽ in montẽ ſui nominis conuertit q altitudine ſua dicit ſuſtinere cœlũ. Heſ. co. i. gadibus hoc eſt iuxta calpẽ nã calpes mõtes fuerunt antea continuo iugo iuncti quos hercules diremit & aditũ oceano dedit: q deinde Aphricã ab Europa ſeparauit. Cœloq; ti. nõ timuit ipſa gigantes q aliq̃do metũ intulerunt cœlo & ioui: nã ipſos conuertit in montes. Phlegræos: qa in phlegra ualle fracta eſt gitantũ machina. Stantes ſerpentes: qa ſerpentes pedibus ſtabant: ſic .a. fabulæ fingunt: nec caret ratione: nã hiſtoria hoc habet q diluuio aduentãte tempore deucalionis ps q̃ pſertim Boetiã uerſus uergit ſubmerſa eſt aſcenderunt in montes pnaſũ & cithero nẽ ſedato diluuio: cũ bellũ inferrent gentes q̃ ſuperant aliis regionibus: hi q in monte conſtiterant ex aduerſo monte cũ aſcenderẽt muniti pedes ferro uidebant ſerpentinos pedes habere: & ita fabulæ datus eſt locus q ſerpentinis pedibus uiderent repe ex aduerſo montis. Stantes: ſerpentinis pedibus nixi. Erexit id eſt conuertit in montes. Bellũq; im. nã meduſæ caput in umbone clypei pallas geſtabat: & cũ pro ioue cæteriſq; diis contra gigantes pugnaret clypeũ obuertebat gigantibus: in quo ſimul atq; gorgonis caput

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA

uidiſſent.ſtatim conuertebant̃ in montes. Immane.impiũ ſacrilegũ. Bellũ deoꝝ.ꝙ contra deos gerebant gigantes. Confecit.perfecit ad exitũ deduxit. Et medio pectore.grogõ quæ ex umbone Aegidis eminebat. Quo poſtquã partu.nunc redit ad fabulã:quomodo perſeus auxilio palladis & Mercurii hanc gorgonẽ obtruncauerit. Quo.i.ad illã partẽ aphricæ ubi gorgõ & ſorores habitabant. Ortũ diuite nymbo.i.natũ auro ꝙ in formã & ſpeciẽ ĩbris ceciderit in grẽiũ Danaes Acriſius pater Danaes cũ accepiſſet:ꝙ uulgatũ erat iouẽ inſidias facere puellis.filiã ſuã turri ferrea incluſit.ne poſſet corrumpi.ſed qua poteſt aurũ accedere.nihil tectũ eſt.ſic etiã dicere ſolebat pelopides.nullũ locũ tã munitũ eſſe quo nõ iumentũ oneratũ accedere poſſet.i. iumentũ auro & pecunia onuſtũ.ita & turris.quanuis ferrea eſſet.tamẽ aurũ accedere potuit.cũ fabula ſignificet iouẽ in ſpeciẽ imbris aurei cecidiſſe in gremiũ Danaes. ſignificat̃ ꝙ ſeruos eius auro corruperat.& eo imbre grauida facta eſt. ex qua natus eſt perſeus. Pa.i. arcadiæ nã parrhaſia pars eſt arcadiæ in qua natus eſt Mercurius. Par.pen.i.Mercurii pẽnæ nã talaria conceſſit Mercurius perſeo ſunt autẽ alati calcei. quibus impoſitis Mercurius celeriter uolat.

Arcados auctoris cytharæ: liqdæq; paleſtræ
Et ſubitus præceps cyllenida ſuſtulit harpen
Harpen alterius mõſtri iam cede rubentem.
A ioue dilectæ fuſo cuſtode iuuencæ
Auxilium uolucri pallas tullit innuba fratri
Pacta caput monſtri:terræq; in fine libyſſæ
Perſea phœbeos conuerti iuſſit ad ortus
Gorgonos auerſo ſulcantem regna uolatu
Et clypeum lenæ fuluo dedit ære nitentem
In quo ſaxificam iuſſit ſpectare meduſam
Quã ſopor æternã tracturus morte quietẽ
Obruit haud togã;uigilat pars magna cõaꝝ
Defenditq; caput protentis crinibus hydri
Pars iacet in medios uultus oculiq;tenebras
Ipſa regit palas trepidum dextraq; tremente
Perſeos auerſi cyllenidra dirigit harpen
Lata colubriferi rumpens confinia colli
Quos habuit uultus lunati uulnere ferri
Cæſa caput gorgon.quãto ſpiraſſe ueneno
Ora rear:quantũq; oculos effundere mortis
Nec pallas ſpectare poteſt.ult⁹q; gelaſſent
Perſeos anerſi.ſi non tritonia denſos
Sparſiſſet crines texiſſetq; ora colubris.
Aliger in cælum ſic rapta gorgone fugit

❡SVLPI. Piqdæ.oleo unctæ. Et ſobitus præceps.& pſeus ſubito uolucer. Præpetes dicũt̃ aues q̃ pſpero augurio locũ idõeũ & q̃ patulis alis & altius uolãt captãt. Harpẽ cyllenida.in curuũ Mercurii gladiũ. Mõſtri.argi q cẽtũ oculos habebat quiq; Ion uaccã ſeruabat ut eſt in primo metha. Iuu᷑cæ.ius q̃ fuerat in uaccã a ioue cõuerſa ne cũ ea dephẽderet̃ a iunõe. Innuba:uirgo nõ nupta Auxiliũ:nã ei cõceſſit ſcutũ ſpecular̃ æneũ & modũ pugnãdi docuit.ea lege ut illius ad ipſã capit pferret. Fratri.pſeo iouis filio & cuius capite ipſa armata pſiliit. Libyſſæ:libycæ. Sulcãtẽ:uolatu diuidẽtẽ. Auerſo:retrouerſus ipe ne os ei⁹cõſpiceret:& ipſa meduſa in clypeo ſpeculari ſe cerneret & ſtatim lethali ſõno corriperet̃. Tracturus qetẽ:pductuꝛus ſõnũ. Obruit:oppſſit extinxit. Protẽtis crinibus:eminẽtibus ſerpẽtibus q p crinibus erãt. Oculiq;tenebras.i.ſedẽ oculi iã tenebroſã:nã oculũ dũ alteri traderet̃:pſeus ſuppoſita mãu furtim ſubtraxerat dormiẽtẽq; ipſã & ſerpẽtes ferro inuaſit ut ſcribit Ouidi. Dirigit:ut recte feriat. Quos:q̃ horrẽdos. Ferri lũati:harpes recuruæ. Oculos ſerpẽtiũ. Poteſt:ſuſtinet. Gelaſſẽt:in ſaxũ uertiſſẽt. Ora:meduſæ. Aliger:pſeus. Gorgõe.capite meduſæ.

❡OMNIBO. Auctoris citharæ.i. Mercurii quẽ dicũt fuiſſe inuẽtorẽ citharæ & paleſtræ:citharã qdẽ inuẽit ſed eã dono dedit phœbo:nã cũ p litora maris erraret Mercurius dicit̃.teſtudinẽ aridã inuẽiſſe.& illius neruos baculo tetigit:qbus tactis ſonũ dedit intellexit ad teſtudinis ſimilitudinẽ citharã poſſe fieri:unde teſtudo etiã dicit̃ cithara. Liqdæ paleſtræ:oleo unctæ nã oleo uncti iuuenes paleſtra ludebãt. Præceps:ſubitus.i. factus uolucris.nã ꝑpetes aues dicũt̃ q̃ uolatu auſpiciũ dare ſolebãt:ſicut oſcines q̃ garitu & uoce futura ſignificãt. Harpẽ cyllẽida.i. Mercurii q collit̃ in cyllene mõte arcadiæ:harpe eſt gladius in curuus ſignificat falcẽ. Harpẽ:anadiploſis eſt. Alterius mõſtri:argi q cẽtũ oculos habebat:iã antea argũ occiderat Mercurius iuſſu iouis ſicut in fabulis habet̃. Fuſo.cu argo occiſo. Iuuẽcæ.iouis. Fratri.i. pſeo nã pſeus & pallas filii ſũt iouis. Innuba:q̃ ꝑpetuã uirginitatẽ ſeruauit. Pacta.ut occiſa gorgõe caput eius ſibi donaret. Terræ:libyſſæ a libya ſit libycus libyſſus & libyſſimus Catullus.Nõ te lẽa mõtibus libyſſimis. In fine.iuxta athlãtẽ ibi.n.habitabat gorgõ. Aduerſo:infeſto uolatu. Et clypeũ.ecce auxiliũ. Quã ſoporẽ.q.nã futurũ erat.ut dormiẽs occideret̃ a pſeo. Protẽ.eminẽtes. Pars ia.i.dormit: Oculiq; te.i. iacet in oculũ clauſũ & alluſit ad fabulã:unũ.n. tantummodo oculũ gorgones habuiſſe dicunt̃. Cyle.har.Mercurialẽ. Dirigit.ſ.in corpus gorgonis. Quos habu.uul.admirantis eſt nõ interrogantis quaſi dicat quã terribiles:quã toruos habuit uultus. Hamati ferri:eſt deſcriptio harpes. Ora.ſ.gorgonis. Effundere oculos:quia oculi eius mutati in morte terrorẽ inferebant. Nec pallas:adeo monſtrũ illud terribile:fuit ut nec pallas quidẽ ſpectare potuerit. Vultuſq; gelaſſent:& haud multũ abfuit quin & ipſe pſeus conuerteret̃ in ſaxũ.niſi pallas ſtati uultus crinibus ſerpentinis texiſſet.ne uidere poſſet perſeus. Gelaſſent:riguiſſent tanquã gelu. Aliter in cœlũ:ſic Meduſã obtruncauerat perſeus & auxilio talaris ſublimis uolare cœ

petat:ſecũ cogitãs iter ꝙ factur⁹ eſſet.& breui⁹ qdẽ uidebat̃:ſi p Europã trãſiret. Verũ pallas noluit inficẽ terras fœcũdas frugib⁹:ſed eũ trãſire iuſſit p libyẽ arenoſã:& hæc cauſa eſt cur regio illa ſerpẽtib⁹abũdat:q̃ñ.aerẽ ſulcãdo uolabat ea guttæ ſãguinæ de capite Meduſæ ceciderũt q̃ in ſerpẽtes cõuerſæ ſunt.

Ille quidẽ penſabat iter.propiuſq; ſecabat
Aera.ſi medias europæ ſcinderet urbes:
Pallas frugiferas iuſſit non lædere terras
Et parci populis:quis enim nõ præpete tãto
Aethera reſpiceret.zephyro conuertit̃ ales
Itq; ſuper libyen.quæ nullo conſita cultu
Siderib⁹phœboq; uacat:premit orbita ſolis
Exuritq; ſolum.nec terra celſior ulla
Nox cadit in cœlum lunæq; meatibu⁹obſtat
Si flexus oblita uagi per recta cucurrit
Signa.nec in boreã aut in notõ effugit ũbra
Illa tamen ſterilis tellus fœcundaq; nulli
Arua bono:uirus ſtillantis tabe meduſæ
Concipiunt:diroſq; fero de ſanguine rores
Quos calor adiuuit putriq; incoxit harenæ
Hic quæ pria caput mouit de puluere tabes
Aſpida ſomniferam tumida ceruice leuauit:
Plænior huic ſanguis & craſſi gutta ueneni
Decidit:in nulla plus eſt ſerpente coactum
Ipſa caloris egens gelidũ nõ tranſit in orbem
Sponte ſua;niloq; tenus metitur arenas
Sed quis erit nobis lucri pudor inde petunt̃

❡SVLPI: Penſabat:breuiare uolebat ut argos reuerteret̃. Secabat:uolare uolebat. Parci populis:ne uerterent̃ in ſaxa. Præpete tanto:hoc eſt uolante pſeo. Zephyro conuertit̃:a Zephyro conuerſus ſup libyæ deſerta uolauit: Quæ conſita nullo cultu:q̃ inculta & nõ plantata. Vacat:expoſita eſt æſtui ſolis & ſiderũ. Præmit:urget. Orbita Aſconi⁹ tradit rotæ ueſtigiũ Orbitã dici: Nec terra:Nec ex aliq̃ terræ pte nox altius attollit̃. Eſt.n. nox ũbra terræ q̃ iacit̃ altior ex terra q̃ eſt ſub æqnotiali circulo:q̃ ex remotiori qa circulus ſolaris q illic eſt maximus hic breuior reddut̃:& figura umbræ q̃ terra emittit ꝑpter magnitudinẽ ipſius ſolis eſt ſimilis metæ & turbini inuerſo:neq; excedit altitudinẽ lunæ:quoniã nullũ aliud ſidus eodẽ modo obſcurat̃ ut etiã plinius ait. Cadit:extendit̃ iacit̃:uſuſq; eſt hoc uerbo qa tã ſupra q̃ infra terrã nox ſe extendit. Lunæq; meatibus obſtat:nã cũ ex terræ interpoſitione fiat lunæ eclypſis:nulla altior interponit̃ ipſa libya quũ ea ſit in æqnoctiali circulo. Flexus uagi:nunc.n.in dextrã nunc in ſiniſtrã tendit Recta:q̃ rectæ oriunt̃:ut Cancer.Leo.Virgo.Libra.Scorpius.Sagitarius. Vmbra aphricæ: Nec effugit in boreã:ſed eſt recta. Tabe:corrupto ſanguine. Rores:guttas: Tabes.ſanies. Quæ prima mouit caput:q̃ primũ eſt animata. Somniferã:quos.n. mordet enecat ſomno. Tumida ceruice:plinius ait Colla aſpidũ intumeſcere nullo ictus remedio ꝑterq̃ ſi confeſtim ptes contactæ amputent̃. Plenior ſanguis:maior copia ſanguinis. Plus:ueneni. Sponte ſua:nã capta tranſfert̃ in alias oras.

❡OMNIBO. Penſabat:examinabat iter ꝙ facturus eſſet. Propiuſq; ſecabat:& ſi ſuper europã uolando tranſire:uidebat qdẽ iter breuius fore. Propius:breuius & commodi⁹. Sed pallas fru.qa Europa omniũ rerũ ferax & ideo pci iuſſit europæ. Populis:habitantibus europã. Quis.n.nõ ꝑpete tanto:duabus rationibus pcebat Europe primũ ne guttæ ſanguineæ in ſerpentes conuerſæ caderent in Europã.deinde ut nemo ſuſpiceret uolare tantũ alitẽ.nã caput meduſæ ꝙ geſtabat uidentes:in ſaxa conuerſi fuiſſent. Reſpiceret:ſuſpiceret. Præpete tan.q.d.omnes ſuſpexiſſent cũ uidiſſent tantæ magnitudinis auẽ. Conuer.ze.i.occidentẽ uerſus. Itq; ſup libro & monitu palladis iuit ſup libyẽ. Conſita.plantata. Syde phœboq; ua.i.caloribus tantũ ſolis occupata eſt Premit.ſ.eã ptẽ libyæ. Nec.t.cel.ul.hoc ideo dicit qa terra uicina eſt ſoli:nã omne rotundũ tumet in medio.ideo altius umbra terra cadit in cœlũ quomodo cadit imo aſcendit:cadit autẽ dixit:reſpiciens ad noſtrũ orizontẽ:nã humilior eſt & umbra cadere uidet̃ q̃ in noſtro orizonte eſt.dicit autẽ umbrã terræ ĩ cœlũ cadere:& inter lunã & terrã umbrã cadentẽ lunæ intercipere lumẽ & facere eclipſim eminentia.n.terræ umbra ſua lunæ lumẽ intercipit:& eclipſim facit ideo quotienſcũq; ſub ecliptica linea fuerit linealiter:tunc umbra intercipit lumẽ & eclipſim facit. eſt autẽ ecliptica linea mediũ zodiacũ diuidens.ita ut ſex gradus zodiaci ex altera pte ꝑmaneant.& totidẽ ex altera:itaq; ab Ariete uſq; ad finẽ uirginis:ſigna illa appellant̃ ſeptentrionalia:deinde a uirgine uel libra uſq; ad finẽ piſcis appellant̃ meridionalia:ſed aliquando ſub ecliptica ſunt.quotiens ſol & luna ſub illa fuerint linealiter.ſtatim eclipſis efficit̃ ecliptica dicit̃ ad deficio:qa lumẽ ſolis & lunæ deficit cũ ſub illa linea fuerit. Lunæq; meatibus obſtat.quia uaga iter ſuũ facit luna:modo meridiẽ.modo ſeptentrionẽ uerſus Ideo declinat a ſole.nã niſi ita uergeret:modo in dextrã modo in ſiniſtrã.& ſub ecliptica linealiter eſſet frequẽter eclipſim faceret.nã cũ ſub ecliptica linealiter fuerit:tunc perpendiculariter radii ſolis feriunt lunæ corpus:quæ excipiens radios:nõ permittit ſplendorẽ ſolis ad nos peruenire.& ita eclipſis efficit̃.ſed inter lumẽ lunæ & terrã intercipit umbra lucẽ.& ita luna patit̃ eclipſim. Vagi flexus.declinans modo in dextrã:mod in ſiniſtrã qattẽ per eclipticã.quæ mediũ zodiacũ in duas partes diuidit æquales. Nec in boreã:ſed perpendicularis eſt.nec in hanc.nec in illam partem declinat. Illa tamen ſterilis tellus:ea tellus quãuis naturaliter ſterilis ſit.tamen acceptõ ſanguine concepit ſerpentes. Tabe:ſanguine. Concipiunt:rem geſtam narrat.tanquam nunc primum geratur. Rores.guttas. Incoxit.inoleuit & quaſi partum gremio ſuo terra concepit.ut ſerpentes ederet. Hic quæ prima.hic deſcribit ſerpentum genera.quæ a ſan

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

guiſe meduſæ procreatæ fuerunt: Tumida: inflata. Aſpida: primā dicit ſerpentē natā ex hoc ſanguine quæ aſpis dicit̃: a ſimilitudine dicta eſt ſignificat ſcutū: eo ꝙ reliquo corpore tanquā ſcuto utit̃, ut caput protegat plures diuerſæq; aſpidū ſpecies: uerū (ut inquit Solinus) diſpares effectus ad nocendū: Somniferā: quia quoſcūq; momorderit in ſoporē reſoluit: ita ut dormientes moriant̃: nullo remedio: præterquā ſi contactæ partes ſtatim amputent̃. hoc ſerpentis genus mamillis addidiſſe perhibent Cleopatrā. Plenior hic ſanguis: plurimū ueneni de capite gorgonis in hanc ſerpentē cecidit. Decidit: in hanc ſerpentē. In nulla: ſcilicet quā in hac: hic uel hæc ſerpens dicit̃. Ipſa caloris egens: & quia calorē amat ideo nunquā niſi inuita in regiones frigidas tranſit. inuita autē dixit: reſpiciens ad id ꝙ ſequit̃ ꝙ nunc tanta iniquitas inceſſit animos hominū: ut ſerpens quā abhominari homines deberent: iā in precio eſſe cœpetit apud homines ætatis noſtræ aſpidis uenenū: quia maiorē uim habet: & ita deteſtat̃ auaritiā hominū & ſcelus qui etiā fecerit ꝙ abhominandū erat eſſe preciū nō mediocre. Niloq; tenus: quia nō diſcedit a littoribus nili: niſi quis eā coegerit. Lucri pudor: ſed quis inquit cupiditati & auariciæ modū poſuerit illa quidē inuita diſcedit a regione ſua: nos uero eā cogimus tranſire in europā & uenenū ipſius iā magno precio uendimus & emimus. Quis pudor: ideſt quē queſtū facere nos pudebit: quaſi dicat nullū. Inde: ex regione aphricæ.

Huc libycas mortes. & fecim⁹ aſpida mercē
At non ſtare ſuum miſeris paſſura cruorem
Squāiferos ingēs æmorrhois explicat orbeſ
Nat⁹ & ambiguæ coleret qui ſyrcidos arua
Cherſydros. tractiq; uia fumante cylydri
Q uā ſemper recto lapſurus limite cenchris
Pluribus ille notis uariatam tingitur aluum
Q uā paruos tinct⁹ maculis theban⁹ ophites
Concolor exuſtis atq; indiſcretus arenis
Ammodites: ſpineq; uagi torquente ceraſtæ
Et ſcytalæ ſparſis etiam nunc ſola pruinis.
Euuias poſitura ſuas. & torrida dipſas.
Et grauis in gēinū ſurgēs caput amphiſibēa:

SVLPI. Aſpida: aſpidis uenenū. Nō ſtare: emittit .n. quicquid habet ſanguinis is quē momordit dictaq; eſt æmorrhois ꝙ ſanguinē facit efluere: .n. ſanguis eſt fluo. nā morſu ſanguinē elicit: & diſſolutis uenarū comerciis quicquid anima eſt euocat per cruorē ut ait Solinus. Orbes: ſinus. Coleret qui ſyrtidos arua: qui tā in tera & harena ꝙ̄ in aqua ſyrtiū uerſaret̃ tracto inde nomine .n. terra eſt aqua. Fumante: puluerulenta. Cylydri: ſerpentes qui ſe per terrā conuolunt dicti a ꝙ eſt uoluo & ſerpens: Cylyndrus uero lapis eſt precioſus & columna qua arena æquat̃. Limite: uia nō .n. flectit iter. Cenchris: ſerpens crebras maculas in milii ſimilitudinē habens ꝙ̄ ophite marmore dicit maculoſiorē. .n. miliū ſignificat. Ophytes: marmor maculis albis a cenchri ſerpente denominatū .n. ſerpens eſt. Indiſcretus: qui nō diſcernit̃ quia eſt eis concolor ipſaſq; fodit & ideo dictus Ammodites quia arena eſt & fodio ſignificat. Vagi ſpina flectentes terga. Ceraſtæ: qui cornicula habent quadrigemina quorū motu ueluti eſca ſolicitant ad ſe aues ut plinius Solinuſq; aſſerunt autē cornu eſt. Scytale: ſcytale ut ait Solinus tanta præfulget tergi uarietate ut notarū gratia uidentes retardet: & quoniā reptando pigrior eſt: quos aſſequi nequit miraculo ſui captat ſtupentes in hoc tamē ſquamarū uictore hyemales exuuias prima ponit. Scytale etiā dicit̃ uirga teres ut meminit Gellius. Sola aliæ .n. uero tempore ſe exuunt. Tortida: ſicca nā ſiti interficit. Amphiſibena. hæc ut inquit Solinus conſurgit in caput geminū quorū alterū in loco ſuo eſt: alterū in ea parte qua cauda: quæ cauſa efficit ut capite intrinſecus nitibundo ſerpat tractibus orbiculatis dictaq; eſt ꝙ utrinq; circū deſcendat: nā circū & deſcendo ſignificat.

OMNIBO. Libycæ mortes: ideſt uenenū natū in libya. Huc: in europā. Fecimus aſpida: ideſt uenenū aſpidis. At nō ſtare ſuū: poſt hanc ſubſecuta eſt ſerpens: cui nomē eſt hæmorrhois: quia ſanguinē fluere facit: nā quemcunq; momorderit: ille ſtatim cū ſanguine exhaurit̃: & tanquā ſudor e corpore emanat ideo ſanguis fluo. Miſeris: quos momorderit ſtatim ſanguinē per cutē erumpere facit tanquā ſudorē. Sqamiferos: quia ſquamoſa eſt ſicut piſcis. Natus & ambiguæ cherſydros: quia duo elementa occupat modo terrā: modo aquā: ideo nomē impoſitū eſt: nā terra ſignificat aquā. Via fumante: puluerulenta. Chelydrus eſt ſerpens cū chelis. Cenchris ſignificat miliū: quia diſtinctus eſt maculis in ſimilitudinē milii. Ophites: genus eſt lapidis ad ſimilitudinē huius ſerpentis maculis albis diſtinctus: propterea appellat̃ ophites ab ſerpens: dicit autē pluribus maculis diſtinctū eſſe cenchrim: quā lapidē ophitē: qui naſcit̃ in rgione thebana. Concolor ammodites: ideſt qui concolor eſt harēæ. unde nomē habuit: nā harenā ſignificat & ingredior: quia graditur per harenā. Indiſcretus: nō cognitus: quia nō diſcernit̃ a colore harenæ. Ceraſtæ præferunt quadrigemina cornicicula: quorū oſtentatione ueluti eſca illicitatas aues perimunt (ut refert Solinus) unde a cornibus nomē habent cornu. Et ſcytale: ſcytalis tanta præfulget tergi uarietate: ut notarū gratia uidentes retardet: & quoniā reptando pigrior eſt quos aſſequi nequit miraculo ſui capit ſtupentes: in hoc tamē ſquamarū nitore hyemales exuuias prima ponit: dicta ſcutica & uirga: ſcytalis .n. uirga eſt oblōga & rotūda ad cuius ſimilitudinē etiā appellat̃ hoc ſerpētis gēus. Lacedæmōi appellabāt uirgā lōgā & rotūdā ſcytalī: ꝙ̄ artificioſas & circūſcripras epiſtolas ſcribebāt: ita ut a nullo legi poſſēt niſi ꝙ̄ eiuſmōi uirgā haberet: hoc late plutharch⁹. Exuuias poſitura: aliæ ſerpētes nūquā exuuias depoñūt: niſi uerno tē

pore: ſed hæc media hyeme. Et torrida dipſas: ſcilicet nata eſt quemcūq; momorderit: ille ſiti exardeſcit ut ſatiari nō poſſit ſignificat ſitio: nā ſiti interficit: ut docet Solinus. Amphiſibæna: amphiſibæna conſurgit in caput geminū. quorū alterū loco ſuo eſt alterū in ea parte quæ cauda: quæ cauſa efficit: ut capite utrinq; ſecus nitibundo ſerpat tractibus circularis: ut idē Solinus docet ideo dicit̃ ab circū & uado.

Et natrix uiolator aquæ: iaculiq; uolucres
Et contentus iter cauda ſulcare phareas.
Oraq; diſtendens auidus ſpumantia præſter
Oſſaq; diſoluēs cum corpore tabificus ſeps
Sibilaq; effundens cunctas torrentia peſtes
Ante uenena nocens. late ſibi ſub mouet oē
Vulgus: & in uacua regnat baſiliſcus arena.
Vos quoq; qui cunctis innoxia nūina terris
Serpitis aurato nitidi fulgore dracones
Lethiferos ardens facit aphrica: ducētis altū
Aera cum pennis: armentaq; tota ſecuti
Rumpitis ingentes amplexi uerbere tauros
Nec tutus ſpacio eſt elephas. datis oīa letho
Nec uobis opus eſt ad noxia fata ueneno
Has inter peſtes duro cato milite ſiccum
Emetitur iter: tot triſtia fata ſuorum
Inſolitaſq; uidet paruo cum uulnere mortes:
Signiferq; iuuenum tyrreni ſanguinis aulum
Torta caput retro dipſas calcata momordit
Vix dolor aut ſenſus dentis fuit: ipſaq; lethi
Frons caret inuidia. nec quicꝗ̄ plaga minat̃
Ecce ſubit uirtus tacitum carpitq; medullas

SVLPI. Natrix: a nando dictus. Iaculiq; uolucres: iaculi arbores ſubeunt e quibus in maxima turbinati penetrant animal quodcūq; obuiū fortuna fecerit. Phareas: hic pedes in quos ſe erigit iuxta caudā habet: græci dicunt nos pharia: ut ſpondeus. Præſter: præſter quē percuſſerit diſtendit̃ enormiq; corpulentia necat̃: ut ait Solinus dictuſq; uidet̃ ab ardore enim ardeo eſt. Tabificus ſeps: putrefacio eſt. inde ſit ſeps de quo ſit Solinus ex tuberatos ictus ſepis ſtatim putredo ſequit̃. Peſtes: ſerpentes. Ante uenena: ante morſū nā uiſu & auditu interimit: eſtq; malū in terris ſingulare. Submouet: fugiunt enim auditū aut uiſū ſerpentes. Regnat baſyliſcus: apte dixit regnat enim regem ſignificat & ipſe auctore Solino ſerpens eſt pene ad ſemipedē longitudinis alba quaſi mitrula lineatus caput hominū aliorūq; animantiū exitiū terrā polluit & exurit ubicūq; ſe recipit herbas extinguit: arbores necat: auras corrumpit: ita ut nulla alituū impune tranſuolet infecta ſpū peſtilēti. Quū mouet̃ media corporis parte ſterpit: media arduus eſt & excelſus. Quicquid morſu eius occidit̃ nō depaſcitur fera: nec actrectat ales. Muſtellis tantū uincit̃ in cauernas ubi deliteſcit illatis: hæc ille fere. Numina: diuini enim putant̃ & ſunt ſacri: nec alibi nocent niſi: in aphrica & lucent aureis ſquamis. Strabo ſcribit dracones trecenū cubitorū qui Tauros elephantoſq; capiant in aphrica eſſe. Ducitis: trahitis. Pennis: auibus. Verbere: ictu caudæ. Aulū: tuſcū militē. Torta caput retro: retro flexa quū calcaret̃. Lethi frons caret inuidia: hoc eſt uulnus nō eſt horrendū. Inuidia: odio. Minat̃ aut tumoṙ aut coloṙ aut hiatu. Subit: ſerpit ſenſim. Carpit: rodit.

OMNIBO. Natrix: a nando dicta. Iaculiq; uolucres: genus eſt ſerpentis accerrimū nā quicquid percuſſerit penetrat: ita ut nihil obſtitiſſe uideat̃ Solinus. Iaculi arbores ſubeunt: e quibus in maxima turbinati penetrant animal quodcūq; obuiū fortuna fecerit. Pharias: ſine aſpiratione: a græcis dicit̃ ſerpens qui cauda tantū ſublato pectore incedit. Præſter: præſter teſte Solino: quē percuſſerit diſtendit̃ enormiq; corpulentia necat̃ ſignificat facē ardentē: & flammam. quia fulmineus eſt: & tanquā flammas ſcintillat ab ore. Seps: ſerpens eſt a: ideſt putrefacio quicquid enim momorderit reſoluit̃ in putredinē. ideo tabificū dixit. Ante uenena nocens: baſiliſcus rex eſt cætorū ſerpentū. nā regnū ſignificat uis magna ſerpentis eſt quod ſolo uiſu mortē inferat: ac homines enecat terrā poluit & exurit deniq; extinguit herbas: arboreſq; ipſas corumpit etiā auras. ita ut nulla alitū impune tranſuolet: infecta ſpiritu peſtilentia: animal ad ſemipedē longitudinis albo quaſi mitrula lineatus caput. Sibila: adeo horrendū ſibilat: ut ſerpentes alios terreat. Peſtes: ideſt alios ſerpentes. Vos quoq; loci iniquitas facit ut dracones qui etiā alibi ſunt innoxii in Aphrica uehæmenter noceant: qui colebant̃ quaſi ſacrati & adhuc conſuetudo manet apud agreſtes: qui exiſtimant nefas eſſe necari huiuſmodi ſerpentes. dracones dicti ſunt a quod eſt uideo: nā clariſſimā dicunt̃ habere occulorū aciē: qua ex re etiā incubantes eos theſauris cuſtodiæ cauſa antiqui finxerunt poetæ. ideo etiā Eſculapio draconis forma dat̃ quoniā oportet medicū uigilatiſſimū eſſe. Aurato fulgore: quia habent ſquamas quodammodo aureas: unde etiam dracones in templis dicant̃. Virgi. delubra ad ſumma dracones. Numina. ideſt tanquā numina. Serpentis: repere proprie eſt ſerpentum & ſerpere: cum ingrediunt̃. Ardens aphrica. nam nimio ardore incendunt̃ dracones tametſi alibi ſint ſine ueneno. Ducitis altum aera. ideſt uolatis. Verbere: quia cauda eo uſq; uerberant Tauros. ut eos etiam enecent. Nec tutus. elephantes etiam mitæ magnitudinis animalia uincunt̃. Datis omnia letho. ideſt caciditis quicquid uobis obuiā factum fuerit. Nec opus ueneno: etiam ſine ueneno ſatis uirium habetis ad mortem. Has inter peſtes: poſtquam deſcripſit periculum ꝙ in aphrica erat. & per eā partē in primis qua gradiebant̃ nūc redit ad iter eorum. Peſtes. ſcilicet ſerpentum. Duro: forti. In paruo uulnere. non enim paruo uulnere mors inferri ſolet. tamen parua plaga ſer

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA

pentis quæ uix inſpici poſſet moriebanť milites. Signiferū iu. primū autē militē dicit cecidiſſe nomine Aulū. Calcata re pedibus huius .ſ. eræ dolore caput conuertit: & morſū cruri eius infixit. Vox dolor: adeo tenuiter momorditut uix eū ſenſerit. Frons caret inuidia:quia ſi eū inſpexiſſes uenenatū, nō oſtendebat ſigna mortis in fronte. Plaga minať:adeo perexigua erat. Ecce ſubit uitus: ſed ſenſim uitus diſfundi cœpit per uenas: ut uniuerſū corpus humore & ſanguine exhauriret.

Ignis edax, calidaq; incendit uiſcera tabe.
Ebibit humorem circum uitalia fuſum
Peſtes: & in ſicco linguam torrere palato
Cœpit defeſſos iræt qui ſudor in artus
Nō fuit. atq; oculos lachrymaꝶ uena refugit.
Non decus imperii, non mœſti iura catonis
Ardentem tenuere uirum: ne ſpargere ſigna
Auderet: totiſq; furens exquireret aruis
Quas poſcebat aq̄s ſitiens in corde uenenū
Ille uel in tanaim miſſus rhodumq; padumq;
Arderet nilumq; bibens per rura uagantem
Acceſſit morti libyæ: fatiq; minorem
Famam dipſas habet terris adiuta peruſtis
Scritatur uenas penitus ſqualentius arenæ
Nunc redit ad ſyrtes & fluctus accipit ore
Aequoreuſq; placet: ſed non & ſufficit hūor
Nec ſentit fatiq; genus mortemq; ueneni.
Sed putat eſſe ſitim ferroq; aperire tūentes
Suſtinuit uenas atq; os implere cruore
Iuſſit ſigna rapi propere cato diſcere nulli
Permiſſū eſt hoc poſſe ſitim, ſed triſtior illa
Mors erat āte oculos. miſeriq; i crure ſabelli
Seps ſtetit exiguus quem flexo dēte tenacē
Auulſitq; manu. piloq; affixit arenæ.
Parua mō ſerpens. ſed qua non ulla cruentæ
Tantū mortis habet. nā plagæ ꝓxima circū
Fugit rapta cutis pallentiaq; oſſa retexit
Iamq; ſinu laxo nudum ſine corpore uulnus
Membra natant ſanie. ſuræ fluxere, ſine ullo
Tegmīe poples erat. fēoꝶ quoq; muſcul9 oīs

SVLPI. Tabe:ueneno. Peſtis ebibit:uenenū exhaurit. Vitalia:epar cor cerebrū pulmonē. Nō fuit: defuit quia aruerat. Decus imperii: honor aquilæ quā gerebat. Iura:poteſtas. Mœſti: miſerantis ipſū & reliquos. Acceſſit morti libyæ: addita eſt morti ſiticuloſæ regio ſicca: Famā fati: mortis infamiā. Adiuta:uideť enim potius æſtu regionis quā ipſo ueneno necare. Scrutať: inquirit auſus. Squalentis:ſiccæ. Syrtes:ubi fons ammonis. Fluctus:maris aquā. Placet:nō offendit. Venas ſuas:ut ſanguinē biberet. Rapi ſigna: quæ ſitiens aulus abiecerat. Diſcere nulli:nunquā amplius uiſū eſt hoc: ut quiſquā ſitiens ſuū ſanguinē biberet. Diſcere:diſcendo uidere aut audire. Stetit in crure: inheſit mordens in tibia. Parua modo: parua menſura ſed qua nulla mortē infert cruentiorē. diſſoluiť: enim corpus in fruſta decidit. Circū proxima plagæ:circū uicina uulneri. Sinu laxo: aperta uulneris curuatura & orbiculo ipſo. Sine corpore ſine carne. Ci. ad Gallū nā & uires & corpus amiſi: Martialis inq; omni nuſquā corpore corpus erat. Suræ:pulpæ poſteriores. plinius in omni genere Suræ homini tantū & crura carnoſa. Virgi. purpureoq; alte ſuras uincire cothurno. Poples: poples eſt pars poſt genu prope ſummā ſurā & inani coſſā plinius idē poplites intus flectit hominis modo. Muſculus. torus & pulpe denſæ tumor.

OMNIBO. Ignis: ueneni. Calidaq; incendit: quia calore nimio uniuerſū corporis humorē deſiccauit: unde ſitis ſequebať intolerabilis. Ebibit: exhaurit. Vitalia: præcordia. Defeſſos iret: etiā ſudor nullus in toto corpore relinquiť: tamet ſi nimio ardore caleret. Atq; oculos lachrimarū: relictus eſt. Nō decus imperii: nullū catonis imperiū ueritus: ſigna procul abiecit: & quā maxima celeritate potuit. quæſiuit aquā: qua inuenta ſaciari nō poterat. Decus: maieſtas. Mœſti. ideſt triſtis. ſeueri. Sitiens uenenū. ſcilicet ſitim adducens in corde. Ille uel in tanaim: dicit tota flumina quātacūq; fuiſſent: huius ſiti ſufficere nō potuiſſent. Tanais (ut refert Strabo) ex iiſdē inde montibus ferť ex quibus ochus: & oxus iaxartes & omniū ſeptē triōaliſſim9 Europā ab Aſia diſiungēs. Nilūq; bi. cuius inundatio tanta eſt ut: uniuerſā perfundat ægyptū: tamē nō ſuffeciſſet huic. Acceſſit mor. li. ad hanc ſitim quæ inducebať morſu dipſadis: acceſſit etiā exuſtio regionis. Fati. ideſt mortis: quia nō omnino tota mors attribuiť dipſadi: ſed peruſtæ regioni. ideo dicit dipſadē minorē inuidiā habuiſſe. Adiuta: ſcilicet dipſas. Terris a. libyæ quæ ſicca eſt. Penitus. interitus etiā in uiſcera terræ. Aequoreuſq; placet: quamuis homines abhorreant maris undā: tamē ſitis tanta erat. ut ea ſibi grata eſſet: nec ſufficeret quidē. Nec ſentit fatiq;. g. quia nō poterat extinguere ſitim exiſtimabat naturalē ſitim eſſe: potius quā uenenū: Ferroq; aperire tumentes: quando aqua ſedare nō poterat ſitim: aperuit uenas brachiorū & ſanguinē ſugebat. Iuſſit: nix aulus confectus abiecerat ſigna: cum ſtatim iuſſu catonis alius affuit qui ſigna acciperet. Hoc. uidelicet cogeret ſitis aliquem in tantum furoris. Sed triſtior illa: at uero alius nomine Sabellus crure morſum ſepis: accepit & uulnus quidem erat exiguum ſed uim habuit incredibilem: ſi quidem uniuerſum corpus reſoluit & ad nihilum redegit ab effectu ergo nomen accepit. nam σήπειν eſt putrefacere. Sabelli: de ſabina regione: aut potius tamen proprium eſt: Stetit in crure: in crure intulit morſum: ille e crure rapuit ſpem & impegit humi. deinde pilo tranſfixit. Fixo dente: ut non facile poſſet a crure auelli. Modo: ideſt menſura: quia admodum breuis eſt. Sed quam non ulla. maiorem enim ha

bet uim cæteris: q̄a reſoluit in nihilum corpora. Plagæ. & primū quidē partes proximæ morſui refugiunt & ſenſim totum corpus tabeſcit. Circumfugit: rupta: ideſt circunrupta: & eſt temeſis. Iamq; ſinu lapſo lapſa cute: nam ſignum ſanguinis cutem appellauit. Sanie: quia caro omnis in ſaniem conuerſa erat. Surræ ꝓprie dicuntur muſculi crurum. Virgi. Purpureoq; alte ſuras uincere coturno. Fluxere: reſolutæ in putredinem. Tegmine. & cute & carne.

Liquitur. & nigra diſtillant inguina tabe.
Diſſiluit ſtringens uterum mēbrana fluūtq;
Viſcera: nec quātum toto de corpore debet
Effluit in terras. ſæuū ſed membra uenenum
Decoq̄t: in minimū mors cōtrahit oīa uirus
Vincula neruorū: & lateꝶ cōtexta cauumq;
Pectus. & abſtruſum fibris uitalibus omne
Quicq̄d homo eſt apit peſtis. natura ꝓfana
Morte patet. manāt humeri forteſq; lacerti.
Colla caputq; fluunt: calido nō ocius auſtro
Nix reſoluta cadit. nec ſolem cera ſequetur.
Parua loquor corpus ſanie ſtillaſſe peruſtum
Hoc & flāma pōt. ſed q̄s rogus abſtulit oſſa
Hæc quoq; diſcedūt. putreſq; ſecuta medullas
Nulla manere ſinūt rapidi ueſtigia fati.
Cinyphias inter peſtes tibi palma nocendi ē
Eripiunt omnes amnimam. tu ſola cadauer.
Ecce ſubit facies letho diuerſa fluenti
Naſidium marſi cultorem torridus agri
Percuſſit præſter. illi rubor igneus ora
Succendit, tenditq; cutem pereunte figura
Miſcens cūcta tumor toto iā corpore maior
Humanūq; egreſſa modū ſup omnia mēbra
Efflatur ſanies late tollente ueneno.
Ipſe latet penitus congeſto corpore merſus:
Nec lorica tenet diſtenti corporis auctum.
Spumeus accenſo non ſic exundat aeno.

SVLPI. Tabe: ſanie. Inguina: genitalia. Diſſiluit membrana: diſſoluta eſt cutis & cartillago uentris. Viſcera. extra & inteſtina. Nec quantū debet: nec quantum corruptum eſt excidit ſed uritur: & cōſumitur anteq̄ cadat. Virus: ſuccum & ſaniem uirulentā. Contexta laterum continuatio lateris crateſq; pectoris. Abſtruſum oē: oē q̄ latet circa fibras cordis & epatis. Peſtis aperit: uenenū diſſoluit. Natura: interior corporis pars. Manāt. diſſoluunť. Cadit: fluit. Parua loquor. imminuo rem dicendo carnem & uſtam & ſolutam fuiſſe ueneno q̄m hoc etiā ignis facit: ſed ignis non exedit oſſa Nulla ueſtigia: nullum ſignū quo cognoſcatur mors recens. Cinyphias: cinyps fluuius eſt garamantū apud quē naſcūtur grandes hyrci. Peſtes cinyphias: ſerpentes libycas. Cadauer: nam diſſoluis corpus. & oſſa. Ecce: ſubit: en ſubſequiť alia mortis ſpecies ab ea q̄ ſoluit corpus: nam auget & tumefacit. Torridus alluſit ad nomē nam ardeo ſignificat. Succendit: in flammat. Tendit. extendit. Pereunte figura. ut nō cognoſcať forma. Efflatur ſanies: emittitur ſpuma ſuper membra timidiſſima. Tollente: tumefaciente Merſus confuſus. Cōgeſto: conglobato & informi. Auctū diſtenti corpus: incrementum tumefacti corporis.

OMNIBO. Liquitur: liqueſcit tabeſcit. Virgi. Vere nouo gelidus canis cū montibus humor liquitur. Muſculus: muſculum appellat ſolidā carnem: quæ in femore eſt quod glandium. alio nomine appellatur. Diſtillant inguina. i. reſoluūtur in ſaniem. Membrana: ideſt carthilago q̄ inteſtina coercet reſoluta eſt. Stringens uterū .i. continens inteſtina. Diſſiluit: dirupta eſt. Nec effluit. ſ. tantum quantū debet effluere. Sæuum uenenum: quia anteq̄ ex oſſibus deciderent carnes: prius ardore ueneni ex maiori parte conſumptæ ſunt. Decoquit: conſumit. In minimū: exiguū uirus. Contrahit omnia: ideſt membra omnia ad minimum redigit. Abſtruſum: reconditū. Fibris uitalibus: uenis uitam ferentibus nam ſedem animæ in ſanguine eſſe uoluerunt fibræ ꝓprie iecoris uenæ. Quicq̄d homo: ideſt omnes hominis partes etiā ſecretiores. Natura patet: quicq̄d eſt i uniuerſa hominis natura patefactū eſt. Profana: execrabili & nefanda. Manāt: euaneſcūt: tabeſcunt. Calido non ocyus auſtro: non ſegnius inquit corpus ſabelli ueneno reſolutū eſt & liquefactū q̄ ſole nix liqueſcere ſolet. aut cera igne. Ocyus: uelocius. Parua loquor quia ſimilitudo hæc minor eſt: q̄ huic ueneno cōueniat. Hoc: ſcilicet ut aliquod corpus guttatim reſoluatur: ſed fecit aliquid multo maius uenenū: quia nihil omnino reliq̄t. Sed quis rogus: non omnino rogo ſuperimpoſitum corpus conſumiť quin pars oſſium relinquatur. Medullas: quia una cum medullis oſſa quoq; conſumpta ſunt. Rapidi: rapacis. Cynipheas inter peſtes: dicit inter libycos ſerpentes: hanc unam ſepem uim cæteris maiorē habere. Tibi: o ſeps exigue. Eripiunt animam: qua mortem inferunt. Cinypheas: libicas cibyps fluuius eſt libiæ defluens p uberrima regionis illius arua: circa quam grandiores naſcūtur hirci ſicut poetæ perhibent. Virg. ciniphei tondent hirci. Ecce ſubit facies ſecutus: & illud Et prodeſſe uolūt: & delectare poetæ. res. n. uanas deſcribit Lucanus: ut erectum legentis animum teneat: nam diuerſum lethi genus deſcribit quem momorderit ſeps ille ſenſim liqueſcit: ſed pſter tumeſcere facit adeo ut nulla membra dignoſci poſſint. Leto furenti: ideſt tabificæ peſti. Subit. ſuccedit ſcilicet ſepi. Marſi. de regione marſarum. Torridus. quia torret & ardorem immittit ut ſupra dictum eſt. Rubor igneus: quia ita rubeſcebant genæ. ut ardere uiderentur. Tendit. tumeſcere facit. Pereunte figura: quia ita inflatur: ut membra diſtingui non poſſint. Late: per uniuerſum corpus. Tollente. non auferente: ſed extollente. ac eleuante ueneno ſaniem. Ipſe latet. tumefacto corpore ut dignoſci non poſſit. Congeſto. in ſimilitudinem aggeris. Auctum. augumentatum. declinauit

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

hic auctus us.nl. Spumeus accenſo: per ſimilitudinem oſtendit quantū ille ueneno ſerpētis intumuerit.nō magis inquit unda tumeſcit:quū feruet aheno:aut uela cum uentis implentur.

Vndarum cumulis.nec tanto carbaſa coro
Curuauere ſinus: tumidoſq̨ iā nō capit artus
Informis globus. & cūfuſo corpore trūcus.
Intactum uolucrū roſtris: epulaſq̨ daturum
Haud impune feris.nō auſi tradere buſto
Nondū ſtante modo creſcēs fugere cadauer
Sed maiora parant.libycæ ſpectacula peſtes
Impreſſit dentes æmorrohis aſpera tullo
Magnanimo iuueni miratoriq̨ catonis
Vtq̨ ſolet pariter totis ſe effundere ſignis
Corycii ꝑſſura croci: ſic omnia membra
Emiſere ſimul rutilum pro ſanguine uirus
Sanguis erāt lachrimæ q̄cūq̨ foramia nouit
Hūor ab iis larg⁹ manat cruor.ora redūdāt.
Et patulæ nares: ſudor rubet.omnia plenis
Mēbra fluunt uenis.totū ē ꝑ uulnere corp⁹
At tibi leue miſer fixus præcordia præſſit:
Niliaca ſerpente cruor.nulloq̨ dolore
Teſtatus morſus: ſubita caligine mortem
Accipis: & ſtigias ſomno deſcēdis ad ūbras
Non tam ueloci corrumpunt pocula letho
Stipite quæ diro uirgas mentita ſabæas
Toxica ſatilegi carpunt matura ſabæi.

SVLPI. Vndarum cumulus: copia aquæ. Coro: uento. Curuauere ſinus: repleuere flexus ſuos. Non capit: nō cōtinere poteſt. Truncus: non.n.apparebat caput. Intactū: hūc inſepultum intangibilemq̨ reliquerunt inquit. Haud impune: quia perimet ipſas. Non auſi: metuentes. Nondū ſtāte modo: nondū finita mēſura tumoris. Miratori: imitatori. Vtq̨ ſolet: Sic per totum eius corpus cruor effluxit ut ſolet croceus color emitti ꝑ omnia foramina quæ ſunt in carta aut tabula pictoris archetipa ex qua in ſubiectam materiam ſigna reddunt. præſſura croci: ideſt crocum expræſſum & dilutū. Corycii: Cilicis a Coryco oppido ubi prouenit optimū. Rutilū uirus: ruffum uenenū. Quæcunq̨ foramina nouit humor: undecunq̨ aliquis humor egredi ſolet: ut e naribus ore oculis auribus ſecretioribus & e poris unde ſudor egreditur. Leue: hic leuus ex aſpidis morſu periit dormiendo: Fixus: coactus & denſatus. Serpente niliaca: aſpide quæ in ripis nili uerſatur. Non tam ueloci: non tam ſubitam mortem infert toxicum arboris quæ in ſabæa naſcitur adeo turi ſimile ut fallat legentes. Quæ mētita uirgas ſabeas: quæ turi ſimilis. Diro: uenenato.ordo eſt: Toxica q̄ mentita uirgas ſabæas diro ſtipite ſabei fatilegis carpunt.matura non corrūpunt pocula tam ueloci letho: Matura.apta uſui decocta.

OMNIBO: Vndarum cumulus: cū igni ſubicitur aheno & unda feruet. Carbaſa: carbaſus gen⁹ eſt ſubuliſſimi lini: quo texuntur uela: & carbaſa ꝓ uelis accipiunt. Sinus: ideſt gremiū.eſt enim quaſi gremiū uelum cū eſt uentis plenū. Coro: ideſt uento ab occaſu ſolſticiali: q dicitur Tumidos iam nō: & uſq̨ adeo creuerat uniuerſū corpus ut iam membra continere non poſſet. Informis globus: globum informem appellauit tumefactum corpus: quia uidebatur potius ſphærica quædam forma: q̄ hominis. Confuſo pondere: pro confuſi ponderis. Intactū uolucrū roſtris: qui circūſteterant.ubi marſum tumendo creſcere uiderunt: non ſunt auſi illum ſepulchro mandare nec uolucres quidem auſæ ſunt lacerare. Nondum ſtante modo: quia adhuc creſcebat. Sed maiora parant: Aliud ſerpentis genus deſcribit: qui æmorrohis appellatur: quoniam faciat ſanguinē omnem penitus effluere. Miratori: Sectatoria præcedente quod ſequitur.quem enim miramur.hunc & ſequitur: Vtque ſolet: ꝑ ſimilitudinem oſtendit ſanguinem omnem illius e meatibus corporis effuſum eſſe quemadmodum inquit etiam per foramina totius imaginis ſuccus croci erumpit ſe cum trahens imaginem ipſam & in obuerſam ſuperficiem expumit faciem.hæc ſimilitudo ſumitur & pictoribus: cum uoluerint imagines in obuerſa facie formare: ſolent crebris foraminibus transferre formam: deinde ſuperinducunt ſuccum croci qui ex omnibus foraminibus ſtatim erumpens imaginem illius figuræ in obuerſam ſupciem exprimit. Simul: eodem tempore. Totis ſignis: ideſt figuris & imaginibus pertuſis. Preſſura croci: ideſt ſuccus preſſi croci. Corycii: circa corycum cyliciæ crocum plurimum optimumq̨ eſt det licet cyrene det lycia: hoc primū eſt: teſte Solino: nam prima auctoritas fuit corycio croco: ſecunda lycio: uel phlegræo: tertia centuripino ſciliciæ: plinius.De coryco antro iam diximus. Foramina: folles qui ſunt in cutæ emittebant pro ſudore ſanguinē perſiſtit in ſimilitudine. Redūndant: abundabant ſangiine. Sudor rubet: quia ſanguis erat. Totū eſt deniq̨ corpus: & uulnus unū eſſe uidebatur: At tibi leue: mitior fuit aſpis cæteris ſerpentibus: ideſt minus crudelis: nā militū Leuum nomine momordit: & ille ſtatim in ſomnū reſolutus interiit. Niliaca ſerpente: ideſt aſpide ſeu hypnale quæ naſcitur circa nilū: qua uſam fuiſſe Cleopatrā hiſtrō ſcribunt. Fixus præcordia.quia uenenū huius aſpidis uenas ſopiuit & quaſi ſanguinē congelauit: & ea cauſa eſt cur ſoluatur in ſomnum. Fixus: quodammodo: cōgelatus. Præcordia præſſit: occupauit mēbra uitalia. Nullo dolore: mors illa ſuauis fuit: quam dormiens ſentire non potuit. Non tam ueloci: in ſabæa arabiæ regione naſcitur thurea uirga ex qua colligitur thus: ſed alia etiam uirga naſcitur ad ſimilitudinem illius quæ legentes thus plærumq̨ fallit: qa accerrimū & terrimū uenenū producit: dicit ergo uenenū hui⁹ uirgæ: quamuis ſit accerrimū: tamen maiorē uim non habet: q̄ aſpidis uenenū: & ſi uenenū illius uirgæ poculis imiſcuerunt ſæuæ nouercæ cū priuignos occidere uoluerint.nōn tā cito moriunt: q̄ celeriter hic mortuus ē aſpidis morſu. Sabæas uirgas: quæ naſcuunt ad ſimilitudinē uirgæ quæ thus producit in ſabæa. Sa

bæorum natio teſte Strabone: maxima eſt apud hos thus & myrrha & cinamomū naſcitur: in ora etiā balſamum: & alia quædā herba odorata quanq̄ eius odor cito depit: habēt præterea palmas odoratas & calamū ſerpentes quoq̨ palmares: colore puniceo uſq̨ ad ilia aſſilientes: quorum morſus incurabilis eſt. Diro: qa producit uenenū. Fatilegi: ideſt mortem legentes. Matura: tempore ſuo collecta.

Ecce pocul ſæuus ſterili ſe robore trunci
Torſit & immiſit iaculū uocat aphrica ſerpēſ
Perq̨ caput pauli tranſactaq̨ tempora fugit
Nil ibi uirus agit rapuit cum uulnere fatum.
Deprenſum eſt q̄ funda rotat q̄ lēta uolarent
Quā ſegnis ſcythicæ ſtrideret arundinis aer
Quid ꝓdeſt miſeri baſiliſcus cuſpide muri:
Tranſactus: uelox currit per tela uenenum
Inuaditq̨ manum.quam ꝓtinus ille retecto
Enſe ferit.totoq̨ ſimul demittit ab armo.
Exemplarq̨ ſui ſpectans miſerabile lethi.
Stat tutus percunte manu.quis fata putauit
Scorpion.aut uires maturæ mortis habere
Ille minax nodis & recto uerbere ſæuus
Teſte tulit cœlo uicti decus orionis.
Quis calcare tuas metuat ſalpiga latebras
Et tibi dant ſtigiæ ius in ſua fila ſorores
Sic nec clara dies nec nox dabat atra quietē
Suſpecta eſt miſeris in qua tellure iacebant.
Nam neq̨ congeſtæ ſtruxere cubilia frōdes
Nec culmis creuere tori.ſed corpora fatis.
Expoſita uoluuntur humo.calidoq̨ uapore
Alliciunt gelidas nocturno frigore peſtes
Innocuoſq̨ diu rictus torpente ueneno
Intra membra fouent.nec quæ mēſura uiarū
Quis ue mod⁹ norūt cælo duce.ſæpe q̄rētes
Reddite dii clamāt miſeris q̄ fugimus arma
Reddite theſſaliā.patimur cur ſegnia fata
In gladios iurata manus: ꝓ cæſare pugnant
Dipſades: & pagunt ciuilia bella ceraſtæ.
Ire libet qua zona rubens atq̨ axis inuſtus
Solis equis.iuuat æthereis aſcribere cauſis
Quod ꝑeam.cœloq̨ mori.nil aphrica de te

SVLPI. Ecce: Paulus iaculo ſerpente uelut telo tranſfixus eſt utrūq̨ tempus. Trunci ſterilis: infecundæ arboris ligno. Tempora tranſacta: perforatum caput. Fatum: mors. Cum uulnere: quo ſolo periit. Deprenſum eſt: compertum eſt ex iaculi uelocitate & ui q̄ lente ſaxa e funda & ſagittæ ex arcu emittantur. Rotat: rotando immittit. Aer arundinis ſcythicæ: ſagitta parthica per aerem impulſa. Quid prodeſt: immo nocuit mortuus. Ferit: amputat ne aliqua membra inficiantur. Mature: accelerare. Nodis: cauda nodoſa. Recto uerbere: ictu enim caudæ erecte percutit. Teſte tulit cœlo: conſecutus eſt laudem Orionis interempti ut eius imago in cœlo effigiata demonſtrat. Emiſſus eſt autem a Tellure in Oriona uenatorem qui ſe iactauerat nullum ab illa monſtrum poſſe produci quod ipſe non conficeret ut Iginus etiam meminit.alias de Orione opiniones apud eundem lege. Salpiga: Tuba eſt cuius formam habet hæc ſerpens cuius latebra calcata mortifera ē. Sorores ſtygiæ: ideſt parcæ. Ius in ſua fila: facultatem mortis. Sic: hoc periculo & malo. Suſpecta: eſt uidelicet tellus. Congeſte: conſtructæ cum rariſſime ſint. Culmis: calamis frugum. Peſtes gelidas: ſerpentes noctu frigidas. Rictus innocuos: ora ſerpentium innoxia dū frigerent ſed ubi concaluerant mordebant. Fouēt dormientes & inſcii. Nec quæ menſura: nec quantum itineris peregiſſent quantumq̨ ſupereſſet q̄ue irent fatis ex aſtris noſcere poterant. Cœlo duce: ſole luna & ſtellis demonſtrantibus. Redditæ: plena commiſeratione quærela. Segnia fata: mortem inertibus non militibus congruam. In gladios iurata manus: multitudo aſtricta militiæ ſacramento. Ire libet: Imprudentiæ & temeritatis ſe arguit. Rubens torrida. Axis regio per quam ſemper diſcurrit ſol & intelligit eclypticæ ſubiectam. Cauſis ethereis: ideſt fato & aſtris quæ nos huc egerunt. Cæloq̨ mori: ui cœli & ſiderum. Nil aphrica: nō aphricā nec naturam accuſo quod ſerpentes producant: ſed me ipſum qui me huc contuli.

OMNIBO. Ecce procul: Dicit etiā ſerpente iaculum: qui in arbore conſtiterat: tranſeuntem paulum quendam per tempora percuſſiſſe: ita ut in alterum latus erumperet.& ſine ueneno militem occideret. Torſit.iaculatus eſt ſeipſum. Depræhenſuq̨ eſt.& uelocitate huius ſerpētis cognitum eſt in cognitum eſt in comparatione tardam eē ſagittam & glandem: quæ funda emittitur. Rotat: reſpexit ad geſtum iaculantiū. Segnis: ꝓ tardæ arūdinis Scythicæ. Aer: quia aerē ſcindens ſagitta arcu emiſſa fertur. Quid prodeſt.q.d.nihil ꝓfuit haſta transfigere baſiliſcū.quia ſanguis ꝑ haſtam fluens ad manus ꝑuenit: hic ſenſit manū uenenatam eſſe ſtatim eam abſcidit. Venenū.ſ.ſanguinis baſiliſci. Demittit ab armo: ne uenenū illud reliquum corpus corrūperet. Exēplū q: ſui ſpectabat manū mouentem: qđ exēplum erat mortis futuræ: queādmodū.n manus illa moriebatur: ita reliquū corpus olim moriturū erat. Quis fata putaret: nūc dicit ſcorpionē uim etiā lethi habuiſſe: quod uix credibile uideat: ſed regio arida facit ut uim maiorē habeat.ille igit nō minus uiriū habuit i occidēdo milite: q̄ ſcorpius ille quē diana aliquādo imiſit orioni: ut iniuriam ſu ulciſceret. q̨ ſe ille de ſtupro interpellauerat.ſic.n.in fabulis eſt orionē fuiſſe uenatorem celeberrimū: & Dianam quæ & ipſa uenatrix eſt in ſiluis aliquādo iterpellaſſe de ſtupro: illa irata ſcorpionē affixit femori eius cuius morſu interiit oriō: & in

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA

cæleſte ſignū cum ſcorpione tranſlatus ē. Diuerſæ huius fabulamēti ſententiæ ſunt apud Iginium. Teſte cœloq; a cœliſtm teſtis eſt uictū a ſcorpione fuiſſe orionē ambo.n.in ſydera abierūt. Quis calcare tu. Salpiga eſt teres ſerpēs & oblungus in tubæ modum nā   tubā ſignificat. Quis: metuat.q.d.nemo.ne ꝗ.n.magnitudinē habet: ut qs mortē a te metuere poſſit. Et tibi dant: tñ tu quoq; uim mortis habes. In ſua fila rūpenda: Sic nec.cl.d.i.die noctuq; in diſcrimine ſalutis uerſabanť. Suſpecta.qa iacētes: ut quieſcerēt: nūnunq̄ uenenabanť. Frondes: neq;.n.illis arbores fruudeſcunt nec terra ſegetes gignit. Cōgeſte: in unū cumulate. Expoſiti corpo.i.habentes corpora expoſita morti. Calidoq; ua.qa dormientes caleſcunt: & ſerpentes q humore nocturno frigidiores erant ad calorē dormientiū ſe recipiebāt inde ſummo calore tepefacti reddebanť nocentiores. Innocuos: qa nimio frigore torpebant. Fouēt.calefaciūt. Nec quæ menſura: nec poterāt ſcire ubi eēnt: nec quantū itineris ſupeſſet. Modus.i.finis. Clamant.r.theſſaliā: quæſumus o ſuperi ut ſtatuatis nos in theſſalia. Patimur cur: dolent ꝙ mors ſua ſit iners. Iurata manus in gladios q iure iurando aſtricti ſumus in manu catonis: ut moriamur ꝓ libertate cur in utiliter pimus. Ire libet q̄ zona.i.calore melius pibimus q̄ ueneno id.n.nobis tollerabilius erit. Axis: antarcticus. Axis inuſtus: ualde uſtus: idem eſt q̄d zona rubens. Aethereis cauſis: ideſt caloris. Cœlo.ideſt pp cœlum feruens.

Nec de te natura queror tot mōſtra ferentē
Gentibus ablatum dederas ſerpētibus orbē.
Impatienſq; ſolum cereris cultore negato
Dānaſti, atq; hoies uoluiſti deeſſe uenenis
In loca ſerpentū nos uenimus. accipe pœnas
Tu quiſqs ſuperū cōmercia noſtra peroſus,
Hinc torrēte plaga, dubiis hinc ſyrtibus orā
Abrumpens medio poſuiſti limite mortes
Per ſecreta tui bellū ciuile receſſus
Vadit. & arcani miles tibi conſcius orbis
Clauſtra petit mundi. forſan maiora ſuperſūt
Ingreſſis, coeunt ignes ſtridentibus undis:
Et premitur natura poli: ſed longius iſta
Nulla iacet tellus: quæ fama cognita nobis
Triſtia regna iubæ quæremus forſitan iſtas
Serpentum terras habet & ſollatia cœli
Viuit adhuc aliquid. patriæ non arua reqro
Europamq;: alios ſoles aſiamq; uidentem
Qua te parte poli qua te tellure reliqui
Aphrica: cyrenis etiam nunc bruma rigebat
Exigua ne uia legem cōuertimus anni?

℄ SVLPI. Ablatū gentibus: deſertū inhabitabilem & huo priuaueras gentes. Damnaſti.nt a ſerpētibus coleretur q̄ hoibus nocere non poſſent. Pœnas: noſtræ temeritatis. Comercia: conuerſationē. Torrente plaga: torrida zona. Abrūpens oram: ſeparās regionē ſerpentū quam inter ſyrtes & zonā torridam collocaſti. Mortes: mortifera animalia. Limite: termino. Bellū ciuile: exercitus ciuium. Receſſus: ſemoti loci. Tibi conſcius: q te cū ſcit & ſe audaciæ arguit. Clauſtra: ſecreta. Maiora: ſupple diſcrimina. Coeūt ignes: ex uulgari opinione dicit igneum ſolem in mare extiugui & inferius cœlum terra marique præmi. Coeunt ignes coniungitur ignis ſolaris. Præmitur grauatur terſa & mari. Queremus: querere poterimus. Solatia cœli: æſtum ironia. Viuit adhuc aliq id ſuperſumus adhuc multi: nec tamen deſiderio Italiam aut europam aut Aſiam: ſed ubi nam africam ipſam reliquimus. Alios ſoles: diuerſos ſolis meatus. Cyrenis: cirene oppidum in libya ad iuga montium ægypto adiacentium inter quod & templū ammonis ſunt milia paſſuū quadringenta. Etiā nunc: modo. Conuertimus: conuerſam ſentimus.

℄ OMNIBO. Queror: ꝙ pepereris hos ſerpentes: nam orbis terrarum partem hanc delegiſti: quæ ab humano cultu remota eſſet: & nos huc iter intendimus: nobis ergo culpa omnis aſcribenda ē. Tot monſtra ferentem: & ideo hanc partem orbis ab hominibus ſeparaueris quam nos cū periculo noſtro petiuimus. Impatienſq; ſolū: & terrā ſterilem eſſe uoluiſti: ne quis in ea ꝑter ſerpentes habitaret. Cultore negato.i.agricola. Nos uenimus: ſponte noſtra: ergo criminandi ſumus. Tu nos quiſquis: pro quicūq; deorum es. Accipe pœnas: noſtræ temeritatis: ꝙ te inuito in hanc patrem uenimus periculoſam. Cōmercia noſtra: ideſt conſortia: quia nolebas ut cū his regionibus comercia haberemus: & nos te inuito hoc fecimus comercia proprie ſunt quas græci   uel   Appellant. Torrente plaga: a feruenti zona. Dubiis per quas: nauigari non poteſt. Limite ſcilicet huius regionis. Per ſecreta: ideſt per remota ſolitudinis tuæ loca. Ciuile bellum: nos ciuilis belli milites. Receſſus: ideſt tuæ ſolitudinis. Archani orbis: quem tu ſecretum eſſe uolebas miles pedibus calcat: merito ergo pœnas damus. Clauſtra: quæ tu clauſeras hoibus. Forſan maiora ſuperſunt: nūc dicit q̄d eſt quaſi conſolationis maiora fortaſſe picula ſtare ſibi ſi ſtudeant ulterius ꝓdire nam uidebať ſol meridiē uerſus coniungi cū fluctibus maris: & ideo metuebant: ne ſi in eam regionē deferenť nimio ſolis ardore exurerētur. ſed dicūt nullam regionem ſibi longiorem uideri q̄ in qua iuba rex habitat: ea.n.ſemper lōgius abeſſe uidetur. Maiora ſuperſunt.ſ.ſi progreſſi fuerimus. Coeunt ignes: nam ſic ut nobis uideť ſol occidens cum fluctibus maris coniungi uidetur. Stridentibus undis: ſcilicet calore ſolis: nam ignis aquæ coniunctus ſtridorem facit. Papinius. Stridoremq; rotæ cadentis audis. Natura poli.ſ.antarctici q humilis eſt. Præmiť.i.ſubſidet & mari contiguus uidetur. Sed longius iſta: quanquam nobis aliæ moleſtiæ ſint id tamē moleſtius eſt ꝙ nunq̄ uidemur poſſe ad regis iubæ regionem peruenire. Tellus: ſcilicet ubi regnat iuba. Quæremus forſitā iſtas: & cū regis iubæ regna cōſecuti fuerimus i has regiones ubi ſumus regredi cupiemus: q̄ſi ſint meliores. Habet hæc ſol atta cælum: tametſi ibi ſerpentes habitent: tamen aura uitalis eſt: ut animalia uiuere poſſint: ſed illic tāta ē ſolis exuſtio: ut nec plantæ nec arbores & multo minus aialia uiuant. Hoc cælū.i.hæc aura cæli. Viuit aliqd.i.arua uitalis eſt: & animalia in ea uiuere poſſunt. Patriæ non arua: nec quæro europam ubi natus & educatus ſum: ſed quæro aphricæ partem ubi paulo ante fuimus: ſignificat eā aphricæ partem ubi Gn.Pō.cū claſſe relictus fuit: haud procul a cyrenis. Patriæ: romæ. Alios ſoles: mitiores auras cæli. Qua te parte o aphrica: quaſi hæc non uideatur aphrycæ pars: ubi nunc poſiti erāt: Cyrenis: iuxta urbē cyrenagæ exigua ne uia: nunqd tam breui ſpacio uiæ mutauimus orbē terrarum: ut aliud cælum hic ſit: uidelicet calor & aliud unde diſceſſimus: uidelicet bruma: Legē anni: ut illic quidē ſit hyems: hic uero nūc nimius æſtus: nam ſua lege anus continetur.

Imus in aduerſos axes & uoluimur orbe
Terga damus ferieda noto nūc forſitā ipſa ē
Sub pedibus iam roma meis. ſolatia fati
Hæc petimus: ueniāt hoſtes cæſarq; ſequať.
Qua fugimus. ſic dura ſuos patientia q̄ſtus
Exonerat: cogit tantos tolerare labores
Summa ducis uirtus. q nuda fuſus arena
Excubat. atq; omni fortunam ꝓuocat hora
Oibus unus adeſt miſeris quocūq; uocatus
Aduolat: atq; ingens meritū manuſq; ſalute.
Contulit in lethum uires. puduitq; gementē
Illo teſte mori quod ius habuiſſet in ipſum
Vlla lues: caſus alieno pectore uincit.
Spectatorq; docet magnos nil poſſe dolores
Vix miſeris ſerum tanto laſſata periclo
Auxilium fortuna dedit, gens unica terras
Incolit a ſæuo ſerpētum innoxia morſu
Marmaride ſpylli. par ligua potētib9 herbis
Ipſe cruor tutus. nullumq; ad mittere uirus
Vel cantu ceſſante poteſt. naturam locorum
Iuſſit. ut immunes miſti ſerpentibus eſſent,
Profuit in mediis ſedem poſuiſſe uenenis:
Pax illis cum morte data eſt. fiducia tanta eſt
Sanguinis in terram paruus cū decidit iſans
Nequa ſit externæ ueneris miſtura timentes
Lethifica dubios explorant aſpide partus.

℄ SVLPI. In aduerſos axes: ad antipodes q̄ ſūt ſub axe ſuppoſitio regioni noſtræ. Orbe: per orbē. Noto: ultra cuius ortum iam inclinamus ſic.n.ſub alio flat hemiſpherio ut ſupra hoc. Eſtq; hæc opinio ſuperiori contraria quum dixit. Coeunt ignes ſtridētibus unda. Dura patiētia: metonymia dutus & patiens miles. Exonerat: deponit & abiicit leuatur enim dolor emiſſa querela nuda: non ſtrata aut ueſte aut fronde aut culmis. Prouocat fortunam: exponit ſe periculis. Atq; ingens: & firmabat morientium animos quod erat beneficium ſummum & maius ſalute. Vires: fortem animū morte iteritum. Ingens: meritum: appoſitio eſt mori gementem pire cum gemitu & quærela: quod morſu ſerpētis occumberet: ſed ſapientia Catonis imbutus dolorem mortemque contemnebat. Vincit caſus: Superat moriens aduerſam fortunam non modo ſuo pectore & conſtantia animi ſed etiam Catonis a quo inſtituebatur. Spectator: Cato. Nil poſſe: contra uirtutem quæ dolori non cedit non perturbatur & in omni cruciatu eſt fœlix. Laſſata: defeſſa uexare eos. Innoxia: illeſa & noue dixit cum noxius ſit qui nocet. Pſylli: Pſylli a pſyllo rege dicti cuius ſepulchrū in parte ſyrtium maiorum eſt ut ait plinius. Horum corpori ingenium fuit uirus exitiale ſerpentibus & cuius odore ſopirent eas: mos uero liberos genitos protinus obiiciendi ſeuiſſimis earum eoque genere pudicitiam coniugum experiendi: non profugiētibus adulterino ſangoine natos ſerpētibus hæc gēs ipſa qdē ꝑpe iternectione ſublata a Naſamonibus q nunc tenent eas ſedes: hic plinius quem etiam de marſis lege.vii.&.xxviii.libro. Marmaride: populi a pheredoni ferme regione ad ſyrtim uſq; maiorem porrecti plinius ait. Par lingua: excantatio ipſorū inquit habet uim parē herbis uenena fugantibus: & ſanguis eorum uenena non recipit etiam ſine cantu. Immunes: illeſi. Profuit: non modo non nocuit ſed utile fuit. Cum morte: ueneno mortifero. Sanguinis: ſtirpis. Eternæ.adulterinæ. Explorant dubios partus: diſcernunt incertos filios aſpide huius moris Solinus etiam meminit.

℄ OMNIBO: In aduerſos: axes: ad antipodas: qa ſi ſphæra cœli: octaua: quā alii cœlū: alii firmamētū uocant: circuit omnem orbē terrarū. axes hemiſperii noſtri q ſuperiores ſunt: & hemiſperii inferioris ſunt: quibus ſubiacent antipodes. Aduerſos: nobis oppoſitos. Euoluimur: ex hoc orbe ad orbem antipodū. Terga damus noto: qui flat a meridie: nunc quidem in oppoſitū ſpirat: at uero cum ad antipodas deſcendemus ipſum notū poſt terga relinquemus. Sub pedibus meis: ad antipodas fortaſſe deſcendimus: ut iam ſub pedibus noſtris poſita ſit roma. Solacia. unū eſt ſolatium huius moleſtiæ ſi dii fecerint: ut nos Cæſar hac uia ſequatur ut & hoſtes experiantur hæc pericula. Sic dura ſuos: his querelis non nihil leuare uidebātur mala ſua milites: Cogit: tantos: ſed cato uirtutis exempla faciebat: ut mala quamuis extrema eſſent: leuiora uiderentur nam quia ipſe fortiter calorem ferebat & pericula: milites ipſius exemplo fortiores erant: Prouocat: quaſi ad certamen. quia non timet ullo fortunæ impetu ſuperari. Omnibus ſa.ideſt mortibus omniū milium aderat ipſe: & conſolabatur nunc adhortando nunc ſeipſum periculis exponēdo. Maiuſq; ſa.qa ipſi maioris faciebant meritum catonis: quam ſuam ſalutem. Cōtulit in lethum uires: hoc eſt dedit militibus iam morientibus uires. ut faceret eos fortiores ad mortē. Puduitq; gementē: turpe militibus fuit i morte etiam gemere præſente Catone. Quod ius habuiſſet i ipſum: ſi ipſe Cato cauſa erat: ut cæteri omnes for

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

tunam aduerſam contēneret: quāto ipſe fortius facere potuerat. Lues:peſtis. Spectatorq; docet:& dū ſpectat pericula:& labores & militū ſuorū:facit ut æquo animo omnia ſuſtineant. Nil poſſe:ſcilicet cōtra uirtutē. Vix miſeris ſerū:poſtquā diu uexati fuerunt milites ſerpētibus:calore & inedia:tandem auxiliū poſt longum tempus affuit:nam peruenerunt ad pſyllos populos aphricæ q ſūt intacti ueneno ſerpentum immo carminibus & ſolo aſpectu abigunt ſerpētes:ut non ipſis : ſed nec aliis quidem præſentibus ipſis detrimentum aliquod inferant:ipſi etiam hoſpitales ſunt : & rectiſſime medentur ſerpentibus ſi qs uenenatus fuerit:dicti a pſyllo rege:ut ſcribit plinius ſupra garamantes pſylli fuerunt:teſte ſolino:contra noxiū uirus muniti incredibili corporis firmitate.ſoli morſibus anguiū nō interibāt :& q̄uis dente lethali apetiti icorrupta durabāt ſanitate.recentes etiā editos ſerpētibus offerebāt:ſi eſſent partus adulterini:matrū crimina plectebāt interi paruulorum:ſi pudici:probe ortos a morte paterni ſanguinis priuilegiū tuebātur:pſylli uero:ut refert Strabo apud cyrenaicam regionem naturalē quandam uim habent contra ſerpentes:ſic & Tentyrite contra crocodilos. Lingue par.i.carmina eorū quibus ita ſerpentes attonis reddunt ut nocere nō poſſint. Potentibus herbis:quibus etiā moſibus ſerpentum medeaṫ: Ipſe cruor tutus:neq; enim ſaugais ipſorum infici poterat ueneno. Vel:pro etiā. Cantu:incātatione. Natura locorū:dicit ita naturā locorū tuliſſe:ut uqi nati & geniti ſunt:ibi uim nullā ſerpentes habeant. Pax illis.fiducia ipſorū tāta eſt ut etiā cū morte pacē habere confidant:qa nunq̄ uenenanṫ. Sanguinis.i.gen̄eris ipſorū. In terrā paruus.& ne forte uxores contra fidem aliquid cōmiſerint.ſimul ac nati ſunt filii eos ad ſerpentes deferunt.ſi ſui fuerint ſerpentes nocere non poſſunt.ſi alienigenæ.a ſerpentibus mordentur. In terr.i.quia nō habent toros quibus incumbant. Externæ ueneris.ne fidem matrimonii uiolauerint uxores.

Vtq; iouis uolucer calido quum ꝓtulit ouo
Implumes uatos ſolis conuertit ad ortus
Qui potuere pati radios & lumine recto
Suſtinuere diem cœli ſeruantur in uſus
Qui phœbo ceſſere iacēt. ſic pignora gētis
Pſyllus habet:ſiquis tactos nō horruit āgues
Siquis donatis luſit ſerpentibus infans
Nec ſolum gens illa ſua contenta ſalute
Excubat hoſpitibus .cōtraq; nocētia mōſtra
Pſyllus adeſt populis.q tūc romana ſecutus
Signa.ſimul iuſſit ſtatui tentoria ductor
Primū quas ualli ſpatium comprēdit arenas
Expurgat cantu.uerbis fugātibus angues.
Vltima caſtrorū medicatus circuit ignis
Hic ebulū ſtridet pegrinaq; galbana ſudant.
Et tamarix non læta.comas eoaq; coſtus.
Et panacea potens. & theſſala centaurea
Peucedanūq; ſonās flāmis.erycinaq; tapſos.

ℭSVLPI. Vtq; iouis uolucer: Plinius ubi de aqlis inqt Halietus:tantum:īplumes etiam numpulos ſuos percutiens ſubinde cogit aduerſos intueri ſolis radios:& ſi cōniuentem flentēq; animaduertit ꝑcipitat e nido uelut adulterinum & degenerem.Illū cuius acies firma cōtraſteterit educat. Diem cœli: ſolis claritatem. Iacent:obiiciūtur. Pignera:filios Excubat hoſpitibus:inuigilat peregrinis.Tunc:eo die cūiam plures peteriiſſent. Ductor:cato. Expurgat.pſyllus. Verbis fungantibus.ideſt excantationibus adhibitis circum caſtra facti ſunt nidores uenena fugantes. Ignis:ſuffitus ex igne. Ebulum herba ramo Sambuci ſimilis. Galbana:galbanū dat Syria in monte Amano ut ait plinius & ferulā quā eiuſdem nominis reſinæ modo ſtagonitin appellāt Sudant:ſoluūtur ſunt enim ut gummi ſiue reſina. Tama trix:quæ ſimilis eſt ſcopis amerinis quæ & mirice diciṫ:effitax eſt.cōtra ſerpentium ictus præterq̄ aſpidum ut ait plinius. Nō læta coma. exigua raraq; frōde. Coſtus:Radix coſti guſtu feruēs odore eximio frutice alias inutili. Panacea:quæ & panace dicitur quod omnibus morbis medetur a pan qd eſt omne & medeor & ideo plinius iquit panace ieſo nomine omniū morborū remedia promittit numeroſum & diis inētoribus aſcriptū. Cētaurea.Quartum genus panacens ab eodē chyrone repertum Centaurion cognominatur. Peucedanum.herba amara cuius caulis lōgus feniculo ſimilis bibitur contra ſerpētes & oleo perunctā tuetur. Tapſos erycina.herba qua abundat eryx Siciliæ mons . Eſt autem ea quam plinins Verbaſcum appellat.

ℭOMNIBO. Vtq; iouis uolu.per ſimilitudinē oſtēdit q̄uo pſylli filios ſuos experianṫ:quēadmodū inquit aqla pulos ſimulatq; ex ouis ꝓtulit ſtatim ad radios ſolis conuertit:& q acie oculorū:lumen ſolis ſuſtinere poterūt eos cōſeruat:reliquos autem abiicit quaſi nothos protulit:eduxit ex ouis. Calido ouo:qd fouerat antea. Lumine recto:intentis oculis. Diem.i.ſolē a præcedente quod ſequiṫ. In uſus cœ.ad uſum aeris. Qui phœbo ceſſere.i.q uicti ſunt nimio ſplēdore ſolis. Iacēt:qa aqla detrudit eos ex nido. Nec ſolum gens:non ſatis eſt q ipſi ſint incolumes a ſerpentibus:immo etiā ſaluti hoſpitum diligentiſſime conſulunt. Hoſpitibus.ad ſalutē hoſpitum. Populis.ſ.aduenis qui ad regiōnes ſuas applicuerunt. Secutus ſigna:quia cum militibus ſequebantur catonē. Verbis:incantationibus. Vltima:extremitatem caſtrorū ſuffumigabant. Hic ebulum ſtridet:hæc genera arborum Mycander in pharmacia ſua ponit q̄ ſunt optima ad repellenda uenena:qbus nunc utebaṫ pſyllus ut caſtra romanorū militum tutiora redderet. Ebulū combutebat has herbas:ut nidore fugareṫ angues:inter quas ebulum fuit.eſt autem ſpecies herbæ q̄ uulgo naſciṫ in ripis fluuialibus.Virg.ſanguineis ebuli baccis. Galbana:galbanū genus fructificis eſt cuius nidore fuganṫ ſerpentes:Virg.galbaneoq; agitauere graues nidore chelydros. Peregrina:qa apud eos non naſcuntur. Thamarix:eſt arbor non admodum folioſa.infeſta anguibus : fugare dicitur etiam pedicu

los. Non læta:nam rara & anguſta ſunt folia. Eoaq; coſtos:radix & eximii odoris:in:india naſcēs i ſodl turq; in petale iſula. Panacea:herba ē(ut inqt plinius):quæ nomine ipſo omniū morborū remedia ꝓmittit omne & medela.Huius uaria genera ſunt apud eundē auctorem. Centaurea:hanc aliq chironiū uocant quoniam ea ſanatus chiron diciṫ:quum tractanti arma herculis:ſagitta cecidiſſet in pedē: auctor eſt plinius:quanuis ouidius ſcribat nono poſt uulnus die interiiſſe.Centaureæ folia ſūt lata & oblonga:ſerrata ambitu:denſa ab radice:caules ternū cubitorū geniculati:radix rubicūda & amara:quæ in uino albo pota ſerpentū morſibus medeṫ. Theſſala:quæ in theſſalia abundat:& in arcadia. Peucedanum: herba eſt amariſſima ad multos uſus efficax:quos plinius exponit dicta a amarus. Tapſus: plurima naſcitur in eryce monte ſiciliæ.

Et larices.fumoq; grauem ſerpentibus urūt
Abrotanum: & lōge naſcētis cornua cerui
Sic nox tuta uiris.at ſi quis peſte diurna
Fata trahit tūc ſunt magicæ miracula gentis
Pſyllorumq; ingens & rapti pugna ueneni.
Nam primū tactaq; deſignat mēbra ſaliua
Quæ cohibet uirus retinetq; i uulnere peſtē
Plurima tum uoluit ſpumāti carmina lingua
Murmure cōtinuo nec dant ſuſpiria curſus
Vulneris haud minimū patiūtur fata tacere
Sæpe quidem peſtis nigris inſerta medullis
Excantata perit:ſed ſi quod tardius audit
Virus. & elicitum iuſſumq; exire repugnat
Tunc ſemp incumbēs pallētia uulnera lābit
Ore uenena trahēs & ſiccat dentibus artus
Extractamq; tenēs gelido de corpore mortē
Expuit. & cuius morſus ſuperauerit anguis
Iam promptū pſyllis uel guſtu noſſe uenenū
Hoc igitur leuior tandem romana iuuentus
Auxilio.late ſqualentibus errat in aruis
Bis poſitis phœbe flāmis bis luce recepta
Vidit areniuagum ſurgens fugienſq; catonē
Iam illis magis atq; magis dureſcere puluis
Cœpit: in terram libyæ ſpiſſata reuerti
Iamq; procul raræ nemorū ſe tollere frōdes
Surgere congeſto non culta mapalia culmo

ℭSVLPI. Et larices:lingua & laricum arborum reſinā. Abrotanū: herba nota iocūdi odoris & granis floret æſtate floribus coloris aurei Serpentes fugat.Contra ictus earum bibiṫ cum uino illiniturq; auctor eſt plinius. Longe naſcentis:non.n.in aphrica cerui naſcuntur:& ſi Virgilius in æneidos primo aliter putauit.Accenſorum cornuum nidore ſerpentes fugantur & comitiales morbi deprahenduntur. Peſte diurna:morſu die illato Fata trahit:contrahit mortem. Pugna:reluctatio Rapti:rapiendi & eliciendi. Tacta:qua digitum tigit.Eſt enim omnium in primis præſidio contra ſerpentium morſum Ieiuni hominis Saliua: Deſignat membra:locū qui morſus eſt circunſcriqit. Retinet:ne ſe effundat in alia membra: Curſus concitatio loquendi ſuſpirio non interumpitur. Suſpiria:reſpirationē. Vulneris haud:periculū uulneris uel minimam taciturnitatem nō patitur. Minimum tacere.pauliſper reſpirare:nā uenenū in ualuiſſet. Nigris:uenenatis. Audit tardius:hoc ē nō ſtatim extinguiṫ. Elicitū:euocatum. Repugnat:reſiſtit. Siccat dētibus:ꝯ mor ſu & ſuctu. Mortem:uenenū mortiferū. Et cuius: & quis anguis momorderit & ueneni guſtu cognoſcūt. Morſus:uenenū. Superauerit:uicerit & ſtrauerit militem. Squalētibus:ſerpentibus arenīſq; horridis. Bis poſitis phœbe flammis: duobus inqt mēſibus Catonem illas eraſſe Sed Strabo de berenice loquens inquit. Ex hac urbe.M.Cato terreſtri itinere ſyrtim peragrauit in diebus.xxx.ducto decem miliū hominum exercitu q in partes diuiſo aquarum gratia:profectus aūt eſt pedibus p æſtū & ꝓfundam arenam. Phœbe:luna bis coniuncta ſoli & bis oppoſita. Areniuagū:nouatio uerbi ſic & omniuagum dicimus & montiuagum. Surgens fugienſq;: oriēs & occidens. Iamq; illis:iam deſinebant arenæ & terra ſolidior cōtinue inueniebatur. Reuerti.occurrere priori ſimilis: Tolle:tollebant. Surgere.ſurgebāt Mapalia:paſtorū caſæ quæ & magalia dicuntur: Culmo:ſtipulis enim recta erant.

ℭOMNIBO. Larices:latrix arbor eſt odoris grauiſſimi:ea præſertim quam græci uocant:plinius. Funoq;: præterea urunt abrotonum:cuius fumus quoniā amariſſimus eſt:infeſtat ſerpentes. Abrotoni duo ſunt genera campeſtre & montanū: Abſynthii amaritudo in utroq; plinius. Lōge:ꝓcul ab aphrica naſcentis. Sic nox tuta uiris:pſylli faciebanṫ ut ro.tuto quieſcerent ſuperueniente nocte at ſi quis peſte diurna:ſed ſi qs forte interdiu tactus eſſet morſu tum uero uideres uim: maiorem horū pſyllorū:nec.n.quē q̄ perire permittunt & cum cætera omnia expert: eſſent:tandem etiam ſugebant uenena:ſi forte penitus inceēnt & ſugendo Intelligūt cuius ſerpētis uenenū ſit. Fata trahit:ideſt uenenū qd eſt cauſa mortis. Pſyllorumq; ingens:nam pſylli cum uenenis decertant donec nec uenena ſuperauerint. Nam primū ſaliua ſua circuit uulnus illius quem momorderit ſerpens & uis tanta eſt ſaliuæ ut uenenum in ſuo loco coercitum teneat:ne reliquū corpus maculare poſſit. Peſtē:uenenū. Spumanti ligua.ſignificat eos celeritate & uolubilitate linguæ carmina ſine intermiſſione dicere. Nec dāt ſuſpiria.i.nec reſpiranṫ quidem interdicendū carmina:ne ſi reſpirauerint & intermiſerint fortaſſe uenenum interea penetret interius: Curſus uulneris:ideſt celeritatem ueneni. Suſpiria:ideſt reſpirationem. Haud mi.tacere:quia ſi tacerent ſtatim uenenū inualeſceret. Sæpe quidem peſtis & tantam uim habent carmina:ut ſæpenumero uenenum expellant ex oſſibus Sed ſi tar:ſed ſi uenenū fuerit aliquanto uehementius:q̄ ut carminibus cedat tum uero illi recumbunt uul

uulneribus & lingua lābētes:atq; haurientes ore:non ore:non prius deſinūt:q̄ totæ uenenū eduxerint audit ſcilicet carmina. Elicitum:ideſt cum elicitur:& educitur:participium præteriti tēporis paſſiui poſuit ꝓ participio præſentis temporis:q; apud latinos paſſiū nō inuenitur participium præſentis temporis:quod græci habent: & ideo poetæ ſæpe abutuntur:ut qua uectus Abas.i.qua uæhebatur. Iuſſumq;.dum iubetur exiſſe. Repugnat.ſ.exire. Superincūbens.ſ.uulneri. Exiccat dētibus:uſq; adeo haurit:ut inter dētes uenenū trahat. Extractamq;:& cum eduxerit uenenū de corpore iam moriente expuit ipſum. Vel:ꝑ etiam. Guſtu:ipſo guſtu cognoſcet uenenum ſerpētis cuiuſcunq; fuerit. Hoc igitur:tandem ergo tali auxilio leuata eſt pernicies romanorū cum ſtiu laboraſſent: & ex his multi etiam ueneno periiſſent. Bis poſitis phœbe: nunc tempus deſcribit quo ꝑ libyam arentem cum exercitu cato ambulauit anteq̄ iter illud moleſtum expedire poſſet:dicit.n.ſuos menſes perpetuos tranſiſſe & tandem deſertis harenis in ſtabiliorem terram ueniſſe. Poſitis flammis decreſcēs. Luce recepta:creſcēs ſignificat tranſactos duos menſes nam ſingulis mēſibus iam firmiorem terrā romani repetierant. Dureſcere puluis:ideſt terra firmior eſſe cœpit ambulantibus. Redire terrā:ante.n.erat harena. Raræ fron.cœperunt apparere frondes:quæ in terra frugifera uitēt Non culta: nō artificioſe ædificata. Congeſto culmo:quia ex culmis & arundinibus mapalia teguntur.

Q uāta dedit miſeris melioris gaudia terræ.
Q uum primū ſæuos cōtra uidere leones
Proxima leptis erat cuius ſtatione quietam
Exegere hyemem nymbis flāmiſq; carētem:
Cæſar ut æmathias ſatiatus clade receſſit
Cætera curarū proiecit pondere ſoli.
Intentus genero cuius ueſtigia fruſtra
Terris ſparſa legens:fama duce tēdit i undas
Treiiciaſq; legit fauces: & amore notatum
Aequor. & eroas lachrimoſo littore turres
Q ua pelago nomē nepheleiaſ abſtullit helle
Non aſiam breuioris aquæ diſterminat uſq̄
Fluctus ab europa:quanuis bizantion arcto
Pontus & oſtriferā dirimat calcedona curſu

℄ SVLPI. Quanta dedit:libyæ ipſa quantum letitiæ iniecit romanis quum ꝑſpexere crucifixos leones. Mos eſt.n.aphrorum leones crucifigere procul ab urbibus ut alii absterreant᷑ nam ſolent in ſenecta hominē appetere ut plinius tradit. Sæuos:magnos & feroces. Leptis:uidelicet minor qd oppidū dixi ſupra eſſe in libyphenicum regione apud minorem ſyrtim. Nā eſt altera leptis quæ maior cognominat᷑ apud ſyrtim maiorē. Nymbis flammiſq; carentem temperatam & ſine nimio frigore & æſtu ſupraque tepidam eſſe dixit. Cæſar ut æmathia: Cæſar poſt adeptam uictoriam biduum in pharſalo cōmoratus eſt ſacris intendens exercitumq; e prælio defeſſum recreans. Ibi theſſalos qui cum eo depugnauerant liberos eſſe iuſſit: Athenienſibus ueniam petentibus conceſſit: Tertia die orientem uerſus caſtra mouens fidem pompeianæ fugæ perſequitur. Cum ad helleſpontū perueniſſet triremium inopia ſcaphis exercitum traducere compulſo & aduauiganti Caſſius cū parte triremiū comitatuſ occurrit:& q̄q̄ is tuto depugnare poſſet tamen eius fœlicitate conterritus a trireme in ſcapham ad eū ꝑ manus deſcēdit & uenia impetrata omnes illi triremes tradidit ut ſcribit appianus Satiatas.biduo enim.ibi permanſerat. Proiecit pōderæ curarū.nam omnibus rebus relictis pompeium ſibi perſequendum exiſtimauit ne rurſus copias compatare alias & bellū renouare poſſet. Fruſtra: quia iā nauigans longe aberat. Legens:perſequens. Tendit in undas:mare ingreditur. Threiicias fauces:helleſponti anguſtias quæ ſunt contra troada. Notatū.celebre uel infame illic enim periit leander. Et eroas turres:ideſt erus puellæ ad quam ex abydo aſiæ in ſexton europe oppidum Leander natabat.nota eſt fabula.Erous ſic fit ab ero ut Inous ab ino. Lachrimoſo:quia merſum iuuenem fluctus in puellæ littus deflendum impulit. Helle nepheleias:hoc eſt nepheles athamantiſq; filia & ſoror phryxi. Abſtulit:nam cū prius uocaretur propontidis oſtium ab ipſa ſubmerſa helleſpontus uocatum eſt. Non aſiam:inter aſiam & europam nullibi eſt anguſtius mare:q̄uis ad bizantium ſit anguſtum.vii.ſtadiorū interuallo. Fluctus:mare. Bizantion:opp.in thracia contra qd eſt calcedon in aſia oſtreorum ferax.

℄ OMNIBO. Quāta dedit miſeris:qd aliis terrori fuiſſet id gaudio fuit romanis militibus:uidere leones aliis terrorē attuliſſet:ipſis uero gaudiū fuit:qa leones ipſis mitiores uidebant᷑q̄ ſerpētes. Cōtra.ſ.ire id eſt occurere ipſis. Melioris:terræ quam meliorē hoc ē fœcundiorē & ſtabiliorē reperierant. Proxima leptis:& prima urbs quæ illis occurrerit fuit leptis q̄ eſt tripolitana Libyæ:hæc ciuitas ē iuxta obrotonū urbē & ut refert Strabo dicta eſt neapolis. Cuius ſtatione:& ibi hyemarūt romani milites. Nimbis flāmiſq; carēte.i.frigore & ardore. Cæſar ut æmathia:expeditis piculis ꝑ quæ libyā arātē ꝓceſſus fuerat romanus exercitus nūc redit ad cæſarē deſcribēs qd ipſe fecerit poſt uictoriā pharſaliæ:dicit.n.nihil prius habuiſſe cæſ.q̄ ut ſequeret᷑ Pompeiū qua illū iter egiſſe didicerat:uenit igit᷑ in ægyptū ubi tandē cognouit iuſſu ptolemæi occiſū & ꝓſto occurrerūt miniſtri regis:q caput pom.aduenienti cæſari offerrent. Cætera curarum: oībus poſthabitis ad illud unū animū intendit cæſar:ut ſequeret᷑ pompeiū. Aemathia.i.poſtq̄ ſatis cædē æmathiam contemplatus eſt. Fruſtra:ꝙ iā occiſus erat regis iuſſu. Fama duce:nā q̄ fama ipſum ꝑfectū eſſe:ea iter intendebat. Legēs:nauigans. Threiicias fa.qua nauigauerat pompeius. Legit:trāſit. Amore na.æquor amore heronis & Leandri:ſignificat helleſpontū. Natatū.ſ.a leandro.qa de abydo natabat ad Sextō ad anguſtias heſſponti maris ut ad amicā heronē ueuit &. Heroas.i heronis turres:q declinant᷑ ꝑ ω in nominatiuo apud græcos apud nos accipiūt nis in genitiuo ut ω hæc didoois ino inonis:deide efficit᷑ poſſeſſiuū ious ioa uidelicet ita herous heroa uidelicet. Helle ne.i.nepheles filia.nam cū fugeret uo-

uercales Inſidias & ipſa cū phiſo tandē ueniſſet ad anguſtias huius maris precibus petiit a diis:ut ſui miſerent᷑ nā inſtabat pater inſequens eos:affuit mars & ſtatim affuerunt duo arietes & intellexerunt opē diuinā ſibi præſtitā eē:tergo eorū inſederunt:& anguſtias maris natare cœperunt:ſed reſponſū acceperunt : ne retroas:dū ad ulteriorē ripā uenirent.phrixus ſecutus reſponſi iuſſa.helle(ut natura mulieris ſolet eē leuior) reſpexit:& ſtatim e tergo arietis excuſſa:nomē mari dedit. nā antea pontus dicebat᷑. ſed ab helle ſubmerſa dictus eſt helleſpontus. Nō aſi.bre.dicit nulla parte anguſtius diremptā eē Aſiā ab Europa: nā maris helleſponti anguſtiæ diuidunt Aſiā ab Europa ſeptē ſtadiorū latitudine abydos eſt in Aſia:ſeſto Europa. Quanuis by.quanuis byzantiū hoc eſt boſphorus thracios diuidat chalcedona ab Europa. breui & anguſto ſinu: tamē breuior eſt hic ſinus helleſpondus. Byzatiō : accuſatiuus græcus. eſt autē byzantiū oppidū thraciæ : ideo ſunt boſphori.ſ.cimerius & thracius:qua darius deduxit exercitū:de quo hic loquit᷑: ubi nunc eſt Conſtātiopolis. Chalcedona:chalcedō eſt dextrorſū intrantibus euxinū qua dirimit᷑ pontus helleſponto. Hæc ciuitas ædificata fuit a megarenſibus. Strabo. Oſtriferā: quia ibi naſcunt᷑ oſtrea.

Euxinūq; feras paruo ruat ore propontis
Sigæaſq; petit famæ mirator arenas
Et ſymoētes aquas: & graio nobile buſto
Rhythion & multū debētes uatib⁹ umbras
Circuit exuſtæ nomē memorabile troiæ
Magnaq; phœbei quærit ueſtigia muri
Iam ſiluæ ſteriles & putres robore trunci
Aſſaraci preſſere domos & templa deorum
Iam laſſa radice tenent ac tota teguntur
Pergama dumetis etiam periere ruinæ.
Aſpicit heſiones ſcopulos ſyluaſq; latentes
Anchiſæ thalamos qua iudex ſederit antro.

℄ SVLPI. Propōtis ferēs euxinū .i. anguſtus fluxus maris inter euxinū & helleſpōtū : cis aq̄ pōtici maris in ꝙ nūq̄ refluit. Mirator famæ : admirās famā rerū troiāorū & ſuæ ꝓſapiæ. Sigæas arēas:troianū littus. Signæū.n. ꝓmōtoriū eſt in troade ſepulchro ahillis inſigne ibi & Sigeū urbs lege Straboné Simoētis:flūinis troiāi. Rhethiō : orbē in colle ſitā. Rhœteū ꝓmōtoriū.eſt ubi aiacis telāonii ſepulchrū ſpectabat᷑. Vmbras debētes uatibus:ſepulchra a poetis celebrata. Veſtigia muri phœbei : ſigna & ambitū muri troiāi neptunus & phœbus ædificabūt pacti certū cū laōedōte mercedē ſed ab eo deluſi habuit autē in ambitu. Putres:robore corrupii ligni. Aſſaraci:ꝓaui eneæ. Laſſa. ueteri & cōſūpta & ſic oſtēdit euerſiōis antiq̄tatē. Perire : nā ne ueſtigia q̄dā ruinarū apparebāt. Heſiōes ſcopulos: hi duo ſūt e regiōe troiæ in quibus heſionē laōedōtis filiā cete marino mōſtro expoſitā hercules liberauit. illud autē neptunus ꝑfidie laōedōtis iratus in trōiāos immiſerat : & poſt multos abſūptos ſors puellæ obtigerat. Latētes : ſēotas undā ſymoētis in q̄bus Anchiſes cū uenei dea coiuit. Quo iudex ſederit antro.i.antrū ꝙ habitauit paris q̄ deariū dearū forma iudicauit.

℄ OMNIBO. Euxinūq; fe. primū rudi terra & truci incolatū Barbarie dictus eſt quaſi inhoſpitialis poſtea cū mores aduenaꝝ commercio molliri cœperunt paulatim dici cœptus eſt .i.hoſpitalis. Paruo ruat ore propontis.helleſpontus incipit a rhœteo littore: ꝙ nobile eſt tomba achillis & aiacis templo & ſtatuaq̄ ab An.ablatā & in ægyptū aſportatā. Auguſtus Cæ.ilienſibus reſtituit:teſte Strabone: tenuis autē helleſponti euripus (ut refert Solinus) porrigit᷑ ad aſiæ urbē priapū : qua magnus Alexander potiundi orbis amore tranſcendit.& potius eſt:inde diffuſus æquore patentiſſimo rurſus ſtringit᷑ in propontidē : mox in quingentos paſſus coarctat᷑:fit boſphorus thracius:qua Darius copias tranſportauit Strabo autē dicit a Cyzicena regione:& locis eſapo & granico uicinis uſq; abydā & Seſtū propontidis orā eſſe in pontū itaq; euxinū a propontide nauigantibus a leua iacent ea quæ Byzantio ſunt contigua : & a thracibus habitata a dextris ſunt chalcedonii.proxima Bithiniorū ſunt:ſequentia marandinorū. Sigæaſq; petit fa.& cū ad hæc loca perueniſſet tandē Cæ.cupidus cognoſcendi atq; uiſendi ea quæ ſæpe audiuerat.ſecundū habuit ex incolis unū qui rerū illius loci peritiſſimus erat. & ex eo accuratiſſime interrogabat de ſepulchro Achillis Aiacis & heroū de quibus monumenta tradita ſunt apud poetas atq; ſcriptores. Sigæas:ſigæi promontorii troiæ in quo patroclus & antilocus ſepulti ſunt: Et ſimoentis.flu.eſt troiæ qui cū ſcamandro iungit᷑ pli. Rhœteō:in rhœteo monte achillis ſepulchrū extructū eſt. Vmbras.ſ.græcorū & troianorū. Debentes ua. quia carminibus uatum nomina heorū perpetuo durant. Nomē.m.t.nā immortalis eſt fama ilii. quæ tandiu durabit.quandiu carmina Homeri erunt. Magna ue. reliquias. Muri p.i. troiani qui auxilio phœbi atq; neptuni conditus eſt.nā(ut in fabulis eſt)neptunus & phœbus auxilio fuerunt laomedonti urbē iliō ædificati. Iā ſyl.iā ibi inquit innotæ ſūt arbores & ſyluæ inter ruinas ilii. Putres trū.quia iā annoſa uetuſtate putrefactæ erant arbores. Preſſere do. qa innate erant ſyluæ. Tantū æui longi q̄ ualet muta uetuſtas. Laſſa iā porrecta radice Periere ru.nō ſolū mœnia urbis ilii euerſa ſunt:ſed etiā parua admodū ueſtigia ruinæ ſuperāt:ut nec ueſtigia q̄dē urbis ulla apparerēt. Aſpici:utpote diligēs ſcrutator antiq̄tatis Cæ. Hæſiōes ſcopulos ubi heſiōe expoſita oli fuit ceto.cū laōedō ædificaturus eēt & petiſſet a Neptūo & phœbo.ut ſibi auxilio eēt cōdē dā urbē pactus magnā pecūiæ q̄titatē poſt illi benigne auferūt cōdita urbe ꝓtiū ꝙ diis ꝓmiſerat laomedō negauit.iratus neptunus cetō immiſit q carnibus hūanis ueſcebat᷑ : & cū primo a nobilibus q̄ſq; plæbeus mitteret᷑ ceto deuorādus plæbs cognouit nullū ex tirpe ſua remāſurū eē itaq; ſeditiōe facta nō uidebāt᷑ hoc eē paſſuri.pactus eſt laomedō ſorte promittere.q nā deuorādi mitteret᷑ ceto.ſors cecidit in heſionē filiam laomedontis:& cum expoſita eēt ceto deuoranda. ſuperueniens hercules liberauit eam. tunc quum inter argonautas nauigaret. Syluaſq; pa. ubi cum uenere concubuit anchiſes. & ea genuit æneā. nā apud

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

undas ſimoentis ſylua fuit ubi cũ uenere concumbere ſolebat anchiſes:ut apud Virgi. Tu ne ille æneas quẽ dardanio anchiſæ Alma uen⁹ phrygii genuit ſimoentis ad undã. Quo iu.ſe.an. aſpicit etiã quo iudex paris ſederat:nã ſicut fabulæ uel hiſtoriæ narrant.accepto ſomno hecubæ priamus:quia uiderat in ſomnis ſe peritură cũ utero geſtaret paridẽ facẽ qua uniuerſa mœnia troie comburerent:reſponſũ eſt ab haruſpicibus naſciturũ eſſe ex hecuba qui cauſa excidii troiani.conſilio igit̃ haruſpicis priamus mandauit: ut qcqd ex ea naſceret̃ alitibus & feris deuorandũ exponere:natus eſt qui pulchritudine ſua animũ matris pietate commouit. ipſũq; paſtori demandauit alendũ:cũ igit̃ grandior factus eſſet:& ludi in urbe troiana fierent. iuſſit ipſũ uenire priamus:ut cũ æqualibus certaret ubi cæteros omnes ſuperauit ludo agonali.ſæpe ipſũ hectorẽ percutiebat.adeo iratus eſt hector & in furorẽ conuerſus. ut ipſũ occidere uoluerit:niſi iuſſus eſſet abſtineri.tũc priamus optauit illũ quiſquis eſſet ſuũ filiũ eſſe.tunc hecuba capta occaſione quod præcaris inquit conſecutus es:nã filius eſt tuus.ſed dũ adhuc eſſet in ſylua paris nuptiæ celebratæ ſunt inter peleũ & thetidẽ.quibus interfuerunt dii:deæq; omnes præter diſcordiã:indignata aureũ pomũ fabricauit. & ſuper inſcripſit: pulchrioris potentioris ac ſapientioris eſto:& ad meſã ubi accumbebant deæ pomũ illud coniecit: quod ad manus primũ peruenit iunonis quæ cũ legiſſet potentiori det pomũ ſuũ eẽ dixit quoniã potentior eẽt omnibus aliis legen deinde pallas ſapientiori det immo meæ eſſe debet. At uero Venus pulchrori legẽs ſibi uendicauit & ita exorta eſt contentio inter eas.cũ igit̃ ad iouẽ ueniſſent & orarent.ut hanc litẽ inter eas componeret.excuſauit ſe iuppiter quia iudiciũ illud afferre nõ poſſet quin rẽ moleſtã faceret. uel ſorori & uxori.iunoni:uel filiæ palladi uel filiæ itẽ Veneri.ergo miſit illas ad paridẽ qui temporibus illis æquiſſimus habebat̃ (unde paris dictus eſt quod par eſſet inter omnes) ille eas nudas uidere uoluit:& acquieuit ueneri. quæ promiſerat ſe daturã operã. ut pulcherimã omniũ mulierũ in matrimoniũ acciperet. ſcilicet. Helenã dicit ergo Cæ.antrũ hoc fuiſſe cõtẽpatũ in quo paris iudex conſederat.tunc cũ inter deas iudicauit. Et (ut ait Strabo) Alexandriã mons eſt imminens antandro.ubi dicunt paridẽ adiudicaſſe deas.

Vnde puer raptus cœlo quo uertice nais
Luſerit oenone:nullum eſt ſine nomine ſaxũ
Inſcius i ſicco ſerpentem puluere riuum
Trãſierat:qui xantus erat:ſecurus in alto
Gramine ponebat greſſus:phrix ico la mães
Hectoreos calcare uetat.diſcuſſa iacebant
Saxa:nec ullius faciem ſeruantia ſacri.
Hereas monſtrator ait nõ reſpicis aras:
O ſacer & magnus uatũ labor:omnia fato
Eripis:& populis donas mortalibus æuum
Inuidia ſacræ cæſar ne tangere famæ
Nam ſiquid latiis fas eſt promittere muſis
Quantũ ſmyrnei durabunt uatis honores
Venturi me teq; legẽt pharſalia noſtra
Viuet & a nullo tenebris damnabitur æuo
Vt ducis impleuit uiſus uenerãda uetuſtas
Erexit ſubitas cõgeſtu ceſpitis aras
Votaq; turiferos non irrita fudit in ignes
Dii cinerum phrygias colitis quicũq; ruinas
Aeneæq; mei quos nũc lauinia ſedes

SVLPI. puer rapt⁹:ganymedes ab aliqua rapt⁹ in cœlũ. Quo uertice:quo monte. Oenone nais: nympha ꝗ paris amauit: Luſerit:paridi ſe idulſerit. Saxũ.mons: Serpentẽ:labentẽ. In alto graminæ in terræ tumulo herboſo. Securus: ſine religionis reſpectu.erat.n.illic ſepulchrũ hectoris. Sacri:ſepulchri omne.n.ſepulchrũ ſacrũ eſt. Hereas aras .i. herci iouis templũ. Hereũ antiquũ fanũ & ædes iuxta Imbrũſiũ amnẽ eſt ut inquit Strabo. Feſt⁹ uero ait hereũ iouẽ deũ eẽ penetralẽ.qui intra conſpectu domus cuiuſq; colebat. O ſocer: horũ locorũ memoriã ob homeri poemata celebrẽ ætatẽq; eẽ miraẽ Cæ.q; idẽ euenturũ ex ſuo carmine pollicet. O ſocer & magnus:o inuiolabile & magnificũ carmẽ: Omnia fato eripis.nihil perine finis ſic horati⁹ Virt⁹ & fauor & lingua potentiũ natũ diuitib⁹ conſecerat inſulis: Dignũ laude uirũ muſa uetat mori cœlo muſa beat. Nec tangere inuidia ſacræ famæ: nili inuidere alicui de perpetua & incorruptibili fama: Smyrnei uatis homeri: qui ex ſmyrna in minori aſia opido fuit quaq́ua ut tradit Gelli⁹ Septẽ urbes certant de laude inſignis homeri ſmyrna rhodos colophõ Salamim Chi⁹ Argos athenæ. Pharſalia: hoc op⁹. Ceſpitis: terræ cũ herbis euulſæ. Nõ irrita: ſed grata diis. Dii: oratio ſacrificantis Cæ.qua ſucceſſũ in reliquis præcaẽ & troiã inſtauraturũ ſe pollicet:per deos autẽ Cinerũ & æneæ intelligit genios & penates qui loca ipſa & mortuorũ cineres ſeruant quoſq; æneas in italiã uexit & Lucani & albæ colebant.

OMNIBO. Cœle in cœlũ. Puer: ganymedes: cuius amore captus iuppiter rapiuit eũ in ida Aquila quæ iouis armiger dicit̃. Nais:naiades dicunt̃ fontiũ nymphæ. Luſerit:ſcilicet cũ paride. hæc amica fuit paridis quam perdite aliquo tempore amauit de qua mentionem fecit Oui. cum paris Oenone poterit ſpirare relicta ad fontem xanthi uerſa recurreret aqua. Nullum eſt ſi no.ſa.ſed alicuius magnæ rei monumentum habet. Inciſus in ſic. cum luſtraret omnia loca Cæſar ubi troia fuerat & heroum græcorum pariter ac troianorũ monumenta diligenter exquireret.forte quidam per loca tranſibat.ubi hectoris ſupulchrũ fuerat & cũ in cautus tranſiret.monſtrator qui ducebat eũ admonuit:caueret ne ſepulchrum hectoris calcaret. Hectoris lucus eſt iuxta peteleũ lacũ in ophrunio loco conſpicuo(ut refert Strabo). Neſcius. ignarus Cæ.ibi conſecratos eẽ cineres hectoris.. Xantus:flu.troianus cuius aqua epota flauũ facit pecus. inde nomẽ traxit. nam flauum ſignificat. Securus:ſine cura religionis ullius. Incola: habitator & indigena. Diſcuſſa ia. & mirum non erat ſi ibi nulla ſepulchra fuiſſe nouerat Cæ. nam uix ueſtigia ſepulchri apparebant

tametſi ſaxa quædã auulſa paſſim conſtiterant. Nõ re.a.q.d.pedibus calcando piaculũ committis. O ſocer protumpit in exclamationẽ hoc loco Lucanus oſtendens uim magnã eſſe poetaꝝ: qui faciunt mortalia immortalia eſſe carminibus ſuis & ſi ſepulchri illius ueſtigia uix apparebant: tamẽ quia memoriæ prodita erant carminibus homeri: ideo adhuc nõ exciderant ex animo incolaꝝ. Fato e. liberas omnia a morte. Aeuũ: diuturnã & perpetuã uitã donas. Inuidia ſa. cæ. ſicut enim heroũ troianoꝝ atq; græcoꝝ nomina carminibus homeri illuſtrant̃.ita tu quoq; o Cæ. noſtris carminibus illuſtrabere. ſi modo muſæ latinæ aliquid ualent. Nec tã.pro ne tangaris inuidia.ideſt nulla te moueat iuidia achillis & hectoris quod fama eorũ perpetuo maneat. Legent: ſed nõ tamẽ cũ magna laude Cæ. Smyrnæi: ideſt homeri honores. nã de ſmyrna oppido Hom.fuiſſe perhibent licet chii & cologhonii:& ali complures populi quaſi ſuũ ciuẽ uelint ſicut eſt apud Ci. in oratione pro archia: & ut inquit gellius de inſignis Homeri ſtirpe certant ſeptẽ urbes. Smyrna.rhodus.colophõ ſalami ius argos Athenæ Ariſtoteles uero tradit ex iſula ionaꝝ. Phar.no.ideſt carmina noſtra quibus pharſalica pugna deſcribit̃ perpetuo manebant. Et pharſalia inſcriptio eſt operis: ſi ſicut ilias homeri. Tenebris dã.q.d.nõ tradet̃ obliuioni. Vt du. imp. nunc dicit quid egerit Cæ. poſtquã omnia pro uoluntate ſua diligenter inſpexit. nã aras ibi erigi iuſſit & diis illiacis ſacrificia exhibuit obteſtans:ut ſibi ad ea quæ ſupererant peragenda uellent proſperos ſucceſſus dare. Veneranda ue.quæ ſemper in honore haberi ſolet quia melior eſt. Congeſtu ce.ceſpite ſtruxit arã ubi ſacrificia diis iliacis fecit. Nõ ir.quia dii ſemper Cæ. fauerunt donec ad exitũ ciuilia bella perduxit. Dii ci. ordo eſt. o dii cinerũ. deiq; mei: o Alba.date fœlices curſus. Dii ci.ideſt dii iliaci. Vir.iliaci cineres & flamma. Aeneæq; mei:dii pẽates quos ſecũ in italia detulit æneas. Lauinia ſe.nã primũ condidit oppidũ de nomine uxoris lauiniæ ubi deos penates conſecrauit in templo.

Seruat & alba lares: & quorum lucet in aris
Ignis adhuc phrygius nulliq; aſpecta uirorũ
Pallas:in abſtruſo pignus memorabile tẽplo
Gẽtis iuleæ:ueſtris clariſſimus aris
Dat pia thura nepos: & uos in ſede priori
Rite uocati:date fælices in cætera curſus
Reſtituã populos grata uice mœnia reddẽt
Auſonidæ phrygib⁹ romanaq; pgama ſurgẽt
Sic fatus repetit claſſes & tota ſecundis
Vela dedit coris auiduſq; urgente procella
Iliacas penſare moras aſiamq; potentem.
Prouehit̃ pelagoq; rhodon ſpumãte reliqt

SVLPI. Quos lares: quos pẽates. E quoꝝ lucet:ueſtã dicit ꝗ igne iextincto colit̃ adhuc durãte illo quẽ æneas i latinũ itulit. Pallas: palladiũ ꝙ æneas ſiue nautes a diõede ad ſalẽtios pteriẽs accepit ſeruatũ id fuit lauinii ide albæ ut iperii pignus: poſtremo ro. trãſlatũ eſt & in ueſtæ tẽplo ſeruabat̃ quo icẽſio.L.Metellus põt. max. uix cũ ſui piculo eripuit. Abſtruſo.ſecreto: In ſede priori: in antiꝗ urbe ueſtra. Grata uice.grato officio. ita.n. ut phryges urbeſ in latio ædificarũt ſic latini in phrygia iſtaurabũt. Rõana:ro.mãu erecta. Coris. uẽtis. Vrgẽte.pcella:ipellẽte ui uẽti. Iliacas pẽſare moras. rediere morã ꝗ apud iliũ fecerat. nã ſupato helleſpõte ionis & eoliis & cæteris natiõibus minorẽ aſiã icolẽtibus cũ audiſſet põ. in ægyptũ ptrãſiſſe rhodũ puẽit & rhodiorũ trirẽibus ſũptis ſub ueſperã curſũ mouit. nulli iter aperiẽs. Inde alexãdriã: uerſus uelis expoſitis Tribus diebus alexãdriã puẽit Appiãus auctor eſt in Cæ. cõmẽtariis eſt eũ accepiſſe decẽ naues lõgas rhodioꝝ. Potẽtẽ: ſũt.n.illic latiſſima & potẽtiſſima regna Pelago ſpũante:ſaxa.n.illiſa fluctibus ſpumã emittũt.

OMNIBO. Et alba:albam condidit Aſcanius æneæ filius. quam a ſitu porrecto in dorſo urbis longam appellauit:albam autem a ſue quam albam cum.xxx.porculis in littore inuenit. Ig.a.p. nam adhuc albæ in templo ueſtæ perpetuus ſeruabatur ignis de quo iuuenalis. ignem troianã & ueſtã colit alba minorem ad cuius ſimilitudinẽ romæ conditũ eſt templum ueſtæ & uirgines conſecratæ perpetuam uirginitatẽ conſeruabant æternũ ignem in templo cuſtodientes. Nulliq; aſ.ui.pal.nam ſicut eſt apud Homeꝝ & Virg. commemorat Diomedes & ulixes Cæſis cuſtodibus arcis ſurripuerunt palladem. Vlixes autem dum domum rediret & multa perpeſſus eſſet admonitus tandem oraculo eſt: ut palladium reddere æneæ quid etiã fecit Aeneas igitur ſecum palladium attulit in italiam eſt autem palladium ſimulacrum palladis quod deinde ſeruatur romæ in templo palladis ſicut in arce troiana ſeruabat̃ & erat quoddam quaſi pignus imperii ſui nam quam diu ſeruaretur tam diu etiam imperium duraturum acceperant. Nulli aſpe quia nulli uiro aſpicere liceaat palladem ſeruabatur in adyto templi in aliud tantummodo ſacerdos uirgo intrabat. Gentis iu:quia gens iulia ſe ab iulio ætatæ originem ducere uolebat. Vir. Naſcetur pulchra troianus origine Cæſar iulius a magno de miſſum nomen iulo. In ſe. pri. ſcilicet exiſtens ipſe in qua prius habitare ſolebatis: quos nunc uocat ſecundum ritum antiquum Cæſar nepos gentis iuleæ. In cætera. ad reliqua.quæ mihi peragenda ſuperſunt. Reſtituam po.dicit ſe nouam troiam inſtauraturum.ut ilii mœnia renouentur. & quẽadmodũ troiani ro.in italia cõdidere.ita ipſe in Aſiã urbẽ ilion reſtaurabit ꝙ in animo habuerat Cæ.feciſſet niſi fatis puẽt⁹ fuiſſet: Auſõidæ.itali. Grata uico:q grati erãt & mẽores.ſicut illi cõdidere urbẽ ro.ita nũc renouabũt iliõ. Pergama ro.a ro.cõdita. Sic fa.& his ſacrificiis pactis Cæ.nauigare cœpit ꝗ maxima celeritate potuit. ut tarditatẽ ꝗ alio fecerat celeritate cõpẽſaret nã inter cæteras Cæ. uirtutes maxima fuit cõficiẽdi celeritas. Vrgẽte.p.i.ui uẽtorũ.nã pcella uis uentorũ dicit̃ ab eo ꝙ omnia pcellat .i. pcutiat quæcũq; obuia facta fuerint: Moras ili.i.tarditatẽ ꝗ fecerãt in cõtẽplãdis ilii urbis monumẽtis: Aſiãq; po.ꝗa multas puin

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

cias ſub ſe continet Bythiniā Phrygiā Galaciā lydiā Cariā pamphiliā Liciā Iſauriā deniq; ipſa eſt dimidiū erarum.

Septima nox zephyro nūq̄ laxante rudentes
Obſtendit phariis ægyptia littora flammis
Sed priuſ orta dies nocturnam lāpada texit
Quā tutas intraret aquas: ubi plena tumultu
Littora: & incerto turbatas murmure uoces
Accipit. ac dubiis ueritus ſe credere regnis
Abſtinuit tellure rates ſed dira ſatelles
Regis dona ferens mediū prouectꝰ i æquor
Colla gerit magni phario uelamine tecta
Ac prius infanda cōmēdat crimina uoce
Terrarum domitor romanæ maxime gentis
Et qđ adhuc neſcis genero ſecuræ perēpto.
Rex tibi pelleus terræ pelagiq; labores
Dōat: & æmathiis quod ſolum defuit armis
Exhibet: abſenti bellum ciuile peractum eſt.
Theſſalicas quærens magnus reparare ruiaſ
Enſe iacet noſtro tanto te pignore cæſar
Emimus: hoc tutū percuſſū ē ſanguine fœdꝰ
Accipe regna phari nullo quæſita cruore
Acipe niliaci ius gurgitis accipe quicquid
Pro magni ceruice dares dignūq; clientem
Caſtris crede tuis cui tātum fata licere
In generum uoluere tuū nec uile putaris
Hoc meritū facili nobis ꝙ cede peractū eſt.
Hoſpes auitꝰ erat depulſo ſceptra parēti
Reddiderat quid plura feram tu nomia tanto
Inuenies operi uel famam cōſule mundi
Si ſcelus eſt plus te nobis debere fateris.
Quod ſcelꝰ hoc nō ipſe facis ſic fatus apertū
Detexit tenuitq; caput iam lāguida morte
Effigies habitum noti mutauerat oris

SVLPI. Septima. ex quo troia diſceſſerat nā rhodo Alexandriā triduo peruenit. Laxante. letante ſed continue impellente. Flammis phariis: igne nocturno qui nautis apparet e pharo Alexandriæ. Texit lampada: obſcurauit ignē phari. Aquas tutas: portū Alexandriæ in cuius littore cū eſſet ingens tumultus. & clamor ad terrā noluit peruenire donec a miniſtris regiis benigne ſuſceptus eſt cū rex morā circa caſiū adhuc ageret. Satelles: uidelicet Theodotus rhetorchius qui præceptor ptolomæi fuit quēq; poſtea Caſſius in cruce ſuſpendit. ut ait appianus. Dona regis: caput pompei. Prouectus: cymba. Commendat crimina: laudat ſcelus patratū. Terrarū: ſatelles aperiens Cæſari mortē pompei & multos labores militiæ ægyptū caput pompeii & pretiū quod pro eo perſoluiſſet donare ſe dicens: & multa confutans ſiue probet cedē ſiue improbet omnino Cæſarē ptolemæo debere concludit. Secure: tue: nā ſecurus eſt qui rei curā nō habet. Tutus quil edi nō poteſt. Exhibet: liberaliter erogat. Abſenti: tibi. Emimus. conciliamus. Hoc totū fœdus: hæc tota amicicia & concordia firmata eſt morte pompei. Cruore uulneribus & cede militū. Regna phari. alexandriā. Ius gurgitis niliaci. poteſtatē uniuerſi ægypti quæ nilo abluit. Quicquid dares. omne pretiū quod perſolueres. Dignūq; clientē. crede te dignū ducē & patronū eius cui tantū iuris fortuna in tuū dederit inimicū. Nec uile. littore: immo nō aduerſa rei facilitate plurimi facere debes quia hoſpitē & benemeritū interemimus: Ferā: dicā. Nomina: an pietate in te an beneficiū an officiū appellare uelis: uel uide quo nomine id mundus appellat. Si ſcelus eſt. ſi ſcelus appellabis. Quod ſcelus hoc nō ipſe facis: quia tibi id præripuimus. Caput pompei. Habitū: qualitatē.

OMNIBO. Septima nox dicit ſeptē dies totidēq; noctes uſū fuiſſe uentis ſecundis: cū iā pharos apparere cœpit. Nunquā la. ſed intendente rudentes. quia uela inflata rudentes intendunt. Aegyptia idest portū ægyptiū. Pharis fla: quia fax nocturna ſemper ardebat. ut ſignū eſſet nauigantibus. quo naues in portū dirigerent & inde nomē etiā accepit locus nā significat turrē in qua lux nocturna ſemper ardet. nā (ut refert Solinus) in portubus machinas ad prælucendi miniſteriū pharos dominat. Sed prius or. di. antequā ingredi poſſet portū ſatis tutū ſuperuenit lux diei quæ lucē nocturnā obtenebraret. Texit: obſcurauit. Tutus: ſine tumultu. nā ſuperueniente die. cū iā fama Alexandriā ueniſſet aduentare Cæſarē ingens turba uirorū obuiā prodierat: ut Cæſarē exciperet & tumulus ingens erat in littore adeo ut Cæſarē terruerit. dubitabat enim quo animo eſſent: & quidā ſibi fremitus uellet. Ibi ple. tu. nō tutū uidebatur ingredi portū: ubi omnia fremitu & clamore plena erant. incertus ergo quid nā conſilii agitaret ſubſiſtit aliquā diu Cæ. In certo murmure. quia ſatis ſcire nō poterat quid illi conſulerent. Credere committere ſe: ut auſus ſe credere cœlo. Abſtinuit. idest continuit a portu. Sed dita ſatel. & ecce cū dubitaret Cæſar portū intraret. aderat regia puppis cū ſatellibus. qui caput pompeii offerre uiderentur Cæſari ſatellites latini dicunt: quos græci appellant. idest qui latera regū armati ſtipant. Terrarū do. nondū didicerant Cæſar occiſū eſſe pompeiū. ergo hic dicit ſe nunc ueniſſe. ut rē aperiret Cæſari quā ipſe magno pretio emptā uelit. uidelicet ipſū eſſe ſecurū generi ſui quod munere ptolemæi ciuilia bella per acta ſunt. Romæ ma. idest dux nulli romanorū conferende: Pellæus. idest alexandrinus: Terræ. p. q. l. donat. idest ipſe te liberat laboribus belli terreſtris atq; maritimi nā adhuc pompeiū ſicut & ipſe Lucanus commemorauit claſſem maximā habebat: & uniuerſū prope mare ſuis nauibus obtinebat. Et æmathiis. quod in acie pharſalia nōdū conſecutus fueras: hic tibi peractū reddidit. Theſſalicas quærens. narrare incipit quo modo ptolemæꝰ interfici iuſſerit dicit. n. cū pōpeius quæreret ciuile bellū opibus regis renouare eū occidimus

Tantō pi. tanta mercede. Hoc ſanguine. ſ. pō. fœdus ictū eſt nobis tecū: Nullo cru. incruenta tibi uictoria concedit: & in deditionē tuā nos cū regno noſtro uenimus. Niliaci gur. i. ius uniuerſi ægypti. Accipe quic. pretiū omne ꝙ pro capite pō. dediſſes: id nunc tibi remittimus. Dignūq; cli. dignare patrocinio tuo ſuſcipere ptolemæū. nā patronus & cliens correlatiua ſunt. Cui tantū fata li. quando dii propiri fuerunt ptolemæo: ut iā ipſe maximā conſecutus fuerit gloriā. ut potiſſimū ipſū occideret pō. debes & tu illū amicicia tua nō indignū putare. Nec uile pa. quia occurrebat illud quid nā magnū fuit occidere pō. qui ſpoliatus exercitu & omni auxilio in manus ueſtras cōfiſus uobis peruenerat. dicit nō ob eē rē uilius meritū ſuū putari debere nā multa intercedebant iura & amiciciæ & beneficii ut a cæde pō. ptolemæus deſiſteret. ſed tamē illū omnia poſt habuiſſe uoluntati Cæ. Facili cæde: & facilitas occidendi pō. nō debet afficere ut meritū noſtrū contennas. Hoſpes aui. e. nā iura hoſpitii erant inter pō. & ptolemæū ſeniorē. Depulſo ſce. pa. nā ipſo pō. intercedente & auctore reſtitutus eſt in regnū pater huius ptolemæi. qui ab alexandrinis pulſus fuerat immo & gabinius per quē in regnū reſtitutus eſt milite pō. uſus eſt. qui nunc in ſyria hybernaret. Ferā: quid plura dicā. Tu no. tā. tibi permittimus: ut hoc ꝙ fecimus cauſa tui nomine quocū uolueris appelles. q. d. nos tantū beneficiū noſtrū quo nomine apellemus nō ſatis intelligimus: tu pro arbitrio tuo nominabis. Vel: pro etiā. Famā cō. mū. quia uniuerſus mundus: ita ſentit de cæde pō. ꝙ ſcelus ſit appellandū hoc ipſo debes exiſtimare magnū eſſe ꝙ fecimus. quia te tanto crimine liberauimus. Plus te. fateris hoc ipſo debe nobis. Quod ſc. quia nos pro te hoc ſcelus ſuſcepimus. Tenuit: ut uideri poſſet a Cæ. Iā lā. mor. & quia iā multi dies interceſſerant. ex quo pō. caput obtruncatū erat dignoſci nō poterat a Cæ. pō. ne caput eſſet an nō. Notioris. i. uultus q̄ antea dū uiueret & Cæ. cognouerat.

Non primo cæſar damnauit munera uiſu:
Auertitq; oculos: uultus dū crederet hæſit.
Vtq; fidem uidit ſceleris tutūq; putauit
Iā bōus eſſe ſocer: lachrias nō ſpōte cadētes
Effudit: gemituſq; expreſſit pectore læto.
Non aliter manifeſta putās abſcōdere mētis
Gaudia q̄ lachrimis: meritūq; imane tyrāni
Deſtruit: & generi mauult lugere reuulſum
Quā debere caput: qui duro mēbra ſenatuſ
Calcarat uultu: qui ſicco lumine campos
Viderat æmathios: uni tibi magne negare
Non audet gemitus oſors duriſſima fati
Hunccine tu cæſar ſcelerato marte petiſti
Qui tibi flendꝰ erat: non miſti fœdera tāgūt
Te generis nec nata iubet mœrere nepoſq;
Credis apud populos pōpeii nomē amātes
Hoc caſtris prodeſſe tuis fortaſſe tyranni
Tangeris inuidia capriq; in uiſcera magni
Hoc calli licuiſſe doles quærerīſq; periſſe
Vindictam belli raptumq; ex iure ſuperbi.

SVLPI. Nō damnauit: nō deteſtatus eſt. Auertitq; oculos: ſed libenter aſpexit. Hæſit. firmauit ſe. Fidē. ueritatē & credulitatē. Iā bonus eſſe ſocer. iā bonū ſocerū imitari. Nō ſponte: ſed cū conatu & arte quanquā Valerius maximus ait. Vt enim Cæ. aſpexit oblitus hoſti ſoceri uultū induit Ac pō. tū proprias tū etiā filiæ lachrymas reddidit. Caput etiā plurimis ac precioſis odoribus cremandū curauit. Deſtruit meritū immare: & oſtendit ſe offenſū nō pro meritū a ptolemeo: q̄ debere q̄ obligatus eē ptolemæo. Qui duro. a repugnanti & a maiori eū ficti dolori: arguit. Duro. crudeli & immoto ad cōmiſerationē. Membra ſenatus: ſenatores. Vni tibi cū illi q̄ plurimi fuerint & eſt ironia. Hunccine: a repugnati argūentatꝰ: nā ſi deflerꝰ uolebat cur oppugnauit. ſi oppugnauit iniuſte cur deflet. Scelerato marte. impio marte. Nō miſti fœdera tangunt te generis. nō moueris cauſa affinitatis. Mœrere. uere dolere. Nepoſq;: fœtū immaturā intelligit quē. iulia coacta eſt ceruice. uiſa pō. ueſte cruenta ut diximus libro primo. Caſtris. exercitui. Tangeris. inuidia tyranni inuides ptolemæo malles. enim ut pō. occidiſſe. In uiſcera. in corpus. Periſſe uindictā. ꝙ ulciſci nō potes. Raptūq; ex iure ſubtractū ex poteſtate

OMNIBO. Nō primo Cæ. uult. Lucanus probare mœrorē Cæ. ſimulatū fuiſſe ſimulataſq; lachrymas: ideo utitꝰ his coniecturis. ex eo cognoſci poteſt ꝙ ante q̄ cognoſceret pō. caput eſſet an nō: nulla ſigna mœroris ac lachrymarū dedit: ſed poſt q̄ cognouit eē pō. quia talis uideri uolebat. ut bonus eſſet ſocer: tunc demū lachrymas dedit. Hæſit: dubitauit: Dū. i. donec. Vtq; fi. ui. ſed poſtquā cognouit uerū eē pō. caput: tunc deniq; ſimulauit ſe bonū ſocerū eē: & quaſi grauiter dolens gemitus & lachrymas dedit. Tutū pu. hoc uerbū. ſū es eſt adeo eſt ſimiliū copulatiuū: ut ſi infinitus addatꝰ uerbo ꝙ requirat ſuppoſitū nominatiui & ipſū uerbū cū nominatiuo retinet & omnē aliū caſū. Nō ſponte: ſed coactus lachrymas dedit. Expreſſit. quaſi nolens & coegerit gemitus a pectore erumpere: Nō aliter: nō poterat inquit alio pacto læticiā occultare q̄ aio conceperat. niſi lachrymas dediſſet. Meritūq;: nā cū ſe dolere ſimulat meritū ptolomæi diminuit ꝙ & ſi maximū erat. tū Cæ. paruū uideri uolebat immo nullū nihil ei obligatꝰ eēt. Deſtruit eleuat minuit oſtēdendo mœrorē: Immane. immēſū. Quā debere. i. q̄ obligatus eē ptolemæo. Lugere reuulſū. nā dū luget. diſplicere ſibi oſtēdit ꝙ magnopere placebat. & ob eā rē nolebat uideri obligatus tyrāno immo uero ipſū uehæmēter dānabat. Qui duro multis rōnibus oſtēdit nō ueras fuiſſe lachrymas Cæ. dicit. n. q in minori clade lætus fuerat. in maiori certe nō doluiſſet. nā occiſos eē alios in æmathia minus erat. q̄ nūc occiſū eē pō. ipſe. n. totius belli & ſūma & caput erat: ergo ſi lætus fuerat clade æmathia q̄to nūc lætior fuit tibi pō. cædē cognouit. q ſolus ſuperat quē opprimere cupiebat. Duro uultu. rigido & nō ſoluto in lachrymas. Scio: ſine lachrimis. O ſors du. i hāc

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA

ſclamationē prorumpit dicens fati ſortē duriſſimā eſſe: quæ Cæ. flere coegit & inuitū placet inquit ei præ cæteris omnibus occiſſū eſſe pō. & tamē cogit᷑ etiā inuitus flere: ne in inuidiā populorū incurrat a quibus mirifice pō. diligebat᷑. Nō mixti: fœdera mixti generis appellauit affinitatē qua cū pō. Cæ. per iuliā con iunctus erat. Neptoſq;:abhortiuus:neq; enim ex iulia filiū ullū ſuſceperat pō. niſi abhortiuū. Iubet:cogit Credis apud pop. ideo doles uel dolere ſimulas: quia hanc opinionem dolois tui exiſtimabas tibi profu turā eſſe apud populos: qui pō. uehæmenter amabant. Hoc. ſcilicet mœrorē præ te ferre. Fortaſſe tyrano eſt fortaſſe alia ratio quia inuides ptolemæo quod tibi præripuerit occaſionē occidendi pō. nā maluiſſes il lū tuis manibus occidiſſe. Aliis:ptolemæo. Capiti. qui quaſi in captiuitatē uenerat. Vindictā. quod nō po tueris ulciſci iniuriā. quā a pō. bellū tibi inferente acceperas. E iure: de poteſtate.

Victoris generum quiſq; te flere coegit
Impetus a uera longe pietate receſſit.
Scilicet hoc aio terras atq; æquora luſtras
Necubi ſuppſſus pereat gener o bene rapta
Arbitrio morſ iſta tuo quam magna remiſit
Crimina romano triſtis fortuna pudori.
Quod te non paſſa eſt miſereri pſida magni
Viuentis nec non his fallere uocibus audes
Acquiriſq; fidem ſimulati fronte doloris.
Aufer ab aſpectu noſtro funeſta ſatelles.
Regis dona. tui peius de cæſare ueſtrum
Quā de pompeio meruit ſceluſ uncia belli
Præmia ciuiliſ uictis donare ſalutem
Perdidimus quod ſi phario germana tyrāno
Non inuiſa foret potuiſſem reddere regi
Quod meruit fratriq; tuum ꝓ munere tali
Miſiſſem cleopatra caput ſecreta quid arma
Mouit & inſeruit noſtro ſua tela labori.
Ergo in theſſalicis pelleo fecimus armis
Ius gladio ueſtris quæſita licentia regnis?
Nō tuleram magnū mecum romana regētē
Te ptolemæe feram fruſtra ciuilibus armis
Miſcuius gētes ſi qua eſt hoc orbe poteſtas
Altera qua cæſar ſi tellus ulla duorum eſt.

SVLPI. Impetus: ſtimulus. A uera longe pie tate receſſit: nō fuit pietas & gratiæ. Scilicet: inſtat & urget eum confirmando quod dixit. nā nō ideo perſequitur pompeū terra & mari ut ipſū ſeruet. Ra pta arbitrio erepta poteſtati tuæ ne aut eā inferre aut ignoſcere poſſes. Quā magna remiſit quā magnā dedecoris culpā remouit fortuna a ſenatu: atq; pom peo qubus fuiſſet ſummū dedecus ſi pompeiū Cæ ſar uita donaſſet. Triſtis: aduerſa. Perfida: quæ in hoc fuit tibi infida & fallax. Fronte: apparentia. Aufer ab aſpectu plutarchus inquit Cæſarē per ſum mū faſtidiū auertiſſe Theodotū quū caput pompeii ferret. Accepto: autē anulo multas lachrymas effu diſſe: Funeſtra. funere maculata. Peius de Cæſare ueſtrū meruit ſcelus: magis Cæſarē quā pompeiū hoc ſcelere offendiſtis nā dare ſalutē ciui nō poſſu mus. Vnica præmia: ſolū munus. Victis donare ſa lutē: apoſitio eſt. Quod ſi phario: ſed ſi ſororē odio nō haberet ſororis caput pro pompeii capite redde re potuiſſē: uerū quia odit afficerē gaudio. Quod meruit: aptū meriū. Tali. tā ingrato. Secreta priuat Fecimus ius pelleo gladio. dedimus potentiā ptole mæi crudelitati noſtra uictoria & ut liceret hoc in pompeiū effecimus. Nō tulerā. a maiori argumen tat᷑. qui enim pompeū ſociū nō patiebat᷑ minus fer ret ptolemæū. Miſcuimus gentes commiſſimus & certauimus. Duorū. diuerſorū dominorū.

OMNIBO. Victoris. ideſt tui: Quiſquis te flere. poſt multas rationes quibus oſtendit᷑ ſimulatū fuiſſe dolorē Cæſaris: concludit dicens. ſiue hæ cau ſæ ſiue aliæ fuerint. certa nulla te pietas uera flere co git. Receſſit alienus fuit a pietate. Scilicet hoc ani mo. cū ironia legendū. credēdū eſt inquit te. ideo tot labores: tot pericula perpeti & circuire orbē terrarū ne uidelicet aliqua uis inferat᷑ pompeio. Luſtras cir cuis. Suppreſſus. pro oppreſſus præpoſitio pro præ poſitione. O bene rapta per exclamationē o bene factū inquit quod dii uoluerunt ut arbitrio tuo pompe ius interficeret᷑: Quā magna remiſit magnū crimē fortuna donauit romano pudori. ideſt dedecori: ne ui delicet in tuas manus pompeius ueniret ſiue illū crudeliter occidi iuſſurus eras: ſiue etiā ipſi ueniā daturus. Triſtis. aduerſa. Nec nō his poſt ſimulatas lachrymas addidit & uerba Cæſar quibus eā cædē ſe grauiter t uliſſe oſtendebat. Fallere. ſcilicet præſentes. Acquiriſq; ſi ideſt uerbis ac oratione fidē ſimulati doloris au gere uoluiſti. Funeſta: crudelia dona. quā de pompeio. mihi maiorē iniuriā feciſtis occidendo pompeiū quā ipſi pompeio & reddit rationē. Vnica belli præmia ciuilis hæc uerba nō erant aliena a natura Cæſaris uel certe a beneficiiſ eius. ſicuti poſtea re ipſa declarauit. quicquid loquat᷑ Lucanus. omnes enim qui bellis ci uilibus ſuperant ſaluos eſſe uoluit quod ſi phario. unū eſt quod grauiter fero Cleopatrā iuſſā eſſe ptole mæo. nā diſſenſio erat inter ptolemæū & ſororē. & factione potentiori ptolemæus e regno Cleopatrā eiece rat quæ tamē & ipſa cū ſuis exercitū habebat. haud procul a pharo. Secreta quid arma. quid ſibi uult ptole mæus. ut arma quæ a bellis ciuilibus remota fuerant nūc demum & ipſe immiſceat. Secreta ideſt ſeorſum remota. Ergo in theſſalicis. ergo uictoria noſtra cauſa fuit ut plus iuris haberet ptolemæus: antequam uin cerem non auſus fuiſſet occidere pompeium. ſed poſt uictoriam noſtram plus ſibi audaciæ ſumpſit. Ius: id eſt licentiam ac poteſtatem dedimus. Non tuleram ma. bene res ſe habet nam qui antea non tuli pom peum mihi parem. nunc ego feram te parem o ptolemæe. Fruſtra ciuibus armis: fruſtra inquit to tam terrarum orbem bello perturbauimus: ſi alius eſt qui regnet præter: Cæſarem. Miſcuimus:

perturbauimus. Si tellus: & ſi ulla regio uſquam inuenitur quæ deorum ſit non unius Cæſaris.

Vertiſſem latias a ueſtro littore proras:
Famæ cura uetat ne nō damnaſſe cruentam
Sed uidear timuiſſe pharō nec faller᷑ uos me
Credite uictorem nobis quoq; tale paratum
Littoris hoſpitium ē ne ſic mea colla gerātur
Theſſaliæ fortuna facit maiore profecto
Quā metui poterat diſcrimie geſſimꝰ arma:
Exilium: generiq; minas romamq; timebam
Pœna fuge ptolemæus erat ſed parcimus āis
Donamuſq; nefas ſciat hac pro cæde tyrānus
Nil uenia plus poſſe dari uos condite buſto
Tanti colla ducis. ſed nō ut crimina tantum.
Veſtra tegat tellꝰ iuſto date thura ſepulchro
Et placate caput cineresq; in littore fuſos
Colligite atq; unā ſparſis date māibus urnā.
Sentiat aduentū ſoceri uoceſq; querentis
Audiat umbra pias dū nobis oia præfert
Dum uitam phario mauult debere clienti
Læta dies rapta eſt populis cōcordia mūdo
Noſtra perit: caruere deis mea uota ſecūdis:
Vt te complexus poſitis fælicibus armis
Affectus a te ueteres uitamq; rogarem
Magne tuam: dignaq; ſatis mercede laborū
Contentus par eſſe tibi tunc pace fideli
Feciſſem ut uictus poſſes ignoſcere diuis.
Feciſſes ut roma mihi. nec talia fatus
Inuenit flexus comitem: nec turba querenti
Credidit: abſcōdunt gemitus & pectora læta
Fronte teguntillares nefas ſpectare cruētum
O bona libertas cum cæſar lugeat audent.

SVLPI. Vertiſſē proras. fugiſſē hinc inquit ho rore ſceleris ſed ne uidear timuiſſe prohibeor. No bis quoq;. me etiā nō aliter truncaſſetis niſi uiciſſē. Fortuna. uictoria. Maiore profecto maius pericu lū nobis imminuit q̄ putaremus. Nā nō tantū exi liū & pom. & ro. timenda erat. ſed etiā ptolemæus. Pœna fuge. erat puniturus fugā. Annis. adoleſcen tiæ eius. Donamus nefas. ignoſcimus. Nil uenia plus poſſe dari: nullū maius præmiū accipere poſſe q̄ ueniā: Sed nō ut crimina. ſed nō ſolū ut monu menta ſcelerū obruatis ſed etiā ut ipſū honore affici atis. Iuſto. conuenienti. Sparſis manibus. diuiſo corpori. Dū præfert dū mihi nō confidit. Læta di es: qua exultaſſent de concordia noſtra: Perit mun do. in mundi damnū extincta eſt.. Felicibus. uictri cibus. Affectus: amorē priſtinū. Vitā tuā: ut uelles meo munere uiuere. Par: paris poteſtatis. Ignoſce re diuis poſſes deis nō imputare: & eis nō iraſci ꝙ uinci te ſinerint: Vt ro. mihi: uidelicet opera tua ignoſceret. Comitē fletus: ſociū flendi nā ipſū ſimu lare aduertebant. Abſcundunt. diſſimulant. Pecto re mentis dolorē. O bona libertas. ironia quaſi di cat o miſera ſeruitus & aſſentatrix quæ nō ſuis affe ctibus ſed tyranni obtemperas. quanquā diſſentire ab eius uultu uidearis.

OMNIBO. Vertiſſē lati. adeo inquit Cæ. de teſtor hoc ſcelus ueſtrū ut ſtatim fuerim naues a lit tore ueſtro auerſurus. niſi uererer ne hoc me homi nes dicerent timoris cauſa fuiſſe. Vertiſſē: pro euer tiſſē. Famæ cura. i. cura nominis mei. nā mihi curæ eſt q̄ in partē populi accepturi ſint ſi diſceſſero ideo hic permanere conſtitui ne mihi uitio timoris det᷑. Damnaſſe. tanquā ſceleſtā & abhominabilē. Nec fallere uos me. ad illud reſpicit. ꝙ benigne regnū ptolemæi Cæ. pollicebant᷑. uos inquit hac pollicita tione ueſtra me fallere creditis. ſed nunc uideo in quit quid paſſurus fuerim. niſi in theſſalia uiciſſē nā ſi me uictā huc recepiſſē itidē in me feciſſetis ſicut in pō mea me igit᷑ uictoria conſeruat nō pollicitatio ue ſtra. Nobis quoq;. ideſt nō mitiores fuiſſetis in me q̄ in pō. Maiore profecto: maior inquit periculo bellū ciuile geſſimus q̄ quiſquā credere potuerit ſin enim uictus eſſē nō tā mihi timendus erat pō. nō ro. nō ſenatus: q̄ ptolemæus. ſi ad illū me recepiſſe. Arma: ideſt bella. Quā metui a nobis. Exiliū generq;. m. timebā illos qui fortaſſe minus mihi nocuiſſent. hunc uero qui me capitali odio perſequebat᷑ nō timebā. Exiliū. ſcilicet ſi uictus fuiſſē. Pœna fugæ: quia ſi fugiſſē ad illū mihi parata erat cædes ex eo ꝙ in pō. fecere: coniicio quid in me facturi fuiſſent. Sed parcimus an nis ætas ptolemæi. tenera & puerilis facit ut ipſi ignoſcā: alioquin oſtendiſſē q̄ mihi hoc facinus diſplicuiſ ſet. Sciat hac. nullū igit᷑ præmiū ſceleris quærat ptolemæus præter ueniā potius. enim magnū ſuppliciū me reret᷑. Vos condite buſto. ꝙ ad uos attinect date operā ut honore ſepulchri decoris pō. reliquias. Sed nō: nō ob hanc cauſā ut hoc ſcelus ueſtrū occultet᷑. honorari ſepulchro uelim reliquias pō. uerū etiā iuſta exhi beatis manibus eius. Iuſto: pro iuſta thura date ſepulchro pō. Iuſta appellant᷑ in feriæ quæ exhibeant᷑ mor tuis. Placa. ſcilicet ſepeliendo caput eius. & ſicut imperauit ita factū eſt nā ſi in caſio ſepultæ ſunt pō. reli quiæ. qui mons eſt ſepulchro pō. nobilis. Sentiat aduentū ſoceri. me adueniente ſepulchrū conſequat᷑ quo aliter caruiſſet. Quærentis. conquerentis de morte pō. Vmbra anima pō. Pias uoces. pro uoces pii Cæ Dū uobis ipſe. n. pō dū credere mauult huic clienti ptolemæo in diſcrimē ſalutis uenit. nā ſi mihi ſe cōmit tere uoluiſſet benigne illū ſuſcepiſſē. & ſatis mihi fuiſſet ut pari ptāte cū illo in urbe uiuerē. Læta dies. dies inquit q̄ populi magna lætitia celebraturi fuiſſent nobis adempta eſt ſtatuerā. n. pō. cōplecti. aliqui & pacē cū eo iungere: ut orbis terrarū concordia nīa lætaret᷑. Prefert: anteponit oīa nobis. quaſi fideliora. Phario clienti. quia cliens pō. ptolemæus erat. Concordia mundi quia pace duorū totius orbis terrarū ſtatus cōpo nebat᷑. Perit: ſcilicet dū mihi fidē præſtare nō uult: Caruere deis. i. uota mea deos non habuere propitios

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA

Affectus ne.i.amores antiquos. ut quemadmodú inter nos amicitia iuncti fuimus ſuperiori tempore. ita nunc quoq; iungeremur. Vitáq; ro.i. rogaſſē. ut mecū pari poteſtate uiuere uelles in urbe ro. nec tibi aliquid grauius conſuleres. Dignaq; fa.quia hoc ſatis magnū uictoriæ præmiū uideri potuit : ut tibi par eſſē in urbe ro. Tunc pa.ſi.& ita uiciſſim ego tibi:& tu mihi profuiſſes:profuiſſē tibi:qui te mihi parē me cū uolebā:& tu mihi:qui feciſſes:ut ſenatus populuſq; ro.mihi ignoſceret ſi quid forte contra rempu. feciſſē. Victus.ſ.ut mihi par eſſes. Vt ro.mihi ſ. ignoſceret. Nec talia fa. Lucanus dicit ita quidē locutū fuiſſe Cæ. & uerba ipſius plena humanitatis fuiſſe.ſed neminē ex omnibus qui aderant crediſſe. Querenti.ſed exiſtimauit tentare animos& ſi quē uidiſſet flentē.obſeruare eū diligenter & exiſtimabat ſibi iniuriā eſſe. Abſcundunt gemitus etiā ſi dolerent quāto miſerabilior uidebat̃ oratio Cæ.tanto magis ipſi ſpē uultu ſimulabant. Pectora.ſ.plena mœroris. Tegunt:occultent. Læta fronte.læto uultu. Hilares.ſ.uultu.ſed pectore mœſto.. Nefas:ptolemæi. O bona li.quaſi dicat iſta nō eſt dicenda libertas Cæ. luget. & cæteri lugere nō audent:quia exiſtimabant dolos latere ſub illis lachrymis.ut obſeruaret eos qui morte pō.lachrymarent. Audent hilareſq; ſpectare nefas.i.nō audent lugere metu Cæ.

Io.Sulpitii Verulani in Lucani
Decimum Interpretatio.

T primum : Cæſar iam nihil nec a pompeio nec a ptolemæo metuens Theodotum regis nuntium conſecutus: quum primum e naui egreſſus eſt Clamorem militum audit quos rex in oppido præſidii cauſa reliquerat:concurſū ad ſe fieri uidet quod faſces ante ferrentur:nam omnis multitudo maieſtatem regiam minui prædicabat. Hoc ſedato tumultu continuis diebus. cum ex concurſu multitudinis complures milites inteficerentur legiones ſibi alias ex aſia adduci iuſſit diſſimulatoq; metu deorum tempora & Alexandri & regum conitorium uiſit. Iterim controuerſia regum ad ſe ut ad conſulem pertinere exiſtimans ptolemæum & Cleopatram exercitus quos habebant dimittere iuſſit: & de controuerſiis iure apud ſe diſceptare. Terras : littus adhuc enim in mari ſe continuerat. Colla : caput quod præferebat Theodotus. Pugnauit fortuna ducis:certamen exortum eſt inter Cæſarem & ægyptios fuitq; in dubio an Cæſar eos ſubiugaret an ipſi Cæſarem obtruncarent. Victoris.Cæſaris. Tua umbra:nam tuæ mortis exemplo deterritus eſt. cauitq; ne idem ſibi accideret. A ſanguine.a cede. Manes. mors interpretatio eſt. Nec populus poſt te nec uniuerſus tecum exercitus perimeret. Vrbē parethoniam Alexandriam ægyptiacam: ſed cacozilon eſt parethonium enim ciuitas eſt & portus ingens in ægypto quadraginta fere ſtadiorum quam alii armoniam uocant auctore ſtrabone. Securus. nihil iam metuens & occiſus. Nam ut ait Appianus ocioſitatem quandam ob aſſiſtentium paucitatem ſimulare cœpit & ad ſe accedentes perhumane recipiebat : & urbem circumuectus pulchrytudinem admirari uiſus eſt & diſputantibus philoſophis aſtitit. Sua ſigna:faſces. Pignore ſceleris.capite pō.

Io.Sulpitii argumentum in
Decimum Lucani.

Ndecimo itrepide uictor per tēpla uagatus.
Admittit regem cleopatraq; ſuppli cat ipſi
Pax fit & immenſo celebrāt cōuiuia ſūptu.
Oſtentantur opes conſultus achoreus ortus
Nile tuos aperit curſuſq;:photinus achillam
Ductorem in latiū mittit. qui pugnat ab alra
Obſeſſus cū rege domo noctuq; per æquor
Claſſe pharó uectus metuēs ſe imitit i undas.

M:Annei Lucani pharſaliæ
Liber Decimus

T primū terras pōpeii colla ſecutus
Attigit & diras calcauit cæſar arēas
Pugnauit fortuna ducis fatūq; nocētis
Aegypti. regnūq; lagi rōana ſub arma
Iret an eriperet mundo memphiticus enſis
Victoris uictiq; caput tua profuit umbra
Magne tui ſocerū rapuere a ſanguine mães
Nec populus poſt te nilum roman⁹ haberet
Inde parethoniam fertur ſecurus in urbem
Pignore tam ſæui ſceleris ſua ſigna ſecutus

T primum terras pompeii colla ſecutus : hic decimus & ultimus continet hæc breuiter primum quomodo Cæſar accuratiſſime contemplatus fuit pyramides ægyptorum regum deinde quomodo luxurioſam cœnam Cleopatra Cæſari præparauerit : poſtea uero in ipſo conuiuio de fonte nili diligenter ab Achoreo ſacerdote queſierit poſtremo quo pacto photinus cum achilla qui præerant exercitui regis conſilia agitauerit interficiendi.Cæſarem:& Cæſar ſe ab ipſorum manibus eripuerit. Diras appelauit a cæde pompei. Pugnauit fortuna : in diſcrimen uenit utrum Cæſar uinceret ægyptios : an ægyptii Cæſarem. Nocentis:reſpicit ad cædem pompeii. An regnum.ideſt nunquid fata ægyptiorum ſuperiora eſſent fortuns Cæſaris: Regnum lagi. ideſt ægypti nam lagus primus rex ægyptiorum fuit. Memphiticus:ægyptius a memphi ciuitate ægypti. Memphis:ut refert Strabo ægyptiorum regia fuit urbs magna & populoſa. & ſecunda poſt Alexandriam. Tua profuit umbra. hoc omne attribuit umbris pompeii ꝙ non fuerint ægyptiorum armis ſubacti romani:nam pompeius pati noluit ut Romana arma ægyptiis

armis cederēt:quo factū eſt: ut etiā ro.ægyptū amarēt:ubi mães pō.ſepulti erāt. Poſt te:poſt mortē tuā. Tui ſocerū : ideo ubi tuæ reliquiæ ſūt o pō.eū locū populus ro.amauit. Inde paretōiā : cū in terrā primo deſcēdiſſet cæ. ſe cōtulit alexādriā:nā ſperabat ſe ibi tutū fore præcipue hoc ipſo:ꝙ pō.occiderat ptolemæus : nā etſi ſimulauerat ægre tuliſſe:tamē credere nō poterat quin ibi tut⁹ eſſet ubi pō.fuerat occiſus. Indepoſtquā in cōtinētē terrā deſcēdit. Paretōiā ut.i.alexādriā:quæ metropolis eſt ægypti:quā a ſe ipſo alexāder Alexādriā appellauit:cū illā auxiſſet:paretōiū uero ut inquit Strabo:urbs eſt & portus ingēs.xl.fere ſtadiorū:hāc alii paretōiū:alii Ammōiā uocāt. Pig.ſæ.ſce.i.pignore capitis & cædis pō. Signa.i.uictricia.

Sed fremitu uulgi faſces & iura querentis
Inferi romana ſuis piſcordia ſenſit
Pectora: & ancipites aīos magnumq; periſſe
Nō ſibi : tunc uultu ſemper celante timorem
Intrepidus ſuperum ſedes & templa uetuſti
Numinis, antquas macedum teſtantia uires
Circuit. & nulla capitur dulcedine rerum
Nō auro. cultuq; deum. non mœnibus urbis
Effoſſum tumulis cupide deſcendit in antrū.
Illic pellæi proles ueſana philppi
Felix prædo iacet terrarum uindice fato
Raptus. ſacratis totū ſpargenda per orbem
Mēbra uiri poſuere adytis. fortuna pepercit
Manibus & regni durauit ad ultima fatum
Nam ſibi libertas unquam ſi redderet orbem
Ludibrio ſeruatus erat:non utile mundo
Aeditus exemplum, terras tot poſſe ſub uno
Eſſe uiro, macedum fines latebraſq; ſuorum
Deſeruit: uictaſq; patri deſpexit athenas
Perq; aſiæ populos fatis urgentibus actus

SVLPI. Diſcordia ſēſit:pectora putabāt.n. regiā maieſtatē imminui nihilq; ſibi cōferre pō.mortē. Vetuſti nūinis: hoc eſt iſidis cuius tēplū uetuſtiſſimū eſſe Strabo tradit. Nulla capit̃ dulcedine:nā alia mēte agitabat. In antrū effoſū tumulis.i. in cōditoriū alexādri & regū ægyptiorū. Erat.n.circuitus quidā:ꝙ auctore Strabōe corpus appellabat̃. Nā ptolemæus lagi filius Alexādri corpus perdice abſtulit: cū id ex babilōe deferret: atq; huc diuerteret auaritia tractus ut ægyptū ſibi uēdicaret:ſed perit a militibus interrēptus in inſula deſerta prius a ptolemæo incluſus qui corpus Alexādri Alexādriā detulit eiq; parētauit adhucq; ibi iacet:ſed nequaquā in eodē alueolo. Nā qui nūc uitre⁹ eſt prius aureus erat ptolemæus.n. Coccas illū rapuit. Veſana proles philippi Alexāder inſāus:nā Ammōis ſe filiū finxerat:ſeq; in ebriās furebat:& plures mūdos expugnare optabat. Prædo:prædonē appellat quia populis iniuſte bella mouit ſubiugauitq; eos. Fato uindice terrarū: morte ultrice ſubacti orbis Mortuus eſt.n. babylōe ueneno ei in poculo ſub miniſtrato a Caſādro filio antipatri metuētis ne mortē ſibi machinaret̃. idq; factū eſt cōſcio Theſalo medico apud quē Alexāder cōeſſabat̃ Vis uennei ꝙ ſtygis appellat̃ tāta fuit ut nō ære nō ferro:nō teſta cōtineret:nec aliter ferri:niſi in equi ungula potuerit ut ſcribit Iuſtinus plinius; uero li.xxx.inquit mulæ. Totū ſpargēda per orbē quia toti bellū ferens iniurius fuit. Pepercit : quia eius ciuis nō eſt diſſipatus:ſed ad ultimos ægypti reges eſt ſeruatus illæſus. Si redderet orbē ſibi:ſi mūdus liberaret̃: Ludibrio:in ridiculū ludū nā ſparſus fuiſſet. Orbē:magnā orbis partē. Nō utile mūdo editus exēplū: natus ad homines ſuo exēplo ambitiōe & ſuperbia inficiēdos & regni cupiditate. Latebras : ſeceſſus in quibus illuſtris nō erat. Patri : philippo qui ſuperauit athenienſes.

OMNIBO. Sed frēitu:ſecur⁹ quidē profect⁹ eſt alexādriā.uerūtamē dū incederet per urbē,præcedētibus lictorib⁹ qui faſces gerebāt more ro.ſēſit frēitū uulgi.dedignabāt̃.n.ꝙ in regia urbe alia poteſtas eſſet maior rege ſuo. Suis:q̃ ſua iura. Iura:poteſtatē ro. Magnūq; per.ſēſit nō in gratiā cæ.ſed occiſū eſſe poti⁹ ad utilitatē ægyptiorū. Tū uul:cæ. tāetſi nō ſibi placeret frēit⁹ uulgi tamē ſpē uultu ſimulat præmit altū cor de dolorē & uultu intrepido(ſicut conſueuerat)noluit cōtēplari uetuſta ægyptiorū regū ædificia. Et tēpla ne.nu. iſidis:cui⁹ tēplū uetuſtiſſimū erat iuxta ueneris fanū:ut inquit Strabo. Teſtātia uires ma. ea.n.illic cōdita fuerāt ab Alexādro rege macedonū. Circuit : cōtēplat̃. Et nulla : & alia omnia tāetſi pretioſa erāt utpote auro argētoq; ornata : tamē pro nihilo habebat cōparatione pyramidū : ubi corp⁹ alexādri ſepultū fuerat. Illic pe.in hac pyrāide q̃ cæ.cōtēplabat̃: cōditū erat Alexādri corp⁹. Veſana pro. quia pronus erat in iracūdiā Alexāder:ideo ipſū ueſanū appellauit quod ita eſſe teſtat̃ clytus amicus & familiaris paternus haſta traiectus:& Lyſimachus leōi obiectus & Calliſtenes philoſophus in cauea mori iuſſus. ita egit ut deo gēitus crederet̃:peragrauit orbē rectorib⁹ Ariſtotile & Calliſtene uſus forma fuit ſupra hominē anguſtiore:ut refert Solinus. ceruice cælſa:lætis oculis & illuſtribus malis ad gratiā rubeſcētib⁹: reliquis liniamētis corporis nō ſine maieſtate quad idecoris : uictor omniū uino & ira uict⁹.ſic morbo uinolētiæ apud babilonē hūiliore q̃ uixerat fortūa exēptus eſt Alexādri corpus(ut inquit Strabo) perdicæ ereptū ptolemæus alexādriā detulit:eiq; parētauit:ꝙ adhuc ibi iacet ſed nequaquā in eodē alueolo: nā qui nunc uitreus eſt prius aureus erat. Felix prædo.qui aliēa diripiēdo ſibi regnū cōparauit. Vindice fa.quia mors fuit ultrix terrarū:tūc.n.cū rapuit Alexādrū ultra eſt iniurias quas innūeras populis Alexāder intulerat. Sacratis to. & in hac pyrāide cineres alexādri repoſuerāt:qui uēto poti⁹ fuerāt ſpargēdi. Per orbē:ubicūq; aliquid detrimēti fecit mēbra ſpargēda erāt. Fortūa pe.nā fecit ut regnū ſuū perpetuo duraret uſq; ad eā etatē.ꝙ ſi populi in libertatē aliquādo uēiſſēt:nō dubiū erat quin corp⁹ alexādri dilaceraturi fuerint mēores iniuriarū quas ab eo acceperāt. Durauit ad ul.i. uſq; ad ultimū tps.ut obliuiſcerēt̃ iniuriarū po.nā regnū diuiſū eſt in princi

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA

pes alexādꝛ cōitati fuerāt. Si red.or.i.unꝗ orbis terraꝝ eſſet ſui iuris:nō dubiū erat qn ſeruituri fuiſſet i te. liqas alexādri. Nō utile mūdo.qa ipſe docuit orbē terraꝝ ſub uni°ptāte eſſe poſſe:nūꝗ ante alexādꝛ qſꝗ in uēr° fuerat:q uniuerſo,ppe orbi terraꝝ iperare. Exēplū:qa exēplo Alexādri Cæ. & multi alii dōiōi orbis terraꝝ eſſe uoluerūt. Eſſe ſub.i.poſſe ſeruiſ uni uiro. Macedū fines.nā alexāder nō cōtēt°regno paterno exercitū traduxit i aſiā.& eā omnē uicto Dar o ipio ſuo ſubiecit. Latebraſq:qa macedōia erāt ferme latebræ ꝗdā cōparatiōe reliq orbis quē ipſe armis ſubiecit. Patri.i.a philippo. Popu.aſ.qa bis Dariū alexāder ſuꝑauit:& ipm tertia uictoria ,pſligauit:cū i captiuitatē duxiſſet uxorē ei°&filias. tñ hoc modeſtiæ documētū dedit eximiū: qa ꝗꝗ illæ pulcherrimæ eſſent tñ intectas ſeruauit.

Humana cum ſtrage ruit:gladiumꝗ per oēs
Exegit gentes ignotos miſcuit amnes
Perſaꝝ euphratem,indoꝝ ſanguine gangem
Terraꝝ fatale malum fulmenꝗ quod omnes
Percuteret pariter populos. & ſid° iniquum
Gentibus oceano claſſes inferre parabat
Exteriore mari non illi flamma nec unde
Nō ſterilis libyæ nec ſyrtic° obſtulit ammon
Iſſet in occaſus mundi deuexa ſecutus
Ambiſſetꝗ polos nilumꝗ a fonte bibiſſet.
Occurrit ſuprema dies naturaꝗ ſolum
Hunc potuit finem ueſano ponere regi:
Qui ſecum inuidia qua totum cœperat orbē
Abſtulit imperium nulloꝗ herede relicto
Totius fati lacerandas præbuit urbes:
Sed cecidit babylone ſua parthoꝗ uerendus
Proh pudor eoi ,ppius timuere fariſſas
Quā nūc pila timēt populi licet uſꝗ ſub ar-(ctō
Regnem°zephiriꝗ domos terraſꝗ ꝑmam°
Flagrantis poſt terga noti:cedamus in ortus
Arſacidum domo non felix parthia craſſis
Exiguæ ſecura fuit prouincia pellæ

℄ SVLPI. Miſcuit:turbauit. Flumē:uæhemens iper°cui nil reſiſtit. Fatale:uel mortiferꝝ uel fato immiſſū. Sid°: peſtilentiā ui ſideris orta & cæleſtis ꝗdā potentia: Parabat: ut ꝗreret alios mundos. Flāma:æſt° torridæ zonæ. Sterilis: deſertæ & ſerpentib°ſqlidæ. Mundi deuexa: decliuū mundū. Ambiſſet polos: iuiſſet a ſeptentrionali polo antarcticū & antipodas & ultimā æthiopiā ubi nil° naſcit° pagraſſet ſed uitæ ſecundo & trceſſimo mortu°eſt. Hunc finē hanc getē nā aiu°nunꝗ ulli fini acqeuiſſet. Qui ſecū: q eodē odio quo ſibi mundi ipiū comparauerat ipm abſtulit:nā nullū heredē toti° reliqt ipii ſed ſuis ꝑfectis tradidit diuidendū. qppe pdica cui Alexander moriens tradiderat anulū: quēꝗ ,pceꝝ conſenſ° ſedatis ſeditionib° ducē elegerat.ꝗꝗ Aride° alexandri frater creat°rex eſſet. & portio regni poſthumo alexandri ſeruata:& Antipater macedōiæ & græciæ ꝑpoſitus eſſet tñ iter.xxiiii.principeſ diuiſit,puincias primaꝗ ptolemæo ægypt° obtigit. Toti° fati uniuerſi regni & felicitatis ſuæ. Lacerandas: ſuis ,pfectis diuidendas. Babylōe ſua:ubi regiā conſtituerat a parthis formidat°quoꝝ baylō metropolis eſt. Proh pudor: indignat° poeta ꝙ pl° Alexandꝝ parthi timuerunt ꝗ Ro. Sarias:macedonū tela methonymia ē. Terraſꝗ ꝑma°flagrātis poſt terga noti hoc eſt dominamur terris ꝗ ſunt ad circulū æqnoctialē ubi not°eſt calidiſſim°& poſt quē tepidiorē: Arſacidū domino parthoꝝ regi. Nō felix:pniciosa. Pellæ: urbis in macedonia.

℄ OMNIBO. Humana ſtrage.i. cū ruina & magna cæde hoīum. Exegit:exercuit. Amnes.euphratē & gangē: qa euphrates flu. eſt q totā itra ſe capadociā comphendit & Comagenā.& amanū & iſſicū ſinū magnā & paruā armeniā pcurrit:meſopotaniā diſterminat:ex euphrate ferebat°aꝗ in hortos penſiles babylonis. Ganges flu.eſt indiæ dicit autē hos fluuios miſcuiſſe ſanguine humano eoꝝ quos uincendo occiderat. Terraꝝ fa.ma.in aīo habuit alexander: ut oīa in ptāte ſuā redigeret niſi morte ꝑuent°eſſet. Malū fa.deſtinatū malū terris & lethiferꝝ. Flumē:qa uno eo. dēꝗ tpe oīa puerteret ꝗſi flumē. Et ſyd°ini.aduerſū:ſicut aduerſa ſydera inducunt peſtilentiā. Parabat: poſt ꝙ maiorē partē orbis terraꝝ domuerit. Exteriore mari.qa oceano ſphæra terræ circundat°. Nō illi fl.& uſ. ꝙ ad torridā zonā penetrauit:nil illi obſtare potuit. Flamma.ſ.feruentis zonæ. Vñ.ſ. oceani obſtiterunt. Sterilis:ꝗuis ſterilis:tñ nō obſtitit quo min° duceret exercitū. Ammō.i. templū iouis ammonis ꝙ poſitū eſt inter ſyrtes:de hoc ſatis ſupi°. In occaſū:iā ,pperabat ire in ultimū occidentē ad æthyopas. Deuexa: decliua:uidelicet meridiē qa pol°antarctic° humilis eſt. Pol.ſ.arcticū & antarcticū. A fonte:quē null° unꝗ inuenire potuit in hoc etiā multi reges elaborarunt inter quos Cambyſes rex pſaꝝ miſit: q diligenter ſcrutarent°:hi uero nauigarunt ex aduerſo nili quo ad ripas ꝗſdā puenerunt innauigabiles. nec tñ referre potuerunt:ubi nil°originē habuerit. Occurrit ſu.di.his cogitatis mors interuenit. Na.ꝙ ſo.& nihil fuit ꝙ potuiſſet cupiditati alexandri modū ipōere ꝑter naturā: qa mortalis nat° erat. Veſano re. iſatiabili q iſania ꝗdā ferebat°:ut nihil unꝗ aīum ei°explere potuiſſet. Qui ſe.i.iuidia fecit ut dominoꝝ oium ſupior eēt itē inuidia fecit ut poſt mortē curaret ne qs uniuerſo orbi teraꝝ ꝑeēt:ſicut ipe nā duodeci pricipib° regnū ſuū diuiſit:ꝗ ergo inuidiā ipiro orbis acceperat: eandē moriens abſtulit nullo hærede. qa duodeci pricipib° regnū ptit°eſt. Toti°fati.i.toti°fortunæ ſuæ. Cecidit:mortu°eſt. Bab.ſu.ꝗ ipſe ſubegerat bello & in ea regiā poſuerat ꝗuis haruſpices monerent caueret ſibi ab ea urbe:tñ cupiditate ei°impulſus eſt ut ad eā ueniret:& ibi a caſſandro Antipatri filio q pincerna ei°erat ueneno necat°eſt. Parthiſꝗ ue.qa pthi & ipm in honorē habuerunt cui° urbē ipſe cæpat nā i parthia eſt babylō:& metropolis eſt regionis illi°. Proh pu. idignat° hoc loco Lucanus ꝙ populi parthorū timuere alexandꝝ & macedones cū auſi ſint & romanis inferre bellū er

go pl°uiriū iquit habuit Alexander popul°ro.nā craſſū cū maiori parte exercit°parthi occiderunt: Sariſſas .i.tela macedonica & fariſſas pro ipſis macedonib°poſuit. Pila.i.ro.nā pilū ro.eſt telū. Propi°quia ro.iperiū ſuū nō porrexerant:tā prope parthos ſicut fecere macedones. Licet uſꝗ ſub ar.quanuis i occidente meridie & ſeptentrione maiore ſim° dñi:ꝗ nunquā fuerit Alexander:tñ ꝙ orientē pertinet:ipſe nos iperio ſuꝑauit. Sub ar.ſeptentrione. Zephyriꝗ do.i.occidentē. Noti: meridiei: Cedam° i or.tñ uicti ſum° i oriente potentia Alexandri macedonis. Arſacidū:a dño parthoꝝ:arſacidæ.n. reges parthoꝝ dicti ſunt: ſicut ptolomæi ægypti.& cæ.ro. Nō felix:ꝗ idignū fuit hoc:ut ex oib° prouinciis parthia exigua fuerit Alexandro:quæ nunc eſt formidoloſa ro.cū i ea Craſſ°cū exercitu perierit. Craſſis:pñ & filio. Secura pel. quia in ea nihil timuerit Alexander: imo uero obſequentiſſimā ſibi habuit.

Iam peluſiaci ueniens a gurgite nili
Rex puer imbellis populi ſedauerat iras
Obſide quo pacis pellea tutus in aula
Cæſar erat,cum ſe parua cleopatra biremi
Corrupto cuſtode phari laxare cathenas
Intulit æmathiis ignare cæſare tectis
Dedecus ægypti latii feralis erymnis
Romano nō caſta malo.ꝗtum impulit argos
Iliacaſꝗ domos facie ſparthana nocenti
Heſperios auxit tantum cleopatra furores
Terruit illa ſuo ſi fas capitolia ſiſtro
Et romana petit imbelli ſigna canopo
Cæſare captiuo pharios ductura triumphos
Leucadoꝗ fuit dubius ſub gurgite caſus
An mundū ne nrā quidem matrona teneret

℄ SVLPI. Rex ptolomæ°quē cæ.acciuerat ut exercit° dimitteret & cū ſorore corā ſe diſceptaret. A gurgite nili peluſiaci: a peluſio nili hoſtio. Populi ſedauerat iras:nā photin°nutriti°& eunuch° regis indignans eū ad dicendā cām euocari:adiutores quoſdā noct° exercitā a peluſio clā Alexandriā euocarat eiꝗ achillā præfecerat cæ. paruis cū copiis extra urbē dimicare diffidens milites i armis eſſe uiſſit. regē ꝙ hortat° ut ad achillā legatos mitteret:illos cū primū ocioſos accepit regē ut in ſuā ptātē haberet effecit.& iō eū pacis obſidē dicit poeta. Videbant°igit° oīa iā tranquilla cū Cleopatra ꝗ euocauerat cæ. clā i regiā eſt iuecta. Cuſtode præfecto: Laxare:hoc eſt lantendū nā ut ait plutarch°lembū ingreſſa cū ſolo Appollodoro ſub primis tenebris regiā ad nauigauit:cūꝗ alio occultari pacto nequiret:ſe itra culcitrā protendit i longū ꝗ loro circunligans appollodor° itro tulit ad cæ. Tectis æmathiis:domo cæ.uictoris i æmathia: Feralis erymnis: peſtifera furia. Malo ro. multā.n.ītulit calamitatē & cæ.& Antonii tempore. Agros: græciā per ſynecdochē. Sparthana: helena. Furores:bella. Si fas: ſi licet dicere. Siſtro tympano:Virg.de eadē loquens ait patrio uocat agmina ſiſtro. Petit:ſyncope:aduexit.n.cū Antonio ægyptio& exercitū i auguſtū octauiū. Canopo:ægyptiis cæ. captiuo: de capto auguſto triumphatura & ſedē iperii i ægypto conſtituta. Gurgite laucadio:i ſinu ambracio apud Ieucadiā peninſulā quæ nerit°eſt appellata ut plini°ait. Caſ°dubi°:periculoſ°euent°an mund°a barbara fœmina poſſideret°: Ne quidē nrā:etiā nō ro.ꝙ eſſet tolleraōilius.

℄ OMNIBO. Iā pe.nunc redit ad cæ.& ptolemæū.dicit autē poſtꝗ rex tandē fremitū populi ſedauit:uenit ipe ad cæ.:& ſe i ei°ptātē futuꝝ dixit. rege ergo ꝗſi obſide ſecuri° cæ.cœpit deinde diligenti° contemplare ſitū ægypti:& ſe etiā dedere regi:cū paulopoſt Cleopatra ſupauit ꝗ blandiciis ſuis pellexit cæſarē. Peluſiaco: ibi .n. caſtra habebat ad peluſiū: In a. pe. i aula Alexandriæ ꝗ pellæ° alexander condiderat. Obſide: tanꝗ obſide pacis. Cū:cū excluſa eſſet cleopatra extra phaꝝ:& ipa quoꝗ exercitū habebat contra fratrē: illa munerib°corrupit cuſtodes phari q catenas ſoluerent qb°illa extra portā excluſa erat: & pua biremi igreſſa fefelit ptolemæū & ad cæ:puenit. Biremi:naui ꝗ duobu°ordinib°remoꝝ uteret°. Cuſtode. ꝗ ꝑerat portui. Catenas: port° qb°excluderet°. Tectis æma. longe repetitū eſt epithetō.i.tectis cæ. uictoris æmathiæ. Latii: italiæ. Dedec°æ:cū ipa eſſet ipudica:luxurioſa:auara dedec°erat ægypti. Feralis he. furia lethifera. ꝗtas clades itulerit italiæ hiſtoria docet primo.n.cā fuit:ut multi e ro. ocideren°cū cæ. deinde cū cleopatra ſe coniunxiſſet cū Antonio cā fuit:ut,bellū ciuile iterū conflaret°iter Octauiū &.M.Antoniū: & ad leucadē ,pmontoriū bello nauali uicta eſt cleopatra cū Antonio. ibiꝗ multa milia ro. periere. Nō caſta .i. ipudica ad malū ro.q blandiciis duces ro.pellexit. Quantū im.ar.dicit nō min° ,ppe exitū ituliſſe ro.cleopatrā: ꝗ i tulit helena troianis. Spartana: helena. ꝗ bello irritauit græciā & aſiā pulchritudine ſua rapta ex oppido ſparta.Virgi.Me duce dardanus ſpartā expugnauit adulter. Argos:europā in qua eſt græcia. Iliacaſꝗ do: aſiā nā iliō in aſia eſt. Facie no.nā forma ſua tantū mali intulit:quantū helena. Terruit: parū inquit abfuit quin cleopatra imperiū orbis terrarū terreret. Siſtro:ſiſtrū eſt genus tubæ incuruæ quo utebant° ſacerdotes tūc cū ad inquiſitionē oſiridis populū conuocabant ut imiterent° iſidis plangores quæ oſirim uirū ſuū diu quæſitū tandē inuenit. Capitolia:imperiū ro. Si fas:ita dixit quemadmodū dicere ſolemus:ſi diis placet. Petit:inuadit.contra octauiū duxit exercitū.M.Antonio coniuncta. Canopo:populo ægypti. Canopos centū ac uiginti ſtadiis diſtat ab Alexandria: pedeſtri itinere uadentibus:dicta de nomine canopi: qui menelai claſſē gubernabat.& ibi mortuus eſt(ut refert Strabo)in ea eſt Serapidis templū &,cultu & religione excellens. Imbelli:molli: ut ſupra ꝗmollit gentes clæmentia cœli. Ductura triumphos: quia in amorē ſuū pellexit cæ.ut parū abfuerit: quin amore uictus ſe crederet ægyptiis occidendū: nā dū ille amori operā daret & luxu capt°conuiuiis indulget° pene a photino & achilla eſt oppreſſus. Leucadioꝗ fuit poſtea apud leucadē promontoriū in magno diſcrimine fuit imperiū ro. An mundū:duplici ratiōe indignum fuiſſet

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA

romanis:ſi cleopatra regnaſſet & ꝙ indigna mulier erat:& nõ romana: Nec nr̃a.i.nec romana quidẽ.

SVLPI. Hoc ai:hãc audaciã. Ptolemæida:cleopatrã rect° eſt ptolomæis. Quis tibi: argumẽtũ a maiori ad min°. Antõi: quiũior & mollior eras. Hauſerit ignes:captũ fuerit amor. Habitata:in qua uerſari uidebaťumbra põ. Admiſit uenerẽ curis:deliniuit curas laſciuia. Part°:filios ut cæ.nã ultra nouẽ mẽſes illic eſt cõmorat° ut tradit Appian°. Magni:cui° uxor fuiſti. Coaleſcere:creſcere:& colligi. Depẽdit: cõſũit. Dõare: cleopatræ. Nõ ſibi: ſed cleopatræ. Quẽ formæ cõfiſa ſuæ cæ.aſtu culcitræ primũ illect° inde ſplẽdore formæ & ſermõis gratia uinct° eſt. Cõpta dolorẽ: cõptũ habẽs & cũ ornatu gerẽs. Diſperſa: ſynecdoche. Quã decu. q̃ decẽs & pulchra fuit. Si qua eſt: cleopatra a fratre eiecta ſupplicat cæ. ut in regnũ reſtituaťnã ex teſtamẽto patris ex æquo cũ fratre eſt heres cõiũxq; fratris atq; ut regiã in qua photin°:nõ ptolemæ° regnat tãto decore liberet obſecrat. principio igiť ſi bñficiũ acceperit gratã fore ſe polliceť exorditq; a beniuolẽtia & attẽtiõe. Eſt autẽ ordo o maxime cæ.ego regina proles clariſſima lagi pharis ſi qua eſt nobilitas exul in æternũ depulſa ſceptris paternis cõplectar pedes ſi tua & reliqua. Si qua eſt nobilitas: ſi eſt alicuius nobilitatis & gloriæ inde ortã eſſe. Fato: fortũæ & dignitati. Aequũ ſid°: celeſtis iuſtitia & potẽtia. Nõ urbes:occurrit his quæ obiict poſſẽt. Fœminã populi regnare nõ patieť. immo inquit cõſueuere parere fœminæ cũ ptolemæũ patrẽ eieciſſẽt Sororẽ meã natu maiorẽ reginã cõſtituerũt. Sũma uerba: teſtamẽtũ. Parẽti:nõ ceſi dicit ſed morbo aſũpti. Et thalãi:cõiugii. Puer ipſe ſororẽ:proſequaťme fratris nõ mariti affectu ſi eſt liber & licet per photinũ cui paret.

COMNIBO. Illa nox: qua cõſuetudinẽ cũ cæ: iniit. Animi .ſ. cleopatræ. Inceſtã pto. impudicã cleopatrã ptolemæi filiã: Noſtris du.cũ cæ.pri°deinde cũ.M.Anto. Quis ti.ue. nũc cæ. repræhẽdit qui cũ ductor eẽt fortiſſimus & in medio flagrãte bello ciuili uerſareť:tamẽ amore mulieris corruptus fuerit:propteraignoſcendũ ſit Antonio: qui cũ mollioris eſſet ingenii amoribus huius capi potuerit:a maiori ad minus:ſi uincere potuit animũ cæ.duc & nõ facile credentẽ blandiciis mulierũ:quanto.M.Ant.fecit qui natura mollior erat. Auſerit:cõmprænderit. Ignes:pro amore poniť Virgi.& cæco carpiť igni. Et in media rabie: cũ bello ciuili adhuc eſſet occupatus: magnus enim adhuc labor ſuperat nã uincenda erat claſſis põ. uincendæ reliquiæ belli ciuilis.quas ſecũ duxerat Cato & ad iubã regẽ libyæ peruenerat. Aula:cũ ante oculos obſeruareť põ.cædes & in ipſa aula ptolemæi regis eẽt cui° iuſſu põ. occiſus fuerat cæ.operã amoribus dedit. Sanguine:nondũ inquit abſterſus erat cruor in theſſalia ſparſus cum tamen cleopatræ blanditiis molliri potuit. Illicitoſq; toros: utpote ex pellice ex hoc compreſſu cæ.grauida facta eſt cleopatra & puerum peperit cui poſtea nomen impoſuit cæ. Coniuge calphurnia. Proh pu. per exclamationem exaggerat adulterium cæ, dedecus ingens fuit:ut fratres iuliæ ex pellice cleopatra generaret: quam ex matrimonio legiptimo conceptam in matrimonium põ.dederat. Obſcæ.deteſtabili & execrabili. Matre.ideſt pellice. Parteſq; fu.& præter facinus quod admiſit: minime ignoſcendum acceſſit quod interea partibus pompeianis ſpem dedit: qua poſſent ciuile bellum reparare: nam ille dum operam dat amoribus: in terra Cato ad iugam peruenit & ope illius exercitum iuſtam renouauit. Coaleſcere: ſimul creſcere augeri. Regnis libyæ: in regno iubæ. Deprendit: tradidit. Tempora: quæ conſumenda erant ad perficiendum ciuile bellum. Turpis:adulter. Niliaco amori: ideſt cleopatræ. quæ regina fuit ægypti. Donare: ſcilicet cleopatræ. Non ſibi: ſed cleopatræ uincere cuius amoribus correptus erat Quæ formæ con.nunc dixit quomodo cleopatra cæſarem in ſuum amorem pelexerit:cũm corruptis cuſtodibus ad regiam ueniſſet in Alexandriam:ad cæſarem ingreſſa eſt: & cæſaris pedibus proſtrata opem rogauit dum cæſar eſſet in regia:& epulis ac regifico luxui intentus delegit ergo tempus & locum ut poſſet ſibi obſequentem facere cæſarem. Triſtis: ideſt merorem ſimulans. Compta: ideſt ornata habens dolorẽ ſimulatũ: quia ſe ornauit quantũ ſimulanti dolorem conueniebat. Quã decuit .q.d. nõ decuit Veluti:tanquã diſperſa ſit in illa nihilo ſegnius:q̃ ſi ſparſis capillis prouoluta eſſet gentibus cæ.auſa eſt in

Hoc animi nox illa dedit. quæ prima cubili
Miſcuit inceſtã ducibus ptolemæida noſtris
Quis tibi uexani ueniam non donet amoris
Antoni. durum cum cæſaris hauſerit ignes
Pectus & in media rabie medioq; furore
Et pompeianis habitata manibus aula.
Sanguine theſtalicæ claſis perfuſus adulter
Admiſit uenerem curiſ. & miſcuit armis
Illicitoſq; toros & non ex coniuge partus
Proh pudor oblitus magni tibi iulia fratres
Oſcena de matre dedit parteſq; fugatas:
Paſſus in extremis libyes coaleſcere regnis
Tempora niliaco turpis dependit amori
Dũ dõare pharõ: dũ nõ ſibi uincere mauult
Quem formæ cõfixa ſuæ cleopatra ſine ullis
Triſtis adit lachrimis. ſimulatũ cõpta dolorẽ
Quã decuit ueluti laceros diſperſa capillos
Et ſic orſa loqui. ſi qua eſt o maxime cæſar
Nobilitas pharii proles clariſſima lagi
Exul in æternum ſceptris depulſa paternis
Si tua reſtituat ueteri me dextera fato
Complectar regina pedes tu gentibus æquũ
Sidus ades noſtris non urbes prima tenebo
Fœmina niliacas nullo diſcrimine ſexus
Reginã ſcit ferre pharos lege ſumma perẽpti
Verba patris: qui iura mihi communia regni
Et thalami cum fratre dedit. puer ipſe ſororẽ

húc modũ loq. Diſpſa:ſciſſa ac iornata capillos. Siqua ẽ:cõfuſe loqť & pturbate:ut fœmia & pturbata ſolet ordo ẽ ego fœmina nõ prima tenebo urbes niliacas ſi tua dextra reſtituat me ueteri fato deide p parẽtheſim lege:& cũ ſupioribus iunge.ego regina clariſſima.ples lagi pharii cõplector pedes ſi qua ẽ nobilitas o maxime cæſar:& ego exul in æternũ delapſa a regnis pr̃nis:tu æquũ ſydus ades nr̃is gẽtibus. Proles lagi.i.q̃ a lago rege ægyptiorũ originẽ duco.i.cui pr̃ ptolemæus Auletes.de lagidarũ ſucceſſione ſatis ſupius eſt de Strabone repetita hiſtoria. Exul in æter.niſi tua ope i regnũ reſtituar. Veteri fa:i.antiq̃ fortũæ meæ Sydus æquũ:tanq̃ ſydus pſperũ. Fœmina:qa occurrebat illud fœmina es:& regnare nõ potes dicit ipſa nõ ita eẽ:hãc.n.cõſuetudinẽ eẽ in ægypto:ut fœminæ regnẽt. Diſcrimie: nulla differẽtia ſexus. Lege ſũ. & utiť teſtamẽto ꝙ ipſa cũ fratre pariter hæres regni ægypti relicta fuerit. Sũma:ultima. Qui.iu.moriẽs pater iuſſit:ut matrimonio iũgerer prolæmeo fratri:& una cũ illo regnarẽ. Puer ipſe ſo.ſi quæris cæſar cur me regno depulerit:nõ ipſe fuit:ſed ſatellites ipſius.ſ.photinus & achillas quorũ cõſilio regiť. Puer:puerũ appellauit:ut mirũ uideri non poſſit:ſi imperio ac conſilio ſatellitũ ſuorũ ſubiectus eſt.

SVLPI. Photini:nutritii quẽ in odiũ & i cõtẽptũ adducit. Affectus:uoluntates. Enſes:potẽtiã. Nil ipſa paterni:regnet ſolus modo regia tãto decore libereť. Funeſta:morte pompeii maculata. Tumores:ſupbiam. Minať:inſerendo in te arma Mũdo:qa alterius iuſſu perire debuerat. Tibi:qa ab illo meritũ accepiſti & tibi in eũ pꝛ̃cepta poteſtas eſt. Facinus:audax factum & ſcelus. Meritũ:bñficium in te. Nec qcq̃ tẽtaſſet:fruſtra oraſſet:nõ.n.fuiſſet cõmotus. Vultus:uenuſtas & forma qbus plus effecit q̃ uerbis. Perorat:noue dixit p pſuaſit. Exigit noctẽ:petit cõem lectulũ noctis. Infandã:obſcenã. Iudice:cæſare q iudex erat iter ipſã & fratrem. Pax ubi:facta pace cõuiuiũ ẽ inſtitutũ. Duci:ptolemæo. Donis:quæ cæſari dedit. Epulæ:cõuiuia: Luxus: nimiã rerũ affluentiã & copiã. Tumultu: ſtrepitu & murmure miniſtrorũ. In ſæcula romana in annos romanorũ nã multa ſecula ſine talis luxus notitia pꝛ̃terierũt. Ipſe locus:Regia inqt erat ornatior q̃ nũc ſint tẽpla romana:q̃ q̃to ætas erit corruptior tãto nitidiora ædificabit. Q d:q̃le. Laqaq; te.laqaria tectorũ. Diuitias:pꝛ̃ciũ magnum qd declarat. Aurũ cra.laminæ aureæ. Nec ſũmis:Parietes iqt interiores ñ marmoreis laminis ſed gẽmeis incruſtati erãt.Incruſtare ãt & cruſtare ẽ ſic laminas marmoreas i pariete affigere ut totus eẽ marmoreus uideatur.Opus uerũ tectoriũ dr̃ quũ denſa calce obduciť leuigaturq; paries. Summus:nã in ſumma parietis parte ponunť.Stabat nõ ſegnis:erecta erat ad ſuſtentandũ pondera. Achates:gemma ſubalba:diuerſorũ colorum zonis diſtincta a qbus noia plurima accipit primũ in ſiciliæ ſui nois fluuio reperta eſt.auctore plinio.

COMNIBO. Si modo li.ſi mõ ſit ſui iuris. Affectus:uolũtates. Suos enſes.i.ptãtẽ & nõ audet diſcedere a uoluntate ſatellitũ. Nil ipſa paterni:q̃ſo id agas:ne regnũ ægypti ſit ſub poteſtate ſatellitũ regis: nã hoc dedecus pati nõ poſſum. Solue:libera.Regẽ id.n.quod rogo ẽ: ut frater meus rex ſit & nõ photinus. Quãto ue ti.& quãta inqt ſupbia credis inflatũ eẽ photinũ poſtq̃ põpeiũ obtrũcauit:idẽ quoq; in te facere auderet:& animo concepit ſi fortuna fauerit. Minať .ſ.auellere & tibi ceruicẽ. Sat fuit in.nã de cæde pom. meritũ cõſecutus eſt photinus quaſi id tua cã fecerit. Põpe.faci.ut cũ facinus admiſerit quaſi de te bene meruerit non eſt hoc tolerãdũ. Neqcq̃ du. Obtinuit cleopatra qd optabat non precibus:ſed forma q̃ cæſaris aĩum commouit. Vultus:forma oris. Adeſt:cõiuncta eſt cũ pꝛ̃cibus. Perorat.i.obtinet qd uolebat. Exigit.ſ.pꝛ̃cibus ſuis. Corrupto cæ.ſ.amore eius. Pax ubi parta:cleopatra nõ tã pꝛ̃cibus q̃ forma obtinuit a cæſare i grãm cum fratre conciliareť.quo facto tũc cõuiuia parat: ſunt ſumptuoſiſſima qbus cæſar cũ rege atq; regina interfuit:& ipſa deide ſuos ornatus apuit oẽs:ut cæſari placeret deſcribit igiť ædes qbus paratum eſt cõuiuiũ:deinde ſumptuoſas epulas. Duci:a cæſare. Empta:ab ipſo duce:qa multa munera cæſari dederũt. Excepe epu.poſtq̃ in grãm rex cũ regina rediiſſet. Gaudia re:qa ſtructa ſũt cõuiuia regifico luxu. Explicuitq;.Aperuit ſupabũdãt iã rerũ omnium & ſumptuoſos apparatus cleopatra. Tumultu.tumultum uocat famulorũ ac famularũ pompã q̃ pgreſſa eſt in cõuiuiũ. Nõdũ trãſlatos:qa luxus nõdum ad romanos peruenerat. Ipſe locus:primũ deſcribiť locus:q adeo patus erat pretioſis rebus:ut nec tẽpla qdẽ deorũ: q̃ poſtea ætas corruptior ædificauit tam ornata eẽ cõſueuerint:& oñdit priſcis illis fuiſſe tẽpla q̃ illi pie magis colebãt.q̃ pꝛ̃tioſis muneribus. Aetas.ſ.poſtera q̃ corruptior futura erit. Quod:p quale tẽplũ. Laqataq; tecta: laquearia pprie dñr trabes qbus ſuſtineť tectum:dicit & trabes fuiſſe auro ornatas:ut uix pondus auri ſuſti

Si mõ liber amet. ſed habet ſub iura photini
Affectus enſeſq; ſuos: nil ipſa paterni
Iuris habere peto culpa tantoq; pudore
Solue domũ: remoue funeſta ſatellitis arma
Et regem regnare iube: quãtos ne tumores
Mente gerit famulus magni ceruice reuulſa
Iam tibi: ſed procul hoc auertãt fata minãtur
Sat fuit indignum cæſar mundoq; tibiq;
Pompeium facinus meritũq; fuiſſe photini.
Nequicquam duras tentaſſet cæſaris aures
Vultus adeſt pꝛ̃cibus: facieſq; inceſta porat.
Exigit infandam corrupto iudice noctem.
Pax ubi parta duci: doniſq; igẽtibus empta ẽ
Excepere epulæ tantarũm gaudia rerum
Explicuitq; ſuos magno cleopatra tumultu
Nondum trãſlatos romana in ſæcula luxus.
Ipſe locus templi quod uix corruptior ætas
Extruet inſtar erat. laqueataq; tecta ferebant
Diuitias: craſſumq; trabes abſconderat aurũ
Nec ſummis cruſtata domus ſectiſq; nitebat
Marmoribus. ſtabatq; ſibi nõ ſegnis achates

nerẽt. Diuitias:aurũ:argentũ:& lapides ꝓtioſos. Craſſũ:ſolidũ. Nec ſũmis cru.& domus nõ erat cruſtata marmore:ſed tota erat marmorea:cruſtati dñr pietes marmore tecti ĩ ſupficie tñ dĩa ẽ iter cruſtũ & cruſta: cruſtũ ẽ eſculẽtũ:cruſta de aliis rebus dĩ. Stabatq; nõ ſe.a.& nõ erat iutilis achates:q lapis tãtũmodo poſit' eẽt ad ornatũ:imo uero achaticæ colũnæ ædiũ arcus ſuſtinebãt:iõ nõ ſegnis:achates e ꝓtioſus lapis:quẽ qui geſtauerit in annulo efficit' amabilior:Achatẽ:lapidẽ Sicilia primũ dedi: in achatis flu.reptũ ñ ullẽcũ ibi tñ repiret' qppe iter ſcribẽtes eũ uenæ naturalibus ſic notãt formis:ut cũ oetimũ ẽ uarias rerũ ꝑferat imagines nũc in diuerſis in locis apparet:teſte Solino dat creta:dat idia:achates ſanguineis maculis irrubeſcit: ſed q maxime ꝓbat' uitreã habet ꝑſpicuitatẽ ut cyprius.nã q eſt facie cerea abũdãs triuialiter negligitur.

Purpureuſq; lapis.totaq; effuſus in aula
Calcabitur onyx.hebenus mareotica uaſtos
Non operit poſtes.ſed ſtat pro robore uili
Auxiliũ.non forma domus.eburatria ueſtit
Et ſuffixa manu foribus teſtudinis indæ
Terga ſedẽt crebra maculas diſticta ſmaragdo
Fulget gẽma toris:& iaſpide fulua ſupellex
Hic torus.aſſyrio cuius pars maxima ſucco.
Strata micãt tyrio. quorũ pars maxima lẽtũ
Cocta diu uirus non uno duxit aeno
Pars auro plumata nitet.pars ignea cocco
Vt mos eſt phariis miſcendi licia telis.
Tũc famulæ nũer' turbæ populuſq; miniſter
Diſcolor hos ſanguis;alios diſtinxerat ætas

SVLPI. Purpureuſq; lapis: Sardã itelligit q ẽ gẽma rubicũda ĩ ſimilitudinẽ carnis hæc onyci iuncta ſardonicẽ efficit.Onyx gẽma ẽ in q cãdor ẽ unguis humãi ſiſitudine:Onyx.n.unguis eſt. Hebenus:arbor idica & æthyops quã æthyopes regib' ꝓ ſidis tributi uice pẽdũt:materia ẽ nigri coloris & odoris iucũdi. Maretoica:ægyptia a Mareotide palude. Non opit poſtes:nõ ornat hoſtia nec in paruas teſſellas diuiſa attenuataq; ẽ. Auxiliũ:trabs tabula tibicen. Nõ forma:non ornamentũ. Atria:ædificia circa ĩpluuiũ. Et ſuffixa:ex tegmine teſtudinis uario & ꝓtioſo hoſtia & fores erãt ornatæ ita ut in meis maculis haberẽt ſmaragdos q ſũt gẽmæ uiroris eximii oculiſq; iucũdiſſimi Teſtudinũ putaminib' in laminas ſectis hoſtia & lectos diſcubitorios ornabãt:qd primũ æmilius pollio Neronis tpibus inueniſſe li.viiii.pl.ſcribit Gemma:uariaꝝ gẽmarũ gña. Toris:menſis. Iaſpide:Iaſpis uiret & trãſlucet:eſtq; purpurei & cerulei & uarii generis. Torus:mẽſa bi accubituri. Succo a ſyrio:purpura ſericea. Strata:lecti ubi recubituri. Tyrio:lana tincta apud tyꝝ q color eſt ardentior. Duxit lentũ colorem. Nõ uno aeno: purpurã bis tinctã intelligit q auctore plinio dibapha appellat'. Plumata:ĩ modũ plumarũ cõtexta. Ignea cocco:ſplendida eſt colore coccineo q ẽ den ſior purpura.Coccũ.n.ẽ Gallaciæ rubẽs gramen nitorẽ purpureum reddens. Eſt & granum ilicis eiuſdem uirtutis qđ & in gallacia & alibi naſcit' ut plinius li.xvi.tradit. Miſcendi licia:filia diuerſi coloris q polimita dicũt'.plinius ait Colores diuerſæ picturæ intexere babylon maxime celebrauit & nomen ĩpoſuit plurimis uero liciis texere quæ polimita appellãt' Alexãdria inſtituit. Turbæ famuliæ numerus : id eſt famuli multi nitent. Diſcolor hos:a colore ætate forma & fortuna diuerſitatem oſtendit.

OMNIBO. Purpureuſq; la.atq; purpureis lapidibus ſtratũ erat pauimentũ ipſarũ ædiũ. Purpureus: porphyreus:ſicut.n.appellat' porphyra petra:nã porphyra græci dicũt:nos purpura: Effuſus.ſtratus.Calcabat'.ſ.a cõuiuãtibus. Onix lapis ẽ nitidus color unguis:unde etiã denominationẽ habuit.nã ſignificat unguẽ. Hebenus q alibi ꝓtioſa habẽtur:ibi erãt ꝓ uiliſſimo ligno. Sola ĩdia hebenũ mittit:nec uniuerſa:ueꝝ exigua ſui parte ſyluis hoc genus edit arbor ẽ plærũq; tenuis:ſed frequẽtior numine raro ĩ craſſitudie cadicis extuberata:hiulco cortice & admodũ reticulato:dehiſcẽtibus uenis adeo:ut p ipſos ſinus ꝑſtima uix tenui libro cõtegat':lignũ oẽ atq; mediale:eatẽ ferme & facie & nitore q eſt in lapide gagate:teſte Solino:idi reges ex eo ſceptra ſumunt:& q̃ſcũq; deoꝝ imagĩes nõ niſi ex hebeno hñt:iidẽ ferãt materiã iſta liquorẽ nõ cõtineri & qcqd maleficũ fuerit:tactu eius auerti:hac gratia pocula ex hebeno hñt: hebenum ex ĩdia mithridatico triũpho rõæ primũ põ.magnus exhibuit. Mareotica:q naſcit' apud paludẽ mareoti. Nõ opit po.nõ ĩ ſupficie hoſtii ponebat' hebẽus:ut eẽt ad ornatũ. Sed ſtat ꝓ ro:qa hebeneæ colũnæ ſtructæ erãt qbus ſuſtẽtaret' domus. Vili:iõ dixit:qa ſupius achaticas colũnas habuiſſe di:cõpatiõe ergo achatis uilis ẽ hebenus. Auxiliũ:ad ſuſtẽtãdũ domũ. Nõ forma: nõ ꝓ ornatu dom'. Ebur:cruſta eburnea. Et ſuffixa. Teſtudo ĩdica q ſolet eẽ ĩ ꝓtio:nũc erat tegmẽ poſtiũ teſtudo ẽ aĩal aquatile ſimul & terreſtre.Stra.refert idorũ legatos q ad cæſ.auguſtum uenerãt:ei dono attuliſſe iter cætera octo ſeruos nudos ſubligaculis aromatibus delibutos:Mer.a pueto brachia ab humeris exertum.itẽ uipas ingẽtes & ſerpentẽ decẽ cubitorum & teſtudinẽ fluuialẽ triũ cubitoꝝ.Solinus uero dicit q Taprobanẽ inſulã colunt marinas ẽt teſtudines capere quaꝝ tãta ẽ magnitudo:ut ſupficies eaꝝ domum faciat & numeroſam familiã nõ arcte recepte. Oſtreum ẽ habet.n.tegmẽ oſtreaꝝ.eius cortice ornabãt' poſtes:& lecticæ unde Iuuenalis.Qualis ĩ oceani fluctu teſtudo nataret Claꝝ tronigenis factura & nobile fulchꝝ.Terga:coria. Suffixa.infetta foribus. Manu.ſ.artificis:nã theſſelis qbuſdam huius indicæ teſtudinis diſtinctæ erãt fores & uermiculatas fores ĩtelligit. Sedẽt .ſ.ĩ ipſis foribus. Maculis diſt.ſ.habẽtia maculas diſtictas. Smaragdo:ſmaragdis ſcythicis tertiã iter lapides dignitatẽ Theophraſtus dedit.nã licet ſint ægyptii & calcedonii & Medici & Lacõici ꝓcipuus ẽ honor ſcythicis:nihil his iucũdius:nihil utilius uidẽt oculi:nã uiſus quos alterius gẽmæ fulgor retuderit:ſmaragdi recreant. Fulcit:ſuſtinet fulcra ex gẽma dicit habuiſſe toros:nã fulcire ẽ ſuſtineri. Gẽma to.i.tori habẽt ulcra gemmata. Iapidem.iaſpidis plinius lib.xxxvii.naturalis hiſtoriæ dicit iaſpidem uiridem & craſ

ſi coloris eẽ. Fulua ſu.i.tori ueſtis & aluea iaſpide ornata erant per ſupellectilẽ intelligo ueſtes quib' tori ornant'. Aſſyrio ſuco.i. purpureo colore qui in aſſyria tingit'. Cui' ꝑpa. pars erat ornata purpura aſſyria pars autẽ tyria:nã in aſſyria & tyro purpura tingit' precioſa tyr' eſt opidũ phœniciæ ubi piſcis naſcit' cui' ſanguine tingit' purpura. Cocta diu.nã quato diuti' coquit' purpura:tanto etiã melior ac tenacior reddit' ideo dix' appellauit ſuccũ purpuræ. Lentũ:tenax. Nõ duxit.i.traxit. Vno ahe.i.ſæpi' cocta. Plumata.i. in plumaꝝ modũ ſquamata auro. Ignea co nã coccine' color igne' eſt. Vt mos eſt p.i.ægyptiis:nã hoc texẽdi gen' diſtictũ diuerſis colorib' in ægypto eſt. Litia:ſunt qb' tela texit'. Tunc fa.talis inqt erat aula:talis ornat' aulæ: ſed ingens numer' erat famulorũ ac famularũ quæ miniſtrabant epulis eiuſmodi ſumptuoſis erant diſſoni linguis:diſſoni morib' facie atq; colore. Famulæ tur.pro turbæ famulantis. Popul'q; m.i.multitudo ſeruoꝝ. Sanguis gen' quia diuerſi generis erant. Diſtinſerat æ.quia alii iuuenes:alii grauioris ætatis erant.

Hæc libycos:pars tã flauos gerit altera cries
Vt nullas cæſar rheni ſe dicat in aruis
Tã rutilas uidiſſe comas pars ſanguinis uſti
Torta caput refugoſq; gerens a frõte capillos
Nec non infelix ferro mollita iuuentus
Atq; execta uirum ſtat contra fortior ætas
Vix nulla fuſcante tamen lanugine malas
Diſcubuere toris reges maiorq; poteſtas
Cæſar & immodicæ formã fucata nocentem
Nec ſceptris contenta ſuis nec fratre marito
Plena maris rubri ſpoliis colloq; comiſq;
Diuitias cleopatra gerit cultuq; laborat
Candida ſydonio perlucent pectora filo
Quod nilotis acus compreſſum pector' ſeꝝ
Soluit & extenſo laxauit ſtamina uelõ
Dentibus hinc niueis ſectos atlantide ſilua
Impoſuere orbes quales ad cæſaris ora
Nec capto uenere iuba proh cæcus & amẽs
Ambitione furor ciuilia bella gerenti
Diuitias aperire ſuas incendere mentem
Hoſpitis armati non ſit licet ille nefando
Marte paratus opes mundi quæſiſſe ruina

SVLPI. Libycos:ſubnigros. In aruis rheni:in germania. Sanguinis uſti:nigri coloris. Torta caput:intortos habens capillos duplex ſynecdoche. Refugos:ſuſũ inuerſos. Iuuentus mollita ferro.i. eunuchi caſtrati & effeminati. Execta uiꝝ:amputata genitalia. Fortior ætas:nõ caſtrata iuentus tã ẽ imberbis ut ſunt eunuchi. Reges:ptolemæ' & proceres propinqui eius. Maior poteſtas:maioris poteſtatis. Immodice fucata:nimiũ fuco illita.Fucus autẽ eſt linimentũ q; mangonizat & decipit nitore occultans uita corporis. Spoliis:gemmis & margaritis. Laborat:nã ei ſunt oneri ornamenta & uix illa ſuſtinet. Perlucent filo ſydonio tranſlucent ſerico tenui q; prius denſe textũ acu rarefactũ erat intelligitq; ſyndonẽ hoc eſt tenuẽ illã purpurã de qua Martialis Cultus ſyndone nõ quotidiana. Quod nilotis acus.q; acus ægyptia diſtinguendo diſſoluit pectẽ apud ſeres texendo denſauerat. Laxauit: lentauit rarefecit. Dentibus hic niueis:illic menſæ citreæ eburneis pedibus ſuſtinebant' : fit autẽ ebur ex dentibus elephanti. Orbes :menſas citreas . Ora: aſpectũ. Iuba:qui erat rex mauritaniæ:ex qua menſæ citreæ ſiue cedrinæ pulcherimæ aduehũt'. Proh cœcus : cleopatrã imprudentiæ increpat q; Cæ. cui ad bella peregranda pecunia op' erat diuitias oſtentauit. Incendere mentẽ: ad inflammandã eius cupiditatẽ qui uim poſſet infere. Nõ ſit licet:ut ꝓfecto ẽ

OMNIBO. Libycos:nigros. Tã:adeo flauos: ut Cæ. ipſe fateret' ſe in regionẽ germaniæ nõ uidiſſe crines nitidiores nã germani habent crines flauos ac nitidos. Cæſar : qui galliã & germaniã bello ſubegerat. Vſti ſanguinis.i.æthyopũ uel mauroꝝ pars erat.æthyops.n.dicit' ab .i.comburo:& uultus Torta c.i.capillos:habent.n.umbri capillos criſpos & retorridos. Refug.retro fugientes a fronte:quia torti ſunt. Nec nõ inf.quia uirilitatẽ amiſerat.erant.n.eunuchi complures:nã ſicut apud Terentiũ legit' in domibus regnũ ſunt eunuchi quibus regine delectant'. Ferro mo.i.mollior effecta cũ genitalia eſſent abſciſſa Execta u.i.habens amputatã uirilitatẽ . Vix ul.fu.oſtendit hanc partẽ famuloꝝ fuiſſe in ipſa pubertate. Lanugine:primis barbæ:pilis:qui adeo tenues ſunt & candidi:ut uix diſcerni poſſint. Diſcubuere to.nunc deſcribit conuiuas:nõ indignos tanto apparatu. Reges:ptolemæus & cleopatra. Immodice:immoderate ſed præcipue immorat' in deſcribenda pulchritudine cleopa.& ornatu eius ſuperfluo. nã gemmis & auro onuſta erat:ut uix ſuũ ipſa ſuſtinere poſſet ornatũ. Fuca:falſo colore.nã fucus propriæ dicit' color:qui puellis colorẽ inducit etiã pallidis. Contenta.ſ.quæ maiora etiã regna concupiſceret. Nec.fr.m.quia iã in complexus ſuos pellicere uolebat Cæ. Maris r.in mari rubro naſcunt' margaritæ quibus ipſa ornata erat: dat & india:dat etiã litũs britannicũ margaritas:ſicut iulius thoracẽ quẽ ueneri genitrici in templo eius dicauit:ex britannicis margaritis factũ ſubiecta inſcriptione intelligi uoluit. Colloq; momilla colli geſtabat plena gemmis. Cultu.l.i.uix ſuſtinet ornatũ ſuũ. Candi.dicit cleo.pectori ſuo ſuperimpoſuiſſe tenuiſſimũ ueſũ q; perlucebat nõ ut redderet pectus:ſed ut decentius tegeret. Sido.ſidõ poſt barutũ eſt:ut refert Stra.quadrigentis fere ſtadiis ab ea diſtans ſitũ habet in pulcherrimo continentis portu poetæ adeo ſidõnẽ celebrant:ut Home.nõ meminit tyri:quæ cũ illa & magnitudine & antiquitate contendit. Quod nil.a.i.ægyptia nã in ægypto hoc extendi genus fieri ſolet Mar.quando eques:& picti tunica nilotide ma.ſenſus eſt q; pectẽ texendo denſauerat acus diſtinguendo laxabat. Pecti.nã te.fila filis coniungunt.Ordo eſt.& nilotis acus ſoluit & laxauit ſtamina:q; ſtamẽ. Serũ:gtũs ẽ.ſeres.n.ſunt populi apud æthyopiã orientalẽ & indiã ubi bombyx naſcitur in arboribus : de quo fila huiuſmodi tenuia deducuntur Virgi. Velleraq; ut ſo.depe

tē.ſe.a q̄b'ſericű appellatű:& teſte Stra.iã longæ dominanť uitæ:ut ducentiſſimű annű excedant Sol.ait hcc aq̃rű aſpgine inundatis frődib'uellera arbo℞ adminiculo depectőre liquoris:& ſanguinis teneră ſubtilitatē. Compreſſű:denſatű. Soluit:diſtinxit. Laxa.i.rariora fecit ſtamina. Extēſo:cű pat rariora reddere ſila.

Denti:ni.dicit ibi fuiſſe menſas rotundas ex ebor̃ : adeo candido:ut nec in regno qdē iubæ tã tãdidű Cæ. Inueneritt:tunc cű illű duxit in triumphű. Denti.nã in aphrica naſcunť & elephanti:pſertim in atlante monte ut pli.ſed maiores in india. Hic:in aula. Orb.rotundas menſas. Niue.eburneis. Atlanti.ſy.elephantorű q in ſylua naſcunť iuxta atlantē. Atlas mons eſt libyæ ut Soli. e media harena℞ conſurgens uaſtitate : & educt'in uicinia lunaris circuli ultra nubilia caput condidit atlantē mauri nominat addirim hunc montē e puinciis mauritaniis tingitana q ſolſtitiű plage obuia eſt q porrigiť ad internű mare exurgit montib'.vii.q a ſimilitudīe fratres appellati freto imminent. Sectos:qa ſecanť uelut tabulæ: Proh:cœc'rephendit ſtultitiã . cleopatræ & ptolemæi q oſtenderunt Cæ. diuitias ſuas atq; theſauros:ut niſi ipe ſua ſponte incenſ' eēt pſerti tanta℞ re℞ pcio irritari potuit. Ambitione:nã lux'omnis ad ambitionē ptinet. Armati Cæ.bella gerentis. Licet:argumentű a minori ad mai':nã ſi nő eſſet pat'ad pdã toti' mundi(nã ob hanc cauſã bellű ſuſcipat ut uniuerſű orbē terra℞ in poteſtatē ſuã redigeret)nunc res tanti præcii animű ei' incenderent.

Pone duces priſcos & nomina pauperis æui
Fabritios curioſq; graues hic ille recumbat
Sordidus etruſcis abductus conſul aratris
Optabat patriæ talem duxiſſe triumphum
Infudere ehulas auro quod terra quod aer
Quod pelagus niluſq; dedit q lixus inani
Ambitione furens toto quæſiuit in orbe
Nő mãdate famæ multas uolucreſq; feraſq;
Aegypti poſuere deos manibuſq; miniſtrat
Niliacas chryſtallus aquas gēmæq; capaces:
Excepere meum ſed non mareothidos uuæ
Nobile ſed paucis ſenium cui contulit annis
Indomitum meroe coegens ſpumare falernű
Accipiunt ſertas nardo florente coronaſ
Et nunquã fugiente roſa multumq; madenti
Infudere comæ quod nondum euanuit aura
Cynamő. externæ nec perdidit aera terræ
Aduectumq; recens uicinæ meſſis amomum
Diſcit opes cæſar ſpoliati perdere mundi

SVLPI. Pone duces priſcos nő modo Cæ.ſed etiã ueteres illi continentiſſimi corrumpenť & cuperent tantű pdæ ro.inuehei. Recumbat:inhereat corrumpať. Conſul ſordid'.i.qnti'quē nunti' ei afferent dictaturã nudű & arantētrans tyberi offendit. de quo pſi': Quē trepida ante boues dictaturã induxit uxor. Auro:aureis uaſis. Nő mandante famæ: ſed ad delitias. Deos:q̄s ægypt'p diis colit. Chryſtal':guttumiű chryſtallinű. Gemmæ:pocula gemmea. Mareothidos : q naſciť in mareothide regione ægypti libyci q Virgi. in Georgi. celebrat. Sed paucis:ſed natű apud Meroē inſulã nili in q uinű in optimű ſaporē intra paucos annos decoqť. Seniű ſoporē & nitorē ueteris uini. Coegens : ſpumare phalernű indomitű:coegens feruere uinű potens: nã maximo ſolis æſtu & una & uinű decoqť. Indomitű:cui'uis aq̃ plurima nő extinguiť: Sertas : hoc eſt pactiles nã ſunt & Sutiles & q ex ſolo ramulo fiunt. Nardo: nard' frutex eſt principalis in unguentis,graui & craſſa radice ſolio puo denſoq;.Cacumina ut ait plini' in ariſtas ſe ſpgunt ideo gemina dote nardi ſpicas ac folia celebrant. Nunquã fugiente : ſemp florente: toto .n. anno ſeruari intra arundinē in ſuo ſtipite:poteſt uel nunq̃ fugiente dixit:qa nunq̃ odorē amittit. Madenti : unguentatæ. Quod nondű euanuit aura.i.recens & q nihil odoris amiſit tractatione & cœli mutatione. Cymnamő: cymnamű idē q; cymnamomű frutex duorű cubitorű altitudine naſciť in æthiopia nec metiť niſi deo placato. Aera:odorē. Externæ terræ:nã in ea natű eſt & indicat in ægypto naſci: Amonű:frutex uitis labruſcæ ſimulis in palmi altitudinē foliis mali punici unű pducit. Vicinæ meſſis:carpiť .n. in aſſyria q nő longe diſtat ab ægypto. Recens:recenter nomē p aduerbio. Perdere:in uanű luxű conſumere.

OMNIBO. Pone du.pri.perſtat in hac argumentatione potuiſſē impelli nő tantű animű Cæ.ſed cuiuſcűq; parciſſimi ac moderatiſſimi uiri: Fabri.&.c.fuerunt exactiſſima norma Ro.frugalitatis:quorű uirtus bellica & continentia latiſſime patet : tű etiã ſuperius commemorata : Hic il. in hoc conuiuio ſi adeſſet conſul ille qui ab aratro ad conſulatű accitus fuit. Attilius.ſ.qui a ſerendo ſerranus eſt appellatus: ſe diuiciarű tantarű cupiditate abſtinere nő potuiſſet. Triumphű.i. regnű cű huiuſmodi diuitiis . Auro : aureis uaſis.Quod terra:ut lepores:apri:capræ:nã domeſtica uilia fuiſſent. Quod aer:ut phaſiani : pdices : phœnicopteri:turdi:pelagus piſciű omne genus lautiſſimű. Niluſq;:nã nilus alios piſces generat: ut alabenas: coracinos:ſiluros. Inani.am.ambito quanuis pprie ſit honorű & magiſtratuű tű p omni cupiditate poniť: ut hic p cupiditate ſuperflua ciborű. Nő mã.nő ad neceſſitatē:ſed ad uoluptatē. Feras.appo.deos:nã ægypti:bouē:canē:felē colunt ex uolatilibus accipitē atq; ibi Ex piſcibus lepidotű oxyrynchű ut aſſeruit Stra.rationē cur diuerſa genera animaliű collerent ægypti hanc fuiſſe perhibent:cű pharao ingenti exercitu moyſē cű po.dei peſequereť:& ad mare rubr℞ perueniſſet diuina potentia ſtati mare ceſſit fugientib'hebreis:cű in alueű ingreſſ' fuiſſet pharao cű ſuis mare q utrinq; ſublatű erat:ſimul rediit:& oēs oppreſſit cű currib'armis qui uero coacti nő ſunt pficiſci aliqua neceſſitate impediti:alii dű paſcerēt equos alii dű nutrirēt ſues nő nulli dű ſuos hortos colerēt:ea deniq; animalia & res:cű quib'detenti fuerunt domi p diis coluerűt . Chryſtall' .i.uaſa ex chryſtallo fabrefacta. Gēmæq; ca.nő dicit gēmata pocula:ſed gēea hoc eſt gēmas tantæ magnitudinis fuiſſe:ut ex his cauarent pocula. Non nobile uinum quod eēt expreſſum exiuua mareothide colunt

Mareotis eſt lac' ægypti apud quē naſciť precioſiſſimű uinű. Virgi.ſunt & mareotides albæ. Meroe:eſt inſula q in medio ſui facit nil'cű ſol fuerit in cãcro:tãt'ibi calor eſt:ut uinű paucis mēſib'decoquať : adeo ut liquidi'& puri'factű uetuſtiſſimi uini ſaporē referat.uinű.n.quãto uetuſti'eſt tãto liquidi'& ſuaui'eſt. Paucis annis:quãuis nő multis ante annis natű eſſet:tamē quia in meroe in uaſis detētű fuerat:calor ipſi'inſulæ reddiderat uinű liquidi'& puri':adeo ut uetuſtiſſimi uini ſaporē redderet. Accipiűt ſer. moris erat apud antiquos:ut primo ſe balneis lauarēt:deide unguētis ungerēť:ſed capita in primis poſtea ſerta ſuperimpőerēt. & ita uncti epulabãť.quē morē dicit hic fuiſſe ſeruatű.Sic & Horati' Cãos odorati capillos Dű licet aſſyria q nardo potēus uncti. Nar. nard'eſt flos odoris maximi ex quo corőati erãt. Nar. flo. pro nardi florētis. De nardo autē pli.in.xii. Nűquã fugiēte : quia ibi aura clæmētior eſt ideo ſēper roſæ inueniűť. Madēti .i. unguētatæ: Cinnamő:eſt gen' fruticis arőatici: q in oriēte naſciť: & quia paulopoſt dicit amomű uidēdű eſt q interſit inter amomű & cinamű:cinamű diciť arőatis gen' q de terra in terã ſæpe trãſferri ſolet: & cű primű colligiť appellať amomű deinde cű in diuerſas orbis terrarű partes trãſſerť uēdēdi gratia appellať cinamomű:unde & nomē cőſequiť nã ſignificat moueo:quia a mercatorib' trãferť. dicit quãuis cinamomű eſſet : tamē ita ſeruatű fuerat in uaſæ : ut nihilo ſegni'odorē redderet q ſi nouű eſſet quia quãto magis trãſſerť de loco ad locű:tãto magis perdit odorē.plura de amomo leges apud pliniű naturalis hiſtoriæ lib. xii. Nő euãuit:quia recőditő ſeruabať. Nec perdidit: quãuis uas eſſet & aliēa terra:& cinamomű eſſet : tamē ſaporē ſuű & odorē præſtabat.nã ſapor ē exhalatio quædã quæ capiť ex ſpecieb'fractis unde dicim' fragrare odorē reddeť. Aera.i.odorē ſuű. Aduectűq;:quãuis de terra ubi naſciť in'aliã trãſlatű eſſet : tamē nő perdiderat odorē ſuű. Recēs:quia nődű editű fuerat:ſed magnű in ſuo uaſe ſeruabat odorē. Vicine : qui naſciť in india & media a quo ægypt'haud procul abeſt. Diſcit opes Cæ.ſi antea nő nouerat diſſipaŕ opes: nűc primű fact' eſt doctior. Spoliari:ut cű műdo uincēdo ſpoliauerit reb'nő uti ſolű: ſed ēt abuti ſciat.

Et geſſiſſe pudet genero cum paupere bellű
Et cauſas martis phariis cum gentibus optat
Poſtq̃ epulis bacchoq; modű laſſata uoluptas
Impoſuit longis cæſar producere noctem
Inchoat alloquiis ſummaq; in ſede iacentem
Linigerum placidiſ compleclat achorea dictiſ
O ſacris deuote ſenex quodq; arguit ætas
Non neglete deis phariæ primordia gentis
Terrarumq; ſitus uu'giq; ediſſere mores
Et ritus formaſq; deum quodcunq; uetuſtis
Inſculptum eſt adytis profer noſciq; uolentes
Prode deos ſi cecropium ſua ſacra platonem
Maiores docuere tui quis dignior unquam
Hoc fuit auditu mundiq; capacior hoſpes
Fama qdē generi pharias me duxit ad urbes
Sed tamen & ueſtri media inter prælia ſēper
Stellarum cœliq; plagis ſuperiſq; uacaui

SVLPI. Optat:ut iure diripere uideať. Laſſata:ſatiata. Achorea linigerű: ſacerdotē linea ueſte inditű . Sacerdotes.n.ægyptii ueſtes ex lino xylino gerűt quib' nullæ ſűt in cãdore mollitieue præferēdæ:auctor eſt plini'. O ſacris Cæ. captata beniuolētia orat Achoreű : ut quæcűq; digna cognitu ſűt in ægypto pareat & ſe aſtrologiæ & philoſophiæ ſtudioſű profeſſ'ut primű de ortu nili quid ſētiat explice

Deuotæ:deputate:quia ſacerdos. Arguit : indicat & demőſtrat:nã nő tã diu uixiſſet niſi ſupis eēs gratus. Nő neglecte.chare: Primordia : originē ægyptiorű. Ediſſere:eloquere. Rit':ſacro℞ morē. Prode:mãifeſta. Volētes cupidos:nã gloria ſua gaudēt

Cecropiű:athēiēſē a cecrope rega plato inter plurimas natiőes q̄s diſcēdi gratia adiit ægyptű petiit ubi a ſacerdotib' mēphiticiſq; uatib'ſiderű ort'curſ' obitus uariaſq; poteſtates ac rerű diuinarű occulta nűerorűq; inſuper & mēſurarű ratiőes accepit. Digniorű quia cőſul & dőin' rerű tű quia ſtudioſ'. Capacior hoſpes:docilior cőtēplator. Generi : pő. Veſte : ut uos uiderē & alloquerer . Plagis : regiőib'.

Vacaui: intentus fui.

OMNIBO. Et geſſiſſe pu. quaſi ſeipſű repræhēdit q tãtű laborē ſuſceperit Cæ.& bellű cőtra pő. geſſerit qui cőparatiőe ptolemæi pauper erat.cű hűc minori labore ante q̃ diſcederet uincere potuerit. Pauper ge.ex quo nő multű prædæ cőſequi potuerit. Et cau.& optat ſibi dari cauſã ut bellű iuſte inferre poſſit ægyptiis. Poſtq̃ epu.poſtq̃ nő ad ſatietatē modo:ſed etiã ad uoluptatē epulæ ſűptæ ſűt : lőgiori ſermőe noctē perducere cœpit Cæ. & ſacerdotē quēdã achoreű qui cőuiuio intererat interrogauit de uetuſtate ægypti:de morib' ei'da nili főte de ratiőe ſyderű quorű omniű peritiſſimi ſűt ægyptii. Producere:porro ducere trãſire. Sűma:ſublimi. Lãigerű : ſacerdotē a filo lãæ q in apice pilei ſacerdotes geſtabãt : unde & flãines dicti ſűt quaſi filãines a filo q geſtabãt in uertice ſiue pileo:qa ſacerdoti nő licebat eē apto capite:iő tpe æſtatis cű feruētiſſim'calor eēt lãæ filű tãtűmodo geſtabãt

Cőpellat,interrogat. Deuote:deſtinnate ſacrificiis. Senex : nã ex eo q ſēior es dignoſciť te diis carű eſſe. Nő negle.immo accepte. Argu.t:oñdit. Aetas:nã cű lőgiorē uitã de'dedit hűc ēt ſibi ca℞ eē demőſtrat: Ediſſere:diſputa doce.Virg. mihi hæc ediſſere uera rogãti. Sitű:ſtatű regiőis. Et rit'.inter mores & rit' intereſt:qa mores hoium ſűt:rit' uero ſacrorű. Formas: diuerſas ſpecies.i.q ſpecie & imagine pingűť.nã alio mő illic pingebãť dii q̃ alibi.nã mercuri' in forma cãis pingiť ut Mőſtra & latrator anubis. Vetuſtis ad.antiqs tēplis a pte totű intelligit. Si cecropiű:&.pbat a minori ad min' Cæ.nã ſi inqt inferiores Cæ.digni habiti ſűt:qb'ſacra deorű ægyptiorű reuelarēť:q̃to dignior eſt Cæ.& ſe ſupiorē dicit eē platőe:nã in uita platőis legiť:quő diuerſas orbis regiőes luſtra uerit diſcēdi cupiditate duct':ſed pcipue oēm ægyptű diligēter circuit: & ãtiq ſacra & rit' deo℞ ſacerdotib' ægyptis.xiii.ãnis eudoxo didicerit. Cecropi.athēiēſē a cecrope q

athenienſiũ rex fuit. Dignior.ſ.q̃ Cæ. Mundi ca.i.rerũ cæleſtiũ.nã mundo pro cœlo poſuit. Fama quidẽ
gene.quia rumor erat huc aduenîſſe põ.ſecut⁹ ſũ:ſed libenter etiã acceſſi:ꝙ me huc forma ueſtri rapiebat. cu
piebã.n.uidere:quæ fama audiuerã de ægypto. Media inter præ.& ita re uera fuit nã inter cæteras uirtutes
Cæ.hoc quoq; legit̃:ꝙ nunquã adeo impedit⁹ fuit & occupat⁹ etiã in medio belli ciuilis ardore quin ſemper
aliquot horas legendo conſumeret nec hoc quidẽ arrogantis eſt : quia uera dicit. Plagis regionib⁹ cœli.i.
dũ obit⁹ ortuſq; ſtellarũ inquiro. Superis:cæleſtib⁹ & ſacris deorum.

Nec meus eudoxi uincetur faſtibus annus
Sed cum tanta meo uiuat ſub pectore uirtus
Tantus amor ueri nihil eſt ꝙ noſcere malim
Quam fluuii cauſas per ſæcula tanta latentes
Ignotumq; caput ſpes ſit mihi certa uidendi
Niliacos fontes bellum ciuile relinquam
Finierat contraq; ſacer ſic orſus achoreus
Fas mihi magnorum cæſar ſecreta parentum
Edere ad hoc eui populis ignota profanis
Sit pietas aliis miracula tanta ſilere
Aſt ego cælicolis gratum reor ire per omnes
Hoc opus & ſacras populis noteſcere leges
Sideribus quæ ſola fugã moderant̃ olympi
Occurruntq; polo diuerſa potentia prima
Mundi lege data eſt ſol tempora diuidit anni
Mutat nocte diem radiiſq; potentibus aſtra
Ire uetat curſuſq; uagos ſtatione moratu

CSVLPI. Eudoxi ordinatiõi anni q̃ iſtituit Eu
dox⁹ mathematic⁹ gnidi⁹ qui hymeralogiã .i. deorũ
rationẽ accuratiſſime ſcripſit:& annũ in græcia ægy
ptiorũ reformauit. Me⁹ ann⁹:quẽ ipe apud ro.cõſti
tuã reformauit autẽ annũ Soſigine aſtrologo adhi
bito mare ægyptiorũ ex.CCCLx.dieb⁹ & quadrãte
qui quinto quoq; anno incipiẽte perficit unũ diẽ:&
tollẽdi erroris eã intercalationẽ iniecit. Virt⁹:forti
tudo militaris. Amor ueri:cupido philoſophãdi.
Fluuii cauſas latẽtes : idẽ nili fõtes ignotos q̃q̃ ut
plini⁹ Solin⁹q; tradũt in libris pũicis eẽ inuẽtũ & ſcri
bere iubã eos oriri in mõte inferioris mauritãiæ.
De nili ortu late etiã Victruui⁹ ſcribit. Relinquã:
magnã ei⁹ noſcẽdi cupiditatẽ oſtẽdit. Fas mihi:
achore⁹ prætermiſſis cæteris quæ Cæ. rogauit de ui
ſiderũ pauca præmittẽs de nilo quid ſẽtiat dicit.
Edere:mãifeſtare. Profãis:noſtris ſactis nõ iitiatis
Pietas:religio. Silere:nõ pãdere & uulgare. Hoc
op⁹:hãc editionẽ. Noteſcere : notas fieri. Siderib⁹
Sol Luna inquit & quinq; errãtes quæ cõtra mũdi
motũ mouẽt:& ei⁹ tẽperãt cæleritatẽ diuerſas habẽt
poteſtates. Siderib⁹ plãetis. Moderãt̃ fugã tẽperãt
curſũ. Occurrũt:nã cõtrã motũ octauæ ſpheræ fer
tur. Tẽpora anni:quæ ægyptios ut diodor⁹ mẽinit
erãt tria uer æſtas hyemes. Radiiſq; potẽtib⁹ aſtra ire uetat:Solẽ cæteri plãete uenerari uidẽt̃ ut regẽ & quũ
propi⁹ acceſſere ſũt in ſtatiõe & fiũt retrogradi. Vnde ſol moderator reliquorũ dicit̃ lũinũ ut eſt apud Ci. in
ſexto de rep. quia ipſe curſus eorũ recurſuſq; moderat̃ certa definitiõe. Nã ſpatii certa: definitio eſt ad quã
cũ una quæq; erratica ſtella recedẽs a ſole peruenerit tanquã ultra prohibeat̃ accedere:agi retro uidet̃ & rur
ſus cũ certã partẽ recedẽdo cõtigerit ad directi curſus cõſueta reuocat̃ ita ſolis uis & poteſtas motus reliquo
rũ luminũ conſtituta dimẽſione moderat̃ de hoc etiã Victruuius libro nono diſputat.
COMNIBO. Eudoxi:eudoxus mathematicus peritiſſimus fuit:qui himerologiã.i. rationẽ dierũ accu
ratiſſime ſcripſit nunc ergo dicit annũ quẽ ipſe Cæ.diſtinxit:nõ cedere faſtis eudoxi.hic(ut inquit Strabo)
Egnido fuit platonis ſodalis cũ quo profectus eſt in ægyptũ:& ambo cũ ſacerdotibus hominibus philoſo
phiæ & aſtronomiæ deditis annis.xiii.uerſati ſunt(ut quidã uolunt):nã cũ ſacerdotes illi & in rerũ cæleſtiũ
ſcientia præſtarent:eſſent qui myſtici & incommunicabiles tamẽ in tempor̃ & in obſequio exorati:nõ nul
la præcepta commoſtrarunt plurima.n.barbari occultabant ii exutentes dici ac noctis particulas.CCCLxv.
diebus in anni complementũ tradiderunt ignorabat̃ annus eo tempore apud græcos queadmodũ & alia
permulta quouſq; iuniores aſtrologi ab iis ea acceperũt:qui ſacerdotũ mõumẽta in græcã linguã trãſtule
rũt adhuc cũ ab illis cũ a chaldeis acceperũt. Feſtibus:grãmatici hic repræhẽderũt Lucanũ ꝙ dixerit faſti
bus pro faſtis:nã faſtus quartæ ſignificat ſuperbiã faſti faſtorũ libros ſignificãt in quibus cõtinebat̃ ratio die
rũ ac tẽporũ & dies faſti ac nefaſti:& in quibus nõina magiſtratuũ inſcribebãt̃. Meus annus Cæ. hoc ideo
de ſe dicit ꝙ cũ eẽt põtifex maximus ſuo tertio &.M.æmilii cõſulatu faſtos correxit.iã pridẽ uitio põtificũ
per intercalãdi licẽtiã adeo turbatos:ut neq; meſſiũ feriæ æſtati:neq; uidẽiarũ autũno cõpeterẽt. Annũ q̃ad
curſũ ſolis accõmodauit:ut trecẽtorũ ſexaginta quinq; dierũ & ſex horarũ eẽt ut intercalari mẽſe unus dies
quarto quoq; anno intercalarat̃ quo ante magis in poſterũ ex calẽdis ianuari nob̃ tẽporũ rõ cõgruet in
ter nouẽbris decẽbris mẽſẽ interiecit duos alios:fuit autẽ is annus cõſtituebãt quindeci mẽſiũ cũ intercala
rio mẽſe qui in eũ annũ inciderat nũero dierũ quadringẽtorũ quadragintatriũ autẽ intercalarẽ macedoniũ
uocatũ. Plutarchus in uita Cæ.ſcribit ſed de anni cõſtitutiõe q̃ Cæ.publicauit leges plura apud Macro.in
ſaturnalibus. Tãta uirtus:nõ eſt repræhẽdẽdus Cæ.ꝙ ſe laudet præcipue inter ignotos:qui nõ nouerãt quã
tũ ingẽio ualeret nã & æneas inter aduẽas ſe laudauit. Sũ pius æneas itẽ fama ſuper æthera notus. hoc etiã
Vlyxes hõericus in regno Alcinoi. Ignotũq; ca.ſ.fõtis nili. Spes mihi ſit:ſi ſperarẽ inuẽire poſſe fõtẽ nili
poſtpõerẽ bella ciuilia huic cognitiõi:ut ſe oſtẽdat cupidũ ſciẽdi at diſcẽdi. Fas mihi magno : morẽ gerã
uoluntati tuæ Cæ.tametſi maiores noſtri hæc oculta uoluerint. Fas.ſ.ſit. Profanis:nõ ſacris : profanus &
ſacer contraria ſunt. Pietas aliis: alii pietatẽ ſeruarunt:ut occulta ſacra deorũ tacerent. Hoc opus : quod
pertinet ad pietatem. Gratum reor eſſe diis:ſi edidero ſacra quæ ad hanc uſq; ætatem occulta fuere : Syde
ribus : incipit nunc de ſyderibus loqui : & primum de planetis. Occurruntq; polo : contra cœlum feran

tur planetæ ſpærici.cælũ.n.i.octaua ſpæra(ſic.n.uocãt mathẽatici)ab oriẽte uertit̃ in occidẽtẽ.plãetarũ uero
pũcti quorũ ſpæra tãetſi ĩpetu cæli rapiat̃:tamẽ tãtus eſt ĩpetus cæli ut q̃uis cõtra ferãt̃ reſiſtere nõ poſſint ce
leritati ſpæræ & planetæ autẽ licet a cælo rapiãt̃.tamẽ cõtra nitunt̃:adeo ut nõ nihil celeritatẽ cæli retardẽt
ideo dixit fugã.i.celeritatẽ. Moderãt̃ oly.qa in occidẽtẽ uoluit̃ octaua ſpæra :& cæli uelocitatẽ tẽpat. Oc
currũt:obuiã eũt. Sol tẽ.di.i.in uer:æſtatẽ autũnũ.& hyemẽ. Mutat no.di. uiciſſim dies nocti: & nox diei
ſuccedit. Aſtra ire:i:uetat oriri ſtellas: ſed eſt ſciẽdũ tres eẽ ortus & totidẽ occaſus uidelicet heliacũ : coſmi
cũ & chrõicũ:de coſmico & chrõico nihil ad hũc locũ:ſed de heliaco tãtũ loq̃t̃ ortu & occaſu:nã heliacus or
tus.i.ſolaris dicit̃ alicuius ſyderis ꝙ rẽotiõe ſolis uideri poteſt. Occaſus autẽ heliacus dicit̃ alicuius ſigni q̃
ꝓpinqtate ſolis uideri nõ poteſt. Sol.n.maiori ſuo ſplẽdore uetat.ut ſydera appareãt. Vetat.i.uidet̃ ueta
re ad aſpectũ hominũ. Curſuſq; ua errãtes unde errare dicũt plãetæ. Statiõe:ſede & ortu ſuo. Lũa ſu. nũc
de lũa cuius iſlẽtia marina cõturbãt̃:ut in primo:An ſydere mota ſecũdo tethyos unda uagæ lũaribus æſtu
et oris.

Luna ſuis uicibus tethym terrenaq; miſcet.
Frigida ſaturno glacies & zona niualis
Ceſſit:habet uentos incerta fulmina mauors
Sub ioue temperies & nunq̃ turbidus aer
At fœcunda uenus cunctarum ſæmina rerũ
Poſſidet:immẽſæ cyllenius arbiter undæ eſt.
Hunc ubi pars cæli tenuit : qua mixta leonis
Sidera ſunt cancro, rapidos qua ſirius ignes
Exerit: & uarii mutator circulus anni

CSVLPI. Vicibus : creſcẽdo & decreſcẽdo. Te
thym terrẽarũ miſcet.i. mare & animalia & plãtas
turbat & moderat̃. Frigida ſaturno:ſaturnus frigo
ri & zõæ glaciati pꝛeſt mars in uẽtos & fortuita ful
mina habet ĩperiũ. Iuppiter tẽperiẽ affert. Vẽus ge
neratiõis eſt dea. Mercurius totius hũiditatis eſt do
minus : q cũ pueit ad Cãcri ultimũ gradũ & uicinus
eſt ſyrio ſiue Cãiculæ & q̃do eſt in circulo meridião
q a ſeptẽtriõe in meridiẽ Capricornũ & Cãcrũ iteſe
cat ſub quo ſũt fõtes nili qbus quũ Mercurius immi
net,nilus iundat nec ante æqnoctiũ decreſcere deſi
nit. Hũc:mercuriũ. Syrius:ſtella in capite Cãis ma
ioris q orit̃ cũ cãcro ut docet hyginus. Circulus mu
tator anni:hoc eſt meridiãus in quo fit ſolis cõuerſo
nã p ſũmũ cæli a ſeptẽtriõe in meridiẽ tãdẽs cãcrũ & capricornũ q̃ ſũt tropica diuidit.
COMNIBO. Vicib⁹:uiciſſitudinib⁹ alternatiõib⁹.ſ.creſcẽdo ac decreſcẽdo. Miſcet: pturbat. Tethym:
nã lũa deficiẽte:hũor & ocean⁹ euaneſcit imo etiã uniuerſa gignẽtia deficiẽte lũa deſerũt̃:ac decreſcũt:hũor
q; naturalis quodãmodo deficere uidet̃:ſed nuſq̃ meli⁹ leges naturã plãetaꝝ q̃ apud Ci.hæc.n.ſilẽtio tãti mo
tus icitari poſſũt. Frigi.ſtella ſaturni quæ frigidæ & rigẽtis naturæ eſt:pꝛeeſt zõæ glaciali. Ceſſit.i. in ſortẽ
data eſt. Fulmina ma.ſyd⁹ ardẽs martis icẽdit & fulmina tradit.ſydera.n.qto ſũt feruẽtiora: tãto magis hu
morẽ trahũt. Sub io.tẽ.iuppiter ardore martis & rigore ſaturni:qb⁹ iteriect⁹ eſt ita tẽperat̃:ut ſit ſalutaris:pli.
Aer. qa tẽpatus eſt & ſalutaris iuppiter. At fœ. ue. q̃uis lũa faciat grauitatẽ ac maturitatẽ gignẽdi : tñ hoc
ꝑcipue dat̃ ueneri:ꝙ ſit rerũ omniũ gẽitrix:qa ipſa uen⁹ & meriu.ſoli obediũt : homo ex hõine & ſole gene
rat̃ & ita omnia ex ſole & hũore gignũt̃ cũ uero uen⁹ ſoli obediat & mercu.lũa frigida eſt & hũida uen⁹ ergo
q̃ ſoli obedit:ſolis naturã ſapit.ergo ex uenere.i.ex calore & hũore omnia gignũt̃ : ideo fœcũda. Cyllei⁹.i.
mercu. Arbiter undæ:quomodo mercu.pꝛeeſt aqs nũq̃d Neptun⁹ pꝛeeſt undæ & mari:ſed alia ratiõe dicit̃ nep
tun⁹ pꝛeeſſe mari:& alia mercu.id aut in ſequẽtib⁹ declarabit̃. Pars cæli.ordo eſt tũc nil⁹ exit ſoluto fõte cũ do
min⁹ aq̃ꝝ ꝑcuſſit q̃.i.illa ora. Vbi.i.poſtq̃ ps cæli tẽuit hũc cyllẽiũ:q̃ ptẽ ſydera leõis mixta ſũt cãcro:& q̃ pte
ſyri⁹ exerit rapidos ignes:& circul⁹ mutator uarii anni tenet ægocerõ & cãcrũ : cui cãcro ordo nili ſubdita la
tẽt. Pars cæli:rẽotis ſole & lũa:quoꝝ dõicilia ſingula ſũt Cãcer dõiciliũ eſt lũæ:leo ſolis.mercu. qdẽ dõici
lia ſũt a ſupiorib⁹ uirginis:a ſeqntib⁹ gẽini. Veneris autẽ dõicilia ſũt libra & taur⁹. At uero iouis dõicilia ſũt
ſagitari⁹ & piſcis.ſaturni uero dõicilia ſũt capricorn⁹ & aq̃ri⁹.martis aries q; ſcorpio:ſecũdũ autẽ hãc ratio
nẽ mer.hẽt dõiciliũ hinc uirginis inde gẽinoꝝ.ſed uirgo collateralis eſt leõi. at uero gẽini collaterales ſũt
cãcro.Ergo hæc ſigna dicit inter ſe mixta eẽ.ſcim⁹ ẽt cũ ſol eſt in cãcro:ſiue in leõe:maxĩos carores eẽ.His.n.
quũ accidit mercu. ignis nil⁹ a fõte ſo tollit̃:& uniuerſã ægyptũ iundat:nã nil⁹ ſubiect⁹ eſt cãcro: cui ſuccedit
leo.ille qdẽ.xiiii.die iunii.hic uero.xv.die iulii & ſol eũ igredit̃ circa meridiẽ:tũ ãt orit̃ & ſiri⁹ uel paulo poſt
uidelicet.xvii.die iulii.Eſt ãt ſiri⁹ cãis q̃ añ os leõis poſit⁹ eſt:& tũc dies ardẽtiſſimi cãiculares icipiũt:q̃ ſũt nũe
ro.xl.his cũ accedit ignis mercu.iflat̃ nil⁹.His ita dictis ĩtelligi poterit ꝙ ſibi uelit hoc loco peta. Mixta : qa
cũ duo mercu.dõicilia ſint:hinc uirgo:ide gẽini & uirgo collateralis ſit leõi: & gẽini cãcro : eſt neceſſe ſocii
mixti ſint. Sũt his accedit mercu.ignis ſtatim ĩflat̃ nil⁹:ideo dicit̃ mercu.arbiter undæ: nõ generalis : qa ne
ptun⁹ arbiter eſt ſed ipſe ſpecialis eſt undæ.ſ.nili⁹ qa ſubiect⁹ eſt cãcro.de quo ſupra. Rapidos.q.ſi.ſiri⁹ eadẽ
ſtella eſt q̃ & cãicula dicit̃ q̃ añ os leõis poſita oriẽs.xvii.iulii:ſole primã leõis ptẽ igredẽte. Exerit : aperit
Et uarii mu.cir.ã.cõyb⁹ eſt circul⁹ ĩpfect⁹:a Mutil⁹. qa mutilat⁹ uidet̃ nõ tamẽ ꝙ ĩpfect⁹ ſit ſed tm̃
dimidiũ ei⁹ a nobis uidet̃: hoc rõ orizõtis facit ut dimidiũ tm̃ a nobis uideat̃ : duo ãt ſũt cõyb⁹ unũ⁹ eſt q ſol
ſtitia diſtinguit:alter uero æqnoctia ille ſolſtitia diuidit trãſiẽs p mũdi polos atq; zodiacũ : ſẽp maxĩas facit
ſolſtitiũ æſtiuũ & alter cõyb⁹ ĩtercept⁹ ĩter ſolſtitiũ circulũ: & circulũ ſiue pũctũ æqnoctialẽ maxĩa dicit̃ ſo
lis declinatio:nã tũc magis ſol nõ põt accedere ad zẽit capitis noſtri aut poti⁹. Circul⁹ mu.ua.:ẽ nã ipſe zo
diac⁹ p quẽ ſol trãſiẽs q̃tuor anni tpa deffinit. nã ab ariete icipiẽs uer oñdit & tauꝝ & gẽios trãſiẽs idẽ ſignifi
cat. Sed iã capitibus gẽinoꝝ circulũ æſtiuũ tãgere det̃ ẽt p cãcꝝ & leonẽ trãſiẽs & uirginẽ æſtatẽ efficit̃ : in
ibra ãt æqnoctiũ cõficit & autunnũ facit.Deinde in capricorno:aq̃rio:piſcibus hyemẽ trãſigit.

Aegoceron cācrumq; tenet, cui ſubdita nili
Ora latent.ꝗ quū dominus percuſſit aquarū
Igne ſuperiecto.tunc nilus fonte ſoluto
Exit.ut oceanus lunaribus incrementis
Iuſſus adeſt, auctuſq; ſuos non ante coarctat
Quam nox æſtiuas a ſole receperit horas
Vana fides ueterū,nilo quod creſcat in arua
Ethiopum prodeſſe niues,non arctos in illis
Montibus aut boreas teſtis tibi ſole peruſti
Ipſe color populi,calidiq; uaporibus auſtri
Adde quod oē caput fluuii quodcūq; ſoluta
Præcipitat glacies ingreſſo uere tumeſcit
Prima tabe niuis,nilus neq; ſuſcitat undas
Ante canis radios:nec ripis alligat amnem,
Ante parem nocti libra ſub iudice phœbum
Inde etiam leges aliarum neſcit aquarum
Nec tumet ibernus: quū longe ſole remoto
Officiis caret unda ſuis:dare iuſſus iniquo
Temperiem cœlo mediis æſtatibus exit
Sub torrente plaga:ne terras diſſipet ignis
Nilus adeſt mundo:contraq; incenſa leonis
Ora tumet: cancroq; ſuam torrente ſyenem
Imploratus adeſt, nec campos liberat undis
Donec i autūnū phœbus declinet.& umbraſ
Extendat meroe.quis cauſas reddere poſſit
Sic iuſſit natura parens decurrere nilum,

℄SVLPI. Aegocerō:capricornꝰ. Cui:circulo qui capricornū cācrūq; diuidit. Latēt:ideo latēt dixit quia ignorāt. Dominꝰ:aquaꝝ mercu. Igne:ſtella ſua. Lūaribꝰ:a lūa factis. Adeſt:æſtuat. Nō ante coarctat:nō priꝰ reprimit incrementū:nō priꝰ creſcere deſinit ꝗ ſit æquinoctiū autūnale. Vana fides:eos refutat qui niuiū ſolutiōe nilū augeri putāt qua in ſētētia uidet & lucreciꝰ eē qui ait ethæſius aquilonū illuc pluuias niueſq; pelli. Arctos:regio frigida qualis ſub arcto. Teſtis:argumēto eſt. Adde ꝙ:præterea inquit omnis fluuiꝰ qui niue augetꝰ ſub primū uere creſcere incipit:nilꝰ uero neq; ante ortū cāiculæ incipit:neq; æquinoctiū deſinit. Tabe:ſolutiōe. Nec ripis alligat amnē. nec decreſcit & intra ripas ſe cōtinet. Ante cāis radios. ante ortū cāiculæ qui eſt ſole poſt primā partē leōis ingreſſo. ſub libra iudice. ad diferētiā uernalis æquinoctii dixit. ꝙ ſit ſub ariete. Leges aliarū aquarū. quæ hyeme creſcūt cū ipſe æquꝰ labatꝰ. Officiis caret unda ſuis. quū omnis aqua ripas egreditꝰ.officiū.n.eiꝰ eſt intra ripas ſe cōtinere. Iuſſꝰ. a natura & deo. Iniquo cœlo. ferētis aeris regiōi. Exit.inundat. Torrēte plaga. æſtuāti regiōe. Ignis.indēdiū. Adeſt. ſubuēit. Tūet. inſurgit ad leōis uim igneā reprimēdā ꝗ ore uidetꝰ eflare. Syenē ſuā.quæ eſt ei ſubiecta ut diximꝰ Imploratꝰ exoptatꝰ. Dōec in autūnū phœbꝰ declinet. uſq; in æquinoctiū autūnale. Extēdit:producit cū antea aut nulla in meridie aut breues habuerit. quo .n. ſol magis recedit a cācro eo umbræ in ſyene & Meroe ſunt longiores.

℄OMNIBO. Aegoceō.i. capricornū ubi ubi facit hyemale ſolſtitiū & cācrū:ubi facit æſtiuū ſolſtitiū;ægoceros:capricornꝰ dicitꝰ uerbū de uerbo ab capta cornu. Ora.i.fōs. Latēt:bene dixit ꝗa nuſꝗ inuēitꝰ:adhuc inuētꝰ eſt nēo qui ſciat ubi ſit fōs nili. Dominꝰ.a.mercuriꝰ. Aquaꝝ:noli intelligere generaliter:ſed nili tantū. Igne ſu.i.ignibꝰ cancri ſuperiecto igne mercurii. Tunc.n. flammeæ.n. ſtellæ ſunt & paſcuntꝰ humore quē ad ſe trahunt:cū igitꝰ trahant ad ſe humorē neceſſario inflatꝰ niluſ ut exeat ripas. Oceanꝰ l. quia creſcēte luna inflatꝰ oceanus ꝗa ignis lunæ ad ſe trahit humorē oceani: & ita neceſſario creſcit: hinc ē ꝙ mare fluxū facit atq; refluxū:cū fluit ad nos creſcere uidetꝰ:cū refuit uidetꝰ diminui. Lunaribꝰ in. bene dixit reſpiciens ad illud dominꝰ percuſſit aquaꝝ.nā queādmodū luna eſt domina oceani:ita & mercu. dominꝰ nili. Auctꝰ:nunc dicit quandiu inundatin nili permaneat: Nō a.c.i.ſinit coercet. Auctꝰ:ſuas auctones. Aeſti.ho.i.ante quæ ſit æquinoctiū autunnale:nā nilꝰ incipit creſcere luna noua quæcūq; poſt ſolſtitiū ē ſenſim modiceq;.cācrū ſole trāſeunte:abūdantiſſime autē leonē: & reſidet in uirgine iiſdē qui accreuit modis:in totū autē reuocatꝰ inter rupas in libra.ut tradit Hero.centeſimo die: huius incrementi cauſæ ſunt uariæ apud pli.i.v. A ſo.antequā ſol peruenerit ad librā. nā in libra: facit æquinoctiū autumnale: in ariete æquinoctiū uernū. Vana fi.u.nunc aliorū perſequitꝰ opiniones quas etiā refellit atq; confutat rationibꝰ ſuis dicun .n. æthiopia niues reſolui quibꝰ augeatꝰ nilꝰ inundare cogitꝰ: hanc opinionē uanā achoreꝰ ſubiiciens oſtendit. Nō ar.in il.arctos.i.urſa minor quæ eſt in ſeptentrione nec boreas qui perflat a ſeptentrione ibi: ut ut propterea abundent niues quibꝰ liquefatis nilꝰ creſcere poſſit. Teſtis ti. & probat nō eſſe arcto nec boreā.uis inquit intelligere ibi nō eē frigꝰ & propterea nec niues abundare:ut in ſeptentrione. potiſſima ratio eſt calor gentis illiꝰ qui niger eſt nā calor ille coloris illiꝰ regionis æthiopiæ ſignificat & alterū diſſentit ab altero ubi calor ingens eſt:ibi frigꝰ eē nō poteſt. Vapo.au.nā auſter eſt uentꝰ flans a meridie nō procul a torrida zona:ideo ſemper calidus. Adde ꝙ omne:alia ratio:ſi nilꝰ creſceret liqueſactis niuibꝰ: tempore uerno creſceret:quo liquefiunt niues.at uero nō ueris tempore immo in media creſcit æſtate. Omne ca.i.cuiuſlibet fluuii fons. Soluta:liquefacta. Præcipi.i.currere facit cū impetu. Tabe:reſolutione niuiū. Nilꝰ ne.ſu. at uero nilꝰ nō ante creſcit ꝗ ſiriꝰ oritꝰ:ut eſt antedictū. Ante parē nocti .i. antequā ſit æquinoctiū autunnale inundatio nili nō decreſcit. Alligat am.tunc.n:ripis tenetꝰ amnis cū decreuerit. Ante phœbū pa.i. æquinoctiū Sub iudice libra: ſunt autunnali æquinoctio: quia ſol in ariete facit uernū æquinoctiū.in libra uero autunnale. Inde etiā: & hæc eſt cauſa cur nilꝰ nō ſeruet conſuetudines aliarū aquarū quæ creſcunt hyeme aut uere nilus uero in media æſtate. Nec tumet:creſcit. Officiis unda ca.nam ſi tempore hyemis creſcunt aquæ magis nocent agris quam æſtatis: cum omnia ſolis ardore areſcunt: ideo nilus eo tempore maxime ſuum officium peragit. Sole remotoq: uidelicet in capricorno cum ſolſtitium fuerit hyemale. Iuſſus .ſ. a mercu-

rio. Iniquo:nā media æſtate:iō uꝰ eē iniquū cælū arboribꝰ & herbis:quia nimio calore areſcunt:ſed tunc nilꝰ ſuū facit officiū arboribꝰ & herbis:quia ſtati inundat ægyptū & quæ areſcunt nimio ſolis ardor:ipſiꝰ humore uireſcunt. Iniquo:ardenti & feruenti. Neu terras diſſipet:& ne oīa nimio calore ſolis urantꝰ:in tꝰ eadeſt nilꝰ. Ignis:ardor ſolis. Incenſa:leonis:quia cū in leone ſol eſt maximi ſunt calores. Suā ſyenē: nā ſyenæ ciuitas ægypti quinq; milibꝰ ſtadioꝝ ſupra alexandriā.ut pliniꝰ ſubiecta cancro: quæ ſolſtitii die medio nullā umbrā facit. Imploratꝰ:precibꝰ quæſitꝰ. Suā:quæ ſibi ſubiecta eſt. Nec campos liberat:nō priꝰ inquit decreſcit nilꝰ:ꝗ autunnꝰ ſuperauerit. Meroe: inſula ꝗ in medio ſui facit nilꝰ: a qua ſol decliuior factꝰ porrigit umbrā ea caput eſt gentis æthyopū:quinq; milibꝰ ſtadioꝝ a ſyene diſtans bis anno abſunt umbras ſole duodeuiceſimā tauri partē:& quartā decimā leonis obtinente pli. Quis ca. dicit neminē poſſe hanc nili inundationis cām latentē dignoſcere:ſed illud ſentiendū eē: ſic deū uoluiſſe dū huic parti orbis terraꝝ conſuleret:ubi ſine hac nili inundatione homines uiuere nō poſſent. Natura parens:deꝰ oīum rerū artifex.

Sic opꝰ ē mūdo zephyros quoq; uana uetu-
His aſcripſit aqs quoꝝ ſtata tēpora flatꝰ (ſtas
Continuiq; dies & in aera longa poteſtas:
Vel quod ad occiduo depellunt nubila cælo
Trās notō, & fluuio cogūt icūbere nymbos.
Vel quod aquas totiens rūpentes littora nili
Aſſiduo feriunt coguntq; reſiſtere fluctu
Ille mora curſus aduerſiq; obiice ponti
Aeſtuat in campos: ſunt qui ſpiramina terris
Eſſe putant magnoſq; cauæ cōpagis hyatus:
Cōeat hac penitus tacitus diſcurſibus unda
Frigore ab arctoo mediū reuocata ſub axem
Quū phœbꝰ preſſit meroen.telluſq; peruſta
Illuc duxit aquas trahitur gangeſq; paduſq;
Per tacitum mundi; tunc oīa flumina nilus.
Vno fonte uomens nō uno gurgite perfert

℄SVLPI. Zephiros:opinionē aliā de eius incremēto confutat.dicunt.n.zephyros continue flantes ad nili fontes nubes implere & continuis pluuiis ipſū augerꝰ uel contra hoſtia nili flando & ipſiꝰ impetū tumore pelagi ut ait Lucreciꝰ arenæ cumulo retinendo cogere exundare: donec ceſſauerint. Aſcripſit: cauſā incrementi imputauit. Stata: firma & certa. Trans notō:ꝗ nilꝰ decurrit. Totiens rumpentes littora.i.ſeptē hoſtiis exeuntes in marꝰ. Obiice: oppoſitione. Aeſtuat:effluit. Sunt ꝗ aliꝗ p cauernas terræ aꝗs dicunt in meridiē e ſeptentrione effluere ꝗa ſol quū in cancro eſt eas attrahit & tellꝰ arida ad ſe rapit eſtq; argumento ꝙ alibi flumina decreſcunt. Spiramina:canales. Hiatꝰ cauæ compagis:concauæ terræ cauernas. Præſſitꝰ meroē. eſt in cancro. Duxit: traxit ui ſiccitatis. Trahitꝰ:in meridiē una cū aliis. Omnia flumina:ꝗ p terræ ſecretos meatꝰ illuc rapiuntꝰ. Nō uno:hoc eſt ſepteno.

℄OMNIBO. Sic opꝰ eſt mundo:aliter.n. in hac regione ægypti homines uiuere nō poſſent.ergo neceſſitate dicit factā eē hanc inundationē. Zephyros quoq; una uetuſtas: ꝗuis hoc naturæ attribuerit poeta:tamē adhuc cauſas adducit ſecundū diuerſas opiniones. Alii inꝗt uoluerunt fieri flantibꝰ zephyris nilū inundare:ꝙ uidelicet reſiſtunt curſui amnis & ipm inflare cogunt. Vana falax. Virgi. Vanū mendaceq; iꝑba finget: ſignificat hanc rationē nō placere ſibi zephyri ſunt occidentales uenti ꝗ ineunte uere dies aliquot iugiter ſpirant: & nubes inducunt ad nilū ꝗbꝰ aꝗs repletꝰ exundat. Aſcripſit aqs.i.zephyros cauſā uoluit eē cur nilꝰ inundet:& addit rationē. Flatꝰ: genitiui caſꝰ. Stata:ſtatuta:ut apud Valeriū maiores ſtatas. Continui dies.ꝗa ineunte uere zephyri aliquot dies ſpirant iugiter. Longa poteſtas:quia freꝗntiꝰ ſpirant:ſed remiſſiꝰ. Vel ꝙ ab occiduo:uel ꝙ zephyris ab occaſu nubes pelluntꝰ in meridiē & effuſi imbres ſequuntꝰ ꝗbꝰ inflatꝰ nilꝰ uel alia ratione:ꝙ zephyri mare ꝑturbent cuiꝰ fluctꝰ curſui nili reſiſtunt:& dū ille nō poteſt uiribꝰ ſuis in mare deſcendere recurrere cogatꝰ & ita inundat ægyptū. Trans notō.in meridiē. Nimbos:effuſos imbres. Feriunt .ſ. zephyri. Aſſidue: ſingulis annis. Fluctꝰ.ſ maris. Reſiſtere.ſ.curſu amnis. Obiice:oppoſitione ponti.ꝗa flantibꝰ zephyris inflatꝰ mare:& obſtat nilo. Sunt ꝗ ſp. aliā rationē adducit terrā cauernoſā eē & tempore æſtatis calore ſolis trahi humorē aꝗrū undiꝗ:& ꝑcipue a ſeptentrione:ubi & niues & pluuiæ abundant: & cū in meridiē traxerit undiq; aꝗs efficiunt flumē unū ex multis fluminibꝰ ꝗ illuc currunt quē poſtea nilū appellauere: & ſimul cauſas affert:ꝗobrē huiꝰ fluminis origo & fons adhuc ignoretꝰ Stra. autē geographꝰ inꝗt antiquos coniectura poſteros etiā uiſu cognouiſſe:nilū ab æſtiuis imbribꝰ augeri cū ſuꝑior æthiopia in ultimis montibꝰ dilueretꝰ imbribꝰ autē ceſſantibꝰ paulatī inundationē ceſſare nili incrementa maxīa & mīma & mediocria annotata ex puteo quodā ī nili ripā ex integro lapidē coſtructo nā aꝗ putei cū nilo ꝑiter creſcit ac decreſcit: ſuntq; in putei pietæ notæ ꝗdā incrementorū oīum menſura: hæc itaq; obſeruantes cū aliis notant ut incrementa cognoſcant.nā ex his ſignis multo ante fortunā nili excreſcentis cognoſcunt: idq; oībꝰ ꝑdicunt ꝗres ꝑfecto agricolis ad aꝗrū conſeruationē & aggerū & canaliū effuſionē principibꝰ uero ad ꝑuentꝰ: utiliſſimā eſt refert idē Stra.alio loco fuiſſe ꝗ crederēt nili ortū extrēis mauritāiæ ꝑtibꝰ ꝑximū eē. ortū autē habet a mōte inferioris mauritāiæ ut docet Solinꝰ. Spiramia:cauernas ꝑ ꝗs uēti ſpirāt. Magnoſq; cauæ:dclarat ꝙ dixit ſpiramina. Cauæ cōpagis:dixit cōtinētē.cōtinēs terra iō cōpago dicitꝰ: ꝗa ipa ſuis librata pōderibꝰ ſe cōtinet. Has:ꝑ hos meatꝰ terræ. Pēitꝰ:interiꝰ & in uiſceribꝰ terræ. Tacitis:occultis. Frigore ab arctoo: a ſeptētriōe cōeat ī meridiē. Cū phœbꝰ ꝑſ.cū ſol ē ī cācro tūc.n.meroe ꝗ ſubiecta ē cācro:magno ſolis ardore exuritꝰ nā tūc ſol nō pōt magis accedere ad zēith capitis eorū & ꝗa tūc igēs calor ꝑcipue ē meridie calor ad ſe undiꝗ trahit hūores:& ex oībꝰ fluuiis unꝰ ꝗſi efficitꝰ nilꝰ. Duxit: ꝗa naturale ē ut calor hūorē ad ſe trahat. Trahitꝰ: gangeſq; pa.ꝑ. hos fluuios maximos intelligere etiā minores. Per tacitū mū. ꝑ occulta terrarū. Omnia

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA

ſlu.ꝗ traxerit calor ſolis ab aliis regionib^9 illuc. Nõ uno gur. hæc cã eſt cur ripæ nilũ tener nõ pñt. Nõ uno nã ſeptẽ hoſtiis iſluit quorũ noia ſũt cíopicũ bolbitinũ ſebẽiticũ phaniticũ mẽdiſiũ: tacitũ: peliſiacũ.

Rumor ab oceano qui terras alligat omnes
Exundante ꝓcul uiolentum erumpere nilum
Aequoreoſq; ſales longo miteſcere tractu.
Nec non oceano paſci phæbumq; polumq;
Credim^9, hũc calidi tetigit quæ brachia cãcri
Sol rapuit: atq; unde plus ꝗ quod digerat aer
Tollit. hoc noctes referunt niloq; refundunt,
Aſt ego ſi tantum fas eſt mihi ſoluere litem
Quaſdã cæſar aquas poſt mundi ſera peracti
Sæcula, concuſſis terrarum erumpere uenis:
Nõ id agente deo: quaſdam cõpage ſub ipſa
Cum mundo cepiſſe reor. quas ille creator
Atq; opifex rerum certo ſub iure coercet.
Quæ tibi noſcendi nilum rõane cupido eſt
Et phariis perſiſq; fuit, macedumq; tyrannis
Nullaq; non ætas uoluit conferre futuris
Notiam. ſed uincit adhuc natura latendi
Summ^9 alexãder regũ quẽ memphis adorat
Inuidit nilo. miſitq; per ultima terræ
Aethyopum lectos: illos rubicunda peruſti
Zona poli tenuit nilum uidere calentem
Venit ad occaſum mundiq; extrema ſeſoſtris

❡ SVLPI. Rumor: ſunt q nilũ ab oceano dicant oriri: & longo ꝑ terras curſu dulceſcere. Rumor: ſupple eſt. Exundante: i terras iſluente. Miteſcere: dulceſcere. Tractu: curſu & ſpacio. Nec nõ: ſunt q putent ex oceani aqs a ſiderũ ſiccitate uberi^9 attractis ſupabundantẽ partẽ refundi i nilũ. Paſci: alii & refici. Virgi: conuexa t pol^9 dũ ſidera paſcet. quomõ ſidera humore paſcant p̃imo libro ex Ci. docuim^9. Polũ: ſidera: Hunc: oceanũ. Rapuit: haurit. Tollit: attrahit. Digerat aer: conſumat ſtellarũ ignis & uapor aere^9. Referunt: remittunt & r̃ddunt. Quaſdã aqrũ iqt aliæ oriunt forte: aliæ certo iure a deo ſunt emiſſæ. Erumper uenis concuſſis: egredis uenis & meatib^9 conqſſatis ui uenti icluſi. Compage. i. denſa terra. Cũ mundo cœpiſſe: a principio mundi fuiſſe. Coercet: gubernet iter has autẽ nilũ eſſe cenſet cui de^9 icrementi legẽ hanc dedit. Phari^9: ut ſeſoſtri Perſis: ut cambyſæ. Tyrannis: ut alexandro. Conferre. tradere. Vincit: iueniri. n. nõ potuit. Adorat: diuinis honorib^9 ueneraẽ. Inuidit: iuidendo iueſtigauit. Lectos: certos iqſitores. Calentẽ: i torrida zona. Seſoſtris: ſeſoſtris ægypti rex totã æthiopiã ꝑmeauit uſq; ad Cynnamomi regionẽ: & adhuc q̃dã monumenta extant & columnæ & epigrammata. Cambyſæ quoq; occupato ægypto cũ ægyptiis i Meroẽ uſq; ꝓgreſſ^9 eſt & nomẽ urbi & iſulæ ab illo ipoſitũ ferunt a Meroe ſorori ibi mortua Alii eã uxorẽ fuiſſe tradunt. Strabo eſt auctor.

❡ OMNIBO. Rumor ab ocea. Alii ꝓhibent ex oceano naſci nilũ. & qa obiiceret ſi ab oceano naſcit qd cãæ eſt cur nili aq̃ dulces ſint: qa diu curſu aq̃ exercit: iõ pugnat & amaritudinẽ maris relinquit. Erũpere: exire nilũ. Aequoreos ſales: amaritudinẽ aquæ maris. Miteſcere: dulceſcere. Tractu. i. curſu. Nec nõ oceano: & uerũ eſt: ita. n. phyſici putant flammeas eſſe ſtellas & nutriri humorib^9 terrarũ: qui ex agtis & aquis ſole tepefact^9 excitant. Phœbũ: nã ut inquit macrobi^9 ignẽ æthereũ phyſici tradiderunt humore nutriri afferẽtes. ideo ſuper zona cæli peruſta: quã uia ſolis. i. zodaic^9 occupauit oceanũ a natura locatũ: ut omnis latitudo. qua ſol cũ quinq; uagis ultro citroq; diſcurrunt: habeat humoris alimoniã. Polũ. i. cœlũ. hoc eſt ſidera cœli. Hunc: oceanũ. Arachia cancri. i. cũ in cancro eſt. Aer digerat: quia ſidera quæ flamma ſunt non poſſunt ſumere uniuerſã aquã: quã ad ſe traxerunt: ideo cũ remitunt inflant aquæ & præcipue nil^9 Hoc. ſ. unde: q nõ poteſt igne ſiderum conſumi. Referunt. reddunt. Niloq; reſum. i in nilum ut cauſa ſit inflati amnis. Aſt ego ſi tanta: poſtquam multorum diuerſas opiniones dixit. nunc ſuam tandem ſententiam dixit o cæ. quanquam id mihi non arrogo ut tantam litem componere audeam: ſed tamen exiſtimo deum opificem rerum omnium cum primum orbem terrarum condidit quaſdam aquas remiſiſſe: quaſdã autem ſecreto tenuiſſe quarum originem nemo ſcire poſſet: ſatis caute quæſtionem hanc ſoluit poeta. Si fas: uitat arrogantiam. Soluere. componere. Tantam litem. ſ. diuerſorum qui aliter ſẽtiunt: Sera: longa. Non id agentem deo: ſed uetuſtate: quia ab initio cum deus condidit orbem terrarum aquæ ſub terra continebant: ſed uetuſtate deinde longa aquæ tandem eruperunt. Compage. i. terra continenti. Cum toto: cũ uniuerſo. Quaſdã. ſ. aquas: ille quidẽ nõ agente Deo ſed uetuſtate erumpunt: ſed aliæ aquæ eiuſmodi ſunt: ut legẽ ab ipſo deo ſemel impoſitã præterire non poſſint quarũ aquarũ arbitror eẽ nilũ qui traditã legẽ nõ contempſerit: ſed ſemp media æſtate inflatus inundet ægyptũ. Quæ tibi noſcendi: nõ miror inqt ſi hæc ai cupido aium tuũ ineſſerit cognoſcendi origĩnẽ nili: nã alii cõplures fuerunt magni principes q hac cupiditate flagrarunt. nec tñ ipm dignoſcere potuerunt. Perſis: regib^9 ꝑſarũ. Macedũ: ꝑ macedonũ & ꝑcipue alexandro. Nullaq; nõ ætas. ois ætas uoluit hanc notitiã poſteris tradere: ſed nequit. Cõferre: tradere. Sed uincit ad. i. adhuc later origo nili: & oium hoium induſtria ſuperauit. Summus alexander primo quidem dicit alexandrum illum domitorem orbis hac incenſum cupiditate miſiſſe uiros electos: qui cum ex aduerſo nili diu nauigaſſent tandẽ peruenere haud ꝓcul a feruenti zona. nec tamẽ illius fontẽ inuenire potuerit. idẽ & ſeſoſtris concupiuit & cambyſes aliiq; reges tamen cupiditati ſuæ ſatiſfacere non potuerunt. Alexander. ſ. magnus rex macedonũ qui aſſiã totã bello ſubegit uicto ter dario. quẽ tandẽ occidit capta uxore cũ filiabus. Memphis: pars ꝓ toto. i. ægyptus: Inuidit nilo: q fontẽ eius inuenire nõ potuit. Lectos pro electos uiros: Per ultima terræ æthyopum. i. uſq; etiam ad occaſum. nam æthyopes ſunt orientales

& occidentales: utrobiq;. n. ꝑuſti nimio ſolis ardore hõies nigri ſunt: unde æthiopes appellant. Illos rubicunda. cũ declinaſſent meridiẽ uerſus. Videre nilũ calentẽ: ipſius autẽ fontẽ repire nõ potuerunt. Venit ad occaſus. Seſoſtris etiã rex ægyptius hoc idẽ tentauit: ſed fruſtra. Seſoſtris rex ægyptius fuit q gentes omnes domuit uſq; ad occidentẽ & cimmericũ boſphorũ qnq; etiã dicit reges curru ſuo ſubieciſſe. hic fortiſſimus nõ ſolũ fuit: ſed etiam prudentiſſimus totã æthiopiã ꝑmeauit (ut inqt Strabo) uſq; ad cinnamomi regionẽ & adhuc q̃dã eius monumenta extant & columnæ & æpigrammata ſacris litteris tranſitũ eius ſignificat. Mundiq; extrema: uſq; ad æthtiopes ſicut alexander miſerat.

Et pharios curſus regnum ceruicibus egit
Ante tamen uros amnes rhodanũq; padũq;
Quam nilum de fonte bibit ueſanus in ort^9
Cambyſes longi populos peruenit ad æui
Defectuſq; epulis & paſtus cede ſuorum
Ignoto te nile redit non fabula mendax
Auſa loqui de fonte tuo eſt ubicunq; uideris
Quæreris: & nulli contingit gloria genti
Vt nilo ſit læta ſuo tua flumina prodam
Quæ deus undarum celator nile tuarum
Te mihi noſſe dedit medio conſurgis ab axe
Auſus in ardentem ripas attollere cancrum
In borean is rectus aquis mediumq; booten.
Curſus in occaſum flexus torquetũs & ort^9
Nũc arabũ populis libycis nũc æquus areniſ
Teq; uidẽt primi quærũt tñen hi quoq; ſeres
Aethyopumq; feris alieno gurgite campos
Et te terrarum neſcit cui debeat orbis:

❡ SVLPI. Et pharios curſus regũ ceruicib^9 egit: hoc eſt ægyptũ ꝑagrauit uect^9 ceruicib^9 regũ quorũ qnq; curri dicit ſubieciſſe: Cambyſes: q pater Darii regis ꝑſarũ fuit. Aeui longi: ut ſunt Cyrni in india & q habitant inſulis fortunatis. Suorũ: comitũ. Nõ fabula mendax: uulgat^9 ſermo nõ mentit. Suo: natiuo. Tua flumina ꝓdã: attentũ facit auditorẽ tantũ ſe archanũ apire pollicit^9. Medio conſurgis ab axe: a meridie nilũ oriri ex monte lunæ q in gẽinas paludes ſolutas niues effundit, ꝓdidit ptolemæ^9. Victruui^9 uero in Mauritania ex monte atlante & appellari dirim q ort^9 ex ſeptentrionali regione ꝓgredit ꝑ occidentẽ ad lacũ heptagonũ: & mutuo nomine dicit agger. Deinde ex lacu heptagono ſub monte deſertos ſubterfluens ꝑ meridiana loca manat & influit in paludẽ q appellat. circuncingit meroẽ q eſt æthiopũ meridianorũ regnũ ab hiſq; paludib^9 ſe circumagens ꝑ flumina Baſeã Sobã & Aſtobã & alia plura. ꝑuenit ad Cataractã ab eoq; ſe ꝑcipitans ꝑ ſeptentrionalẽ ꝑuenit inter elephantida & Syenẽ Thebai coſq; in ægyptũ cãpos & ibi nilus appellat. Sic Victruui^9 cui omnio cũ poeta plinioq; nõ conuenit: poeta de ſubterraneo ei^9 meatu aliquot dierũ itinere nihil dicit. Booteẽ: arctophylacẽ. Aequ^9: benign^9 primi apud eos. n. primũ appares. Hi: idẽ ſeres q primi te cernunt. Feris præterlaberis. Alieno: alibi orto.

❡ OMNIBO. Et pharios curr^9: qa domuit regiones uſq; ad boſphorũ cimmericũ & curri ſuo reges ſubegit ut traherent. Ante tñ: pri^9 padi rhodaniq; fontes inuenit ꝗ nili. Veſan^9 in ort^9: herodot^9 hoc ſcribit cãbyſẽ miſiſſe q exqrerent nilũ: & ſimul ipſe nauigauit: & dũ longiſſime nauigationẽ continuaſſet tandẽ inopiã laborauit adeo ut ex miniſtris ſuis nõ nullos comedet coact^9 fuerit nec tñ fontẽ uidit ſed quemadmodũ dixim^9 antea nil^9 & plinio & Solino auctorib^9 originẽ habet a monte inferioris Mauritaniæ nõ ꝓcul ab oceano: lacu ꝓtin^9 ſtagnante: quẽ uocant nilidẽ ibi piſces repiunt alabetæ coracini ſiluri crocodil^9 quoq; & q in nili alueo ſpectant. ꝓterea obſeruatũ eſt ꝓ ut in mauritania niues imbreſue fuerint: ita nilũ increſcere ex hoc lacu hoc affirmare libros punicos: hoc iubã tradidiſſe referunt. Veſa: qa natura iracundus erat: & apim taurũ qua magna ueneratione colebant ægyptii ipſe ſtricto gladio interficit templũ ei^9 & aliorũ deorũ q colunt ab ægyptiis euertit: miſit q templũ ammonis diriperent: quo factũ eſt: ut in inſaniã uerteret & cũ equũ aſcenderet: gradu eminenti uulnerat^9 eſt in femore quo uulnere haud ita multo poſt priit: Cambyſis etiã ſacrilegiũ his uerbis oñdit Strabo. Cambyſes rex ꝑſarũ templa ꝑtim igni ꝑtim ferro deuaſtabat: mutilans. excindens: amburens quemadmodũ & obeliſcos: quorũ duo ro. delati ſunt. Longi æui po. ꝑ. i. ad æthiopas macrobios ꝓfect^9 eſt: q annos centũ & uiginti uiuunt a longus & uita uel ut ſcribit herodotus nõ ut nilũ inqreret: ſed ut macrobios ſubiugaret. legatos icthyophagos ut cuncta explorarent ad eos miſit cũ munerib^9 uidelicet cũ uaſculo uini cũ pane & arcu: & ſimul monilli aureo. legati Cambyſæ cũ ad regẽ macrobiorũ ueniſſent: rex intellexit illos exploratores eſſe nõ legatos: & tñ iuſſit eos exponere: qd ueniſſent a rege ſuo: dixerunt ut illis munerib^9 ipſũ cambyſæ concilarent cũ obtuliſſent panẽ interrogauit: q nã cib^9 ille eſſet: illi declarauerunt frumentũ naſci ex humore terræ & ex grano illi^9 frugis farinã fieri & ex farina panẽ: & interrogauit deinde quot annos uiuerent rñderunt ſeptuaginta annos: uel octoginta. tũ ille nõ miror inqt ſi ſtercore ueſcentes paucis annis uiuitis. deinde obtulerunt uaſculũ uini illi cũ guſtaſſet. uinũ ꝓbauit & dixit hanc unam eſſe cauſã q aliq̃diu uiuerent q uidelicet malignitatẽ illi^9 cibi uinũ temparet obtuleruntq; monile tũ ille minat mihi inquit cathenas rex ueſter: ſed apud me robuſtiora uincula ſunt: duxitq; eos ad carcerẽ ubi cathenæ erãt aureæ poſtea: oñdũt arcũ quẽ cũ itẽdiſſet, rex ipe eo uſq; traxit: ut i ꝑtes cõfregerit. tũ demũ iuſſit arcũ efferri ex ſuis: & dedit legatis cãbyſæ: dicẽs qñ rex ueſter aut ipe poterit: aut aliqs ex ſuis hũc arcũ itẽdere: tũc dicite: ut nos bello iuaderũt legati & omnia narrarũt q uiderãt: ſed anteq diſcederẽt oñdit eis mẽſã ſolis. q lõgiorẽ hiſtoriã uoles: eſt apud herodotũ in tertio. Defect^9: a deficior. i. cũ epulæ deficerẽt. Paſt^9: cũ ad extremã inopiã ꝑueniſſet Cãbyſes miniſtris ſuis ueſcebat & milites ſortiti

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA GREDOS.USAL.ES

ex ſe ipſis decimũ quęq; cõederũt:ut uitã ſuſtẽtarẽt. Nõ fabula mẽdax:quia ſicuti fabula eſt & tũor ita & re uera cõprobaẽ uidelicet ubicũq; aquã tuã oſtẽdis o nile:ibi etiã tuus fons quæriẽ. ſed inueniri nõ poteſt. Nilo ſuo.i.apud ſe orięti. Tua flũina prodã:fõtẽ tuũ:nec ego nec alius cognoſcere potuit.ergo uero deo fauẽte cognoui:per quas terras iter facias. Qua:pro in quãtũ. Dedit.i. quãtũ permiſit:ut ego cognoſcã. Prodã:aperiã:indicabo. Medio conſur.incipis inquit ſurgere a meridie. Ab axe.i. a polo antactico ubi cancer eſt directe impoſitus ſuper his populis:qui in meridie ſub æquinoctiali conſtituti ſunt. In ardẽtẽ cãcrũ quia cũ ſol in cãcro eſt facit ſolſtitiũ æſtiuũ:& ibi ſol ad magnas declinatiões diciẽ eſſe quia nõ poteſt magis accedere ad zẽith capitis illoꝝ. In boreã is:in ſeptẽtriõe. Mediũq; bootẽ.i.in ſeptẽtrionẽ. Curſus in occaſũ:a meridie recto limite tẽdis in ſeptẽtrionẽ:deinde flecteris a curſu tuo in occaſũ:deinde in oriẽtẽ. Nunc aliquãdo. Aequus:benignus fœcũditate tua. Arabũ:quorũ agros fœcũdiores facis. Libycis harẽis:populis habitãtib⁹ in meridie cũ uergiẽ in oriẽtẽ. Seres:populi oriẽtales de quibus antea dictũ eſt: Ipſi primi uidẽt nilũ de quibus martialis intelligit: Et prima bibit depreſſi flũina nili. Primi:quãuis his primo appareas populis tamẽ nõdũ fõtẽ inuenere. Alieno gurgite:aliũde naſcẽtẽ.

¶SVLPI. Caput:fõtis tuos. Paruũ:naſcẽtẽ. Siguũ:grẽiũ & lacus tuos. Cõſurgere in ſolſtitiis:creſcere in ſolſtitio æſtiuo. Aliẽa brũa:ob hyemẽ quæ eſt ad ortũ tuũ creſcis apud nos æſtu. Efferre:emittere. Per utroſq; polos:per terrã quæ uergit ad utrũq; polũ. Hic:apud nos. Illic:apud antarcticos. Rupto gurgite:diuiſo fluuio & circũdata Meroe inſula quæ habet in lõgitudine ſtadia tria milia in latitudine mille. Cõis:frõdicus illic.n. naſci. Quæ meroe. Aeſtatẽ:æſtiui ſolis in meridiẽ æſtũ.Sũt.n. illic umbræ perpẽdiculares. Linea tã rectũ:hoc eſt tã recta linea ſubiacet leõi. Plagas phœbi:torridã zonã. Dãnũ:diminutionẽ. Metiris:tãquã metiendo percurris in alueũ unũ. Spargẽs.egrediẽs. Multifidas:in multas partes diuiſas. Reuocat:colligit. Phylæ:phylæ ſiue pylæ ſũt urbs inter æthyopes & ægyptios interpretãẽq; portæ inter utroſq;: & ideo dixit clauſtra. Cõercia:uicinitas & cõmixtio. Rubro:mari.

¶OMNIBO. Te paruũ.i.fõtẽ tuũ. Sinus:receptacula tui amnis. In ipſis ſolſtitiis: cũ ſol eſt in cãcro qui facit ſolſtitiũ æſtiuũ:nã alii fluuii cõſurgũt ineũte uere:aut in media hyeme:tu inflatis æſtate. Aliẽa brũa.i.quũ brũa eſt antipodibus:& nos habeãus æſtatẽ. Hyemes:inũdatiões. Hic.i.apud nos quæriẽ fõs tuus.Illic:apud illos ubi naſceris quæriẽ exitus in mare:nã ſicut nos neſcimus fõtẽ:ita illi neſciũt exitũ nili qui uaſtis ſeptẽ flũinibus in ægyptũ pelagus irrumpit. Late tibi gurgite:dicit nilũ meroẽ inſulã in medio ſui facere.

Arcanum natura caput non prodidit ulli
Nec licuit populis paruum te nile uidere
Amouitq; ſinus & gentes maluit ortus
Mirari quã noſſe tuos;conſurgere in ipſis
Ius tibi ſolſtitiis;aliena creſcere bruma
Atq; hyemes efferre tuas;ſoliq; uagari
Cõceſſum per utroſq; polos.hic quæriẽ ort⁹
Illic finis aquæ:late tibi gurgite rupto
Ambitur nigris meroe fæcunda colonis
Læta cois hebeni. quæ quãuis arbore multa
Frondeat,æſtatem nulla ſibi mitigat umbra
Linea tam rectum mundi ferit illa leonem
Inde plagas phæbi damnũ nõ paſſus aquaꝝ
Preueheris,ſterileſq; diu metiris arenas:
Nunc oẽs unum uires collectus in amnem
Nũc uag⁹ & ſpargens facilẽ tibi credere ripã
Ruꝛſ⁹ multifidas reuocat piger alue⁹ undas
Qua dirimunt arabũ populos ægyptia rura
Regni clauſtra phylæ.mox te deſerta ſecantẽ
Qua dirimunt noſtꝝ rubro comertia põtũ

Quæ adeo ſubiecta eſt leõi ut quãquã multis arboribus abũdet:tamẽ nulla umbra ſe a calore ſolis defẽdit:cũ pũctus leõis directe ſuperimpoſitus ſit meroe. Rupto:diuiſo. Fœcũda colõis:quæ abũdat cultoribus. Nigris:nimio ſolis ardore. Cõis hebẽi:ligni precioſi:de quo diximus ſuperius abũdat.n. arboribus palma:perſico:hebẽo & Siliquaſtro:teſte Strabõe:hãc inſulã clypei figura habere dicũt cuius magnitudo fortaſſe ſupra uerũ dicta eſt lõgitudine triũ miliũ fere ſtadiorũ amplitudine mille:& dicta meroe a ſorore ibi mortua uel ut alii tradũt ab uxore:q̃ habuit Cãbyſes hoc nõine: Mitigat:lẽiorẽ facit. Rectũ leonẽ:quia pũctus ille directe ſuperimpoſitus eſt capiti eorũ cũ ſol peruenerit ad quartã decimã partẽ leõis. Plagas phœbi:meridiẽ regionẽ. Dãnũ:nõ quãuis per exuſtã plagã decurras:tamẽ nõ es paſſus dãnũ aquarũ:quia calor regiõis nihil diminuit aquas. Steriles ha.per arẽtẽ libyã. Nũc ua.i.in unũ amnẽ aliquãdo colligeris:aliquãdo uagaris diuiſus in plures alueos. Piger alueus:quia cũ in unũ amnẽ uenerit lẽior efficiẽ. Multifidas undas.quæ ante in aduerſas partes fluebat. Qua di.ægyptus ſuperior in oriẽtẽ per lõgũ extẽdiẽ & a ſeptẽtriõe arabicus eſt ſinus:a meridie uero õceãus:nã ab occaſu ex inferiore ægipti parte ad oriẽtẽ rubro mari terminat:hoc eſt ꝙ dicit hoc loco nã phylæ eſt urbs inter ætiopes & ægyptios quũ finitima & cõfinis eſt utriuſq; regni:immo(ut refert Strabo.)phylæ cõmũis æthiopũ ægyptiorũ habitatio eſt ſtrabo dicit ſe phylas ex ſyene plaſtro uẽiſſe per cãpũ ualde planũ.C.ſtadiorũ ſpacia per totã ferẽ uiã:uidiſſe ſe oñdit utrinq; multis in locis quaſi ſcopulos petrã arduã rotũdã politã nigri ac duri lapidis ex quo mortaria ſiũt.Phylæ:eſt nũeri pluralis:ſicut athenæ. Aegiptia rura.i. diuidũt arabiã ab ægypto. Noxte.a meroe inſula cũ ad arabiã uſq; ꝑuenerit imanẽ lacũ facit:ex quo ꝑcipiti ĩpetu egreſſus alterã inſulã amplectiẽ nõie Taleſũ a q̃ deĩde uariis mõtiũ obiicib⁹ incitat⁹ torrẽtior efficiẽ & iter obuios ſcopulos ſe ꝑcipiẽs fluctib⁹ ſeſe ipſos tãgẽtib⁹:ĩpetu tã uaſto ac fragore ferẽ.ut ĩcolarũ aures ad ſurditatẽ uſq; offẽdat.ide ẽt loc⁹

catadupos ẽ appellat⁹ nã   ſõitũ ſignificat. Secãtẽ:tũ amplex⁹ fueris alterã iſulã taleſũ. Rubro põto:q̃a ad oriẽtẽ rubro mari terminaẽ. Cõmercia:loca finitima & cõtigua. Noſtrũ:ægyptiũ:loqẽ Achore⁹.

Mollis lapſus agit,quis te tam lene fluentem
Moturum totas uiolenti gurgitis iras
Nile putet,ſed cum lapſus abrupta uiarum
Excepere tuos & præcipites cataractæ
Ac nuſquam uetitis ullas obſiſtere cautes
Indignaris aquis,ſpuma nunc aſtra laceſſis
Cũcta tremũt ũdis:ac multo murmuẽ mõtis
Spumeus inuictis albeſcit fluctibus amnis
Hinc abatõ q̃ nr̃a uocat ueneranda uetuſtas
Terra potens primos ſentit percuſſa tumult⁹
Et ſcopuli placuit fluuii quos dicere uenas
Quod mãifeſta noui primũ dãt ſigna tũoris
Hinc mõtes natura uagis circundedit undis
Qui libyæ te nile negent:quos inter in alta
It conualle iacens iã mollibus unda receptis:
Prima tibi cãpos permittit apertaq; mẽphis
Rura,modũq; uetat creſcendi põere ripas.
Sic uelut intuta ſecuri pace trahebant
Noctis iter mediæ:ſed non ueſana photini
Mons imbuta ſemel ſacrata cede uacabat
A ſcelerum motu:magno nil ille perempto
Iã putat eſſe nefas,habitãt ſub pectore maneſ
Vltriceſq; umbræ dãt i noua mõſtra furorẽ
Dignaẽ pharias iſto quoq; ſanguine dextras
Quo fortuna parat uictos perfũdere patres
Penaq; ciuilis belli:uindicta ſenatus
Pene data ẽ famulo:procul hoc auertite fata
Crimen. ut hæc bruto ceruix abſente ſeceẽ.
In ſcelus it pharium romani pœna tyranni
Exemplumq; perit:ſtruit audax irrita fatis
Nec parat occultæ cædem cõmittere fraudi
Inuictumq; ducem detecto marte laceſſit
Tantum animi delicta dabant ut colla ferire
Cæſaris & ſocerũ iungi tibi magne iuberet

¶SVLPI. Mollis lapſus agit:lenis curſus impellit. Lene:leniter. Totas iras:totũ impetũ & celeritatẽ. Sed cũ lapſus:ſed quũ tuũ curſũ incipis præcipitare. Abrupta uiarũ:uiæ præcipites. Cataractæ aſperæ deſcenſiones & ea loca indicat quæ Catadupa appellanẽ quorũ incolæ ut ait Ci. ſenſu audiendi carent. Eadẽ plinius:his uerbis indicat. Poſtremo incluſus montibus:nec alibi torrentior uectus aquis properantibus ad locũ æthyopũ qui Catadupi uocaẽ nouiſſimo cataracte inter occurſantes ſcopulos nõ fluere immenſo fragore crediẽ:ſed ruere   autẽ ſignificat idẽ quod collido & percutio cũ ſonitu. & quæ a nobis Cataractã & uirili genere Cataractes a græcis diciẽ   Vetitis:prohibitis libere fluere. Inuitis:qui retineri nõ poſſunt Laceſſis ſpuma:immittis enim in cœlũ ſpumã tenuẽ Albeſcit:canus & ſpumoſus efficiẽ. Abatõ:inſulã ad quã oblimi papyriq; copiã acceſſus eſt difficilimus & ideo inacceſſibilis interpræratẽ. Venas:fontẽ & originẽ. Quod:quia. Tumoris:exundationis aquæ. Hinc:a ſiniſtra & dextra. Te inundationẽ tuã Alta:profunda. Molibus receptis:altis ripis reſumptis. Permittit campos:ſinite labi per apertã planitiẽ intra ripas humiles quæ te inundare nõ prohibent. Sic uelut:ad hiſtoriæ ſeriẽ redit. & photinũ qui apud prolomeũ & Cæ. erat nõ deſtitiſſe cogitare inquit qua uia Cæ. opprimeret miſiſſeq; nuntiũ ad achillã ut eũ nõ fraude ſed aperte inuaderet. Iter:tempus. Imbuta:maculata. Sacrata:execrabili. Nil eſſe nefas:omnia ſibi licere. Manes:anima põ. quæ ut ſuã cedẽ ulciſcereẽ illũ concitabat. Monſtra ſcelera. Dignaẽ:dignas facit photinus. Sanguine iſto Cæ.quo ſenatus Ro.ſpargendus eſt. Pœnaq; & ſuppliciũ d Cæ. ob bellũ ciuile ſẽatoreſq; cæſos photinus famulus fere ſumpſit & eripuit bruto. In ſcelus it phariũ:pœna Cæ. quæ ſumpta a Ro. eſt iuſta quaſi conuerſa eſt in ſcelus ægyptiorũ quibus eũ nõ licebat occidere. Exemplũ:factũ bruti quod ſit poſteritatẽ in tyrannos excitaturũ. Struit irrita fatis:ordinat [illegible]ana:& a fatis improbata. Committere:mandare. Detecto marte laceſſit:aperta pugna prouocat.

¶OMNIBO. Mollis lapſus:quia in ampliſſimũ effundiẽ lacũ. Quis te:cũ tu adeo leniter fluas ad inſulã taleſũ:quis crederet te deinde tanto impetu decurſurũ eſſe:ut incolas magno terrore percelleres quaſi dicat nemo. Lene:pro leniter. Indignaris:nã quia nõ potes ullo obice retinere:ideo cũ ad Catadupũ ueneris:uariis mõtiũ obicibus incitatus multo magis idignaris. Abrupta.præcipitia curſus tui. Lapſus:decurſus. Præcipites cataractæ:deſcenſiones cataracta proprie diciẽ aſpera deſcenſio   ideſt collido & cũ ſtrepitu impello apud græcos eſt generis maſculini.   hinc cataractas appellauere obices portarũ ferrearũ quæ magnorũ ſonitu demittunẽ uerũ (ut inquit Strabo) eſt cataractas ad mediũ fere flumẽ paulo ſupra elephantinã petroſũ quoddã ſuperciliũ in ſuperiore parte planũ ut flumẽ recipere poſſit deſinens uero in præcipitiũ ex aqua præcipitaẽ utrinq; ſecus terrã alueus eſt:qui facile adnauigari poteſt: hac itaq; adnauigãtes defluunt in cataractẽ:& cũ ſcapha in præcipitiũ detrudunẽ. & ipſi & ſcaphæ illæſi. Cautes:obices montiũ. Aſtra.i.tua unda uerberat ſydera. Cuncta.ſ.loca circa cataduppũ. Montis:catduppi. Albeſcit:quia ſpumeus. Fuctibus inuictis.i. qui retineri nõ poſſunt. Hic abatõ:cũ ad cataduppũ perueneris locũ haud procul ab ægypto abatõ arduũ locũ magno fragore permeas unde nomẽ accepit quaſi   inacceſſibilis.tũ primũ te ſentire incipit ægyptius. Hinc:ex catadupp. Potẽs:quia inacceſſibilis eſt Percuſſa.ſ.tuo ſtrepitu. Q̃d q̃a ſcopuli hui⁹ terræ quã abatõ uocant:ſentiunt tuos tu[illegible] ul⁹ quos incolæ iõ

uenas nili appellauere:qa ibi nilus primũ gradior appere icipit. Placuit.ſ.i æolis. Noui tũoris.admirãdæ īflatõis. Hic:ab hac abato. Vagis:errãtib⁹. Libyæ.ſ.prioris:nã p iferiorẽ late uagat̃:iõ nõ pmittũt in ſupiorẽ libyã decurrere. It:decurrit. Cõualle.ſ.illoꝝ mõtiũ. Iã molib⁹.qa ibi humiliora ſũt ſaxa:iõ ẽt leni⁹ fert̃ ãnis decurſus. Pria tibi cãpos:& primũ icipis p plãiora decurrerẽ cũ ad mẽphim pueneris urbẽ ægypti. Cãpos:planiciẽ: Vetat.ſ.mẽphis. Modũ:mẽſurã creſcẽdi:qa nõ pñt te coercere ripæ. Sic uelut i tuta:ita iqt audebat de nilo & de hmõi reb⁹ cæſar cũ cõuiuiis q̃ſi i tuta pace poſiti eẽnt:& nõ puidebãt q̃t⁹ belli tumult⁹ iſtaret. Sed nõ ueſana:ſed photin⁹ nõ deſinebat cogitare qũo cæſarẽ opprimeret:poſtq̃ ſemel ſãguie põpeii maculat⁹ erat. Sacra:execrabili. A ſceleꝝ motu:qa ſcelus ſceleri addere tentabat.Magno.n.pẽpto oẽ nefas ſibi licere exiſtiabat. Manes.ſ.Põpeii:dicit i iſaniã cõuerſũ eẽ photinũ. Vltriceſq; ũbræ.ſ.põpeii q̃ ultionẽ ſuã cupiũt. Dãt furorẽ:ut ipm ad pniciẽ ducãt. Dextras.ſ:ſuas & ſuoꝝ nõ ſatis hẽt fũdi ſãguinẽ põpeii ſed ẽt Cæ. Quo for.ſortũa uolebat:ut ſãguie Cæ.cruẽtarent̃ ſenatores. Victos:ẽt uictos. Pœnaq; ciuilis:qa paꝝ abfuit:qn famulus occuparet uidictã ſenat⁹ q̃ debebat̃ pñiæ nõ famulo. In ſcelus it:ſi fata cõceſſerit ſatellitibus regis cæſarẽ obtrũcare ſcelus erit:qd̃ poſtea futuꝝ ẽ:Bruti meritũ igẽs:ſcelus.n.erat:ut regis miniſtri occideret cæſarẽ. Exẽplũq; perit:exẽplũ qd̃ rõmãis oĩb⁹ Brut⁹ ꝓpõeret ne aliquẽ regnare pmittãt. Struit audax:redit ad id qũo photin⁹ cõſilia occidẽdi cæſarẽ agitauerit. Audax.ſp de infelici dici ſolet.Virg.audacẽ ad rutulũ. Irrita:uana:qa fata nõ pmiſerũt cõſilia photini ad exitũ pduci. Nec parat occulte:in tenebris noctis opprimere cæſarẽ:ſed clara luce. Detecto marte apto bello. Tantũ aĩ delicta:qa ſemel ſcelus cõmiſerat obtrũcando põpeiũ:ideo nunc ẽt animi ſuperant ad occidendũ Cæſarem.

Atq; hæc dicta monet fãulos perferre fideles
Ad pompeianæ ſocium ſibi cedis achillam
Quem puer imbellis cũctis præfecerat armis
Et dederat ferrum nullo ſibi iure retento.
In cunctos in ſeq; ſimul. Tu mollibus inquit
Nunc icumbe toris. & pingues exige ſõnos
Inuaſit cleopatra dõum:nec ꝓdita tantum eſt
Sed donata pharos.ceſſas accurrere ſolus
Ad dñæ talamos:nupſit ſoror impia fratri
Nã latio iam nupta duci eſt:interq; maritos
Diſcurrens ægypton habet romanq; meret̃
Expugnare ſenem potuit cleopatra uenenis.
Crede miſer puero.quẽ nox ſi iunxerit una
Et ſemel amplexus inceſto corpore paſſus
Hauſerit obſcenum titulo pietatis amorem:
Meq; tuumq; caput per ſingula forſitan illi
Oſcula donabit:crucibus flammiſq; luemus

¶SVLPI. Puer:ptolemæ⁹. Cũctis ꝑfecerat armis erat.n.regni ꝓcurator. Nullo iure:nulla ſupiori poteſtate. Tu mollib⁹:hoc nũtio primũ eũ a ſegnitie arguẽs terret.Inde excitat ad ꝑoccupãdã nocẽdi occaſionẽ q̃ ipſis & aduerſariis inſtat. Tũ cõfidẽter Cæſarẽ inuadẽdũ ẽt ad romãoꝝ gratiã recupandã hortatur. Tu:o achilla. Exige:expete. Piguẽs:ſupuacaos:& pinguedinẽ afferẽtes. Domũ:regiã. Prodita:decepta. Donata:a cæſare cleopatræ: Solus:cũ alii ſint ꝑſto. Accurrere ad opprimendum currere. Talamos:adulteriũ. Fratri:cum eam Cæſar reconciliauit:ſed poſtq̃ ipe cũ ea rẽ habuit. Maritos:fratrẽ & cæſarem. Meretur:turpiter lucratur & ſperat. In eadem ſignificatione dicim⁹ mereo: unde meretrix & merces deducitur. Senem:Cæſarem prouectum ætate. Venenis:ueneficiis & forma fucata & ipſo amore qui per uenas labitur. Virg.uulnus alit uenis. Crede miſer puero confide ptolomæo quem ipſa facilius in omnem ſuam ſentẽtiã trahet ſi cũ eo dormierit ſemel. Inceſto:qa frater. Obſcenũ:damnatum & infamem. Pietatis:quia frater eſt. Illi:cleopatræ q̃ nos odit ut q frẽs in eam incitauerimus. Luemus:dabimus ei pœnas.

¶OMNIBO. Atq; hec dicta:hæc conſiliũ occidẽdi Cæſaris animo agitauit ſtatim mandata dedit famulis:quæ ad achillam ꝑferrent qui ꝑerat exercitui regis:nam cæſar(ut Suetonius docet)in alexandriã fugientẽ ꝑſecutus pompeiũ:ut occiſũ deꝑhẽdit cũ ptolemæo rege:a quo ſibi quoq; inſidias tẽdi uidebat bellũ ſane difficillimũ geſſit:neq; loco:neq; tpe equo:ſed hyeme ãni:& intra mœnia copioſiſſimi ac ſolertiſſimi hoſtis:inops ipſe rerũ oĩum atq; iparatus:regnum ægypti uictor cleopatræ fratriq; eius minor pmiſit ueritus ꝓuinciã facere ne q̃doq; uiolentiorẽ ꝑſidẽ nacta nouarũ rerũ materia eſſet. Fideles:qbus arcana cõmittere ſolebat. Puer imbellis:mollis:& bellis minime idoneus. Et dederat ferꝝ:Vires oẽs totius regni huic achillæ pmiſerat:ut nõ in alio ſolũ:ſed in ipſo ius ſuum ac poteſtatẽ haberet. Ferrũ.i. toti⁹ regni opes i poteſtate tenebat. Mollibus inqt:Ecce dicta q̃ nũc mãdat ad achillã referri tu nũc inqt ocio te dede ſegnis achilla cũ inter i cleopatra regnũ occupet: q̃ añ cõſilio nr̃o e regno ptolemæus eiecerat.ea nũc blãdiciis ſuis nõ regẽ mõ:ſed Cæſ.quoq; irretitũ tenet. Et pigues exige ſomnos:cõceſſio ẽ color:cũ id negamus qd̃ maxime cõtẽdere uidemur:& interſerimus ẽt aliq: qbus ẽt ſenſus ni appareat:dede te inqt ocio:& iterea regnũ Cleopatra occupauit. Sed donata pharos:iã pharõ cæſ.cleopatræ donauit:& eã cũ fratre cõciliauit. Pharos.i.ægyptus. Ad dominæ talamos:ut eã opprimas. Nupſit ſoror i pia:poſtq̃ adulteriũ cũ cæſ.cõmiſit:nũc ad uiꝝ ſuũ & fratrẽ redit. Iã latio:poſtq̃ cæſ.ex cleopatra uolup̃tatẽ cœpit:eã nũc fratri cõiũgit. Interq; ma.nũc ad cæſarẽ nũc ad fratrẽ.Romãq; me.i.ſpat:ſpat.n.romã poſtq̃ ſemel cæſarẽ blãdiciis ſuis pellexit. Expugnare ſenẽ:argumẽtũ ẽ a minori ad maius:cleopatra ſi iã cæſarẽ ꝓuectioris ætatis in ſuos incitauit amplexus: multo magis decipe poterit puerũ ptolemæũ. Venenis.a.& recte dixit nã uenenũ dr̃ ꝙ p uenas igrediat̃ nã ſic medullas calefacit amor:ſicut uenenũ hauſtũ p uenas diſcurrit.Virg.Vulnus alit uenis:& cæco carpit̃ igni. Crede:cõfide cõſtãtẽ fore pueꝝ: qñ uict⁹

eſt etiã Cæ. Quẽ ſi nox.nã ſi una nocte cleopatra cũ rege cõcubuerit:nã dubiũ eſt quin caput tuũ meũq; obtrũcari obtineat a fratre quorũ cõſilio ſit ſe a fratre de regno pulſã fuiſſe. Quẽ: ordo eſt illa cleopatra dõabit meũ tuũq; caput illi per ſingula oſcula: ſi iũxerit quẽ ptolemæũ. Amplex⁹: accuſatiu⁹ caſ⁹ eſt. Inceſto: quia iã ſe miſcuerat cũ Cæ. Titulo:ſub titulo & nõine pietatis. Oſcula:quotiẽſcũq; oſculabit̃ eũ nõine pietatis meũ tuũq; caput ab adulterio ptolemæo imperabit. Crucib⁹ flã.nos tollemur in crucẽ: uel igne cõburẽur.Nõ diſcedit Lucan⁹ ab hiſtoria Cæ.n.alexãdriã cũ uẽiſſet Teſte Appião:ab regis miniſtris benigne recept⁹ eſt & diſputãtib⁹ philoſophis in multitudine præſẽs aſtitit.aſſiſtẽte uero exercitu photinũ quidẽ & achillã ob ea quæ in põ.perpetrauerãt morte mulctauit.Theodotũ demũ fugiẽtẽ Caſſi⁹ cũ in aſiã uẽiſſet cruce ſuſpẽdit.Tumultu ob hãc rẽ inter alexãdrinos orto cũ regiũ in illũ cõcitaſſet plurib⁹ prœliis circa regiã: & in maris littore certatũ eſt:quo in loco cũ in mare deſiliiſſet.& in profũdo aliquãdiu enataſſet. Alexãdrini ueſtẽ ab eo adẽptũ in trophæi modũ erexere.poſtrẽo iuxta Nilũ cũ Rege certamẽ iniit. in quo uictoria ſuperior euaſit inter hæc per nouẽ mẽſes cõmorat⁹.tãdẽ cleopatrã fratris loco ægypti regnũ iuſſit obtinere per nilũ quoq; quatercẽtis nauib⁹ deuect⁹ quo regionẽ ꝑluſtraret oculis cũ cleopatra ſimul adiiti multaq; alia ut illi obſequeret̃ effecit.

Si fuerit formoſa ſoror nil undiq; reſtat
Auxilii rex hinc coniunx hinc cæſar adulter
Et ſumus ut fatear tam ſæua iudice ſontes
Quẽ nõ e nobis credet cleopatra nocentẽ
A quo caſtra fuit per te quod fecimus una
Perdidimuſq; nefas perq; ictũ ſãguie magni
Fœdus ades ſubito bellum molire tumultu
Irrue nocturnas rumpamus funere tædas
Crudelemq; toris dominã mactemus in ipſis
Cum quocũq; uiro nec nos deterreat auſis
Heſperii fortuna ducis quæ ſuſtulit illum
Impoſuitq; orbi communis gloria nobis
Nos quoq; ſublimes magn⁹ facit aſpice litt⁹
Spem noſtri ſceleris pollutos cõſule fluctus
Quid liceat nobis tumulũq; e puluere paruo
Aſpice pompeii non oĩa membra tegentem
Quẽ metuis par huius erat nõ ſanguie clari
Quid refert nec op⁹ populoꝝ & regna mo
Ad ſcel⁹ igẽtes facti ſum⁹ attrahit illos quem⁹
In noſtras fortuna manus en altera uenit
Victima nobilior placemus cæde ſecunda
Heſperias gentes iugul⁹ mihi cæſaris hauſt⁹
Hoc præſtare poteſt põpeii cæde nocentes
Vt populus romanus amet quid nõina tãta
Horremus uireſq; ducis quibus ille relictus
Miles erit nox hæc peraget ciuilia bella
Inferiaſq; dabit populis & mittet ad umbras

¶SVLPI. Si fuerit formoſa: ſi uidebit̃ pulchra placebitq; ei. Nil undiq; reſtat auxilii:actũ de nobis eſt. Sum⁹ ſontes:ſum⁹ nocentes & morte digni iudicio ei⁹ cui⁹ refugim⁹ coitũ. A quo caſtra fuit:cũ quo nõ coiuit:properti⁹ de ea. Atq; iter famulos fœmina trita ſuos. Per te: per ſceleſtũ amicitiæ fœdus & cedẽ una conmiſſã obſecrat eũ. Nefas:cædẽ põ. Perdidim⁹:quia nullũ ſum⁹ præmiũ conſecuti. Ictũ: percuſſũ & initũ alluſitq; ad ueterũ morẽ qui icto lapidi b⁹ porco fœd⁹ faciebant. Tedas:nuptias: Crudelẽ: quæ crudeliter in nos ſtatuet. Fortuna ducis:uictoria Cæ.quæ illũ erexit. Comunis gloria nobis: in euerſione põ.comunẽ cũ Cæ.gloriã poſſidem⁹ nã ille in æmathia exercitũ nos hic põ. oppreſſim⁹. Aſpice litt⁹ a promptis uirib⁹ & exemplo argumentat̃. Litt⁹: littoralẽ exercitũ quo ſperam⁹ conficere Cæ. Pollutos:cede põ.maculatos. Quẽ metuis: Cæ. quẽ formidas erat põ.par & cũ eo certabat. Nõ ſanguine clari: ſi nõ ſum⁹ nobiles inquit & reges tamẽ turbam⁹ regna & cede põ.euaſim⁹ celebres. Op⁹ populorũ.i. reges populorũ fauore facti. Mouem⁹ regna: turbam⁹ & cedim⁹ reges. Illos: uel populos quos liberem⁹ uel reges conficiendos. Victima:Cæ. intelligit. Pacem⁹:pacatos reddam⁹ ſiue placem⁹.i. nobis conciliem⁹. Iugul⁹ hauſt⁹: uita erepta. Nocentes: nos ægyptios quos odit. Nomina ducis: famã titulos & honores Cæ. Inferias. hoc eſt ſacrificiũ illi⁹ qui in æmathia ceciderunt.

¶OMNIBO. Fuerit formoſa.i.ſi placuerit a precedente ꝙ ſequit̃ nã quæ formoſæ ſunt placere conſueuerunt. Nil undiq;.i. ſupereſt inquit nobis quo confugiam⁹:nã hinc a rege inde a Cæ. opprimimur nobis ſalutiq; noſtræ conſulam⁹. Sontes nocentes quia culpa noſtra eſt. Nocentẽ:tota culpa nobis eſt attribuenda: qui eã intactã reliquim⁹ nã & noſtros apparebat ipſa concubit⁹. Per te. ordo eſt. Oro te per nefas ꝙ una fecim⁹: & una perdidim⁹ & oro te per fœd⁹ ictũ ſanguine magni. Ades: pro adſis. Quod fecimus.ſ.occiſo pompeio. Perdidimuſq;.n.niſi conſilio noſtro prouideamus perdidimus nefas. quia nihilominus a cleopatra & a ptolemæo uel Cæſare opprimemur. Ictũ fœdus:quemadmodũ percuſſa porca fœdus iungit̃ ita percuſſo pompeio dicit fœdus ictũ eſſe inter eos. Molire.i. fac. ut molliri ue morã & ueniendi poſcere cauſas. Irrue.inuade. Tædas:nocturnas nuptias. Funere.i.cede. Crudeleq; toris: & cleopatrã impiã in ipſo toro occidamus. Quocũq; uiro: uel Cæſare uel ptolemæo. Nec nos.d.a. nec terreat magnitudo Cæſar:qui cũ præſtet omnibus ducibus: ut iã fama ſui nominis totũ orbẽ terrarũ impleat: tamẽ & nos quoq; eadẽ gloria efferre poteſt:quæ ſubſtulit Cæſarẽ.ꝙ ita ſit probari poteſt:occidimus.n. pompeiũ qui Cæ.par erat poterimus & ipſũ Cæ. eſt occidere. Comunis gloria: eadẽ gloria quæ accidit Cæ. poteſt nos quoq; magnos facere:ergo eſt comunis. Nos quoq;: quia ſicut uictus põ. magnũ fecit Cæ. idẽ occiſus:nos quoq; faciet ingentes. Litus:appo.ſpẽ ſicut occidimus põ.ſperare nos facit poſſe etiã occidi Cæſa

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

re. Polluto:ſãguine põpeii. Cõſule:quære ex illo ſanguine quo poluta ẽ unda maris nr̃i qđ liceat nobis Puluere paruo:ut nec corpus qdẽ plene tegere poſſet:uel qđ melius eſt qa caput a reliquo corpore ſepatũ erat. Quẽ metuis.O ſtulte Achilla:cæſar quẽ metuis erat par põpeii quẽ occidimus. Nõ ſanguine clari:reſpõdet tacitis obiectionib⁹:nã ſi qs obiiceret nos ignobiles eẽ:& hũilitatẽ ſãguinis nobis obſtare.ne rẽ tã ta audeamus dico nihil itereſſe nr̃a:nullius.n.magnis opibus:aut regnis populoꝝ nobis opus ẽ ad hãc rẽ adoriendã:nã fortuna ipſa nobis:ſicuti antea põpeiũ:ita nũc Cæſarẽ obtulit.ut nullius auxilio indigeamus ad rẽ pficiendã Nõ ſanguie clari.ſ.ſumus. Quid refert.q.d:nihil intereſt nobiles ſimus:an ignobiles: dũmõ fortũa nobis ſecũda ſit. Nec opes populoꝝ mouemus:ſed ipſe ſe ultro offert nobis. Ad ſcelus ingentes:poſtq̃ ſemel occidimus põpeiũ. Altera uictima:Cæſar:quẽ quaſi uictimã occidamus.Placemus cæde:pſiſtit i trãſlatiõe qa uictimã appellauit Cæſarẽ:nã ſicut uictimis placant dii:ita cæde Põpeii & Cæſaris placabimus Italiã:q2 eã his occiſis tyrãnide liberaſſe uidebimur. Cæde ſecũda.ſ.Cæſaris. Iugulus.ſ.c.h.occiſo Cæſare uenia a populo Ro.ipetrabimus:q2 põpeiũ occiderimus. Quid noia tanta fulgor ois cæſaris nõ debet nos deterrere a pposito & ſi uires magnas hẽt & exercitus igentes tñ ſi a ſuis militibus deſtitutus fuerit ipetrare deſiſtet:& miles eẽ icipiet. Noia.ſ.fulgorẽ tm̃ nominis cæſariani. Vireſq2.d.i. magnos exercitus cæſaris & claſſes. Nox hæc:& breui ſpatio tẽporis poterim⁹ cæſarẽ i nr̃a poteſtate habere uidelicet hac nocte. Inferias:expiatiões piacula:q exhibent mortuis. Populis:quos in pharſalia proſtrauit.

SVLPI. Mundo: in mundi ſalutẽ. Præſtet lagea iuuentus: ægyptii faciant hoc propter regẽ Ro uero propter ſe ipſos. Morari:expectare. Vota catonũ: id q2 Cato & brutus facere cuperent. Parere: ad parendũ. Clara ſigna: claſſico & clamore militari. Prodidit arma: manifeſtauit impetũ. Temere: inordinate & reptim. Inſtrumenta.milites arma tela. Pars maxima turbæ: erant ut eſt in commentariis cũ achilla copiæ ut neq2 numero neq2 genere hominũ neq2 uſu rei militaris contennendæ uiderent: milia .n. uiginti in armis habebat hi conſtabant ex gabinianis militibus qui iã in conſuetudinẽ alexandriæ uitæ atq2 licentiæ uenerant & nomẽ diſciplinã q2 populo Ro: dedidicerant uxoreſq2 duxerant ex quibus plæriq2 liberos habebãt:huc accedebant collecti ex prædonibus latronibuſq2 ſyriæ cyliceq2 prouinciæ finitimaq2 regionũ.Accedebãtq2 multi exules & fugitiui: erantq2 præterea equitũ milia duo. Externos:barbaros. Famulo: achilla. Satellitis: photini. Tyranno:ipſi regi. Fides: ueritas iuriſiurandi. Pietas: in deos: & in patriã. Venaleſq2 manus ſupple ſunt accepto .n. pretio omnibus ſunt iniurii. Vbi fas: ubi licet & ubi magnũ pretiũ conſecuturi eſſent militant exiguo ſtipendio licebat autẽ in Cæ. cuius mortis præmiũ erat libertas. Nõ ſibi dant:nõ permitunt: ſed alterius impulſu: [illegible] accepto id faciunt. Vbi: ubiq2 profecto. Theſſaliæ ſubducta acies.i. milites qui prælio pharſalico nõ interfuere. Te recepto:ſuſcepto incolumi. Auſa:in Cæ. Dat:facit. Virgi. Immotãq2 coli dedit & contemnere uentos. Quod debet ſuperis bellũ ciuile q2 ſuperi iubent a Ro.omnibus exerceri. Scinde corpus latiũ Ro.potentiã concordiãq2 diuidere. Nõ in ſoceri.nõ propter Cæ.põ.q2 in partes ſe diuidunt. Satelles:achillas. Partẽ: factionẽ.

OMNIBO. Caput Cæ: Debet: obligatũ eſt: quia iniuria affecit orbẽ terrarũ. Ite feroces:o achilla & milites. Ite:uenite nã ipſe erat cũ rege apud Cæ. Romana ſi:quia Ro.milites adhuc militabant ſub rege ptolẽæo ex his qui a gabinio relicti fuerãt.tũ cũ ipſe Regẽ ptolẽæũ in regnũ reſtituit: & hi prius ſub põ. militauerãt. Hoc:cædẽ Cæ: Regi:quia occiſo Cæ.rex ſuũ regnũ obtinebit. Sibi:ad utilitatẽ ſuã. Tu parce:a facili.arguit:nã cũ grauis ſit cibo & potu Cæ.facile erit illũ opprimere i prouidũ. Parce mo.i.noli tardare. Madidũq2 me.ebriũ. Veneriq2 ad.cleopatræ. Aude ſu.unũ tibi neceſſariũ eſt.ſ. audere: nã ſi auſ⁹ fueris cætera diis uolẽtib⁹ ultro ſequẽt: Tot uo.exaudiẽt dii uota catonũ uota brutorũ & toti⁹ ſenat⁹ qui rẽpu.uolũt eẽ ſaluã. Tibi tri.i.preces catonũ ac beatorũ tibi fauebũt. Nõ lẽt⁹ achil. nũc dicit qũo mãdatis photini achillas parauit. Suadẽti:photino. Haud clara:ne forte exaudito tubarũ ſonitu ſuſpect⁹ eẽt. Nec prodidit at.moueri nõ indicauit exercitũ. Temere:ſine ulla ordine:nõ dato ſigno. unũ ſequit ex reliquo: nã qa nõ

Quod debet adhuc mundo caput ite feroces
Cæſaris in iugulum præſtet lagea iuuentus
Hoc regi romana ſibi tu parce morari
Plenũ epulis madidũq2 mero ueneriq2 patũ
Inuenies aude ſuperi tot uota catonum
Brutorumq2 tibi tribuent nõ ſegnis achillas
Suadenti parere nefas haud clara mouẽdis
Vt mos ſigna dedit caſtis nec prodidit arma
Vllius clangore tubæ temere omnia ſæui
Inſtrumenta rapit belli pax maxima turbæ
Plæbis erat latiæ ſed tanta obliuio mentes
Cæpit in externos corruto milite mores
Vt duce ſub famulo iuſſuq2 ſatellitis irent
Quos erat indignum phario parere tyrãno
Nulla fides pietaſq2 uiris qui caſtra ſequunt
Venaleſq2 manus ubi fas ubi maxia merces
Aere merent paruo iugulumq2 in cæſaris ire
Non ſibi dant proh fas ubi non ciuilia bella
Inuenit imperii fatum miſerabile noſtri
Theſſaliæ ſubducta acies in littore nili
More furit patrio q2 te plus magne recepto
Auſa foret lagea domus dat ſcilicet omnis
Dextera quod debet ſuperis nulliq2 uacare
Fas eſt romano latium ſic ſcindere corpus
Diis placitũ non in ſoceri generiq2 fauorem
Dii cedunt populi ciuilia bella ſatelles
Mouit & in partem romanam uenit achillas

Sulpitii carmina uelut ſuperioribus annectenda

Erexit mentem trepidi tam fortis imago:
Et facturus erat memorandi nobile lethi
Exemplum,ſed fata uetant. & fida ſalutis.
Oſtendit fortuna uiam.nam leuus amicas
Proſpexit puppes,nando quas auſus adire
Ecquid ſtamus ait.uel iam per tela fretumq2
Eripiar:iuguli uel non erit ulla poteſtas
Eunucho conceſſa mei.tunc puppe relicta
Proſilit in pontum. ſucos fert læua libellos
Dextra ſecat fluctus: tandemq2 illæſus amico
Excipitur plauſu clamantis ad æthera turbæ.

Eiuſdem Sulpitii querela de poetæ opere imperfecto.

Hæc cecinit uates ſcripturus plura ſed illum
In medio curſu iuſſit mors dira ſilere:
Accidit ut cigno.qui fixus arundine. carmẽ
Mille modis quærulũ q2 ceperat interrũpit
Nec felix aliter:quum ſe ſe [illegible] ponit in altum
Quẽ ſtruit ipſe rogum: cãt⁹ dulcedine mira
Nõdum perfectos plaudẽti morte relinquit
Nec ſecus iſmariis uates oppreſſus in oris
Aciconũ nuribus ſupeꝝ dũ cantat amores
Brutaq2. cum ſiluis & ſaxa ſequentia ducit
Haud potuit moriẽs medios abſoluere cãt⁹.
Pro ſcelere.o ſuperi cruciat q̃ pœna neronẽ?
Nũ rota:nũ ſaxũ: nũ ſtagna fugacia uexant?
An uult.pendens ue ſilex:an feruet in unda?
Illum cõburat phlegetũ:lacerentq2 ceraſtæ:
Hydra uoret:raptẽtq2 cães. ſẽperq2 flagellis
Torua megera ſecet.nec ſit requieſq2 moduſq2
Quanto fraudata eſt tua gloria plena nitore
Corduba.q̃q2 minus te mãtua docta ueret?
Mantua cui priæ fulget nunc gloria palmæ.
Sed contenta tribus longe lætteris alumnis.
Tu uero o noſtrum uates diuine laborem
Quem pro te ſubii non auerſate probabis.

Finis

Exactũ hoc iſigne atq2 pclaꝝ op⁹ Lucãi cũ Io.Sulpitii Verulãi Viri clariſſimi cõmẽtariis a pprio originali extractis: Necnõ Omnibõi Vicẽtini diligẽtiſſime emẽdatis. Venetiis Impſſũ p Simonẽ beuilaquã papiẽſẽ.Anno Salutis chriſtiãæ.M.cccc.xcviii.die uero uiceſima octobris.

Regiſtrum

a.b.c.d.e.f.g.h.i.k.l.m.n.o.p.q.r.ſ.t.u.x.y.z.A.B.C.D

Omnes ſunt quaterni exceptus D qui eſt ternus

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

VNIVERSIDAD
DE SALAMANCA

18

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES